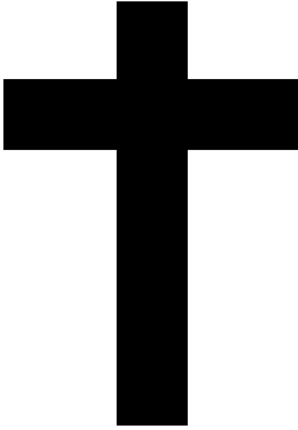

Tĩrtũm kapẽr ã kagà
nyw

New Testament in Apinayé (BR:apn:Apinayé)

Tĩrtũm kapêr ã kagà nyw

New Testament in Apinayé (BR:apn:Apinayé)

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Apinayé

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Apinayé [apn], Brazil

Copyright Information

© 1999, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Apinayé

© 1999, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
383a4e22-34cd-505f-9cc2-2f9921e7aa9f

Contents

Matêwre	1
Makre	102
Rukre	161
Juâw	266
Atre	340
Rômân	428
Wam Korît	479
Sikûn Korît	524
Karatas	552
Epes	570
Pirîpos	586
Korosê	596
Wam Tesarôn	607
Sikûn Tesarôn	616
Wam Ximotre	621
Sikûn Ximotre	634
Xitre	643
Piremô	649
Eprêw	651
Xiakre	686
Wam Pêtre	698
Sikûn Pêtre	711
Wam Juâw	718
Sikûn Juâw	728
Hapuhâ Juâw	730
Jutre	732
Apokarîp	737

Matêwre Matêwre kot tanhmã Jesus kot amnhĩ nhĩpêx to ho pa hã kagà

Matêwre na pre kagàja nhĩpêx. Kêp Jesus nhỹ hã hkrajê jahkre xwýnh na pre. Nê kêp Ijaew. Hixi hõ pê na Rewi. Tã na pre mê pamã kagàja nhĩpêx nê kamã Jesus kot pika hwýr wrýk nê kator nê tanhmã ri amnhĩ nhĩpêx to ho pa hã harê nê hã kagà. Nê kêp mê panhõ pahihiti mex o mex ã harê nê hã kagà. Æ na pre Matêwre mê pamã Jesus jarê nê hã kagà anê.

*Apraãw kanrêhã hkra nê htãmnhwýjê nhĩxi
Rukre 3.23-38*

¹ Amnepêm Jesus Kris kormã pika hwýr wrýk kêt ri hukkamã higêtjê nhĩxi na jajaja.

Wýj ri higêtjê hõ nhĩxi na pre kêp Tawi.

Nê Tawi xwýj ri higêt nhĩxi pê na pre Apraãw.

² Nê Apraãw kra na pre kêp Ijak.

Nê Ijak kra na pre kêp Jako.

Nê Jako hkra na pre kêp Juta mê htõjaja.

³ Nê Juta hkra na pre wa kêp Pere nê Jera.

Nê Pere mê Jera wa katorxà na pre kêp Tama.

Nê Pere hkra na pre kêp Erõ.

Nê Erõ hkra na pre kêp Ari.

⁴ Nê Ari hkra na pre kêp Amĩnatap.

Nê Amĩnatap kra na pre kêp Nasõ.

Nê Nasõ hkra na pre kêp Samõ.

⁵ Nê Samõ hkra na pre kêp Poas.

Nê Poas katorxà na pre kêp Raap.

Nê Poas kra na pre kêp Opex.

Nê Opex katorxà na pre kêp Rutre.

Nê Opex kra na pre kêp Jese.

⁶ Nê Jese hkra na pre kêp Pahihti Tawija.

Nê Tawi hkra na pre kêp Sarumãw.

Sarumãw katorxàja Uristi hprõ na pre. Tã nhũm pre Uristi ty nhũm Tawija hãmri mýrpê Uristi hprõ ho hprõ nê kamã hkra. Nhũm wa hkraja kêp Sarumãw.

⁷ Nê Sarumãw kra na pre kêp Ropã.

Nê Ropã hkra na pre kêp Apiasti.

Nê Apiasti kra na pre kêp Asti.

⁸ Nê Asti hkra na pre kêp Josapa.

Nê Josapa hkra na pre kêp Jorã.

Nê Jorã hkra na pre kêp Ojis.

⁹ Nê Ojis kra na pre kêp Jotã.

Nê Jotã hkra na pre kêp Akaj.

Nê Akaj kra na pre kêp Ejekis.

¹⁰ Nê Ejekis kra na pre kêp Manase.

Nê Manase hkra na pre kêp Amõ.

Nê Amō hkra na pre kêp Josis.

¹¹⁻¹² Nê Josis kra na pre kêp Jekonīs mē htōjaja.

Kormā mē htīr ri na pre Papirōn nhō xwŷnhjaja kot mē hkurê kaxār kaxyw mē hwŷr hprōt nē mē unē. Ijaew piitā unēnh pa nē ma akupŷm mē ō pyka hwŷr mē ho hapêx nhūm mē hpānhā Papirōn kamā pa ho pa. Jakamā nhūm Josis mē hkra Jekonīs mē htōjaja mē hipêêx pyrā nē Papirōn kamā pa ho pa.

Nê Jekonīs kra na pre kêp Saraxi.

Nê Saraxi hkra na pre kêp Joropape.

¹³ Nê Joropape hkra na pre kêp Apiux.

Nê Apiux kra na pre kêp Eriakī.

Nê Eriakī hkra na pre kêp Ajo.

¹⁴ Nê Ajo hkra na pre kêp Satok.

Nê Satok kra na pre kêp Akī.

Nê Akī hkra na pre kêp Eriux.

¹⁵ Nê Eriux kra na pre kêp Eresa.

Nê Eresa hkra na pre kêp Matā.

Nê Matā hkra na pre kêp Jako.

¹⁶ Nê Jako hkra na pre kêp Juje.

Nê Juje hprō na pre kêp Marir.

Nê Marir Kra na pre kêp Jejus.

Mē kot kām: “Tirtūm kot mē pakaxyw ām xwŷnh” anhŷr xwŷnhnta na pre.

¹⁷ Nhūm Apraāw kanrēhā axte axpēn kanrēhā mē àptār nywjaja Tawija wŷr kêp 14. Nê Tawi nhīrō pē Papirōn hwŷr mē hapêx kêt ri axpēn kanrēhā mē àptār nywjaja māānēn kêp 14. Nê ra Papirōn kamā mē pa nhīrō pē axpēn kanrēhā Jejus pē Tirtūm kot mē pakaxyw ām xwŷnhnta wŷr māānēn kêp 14. Ā na pre Jejus Kris xwŷj ri higétjē nhīxi anē.

Jejus Kris kator

Rukre 1.26-38, 2.1-7

¹⁸ Tā ā mē hixi jarēnh kot anhŷr kanrēhā na pre ā Jejus Kris kator anē. Nhūm pre kormā Jujeja Marir o hprō kaxyw. Nom kormā ho hprō hkêt ri nhūm htujarō. Kormā hkukrit tā nhūm Tirtūm Karō tanhmā ho nhūm htujarō. ¹⁹ Hāmri nhūm Jujeja harēnh ma nē tee ri hamaxpēr nē htŷx nhām mēhō kot kêp htū hā hkamnhīx. Juje kot tām amnhī nhīpêx nē tām hamaxpēr jakamā tee ri kot ho hprō hkukamā hamaxpēr. Nē hamaxpēr o:

—Nà pa mǎn ixte hturē hā. Nhām mēhō ra kot ā hipêx anhŷr kēnā. Nà kot paj ho ixprō hkêt nē. Nom kot paj ixkwŷjē mā ā kot amnhī nhīpêx anhŷr o amnhīrit kêt nē. Kot paj anē nhūm mē kuma nē ho kapēr punuj nhūm amnhī kamā hpjiaām tŷx nē. Ja pymaj kot paj ixkatāt kôt hkaga kurê kumrēx. Nom ixkwŷjē hkàx ā hkaga. Anē.

²⁰ Nē ā hamaxpēr anhŷrja o ra gōr nē nō. Nhūm Tirtūm kapēr o mē wrŷk xwŷnhjē hō hwŷr wrŷ nē hwŷr axān kuri xa. Hāmri nē kām:

—Pa Juje? E ot pa awŷr tē. Kwa tee ri Marir o aprō hkukamā ajamaxpēr punuj kêt nē. Māmri ho aprō. Mēhō kot apē tanhmā ho hkêt. Tirtūm Karō na pre ā hipêx anē. Jakamā kwa tee ri ajamaxpēr kêt nē māmri ho aprō nē war apa. ²¹ Koja hkrare kato nē myre nē hprêk. Hāmri nē mē kot hkôt amnhī xunhwŷr xwŷnhjaja mē kot amnhī tomnuj piitā pē mē utār pa. Jakamā koja kato ka wa hā hixi mē nhūm kêp Jejus. Anē.

Nhùm pre ã Tirtùm kapër o mẽ wrÿk xwÿnhja kãm kapër anê. Ijaew kapër kãm Jejus jarênhja te kêp “Tirtùm kêp mẽ papytâr xwÿnh” anhÿr pyrâk. Jakamã nhùm Tirtùm kapër o mẽ wrÿk xwÿnhja Juje ôt kãm ã kãm Marir jarênh anê. ²²⁻²³ Nom kormã ã kãm kapër anhÿr xwÿj ri na pre ra Tirtùm nhÿ hã kapër xwÿnhjê hõja kukamã tanhmã harênh to nê hã kagã. Nê hã kagã ho:

E mẽ inhma nê inhma tÿx nê ho apa. Koja nhÿrmã pyka já kamã mēhõ kormã hkukrit tâ htujarõ. Nê hkra kato nê myre. Nhùm mẽ omu nê hã hixi mẽ nhùm kêp Emanuew. Anê.

Ijaew kapër kãm “Emanuew” jarênhja te kêp “Ota ra Tirtùm mẽ pahkõt pa ho pa” anhÿr jarênhja pyrâk. Jakamã nhùm pre Tirtùm nhÿ hã kapër xwÿnhja Jejus kukamã ã harênh anê nê hã kagã.

²⁴ Jakamã nhùm Tirtùm kapër o mẽ wrÿk xwÿnhja Juje mã kapër par mẽ nhùm hkrãkato. Hãmri nê kot kãm ujarênh xá hkõt Marir o hprõ. ²⁵ Nom kormã tanhmã ho hkêt nê ri o pa rãhã nhùm hkrareja kato. Hãmri nhùm wa hã hixi mẽ nhùm kêp Jejus nê mãänën kêp Emanuew.

2

Kanhêti ho studa xwÿnhjê jarênh

¹ Nhùm pre Jejus Perêj kamã kato. Pika pê Jutej kamã. Pahi Eroxo kormã kot Jutej nhõ xwÿnhjê ho amnhÿptâr o pa ri nhùm õ pika kamã kato. Hãmri nhùm Tirtùmja kaxkwa kamã Kra kator jarênh xá hã kanhêti raxta õ nhõ nhùm pika hõ kamã kanhêti ho studa xwÿnhjaja omu. Kanhêtiya pumu nê hkÿnh nê axpën mã:

–Kwa ga mẽ kanhêti raxti mÿj pumu. Mãn ra Ijaew nhõ pahi nywta kato nhùm kanhêti mÿj kêp ho amnhÿrit xá hã ajêt. Kwa pu mẽ ma hapêr o mõ nê nhÿri tokyx omu nã.

Anê hãmri nê amnhÿ to pikuprõnh pa nê ma hapêr o pa. Ma myt gjêx xá hwÿr hapêr o pa hã apkati xohtõ nê. Hãmri nê ra Ijaew nhõ pika hwÿr pøj nê krÿ pê Jerujarê hwÿr hapêr o mõ. Pahi Eroxo nhõ krÿja wÿr nhùm mẽ hapêr o mõ hãmri nê kamã pøj nê mẽ hkrare nywta ã krÿ nhõ xwÿnhjê kukjêr o mõ ² nê mẽ kãm:

–Pa? Ot pa mẽ apê Ijaew nhõ pahi nywreta pumunh kaxyw mõ. Ham kator xwÿnhja. Mẽ inhõ pika kamã na pa prem kaxkwa hkrax rùm kot ho amnhÿrit xá hã kanhêti raxta pumu. Hãmri nê nhÿri pahi nywre pumunh nê kutã mẽ ixkõn krã ho ixtêm nê ixkrÿ nê kãm mex o mex ã harênh kaxyw nêtãnh mẽ inhõ krÿ rùm hapêr o mõ. Kwa mẽ inhmã harê. Nhÿri na? Na pa mẽ inhmã omunh prãm tÿx kumrêx.

Anhÿr o hã mẽ hkukjêr o mõr jakamã nhùm mẽ piitã pahi nywja jarênh ma nê axpën mã harênh o hprõt. ³ Nhùm pahi Eroxo harênh ma nê tee ri amnhÿ kukamã hamaxpêr. Pahi nyw kot mẽ ho amnhÿptâr ã hkamnhÿx nhùm já kêp omunuj tÿx nê. Nhùm krÿ nhõ xwÿnhjaja ã hamaxpêr anhÿr ã omu nê tee ri amnhÿ kukamã hamaxpêr o ra kãm ma nê. ⁴ Hãmri nhùm pahi Eroxo amnhÿ wÿr hkwyjê hã karõ. Mẽ õ patre krãhtùmjaja nê Tirtùm kapêr tùm o mẽ ahkre ho mẽ pa xwÿnhjaja nhùm amnhÿ wÿr mẽ hã karõ nê Tirtùm kot nhÿrmã mẽ hwÿr mēnh mã xwÿnhja ã mẽ hkukjêr kaxyw. Nê mẽ kãm:

–E Tirtùm kot nhÿrmã mẽ pahwÿr mēnh mã xwÿnhja ã na pa mẽ akukjêr kaxyw mẽ ato akuprõ. Kwa mẽ atõ inhmã harê. Koja nhÿrmã kator kaxyw nê nhÿri koja we kato? Xã jar mẽ panhõ krÿ kamã nã? Xã nhÿri krÿ hõ kamã? Anê.

⁵ Hāmri nhūm mē kuma nē kām:

—Nà mē panhō pika pê Jutej kamā koja xep kato. Krī pê Perēj kamāā. Na pre Tirtūm nhỹ hā kapēr o mē pa xwýnhja ra hkukamā mē panhīgétjē mā tanhmā harēnh to nē hā kagà. Nē hā kagà ho:

⁶ Pa Perēj nhō xwýnhjaja? E mē anhō krī grire htā kamā koja nhỹrmā mē panhō Pahi Maatija kato. Koja mē pahpē Ijaewjē piitā mē pahto amnhīptār mex o pa. Jakamā mē anhō krī grire htā koja Ijaew piitā xpēn mā mex ā harēnh o pa.

Ā na pre Tirtūm kot mē pahwýr mēnh mā xwýnhhta kukamā mē kām harē nē hā kagà anē. Anē.

⁷ Hāmri nhūm pahi Erox tee ri ā harēnh anhýrja ma hāmri nē amnhī wýr mē kot hā àhkukjēr o mōr xwýnhjē hā karō. Nom nhýri Ijaew kàx ā. Hāmri nhūm mē ma hwýr mra nē agjē nhūm mē omu nē pahi nywta ā mē hkukja nē mē kām:

—E mē aprī hā inhmā pahi kator nywta jarē. Tanhmā na pre ra mē ate kanhēti pumunh ā mytwrý kute? Xà ham na ka prem omu nà amnepē mā? E mē aprī hā tanhmā inhmā harēnh to. Anē.

Hāmri nhūm mē ihōja kām:

—Nà na ra hā amgrà axkrut kaxyw. Na pa prem omu hāmri nē inhnojarēt nē man ixpa ho ixpa ry rax nē mē awýr pōj. Anē.

⁸ Nhūm mē kuma nē mē kām:

—Tý. Nom jar amrakati. Perēj kamā na xep kato. E mē māmri ma hwýr mō nē kamā hapēr. Hāmri nē nhýri omu nē akupýn ixwýr mō nē inhmā harē. Pa ijaxwýja ma hwýr mō nē omu nē mē apyrà nē kām mex o mex ā harē. Ijaxwýja inhmā omunh prām tỳx kumrēx. Anē.

Nom hēx rom ā ri mē kām kapēr anē. Kot nhýri harēnh mar nē hā àmnēnh nhūm mē kot hpīr kaxyw nhūm hēx rom ā kām omunh prām tỳx ā amnhī jarēnh anē. ⁹⁻¹⁰ Jakamā nhūm mē kuma hāmri nē kato nē ma Perēj wýr mōr kurē kumrēx. Hāmri nē kormā mē ō pika kamā mē pa ri kanhēti ho studa xwýnhhta nhūm mē axte amnhī kukamā omu nē hkīnh nē. Nhūm ma Perēj wýr mē hkukamā mō nhūm mē omunh pê ma hkôt pa rāhā hwýr pōj. Nhūm kanhētija pahi nywre nhōrkwý mýri ajēt. ¹¹ Jakamā nhūm mē ma hkôt mra nē ixkreja wýr pōj nē kapem xa. Hāmri nē mē kām kapēr nē mē hwýr agjē nē Jejus mē katorxàja wa omu. Hāmri nē Jejus kutā hkōn krā ho hkrī hpa nē kām kapēr nē kām:

—Pa Xugitre. Hēxta waa nē. Nà amex o amex. Kot kaj nhỹrmā axàptār hāmri nē apē mē inhō Pahi Maati. Nà àm hāmri na pa mē apumu nē ixkīnh nē. Anē.

Hāmri nē ahpýnhā kām hkīnh xà gō. Kām ōr kwý gō nē kām mēhkuxwa xà hkwy gō nē kām te kot ràmmre kuxware pyrāk pê mīrāja nhūm mē kām hkwy gō. Mē hkīnh xà hā kàxpore xohtō nhūm prem kām ōr pa. ¹² Hāmri nē ra akupým Jerujarē kamā pahi Erox wýr nojarēt. Nhūm kamāt nhūm mē gōr nē hikwý hāmri nē ra amyti. Nhūm Tirtūm mē hpimtir kām mē kām kapēr nē mē kām:

—Pa? E mē inhma. Kér ka mē akupým pahi Erox wýr amrar nē kām mē hkrata jarēnh kēt nē. Àm kwarī ho kwarī. Nē kër ka mē pry hō hā mán ma mē anhō pika hwýr akupým apa ho apa.

Anhýr o mē kām kapēr jakamā nhūm apkati nhūm mē kànhmā hkrī hāmri nē Tirtūm kot mē kām hā karō xà hkôt ma akupým mē ō pika hwýr pa kurē kumrēx nē akupým pahi Erox wýr mrar kēt nē.

*Juje mē hprō wa kot Erox pymaj ma Jejus o mōr
Apokarip 12.1-6, 12.13-18*

¹³ Tā nhūm kanhēti ho studa xwŷnhjaja ma akupŷm hapêx hāmri nhūm Tirtūm axte Marir mjēn Juje hwŷr kapēr o mē wrŷk xwŷnhjê hō mē. Nhūm kê axte hpimtir kām hwŷr wrŷ nē kām kapēr nē kām:

—Pa Juje. E kwa kànhmā nhŷ. Na ra pahi Eroxja aprō pē hkrata ā amŷnē. Koja tokyx pōristi hkŷŷjaja mē anhō krī hwŷr pōj nē war apē hpīr kaxyw ri hapēr. Jakamā kwa wa tokyx akato nē ma pika pē Ejit wŷr amōr kurē kumrēx. Nē Ejit kamā apa rāhā pa nhŷrmā akupŷn amnē war amē. E kwa tokyx. Anē.

¹⁴ Hāmri nhūm kuma nē kànhmā nhŷ nē Marir mra nē war amnhī to akuprō nē ra nojarēt. Hāmri nē krīja pē Jejus o kato nē ma o mōr kurē kumrēx. Wa mōr rry nē hāmri nē Ejit wŷr pōj nē kamā pa ho pa.

¹⁵⁻²⁰ Rōm nhūm pahi Erox tee ri amnhī wŷr kanhēti ho studa xwŷnhjê kamā hamak o pa nom nhūm mē akupŷm hwŷr mrrar kêt nē. Jakamā nhūm mē kamā gryk nē hamaxpēr o:

—Tk. Kwa nà. Na mē ām inhmā hēx nē akupŷn ixwŷr mrrar nē nhŷri inhmā pahi nywta jarēnh kêt nē. Nà kwār mē māmri ā inhīpêx anē. Mē kot ixpē ho hpimxuure kaxyw ā. Nà kot paj mē kēp kupī nhūm mē rī amnhī pumu. Na xep prem kanhēti kot harēnh xāja pumunh ā ra hā amgrā pyxi nē hkōt mytwrŷ kēp 6. Jakamā mǎn mē hkrata ra hā amgrā axkrut kaxyw. Nà na pa ra ijamaxpēr. Kot paj Perēj kamā mē hkra myjaja ra mē hā amgrā axkrut xwŷnhjaja nē kormā mē hā amgrā axkrut kêt xwŷnh piitā mē himex pa. Jao ra mē kamā pahi nywta pī. Nà ixte hpīr mā kēnā. Koja hprêk nē ixpānhā Ijaew o amnhīptār kêt nē.

Anhŷr o hamaxpēr hāmri nē amnhī wŷr ō pōristi hkŷŷjê hā karō nē mē kām mē hkrajê hā amŷnē nē mē kām:

—E kēr ka mē ma Perēj wŷr mra nē kamā mē kēp mē hkra myrejaja ra mē hā amgrā axkrut xwŷnhjê nhīmex pa. Nē kormā mē hā amgrā axkrut kêt xwŷnhjaja mǎānēn mē himex par kumrēx. Nē Perēj pu hā ri krī hkryre hkōt mǎānēn ri ajapōj nē ā mē himex par anē. Anē.

Hāmri nhūm mē kuma nē ma mē hwŷr mrrar kurē kumrēx. Hāmri nē Perēj wŷr pōj nē mē kēp mē hkra myre piitā mē himex pa. Jakamā nhūm mē katorxā nē mē hipêêxājaja tee ri mē hkra htyk xwŷnhjê pumu nē hkaprī htŷx nē mŷr rūnh nē. Nom na pre Tirtūm nhŷ hā kapēr jarēnh o mē pa xwŷnh finat Jeremīstija ra amnepēm ā mē kot amnhī nhīpêx anhŷrja kukamā mē panhīgētjê mā mē harē nē hā kagā. Na pre mē kām Ijaew kurē xwŷnhjê pynēnh nē ma mē ō pika hwŷr mē ho hapêx par kaxyw. Hāmri nhūm mē panā Rrakewja te ra kot tee ri ja hā mē omunh nē tanhmā amnhī nhīpêx to pyrāk nhūm Jeremīstija tanhmā Ijaewjê jarēnh to nē hā kagā. Nē hā kagā ho:

Amnepēm Perēj kamā na pre mē panā Rrakewja hpījagri ho nōrja ā ra htyk kaxyw nē tee ri hkra kator mā xwŷnhhta kukamā hamaxpēr nē mŷr o nō. Nhūm hkŷŷjaja tee ri akupŷm tam hamaxpēr kaxyw kām kapēr. Tā jarāhā Rrakew kanrēhā hkra nē htāmnhwŷ nijaja ra urāk nē tee ri mē hkrare ho hamak xāj mŷr o pa. Mē kot mē kēp utār nē mē himex par jakamā nhūm mē tee ri mē ho hamak xāj mŷr o pa. Anē.

Nhūm pre finat Jeremīsjā mē hkukamā ā mē harē nē mē hā kagā anē. Tā ra jarāhā mēni piitā Rrakew pyrā nē hkrajê o hamak xāj mŷr o pa.

*Wa kot akupŷm wa ō pika hwŷr Jejus o mōr
Juāw 7.41-42*

Tã nhũm mytwrý grêre nê hapêx nhũm pahi Eroxy ty. Jakamã nhũm kamàt nhũm Jujeja gôr nê nõ. Nê kê ôt kãm axte amýti. Nhũm Tirtũm kapêr o mē wrýk xwýnhja axte hwýr wrý nê kãm:

—Pa Juje? E na ra Marir pé hkra pír mã xwýnhnta ty. Jakamã kwa wa mãmrí ma akupým mō. Ma akupým mē apē Ijaewjê nhō pika hwýr axãmnhĩx aprō mē hkrata wa o mō.

Anhýr o kãm kapêr. Na pre ra amnepê m Tirtũm nhý hã kapêr o mē pa xwýnhjê hōja ja kukamã mē panhígétjê mã ja jarê nê hã kagã. Nê hã kagã kot: “Ixpê Tirtũm kot paj nhýrmã Ejit rùm ma akupým ò pika hwýr ixkrata wa mē kumê.” Anhýr o kot hkukamã harênh nê hã kagã.

²¹ Jakamã nhũm Tirtũm kapêr o mē wrýk xwýnhja ã Juje mã karō anê hãmri nhũm kuma nê ma akupým wa o mō. Ma akupým mē ò pika hwýr wa o mō.

²² Tã ra akupým hpôx kaxyw htêp o mō. Hãmri nê pahi Eroxy kra Akêrawja ra hipéêxã mýr pé kot Jutej kamã mē ho amnhĩptâr hã harênh ma. Hãmri nê tee ri mē amnhĩ kukamã hamaxpêr nê kãm mē hwýr wa o mōr puma nê.

Tã nhũm kamàt nhũm Juje ra gôr nê nõ nê kê axte amýti. Nhũm kê axte Tirtũm kapêr o mē wrýk xwýnhja hwýr wrý nê akupým ò pika hkwy pé Jutej wýr mōr nê wa mē hkurê nê kãm:

—Pa Juje? E kêr ka Jutej wýr wa mē amōr kêt nê. Pãnhã nhãm mē anhō pika hō hwýr mãn mō nê kamã ri apa.

Anê nhũm kuma nê hpãnhã wa mē ma mē ò pika hkwy pé Garirej wýr wa mē juk nê ma mō. ²³ Nê kamã pōj nê krí pé Najare hwýr mō nê kamã amnhĩm òrkwy nhípêx nê kamã wa mē pa ho pa. Nhũm pre ra amnepê m Tirtũm nhý hã kapêr o mē pa xwýnhjê hōja ra ã mē kot amnhĩ nhípêx anhýrja kukamã mē panhígétjê mã mē harê nê hã kagã. Nê hã kagã kot:

Tirtũm kot mē pahwýr mēnh mã xwýnhnta koja kêp Najare nhō xwýnh. Anê.

3

Juãw Paxis kot Tirtũm kapêr jarênh o pa Makre 1.1-6; Rukre 3.1-14; Juãw 1.19-23

¹ Nhũm pre Juãw Paxisja ã amnhĩ nhípêx anê. Nê pika pé Jutej kamã mē kãm Tirtũm kapêr jarênh o pa. No ãm krím pa hkêt nê. ãm mē hpu hã krí pé amým ri kapôt ã ri mē kãm Tirtũm kapêr jarênh o pa. ²⁻³ Tirtũm nhý hã kapêr o pa xwýnh finat Ijais ra kot Juãw kukamã mē panhígétjê mã tanhmã harênh to nê hã kagã xá hkôt. Na pre hkukamã hã kagã ho:

Koja nhýrmã mēhō mōn pōj. Kapôt ã mōn pōj nê mē kãm tanhmã mēmoj tã karō hto ho ri pa. Nê mē kãm: “Koja Tirtũm tokyx mē pahwýr mē panhō Pahihtija mē nhũm wrý nhũm mē piitã omu. Jakamã kwa mē tokyx kutêp tãm amnhĩ nhípêx o ri apa. Te mē kot mēhō kutêp pry ho mexta pyrà nê amnhĩ nhĩ ho tãm amnhĩ nhípêx nê tãm ajamaxpêr mex o ri apa. Kêr ka mē Pahihti kutêp ã amnhĩ nhípêx anhýr o ri apa.” Anhýr o koja mē kãm ujarênh o pa. Anê.

Na pre finat Ijaisja Juãw Paxis kukamã ã mē kãm harênh anê nê hã kagã. Tã nhũm hã kagã xãja kôt nhũm Juãw Paxisja mōn pōj. Hãmri nê Ijais kot hkukamã harênh xá hkôt kapôt ã ri mē kãm ujarênh o pa nhũm mē kãm mar prãm xwýnhjaja ma hwýr mra. Nhũm mē kãm kapêr nê mē kãm:

—E koja Tirtũm tokyx kot mē pakaxyw ãm xwýnhja o amnhĩrít. Jakamã kwa mē tokyx kutêp amã amnhĩ tomnuj kaga hprãm xãj tãm amnhĩ nhípêx o pa.

Anhýr o Jexus kutêp mē kãm kapêr o pa.

⁴ Juãw Paxisja hikàxpore hkêt jakamã na pre ê mex kêt nê pa. ãm mêmō mry pê kamer kî ho amnhîm ê nhîpêx nê hagjê nê hã pa. Nê mêmō mry hkã ho amnhî pre nê ri pa. Nê mêmō mex kur kêt nê ãm krit ku nê menh ôr o ri pa.

⁵ Jakamã nhûm kapôt ã ri mē kãm Tirtûm kapêr jarênh o pa nhûm mē kot mar kaxyw ma hwÿr mra. Pika pê Jutej kamã ri mē pa xwÿnhjaja. Nê Jutej kamã krî pê Jerujarê nhô xwÿnhjaja. Nê pyhti pê Jotãw mÿri mē pa xwÿnhjaja. Nhûm prem piitã harênh ma nê kot mar kaxyw ma hwÿr mra. ⁶ Hãmri nê kapêr ma nê Tirtûm noo mã mē kot amnhî tomnuj xwÿnh ã kãm amnhî jarê. Mē kot amnhî tomnuj kaga nê tam amnhî nhîpêx o pa hprãm xà ã kãm amnhî jarênh anê. Nhûm Tirtûm kaxkwa kamã hkrî htã mē kuma nê amnhî katut kôt mē kot amnhî tomnuj rênh pa nê axte kãm hamaxpêr kêt nê. Jakamã nhûm pre Juãw Paxisja Tirtûm mã gôx kãm mē hkrã kumrãr pa. Pyhti pê Jotãw kamã mē hkrã kumrã.

⁷ Tã nhûm Parijew mē Satusew nhô xwÿnhjaja mãänêñ mē hkôt ma Juãw Paxis wÿr mra. Mē urak nê mē kêp Ijaew jakamã haxwÿja Juãw Paxis kot mē hkrã kumrãr kaxyw ma hwÿr mra. No ãm hkwyjê hkînhã mē kot amnhî tomnuj kaga hprãm xà kãm amnhî jarênh kêt nê. ãm amnhî krã hkôt hkwyjê hkôt hwÿr mra nê amnhî to kuma. Nom nhûm Juãw Paxisja ra hprî hã ã mē hamaxpêr anhÿrja kôt mē omunh mex nê. Jakamã mē kãm:

—Tk kwa nã. Kormã mē ate amnhî tomnuj pix o ri apa kênã. Xà kot paj mē ate amnhî tomnuj o apa rãhã mē akrã kumrã nhûm Tirtûm ja hã mē apumu nhûm ja kãm mex nê? Nã koja já kãm mex kêt nê. Koja ja mÿrapê nhÿrmã tanhmã mē atomnuj tÿx to ka mē tee ri umaj apimxur prãm kaprÿ. ⁸ Na htem amnhî tomnuj kaga nê tãm amnhî nhîpêx nê tam axpên nhîpêx. Jakamã e kwa mē ã amnhî nhîpêx o apa anê pa rî kormã mē akrã kumrã. ⁹ Na ka htem atÿx ri ajamaxpêr o: “Mê ixpê finat Apraãw kanrêhã htãmnhwÿ hkwy na pa mē. Jakamã koja Tirtûm ja hã mē ixpumu hãmri nê mē ixte amnhî tomnuj o ixpa tã nhûm ja hã tanhmã mē ixto hkêt nê. Koja mē ixto mex nê.” Anhÿr o atÿx ri amnhî kukamã ajamaxpêr. Nom ja kot anhÿr kêt. Mē apê Apraãw kanrêhã htãmnhwÿ htã mē ate urak nê tãm amnhî nhîpêxre hã. Kot kaj mē apê htãmnhwÿ htã amnhî tomnuj o ri apa hãmri nê Tirtûm noo mã te mē apê pikap kênre nhîkwÿ pix pyrãk. ¹⁰ Na ra Tirtûm mē ate amnhî tomnuj mÿrapê tanhmã mē ato kaxyw. Te ho mêmō nhô mêmō hpãr ô hkêt nhûm kot tee ri omunh nê krãhyr nê kuwy kamã mênh nê ho kaxãr par pyrãk o koja mē anhîpêx. Jao amnhî nê kuwy hwÿr mē arê ka mē kamã amnhî xà htÿx kamã ajamak rãhã ho ri apa. Anê.

Nhûm pre ã Juãw Paxisja Parijew mē Satusew nhô xwÿnhjê mã kapêr anê. ¹¹ Hãmri nê hpãnhã axte mē kot mar kaxyw hwÿr mē mrar xwÿnhjê mã kapêr nê mē kãm:

—E ra mē ate amnhî tomnuj kaga xwÿnhjaja. Na pa Tirtûm mã mē akrã kumrãr kaxyw gô pix o mē akrã kumrã. Nom koja tokyx ixpãnhã Tirtûm kot mē pakaxyw ãm mã xwÿnhhta tãm mē pahwÿr pôj. àhpumunh tÿx o kot ijakrenh par jakamã na pa hte ãm kukwak ri ixpa nê amnhî tã hã ixpijaãm o ri ixpa. Koja mē awÿr Tirtûm Karô rê nhûm mē akarô mã agjê. Ka mē ý hã tam amnhî nhîpêx o ri apa. Nom kormã mē kot tãm amnhî nhîpêx kêt xwÿnhjaja koja Tirtûm kot mē pahwÿr mênh xwÿnhja ja hã mē omu nê mē hipêx o te kuwy kot mêmōj to kaxãr par pyrãk o mē hipêx.

¹² —Na htem pur kãm harôj nhîkê nê ho grã nê hpãnhã kahtwÿ. Nê kahuk pa hãmri nê hkapi nhûm kôk apê nê prÿhkã ho htor pa. Nhûm mē hpãnhã hy

ho pa nê ixkre kamã gôj kãm unhwÿ. Ja pyrà nê koja tokyx Tirtûmja mê piitã mê kot tanhmã amnhî nhîpêx to ho pa hã mê omunh xã hkôt mê ho axkjê. Jakamã mê kot tâm amnhî nhîpêx o mê pa xwÿnhjaja koja ma amnhî wÿr mê ho api nhûm mê kuri mex rãhã nê pa ho pa. No mê kot amnhî tomnuj rãhã ho mê pa xwÿnhjaja koja jajê hkînhã tanhmã mê homnuj to. Nhûm mê ma kuwy rajja wÿr pa nê kamã amnhî xã htÿx kamã hamak rãhã nê pa ho pa.

Anhÿr o mê kãm kapêr.

*Juãw Paxis kot Jejus krã kumrãr
Makre 1.9-11; Rukre 3.21-22; Juãw 1.32-34*

¹³ Tã nhûm Jejus pika pê Garirej rûm kato nê ma Juãw Paxis wÿr mô. Juãw kot pyhti pê Jotãw kamã hkrã kumrãr kaxyw ma hwÿr mô. Hãmri nê omu nê kãm:

—Pa. E ot pa awÿr amnhî to tẽ. Ate mê kuxwar ixkrã kumrãr kaxyw. Anê.

¹⁴ Hãmri nhûm tee ri kuma nê kãm:

—Kwa nã. Aa ate amnhî tomnure hã kot pa kêt ri akrã kumrã. Nã ka kot kaj ixkrã kumrã. Anê.

¹⁵ Hãmri nhûm kãm:

—Kwa nã. Mãmrî ixkrã kumrã Juãw Paxis. Tirtûm kãm ja prãm kênã kot ka kêt ri axtem nê ixkaga. Kot puj mê Tirtûm kãm hprãm xã hkôt tanhmã amnhî nhîpêx to ho ri papa. Anê.

Hãmri nhûm kuma nê kãm:

—Tõe. Nã kot paj akrã kumrã. Anê.

¹⁶ Hãmri nê pyhti hwÿr o wrÿ nê kamã hkrã kumrã. Hãmri nê wa akupÿm api nê gô my ri ãm rãhã nhûm kaxkwa axkjê. Hãmri nhûm kurûm Tirtûm Karôja Jejus wÿr te tuuti pyrà nê ahpar mã hwÿr wrÿk o tẽ nê ïkre hã xa. Nhûm Jejus arî amnhî wÿr wrÿk o htêm kãm omunh o xa. ¹⁷ Hãmri nhûm Tirtûm kaxkwa rûm kãm kapêr nê kãm:

Pa? E apê ixkra mex na ka. ãm hãmri na ka hte ixkanrêhã ã amnhî nhîpêx mex anê. Inhmã ajapê kamã na ka ri apa ho apa. Anê.

4

*Satanasti tee kot amnhî tã Jejus kamã hamak
Makre 1.12-13; Rukre 4.1-13; mãânên Eprêw 2.18, 4.15*

¹ Tã nhûm Jejus Tirtûm Karô nhÿ hã ma kapôt ã ri pa. Satanasti kot amnhî tã kamã hamak kaxyw nhûm ma kapôt ã ri pa. ² Ri pa hã apkati xohtô nê. Ra hã arîgro pê 40. Nê kormã apkur kêt jakamã ra kãm prãm tÿx kumrêx nê ri pa. ³ Hãmri nhûm Satanastija nhÿhÿnh hwÿr tẽ nê hêx rom kãm kapêr nê kãm:

—Pa. E kwa mãn ka ra amã prãm tÿx nê nã? Nom xep apê Tirtûm Kra jakamã apê mêmoj hihtÿx kêt. Tirtûm pyrà nê axãhpumunh o axãhpumunh kênã. Jakamã kwa kên nhîkwÿ mÿj mã anê kê amã pãwti hã amnhî jahkre ka aku nê tokyx ho amnhî xihtÿx. E kwa tokyx kãm akapêr. Anê.

⁴ Hãmri nhûm kuma nê kãm:

—Tk. Nã kot paj amar xã hkôt ã ri amnhî nhîpêx anhÿr kêt nê. Koja Tirtûm kãm inhmã mêmoj nhôr prãm nê inhmã mêmoj gô pa rî kormã kukrê. Kapêr ã kaga htûm kot ja jarênh kot:

Na htem mê apkur xã pix kukwak ri htîr nê pa hkêt nê. Na htem mãânên Tirtûm kapêr ma nê hkôt amnhî nhîpêx nê htîr nê pa. Anê.

—ã kapêr ã kaga kamã kot harênh kot anhÿr jakamã kot paj akapêr kôt ri ã amnhî nhîpêx anhÿr kêt nê. ãm kwarî ho kwarî. Anê.

⁵ Hāmri nhūm Satanastija tee ri kuma hāmri nē hpānhā ma Jerujarē hwÿr o mō. Nē Tirtūm mā amnhī jarēnh xā hā ixkre hprêk nhīmōk wÿr ho api nē kÿxpē hatur xā hā ām nhūm xa. Hāmri nē amnhī parpē kēn rūnh nhūkwÿ xwÿnhja pumunh o xa nhūm Satanasti kām:

⁶—E apē Tirtūm Kra jakamā kwa ja rūm ahpar mā ajarī nē ma tē nē pikap tēm. Kōja Anhīpēēxāja apumunh mex nē ka tanhmā amnhī to hkēt nē. Kapēr ā kagā htūm kot harēnh kot:

Tirtūm kōja kapēr o wrÿk xwÿnh kwÿjē mā ajarē ka ajarī nē ahpar mā tē nhūm mē kÿx pē amÿ nhūm mēmoj akā hyr kēt nē. Anē.

—Ā kapēr ā kagā htūm kot ajarēnh anhÿr jakamā e tokyx ajarī. Anē.

⁷ Hāmri nhūm Jejus kuma nē kām:

—Tk kot paj ri ate inhmā karō xāja kōt ā amnhī nhīpēx anhÿr kēt nē. Kōja Tirtūm tām inhmā ijarī hā karō pa rī mar xā hkōt ijarī. No kot pa ri amar xā hkōt ijarī hkēt nē. Tirtūm kapēr ā kagā htūm kot ja jarēnh kot:

Kēr ka mē amnhī krā hkōt amnhī tā ixkamā ajamak kaxyw inhīxi jarēnh kōt tanhmā amnhī nhīpēx to hkēt nē. Anē.

—Ā kot ja nē kapēr kot anhÿr jakamā kwarī ho kwarī. Kot paj ri amar xā hkōt ijarī hkēt kumrēx. Tirtūm tām kot inhmā ā ixte amnhī nhīpēx anhÿr ā karōre hā. Anē.

⁸ Hāmri nhūm Satanasti tee ri kuma nē hpānhā ma nhÿri kēn prēeti hwÿr o tē nē himōk ā axte o xa. Hāmri nē kām pika piitā ahkre hpa. Nē mē hikukrēx piitā nhūm kām ahkre ho xa. Kāxpore nē mēmoj mex piitā nhūm kām ahkre nhūm Jejus piitā omunh o xa. ⁹ Hāmri nhūm kē Satanasti axte kām:

—E mān ka kam ri mēmoj mex mÿj piitā omunh pa. Piitā inhō na. Nom kot kaj ixkutā tēm nē inhmā inhmex o inhmex ā ijarē pa ama nē amā piitā ōr pa. Ka kam mēmoj piitā ho anhō nē ho amnhīptār o apa. Jakamā e kwa tokyx. Anē.

¹⁰ Hāmri nhūm kuma nē axte kām kapēr nē kām:

—Tk kwa ma nhÿhÿm tē Satanasti. Kot paj ri amā amex o amex ā ajarēnh kēt kumrēx. Tirtūm kapēr ā kagā htūm kot ja nē kapēr kām hihtÿx kēnā. Kapēr kot:

Kēr ka mē ixkapēr pix ma nē ixkutā pix mā akōnkrā ho akrī nē inhmā inhmex o inhmex ā ijarē. Kēr ka mē ā amnhī nhīpēx anhÿr o ri apa.

—Anhÿr o kot hā karō jakamā kot paj amā amex o amex ā ajarēnh kēt kumrēx. Anē.

¹¹ Hāmri nhūm tee ri amnhī tā kuma hāmri nē ma tē. Tee ri kām kapēr kaprÿja ā amnhī pumu hāmri nē hkaga nē ma tē. Hāmri nhūm Tirtūm kapēr o mē wrÿk xwÿnhjaja Jejus wÿr wrÿ nē tanhmā ho mex to nē kām ō nhūm kukrē nē akupÿm hihtÿx.

*Jejus kot Garirej kamā kapēr o pa
Makre 1.14-15; Rukre 4.14-15*

¹² Tā nhūm Juāw Paxisja mēmoj tā pahi Eroxo mā akir nhūm amnhī tā kuma nē gryk xāj haxā nhūm hkrī ho hkrī. Hāmri nhūm Jejusja harēnh ma nē ma akupÿm Garirej kamā krī pē Najare hwÿr ma akupÿm tē. ¹³ Hāmri nē ra pōj nom kamā ri pa hkēt nē. Nē hpānhā kurūm kato nē ma krī pē Kapanaū hwÿr tē. Gō rax pē Garirej mÿri na pre. Pika hkwy pē Jepurō mē Natari wa mē kamā na pre nhūm Jejus ma hwÿr tē. Hāmri nē kamā pa. ¹⁴ Nhūm ra amnepēm Tirtūm nhÿ hā kapēr jarēnh o mē pa xwÿnh finat Ijaisja Jejus kukamā ra mē panhīgētjē mā ā kot amnhī nhīpēx anhÿr ā harē nē hā kagā. Jejus kot ā mē

hwÿr mōr anhÿrja kukamā nhūm pre harē nē hā kagā. ¹⁵ Pika hkwȳ kamā mē pa xwÿnhjaja nhūm pre mē hkukamā mē harēnh mex nē. Nē pika pê Garirej kamā mē pa xwÿnhjaja nhūm pre määnēn mē hkukamā mē harē. Nē pyhti pê Jotāw mē gō xujanār wa hkaēx kām pika piitā kamā mē pa xwÿnhjaja. Nē krī pê Garirej kamā mē kēp Ijaew kēt xwÿnhjaja nhūm pre määnēn mē harē. Ā na pre finat Ijaisja mē hkukamā Tirtūm nhÿ hā mē piitā mē harē nē hā kagā anē. Jejus kot ma mē hwÿr mōrja kukamā nhūm ra hprī hā harē nē hā kagā. Nē hā kagāja o:

¹⁶ E. Kot paj mē amā mēmoj mex jarē ka mē inhma. Mē ate Tirtūm pumunh kēt jakamā te mē ate kamāt kō kamā ri apa pyrāk. Tā koja Tirtūm mē amā amnhī to amnhīrit ka mē hpānhā te mē ate hirā kamā ri apa pyrāk o amnhī nhīpēx nē ra hkōt amnhī xunhwÿr.

Anhÿr o mē hkukamā mē harē nē hā kagā. ¹⁷ Tā nhūm ra kot hkukamā mē kām ujarēnh xā hkōt nhūm Jejusja mē hwÿr mō nē mē kām Tirtūm kapēr jarēnh o ri mē hkōt pa. Nē mē kām tanhmā amnhī jarēnh to ho pa. Nom kormā hprī hā mē kām amnhī jarēnh kēt nē. Te ho nhām mēhō jarēnh pyrāk o mē kām amnhī jarē nē mē kām:

—E na ra Tirtūmja kot mē akaxyw ām xwÿnhhta mē nhūm mē awÿr wrÿ. Jakamā kwa mē tokyx tee ri ate amnhī tomnuj ā amnhī pumu nē ā ate amnhī nhīpēx anhÿr kaga nē hpānhā Tirtūm kōt mān amnhī nhīpēx o ri apa.

Anhÿr o mē kām kapēr o pa pê mē ahkre ho ri mē hkōt pa.

Jejus kot amnhī wÿr tep pynēnh xwÿnhjē hwÿr

Makre 1.16-20; Rukre 5.1-11

¹⁸ Tā nhūm Jejus ma gō rax pê Garirej mÿ ri pa nē gōx kām ja wa omu. Simāw Pētre mē htō Andreja nhūm wa gōx kām kryhti rēnh o wa xa. Hāmri nhūm Jejus wa hwÿr tē nē wa omu nē amnhī kōt wa kuwÿ nē wa kām:

¹⁹ —Pa. E kwa ma ixkōt mān war apa. Kot paj tanhmā war ajahkre hto ka wa ma mē kām ijarēnh o ri apa. Mē kot war amar nē ra ixkōt amnhī xunhwÿr kaxyw. Anē.

²⁰ Hāmri nhūm wa kuma nē kryhti re nē wa ma hkōt htēm kurē kumrēx.

²¹ Hāmri nhūm mē ma nhām axte mō nē ra jajē hwÿr kato. Jepetew mē hkra Xiakre mē Juāwja nhūm wa mē hwÿr kato. Nhūm mē ō pār kām kryhti ho mex o wa mē nhÿ. Hāmri nhūm mē hwÿr mra nhūm Jejus amnhī kōt ja wa kuwÿ nē wa kām:

—Pa Xiakre mē Juāw. E wa ma ixkōt mān wa apa. Anē.

²² Hāmri nhūm wa kuma nē hipēēxā mā amnhī jarē nē ma hkōt pa ho pa kurē kumrēx.

Jejus kot tanhmā amnhī nhīpēx to

Rukre 6.17-19

²³ Tā nhūm Jejus Garirej kamā Ijaew mā Tirtūm kapēr jarēnh o pa. Na pre hte Tirtūm kapēr o mē ahkre xā hā ixkre hwÿr agjē nē kamā mē kām Tirtūm kapēr jarēnh o hkrī nē mē kām:

—E mē tee ri ate amnhī tomnuj ā amnhī pumu nē hpānhā Tirtūm kōt mān amnhī nhīpēx o ri apa. Kot kaj mē ā amnhī nhīpēx anē nhūm ja hā mē apumu nē mē ato hkra kurē kumrēx. Anē.

Hāmri nē akupÿm mē kām mē ā xwÿnhjē ho mex. Ahpÿnhā tanhmā mē ā kute xwÿnhjaja nhūm akupÿm mē ho mex o pa. ²⁴ Jakamā nhūm mē piitā pikaja kamā ri axpēn mā harēnh o hprōt. Nē pika pê Sir kōt määnēn ma ri axpēn mā harēnh o hprōt. Nhūm mē piitā harēnh ma nē ma hwÿr mē

à xwÿnhjê ho mra. Ahpÿnhã ri tanhmã mê à kute xwÿnhjaja. Mê à htÿx xwÿnhjaja. Nê mê ĩ kamã mê htyk xwÿnhjaja. Nê mê hkrã pipãnh xwÿnhjaja. Nê mêkarômnuti kot Satanasti nhÿhã tanhmã ri mê ho xwÿnhjaja. Nhÿm prem mê hamÿ nê ma Jejus wÿr mê o mra nhÿm mê omu nê akupÿm mê ho mex pa. ²⁵ Jakamã nhÿm mê ohtô nê ma hkôt pa. Krĭ pê Garirej rÿm nê Tekap rÿm nê Jerujarê rÿm nê pika pê Jutej rÿm. Nê pyhti pê Jotãw nhĭkĭ rÿm mê pa xwÿnhjaja. Nhÿm mê ã ohtô nê ma Jejus kôt omunh o pa anê.

5

Jejus kot tanhmã mê ahkre hto *Rukre 6.20-23*

- 1 Nhÿm Jejus amnhĭ kôt ri mê kot omunh o mê pa xwÿnhjê pumu hãmri nê mê ahkre kaxyw ma tē nê hixêt ã api nê himök ã nhÿ. Hãmri nhÿm mê ma hkôt mra nê pu hã hkrĭ pa. ² Hãmri nhÿm mê ahkre nê mê kãm:
- 3 E mê inhma. Kot kaj mê atô amnhĭ kaxyw tanhmã Tĭrtÿm mê wa inhmã ajamaxpêr to nê ajamaxpêr o: “Koja Tĭrtÿm inhĭhkô hã pa hkêt pa ixtÿx ri tanhmã amnhĭ tomnuj to ho ri ixpa rãhã ho ri ixpa.” Anhÿr o ajamaxpêr. Hãmri nhÿm Tĭrtÿm ã ajamaxpêr anhÿr ã apumu nhÿm ja kãm mex nê. Hãmri nhÿm apê hkra hã ato mex nê atãnopxar o akôt pa ho pa ka ajamakêtkati nê axãmnhĭx akĭnh nê ri apa.
- 4 Nê kot ka mê atô tanhmã amnhĭ tomnuj to. Hãmri nê tee ri ja hã amnhĭ pumu nê apijaãm nê akaprĭ nê. Nê akaprĭ xãj amÿr o nhÿ. Amÿr rax nê. Hãmri nhÿm Tĭrtÿm ja hã apumu nhÿm ja kãm mex nê. Jakamã nhÿm anê akaprĭ hta nê ato mex nê ka ajamakêtkati nê axãmnhĭx akĭnh nê ri apa.
- 5 Nê kot ka mê atô agryk tokyx anhÿr kêt nê. Nê kritpêm amnhĭ tã amã mê hkaprĭ ho ri apa. Hãmri nhÿm Tĭrtÿm ja hã apumu nhÿm ja kãm mex nê. Hãmri nhÿm ato mex nê ka ajamakêtkati nê axãmnhĭx akĭnh nê ri apa.
- 6 Nê kot ka mê atô amã Tĭrtÿm kãm hprãm xã hkôt amnhĭ nhĭpêx o ri apa hprãm nê. Nhÿm amnhĭ tã apumu nhÿm ja kãm mex nê. Hãmri nhÿm ato mex nê tanhmã akrã hto ka hkôt pix mã amnhĭ nhĭpêx o ri apa. Jao ajamakêtkati nê axãmnhĭx akĭnh nê ri apa.
- 7 Nê mê kamã mê axukaprĭ ho ri apa xwÿnhjaja na hte Tĭrtÿm ja hã mê apumu nhÿm ja kãm mex nê. Jakamã na hte mê hã mê apyrã nê mê akamã ukaprĭ ho pa. Jao mê ato mex nê ka mê ajamakêtkati nê axãmnhĭx akĭnh nê ri apa.
- 8 Nê kot ka mê atô ã ajamaxpêr anê nê ajamaxpêr o: “Nà kot paj ãm Tĭrtÿm kapêr kôt pix mã ri amnhĭ nhĭpêx o ri ixpa. ãm ja pix na inhmã hprãm.” Anhÿr o ajamaxpêr. Hãmri nhÿm Tĭrtÿm amnhĭ tã mê apumu nê mê ato mex nê. Ka mê ajamakêtkati nê axãmnhĭx akĭnh nê ri apa. Nê nhÿrmã Tĭrtÿm wÿr api nê kuri amex rãhã apa ho apa.
- 9 Nê kot ka mê atô mēhō wa kot xapēn kutã amnhĭ xãm xwÿnhhta xapēn tã wa omu nê wa kot tanhmã xapēn nhĭpêx tota nê tanhmã wa kãm akapêr to nê akupÿm tãm wa ãm. Hãmri nhÿm Tĭrtÿm ja hã apumu nhÿm ja kãm mex nê. Nê apê hkra hã ajarê ka ajamakêtkati nê axãmnhĭx akĭnh nê ri apa.
- 10 Nê koja mēhō mê ate Tĭrtÿm kapêr mar xã hkôt amnhĭ nhĭpêx o apa hã mê apumu nê hã tanhmã mê anhĭpêx kati hto. Tã nom koja Tĭrtÿm arĭ mê

ato mex nê. Mê apê hkra jakamã mê kot tanhmã mê anhîpêx hto htã ka mê ajamakêtkati nê axãmnhîx akînh nê ri apa.

¹¹⁻¹² –Kwâr mê māmri ixtã mê ato kapêr rý mê ato hêx rý tanhmã ri mê atomnuj to. Kwâr mê māmri ã mê anhîpêx anê. Nom kêr ka mê arî amnhî kaxyw inhmã ajamaxpêr tÿx rãhã pê ajamakêtkati nê axãmnhîx akînh nê ri apa. Kwâr mê māmri ixtã ã mê anhîpêx anê nê mê amex kêt ã mê ajarê. Amnepêem na prem ã Tirtûm nhÿ hã kapêr jarênh xwÿnhjê nhîpêx anê. Jakamã koja mê urak nê ã mê anhîpêx anê. Hâmri nhûm Tirtûm ja hã mê apumu nê amnhîm mê amex ã mê ajarê. Hâmri nê nhÿrmã kaxkwa kamã wa inhô krî kamã mê ato mex nê. Jakamã kêr ka mê ã amnhî kukamã ajamaxpêr anhÿr pê māmri akînh nê ajamakêtkati nê axãmnhîx ri apa. Kwâr mê māmri ã wa ixtã mê anhîpêx anê. Anê.

*Jeus krajaja te kot kaxwa mê kanê hpôk wa urak
Makre 9.49-50; Rukre 13.34-35*

¹³ Nhûm Jeus arî mê kãm kapêr nê mê kãm:

–Nê mê ate ixkôt amnhî xunhwÿr xwÿnhjaja te mê ate kaxwa pyrak. Kaxwaja mê apkur xà ho ành mã mex. No koja mēhō tēn kamã pika hkwÿ mê nê ho ahkã. Hâmri tanhmã kot wem ho nê akupÿm ho mex? Nã koja akupÿm mex kêt nê. Âm mê kot hkapîr pix kaxyw koja mex. Ja pyrã nê kot ka mê atô ate inhmã tanhmã amnhî nhîpêx to ho apa hã amnhî jarênh tã gaa nê rî amã ixkôt amnhî nhîpêx prãm kêt nê. Hâmri nê ra te apê kaxwa mê pika pihkarta pyrak. Kwa mê ixujarênh ma nê kãm ajamaxpêr tÿx rãhã ho ri apa.

¹⁴⁻¹⁶ –Nê te mê ate kanê hpôk pyrak. Nê te mê ate hixêt prêk nhîmök ã krî xãm pyrak. Koja krîja hixêt prêeti nhîmök ã xa nhûm mê piitã omu. Nê kanêja. Xà na htem kanê hpôk nê poti ho hpro? Nã na htem hpôk nê kÿx pê mēmoj nhîmök ã unhwÿ nhûm mê piitã mê kãm hirã nhûm mê hirã kamã mēmoj pumunh mex nê. Ja pyrã nê kot kaj mê tãm amnhî nhîpêx o ri apa nhûm mê piitã ja hã mê apumunh kôt ra kaxkwa kamã Tirtûm mex ã harênh o pa. Anê.

*Jeus kot tanhmã Mojes kapêr jarênh to
Rukre 16.16-17*

¹⁷ Nhûm Jeus arî mê kãm kapêr nê mê kãm:

–Nê amnepêem Mojes kot Tirtûm nhÿ hã Ijawêj mã tanhmã mê kot amnhî nhîpêx to hã mê kãm karôja. Nê amnepêem Tirtûm nhÿ hã kapêr jarênh o mê pa xwÿnhjê kapêrja. Ixte mê kapêr o ijarêx kaxyw na pa pre mê awÿr ixwrÿk kêt nê. Jakamã kwa mê ri ã xpen mã ijarênh anhÿr kêt nê. Kêt ixpri hã ixte mê amã mê kapêr jarênh nhûm mê ate mar mex kaxyw na pa pre kaxkwa rûm mê awÿr wrÿ.

¹⁸ –Tirtûm kapêr ã kagã htûm kot mēmoj jarênhja. Koja ujarênh xà hkôt mēmoj tanhmã amnhî to hpar mê nhûm rî kormã kaxkwa mê pika wa hapêx pa nhûm kapêr ã kagãja mãânēn hapêx. Nom nhûm Tirtûm kapêr koja mēmojja pyrã nê aa hapêx kêt nê. Koja rãhã ho rãhã nê aa ihkjê ho tanhmã mēnh to hkêt nê. Âm hãmri na pa ã mê amã harênh anê.

¹⁹ –Nê kot ka mê atô Tirtûm kapêr o pixire nê hirôp xa. Hâmri nê ra amnhî pyrã nê anhîo mã ja hã amÿnê. Apyrà nê kot hirôp âm kaxyw ka kãm hã amÿnê. Kot kaj ã amnhî nhîpêx anê hãmri nê apê Tirtûm kra hkêt ã amnhî to amnhîrit. Nom kot ka kêt mê tãm amnhî nhîpêx o ri apa. Nê amnhî pyrã nê tãm mê kot amnhî nhîpêx kaxyw mê kãm akapêr o ri apa hãmri nhûm Tirtûm ja hã apumu nê ato hkra nê ato mex nê.

²⁰ —No Parijew nhõ xwýnhjaja nê Tirtüm kapêr tùm o mẽ ahkre ho mẽ pa xwýnhjaja. Mẽ kot Tirtüm kapêr kôt amnhĩ nhĩpêx mex ã amnhĩ jarênh tã no ãm hkôt ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr kêt nê. Jakamã kot kaj mẽ hkôt amnhĩ nhĩpêx o ri apa hãmri nê mẽ uràk nê nhÿrmã Tirtüm mẽ wa inhõ krĩ kamã apa hkêt nê. Anê.

Mẽ gryk o mẽ pa xwýnhjê jarênh

Rukre 12.58-59; mãänên Rômân 12.19; Epes 4.26; Wam Ximotre 2.8; Xiakre 1.19-20

²¹ Nhũm Jejus arĩ mẽ kãm kapêr nê mẽ kãm:

—Nê amnepêm na prem mẽ panhĩgêjtê mã Tirtüm kapêr kwý jarênh o pa nê mẽ kãm:

Kêr ka mẽ axpên par kêt nê. Kot kaj mẽ mẽhõx pĩ nhũm mẽ ja mÿrapê atomnuj nê. Nê ma mẽ anhõ pahihti hwÿr ato tẽ nhũm mÿrapê tanhmã ato rÿ hkôt apĩ. Anê.

Ãm hãmri na prem mẽ kãm ja jarê. ²² Tã kot paj ixprĩ hã mẽ amã tanhmã harênh to ka mẽ inhma. Kot kaj mẽ mẽmoj tã anhĩõ kamã agryk. Hãmri nhũm Tirtüm tee ri ja hã apumu nhũm ja kãm mex kêt nê. Jakamã koja mẽ anhõ pahihti tanhmã ja hã mẽ ato japêr hã koja ja mex nê. Rÿ kot kaj mẽ tanhmã mẽhõ japrÿ hto. Ho hagrõ rÿ ho rop. Mÿrapê kop apu akwý kot apynênh nê anhõ pahihti hwÿr ato htêm nê ìhkram ajaxâr ronhÿx ja inhã mex nê. Rÿ kot kaj mẽ tanhmã anhĩõ mã akapêr punuj to nê kãm: “Tk. Ate ho warêhti hã. Te apê hagrõ pyrãk kênã.” Anhÿr o kãm akapêr. Tã kop apu Tirtüm ra ã akapêr anhÿrja mÿrapê mẽ kot amnhĩ xà htÿx kamã hamak tùm xãta wÿr amênh ronhÿx ja inhã mex nê. Ja pumaj kwa kêr ka mẽ ã axpên mã akapêr anhÿr kêt nê. Kêt mẽ axpên mã tãm akapêr pix o ri axpên kôt apa.

²³ —Nê kêr ka mẽ tanhmã ate anhĩõ nhĩpêx hto kamã Tirtüm mã mex o mex ã harênh kêt nê. Kêr ka mẽ kãm amnhĩ jarênh o akrĩ hãmri nê ra mẽhõ kot mẽmoj tã akamã gryk xwýnh mã ajamaxpêr japêr. ²⁴ Hãmri nê akato nê ma hwÿr atêm kurê kumrêx nê wa tãm axpên mã akapêr nê tãm akupÿm axpên xãm. Hãmri nê rĩ kormã ma akupÿm tẽ nê Tirtüm mã amnhĩ jarênh jatur xãm amê nê kãm mex o mex ã harê. Kêr ka mẽ ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr o ri apa.

²⁵⁻²⁶ —Na htem tanhmã axpên nhĩpêx to hãmri nê kot tanhmã war axpên to xwýnhjê hõja ma õ pahi hwÿr tẽ nê kãm tanhmã kot ho xwýnhnta jarênh kaxyw nojarêt. Hãmri nhũm ra kamã gryk xwýnhnta kot pahi mã harênh kaxyw nojarêt ã harênh ma nê tee ri amnhĩ kukamã hamaxpêr nê ma hwÿr tẽ nê wa akupÿm tãm axpên xãm. Na htem ã amnhĩ nhĩpêx anê. Pahi kot wa harênh mar nê tanhmã axpên tã wa ho pymaj na htem ã amnhĩ nhĩpêx anê nê tokyx tãm akupÿm axpên xunhwÿ. No koja mẽ anhÿr kêt nhũm pahija wa harênh ma nê wa kot tanhmã axpên to xwýnhnta õ jaxã nhũm tee ri kãm kator prãm. Hãmri nê tanhmã amnhĩ to nê ra amnhĩ pãnhã kãm amnhĩrer pa nhũm pahihtija rĩ kormã pòristi mã anê nhũm kãm ure nhũm kato. Ja pyrã nê kêr ka mẽ Tirtüm tanhmã kot mẽ anhĩpêx to pymaj tokyx mẽ ate amnhĩ tomnuj kaga nê hkôt amnhĩ nhĩpêx rãhã ho ri apa. Anê.

Tanhmã mẽ pahte mẽ pahprõjê nhĩpêx to

Matêwre 19.3-9; Makre 9.43-47, 10.2-9; mãänên Rukre 16.18

²⁷ Nhũm Jejus arĩ mẽ kãm kapêr nê mẽ kãm:

—Nê na pre finat Mojesja mẽ panhĩgêjtê mã Tirtüm kapêr tùm kwý jarê nê mẽ kãm: “Kêr ka mẽ amnhĩ prõ pix tânopxar o ri apa. No mẽ kuhpa hã nhãm mẽhõ ho amnhĩkati ho ri apa hkêt nê.” Anê. ãm hãmri na pre mẽ kãm ja hã

karô. ²⁸ Tã kot paj ixprî hã mē amã tanhmã harēnh to ka mē inhma. Kot kaj mē nhãm mēhō pumu nē amã ho amnhikati hprãm mã ajamxpēr. Jao te ra ate ho amnhikati pyrãk o amnhî nhîpêx. Kormã ate ho amnhikati hkêt tâ ra hkukamã ajamxpēr jakamã te ra ate ho amnhikati pyrãk o amnhî nhîpêx. ²⁹ ã mē hamaxpēr punuj anhÿr xwÿnhjaja koja mē nhÿrmã ma mē kot amnhî xã htÿx kamã hamak tũm xãta wÿr ma mra nē kamã pa rãhã ho pa. Jakamã kêr ka mē nhãm mēhō pumu nē amã hkĩnh japêr hãmri nē te ate ano kaxàr nē mēnh nē axte ate omunh kêt pyrãk o amnhî nhîpêx. Jao hkãx ã rît nē ma nhÿhÿm atēm kurê kumrêx.

³⁰ –Nē kot kaj mē anhĩkra ho tanhmã amnhî tomnuj to kaxyw. Hãmri nē tee ri ja hã amnhî pumu nē te ate amnhî nhĩkra krãhÿr nē mēnh pyrãk o amnhî nhîpêx nē tanhmã amnhî tomnuj to hkêt nē. Mē ĩkra ho mē kot tanhmã amnhî tomnuj to ho mē pa xwÿnhjaja koja mē nhÿrmã ma mē kot amnhî xã htÿx kamã hamak tũm xãta wÿr ma mra nē kamã pa rãhã ho pa. Anē.

Mē pahte axpēn kaga hkêt

³¹ Nhũm Jejus arĩ mē kãm kapêr nē mē kãm:

–Nē na pre finat Mojes mē panhĩgêjtê mã Tĩrtũm kapêr tũm kwÿ jarē nē mē kãm: “Kot kaj mē atō aprō kaga kaxyw hãmri nē ate hkaga hã amnhî jarēnh ã kaga nhîpêx nē kãm agō nē rĩ kormã hkaga.” Anē. ãm hãmri na pre ã mē kãm Tĩrtũm kapêr tũm jarēnh anē. ³² Tã kot paj ixprî hã mē amã tanhmã harēnh to ka mē inhma. Kêr ka mē atÿx ri amã hprãm xã hkôt aprō kaga hkêt nē. Nom koja aprō akuhpa hã nhãm mēhō ho amnhikati ka harēnh ma hãmri nē amã ja hã hkaga hprãm nē mãmri kam nē hkaga. Ja tanhmã kute hkêt. Nom koja ã amnhî nhîpêx anhÿr kêt tâ ka amnhî krã hkôt hkaga. Hãmri nhũm mēhō apãnhã ho hprō nē o pa. Hãmri nē ra kot apê aprō ho amnhikati ho pa pyrãk o hipêx. Nē nija haxwÿja. Te arĩ kêp aprō htã akuhpa hã nhãm myja o amnhikati o pa pyrãk o amnhî nhîpêx. Anē.

Tãm mē pakapêr ã Jejus kot mē pamã karô

Xiakre 5.12

³³ Nhũm Jejus arĩ mē kãm kapêr nē mē kãm:

–Nē na pre finat Mojes mē panhĩgêr nē pahpãmjê mã Tĩrtũm kapêr tũm jarēnh o: “Kêr ka mē Tĩrtũm mã mēmoj to anhÿr ã amnhî jarē hãmri nē amnhî jarēnh xã hkôt kãm tanhmã amnhî nhîpêx to. Nom kêr ka mē atÿx ri kãm tanhmã amnhî jarēnh to ho amnhî to axêx kêt nē. ãm akatãt kôt mē ate amnhî jarēnh to xã hkôt kãm tanhmã mēmoj to.” Anē. ãm hãmri na pre mē kãm ja jarē. ³⁴ Tã kot paj ixprî hã mē amã tanhmã harēnh to ka mē inhma. Kêr ka mēhō mã tanhmã amnhî jarēnh to. Tĩrtũm mã pix mã amnhî jarēnh kêt nhãm mēhō mã mããnēn tanhmã amnhî jarēnh to. Nē akatãt kôt kãm amnhî jarē. Na ka htem mē kot mē axêx kêt kôt mē apumunh kaxyw mēmoj nhĩxi jarēnh kôt amnhî jarē. Nom kêr ka mē axte ã mēmo nhĩxi hã amnhî jarēnh anhÿr kêt nē. Mēmoj tâ amnhî jarē nē akatãt kôt amnhî jarēnh kurê kumrêx. No mē kot axêx kêt kôt apumunh kaxyw mēmoj nhĩxi hkôt amnhî jarēnh kêt nē. Tanhmãn kaxkwa nhĩxi jarēnh kôt mēmoj tâ amnhî jarēnh kêt nē. Kaxkwa kêp Tĩrtũm krĩ xã maati kēnã kot ka kêt mē axtem nē atÿx ri amnhî kaxyw hixi jarē. ³⁵ Rÿ mē kot axêx kêt kôt apumunh kaxyw pika nhĩxi jarēnh kêt nē. Pika kêp Tĩrtũm par xãm xã kēnã kot ka kêt mē atÿx ri amnhî kaxyw tanhmã hixi jarēnh to. Nē krĩ pē Jerujarēja mããnēn kêr ka mē ri amnhî kaxyw tanhmã

hixi jarênh to hkêt nê. Koja nhÿrmã Tirtûm mê awÿr Jerujarê hwÿr ixpê pahi maati hã inhmê pa kamã mê ato amnhÿptâr o ixkrî. Jakamã kêr ka mê ri atÿx amnhÿ kaxyw tanhmã hixi jarênh to ho ri apa hkêt nê.

³⁶ —Nê kêr ka mê kot axêx kêt kôt apumunh kaxyw mê ri tanhmã amnhÿ krã hkî jarênh to hkêt nê. Kot kaj mê anê nê âm tanhmã hã harênh to kaprÿ. Xà kot kaj mê ajamaxpêr pix o tanhmã amnhÿ krã hkî hto? Nà kot kaj mê ho anhÿr kêt nê. Jakamã mê ri atÿx tanhmã harênh to hkêt nê.

Nê mê atÿx ri mêmo nhÿxi jarênh kôt mêmoj tâ amnhÿ jarênh o apa hkêt nê. ³⁷ âm akatât kôt tâm amnhÿ jarênh kurê kumrêx. Jao mê kãm: “Tÿ. Nà kot paj ho anê.” Anhÿr o mêmoj tanhmã ho. Rÿ mê kãm: “Nà kot paj ho anhÿr kêt nê.” Anhÿr o mêmoj tanhmã ho hkêt nê. Âm akatât kôt tanhmã mêmoj tâ amnhÿ jarênh to xà hkôt ho anhÿr kurê kumrêx. Mê kot Satanasti hkôt amnhÿ nhÿpêx o mê pa xwÿnh pixjaja na htem hêx rom mêmoj nhÿxi jarênh kôt tanhmã amnhÿ jarênh to ho pa. Anê.

Mê pahte tanhmã axpên nhÿpêx to hã Jejus kot mê pamã karô

Rukre 6.27-30, 23.34; mãânên Atre 7.60; Rômân 12.14

³⁸ Nhùm Jejusja arÿ mê kãm kapêr nê mê kãm:

—Na prem amnepêm mê panhÿgêjtê mã Tirtûm kapêr tûm jarênh o: “Koja mêhõ apê ano katôk nê hkapa hã koja mê anhõ pahija atã mã ho anê nê kêp no kapa. Rÿ koja mêhõ apê axwa hõ hkwÿr hã koja atã mã ho anê nê atã kêp wa hõ hkwÿr.” Anhÿr o mê kãm hã karô. Âm hãmri na prem ã ja jarênh anê. ³⁹ Tã kot paj ixprÿ hã mê amã tanhmã ja jarênh to ka mê inhma. Koja mêhõ tanhmã mê anhÿpêx to ka mê âm amnhÿ tâ omu nê tanhmã amnhÿ tâ ho hkêt nê. Koja anhÿnep akura ka âm omu nê tanhmã amnhÿ tâ ho hkêt nê. Te ate kãm ihkjê hpêr nhùm kot ihkjê kamã hkuranh pyrãk o amnhÿ nhÿpêx nhùm ja amã mex nê. No amnhÿ tâ tanhmã ho hkêt nê.

⁴⁰ —Nê koja mêhõ anhÿnôhkã hã awÿ nhùm mê anhõ pahija amã anê ka mãmrÿ kãm agõ nê tanhmã hã kãm nê hkêt nê. Te ate hkôt kry pê kãm anhÿnôhkã hpakã ry jagjênh xwÿnhhta nhõr pyrãk o amnhÿ nhÿpêx. Nom kêr ka mê kamã agryk kamã kãm ôr kêt nê.

⁴¹ —Nê koja mêhõ ate kãm jênh tur nê hkôt ho amõr ryy kaxyw amã kapêr ka mãmrÿ kãm ho anê. Nê kot amã nhÿri hã karô xàja wÿr o pój nom kamã kãm ôr kêt nê. Kãm ho hakrenh ryy nê rÿ kormã akupÿm kãm agõ.

⁴² —Nê koja mêhõ ô mêmoj kêt nê awÿr tê nê mêmoj tâ awÿ ka mãmrÿ kãm agõ. Rÿ nhùm awÿr tê nê apê mêmoj to ïpresta kaxyw ka mãmrÿ kãm ho ïpresta. Kêr ka mê ã axpên nhÿpêx anhÿr o ri apa. Anê.

Mê pamã axpên kÿnh ã Jejus kot mê pamã karô

Rukre 6.32-36; mãânên Rômân 12.14

⁴³ Nhùm Jejus arÿ mê kãm kapêr nê mê kãm:

—Nê na prem amnhÿ krã hkôt axtem nê tanhmã mê panhÿgêjtê mã mêmoj jarênh to nê mê kãm: “Kêr ka mê amã mê akrãmnhwÿjê pix kÿnh nê tanhmã mê ho mex to. No kêt mê kot tanhmã mê ato xwÿnhjaja kêr ka mê mãmrÿ mê kamã axãhkurê ho ri apa.” Anhÿr o mê kãm karô. ⁴⁴ Nom pa kot paj mê amã Tirtûm kot tanhmã ja hã karô hto hã harê ka mê inhma. Kêr ka mê kot tanhmã ri mê atomnuj to xwÿnhjaja amnhÿ tâ tanhmã mê ho hkêt nê. Âm tanhmã mê ho mex to pix hkukamã mãn ajamaxpêr. Nê mê ho Tirtûm wÿr pix kukamã mãn ajamaxpêr. ⁴⁵ Na hte ã kaxkwa kamã Mêpahpãm Tirtûmja amnhÿ nhÿpêx anhÿr o pa. Mê kot amnhÿ tomnuj xwÿnhjaja nê mê kot amnhÿ to mex xwÿnhjaja

nhùm hte mê ho hpimrààtã mê ho mex o axpên pyrãk. Jao hamê wa hwÿr na rē nē hamê wa hwÿr myyti rē nhùm hamê wa kãm hirã ho pa. Jakamã kêr ka mê urãk nē mê piitã tãm mê hipêx o axpên pyrãk. Mê kot amnhĩ tomnuj xwÿnhjê mê mê kot amnhĩ to mex xwÿnhjê mê ho apimrààtã mê ho mex o axpên pyrãk.

⁴⁶—Nē xãt kaj mê amã mê piitã mê ho mex prãm kêt nē ãm mê kot mê ato mex xwÿnh pixjaja ka mê amã mê ho mex prãm nhùm Tirtùm ja hã mê apumu nhùm ja kãm mex nē nã? Nã koja kãm mex kêt nē. Koja mēhō ato mex kêt tã kêr ka ãm amnhĩ rom ho mex nē. Nhùm Tirtùm ja hã apumu nē amnhĩm amex ã ajarê. Mê kot amnhĩ tomnuj xwÿnhjaja na htem ãm mê kot mê ho mex xwÿnh pixjaja nhùm mê amnhĩ xwar mê ho mex. No tãm mê kot amnhĩ nhĩpêx xwÿnhjaja na htem mê piitã mê ho mex o axpên pyrãk. Mê kot tãm amnhĩ nhĩpêx xwÿnhjaja nē mê kot amnhĩ tomnuj xwÿnhjaja nhùm mê ho hpimrààtã mê ho mex o axpên pyrãk.

⁴⁷—Nē na hte mê hkwÿjaja ãm amnhĩ kwÿjê pix mã kapêr mex o pa. Nom mê piitã tãm mê hipêx kêt nē. Nom kêr ka mê ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr kêt nē. Kêr ka mê kurom mê piitã tãm mê hipêx o axpên pyrãk. Mê akwÿjê mê mê akwÿ hkêt xwÿnhjaja ka mê hipêx o axpên pyrãk. Nē tãm mê kãm akapêr o axpên pyrãk. ⁴⁸Kaxkwa kamã Mēpahpãm Tirtùm pyrã nē mê kot amnhĩ tomnuj xwÿnhjê mê mê kot amnhĩ to mex xwÿnhjaja mê ho apimrààtã mê ho mex o axpên pyrãk. Na hte ã Tirtùmja mê panhĩpêx anê. Anê.

6

Mê pahte mê kêp amrakati xwÿnhjê ho mex rãhã hã mê pamã karõ

¹⁻² Nhùm Jejus arĩ mê kãm kapêr nē mê kãm:

—Nē na htem mê piitã hkwÿjê noo mã tanhmã mê kêp amrakati xwÿnhjê ho mex to. Nom kãm mê hkaprĩ kamã tanhmã mê ho mex to hkêt nē. ãm hkwÿjaja kot ja hã mê omunh nē mê mex ã mê harênh pix kaxyw na htem krĩ hkôt ri mê kêp amrakati xwÿnh piitã mê ho mex o pa. Nē mê pikuprõnh xã hã ixkre kamã kuhê nē tanhmã mê ho mex to. Mê hkwÿjaja kot ja hã mê omunh nē amnhĩm mê mex ã mê ho jarkrar kaxyw. Jakamã koja nhÿrmã Tirtùmja axte ja hã mê kãm mēmoj mex nhõr kêt nē. Ra jar mê hkwÿjaja kot ja hã mê omunh nē amnhĩm mê mex ã mê harênh kênã. Jakamã kwa kêr ka mê ho mê urãk kêt nē. Nē tanhmã mēhō ho mex to kaxyw nē akwÿjê no kuhpa hã mê hkãx ã tanhmã mê ho mex to. No kot kaj mê noo mã tanhmã mê ho mex to. Mê kot hã apumunh nē ato jarkrar kaxyw tanhmã mê ho mex to nhùm kaxkwa kamã Mēpahpãmja ja hã apumu nē mê hã tanhmã ato mex to hkêt nē. Koja ãm hã apumu.

³—Ja pymaj kêr ka mê mê kêp amrakati xwÿnhjê mã mēmoj nhõr kaxyw hãmri nē mê piitã mê no hkãx ã tanhmã mê ho mex to. Hãmri nē nhãm ri ja hã mê kãm amnhĩ to jarkrar kêt nē. Aprõ mã rÿ akrajê mã rÿ akrãmnhwÿ mã hã amnhĩ jarênh kêt nē. ⁴Kot kaj mê no hkãx ã tanhmã ho mex to no nhùm Tirtùm tapxipix apumunh o nhÿ. Hãmri nē ja hã ato mex rax nē ka amex nē apa. Anê.

Tanhmã mê pahte Tirtùm mã amnhĩ jarênh to hã mê pamã karõ

Rukre 11.1-13, 18.9-14

⁵ Nhùm Jejus arĩ mê kãm kapêr nē mê kãm:

—Nē mããnēn ja. Na htem hakwa pix o amnhĩ mex ã amnhĩ jarênh xwÿnhjaja Tirtùm mã amnhĩ jarênh kaxyw nē mê kot Tirtùm kapêr o mê ahkre xã hã

ixkreja wÿr agjê. Nê mê piitã mê noo mã kãm tanhmã amnhî jarênh to. Rÿ gáp kuhê nê mê piitã mê noo mã kãm amnhî jarê. Tã mêmoo kaxyw na htem mê noo mã Tirtûm mã amnhî jarê? Nã ãm mê kot ja hã mê omunh nê mê mex ã mê ho jarkrar pix kaxyw. Nê mê harênh o: “E mũjti pumu. Na hte apkati mê ã Tirtûm mã amnhî jarênh anê. Kot amnhî to mex xwÿnh mân.” Anhÿr ã harênh kaxyw. Tã ra mê piitã mê kot ja hã omunh nê amnhîm mex ã ho jarkrar jakamã koja Tirtûm axte ja hã tanhmã ho mex to hkêt nê. Ra pika ja kamã mê kot mê omunh nê mê mex ã mê harênh kênã. ⁶ No mê kajaja. Kêr ka mê urák nê ã amnhî nhîpêx anhÿr kêt nê. ãm Tirtûm mã amnhî jarênh kaxyw nê akwÿjê no hkàx ã hitom wÿr agjê nê hitom kãm ahte kãm amnhî jarê. Hãmri nhûm Tirtûm tapxipix ja hã mê apumu. Mê amã amnhî to amnhîrit kêt tã mê apumu. Hãmri nê mê ato mex nê.

⁷ —Nê mê kêp Tirtûm kra hkêt xwÿnhjaja na htem sãnti mã amnhî jarênh kaxyw nê xatã kãm amnhî jarê. Nê xatã kax pêê kãm amnhî jarê. Nê hamaxpêr o: “Kot paj xatã sãnti mã amnhî jarê nhûm inhmar japêr.” Anhÿr o hamaxpêr jakamã xatã kãm amnhî jarê. No ãm htÿx ã hamaxpêr anhÿr kaprÿ. ⁸ Jakamã kwa kêr ka mê ho mê urák kêt nê. Tirtûm ra kot mê ate mêmooj tã hwÿr xata ra ja kukamã kot omunh mex kênã kot ka kêt mê xatã hã hwÿr o akuhê.

⁹ —Nê kêr ka mê kãm amnhî jarênh kaxyw nê amnhî krã hkôt tanhmã kãm amnhî jarênh to rÿ kãm amnhî jarênh o:

Pa Mëinhîpêxã maati pê kaxkwa kamã ri apa xwÿnh? Amex o amex Tirtûm.

¹⁰ Apê mê ijamãr mex xwÿnh maati na ka.

Na hte kaxkwa kamã mê kot ri amã tanhmã amnhî nhîpêx to ho mê pa xwÿnhjaja akôt pix mã amnhî nhîpêx o ri pa. Tã ijaxwÿja inhmã mê urák nê akôt pix mã amnhî nhîpêx o ri ixa hprãm.

¹¹ Nê kwa jarãhã mê inhmã mêmooj gõ pa mê akukwak ri ho apku.

¹² Na pa hte tãhã amnhî tomnuj nê Tirtûm. Nom mê kot tanhmã ixtomnuj to xwÿnhjaja na pa hte ãm mê omu nê amnhî tã tanhmã mê ho hkêt nê. Nê ja ho ijamakêtkati nê axte kãm ijamaxpêr kêt nê. Á ixte amnhî nhîpêx anhÿr jakamã kwa ja hã ixpumu nê ixpyrà nê ixte tanhmã amnhî tomnuj to hã ixpumu nê hã tanhmã ixto hkêt nê. ãm ho ajamakêtkati kurê kumrêx nê axte kãm ajamaxpêr kêt nê.

¹³ Nê kot paj nhÿrmã tanhmã amnhî tomnuj to kaxyw ka ja hã ixpumu nê ixte ã amnhî nhîpêx anhÿrja nê ixto htÿx nê pa tanhmã amnhî tomnuj to hkêt nê. ãm mêmooj punuj pê ixpytãr rãhã ho apa Tirtûm. Tã ãm ja pix na hapêx. Anê.

—E kêr ka mê ã Tirtûm mã amnhî jarênh anê. Anê.

¹⁴ —Nê koja mêmoo tanhmã anhîpêx to htã ka ho ajamakêtkati nê axte kãm ajamaxpêr pix o ri apa hkêt nê. Hã koja kaxkwa kamã Mëpahpãm maatija ja hã apumu nê apyrã nê tanhmã ate amnhî tomnuj to ho hamakêtkati nê axte kãm hamaxpêr kêt nê. ¹⁵ Nom kot kaj mê ã amnhî nhîpêx anhÿr kêt nê. Nê tanhmã mê kot mê atota ã anohÿtx rãhã ho apa hãmri nhûm Mëpahpãm maatija mê apyrã nê mê ate tanhmã amnhî tomnuj to ho hamakêtkati hkêt nê. ãm hã nohtÿx rãhã ho pa ho pa. Anê.

Tanhmã mê pahte Tirtûm mã mex o mex ã harênh to
Rukre 18.11-12

¹⁶ Nhûm Jejus arî mê kãm kapêr nê mê kãm:

—Nê mê kot amnhî to jarkrar xwÿnhjaja na htem Tîrtûm mâ amnhî jarênh kaxyw hāmri nê tōhā ho apkur kêt rāhā kām amnhî jarênh jakamā hkuk kaprî nê hkwyjê hkôt pa. Tā mo kaxyw na htem ā mê noo mâ amnhî nhîpêx anê? ām mê apkur kêt rāhā Tîrtûm mâ amnhî jarênh ā mê omunh pix kaxyw. Tā ra jar pika ja kamā mê kot ja hā mê omunh jakamā koja Tîrtûm nhÿrmā ja hā tanhmā mê ho mex to hkêt nê. Jakamā kwa kēr ka mê ho mê urāk kêt nê. ¹⁷ Kēr ka mê tōhā Tîrtûm mâ amnhî jarênh ryy kaxyw axāpkur kaga hāmri nê amnhî krā kahō nê amnhî jaxwÿr mux nê akuk kînh nê ri akwÿjê hkôt apa. ¹⁸ Hāmri nê nhÿri mê hkāx ā ahte kām amnhî jarê nê kām mex o mex ā harê. Kot kaj mê ā mê hkāx ā amnhî nhîpêx anê nhÿm mê akwÿjaja mê axāpkur kaga hā mê apumunh kêt nê. Nhÿm Tîrtûm pix ja hā mê apumu. Hāmri nê nhÿrmā ja hā mê ato mex nê. Anê.

Kaxkwa kamā mēmoj mex

Rukre 12.33-34; mǎānēn Sikūn Ximotre 4.8; Wam Pêtre 1.4; Eprêw 10.34

¹⁹ Nhÿm Jejus arî mê kām kapêr nê mê kām:

—Nê mǎānēn ja. Kēr ka mê jar pika ja kamā akukrêx rūnh o apa hkêt nê. Kêt jar mê hikukrêx koja kritpēm mex kêt nê. Kot kaj mê ho akuprō nhÿm amnhôre apê homnu rÿ paratre apê homnu. Nê kâx o mê akukrêx nhÿm haxwÿja apê omnu rÿ nhÿm mēhō apê hkwy ho ahkî. ²⁰ Jakamā kēr ka mê akukrêx rūnh o apa hkêt nê. Kaxkwa kamā Tîrtûm kot mê akutêp mê akukrêx o pikuprōnhja na kêt mex kumrêx o jar mê hikukrêx jakrenh par. Jakamā kēr ka mê amā nhÿrmā kaxkwa kamā akukrêx mex prām xâj tām mê piitā tām mê hipêx nê mê ho mex o ri apa. Nê mê kamā axukapri nê. Nê Tîrtûm kôt ri amnhî nhîpêx mex nê. Hāmri nhÿm ā mê ate amnhî nhîpêx anhÿr ā mê apumu nê mê akutêp mê amā mēmoj mex kwÿ jaxwÿ. Kaxkwa kamā mo amnhôre nê mo paratre? Nê kamā mo mê ahkînh xwÿnh? ām kamā amrakati kumrêx. ²¹ Kot kaj mê jar akukrêx rūnh hāmri nê ām tanhmā apê homnu hto pix kukamā ajamaxpêr. Nom kot kaj mê apê Tîrtûm kra hā kaxkwa kamā akukrêx mā ajamaxpêr rāhā ho ra akînh nê ri apa.

²² —Nê kot kaj mê ixkapêr ma nê ixkôt amnhî nhîpêx hāmri nê tām amnhî nhîpêx. Nê tām xapēn hipêx. Jao te hirā kamā arî mex pyrāk o amnhî nhîpêx.

²³ No koja mēhō ixkapêr ma nê ām kuma nê ixkwÿm ri amnhî nhîpêx o pa. Hāmri nê te kamāt kō kamā mēhō rîr mex kêt kot amnhî nhîpêx pyrāk o amnhî nhîpêx. E kēr ka mê ā amnhî nhîpêx anhÿr pymaj ixkapêr ma nê kām ajamaxpêr tÿx rāhā ho ri apa.

²⁴ —Nê kot kaj apyxi nê anhō patrāw hamēxkrut hāmri nê arîgro pyxi hā hamē wa kām axāpēnh o amÿkry hkêt nê. Kot kaj anê nê hō gryk ā ihō kaga. Ja pyrā nê kot kaj mê jar akāxpore nê akukrêx pix mā ajamaxpêr nê amā hapê ho akwÿjê pé ho anhōxy ho ri apa. Nê gryk ā Tîrtûm kām hprām xā hkôt tanhmā ho mê ho mex to hkêt nê. Jakamā kwa kēr ka mê Tîrtûm pix mā mǎn ajamaxpêr rāhā nê. Jao akāxpore nê akukrêx pix kukamā ajamaxpêr o ri apa hkêt nê. Anê.

Mê pahte tee ri amnhî kukamā pajamaxpêr kêt ā mê pamā karō

Rukre 12.22-31; mǎānēn Piripos 4.6; Wam Pêtre 5.7

²⁵ Nhÿm Jejus arî mê kām kapêr nê mê kām:

—E. Kwa kēr ka mê tee ri mēmoj tā amnhî kukamā ajamaxpêr kêt nê. Tanhmān axāpkur xā rÿ axê ka mê tee ri hkukamā ajamaxpêr kêt nê. Mēmoj piitā hkukamā tee ri ajamaxpêr o ri apa hkêt nê. Tîrtûmja āhpumunh tÿx o

âhpumunh tÿx xwÿnh na. Na pre âhpumunh tÿx o mẽ anhîpêx ka mẽ kukwak ri atîr nê apa. Jakamã xà kot mẽ amã mẽ anhô ho pa kaxyw âhpumunh kêt? Nà ja kaxyw âhpumunh tÿx kênã. Kêp mẽ anhîpêx xwÿnh jakamã mãânên kêp mẽ amã mẽ anhô xwÿnh. Nê kêp mẽ amã mẽ axê nhôr xwÿnh.

²⁶ —Mãn ka htem kuwênhre pumu. Na hte tee ri amnhî xàpkur xà hkukamã hamaxpêr o hkaprî nê ri pa hkêt nê. Mẽ anhîpêxã maati tãm na hte kãm ô ho pa. Tã kãm mẽ ajapê htÿx o kot kuwênhre jakrenh jakamã koja urak nê mẽ amã mẽ anhô rãhã ho pa.

²⁷ —Nê xà kot kaj mẽ kritpêm atîr prãm xà ja pix kukamã ajamaxpêr rãhã nê ra ajamaxpêr kôt kritpêm atîr nê apa? Nà kot kaj mẽ anhÿr kêt nê.

²⁸ —Mãn ka htem akunî kamã pixôrã pumu. Na hte tee ri tanhmã kute hkukamã hamaxpêr o ra hkaprî nê harir kêt nê. ²⁹ Tã nom muxre nê harir ka mẽ omu. Te ho amnepêm pahihiti Sarumãw xê mex pyrak nom mex o hakre.

³⁰ Pixôrãreja koja mẽmo arîgro hã htîr nê mux nê harir tã mẽmo arîgro hã ra grã pa nê hapêx. Kêp pixôrã pix nê hapêx tokyx anhÿr tã nhũm Tîrtũm ho mex nê nhũm mux nê harir. No mẽ kajaja na hte mẽ ato mex o pixôrã ho mexta jakre. Jakamã kwa mẽmo kaxyw kot ka kêt mẽ tee ri amnhî xê hkukamã ajamaxpêr o ri akaprî nê apa? Kot kaj mẽ ã ajamaxpêr anhÿr jao kormã amnhî kaxyw Tîrtũm mã ajamaxpêr tÿx kêt nê.

³¹ —Kwa mẽ tee ri axàpkur xà hkukamã ajamaxpêr o ri akaprî hkêt nê. Nê tee ri amnhî kukamã tanhmã ajamaxpêr to ho ri akaprî hkêt nê. ³² Mẽ kot Tîrtũm kôt amnhî xunhwÿr kêt xwÿnhjaja na htem ã ri hamaxpêr anhÿr o pa. Tã nom kêr ka mẽ ho mẽ urak kêt nê. Tîrtũm ra kot mẽ panhõ mẽmoj kêt kôt mẽ pahpumunh mex kênã. ³³ Jakamã kêr ka mẽ hkôt ri tanhmã amnhî nhîpêx to rãhã ho ri apa. Nê amã ja pix tânopxar prãm. Hãmri nhũm Tîrtũm amnhî tã mẽ apumu nê apkati mẽ mẽ amã mẽmoj nhôr o pa.

³⁴ —Jakamã kwa kêr ka mẽ tee ri amnhî kukamã ajamaxpêr o akaprî nê apa hkêt nê. Tîrtũm kot apkati mẽ mẽ pajamãr mex jakamã kêr ka mẽ jarãhã amnhî kukamã apkati mẽ ajamaxpêr kêt nê. Kê apkati mãn. ãm jarãhã pix mã mãn mẽ ate tanhmã amnhî nhîpêx tota kukamã ajamaxpêr. Tîrtũm kot mẽ pahpumunh mex o pa rãhã kênã. Anê.

7

Mẽ pahte axpên to pakapêr punuj kêt ã kot mẽ pamã karô

Rukre 6.37-38, 6.41-42; mãânên Rômãn 2.1-3; Wam Korîť 4.5; Xiakre 4.11-12

¹ Nhũm Jejus arî mẽ kãm kapêr nê mẽ kãm:

—Nê kêr ka mẽ atÿx ri amnhî krã hkôt tanhmã akwÿjê hõ kot amnhî tomnuj to hã harênh kêt nê. Kot kaj mẽ ã harênh anê nhũm Tîrtũm ja hã mẽ apumu nê mẽ kajaja ã mẽ ajarênh anê. ² Na hte tanhmã mẽ pahte axpên nhîpêx to hã mẽ pahpumunh kôt tanhmã mẽ panhîpêx to. ³⁻⁵ Jakamã kwa kêr ka mẽ mẽhõ kot tanhmã amnhî tomnuj to hã omu hãmri nê hã kãm kapêr tokyx anhÿr kêt nê. Akumrêx ate tanhmã amnhî tomnuj to hã amnhî pumu nê hkaga hãmri nê rî kormã ate mẽmoj tã omunh xwÿnhnta wÿr tẽ nê hã tanhmã kãm akapêr to. Kêr ka mẽ ã amnhî nhîpêx anhÿr o ri apa.

—Nê xà koja mẽ akwÿjê hõ tanhmã amnhî tomnuj to grire. Ka ate amnhî tomnuj tÿx o hakrenh tã ã kot amnhî nhîpêx anhÿr ã omu nê hã kãm akir nhũm amã ja mex nê nã? Nà koja amã ja mex kêt nê. Kot ka akumrêx ate tanhmã amnhî tomnuj tota kaga hãmri nê rî kormã anhîõ tanhmã kot amnhî tomnuj to grireta nê kãm akapêr nhũm ja amã mex nê.

6 —Nê xà na htem mē apkur xà mex jamý nê rop mã kurê? Nà na htem anhÿr kêt nê. Ja pyrà nê kër ka mē kot Tirtûm kaga xwÿnhjê mã kapêr jarênh o ri apa hkêt nê. Anê.

Mê pahte mēmoj to presija hã amnhî to Tirtûm wÿr

Makre 11.24; Rukre 11.5-13; Juãw 14.13-14; mãânên Wam Tesarôn 5.17; Xiakre 1.5-8, 4.1-3

⁷⁻¹¹ Nhûm Jejus arî mē kãm kapêr nê mē kãm:

—Nê xà kot we akraja kãm prãm nê tep ã awý ka axtem nê kagã hõ py nê kãm agõ? Rý nhûm krãhyre gre hã awý ka axtem nê makre hõ py nê kãm agõ? Nà na ka htem ã mē hipêx anhÿr kêt. Na ka htem kot mēmoj tâ mē awÿr xà hkôt kãm mēmoj gõ. Mē ate amnhî tomnuj tâ na ka htem akrajê ho mex o ri apa. Tã kaxkwa kamã Tirtûmjja na hte mē ato mex o mē ate mē akrajê ho mex jakrenh. Kãm mē ajapê htýx kôt na hte mē amã mēmoj mex nhõr o pa. Jakamã kot ka mē mēmoj tâ awý nhûm mē ama nê mē ate mēmoj tâ hwÿr xàta kôt amã kugõ. ãm xatã mē ate hã axàhwÿr o ri apaja nhûm mē amã hprãm xwÿnhnta gõ. ãm mēmoj tâ hwÿr rãhã ho ri apa nhûm mē ama nê mē amã mēmoj tanhmã hipêx to. Te ho mēhõ kãm tep xành nê teprênhxã hpyr nê xatã gõx kãm rênh o ãm pyrà nê xatã mēmoj tâ awý. Hãmri nhûm mē ama nê mē amã hprãm xwÿnhnta gõ. Te tep kanhêr xwÿnhnta jatã kot tep kanhêr pyrãk. Jao mē amã mēmoj prãm xwÿnhnta gõ.

¹² —Nê mē piitã mē kot tãm mē anhîpêxja na mē amã hprãm. Tã kër ka mē amnhî pyrã nê tãm mē piitã mē hipêx o ri apa. Mē kot tãm mē anhîpêx kêt tâ kër ka mē axãmnhîx mē kêp anhõxy hkêt nê tãm mē hipêx. Kot kaj mē ã axpên nhîpêx anê nê finat Mojes mē Tirtûm nhÿ hã mē kapêr o mē pa xwÿnhjê xujarênh xà hkôt axpên nhîpêx mex o ri apa. Anê.

Pry pijakrut jarênh

Rukre 13.24; mãânên Piripos 3.19-21

¹³⁻¹⁴ Nhûm Jejus arî mē kãm kapêr nê mē kãm:

—Tirtûm kapêrja mē kêp hihÿx jakamã na htem ohtô nê hkôt amnhî xunhwÿr kêt nê. Na htem ãm hpÿnhre nê hkôt amnhî xunhwÿ nê hkôt amnhî nhîpêx. Jakamã te Tirtûm nhõ krî hwÿr pry grireta ã hpÿnhre nê pa pyrãk. No nhûm Satanasti hkôt mē kot amnhî xunhwÿr xwÿnhjaja na htem Satanasti kôt pix mã tanhmã amnhî tomnuj to hprãm. Mē kãm mex jakamã nhûm mē amnhî nhîpêx o te pry krepak rax ã axpên kôt mē ohtô nê pa pyrãk o amnhî nhîpêx. Axtem kuwy hwÿr pry krepakja nõr tâ nhûm mē htýx kuwyja wÿr amnhî to pa. Jakamã Tirtûm kapêrja mē apê hihÿx tâ kër ka mē mãmrî hkôt amnhî xunhwÿ. Jao Tirtûm nhõ krî hwÿr pry grireta ã mãn apa. Anê.

Mê kot amnhî to hêx xwÿnhjê jarênh

Rukre 6.43-44; mãânên Xiakre 3.9-12; Wam Juãw 3.10, 4.4-6

¹⁵ Nhûm Jejus arî mē kãm kapêr nê mē kãm:

—E kwa mē o kora. Mē akwÿjaja kot kêp Tirtûm nhÿ hã kapêr jarênh xwÿnh ã amnhî jarênh tâ na htem ja hã amnhî to hêx. Nhûm htem kãm mē kapêr mar prãm nê. Te mē kapêr mex pyrãk tâ no nhûm htem ãm mē kãm amnhî to hêx pix o ri mē hkôt pa. Mē kot mar nê axtem nê Tirtûm kapêr kwÿm tanhmã amnhî nhîpêx to kaxyw nhûm htem hêx rom tanhmã mē kãm kapêr to. Jakamã kwa mē o kora. Mē axkãm ajamak rom nê amnhî nê mē omunh mex nê. ¹⁶ Kër ka aprî hã mē piitã mē kot tanhmã amnhî nhîpêx to hã mē omu nê rî kormã tanhmã mē harênh to. Mē hamaxpêr punuj xwÿnhjaja kêp Tirtûm

nhÿ hã kapêr jarênh xwÿnh kêt. No koja mẽ tãm hamaxpêr nê tãm amnhÿ nhÿpêx ka ja hã mẽ omu nê mẽ kêp Tirtùm nhÿ hã kapêr jarênh xwÿnh ã mẽ omunh kurê kumrêx. Na htem hprÿ hã mẽ kot tanhmã amnhÿ nhÿpêx to ho pa hã mẽ omu nê rÿ kormã tanhmã mẽ harênh to. ¹⁷ Na htem hamaxpêr punuj hãmri nê hkôt tanhmã amnhÿ tomnuj to. Nom koja mẽhõ hamaxpêr mex nê hãmri nê hkôt tãm amnhÿ nhÿpêx mex o pa. ¹⁸ Na htem tanhmã hamaxpêr to xà hkôt tanhmã amnhÿ nhÿpêx to ho pa.

¹⁹ —Nê koja mẽhõ õ pÿ hpàr ô hkêt japêr nhÿm tee ri omu hãmri nê krãhta nê kuwym kumê. Ja pyrà nê koja mẽhõ tanhmã amnhÿ tomnuj to ho pa nhÿm Tirtùm tee ri ja hã omu hãmri nê ã kot amnhÿ nhÿpêx anhÿr o paja mÿrapê kuwy hwÿr kumê. ²⁰ Jakamã kot kaj mẽ tanhmã mẽ kot amnhÿ nhÿpêx to ho pa hã akwÿjê pumu nê ra aprÿ hã tanhmã mẽ kute hã mẽ omunh kurê kumrêx. Mẽ kêp Tirtùm nhÿ hã kapêr xwÿnh ã mẽ omu rÿ mẽ kêp hkwyòm ri kapêr xwÿnh ã mẽ omu. Anê.

Mê kot Tirtùm nhõ krÿ hwÿr gjêx mã xwÿnhjê jarênh

Rukre 13.25-27; mãanên Sikùn Korÿt 13.5; Wam Juãw 2.3-6

²¹⁻²³ Nhÿm Jejus arÿ mẽ kãm kapêr nê mẽ kãm:

—Nê Inhÿpêxã Tirtùm mẽ wa inhõ krÿja wÿr koja mẽ piitã gjêx kêt nê. ãm mẽ kot kapêr kôt amnhÿ nhÿpêx o mẽ pa xwÿnh pixjaja koja mẽ nhÿrmã ma hwÿr agjê. Na hte mẽ hkwyÿjaja ixto “Pahihti” anhÿr ã ijarênh tã no ãm ixkôt ri amnhÿ nhÿpêx kêt nê. Jakamã koja mẽ nhÿrmã wa inhõ krÿ hwÿr àpir kêt nê. Kot paj nhÿrmã mẽ piitã mẽ htÿr ri tanhmã mẽ kot amnhÿ nhÿpêx to ho pa hã mẽ omunh xà hkôt tanhmã mẽ harênh to. Mẽ mex ã mẽ hkwyÿjê jarê nê mẽ kot amnhÿ tomnuj ã mẽ hkwyÿjê jarê. Hãmri nhÿm mẽ hkwyÿ kot ixkôt amnhÿ nhÿpêx o pa hkêt xwÿnhjaja kuwyta wÿr ma pa pymaj tee ri amnhÿ kukamã hamaxpêr hãmri nê tanhmã inhmã amnhÿ jarênh to nê inhmã: “Kwa Jejus. Xà ate ixpumunh kêt? Na pa pre amnepêem ixtÿr ri pikap ixpare ri anhÿ hã aa mẽ kot mẽmoj pumunh kêt kwÿ ho anhÿr rax nê. Nê ixkwÿjê nê mẽkarõmnuti jano nê mẽ kãm akapêr jarênh o ri ixpa. Kwa xà ate ja hã ixpumunh kêt?” Anhÿr o inhmã amnhÿ jarê.

—Nom mẽ htÿr ri ã mẽ kot amnhÿ nhÿpêx anhÿr o pa htã ixkapêr kôt amnhÿ nhÿpêx kêt jakamã kot paj mẽ kuma nê ãm mẽ kuma nê amnhÿ nê mẽ hano nê mẽ kãm: “Tk kwa mẽ ma mra. Mẽ apê ixkwÿ hkêt. Mẽ ate ixkôt amnhÿ nhÿpêx o apare hã. ãm mẽ ate amnhÿ tomnuj xwÿnh na ka mẽ. E mẽ ma kuwy hwÿr amrar kurê kumrêx.” Anhÿr o kot paj amnhÿ nê mẽ hano. Hãmri nhÿm mẽ kot ixkôt amnhÿ nhÿpêx o mẽ pa xwÿnh pixjaja ma Tirtùm mẽ wa inhõ krÿ hwÿr gjêx pa. Anê.

Ixkre pijakrut jarênh

Rukre 6.46-49; mãanên Xiakre 1.22-25; Wam Juãw 2.3-6

²⁴ Nhÿm Jejus arÿ mẽ kãm kapêr nê mẽ kãm:

—E kot paj mẽ amã awjarê ka mẽ ixujarênh ma. Nà mẽ kot ixkapêr mar nê hkôt amnhÿ nhÿpêx o mẽ pa xwÿnhjaja te mẽ kot ixujarênh ja pyràk. Mẽ kot amnhÿ nhÿpêx o te mẽhõ kot amnhÿ kukamã hamaxpêr mex nê aptÿx kãm amnhÿm òrkwÿ nhÿpêxja pyràk. ²⁵ Koja mẽhõ aptÿx kãm amnhÿm hipêx nhÿm mẽmo arÿgo hã na wrÿk rax nê gô htãm rax nê hanhi no nhÿm arÿ ãm tÿx nê xa. Tã kot kaj mẽ ixkôt amnhÿ nhÿpêx o ri apa hã kot kaj mẽ te ixkre ja pyràk. Jao amex nê ajamakêtkati nê ri apa. Te ho gô htãm kot ixkre janhir nhÿm arÿ ãm tÿxta pyràk.

26-27 —No mē kot ixkapēr mar nē ãm mar xwýnhjaja. Te mē kot mēhō kot amnhī kukamā hamaxpēr mex kēt nē htýx mōr nē gō mýri gyw rerek kām amnhīm ōrkwý nhīpēx pyrāk. Koja mēmo arīgro hā ōrkwý hā kōk xápēr týx nē na wrýk rax nē. Nē gō htām nē hanhi nē kēp grānh pa. Jakamā koja mēhō ixkōt amnhī nhīpēx kēt nē te kot ā kot amnhī nhīpēx anhýr xwýnhhta pyrāk. Jakamā kwa mē ixkapēr mar týx nē hkōt amnhī nhīpēx rāhā ho ri apa. Te mēhō aptýx kām ōrkwý xām xwýnhhta pyrāk. Anē.

28 Nhūm pre Jejusja ā mē kām ujarēnh ry anē nhūm mē amnhī jaēr pē kot tanhmā mē ahkre htoja mar o hkrī. 29 Hāmri nē axpēn mā harēnh o:

—Héxta waa nē. Ām hāmri na ā mē pamā kapēr anē. àhpumunh týx kōt na hte ãm hāmri tanhmā mē pamā ujarēnh to. Pēr ãm Tirtūm kapēr tūm o mē ahkre xwýnhjē kurom àhpumunh týx kumrēx. Anē.

8

Kà nhy hkro xápēr o pa xwýnh jarēnh Makre 1.40-45; Rukre 5.12-16

1 Tā nhūm Jejus mē kām kapēr pa hāmri nē hixēt prēēta rūm akupýn wrý nē ma tē nhūm mē ohtō nē ma hkōt mra. 2 Hāmri nhūm mēhō my hkā nhy hkro xápēr o pa xwýnhja omu nē hwýr tē. Hāmri nē kutā hkōnkrā ho tēm nē hipō nē nhý nē amnhī to kuwý nē kām:

—Pa Pahihti. E ot pa awýr amnhī to tē. Akupým ate mē ixto mex kaxyw axàhpumunh týx jakamā kot ka amā akupým ixto mex prām nē māmri ixto mex. Anē.

3 Hāmri nhūm Jejus kuma nē hkā punuti hā ìhkra xi. Amnhī kamā kahak kēt nē hā ìhkra xi nē kām:

—Nà kot paj ato mex. E akupým akā mex. Anē.

Hāmri nhūm hkā akupým mex kurē kumrēx. 4 Hāmri nhūm Jejus kām:

—E kēr ka amnhī tā mē kām tanhmā ijarēnh to hkēt rāhā ma patre hwýr tē kē akupým akā mex ā apumu. Hāmri ka hpānhā amnepēm finat Mojes kot mē ate akupým amex ā Tirtūm mā tanhmā amnhī nhīpēx to hā karōta ka kām ho anē. Kē mē piitā akupým akā mex ā apumu. Anē.

Pōristi krāhtūm mā àpēnh xwýnh jarēnh Rukre 7.1-10

5 Tā nhūm Jejus ma krī pē Kapanaū hwýr mō. Hāmri nē hwýr pōj nhūm Rōm nhō xwýnh pē pōristi krāhtūmja omu nē hwýr tē. Kēp Ijaew kēt tā hwýr tē. Na pre kām àpēnh xwýnh kēp à htýx nē nō nhūm omu nē tee ri hkukamā hamaxpēr. Hāmri nē Jejus ra ō krī hwýr hpōx ā omu nē hwýr tē nē kām harē nē kām:

6 —Pa Jejus? E ot pa awýr tē. Inhmā àpēnh xwýnhja na ixpē à htýx nē. Ra ì kamā htyk pa nē nō. O mūj inhōrkwý kamā nō. Anē.

7 Nhūm Jejus kuma nē kām:

—Tý? Tōe. Nà pa ma akōt tē nē akupým amā ho mex. Anē.

8-9 Hāmri nhūm tee ri kuma nē kām:

—Kwa akīnhā ixpē Ijaew kēt jakamā ixte amnhī kuk ā ixpijaam. Ām ja rūm mán akapēr pix o akupým inhmā ho mex nà? Ixpē mē hkrāhtūm na pa hte inhō pōristi mā mēmoj tā karō nhūm mē inhmā xā hkōt inhmā mēmoj tanhmā ho. Na pa hte mē kām: “E mē ma mra nē ā amnhī nhīpēx anē.” Anē nhūm htem inhma nē ma mrrar kurē kumrēx. Rý pa mē kām: “E mē amnē ixwýr mra nē ā amnhī nhīpēx anē.” Anē nhūm mē inhma nē ixwýr mra. No

kêt ixrom axâhpumunh tÿx kôt na ka hte mē àja mǎ akapēr nhũm ama nē mē kēp hapôx nē ma mrrar kuré kumrēx. Jakamǎ kwa ãm ja rũm akapēr pix o akupÿm inhmǎ ho mex nà? Anē.

¹⁰ Hāmri nhũm Jejus amnhĩ jaēr pê kot kām ā kapēr anhÿrta ma nē hkĩnh nē. Hāmri nē hǎ hkôt ri mē mōr xwÿnhjê mǎ kām:

—Kwa xǎ na ka mēmyja kapēr ma? Mē pahKĩnh ā kēp Ijaew kêt tā mē arom amnhĩ kaxyw inhmǎ hamaxpēr tÿx nē. Aa mē atō urāk nē ā amnhĩ kaxyw inhmǎ ajamaxpēr tÿx anhÿr kêt tā nhũm mē arom kām àpēnh xwÿnh kaxyw ā inhmǎ hamaxpēr tÿx anē. ¹¹ Nà koja nhÿrmǎ mē hkwyjaja kēp Ijaew kêt tā ohtō nē pika piitǎ kurũm ma Tirtũm mē wa inhō krĩ hwÿr api nē hwÿr agjê. Nē wa ixkuri wa inhō krĩ kamǎ Ijaew pǎr krax pê Apraaw nē Ijak nē Jako mē pimràatǎ pa ho pa. Mē kēp Ijaew kêt tā mē ĩhkō hǎ apkur mex o hkrĩ nhũm Tirtũm mē ho mex rax o pa. ¹² No pēr mē apē Ijaew kwÿjaja kot kaj mē hkôt hwÿr agjêx kêt nē. Tirtũm kām hwÿr mē agjêx prǎm tā ka mē axtem nē hkaga. Jakamǎ kot kaj mē ma kamǎt kō xihtÿx rax wÿr ajapêx nē mē kēp awry rax nē mē kot amnhĩ xǎ htÿx kamǎ hamak tũm xǎta kamǎ apa ho apa. Hāmri nē tee ri mē ixwÿr agjêx prǎm kaprÿ nē akapri xǎj mur nē amnhĩ kamǎ agryk tÿx nē. No ãm tee ri amnhĩ kamǎ agryk kaprÿ. Mē ate Tirtũm kapēr kaga nē hkôt amnhĩ xunhwÿr kêt jakamǎ kot kaj mē nhÿrmǎ ā amnhĩ nhĩpêx anē. Anē.

¹³ Nhũm pre ā Jejusja mē kām kapēr anē. Hāmri nē pôristi krǎhtũmta mǎ kām:

—E māmri ma akupÿm tē nē amǎ àpēnh xwÿnhhta pumu. Ra ate kaxyw inhmǎ ajamaxpēr tÿx jakamǎ na pa ra akupÿm amǎ ho mex. E akupÿm tē nē omu.

Anhÿr o kām kapēr rôm nhũm ra akupÿm kām mex kuré kumrēx.

Jejus kot ahpÿnhǎ mē à xwÿnhjê ho mex

Makre 1.29-31; Rukre 4.38-41

¹⁴ Tǎ nhũm Jejus ma Simǎw Pêtre nhōrkwÿ hwÿr tē nē hwÿr axǎ. Nhũm Simǎw Pêtre xupānhgêx ra à nē hkǎ kagro htÿx nē nō. ¹⁵ Hāmri nhũm Jejus hwÿr axǎ nē omu nē ĩhkra hǎ kupy nhũm hkǎ hakry nē akupÿm hihtÿx kuré kumrēx. Jakamǎ kǎnhmǎ nhÿ nē mē kām mēō hǎ àpēnh o ri mra.

¹⁶ Tǎ nhũm ra awjakry. Ra kamǎtre ho mō nhũm mē piitǎ Jejus wÿr mē à xwÿnhjê ho mra. Nē mēkarōmnuti kot mē hwÿr gjêx xwÿnhjaja nhũm mē hwÿr mē o mra. Hāmri nhũm mē omu nē akupÿm mē piitǎ mē ho mex. Mē à xwÿnhjê ho mex nē mē hkwyjê nē mēkarōmnuti jano. ãm kapēr pix o mē nē mē hano nhũm mē kēp hapôj nē ma hapêx. ¹⁷ Na pre ra Tirtũm nhÿ hǎ kapēr xwÿnh finat Ijaisja ā amnhĩ nhĩpêx anhÿrja kukamǎ amnepêm mē kām harēnh o:

Tirtũm kot mē pahwÿr mēnh mǎ xwÿnhja koja nhÿrmǎ wrÿ nē mē pané mē paxǎ piitǎ rēnh pa nē akupÿm mē pahto mex pa. Anē.

Na pre ā finat Ijaisja Jejus kukamǎ harēnh anē. Tǎ nhũm wrÿ nē kot harēnh xǎ hkôt ā amnhĩ nhĩpêx anhÿr o pa.

Wa kām Jejus kôt amnhĩ xǎm prǎm xwÿnh wa harēnh

Rukre 9.57-62

¹⁸ Tǎ nhũm Jejus amnhĩ pu hǎ rīt nē tee ri hwÿr mē mrrar xwÿnhjê pumu hāmri nē hkôt mē pa ho mē pa xwÿnhjê mǎ kām:

—E ma pu mē pǎr mǎ agjê nē ma xarmǎ mō. Anē.

¹⁹ Hāmri nhũm mē nojarêt rôm nhũm Tirtũm kapēr tũm o mē ahkre xwÿnhjê hō Jejus wÿr tē nē kām:

—Pa mẽ ijahkre xwỳnh? E pa ma akôt ri ixpa ho ixpa nà. Anê.

²⁰ Hāmri nhũm kuma nê kām:

—Ko ka mã. Kam nê rĩ ma ixkôt ri apa. Nom kêr ka inhmar kumrêx. Xore na hte pika hkre kamã hikwỳ. Nê kuwênhre pĩ nhũmök ã hikwỳ. No pa ixpê Tĩrtũm kot mẽ awỳr inhmênh xwỳnh tã mry hkĩnhã inhõrkwỳ hkêt. Na pa hte amarĩ nhãm krĩ hwỳr ixpa nê nhãm hõ hwỳr ixpa. Tã xà kot ka ixpyrà nê ã amnhĩ nhĩpêx anhỳr o ri apa nà? Anê.

²¹ Hāmri nhũm pãnhã hõja hwỳr tẽ. Ra mẽ kot hkôt amnhĩ xunhwỳr xwỳnhjê hõja hwỳr tẽ nê kām:

—Pa Pahihti. E pa amã amnhĩ jarê ka inhma. Kot paj ma akôt ixpa ho ixpa no ãm kormã. Kojã nhỹrmã inhĩpêêxã tanhmã amnhĩ to nê ty mãn. Pa haxã hāmri nê rĩ kormã ma akôt ixpa ho ixpa. Anê.

²² Hāmri nhũm kuma nê kām:

—Kwa nà ri ã ajamaxpêr anhỳr kêt nê. Ma ixkôt apa ho apa kurê kumrêx. Kê mẽmoj inhnê ano kupyrr rỳ apê ãmnàr kêt nê. Kwãr mẽ htĩr tũm nê mẽ pa hkêt mã xwỳnhjaja mãn axwakre kamã amã anhĩpêêxã jamãr o pa nê haxã. Anê.

Jejus kot kôk o pĩnhkrênh jarênh

Makre 4.35-41; Rukre 8.22-25

²³ Tã nhũm mẽ ra xarmã nojarêt nhũm Jejus mẽ hkôt mẽ pa ho mẽ pa xwỳnhjaja pãr wỳr agjê hāmri nê himô raxja ã ma xarmã mō. ²⁴ Hāmri nhũm Jejus ra õtxwa nê ra gõr nê nõ. Puh nhũm naja hkoko ho mō nê kôk xápêr tỳx kumrêx. Nhũm gô kãnhmã harĩ nê axpên tak tỳx nê. Xatã axpên tak nê pãr kre kamã axkapĩ nhũm ra àr o mō. Hāmri nhũm mẽ tee ri omu nê kãm ma htỳx kumrêx. Nê tee ri amnhĩ nhĩpêx. No nhũm Jejusja htỳx gõr nê nõ. ²⁵ Hāmri nhũm mẽ hwỳr hprõt nê kumra nê kãm:

—Kwa Pahihti. Kot puj mẽ jarãhã pahtyk pa. Kwa tokyx kãnhmã nhỹ nê ri tanhmã amnhĩ nhĩpêx to wehe. Anê.

²⁶ Hāmri nhũm hkrãkato nê kãnhmã nhỹ nê kôk mã kapêr nê kãm:

—E kwa hāmri anhĩkrê. Anê.

Puh nhũm hpĩnhkrênh pa nhũm gõja tãm nõr kurê kumrêx. Hāmri nhũm Jejusja hkôt mẽ pa ho mẽ pa xwỳnhjê hwỳr apkjê nê mẽ kãm:

—Hêxta waa nê. Kwa pêr ãm kormã te mẽ ate amnhĩ kaxyw Tĩrtũm mẽ wa inhmã ajamaxpêr tỳx kêt pyràk. Hã na ka mẽ amã ma xàj tee ri amnhĩ kukamã ajamaxpêr. Anê.

²⁷ Hāmri nhũm mẽ amnhĩ jaêr pê ã kot amnhĩ nhĩpêx anhỳrja ã omu nê tee ri hamaxpêr nê axpên pumunh pê omunh o kuhê. Hāmri nê axpên mã:

—Kokỹy. Pêr Jejus kêp mẽ panhĩõ hkêt. Mẽ pahtõ kot pu we te kot amnhĩ nhĩpêx pyrà nê kôk mã pakapêr nhũm hpĩnhkrênh kurê kumrêx? Nã Jejusja mẽ pakurom ãhpumunh tỳx o ãhpumunh tỳx. Anê.

Jejus kot wa nê mẽkarõmnuti janor

Makre 5.1-20; Rukre 8.26-39

²⁸ Tã nhũm mẽ ra himô rax pê Garirejja ã rê nê pika pê Geras wỳr pôi nê kamã mō. Hāmri nhũm ra mẽhõ myja wa hamêxkrut nê mẽ kutã tẽ. Ra mẽkarõmnuti kot hamê wa hwỳr gjêx xwỳnhja wa. Mẽkarõmnuti xohtõ kot tanhmã wa ho jakamã nhũm wa oprê htỳx nê hihtỳx rax nê wa pa. Jakamã nhũm mẽ piitã kãm wa uma nê amnhĩ nê mẽ htykjê jagjênh xã hã kên kre kaêx kãm wa kumê nhũm wa kamã pa ho pa. Jakamã nhũm wa Jejus kutã tẽ nê

amnhî wÿr omu hãmri nê amnhî nê tanhmã kãm kapêr to. Nom mēkarōmnuti nhÿ hã àmra kamã kãm kapêr nê kãm:

²⁹ –Pa Tirtùm Kra Jejus? Mo kaxyw na ka mē ixwÿr tē? Kwa tanhmã mē ixto hkêt nê. Ate tanhmã mē ixtomnu hto hã arġgrotã kormã katoore hã. Anê.

³⁰ Nhùm ra krĭ nhõ xwÿnhjê hkrit hagrô ohtô nê ri mē hpum pa. ³¹ Nhùm mēkarōmnuti mē omu hãmri nê amnhî to Jejus wÿ nê kãm:

–Kwa kot ka jahti wa nê mē ijapôx japêr nê mē kot amnhî xà htÿx kamã hamak tùm xàta wÿr mē ixrênh kêt nê. Hagrô hkwy müj wÿr mãn mē ixrê pa mē hpãnhã hwÿr mãn hãgê nà? Anê.

³² Hãmri nhùm mē kuma nê mē kãm:

–Tôe mē tãm mē hwÿr mãn mra. Anê.

Hãmri nhùm mē kuma nê myta wa kêp hapôj nê hagrô hwÿr mrar kurê kumrêx nê hpãnhã kãm gjêx pa. Hãmri nhùm hagrôta mēkarōmnuti pymaj amÿra nê ma hprôt nê himô hã hixêt prêk ã axpum rôrôk nê gôx kãm mrô nê pikaprâr pa. ³³ Hãmri nhùm hagrô jamâr o ri mē pa xwÿnhjaja tee ri omu hãmri nê ma akupÿm krĭm hprôt nê mē kãm awjarê. Nê myta wa akupÿm tãm hkrã hã harênh o hprôt. ³⁴ Hãmri nhùm krĭ nhõ xwÿnhjaja tee ri mē hkrit jarênh ma nê ma piitã Jejus wÿr mra nê hkaxpa. Hãmri nê amnhî nê kãm:

–E kwa mē ma amrar kurê kumrêx. Anê.

Hãmri nhùm mē kuma nê awjanã nê ma akupÿm pan rê.

9

ĭ kamã htyk xwÿnh jarênh

Makre 2.1-12; Rukre 5.17-26; Juãw 10.37-38

¹ Nhùm Jejus mē hkôt mē pa ho mē pa xwÿnhjaja awjanã nê ma akupÿm pâr wÿr mra nê gjêx pa nê akupÿm xarmã rê nê akupÿm Jejus nhõ krĭ hwÿr mō. ² Hãmri nê hwÿr pøj nhùm krĭ nhõ xwÿnh kwÿjaja mē omu nê ĭ kamã htyk xwÿnhja mÿ nê Jejus wÿr o tē. Nôr xà kamã nôr rãhã nhùm mē hã hije nê kumÿ nê hwÿr o tē. Hãmri nhùm amnhî tã mē omu. Ra mē kot hkrãmnhwÿta kaxyw kãm hamaxpêr tÿx ã mē omu nê ĭ kamã htyk xwÿnhnta mã kapêr nê kãm:

–Pa? Kwa tee ri amnhî kukamã ajamaxpêr kêt nê. Na pa ra apê tanhmã ate amnhî tomnuj to ho ijapêx pa. Kot paj axte kãm ijamaxpêr kêt nê. Anê.

³ Hãmri nhùm Tirtùm kapêr tùm o mē ahkre xwÿnhjaja tee ri ã kot kãm kapêr anhÿrja ã kuma nê axpên mã:

–Tk. Kwa mēhõ myti müj kêp Tirtùm kêt tã te ri kot amnhî nhÿpêx pyrãk ã amnhî nhÿpêx. Tirtùm pix na kot mē nê mē kot amnhî tomnuj o hapêx xwÿnh. Anê.

⁴ Hãmri nhùm Jejus amnhî tã mē kuma nê mē kãm:

–Kwa mē ã ajamaxpêr anhÿr kêt nê. ⁵ Ixte mē nê mē kot amnhî tomnuj o ijapêx par ã amnhî jarênh tã mē ate ja kôt ixpumunh kêt jakamã na ka mē ja kaxyw ixkôt ajamaxpêr kêt nê. Nom kot paj mē anoo mã akupÿm ĭ kamã htyk xwÿnhnta o mex ka mē apiitã hã ixpumu hãmri nê ixkôt ajamaxpêr kurê kumrêx. Ixpê Tirtùm kot mē awÿr inhmênh xwÿnhnta na pa. Ixte mē anê mē ate amnhî tomnuj rênh kaxyw na pre mē awÿr inhmê pa mē awÿr wrÿ. ⁶ Tã mē ate ja hã ixpumunh kaxyw kot paj mē anoo mã ja ho mex.

Anhÿr o mē kãm amnhî jarê hãmri nê ĭ kamã htyk xwÿnhnta mã kãm:

–E kãnhmã xa nê anôr xàta py nê ma akupÿm anhôrkwÿ hwÿr tē. Anê.

7 Puh nhùm kànhmã ãm kurê kumrêx nê nõr xà py nê mẽ noo mã kato nê ma akupÿm òrkwÿ hwÿr tẽ. ⁸ Hãmri nhùm mẽ piitã no hapòx rÿnh nê omunh o kuhê nê kamã no puma htÿx nê. Nê tee ri omu nê axpên mã:

—Kokÿÿ. Kwa aa mẽ pahte ã mēhō kot amnhĩ nhĩpêx anhÿr ã omunh kêt tã jarãhã ja pumu.

Anhÿr o Jejus jarẽ hãmri nê ÿ hã Tirtũm mã mex o mex ã harẽ.

*Jejus kot amnhĩ kôt Matêwre hwÿr
Makre 2.13-17; Rukre 5.27-32*

⁹ Tã nhùm Jejus mẽ kęp kato nê hkôt mẽ pa xwÿnhjê mẽ nhùm mẽ ma mō. Hãmri nê pa ixpê Matêwre ixpumu. Ixte Rôm kãm mẽ ho amnhĩptàr xwÿnh mã krĩ nhō xwÿnhjê pẽ kàxpore hkwy jamÿnh xwÿnh na pa pre. Nom mẽ kot ho tewên kryre htã ixte amnhĩm hkwy ho ixàrik prãm xàj na pa pre hte mẽ kãm ho rÿnh nê harẽ. Jakamã nhùm mẽ piitã kãm ixkĩnh kêt nê. Tã pa pre mẽ kęp kàxpore jamÿnh xà hã ixkre kamã mẽ kęp hamÿnh o nhÿ nhùm Jejus mẽ hkwyjaja ijãnh mra nê ixpumu nê amnhĩ kôt ixwÿ nê inhmã:

—Pa? E axàpênhta kaga nê hpãnhã amnẽ mẽ ixkôt mãn tẽ nê ixkôt mãn ri apa ho apa. Anẽ.

Hãmri pa kuma nê ixàpênh kaga nê ma hkôt tẽ. Nê hpãnhã hkôt ixpa ho ixpa.

¹⁰ Hãmri nê mẽmo arĩgro hã amnhĩ nhōrkwÿ hwÿr Jejus nê hkôt mẽ pa ho pa xwÿnhjaja mẽ ixkrãmnhwÿ hkwyjê hwÿ. Nhùm mẽ piitã mra nê inhōrkwÿ hwÿr agjê nê ixkutã apkur o hkrĩ. Nê ixpyrà nê Rôm nhō pahi mã mẽ kęp kàxpore hkwy jamÿnh xwÿnh kwÿ haxwÿja ixwÿr mra nê mẽ ixkutã apkur o hkrĩ. ¹¹ Hãmri nhùm Parijew nhō xwÿnhjaja mra nê inhōrkwÿ kapem mẽ ixàpkur ã mẽ ixpumu. Nê tee ri mẽ ixkaêx ã Jejus pumu hãmri nê hkôt mẽ pa ho mẽ pa xwÿnhjê hwÿr agjê nê mẽ ixtã mẽ kãm akir nê mẽ kãm:

—Kwa mẽ kot jajê kutã apkur kêt tã mẽ akrãhtũmja axtem nê mẽ kutã apkur o nhÿ. Kwa nã mẽ kot amnhĩ tomnuj xwÿnh kênã. Jejus kot amnhĩ to mex ronhÿx mẽ kutã apkur kêt nê. Anẽ.

¹² Hãmri nhùm Jejus amnhĩ tã ã mẽ kapêr anhÿrja ma nê mẽ kãm:

—Tk. Nã ixte tãm mẽ unhwÿr kaxyw na pa mẽ kutã ixàpkur o nhÿ. Xà na hte tótõja mẽ mex xwÿnhjê hwÿr mra nê mẽ hkane? Nã ãm mẽ ã xwÿnhjê pix wÿr na hte mra nê tanhmã mẽ hkane hto. Ra mẽ ate ja pumunh mex. Tã ja pyrà nê na pa pre mẽ kot amnhĩ to mex xwÿnhjê hwÿr ixwÿrk kêt nê. Mẽ kot amnhĩ tomnuj xwÿnhjê pix wÿr na pa pre wrÿ. Ixte tãm mẽ unhwÿr kaxyw mẽ hwÿr wrÿ nê ã jajê kutã ixàpkur o inhÿr anẽ. ¹³ Ga mẽ ma mra nê Tirtũm kapêr ã kagã htũm kot ja jarênhja kamã harẽ nê ama. Harênh kot:

Na ka htem inhmã tanhmã amnhĩ jarênh to kaxyw hãmri nê inhmã mẽmoj gō nê tanhmã ixto mex to. Nom kër ka mẽ ãm ja pix ho anhÿr kêt nê. Mẽ mãânên mẽ piitã tanhmã mẽ ho mex to ho ri apa. Anẽ.

—Ã Tirtũm kapêr ã kagã htũm kot ja jarênh kot anhÿr. Tã ja pyrà nê na pa pre mẽ kot amnhĩ tomnuj xwÿnhjê hwÿr wrÿ nê mẽ kamã ixukapri ho ixpa. Mẽ kot amnhĩ tomnuj kaga nê hpãnhã tãm amnhĩ nhĩpêx kaxyw na pa pre ã mẽ hwÿr ixwÿrk anẽ. Tã ka mẽ ri atÿx amnhĩ krã hkôt ã ixto akapêr anẽ. Anẽ.

*Mẽ kot mẽmoj tã Jejus kukjêr
Makre 2.18-20; Rukre 5.33-35*

¹⁴ Tã nhùm Juãw Paxis kôt mẽ pa xwÿnhjaja Jejus wÿr mra nê mẽmoj tã hkukja nê kãm:

—Pa? E ot pa mẽ awÿr mra. Kwa mẽ inhmã mẽmoj jarẽ. Na pa htem tõhã Parijew nhõ xwÿnhjê pyrà nẽ ixàpkur kêt kãm Tirtùm mã amnhĩ jarẽ. Tã nom akõt mẽ pa ho mẽ pa xwÿnhjaja na htem àmnhĩx apkur o pa kamã kãm amnhĩ jarẽnh o pa. Kwa mo na htem mẽ ixpyrà nẽ tõhã apkur kêt kamã kãm amnhĩ jarẽnh kêt nẽ? Anẽ.

¹⁵ Hãmri nhùm mẽ kuma nẽ mẽ kãm:

—Nà mo kaxyw kot kêt mẽ apkur kêt rãhã kãm amnhĩ jarẽ? Mẽ hkaprĩre hã. Mẽ kot ixkõt pa ho pa hã amnhĩ pumunh jakamã na htem hkĩnh nẽ ixkõt pa. Kormã ixte mẽ kamã ixpa kênã kot kêt mẽ apkur kêt rãhã Tirtùm mã tanhmã amnhĩ jarẽnh to. Xà na htem hkrãmnhwÿ hã hkĩnh kaxyw hã akuprõ nẽ hkaprĩ nẽ apkur kêt o kamat nẽ mÿr o hkrĩ? Nà na htem anhÿr kêt nẽ. Na htem hã akuprõ nẽ hkĩnh nẽ hã apkur rũnh nẽ. Ja pyrà nẽ na hte ixkõt mẽ pa ho mẽ pa xwÿnhjaja ixkõt kormã àmnhĩx hkĩnh nẽ apkati mẽ apkur o pa. Nom koja mẽ kãm ixkurẽ xwÿnhjaja nhÿrmã tanhmã ixto hãmri nhùm mẽ hkaprĩ htyx nẽ rĩ kormã tõhã apkur kêt rãhã Tirtùm mã amnhĩ jarẽ. Anẽ.

Mẽ pahte Jejus kõt amnhĩ nhĩpêx

Makre 2.21-22; Rukre 5.36-39

¹⁶ Nhùm Jejus mẽ piitã mẽ kãm kapër nẽ mẽ kãm:

—Mẽ kot amnhĩ tomnuj xwÿnhjaja ra mẽ kot amnhĩ nhĩpêx tùm o amnhĩ pyràk jakamã na htem tanhmã mẽ kot amnhĩ nhĩpêx nyw tota kaga. ¹⁷ Tã ixte amnhĩ nhĩpêx nywja te kot mẽ ate amnhĩ nhĩpêx tùm pyràk kêt jakamã na ka htem ixkapër ma nẽ ãm ama. Kwa mẽ inhma nẽ mẽ ate amnhĩ nhĩpêx tùmja gryk ã ixkaga hkêt nẽ. Anẽ.

Mẽ hkra htyk nẽ mẽhõ ni kamrõ wa harẽnh

Makre 5.21-43; Rukre 8.40-56

¹⁸ Nhùm pre ã Jejus mẽ kãm kapër anhÿr o xa. Rôm nhùm mẽõ pahitija tẽ nẽ mar o xa. Hãmri nẽ hamaxpër o:

—Kokÿÿ. Jejusja ãm hãmri kèp pahi maati kumrẽx. Hã na ri ã kapër mex anẽ. E pa hwÿr tẽ nẽ ixkrare ho kuwÿ. Anẽ.

Hãmri nẽ hwÿr tẽ nẽ kutã hkõnkrã ho nhÿ nẽ kãm:

—Pa akupÿm mẽ ixto mex xwÿnh? E ot pa awÿr tẽ. Kwa ma ixkõt tẽ nẽ inhmã ixkra nire pumu nẽ tanhmã inhmã ho kê akupÿm inhmã htĩr. Na ham ixpê ty pa kaxyw amã ijamaxpër nẽ man awÿr tẽ. Anẽ.

¹⁹ Hãmri nhùm kuma nẽ kãm:

—Tõe. Nà kot paj ma akõt tẽ. Anẽ.

Hãmri nẽ ma hkõt tẽ. Mẽ ixpê hkõt ixpa ho ixpa xwÿnhjê mẽ pa mẽ ma hkõt mõ. ²⁰⁻²¹ Nhùm mẽhõ ni kamrõ rãhã ho pa xwÿnhja ma mẽ ixkõt tẽ. Na pre hte hkamrõ hkryre rãhã ho pa hã amgrã pẽ 12 nẽ tee ri kãm amnhĩ mex prãm o pa. Jakamã Jejus jarẽnh ma nẽ amnhĩ kaxyw kãm hamaxpër kurẽ kumrẽx nẽ hamaxpër o:

—Ma pa kop ma hwÿr tẽ nẽ kèp ê nhĩrẽ pix kupênh tã akupÿm inhmex japêr. Anẽ.

Hãmri nẽ ma mẽ ohtôjê kaêx kõt hwÿr tẽ. Nẽ katut kõt tẽ nẽ kèp ê nhĩrẽ kupê. ²² Hãmri nhùm Jejus ho hakêx nẽ amnhĩ tã omu nẽ kãm:

—Pa? Kwa tee ri amnhĩ kukamã ajamaxpër kêt nẽ. Ate amnhĩ kaxyw inhmã ajamaxpër tÿx jakamã na ka ra akupÿm amex. E mãmrĩ ajamakêtkati nẽ ri apa. Anẽ.

Hãmri nhùm akupÿm mex nẽ hkĩnh tÿx nẽ ma akupÿm tẽ. ²³ Hãmri pa mẽ ma htyk xwÿnh nhĩpêêxã hkõt mra nẽ õrkwÿ hwÿr agjẽ nẽ mẽ pikuprõnh xwÿnhjê

pumu. Nhũm mẽ ra mẽ hã htu rax nê. Nê omũj ri kaprĩ xaj pifti kakôr o hkrĩ nê omũj ri mur. Kax pê mur nê amnhĩ tak o hkrĩ. ²⁴ Hãmri nhũm Jejus mẽ hwỳr axà nê mẽ omu. Nê ra kot my hkrata htyk ã omunh tã kuri mẽ mỳr o mẽ hkrĩ xwỳnhjê mã kapêr nê mẽ kãm ãm ôt nê nõr ã harê nê mẽ kãm:

—Pa? Kwa mon ka mẽ ri akaprĩ nê amỳr o akrĩ? E mẽ ma mra. Na wa hkrata wa kêp htyk kêt nê. Na ãm gôr nê nõ. Anê.

Hãmri nhũm mẽ kot ra htyk ã omunh mex jakamã kuma nê ãm kuma. Nhũm mẽ hkwỳja axtem nê ri axpên mã hã hpêr o pikênh o hkrĩ. ²⁵ Hãmri nhũm kapôt mã mẽ hano nhũm mẽ hapôj nê kapôt ã kuhê. Hãmri nhũm Jejusja htyk xwỳnhta wỳr axà nê hpa hã kupy nê kànhmã ãm nhũm akupỹm htĩr nê kànhmã ãm kurê kumrêx. ²⁶ Hãmri nhũm mẽ piitã akupỹm htĩr kãm omu nê ma ri krĩ piitã hkôt ri mẽ kãm harênh o hprôt.

Wa nohkre xwỳnh wa harênh

Matêwre 20.29-34

²⁷ Tã nhũm Jejus kato nê ma tẽ. Pa mẽ hkôt ixpa ho ixpa xwỳnhjaja ma hkôt mỗ. Hãmri nhũm wa myja wa hamêxkrut. Hamê wa nohkre xwỳnh wa Jejus jarênh ma nê hã ajêt nê hkôt rôrôk o mỗ. Nê xatã amnhĩ to hwỳr o hkôt rôrôk o mỗ nê kãm:

—Pa Jejus? E Tĩrtũm kot mẽ ixkaxyw axãm jakamã kwa wa ixpumu nê wa ixkamã axukaprĩ kêt wehe. Anê.

²⁸ Hãmri nhũm wa kuma nê wa hkukamã nhỹri ixkrem axà nhũm wa hkôt axà nê xa nhũm wa omu nê wa kãm:

—Pa? E xàn ka wa ra amnhĩ kaxyw inhmã ajamaxpêr tỳx nê nà? Anê.

Hãmri nhũm wa kãm:

—Tỳ. Wa ixte amnhĩ kaxyw amã ijamaxpêr tỳx kênã. Anê.

²⁹ Hãmri nhũm wa kuma nê hamê wa no hã ìhkra xi nê wa kãm:

—Tõe. Nà war ate tanhmã amnhĩ kaxyw inhmã ajamaxpêr to xà hkôt kot paj war anhípêx. Anê.

³⁰ Hãmri nhũm wa akupỹm rĩt mex kurê kumrêx. Hãmri nê akupỹm kato nê ma htêm kaxyw nhũm wa kãm:

—E kêr ka wa nhãm mẽ kãm ixte war ato mex ã jjarênh kêt nê. ãm kwarĩ ho kwarĩ.

³¹ Anhỹr tã no nhũm wa kuma nê ãm kuma nê wa ma tẽ nê krĩ pu hã mẽ piitã mẽ kãm ri war amnhĩ tã harênh o mra.

Kapêr kêt xwỳnh jarênh

³² Tã nhũm Jejus ma axte nhỹhỹm mẽ ixto mỗ. Hãmri nhũm mẽhõ my mẽkarõmnuti kot hwỳr àr nê tanhmã ho nhũm kapêr kêt nê pa xwỳnhja nhũm mẽ Jejus wỳr o tẽ. ³³ Hãmri nhũm omu nê nê mẽkarõmnuti jano nê kãm:

—E kêp akato nê ma tẽ. Anê.

Hãmri nhũm kuma nê kurũm kato nhũm akupỹm kapêr mex kurê kumrêx. Hãmri nhũm mẽ kot hã omunh xwỳnhjaja tee ri kot mẽkarõmnuti janor ã omu nê kamã no pyrna nê. Nê axpên mã:

—Kokỹỹ. Aa mẽ pahte ã mẽhõ kot anhỹr pumunh kêt kumrêx tã na pu mẽ jarãhã ja pumu. Anê.

³⁴ Nom nhũm mẽ hkwỳ pê Parijew nhõ xwỳnhjaja axtem nê hã mẽ kãm kapêr o:

—Tk. Kot amnhĩ krã hkôt mẽ hanor kêt kênã. Mẽkarõmnuti nhõ pahi nhỹ hã kot mẽ nê mẽ hanor kênã. Anê.

*Jejus kêp mē pakamā ukapri xwýnh
Makre 6.34; Rukre 10.2-3; Juāw 4.35*

³⁵ Tā nhūm Jejusja kri ho ohtō nē hkôt ri mē kām Tirtūm kapēr jarēnh o pa. Pa mē hkôt ixpa. Na pre hte nhýri kri hwýr pōj nē mē kot Tirtūm kapēr o mē ahkre xā hā ixkre hwýr mra nē hwýr agjé nē mē pikuprōnh xwýnhjê jahkre. Nē mē kām:

—E mē inhma. Tirtūm kām mē apiitā mē ato hkra hprām. Jakamā kwa mē ate amnhī tomnuj kaga hprām xāj hkôt amnhī xunhwý nē kapēr kôt amnhī nhīpêx. Jao amnhī nhīpêx nyw o amnhī nhīpêx o ri apa.

Anhýr o mē kām kapēr. Hāmri nē ahpýnhā ri tanhmā mē à kute xwýnhjê ho mex. Nhūm mē ohtō nē hkôt mar o pa. ³⁶ Hāmri nhūm mē omu nē kām mē hkapri nē. Na prem tee ri amnhī kukamā hamaxpēr o pa jao ra hkapri nē. Nhūm Jejus ja hā mē omu nē hamaxpēr o:

—Héxta waa nē. Na mē mex kêt nē pa. Te mē kêp ôwêhti jamār xwýnh kêt kot amnhī nhīpêx pyrāk o htýx ri pa. Mēhō koja kām mē hkapri nē tanhmā mē ho mex to ho pa? Anē.

Hāmri nē mē kamā ukapri nē. ³⁷ Hāmri nē mē hā mē ixpê hkôt ixpa ho ixpa xwýnhjê mā kapēr nē mē inhmā:

—Nā na mē kormā ohtō rax nē Tirtūm kapēr mar kêt nē. No ām kormā mē ate mē kām kapēr jarēnh o apa kaxyw mē agrêre. Te pur rax kām ra harōj kamrêk par nē ām tā no ām kaxyw hikēnh xwýnhjaja grêre pyrāk. ³⁸ Jakamā kwa mē ho Tirtūm wý kê axte mē kaxyw mē akwýjê rê kê mē apyrā nē ma mē hkôt ri mē kām kapēr jarēnh o pa. Anē.

10

*Jejus kot mē ho 12 nē mē rēnh
Makre 3.13-19; Rukre 6.12-16*

¹⁻⁴ Tā nhūm Jejusja hkôt mē ixpa ho mē ixpa xwýnhjê ho 12 nē mē ixrê. Mē ixte ma kri piitā hwýr inhmrar nē ý hā mē ahkre nē tanhmā mē à kute xwýnhjê ho mex o ixpa kaxyw. Nē ý hā mē nē mēkarōmnuti janor o ixpa kaxyw nhūm mē ixrê. Na pre mē ixto 12 nē mē ixrê. Ā mē inhīxi kot anhýr.

Pêtre kumrêx na pre kuta. Hixi hō pê Simāw.

Nē hkôt htō Andreja ta.

Nē hkôt Jepetew kra Xiakreja ta.

Nē hkôt Xiakre htō Juāwja ta.

Nē hkôt Firiptija ta.

Nē hkôt Patoromewja ta.

Nē hkôt Tomasja ta.

Nē hkôt pa ixpê Matêwre nhūm pre mē hkôt ixta.

Ixpê pahi nhý hā kām mē kêp ixujamýnh xwýnh tā nhūm pre jajê hkôt ixta.

Nē ixkôt Apew kra Xiakre hōja ta.

Nē hkôt Tatewja ta.

Nē hkôt Simāw Jeroxja ta.

Nē hkôt Jut Kariotja ta.

Kormā kot mē kām Jejus kurê xwýnhjê nhīhkram ōr mā nhūm Jejus kot amnhī kukamā omunh mex tā mē hkôt amnhī kaxyw kuta.

Ā mē ixte ý hā mē ahkre o ixpa kaxyw mē ixrēnh xwýnhjê nhīxi kot anhýr.

Jejus kot mē kēp 12jē mā mē àpēnh ã karō

Makre 6.7-13; Rukre 9.1-6, 10.1-12, 10.14; mǎānēn Atre 13.50-51, 18.6

⁵Hāmri nhūm Jejus mē ixrēnh pa nē ma mē hwýr mē ixrēnh kaxyw tanhmā mē inhmā kapēr to nē mē inhmā:

—E. Kēr ka mē ma mē piitā mē kām ri ijarēnh o apa. No ãm kormā mē kēp Ijaew kēt xwýnhjē nhō pika hwýr apa hkēt nē. Rý mē kēp Samar nhō krī hwýr ka mē apa hkēt nē. ⁶ ãm mē pahpē Ijaew nhō krī kôt pix mā mǎn ri apa. Mē kot tee ri amnhī kukamā hamaxpēr o pa jakamā te mē kēp ôwēhti pikunor nē htýx ri mex kēt nē pa pyrāk. ⁷ Jakamā kēr ka mē ma mē hwýr apa nē ã mē hkôt ri mē kām akapēr o apa anē nē mē kām: “E kot kaj mē ate amnhī tomnuj kaga nē Tirtūm kôt amnhī xunhwý hāmri nhūm amnhī tā mē apumu nē mē ato hkra. Jakamā e kwa mē tokyx hkôt amnhī xunhwý.” Anē. Kēr ka mē ã mē kām akapēr anhýr o ri mē hkôt apa. ⁸ Hāmri nē akupým mē ã xwýnhjē ho mex o ri apa. Nē mē htyk xwýnhjaja ka mē akupým mē ho htír o ri apa. Nē mē hkānhy rūnh xwýnhjaja ka mē akupým mē ho mex o ri apa. Nē mē kamā mēkarōmnuti xwýnhjaja ka mē nē mē hano. E kēr ka mē ã inhý hā mē ho mex o ri apa anē. Na pa amarī tanhmā mē ato ka mē inhmā amnhīrer kēt tā ra mē ate tanhmā mē ho mex to mā tām. Tā kēr ka mē amnhī xwar amarī ri mē ho mex o ri mē hkôt apa. No ri mē ho mex pānhā kǎxpore hā axàhwýr kēt nē.

⁹⁻¹⁰ —Nē kēr ka mē ma mē hwýr apa kaxyw anojarēt hāmri nē amnhī kôt akukrēx rūnh o apa hkēt nē. ãm anhý kamā mē hwýr apa. Nē akǎxpore ho rax nē ho apa hkēt nē. Rý akawà kamā axē hkwy rý aparkā hō xār nē ho amōr kēt nē. Rý kō hō py nē ri ho apa hkēt nē. ãm anhō mrykà pix jamý nē ma ho apa. Kēr kē mē ate Tirtūm kapēr o mē ahkre nē mē ho mex xwýnhjaja mǎn amnhī pānhā mē amā mē axàpkur xà gō ka mē kutā axàpkur o ri mē hkôt apa.

¹¹ —Nē kēr ka mē nhýri krī hwýr ajapōj nē kamā mēhō kot amnhī to mex xwýnh japēr. Nē ra omu hāmri nē kuri mǎn pōj nē hkôt apikamēnh tām̄tā kurūm akupým ajapōj nē ma nhām krī hō hwýr mra.

¹² —Nē kēr ka mē mēhō nhōrkwý hwýr pōj nē mē kām: “E ot pa mē awýr mō. Nà koja Tirtūmja mē ato mex nē.” Anhýr o mē kām akapēr. ¹³ Koja mē ama nē amnhī wýr awý ka mē amnhī tā mē omu nē mē kām: “E koja Tirtūm mē ato mex nē ka mē ajamakētkati nē ri axāmnhix apa.” Anhýr o mē kām akapēr. No koja mē amnhī nhōrkwý nē mē akurē nhūm Tirtūm ja hā mē omu nē mē ho mex kēt nē.

¹⁴ —Nē koja nhýri krī hō kamā mē akaga nē akapēr mar kēt japēr. Ka mē tee ri amnhī tā mē kamā ama hāmri nē tokyx mē kurūm ajapōj nē ma akupým apa. Nē akupým anojarēt nē mē noo mā akuhē nē amnhī par ã awjagrō kapī nē ma apa. Mē kot Tirtūm kaga hā amnhī pumunh kaxyw ka mē ã mē noo mā amnhī nhīpēx anē. Hāmri nē ma nhýhým hpānhā apa. ¹⁵ Koja nhýrmā Tirtūm mē kot amnhī tomnuj mýrapē tanhmā mē ho. Na pre ã Sotō mē Komo nhō xwýnhjē nhīpēx anē. Na prem amnhī tomnuj týx nē nhūm Tirtūm tee ri ja hā mē omu nē tanhmā hā mē homnuj týx to. Tā jar mē kām ixkapēr mar prām kēt nē mē kot ixkaga xwýnhjaja koja ja hā mē omu nē kot Sotō mē Komo nhō xwýnhjē nhīpēx o mē hipēx. No ãm tanhmā mē ho htýx o mē hakre. Anē.

Nhūm pre Jejus ã mē inhmā mē ixàpēnh ã karō anē.

Jejus kot mē kēp 12jē hkukamā mē harēnh

Makre 13.9-13; Rukre 12.11-12, mǎānēn Rukre 21.12-17; Wam Pêtre 3.13-17, 4.12-19; Rukre 6.40; Juāw 15.20; Rukre 12.2-9

16 Nhũm Jejus arĩ kot mẽ ixrênh xwýnhjê mã kapêr nê mẽ inhmã:

—E kot paj ma mẽ hwýr mẽ arê. Ma mẽ ate Tirtũm kapêr o mẽ ahkre ho ri mẽ hkôt apa kaxyw. Jakamã kot kaj mẽ te ôwêhti kot mry xoprê hwýr amnhĩ to mrar nhũm kot hkwy hpar pyrãk o amnhĩ nhĩpêx. Koja mẽ hkwyjaja mẽ ate mẽ ahkre ma nhũm ja mẽ kêp omnuj nê nhũm mẽ hã tanhmã mẽ anhĩpêx to. Tã nom kêr ka mẽ tee ri amnhĩ kukamã ajamaxpêr nê amã mẽ uma hkêt nê.

17 —E kwa mẽ o kora. Kêr ka mẽ ma mẽ hwýr mra nê amnhĩ nê mẽ htãnopxar o ri apa. Koja mẽ hkwyjaja mẽ akapêr ma mẽ kêp mẽ aprãm nõkati. Nê mẽ apynê nê ma mẽ utar xwýnhjê hwýr mẽ ato mra nê mẽ kãm tanhmã mẽ ato hêx to. Hãmri nhũm mẽ mar xà hkôt mẽ atak. Tirtũm kapêr o mẽ ahkre xà hã ixkre kamã koja mẽ ã mẽ anhĩpêx anê.

18 —Nê koja mẽ ixtã tanhmã mẽ ato kaxyw mẽ apynê nê ma mẽ ô pahi hwýr mẽ ato mra nê tanhmã kãm mẽ ato hêx to. Nom kwâr mẽ mamrĩ ã mẽ anhĩpêx anê. Koja mẽ ato anê ka mẽ kutã akri nê mẽ kãm Tirtũm kapêr jarê. Ijaewjê mã nê mẽ kêp Ijaew kêt xwýnhjê mã.

19 —Nê koja mẽ ma mẽ ô pahi hwýr mẽ ato mra nê ã mẽ anhĩpêx anê nom kêr ka mẽ tee ri tanhmã mẽ kãm amnhĩ jarênh to hkukamã ajamaxpêr kêt nê. Koja Tirtũm Karô tãm tanhmã mẽ akrã hto ka mẽ ô ri mẽ kãm akapêr mex nê. 20 Nê kot kaj mẽ amnhĩ krã hkôt ri mẽ kãm akapêr kêt nê. Tirtũm Karô nhỹ hã kot kaj mẽ ô ri mẽ kãm tanhmã axujarênh to.

21-22 —Nê koja mẽ hkwyjaja ixtã mẽ akamã gryk nê. Nê mẽ atã àmnênh pix o pa. Nê mẽ kot mẽ apar kaxyw mẽ akwyjê hã amýnê. Koja mẽ anhĩpêexã hkwyjaja mẽ apê mẽ hkra hã amýnê. Nhũm mẽ akra hkwyjaja mẽ apê mẽ hipêexã hã amýnê. Nhũm mẽ atô hkwyjaja mẽ apê mẽ htô hã amýnê. Nhũm mẽ akatorxajaja mẽ atã amýnê. Hãmri nhũm mẽ apa. No ãm kwâr mẽ mãmri ã mẽ anhĩpêx anê. ã mẽ kot mẽ anhĩpêx anhýr tã kêr ka mẽ tee ri amnhĩ kukamã ajamaxpêr pê ixkaga hkêt nê. Mẽ ãm amnhĩ to htýx rãhã ty. Hãmri nê akaxwýnhja ma Tirtũm mẽ wa inhô krĩ hwýr axapir kurê kumrêx nê wa ixkuri akupým amex nê atĩr tũm nê apa ho apa.

23 —Nê koja mẽ nhýri krĩ hkwy kamã ixtã tanhmã mẽ anhĩpêx hto ka mẽ mãmri mẽ kurũm ajapôj nê ma nhýhým krĩ hõ hwýr apa. Nê hpãnhã kamã mẽ kãm ri ijarênh o mẽ hkôt apa. Kot kaj mẽ kormã Ijaewjê nhõ krĩ piitã hwýr apa hkêt ri pa akupýn mẽ awýr wrý. Kwa kêr ka mẽ ixkapêr mã ajamaxpêr týx rãhã ri apa.

24-25 —Mẽ ate ixkôt apa ho apa xwýnh na ka mẽ. No pa na ixpê mẽ ajahkre xwýnh. Jakamã koja mẽ kot tanhmã inhĩpêx to ho mããnên mẽ anhĩpêx. Koja mẽ nhýrmã tanhmã inhĩpêx to nê mã ixkôt mẽ ato anê nê. Mẽ pahte amnhĩ nhĩpêxja kot axpên pyrãk. Jakamã koja mẽ ixpê Satanasti hã ijarê nê mããnên tanhmã mẽ ajarênh punuj to ho pa. Mẽ pahte amnhĩ nhĩpêxja kot axpên pyrãk jakamã koja mẽ panhĩpêx o axpên pyrãk.

26 —Tã nom kêr ka mẽ tee ri amnhĩ kukamã ajamaxpêr pê amã mẽ uma ho apa hkêt nê. Na htem piitã axpên pê tanhmã hamaxpêr punuj to ho hpimxur o pa nom tee ri ho pimxur prãm kaprý. Koja nhýrmã mẽ hamaxpêr piitã amnhĩrit pa. Nê mẽmoj piitã ra hpimxur mex tã koja nhýrmã amnhĩrit par kumrêx.

27 —Nê koja nhýrmã mẽ piitã ixte amnhĩ nhĩpêx kôt ixpumu. Na pa ra mẽ hkax ã mẽ amã ixujarênh rax nê. Tã kêr ka mẽ ma mẽ piitã mẽ kãm harênh o ri apa. Nê ra ixte mẽ hkax ã ahte ixte mẽ amã mẽmoj jarênhhta ka mẽ hpãnhã ma mẽ kãm harênh o ri apa kê mẽ aprã nê harênh ma.

28 —E kêr ka mê amã mê kot tanhmã mê ato mã xwýnhjê pyrna ho apa hkêt nê. Mê kot mê apar mã tâ koja mê âm mê akrâhkã pix pa nom tanhmã mê akaxwýnh to hkêt nê. Tirtûmja tapxipix na hte mê hkrâhkã nê mê hkaxwýnh mê ho pimràatã kot amnhî xã htýx kamã hamak tûm xãta wýr mê rênh pumunh. Tã kot hwýr mê arênh pymaj kêr ka mê amã kapêr kwým ri tanhmã amnhî nhîpêx to pyrna ho ri apa.

29-31 —Nê Tirtûm kot mê pahto hapêx par pumunh tâ mãânên kot mê pajamãr mex. Mãn ka htem kuwênhre pumu. Na hte Tirtûm kuwênhre jamãr mex o pa. Mê piitã mê kot âm omunh tâ nom nhûm Tirtûm mê kurom hamãr mex pê mê htãnopxar rãhã ho pa. Tã kãm mê pajapê htýx o kot kuwênhre jakrenh jakamã kwa mê tee ri amnhî kukamã ajamaxpêr o ri akapri nê apa hkêt nê. Kojã Tirtûm mê pahtãnopxar rãhã ho pa. Kot mê panhi piitã omunh par. Nê ahpýnhã tanhmã mê pahkrã hkî kute hkôt mê pahpumunh par. Tã kot mê pahtãnopxar rãhã jakamã mo kaxyw kot kaj kêt mê ri amã mê uma ho apa? Anê.

Mê pahte Jesus kôt amnhî xunhwýr rý mê pahte hkaga jarênh

32 Nhûm Jesus arî kot mê hwýr mê ixrênh xwýnhjê mã kapêr nê mê inhmã: —E kwa mê mãmrî akwýjê mã mê apê ixkwý hã amnhî jarênh o ri apa nê amã mê uma xaj tee ri amnhî nhîpêx kêt nê. Kot kaj mê kãm ra ate ixkôt amnhî xunhwýr ã amnhî jarê. Pa ja hã mê apumu hãmri nê mê apyrã nê kaxkwa kamã Inhîpêxã mã ra ate ixkôt amnhî xunhwýr ã mê ajarê. 33 Nom kot kaj mê kot ixtã tanhmã mê ato pymaj apê ixkwý hã amnhî jarênh kêt nê. Pa ja hã mê apumu hãmri nê nhýrmã amnhî swar Inhîpêxã mã mê apê ixkwý hkêt ã mê ajarê. Jakamã kwa mê mãmrî mê kãm apê ixkwý hã amnhî jarênh o ri mê hkôt apa kê mê ama nê amnhî kaxyw inhmã hamaxpêr japêr. Anê.

Mê kãm Jesus ã hkwyjê kurê xwýnhjaja

Makre 8.34-35; Rukre 9.24, mãânên Rukre 12.51-53, 14.26-27; Apokarip 12.11

34 Nhûm Jesus arî kot mê hwýr mê ixrênh xwýnhjê mã kapêr nê mê inhmã: —Ra mê awýr ixwrýk tâ koja mê piitã ixkukwak ri hamakêtkati nê amnhîx ri pa hkêt nê. Kormã. Kojã mê akwýjaja ixkapêr ma nê mê apyrã nê amnhî kaxyw ixkôt hamaxpêr. Nhûm mê akwýjaja axtem nê kuma nê âm kuma. Hãmri nê ixtã tanhmã mê atomnuj to ho pa ka mê amnhî xã htýx kamã ajamak o ri apa.

35 —Kojã mê akrajaja ixtã mê apê mê hipêxã nê mê katorxã kutã amnhî xunhwý. Nhûm mê wýjjaja ixtã mê umregêxjê kutã amnhî xunhwý.

36 —Kojã mê ã mê akwýjaja ixtã mê akutã amnhî xunhwýr anê. Mê anhõrkwý kamã mê akukwak ri pa htã ixtã mê akutã amnhî xunhwý.

37 —Nê mê amã mê anhîpêxã nê mê akatorxã japêê. Nê mê amã mê akrajê japêê. Tã nom kot kaj mê gryk ã ixkôt amnhî nhîpêx mex o ri apa hkêt hãmri nê apê ixkwý mã tãm kêt. 38 Rý nhûm mê nhýrmã ixtã mê apar kaxyw ka mê tee ri amnhî kukamã ajamaxpêr nê mê kot mê apar pymaj ixkaga hã kot kaj apê ixkwý mã tãm kêt nê. 39 Kojã mê nhýrmã ixpî pa mê anê ty. Tã mê ate ixkôt amnhî nhîpêx o apa xwýnhjaja. Kojã mê ixpyrã nê ixtã mê apar mã tâ kwa kêr ka mê amã atyk pymaj ixkaga hkêt nê. Kwãr mê mãmrî tanhmã ixtã mê ato. Kot kaj mê nhýrmã Tirtûm mê wa ixri axte amnhî xã kamã ajamak kêt nê atír tûm nê amex rãhã apa ho apa. Nom kot kaj mê jar amã amex nê

apa hprâm xâj ixkaga hâMRI nê nhÿrmâ wa ixri atîr tûm nê apa ho apa hkêt nê. Anê.

Mê kot Jejus krajê ho mex xwÿnhjê jarênh

Matêwre 25.34-40; Makre 9.41; Juâw 13.20

⁴⁰ Nhûm Jejus arî kot mê hwÿr mê ixrênh xwÿnhjê mâ kapêr nê mê inhmâ:

—E koja mêhõ nhÿri mê apumu nê mê apê ixkra hâ tanhmâ mê ato mex to nê te pa kot ixto mex pyrâk. Nê kot kaj mê tanhmâ pa ixto mex to nê te Tirtûm o mex pyrâk.

⁴¹ —Nê kot ka mê nhÿri Tirtûm nhÿ hâ mê kâM kapêr jarênh xwÿnhjê hõ tanhmâ ho mex to nhûm Tirtûm hâ apumu nê nhÿrmâ hâ ato mex nê. Rÿ ka mê mêhõ kot Tirtûm kôt amnhî nhîpêx xwÿnhjê hõ pumu nê tanhmâ ho mex to. Nhûm Tirtûm hâ apumu nê mâânên hâ ato mex nê. Te ate mêhõ ho mexta pyrâ nê mâânên ato mex nê. ⁴² Nhûm mêhõ nhÿri mê kot ixkôt kormâ amnhî xâm nyw nê kormâ âhpumunh tohtuj anhÿr xwÿnhjê hõ pumu. Nê kâM kôr â omu nê hamaxpêr o: “Kwa Jejus kôt ri pa xwÿnh mÿj kâM kôr. Kormâ kot Jejus kôt amnhî xâm tÿx kêt tâ kêp hkwyÿ. E kot paj kâM gô hkwy kê ho ixkô.” Anê hâMRI nê kâM hkwy nhûm ho ixkô. HâMRI nhûm Tirtûm hâ omu nhûm kot kâM gô pix nhôr nhûm kot ho hkôm tâ nhûm ja hâ ho mex rax nê. Anê.

Nhûm pre ã Jejus kot mê hwÿr mê ixrênh xwÿnhjê mâ kapêr ry rax anê. Mê ixpê 12jê mâ ã kapêr anê.

11

Juâw Paxis kot Jejus jarênh mar

Rukre 7.18-23, 7.5, mâânên Rukre 4.16-21

¹ Tâ nhûm Jejus ra kot mê hwÿr mê ixrênh xwÿnhjê mâ kapêr pa hâMRI nê kato nê ma krî pu hâ krî hkwyjê hkôt ri pa. Nê mê kâM Tirtûm kapêr jarênh o ri mê hkôt pa.

² Nhûm Juâw Paxisja arî kêp prés nê mê hagiênh xâ kamâ hkrî. Nhûm pre hte hkôt mê pa ho mê pa xwÿnhjaja hwÿr mra nê kâM Jejus kot tanhmâ amnhî nhîpêx to ho pa hâ harê. HâMRI nhûm harênh ma nê tee ri hkukamâ hamaxpêr. HâMRI nê hkôt mê pa xwÿnh wa ho axkrut nê wa kuta ³ nê hwÿr wa kumê nê wa kâM:

—Kwa wa ma Jejus wÿr tē nê hkukja nê kâM: “Xâ ka na pre Tirtûm mê ixwÿr amê nâ? Xâ kormâ axtem mêhõ na pa mê ri hamâr o ri ixpa?” Anhÿr o hkukja hâMRI nê tanhmâ kot amnhî jarênh to hâ ama nê man akupÿn ixwÿr tē nê inhmâ harê. Anê.

⁴ HâMRI nhûm wa kuma nê ma hwÿr tē. Nhûm Jejus kormâ tanhmâ mê à kute xwÿnhjê ho mex o xa. Mê nohkre xwÿnhjaja nhûm akupÿm mê ho mex. Nê mêkarômnuti kot mê hwÿr gjêx xwÿnhjaja nhûm mê nê mê hanor o âm râhâ nhûm Juâw kôt wa pa xwÿnhta wa hwÿr tēn pôj. Nê kormâ mê hâ omunh o wa xa. HâMRI nê kâM Juâw Paxis kapêr jarê nhûm wa kuma nê wa kâM:

—Tÿ. Nâ âm hâMRI na ja hâ ijarê. Ixpê mê ate ixkamâ ajamak o apa xwÿnhta na pa. Na ka wa kam ã ixte amnhî nhîpêx anhÿr ã ixpumu. Jakamâ wa ma akupÿm tē nê aprî hâ kâM ijarê. ⁵ Na pa hte akupÿm mê nohkre xwÿnhjê ho mex. Nê mê hkânhy xwÿnhjaja pa akupÿm mê hkâ ho mex. Nê mê hyk o mê pa xwÿnhjaja pa akupÿm mê hte ho mex. Nê mê htyk xwÿnhjaja pa akupÿm mê ho mê htîr. Nê mê kêp amrakati nê ri mê pa xwÿnhjaja pa mê kâM mêmoj mex jarênh o ri mê hkôt ixpa. Æ na pa hte mê hipêx anhÿr o ri ixpa. Jakamâ e wa ma akupÿm Juâw wÿr tē nê ã kâM ijarênh anê. ⁶ Kê ijarênh ma nê ixkôt

hamaxpêr tÿx nê tee ri ixkukamâ hamaxpêr kêt nê. Koja â amnhî nhîpêx anê nê hamakêtkati nê ri pa. E wa tokyx ma akupÿm tē nê kām ā ijarēnh anê. Anê.

*Jejus kot tanhmā Juāw Paxis jarēnh to
Rukre 7.24-35*

⁷⁻⁹ Nhūm pre ā Jejus Juāw Paxis kôt wa pa ho wa pa xwÿnhja wa kām amnhî jarēnh anê nê akupÿm hwÿr wa kumē nhūm wa ma akupÿm hwÿr tē. Hāmri nhūm Jejus mē kot mar o kuhê xwÿnhjê mā tanhmā Juāw Paxisja jarēnh to nê mē kām:

—Na ka pre htem kapôt ā Juāw Paxis mar kaxyw ma hwÿr mra. Nom ê mex ā omunh kaxyw rÿ hpijaam kām tanhmā kapêr to hā mar kaxyw na ka prem hwÿr amrar kêt nê. Tirtūm nhÿ hā kapêr o pa jakamā na ka prem ate mar kaxyw ma hwÿr mra. Tirtūm nhÿ hā ixkukamā ijarēnh o pa xwÿnh na. Ixpê Tirtūm kot mē akaxyw ixām xwÿnh ā na hte ijarēnh o pa. Nê hprî hā ixkukamā mē amā ijarēnh to. Jakamā kapêrja mex o kot wam Tirtūm nhÿ hā kapêr jarēnh xwÿnhjê kapêr piitā hakrenh par. ¹⁰ Tirtūm kapêr ā kagā htūm kot Juāw kukamā tanhmā harēnh to nê harēnh kot:

Kot paj Ixkra hkukamā ma mē hwÿr harēnh xwÿnhja mē nhūm ma ri kutêp mē kām harēnh o pa. Mē kot mar nê kutêp tām amnhî nhîpêx o pa kaxyw.

—Anhÿr o Tirtūm Juāw Paxis kukamā harē nhūm prem hā kagā. Tā nhūm ixkukamā mē awÿr kumê. ¹¹ Juāw Paxisja na mex kumrêx. Na pre hprî hā ixkukamā tanhmā ijarēnh to ho pa. Tā nom ixkôt mē pa ho mē pa xwÿnhjê hkînhā na pre ixkôt pa ho pa hkêt nê. Jakamā ixkôt mē pa ho mē pa xwÿnhjaja kot ixkôt hprî hā ixkapêr mar o pa jakamā na mē mex o mē kot Juāw Paxisja jakrenh. Anê.

¹²⁻¹³ —Na pre finat Mojes kumrêx mē kām Tirtūm kapêr kwÿ hā kagā. Tā nhūm hpānhā Tirtūm nhÿ hā kapêr jarēnh xwÿnhjaja Mojes mÿr pē hkwy hā kagā. Nhūm prem kamā harē nê kuma nê hkôt amnhî nhîpêx o pa. Hāmri nhūm Juāw Paxisja mē mÿrpê kato nê tām Tirtūm kapêr o mē ahkre ho ri pa. Tā pa hpānhā ho mē ajahkre ho ri mē akôt ixpa nhūm mē ohtô nê inhma nê ixkôt amnhî xunhwÿ nê kām ixkapêr kôt pix mā amnhî nhîpêx o ri pa hprām nê.

¹⁴ —Amnepê mē na pre Tirtūm nhÿ hā kapêr jarēnh xwÿnhjaja mēhōja kukamā tanhmā harēnh to ho pa. Nê mē kām harēnh o: “Koja nhÿrmā mēhō te Eris kot amnhî nhîpêx pyrāk o amnhî nhîpêx nê mē awÿr mō. Nê mē amā Tirtūm kot mē awÿr mēnh mā xwÿnhja jarēnh o pa ka mē ama.” Anhÿr o mē kām mēhō jarē. Tā kot paj mē amā kot hkukamā harēnh xwÿnhnta nhÿxi jarē ka mē inhma. Nā Juāw Paxisja kukamā na prem ā harēnh anhÿr o pa.

¹⁵ —E kot pa mē amā mē piitā htÿx ri tanhmā mē hamaxpêr to ho mē pa hā mē amē mē harē ka mē harēnh ma. ¹⁶ Te mēhprîre kot amnhî nhîpêx pyrāk o na htem amnhî nhîpêx. Mēhprîrejaja na htem mē ôrkwy kapem mēmoj to amnhîkati nê tee ri hkwyjê kot amnhî nhîpêx pumu nê mē kām:

¹⁷ Kwa na pa mē amā gre htā ka mē ixkutā anhōkrepôx kêt nê. Pa mē ja hā mē apumu nê hpānhā mē amā mē htyk jarē htā ka mē akapri nê amÿr kêt nê. Kwa mē ri ā amnhî nhîpêx anhÿr kêt nê. Anê.

—Mēhprîjaja na htem ā xpên mā kapêr anê. Tā te mē ate mē urāk. Tirtūm kot mē awÿr ÿ hā kapêr jarēnh xwÿnhjê rēnh tā ka mē te mēhprîre kot amnhî nhîpêx pyrā nê nê mē ama nê ām mē ama nê mē hkôt amnhî nhîpêx kêt nê.

¹⁸ —Juāw Paxis na pre mē awÿr mō nê ixkînhā apkur mex o ri pa hkêt nê. Nê ixkînh ā wîhti ho hkôm kêt nê. Ka mē ja hā omu nê hkaga nê atÿx ri Satanasti

nhÿ hã tanhmã kot amnhÿ nhÿpêx to hã hkamnhÿx. Hãmri nê mēhprÿre kot amnhÿ nhÿpêxta pyrã nê hkôt amnhÿ nhÿpêx kêt nê.

¹⁹ Tã hãmri pa hpãnhã mē awÿr mō nê Juãw Paxis rom apkati mē ixãpkur mex o ri mē akôt ixpa. Nê kurom mē akutã wÿhti hkwȳ ho ixkōm o ri ixpa. Tã ka mē ja hã ixpumu nê atÿx ri ixãpkur rÿnh nê ixpipãnh o ri ixpa hã ixkamnhÿx nê ã axpên mã ixto akapêr anê. Nê mē kot amnhÿ tomnuj xwÿnhjê hkôt ri ixpa xwÿnh ã axpên mã ijarê. Á na ka htem axpên mã ijarênh anê. Jao te mē ate Juãw Paxis nhÿpêx pyrã nê ixkaga nê ixkôt amnhÿ nhÿpêx kêt nê. Na hte ã htÿx ri tanhmã mē hamaxpêr to ho mē pa xwÿnhjaja amnhÿ nhÿpêx anê. No tãm ri mē hamaxpêr xwÿnhjaja na htem ahpÿnhã wa ixte amnhÿ nhÿpêx ã wa ixpumu nê axpên mã wa ijarênh o: “Nã ahpÿnhã wa kot amnhÿ nhÿpêx tã no ãm hamê Tÿrtÿm nhÿ hã kapêr mex o pa. E pu mē wa urãk nê Tÿrtÿm kôt amnhÿ xunhwÿr.” Anhÿr o axpên mã wa ijarê. Anê.

Mê kot Tÿrtÿm kôt mē hamaxpêr kêt xwÿnhjê jarênh

Rukre 10.13-15

²⁰ Na pre hte Jejus krÿ piitã hkôt pa nê krÿ nhō xwÿnhjê mã kapêr nê mē kot amnhÿ tomnuj ã mē kãm kapêr. Korajÿ mē Pese nhō xwÿnhjê kumrêx mã kapêr nê mē kãm:

²¹⁻²² —E mē inhma. Amnepêm krÿ pê Sitō mē Xir wa kamã mē pa xwÿnhjaja na prem tanhmã amnhÿ tomnuj tÿx to ho pa nhÿm Tÿrtÿm tee ri ja hã mē omu nê mē kot amnhÿ tomnujta ã tanhmã mē ho. Tã kwa mē o kora Korajÿ mē Pesêj nhō xwÿnhjaja. Ra ixte mē amã aa mē ate mēmoj pumunh kêt kwÿ ho anhÿr rax tã ka mē omu nê ãm omu nê amnhÿ tomnuj kaga hkêt nê. Arÿ tanhmã amnhÿ tomnuj to ho ri apa. Mÿrapê kot kaj mē amex kêt nê. Kop apu Sitō rÿ Xir kamã mãn ixte mē kãm aa mē kot mēmoj pumunh kêt kwÿ ho anhÿr o ri ixpa ronhÿx mē omu nê mē arom amnhÿ kaxyw ixkôt hamaxpêr tÿx kurê kumrêx. Nê tee ri kot tanhmã kot amnhÿ tomnuj to hã amnhÿ pumu nê hkaprÿ nê hkaga hpa. No mē kajaja na pa hte tee ri mē amã aa mē ate mēmoj punuj kêt kwÿ ho anhÿr o ixpa kaprÿ. Ka mē ja hã ixpumu nê ãm ixpumu nê amnhÿ tomnuj kaga hkêt nê. Jakamã koja nhÿrmã Tÿrtÿm tanhmã mē atomnuj tÿx to. Nê tanhmã Sitō mē Xir wa kamã mē pa xwÿnhjê jarênh to nhÿm mē kot amnhÿ tomnuj mÿrapê amnhÿ xã htÿx kamã hamak rãhã ho pa. No mē kajaja mē ate amnhÿ tomnuj tÿx o mē hakrenh jakamã koja Tÿrtÿm mē hkÿnhã mē atomnuj tÿx kumrêx. Ka mē amnhÿ xã htÿx kamã ajamak rãhã ho ri apa kãm ga. Anê.

²³⁻²⁴ Nhÿm pre ã Jejus mē kãm kapêr anê. Nê hpãnhã Kapanaũ nhō xwÿnhjê mã kapêr nê mē kãm:

—No mē apê Kapanaũ nhō xwÿnhjaja. Kot kaj mē ajaxwÿja mē urãk nê amex kêt nê. Ra ixte mē amã aa mē ate mēmoj pumunh kêt kwÿ ho anhÿr rax nhÿm mē ate hã ixpumunh tã amnhÿ tomnuj kaga hkêt tã Tÿrtÿm mē wa inhō krÿ hwÿr akrã. No ãm hwÿr akrã kaprÿ. Kot kaj mē atō hwÿr axãpir kêt nê. Kop apu Sotō nhō xwÿnhjaja mãn kot ã ixte amnhÿ nhÿpêx anhÿr ã ixpumunh ronhÿx mē ra kot amnhÿ tomnuj kaga nê ixkôt amnhÿ xunhwÿr kurê kumrêx. No mē kajaja na ka mē ã amnhÿ nhÿpêx anhÿr kêt nê. Jakamã kot kaj mē nhÿrmã ma kuwy maatita wÿr ajapêx pa kãm ga. Anê.

Jejus kot ò Papaj mã amnhÿ jarênh

Rukre 10.21-22

²⁵⁻²⁶ Tã nhÿm Jejus Tÿrtÿm mã amnhÿ jarê nê kãm:

—Pa Papaj? Nà apê mê inhõ Pahi Maati na ka. Pikap ri mê pa xwýnhjaja nê kaxkwa kamã mê pa xwýnhjaja apê mê ixpiitã mê inhõ Pahi Maati na ka. Âm hãmri na ka hte amnhĩ nhĩpêx mex o ri apa. Na ka hte mê àhpumunh tỳx ã mê kot amnhĩ to jarkrar xwýnhjê mã axàhpumunh tỳx o amnhĩrit kêt nê. Âm mê àhpumunh kêt ã mê kot amnhĩ jarênh xwýnhjê pix mã na ka hte axàhpumunh tỳx o amnhĩrit nhũm mê tapxipixjaja ja hã apumu. Nà âm hãmri. Âm hãmri na ka hte amã hprãm xà hkôt ã mê piitã mê hipêx anhỹr o ri apa Papaj. Jakamã mê kot amnhĩ to hkryre xwýnh pixjaja na htem hprĩ hã ate amnhĩ nhĩpêx kôt apumunh o pa. Anê.

Nhũm pre ã Jejus Tĩrtũm mã amnhĩ jarênh anê. ²⁷ Hãmri nê hpãnhã mê kot mar o kuhê xwýnhjê mã kapêr nê mê kãm:

—Nà na pre ra Inhĩpêexãja inhĩhkra kamã mêmoj piitã hagjênh pa. Ixte kãm ho amnhĩptãr o ixa kaxyw. Jakamã tapxipix na kot ixpê Kra hã ixpumunh par. No jar pika ja kamã mê pa xwýnhjaja na mê kot ja hã ixpumunh kêt. Nê papxipix na ixte Inhĩpêexã kot tanhmã amnhĩ nhĩpêx to hã omunh par. Jakamã na pa hte ã amnhĩ nhĩpêx o ri ixa anê nê inhãm hprãm xà hkôt mê hkwyjê mã ho amnhĩrit o ri ixa. Jakamã nhũm mê ixpyrã nê Inhĩpêexã kot tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho pa hkôt omu.

²⁸⁻³⁰ —Nê tee ri amnhĩ kukamã mê ajamaxpêr o ri apa xwýnhjaja te mê ate mêmoj pytĩ rax tur nê ahte ho apa pyrãk. Kwa mê ixkôt amnhĩ xunhwý nê ixte amnhĩ nhĩpêx ã ixpumu. Ixte mê akamã ixukapri xwýnh na pa. Na pa hte mê akutã inhnojarêt rãhã ho ixa. Jakamã kot kaj mê ixkôt amnhĩ xunhwý pa te ixte mê anê mêmoj pytĩ ho ixwryk pyrãk o mê anhĩpêx nê tãm mê axunhwý ka mê tãm ajamaxpêr nê tãm amnhĩ nhĩpêx o ri apa. Mo kaxyw koja ixkôt mê kot amnhĩ nhĩpêx o pa xwýnhjaja tee ri amnhĩ kukamã hamaxpêr o pa? Nà na htem ixkamnãr rom hamakêtkati nê àmnhĩx ri pa ho pa. Anê.

12

*Jejus kêp arĩgromnu hpãm
Makre 2.23-28; Rukre 6.1-5*

¹ Tã nhũm Ijaew nhõ arĩgromnu pê sapja kato. Hãmri nhũm Jejus mê hkôt ri mê ixa ho mê ixa xwýnhjê mê pa mê ma mê hpur kôt ri nhỹhỹm ri ixa. Hãmri nê ra mê inhãm prãm nê mêmo hy te kot harõj pyrãk xwýnhja kwý rê nê kugrã nê ma Jejus kôt hkanhar o mõ. Mê ixpê Ijaew na pa htem axpên pur kãm ã amnhĩ nhĩpêx anhỹr o ixa. ² Hãmri nhũm mê ixkwý pê Parijew nhõ xwýnhjaja kãm mêmoj tã Jejus o kapêr prãm jakamã ã mê ixte amnhĩ nhĩpêx anhỹr ã mê ixpumu nê mê ixtã Jejus kukjêr kurê kumrêx nê kãm:

—Kwa Tĩrtũm kapêr tũm kot mê panhõ arĩgromnu hã mê pahte mê hpur kãm mêmoj nhĩkênh nê mê pahkurê htã nhũm ri akôt mê pa ho mê pa xwýnhjaja axtem nê ã amnhĩ nhĩpêx anhỹr o ri akôt pa. Mêmo hyta rê nê akôt hkanhar o pa. Kwa mê kãm anê kê mê ã amnhĩ nhĩpêx anhỹr kêt nê. Na htem arĩgromnu hã mêmoj tã àpênh kêt kênã. Anê.

³⁻⁴ Hãmri nhũm mê kuma nê hprĩ hã mê kãm Tĩrtũm kapêr jarê nê mê kãm:

—Tk. Xàn ka htem Tĩrtũm kapêr ã kagã htũm kot pahi Tawi kot tanhmã amnhĩ nhĩpêx tota kamã harênh nê mar kêt nê? Na pre hkôt ri mê pa xwýnhjê mê nhũm mê prãm xãj Tĩrtũm mã amnhĩ jarênh xà hã ixkre hwýr agjê. Hãmri nhũm mê õ patre maati ja mê kãm prãm tỳx ã mê omu nê kãm mê hkapri nê mê kãm mêmoj gõ. Mê kot Tĩrtũm noo mã pãwti jaxwýr xwýnhhta gõ nhũm mê kuku. Tĩrtũm kapêr ã kagã htũm kot ja nê mê hkurê htã nhũm mê kãm prãm

tỳx ã mē omu nē mē kamã ukapřĩ xàj mē kãm kugõ. ãm mē õ patre pix kot ja hkur kaxyw tã nhũm mē kãm kugõ nhũm mē kuku. Tã nom nhũm Tĩrtũm ja hã mē omu nhũm ja kēp omnuj kēt nē. Kot mē kamã ukapřĩ nē mē kãm õr ã omu nhũm ja kãm mex nē.

⁵—Mē panhõ arĩgromnu htã na hte patrejaja arĩ hã Tĩrtũm mã amnhĩ jarēnh xã hã ixkre kamã ãpēnh o pa. Tĩrtũm kapēr ã kaga htũm kõt na htem arĩgromnu htã nhũm mē arĩ hã apē nhũm Tĩrtũm pē jamnuj kēt nē. Kumã mē ãpēnh xwỳnh kēnã. ⁶ ãm hãmri na pa mē amã ja jarē. Tĩrtũm mã amnhĩ jarēnh xã hã ixkreta mex tã nom ixpē Tĩrtũm Kra jakamã inhmex o ixte ixkreta jakrenh. ⁷ Tĩrtũm kapēr ã kaga htũm kot ja harēnh kot:

Kēr ka mē inhmã amnhĩ jarēnh kaxyw nē ãm inhmã mēmoj nhõr pix pē inhmã amnhĩ jarēnh kēt nē. Mē mãānēn mē kamã axukapřĩ o ri apa pē inhmã amnhĩ jarē. Ja na kēt inhmã hprãm.

—ã harēnh kot anhỳr. Tã mē ate aprĩ hã ja mar ronhỳx ka mē ixkõt mē pa xwỳnhjē kot mēmo hy rēnh nē hkanhar o mõr ã mē omu nē ri tanhmã mē ho akapēr to hkēt nē. ãm mē kãm prãm ã mē omu nē mē kamã axukapřĩ nē.

⁸—Kēt pa na pre Tĩrtũm mē akaxyw ixãm nē mē awỳr inhmē. Jakamã papxpix na pa hte arĩgromnu hã tanhmã mē kot amnhĩ nhĩpēx to hã mē kãm karõ. Kwa mē jajē pumu nē mē kamã axukapřĩ kēt wehe. Kwãr mē mãmřĩ mēmo hyta rē nē hkanhar o ixkõt mõ. Anē.

*ĩhkra grã xwỳnh jarēnh
Makre 3.1-6; Rukre 6.6-11*

⁹ Nhũm pre ã Jeus Parijew nhõ xwỳnhjē mã kapēr anē hãmri nē Tĩrtũm kapēr o mē ahkre xã hã ixkre hwỳr tē nē axã. ¹⁰ Nhũm Parijew nhõ xwỳnhjaja tanhmã ho kapēr to kaxyw htãnopxar o kuhē. Jakamã nhũm ixkre kamã mēhõ my ĩhkra grã xwỳnhjaja mē pikupřõnh xwỳnhjē nhĩhkõ hã nhỹ nhũm Parijew nhõ xwỳnhjaja omu nē axpēn mã:

—Kwa pu mē jar pakuhē nē Jeus kot tanhmã amnhĩ nhĩpēx to hã omu. Xã koja arĩgromnu hã mũjti ho mex nã? Koja ho anē nē Tĩrtũm kapēr tũm kuhpa hã amnhĩ nhĩpēx. E pu mē kop xa nē hã omu. Anē.

Hãmri nē hã Jeus kujja nē kãm:

—E mē inhmã mēmoj jarē. Xã na htem arĩgromnu hã akupỳm mē ho mex nhũm Tĩrtũm kãm ja mex nē nã? Anē.

¹¹ Hãmri nhũm mē hamaxpēr kõt mē omunh mex nē mē kãm:

—Kwa tanhmã na htem arĩgromnu hã amnhĩ nhĩpēx to ho pa wehe? Xã koja we mē akrit õwēhti ahkrehti kamã tēm ka omu nē ãm omu nē arĩgo mex jamãr pē ho axãpir kēt nē? Nã kot kaj mē tee ri omu nē ho axãpir kurē kumrēx. ¹² Arĩgromnu hã mē ho mexja ja mex kēnã. Tĩrtũm mã mē pahpē panhĩja na mē pamex o mē hkrit jakrenh jakamã kēr pu mē tee arĩgromnu htã pu mē hã tanhmã axpēn to mex to ho papa. Ja na Tĩrtũm kãm hprãm.

Anhỳr o mē kãm kapēr. ¹³ Hãmri nē hpãnhã myta mã:

—E anhĩhkra katãt. Anē.

Hãmri nhũm ĩhkra katãt nē mex kurē kumrēx. ¹⁴ Hãmri nhũm Parijew nhõ xwỳnhjaja tee ri ja hã omu nē Jeus kamã gryk nē. Arĩgromnu pē sap ã kot ho mex jakamã nhũm mē kamã gryk tỳx nē. Hãmri nē ma mra nē hapõj nē hã axpēn kujjēr o kuhē nē axpēn mã:

—Kwa ã kot amnhĩ nhĩpēx anhỳrja mỳrapē tanhmã kot puj wem ho? ã kapēr anhỳrja o te mē papamjaja mē pahte hkĩnhã mē kamã paxukapřĩ kēt pyrãk ã

mê pajarê. Koja mê pahkwýjaja kuma hāmri nê mê pahte amnhî nhîpêx kaga nê amnhî kaxyw hkôt pix mã hamaxpêr. Kwa tanhmã kot puj wem ja nê ho? Anhÿr o axpên kujêr o kuhê.

*Jejus kêp Tirtûm kot mê pahwÿr mēnh xwÿnh ā harēnh
Makre 3.7-12*

¹⁵ Hāmri nhûm Jejus amnhî tâ Parijew nhô xwÿnhjê jamaxpêr kôt mê omu hāmri nê mê kêp kato nê hpānhã ma nhÿhÿm krî hō hwÿr ma tē. Nhûm mê ohtô nê omu nê ma hkôt mra nhûm mê omu nê akupÿm mê kām mê à xwÿnh piitã ho mex. ¹⁶ Hāmri nê mê kām:

–E na pa akupÿm mê ato mex. Nom kêr ka mê amnhî tâ ixto axāmra ho ri apa hkêt nê. Ixpê Tirtûm Kra hã mê kām ijarēnh kêt nê. Ām kwarî kumrêx.

Anhÿr o mê kām kapêr. ¹⁷ Na pre ra amnepê m Tirtûm nhÿ hã kapêr xwÿnh finat Ijaisja Jejus kukamã mê kām tanhmã harēnh to nê hã kagã. Te Tirtûm tãm kapêr pyrãk o harê nê hã kagã. Nê hã kagã ho:

¹⁸ Ota ixkôt amnhî nhîpêx o pa xwÿnhnta xa. Pa na pa amnhî kaxyw âm. Inhmã hapêê. Na pa hte tanhmã kot amnhî nhîpêx to ho pa hã omu nê ixkînh tÿx nê. Kot paj hwÿr amnhî karô mê nhûm hwÿr axã nhûm ma ÿ hã pika piitã hkôt mê piitã mê kām ijarēnh o ri mê hkôt pa. Mê kot hprî hã ixte tanhmã amnhî nhîpêx to nê tanhmã ijamaxpêr to hã ixpumunh kaxyw.

¹⁹ Nom koja ri amnhî to àmra o pa hkêt nê. Rÿ kām amnhî to rax prãm o mê kām tanhmã amnhî nhîpêx to ho pa hkêt nê.

²⁰ âm kapêr xukapri pix o koja mê hirerek xwÿnhjê mã kapêr o pa. Nê mê kot tee ri amnhî nhîpêx ā amnhî pumunh xwÿnhjê kamã ukapri o pa. Nê mê kot htÿx ri amnhî nhîpêx o mê pa xwÿnhjê kutã nojarêt rãhã ho pa jakamã nhûm mê hpānhã tãm amnhî nhîpêx o pa. Koja ā amnhî nhîpêx anhÿr o ri mê hkôt pa rãhã ra akupÿm mēmoj piitã tãm haxwÿr pa.

²¹ ā kot amnhî nhîpêx anhÿr o pa jakamã koja pika piitã hkôt mê pa xwÿnh kwÿjaja kukwak ri amnhî kaxyw Tirtûm kôt hamaxpêr nê hkôt amnhî xunhwÿ. Anê.

Na pre ā finat Ijaisja Tirtûm nhÿ hã kormã Jejus wrÿk nê kator kêt ri tanhmã kot amnhî nhîpêx to ho pa hkukamã harēnh nê hã kagã anê. Tã nhûm mê hwÿr wrÿ nê ā mê hkôt amnhî nhîpêx anhÿr o pa.

*Jejus mê mêkarōmnuti wa harēnh
Makre 3.20-30; Rukre 11.14-23, 11.31-32, 12.10*

²² Tã nhûm prem Jejus wÿr mēhō myja o mō. Mêkarōmnuti kot hwÿr àr nê ho nohkre nê ho kapêr kêt xwÿnhnta nhûm mê hwÿr o mō. Hāmri nhûm omu nê nê mêkarōmnuti jano nê akupÿm ho mex kurê kumrêx nhûm akupÿm rît mex nê akupÿm kapêr mex nê. ²³ Hāmri nhûm mê amnhî jaêr pê omu nê kamã no puma nê hã axpên kujêr o:

–Kokÿÿ. Jejus na hte âm mê ho mex o mê ho mex o pa. Mãn kêp Tirtûm kot mê pahwÿr mēnh mã xwÿnhnta na nã? ā na hte ā amnhî nhîpêx anhÿr o pa. Mãn kêp pahi finat Tawi kanrêhã tãmnhwÿta na nã? Anê.

²⁴ Nom nhûm Parijew nhô xwÿnhjaja ā Jejus kot amnhî nhîpêx anhÿr ā omu nê kêp mêkarōmnuti hkwy hã hkamnhîx. Jakamã mê kot hã axpêr kujêr ā mê kuma nê mê kām:

–Tk pêr hinhu nhîkôoti nhÿ hã na hte mê nê amnhî kwÿjê japôx o pa. Anê.

Hinhu nhĩkôoti nhĩxi hõ pê Satanasti nhũm prem ã Satanasti nhỹ hã Jejus kot amnhĩ nhĩpêx ã hkamnhĩx anê. ²⁵ Nhũm ra mẽ hamaxpêr kôt mẽ omunh mex jakamã mẽ kãm:

—Kwa mẽ inhma mẽ ate ixpê Satanasti hkwy hã ixkamnhĩx xwýnhjaja. Koja pika nhõ xwýnhjaja axpên kutã amnhĩ xunhwý nê axpu hãmri nê angrã nê ma ahpýnhã ri pa. Hãmri nê amnhĩ krã hkôt ri tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho pa. Jakamã nhũm mẽ õ pahija mẽ hamãr kêt nê. Nê koja krĩ nhõ xwýnhjaja. Rý mẽ kot axpên to hkwy xwýnhjaja mẽmoj tã axpên kãm gryk nê axpên kutã amnhĩ xunhwý. Hãmri nê ahpýnhã awry hã pa nhũm mẽ õ pahija tee ri kãm mẽ hamãr prãm kaprý. Mo mẽ hkwyjaja kot ri mẽ hamãr o pa? No koja pahija tãm amnhĩ nê amnhĩ kwýjê janor kêt nê. ²⁶ Tã ja pyrà nê ixte Satanasti nhỹ hã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho ri ixpa ronhýx pa ri mẽ nê amnhĩ kwýjê janor kêt nê.

²⁷ —No mẽ akwýjaja? Xà Satanasti nhỹ hã na htem mẽ nê mẽkarõmnuti japõx o pa? Kêp apu pa ixte ý hã mẽ nê amnhĩ kwýjê japõx ronhýx mẽ akwýjaja ixpyrà nê ý hã mẽ nê amnhĩ kwýjê japõx o pa. Nã Tirtũm nhỹ hã mẽ ixte mẽ nê mẽ hapõx o ixpa kênã. Jakamã mẽ ate ã ijarênh anhýrja mex kêt. ²⁸ Tirtũm Karõ nhỹ hã ixte mẽ nê mẽ hapõx jakamã kwa mẽ ja hã ixpumu nê ixte mẽ ato amnhĩptãr kaxyw Tirtũm kot mẽ awýr inhmênh kôt ixpumu kêt wehe. Pa na ka htem ijamãr o apa.

²⁹ —Satanastija àhpumunh týx jakamã na htem tee ri kêp hkôt mẽ kot amnhĩ xunhwýr xwýnhjê pytãr kaxyw nhũm mẽ nê mẽ omunh mex nê. Tã nom ixàhpumunh týx o ixte Satanasti jakrenh par jakamã na pa hte kêp mẽ utã nhũm mẽ hpãnhã ixkôt ri amnhĩ nhĩpêx.

³⁰ —Ra mẽ amã ixkapêr mar prãm tã nom kormã ixkôt amnhĩ xunhwýr kêt nê. Kwa wem ma amnhĩ to amõr gri nê tokyx ixkôt amnhĩ xunhwý kêt wehe. Kot kaj mẽ anhýr kêt hãmri nê mẽ apê ixkutã amnhĩ xunhwýr xwýnh pyràk o amnhĩ nhĩpêx.

³¹⁻³² —Nê koja mẽhõ ixkapêr ma nê kãm ixprãm kêt nhũm Tirtũm ixtã omu nom tokyx tanhmã ixtã ho hkêt nê. Koja kormã amnhĩ tã hamã. Karõ kot axte kãm ijarênh o amnhĩrit nhũm jatã kot mar nê kãm ixprãm nê ixkôt amnhĩ xãm prãm xàj nhũm kormã amnhĩ tã hamã. Nom koja Karõ xatã mẽ kãm tanhmã ixto amnhĩrit to htã nhũm mẽ kuma nê ãm kuma nê te mẽ kêp amnhĩ jamak pro pyràk. Jao ra Karõ hã hpijaam kêt o amnhĩ nhĩpêx. Mýrapê koja Tirtũm nhýrmã amnhĩ xwar te kêp amnhĩ jamak pro pyràk o mẽ hipêx nhũm mẽ tee kãm amnhĩ kaprĩ kaprý. Hãmri nê amnhĩ xã htýx kamã hamak o pa xãta wýr ma pa nê kamã pa rãhã nê pa ho pa. Anê.

Mẽ pajamaxpêr xã hkôt tanhmã ri mẽ pakapêr to Rukre 6.43-45

³³ Nhũm Jejus arĩ Parijew nhõ xwýnhjê mã kapêr nê mẽ kãm:

—Nê kot kaj mẽ atõ anhõ mẽmo pãr nhũm amã õ mex nê. Ó rax nê. Ka omu nê akĩnh nê amnhĩm mex ã harê. No koja apê õ hkêt ka tee ri omu nê mex kêt ã harê. Na htem ã amnhĩm mẽmo xõ hpãr pumunh kôt tanhmã kute hã harênh anê. Ja pyrà nê na htem tanhmã mẽ kot amnhĩ nhĩpêx to hã mẽ omunh kôt tanhmã mẽ harênh to. Mẽ kot amnhĩ tomnuj xwýnh ã mẽ harê rý mẽ kot amnhĩ to mex wyhõnh ã mẽ harê.

³⁴⁻³⁵ —Nê koja mẽhõ hamaxpêr mex nê hãmri nê kapêr mex o pa. Nom koja hamaxpêr punuj nê kapêr punuj pix o pa. Nê htýx ri tanhmã amnhĩ tomnuj to ho pa. Na htem ahpýnhã amnhĩ jamaxpêr xã hkôt tanhmã kapêr to ho pa.

No mē kajaja na ka htem kagā xoprê jamaxpēr pyrāk o ajamaxpēr punuj pix o ri apa. Jao akapēr punuj nē. No tām ajamaxpēr o tām akapēr o ri apa hkēt nē. Na htem tanhmā hamaxpēr to xā hkôt tanhmā ri kapēr to ho pa. ³⁶⁻³⁷ Koja nhÿrmā Tirtūm mē piitā tanhmā mē kapēr to hā mē mar xā hkôt tanhmā mē harēnh to. Jakamā mē akapēr mex o mē apa xwÿnhjaja koja mē amex ā mē ajarē. Nom mē atÿr ri akapēr punuj o mē apa xwÿnhjaja koja mē amex kēt ā mē ajarē. Hāmri nē mē akapēr punuj o apaja mÿrapê mē atomnuj tÿx nē. Anē.

Jejus kot Jōhti jarēnh

Makre 8.11-12; Rukre 11.29-32

³⁸ Hāmri nhūm Tirtūm kapēr tūm o mē ahkre xwÿnh mē Parijew nhō xwÿnh kwÿjaja mēmoj tā Jejus wÿ nē kām:

—Kwa Pahihti. Mē inhmā aa mē ixte mēmoj pumunh kēt ō ho anē. Kot paj mē omu hāmri nē Tirtūm kot mē ixwÿr amēnh ā apumunh kurē kumrēx. Jakamā e mē inhmā mēmoj to anē nā. Anē.

³⁹ Hāmri nhūm mē kuma nē mē kām:

—Tk. Pēr ām mē ajamaxpēr punuj pix o na ka htem apa. Ixpê Tirtūm kot mē awÿr inhmēnh xwÿnh tā mē ate ja hā ixpumunh kēt. Nē mē ate ja hā axpēn mā ijarēnh kēt tā ixte mē amā aa mēmoj pumunh kēt ō ho anhÿr kaxyw hā ixwÿ. Nā pa mē amā ho anhÿr kēt nē. Kormā. Ām amnepēm Jōhti kot tanhmā amnhī nhÿpēx toja pix kot paj mē amā harē.

⁴⁰ —Tirtūm nhÿ hā kapēr xwÿnh Jōhtija amnepēm na pre tep rax kumrēxja htÿr rāhā kukrē. Nhūm ōxāhkre kamā htÿr nē hkrī hā apkati axkrunēpxi hāmri nē htÿr rāhā ōxāhkre rūm kato. Tā ixpê Tirtūm kot mē awÿr inhmēnh xwÿnh kot paj nhÿrmā kēn kre kamā ixtyk nē inhnōr ā apkati axkrunēpxi. Jōhti hkĭnhā ixtyk kumrēx nē inhnōr ā apkati axkrunēpxi hāmri nhūm Tirtūm akupÿm ixto ixÿr.

⁴¹ —Nē koja nhÿrmā Tirtūm akupÿm mē htyk nē mē hikwÿ xwÿnh piitā akupÿm mē ho htÿr hāmri nhūm mē piitā Inhÿpēxā mē wa ixkutā hkrī pa wa tanhmā mē harēnh to. Tirtūm mē wa ixkuri mē htÿr tūm nē mē pa ho mē pa mā xwÿnhjē hā mē hkwyjē jarē nē wa ixkuri mē pa ho mē pa hkēt xwÿnhjē jarē. Mē piitā ā ahpÿnhā mē harēnh anē. Amarī mē pa xwÿnhjaja nē mē ō pahijaja. Jakamā nhūm Nĭnĭwe nhō xwÿnhjaja tanhmā wa inhmā mē ajarēnh to. Jōhti kot mē hwÿr mōr nē mē kām Tirtūm kapēr jarēnh o pa xwÿnhjaja nhūm mē tanhmā wa inhmā mē ajarēnh to nē wa inhmā: “Na pre Jōhtija man mē inhō krī hwÿr mō nē mē inhmā akapēr jarēnh o ri mē ixkōt pa. Pa prem kuma nē mē ixte amnhī tomnuj kaga nē akōt amnhī xunhwÿr kurē kumrēx Tirtūm. No or war akutā mē hkrī xwÿnh kwÿ ata mē na pre Akra Jejus tām mē hwÿr mō nē mē kām kapēr o ri mē hkôt pa nhūm prem mar tā mē ixkĭnhā mē kot amnhī tomnuj kaga nē hkôt amnhī xunhwÿr kēt nē. Mē ixkurom mē kot Akra mar tā amnhī kaxyw kām hamaxpēr kēt nē.” Anhÿr o koja mē wa inhmā mē ajarē ka mē tee ri mē ama nē ra mē amā ma nē. Nom ām mē amā ma kaprÿ.

⁴² —Nē sur kām mē ō pahi nitita koja mē hpānhā tanhmā wa inhmā mē ajarēnh to nē wa inhmā: “Na pa pre inhmā pahi Sarumāw kot war anhÿ hā āhpumunh tÿx ā harēnh ma hāmri nē inhmā mar prām xāj ma awry hā ō pika hwÿr mō nē omu nē kapēr mā. Hāmri nē ma akupÿm inhō pika hwÿr mō nē ixkwÿjē mā āhpumunh tÿx ā harēnh o ri ixpa. Tā Akra Jejus na kot āhpumunh tÿx o pahi Sarumāw jakrenh tā or war akutā mē hkrī xwÿnh kwÿ ata mē. Mē kot kapēr mar tā ixkĭnhā kām mar prām kēt. Na prem kuma nē ām kuma.” Anhÿr o koja wa inhmā mē ajarē. Hāmri nē ja hā mē amā akir ka mē tee ri

mar o akrî nê amnhî kamã agryk o akrî. Nom ãm amnhî kamã agryk kaprÿ. Anê.

Mêkarômnuti kot tanhmã mêhõ hto hã harênh

Rukre 11.24-26

⁴³ Nhùm Jejus arî Parijew nhõ xwÿnhjê mê Tirtûm kapêr tûm o mê ahkre xwÿnhjê mã kapêr nê mê kãm:

—Te mê ate ixte mêhõ nê mêkarômnuti japôx xwÿnhnta pyrãk. Nhùm te kêp kator nê ma htêm pyrãk. Nê nhÿri amgrã kamã ri pa pyrãk. Koja ja kêp omnuj nhùm tee ri kamã nhÿri hkôt xã japêr o pa. Nom tee ri hapêr o pa kaprÿ.

⁴⁴ Hãmri nê tanhmã amnhî kukamã hamaxpêr to nê hamaxpêr o: “E kot paj ma akupÿm mê kot nê ixkator xwÿnhnta wÿr tẽ nê axã nê kamã mãn ri ixpa.”

⁴⁵ Anhÿr o hamaxpêr hãmri nê ma akupÿm hwÿr tẽ. Nom kormã akupÿm hwÿr àr kêt ri nhùm kamã amrakati nê ri pa. Jakamã nhùm akupÿm hwÿr axã. Nom ahte hwÿr àr kêt nê. Amnhî kôt hkwyjê ho 7 nê hwÿr mê ho gjêx pa. Mê kêp 7jaja nê wamta mê nhùm mê piitã hwÿr gjêx pa. No mê kêp 7jaja na omnuj tÿx o kot wamta jakrenh jakamã nhùm mê kot hwÿr gjêx xwÿnhnta mê ÿ hã ra amnhî tomnuj tÿx nê oprê htÿx o pa. Wam pyxire kot hwÿr àrta nhÿ hã nhùm amnhî tomnuj o ri pa nom kawax pẽ oprê. Tã nhùm ra axte hwÿr mê ohtõ nê gjêxta nhÿ hã hãmri oprê htÿx kumrêx. Ja pyrã nê kot kaj mê tokyx ixkôt amnhî xunhwÿr kêt nê hãmri nê amnhî tomnuj tÿx pix o ri apa. Anê.

Jejus kot tanhmã hkwyjê jarênh to hã harênh

⁴⁶ Nhùm Jejus arî mê ahkre ho nhÿ. Rôm nhùm katorxã nê htõjaja nhÿhÿnh hwÿr mõn pøj. Nom kormã hwÿr gjêx kêt nê. Mê kot hã htu rax jakamã nhùm mê tee ri hwÿr gjêx kaxyw kormã kapôt ã hã mê omunh o kuhê. ⁴⁷ Hãmri nhùm mêhõja kapôt ã mê omu nê Jejus mã mê harê nê kãm:

—Kwa Pahihti. Ota akatorxã mê atõjaja awÿr mõn pøj nê tee àr kaxyw. O mÿj mê kapôt ã kuhê. Anê.

⁴⁸⁻⁵⁰ Hãmri nhùm kuma nê kãm:

—Tõe. Nã kot pa ixkato nê mê omu. Inhmã mê hapêê. Nom kot kaj mê atõ Tirtûm kapêr ma nê hkôt amnhî xãm nê hkôt amnhî nhÿpêx. Hã kot kaj te apê ixtõ rÿ ixkatorxã pyrãk o pu mê axpên nhÿpêx o ri papa. Pa inhmã ixkatorxã nê ixtõjê japê pyrã nê mãânên inhmã mê ajapê nê. Anê.

13

Mêmo hy hkre xwÿnh jarênh

Matêwre 13.18-23; Makre 4.1-9; Rukre 8.4-8

¹ Hãmri nhùm Jejus mê kãm kapêr pa nê ixkre rûm kato nê ma himô rax wÿr tẽ nê gô mÿri mê kãm ujarênh kaxyw nhÿ. Pa mê ixpê hkôt mê ixpa ho ixpa xwÿnhjaja ma hkôt mra. ²⁻³ Hãmri nê gôta wÿr pøj nê mÿri ixkrî. Nhùm mê Jejus ã htu rax nê nhùm tee ri mê omunh o nhÿ. Hãmri nê hamaxpêr nê kãnhmã xa nê tẽ nê pãr krem axã nê pãr kre kamã mütûm awry rûm mê ahkre ho nhÿ nhùm mê piitã omunh nê mar mex o hkrî. Nhùm mê kãm ujarênh o mê ahkre ho nhÿ. Nom mê kãm tãm ujarênh kêt nê. Mê kot Tirtûm kapêr mar nê tanhmã hkôt amnhî nhÿpêx to ho paja nhùm hã kuxi nê mê kãm harênh o nhÿ nhùm mê amgrã kamã kÿx pẽ mar o hkrî. Nhùm mê kãm:

⁴—E mê inhma. Koja mêhõ ma pur mã mõ nê pur kãm mêmo hy ho ukapêr o ri pa. Nom nhùm hy piitã amex kãm rôrôk kêt nê. Koja hkwyja ahpÿnhã nhÿri rôrôk. Kwÿ aptÿx kãm rôrôk nhùm kuwênhre omu nê hwÿr mra nê hkrêr pa.

⁵—Nê koja kên kãm hkwý rôrôk nê ra higrôt kutã nojarêt nê higrôt pa. Nom nhùm kamã aptýx nê kêp pika hkryre. ⁶ Jakamã nhùm higrôt nhùm hã myt ahpa nê arigro htýx mê nhùm grã pa. Harê hkryre jakamã grã pa.

⁷—Nê koja mrônhî kamã hkwý rôrôk nê higrôt tâ no nhùm utîja kêp amyta nhùm ô hkêt nê.

⁸—No kêt hirã kamã pika mex kãm rôrôk xwýnhja hirã kamã rôrôk jakamã higrôt mex nê piitã ô rûnh nê. Kamã ô hkwý kêp 30 nê kamã hkwý kêp 60 nê kamã hkwý kêp 100. ã mê ujarênh kot anhÿr. ⁹ Kwa kêr ka mê ixujarênhja ma nê kãm ajamaxpêr týx rãhã ho apa. Anê.

*Mêmo kaxyw Jejus kot mê ujarênh o mê ahkre
Makre 4.10-25; Rukre 8.9-15*

¹⁰ Hãmri pa mê ixpê Jejus kôt mê ixpa ho ixpa xwýnhjaja Jejus kot mê kãm ã ujarênh anhÿrja ã kuma nê tee ri hkukamã ijamaxpêr. Hãmri nê hã hkukja nê kãm:

—Kwa axujarênhta na pa mê ixprî hã hkôt mêmoj pumunh kêt nê. Mon ka hte ãm mê ujarênh pix o mê ahkre? Anê.

¹¹ Hãmri nhùm mê inhmã:

—Tôe. Nã kot paj mê amã harê. Tirtùm kãm mê ate aprî hã mar prãm jakamã kot paj ixprî hã mê amã harê. Mê kot amnhî tomnuj kaga nhùm Tirtùm kot ja hã mê omunh nê mê ho hkra. Ja na pa harê. No mÿjjaja mê akînhã kãm ja mar prãm kêt jakamã na htem ixujarênhja ma nê ãm kuma nê htýx ri pa.

¹²—No kêt mê kajaja na ka mê ixkôt ri apa ho apa. Nê xatã ixkapêr mar o apa jakamã na ka mê aprî hã ixkapêr ma. Tã mê ate ixkôt amnhî nhîpêx o apa jakamã na pa tanhmã mê akrã hto ka mê aprî hã mar mex o mô. No mê kot ixkapêr mar nê ãm mar xwýnhjaja na mê akînhã inhmar týx kêt nê. Jakamã nhùm Tirtùm tanhmã mê hkrã hto nhùm mê hã no hkêt tokyx anê htýx ri pa.

¹³ “Ixe mê kãm aa mê kot mêmoj pumunh kêt kwý ho anhÿr rax tâ nhùm mê omu nê ãm omu. Nê ixte amnhî nhîpêxja nhùm mê kãm hkînh kêt nê. Nê mê kot ixkapêr mar tâ ãm inhma nê kãm hprî hã inhmar prãm kêt nê.”

—Jakamã na pa hte ã mê kãm mêmoj te ho tãm pyrã nê harê no ãm hã haxwý nê mê kãm ixujarênh anê.

¹⁴⁻¹⁵ —Na pre ra Tirtùm nhÿ hã kapêr o pa xwýnh Ijaisja amnepê mē hkukamã tanhmã mê harênh to nê hã kagã. Mê kot inhmar nê ãm inhmar xwýnhjê jarê nê tanhmã mê hkukamã mê harênh to nê mê harênh o:

Koja mê ujarênh mex mar pymaj amnhî jamak pro nê amnhî no hpro nê hkôt hamaxpêr kêt nê. Jakamã koja mê kãm mê kot amnhî nhîpêx mex prãm kêt nê harênhja ma nê ãm kuma. Nê omu nê ãm omu. Mê kãm hprãm kêt jakamã koja mê ã amnhî nhîpêx anê. ã mê kot amnhî nhîpêx anhÿr kêt ronhÿx mê ra Tirtùm kapêr ma nê hkôt amnhî xunhwý. Hãmri nhùm amnhî tâ mê omu nê mê nê mê kot amnhî tomnuj rênh pa. Hãmri nhùm mê hkôt amnhî nhîpêx mex nê kapêr mar mex o pa. Tã no nhùm mê ã amnhî nhîpêx anhÿr kêt nê. Anê.

—ã Ijaisja mê hkukamã mê harê nê mê hã kagã anê.

¹⁶—No kêt mê kajaja na ka htem ano ho ixte tanhmã amnhî nhîpêx to ho ixpa hã ixpumunh o ixkôt apa. Nê mê ajamak o ixkapêr mar o ri ixkôt apa.

¹⁷ Amnepê mē akukamã pahijaja nê Tirtùm nhÿ hã mê kãm kapêr o ri mê pa xwýnhjaja na prem kãm ixpumunh prãm týx o pa. Nê mê kãm ixkapêr

mar prãm tÿx o pa. No ãm mē akĩnhã ixpumunh nē ixkapēr mar kēt rãhã htyk pa. Kormã ixwryk nē jar ixkator kēt jakamã na prem arĩ htĩr nē pa ri ixpumunh kēt rãhã ra htyk pa. ãm mē kapxipixjaja na ka mē mÿr pē ixte amnhĩ nhĩpēx ã ixpumunh nē ixkapēr mar o ixkõt apa. Tã mē kurom mē ate ano ho ixpumunh nē ajamak o ixkapēr mar o ixkõt apa jakamã kwa mē ja hã amnhĩ pumu nē tãm amnhĩ nhĩpēx o ri apa pē akĩnh nē ri apa. Anē.

Nhũm pre ã Jejus mē ixpē hkõt ixpa ho ixpa xwÿnhjē mã kapēr anē.

Jejus kot hprĩ hã mēmo hy jarēnh

Makre 4.13-20; Rukre 8.11-15

¹⁸ Hãmri nhũm Jejus mē ixpē hkõt ixpa ho ixpa xwÿnhjē mã hprĩ hã mē ujarēnhhta jarē nē mē inhmã:

–E kot paj ixprĩ hã mē amã mēmo hy ho ukapēr xwÿnh ã ixujarēnhhta jarē ka mē inhma. Nã mēmo hyta te kēp Tĩrtũm kapēr pyrãk. Nē ahpÿnhã mēmo hy rōrōk ã pikata te kēp mē apē panhĩ ahpÿnhã mē ate Tĩrtũm kapēr mar nē ahpÿnhã hkõt tanhmã amnhĩ nhĩpēx tota pyrãk. ¹⁹ Jakamã mē kot mar xwÿnh kwÿjaja te mē kot aptÿx kãm hy rōrōk nhũm kuwēnh kot hwÿr mrar nē hkrēr par xwÿnhhta pyrãk. Jao Tĩrtũm kapēr ma no nhũm Satanasti te kuwēnh kot hy krēr parta pyrã nē mē kot mar nē amnhĩ kaxyw hkõt hamaxpēr nē hkõt amnhĩ xunhwÿr pymaj hãmri ra tanhmã kapērja nē mē hkrã hto. Jakamã nhũm mē kuma nom ho hamakētkati tokyx anē nē axte kãm hamaxpēr kēt nē pa.

²⁰ –Nē mē kot mar xwÿnh kwÿjaja te mē kot kēnre kamã hy hkwy rōrōk nē higrõt nē grã par tokyx anhÿr xwÿnhhta pyrãk. Jao Tĩrtũm kapēr ma nē hkĩnh nē. Nē kãm mar prãm nē. ²¹ Tã nhũm mēhō Tĩrtũm nē tanhmã mē kãm kapēr to nhũm mē kuma nē Tĩrtũm kaga. Te mēmo hy higrõt nom ra grã par tokyx anhÿrta pyrãk.

²² –Nē mē kot mar xwÿnh kwÿjaja te mrōnhĩ kamã hy hkwy rōrōk nē higrõt nhũm mrōnhĩ kot kēp ãmnar xwÿnhhta pyrãk. Jao mē kãm Tĩrtũm kapēr mar prãm tã mãanēn kãm mē hikukrēx rũnh nē mē hikãxpore rũnh prãm. Hãmri nē ãm ja pix kukamã hamaxpēr o pa. Nē ja gryk ã axte Tĩrtũm kapēr mã hamaxpēr nē hkõt amnhĩ nhĩpēx kēt nē.

²³ –Nē mē kot mar xwÿnh kwÿjaja te hirã kamã pika mex kãm hy hkwy rōrōk nē higrõt nē ô rũnhhta pyrãk. Jao ixkapēr ma nē amnhĩ krã him hagjēnh tÿx nē. Nē ixkõt ri amnhĩ nhĩpēx mex rãhã ho pa. Jakamã te mēmo hy ô rũnh nē ô mex pyrãk o amnhĩ nhĩpēx. E ã ixujarēnhja kot anhÿr. Anē.

Harōj kaãkre jarēnh

Matêwre 13.36-43; Makre 4.26-29

²⁴ Nhũm Jejus axte mē kot mar o hkrĩ xwÿnhjē mã awjarē nom hprĩ hã mē kãm ujarēnh kēt nē. Axte mē kãm mēmoj tã kuxi nē awjarē nē mē kãm:

–Nã nhÿrmã Tĩrtũm mē kot kormã htĩr ri tanhmã amnhĩ nhĩpēx to ho pa hã mē omunh xã hkõt ahpÿnhã tanhmã mē harēnh toja te mē ujarēnh ja pyrãk. Kojã mēhō harōj y mex o ukapēr kaxyw ma hpur mã mō. Hãmri nē hkre hpa nē ma akupÿm mō. ²⁵ Tã nhũm kamãt nhũm ra gōr nē nō. Hãmri nhũm kãm hkurē xwÿnhja ma kēp ihpur wÿr tē nē harōj mexta nhĩpy axtem nē kēp harōj kaãkre hkre. Harōj kaãkreja te kot harōj mex pyrãk nom mē kot hkur kēt. Tã nhũm kēp harōj y mex nhĩpy hkre hpa hãmri nē ma akupÿm tē.

²⁶ –Tã nhũm hamē higrõt nē anhĩpē ô. ²⁷ Nhũm kãm mē ãpēnh xwÿnhjaja tee ri harōj mex kaēx ã harōj kaãkreta pumu nē hpur nhō dōn wÿr tē nē kãm harē

nê kâm: “Kwa ate harôj mex pix kre htâ pēr hkaêx ã harôj kaàkre mǎânēn kato. Kwa tanhmã na pre amnhĩ to nê hkaêx ã kato?” Anê. ²⁸ Hāmri nhũm tee ri mē kuma nê mē kām: “Nà mēhō kām ixkurê xwýnh na pre ã inhĩpêx anê.” Anê hāmri nhũm kām mē àpēnh xwýnhnta kām: “Kwa xà kot paj mē tokyx ma hwýr mra nê nê harēnh pa nê kurê nà?” Anê. ²⁹ Nhũm mē kām: “Nà kot kaj mē anê nê harôj mexta mē ho apimràatã ixpê harēnh pa. ³⁰ Kwār māmri harôj mex mē hpimràatã ô hpa mǎn. Ka mē rĩ ma hwýr mra nê harôj kaàkre kumrêx jarēnh pa nê axpēn tã harê ho ê nê ma o mra nê hpôk. Hāmri nê rĩ kormã hpānhã harôj mex jakà nê ho akuprō nê ô ho mra nê ixkre kamã haxwý.” Anê. Á mē ujarēnh kot anhýr.

Anhýr o mē kām kapēr.

Jejus te kot mēmo hy hkryre pyrāk ã harēnh

Makre 4.30-32; Rukre 13.18-19

³¹⁻³² Hāmri nhũm Jejus arĩ mē kām amnhĩ tã kuxi nê ujarēnh o nhý. Nê tanhmã mē kām amnhĩ tã ujarēnh to nê mē kām:

–Nà Tirtũm kot mē awýr ixte mē ato amnhĩptār kaxyw inhmēnh ã ijarēnhja. Te ixte mēmo hy pixire nhũm mē kot hkre nhũm higrōt pyrāk. Koja gaa nê hprêk. Hāmri nê hpa anhgrã nhũm kuwēnhre hwýr mra nê hôptĩ kamã amnhĩm haê nhĩpêx nê kamã hikwý. Tã kot paj nhýrmã mēmo hy jarēnhnta pyrã nê ixpyxi htã pika piitã hkôt mē ho amnhĩptã nê mē omunh mex rãhã ho ixpa. Anê.

Jejus te kot pãwti kaxkrit xà pyrāk ã harēnh

Rukre 13.20-21

³³ Nhũm Jejus arĩ mē kām amnhĩ tã kuxi nê ujarēnh o nhý nê mē kām:

–E kot pa hpānhã mē amã tanhmã pãwti kaxkrit xà jarēnh to ka mē inhma. Na hte mēnijaja pãwti nhĩpêx kaxyw hāmri nê kaxkrit xà hkwy ho grire nê kupy nê trik xôm mē ho ahkã. Hāmri nê ho pãwti nhĩpêx. Kaxkrit xãja grire htã pãwti piitã ho kaxkrit mex nê. Tã ja pyrã nê ixpyxi htã koja mē nhýrmã pika piitã hkôt ixkôt amnhĩ nhĩpêx mex o pa.

Anhýr o mē kām amnhĩ jarē.

Jejus kot mē ujarēnh pix kām mē ahkre hã harēnh

Makre 4.33-34

³⁴ Na pre ã Jejusja mē ujarēnh o mē ahkre ho pa anê. Ām mē ujarēnh pix o mē ahkre ho pa. Te tãm ujarēnh pyrāk no ãm mēmoj tã haxwý rý amnhĩ tã haxwý nê nê kām tanhmã amnhĩ jarēnh to. ³⁵ ã kot mē ahkre ho pa anhýr kukamã na pre ra amnepēm Tirtũm nhý hã kapēr o mē pa xwýnhjê hōja harē nê hã kagã. Te Jejus tãm tanhmã amnhĩ jarēnh to pyrāk o hkukamã harē nê hã kagã nê hã hkagã ho:

Kot paj mē kām ixujarēnh pix kām mē ahkre ho ri ixpa. Mēmoj te ho tãm pyrã nê harē nom mēmoj tã haxwý nê tanhmã mē kām ixujarēnh to. Nê aa mē kot mēmoj mar kêt xwýnh kwý kot paj mē kām harē kê mē kuma. Anê.

Jejus kot hprĩ hã harôj kaàkre jarēnh

Matêwre 13.24-30, 13.47-50

³⁶ Tã nhũm Jejus mē kām ujarēnh pa nê mē kure nê ma tēn ixkrem axã. Hāmri pa mē ixpê hkôt ixpa ho ixpa xwýnhjaja ma hkôt mra nê ixkrem agjê. Hāmri nê harôj kaàkre hã ujarēnhnta ã hkukja nê kām:

—Kwa aprî hã mê inhmã harôj kaàkre jarênhta jarê nà. Na pa mê kormã ixprî hã mar mex kêt nê. Anê.

³⁷ Hãmri nhùm mê inhmã:

—Tôe pa ixprî hã mê amã harê. Æm paa.

Ixpê Tirtùm kot mê awÿr inhmênh xwÿnh te ixte mêmô hy mex o ukapêr xwÿnhhta pyrâk.

³⁸ Nê purta te kêp pika piitã pyrâk.

Nê harôj mexta te ra mê ate ixkôt amnhî xunhwÿr nê ixkôt amnhî nhîpêx o apa xwÿnhjê pyrâk.

Nê harôj kaàkreta te mê kot Satanasti hkôt amnhî nhîpêx o mê pa xwÿnhjê pyrâk.

³⁹ Nê kot harôj kaàkre hkre xwÿnhhta te Satanasti pyrâk.

Nê harôj jakâr xà hã arîgrota te Tirtùm kot ahpÿnhã tanhmã mê harênh to xà hã arîgrota pyrâk.

Nê mê kot harôj jakâr xwÿnhjaja te Tirtùm kapêr o wrÿk xwÿnhjê pyrâk.

⁴⁰ Mê ujarênhja kamã na prem harôj kaàkre kumrêx jarê nê hã hpòk jarê. Ja pyrã nê koja nhÿrmã Tirtùm kot ahpÿnhã tanhmã mê harênh to xà hã arîgrota ã hãmri ã mê kot amnhî tomnuj o mê pa xwÿnhjê nhîpêx anê.

⁴¹ —Kot paj nhÿrmã kãm mê piitã mê ho amnhîptâr kaxyw hãmri nê kapêr o mê wrÿk xwÿnhjê mã anê nhùm mê ma mran wrÿ nê mê kot amnhî tomnuj xwÿnhjê pix o akuprô. Nê mê kot nhãm mê hkwyjê kot mê urâk nê tanhmã amnhî tomnuj to ho pa kaxyw mê kãm anhÿr xwÿnhjaja nhùm mê mãânên mê ho akuprô. ⁴² Hãmri nê mê ho pikuprônh pa nê te mê kot harôj kaàkreta nhîpêx pyrã nê kuwy kamã mê rênh pa. Hãmri nhùm mê kamã amnhî xà htÿx kamã hamak rãhã nê pa ho pa. Nê amnhî xà htÿx ã maj tee ri mÿr rãhã ho pa. Nê tee ri amnhî xà hã maj amnhî nham o axpên kamhar tÿx kaprÿ.

⁴³ —No ixkôt mê kot amnhî nhîpêx xwÿnhjaja koja mê mê kurom mex kumrêx nê pa. Kot paj mê ho mex rax nê nhùm mê mex rãhã nê pa ho pa. Tirtùm kot kormã pika nyw nhîpêx mã xwÿnhhta kamã nhùm mê mex kumrêx nê pa ho pa. E kêr ka mê ixujarênhja ma nê kãm ajamaxpêr tÿx rãhã ho apa. Anê.

Mê hikukrêx mex o hpimxur jarênh

Piripos 3.7

⁴⁴ Nhùm Jejus arî mê ixpiitã mê inhmã tanhmã ujarênh to. Nom hprî hã ujarênh kêt nê. Kê axte mêmôj tâ kuxi nê mê inhmã tanhmã ujarênh to nê mê inhmã:

—Mê ate ixkôt amnhî xunhwÿr xwÿnhjaja te mê apê mê hikukrêx mex ã pika japrôr xwÿnhhta pyrâk. Kojã mêhõ mê hikukrêx mex jamÿ nê o tê nê nhÿri amnhîm ho amÿxu. Kaxyw kakwÿ nê kamã hagjê nê hity hpa nê ma akupÿm tê. Hãmri nhùm jãã nhùm mêhõ tèn kãm kato. Hã pikata kakwÿ nê kãm kato nê omu nê hkînh nê. Nê hamaxpêr o: “E pa ma tê nê inhôrkwy kamã ixkukrêx piitã ho wênê hpa nê hpãnhã kãxpore jamÿ nê ho amnhîm mê hikukrêx mex ã pika japrô nê amnhîm mêmôj mexta o ixârîk pa.” Anhÿr o hamaxpêr nê akupÿm hity hpa nê ma akupÿm tê. Hãmri nê mêmôj mexta gryk ã ô mêmôj piitã ho wênê hpa. Hikukrêx nê ôrkwy nhùm piitã ho wênê hpa. Hãmri nê hpãnhã kãxpore jamÿ nê ma o tê nê amnhîm pikata japrô. Hãmri nê ma akupÿm hwÿr tê nê kamã mê hikukrêx mexta kwÿnh pa nê ho ô kumrêx.

—Tã te mê ate mêhõ kot ã amnhî nhîpêx anhÿr xwÿnhhta pyrâk. Na ka mê urâk nê inhgryk ã amnhî tomnuj kaga hpa nê hpãnhã ixkôt amnhî nhîpêx. Te

mêhō kot mēmo mē hikukrêx mex gryk ā hikukrêx tūm piitā kaga hpar nē mē hikukrêx mex o hpimxur xā hā pikata japrōr pyrāk. Anē.

Mêhō kot kēn jaxênh japrōr jarênh

⁴⁵ Nhūm Jejus arī mē inhmā awjarē nē mē inhmā:

—Nē ja. Na htem kām hkīnh nē hamakêtkati nē ri hpa hprām xāj Tirtūm kōt amnhī xunhwý nē hkōt ri amnhī nhīpêx rāhā ho pa. Te mêhō my kām kēn jaxênh mex prām nē ma ri hapêr o pa xwýnhnta pyrāk. ⁴⁶ Nē ra nhýri omu nē ma tē nē prês ā mē hkukja. Nhūm mē kām hā ho ohtō nē harē nhūm ma akupým tē nē kām ho ō hprām xāj hikukrêx piitā ho wēnē hpa. Hāmri nē kaxpore jamý nē o tē nē amnhīm ho haprō. Kēn jaxênh mexta pix gryk ā hikukrêx piitā ho wēnē hpa nē hpānhā ho amnhīm haprō.

—Tā ja pyrā nē na ka htem amex nē ajamakêtkati nē axāmnhīx ri apa hprām xāj ixkōt amnhī xunhwý nē ixkōt pix mā amnhī nhīpêx o apa. Anē.

Kryhti jarênh

Matêwre 13.24-30, 13.36-43

⁴⁷⁻⁴⁸ Nhūm Jejus arī mē inhmā awjarē nē mē inhmā:

—E Tirtūm kot nhýrmā tanhmā mē harênh to xā hā arīgro kot paj ixprī hā tanhmā mē amā harênh to. Te ho mēmyjaja kot himō kamā kryhti rēnh pyrāk. Kōja mē gōx kām kumē nē akupým ho api nhūm kamā tep ohtō nē. Nhūm omu nē kýx pē amgrā kamā hkapī nē ahpýnhā ri tanhmā kamā kute kawrà. Nē kamā mex kawrà nē kawà kamā kugjē nē mē kot hkur kêtja nhūm nhām kurē. ⁴⁹ Ja pyrā nē Tirtūm kot ahpýnhā ri tanhmā mē kot amnhī nhīpêx to hā mē omunh xā hkōt tanhmā mē hipêx to kaxyw arīgrota ā ā mē hipêx anē. Kōja kapêr o mē wrýk xwýnhjaja mē kot hkōt amnhī xunhwýr xwýnhjē nē mē kot amnhī tomnuj o mē pa xwýnhjē kawrà hpa. ⁵⁰ Nē te mē kot tep mex nē tep punu kawrà nē nhām rēnhnta pyrāk o mē hipêx nē ma kuwy hwýr mē o mra nē kamā mē kurē. Nhūm mē tee ri amnhī xā htýx ā maj amýra nē tee ri amnhī nhīpêx kaprý. Anē.

Nhūm pre ā Jejusja axte mē ixpê hkōt mē ixpa ho mē ixpa xwýnhjē mā ujarênh anē. ⁵¹ Hāmri nē mē inhmā:

—E xān ka mē atā aprī hā ixujarênhnta ma nā?

Anē pa mē kām:

—Tý. Nā na pa mē atā ixprī hā mar mex nē. Anē.

⁵² Hāmri nhūm mē inhmā:

—Tōe. Nā ām hāmri. Na ka xep mē ra ixte mē ahkre nywta mar mex nē. Nē mē akwýjaja māānēn Tirtūm kapêr tūm mar mex nē. Te mē apē mêhō apkur xā rax pyrā nē mā na ho mē piitā mē hipêx o ri mē hkōt paja pyrāk. Ja pyrā nē kêr ka mē ma mē piitā mē hkōt Tirtūm mē wa ixkapêr o mē ahkre ho ri mē hkōt apa. Anē.

Najare nhō xwýnhjaja kot Jejus kaga hā mē harênh

Makre 6.1-6; Rukre 4.16-30; Juāw 1.11

⁵³ ā Jejus mē inhmā ujarênh par anē. ⁵⁴ Hāmri nē ma akupým Najare hwýr mō nē Tirtūm kapêr o mē ahkre xā hā ixkre hwýr tē nē axā nē mē ahkre ho nhý. Nhūm mē amnhī jaêr pē tanhmā kot mē ahkre hto hā kuma nē tee ri hkukamā hamaxpêr nē axpên mā:

—Tk. Kwa kêp mē panhīō htā tanhmā kot we amnhī to nē ā ahpumunh týx kōt mē pamā kapêr anē nē ri mē kām aa mē kot mēmoj pumunh kêt kwý ho anhýr o pa? ⁵⁵⁻⁵⁶ Na pre mē panoo mā hprêk nhūm mē pahte pahprī hā

hwÿjê pumunh. Kêp pî kuprâr xwÿnh Juje mē hprō Marir wa hkraa. Nē kêp Xiakre nē Juje nē Simāw nē Jut mē htōō. Nē htōxjaja jar mē pakamā pa nhūm mē pahte mē piitā mē omunh mex kēnā kot kêt we mē kurom ā ãhpumunh tÿx anē. Anē.

⁵⁷ Hāmri nē kamā gryk nē hkaga. Hāmri nhūm tee ri amnhī tā mē omu nē mē kām:

—Nā Tirtūm nhÿ hā kapēr jarēnh o mē pa xwÿnhjaja na htem krī hwÿy kamā kām mē mar prām nē. Nom ō krī kamā mē kot karāre rūm hprêk kām omunh xwÿnhjaja na htem kuma nē ãm kuma. Anē.

⁵⁸ Tā mē kot amnhī kaxyw hkôt hamaxpēr kêt jakamā nhūm tee ri mē kām aa mē kot mēmoj pumunh kêt kwÿ ho anhÿr rax prām. No ãm mē kām mēmoj to grēre nē ho anē.

14

Mē kot Juāw Paxis pīr ā mē harēnh

Makre 6.14-29; Rukre 9.7-9

¹ Tā nhūm pika pē Garirej kamā mēō pahihti Erox Jejus jarēnh ma ² nē tee ri hukkamā hamaxpēr nē hā ō pôristi mā kapēr nē mē kām:

—Kwa pēr Juāw Paxis na nà? Ra ixte hā ixāmnenh nhūm mē kot hpīr tā mān tanhmā amnhī to nē akupÿm htīr. Nā pēr tām kēnā. Jakamā na hte aa mē kot mēmoj pumunh kêt kwÿ ho anhÿr o pa. Anē.

³⁻⁵ Na pre ra Erox htō pē hprōptān ho hprō. Tō arī htīr tā nhūm axtem nē kêp utā nē ho hprō. Hāmri nhūm Juāw Paxisja harēnh ma nē hā kām akir nē kām:

—Kwa Eroxis kêp atō hprō kēnā na ka kêt axtem nē kêp utā nē ho aprō. Kwa ja omnuj tÿx o omnuj tÿx. Anē.

Hāmri nhūm amnhī tā kuma nē kamā gryk nē kot hpīr kaxyw. Tā nom nhūm Ijaew kot axpēn mā kêp Tirtūm nhÿ hā kapēr jarēnh xwÿnh ā harēnh jakamā nhūm mē umaj hpīr kêt nē. ãm ho prēs nē haxā nhūm hkrī ho hkrī.

⁶ Tā nhūm jāā nhūm Erox kator ā arīgro kato nhūm mē hā akuprō nē hā hkīnh. Hāmri nhūm hprō nyw kra niti mē hwÿr axā nē ahte mē hipōk ri mē kām gre. Mē kot omunh nē kamā hkurē kaxyw nhūm mē noo mā hpijaam kêt nē mē kām grer o xa. Hāmri nhūm pahi Erox omu nhūm ja kām mex nē nhūm hkīnh nē kamā nopyma nē. ⁷ Hāmri nē kām:

—Nā ãm hāmri na ka ã mē inhmā amnhī nhīpēx anē. Jakamā kwa māmri mēmoj tā ixwÿ. Amā mēmoj prām xā hkôt hā ixwÿ kot paj amā kugō. ãm hāmri na pa amā anē. E mēmoj na amā hprām? Anē.

⁸ Hāmri nhūm kuma nē kām:

—Ma Juāw Paxis krā na pa inhmā hprām. Inhmā hkrā krāhta nē pasiiti kamā axā nē ixwÿr o tē nē inhmā agō. Anē.

Ra katorxā kot kaxyw kām karō jakamā nhūm ã hā hwÿr anē. ⁹ Hāmri nhūm Eroxja tee ri kuma nhūm ja kêp omnuj nē. Nom ra mē pikuprōnh rax xwÿnhjê nhīpōk ri mē noo mā kot kām: “E māmri amā mēmoj prām xā hkôt hā ixwÿ pa amā kugō.” Anhÿr jakamā kām kot kêp nē hprām kêt nē. Hāmri nē Juāw Paxis wÿr ō pôristi hwÿr rē ¹⁰ nhūm mē ma mē hagjēnh xāta wÿr mra nē unē nē mut krāhta. ¹¹ Hāmri nē hkrā mÿ nē pasiiti kamā kuxā nē ma akupÿm nita wÿr o tē nē kām kugō nhūm kumÿ nē ma katorxā hwÿr o tē nē kām kugō.

¹² Hāmri nhūm Juāw Paxis kôt mē pa xwÿnhjaja tee ri mē kot hpīr ā harēnh ma nē ma hwÿr mra nē kumÿ nē ma o mōn haxā. Hāmri nē ma Jejus wÿr mra nē kām harē.

Jejus kot mē ho ohtô nē mē kām mē ô hā harēnh
Makre 6.30-44; Rukre 9.10-17; Juāw 6.1-14

¹³ Hāmri nhūm Jejus Juāw Paxis jarēnh ma nē hkaprī nē. Nē ma himô nhīkjē hwūr kapôt ā mōr kaxyw pàr krem axà nē ma mō. Pa mē hkôt ixpa ho ixpa xwýnhjaja ma hkôt mra. Hāmri nhūm krī hkwy kamā mē pa xwýnhjaja harēnh ma nē ohtô nē ma mē inhīkrep pikap mra. Nē ra amnhī to wa nē mē inhmōr xàja wūr pōj nē mē ixkutēp hkrī. ¹⁴ Jakamā pa mē mō nē mē hwūr pōj nē mē omu. Hāmri nhūm Jejus mē omu nē kām mē hkaprī nē mē kām mē à xwýnhjē ho mex pa.

¹⁵ Tā nhūm ra myt àr kaxyw pa mē hkôt ixpa ho ixpa xwýnhjaja tee ri mē omu nē Jejus wūr mra nē kām:

—Kwa na ra amýkry htýx nē. Amnhī nē mē hano kē mē ma nhýri krī hkwy hwūr mra nē tokyx amnhīm mēmoj japrō nē kuku. Mo jar mē apkur xà hā mēō? Jar akunī pix kēnā. Anē.

¹⁶ Hāmri nhūm mē inhma nē mē inhmā:

—Nà kot paj mē hanor kēt nē. Mē kajaja kot kaj mē kām ô nhūm mē apku. Anē.

¹⁷⁻²¹ No nhūm mē ohtô rax kumrēx. Mēmyjaja kēp 5.000. Nē kaxyw mē hprō nē mē hkrajaja. Jakamā nhūm Jejus ā mē inhmā kapēr anē pa mē tee ri mē hkukamā ijamaxpēr nē kām:

—Kwa nà mē panhōja raxti hā. Mē panhō pāwti kēp sīk pix. Nē kaxyw tep grāja pijakrutre kēnā kot kēt mē piitā mē hipēx. Nà xà kot paj mē ma mra nē nhýri mē kām mē mēmoj japrō nhūm mē kuku? Anē.

Hāmri nhūm mē inhmā:

—Nà pu mē kām mēmoj japrōr kēt nē. Kot puj mē kām mē panhōta o anhrà. E mē kām anē kē mē ahpýnhā ri hīje nē hkrī hpa. Anē.

Hāmri pa mē kuma nē mē kām anē nhūm mē piitā hkrī hpa. Hāmri nhūm Jejus pāwti mē tepja jamý nē kaxkwa hwūr rīt nē ho Tirtūm wý nē kām:

—Pa Papaj? Nà apé mē inhmā mē inhō ho apa xwýnh jakamā amex o amex. Anē.

Hāmri nē mē kām ho hkry hpa nē hkôt mē ixpa ho mē ixpa xwýnhjē mā kugō pa mē ô ri ho mē hipēx pa. Nhūm mē piitā apkur o hkrī. Mēōja grire htā nhūm Jejus tanhmā mē kām ho rax to nhūm mē ohtô rax kumrēx tā piitā kuku nē ho ôhy htu hpa nhūm arī mēō jakrēx prā. Hāmri pa mē akupým hakrēx o akuprō nē ho kawà ho 12 nē ho nýt pa.

Jejus kot gō krāhkā hā ām nē htēm ā harēnh
Makre 6.45-52; Juāw 6.15-21

²²⁻²³ Tā nhūm Jejus mē ixpē hkôt ixpa ho ixpa xwýnhjē mā anē pa mē akupým pàr mā agjē nē ma xarmā hkukamā mō. Hāmri nhūm mē kot mar o kuhē xwýnhjē jano nhūm mē ma akupým hapēx. Hāmri nhūm Jejus kot Tirtūm mā amnhī jarēnh kaxyw ahte tē nē hixēt ā api nē himōk ā kām amnhī jarēnh o nhý.

Gaa nhūm ra kamàt nhūm arī ahte hixēt nhīmōk ā nhý.

²⁴ Rôm pa mē pàr kām mē inhmōr xwýnhjaja kormā himô nhīpōk ri mō. Pu nhūm kōk xàpēr týx mē ixkaxpa. Nē gō axpēn tak týx nē pa mē tee ri rrēmti ho gō rēnh nhīpēx nē tee ri axpēn pumu.

²⁵ Tā nhūm krāhyre kà nhūm Jejus man mē ixkôt gō krāhkā hā xan tē ²⁶ pa mē amnhī wūr omu. No nhūm kormā hirā mex kēt jakamā pa mē ixprī hā omunh mex kēt nē. Hāmri nē tee ri omu nē mēkarō hā hkamnhīx nē umaj ixāmra rax nē. ²⁷ Hāmri nhūm mē inhmā kapēr nē mē inhmā:

—Tk. Kwa mẽ amã ma hkêt nê. Pa na pa mẽ akôt tẽ. Anẽ.

²⁸ Hãmri nhũm Simãw Pêtre kuma nê kãm:

—Kwa xà ka na ka tẽ? Tôe apê mẽ inhõ Pahihti jakamã kwa amnhĩ wỳr ixwỳ pa apyrã nê gô krãhkà hã xa nê awỳr tẽ na? Anẽ.

²⁹ Hãmri nhũm kãm:

—Tôe mamrĩ amnẽ ixwỳr tẽ. Anẽ.

Hãmri nhũm kuma nê pãr rũm kato nê hwỳr tẽ. Urak nê gô krãhkà hã hwỳr tẽ. ³⁰ Hãmri nê kormã htêp o htem mẽ kôk xapêrta kamã ama nê tee ri amnhĩ kukamã hamaxpêr pẽ ra àr o mō. Hãmri nê àmra kamã Jejus mã amnhĩ to akir nê kãm:

—Kwa tokyx ixto api Pahihti. Anẽ.

³¹ Hãmri nhũm hpa hã kupy nê ho àpir kurê kumrêx nê kãm:

—Kwa pẽr ãm kormã ate amnhĩ kaxyw inhmã ajamaxpêr tỳx kêt. Mon ka we ixkamnãr rom mãmri man ixwỳr atêmre hkêt nê? Anẽ.

³² Hãmri nhũm wa akupỳn mẽ ixwỳr tẽ nê wa axã. Hãmri nhũm kôk katat kôt pinhkrênh pa nhũm gô tãm nôr kurê kumrêx. ³³ Hãmri pa mẽ Jejus kot ã amnhĩ nhĩpêx anhỳrja ã omu hãmri nê kãm mex o mex ã harẽ nê kãm:

—Kwa ãm hãmri na hte amnhĩ pẽ Tirtũm Kra hã amnhĩ jarẽ. Nã apê Kra kênã. Anẽ.

Jenẽjare kamã Jejus kot akupỳm mẽ ho mex ã harênh

Makre 6.53-56

³⁴ Tã pa mẽ ra himô hã rê nê Jenẽjare hwỳr pøj. ³⁵ Hãmri nê ma kapê hã ri ixpa. Hãmri nhũm pika nhõ xwỳnh kwỳjaja Jejus pumu nê mẽ piitã mẽ kãm harênh o hprôt nê ahpỳnhã hwỳr nhỹhỹnh mẽ ã xwỳnhjê hã karõ. Nhũm mẽ man mẽ ixwỳr mẽ o mra ³⁶ nê mẽ ho Jejus wỳ nê kãm:

—Pa? Kwa kê mẽ ã xwỳnhjaja akupỳm mex kaxyw apê axê kupê na? Anẽ.

Hãmri nhũm mẽ kãm:

—Tôe. Kwãr mẽ mãmri mran hkupê. Anẽ.

Hãmri nhũm mẽ kuma nê xepên pãnhã hwỳr mra nê kêp ê pix kupênh tã ra akupỳm mex nê ma akupỳm mra.

15

Parijew nhõ xwỳnh mẽ Tirtũm kapêr tũm o mẽ ahkre xwỳnhjê jarênh

Makre 7.1-13

¹ Tã nhũm Parijew nhõ xwỳnh mẽ Tirtũm kapêr tũm o mẽ ahkre ho mẽ pa xwỳnhjaja Jerujarê rũm ma Jejus wỳr mra. Na htem mẽ ixkukamã mẽ inhĩgêjtjê pyrã nê apkur kaxyw nê amnhĩ nhĩhkra kuhõnh ryy nê. Amnhĩ nhĩhkra htyk pix kuhõnh nê hkrĩ hkêt nê ãm amnhĩ nhĩhkra kuhõnh japjêe nê. Nê õ prat kuhõnh japjêe nê kormã apkur kaxyw hkrĩ. Tirtũm kot ja hã mẽ omunh nê mẽ mex ã mẽ harênh ã amnhĩ kamnhix jakamã na pre ã amnhĩ nhĩpêx anhỳr o pa. Jakamã nhũm mẽ ma Jejus wỳr mra. ² Hãmri nê omu nê kãm:

—Pa Jejus? E kwa mẽ inhmã mẽmoj jarẽ. Amnepêm mẽ panhĩgêjtjaja na prem apkur kaxyw nê amnhĩ nhĩhkra kuhõnh japjê nê rĩ kormã apku. Tã pa htem arĩ ijaxwỳja ã amnhĩ nhĩpêx anẽ. No akôt mẽ pa ho mẽ pa xwỳnhjaja na htem mẽ ixpyrã nê ã amnhĩ nhĩpêx anhỳr kêt nê. Kwa mo na htem amnhĩ nhĩhkra tyk kuhõnh tokyx anẽ nê hkrĩ nê apku? Anẽ.

³ Hãmri nhũm mẽ kuma nê mẽ kãm:

–Tk. Na ka htem ãm mẽ panhîgêjtê hkôt pix mã amnhî nhîpêx o apa no Tîrtûm kapêr kôt amnhî nhîpêx kêt nê. ⁴ Tîrtûm na pre mẽmoj tâ mẽ pamã karô ho:

Kêr ka mẽ anhîpêêxã nê mẽ akatorxã wa hã apijaãm nê mẽ ho ajuta rãhã ho ri apa. Kot kaj mẽ ã amnhî nhîpêx anhîr kêt nê tanhmã mẽ kãm akapêr punuj to ho ri apa. Hã koja mẽ akwýjaja ja mýrapê mẽ apa. Anê.

–Na pre ã Tîrtûmja mẽ pamã karô anê. ⁵ No mẽ kajaja na ka htem ã akwýjê mã karô anhîr kêt nê. ãm kapêrja kwým na ka htem mẽ kãm karô nê mẽ kãm: Kot kaj mẽ mẽmo arîgro hã akãxpore japêr nom kêr ka mẽ ho tanhmã akatorxã rý anhîpêêxã ho ajuta hto kaxyw wa kãm hkwy nhôr kêt nê. ãm ho ate wa ho ajuta hkêt ã wa kãm amnhî jarê hãmri nê Tîrtûm mã amnhî jarênh xã hã ixkre hwýr o tê nê mẽ ixte tanhmã ixkreta ho mex to kaxyw mẽ inhmã agô. Kot kaj mẽ ã amnhî nhîpêx anê nhùm Tîrtûm ja hã mẽ apumu nhùm ja kãm mex nê. Kêr ka mẽ ã amnhî nhîpêx anhîr o ri apa.

–Anhîr o na ka htem mẽ kãm karô ho ri apa. ⁶ Nom Tîrtûm kapêr tûm kot ã ja jarênh anhîr kêt. ãm amnhî krã hkôt na ka htem ã mẽ kãm karô punuj o ri apa anê. Te mẽ akapêrja mex o kot Tîrtûm kapêr jakrenh pyrãk. ⁷ Mê ate Tîrtûm kôt amnhî nhîpêx ã amnhî jarênh tâ ãm amnhî to axêx nê hkôt amnhî nhîpêx kêt nê. Na pre Tîrtûm amnepêm mẽ akukamã tanhmã mẽ ajarênh to. Nhùm ý hã mẽ kãm kapêr jarênh xwýnh Ijaisja ô ri mẽ kãm mẽ ajarê nê hã kagã. Te Tîrtûm tãm kot mẽ ajarênh pyrãk. ⁸ Na pre mẽ akukamã mẽ ajarênh o:

Mê kãm ixkînh ã mẽ kot amnhî jarênh tâ mẽ kãm ixkînh kêt. Na htem kãm ixprãm ã amnhî jarênh kaprý.

⁹ Mê kot ixkuhpa hã amnhî krã hkôt mẽmoj tâ hkwyjê mã karô ho pa jakamã na htem kot ixkôt amnhî nhîpêx o pa hã amnhî jarênh kaprý. Anê.

–Na pre ã Ijaisja Tîrtûm nhý hã mẽ akukamã mẽ ajarê nê mẽ atã kagã anê. Anê.

Nhùm pre ã Jejus Parijew nhô xwýnhjê mẽ Tîrtûm kapêr tûm o mẽ ahkre xwýnhjê mã kapêr anê.

Mẽmoj kot mẽ pahtomnu hã harênh

Makre 7.14-23

¹⁰ Tã nhùm Jejus amnhî wýr mẽ kot mar o kuhê xwýnhjê hwý nê axte mẽ kãm kapêr nê mẽ kãm:

–E mẽ inhma nê inhmar týt nê. ¹¹ Na hte Tîrtûm kapêr tûm o mẽ ahkre xwýnhjaja amnhî krã hkôt mẽ ate amnhî nhîhkra kuhônň japjê hã mẽ amã karô ho pa. Nê amnhî krã hkôt mẽ axãpkur xã hã tanhmã mẽ amã karô hto ho pa. Tîrtûm kot ja hã mẽ apumunh kôt mẽ amex ã mẽ ajarênh kaxyw ã mẽmoj tâ mẽ amã karô anê. Nom na hte Tîrtûm tanhmã mẽ kot amnhî nhîhkra kuhônň to hã mẽ omunh xã hkôt tanhmã mẽ harênh to hkêt nê. Rý mẽ axãpkur xã pumunh kôt mẽ mex ã mẽ ajarênh kêt nê. Ja tanhmã kãm kute hkêt. Na hte ã mẽ kot amnhî nhîpêx anhîr ã mẽ omunh xã hkôt mẽ mex ã mẽ harênh rý mẽ mex kêt ã mẽ harênh kêt nê. Na hte mẽmoj kur ã mẽ omu nê ãm mẽ omu nê hã tanhmã mẽ harênh to hkêt nê. ãm mẽ kapêr punuj rý mẽ kapêr mex ã mẽ mar kôt pix mã na hte tanhmã mẽ harênh to. Anê.

¹² Nhùm pre ã Jejus mẽ kãm kapêr anê pa mẽ hkôt mẽ ixpa ho mẽ ixpa xwýnhjaja kuma hãmri nê hwýr mra nê kãm:

—Kwa na ka ã më kãm akapêr anê nhũm Parijew nhõ xwỳnhjaja tee ri ama nhũm ja më kêp omnuj nê. Anê.

¹³⁻¹⁴ Hãmri nhũm më inhma nê tanhmã më inhmã Parijew nhõ xwỳnhjê jarênh to nê hprĩ hã më hkukamã më harênh o:

—Tk. Kwâr mãmri më kêp omnuj. Më kot Tirtũm kapêr tũm o më ahkre ho pa htã na htem hkõt amnhĩ nhĩpêx kêt. Jakamã te më nohkre xwỳnh kot amnhĩ nhĩpêx pyrãk. Kojã mëhõ nohkre htã amnhĩ kôt nhỹhỹm nohkre hõ ho mõ hãmri nê wa hamê pry pumunh kêt nê htỹx mõ hãmri nê nhỹri ahkrehti kamã tẽm. Tã Parijew nhõ xwỳnhjaja te kot wam htẽm xwỳnhnta pyrãk nhũm më kot më mar xwỳnhjaja te kot wam htẽm xwỳnh kôt hõ htẽmta pyrãk. Jakamã Parijew nhõ xwỳnhjaja më kot më mar o pa xwỳnhjê më kojã më hpimràatã nhỹrmã te ahkrehti kamã rôròk par pyrãk o amnhĩ nhĩpêx nê mex kêt nê pa ho pa. Kojã kaxkwa kamã inhõ Papaj nhỹrmã amnhĩ nê më hanor pa.

—Inhõ Papaj te kêp mẽmo hy hkre ho pa xwỳnhnta pyrãk. Na htem mẽmo hy hkre nhũm higrõt hapõj nê higrõt mex nê. Hãmri nhũm më hwỳr mra nê omu nê nê mẽmoj nhĩgrõt punuj jarê nê kurê. Ja pyrã nê kojã nhỹrmã inhõ Papaj amnhĩ nê Parijew nhõ xwỳnhjê janor pa nhũm më mex kêt nê pa ho pa. Jakamã kwa kêt ka më hkõt ri amnhĩ nhĩpêx kêt nê. Anê.

Nhũm pre ã Jesus më ixte hkõt ixpa ho ixpa xwỳnhjê mã hprĩ hã Parijew nhõ xwỳnhjê hkukamã ã më harênh anê pa më mar o ixkrĩ. ¹⁵ Hãmri nhũm Simãw Pêtre tee ri Tirtũm kot më apkur xã hã më omunh xã hkõt tanhmã më harênh to kêt ã harênh ma. Nê ãm tanhmã më kapêr to pix ã më mar kôt tanhmã më harênh toja ma hãmri nê hã Jesus kukja nê kãm:

—Kwa mon ka ri ã ja jarênh anê Pahihti? Anê.

¹⁶ Hãmri nhũm kuma nê hprĩ hã më inhmã awjarê nê më inhmã:

—Kwa xàn ka më kormã aprĩ hã ja mar kêt nê? ¹⁷ E pa ixprĩ hã më amã harê ka më inhma. Nã na htem mẽmoj ku nhũm hte më hkrã hi hwỳr gjêx kêt nê. Na hte më õhy pix wỳr agjê nê gaa nê nhãm hapõj nê hapêx. Na htem më apkur xãja ku nê ÿ hã tanhmã amnhĩ tomnu hto hkêt nê. Jakamã na hte Tirtũm ja hã më omunh xã hkõt tanhmã më harênh to hkêt nê. ¹⁸ ãm më hkrã kamã më hamaxpêr punuj pix nhỹ hã më kot tanhmã amnhĩ tomnuj to jakamã na hte Tirtũm më hamaxpêr ã më omunh xã hkõt tanhmã më harênh to. ¹⁹ Kojã mëhõ tanhmã hamaxpêr punuj to nê ra hkõt amnhĩ tomnuj pix o pa. Na htem nhãm më hpar o pa nê më kêp ahkĩ nê amnhĩ to hêx nê më hakwa kamã nhãm axpẽn mã më hixi jarênh o pa. Nê nhãm më kêp mẽ hprõ ho amnhĩkati nê më hkupyry hwỳr mra nê mẽ ho amnhĩkati. Nê tanhmã ri axpẽn tomnuj to ho pa. ²⁰ Mẽ hamaxpêr punuj nhỹ hã na htem ã amnhĩ nhĩpêx anhỹr o pa. No na hte Tirtũm më kot amnhĩ nhĩhkra kuhõnh japjê hkêt ã më omunh xã hkõt më kot amnhĩ to mex xwỳnh ã më harênh kêt nê. Ja tanhmã kãm kute hkêt. Anê.

*Jesus kot Ijaew kêt xwỳnh ni kamã ukapri hã harênh
Makre 7.24-30*

²¹ Tã nhũm Jesus më inhmã kapêr pa hãmri nê më inhmã anê pa mẽ ma hkõt mõ. Ma Xir mẽ Sitõja wa pu hã ri ixpa. ²² Nhũm mëhõ nija omu nê hwỳr tẽ. Mẽ ixkĩnhã kêp Ijaew kêt tã hwỳr tẽ. Kanaã nhõ xwỳnh na pre. Tã Jesus wỳr tẽ nê kãm:

—Ka Pahihti Jejus? Apê Tîrtûm kot mê ixwÿr amênh xwÿnh jakamã xê ixujarênh ma nê ixkamã axukapri hkêt wehe. Na mêkarômnutija tanhmã ixpê ixkra ho nhûm ixpê omnuy tÿx kumrêx. Anê.

²³ Hâmri nhûm Jejus kuma nê âm kuma nê kãm tanhmã nê hkêt nê. Jakamã pa mê ixpê hkôt ixpa ho ixpa xwÿnhjaja kãm:

—Kwa hano kê ma akupÿm têê ri. Na âm ri mê pahkôt xatã hkrata jarênh pix o ri pa. Anê.

²⁴ Nom nhûm kot amnhî tâ kamã hamak kaxyw tanhmã mê inhmã hã kapêr to nê mê inhmã:

—Nà âm Ijaewjê pix wÿr na pre Tîrtûm inhmê. Te mê kêp ôwêhti pikunor pyrâk o na htem htÿx ri amnhî nhîpêx o pa. Jakamã âm mê hwÿr pix mã na pre inhmê. Na kormã inhmã tanhmã nhâm mê hkwyjê jarênh to hkêt nê. Anê.

²⁵ Hâmri nhûm nitita tee ri amnhî tâ kuma nê hwÿr tê nê kutã hkônkrã ho htêm nê nhÿ nê kãm:

—Xê ma we ixkamã axukapri hkêt wehe. Anê.

²⁶ Hâmri nhûm kãm:

—Nà kormã. Na pre Tîrtûm mê kêp Ijaewjê pix wÿr inhmê. Jakamã na pa kormã nhâm tanhmã mê akwyjê ho mex to hkêt nê. Anê.

²⁷ Hâmri nhûm kãm:

—Ma âm hãmri na ka akapêr. Nom ixpê Ijaew kêt tâ mê kuxwar âm ixto mex grire kêt wehe. Anê.

²⁸ Hâmri nhûm kuma nê kãm:

—Nà âm hãmri na ka â akra kaxyw inhmã ajamexpêr tÿx anê. Jakamã kot paj nê mêkarômnutita jano. Kojã axte tanhmã apê ho hkêt kumrêx.

Anhÿr o kãm kapêrja rôm nhûm hkraja akupÿm mex kurê kumrêx.

Jejus kot mê à xwÿnhjê ho ohtô nê mê ho mex â harênh

Makre 7.31-37

²⁹ Tã nhûm Jejus mê inhmã anê pa mê ixrohã krija pê ixkato nê ma himô rax pê Garirej wÿr mô. Nê nhÿri gô mÿri hixêt wÿr mô nê hã api nê ixkri.

³⁰ Hâmri nhûm mê ohtô nê ma mê ixkôt mra. Nê mê à xwÿnhjaja nhûm mê hamÿ nê Jejus wÿr mê o mra. Na prem ohtô rax kumrêx. Ra ri mê pa hkêt xwÿnhjaja nê mê nohkre xwÿnhjaja nê mê hyk o mê pa xwÿnhjaja. Nê mê kapêr kêt xwÿnhjaja nê ahpÿnhã ri tanhmã mê à kute xwÿnhjaja nhûm mê hamÿ nê ma Jejus wÿr mê o mra nê kutã mê haxwÿ. Hâmri nhûm mê omu nê ahpÿnhã akupÿm mê ho mex pa. ³¹ Jakamã na pre mê kapêr kêt xwÿnhjaja akupÿm kapêr mex nê. Nê ri mê pa hkêt xwÿnhjaja akupÿm mrar mex nê. Nê mê hyk o mê pa xwÿnhjaja akupÿm tãm ri mra. Nê mê nohkre xwÿnhjaja akupÿm rît mex nê. Â ahpÿnhã akupÿm mex par anê. Hâmri nhûm mê kot hwÿr mê hamÿnh nê Jejus wÿr mê o mrar xwÿnhjaja amnhî jaêr pê akupÿm mê mex â mê omu nê mê kamã no puma nê hkînh nê. Hâmri nê Tîrtûm mã mex o mex â harê nê axpên mã harênh o:

—Nà âm hãmri mê panhõ Tîrtûmja âm mex o mex. Anê.

Jejus kot mê ho 4.000 nê mê kãm mê ô hã harênh

Makre 8.1-10

³² Tã nhûm Jejus mê ixte hkôt ixpa ho ixpa xwÿnhjaja amnhî wÿr mê ixwÿ nê mê ixkôt mê mrar xwÿnhjê jahkre nê mê inhmã:

—E. Ka mê rî kam jajê pumu. Na pa ra inhmã mê hkapri nê. Na mê pahkôt ri pa hã apkati axkrunêpxi nhûm ra mê kêp mêôja hapêx pa. Kojã mê apkur

kêt rãhã ma akupÿm mẽ õ krĩ hwÿr pa hãmri nẽ pry hã hirok nẽ rôrok o pa. Mẽ õ krĩ hwÿr awryy. Anẽ.

³³ Nhũm pre ã mẽ inhmã mẽ harẽnh anẽ pa mẽ tee ri kuma hãmri nẽ kãm:

—Kwa nom nhÿri kot pu mẽ kãm mẽmoj japrõ nhũm mẽ tokyx kuku? Ja kapõt pix kẽnã. Nẽ mẽ ohtõ griiã. Anẽ.

³⁴ Hãmri nhũm mẽ inhmã:

—No mẽ panhõ pãwtita? Tanhmã na arĩ kute nẽ hikwÿ? Anẽ.

Hãmri pa mẽ kãm:

—Nã ãm kęp 7 pix. Nẽ kaxyw tep kwÿ no ãm grêre. Kot mẽ ho dare kaxyw ã. Anẽ.

³⁵ Hãmri nhũm mẽ inhma nẽ mẽ ixkõt mẽ mrar xwÿnhjê mã anẽ nhũm mẽ hkrĩ pa. ³⁶ Hãmri nhũm pãwti mẽ tep grêreta jamÿ nẽ ho Tĩrtũm wÿ nẽ kãm:

—Pa Papaj. Nã apẽ mẽ inhmã mẽ inhõ ho apa xwÿnh jakamã amex o amex. ãm amex kumrẽx. Anẽ.

Hãmri nẽ mẽ kãm mẽmojta o hkry hpa nẽ mẽ inhmã kugõ pa mẽ ô ri ho xa nẽ ho mẽ hipêx pa. ³⁷⁻³⁸ Hãmri nhũm mẽ piitã apku nẽ õhy htu hpa. Nhũm prem mẽmyjaja kęp 4.000 nẽ kaxyw mẽnijaja nẽ mẽhprĩjaja. Mẽ ohtõ rax kumrẽx tã nhũm Jejus mẽõ ho mẽ hipêx pa. Hãmri pa mẽ hakrẽx o akuprõ nẽ ho kawã ho 7 nẽ ho nÿt. ³⁹ Hãmri nhũm Jejus ma akupÿm mẽ õ krĩ hwÿr mẽ hano pa mẽ pãr krem agjê hãmri nẽ ma ijaxwÿja mõ. Ma pika pẽ Makatã hwÿr mõ.

16

Parijew nhõ xwÿnh kwÿ kot aa mẽ kot mẽmoj pumunh kêt õ ho anhÿr ã Jejus wÿr ã mẽ harẽnh

¹ Tã pa mẽ ra hwÿr pøj nhũm Parijew mẽ Satusew nhõ xwÿnhjaja Jejus pumu nẽ hwÿr mra. Nẽ hêx rom kot kamã hamak kaxyw hwÿr mra nẽ kãm:

—Pa Jejus? E kwa mẽ inhmã aa mẽ ixte mẽmoj pumunh kêt õ ho anẽ nã? Pa mẽ ate ho anhÿr ã apumu nẽ Tĩrtũm kot mẽ ixwÿr amẽnh ã akõt ijamaxpër kurẽ kumrẽx. E kwa tokyx. Anẽ.

²⁻³ Hãmri nhũm mẽ kuma nẽ mẽ kãm:

—Tk. Nã kot paj mẽ amã ho anhÿr kêt nẽ. Mẽ ate hã ixpumunh nẽ ixkõt ajamaxpẽre kaxyw ã. Na ka htem kaxkwa kamã kakrã pumu nẽ axpẽn mã na wrÿk ã harẽ. Nẽ kaxkwa mex pumu nẽ axpẽn mã amgrã hã harẽ. Tã ixte tanhmã mẽ amã mẽmoj nhĩpêx to hã ixpumu nom Tĩrtũm kot mẽ awÿr inhmẽnh xwÿnh ã ixkõt ajamaxpër kêt nẽ. ⁴ ãm mẽ ajamaxpër punuj pix o na ka htem ri ajamaxpër o apa. Ixpê Tĩrtũm kot mẽ awÿr inhmẽnh xwÿnh tã ka mẽ ja hã ixkõt ajamaxpër kêt nẽ. Tã mẽ ate aa mẽmoj pumunh kêt kwÿ ixte mẽ amã ho anhÿr kaxyw ka mẽ inhmã hã karõ. Nã kot paj mẽ amã ho anhÿr kêt nẽ. Kormã. Kot paj ãm nhÿrmã te amnepêm Jõhti kot amnhĩ nhĩpêx pyrãk o amnhĩ nhĩpêx. E ja pix kot paj mẽ amã harẽ. Nom kot paj mẽ amã aa mẽ ate mẽmoj pumunh kêt õ ho anhÿr kêt nẽ. Anẽ.

Nhũm pre ã Jejus mẽ kãm kapër anẽ hãmri pa mẽ ixrohã mẽ kęp ixkato nẽ ma ixpa.

Jejus kot hkõt mẽ pa xwÿnhjê jahkre hã harẽnh

Makre 8.14-21

⁵ Tã pa mẽ Jejus mẽ ixrohã ma mõ nẽ pãr mã agjê nẽ ma xarmã akupÿm rẽ nẽ hikjê hã mõ. Hãmri nẽ tee ri mẽ ixàpkur xã japër nẽ axpẽn mã:

—Kwa na pu mẽ panhõ pãwti ho pajamakêtkati nẽ kure. Anẽ.

⁶ Hāmri nhūm Jejus mē inhma nē tanhmā mē inh mā Parijew mē Satusew nhō xwŷnhjē jarēnh to. Nom pāwti hā kuxi nē mē inh mā mē harē nē mē inh mā:

—Kwa mē o kora. Kêr ka mē Parijew mē Satusew nhō xwŷnhjē mē kêp pāw kaxkrit xā hkwy hpyr kêt nē. Anē.

⁷ Hāmri pa mē tee ri kuma nē ixprī hā mar mex kêt nē. Nē arī kapërta ā xepēn kukjêr o hkôt mō nē xepēn mā:

—Kwa mē pahte mē panhō pāwti rer jakamā mān mē pahte mē ō pāw kaxkrit xā kwŷ hpyr nē mē pahkurē nā? Anē.

⁸ Hāmri nhūm mē inhma nē mē inh mā:

—Hêxta waa nē. Mon ka mē ām xepēn mā mē panhō pāwti hkêt pix jarēnh o mō? Pêr kormā mē ate amnhī kaxyw inh mā ajamaxpêr tŷx kêt. ⁹ Jāā ixte mē anoo mā pāwti kêp 5 pix tā nhūm ixte ho mē kêp 5.000tajē nhîpêx par. Nhūm mē kot hkur nē ho ôhy htu hpar nhūm mē ate mēō jakrêx o apikuprōnh par nē ho kawà ho 12 nē ho hipu. ¹⁰ Nē ham pāwti kêp 7 o mē kêp 4.000 nhîpêx par nhūm mē kot hkur nē ho ôhy htu hpar nhūm mē ate mēō jakrêx o apikuprōnh raxja. ¹¹ Ra ixte mē anoo mā ja ho anhŷr o axkrut tā ka mē ra hā ano hkêt nē arī xepēn mā mē paxâpkur xā pix jarēnh o ixkôt mō. Nā mē paxâpkur xāja na pa harēnh kêt nē. Parijew mē Satusew nhō xwŷnhjē nhō pāwti kaxkrit xā pix na pa hā kuxi nē mē amā tanhmā harēnh to. Anē.

¹² Nhūm pre ā mē inh mā kapêr anē hāmri pa mē atā kuma nē kām:

—Nā na pa xep mē hāmri tā ama. Xep mē ixte Parijew mē Satusew nhō xwŷnhjē kapêr kôt amnhī nhîpêx nē na ka mē ixkurē nē ā mē harēnh anē. Anē.

Jejus kot amnhī tā hkôt mē pa xwŷnhjē kukjêr ā harēnh

Makre 8.27-30; Rukre 9.18-21

¹³ Tā pa mē axte Jejus kôt mō nē pika pē Sejarej Piripos kamā kormā mō nhūm Jejus amnhī tā mē ixkukja nē mē inh mā:

—E mē inh mā mēmoj jarē. Tanhmā na hte mē akwŷjaja xepēn mā ijarēnh to wehe? Anē.

¹⁴ Hāmri pa mē kām:

—Nā na htem ahpŷnhā tanhmā ajarēnh to. Nā hte kamā mē hkwyjaja ajarēnh o finat Juāw Paxis ā ajarē. Nhūm kamā mē hkwyjaja ato finat Eris ā ajarē nhūm mē hkwyjaja tōhā apē Tirtūm nhŷ hā akapêr o apa xwŷnhjē hō akupŷm atir ā ajarē. Nē tōhā finat Jeremistija rŷ axtem hō hā ajarē. Ā na htem ahpŷnhā xepēn mā ajarēnh anē. Anē.

¹⁵ Hāmri nhūm mē inhma nē mē inh mā:

—No mē kajaja? Ixpē mēhō hā na ka htem xepēn mā ijarē? Anē.

¹⁶ Hāmri nhūm Simāw Pêtre kām:

—Nā apē Tirtūm kot mē ixkaxyw axām nē mē ixwŷr amēnh xwŷnh na ka. Nē apē mē ixpiitā mē inhō Pahi Maati na ka. Ā na pa htem xepēn mā ajarēnh anē. Anē.

¹⁷ Hāmri nhūm kuma nē kām:

—Nā ām hāmri na ka ā ijarēnh anē Simāw Pêtre. Nom amnhī krā hkôt na ka ā ijarēnh anhŷr kêt nē. Tirtūm tām kot amā ixto amnhîrit xā hkôt na ka ā ijarēnh anē. ¹⁸ Nā akumrêx na ka ā ijarēnh anē. Tā koja mē apyrā nē nhŷrmā mē kot ixkôt amnhī xunhwŷr xwŷnhjaja ma hkwyjê mā ja hā ijarēnh o ri krī piitā hkôt pa. Hāmri nhūm mē hkwyjaja mē kuma nē mē apyrā nē ixkôt amnhī xunhwŷ. Hāmri nhūm mē kêp ixprām nōkati xwŷnhjaja tee ri tanhmā mē kot

ijarēnh toja ma nē ã ijarēnh anhÿrja nē mē kām kapēr tā nom ho hkaprÿ. Æ koja ixkôt mē kot amnhÿ xunhwÿr xwÿnhjaja mē kām ijarēnh o pa anē. Jao te mē apē kēn nhūm ixte mē ato amnhÿm inhōrkwÿ nhÿpēx pyrāk. Tā akumrēx ate ã ijarēnh kot anhÿr jakamā kot paj te ixte akumrēx amÿnh nē ato ixtēm nē inhōrkwÿ nhÿpēx kaxyw amnhÿm akumrēx axām pyrāk o anhÿpēx Simāw Pētre.

¹⁹—E kēr ka ma inhÿ hā tanhmā mē piitā mē kām ijarēnh to ho ri apa. Mē kot hprÿ hā amar kaxyw. Kojā mē hkwÿjjaja ama nē amnhÿ kaxyw ixkôt hamaxpēr nē ixkôt amnhÿ xunhwÿ. Ka ja hā mē omu nē mē kām: “E ra mē ate Jejus kôt amnhÿ xunhwÿr jakamā kot ka mē nhÿrmā ty nē ma kaxkwa hwÿr api nē Tirtūm mē wa kuri amex kumrēx nē atÿr tūm nē apa ho apa.” Anhÿr o mē kām ijarēnh o apa. No mē kot akapēr mar nē ãm mar nē ixkôt amnhÿ xunhwÿr kēt xwÿnhjaja ka mē kām: “No mē kajaja mē ate Jejus kôt amnhÿ xunhwÿr kēt jakamā kot kaj mē nhÿrmā Tirtūm mē Krata wa kuri atÿr tūm nē apa ho apa hkēt nē.” Anhÿr o ã inhÿ hā mē kām akapēr anhÿr o ri mē hkôt apa. Jao te ate kaxkwa hwÿr saf pyr nē Tirtūm krajē mā kahē xā rēnh nē Tirtūm kra hkēt xwÿnhjē pē kahē pyrāk o amnhÿ nhÿpēx o apa. Anē.

Nhūm pre ã Jejus Simāw Pētre mā kapēr anē. ²⁰Hāmri nē hpānhā mē ixpiitā mē inhmā kapēr nē mē inhmā:

—E. Kwa kēr ka mē kormā mē piitā mē kām Tirtūm kot mē awÿr inhmēnh ã mē kām ijarēnh o ri apa hkēt nē. Kormā. Anē.

Jejus kot amnhÿ kukamā amnhÿ jarēnh ã harēnh

Makre 8.31-33; Rukre 9.22

²¹Hāmri nhūm Jejus hprÿ hā amnhÿ kukamā tanhmā mē inhmā amnhÿ jarēnh to nē mē inhmā:

—Nā mē kajaja mē ate aprÿ hā ixpumunh mex. No mē pahkwÿjjaja kām hprÿ hā ijarēnh mar nē ixpumunh prām kēt. Ijaew krāhtūmjaja nē Tirtūm kapēr tūm o mē ahkre xwÿnhjaja nē patre krāhtūmjaja. Mē kām hprÿ hā ixpumunh nē kām ixkapēr mar prām kēt jakamā kot paj tokyx ma Jerujarē hwÿr mō nhūm mē kamā ixpynē nē ixtak rax nē ixpÿ. Nom kot paj ixtyk ã apkati axkrunēpxi nhūm Tirtūm akupÿm ixto ixtÿr. Anē.

²²Hāmri nhūm Simāw Pētre tee ri kot ã mē kām amnhÿ jarēnh anhÿrja ã kuma nē hwÿr tē nē hpa hā kupy nē mē ixpē ho kato nē mē ixkàx ã o xa. Nē ã kot amnhÿ jarēnh anhÿrja nē kām kapēr nē kām:

—Kwa nā Pahihti. Ri ã amnhÿ jarēnh anhÿr kēt nē. Mo kot kēt mē ri axtem nē ã anhÿpēx anē? Anē.

²³Hāmri nhūm kuma nē hwÿr apkjē nē omu nē kām:

—Tk. Te apē Satanasti kapēr pyrāk o na ka ã inhmā akapēr anē. Kot kaj ã akapēr anē hāmri nē ixkôt apa hkēt nē. Tirtūm kām hprām xā hkôt na ã mē kot inhÿpēx anhÿr kaxyw kēnā. Tā ka Tirtūm jamaxpēr o ajamaxpēr kēt nē amnhÿ jamaxpēr o ã inhmā akapēr anē. Te apē ixpē axāmnār xwÿnh pyrāk o amnhÿ nhÿpēx. Anē.

Jejus krajaja kot tanhmā amnhÿ nhÿpēx to hā mē harēnh

Makre 8.34-9.1; Rukre 9.23-27; Juāw 12.24-26; määnēn Rōmān 15.1; Wam Korÿt 10.23-24; Karatas 5.24; Piripos 2.4; Wam Pētre 4.1; Apokarip 2.10, 12.11

²⁴Nhūm pre ã Jejus Simāw Pētre mā kapēr anē hāmri nē hpānhā mē ixpē hkôt ixpa ho ixpa xwÿnh piitā mē inhmā kapēr nē mē inhmā:

—E kot kaj mē ixkôt amnhÿ xunhwÿr ã amnhÿ jarē hāmri nē määnēn amnhÿ jarēnh o: “Jejus kēp inhō Pahihti jakamā kot paj kapēr kôt pix mā amnhÿ

nhîpêx rãhã ho ri ixpa. Kwãr ixkwýjaja tanhmã hã inhîpêx hto.” Anhÿr o amnhî jarê.

²⁵ —Koja mẽ ixtã mẽ atõx pî rÿ tanhmã mẽ atõ hto ka ty. Tã nom koja akaxwÿnh ma ixwÿr àpir kurê kumrêx. Hãmri ka ixkuri atîr tûm nê amex rãhã nê apa ho apa. Nom kot kaj mẽ jar atîr prãm xaj ixkaga hãmri nê inhõ krî hwÿr axàpir kêt nê.

²⁶ —Nê koja mẽhõ hikukrêx rax gryk ã Tirtûm kaga. Tã nhÿrmã ty hãmri nê amnhî kôt hikukrêx õ hpyr nê o môr kêt nê. Koja tee ri kuwy hwÿr môr pymaj amnhî nê hikukrêx rax o amnhî pãnhã amnhîrer prãm kaprÿ. Tanhmã koja amnhî to nê Tirtûm mã amnhîre nê ma õ krî hwÿr api? Koja ã amnhî nhîpêx anhÿr kêt nê.

²⁷ —Nê ixpê Tirtûm kot mẽ awÿr inhmênh xwÿnh kot paj nhÿrmã kaxkwa rûm akupÿn mẽ awÿr wrÿ nhûm Tirtûm kapêr o mẽ wrÿk xwÿnhjaja man ixkôt wrÿ. Hãmri pa inhõ Papaj nhÿ hã ixte mẽ piitã tanhmã mẽ kot amnhî nhîpêx to hã mẽ omunh xà hkôt ahpÿnhã tanhmã mẽ harênh to. ²⁸ ãm hãmri na pa ã mẽ amã amnhî jarênh anê. Kot paj nhÿrmã akupÿn ixte mẽ ato amnhîptâr kaxyw man mẽ awÿr wrÿ. Tã kot kaj mẽ akwÿjaja akupÿn ixwrÿyta kukamã tokyx ixte tanhmã ixte amnhî nhîpêx to hã ixpumu. Anê.

17

Jejus kot hixêt prêk nhûmõk ã hirã kamã ãm ã harênh

Makre 9.2-13; Rukre 9.28-36; mãânên Sikûn Pêtre 1.16-18

¹ Tã nhûm semãnja hapêx nhûm Jejus ma nhÿri hixêt prêk wÿr mõi. Nê kaxyw Simãw Pêtre nê Xiakre nê Xiakre htõ Juãwja nhûm ma amnhî kôt wa mẽ o mõi. Nhûm wa mẽ mõi nê hixêt prêk ã api nê himõk ã kuhê. ² Hãmri nhûm Jejus xep ra axtem nê xa. Axtem hkuk nhîrã htÿx nê xa. Te myyti nhîrã htÿx pyrãk. Nê ê haka htÿx kumrêx. ³ Hãmri nhûm xep ja wa kaxkwa rûm hwÿr wrÿ nê kuri kãm kapêr o xa. Mojes mẽ Erisja wa nhûm hwÿr wrÿ nê kuri xa. Tirtûm amnepêm amnhî wÿr wa ho àpir tã wa akupÿn wrÿ nê Jejus mã kapêr o xa. ⁴ Hãmri nhûm Jejus kôt mẽ môr xwÿnhjaja wa mẽ omu nhûm Simãw Pêtre tanhmã hamaxpêr to nê Jejus wÿr tẽ nê kãm:

—Kwa Pahihti. Nà ãm hãmri na pu mẽ amnê mõi. Kwa pu mẽ kritpêm jar axkamê nê tokyx panojarêr kêt nê. Pa mẽ amã põ nhîrõnh o axkrunêpxi nê hipêx. Amã hõ nhîpêx nê Mojes mã hõ nhîpêx nê Eris mã hõ nhîpêx ka mẽ kamã akrî. E kwa pa mẽ amã ho anê nà?

Anhÿr o kãm kapêr. Nom amnhî krã hkôt ã kapêr anê. ⁵ Hãmri nê kormã ã kãm kapêr anhÿr rôm nhûm ra kakrã jaka htÿxja wrÿ nê wa mẽ hkunor pa nhûm wa mẽ kamã kuhê. Nhûm kakrã kamã Tirtûm mẽ kãm kapêr nê mẽ kãm:

—E ota Ixkra xa. Inhmã hapê ho inhmã hapê. E kêr ka mẽ kapêr mar tÿx rãhã ho ri apa. Anê.

⁶ Hãmri nhûm mẽ tee ri kuma nê kãm ma htÿx nê umaj pikap rôrõk nê htu myÿrpê hikwÿ. ⁷ Hãmri nhûm Jejus mẽ hwÿr tẽ nê mẽ hã ìhkra jaxwÿ nê mẽ kãm:

—E mẽ kãnhmã akuhê nê amã ma hkêt nê. Anê.

⁸ Hãmri nhûm mẽ kuma nê kãnhmã rît nê Jejus pix pumu nhûm ahte xa nhûm kuri wa ãm xwÿnhnta wa ra ma akupÿm api. ⁹ Hãmri nhûm mẽ kormã akupÿm hixêt nhûmõk rûm mẽ ixwÿr wrÿk o mõi nhûm Jejus mẽ kãm:

—E kêr ka mē ham ate mēmoj pumunh xwỳnhhta kormã nhãm mē kãm harēnh kêt nē. Kot paj nhỹrmã ty nē akupỳm ixtĩr ka mē rĩ kormã mē kãm ja hã ijarēnh o ri apa. Anē.

¹⁰ Hãmri nhũm mē kormã akupỳn mē ixwỳr wrỳk o mō nhũm mē Jejus mã: —Kwa mē inhmã mēmoj jarē. Na htem Tĩrtũm kapēr tũm o mē ijahkre xwỳnhhaja mē inhmã: “Eris kumrēx koja Tĩrtũm mē pahwỳr kumē nhũm Krisja kormã hapu hã wrỳ.” Anē. Na htem ã mē inhmã war ajarēnh anē. Tã ka ra wrỳ nom kormã akukamã Erisja wrỳk kêt. Anē.

¹¹ Hãmri nhũm mē kãm:

—Nã ãm hãmri na prem ã wa ijarēnh anē. Na pre ra ixkukamã te Eris kot amnhĩ nhĩpēx pyrãk xwỳnhhta tē nē ixkutēp mē kãm ijarēnh o pa. ¹² Tã nom nhũm mē ja hã omunh kêt nē. Na prem axtem nē kãm hprãm xã hkôt tanhmã hipēx to nē kupĩ. Tã koja mē nhỹrmã ã hipēx anhỹr pyrãk o inhĩpēx. Anē.

¹³ Hãmri nhũm mē ra hprĩ hã kuma nē axpēn mã:

—Kwa Juãw Paxis pimràata na ã mē pamã harēnh anē. Tapxipix na pre te Eris kot amnhĩ nhĩpēx pyrãk o amnhĩ nhĩpēx o pa. Tã tãm na mē pamã harē. Anē.

*Jejus kot mēhō hkra nē mēkarōmnuti kator ã harēnh
Makre 9.14-29; Rukre 9.37-43*

¹⁴ Tã nhũm mē ra akupỳm ahpar mã man mē ixwỳr hpōx o mō nhũm mē ohtō rax nē Jejus kutēp kuhē. Hãmri nhũm mēhō myja mē omu nē mē kutã tē nē mē hkaxpa nē Jejus kutã hkōn krã ho tēm nē nhỹ nē hkra ho kuwỳ nē kãm:

¹⁵ —Pa Jejus. Kwa inhmã ixkra kamã axukaprĩ nē. Na hte mēkarōmnutija xatã tanhmã ixpē ho nhũm hte y hã mra nē rōrōk nē tōhã kuwy kamã rōrōk nē tōhã gōx kãm mran mrō nē ixpē homnuj tỳx nē. ¹⁶ Tã pa akôt mē pa ho mē pa xwỳnhjē hwỳr o tē nom nhũm mē kot inhmã ho mex kaxyw tee ri tanhmã ho hkaprỳ. Kwa xã kot kaj akupỳm inhmã ho mex nã? Anē.

¹⁷ Hãmri nhũm kuma nē mē ixte hkôt ixpa ho ixpa xwỳnhjē mã kapēr nē mē inhmã:

—Hēxta waa nē. Ra mē ate ixte Tĩrtũm nhỹ hã mē ho mex ã ixpumunh o ixkôt apa ryy htã kormã ixpyrà nē ã mē hipēx anhỹr kêt nē. Nã kormã mē kaxyw Tĩrtũm kôt mē ajamaxpēr tỳx kêt jakamã na ka mē tee mē ho mex kaxyw. Anē.

Hãmri nē myta mã kãm:

—E amnē ixwỳr akrata o tē pa omu. Anē.

¹⁸ Hãmri nhũm kuma nē hwỳr o tē nhũm omu nē nē mēkarōmnutija kator nhũm akupỳm mex kurē kumrēx. ¹⁹ Hãmri pa mē ixte Jejus kôt ixpa ho ixpa xwỳnhhaja ja hã omu mē hkãx ã amnhĩ tã hkukja nē kãm:

—Kwa na pa mē axwakre kamã tee ri nē hanor prãm kaprỳ. Kwa mon pa mē apyrã nē nē hanor nhũm kator nē ma htēm kêt nē? Anē.

²⁰⁻²¹ Hãmri nhũm mē inhmã:

—Nã kormã mē ate mē kaxyw Tĩrtũm kôt ajamaxpēr tỳx kêt. Nom kot ka mē kaxyw hkôt ajamaxpēr tỳx hãmri nē hkôt amnhĩ nhĩpēx kukwak ri mēmoj tã awỳ nhũm mē ama nē mē ate mēmoj tã axãhwỳr xã hkôt mē amã tanhmã mēmoj nhĩpēx to. Te mē ate pĩ hpār mũj mã akapēr nē kãm: “Kwa amnhĩ jarē nē ma tē nē gō xujanãr kãm mãn mrō.” Anhỹr nhũm kot amar nē amar xã hkôt ã amnhĩ nhĩpēx anhỹr kurē kumrēx pyrãk. Ja pyrà nē kot kaj mē amnhĩ kaxyw Tĩrtũm kôt ajamaxpēr tỳx kukwak ri mēmoj tã awỳ nhũm mē ama nē mē amã mēmoj tanhmã ho rỳ mē amã mēmoj gō. Anē.

Jejus kot htyk kukamã amnhĩ jarênh ã harênh

Makre 9.30-32; Rukre 9.43-45

²²⁻²³ Tã hãmri pa mẽ Jejus kôt ma mõi nê nhÿri pika pê Garirej kamã kormã ixpa. Hãmri nhũm Jejus axte amnhĩ kukamã mẽ inhmã tanhmã htyk ã amnhĩ jarênh to nê mẽ inhmã:

–Nà koja mẽ tokyx mẽ kãm ixtã amÿnê nhũm mẽ ixpĩ. Mẽ kot ixpĩr tã kot paj ixtyk ã apkati axkrunêpxi nhũm Tĩrtũm akupÿm ixtõ ixtĩr. Anê.

Hãmri pa mẽ tee ri ã kot amnhĩ jarênh anhÿrja ã kuma nê ixkaprĩ htyx kumrêx.

Jejus kot Tĩrtũm nhõrkwÿ hwÿr àr

Rõmãn 13.5-7; Wam Korĩt 10.32-11.1

²⁴ Tã pa mẽ Jejus kôt ma mõi nê ra Kapanau hwÿr põi. Hãmri nhũm mẽ kot Tĩrtũm mã amnhĩ jarênh xã hã ixkre ho mex kaxyw mẽ kêp kãxpore hkwy jamÿnh xwÿnhjaja mẽ ixpumu nê mẽ ixwÿr mra nê Simãw Pêtre mã kãm:

–Pa. Kwa xã na hte mẽ ajahkre xwÿnhja mẽ pahpê hkwyjê pyrà nê Tĩrtũm mã amnhĩ jarênh xã hã ixkre ho mex kaxyw kãxpore hkwy nhõr kêt nê nã? Anê.

²⁵ Hãmri nhũm mẽ kuma nê mẽ kãm:

–Tÿ kot mẽ kãm õr o pa kênã. Anê.

Hãmri nê ma mẽ ixkôt tẽ nê mẽ ixkôt mẽhõ nhõrkwÿ hwÿr axã. Hãmri nê kot Jejus mã mẽ harênh mã tã nhũm ra hamaxpêr ã omu nê kumrêx kãm kapêr nê kãm:

–Kwa inhmã mẽmoj jarê Simãw Pêtre. Xã na hte pahi hkrajaja õ papaj mã kãxpore hkwy nhõr o pa nã? Xã na hte ãm hkra hkêt xwÿnh pixjaja kãm hkwy nhõr o pa? Anê.

²⁶ Hãmri nhũm kuma nê mẽ kãm:

–Nã mẽ kêp hkra hkêt xwÿnh pixjaja na hte kãm õr o pa. Anê.

Hãmri nhũm Jejus kãm:

–Tÿ. Nã ãm hãmri na ka ja jarê. Na hte pahi hkrajaja õ papaj mã kãxpore nhõr kêt nê. Mẽ kêp hkra kênã. Tã ixpê Tĩrtũm Kra jakamã mo kaxyw kot pa kêt õrkwÿ hwÿr inhgêx kaxyw kãm kãxpore hkwy gõ? ²⁷ Tã nom kot paj õr kêt nhũm kãxpore hkwy jamÿnh xwÿnhjaja tee ri ja hã ixpumu nê axpên mã ixte amnhĩ tomnuj xwÿnh ã ijarê. Jakamã e ma gõnhmã tẽ nê tep õ kanhê. Hãmri nê ho api nê apy nê hakwa jakjê nê kamã kãxpore htÿxre pumu. Nê apy nê man o tẽ nê pahpãnhã kãxpore jamÿnh xwÿnhnta mã agõ. Anê.

Nhũm pre ã Jejus Simãw Pêtre mã karõ anê nhũm kuma nê ma hwÿr tẽ nê kot kãm karõ xã hkôt ã amnhĩ nhĩpêx anê.

18

Mẽ kot amnhĩ to rũnh xwÿnhjê jarênh

Makre 9.33-37; Rukre 9.46-48; mããñen Piripos 2.3-7; Wam Pêtre 3.4, 5.5-6

¹ Tã mẽ ixte Jejus kôt ixpa ho ixpa xwÿnhjaja amnhĩ kukamã ijamaxpêr nê amnhĩ tã Jejus kukja nê kãm:

–Kwa mẽ inhmã mẽmoj jarê Pahiiti. Nhÿrmã mẽ ixpê pahi nê anhĩhkõ hã mẽ ho amnhĩptãr o ri ixpata ã mẽ ixtõ kot paj we mẽ ho amnhĩptãr rax o ixkwÿjê jakre? Anê.

² Hãmri nhũm mẽ inhma nê amnhĩ wÿr mẽhprĩre hõ mã hpa ho apê nhũm hwÿr tẽ nê mẽ ixkuri xa. ³ Hãmri nhũm Jejus omu nê hã mẽ inhmã:

–E mẽ inhma. Kêr ka mẽ apê pahi pyràk o tanhmã amnhĩ jarênh to ho ri apa hkêt nê. ãm te amarĩ ri mẽ apa pyràk o amnhĩ nhĩpêx. Te mẽhprĩre kot

amnhî nhîpêx pyrâk. Kot kaj mê ã amnhî nhîpêx anhÿr o apa hkêt hãmri nê nhÿrmã inhîhkô hã mê ho amnhîptâr kêt nê. ⁴Jakamã kot kaj mê amã nhÿrmã inhîhkô hã mê ho amnhîptâr o apa hprãm. Hã kot kaj mê te mēhprîre kot amnhî nhîpêx pyrã nê amã amnhî to rûnh prãm kêt nê apa.

⁵—Nê kêr ka mê apê pahi kot amnhî nhîpêx pyrâk o tanhmã amnhî jarênh to ho apa hkêt nê. ãm te amarî ri mê apa pyrâk o amnhî nhîpêx. Jao nhÿri mēhprîjê hō pumu nê kamã axukapri nê kãm mēmoj tanhmã ho rÿ kãm mēmoj gō. Hãmri nê te pa ate tanhmã ixto mex to pyrâk o amnhî nhîpêx. Kot kaj mê ã amnhî nhîpêx anhÿr o apa hãmri nhÿm Tîrtûm ja hã mê apumu nê mê ate amnhî to rûnh kêt tâ mê ate amnhî to rûnh xwÿnh ã mê ajarê. E kot kaj mê amã amnhî to rûnh prãm hã kot kaj mê ã amnhî nhîpêx anhÿr o ri apa. Anê.

Mê kot amnhî tomnuj xwÿnhjê hkukamã mê harênh

⁶Nhÿm Jejus arî mê inhmã mēhprî jarê nê mê inhmã:

—Nê mēhprîre na htem amnhî kaxyw ixkôt hamaxpêr o pa. Tã koja mēhō inhnê tanhmã mê kãm kapêr to. Mê kot tanhmã amnhî tomnuj to hprãm xaj tanhmã mê kãm kapêr to ho pa. Hãmri nhÿm mê kuma nê mê kapêr xã hkôt tanhmã amnhî tomnuj to. Hã koja Tîrtûm ja hã omu hãmri nê kot inhnê tanhmã kãm kapêr to xwÿnhhta pumu nê homnuj tÿx nê. Te mê kot mēhō pynênh nê mut ã kēn pytî hō nhôr nê ma o htēm nê gō xupÿm kãm mēnh pyrâk o hipêx. Te ho ja pyrâk no ãm homnuj tÿx o hakre.

⁷—Nê koja mēhō inhnê tanhmã mê kot ixkôt amnhî xunhwÿr xwÿnhjê hō mã kapêr to. Kot tanhmã amnhî tomnuj to hprãm xaj tanhmã kãm kapêr to. Rÿ kot ixkaga hprãm xaj tanhmã kãm kapêr to. Hãmri nhÿm kuma nê mar xã hkôt ixkapêr kwÿm tanhmã amnhî tomnuj to. Tã koja Tîrtûmja ja hã omu nê mãânēn kot inhnê kēp ãmnâr xwÿnhhta pumu nê ã inhnê kãm kapêr anhÿrja mÿrapê homnuj tÿx kumrêx.

⁸⁻⁹—E kwa mê okora. Kot kaj mê anhîhkra ho tanhmã amnhî tomnuj to rÿ apar o tanhmã amnhî tomnuj to. Hã kêr ka mê axte ã amnhî nhîpêx anhÿr pymaj te mê ate amnhî pê krãhyr nê mēnh pyrâk o amnhî nhîpêx nê axte ã amnhî tomnuj anhÿr kêt nê. Rÿ ka mê ano ho mēmoj punuj pumu. Hã kêr ka kãm ajamaxpêr pix o apa pymaj te mê ate amnhî pê ano katôk nê kaxãr nê mēnh pyrâk o amnhî nhîpêx nê nhãm arîr kurê kumrêx. Kêr ka mê ã amnhî nhîpêx anhÿr o ri apa. Hãmri nê nhÿrmã ty nê ma Tîrtûm nhō krî hwÿr api. No kot ka mê arî akutã ano nê arî akutã apar nê arî akutã anhîhkra rãhã ri apa htã ho amnhî tomnuj o apa. Hãmri nê nhÿrmã ty nê ate amnhî tomnuj mÿrapê ma mê kot amnhî xã tÿx kamã hamak tûm xã hwÿr ma mō.

¹⁰⁻¹¹—Nê kêr ka mê mēhprîrejê kamã axukapri rãhã ho apa. Na hte kaxkwa kamã Tîrtûm kapêr o mē wrÿk xwÿnh kwÿjaja Tîrtûm mã mê hamãr mex o pa. Tã koja mēhō tanhmã kēp hō hto nhÿm mê hã omu nê ma tē nê Tîrtûm mã harênh kurê kumrêx. Anê.

ôwēhti pikunor jarênh

Rukre 15.3-7

¹²Nhÿm Jejus arî mê inhmã kapêr nê mê inhmã:

—E pa mê amã awjarê ka mê ixujarênh ma. Nã koja mēhō my hkrit ôwēhti xohtō nê. Nê apkati mê ma hamãr o pa. Hãmri nhÿm pyxire nê tanhmã amnhî to nê kēp akunok. Kwÿ kaga nê ma nhÿhÿm ahte tē nê kēp akunok. Hãmri nhÿm mytita ma akupÿm o mōr kaxyw hkwy ho pikuprōnh pa hãmri nê tee ri hkwy kaêx ã pikunor xwÿnhhta japêr nom nhÿri omunh kêt nê. Hãmri

nê tee ri hkukamã hamaxpêr nê ma hkwȳ ho mō nê nhÿri kure. Kutêp apkur kaxyw nhÿri kure hãmri nê ma akupÿm pikunor xwÿnh̄ta japêr o tē. ¹³ Hãmri nê hapêr ryy nê nhÿri hwÿr kato nê omu nê hkÿnh̄ nê. Hãmri nê kutu nê ma akupÿm o tē. Na hte pikunor kêt xwÿnh̄jê nhÿ hã hkÿnh̄ tã pikunor xwÿnh̄ta mã kato nê hkÿnh̄ tÿx nê. Krit xohtô htã nom ãm kãm ho pixi nê ho hpikunor prãm kêt. Æ mē ujarênh̄ kot anhÿr. ¹⁴ Ja pyrà nê Tirtûm kãm mēhō pyxi nê nhÿrmã ma kuwȳ wÿr mōr prãm kêt kumrêx. Mē piitã mē kot hkôt amnhÿ xunhwÿrja na kãm hprãm. Anê.

Jejus kôt mē pahtōjê hō kot mē pahtomnuj jarênh̄

¹⁵ Nhûm Jejus arÿ mē inhmã kapêr nê mē inhmã:

—Nê ja. Koja ixkôt mē atō rÿ mē atōx tanhmã atomnuj to. Hã kêr ka ma hwÿr tē nê kot tanhmã anhÿpêx to hã amnhÿ tã kãm akapêr. Nom kêr ka mē nhãm mēhō mã harênh̄ kêt nê. Æm tanhmã kot ato xwÿnh̄ta pix wÿr tē nê kumê war axpên mã akapêr nê war axpên ma. Nhûm ama nê akupÿm tãm anhÿpêx hã kêr ka akupÿm te ixkôt kêp atō rÿ atōx pyràk o ka wa axpên nhÿpêx nê axte jam ajamaxpêr kêt nê. ¹⁶ Nom koja ama nê ãm ama rÿ tanhmã ato hkêt ã amnhÿ jarênh̄ japêr. Hã kêr ka ma akupÿm tē nê akupÿm amnhÿ kôt Kris kôt atō rÿ atōx o axkrut rÿ mē ho axkrunêpxi nê amnhÿ kôt hwÿr mē o mra kê mē axpên tã war ama. Amnepêm Tirtûm kapêr ã kagã htûm kot ja jarênh̄ o:

Kêr ka mē atō tanhmã axpên nhÿpêx to. Hãmri nê hã axpên mã akapêr kaxyw nê amnhÿ kôt akwÿjê ho axkrut rÿ ho axkrunêpxi nê akupÿm hwÿr mē o mra kê mē axpên tã war ama. Anê.

—Æ Tirtûm kapêr ã kagã htûm kot ja jarênh̄ kot anhÿr. ¹⁷ Jakamã kêr ka mē amnhÿ kôt akupÿm kot tanhmã ato xwÿnh̄ta wÿr mē o mra kê mē atã kuma. Hãmri nhûm arÿ mē kãm kot tanhmã ato hkêt ã amnhÿ jarê ka tee ri amnhÿ tã omu nê ikrêsti hwÿr tē nê Kris kwÿ hã mē pikuprōnh̄ xwÿnh̄jê mã harê. Kê mē ama hãmri nê ja hã axte kot tanhmã ato xwÿnh̄ta mã kapêr. Nhûm mē mar kêt nê arÿ kot tanhmã ato hkêt ã amnhÿ jarê ka mē amnhÿ nê hanor kurê kumrêx. Hãmri nê te kêp Kris kôt mē atō rÿ mē atōx kêt pyràk o hipêx.

¹⁸ —Nê koja mēhō ixkôt amnhÿ xãm nê Inhÿpêêxã Tirtûm kôt ri amnhÿ nhÿpêx o pa. Ka mē ja hã omu nê inhÿ hã tanhmã kãm akapêr to nê kãm: “E ra ate Jejus kôt amnhÿ xãm jakamã kot kaj nhÿrmã Tirtûm mē wa kuri amex kumrêx nê atÿr tûm nê apa ho apa.” Anhÿr o kãm akapêr. Nom mē kot ixkôt amnhÿ xunhwÿr kêt xwÿnh̄jaja ka mē ã mē kãm akapêr anhÿr kêt nê. Æm inhÿ hã mē kãm: “No mē kajaja mē ate Jejus kôt amnhÿ xunhwÿr kêt jakamã kot kaj mē Tirtûm mē Krata wa kuri atÿr tûm nê amex nê apa hkêt nê.” Anê. Kêr ka mē inhÿ hã ã ahpÿnhã tanhmã mē kãm akapêr to ho apa anê.

¹⁹⁻²⁰ —Nê kot kaj mē Tirtûm mã amnhÿ jarênh̄ kaxyw te axkrutre rÿ axkrunêpxire htã axpên wÿr akuprō nom mē kapixipixjaja apikuprōnh̄ kêt nê. Kot paj mē akaêx ã mē anhÿhkô hã mē amar o xa. Mē ate ano ho ixpumunh̄ kêt tã pa wa mē anhÿhkô hã mē amar o xa. Jakamã kot kaj mē axpên wÿr akuprō nê mēmoj tã Tirtûm wÿr nhûm kaxkwa kamã ja hã mē ama. Nê mē ate hã axãhwÿr xwÿnh̄ta nhûm mē amã tanhmã ho. Kêr ka mē ã ixkamnãr rom axãmnhÿx amnhÿ to Inhÿpêêxã hwÿr anê. Anê.

Nhûm pre ã Jejus mē inhmã kapêr anê.

Mê pahte tanhmã axpên nhÿpêx to hã mē pamã karō

Matêwre 6.14-15; Rukre 17.3-4; määnên Epes 4.32; Korosê 3.13

21 Tã nhũm Simãw Pêtre Jejus wÿr tẽ nẽ mêmoj tã hkukja nẽ kãm:

—Kwa inhmã mêmoj jarê Pahihti. Xã koja akôt ixtõ rÿ ixtõx tanhmã inhîpêx to pa amnhî tã omu nẽ ãm omu nẽ amnhî tã tanhmã ho hkêt nẽ. Nhũm axte tanhmã ixto nẽ axte tanhmã ixto ho 6 tã pa ãm amnhî tã omu nẽ amnhî tã tanhmã ho hkêt nẽ. ãm ho ijamakêtkati nẽ axte kãm ijamaxpêr kêt nẽ. ãm amnhî tã hipêx anhÿr o 7 nhũm ja amã mex nẽ nã? Anê.

22 Hãmri nhũm kãm:

—Nã kot kaj ã amnhî tã hipêx anhÿr o 7 pix kêt nẽ. Koja mêhõ xatã tanhmã ato rãhã nẽ ka amnhî tã omu nẽ ajaxwÿja amnhî tã xatã tanhmã ho hkêt nẽ. ãm amnhî tã omu nẽ ãm omu nẽ tãm hipêx rãhã ho ri apa. Mãmri ho anhÿr o apa rãhã nẽ aa jam anhÿrer kêt nẽ.

23 —E kot paj ixprî hã mẽ amã tanhmã ja jarênh to ka mẽ inhma. Tirtũm na hte xatã mẽ ate tanhmã amnhî tomnuj to hã mẽ apumu nẽ mẽ anê rênh o pa. Te kot pahi kot ã hkwyjê nhîpêx anhÿr pyrãk. Koja mẽ õ pahija kãm mẽ ãpênh xwÿnhjaja kot kêp kãxpore ho ïpresta hã mẽ omunh kaxyw nhÿ. 24 Hãmri nhũm mẽ hwÿr ja ho tẽ nẽ kutã ãm. Ra kot kêp hikãxpore ho ïpresta rax xwÿnhjaja. 25 Tã no ãm aa akupÿm kãm ôr kêt nẽ ra kêp ho hapêx pa. Hãmri nhũm pahija tee ri amnhî tã omu nẽ hkwyjê mã hã amÿnê nẽ mẽ kãm: “E. Mẽ ma o tẽ nẽ hprõ nẽ hkrajaja nẽ ôrkwÿ nẽ hikukrêx merohã ho wênê hpa nẽ hpãnhã kãxpore py nẽ man inhmã o tẽ. Kot ixpê ixkãxpore ho ïpresta nẽ akupÿm inhmã ôr kêt mÿrapê.” Anê.

26 —Hãmri nhũm kot ho ïpresta xwÿnhnta tee ri amnhî tã kuma nẽ kutã hkõnkrã ho nhÿ nẽ amnhî to hwÿr kãm hihtÿx nẽ kãm: “Kwa nã ri ixto anhÿr kêt nẽ pahihti. Ixkamã axukaprî nẽ hkêt wehe. Nã kot paj akupÿm amã kugõ kãm ga.” Anê.

27 —Hãmri nhũm amnhî tã kuma nẽ kãm hkaprî nẽ. Hãmri nẽ kãm: “Tõe. Nã kot paj ã anhîpêx anhÿr kêt nẽ. Kot paj anhõ kôt kaxõnh pa nẽ kumê ka mãmri ma ajamakêtkati nẽ axãmnhîx apa.” Anê. 28 Nhũm ã kãm kapêr anê nhũm kuma nẽ hkînh nẽ. Hãmri nẽ ma tẽ nẽ kato nẽ ixkre kapem pôristi hõ pumu. Na pre ra kêp kãxpore hkwy ho grire nẽ ho ïpresta nhũm kato nẽ omu. Hãmri nẽ hwÿr tẽ nẽ amnhî kînhã ôkre hã kumÿ nẽ kãm: “Kwa tokyx akupÿm ate ixpê kãxpore ho ïpresta pãnhã inhmã agõ.” Anê. 29 Hãmri nhũm tee ri amnhî tã omu nẽ ra ham kot pahi kutã amnhî nhîpêxta pyrã nẽ kutã hkõnkrã ho nhÿ nẽ kãm: “Kwa nã. Kwa ri ixto anhÿr kêt nẽ. Nã kot paj hpãnhã amã kugõ. Kwa ixkamã axukaprî nẽ hkêt wehe.” 30 Anhÿr tã nom nhũm kuma nẽ ãm kuma nẽ hã amÿnê. Hã hkwyjê mã amÿnê nẽ mẽ kãm: “E mẽ ma jahti ho tẽ nẽ haxã. Koja kot ixpê kãxpore ho ïpresta pãnhã inhmã kugõ nẽ ri kormã kato nẽ ri amnhî pumu.” Anê. Hãmri nhũm mẽ kuma nẽ ma o tẽ nẽ haxã.

31 —Hãmri nhũm hkwyjaja tee ri mar o kuhê nhũm mẽ kêp ja omnuj nẽ nhũm mẽ pahi hwÿr agjê nẽ kãm harê. 32 Hãmri nhũm tee ri harênh ma nẽ kamã gryk tÿx nẽ akupÿm amnhî wÿr hã karõ nhũm akupÿm hwÿr axã nhũm kãm: “Tk. Kwa na ka pre amnhî tomnuj tÿx nẽ. Ate amnhî to ixwÿr nhũm inhmã akaprî nẽ ixte anhõ kôt kaxõnh nẽ mênh tã 33 ka amnhî kînhã anhîõta kamã axukaprî hkêt nẽ ri ã hipêx anê.” Anê. 34 Hãmri nẽ kamã gryk nẽ hã õ pôristi mã amÿnê nhũm mẽ ma o tẽ nẽ haxã. Mẽ kot mẽ hagjênh xã hã ixkre kamã apkati mẽ tanhmã mẽ kot hipêx to kaxyw nhũm mẽ kãm hã amÿnê. Tanhmã mẽ kot hipêx to rãhã nhũm kot akupÿm kãxpore raxta nhõr par nẽ ri kormã kator kaxyw nhũm mẽ ma o tẽnh haxã. ã mẽ ujarênh kot anhÿr. Anê.

³⁵ Nhũm pre ã Jejus mē ixte hkôt ixpa ho ixpa xwýnhjê mã kapēr anê. Hāmri nê mē inhmā:

—Ja pyrã nê koja ixkôt mē atō rý mē atōx tanhmã mē atomnuj to ka mē amnhĩ tã omu nê ãm omu nê ho ajamakêtkati kurê kumrêx nê axte kãm ajamaxpēr kêt nê. Te pahi kot mēhō nhō kôt kaxõnh par nê axte kãm hamaxpēr kēêta pyrãk. No kot kaj mē ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr kêt nhũm kaxkwa kamã inhō Papaj ja hã mē apumu nê te ho pahi tee ri kot amnhĩ tomnuj xwýnhhta kot amnhĩ nhĩpêx ã omunh nê hã ãmnênh nhũm mē kot apkati mē tanhmã omnuj tota pyrãk o mē anhĩpêx. Anê.

19

Jejus kot mē pahte axpên kaga nê mē pahkurê

Matêwre 5.31-32; Makre 10.1-12; Rukre 16.18; mãânên Wam Korît 7.10-16

¹ Tã nhũm Jejus mē inhmã kapēr pa nê mē inhmã anê pa mē ixrohã Garirej rũm ixkato nê pyhti pê Jotãw hã rê nê hpãnhã ihkjê hã ri ixpa. Pika pê Jutej kamã. ² Hāmri nhũm mē ohtô nê Jejus pumu nê man mē ixwÿr mra nhũm mē omu nê mē kãm akupÿm mē ã xwýnhjê ho mex. ³ Hāmri nhũm Parijew nhō xwýnh kwÿjaja hwÿr mra. Hêx rom kot kamã hamak nê tanhmã ho kapēr punuj to kaxyw hwÿr mra nê kãm:

—Pa? Kwa mē inhmã mēmoj jarê. Tanhmã na pre amnepê m finat Mojesja mē pahte mē pahprô kaga hã mē panhĩgêjtjê mã karô hto? Xã kot mē pahprô pahkwÿm ri tanhmã amnhĩ nhĩpêx to pu mē hkaga nhũm ja Tirtũm mã mex nê nã? Anê.

⁴ Hāmri nhũm mē kãm:

—Nã na ka mē aprĩ hã Mojes kot tanhmã ja jarênh to mar mex kêt nê. Ja kot anhÿr kêt. Amnepê m mēmoj piitã hkra x kãm na pre Tirtũm my nê nija wa hipêx. Axpên kaxyw wa hipêx. ⁵ Hāmri nê wa hkukamã tanhmã wa kot amnhĩ nhĩpêx to hã wa harê nê wa harênh o:

Koja mēmyjaja hprô kaxyw hãmri nê gryk ã katorxã mē hipêêxã wa hkaga nê ãm hprô kôt pix mã pa ho pa. Te wa tipxi nê ri wa pa pyrãk o amnhĩ nhĩpêx. Anê.

—Na pre ã Mojes Tirtũm nhÿ hã mē kãm ja jarênh anê. ⁶ Jakamã koja te wa tipxi nê ri wa pa pyrãk o axpên nhĩpêx o pa. Tirtũm tãm kot axpên mã wa ôr kênã kot kêt wa axtem nê ri htÿx ri hamaxpêr nê axpên kaga. Anê.

⁷ Hāmri nhũm mē kuma nê kãm:

—Tÿ. Nom finat Mojes na pre mē pakukamã mē panhĩgêjtjê mã ã ja hã karô anê nê mē kãm:

Kot kaj mē aprô kaga kaxyw hãmri nê ra kêp aprô hkêt ã hã kaga nhĩpêx nê kãm agô nê amnhĩ nê hano kê ma tē.

—Anhÿr o na pre mē kãm hã karô. Tã ka na ka mē ixte axpên kaga hkêt ã mē inhmã karô. Anê.

⁸ Hāmri nhũm mē kuma nê mē kãm:

—Tÿ no ãm mē kãm Tirtũm kapêr kôt amnhĩ nhĩpêx prãm kêt jakamã na pre ã mē kãm ja jarênh anê. No amnepê m mēmoj piitã hkra x kãm na prem ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr o pa hkêt nê. ⁹ Jakamã kêr ka mē aprô kaga hkêt nê apa. Kot kaj mē hkaga nê hpãnhã nhãm mēhō ho aprô nhũm Tirtũm noo mã te ate wam aprô kamã nhãm aprô nyw o amnhĩkati pyrãk. Tirtũm pê ja omnuj tÿx nê. Rý koja mēhō hprô kaga ka hpãnhã ho aprô nhũm Tirtũm noo mã te ate wam mjên pê ho amnhĩkati pyrãk. Ja mãânên Tirtũm pê omnuj tÿx nê. Anê.

Nhũm pre ã Parijew nhõ xwýnhjê mã kapêr anê. ¹⁰ Hãmri pa mẽ ixte hkõt ixpa ho ixpa xwýnhjaja ã kapêr anhÿrja ã kuma nê kãm:

—Xà na hte mẽ mjên ra kãm mẽ hprõ hkĩnh kêt tâ hkaga hkêt nê arĩ hkõt pa ho pa nhũm hte Tĩrtũm mã ja mex nê nà? Jakamã kwa xà kot paj mẽ nhÿrmã ixprõ kaga pymaj ixprõ hkêt kumrêx nê ixpa ho ixpa nhũm ja mẽ inhmã mex nê nà? Anê.

¹¹ Hãmri nhũm mẽ inhmã:

—Nà ãm hãmri na ka mẽ ja jarê. No mẽ ate harênhja na mẽ piitã mẽ kãm mex kêt. Koja Tĩrtũm tãm amã aprõ hkêt ã ajarê ka rĩ aprõ hkêt nê ahte ajamakêtkati nê ri apa. ¹² Na htem piitã hprõ nê pa hkêt nê.

Na hte kamã tanhmã mẽ kute xwýnhjaja kormã hprĩre ri tanhmã kute mÿrapê kãm hprõ hprãm kêt nê pa.

Nê kamã tanhmã mẽ ho mÿrapê nhũm mẽ hkurê hkêt nê hprõ hkêt nê pa.

Nê kamã mẽ kãm Tĩrtũm mã tanhmã amnhĩ to ho pa pix prãm xaj kãm hprõ hprãm kêt nê pa.

Tã kot kaj mẽ jajê pyrã nê ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr prãm nê rĩ kam nê aprõ hkêt nê apa. Anê.

Jejus kot amnhĩ nê mẽhprĩjê janor kêt ã harênh

Makre 10.13-16; Rukre 18.15-17

¹³ Tã nhũm Ijaew kwýjaja Jejus pumu nê hwÿr mẽ hkrarejê jamÿ nê mẽ o mra. Kot mẽ hã ãhkra jaxwÿr nê mẽ ho Tĩrtũm wÿr kaxyw hwÿr mẽ o mra. Hãmri pa mẽ ixte hkõt ixpa ho ixpa xwýnhjaja tee ri mẽ omu nê tanhmã nê mẽ kãm ixkapêr to nê mẽ kãm:

—Tk. Mo kaxyw na ka mẽ Jejus wÿr mẽ o mra? Kormã mẽ ràxre kênã. Kwa mẽ ma akupÿm mẽ o mra nà? Anê.

¹⁴ Hãmri nhũm Jejus mẽ inhma nê mẽ inhmã:

—Kwa nà mẽ ri inhnê mẽhprĩjê kurê hkêt nê. Kwãr mẽ mãmrĩ ixwÿr mẽ o mra. Anê.

Hãmri nê amnhĩ wÿr mẽ mẽ kãm hpa ho apê nhũm mẽ hwÿr mẽ o mra nhũm mẽ kuri kuhê nhũm mẽ omu nê mẽ hã mẽ inhmã:

—E mẽ jarejê pumu. Na htem hamakêtkati nê hkĩnh nê ri pa. Nê mẽ kãm amnhĩ to rũnh prãm kêt nê. Tã Tĩrtũm kõt mẽ kot amnhĩ nhĩpêx o mẽ pa xwýnhjaja te mẽ kot jajê pyrã nê kãm amnhĩ to rũnh prãm kêt nê pa. Anê.

¹⁵ Hãmri nê mẽ hã ãhkra jaxwÿ nê mẽ ho Tĩrtũm wÿ hãmri nê mẽ inhmã anê pa mẽ ma axte mẽ kurũm mō.

Kàxpore rũnh xwýnh jarênh

Makre 10.17-22; Rukre 18.18-23; mããnen Rômãn 3.19-20; Wam Ximotre 6.6; Xiakre 2.10

¹⁶ Tã nhũm Ijaew òja Jejus wÿr tẽ nê kãm:

—Pa mẽ ijahkre xwýnh? Kwa inhmã mẽmoj jarê. Tanhmã kot pa nhÿrmã Tĩrtũm ri ixĩr tũm nê ixpa ho ixpa kaxyw amnhĩ nhĩpêx to wehe? Anê.

¹⁷ Hãmri nhũm kãm:

—Tk. Ra Tĩrtũm kot nhÿrmã mẽ atĩr tũm nê apa kaxyw mẽmoj tã mẽ amã karõ nhũm ate mar mex kênã kot ka kêt ri axte ja hã ixkukja. Nà Tĩrtũmja mex o mex jakamã kot kaj amã kuri atĩr tũm nê apa hprãm hã kot kaj kapêr kõt amnhĩ nhĩpêx no ri apa. Anê.

¹⁸ Hãmri nhũm kãm:

—No nhÿ kapêr kõt kot paj amnhĩ nhĩpêx o ri ixpa wehe? Anê.

Hãmri nhũm kãm:

—Na pre mẽ amã mẽmoj tã karõ ho:

Kêr ka mē axpën par kêt nē.
 Nē nhām mē hprō ho amnhīkati hkêt nē.
 Nē mē kēp axàhkīnh kêt nē.

Nē tanhmā mē ho axēx to hkêt nē.

¹⁹ Nē anhīpēēxā mē akatorxā wa hā apijaam nē wa ho mex pē wa kutā anojarēt o ri apa.

Nē amā akwÿjē hā ma ho te ka amā amnhī tā ma pyrāk o mē hipêx. Jao tām mē hipêx o ri apa.

E kot kaj amā nhÿrmā Tirtūm kuri atīr tūm nē apa hprām hā kēr ka ā amnhī nhīpêx anhÿr o ri apa. Anē.

²⁰ Hāmri nhūm kuma nē kām:

—Ku nhūm. Ra ā ixte amnhī nhīpêx anhÿr o ri ixpa kēnā. Nom te kormā ixtīr tūm nē ixpa kaxyw ixte tām kêt pyrāk. Kwa axte inhmā mēmoj jarē nā? Anē.

²¹ Hāmri nhūm kām:

—Nā kormā mēmoj pyxi nē arīk. Na ka amā akukrêx rax prām tÿx o amā Tirtūm prām jakre. Jakamā ma akupÿm tē nē akukrêx rax o wēnē hpa nē hpānhā kàxpore jamÿ nē ma mē kēp amrakati xwÿnhjē mā ōr pa. Hāmri nē rī akupÿn ixwÿr tē nē rī ixkōt apa ho apa. Anē.

²² Hāmri nhūm kuma nē tee ri amnhī kukamā hamaxpēr. Kām hikukrêx rax japē nē kām kamā ĩhkra karo hprām kêt nē. Hāmri nē tee ri Jejus kot ā kām hā karō anhÿrja ma nhūm ja kēp omnuj nē nhūm ma akupÿm htēm kurē kumrêx.

²³ Hāmri nhūm Jejus tee ri omu nē mē inhmā:

—Hēxta waa nē. Kojā mē hikukrêx rūnh xwÿnhjaja ohtō nē kām mē hikukrêx japē xāj Tirtūm mē wa ixri htīr tūm nē pa ho pa hkêt nē. Wa ixte amnhī nhīpêxja mē kēp hihtÿx. ²⁴ Mē kām hikukrêx rūnh mā ĩhkra karo hprām kêt rāhā tee ri kām Tirtūm kōt amnhī nhīpêx prām kaprÿ. Te ho mēhō kot menh kagō hā hkre nē kām kagō katōk prām kêt rāhā kām guhkrax kām ār prām kaprÿta pyrāk. Anē.

Nhūm pre ā Jejus mē inhmā kapēr anē. ²⁵ Hāmri pa mē kuma nē tee ri amnhī kukamā ijamaxpēr nē kām:

—Kwa mē ixpiitā mē inhmā mē ixkukrêx japē kēnā. Jakamā xā kot paj mē ixpiitā nhÿrmā war ari ixtīr tūm nē ixpa ho ixpa hkêt nē nā? Anē.

²⁶ Hāmri nhūm mē inhmā:

—Nā kot kaj mē amnhī krā hkōt mē amā mē akukrêx japēja mā anhūrer kêt nē. Ām Tirtūm pix na hte ja kaxyw tanhmā mē akrā hto ka mē amā akukrêx japē hkêt nē. Jao ra mē apē Tirtūm mē wa ixri atīr tūm nē mē apa ho mē apa mā xwÿnh. Anē.

²⁷ Hāmri nhūm Simāw Pêtre kām:

—Kwa no we mē pajaja Pahihti? Na pa prem agryk ā mēmoj piitā hkaga hpa nē akōt ixpa ho ixpa. Jakamā kot paj mē nhÿrmā war ari ixtīr tūm nē ixpa ho ixpa nā? Anē.

²⁸ Hāmri nhūm kuma nē mē ixpiitā mē inhmā:

—Tÿ. Kot paj nhÿrmā mēmoj piitā ho nyw pa hāmri nē ixte mē ho amnhīptār o ixkri xā maati kamā nhÿ nē mē piitā mē kot tanhmā amnhī nhīpêx to hā mē omunh xā hkōt tanhmā mē harēnh to. Tā mē kajaja mē ate ixkōt apa ho apa xwÿnhjaja kot kaj mē inhmā Ijaew kot amnhī nhīpêx ā mē omunh xā hkōt ahpÿnhā tanhmā inhmā mē harēnh to. Mē mex ā mē harē rÿ mē mex kêt ā

mê harê. Kot kaj mê ã inhmã mê harênh anê. ãm hãmri na pa mê amã ixkapêr anê.

²⁹—Nê ka mê atõ inhmã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho apa kaxyw akwýjê re nê ma inhmã mêmoj to anhÿr o ri apa. Tanhmãan anhõrkwÿ rÿ atõ rÿ atõx re. Rÿ aprõ nê akrajê re. Rÿ akatorxã mê anhĩpêxã wa are. Rÿ akukrêx piitã rer pa hãmri nê ma mê piitã mê kãm ixkapêr o mê ahkre ho ri mê hkõt apa. Hã kot paj mê apumu nê mê ato mex rax nê. Hãmri ka mê ma mê hkõt apa nê mê kãm ixkapêr jarênh o apa nhũm mê kot mê amar xwÿnh kwýjaja mê ama nê kãm mê akĩnh nê. Nê ra mê ate akwýjê rer par tã mê tãmjaja te mê apê mê hkra rÿ mê htõ rÿ mê htõx pyrãk o mê anhĩpêx nê mê ato mex o pa. Hãmri ka mê nhÿrmã ty nê ma Tirtũm mê wa inhõ krĩ hwÿr api nê wa ixkuri amex kumrêx nê atũr tũm nê apa ho apa. ³⁰ Nom kwa kêr ka mê amnhĩ tã ja ma nê amnhĩ to rũnh xwÿnh ã amnhĩ kamnhĩx kêt nê. Jar mê kot amnhĩ to rũnh ã amnhĩ to jarkrar xwÿnhjaja koja mê nhÿrmã amnhĩ to hkryre hã amnhĩ pumu. No jar mê kot amnhĩ to hkryre xwÿnh ã amnhĩ jarênh xwÿnhjaja koja mê nhÿrmã amnhĩ to rũnh ã amnhĩ pumu. Anê.

20

Jejus kot nhÿrmã hkrajê ho mex ã harênh Rõmãn 9.14-16

¹ Nhũm Jejus arĩ mê ixte hkõt ixpa ho ixpa xwÿnhjê mã awjarê nê mê inhmã:

—Nê kot paj nhÿrmã tanhmã mê ato mex to. Te ixpê hpur nhõ dõn kot amnhĩ nhĩpêx pyrãk o mê anhĩpêx. Koja pur nhõ dõnja ihpur kãm mêmo xõ ra hkã hpa nhũm omu hãmri nê kaxyw mê àpênh xwÿnhjê japêr kaxyw ma gãm tẽ. Nê gáp xa nê mê kãm akir nhũm mê hã akuprõ. ² Hãmri nhũm mê kãm: “E. Kot kaj mê jarãhã inhmã ixpur kãm apê. Kot kaj mê inhmã axàpênh o amÿkry pa hpãnhã mê kot apkati pixi hã mê àpênh pãnhã mê kãm amnhĩrer xãja kõt mê amã amnhĩre.” Anê hãmri nhũm mê kuma nê kãm: “Tõe. Nã kot paj mê amã apê.” Anê nhũm pur wÿr mê kurê nhũm mê ma kãm àpênh mã mra.

³—Tã nhũm arĩ kÿx mã myt tẽ nhũm pur nhõ dõn akupÿm gãm tẽ nhũm mê hkwyja arĩ kuhê. ⁴ Nhũm tee ri mê omu nê mê kãm: “Kwa mon ka mê axàpênh kêt nê arĩ akuhê? E. Mê ma wamtajê hkõt mra nê inhmã apê pa hpãnhã mê amã amnhĩrer mex nê.” Anê. ⁵ Hãmri nhũm mê kuma nê ma mê hkõt mra. Tã nhũm ra myt kaxkwa nhĩpók ri ajêt nhũm hpur nhõ dõnja mã hkwyjê ho anê nê. Kê axte mê hkõt jajê jano nhũm mê ma mê hkõt mra. Tã nhũm ra myt ahpanh grire nhũm ma akupÿm kêwe gãm tẽ nê mã mê ho anê nê axte mê hkõt jajê rê.

⁶—Tã nhũm ra myt grire nhũm ma akupÿm kêwe gãm tẽ nê jajê pumu nhũm kê wem arĩ gáp kuhê. Hãmri nhũm tee ri mê omu nê mê kãm: “Kwa mon ka mê axàpênh kêt nê atÿx gáp akuhê ho akuhê?” Anê. ⁷ Hãmri nhũm mê kãm: “Nã mêhõ kot mê inhmã mê ixàpênh ã karõre hã.” Anê. Hãmri nhũm mê kãm: “Tõe. Mê ma mê hkõt ixpur wÿr mra nê inhmã mãn apê.” Anê hãmri nhũm mê kuma nê ma hkwyjê hkõt mra.

⁸—Tã nhũm ra kamãt. Hãmri nhũm hpur nhõ dõnja kãm àpênh xwÿnhjê krãhtũm wÿr tẽ nê kãm: “E. Ma mê hwÿr tẽ nê mê kãm anê kê mê àpênh kaga nê man akõt mra ka inhmã mê kãm amnhĩre. Nom kêr ka hapu hã mê mõi xwÿnhjê kumrêx mã amnhĩre nê wam mê mõi xwÿnhjê ho hapu nê mê kãm amnhĩre.” Anê. Hãmri nhũm kãm: “Tõe. Nã kot paj mê ho anê.” Anê. ⁹ Hãmri

nê ã mē kām amnhīrer anē. Hapu hã mē mrar xwýnhjê kumrêx mã amnhīre. Te mē kot kwýhtã àpênh o amýkry pyrãk o nhũm hpãnhã mē kām amnhīre. ¹⁰ Hãmri nhũm wam mē mrar xwýnhjaja ja hã mē omu nē hkĩnh nē. Hãmri nē htýx hamaxpêr o: “Nà kot paj xep kãxpore jamýnh rax o mē hakre. Ixãpênh rax o ixte mē hakrenh kênã.” Anhýr tã no nhũm mē piitã mē kām amnhīrer o axpên pyrãk. Ra pur nhõ dõn kot kãm hã karõ xã hkõt. ¹¹ Hãmri nhũm mē hamý nē tee ri hkre kamã omu nē we ra hpur nhõ dõnja kamã gryk nē. ¹² Hãmri nē hwýr mra nē kãm: “Kwa jajaja na mē amã àpênh o ore pyxi nē. No kêt mē pajaja na pa mē kwýhtã ixãpênh rax o kamãt. Arĩgro htýx kãm ixãpênh o ixãm o ixtã kamãt tã ka pêr ãm mē inhmã amnhīrer o axpên pyrãk. Kwa na ka mē ixtomnuj nē.” Anē. ¹³ Hãmri nhũm mē kuma nē mē kãm: “Tk. Nà na pa mē atomnuj kêt nē. Na pa kwýhtã tanhmã mē amã amnhīrer to xã jarê ka mē inhma nhũm ja mē amã mex nē ka mē ma hwýr axãpênh mã mra. ¹⁴ Kwa mē akãxpore jamý nē ma mra. ãm pa inhmã hprãm xã hkõt na pa ã mē amã amnhīrer anē. ¹⁵ Ixkãxpore jakamã kot paj nhãm inhmã mēhõ mã õr prãm xã hkõt kãm kugõ. Tã ka mē ã mē hã ixkamã agryk anē. E mē akãxporeja mý nē ma mra.” Anē. Nhũm ã hpur nhõ dõn mē kãm kapêr anē. ã mē ujarênh kot anhýr. Anē.

¹⁶ Nhũm pre ã Jejus mē inhmã ujarênh anē nē mē inhmã:

—Ja pyrã nē wam mē ate ixkõt amnhī xunhwýr xwýnhjaja nē hapu hã mē kot kormã ixkõt amnhī xunhwýr mã xwýnhjaja kot paj nhýrmã mē apiitã mē ato mex kumrêx o axpên pyrãk. Anē.

*Jejus kot htyk kukamã amnhī jarênh
Makre 10.32-34; Rukre 18.31-34*

¹⁷ Tã nhũm Jejus mē inhmã anē pa mē ixrohã ma Jerujarê hwýr mõ. Mē ohtõjê hkõt mõ. Hãmri nhũm Jejus mē ixpê 12jê mã anē nē mē ixkwýjê hkãx ã mē inhmã kapêr kaxyw ahte hapu hã mē ixto mõ. ¹⁸ Hãmri nē mē inhmã amnhī kukamã tanhmã amnhī jarênh to nē mē inhmã:

—E na pu mē ra Jerujarê hwýr mõ. Kamã koja mē pahkwýjaja inhīpêx kati nē. Koja mē patre krãhtũmjê mē Mojes kapêr o mē ahkre xwýnhjê nhĩhkram ijaxã nhũm mē kot ixpĩr kaxyw ixtã amýnê. ¹⁹ Koja mē kãm ixkurê xwýnhjaja ixpynê nē Rõm nhõ xwýnhjê nhõ põristijê hwýr ixto tē nē mē kãm tanhmã ixto hêx to. Hãmri nhũm mē kuma nē mē mar xã hkõt tanhmã inhīpêx to. Nhũm mē hkwyjaja ixtã hpêr o axkê nē ixtã akunha nhũm mē hkwyjaja ixto kapêr punuj nē tanhmã ijapry hto nē ixtak. Hãmri nē ma ixto tē nē pĩ kahpa hã inhõ nē ixpĩ. ã koja mē inhīpêx anē. Nom kot paj ixyk ã ixtã apkati axkrunêpxi nhũm Tirtũm akupým ixto ixtĩr. Anē.

Xiakre mē Juãw wa katorxã kot wa ho Jejus wýr ã harênh

Makre 10.35-45; mããnênh Rõmãn 12.3, 12.10, 12.16; Epes 4.2; Piripos 2.3-8; Xiakre 4.6; Wam Pêre 5.3

²⁰ Tã nhũm Jepetew prõja amnhī kõt Jejus wýr hkra Xiakre mē Juãwja wa o tē. Kot wa ho Jejus wýr kaxyw hwýr wa o tē. Mē ixpyrã nē wa kot Jejus kõt pa ho pa xwýnhjê hõ na pre wa nhũm wa katorxãja Jejus wýr wa o tē. Hãmri nē kutã hkõnkrã ho tēm nē nhý ²¹ nhũm kãm:

—Pa mo na? Anē.

Hãmri nhũm kãm:

—Ma ixkrata na pa ixte wa ho awýr kaxyw awýr wa o tē. Xê kot kaj nhýrmã ate mē piitã mē hõ amnhĩptãr kaxyw nhý nhũm ixkrata wa akutã anhījê nē

wa kêp anhô kôwenatô nê akutã anhîjê nê wa ato nhÿ. Ja prãm xaj na pa ã wa ho awÿr anê. Anê.

²² Hãmri nhũm kuma nê Xiakre mê Juãw wa omu nê wa kãm:

—Nà na war akatorxàja htÿx ã war ato ixwÿr anê. Koja mê tokyx ipÿ kot paj amnhî xà htÿx kãm ijamak kãm ty. Tã xà koja mê ixpyrà nê ã war anhîpêx anê ka wa ixpyrà nê amnhî xà htÿx kamã ajamak rax kãm ty nà? Anê.

Hãmri nhũm wa kãm:

—Tÿ. Nà kot pa wa ijaxwÿja anê nê apyrà nê amnhî xà htÿx kãm ijamak kãm ty. Anê.

²³ Hãmri nhũm wa kãm:

—Nà ãm hãmri na ka wa amnhî jarê. War ate ixpyrà nê ixkôt amnhî xà htÿx kãm ajamak kãm atyk mã kênã. Tã nom war akatorxà kot war ato ixwÿrta ã kot paj tanhmã war amã nê hkêt nê. Kêt inhô Papaj tãm koja ixkaxyw mêhõ japêr nhũm inhîhkô hã nhÿ. No pa kot paj amnhî kaxyw mêhõ jarênh kêt nê.

Anhÿr o wa kãm kapêr. ²⁴ Hãmri pa mê ixte wa uràk nê Jejus kôt ixpa ho ixpa xwÿnhjaja wa katorxà kot ã wa ho Jejus wÿr anhÿrja ã kuma nê wa kamã inhgryk nê. Hãmri nê axpên mã ixkapêr o:

—Tk. Nà koja Juãw mê Xiakre wa nhÿrmã kêp ô kôwenatô nê mê pahto amnhîptàr kêt kumrêx. Anê.

²⁵ Nhũm Jejus mê inhma nê amnhî wÿr mê ixpiitã mê inhmã hpa ho apê nê mê inhmã:

—E mê amnê ixwÿr axkamê pa mê amã awjarê mãn. Anê.

Hãmri pa mê hwÿr axkamê nhũm mê inhmã:

—E mê inhma. Na hte Ijaew kêt xwÿnhjê nhõ pahijaja ã amnhî nhîpêx anhÿr o ri pa nê amarî hkrî xà kamã hkrî ho hkrî. àhpumunh tÿx jakamã amarî ixkre hkre jakry kamã hkrî ho hkrî nê kãm mê àpênh xwÿnhjê pix mã mêmô mê àpênh ã karô. Na htem ã amnhî nhîpêx anhÿr o hkrî. Nê mê kot mex ã harênh kaxyw tanhmã mê ho mex to ho pa. ²⁶⁻²⁷ Tã no mê kajaja. Kêr ka mê ho mê uràk kêt nê. ãm te amarî ri mê apa pyràk o axpên nhîpêx o ri apa. Nê te mê apê mê kãm axàpênh xwÿnh pyràk o amnhî nhîpêx o ri mê hkôt apa. No kêr ka mê ho amnhîptàr mã ajamaxpêr o ri apa hkêt nê. ²⁸ Mê ate mêmôj tã pa ixkutã anojarê ho apa kaxyw na pa pre mê awÿr ixwÿrk kêt nê. Ixte amarî mêmôj to mê kamjaja mê akutã inhnojarê ho ixpa kaxyw na pa pre mê awÿr wrÿ. Nê mê ate ixkôt amnhî xunhwÿr xwÿnhjê nê ixtyk kaxyw na pa pre wrÿ. Anê.

Jejus kot no hkre xwÿnh wa ho mex ã harênh

Matêwre 9.27-31; Makre 10.46-52; Rukre 18.35-43

²⁹ Tã pa mê Jejus kôt kormã Jerujarê hwÿr ra Jeriko htêp o mô. Hãmri nê kurũm ixkaton mô nhũm mê ohtô nê mê ixkôt mra. ³⁰ Nhũm pry nhîhkjê hã no hkre xwÿnh wa àhwÿr o hkrî xwÿnhja wa amnhî wÿr mê inhmrar mar o nhÿ. Mê ohtô nê Jejus kôt mê mrrar xwÿnhjê mrrar ma nê mê kãm:

—Kwa mo na? Mêmôj wÿr na ka mê axohtô nê mra? Anê.

Hãmri nhũm mê wa kãm:

—Nà Jejus pê Najare nhõ xwÿnhhta kôt na pa mê mra. Anê.

Hãmri nhũm wa mê kuma hãmri nê kàx pê Jejus mã kapêr nê kãm:

—Pa Pahihti? E apê mê inhô Pahihti mex na ka. Te apê amnepê m anhîgêt pahihti Tawita pyràk. Jakamã kwa wa ixkamã axukaprî nê akupÿm wa ixto mex. Anê.

³¹ Hãmri nhũm Jejus kôt mê môr xwÿnhjaja wa kuma nê wa kãm:

—Tk. Kwa war akapër kêt nê nhÿ nà. Anê.

Tã no nhÿm wa âm mē kuma nē xatã amnhĩ to kuwÿ. Kàx pē amnhĩ to kuwÿ. ³² Hāmri nhÿm Jejus wa kuma nē xa nē wa omu nē wa kām:

—Pa mo na? Tanhmã kot pa wa ato? Anê.

³³ Hāmri nhÿm wa kām:

—Nà akupÿm wa inhmã wa ixrīt mex prãm. Anê.

³⁴ Hāmri nhÿm kām wa hkaprĩ nē wa no htok nhÿm wa akupÿm rīt mex kurê kumrêx. Hāmri nē rīt mex ã amnhĩ pumu nē hkĩnh tÿx nē ma Jejus kôt hkwyjê hkôt mō.

21

*Jejus kot Jerujarê hwÿr àr ã harênh
Makre 11.1-11; Rukre 19.28-40; Juãw 12.12-19*

¹ Tã nhÿm Jejus kormã Jerujarê hwÿr kormã mō. Pa mē hkôt mō nē ra Petake hwÿr ixãhtêp o mō. Hixêt pē Oriwêhti kahti ri na pre krĩja xa. Jakamã pa mē wa hwÿr ixãhtêp o mō nhÿm Jejus mē ixte hkôt ixpa ho ixpa xwÿnhjê wa ho axkrut nē amnhĩ kukamã wa kumê. ² Nē wa kām:

—E wa ma krĩ mÿj wÿr mē ixkukamã wa tē. Nē wa hwÿr axà nē nhÿri jumênre mē hkra wa kām ê nē wa âm xwÿnh wa omu hāmri nē kām ê xa hpôt nē man akupÿn amnê hamê wa o tē. ³ Kojã mēhō ja hã war apumu nē hã tanhmã war amã kapër to ka wa kām ã ijarênh anê nē kām: “Nà mē panhō Pahihti na hã karō pa wa hwÿr tē.” Anhÿr o wa kām ijarê. Hāmri nhÿm war ama nē war amã ör kurê kumrêx. E wa ma hwÿr tē. Anê.

⁴ Tirtÿm kapër ã kagã htÿm ra kot ja kukamã harênh. Na pre ra Tirtÿm nhÿ hã kapër xwÿnhjê hō ja jarê nē hã kagã ho:

⁵ Pa Jerujarê nhō xwÿnhjaja. Kwa mē tee ri amnhĩ kukamã ajamaxpêr ho amã ma hkêt nē. Ota mē anhō pahi nywta ra jumênre hã nhÿ nē mē awÿr hpôx o tē. Te kot amnhĩ to grire xwÿnh pyrãk o amnhĩ nhĩpêx nē tē.

⁶ Anhÿr o kot hkukamã harênh jakamã nhÿm Jejus amnhĩ kukamã ja wa kumê hāmri nhÿm wa ma hwÿr htêm kurê kumrêx. ⁷ Nē krĩta wÿr pøj nhÿm Jejus kot wa kām harênh xà hkôt nhÿm wa jumênreta pumu. Hāmri nē hamê wa kām ê xà hpôt nē ma Jejus wÿr wa o tē. Hāmri nē kaxyw amnhĩ xê hkwy hkwrÿ nē kām ho jumênre nywta kô kahty. Nē kām ho htÿx nē o xa nhÿm Jejus hã nhÿ nē hã mō. ⁸ Kormã Jerujarê hwÿr hixêt ã àpir o mō. Nhÿm mē kot omunh o kuhê xwÿnhjaja hkĩnh nē ma hkukamã pry ho mex kaxyw amnhĩ xê hkwyptyr ho mō. Nē pō hkwy jakã nē utyr o mō. ⁹ Nhÿm mē hkwyjaja Jejus kumã mra nhÿm mē hkwyjaja hapu hã hkôt mra. Nē piitã kãx pē Tirtÿm mex o mex ã harênh o hkôt mō nē harênh o:

Ota Tirtÿm kot mē pahwÿr mênh xwÿnhnta ra pøj. Âm hāmri na mē pahwÿr wrÿ. Ja na mex kumrêx. Kêp mē panhō Pahihti mex na. Âm hāmri na pre Tirtÿm mē pahwÿr kumê. Tirtÿm mex kumrêx. Âm mex o mex.

Anhÿr o Jejus kôt Jerujarê hwÿr harênh o mō. Kot mē ho amnhĩptãr kurê kumrêx ã hkamnhix jakamã hkĩnh nē hkôt ã harênh anhÿr o mō. ¹⁰ Hāmri nhÿm krĩ nhō xwÿnhjaja tee ri mē kuma nē axpên mã:

—Kwa mēhō na we hpôx o mō nhÿm mē ã hkôt harênh anhÿr o mō? Anê.

¹¹ Hāmri nhÿm Jejus kôt mē mrar xwÿnhjaja mē kuma nē mē kām:

—Nà Tirtÿm nhÿ hã kapër jarênh xwÿnh pē Jejus na. Kêp Garirej kamã krĩ pē Najare nhō xwÿnhnta na. Anê.

*Jejus kot Tirtûm nhôrkwÿ hwÿr àr ã harênh
Makre 11.15-19; Rukre 19.45-48; Juãw 2.13-22*

¹²⁻¹³ Tã hãmri nhùm Jejus Jerujarê wÿr axà nê jumênre rùm wrÿ nê ma Tirtûm mã amnhÿ jarênh xà hã ixkre hwÿr tê nê axà. Hãmri nê tee ri mē kot tanhmã ixkre kamã amnhÿ nhÿpêx to hã mē omunh o xa. Nhùm mē axtem nê môx nê ôwêhti nê tuuti ho wênê ho kuhê. Mē kot haprôr nê Tirtûm mã amnhÿ jarênh kaxyw kãm hpar nê ôr kaxyw mē kãm ho wênê ho kuhê. Nom axtem nê mē kãm hã ohtô rax kãm mē kãm ho wênê. Hãmri nhùm Jejus mē hwÿr axà nê tee ri mē omu nhùm ja kêp omnuj tÿx kumrêx. Hãmri nhùm mē hwÿr tê nê mē kot kâxpore ho pinhpanh xwÿnhjê pê mē ô mêsti rênha pa. Nê mē kot tuuti ho wênê xwÿnhjê pê hkrÿ xà hkujate nê rênha pa. Hãmri nê mē kãm:

—Tk. Kwa Tirtûm kapêr ã kagã htùm kot ixkreja jarênh kot:

Inhôrkwÿja ãm mē ate inhmã amnhÿ jarênh xà hã ixkre pix kaxyw na. Anhÿr o kot harênh tã ka mē axtem nê kamã ã amnhÿ nhÿpêx anê. E kwa mē ajapôx tokyx anê. Anê.

Hãmri nê mē kator pa nhùm mē ma hapêx. ¹⁴ Hãmri nhùm mē no hkre xwÿnhjaja nê mē hyk o mē pa xwÿnhjaja mra nê agjê nê Jejus kutã kuhê nhùm mē omu nê akupÿm mē ho mex. ¹⁵⁻¹⁶ Hãmri nhùm mēhprÿ hkwÿjaja hwÿr mra nê kuri kãm mex o mex ã gre nê kãm grer o: Amex kumrêx Pahihti.

Tirtûm na pre mē ixwÿr amê.

Kot kaj te anhÿgêt Tawi pyrà nê mē ixto amnhÿptar o apa.

Anhÿr o kãm grer o kuhê. Hãmri nhùm patre krãhtùm mē Tirtûm kapêr tùm o mē ahkre ho mē pa xwÿnhjaja tee ri ã mē grer anhÿr ã mē kuma. Nê tee ri Jejus kot mē no hkre xwÿnhjê mē mē hyk o mē pa xwÿnhjê ho mex ã omunh o kuhê nê gryk nê Jejus wÿr tê nê kãm:

—Kwa na mēhprÿjaja mē grer kãm ã ajarênh anê ka mē mar kêt nê? Mē grerja mexti hã. Anê.

Hãmri nhùm mē kãm:

—Tÿ ixte mē mar kênã. Tirtûm kãm hprãm xà hkôt na mē ã inhmã inhmex o inhmex ã ixtã grer anê. Tirtûm kapêr ã kagã htùm kot ã mē hkukamã harênh kot anhÿr. Mē harênh kot:

Koja mēhprÿjaja Pahihti mã mex o mex ã grer o kuhê.

Anhÿr o kot mē hkukamã harênh kênã. Tã mân ka mē kormã kamã harênh kêt jakamã na ka mē ja jarênh mar kêt nê. Kwãr mē mãmri ã inhmex ã grer anê.

¹⁷ Anhÿr o mē kãm kapêr hãmri nê mē inhmã anê pa mē ixkreta rùm ijapôj nê ma akupÿm Petãn wÿr mra nê kamã amnhÿm hikra.

*Jejus kot mêmô hpâr mã kapêr ã harênh
Makre 11.12-14; mãânên Xiakre 1.6*

¹⁸ Tã nhùm kwÿhtã nhùm Jejus kãnhmã nhÿ nê mē inhmã anê pa mē ixrohã ma akupÿm Jerujarê hwÿr mra. Hãmri nê kormã mô nhùm Jejus pry kahti ri ra kãm prãm nê. ¹⁹ Hãmri nê mêmô pÿ pê fikêhti jarênhja pumu nê kot ô hkwÿ rênha nê hkrêr kaxyw hwÿr màt. Hãmri nê tee ri ô japêr nhùm ô hkêt nê ãm hô hipix harir. Hãmri nhùm tee ri omu nê kãm:

—E kot kaj axte axô hkêt kumrêx.

Anhÿrja o nhùm grã par kurê kumrêx. ²⁰ Hãmri pa mē ixte hkôt ixpa ho ixpa xwÿnhjaja omu nê Jejus mã:

—Kokÿÿ. Kwa tanhmã na we amnhÿ nhÿpêx to nê grã kurê kumrêx? Anê.

21 Nhũm mẽ inhmã:

—Nà kot kaj mẽ icipyrã nê fikêhti kot tanhmã amnhĩ nhĩpêx to kaxyw Tĩrtũm mã ajamaxpêr tỳx nê nhũm amã hprãm xà hkôt amã tanhmã hipêx to. Nom kêr ka mẽ ajamaxpêr kati ho tee ri hkukamã ajamaxpêr kêt nê. ãm kaxyw Tĩrtũm kôt ajamaxpêr tỳx nê nhũm mẽ amã tanhmã mẽmoj nhĩpêx to. ãm hãmri na pa mẽ amã ja jarê. No ãm ja pix kêt. Kot kaj mẽ mãânên hixêt mũj mã akapêr nê kãm: “E anhyr xata rùm akato nê ma tẽ nê gô rax kãm mrô.” Anê nhũm amar xà hkôt ã amnhĩ nhĩpêx anê.

22—Nê kot kaj mẽ mẽmoj tã Tĩrtũm wỳ nê kaxyw kãm ajamaxpêr tỳx kãm hã awỳ nhũm amã mẽmoj prãm xwỳnhta gô. Anê.

*Mêhõ nhỹ hã Jejus kot mẽ ahkre hã harênh
Makre 11.27-33; Rukre 20.1-8*

23 Nhũm arĩgro hõ hã nhũm Jejus kêwe axte Tĩrtũm mã amnhĩ jarênh xà hã ixkreja wỳr axã nê kamã mẽ ahkre ho nhỹ. Mẽ kãm tanhmã mẽ kot amnhĩ nhĩpêx to nê nhỹrmã Tĩrtũm mẽ wa kuri htĩr tũm nê pa kaxyw tanhmã mẽ kãm kapêr to ho nhỹ. Hãmri nhũm Ijaew krãhtũmjê mẽ mẽ õ patre krãhtũmjaja hãmri hwỳr mra nê hêx rom mẽmoj tã hkukja nê kãm:

—Kwa mẽ inhmã amnhĩ jarê. Mêhõ nhỹ hã na ka hte ã amnhĩ nhĩpêx anhyr o apa? Na ka hte akupỳm mẽ ho mex o apa nê tanhmã mẽ ahkre hto ho apa. Xà amnhĩ krã hkôt na ka hte ã amnhĩ nhĩpêx anê nã? Anê.

24 Hãmri nhũm mẽ kãm:

—Nà kot pa ixkumrêx mẽmoj tã mẽ akukja. Ka mẽ inhma nê tanhmã inhmã harênh to pa rĩ kormã mẽ amã amnhĩ jarê. 25-26 Finat Juãw Paxis ã kot paj mẽ akukja. Mêhõ nhỹ hã na pre hte mẽ hkrã kumrãr o pa? Xà amnhĩ krã hkôt nã? Xà Tĩrtũm nhỹ hã? E mẽ atõ inhmã ja jarê. Anê.

Hãmri nhũm mẽ kuma nê tee ri kot tanhmã kutã kãm harênh to hkukamã hamaxpêr pẽ axpên pumunh o kuhê nê axpên mã:

—Kwa tanhmã kot puj wem kãm ja jarênh to? Or mẽ kot mar o kuhê xwỳnhjaja na htem kêp Tĩrtũm nhỹ hã kapêr jarênh xwỳnh ã harê. Tã kot puj mẽ kãm kot amnhĩ krã hkôt kot mẽ hkrã kumrãr ã harê nhũm mẽ tee ri mẽ pama nê mẽ pakamã gryk tỳx nê. Nê mẽ paxêx rom ã mẽ pahte kãm pakapêr anhyr ã mẽ pahpumu nê kên o mẽ pahtak o mẽ panhĩmex. No kot puj mẽ kãm Tĩrtũm nhỹ hã kot mẽ hkrã kumrãr ã harê hãmri nhũm mẽ pamã: “Kwa ã kot anhyr kênã na ka prem kapêr ma nê hkôt ajamaxpêr kêt nê?” Anê. Jakamã kot puj mẽ ja pymaj tanhmã kãm harênh to hkêt nê. Kot puj mẽ ãm kãm aa te mẽ pahte ja jarênh mar kêt pyrãk o harê. Anê.

Mẽ kot tanhmã Jejus mã nê nhũm kot ta pãnhã tanhmã mẽ kãm nê pymaj nhũm mẽ tee ri kãm tanhmã nê hprãm kaprý o kuhê. 27 Hãmri nê kãm:

—Konên. Mẽ ixte mẽhõ nhỹ hã kapêr o pa hã omunhre hã. Anê.

Hãmri nhũm mẽ kuma nê mẽ kãm:

—Tk. Tôe kot pa xep ijaxwỳja mẽ amã tanhmã amnhĩ jarênh to hkêt nê. Ijaxwỳja ixte mẽhõ nhỹ hã ã ixte amnhĩ nhĩpêx anhyr o ri ixpa hã amnhĩ pumunhre hã. Anê.

*Mêhõ my mẽ hkra wa pijakrut ã wa harênh
Matêwre 7.21-23; Rukre 7.29-30*

28 Hãmri nhũm Jejus axte Ijaew krãhtũmjê mẽ mẽ õ patre krãhtũmjê mã kapêr nê mẽmoj tã kuxi nê tanhmã mẽ kãm ujarênh to nê mẽ kãm:

—E pa mẽ amã awjarê ka mẽ inhma. Koja mẽhõ hkra my hamêxkrut. Hãmri nê hkra kot waja mã tanhmã kapêr to nê kãm: “E kêr ka jarãhã ma tẽ nê inhmã

pur kãm apê.” Anê. ²⁹ Hãmri nhũm kuma nê pur mã htêm kaga nê hitôt nê. Tãã no ãm hã ahtũmre nê tanhmã hamaxpêr to hãmri nê ma hwÿr tẽ nê kamã àpênh o xa. ³⁰ Hãmri nhũm wa hipêêxàja hpãnhã hkra kot hapu hwÿr tẽ nê mã kãm kapêr anê nê kãm: “E kêr ka ajaxwÿja atô hkôt tẽ nê wa inhmã apê.” Anê nhũm kuma nê kãm: “Tôe. Nà kot paj ma tẽ.” Anhÿr tã no ãm hõta kĩnhã htêm kêt nê.

³¹ —Jakamã e. Nhÿ hkra na pre hipêêxà kapêr ma nê hkôt amnhĩ nhĩpêx nê kapêr nhĩrôp ãm kêt nê? Xà kot waja nà? Xà kot haputa? E mẽ atô tanhmã inhmã wa harênh to. Anê.

Hãmri nhũm mẽ kuma nê kãm:

—Nà kot wata. Kot wata na hitôt tã tanhmã hamaxpêr to nê ma tẽ nê kãm apê. Anê.

Hãmri nhũm mẽ kãm:

—Tÿ ãm hãmri na ka harê. No mẽ kajaja te mẽ ate hkra kot haputa kot amnhĩ nhĩpêx pyrãk. Mẽ ate Tĩrtũm kapêr kôt amnhĩ nhĩpêx o apa hã amnhĩ jarênh tã hkwȳm ri amnhĩ nhĩpêx o apa. Te mẽ ate kot hapu kot hipêêxã mã àpênh ã amnhĩ jarênh tã kãm àpênh kêeta pyrãk. No kêt mẽ kot amnhĩ tomnuj o mẽ pa xwÿnh kwÿjaja na mẽ arom Tĩrtũm kapêr ma nê hkôt amnhĩ nhĩpêx. Jao ra tãm amnhĩ nhĩpêx o pa. Jakamã mẽ arom ma kaxkwa hwÿr pa kaxyw ra tãm nê. ãm hãmri na pa mẽ amã ixkapêr. ³² Na ka mẽ finat Juãw Paxis ã ixkukja. Juãw Paxisja na pre hte mẽ ate tãm amnhĩ nhĩpêx ã mẽ amã karô ho pa. Tã no ka mẽ ãm ama nê ãm ama nê aa kapêr kôt amnhĩ nhĩpêx kêt nê. Nom mẽ kot amnhĩ tomnuj o mẽ pa xwÿnh kwÿjaja mẽ arom kuma nê Tĩrtũm kôt amnhĩ nhĩpêx. Ka mẽ ja hã mẽ omu nê ãm mẽ omu nê mẽ urãk nê ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr kêt nê. Anê.

Mẽ àpênh punu xwÿnhjê jarênh

Makre 12.1-12; Rukre 20.9-18

³³ Nhũm Jejus arĩ Ijaew krãhtũmjê mẽ mẽ ô patre krãhtũmjê mã kapêr. Nê mẽ kot tanhmã hipêx to hkukamã mẽ kãm tanhmã amnhĩ jarênh to. No ãm amnhĩ tã kuxi nê mẽ kãm awjarê nê mẽ kãm:

—Koja mēhõ mẽ kot kãm pur kãm àpênh kaxyw hkwȳjê mã karô nhũm mẽ ma hwÿr mra nê kamã mẽmo hy hkre nê hkre pa. Hãmri nhũm hpur nhõ dõn nhÿhÿm nojarêr nê kãm mẽ àpênh xwÿnhjê mã tanhmã hpur jarênh to nê mẽ kãm: “E or ixpur nõ. Kê kamã mẽmoj kà hpa ka mẽ mãmrĩ kamã axujamÿnh pa nê ho axkjê. Nê ixkutêp inhmã inhõ jaxwÿ nê mãmrĩ anhõ tanhmã ho hprãm xà hkôt tanhmã ho.”

—Anhÿr o mẽ kãm kapêr hãmri nê ma nhÿhÿm mõ. ³⁴ Tã nhũm ra pur kãm mẽmoj hkã pa nom nhũm hpur nhõ dõn arĩ krĩ hõ kamã hã ujahkre ho ri pa htã kuri kãm àpênh xwÿnhjê ho axkrunêpxi nê akupÿm mẽ hwÿr mẽ kurê. Mẽ kot mẽ kãm hkwȳ nhõr nhũm mẽ ma kot kãm o mõr kaxyw nhũm ma mẽ hwÿr mẽ kurê. ³⁵ Nhũm mẽ ma hwÿr mõ. Mõõ nê ra hwÿr pøj nhũm mẽ amnhĩ wÿr mẽ omu nê axtem nê mẽ homnuj nê. Nê mẽ unê nê ja tak nê ja pĩ nê hõja nhũm mẽ kên o htak hãmri nê amnhĩ nê wa hano nhũm wa ma akupÿm ÿ kamã mõ. ³⁶ Hãmri nhũm mẽ ô patrãwja tee ri wa omu nê hamaxpêr o: “Kwa nã na mẽ ixpê inhmã mẽ àpênh xwÿnhjê homnuj tÿx nê. Nà kot paj axte mẽ hwÿr mẽ hkwȳjê rê. Nom hpãnhã mẽ ho ohtô nê mẽ kurê. Kê mẽ ohtô nê mẽ hwÿr mõ nê tã inhmã inhõ hkwȳ jamÿ nê man ixwÿr o mõ.”

—Anhÿr o hamaxpêr hãmri nê mẽ hwÿr jajê rê nhũm mẽ ma akupÿm mẽ hwÿr mõ. Nhũm mẽ amnhĩ wÿr mẽ ohtô hã nê mã mẽ ho anê nê mẽ hipêx

kati nê nhũm mē ŷ kamã ma õ patrãwja wÿr akupÿm mō. ³⁷ Hãmri nhũm tee ri mē omu nê hamaxpēr o: “Héxta waa nê. Tanhmã kot paj amnhĩ nhĩpêx to? Nà kot paj pēr mē hwÿr ixkraja mãn mē. Inhmã hapê htÿx tã kot paj mē hwÿr kumê kê ma mē hwÿr mō. Hãmri nhũm mē kêp ixkra hã omu nê tanhmã ixpê ho hkêt nê. Nê tã inhmã kãm inhõja kwÿ gō.” Anê.

—Hãmri nê mē hwÿr kumê nhũm ma mō. ³⁸ Tã hãmri ra mē hwÿr hpôx o mō nhũm mē amÿm amnhĩ wÿr omu nê kêp hkra hã omu nê axtem nê hã axpên mã amÿnê nê axpên mã: “E onêj hpur nhõ dön krata tē. Koja nhÿrmã õ papaj mÿr pê amnhĩm hpur ã pykata pytà nê ho õ. Jakamã kwa pu mē hpÿr kurê kumrêx nê kêp hpur ho arík nê ho panhõ. E tokyj pu mē kupĩ ri.” Anê.

³⁹ —Hãmri nhũm ra tē nê mē hwÿr pøj nhũm mē unê nê hpur nê ho kato nê mã ho anê nê kupĩ. Æ mē ujarênh kot anhÿr. Anê.

⁴⁰ Nhũm pre ã Jejus mē kãm ujarênh anê. Hãmri nê hã mē hkukja nê mē kãm:

—E koja pur nhõ dönja hkra jarênh ma hãmri nê tãm mē hwÿr mō hãmri nê tanhmã mē hipêx to wehe? Anê.

⁴¹ Hãmri nhũm mē kãm:

—Nà koja ma akupÿm mē hwÿr mō hãmri nê mē homnuj tÿx nê mē himex pa. Hãmri nê hpãnhã nhãm hpur ã mēmojjê rē nhũm mē tã katat kôt kãm ãpênh o pa. Anê.

⁴² Hãmri nhũm Jejus mē kãm:

—Tÿ ãm hãmri na ka ã mē harênh anê. Kot mē ho anhÿr mã tãm kêñã. Mãn ka prem ra Tirtũm kapēr ã kagã htũm kot tanhmã ja jarênh toja ma? Harênh kot:

Mê kot kêñ o amnhĩm õrkwÿ nhĩpêx kaxyw nê kêñ maati pumu nê htÿx omnuj ã hkamnhĩx nê hkagata. Mê kot hkaga htã nhũm Tirtũm mē kurom mex o kot kêñ piitã hakrenh par ã omunh kurê kumrêx. Tirtũm kot kêñ maati mex ã harênh xwÿnhnta mē pamã mex o mex.

Æ Tirtũm kapēr ã kagã htũm kot ja jarênh kot anhÿr. ⁴³ Ja pyrã nê na pre ra Tirtũm amnhĩ kaxyw mē apê Ijaew xunhwÿ. Mê apê hkra nê hkôt mē ate amnhĩ nhĩpêx kaxyw amnhĩ kaxyw mē axunhwÿ. Tã ka mē axtem nê hkaga. Te mē kot kêñ maati pumunh nê mex kêt ã hkamnhĩx nê hkagata pyrãk. Jakamã koja mē apãnhã Ijaew kêt xwÿnh kwÿjê xunhwÿ nhũm mē arom hkôt amnhĩ nhĩpêx mex o pa. Jao ra mē kêp hkra nê. Anê.

⁴⁴ Nhũm pre ã Jejus mē kãm te kêp kêñ maati pyrãk o mē kãm amnhĩ jarênh anê. Hãmri nê axte amnhĩ tã kuxi nê mē kãm axte kêñ jarênh pyrãk ã amnhĩ jarê nê mē kãm:

—Nà kot kaj mē atõ ixkaga hãmri nê te mēhõ htÿx htêm nê kêñ pumunh kêt nê hã htêk nê tēm pyrãk o amnhĩ nhĩpêx. Jao ixkutã amnhĩ xãm. Rÿ ka tanhmã ajamaxpēr to nê ixkaga nhũm te kêñ maati kot anhĩpy tēm nê axõm par pyrãk o anhĩpêx ka mē amex kêt kumrêx. Anê.

⁴⁵ Nhũm pre ã mē kãm ujarênh kãm mē harênh anê. Hãmri nhũm patre krãhtũmjê mē Parijew nhõ xwÿnhjaja tee ri amnhĩ tã kuma ⁴⁶ nhũm ja mē kêp omnuj tÿx jakamã nhũm mē kãm unênh nê haxãr prãm nê. No mē ãm amnhĩ tã kãm mē kot mar o kuhê xwÿnhjê puma nê. Mê kurom Jejus kêp Tirtũm nhÿ hã kapēr xwÿnh ã hkamnhĩx jakamã nhũm mē kãm mē uma nê. Hãmri nê kormã tanhmã ho hkêt nê.

22

Pahi kot hkra hprô kaxyw hkwyjê hwÿr ã harênh

Rukre 14.15-24; mãânên Wam Korît 6.9-11; Epes 5.5-6; Apokarip 19.7-8

¹⁻² Tã nhùm Jejus axte mê kãm awjarê. Ijaew kot Tirtùm kaga hã mê kãm hã kuxi nê awjarê nê mê kãm:

—E pa mê amã ahpÿnhã mê kot Tirtùm kapêr mar nê tanhmã amnhĩ nhĩpêx to xwÿnhjê jarê ka mê inhma. Te mê kot pahihtĩ kot hkra hprô kaxyw nhùm kot amnhĩ wÿr hkwyjê hwÿr nhùm mê kot harênh mar nê ahpÿnhã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to xwÿnhjaja kot amnhĩ nhĩpêx pyrãk. Koja pahitija hkra hã hkĩnh nê hã apkur mex kaxyw amnhĩ wÿr hkwyjê hã karô. ³ Hãmri nhùm kãm mê ãpênh xwÿnhjaja ra kot amnhĩ wÿr mê hã karô xwÿnhjê hwÿr mra nê mê kãm nojarêt nhùm mê kuma nê ãm mê kuma nê axtem nê mê kêp hitôt nê. Hãmri nhùm mê tee ri mê kuma nê akupÿm tẽ nê pahihtĩ mã mê harê.

⁴ —Hãmri nhùm tee ri amnhĩ tã mê harênh ma nê hpãnhã mê hwÿr axtem kãm ãpênh xwÿnh kwÿjê rê nhùm mê ma mê hwÿr mra nê mê kãm: “Pa. E kwa mê tokyx. Na ra pahihtĩ mê akutêp mêô nhĩpêx pa. Na mê môx kwÿ hpa nê ho ãr mex nê. Nê mê akutêp mêmoj nhĩpêx par jakamã e kwa mê tokyx nã.” Anê. ⁵ ã mê kãm kapêr anhÿr tã nhùm mê kuma nê ãm mê kuma nê ma ahpÿnhã nhÿhÿm mra. Nhùm ja ma ãpênh mã mra nhùm ja ma ihpur kãm ãpênh mã ma tẽ nhùm ja ma nhÿhÿm mêmo to wênê ho tẽ. ⁶ Nhùm mê hkwyjaja mê kãm ujarênh xwÿnhjê pynê nê mê htak o mê kupa.

⁷ —Hãmri nhùm pahitija mê harênh ma nê àhkurê nê. Hãmri nê mê hwÿr pôrista hkwy rê nhùm mê ma mê hwÿr mra nê mê unê nê mê kupa nê mê ô krĩ hã hpók pa. ⁸ Hãmri nhùm pahihtĩ kãm mê ãpênh xwÿnh kwÿjê mã kãm: “Kwa ra ixte mê kutêp mêô mex kwÿ xunhwÿr tã nhùm mê ixwÿr mrar kêt nê. Ixtÿx ho mê mex ã mê hkamnhĩx nê amnhĩ wÿr mê hã karô no mê mex kêt. Mê kot mê ixkutã apkur mã tãm kêt. ⁹ E kwa mê ma krĩ hkôt axtem mê hkwyjê japêr o mra. Nê nhÿri mêhõ pumu nê kãm awjarê kê man ixwÿr tẽ nê ixkra hã hkĩnh nê mê ixkutã apku. Mê ã mê kãm axujarênh o amrar anê.” Anê.

¹⁰ —Hãmri nhùm mê kuma nê ma mê hapêr o mra nê mê piitã mê kãm anhÿr o mra. Nhùm mê kuma nê wam tajê rom ma mê hkôt mrar kurê kumrêx. Mê kot amnhĩ to mex xwÿnhjaja nê mê kot amnhĩ tomnuj xwÿnhjaja hãmri piitã ma mê hkôt mra. Hãmri nê ixkreja wÿr mra nê hwÿr gjêx kaxyw nhùm mê kãm mê ê mex gõ nhùm mê hagjê hãmri nê kormã mê apkur xã hã ixkre hwÿr agjê nê ho nÿt pa. ¹¹ Hãmri nhùm pahitija mê hwÿr axã nê mê piitã mê omu. Nhùm ja pixi nê axtem nê hkwyjê hkĩnhã mê kot kãm ê mex nhõrja jaxãr kêt rãhã axã nê apkur o nhÿ. ¹² Hãmri nhùm tee ri ja hã omu nê hwÿr tẽ nê kãm: “Pa. Tk. Kwa na htem ixkrem gjêx kaxyw nê mê kot mê kãm mê ê mex nhõr jagjê nê rĩ kormã hwÿr agjê nê apku. Tã mon ka akwyjê hkĩnhã haxãr kaga? Kwa na htem ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr kêt nê.” Anhÿr o kãm kapêr nom nhùm kuma nê ãm kuma nê tanhmã kutã kãm nê hkêt nê. ãm htÿx apkur o nhÿ. ¹³ Jakamã nhùm tee ri omu hãmri nê hã mê kot kãm ãpênh xwÿnhjê mã amÿnê nê mê kãm: “E mê hwÿr tẽ nê unê nê hpa nê hte hpre nê ma o tẽ nê kamãt kô kamã amê. Kê tee ri mur nê amnhĩ xã htÿx kamã hamak o amnhĩ nham o xpênh kamnhar tÿx kaprÿ ho nô nê rĩ amnhĩ pumu.” Anê. Hãmri nhùm mê kuma nê kãm ho anê. ã mê ujarênh kot anhÿr. Anê.

¹⁴ Nhùm pre Jejus ã mê kãm ujarênh anê hãmri nê mê kãm:

—Nà Tirtùm kot pahihtita pyrã nê amnhî wÿr mē ho ohtô nē mē hwÿr tã na hte mē piitã hkôt amnhî xunhwÿr kêt nē. Jakamã na hte âm mē ho grêre nē amnhî wÿr mē ho api. Anê.

Parijew nhô xwÿnh kot Jejus kamã hamak ã mē harênh

Makre 12.13-17; Rukre 20.20-26; mãânên Rômân 12.1, 13.7

¹⁵⁻¹⁶ Tã nhũm Parijew nhô xwÿnhjaja ã Jejus kot mē kãm ujarênh anhÿrja ma hãmri nê kurũm kato nē tanhmã hkukamã axpên mã hã âmnhên to. Hãmri nê hwÿr mē hkwyjê mē Erox kôt mē pa xwÿnh kwÿjê rē. Hêx rom mē kot mēmoj tã hkukjêr kaxyw hwÿr mē kurê nhũm mē ma hwÿr mra nē omu nē kãm:

—Kwa Jejus. Nã âm hãmri na ka hte Tirtùm kapêr o mē ahkre mex o ri apa nē mē kamã akahak o apa hkêt nē. Mē kot tanhmã ato kapêr punuj to htã ka aprî hã mē ahkre mex o ri apa. ¹⁷ E kwa mē inhmã mēmoj jarê. Rôm nhô pahihti kot mē pahpê Ijaew mē pahte kãm kãxpore hkwy nhôr ã mē pamã karôta. Kwa xã ja amã mex nã? Xã kot pu mē kãm hkwy gô? Nã xã kot pu mē kãm ôr kêt nê? E kwa mē inhmã tanhmã ja jarênh to. Anê.

¹⁸ Nhũm prem ã hêx rom àhkukjêr anhÿr tã no nhũm ra mē hamaxpêr ã mē omu nē mē kãm:

—Tk. Kwa mon ka mē ã axêx rom ja hã ixkukjêr anê? ¹⁹⁻²⁰ E mē atô inhmã kãxpore htÿxre hõ gô pa omu. Anê.

Hãmri nhũm mē kãm ja gô nhũm kupy nê kãnhmã mē kãm kupê nē mē kãm:

—E mēhõ nhîxi nē mēhõ karô na ja hã? Anê.

²¹ Hãmri nhũm mē kãm:

—Pahi Sesti karô nē hixi na hã. Anê.

Hãmri nhũm mē kuma nē mē kãm:

—Tÿ. Tô kêr ka mē mãmrî kãm hkwy nhôr o apa. Hã hkarô nē hã hixi. Tãm kot hipêx xwÿnh jakamã ô na. No mē kajaja na pre Tirtùm mē anhîpêx nhũm mē apê ô jakamã kwa kêr ka mē kapêr kôt pix mã ri amnhî nhîpêx o ri apa. Anê.

²² Hãmri nhũm mē amnhî jaêr pê ã kot kãxpore jarênh anhÿrja ma nê axte kãm tanhmã nē hkêt nē. Hãmri nê akryk omu hãmri nē ma akupÿm mra.

Akupÿm mē htîr ã mē harênh

Makre 12.18-27; Rukre 20.27-40; Juãw 5.21, 6.39-40; mãânên Wam Korît 6.14, 15.12-28; Wam Tesarôn 4.13-18

²³ Tã nhũm Satusew nhô xwÿnh kwÿjjaja mē kot akupÿm mē htîr kêt ã mē hkamnhîx kêt xwÿnhjaja na pre mē. Na pre htem mē htyk nē mē hapêx kumrêx ã mē hkamnhîx jakamã axpên mã tanhmã Jejus jarênh to nē axpên mã:

—E kwa pu mē hwÿr mra nē mēmoj xihtÿx ã hkukja. Kê mē pama nē tee ri tanhmã mē pamã kapêr to hkukamã hamaxpêr kaprÿ. Kê mē piitã ja hã omu nē àhpumunh kêt ã omunh kurê kumrêx. E tókyx pu mē hwÿr.

Anhÿr jakamã Parijew nhô xwÿnhjê pyrã nê hêx rom ma hwÿr mra nê hkukja nē kãm:

²⁴ —Pa Jejus? Kwa mē inhmã mēmoj jarê. Na pre finat Mojesja Tirtùm nhÿ hã ã mē panhîgêttjê mã karô anê. Mē hkra hkêt rãhã mē pa nē mē htyk xwÿnhjaja nhũm mē harênh o:

Koja mēhõ hprô nê kamã hkra hkêt rãhã pan ty. Hã koja hkôt htôja hpãnhã hprô ho hprô nê kamã hkra. Hãmri nhũm kato nē te kêp htô htyk xwÿnhhta hkra pyrãk. Anê.

Ã na pre Mojesja Tirtùm nhÿ hã mē kãm karô anê. ²⁵ Jakamã kwa ga mē ixujarênh ma. Koja mē kot axpên to htô xwÿnhjaja kêp 7. Nhũm kot waja hãmri

hprô nê wa pa nhûm kamã hkra hkêt rãhã ty. Nhûm hkôt htôja hpãnhã ho hprô ²⁶ nê wa axpên to pa. Nhûm mãânên kamã hkra hkêt rãhã ty. Nhûm htô hõta haxwýja hpãnhã tãm o hprô nê we wa axpên to pa grire nhûm haxwýja kamã hkra hkêt rãhã ty. Hãmri nhûm htô hkwyjaja ni pyxi nê axpên pãnhã ho hprô hpa no mēhõ kamã hkra hkêt rãhã htyk pa. ²⁷ Hãmri nhûm mē hprõta mē hkôt amnhĩ to hitep nê ty. ²⁸ Tã Tĩrtũm kot akupým nhýrmã mē ho htĩr ronhýx nhý nhýx kēp nija mjên kumrēx? Ra piitã kot ho hprô kēnã. E mē inhmã ja jarē. Anē.

²⁹⁻³⁰ Hãmri nhûm Jejus mē kuma nê mē kãm:

—Nã kaxkwa kamã mē kot amnhĩ nhĩpēxja axtem na. Mē htĩr ri mē kot Tĩrtũm kôt amnhĩ xunhwýr xwýnhjaja na htem ty hãmri nê Tĩrtũm nhõ krĩ kamã axte kãm hprõ hprãm kêt nê pa. Jakamã hprõ hkêt nê pa. Rý ni japēr nê mjên kêt nê pa. Nom ri kãm mjên rý hprõ hprãm kêt nê pa. Hãmri nê Tĩrtũm kapēr o mē wrýk xwýnhjē pyrã nê axte htyk kêt nê. Ām htĩr tũm rãhã nê pa ho pa. Pēr mē ate Tĩrtũm kapēr ā kagã htũm mar mex kêt jakamã na ka mē ā ja hã ixkukjēr anē. Tĩrtũm àhpumunh týx o àhpumunh týx jakamã kumã mē ate mēmoj tã ixkukjēr xwýnhnta na tanhmã kēp kute hkêt. Ra ja kukamã àhpumunh týx kēnã.

³¹⁻³² —Nom mē ate akupým mē htĩr kêt ā mē hkamnhĩxja kot paj ixprĩ hã mē amã harē. Amnepēm na pre Tĩrtũm pĩ hpõkja kamã tanhmã Mojes mã kapēr to. Mãn ra mē ate mar. Na pre kãm:

Ixpē Apraãw nhõ Tĩrtũm na pa. Nê mãânên ixpē Apraãw kra Ijak mē htãmnhwý Jako wa õ Tĩrtũm na pa.

Anhýr o Mojes mã amnhĩ jarē nhûm kuma nê hã kagã. Kēp apu arĩ mē htyk rãhã nhýx pre ā mē harēnh anhýr kêt nê. Nhýx pre mē harēnh o: “Amnepēm Apraãw nê hkra nê htãmnhwý mē htĩr ri ixpē mē õ Tĩrtũm na pa pre.” Anhýr o nhýx pre mē harē. Nom na pre ā amnhĩ jarēnh anhýr kêt nê. Mē pamã te Apraãwja mē htyk nê mē hapēx pyrãk. Nom nhûm prem ra Tĩrtũm ri ra akupým htĩr nê mex nê pa ho pa. Tã ka htem Tĩrtũm kapēr kwým ri akupým mē htĩr kêt ā mē harēnh o apa.

Anhýr o Satusew nhõ xwýnhjē mã kapēr. ³³ Hãmri nhûm mē kot mar o kuhé xwýnhjaja amnhĩ jaēr pē kot mē ahkreja ma.

Tĩrtũm kapēr maati jarēnh

Matêwre 10.37; Makre 12.28-34; Rukre 10.25-28; mãânên Wam Juãw 5.3

³⁴ Tã nhûm Parijew nhõ xwýnhjaja Satusew nhõ xwýnhjē jarēnh ma. Mē kot tee ri kãm hamaxpēr o Jejus jakrenh prãm kaprý hã mē harēnhja ma hãmri nê axpên wýr akuprõ nê Jejus wýr mra. Kot mē urãk nê hēx rom àhkukjēr nê hamaxpēr o hakrenh kaxyw hwýr mra. ³⁵ Hõja kēp Tĩrtũm kapēr tũm o mē ahkre o mē pa xwýnh jakamã hēx rom kamã hamak kaxyw kãm kapēr nê kãm:

³⁶ —Kwa Jejus. Ot pa mē awýr mra. Kwa mē inhmã mēmoj jarē. Na pre Tĩrtũm ahpýnhã mēmoj to 10 nê hã mē pamã karõ. Mē pahte hkôt amnhĩ nhĩpēx kaxyw hã mē pamã karõ. Tã nhý kapēr na mex o kot hkwy jakrenh wehe? Anē.

³⁷ Hãmri nhûm kuma nê mē kãm:

—Nã kot mē pamã hã karõ kot:

Kēr ka mē anhĩ piitã ho amã Tĩrtũm kĩnh týx o apa. Mē amã hkĩnh týx o mēmoj piitã hakrenh par o apa.

³⁸ E Tĩrtũm kot mē pamã hã karõ ja na mex o piitã hakrenh par. ³⁹ Nê hkôt ja:

Kêr ka mē amā akwỳjê hã ma ho te ka amā amnhĩ tã ma pyrāk. Jao ra tãm mē hipêx.

⁴⁰ ã Tĩrtũm kapêr ã kagà htũm kot mē pamã hã karõ kot anhÿr. Æ mē pahte amnhĩ nhĩpêx anhÿr o papaja na Tĩrtũm kãm hprãm tÿx kumrêx. Kot kaj mē ja wa hkõt amnhĩ nhĩpêx rãhã ho ri apa nê mããnên ra Tĩrtũm kot mē pamã mēmoj tã karõ xwÿnh piitã hkõt amnhĩ nhĩpêx. Ja na pre Mojes mē Tĩrtũm nhÿ hã kapêr xwÿnhjaja amnepêm Tĩrtũm nhÿ hã mē panhĩgêtjê mã hã karõ ho pa. Anê.

Jejus kot amnhĩ tã mē hkukjêr ã harênh

Makre 12.35-37; Rukre 20.41-44; mããnên Rõmãn 1.3-4

⁴¹ Nhũm Parijew nhõ xwÿnhjaja arĩ Jejus mar o kuhê nhũm amnhĩ tã tanhmã mē hkukjêr to. Nom te nhãm mēhõ hã mē hkukjêr pyrāk o mē hkukja nê mē kãm:

⁴² —E mē inhmã mēmoj jarê. Tanhmã na ka htem axpên mã Tĩrtũm kot mē akaxyw ãm mã xwÿnhnta jarênh to? Kêp mēhõ kanrêhã htãmnhwÿ koja wehe? Anê.

Hãmri nhũm mē kãm:

—Nà koja kato nê kêp pahi finat Tawi kanrêhã htãmnhwÿ koja.

⁴³ Anê nhũm Jejus mē kuma nê mē kãm:

—Tÿ. Æm hãmri na ka mē harê. No mo na htem axpên mã kêp pahi Tawi hkanrêhã htãmnhwÿ pix ã harê nê mããnên kêp õ pahihti hã harênh kêt nê? Tawi na pre Tĩrtũm Karõ nhÿ hã tanhmã harênh to nê harênh o:

⁴⁴ Na pre Tĩrtũm inhõ Pahihti mã ã kapêr anê nê kãm: “E amnê ixwÿr tē nē inhĩhkõ hã nhÿ nê inhmã mē ho amnhĩptar o akrĩ. Kot paj mē kot kãm akurê xwÿnh piitã mē unênh pa nê awÿr mē o mra nê anhĩhkram mē haxàr pa.” Anhÿr o pre kãm kapêr.

⁴⁵ ã Tawija Tĩrtũm kot Kris mã kapêr jarênh nê kêp õ pahi hã kagà anê. Mē kajaja na ka htem ãm kêp Tawi tãmnhwÿ pix ã axpên mã harênh o ri apa. No kêt Tawija na pre kêp õ Pahihti hã harênh o pa. Anê.

⁴⁶ Hãmri nhũm mē kuma nê tee ri kot tanhmã kutã kãm kapêr to hkukamã hamaxpêr nê axte mēmoj tã hkukjêr kêt nê. Tanhmã kot mē amnhĩ to nê hamaxpêr o hakre? Na prem tee ri kãm hamaxpêr o hakrenh prãm kaprÿ. Jejus mēmoj piitã hkukamã àhpumunh tÿx o àhpumunh tÿx.

23

Jejus kot tanhmã Parijew nhõ xwÿnhjê jarênh to

Makre 12.38-40; Rukre 11.43-46, 20.45-47

¹ Tã nhũm Jejus mē ixte hkõt ixpa ho ixpa xwÿnhjê mē mē kot mar o kuhê xwÿnhjê mã kapêr nê mē inhmã tanhmã Parijew nhõ xwÿnh mē Mojes kapêr o mē ahkre xwÿnhjê jarênh to nê mē inhmã:

² —Nà Parijew nhõ xwÿnh mē Tĩrtũm kapêr tũm o mē ahkre xwÿnhjaja na htem hprĩ hã Tĩrtũm kapêr ã kagà htũm mar mex nê. ³ Jakamã kêr ka mē mar tÿx nê mē kot ho mē ajahkre kõt amnhĩ nhĩpêx. No mē kot amnhĩ nhĩpêxja kêr ka mē hkõt amnhĩ nhĩpêx kêt nê. Mē kot Tĩrtũm kapêr tũm o mē ajahkre htã hkõt amnhĩ nhĩpêx kêt nê. ⁴ Te mē kot mēhõ kot mē katut ã mē kãm mē jênh pytĩ janhõr tã no ãm mē kuxwar hkwy htur kêt kot amnhĩ nhĩpêx pyrāk o na htem amnhĩ nhĩpêx o pa. Jao mē amã mēmoj tã karõ nê mē amã: “E kêr ka mē ã amnhĩ nhĩpêx anê nê ã amnhĩ nhĩpêx anê.” Anhÿr pix o mē amã kapêr o pa. Nom mē tãmjaja amnhĩ kapêr kõt amnhĩ nhĩpêx kêt nê.

5 —Na htem hkwyjê kot mē omunh nē mē kot amnhī to mex ã mē harēnh kaxyw mē noo mā tanhmā amnhī nhīpêx to. Nē mē mē noo mā mē ê mex pix kām pa. Nē amnhīm Tirtūm kapêr ã kagà htūm kwý hã kagà nē amnhī nhōkrã hã hanhō nē amnhī pa hã hanhō nē hã pa. Mē kot hã nohtýx rãhã hã mē hkamnhīx kaxyw nhūm htem ã amnhī nhīpêx anhýr o pa. Nē mē kām mē piitã mē kot amnhīm mē rūnh ã mē harēnh o paja nhūm htem kām hprãm.

6 —Nē mē pahpê Ijaewjê nhō Tirtūm kapêr o mē ahkre xà hã ixkre kamã mē kot amnhī to rūnh xwýnhjê hkrī xà mex pix kamã kām hkrī hprãm. Nē mēmoj tã mē apkur xà mex ã arīgro hã nhūm htem ma mē apkur xà hã ixkre hwýr akuprō nhūm mē kot amnhī to rūnh xwýnhjê hkrī xà mex pix kamã kām hkrī hprãm. 7 Nē nhýri pry hã mra nhūm mē kot mē omunh nē mē kēp mē ahkre xwýnh maati hã mē hã hpijaam kām tanhmã mē kām kapêr mex toja nhūm htem kām hprãm. ã na hte Parijew nhō xwýnh mē Tirtūm kapêr tūm o mē ajahkre xwýnhjaja hêx rom mē anoo mā amnhī nhīpêx anhýr o pa.

8-10 —No mē kajaja. Kêr ka mē ho mē urak kêt nē. Kê mē axpên mã mē ajarēnh o: “Pahi Maati” anhýr o mē ajarēnh kêt nē. Rý mē ajarēnh o: “mē ijahkre xwýnh maati” anhýr o axpên mã mē ajarēnh hkêt nē. Kêt paxipix na pre Tirtūm mē akaxyw ixãm jakamã paxipix na ixpê mē anhō Pahi Maati. Nē paxipix na ixpê mē ajahkre xwýnh maati. No mē kajaja ixkôt mē apê axpên to atox nē atō na ka mē.

—Nē kêt ka mē ri axpên jarēnh o: “Mēpahpãm” anhýr kêt nē. Kêt kaxkwa kamã na Mēpahpãmja.

11-12 —Nē kot ka mē amnhī to rax prãm xàj tanhmã amnhī to jarkrar to ho apa htã no nhūm akwýjaja ama nē ãm ama nē akôt hamaxpêr kêt nē. No kot kaj mē piitã mē kutã tanhmã anojarêt to ho apa nhūm mē amnhī tã mē apumu nē axpên mã mē amex ã mē ajarê. Jakamã kot kaj mē amã mē piitã mē kot mē amex ã mē ajarēnh prãm hãmri nē ri mē piitã mē kām tanhmã amnhī nhīpêx to pê mē kutã anojarêt rãhã ho ri apa. Anê.

Jejus kot mē hkwyjê mã kapêr týx ã harēnh

Makre 12.40; Rukre 11.39-52, 20.45-47

13-14 Tã nhūm Jejus hpãnhã Parijew nhō xwýnh mē Tirtūm kapêr tūm o mē ahkre ho mē pa xwýnhjê mã kapêr. Nē mē kām kapêr kām hihtýx nē mē kām:

—E mē apê Parijew nhō xwýnh mē Tirtūm kapêr tūm o mē ahkre xwýnhjaja. E mē inhma. Kot kaj mē amex kêt nē. Mē apê mē no kupyw xwýnh na ka mē. Nē mē amã Tirtūm kôt amnhī nhīpêx prãm kêt. Nē nhýrmã atyk nē mē amã õ krī hwýr axãpir prãm kêt. Nē akwýjaja kot hwýr ãpir pymaj na ka htem akwýjê nē tanhmã mē kām axêx to ho apa. Mē kot mē apyrã nē Tirtūm kapêr kwým amnhī nhīpêx prãm xàj na ka htem amnhī mē tanhmã mē kām axêx to ho ri apa. Jao te mē ate mē kēp Tirtūm nhō krī hwýr kahêxã kahê htýx pyrak o apa.

15 —Nē mē akwýjaja kot mē akôt amnhī xunhwýr nē mē akôt amnhī nhīpêx prãm xàj na ka htem ma awry hã nhýhým tanhmã mē kām ri axujarēnh to ho ri apa. Jakamã nhūm mēhō mē ama nē mē akôt amnhī xãm hãmri nē ra amnhī tomnuj týx o mē ajakre. Jakamã koja mē nhýrmã mē apyrã nē ma mē kot amnhī xà htýx kamã hamak tūm xàta wýr pa. Jakamã kwa mē o kora. Kot kaj mē amex kêt nē.

16 —Hêxta waa nē. Mē apê Parijew nhō xwýnhjê mē mē apê Tirtūm kapêr tūm o mē ahkre xwýnhjaja kot kaj mē amex kêt kumrêx. Na ka htem mē kēp mē hikãxpore jamýnh prãm xàj atýx ri tanhmã mē ahkre hto ho apa nē mē kām: “Kot kaj mē ãm hãmri mēmoj tã amnhī jarēnh kaxyw hãmri nē Tirtūm mã

amnhî jarênh xà hã ixkre nhîxi jarênh kôt mêhõ mã amnhî jarê nhũm ama nê hamaxpêr o: 'Ko. Apu âm hãmri na inhmã amnhî jarê rý ko na apu âm amnhî to hêx.' Anhÿr o hamaxpêr. Nom kot kaj mê ixkreta ho mex kaxyw mê kãm kãxpore hkwy gõ hãmri nê ate mê kãm ôr xàta jarênh kôt âm hãmri mêmoj tâ mêhõ mã amnhî jarê. Hãmri nhũm ama nê hamaxpêr o: 'Nà âm hãmri na ã inhmã amnhî jarênh anê. Kot ixkre ho mex kaxyw kãxpore hkwy nhõr kôt ã amnhî jarênh anê. Jakamã na amnhî to hêx kêt nê.' Anhÿr o hamaxpêr. Na ka htem ã mê ahkre ho apa anê. ¹⁷ Nom mê ate mê ahkreta mex kêt. Pêr mê ajamaxpêr mexti hã. Tirtũm mã amnhî jarênh xà hã ixkreta mex o ixkre ho mex kaxyw kãxpore nhõrta jakrenh. Tã ka htem axtem nê mê kot kãm kãxpore nhõrta mex o ixkre jakrenh ã harê. No mê pahte âm hãmri mêmoj tâ amnhî jarênh nê aa paxêx kêt rãhã ho papaja na Tirtũm kãm hprãm.

¹⁸ —Nê na ka htem mê kêp mê hikukrêx jamÿnh prãm xaj ã atÿx ri mê ahkre anê nê mê kãm: "Kot kaj mê âm hãmri mêmoj tâ amnhî jarênh kaxyw nê Tirtũm mã mêmoj nhõr xà hã mêstija jarênh kôt mêhõ mã tanhmã amnhî jarênh to. Hãmri nhũm mê ama nê hamaxpêr o: 'Nà âm hãmri na inhmã amnhî jarê rý ko na apu âm inhmã amnhî to hêx.' Anhÿr o hamaxpêr. Nom kot kaj mê Tirtũm mã mêmoj nhõr xà hã mêstija ã kãm mêmoj xi. Hãmri nê ra mê ate kãm ôr xàta jarênh kôt âm hãmri mêmoj tâ mêhõ mã amnhî jarê. Hãmri nhũm ama nê hamaxpêr o: 'Nà âm hãmri na ã inhmã amnhî jarênh anê. Kot Tirtũm mã mêmoj nhõr ã amnhî jarênh kôt kot amnhî jarênh anhÿr jakamã na amnhî to hêx kêt nê.' Anhÿr o hamaxpêr." Anê. Na ka htem ã mê ahkre anê. ¹⁹ Mê ajamaxpêr kêt xwÿnh na ka mê. Tirtũm mã mêmoj nhõr xà hã mêstija na mex o mê kot hã kãm mêmoj nhõrta jakrenh. Tã na ka htem axtem nê mê kot hã kãm mêmoj nhõrta mex o mêsti jakrenh ã harê. ²⁰ Nom Tirtũm mã mêsti mê mê kot hã kãm mêmoj nhõrta te kot axpên pyrãk jakamã kot kaj mê mêstija jarênh kôt mêmoj tâ amnhî jarê nê mãânên mê ate hã Tirtũm mã mêmoj xirja jarênh kôt amnhî jarê. Hamê wa kot axpên pyrãk jakamã hamê wa harênh pê amnhî to axêx kêt nê. Jakamã kêt ka mê mêmoj tâ amnhî jarênh kaxyw nê hamê wa harênh kôt âm hãmri mêmoj tâ amnhî jarê nê ho axêx kêt nê. ²¹ Tã kot kaj mê âm hãmri amnhî jarênh ã mêmoj tâ amnhî jarênh kaxyw nê Tirtũm mã amnhî jarênh xà hã ixkre hkôt hã amnhî jarê nê mãânên Tirtũm kêp ixkre hpãm kôt hã amnhî jarê. Jakamã kêt ka mê hamê wa harênh pê amnhî to axêx kêt nê.

²² —Nê kot kaj mê âm hãmri amnhî jarênh ã mêmoj tâ amnhî jarênh kaxyw nê kaxkwa jarênh kôt amnhî jarênhja o mãânên kaxyw kaxkwa kamã Tirtũm krî xà maati hkôt amnhî jarê. Nê mãânên Tirtũm kôt amnhî jarê. Jakamã kwa hamê wa harênh pê amnhî to axêx kêt nê.

²³ —Hêxta waa nê. Mê apê Parijew nhõ xwÿnh mê mê apê Tirtũm kapêr tũm o mê ahkre xwÿnhjaja kot kaj mê amex kêt nê. Mê ate mê no kupyr xwÿnh na ka mê. Na ka htem Tirtũm kapêr piitã hkôt amnhî nhîpêx kêt nê âm hkwy kôt pix mã amnhî nhîpêx o ri apa. Na ka htem âm kapêr o hpÿnhre nê hkôt amnhî nhîpêx ã amnhî pumu nê ate amnhî to mex xwÿnh ã amnhî jarênh o apa. No Tirtũm kãm hprãm xà piitã hkôt amnhî nhîpêx kêt nê. Mê ate tãm mê hipêx nê mê ho mex nê mê kamã axukapri hã kot mê amã karõja. Nê mê amã Tirtũm kînh ã kapêr kôt amnhî nhîpêx hã karõja ra mê ate mar tâ hkôt amnhî nhîpêx kêt nê. Mê ate kapêr piitã hkôt amnhî nhîpêx ronhÿx ja mê amã mex o mex. ²⁴ Mê ate âm kapêr o hpÿnh nê hkôt amnhî nhîpêx jakamã te mê ate atÿx ri tanhmã axãpkur to ho mê akri pyrãk. Jao te mê axãpkur xà hã mêõ

kamã pure pumunh nê nê hanhir nê rênh tâ mãñnên kamã kên rax pumunh tâ nê hanhir nê rênh kêt rãhã hkur pyrãk. Jao Tirtüm kapêr o hpñnhre nê hkôt amnhî nhîpêx no piitã hkôt amnhî nhîpêx kêt nê. Pêr mē ajamexpêr kêt tâ na ka htem atýx mē ahkre ho ri apa.

²⁵—Hêxta waa nê. Mē apê Parijew nhô xwýnh mē mē apê Tirtüm kapêr tùm o mē ahkre xwýnhjaja kot kaj mē amex kêt nê. Mē ate mē no kupyr xwýnh na ka mē. Nã mē apê Parijew nhô xwýnhjaja te mē ate mē kot apkur kaxyw prat kre kuhônñ punuj tâ mex ã harênñ nê kamã apkur pyrãk o na ka mē. Jao ãm mē akrãhkã rüm pix mã mē amex. Nê mē noo mã te mē amex pyrãk no mē anhôxãhkre kaxwýnh kãm mē ajamexpêrja mex kêt. Mē akapêr prãm nê mē axãhkurê nê mē anhôxyý. ²⁶ Mē ajamexpêr mex kêt kênã. Kwa kër ka mē tãm ajamexpêr o tãm akwýjê nhîpêx o ri apa. Nê axãmnhîx ri mē kèp amrakati xwýnhjê mã mëmoj nhôr o ri apa. Kot kaj mē ã amnhî nhîpêx anê nhüm Tirtüm ja hã mē apumu nê amnhîm mē amex ã mē ajarê. No na ka htem amã mē amnhî to mex prãm xäj ãm tee ri amnhî kuhônñ japjê kaprý.

²⁷—Hêxta waa nê. Mē apê Parijew nhô xwýnhjê mē mē apê Tirtüm kapêr tùm o mē ahkre ho mē apa xwýnhjaja kot kaj mē amex kêt nê. Te mē ate mē htykjê jagjênñ xã pyrãk. Na htem mē hagjênñ xã ho mex o pa nom kamã mē hi nê ahpunuj pix. ²⁸ Ja pyrã nê ã mē ate amnhî nhîpêx anhÿr. Kapôt rüm mē anhîja na mex. Te mē ate mē ho mex o apa pyrãk o na ka htem amnhî nhîpêx nhüm mē ãm akrãhkã pix pumu nom ãm mē akrã hi kaxwýnh kãm mē ajamexpêr punuj rãhã hã mē apumunh kêt nê. Mē ate tanhmã mē no kupyr to pix kukamã ajamexpêr jakamã te mē ate mē htykjê jagjênñ xã pyrãk.

²⁹⁻³⁰—Hêxta waa nê. Mē apê Parijew nhô xwýnh mē mē apê Tirtüm kapêr tùm o mē ahkre xwýnhjaja kot kaj mē amex kêt nê. Mē ate mē no kupyr xwýnh na ka mē. Na ka htem ma mē hã pika hwýr apa nê Tirtüm nhý hã kapêr o mē pa xwýnhjê hã pika ho mex. Nê mē kot amnhî to mex xwýnhjê hã pika ho mex. Nê axpên mã mē harênñ o: “Hêxta waa nê. Na pre amnepêm mē pakukamã mē panhîgêtjaja Tirtüm nhý hã mē kãm kapêr xwýnhjê homnuj nê mē kupa. No kêt mē papajaja mē kamã ri papa ronhÿx pu prem mē urãk nê ã mē hipêx anhÿr kêt nê.” Anhÿr o axpên mã mē hkaprî ho ri apa. ³¹⁻³² Nom ãm amnhî to axêx. Mē ate ã amnhî nhîpêx anhÿr o apa kênã. ã mē ate amnhî nhîpêx anhÿr jao ra apê mē hkanrêhã mē hkra kumrêx ã amnhî to amnhîrit mex o apa. ³³ Te mē ate kagã xoprê kot mē hkamnhar nê mē homnuj tÿx pyrãk jakamã koja Tirtüm nhÿrmã ma mē kot amnhî xã htÿx kamã hamak tùm xãta wÿr mē ajano ka mē ma hwÿr ajapêx. Hãmri nê tee ri amã ajapôx prãm kaprý nê rî amnhî pumu.

³⁴—Kot paj nhÿrmã ma mē awÿr inhÿ hã ixkapêr jarênñ o mē pa xwýnh kwýr rê. Nê inhÿ hã mē ahpumunh xwýnh kwýr rê. Nê ixkapêr o mē ahkre xwýnh kwýr rê. Nom kot kaj mē ãm mē kapêr ma nê apê mē hprãm nõkati nê tanhmã mē homnuj tÿx to ho apa. Nê ixpê mē hkwyjê hpar o apa. Jao pî kahpa hã mē hanhôr o mē hkwyjê hpa. Nhüm mē hkwyjêja Tirtüm kapêr o mē ahkre xã hã ixkre kamã mē ahkre ho hkrî ka mē omu nê mē unê nê ixkreja kamã mē htak. Hãmri nhüm mē apymaj nhãm ahpÿnhã krî hkwyjê hwÿr hprôt nê mra. ã kot kaj mē inhÿ hã ixkapêr jarênñ xwýnhjê nhîpêx anhÿr o apa. ³⁵⁻³⁶ Na prem ra mē himex rax nê. Amnepêm panhî kator krax rüm Atãw kra Apewta na pre Tirtüm nhý hã kapêr o pa nhüm htôja kãm mar prãm kêt nê kupî. Tã nhüm Tirtüm axte mē hwÿr ý hã kapêr o mē pa xwýnh kwýjê rê nhüm prem mã mē ho anê nê mē hkwyjê nhîmex. Nhüm pre xatã mē hwÿr mē hkwyjê rê nhüm

mê xatã mê kupa. Apew rûm Parakis kra Jakaris wÿr na prem mê himex rûnh nê. Hâmri nhûm prem Tirtûm mã amnhî jarênh xà hã ixkre kamã Jakarisja pî. Tã mê kajaja mê ate mê urãk nê mê amã Tirtûm kapêr mar prãm kêt nê mê urãk nê amã Tirtûm nhÿ hã kapêr xwÿnhjê nhîmex prãm nê. Á mê ate mê anhîgêjtê pyrã nê mê hipêx anhÿr mÿrapê koja Tirtûm mê apê mê hkanrêhã mê hkra nê mê htãmnhwÿjaja mê ato hpimràatã tanhmã mê ato htÿx to ka mê amnhî xà htÿx kamã ajamak rãhã ho ri apa. Anê.

Jejus kãm Jerujarê nhõ xwÿnhjê japê htÿx ã harênh

Rukre 13.34-35; mãânên Rômãn 11.25-27

³⁷ Hâmri nhûm Jejus te ra kot Jerujarê nhõ xwÿnhjê pumunh nê mê kãm kapêr pyrãk o tanhmã kapêr to ho xa. Nê mê kãm:

—Hêxta waa nê Jerujarê nhõ xwÿnhjaja. Tirtûm kot xatã mê awÿr ÿ hã kapêr jarênh xwÿnhjê rênh nhûm mê kot mê akôt mê amã kapêr jarênh o pa htã ka mê kapêr mar kêt kumrêx. Nê axtem nê kên o mê htak o mê himex o apa. Á na ka htem amnhî tomnuj o apa anê. Tã nom arî inhmã mê ajamãr o ri ixpa hprãm. Te ho krãhyre kot nore hpro nê ho hikwÿ pyrãk o na pa inhmã mê anhîpêx prãm nê. Nom mê amã ixprãm nôkati nê mê ate ixkaga kumrêx.

³⁸ Mÿrapê koja Tirtûm mê anhõ krî jamãr kêt nê. ³⁹ Kot paj tokyx ty nê mê apiitã mê are nê ma akupÿm api ka mê axte ixpumunh kêt nê. Ám akupÿn ixwrÿk xà hã arîgrota pix ã koja mê akwÿjaja mê amÿrpê krî ja kamã ixpõx ã ixpumu. Hâmri nê mê akurom ixpumu nê hkînh tÿx nê. Nê tã ixkôt amnhî xunhwÿr kurê kumrêx. Hâmri nê axpên mã ijarênh o:

Ota Tirtûm kot mê pahwÿr mênh xwÿnhhta wrÿ. Nã ãm hãmri na mê pahwÿr wrÿ. Ja mex o mex. Koja mê ã axpên mã ijarênh anê. Anê.

24

Jejus kot mê pakukamã mêmoj jarênh

Makre 13.1-13; Rukre 21.5-19; mãânên Wam Ximotre 4.1-3; Sikûn Ximotre 3.1-9; Apokarip 6.1-17

¹ Tã nhûm Jejus Tirtûm mã amnhî jarênh xà hã ixkre rûm kato nê ma tẽ. Pa mê ixte hkôt ixpa ho ixpa xwÿnhjaja kormã ixkreja pumunh o ixkuhê nê kãm harê nê kãm:

—Kwa Pahihti. Hêxta waa nê. Ixkreja ãm mex kumrêx. Anê.

Hâmri nhûm mê inhmã:

² —Tÿ mex nom koja nhÿrmã mê kãm Tirtûm kurê xwÿnhjaja grãnh pa. Koja arî kên ò axkrutre nê axpên mÿnh nê nôr kêt nê. Koja piitã anhrã nê ahpÿnhã ri hikwÿ. Anê.

³ Hâmri pa mê kuma nê tee ri hkukamã ijamaxpêr. Hâmri nhûm Jejus ma tẽ nê hixêt pê Oriwêhti hã api nê hã nhÿ pa mê ma hkôt mra nê mê kot ã ixkre nhîpêx anhÿrta ã hkukja nê kãm:

—Kwa xà ãm hãmri koja mê ã ixkreta nhîpêx anê? Kwa mê inhmã aprî hã harê. Xà koja mê nhÿrmã ho anê nã? Xà koja mê tokyx ho anê? Nê akupÿn mê ixwÿr awrÿk nhûm mêmoj piitã hapêxja. Kwa mêmo koja we wÿj ri tanhmã amnhî nhîpêx to wehe? Anê.

⁴ Hâmri nhûm mê inhmã hprî hã tanhmã mêmoj kot amnhî nhîpêx to hkukamã ujarênh o nhÿ nê mê inhmã:

—Nã nhÿrmã mêmoj piitã hapêx kaxyw tanhmã amnhî nhîpêx toja kumrêx kot paj mê amã harê ka mê inhma. Nã koja mê ohtô nê mê awÿr mra nê hêx

rom te pa ixte amnhî nhîpêx pyrâk o amnhî nhîpêx o mê akôt pa. ⁵ Nê mê amâ amnhî jarênh o: “E Tîrtûm na pre mê awÿr inhmê. Ixpê kaxkwa rûm ixwÿrk xwÿnhhta na pa.” Anhÿr o mê akôt mê amâ amnhî to hêx o pa. Jao ohtô nê mê nokupyr o pa.

⁶ —Nê koja mê nhÿri awry hâ axpên par o pa nê mê atâ axpên par o pa. Nom kêr ka mê harênh ma nê ri tokyx mêmoj piitâ hapêx â hkamnhîx kêt nêy. Kormâ mêmoj piitâ hapêx xâ hâ arîgroja kormâ. ⁷ Koja mêmoj piitâ hapêx kaxyw nhûm ahpÿnhâ ri pika piitâ hkôt mê pa xwÿnhjaja pika hō nhō xwÿnhjê kutâ kuhê nê pijapu ho kuhê. Jao ra axpên par o pa. Hâmri nhûm nhÿri pika hkwy htertet tÿx kumrêx. Nê mê hpur kâam mêôja hapêx nhûm mê kâam prâm tÿx nê pa. Jakamâ nhûm mê ohtô nê prâm xâj axkaprâ. ⁸ Nom ja kormâ mêmoj hapêx kaxyw krax pix na. Te ho mênijê hō hpjagri kaxyw nê kormâ kawax pê ôhy xâ pyrâk.

⁹ —Nê koja mê piitâ ixkôt mê akamâ gryk nê kâam mê akurê htÿx o pa. Nê mê awÿr mra nê ixtâ mê apynê nê mê atomnuj tÿx nê mê apa. ¹⁰ Jakamâ koja mê kot ixkôt amnhî xunhwÿr xwÿnh kwÿjaja mê umaj tee ri amnhî kukamâ hamaxpêr hâMRI nê ixkaga. Nê ixkôt mê kâam axpên tâ amÿnê nê axpên kâam gryk o pa. ¹¹ Nhûm nhÿri mê hkwyjaja Tîrtûm nhÿ hâ kapêr jarênh xwÿnh â amnhî to hêx o pa. Jao mê ohtô nê mê nokupyr o pa. ¹² Koja mê â amnhî nhîpêx anhÿrja o ra piitâ kâam axpên kamâ ukapri hkêt o pa. ¹³ Koja mê â ixtâ mê atomnuj o pa anê. Tâ nom kêr ka mê amnhî to htÿx nê ixkaga hkêt nê. Mê kot mê apar tâ ka mê kaxkwa kamâ akupÿm atîr kurê kumrêx.

¹⁴ —Nê kot kaj mê apê ixkwÿjaja ma krî piitâ hkôt Tîrtûm kapêr o mê ahkre ho apa. Mê kot amnhî tomnuj kaga nê ixkôt amnhî xunhwÿr nhûm Tîrtûm kot ja hâ mê omunh nê mê ho hkra hâ mê kâam harênh o ri mê piitâ mê hkôt apa. Kot kaj mê piitâ mê kâam ijarênh pa pa rî kormâ akupÿn mê awÿr wÿy. Anê.

Mê pahatomnuj tÿx xwÿnh maati hâ harênh

Makre 13.14-23; Rukre 21.20-24; määnên Sikûn Tesarôn 2.3-4

¹⁵ Nhûm Jejus arî mêmoj kukamâ mê inhmâ kapêr nê mê inhmâ:

—AmnepêM Tîrtûm nhÿ hâ kapêr xwÿnh finat Tânîewja na pre tanhmâ mê atomnuj tÿx xwÿnh maatija jarênh to. Tâ koja nhÿrmâ ra kot harênh xâ hkôt axtem nê Tîrtûm mâ amnhî jarênh xâ hâ ixkre hwÿr axâ nê Tîrtûm xâam xâ kamâ xa. Ka mê ja hâ omu hâMRI nê mê kot krî grânh par â hkamnhîx kurê kumrêx. ¹⁶ Koja â amnhî nhîpêx anê ka mê amÿm amnhî wÿr mê omu hâMRI nê ajapôj nê ma aprôt nê amrar kurê kumrêx. Mê apê jar pika pê Jutej kamâ mê apa xwÿnhjaja kaj mê omu hâMRI nê mê kot mê apar pymaj aprôt nê ma amrar kurê kumrêx. ¹⁷ Rÿ ka mê anhôrkwÿ hkrâmnênh o akri japêr nê amÿm amnhî wÿr mê omu nê akukrêx wÿr axâr nê hō hpyr mâ ajamaxpêr kêt nê. Âm wÿr nê aprôt nê ma atêM kurê kumrêx. ¹⁸ Rÿ ka mê apur kâam axâpênh o apa japêr nê amÿm mê omu hâMRI nê akupÿm anhôrkwÿ hwÿr xê jamÿnh kaxyw atêM kêt nê. Âm mê umaj aprôt nê ma atêM kurê kumrêx.

¹⁹ —No mê htujarô nê mê hkra karâre xwÿnhjaja koja mê kêp mêmoj omnuj tÿx nê. Tanhmâ kot mê amnhî to nê mê umaj hprôt tÿx? Nâ pika ja kamâ koja mê mex kêt o mex kêt. Mê kot amnhî tomnuj mÿrapê koja Tîrtûm tanhmâ mê homnuj tÿx to.

20 —Nê kwa kêr ka mê amnhî to Tîrtûm wý kê ã mê kot amnhî nhîpêx anhÿr xà hã arîgroja na wrÿk pê ã amnhî nhîpêx anhÿr kêt nê. Rÿ mê hkôt xà hã arîgro pê sap ã ã amnhî nhîpêx anhÿr kêt nê.

21 —Nê ã mê kot amnhî nhîpêx anhÿr ã arîgroja ã koja mê piitã amnhî xà htÿx kãm hamak tÿx kumrêx. Amnepêm Tîrtûm kot pika ho kator krax rûm amnê mê pa xwÿnhjaja kormã aa kot ã amnhî xà htÿx kamã hamak anhÿr kêt tã arîgroja ã koja mê amnhî xà htÿx kumrêx kamã ama. Hãmri nê axte pika ja kamã ã amnhî xà htÿx kumrêx kamã hamak anhÿr kêt nê. 22 Kop apu Tîrtûm kot mê kot amnhî xà htÿx kamã hamak xà hã arîgro hkwÿ ho gri hkêt ronhÿx ka mê apiitã apikaprâr pa. Ja pymaj koja mê amã ho gri. Kot ra amnhî kaxyw mê arênh xwÿnhjê japê xaj mê amã ho gri.

23-24 —Tã ã mêmoj kot amnhî nhîpêx anhÿr jakamã koja mêmojaja tanhmã mê amã ixto hêx to nê mê amã: “Ota ra Kris akupÿn wrÿ. Kwa mê hwÿr mra nê omu.” Anê. Rÿ mê amã: “Krisja krî mÿj kamã na raa. Kwa mê ma hwÿr mra nê omu.” Anhÿr o mê amã ixto hêx o pa. Rÿ mê awÿr mra nê mê amã amnhî to hêx nê mê amã: “E. Ot pa ixpê Kris ã mê awÿr wrÿ. Tîrtûm na mê awÿr inhmê pa wrÿ.” Anê. Rÿ mê amã: “E ixpê Tîrtûm nhÿ hã ixkapêr xwÿnh na pa mê awÿr môn pøj.” Anhÿr o mê amã amnhî to hêx. Hãmri nê mê anokupyr kaxyw mê amã aa mê kot mêmoj pumunh kêt kwÿ ho anhÿr o pa. Tîrtûm kot amnhî kôt mê arênh xwÿnhjaja kãm mê ate ja hã mê omunh nê mê gryk ã ixkaga hprãm xaj koja mê ã mê anoo mã amnhî nhîpêx anhÿr o pa. Nom ãm ã amnhî nhîpêx anhÿr kaprÿ ka mê ixkaga hkêt nê.

25 —E kwa mê inhmãr tÿx nê. Na pa ra ixprî hã ã mê kot amnhî nhîpêx anhÿrja kukamã ã mê amã mêmoj jarênh anê. Tã kêr ka mê amnhî nê ã mê kot amnhî to hêx anhÿr o mê pa xwÿnhjê pumunh mex o apa nê axkãm ajamak rom. 26 Rÿ koja mê tanhmã mê amã ixto hêx to nê mê amã: “Ota Tîrtûm kot mê pahwÿr mênh xwÿnhnta kapôt ã môn pøj. E mê tokyx ma hwÿr mra nê omu.” Anhÿr o mê amã ijarê ka mê ama nê ãm mê ama nê hwÿr amrar kêt nê. Rÿ nhÿm mê amã: “Ota hitom kãm xa. E mê mamrî hwÿr agjê nê omu.” Anê no ka mê ãm mê ama nê ãm mê ama nê hwÿr agjêx kêt nê. 27 Kot paj nhÿrmã akupÿn mê awÿr ixwrÿk kaxyw hãmri nê ixpimxur kãm ixwrÿk kêt nê. Koja pika piitã hkôt mê pa xwÿnhjaja anhîpê ixwrÿk kãm ixpumu. Te mê piitã anhîpê mê kot na haxênh pumunh pyrãk o kot kaj mê anhîpê apiitã ixpumu. 28 Te nhÿri mêmoj kro nê nôr nhÿm nhônhti kot omunh nê hã htor nê hpinphanh nhÿm mê piitã hã omunh pyrãk o kot paj amnhî nhîpêx. Anê.

Jeus akupÿn wrÿk xwÿj ri mêmoj kukamã harênh

Makre 13.24-31; Rukre 21.25-33; mãânên Wam Tesarôn 4.16-17

29 Nhÿm Jeus arî mê ixte hkôt ixpa ho ixpa xwÿnhjê mã kapêr nê mê inhmã: —Nê kot paj akupÿn mê awÿr inhnojarêt nhÿm rî Tîrtûm kaxkwa kamã tanhmã mêmoj nhîpêx to. Kapêr ã kagã htÿm kot tanhmã ja kukamã harênh to nê harênh kot:

Koja Tîrtûm kaxkwa ho ãk nhÿm kanhêti piitã rôrôk pa nhÿm myyti ahtyk nhÿm mytwrÿre urãk nê axte hpôk kêt nê. Anê.

30 Koja ã mêmoj amnhî nhîpêx anhÿr pa hãmri pa kaxkwa hã mê amã mêmoj nhô. Hãmri nhÿm pika piitã hkôt ri mê pa xwÿnhjaja piitã omu nê tee ri amnhî kukamã hamaxpêr o hkaprî nê mÿr rax kumrêx. No mê kajaja kot kaj mê omu hãmri nê akupÿn mê awÿr ixwrÿk nê mê ato amnhîptâr mã ajamaxpêr kurê kumrêx. Kot paj kakrã kamã hirã htÿx kãm akupÿn ixihtÿx kãm mê awÿr wrÿ. 31 Hãmri nê Tîrtûm kapêr o mê wrÿk xwÿnh maati mã anê nhÿm pifti

kakô hāmri nhūm hkwyjaja kuma nē ma mē awyr pika piitā hkôt anhgrā nē ma mra nē inhmā mē ato akuprō. Ixte amnhī kaxyw mē axunhwyr xwýnhjé o akuprō nē man akupýn ixwýr mē ato hapêx. Anē.

*Jejus kot mēmo pàr o ejêp jarēnh
Makre 13.28-31; Rukre 21.29-33*

³² Nhūm Jejus arī mē inhmā kapēr nē mē inhmā:

—E ka mē pī hpār mūj pumu. Na hte mēmo mytwry hā rā nhūm mē omu nē ô hukamā hamaxpēr kurē kumrêx. ³³ Ja pyrà nē koja ā ixte mēmoj jarēnh anhýr xwýnhja amnhī nhīpêx par mē ka mē omu nē akupýn mē awyr ixwryk mā ajamaxpēr kurē kumrêx. Kot paj te ra mē anhōrkwy kapem ixām pyràk o amnhī nhīpêx. ³⁴ Nom akupýn ixwryk kêt ri koja ā mē kot mēmoj kot amnhī nhīpêx anhýr pumunh xwýnhjaja kormā piitā htyk kêt ri pa akupýn wry.

³⁵ —Nē koja nhýrmā pika nē kaxkwa wa hapêx pa. Tā no ām ixkapêrja koja wa urāk nē aa hapêx kêt nē. Koja ām rāhā ho rāhā. Kot paj aa ihkjé ho tanhmā mēnh to hkêt nē. Anē.

*Mē pahte akupýn Jejus wryk xā hā arīgro pumunh kêt ā mē pajarēnh
Makre 13.32-37; Rukre 12.37, 17.26-30, 17.34-36; määnēn Wam Tesarōn 5.2*

³⁶ Nhūm Jejus arī mē inhmā kapēr nē mē inhmā:

—Nē ixte akupýn mē awyr ixwryk xā hā arīgroja mē ate omunh kêt. Nē kaxkwa kamā Tirtūm kapēr o mē wryk xwýnhjaja haxwýja kot ja pumunh kêt. Nē ijaxwýja ixpê Tirtūm Kra htā ixte ja hā amnhī pumunh kêt. Ām inhō Papaj pix na kot ja pumunh.

³⁷ —Nē kot paj nhýrmā man akupýn mē awyr wry. Akupýn mē awyr ixwryk xā hā arīgrota ā koja mē htýx ri amnhī tomnuj o pa. Te amnepēm Noehti kormā htūr ri mē pa xwýnhjaja kot htýx ri amnhī tomnuj o pata pyràk. ³⁸ Na pre htem amnhī kaxyw Tirtūm mā hamaxpēr kêt nē. Ām jar mē kot amnhī nhīpêx pix kukamā hamaxpēr kôt pix mā amnhī nhīpêx o pa. Rôm nhūm Noehtija gô htām pymaj pàr rax nhīpêxta mā axā. ³⁹ Nhūm mē ja hā omu nē ām omu nē tanhmā ri amnhī kukamā hamaxpēr to hkêt nē. Hāmri nhūm naja mē haēr pē wry nē wryk rax o mē hanhir pa. Tā akupýn ixwryk xā hā arīgroja ā koja mē htýx ri ā amnhī nhīpêx anhýr o paja o pa mē haēr pē naja pyrà nē akupýn wry.

⁴⁰ —E kot paj mē amā nhýrmā akupýn ixwryk nē tanhmā mē anhīpêx to hā amnhī jarē. Te kot ja pyràk. Koja mēmyjē hō wa hamêxkrut nē hpur kām apēnh o xa. Nhūm hōja ra ixkôt amnhī xām nhūm hōja ixkôt amnhī xām kêt japêr. Hāmri pa amnhī wýr ra kot ixkôt amnhī xām xwýnhnta o api nhūm kot ixkôt amnhī xām kêt xwýnhnta hpur kām ahte arī xa. Hāmri nē tee ri hkrāmnhwý japêr rīt o xa. ⁴¹ Rý nhūm mēnijē wa hamêxkrut nē harōj kahuk o xa. Nhūm hōja ra ixkôt amnhī xām nhūm hōja ixkôt amnhī xām kêt japêr. Hāmri pa amnhī wýr kot ixkôt amnhī xām xwýnhnta ho api nhūm kot ixkôt amnhī xām kêt xwýnhnta tee ri hkrāmnhwý japêr rīt o xa hāmri nē hamaxpēr rax kumrêx. Kot paj nhýrmā akupýn wry nē ā mē anhīpêx anē. ⁴² Tā mē ate akupýn ixpōx xā hā arīgro pumunh kêt jakamā kwa kêt ka mē ijamār rāhā ho ri apa. ⁴³ Na htem htýx ri nhýri tanhmā amnhī nhīpêx to ho pa nhūm mē kēp āhkīnh xwýnh mē ōrkwy hwýr agjē nē mē kēp ahkī. ⁴⁴ Tā mē ate akupýn ixwryk xā hā arīgro pumunh kêt jakamā kwa kêt ka mē ixwakre kamā te mē apē mē ōrkwy nhō đōn kot amnhī nhīpêx pyrà nē atýx ri tanhmā amnhī tomnuj to ho apa hkêt

nê. Ixkutêp axkâm ajamak rom nê ri apa. Jao tãm ixkutêp amnhî nhîpêx râhâ ho ri apa. Anê.

Mê kâm mê âpênh mex xwÿnhjê jarênh

Rukre 12.41-48

⁴⁵ Nhûm Jejus arî mê inhmâ kapêr nê mê inhmâ:

—E koja mê kâm âpênh xwÿnhjê hō âpênh mex o pa hāmri nhûm ô patrâw âpênh â omu hāmri nê ma nhÿhÿm mōr kaxyw nê ïhkram mêmoj piitâ haxâr pa nê kâm: “E kêr ka ixwakre kamâ inhmâ inhōrkwy tãnopxar mex nê. Nê inhmâ mê âpênh xwÿnhjê mã mê apkur xâ nhōr o apa.” Anhÿr o kâm mêmoj tã karō hāmri nê kato nê ma nhÿhÿm mō. ⁴⁶ Hāmri nhûm kot kâm âpênh mex xwÿnhja wakre kamâ kâm âpênh mex o pa. Jakamâ nhûm ô patrâw akupÿn hpōx o mō nhûm amnhî wÿr harênh ma nê hkînh nê. Nê tee ri amnhî kukamâ hamaxpêr o kâm uma hkêt nê. Kot wakre kamâ kutêp kâm âpênh mex jakamâ tee ri tanhmâ amnhî kukamâ hamaxpêr to hkêt nê. ⁴⁷ Jakamâ nhûm ô patrâwja akupÿn pōj nê kot kâm âpênh mex â omu nê hkînh nê. Hāmri nê kot kâm ô mêmoj piitâ hamâr o pa kaxyw ïhkram haxâr pa. ⁴⁸ No koja axtem nê wakre kamâ kâm âpênh mex kêt japêr. Nê hamaxpêr o: “Tk. Nà koja tokyx akupÿn mōr kêt nê.” Anhÿr o hkamnhîx. ⁴⁹ Hāmri nê wakre kamâ kâm mê âpênh xwÿnhjê htak nê pipânh pix o pa. Nê kâm kagōxyhti xành xwÿnhjê kôt pix mã pa. ⁵⁰ Hāmri nhûm ô patrâwja haêr pê akupÿn pōj nê tee ri ja hâ omu. ⁵¹ Hāmri nê kamâ gryk tÿx nê tanhmâ homnuj htÿx to nê kâm mê âpênh punuj xwÿnhjê mê mê ho hpimràatâ amnhî nê mê kator pa. Hāmri nê mê kot kapêr kwÿm amnhî nhîpêx xwÿnhjê mê mê ho hpimràatâ tanhmâ mê homnuj to nê amnhî nê mê kator. Hāmri nhûm mê tee ri amnhî kukamâ hamaxpêr nê mur nê tee ri amnhî nhîpêx. Tã kêr ka mê ixwakre kamâ ho mê urâk kêt nê. Mê kurom ixwakre kamâ ixkapêr kôt amnhî nhîpêx mex râhâ ho ri apa. Anê.

25

Kormâ mê mjên kêt xwÿnhjê ho 10 nê mê harênh

Wam Tesarôn 5.1-3

¹ Nhûm Jejus arî mê inhmâ kapêr nê mê inhmâ:

—Nê mê ate Tîrtûm kôt amnhî nhîpêx o mê apa xwÿnhjaja kêr ka mê akupÿn amnhî wÿr ixkâm ajamak rom nê ri apa. Nom mê kêp Tîrtûm prâm nôkati xwÿnhjaja koja mê akînhâ âm htÿx tanhmâ amnhî to pix kukamâ hamaxpêr o pa. Te kormâ mê mjên kêt xwÿnhjaja kot amnhî nhîpêxta pyrâk. E pa mê amâ tanhmâ mê harênh to ka mê inhma. Kojaja kormâ mê mjên kêt xwÿnhjê kêp 10jaja ma hkrâmnhwÿ mjên mã xwÿnhjê kutâ pry hâ mra. Amnhî kôt kanê jamÿ nê o mra nê kutêp pry nhîkrep hkrî. ²⁻⁴ Nhûm mê kêp 5jaja hkwyjê rom amnhî kukamâ hamaxpêr mex nê kanê kaxyw amnhî kôt orti hkwy ho mō. No nhûm mê kêp 5 nê mê hkînhâ âm htÿx kanê pix jamÿ nê o mra. ⁵ Hāmri nê mê mjên mã xwÿnhja kutêp axpên mã kapêr o hkrî. Nhûm tokyx htêm kêt nhûm mê kutêp hkrî nê gaa nê ra ôtxwa nê gaa nê hikwÿ nê ra ôt pa.

⁶ —Tã nhûm kôt â kamât hāmri nhûm mjên mã xwÿnhjaja hpōx o tē. Hāmri nhûm kot hkukamâ harênh xwÿnhja mê ôt o mê hikwÿ xwÿnhjê mã amÿra nê mê kâm: “Kwa mê hāmri. Ota mjên mã xwÿnhjaja tē. Mê tokyx kânhmâ akrî pu mê kutâ mra.” Anê. ⁷ Hāmri nhûm mê hkrâ hapôj nê kanê hpōk. ⁸ Nom nhûm mê hkwyjê hkînhâ ô kanê kaxyw orti ho pa hkêt xwÿnhjaja ra mê kêp mê kanêja hkaprÿ hpa nhûm mê tee ri kot hpōk kaxyw. Hāmri nê orti hkwy hâ hkwyjê hwÿ nê mê kâm: “Xê mê inhmâ orti ho inhō kanê go.” Anê. ⁹ Nom

nhùm mē kēp nē nē mē kām: “Ma mē inhō kanê kamā orti grire kēnā kot pa kēt mē amā ho go. Xē mē tokyx ma mra nē nhÿri amnhīm hkwȳ japrō mē.” Anē. ¹⁰ Hāmri nhùm mē tee ri mē kuma nē ma amnhīm hkwȳ japrōr mā ma mra.

—Rôm nhùm mjên mā xwÿnhnta mē hānh tē nhùm kanê kamā arī mē orti xwÿnhjaja omu nē hā jēt kurē kumrēx. Hāmri nē ma hkōt mōn mē pikuprōnh xā hā ixkreja wÿr wa hā hkīnh nē apkur kaxyw gjēx pa nhùm mē hā kahē. Mē gjēx xā hā oreja ra hwÿr hpōx jakamā nhùm mē hā kahē.

¹¹—Tā nhùm ma mē kot orti japrōr mā mra xwÿnhjaja hāmri amnhī to hapu nē mra nē tee ri mē hā hakwakre kupē nē htatak nē tee ri mē kām akir nē mē kām: “Xē mē inhmā kahē xā mē pa mē awÿr agjē.” Anē. ¹² Hāmri nhùm hprō mā xwÿnhnta mē kuma nē mē kām: “Tk. Nā ixte mē apumunhre hā kot pa kēt mē amā kahē xā mē. Kwa mē ma akupÿm mra.” Anē. Ā mē ujarēnh kot anhÿr. Anē.

¹³ Nhùm pre ã Jejus mē inhmā ujarēnh anē. Hāmri nē mē inhmā:

—E kēr ka mē te kot amnhī kōt orti hkwȳ ho mōr xwÿnhjaja kot amnhī nhīpēx pyrāk. Mē ate akupÿn ixwÿr xā hā arīgro pumunh kēt jakamā kēr ka mē apkati mē ixkamā ajamak rāhā ho apa. Anē.

Mē kām mē àpēnh xwÿnhjē jarēnh

Rukre 19.11-27

¹⁴ Nhùm Jejus arī mē inhmā kapēr nē mē inhmā:

—E kēr ka mē ixwakre kamā inhmā tanhmā amnhī nhīpēx mex to ho ri apa pa hpānhā mē amā amnhīrer mex nē. Mē ate tanhmā inhmā amnhī nhīpēx to ho apa xā hkōt kot paj mē amā amnhīre. Te mēhō my kot kām mē àpēnh xwÿnhjē nhīpēx pyrāk. Kōja nhÿhÿm nojarēt nē kām mē àpēnh xwÿnhjē mā hikukrēx piitā hkaga hpa. Ōrkwȳ nē hpur nē hkrit. Ām mēmoj piitā mē kot wakre kamā kām hamār o pa kaxyw mē kām hkaga hpa. ¹⁵ Hāmri nē ahpÿnhā mē kām kàxpore hkwȳ gō. Mē kot kutēp kām tanhmā ho rūnh to kaxyw ahpÿnhā mē kām ōr pa. Kot kàxpore pumunh mex xwÿnhja mā nhùm ho 5.000 nē kugō. Nē kot hkōt kax pē omunh xwÿnhja mā nhùm ho 2.000 nē kugō. Nē kormā kot omunh tÿx kēt xwÿnhja mā nhùm ām ho 1.000 pix nē kugō. Hāmri nē mē kām amnhī jarē nē ma nhÿhÿm mō. ¹⁶ Hāmri nhùm kot ho 5.000 nē hamÿnh xwÿnhja kàxporeta py nē ma o mōr kurē kumrēx nē tanhmā ho àpēnh to ho mōr kām ra hipy axte ho 5.000 nē kumē. ¹⁷ Nhùm kot ho 2.000 nē hamÿnh xwÿnhja māānēn tanhmā ho àpēnh to ho mōr kamā ra hipy axte ho 2.000 nē kumē. ¹⁸ Nom nhùm kot ho 1.000 pix nē hpyr xwÿnhja wa hkīnh ā axtem nē ma o tē nē kām kakwȳ nē kamā haxā nē hity hpa nē ma akupÿm tē.

¹⁹—Tā nhùm mē ō patrāwja akupÿn mōn pōj nē mē kām: “E mē amnē ixwÿr mra nē ixte mē amā kàxpore ho ixpigrānh xwÿnhnta jarē. Tanhmā na ka prem ixkutēp inhmā hipēx to?” Anē. ²⁰ Hāmri nhùm kot ho 5.000 nē hpyr xwÿnhnta kumrēx hwÿr tē nē kām: “E ota akàxporeta. Ate inhmā ho 5.000 pix nē ōr tā pa amā ho rax nē amā hipy axte ho 5.000 nē kumē nhùm ho axkamur nē ra ho 10.000. Tā ota.” Anhÿr o kām kapēr hāmri nē kām kugō ²¹ nhùm amnhīm hamÿ nē omu nē hkīnh nē. Hāmri nē kām: “Nā ām hāmri na ka inhmā ho anē. Ixte amā ho 5.000 pix nē ōr tā ka ra inhmā ho rax jakamā kot kaj apē inhmā mē àpēnh xwÿnhjē hkrāhtūm. E amnē ixwÿr axā pu mē apku nē pahkīnh.” Anē.

22—Hâmri nhũm hpãnhã kot ho 2.000 nê hpyr xwýnhhta hwýr tẽ nê õ patrãwta mã kãm: “E ota akãxporeta. Ate inhmã ho 2.000 pix nê õr tã pa amã ho rax nê amã hipy axte ho 2.000 nê kumê. Tã ota.” Anê.

23 Hâmri nhũm kuma nê amnhĩm hamý nê omu nê hkĩnh nê. Hâmri nê kãm: “Nã ãm hãmri na ka ã inhmã ho rax anê. Ixte amã ho 2.000 pix nê õr tã ka inhmã ho rax jakamã kot kaj apê inhmã mẽ ãpênh xwýnhjê hkrãhtũm. E amnê ajaxwýja ixwýr axã pu mẽ apku nê pahkĩnh.” Anê.

24—Tã nhũm kot ho 1.000 pix nê hpyr xwýnhhta hapu hã wa hkõt tẽ. Hâmri nê õ patrãw mã tanhmã kapêr to nê kãm: “Nã ra ixte apumunh tũm. Pêr axãhkurê pix kãm na ka hte apa. Nê amã akãxpore ho rax nê anhõ ho rax pix kukamã ajamaxpêr o ri apa. Nom mẽ pajaja mẽ ixãpênh rax pix kukwak ri na ka hte akãxpore rax nê apa. 25 Jakamã na pa inhmã apyma nê. Nê akãxporeta py nê ma o tẽ nê kaxyw kre nê kamã haxã. Tã ka akupýn mõn pøj pa ajarênh ma hãmri nê hkapa nê man akupýn amã o tẽ. Tã ota anhõ 1.000ta.” Anê.

26-27 Hâmri nhũm tee ri kuma nê kãm: “Tk. Kwa amã ixpyma nê ate ixpumunh mex anhýr tã na ka ixte amã kãxpore nhõrta pyr nê ma ho atêm. Nê mẽ kot mẽ kêp kãxpore jamýnh o kuhê xã kamã mẽ kãm õr nhũm mẽ ixkutêp tanhmã inhmã ho rax to hkêt nê? Pêr ãm amã kaga nê ate amnhĩ tomnu pix o ri apa xwýnh.” Anê. 28-30 Hâmri nê kêp kãxporeta py nê nhãm jam kugõ nê kãm: “E amý nê o tẽ nê kot inhmã ho 10.000 nê õr xwýnhhta mã agõ. Hâmri nê jahti pynê nê ma o tẽ nê kamãt kô kamã amê. Apênh mexti hã. Kojã tee amýra nê amnhĩ xã htýx kamã hamak xaj tee ri amnhĩ nham o axpên kamnhar týx kaprý nê rĩ amnhĩ pumu.” Anhýr o kãm kapêr nhũm kuma nê hpa hã kupy nê ma o tẽ. Hâmri nhũm mẽ õ patrãwja mẽ ãpênh xwýnhjê mã kãm: “E mẽ ate ixwakre kamã mẽ axãpênh mex xwýnhjaja kot paj ã mẽ ato mex rax anê ka mẽ akĩnh nê. Nom mẽ kot inhmã mẽ ãpênh mex kêt xwýnhjaja kot paj mẽ kêp mẽõ mẽmojta jamý nê nhãm mẽhõm kugõ nhũm hkaprĩ nê.” Anê. Á mẽ ujarênh kot anhýr. Anê.

Jejus kot nhýrmã mẽ piitã tanhmã mẽ harênh to hã harênh

Matêwre 13.35-43, 13.47-50; mããnên Apokarip 20.11-15

31 Nhũm Jejus arĩ mẽ inhmã kapêr nê mẽ inhmã:

—Nê kot paj nhýrmã akupýn mẽ awýr wrý nhũm Tirtũm kapêr o mẽ wrýk xwýnh piitã man ixkõt wrý. Kot paj wrý nê ixpê pahi maati hã ixkrĩ xã maati kamã inhmex nê nhý. 32-33 Hâmri nê Tirtũm kapêr o mẽ wrýk xwýnhjê mã anê nhũm mẽ ma krĩ piitã hkõt mẽ apiitã mẽ ato pikuprõnh pa mẽ akupýn ixwýr mẽ ato hapêx. Pa mẽ apumu nê tanhmã mẽ axunhwýr to. Te õwêhti jamãr o pa xwýnh kot õwêhti kaêx ã motre pumunh nê nhãm nê motre xunhwýr parta pyrãk. 34 Hâmri nê ixupõk rũm mẽ ate ixkõt amnhĩ xunhwýr xwýnhjê mã ixkapêr nê mẽ amã: “E mẽ kajaja kot kaj mẽ amex kumrêx nê ri apa ho apa. Amnepêm kormã mẽmoj piitã hkêt ri na pa pre Inhĩpêêxã mẽ wa mẽ akukamã tanhmã ijamaxpêr to nê mẽ amã mẽmoj mẽ xunhwýr rũnh nê. 35 Tã ka prem ajapøj hãmri nê ixkõt amnhĩ xunhwý nê tanhmã ixto mex to ho ri apa.

Na pa pre inhmã prãm nê ixpa ka prem ixpumu nê ixkamã axukaprĩ nê inhmã mẽmoj gõ pa kuku.

Nê na pa pre inhmã kõr nê ixpa ka prem ja hã ixpumu nê inhmã gõ pa ho ixkõ nê akupým ixihtýx.

Nê aa mẽ ate ixpumunh kêt tã ka prem nhýri ixpumu nê amnhĩ nhõrkwý hwýr ixwý.

36 Nê na pa pre ixê pynajti nê ri ixpa ka prem ja hã ixpumu nê inhmã axê gô pa haxà nê ri hã ixpa.

Nê na pa pre ixà nê inhîkwÿ ka prem ixwÿr mra nê ixkane nê tanhmã ixto mex to pa akupÿm inhmex.

Nhÿm prem ijaxà pa mē hagjênh xà kamã ixkrÿ ka prem ixwÿr mra nê tanhmã ixto mex to.

Ã mē ate ixto mex anhÿr o ri apa jakamã nhÿm inhô Papajja ixtã mē apumu. Tã koja ixtã mē ato mex rax nê.” Anê.

37 —Kot paj ã mē ate tãm amnhÿ nhÿpêx xwÿnhjê mã ixkapêr anê. Hãmri ka mē tee ri inhma nê amnhÿ tã ixkukja nê inhmã: “Kwa xà mē pajaja na pa prem ã ato mex anê? Nà mē ixte ã anhÿpêx anhÿr kãm amnhÿ pumunh kêt tã na ka ã mē ijarênh anê. Kwa nhÿri na ka pre amã prãm nê apa pa prem apumu nê amã mēmoj gô ka aku? Nê nhÿri na ka pre amã kôr nê apa pa prem amã gô hkwy ka ho ixkô? 38 Nê nhÿri na pa prem apumu nê amnhÿ nhôrkwy hwÿr awÿ? Rÿ ka pre axê pynajti nê apa pa prem amã inhÿnhkã gô ka hagjê? 39 Nê nhÿri na ka pre axà nê inhîkwÿ pa prem apumu nê akane? Nê nhÿri na prem ajaxà pa mē hagjênh xàja wÿr mra nê kamã tanhmã ato mex to? Nà mē pa hkêt.” Anhÿr o amnhÿ tã ixkukja. 40 Hãmri pa mē amã: “Nà mē kêp amrakati xwÿnhjaja na pre htem pa pyrãk. Tã ka prem mē kamã axukaprÿ hã tanhmã mē kutã anojarêt to ho ri apa jao te pa tanhmã ixto mex to ho apa pyrãk. ãm hãmri na ka prem ã mē ho mex anhÿr o ri apa.” Anê. Kot paj ã mē ate amnhÿ to mex xwÿnhjê mã ixkapêr anê.

41 —Hãmri nê hpãnhã apke rÿm mē kot ixkôt amnhÿ xunhwÿr kêt xwÿnhjê mã tanhmã ixkapêr to nê mē kãm: “No mē kajaja kot paj ixupôk rÿm mē unhwÿr xwÿnhtajê hkÿnhã mē ato mex kêt nê. Amnepêm na pre Tÿrtÿmja Satanasti mē mē kot tanhmã kãm amnhÿ nhÿpêx to ho mē pa xwÿnhjê mē mē ho hpimràatã mē kaxyw kuwy rax kumrêxja nhÿpêx. Mē kot amnhÿ tomnuj tÿx mÿrapê nhÿrmã kamã amnhÿ xà htÿx kamã hamak rãhã nê pa ho pa kaxyw. Tã kot kaj mē ajaxwÿyja ma mē hkôt hwÿr ajapêx. Mē apê Satanasti hkôt mē ate amnhÿ nhÿpêx o apa xwÿnh jakamã kot kaj mē urãn ma hwÿr ajapêx pa. 42 Aa mē ate tanhmã ixto mex to hkêt. Na ka pre htem inhmã prãm nê ixpa hã ixpumu nom inhmã mēmoj nhôr kêt nê. Nê inhmã kôr nê ixpa hã ixpumu nom inhmã gô hkwy hkêt nê. 43 Nê nhÿri ahte ixpa hã ixpumu nom amnhÿ nhôrkwy hwÿr ixwÿr kêt nê. Nê ixê pynajre nê ixpa hã ixpumu nom inhmã axê nhôr kêt nê. Nê ixà nê inhîkwÿ hã ixpumu nom ixkane hkêt nê. Nê mē kot ijaxâr nhÿm arÿ ixkrÿ hã ixpumu nom ixwÿr amrar nê tanhmã ixto mex to hkêt nê. ã mē ate inhÿpêx anhÿr o apa jakamã e mē ma kuwy hwÿr apa kurê kumrêx.” Anê. Kot paj ã mē kãm ixkapêr anê. 44 Hãmri nhÿm mē tee ri inhma nê amnhÿ tã ixkukja nê inhmã: “Kwa nà ã mē ijarênh anhÿr kêt nê. Aa mē ixte ã anhÿpêx anhÿÿre hã. Nhÿri na pa prem tanhmã akute hã apumu? Nà aa mē ixte nhÿri ã ate amnhÿ nhÿpêx anhÿr ã apumunhre hã.” Anê.

45 —Koja mē ã inhmã amnhÿ tã aprãr anhÿr kaprÿ. Kot paj mē kãm: “Nà na ka pre htem mē kêp amrakati xwÿnhjê pumu nê ãm mē omunh o ri apa nê mē kamã axukaprÿ hkêt nê. ã mē hipêx anhÿr jao te pa ã inhÿpêx anhÿr pyrãk. Jakamã kwa mē tokyx ma kuwy hwÿr ajapêx kurê kumrêx.” Anê. Kot paj ã kuwy hwÿr mē hanor anê. 46 Hãmri nê hwÿr mē rênh pa nhÿm mē ma hwÿr hapêx nê kamã amnhÿ xà htÿx kãm hamak rãhã nê pa ho pa nê aa kator kêt kumrêx. No kêt mē ate tãm amnhÿ nhÿpêx o mē apa xwÿnhjaja kot kaj mē

kurom ma Tirtûm mē wa inhō krī hwÿr api nē kamā amex nē atîr tûm nē apa ho pa. Kot paj ā ahpÿnhā mē apiitā mē anhîpêx anē. Anē.

Nhûm pre ā Jejus akupÿn wrÿk ā amnhî kukamā mē inhmā ujarênh anē. Hāmri nē mē inhmā ujarênh pa.

26

*Mē kot Jejus ā àmnênh ā amnhî jarênh
Makre 14.1-2; Rukre 22.1-2; Juāw 11.45-53*

¹ Tā nhûm Jejus mē ixte hkôt ixpa ho ixpa xwÿnhjê mā ujarênh pa nē mē inhmā:

² —E kot puj mē axte pahatā apkati axkrut hāmri nhûm arîgro pê Pas kato. Jakamā koja mē piitā amnepêm Tirtûm kot Ejit nhō xwÿnhjê pê mē pakukamā mē panhîgêjtjê kator mā hamaxpêr nē hā hkînh kaxyw Jerujarê hwÿr akuprō. Kamā koja mē ixpynê nē pî kahpa hā inhō nē ixpî. Koja mē tokyx ā inhîpêx anē. Anē.

Nhûm pre ā amnhî kukamā mē inhmā amnhî jarênh anē. ³ Rôm nhûm Jerujarê kamā patre krāhtûmjê mē Ijaew pigêjtjaja patre maati Kajpasja nhōrkwÿ kamā axpên wÿr akuprō. ⁴⁻⁵ Ra mē kām Jejus pîr prām tā mē kām mē kot hkôt kapêr mar o pa xwÿnhjê pyma nē. Hāmri nē tee ri hamaxpêr nē axpên mā:

—Hêxta waa nē. Tanhmā kot puj wem ho nē kupî? Kot puj mē pahkînh kām tanhmā ho nhûm mē hkînh xwÿnhjaja hā mē pakamā gryk tÿx nē. Pu mē hā axpu nē hā tanhmā axpên to. Jakamā kwa pu mē kormā tanhmā ho hkêt nē. Anhÿr o axpên ma.

*Mêhō ni kot Jejus krā gregrer ā harênh
Makre 14.3-9; Rukre 7.36-50; Juāw 12.1-8*

⁶ Tā nhûm Jejus kormā krī pê Petân kamā Simāw nhōrkwÿ kamā apkur o nhÿ. Simāwja na pre hkà kro xâpêr tÿx o pa nhûm Jejus ra arîgro hō hā akupÿm hkà ho mex. Hāmri nē akupÿm o krī hwÿr pōj nē ôrkwÿ hwÿr tē nē kuri apkur o nhÿ. ⁷ Hāmri nhûm mêhō nija hpôx ā omu nē hamaxpêr o:

—Ma koja pêr Jejusja pa hā apkati grêre hāmri nē ty. An pa ma hwÿr tē nē mêhkuxwa xâ ho hkuxwa.

Anē hāmri nē kên jaka ho kâx kām mêhkuxwa xâja nhûm kumÿ nē ma hwÿr o tē. Hāmri nē ho hkrâ gregrer nē hā hkapîr pa nē ho hkuxwa hpa. Mêhkuxwa xâ hā kâxpore xohtô rax tā nhûm ā hā hkapîr par anē. ⁸ Hāmri pa mē ixte Jejus kôt ixpa ho ixpa xwÿnhjaja tee ri ā kot hipêx anhÿr ā omu nē axpên mā:

—Tk. Kwa na hā mêhkuxwa xâta kapîr pa. ⁹ Kop apu ma kot o htêm nē ho wênê nē hpânâ kâxpore ho rax kumrêx nē hamÿnh nē ho mē kêp amrakati xwÿnhjê nhîpêx par o nhÿx ja kām mex nē. Kwa mo na we ā amnhî nhîpêx anhÿr kêt nē? Anē.

¹⁰ Hāmri nhûm Jejus amnhî tā mē inhma nē mē inhmā:

—Kwa kot ixto mex kaxyw kênâ na ka mē axtem nē ixtâ kām akir. ¹¹ Mē kêp amrakati xwÿnhjaja koja mē arî mē akôt pa rāhâ nē. Ka mē amâ mēmo arîgro hā tanhmā mē ho ajuta hto hprām nē tanhmā mē ho ajuta hto nē mē kām mēmoj gō. No pa kot paj ri mē akôt ixpa ka mē ixto mex ry ho apa hkêt nē. Kot paj tokyx mē apiitā mē are. ¹² Ixtyk nhûm mē kot ijaxâr kukamā na ā ixkuxwa anē. Âm hāmri na ā inhîpêx anē. ¹³ Âm hāmri na pa mē amâ kot ā inhîpêx anhÿrja jarê. Koja mē krī piitā hkôt axpên mā ijarênh ā kagâ kamā ijarênh o pa nē kamā nija kot ā inhîpêx anhÿr kamā harê nē kuma. Anē.

Jut Kariot kot mē kām Jejus ā àmnênh

Makre 14.10-11; Rukre 22.3-6

¹⁴ Tā nhūm jut Kariotja. Kêp mē ixpê Jejus kôt ixpa ho ixpa xwýnh pê 12 hō htā ra tanhmā hamaxpêr to nē axtem nē Satanasti nhý hā ma patre krāhtūmjê hwýr tē nē tanhmā Jejus o mē mar to nē mē kām:

¹⁵ —E ot pa mē amā Jejus jarênh o tē. Xà kot paj mē amā hā amýnê ka mē hpānhā inhmā amnhîre nà? Anê.

Hāmri nhūm mē kuma nē hkīnh nē. Hāmri nē kām:

—Nà kot paj mē amā amnhîre.

Anê hāmri nē kām kàxpore ho 30 nē ôr kurê kumrêx nhūm hamý nē hkīnh nē kato nē ma tē. ¹⁶ Hāmri nē mē kām Jejus pynênh kaxyw tãnopxar o ri hkôt ri pa. Mē kot mar o ri pa xwýnhjê hkàx ā unênh nē ma mē hwýr o htêm kaxyw.

Jejus kot hkôt mē pa xwýnhjê kutā apkur

Makre 14.12-21; Rukre 22.7-13; Juāw 13.21-30

¹⁷ Tā nhūm mē hkīnh pê Pasja kato. Amnepêm kormā Ejit kām mē pa ri na pre mē inhîgêtjaja ôwêhti hkrare hkwy hpa nē ho anê nē kuku. Tirtūm kot ja hā mē omunh nē Ejit nhō xwýnhjê nē mē kator kaxyw nhūm prem ā amnhî nhîpêx anê. Tā mē ixpê mē hkanrêhā mē htāmnhwýjaja na pa htem arī amgrā mē arîgro pê Pasja ā axpên wýr akuprō nē jam ijamaxpêr pê mē urāk nē ôwêhti hkrare hkwy pa nē pāwti kaxkrit kêt kām kuku. Jakamā pa mē ixte Jejus kôt ixpa ho ixpa xwýnhja wa axkrut nē Jejus wýr tē nē amnhî tā hkukja nē kām:

—Kwa nhýri kot paj we wa tē nē mē akutêp Pas ā mē panhō hā apê? Anê.

¹⁸ Hāmri nhūm wa kām:

—Nà wa māmri ma Jerujarêja wýr wa tē. Nē krīm axà nē mēhō myti pumunh kurê kumrêx nē kām: “E Jejus na wa inhmē pa wa awýr tē. Na awýr hpêr mēnh o: ‘E na pa ra inhnojarêt. Jakamā nhýri kot paj we ixkôt ri mē pa ho mē pa xwýnhjê mē Pas ā axpên kutā apku?’ Anhýr o awýr hpêr mē.” Anê. E wa ā kām akapêr anê kê war ama nē war amā ôrkwý nhīmōk ā ixkre rax ô jahkre. Kamā ra kaxyw mē paxàpkur xà hā mēmoj piitāā. Ka wa omu hāmri nē māmri mē ixkutêp kamā mēmoj tā apê. Anê.

¹⁹ Hāmri nhūm wa kuma nē ma Jerujarê hwýr tē. Nē hwýr axà hāmri nē ra kot wa kām mēmoj jarênh xà hkôt mēmoj piitā omu hāmri nē mē ixkutêp mēō hā àpênh o wa xa.

²⁰ Tā nhūm kamāt pa mē Jejusja kôt ixkreta wýr ixpôx pa nē hwýr agjê nē ixàpkur kaxyw ixkrī. Mē ixte Jejus kôt ixpa ho ixpa xwýnhjê pê 12jaja pa mē ixpiitā Jejus kutā ixàpkur o ixkrī. ²¹ Hāmri nhūm Jejus tanhmā mē inhîō jarênh to nē mē inhmā:

—E pa mē amā mēmoj jarê ka mē inhma. Kot kaj mē atō mē kām ixkurê xwýnhjê nhîhkram ijaxà. Anê.

²² Hāmri pa mē tee ri kuma nē ixkapri htýx nē. Hāmri nē axpên pānhā amnhî tā hkukja nē kām:

—Kwa xà pa? Nà pa hkêt. Kot paj ā anhîpêx anhýr kêt kumrêx Pahihti.

Anhýr o axpên pānhā kām amnhî tā aprā. ²³ Hāmri nhūm mē inhmā:

—Nà am hāmri na pa mē amā ixkapêr. Mē ate ixkutā guhkrax kām anhō pāwti ho mry kagô nhek o akrī xwýnhjê hō kot kaj mē kām ixtā amýnê.

²⁴ Tirtūm kapêr ā kagà htūm ra kot ixkukamā harênh xà hkôt koja mē tanhmā ixto rax nē ixpi. Nom kot mē kām ixtā àmnênh mā xwýnhhta hêxta waa nē. À kot

amnhî nhîpêx anhÿrja mÿrapê koja amnhî xà htÿx kãm hamak rax kumrêx. Kop apu aa ô mãmāj nhôxà hkre rûm kator kêt ronhÿx ja kãm mex nê. Anê.

²⁵ Hâmri nhûm Jut Kariot kot mē kām hā àmnênh mā xwÿnhnta hāmri amnhî tâ kuma nê kām:

—Kwa xà we pa Jejus? Xà pa kot paj ā anhîpêx anê? Kwa nà pa hkêt. Anê.

Hâmri nhûm kām:

—Tÿ. Ka ā ate inhîpêx anhÿr mā kênā. Anê.

Jejus kot amnhî kamrô pikapÿr kukamā harênh

Makre 14.22-26; Rukre 22.14-23; määnên Wam Korÿt 11.23-26

²⁶ Tā nhûm Jejus pāwti hō py nê Tÿrtûm mā harê nê mē inhmā ho hkry nê ho mē inhîpêx pa nê mē inhmā:

—E na pa ā mē amā pāwti ho hkry nê mē amā ôr anê. Ja pyrā nê koja mē ā inhîpêx anê nê te ixto hkry hpar pyrāk o inhîpêx pa amnhî xà htÿx kamā ijamak kām ty. Nom mē anê kot paj ty. E mē māmri aku.

Anhÿr o mē inhmā amnhî jarê pa mē kuma nê kot mē inhmā ho hkry xwÿnhja ku. ²⁷⁻²⁸ Hâmri nhûm hpānhā kop py nê mā ho anê nê Tÿrtûm mā harê nê mē inhmā kugō nê mē inhmā:

—Mê kot ixpÿr xà hā arÿgroja ā koja ixkamrô axkapÿ. Nom koja mē amarÿ ixpÿr nhûm amarÿ ixkamrô hpikapÿr kêt nê. Âm paa. Pa kot paj mē anê mē ïhkram amnhî jaxà nhûm mē ā inhîpêx anê nê ixpÿ. Koja ixkamrô axkapÿ nhûm Tÿrtûm omu nê ixkukwak ri mē ate ixkôt amnhî xunhwÿr xwÿnhjê nê mē ate amnhî tomnuj piitā te amnhî katut kôt rênh par pyrāk o hipêx nê mē ato hkra. Ra annepêm kot ā amnhî jarênh anhÿr xà hkôt. Jakamā e mē ixkamrô pikapÿr mā ajamaxpêr pê wÿhti ho akôm o axpên nhîpêx. ²⁹ âm hāmri na pa ā mē amā amnhî jarênh anê. Kot paj axte wÿhti ho ixkôm kêt rāhā nhûm nhÿrmā inhō Papaj akupÿn mē awÿr inhmê. Hâmri pu mē akupÿn ixwÿryk xà hā arÿgrota ā pahkÿnh rax kumrêx. No âm axtem tanhmā hā pahkÿnh to. Anê.

Nhûm pre ā Jejus mē inhmā amnhî jarênh anê. Pa mē axpên pānhā kopta py nê wÿta kwÿ ho ixkō. ³⁰ Hâmri nê mē ixpiitā ho ixkôm pa nê Tÿrtûm mā mex ā gre. Hâmri nê ijapôj nê hixêt prêk pê Oriwêhti hwÿr ma mra.

Jejus kot Simāw Pêtre mā kapêr ā harênh

Makre 14.27-31; Rukre 22.31-34; Juāw 13.36-38

³¹ Tā nhûm Jejus tanhmā mē ixte hkôt ixpa ho ixpa xwÿnhjê jarênh to nê mē inhmā:

—E Tÿrtûm kapêr ā kagā htûmta kot tanhmā mē akukamā mē ajarênh to nê mē ajarênh kot:

Kot paj ôwêhti jamār o pa xwÿnhja pÿ hāmri nhûm ôwêhti hpigrānh pa nê ma anhrā nê ri mra.

Anhÿr o kot mē ajarênh. Te ho mē apê ôwêhti pyrā nê ā mē ajarênh anê. Tā kamāt ja kamā koja mē tanhmā inhîpêx to ka mē ixtā mē omu nê mē umaj ôwêhti pyrā nê apiitā ixkaga hpa nê ma aprôt nê mra. ³² Nê mē kot ixpÿr tâ kot paj akupÿm ixÿr. Hâmri nê ma akupÿm mē akukamā pika pê Garirej wÿr mō. Kamā kot puj mē axte axpên pumu. Anê.

³³ Hâmri nhûm Simāw Pêtre tee ri tanhmā mē kot amnhî nhîpêx to hkukamā amnhî jarênhja ma nê hkaprÿ nê kām:

—Tk. Nà kot paj ā amnhî nhîpêx anhÿr kêt nê Pahihti. Koja pahkwÿja akaga japêr no pa kot paj aa akaga hkêt nê. Kot paj akôt ixpa rāhā nê. Anê.

³⁴ Hâmri nhûm Jejus kām:

—Nà ra ixte akukamā ixàhpumunh mex. Koja apkati hkôt krāhyre hkàr kêt ri ka ra mē umaj ate ixkôt apa hkêt ā mē kām amnhī tā axàprār o axkrunēpxi kām ga. Kwa jam ajamaxpēr t̄yx nē. Anē.

³⁵ Hāmri nhūm tee ri kuma nē axte kām:

—Kwa nà. Mē kot ajaxàr nē apīr tā kot paj arī akôt ri ixpa nhūm mē pahto amyrā nē tanhmā panhīpēx to. Nà kot paj aa akaga hkêt nē.

Anh̄yr o kām amnhī jarē. Pa mē ijaxw̄yja ā kām amnhī jarēnh anē.

Jejus kot Tīrtūm mā amnhī jarēnh

Makre 14.32-42; Rukre 22.39-46

³⁶ Tā nhūm Jejus mē inhmā anē pa mē ma nh̄yri mē kot kām “Gesēm” anh̄yr xw̄ynhja w̄yr mra. Hāmri nhūm mē inhmā:

—E mē jar ixkutēp akrī. Pa ma mūtūm tē nē Tīrtūm mā amnhī jarē mǎn. Anē.

³⁷ Hāmri nē mē ixkw̄ȳjē ho axkrunēpxi nē amnhī kôt mē kuw̄y. Simāw Pêtre nē Jepetew kra pijakrut pē Xiakre nē Juāwja wa nhūm amnhī kôt mē kuw̄y nhūm mē ma hkôt mra. Hāmri nhūm Jejus tee ri mē kot tanhmā hipēx tota kukamā hamaxpēr o hkaprī nē amnhī kamā kahak t̄yx nē. ³⁸ Hāmri nē mē kām:

—Hēxta waa nē. Na pa tee ri amnhī xà ht̄yx kamā ijamakja kukamā ijamaxpēr nē amnhī kamā ixkahak t̄yx o ra ixkaprī nē. Te ixkaprī kot xiprī o mōr pyrāk. Jakamā e mē jar anoht̄yx nē ixto Tīrtūm w̄yr o akrī kē tanhmā ixto pa mē kot tanhmā ixtoja kutā ixiht̄yx nē. Anē.

³⁹ Hāmri nē mē kurūm htēm grire nē Tīrtūm mā amnhī jarēnh kaxyw htu m̄yr pē tēm nē pikap nō nē kām:

—Kwa Papaj. Hēxta waa nē. Inhmā amnhī xà ht̄yx kām ijamak prām kêt kumrēx. Na pa tee ri amnhī kukamā ijamaxpēr nē amnhī kamā ixkahak t̄yx nē. Jakamā kot kaj amā inhnē ja ho ajapēx prām nē māmri inhnē ho ajapēx nhūm mē kām ixkuré xw̄ynhja tanhmā ixto hkêt nē. R̄y ko. Kot kaj amā mē kot tanhmā ixto hprām kē mē māmri tanhmā inhīpēx to. Nom pam inhmā hprām xà hkôt kêt. Anē.

⁴⁰ Hāmri nē kànhamā xa nē akup̄ym Simāw Pêtreja mē hw̄yr tē nē tee ri mē omu nhūm mē ra ôt pa nē hikw̄y. Nhūm mē omu nē Simāw Pêtre mā kām:

—Kwa Simāw Pêtre. E mē hāmri akrā hapōj. Kwa wem anoht̄yx grire ⁴¹ nē ixkutēp amnhī to Inhō Papaj w̄yr o akrī kē mē ixkôt tanhmā mē ato htā ka mē amā mē uma xàj ixkaga hkêt nē arī mē kutā amnhī to ht̄yx nē akuhē. Ā mē amā mē ate amnhī nhīpēx anh̄yr prām nom kormā mē amā maa.

⁴² Anh̄yr o mē kām kapēr hāmri nē akup̄ym tē nē axte Tīrtūm mā amnhī jarē nē kām:

—Kwa Papaj. Nà inhmā amnhī xà ht̄yx kām ijamak prām kêt. Na pa amnhī kukamā ijamaxpēr nē amnhī kamā ixkahak t̄yx kumrēx. Jakamā kot kaj amā inhnē ja ho ajapēx prām nē māmri inhnē ho ajapēx kē mē kām ixkuré xw̄ynhja tanhmā ixto hkêt nē. Nom ko. Kot kaj amā mē kot tanhmā ixto hprām kē mē māmri tanhmā inhīpēx to. Nom pam inhmā ja prām xà hkôt kêt. Anē.

⁴³ Hāmri nē kànhamā xa nē Simāw Pêtreja mē hw̄yr akup̄ym tē. Nē mē omu nhūm kē mē axte gōr nē hikw̄y. Ra mē ôtxwa ht̄yx nē axte gōr nē hikw̄y. Nhūm Jejus tē nē tee ri mē omunh o xa ⁴⁴ nom axte tanhmā mē kām nē hkêt nē. Ām awjanā nē akup̄ym tē nē kē wam kot Tīrtūm mā amnhī jarēnh xà hkôt axte kām amnhī jarē. ⁴⁵⁻⁴⁶ Hāmri nē akup̄ym mē hw̄yr tē nē mē kām:

—Kwa xàn ka mẽ arĩ gôr nê anhĩkwỹ? E mẽ tokyx akrã hapôj. Na mẽ ra mẽ kot ixwỹr mrar nê ixpynênh mã. Koja mẽ tokyx ixkutã mẽ kot amnhĩ xunhwỹr xwỹnhjaja mẽ kãm ixtã amỹnê. Ota ra kot ixtã mẽ kãm ànnênh xwỹnhnta tẽ. E mẽ tokyx kànhmã akrĩ pu mẽ kutã mra. Anê.

Mẽ kot Jejus pynênh ã harênh

Makre 14.43-50; Rukre 22.47-53; Juãw 18.2-11

⁴⁷ Nhũm Jejus mẽ kãm kapêr o ãm rãhã nhũm Jut Kariot pê mẽ inhĩõja hwỹr tẽ. Nê amnhĩ kôt mẽ ohtô nê hwỹr mẽ o tẽ nhũm mẽ wapohti nê kô jamỹ nê hkôt o mra. Patre krãhtũm mẽ Ijaew krãhtũmjaja kot Jejus wỹr mẽ rênh xwỹnhjaja nhũm mẽ man hkôt Jejus wỹr mra. ⁴⁸ Na pre ra Jut Kariot amnhĩ kukamã mẽ kãm amnhĩ jarênh o:

—Kot paj ixkumrêx hwỹr tẽ ka mẽ ixkôt hapu hã mra. Kot paj hwỹr tẽ nê kãm ixkapêr nê kahti hkôt kumỹ. Ka mẽ hã ixpumu nê hwỹr mra nê unênh kurê kumrêx. Ixte kahti hkôt mỳnh xwỹnhnta kot kaj mẽ unê. Anê.

⁴⁹ Hãmri nê Jejus wỹr tẽ nê kãm:

—Pa Jejus? Xàn ka kormã anhôt kêt nê xa?

Anê nê kahti hkôt kumỹ. ⁵⁰ Hãmri nhũm amnhĩ tã omu nê kãm:

—Kwa Jut. Ate tanhmã ixto kaxyw mã xwỹnh jakamã e kam nê mãmri tanhmã ixto. Anê.

Hãmri nhũm Jut kôt mẽ mrar xwỹnhjaja Jut kot kahti hkôt mỳnh ã omu nê hwỹr mra nê unênh kurê kumrêx. ⁵¹ Hãmri nhũm mẽ inhĩõja tee ri ja hã mẽ omu nê õ wapo kapa nê patre maati mã àpênh xwỹnh kot mẽ hkôt htêm xwỹnhnta mã ho apê. Nê kot ho hkrã nhĩpôn mã tã kuhpaw nê upòk rũm hamak nhĩkjê pix krãhta. ⁵² Hãmri nhũm Jejus omu nê nê kãm kapêr nê kãm:

—Kwa akupỹm awapota hkãm haxã nê amarĩ xa. Na htem wapo ho mẽ oprê ho pa nhũm mẽ amnhĩ xwar wapo ho mẽ kupa. ⁵³ Xã kot paj amnhĩ to Tirtũm wỹ nhũm ãm inhma nê tanhmã jajê pê ixpytãr to hkêt nê? Nã kot paj amnhĩ to kuwỹ nhũm ixwỹr kapêr o mẽ wrỹk xwỹnhjê rênh kurê kumrêx nhũm mẽ ohtô rax kumrêx nê wrỹ nê mẽ kêp ixpytã. ⁵⁴ Nom kot paj ã amnhĩ to hwỹr anhỹr kêt nê. Tirtũm kapêr ã kagã htũm kot amnepêm ixkukamã ã mẽ kot inhĩpêx anhỹr ã mẽ harênh jakamã kwãr mẽ mãmri Tirtũm kãm hprãm xã hkôt ã inhĩpêx anê. Anê.

⁵⁵ Hãmri nê hpãnhã mẽ kot unênh xwỹnhjê mã kapêr nê mẽ kãm:

—Kwa na pa pre apkati mẽ Tirtũm mã amnhĩ jarênh xã hã ixkre kamã mẽ kãm ixujarênh o ixpa. Ka prem tokyx ixpynênh kêt tã jarãhã te ixte amnhĩ tomnuj xwỹnh pyrãk o inhĩpêx nê ixwỹr wapohti nê kô hã akapên nê ixwỹr tẽ. ⁵⁶ Tã nom ra Tirtũm kapêr ã kagã htũm kamã Tirtũm nhỹ hã mẽ kapêr xwỹnh kot mẽ akukamã mẽ ajarênh nê mẽ atã kagã xã hkôt na ka mẽ ri ã inhĩpêx anê. Anê.

Nhũm pre ã Jejusja amnhĩ tã mẽ kãm kapêr anê. Hãmri pa mẽ ixte hkôt ixpa ho ixpa xwỹnhjaja mẽ omu nê tee ri amnhĩ kukamã ijamaxpêr nê mẽ umaj ixprôt nê anhrã nê ma inhmrar kurê kumrêx.

Mẽ kot patre maati hwỹr Jejus o mõi ã harênh

Makre 14.53-65; Rukre 22.54-55, 22.63-71; Juãw 18.12-14, 18.19-24

⁵⁷ Nhũm pre Ijaew krãhtũmjê mẽ Tirtũm kapêr tũm o mẽ ahkre xwỹnhjaja ra patre maati Kajpas nhõrkwỹ hwỹr akuprõ nê Jejus kutêp hkrĩ. Hãmri nhũm mẽ kot unênh xwỹnhjaja ma mẽ hwỹr o tẽ. ⁵⁸ Hãmri nê mẽ hwỹr ho axã nê hkôt gjêx pa. Nhũm Simãw Pêtre mẽ hkôt hapu hã mẽ htãnopxar o tẽ nê kítare

hwÿr axà nê pôristi nhîhkô hã nhÿ. Hãmri nê tee ri Jejus kukamã hamaxpêr o nhÿ nê hamaxpêr o:

—Kwa tanhmã koja mē ixpê mē inhô Pahihti nhîpêx to? E pa jar amÿm tanhmã mē kot hipêx to hã mē omunh o nhÿ. Anê.

⁵⁹ Hãmri nhÿm patre krãhtÿmjê mē juistijaja kãm Jejus pîr prãm tÿx nê. Jakamã na prem Ijaew wa ho hamêxkrut nê axpên kôt tanhmã mē kãm ho hêx to nhÿm mē kot hã wa mar nê ra hpîr kaxyw mē pikuprônho xwÿnhjê kapi.

⁶⁰ Jakamã nhÿm prem axpên pãnhã mē hwÿr mra nê tanhmã ho hêx to. Nom axpên kôt harênh kêt nê. Æm ahpÿnhã tanhmã ri harênh to nom wahô wa axkrut nê axpên kôt harênh kêt nê. Jakamã nhÿm mē tee ri hã mē kuma.

Tã nhÿm ja wa mē hwÿr tē nê axpên kôt harê nê mē kãm:

⁶¹ —Nà na pre tanhmã Tîrtÿm mã amnhî jarênh xà hã ixkre jarênh to nê harênh o: “Kot paj nhÿrmã inhmã ixkreja grãnh par prãm nê kugrà hãmri nê Æm ixtã apkati axkrunêpxi pix nê akupÿm hipêx pa. Ja kaxyw ixãhpumunh tÿx.” Anhÿr o na amnhî jarê pa wa kuma.

⁶² Anhÿr o mē kãm ho hêx. Hãmri nhÿm patre maatiya wa kuma nê kãnhmã xa nê Jejus mã kapêr nê kãm:

—Kwa xà Æm hãmri na wa ã ajarênh anê nà? Xàn ka pre ã amnhî jarênh anê? E mē inhmã tanhmã amnhî jarênh to. Anê.

⁶³ Nom nhÿm amarî mē kãm xa nê mē kãm tanhmã nê hkêt nê. Hãmri nhÿm patre maatiya tee ri omu nê axte kãm kapêr nê kãm:

—Kwa aprî hã mē inhmã tanhmã amnhî jarênh to. Tîrtÿm noo mã amã ixkapêr jakamã kêr ka akatãt kôt mē inhmã amnhî jarê nê amnhî to axêx kêt nê. Xà apê Tîrtÿm Kra? Xà ka na pre Tîrtÿm mē ixkaxyw axãm? Kwa akatãt kôt mē inhmã amnhî jarê. Anê.

⁶⁴ Hãmri nhÿm tã hprî hã mē kãm amnhî jarê nê mē kãm:

—Tÿ. Nà Æm hãmri na ka ã ijarênh anê. Ixpê Tîrtÿm kot mē akaxyw ixãm xwÿnhta na pa. Na pre mē awÿr inhmê pa mē awÿr wrÿ. Tã kot paj nhÿrmã axte kaxkwa rÿm amnê akupÿn kakrà kamã mē awÿr wrÿ. Hãmri nê Tîrtÿm xãhpumunh o ãhpumunh xwÿnhta nhîhkô hã nhÿ hãmri nê pam tanhmã mē ajarênh to ka mē amnhî tã ixpumu nê inhma. Anê.

⁶⁵ Hãmri nhÿm patre maatiya tee ri ã kot amnhî jarênh anhÿr ã kuma nê kamã gryk tÿx nê. Hãmri nê gryk xàj kêp patre maati hã ê kapa nê hkaxónh pa nê kumê nê hkwyjê mã kãm:

—Tk. Kwa mo kaxyw kot puj mē axte ri tanhmã kot amnhî tomnuj to hã harênh xwÿnh ô japêr? Tãm kot amnhî pê Tîrtÿm Kra hã amnhî jarênh ã amnhî to hêx nhÿm mē pahte mar kênã. ⁶⁶ Jakamã e kwa tanhmã kot puj mē hipêx to? Anê.

Hãmri nhÿm mē kãm:

—Nà ã kot amnhî jarênh anhÿr mÿrapê koja ty. Ra htyk mã tãm kênã. Anê.

⁶⁷ Hãmri nê tanhmã hipêx kati hto. Mē hkwyjaja hkuk kuhtô nê ïhkra ho htak nhÿm mē hkwyjaja ïhkra hpo ho htak nê hã hpêr o axkê nê kãm:

⁶⁸ —E apê Tîrtÿm Kra hã ate amnhî jarênh jakamã mãn urák nê axãhpumunh tÿx. Jakamã e mē kot atak xwÿnhta nhÿxi jarê pa mē ama. Anê.

Simaw Pêtre kot Jejus kôt pa hkêt ã amnhî jarênh

Makre 14.66-72; Rukre 22.56-62; Juãw 18.15-18, 18.25-27

⁶⁹ Rôm nhÿm Simãw Pêtre arî kîtare kamã nhÿ. Hãmri nhÿm mē kãm ãpênh xwÿnh nitita omu nê hprî hã omunh kurê kumrêx. Hãmri nê kãm:

—Xê pêr apê Jejus kôt mē pa xwÿnhjê hõ na ka. Anê.

⁷⁰ Hâmri nhùm tee ri amnhĩ tâ kuma nê kãm mẽ uma xàj mẽ kãm amnhĩ tâ aprã nê kãm:

—Tk. Kokÿ. Ixte mēhō my ata pumunhre hã. Anē.

⁷¹ Hâmri nê mẽ umaj kànhmã xa nê tē nê kītare hwÿr hakwakrem ahte mẽ hkàx ã xa. Tã nhùm hpānhã hōja omu nê hã mẽ kãm:

—Xê ma pēr ãm hāmri na mẽ harē. Kêp Jejus kôt ri mẽ pa xwÿnhjê hō na pēr. Anē.

⁷² Hâmri nhùm amnhĩ tâ kuma nê kãm:

—Tk. Nà mẽ ri ã amnhĩ krã hkôt ri ixto axêx anhÿr kêt nê. Ixte aa mēhōta pumunh kêt kumrêx. Anē.

⁷³ Tã nhùm mẽ hkwyjaja hwÿr mra nê kãm kapēr nhùm tanhmã mẽ kãm kapēr to nhùm mẽ kuma nê kãm:

—Kwa pēr ãm hāmri na mẽ ajarē. Apê Jejus kwÿ na ka. War akapēr kot axpên pyrãk kênã. Anē.

⁷⁴ Hâmri nhùm tee ri mẽ kuma mẽ kãm amnhĩ tâ aprãr kãm hihtÿx nê mẽ kãm:

—Kwa nà. Na pa Tirtùm noo mã mẽ amã amnhĩ jarē. Kot paj amnhĩ to ixêx japēr nhùm inhma nê hã tanhmã ixto. Nà urãk ixpê Garirej nhō xwÿnhre hã. Ixte mēhō mÿj pumunh kêt kumrêx tâ ka mẽ xatã axpên kôt ixte hkôt ixpa ho ixpa xwÿnh ã ixkamnhix o xa.

Anhÿrja o ra mẽ kãm amnhĩ tâ aprãr o axkrunēpxi nhùm krãhyre hkàr kurê kumrêx. ⁷⁵ Hâmri nhùm Simãw Pêtre kuma nê ra Jejus kot hkukamã krãhyre hkàr kêt ri kot hã amnhĩ aprãr o axkrunēpxi hã harēnhta mã hamaxpēr kurê kumrêx. Hâmri nê kànhmã hakry hpar o tē nê hkaprĩ htÿx kumrêx nê kītare pē kato nê tē nê awry hã xa nê mÿr rax nê.

27

Mê kot pahihti Pirat wÿr Jejus o htēm ã mẽ harēnh

Makre 15.1; Rukre 23.1-2; Juãw 18.28-32

¹ Tã nhùm ra myt kator o mōr mẽ nhùm mẽ hkrãhtÿmjê mẽ patre krãhtÿmjaja axpên wÿr pikuprõnh pa. Hâmri nê Jejus ã axpên mar o hkrĩ nê axpên mã:

—Nà kot puj mẽ hã amÿnê kê mẽ kupĩ. Kêp Tirtùm Kra hã kot amnhĩ jarēnh o amnhĩ to héx kênã. Anē.

² Hâmri nê mẽõ pōristijê mã anē nhùm mẽ hpa hpre hpa nê ma pahihti Pirat wÿr o tē. Pirat kêp Rôm nhō pahihti nhÿ hã mẽ ixpê Ijaewjê ho amnhĩptãr jakamã nhùm mẽ ma hwÿr o tē nê ìhkram haxã.

Jut Kariot kot amnhĩ pÿr ã harēnh

Atre 1.15-19

³ Rôm nhùm Jut Kariot tee ri mẽ kot Jejus pÿr kaxyw mẽ harēnh ma nê hkaprĩ nê. Ra kot mẽ kãm hã ãmnēnh tâ mẽ kot hpÿr kaxyw ã mẽ harēnh ma nê tee ri amnhĩ kukamã hamaxpēr o hkaprĩ htÿx nê. Hâmri nê hamaxpēr o:

—Hêxta waa nê. Mo na pa pre ri axtem nê ã amnhĩ nhÿpêx anê? Nà na pa pre amnhĩ tomnuj tÿx kumrêx. Anē.

Hâmri nê ra mẽ kot kãm kãxpore ho 30 nê òrta jamÿ nê ma akupÿm patre krãhtÿmjê mẽ Ijaew pigêtjê hwÿr o tē. Hâmri nê mẽ kot Tirtùm mã amnhĩ jarēnh xa hã ixkreja wÿr mẽ hwÿr axã ⁴ nê nhÿri mẽ omu nê mẽ hwÿr tē nê mẽ kãm:

—E ota mẽ akãxporeta. Na pa ã mẽ amã Jejus ã ixãmnēnh anhÿrja o amnhĩ tomnuj tÿx nê. Kot tãm amnhĩ nhÿpêx o pa htã pa axtem nê ã mẽ amã hã

ixâmnênh anê. Jakamã e mĩ. Mẽ akupým akàxporeta jamý. Kot paj amnhĩm hamýnh kêt nê. Anê.

Hãmri nhũm mẽ tee ri kuma nê kãm:

—Koký. Nom ka na ka pre mẽ ixwýr tẽ nê ho mẽ inhmar kênã. Anê.

⁵⁻⁷ Hãmri nhũm tee ri mẽ kuma hãmri nê pikap kàxpore rênh pa nê ma tẽ nê kato. Hãmri nê hkaprĩ htýx kumrêx nê hamaxpêr o:

—Kwa tanhmã kot pa we amnhĩ to? Nà kot paj amnhĩ pĩ. Anê.

Hãmri nê krĩ pê kato nê ma mẽ kot pika kakwýnh nê ho amnhĩm poti nhĩpêx xà hã pika hwýr tẽ hãmri nê amnhĩ mut mã ê nê ho amnhĩ pĩ. Hãmri nhũm patre krãhtũmjaja harênh ma nê tee ri kot kàxpore rênhta kawrà nê hã axpên kukja nê axpên mã:

—Kwa tanhmã kot puj wem ja ho? Jut kot mẽ pamã Jejus ã àmnênh nhũm mẽ pahte hpír xà hã kàxpore na. Jakamã kot puj mẽ ho Tirtũm mã amnhĩ jarênh xà hã ixkre ho mex kêt nê. Finat Mojes kot ja nê mẽ panhĩgêtjê kurê jakamã na htem mẽ hpar xà hã kàxpore ho ixkreta ho mex kêt nê. Jakamã kwa tanhmã kot puj mẽ ho? Anê.

Hãmri nhũm ja mẽ kãm:

—E na pa ra ijamaxpêr. Pu mẽ ho Jut kot amnhĩ pír xà hã pikata japrô hãmri nê kamã jar mẽ kêp mẽ pahkwý hkêt htyk xwýnhjê jagjênh o papa. Anê.

Hãmri nhũm mẽ kuma nhũm ja mẽ kãm mex nê. Jakamã nhũm arĩgro hõ hã nhũm mẽ ma hwýr mra nê haprô. ⁸ Hãmri nê hã hixi mẽ nhũm kêp “mẽ hkamrô pikapír xà kamã pika”. Mẽ kot Jejus pír xà hã kàxpore ho haprôr jakamã nhũm prem ã hã hixi mênh anê. Nhũm htem arĩ axpên mã ã hixi jarênh anhýr o pa. ⁹⁻¹⁰ Nhũm pre ra amnepêm Tirtũm nhý hã kapêr o pa xwýnh finat Jeremísti mẽ hkukamã hprĩ hã ja jarê nê hã kagã. Nê hã kagã o:

Koja Ijaew nhõ patrejaja mêhõ kot mẽ kãm mêhõ my hã àmnênh pãnhã kãm kàxpore ho 30 nê òr xwýnhja jamý. Hãmri nê ma o tẽ nê nhýri mẽ kot amnhĩm pika kakwýnh nê ho poti nhĩpêx o pa xà hã pika hkwy japrô. Ra Tirtũm kot inhmã mẽ harênh xà hkôt koja mẽ ã amnhĩ nhĩpêx anê. Anê.

ã finat Jeremísti kot Tirtũm nhý hã mẽ hkukamã mẽ harênh nê hã kagã anhýr xàja kôt nhũm prem ã amnhĩ nhĩpêx anê.

*Pahihti Pirat kot Jejus kujêr ã harênh
Makre 15.2-5; Rukre 23.3-5; Juãw 18.33-38*

¹¹ Rôm nhũm mẽ pahihti Pirat wýr Jejus o tẽ nê hwýr ho axã nê kutã ãm nhũm xa nhũm Piratja omu nê kãm:

—E. Kwa inhmã amnhĩ jarê. Xà apê Ijaew nhõ pahi na ka nà? Xà ka na htem amnhĩ wýr ajamãr o pa? Anê.

Hãmri nhũm kãm:

—Tý. Nã ãm hãmri na ka ijarê. Anê.

¹² Hãmri nhũm mẽ hkrãhtũmjê mẽ patre krãhtũmjaja pahihti Pirat mã tanhmã ho kapêr punuj to. Nhũm amnhĩ tã mẽ kuma nom tanhmã kãm amnhĩ tã àprãr to hkêt nê. ¹³ Jakamã nhũm pahihti Pirat tee ri ja hã omu nê kãm:

—Kwa xà na ka ã mẽ kot ato kapêr anhýrja mar kêt nê nà?

¹⁴ Anhýr tã nom nhũm Jejus akryk xa nê axte tanhmã kãm nê hkêt nê. Hãmri nhũm Pirat tee ri kot ã amnhĩ nhĩpêx anhýr ã omu nê hamaxpêr o:

—Koký. Mẽ kot ho kapêr punuj tã nhũm ãm mẽ kuma nê te kãm mẽ uma hkêt pyrà nê tanhmã inhmã amnhĩ tã àprãr to hkêt nê. Anê.

*Pirat kot Jejus p̄r kaxyw hã àmnênh ã harênh
Makre 15.6-15; Rukre 23.13-26; Juãw 18.39-19.16*

15-21 Tã nhũm Pirat kormã mē kot axpēn mar xà hã ixkre kamã ȳr rãhã nhũm hprõja hwȳr hpēr mē nē kãm:

—Xê tanhmã mē kãm Jejusja ã axàmnênh to hkêt nē. Na pa kamàt ja kamã hkôt amȳti nē tee ri hkukamã ijamaxpēr. Kot amnhĩ to mex xwȳnh na. Aa tanhmã kot amnhĩ tomnuj to hkêt jakamã xê tanhmã mē kãm hã axàmnênh to hkêt nē. Kwarĩ. Anē.

Hãmri nhũm Piratja kuma nē hamaxpēr o:

—Nà ixte Ijaew krãhtũmjê pumunh tũm. Ijaew kwȳjaja kãm Jejus kĩnh nhũm mē hkrãhtũmjaja kot mē hã Jejus kamã gryk nē. Jakamã ixte tanhmã mē kãm hã ixàmnênh to kaxyw na mē ã ixwȳr o htēm anē. Anē.

Na htem Pas nhõ arĩgrota hapõx mē nhũm pre htem Ijaew o amnhĩptãr xwȳnhja mē kãm mē hagjênh xà kamã hkrĩ xwȳnhjê ho hpȳnh nē mē hapõj. Mē kãm hprãm xà hkôt nhũm mē kãm mē hapõj nhũm mē akupȳm kapõt ã hamakêtkati nē amnhĩx pa. Jakamã nhũm ra mē hagjênh xà kamã mēhõ my pē Parapasja hkrĩ. Na pre tanhmã amnhĩ tomnuj to nhũm mē mȳrapé unē nē haxà. Jakamã nhũm Ijaewjaja mē ho amnhĩptãr xwȳnh Pirat wȳr akuprõ nē kuhê nhũm mē kãm:

—E kot paj jarãhã mē amã mē hagjênh xà kamã mē hkrĩ xwȳnhjê hõ mã inhũre kê àmnhĩx kato nē ri pa. Nhỹ kot paj mē amã kãm inhũre? Xà Parapas nã? Xà mē akwȳ kot amnhĩm ho mē anhõ pahihtĩ Jejus pē Tĩrtũm kot mē akaxyw ãm xwȳnhnta kot paj mē amã kãm inhũre? Nhỹ wehe? E mē inhmã nhỹ jarē. Anē.

Pirat na pre mē inhõ patre krãhtũmjê pumunh mex nē. Ijaew kãm Jejus kapēr mar prãm tȳx ã nhũm mē hã kamã gryk tȳx nē hwȳr o mrrarja kõt nhũm mē omunh mex nē. Jakamã ã hã mē hkukjêr anē. Hãmri nhũm mēhpigêt mē patre krãhtũmjaja kuma hãmri nē mē pikuprõnh nē mē kuhê xwȳnhjê mã kãm:

—Kwa mē kãm anē kê mē pamã Parapas mã mãn ure nē mãmri Jejus Kris pĩ. E kwa mē tokyx kãm anē kê Parapas mã ure. Anē.

Hãmri nhũm mē mē kuma nē pahihtĩ Pirat mã kãm:

—Nà mē inhmã Parapas mã mãn anhũre. Anē.

22 Hãmri nhũm tee ri mē kuma nē mē kãm:

—Kwa no mē ate Jejus pē Tĩrtũm kot mē akaxyw ãm xwȳnh ã harênh xwȳnhnta? Tanhmã kot paj hipêx to? Anē.

Hãmri nhũm mē kãm:

—Apĩ ri. Tokyx pĩ kahpa hã anhõ kê ty. Anē.

23 Hãmri nhũm tee ri mē kuma nē mē kãm:

—Tk. Kwa nã. Tanhmã kot amnhĩ tomnuj tore hã kot pa kêt ri pĩ kahpa kunhõ nhũm ty. Anē.

Hãmri nhũm mē xatã àmra kamã kãm:

—Kwa pĩ kahpa hã mãn anhõ kê ty. Kwa tokyx ã mē inhmã hipêx anē. Anē.

24 Hãmri nhũm tee ri ja nē tanhmã mē kãm kapēr to no nhũm mē mar kêt nē. Nhũm tee ri mē àmra mar o xa. Hãmri nē kãm Jejus pĩr prãm kêt jakamã amnhĩm gõ hkwy janhi nē mē piitã mē noo mã amnhĩ nhĩhkra kuhõnh o xa. Mē kot hã omunh xà hkôt kãm hpĩr prãm kêt ã omunh kaxyw. Hãmri nē mē kãm:

—E na pa mē anoo mã ã amnhĩ nhĩhkra kuhõnh anē ka mē ja hã ixpumu. Nã inhmã hpĩr prãm kêt. Tanhmã kot amnhĩ tomnuj tore hã. Mē kaxipixjaja

mê amã hpîr hprãm jakamã mê kam nê tanhmã ho. No pa kot paj tanhmã ho hkêt nê. ãm kwarî ho kwarî. Anê.

²⁵ Hãmri nhùm mê kuma nê kãm:

—Tõe. Nã ãm hãmri. Kot paj mê pamjaja amnhî tâ htykja nhô. Nê mê ixkra nê mê ixtãmnhwÿjê mê amnhî to ãxpimràatã amnhî tâ kunhò. Kê Tîrtùm kãm tanhmã hã mê ixtò hto hprãm nê mamrî tanhmã hã mê ixtò hto. Anê.

²⁶ Hãmri nhùm mê kuma nê mê kãm hprãm xã hkôt mê kãm Jejus ã amÿnê nê mê kãm Parapas mã ure. Ra Parapas kot pahi Pirat pê ô pôristi kutã amnhî xãm nê kêp hõxpîrja mÿrapê nhùm mê kot unênh nê haxãr tâ Ijaew kãm hprãm xã hkôt akupÿm kãm ure. Hãmri nê ô pôristijê mã anê nhùm mê Jejus tak. Nê htak rax nê hãmri nhùm Pirat mê kãm hã amÿnê nhùm mê kot pî kahpa hã nhôr o hpîr kaxyw ma o tẽ.

*Pôristi kot Jejus ã hpêr o pikênh ã harênh
Makre 15.16-20; Juãw 19.2-3*

²⁷ Tã nhùm pôristijaja mê kot pî kahpa hã Jejus nhôr kaxyw ma o tẽ nê pahîhti Pirat nhôrkwÿ kamã ixkre hõ hwÿr ho axã. Nhùm pôristi ohtô nê hwÿr akuprô nê hã pêr o pikênh kaxyw axpên mã:

—E kwa tokjy pu mê kãm pahi xê jaxã ri. Kêp pahi hã kot amnhî jarênh kênã. Anê.

²⁸ Hãmri nê kêp ê kapa nê hpãnhã kêp pahi hã mê ê kamrêk mexja py nê kãm haxã. ²⁹ Nê kãm pahi hã mê ahkã nhîpêx nê hkrãm haxã. Nom axtem akunî kamã mêmô mrô nhî te kot ronh kanêre pyrãk xwÿnhja nhùm mê hikãx nê hkrãm haxã. Nê kãm pahi hã kô gô nhùm kupy nê o xa. Hãmri nhùm mê ho anhÿr pa nê kutã hkôn krã ho rôrôk nê hkrî hpa nê hã pêr o pikênh kamã kãm:

—E ãm hãmri. Apê Ijaew nhô pahi punuti na ka. Anê.

³⁰ Hãmri nê kãnhmã kuhê nê hkuk kuhtô nê kêp kô pytã nê xatã ho hkrãx pê htak. Nhùm prem ã pêr o pikênh kãm hipêx anê. ³¹ Hãmri nê kêp pahi hã ê kapa nê akupÿm kãm ê jaxã nê mê kot pî kahpa hã nhôr kaxyw ho kato nê ma o tẽ.

*Pôristi kot pî kahpa hã Jejus nhôr ã harênh
Makre 15.22-32; Rukre 23.27-43; Juãw 19.17-25*

³² Nhùm pôristijaja Jejus o kato nê ma kapôt mã o tẽ. Nê kãm pî kahpa pytÿja gô nhùm kumÿ nê mê hkôt o hkwÿ. Nom ra hîrot tÿx nê nhùm mê tee ri ja hã omu nê mêhò kot ho ajuta kaxyw mê kot omunh xwÿnhjê kapi ho xa. Hãmri nê Sirên nhô xwÿnh Simãw kã htyk pumu nê unê nê kãm kot Jejus o ajuta kaxyw hã karô nhùm hwÿr tẽ nê kêp pî kahpata mÿ nê hkôt kãm kumÿ nê o tẽ. ³³ Hãmri nhùm mê kên nhîxêt te kot mê hkrã hi pyrãk xwÿnhhta wÿr mê o pøj. Mê kapêr kãm na prem hixêtja jarênh o: “Korkot.” No mê pakapêr kãm Korkot jarênhja kêp “mê hkrã hi xã” nhùm mê ma hwÿr Jejus o pøj. ³⁴ Hãmri nê mê kot pî kahpa hã nhôr kaxyw nhùm ã htÿx kumrêx kamã hamak pymaj kãm mêmô mê hkanexãja gô. Wîhti mê mêmô mry ma xã ho pihkãr nhùm mê kãm hkwÿ gô. Nom nhùm hkaki nê mê kot amnhî xã htÿx kamã hamak kêt xã hã omunh kurê kumrêx nê hkaga. Nhùm mê tee ri ja hã omu hãmri nê kêp ê kapa nê kumê nê pî kahpa hã kuxi nê prek o ãhkra nê hpr o htÿx pa. Hãmri nê kãnhmã pî jarî nê ahkre kamã ãm nê ho htÿx nhùm kÿxpê ajêt. ³⁵ Hãmri nhùm pôristi hkwÿjaja axpên mã ê hkwÿ ho pigrãnh kaxyw hã kênre ho jôka. ³⁶ Hãmri nê ho anhÿr pa nê pikap Jejus jamãr o hkrî.

³⁷ Na htem mê hpar kaxyw nê tanhmâ mê kot amnhî tomnuj to hâ kagâ nê mê mÿri pî kahpa hâ hanhô. Jakamâ na prem tapti hô py nê tanhmâ Jejus â kagâ hto nê hâ kagâ ho:

IJAEW NHÔ PAHI NA JA
HIXI PÊ JEJUS

Hâmri nê hwÿr ho api nê mÿri kunhô. Â Jejus kot amnhî jarênh anhÿrja mÿrapê na prem kupî.

³⁸ Hâmri nhùm mê hpânâ wa àhkînh xwÿnh wa ho axkrut nê määnên pî kahpa hâ wa kunhô. Nê akutâ ho Jejus nhîjê nhùm war ajêt.

³⁹ Tâ nhùm pry hâ mê mrrar xwÿnhjaja Jejus pumu nê hâ hpêr o pikênh o mra nê kâm:

⁴⁰ –Kwa ka na ka pre ate Tîrtûm mâ amnhî jarênh xâ hâ ixkre grânh par nê atâ apkati axkrunêpxi nê akupÿm hipêx par â amnhî jarê. Nê apê Tîrtûm Kra hâ amnhî jarê. Nê axâhpumunh o axâhpumunh jakamâ e kwa amnhî kapa nê wrÿ pa mê ja hâ apumu. Kwa tokyx. Anê.

⁴¹ Nê patre krâhtûmjê mê Tîrtûm kapêr tûm o mê ahkre o mê pa xwÿnh mê mê hkrâhtûmjaja piitâ hwÿr mra nê hâ hpêr o axkê. ⁴² Nê axpên mâ harênh o: –E jahti na xep pre mê kamâ ukaprî ho pa nê tanhmâ mê ho ajuta hto ho pa. Tâ nom tãm tanhmâ amnhî to nê wrÿk kêt nê. Kwa pu mê arî pakuhê nê kot amnhî kaxâr nê wrÿk kâm omu. Koja wrÿ pu mê omu nê kêp mê panhô pahihtî hâ hkôt pajamaxpêr kurê kumrêx. E tokyx wrÿ Jejus. Pa mê awrÿk kâm apumu. Na kot kaj awrÿk rax nê. ⁴³ Na hte amnhî kaxyw Tîrtûm mâ hamaxpêr o pa. Nê kêp Kra hâ amnhî jarênh o pa. Jakamâ e. Kê Tîrtûm tãm hwÿr tê nê kêp Kra hâ akupÿm mê pahpê utâ. Anê.

⁴⁴ Hâmri nhùm wa kot akutâ hijê nê jêt xwÿnhnta wa haxwÿja mê mar xâ hkôt mâ ho kapêr anê.

Jejus tyk â harênh

Makre 15.33-41; Rukre 23.44-49; Juâw 19.28-30; määnên Eprêw 10.19-20

⁴⁵ Tâ nhùm kaxkwa nhîpök ri myt ÿr mê nhùm te kamât pyrâk nhùm kamât kô rax kumrêx. Jao hâ awry mê nhùm ra akupÿm myt katêr o mô. ⁴⁶ Hâmri nhùm Jejus kapêr kâm hihtÿx nê àmra htÿx kâm Tîrtûm mâ kapêr nê kâm:

–Inhô Tîrtûm inhô Tîrtûm. Kwa mon ka ixkaga? Anê.

Nom kapêr kamâ kâm kapêr o:

–Eri Eri. Râmâ sapatani. Anê.

⁴⁷ Hâmri nhùm mê kot mar xwÿnhjaja kot Eri jarênh â kuma nê htÿx ho finat Eris mâ kapêr â hkamnhîx. ⁴⁸ Nhùm Jejus par pê guhkrax kâm wîhti punure xa. Jakamâ nhùm mê â kapêr anhÿr â kuma nhùm mêhō kâm hkaprî nê. Hâmri nê mêmō rerek py nê o tê nê kaxyw pî rytija py nê ho hkanhwÿ. Nê akupÿn o tê nê ho wîhti nhek nê Jejus kot hkaôr kaxyw kâm kupê. ⁴⁹ Hâmri nhùm hkwyjaja tee ri ja hâ omu nê nê kâm kapêr nê kâm:

–Tk. Kwa nhâm xa. Pu mê kop Eris jamâ mân. Koja hwÿr tê nê ho wrÿk japêr. Anê.

⁵⁰ Hâmri nhùm kamât kô mê nhùm Jejus ra htyk kaxyw nê axte àmra htÿx nê hāmri nê ty. ⁵¹ Tykja kôt nhùm Tîrtûm mâ amnhî jarênh xâ hâ ixkre kamâ hakwakre hâ kupêxêja kÿj rûm ahpar mâ axkjê nê amnhî kahê xâ mênh kurê kumrêx. Utî rax tâ axkjê nê amnhî kahê xâ mê. Te Jejus htyk o te kot mê pahte hkôt amnhî xunhwÿr xwÿnhjê mâ Tîrtûm wÿr pry jakwa kre kahê xâ mênh pyrâk o â amnhî nhîpêx anê. Nhùm pika htetet tÿx kumrêx o kên rûnh kwÿ

ohtô nê hkrakrak pa. ⁵² Hâmri nhùm mē htyk ã pika kamã mē htykjê nhõrkwý ho ohtô nê mē hã axkjê nhùm mē hikwý xwýnhjaja akupým htír nê hapôj nê kuhê. Na prem kormã htyk kêt ri amnhî kaxyw Tirtùm kôt hamaxpêr. Tã nhùm Jejus ty nhùm mē ohtô nê akupým htír nê hapôj nê kuhê. ⁵³ Nom kormã nhýhým mrar kêt nê. Arî mē hã pika nhîpy Jejus akupým htír ã hamãr o kuhê. Tã nhùm Jejus apkati hõ hã akupým htír ã arîgrota ã nhùm mē rî kormã ma Jerujarê hwýr mra nê hwýr agjê nhùm mē ohtô nê akupým mē htír ã mē omu.

⁵⁴ Nhùm kormã Jejus htyk o mõrta ã nhùm pôristi krãhtùm mē pôristi hkwyjaja hãmri hparpê hamãr o kuhê nê htyk kãm omu. Nê pika htetert kamã ama nê mêmoj kot tanhmã amnhî nhîpêx toja pumu nê tee ri hamaxpêr nê kãm ma htýx kumrêx. Hãmri nê axpên mã:

—Hêxta waa nê. Pêr ãm hãmri na pre htyk xwýnhta amnhî jarê. Kêp Tirtùm Kra kênã. Tã pu mē amarî pahtýx kupî. Anê.

⁵⁵⁻⁵⁶ Nhùm pre mênijaja ohtô nê amým Jejus tyk kãm omunh o kuhê. Marir Matarên nê Xiakre mē Juje wa katorxã Marir nê Xiakre hõ mē Juãw wa katorxãja nhùm mē kormã htyk kãm omunh o kuhê. Na prem Garirej rùm hkôt tanhmã ho ajuta hto ho hkôt Jerujarê wýr mõ.

Mê kot Jejus jaxàr ã harênh

Makre 15.42-47; Rukre 23.50-56; Juãw 19.38-42

⁵⁷ Tã nhùm ra myt grire nhùm krî pê Arimatej rùm hikãxpore rax xwýnh pê Jujeja tê. Nom axtem Juje hõ na pre. Ra kot Jejus kôt amnhî xãm jakamã kãm ho wrýk nê haxàr prãm nê. ⁵⁸ Hãmri nê ma pahi Pirat wýr tê nê î hã kuwý nê kãm:

—E ot pa awýr tê. Kwa inhmã htyk xwýnhta gõ pa ma o tê nê haxà nà? Anê.

Hãmri nhùm kuma nê kãm harê nhùm ma o tê nê haxà. ⁵⁹ Kaxyw kupêxê mex õ py nê ho hkupu pa ⁶⁰ nê ma o tê nê õ kên kre kamã haxà. Na pre htyk kukamã kên kre kakwý nhùm mē kot kormã kamã mēhõ jaxàr kêt tã kamã na pre Jejus jaxà. Hãmri nê hã kên rax õ xãm nê ho hitom nê ma akupým tê. ⁶¹ Nhùm Marir Matarên mē Marir õja wa kên kreta kapem omunh o wa nhý.

Pôristi kot kên kre jamãr o kuhê ã harênh

⁶² Tã nhùm apkati nhùm mē inhõ arîgromnu pê sap kato. Hãmri nhùm Parijew nhõ xwýnhjê mē patre krãhtùmjaja ma pahi Pirat wýr mra nê kãm:

⁶³ —Kwa pahihti. Nã amnhî to hêx o pa xwýnhta na pre kormã htír nê pa ri tanhmã amnhî jarênh to ho pa. Nê nhýrmã ty nê htyk ã apkati axkrunêpxi pix nê akupým htír ã amnhî jarê. ⁶⁴ Jakamã kwa hwýr anhõ pôristi hkwy rê kê mē ma hwýr mra nê hamãr mex o apkati axkrunêpxi. Kot ka anhýr kêt nhùm hkôt mē pa ho mē pa xwýnhjaja ma hwýr mra nê ho ahkî nê ma o mra nê nhýri haxà nê mē piitã mē kãm ra akupým htír ã harênh o hêx o pa. Te tãm kot amnhî kukamã amnhî jarênh pyrãk. Nom mē kot axte ã harênh anhýrja koja omnuj týx o tãm kot ã amnhî jarênh anhýrja jakre. Anê.

⁶⁵ Hãmri nhùm mē kuma nê mē kãm:

—Tõe. Nã koja mē ho anê. E mē ma hwýr amnhî kôt pôristi hkwy ho mra kê mē hakwakre kahê xã jamãr mex o kuhê. Anê.

⁶⁶ Hãmri nhùm mē kuma nê ma hwýr mra nê hakwakre hã kên raxta o htýx pa. Nê mēhõ kot omunh nê kahê mēnh pymaj menh ê ho hkukõ. Hãmri nê ho anhýr pa nê pôristi mã kãm:

—E Kêr ka mē jar kuri hamãr mex o akuhê. Kê mēhõ tê nê tanhmã ho hkêt nê. Anê.

28

*Jejus akupÿm htîr ã harênh
Makre 16.1-8; Rukre 24.1-12; Juãw 20.1-10*

¹ Tã nhũm apkati nhũm tòmîk. Hãmri nhũm Marir Matarênh mẽ Marir ôja kwÿhtã kãnhmã nhÿ nẽ ma akupÿm kẽn kreta wÿr wa tẽ. ² Puh nhũm pika htertet tÿx nẽ nhũm Tirtũm kapêr o mẽ wryk xwÿnhja kẽn kre wÿr wry nẽ nhãm hakwakre nẽ kẽn raxta mẽ nẽ hã nhÿ. ³ Hirã htÿx kãm nhÿ. Te na jaxênh pyrãk. Nẽ ê haka htÿx kumrêx. ⁴ Nhũm pòristijaja tee ri omu nẽ kãm ma htÿx nẽ htertet nẽ umaj pikap rôrôk pa nẽ te htyk pyrã nẽ hikwÿ. ⁵ Hãmri nhũm wa nita kẽn kre hwÿr pøj nẽ tee ri Tirtũm kapêr o mẽ wryk xwÿnhja pumu. Nhũm wa kãm:

—Kwa wa amã ma hkêt nẽ. War ate Jejus pumunh kaxyw na ka wa tẽ. Mẽ kot pi kahpa hã nhôr xwÿnhja. ⁶ Nom jar amrakati. Na ra akupÿm htîr nẽ kato nẽ ma tẽ. E wa kam nẽ amnẽ axã nẽ nôr xã kaprÿ pumu. Anẽ.

Hãmri nhũm wa kuma nẽ tee ri kẽn kre kamã Jejus japêr nhũm kamã amrakati. ⁷ Hãmri nhũm Tirtũm kapêr o wryk xwÿnh wa kãm:

—E wa tokyx ma akupÿm tẽ nẽ hkôt mẽ pa ho mẽ pa xwÿnhjẽ mã harê. Koja ma Jejus mẽ akukamã akupÿm Garirej wÿr mō. Garirej kamã kot kaj mẽ axte axpên pumu. Ra kot mẽ amã amnhĩ jarênh xã hkôt. E kwa wa tokyx ma akupÿm mẽ hwÿr tẽ. Anẽ.

⁸ Hãmri nhũm wa kuma nẽ ma akupÿm hprôt nẽ htêm kurê kumrêx. Kãm ma htã hkĩnh nẽ. Nẽ ma Jejus kôt mẽ pa ho mẽ pa xwÿnhjẽ mã ujarênh kaxyw ma mẽ hwÿr hprôt nẽ wa tẽ. ⁹ Pu nhũm ra Jejus tãm wa kutã tẽ nẽ wa hkaxpa. Hãmri nẽ wa haêr pê wa kãm kapêr nẽ wa kãm:

—Pa? Nhÿhÿm na ka wa tẽ? Anẽ.

Hãmri nhũm wa omu nẽ hkĩnh tÿx kumrêx nẽ hwÿr hprôt nẽ hpar pê hkôn krã ho tẽm nẽ akutã hpar ã kumÿ nẽ kãm mex o mex ã harê nẽ kãm:

—Hêxta gãa nẽ. Ma amex kumrêx. Amex o amex. Anẽ.

¹⁰ Hãmri nhũm wa kãm:

—E war amã ma hkêt nẽ. Mamrĩ ma tẽ nẽ ixkôt mẽ pa ho mẽ pa xwÿnhjẽ mã ijarê kê mẽ ma Garirej wÿr mra. Kamã kot paj mẽ axte axpên pumu. Anẽ.

Pòristi kot kàxpore hprãm xaj Jejus o hêx ã harênh

¹¹ Rôm nhũm pòristi hkwÿjaja akupÿm tãm hkrã hãmri nẽ ma kẽn kreta rũm akupÿm krĩm mra. Hãmri nẽ patre krãhtũmjẽ hwÿr mra nẽ mẽ kãm ujarênh pa. ¹² Hãmri nhũm mẽ tee ri mẽ kuma nẽ mēhpigêtjẽ ho akuprô nẽ mẽ hã axpên mar o hkrĩ. Hãmri nẽ axpên mar pa nẽ pòristi mã amnhĩrer rax nẽ mẽ kãm:

¹³ —E mẽ amnhĩm kàxpore jamÿ nẽ ma ri ã mẽ kãm amnhĩ jarênh anhÿr o apa. Nom kêr ka mẽ kãm amnhĩ to axêx nẽ mẽ kãm: “Na pa prem kẽn kre kapem ixtÿx gôr nẽ inhikwÿ nhũm Jejus kôt mẽ pa ho mẽ pa xwÿnhjaja mra nẽ mẽ ixpê ì ho ahkĩ nẽ ma o mra.” Anhÿr o mẽ kãm amnhĩ to axêx o apa. Mẽ ixte kàxpore ho mẽ amã amnhĩrerta pãnhã. ¹⁴ Koja pahihtu Piratja mẽ anhôt ã mẽ ajarênh ma nẽ hã tanhmã mẽ ato kaxyw hã kot paj mẽ axy pê tanhmã kãm ixkapêr to nhũm tanhmã mẽ ato hkêt nẽ. Jakamã e. Mẽ tee ri amnhĩ kukamã ajamaxpêr kêr nẽ. Mẽ mãmri ma mra nẽ ã mẽ kãm axujarênh anhÿr o ri apa. Anẽ.

¹⁵ Hãmri nhũm mẽ kuma nẽ mẽ kot amnhĩ to hêxta pãnhã kàxpore jamÿ nẽ ma mẽ mar xã hkôt mẽ piitã mẽ kãm Jejus kôt mẽ pa xwÿnhjẽ ho hêx o pa. Tã na htem arĩ jarãhã Ijaewjaja ã axpên mã mẽ harênh anhÿr rãhã ho pa.

*Jejus kot hkôt mê pa ho mê pa xwÿnhjê mã mê àpênh ã karõ
Makre 16.14-18; Rukre 24.36-49; Juãw 20.19-23; Atre 1.6-8*

¹⁶ Tã pa mê ixte Jejus kôt ixpa ho ixpa xwÿnh pê 11jaja hãmri akupÿm Jejus hÿr ã harênh ma hãmri nê ma Garirej wÿr mra. Nhÿri Jejus kot mê inhmã mêmo hixêr prêk jarênhja wÿr.

¹⁷ Nê ra hwÿr ixpôx o mrar mê Jejus pumu. Tã nom nhÿm mê ixkwÿjaja tee ri omu nê htÿx ho nhãm mêhõ hã hkamnhix. No kêt mê pajaja na pa prem ixprÿ hã omunh kurê kumrêx nê ixkÿnh tÿx nê. Nê ixkÿnh nê hwÿr ixprôt nê kãm:

—Pa Jejus? Hêxta waa nê. Amex o amex. Anê.

¹⁸ Hãmri nhÿm mê inhmã:

—E na pre Tÿrtÿm ã inhmã kapêr anê nê inhmã: “E kêr ka amnhÿ nhÿ hã mêmoj piitã tanhmã ho ho apa. Kaxkwa kamã nê pika kamã. Mamrÿ nhÿhÿm amnhÿ krã hkôt amã tanhmã amnhÿ to hprãm xã hkôt tanhmã amnhÿ nhÿpêx to ho ri apa.” Anê. Na pre mê akaxyw ã inhmã kapêr anê.

¹⁹ —Jakamã e. Kêr ka mê ma pika piitã hkôt ri mê kãm ijarênh o ri apa. Kê mê ixte mê nê tanhmã amnhÿ nhÿpêx to hã ijarênh ma hãmri nê ixkôt amnhÿ xunhwÿ nê ixkôt ri amnhÿ nhÿpêx o pa. Nê kêr ka mê ja hã mê omu nê Tÿrtÿm mê wa inhmã mê hkrã kumrã. Wa ixkarõ nhÿ hã mê hkrã kumrã. Mê kot wa inhÿ hã pix mã tanhmã amnhÿ nhÿpêx to ho pa kaxyw.

²⁰ —Nê mê kãm anê kê mê ixkapêr piitã hkôt amnhÿ nhÿpêx rãhã ho pa. E kêr ka mê ma mê kãm ã ijarênh anhÿr o ri mê hkôt apa. Kot paj mê anhÿkô hã ri ixpa rãhã nhÿm nhÿrmã pikaja hapêx o hapêx. Anê.

Na pre ã Jejus mê inhmã mê ixápênh ã karõ anê.

Matêwre kot Jejus jarênh nê hã kagãja ja kôt na hapêx.

Makre

Makre kot tanhmã Jejus kot amnhĩ nhĩpêx to ho pa hã kagà

Juãw Makre na pre kagàja nhĩpêx. Na pre hte ma hkwýjê hkôt mẽ kãm Jejus kot tanhmã amnhĩ nhĩpêx to hã harênh o ri pa. Na pre ra Simãw Pêtreja hprĩ hã Tirtũm kapêr o ahkre nhũm kuma nê mar týx nê. Hãmri nê mẽ pamã tanhmã Jejus ã kagà hto. Simãw Pêtre xô ri tanhmã kot amnhĩ nhĩpêx to hã kagà. Jejus kêp Tirtũm Kra hã hihtýx o hihtýx nê àhpumunh o àhpumunh ã nhũm pre harê nê hã kagà. Nê kêp mẽ pakutã nojarét xwýnh ã harê nê hã kagà. Á Juãw Makreja mẽ pamã Jejus jarê nê hã kagà anê.

Matêwre 3.1-10; Rukre 3.1-9; Juãw 1.6-8, 1.19-23

¹ Pa Kris kôt ixkrãmnhwýjaja. E kot paj mẽ amã tanhmã Jejus kot amnhĩ nhĩpêx to ho pa hã kagà ka mẽ kamã harê nê ama. Kêp Tirtũm Kra na. Tãm na pre mẽ pakaxyw ãm nê mẽ pahwýr kumê. Tã tãm kot mẽ pahwýr wrýk nê tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho paja kot paj mẽ amã ixprĩ hã harê nê hã kagà ka mẽ kamã harê nê ama.

Juãw Paxis kot Jejus kukamã harênh

² Kormã Jejus mẽ pahwýr wrýk xwýj ri na pre Tirtũm nhỹ hã kapêr o pa xwýnhjê hõ pê Ijaisja kukamã tanhmã harênh to nê hã kagà. Nê Jejus kukamã harênh o mör xwýnh Juãw Paxisja nhũm pre mãânênh hkukamã tanhmã harênh to nê hã kagà. Te Tirtũm tãm hamaxpêr pyrãk o harê nê harênh o:

E kot paj Ixkra hkukamã ma mẽ hwýr kot harênh xwýnhjê hõmê kê ma kutêp mẽ kãm harênh o ri pa. Kê mẽ kuma nê kutêp tãm amnhĩ nhĩpêx mex o pa.

³ Koja kukamã harênh xwýnhja ma kapôt ã ri hwýr mẽ mrar xwýnhjê mã harênh o ri pa. Nê kýx pê mẽ kãm kapêr nê mẽ kãm: “E mẽ inhma. Kojã Tirtũm tokyx mẽ pahwýr mẽ panhõ Pahihti mẽ nhũm wrý pu mẽ pahpiitã omu. Jakamã kwa mẽ tokyx kutêp tãm amnhĩ nhĩpêx. Te ho mẽ kot mẽhõ kutêp pry ho mex pyrãk o amnhĩ nhĩpêx. Nom pry kumrêx o mex kêt nê. ãm amnhĩ nhĩ ho tãm amnhĩ nhĩpêx nê tãm xpên nhĩpêx. Pahihtita kutêp. Mẽ pahte amnhĩ nhĩpêx tũmja te kot pry nhĩnur nê krã hakýx nê pry juk nhũm mẽ tee ri kot kãm hã mrar mex prãm kaprý pyrãk. Jakamã kot kaj mẽ Pahihti nyw kutêp ate amnhĩ tomnuj kaga nê tãm amnhĩ nhĩpêx nê tãm xpên nhĩpêx. Hãmri nê te mẽ kot pry nhĩnur o mex nê ho katat nhũm ra katat mux nê nõr pyrãk o amnhĩ nhĩpêx. E kwa kêr ka mẽ ã kutêp amnhĩ nhĩpêx anê.” Anhýr o koja mẽ kãm harênh o pa. Anê.

Na pre ã Tirtũm Juãw Paxis kukamã harênh anê nhũm ý hã kapêr xwýnh pê Ijaisja mẽ pamã hã kagà.

⁴ Tã ra kot harênh xã hkôt nhũm Juãw Paxisja tẽ. Hãmri nê kapôt ã ri mẽ kãm Tirtũm kapêr jarênh o pa nê mẽ kãm:

—Kwa mẽ tokyx amnhĩ tomnuj kaga nê tãm ri amnhĩ nhĩpêx. Kê Tirtũm ja hã mẽ apumu nê mẽ anê mẽ ate amnhĩ tomnuj rênh pa nê mẽ ato hkra. Pa mẽ piitã mẽ kot ra mẽ apê hkra hã mẽ apumunh kaxyw mẽ akrã kumrã. Anê.

⁵ Hāmri nhūm mē ohtô nē kot kapēr mar kaxyw ma nhÿhÿnh hwÿr kapôt mā mra. Pyka pē Jutej rūm nē Jutej kamā krī pē Jerujarē rūm nhūm mē ohtô nē hwÿr mra. Hāmri nē nhÿri omu nē kām:

—E ixte amnhī tomnuj kaga hprām xàj na pa awÿr amnhī to tē. Na pa hte amnhī tomnuj pix o ri ixpa. Tā tee ri ja hā amnhī pumu nē ixkaprī nē. Hāmri nē ra inhmā amnhī tomnuj kaga nē tām amnhī nhÿpêx prām nē.

Anhÿr ā amnhī jarē. Hāmri nhūm Tirtūmja kaxkwa kamā hkri htā mē kuma nē amnhī katut kôt mē kot amnhī tomnuj piitā rēnh pa nē axte kām hamaxpēr kēt nē. Jakamā nhūm Juāw Paxis gōx kām mē hkrā kumrā. Pyhti pē Jotāw kamā. ⁶ Juāw Paxisja hikāxpore hkēt jakamā na pre ē mex kēt nē pa. Ām mēmo mry pē kamer kī ho amnhīm ē nhÿpêx nē hagjē nē hā pa. Nē mēmo mry hkā ho amnhī pre nē ri pa. Nē mēō mex kur kēt nē ām kri kut nē menh ôr o ri pa. ⁷ Hāmri nē mē kām tanhmā Jejus jarēnh to ho pa nē mē kām:

—E mē inhma. Koa tokyx Tirtūm kot mē pakaxyw ām xwÿnhhta mē pahwÿr wrÿ. Ahpumunh tÿx o kot ijakrenh jakamā na pa hte ām kukwak ri ixpa nē amnhī tā hā xpijaam rāhā ho ri ixpa. Te ixkrām ā xpijaam o amnhī nhÿpêx pyrāk. ⁸ Na pa hte gō pix o Tirtūm mā mē akrā kumrār o ri ixpa. Nom mē pahwÿr wrÿk mā xwÿnhja koja mē awÿr Tirtūm Karō rē nhūm mē akaxwÿnh mā agjē. Ka mē ŷ hā tām ri amnhī nhÿpêx rāhā ho ri apa. Anē.

Juāw Paxis kot Jejus krā kumrār ā harēnh

Matēwre 3.13-17; Rukre 3.21-22; Juāw 1.32-34

⁹ Tā nhūm Jejusja tām Juāw Paxis wÿr tē. Garirej kamā krī pē Najare rūm ma hwÿr tēn pōj. Hāmri nhūm Juāwja hkrā hkumrā. Pyhti pē Jotāw kamā hkrā kumrā. ¹⁰ Hāmri nē wa gōj rūm api nē mÿr ri kaxkwa pumunh o xa. Nhūm kaxkwa axkjē nhūm kurūm Tirtūm Karō te tuuti pyrā nē Jejus wÿr wrÿk o tē nē ikre hā xa nhūm amnhī tā omunh o xa. ¹¹ Hāmri nhūm Tirtūm kaxkwa rūm kām kapēr nē kām:

E apē Ixkra mex na ka. Ām hāmri na ka hte ixkanrēhā amnhī nhÿpêx mex o apa. Inhmā ajapē kamā na ka ri apa ho apa. Anē.

Jejus kot Satanasti kaga hā harēnh

Matēwre 4.1-11; Rukre 4.1-13; mātānēn Eprēw 2.18, 4.15

¹² Tā nhūm Tirtūm Karōja ma kapôt mā Jejus o mō ¹³ nhūm kapôt ā mry xoprē kaēx ā ri mrar o hā arigro pē 40. Hāmri nhūm Satanasti omu nē ma hwÿr tē nē ri hkôt pa. Kapôt ā ri hkôt hēx rom tanhmā kām kapēr to nhūm kot mar nē hkôt amnhī xām prām xàj ma hkôt pa. Nom nhūm Jejus hkaga kumrēx nhūm tee ri ho anhÿr kaprÿ nē ma akupÿm tē. Hāmri nhūm Tirtūm kapēr o mē wrÿk xwÿnhjaja Jejus wÿr wrÿ nē tanhmā ho mex to.

Jejus kot Tirtūm mā āpēnh krax ā harēnh

Matēwre 4.12-17; Rukre 4.14-15

¹⁴ Nhūm pre ra mē ixpē Ijaew o amnhīptār xwÿnh pē Eroxja Juāw Paxis kot mēmoj tā kām ākjēr mÿrapē nhūm pre ra unē nē haxā. Tā kot haxār jakānh pē nhūm Jejus ma akupÿm pyka pē Garirej wÿr mō nē kamā mē kām Tirtūm kapēr jarēnh o pa. Nē Tirtūm kot mē hwÿr mēnh ā amnhī jarēnh o pa. Nom te nhām mēhō jarēnh pyrāk o amnhī jarē ¹⁵ nē mē kām:

—E na Tirtūm kām mē ato hkra hprām nē. Jakamā na ra kot mē awÿr ām xwÿnhhta mē nhūm mē awÿr wrÿ. Kwa mē tokyx kapērja ma nē amnhī kaxyw hkôt ajamaxpēr. Hāmri nē ate amnhī tomnuj kaga nē Tirtūm kôt mān amnhī

nhîpêx o ri apa. Kot kaj mê ã amnhî nhîpêx anê nhûm Tîrtûm amnhî tâ mê apumu nê mê ato hkra. Anê.

*Jejus kot amnhî kôt tep pynênh xwýnh wa hwýr ã harênh
Matêwre 4.18-22; Rukre 5.1-11*

¹⁶ Tã nhûm Jejus ma Garirej kamã gô rax pê Garirej mýri mō. Hãmri nê Simãw mê htō Andreja wa hwýr kato nê wa omu. Wa kot tep pynênh xwýnh jakamã na pre wa gôx kãm kryhti rênh o xa nhûm Jejus wa hãnh tē nê wa omu.
¹⁷ Hãmri nê amnhî kôt wa kuwý nê wa kãm:

—E war amnê ixkôt tē nê ixkôt mãn apa. War apê tep kanhêr rax o ri apa xwýnh tâ kêr ka war axâpênhta kaga nê hpãnhã ixkôt apa ho apa. Kot paj tanhmã war akrã hto ka wa tep pynênh pãnhã ma ri mê hkôt mê kãm ixkapêr jarênh o ri apa. Mê ohtō nê mê kot war amar nê Tîrtûm kôt amnhî xunhwýr kaxyw. Jao kot kaj te war ate tep kanhêr rax nê Tîrtûm mã ôr pyrãk o amnhî nhîpêx.

Anhýr o wa kãm kapêr. ¹⁸ Hãmri nhûm wa kuma nê kryhti kaga nê ma hkôt pa ho pa kurê kumrêx. ¹⁹ Hãmri nê mê gô mýri mō nê Jepetew kra Xiakre mê htō Juãw wa hwýr kato nê wa omu. Nhûm wa kormã hipêêxã nhîhkô hã pãr kãm kryhti ho mex o wa nhý nhûm Jejus wa mê hwýr kato nê wa omu nê amnhî kôt wa kuwý. ²⁰ Hãmri nhûm wa kuma nê ma hkôt pa ho pa. Pãr kre kamã mê kãm âpênh xwýnhjê ri hipêêxã re nê ma Jejus kôt pa ho pa.

*Jejus kot mēhō nê mēkarōmnuti janor ã harênh
Rukre 4.31-37*

²¹ Hãmri nhûm Jejus mê hkôt mê pa ho mê pa xwýnhjaja ma krî pê Kapanaũ hwýr mō hãmri nê hwýr pōj. Hãmri nhûm mê ixpê Ijaewjê nhō arîgromnu pê sap kato nhûm Jejus ma Tîrtûm kapêr o mê ahkre xã hã ixkre hwýr tē nê hwýr axã. Hãmri nê kamã mê kot Tîrtûm kapêr mar kaxyw axpên wýr mê pikuprôn xwýnhjê jahkre ho nhý. ²² Nê mê ahkre mex nhûm mê kuma nê tee ri hamaxpêr nê axpên mã:

—Hêta waa nê. Pêr ãm hãmri na ã mê pamã mēmoj jarênh anê. Tîrtûm kapêr tûm o mê ahkre xwýnhjê rom âhpumunh týx kôt na hprî hã mê pajahkre mex nê. Anê.

²³ Hãmri nhûm mēhō myja mê hwýr axã. Na pre ra mēkarōmnuti hwýr axã nhûm ý hã amnhî tomnuj o pa. Hãmri nê mê hwýr axã nê Jejus pumu nê kãm kapêr. Nom tãm kapêr kêt nê. Mēkarōmnuti nhý hã kãm kapêr. Kãx pê kãm kapêr nê kãm:

²⁴—Pa Jejus? Kwa tanhmã mê ixto hkêt nê. Ixte apumunh mex. Apê Najare nhō xwýnh tâ mããnênh apê Tîrtûm kot mê ixwýr amênh xwýnh maati na ka. Tîrtûm rûm na ka pre mê ixwýr wrý. Kwa xã kot kaj mê ixto ajapêx nã? Anê.

²⁵ Hãmri nhûm kãm:

—Tk. Kwa anhîkrê nê myta kurûm akator kurê kumrêx. Anê.

²⁶ Hãmri nhûm kuma nê ãmra htýx kãm myja o àk týx nê kêp kato nê ma tē nhûm akupým mex. ²⁷ Hãmri nhûm mê piitã omu nê kamã no puma nê. Hãmri nê xatã axpên mã harênh o pa nê axpên mã:

—Kokýý. Jejus na pre âhpumunh týx kôt mēkarōmnuti jano nhûm kuma nê mê kurûm hapôx kurê kumrêx. Anê.

²⁸ Hãmri nhûm Garirej kamã mê piitã ri axpên mã harênh o pa.

*Jejus kot akupým Simãw xupãnhgêx o mex ã harênh
Matêwre 8.14-15; Rukre 4.38-39*

²⁹ Tã nhũm Jejus Xiakre mẽ Juãw mẽrohã Tĩrtũm kapẽr o mẽ ahkre xà hã ixkre rũm kato nẽ ma Simãw mẽ Andre wa òrkwỹ hwỹr mō. ³⁰ Hãmri nẽ mẽ hwỹr agjẽ. Nhũm Simãw xupãnhgêxja ra à nẽ hkà kagro htỹx nẽ nõ nhũm Jejus mẽ hwỹr axà nhũm mẽ kãm harẽ. ³¹ Hãmri nhũm mẽ kuma nẽ hwỹr axà nẽ omu nẽ hpa hã kupy nẽ kãnhmã ỹr nhũm hkà hakry nẽ akupỹm mex kurẽ kumrẽx. Hãmri nẽ kãnhmã xa nẽ tẽ nẽ mẽ kãm mẽmoj nhĩpẽx nhũm mẽ hkur o hkrĩ.

Jejus kot akupỹm mẽ hkwỹjẽ ho mex ã harẽnh
Matêwre 8.16-17; Rukre 4.40-41

³²⁻³³ Tã nhũm myt axà nhũm mẽ ohtô nẽ Simãw mẽ Andre wa òrkwỹ hwỹr mra nẽ hakwakrem Jejus ã akuprõ. Nẽ amnhĩ kôt mẽ à xwỹnhjẽ ho mra. Nẽ mẽkarõmnuti kot mẽ hwỹr gjẽx xwỹnhjaja nhũm mẽ hwỹr mẽ o mra. ³⁴ Hãmri nhũm Jejus mẽ omu nẽ akupỹm ahpỹnhã mẽ piitã mẽ ho mex pa. Nẽ mẽkarõmnutija nhũm mẽ kurũm mẽ hapôj. Mẽkarõmnuti kot kẽp Tĩrtũm Kra hã omunh tã no nhũm kapẽr nẽ mẽ hkurẽ nẽ mẽ hano nhũm mẽ kapẽr kêt rãhã mẽ kurũm hapôj nẽ ma mra.

Jejus kot Tĩrtũm mã amnhĩ jarẽnh ã harẽnh
Rukre 4.42-44

³⁵ Tã nhũm apkati nhũm kormã myt kator kêt ri nhũm Jejus kãnhmã nhỹ nẽ tẽ nẽ kato. Hãmri nẽ ma kapôt ã ahte nhỹhỹm tẽ nẽ nhỹri Tĩrtũm mã amnhĩ jarẽnh o nhỹ.

³⁶ Hãmri nhũm Simãw Pêtre mẽ hkwỹjaja hkrã hapôj nẽ tee ri ixkre kamã hapẽr. Hãmri nẽ hapôj nẽ ma hpri jakop o mō. ³⁷ Hãmri nẽ hwỹr kato nẽ omu nẽ kãm:

—Pa. Kwa na mẽ piitã tee ri ajapêr. Anẽ.

³⁸ Hãmri nhũm mẽ kãm:

—Tô ma pu mẽ mō. Nom kot puj mẽ akupỹm mẽ hwỹr pamõr kêt nẽ. Kot puj mẽ hpãnhã nhãm krĩ hkwỹ hkôt mãn ri pajapôj. Pa kamã mẽ kãm Tĩrtũm kapẽr jarẽ mãn. Ja kaxyw na pre mẽ awỹr inhmẽ. Krĩ piitã hkôt mẽ pa xwỹnhjaja kot kapẽr mar kaxyw. Anẽ.

³⁹ Hãmri nẽ mẽ ma axte Garirej kamã krĩ hkwỹ hkôt pa. Nẽ krĩ piitã hkôt Tĩrtũm kapẽr o mẽ ahkre xà hã ixkre kamã mẽ kãm Tĩrtũm kapẽr jarẽnh o pa. Nẽ mẽ kurũm mẽkarõmnuti japõx o pa.

Jejus kot akupỹm mẽhõ hkãmnu ho mex ã harẽnh
Matêwre 8.1-4; Rukre 5.12-16

⁴⁰ Tã nhũm mẽhõ hkà hkro xapêr tỹx xwỹnhja Jejus wỹr tẽ. Hãmri nẽ hã hpiaaam kaxyw kutã hkõnkrã ho tẽm nẽ nhỹ nẽ kãm:

—Pa Pahihti. E ot pa awỹr amnhĩ to tẽ. Akupỹm ate mẽ ixto mex kaxyw axãhpumunh tỹx jakamã kot ka akupỹm amã ixto mex prãm nẽ mãmri akupỹm ixto mex. Anẽ.

⁴¹ Hãmri nhũm kuma nẽ kamã ukapri nẽ hã ãhkra xi nẽ kãm:

—Nà kot paj ato mex. E akupỹm akà mex.

⁴² Anhỹrja kôt nhũm akupỹm hkà mex kurẽ kumrẽx. ⁴³⁻⁴⁴ Hãmri nhũm Jejus kãm kapẽr kãm hihtỹx nẽ hano nẽ kãm:

—E kër ka amnhĩ tã akwỹjẽ mã tanhmã ijarẽnh to hkêt rãhã ma patre hwỹr tẽ kẽ akupỹm akà mẽx ã apumu. Hãmri ka amnepêm Mojes kot mẽ ate akupỹm mẽ amex ã Tĩrtũm mã tanhmã amnhĩ nhĩpẽx to hã karõ xwỹnhnta ka kãm ho anẽ. Kẽ mẽ piitã akupỹm akà mẽx ã apumu. Anẽ.

⁴⁵ Hāmri nhūm kuma nē ma tē. Nom axtem nē ma mē piitā mē kām amnhī jarēnh o ri mra. Jejus kot kām karō xà kuhpa hā ma mē kām amnhī jarēnh o ri mra. Jakamā nhūm mē kuma nē piitā nhỹhỹnh Jejus wýr mra. Mē ohtō rax kumrēx nē hwýr mra nhūm tee ri mē noo mā nhỹri krīm pa mā. Hāmri nē ām kri pu hā ri pa htā nom nhūm mē arī ohtō nē hwýr mra.

2

Jejus kot akupým ĩ kamā htyk xwýnh o mex ā harēnh
Matēwre 9.1-8; Rukre 5.17-26; Juāw 10.37-38

¹ Tā nhūm Jejus hā apkati grēre nē hkôt mē pa ho mē pa xwýnhjē mērohā ma akupým Kapanaū wýr mō. Hāmri nē hwýr pōj nhūm mē piitā nhỹri mēhō nhōrkwý kamā hpōx kôt harēnh ma nē hā akuprō. ² Ra hā pikuprōnh rax nē ixkre nhītom pa. Nhūm mē hkwýjaja kapôt ā kuhē nhūm Jejus Tirtūm kapēr o mē ahkre ho nhỹ. ³ Hāmri nhūm mēmyjaja kēp kwat nē ĩ kamā htyk xwýnhja mý nē Jejus kot ho mex kaxyw hwýr o tē. ⁴ Hāmri nē tee ri hā mē pikuprōnh rax xwýnhjē pumu nē nhỹhỹnh kot hwýr o ar kaxyw tee ri amnhī kukamā ho ukapi ho pa. Hāmri nē hamaxpēr nē ixkre nhīmōk po hwýr ho api nē himōk kwý grà nē hkôt ĩ kamā htyk xwýnhhta nōr xà mērohā hkôt Jejus wýr haxà. ⁵ Hāmri nhūm mē kot kaxyw kām hamaxpēr týx ā mē omu nē ĩ kamā htyk xwýnhhta mā kapēr nē kām:

—Pa? Kwa tee ri amnhī kukamā ajamaxpēr kēt nē. Na pa ra anē ate amnhī tomnuj piitā ho ijapēx. Kot paj axte kām ijamaxpēr kēt nē. Anē.

⁶ Hāmri nhūm Tirtūm kapēr tūm o mē ahkre xwýnhjaja tee ri ā kapēr anhýrja ā kuma nē hamaxpēr o:

⁷ —Tk. Kwa pēr mēhō myti mūj kēp Tirtūm kēt tā te kapēr pyrāk o amnhī nhīpēx nē mē nē mē kot amnhī tomnuj o hapēx ā amnhī jarē. Tirtūm pix kot mē nē mē kot amnhī tomnuj o hapēx kēnā. Anē.

⁸ Nom nhūm Jejus mē hamaxpēr kôt mē omunh mex nē. Mē kot Tirtūm pix kot mē nē mē kot amnhī tomnuj rēnh nē akupým mē ā xwýnhjē ho mex kôt mē hamaxpērja nhūm mē omunh mex nē mē kām:

—Kwa mē ā ajamaxpēr anhýr kēt nē. ⁹ Ixte mē nē mē kot amnhī tomnuj o ijapēx par ā amnhī jarēnh tā mē ate mē ano ho ja kôt ixpumunh kēt jakamā na ka htem ja hā ixkôt ajamaxpēr kēt nē. Nom kot paj mē anoo mā akupým myja o mex. Ka mē ja hā ixpumu hāmri nē ixkôt ajamaxpēr kurē kumrēx. ¹⁰ Ixpē Tirtūm kot mē awýr inhmēnh xwýnh na pa. Ixte mē anē mē ate amnhī tomnuj rēnh kaxyw na pre mē awýr inhmē pa wrý. Tā mē ate ja kôt ixpumunh kaxyw kot paj mē anoo mā mytija ho mex.

¹¹ Anhýr o mē kām kapēr hāmri nē ĩ kamā htyk xwýnhhta mā kapēr nē kām:

—E kànhmā xa nē anōr xà mý nē ma akupým anhōrkwý hwýr tē. Anē.

¹² Hāmri nhūm kuma nē kànhmā ām kurē kumrēx. Hāmri nē akupým mex ā amnhī pumu nē hkānh týx nē nōr xà mý nē mē noo mā kato nē ma akupým ōrkwý hwýr tē. Hāmri nhūm mē kot omunh xwýnhjaja amnhī jaēr pé omu nē no hapōx kaxyw nē hkôt omunh o kuhē nē kamā no pyma htýx nē. Nē tee ri omu nē axpēn mā:

—Hēxta waa nē. Aa mē pahte ā mēhō kot amnhī nhīpēx anhýr ā omunh kēt kumrēx tā jarāhā ja pumu. Nā Tirtūmja ām mex o mex. Anē.

Jejus kot amnhī wýr Rewi hwýr ā harēnh
Matēwre 9.9-13; Rukre 5.27-32

¹³ Hāmri nhūm Jejus mē ma mra nē akupŷm gō rax pē Garirej wŷr mra nē gō mŷ ri pa. Hāmri nhūm mē piitā omu nē hwŷr mra nē hā akuprō nhūm Tirtūm kapēr o mē ahkre ho nhŷ. ¹⁴ Hāmri nē mē kure nē axte hkōt mē pa ho mē pa xwŷnhjē mērohā ma axte mra nē nhŷri Apew kra Rewija pumu. Rōm kām mē ō pahihtī mā amnhī kwŷjē pē kaxpore hkwy jamŷnh xwŷnh na pre. Jakamā nhūm āpēnh o nhŷ nhūm Jejus hānh tē nē omu nē amnhī kōt kuwŷ nē kām:

—Pa? E kwa axāpēnhta kaga nē hpānhā amnē mē ixkōt mān ri apa ho apa. Anē.

Hāmri nhūm kuma nē āpēnh kaga nē ma hkōt mō nē hkōt pa ho pa.

¹⁵ Hāmri nhūm mēmo arīgro hā nhūm Rewi nhō mē apkur xā hā mēō rax nē. Jakamā nhūm amnhī nhōrkwŷ hwŷr hkrāmnhwŷjaja nē Jejus mē hkōt mē pa ho mē pa xwŷnhjē hwŷ. Hāmri nhūm mē ma hkōt mra nē ōrkwŷ hwŷr agjē nē kuri apkur o hkrī. Nē māānēn mē kēp Rōm nhō pahi mā mē kēp kaxpore hkwy jamŷnh xwŷnh kwŷ nē mē ohtō nē mē kutā apkur o hkrī. ¹⁶ Hāmri nhūm Tirtūm kapēr tūm o mē ahkre xwŷnh kwŷ pē Parijew nhō xwŷnhjaja mra nē mē apkur ā mē omu. Nē tee ri mē hkaēx ā Jejus pumu nē hkōt mē pa ho mē pa xwŷnhjē hwŷr agjē nē hā mē kām akir nē mē kām:

—Kwa na htem mē kot amnhī tomnuj xwŷnhjē kutā apkur kēt tā ka mē Jejus mē apimrāātā axtem nē mē kutā axāpkur o akrī. Mē ate amnhī to mex ronhŷx ka mē kutā axāpkur kēt nē. Anē.

¹⁷ Hāmri nhūm Jejus amnhī tā mē kapēr ma nē mē kām:

—Tk. Ixte tām mē unhwŷr kaxyw ixte mē kutā ixāpkur o inhŷr kēnā. Xā na hte tōtō mē mex xwŷnhjē hwŷr mra nē mē hkane? Nā na hte ām mē ā xwŷnhjē pix kane ho pa. Ra mē ate ja pumunh mex. Ja pyrā nē na pa pre mē kot amnhī to mex xwŷnhjē hwŷr ixwrŷk kēt nē. Ām mē kot amnhī tomnuj xwŷnhjē pix wŷr na pa pre wrŷ. Ixte tām mē unhwŷr kaxyw mē hwŷr wrŷ nē jajē kutā ixāpkur o nhŷ. Mē ate amnhī tomnuj mā anhŷrer nē hpānhā tām amnhī nhīpēx o apa kaxyw na pa pre mē awŷr wrŷ nē mē akamā ixukaprī ho ri mē akōt ixa. Tā ka mē atŷx ā ixte mē kutā ixāpkur anhŷrja ā ixto akapēr anē. Anē.

Mē kot Tirtūm mā amnhī jarēnh kaxyw mēō kaga hā mē harēnh

Matēwre 9.14-17; Rukre 5.33-39

¹⁸ Juāw Paxis kōt mē pa xwŷnhjē mē Parijew nhō xwŷnhjaja na prem tōhā Tirtūm mā amnhī jarēnh kaxyw nē apkur kēt rāhā kamā kām amnhī jarē. Nom nhūm Jejus kōt mē pa ho mē pa xwŷnhjaja na prem kām amnhī jarēnh prām nē apkur kām amnhīx kām amnhī jarēnh o pa. Jakamā nhūm Ijaew kwŷjaja tee ri ja hā mē omu nē Jejus wŷr mra nē mē hā hkukja nē kām:

—Pa? Kwa aprī hā mē inhmā mēmoj jarē. Na hte Parijew nhō xwŷnhjē mē Juāw Paxis kōt mē pa xwŷnhjaja tōhā Tirtūm mā amnhī jarēnh kaxyw nē apkur kēt rāhā kām amnhī jarē. No akōt mē pa ho mē pa xwŷnhjaja na htem āmnhīx apkur o pa kamā kām amnhī jarēnh o pa. Kwa mo na htem mē urāk nē tōhā apkur kēt rāhā kām amnhī jarēnh kēt nē? Anē.

¹⁹ Hāmri nhūm Jejus mē kām:

—Tk. Mo kaxyw kot mē ā amnhī nhīpēx anē? Mē hkaprī hkēt kēnā. Mē kot ixkōt pa ho pa hā amnhī pumunh jakamā na htem hkīnh nē pa. Kormā ixte mē hkōt ixa kēnā kot kēt mē Tirtūm mā kapēr kaxyw nē ho apkur kēt kamā kām amnhī jarē. Xā na htem hkrāmnhwŷ hā hkīnh kaxyw hā akuprō nē hkaprī nē apkur kēt nē mŷr o hkrī? Nā na htem hā akuprō nē hkīnh nē apkur rūnh nē. Ja pyrā nē na hte ixkōt mē pa ho mē pa xwŷnhjaja ixkōt kormā āmnhīx

hkĩnh nē apkati mē apkur kām kām amnhĩ jarēnh o pa. ²⁰ Nom koja mē kām ixkurē xwýnhjaja nhýrmā tanhmā ixto hāmri nhũm mē rĩ kormā hkaprĩ htýx kām ho apkur kēt rāhā Tirtũm mā amnhĩ jarē. Anē.

Nhũm pre ā Jejus mē kām hkõt ri mē pa ho mē pa xwýnhjê jarēnh anē hāmri nē axte mē kām kapēr nē mē kām:

²¹⁻²² —Mē kot amnhĩ tomnuj xwýnhjaja mē kot amnhĩ nhĩpêx tũm o amnhĩ pyrāk jakamā na htem mē kot amnhĩ nhĩpêx nyw kaga. Tā ixte amnhĩ nhĩpêx nywja te kot mē ate amnhĩ nhĩpêx tũm pyrāk kēt jakamā na ka htem inhma nē ām inhma. Kwa mē inhma nē mē ate amnhĩ nhĩpêx tũm gryk ā ixkaga hkēt nē. Anē.

Jejus kêp arĩgromnu hpām ā kot amnhĩ jarēnh

Matêwre 12.1-8; Rukre 6.1-5

²³ Tā nhũm mē ixpê Ijaew nhõ arĩgromnu pē sap kato nhũm Jejus mē hkõt mē pa ho mē pa xwýnhjaja ma nhýhým mō. Ma mē hpur kahti hkõt nhýhým mō nhũm hkõt mē pa ho mē pa xwýnhjaja ra kām prām nē. Hāmri nē prām xāj purta kamā amnhĩm mēmo hy te kot harōj pyrāk xwýnhnta kwý rê nē ma Jejus kõt hkanhar o mō. Mē ixpê Ijaewjaja na pa htem axpēn pur kām ixpa nē ā amnhĩ nhĩpêx anē. ²⁴ Hāmri nhũm Parijew nhõ xwýnhjaja mē hkõt mra nē tee ri ja hā mē omu nē Jejus wýr mra nē mē hā kām akir nē kām:

—Kwa jarāhā sap tā akõt mē pa ho mē pa xwýnhjaja mēmo hy hkwy rê nē akõt hkanhar o pa. Tirtũm kapēr ā kagā htũm kot mē panhõ arĩgromnu hā mē pahte mēmoj nhĩkēnh nē mē pahkurē kēnā. Kwa mē kām anē kē mē ā amnhĩ nhĩpêx anhýr kēt nē. Anē.

²⁵⁻²⁶ Hāmri nhũm Jejus mē kuma nē hprĩ hā mē kām Tirtũm kapēr tũm jarē nē mē kām:

—Kwa xān ka mē kormā Tirtũm kapēr ā kagā htũm kamā pahi Tawi kot tanhmā amnhĩ nhĩpêx to kamā harēnh nē mar kēt nē? Kormā Apiatar kēp patre maati ri na pre Tawi hkõt ri mē pa xwýnhjê mē prām xāj Tirtũm mā amnhĩ jarēnh xā hā ixkre hwýr agjê. Hāmri nhũm Apiatar mē kām prām týx ā mē omu nē mē kamā ukaprĩ nē mē kām mēmoj gō. Mē kot Tirtũm noo mā pāwti jaxwýr xwýnhnta nhũm mē kām kugō nhũm mē kuku. Tirtũm kapēr ā kagā htũm kot ja nē mē kurē htā nhũm mē kām prām týx ā mē omu nē mē kamā ukaprĩ xāj mē kām kugō. Patre pix kot ja hkur kaxyw tā nhũm mē kām kugō nhũm mē kuku. Tā nom nhũm Tirtũm ja hā mē omu nhũm ja kēp omnuj kēt nē. Patre kot mē kamā ukaprĩ nē mē kām õr nhũm ja hā omu nhũm ja kām mex nē. Anē.

Hāmri nē mē kām:

²⁷ —Na pre Tirtũm panhĩ kumrêx o kato nē kormā mē hkõkõt nē Tirtũm mā hamaxpēr o hkrĩ kaxyw arĩgromnu ho kato. No na pre arĩgromnu kumrêx o kato nē hpānhā kaxyw panhĩ ho kator kēt nē. ²⁸ Tā pa na pre Tirtũm mē akaxyw ixām nē mē awýr inhmē. Jakamā papxpix na pa hte arĩgromnu hā tanhmā mē kot amnhĩ nhĩpêx to hā mē kām karõ ho ri ixpa. Jakamā kwār mē māmri mēmojta rê nē ixkõt hkanhar o mō. Anē.

3

Jejus kot akupým ùkra grā xwýnh o mex ā harēnh

Matêwre 12.9-14; Rukre 6.6-11

¹ Tā nhũm mē ixpê Ijaewjê nhõ arĩgromnu pē sapja axte kato. Hāmri nhũm Jejus Tirtũm kapēr o mē ahkre xā hā ixkreja wýr tē nē axā nē kamā Tirtũm

kapër o mē ahkre ho nhỹ. Nhũm mēhõ my ïhkra grà xwỳnhja mē ïhkõ hã mar o nhỹ. ² Nhũm Parijew nhõ xwỳnhjaja kãm mē hkrãhtũmjé mã Jejus o kapër prãm jakamã htãnopxar o kuhê nē axpẽn mã:

—E kwa pu mē jar pakuhê nē kot tanhmã amnhĩ nhĩpêx to hã omu. Xà koja jarãhã ïhkra grà xwỳnh mũj o mex nã? Jarãhã arĩgromnu kênã kot kêt kãm ïhkra ho mex. Kojã ho anê nē ra Tĩrtũm kapër tũm nhĩrõp xa. E pu mē xa nē hã omu. Anê.

³ Hãmri nhũm Jejus ïhkra grà xwỳnhnta pumu nē kãm:

—Pa? E kãnhmã xa nē amnê ixwỳr tẽ. Anê.

Hãmri nhũm kãnhmã xa nē hwỳr tẽ nē mē piitã mē noo mã xa. ⁴ Hãmri nhũm Jejus mē kot omunh o hkrĩ xwỳnhjê hwỳr rĩt nē arĩgromnu hã tanhmã mē kot amnhĩ nhĩpêx to hã mē hkukja nē mē kãm:

—E mē inhma. Tanhmã na htem arĩgromnu hã axpẽn nhĩpêx to wehe? Xà kot ka mē arĩgromnu hã axã htỳx nē amex prãm xãj ma mēhõ hwỳr amnhĩ to tẽ nhũm apumu nē apkatim arĩgro mex jamãr pẽ akane hkêt ka ty nhũm ja amã mex nê? Rỳ nhũm apumu nē tanhmã atomnuj to nē akupỹm amnhĩ nē ajano nhũm ja amã mex nê? Nã koja ã anhĩpêx anê nhũm ja amã mex kêt nê. E mē inhmã mēmoj jarê. Tanhmã na pre finat Mojesja Tĩrtũm nhỹ hã arĩgromnu hã mē pahte axpẽn nhĩpêx ã mē pamã karõ hto? Xà kot puj mē hã axpẽn kãm paxukapĩ rỳ hã mē pamã axpẽn kurê ho papa? Xà kot puj mē hã mēmoj punuj pẽ mē utã rỳ kot puj mē ãm arĩgro mex pix ã mē utãr kaxyw arĩgro mex jamã? E mē atõ inhmã ja jarê. Anê.

Ra kot hprĩ hã mē hamaxpêr ã mē omunh mex nê ã hêx rom mē hkukjêr anê. Nom nhũm mēhõ tanhmã kutã kãm nē hkêt nê. Mē ãm piitã akryk mar pẽ omunh o hkrĩ. Mē kot tanhmã kãm nē nhũm ta pãnhã tanhmã mē kãm nē pymaj nhũm mē tee ri kãm tanhmã nē hprãm nom akryk mar o hkrĩ. ⁵ Hãmri nhũm Jejus tee ri mē ukapĩ hkêt ã mē omu nē hkapĩ nē mē kamã gryk nê. Hãmri nē ïhkra grà xwỳnhja mã kãm:

—Tk. Mē kot tanhmã inhmã ujarênh tore hã. E anhĩhkra katãt. Anê.

Hãmri nhũm ïhkra katãt nē akupỹm mex kurê kumrêx. ⁶ Hãmri nhũm Parijew nhõ xwỳnhjaja tee ri ã Jejus kapër anhỹrja ã kuma nē kot sap ã akupỹm myta o mex ã omu nē kamã gryk tỳx nê. Nê hapõj nē ma pahĩ Erox kõt mē pa xwỳnhjê hwỳr mra nē mē kãm harê nē tanhmã hã axpẽn kukjêr to nē axpẽn mã:

—Kwa tanhmã kot puj mē ho? Na ã kapër anhỹrja o mē pahto kapër punuj nê. Te hkĩnhã mē papamjaja mē kamã paxukapĩ hkêt pyrãk ã mē pajarê. Kojã mē pahkwỳjaja kuma hãmri nē mē pahte amnhĩ nhĩpêx kaga nē amnhĩ kaxyw hkõt pix mã hamaxpêr o pa. Ja pymaj kwa tanhmã kot puj mē ho? Anê.

Mê ohtõ nê kot Jejus kapêr mar kaxyw hwỳr mra ã mē harênh

Matêwre 4.23-25; Rukre 6.17-19

⁷⁻⁸ Tã nhũm Jejus mē hkõt mē pa ho mē pa xwỳnhjê mērohã ma akupỹm gõ rax wỳr mõ nhũm mē ohtõ nê omu nē ma hkõt mra. Pyka pẽ Garirej mē Jutej wa kurũm nē krĩ pẽ Jerujarê rũm nē pyka pẽ Itumêj rũm nē pyhti pẽ Jotãw nhĩkjê hã krĩ hkwy rũm nē krĩ hkwy pẽ Xir mē Sitõ wa pu hã krĩ hkwy rũm ohtõ nê ma hwỳr mra. Na prem ra harênh ma nē nhỹhỹm mõr ã omu nē axpẽn mã harênh o:

—E kwa tokyj pu mē ma hwỳr mē ã xwỳnhjê o mõ kê akupỹm mē ho mex. Anê.

Hāmri nē hwÿr mē o mra nē hā pikuprōnh rax nē. ⁹⁻¹⁰ Hāmri nhūm Jejus akupÿm mē à xwÿnhjê ho mex. Gô mÿri xa nē tanhmā mē ho mex to. Jakamā nhūm mē axte ohtō nē hwÿr mra nē piitā kot htok nē akupÿm mex kaxyw hwÿr axpēn nhġā. Hāmri nhūm tee ri amnhġ wÿr mē omu nē hkôt mē pa ho mē pa xwÿnhjê mā:

—Kwa mē ma mra nē amnē kanōre jēt mÿj kjēnh o tē nē jar inhmā anhō. Kē mē ixtā axpēn nhġānh o ijanēnh japēr pa hwÿr axā nē amÿm mē ho hpÿnh nē akupÿm mē ho mex. Anē.

Hāmri nhūm mē kuma nē ma mra nē kām ja o tē nē kunhō. ¹¹ Na pre mēkarōmnuti hkwyġa mē hkwyġê hwÿr agġē. Jakamā nhūm mē Jejus pumu nē mēkarōmnuti nhġ hā kēp Tġrtūm Kra hā omunh kurē kumrēx. Hāmri nē hā hpġjaām kaxyw kutā hkōnkrā ho hkrġ nē mēkarōmnuti nhġ hā kām kapēr nē kām:

—Kwa apē Tġrtūm Kra na ka. Anē.

¹² Hāmri nhūm tee ri amnhġ tā mē kuma. Kām mēkarōmnuti ā kot harēnh anhÿr prām kēt nē. Ām mē piitā mē kot kapēr mar nē kot amnhġ nhġpēx ā omunh pē kēp Tġrtūm Kra hā omunhja na kām hprām. Jakamā nhūm mēkarōmnuti ā harēnh anē nhūm ja nē mē kām kapēr nē mē kām:

—Tk kwa nā kēr ka mē tanhmā ijarēnh to hkēt nē. Anē.

Jejus kot amnhġ kaxyw mē kēp 12 rēnh ā harēnh

Matēwre 10.1-4; Rukre 6.12-16

¹³ Tā nhūm Jejus hkôt mē pa ho mē pa xwÿnh kwÿjê mā kām:

—E pu mē ma mō nē krāhakÿx mÿj ā api. Anē.

Hāmri nē mē ma hwÿr mō nē hā api ¹⁴ nhūm Jejus amnhġ kaxyw mē ho 12 nē mē kurē. Mē kot ma ŷ hā Tġrtūm kapēr o mē ahkre ¹⁵ nē ŷ hā mē nē mēkarōmnuti janor o pa kaxyw. ¹⁶ ā mē hixi kot anhÿr.

Na pre ja kēp Simāw no nhūm Jejus hpānhā hā hixi hō mē nhūm hpānhā māānēn kēp Pētre.

¹⁷ Nē hkôt Jepetew kra Xiakre mē htō Juāwja wa kuta.

Hāmri nē kot Simāw nhġpēx pyrā nē wa hā hixi hō mē nhūm wa hpānhā māānēn kēp Poanes. Wa kot amnhġ prēprēk jakamā nhūm ā wa hā hixi mēnh anē.

¹⁸ Nē hō pē Andreja ta.

Nē hkôt Andre htō Firiptija ta.

Nē hkôt Patoromewja ta.

Nē hkôt Matēwreja ta.

Nē hkôt Tomasja ta.

Nē hkôt Arpēw kra Xiakreja ta.

Nē hkôt Tatewja ta.

Nē hkôt Simāw ōja ta.

Simāwja na pre kām mē ixpē Ijaewjē nhō pika pē Ijaew Kġnh tÿx nē. Jakamā na pre kām nhām pika hō nhō pahġ kot mē ho amnhġtār prām kēt nē pa.

¹⁹ Nē hkôt Jut Kariotja ta.

Kormā kot mē kām Jejus kurē xwÿnhjê nhġhkram ōr mā nhūm Jejus kot amnhġ kukamā omunh mex tā mē hkôt amnhġ kaxyw kuta.

Ā mē kot ŷ hā mē ahkre o pa kaxyw mē rēnh xwÿnhjê nhġxi kot anhÿr.

Jejus mē mēkarōmnuti wa harēnh

Matēwre 12.22-32; Rukre 11.14-23, 12.10; Juāw 10.19-21

²⁰ Hāmri nhūm Jejus hkôt mē pa ho mē pa xwýnh kwýjê rênh pa nē ma amnhî kôt mēhō nhōrkwý hwýr mē o mō. Na prem apkur kêt ry rax nē ra kām prām tỳx nē nhūm ma mē apkur kaxyw amnhî kôt mē o mō. Hāmri nhūm axte mē à xwýnhjaja mē omu nē Jejus wýr pikuprōnh rax nhūm mē tokyx apkur kêt nē. ²¹ Hāmri nhūm Jejus katorxā nē htōjaja tee ri mē apkur kêt ā mē harēnh ma nē axpēn mā:

—Kwa mǎn ām ra tanhmā hkrā amnhî to nà? Hā na mē kot omunh kaxyw hā hpikuprōnh rax jakamā nhūm kormā apkur kêt nē. E tokyx pu mē ma hwýr mra nē omu nē mē kēp utā nē akupýn amnhî kôt o mō. Anē.

²² Rôm nhūm Tirtūm kapēr tūm o mē ahkre xwýnhjaja Jerujarē rūm Jejus wýr mōn pōj. Hāmri nē tanhmā ho kapēr punuj to. Kēp mēkarōmnuti hkwy hā hkamnhîx jakamā harēnh o:

—Tk pēr hinhu nhîkōōti nhý hā na hte mē nē amnhî kwýjê japōx o pa. Anē.

Hinhu nhîkōōti nhîxi hō pē Satanasti nhūm prem ý hā Jejus kot amnhî nhîpēx o pa hā hkamnhîx. ²³ Hāmri nhūm amnhî tā mē omu nē amnhî wýr mē kām hpa ho apē nē mē kām amnhî jarē. Nom amnhî tā kuxi nē mē kām mēmoj jarē nē mē kām:

—Kwa mē inhma mē ate ixpē Satanasti hkwy hā ixkamnhîx xwýnhjaja. Xà na hte Satanasti mē nē amnhî kwýjê janor o pa? Nà na hte ā amnhî nhîpēx anhýr kêt nē. ²⁴ Na hte pika nhō xwýnhjaja axpēn kutā amnhî xunhwý nē xpu hāmri nē anhrā nē ma ahpýnhā ri pa nē amnhî krā hkôt ri tanhmā amnhî to ho ri pa. Jakamā nhūm mē ō pahija mē hamār o pa hkêt nē. ²⁵ Nē krī nhō xwýnhjaja haxwýja. Mē kot axpēn to hkwy xwýnhjaja koja mēmoj tā axpēn kām gryk nē axpēn kutā amnhî xunhwý hāmri nē anhrā nē ahpýnhā pa hāmri nhūm mē ō pahi tee ri kām mē hamār o pa hprām. Mo hkwyjaja kot kêt ri mē hamār o pa? Nom tām kot amnhî nē mē hanoore hā. Mē tāmjaja na prem axpēn kām gryk nē anhrā nē ahpýnhā pa. ²⁶ Tā ja pyrā nē ixte Satanasti nhý hā tanhmā amnhî nhîpēx to ho ixpa ronhýx pa ri mē kurūm amnhî kwýjê japōx o ri ixpa hkêt nē. Mēkarōmnutijaja kēp Satanasti hkwy kēnā. Koja Satanasti ixte mē kurūm mē hapōx kaxyw tanhmā inhma nē hkêt nē. ²⁷ āhpumunh tỳx jakamā na hte mē kot hkôt amnhî xunhwýr xwýnhjē pumunh tỳx o pa nhūm mēhō tee ri kēp mē utār kaxyw. Tā ixāhpumunh tỳx o ixte hakrenh jakamā ixte kēp mē utārja inhma tanhmā kute hkêt. Na pa hte kēp mē utā nhūm mē hpānhā ixkôt amnhî nhîpēx o pa nhūm Satanasti tee ri mē hā ixpumunh o pa kaprý.

²⁸ —Ām hāmri na pa mē amā ixkapēr. Kot kaj mē tanhmā amnhî tomnuj to ho apa. Nē amnhî tomnuj tỳx kumrēx rāhā ho apa. Rý tanhmā akapēr punuj to ho apa. Rý tanhmā Tirtūm o akapēr punuj to ho apa. Tā tee ri ja hā amnhî pumu nē akaprī nē ā ate amnhî nhîpēx anhýrja kaga nē Tirtūm kôt amnhî xunhwý. Hāmri nhūm amnhî tā mē apumu nē amnhî katut kôt mē ate amnhî tomnuj nē mē akapēr punuj rênh pa nē axte kām hamaxpēr kêt nē. Koja ho hapēx par kumrēx. ²⁹ Nom koja Tirtūm Karō xatā mē amā ixto amnhîrīt tā ka mē ama nē ām ama nē te kēp amnhî jamak pro pyrāk o amnhî nhîpēx. Jao Tirtūm Karō hā apijaām kêt ā amnhî to amnhîrīt. Ja mýrapē koja Tirtūm nhýrmā amnhî xwar te mē apē amnhî jamak pro pyrāk o mē anhîpēx ka mē tee ri kām amnhî kaprī kaprý. Hāmri nē mē kot amnhî xā htỳx kamā hamak o pa htūm xā wýr ma apa nē kamā apa rāhā apa ho apa. Anē.

³⁰ Mē kot Satanasti nhý hā mē nē mēkarōmnuti janor o pa hā hkamnhîx jakamā nhūm pre Jejus ā mē kām kapēr anē.

*Jejus katorxà mè htōjê jarēnh**Matêwre 12.46-50; Rukre 8.19-21; määnēn Eprêw 2.11-12*

³¹ Rôm nhũm Jejus katorxà mè htōjaja hwÿr mra no âm kormã hwÿr gjêx kêt nê. Mê kot hã htu rax jakamã nhũm mè tee ri hwÿr gjêx kaxyw kormã kapôt ã kuhê. Hãmri nê mè kot mar o kuhê xwÿnhjê hõ mã kapêr nê kãm:

—Kwa ma tēn Jejus mã mè ijarê kê mè ixwÿr kato. Anê.

³² Rôm nhũm ixkre kamã mè hkrĩ xwÿnhjaja mè omu nê Jejus mã mè harê nê kãm:

—Kwa Pahihti. Ota akatorxà mè atōjaja awÿr mra nê pōj nê tee ri awÿr gjêx mã nê kormã kapôt ã kuhê nê atã karō. Anê.

³³⁻³⁵ Hãmri nhũm mè kuma nê mè kãm:

—Tôe pa ixkato nê mè omu. Inhmã mè hapêê. Nom kot kaj mè atō Tirtũm kapêr ma nê hkôt amnhĩ xãm nê hkôt amnhĩ nhĩpêx. Hã kot kaj te apê ixtō rÿ ixkatorxà kot amnhĩ nhĩpêx pyrãk o pu mè axpên nhĩpêx. Pa te inhmã mè hapê pyrã nê inhmã mè ajapê nê. Anê.

4*Mêmo hy hkre xwÿnh jarēnh**Matêwre 13.1-9; Rukre 8.4-8*

¹ Tã nhũm Jejus axte gô jakãx ã mè ahkre ho nhÿ. Hãmri nhũm mè axte hã htu rax jakamã nhũm tee ri mè omu hãmri nê pãr krem axà nê gôx kãm amÿm mè ahkre ho nhÿ. Nhũm mè piitã kÿxpê omunh nê mar mex o kuhê. ² Hãmri nhũm mè ahkre ho nhÿ. Nom mè ujarēnh pix kãm mè ahkre. Mê kot Tirtũm kapêr mar nê tanhmã hkôt amnhĩ nhĩpêx to ho paja nhũm hã kuxi nê mè kãm hã ujarēnh o nhÿ nê mè kãm:

³ —E mè inhma. Kojã mèhõ ma pur mã mō nê pur kãm mêmo hy ho ukapêr o pa nom nhũm hy piitã amex kãm rôrôk kêt nê. Kojã ahpÿnhã rôrôk. ⁴ Kojã hkwy aptÿx kãm rôrôk nhũm kuwēnhre omu nê hwÿr mra nê hkrêr pa. ⁵⁻⁶ Nê kojã kēn kãm hkwy rôrôk hãmri nê higrôt kutã nojarêr nê higrôt pa. Nom nhũm kamã aptÿx nê kamã kēp pika hkryre jakamã nhũm higrôt nhũm hã myt ahpa nê arĩgro htÿx mè nhũm grã pa. Harê hkryre jakamã grã pa. ⁷ Nê kojã hkwy mrōnhĩ kamã rôrôk nê higrôt tã no nhũm utÿja kēp amÿtã nhũm ô hkêt nê.

⁸ —No kojã hirã kamã pika mex kãm hkwy rôrôk. Hãmri nê hirã kamã rôrôk jakamã higrôt mex nê piitã ô rax nê. Kamã ô hkwy kēp 30 nê kamã hkwy kēp 60 nê kamã hkwy kēp 100. Á mè ujarēnh kot anhÿr. ⁹ Kwa mè ama nê kãm ajamaxpêr tÿx rãhã ho ri apa. Anê.

*Jejus kot hprĩ hã mêmo hy jarēnh**Matêwre 13.10-23; Rukre 8.9-15*

¹⁰ Hãmri nhũm mè Jejus xujarēnh mar pa nê angrã nê ma akupÿm mra nhũm hkôt mè pa ho pa xwÿnh pê 12 mè hkwyjaja pix Jejus ri arĩk. Hãmri nê ujarēnhnta ã hukujã nê kãm:

—Kwa mon ka hte ã mè kãm axujarēnh anê Pahihti? Na pa mè ixprĩ hã amar mex kêt nê. Anê.

¹¹⁻¹² Hãmri nhũm mè kãm:

—Nã kot paj ixprĩ hã mè amã harê. Tirtũm kãm mè ate aprĩ hã mar prãm jakamã kot paj ixprĩ hã tanhmã mè amã harēnh to. Nã mè kot amnhĩ tomnu kaga nhũm Tirtũm kot ja hã mè omunh xã hkôt mè ho hkra hã harēnhja na pa

hte mē kām harē. No mūjjaja mē akīnhā mē kām mar prām kēt jakamā na pa hte mē kām mēmoj tā haxwý nē awjarē nhūm mē ām ixujarēnh pix ma.

Na htem kuma nē ām kuma nē htýx ri hā pa. No kēp apu mē kām hprī hā mar prām ronhýx mē ra hprī hā kuma nē Tirtūm kōt amnhī xunhwý nhūm amnhī tā mē omu nē mē kot amnhī tomnuj o hapēx. Nom mē kām mar prām kēt. Anē.

¹³ Tā mē ate aprī hā ixujarēnhja mar mex kēt jakamā tanhmā kot kaj mē amnhī to nē ixujarēnh piitā ama? E kot paj ixprī hā mē amā mēmo hyta jarē ka mē inhma.

¹⁴ —Nā mēmo hyta te kēp Tirtūm kapēr pyrāk. Nē ahpýnhā rōrōk xā hā pikata te kēp ahpýnhā mē kot Tirtūm kapēr mar xwýnhjē kot mar nē ahpýnhā tanhmā amnhī nhīpēx to pyrāk. ¹⁵ Jakamā mē kot mar xwýnh kwýjaja hte kot aptýx kām hkwy rōrōk nhūm kuwēnh kot hwýr mrar nē hkrēr par xwýnhnta pyrāk. Jakamā na htem Tirtūm kapēr ma nom nhūm Satanasti te kuwēnh kot hy hkrēr parta pyrāk o mē hipēx. Nē mē kot amnhī kaxyw hkōt hamaxpēr nē hkōt amnhī xunhwýr pymaj tanhmā nē mē hkrā hto. Jakamā nhūm mē Tirtūm kapēr ma nom ho hamakētkati tokyx anē nē axte kām hamaxpēr kēt nē.

¹⁶ —Nē mē kot mar xwýnh kwýjaja te kot kēnre kamā hkwy rōrōk nē higrōt nhūm te hā myt apha nhūm grā par tokyx anhýr xwýnhnta pyrāk. Na htem Tirtūm kapēr ma nē hkīnh nē. Nē kām mar prām nē. Te hy higrōt tokyx anhýrta pyrāk. ¹⁷ Tā nhūm mēhō tē nē Tirtūm nē tanhmā mē kām kapēr to nhūm mē kuma nē hkaga. Rý nhūm mē Tirtūm ā tanhmā mē homnuj to nhūm mē tee ri amnhī tā mē omu nē hkaga. Te mēmo hy higrōt nē grā par tokyx anhýrta pyrāk.

¹⁸ —Nē mē kot mar xwýnh kwýjaja te kot mrōnhī kamā hkwy rōrōk nē higrōt nhūm mrōnhī kot kēp āmnār xwýnhnta pyrāk. Nē mē kām Tirtūm kapēr mar prām nē. ¹⁹ Nom määnēn kām hikukrēx rax nē hikāxpore rax prām jakamā ām ja pix kukamā hamaxpēr o ri pa. Jao ra gryk ā axte Tirtūm kapēr mā hamaxpēr nē hkōt amnhī nhīpēx kēt nē. Te mrōnhī kot higrōt pē āmnār nhūm ô hkēeta pyrāk.

²⁰ —No mē kot mar xwýnh kwýjaja te hirā kamā pika mex kām hy hkwy rōrōk nē higrōt nē ô raxta pyrāk. Na htem ixkapēr ma nē amnhī krā him hagjēnh týx nē. Nē ixkōt ri amnhī nhīpēx mex rāhā ho ri pa. Te mēmo hy hkre kamā ô hkwyja kēp 30 nē kamā kēp 60 nē kamā kēp 100ta pyrā nē Tirtūm kapēr kōt amnhī nhīpēx mex rāhā ho pa. E ā ixujarēnhja kot anhýr. Anē.

Kanē hpimxur ā harēnh

Rukre 8.16-18, 8.24-25; Matēwre 13.10-15, 25.14-30

²¹ Nhūm Jejus arī hkōt mē pa ho pa xwýnhjē jahkre nē mē kām:

—Xā na htem kanē hpōk nē poti ho hpro rý hitom kām par krak ri unhwý? Nā na htem hpōk hāmri nē kýx pē mēmoj nhīmōk ā unhwý. ²² Ja pyrā nē mē piitā kot hkwyjē pē tanhmā hamaxpēr punuj to ho hpimxur prām tā tee ri kot ho hpimxur prām kaprý. Kōja nhýrmā mē hamaxpēr piitā amnhī to amnhīrit pa. Nē mēmoj piitā ra hpimxur mex tā kōja nhýrmā amnhī to amnhīrit pa. Te mē kot kanē hpōk nē kýx pē unhwýr nhūm amnhīrit mex pyrāk. Ja pyrā nē na pa hte Tirtūm kapēr o ri ixpimxur o ixpa hkēt nē. Na pa hte ixprī hā mē amā harēnh mex o ixpa. ²³ Kwa mē ixujarēnhja ma nē kām ajamaxpēr týx rāhā ho ri apa. Anē.

Nhūm pre ā Jejus mē kām kapēr anē. ²⁴ Hāmri nē mē kām:

—Nē kēr ka mē axpēn kām axukaprī ho ri tanhmā axpēn to mex to ho ri apa. Kēr kē Tirtūm ja hā mē apumu nē mē apyrā nē mē akamā ukaprī pē mē ato mex o pa. ²⁵ Koja mēhō inhmā tanhmā amnhī nhīpēx mex to pa ja hā omu nē kot inhmā àpēnh mexta pānhā ho mex nē. No koja inhmā àpēnh mex kēt pa ja hā omu nē hā ho mex kēt nē.

—Nē koja mēhō kām ixkapēr mar prām nom kormā hprī hā mar mex kēt tā arī mar o pa nē gaa nē mar tỳx o mō. No koja kuma nē àm kuma hāmri nē gaa nē hā no hkēt. Anē.

Pur kām mēmo hy hkre xwýnh jarēnh

Matēwre 13.24-30

²⁶ Nhūm Jejus arī hkôt mē pa ho mē pa xwýnhjē jahkre ho nhỹ nē mē kām:

—E pa mē amā tanhmā mē kot ixkapēr mar tỳx xwýnhjē jarēnh to ka mē inhma. Koja mēhō ixkapēr mar tỳx nē ra hkôt ri amnhī nhīpēx o pa. Hāmri nē hamaxpēr nyw o hamaxpēr o pa nē amnhī nhīpēx nyw o amnhī nhīpēx o pa. Te mē hpur kām mēhō kot mēmo hy hkre xwýnh kot amnhī nhīpēx pyrāk. Na hte hyja kre ho pa. ²⁷ Hāmri nē hkre hpa nē kamāt mē ot o hikwý nē arīgro mē mēmoj tā àpēnh o pa. Rāhā nhūm mēmo hyja arī hikwý ho hikwý hkēt nē. Koja amnhī nhīpēx ō ho amnhī nhīpēx nē higrōt kato nē hprék. Kre xwýnh kot tanhmā kot amnhī nhīpēx to hā omunh kēt tā nhūm kām hprék.

²⁸ —Na hte hpōm hapōx o pa nē higrōt o pyka kahte. Hāmri nē hprék nē hō axpōt nē gaa nē hpānhā ō. Hāmri nē hkamrēk pa nē xa. ²⁹ Hāmri nē mē kot hikēnh mā mex nē nhūm kot hkre xwýnhhta omu nē amnhīm hamýnh pa. Tā mē kot ixkapēr mar mex xwýnhjaja te mēmo hy ra higrōt kator nē hprék nē hō pipōt nē ō xwýnhhta pyrāk. Nē urāk nē amnhī nhīpēx ō ho amnhī nhīpēx o pa. Anē.

Jejus te kot mēmo hy pyrāk ā kot amnhī jarēnh

Matēwre 13.31-32; Rukre 13.18-19

³⁰⁻³² Nhūm Jejus arī mē ahkre ho nhỹ nē mē kām:

—Tirtūm kot mē awýr ixte mē ato amnhīptār kaxyw inhmēnh ā ijarēnhja. Te ixte mēmo hy pixire pyrāk. Koja mēhō mēmo hy hō pixire nē hkre nhūm ra higrōt. Nē gaa nē hprék. Hāmri nē hpa anhrā nhūm kuwēnhre hwýr mra nē hōptī kamā amnhīm haē nhīpēx. Mēmo hyta grire htā nhūm hkre nhūm higrōt nē ā amnhī nhīpēx anē. Tā kot paj nhỹnmā urā nē ixpyxi htā kot paj pika piitā hkôt mē ho amnhīptā nē mē omunh mex rāhā ho ri ixpa. Anē.

Ā na pre Jejusja hkôt mē pa ho mē pa xwýnhjē mā amnhī tā kuxi nē ujarēnh anē. ³³ Mē kām ujarēnh kām mē ahkre ho pa. Te nhām mēmoj jarēnh pyrā nē amnhī tā haxwý nē harē. Mē kot tanhmā mar to hā mē omunh xā hkôt tanhmā mē kām ujarēnh to. ³⁴ Na pre àm ujarēnh pix kām mē kām kapēr mar prām kēt xwýnhjē mā amnhī jarēnh rāhā ho pa. No mē kot hkôt pa ho pa xwýnhjē mā nhūm hprī hā ujarēnh jarē nhūm mēhprī hā mar mex nē.

Jejus kot kōk o pīnhkrēnh ā harēnh

Matēwre 8.23-27; Rukre 8.22-25

³⁵ Tā nhūm amýkry nhūm Jejus arī pār kre kamā nhỹ. Hāmri nē hkôt mē pa ho mē pa xwýnhjē mā kām: “E pu mē ma xarmā mō.” ³⁶ Anē hāmri nē mē kot mar o hkrī xwýnhjē re nē pār mā agjē nē ma xarmā mō. Garirej rùm kato nē ma xarmā pika hō hwýr mō. Nhūm pār kwýja ma mē hkôt mō. ³⁷⁻³⁸ Nhūm Jejus ra ōtxwa nē tē nē pār kre kamā hkrā japar xā hā hkrā xi nē ra ōt tỳx nē nō. Nhūm kōk àpēr tỳx nē nhūm gō kànhmā harī nē axpēn tak. Ra ri xatā

axpĕn tak nĕ pàr kre kamā axkapī nhūm ra mĕ kĕp àr o mō. Hāmri nhūm mĕ tee ri amnhī nhīpĕx nĕ tee ri amnhī kukamā hamaxpĕr nĕ Jejus wŷr hprōt nĕ kumra nĕ kām:

—Kwa kànhmā nhŷ Pahihtī. Kot puj mĕ jarāhā pahtyk pa. Anĕ.

³⁹ Hāmri nhūm hkrākato nĕ kànhmā nhŷ nĕ kōk mĕ gōta pumu nĕ wa kām kapĕr o:

—E kwa wa anhīkrĕ. Anĕ.

Hāmri nhūm gō mĕ kōk hpinkrĕnh kurĕ kumrĕx.

⁴⁰ Hāmri nhūm Jejus hkōt mĕ pa ho mĕ pa xwŷnhjĕ mā kām:

—Hĕxta waa nĕ. Kormā mĕ ate amnhī kaxyw Tīrtūm mĕ wa inhmā ajamaxpĕr tŷx kĕt. Hā na ka mĕ ri amā ma nĕ tee ri amnhī kukamā ajamaxpĕr. Anĕ.

⁴¹ Hāmri nhūm mĕ amnhī jāĕr pĕ ā kot amnhī nhīpĕx anhŷr ā omu nĕ tee ri axpĕn pumunh pĕ omunh o kuhĕ. Hāmri nĕ axpĕn mā:

—Kokŷŷ. Jejus kĕp mĕ panhīō hkĕt. Mĕ pahtō kot pu te kot amnhī nhīpĕx pyrā nĕ kōk mā pakapĕr nhūm anhīkrĕ? Nā mĕ pakurom āhpumunh tŷx o āhpumunh tŷx. Anĕ.

5

Jejus kot mĕhō nĕ mĕkarōmnuti janor ā jarĕnh

Matĕwre 8.28-33; Rukre 8.26-34

¹ Tā nhūm Jejus mĕ hkōt mĕ pa ho mĕ pa xwŷnhjĕ mĕrohā mō nĕ xarmā Geras wŷr pōj. ²⁻⁴ Hāmri nĕ pàr rūm hapōj nhūm mĕhō myja Jejus pumu nĕ Geras tĕ. Mĕkarōmnuti kot hwŷr àr nhūm ŷ hā oprĕ htŷx kumrĕx. Hāmri nĕ hkwyjĕ hkàx ā kapōt ā mĕ hā pika kamā ri hkĕnh nĕ pa ho pa. Nhūm mĕ xatā kàx o hte hpre nĕ hpa hpre htā no nhūm kurĕ. ⁵ Nĕ kamàt kām nĕ arīgro hā àmra htŷx o mrar pĕ kĕn o amnhī tak o mra. Mĕ hā pyka kamā nĕ kapōt ā hixĕt ā amnhī tak tŷx rāhā ho mra. ⁶ Tā amŷm Jejus pumu nĕ hwŷr hprōt nĕ hā hpjiaām kaxyw kutā hkōn krā ho tĕm nĕ hparpĕ nhŷ. ⁷⁻⁸ Hāmri nhūm omu nĕ nĕ mĕkarōmnuti mā kapĕr nĕ kām:

—Kwa kurūm akato nĕ ma tĕ. Anĕ.

Hāmri nhūm kuma nĕ tanhmā myta o nhūm tām mĕkarōmnuti nhŷ hā Jejus mā kapĕr nĕ àmra kamā kām:

—Pa Tīrtūm Kra Jejus? Mo kaxyw na ka ixwŷr tĕ? Kwa tanhmā ixto hkĕt nĕ nā?

⁹⁻¹⁰ Anĕ nhūm kām:

—Tanhmā na anhīxi te? Anĕ.

Nhūm kām:

—Nā ixpĕ Mĕohtōhti. Mĕkarōmnuti ohtō nĕ kot ixwŷr gjĕx jakamā na htem ā inhīxi jarĕnh anĕ. Kwa nĕ mĕ ijanor kĕt nĕ nā? Anĕ.

¹¹⁻¹² Hāmri nhūm mĕkarōmnuti tām amnhī to kuwŷn nĕ kām:

—Kwa kĕr ka jahti nĕ mĕ ijpapōx japĕr nĕ mĕ kot amnhī xà htŷx kamā hamak o mĕ pa htūm xàta wŷr mĕ ixrĕnh kĕt nĕ. Hagrō hkwy mŷj wŷr mǎn mĕ ixrĕ pa mĕ hpānhā hwŷr mǎn hagjĕ? Anĕ.

¹³ Hāmri nhūm mĕ kām:

—Tōe. Mĕ tām hwŷr mra. Anĕ.

Hāmri nhūm mĕmyta pĕ hapōx pa nĕ ma hagrō hwŷr mrar kurĕ kumrĕx nĕ mĕ kām gjĕx pa nhūm myja akupŷm tām hkrā. No nhūm hagrōja mĕkarōmnuti pymaj amŷra nĕ axkakhūm nĕ hprōt nĕ himō hā krā hixĕt ā axpum rōrōk nĕ gōx kām mrō nĕ hpikaprār pa. Ohtō rax kumrĕx. Kĕp 2.000 tā hpikaprār

pa. ¹⁴ Hāmri nhūm hagrô jamār o ri mē pa xwÿnhjaja tee ri ja hā omu nē ma mē ō patrāw wÿr akupÿm mē piitā mē kām harēnh o hprôt nē mra. Hāmri nē mē kām ujarēnh pa. ¹⁵⁻¹⁶ Nhūm mē tee ri mē kuma nē ma Jejus wÿr mra nē hkaxpa nē kuri myta pumu. Nhūm ra akupÿm tām hkrā nē ê kamā tām amnhī nhīpēx nē nhÿ. Nhūm mē kot hā omunh xwÿnhjaja mē kām ujarēnh pa nhūm mē kuma nē myta pumu hāmri nē tee ri amnhī kukamā hamaxpēr o kām Jejus puma nē. ¹⁷ Hāmri nē amnhī nē kām kapēr nē kām:

—Kwa mēmo kaxyw na ka mē ixwÿr rē? Mē ma akupÿm amrar tokyx anē. Anē.

¹⁸ Hāmri nhūm mē kuma nē akupÿm pâr wÿr agjē nhūm akupÿm mex xwÿnhnta tee ri ja hā mē omu nē mē hkôt hkrā. ¹⁹ No nhūm Jejus kām:

—Nà kot kaj mē ixkôt amōr kēt nē. Ma akupÿm anhō krī hwÿr mǎn tē nē mē kām Tirtūm kot akupÿm ato mex ā amnhī jarēnh o ri mē hkôt apa. Anē.

²⁰ Hāmri nhūm kuma nē ma akupÿm tē. Hāmri nē ō pyka pē Tekap kām mē kām Jejus kot tanhmā ho mex to hā harēnh ri mē hkôt pa nhūm mē amnhī jaēr pē kuma nē tee ri hkukamā hamaxpēr.

*Jejus kot akupÿm mēhō ho mex nē akupÿm mēhō ho htÿr ā harēnh
Matêwre 9.18-26; Rukre 8.40-56*

²¹ Tā nhūm Jejus mē hkôt mē pa ho pa xwÿnhjē mērohā akupÿm xarmā mō nē rē. Hāmri nē pâr nhō nē api nē gō mÿri kuhē nhūm pika nhō xwÿnhjaja Jejus pumu nē hā pikuprōnh rax nē. ²²⁻²³ Hāmri nhūm mēhō my pē Jajtija hwÿr tē nē kutā hkōnkrā ho htēm nē nhÿ. Kēp Tirtūm kapēr o mē ahkre xā hā ixkre jamār xwÿnh maati na pre. Nhūm hkra nija kēp ā htÿx nē htyk kaxyw nē nō. Kormā nyw. Kormā hā amgrā pē 12 pix tā ra kēp htyk kaxyw. Hāmri nhūm Jajtija tee ri hkukamā hamaxpēr nē ma Jejus wÿr tē nē hpar pē hkōn krā ho tēm nē ho hwÿr kām hihtÿx nē kām:

—Pa akupÿm mē ixto mex xwÿnh maati. E awÿr na pa tē. Na ra ixkra ixpē htyk kaxyw. Pa tee ri omu nē kaxyw amā ijamaxpēr nē awÿr tē. Jakamā kwa mē ixkôt inhōrkwÿ hwÿr tē nē inhmā omu nē hā anhīhkra xi nē akupÿm inhmā ho mex. Anē.

²⁴ Hāmri nhūm kuma nē ma hkôt tē. Nhūm mē ohtō nē expēn nhīgānh nē expēn kujahēk o wa hkôt mra. ²⁵ Nhūm mēhō nija haxwÿja wa hkôt tē. Na pre hte hkamrō hkryre rāhā ho pa hā ra hā amgrā kēp 12. ²⁶ Nē tōtō mā amnhīrer rax nē nhūm mē tee ri kot ho mex kaxyw nom xatā hkane kaprÿ. Hāmri nhūm ra hikāxpore kēp hapēx nhūm arī ām rāhā nē pa. ²⁷⁻²⁸ Hāmri nē tee ri amnhī kukamā hamaxpēr nē Jejus jarēnh ma nē hamaxpēr o:

—Ma kot paj ma hwÿr tē nē kēp ē pix kupēnh tā akupÿm inhmex japēr. Ma kot paj ho anē.

Anhÿr o hamaxpēr hāmri nē ma mē hkôt hwÿr htēm kurē kumrēx. Nhūm mē ohtō raxja kaēx ā mē hkôt hwÿr tē. Hāmri nē katut kôt kēp ē nhīrē kupē. ²⁹ ām ē pix kupēnh tā akupÿm mex ā amnhī pumunh kurē kumrēx. ³⁰ Hāmri nhūm Jejus kot kēp ē kupēnh ā amnhī tā omu nē hēx rom xa nē mē ho hakēx nē amnhī tā mē kām kapēr nē mē kām:

—Kwa mē atō na ka ri amnhī kaxyw inhmā ajamaxpēr tÿx pē ixpē ixē kupē? Anē.

Hāmri nhūm mē piitā kuma nē tee ri expēn pumu nē kām amnhī tā aprā.

³¹ Hāmri nhūm hkôt mē pa ho pa xwÿnhjaja kām:

—Mē kot apē amnār griā kot ka kēt ri mēhō kot apē hkupēnh xwÿnh ā ri mē hkukja. Kwa mǎn ām mēhō amarī apē hkupē. Anē.

³² Hāmri nhūm mẽ kām:

—Nà na amarī ixpê hkupênh kêt nê. Na amnhī kaxyw inhmā hamaxpêr tỳx pê ixpê hkupê. Tã na ixàhpumunh tỳx xà ho akupỳm mex. Nom ra ixte mẽhō kot ixpê hkupênh xwỳnhnta pumunh jakamã na pa ixêx rom ã amnhī tã ri mẽ hkukjêr anê. E kwa mẽ atō inhmā amnhī jarê. Anê.

³³ Hāmri nhūm nija kuma nê tee ri kêp kot amnhī to hpimxur prãm. Hāmri nê hpijaàm nê hwỳr htetert o tẽ nê kutã hkõn krã ho tẽm nê nhỹ nê kãm amnhī jarê nê kãm:

—Ma pa na pa inhmã inhmex prãm xaj apê axê kupê. Tã na pa akupỳm inhmex. Anê.

³⁴ Hāmri nhūm kuma nê kãm:

—Tỳ. Nà ate amnhī kaxyw inhmã ajamaxpêr tỳx kôt ã ate amnhī nhĩpêx anhỹr jakamã na ka akupỳm amex. Kot kaj axte akamrô rãhã ho ri apa hkêt nê. E mãmri ajamakêtkati nê ma akupỳm anhõrkwỹ hwỳr tẽ. Anê.

Hāmri nhūm kuma nê hkĩnh nê ma akupỳm tẽ.

³⁵ Rõm nhūm Jajti mẽ ãpênh xwỳnhjaja õrkwỹ rũm ma õ patrãw kutã mra nê wa hkaxpa nê Jajti mã kãm:

—Kwa na ra akra apê ty. Mo kaxyw kot ka kêt amnhī kôt Jejus o mō? Kwãr mãmri ma akupỳm awjanã nê tẽ. Anê.

³⁶ Hāmri nhūm Jejus mẽ kuma nê Jajti mã kãm:

—Kwa tee ri akra hkukamã ajamaxpêr kêt nê. ãm kaxyw inhmã mãn ajamaxpêr tỳx rãhã nê. Anê.

³⁷⁻⁴⁰ Hāmri nhūm mẽ axte mō nê mẽ õrkwỹ hwỳr pøj nê mẽ omu. Nhūm mẽ ra hã htu rax nê mỳr o hkrĩ. Hāmri nhūm Jejus mẽ hwỳr axã nê mẽ omu nê kot mẽ hkra htyk kumrêx ã omunh tã mẽ kãm:

—Kwa mẽ hāmri amỳr kêt nê. Na nireta htyk kêt nê. Na ãm gõr nê nõ. Anê.

Hāmri nhūm mẽ kot ra htyk ã omunh mex jakamã kuma nê ãm kuma nê axtem nê ri axpên mã hã hpêr o axkê. Hāmri nhūm Jejus mẽ hanor pa nê hitom kãm htyk xwỳnh wỳr ãr kaxyw nê amnhī kôt Juãw nê Xiakre nê Simãw Pêtre nê kaxyw htyk xwỳnh katorxã nê hipêêxã pix amnhī kôt mẽ ho axã.

⁴¹ Hāmri nê htyk xwỳnhnta wỳr tẽ nê hpa hã kupy nê kãm kapêr nê kãm:

—Pa? E kwa kãnhmã nhỹ. Anê.

Nom amnhī kapêr kãm harê nê kãm:

—Tarit kũm. Anê.

⁴² Hāmri nhūm kãnhmã ãr kurê kumrêx nê kãnhmã xa nê ri mra. Na pre ra hprêk nê ty. Na ra hã amgrã kêp 12 tã ty nhūm Jejus akupỳm ho htĩr nê kãnhmã ãr nhūm kãnhmã xa nê ri mra. ⁴³ Hāmri nhūm kuri omunh xwỳnhjaja amnhī jaêr pê omu nê kamã no pyma nê hkĩnh tỳx kumrêx. Hāmri nhūm Jejus katorxã mẽ hipêêxãja wa kãm:

—E mãn ra kãm prãm nê. Wa tokyx kãm mẽmoj japêr kê kukrê. Nom kêr ka wa inhmar kumrêx. Kêr ka wa akupỳm ixte ho htĩr ã ri mẽ kãm ijarênh o ri apa hkêt nê. ãm kwarĩ ho kwarĩ. Anê.

6

Najare nhõ xwỳnhjaja kot Jejus kaga hã mẽ harênh

Matêwre 13.53-58; Rukre 4.16-30; Juãw 1.11

¹ Tã nhūm Jejus ma õ krĩ pê Najare hwỳr ma akupỳm mō nhūm hkôt mẽ pa ho mẽ pa xwỳnhjaja ma hkôt mō. ² Hāmri nê hwỳr pøj. Nhūm mẽ õ arĩgromnu pê sap kator jakamã nhūm Jejus ma Tĩrtũm kapêr o mẽ ahkre xã hã ixkre hwỳr tẽ. Hāmri nê kamã mẽ ahkre ho nhỹ nhūm mẽ amnhī jaêr pê kapêr mex

ã kuma nê tee ri axpên pumunh pê hamaxpêr o hkrî. Jejus kêp mē hwý hã hkamnhîx nom nhũm mē kurom ãhpumunh tÿx nê kapêr mex jakamã nhũm mē kuma nê tee ri hamaxpêr o hkrî. Hãmri nê axpên mã:

3—Kwa kêp mē panhĩõ htã tanhmã kot we amnhĩ to nê ã ãhpumunh tÿx kôt mē pamã kapêr anê nê ri mē kãm aa mē kot mēmoj pumunh kêt kwý ho anhÿr o pa? Mē panoo mã na pre hprêk. Kêp pĩ kuprãr xwýnh Juje mē hprõ Marir wa hkra na. Nê htõ Xiakre nê Juje nê Simãw nê Jutja ra mē pahte mē kêp htõ hã omunh mex. Nê htõxjaja jar mē pakamã pa nhũm mē pahte mē omunh mex kênã kot kêt we mē kurom ã ãhpumunh tÿx anê. Anê.

Anhÿr o axpên mã harê. Hãmri nê kamã gryk nê hkaga 4-6 nhũm tee ri amnhĩ tã mē omu nê hamaxpêr o:

—Hêxta waa nê. Mē kãm amnhĩ kaxyw ixkôt hamaxpêr prãm kêt kumrêx. Anê.

Hãmri nê mē kãm:

—Nã Tirtũm nhÿ hã kapêr jarênh o mē pa xwýnhjaja na htem krĩ hwý kamã kãm mē mar prãm nê. Nom õ krĩ kamã mē kot karãre rũm hprêk o mõr kãm omunh xwýnhjaja na htem kuma nê ãm kuma. Anê.

Hãmri nhũm mē kot amnhĩ kaxyw hkôt hamaxpêr kêt jakamã nhũm tee ri mē kãm aa mē kot mēmoj pumunh kêt kwý ho anhÿr rax prãm kaprÿ. Nê ãm mē ã xwýnhjê ho grêre nê mē hã ãhkra jaxwý nê akupÿm mē ho mex. Hãmri nê mē kurũm kato nê ma krĩ hwý hkôt ri Tirtũm kapêr o mē ahkre ho pa.

Jejus kot mēmoj tã mē kêp 12jê mã karõ hã harênh

Matêwre 10.5-15; Rukre 9.1-6, 10.1-12; mããñen Atre 13.50-51, 18.6

7 Tã nhũm Jejus amnhĩ wÿr mē kot ÿ hã mē ahkre ho pa xwýnh pê 12jê hwý. Ra kot amnhĩ kaxyw mē rênh xwýnhjtaja nhũm amnhĩ wÿr mē kuwý. Hãmri nê axpên kaxyw mē ho axkrut nê mē kurê nê mē kãm mē ãpênh ã karõ nê ma mē hwýjê hwÿr mē kurê. Nê mē kãm:

—E kêr ka mē ma mē pahkwýjê hwÿr mra nê inhÿ hã Tirtũm kapêr jarênh o ri mē hkôt apa. Nê mē kurũm mēkarõmnuti japõx o ri mē hkôt apa. 8-9 Nom kêr ka mē amnhĩ kôt akukrêx rax nê ri apa hkêt nê. Nê kawã htu nê ho ri apa hkêt nê. Nê amnhĩ kôt axãpkur xã ho ri apa hkêt nê. Rÿ akãxpore rax nê ri ho apa hkêt nê. ãm mē anhõ kamis nê mē apar kã ho pixire nê agjê nê ri hã apa. Nê mē amnhĩ kaxpar xã hã mē anhõ kô pix o apa. Mē ã anhÿ kamã mē hkôt ri apa anê.

10—Nê kêr ka mē nhÿri krĩ hõ hwÿr pøj. Nê apõx xã kamã mēhõ nhõrkwý kamã hkôt ri apikamênh tãmtã kurũm akupÿm ajapøj nê ma hpãnhã nhãm krĩ hõ hwÿr apa. Nom atÿx ri nhãm mē hwÿr amrar nê nhãm mē hwÿr amrar kêt nê.

11—Nê koja mē nhÿri mē akapêr kaga ka mē tee ri amnhĩ tã mē kamã ama hãmri nê tokyx mē kurũm ajapøj nê ma apa. Nê anojarêt nê mē noo mã akuhê nê amnhĩ par ã awjagrõ kapĩ. Mē kot Tirtũm kaga hã amnhĩ pumunh nhũm kot amnhĩ pyrã nê mē hkaga hã omunh kaxyw ka mē ã mē noo mã amnhĩ nhÿpêx anê. Hãmri nê hpãnhã ma nhÿhÿm apa.

12 Anhÿr o mē kãm mē ãpênh ã karõ. Nhũm mē kuma nê hapøj nê ma mē hwýjê hkôt pa. Ma krĩ piitã hkôt Tirtũm kapêr o mē ahkre ho ri mē hkôt pa nê mē kãm:

—E kwa mē tokyx amã ate amnhĩ tomnuj kaga hprãm xaj Tirtũm kôt mãn amnhĩ xunhwý. Anê.

13 Hāmri nē mē nē mēkarōmnuti jano. Nē akupŷm mē à xwŷnhjê ho mex kaxyw mēmo htwŷm o mē hkrā gregrer nē Jejus nhŷ hā akupŷm mē ho mex.

Mē kot Juāw Paxis pŷr ā mē harēnh

Matêwre 14.1-12; Rukre 9.7-9

14 Tā nhŷm mē piitā Jejus jarēnh ma nē axpēn mā tanhmā harēnh to ho pa. Nom ahpŷnhā tanhmā harēnh to. Na prem kamā harēnh o:

—Nā Juāw Paxis pimrāata na. Pēr akupŷm htŷr jakamā na hte ā mē kot aa mēmoj pumunh kêt kwŷ ho anhŷr o pa. Anē.

15 Nē kamā axtem harēnh o:

—Nā tām kêt. Pēr finat Eris na. Anē.

Nē kamā axtem harēnh o:

—Nā tām kêt. Pēr Tirtŷm nhŷ hā kapēr jarēnh xwŷnhjê hō na. Te kot amnepē mā mē kot Tirtŷm nhŷ hā tanhmā amnhī nhŷpêx to xwŷnhjê kot amnhī nhŷpêx pyrāk o kot amnhī nhŷpêx kēnā.

Anhŷr o ahpŷnhā harē. 16 Hāmri nhŷm Ijaew o amnhŷptār xwŷnh pē Eroxx āxipasja mē kot ā harēnh anhŷr ā mē kuma nē Juāw Paxis mā hamaxpēr kurē kumrêx. Hāmri nē mē kām:

—Nā pēr Juāw Paxista na. Ixte mē kām hā ixāmnēnh nhŷm mē kot inhmā mut krāhyr xwŷnhhta mān ra tanhmā amnhī to nē akupŷm htŷr. Anē.

17-20 Na pre ra pahi Eroxx āxipasja htō Pirip pē hprō Eroxxis pytā nē ho hprō nhŷm hkra niti mē wa hwŷr ahpa. Hāmri nhŷm Juāw Paxisja tee ri ja hā pahŷhti Eroxx āxipasja pumu nē hā kām akir nē kām:

—Tk. Kwa Tirtŷm kēp ja omnuj. Ra kot ja nē mē pahkurē htā ka axtem nē ā amnhī nhŷpêx anē.

Anhŷr jakamā nhŷm hprō Eroxxisja amnhī tā kuma nē kamā gryk tŷx nē. Nē kām hpŷr prām nē. No nhŷm pahi Eroxx āxipas kām hpŷr prām kêt nē. Juāw Paxis kot Tirtŷm kôt amnhī nhŷpêx nhŷm kot hā omunh mex jakamā kām hpŷr prām kêt nē. Juāw na pre hte xatā kām Tirtŷm kapēr jarēnh o pa. Nhŷm pahŷhti Eroxx āxipasja kormā hprī hā mar mex kêt tā hā hpijaam nē kām mar prām nē. Nom nhŷm hprō kām hpŷr prām jakamā nhŷm kēp mē kām hā amŷnē nhŷm mē ma o tē nē haxā nhŷm mex nē mē hagjēnh xā kamā hkrī ho krī.

21-24 Tā nhŷm jāā nhŷm pahi Eroxx āxipas kator ā arŷgro kato nhŷm mē piitā hwŷr mra nē hā akuprō nē hā hkŷnh nē hā apkur o hkrī. Ō kōwenatōjaja nē hkrāmnhwŷyjaja nē krī hkwy kamā mēō pahijaja nhŷm mē ohtō nē hā akuprō nē hā hkŷnh. Hāmri nhŷm hprō Eroxxis kra nitija mē hwŷr axā nē mē kām gre. Mē kot omunh nē kamā hkurē pix kaxyw mē noo mā hpijaam kêt nē ā mē kām grer anē. Hāmri nhŷm pahi Eroxx omu nhŷm ja kām mex nē nhŷm mē piitā hkŷnh nē kamā nopyma nē. Nē grer kām hpijaam kêt nē tanhmā mē kām grer to nhŷm mē omu nē kamā no pyma nē. Hāmri nhŷm pahi Eroxx āxipasja kām:

—Nā ām hāmri. Na ka mē inhmā agrer mex nē. Jakamā kwa māmrī mēmoj tā ixwŷ. Amā mēmoj prām xā hkôt inhmā mēmoj jarē pa amā kugō. Ām hāmri na pa amā amnhī jarē. Na pa Tirtŷm noo mā ā amā amnhī jarēnh anē. Ka mamrī ixkukrêx mex kwŷ hā ixwŷ pu axpēn mā ho axkjê. E mēmo na amā hprām? Anē.

Hāmri nhŷm kuma nē ma katorxā hwŷr tē nē kām harē nē kām:

—Xē mēmoj tā kot paj we kuwŷ? Anē.

Hāmri nhŷm kuma nē hamaxpēr o:

—Ma ām hāmri koja mē tā jarāhā inhmā Juāw Paxis pŷ. Anē.

Hāmri nē hkrata mā kām:

—Ma Juāw Paxis krā hā kot kaj awȳr kē mē amā kugō ka man ixwyr̄ o tē. Anē.

²⁵ Hāmri nhūm kuma nē akupym̄ pahi hwyr̄ axā nē kām:

—Ma Juāw Paxis krā kot kaj inhmā agō. Pasiiti kamā axā nē inhmā agō pa ma amnhīm o ixtēm kurē kumrēx. Ām ja pix na inhmā hprām. Anē.

²⁶ Hāmri nhūm tee ri kuma nē hkaprī nē. Nē hamaxpēr o:

—Hēxta waa nē. Inhmā hp̄r prām kēt. Nom ra ixte ixkutā mē hkrī xwyr̄nhjē noo mā inhmā kām mēmoj prām xwyr̄nh nhōr ā amnhī jarēnh nhūm ixte kām ōr ā amnhī jarēnh nhūm mē piitā mē kot inhmar jakamā tanhmā kot pa we amnhī to nē kēp nē? Nā pa nē hkēt nē. Anē.

²⁷ Hāmri nē ō pōristijē mā kām:

—E mē ma Juāw Paxis wyr̄ mra nē mut krāhta nē pasiiti kamā hkrā xā nē akupyn̄ o tē nē kām agō. Anē.

Hāmri nhūm mē kuma nē ma mē hagjēnh xā hwyr̄ mra nē Juāw wyr̄ axā hāmri nē mut krāhta. ²⁸ Hāmri nē pasiiti kamā hkrā xā nē akupym̄ o tē nē kot hā hwyr̄ xwyr̄nh mā kugō nhūm kumȳ nē ma katorxā hwyr̄ o tē nē kām kugō.

²⁹ Hāmri nhūm Juāw Paxis kōt mē pa ho mē pa xwyr̄nhjaja tee ri harēnh ma nē hkaprī ht̄yx nē. Hāmri nē pahi Erox āxipas wyr̄ mra nē ĩ hā kuwyr̄ nhūm mē kām kugō nhūm mē kumȳ nē ma o mra nē kēn kre kamā haxā.

Jejus kot mē ho 5.000 nē mē kām ō hā harēnh

Matēwre 14.13-21; Rukre 9.10-17; Juāw 6.1-14

³⁰ Tā hāmri nhūm mē kot Jejus nh̄y hā mē ahkre ho mē pa xwyr̄nhjaja akupyn̄ Jejus wyr̄ mōn pōj nē kām amnhī jarē. Tanhmā mē kot mē ahkre hto ho pa nē tanhmā mē ho mex to ho pa hā kām amnhī jarēnh pa.

³¹ Tā nhūm mē piitā axpēn pānhā kot Jejus mar kaxyw mē hwyr̄ mra nhūm mē kormā apkur kēt nē. Jakamā nhūm Jejus hkōt mē pa ho mē pa xwyr̄nhjē mā:

—E ma pu mē awrā kaprȳ hwyr̄ mō nē nh̄yri pahkrī nē pakōkōt nē apku.

³² Anē hāmri nhūm mē gōx kām kanōre wyr̄ agjē nē ma ahte xarmā awrā kaprȳ hwyr̄ mō. ³³ Nhūm krī hkwȳ nhō xwyr̄nhjaja mē omu hāmri nē nh̄yh̄m mē mōr xā hā mē omunh kurē kumrēx. Hāmri nē krī hkwȳ rūm ma mē ĩhkre mra nē mē kām amnhī to wa nē pōj nē mē kutēp hkrī. ³⁴ Hāmri nhūm mē mō nē mē hwyr̄ pōj nē kre kura nē kanōre nhō. Hāmri nhūm Jejus mē hwyr̄ api nē mē omu nē hamaxpēr o:

—Hēxta waa nē. Na mē omnu nē pa. Te mē kēp ōwēhti jamār xwyr̄nh kēt nē ht̄yx ri pa xwyr̄nh kot amnhī nh̄ipēx pyrāk. Mēhō kot mē kamā ukaprī nē tanhmā mē ho mex to ho pa? Anē.

Hāmri nē mē kamā ukaprī nē xa nē Tirtūm kapēr o mē ahkre rax nē.

³⁵⁻³⁶ Tā nhūm myt ar kaxyw nhūm hkōt mē kot pa ho pa xwyr̄nhjaja hwyr̄ mra nē kām:

—Kwa hāmri na ra am̄ykry ht̄yx nē. Mē hano kē mē ma nh̄yri krī hkwȳ hwyr̄ mra nē tokyx amnhīm mēmoj japrō nē kuku nē hikwȳ nē gōr. Mo jar kapōt ā mē apkur xā? Anē.

³⁷ Hāmri nhūm mē kuma nē mē kām:

—Kwa nā mē kamjaja mē kām mēmoj gō kē mē kuku. Anē.

Hāmri nhūm mē kuma nē tee ri hamaxpēr nē kām:

—Kwa mo mē kaxyw mē pakāxpore rax? Kot pu mē pakāxpore ho 200 nē ho mē kām mēmoj japrōr tā nom nhūm mē ām ho hkryre nē kuku nē ho ōhy htu hkēt nē. Mē ohtō rax kumrēx kēnā. Anē.

³⁸ Hāmri nhūm mē kām:

—Nà kot puj mē kām mēmoj japrôr kêt nē. No mē panhō pāwtita? Tanhmā na arī kute? E mē atō tē nē omu nē akupŷn tē nē inhmā harē. Anē.

Hāmri nhūm ja ma tē nē omu nē akupŷn tē nē kām:

—Nà pāwti ām kēp 5 pix. Nē kaxyw tep ām pijakrutre. Anē.

³⁹ Hāmri nhūm Jejus kuma nē mē kām:

—Tōe. Mē kām anē kē mē ahpŷnhā ri hije nē hkrī. Anē.

⁴⁰ Hāmri nhūm mē piitā ahpŷnhā kēp 50 nē hije nē hkrī hpa.

⁴¹ Nhūm Jejus pāwti mē tepta jamŷ nē kànhmā kaxkwa hwŷr rīt nē Tirtūm mā kupē nē kām harē nē kām:

—Pa Papaj? Nà ka na apē mē inhmā mē inhō ho apa xwŷnh jakamā amex o amex. Anē.

Hāmri nē mē kām ho hkry hpa nē hkôt mē pa ho mē pa xwŷnhjē mā kugō nhūm mē ô ri ho mra nē ho mē hipêx pa. Pāwti mē tepta nhūm mē ho mē hipêx pa. ⁴²⁻⁴⁴ Nhūm mē piitā apkur mex nē. Mēōja mē kēp grire htā nhūm Jejus tanhmā mē kām ho rax to nhūm mē ohtō rax tā piitā kuku nē ho ôhy htu hpa. Mēmyjaja kēp 5.000 nē kaxyw mē hprō nē mē hkrajaja nhūm mēōja ho mē hipêx pa nhūm arī hakrêx prā. Jakamā nhūm Jejus kôt mē pa ho mē pa xwŷnhjaja akupŷm hakrêx o pikuprōnh pa nē ho kawā o 12 nē ho nŷt.

Jejus kot gō krāhkā hā htēm ā harēnh

Matêwre 14.22-33; Juāw 6.15-21

⁴⁵⁻⁴⁶ Tā nhūm Jejus hkôt mē pa ho mē pa xwŷnhjē mā kām:

—E mē kanôre mā axā nē ma akupŷm ixxukamā krī pē Petsēj wŷr rē. Pa jajē jano hāmri nē ma tē nē nhŷri Tirtūm mā amnhī jarē nē rī ma mē akôt tē. Anē.

Hāmri nhūm mē kuma nē kanôre mā gjêx pa nē ma mō nhūm Jejus mē kot mar xwŷnhjē janor pa nē ma hixêt prêk ā api nē Tirtūm mā amnhī jarēnh o nhŷ.

⁴⁷ Tā nhūm kamāt nhūm arī ahte kŷxpê nhŷ. Nhūm hkôt mē pa ho mē pa xwŷnhjaja kormā kanôre kamā mō. ⁴⁸ Hāmri nhūm Jejus amŷm mē omu nhūm kôk ra mē kutā àpêr tŷx kumrêx nhūm mē tee ri amnhī nhîpêx nē tee ri rrēm̄ti ho gō rēnh nhîpêx o hkrī.

Tā nhūm ra krāhyre kà nhūm Jejus Tirtūm mā amnhī jarēnh pa nē kànhmā xa nē ma mē hkôt tē. Nom kanôre kamā htēm kêt nē gō krāhkā hā xa nē mē hwŷr hpar o tē. ⁴⁹⁻⁵⁰ Hāmri nē mē hwŷr kato nē mē kamā hamak kaxyw hêx rom kot mē hakrenh mā. Nhūm mē amnhī wŷr omu nē mēkarō hā hkamnhîx nē tee ri amnhī kukamā hamaxpêr nē umaj htertet nē àmra rax nē. Hāmri nhūm mē kām:

—Tk. Kwa mē amā ma hkêt nē. Pa na pa mē akôt tē. Anē.

⁵¹ Hāmri nē mē hwŷr kanôre hkrem axā nhūm kôk xàpêr tŷxta hapêx. Hāmri nhūm mē Jejus kamā no puma nē tee ri hamaxpêr nē axpên mā:

—Kokŷŷ. Tanhmā na we amnhī to nē gō krāhkā hā hpar o man mē pahkôt tē mē pahwŷr àr mē nhūm kôk hapêx par kurē kumrêx. Anē.

Hāmri nē tee ri kot ā amnhī nhîpêx anhŷrja kukamā hamaxpêr o hkrī.

⁵² Kormā mē kot hprī hā Jejus tanhmā kute hā omunh kêt jakamā. Tirtūm pyrā nē àhpumunh o àhpumunh ā omunh mex kêt jakamā tee ri pāwti grêre ho mē hipêx par nē gō krāhkā hā htēm nē kôk o pinhkrēnh ā omu nē tee ri ā kot amnhī nhîpêx anhŷrja kukamā hamaxpêr.

Kenējare kamā Jejus kot akupŷm mē ho mex ā harēnh

Matêwre 14.34-36

⁵³ Tã nhũm mẽ xarmã rê nê krĩ pê Jenějare hwỳr pỏj. Hãmri nê kanỏre nhỏ
⁵⁴ nê api nê kuhê nhũm krĩ nhỏ xwỳnhjaja Jejus pumunh kurê kumrêx nê
 axpêh mã:

—Kwa pẻr Jejusta na mỏ. Nà tãm kênã. Anê.

⁵⁵ Hãmri nê hkinh nê ma kape hã mẽ à xwỳnhjê hkỏt mrrar kurê kumrêx nê
 mẽ harir xà rãhã mẽ hamỳ nê akupỳm Jejus wỳr mẽ o mra. Nhỹri hpỏx xà
 kamã omu nê hwỳr mẽ o mra.

⁵⁶ Na pre htem ã Jejus nhĩpêx anê. Jakamã nhũm hte ma nhỹhỹm mra. Krĩ
 rũnh kỏt mra nê krĩ hkryre hkỏt mra nhũm mẽ omu nê hwỳr mẽ à xwỳnhjê
 ho mra nê mẽ ho kuwỳ nê kãm:

—Pa? Kwa kê jajaja akupỳm mex kaxyw apê axê pix kupê nà? Anê.

Hãmri nhũm mẽ kãm:

—Tỏe. Nà kwãr mẽ mãmri hkupê. Anê.

Hãmri nê mẽ kot kêp ê kupênh xwỳnh piitã akupỳm mex pa.

7

Mê higêt hkỏt mẽ kot amnhĩ nhĩpêx xwỳnhjê jarênh

Matêwre 5.21-48, 15.1-20

¹⁻⁴ Tã nhũm Mojes kapẻr o mẽ ahkre o mẽ pa xwỳnh kwỳjaja Jerujarê rũm
 Jejus wỳr mỏ. Hãmri nê hã akuprỏ nê hkỏt mẽ pa ho mẽ pa xwỳnhjê kot amnhĩ
 nhĩpêx ã mẽ omunh o kuhê. Ijaew na prem mẽ hkukamã mẽ higêtjê kapẻr
 kỏt ri tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho pa. Jakamã mẽ urak nê apkur kaxyw nê
 xatã amnhĩ nhĩhkra kuhỏnh japjê nê rĩ kormã apku. No mẽ amnhĩ nhĩhkra
 grã pix kuhỏnh nê hkrĩ nê apkur kêt nê. Kuhỏnh japjê nê kormã hkrĩ nê
 apku. Tirtũm kot ja hã mẽ omunh nê amnhĩm mẽ mex ã mẽ harênh ã amnhĩ
 kamnhĩx jakamã na prem ã amnhĩ nhĩpêx anhỹr o pa. Nê nhỹri amnhĩm
 mẽo hkwy japrỏ nê akupỳm ởrkwy hwỳr o mra nê haxwỳ nê mẽ higêt pyrà
 nê wỳr japjê rũnh kumrêx nê rĩ kormã apku. Nê mẽ urak nê poti nê gỏj nê
 papẻre hkre kahỏnh japjê rũnh nê rĩ kormã kamã ở nhĩpêx. Mẻ higêt pyrà nê
 ã amnhĩ nhĩpêx anhỹr o pa. Tirtũm kot ja hã mẽ omunh nê amnhĩm mẽ mex ã
 mẽ harênh prãm xàj. Nom nhũm Jejus kỏt mẽ pa xwỳnhjaja na prem ã amnhĩ
 nhĩpêx anhỹr kêt nê. Na prem apkur kaxyw nê katat kỏt amnhĩ nhĩhkra kuhỏ
 nê amnhĩx apkur o hkrĩ. Jakamã nhũm Parijew nhỏ xwỳnh mẽ Tirtũm kapẻr
 tũm o mẽ ahkre xwỳnhjaja tee ri ã mẽ kot amnhĩ nhĩpêx anhỹr ã mẽ omu nê
 mẽ hã Jejus kukja nê kãm:

⁵ —Pa Jejus? Kwa mẽ inhmã mẽmoj jarê. Amnepêh mẽ panhĩgêtjaja na
 pre htem apkur kaxyw nê amnhĩ nhĩhkra kuhỏnh japjê rũnh kumrêx nê arĩ
 kormã hkrĩn apku. Jakamã na pa htem mẽ urak nê ã amnhĩ nhĩpêx anê. No
 akỏt mẽ pa ho mẽ pa xwỳnhjaja na htem ho mẽ ixpyrà kêt nê. Kwa mo na
 htem ã amnhĩ nhĩpêx anhỹr kêt nê? Anê.

⁶ Hãmri nhũm mẽ kuma nê mẽ kãm amnepêh Tirtũm nhỹ hã kapẻr xwỳnh
 pẻ Ijais kapẻr jarê nê mẽ kãm:

—Nà ãm hãmri na pre finat Ijaisja amnepêh tanhmã mẽ ajarênh to. Te
 Tirtũm tãm kapẻr pyràk o mẽ ajarê nê mẽ ajarênh o:

Mẻ kãm ixkĩnh ã amnhĩ jarênh tã mẽ kãm ixkĩnh kêt. Na htem ãm kãm ixprãm
 ã amnhĩ jarênh kaprỳ.

⁷ Mẻ kot ixkapẻr kuhpa hã amnhĩ krã hkỏt mẽmoj tã hkwyjê mã karỏ ho pa
 jakamã na htem ãm kot ixkỏt amnhĩ nhĩpêx ã amnhĩ jarênh kaprỳ. Anê.

Ā na pre mẽ ajarēnh anē. ⁸⁻⁹ Ām hāmri na pre mẽ ajarē. Na ka htem mẽ panhīgēt kapēr kôt pix mã amnhĩ nhĩpêx o apaja gryk ā ra Tĩrtũm kapēr kaga hpa. Te mẽ akapēr mex o kot Tĩrtũm kapēr jakrenh pyrāk. ¹⁰ Na pre finat Mojes Tĩrtũm nhỹ hā mẽmoj tã mẽ pamã karō ho:

Ker ka mẽ anhĩpêêxã nẽ mẽ akatorxã wa hã apijaam o ri apa. Jao wa kutã anojarēt ruhã nẽ. Nom kot kaj mẽ ho mex hkêt nẽ tanhmã mẽ kãm akapēr punuj to hāmri nhũm mẽ akwỹjaja ja mỹrapê mẽ apa. Anē.

Na pre ā finat Mojesja Tĩrtũm nhỹ hā mẽ pamã karō anē. ¹¹ No mẽ kajaja na ka mẽ axtem nẽ tanhmã akwỹjê mã ja hã karō hto nẽ mẽ kãm: “Kot kaj mẽ mẽmo arĩgro hã akãxpore hkwỹ nom anhĩpêêxã ho ajuta kaxyw kãm hkwỹ nhõr kêt nẽ. Ām wa kãm ate ho ajuta kêt ā amnhĩ jarē hāmri nẽ Tĩrtũm mã amnhĩ jarēnh xã hã ixkre hwỹr mãn o tẽ nẽ mẽ ixte ixkre ho mex kaxyw mẽ inhmã agõ. Kot kaj mẽ ā amnhĩ nhĩpêx anē nhũm Tĩrtũm ja hã mẽ apumu nhũm ja kãm mex nẽ. E kēr ka mẽ ā amnhĩ nhĩpêx anhỹr o ri apa.” Anhỹr o na ka htem akwỹjê mã karō. ¹² Jao mẽ kot mẽ hipêêxã nẽ mẽ katorxã ho ajuta nẽ mẽ hkurê. ¹³ Te mẽ amã mẽ panhīgēt kapēr mex o kot Tĩrtũm kapēr jakrenh pyrāk o na ka htem amnhĩ nhĩpêx. Jao te Tĩrtũm kapēr mex kêt pyrāk o hipêx nẽ mar kêt nẽ apa. Ā na ka htem Tĩrtũm kapēr kuhpa hã amnhĩ nhĩpêx anhỹr o ri apa. Anē.

Mẽ pajamaxpēr punuj kôt mẽ pahomnu hã harēnh

Matêwre 15.10-20

¹⁴ Tã nhũm Jejus Parijew nhõ xwỹnhjê mẽ hkwỹjê mã kapēr pa hāmri nẽ amnhĩ wỹr ra mẽ kot mar o kuhê xwỹnhjê mã hpa ho apê nẽ mẽ kãm:

—E pa mẽ amã mẽmoj jarē ka mẽ inhma nẽ inhmar mex nẽ. ¹⁵⁻¹⁶ Na hte Tĩrtũm kapēr tũm o mẽ ahkre xwỹnhjaja amnhĩ krã hkôt mẽ ate amnhĩ nhĩhkra kuhõnh japjê hã mẽ amã karō ho pa. Nẽ amnhĩ krã hkôt mẽ axãpkur xã hã tanhmã mẽ amã karō hto ho pa. Mẽ ate ā amnhĩ nhĩpêx anhỹr nhũm Tĩrtũm kot ja hã mẽ apumunh kôt amnhĩm mẽ amex ā mẽ ajarēnh kaxyw nhũm htem ā mẽmoj tã mẽ amã karō anē. Nom na hte Tĩrtũm tanhmã mẽ panhĩhkra kuhõnh to hã mẽ pahpumu nẽ Ām hã mẽ pa hpumu. Nẽ mẽmo mẽ paxãpkur xã hã mẽ pahpumu nẽ Ām hã mẽ pahpumu. Ja kãm tanhmã kute hkêt. Na hte ja hã mẽ omunh xã hkôt amnhĩm mẽ mex ā mẽ harēnh rỹ mẽ mex kêt ā mẽ harēnh kêt nẽ. Rỹ mẽ hakwa ho mẽmoj kur ā mẽ omunh xã hkôt tanhmã mẽ harēnh to hkêt nẽ. Ām mẽ hakwa ho tanhmã kapēr to pix ā mẽ mar kôt na hte tanhmã mẽ harēnh to.

Anhỹr o mẽ kãm kapēr. ¹⁷ Hāmri nẽ mẽ kot mar o kuhê xwỹnhjê re nẽ hkôt mẽ pa ho mẽ pa xwỹnhjê mẽ mẽ amnhĩm hikranh xã hã ixkre hwỹr agjê. Hāmri nhũm hkôt mẽ pa ho mẽ pa xwỹnhjaja tee ri Jejus kot tanhmã mẽ hakwa jarēnh to hã kuma nẽ hã hkukja nẽ kãm:

—Kwa mon ka ri mẽ inhmã ā ja jarēnh anē? Anē.

¹⁸ Hāmri nhũm mẽ kãm:

—Kwa xàn ka mẽ kormã aprĩ hã ja mar mex kêt nẽ? E pa ixprĩ hã mẽ amã harê ka mẽ inhma. Nã mẽ apkur xã na hte mẽ hkrã hi kamã mẽ hamaxpēr wỹr gjêx kêt nẽ. ¹⁹ Na hte Ām mẽ õhy pix wỹr agjê nẽ gaa mẽ nhãm hapõj nẽ hapêx. Na htem mẽ apkur xã nhỹ hã tanhmã amnhĩ tomnu to hkêt nẽ. Jakamã na hte Tĩrtũm mẽ apkur xã hã mẽ omunh xã hkôt tanhmã mẽ harēnh to hkêt nẽ. Anē.

Nhũm pre ã mẽ kãm kapêr anhÿr o mẽ paxàpkur xà piitã mex ã harê. Jakamã na hte Tĩrtũm krajaja àmnhĩx mẽmoj piitã hkur o pa nê kãm mẽmoj kur pyma hkêt nê. Jakamã nhũm Jejus ã mẽ kãm kapêr anê nê mẽ kãm:

²⁰ —Mê hkrã hi kamã mẽ hamaxpêr punuj pix nhÿ hã na htem tanhmã amnhĩ tomnuj to. Jakamã na hte Tĩrtũm tanhmã mẽ hamaxpêr to ho pa hã mẽ omunh xà hkôt tanhmã mẽ harênh to. Nom mẽ kot mẽmoj kur ã mẽ omunh xà hkôt rÿ mẽ ihkra kuhõnh japjê hã mẽ omunh xà hkôt tanhmã mẽ harênh to hkêt nê. Ja tanhmã kêp kute hkêt. ²¹⁻²² Nom koja mẽhõ hamaxpêr punuj nê ra hkôt tanhmã amnhĩ tomnuj to.

Ja o axpên kamã hpijaam kêt nê.

Rÿ mẽhõx pĩ rÿ mẽ kêp ahkĩ.

Rÿ mẽ kêp mẽ hprõ rÿ mẽhkuprÿ ho amnhĩkati.

Rÿ ri axpên pê õxÿ.

Rÿ tanhmã hkwyjê homnuj to.

Rÿ tanhmã mẽ ho kapêr punuj to.

Rÿ hêx rom mẽ no kupyri o ri pa.

Rÿ mẽmoj tâ amnhĩ to jarkrar o pa.

Rÿ axpên kukrêx pumu nê kãm ho õ hprãm xaj hã õ xwÿnhhta kamã gryk.

Rÿ htÿx ri tanhmã amnhĩ nhĩpêx to.

Mê hamaxpêr punuj jakamã na htem ã ri amnhĩ nhĩpêx anhÿr o pa. ²³ Tã ã mẽ kot amnhĩ nhĩpêx anhÿr ã mẽ omunh xà hkôt na hte Tĩrtũm mẽ kot amnhĩ tomnuj xwÿnh hã mẽ harê. Anê.

Mêhõ kot hkra kaxyw Jejus mã hamaxpêr ã harênh

Matêwre 5.21-28

²⁴ Tã nhũm Jejus mẽ hkôt mẽ pa ho mẽ pa xwÿnhjaja nhÿhÿm nojarêh hãmri nê krĩ rũm hapôj nê ma krĩ pê Xir pu hã ri pa. Hãmri nhũm Jejus hkwyjê mã:

—E kwa pu mẽ tokyx ixkre mũj wÿr mō mẽ kuri pôj nê kamã amnhĩm hikra. Pu mẽ pahpõx tokyx anê kê krĩ nhõ xwÿnhjaja mẽ pahpõx ã mẽ pahpumunh kêt nê.

Anhÿr tâ nom nhũm mẽ piitã mẽ harênh ma nê mẽ hã akuprõ. ²⁵⁻²⁶ Nhũm mẽhõ ni haxwÿja Jejus hpõx ã harênh ma nê ma hwÿr tẽ. Nom kêp Ijaew kêt axtem Gres nhõ xwÿnh na pre. Pika pê Sir kamã krĩ mẽ kot kãm “Wēnĩs” anhÿr xwÿnh kamã na pre kato. Nhũm pre mẽkarõmnuti kêp hkra ni mã axã. Hãmri nhũm õ mãmjê tee ri omu nê ra Jejus hpõx ã harênh ma nê ma hwÿr tẽ. Hãmri nê hwÿr axã nê hparpê hkõnkrã ho htem nê nhÿ nê kãm:

—Xê Pahihti. Inhmã ixkra nê mẽkarõmnuti jano kê ma tẽ kê akupÿm inhmã mex. Anê.

²⁷ Hãmri nhũm kãm:

—Nà kormã. Na pre Tĩrtũm taxy kormã Ijaewjê pix wÿr inhmẽ. Jakamã na pa kormã nhãm mẽ akwÿjê hõ tanhmã mẽ ato mex to hkêt nê. Anê.

²⁸ Hãmri nhũm tee ri amnhĩ tâ kuma nê kãm:

—Ma ãm hãmri na ka ja jarê. Ixpê Ijaew kêt tâ nom mẽ kuxwar we ixto mex grire kêt wehe. Anê.

²⁹ Hãmri nhũm kãm:

—Nà ãm hãmri na ka ã akra kaxyw inhmã ajamaxpêr tÿx anê. Jakamã kot paj nê mẽkarõmnutita jano. Koja axte tanhmã apê ho hkêt nê. E ma akupÿm hwÿr tẽ nê omu. Anê.

³⁰ Hāmri nhūm kuma nē ma akupŷm ōrkwŷ hwŷr tē nē omu. Nhūm ra mēkarōmnutija kēp kato nē ma tē nhūm akupŷm tām hkrā nē hkīnh nē par kām hkōkōt o nō.

Hamak kro nē kapēr krok xwŷnh jarēnh

Matēwre 15.29-31

³¹ Tā nhūm Jejus mē hkōt mē pa ho mē pa xwŷnhjaja krī pē Xir rūm hapōj nē akupŷm gō rax pē Garirej wŷr ma mra. Pyka pē Sītō jakre nē mō nē pyka pē Tekap jakre. ³² Hāmri nē kormā hpōx o mōr rōm nhūm mē amnhī wŷr Jejus pumu nē hwŷr mēhō myja o tē. Kapēr krok nē umar kēt xwŷnhhta nhūm mē wŷr o tē nē kām:

—Pa? Ot pa mē awŷr ixkrāmnhwŷta o tē. Kwa hā anhīhakra xi kē akupŷm mē inhmā mex. Anē.

³³ Hāmri nhūm omu nē hpa hā kupy nē mē kēp o kato nē nhŷri mē hkàx ā o xa. Nē akutā hamak kre kupē nē argōx mē nē ho ōhto htok. ³⁴ Hāmri nē kaxkwa hwŷr rīt nē htyk xā mēnh tŷx nē kām kapēr. Mē pakapēr kām kām: “E ajamak katēr nē anhōhto kaxkrit.” Anē. Nom kapēr kām kām: “Epata.” Anē. ³⁵ Hāmri nhūm hamak katēr nē ōhto kaxkrit kurē kumrēx nē tām kapēr nē tām ama. ³⁶⁻³⁷ Hāmri nhūm mē kot omunh xwŷnhjaja amnhī jaēr pē Jejus kot ho mex ā omu nē kamā no pyma nē. Hāmri nhūm mē kām:

—Kwa kēr ka mē akwŷjē mā ja hā ijarēnh kēt nē.

Anhŷr tā no nhūm mē kuma nē ām kuma nē ma mē piitā mē kām harēnh o ri hprōt nē mē kām:

—Kwa Jejus na mex o mex. Na hte mē ho mex o pa nhūm mē umar kēt xwŷnhjaja akupŷm tām ama nhūm mē kapēr kēt xwŷnhjaja akupŷm tām kapēr. Ām hāmri na hte ā mē hipēx anhŷr o pa. Nā ām mex o mex. Anē.

8

Jejus kot mē ho 4.000 nē mē kām mē ō hā harēnh

Matēwre 15.32-39

¹⁻² Tā nhūm arīgro hō hā nhūm mē ohtō nē nhŷri kapōt ā Jejus ā htu rax nē kot mē ahkre mar o kuhē hā apkati axkrunēpxi. Nhūm mē apkur xā hā mēōja ra mē kēp hapēx. Hāmri nhūm Jejus ja hā mē omu hāmri nē hkōt mē pa ho mē pa xwŷnhjē mā akir nē mē kām hpa ho apē nē mē kām:

—E mē amnē ixwŷr mra nē ixkapēr ma. Anē.

Nhūm mē hwŷr mra nē kuhē nhūm mē kām:

—Kwa na pa inhmā mē kot inhmar o kuhē xwŷnhjē kaprī nē. Na mē ra mē pahkōt ri pa hā apkati axkrunēpxi nhūm mē apkur xā hā mēōja mē kēp hapēx. ³ Mē ō krī hwŷr awry jakamā koja mē mēmoj kur kēt rāhā ma akupŷm pa hāmri nē pry hā hirost nē rōrōk o pa. Hāmri pa inhmā mē hkaprī nē. Anē

⁴ Hāmri nhūm mē kuma nē axte tee ri hamaxpēr nē kām:

—Kwa nā nhŷhŷnh kot puj kēt mē kām mēmoj to mra? Jar ām kapōt pix kēnā. Anē.

Hāmri nhūm mē kām:

⁵ —Nā tanhmā na mē anhō pāwtija kute? Anē.

Nhūm mē kām:

—Ām kēp 7 pix. Nē kaxyw tep kwŷ no ām grēre. Anē.

⁶ Hāmri nhūm mē kuma nē mē kot mar o kuhē xwŷnhjē mā anē nhūm mē kuma nē hkrī pa. Hāmri nhūm pāwti jamŷ nē ho Tirtūm wŷr nē kām:

—Pa Papaj. Nà ka na apê mê inhmã mê inhõ ho apa xwýnh. Jakamã amex o amex. Âm amex kumrêx. Anê.

Hãmri nê mê kãm ho hkry pa nê hkôt mê pa ho mê pa xwýnhjê mã kugõ nhũm mê ho mê hipêx pa. ⁷Nhũm hpãnhã tepta py nê mã ho anê nê ho Tirtũm wý. Hãmri nê hkôt mê pa ho mê pa xwýnhjê mã kugõ nhũm mê mã ho anê nê hamý nê ho mê hipêx pa. ⁸⁻⁹Hãmri nhũm mê ohtõ rax kumrêx tã piitã apku nê õhy htu pa. Měmyjaja kęp 4.000 nê kaxyw mê hprõjaja nê mê hkrajaja. Tã nhũm Jejus mê apkur xãja o mê hipêx pa. Nhũm hkôt mê pa ho mê pa xwýnhjaja hakrêx o akuprõ nê ho kawà ho 7 nê ho nyt. Hãmri nhũm Jejus ma akupým mê õ krĩ hwýr mê kot mar xwýnhjê jano nhũm mê ma akupým hapêx. ¹⁰Hãmri nhũm Jejus hkôt mê pa ho mê pa xwýnhjê mê ro hã kanõre hkrem agjê nê mê hkwym ma Tamanut wýr mõ.

Parijew nhõ xwýnh kwý kot mẽmoj tã Jejus kamã hamak ã mẽ harênh Matêwre 12.38-42, 16.1-4; Rukre 12.54-59

¹¹Tã nhũm mẽ Tamanut wýr pøj nhũm Parijew nhõ xwýnh kwýjaja Jejus pumu nê ma hwýr mra nê mẽmoj tã kuwý nê kãm:

—Pa. Ot pa mẽ awýr mra. Kwa mẽ inhmã aa mẽ ixte mẽmoj pumunh kêt õ ho anê. Pa mẽ ja hã apumu nê Tirtũm kot mẽ ixwýr amênh ã akõt ijamaxpêr kurê kumrêx. E tokyx. Anê.

Kot tee ri mẽ kãm mẽmoj to anhýr kaxyw nê ho anhýr kêt nhũm mẽ kot hã omunh nê ma hkwyjê mã ho kapêr punuj kaxyw nhũm mẽ ã hêx rom kãm kapêr anê. ¹²Nhũm ra kãm mẽ kot amnhĩ kaxyw hkôt hamaxpêr kêt kãm ã kapêr anhýr mar kaga nê. Hãmri nê tee ri amnhĩ tã mẽ hamaxpêr ã mẽ omu nê htyk xã mênh týx nê mẽ kãm:

—Hêxta waa nê. Mẽ ajamaxpêr punuj pix o na ka htem ri ajamaxpêr o apa. Ixpê Tirtũm kot mẽ awýr inhmênh xwýnh tã ka mẽ ja hã ixkõt ajamaxpêr kêt nê. Nà mo kaxyw kot pa kêt mẽ amã mẽmoj to anê? Kot paj ho anê ka mẽ omu nê âm omu nê ixkõt ajamaxpêr kêt nê. Nà kot paj mẽ amã mẽmoj to anhýr kêt nê. Anê.

¹³Hãmri nê mẽ kure nê hkôt mê pa ho mê pa xwýnhjê mẽrohã ma mra nê akupým kanõre hkrem agjê nê ma xarmã mõ.

Jejus kôt mẽ pa xwýnhjaja kot hprĩ hã omunh kêt ã mẽ harênh Matêwre 16.5-12; mãânênh Makre 6.52

¹⁴Tã nhũm mẽ kormã kanõre kamã xarmã mõr rôm nhũm Jejus kôt mẽ pa ho mê pa xwýnhjaja tee ri mẽ apkur xã japêr nê axpên mã:

—Kwa hêxta waa nê. Na pu mẽ panhõ pãwti re nê amnhĩ kôt o pamõr kêt nê. Nê âm pixire nê o mõ. Anê.

¹⁵Hãmri nhũm Jejus tee ri mẽ kuma nê tanhmã hã mẽ kãm kapêr to. Nom mẽmoj tã kuxi nê mẽ kãm awjarê nê mẽ kãm:

—Kwa oko kêr ka mẽ amnhĩ nê Parijew nhõ xwýnh mẽ Pahi Eroxo nhõ pãw kaxkrit xã pumunh mex nê. Anê.

¹⁶Hãmri nhũm mẽ kuma nê tee ri kapêrja kukamã hamaxpêr pê hã axpên kujêr o hkrĩ nê axpên mã:

—Kwa mo na ri ã mẽ pamã pãw kaxkrit xã jarênh anê? Mãn mẽ panhõ pãwti hkêt ã mẽ pahpumu hã na ri ã harênh anê nà? Anê.

¹⁷Hãmri nhũm Jejus mẽ kapêr ã mẽ kuma nê mẽ kãm:

—Kwa mon ka wem âm xatã axpên mã mẽ panhõ pãwti hkêt jarênh pix o mõ? Xàn pa hte mẽ apyrã nê tee ri mẽ paxàpkur xã hkêt kukamã ijamaxpêr o ixpa? Nà inhmã ja tanhmã kute hkêt. ¹⁸Ra mẽ ano ho mẽ ate ixpumunh

mex tā kormā aprī hā tanhmā ixkute hā ixpumunh mex kêt. Nē mẽ ajamak o ixkapēr mar mex tā aprī hā mar tỳx kêt. Kwa wem ixte amnhī nhīpêx mã ajamaxpēr tỳx nê. E mẽ inhmā mẽmoj jarê. ¹⁹ Jãã ixte mẽ kêp 5.000 mã pãwti kêp 5 nhīrênhta. Tanhmā na ka prem hakrêx o akuprô nê ho kawà ho nýt to? E mẽ atô inhmā harê. Anê

Hãmri nhũm ja kãm: “Na pa prem ho kawà ho 12 nê ho nýt.” Anê. ²⁰ Nhũm kuma nê mẽ kãm:

–Tỳ na pre hakrêx ã kawà kêp 12. Tã ham ixte mẽ kêp 4.000 mã pãwti kêp 7 nhīrênhta. Tanhmā na ka prem hakrêx ho akuprô nê ho kawà ho nýt to? Anê.

Nhũm ja kãm: “Na pa prem ho 7.” Anê. ²¹ Hãmri nhũm kuma nê mẽ kãm:

–Tỳ ra ixte mẽ anoo mã ã ja ho anhỳr o axkrut tã ka mẽ ra hã ano hkêt nê arī axpên mã mẽ panhō pãwti hkêt pix jarênh o ixkôt mō. Kormā mẽ ate ixàhpumunh tỳx ã ixpumunh kêt. Anê.

*Jejus kot akupỹm nohkre xwỳnh o mex ã harênh
Juãw 9.1-7*

²² Tã nhũm mẽ ma krī pê Pesêj wỳr mō nê ra hwỳr pōj. Hãmri nhũm krī nhō xwỳnh kwỳjaja mẽ omu nê Jejus wỳr mẽhō myja o tê. Ra nohkre nê rīt kêt nê pa xwỳnhja nhũm mẽ hpa hã kupyn hwỳr o tê. Hãmri nê ho kuwỳ nê kãm:

–Pa Pahiiti? Ot pa mẽ awỳr ja ho tê. Kwa hã anhĩkra xi nê akupỹm mẽ inhmā no ho mex. Anê.

²³ Hãmri nhũm mẽ kuma nê nohkre xwỳnhhta pumu nê hpa hã kupy nê o tê nê krī pê ho kato nê nhỳri mẽ hkàx ã o xa. Hãmri nê no hã argôx mẽ nê hã ìhkra xi nê kãm:

–E mãn ka mẽmoj pumu nà? Anê.

²⁴ Hãmri nhũm kuma nê hkrākato nê ri rīt hãmri nê kãm:

–Tỳ na pa mẽmoj pumu. Nom ixprī hã omunh mex kêt nê. Te mẽmo pĩ hpàr kwỳ ri mrrar pyrāk. Anê.

²⁵ Hãmri nhũm axte no hã ìhkra xi nhũm tã rīt mex nê. Ri hprī hã mẽmoj piitã omunh mex nê. ²⁶ Hãmri nhũm Jejus akupỹm òrkwỳ hwỳr kumê nê kãm:

–E kêr ka kape hã ri amrar kêt nê. ãm ma ma akupỹm anhōrkwỳ hwỳr atêm kurê kumrêx. Anê.

*Jejus kot amnhī tã hkôt mẽ pa xwỳnhjê kukjêr ã harênh
Matêwre 16.13-20; Rukre 9.18-21*

²⁷ Tã hãmri nhũm Jejus ma hkôt mẽ pa ho mẽ pa xwỳnhjê mẽ mẽ ma mō. Ma krī pê Sejarej Piripos pu hã krī hkwy hkôt mō. Nê kormā pry hã mō nhũm Jejus amnhī tã hkôt mẽ pa ho mẽ pa xwỳnhjê kukja nê mẽ kãm:

–Kwa mẽ inhmā mẽmoj jarê. Tanhmā na htem ahpỳnhã ri axpên mã ijarênh to wehe? Anê.

²⁸ Hãmri nhũm mẽ kãm:

–Nà na htem ahpỳnhã tanhmã ajarênh to. Na hte kamã mẽ hkwyjaja axpên mã ato finat Juãw Paxis ã ajarê. Nê kamã mẽ hkwyjaja ato finat Eris ã ajarê nê mẽ hkwyjaja apê Tirtũm nhỹ hã kapēr o pa xwỳnh ra htyk xwỳnhjê hō hã ajarê. ã na htem ahpỳnhã axpên mã ajarênh anhỳr o pa. Anê.

²⁹ Hãmri nhũm mẽ kuma nê mẽ kãm:

–No we mẽ kajaja? Ixpê mẽhō hã na ka htem axpên mã ijarê? Anê.

Hãmri nhũm Simãw Pêtre kãm:

–Nà mẽ pajaja na pa htem apê Tirtũm kot mẽ ixkaxyw axãm nê mẽ ixwỳr amênh xwỳnh ã ajarê. Nê apê mẽ ixpiitã mẽ inhō Pahi Maati hã ajarê. ã na pa htem axpên mã ajarênh anê. Anê.

³⁰ Hāmri nhūm kuma nē mē kām:

—Nà ām hāmri na ka htem ā ijarēnh anē. Ā ixte anhÿr. Kwa nom kwa kēr ka mē inhma. Kēr ka mē kormā ā akwÿjē mā ijarēnh anhÿr kēt nē. Anē.

Jeus kot amnhī kukamā amnhī jarēnh ā harēnh

Matēwre 16.21-23; Rukre 9.22

³¹ Tā nhūm Jeus amnhī kukamā hkôt mē pa ho mē pa xwÿnhjē mā tanhmā amnhī jarēnh to nē mē kām:

—Nà ra mē ate Tirtūm kot mē akaxyw ixām ā ixpumunh mex. No mē pahkwÿjaja kām ja hā ijarēnh mar nē ixpumunh prām kēt. Ijaew krāhtūmjē mē Tirtūm kapēr tūm o mē ahkre o mē pa xwÿnhjē mē patre krāhtūmjaja na mē kām ja hā ixpumunh prām kēt. Jakamā koja mē nhÿrmā ixpynē nē ixtak rax nē ixpī. Nom kot paj ixtyk ā ixtā apkati axkrunēpxi hāmri nhūm Tirtūm akupÿm ixto ixtīr. Anē.

³² Hāmri nhūm mē kot hpīr ā amnhī jarēnh ma nē tee ri hkukamā hamaxpēr. Hāmri nhūm Simāw Pētreja hwÿr tē nē hkwÿjē pē ho kato nē mē hkāx ā o xa nē kām:

—Kwa nà Pahiiti. Koja Tirtūm anē mē omunh mex nē nhūm mē ā anhīpēx anhÿr kēt nē. Kwa ri ā kapēr anhÿr kēt nē. Anē.

³³ Hāmri nhūm kuma nē hwÿr apkjē nē pu hā hkôt mē pa ho mē pa xwÿnh piitā omu. Hāmri nē mē hamak mā Simāw Pētre mā kapēr nē kām:

—Tk. Kwa na ka ā inhmā akapēr anhÿrja o te Satanasti nhÿ hā akapēr pyrāk. Tirtūm nhÿ hā na ka ā inhmā akapēr anhÿr kēt nē. Ām jar mē kām Tirtūm kapēr mar prām kēt xwÿnhjē jamaxpēr o na ka ajamaxpēr nē ā inhmā akapēr anē. No Tirtūm jamaxpēr o ajamaxpēr kēt nē. Anē.

Jeus krajaja tanhmā kot amnhī nhīpēx hto hā mē harēnh

Matēwre 6.24-28; Rukre 9.23-27; Juāw 12.24-26; määnēn Apokarip 2.10, 12.11

³⁴ Tā nhūm Jeus amnhī wÿr mē kot mar o kuhē xwÿnhjē mē hkôt mē pa ho mē pa xwÿnhjē mā anē nhūm mē hwÿr axkamē nē kuhē. Hāmri nhūm tanhmā mē ahkre hto nē mē kām:

—E mē inhma. Kot kaj mē ixkôt amnhī xunhwÿr ā amnhī jarē hā kot kaj mē määnēn amnhī jarēnh o: “Jeus kēp inhō Pahiiti jakamā kot paj ām kapēr kôt pix mā amnhī nhīpēx rāhā ho ri ixpa. Kwār ixkwÿjaja tanhmā hā inhīpēx to pa arī hkôt amnhī nhīpēx rāhā ho ixpa.” Anhÿr o amnhī jarē.

³⁵ —Koja mē ixtā mē atōx pī rÿ ixtā tanhmā mē ato ka ty. Ate tanhmā ijarēnh to ho apa hā nhūm mē apī. Tā nom koja akaxwÿnh ma inhō krī hwÿr àpir kurē kumrēx nē kamā atīr tūm nē amex rāhā nē apa ho apa. Nom kot kaj mē jar atīr prām xāj ixkaga hāmri nē hwÿr axāpir kēt nē.

³⁶⁻³⁷ —Nē koja mēhō hikukrēx gryk ā Tirtūm kaga. Hāmri nē nhÿrmā ty nē ÿ kamā kuwy hwÿr ma mō nē amnhī kôt kukrēx ō hpÿr nē o mōr kēt nē. Koja tee ri kuwy hwÿr mōr pymaj amnhī nē hikukrēx rax o amnhī pānhā amnhīrer prām kaprÿ. Tanhmā koja amnhī to nē Tirtūm mā amnhīre nē ma ō krī hwÿr api? Koja ā amnhī nhīpēx anhÿr kēt nē.

³⁸ —Nē koja mēhō ixte mē ahkre hā inhma nhūm ja kēp omnuj japēr. Nhūm kot mē kām ixprām nōkati xwÿnhjē hkôt pa gryk ā ixkaga. Hā kot paj nhÿrmā mē ato amnhīptār kaxyw akupÿn wrÿ nē amnhī xwar kot ixkaga xwÿnhhta kaga. Ām hāmri na pa mē amā ja hā amnhī jarē. Kot paj nhÿrmā inhō Papaj nhÿ hā ixte mē ho amnhīptār kaxyw akupÿn wrÿ nhūm kapēr o mē wrÿk

xwýnhjaja man ixkôt wrý. Pa mẽ wrý hãmri nẽ ra mẽ kot ixkaga xwýnhjaja pa amnhĩ pyrà nẽ amnhĩ xwar mẽ hkaga hpa. Anẽ.

9

¹ Nhũm Jejus arĩ mẽ kãm kapẽr nẽ mẽ kãm:

—Ăm hãmri na pa mẽ amã amnhĩ jarẽ. Kot paj nhỹrmã akupỹn ixte mẽ ato amnhĩptàr kaxyw mẽ awýr wrý kãm ga. Tã kot kaj mẽ akwýjaja kormã atũr ri ja kukamã tanhmã ixte amnhĩ nhĩpẽx to hã ixpumu. Anẽ.

Jejus hirã htýx kãm ãm ã harẽnh

Matêwre 17.1-9; Rukre 9.28-36; mããnẽn Sikũn Pêtre 1.16-18

² Tã nhũm arĩgro kẽp 6 nẽ hapẽx nhũm Jejus ma nhỹri hixêt prẽk wýr tẽ. Nẽ Simãw Pêtre nẽ Xiakre nẽ Juãwja nhũm ma amnhĩ kôt wa mẽ o mỗ. Nhũm wa mẽ ahte mỗ nẽ hixêt prẽk ã api nẽ himõk ã kuhê. Hãmri nhũm Jejus axtem nẽ xa. ³ Ra ê haka htýx kumrẽx nẽ xa. ⁴ Hãmri nhũm ja wa kaxkwa rũm hwýr wrý nẽ kuri kãm kapẽr. Finat Mojes mẽ finat Erisja wa wrý nẽ kuri kãm kapẽr o xa. Tĩrtũm amnepẽm amnhĩ wýr wa ho àpir tã nhũm wa akupỹn wrý nẽ kãm kapẽr. ⁵⁻⁶ Nhũm wa mẽ mex kumrẽx nẽ hirã htýx kãm kuhê nhũm Jejus kôt mẽ mỗr xwýnhjaja wa mẽ omu nẽ mẽ kamã no pyma nẽ. Nẽ tee ri mẽ kãm tanhmã kapẽr to hkukamã hamaxpẽr. Hãmri nhũm Simãw Pêtre hamaxpẽr nẽ Jejus mã kãm:

—Kwa Pahihti. Nã ãm hãmri na pu mẽ amnẽ mỗ. Kwa pu mẽ kritpẽm jar axkamẽ nẽ tokyx panojarêt kêt nẽ. Pa mẽ amã pô nhĩrõnh o axkrunẽpxi nẽ hipẽx. Amã nẽ Mojes mã nẽ Eris mã hõ nhĩpẽx ka mẽ kamã akri. Kwa xát pa mẽ amã ho anẽ nã? Anẽ.

⁷ Hãmri nhũm kakrà jaka htýx wrý nẽ wa mẽ hkunor pa nhũm wa mẽ kamã kuhê. Hãmri nhũm kakrà kamã Tĩrtũm mẽ kãm kapẽr nẽ mẽ kãm:

—Ota Ixkra xa. Inhmã hapẽ ho inhmã hapẽ. Kêr ka mẽ kapẽr mar týx rãhã ho ri apa. Anẽ.

⁸ Hãmri nhũm mẽ kuma nẽ amnhĩ pu hã rĩt nhũm ãm Jejus pix mẽ kuri xa nhũm Mojes mẽ Erisja wa ra ma akupỹm api nhũm mẽ ãm Jejus pix pumu.

⁹ Hãmri nhũm mẽ ma akupỹm hkwýjé hwýr wrýk o mỗ nhũm Jejus mẽ kãm:

—Kwa kêr ka mẽ ham mẽ ate mẽmoj pumunh xwýnhnta kormã nhãm mẽ kãm harẽnh kêt nẽ. Koja mẽ mẽmo arĩgro hã ixpĩ hãmri nhũm Tĩrtũm akupỹm ixto ixtĩr ka mẽ rĩ kormã mẽ kãm ja hã ijarẽnh o ri apa.

¹⁰ Anẽ hãmri nhũm mẽ kuma nẽ mẽ kãm harẽnh kêt nẽ. Ăm axpẽn mã pix mã harẽ nẽ kot akupỹm htĩr ã amnhĩ jarẽnhja ã axpẽn kukjêr o pa nẽ axpẽn mã:

—Kwa mo na ri ã akupỹm htĩr ã amnhĩ jarẽnh anẽ? Tanhmã kot we amnhĩ to nẽ htyk tã akupỹm htĩr? Anẽ.

Hãmri nẽ tee ri hkukamã hamaxpẽr o hkôt pa.

Juãw Paxis te kot Eris pyràk ã harẽnh

Matêwre 11.13-15, 17.10-13

¹¹ Hãmri nhũm mẽ kormã ahpar mã wrýk o mỗr mẽ nhũm Jejus kôt mẽ mỗr xwýnhjaja mẽmoj tã hkukja nẽ kãm:

—Kwa mẽ inhmã mẽmoj jarẽ. Na hte Tĩrtũm kapẽr tũm o mẽ ahkre xwýnhjaja mẽ inhmã: “Eris kumrẽx koja Tĩrtũm mẽ pahwýr kumẽ nhũm Krisja hapu hã wrý.” Anẽ. Na htem ã mẽ inhmã war ajarẽnh anẽ. Tã ka na ka ra wrý nom nhũm kormã Erisja akukamã wrýk kêt nẽ. Anẽ.

¹²⁻¹³ Hãmri nhũm mẽ kãm:

—Nà ãm hãmri na htem mẽ amã ã ja jarẽnh anẽ. Na pre ra ixkukamã te kot Eris kot amnhĩ nhĩpẽx pyrãk xwýnhnta tẽ nõ ixkutẽp mẽ kãm ijarẽnh o pa. Nom mẽ kot ixkukamã ijarẽnh xwýnh ã omunh kêt jakamã na prem axtem nõ kãm tanhmã hipẽx to hprãm xà hkõt tanhmã hipẽx kati hton kupĩ. Tã koja mẽ ã hipẽx anhýr pyrã nõ mã ixto anẽ nõ inhĩpẽx kati nõ tokyx mẽ kãm ixprãm kêt xwýnhjaja ixpynẽ nõ ixpĩ pa amnhĩ xà htýx kamã ijamak kãm ty. Tirtũm kapẽr ã kagã htũm kot wa ijamẽ wa ixkukamã wa ijarẽnh xà hkõt. Anẽ.

Jejus kot mẽhõ hkra nõ mẽkarõmnuti janor ã harẽnh

Matẽwre 17.14-21; Rukre 9.37-43

¹⁴ Hãmri nhũm Jejus nõ Simãw Pẽtre nõ Xiakre nõ Juãwja mẽ akupým hkwýjẽ hwýr hpõx o mra nõ amnhĩ kukamã hkwýjẽ pumu nhũm mẽ ohtõ nõ mẽ hã akuprõ nõ mẽ kãm kapẽr. Nhũm Tirtũm kapẽr tũm o mẽ ahkre ho mẽ pa xwýnhjaja mẽmoj tã mẽ hkukjẽr o kuhẽ. ¹⁵ Jakamã nhũm Jejus mẽ hwýr hpõx o tẽ nhũm mẽ pikuprõnh xwýnhjaja amnhĩ wýr omu nõ hkĩnh nõ. Hãmri nõ kutã hprõt nõ kãm:

—Pa. Nà ãm hãmri na ka akupýn mẽ ixwýr tẽ. Anẽ.

¹⁶ Hãmri nhũm mẽ kãm:

—Kwa mẽmoj tã na ka mẽ axpẽn mã axàkjẽr o akuhẽ? Anẽ.

¹⁷⁻¹⁸ Hãmri nhũm mẽhõ myja kãm:

—Nà ixkra hã na pa mẽ axpẽn mã ixkapẽr. Na pre mẽkarõmnuti ixpẽ hwýr axà nõ tanhmã ixpẽ ho nhũm kapẽr kêt nõ pa. Nhũm hte xatã tanhmã ixpẽ ho nhũm pykap amnhĩ rẽ nõ hakwa jamrõ ho hikwý. Hãmri nõ ã htýx kamã ama nõ amnhĩ nham o axpẽn kamnhar týx kumrẽx pẽ htýx pa nõ hikwý nõ ixpẽ omnuj týx nõ. Na hte ã mẽkarõmnuti nhỹ hã amnhĩ nhĩpẽx anhýr o pa. Jakamã na pa ate inhmã ho mex kaxyw man o tẽ nõ tee ri ajapẽr. Hãmri nõ ho akõt mẽ pa ho mẽ pa xwýnhjẽ hwý nhũm mẽ kot inhmã ho mex kaxyw tee ri tanhmã ho hkapry. Anẽ.

¹⁹ Hãmri nhũm Jejus kuma nõ hkõt mẽ pa ho mẽ pa xwýnhjẽ mã kãm:

—Hẽxta waa nõ. Ra mẽ ate Tirtũm nhỹ hã ixte mẽ ho mex ã ixpumunh ryy htã ixpyrã nõ ã amnhĩ nhĩpẽx anhýr kêt nõ. Mãn ka mẽ kormã kaxyw Tirtũm kõt ajamaxpẽr týx kêt nõ. E amnẽ ixwýr akra ho tẽ pa omu. Anẽ.

²⁰ Hãmri nhũm mẽ hwýr o tẽ nhũm mẽkarõmnuti Jejus pumu nõ tanhmã hkrata o htýx to nhũm pykap tẽm nõ hakwa jamrõ nõ amnhĩ rẽnh o nõ.

²¹ Nhũm Jejus omu nõ hipẽxã mã:

—Kwa tanhmã na ra kot amnhĩ nhĩpẽx ã mytwrý kute? Anẽ.

Nhũm kãm:

—Nà hprĩre rũm na hte ã amnhĩ nhĩpẽx anhýr o pa. ²² Na hte mẽkarõmnuti xatã ixpẽ hpĩr kaxyw kuwy kamã kurẽ nõ gõx kãm kurẽ. Kwa kot ka ate ho mex kukamã axãhpumunh japẽr nõ wa ixkamã axukapri nõ akupým inhmã ho mex. Anẽ.

²³ Hãmri nhũm Jejus kãm:

—Xãn ka tee ri ixte ho mex kaxyw ixkukamã ajamaxpẽr? Nà ixte mẽmoj piitã ho anhýr kaxyw ixãhpumunh týx kẽnã. Kot ka mẽ atõ mẽmoj tã amnhĩ kaxyw ixkõt ajamaxpẽr týx hã kot paj amã ho anẽ. Anẽ.

²⁴ Hãmri nhũm kuma nõ kãm hkra mex prãm týx xàj kapẽr týx nõ kãm:

—Nà na pa amnhĩ kaxyw akõt ijamaxpẽr. Nom kot kaj tanhmã ixkrã hto pa akõt ijamaxpẽr týx rãhã ho ri ixpa Pahihti. Anẽ.

²⁵ Rôm nhũm mẽ ohtô rax nê hwÿr kormã mra nhũm Jejus amnhĩ wÿr mẽ omu hãmri nê mẽkarõmnutija mã kapêr kurê kumrêx. Nê kãm kapêr kãm hihtÿx nê kãm:

—Pa mẽkarõmnuti. E apê mẽ ho mẽ kapêr kêt nê mẽ umar kêt o apa xwÿnh ã pa amã ixkapêr ka inhma. Kêr ka mẽ hkrata pê akato nê ma amõr o mō nê axte tanhmã ho hkêt nê. Anê.

²⁶ Hãmri nhũm tee ri kot kãm karõja ma nê gryk xaj xatã amÿra nê mẽ hkrata o htÿx kumrêx nhũm httertet tÿx o nõ. Hãmri nhũm kêp kato nê ma tẽ nhũm te htyk pyrã nê nõ nhũm mẽ tee ri omu nê ra htyk ã hkamnhĩx. ²⁷ Hãmri nhũm Jejus hpa hã kupy nê kãnhmã ãm nhũm akupÿm mex nê kãnhmã xa nê ri mra. Nê tãm kapêr o mra nê umar mex nê.

²⁸ Tã nhũm Jejus hkôt mẽ pa ho mẽ pa xwÿnhjê mẽrohã ma akupÿm amnhĩm hikranh xã hã ixkreja wÿr mra nê hwÿr agjê nê hkrĩ. Hãmri nhũm Jejus kôt mẽ pa ho mẽ pa xwÿnhjaja amnhĩ tã hkukja nê kãm:

—Kwa mẽ inhmã mẽmoj jarê Pahihti. Na pa mẽ tee ri axwakre kamã mẽ hkrata nê mẽkarõmnuti janor kaprÿ. Kwa mon pa mẽ apyrã nê ja ho anhÿr mex kêt nê? Anê.

²⁹ Hãmri nhũm mẽ kãm:

—Nã axtem na mẽkarõmnuti ja. Na htem mẽ nê hanor tokyx anhÿr kêt nê. Na htem ho Tirtũm wÿr tÿx nê rĩ kormã hano. Anê.

Jejus kot htyk kukamã amnhĩ jarênh

Matêwre 17.22-23; Rukre 9.44-45

³⁰⁻³¹ Tã nhũm Jejus mẽ hkôt ri mẽ pa ho pa xwÿnhjê mẽ krĩja rũm hapôj nê ma nhãm mō. Nê ma pyka pê Garirej kahti hkôt mō. Nom mẽ piitã mẽ hkàx ã mō. Jejus kormã kot amnhĩ tã tanhmã hkôt mẽ pa ho mẽ pa xwÿnhjê jahkre hto ho pa jakamã kãm mẽ hkàx ã mẽ o pa hprãm nê. Hãmri nê amnhĩ kukamã mẽ kãm tanhmã amnhĩ jarênh to nê mẽ kãm:

—E kot paj mẽ amã tanhmã amnhĩ jarênh to ka mẽ inhma nê inhmar tÿx nê. Koja mẽ kãm ixprãm kêt xwÿnhjaja tokyx mẽ kãm ixtã amÿnê nhũm mẽ ixpĩ. Kot paj ixtyk ã ixtã apkati axkrunêpxi hãmri nhũm Tirtũm akupÿm ixto ixĩr. Kwa kêr ka mẽ ja ma nê hã anohtÿx nê ho apa. Anê.

³² Hãmri nhũm mẽ tee ri ã kot amnhĩ jarênh anhÿrja ma nê axpên mã:

—Kwa mo na ri ã mẽ pamã amnhĩ jarênh anê? Nã kêp mẽ panhõ Pahi Maati hã kot amnhĩ jarênh kênã kot kêt mẽhõ kupĩ.

Anhÿr o axpên mã harênh o hkôt mō. Hãmri nê ã kot amnhĩ jarênh anhÿr mar prãm kêt jakamã hprĩ hã tanhmã hkukjêr to hkêt nê. ãm akryk hkôt mar o mō.

Mẽ kot amnhĩ to rũnh xwÿnh jarênh

Matêwre 18.1-5; Rukre 9.46-48

³³⁻³⁴ Tã nhũm Jejus mẽ hkôt mẽ pa ho pa xwÿnhjaja kormã ma krĩ pê Kapanau hÿwÿr mō nhũm hkôt mẽ pa ho mẽ pa xwÿnh pê 12jaja tanhmã amnhĩ kukamã hamaxpêr to hãmri nê axpên mã:

—Kwa mẽ pahtõ kot puj we nhÿrmã pahpê pahi nê mẽ ho amnhĩptar rax o ri pahkwÿjê jakre?

Anhÿr o axpên kukjêr o Jejus kôt mō. Nê axpên mã: “Nã pa.” Nhũm mẽ hkwyjaja: “Nã kêt pa.” Anhÿr o hkôt mō. Hãmri nhũm Jejus mẽ mar o mō. Hãmri nhũm mẽ mō nê nhÿri amnhĩm hikranh xã hã ixkre hwÿr pøj nê hwÿr agjê nhũm mẽ kãm:

—Kwa mẽmoj tã na ka mẽ pry hã amnhĩ jarênh o mō? Anê.

Hāmri nhūm mē tee ri kuma nē hpijaam nē. Nē kām tanhmā amnhī jarēnh to hkēt nē. ³⁵ Jakamā nhūm Jejus nhỹ nē mē kām anē nhūm mē kuri hkrī pa nhūm mē kot mē kām mē ho amnhīptār rax prāmta ā mē kām kapēr nē mē kām:

—E mē inhma. Ka mē atō amā mē ho amnhīptār rax prām. Hā kēr ka te apē mē piitā mē kām amari axapēnh xwýnh pyrāk o amnhī nhīpēx o mē hkōt apa. Jao mēmoj to mē kutā anojarēt rāhā nē. Anē.

³⁶ Hāmri nē amnhī wýr mēhprīre hō mā hpa ho apē nhūm hwýr tē nhūm kumý nē o nhỹ nē hā mē kām kapēr nē mē kām:

³⁷ —E mē inhma. Kēr ka mē apē pahi pyrāk o tanhmā amnhī jarēnh to ho ri apa hkēt nē. Ām te amari ri mē apa pyrāk o amnhī nhīpēx o ri apa. Jao nhỹri mēhprīre hō pumu nē kamā axukaprī nē kām mēmoj tanhmā ho rý kām mēmoj gō. Hāmri nē ā amnhī nhīpēx anhýr o te pa ate tanhmā ixto mex to pyrāk o amnhī nhīpēx. Nē kot ka mē atō pa tanhmā ixto mex to nē te ate Tirtūm o mex pyrāk o amnhī nhīpēx. E kēr ka mē amā amnhī to rūnh prām nē ā amnhī nhīpēx anhýr o ri apa. Anē.

³⁸ Hāmri nhūm Juāw nhỹhýnh tēn mē hwýr axā nē Jejus mā:

—Kwa Pahihti. O mūj mēhō kēp mē pahkwý hkēt tā anhỹ hā mē nē mēkarōmnuti janor o pa. Pa mē tee ri ja hā omu nē kēp mē pahkwý hkēt jakamā pa mē ā kot amnhī nhīpēx anhýrja nē kām ixkapēr. Anē.

³⁹⁻⁴⁰ Hāmri nhūm kuma nē kām:

—Kwa nā nē tanhmā kām nē hkēt nē. Koja mēhō inhỹ hā aa mē kot mēmoj pumunh kēt kwý ho anē hāmri nē kēp mē panhīō nē ri mē pahkwým tanhmā mē ahkre hto ho pa hkēt nē. Ra mē pahkōt kot amnhī nhīpēx mā kēnā. Jakamā kwa mē ja nē tanhmā kām nē hkēt nē. Kwār māmri ā amnhī nhīpēx anē. Ja mex kēnā.

⁴¹ —Koja mēhō nhỹri mē atō amā kōr ā apumu nē hamaxpēr o: “Kwa Jejus kōt ri pa xwýnh mūj kām kōr. E pa kām gō hkwy kē ho ixkō.” Anhýr o hamaxpēr nē apē ixkwý hā amā gō hkwy ka ho ixkō. Nhūm ām kot amā gō pix nhōr nhūm ate ho akōm tā nhūm Tirtūm atā omu nē ho mex rax nē. Anē.

Mē pahte amnhī tomnuj pymaj tanhmā amnhī nhīpēx to hā mē pajarēnh

Matēwre 18.6-9; Rukre 17.1-2

⁴² Nhūm Jejus arī hkōt mē pa ho mē pa xwýnhjē mā kapēr nē mē kām:

—Nē mē kot ixkōt amnhī xunhwýr tohtuj anhýr xwýnhjaja. Koja mēhō ma mē hwýr tē nē inhnē mē kām kapēr. Mē kot mē mar nē tanhmā amnhī tomnuj to hprām xāj hēx rom mē kām kapēr nhūm mē mar xā hkōt tanhmā amnhī tomnuj to. Hā koja Tirtūm ja hā omu nē kot inhnē tanhmā kām nē xwýnhhta pumu nē homnuj týx nē. Te mē kot mēhō pynēnh nē mut ā kēn pytīi hō nhōr nē ma o htēm nē gō xupým rax kām mēnh pyrāk o hipēx. Te ho ja pyrāk no ām homnuj týx o hacre.

⁴³⁻⁴⁷ —E kwa mē o kora. Kot kaj mē anhīhkra rý apar o tanhmā amnhī tomnuj to. Hā kēr ka mē axte ā amnhī nhīpēx anhýr pymaj te ate amnhī pé anhīhkra rý apar krāhyr nē mēnh pyrāk o amnhī nhīpēx nē axte ā amnhī tomnuj anhýr kēt nē. Rý ka mē ano ho mēmoj punuj pumu. Hāmri nē kām ajamaxpēr pix o apa pymaj te ate amnhī pé ano katōk nē mēnh pyrāk o amnhī nhīpēx nē nhām arī kumē kumrēx. Kēr ka mē ā amnhī nhīpēx o apa rāhā nē. Hāmri nē nhýrmā ty nē ma Tirtūm mē wa inhō krī hwýr api. No kot ka mē arī akutā ano nē arī akutā apar nē arī akutā anhīhkra rāhā ri mrar tā tōhā

tanhmã ho amnhĩ tomnuj to. Hãmri nê nhÿrmã ty nê ma mẽ kot amnhĩ xa htÿx kamã hamak tũm xa pê kuwy maatita wÿr ma apa.

⁴⁸ Kuwyja kamã na htem mẽ kot amnhĩ tomnuj mÿrapê amnhĩ xa htÿx kamã hamak rãhã ho pa ho pa hãmri nê aa hapôx kêt nê.

⁴⁹ ã koja mẽ kot amnhĩ tomnuj o mẽ pa xwÿnh piitã amnhĩ nhĩpêx anhÿr rãhã nê pa ho pa. ⁵⁰ Jakamã kwa kër ka mẽ axpên to mex rãhã ho ri apa. Nom axpên kãm agryk nê tanhmã axpên nhĩpêx to ho ri apa hkêt nê. Anê.

Nhũm pre ã Jejus hkôt ri mẽ pa ho mẽ pa xwÿnhjê jahkre anê.

10

Mẽ pahte axpên kaga nê Jejus kot mẽ pahkurê

Matêwre 5.31-32, 19.1-12; Rukre 16.18; mãânên Wam Korît 7.10-16

¹ Tã nhũm Jejus mẽ hkôt mẽ pa ho pa xwÿnh mẽrohã ma pyka pê Jutej wÿr mō. Hãmri nê pyhti pê Jotãw ã rê nê hpãnhã ma xarmã mō. Nhũm mẽ axte mẽ hã akuprō nhũm kê Jejus axte mẽ ahkre ho xa. ² Hãmri nhũm Parijew nhō xwÿnh kwÿjaja hwÿr mra. Mẽ kot hêx rom kamã hamak nê mar nê tanhmã ho kapêr punuj to kaxyw hwÿr mra nê kãm:

—Pa. Ot pa mẽ mẽmoj tã akukjêr kaxyw awÿr mra. Kwa tanhmã na pre amnepêm finat Mojesja mẽ pahte mẽ pahprō kaga hã mẽ panhigêtjê mã karō hto? Xa koja mẽ pahprō mẽ pakapêr hkwȳm tanhmã amnhĩ nhĩpêx to pu mẽ mÿrapê hkaga nhũm Tirtũm ja hã mẽ pahpumu nhũm ja kãm mex nê nã? Anê.

³ Hãmri nhũm mẽ kãm:

—Tanhmã na pre Mojes Tirtũm nhÿ hã ja hã mẽ amã karō hto? Anê.

⁴ Nhũm mẽ kãm:

—Nã na pre harênh o:

Kêr ka mẽ aprō kaga kaxyw hãmri nê ate hkaga hã amnhĩ jarênh ã kaga nê kãm agō nê ri kormã hkaga. Anê.

Na pre ã mẽ inhmã ja hã karō anê. Anê.

⁵ Hãmri nhũm mẽ kãm:

—Tÿ nom mẽ kãm Tirtũm kapêr kôt amnhĩ nhĩpêx prãm kêt jakamã na pre ã mẽ kãm ja jarênh anê. ⁶ Amnepêm mẽmoj piitã hkrax kãm na prem axpên kaga hkêt nê. Na pre Tirtũm wam myja nhĩpêx nê hpãnhã kãm hprō nhĩpêx. Axpên kaxyw wa hipêx. ⁷ Jakamã na hte mẽmyjaja hprō kaxyw nê gryk ã katorxã nê hipêxã wa hkaga nê ãm hprō kôt pix mã pa ho pa. ⁸ Te wa tipxi nê ri wa pa pyrãk o axpên nhĩpêx o pa. ⁹ Tirtũm tãm kot axpên mã wa òr kênã kot kêt mẽhō wa kot axpên kaga kaxyw tanhmã wa hipêx to rÿ tanhmã wa kãm kapêr to. Anê.

Nhũm pre ã Jejus mẽ kãm kapêr anê. ¹⁰ Hãmri nê hkôt mẽ pa ho mẽ pa xwÿnhjê mẽ akupÿm ixkrem agjê nhũm mẽ kãm:

—Kwa aprĩ hã mẽ inhmã mẽ kot axpên kaga hã mẽ harênhta jarê pa mẽ ixprĩ hã kuma nã. Anê.

Hãmri nhũm mẽ kãm:

¹¹ —Nã kot kaj mẽ aprō kaga nê hpãnhã nhãm mẽhō ho aprō nhũm Tirtũm noo mã te ate wam aprō kamã nhãm aprō nyw o amnhĩkati pyrãk. Tirtũm pê ja omnuj tÿx nê. Rÿ koja mẽhō hprō kaga ka hpãnhã ho aprō nhũm Tirtũm noo mã te ate wam mjên pê ho amnhĩkati pyrãk. Ja mãânên Tirtũm pê omnuj tÿx nê.

¹² —Nê mẽnijaja. Koja mẽhō ni ra mjên kaga nê hpãnhã nhãm mẽhō ho mjên. Ja mex kêt. Mjên krax kêp mjên kumrêx kênã kot kêt hkaga nê hpãnhã nhãm

hõ ho mjên. Koja anê nhùm Tirtùm noo mã te kot wam mjên kamã nhãm hõ ho amnhĩkati pyràk nhùm Tirtùm pê ja omnuj týx nê. Anê.

Jejus kot amnhĩ nê mēhprjê janor kêt ã harēnh

Matêwre 19.13-15; Rukre 18.15-17

¹³ Tã nhùm Ijaew kwýjaja Jejus wýr mē hkrarejê jamý nê mē o mra. Kot mē hã ãhkra jaxwýr nê mē ho Tirtùm wýr kaxyw hwýr mē o mra. Hãmri nhùm hkôt mē pa ho pa xwýnhjaja tee ri ja hã mē omu nê mē kãm:

—Kwa mo kaxyw na ka mē Jejus wýr mē o mra? Kormã mē ràxre kênã. Mē ma akupým mē o mra nã? Anê.

¹⁴ Hãmri nhùm Jejus ja hã mē kuma nê mē kãm:

—Kwa nã kwär mē mãmrĩ ixwýr mē o mra. Mē ri inhnê mēhprjê kurê hkêt nê. Anê.

Hãmri nê mē kãm hpa ho apê nhùm mē hwýr mē o mra nhùm mē kuri kuhê. Hãmri nhùm mē hã hkôt mē pa ho mē pa xwýnhjê mã kãm:

—E mē jarejê pumu. Na htem hamakêtkati nê hkĩnh nê ri pare. Mē kãm amnhĩ to rũnh prãm kêt nê ri pare. Tã Tirtùm kôt mē kot amnhĩ nhĩpêx o ri mē pa xwýnhjaja na htem mē uràk nê kãm amnhĩ to rũnh prãm kêt nê ri pa.

¹⁵ —Na hte jarejaja hipêêxã nê katorxã wa kapêr ma nê wa hkôt ri amnhĩ nhĩpêx o ri pare. Tã ixpê Tirtùm kot mē awýr inhmēnh xwýnh na pa. Kot ka mē amã ixkôt amnhĩ xunhwýr prãm hã kot kaj mē jarejê kot amnhĩ nhĩpêx pyràk o amnhĩ nhĩpêx. Jao ixkapêr ma nê ixkôt ri amnhĩ nhĩpêx mex o ri apa. Anê.

¹⁶ Hãmri nê mēhprjêjê jamý nê mē hã ãhkra jaxwý nê mē ho Tirtùm wý nê kãm:

—Pa Papaj. E kêr ka jarejê ho mex rãhã nê kê mē mex nê pa. Anê.

Hikãxpore rax xwýnh jarēnh

Matêwre 19.16-22; Rukre 18.18-23; mããnēn Wam Ximotre 6.6-10; Xiakre 5.1-

6

¹⁷ Tã nhùm Jejus mē hkôt mē pa ho pa xwýnhjaja nhýri pry hã mō nhùm Ijaew krãhtũmja omu nê hwýr tē nê mēmoj tã hkukja nê kãm:

—Pa mē ãjahkre xwýnh maati? E kwa inhmã mēmoj jarê. Nhýrmã Tirtùm ri ixtür tũm nê ipxa hprãm xãj mēmo kot pa we ho anhýr o ri ipxa? Ate amnhĩ to mex pix o ri apa xwýnh jakamã kwa inhmã tanhmã ja jarēnh to. Anê.

¹⁸ Hãmri nhùm kãm:

—Xã ate ixpê Tirtùm kwý hã ixpumunh kôt na ka ixte uràk nê amnhĩ to mex xwýnh ã ãjarê? Tirtùm pix na kot amnhĩ to mex rãhã xwýnh jakamã kot kaj ã ãjarēnh anê nê ixpê Tirtùm Kra hã ãjarê. Jao uràk nê ixte amnhĩ to mex xwýnh ã ãjarê. Nã xãn ka ãm atýx ri amnhĩ krã hkôt ã ãjarēnh anê?

¹⁹ —Tirtùm mex o mex jakamã kot kaj amã nhýrmã kuri atír tũm nê apa hprãm hãmri nê ra kot mēmoj tã mē amã karõ xã hkôt amnhĩ nhĩpêx o ri apa. Ra ate mar mex kênã. Na pre mē amã:

Kêr ka mē axãhkĩnh o ri apa hkêt nê.

Nê mē hpar kêt nê.

Nê tanhmã axêx kêt nê.

Nê axêx rom tanhmã mē nokupyr to hkêt nê.

Nê mē kêp mē hprõ ho amnhĩkati hkêt nê.

Nê anhĩpêêxã mē akatorxã wa hã apijaàm nê wa ho mex pê wa kutã anojarêt rãhã ho ri apa.

E kot kaj amā nh̄yrmā Tirtūm kuri atūr tūm nē apa hprām hā kot kaj ā amnhī nh̄ipêx anh̄ȳr o ri apa. Anē.

²⁰ Hāmri nh̄um kuma nē kām:

—Kwa ixpr̄ire ri ra ā ixte amnhī nh̄ipêx anh̄ȳr o ri ixpa kênā. Nom te ixtūr tūm nē ixpa kaxyw ixte kormā tām kêt pyrāk. Anē.

²¹ Hāmri nh̄um kuma nē hprī hā omu nē kām hapê nē. Hāmri nē kām:

—Nā kormā mēmoj pyxire nē ar̄ik. Na ka amā akukrêx rax k̄inh t̄yx o Tirtūm jakre. Jakamā kêt ka ma akup̄ym anhōrkw̄y hw̄ȳr tē nē akukrêx rax o wēnē hpa. Nē kaxpore jam̄y hāmri nē ma mē kēp amrakati xw̄ynh̄jē mā ōr o ri apa. Hāmri nē akup̄yn tē nē ar̄i ri ixkôt apa ho apa. Anē.

²² Hāmri nh̄um kuma nē tee ri hikukrêx rax kukamā hamaxpēr. Kām hapê jakamā kām kām ĩhkra karo hprām kêt nē. Hāmri nē tee ri Jejus kot ā kām hā karō anh̄ȳrja ma nh̄um ja kām mex kêt nh̄um awjanā nē hkaprī nē ma akup̄ym tē. ²³ Hāmri nh̄um Jejus tee ri omu nē hkôt mē pa ho mē pa xw̄ynh̄jē mā kām:

—Hēxta waa nē. Koja mē hikukrêx rūnh xw̄ynh̄jaja ohtō nē kām mē hikukrêx japê xaj̄ Tirtūm mē wa ixri htūr tūm nē pa ho pa hkêt nē. Wa ixte amnhī nh̄ipêxja mē kēp hiht̄yx. Anē.

²⁴ Hāmri nh̄um mē tee ri kapērja ma nh̄um Jejus mē hamaxpēr kôt mē omunh mex jakamā axte tanhmā mē kām harēnh to nē mē kām:

—Nā Tirtūm mē wa ixte amnhī nh̄ipêxja na mē hikaxpore rūnh xw̄ynh̄jaja pē ja hiht̄yx. ²⁵ Mē kām hikukrêx rax mā ĩhkra karo hprām kêt rāhā tee kām Tirtūm kôt amnhī nh̄ipêx prām kapr̄y. Te ho mēhō kot menh kagō hā hkre nē kām kagō katōk prām kêt rāhā kām guhkrax kām ar̄ prām kapr̄yta pyrāk. Anē.

²⁶ Hāmri nh̄um mē kuma nē tee ri amnhī kukamā hamaxpēr nē kām:

—Kwa no mē ixpiitā mē inhmā mē ixkukrêx japê kênā. Jakamā xā kot paj mē ixpiitā nh̄yrmā war ari ixtūr tūm nē ixpa ho ixpa hkêt nē? Anē.

²⁷ Hāmri nh̄um mē kām:

—Nā kot kaj mē amnhī krā hkôt mē amā mē akukrêx japê mā anh̄urer kêt nē. Ām Tirtūm pix na hte ja kaxyw tanhmā mē akrā hto ka mē amā akukrêx japê hkêt nē. Jao ra mē apē Tirtūm mē wa ixri atūr tūm nē mē apa ho mē apa mā xw̄ynh. Anē.

²⁸ Hāmri nh̄um Simāw Pētre kām:

—Kwa Pahihti na pa prem agryk ā mēmoj piitā hkaga hpa nē akôt ixpa ho ixpa. Jakamā xā kot paj mē nh̄yrmā war ari ixtūr tūm nē ixpa ho ixpa kêt nē nā? Anē.

²⁹ Hāmri nh̄um kuma nē hkôt mē pa ho pa xw̄ynh piitā mē kām:

—Nā ka mē atō inhmā tanhmā amnhī to ho apa kaxyw akw̄j̄jē re nē ma inhmā tanhmā amnhī nh̄ipêx to ho ri apa. Anhōrkw̄y re r̄y atō r̄y atōx r̄y aprō nē akrajē re. R̄y akatorxā nē anh̄ipêxā wa are. R̄y akukrêx piitā rer pa hāmri nē ma ixkapēr o mē piitā mē ahkre ho ri mē hkôt apa. ³⁰ Hā kot paj amnhī tā mē apumu nē mē atō mex rax nē. Hāmri ka mē ma mē kām ixkapēr jarēnh o mē hkôt apa nh̄um mē kot mē amar xw̄ynh kw̄yj̄jaja mē ama nē kām mē ak̄inh nē. Nē ra mē ate akw̄j̄jē rer par tā mē tāmjaja te mē apē mē hkra r̄y mē htō r̄y mē htōx pyrāk o mē anh̄ipêx. Jao tanhmā mē ato mex to ho pa.

—Nē koja mē kām ixprām kêt xw̄ynh̄jaja ixtā tanhmā mē atomnuj to hā ka mē nh̄yrmā ma Tirtūm mē wa inhō krī hw̄ȳr api nē wa ixkuri amex nē atūr tūm nē apa ho apa. ³¹ Nom kêt ka mē ja hā amnhī pumunh kôt amnhī to rax xw̄ynh ā amnhī to jarkrar kêt nē. Mē kot amnhī to rūnh xw̄ynh ā amnhī jarēnh xw̄ynh̄jaja koja mē nh̄yrmā amnhī to rūnh kêt ā amnhī pumu. Nē mē

kot amnhĩ to hkryre xwýnhjaja koja mẽ nhỹrmã amnhĩ to rũnh ã amnhĩ pumu. Anẽ.

Jejus kot amnhĩ kukamã axte amnhĩ jarẽnh

Matẽwre 20.17-19; Rukre 18.31-34

³² Tã nhũm Jejus hkõt ri mẽ pa ho mẽ pa xwýnhjê mã kapẽr pa hãmri nẽ ma Jerujarẽ hwýr mẽ o mō. Ra kamã kãm hkurẽ xwýnhjaja kot hpĩr ã amnhĩ jarẽnh tã ma hwýr mẽ o mō. Jakamã nhũm mẽ tee ri hkukamã hamaxpẽr o hkõt mō. Nhũm mẽ amarĩ mẽ hkõt mrrar xwýnhjaja haxwýja kãm ma nẽ. Hãmri nhũm Jejus mẽ kęp 12ta o mō nẽ hkwýjê hkãx ã amnhĩ kukamã tanhmã mẽ kãm amnhĩ jarẽnh to ho mō nẽ mẽ kãm:

³³ —E na pu mẽ ra Jerujarẽ hwýr mō. Kot puj mẽ hwýr pōj nhũm mẽ kãm ixkurẽ xwýnhjaja patre krãhtũmjê mẽ Tirtũm kapẽr tũm o mẽ ahkre xwýnhjê nhĩhkram ijaxã. Hãmri nhũm mẽ kãm Tirtũm kapẽr kõt amnhĩ nhĩpẽx prãm kêt xwýnhjaja ixpĩr kaxyw mẽ kãm ixtã amýnẽ ³⁴ nhũm mẽ mar xã hkõt tanhmã inhĩpẽx kati hto. Nẽ mẽ hkwýjaja ixtã hpẽr o axkẽ nẽ ixtã akunha. Nẽ mẽ hkwýjaja tanhmã ijapry hto nẽ ixtã argõx rẽ nẽ ixtak hãmri nẽ ixpĩ. Koja mẽ ã inhĩpẽx anẽ. Nom kot paj ixyk ã ixtã apkati axkrunẽpxi nhũm Tirtũm akupým ixto ixtĩr. Anẽ.

Xiakre mẽ Juãw wa kot amnhĩ to Jejus wýr ã wa harẽnh

Matẽwre 20.20-28; Rukre 22.24-30; mããnẽn Piripos 2.3-8; Wam Pẽtre 5.3

³⁵ Tã nhũm Jepetew kra Xiakre mẽ Juãw wa tanhmã hamaxpẽr to nẽ Jejus mã kãm:

—Kwa mẽ ijahkre xwýnh. Pa wa amã mẽmoj jarẽ ka wa inhmã “y” anẽ nã? Anẽ.

Hãmri nhũm wa kãm:

³⁶ —Ko wa mamrĩ inhmã mẽmoj jarẽ pa wa ama mãn. Anẽ.

³⁷ Hãmri nhũm wa kãm:

—Nã kot kaj nhỹrmã ate mẽ piitã mẽ ho amnhĩptar kaxyw nhỹ pa wa akutã anhĩjê. Nẽ wa papxipix ixpẽ anhõ kōwenatõ nẽ akutã anhĩjê nẽ ato nhỹ. Ja na pa wa inhmã hprãm. Anẽ.

³⁸ Hãmri nhũm wa kãm:

—Nã na ka wa ãm atýx ri ã amnhĩ to ixwýr anẽ. Koja mẽ tokyx ixpĩ pa amnhĩ xã htýx kamã ijamak rax nẽ ty. Tã xã koja mẽ ixpyrà nẽ ã war anhĩpẽx anẽ ka wa ixpyrà nẽ amnhĩ xã htýx kamã ajamak rax kãm ty nã? Anẽ.

³⁹ Hãmri nhũm wa kãm:

—Tý. Nã kot pa wa ijaxwýja anẽ nẽ apyrã nẽ amnhĩ xã htýx kamã ijamak kãm ty. Anẽ.

Hãmri nhũm wa kãm:

—Nã ãm hãmri na ka wa ja hã amnhĩ jarẽ. War ate ixpyrà nẽ ixkõt amnhĩ xã htýx kãm ajamak kãm atyk mã kẽnã. ⁴⁰ Tã nom war ate amnhĩ to ixwýrta ã kot paj tanhmã war amã nẽ hkêt nẽ. Inhõ Papaj tam koja ja kaxyw mẽhõ japẽr nhũm inhĩhkõ hã nhỹ. No pa kot paj ri ja kaxyw mẽ atõ rẽnh kêt nẽ. Anẽ.

⁴¹ Hãmri nhũm wa urak nẽ Jejus kõt mẽ pa ho mẽ pa xwýnh kwýjaja ã wa kot amnhĩ to hwýr anhýr ã wa kuma nẽ wa kamã gryk nẽ. ⁴² Jakamã nhũm Jejus mẽ piitã mẽ ho akuprõ nẽ mẽ kãm:

—E mẽ inhma. Na hte Ijaew kêt xwýnhjê nhõ pahihtijaja ã amnhĩ nhĩpẽx anhýr o ri pa nẽ amarĩ hkrĩ xã kamã hkrĩ ho hkrĩ. ãhpumunh jakamã amarĩ ixkre kre jakry kamã hkrĩ ho hkrĩ nẽ kãm mẽ ãpẽn xwýnhjê pix mã mẽmo mẽ ãpẽn ã karõ ho hkrĩ. Na htem ã amnhĩ nhĩpẽx anẽ. Nẽ mẽ kot amnhĩm mex ã harẽnh prãm xaj tanhmã mẽ ho mex to ho pa. ⁴³⁻⁴⁵ Tã no mẽ kajaja kër

ka mẽ atõ amã amnhĩ to rax prãm hãmri nẽ ho mẽ kot amnhĩ nhĩpêx pyrãk kêt nẽ. Mẽ piitã mẽ kutã anojarêt rãhã ho ri apa. Kêt paa. Mẽ ate inhmã axãpênh o apa kaxyw na pa pre mẽ awÿr ixwrÿk kêt nẽ. ãm pa ixte tanhmã mẽ amã amnhĩ nhĩpêx to ho ipa kaxyw na pa pre mẽ awÿr wrÿ. Mẽ ate nhÿrmã kuwy wÿr apa pymaj mẽ anẽ ixtyk kaxyw na pa pre mẽ awÿr wrÿ. Jakamã kot kaj mẽ atõ amã amnhĩ to rax prãm hã kër ka ixpyrã nẽ akwÿjê kutã anojarêt rãhã ho ri apa. Hãmri nẽ inhmã te ate amnhĩ to rax o amnhĩ nhĩpêx pyrãk o amnhĩ nhĩpêx. Anẽ.

*Jejus kot akupÿm Paximew o mex ã harênh
Matêwre 20.29-34; Rukre 18.35*

⁴⁶ Tã nhũm Jejus mẽ hkõt mẽ pa ho mẽ pa xwÿnhjaja kormã Jerujarê hwÿr mõi ri ra krĩ pẽ Jeriko hkõt mõi. Hãmri nhũm mẽ ohtõ nẽ mẽ hã ajêt nẽ mẽ hkõt mõi. Nhũm mẽhõ myja pry nhĩhkrep nhÿ. Ximew kra Paximew nohkre xwÿnhja pry kamã ahwÿr o hkrĩ. ⁴⁷ Hãmri nhũm Jejus mẽ hkwyjaja hwÿr htêp o mõi nhũm amnhĩ wÿr mẽ kuma nẽ mẽ kot Jejus nhĩxi jarênh o mõi ã kuma hãmri nẽ kãx pẽ kãm kapêr nẽ amnhĩ to kuwy nẽ kãm:

—Pa Jejus? Nã apê mẽ inhõ Pahihti mex kumrêx na ka. Te apê amnepêm anhĩgêt pahihti Tawi kot amnhĩ nhĩpêx pyrãk. Jakamã kwa we ixkamã axukapri nẽ akupÿm ixto mex kêt wehe. Ixte amnhĩ kaxyw akõt ijamaxpêr xwÿnh na pa. Anẽ.

⁴⁸ Hãmri nhũm Jejus kukamã mẽ mrar xwÿnhjaja kuma nẽ kãm:

—Tk. Kwa akapêr kêt nẽ nhÿ nã. Anẽ.

Tã nom nhũm ãm mẽ kuma nẽ xatã amnhĩ to kuwy. Kÿx pẽ amnhĩ to kuwy nẽ axte kãm:

—Kwa ixkamã axukapri nẽ akupÿm ixto mex Pahihti. Anẽ.

⁴⁹ Hãmri nhũm Jejus kuma nẽ xa nẽ hkõt mẽ pa ho mẽ pa xwÿnhjê mã kãm:

—E mẽ atõ hwÿr tẽ nẽ hpa hã apy nẽ amnẽ ixwÿr o tẽ. Anẽ.

Hãmri nhũm mẽ kuma nẽ nohkre xwÿnhhta mã kapêr nẽ kãm:

—E tee ri amnhĩ kukamã ajamaxpêr kêt nẽ. Na atã karõ. E tokyx kãnhmã xa. Anẽ.

⁵⁰ Hãmri nhũm mẽ kuma nẽ hkĩnh tÿx nẽ. Nẽ kãnhmã harĩ nẽ amnhĩ nẽ õ kajaati mẽ nẽ hwÿr htêm kurê kumrêx. ⁵¹ Hãmri nhũm Jejus kãm:

—Pa mo na? Tanhmã kot pa ato? Anẽ.

Hãmri nhũm kãm:

—Nã akupÿm inhmã ixrĩt mex prãm Pahihti.

⁵² Anẽ nhũm kãm:

—Tõe. Nã ra ate amnhĩ kaxyw inhmã ajamaxpêr tÿx jakamã kot kaj akupÿm arĩt mex kurê kumrêx. E mãmri ma akupÿm tẽ. Anẽ.

Nhũm akupÿm rĩt mex ã amnhĩ pumu nẽ hkĩnh o hkĩnh. Hãmri nẽ Jejus ã ajêt nẽ ma hkõt hkĩnh nẽ tẽ.

11

*Jejus kot Jerujarê hwÿr ãr ã harênh
Matêwre 21.1-11; Rukre 10.28-40; Juãw 12.12-19*

¹ Tã nhũm Jejus mẽ hkõt mẽ pa ho mẽ pa xwÿnhjê mẽ kormã Jerujarê hwÿr mõi. Hãmri nẽ krĩ pẽ Petake mẽ hõ pẽ Petãn wÿr ahtêp o mõi. Hixêt pẽ Oriwêhti kahti ri na pre krĩja wa xa. Jakamã nhũm Jejus hkõt mẽ pa ho mẽ pa xwÿnh wa ho axkrut nẽ mẽ amnhĩ kukamã wa kumê ² nẽ wa kãm:

—E wa ma krī mūj wŷr mē ixkukamā wa tē. Hāmri nē hwŷr pōj nē nhŷri jumēnre nyw mā ē nē ām xwŷnhhta pumu. Kormā mē kot hā hkrī hkēt kumrēx xwŷnhhta. ³Ka wa omu nē kām ē xā hpōt nē man akupŷn ixwŷr o tē. Koja mēhō war apumu nē hā tanhmā war amā kapēr to ka wa ā kām ijarēnh anē nē kām: “Nā mē panhō Pahihti na hā karō pa wa hwŷr tē.” Anhŷr o kām ijarē. E wa ma hwŷr tē. Anē.

⁴Hāmri nhŷm wa kuma nē ma hwŷr htēm kurē kumrēx nē hwŷr pōj. Nhŷm Jejus kot wa kām hā karō xā hkōt jumēnre nywreta pumu. ⁵Hāmri nē kām ē xā hpōt o xa nhŷm kuri mē kuhē xwŷnhjaja tee ri hā wa omu nē wa kām:

—Kwa mo kaxyw na ka wa kām ē xā hpōt o xa? Kwa kot ka wa mē ixpē ho ahkī nā? Anē.

⁶Hāmri nhŷm wa mē kām:

—Nā mē panhō Pahihti na wa inhmā hā karō pa wa hwŷr tē. Wa ixte ma hwŷr o ixtēm kaxyw. Anē.

Hāmri nhŷm mē wa kām:

—Tŷ? Tōe wa māmri ma kām o tē. Anē.

⁷Hāmri nhŷm wa ma akupŷm Jejus wŷr o tē. Hāmri nē kaxyw amnhī xē hkwŷ hkwŷr nē kām ho hkō kahty hpa nē kām ho htŷx nē o xa nhŷm Jejus hā nhŷ nē mō. ⁸Nē kormā Jerujarē hwŷr hixēt ā àpir o mō. Nhŷm mē kot omunh o kuhē xwŷnhjaja hkīnh nē ma hkukamā pry ho mex kaxyw amnhī xē hkwŷ hkwŷr nē ho kām uty. Nhŷm mē hkwŷjaja nhŷri pō hkwŷ jakā nē o mra nē hkukamā kām uty. ⁹⁻¹⁰Nhŷm mē hixēt ā api nē ahpar mā wrŷk o mō nhŷm mē piitā kax pē Tirtŷm mex o mex ā harēnh o hkōt mō. Nhŷm mē hkwŷjaja kukamā mra nhŷm mē hkwŷjaja hapu hā mra nhŷm prem piitā hkōt Tirtŷm mex o mex ā harēnh o mō. Nē harēnh o: E ota Tirtŷm kot mē pahwŷr mēnh xwŷnhhta ra pōj. Nā ām hāmri na mē pahwŷr wrŷ. Ja mex kumrēx.

Kēp mē panhō Pahihti mex na. Koja mē panhīgēt pahi Tawi pyrā nē mē pahto amnhīptā nē mē pahto mex o pa.

Ām hāmri na Tirtŷm mē pahwŷr kumē.

Tirtŷm mex kumrēx. Ām mex o mex. Kukwak ri pix mā na pu htem pajamakētkati nē paxāmnhīx papa rāhā ho papa.

Anhŷr o Jejus kōt harēnh o mō. Kot mē ho amnhīptār kurē kumrēx ā hkamnhīx nē hkīnh nē ā hkōt kapēr anhŷr o mō. ¹¹Jao ra Jerujarē hwŷr pōj nhŷm Jejus Tirtŷm mā amnhī jarēnh xā hā ixkre hwŷr tēn axā. Nom nhŷm ra amŷkry htŷx jakamā nhŷm hwŷr axā nē ām hkre pumunh o xa hāmri nē akupŷm kato nē hkōt mē pa ho mē pa xwŷnh pē 12jē mē nhŷm mē ma akupŷm Petān wŷr mra.

Jejus kot pī hpār pē fikēhti mā kapēr ā harēnh

Matēwre 21.18-22

¹²Tā nhŷm apkati nhŷm Jejus mē hkōt mē pa ho pa xwŷnhjē mērohā Petān rūm hapōj nē ma akupŷm Jerujarē hwŷr mra. Nhŷm Jejus ra kām prām nē mō.

¹³Hāmri nē amŷm mēmo pī hpār hōptī rax pē fikēhti pumu nē hamaxpēr o:

—E pa hwŷr tē nē ô hkwŷ rē nē kuwō mān. Anē.

Hāmri nē hwŷr tē. Nhŷm kormā ô kaxyw ô mytwŷr kator kēt jakamā nhŷm ô hkēt nē ām hō pix nē xa. ¹⁴Hāmri nhŷm hwŷr tē nē tee ri ô japēr nē ām hō pix pumu. Hāmri nē tee ri omu nē kām:

—E kot kaj axte axō hkēt kumrēx.

Anhŷr o kām kapēr nhŷm hkōt mē pa ho mē pa xwŷnhjaja hā kuma.

Jejus kot Tirtüm nhörkwý hwýr àr ã harēnh

Matēwre 21.12-17; Rukre 19.45-46; Juāw 3.13-22

15-17 Tã nhūm Jejus mē hkôt mē pa ho mē pa xwýnhjaja Jerujarē hwýr agjē nē Tirtüm mã amnhī jarēnh xà hã ixkre hwýr agjē. Nhūm Jejus tee ri kamã mē kuhē xwýnhjē pumu. Nhūm mē ra ixkre kamã axtem nē mōx nē ôwēhti nē tuuti ho wēnē ho kuhē. Ixkre hwýr mrar xwýnhjaja kot haprôr nē Tirtüm mã amnhī jarēnh kaxyw kãm hpar nē ôr kaxyw mē kãm ho wēnē. Nom axtem nē hã ohtô rax kãm mē kãm ho wēnē nhūm mē hkwyjaja mē kãm mē hikãxpore ho anhīpa. Hāmri nhūm Jejus mē hwýr axà nē tee ri mē kot ã amnhī nhīpēx anhýr ã mē omu nē mē kãm akir nē mē kãm:

—Tk. Kwa Tirtüm kapēr ã kagã htüm kot ôrkwý jarēnh kot:

Inhörkwýja ãm pika piitã hkôt mē piitã kot inhmã amnhī jarēnh xà hã ixkre pix kaxyw na.

Anhýr o kot harēnh tã ka mē axtem nē kamã ã amnhī nhīpēx anhýr o akuhē. E kwa mē ma mra nē ajapōx tokyx anē. Anē.

Nhūm pre ã mē kãm kapēr anhýr pē mē ahkre hāmri nē ixkreja nē mē kator pa. ¹⁸ Hāmri nhūm patre krãhtümjē mē Tirtüm kapēr tùm o mē ahkre xwýnhjaja tee ri ã mē hipēx anhýr ã omu nē kapēr ma nē kamã gryk tỳx nē. Hāmri nē mē kot hã ãmnēnh kaxyw tanhmã axpēn mar to nē axpēn mã:

—Tk. Kwa na mē ohtô nē kãm mar prãm nē. Koja mē anē nē gryk ã mē pahkaga nē axte mē pakapēr mar kêt nē. Kwa pu mē kupī ri. E tanhmã kot puj mē ho nē kupī? Anē.

¹⁹ Tã nhūm myt axà nhūm Jejus mē hkôt mē pa ho pa xwýnhjaja Jerujarē rüm hapôj nē ma nhýri amnhīm hikranh kaxyw mra.

Mē pahte tanhmã mēmoj tã Tirtüm wýr to hã mē pamã karō

Matēwre 6.14-15, 17.20; Makre 11.13; Juāw 14.13; mãänēn Xiakre 1.6; Wam Juāw 3.22

²⁰ Tã nhūm apkati nhūm Jejus mē hkôt mē pa ho mē pa xwýnhjaja Jerujarē hwýr akupým mra. Hāmri nē axte pī hpar pē fikēhtita pumu. Jejus ra kot kãm kapēr xwýnhta pumu nhūm ra grã pa nē xa. ²¹ Hāmri nhūm Simãw Pêtre Jejus kot tanhmã pī mã kapēr toja mã hamaxpēr nē hã kãm:

—Kwa mē ijahkre xwýnh. Ga mēmoj mūj pumu. Jãã ate fikēhti mã akapēr xwýnhta na grã par kumrēx nē xa. Anē.

²²⁻²³ Hāmri nhūm kuma nē mē piitã mē kãm:

—Tý nã ãm hāmri na pa mē amã ixkapēr. Kot kaj mē mēmo kaxyw Tirtüm mã ajamaxpēr tỳx pē mēmoj tã awý nhūm ama nē amã hprãm xà hkôt tanhmã amã hipēx to. Ka mē amnhī kaxyw Tirtüm mã ajamaxpēr tỳx pē hixēt mūj mã akapēr nē kãm: “E xa nē ma tē nē gô xujanãr kãm mrō.” Anhýr o kãm akapēr nhūm amar xà hkôt ã amnhī nhīpēx anē nē tēn kamã mrō. ²⁴ Kot kaj mē mēmoj tã Tirtüm wý nē kaxyw ãm pix mã ajamaxpēr tỳx nē nhūm amã ho anē.

²⁵⁻²⁶ —Nē kot kaj mē Tirtüm mã amnhī jarēnh kaxyw nē ra mēhō kot tanhmã ato mã ajamaxpēr. Hāmri nē ja ho ajamakêtkati kurē kumrēx nē axte kãm ajamaxpēr kêt nē. ãm mēmoj nyw pix mã ajamaxpēr o tãm amnhī nhīpēx o apa. Hāmri nhūm Tirtüm kaxkwa rüm ja hã apumu nē apyrã nē ate tanhmã amnhī tomnuj to ho hamakêtkati nē axte kãm hamaxpēr kêt nē. Anē.

Mēhō kapēr kôt Jejus kot mē ahkre hã mē kot hkukjêr

Matēwre 21.23-27; Rukre 20.1-8

²⁷ Nhũm mē akupŷm Jerujarē hwŷr agjē nhũm Jejus kē axte Tirtũm mā amnhĩ jarēnh xà hã ixkre hwŷr axà. Nhũm hkôt mē pa ho mē pa xwŷnhjaja hkôt hwŷr mra nē hkôt agjē nē kormā kamā kuhê. Hāmri nhũm Ijaew krãhtũmjê mē mē kot Tirtũm kapēr tũm o mē ahkre xwŷnh mē mē õ patre krãhtũmjaja Jejus pumu nē hwŷr mra nē hêx rom tanhmã kãm kapēr to. Na pre ra Jejus ixkreja nē mēmoj to wēnê xwŷnh mē kãxpore o mē hpinhpanh xwŷnhjê jano nhũm mē tee ri ja hã omu nē kamā gryk tŷx nē. Jakamã nhũm akupŷm mē hwŷr axà nhũm mē axte omu nē hwŷr mra kurê kumrêx ²⁸ nē kãm:

—Kwa mē inhmã amnhĩ jarē. Mēhõ nhŷ hã na ka hte ã amnhĩ nhĩpêx anhŷr o ri apa? Mēhõ na pre mē ixwŷr amē ka pre mō? Nà xà amnhĩ krã hkôt na ka hte ã amnhĩ nhĩpêx anhŷr o ri apahti? E kwa mē inhmã amnhĩ jarē. Anê.

²⁹ Nhũm Jejus kot tanhmã mē hamaxpēr to hkôt mē omunh mex jakamã mē kãm:

—Nà kot pa ixkumrêx mēmoj tã mē akukja. Ka mē inhmã harē pa rĩ kormã mē amã tanhmã amnhĩ jarēnh to. ³⁰ Finat Juãw Paxisja ã kot paj mē akukja. Mēhõ nhŷ hã na pre hte mē hkrã kumrãr o pa? Xà amnhĩ krã hkôt nà xà Tirtũm nhŷ hã? E mē atõ inhmã harē. Anê.

³¹⁻³² Hāmri nhũm mē kuma nē tee ri kot tanhmã kutã kãm harēnh to hkukamã hamaxpēr nē expēn mã:

—Kwa tanhmã kot puj mē kãm ja jarēnh to? Mē kot mar o kuhê xwŷnhjaja na htem Juãw Paxis kēp Tirtũm nhŷ hã kapēr jarēnh xwŷnh ã expēn mã harēnh o pa. Jakamã kot puj mē kãm kot amnhĩ krã hkôt mē hkrã kumrãr o pa hã harē nhũm mē tee ri mē pama nē mē pakamã gryk nē. Nē mē paxêx rom ã kãm mē pakapēr anhŷr ã mē pahpumu nē kēn o mē pahtak o mē panhĩmex. No kot puj mē kãm Tirtũm nhŷ hã mē hkrã kumrãr ã harē nhũm mē pama nē mē pamã: “Kwa ã kot anhŷr kēnã na ka prem kapēr mar tã ixkôt amnhĩ xunhwŷr kêt nē?” Anê. Nà kot puj pēr mē kãm tanhmã harēnh to hkêt nē. Kot puj mē ãm kãm aa te mē pahte ja jarēnh mar kêt pyrãk o harē. Anê.

Mē kot tanhmã kãm nē nhũm kot ta pãnhã tanhmã mē kãm nē pymaj nhũm mē tee ri tanhmã kãm nē hprãm kaprŷ ho kuhê.

³³ Hāmri nē Jejus mã kãm:

—Konēn. Mē ixte mēhõ nhŷ hã kapēr o pa hã omunhre hã. Anê.

Hāmri nhũm mē kuma nē mē kãm:

—Tk. Tôe kot pa xep ijaxwŷja mē amã tanhmã amnhĩ jarēnh to hkêt nē. Ijaxwŷja ixte mēhõ nhŷ hã ã ixte amnhĩ nhĩpêx anhŷr o ri ixpa hã amnhĩ pumunhre hã. Anê.

12

Mē àpēnh punuj xwŷnhjê jarēnh

Matêwre 21.33-46; Rukre 20.9-18

¹ Nhũm Jejus arĩ Ijaew krãhtũm mē mēõ patre krãhtũm mē Tirtũm kapēr tũm o mē ahkre xwŷnhjê mã kapēr o xa. Nē mē kãm mē kot tanhmã hipêx to hkukamã mē kãm tanhmã amnhĩ jarēnh to. No ãm hã kuxi nē mē kãm awjarē nē mē kãm:

—Koja mēhõ hpur ã hkwyjê mã karõ. Mē kot kamã kãm àpēnh kaxyw mē kãm karõ. Hāmri nhũm mē ma hwŷr mra nē kamã mēmo hy hkre nē hkre pa. Hāmri nē pu hã kahê hpa nē pur kaêx kãm ixkre hprêk nhĩpêx. Mē kot himõk ã mē kot kēp àhkĩnh pymaj mē hapēr o hkrĩ kaxyw. Hāmri nē hipêx pa nhũm mēõ patrãwja awry hã krĩ hõ hwŷr nojarêt nē mē kãm tanhmã hpur jarēnh

to nē mē kām: “E or ixpurta nō. Kē kamā mēmoj kà hpa ka mē māmri kamā awjamý nē ho axkjé. Hāmri nē ixkutép inhō jaxwý nē māmri anhō tanhmā ho hprām xā hkôt tanhmā ho.”

—Anhýr o mē kām kapēr hāmri nē ma mō. ²Tā nhūm ra pur kām mēmoj hkà pa. Nhūm hpur nhō dōn arī krī hō kamā hā ujahkre ho pa htā kuri kām àpénh xwýnhjé hōja nhūm akupým mē hwýr kumē. Mē kot kām ò hkwy nhōr nhūm ma kot kām o mōr kaxyw ma mē hwýr kumē nhūm ma akupým mē hwýr mō. Mōō nē ra mē hwýr pōj. ³Hāmri nhūm mē omu nē axtem nē homnuj nē. Nē unē nē htak nē akupým hano nhūm ý kamā ma akupým mō. ⁴Hāmri nhūm ò patrāwja tee ri omu nē hpānhā ja mē nhūm ma mē hwýr mō. Mōō nē mē hwýr pōj. Hāmri nhūm kē wem omu nē mā ho anē nē. Unē nē htak nē hkrāx pē htak nē akupým hano nhūm wamta pyrā nē ma akupým ý kamā mō. ⁵Hāmri nhūm axpēn pānhā kām mē àpénh xwýnh kwýjé rē nhūm mē axpēn pānhā ma mē hwýr pa. Ma mē hwýr pa nē pōj nhūm mē te ho wamtajé mē hipèx pyrā nē mē hkwyjé pyné nē htak rax nē mē hano nē mē hkwyjé pa. ⁶Nhūm mē ò patrāw mē harēnh ma nē tee ri amnhī kukamā hamaxpēr nē hamaxpēr o: “Héxta waa nē. Tanhmā kot paj we amnhī nhīpèx to nē inhōta kwý jamý? Nà kot paj mē hwýr ixkraja mē. Inhmā hapé htā kot paj mē hwýr kumē kē ma mē hwýr mō. Hāmri nhūm mē kēp ixkra hā omu nē tanhmā ixpè ho hkēt nē. Nē jatā inhmā kām inhōja kwý gō nhūm man ixwýr o tē. Nà kot paj anē.”

—Anhýr o hamaxpēr hāmri nē ma mē hwýr hkraja mē nhūm ma mē hwýr mō.

⁷—Tā mē hwýr hpōx o mō nhūm mē amým amnhī wýr omu nē kēp hkra hā omunh kuré kumrēx nē hā axpēn mā amýnē nē axpēn mā: “E. Nà onēj hpur nhō dōn krata tē. Koja nhýrmā ò papaj mýrpé amnhūm pur ā pyka pytā nē ho ò. Jakamā e pu mē kupī nē kēp hpur ho arīk nē ho panhō. E kwa tokyj pu mē kupī ri.” Anē.

⁸—Rōm nhūm ra mē hwýr hpōx o tē nē ra pōj nhūm mē unē nē pur nē ho kato nē ahkà kamā kupī. Ā mē ujarēnh kot anhýr. Anē.

⁹Nhūm pre ā Jejus Ijaew krāhtūmjé mā ujarēnh anē. Hāmri nē hā tanhmā mē hkukjér to nē mē kām:

—E mē inhmā mēmoj jarē. Koja pur nhō dōnja tee ri mē kot hkra hpīr ā harēnh ma hāmri nē tām mē hwýr mō hāmri nē tanhmā mē hipèx to wehe? Nà koja ma mē hwýr mō nē mē himex pa hāmri nē hpānhā nhām hpurta ā mēmojé rē. ¹⁰Mān ka prem ra Tirtūm kapēr ā kaga htūm kot ja jarēnh ma nà? Harēnh kot:

Na prem kēn o amnhūm òrkwy nhīpèx kaxyw hāmri nē kēn maati pumu nē htýx omnuj ā hkamnhix nē hkaga. Mē kot hkaga htā nom nhūm Tirtūm mē kurom mex o kot kēn piitā hakrenh par ā omunh kuré kumrēx.

¹¹ām hāmri na pre ā mex ā omunh anē. Anē.

Ā Tirtūm kapēr ā kaga htūm kot harēnh kot anhýr. Anē.

¹²Nhūm pre ā Jejus mē kām ujarēnh kām mē harēnh anē nhūm mē amnhī tā kuma. Tirtūm kapēr tūm o mē ahkre xwýnh mē mē ò patre krāhtūm mē Ijaew krāhtūmjaja nhūm mē kot mē kām kēn maati kaga xwýnhjé jarēnh o te mē tām harēnh pyrākja ma nhūm ja mē kēp omnuj nē. Jakamā nhūm mē kām unēnh nē haxār prām nē. Nom amnhī tā kām mē kot mar o kuhē xwýnhjé puma nē.

¹³Jakamā na prem ma mra nē hapōj hāmri nē Jejus wýr Parijew nhō xwýnh mē pahi Erox kôt mē pa xwýnh kwýjé rē. Mē kot hēx rom mēmoj tā hkukjér nhūm kot mē mar nē tanhmā Rōm nhō xwýnhjé nhō pahi Sesti kapēr kuhpa

hã ri tanhmã mẽ kãm nẽ nhũm mẽ kot mar kaxyw. ¹⁴ Jakamã nhũm mẽ ma hwÿr mra nẽ hẽx rom kãm kapẽr nẽ kãm:

—Kwa Jejus? Nã ãm hãmri nã ka hte Tirtũm kapẽr o mẽ ahkre mex nẽ. Na ka hte mẽ kamã akahah o apa hkêt nẽ. Nẽ mẽ kot tee ri mẽ kot tanhmã ato kapẽr punuj to htã ka hte arĩ aprĩ hã mẽ ahkre mex o ri apa. E kwa mẽ inhmã mẽmoj jarẽ. Rõm nhõ pahihiti kot mẽ pahpê Ijaew mẽ pahte kãm kãxpore hkwy nhõr ã mẽ pamã karõta. Kwa xà ja amã mex nã? Xà kot pu mẽ kãm kugõ? Xà kot pu mẽ kãm õr kêt nẽ? E kwa mẽ inhmã harẽ. Anẽ.

¹⁵ Nhũm prem ã hẽx rom ja hã hkukjêr anhÿr tã no nhũm Jejus mẽ hamaxpẽr ã mẽ omunh mex mẽ mẽ kãm:

—Tk. Kwa mon ka mẽ axẽx rom ja hã ixkukja? E mẽ atõ inhmã kãxpore htÿxre hõ gõ pa omu. Anẽ.

¹⁶ Hãmri nhũm ja kãm ja gõ nhũm kupy nẽ kãnhmã kupẽ nẽ mẽ kãm:

—E mẽhõ nhĩxi nẽ mẽhõ karõ na hã? Anẽ.

Anẽ nhũm mẽ kãm:

—Pahi Sesti karõ nẽ hixi na hã.

¹⁷ Anẽ nhũm mẽ kãm:

—Tÿ. Tõ kër ka mẽ mãmri kãm hkwy nhõr o apa. Hã hkarõ nẽ hã hixi. Tãm kot hipẽx xwÿnh jakamã õ na. No mẽ kajaja na pre Tirtũm mẽ anhĩpẽx nhũm mẽ apê õ jakamã kwa kër ka mẽ kapẽr kõt pix mã ri amnhĩ nhĩpẽx o ri apa. Anẽ.

Nhũm pre ã mẽ kãm kapẽr anẽ nhũm mẽ piitã mar o kuhê. Nhũm mẽ kot hẽx rom hkukjêr xwÿnhjaja amnhĩ jaêr pẽ ã kãxpore jarẽnh anhÿrja ã kuma nẽ axpẽn mã:

—Kwa mẽ paxẽx rom mẽ pahte hã hkukjêr tã nhũm ãm hãmri mẽ pakutã mẽ pamã harẽ. Kwa tanhmã kot puj wem hkukjêr to nhũm pahi Sesti kapẽr kwÿm ri mẽ pamã mẽmoj jarẽ? Anẽ.

Hãmri nẽ tee ri tanhmã hkukjêr to hkukamã hamaxpẽr o kuhê.

Akupÿm mẽ htÿr xwÿnhjê jarẽnh

Matêwre 22.23-33; Rukre 20.27-40; Juãw 6.21, 6.38-40; mããnẽn Wam Korĩt 6.14, 15.12-28; Wam Tesarõn 4.13-18

¹⁸ Tã nhũm Satusew nhõ xwÿnh kwÿjaja. Mẽ kot akupÿm mẽ htÿr mã hamaxpẽr kêt xwÿnhjaja na pre mẽ. Tã mẽ kot mẽ htyk nẽ mẽ hapẽx ã mẽ hkamnhix jakamã na prem axpẽn mã Jejus jarẽnh o:

—E kwa pu mẽ ma hwÿr mra nẽ mẽmoj xihtÿx ã hkukja kê mẽ pama nẽ tee ri tanhmã mẽ pamã kapẽr to hkukamã hamaxpẽr. Hãmri nhũm mẽ piitã ja hã omu nẽ ãhpumunh kêt ã omunh kurê kumrẽx. E tokyx ma pu mẽ hwÿr. Anẽ.

Hãmri nẽ ma hwÿr mra nẽ Parijew nhõ xwÿnhjê pyrã nẽ hẽx rom kãm:

¹⁹ —Pa Jejus? Kwa mẽ inhmã mẽmoj jarẽ. Na pre finat Mojesja Tirtũm nhÿ hã ã mẽ panhĩgêtjê mã karõ anẽ. Mẽ hkra hkêt rãhã mẽ pa nẽ mẽ htyk xwÿnhjaja nhũm mẽ harẽnh o:

Koja mẽhõ hprõ hãmri nẽ kamã hkra hkêt rãhã pa nẽ ty. Hã koja hkõt htõja hpãnhã hprõ o hprõ nẽ kamã hkra. Hãmri nhũm kato nẽ te kęp htõ htyk xwÿnhhta hkra pyrãk. Anẽ.

Na pre ã Mojes Tirtũm nhÿ hã ja hã mẽ kãm karõ anẽ. ²⁰ Jakamã kwa ga mẽ ixujarẽnh ma. Koa mẽmojjaja mẽ kot axpẽn to htõ xwÿnhjaja kęp 7. Nhũm kot waja hprõ. Nẽ wa pa nhũm myja kormã hprõ kamã hkra hkêt rãhã ty. ²¹ Nhũm hkõt htõ hõta hpãnhã hprõ ho hprõ nẽ wa axpẽn to pa. Nhũm haxwÿja kamã hkra hkêt rãhã ty. Nhũm hkõt htõ hõta haxwÿja ho hprõ nẽ wa axpẽn to pa grire nhũm wamta wa urãk nẽ kamã hkra hkêt rãhã ty. ²² Hãmri

nhūm htō hwýjaja piitā nija pyxi nē axpēn pānhā ho hprō nom mēhō kamā hkra hkēt rāhā htyk pa. Hāmri nhūm mē hprōta mē hkōt amnhī to hitep nē ty.
²³ Tā Tirtūm kot akupým nhýrmā mē ho htír ronhýx nhý nhýx kēp nija mjēn kumrēx? Ra piitā kot ho hprō kēnā. E kwa mē inhmā ja jarē. Anē.

²⁴ Hāmri nhūm Jejus ā mē ujarēnh anhýrja ma nē mē kām:

—Tk. Nā mē ate Tirtūm kapēr ā kagā htūm mar mex kēt. Nē mē aprī hā tanhmā Tirtūm kute hā omunh kēt jakamā na ka mē ā tỳx ja hā ixkukjēr anē.

²⁵ Kormā mē htír ri mē kot Tirtūm kōt amnhī xunhwýr xwýnhjaja na htem ty hāmri nē Tirtūm nhō krī kamā axte kām hprō hprām kēt pa. Rý ni japēr nē kām mjēn prām kēt nē pa. Hāmri nē Tirtūm kapēr o mē wrýk xwýnhjé pyrā nē axte htyk kēt nē. Ām htír tūm rāhā nē pa ho pa.

²⁶ —Nom mē ate akupým mē htír kēt ā mē hkamnhíxja kot paj ixprī hā mē amā harē. Amnepēm na pre Tirtūm pī hpōk kamā tanhmā Mojes mā kapēr to. Mān ra mē ate mar. Na pre kām:

Ixpē Apraāw nhō Tirtūm na pa. Nē määnēn ixpē Apraāw kra Ijak mē htāmnhwý Jako wa ō Tirtūm na pa.

Anhýr o Mojes mā amnhī jarē nhūm kuma nē hā kagā. ²⁷ Kēp apu arī mē htyk rāhā nhýx pre ā mē harēnh anhýr kēt nē. Nhýx pre mē harēnh o: “Amnepēm Apraāw nē hkra nē htāmnhwý mē htír ri ixpē mē ō Tirtūm na pa pre.” Anhýr o nhýx pre mē harē. Nom na pre ā amnhī jarēnh anhýr kēt nē. Mē pamā te Apraāwja mē htyk nē mē hapēx pyrāk. Nom nhūm prem ra Tirtūm ri akupým htír nē mex nē pa ho pa. Tā ka htem Tirtūm kapēr kwým ri akupým mē htír kēt ā mē harēnh o apa. Anē.

Tirtūm kapēr maati jarēnh

Matēwre 10.37, 22.34-40; Rukre 10.25-27; määnēn Wam Juāw 2.15, 5.3;

Apokarip 2.4

²⁸ Tā nhūm Tirtūm kapēr tūm o mē ahkre xwýnhjé hō mē hwýr tē nē mē kot axpēm mā kapēr ā mē omunh o xa. Hāmri nē Jejus kot tanhmā Satusew nhō xwýnhjé mā kapēr mex toja ma nē kām:

—Nā ām hāmri na ka ā mē kām ja jarēnh anē Pahihti. Kwa inhmā mēmoj jarē. Na pre Tirtūm ahpýnhā mēmoj to 10 nē mē pamā hā karō. Mē pahte hkōt amnhī nhīpēx o ri papa kaxyw hā mē pamā karō. Tā nhý kapēr na mex o kot hkwyjē jahkrenh wehe? Anē.

²⁹ Hāmri nhūm kām:

—Nā Tirtūm kapēr xohtō. Kapēr piitā hkōt mē pahte amnhī nhīpēx o papaja na kām hprām. No pixi na mē pahte hkōt amnhī nhīpēx o papaja nhūm kām hprām tỳx o kot hkwy jakrenh. Kapēr mex maati na ja. Na pre kapēr o: E mē apē Ijaew nhō xwýnhjaja. Ixpē mē anhō Tirtūm ā ixpíxi mex na pa.

³⁰ Jakamā kēr ka mē amā ixkīnh tỳx o mēmoj piitā hakrenh pa. Jao mē anhī piitā ho amā ixkīnh tỳx kumrēx o ri apa.

³¹ Anhýr o na pre mē pamā karō. Nē hkōt ja:

Kēr ka mē nhām mē hipēx o te ka amā amnhī tā ma pyrāk o mē hipēx o ri apa. Jao tām mē hipēx rāhā ho ri apa. Anē.

E ja wa kumrēx na Tirtūm kām mē pahte hkōt amnhī nhīpēx o ri papa hprām tỳx nē. Anē.

³² Hāmri nhūm kuma nē kām:

—Nā ām hāmri na ka ja jarē Mējjahkre xwýnh. Tirtūm pyxi mex kēnā.

³³ Amnepēm na pre htem kām amnhī jarēnh kaxyw nē kām mēmoj gō nē rī kormā tanhmā kām amnhī jarēnh to. Tā nom kot puj mē ā ate harēnhhta kōt

amnhĩ nhĩpêx anhÿr o papa jao mẽ panhĩ piitã pamã Tĩrtũm kĩnh. Nẽ mẽ pamã hkĩnh o mẽmoj piitã hakrenh pa. Nẽ nhãm mẽ hipêx o te mẽ papamjaja pamã amnhĩ tã ma pyràk o mẽ hipêx. Jao tãm mẽ hipêx rãhã ho ri papa. Kot puj mẽ ã amnhĩ nhĩpêx anẽ nhũm Tĩrtũm kãm ja mex o mẽ pahte kãm mẽmoj nhõrta jakre.

Anhÿr o kãm kapêr. ³⁴Hamaxpêr mex pẽ ã Jejus mã kapêr anẽ nhũm kuma nẽ kãm:

—Nã ãm hãmri na ka ja jarẽ. Na ka ra mẽ kot Tĩrtũm kõt amnhĩ nhĩpêx o amnhĩ nhĩpêx nyw pumunh mex o mō. Nã te ate tokyx hkõt amnhĩ xãm kaxyw pyràk. Anẽ.

Hãmri nhũm mẽ kãm hkurẽ xwÿnhjaja tee ri wa kot axpẽn mã kapêr mar o kuhẽ nẽ axte kãm mẽmoj tã hkukjêr pyma nẽ. Ra tee ri mẽ kot hêx rom mẽmoj tã hkukjêr kaprÿ jakamã axte tanhmã hkukjêr to hkêt nẽ.

Jejus kêp pahi finat Tawi nhõ Pahihti hã harênh

Matêwre 22.41-46; Rukre 20.41-44; mããnẽn Rõmãn 1.3-4

³⁵Hãmri nhũm Jejus arĩ Tĩrtũm mã amnhĩ jarênh xã hã ixkre kamã amnhĩ tã mẽ ahkre. Nom te nhãm mẽhõ hã mẽ hkukjêr pyràk amnhĩ tã mẽ hkukja nẽ mẽ kãm:

—E mẽ inhmã mẽmoj jarẽ. Tĩrtũm kapêr tũm o mẽ ajakre xwÿnhjaja na htem tanhmã mẽ amã Tĩrtũm kot mẽ akaxyw ãm mã xwÿnh jarênh to nẽ mẽ amã harênh o: “Koja kêp pahi finat Tawi kanrêhã htãmnhwÿ koja.” Anhÿr o kot mẽ amã harẽ. ãm kêp kanrêhã htãmnhwÿ pix ã mẽ amã harênh o pa. No na pre pahi Tawija kêp kanrêhã htãmnhwÿ hã harẽ nẽ mããnẽn kêp õ pahihti hã harẽ. Tã nom nhũm Tĩrtũm kapêr tũm o mẽ ajahkre xwÿnhjaja na htem urã nẽ kêp pahihti hã mẽ amã harênh kêt nẽ. ãm kêp kanrêhã htãmnhwÿ pix ã harẽ. Kwa mo na htem Tawi pyrà nẽ kêp õ pahi hã harênh kêt nẽ? ³⁶Na pre Tawi tãm Tĩrtũm kapêr tũm kwÿ hã kagã nẽ tanhmã Tĩrtũm kot mẽ akaxyw ãm mã xwÿnhja jarênh to. Tĩrtũm Karõ nhÿ hã tanhmã harênh to. Tĩrtũm mex ã mẽ grer xãja kwÿ hã kagã nẽ hã kagã ho:

Tĩrtũm na pre inhõ Pahihti mã ã kapêr anẽ nẽ kãm: “E amnẽ ixwÿr tẽ nẽ inhĩhkõ hã nhÿ nẽ inhmã mẽ ho amnhĩptar o akrĩ. Kot paj mẽ kot kãm akurẽ xwÿnh piitã mẽ unênh pa nẽ awÿr mẽ o mra nẽ anhĩhkram mẽ haxãr pa.” Anhÿr o pre kãm kapêr. Anẽ.

³⁷—Na pre ã Tawi Tĩrtũm kot Kris mã kapêr jarênh nẽ kêp õ pahi hã kagã anẽ. Tã nom Tĩrtũm kapêr tũm o mẽ ajahkre xwÿnhjaja na htem kêp Tawi htãmnhwÿ pix ã ri axpẽn mã harênh o ri pa. No kêt Tawija na pre kêp õ Pahihti hã harênh o pa. Anẽ.

Nhũm pre ã Jejus mẽ kãm amnhĩ jarênh anẽ nhũm mẽ mar o kuhẽ xwÿnhjaja kuma nẽ hkĩnh nẽ. Nẽ kãm axte mar prãm nẽ.

³⁸Hãmri nhũm arĩ mẽ ahkre ho nhÿ nẽ mẽ kãm:

—Kwa mẽ o kora. Kêr ka mẽ Tĩrtũm kapêr tũm o mẽ ahkre ho mẽ pa xwÿnhjê kot amnhĩ nhĩpêx o amnhĩ nhĩpêx kêt nẽ. Mẽ omu nẽ ãm mẽ omu nẽ mẽ kot amnhĩ nhĩpêx kõt amnhĩ nhĩpêx kêt nẽ. Na htem piitã mẽ hã hpjajaam kaxyw ê mex pix kãm ri pa. Nẽ mẽ kot amnhĩm mẽ rũnh ã mẽ harênh nhũm mẽ kot amnhĩ jarênh marja na htem kãm hprãm. ³⁹Nẽ Tĩrtũm kapêr o mẽ ahkre xã hã ixkre kamã mẽ kãm amnhĩ to rũnh xwÿnhjê hkrĩ xã mex pix kamã na mẽ kãm hkrĩ hprãm. Nẽ mẽmoj tã mẽ apkur xã hã arĩgro hã mã hkwyjê hkõt mẽ apkur xã hã ixkre hwÿr akuprõ nẽ kãm mẽ kot amnhĩ to rũnh xwÿnhjê hkrĩ xã mex pix kamã hkrĩ hprãm.

⁴⁰—Ně mẽ kot mẽ mjên htyk xwỳnhjê ho mex o pa hã amnhĩ jarênh tã amnhĩ to hêx. Nê na htem axtem nê mẽ nokupyr kaxyw mẽ hwỳr mra nê mẽ kãm: “E ot pa awỳr ato ajuta kaxyw tẽ. Ra amjên apê htyk jakamã kot paj pam amã akukrêx jamãr o ixpa.” Anê hãmri nê mẽ kêp mẽ òrkwỳ pyta nê amnhĩm mẽ kêp mẽ hikukrêx piitã ho hapêx. Te tãm kot mẽ hipêx o pa pyrãk nom tãm mẽ hipêx kêt nê. Nê te tãm amnhĩ nhĩpêx pyrã nê Tĩrtũm mã amnhĩ jarênh japjêê ho kuhê. Te mẽ kot Tĩrtũm mã ãm hãmri amnhĩ jarênh pyrãk tã hkwyjaja kot ja hã mẽ omunh pix kaxyw nhũm mẽ ã kãm amnhĩ jarênh anê. Mỳrapê koja mẽ mex kêt nê. Kojã Tĩrtũm tanhmã mẽ hipêx kati hto. Jakamã kwa kêr ka mẽ ã mẽ kot amnhĩ nhĩpêx anhỳr o mẽ pa xwỳnhjê kôt amnhĩ nhĩpêx o ri apa hkêt nê. ãm kwarĩ ho kwarĩ. Anê.

Kêp mjên htyk xwỳnh jarênh

Rukre 21.1-4

⁴¹Nhũm Jejus arĩ Tĩrtũm mã amnhĩ jarênh xã hã ixkre kamã mẽ omunh o xa. Na pre hte Ijaew ixkreja o mex kaxyw ixkre jamãr xwỳnhjê mã hikãxpore hkwy nhõr o pa. Nhũm mẽ hikãxpore rũnh xwỳnhjaja hwỳr agjê nê kãxpore gjênh xã kamã hkwy ho rax nê hagjê nê ma akupỳm mra. ⁴²Tã nhũm mẽhõ ni pê mjên htyk xwỳnhjaja haxwỳja hwỳr axã. Kêp amrakati kumrêx. Nê hikãxpore tỳxre ãm pijakrutre htã kãxpore rũnh xwỳnhjê hpãnhã ixkreta wỳr tẽ. Nê kãm Tĩrtũm kĩnh xaj kãxpore gjênh xã kamã hamê kumê hãmri nê kato nê ma akupỳm tẽ. ⁴³Hãmri nhũm Jejus amỳm ã kot amnhĩ nhĩpêx anhỳr ã omunh o xa nhũm ja kãm mex nê. Hãmri nê hkôt mẽ pa ho mẽ pa xwỳnhjê mã harê nê mẽ kãm:

—E mãn ka mênire htêm mũj pumu. Na pre mjên kêp ty nhũm kêp amrakati nê hikãxpore grire htã amnhĩ pê òr pa. Kwỳjê rom kãm Tĩrtũm kĩnh xaj amnhĩ pê òr pa. Apkur xã hã hikãxpore na. ⁴⁴Kêt mẽ hkwyjaja na hte hikãxpore hkwy pix o mra nê gjênh xã kamã hagjê nom arĩ mẽ hikãxpore rũnh. No nija na mẽ urãk nê kãm hikãxpore japê hkêt nê. Nê ho òxy hkêt nê ãmnhĩx piitã o tẽ nê òr pa. Anê.

13

Jejus kot nhỹrmã mẽmoj piitã ho hapêx ã harênh

Matêwre 24.1-14; Rukre 21.5-9, 21.17-19; mãânên Wam Ximotre 4.1; Sikũn Ximotre 3.1

¹Tã hãmri nhũm Jejus kôt mẽ pa ho mẽ pa xwỳnhjaja arĩ Tĩrtũm mã amnhĩ jarênh xã hã ixkre kaxwỳnh pumunh o kuhê nê hã Jejus mã:

—Hêxta waa nê. Ixkreja mex kumrêx Pahihti. Kên rũnh o mẽ kot hipêx jakamã mex o mex. Nê mẽ kot ri Tĩrtũm mã hkĩnh xã nhõr nêj haxwỳja piitã mẽx kumrêx. Anê.

²Hãmri nhũm mẽ kãm:

—Nã mex tã koja nhỹrmã mẽ kãm Tĩrtũm kurê xwỳnhjaja grãnh pa. Kojã arĩ kên axkrutre axpên mỳnh nê nõr kêt kumrêx. Kojã piitã angrã nê ahpỳnhã ri hikwỳ.

Anhỳr o mẽ kãm kapêr. ³Hãmri nê ixkreja rũm kato nê ma tẽ nê hixêp pê Oriwêhti hã api nê hã nhỹ. Tĩrtũm nhòrkwỳ kutã hixêtja nhũm hã api nê hã nhỹ. Hãmri nhũm Simãw Pêtre mẽ Xiakre mẽ Juãw mẽ Andreja ma hkôt mra. Ahte hkôt mra nê mẽ kot Tĩrtũm mã amnhĩ jarênh xã hã ixkre grãnh par ã hkukja nê kãm:

4 —Kwa xà ãm hãmri koja mẽ ã ixkreja nhĩpêx anê? E aprĩ hã mẽ inhmã harê. Xà koja mẽ nhỹrmã kugrà nà xà koja mẽ tokyx ho anê? Kwa mẽmo koja we wjy ri tanhmã amnhĩ nhĩpêx to? Anê.

5-6 Hãmri nhũm mẽ kãm:

—Nà kot paj mẽ amã harê. Nom nhỹrmã mẽmoj piitã hapêx kaxyw tanhmã amnhĩ nhĩpêx to kumrêx kot paj mẽ amã harê ka mẽ inhma. Koja mẽ ohtõ nê mẽ apê ixkwjê hwyr mra nê hêx rom te pa ixte amnhĩ nhĩpêx pyrãk o amnhĩ nhĩpêx o pa. Nê tanhmã mẽ amã amnhĩ jarênh to nê mẽ amã: “E pa na pre Tirtũm mẽ awyr inhmê. Ixpê kaxkwa rũm ixwryk xwýnhnta na pa.” Anhỹr o mẽ akõt mẽ amã amnhĩ to hêx o pa. Nê mẽ amã: “E na pa mẽ ato amnhĩptar kaxyw mẽ awyr wry.” Anhỹr o mẽ amã amnhĩ jarê. Nom kêr ka mẽ ama nê ãm mẽ ama. Mẽ kot amnhĩ to hêx xwýnh na mẽ. Kormã akupýn ixpõx xà hã arĩgroja kormã.

7 —Nê koja mẽ nhỹri awry hã axpên par o pa. Nê mẽ atãã axpên par o pa. Nom kêr ka mẽ harênh ma nê ri tee ri tokyx mẽmoj piitã hapêx ã hkamnhĩx kêt nê. Mẽmoj piitã hapêx xà hã arĩgroja kormã.

8 —Nê koja mẽmoj piitã hapêx kaxyw nhũm ahpýnhã ri pika piitã hkõt mẽ pa xwýnh piitã pika hõ nhõ xwýnhjê kutã amnhĩ xunhwý nê axpu nê axpên pa.

—Nê koja pika piitã hkõt tanhmã mẽ à kuteja mẽ hamý nhũm mẽ amnhĩ xà htýx kãm hamak o pa. Nhũm nhỹri pika httertet týx nê. Nê nhỹhýnh pika hkwy kamã mẽ pa xwýnhjaja prãm xáj pikaprãr pa. Tã nom kormã mẽ kot amnhĩ xà htýx kãm hamak xà hkrax pix na ja. Te mẽnjaja pijagri kaxyw nê kormã õhy xà hpýnh pyrãk. Koja mẽmoj piitã hapêx kaxyw nê ã amnhĩ nhĩpêx anê.

9 —E pa hpãnhã mẽ kot Tirtũm mã amnhĩ jarênh xà hã ixkre grãnh par xwýr ri mẽmoj tanhmã kot hkukamã amnhĩ nhĩpêx to hã hã harê. Mẽ ate hã ixkukjêr xwýnhnta kot paj mẽ amã harê. Nà koja mẽ kãm ixkurê xwýnhjaja mẽ awyr mra nê ixtã mẽ apynê nê mẽ atomnuj nê. Nê ma mẽ pikuprõnh xà hã ixkre hwyr mẽ ato mra nê kamã mẽ kãm mẽ ato kapêr punuj nê nhũm mẽ kuma nê ma mẽ ato mra nê mẽ ajagjê. Mẽ ate ixkõt apa ho apa xwýnh ã ã mẽ anhipêx anê. Nê mẽ õ pahihtĩ hwyr mẽ ato mra nê mẽ kãm tanhmã mẽ ato kapêr punuj to. ¹⁰ Tã nom kwa kêr ka mẽ kutã akuhê nê mãmrĩ tãm mẽ kãm ijarênh o akuhê. ¹¹ Nom kêr ka mẽ kãm amnhĩ jarênh kukamã tee ri ajamaxpêr o ri amã mẽ uma hkêt nê akuhê. Rý mẽ ajamaxpêr o: “Héxta waa nê. Mẽ kot ixkukjêr ã arĩgrota ã tanhmã kot pa we ri mẽ kãm amnhĩ jarênh to?” Anhỹr o tee ri amnhĩ kukamã ajamaxpêr kêt nê. Koja Tirtũm Karõ tanhmã mẽ akra hto ka mẽ ý hã akatãt kõt tanhmã mẽ kãm amnhĩ jarênh to.

¹² —Nê mẽ atõ nê mẽ anhipêxã nê mẽ akrajaja koja mẽ ixtã mẽ atã amýnê nê ma pahĩ hwyr mẽ ato mra nê kãm mẽ ajarê nhũm mẽ kuma nê mẽ ajagjê nê mẽ akwýjê pa. ¹³ Koja mẽ piitã ixkõt mẽ akamã gryk nê ã kãm mẽ akurê ho pa anê. Nom mẽ kot ã mẽ anhipêx anhỹr mã tã kêr ka mẽ amnhĩ to htýx nê ixkaga hkêt nê. Mẽ kot mẽ apar tã ka mẽ kaxkwa kamã akupým atĩr kurê kumrêx. Hãmri nê mẽ kurom Tirtũm mẽ wa ixri atĩr tũm nê amex rãhã nê apa ho apa. Mẽ kot tanhmã mẽ ato htã mẽ apê akupým kaxkwa kamã atĩr tũm nê apa mã xwýnh jakamã kwa tee ri amnhĩ kukamã ajamaxpêr o ri apa hkêt nê. Anê.

Mẽ pahomnuj týx xwýnh maati hã harênh

Matêwre 24.15-28; Rukre 21.20-24; mããnên Sikũn Tesarõn 2.3-4; Apokariþ 13.11-17

14-16 Nhũm Jejus arĩ mẽ kãm kapêr nê mẽ kãm:

—Nê koja nhỹrmã kot mẽ atomnuj tỳx kumrêx xwỳnh maatija axtem nê Tirtũm mã amnhĩ jarênh xà hã ixkreja kamã amnhĩ xãm. Hãmri ka mẽ ja hã omu nê mẽ kot krĩ grành par mã ajamaxpêr kurê kumrêx. Koja ã amnhĩ nhĩpêx anê ka mẽ amỹm amnhĩ wỳr mẽ omu hãmri nê ajapôj nê ma aprôt nê amrar kurê kumrêx. Mẽ apê jar pika pê Jutej kamã mẽ apa xwỳnhjaja mẽ omu hãmri nê mẽ kot mẽ apar pymaj ma aprôt nê amrar kurê kumrêx. Hixêr prêk wỳr ajapôj nê aprôt nê ma mra. Nê jar Jerujarê nhô xwỳnhjaja kê mẽ umaj haxwỳja hapôj nê ma hprôt nê ma mra o mra. Nê kapôt ã ri mẽ pa xwỳnhjaja kê mẽ ê jamỹnh kaxyw akupỹm krĩ hwỳr gjêx kêt nê. ãm ma mẽ umaj hprôt nê mra o mra kurê kumrêx.

17 —Nê mẽ htujarô xwỳnhjaja nê mẽ hkra karàre xwỳnhjaja. Jajê pê koja mẽmoj omnuj tỳx nê. Tanhmã kot wem amnhĩ to nê hprôt tỳx? Nà pika ja kamã koja mẽ mex kêt nê. Mẽ kot amnhĩ tomnuj mỳrapê koja Tirtũm tanhmã mẽ homnuj tỳx to.

18-19 —Koja ã mẽmoj amnhĩ nhĩpêx anê hãmri nhũm mẽ piitã amnhĩ xà htỳx kãm hamak rũnh o pa. Tirtũm kot mẽ piitã mẽ ho kator krax rũm amnê mẽ pa xwỳnhjaja na mẽ kormã à htỳx kamã hamak rũnh kêt nê. Kormã amnhĩ xà kamã hamak krye. No nhỹrmã mẽ hprôt xà hã arĩgrota ã koja mẽ amnhĩ xà htỳx kamã hamak rax kumrêx.

—Tã akupỹn ixte mẽ awỳr ixwryk xà hã arĩgrota ã kot pa mẽmoj punuj o ijapêx pa ka mẽ axte ã mẽmoj kot anhỹr pumunh kêt nê. Nom kormã akupỹn ixwryk xwỳj ri kot kaj mẽ amnhĩ xà htỳx kamã ajamak o apa. Jakamã kêr ka mẽ ã amnhĩ nhĩpêx anhỹrja kukamã amnhĩ to Tirtũm wỳ nê kãm: “Pa Tirtũm. Kwa kê mẽmoj ã amnhĩ nhĩpêx anhỹr kaxyw hãmri kê amgrã pê ã amnhĩ nhĩpêx anê. Koja na pê ã amnhĩ nhĩpêx anê nhũm omnuj tỳx nê.” Anhỹr o amnhĩ to awỳ.

20 —Mẽ hprôt xà hã arĩgrota ã koja Tirtũm kãm mẽ apê hkrajaja mẽ atyk par pymaj mẽ anê mẽmo punuta ã arĩgro hkwy grã nê mẽ akukamã mẽ amã ho grêre. Koja mẽ akamã ukapri xà ã mẽ anê hipêx anê.

21 —Nê koja ã mẽmoj amnhĩ nhĩpêx anhỹr kaxyw hãmri nhũm mẽ hêx o mẽ pa xwỳnhjaja ma mẽ awỳr mra nê hêx rom tanhmã mẽ amã kapêr to nê mẽ amã: “E ota ra Tirtũm kot mẽ pakaxyw ãm xwỳnhta pôj. Kwa mẽ tokyx hwỳr mra nê omu nê hkôt ri apa.” Anhỹr o mẽ amã hêx. Hãmri nhũm mẽ hkwyjaja tee ri mẽ kuma nê mẽ amã: “Nà tãm kêt. Jar mẽ ixkamã na. E mẽ tokyx amnê hwỳr mãn mra nê omu.” Anhỹr o mẽ amã hêx o pa. Nom kêr ka mẽ ama nê ãm mẽ ama nê mẽ hkôt amrar kêt nê.

22-23 —E kwa mẽ inhma. Na pa ra ixpri hã mẽmoj kot ã amnhĩ nhĩpêx anhỹrja kukamã mẽ amã tanhmã harênh to. Tã kêr ka mẽ axkãm ajamak rom nê ri apa. Koja mẽ kot amnhĩ to hêx xwỳnhjaja axpên pãnhã mẽ awỳr mra nê mẽ amã kêp Tirtũm kot mẽ akaxyw ãm xwỳnh ã amnhĩ to hêx. Nê mẽ hkwyjaja kêp Tirtũm nhỹ hã kapêr jarênh xwỳnh ã amnhĩ to hêx. Hãmri nê aa mẽ kot mẽmoj pumunh kêt kwỳ ho anhỹr o pa. Te Tirtũm nhỹ hã kot ho anhỹr pyrãk nom hêx rom mẽ apê Tirtũm kot amnhĩm mẽ arênh xwỳnhjê nokupy r kaxyw ã amnhĩ nhĩpêx anhỹr o pa. Anê.

Akupỹn Jejus wryk xà hã arĩgro jarênh

Matêwre 24.29-31; Rukre 21.25-28; mãânênh Sikũn Pêtre 3.10; Apokarip 1.7, 19.11-16

24-25 Nhũm Jejus arĩ mẽ kãm kapêr nê mẽ kãm:

—Tã koja mẽ kot amnhĩ xà htỳx kamã hamak xà hã arĩgrota hapêx nhũm Tĩrtũm ã mẽmoj nhĩpêx anê.

Koja kaxkwa ho àk tỳx nê nhũm myyti ahtyk.

Nhũm mytwrỳre axte hirã hkêt nê.

Nhũm kanhêti piitã axrê nê rôrôk pa.

²⁶ Hãmri pa man akupỳn pika hwỳr wrỳ nhũm mẽ piitã ixwrỳk kãm ixpumu.

Kakrã kamã kot paj ixihỳtỳx o inhĩrã rax kãm akupỳn mẽ awỳr wrỳ. ²⁷ Hãmri

nê ma krĩ piitã hwỳr Tĩrtũm kapêr o mẽ wrỳk xwỳnhjê rê nhũm mẽ ma mra nê amnepêm ixte amnhĩ kaxyw mẽ axunhwỳr xwỳnh piitã ho akuprô nê akupỳn ixwrỳr mẽ ho mra. Anê.

Jejus kot mẽmo pĩ hpàr ã ejêp jarênh

²⁸ Nhũm Jejus arĩ mẽ kãm kapêr nê mẽ kãm:

—E ka mẽ pĩ hpàr mũj pumu. Na hte mẽmo mytwrỳ hã rã nhũm mẽ omu nê ô hkukamã hamaxpêr kurê kumrêx. ²⁹ Ja pyrã nê koja mẽmoj ã amnhĩ nhĩpêx anhỳr mẽ ka mẽ akupỳn mẽ awỳr ixwrỳk mã ajamaxpêr kurê kumrêx.

³⁰ Koja akupỳn ixpôx kêt ri ã mẽ kot mẽmoj kot amnhĩ nhĩpêx anhỳr pumunh xwỳnhjaja kormã piitã htyk par kêt ri pa akupỳn mẽ awỳr wrỳ.

³¹ —Nê koja nhỹrmã pika nê kaxkwa wa hapêx pa. Tã no ãm ixkapêr koja wa urak nê aa hapêx kêt nê. Koja ãm rãhã ho rãhã. Kot paj aa ihkjê ho tanhmã mênh to hkêt nê. Anê.

Mẽ pahte akupỳn Jejus wrỳk xà hã arĩgro pumunh kêt ã mẽ pajarênh

Matêwre 24.36-44; Rukre 12.37-40; mãânên Atrn 1.9-11; Wam Tesarôn 5.2;

Sikun Pêtre 3

³² Nhũm Jejus arĩ mẽ kãm kapêr nê mẽ kãm:

—Nom akupỳn ixwrỳk xà hã arĩgroja mẽ ate omunh kêt. Nê kaxkwa kamã Tĩrtũm kapêr o mẽ wrỳk xwỳnhjaja kot ja pumunh kêt. Nê pa ixpê Tĩrtũm Kra htã ijaxwỳja ixte ja hã amnhĩ pumunh kêt. ãm Mêpahpãm maatiya tapxipix kot ja pumunh.

³³ —Tã mẽ ate akupỳn ixwrỳk xà hã arĩgro pumunh kêt jakamã kwa kêr ka mẽ axkãm ajamak rom nê ri apa. Nê apkati mẽ amnhĩ wỳr ijapêr arĩt rãhã ho ri apa.

³⁴⁻³⁵ —E pa tanhmã mẽ amã akupỳn ixwrỳk xà hã arĩgro jarênh to ka mẽ inhma. Koja mẽhõ nhỹhỹm nojarêt hãmri nê kãm mẽ ãpênh xwỳnhjê mã mẽ ãpênh ã karõ nê òrkwỳ jamãr xwỳnh mã tanhmã kãm karõ hto. Hãmri nê òrkwỳ kahê xà jamãr xwỳnh mã kãm: “E kêr ka ixwakre kamã ijapêr arĩt rãhã ho ri apa.” Anê hãmri nê ma nhỹhỹm mō. Tã mẽ kot ijapêr rĩt rãhã ho mẽ pa xwỳnhjaja te kot ixkre kahê xà jamãr xwỳnh kot amnhĩ nhĩpêx pyrãk. Õ patrãwja akupỳn hpôx xà hã arĩgro hã omunh kêt jakamã na hte kahê xà jamãr rãhã ho pa. Koja apu axpêr kamãt nhũm akupỳn hpôx japêr. Rỳ kôt ã kamãt rỳ krãhyre kã nhũm akupỳn hpôx japêr. Rỳ kwỳhtyk nhũm akupỳn hpôx japêr. Tã urak nê mẽ ate akupỳn ixwrỳk xà hã arĩgro pumunh kêt jakamã kêr ka mẽ ijamãr rãhã ho ri apa. Jao ixkutêp inhmã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to rãhã nê. Ra ixte mẽ amã hã karõ xà hkôt. ³⁶ Kop ixkre kahê xà jamãr xwỳnhja tee ri ò patrãw kamã ama hãmri nê ra òtxwa nê htỳx òt o ỳr rôm nhũm haêr pê hwỳr hpôx ronhỹx ja kêp mex kêt nê. Ja pyrã nê kêr ka mẽ ixkutêp ixkôt amnhĩ nhĩpêx rãhã ho ri apa. Nom tee ri amnhĩ wỳr ixkãm ama hãmri nê axte inhmã ajamaxpêr kêt pê atỳx ri tanhmã amnhĩ tomnuj to ho apa hkêt nê.

³⁷—E ixte mẽ amã mẽmoj jarënhja na pa hte ixkwỳjê piitã mẽ kãm harë. Jakamã kwa kêr ka mẽ akupỳn ixwryk ã ijapêr arît rãhã ho ri apa. Anë. Nhũm pre ã Jejus amnhĩ kukamã mẽ kãm ujarënh anë.

14

Mẽ kot Jejus pĩr kukamã hamaxpêr ã mẽ harënh
Matêwre 26.1-5; Rukre 22.1-2; Juãw 11.45-53

¹ Tã nhũm Ijaew hkĩnhã ã arĩgro pê Pas wỳr apkati axkrut. Pas ã na hte mẽ ixpê Ijaewjaja amnepêm Tĩrtũm kot pika pê Ejit pê mẽ inhĩgêt nẽ mẽ ixpãmjê kator mã ijamaxpêr kaxyw axpên wỳr akuprõ nẽ hã ixkĩnh. Na pa htem arĩgroja mã: “Pas” anë. Nẽ harënh o: “Mẽ pahte pãw kaxkrit kêt kur ã arĩgro” anë. ² Jakamã nhũm mẽ inhõ patre krãhtũmjê mẽ Tĩrtũm kapêr tũm o mẽ ahkre xwỳnhjaja kãm Jejus pĩr prãm nẽ. Nom mẽ kãm hkõt kapêr mar o mẽ pa xwỳnhjê pyma nẽ. Nẽ tee ri hã amnhĩ jahkre nẽ axpên mã:

—Hêxta waa nẽ. Tanhmã kot puj wem ho nẽ kupiĩ? Kot puj mẽ pahkĩnh kãm tanhmã ho nhũm mẽ hkĩnh xwỳnhjaja hã mẽ pahpumu nẽ mẽ pakamã gryk tỳx nẽ. Pu mẽ hã axpu nẽ hã tanhmã axpên to. Jakamã kwa pu mẽ kormã tanhmã ho hkêt nẽ. Anë.

Mêhõ ni kot Jejus krã gregrer ã harënh
Matêwre 26.6-13; Rukre 7.36-50; Juãw 12.1-8

³ Rõm nhũm Jejus Simãw nhõrkwỳ kamã kormã apkur o nhỹ. Krĩ pê Petãn kamã. Simãwja na pre hkã kro xãpêr tỳx o pa nhũm Jejus akupỳn ho mex. Jakamã akupỳm õ krĩ hwỳr põj nẽ nhỹr apkur o nhỹ. Hãmri nhũm mẽhõ nija harënh ma nẽ mẽ hkuxwa xã hã kãx õ py nẽ ma hwỳr o tẽ. Nẽ mẽ hwỳr axã nẽ nhỹhỹnh kãx kahte nẽ mẽ hkuxwa xã ho hkrã gregrer pa. ⁴ Hãmri nhũm mẽ apkur o hkri xwỳnhjaja tee ri ã kot amnhĩ nhĩpêx anhỹr ã omu nẽ kamã gryk nẽ. Nẽ axpên mã:

—Tk. Kwa nã na hã mẽ hkuxwa xãta kapĩr par kumrêx. ⁵ Kop apu ma o htem nẽ ho wênẽ nẽ hpãnhã kãxpore ho rax kumrêx nẽ hamỳnh nẽ ho mẽ kêp amrakati xwỳnhjê nhĩpêx par nhỹx ja kãm mex nẽ. Mo na ri ã amnhĩ nhĩpêx anhỹr kêt nẽ?

Anë nẽ hã kãm akir. ⁶ Hãmri nhũm Jejus mẽ kuma nẽ mẽ kãm:

—Tk. Kwa mẽ kãm axãkêr kêt nẽ. ãm hãmri na ã inhĩpêx anë. ⁷ Mẽ kêp amrakati xwỳnhjaja koja mẽ arĩ mẽ akõt pa rãhã nẽ. Ka mẽ amã mẽmo arĩgro hã mẽ ho ajuta hprãm nẽ tanhmã mẽ ho ajuta hto nẽ mẽ kãm mẽmoj gõ. No pa kot paj ri mẽ akõt ixpa ka mẽ ixto mex ry ho apa hkêt nẽ. Kot paj tokyx mẽ are. ⁸ Ixtyk nhũm mẽ kot ijaxãr kukamã na ã ixkrã gregrer anë. ãm hãmri na ã inhĩpêx anë. ⁹ ãm hãmri na pa mẽ amã ja jarë. Koja mẽ krĩ piitã hkõt axpên mã ixte tanhmã mẽ anë amnhĩ nhĩpêx to hã ijarënh o pa nẽ mããnën kot ã inhĩpêx anhỹrja mããnën harënh o pa. Nhũm mẽ piitã kot tanhmã ixto mex to hã harënh ma. Anë.

Jut Kariot kot mẽ kãm Jejus ã ãmnhĩ kaxyw ã harënh
Matêwre 26.14-16; Rukre 22.3-6; Juãw 13.21-30

¹⁰ Tã nhũm Jut Kariotja. Jejus kõt mẽ pa ho mẽ pa xwỳnh pê 12 hõ na pre. Tã axtem nẽ Satanasti nhỹ hã ma patre krãhtũmjê hwỳr tẽ nẽ axtem nẽ tanhmã Jejus o mẽ mar to nẽ mẽ kãm:

—E ot pa mẽ amã Jejus jarënh o tẽ. Xã kot paj mẽ amã hã amỳnẽ ka mẽ hpãnhã inhãm amnhĩre nã? Anë.

11 Hāmri nhūm mē kuma nē hkīnh nē. Hāmri nē kām:

—Nà kot paj mē amā amnhīre. Anē.

Hāmri nhūm mē kuma nē kato nē ma tē nē Jejus pynēnh kaxyw htānopxar o hkôt ri pa.

Jejus kot ŷ hā kapēr o mē pa xwŷnhjē kutā apkur ā harēnh

Matēwre 26.17-19; Rukre 22.7-13

12 Tā nhūm arīgro pē Pas kato. Amnepēm mē inhīgētjaja na prem ôwēhti hkrare hkwy pa. Tirtūm kot ja hā mē omunh nē Ejit kām mē kām mē hkurē xwŷnhjē nhīhkra nē mē kator kaxyw na prem ā amnhī nhīpēx anē. Jakamā na pa htem arī mē ixpē mē hkanrēhā mē htāmnhwŷjaja Pas ā axpēn wŷr akuprō nē jam ijamaxpēr pē mē urāk nē ôwēhti hkrare hkwy hpa nē pāwti kaxkrit kēt kām kuku.

Jakamā nhūm Jejus kôt mē pa ho pa xwŷnh pē 12jaja Pas ā mē apkur xā hā Jejus kukja nē kām:

—Kwa nhŷri kot paj mē akutēp Pas ā mē panhō hā apē? Anē.

13 Hāmri nhūm mē kuma nē ja wa ho axkrut nē mē amnhī kukamā wa kumē nē wa kām:

—E wa ma Jerujarē hwŷr wa tē. Nē hwŷr axà nē mēhō myja pumunh kurē kumrēx. Nhūm amnhīm gō ru nē amnhī kre hā poti xām nē o tē ka wa omu nē hā ajēt nē ma ōrkwŷ hwŷr hkôt tē. 14 Hāmri nē ixkre nhō dōn pumu nē kām: “E Jejus na wa inhmē pa wa awŷr tē. Na awŷr pēr mēnh o: ‘Nhŷri kot paj we ixkôt ri mē pa ho pa xwŷnhjē mē Pas ā axpēn kutā apku?’ Anhŷr o na awŷr pēr mē.”

15 —Wa ā kām akapēr anē kē war ama nē war amā ōrkwŷ nhīmōk ā ixkre rax ō jahkre. Ra kamā kaxyw mē paxāpkur xā hā mēmoj piitāā. Ka wa omu nē māmri kamā mē ixkutēp mē panhō hā apē. Anē.

16 Hāmri nhūm wa kuma nē ma hwŷr tē. Nē krīm axà nē ra kot wa kām mēmoj jarēnh xā hkôt mēmoj piitā omu nē mē kutēp mē kām mēō hā apēnh o wa xa.

Jejus kot mēhō kot mē kām hā àmnēnh ā harēnh

Matēwre 26.20-25; Rukre 22.21-23; Juāw 13.21-30

17 Tā nhūm kamātre nhūm Jejus mē hkôt mē pa ho pa xwŷnhjaja wa hkôt mō. 18 Hāmri nē kŷxpē ixkreja wŷr api nē hwŷr agjē nē apkur kaxyw hkrī hpa nē kormā apkur o hkrī nhūm Jejus mē kām:

—E pa mē amā mēmoj jarē ka mē inhma nē amnhī krām haxàr tŷx nē. Kot kaj mē ixkutā axāpkur o akrī xwŷnhjē hō mē kām ixkurē xwŷnhjē mā ixtā amŷnē. Anē.

19 Hāmri nhūm mē tee ri kuma nē hkaprī htŷx nē. Nē axpēn pānhā amnhī tā hkukja nē kām:

—Kwa xā pa kot paj ā anhīpēx anē? Nà pa hkēt. Anē.

20 Hāmri nhūm mē kām:

—Nà mē apē 12jē hō kot kaj ā inhīpēx anē. Mē ate ixkutā guhkrax kām anhō pāwti ho mry kagō nhek o akrī xwŷnhjē hō kot kaj ixtā amŷnē. 21 Tirtūm kapēr ā kagà htūm kot ixkukamā harēnh xā hkôt koja mē tanhmā ixtō rax nē ixpī. Nom kot mē kām ixtā àmnēnh mā xwŷnhhta hēxta waa nē. Ā kot amnhī nhīpēx anhŷrja mŷrapē koja amnhī xā htŷx kām hamak rax kumrēx. Kop apu aa ō māmāj nhōxā hkre rūm kator kēt ronhŷx ja kām mex nē.

22 Anē nē kormā mē apkur o hkrī rōm nhūm pāwti hō py nē ho Tirtūm wŷ. Hāmri nē mē kām ho hkry nē mē piitā mē kām ōr pa nē mē kām:

—E na pa mẽ amã pãwti ho hkry nẽ mẽ amã kugõ. Ja pyrã nẽ koja mẽ ã inhĩpêx anẽ nẽ te ixto hkry hpar pyrãk o inhĩpêx pa amnhĩ xã htýx kamã ijamak kãm ty. Nom mẽ anẽ kot paj ty. E mẽ mãmri aku. Anẽ.

²³⁻²⁴ Nẽ hpãnhã wĩhti hã kop py nẽ mã ho anẽ nẽ Tĩrtũm mã harẽ. Hãmri nẽ mẽ kãm kugõ nẽ mẽ kãm:

—E mẽ kot ixpĩr xã hã arĩgrota ã koja ixkamrõ axkapĩ. Nom koja mẽ amarĩ ixpĩr nhũm amarĩ hpikapĩr kêt nẽ. ãm paa. Pa kot paj mẽ anẽ mẽ ãhram amnhĩ jaxã nhũm mẽ ã inhĩpêx anẽ. Koja ixkamrõ axkapĩ nhũm Tĩrtũm omu nẽ ixkukwak ri mẽ anẽ mẽ ate amnhĩ tomnuj piitã amnhĩ katut kõt rẽnh pa nẽ mẽ ato hkra. Ra amnepẽm kot ja hã amnhĩ jarẽnh xã hkõt. Jakamã e. Mẽ axpẽn pãnhã ixkamrõ pikapĩr mã ajamaxpẽr pẽ ixte mẽ amã kop kãm wĩhti nhõrta o akõm o axpẽn nhĩpêx. Anẽ.

Nhũm pre ã mẽ kãm amnhĩ jarẽnh anẽ nhũm mẽ piitã ho hkõm o axpẽn nhĩpêx. ²⁵ Hãmri nhũm mẽ kãm:

—ãm hãmri na pa mẽ amã amnhĩ jarẽ. Kot paj axte wĩhti ho ixkõm kêt rãhã nhýrmã Inhõ Papaj akupýn mẽ awýr inhmẽ. Hãmri pu mẽ ri kormã akupýn ixpõx xã hã arĩgrota ã pahkĩnh nẽ. Nom axtem tanhmã hã pahkĩnh to. Anẽ.

²⁶ Nhũm pre ã mẽ kãm kapẽr anẽ hãmri nhũm mẽ Tĩrtũm mã mex o mex ã gre hãmri nẽ hapõx pa nẽ ma hixêt pẽ Oriwẽhti hwýr mra.

Jejus kot Simãw Pẽtre hkukamã tanhmã harẽnh to

Matẽwre 26.31-35; Rukre 22.31-34; Juãw 13.36-38

²⁷ Tã nhũm Jejus hkõt mẽ pa ho pa xwýnhjẽ hkukamã tanhmã mẽ kãm ujarẽnh to nẽ mẽ kãm:

—E mẽ inhmã. Tĩrtũm kapẽr ã kagã htũm kot ã mẽ pajarẽnh kot anhýr.

Kot paj õwẽhti jamãr o pa xwýnhja pĩ hãmri nhũm õwẽhti hpigrãnh pa nẽ ma anhgrã nẽ ri mra.

Anhýr o te ixpẽ õwẽhti jamãr xwýnh nhũm mẽ apẽ õwẽhti pyrãk ã mẽ pajarẽnh. Tã kot puj mẽ ã amnhĩ nhĩpêx anẽ. ²⁸ Mẽ kot ixpĩr tã koja Tĩrtũm akupým ixto ixtĩr. Pa akupým ixtĩr nẽ ma mẽ akukamã pika pẽ Garirej wýr mõ. Kamã kot puj mẽ axte axpẽn pumu. Anẽ.

²⁹ Hãmri nhũm Simãw Pẽtre tee ri mẽ amnhĩ tã kuma nẽ kãm:

—Kwa nã. Ri ã mẽ ijarẽnh anhýr kêt nẽ Pahihti. Kot paj akaga hkêt nẽ. Jajaja koja anhgrã nẽ hprõt nẽ ma mrar japẽr no pa kot paj anhýr kêt nẽ. Anẽ.

³⁰ Hãmri nhũm kãm:

—Nã kot kaj anẽ Simãw Pẽtre. Koja apkati hkõt krãhyre hkãr kêt ri ka ra mẽ umaj ate ixkõt apa hkêt ã mẽ kãm amnhĩ tã axãprãr o axkrunẽpxi kãm ga. Kwa jam ajamaxpẽr týx nẽ. Anẽ.

³¹ Hãmri nhũm tee ri amnhĩ tã kuma kãm amnhĩ tã ãprãr kãm hihtýx nẽ kãm:

—Tk. Kwa nã. Kot paj ã amnhĩ nhĩpêx anhýr kêt nẽ. Koja mẽ tee akõt ixpĩr mã tã no pa ãm aa akaga hkêt kumrẽx. Kot paj akõt ixpa ho ixpa rãhã nẽ. Anẽ.

Hãmri nhũm hkõt mẽ pa ho mẽ pa xwýnh kwýjẽ piitã ã kãm amnhĩ jarẽnh anẽ.

Jejus kot Tĩrtũm mã amnhĩ jarẽnh

Matẽwre 26.36-46; Rukre 22.39-46

³² Tã nhũm Jejus ma nhýri mẽ kot kãm “Gesẽm” anhýr xwýnhja wýr hkõt mẽ pa ho pa xwýnhjẽ ho mõ. Hãmri nẽ mẽ kãm:

—E mẽ jar ixkutẽp akrĩ. Pa ma mũtũm tẽ nẽ Tĩrtũm mã amnhĩ jarẽ mãn. Anẽ.

³³ Hāmri nē amnhī kôt mē ho axkrunēpxi nē mē o mō. Simāw Pêtre mē Jepetew kra pijakrut pē Xiakre nē Juāwja nhūm amnhī kôt mē o mō. ³⁴ Hāmri nē amnhī kukamā mē kām hkurē xwýnhjaja kot tanhmā hipêx tota kukamā hamaxpēr o ra amnhī kamā kahak tỳx o ra hkaprī nē. Hāmri nē hkôt mē mrar xwýnhjē mā kām:

—Héxta waa nē. Na pa tee ri amnhī xà htỳx kamā ijamakja kukamā ijamaxpēr nē amnhī kamā ixkahak tỳx o ixkaprī nē. Te ra ixkaprīja kot ixpīr o mōr pyrāk. Jakamā e mē jar anohtỳx nē ixto Tirtūm wỳr o akrī kē tanhmā ixto pa mē kot tanhmā ixtoja kutā ixihỳtỳx nē. Anē.

³⁵ Hāmri nē mē kurūm htēm grire nē amnhī kamā kahak o Tirtūm mā amnhī jarēnh kaxyw htu mỳr pē htēm nē pikap nō nē kām:

³⁶ —Kwa Papaj. Héxta waa nē. Inhmā amnhī xà htỳx kām ijamak prām kêt kumrēx. Na pa tee ri amnhī kukamā ijamaxpēr nē amnhī kamā ixkahak tỳx nē. Jakamā kot kaj amā inhnē ja ho ajapêx prām nē māmri ho ajapêx nhūm mē kām ixkurē xwýnhjaja tanhmā ixto hkêt nē. Rỳ ko. Kot kaj amā mē kot tanhmā ixto hprām kē mē māmri tanhmā inhīpêx to. Nom pam inhmā hprām xà hkôt kêt.

³⁷ Anhỳr o Tirtūm mā amnhī jarē hāmri nē kànhmā xa nē akupỳm Simāw Pêtreja mē hwỳr tē nē mē omu nhūm mē ra htỳx gōr nē hikwỳ. Hāmri nhūm tee ri mē omu nē Simāw Pêtre mā kām:

—Kwa Simāw Pêtre. E mē hāmri akrā hapôj. Kwa wem anohtỳx grire nē ixkutêp amnhī to Inhō Papaj wỳr o akrī ³⁸ kē mē ixkôt tanhmā mē ato htā ka mē amā mē uma xàj ixkaga hkêt nē arī mē kutā amnhī to htỳx nē akuhê. Ā mē amā mē ate amnhī nhīpêx anhỳr prām nom kormā mē amā maa. Anē.

³⁹ Hāmri nē akupỳm tē nē axte Tirtūm mā tanhmā amnhī jarēnh to.

⁴⁰ Nē akupỳm mē hwỳr tē nē mē omu nhūm mē axte ôt pa nē hikwỳ. Nhūm tē nē tee ri mē omu hāmri nē tanhmā mē kām nē hkêt nē. Ām awjanā nē ma akupỳm tē nē axte Tirtūm mā amnhī jarē. ⁴¹⁻⁴² Hāmri nē akupỳm mē hwỳr tē nē mē kām:

—Kwa xàn ka mē arī gōr nē anhīkwỳ? E mē tokyx akrā hapôj. Na mē ra ixwỳr mrar nē kot ixpynēnh mā. Kōja mē tokyx ixkutā mē kot amnhī xunhwỳr xwýnhjaja mē kām ixtā amýnē. Ota ra kot ixtā mē kām ànnēnh xwýnhnta tē. E mē tokyx kànhmā akrī pu mē kutā mra. Anē.

Mē kot Jejus pynēnh ā mē harēnh

Matêwre 26.47-56; Rukre 22.47-53; Juāw 18.1-11

⁴³ Nhūm Jejus kormā mē kām kapēr o ām rāhā nhūm Jut Kariotja tē. Mē hkôt mē pa ho mē pa xwýnhjē hō htā nhūm ra amnhī kôt mē ohtō nē Jejus wỳr mē o tē nhūm mē wapohti nē kō jamý nē hkôt o mra. Patre krāhtūm mē Ijaew krāhtūmjē mē Tirtūm kapēr tūm o mē ahkre xwýnhjaja ra Jut kôt mē kurē nhūm mē man hkôt Jejusja wỳr mra. ⁴⁴ Na pre ra Jut Kariotja mē kām tanhmā amnhī jarēnh to nē mē kām:

—E kot paj nhỳri mē pahte unēnh mā xwýnhnta pumu nē hwỳr tē nē kahti hkôt kumý nē tanhmā kām ixkapēr to. Ka mē ixpumū nē hwỳr tē nē unē nē ma akupỳm o tē.

Anē hāmri nē ma hwỳr mē o tē. ⁴⁵ Nē Jejusja pumu nē hwỳr tē nē kām: “Pa mē ijahkre xwýnh.” Anē hāmri nē kahti hkôt kumý. ⁴⁶ Hāmri nhūm hkôt mē mrar xwýnhjaja omu nē Jejus wỳr mra nē unēnh kurē kumrēx. ⁴⁷ Hāmri nhūm Jejus kôt mē pa ho mē pa xwýnhjaja tee ri ja hā mē omu nhūm hōja ō wapo kapa nē patre maati mā àpēnh xwýnh kot mē hkôt htēm xwýnhnta mā wapo

ho apê. Nê kot ho hkrâ nhîpônã mã tã kuhpaw nê upôk rûm hamak nhîkjê krâhta. ⁴⁸⁻⁴⁹ Hâmri nhûm Jejus amnhî tã mã kot unênh xwýnhjê mã kãm:

—Kwa na pa pre apkati mẽ Tirtûm mã amnhî jarênh xà hã ixkre kamã mẽ kãm ixujarênh o ixpa ka prem tokyx ixpynênh kêt nê. Tã jarãhã te ixte amnhî tomnuj xwýnh pyrà nê ixwýr wapohti nê kô hã akapên nê ixwýr atêm rax nê. Nom ra mẽ ate tanhmã ixto kaxyw arîgro kator jakamã mẽ mãmri tanhmã amã ixto hprãm xà hkôt tanhmã ixto. Tirtûm kapêr ã kagã htûm kot mẽ akukamã ã mẽ ate inhîpêx anhýr ã mẽ ajarênh xà hkôt. Anê.

⁵⁰ Hâmri nhûm hkôt mẽ pa ho mẽ pa xwýnhjaja tee ri mẽ kot unênh ã mẽ omu hãmri nê mẽ umaj Jejus kaga nê ma hprôt pa nhûm ahte mẽ kuri xa. ⁵¹⁻⁵² Hâmri nhûm mẽ ma o tẽ. Nhûm kormã mêhõ nyw xwýnhja tee ri ja hã mẽ omu nê ma Jejus kôt tẽ. Nhûm mẽ amnhî kôt omu nê kot unênh kaxyw kahty xà hã kupy nhûm mẽ umaj mẽ ðhkra kamã kahty xãja re nê ma hkênh nê hprôt nê tẽn akunok.

Ijaew nhõ patre maati kot Jejus kujêr ã harênh

Matêwre 26.57-68; Rukre 22.63-71; Juãw 18.12-14, 18.19-24

⁵³ Tã nhûm mẽ ma mẽ õ patre maati nhõrkwy hwýr Jejus o tẽ. Hâmri nhûm patre krãhtûmjê mẽ Ijaew krãhtûmjê mẽ Tirtûm kapêr tûm o mẽ ahkre xwýnhjaja òrkwy hwýr Jejus ã akuprõ. ⁵⁴ Hâmri nhûm Simãw Pêtre mẽ hkôt tẽ nê mẽ hkôt patre maati nhõ kítare hwýr axã nê amým hã mẽ omunh o xa. Nhûm ra pôristijaja kítare kamã amnhîm kuto nê hã ànhunh o hkrî nhûm mẽ hwýr tẽ nê mẽ ðhkõ hã ànhunh o nhý.

⁵⁵⁻⁵⁶ Rõm nhûm ixkre kamã mẽ pikuprõnh xwýnhjaja tee ri Jejus ã krî nhõ xwýnhjê kujja nê mẽ kãm:

—E mẽ atõ na ka pre Jejus kot tanhmã amnhî tomnuj to hã omu? Mẽ atõ mẽ inhmã harê pa mẽ ama nê Rõm nhõ xwýnhjê nhîhkram haxã kê mẽ pamã kupî. Anê.

Hâmri nhûm mẽ axpên pãnhã tanhmã harênh to. Tanhmã kot amnhî tomnuj to hã harênh to htã nom ri ho hêx jakamã axpên kwým ri tanhmã ri harênh to nhûm mẽ tee ri mẽ kuma nê mẽ kãm:

—Tk. Kwa mẽ axpên kwým ri tanhmã harênh to hkêt nê. Axpên kôt mãn ri tanhmã mẽ inhmã harênh to. Anê.

⁵⁷ Hâmri nhûm mẽ hkwyjaja kãnhmã kuhê nê axpên kôt tanhmã ho hêx to nê mẽ kãm:

⁵⁸ —Nã kot paj mẽ amã tanhmã kot amnhî nhîpêx to hã harê. Na pa prem ã kapêr anhýr ã kuma. Na pre tanhmã Tirtûm mã amnhî jarênh xà hã ixkreta jarênh to nê harênh o: “Kot paj ixkreja grãnh pa hãmri nê ixtã apkati axkrunêpxi nê akupým hipêx. Nom kot paj amnhî nhîhkra ho hipêx kêt nê.” Anhýr ã ã amnhî jarênh anê pa mẽ kuma.

⁵⁹ Anhýr o harênh tã nom axpên kôt harênh kêt nê. Arî axpên kwým ri harê. ⁶⁰ Hâmri nhûm mẽõ patre maati tee ri mẽ kot tanhmã ho kapêr toja ma nê mẽ aptãr tûmjê noo mã kãnhmã xa nê Jejus mã kãm:

—E na ka ra mẽ kot ã ajarênh anhýrja ma. Xã kot kaj tanhmã mẽ inhmã amnhî tã axãprãr to hkêt nê? Xã ãm hãmri na mẽ ajarê? E kwa mẽ inhmã tanhmã amnhî jarênh to. Anê.

⁶¹ No nhûm akryk xa nê tanhmã kãm nê hkêt nê. Hãmri nhûm tee ri ã kot amnhî nhîpêx anhýr ã omu nê axte kãm:

—Kwa mẽ inhmã amnhî jarê. Xã apê Tirtûm Kra na ka? Xã ka na apê Tirtûm kot mẽ ixwýr amênh xwýnh na ka? Anê.

62 Hāmri nhūm tā kām amnhī jarē nē kām:

–Tỳ. Ixpê tāmta na pa. Ra mē ate jarāhā tanhmā ijarēnh to kaxyw apikuprōnh tā nom kot paj nhỹrmā mē kamjaja tanhmā mē ajarēnh to ka mē amnhī tā ixpumu. Kot kaj mē Tirtūm kot mē ato amnhīptār xā kutā akrī hāmri pa hwỹr tē nē ĩhkō hā nhỹ. Kakrā kamā kot paj hwỹr tē nē ĩhkō hā nhỹ hāmri nē ŷ hā tanhmā mē ajarēnh to ka mē amnhī tā ixpumu. Anē.

63-64 Hāmri nhūm tee ri ā kot amnhī jarēnh anhỹrja ā kuma nē gryk xàj amnhī xē kaxō nē mē àptār tūmjē mā kām:

–Kwa mo kaxyw kot puj mē axte ri ho tanhmā kot amnhī tomnuj to hā harēnh xwỹnhjē hō japêr? Ra tām kot amnhī pē Tirtūm Kra hā amnhī to hēx nhūm mē pahte pajamak o mar kēnā. E tanhmā kot puj mē ho? Anē.

Hāmri nhūm mē kām:

–Nā kot puj mē kupī. Ra htyk mā tām kēnā. E kwa tokyx pu mē ma Rōm nhō pahihī hwỹr o tē kē mē pamā hā amỹnē kē mē kupī. Anē.

65 Hāmri nhūm mē hipēx kati rax nē. Nē hkuk kuhtō nē hpānhā no hpro nē htak nē kām:

–E mē kot atak xwỹnhjē nhīxi jarē. Apē Tirtūm Kra hā ate amnhī jarēnh jakamā mǎn urāk nē axāhpumunh tỳx. Jakamā e mē hixi jarē. Anē.

Nhūm prem ā hipēx anē hāmri nē pōristijē nhīhkram haxā nhūm mē htak rax o kuhē.

Simāw Pêtre kot Jesus kōt pa hkēt ā kot amnhī jarēnh

Matēwre 26.60-75; Rukre 22.54-62; Juāw 18.15-18, 18.25-27

66-67 Rōm nhūm Simāw Pêtre arī kītare kamā mē ĩhkō hā ànhunh o nhỹ. Hāmri nhūm mēō patre maati mā àpēnh xwỹnh nitita mē hwỹr kato nē xa. Hāmri nē hirā kamā hprī hā Simāw Pêtre pumu nē omunh mex kurē kumrēx nē kām:

–Xē pēr apē Najare nhō xwỹnh Jesus kōt mē pa ho mē pa xwỹnhjē hō na ka. Anē.

68 Hāmri nhūm tee ri kuma nē ra kām ma nē. Nē kām amnhī tā aprā nē kām:

–Tk. Kokỹ. Ixte mēhō my ata pumunhre hā. Anē.

Hāmri nē kànhmā xa nē ma tē nē kītare hwỹr kahē hkōt ā mē hkàx ā ahte xa nhūm krāhyre kà. 69 Nē gaa nhūm hpānhā mē kām àpēnh xwỹnhjē hōja omu nē hā mē kām:

–Xē ma àm hāmri na harē. Kōt ri mē pa xwỹnhjē hō na pēr. Anē.

70 Hāmri nhūm amnhī tā kuma nē kām:

–Tk. Kwa nā. Mē ri ā amnhī krā hkōt ri ixto axēx anhỹr kēt nē. Aa ixte mēhō ata pumunh kēt kumrēx. Anē.

Hāmri nhūm mē hkwỹja gaa nē kē axte hprī hā omu nē kām:

–Kwa àm hāmri na mē ajarē. Apē Jesus hkwỹ na ka. Ajaxwỹja apē Garirej nhō xwỹnh kēnā. Anē.

71 Hāmri nhūm tee ri mē kuma nē kām ma htỳx nē. Hāmri nē mē kām:

–Kwa nā. Na pa Tirtūm noo mā mē amā amnhī jarē. Kot paj amnhī to ixēx japêr nhūm inhma nē hā tanhmā ixto. Nā uràn ixpê Garirej nhō xwỹnhre hā. Ixte mēhō mǷj pumunh kēt kumrēx tā ka mē xatā axpēn kōt ixte hkōt ixpa ho ixpa xwỹnh ā ixkamnhīx o xa.

Anhỹr o ra mē kām amnhī tā aprār o axkrunēpxi. 72 Hāmri nhūm axte krāhyre kà. Jao ra hkār o axkrut. Hāmri nhūm Simāw Pêtre kuma nē Jesus kot ra hkukamā ā amnhī nhīpēx anhỹr ā harēnhja mā hamaxpēr kurē kumrēx. Krāhyre kormā hkār o axkrut kēt ri kot mē kām amnhī tā àprār o axkrunēpxi hā harēnhja mā hamaxpēr. Hāmri nē ra kànhmā hakry hpar o tē nē hkaprī htỳx kumrēx. Hāmri nē tee ri amnhī kukamā hamaxpēr nē amnhī mā:

—Hêxta waa nê. Ām hāmri na pre Jejus ijarê. Tã pa kot ijarênh xà hkôt ã amnhî nhîpêx anê. Kwa mo na pa axtem nê ã mē kām amnhî to ixêx anê? Anê hāmri nê hkaprî xaj mÿr rax nê.

15

Pirat kot Jejus kujjêr ã harênh

Matêwre 27.1-2, 27.11-14; Rukre 23.1-5; Juãw 18.28-38

¹ Tã nhũm myt kato nhũm mē axte Jejus ã axpên wÿr akuprô. Patre krãhtũmjê mē Ijaew krãhtũmjê mē Tirtũm kapêr tũm o mē ahkre xwÿnhjê mē Ijaew nhô juistijaja nhũm mē piitã hã akuprô. Hãmri nê pôristi mã anê nhũm mē Jejus pa hpre nhũm mē ma Rôm nhô xwÿnhjê nhô pahi Pirat wÿr o tẽ. Piratja na pre hte Rôm nhô xwÿnhjê nhô pahi Sesti nhÿ hã Ijaew o amnhĩptãr o pa nhũm prem ma hwÿr o tẽ. ² Hãmri nê kutã ãm nê tanhmã kãm harênh to nê kãm:

—E ot pa mē awÿr jahti ho tẽ. Na hte mē inhmã hêx rũnh o pa. Mē ixte Pahihti Sesti kapêr kwÿm ri amnhî nhîpêx prãm xaj tanhmã mē inhmã hêx to. Nê axtem nê mē ixte Sesti mã kãxpore hkwy nhôr kêt ã mē inhmã karô. Nê Tirtũm kot mē ixkaxyw kêp mē inhô pahi hã ãm ã amnhî jarênh o pa. Na hte ã mē inhmã amnhî to hêx anhÿr o pa. Anê.

Hãmri nhũm Pirat mē kuma nê Jejus pumu nê tanhmã hkujjêr to nê kãm:

—E inhmã amnhî jarê. Xà ãm hãmri na mē ã ajarênh anê nã? Xà apê Ijaew nhô pahi na ka? Xà ka na htem amnhî wÿr akãm hamak o pa? Anê.

Hãmri nhũm kãm:

—Tÿ. Nã ãm hãmri na ka ã ijarênh anê. Anê.

³ Hãmri nhũm patre krãhtũmjaja tanhmã kãm ho kapêr to. ⁴ Nhũm mē kuma nê axte hkukja nê kãm:

—Kwa na mē ã ajarênh anê ka mē ama nê ãm mē ama nê inhmã tanhmã amnhî tã axaprãr to hkêt nê. Anê.

⁵ Nom nhũm Jejus ãm akryk xa nê tanhmã axte kãm nê hkêt nê. Jakamã nhũm Pirat tee ri omunh pê hamaxpêr o nhÿ.

Pirat kot Jejus pÿr ã ãmnênh ã harênh

Matêwre 27.15-26; Rukre 23.13-25; Juãw 18.39-19.16

⁶ Na pre hte pahi Pirat arĩgro pê Pasja ã Ijaewjaja kãm hprãm xà hkôt mē hagjênh xwÿnhjê ho hpÿnh nê mē kãm ure. ⁷⁻¹⁰ Jakamã nhũm Ijaew kwÿjaja hwÿr mra nê kãm:

—Pa. Kwa xà kot kaj jarãhã mē inhmã mē hagjênh xwÿnhjê hõ mã anhũre nã? Anê.

Hãmri nhũm mē kuma nê hamaxpêr o:

—E paj Jejus ã mē kuma nê kãm inhũre. Mē piitã mē kãm kapêr mar prãm nhũm mēô patre krãhtũmjaja pix kot mē hkôt kamã gryk nê ã ixwÿr o mrrar anhÿr kênã. Anê.

Hãmri nê mē kãm:

—Tÿ. Nã kot paj mē amã hõm inhũre. Kwa xà kot pa mē amã mē anhô “pahihti” jarênhja mã inhũre nã? Anê.

¹¹ Hãmri nhũm patre krãhtũmjaja tee ri kuma nê mē kãm:

—Kwa mē kãm anê kê Parapas mã mãn ure. Anê.

Hãmri nhũm mē kuma nê Pirat mã kãm:

—Nã Jejus mã anhũrer kêt nê. Parapas mã mãn anhũre. Anê.

¹² Hãmri nhũm mē kãm:

—No mẽ ate mẽ anhõ pahi hã harënh xwỳnhnta? Tanhmã kot paj ho? Anë.

¹³ Hãmri nhũm mẽ àmra kamã kãm hã amỳnë nẽ kãm:

—Kwa pĩ kahpa hã anhõ kê ty. Anë.

¹⁴ Hãmri nhũm tee ri mẽ kuma nẽ mẽ kãm:

—Tk. Kwa na. Tanhmã kot amnhĩ tomnuj tore hã kot pa ã hipëx anë.

Anhỹr tã nhũm mẽ xatã anhĩpê kãm kapër kãm hihtỳx nẽ kãm:

—Kwa pĩ kahpa hã mãn anhõ kê ty. Tokyx ã mẽ inhmã hipëx anë.

Anhỹr o kuhê. Kàx pê kãm anhỹr o kuhê. ¹⁵ Nhũm tee ri mẽ kuma hãmri nẽ mẽ kãm hprãm xà hkõt mẽ kãm Parapas mã ure. Nẽ pòristi hkwỳjê mã Jesus ã amỳnë nẽ mẽ kãm:

—Tõe. Mẽ mamrĩ hwỳr tẽ nẽ htak hãmri nẽ kapõt ã mẽ hpar xà hã pika hwỳr o tẽ nẽ pĩ kahpa hã anhõ. Anë.

Mẽ kot Jesus tak ã mẽ harënh

Matêwre 27.27-32; Juãw 19.2-3

¹⁶ Tã nhũm pòristijaja akupỳm ixkreja wỳr Jesus o axà nẽ amnhĩ wỳr hkwỳjê hã karõ nhũm mẽ hwỳr agjê nẽ Jesus ã akuprõ. ¹⁷ Hãmri nẽ kêp pahi hã hpër o pikënh kaxyw kãm pahi hã mẽ ahkà nhĩpëx nẽ hkrãm haxà. Nom axtem nẽ akunĩ kamã mẽmo mrõ nhĩ te kot ronh kanëre pyræk xwỳnhja nhũm mẽ kãm hikàx nẽ hkrãm haxà. Hãmri nẽ kêp ê kapa nẽ pahi hã mẽ ê kamrêk õ py nẽ kãm haxà. ¹⁸ Hãmri nẽ kãm:

—E apê Ijaewjê nhõ pahi na ka. Anë.

¹⁹ Hãmri nẽ xatã axpën pãnhã hwỳr mra nẽ pĩ ho hkrãx pê htak nẽ hkuk kuhtõ nẽ hã hpër o pikënh pê hã hpijaam pyrã nẽ kutã hkõn krã ho hkrĩ.

²⁰ Hãmri nẽ kêp pahi xê kapa nẽ akupỳm kãm ê jaxà nẽ pĩ kahpa hã nhõr kaxyw ma o kato nẽ o tẽ.

²¹ Nom nhũm ra hirot tỳx nẽ nhũm mẽ tee ri omu hãmri nẽ mẽhõ kot ho ajuta kaxyw mẽ kot hkõt omunh o mõr xwỳnhjê kapi ho xa. Hãmri nẽ Sirën nhõ xwỳnh Simãw hkã htykreja pumu. Aresãn mẽ Rupti wa hipëexà na pre. Nhũm htỳx hamakêtcati nẽ mẽ kutã krĩm tẽ. Hãmri nhũm mẽ haê nẽ unë nẽ kãm Jesus o ajuta kaxyw hã karõ nhũm kãm pĩ kahpaja mỳ nẽ mẽ hkõt o tẽ.

Mẽ kot pĩ kahpa hã Jesus nhõr ã mẽ harënh

Matêwre 27.33-44; Rukre 23.33-43; Juãw 19.17-27

²² Nhũm mẽ ra kën nhĩxët te kot mẽ hkrã hi pyræk xwỳnhja wỳr Jesus o pøj. Mẽ kot kãm “Korkot” anhỹr xwỳnhja wỳr. Mẽ pakapër kãm na htem Korkotja jarënh o: “Mẽ hkrã hi xà” anë. Jakamã nhũm mẽ ra hwỳr o pøj. ²³ Hãmri nẽ kot pĩ kahpa hã nhõr kaxyw wĩhti hkwỳ ho mẽ mẽmo mẽhkanexà pê mĩra ho ahkã. Kot ho kôm nẽ amnhĩ xà htỳx kãm hamak kêt kaxyw hipëx nẽ kãm kugõ nom nhũm hkaga nẽ ho hkôm kêt nẽ. ²⁴⁻²⁶ Hãmri nhũm myt kaxkwa nhĩpøk wỳr tẽ nhũm mẽ pĩ kahpata ã Jesus xi nẽ prek o ìhkra ho htỳx nẽ hpar o htỳx. Nẽ hpãnhã kaxyw kakwỳ nẽ kãnhmã pĩ kahpa jarĩ nẽ kre kamã ãm nẽ hity hpa. Nhũm Jesus kỳx pê amnhĩ xà htỳx kumrëx kamã hamak o ajêt. Nhũm pòristi hõja tẽ nẽ tapti hõ py nẽ hã kagã ho:

IJAEWJÊ NHÕ PAHI NA JA

Hãmri nẽ Jesus wỳr ho api nẽ mỳ ri kunhõ. Hãmri nhũm hparpê pòristi hkwỳja axpën mã ê hkwỳ ho hpigrành kaxyw hã kënre ho jõka ho hkrĩ.

²⁷⁻²⁸ Tã nhũm mẽ wa kot amnhĩ tomnuj xwỳnh wa ho axkrut nẽ mã wa ho anë nẽ. Nẽ pĩ kahpa hã prek o wa ìhkra ho htỳx nẽ wa hpar o htỳx hãmri nẽ akutã ho Jesus nhĩjê nhũm wa ajêt.

²⁹ Hāmri nhūm mē kot omunh mā mrar xwýnhjaja Jejus pumu nē hā hpēr o pikēnh punuj nē hkrā ho apé nē kām:

—Kwa na ka pre ate Tirtūm mā amnhī jarēnh xà hā ixkre grānh par nē atā apkati axkrunēpxi nē akupým hipēx par ā amnhī jarēnh o apa. Nē axāhpumunh o axāhpumunh ā amnhī jarēnh o apa. ³⁰ Jakamā e kwa amnhī kapa nē wrý pa mē ja hā apumu. E kwa tokyx. Anē.

³¹ Nē patre krāhtūmjē mē Tirtūm kapēr tūm o mē ahkre xwýnhjaja piitā hwýr mra nē hā hpēr o pikēnh o kuhê. Nē axpēn mā kapēr o:

—E jahti na xep pre mē kamā ukapri ho pa nē tanhmā mē ho ajuta hto ho pa. Tā tām tanhmā amnhī to nē wrýk kēt nē. ³² Kwa pu mē arī pakuhê nē kot amnhī kaxàr nē wrýk kām omu. Koja wrý pu mē omu nē kēp mē panhō pahihti hā hkôt pajamaxpēr kurē kumrēx. E tokyx wrý Jejus pa mē awrýk kām apumu. Na kot kaj awrýk rax nē. Anē.

Hāmri nhūm akutā wa kot hijē nē jēt xwýnh wa haxwýja kām kapēr punuj o ajēt.

Jejus htyk ā harēnh

Matēwre 27.45-46; Rukre 23.44-49; Juāw 19.28-30

³³ Tā nhūm ra kaxkwa nhīpôk ri myt nhýr mē nhūm te kamāt pyrāk. Nhūm kamāt kô rax kumrēx o ra hā awry mē nhūm akupým myt katēr o mō. ³⁴ Hāmri nhūm Jejus àmra kamā Tirtūm mā kapēr nē kām:

—Inhō Tirtūm inhō Tirtūm. Kwa mōn ka ixkaga? Anē.

Nom kapēr kām kapēr o:

—Eri Eri rāmā sapatani. Anē.

³⁵ Hāmri nhūm mē kot mar o kuhê xwýnhjaja kot Eri hā harēnh ma nē htýx ho finat Eris mā kapēr ā hkamnhīx. ³⁶ Hāmri nhūm ja hprôt nē mēmo rereeti py nē pī ho hkanhwý nē o tē nē ho wīhti nhek nē Jejus wýr o tē nē kot hkaôr kaxyw kām kupē. Hāmri nē hkwýjē mā kām:

—E hāmri pu mē jar hkāx ā pakuhê nē Eris jamā mán. Koja kuma nē hwýr tē nē o wrý nà? Anē.

³⁷ Nom nhūm Jejus ra htyk kaxyw nē àmra htýx nē ty.

³⁸ Hāmri nhūm Tirtūm mā amnhī jarēnh xà hā ixkre kamā hakwakre hā kupēxēja axkjē nē amnhī kahê xà mēnh kurē kumrēx. Utī rax tā kýj rūm ahpar mā axkjē nē amnhī kahê xà mē. Te Jejus htyk o mē pahte hkôt amnhī xunhwýr xwýnhjē mā Tirtūm wýr pry jakwa kre kahê xà mēnh pyrāk o ā amnhī kaxōnh anē. ³⁹ Nhūm pôristi krāhtūmjē hōja Jejus parpē kutā htyk kām omunh o xa. Hāmri nē tee ri omu nē hamaxpēr o:

—Hēxta waa nē. Ām hāmri na pre hte kēp Tirtūm Kra hā amnhī jarēnh o pa. Tā pa mē amarī kupī. Anē.

⁴⁰⁻⁴¹ Rôm nhūm mēni kwýjaja amým htyk kām omunh o kuhê. Na pre htem Garirej kamā Jejus mē hkôt mē pa ho mē pa xwýnhjē mā mē apkur xà hā àpēnh o mē hkôt pa nē mē hkôt Jerujarē hwýr mō. Marir Matarēn nē Xiakre mē Jojes wa katorxà Marirja. Nē Sarome. Nē määnēn mēni hkwýjaja nhūm mē amým Jejus htyk kām omunh o kuhê.

Mē kot Jejus jaxàr ā harēnh

Matēwre 27.57-61; Rukre 23.50-56; Juāw 19.38-42

⁴² Nhūm prem arīgro pē sēsta hā Jejus pī nhūm ra amýkry htýx nē. Sap kukamā na pre htem Ijaewjaja amnhīm apkur xà hā mēō nhīpēx pa nhūm sap kato nhūm mēmoj to anhýr kēt nē. ⁴³ Jakamā nhūm Juje hō pē Arimatej

nhō xwŷnhja. Kêp Ijaewjê nhō juisti hō na pre. Nhũm mẽ piitã kãm hkĩnh nê axpên mã mex o mex ã harênh o pa. Na pre Tirtũm kot mẽ pahwŷr Jejus mênh kôt hamaxpêr o pa. Tã Jejus htyk ã omu hãmri nê hamaxpêr o:

—E pa ma pahĩ Pirat wŷr tẽ nê Jejus nhĩ hã kuwŷ. Inhmã uma htã kot paj ma hwŷr tẽ nê hã kuwŷ kê inhmã kugō pa ma o tẽ nê tokyx haxà. Kot paj ho anhŷr tokyx anhŷr kêt nhũm mẽ panhō arĩgromnu pẽ sapja wŷr ra myt axà hãmri pa haxàr kêt nê.

Anhŷr o hamaxpêr nê ma Pirat wŷr tẽ nê hã kuwŷ. ⁴⁴ Hãmri nhũm amnhĩ jaêr pẽ ra htyk ã harênh ma nê amnhĩ wŷr pôristi krãhtũmjê hō hã karō nê hã hkukja nê kãm:

—Kwa xà na ra Jejus ty? Anê.

Hãmri nhũm kãm:

—Tŷ na ra ty. Anê.

⁴⁵ Hãmri nhũm kuma nê Juje mã kãm:

—Tôe. Mamrĩ ma o tẽ nê haxà. Anê.

⁴⁶ Hãmri nhũm kuma nê akupŷm Jejus wŷr tẽ nê pôristi mã anê nhũm mẽ kãm ho wrŷ. Nhũm kumŷ nê kupêxê ho hkupu hpa nê o tẽ nê kên kre kakwŷnh kãm haxà. Hãmri nê kên rax o hitom mex nê ma akupŷm krĩm tẽ. ⁴⁷ Nhũm Marir Matarên mẽ Juje katorxà Marir ôja wa ma hkôt tẽ nê kot haxàr kãm omunh o xa. Kot mẽ hkuxwa xà ho gregrer kêt rãhã haxàr kãm omu.

16

Jejus akupŷm htĩr ã harênh

Matêwre 28.1-10; Rukre 24.1-12; Juãw 20.1-10

¹⁻² Tã nhũm apkati. Nom nhũm ra mẽ inhō arĩgromnu pẽ sap kator jakamã nhũm mẽ kormã akupŷm kênkreta wŷr mrrar kêt nê. Hãmri arĩgro mex jamãr pẽ kôkôt o hkrĩ. Hãmri nhũm axte apkati nhũm tãmĩk nhũm ra mẽ inhō arĩgromnu hapêx nhũm Marir Matarên mẽ Sarome mẽ Xiakre katorxà Marirja mẽ ma akupŷm kênkreta wŷr mra. Kormã kwŷhtãã. Kormã myt kator o mōr mẽ nhũm mẽ kãnhmã hkrĩ hãmri nê mẽ kot Jejus gregrer kaxyw mẽ hkuxwa xà hkwy jamŷ nê ma hwŷr o mra. ³ Hãmri nê kormã mōr ri tee ri amnhĩ kukamã hamaxpêr nê axpên mã:

—Xê gàu nê. Mêhō koja mẽ pamã nhãm kênkre nê hitom raxta xãm pu mẽ Jejus wŷr agjê nê gregrer? Utĩ rax kumrêx kênã. Anê.

⁴ Hãmri nê hwŷr pōj nê omu nhũm ra hitom xàja kàx ã nõ nhũm mẽ tee ri omu. Utĩ rax tã ra kàx ã nõ. ⁵ Hãmri nhũm mẽ kênkre hwŷr agjê nê upók rũm mêhō nyw pumu. Nhũm ê jakajre kamã nhŷ nhũm mẽ amnhĩ jaêr pẽ omu nê tee ri hamaxpêr. ⁶ Hãmri nhũm mẽ kãm:

—Kwa mẽ amã ma hkêt nê. Mẽ ate Najare nhō xwŷnh pẽ Jejus pumunh kaxyw na ka mẽ mra. Mẽ kot pĩ kahpa hã nhôr xwŷnhhta. Nom jar amrakati. Na ra Tirtũm akupŷm ho htĩr. E mẽ kam nê amnê agjê nê ano ho nõr xà kaprŷ pumu ⁷ nê tokyx ma akupŷm mra nê hkôt mẽ pa ho pa xwŷnhjê mã harê. Kojã ma Jejus mẽ akukamã akupŷm Garirej wŷr mō. Garirej kamã kot kaj mẽ axte axpên pumu. Ra kot mẽ amã amnhĩ jarênh xà hkôt. Kwa mẽ tokyx ma akupŷm mẽ hwŷr mra. Nê kwa kê Simãw Pêtreja harênh mar mex nê. Anê.

⁸ Hãmri nhũm mẽ kuma nê awjanã nê ma akupŷm hprôt. Nê tee ri hamaxpêr nê kãm ma xàj htertet tŷx jakamã kormã nhãm mêhō mã harênh kêt nê.

*Jejus kot Marir Matarēn wỳr kator ā harēnh
Juāw 20.11-18*

⁹ Nhūm semān nyw mā àr xà hā arīgro pē tōmīkja ā nhūm Jejus akupỳm htīr. Hāmri nē Marir Matarēn kumrēx wỳr kato. Kot nē mēkarōmnuti ho 7 nē nē hanor xwỳnhta kumrēx wỳr kato. ¹⁰ Hāmri nhūm akupỳm htīr kām omu nē hkīnh tỳx kumrēx. Nē ma akupỳm tē nē Jejus krāmnhwỳjē mā harē. Nhūm mē hkaprī nē mỳr o hkrī nhūm mē hwỳr axà nē mē omu nē mē kām:

¹¹ — Xē mē amỳr kēt nē. Na ra Jejus akupỳm htīr nē ham ixwỳr kato pa inhno ho omu. Xē mē hāmri axte amỳr kēt nē.

Anhỳr tã nom nhūm mē htỳx ho amnhī krã hkôt kot ri ā harēnh anhỳr ā hkamnhīx jakamã kuma nē ãm kuma.

*Jejus kot hkwỳjē hwỳr kator ā harēnh
Rukre 24.13-35*

¹² Tã nhūm Jejus axte ja wa hwỳr kato. Kôt mē pa ho pa xwỳnh wa ho axkrut nē wa hwỳr kato. Na pre wa Jerujarē rūm kato nē akupỳm wa ò krī hwỳr mōr mē nhūm wa hwỳr kato. Nom axtem tanhmã amnhī nhīpēx to nē wa hwỳr kator jakamã nhūm wa tokyx hprī hã kēp Jejus ā omunh kēt nē. ¹³ Tã kēp Jejus ā omu hāmri nē akupỳm Jerujarē hwỳr mō nē hkwỳjē mā harēnh kuré kumrēx. Nom nhūm mē wa kuma nē ãm wa kuma nē akupỳm htīr kôt hamaxpēr kēt nē.

*Jejus kot hkwỳjē mã mēmoj tã karō hã harēnh
Matēwre 28.18-20; Rukre 24.44-49; Juāw 20.19-23; mãānēn Atre 1.6-8*

¹⁴ Tã nhūm Jejus tã hkôt mē pa ho mē pa xwỳnh pē 11 wỳr kato nhūm mē kamã no pyma nē hkīnh tỳx nē omunh o kuhē. Hāmri nhūm mē kām:

— Kwa hēxta waa nē. Marir Matarēn mē akwỳta mē kot akupỳm ixhīr kām ixpumunh nē mē amã ijarēnh tã ka mē ama nē ãm mē ama. Pēr ãm mē akrà hīhtỳx jakamã na ka mē ama nē mē hkôt ajamaxpēr kēt nē. Anē.

¹⁵ Hāmri nē mē kot tanhmã kām amnhī nhīpēx to ho pa hã mē kām karō nē mē kām:

— E kēr ka mē ma krī piitã hkôt mē kām ijarēnh o ri mē hkôt apa. Ixte tanhmã mē nē amnhī nhīpēx toja ka mē aprī hã mē kām ijarēnh o ri mē hkôt apa. ¹⁶ Nē mē kot mē akapēr mar nē amnhī kaxyw ixkôt hamaxpēr xwỳnhjaja kēr ka mē hkrã kumrã nhūm mē nhỳrmã Tirtūm mē wa ixri htīr tūm nē mex rãhã nē pa ho pa. No mē kot amnhī kaxyw ixkôt hamaxpēr kēt xwỳnhjaja koja Tirtūm nhỳrmã amnhī nē mē hano nhūm mē ma kuwy hwỳr pa.

¹⁷ — Nē amnhī kaxyw ixkôt mē ajamaxpēr xwỳnhjaja kot kaj mē inhỹ hã tanhmã amnhī nhīpēx to ho ri apa. Aa mē kot mēmoj pumunh kēt kwỳ ho anē nē inhỹ hã inhīxi jarēnh kôt mē nē mēkarōmnuti janor o ri mē hkôt apa. Nē mē ate nhām mē kapēr mar kēt tã inhỹ hã ho akapēr mex o apa. Mē ate mar kēt tã ra ho akapēr nhūm mē kot mē kapērta mar xwỳnhjaja hprī hã mē amar mex nē. ¹⁸ Nē kot kaj mē nhỹri atỳx kagã xoprē hō hpyr tã no nhūm tanhmã mē ato hkēt nē. Rỳ atỳx mēmoj to mē hpar xà hkwỳ ho akōm tã no nhūm tanhmã mē ato hkēt nē. Nē inhỹ hã mē à xwỳnhjē hã mē anhīhkra jaxwỳ nhūm mē akupỳm mex. Kot kaj mē amnhī kaxyw ixkôt mē ajamaxpēr xwỳnhjaja ā inhỹ hã amnhī nhīpēx anhỳr o ri apa. Anē.

*Jejus kot akupỳm kaxkwa hwỳr àpir ā harēnh
Rukre 24.50-53; mãānēn Atre 1.6-11*

¹⁹ Tã nhũm mẽ panhõ Pahihti Jejusja hkôt mẽ pa ho mẽ pa xwỳnhjê mã kapēr pa hãmri nhũm Tirtũm ma akupỹm amnhĩ wỳr kaxkwa hwỳr ho api. Hãmri nhũm kaxkwa kamã Tirtũm nhĩhkô hã upôk rũm nhỹ. Kot ìhkô hã mẽmoj piitã ho amnhĩptàr kaxyw hkrĩ ho hkrĩ. ²⁰ Hãmri nhũm hkôt mẽ pa ho pa xwỳnhjaja ma akupỹm àpir kãm omu hãmri nẽ anhrà nẽ ma krĩ piitã hkôt mẽ kãm Tirtũm kapēr jarēnh o pa nhũm Pahihti Jejus mẽ ìhkô hã pa ho pa. Nhũm mẽ ma ỹ hã hkwỳjê mã aa mẽ kot mẽmoj pumunh kêt kwỳ ho anhỹr o ri mẽ hkôt pa nhũm mẽ ja hã mẽ omu nẽ axpēn mã mẽ harēnh o:

—Nà ãm hãmri na mẽ pamã Tirtũm kapēr jarēnh o pa nẽ ho hêx kêt nẽ. ỹ hã mẽ kot aa mẽ pahte mẽmoj pumunh kêt kwỳ ho anhỹr o pa kēnã. Nà ãm hãmri na ã mẽ pamã kapēr jarēnh anhỹr o pa. Anẽ.

Ja kôt na Makre kot Jejus jarēnhja hapêx.

Rukre Rukre tanhmã Jejus kot amnhĩ nhĩpêx to ho pa hã kagà

Rukre na pre kagàja nhĩpêx. Kêp Ijaew kêt xwýnh na pre. Tã amnhĩ kaxyw Jejus kôt hamaxpêr. Na pre kêp tótô nê mẽ hkane ho pa. Nê Jejus nhỹ hã kapêr o pa xwýnhjê hõ pê Pawreja kôt pa ho pa. Tã tanhmã hamaxpêr to nê hkrãmnhwý Teopre mã kagàja nhĩpêx nê kamã tanhmã Jejus kot amnhĩ nhĩpêx to ho pa hã harê nê hã kagà.

Nê Jejus kêp Tĩrtũm nhỹ hã kapêr o pa xwýnh ã harê. Nê mẽ pahpyrà nê ì ho ì hã harê. Nê kêp mẽ pakamã ukapri xwýnh ã harê. Nê kêp mẽ pahte amnhĩ tomnuj o hapêx xwýnh ã harê. Á na pre Rukreja hkrãmnhwý Teopre mã Jejus jarê nê hã kagà anê. Nê mããnen mẽ pahpiitã mẽ pakaxyw harê nê hã kagà.

Rukre kot Teopre mã amnhĩ jarênh Atre 1.1-2

¹ Pa pahi Teopre. Xà amex? E ot pa awýr kagà nhĩpêx nê awýr kumê. Ixte amã Jejus jarênh kaxyw. Na prem ra ohtô nê jar mẽ pahkôt Jejus kot amnhĩ nhĩpêx o pa hã kagà rax nê. ² Jejus nhỹ hã Tĩrtũm kapêr jahkre ho mẽ pa xwýnhjaja na prem Jejus kot tanhmã amnhĩ nhĩpêx to hkrax kãm kot amnhĩ nhĩpêx o pa hã omunh o hkôt pa. Hãmri nê hprĩ hã mẽ inhmã harê nê hã kagà nhũm mẽ ohtô nê mẽ mar xà hkôt mẽ urã nê kot tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho pa hã kagà. ³ Tã pa mẽ harênh ma nê ijamaxpêr o:

—E kot paj ijaxwýja Jejus kot amnhĩ nhĩpêx kwý hã kagà. Nà kot paj ho anê. Anhýr o ijamaxpêr jakamã ot pa ra ixte amã hã kagà kaxyw.

⁴ Tã kêr ka kamã harê nê ixpyrà nê ama nê aprĩ hã harênh mar tỳx nê mẽ kot amã harênh xwýnhjê hkôt ajamaxpêr tỳx o apa. Ám hãmri na prem mẽ amã harê. E kot paj amã hkwý hã kagà. Ixpê akrãmnhwý Rukre kot paj ixpri hã amã harê nê hã kagà.

Tĩrtũm kapêr o wrýk xwýnh kot Juãw Paxis jarênh

⁵ Juãw Paxis nhĩpêêxà finat Jakarisja kumrêx kot paj amã harê. Kêp finat Apiasti kanrêhã htãmnhwý jakamã urak nê kêp mẽ apê Ijaew nhõ patre na pre. Pahihti Eroxa kormã kot mẽ anhõ pika kamã mẽ ho amnhĩptãr ri nhũm Jakaris kêp patre nê pa. Nê hprõ Ijapew mẽ wa kêp Parãw kanrêhã htãmnhwý. ⁶ Nê wa hamê na pre Tĩrtũm kôt tãm amnhĩ nhĩpêx o wa pa. Ám Tĩrtũm kapêr kôt pix mã ri amnhĩ nhĩpêx rãhã ho wa pa.

⁷ Nom Ijapewja tanhmã hkra xà kute jakamã nhũm wa hkra hkêt nê wa pa rãhã wa ra hpigêx tỳx nê.

⁸ Jakamã nhũm Jakaris ma mẽ kot Tĩrtũm mã amnhĩ jarênh xà hã ixkre hwýr tẽ. Kwýjê pyrà nê kot Tĩrtũm mã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to kaxyw ma mẽ hpãnhã hwýr tẽ nê axã. ⁹⁻¹⁰ Hãmri nê kamã Tĩrtũm mã amnhĩ jarênh pê kãm mẽ hkuxwaxã ho xêt o xa. Nhũm Ijaew kwýjaja ixkreta wýr akuprõ nê kapem kutêp Tĩrtũm mã amnhĩ jarênh o kuhê. ¹¹ Pu nhũm kaxkwa rũm Tĩrtũm kapêr o mẽ wrýk xwýnhja wrý nê Jakaris kutã xa. Mẽ hkuxwa xà ho xêt xà hã mês kunĩhti xupôk rũm xa. ¹² Hãmri nhũm amnhĩ jaêr pê amnhĩ kutã omu nê akryk omunh o xa. ¹³ Hãmri nhũm kãm:

—Pa Jakaris? Kwa tee ri ajamaxpēr o amā ma hkēt nē. Na pre Tirtūm ate akra hā hwūr o apa hā ama nē hā apumu. Jakamā koja tanhmā aprō hkra xā ho ka kamā akra. Nhūm nō nē rax nē kato nē myre. Ka wa hā hixi mē nhūm kēp Juāw. ¹⁴ Koja kato ka wa omu nē akīnh tỳx kumrēx. Nhūm akwỳjaja haxwỳja ohtō nē war akra jarēnh ma nē war anhỹ hā hkīnh nē. ¹⁵ Koja kormā akra kator kēt ri nhūm Tirtūm Karōja hkarō hwūr axā. Hāmri nhūm kato nē gaa nē hprēk nē Tirtūm mā tanhmā amnhĩ nhĩpēx to ho pa. Tirtūm kām hprām xā hkōt pix mā tanhmā amnhĩ nhĩpēx to ho pa. Nom kēr ka inhmar kumrēx. Kē mēmoj to wīhti ho hkōm kēt nē pa. Nē kagōxỳhti ho hkōm kēt nē pa. Ām kwarĩ ho kwarĩ. ¹⁶ Koja hprēk hāmri nē mē apē Ijaew mā Tirtūm kapēr jarēnh o mē hkōt pa. Nhūm mē ohtō nē kuma nē kot amnhĩ tomnuj kaga nē Tirtūm kōt amnhĩ xunhwūr nē hkōt amnhĩ nhĩpēx mex o pa.

¹⁷ —Tirtūm kot mē awūr mē apytār xwỳnh maati mēnh mā xwỳnh kukamā koja mē kām harēnh o pa. Te Tirtūm nhỹ hā kapēr jarēnh xwỳnh finat Eris kot amnhĩ nhĩpēx pyrāk o koja amnhĩ nhĩpēx. Nē urāk nē Tirtūm Karō nhỹ hā mē amā Tirtūm kapēr jarēnh o mē akōt pa. Jakamā nhūm mē akwỳjaja kuma hāmri nē amnhĩ tomnuj kaga hpa nē Tirtūm kōt pix mā amnhĩ nhĩpēx o pa. Nē tām mē hkrajē nhĩpēx o pa. Koja mē ā akra Juāwja kōt amnhĩ nhĩpēx anē. Jao Tirtūm kot mē awūr mēnh mā xwỳnhnta kutēp tām amnhĩ nhĩpēx o pa. Anē.

¹⁸ Nhūm pre ā Tirtūm kapēr o wrỳk xwỳnh Jakaris mā hkrata jarēnh anē. Hāmri nhūm tee ri kuma nē kām:

—Kwa xā we ām hāmri na ka ā inhmā ixkra jarēnh anē nà? Ra ixprō mē wa ijamē wa ixpigēx tỳx kēnā kot pa kēt wa ixkra. Anē.

¹⁹ Hāmri nhūm kām:

—Nā ām hāmri na pa ā amā harēnh anē. Ixpē Gapriew na pa ā awūr ixwrỳk nē Tirtūm nhỹ hā amā harēnh anē. Ixte Tirtūm nhũhkō hā ixkuhē xwỳnhjē hō na pa. Tām na awūr inhmē pa awūr wrỳ nē ā amā akra jarēnh anē. ²⁰ Tā ate ixkōt ajamaxpēr kēt jakamā kot kaj axte axumar kēt nē akapēr kēt rāhā nhūm akra kato. Koja kato ka ri kormā akupỳm akapēr nē akupỳm ama. Ate ixkōt ajamaxpēr kēt jakamā kot kaj ā amnhĩ nhĩpēx anē nē ri amnhĩ pumu. Ām hāmri na pa ā amā ixkapēr anē. Anē.

Nhūm pre ā Tirtūm kapēr o wrỳk xwỳnhja Jakaris mā kapēr anē. Jakamā nhūm tokyx ixkre rūm kator kēt nē.

²¹ Hāmri nhūm ixkre kapem mē kuhē xwỳnhjaja tee ri kamā ama nē axpēn mā:

—Tk. Kwa mo na we ri hitom kām ho anhỹr kām unē nē tokyx kator kēt? Anē.

²² Tā nhūm akupỳn mē hwūr kato. Nē tee ri kot mē kām kapēr kaxyw no ām ĩhkra pix o ri mē kām tanhmā ujahkre hto. Hāmri nhūm mē amnhĩ jaēr pē kot ā amnhĩ nhĩpēx anhỹr ā omu nē tee ri hkukamā hamaxpēr nē axpēn mā:

—Kwa tanhmā na we amnhĩ to? Mān hitom kām mēmoj tanhmā kute hā omu hā na ri ā amnhĩ nhĩpēx anē nà? Anē.

²³ Hāmri nhūm Jakaris ixkre kamā mēmoj tā àpēnh pa hāmri nē ma akupỳm ōrkwỳ hwūr tē.

²⁴⁻²⁵ Tā nhūm hprō Ijapewja htujarō. Hāmri nē amnhĩ tujarō hā amnhĩ pumu nē hkīnh tỳx nē. Nē hamaxpēr o:

—Hēxta gāà nē. Ma ām hāmri na pa pre ixkra hkēt nē amnhĩ kamā ixpijaàm o ri ixpa. Tā ra ixtujarō. Kot paj wa axte ri amnhĩ kamā ixpijaàm kēt nē. Ma ām hāmri na Tirtūm ā wa inhĩpēx anē. Na pa wa ixkīnh tỳx kumrēx. Anē.

Nhũm pre ã hamaxpēr anē hāmri nē arī ōrkwỹ kamã hkrĩ ho hkrĩ. Aa nhỹhỹm kator nē mōr kêt rãhã hã mytwrỹ kęp 5.

Tĩrtũm kapēr o wrỹk xwỹnh kot Marir mã hkra jarēnh

Matêwre 1.18-21

²⁶ Tã nhũm Ijapew ra htujarô hã mytwrỹ kęp 6 nhũm Tĩrtũm axte kapēr o wrỹk xwỹnh pē Gapriewja mē. Nhỹri Garirej kamã krĩ pē Najare hwỹr kumē nhũm ma hwỹr wrỹ. ²⁷ Mēhō pē Marir wỹr wrỹ. Nhũm ra Juje ho mjên kaxyw. No ãm kormã hkukrit rãhã ho mjên kaxyw. Jujeja Marir pyrã nē kęp pahi finat Tawi kanrēhã htãmnhwỹ na pre. ²⁸ Jakamã nhũm Gapriew Marir wỹr wrỹ nē kãm:

—Pa Marir? E ot pa mã Tĩrtũm kapēr jarēnh kaxyw awỹr wrỹ. Kot akôt pa ho pa jakamã koja ato mex rax kumrēx. Anē.

²⁹ Hāmri nhũm amnhĩ tã kuma nē tee ri hamaxpēr nē hamaxpēr o:

—Xē mēmo na we ri ã inhmã kapēr anē? Tanhmã koja we Tĩrtũmja ixto mex rax to? Anē.

³⁰ Hāmri nhũm Gapriew kãm:

—Kwa tee ri amnhĩ kukamã ajamaxpēr kêt nē. Tĩrtũm kãm ajapê. ³¹ Kot kaj atujarô nhũm akra kato nē myre. Ka hã hixi mē nhũm kęp Jejus. ³²⁻³³ Koja Tĩrtũm amã ho mex rax nē. Nē koja mē piitã mē kãm kęp amnhĩ Kra hã ho amnhĩrit. Nē mē apē Ijaew o amnhĩptãr kaxyw koja mē akaxyw ãm nhũm higêt pahi Tawi pyrã nē mē ato amnhĩptãr o pa. Mē ate amnhĩ wỹr kamã ajamak o apa xwỹnhãtã koja. Tĩrtũm kãm hprãm xã hkôt koja mē ato amnhĩptãr rãhã ho pa. Anē.

³⁴ Nhũm pre ã kãm kapēr anē nhũm amnhĩ tã kuma nē tee ri amnhĩ kukamã hamaxpēr hāmri nē kãm:

—Xē gãa nē. Tanhmã kot pa kêt we amnhĩ to nē ixtujarô? Kormã ixkukrit nē mo kormã inhmjên? Mē. Xã Juje kot ixkamã hkra hkukamã na ka ã ri inhmã axujarēnh anē? Anē.

³⁵ Hāmri nhũm kãm:

—Nã koja Tĩrtũm Karô tãm tanhmã ato ka ũ hã tanhmã amnhĩ to hkêt tã atujarô. Jakamã koja akra kęp Tĩrtũm Kraa. ³⁶⁻³⁷ Na ra haxwỹja anã Ijapewja htujarô. Ra hpigêx tỹx nē aa hkra hkêt nhũm hkwyỹjaja kot axpên mã ōhy kamã hkra hkêt kumrēx ã harēnh o pa htã ra htujarô. Tĩrtũm kot tanhmã mē ho nhũm mē htujarô tanhmã kęp kute hkêt. Jakamã nhũm tanhmã ho nhũm mjên tãm htu nhũm ra htujarô hã mytwrỹ kęp 6. Tĩrtũm tãm kot mēmoj piitã tanhmã ho kaxyw ãhpumunh xihỹtỹx. Jakamã koja urãk nē mã ato anē nē ka kormã akukrit tã atujarô. Anē.

³⁸ Nhũm pre ã Gapriew Marir mã kapēr anē nhũm amnhĩ tã kuma nē kãm:

—Ko. Kê mãmri kãm tanhmã ixto hprãm xã hkôt mãmri tanhmã inhĩpêx to. Inhmã Tĩrtũm kapēr kôt amnhĩ nhĩpêx prãm. Kê mãmri kãm tanhmã ixto hprãm xã hkôt tanhmã inhĩpêx to.

Anē nhũm kuma nē ma akupỹm api.

Marir kot Ijapew wỹr mōr ã harēnh

Rukre 11.27

³⁹⁻⁴⁰ Tã nhũm Marir amnhĩ tujarô hã amnhĩ pumu nē nã Ijapew wỹr hkra kurē kumrēx. Hāmri nē nojarêt nē ō krĩ rũm kato nē ma hwỹr mō. Ma Ijapew papxã hwỹr mō. Ijapew nhō krĩja pika pē Jutej kamã nhỹri hixêt kamã na pre. Nhũm ma hwỹr mō hāmri nē hwỹr pōj nē Ijapew wỹr axã nē omu nē kãm:

—Ka? Xã wa amex? Anē.

⁴¹ Hāmri nhūm kuma nē kām:

—Ÿ ma wa inhmex na pa wa ixpa.

Anhÿrja kôt nhūm ôhy kamā hkraja haxwÿja te kot Marir kapēr mar nē amnhī nhīpēx pyrāk o htu kamā àxônĥ tÿx o nō. Hāmri nhūm Ijapew Tirtūm Karō nhÿ hā tanhmā Marir mā kapēr to. ⁴² Kàx pē kām kapēr nē kām:

—Xē gāà nē. Ra Tirtūm kot ato mex jakamā na ka akĭnh rax o mē inhni hkwÿjē jakrenh pa. Anhōhy kamā akraja koja Tirtūm amā ho mex rax nē.

⁴³ Xē mon ka ā ixto mex nē ixwÿr amōr anē? Apē inhō Pahihti katorxà htā ixto mex nē ā ixwÿr amōr anē. Hēxta gāà nē. Ām hāmri na ka ixwÿr mō Marir.

⁴⁴ Na ka ixwÿr mōn pōj nē inhmā akapēr hāmri nhūm ixtu kamā ixkrare akapēr ma nē hkĭnh xàj ixtu kamā ixkamnār tÿx o nō. ⁴⁵ Na ka pre Tirtūm kapēr o wrÿk xwÿnh kot amā kapērja ma nē hkôt ajamaxpēr tÿx nē. Jakamā kot kaj Tirtūm nhÿ hā akĭnh nē ajamakētkati nē amex nē ri apa. Anē.

Marir kot Tirtūm mā mex o mex ā grer ā harēnh

Rukre 6.20-26

⁴⁶ Hāmri nhūm Marir Ijapew kot ā kām kapēr anhÿrja ma nē kām Tirtūm mex o mex ā gre nē grer o:

Tirtūm na mex o mex.

⁴⁷ Kēp ixkaprī xwÿnh na.

Kēp ixkaprī xwÿnh jakamā na pa inhmex nē ixkĭnh nē ri ixpa.

⁴⁸⁻⁴⁹ Ixte amnhī to grire nhūm ja hā ixpumu nē ixkamā ukaprī nē ixto mex rax kumrēx.

Jakamā koja mē piitā axpēn kanrēhā axpēn mā ijarēnh rāhā ho pa. Tirtūm kot tanhmā ixto mex to hā ijarēnh rāhā ho pa.

Tirtūm na mex o mex nē hihtÿx o hihtÿx. Tā na ā inhīpēx anē.

⁵⁰ Ma na hte ā amnhī nhīpēx anē nē axpēn kanrēhā mē kot hā hpijaàm xwÿnhjē pumu nē mē kutā nojarēt rāhā ho pa.

Nē mē kamā ukaprī rāhā ho pa.

ā na hte mē hipēx mex anhÿr o pa.

⁵¹ Nē hihtÿx o hihtÿx jakamā na hte mē kot amnhī to jarkrar o ri mē pa xwÿnhjaja tanhmā mē ho nhūm mē axkaprā.

⁵² Nē pahihti hkwÿ kot kapēr mar nē ām mar xwÿnhjaja.

Na hte amnhī tā mē omu nē mē àpēnh nē mē hapōj nē mē hpānhā mē kot amnhī to hkryre xwÿnh kwÿ jagjē.

⁵³ Na hte mē kām kapēr kôt amnhī nhīpēx prām xwÿnhjē ho mex o pa nhūm mē mex nē pa.

No mē kām hprām kēt xwÿnhjaja nhūm tanhmā mē ho mex to hkēt nē.

⁵⁴⁻⁵⁵ ām hāmri na pre amnepē mā mē panhīgēt mā amnhī jarēnh xà hkôt mē pahpē Apraaw rūm axpēn kanrēhā hkrajaja mē pahto mex o pa.

Mē pahpē Ijaew mē pahte kām tanhmā amnhī nhīpēx to ho papa nhūm kām mē pajapē xàj mē pahto mex rāhā ho pa.

Nē mē pakamā ukaprī rāhā ho pa. Anē.

Nhūm pre ā Marir Ijapew mā Tirtūm mex o mex ā grer anē. ⁵⁶ Hāmri nē ri hkôt pa hā mytwrÿ axkrunēpxi nē ma akupÿm ô krī hwÿr mō.

Juāw Paxis kator ā harēnh

⁵⁷ Tā nhūm Ijapew hpjagri kaxyw ôhy xà nhūm hkrare kato nē myre.

⁵⁸ Hāmri nhūm omu nē hkĭnh tÿx nē. Hāmri nhūm hkwÿjaja Tirtūm kot wa kamā ukaprī hā wa kām wa hkra myre nhōr ā harēnh ma nē wa ŷ hā hkĭnh nē.

⁵⁹ Tã nhũm wa hkraja ra hã arĩgro pẽ 8 nhũm mẽ hkwyjaja kot my kwryt kã krãhyr kaxyw hwyr akuprõ. Tirtũm kot mẽ kãm hã karõ xã hkõt nhũm mẽ kot kãm õr ã amnhĩ to amnhĩrit kaxyw ã hipẽx anhỹr kaxyw. Na htem ã mẽ kẽp Ijaew krajẽ piitã mẽ hipẽx anẽ. Jakamã nhũm prem ã hipẽx anẽ hãmri nẽ hpãnhã tanhmã kot hã hixi mẽnh to kaxyw ri hã axpẽn kukja. Hãmri nẽ hipẽxã hkõt kot hã Jakaris mẽnh kaxyw. ⁶⁰ Hãmri nhũm katorxã tee ri axpẽn tã mẽ kuma nẽ mẽ kãm:

—Ma koja kẽp Jakaris kêt nẽ. Koja kẽp Juãw. Anẽ.

⁶¹ Hãmri nhũm mẽ tee ri kuma nẽ kãm:

—Kokỹ. Mo jar mẽ pahtõ pẽ Juãw kot kêt ri kẽp Juãw? Jar amrakati kênã kot ka kêt wa ri ã hã hixi rẽn anẽ. Anẽ.

⁶² Hãmri nẽ hixi hã hipẽxã kukja. Nom nhũm arĩ umar kêt nẽ kapẽr kêt jakamã nhũm mẽ tanhmã ri kãm mẽ ãhkra nhĩpẽx to. ⁶³ Hãmri nhũm ãhkra ho kagã hã ahwỹ nhũm mẽ kãm ja gõ nhũm kupy nẽ hã mẽ kãm hixi nhĩpẽx. Nhũm mẽ kupy nẽ omu hãmri nẽ hixi pẽ Juãw kõt omu. Hãmri nẽ tee ri hixija kukamã hamaxpẽr. ⁶⁴ Rõm nhũm Jakaris akupỹm ama nẽ kapẽr mex kurẽ kumrẽx nẽ Tirtũm mã mex o mex ã harẽn h o xa. ⁶⁵⁻⁶⁶ Hãmri nhũm mẽ omu nẽ ma mẽ piitã mẽ kãm wa hkra jarẽn h o ri axpẽn kõt hprõt. Pika pẽ Jutej kamã hixêt kape hã krĩ hkõt nhũm mẽ ri mẽ piitã mẽ kãm harẽn h o hprõt. Tirtũm kot wa hkra kõt tãnopxar o pa nẽ ho mex ã harẽn h o hprõt. Hãmri nhũm mẽ kuma nẽ tee ri hkukamã hamaxpẽr nẽ axpẽn mã:

—Hẽxta waa nẽ. Tirtũm tãm na xep hte jare hkõt ri pa ho pa. Jakamã koja nhỹrmã hprẽk hãmri nẽ tanhmã koja we amnhĩ nhĩpẽx to ho pa wehee? Anẽ.

Jakaris kot Tirtũm nhỹ hã kapẽr ã harẽn h

⁶⁷ Hãmri nhũm Jakaris Tirtũm Karõ nhỹ hã Tirtũm mex o mex ã harẽn h o xa. Tirtũm kot mẽ kẽp Ijaew o mex ã harẽ nẽ mẽ kãm:

⁶⁸ Hẽxta waa nẽ. Nã Tirtũmja mex o mex. Na pre hte mẽ pahpãmjaja ãm hkõt pix mã amnhĩ nhĩpẽx o pa. Jakamã nhũm hte Tirtũm mẽ pahpẽ hkrajẽ kamã ukapri nẽ mẽ pahto mex o pa.

E kwa pu mẽ kãm mex o mex ã harẽn h rãhã nẽ.

⁶⁹ Ra kot mẽ pahwyr mẽ pahkapri xwỹnh pẽ mẽ panhõ pahihtĩ mẽnh mã. Ja kaxyw ãhpumunh xihtỹx o hihtỹx jakamã na pre ra mẽ pahwyr mẽnh ã amnhĩ jarẽ.

Koja kẽp amnepẽm Tirtũm mã tanhmã amnhĩ nhĩpẽx to ho pa xwỹnh Tawija hkanrẽhã htãmnhwỹ.

⁷⁰ Amnepẽm Tirtũm nhỹ hã kapẽr xwỹnhjaja na prem mẽ kãm Tirtũm kapẽr jarẽn h o pa nẽ mẽ kãm:

⁷¹ “Koja Tirtũm mẽ panẽ mẽ kãm mẽ pahkurẽ xwỹnhjẽ pumunh mex o pa.” Anẽ.

⁷² Tirtũm ra kot mẽ pahpãmjẽ mã amnhĩ jarẽn xã hkõt kãm mẽ pakamã ukapri rãhã ho pa hprãm.

Koja aa ja ho anhỹr o hamakẽtkati hkêt nẽ.

⁷³⁻⁷⁵ Na pre ra mẽ pahpãm Apraãw mã mẽ pakukamã ã mẽ pahtã amnhĩ jarẽn h anẽ nẽ kãm: “Kot paj mẽ anẽ mẽ kãm mẽ akurẽ xwỹnhjẽ pumunh mex nẽ mẽ ãhkra nẽ mẽ ato ixkato. Jakamã kot kaj mẽ amnhĩ kamã amã mẽ uma hkêt nẽ axãmnhĩx ri ajamakẽtkati nẽ mẽ kamã apa. Nẽ kot kaj mẽ mãmri axãmnhĩx ri inhmã tanhmã amnhĩ nhĩpẽx to ho ri apa rãhã nẽ. Nẽ ixkõt amnhĩ nhĩpẽx o ri apa rãhã ty.” Anhỹr o na pre Tirtũm mẽ pakukamã mẽ pahtã amnhĩ jarẽ. Anẽ.

Nhũm pre ă Jakaris mẽ kăm Tĩrtũm kapěr jarėnh anė. Hămri nė hkrareja mỳ nė o xa nė kăm:

⁷⁶—No ka Xugitre. Kot kaj aprėk hămri nė apė Tĩrtũm maati nhỹ hă kapěr jarėnh o apa xwỹnh. Jakamă kot kaj Pahihti hkukamă mẽ piită mẽ kăm harėnh o ri mẽ hkôt apa. Mė kot amar nė kutėp tăm amnhĩ nhĩpėx kaxyw.

⁷⁷—Tĩrtũm kot mẽ nė mẽ kot amnhĩ tomnuj rėnh nė mẽ ho hkra hă harėnhja kot kaj mẽ hkôt mẽ kăm harėnh o ri apa.

⁷⁸—Na hte Tĩrtũm mẽ pakamă ukapřĩ ho pa nė mẽ pakamă gryk tokyx anhỹr kėt nė. Jakamă koja mẽ pahwỹr mẽ pahkapřĩ xwỹnhja mẽ. Kormă mẽ pahwỹr wrỹk kėt jakamă te mẽ pahte kamăt kô kamă tee ri mẽ paxăhkupėnh o ri papa xwỹnh pyrăk.

—Nom koja mẽ pahwỹr wrỹkja o te ra myt kator nė mẽ pamă hiră nė mẽmoj to amnhĩřĩt mex pyrăk o mẽ panhĩpėx. Ja kaxyw koja Tĩrtũm mẽ pahwỹr mẽ pahkapřĩ xwỹnhhta mẽ nhũm man mẽ pahwỹr wrỹ nė mẽ pamă mẽ pahtyk pyma xwỹnhjė mă Tĩrtũm kapěr o amnhĩřĩt o pa. Mė pahte mar nė ra pajamakėtkati nė paxămnhĩx ri papa nė pahtyk kaxyw.

⁷⁹—Mė kăm mẽ htyk pyma xwỹnhjaja te kamăt kô kamă ri pa pyrăk. Tă koja mẽ pahkapřĩ xwỹnhja wrỹ hămri nė tanhmă mẽ hkră hto nhũm mẽ te arĩgro hă ri mẽ pa xwỹnh kot amnhĩ nhĩpėx pyrăk o amnhĩ nhĩpėx. Jao hamakėtkati nė axte kăm htyk pyma hkėt nė ri pa. Anė.

Nhũm pre ă Jakaris Tĩrtũm Karô nhỹ hă hkrare mă kapěr anė.

⁸⁰Tă nhũm Juăwja gaa nė aptăr. Nė Tĩrtũm kôt amnhĩ nhĩpėx o pa. Nom kormă kot ljaew jahkre ho pa hkėt ri kapôt ă ri mẽ puhă pa.

Ă na pre Juăw kator nė amnhĩ nhĩpėx anhỹr o pa anė. Na pre kato nė hă mytwřy grėre hămri nhũm Jėjusja hkôt kato.

2

Jejus kator ă harėnh

Matėwre 1.18-25

¹⁻²Na pre ă Jėjus kator anė. Nhũm pre Rôm nhô xwỹnhjė nhô pahi Sesti Akusja ô pika piită hkôt mẽ ho kôta kaxyw. Aa kot mẽ ho kôta hkėt tă ra kot mẽ ho kôta kaxyw. Kormă pahi Sirėn haxwỹja kot pika pė Sir kamă mẽ ho amnhĩptăr ri nhũm pahi Sesti Akus kot mẽ ho kôta kaxyw. Jakamă kăm ăpėnh xwỹnhjė mă kapěr nė mẽ kăm:

—E kėr ka mẽ ho kôta kaxyw nė mẽ piită mẽ hixi hă kagă hpa. Anė.

³Hămri nhũm mẽ piită ă kot mẽ hipėx anhỹr ă amnhĩ tă harėnh ma hămri nė mẽ kot mẽ hixi hă kagă kaxyw piită akupỹm papxă hwỹr ma hapėx. ⁴Nhũm pre Marir mjėn Juje haxwỹja ma krĩ pė Perěj wỹr mō. Garirej kamă ô krĩ pė Najare rũm kato nė ma hwỹr mō. Pika pė Jutej kamă na Perėja. Kamă na pre ma akupỹm hwỹr mẽ hkwyjė hkôt mō. Nė ma amnhĩ kôt kot ho hprô mă xwỹnh Marir o mō. Arĩ htujarô rax răhă nhũm ma amnhĩ kôt o mō. ⁶Nhũm wa mō hămri nė hwỹr pōj. Nhũm Marir hpĩjagri xă hă mytwřy mă ăr jakamă nhũm kamăt nhũm ôhy xă. ⁷Nom nhũm Perěj wỹr mẽ hpôx nyw xwỹnhjaja ra ixkre piită ho nyt pa nhũm wa tee ri hpĩjagri kaxyw amnhĩ to ukapi ho pa. Hămri nė nhỹri mōx nhôrkwỹ punajre hwỹr axă nhũm Marir kamă hpĩjagri. Nhũm hkra kato nė myre. Kra kot wa na pre. Hămri nhũm kumỹ nė kupėxė ho hkupu hpa nė mōx xăpkur xă hă kôsti kapřy kamă kuxi nhũm hamakėtkati nė gôr nė nô.

ôwêhti jamār xwỳnhjê jarênh

⁸ Rôm nhùm ôwêhti jamār o mẽ pa xwỳnhjaja kapôt ã ri hkrit ôwêhti jamār o pa. Nhùm ra kamàt nhùm mẽ hamār o hkrĩ. ⁹ Pu nhùm kaxkwa rùm Tĩrtũm kapêr o wrỳk xwỳnhja wrỳ nê mẽ mỳri ajêt. Hãmri nê tanhmã amnhĩ to nê mẽ hpuhã ho hirã rax kumrêx. Nom nhùm Tĩrtũm tãm ã mẽ hipêx anê. Hãmri nhùm mẽ tee ri jawỳ Tĩrtũm kapêr o wrỳk xwỳnhja pumu nê kãm ma htỳx nê akryk omunh o hkrĩ. ¹⁰ Hãmri nhùm mẽ kãm:

—Pa? Kwa mẽ amã ixpyma hkêt nê. Ixte mẽ amã mẽmoj mex jarênh kaxyw na pa mẽ awỳr wrỳ. Kot kaj mẽ harênh ma nê akĩnh nê. Nom mẽ kapxipixjaja kaj mẽ akĩnh kêt nê. Koja mẽ piitã ja jarênh ma nê mẽ apyrã nê hkĩnh nê pa. ¹¹ Na ra ham mẽ akamã ukapri xwỳnhhta kato. Pahi Tawi nhõ krĩ mẽ mẽ anhõ krĩ pê Perêj kamã. Kêp mẽ apiitã mẽ anhõ pahihti na. Mẽ ate amnhĩ wỳr kamã ajamak o apa xwỳnh pê Kris na. Tãm na ham kato. ¹² E pa ixpri hã mẽ amã tanhmã harênh to ka mẽ inhma. Na kato nhùm katorxã kupêxê ho kupu hpa nê kôsti kamã kuxi nhùm nõ. Kwa mẽ tokyx ma hwỳr mra nê kêp mẽ anhõ pahihti hã omu. Anê.

¹³ Nhùm pre ã mẽ kãm ujarênh anê. Hãmri nhùm hkwyjaja wamta kôt ohtôo nê mẽ hwỳr wrỳ nê puhã harir. Hãmri nê Tĩrtũm mã mẽ mex o mex ã grer o harir. ¹⁴ Nê hã grer o:

Tĩrtũm maati na mex o mex.

Jakamã mẽ kãm hprãm xã kôt pix mã amnhĩ nhĩpêx o mẽ pa xwỳnhjaja koja amnhĩ tã mẽ omu nê tanhmã mẽ ho nhùm mẽ hamakêtkati nê ànnhix hkĩnh nê pa ho pa.

¹⁵ Anhỳr o grer o harir hãmri nê ma akupỳm kaxkwa hwỳr àpir pa nê akunok. Hãmri nhùm ôwêhti jamār xwỳnhjaja mẽ kapêr ma nê ma akupỳm àpir ã mẽ omu nê axpên mã:

—E tokyx pu mẽ krĩm nê Tĩrtũm kot mẽ pamã ho amnhĩrit xwỳnhhta japêr nê tokyx nhỳri omu. Kwa ma pu mẽ tokyx hwỳr nê omu. Anê.

¹⁶ Hãmri nhùm mẽ ma hwỳr mra. Hãmri nê krĩm agjê nê moux nhõrkwỳ wỳr agjê nê mẽ hkrareta pumu. Nhùm kôsti kamã nõ nhùm mẽ omu nê kuri Marir mẽ Juje wa omu. ¹⁷ Hãmri nê akupỳm hapôj nê ma mẽ piitã mẽ hkôt ri mẽ kãm harênh o pa. Ra Tĩrtũm kapêr o wrỳk xwỳnh kot mẽ kãm harênh xaja kôt nhùm mẽ ma mẽ kãm harênh o ri mẽ hkôt pa. ¹⁸ Nhùm mẽ amnhĩ jaer pê mẽ kot harênh ma nê tee ri hkukamã hamaxpêr. ¹⁹ Nom nhùm Marir mẽ kot kãm hkrax rùm tanhmã hkra jarênh to xãta kukamã pix mã hamaxpêr rãhã ho pa.

²⁰ Jakamã nhùm ôwêhti jamār xwỳnhjaja ma akupỳm hkrit wỳr mra. Tĩrtũm kapêr o wrỳk xwỳnh ra kot mẽ kãm ujarênh xã hkôt nhùm mẽ kot Jejus pumunh jakamã ma akupỳm hkĩnh nê Tĩrtũm mã mẽ mex o mex ã harênh pê hã grer o akupỳm mra.

*Mẽ kot Jejus ã hixi mẽnh ã harênh**Matêwre 1.21; Rukre 1.31*

²¹ Tã nhùm wa hkrareta ra hã arĩgro pê 8 nhùm mẽ hwỳr akuprô nê kãm my kwỳt kã krãhta. Na hte Ijaew mẽ hkra myre piitã ã mẽ hipêx anê. Mẽ piitã mẽ kot Tĩrtũm mã õr ã mẽ omunh kaxyw. Jakamã nhùm mẽ kãm ho anê nê hpãnhã hã hixi mẽ. Marir kormã kot ho htujarô hkêt ri Tĩrtũm kapêr o wrỳk xwỳnh kot hkukamã kãm hixi jarênh xaja kôt nhùm mẽ hã hixi mẽ nhùm hixi kêp Jejus.

Mẽ kot Tĩrtũm mã Jejus nhõr pyrãk o hipêx

22-24 Tã nhũm Marir hpijagri ho hapêx. Jakamã nhũm Juje ma krī pē Jerujarē hwýr mē kot Tirtũm mã amnhĩ jarēnh xã hã ixkre hwýr amnhĩ kôt o mō. Na pre ra finat Mojes amnepēm Tirtũm nhỹ hã mē hkukamã mē hpãmje mã ja hã karō. Nē mē kãm hã karō ho:

Koja mē aprō hpijagri. Hãmri nē hpijagri ho hapêx ka mē ma Tirtũm mã amnhĩ jarēnh xã hã ixkre hwýr o mra nē hpãnhã Tirtũm mã mēmoj gō. Kãm tutre ho gō rỹ kãm tuuti hō ho axkrut nē agō kē patre hamý nē kãm kupa. Kot ja hã omunh nē hpijagri xwýnhnta akupým mex ã harēnh kaxyw.

Anhýr o kot mē kãm ja hã karō jakamã nhũm wa ma ã amnhĩ nhĩpêx anhýr kaxyw hwýr mō. Nē amnhĩ kôt Jejus mý nē o mō. Tirtũm kot mē kãm ja hã karō nhũm mē kot hã kagã xã hkôt. Na pre ra finat Mojes mē kãm ja jarē nē mē kãm:

Kot kaj mē akra my kot wa hãmri nē te mē ate Tirtũm mã òr kaxyw hipêx pyrãk o hipêx. Kē tãm amnhĩ nhĩpêx o pa nē ý hã tanhmã kãm amnhĩ nhĩpêx to ho pa.

Anhýr jakamã nhũm wa ra Jerujarē hwýr nojarêt nē amnhĩ kôt Jejus mý nē ma amnhĩ kôt o mō.

Simeãw kot Jejus kukamã harēnh

25-26 Rôm nhũm Jerujarē kamã Simeãwja. Tirtũm Karō nhỹ hã kot tanhmã amnhĩ to mex to ho pa xwýnh na pre. Na pre hte Tirtũm kapêr kôt pix mã tãm amnhĩ nhĩpêx o pa. Jakamã nhũm pre ra Tirtũm Karō ã kãm kapêr anē nē kãm:

—E inhma Simeãw. Kot kaj atĩr rãhã nhỹrmã Tirtũm kot mē akaxyw ãm mã xwýnhja ka ano ho omu nē rĩ kormã ty.

Anhýr o kãm kapêr jakamã nhũm kuma nē hkĩnh nē ãm pix kamã hamak o pa. Mē kēp Ijaew wýr wrýk nē mē ho mex mã xwýnhnta pix kamã hamak rãhã ho pa. ²⁷ Jakamã nhũm Jejus katorxã mē hipêxã purota wa Tirtũm mã amnhĩ jarēnh xã hã ixkreja wýr Jejus o axã nē kormã o xa. Finat Mojes kot mē kãm hã karō xã hkôt. Hãmri nhũm Tirtũm Karō mē hwýr Simeãwja mē nhũm ma mē hwýr tē nē axã. ²⁸ Hãmri nē wa hkrata pumu nē hkĩnh týx nē. Hãmri nē wa kēp kumý nē o xa nē hã Tirtũm mã mex o mex ã harē nē kãm:

²⁹⁻³² Pa Pahi Maati. E ot pa ixte amã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho ixpa xwýnh ã amnhĩ jarē.

Nã ãm hãmri na ka pre ã inhmã jare hkukamã harēnh anē. Tã ate inhmã harēnh xã hkôt pa ra inhno ho omu. Kēp mē ixkamã ukaprí xwýnh ã omu. Nē kēp ate mē ixwýr mēnh xwýnh ã omu.

Nã koja te arĩgro hã myt hirã nē mēmoj piitã ho amnhĩrit mex pyrãk o koja mē inhĩpêx o pa. Jakamã koja hprêk hãmri nē ma Ijaew kêt xwýnhjē mã apē Tirtũm ã akapêr o amnhĩrit o pa nhũm mēhprĩ hã ajarēnh ma. Nē mē ixpē Ijaew kot paj mē ijaxwýja kuma nē hã ixpijaãm o ri ixpa.

Jakamã kot paj ixãmnhĩx ri tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho ri ixpa nē ixãmnhĩx ty. Ra ixte inhno ho ate inhmã harēnh xwýnhnta pumunh kēnã. Anē.

³³ Nhũm pre ã Simeãw Jejus jarēnh anē. Nhũm katorxã mē hipêxã purota wa amnhĩ jaêr pē kot ã harēnh anhýrja mar o xa. ³⁴⁻³⁵ Hãmri nhũm Simeãw wa ho Tirtũm wý nē kãm:

—E Tirtũm. Kêr ka ja wa ho mex nē. Wa ho mex o wa ho mex rãhã ho apa. Anē.

Hãmri nē Marir mã kapêr nē kãm:

—Nà ãm hãmri na pre Tirtùm mē pakaxyw akrata xãm. Mē pahpē Ijaew kaxyw ãm. Jakamã koja hprék nē ma Tirtùm kapēr o mē piitã mē ahkre ho ri mē hkôt pa. Nhùm mē kuma hãmri nē ahpÿnhã tanhmã hamaxpēr to xà hkôt tanhmã hipêx to. Jakamã nhùm mē hkwÿjaja kuma nē hkôt amnhĩ xunhwÿ nē hkôt amnhĩ nhĩpêx o pa. Jao tãm hipêx o pa. No nhùm mē hkwÿjaja kuma nē axtem nē kãm hkĩnh kêt nē. Hãmri nē tanhmã hipêx to. Jakamã kot kaj tee ri ja hã mē omu nē akapri htÿx nē. Te mē kot wapo ho akanhwÿr nē akamã ho kaxkep nhùm apē omnuj tÿx pyrãk o kot kaj amnhĩ kamã ama nē mē omu. Anē.

ãnti kot Jejus pumunh ã harēnh

Wam Ximotre 5.5

³⁶⁻³⁸ Rôm nhùm mēhõ ni pē ãntija mē hwÿr axã nē Jejus pumu. Æntija Panuew kra na pre. Nē Ase hkwÿ na pre. Ni htã kēp Tirtùm nhÿ hã kapēr jarēnh o pa xwÿnh. Na pre ra mjên no ãm kormã mjên nē pa hã amgrã pē 7 pix nhùm pre kēp ty. Hãmri nhùm axte mjên kêt nē pa rãhã ra hpigêx tÿx nē. Ra hã amgrã pē 84. Na pre hte Tirtùm mã amnhĩ jarēnh xã hã ixkre hwÿr pa nē kãm amnhĩ jarēnh rãhã ho pa. Nē kot kãm amnhĩ jarēnh kaxyw nē apkur kêt rãhã kãm amnhĩ jarē. Nē arĩgro hã hwÿr pa nē kamãt kãm hwÿr pa. A na pre hte amnhĩ nhĩpêx anhÿr rãhã ho pa anē. Jakamã mē hwÿr axã nē Jejus pumu nē hkĩnh nē. Hãmri nē hã Tirtùm mã mex o mex ã harē nē kãm:

—Hēxta gãã nē Tirtùm. Æm hãmri na ka mē ixwÿr Jejus mē. Ma amex o amex. Anē.

Hãmri nē Ijaew kot amnhĩ wÿr mē kamã ukapri xwÿnh kamã hamak xwÿnhjē mã ra Jejus kator ã harēnh o ri mē hkôt pa.

Marir mē Juje wa kot akupÿm Najare hwÿr mōr ã wa harēnh

Matēwre 2.19-23

³⁹ Tã nhùm Marir mē Juje wa Tirtùm kapēr ã kagã htùm kôt Tirtùm mã amnhĩ jarēnh xã hã ixkre kamã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to hpa hãmri nē kato nē ma akupÿm mō. Ma Garirej kamã õ krĩ pē Najare hwÿr wa ma akupÿm mō.

⁴⁰ Tã nhùm wa hkrata ra wa kãm hprékre ho mō. Nē mex nē ahpumunh tÿx nē. Tirtùm kot tãnopxar nē mēmoj to kutã nojarēt rãhã ho pa jakamã nhùm mex nē hkĩnh nē pa.

Marir mē Juje wa kot tee ri Jejus japēr ã wa harēnh

Rukre 4.22

⁴¹ Nhùm pre hte Marir mē Juje wa amgrã mē hkwÿjê hkôt ma Jerujarē hwÿr pa. Mē kot arĩgro pē Pas ã hkĩnh kaxyw. Pas ã na hte mē kēp Ijaew amnepēm Tirtùm kot pika pē Ejit rùm mē hpãmjê katorja mã hamaxpēr kaxyw axpēm wÿr akuprõ nē hã hkĩnh. Jakamã nhùm wa ma mē hkôt hã hkĩnh kaxyw Jerujarē hwÿr hkwÿjê hkôt mō. ⁴² Nhùm ra Jejus hprék o mō. Ra hã amgrã pē 12 jakamã nhùm wa ma amnhĩ kôt o mō. ⁴³⁻⁴⁴ Tã nhùm mē hkĩnh pa hãmri nē akupÿm nojarēt nhùm Marir mē Juje wa ma hkwÿjê hkôt akupÿm mō. Nhùm Jejus Jerujarē kamã ahte arĩk nē akupÿm wa hkôt mōr kêt nē. Nhùm wa htÿx wam ma hkwÿjê hkôt htēm ã hkamnhĩx jakamã wa hapēr kêt nē. Hãmri nē wa hapu hã hamakêtkati nē mē hkôt mōr o mōr ã ra hã kamãt. Hãmri nē mē kot amnhĩm hikranh xãja wÿr mē hkôt pōj nē tee ri mē hkaëx ã hkra japēr o ri mra nom omunh kêt nē. ⁴⁵ Jakamã nhùm apkati nhùm wa awjanã nē ma akupÿm Jerujarē hwÿr mō nē kamã hapēr o ri pa. ⁴⁶ Nom tokyx kãm kator kêt nē. Mē hkaëx ã tee ri hapēr o pa hã apkati axkrut. Nē nõ nhùm apkati

nhũm wa tā Tirtũm mã amnhĩ jarẽnh xà hã ixkreja wỳr hapêr o mō nê hwỳr axà. Hãmri nê omunh kurê kumrêx. Nhũm arĩ mẽ kot Tirtũm kapêr tũm o mẽ ahkre xwỳnhjê mar o mẽ kutà nhỹ. Nê mẽmoj tã ri mẽ hkukja nê tanhmã mẽ kãm ujarẽnh to. ⁴⁷ Nhũm mẽ kot mar xwỳnhjaja tee ri kapêr ã kuma nê àhpumunh tỳx ã omu hãmri nê akryk mar o hkrĩ. ⁴⁸ Hãmri nhũm Marir mẽ Jujer mẽ hwỳr axà nê mẽ kuri wa hkraja pumunh kurê kumrêx. Hãmri nhũm katorxàja hwỳr tẽ nê kãm:

—Xê Jejus. Mon ka axtem nê ã ri amnhĩ nhĩpêx anê nê akupỳm wa ixkôt amōr kêt nê? Na pa wa mō nê mẽ pahkwỳjê hkôt pōj nê tee ri mẽ hkaêx ã ajapêr nê tee ri akukamã ijamaxpêr. Anê.

⁴⁹ Hãmri nhũm amnhĩ tã wa kuma nê wa kãm:

—Tỳ. Nom Inhĩpêxà nhōrkwỳ kamã ixàrik kênã na ka wa tee ri ixkukamã ajamaxpêr nê ijapêr o ri apa. Anê.

⁵⁰ Hãmri nhũm wa kuma nê ã kot amnhĩ jarẽnh anhỳrja kukamã tee ri hamaxpêr. ⁵¹ Hãmri nê mẽ ma akupỳm mō nê Najare hwỳr pōj nê kamã pa. Nhũm pre Jejus wa kapêr kôt ri amnhĩ nhĩpêx rãhã ho pa. Hãmri nhũm katorxàja hkrax rũm mẽ kot kãm tanhmã hkra kot amnhĩ nhĩpêx to hkukamã harẽnhja pix kukamã hamaxpêr rãhã ho pa.

⁵² Gaa nhũm Jejus ra àptàr o mō. Nê àhpumunh tỳx nê. Nhũm mẽ piitã ã kot amnhĩ nhĩpêx anhỳr ã omu nê kãm hkĩnh nê. Nhũm Tirtũm haxwỳja kãm hapê nê.

3

Juãw Paxis kot Tirtũm kapêr jarẽnh o pa hã harẽnh

Matêwre 3.1-10; Makre 1.1-8; Juãw 1.19-28

¹⁻² Tã nhũm kormã pahihti Tipeja mẽ ho amnhĩptàr o pa. Na pre ra mẽ ho amnhĩptàr ã amgrã pê 15. Nhũm Põn Piratja pahihti Xipe mã pika pê Ijaew nhõ xwỳnhjê ho amnhĩptã. Nhũm Eroxxa kãm pika pê Garirej nhõ xwỳnhjê ho amnhĩptã. Nhũm Eroxx tō Firipja kãm pika pê Iturej nê hõ pê Takonit wa kamã mẽ pa xwỳnhjê ho amnhĩptã. Nhũm Risãnja kãm pika pê Apirẽn kamã mẽ ho amnhĩptã. Nhũm Anas mẽ Kajpasja wa kêp Ijaew nhõ patre maati.

Rõm nhũm Jejus mẽ Jakaris kra Juãwja wa ra hamê anhĩpê àptàr. Jakamã nhũm Tirtũm tanhmã Juãw mã kapêr to. Kormã kapôt ã ri pa ri nhũm kãm kapêr nê kãm tanhmã kot amnhĩ nhĩpêx to ho pa hã kãm karõ nê kãm:

—Pa Juãw. E inhma. Kêr ka ma mẽ kãm ixkapêr jarẽnh rãhã ho ri apa. Anê.

³ Hãmri nhũm kuma nê ma ri mẽ kãm kapêr jarẽnh o pa. Pyhti pê Jotãw mỳri mẽ piitã mẽ kãm harẽnh o ri pa nê hpãnhã ihkjê hã ri mẽ pa xwỳnhjê mã harẽnh o ri pa. Nê mẽ kãm:

—E kwa mẽ tokyx amã amnhĩ tomnuy kaga hprãm xàj tãm ri amnhĩ nhĩpêx. Kê Tirtũm ja hã mẽ apumu nê mẽ anê mẽ ate amnhĩ tomnuy o hapêx pa. Pa mẽ piitã mẽ kot mẽ apê Tirtũm kra hã mẽ apumunh kaxyw mẽ akrã kumrã.

Anhỳr o mẽ kãm kapêr o ri pa. ⁴⁻⁵ Na pre ra amnepêm mẽ hkukamã Tirtũm nhỹ hã kapêr o pa xwỳnh Ijais ra Juãw kukamã kot tanhmã amnhĩ nhĩpêx to hã harê nê hã kagã. Nê hã kagã ho:

Koja nhỹrmã mẽhõ mõn pōj. Kapôt ã mõn pōj nê mẽ kãm ujarẽnh o ri pa. Nê mẽ kãm ujarẽnh o: “E mẽ inhma. Koja Tirtũm tokyx mẽ pahwỳr mẽ panhõ pahihti mẽ nhũm wrỳ nhũm mẽ piitã omu. Jakamã kwa mẽ tokyx kutêp tãm amnhĩ nhĩpêx o apa. Te ho mẽ kot mẽhõ kutêp pry ho mex pyrãk o amnhĩ nhĩpêx. Jao tãm amnhĩ nhĩpêx. Nê tãm xepên

nhîpêx. Pahihtita kutêp. Mê pahte amnhî nhîpêx te kot pry nhînur pyrâk nhûm mê tee ri kot kâm hâ mrar mex prâm kaprý pyrâk. Hinur nê krâ hakýx nê pry yuk pyrâk o na mê pahte amnhî nhîpêxja. Jakamâ kot kaj mê ate amnhî tomnuj kaga nê tãm amnhî nhîpêx. Nê tãm axpên nhîpêx. Hâmri nê te mê kot pry nhînur o mex nê ho katât nhûm katât muux nê nôr pyrâk o kot kaj mê amnhî nhîpêx. Pahihti nywta kutêp. Kwa kêr ka mê â amnhî nhîpêx anê.

⁶ Kot kaj mê anê nhûm mê ohtô nê ja hâ mê apumu hâMRI nê mê apyrâ Tîrtûm kot mê ho hkra kaxyw amnhî to kuwý.” Anhÿr o mê kâm ujarênh o pa. Anê.

Nhûm pre â finat Ijaisja Juâw Paxis kukamâ mê kâm ujarênh anhÿr o pa. ⁷ Jakamâ nhûm âptâr nê Ijais kot ra hkukamâ harênh xâ hkôt ma Tîrtûm kapêr o mê ahkre ho pa. Nhûm prem kuma hâMRI nê kot mê hkrâ kumrâr kaxyw hwÿr amnhî to mra. Nhûm mê omu nê tanhmâ mê ahkre hto. Nê mê kâm kapêr kâm hihtýx nê mê kâm:

—Tk. Kwa kormâ. Mê ate amnhî tomnuj pix o ri apa xwÿnh kênâ. Xâ kot paj mê ate amnhî tomnuj rãhâ mê akrâ kumrâ nhûm Tîrtûm ja hâ mê apumu nhûm ja kâm mex nâ? Nâ koja ja kâm mex kêt nê. Koja ja mÿrapê nhÿrmâ tanhmâ mê anhîpêx to ka mê tee ri umaj apimxur prâm kaprý.

⁸ —Na htem amnhî tomnuj kaga nê hpãnhâ tãm amnhî nhîpêx. Nê tãm ri axpên nhîpêx. Jakamâ e kwa mê â amnhî nhîpêx anhÿr o apa. No na ka htem atýx ri ajamaxpêr o: “Mê ixpê finat Apraâw kanrêhâ htãmnhwý jakamâ koja Tîrtûm ja hâ mê ixpumu hâMRI nê mê ixte amnhî tomnuj mÿrapê tanhmâ mê ixto hkêt nê. Koja âm mê ixto mex rãhâ nê.” Anhÿr o atýx ri amnhî kukamâ ajamaxpêr o apa. Nom ja kot anhÿr kêt. Mê apê Apraâw kanrêhâ htãmnhwý htâ urâk nê tãm amnhî nhîpêx o apare hâ. Kot ka mê apê kanrêhâ htãmnhwý htâ amnhî tomnuj o ri apa hâMRI nê Tîrtûm noo mã te mê apê pikap kênre nhîkwý pix pyrâk.

⁹ —Na ra Tîrtûm kot mê ate amnhî tomnuj mÿrapê tanhmâ mê ato kaxyw. Koja mê anhîpêx o te mêhõ nhõ mêmoj pâr ô hkêt nhûm kot tee ri omunh hâMRI nê krãhr nê kuwy kamâ mênh nê ho xêt par pyrâk o mê anhîpêx. Jao amnhî nê kuwy hwÿr mê arênh pa ka mê kamâ amnhî xâ htýx kamâ ajamak rãhâ ho ri apa. Anê.

Nhûm pre â Juâw Paxisja mê kâm kapêr anê. ¹⁰ HâMRI nhûm mê kuma nê tee ri amnhî kukamâ hamaxpêr nê kâm:

—Kwa xô wehe? Xâ koja â mê inhîpêx anê? Kwa tanhmâ kot paj mê kot â mê inhîpêx anhÿr pymaj amnhî nhîpêx to wehe? Anê.

¹¹ HâMRI nhûm mê kâm:

—Nâ kêr ka mê axpên kâm axukaprî ho ri apa. Nê mê kêp amrakati xwÿnhjê mã amnhî kutâ mêmoj nhõr o ri apa. Nê mê anhînõhkâ axkrut nê mêhõ hinõkâ hkêt xwÿnhjê mã ho pyxi nê agõ nê pyxi nê ho arík. Nê mê axâpkur xâ ho anhõxý ho apa hkêt nê. Âm axãmnhîx ri mê kêp amrakati xwÿnhjê mã amnhî kutâ mê kâm mêmoj to hkryre nê agõ. E kêr ka mê â axpên nhîpêx anhÿr o ri apa. Anê.

¹² HâMRI nhûm Rõm kâm mê õ pahihti mã mê piitâ mê kêp kâxpore hkwy jamÿnh xwÿnhjaja mê urâk nê hwÿr mra. Kot mê urâk nê mê hkrâ kumrâr kaxyw hwÿr mra nê kâm:

—No we mê pajaja? Tanhmâ kot paj wem amnhî nhîpêx to? Anê.

¹³ HâMRI nhûm mê kâm:

—Nà mẽ kajaja kêt ka mẽ Rôm nhõ pahi kot mẽ amã mẽ ate mẽ kêp kàxpore hkwy jamýnh jarênh xà hkôt pix mã hamýnh o ri apa. No mẽ atýx ri amnhĩ krã hkôt amnhĩm hkwy jamýnh prãm xaj mẽ kãm hkre kamã ho rûnh nê mẽ kãm harênh o ri apa hkêt nê. Anê.

¹⁴ Hãmri nhũm hpãnhã pòristi hkwyjaja hwýr mra nê kãm:

—Kwa no we mẽ pajaja? Tanhmã kot paj wem ri amnhĩ nhĩpêx to ho ixpa? Anê.

Hãmri nhũm mẽ kãm:

—Nà kêt ka mẽ anhõ pahihti kot mẽ axápênh pãnhã mẽ amã kàxpore nhõrta pix jamý nê ajamakêtkati nê axãmnhix ri ho amnhĩm axujaprôr o ri apa. No mẽ akwyjaja kãm apyma nê mẽ amã kàxpore nhõr prãm xaj ri mẽ kãm tanhmã amnhĩ pyma hto ho ri apa hkêt nê. E kêt ka mẽ ã amnhĩ nhĩpêx anhýr o ri apa. Anê.

Juãw Paxis kot tanhmã Jejus jarênh to hã harênh

Matêwre 3.11-12; Makre 1.7-8; Juãw 1.19-28; mããñên Atre 19.4

¹⁵ Nhũm pre ã Juãw Paxisja mẽ kãm kapêr anê. Nhũm mẽ kuma nê htýx kêp Tirtũm kot mẽ pakaxyw ãm mã xwýnhnta ã hkamnhix. ¹⁶ Hãmri nhũm amnhĩ tã ã mẽ hamaxpêr anhýr ã mẽ omu hãmri nê mẽ kãm amnhĩ tã aprã nê mẽ kãm:

—Nà pa hkêt. Na pa hte ãm Tirtũm mã gô pix o mẽ hkrã kumrãr o ri ixpa. No koja tokyx ixpãnhã Tirtũm kot mẽ pakaxyw ãm xwýnhnta tãm mẽ pahwýr pøj. àhpumunh týx o kot ijakrenh jakamã na pa hte ãm kukwak ri ixpa nê hã ixpijaãm o ri ixpa. Tirtũm kot mẽ pakaxyw ãm xwýnhnta koja mẽ awýr Karõ rê nhũm mẽ akaxwýnh mã agjê ka mẽ ý hã tãm ri amnhĩ nhĩpêx rãhã ho ri apa. Nom kormã mẽ kot tãm amnhĩ nhĩpêx hkêt xwýnhjaja koja ja hã mẽ omu hãmri nê mẽ hipêx o te kuwy kot mẽmoj to kaxàr par pyrãk o mẽ hipêx.

¹⁷ —Na htem pur kãm harøj nhĩkê nê ho grã nê hpãnhã kahtwý. Nê kahuk pa hãmri nê hkapi nhũm kòk apê nê prýhka ho htor nê ho hapêx pa. Nhũm mẽ hy ho pa nê ixkre kamã gøj kãm unhwý. Ja pyrã nê koja tokyx Tirtũm mẽ piitã mẽ kot tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho pa hã mẽ omunh xà hkôt mẽ ho axkjê. Mẽ kot tãm amnhĩ nhĩpêx o mẽ pa xwýnhjaja koja ma amnhĩ wýr mẽ ho api nhũm mẽ kuri mex nê hkĩnh rãhã nê pa ho pa. No mẽ kot amnhĩ tomnuj xwýnhjaja koja mẽ hkĩnhã tanhmã mẽ hipêx to nhũm mẽ ma kuwy raxja wýr pa nê kamã amnhĩ xà htýx kamã hamak rãhã nê pa ho pa. Anê.

¹⁸ Nhũm pre ã Juãw Paxis Tirtũm kapêr o mẽ ahkre anhýr o pa.

Juãw Paxis kot Jejus krã kumrãr ã harênh

Matêwre 3.13-17; Makre 1.9-11

¹⁹ Tã nhũm Ijaew nhõ pahi Erox ra htõ hprõ pê Eroxis pytã nê ho hprõ nhũm Juãw Paxisja harênh ma nê ma hwýr tẽ nê hã kãm akir. No ãm ja pix ã kãm àkjêr kêt nê. Mããñên tanhmã kot amnhĩ tomnuj týx to ho pa hã kãm akir.

²⁰ Nhũm amnhĩ tã kuma nê kamã gryk týx nê amnhĩ tã mẽ kãm hã amýnê nhũm prem unê nê haxà. Jao amnhĩ tomnuj týx nê. ²¹ Nom kormã mẽ kot haxàr kêt ri nhũm Juãw Paxis Ijaew kwýjê krã kumrãr o xa. Rôm nhũm Jejusja hãmri tãm nhýhýnh hwýr tẽ nê kot hkrã kumrãr kaxyw kãm anê nhũm kuma nê hkrã kumrã. Hãmri nhũm Jejus gøj rùm api nê mẽ kormã gô mý ri Tirtũm mã amnhĩ jarênh o xa. ²² Pu nhũm kaxkwa axkjê nhũm kurũm Tirtũm Karõ te tuuti pyrã nê hwýr wrýk o tẽ nê ikre hã xa. Hãmri nhũm kaxkwa rùm Tirtũm kãm kapêr nê kãm:

Pa? E apê Ixkra mex na ka. Ām hāmri na ka hte ixkanrēhā amnhī nhīpêx o apa. Inhmā ajapê kamā na ka ri apa ho apa. Anē.

Jejus kukamā higêt nē hpāmjê nhīxi hā harēñh

Matêwre 1.1-17

²³ Tā nhūm Jejus Tirtūm mā kapēr o mē ahkre ho pa hkrax. Na pre ra hā amgrā pê 30 hāmri nē kām ho hkrax.

E kot paj hpānhā amā Jejus kukamā hpāmjê nhīxi jarē Teopre. Ijaewjaja na prem ht̄yx ho Juje kēp Jejus nhīpêêxā kumrēx ā hkamnhīx nom kēp hipêêxā kumrēx kêt ām kēp hipêêxā puro na pre.

Jejus kēp Eri htāmnhw̄y na pre.

²⁴ Nē Eri kēp Matat kra na pre.

Nē Matat kēp Rewi hkra na pre.

Nē Rewi kēp Mewki hkra na pre.

Nē Mewki kēp Jānaj kra na pre.

Nē Jānaj kēp axtem Juje hō hkra na pre.

²⁵ Nē Juje kēp Matatis kra na pre.

Nē Matatis kēp Amōs kra na pre.

Nē Amōs kēp Naū hkra na pre.

Nē Naū kēp Eri hkra na pre.

Nē Eri kēp Nakai hkra na pre.

²⁶ Nē Nakai kēp Mate hkra na pre.

Nē Mate kēp axtem Matatis ō hkra na pre.

Nē Matatis kēp Semeī hkra na pre.

Nē Semeī kēp Juje hō hkra na pre.

Nē Juje kēp Jotre hkra na pre.

²⁷ Nē Jotre kēp Joanān kra na pre.

Nē Joanān kēp Rej kra na pre.

Nē Rej kēp Joropape hkra na pre.

Nē Joropape kēp Saraxi kra na pre.

Nē Saraxi kēp Neri hkra na pre.

²⁸ Nē Neri kēp axtem Mewki hō hkra na pre.

Nē Mewki kēp Axi hkra na pre.

Nē Axi kēp Kojā hkra na pre.

Nē Kojā kēp Ematā hkra na pre.

Nē Ematā kēp Erti hkra na pre.

²⁹ Nē Erti kēp Jojue hkra na pre.

Nē Jojue kēp Eries kra na pre.

Nē Eries kēp Jorī hkra na pre.

Nē Jorī kēp Matat hkra na pre.

Nē Matat kēp axtem Rewi hō hkra na pre.

³⁰ Nē Rewi kēp Simeāw kra na pre.

Nē Simeāw kēp Juta hkra na pre.

Nē Juta kēp axtem Juje hō hkra na pre.

Nē Juje kēp Janā hkra na pre.

Nē Janā kēp Eriakī hkra na pre.

³¹ Nē Eriakī kēp Merea hkra na pre.

Nē Merea kēp Mena hkra na pre.

Nē Mena kēp Matata hkra na pre.

Nē Matata kēp Natā hkra na pre.

Nē Natā kēp Tawi hkra na pre.

³² Nē Tawi kēp Jese hkra na pre.

Nē Jese kēp Opex kra na pre.

Nē Opex kēp Poas kra na pre.

Nē Poas kēp Sarā hkra na pre.

Nē Sarā kēp Nasō hkra na pre.

³³ Nē Nasō kēp Amīnatap kra na pre.

Nē Amīnatap kēp Amī hkra na pre.

Nē Amī kēp Ari hkra na pre.

Nē Ari kēp Erō hkra na pre.

Nē Erō kēp Pere hkra na pre.

Nē Pere kēp Juta hkra na pre.

³⁴ Nē Juta kēp Jako hkra na pre.

Nē Jako kēp Ijak kra na pre.

Nē Ijak kēp Apraāw kra na pre.

Nē Apraāw kēp Tera hkra na pre.

Nē Tera kēp Nako hkra na pre.

³⁵ Nē Nako kēp Jeruk kra na pre.

Nē Jeruk kēp Rakau hkra na pre.

Nē Rakau kēp Parek kra na pre.

Nē Parek kēp Epti hkra na pre.

Nē Epti kēp axtem Sara hō hkra na pre.

³⁶ Nē Sara kēp Kajnā hkra na pre.

Nē Kajnā kēp Apaxat kra na pre.

Nē Apaxat kēp Sēre hkra na pre.

Nē Sēre kēp Noehti hkra na pre.

Nē Noehti kēp Ramek kra na pre.

³⁷ Nē Ramek kēp Metujarē hkra na pre.

Nē Metujarē kēp Enok kra na pre.

Nē Enok kēp Jarate hkra na pre.

Nē Jarate kēp Marerer kra na pre.

Nē Marerer kēp axtem Kajnā hō hkra na pre.

Nē Kajnā kēp Enos kra na pre.

³⁸ Nē Enos kēp Set kra na pre.

Nē Set kēp Atāw kra na pre.

Nē Atāw kēp Tīrtūm kra na pre. Tīrtūm kot wam my pé Atāwja pika ho hipêx jakamā te kēp hkra pyràk.

Ā Jejus kukamā hpāmjê nhīxi kot anhÿr.

4

Satanasti kot amnhī tā Jejus kamā hamak ā harēnh

Matêwre 4.1-11, 16.23; Makre 1.12-13, 8.33; määnēn Eprêw 2.18, 4.15

¹ Tā nhūm Jejus pyhti pé Jotāw rūm akupÿm ma mō. Hāmri nē Tīrtūm Karō nhÿ hā mēmōj kutā amnhī to htÿx nē. Jakamā nhūm nhÿhÿm ma kapôt wÿr o mō ² nhūm Satanasti omu nē ma hwÿr tē nē ri hkôt pa. Kapôt ā ri hkôt hêx rom tanhmā kām nē ho pa. Kot mar nē Tīrtūm kapêr nhīrôp ām prām xàj ma hkôt tanhmā kām kapêr to ho pa. Hāmri nē hkôt pa o hā arīgro pé 40 nhūm

Jejus kormã apkur kêt o hã arĩgro pẽ 40 nẽ hapêx nhũm ra kãm prãm tỳx nẽ.

³ Hãmri nhũm Satanasti kãm:

—Kwa mãn ka ra amã prãm tỳx kumrẽx nã? Nom xep apê Tirtũm Kra jakamã mẽmoj tanhmã apê kute hkêt. Kwa kẽn nhĩkwỹ mũj mã anẽ kê amã pãwti hã amnhĩ jahkre ka aku nẽ tokyx ho amnhĩ xihtỳx. E kwa tokyx kãm anẽ. Anẽ.

⁴ Hãmri nhũm kuma nẽ kãm:

—Tk. Nã kot paj akapẽr mar xã hkôt tanhmã amnhĩ nhĩpêx to hkêt nẽ. Koja Tirtũm kãm inhmã mẽmoj nhõr prãm nẽ inhmã mẽmoj gõ pa arĩ kormã kukrẽ. Kapẽr ã kagã htũm kot ja jarẽnh kot:

Na htem mẽ apkur xã pix kukwak ri htĩr nẽ pa hkêt nẽ. Na htem mããnẽn Tirtũm kapẽr mar xã hkôt tanhmã ri amnhĩ nhĩpêx to ho pa ho htĩr nẽ mex nẽ pã. Anẽ.

Ã kapẽr ã kagã kot ja jarẽnh kot anhỹr jakamã kot paj amar xã hkôt ã ri amnhĩ nhĩpêx anhỹr kêt nẽ. ãm kwarĩ ho kwarĩ. Anẽ.

⁵ Nhũm pre ã Jejus Satanasti mã kapẽr anẽ nhũm tee ri kuma hãmri nẽ hpãnhã ma nhỹhỹm o mõ nẽ nhỹri kỳx pẽ mẽmoj prẽeti nhĩmõk ã o xa. Hãmri nẽ kãm pika piitã ahkre ho xa. Nẽ kãm mẽ hikukrẽx piitã ahkre. Kãxpore nẽ mẽmoj piitã nhũm kãm ahkre hpa nhũm anhĩpẽ omunh o xa. ⁶ Hãmri nhũm Satanasti kãm:

—E mãn ka kam ri mẽmoj mũj piitã omu. Piitã inhõ na. Inhmã na pre Tirtũm piitã õr pa. Kot paj inhmã mẽhõ mã õr prãm nẽ kãm kugõ. ⁷ Tã amã kot paj kugõ. Jakamã e. Kwa tokyx ixkutã tẽm nẽ inhmã inhmex o inhmex ã ijarẽ pa ama nẽ rĩ amã piitã õr pa. E tokyx. Anẽ.

⁸ Hãmri nhũm kuma nẽ kãm:

—Tk. Kot paj amã amex o amex ã ajarẽnh kêt kumrẽx. ãm kwarĩ ho kwarĩ. Amexti hã. Tirtũm kapẽr ã kagã htũm kot ja nẽ kapẽr kãm hihtỳx kẽnã. Kapẽr kot:

Kẽr ka mẽ ixkapẽr pix ma. Nẽ ixkutã pix mã mãn akõnkrã ho akrĩ nẽ inhmã inhmex o inhmex ã ijarẽnh o ri apa. Kẽr ka mẽ ã amnhĩ nhĩpêx anhỹr o ri apa.

Anhỹr o kot harẽnh jakamã kot paj ri amã amex o amex ã ajarẽnh kêt nẽ Satanasti. Anẽ.

⁹ Nhũm pre ã Jejus amnhĩ nẽ kãm kapẽr anẽ. Hãmri nhũm tee ri kuma nẽ hpãnhã mã krĩ pẽ Jerujarẽ hwỹr o mõ. Nẽ mẽ kot Tirtũm mã amnhĩ jarẽnh xã hã ixkre hprẽk nhĩmõk wỳr ho api nẽ kỳxpẽ hatur xã hã ãm nhũm xa. Nhũm amnhĩ parpẽ kẽn rũnh nhĩkwỹ pumunh o xa. Hãmri nhũm Satanasti kãm:

—E apê Tirtũm Kra jakamã kwa ja rũm ahpar mã ajarĩ nẽ ma tẽ nẽ pikap tẽm. Koja Anhĩpẽxã apumunh mex nẽ ka tanhmã amnhĩ to hkêt nẽ.

¹⁰⁻¹¹ Kapẽr ã kagã htũm kot ja jarẽnh kot:

Tirtũm koja kapẽr o wrỹk xwỹnh mã ajarẽ ka ajarĩ nẽ ahpar mã tẽ nhũm mẽ kỳx pẽ amỹ nhũm mẽmoj akã hyr kêt nẽ.

Ã kapẽr ã kagã kamã ajarẽnh kot anhỹr jakamã e tokyx ajarĩ nẽ ma tẽn pikap ahto. Anẽ.

¹² Hãmri nhũm kuma nẽ kê axte amnhĩ tã kãm kapẽr nẽ kãm:

—Tk. Kwa nã. Kot pa ri amar xã hkôt ã amnhĩ nhĩpêx anhỹr kêt nẽ. Koja Tirtũm tãm inhmã ijarĩ hã karõ pa rĩ mar xã hkôt ijarĩ no kot pa ri amar xã hkôt ijarĩ hkêt nẽ. Tirtũm kapẽr ã kagã htũm kot ja jarẽnh kot:

Kẽr ka mẽ amnhĩ krã hkôt amnhĩ tã ixkamã ajamak kaxyw inhĩxi jarẽnh kôt tanhmã amnhĩ nhĩpêx to hkêt nẽ.

Å ja nê kapêr kot anhÿr jakamã ãm kwarĩ ho kwarĩ. Kot paj ri amar xà hkôt ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr kêt nê. Tãm kot inhmã ijarĩ hã karõre hã. Anê.

¹³ Nhũm pre ã Jejus Satanasti mã kapêr anê hãmri nhũm tee ri mẽmoj piitã ho mar kaprÿ hãmri nê hkaga nê ma nhÿhÿm tẽ. Hãmri nê kot nhÿrmã axte hwÿr htẽm nê kot mẽmoj punuj o mar kaxyw kormã amnhũm hamãr o ri pa.

Jejus kot Tirtũm kapêr o mẽ ahkre ho hkrax ã harẽnh

Matêwre 4.12-17; Makre 4.14-15

¹⁴ Tã nhũm Jejus ma akupÿm Garirej wÿr mō. Nê Tirtũm Karō nhÿ hã àhpumunh tÿx nê hkwyjê mã kapêr jarẽnh o ri pa. Nhũm mẽ kuma nê piitã pikaja kamã axpẽn mã tanhmã harẽnh to. ¹⁵ Na pre hte mẽ kot Tirtũm kapêr o mẽ ahkre xà hã ixkre hwÿr agjê nê kamã mẽ ahkre ho hkrĩ. Nhũm mẽ piitã kuma nê kãm mar prãm nê. Hãmri nê axpẽn mã mex ã harẽnh o ri pa.

Najare kamã mẽ kot Jejus kaga hã mẽ harẽnh

Matêwre 13.53-58; Makre 6.1-6; Juãw 1.11

¹⁶ Tã nhũm Jejus ma akupÿm krĩ kamã àptãr xàja wÿr ma mō. Najare hwÿr. Hãmri nê kamã pōj.

Nhũm Ijaew nhō arĩgromnu pẽ sap kato nhũm Jejus ma mẽ hkôt Tirtũm kapêr o mẽ ahkre xà hã ixkre hwÿr tẽ. Hãmri nê hwÿr axà nê mẽ kuri nhÿ. Hãmri nê kamã mẽ kãm Tirtũm kapêr ã kagã htũm kamã harẽnh kaxyw kãnhmã xa ¹⁷ nhũm mẽ omu nê kãm ja gō. Finat Ijais pẽ Tirtũm nhÿ hã kapêr xwÿnh kot Tirtũm kapêr kwÿ hã kagãja nhũm mẽ kãm kugō. Hãmri nhũm kupy nê kamã kormã Tirtũm kot tanhmã mẽmoj jarẽnh to hō japêr o xa. Nê kãm kato hãmri nê mẽ kãm kamã harẽ. Nom amnhĩ tã kamã mẽ kãm harẽnh o xa nê mẽ kãm:

¹⁸ Na pre ra Tirtũm Karōja ixto ixãhpumunh tÿx nê mẽ kệp amrakati xwÿnhjê hwÿr inhmẽ pa ra mō. Ixte mẽ kãm mẽmoj mex jarẽnh o ixpa kaxyw. Nê Satanasti kot amnhĩ kôt mẽ unhwÿr xwÿnhjê hwÿr nhũm pre mããnẽn inhmẽ. Ixte mẽ nê Satanasti japõx o ixpa kaxyw. Nê mẽ kot hprĩ hã Tirtũm kapêr mar kêt xwÿnhjê hwÿr nhũm pre mããnẽn inhmẽ. Ixprĩ hã ixte mẽ kãm kapêr jarẽnh o ri mẽ hkôt ixpa kaxyw. Nê mẽ kot amnhĩ tomnuj o mẽ pa xwÿnhjê hwÿr nhũm pre mããnẽn inhmẽ. Ixte mẽ nê mẽ kot amnhĩ tomnuj rẽn pa nhũm mẽ hamakêtkati nê àmnhĩx ri pa kaxyw. Å na pre Tirtũm jajê piitã hwÿr inhmẽn anê pa ra man mōn pōj.

¹⁹ Nê amgrã ja kệp Tirtũm kot mẽ ato mex xà hã amgrãja nhũm ixte mẽ amã harẽnh o ixpa kaxyw na pre inhmẽ pa mōn pōj. Anê.

²⁰ Nhũm pre ã Jejus Tirtũm kapêr ã kagã htũm kamã mẽ kãm amnhĩ jarẽnh anê. Hãmri nê akupÿm mẽ kãm kagãja gō nê ho mẽ ahkre kaxyw akupÿm nhÿ nhũm mẽ piitã omunh pẽ mar o hkrĩ. ²¹ Hãmri nhũm mẽ kãm tanhmã amnhĩ jarẽnh to nê mẽ kãm:

—E ra Ijais kot ã ixkukamã ijarẽnh anhÿr xà hkôt na pa mẽ awÿr wrÿ nê mẽ anoo mã ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr o hkrax. Anê.

²² Hãmri nhũm mẽ amnhĩ jaêr pẽ ã kot amnhĩ jarẽnh anhÿr ã kuma. Nê tee ri kuma nê axpẽn pumunh pẽ hamaxpêr o hkrĩ. Jejus mẽ kurom àhpumunh tÿx nê kapêr mex tã nhũm mẽ ãm kệp amnhĩ kwÿ pix ã hkamnhĩx kãm hihtÿx nê. Hãmri nê axpẽn mã:

—Tk. Kwa kệp Juje hkra pix kênã koja we ri ã amnhĩ jarẽnh anê. Anê.

²³ Hãmri nhũm amnhĩ tã mẽ kuma nê mẽ kãm:

—Nà na ka mẽ ixte amnhĩ jarẽnh ma nom ixkõt ajamaxpër kêt nẽ. Jakamã axpẽn mã ijarẽnh o: “Tk. Kêp mẽ pahkaprĩ xwýnh ro nhýx jar mẽ panhõ krĩ kamã aa mẽ pahte mẽmoj pumunh kêt kwý tanhmã mẽ pamã hipêx to pu mẽ hã omu. Te ra kot krĩ pê Kapanau kamã mẽ kãm mẽmoj kwý ho anhyrta pyrak. Pu mẽ omu nẽ hkõt pajamaxpër kurê kumrêx.” Anhýr o ri axpẽn mã ijarẽ. ²⁴ Kojã nhãm krĩ hõ kamã mẽhõ kêp Tirtũm kapër jarẽnh xwýnh ã amnhĩ jarẽ ka mẽ harẽnh ma nẽ amã ma hwýr amrar nẽ mar prãm nẽ. No kêt jar mẽ panhõ krĩ kamã ixpê mẽ anhiõ hã ã amnhĩ jarẽnh anẽ ka mẽ amã inhmar prãm kêt nẽ.

²⁵ —Kwa mẽ inhma. Amnepêm kormã finat Eris htĩr ri na pre mẽ hã na wrýk kêt ry rax nẽ. Jao hã amgrã axkrunẽpxi nẽ hkõt mytwrý pê 6. Nhũm mẽ õ hkêt nẽ pa. Ra mẽ kêp mẽmoj grã pa nẽ hapêx nhũm mẽ kãm prãm týx kumrêx nẽ pa. Nhũm mẽ kêp mẽ mjẽn týx xwýnhjaja kãm prãm xaj hiroto o pa. ²⁶ Tã nom Tirtũm mẽ ho mex kaxyw mẽ hwýr Eris mẽnh kêt nẽ. Erisja mẽ urak nẽ kêp Ijaew tã nhũm Tirtũm kot mẽ ho ajuta kaxyw mẽ hwýr mẽnh kêt nẽ. Mẽ kot amnhĩ kaxyw Tirtũm kõt hamaxpër kêt jakamã nhũm mẽ hwýr mẽnh kêt nẽ. Axtem Ijaew kêt xwýnhjẽ hõ hwýr na pre kumẽ. Nhãm Sitõ kamã krĩ pê Sarep kamã mjẽn htyk xwýnhhta wýr. Tokyx kot tanhmã ho mex to kaxyw. Jakamã nhũm ma hwýr mẽ nẽ tanhmã kãm kapër to nhũm kuma nẽ amnhĩ kaxyw Tirtũm kõt hamaxpër kurê kumrêx.

²⁷ —Nẽ finat Eriasti haxwýja. Eris pyrà nẽ kêp Tirtũm nhý hã kapër o pa xwýnh tã amnhĩ kwý pê Ijaew tanhmã mẽ ho ajuta hto hkêt nẽ. Na prem ohtõ nẽ hkã nhy nẽ hkro xapër o pa. Jao ra omnuj týx nẽ. Tã nhũm Tirtũm kot akupým mẽ ho mex kaxyw mẽ hwýr Eriasti mẽnh kêt nẽ. Amnhĩ kaxyw mẽ kot hkõt hamaxpẽre hã. ãm Sir nhõ xwýnh Namãja pix na pre Tirtũm Eriasti mã anẽ nhũm akupým ho mex. Kêp Ijaew kêt tã nhũm akupým ho mex. Tã ja pyrà nẽ na pa ãm mẽ kot amnhĩ kaxyw ixkõt hamaxpër pix xwýnhjẽ mã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho ri ixpa. No mẽ ate amnhĩ kaxyw ixkõt ajamaxpër kêt xwýnhjẽ mã tanhmã ri amnhĩ nhĩpêx to hkêt nẽ. Anẽ.

Nhũm pre ã Jejus mẽ kãm amnhĩ jarẽnh anẽ.

²⁸ Hãmri nhũm mẽ kuma nẽ kamã gryk týx nẽ axpẽn mã hã amýnẽ nẽ axpẽn mã:

—Tk. Kwa pu mẽ ixkre nẽ kator nẽ ma o tẽ nẽ kupĩ ri. Anẽ.

²⁹ Hãmri nẽ kaxyw kãnhmã kuhẽ hpa nẽ hwýr hprõt nẽ unẽ. Mẽ kot ma o htẽm nẽ hixêt præk jatur xã hã hkujaæk nhũm ahpar mã tẽn htẽm nẽ htyk kaxyw. Mẽ õ krĩa hixêt præk nhĩmõk ã na pre. Jakamã nhũm prem unẽ nẽ hatur xãta wýr o tẽ. ³⁰ Tã nom nhũm tanhmã amnhĩ nhĩpêx to nẽ mẽ kêp akunok nẽ hpãnhã nhãm ma tẽ nhũm mẽ tee ri hapër nom nhýri omunh kêt nẽ.

*Jejus kot mẽhõ nẽ mẽkarõmnuti kator ã harẽnh
Makre 1.21-28*

³¹ Tã nhũm Jejus ma akupým Garirej kamã krĩ pê Kapanau hwýr mõ. Nhũm mẽ õ arĩgromnu pê sap kato nhũm ma mẽ kot Tirtũm kapër o mẽ ahkre xã hã ixkre hwýr tẽ nẽ mẽ ahkre ho nhý. ³² Hãmri nhũm mẽ kot mar o hkrĩ xwýnhjaja kuma nẽ kãm mar prãm nẽ. Nẽ axpẽn mã:

—Hẽxta waa nẽ. ãm hãmri na ã mẽ pamã kapër anẽ. ãhpumunh týx xã hkõt na hte ãm hãmri mẽ pamã awjarẽ. Anẽ.

³³ Nhũm mẽhõ myja mẽ ãhkõ hã haxwýja mar o nhý. Mẽkarõmnuti na pre ra hwýr axã nhũm ý hã tanhmã amnhĩ tomnuj to ho pa. Hãmri nẽ mẽ ãhkõ hã

Jejus mar o nhỹ nê ra àmra kamã tanhmã kãm kapêr to. Nom nhũm tãm kãm kapêr kêt ãm kamã mēkarõmnutija kãm kapêr. ³⁴ Nê kãm:

—Pa? Jejus pē Najare nhõ xwýnh? Nà ate mē ixto ajapêx par kaxyw na ka mē ixwýr mō. Ra ixte apumunh mex kênã. Apê Tirtũm kot mē ixwýr amēnh xwýnh maatita na ka. Jakamã kwa tanhmã kot kaj mē ixto? Mo kaxyw na ka pre mē ixwýr mō? Anê.

³⁵ Hãmri nhũm kuma nê mēkarõmnuti kot kãm ã kapêr anhỹr ã omunh kurê kumrêx. Jakamã kutã kãm kapêr nê kãm:

—Tk. Kwa anhĩkrê nê kēp akato. Anê.

Hãmri nhũm kuma nê myta o pika kura nê kēp kato nê ma tē. ãm ho pika kuranh pix nhũm nō. Hãmri nê akupým kãnhmã nhỹ nê akupým mex. ³⁶ Hãmri nhũm mē piitã omu nê kamã no pyrna nê. Hãmri nê xpēn mã:

—Kokýy. Na hte Jejus amnhĩ krã hkõt àhpumunh týx xà hkõt mēkarõmnuti mã kapêr nê mē hano nhũm htem kuma nê mē kēp hapõx kurê kumrêx. Anê.

³⁷ Hãmri nhũm mē mēõ pika kamã piitã ri xpēn mã harēnh o pa.

Jejus kot Simãw Pêtre xupãnhgêx o mex ã harēnh

Matêwre 8.14-15; Makre 1.29-31

³⁸ Tã nhũm Jejus Tirtũm kapêr o mē ahkre xàja rũm kato nê ma Simãw Pêtre nhõrkwỹ hwýr tē. Nê mē hwýr axà nhũm Simãw Pêtre omu nê kãm upãnhgêx tanhmã kute hã harê nê kãm:

—Kwa Pahihti. Tē nê inhmã ixupãnhgêx pumu. Na hkà kagro htýx nê amnhĩ to àpêr o nō. Kwa tēn inhmã omu. Anê.

Hãmri nhũm kãm:

—Tôe. Nà kot paj amã omu. Anê.

³⁹ Hãmri nê hwýr tēn kuri xa nê kãm:

—Pa? E kwa akà hakry. Anê.

Hãmri nhũm kuma nê hkà hakry nê akupým hihtýx kurê kumrêx. Hãmri nê kãnhmã nhỹ nê mē kãm mēõ hã àpēnh o ri mra.

Jejus kot mē ho ohtô nê mē ho mex ã harēnh

Matêwre 8.16-17; Makre 1.32-34

⁴⁰ Tã nhũm ra amýkry htýx mē nhũm mē Jejus wýr ahpýnhã ri mē à xwýnhjê ho mra. Nhũm amnhĩ wýr mē omu hãmri nê mē piitã ri mē hã ìhkra jaxwý nê akupým mē ho mex pa. ⁴¹ Nhũm ra mēkarõmnuti mē hkwyjê hwýr agjê nhũm mē kurũm mē hano nhũm mē tee ri amnhĩ tã omu nê mē kēp hapõx kurê kumrêx. Hãmri nê mē kēp hapõx kaxyw nê àmra kamã kãm kapêr nê kãm:

—Kwa tanhmã kot pa wem amnhĩ nê ato? Héxta waa nê. Apê Tirtũm Kra hã axàhpumunh týx kênã.

Anhỹr o kãm kapêr. ãm hãmri na prem ã harēnh anê. Kēp Tirtũm kot mē pakaxyw ãm xwýnh kênã. No nhũm Ijaew nhõ pahijaja kot mē kapêr mar nê kēp mēkarõmnuti hkwy hã hkamnhix pymaj nhũm Jejus amnhĩ nê mē kãm kapêr nê mē kãm:

—Kwa mē ri ã ijarēnh anhỹr kêt nê.

Anhỹr o mē kãm kapêr hãmri nê mē hano nhũm mē hapõj nê ma mra.

Mêmo kaxyw Tirtũm kot mē pahwýr Jejus mēnh ã harēnh

Makre 1.35-39

⁴² Tã nhũm apkati nê myt kator grire nhũm Jejus kot Tirtũm mã amnhĩ jarēnh kaxyw kãnhmã nhỹ nê kato nê ma nhỹhým kapõt mã tē. Hãmri nhũm

krī nhō xwỳnhjaja hkrā hapôj nē tee ri hapêr nē ma hkôt hp̄ry jakop o mō. Nē nh̄yri hwỳr kato nē omu hāmri nē ma nh̄yh̄ym mōr nē kurē nē kām:

—Kwa Jejus. Kêr ka tokyx ma nh̄yh̄ym amōr kêt nē. Kritpêm mē ixkôt axkamē mân. Anē.

⁴³ Hāmri nh̄um mē kuma nē amnhī tā mē kām:

—Nā kot paj kritpêm mē akôt ixpikamēnh kêt nē. Kot paj ma krī piitā hkôt ri Tirtūm kapêr o mē ahkre ho ri mē hkôt ixpa. Tirtūm kot tanhmā mē ho hkra hto hā harēnhja kot paj mē hkôt ri mē kām harēnh o ri ixpa. Ja kaxyw na pre Tirtūm mē awỳr inhmē. Anē.

⁴⁴ Nh̄um pre ā mē kām amnhī jarēnh anē. Hāmri nē mē kēp kato nē ma Ijaew nhō pika piitā hkôt Tirtūm kapêr o mē ahkre ho ri pa. Ijaew nhō Tirtūm kapêr o mē ahkre xà hā ixkre kamā mē piitā ho mē ahkre ho ri pa.

5

Jejus kot amnhī kôt mē hkwyjê hwỳr ā harēnh

Matêwre 4.18-22; Makre 1.16-20

¹ Tā nh̄um Jejus ma gō rax pē Jenējare hwỳr mō. Hāmri nē hwỳr pōj nē gō mỳri Tirtūm kapêr o mē ahkre ho xa nh̄um mē ohtō nē pu hā mar o kuhê. Nē kot hprī hā mar nē hkôt omunh kaxyw hā axpēn nh̄igānh o kuhê. ² Hāmri nh̄um tee ri amnhī tā mē omu nē amnhī pu hā hakēx nē rīt nē gōx kām p̄ar kapr̄y hamēxkrut nē jētja wa omu. Nh̄um ô dōn wa gōx kām kryhti kuhōnh o xa. Nh̄um p̄ar hamē hkapr̄y nē ajēt nh̄um Jejus omu. ³ Hāmri nē hwỳr tē nē hōm axà nē ô dōn pē Simāwja mā anē nh̄um hkôt axà nē kii mē kēp p̄arja am̄ym kunhō nh̄um ajēt. Hāmri nh̄um p̄ar kre r̄um am̄ym mē ahkre ho nh̄y nh̄um mē piitā omu nē mar mex o kuhê.

⁴ Tā nh̄um mē ahkre hpa nē Simāw mā kām:

—E gō xup̄ym wỳr anhō p̄ar o axkamē nē axte anhō kryhti mē nē ho amnh̄im tep kwỳmnē. Anē.

⁵ Hāmri nh̄um tee ri kuma nē kām:

—Kwa na pa mē ra kamāt kām tee rēnh o apkati nē ho hōmnēnh kêt tā ka ri inhmā anē. Nom kot paj amar xà hkôt kop kumē. Anē.

⁶ Hāmri nē up̄ym wỳr p̄ar o axkamē nē htō Andre mē wa axte kryhti mē. Nē ām mēnh tipxi htā ho tep pynēnh rax kumrēx. Jakamā nh̄um kryhtija ra pikaxōnh kaxyw. ⁷ Hāmri nh̄um wa tee ri ho anē nē amnhī wỳr p̄ar ô ho mrar xwỳnhta wa kām akir. Jepetew kra Juāw mē Xiakreja wa nh̄um wa amnhī wỳr wa kām akir nh̄um wa hwỳr p̄ar ô ho tē hāmri nē mē kryhti hā hije nē p̄ar wỳr ho apl. Hāmri nē p̄arta hamē tep o ho nýt pa nē namē ho hipu mex nē. Jao nh̄yx gōnh mā wa axà. ⁸⁻¹⁰ Hāmri nh̄um mē amnhī jaêr pē tep xohtō raxta pumu nē kamā no pyma nē. Hāmri nh̄um Simāwja Jejus kutā hkōn krā ho tēm nē hipō nē nh̄y nē hā hp̄ijaam kamā kām kapêr nē kām:

—Kwa Pahihti. Kii tamū axkamē. Akīnhā ixe amnhī tomnuj tỳx xwỳnh na pa. Anē.

Hāmri nh̄um kuma nē ām kuma nē kām:

—Kwa nā tee ri amnhī kukamā ajamaxpêr kêt nē. Kot kaj jarāhā hpānhā tām amnhī nh̄ipêx o apa. Na ka ra tep pynēnh r̄unh o apa. Tā kot kaj ja kaga nē hpānhā ma ri mē hkôt Tirtūm kapêr o mē ahkre ho ri apa. Koja mē ohtō nē ama nē Tirtūm kôt amnhī xunhwỳ nē hkôt amnhī nh̄ipêx o pa. Jakamā kot kaj te ate tep pynēnh r̄unh nē Tirtūm mā ôr pyrāk o amnhī nh̄ipêx o apa. Anē.

Nh̄um pre ā Jejus Simāw mā kapêr anē. ¹¹ Hāmri nh̄um mē gō jakax ā p̄ar janhōr tỳx nē kamā hikukrēx piitā hkaga hpa nē ma Jejus kôt pa ho pa.

Jejus kot hkà nhy kro tỳx xwỳnh o mex ã harēnh

Matēwre 8.1-4; Makre 1.40-45

¹² Tã nhũm Jejus ma krĩ hõ hwỳr mō. Hāmri nhũm mēhō my hkà nhy hkro htỳx xwỳnhja omu nē hwỳr tē nē hã hpijaam kaxyw kutã hkõnkrã ho nhỹ nē kãm:

—Pa Pahihti. E ot pa awỳr amnhĩ to tē. Kwa akupỳm ate mē ixto mex kaxyw axàhpumunh tỳx jakamã kot ka akupỳm amã ixto mex prãm nē mãmri akupỳm ixto mex. Anē.

¹³ Hāmri nhũm kuma nē hkà punuti hã ìhkra xi. Amnhĩ kamã kahak kêt nē hã ìhkra xi nē kãm:

—Nà kot paj ato mex. E akupỳm akà mex kurê kumrēx.

Anhỳrja kôt hāmri nhũm hkàja akupỳm mex pa. ¹⁴ Hāmri nhũm Jejus kãm:

—E kēr ka amnhĩ tã akwỳjē mã tanhmã ijarēnh to hkêt rãhã ma patre hwỳr tē kē akupỳm akà mex ã apumu. Hāmri ka amnepēm Mojes kot mē ate akupỳm amex ã Tirtũm mã tanhmã amnhĩ nhĩpēx to hã karõta ka kãm ho anē. Kē mē mē piitã akupỳm akà mex ã apumu. Anē.

Hāmri nhũm kuma nē kãm:

—Tõe. Nà kot paj anē. Anē.

Hāmri nē ma hwỳr htēm kurê kumrēx.

¹⁵ Hāmri nhũm mē piitã axpēn mã Jejus jarēnh o ri hprõt nhũm mē kot kapēr mar kaxyw ma hwỳr mra. Nē mē à xwỳnhjaja nhũm kot mē ho mex kaxyw nhũm mē hwỳr amnhĩ to mra. ¹⁶ Jakamã nhũm pre hte Jejus tōhã mē kēp hapõj nē ahte ma kapõt à Tirtũm mã amnhĩ jarēnh kaxyw mra. Nē kãm amnhĩ jarēnh pa hāmri nē ma akupỳm mē hwỳr mra.

Jejus kot ì kamã htyk xwỳnh o mex ã harēnh

Matēwre 9.1-8; Makre 2.1-12; Juãw 10.37-38

¹⁷ Tã nhũm Jejus ma Tirtũm kapēr o Ijaew jahkre ho pa. Jakamã nhỹri mēhō nhõrkwy kamã ho mē ahkre ho xa nhũm Parijew nhõ xwỳnhjē mē Tirtũm kapēr tũm o mē ahkre ho mē pa xwỳnhjaja kot mar kaxyw ma hwỳr mra. Na pre ra Garirej rũm mē hkwỳjaja ma hwỳr mra. Nē pika pē Jutej rũm mē hkwy haxwỳja ma hwỳr mra. Nē krĩ pē Jerujarē rũm. Á na prem ohtõ nē krĩ piitã kurũm kot mar kaxyw hwỳr akuprõ nhũm mē ahkre anē. Nē Tirtũm kot ho àhpumunh tỳx jakamã nhũm ý hã akupỳm mē à xwỳnhjē ho mex. ¹⁸ Hāmri nhũm hkwỳjaja ì kamã htyk xwỳnh mý nē Jejus wỳr o tē. Nõr xà kamã nõr rãhã nhũm mē hã hije nē hwỳr o tē. Hāmri nē tee ri kot hwỳr ho àr kaxyw ri mē hkupu ho pa. ¹⁹ Nom nhũm mē ra ixkre ho nyt rax jakamã nhũm mē tee ri amnhĩ kukamã ho ukapi ho ri pa. Hāmri nē ra hamaxpēr nē ixkre nhĩmõk po hwỳr ho api nē ixkre nhĩmõk kwỳ grà nē hkõt ì kamã htyk xwỳnhhta jaxà. Nõr xà kamã nõr rãhã Jejus wỳr haxà nē mē hipõk ri ho wrỳ nē kutã kuxi nhũm nõ. ²⁰ Hāmri nhũm Jejus amnhĩ tã mē kot kaxyw kãm hamaxpēr tỳx ã mē omunh mex nē. Hāmri nē ì kamã htyk xwỳnhhta mã kapēr nē kãm:

—Pa? E na pa ra anē tanhmã ate amnhĩ tomnuj to ho apaja o ijapēx pa. Kot paj axte kãm ijamaxpēr kêt nē. Anē.

²¹ Hāmri nhũm Parijew nhõ xwỳnhjē mē Tirtũm kapēr tũm o mē ahkre ho mē pa xwỳnhjaja tee ri kot ã kãm kapēr anhỳrja ã kuma nē axpēn mã:

—Tk. Kwa kēp Tirtũm kêt tã te ri kot amnhĩ nhĩpēx pyræk o ri mē nē mē kot amnhĩ tomnuj o hapēx ã amnhĩ jarēnh o kuhê. Tirtũm pix na kot mē nē mē kot amnhĩ tomnuj o hapēx xwỳnh kēnã. Anē.

²² Nhũm mẽ ã axpẽn mã Jejus jarẽn anẽ nhũm amnhĩ tã mẽ kuma nẽ mẽ hamaxpër kôt mẽ omunh mex nẽ. Jakamã mẽ kãm:

–Kwa mẽ ã ajamaxpër anhÿr kêt nẽ. ²³ Ixte mẽ nẽ mẽ kot amnhĩ tomnuj o ijapêx par ã amnhĩ jarẽn tã mẽ ate ja kôt ixpumunh kêt jakamã na ka mẽ ixkôt ajamaxpër kêt nẽ. Nom kot paj mẽ anoo mã akupÿm ï kamã htyk xwÿnhta o mex ka mẽ apiitã ja hã ixpumu hãmri nẽ ixkôt ajamaxpër kurẽ kumrêx. ²⁴ Ixpê Tĩrtũm kot mẽ awÿr inhmẽn xwÿnhta na pa. Ixte mẽ anẽ mẽ ate amnhĩ tomnuj rẽn kaxyw na pre mẽ awÿr inhmẽ pa mẽ awÿr wrÿ. Tã mẽ ate ja kôt ixpumunh kaxyw kot paj mẽ anoo mã myja o mex. Anẽ.

Hãmri nẽ hpãnhã ï kamã htyk xwÿnhja mã kapër nẽ kãm:

–E kãnhmã xa nẽ anõr xà py nẽ ma akupÿm anhõrkwÿ hwÿr tẽ. Anẽ.

²⁵ Nhũm kãnhmã ãm kurẽ kumrêx. Hãmri nẽ amnhĩ pumu nẽ hkĩnh tÿx nẽ nõr xà py nẽ mẽ noo mã kato nẽ akupÿm õrkwÿ hwÿr ma Tĩrtũm mã mex o mex ã harẽn o tẽ. ²⁶ Hãmri nhũm mẽ amnhĩ jaer pẽ omu. Nẽ no hapõx kaxyw hkôt omunh o kuhẽ nẽ kamã no pyma nẽ. Nẽ tee ri omu hãmri nẽ axpẽn mã:

–Kokÿÿ. Aa mẽ pahte ã mẽhõ kot amnhĩ nhĩpêx anhÿr ã omunh kêt tã na pu mẽ jarãhã ja pumu. Anẽ.

Hãmri nẽ Tĩrtũm mã mex o mex ã harẽn o kuhẽ.

Jejus kot amnhĩ kôt Rewi hwÿr ã harẽn

Matêwre 9.9-13; Makre 2.15-17; Rukre 15.1-2

²⁷ Tã nhũm Jejus ma hkôt mẽ pa ho mẽ pa xwÿnhjê mẽrohã ma nhÿhÿm mõ. Hãmri nẽ nhÿri Rewi pumu. Rewi nhĩxi hõ pẽ na Matêwre. Rõm kãm mẽ õ pahihtĩ mã amnhĩ kwÿjê pẽ kãxpore hkwy jamÿnh xwÿnh na pre. Jakamã nhũm ujamÿnh xà hã ixkre kamã mẽ kęp hkwy jamÿnh o nhÿ nhũm Jejus mẽ hkôt mẽ pa o mẽ pa xwÿnhjaja hãnh mra. Hãmri nhũm Jejus ãpẽn ã omu nẽ amnhĩ kôt kuwÿ nẽ kãm:

–Pa? E kwa axãpẽnhta kaga nẽ hpãnhã amnẽ mẽ ixkôt mãn tẽ. Nẽ ixkôt mãn ri apa ho apa. Anẽ.

²⁸ Hãmri nhũm kuma nẽ ãpẽn kaga hpa nẽ ma hkôt mõ nẽ hkôt pa ho pa.

²⁹ Hãmri nhũm mẽmo arĩgro hã nhũm Rewi nhõ mẽ apkur xà hã mẽõ rax nẽ. Jakamã nhũm amnhĩ nhõrkwÿ hwÿr hkrãmnhwÿjaja nẽ Jejus mẽ hkôt mẽ pa ho mẽ pa xwÿnhjê hwÿ. Mẽ kot kutã apkur kaxyw nhũm amnhĩ kôt mẽ kuwÿ nhũm mẽ ma hkôt mra nẽ õrkwÿ hwÿr agjê nẽ apkur o hkrĩ. Nẽ mẽ kęp Rõm nhõ pahi mã mẽ kęp kãxpore hkwy jamÿnh xwÿnh kwÿjaja nẽ mẽ ohtõ nẽ hwÿr akuprõ nẽ axpẽn kutã apkur o hkrĩ. ³⁰ Hãmri nhũm Parijew nhõ xwÿnhjê mẽ Tĩrtũm kapër tũm o mẽ ahkre ho mẽ pa xwÿnh kwÿjaja mra nẽ mẽ apkur ã mẽ omu nẽ tee ri mẽ hkaêx ã Jejus pumu hãmri nẽ Jejus kôt mẽ pa ho mẽ pa xwÿnhjê hwÿr agjê nẽ hã mẽ kãm akir nẽ mẽ kãm:

–Kwa mẽ kot amnhĩ tomnuj ho mẽ pa xwÿnhjê kutã mẽ apkur kêt tã ka mẽ apytãr xwÿnhja mẽ apimrãatã axtem nẽ mẽ kutã axãpkur o akrĩ. Kwa mẽ ate amnhĩ to mex ronhÿx ka mẽ kutã axãpkur kêt nẽ. Anẽ.

³¹ Hãmri nhũm Jejus amnhĩ tã mẽ kapër ã mẽ kuma nẽ mẽ kãm:

–Tk. Nã ixte tãm mẽ unhwÿr kaxyw na pa mẽ kutã ixãpkur o nhÿ. Xà na hte tõtõja mẽ mex xwÿnhjê hwÿr mra nẽ mẽ hkane? Nã ãm mẽ ã xwÿnhjê pix wÿr na htem mra. Ra mẽ ate ja pumunh mex kẽnã. Ja pyrã nẽ na pa pre mẽ kot amnhĩ to mex xwÿnhjê hwÿr ixwrÿk kêt nẽ. Mẽ kot amnhĩ tomnuj xwÿnhjê pix wÿr na pa pre wrÿ. Ixte tãm mẽ unhwÿr kaxyw na pa pre mẽ hwÿr wrÿ nẽ ã jajê kutã ixãpkur o inhÿr anẽ. ³² ãm mẽ kot amnhĩ tomnuj xwÿnhjê hwÿr na pa pre wrÿ nẽ mẽ kamã ixukaprĩ ho ri ixpa. Mẽ kot amnhĩ tomnuj mã urer

ně hpānhā tām amnhī nhīpēx o pa kaxyw na pa pre mẽ hwỳr wrỳ. Tā ka mẽ atỳx ā ri mẽ ixto akapēr anē. Anē.

*Mě hpāmja kot amnhī nhīpēx gryk ā Jejus kaga hā mẽ harēnh
Matēwre 9.14-17; Makre 2.18-22*

³³ Tā nhūm Ijaew kwỳjaja Jejus wỳr mra nē kām:

—Pa? E ot pa mẽ awỳr mra. Kwa aprī hā mẽ inhmā mẽmoj jarē. Na hte Parijew nhō xwỳnhjē mẽ Juāw kōt mẽ pa xwỳnhjaja tōhā Tirtūm mā amnhī jarēnh kaxyw nē apkur kēt rāhā kām amnhī jarē. No akōt mẽ pa ho mẽ pa xwỳnhjaja na htem àmnhīx apkur o pa kamā kām amnhī jarē. Kwa mo na htem mẽ urāk nē tōhā apkur kēt ri kām amnhī jarēnh hkēt nē? Anē.

³⁴ Hāmri nhūm mẽ kuma nē mẽ kām:

—Tk. Nā mo kaxyw koja mẽ apkur kēt rāhā kām amnhī jarē? Mě hkaprī hkēt kēnā. Mě kot ixkōt pa ho pa hā amnhī pumunh jakamā hkīnh nē pa. Kormā ixte mẽ kamā ixpa kēnā kot kēt mẽ Tirtūm mā amnhī jarēnh kaxyw nē apkur kēt rāhā kām amnhī jarē. Xà na htem hkrāmnhwỳ hā hkīnh kaxyw hā akuprō nē hkaprī nē apkur kēt nē mỳr o hkrī? Na htem hā akuprō nē hkīnh nē hā apkur rūnh nē. Ja pyrā nē na hte ixkōt mẽ pa ho mẽ pa xwỳnhjaja ixkōt kormā àmnhīx ri hkīnh nē apkati mẽ apkur o pa. ³⁵ Nom koja mẽ kām ixkurē xwỳnhjaja nhỳrmā tanhmā ixto hāmri nhūm mẽ rī kormā ixtā hkaprī htỳx kām apkur kēt ri tanhmā amnhī nhīpēx to. Anē.

³⁶ Nhūm pre ā Jejus mẽ kām hkōt ri mẽ pa ho mẽ pa xwỳnhjē jarēnh anē hāmri nē mẽ kām:

—Nā mẽ kot amnhī tomnuj xwỳnhjaja mẽ kot amnhī nhīpēx tūm o amnhī pyrāk jakamā na htem mẽ kot amnhī nhīpēx nyw kaga. ³⁷⁻³⁹ Ixte amnhī nhīpēx nywja te kot mẽ ate amnhī nhīpēx tūm pyrāk kēt jakamā ka htem inhma nē ām inhma. Kwa mẽ ixkapēr ma nē mẽ ate amnhī nhīpēx tūm gryk ā ixkaga hkēt nē. Anē.

6

*Jejus kēp arīgromnu hpām ā harēnh
Matēwre 12.1-8; Makre 2.23-28*

¹ Tā nhūm Ijaew nhō arīgromnu pē sapja axte kato. Hāmri nhūm Jejus mẽ hkōt ri mẽ pa ho mẽ pa xwỳnhjē mẽ ma mẽ hpur kōt ri nhỳhỳm ri pa. Hāmri nhūm hkōt mẽ pa ho mẽ pa xwỳnhjaja ra kām prām nē mra hāmri nē prām xāj mẽmo hy te kot harōj pyrāk xwỳnhta kwỳ rē nē kugrā nē ma Jejus kōt hkanhar o mō. Ijaew kot amnhī nhīpēx xā hkōt. ² Hāmri nhūm Parijew nhō xwỳnhjaja kām mẽmoj tā Jejus o kapēr prām jakamā ā mẽ kot amnhī nhīpēx anhỳr ā mẽ omu nē mẽ hā Jejus kukjēr kurē kumrēx nē kām:

—Kwa Tirtūm kapēr tūm kot mẽ panhō arīgromnu hā mẽ pahte mẽ pahpur kām mẽmoj nhīkēnh nē mẽ pahkurē htā nhūm ri akōt mẽ pa ho mẽ pa xwỳnhjaja axtem nē mẽmo hyta kwỳ rē nē akōt hkanhar o mō. Kwa mẽ kām anē kē mẽ ā amnhī nhīpēx anhỳr kēt nē. Na htem arīgromnu hā ā amnhī nhīpēx anhỳr kēt nē. Anē.

³⁻⁴ Hāmri nhūm Jejus mẽ kuma nē hprī hā mẽ kām Tirtūm kapēr tūm jarē nē mẽ kām:

—Kwa xā na ka mẽ Tirtūm kapēr ā kagā htūm kamā pahi Tawi kot tanhmā amnhī nhīpēx tota kamā harēnh nē mar kēt nē? Na pre Tawija hkōt ri mẽ pa xwỳnhjē mẽ nhūm mẽ prām xāj Tirtūm mā amnhī jarēnh xā hā ixkre wỳr agjē nhūm patre maatiya mẽ kām prām tỳx ā mẽ omu nē mẽ kām mẽmoj gō. Mě

kot Tirtüm noo mã päwti jaxwÿr xwÿnhnta nhũm mẽ kãm kugõ nhũm mẽ kuku. Tirtüm kapër ã kagà htũm kot ja nẽ mẽ kurẽ htã nhũm mẽ kãm prãm tÿx ã mẽ omu nẽ mẽ kamã ukapri xaj mẽ kãm kugõ. Patre pix kot ja kur kaxyw tã nhũm mẽ kãm kugõ nhũm mẽ kuku. Tã nhũm Tirtüm ja hã mẽ omu nhũm ja kęp omnuj kêt nẽ. Kot mẽ kamã ukapri nẽ mẽ kãm õr nhũm mẽ hã omu nhũm ja kãm mex nẽ. ⁵ Tã pa na pre Tirtüm mẽ akaxyw ixãm nẽ mẽ awÿr inhmẽnh jakamã papxpix na pa hte arĩgromnu hã tanhmã mẽ kot amnhĩ nhĩpẽx to hã mẽ kãm karõ ho ri ixpa. Ixpẽ arĩgromnu hpãm na pa. Anẽ.

Jejus kot ìhkra grà xwÿnh o mex ã harẽnh

Matêwre 12.9-14; Makre 3.1-6

⁶ Tã nhũm Ijaew nhõ arĩgromnu pẽ sapja axte kato. Hãmri nhũm Jejus Tirtüm kapër o mẽ ahkre xã hã ixkre hwÿr tẽ nẽ axã nẽ Tirtüm kapër o mẽ ahkre ho nhÿ. Nhũm mẽhõ myja upõk rũm ìhkra grà xwÿnhja mẽ ìhkõ hã mar o nhÿ. ⁷ Nhũm Parijew nhõ xwÿnhjẽ mẽ Tirtüm kapër tũm o mẽ ahkre ho mẽ pa xwÿnhjaja mẽ kãm mẽ hkrãhtũmjẽ mã Jejus o kapër prãm xaj htãnopxar o kuhẽ. Nẽ ìhkra grà xwÿnhnta pumu nẽ hã axpẽn mã:

—Kwa pu mẽ jar pakuhẽ nẽ Jejus tanhmã kot amnhĩ nhĩpẽx to hã omu. Xã koja jarãhã mũjti ho mex nã? Jarãhã arĩgromnu kẽnã kot kêt kãm ìhkra ho mex. Kojã anẽ nẽ Tirtüm kapër kwÿm ri amnhĩ nhĩpẽx. E pu mẽ kop pakuhẽ nẽ hã omu. Anẽ.

⁸ Nhũm Jejus ra kot mẽ hamaxpër kõt mẽ omunh mex jakamã amnhĩ wÿr myta mã hpa ho apẽ nẽ kãm:

—Pa? E kãnhmã xa nẽ amnẽ ixwÿr tẽ. Anẽ.

Hãmri nhũm kuma nẽ kãnhmã xa nẽ hwÿr tẽ. ⁹ Hãmri nhũm Jejus amnhĩ pu hã ri mẽ ho hakẽx nẽ mẽ kot mar o hkrĩ xwÿnhjẽ pumu nẽ mẽ kãm:

—E mẽ inhmã mẽmoj jarẽ. Tanhmã na htem arĩgromnu hã axpẽn nhĩpẽx to ho pa wehe? Xã kot ka arĩgromnu hã axã htÿx nẽ nõ hãmri nẽ amnhĩ mex prãm xaj mã mẽhõ hwÿr amnhĩ to tẽ. Hãmri nhũm ãm apumu nẽ apkatim arĩgro mex jamãr pẽ akane hkêt ka ty nhũm ja amã mex nẽ nã? Rÿ nhũm tanhmã atomnuj to nẽ akupÿm amnhĩ nẽ ajano nhũm ja amã mex nẽ nã? Nã koja ã anhĩpẽx anẽ nhũm ja amã mex kêt nẽ. Na ka htem ã amnhĩ nhĩpẽx anhÿr o apa hkêt nẽ. E mẽ inhmã mẽmoj jarẽ. Tanhmã na pre finat Mojesja Tirtüm nhÿ hã mẽ pamã arĩgromnu hã mẽ pahte axpẽn nhĩpẽx ã karõ hto? Xã kot puj mẽ axpẽn kãm paxukapri ho papa nã? Kot puj mẽ pamã axpẽn kurẽ ho papa? Xã kot puj mẽ hã mẽmoj punuj pẽ axpẽn pytã nã? Xã kot puj mẽ hã axpẽn pytãr pymaj arĩgro mex jamã? E mẽ atõ inhmã ja jarẽ. Anẽ.

Nhũm pre ã mẽ hkukjẽr anẽ. ¹⁰ Mẽ hamaxpër ã mẽ omunh mex pẽ ã mẽ hkukjẽr anhÿr o xa. Nom nhũm arĩ mẽhõ tanhmã kutã kãm nẽ hkêt nẽ. ãm akryk mar pẽ omunh o hkrĩ. Mẽ kot tanhmã kãm nẽ nhũm ta pãnhã tanhmã kot mẽ kãm nẽ pymaj nhũm mẽ tee ri kãm tanhmã nẽ hprãm nom akryk mar o hkrĩ. Hãmri nhũm Jejus tee ri mẽ omu hãmri nẽ myta mã kãm:

—Tk. Mẽ kot tanhmã inhmã kapër tore hã. E anhĩhkra katãt. Anẽ.

Hãmri nhũm ìhkra katãt nẽ akupÿm mex kurẽ kumrẽx. ¹¹ Hãmri nhũm mẽ kãm Jejus kurẽ xwÿnhjaja tee ri ja hã omu nẽ kamã gryk tÿx nẽ. Arĩgromnu hã kot ho mex jakamã nhũm mẽ kamã gryk tÿx nẽ. Nẽ hã axpẽn kukjẽr o kuhẽ nẽ axpẽn mã:

—Kwa ã kot amnhĩ nhĩpẽx anhÿr mÿrapẽ tanhmã kot puj wem ho? Na ã kapër anhÿrja o tanhmã mẽ pahto kapër punuj to. Te mẽ papamjaja mẽ pahte hkĩnhã pahkwÿjẽ kamã paxukapri hkêt pyrãk ã mẽ pajarẽ. Kojã mẽ

pahkwýjaja kuma hāmri nē mē pahte amnhī nhīpêx kaga nē amnhī kaxyw
ām hkôt pix mā hamaxpēr o pa. Jakamā kwa tanhmā kot puj mē ja nē ho?
Anē.

Jeus kot amnhī kaxyw mē ho 12 nē mē rēnh ā harēnh

Matêwre 10.1-4; Makre 3.13-19

¹² Tā nhūm arīgro hō hā nhūm Jeus ma kot Tirtūm mā amnhī jarēnh kaxyw
ma hixêt prêk wýr tē nē hā api. Hāmri nē kām amnhī jarēnh o apkati.

¹³ Tā nhūm kwýhtā nhūm amnhī kôt kot ri mē o pa xwýnhjê hwýr nē amnhī
kaxyw mē ho 12 nē mē kurê. Nē mē kām:

—E mē kajaja kot paj ma mē pahkwýjê hwýr mē arê ka mē ma inhý hā
Tirtūm kapēr o mē ahkre ho ri mē hkôt apa. Kot kaj mē apê inhý hā mē ahkre
ho apa xwýnh. Anē.

¹⁴ Kot amnhī kaxyw mē rēnh xwýnhjê nhīxi na jajaja:

Simāw kumrêx na pre kuta nē axte hā hixi mē nhūm kêp Pêtre.

Nē Simāw Pêtre hkôt htō Andreja ta.

Nē hkôt Xiakre hta.

Nē hkôt Juāw ta.

Nē hkôt Firiptija ta.

Nē hkôt Patoromew ta.

¹⁵ Nē hkôt Matêwreja ta.

Nē hkôt Tomasja ta.

Nē hkôt Apew kra axtem Xiakre hōja ta.

Nē hkôt Simāw Jeroxja ta.

¹⁶ Nē hkôt Xiakre hō hkra Jutja ta.

Nē hkôt Jut Kariot ta.

Jut Kariotja na pre kormā kot mē kām Jeus kurê xwýnhjê nhīhkram ōr
mā. Nhūm kot amnhī kukamā omunh mex tā mē hkôt amnhī kaxyw
kuta.

Ā mē kot Jeus nhý hā mē ahkre o pa kaxyw mē rēnh xwýnhjê nhīxi kot anhýr.

Jeus xápênh ā harēnh

Matêwre 4.23-25

¹⁷ Tā nhūm Jeus akupým ý hā mē ahkre ho pa xwýnhjê mē hāmri hixêt
prêêta kurūm wrý nē nhýri hinur kām kuhê. Hāmri nhūm nhýhýnh mē kot
mar mā xwýnhjaja hā akuprō. Kôt mē pa ho mē pa xwýnh kwýjaja nē nhýhýnh
krī hkwy rūm mē hkwyjaja. Pika pē Jutej kurūm mē hkwyjaja. Nē krī pē
Jerujarê kurūm mē hkwyjaja. Nē gō mý ri Xir mē Sitōja wa kamā mē pa xwýnh
kwýjaja. Ām ahpýnhā ri nhýhýnh krī hkwy rūm mē kot mar mā xwýnhjaja
hā pikuprōnh rax nē. ¹⁸⁻¹⁹ Mē kot kapēr mar nhūm kot akupým mē ho mex
kaxyw nhūm prem ma hwýr amnhī to pa. Mē hkwyjaja tanhmā ri à kute.
Nhūm mē hkwyjaja mēkarōmnuti kot mē hwýr gjêx xwýnhjaja nhūm mē piitā
ma hwýr amnhī to pa. Na prem ra amnhī kaxyw kām hamaxpēr o:

—E pa ma hwýr tē nē ām hkupênh pix tā akupým inhmex japēr. Anē.

Hāmri nē ma hwýr mra nhūm mē omu nē Tirtūm xāhpumunh týx o akupým
mē ho mex pa.

Jeus kot hkôt mē pa ho mē pa xwýnhjê jahkre hā harēnh

Matêwre 5.1-12

²⁰ Tā nhūm Jeus hkôt mē pa ho mē pa xwýnhjê jahkre nē mē kām:

E kot kaj mē atō amnhī kaxyw tanhmā inhmā ajamaxpēr to nē ajamaxpēr o:

“Nā ixkukrêx rax kêt tā na hte Tirtūm ixkôt pa ho pa. Koja ixkôt pa hkêt

pa ixt̄x ri tanhmā amnhī nhīp̄ex to ho ri ixpa rāhā nē. Tirtūmja mex kumrēx o kot mē hikukrēx raxta jakrenh par.” Anh̄yr o ajamaxp̄er. Hāmri nhūm Tirtūm ā ajamaxp̄er anh̄yr ā apumu nhūm ja kām mex nē. Hāmri nhūm apē hkra hā ato mex nē atānopxar o akōt pa ka ajamakētkati nē akīnh nē axāmnhīx ri apa.

21 Nē kot kaj mē atō amā Tirtūm kām hprām xā hkōt tanhmā amnhī nhīp̄ex to ho ri apa hprām t̄yx nē. Nhūm amnhī tā apumu nhūm ja kām mex nē nhūm ato mex nē. Nē tanhmā ato ka hkōt pix mā amnhī to mex o ri apa nē ajamakētkati nē akīnh nē axāmnhīx ri apa.

Nē kot kaj mē tanhmā amnhī tomnuj to. Hāmri nē tee ri ja hā amnhī pumu nē ajamaxp̄er. Nē apijaam nē akaprī xāj am̄yr o nh̄y. Am̄yr rax nē. Hāmri nhūm Tirtūm ja hā apumu nhūm ja kām mex nē. Jakamā nhūm anē akaprī hta nē ato mex nē. Ka ajamakētkati nē akīnh nē axāmnhīx ri apa.

22-23 Nē kwār mē māmri ixtā tanhmā mē ato kap̄er punuj to nē tanhmā mē ato hēx to nē tanhmā ri mē atomnuj to ho pa. Kwār mē māmri ā mē anhīp̄ex anh̄yr o pa. Ka mē ām inhmā pix mā ajamaxp̄er rāhā ho apa pē ajamakētkati nē axāmnhīx ri apa. Kwār mē māmri ā mē anhīp̄ex anē nē mē amex kēt ā mē ajarēnh o pa. Amnepēm na pre Tirtūm nh̄y hā kap̄er xw̄ynhjaja nhūm prem ā mē hip̄ex anē. Jakamā koja mē urāk nē ā mē anhīp̄ex anh̄yr o pa. Nhūm Tirtūm ja hā mē apumu nē amnhīm mē amex ā mē ajarē. Hāmri nē nh̄ymā kaxkwa kamā wa inhō krī kamā mē ato mex rax nē. Ka mē akīnh nē ajamakētkati nē axāmnhīx ri apa. Jakamā kwār mē māmri pika jakamā ā ixtā mē anhīp̄ex anē. Anē.

Jejus kot arī mē kot mar xw̄ynhjē jahkre hā harēnh

Xiakre 5.1-5

24 Nhūm Jejus nhām hkōt mē pa ho mē pa xw̄ynhjē nhīhkō hā mē kot Tirtūm kōt amnhī nhīp̄ex o pa hkēt xw̄ynhjē hw̄yr apkjē. Nē mē omu nē tanhmā mē kām kap̄er to. Mē hikukrēx rūnh xw̄ynhjē kumrēx mā kap̄er nē mē kām:

E kwa mē o kora mē akukrēx rūnh xw̄ynhjaja. Na ka htem ām akukrēx rūnh pix mā ajamaxp̄er o ri apa nē gryk ā Tirtūm mā ajamaxp̄er o apa hkēt nē. Jao mē amā kap̄er mar prām kēt nē. Nē ām akukrēx rūnh mā ajamaxp̄er pē akīnh nē ri apikunhar o ri apa. Tā kot ka mē nh̄ymā ty hāmri nhūm akīnh xāja apē hap̄ex.

25 Nē mē amā Tirtūm kōt ri amnhī nhīp̄ex prām kēt xw̄ynhjaja. Kot kaj mē nh̄ymā akaprī ht̄yx kām tee ri amnhī to hw̄yr kapr̄y kām ga. Koja mē amar kēt nē.

Nē mē at̄yx ri mē ate tanhmā amnhī tomnuj to hkukamā ajamaxp̄er nē apikunhar pē amnhī tomnuj o apa xw̄ynhjaja. Kot kaj mē nh̄ymā ā mē ate amnhī nhīp̄ex anh̄yrja m̄yrapē mē kot amnhī xā ht̄yx kamā hamak o pa htūm xā hw̄yr ma apa. Hāmri nē kamā akaprī xāj am̄yr rāhā ho ri apa. Jakamā kwa mē o kora mē amā Tirtūm prām kēt xw̄ynhjaja. Kēr ka mē ixkap̄er ma nē axkām ajamak rom nē ri apa.

26 Amnepēm mē pakukamā mē pa xw̄ynhjaja na prem Tirtūm kap̄er o hkwyjē jahkre ho pa. Nom axtem nē hkwȳm ri tanhmā mē kām ho hēx to nhūm mē kuma nhūm ja mē kām mex nē nhūm mē amnhīm mē mex ā mē harē. No ām mē mex kēt. Tā mē kajaja. Mē kot mē urāk nē axp̄en mā mē amex ā mē ajarēnh tā Tirtūm mā mē amex kēt. Jakamā kot kaj mē amex kēt nē. Anē.

Mē kām mē pahkurē xwýnhjé jarēn

Matêwre 5.38-48; Rukre 23.34; mǎānēn Atre 7.60; Rōmān 12.14

²⁷ Hāmri nhūm Jejus hpānhā mē piitā mē ahkre nē mē kām:

—E mē ate inhmar xwýnhjaja. Kêr ka mē kot mē atomnuj xwýnhjaja amnhī tā tanhmā mē ho hkêt nē. Ām mē ho mex pix o ri apa hkukamā mān ajamaxpēr.

²⁸ —Nē mē kot mē ato kapēr punuj xwýnhjaja. Kêr ka mē amnhī xwar amnhī tā tanhmā mē ho akapēr punuj to hkêt nē. Ām tām mē kām akapēr pē mē kām akapēr mex o ri apa. Nē mē kot tanhmā ri mē ato ho pa xwýnhjaja ka mē ho mex pix o ri apa. Nē mē ho Tirtūm wýr pix kukamā mān ajamaxpēr.

²⁹ —Nē koja mēhō anhīnep akura ka ām omu nē tanhmā amnhī tā ho hkêt nē. Te ate kām ihkjé pēr nhūm kot ihkjé kamā akuranh pyrāk o amnhī nhīpēx nhūm ja amā mex nē. No kêr ka mē amnhī tā tanhmā mē ho hkêt nē.

—Nē koja mēhō apē anhīnôhkā py ka tanhmā hā kām nē hkêt nē. Kwār māmri apē kupy. Ka mǎānēn te ate kry pē anhīnôhkā hpakā ry jagjēnht xwýnhta anhīnôhkā hkôt kām ōr pyrāk o hipēx. Nom kamā agryk kām kām ōr kêt nē.

³⁰ —Nē koja mēhō kēp amrakati kumrēx nē awýr tē nē mēmoj tā awý. Ka anhō mēmoj japēr nē māmri kām mēmoj gō. Kēp anhōxy hkêt kamā kām mēmoj gō. Rý koja mēhō apē mēmoj to ahkī ka axāhkurē hkêt nē. Nē tanhmā hā ho hkêt nē. ³¹ Mē piitā mē kot tām mē anhīpēxja na mē amā hprām. Tā kêr ka mē amnhī pyrā nē tām mē piitā mē hipēx o ri apa. Mē kot tām mē anhīpēx kêt tā kêr ka mē axāmnhīx ri anhōxy hkêt nē tām mē hipēx o ri apa.

³² —Nom kot kaj mē amā mē piitā mē ho mex o apa hprām kêt japēr. Nē ām mē kot mē ato mex xwýnhjé pix ka mē amā mē ho mex prām. Xā koja Tirtūm ja hā mē apumu nhūm ja kām mex nē? Nā koja kām mex kêt nē. Koja mēhō mē ato mex kêt tā ka mē amnhī rom ho mex nē nhūm Tirtūm ja hā mē apumu hāmri nē mē amex ā mē ajarē. Mē kot amnhī tomnuj o mē pa xwýnhjaja na htem ām mē kot mē ho mex xwýnhjé pixjaja nhūm htem amnhī xwar mē ho mex o pa. No tām mē kot amnhī nhīpēx o mē pa xwýnhjaja na htem mē piitā mē ho mex o pa. Mē kot tām amnhī nhīpēx xwýnhjaja nē mē kot amnhī tomnuj xwýnhjaja nhūm mē ho hpimraātā mē ho mex o axpēn pyrāk o pa.

³³⁻³⁶ —Nē mē kot amnhī tomnuj xwýnhjaja na htem ām mē kot mē ho mex xwýnh pixjaja nhūm htem amnhī xwar mē ho mex o pa. No mē kajaja. Kêr ka mē māmri mē piitā mē kamā axukapri pix nē. Jao axāmnhīx ri mē piitā mē kām mēmoj nhōr o ri apa. Nhūm Tirtūm ja hā mē apumu nē ja hā mē ato mex nē.

—Jakamā kêr ka mē amarī mē kām akurē xwýnhjé ho mex nē. Nē mē kamā axukapri nē. Nē mē piitā mē kām mēmoj nhōr o ri apa. Kê nhýrmā Tirtūm maati mē hā mē amā mēmoj nhōr rax nē. Nē mē ate kot amnhī nhīpēx kôt amnhī nhīpēx xwýnh ā mē ajarē. Tirtūm na hte mē kot amnhī tomnuj xwýnhjé kamā ukapri ho pa. Jakamā kêr ka mē urāk nē ā mē hipēx anhýr o ri apa. E kêr ka mē ā axpēn nhīpēx anhýr rāhā nē. Anē.

Mē pahte axpēn to pakapēr punuj kêt ā mē pamā karō

Matêwre 7.1-5; mǎānēn Rōmān 2.1-3, 14.1; Wam Korūt 4.5; Xiakre 4.11-12

³⁷ Nhūm Jejus arī mē ahkre nē mē kām:

—Nē kêr ka mē atýx ri amnhī krā hkôt tanhmā mē kot amnhī tomnuj to hā tanhmā axpēn jarēnht to ho ri apa hkêt nē. Kêr kê Tirtūm mē apyrā nē ā mē ajarēn anhýr kêt nē.

—Nê kêr ka mê tanhmã mêhõ kot ra atomnuj tota mã ajamaxpêr rãhã hkêt nê. Æm ho ajamakêtkati tokyx anê nê axte kãm ajamaxpêr kêt nê. Kêr kê Tirtùm ja hã mê apumu nê mê apyrã nê axte tanhmã mê ate amnhĩ tomnuj to mã hamaxpêr kêt nê.

³⁸ —Nê kêr ka mê axpên kamã axukapri pê tanhmã axpên to mex to ho ri apa. Kêr kê Tirtùm ja hã mê apumu nê mê apyrã nê mê akamã ukapri pê tanhmã mê ato mex to ho pa. Na hte mê pahte axpên kamã paxukapri hã mê pahpumunh xã hkôt tanhmã mê pakamã ukapri to.

³⁹ —Nom kêr ka mê atÿx ri tanhmã axpên to akapêr to hkêt nê. Mê ate apri hã axpên jamaxpêr kôt axpên pumunhre hã. Jakamã kot kaj mê atÿx ri mêhõ ho akapêr punuj hãmri nê te mê nohkre xwÿnhjê hõ kot mêmoj pumunh kêt tãa te kot no ho omunh nê tanhmã harênh to pyrãk o amnhĩ nhĩpêx. ⁴⁰ Tirtùmja tapxipix na kot mê pajamaxpêr kôt mê pahpumunh par. Mê axãhpumunh tÿx o mê pahte hakrenh kêt jakamã kwa kêr ka mê Æm hkôt pix mã amnhĩ nhĩpêx o ri apa. Kot kaj mê Æ amnhĩ nhĩpêx anê hãmri nê gaa nê urãk nê mê piitã mê kamã axukapri pix o ri apa. ⁴¹⁻⁴² Jao mêhõ kot tanhmã amnhĩ tomnuj to hã omu hãmri nê tanhmã hã kãm nê tokyx anhÿr kêt nê. Akumrêx ate tanhmã amnhĩ tomnuj to hã amnhĩ pumu nê hkaga hãmri nê ri kormã mêhõta hwÿr tẽ nê kot tanhmã amnhĩ tomnuj to hã kãm akapêr to. Anê.

Mê pajamaxpêr xã hkôt mê pakapêr Æ mê pajarênh

Matêwre 7.16-20, 12.33-37

⁴³⁻⁴⁵ Nhũm Jejus arĩ mê ahkre nê mê kãm:

—Nê koja mêmo pi hpar mex nê ô mex nê. Nom koja par punuj hãmri nê ômnuj nê.

—Nê na htem mêmo xô pumu nê hkôt tanhmã par kute hã omu. No na htem rãrãj pumu nê kêp akunĩ kamã mrõnhĩ xô hã hkamnhĩx kêt nê. Na htem mêmo xÿ hpar pumu nê ô xãnhre hã hkamnhĩx kêt nê. Ja pyrã nê koja mêhõ hamaxpêr punuj nê mããnên hakwa ho kapêr punuj pix nê. Nê htÿx tanhmã amnhĩ tomnuj to ho ri pa. Nom koja hamaxpêr mex nê hãmri nê mããnên hakwa ho kapêr mex o pa. Na htem ahpÿnhã amnhĩ jamaxpêr xã hkôt tanhmã hakwa ho kapêr to ho ri pa. Anê.

Ixkre pijakrut jarênh

Matêwre 7.24-27; mããnên Xiakre 1.22-25; Wam Juãw 2.3-6

⁴⁶ Nhũm Jejus arĩ mê hkôt mê pa ho pa xwÿnhjê jahkre ho nhÿ nê mê kãm:

—Nê kot kaj mê ixpê mê anhõ pahihiti hã ijarê hã kot kaj mê ixkapêr kôt amnhĩ nhĩpêx rãhã ho ri apa.

⁴⁷ —E pa mê amã ixpri hã mê kot ixkôt amnhĩ nhĩpêx xwÿnhjê kot amnhĩ nhĩpêx jarê ka mê apri hã inhma. ⁴⁸ Mê kot amnhĩ nhĩpêxja te mêhõ hamaxpêr mex pê aptÿx kãm amnhĩm òrkwÿ nhĩpêx pyrãk. Koja aptÿx kãm òrkwÿ nhĩpêx nhũm mêmo arĩgro hã na wrÿk rax nê. Nê gô htãm rax nê hanhi nom nhũm arĩ Æm tÿx nê xa. Tã kot kaj mê ixkôt amnhĩ nhĩpêx Æ kot kaj mê te ixkre jarênhja pyrãk. Jao amex nê ajamakêtkati nê ri apa. Te gô htãm kot ixkre janhir tã nhũm Æm tÿxta pyrãk. ⁴⁹ Nom koja mêhõ hamaxpêr mex kêt nê htÿx mõ nê gô mÿri gyw rerek kãm amnhĩm òrkwÿ nhĩpêx. Hãmri nhũm mêmo arĩgro hã na wrÿk rax nê. Nê hã gô htãm rax nê òrkwÿ janhĩ nê kêp grãnh pa. Tã koja mêhõ ixkôt amnhĩ nhĩpêx kêt nê te ho mêhõ kot gô mÿri gyw rerek kãm ixkre nhĩpêxta pyrãk. Jao mex kêt nê pa. Jakamã kwa mê ixkapêr mar

tỳx nê te gô htâm kot ixkre janhir nê grành parta pyràk o amnhĩ nhĩpêx o apa hkêt nê. Anê.

7

Jejus kot mēhō mā àpênh xwỳnh o mex ā harēnh

Matêwre 8.5-13

¹ Tã nhũm Jejus mē kãm ujarēnh pa hãmri nê ma akupỹm Kapanaũ hwỳr mō. ² Nê mōđ nê ra hwỳr pōj. Nhũm krĩ kamã pōristi krãhtũm mã àpênh xwỳnhja à htỳx nê nō. Ra htyk kaxyw nê nō nhũm ò patrãw tee ri omu nê kãm hapê jakamã tee ri hkukamã hamaxpêr o hkaprĩ nê. ³ Hãmri nê Jejus pōx ā harēnh ma nê hwỳr Ijaew pigêt kwỳjê rê nê mē kãm:

—Kwa mē ma Jejus wỳr mra nê kãm ijarê kê tokyx man ixwỳr tē nê inhmã àpênh xwỳnhnta o mex. Anê.

⁴⁻⁵ Hãmri nhũm mē kuma nê ma hwỳr mra nê omu nê kãm:

—Pa. Na pōristi krãhtũm na awỳr mē inhmē pa mē mra. Mē pahkĩnhã kêp Ijaew kêt tã kãm mē pahkĩnh nê. Tãm na pre mē inhō krĩ kamã mē inhmã Tirtũm kapêr o mē ahkre xà hã ixkreja nhĩpêx. Tã na kãm àpênh xwỳnhnta kêp à htỳx nê nō nhũm apōx hã ajarēnh ma nê man awỳr mē inhmē. Kwa ma hwỳr tē nê kãm ho mex nã? Anê.

⁶ Hãmri nhũm mē kuma nê mē kãm:

—Tôe. Ma pu mē hwỳr. Anê.

Hãmri nê ma mē hkôt tē. Hãmri nê kormã òrkwỳ htêp o htēm mē nhũm axte kutã hkrãmnhwỳ hkwỳ rê nhũm mē ma kutã mra. Hãmri nê mra nê mē hkaxpa nê Jejus pumu nê kãm:

—Pa? Kwa na pōristi krãhtũmta ā awỳr karō anê. Na mē inhmã: “E kêr ka mē mra nê nhỹri Jejus kaxpa nê kãm awjarê kê ãm ata rũm kapêr pix o inhmã à xwỳnhnta o mex. Kĩnh ã xipê Ijaew kêt jakamã ixte amnhĩ kuk ã xipijaam tỳx. Jakamã kot paj pam hwỳr ixtēm kêt nê. Kwa kãm anê kê ata rũm kapêr pix o inhmã akupỹm ho mex.” ⁷⁻⁸ Ixpê mē hkrãhtũm jakamã na pa hte inhō pōristi mã mēmoj tã karō nhũm mē inhmar xà hkôt inhmã mēmoj tanhmã hipêx to. Na pa hte mē kãm: ‘E mē ma mra nê ã amnhĩ nhĩpêx anê.’ Anê nhũm mē inhma nê ma mrar kurê kumrêx. Rỳ pa mē kãm: ‘E mē amnhê ixwỳr mra nê ã amnhĩ nhĩpêx anê.’ Anê nhũm mē inhma nê ixwỳr mra. No kêt Jejus na hte ixrom tanhmã mē à kuteja mã kapêr nhũm kuma nê mē kêp hapôj nê ma mrar kurê kumrêx. Jakamã koja ata rũm kapêr pix o inhmã ho mex.” Anhỳr o awỳr karō. Jakamã na pa mē akutã mra nê akaxpa nê ã amã kapêr jarēnh anê. Anê.

⁹ Hãmri nhũm Jejus amnhĩ jaêr pê mē kapêr ma nê hkĩnh nê. Hãmri nê hkôt mē kot mar o pa xwỳnhjê mã kãm:

—Kwa xà na ka mē ã kot ixwỳr karō xwỳnh jamaxpêr anhỳrta ã ama? Mē pahkĩnhã kêp Ijaew kêt tã mē arom amnhĩ kaxyw inhmã hamaxpêr tỳx nê. Aa mē atō uràk nê ate amnhĩ kaxyw ã inhmã ajamaxpêr tỳx anhỳr kêt tã nhũm mē arom kãm àpênh xwỳnh kaxyw inhmã hamaxpêr tỳx nê. Anê.

¹⁰ Nhũm pre ã mē kãm kapêr anê hãmri nhũm pōristi krãhtũm krãmnhwỳjaja kuma nê awjanã nê ma akupỹm hkrãhtũm nhòrkwỳja wỳr mra. Nhũm ra Jejus kãm àpênh xwỳnhnta akupỹm ho mex nhũm mex nê ri mra. Hãmri nhũm mē akupỹm pōj nê akupỹm mex ã omu.

Jejus kot akupỹm mēhō hkra ho htĩr ã harēnh
Juãw 11.1-46

11 Tã nhũm Jejus ma krĩ pẽ Naĩ hwỳr hkõt mẽ pa ho mẽ pa xwỳnhjẽ mẽrohã mỗ nhũm mẽ ohtõ nẽ mẽ hkõt mra. 12 Nhũm mẽ ra Naĩ hwỳr hpõx o mỗ. Nẽ hwỳr agjẽ. Axpẽr kãm agjẽ nẽ mỗ nhũm kệp mjẽn htyk xwỳnhja mẽ kutã tẽ. Nhũm hkra myja ham kệp ty. Kra pyxi htã kệp ty nhũm mẽ kasãw kamã kuxã nẽ kumỳ nẽ kot haxãr kaxyw o mỗ nhũm katorxã mẽ hkõt mỳr o mỗ. Nhũm krĩnhõ xwỳnh kwỳjaja ma hkõt mỗ. Piitã hkaprĩ nẽ hkõt mỳr o mỗ. 13 Tã nhũm Jejus mẽ hwỳjaja mẽ mỗ nẽ mẽ hkaxpa nẽ katorxã mỳr ã omu nhũm Jejus kãm hkaprĩ nẽ. Hãmri nẽ xa nẽ kãm:

–Pa? Kwa amỳr kêt nẽ. Anẽ.

14 Hãmri nẽ kasãwta wỳr tẽ nẽ hã ĩhkra xi nhũm mẽ kot mỳnh xwỳnhjaja omu nẽ amarĩ kãm o xa. Hãmri nhũm htyk xwỳnhhta mã kapẽr nẽ kãm:

–E kwa kãnhmã nhỹ. Anẽ.

15 Pu nhũm kãnhmã ỳr kurẽ kumrẽx. Nẽ kapẽr o nhỹ. Hãmri nhũm Jejus nita mã kãm:

–E ota akrata. Na akupỳm amã htĩr. Anẽ.

Hãmri nhũm akupỳm htĩr ã omu nẽ hkĩnh tỳx kumrẽx. 16 Hãmri nhũm mẽ kot omunh xwỳnhjaja amnhĩ jaẽr pẽ akupỳm hkra htĩr kãm omu nẽ ỳ hã haxwỳjaja hkĩnh nẽ. Nẽ Tĩrtũm mã mex o mex ã harẽ nẽ axpẽn mã:

–Kwa ãm hãmri na Tĩrtũm ã mẽ panhĩpẽx anẽ nẽ mẽ pahwỳr ỳ hã kapẽr jarẽnh xwỳnhhta mẽ nhũm mẽ pahwỳr mỗ. Tĩrtũm mẽ pakamã ukaprĩ jakamã na ã mẽ panhĩpẽx anẽ. Nã ãm hãmri na ã mẽ panhĩpẽx anẽ. Anẽ.

17 Hãmri nẽ piitã ma pikaja rũm mẽ kãm harẽnh o hprõt nhũm mẽ piitã harẽnh ma.

Juãw Paxis tee ri Jejus kukamã hamaxpẽr ã harẽnh

Matẽwre 11.2-6, 11.22; Rukre 4.16-21

18 Rõm nhũm Juãw Paxisja kệp prẽs nẽ hkrĩ nhũm hte hkõt mẽ pa xwỳnhjaja hwỳr mra nẽ kãm Jejus kot tanhmã amnhĩ nhĩpẽx to ho pa hã harẽ. Hãmri nhũm harẽnh ma nẽ tee ri hkukamã hamaxpẽr. Hãmri nẽ hkõt mẽ pa xwỳnh wa ho axkrut nẽ wa kuta 19 nẽ Jejus wỳr wa kumẽ nẽ wa kãm:

–Kwa wa ma hwỳr tẽ nẽ hkukja. Nẽ kãm: “Xà ka na pre Tĩrtũm mẽ ixwỳr amẽ nã? Nã xã kormã axtem hõ na pa mẽ kormã amnhĩ wỳr hamãr o ri ipxa?” Anẽ. E wa ma hwỳr tẽ nẽ ã hkukjẽr anẽ nẽ tanhmã kot amnhĩ jarẽnh to hã ama hãmri nẽ man akupỳn tẽ nẽ inhmã harẽ. Anẽ.

20-21 Hãmri nhũm wa kuma nẽ ma hwỳr tẽ. Nhũm Jejus kormã mẽ ho mex o xa. Mẽ nohkre xwỳnhjaja nhũm akupỳm mẽ no ho mex. Nẽ mẽkarõmnuti kot mẽ hwỳr gjẽx xwỳnhjaja nhũm mẽ nẽ mẽ hapõx o ãm rãhã nhũm wa ra hwỳr tẽ nẽ kormã hã mẽ omunh o xa. Hãmri nẽ kãm Juãw Paxis kapẽr jarẽ. 22 Hãmri nhũm wa kuma nẽ wa kãm:

–Tỳ. Nã ãm hãmri na ja hã ijarẽ. Ixpẽ mẽ ate ixkamã ajamak o apa xwỳnhhta na pa. Jakamã e. Wa kam nẽ tanhmã ixte amnhĩ nhĩpẽx to hã ixpumu hãmri nẽ ma akupỳm hwỳr tẽ nẽ aprĩ hã kãm ijarẽ. Mẽ nohkre xwỳnhjaja na pa akupỳm mẽ no ho mex. Nẽ mẽ hkãnhỹ xwỳnhjaja pa akupỳm mẽ hkã ho mex. Nẽ mẽ hyk o mẽ pa xwỳnhjaja pa akupỳm mẽ ho mex. Nẽ mẽ htyk xwỳnhjaja pa akupỳm mẽ ho htĩr. Nẽ mẽ kệp amrakati nẽ ri mẽ pa xwỳnhjẽ mã mẽmoj mex jarẽnh o ri ipxa. Na pa hte ã mẽ ho mex o ri mẽ hkõt ipxa anẽ. Jakamã e kwa wa ma akupỳm hwỳr tẽ nẽ ã kãm ijarẽnh anẽ. 23 Kẽ ijarẽnh ma nẽ arĩ amnhĩ kaxyw ixkõt hamaxpẽr tỳx rãhã nẽ. Kojã ã amnhĩ nhĩpẽx anẽ nẽ hamakẽtkati nẽ ri pa. Nẽ tee ri ijarẽnh kukamã hamaxpẽr kêt nẽ. E wa tokyx ma akupỳm hwỳr tẽ nẽ ã kãm ijarẽnh anẽ. Anẽ.

*Jejus kot Juāw Paxis mex ā harēnh**Matēwre 11.7-19*

²⁴⁻²⁵ Nhūm pre ā Jejus wa kām amnhī jarēnh anē nhūm wa kuma nē ma akupŷm Juāw Paxis wŷr tē. Hāmri nhūm Jejus mē kot mar o kuhē xwŷnhjē mā tanhmā Juāw Paxis jarēnh to nē mē kām:

—Na ka prem kapōt ā mar kaxyw ma hwŷr mra. Nom ē mex ā omunh kaxyw rŷ hpijaam kām tanhmā kapēr to hā mar kaxyw hwŷr amrar kēt nē.

²⁶ Kēp Tirtūm nhŷ hā kapēr xwŷnh jakamā na ka prem mar kaxyw ma hwŷr mra. Tirtūm nhŷ hā kot ixkukamā ijarēnh o pa xwŷnh na. Ixpē Tirtūm kot mē akaxyw ixām xwŷnh ā na pre mē amā ijarēnh o pa. Nē hprī hā tanhmā mē amā ijarēnh to. Jakamā na kapēr mex o kot wam Tirtūm nhŷ hā kapēr jarēnh o mē pa xwŷnhjē kapēr jakrenh. ²⁷ Tirtūm kapēr ā kagā htūm kot Juāw kukamā tanhmā harēnh to nē harēnh kot:

Kot paj Ixkra hkukamā ma mē hwŷr harēnh o pa xwŷnh mē kē ma ri hkukamā mē kām harēnh o ri pa. Kē mē kuma nē kutēp tām amnhī nhīpēx.

Anhŷr o Tirtūm Juāw Paxis kukamā harē nhūm mē hā kagā. Tā nhūm mē awŷr kumē. ²⁸ Juāwja mex kumrēx. Na pre hprī hā ixkukamā tanhmā ijarēnh to ho pa. Nom ixkōt mē pa ho mē pa xwŷnhjē hkīnhā ixkōt pa ho pa hkēt ām ixkukamā ijarēnh o pa. Jakamā ixkōt mē pa ho mē pa xwŷnhjaja na mex o kot Juāw Paxisja jakrenh. Mē kot ixkōt hprī hā inhmar o pa jakamā mē mex o kot hakrenh. Anē.

²⁹ Nhūm pre ā Jejus mē kām Juāw Paxis jarēnh anē. Mē kot Juāw mar o kuhē xwŷnh kwŷjaja na pre htem tanhmā amnhī tomnuj to ho pa. Tā Juāw kot mē kām Tirtūm kapēr jarēnh ma nē axpēn mā Tirtūm mex ā harē. Nē axpēn mā:

—Nā ām hāmri. Tirtūm kapēr na mex kumrēx. Anē.

Hāmri nē amnhī tomnuj kaga nē Tirtūm kōt amnhī xunhwŷ. Jakamā nhūm Juāw Paxis Tirtūm mā mē hkrā kumrā.

³⁰ No nhūm Parijew nhō xwŷnhjē mē Tirtūm kapēr tūm o mē ahkre ho mē pa xwŷnhjaja jajē hkīnhā Juāw Paxis kaga kumrēx. Jakamā nhūm mē hkrā kumrār kēt nē. Mē kot Tirtūm kapēr kaga jakamā na pre htem Jejus kapēr ma nē ām kuma. ³¹ Hāmri nhūm Jejus mē kām:

—E pa mē amā mē piitā htŷx ri hamaxpēr ā tanhmā mē harēnh to ka mē kot amnhī nhīpēx ā mē harēnh ma. ³² Te mē kot mēhprīre kot amnhī nhīpēx pyrāk. Mēhprīrejaja na htem ōrkwŷ kapem hije nē mēmoj to amnhīkati ho hkrī. Nē tee ri hkŷjē kot amnhī nhīpēx pumu nē mē kām:

Kwa na pa mē amā gre htā ka mē ixkutā anhōkrepōx kēt nē. Pa mē ja hā mē apumu nē hpānhā mē amā mē htyk jarē htā ka mē akaprī nē amŷr kēt nē. Kwa mē ri ā amnhī nhīpēx anhŷr kēt nē.

Anhŷr o axpēn mā kapēr. Tā te mē ate mē urāk. Tirtūm kot mē awŷr ŷ hā kapēr xwŷnhjē rēnh tā ka mē te mēhprīre kot amnhī nhīpēxta pyrā nē mē ama ām mē ama nē mē hkōt amnhī nhīpēx kēt nē.

³³ —Juāw Paxis na pre mē awŷr mō nē ixpyrā nē apkur mex o ri pa hkēt nē. Nē ixpyrā nē wīhti ho hkōm kēt nē pa. Tā ka mē ja hā omu nē hkaga nē atŷx ri Satanasti nhŷ hā kot tanhmā amnhī nhīpēx to ho pa hā hkamnhīx nē ri harēnh o ri apa. Hāmri nē mēhprīre kot amnhī nhīpēx pyrā nē hkōt amnhī nhīpēx kēt nē. ³⁴ Tā pa Juāw pānhā mē awŷr mō. Nē kurom apkati mē ixāpkur mex o ri ixpa. Nē kurom wīhti hkŷw ho ixkōm o ri ixpa. Ka mē ja hā ixpumu nē atŷx ri ixāpkur rūnh nē ixpipānh o ri ixpa hā ixkamnhīx nē ā axpēn mā ixto akapēr anhŷr o ri apa. Nē mē kot amnhī tomnuj xwŷnhjē hkōt ri ixpa hā

axpĕn mǎ ijarĕnh o ri apa. Ā na ka htem axpĕn mǎ ijarĕnh anĕ. Jao te mĕ ate Juāw Paxis nhĭpĕx pyrǎ nĕ ixkaga nĕ ixkôt amnhĭ nhĭpĕx kĕt nĕ. Na hte ā htÿx ri tanhmǎ mĕ hamaxpĕr to ho mĕ pa xwÿnhjaja amnhĭ nhĭpĕx anhÿr o ri pa.

³⁵ —No tǎm ri mĕ hamaxpĕr o mĕ pa xwÿnhjaja na htem ahpÿnhǎ Juāw mĕ wa ixte amnhĭ nhĭpĕx ā wa ixpumu nĕ axpĕn mǎ wa ijarĕnh o: “Nǎ ahpÿnhǎ wa kot amnhĭ nhĭpĕx tǎ wa hamĕ ām hāmri Tirtūm nhÿ hǎ kapĕr jarĕnh mex o pa. E pu mĕ wa urǎk nĕ Tirtūm kôt amnhĭ xunhwÿ.” Anhÿr o axpĕn mǎ wa ijarĕnh o pa. Anĕ.

Parijew nhō xwÿnh pĕ Simāwre jarĕnh

Matĕwre 26.6-13; Makre 14.3-9; Juāw 12.1-8

³⁶ Tǎ nhūm Parijew nhō xwÿnh pĕ Simāwreja amnhĭ nhōrkwÿ hwÿr Jejus mĕ hkôt mĕ pa ho pa xwÿnhjĕ mĕ kuwÿ. Mĕ kot kutǎ apkur kaxyw amnhĭ wÿr mĕ kuwÿ nhūm mĕ ōrkwÿ hwÿr mra nĕ mĕ hwÿr agjĕ nĕ apkur kaxyw hkrĭ.

³⁷ Hāmri nhūm mĕhō nija mĕ hwÿr axǎ. Na pre hte amnhĭ tomnuj pix o pa. Hāmri nĕ Jejus ō krĭ hwÿr hpōx nĕ Simāwre nhōrkwÿ kamǎ apkur ā harĕnh ma nĕ ma hwÿr tĕ. Mĕ hkuxwaxǎ hǎ ā py nĕ ma hwÿr o tĕ. ³⁸ Hāmri nĕ hwÿr axǎ nĕ Jejus pumu nĕ hwÿr tĕ nĕ pum xa. Nĕ tee ri tanhmǎ kot amnhĭ tomnuj to ho paja mǎ hamaxpĕr nĕ hpĭjaām nĕ hkaprĭ nĕ mÿr o xa. Hāmri nĕ Jejus kutǎ hkōn krǎ ho tĕm nĕ nhÿ nĕ no kagō ho hpar go. Hāmri nĕ amnhĭ krǎ kĭ ho hpar grǎ nĕ kupǎ hāmri nĕ hpānhǎ mĕ hkuxwa xǎ ho kuxwa. Kām hkĭnh xǎj ā hipĕx anĕ. ³⁹ Hāmri nhūm Simāwre tee ri ja hǎ omu nĕ hamaxpĕr o:

—Tk. Kwa jahti kot amnhĭ tomnuj pix o pa xwÿnh tǎ mĕ ixwÿr axǎ nĕ ā Jejus nhĭpĕx anĕ nhūm amnhĭ nĕ hanor kĕt nĕ. Kĕp ām hāmri Tirtūm nhÿ hǎ kapĕr jarĕnh o pa xwÿnh ronhÿx ja hǎ omu nĕ amnhĭ nĕ hanor kurĕ kumrĕx. Anĕ.

⁴⁰ Hāmri nhūm Jejus amnhĭ tǎ hamaxpĕr ā omu nĕ hĕx rom kām kapĕr nĕ kām:

—E Simāwre. Pa amǎ awjarĕ ka inhma. Anĕ.

Hāmri nhūm kām:

—Tōe. Mex. Māmri inhmǎ awjarĕ pa ama. Anĕ.

⁴¹ Hāmri nhūm kām:

—Nǎ koja mĕhō my wa hamĕxkrut. Nhūm hōja mĕhō pĕ kǎxpore ho rax kumrĕx nĕ ho ĩpresta. Nhūm hōja ām kĕp ho grire nĕ ho ĩpresta. Hāmri nĕ wa hamĕ kǎxpore ho hapĕx pa. ⁴² Hāmri nĕ akupÿm kot kĕp ho ĩpresta xwÿnhnta mǎ hpānhǎ ōr kaxyw tee ri amnhĭ kukamǎ hamaxpĕr. Ra kot ho hapĕx par jakamǎ tee ri amnhĭ kukamǎ hamaxpĕr. Tǎ nhūm kot wa kām ho ĩpresta xwÿnhnta wa hwÿr tĕ nĕ wa kām: “Kwa wa tee ri amnhĭ kukamǎ ajamaxpĕr kĕt nĕ. Na pa ra war ate ixto tewĕn ā kagǎta kaxōnh pa nhūm ja hapĕx. Kot paj axte kām ijamaxpĕr kĕt nĕ. Jakamǎ wa māmri ajamakĕtkati nĕ axāmnhĭx ri apa.” Anhÿr o wa kām kapĕr. Ā mĕ ujarĕnh kot anhÿr. Anĕ.

Nhūm pre ā Jejus Simāwre mǎ ujarĕnh anĕ. Hāmri nĕ hǎ hkukja nĕ kām:

—E nhÿ myja koja wa kām ho tewĕn xwÿnhnta kĭnh tÿx nĕ wehe? Anĕ.

⁴³ Hāmri nhūm kām:

—Nǎ kot kĕp ho rax nĕ ho ĩpresta xwÿnhnta koja kām hkĭnh tÿx o hōta jakre. Anĕ.

Hāmri nhūm kām:

—Tÿ. Nǎ ām hāmri na ka ā harĕnh anĕ. ⁴⁴ Tǎ mǎn ka ni kot ā inhĭpĕx anhÿr xwÿnhnta pumu. Na ka amnhĭ nhōrkwÿ hwÿr ixwÿ pa axǎ nom ka inhmǎ gō hkwy pa ho amnhĭ par kuhōnh kĕt nĕ. Tǎ nhūm nija arom ā inhĭpĕx anĕ nĕ no kagō ho ixpar kuhō nĕ amnhĭ krǎ kĭ ho grǎ ho nhÿ.

45 –Nē anhōrkw̄y hw̄yr ixàrta ā ka ixkahti hkôt inhm̄yñh nē xipār kêt nē. Tā kêt nija arom xatā ixpar pār o nh̄y. 46 Nē ate orti ho ixkrā gregrer kêt tā nh̄um arom mē hkuxwaxà ho ixpar kuxwa ho nh̄y. Mēhkukwaxà hā kàxpore xohtō htā nh̄um àmnh̄ix ho ixpar kuxwa ho nh̄y. 47 ām hāmri na pa amā ja jarē. Nija kot amnh̄i tomnuj t̄yx tā pa ra nē kot amnh̄i tomnuj o ijapêx pa. Ra kot amnh̄i tomnuj t̄yx xw̄yñh ā amnh̄i pumunh jakamā na amnh̄i kaxyw inhmā hamaxpēr pē kām ixk̄inh nē ā inh̄ipêx anē. No ka na ka hte urāk nē amnh̄i tomnuj t̄yx o apa htā urāk nē tee ri ja hā amnh̄i pumunh kêt nē. Tā nita k̄inhā ate amnh̄i tomnuj kaga hkêt jakamā na ka ām amā ixk̄inh grire. Anē.

Nh̄um pre ā Jejus Simāwre mā kapēr anē. 48-50 Hāmri nē nija mā kapēr nē kām:

–E kànhmā xa. Ra ate amnh̄i kaxyw inhmā ajamaxpēr jakamā na pa ra ate amnh̄i tomnuj piitā amnh̄i katut kôt rēñh pa. Kot paj axte kām ijamaxpēr kêt nē. Jakamā māmri ma ajamakêtkati nē axàmh̄ix anhōrkw̄y hw̄yr tē. Anē.

Hāmri nh̄um mē kot axpēn kutā apkur xw̄yñhjaja tee ri kot kām kapēr anh̄yrja ā kuma nh̄um ja mē kām mex kêt nē. Jakamā nh̄um mē ri axpēn mā harēñh o:

–Tk. Kwa mēhō na hte ri kot Tirt̄um kot amnh̄i nh̄ipêx pyrāk o amnh̄i nh̄ipêx nē mē kot amnh̄i tomnuj o hapêx ā amnh̄i jarēñh o we ri pahti? Anē.

8

Mēnijē hkwȳ kot Jejus kôt pa hā mē harēñh

Makre 15.40-41, 16.9

1 Tā nh̄um Jejus ma mē piitā mē kām Tirt̄um kapēr o mē ahkre ho ri mē hkôt pa. Krī rūñh kamā nē krī hkryre kamā. Mē kot amnh̄i tomnuj kaga nē Tirt̄um kôt amnh̄i xunhw̄yr nh̄um kot amnh̄i tā mē omunh nē mē ho hkra kaxyw nh̄um ri mē hkôt mē kām harēñh o pa. Nh̄um ŷ hā mē ahkre ho mē pa xw̄yñh pē 12jaja ma hkôt ri pa. 2 Nē mēni hkwȳjaja. Na pre ra Jejus mē hkwȳjē nē mēkarōmnuti japôj. Nē mē hkwȳjaja tanhmā mē ā kute xw̄yñhjaja nh̄um akup̄ym mē ho mex. Xw̄yñhjaja nh̄um prem haxw̄yja ma hkôt ri pa. Hō pē na pre Marir Matarēñ nh̄um pre ra Jejus nē mēkarōmnuti ho 7 nē hapôj. 3 Nē Joanā. Joanā mjēñ Kujahti na pre kēp pahiti Erox mā mē àpēñh xw̄yñhjē krāht̄um. Nē Sujāñre. Nē kaxyw mēnijē ohtō nē Jejus kôt tanhmā mē ho ajuta hto ho mē hkôt pa. Jao mē hikàxpore ho mēmoj japrō nē ho mē kām mē ō nh̄ipêx o ri mē hkôt pa.

Mēmo hy hkre xw̄yñh

Matēwre 13.1-9; Makre 4.1-9

4 Tā nh̄um mē ra krī piitā rūm Jejus w̄yr akuprō. Jakamā nh̄um mē ohtō rax kumrēx nh̄um Jejus mē kām ujarēñh o nh̄y. No ām hprī hā ujarēñh kêt nē. Mē kot Tirt̄um kapēr mar nē tanhmā hkôt amnh̄i nh̄ipêx to nh̄um hā kuxi nē mē kām hā ujarēñh o nh̄y. 5 Nē mē kām:

–E mē inhma. Koa mēhō ma pur mā mō nē pur kām mēmo hy ho ukapēr o ri pa. Nom nh̄um piitā amex kām rōrōk kêt nē. Kw̄y ahp̄yñhā nh̄yri rōrōk. Hāmri nh̄um hkwȳ apt̄yx kām rōrōk nh̄um kuwēñhre omu nē hw̄yr mra nē hkrēr pa.

6 –Nē kēñ kām hy hkwȳ rōrōk nē higrōt kutā nojarēt nē higrōt pa. No nh̄um kamā apt̄yx nē kamā kēp pika hkryre jakamā nh̄um higrōt nh̄um hā myt apha nē arīgro ht̄yx mē nh̄um grā pa. Kamā kēñ nh̄um amgo mex kêt jakamā nh̄um grā pa.

7—Ně mrônhī kamā rôrôk xwÿnhja haxwÿja higrôt tâ no nhûm utī kêp amÿta nhûm ô hkêt në.

8—No hirā kamā pika mex kām rôrôk xwÿnhja. Hāmri hirā kamā rôrôk në higrôt mex në piitā ô rax në. Piitā kamā ô kêp 100. Ā mẽ ujarēnh kot anhÿr. E kwa mẽ ixujarēnh ma mẽ kām ajamaxpēr tÿx rāhā ho ri apa. Anē.

9 Nhûm pre ā Jejus mẽ kām ujarēnh anē. Hāmri nhûm hkôt mẽ pa ho mẽ pa xwÿnhjaja kuma mẽ tee ri hkukamā hamaxpēr mẽ kām:

—Kwa na pa mẽ ixprī hā axujarēnh kôt mẽmoj pumunh kêt në. Aprī hā mẽ inhmā tanhmā harēnh to pa mẽ ixprī hā kuma nā? Anē.

10 Hāmri nhûm mẽ kām:

—Tôe. Nā kot paj mẽ amā harē. Tirtûm kām mẽ ate aprī hā mar prām jakamā kot paj ixprī hā mẽ amā harē. Mē kot amnhī totnuj kaga nhûm Tirtûm kot ja hā mẽ omunh mẽ mẽ ho hkra. Ja na pa harē.

—No mÿjjaja na mẽ akÿnhā kām mar prām nōkati. Jakamā na htem ixujarēnh ma mẽ ām kuma mẽ htÿx ri pa. Anē.

Jejus kot prī hā mẽmo hy jarēnh

Matêwre 13.18-23; Makre 4.13-20

11 Hāmri nhûm Jejus hkôt mẽ pa ho mẽ pa xwÿnhjē mā:

—E kot paj ixprī hā mẽ amā mẽmo hy ho ukapēr ā mẽ ujarēnh ta jarē ka mẽ inhma.

—Nā mẽmo hyta te kêp Tirtûm kapēr pyrāk. Nē ahpÿnhā hy rôrôk ā pikata te kêp ahpÿnhā mẽ kot Tirtûm kapēr mar xwÿnhjē kot amnhī nhîpêx pyrāk.

12 Mē kot mar xwÿnh kwÿjaja te kot aptÿx kām hy rôrôk nhûm kuwēnh kot hwÿr mrar në hkrēr par xwÿnh ta pyrāk. Jao Tirtûm kapēr ma nhûm Satanasti te kuwēnh kot hy hkrēr parta pyrā mẽ mẽ kot amnhī kaxyw Tirtûm kapēr kôt hamaxpēr mẽ hkôt amnhī xunhwÿr pymaj tanhmā nē mẽ hkrā hto. Jakamā nhûm mẽ kapēr ma nom ho hamakêtkati tokyx anē mẽ ahte kām hamaxpēr mẽ hkôt amnhī nhîpêx kêt në.

13—Ně mẽ kot mar xwÿnh kwÿjaja te kot kēnre kamā hkwy rôrôk në higrôt në grā par tokyx anhÿr xwÿnh ta pyrāk. Jao Tirtûm kapēr ma mẽ hkÿnh në. Nē kām mar prām në. Tā nhûm mēhō tē mẽ Tirtûm nē tanhmā kām kapēr to nhûm mẽ kuma mẽ Tirtûm kaga. Te mẽmo hy higrôt në grā par tokyx anhÿr ta pyrāk.

14—Ně mẽ kot mar xwÿnh kwÿjaja te kot mrônhī kamā hkwy rôrôk në higrôt nhûm mrônhī kot kêp àmnār xwÿnh ta pyrāk. Jao kām Tirtûm kapēr mar prām në. No ām mǎānēn kām hikukrêx rax në hikāxpore rax prām xàj ām ja pix mā hamaxpēr o pa. Nē gaa mẽ ra gryk ā ahte Tirtûm kapēr mā hamaxpēr mẽ hkôt amnhī nhîpêx kêt në.

15—Ně mẽ kot mar xwÿnh kwÿjaja te hirā kamā pika mex kām hy hkwy rôrôk në higrôt në ô rax ta pyrāk. Nē ixkapēr ma mẽ amnhī krā him hagiēnh tÿx mẽ ixkôt ri amnhī nhîpêx mex rāhā ho ri pa. Jakamā te ra mẽmo hy hkreta ô rax mex pyrāk. E. Ā ixujarēnh kot anhÿr. Anē.

Kanē mẽ guhkrax wa harēnh

Makre 4.21-25

16 Nhûm Jejus arī mẽ kām ujarēnh o nhÿ mẽ mẽ kām:

—E mẽ inhma. Xà na htem kanē hpôk hāmri mẽ guhkrax o hpro rÿ par krak ri unhwÿ? Nā na htem ā hipêx anhÿr kêt në. Na htem hpôk mẽ kÿxpê kuhê xà kamā unhwÿ nhûm hirā mex o kuhê. Nhûm htem ixkrem agjē mẽ hirā kamā mẽmoj pumunh mex mẽ. Ja pyrā mẽ na pa hte mẽ ate inhmar tÿx kaxyw ixprī hā mẽ amā awjarē. 17 Kormā mẽ ate mẽmoj pumunh mẽ aprī hā mar kêt tâ

kot kaj mē tokyx aprī hā omu nē ama. Te mēmoj kot mē apē hpimxur pyrāk tā koja tokyx mē amā amnhī to amnhīrīt ka mē aprī hā omunh pa. Te mē ate kanē hpōk kām aprī hā mēmoj pumunh mexta pyrāk. ¹⁸ Jakamā kēr ka mē ixkapēr mar tỳx nē hkōt ajamaxpēr rāhā ho ri apa. Jao ixkapēr piitā mar tỳx nē. Nom kot ka mē mar tỳx kēt nē hā ano hkēt pa nē axte kām ajamaxpēr o apa hkēt nē. Anē.

Jejus kot tanhmā katorxà mē htōjē jarēnh to hā harēnh

Matēwre 12.46-50; Makre 3.31-35; mǎānēn Eprēw 2.11-12

¹⁹ Nhūm Jejus arī mē ahkre ho nhỹ. Rōm nhūm katorxà nē htōjaja nhỹhỹnh hwỳr mōn pōj. No nhūm mē kot mē hā htu rax jakamā nhūm mē tee ri hwỳr gjēx kaxyw nē kormā kapōt ā kuhē. ²⁰ Hāmri nhūm mēhōja mē omu nē Jejus mā mē harē nē kām:

—Kwa Pahihti. Ota ra akatorxà mē atōjaja awỳr pōj nē tee ri awỳr gjēx mǎ. O mǔj mē kormā kapōt ā kuhē. Anē.

²¹ Hāmri nhūm mē kuma nē mē kām:

—Tōe pa ixkato nē mē omu. Inhmā mē hapēē. Nom kot kaj mē atō Tirtūm kapēr ma nē hkōt amnhī xām nē hkōt amnhī nhīpēx. Hā kot kaj te apē ixtō rỹ ixkatorxà kot amnhī nhīpēx pyrāk o pu mē axpēn nhīpēx. Pa te inhmā mē hapē pyrā nē inhmā mē ajapē nē. Anē.

Jejus kot kōk mā kapēr ā harēnh

Matēwre 8.23-27; Makre 4.35-41

²² Tā nhūm apkati hō hā nhūm Jejus himō rax ā rēr kaxyw nojarēt nē hkōt mē pa ho mē pa xwỳnhjē mǎ kām:

—E kot puj mē jarāhā ma xarmā mō. Anē.

Hāmri nē mē pǎr mā gjēx pa nē ma xarmā mō. Garirej rūm kato nē ma xarmā pika hō hwỳr kormā mō. ²³ Nhūm ra Jejus otxwa nē pǎr kre kamā gōr nē nō. Pu nhūm kōk apēr tỳx nē nhūm gō axpēn tak tỳx nē kǎnhmā harī. Nē pǎr kre kamā pikapēr rax nhūm pǎrta mē kām àr o mō nhūm mē tee ri amnhī nhīpēx. No nhūm Jejus arī htỳx gōr nē nō. ²⁴ Hāmri nhūm mē tee ri amnhī kukamā hamaxpēr nē kuma nē kām:

—Kwa Pahihti kǎnhmā nhỹ. Kot puj mē jarāhā pahtyk pa. Anē.

Hāmri nhūm kǎnhmā nhỹ nē kōk mā kapēr nē kām:

—E. Kwa hāmri anhīkrē. Anē.

Hāmri nhūm hpinhkrēnh par mē nhūm gō tām nōr kurē kumrēx. ²⁵ Hāmri nhūm Jejus hkwyjē hwỳr apkjē nē mē kām:

—Kwa kormā te mē ate amnhī kaxyw Tirtūm mē wa inhmā ajamaxpēr tỳx kēt pyrāk. Anē.

Hāmri nhūm mē amnhī jaēr pē kot ā amnhī nhīpēx anhỹr ā omu nē no hawēnh rūnh nē tee ri axpēn pumunh pē hamaxpēr o kuhē nē axpēn mǎ:

—Kokyỹ. Jejus kēp mē panhīō hkēt. Mē pahtō kot pu we te kot amnhī nhīpēx pyrā nē we kōk mā pakapēr nhūm we pama anhīkrē? Nā Jejus mē parom àhpumunh tỳx o àhpumunh tỳx. Jakamā na ā anē. Anē.

Jejus kot mēhō nē mēkarōmnuti kator ā harēnh

Matēwre 8.28-34; Makre 5.1-20

²⁶ Tā nhūm mē ra himō nhīhkjē hā krī pē Geras wỳr rē. Himō nhīhkjē hā na pre pika pē Garirej. Nē Garirej nhīhkjē hā na Gerasja. Jakamā nhūm mē ra hwỳr rē. ²⁷⁻²⁹ Hāmri nē pǎr kre rūm hapōj nē api nē mra nhūm mēhō myja mē kutā tē. Na pre ra hwỳr mēkarōmnuti hkwy agjē nhūm mē y hā oprē htỳx nē

hkênh nê ri mra. Nê òrkwỹ kamã hkrĩ hkêt nê. ãm ri kapôt ã pa ho pa. Mê htykjê hã pika kamã kên kre kaêx kôt ri pa. Na pre ra krĩ nhô xwỹnhjaja xatã tee ri unê nê hkaxpre. Tee ri kâx o ri hkaxpre htã no nhũm amnhĩ nê rênh pa. Nhũm mêkarõmnutija tanhmã hkrã hto nhũm kapôt pix ã ri mra. Jakamã nhũm Jejus mê pãr rûm hapôj nê api nhũm mê omu nê mê kutã tê nê Jejus kaxpa. Nhũm amnhĩ wỹr omu nê nê tanhmã mêkarõmnuti mã kapêr to. Hãmri nhũm my xoprêja hwỹr tê nê kutã hkôn krã ho tẽm nê nhỹ. Hãmri nê kãxpêê amnhĩ tã kãm kapêr. Nom tãm kapêr kêt nê. Mêkarõmnuti nhỹ hã kãm kapêr nê kãm:

—Pa Tĩrtũm Kra Jejus? Kwa mo kaxyw na ka mê ixwỹr tê? Kwa tanhmã mê ixto hkêt nê. Anê.

³⁰ Hãmri nhũm mê kãm:

—Kwa tanhmã na mê anhĩxi kute? Anê.

Nhũm mê kãm:

—Nà mê ixpê Mëohtõhti. Anê.

Mêkarõmnuti ra kot hwỹr ohtõ nê gjêx jakamã na prem ã kãm amnhĩ nhĩxi jarênh anê. ³¹⁻³² Hãmri nê Jejus mã:

—Kwa jahti nê mê ijapôj nê mê kot amnhĩ xà htỹx kamã hamak tũm xà hwỹr mê ixrênh kêt nê. Hagrô hkwy mũj wỹr mãn mê ixrê pa mê hpãnhã hwỹr mãn hagjê nà? Anê.

Hagrôja kii mê kêp amỹm hixêt ã ri apkur o pa nhũm mê ã Jejus mã mê hwỹr amnhĩ to hwỹr anê. Hãmri nhũm mê kãm:

—Tõe. Tô mê tãm hwỹr mãn mra. Anê.

³³ Hãmri nhũm mê kuma nê myta pê hapôj nê ma hagrôja wỹr mrar kurê kumrêx nê mê kãm gjêx pa. Hãmri nhũm myja akupỹm tãm hkrã. No nhũm hagrôja mêkarõmnuti pymaj amỹra nê axkahkũm nê hprôt nê himô hã krã hixêt ã axpum rôrôk nê gôx kãm mrô nê pikaprãr pa. ³⁴ Hãmri nhũm hagrô jamãr xwỹnhjaja tee ri omu hãmri nê ma mê õ patrãw wỹr akupỹm mê piitã mê kãm harênh o hprôt nê mra. ³⁵⁻³⁶ Nhũm mê tee ri mê kuma hãmri nê ma kot Jejus pumunh mã hwỹr mra nê hkaxpa. Nê kuri myta pumu nhũm ra akupỹm tãm hkrã nê tãm amnhĩ nhĩpêx nê ê kamã mex nê nhỹ. Nhũm mê kot hã omunh xwỹnhjaja mê kãm ujarênh pa. Nhũm mê kuma nê tee ri amnhĩ kukamê hamaxpêr o ra kãm ma nê. ³⁷⁻³⁹ Hãmri nê amnhĩ nê Jejus mã kapêr nê kãm:

—E kwa mê tokyj ma akupỹm amrar kurê kumrêx. Anê.

Hãmri nhũm mê kuma nê awjanã nê ma akupỹm pãr wỹr mra nê agjê. Nhũm akupỹm mex xwỹnhhta mê hkôt hkrã nom nhũm Jejus kãm:

—Nà kot kaj mê ixkôt amõr kêt nê. Ma akupỹm anhõ krĩ hwỹr mãn tê nê Tĩrtũm kot tanhmã akupỹm ato mex to hã mê kãm amnhĩ jarênh o ri mê hkôt apa. Anê.

Hãmri nhũm kuma nê ma akupỹm krĩm tê nê ri mê kãm Jejus kot tanhmã ho mex to hã harênh ri mê hkôt pa.

Jejus kot wa ho axkrut nê wa ho mex ã harênh

Matêwre 9.18-26; Makre 5.21-43

⁴⁰ Tã nhũm Jejus mê ma akupỹm xarmã mô nê rê nê mê kutêp mê pikuprõnh xwỹnhjê pumu. Nhũm mê ra amnhĩ wỹr mê omu nê mê kutêp gô jakã ã pikuprõnh rax nê. Jakamã nhũm mê mê hwỹr pøj nhũm mê amnhĩ wỹr Jejus pumu nê hkĩnh nê. ⁴¹⁻⁴² Hãmri nhũm Jajti ma hwỹr tê. Ijaew nhô Tĩrtũm kapêr o mê ahkre xà hã ixkre jamãr xwỹnh na pre. Nhũm pre hkra ni pyxire. Hã amgrã pê 12. Tã ra kêp ã htỹx nê htyk kaxyw nê nô. Hãmri nhũm hipêêxaja

tee ri omu hāmri nē Jejus wýr tē nē kutā hkōnkrā ho tēm nē nhý nē ho kuwý nē kām:

—Pa akupým mē ixto mex xwýnh maati. E awýr na pa tē. Na ra ixkra ixpé htyk kaxyw. Pa tee ri omu nē kaxyw amā ijamaxpēr nē awýr tē. Kwa ma ixkōt inhōrkwý hwýr tē nē inhmā omu nē tokyx inhmā ho mex nà? Anē.

Hāmri nhūm kuma nē ma hkōt tē. Nhūm mē ohtō nē wa hkōt pry hā mra nē axpēn nhīgā nē axpēn kujahēk o hkōt mra. ⁴³Hāmri nhūm mēhō nija haxwýja wa hkōt tē. Na pre hte hkamrō hkryre rāhā ho pa hā ra amgrā kēp 12. Nhūm tōtō tee ri kot ho mex kaxyw hkane kaprý ho pa. ⁴⁴Jakamā nhūm tee ri amnhī kukamā hamaxpēr hāmri nē Jejus jarēnh ma nē ma mē hkōt hwýr htēm kurē kumrēx. Nom nhūm mē ohtō rax nē hkōt mōr jakamā nhūm mē hkaēx kōt hwýr tē nē hkatut kōt kēp ē nhīrē kupē. Hāmri nē am kēp ē pix kupēnh tā akupým mex. ⁴⁵Hāmri nhūm Jejus kot kēp ē kupēnh ā amnhī tā omunh tā hēx rom mē ho hakēx nē mē omu nē mē kām:

—Kwa mē atō na ka ri amnhī kaxyw inhmā ajamaxpēr týx pē ixpé ixé kupé? Anē.

Hāmri nhūm mē piitā tee ri axpēn pumu nē kām amnhī tā aprā. Hāmri nhūm Simāw Pētre kām:

—Mē kot apē amnār griā kot ka kēt ri mēhō kot apē hkupēnh xwýnh ā ri mē hkukja. Kwa mān am mēhō amarī apē hkupē. Anē.

⁴⁶Hāmri nhūm kām:

—Nā mēhōja amarī hkupēnh kēt nē. Na amnhī kaxyw inhmā hamaxpēr týx pē ixpé hkupé. Tā ixāhpumunh týx xāja kōt na akupým mex. Nom ixte mēhō kot ixpé hkupēnh xwýnhja pumunh jakamā na pa ixēx rom ā amnhī tā ri mē hkukjēr anē. Kwa mē atō inhmā amnhī jarē. Anē.

⁴⁷Hāmri nhūm mēhō nita kuma nē tee ri kēp kot amnhī to hpimxur prām kaprý. Hāmri nē hpijaam kām hwýr httertēt o tē nē kutā hkōn krā ho tēm nē nhý nē kām amnhī jarē nē kām:

—Ma pa na pa inhmā inhmex prām xāj apē axé kupé. Tā na pa akupým inhmex. Anē.

⁴⁸Hāmri nhūm Jejus kuma nē kām:

—Tōe. Nā ra ate amnhī kaxyw inhmā ajamaxpēr týx kōt ate ā amnhī nhīpēx anhýr jakamā na ka akupým amex. E māmri ajamakētkati nē ma akupým tē. Anē.

Hāmri nhūm kuma nē hkīnh nē ma akupým tē. ⁴⁹Rōm nhūm Jajti mā àpēnh xwýnhjē hō ōrkwý rūm ma ō patrāw kutā tē nē wa hkaxpa nē Jajti mā kām:

—Kwa na ra apē akra ty. Jakamā mo kaxyw kot ka kēt amnhī kōt hwýr Jejus o mō? Kwār māmri ma akupým tē. Anē.

⁵⁰Hāmri nhūm Jejus kuma nē Jajti mā kām:

—Kwa tee ri akra hkukamā ajamaxpēr kēt nē. Kaxyw inhmā mān ajamaxpēr týx nē. Koja te ra apē htyk tā koja akupým amā htūr. Anē.

⁵¹⁻⁵³Hāmri nhūm mē mō nē ōrkwý hwýr pōj nē hwýr axà nē mē omu nhūm mē ra htyk xwýnhnta ā htu rax nē. Nē omūj ri mur. Hāmri nhūm Jejus mē hwýr axà nē mē mýr ā mē omu nē mē kām:

—Kwa mē hāmri amýr kēt nē. Na nireta mē apē htyk kēt na am gōr nē nō. Anē.

Hāmri nhūm ra mē kot htyk ā omunh mex jakamā kuma nē am kuma nē axtem nē ri axpēn mā hā hpēr o axkē. Hāmri nhūm Jejus htyk xwýnhnta wýr hitom wýr ar kaxyw nē amnhī kōt Juāw nē Xiakre nē Pētre nē kaxyw htyk

xwÿnh katorxà nê hipêêxàja. Jajê pix na pre amnhî kôt mê ho agjê. ⁵⁴ Hâmri nê htyk xwÿnhhta wÿr tē nê hpa hā kupy nê kām:

—Pa? Kwa tokyx kànhmā nhÿ. Anê.

⁵⁵ Hâmri nhūm akupÿm htîr nê kànhmā ÿr kurê kumrêx. Hâmri nhūm Jejus mê kām:

—E kwa mê tokyx kām mẽmoj japêr kê kukrê. Mân ra kām prām nê. Anê.

⁵⁶ Hâmri nhūm katorxà mê hipêêxà wa amnhî jaêr pê akupÿm htîr kām omu nê kamā no pyma ho hkînh tÿx nê. Hâmri nhūm Jejus wa kām:

—E wa inhma. Kêr ka wa akupÿm ixte war amā ho htîr ā ri mê kām ijarênh o ri apa hkêt nê. Ām kwarî ho kwarî. Anê.

9

Jejus kot mê ho 12 nê ahpÿnhā mẽ rênh ā harênh

Matêwre 10.1, 10.5-15; Makre 6.7-13; Rukre 10.1-12; mãânên Atre 13.49-50,

18.6

¹⁻² Tā nhūm Jejus hkôt mê pa ho mê pa xwÿnh pê 12jê mã kapêr nê mê kām:

—E mê amnê ixwÿr mra nê ixkapêr ma. Na pa ra mê amā ixāhpumunh tÿx xā hkwyj gō. Jakamā kêr ka mê inhÿ hā ma ri akwÿjê hkôt tanhmā mê ho mex to ho ri mê hkôt apa. Mê à xwÿnhjê ho mex o ri mê hkôt apa. Nê mê hkwyjê nê mẽkarōmnuti japôj. Nê mê piitā mẽ kām anê kê mẽ tokyx Tirtūm kôt amnhî xunhwÿ kê mẽ ho hkra. ³ Nom kêr ka mê amnhî kôt akukrêx ho ohtō nê ri ho apa hkêt nê. Nê amnhî kaxpar xā hā kō ho apa hkêt nê. Nê kawà htur nê ho apa hkêt nê. Nê amnhî kôt axāpkur xā hā anhō ho apa hkêt nê. Rÿ akāxpore rax nê ho apa hkêt nê. Ām mẽ anhō kamîs ho pixi nê haxà nê ri hā apa. Nê anhÿ kamā ā ri mê hkôt apa anê. Kê mẽ kot mẽ akapêr mar xwÿnhjaja tām mân mẽ amā mẽ anhō ho pa.

⁴ —Nê kêr ka mẽ nhÿri krî hō hwÿr pōj nê apōx xā kamā mẽhō nhōrkwÿ kamā hkôt ri apikamênh tāmā kurūm akupÿm ajapôj nê ma hpānhā nhām krî hō hwÿr apa. Nom atÿx ri nhām mẽ hwÿr amrar nê nhām mẽ hwÿr amrar kêt nê.

⁵ —Nê koja mẽ nhÿri mẽ akapêr kaga ka mẽ amnhî tā mẽ kamā ama nê tokyx mẽ kurūm ajapôj nê ma nhām apa. Nê anojarêt nê mẽ noo mã akuhê nê amnhî par ā awjagrō kapî. Mê kot Tirtūm kaga hā amnhî pumunh nhūm Tirtūm kot amnhî pyrā nê mẽ hkaga hā mẽ kot omunh kaxyw ka mẽ ā mẽ noo mã amnhî nhîpêx anê. Hâmri nê ma hpānhā krî hō hwÿr apa. Anê.

⁶ Nhūm pre ā Jejus mẽ kām mẽ àpênh ā karō anê. Nhūm mẽ kuma hāmri nê hapôj nê ma mẽ hkôt pa. Ma krî piitā hkôt akupÿm mẽ à xwÿnhjê ho mex nê Tirtūm kapêr o tanhmā mẽ ahkre hto ho ri mẽ hkôt pa.

Pahi Eroxx tee ri kot Jejus kukamā hamaxpêr ā harênh

Matêwre 14.1-12; Makre 6.14-29

⁷⁻⁸ Hâmri nhūm pika pê Garirej kamā mẽ piitā Jejus jarênh ma nê ahpÿnhā ri tanhmā axpên mã harênh to. Mê hkwyjaja kêp finat Juāw Paxis akupÿm htîr ā ri harê. Nhūm mẽ hkwyjaja amnepêm mẽ hkukamā Tirtūm nhÿ hā kapêr jarênh xwÿnhjê hō ra akupÿm htîr ā harê. Nhūm mẽ hkwyjaja kêp finat Eris ā axpên mã harê. Jakamā nhūm pahiti Eroxxa mẽ kot ahpÿnhā tanhmā ri harênh toja ma nê tee ri hkukamā hamaxpêr. ⁹ Nê hamaxpêr o:

—Kwa mẽhō na hte we ri ā amnhî nhîpêx anhÿr o pa wehe? Nā finat Juāw Paxis kêt. Ra ixte amnepêm hā ixāmnênh nhūm mẽ kot inhmā mut krāhyr nê hpîr kênā. Kwa mẽhō na hte we ri ā amnhî nhîpêx anê?

Anhÿr o hamaxpêr hāmri nē kām omunh prām nē.

*Jejus kot mē ho ohtō nē mē kām mē ō hā harēnh
Matêwre 14.13-21; Makre 6.30-44; Juāw 6.1-14*

¹⁰ Tā nhūm Jejus nhÿ hā kapêr o mē pa xwÿnhjaja akupÿn hwÿr mran pōj nē mē kot ri tanhmā amnhī nhīpêx to ho pa hā kām amnhī jarē. Hāmri nhūm mē kuma nē ma krī pē Pesêj wÿr kormā mē o mō. ¹¹ Hāmri nhūm krī hkwy nhō xwÿnhjaja ra ma mē mōr ā mē harēnh ma nē ohtō nē ma mē hkōt mra nē nhÿri mē hkōt pōj. Nhūm Jejus amnhī kōt mē omu hāmri nē tanhmā mē ho mex to ho xa. Kōt mē à nē mē pa xwÿnhjaja nhūm akupÿm mē ho mex. Hāmri nē Tirtūm kapêr o mē ahkre nē mē kām:

—E kot kaj mē atō amā amnhī tomnuj kaga hprām xàj Tirtūm kōt amnhī xām nhūm amnhī tā apumu nē ato hkra. Hāmri ka ajamakêtkati nē amex nē axāmnhīx ri apa.

Anhÿr o mē kām kapêr pē mē ahkre ho xa.

¹² Tā nhūm myt àr kaxyw nhūm Jejus nhÿ hā mē ahkre ho mē pa xwÿnh pē 12jaja hwÿr mra nē kām:

—Kwa na ra kamāt o mō. Mē hano kê mē amnhī to krī hō japêr nē tokyx amnhūm mēmoj japrō nē kuku nē hikwÿ nē gōr. Mo mē panhō? ām jar kapōt pix kēnā. Anē.

¹³⁻¹⁴ Hāmri nhūm mē kuma nē mē kām:

—Kwa ka mē kamjaja mē kām mēmoj gō kê mē kuku. Anē.

Nhūm mē ohtō rax nē mē hkōt mra. Mēmyjaja kēp 5.000 nē kaxyw mē hprō nē mē hkrajaja. Jakamā nhūm mē kēp 12jaja Jejus kot ā mē kām kapêr anhÿrja ma nē tee ri mē hkukamā hamaxpêr nē kām:

—Kwa nà mo mē panhō rax? Mē panhō pāwti kēp sīk nē kaxyw tep grā axkrutre kēnā kot kêt we mē piitā mē hipêx pa. Xà kot paj mē ma mra nē nhÿri mē kām mē apkur xà japrō nhūm mē kuku? Anē.

Hāmri nhūm mē kām:

—Nà pu mē kām mēmoj japrōr kêt nē. Mē panhōta kot puj mē kām ho anhgṛā. E mē kām anē kê mē ahpÿnhā ri hije nē hkrī nē apku. Anē.

¹⁵ Hāmri nhūm mē kuma nē mē kām anē nhūm mē piitā hkrī pa. ¹⁶ Hāmri nhūm Jejus pāwti mē tepta jamÿ nē kànhmā kaxkwa hwÿr rīt nē kànhmā kupē nē Tirtūm mā harē nē kām:

—Pa Papaj? Apē mē inhmā mē inhō xwÿnh jakamā amex o amex. Anē.

Hāmri nē mē kām ho hkry hpa nē hkōt mē pa ho mē pa xwÿnhjē mā kugō nhūm mē ō ri ho xa nē ho mē hipêx par kumrêx. ¹⁷ Nhūm mē piitā apkur mex o hkrī. Mēōja mē kēp grire htā nhūm Jejus tanhmā mē kām ho rax to nhūm mē ohtō rax tā piitā kuku nē ho ōhy htu hpa. Nhūm arī mēō jakrêx prā nhūm Jejus kōt mē pa ho mē pa xwÿnhjaja akupÿm hakrêx o pikuprōnh pa nē ho kawā ho 12 nē ho nyt pa.

*Jejus kot amnhī tā hkōt mē pa xwÿnhjē kukjêr ā harēnh
Matêwre 16.13-19; Makre 8.27-29*

¹⁸ Tā nhūm arigro hō hā nhūm Jejus nhÿri ahte Tirtūm mā amnhī jarēnh o nhÿ nhūm hkōt ri mē pa ho mē pa xwÿnhjaja ma hwÿr mra. Hāmri nhūm amnhī wÿr mē omu nē amnhī tā tanhmā mē hkukjêr to nē mē kām:

—Kwa mē inhmā mēmoj jarē. Tanhmā na htem ahpÿnhā xepēn mā ijarēnh to wehe? Anē.

¹⁹ Hāmri nhūm mē kām:

—Nà na htem ahpÿnhã tanhmã ajarënh to. Na hte kamã më hkwyjaja ato finat Juãw Paxis ã ajarë. Nhùm kamã më hkwyjaja ato finat Eris ã ajarë nhùm më hkwyjaja tõhã apê Tirtùm nhÿ hã kapër jarënh xwÿnhjê hõ ra akupÿm htír ã ajarë. Æ na htem ahpÿnhã ajarënh anë. Anë.

²⁰ Hãmri nhùm më kuma nê më kãm:

—No më kajaja? Ixpê mëhõ hã na ka htem ixkamnhÿx? Anë.

Hãmri nhùm Simãw Pêtre kãm:

—Nà më pajaja na pa htem apê Tirtùm kot më ixkaxyw axãm nê më ixwÿr amënh xwÿnh ã ajarë. Nê apê më xpiitã më inhõ Pahi Maati hã ajarë. Æ na pa htem ajarënh anë. Anë.

²¹ Hãmri nhùm kuma nê më kãm:

—Tÿ. Nã ãm hãmri na ka htem ã ijarënh anë. Æ ixte anhÿr kënã. Nom kêr ka më inhmar kumrëx. Kêr ka më kormã ã akwÿjê mã ijarënh anhÿr o ri apa hkêt nê. Anë.

Jejus kot amnhÿ kukamã amnhÿ jarënh

Matêwre 16.21; Makre 8.31-33

²² Nhùm Jejus arí hkôt më pa ho pa xwÿnhjê mã kapër nê hprí hã tanhmã më kãm amnhÿ jarënh to nê më kãm:

—Nã ãm hãmri na Simãw Pêtre ijarë. Më kajaja ra më ate ja hã ixpumunh mex. No më pahkwÿjaja na më akínhã më kãm ja hã ijarënh mar nê ja hã ixpumunh prãm kêt. Ijaew pigëtjaja nê Tirtùm kapër tùm o më ahkre o më pa xwÿnhjaja nê patre krãhtùmjaja më kãm ja hã ixpumunh prãm kêt. Jakamã koja më nhÿrmã ixpynê nê ixtak rax nê. Hãmri nê xpi. Nom kot paj ixtyk ã apkati axkrunëpxi nhùm Tirtùm akupÿm ixto ixtír. Anë.

Jejus krajaja tanhmã kot amnhÿ nhÿpëx to hã më harënh

Matêwre 10.31, 16.24-28; Makre 8.34-9.1; Rukre 14.25-33; Juãw 12.24-26; mããnën Karatas 5.24; Piripos 2.4; Wam Pêtre 4.1-2; Apokarip 2.10-12

²³ Nhùm pre ã Jejus amnhÿ kukamã hkôt më pa ho më pa xwÿnhjê mã amnhÿ jarënh anë hãmri nê hpãnhã më kot mar o kuhé xwÿnh piitã më kãm kapër nê më kãm:

—E kot ka më atõ ate ixkôt amnhÿ xãm ã amnhÿ jarë hãmri nê mããnën ã amnhÿ jarënh anë nê amnhÿ jarënh o: “Jejus kêp inhõ Pahihti jakamã kot paj kapër kôt pix mã amnhÿ nhÿpëx rãhã ho ri ixpa. Kwãr ixkwÿjaja tanhmã hã inhÿpëx to.” Anhÿr o apkati më ã amnhÿ jarënh anë.

²⁴ —Koja më ixtã më atõx pí rÿ tanhmã më atõ hto ka ty. Tã koja akaxwÿnh ma inhõ krí mex wÿr àpir kurê kumrëx. Hãmri nê kamã atír tùm nê amex rãhã apa ho apa. Nom kot kaj më jar atír prãm xàj ixkaga hãmri nê hwÿr axàpir kêt nê.

²⁵ —Nê koja mëhõ hikukrëx rax gryk ã Tirtùm kaga. Hã koja nhÿrmã ty nê ÿ kamã kuwy hwÿr ma mõ nê amnhÿ kôt hikukrëx õ hpyr nê o mõr kêt nê. Kojã tee ri kuwy hwÿr mõr pymaj amnhÿ nê hikukrëx rax o amnhÿ pãnhã amnhÿrer prãm kaprÿ.

²⁶ —Nê koja mëhõ ixte më ahkre hã inhma nhùm ja kêp omnuy nhùm ixkaga japêr. Hã kot paj nhÿrmã akupÿn më ato amnhÿptàr kaxyw akupÿn wrÿ nê amnhÿ xwar kot ixkaga xwÿnhnta kaga. Æm hãmri na pa ã më amã amnhÿ jarënh anë. Kot paj nhÿrmã man akupÿn inhõ Papaj nhÿ hã ixte më ho amnhÿptàr kaxyw akupÿn wrÿ. Nhùm kapër o më wrÿk xwÿnhjaja man ixkôt wrÿ. Pa më wrÿ hãmri nê më kot ixkaga xwÿnhjaja pa amnhÿ pyrã nê më hkaga. ²⁷ Æm hãmri na pa ã më amã amnhÿ jarënh anë. Kot paj nhÿrmã akupÿn

ixte mē ato amnhĩptār kaxyw mē awȳr wrȳ. Tā kot kaj mē akwȳjjaja kormā at̄ir ri ja kukamā tanhmā ixte amnhĩ nhĩp̄ex to hā ixpumu. Anē.

Jejus kot kēn prēk nhīmōk ā hirā kamā ām ā harēnh

Matēwre 17.1-8; Makre 9.2-8; māānēn Sikūn Pētre 1.16-18

²⁸ Tā nhūm semānja hap̄ex nhūm Jejus Simāw Pētre nē Xiakre nē Juāw wa mē kām kap̄er nē mē kām:

—E pu mē ma hixēt prēk mūj w̄ȳr mō nē hw̄ȳr api nē himōk ā Tirtūm mā amnhĩ jarē. Anē.

Hāmri nē ma amnhĩ kōt hw̄ȳr mē o mō nē hw̄ȳr mē ho api. ²⁹⁻³² Hāmri nhūm Jejus Tirtūm mā amnhĩ jarēnh o xa. Nom nhūm hkōt hixēt w̄ȳr mē mōr xw̄ȳnhjaja ōtxwa ht̄yx nē ra gōr nē hikw̄ȳ. Pu nhūm Jejus axtem hkuk nē xa. Nē ē haka ht̄yx nē xa. Hāmri nhūm ja wa kaxkwa rūm wrȳ nē kuri kām kap̄er o xa. Finat Mojes mē finat Erisja wa kuri kām kap̄er o xa. Na pre ra amnepēm Tirtūm amnhĩ w̄ȳr wa ho api. Tā nhūm wa ra akup̄ȳn wrȳ nē Jejus mā kap̄er o xa. Mē hpimraātā hirā ht̄yx kām axp̄en mā kap̄er o kuhē. Jejus kormā krī pē Jerujarē kapem mē kot hp̄ir kēt ri nhūm wa mē axp̄en mā htyk kukamā harēnh o kuhē. Nhūm wa kām:

—Nā Tirtūm jamaxp̄er xā hkōt kot kaj ā amnhĩ nhĩp̄ex anē.

Anh̄ȳr o Jejus tyk kukamā kām hamaxp̄er o hilt̄yx o wa xa.

Rōm nhūm mē ōt xw̄ȳnhjaja hkrā hapōj nē tee ri Jejus pumu. Nhūm mex kumrēx nē hirā ht̄yx kām xa nhūm mē omu nē kuri wa ām xw̄ȳnhnta wa omu.

³³ Hāmri nhūm Mojes mē Eris wa ra akup̄ȳm nojarēt nhūm Simāw Pētre tee ri ja hā wa omu nē Jejus mā kām:

—Kwa Pahihti. Nā ām hāmri na pu mē amnē mō. Kwa pu mē kritpēm jar axkamē nē tokyx panojarēt kēt nē. Pa mē amā pō nhīrōnh o axkrunēpxi nē hip̄ex. Amā hō nhĩp̄ex nē Mojes mā hō nhĩp̄ex nē Eris mā hō nhĩp̄ex ka mē kamā akrī. E kwa pa mē amā ho anē nā? Anē.

Nhūm amnhĩ krā hkōt ā kām kap̄er anē. ³⁴ Hāmri nē kormā kām kap̄er rōm nhūm kakrā jaka t̄yxja wrȳ nē mē hkunor nhūm wa mē kamā kuhē. Hāmri nhūm Simāw Pētre mē Juāw mē Xiakreja mē tee ri kakrā kot amnhĩ nhĩp̄ex ā omu nē kām ma nē. ³⁵ Hāmri nhūm kakrā kamā Tirtūm mē kām kap̄er nē mē kām:

—E ota Ixkra xa. Mē ate kamā ajamak o apa xw̄ȳnhnta na. Inhmā hap̄eē. Kēr ka mē ām tapxipix kap̄er mar t̄yx o ri apa. Anē.

³⁶ Hāmri nhūm mē kuma nē kãnhmā rīt nē ām Jejus pix pumu nhūm ahte xa. Nhūm kuri wa ām xw̄ȳnhnta wa ra ma akup̄ȳm api nhūm mē Jejus pix pumu.

Mē tapxipixjaja na prem ā Jejus kot amnhĩ nhĩp̄ex anh̄ȳr ā omu nom taxy kormā nhām hkwȳjē mā harēnh kēt nē. Ām axp̄en pix mā harēnh pē hkukamā hamaxp̄er o ri Jejus kōt pa.

Jejus kot mēhō nē mēkarōmnuti janor ā harēnh

Matēwre 17.14-21; Makre 9.14-29

³⁷ Tā nhūm apkati nhūm mē ma akup̄ȳm ahparmā hkwȳjē hw̄ȳr wrȳk o mō. Nē mē hw̄ȳr hp̄ōx o mō nhūm mē ra mē kutēp̄ pikuprōnh rax nē kuhē. ³⁸ Hāmri nhūm mēhō myja amnhĩ w̄ȳr mē omu nē mē kutā tē nē mē hkaxpa nē Jejus pumu nē kām:

—Pa Jejus. Kwa ixkamā axukap̄rī nē inhmā ixkra ho mex. Ām ixpē pyxire.

³⁹ Na hte mēkarōmnuti xatā ixpē tanhmā ho nhūm ŷ hā am̄ȳra nē mra nē rôrōk nē hakwa jamrō ho hikw̄ȳ nhūm tokyx kām urer kēt nē. Nhūm ra ixpē

homnuj tỳx nē. ⁴⁰ Hāmri pa akôt mē pa ho mē pa xwỳnhjê hwỳr o tē nhũm mē kot inhmā ho mex kaxyw tee ri tanhmā ho hkaprỳ. Anē.

⁴¹ Hāmri nhũm kuma nē hkôt mē pa ho pa xwỳnhjê mǎ kām:

—Hêxta waa nē. Na ka mē ra ixte Tirtũm nhỹ hǎ mē ho mex ǎ ixpumunh o ixkôt apa ryy tǎ kormǎ ixpyrǎ nē ǎ mē hipêx anhỹr kêt nē. Mǎn ka mē kormǎ mē kaxyw Tirtũm kôt ajamaxpêr tỳx kêt nē. Anē.

Hāmri nē myta mǎ kām:

—E amnē ixwỳr akra ho tē pa inhno ho omu. Anē.

⁴² Hāmri nhũm hwỳr o tē nhũm mēkarõmnuti axte kêp ho pika kura nhũm amỹra nē tēm nē nõ. Hāmri nhũm Jejus omu nē nē mēkarõmnuti kator nhũm akupỹm mex nē kànhmǎ nhỹ. Hāmri nhũm akupỹm hipêxǎ mǎ kugõ. ⁴³ Hāmri nhũm mē amnhĩ jaêr pê Jejus kot ǎ hipêx anhỹrja ǎ omu nē ri axpên mǎ harênh o:

—Kokỹỹ. Hêxta waa nē. Pêr ǎm Tirtũmja ǎm àhpumunh o àhpumunh. Anē.

Jejus kot htyk kukamǎ amnhĩ jarênh

Matêwre 17.22-23; Makre 9.30-32

⁴⁴ Hāmri nhũm Jejus hkôt mē pa ho mē pa xwỳnhjê mǎ kām:

—E kot paj mē amǎ tanhmǎ amnhĩ jarênh to ka mē inhmar tỳx nē. Na pa pre mē ate aa mēmoj pumunh kêt kwỳ ho anhỹr o ixpa pix kaxyw mē awỳr ixwryk kêt nē. Koja mē tokyx mē kām ixtǎ amỹnê nhũm mē ixpĩ. E kwa kêr ka mē ja ma nē hǎ anohtỳx nê ho apa. Anē.

⁴⁵ Hāmri nhũm mē tee ri kot ǎ amnhĩ jarênh anhỹrja ma nē axpên mǎ:

—Kwa mo na pêr ri ǎ amnhĩ jarênh anê? Kêp mē panhõ Pahi Maati hǎ kot amnhĩ jarênh kênǎ kot kêt mēhõ kupĩ.

Anhỹr o axpên mǎ ri harênh o kuhê. Hāmri nē mē kām ǎ kot amnhĩ jarênh anhỹrja mar prǎm kêt jakamǎ hprĩ hǎ tanhmǎ hǎ hkukjêr to hkêt nē. ǎm akryk mar o kuhê.

Mê kot amnhĩ to rũnh xwỳnhjê jarênh

Matêwre 18.1-5; Makre 9.33-37; Rukre 22.24-27; mǎânên Piripos 2.3-9; Wam Pêtre 5.5

⁴⁶ Tǎ nhũm Jejus kôt mē pa ho mē pa xwỳnhjaja tanhmǎ amnhĩ kukamǎ hamaxpêr to hāmri nē axpên mǎ:

—Kwa mē pahõ kot puj we nhỹrmǎ pahpê pahi nē mē ho amnhĩptǎr rax o pahkwỳ jakre? Anē.

Hāmri nē ja hǎ axpên kukjêr o Jejus kôt mō nē axpên mǎ: “Nǎ pa.” Nhũm mē hkwỳja: “Nǎ kêt pa.” Anhỹr o hkôt mō. ⁴⁷ Hāmri nhũm Jejus mē kuma nē mē hamaxpêr kôt mē omu. Hāmri nē xa nē amnhĩ wỳr mēhprĩjê mǎ hpa ho apê nhũm hwỳr tē nē kuri xa. ⁴⁸ Hāmri nhũm Jejus hkôt mē pa ho pa xwỳnhjê mǎ tanhmǎ harênh to nē mē kām:

—E mē inhma. Kêr ka mē apê pahi pyrǎk o tanhmǎ amnhĩ jarênh to ho ri apa hkêt nē. ǎm te amarĩ ri mē apa pyrǎk o amnhĩ nhĩpêx o ri apa. Jao nhỹri mēhprĩre hõ pumu nē kamǎ axukaprĩ ho kām mēmoj tanhmǎ ho rỳ kām mēmoj gõ. Hāmri nē te pa ate tanhmǎ ixto mex to pyrǎk o amnhĩ nhĩpêx. Nê kot ka mē atõ pa tanhmǎ ixto mex to nē te ate Tirtũm tanhmǎ ho mex to pyrǎk o amnhĩ nhĩpêx. Kot kaj mē ǎ amnhĩ nhĩpêx anhỹr o ri apa nhũm Tirtũm ja hǎ mē apumu nē mē ate amnhĩ to rũnh kêt tǎ nhũm tǎm mē ate amnhĩ to rũnh xwỳnh ǎ mē ajarê. E kot kaj mē amǎ amnhĩ to rũnh prǎm nē ǎ amnhĩ nhĩpêx anhỹr o ri apa. Anē.

Mēhō kot Jejus nhỹ hã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to hã harēnh

Makre 9.38-41

⁴⁹ Hāmri nhũm Jejus kôt mē pa ho pa xwỳnhjê hō pē Juãwja nhỹhỹnh hwỳr hpòx o tē nē kām:

—Kwa Pahihti. O mũj mēhō kēp mē pahkwỳ hkêt tã anhĩxi jarēnh kôt mē nē mēkarõmnuti janor o pa. Pa mē tee ri kot ã amnhĩ nhĩpêx anhỹr ã omu nē nē kām ixkapēr. Kēp mē pahkwỳ hkêt kēnã kot kêt ã mē hanor anhỹr o pa. Anē.

⁵⁰ Hāmri nhũm kuma nē kām:

—Kwa nã ja nē tanhmã kām nē hkêt nē. Koja mēhō mē pahkwỳm ri tanhmã mē ahkre hto hkêt nē hāmri nē kēp mē panhĩõõ. Ra mē pahkôt kot amnhĩ nhĩpêx o pa mã kēnã. Jakamã kwa mē ja nē tanhmã kām akapēr to hkêt nē. Kwār māmri ã amnhĩ nhĩpêx anhỹr o ri pa. Ja mex kēnã. Anē.

Samar nhõ xwỳnhjaja kot Jejus kaga hã mē harēnh

Atre 8.14-15

⁵¹ Hāmri nhũm Jejus akupỹm kaxkwa hwỳr àpir kaxyw ra hwỳr apkati grêre ho mōr jakamã nhũm hamaxpēr o:

—E pa ma akupỹm Jerujarē hwỳr mō. Nã kot paj anē. Mē kot kamã tanhmã ixto mã tã kot paj ma akupỹm mē hwỳr mō. Anē.

⁵² Hāmri nē amnhĩ kukamã mē hkwỳjê rē nhũm mē ma mē hkukamã Samar nhõ krĩ kamã nhỹri mē kot amnhĩm hikranh xà japēr o mō. ⁵³ Nom nhũm Samar nhõ xwỳnhjaja kēp Jerujarē nhõ xwỳnhjê hprãm nõkati jakamã Jerujarē hwỳr mōr ã mē harēnh ma nē amnhĩ nē mē hkurê. ⁵⁴ Hāmri nhũm mē tee ri amnhĩ tã mē kuma nē awjanã nē akupỹm Jejus wỳr mra nē kām mē harē. Hāmri nhũm Juãw mē Xiakre wa mē harēnh ma nē mē kamã gryk nē nē Jejus mã:

—Kwa Pahihti. Nã na mē axtem nē amnhĩ nē mē pahkurê. Jakamã e kwa pu mē kaxkwa rùm mē hipy kuwy hpòk kwỳ rē kē mē hkaxàr pa nã? Anē.

⁵⁵ Hāmri nhũm wa kuma nē wa kām:

—Tk. Kwa nã wa ajamaxpērja mex kêt. Pu mē ã ri mē hipêx anhỹr kêt nē. Koja Tirtũm kãm ja ho anhỹr prãm nē rĩ tãm tanhmã mē ho. No mē papajaja pu mē ri mē kamã pagryk xàj tanhmã mē hipêx to hkêt nē. Pu mē ã mē hipêx anē nē ra amnhĩ tomnuj tỳx nē. Kwa wa ri ã ajamaxpēr anhỹr kêt nē. Anē.

⁵⁶ Hāmri nē mē ma Samar rùm hapôj nē hpãnhã nhãm krĩ hō hwỳr pa.

Mē hkwỳjaja kãm Jejus kôt pa hprãm ã mē harēnh

Matêwre 8.18-22

⁵⁷ Tã nhũm Jejus mē kormã mōr ri nhũm mēhõja hwỳr tē nē kām:

—Pa Jejus? E kot paj ma akôt ixpa ho ixpa. Anē.

⁵⁸ Hāmri nhũm kuma nē kām:

—Ko ka mã. Kam nē rĩ ma ixkôt ri apa ho apa. Nom kēr ka inhmar kumrêx nē rĩ kormã ixkôt apa. Na hte xore pika hkre kamã hikwỳ xà. Nē kuwênhre pĩ nhũmõk ã hikwỳ xà. No pa na Tirtũm kot mē awỳr inhmēnh xwỳnh tã jajê hkĩnhã inhõrkwỳ hkêt. Na pa hte ãm nhãm krĩ hō hwỳr ixpa nē nhãm ixpa. Tã xà kot kaj ixpyrã nē ã amnhĩ nhĩpêx anhỹr o ri apa nã? Anē.

⁵⁹ Nhũm pre ã kãm kapēr anē hāmri nē nhãm mēhõja wỳr apkjê nē kām:

—Pa? No ka? Xà kot ka ma ixkôt apa ho apa nã? Anē.

Hāmri nhũm kãm:

—Tỳ no ãm kormã. Koja nhỹrmã inhĩpêxãja tanhmã amnhĩ to nē ty mãn. Pa haxà hāmri nē rĩ kormã ma akôt ixpa ho ixpa. Anē.

⁶⁰ Hāmri nhũm Jejus kuma nē kām:

—Kwa nà ri ã ajamaxpër anhÿr kêt nê. Ma ixkôt apa ho apa kurê kumrêx. Kê mêmoy ano kupyw rÿ inhné apé amnàr kêt nê. Kwâr mē htîr tûm nê mē pa hkêt mã xwÿnhjaja mãn axwakre kamã amã anhîpêxà jamâr o pa nhûm nhÿrmã ty kê mē amã haxà. Ka mãmrî ma Tirtûm kapêr o mē ahkre ho ri mē hkôt apa. Kê mē ama nê mē hkwÿjaja hkôt amnhî xunhwÿ nhûm mē ho hkra. Anê.

⁶¹ Nhûm pre ã kãm kapêr anê hãmri nhûm nhãm mēhō myja haxwÿja hwÿr tē nê kãm:

—E. Pa kot pa ma akôt ri ixpa ho ixpa. Nom kormã. Pa ma akupÿm tē nê ixkwÿjē mã amnhî jarē nê tanhmã amnhî to hpa mãn. Hãmri nê mēmo arîgro hã ri kormã ma akôt ixpa ho ixpa. Anê.

⁶² Hãmri nhûm tee ri kuma nê kãm:

—Kwa nà. Kot kaj ã ajamaxpër anê hãmri nê ixkôt apa htã te amnhî katut kôt arîr rãhã ho ri apa pyrãk o amnhî nhîpêx. Kwa ã ajamaxpër anhÿr kêt nê ma ixkôt apa kurê kumrêx. Anê.

10

Jejus kot mē hwÿr mē kêp 72 rēnh ã harēnh

Matêwre 10.1, 10.5-15; Makre 6.7-13; Rukre 9.1-6, 9.10-11; mãânēn Atre 13.50-51, 18.6

¹ Tã nhûm Jejus axte amnhî kaxyw mē ho 72 nê mē kurê. Hãmri nê mē ho axkrut kapēn nê ma nhÿhÿm krî hkwÿ hkôt amnhî kukamã mē kurê. Mē kot mē hkôt ri Tirtûm kapêr o mē ahkre ho pa kaxyw. ² Hãmri nê mē kãm:

—Na mē ohtō rax nê kormã Tirtûm kapêr mar kêt nê. No ãm kormã mē ate mē kãm harēnh o apa kaxyw mē agrêre. Te pur kãm harôj kamrêk pa nê ãm tã no ãm kaxyw hikēnh xwÿnh grêre pyrãk. Jakamã kwa mē ho Tirtûm wÿ kê axte mē kaxyw mē hkwÿjê rê.

³ —E kot paj ma mē hwÿr mē arê. Ma mē hkôt mē ate Tirtûm kapêr o mē ahkre ho ri apa kaxyw. Jakamã kot kaj mē te ate ôwēhti kot mry xoprê hwÿr amnhî to mrar nhûm kot hkwÿ hpar pyrãk o amnhî nhîpêx. Koja mē hkwÿjaja mē ate mē ahkre ma nhûm ja mē kêp omnuj nê nhûm mē hã tanhmã mē anhîpêx to. Tã kêr ka mē tee ri amnhî kukamã ajamaxpër nê amã mē uma hkêt nê.

⁴ —Nê kêr ka mē hwÿr anojarêt nê amnhî kôt amrykã rÿ akawà rÿ aparkã hō ho apa hkêt nê. ãm anhÿ kamã ma mē hwÿr apa. Nê mē hwÿr mra nhûm mē nhÿri pry hã mē atō kaxpa nê amã kapêr o xa ka wa axpēn mã akapêr ry hkêt nê. Anojarêt kãm kãm akapêr krãnre nê mē hakre nê ma krîm apa.

⁵ —Nê kêr ka mē hwÿr pøj nê nhÿri mē ôrkwÿ hwÿr agjê nê mē kãm: “Xà kot paj mē ato Tirtûm wÿ kê mē ato mex nê ka mē ajamakêtkati nê ri apa?” Anê.

⁶ Hãmri nhûm mē ama nhûm ja mē kãm mex japêr nhûm mē hkînh nê amã: “ÿ kam nê mãmrî mē ixto awÿ.” Anê. Hãmri ka mē ama nê tanhmã mē ho Tirtûm wÿr to. No koja mē apé ja kaga ka mē ho hwÿr kêt nê.

⁷ —Nê kêr ka mē nhÿri mē ôrkwÿ kamã mē hwÿr pøj hãmri nê mē hkôt ri apikamēnh tãmtã nê akupÿm mē kurûm ajapôj nê ma hpãnhã krî hō hwÿr apa. Nê mē axãmnhîx mē kuri axàpkur o ri apa. Mēmoj to akôm o ri apa. Ra mē ate mē ho mex pē mē kãm Tirtûm kapêr o mē ahkre ho apa kênã. Jakamã kwâr mē mãmrî amnhî pãnhã mē amã mē axàpkur xà gō ka mē kuri mē apku.

⁸ —Nê kêr ka mē nhÿri mē hwÿr pøj nhûm mē ato mex nê. Nê mē amã mēmo mē apkur xà gō ka mē mãmrî axãmnhîx aku. Aa kormã mē ate mēmojta kur kêt

tã mãmrĩ ajamakêtkati nê aku. No tee ri amnhĩ kukamã tanhmã ajamaxpêr to hkêt nê.

9 –Nê kêr ka mẽ ã mẽ kãm akapêr anê nê mẽ kãm: “Tĩrtũm kãm mẽ ato hkra hprãm. Na hte amnhĩ wỳr mẽ awỳ.” Anê hãmri nê akupỳm mẽ kãm mẽ à xwỳnhjê ho mex. ã kot kaj mẽ mẽ kãm amnhĩ nhĩpêx anhỳr o ri mẽ hkôt apa.

10 –Nê kêr ka mẽ nhỳri mẽ hwỳr pỏj nhũm mẽ ãm mẽ apumu nê amnhĩ nhỏrkwỳ hwỳr mẽ awỳr kêt japêr. Hãmri ka mẽ tee ri amnhĩ tã mẽ omu hãmri nê ra ma nhãm apa kaxyw. 11 Hãmri nê anojarêr nê mẽ kãm: “E mẽ inhma. Tĩrtũm kot mẽ pahwỳr mẽnh xwỳnhhta na mẽ awỳr wa inhmê pa wa mẽ awỳr mỏ. Wa ixte Tĩrtũm kapêr o mẽ ajahkre kaxyw. Kãm mẽ ato hkra hprãm nhũm wa ixte mẽ amã harênh kaxyw na pa pre wa ã mẽ awỳr inhmỏr anê. Tã ka mẽ harênh ma nê wa ixkaga. Jakamã kot paj wa jar mẽ anhỏ krĩ kamã amnhĩ par kà hã awjagrỏ kapĩ. Mẻ ate Tĩrtũm kaga hã amnhĩ pumunh nhũm Tĩrtũm kot amnhĩ pyrà nẻ mẽ akaga hã mẽ ate omunh kaxyw kot paj wa mẽ anoo mã ã amnhĩ par kà hã awjagrỏ kapĩr anê. Kot kaj mẽ nhỳrmã tee ri ã amnhĩ nhĩpêx anhỳrja mã ajamaxpêr nẻ akapĩr htỳx kumrêx kãm ga. ãm hãmri na pa wa mẽ amã ja jarê.” Anhỳr o mẽ kãm akapêr nẻ mẽ kêp ajapỏj nẻ ma hpãnha nhãm krĩ hỏ hwỳr apa kurẻ kumrêx.

12 –Koja nhỳrmã Tĩrtũm mẽ kot amnhĩ tomnuj mỳrapẻ tanhmã mẽ ho. Na pre ra ã krĩ pẻ Sotỏ nhỏ xwỳnhjẻ nhĩpêx anẻ. Na prem amnhĩ tomnuj tỳx o pa nhũm Tĩrtũm tanhmã mẽ kot amnhĩ tomnuj tỳx ã tanhmã mẽ ho. Tã jar mẽ kot kãm ixkapêr mar prãm kêt nẻ mẽ kot ixkaga xwỳnhjaja. Koja Tĩrtũm ixtã mẽ omu nẻ kot Sotỏ nhỏ xwỳnhjẻ nhĩpêx pyràk o mẽ hipêx nom tanhmã mẽ ho htỳx o mẽ hakre.

–E kêr ka mẽ ma krĩ hkwỳ hkôt apa nẻ ã mẽ kãm akapêr anhỳr o ri apa. Anẻ.

Mẻ kot Tĩrtũm kỏt hamaxpêr kêt xwỳnhjẻ jarẻnh

Matẻwre 11.20-24

13-14 Tã nhũm Jejus krĩ hkwỳ nhỏ xwỳnhjẻ mã kapẻr o xa nẻ mẽ kot amnhĩ tomnuj ã mẽ kãm akir. Krĩ pẻ Korajĩ mẽ Pesẻj nhỏ xwỳnhjẻ kumrêx mã kapẻr nẻ mẽ kãm:

–E mẽ inhma. Amnepẻm krĩ pẻ Sitỏ mẽ Xir wa kamã mẽ pa xwỳnhjaja na prem tanhmã amnhĩ tomnuj tỳx to ho pa nhũm Tĩrtũm mẽ omu nẻ hã mẽ homnuj tỳx nẻ. Tã kwa mẽ o kora Korajĩ mẽ Pesẻj wa kamã mẽ apa xwỳnhjaja. Ra ixte mẽ amã mẽ ate mẽmỏj pumunh kêt o anhỳr rax o ixpa htã ka mẽ omu nẻ arĩ amnhĩ tomnuj o ri apa nẻ tokyx amnhĩ tomnuj kaga hkêt nẻ. Jakamã kot kaj mẽ amex kêt nẻ. Kop apu Sitỏ rỳ Xir kamã mản ixte mẽ kãm aa mẽ kot mẽmỏj pumunh kêt kwỳ ho anhỳr o ri ixpa ronhỳx mẽ omu nẻ mẽ arom amnhĩ kaxyw ixkỏt hamaxpẻr kurẻ kumrêx. Nẻ tee ri tanhmã amnhĩ tomnuj to ho pa hã amnhĩ pumu nẻ hkapĩr nẻ ã amnhĩ nhĩpêx anhỳr kaga hpa. No mẽ kajaja na pa tee ri mẽ amã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho ri ixpa kaprỳ. Ka mẽ ja hã ixpumu nẻ ãm ixpumu nẻ amnhĩ tomnuj kaga hkêt nẻ. Tã koja nhỳrmã Tĩrtũm mẽ piitã mẽ kot amnhĩ tomnuj mỳrapẻ tanhmã mẽ hipẻx to. Hãmri nẻ tanhmã Sitỏ mẽ Xir wa kamã mẽ pa xwỳnhjẻ jarẻnh to nhũm mẽ kot amnhĩ tomnuj mỳrapẻ amnhĩ xà htỳx kamã hamak o ri pa. No mẽ kajaja mẽ ate amnhĩ tomnuj tỳx o mẽ hakrenh jakamã koja Tĩrtũm mẽ hkĩnhã mẽ atomnuj tỳx o mẽ atomnuj tỳx. Ka mẽ amnhĩ xà htỳx kamã ajamak rãhã ho ri apa ho apa. Anẻ.

¹⁵ Nhũm pre ã Jejus mẽ kãm kapër anẽ. Hãmri nẽ hpãnhã Kapanaũ nhõ xwýnhjê mã kapër nẽ mẽ kãm:

—No mẽ apê Kapanaũ nhõ xwýnhjaja. Kot kaj mẽ ajaxwýja mẽ amex kêt nẽ. Mẽ ate amnhĩ tomnuj kagare pyrà nẽ Tirtũm nhõ krĩ hwýr akra ho apa. Nom kot kaj mẽ atõ hwýr axãpir kêt nẽ. Kot kaj mẽ ma kuwy maati hwýr ajapêx pa kãm ga.

¹⁶ Anhýr o mẽ kãm kapër hãmri nẽ hpãnhã hkõt mẽ pa ho mẽ pa xwýnhjê mã kapër nẽ mẽ kãm:

—Kot kaj mẽ Tirtũm kapër o mẽ ahkre ho ri apa nhũm mẽhõ ama nẽ akapër kõt amnhĩ nhĩpêx. Hã koja te pa kot ixkõt amnhĩ nhĩpêx pyràk o amnhĩ nhĩpêx. No koja amar kêt nẽ akaga hãmri nẽ te pa kot inhmar kêt nẽ ixkaga pyràk o amnhĩ nhĩpêx. Jao mãânẽn Tirtũm kaga.

Anẽ hãmri nhũm mẽ kuma hãmri nẽ anhrã nẽ axkrut kapẽn nẽ ma ahpýnhã krĩ hkõt anhrã.

*Mẽ hkĩnh nẽ ri mẽ pa xwýnhjê jarẽnh
Apokarip 3.5*

¹⁷ Tã nhũm mẽ kệp 72jaja krĩ hkwy rũm akupýn Jejus wýr pøj. Piitã hkĩnh nẽ hpõx pa. Hãmri nẽ kãm:

—Kwa Pahiiti. Na pa prem anhý hã mẽ nẽ mẽkarõmnuti japõx rax nẽ. Na pa prem mẽ nẽ mẽ hano nhũm mẽ ãm mẽ kurũm hapõx kurẽ kumrẽx. Anẽ.

¹⁸ Hãmri nhũm mẽ kuma nẽ mẽ kãm:

—Tõe. Ixãhpumunh týx o ixte Satanasti jakrenh jakamã na ka htem inhý hã mẽ hano nhũm mẽ tee ri mẽ akutã hihtýx prãm. Hãmri nẽ te na haxénh prẽprék pyràk o amnhĩ nhĩpêx nẽ mẽ kurũm hapõx kurẽ kumrẽx pa ja hã mẽ omu. ¹⁹⁻²⁰ Mẽkarõmnuti te kot kagã xoprẽ rý te kot makre pyràk. Tã ra ixte mẽ amã ixãhpumunh týx xã hkwy nhõr jakamã na ka prem mẽ kãm akapër nhũm mẽ tee ri akutã tanhmã amnhĩ týx to hprãm. Tã koja Satanasti tee ri mẽ ate nhýrmã Tirtũm mẽ wa ixri atũr tũm nẽ apa pymaj tanhmã mẽ ano kupyrt to kapry. Ra Tirtũm kot õ kagã kamã mẽ atũr tũm nẽ mẽ apa kaxyw mẽ anhĩxi hã kagã kênã. Jakamã kwa mẽ jam ajamaxpër o akĩnh nẽ ajamakêtkati nẽ ri apa. No kêt mẽkarõmnuti kot mẽ akapër mar nẽ mẽ kurũm hapõxta ã mẽ omunh xã hkõt pix mã akĩnh nẽ ri apa hkêt nẽ. Anẽ.

*Jejus kĩnh kãm kot Hipêxã mã amnhĩ jarẽnh
Matêwre 11.25-27*

²¹ Tã nhũm Tirtũm Karõ tanhmã Jejus to nhũm ý hã hkĩnh nẽ xa. Hãmri nẽ Tirtũm mã kapër nẽ mẽ kãm:

—Pa Papaj? Nã apê mẽ ixpiitã mẽ inhõ Pahi Maati na ka. Pikap ri mẽ pa xwýnhjaja nẽ kaxkwa kamã mẽ pa xwýnhjaja apê mẽ ixpiitã mẽ inhõ Pahi Maati na ka. ãm hãmri na ka hte amnhĩ nhĩpêx mex o ri apa. Na ka hte mẽ àhpumunh týx ã mẽ kot amnhĩ jarẽnh xwýnhjê mã axãhpumunh týx o amnhĩrit kêt nẽ. ãm mẽ àhpumunh kêt ã mẽ kot amnhĩ jarẽnh xwýnhjê pix mã na ka hte ja ho amnhĩrit nhũm mẽ tapxixjaja ja hã apumu. ãm hãmri na ka hte amã hprãm xã hkõt ã mẽ piitã mẽ hipêx anhýr o ri apa. Jakamã mẽ kot amnhĩ to hkrýe xwýnh pixjaja na htem ate amnhĩ nhĩpêx ã apumunh o pa.

²² —Na ka pre inhĩkra kamã mẽmoj piitã haxãr pa. Ixte ho amnhĩptãr o ri ixpa kaxyw. Jakamã kapxixix na ka hte ixpẽ akra hã ixpumunh par. No jar ri mẽ pa xwýnhjaja na mẽ kot ja hã ixpumunh kêt. Nẽ mãânẽn papxixix na ixte ate tanhmã amnhĩ nhĩpêx to hã apumunh par. Jakamã na pa hte ã amnhĩ

nhîpêx anê nê inhmâ hprâm xâ hkôt mê hwýjê mã ato amnhîrît o ri ixpa nhûm mê ixpyrà nê ate tanhmâ amnhî nhîpêx to ho apa hkôt apumu. Anê.

*Jejus kôt mê pa xwýnhjaja kot hkôt omunh o pa hã mê harênh
Matêwre 13.16-17*

²³⁻²⁴ Nhûm pre Jejus â Tîrtûm mã amnhî jarênh anê hãmri nê hpânhã hkôt mê pa ho mê pa xwýnhjê mã kapêr nê mê kãm:

—E na ka htem ixkôt mê ano ho ixte tanhmâ amnhî nhîpêx to hã ixpumunh o ri apa. Nê mê ajamak o ixkapêr mar o ri ixkôt apa. No amnepê mē akukamã pahijaja nê Tîrtûm nhý hã kapêr jarênh o ri mê pa xwýnhjaja kãm ixpumunh prãm týx o pa htã mê akînhã ixpumunh kêt rãhã htyk pa. Kormã ixwryk nê jar ixkator kêt jakamã na prem ixpumunh kêt rãhã ty. Nê mê kãm ixkapêr mar prãm tã mê akînhã ixkapêr mar kêt nê. ãm mê kapxipixjaja na ka mê myr pê ixte amnhî nhîpêx â ixpumunh nê ixkapêr mar o ixkôt apa. Tã mê kuro mē ate ano ho ixpumunh nê ajamak o ixkapêr mar jakamã kwa mê ja hã amnhî pumu nê tãm amnhî nhîpêx o akînh nê ri apa. Anê.

Samar nhõ xwýnh jarênh

Matêwre 22.34-40; Makre 12.28-34; mãânên Wam Juãw 3.17-18

²⁵ Tã nhûm Tîrtûm kapêr tûm o mê ahkre o mê pa xwýnhja Jejus wýr tē nê hêx rom kot kamã hamak kaxyw kãm:

—Pa? E kwa inhmâ mēmoj jarê. Tanhmã kot paj we nhýrmã Tîrtûm ri ixtir tûm nê ixpa kaxyw amnhî nhîpêx to wehe? Anê.

²⁶ Hãmri nhûm kãm:

—Tanhmã na ka hte Tîrtûm kapêr â kagã htûm kot mê htîr tûm nê pa hã kagã kamã harênh nê mar to? Anê.

²⁷ Hãmri nhûm kãm:

—Nã harênh kot:

Kêr ka mê anhî piitã ho amã Tîrtûm kînh o ri apa. Mê amã hkînh týx o mēmoj piitã hakrenh par o ri apa.

Nê kêr ka mê amã mê piitã hã ma ho te ka amã amnhî tã ma pyrãk o mê hipêx o ri apa. Jao tãm mê hipêx o ri apa. Anê.

Ã Tîrtûm kapêr â kagã htûm kamã ja jarênh kot anhýr. Anê.

²⁸ Hãmri nhûm Jejus kuma nê kãm:

—Tý. Nã ãm hãmri na ka harê. Kot kaj â mê hipêx anhýr o ri apa nê nhýrmã Tîrtûm mê wa ixri atîr tûm nê apa ho apa. Anê.

²⁹ Hãmri nhûm kuma nom kãm mê piitã mê ho mex prãm kêt nê. ãm amnhî kwý pixjaja nhûm kãm mê ho mex o pa hprãm. Jakamã hêx rom kãm:

—Kwa no mēmojaja kot pa we ri â mê hipêx anhýr o ri ixpa? Xã mê pahkwý pê Ijaew pixjaja nã? Anê.

³⁰ Hãmri nhûm kuma nê tanhmã kãm ujarênh to. Nom hã kuxi nê kãm awjarê nê kãm:

—E pa amã awjarê ka inhma. Kojã Ijaew nhõ xwýnhja ma Jerujarê rûm Jeriko hwýr ahpãr mã ma mō. Mōõ nhûm ra mê ahkînh xwýnhjaja kutã mra. Hãmri nê pry kahti ri hwýr kato nê unê nê htak rax nê. Nê kēp ê hkwrýnh pa nê ma kurûm hprôt nê mra nê akunok nhûm mê kot htak o hkã rênh rãhã ra htyk kaxyw nê nō. ³¹ Hãmri nhûm patreja tē nê omu. No ãm omunh o hãnh tē nê hkupu nê ma tē. Urãk nê kēp Ijaew tã ãm omu nê tanhmã ho ajuta hto hkêt nê hãnh omunh o tē nê hkupu nê ma tē. ³² Hãmri nhûm patre ho ajuta xwýnhja mãânên tē. Nê patre pyrã nê omu nê ãm omu nê hkupu nê ma tē. Urãk nê kēp Ijaew tã omu nê ãm omu nê hkupu nê ma tē.

³³ –Tã nhũm Samar nhõ xwỳnhja mãânẽn mỗ. Samar nhõ xwỳnhjê mẽ Ijaew na prem kãm axpẽn kĩnh kêt tã nhũm mỗ nẽ omu nẽ kamã ukapri nẽ. Kêp Ijaew ã omunh tã tee ri omu nẽ kamã ukapri nẽ. ³⁴ Hãmri nẽ hwỳr tẽ nẽ omu nẽ kãm mẽ kot htak o hkà rênh xà kane nẽ kãm hkupu pa. Hãmri nẽ kãnhmã ãm nẽ hkrit jumẽnre hã kumẽ nẽ ma nhỹri mẽ kot amnhũm hikranh xà hã ixkre hwỳr o mỗ nẽ hwỳr o pøj. Hãmri nẽ omunh mex o apkati. ³⁵ Hãmri nẽ akupỹm nojarêt nẽ kãxpore hkwy jamỳ nẽ o tẽ nẽ kot mẽ kãm õ xwỳnhja mã kugõ nẽ kãm: “E kot paj hãmri ma mỗ. Ota ixkãxporeta. Kêr ka inhmã ã xwỳnhnta tãnopxar mex nẽ. Nẽ inhmã omunh mex kê akupỹm mex. Kojã kãxporeja apẽ grire hã kot paj nhỹrmã akupỹn mỗ nẽ axte hkõt amã hkwy gõ.” Anhỹr o kãm kapẽr nẽ ma akupỹm mỗ. ã mẽ ujarẽnht kot anhỹr. Anẽ.

³⁶ Nhũm pre ã Jejus kãm ujarẽnht anẽ. Hãmri nẽ kãm:

–E nhỹ na pre kãm mẽ kot htak xwỳnhnta kapri ho te tãm kãm amnhĩ tã ma pyrak wehe? Anẽ.

Hãmri nhũm Tirtũm kapẽr tũm o mẽ ahkre xwỳnhnta kãm:

–Nã kot kamã ukapri xwỳnhnta na pre omu nẽ kamã ukapri nẽ ho mex o te tãm kãm amnhĩ tã ma pyrak o hipêx. Anẽ.

³⁷ Hãmri nhũm Jejus kãm:

–Tỳ. Nã ãm hãmri na ka harẽ. Urak nẽ kêp Ijaew kêt tã kamã ukapri nẽ ho mex nẽ. Tã kêr ka urak nẽ ã mẽ piitã mẽ hipêx anhỹr o ri apa. Urak nẽ mẽ kêp akwỳ hkêt tã mẽ kamã axukapri ho ri apa. Anẽ.

Jejus kot Matre mẽ Marir wa hwỳr mỗr ã harẽnht
Rukre 12.29-31

³⁸ Tã nhũm Jejus kri rũm kato hãmri nẽ hkõt mẽ pa ho mẽ pa xwỳnhjê mẽ mẽ ma nhãm kri hõ hwỳr mỗ. Mỗõ nẽ hwỳr pøj. Hãmri nhũm Matre mẽ omu nẽ amnhĩ nhõrkwỳ hwỳr mẽ kuwỳ nhũm mẽ ma hwỳr mỗ nẽ õrkwỳ hwỳr pøj. ³⁹ Hãmri nhũm Jejus mẽ ahkre ho nhỹ nhũm Matre htõx Marirja arĩ hpar pẽ mar o nhỹ. ⁴⁰ Hãmri nhũm Matre mẽ hwỳr axà nẽ omu. Nẽ tee ri ãpẽnht rax kukamã hamaxpẽr nẽ Jejus wỳr tẽ nẽ kãm:

–Xê ma Pahihti. Kormã ixãpẽnht rax tã nhũm Marir ixto ajuta hkêt nẽ. ãm akapẽr pix mar gryk ã ixkõt htẽm nẽ ixto ajuta hkêt nẽ. Pa ahte mẽ panhõ hã ixãpẽnht o xa. Xã amã ja mex? Xê kãm anẽ kê tokyx ixkõt tẽ pa wa hã axkrut nẽ mẽ panhõ hã ixãpẽnht tokyx anẽ. Anẽ.

⁴¹ Hãmri nhũm tee ri kuma nẽ kãm:

–Kwa Matre. Na ka ãm mẽ panhõ pix kukamã ri ajamaxpẽr nẽ gryk ã tee ri amnhĩ nhĩpêx. ⁴² ãm hãmri na Marir kãm ixkapẽr mar prãm nẽ. Jakamã kot paj ri amnhĩ nẽ akõt hanor kêt nẽ. Anẽ.

11

Mẽ pahte tanhmã Tirtũm mã amnhĩ jarẽnht to hã mẽ pamã karõ
Matẽwre 6.9-13, 7.7-11

¹ Tã nhũm apkati hõ hã nhũm Jejus nhỹri Tirtũm mã amnhĩ jarẽnht o nhỹ. Nẽ kãm amnhĩ jarẽnht pa nhũm hkõt mẽ pa ho mẽ pa xwỳnhhjaja kot kãm amnhĩ jarẽnht ã omu nẽ hwỳr mra nẽ kãm:

–Kwa Pahihti. Amnhĩ pyrà nẽ mẽ ixte Tirtũm mã amnhĩ jarẽnht kaxyw tanhmã mẽ ijahkre hto. Kêr pa mẽ apyrã nẽ tanhmã kãm amnhĩ jarẽnht to ho ri ixpa. Na pre finat Juãw Paxisja hkõt mẽ pa ho mẽ pa xwỳnhjê mã ja

jahkre nhũm mẽ kuma nê tãm kãm amnhĩ jarê. E kwa mẽ inhmã tanhmã ja jahkre hto nà? Anê.

² Hãmri nhũm mẽ kãm:

—Tõe. Nà kër ka mẽ kãm amnhĩ jarênh kaxyw nê mãmri amnhĩ krã hkôt tanhmã kãm amnhĩ jarênh to. Rỳ kãm amnhĩ jarênh o:

Pa Mëinhĩpêxà maati? Nà amex o amex Tirtũm.

Apê mẽ ijamãr mex xwýnh maati na ka.

³ Nê kwa kër ka apkati mẽ mẽ inhmã mẽmo gõ pa mẽ akukwak ri ho ixàpkur o ri ixpa.

⁴ Nê na pa hte tõiã amnhĩ tomnuj nê Tirtũm. Nom mẽ kot tanhmã ixtomnuj to xwýnhja na pa hte ãm mẽ omu nê amnhĩ tã tanhmã mẽ ho hkêt nê.

Nê ja ho ijamakêtkati kurê kumrêx. Á na pa hte amnhĩ nhĩpêx anhÿr o ri ixpa.

Jakamã kwa kër ka ja hã ixpumu nê ixpyrà nê ixte tanhmã amnhĩ tomnuj to hã ixpumu nê hã tanhmã ixto hkêt nê. Ám ho ajamakêtkati kurê kumrêx nê axte kãm ajamxpêr kêt nê.

Nê kot paj tanhmã amnhĩ tomnuj to kaxyw japêr ka ja hã ixpumu nê ixte ã amnhĩ nhĩpêx anhÿrja nê ixto htÿx nê pa ja ho anhÿr kêt nê.

E ãm ja pix na hapêx. Anê.

E kër ka mẽ ã Tirtũm mã amnhĩ jarênh anhÿr o ri apa. Anê.

Mê pahte amnhĩ to Tirtũm wÿr rãhã hã mẽ pamã karõ

Matêwre 7.7, 15.21-28; Makre 11.24; Rukre 18.1-8; Juãw 14.13-14; mããnêh Rõmãn 12.12; Epes 6.18; Wam Tesarõn 5.17-18

⁵⁻⁶ Nhũm Jejus arĩ hkôt mẽ pa ho pa xwýnhjê jahkre ho nhÿ nê mẽ kãm:

—Nê ja. Koja mẽ akrãmnhwÿjê hõ. Nhũm kôt ã kamàt nhũm nhÿhÿnh awÿr mõn põi. Ka anhõ mẽmoj kêt hãmri nê anhÿjuk ri akrãmnhwÿ hwÿr tẽ. Hãmri nhũm ra amnhĩ tã kahê nê nõ. Ka tee ri omu hãmri nê hakwa krem xa nê kãm akapêr nê kãm: “Pa ixkrãmnhwÿ. Na ka mẽ ra gõi? Kwa kãnhmã nhÿ nê inhmã anhõ mẽmoj japêr. Na ra ham ixkrãmnhwÿta mõn põi. Nê kãm prãm tÿx nê mõ nom kaxyw inhõ hkêt. Kwa kãnhmã nhÿ nê inhmã anhõ mẽmoj japêr nê inhmã hkwy pa ma o tẽ kê kukrê. Ám inhõ hkêt kumrêx. Ám hãmri na pa amã amnhĩ jarê. Kwa tokyj kãnhmã nhÿ nê inhmã mẽmoj japêr nà?” Anhÿr o kãm akapêr. ⁷ Hãmri nhũm ama nom kãm kãnhmã ÿr prãm kêt nê. Nê amã: “Tk. Nà ra mẽ ixte amnhĩ tã kahê hpar nê inhĩkwÿ kênã kot pa kêt kãnhmã nhÿ nê amã mẽmoj japêr.” Anê. ⁸ Ka tee ri ama nê xatã kãm: “Kwa ã inhĩpêx anhÿr kêt nê ixkrãmnhwÿ. Kwa tokyx.” Anhÿr o xa. Nê xatã kãm anojarêt o xa. Hãmri nhũm ra kãm amar kaga hãmri nê tã kãnhmã nhÿ nê amã ate ho presija xwýnhta gõ. No ãm kêp akrãmnhwÿ hã ate hã axãhwÿr tipxi hã amã õr kêt nê. Ám xatã ate ho presija htÿx xwýnhja mã hamxpêr nê tã kãnhmã nhÿ nê amã kugõ. Á mẽ ujarênh kot anhÿr.

⁹⁻¹⁰ —Tã kër ka mẽ ja pyrà nê amnhĩ to Tirtũm wÿr rãhã ho ri apa nhũm ama nê ate mẽmoj tã hwÿrta amã kugõ. Ám xatã ate hã axãhwÿr o ri apa nhũm amã kugõ. Ám mẽmoj to hwÿr rãhã ho ri apa nhũm ama hãmri nê amã mẽmoj tanhmã hipêx to. Te ho mẽhõ kãm tep xãnh nê gõi kãm xatã tep rênh xã rênh o ãm pyrà nê xatã mẽmoj tã hwÿr o ri apa. Hãmri nhũm ama nê amã hprãm xwýnhta gõ. Te ho tep kanhêr xwýnhta tã kot tep õ kanhêr pyràk o anhĩpêx nê amã mẽmoj prãm xwýnhta gõ. Anê.

*Tirtüm kot hkrajê mã mẽmoj mex nhõr ã harênh
Makre 7.9-11*

¹¹ Nhũm Jejus arĩ hkõt mẽ pa ho mẽ pa xwýnhjê jahkre nê mẽ kãm:

—Nê xà koja akra kãm tep xành nê hã awý ka ama nê axtem nê kãm kagã xoprê hõ py nê agõ? ¹² Rý nhũm krãhyre gre hã awý ka axtem nê kãm makre hõ py nê agõ? Nà na ka htem ã akrajê nhĩpêx anhýr kêt nê. Na ka htem mẽ kot mẽmoj tã àhwýr xà hkõt kãm mẽmoj gõ. ¹³ Mẽ kamjaja mẽ ate amnhĩ tomnuj o ri apa htã ka htem akrajê ho mex o ri apa. Tã kaxkwa kamã Tirtümja na hte mẽ pahto mex o mẽ ate mẽ akrajê ho mexta jakrenh. Kãm mẽ pajapê htýx kõt na hte mẽ pamã mẽmoj mex nhõr o pa. Nê mãânên amnhĩ Karõja na hte mẽ pamã kugõ. Jakamã kot kaj mẽ atõ Karõ hã awý nhũm ama nê awýr kumê nhũm wrý nê akarõ mã axà. ã na hte Tirtüm kãm mẽ pajapê xaj mẽ pamã mẽmoj mex nhõr o pa anê. Anê.

*Jejus mẽ Satanasti wa harênh
Matêwre 12.22-32; Makre 3.20-30*

¹⁴ Tã nhũm Jejus nhýri axte mẽhõ nê mẽkarõmnuti kator. Na pre ra mẽkarõmnuti tanhmã ho nhũm kapêr kêt nê pa. Hãmri nhũm Jejus omu nê nê kator nhũm akupým kapêr mex nê. Nhũm mẽ piitã amnhĩ jaêr pê omu nê no hawênh rũnh nê omunh o kuhê. ¹⁵ Nom nhũm mẽ hkwyjaja Jejus kot ã hipêx anhýr ã omu nê htýx ho kêp mẽkarõmnuti hkwy hã hkamnhĩx nê axpên mã harênh o:

—Tk pêr hinhu nhĩkõoti nhý hã na hte mẽ nê amnhĩ kwýjê japõx o pa. Anê.

Hinhu nhĩkõoti nhĩxi hõ pê Satanasti nhũm prem Satanasti nhý hã Jejus kot ã amnhĩ nhĩpêx anhýr o pa hã hkamnhĩx. ¹⁶ Jakamã nhũm mẽ hkwyjaja hwýr mra nê kãm:

—Kwa mẽ inhmã aa mẽ ixte mẽmoj pumunh kêt õ ho anê. Pa mẽ omu nê ate Tirtüm nhý hã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho apa hã apumunh kurê kumrêx. Anê.

Nom hêx rom mẽ kot kamã hamak kaxyw ã kãm kapêr anê. ¹⁷ Nhũm ra Jejus mẽ hamaxpêr kõt mẽ omunh mex jakamã mẽ kapêr ma nê mẽ kãm:

—Kwa mẽ inhma mẽ ate ixpê Satanasti hkwy hã ixkamnhĩx xwýnhjaja. Kojaja pika nhõ xwýnhjaja axpên kutã amnhĩ xunhwý nê axpu hãmri nê anhrã nê ma ahpýnhã ri pa. Hãmri nê amnhĩ krã hkõt ri tanhmã amnhĩ to ho ri pa. Jakamã nhũm mẽ õ pahi mẽ hamãr o pa hkêt nê. Rý koja krĩ nhõ xwýnhjaja. Mẽ kot axpên to hkwy xwýnhjaja mẽmoj tã axpên kãm gryk nê axpên kutã amnhĩ xunhwý hãmri nê axpên pê anhrã nê ahpýnhã pa hãmri nhũm mẽ õ pahi tee ri kãm mẽ hamãr o pa hprãm. Mo õ krĩ kamã mẽ hkwy kot ri mẽ hamãr o pa? No na pre mẽ õ pahi tãm amnhĩ nê mẽ hanor kêt nê.

¹⁸ —Tã ja pyrã nê ixte Satanasti nhý hã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho ixpa ronhýx pa mẽ nê amnhĩ kwýjê janor o ri ixpa hkêt nê. Nhýx Satanasti ixte mẽ nê mẽ hanor kaxyw tanhmã inhmã nê hkêt nê.

¹⁹ —No kêt mẽ akwyjaja? Xà Satanasti nhý hã na htem mẽ nê mẽ hapõx o pa nã? Kêp apu pa ixte ý hã mẽ nê mẽ hapõx ronhýx mẽ akwyjaja ixpyrã nê ý hã mẽ nê mẽ hapõx o pa. Nà Tirtüm nhý hã mẽ ixte mẽ nê mẽ hapõx o mẽ ixpa kênã. Jakamã ã mẽ ate ijarênh anhýr o apaja mex kêt. ²⁰ Tirtüm Karõ nhý hã ixte mẽ nê mẽ hapõx o ri ixpa kênã. Jakamã kwa mẽ ja hã ixpumu nê Tirtüm kot ixte mẽ ato amnhĩptãr kaxyw mẽ awýr inhmênh kõt ixpumunh kurê kumrêx kêt wehe. Pa na ka htem ixkamã ajamak o apa.

21-22 —Satanastija àhpumunh tỳx jakamã na htem tee ri kêp mē kot hkôt amnhĩ xunhwỳr xwỳnhjé pytàr kaxyw nhũm mē nē mē omunh mex nē. Nom ixàhpumunh tỳx o ixte Satanasti jakrenh jakamã pa na pa hte kêp mē utà nhũm mē hpãnhã ixkôt ri amnhĩ nhĩpêx.

23 —Mē amã ixkapêr mar prãm tã na ka mē kormã ixkôt amnhĩ xunhwỳr kêt nē. Kwa wem ma amnhĩ to amôr gri nē tokyx ixkôt amnhĩ xunhwỳ kêt wehe. Kot kaj mē anhỳr kêt nē hãmri nē te mē ate ixkutã amnhĩ xunhwỳr xwỳnh pyrãk o amnhĩ nhĩpêx. 24 Mē ate ixkôt amnhĩ xunhwỳr kêt xwỳnhjaja te mē ate mēhō nē mēkarōmnuiti japôx xwỳnh pyrãk. Nhũm te kêp kator nē ma mō nē nhỹri angrã kamã ri pa. Nhũm ja kêp omnuj nhũm tee ri kamã nhỹri hkôkôt xã japêr o pa. Nom tee ri hapêr o pa nē hamaxpêr o: “E kot paj ma akupỳm mē kot nē ixkator xwỳnhnta wỳr tē nē hwỳr axã nē hkôt mãn ixpa.” Anē. 25 Hãmri nē ma akupỳm hwỳr tē. Nom kormã akupỳm hwỳr àr kêt ri nhũm kamã amrakati nē pa. 26 Jakamã nhũm ma akupỳm hwỳr tēn axã. Nom ahte àr kêt nē. Ra amnhĩ kôt amnhĩ kwỳjê ho 7 nē hwỳr mē ho agjê. Nē hwỳr gjêx pa. Mē kêp 7jaja nē wamta mē nhũm mē piitã hwỳr gjêx pa. No mē kêp 7jaja omnuj tỳx o kot wamta jakrenh jakamã nhũm mē kot hwỳr gjêx xwỳnhnta mē y hã amnhĩ tomnuj tỳx o pa. Oprê htỳx nē. Wam pyxire nē kot hwỳr àr nhỹ hã amnhĩ tomnuj o ri pa nom ãm kawax pê oprê. Tã axte hwỳr mē ohtō nē gjêxta nhỹ hã oprê htỳx kumrêx. Ja pyrã nē kot kaj mē tokyx ixkôt amnhĩ xunhwỳr kêt nē hãmri nē ãm amnhĩ tomnuj tỳx pix o ri apa. Anē.

Mē hkĩnh nē mē pa xwỳnhjé jarênh

Rukre 8.19-21

27 Nhũm pre ã Jejus mē ahkre anē nhũm mēhō nija kuma nē kãm: —Hêxta gãã nē. Mãn akatorxã ã ate amnhĩ nhĩpêx anhỳr o apa hã apumu nē hkĩnh nē. Anē.

28 Hãmri nhũm kãm:

—Tỳ. Nà kot anhỳr kênã. Nom kot ka mē atō Tĩrtũm kapêr ma nē hkôt amnhĩ nhĩpêx hãmri nē akĩnh rax o ixkatorxã kot ixpumunh nē hkĩnhnta jakre. Anē.

Jesus kot tanhmã Jõhti jarênh to

Matêwre 12.38-42; Makre 8.12

29 Tã nhũm mē ohtō nē Jejus ã akuprō nē mēmoj tã kuwỳ nē kãm:

—Pa. Kwa mē inhmã aa mē ixte mēmoj pumunh kêt ò ho anē pa mē omu. Anē.

Hãmri nhũm mē kuma nē mē kãm:

—Tk. Kwa mē ajamaxpêr punuj pix o na ka htem ri ajamaxpêr o apa. Ixpê Tĩrtũm kot mē awỳr inhmênh xwỳnh tã ka mē ja hã ixkôt ajamaxpêr kêt nē. Tã mē ate aa mēmoj pumunh kêt kwỳ ixte mē amã ho anhỳr kaxyw hã inhmã karō. Nà kot paj kormã mē amã ho anhỳr kêt nē. Kot paj nhỹrmã te amnepê m finat Jõhti kot amnhĩ nhĩpêx pyrãk o amnhĩ nhĩpêx ka mē hã ijarênh ma nē kormã ja hã ixpumu. 30 Tĩrtũm nhỹ hã kapêr xwỳnh pê Jõhtija amnepê m na pre tep rax kukrê. Tã nom nhũm hĩr rãhã òxàhkre rũm kato nhũm mē omu nē Tĩrtũm kot mē hwỳr mênh ã omu. Tã kot paj nhỹrmã Jõhti pyrã nē tanhmã amnhĩ nhĩpêx to nhũm mē ja hã ixpumu nē Tĩrtũm kot mē awỳr inhmênh xwỳnh ã ixpumunh kurê kumrêx.

31 —Nē koja nhỹrmã Tĩrtũm akupỳm mē htyk nē mē hikwỳ xwỳnh piitã akupỳm mē ho hĩr hãmri nhũm mē piitã Inhipeêxã mē wa ixkutã hkrĩ. Pa wa mē piitã tanhmã mē harênh to. Tĩrtũm mē wa ixkuri mē hĩr tũm nē mē pa ho mē pa mã xwỳnh ã mē hkwỳjê jarê. Nē wa ixkuri mē pa ho mē pa

hkêt xwÿnhjê jarê. Mê piitã ã mê harênh anê. Amarî mê pa xwÿnhjaja nê mê ô pahijaja. Hâmri nhùm sur kãm mê ô pahi niti Tirtùm mã tanhmã amnhî jarênh to hãmri nê hpãnhã tanhmã mê ajarênh to nê kãm mê ajarênh o: “Na pa pre inhmã pahi Sarumãw kot anhÿ hã àhpumunh tÿx ã harênh ma hãmri nê inhmã mar prãm xaj ma awry hã ô pika hwÿr ixpa nê omu nê kapêr ma. Hãmri nê ma akupÿm inhô pika hwÿr ixpa nê ixkwÿjê mã àhpumunh tÿx ã harênh o ixpa. Tã Akra Jejus na àhpumunh tÿx o pahi Sarumãw jakrenh tã or war akutã mê hkrî xwÿnh kwÿ mÿj na prem kapêr ma no ãm ixkînhã kãm mar prãm kêt nê. Na prem kuma nê ãm kuma.” Anhÿr o wa inhmã mê ajarê. Hãmri nê ja hã mê amã akir ka mê tee ri mar o akrî nê amnhî kamã agryk o akrî.

³² —Hãmri nhùm hpãnhã Nîñwe nhô xwÿnhjaja wa inhmã tanhmã amnhî jarênh to. Jôhti kot mê hwÿr môr nê mê kãm Tirtùm kapêr jarênh o pa xwÿnhjaja nhùm mê tanhmã wa inhmã amnhî jarênh to. Hãmri nê pahi nita pyrã nê wa inhmã tanhmã mê ajarênh to nê wa inhmã: “Na pre Jôhti man mê inhô krî hwÿr mô nê mê inhmã akapêr jarênh o ri mê ixkôt pa. Pa prem kuma nê mê ixte amnhî tomnuj kaga nê akôt amnhî xunhwÿr kurê kumrêx Tirtùm. Nom or war akutã mê hkrî xwÿnh kwÿ mÿj na pre Akra Jejus tãm mê hwÿr mô nê mê kãm kapêr o ri mê hkôt pa nhùm prem kuma no ãm mê ixkînhã amnhî tomnuj kaga nê hkôt amnhî xunhwÿr kêt nê. Mê kot Akra mar tã amnhî kaxyw kãm hamaxpêr kêt nê.” Anhÿr o koja mê wa inhmã mê ajarê ka mê tee ri mê ama nê amnhî kamã agryk tÿx nê. Jakamã e kwa ixte mê amã ã ixkapêr anhÿrja ma nê kãm ajamaxpêr tÿx rãhã ho ri apa. Anê.

Mê pajamaxpêr mex te kot kanê hpôk mex pyrãk ã harênh

Matêwre 5.15, 6.22-23

³³ Nhùm Jejus arî mê ahkre ho nhÿ nê mê kãm:

—Xà na htem kanê hpôk nê poti ho hpro? Nà na htem ho anhÿr kêt nê. Na htem hpôk nê kÿx pé mêmoj nhîmôk ã unhwÿ nhùm mê piitã mê kãm hirã mex nhùm htem ixkrem agjê nê hirã kamã mêmoj pumunh mex o mra. ³⁴ Ja pyrã nê kot ka mê atô ixkapêr ma nê ixkôt amnhî nhîpêx nê tãm amnhî nhîpêx o ri apa. Nê tãm mê hipêx o ri apa. Jao te hirã kamã mê rît mex xwÿnhjaja kot amnhî nhîpêx pyrãk. Nom koja mêhõ inhma nê ãm inhma nê ixkwÿm ri tanhmã amnhî nhîpêx to ho pa. Jao te kamãt kô kamã mê rît mex kêt xwÿnhjaja kot htÿx amnhî nhîpêx o pa pyrãk o amnhî nhîpêx.

³⁵ —E kêr ka mê ã amnhî nhîpêx anhÿr pymaj ixkapêr ma nê kãm ajamaxpêr tÿx rãhã ho ri apa. ³⁶ Kot kaj mê ixkapêr ma nê ixkôt amnhî nhîpêx. Hãmri nê te mê ate kanê hpôk mex nhîrã kamã ri apa pyrãk o amnhî nhîpêx. Jao aprî hã ixkapêr ma nê aprî hã ixte tanhmã amnhî nhîpêx to hã ixpumunh mex nê. Anê.

Jejus kot tanhmã Parijew nhô xwÿnhjê jarênh to

Matêwre 23.25-26

³⁷ Tã nhùm Jejus ra mê ahkre pa. Hãmri nhùm Parijew nhô xwÿnhja hwÿr tẽ nê kãm:

—Pa. E kwa ma ixkôt tẽ nê mê ixkutã apku. Anê.

Hãmri nhùm kuma nê kãm:

—Tôe. Nà kot paj ma akôt tẽ. Anê

Hãmri nê ma hkôt tẽ nê ôrkwÿ hwÿr axà nê apkur kaxyw mê ìhkô hã nhÿ.

³⁸ No ãm mê hkukamã mê hpãmjê pyrã nê amnhî nhîhkra kuhônñ ryy hkêt nê. ãm amnhî nhîhkra htyk pix kuhônñ tokyx anê nê nhÿ. Nê ô prat kuhônñ ryy

hkêt rāhā apkur kaxyw nhỹ. Jakamā nhũm kot amnhĩ kôt hwỳr xwỳnhnta tee ri ja hā omu nē hamaxpēr o:

—Tk. Kwa na hte mē ixte amnhĩ nhĩpēx kôt amnhĩ nhĩpēx mex kêt nē.

³⁹ Anē nhũm Jejus amnhĩ tā hamaxpēr ā omu nē kām:

—Nā mē apē Parijew nhō xwỳnhjaja te mē ate mē kot apkur kaxyw prat kre kuhōnh punuj tā mex ā harēnh pyrāk o amnhĩ nhĩpēx. Nē ām mē akrā hka rūm pix mā na mē amex. Nē mē noo mā te mē amex pyrāk no ām mē anhōxāhkre kaxwỳnh kām mē ajamaxpēr mex kêt. Ām mē akapēr prām. Nē mē axāhkurēē. Nē mē anhōxỳy. ⁴⁰ Mē ate atỳx ri amnhĩ nhĩpēx o ri mē apa xwỳnh kēnā. Kwa kēr ka mē ām akrāhka pix rūm amex nē ri apa hkêt nē. Mē mǎānēn anhōxāhkre kaxwỳnh kām ajamaxpēr mex o ri apa. Nē tām mē piitā mē hipēx o ri apa. ⁴¹ Kēr ka mē tām ajamaxpēr o tām mē hipēx o ri apa. Nē axāmnhĩx ri mē kēp amrakati xwỳnhjē mā mēmoj nhōr o ri apa. Kot kaj mē ā amnhĩ nhĩpēx anē hāmri nhũm Tirtũm ja hā mē apumu nē amnhĩm mē amex ā mē ajarē. No na ka htem mē amā mē amnhĩ to mex prām xāj tee ri amnhĩ kuhōnh japjē kapry. Anē.

Jejus kot Parijew nhō xwỳnhjaja mex kêt kukamā mē harēnh

Matēwre 23.4, 23.7, 23.13-24, 23.27-38; Makre 12.38-39

⁴² Nhũm Jejus arĩ Parijew nhō xwỳnhjē jahkre nē mē kām:

—Kwa mē okora Parijew nhō xwỳnhjaja. Kot kaj mē amex kêt nē. Na ka htem Tirtũm kapēr piitā hkôt amnhĩ nhĩpēx o apa hkêt nē ām hkwy kôt pix mā amnhĩ nhĩpēx o ri apa. Nē ām kapēr o hpỳnhre nē hkôt amnhĩ nhĩpēx hāmri nē hā amnhĩ pumu nē ate amnhĩ to mex xwỳnh ā amnhĩ to jarkrar o ri apa. Nom Tirtũm kām hprām xā piitā hkôt amnhĩ nhĩpēx hkêt nē. Mē ate tām mē piitā mē hipēx o ri apa hā kot mē amā karōja. Nē mē amā Tirtũm Kĩnh ā kapēr kôt amnhĩ nhĩpēx o ri apa hā karōja mē ate mar mex tā hkôt amnhĩ nhĩpēx kêt nē. Mē ate kapēr piitā hkôt amnhĩ nhĩpēx ronhỹx ja mē amā mex kumrēx.

⁴³ —Kwa mē o kora. Mē piitā mē kot amnhĩm mē ate amnhĩ to rūnh xwỳnh ā amnhĩm mē ajarēnhja nā mē amā hprām. Nē mē piitā mē kot amnhĩm mē apē mē ahkre mex xwỳnh maati hā mē ajarēnhja nā mē amā hprām.

⁴⁴ —Kwa mē o kora. Kot ka mē amex kêt nē. Mē kot mē akapēr mar nē mē akôt amnhĩ nhĩpēx xwỳnhjaja te mē kot htỳx ri mē hā pika nhĩmōk ā ri mē pa xwỳnh kot amnhĩ nhĩpēx pyrāk. Jao mē ate amnhĩ to mex ā amnhĩ kamnhĩx nom mē ate amnhĩ to mex kêt. Te mē kot pika mex ā hkamnhĩx nē htỳx ri mē hā pika nhĩmōk ā ri mē pata pyrāk o na htem amnhĩ nhĩpēx. Anē.

Nhũm pre ā Jejus Parijew nhō xwỳnhjē mā mē kot amnhĩ nhĩpēx jarēnh anē.

Jejus kot Tirtũm kapēr tũm o mē ahkre xwỳnhjē mā kapēr

Matēwre 23.1-4, 23.13, 23.29-36

⁴⁵ Hāmri nhũm Tirtũm kapēr tũm o mē ahkre ho pa xwỳnhja kuma nē kànhmā xa nē kām:

—Kwa na ka ā Parijew nhō xwỳnhjē jarēnh punuj anhỹr jao mǎānēn ā mē paja jarēnh anē nà? Mē ixte amnhĩ nhĩpēxja ām tipxi kēnā. Anē.

⁴⁶ Hāmri nhũm kām:

—Tỳ. Mǎānēn mē kajaja. Kwa o kora mē apē Tirtũm kapēr tũm o mē ahkre xwỳnhjaja. Kot kaj mē urāk nē amex kêt nē. Na ka htem mē kām mēmoj tā karō ho ri apa nē mē kām: “E kēr ka mē ā amnhĩ nhĩpēx anē nē ā amnhĩ nhĩpēx anē.” Anhỹr tā no ām mē kajaja amnhĩ kapērja kôt amnhĩ nhĩpēx kêt nē. Te mē ate mēhō kot mē katut ā mē kām mē jēnh pytĩ janhōr tā mē ho ajuta nē hkwy htur kēeta pyrāk o na ka htem amnhĩ nhĩpēx o ri apa.

47-49 —Na pre Tirtüm amnepêm mê pahpãmjë hkukamã tanhmã mê harênh to. àhpumunh týx xà hkôt tanhmã mê hkukamã mê harênh to nê mê harênh o: “Kot paj ma mê hwýr inhý hã ixkapër jarênh xwýnhjë rê. Nom koja mê omu nê âm mê omu nê kêp mê hprãm nõkati nê tanhmã mê hipêx to ho pa. Nê ixpê mê hkwyjê hpar o pa. Æ koja mê inhý hã ixkapër jarênh xwýnhjë nhípêx anê.” Anhýr o mê hkukamã mê harê. Tã ã mê harênh anhýr xà hkôt nhùm prem ã mê hipêx anê nê mê hkwyjê hpa nê mê hkwyjê pyné nê mê hagjë.

—Amnepêm mê akukamã mê kot ã mê hipêx anhýr nhùm mê ate mê ano ho ja hã mê omunh kêt tã ka htem arĩ mê hã pika ho mex o ri apa. Te mê amã mê hapê nê mê ho ajamak pyrã nê mê hã pika ho mex o ri apa. Nom mê amã mê hapê hã ho mex hkêt nê. Âm ra mê htyk nê hapêx nê mê amã Tirtüm kapër jarênh o pa hkêtja ã na ka htem akĩnh nê ã axêx rom mê hã pika ho mex anhýr o ri apa.

50-51 —Na prem Tirtüm nhý hã kapër jarênh o mê pa xwýnhjë nhímex rax nê. Amnepêm panhĩ kator krax rùm finat Atãw kra finat Apewja na pre Tirtüm nhý hã kapër o pa nhùm htõ kãm mar prãm kêt nê kupĩ. Tã nhùm Tirtüm axte mê hwýr ý hã kapër jarênh o mê pa xwýnh kwýjê rê nhùm prem mã mê ho anê nê mê hkwyjê nhímex. Nhùm pre xatã mê hwýr mê hkwyjê rê nhùm mê xatã mê kupa. Æ Apew rùm finat Jakaris wýr na prem mê himex rax anê. Nê hpãnhã Jakarisja nhùm prem Tirtüm mã amnhĩ jarênh xà hã ixkre kamã kupĩ. Tã ka mê ajaxwýja amã Tirtüm kapër mar prãm kêt nê mê urak nê amã ý hã kapër jarênh o mê pa xwýnhjë nhímex prãm. Tã ã mê pahpãmjë mê ato hpimràatã mê ate mê hipêx anhýrja mýrapê koja Tirtüm ja hã mê apê mê hkanrêhã mê htãmnhwýjaja tanhmã mê ato htýx to ka mê amnhĩ xà htýx kamã ajamak o ri apa rãhã nê kãm ga.

52 —Jakamã kwa mê o kora mê apê Tirtüm kapër tùm o mê ahkre xwýnhjaja. Mê ajaxwýja na ka htem Parijew nhõ xwýnhjë pyrã nê Tirtüm kapër o mê ahkre ho apa. Nê aprĩ hã mar mex tã no âm amnhĩ kaxyw hkôt ajamaxpër nê hkôt amnhĩ nhípêx kêt nê. Hãmri nê mê kot mê amar o pa xwýnhjë mã atýx ri tanhmã mê ahkre hto nhùm htem mê ama nê mê apyrã nê amnhĩ kaxyw Tirtüm kôt hamaxpër nê hkôt amnhĩ nhípêx kêt nê. Mê kãm hprĩ hã kapër mar mex prãm tã mê amar xà hkôt mê ate amnhĩ nhípêx pyrãk o amnhĩ nhípêx o pa. Nom mê kajaja na ka htem mê kãm mê hamaxpër mex nhõr kêtja mýrapê nhùm htem ã amnhĩ nhípêx anhýr o pa. Jakamã kwa mê o kora kot kaj mê amex kêt nê. Anê.

Nhùm pre ã Jejus mê kãm kapër anê. 53-54 Hãmri nê kato nê ma tẽ. Nhùm Tirtüm kapër tùm o mê ahkre ho mê pa xwýnhjë mê Parijew nhõ xwýnhjaja hãmri kot tanhmã mê kãm kapër toja ma nê kamã gryk týx nê. Jakamã ma hkôt mra. Hêx rom mêmoj tã hkukjêr o hkôt mra. Nê hã hkukjêr kãm hihtýx o hkôt mra. Kot tanhmã mê kãm ujarênh to nhùm mê kot mar nê ra hã âmnhêh kaxyw ma hkôt àhkukjêr o mra.

12

Mê pahte Tirtüm pê mê pajamaxpër punuj o pahpimxur kêt

Matêwre 10.26-33

1-3 Tã nhùm mê Jejus ã htu rax kumrêx nê hã axpên nhĩgãnh o kuhê. No nhùm kormã mê kãm tanhmã kapër to hkêt nê. Âm kormã hkôt mê pa ho mê pa xwýnhjë kumrêx mã kapër nê mê kãm:

—Mē piitā kām amnhī kwỳjê pê hamaxpēr punuj o hpimxur hprām tā koja nhỹrmā mē hamaxpēr piitā amnhīrīt pa. Nē mēmoj piitā ra hpimxur mex tā koja nhỹrmā piitā amnhīrīt pa. Nē mē kot kamāt kō kamā hpimxur pê mēmoj jarēnh tā koja mē piitā nhỹrmā kot mēmoj jarēnh̄ta ma. Nē mē kot hitom kām kawax pê axpēn mā mēmoj punuj jarēnh tā koja nhỹrmā mē piitā mēmoj jarēnh̄ta ma. Jakamā kwa kēr ka mē tanhmā Parijew nhō xwỳnhjaja kot amnhī nhīpēx to ho pa hā mē omu nē ām mē omu nē mē hkôt amnhī nhīpēx kēt nē. Te mē kot tām amnhī nhīpēx pyrāk o amnhī nhīpēx tā no ām tām amnhī nhīpēx o pa hkēt. Na htem ām htỳx ri tanhmā amnhī to hēx to ho pa. Tā kēr ka mē urāk nē ā amnhī nhīpēx anhỹr kēt nē. Anē.

Mē pahte pahkwỳjê pumaj Tirtūm kaga hkēt ā mē pamā karō

Matēwre 10.28-31

⁴ Nhūm Jejus arī hkôt mē pa ho mē pa xwỳnhjê mā kapēr nē mē kām:

—E ixkrāmnhwỳjaja. Kēr ka mē amā akwỳjê puma rỳ nhām mē hkwỳjê puma ho ri apa hkēt nē. Koja mē apar tā ām mē anhī pix pa nom tanhmā mē akarō hto hkēt nē. ⁵ Tirtūmja tapxipix na hte mē ī nē mē hkarō ho hpimrāātā mē kot amnhī xā htỳx kamā hamak tūm xā hwỳr mē kurē. Tā kēr ka mē ja pumaj Tirtūm kapēr kwỳm tanhmā ri amnhī nhīpēx to ho apa hkēt nē.

⁶⁻⁷—Nē Tirtūm kot mē pahto hapēx par pumunh tā määnēn kot mē pajamār pumunh mex. Mān ka htem kuwēnhre pumu. Na hte Tirtūm hamār mex o pa. Mē piitā mē kot ām kuwēnhre pumunh o pa htā nhūm Tirtūm mē kurom hamār mex o pa. Nē htānopxar rāhā ho pa. Nom kām mē pajapē htỳx o kuwēnhre jakrenh jakamā kwa mē tee ri amnhī kukamā ajamaxpēr o ri akaprī nē apa hkēt nē. Koja Tirtūm mē pahtānopxar rāhā ho pa. Ra kot tanhmā mē pakute hā mē pahpumunh par. Nē ahpỳnhā tanhmā mē pahkrā hkī kute hkôt mē pahpumunh par. Tā kot mē pahtānopxar rāhā jakamā mo kaxyw kot kaj kēt mē ri amā mēhō puma ho ri apa?

⁸—Jakamā kwa mē māmri mē kām mē apē ixkra hā amnhī jarēnh o ri apa nē amā mē uma xāj tee ri amnhī nhīpēx o ri apa hkēt nē. Kot ka mē kām ra mē ate ixkôt amnhī xunhwỳr ā amnhī jarē. Pa ja hā mē apumu hāmri nē mē apyrā nē kaxkwa kamā Tirtūm kapēr o mē wrỳk xwỳnhjê mā ra mē ate ixkôt amnhī xunhwỳr ā mē ajarē. ⁹ Nom kot ka mē kot ixtā tanhmā mē ato pymaj apē ixkwỳ hā amnhī jarēnh kēt japēr. Pa ja hā mē apumu hāmri nē nhỹrmā amnhī xwar mē kām mē apē ixkwỳ hkēt ā mē ajarē. Jakamā kwa mē māmri mē kām apē ixkwỳ hā amnhī jarēnh o ri mē hkôt apa kē mē ama nē tanhmā inh̄mā hamaxpēr to. ¹⁰ Koja mē ama nē ām ama nē kām ixprām kēt japēr. Hāmri nhūm Tirtūm ixtā mē omu nom tokyx ixtā tanhmā mē ho hkēt nē. Koja kormā amnhī tā mē hamār o pa. Karō kot axte mē kām ijarēnh o amnhīrīt nhūm mē hkwỳjaja kot mar nē kām ixprām nē ixkôt amnhī xunhwỳr kaxyw nhūm kormā amnhī tā mē hamār o pa. Nom koja Karō xatā mē kām ixto amnhīrīt tā nhūm mē kuma nē ām kuma nē te mē kot kēp amnhī jamak pro pyrāk o amnhī nhīpēx o pa. Jao Karō hā hpijaam kēt mỳrapē koja Tirtūm nhỹrmā amnhī xwar te kot mē kēp amnhī jamak pro pyrāk o mē hipēx nhūm mē tee kām amnhī kaprī kaprỳ. Hāmri nē amnhī xā htỳx kamā hamak tūm xata wỳr ma pa nē kamā pa ho pa. Jakamā kwa mē māmri mē kām mē apē ixkra hā amnhī jarēnh o ri mē hkôt apa nē tanhmā mē kām ijarēnh to ho ri apa. ¹¹ Koja mē ama nē kām mē amar prām kēt japēr hāmri nē ixtā mē apynē nē tanhmā mē anhīpēx to kaxyw. Nē Ijaew nhō Tirtūm kapēr o mē ahkre xā hā ixkre hwỳr mē ato mrar japēr. Rỳ mē ō pahi hwỳr mē ato mrar nē

tanhmā kām mẽ ato hêx to. Nom kêr ka mẽ mẽ kām amnhĩ jarênh kaxyw nê tee ri amnhĩ kukamā ajamexpêr o amā mẽ uma kêt nê. ¹² Koja Tĩrtũm Karõ ja kaxyw mẽ amā mẽ ajamexpêr mex gõ hãmri ka mẽ ô ri mẽ kām amnhĩ jarê. Jakamā kwa mẽ tee ri mẽ mẽ kām amnhĩ jarênh kukamā ajamexpêr o ri mẽ amā mẽ uma ho apa hkêt nê. Anê.

Mê hikukrêx rũnh pix kukamā hamaxpêr xwýnhjê jarênh

Wam Ximotre 6.9-10; Xiakre 4.13-17, 5.1-6

¹³ Nhũm Jejus arĩ mẽ ahkre o xa nhũm mẽ mar o kuhê. Rôm nhũm mẽhõ myja hwýr tẽ nê kãm kapêr nê kãm:

—Pa? Kwa ot pa awýr amā mẽmoj jarênh mã tẽ. Na pre inhĩpêxà ty nhũm ixtõ ixrom amnhĩm õ mẽmoj piitã ho àrik pa. Ô pika nê hkrit nê hikukrêx nê ãm mẽmoj piitã ho àrik par kumrêx. Kwa ma ixkõt tẽ nê kãm anê pa wa amnhĩm ho axkjê nà? Anê.

¹⁴ Hãmri nhũm kuma nê kãm:

—Tk. Koký. Na pa pre mẽ amā mẽ mẽmoj to ixpikjêr kaxyw mẽ awýr ixwryk kêt nê. Anê.

¹⁵ Hãmri nê mẽ kot mar o kuhê xwýnh piitã mẽ kãm kapêr nê mẽ kãm:

—Kwa kêr ka mẽ amā anhõ mẽmoj rũnh prãm o ri apa hkêt nê. Na htem mẽmoj rũnh kukwak ri Tĩrtũm wýr apir kêt nê. Mẽmojta kêp pika pix nhõ xwýnh na.

¹⁶ Anhýr o mẽ kãm kapêr hãmri nê mẽ kãm awjarê. Mẽ hkukrêx rax ã kuxi nê mẽ kãm awjarê nê mẽ kãm:

—Nà koja mẽhõ õ mẽmoj rax nê. Nê hpur kãm õ rax nê. No ãm õ jaxwýr xà hã ixkre kêp grire. ¹⁷ Hãmri nhũm tee ri hpur kãm õ rax kukamā hamaxpêr nê hamaxpêr o: “Kwa tanhmã kot pa amnhĩ to nê ja piitã nhýri haxwýr wehe? Inhmã amari mẽ kêp amrakati xwýnhjê mã hkwy nhõr prãm kêt. Kot paj ãm amnhĩm piitã ir pa nê kritpêm hkur o ixpa. Nom ixpê haxwýr xà hã ixkreja ixpê grire.” Anê.

¹⁸ —Hãmri nê hamaxpêr o: “Nà na pa ra ijamaxpêr. Kot paj ixkre grireta grã nê hpãnhã rax õ nhĩpêx. Hãmri nê ixpur kãm inhõta jamý nê kamã ir pa. Nê ixãpênh xà hã ixkukrêx piitã kamã haxwýr pa. Nà kot paj ho anê.” Anê.

¹⁹ —Hãmri nê ra ixkreja grãnh pa nê hpãnhã rax õ nhĩpêx. Nê hipêx pa hãmri nê kamã hpur kãm õta xir pa. Nê ãpênh xà hã hikukrêx piitã kamã unhwý. Hãmri nê omu nê hkĩnh nê. Nê hamaxpêr o: “Nà hãmri. Kot paj tokyx axte mẽmoj tã ixãpênh kêt nê. Ra inhõ rax kumrêx kênã. Kot paj kritpêm ho ixãpkur mex o ixpa. Nã ãm hãmri na pa amnhĩ kukamā ijamaxpêr mex pê ixkre rax nhĩpêx.” Anê. ²⁰ Tã nhũm Tĩrtũm tee ri ã kot amnhĩ nhĩpêx anhýr ã omu nhũm ja kãm mex kêt nê. Hãmri nhũm hã kãm kapêr nê kãm: “Nà na ka atýr ri inhõ rax mẽ akukrêx rax o apikuprõnh kaprý. Na ka ãm amnhĩ pix kukamā ajamaxpêr o apa pê ã amnhĩ nhĩpêx anê. Nom kot kaj kamãt ja kamã ty nê anhý kamã ma mõ nê amnhĩ kõt anhõ mẽmoj rax õ ho amõr kêt nê. Koja hpãnhã mẽhõ amýr pê ho amnhĩptãr pa ka rĩ amnhĩ pumu.” Anê. Nhũm ã Tĩrtũm kãm kapêr anê. ã mẽ ujarênh kot anhýr.

²¹ —Mẽ kot amnhĩ nhõ nê amnhĩ kukamā pix mã hamaxpêr o mẽ pa xwýnhjaja na htem myja pyrã nê Tĩrtũm mã hamaxpêr o pa hkêt nê. Jakamã koja mẽ nhýrmã ty hãmri nê hkukrêx pix kukamā hamaxpêr nê amnhĩ mã pix mã hamaxpêr o paja mýrapê Tĩrtũm mẽ wa ixri htĩr tũm nê mex nê pa ho pa hkêt nê. Mẽ kot amnhĩ nhõ pix kukamā hamaxpêr xwýnhjaja nê amnhĩ kukamā pix mã mẽ hamaxpêr xwýnhjaja nê mẽ kamã ukapri hkêt xwýnhjaja

mē ō mēmoj rūnh tā koja mē nhÿrmā ty hāmri nē amnhī kōt hō ho pixi nē o mōr kēt nē. Koja mē mēmoj piitā rer pa nē ma ŷ kamā ma mō. Jakamā kwa kēr ka mē jajē pyrā nē anhō mēmoj to anhōxÿ ho ri apa hkēt nē. Anē.

Mē pahte tee ri amnhī kukamā pajamaxpēr kēt ā mē pamā karō

Matêwre 6.25-34; mǎānēn Wam Pêtre 1.3-9

²² Tā nhūm Jejus hpānhā tanhmā hkōt mē pa ho mē pa xwÿnhjē jahkre hto nē mē kām:

—Kwa kēr ka mē tee ri amnhī kukamā ajamaxpēr o ri apa hkēt nē. Amnhī xàpkur xà rÿ axē ka mē tee ri hkukamā ajamaxpēr kēt nē. Nē mē ām mēmoj piitā hkukamā tee ri ajamaxpēr kēt nē. ²³ Tirtūm àhpumunh tÿx o àhpumunh tÿx xwÿnh na. Na pre àhpumunh tÿx o mē anhpēx ka mē kukwak ri atir nē apa. Tā xà kot mē amā mē anhō ho pa hkukamā àhpumunh kēt? Nà ja kukamā àhpumunh xihtÿx kēnā. Kēp mē anhpēx xwÿnh jakamā mǎānēn kēp mē amā mē anhō ho pa kÿnh. Nē kēp mē amā mē axē nhō o pa xwÿnh.

²⁴ —Mān ka htem kuwēnhre pumu. Na hte tee ri amnhī xàpkur xà hkukamā hamaxpēr o hkaprī nē ri pa hkēt nē. Na hte Tirtūm tām kot kām ō ho pa. Tā kām mē pajapē htÿx o kuwēnhre jakrenh jakamā koja urāk nē mē pamā mē panhō mex o pa rāhā nē. ²⁵⁻²⁶ Jakamā kwa kēr ka mē mēmo arīgro hā axàpkur xà hkryre pumu nē ate amnhī pē hkrēr par nē amā prām o akaprī nē apa hkukamā tee ri ajamaxpēr kēt nē. Ām Tirtūm kamnār rom axāmnhīx anhō hkryreta ho nē akÿnh kām tanhmā amnhī nhīpēx to ho ri apa. Xà kot ka anhō mry grire pumu nē akaprīre nhūm ra tanhmā amā amnhī to rax to? Na htem ām tee ri mēmo hkukamā hamaxpēr o hkaprī nē pa kaprÿ. Jakamā kēr ka mē ā ri ajamaxpēr anhÿr o akaprī nē apa hkēt nē.

²⁷ —Mān ka htem akunī kamā pixōrāre pumu. Na hte tee ri tanhmā amnhī kute hkukamā hamaxpēr o hkaprī nē harir kēt tā muxre nē harir ka mē omu. Te ho amnepēm finat pahihiti Sarumāw xē mex pyrāk nom ām mex o kot hakrenh.

²⁸ —Pixōrāreja arīgro ja hā htir nē muxre nē harir tā koja mēmo arīgro hā grā pa nē hapēx. Kēp pixōrā pix nē hapēx tokyx anhÿr tā na hte Tirtūm ho mex nē nhūm mux nē harir. Nom mē pajaja na hte mē pahto mex o pixōrāre ho mexja jakrenh. Jakamā kwa mēmo kaxyw kot ka mē tee ri amnhī xē hkukamā ajamaxpēr o akaprī nē apa? Nà kot kaj mē anē nē amnhī kaxyw Tirtūm mā ajamaxpēr tÿx kēt nē.

²⁹ —Kwa mē tee ri amnhī xàpkur xà hkukamā ajamaxpēr rāhā o ri akaprī nē apa hkēt nē. Nē mē tee ri amnhī kukamā tanhmā ajamaxpēr to ho ri akaprī nē apa hkēt nē. ³⁰ Mē kot Tirtūm kōt amnhī xunhwÿr kēt xwÿnhjaja na htem ā ri hamaxpēr anhÿr o hkaprī nē pa. Tā kēr ka mē ho mē urāk kēt nē. Tirtūm kot mē panhō mēmoj kēt kōt mē pahpumunh mex kēnā. ³¹ Jakamā kēr ka mē ām hkōt ri amnhī nhīpēx rāhā nē. Nē amā ja pix kukamā ajamaxpēr o ri apa hprām. Hāmri nhūm amnhī tā mē apumu hāmri nē apkati mē tām mē amā mēmoj nhōr o pa. Anē.

Kaxkwa kamā mē pakukrēx rax jarēnh

Matêwre 6.19-21; mǎānēn Sikūn Ximotre 4.8; Eprēw 10.34; Wam Pêtre 1.4

³² Nhūm Jejus arī mē kām kapēr nē mē kām:

—E mē ate ixkōt amnhī xunhwÿr xwÿnhjaja. Ra Tirtūm kot mē ato hkra jakamā kwa mē axāmnhīx hkamnār rom ri tanhmā amnhī nhīpēx to ho ri apa. Na hte mē apē hkra hā mē apumu nē hkÿnh nē. Koja nhÿrmā kaxkwa kamā ō krī hwÿr mē ato api ka mē kamā wa ixkuri amex nē atir tūm nē apa ho

apa. Ja na mex o kot jar pika ja kôt mê õ mẽmoj rûnh nê pa xwýnhnta jakrenh. ³³ Jakamã kêr ka mẽ axãmhîx ri akukrêx kwý ho wênê nê hpãnhã kãxpore jamý nê mẽ kêp amrakati xwýnhjê mã ho apigrãnh o ri mẽ hkôt apa. Kot kaj mẽ ã amnhî nhîpêx anê hãmri nê kaxkwa kamã akukrêx rax nê. Mo kaxkwa kamã mẽ àhkînh xwýnh koja mẽ apê ho ahkî? Nê kamã mo amnhôre kot mẽ apê homnu? Kaxkwa kamã ja amrakati kumrêx. Jakamã Tirtûm kot mẽ amã mẽ akukrêx nhôr mã xwýnhnta koja aa apê omnuj nê hapêx kêt kumrêx. ³⁴ Kot kaj mẽ jar pika ja kamã akukrêx rax hãmri nê tanhmã apê omnu hto pix kukamã ajamaxpêr rãhã ho ri apa. Nom kot kaj mẽ apê Tirtûm kra hã kot kaj mẽ jar akukrêx rax kêt tâ kaxkwa kamã akukrêx pix kukamã ajamaxpêr rãhã ho ra akînh nê ri apa. Anê.

Mê pahte Jejus kutêp tanhmã amnhî nhîpêx to hã mẽ pamã karõ

Matêwre 24.42-43; Makre 13.32-37; Rukre 21.34-36; mãânên Wam Tesarôn 5.4-8

³⁵ Nhũm pre Jejus arî mẽ ahkre nê mẽ kãm:

—E na pa pre ra mẽ apê ixkôt mẽ apa ho apa xwýnhjê mã tanhmã amnhî kukamã amnhî jarênh to. Ixtyk nê akupým ixtir nê ma akupým ixãpir hãmri nê mẽmo arîgro hã akupýn mẽ awýr ixwrykja na pa pre ra mẽ amã ja hã amnhî jarê. Tã kwa kêr ka mẽ ixwakre kamã ixte mẽ amã ã amnhî jarênh anhýrja mã ajamaxpêr týx pê ixkôt amnhî nhîpêx rãhã ho ri apa.

³⁶⁻³⁸ —Te mẽ õ patrãw mã mẽ àpênh mex xwýnhjaja kot amnhî nhîpêx pyrãk o amnhî nhîpêx o ri apa. Koja mẽ õ patrãw ma mẽ kot axpên mã wa rer mã xwýnh pumunh mã ma nhýhým tẽ. Hãmri nhũm kãm mẽ àpênh xwýnhjaja arî kutêp òrkwý kamã hkrî. Axkãm hamak rom nê kutêp hkrî. Akupýn htêm nhũm mẽ kot amnhî wýr mar nê kãm kahê xã mẽnh tokyx anhýr kaxyw arî kutêp òt kêt nê hkrî. Kôt ã kamãt nhũm akupýn hpõx o htêm rý arîgro hwýr hpõx o htêm nhũm mẽ kot amnhî wýr mar nê kãm kahê xã mẽnh tokyx anhýr kaxyw kutêp òt kêt nê hkrî. Akupýn hpõx ã omunh hãmri nê tokyx apkur kaxyw kãm õ nhîpêx kaxyw. Kêr kê akupýn pøj nê ã mẽ kot amnhî nhîpêx anhýr ã mẽ omu nê hkînh nê. Tã kêr ka mẽ àpênh xwýnhntajê pyrã nê ixwakre kamã inhmã ajamaxpêr rãhã ho ri apa. Jao ixkamã ajamak o apa ho ixkôt amnhî nhîpêx mex rãhã nê. No kot paj akupýn mẽ awýr wrý hãmri ka mẽ àpênh xwýnhjê pyrã nê inhmã mẽmoj nhôr kêt nê. Kêt pa kot paj mẽ õ patrãwta kurom mẽ amã mẽmoj mex gõ.

³⁹ —Na htem mẽ kêp àhkînh pymaj amnhî nhôrkwý jamãr rãhã ho pa. ⁴⁰ Ja pyrã nê mẽ ate akupýn ixwryk xã hã arîgro pumunh kêt jakamã kêr ka mẽ òrkwý nhõ dõnta pyrã nê ixkutêp axkãm ajamak rom rãhã nê ri apa. Jao tãm amnhî nhîpêx rãhã nê. Anê.

Mê õ patrãw mã mẽ àpênh mex xwýnhjê jarênh

Matêwre 24.45

⁴¹ Nhũm pre ã Jejus hkôt mẽ pa ho pa xwýnhjê jahkre anê. Hãmri nhũm Simãw Pêtre kuma nê kãm:

—Kwa Pahîhti. Xãn ka mẽ piitã mẽ kãm ã akapêr anê nã? Xã ãm mẽ papxipixjê mã? Anê.

⁴² Hãmri nhũm kãm:

—Nã ãm ixwakre kamã mẽ ate ixkôt tanhmã inhmã amnhî nhîpêx to ho mẽ apa xwýnh piitã mẽ amã na pa ã ixkapêr anê. Koja mẽ àpênh xwýnhjê hõ õ patrãw mã àpênh mex o pa nhũm amnhî tã omu nê ma nhýhým mõi kaxyw nê ìhkram mẽmoj piitã haxãr pa. Hãmri nê kãm: “E kêr ka ixwakre kamã inhmã

inhörkwÿ htānopxa. Nē mē àpēnh xwÿnhjē mā ò mex kē mē apkur mex o pa.” Anē. Koja ā kām mēmoj tā karō anē hāmri nē kato nē ma nhÿhÿm mō. ⁴³Hāmri nhÿm kām àpēnh mex xwÿnhhta wakre kamā kām àpēnh mex o pa. Jakamā nhÿm ò patrāw akupÿn hpōx o mō nhÿm amnhÿ wÿr harēnh ma nē hkÿnh nē. Nē mēmoj tā amnhÿ tā kamā kahak kēt nē. Rÿ tee ri wakre kamā kām àpēnh punuj ā amnhÿ pumu nē tee amnhÿ kukamā hamaxpēr kēt nē. Kot wakre kamā kutēp àpēnh mex jakamā akupÿn hpōx ā harēnh ma nē hkÿnh nē.

⁴⁴—Jakamā nhÿm ò patrāwja akupÿn pōj nē kot kām àpēnh mex ā omu nē haxwÿja hkÿnh nē. Hāmri nē kot kām hamār o pa kaxyw kām mēmoj piitā ìhkram haxār pa. ⁴⁵Nom koja kām àpēnh xwÿnhhta axtem nē wakre kamā kām àpēnh mex kēt nē. Nē tokyx akupÿn mōr kēt ā hkamnhÿx nē wakre kamā kām mē àpēnh xwÿnhjē htak nē pipānh pix nē mē kām gō xānh xwÿnhjē kōt pix mā pa japēr. ⁴⁶Hāmri nhÿm ò patrāw haēr pē akupÿn pōj nē tee ri ā amnhÿ nhÿpēx anhÿr ā omu. Hāmri nē gryk tÿx nē tanhmā homnuj to. Hāmri nē kām mē àpēnh punuj xwÿnhjē mē mē ho pimràatā amnhÿ nē mē hanor pa. Tā kēr ka mē ixwakre kamā ho mē urāk kēt nē. Mē kurom ixkapēr kōt tām amnhÿ nhÿpēx mex rāhā ho ri pa.

⁴⁷⁻⁴⁸—Nē koja mēhō kormā Tÿrtūm kapēr mar kēt nē htÿx ri tanhmā amnhÿ tomnuj to ho pa. Hā koja Tÿrtūm ja hā omu nē nhÿrmā kot amnhÿ tomnuj o pata mÿrapē tanhmā ho nhÿm amnhÿ xā htÿx kamā hamak tūm xā kamā pa. Nom akrānhmā amnhÿ xā kamā hamak o pa. Aa kot Tÿrtūm kapēr mar kēt jakamā koja ām akrānhmā amnhÿ xā kamā hamak o pa. Nom koja mēhō kapēr mar mex tā ām kuma nē hkōt amnhÿ nhÿpēx kēt nē. Nē xatā hirōp kuhē nē tanhmā amnhÿ tomnuj to. Hā koja Tÿrtūm tee ri ja hā omu nē nhÿrmā tanhmā homnuj tÿx to. Hāmri nhÿm wamtajē pyrā nē amnhÿ xā htÿx kamā hamak tūm xāta kamā pa ho pa nom mē kÿnhā amnhÿ xā htÿx kamā hamak rāhā ho pa. Anē.

Jejus kot nhÿrmā mē kot amnhÿ tomnuj xā ho hapēx ā harēnh

Matēwre 10.34-36

⁴⁹Nhÿm Jejus arÿ hkōt mē pa ho mē pa xwÿnhjē jahkre nē mē kām:

—Nā ixte mē omnu xā piitā ho ijapēx par nē mē kot tanhmā amnhÿ tomnuj to piitā ho ijapēx par kaxyw na pa pre wÿr. Tā ra ixte piitā ho ijapēx par o inhmōr ronhÿx ja inhmā mex kumrēx. Nom kormā. ⁵⁰Kot paj amnhÿ xā htÿx kām ijamak rax o mē kot amnhÿ tomnuj o ijapēx o hkrax. Hāmri nē nhÿrmā ho ijapēx pa. Na pa ra ixtyk kaxyw ixte amnhÿ kà xā kamā ijamak kukamā ijamaxpēr o ra amnhÿ kamā ixkahak nē ri ixpa. Tā kot paj ja ho ijapēx pa nē ixkÿnh tÿx kumrēx. Anē.

Mē kot Jejus ā xpēn kutā amnhÿ xunhwÿr ā mē harēnh

Matēwre 10.21, 10.34-35

⁵¹Nhÿm Jejus arÿ mē ahkre nē mē kām:

—Nē ra mē awÿr ixwÿrk tā koja mē piitā ixkukwak ri hamakētkati nē àmnhÿx ri pa hkēt nē. Kormā. Koja mē akwÿjaja ixkapēr ma nē mē apyrā nē amnhÿ kaxyw ixkōt hamaxpēr. No nhÿm mē akwÿjaja mē akÿnhā kuma nē ām kuma. Hāmri nē ixtā tanhmā mē anhÿpēx to ka mē ixpyrā nē amnhÿ xā htÿx kamā ajamak o ri pa.

⁵²—Nē koja tanhmān ixkre pyxi kamā mēmojaja ohtōn pa. Nhÿm war axkrutre nē ixkōt amnhÿ xunhwÿ nhÿm mē axkrunēpxi nē ixkwÿm ri amnhÿ nhÿpēx nē ixkutā amnhÿ xunhwÿ. ⁵³Nhÿm mē hipēēxā hkra my mē wa ixtā xpēn kutā amnhÿ xunhwÿ. Nhÿm mē katorxā hkra ni mē wa ixtā xpēn

kutã amnhĩ xunhwỳ. Nhũm mẽ wỳj umregêx mẽ wa haxwỳja ixtã axpên kutã amnhĩ xunhwỳ. Koja mẽ ã ixtã axpên nhĩpêx anhỳr o pa. Anê.

Mẽ pahte amnhĩ tomnuj kaga nê Tĩrtũm kôt amnhĩ nhĩpêx ã mẽ pamã karõ Matêwre 5.25-26, 16.2-4

⁵⁴ Nhũm Jejus hpãnhã mẽ kot hkôt amnhĩ xunhwỳr kêt xwỳnhjê mã kapêr nê mẽ kãm:

—Kwa mẽ inhma mẽ ate ixkôt amnhĩ xunhwỳr kêt xwỳnhjaja. Na htem kaxkwa kamã na htyk rax pumu nê na wryk mã hamaxpêr kurê kumrêx. Hãmri nhũm na wry. ⁵⁵ Nê amgrã pê kôk krihkritja nhũm htem kuma nê arĩgro htỳx mã hamaxpêr kurê kumrêx. Hãmri nhũm arĩgro htỳx nê. ⁵⁶⁻⁵⁷ ã na ka htem aprĩ hã mẽmoj pumunh kôt mẽmoj kukamã ajamaxpêr mex o ri apa anê. Nom nhũm Tĩrtũmja mẽ ate tanhmã amnhĩ tomnuj to mỳrapê tanhmã mẽ ato kaxyw nhũm mẽ ate ja hã amnhĩ pumunh tã tokyx amnhĩ tomnuj kaga hkêt nê.

⁵⁸⁻⁵⁹ —Na htem tanhmã axpên tomnuj to. Hãmri nhũm kot tanhmã war axpên to xwỳnhnta pahi hwỳr htêm nê kãm tanhmã kot ho xwỳnhnta jarênh kaxyw. Hãmri nhũm kamã gryk xwỳnhnta kot pahi mã harênh kaxyw ã harênh ma nê hãmri tokyx hwỳr tê nê wa tãm akupỳm axpên xãm. Na htem ã amnhĩ nhĩpêx anê. Pahi kot ja mar nê tanhmã mẽ ho pymaj na htem ã amnhĩ nhĩpêx anê nê tokyx akupỳm tãm axpên xunhwỳ. No koja mẽ ã amnhĩ nhĩpêx anhỳr kêt nê nhũm pahija mẽ harênh ma hãmri nê tanhmã kot hõ ho xwỳnhnta pyne nê haxã nhũm tee kãm kator prãm o hkrĩ kaprỳ. Hãmri nê tanhmã amnhĩ to nê amnhĩ pãnhã kãm amnhĩ rer pa nhũm pahihitja kormã mẽ kãm anê nhũm mẽ kãm ure nhũm kato. Ja pyrà nê kêt ka mẽ Tĩrtũm tanhmã kot mẽ anhĩpêx to pymaj tokyx mẽ ate amnhĩ tomnuj kaga nê hkôt amnhĩ nhĩpêx rãhã ho ri apa. Anê.

13

¹ Tã nhũm axtem mẽ hkwỳjaja Jejus wỳr mra nê kãm:

—Pa? Kwa xãn ka ra Garirej nhõ xwỳnh kwỳjê jarênh ma nã? Na xep prem Jerujarê hwỳr mra nê ham mẽ kot Tĩrtũm mã amnhĩ jarênh xã hã ixkre kamã kãm amnhĩ jarênh kaxyw kormã kãm mry hpar o kuhê nhũm xep pahihiti Piratja mẽ harênh ma nê mẽ hã amỳnê nhũm mẽ ma mẽ hwỳr mra nê mẽ himex pa. Kwa mãn mẽ kot amnhĩ tomnuj tỳx o mẽ pajakrenh ã na prem mẽ himex nã? Anê.

²⁻³ Hãmri nhũm mẽ kãm:

—Nã mẽ kot amnhĩ tomnuj tỳx mỳrapê mẽ kot mẽ himex kêt. Mẽ apiitã mẽ ate amnhĩ tomnuj o axpên pyràk kênã. Tã kot ka mẽ amnhĩ tomnuj kaga nê Tĩrtũm kôt amnhĩ xunhwỳr kêt hã kot ka mẽ nhỹrmã ty hãmri nê õ krĩ hwỳr axàpir kêt nê. ⁴ No Jerujarê kamã ixkre prêkja mẽ kot kãm “Siroe” anhỳr xwỳnhnta mẽ ho 18 nê mẽ hipy htem nê mẽ himex par xwỳnhjaja. Xã mẽ kot amnhĩ tomnuj tỳx mỳrapê na prem ty? Xã mẽ kot amnhĩ tomnuj tỳx o Jerujarê kamã arĩ mẽ htĩr xwỳnhjê jakrenh? ⁵ Nã kot anhỳr kêt. Mẽ apiitã mẽ ate amnhĩ tomnuj o axpên pyràk. Jakamã kot kaj mẽ ã amnhĩ nhĩpêx anhỳr kaga nê Tĩrtũm kôt amnhĩ nhĩpêx kêt nê hãmri nê mẽ urak nê nhỹrmã ty hãmri nê Tĩrtũm nhõ krĩ hwỳr axàpir kêt nê. Jakamã kwa mẽ ixkapêr ma nê kãm ajamaxpêr tỳx rãhã ho ri apa. Anê.

Tĩrtũm kot mẽ pakamã gryk tokyx anhỳr kêt ã harênh Rômãn 2.4; Sikũn Pêtre 3.8-9

⁶ Tã nhũm Jejus kê axte tanhmã mẽ ahkre hto. Nê Tĩrtũm kot tanhmã mẽ panhĩpêx to hã kuxi nê mẽ kãm awjarê nê mẽ kãm:

—Koja hpur nhõ dõn mẽmo pãr kre nhũm ra hprêk mex nê ô mã tãm nê. Tã aa ô hkêt ã ra hã amgrã axkrunêpxi. ⁷ Hãmri nhũm kot hkre xwýnhja tee ri omu nê kãm àpênh xwýnh wýr tẽ nê kãm: “E kwa ma tẽ nê mẽmo pãr mũj krãhta nê amê. Mexti hã. Ra ô hkêt ã amgrã axkrunêpxi kênã. Koja pêr aa ô hkêt nê. Mo kaxyw kot kêt ô hkêt tã ô mex xwýnh kaêx ã mẽ kêp àmnãr o kuhê? E hwýr tẽ nê krãhta nê amê.” Anê. ⁸⁻⁹ Hãmri nhũm tee ri kot kãm hã karõja ma nê kãm: “Kwa nã kormã. Pa kop ixãmnhix pãr krax ã mẽmo japõk kwý kapĩ nê kop hamã mãn. Kê axte hã amgrã pyxi nê hapêx nê ô hkêt pa kormã krãhta nê kumê. Koja amgrã ja kamã amã ô japêr ka omu nê akĩnh nê.” Anê. ã mẽ ujarênh kot anhýr. Anê.

Nhũm Jejus ã mẽ kãm ujarênh anê. Mẽ kot amnhĩ tomnuj týx o pa htã nhũm Tĩrtũm kot pur nhõ dõn mã àpênh xwýnhnta pyrà nê mẽ kamã gryk tokyx anhýr kêt ã nhũm ã hã kuxi nê mẽ kãm ujarênh anê.

Jejus kot arĩgromnu hã mẽhõ ho mex ã harênh

Rukre 14.1-6; Juãw 5.16-17

¹⁰ Tã nhũm mẽ õ arĩgromnu pê sap kato nhũm Jejus Ijaew pikuprõnh xã hã ixkre hwýr axã nê kamã Tĩrtũm kapêr o mẽ ahkre ho nhý. ¹¹ Nhũm kamã mẽhõ ni hikõt rãhã nê pa xwýnhja nhý. Na pre ra amnepêm mẽkarõmnuti tanhmã ho nhũm katãt nê ri mrar kêt kumrêx. ãm hikõt rãhã nê ri pa hã ra hã amgrã pê 18. ¹²⁻¹³ Hãmri nhũm Jejus omu nê amnhĩ wýr kãm hpa ho apê nhũm hwýr tẽ nhũm hã ãhkra xi nê kãm:

—E na ka ra akupým amex.

Anê nhũm akupým katãt nê mex kurê kumrêx. Hãmri nê amnhĩ pumu nê hkĩnh týx nê Tĩrtũm mã mex o mex ã harênh o xa. ¹⁴ Nom nhũm mẽ pikuprõnh xã hã ixkre jamãr xwýnh maatija tee ri ja hã omu hãmri nê Jejus kamã gryk týx nê. Mẽ õ arĩgromnu hã akupým kot ho mex jakamã nhũm kamã gryk týx nê. Hãmri nê mẽ pikuprõnh xwýnhjê mã kãm:

—Tk. Kwa semãn ã mẽ àpênh xã hã arĩgro xohtõ. Kêp 6. Kot kaj mẽ mãmrĩ tãmĩk nê sikũn nê tês nê kwata nê kĩa nê sêsta ja ã ka mẽ apê rý mãmrĩ Jejus wýr amnhĩ to mra kê akupým tanhmã mẽ ato mex to. No sap ã kwarĩ. Sap kêp mẽ pahpê Ijaew nhõ arĩgromnu kênã. Na pu htem hã paxàpênh kêt nê. Jakamã arĩgro ja hã kot akupým mẽ ato mexja mex kêt. Anê.

¹⁵ Hãmri nhũm Jejus kuma nê kãm:

—Kwa xã mẽ kajaja na ka htem sap ã axàpênh kêt nê apa? Nã mẽ ate hã axàpênh kênã. Xãn ka htem sap ã akrit kwar nê akrit mõx ma mẽ ho apa nê mẽ hkõm kêt nê? Nã na ka htem ma mẽ ho apa nhũm htem ixkõ. Mot ka kêt mẽ ri axtem nê mẽ kot sap ã tanhmã amnhĩ toja nê mẽ kãm akapêr? ¹⁶ Ixte ni ho mex xwýnhnta mẽ pahpyrà nê kêp finat Aprãw kagrõt nyw õ na. Nhũm pre Satanasti te kot kãm ê nê ri o pa pyràk o hipêx jakamã nhũm ý hã hikõt nê ri paja ã ra hã amgrã kêp 18. Tã pa nê te ixte Satanasti ho ixkrihkrit nê ixte kêp utãr pyràk o hipêx nê akupým ho mex. Mo kot pa kêt ri omu nê ãm omu nê mẽ arĩgromnu hã ho mex kêt nê? Nã ixte arĩgro piitã hã akupým mẽ ho mex o ixpa xwýnh kênã. Anê.

¹⁷ Hãmri nhũm mẽ kot kãm kapêr mar prãm kêt xwýnhjaja kuma nê kamã gryk nê. Te ho mẽhprĩjê mã mẽ hamaxpêr nhõr pyràk o mẽ hipêx pyràk

jakamã nhũm mẽ amnhĩ tã kuma nẽ kamã gryk nẽ. No nhũm mẽ kot ra ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr o pa hã omunh xwÿnhjaja ja hã omu nẽ kãm hkĩnh nẽ.

Jejus te kot mẽmo hy pyrãk ã harẽnh

Matêwre 13.31-33; Makre 4.30-32

18-19 Nhũm Jejus arĩ mẽ ahkre nẽ tanhmã mẽ kãm amnhĩ tã ujarẽnh to nẽ mẽ kãm:

–Nẽ Tĩrtũm kot mẽ awÿr ixte mẽ ato amnhĩptãr kaxyw inhmẽnh ã ijarẽnhja. Te ixte mẽmo hy pixire pyrãk. Na htem hkre nhũm higrõt. Nẽ gaa nẽ rĩ hprêk. Hãmri nẽ pa anhrã nhũm kuwênhre hwÿr mra nẽ hõ pytĩ kamã amnhĩm haẽ nhĩpêx. Tã kot paj nhÿrmã mẽmo hy jarẽnhnta pyrã nẽ ixpaxi htã kot paj pika piitã hkõt mẽ ho amnhĩptã nẽ mẽ omunh mex rãhã ho ri ixpa. Anẽ.

Jejus te kot pãwti kaxkrit xã pyrãk ã harẽnh

Matêwre 13.33-35

20-21 Nhũm Jejus arĩ mẽ ahkre ho xa. Nom hprĩ hã amnhĩ jarẽnh kêt nẽ. Æm amnhĩ tã kuxi nẽ mẽ kãm awarẽ nẽ mẽ kãm:

–E kot pa hpãnhã tanhmã mẽ amã pãwti kaxkrit xã jarẽnh to. Koja mẽnijê hõ ãm hkwyõ ho grire nẽ kupy nẽ kaxyw mẽmo xõm kãm kumẽ nẽ ho pihkãr pa nẽ ho pãwti nhĩpêx. Nhũm kaxkrit xãja grire htã pãwti piitã ho kaxkrit mex nẽ. Ja pyrã nẽ kot paj ixpyxi htã koja mẽ nhÿrmã pika piitã hkõt ixkõt amnhĩ nhĩpêx mex o pa. Anẽ.

Nhũm pre ã Jejus mẽ kãm amnhĩ tã pãw kaxkrit xãja xi nẽ harẽnh anẽ.

Kaxkwa hwÿr hakwa kre kahẽ xã jarẽnh

Matêwre 7.13-14, 7.21-23; Juãw 10.7-10

22 Tã nhũm Jejus arĩ krĩ pẽ Jerujarẽ hwÿr krĩ hkõt ri mẽ ahkre ho mẽ hkõt ri pa. 23 Hãmri nhũm mẽhõ myja hwÿr tẽ nẽ mẽmoj tã hkukja nẽ kãm:

–Pa. Kwa inhmã mẽmoj jarẽ. Xã koja mẽ ohtõ nẽ nhÿrmã Tĩrtũm ri htĩr tũm nẽ papa ho nã koja mẽ grẽre? Anẽ.

24 Hãmri nhũm kuma nẽ mẽ kot mar o kuhẽ xwÿnhj piitã kãm:

–Nã mẽ kot Tĩrtũm kõt amnhĩ xunhwÿr xwÿnhjẽ pix koja mẽ õ krĩ hwÿr agjê. Wÿr mẽ gjêx xãja ãm pixii nom koja mẽ ohtõ nẽ kãm hkõt wÿr gjêx prãm kêt nẽ. Na htem te hwÿr mẽ gjêx xã hõ japêr o pa pyrãk. Nom pa na te ixpẽ hwÿr mẽ gjêx xã pixita pyrãk. Jakamã kwa kër ka mẽ tokyx ixkõt amnhĩ xunhwÿr tÿx nẽ ixkõt ri amnhĩ nhĩpêx o ri apa. Na htem ohtõ nẽ kãm ixkõt amnhĩ xunhwÿr prãm kêt nẽ. Ixte amnhĩ nhĩpêxja mẽ kęp hihtÿx jakamã nhũm htem ixkaga.

25 –Tã koja mẽ nhÿrmã ty nẽ tee ri kãm Tĩrtũm wÿr gjêx prãm kaprÿ. Kot paj te mẽ kęp kahẽ pyrãk o mẽ hipêx nhũm mẽ kapõt ã kuhẽ nẽ tee ri amnhĩ tã ixpumu nẽ inhmã: “Kwa mẽ inhmã kahẽ xã mẽ pa mẽ awÿr agjê Pahihti.” Anẽ. Hãmri pa mẽ kãm: “Nã ixte mẽ apumunhre hã kot pa kêt ri mẽ amã kurẽ.” Anẽ.

26 –Hãmri nhũm mẽ tee ri inhma nẽ inhmã: “Kwa nã ra ate mẽ ixpumunh mex kênã. Na ka pre mẽ inhõ krĩ kamã mẽ ijahkre ho ri apa nẽ mẽ ixkutã axãpkur o ri apa.” Anẽ. 27 Hãmri pa mẽ kãm: “Tk. Ixte mẽ akutã ixãpkur tã mẽ ate ixkõt amnhĩ xunhwÿyẽ hã. Jakamã e mẽ ma mra. Mẽ ate amnhĩ tomnuj pix o mẽ apa xwÿnh jakamã kot kaj mẽ ixwÿr agjêx kêt nẽ.” Anẽ. Kot paj ã mẽ kãm ixkapêr anẽ.

28 –Hãmri nhũm mẽ amÿm ri mẽ inhmex ã mẽ ixpumunh o kuhẽ. Kaxkwa kamã mẽ ixkĩnh nẽ ri mẽ inhmex nẽ ixpa hã amÿm mẽ ixpumunh o kuhẽ.

Apraaw nê Ijak nê Jako nê Tirtûm kapêr jarênh o mê pa xwýnh piitã nhûm mê amým mê ixkînh nê mê ixâpkur mex ã mê ixpumunh o kuhé. Hâmri nê tee ri mê ixwýr kãm gjêx prãm kaprý nê hkaprî nê mur nê amnhî krã hkî jarê nê amnhî kã nhê nê amnhî kamã gryk tÿx nê. No âm tee ri amnhî kamã gryk kaprý. Æ koja mê amnhî nhîpêx anê. ²⁹ Nom Tirtûm kôt mê kot amnhî xunhwýr xwýnhjaja koja mê kurom pika piitã kurûm axpên wýr akuprô nê Tirtûm wýr agjê nê kuri hkînh nê apkur mex o hkrî. Mê akwýjaja nê pika piitã kurûm hohtô rax nê axpên wýr akuprô nê hwýr agjê nê kuri apkur mex nê hkînh nê pa ho pa.

³⁰ –Mê apê Ijaewjaja mê amã Ijaew kêt xwýnhjê hprãm nôkati htã koja mê hkwýjaja mê akwýjê rom Tirtûm ri axpên wýr akuprô nê hkînh nê axpên kutã apkur mex o hkrî. Jakamã kwa kot kaj mê urãk nê amã Tirtûm mê wa ixwýr agjêx prãm hã kot kaj mê ixkôt amnhî xunhwý nê ixkapêr kôt amnhî nhîpêx mex o ri apa. Anê.

*Jejus kãm Jerujarê nhô xwýnhjê japê hã harênh
Matêwre 23.37-39*

³¹ Hâmri nhûm Parijew nhô xwýnh kwýjaja Jejus wýr mra nê kãm:

–Pa. E ot pa mê awýr mra. Kwa kêr ka ma Jerujarê hwýr amôr kêt nê. Na ra mê hkînh wýr pahi Eroxa pôj nê kot tanhmã ato kaxyw atã amnhî jarê pa mê kuma. Jakamã kwa mê hwýr amôr kêt nê. Nhãm krî hõ hwýr mân mô. Anê.

³² Hâmri nhûm mê kuma nê mê kãm:

–Tk. Nã kot pa umaj nhãm krî hõ hwýr inhmôr kêt nê. Kot paj ma mê hkwýjê nê mêkarômnuti japôx pê mê hkwýjê ho mex o ma hwýr mô. Pahi Erox kãm mê hpar pix prãm. E mê mãmri ma akupým hwýr mra nê ã kãm ixkapêr jarênh anê. No kot paj umaj nhÿhÿm ixprôt nê ixtêm nê kêp ixpimxur kêt nê. Ra ixte ô krî hwýr inhnojarêt kênã. Anê.

³³ Hâmri nê mê kot mar xwýnhjê mã amnhî jarê nê mê kãm:

–Kot paj tanhmã amnhî nhîpêx to ho ri ixpa rãhã Jerujarê hwýr môn pôj nê kamã ty. Kamã na htem mê kot Tirtûm nhÿ hã kapêr jarênh xwýnhjê nhîmex. Tã hwýr kot paj mô. Anê.

Nhûm pre ã Jejus mê kãm amnhî jarênh anê. ³⁴ Hâmri nê te ra kot Jerujarê nhô xwýnhjê pumunh o âm nê mê kãm kapêr pyrãk o kapêr nê mê kãm:

–Hêxta waa nê mê apê Jerujarê nhô xwýnhjaja. Tirtûmjaja xatã mê awýr ÿ hã kapêr jarênh o mê pa xwýnhjê rênh tã ka mê kapêr mar kêt nê. Nê axtem nê kên o mê htak o mê himex o apa. Na ka htem ã amnhî tomnuj o apa anê. Tã arî inhmã mê ajamã o ri ixpa hprãm. Te ho krãhyre kot nore hpro nê ho hikwý pyrãk o na pa inhmã mê anhîpêx prãm tã ka mê apê ixprãm nôkati nê ixkaga. ³⁵ Mýrapê koja Tirtûm mê anhô krî jamãr kêt nê. Kot paj tokyx ty nê mê apiitã mê are nê ma akupým api ka mê axte ixpumunh kêt nê. Âm akupým ixwrýk xã hã arîgropa pix ã koja mê akwýjaja mê amýr pê krî ja hwýr ixwrýk kãm ixpumu. Hâmri nê mê akurom ixpumu nê hkînh tÿx nê. Nê tã ixkôt amnhî xunhwý nê axpên mã ijarênh o:

E ota Tirtûm kot mê pahwýr mênh xwýnhhta pôj. Nã âm hãmri na mê pahwýr wrý. Na mex kumrêx. Anê.

14

*Jejus kot axte arîgromnu hã mēhō ho mex ã harênh
Rukre 13.10-17*

¹ Tã nhũm sap nhũm Jejus ma Parijew nhõ xwỳnhjê krãhtũm kutã apkur kaxyw òrkwỳ hwỳr tẽ. Hãmri nhũm mẽ wa hã htu rax nẽ Jejus apkur ã tãnopxar o kuhê. Mẽ kot amnhĩ nhĩpêx kwỳm ri tanhmã amnhĩ nhĩpêx to nhũm mẽ kot hã omunh nẽ ra hã ãmnhênh kaxyw nhũm mẽ kuri htãnopxar o kuhê. ² Nhũm ixkreja kamã mẽhõ my hte hikot xwỳnh mẽ kuri xa. ³ Hãmri nhũm Jejus omu nẽ hã Parijew nhõ xwỳnhjê mẽ Tĩrtũm kapêr tũm o mẽ ahkre xwỳnhjê kukja nẽ mẽ kãm:

—Kwa mẽ inhmã mẽmoj jarẽ. Jarãhã na mẽ panhõ arĩgromnu pẽ sap. Tanhmã na pre finat Mojesja Tĩrtũm nhỹ hã mẽ pahte sap ã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to hã mẽ pamã karõ hto? Xà kot puj mẽ akupỳm mẽ ho mex nã? Kot puj mẽ ãm mẽ omu nẽ akupỳm mẽ ho mex kêt nẽ? E mẽ atõ inhmã ja jarẽ. Anẽ.

⁴ Hãmri nhũm mẽ kuma nẽ tanhmã kutã kãm nẽ hkêt nẽ. ãm akryk mar o kuhê. Mẽ kot tanhmã kãm nẽ nhũm kot ta pãnhã mẽ kãm tanhmã nẽ pymaj nhũm mẽ akryk mar o kuhê nẽ tanhmã kutã kãm nẽ hkêt nẽ. Hãmri nhũm tee ri mẽ omu hãmri nẽ myja ã ãhkra xi nẽ akupỳm ho mex. Hãmri nẽ hano nhũm ma akupỳm mex nẽ hkĩnh nẽ ma tẽ. ⁵ Hãmri nhũm Jejus mẽ kãm:

—E mẽ inhma. Xà koja mẽ akra sap ã mẽ apẽ ahkrehti xupỳm kãm tẽm ka mẽ ãm omu nẽ arĩgro mex jamãr pẽ tokyx ho axãpir kêt nẽ? Nà kot kaj mẽ ho axãpir kurê kumrêx. Rỳ koja akrit mỗx gyw mã axã xat ka mẽ omu nẽ ãm omu nẽ arĩgro mex jamãr pẽ tokyx hkaxàr kêt nẽ? Nà kot kaj mẽ hkaxàr kurê kumrêx. Na htem sap ã tanhmã mẽ ho mex to ho pa. Mẽ panhõ arĩgromnu htã pu htem hã tanhmã mẽ ho mex to. Jakamã na pa ã hã myta ho mex kurê kumrêx anẽ nẽ ri arĩgro mex jamãr kêt nẽ. Anẽ.

⁶ Nhũm pre ã Jejus mẽ kãm amnhĩ jarênh anẽ nhũm mẽ kuma nom kutã kãm mẽmoj jarênh kêt nẽ. Ra kot akupỳm ho mex jakamã nhũm mẽ tanhmã hã kãm nẽ hkêt nẽ kuhê.

Mẽ pahte amnhĩ to hkryre hã mẽ pajarênh

Matêwre 23.6-14; Rukre 6.32-36; mãânênh Xiakre 4.10; Wam Pêtre 5.5-6

⁷ Hãmri nhũm mẽ apkur kaxyw mẽ hkrĩ xà hã hkrĩ hpa. Nhũm mẽ hkwyjaja hkwyjê pẽ amnhĩ to wa nẽ mẽ hkrĩ xà mex kãm hkrĩ hpa. Hãmri nhũm Jejus ja hã mẽ omunh o xa nẽ axte mẽ kãm mẽmoj jarẽ. No ãm mẽmoj tã xuxi nẽ mẽ kãm awjarẽ nẽ mẽ kãm:

⁸ —Nà koja mẽ axpẽn mã mẽhõ rer kaxyw nẽ amnhĩ wỳr mẽ atã karõ. Mẽ ate kutã axãpkur kaxyw. Hãmri kêt ka mẽ hwỳr mra nẽ axãpkur kaxyw nẽ kupĩp kãm akrĩ kurê kumrêx. No kot kaj mẽ kệp amnhĩ to wa nẽ mẽ hkrĩ xà mex pytã nẽ hã akrĩ nhũm ra kot amnhĩ to rax xwỳnhjê hõja hapu hã mẽ akõt tẽn axã. ⁹ Hãmri nhũm ixkre nhõ dõn kot amnhĩ wỳr mẽ awỳr xwỳnhnta mẽ hkrĩ xà mex tã mẽ awy nẽ mẽ amã: “Kwa mẽ atõ kãnhmã xa nẽ kãm mẽ hkrĩ xà kaprã.” Anẽ. Hãmri na nhãm xa nẽ kãm anhyr xata gõ. Hãmri nẽ apijaam kãm hpãnhã kupĩp kãm nhỹ. ¹⁰ Ja pymaj kêt ka mẽ kupĩp kãm akrĩ kurê kumrêx. Kê ixkre nhõ dõnja tee ri ja hã mẽ apumu nẽ mẽ amã: “Tk. Kwa ixkrãmnhwỳjaja. Mẽ kupĩp kãm akrĩ hkêt nẽ. Kwa mẽ mra nẽ jar mẽ hkrĩ xà mex ã mãn akrĩ.” Anẽ hãmri nhũm ja mẽ amã mex nẽ. Nhũm mẽ piitã kot mẽ atõ mex ã mẽ atõ omu ka mẽ ajaxwỳja amnhĩ tã omu nẽ akĩnh nẽ ajamakêtkati nẽ akrĩ.

¹¹ —Nẽ koja mẽhõ te amnhĩ to rax o hkwyjê jakrenh pyrak o amnhĩ nhĩpêx o ri pa hãmri nhũm Tĩrtũm ja hã omu nẽ tanhmã hã ho. Hãmri nhũm ra amnhĩ to grire hã amnhĩ pumunh o ri pa nẽ rĩ amnhĩ pumu. Nom koja mẽhõ amnhĩ

to rax o hkwyjê jakrenh pyrâk o amnhî nhîpêx o ri pa hkêt nhûm Tîrtûm ja hâ omu hâMRI nê tãm amnhîm kot amnhî to rax xwÿnh ã harê. Anê.

Mê pahte mê kêp amrakati xwÿnhjê ho mex ã mê pamã karô

¹² Nhûm pre ã JeJus mê ahkre anê hâMRI nê hpãnhã mê apkur xà hâ ixkre nhô dônja mã kapêr nê kãm:

—Nà na ka hte amnhî wÿr akwÿjê pix wÿ. Atôjê hwÿ nê akrãmnhwÿjê hwÿ. Nê mê hikãxpore rûnh xwÿnhjê hwÿ. Nom nhÿrmã mê kot amnhî xwar amnhî nhôrkwÿ hwÿr awÿr pix kaxyw na ka hte ã amnhî wÿr mê hwÿr anê. ¹³ No kêt amnhî wÿr mê no kre xwÿnhjê mân wÿ. Nê mê hyk o mê pa xwÿnhjê mân wÿ. Nê mê hkrã pipãnh puro xwÿnhjê mân wÿ. Nê mê hpigêx tÿx xwÿnhjê mân wÿ. Nê mê hîrot nê àpênh kêt xwÿnhjê mân wÿ. Kêr ka amnhî wÿr jajê mân wÿ kê mê awÿr mra nê akutã apku. ¹⁴ Mo mê kot amnhî xwar awÿr kaxyw mê ô mêmoj? Mê kêp amrakati. Tã kot kaj mãMRI amnhî wÿr mê awÿ nhûm Tîrtûm mê hã apumu hâMRI nê nhÿrmã kot akupÿm mê ho hÿr xà hã arîgrota ã mê hã amã mêmoj mex gô nê ato mex nê. HâMRI ka akînh nê. Anê.

Tîrtûm kutã mê paxãpkur xà maati jarênh

Matêwre 8.11, 25.1-10, 26.29; mãânên Apokarip 19.9

¹⁵ HâMRI nhûm mê apkur kaxyw hkrî pa nhûm JeJus nhîkhô hã mê apkur o mê krî xwÿnhjê hõja tanhmã JeJus mã kapêr to nê kãm:

—Hêxta waa nê. Kot puj mê nhÿrmã Tîrtûm nhô krî hwÿr api nê kutã paxãpkur o pahkrî nê pahkînh tÿx kumrêx. Anê.

¹⁶ HâMRI nhûm kuma nê kê axte mê ahkre. Mê kot Tîrtûm kutã apkur kaxyw kot amnhî wÿr mê hwÿrta ã nhûm mê ahkre. No ãm hã kuxi nê tanhmã mê kãm ujarênh to nê mê kãm:

—Koja mêhõ amnhî wÿr mê ho ohtô nê mê kot kutã mê apkur mex kaxyw mê kuwÿ. ¹⁷ HâMRI nê mê hwÿr kãm àpênh xwÿnh mê nê kãm: “E ma tẽ nê mê kãm awjarê kê mê tokyx mra pa mê apku.” Anê. ¹⁸ HâMRI nhûm kuma nê ma mê hwÿr mê kãm ujarênh o tẽ. HâMRI nê wamta mã anê nhûm kuma hâMRI nê hitôt nê kãm: “Nà kot paj hwÿr ixtêm kêt nê. Na pa ham amnhîm pika hkwy japrô. Jakamã kot paj ma hwÿr tẽ nê ixprî hã omu mân. Kwa kêr ka kãm ijarê kê ixte tanhmã hã nê xà hkôt ã ixte amnhî nhîpêx anhÿrja mã hamaxpêr kêt nê.” Anê.

¹⁹ —HâMRI nhûm kuma nê hpãnhã nhãm ja wÿr tẽ nê kãm awjarê nhûm kuma nê haxwÿja hitôt nê kãm: “Nà kot paj hwÿr ixtêm kêt nê. Na pa ham amnhîm môx o 10 nê haprô. Jakamã kot paj ma hwÿr tẽ nê ixprî hã ri omu mân. Kwa kêr ka kãm ijarê kê tee ri tanhmã hamaxpêr to hkêt nê. Ixte tanhmã hã nê xà hkôt ã ixte amnhî nhîpêx anhÿr kêt.” Anê.

²⁰ —HâMRI nhûm kuma nê hpãnhã ma ihôta wÿr tẽ nê kãm awjarê nhûm kuma nê haxwÿja hitôt nê kãm: “Nà kot pa hwÿr ixtêm kêt nê. Na pa kormã ham ixprô. Kormã ixprô nyw nê inhmã rer prãm kêt jakamã kot paj ma hwÿr ixtêm kêt nê.” Anê.

²¹ —HâMRI nhûm kãm àpênh xwÿnhnta tee ri mê kuma nê awjanã nê ma akupÿm tẽ. Kot ma mê hwÿr mênh xwÿnhnta wÿr ma akupÿm tẽ nê kãm mê harê. HâMRI nhûm tee ri mê harênh ma nê mê kamã gryk nê. HâMRI nê hpãnhã mê kêp amrakati xwÿnhjê hwÿr kãm àpênh xwÿnhnta mê. Mê hkrã pipãnh puro xwÿnhjê hwÿr kumê. Nê mê hpigêx tÿx xwÿnhjê hwÿr kumê. Nê mê hîrot nê àpênh hkêt xwÿnhjê hwÿr kumê nhûm ma mê kãm ujarênh o tẽ. HâMRI nê amnhî kôt mê kuwÿ nhûm mê kuma nê wamtajê rom hkôt mrrar kurê kumrêx. HâMRI nê agjê nê apkur kaxyw mê hkrî xà kamã hkrî hpa. ²² HâMRI

nhũm kãm àpênh xwýnhja ò patrãw wýr tẽ nẽ kãm mẽ harẽ nẽ kãm: “E ate mẽ hã karõ xàta kòt na mẽ ra hkrĩ hpa htã arĩ mẽ hkrĩ xà hkwy hkaprý.” Anẽ.

²³ —Hãmri nhũm kuma nẽ kãm: “Héxta waa nẽ. Kêt ãm mẽ hkrĩ xàta hipu mex ronhýx pa omu nẽ ixkĩnh nẽ. No ãm kormã piitã hipu hkêt. Kwa ma krĩ pu hã ri mẽ hapêr o mra. Nẽ nhýri mẽ hkwyjẽ pumu nẽ mẽ haprõ nẽ man amnhĩ kòt mẽ o mra kẽ mẽ hkrĩxã ho hipu hpa. ²⁴ No kêt wam ixte amnhĩ wýr mẽ hwýr xwýnhntaja. Mẽ hitõt xwýnhjaja kot paj axte amnhĩ wýr mẽ hwýr kêt nẽ.” Anẽ. ã mẽ ujarênh kot anhýr. Na hte ã Tirtũm amnhĩ wýr mẽ piitã mẽ hwýr anẽ. Anẽ.

Mẽ pamã Jejus kĩnh týx ã mẽ pamã karõ

Matêwre 10.37-38; Makre 8.34; Rukre 9.23-25; Juãw 12.26

²⁵ Tã nhũm Jejus mẽ òrkwy rũm kato nẽ kormã Jerujarẽ hwýr mõ nhũm mẽ hohtõ rax nẽ hkòt mõ. Hãmri nhũm Jejus xa nẽ mẽ ho hakêx nẽ mẽ omu nẽ mẽ kãm:

²⁶ —E kot ka mẽ atõ amã ixkòt amnhĩ xãm prãm nẽ ã amnhĩ nhĩpêx anẽ. Nẽ amã atõ nẽ atõx nẽ anhĩpêxã nẽ akatorxã japê htýx tã kêr ka amã ixkĩnh týx o wa mẽ hakrenh pa. Nẽ amã aprõ nẽ akrajẽ japê htýx tã kêr ka amã ixkĩnh týx o wa mẽ piitã mẽ hakrenh pa. Nẽ amã ixkĩnh týx o amã amnhĩ japê jakre. Kêr ka mẽ atõ ixkòt amnhĩ xãm kaxyw nẽ ã amnhĩ nhĩpêx anẽ.

²⁷ —Koja mẽ ixpĩ pa mẽ anê ty. Tã mẽ ate ixkòt amnhĩ nhĩpêx o mẽ apa xwýnhjaja. Koja mẽ ixtã mẽ apar mã tã kêr ka mẽ amã ixkĩnh týx o mẽ umaj ixkaga hkêt nẽ. Kwã mẽ mãmri tanhmã ixtã mẽ ato. Kot kaj mẽ nhýrmã Tirtũm mẽ wa ixri axte amnhĩ xã kamã ajamak kêt nẽ atĩr tũm nẽ amex rãhã apa ho apa. Nom kot kaj mẽ ixkĩnhã jar pika ja kamã amã amex nẽ apa hprãm xãj ixkaga hãmri nẽ nhýrmã wa ixri atĩr tũm nẽ apa hkêt nẽ. Anẽ.

Mẽ pahte amnhĩ kukamã pajamaxpêr mex ã mẽ pamã karõ

²⁸ Nhũm Jejus arĩ mẽ kãm kapêr nẽ mẽ kãm:

—Kwa kêr ka mẽ ixkòt amnhĩ xunhwýr kaxyw nẽ amnhĩ kukamã ajamaxpêr mex nẽ. Na htem amnhĩm òrkwy rũnh nhĩpêx kaxyw hãmri nẽ hkukamã hamaxpêr mex nẽ. Nẽ kaxyw krax mã kuhê xã hkukamã hamaxpêr. Nẽ kaxyw kýx pẽ kãm hikwý xãja kukamã hamaxpêr. Nẽ òkwaêja kukamã hamaxpêr. Nẽ hã põja kukamã hamaxpêr. Á na htem amnhĩm òrkwy rũnh nhĩpêx kaxyw hkukamã hamaxpêr mex anẽ. ²⁹ Nom kot kaj mẽ hkukamã ajamaxpêr mex kêt nẽ ãm kaxyw pĩ ho grêre nẽ hakã. Rý ra hã axãpênh rax kurê ra amã ho anhýr kaga nẽ hkaga hpa nẽ hatur xãm mênh kêt nẽ. Hãmri nhũm mẽ hkwyjaja hãnh mra nẽ omu nẽ atã hpêr o axkê. ³⁰ Nẽ xpên mã ri ajarênh o: “E ga mẽ ixkre mũj pumu. Na pre hipêx xwýnhja hkurê kãm kaga nẽ hipêx par kêt nẽ.” Anhýr o xpên mã ajarê. Ja pyrà nẽ kêr ka mẽ ixkòt amnhĩ xunhwýr kaxyw nẽ amnhĩ kukamã ajamaxpêr mex nẽ. Nẽ ajamaxpêr o: “Nã mẽ kot Jejus ã tanhmã ixto htýx tã kot paj hkaga hkêt nẽ. Kot paj hkòt amnhĩ nhĩpêx rãhã ho ri ixpa.” Anhýr o amnhĩ kukamã ajamaxpêr. Hãmri nẽ rĩ kormã ixkòt amnhĩ xãm. No kot ka mẽ umaj ixkaga hkukamã ajamaxpêr hãmri nẽ ixkòt amnhĩ xãm kêt kurê kumrêx.

³¹ —Nẽ koja krĩ hõ kamã pahihtĩ nhõ pòristi hohtõ nẽ. Nẽ kutã nhãm krĩ hõ kamã pahihtĩ nhõ pòristi grêre. Tã nhũm wa hpipaju kaxyw nhũm krĩ hõ rũm pahihtĩ nhõ pòristi hohtõja mẽ grêreta wýr mra. Hãmri nhũm kutã krĩ hõ kamã mẽ ò pòristi grêre nhõ pahi nhý nẽ tee ri mẽ amnhĩ kukamã hamaxpêr nẽ hamaxpêr o: “Kwa koja apu krĩ hõ rũm pòristi hohtõ raxja nhũm inhõ

pôristi grêreja mē axpēn kutā kuhê nē axpu nhūm mē inhnē mē himex. Nā inhō pôristi grêre kēnā.” Anhÿr o hamaxpēr.

32 —Hāmri nē pahi hōta wÿr ô kôwenatô mē. Kormā krī hō rūm mē hohtôtaja mē htēp kēt nhūm mē kutā kumē nhūm ma mē kutā tē. Hāmri nē awry hā mē hkaxpa nē mē ô pahihti mā kām: “E na mē inhō pahihti akutā inhmē pa tē. Na inhmā: ‘Ma tē nē mē kām awjarē. Kot puj pēr mē papijapu hkēt nē. Kwarī. Kot puj mē tām axpēn xunhwÿ.’ Anhÿr o kapēr nē mē akutā inhmē pa tē.” ā mē ujarēnh kot anhÿr. Ja pyrà nē na htem mēmoj kukamā hamaxpēr mex nē rī kormā tanhmā amnhī nhīpēx to.

33 —Tā kēr ka mē atō amā ixkôt amnhī xām prām hāmri nē pahita pyrà nē amnhī kukamā ajamaxpēr tÿx nē rī kormā tanhmā amnhī nhīpēx to. Kēr ka ate inhmā tanhmā amnhī nhīpēx to ho apa kaxyw hāmri nē inhgryk ā te ate amā amnhī japē hkēt pyràk o mēmoj piitā mā anhīhkra karo pyràk o amnhī nhīpēx. Hāmri nē rī kormā ixkôt amnhī xām. 34-35 No kot kaj mē amnhī kukamā ajamaxpēr kēt nē atÿx ri ixkôt amnhī xunhwÿr japēr. Hāmri nē mēmo arīgro hā mē kot ixtā tanhmā mē ato xwÿnhjē pymaj ra ixkaga mā. Hā kot kaj mē te mē ate kaxwa punu pyràk o amnhī nhīpēx. Kaxwaja mē apkur xā kamā mex. Na htem amnhīm ho ô xành nē kuku. Nom koja mēhō kamā pika hkwy mē nē ho ahkā hāmri tanhmā kot mē ho nē akupÿm ho mex? ām mē kot hkapīr pix kaxyw koja mex. Ja pyrà nē kot ka mē atō ate inhmā tanhmā amnhī nhīpēx to ho apa hā amnhī jarēnh tā gaa nē amā ixkôt amnhī nhīpēx prām nōkati. Hāmri nē ra te ate kaxwa punu kapīr mā tāmta pyràk. E kwa mē mēmoj tā ixujarēnhja ma nē mē urāk nē amnhī kukamā ajamaxpēr mex nē. Anē.

15

ôwēhti pikunor jarēnh

Matêwre 18.12-14

1 Tā nhūm mē kot pahihti mā hkwyjē pé kàxpore hkwy jamÿnh xwÿnhjē mē mē kot amnhī tomnuj xwÿnhjaja Jejus kapēr mar kaxyw hwÿr mra. 2 Hāmri nhūm Parijew nhō xwÿnhjē mē mē kot Tirtūm kapēr tūm o mē ahkre xwÿnhjaja mē hā Jejus pumu. Hāmri nē kē wem axte axpēn mā tanhmā ho kapēr punuj to nē axpēn mā:

—Tk. Kwa na hte mÿjti axtem nē mē kot amnhī tomnuj xwÿnhjaja amnhī wÿr mē kuwÿ nē tōhā mē kutā apku. Kwa mē kot amnhī tomnuj xwÿnh kēnā kot kēt mē kutā apkur o pa. Anē.

3 Hāmri nhūm Jejus amnhī tā mē kuma nē tanhmā mē kām kapēr to. Nom hprī hā mē kām kapēr kēt nē. Kē ām amnhī tā kuxi nē mē kām ôwēhti pikunor jarē nē mē kām:

4 —Koja mēhō ô ôwēhti xohtô nē. Nē ma nhÿri hamār o pa. Hāmri nhūm pyxire nē hkwy kaga nē ma nhÿhÿm ahte tē nē akunok. Hāmri nhūm ô dōnja ma kot akupÿm piitā o mōr kaxyw hkwy ho pikuprōnh pa hāmri nē tee ri hkwy kaēx ā pikunor xwÿnhnta japēr. Hāmri nē ma hkwy ho mō nē nhÿri kure. Kot nhÿri kotēp apkur o ri pa kaxyw kure hāmri nē ma akupÿm pikunor xwÿnhnta japēr o tē. Hāmri nē hapēr ryy nē nhÿri hwÿr kato. 5 Nē mo nē hkīnh tÿx nē. Hāmri nē amnhī kre hā kumē nē ma akupÿm hkwy hwÿr o tē. 6 Hāmri nē mē ĩhkō hā kumē nē hkīnh nē hkrāmnhwÿjē ho akuprō nē ôrkwy htā mē ôrkwy xwÿnhjē ho akuprō nē mē kām: “Kwa na pre ixpē ixkriita ô akunok. Pa

pre hapêr kãm ixihýt̃x nê kãm ixkato nê omu nê ixkĩnh nê. Jakamã kwa wem mãânên inhỹ hã akĩnh.” Anê.

—Ă mẽ ujarênh kot anhÿr. ⁷ Ja pyrã nê koja mẽ kot amnhĩ tomnuj tÿx xwÿnhjê hõ tee ri amnhĩ pumu nê kot amnhĩ tomnuj kaga nê Tirtũm kõt amnhĩ xãm. Hãmri nhũm kaxkwa kamã mẽ piitã ja hã omu nê hkĩnh tÿx nê. Te ho my kot ôwêhti hpikunor xwÿnh mã kator nê hkĩnh tÿxta pyrãk. Na hte Tirtũm tãm mẽ kot amnhĩ nhĩpêx o mẽ pa xwÿnhjê pumu nê hkĩnh nê. Tã koja mẽhõ kot amnhĩ tomnuj tÿx tã ã amnhĩ nhĩpêx anhÿrja kaga nê Tirtũm kõt amnhĩ xãm hãmri nhũm amnhĩ tã omu nê hkĩnh tÿx nê. Jakamã na pa hte mẽ akurom ã mẽ kot amnhĩ tomnuj xwÿnhjê hkõt Tirtũm kapêr o mẽ ahkre rãhã ho ri ixpa. Anê.

Nhũm pre ã Jejus mẽ kot tanhmã ho kapêr punuj to xwÿnhjê mã amnhĩ jarênh anê.

Kãxpore pikunor jarênh

⁸ Nhũm Jejus arĩ mẽ kãm awjarê nê mẽ kãm:

—Nê ja. Koja mẽhõ ni hikãxpore kêp 10. ãpênh o arĩgro pê 10 pãnhã kãxpore kêp 10. Tã ho pyxi nê ho akunok. Hãmri nê tee ri hapêr nê hkaprĩ nê. Hãmri nê kanê hpók nê hitom kapõnh pê hprĩ hã hapêr o ri pa nê kãm kato. ⁹ Hãmri nê kupy nê hkĩnh nê hkrãmnhwÿjê ho akuprõ nê ôrkwÿ htã mẽ ôrkwÿ xwÿnhjê ho akuprõ nê mẽ kãm amnhĩ jarê nê mẽ kãm: “Xê na pre ixpê ixkãxpore hõta akunok pa tee ri hapêr tã akupÿm kãm ixkato nê kupy nê ixkĩnh nê. Jakamã xê wem inhỹ hã mãânên akĩnh.” ã mẽ ujarênh kot anhÿr.

¹⁰ —Ja pyrã nê koja mẽ kot amnhĩ tomnuj xwÿnhjê hõ pyxire nê amnhĩ tomnuj kaga nê ixkõt amnhĩ xãm. Hãmri nhũm kaxkwa kamã mẽ piitã ja hã omu nê hkĩnh nê. Te mẽhõ ni kot kãxpore pikunor xwÿnh mã kator nê hkĩnhnta pyrãk. Anê.

Mê hkra pikunor jarênh

¹¹ Nhũm Jejus arĩ mẽ ahkre ho xa. Tirtũm kãm mẽ piitã mẽ hapê htÿx ã mẽ ahkre ho xa. No kê ãm hã kuxi nê kê we tanhmã mẽ kãm ujarênh to nê mẽ kãm:

—Nê koja mẽhõ hkra my wa axkrut. ¹² Hãmri nhũm kot hapu õ papaj wÿr tẽ nê kãm: “E papaj. Ot pa awÿr tẽ. Kot kaj nhÿrmã ty pa wa amÿr pê akukrêx o ixarĩk. Jakamã e kwa tokyx atĩr ri amnhĩ kamã wa inhmã ho axkjê pa inhõ ho amnhĩptar kurê kumrêx na?” Anê. Hãmri nhũm kuma nê wa kãm hikukrêx o axkjê. Kot wa mã hkwy gõ nê kot hapu mã hkwy gõ. ¹³ Hãmri nhũm kot haputa ãm ri hipêêxã hkõt pa hkrãre hãmri nê kot kãm hikukrêx nhõr jamÿnh pa nê ma nhÿhÿm o mõ nê ho wênê hpa. Hãmri nê hpãnhã kãxpore jamÿ nê ma nhÿhÿm mõ. Nhÿhÿm awry hã pika hõ hwÿr ma mõ. Mõõ hãmri nê krĩ hõ kamã htÿx ri tanhmã amnhĩ tomnuj to ho ri pa. Hãmri nê gaa nê ra mẽ hkuprÿjê hã kãxpore ho hapêx pa. Nê kagõxyhti hã ho hapêx pa. Nê gaa hãmri nê hikãxpore hkêt nê ri pa.

¹⁴ —Rôm nhũm pikaja kamã mẽ hã na wrÿk kêt ry rax nê. Nê gaa nhũm mẽ hpur kãm mẽ kêp mẽ apkur xã hã mẽõja hapêx pa. Jakamã nhũm mẽ hkra kot haputa kêp amrakati nê kãm prãm tÿx nê ri pa. Hãmri nê tee ri amnhĩ kukamã hamaxpêr. ¹⁵ Hãmri nê amnhĩ to krĩ nhõ xwÿnhjê mar o ri pa. Kot mẽ kãm tanhmã ãpênh to nê hpãnhã apkur kaxyw. Hãmri nhũm mẽhõ kot kãm hkrit hagrõ jamãr kaxyw hã kumê nhũm ma hwÿr tẽ nê kãm hamãr o

pa. Nom kot kām hamār o pata pānhā ām kām mēmoj nhōr kryre nhūm arī kām prām t̄yx kumrēx.

16 Nē tee ri kot hagrō kutā ōta kur prām nē tee ri omunh o pa. 17 —Nē gaa hāmri nē tanhmā hamaxpēr to. Nē tee ri kot tanhmā amnhī tomnuj toja ā amnhī pumu nē hamaxpēr o: “Hēxta waa nē. Mān mūtar inhō krī kamā inhō papaj mā mē āpēnh xw̄ynhjaja ixrom apkur mex o pa. āpkur mex nē nhūm mēō jakrēx prār rūnh tā pa jar mē hkīnhā prām xaj ra ixtyk o mō. 18 Nā kot paj ma akup̄ym mō. Hāmri nē inhō papaj pumu nē ā kām amnhī jarēnh anē nē kām: ‘Kwa Papaj. Na pa pre ixpē akra hā amnhī tomnuj t̄yx kumrēx nhūm ja apē omnuj nē. Nhūm Tirtūm pē ja omnuj nē. 19 Jakamā na pa ixpē akra hā amā amnhī jarēnh ā ixpijaam nē. Ixte tām kēt kumrēx. Jakamā kwa xā kot pa amā mēmoj tā ixāpēnh o ri ixpa ka hpānhā inhmā inhō pa apku na?’ Anh̄yr o kot pa kām amnhī jarē. Nā kot paj anē.”

20 —Anh̄yr o amnhī kukamā hamaxpēr hāmri nē ma akup̄ym mō. Mōō nē ra hpōx o mō. Nē kormā am̄ym mōr ri nhūm ō papaj hw̄yr rīt nē omu nē amnhī kra hā omunh kurē kumrēx nē hkīnh nē ma kutā hprōt nē tē. Omu nē kām hkaprī nē. Nē hw̄yr hprōt nē hkaxpa nē kahti hkōt kumy. 21 Hāmri nhūm kām amnhī jarē nē kām: “Kwa papaj. Na pa pre amnhī tomnuj nē nhūm ja apē omnuj nē. Nē Tirtūm pē ja omnuj nē. Jakamā ixte ixpē akra hā amā amnhī jarēnh ā ixpijaam. Ixte tām kēt kumrēx.” Anē. 22 Nom kormā kām amnhī jarēnh par kēt ri nhūm hipēēxā kām mē āpēnh xw̄ynhjē mā akir nē mē kām: “E kwa mē atō ma tē nē kām ē mex ō py nē akup̄yn ixkrata w̄yr ho aprōt nē kām haxā. Nē hpar kà nē ĩkra kamā kax nē amnē kām ham̄y nē ho aprōt. 23 Nē akup̄ym aprōt nē mōx kra htw̄ym mexta ō pumu nē unē nē apī. Nē mē ho anē pu mē ixkra hā pahkīnh nē apku. E mē amnhī prēprēk nē tokyx ā amnhī nhīpēx anē. 24 Na pre ma ixpē mōr o te ixpē htyk pyrāk. Tā akup̄ym mō nē ixw̄yr pōj nē te akup̄ym inhmā ht̄ir pyrāk. Jakamā e mē tokyj.” Anh̄yr jakamā nhūm mē hā mōx kra pī nē ho anē nē hkīnh nē hā apkur o hkrī.

25 —Rôm nhūm hkra kot wata kormā pur kām ht̄yx āpēnh o xa. āpēnh o ām tā akup̄yn hpōx o tē. Hāmri nē amnhī kukamā mē kot ri mēmoj tatak nē mē grer ma. 26 Hāmri nē tee ri hamaxpēr o tē nē ōrkw̄y hw̄yr pōj nē kormā kapem xa nē mē hā mē āpēnh xw̄ynhjē hō kukja nē kām: “Kwa mēmoj tā na ka wem ā akīnh rax anē?” 27 Anē nhūm kām: “Nā mēhō hkēt. Atō na akup̄yn pōj nhūm anhīpēēxā omu nē hkīnh t̄yx nē. Nē mē inhmā anē pa mē hā mōx kra htw̄ym mexja pī nē hā ho anē nē hā ixkīnh nē hkur o ixkrī.” Anē. 28 Hāmri nhūm tee ri htō jarēnh ma nē gryk t̄yx nē. Hāmri nē gryk xaj kapem hkuk punuj o mē omunh o xa nē mē hw̄yr ar kēt nē. Hāmri nhūm hipēēxāja tee ri omu nē hw̄yr kato nē tee ri kot mē hw̄yr ho ar kaxyw ho anh̄yr kapr̄y. 29 Hāmri nhūm kām: “Tk. Kwa na pa hte amā ixāpēnh rūnh rāhā ho ri ixpa hā ra ixtā amgrā sohtō nē. Nē aa akapēr nhīrōp tanhmā ixām to hkēt. Tā ka hte ixpumunh nē akīnh nē ixtā mēmoj tōx pīr kēt nē. 30 Tā nhūm akra kot haputa apē akukrēx kw̄y jam̄ynh pa nē ma o mō nē axtem nē mē hkupr̄yjē mā ōr par tā akup̄yn mō nē pōj. Ka omu nē akīnh nē hā mōx kra tw̄ymta pī. Nā kot paj mē aw̄yr ixār kēt nē.” Anē.

—Hāmri nē gryk t̄yx nē xa. 31 Hāmri nhūm ō papaj tee ri kuma nē kām: “Kwa nā ri ā akapēr anh̄yr kēt nē. Inhmā ajapē kēnā. Na ka hte ixkōt apa ho apa rāhā nē. Nē ixkukrēx piitā kēp anhōō. 32 No atōja na pre te ixpē htyk pyrāk tā arī ht̄ir. Nē te pikunor pyrāk tā te ra akup̄ym kator pyrāk jakamā na pa omu nē ixkīnh nē. Nē inhmā hapē ho te māānēn inhmā ajapē pyrāk.” Anē.

—Ă mẽ ujarĕnh kot anhÿr. Ja pyrà nĕ koja mĕhō te kot amnhĭ tomnuj tÿx o ri pa htā amnhĭ kaxyw Tĭrtŭm mā hamaxpĕr nĕ amnhĭ to kuwÿ nĕ hkōt amnhĭ xām. Hāmri nhŭm amnhĭ tā omu nĕ hkĭnh nĕ. Nĕ kām hprām nĕ. No mẽ kajaja. Mĕ apĕ Parijew nhō xwÿnhjĕ mẽ Tĭrtŭm kapĕr tŭm o mẽ ahkre xwÿnhjaja. Na ka htem mẽ kot amnhĭ tomnuj xwÿnhjaja kot Tĭrtŭm kapĕr mar o kuhĕ hā mẽ omu nĕ Tĭrtŭm kĭnhā akĭnh kĕt nĕ. Nĕ te hkra kot wata jamaxpĕr pyrāk o ajamaxpĕr nĕ tee ri ja hā mẽ omu nĕ mẽ kamā agryk nĕ. Nĕ mẽ amā mẽ hprām nōkati. Anĕ.

16

Mĕ panhōxÿ nĕ Jejus kot mẽ pamā karō

¹ Tā nhŭm kĕ Jejus axte hkōt ri mẽ pa ho mẽ pa xwÿnhjĕ jahkre. No ām mẽmoj tā kuxi nĕ mẽ kām tanhmā ujarĕnh to nĕ mẽ kām:

—Nā koja mĕhō hikāxpore rax xwÿnhja kām āpĕnh xwÿnh mā mẽmoj to wĕnĕ ho pa kaxyw ām. No nhŭm kām ho mex kĕt nĕ. Axtem nĕ kĕp amarĭ mẽ kām mẽmoj to fiat par o mō. Hāmri nhŭm ra mĕhō kot ā amnhĭ nhĭpĕx anhÿr ā omu nĕ ma ō patrāw wÿr tĕ nĕ kām harĕ. ² Hāmri nhŭm tee ri harĕnh ma nĕ amnhĭ wÿr hā karō. Hāmri nhŭm hwÿr tĕ nĕ axā nhŭm kām: “Pa. Kwa xā ām hāmri na mẽ inhmā ajarĕ? Kwa nā mon ka ri axtem nĕ ā ixpĕ inhō mẽmoj nhĭpĕx anĕ? E inhmā ate mẽ kām ho fiat par xwÿnhjĕ nhĭxi hā kagā nĕ inhmā agō hāmri nĕ ma tĕ. Kot ka axte inhmā axāpĕnh kĕt nĕ rĭ amnhĭ pumu.” Anĕ.

³ —Hāmri nhŭm kuma nĕ tee ri amnhĭ kukamā hamaxpĕr nĕ hamaxpĕr o: “Hĕxta waa nĕ. Tanhmā kot paj amnhĭ to? Ixihtÿxre hā kot pa mĕhō mā pur ā apĕ. Nom inhmā amarĭ ri ixāhwÿr o ri ixpa hprām kĕt. Ixte amnhĭ kur ā ixpĭjaām.” Anĕ. ⁴ Hāmri nĕ tanhmā amnhĭ kukamā hamaxpĕr to nĕ hamaxpĕr o: “Nā kot paj amnhĭ wÿr ixte mẽ kām ho fiat xwÿnhjĕ hā karō. Nĕ mẽ kām mẽ ō kōōta ahpar mā hkamĕ kĕ mẽ ām inhō patrāw mā hkwy pix gō. Kĕr kĕ mẽ amnhĭ tā ixpumu nĕ kām ixkĭnh nĕ. Hāmri nĕ inhō patrāw kot ixkaga hā ixtā harĕnh ma nĕ ixkamā ukapĭrĭ japĕr. Hāmri nĕ amnhĭ wÿr ixwÿ pa ahpÿnhā mẽ kutā ixāpkur o ri ixpa nhŭm prām ixpĭr kĕt nĕ. Nā kot paj anĕ.” Anĕ.

⁵ Hāmri nĕ amnhĭ wÿr mẽ hā karō nhŭm mẽ hwÿr mra. Nhŭm mẽ omu nĕ ja mā kām: “E tanhmā na ka pre inhō patrāw pĕ mẽmoj to fiat to? E inhmā harĕ.” Anĕ. ⁶ Hāmri nhŭm kām: “Na pa pre kĕp orti hā ā ho 100 nĕ ho fiat. Ota hā kagāta. Tā pa kormā kām amnhĭrer kĕt nĕ.” Anĕ nhŭm kuma nĕ kām: “Tōe ka inhma. Kot paj amā anhō kōt o gri ka ām kām ho 50 pix nĕ agō pa ixte anhō kōt ho ijapĕx par pyrāk o anhĭpĕx.” Anĕ. ⁷ Hāmri nĕ hpānhā nhām ja mā kām: “No ka. Tanhmā na ka pre kĕp mẽmoj to fiat to?” Anĕ nhŭm kām: “Na pa pre kĕp pāy hā xak o 1.000 nĕ ho fiat. Tā pa kormā hpānhā kām amnhĭrer kĕt nĕ.” Anĕ nhŭm kām: “Tōe. Kot paj hāmri amā anhō kōt o gri ka ām kām ho 800 pix nĕ agō pa ixte anhō kōt ho ijapĕx par pyrāk o anhĭpĕx.” Anĕ. Nhŭm ā mẽ hipĕx anĕ. Hāmri nĕ hamaxpĕr o: “E. Na pa mẽ kām mẽ ō kōt o hkry pa. Kojā mẽ amnhĭ tā kām ixkĭnh japĕr.” Anĕ.

⁸ —Hāmri nhŭm ō patrāwja ā kot mẽ hipĕx anhÿr ā harĕnh ma nĕ kām: “Tk. Kwa ate pa ixkukamā ajamaxpĕr nĕ inhmā mẽmoj to anhÿr mex kĕt tā ka amnhĭ kukamā ajamaxpĕr mex pĕ ā mẽ hipĕx mex anĕ.” Anĕ. Ă mẽ ujarĕnh kot anhÿr. Anĕ.

Nhŭm pre ā Jejus mẽ kām ujarĕnh anĕ. Hāmri nĕ mẽ kām:

—Tã ja pyrã nê na hte mê kot Tirtûm kôt amnhî xunhwÿr kêt xwÿnhjaja ãm amnhî pix kukamã hamaxpêr mex o pa. Jao amnhî kaxyw pix mã mê piitã tanhmã mê ho mex to ho pa. Mê kot amnhî tã mê omunh nê mê kãm mê hkĩnh nê amnhî xwar tanhmã mê ho mex to kaxyw nhũm htem ã amnhî nhĩpêx anhÿr o pa. Tã mê ate ixkôt amnhî xunhwÿr xwÿnhjaja. Tirtûm kot tanhmã mê ate amnhî kwÿjê ho mex to hã amnhũm mê ajarênh kaxyw kër ka mê amnhî mê mê piitã mê hkukamã ajamaxpêr mex nê. Pê tanhmã mê ho mex to ho ri apa. Æ mê ate amnhî nhĩpêx anhÿrja na mex. Nom kormã mê ate ã amnhî nhĩpêx anhÿr kêt.

⁹—Hêxta waa nê. Mon ka htem mê urak nê ã xpên to mex anhÿr kêt nê? Kwa mê ãpênh xwÿnhhta kot amnhî nhĩpêx pyrã nê tanhmã axpên to mex to o ri apa hkêt wehe. Jao akukrêx nê akãxpore ho anhõxÿ hkêt nê. Kër ka nhÿrmã ty nê Tirtûm wÿr api nhũm ja hã mê ato mex rax nê. Te ho kot ô patrãw mã ãpênh xwÿnhhta kot tanhmã mê ho mex to xwÿnhjê hwÿr mrrar nhũm mê kot amnhî xwar tanhmã ho mex tota pyrãk.

¹⁰⁻¹¹—Na hte Tirtûm tanhmã mê pakute hã mê pahpumunh mex nê. Koja mê amã mêmjoj gõ ka mê kãm hprãm xã hkôt ho anhõxÿ hkêt nhũm ja hã mê apumu nê axte mê amã mêmjoj gõ. Nom hpãnhã mê amã ôr rax o wanta jakre nê kugõ. Nom kot ka mê ri mêmjoita o anhõxÿ ho ri apa nhũm tee ri ja hã mê apumu nê axte mê amã mêmjoj nhõr kêt nê. Koja mê amã mêmjoj gõ ka mê ho anhõxÿ ho ri apa nhũm ja kêp homnuj nê.

¹²—Nê kot kaj mê jar Tirtûm kot mê amã mêmjoj nhõr xwÿnhja ho anhõxÿ ho ri apa. Hã koja nhÿrmã kaxkwa kamã mê amã mêmjoj mex nhõr kêt nê.

¹³—Nê kot kaj apyxi nê anhõ patrãw hamêxkrut nê arĩgro pyxi hã hamê wa kãm axãpênh o amÿkry hkêt nê. Kot kaj anê nê hõ gryk ã hõ kaga. Ja pyrã nê kot kaj mê jar pika ja kamã akãxpore nê akukrêx pix kukamã ajamaxpêr o ri apa hã kot kaj mê amã hapê htÿx nê mê kêp ho anhõxÿ ho ri apa. Nê akukrêx rax gryk ã Tirtûm kãm hprãm xã hkôt akukrêx o tanhmã axpên to ajuta hto ho ri apa hkêt nê. Ja pymaj kwa kër ka mê ãm Tirtûm pix mã mãn ajamaxpêr rãhã ho ri apa. Jao te akukrêx nê akãxpore mã axãmnhĩx ri anhĩhkra karo ho ri apa pyrãk. Anê.

Nhũm pre ã Jejus mê ahkre anê. ¹⁴Hãmri nhũm Parijew nhõ xwÿnhjaja mar o kuhê. Na prem ra mê hikãxpore rax gryk ã Jejus kaga. Jakamã ã kot mê kãm kãxpore jarênh anhÿrja ma nhũm ja mê kêp omnuj nê nhũm mê hã hpêr o pikênh o kuhê. ¹⁵Hãmri nhũm amnhî tã mê kuma nê mê kãm:

—Nã na ka htem te mê ate tãm mê kot amnhî nhĩpêx xwÿnh pyrãk o amnhî nhĩpêx nom ri mê kãm amnhî to axêx o ri apa. No nhũm Tirtûmja kot tanhmã mê ate amnhî nhĩpêx to nê tanhmã mê ajamaxpêr to hkôt mê apumunh par. Nê hprĩ hã mê anhõxÿ hã mê apumu. Te mê ate tãm amnhî nhĩpêx pyrãk nom mê anhõxÿ kamã na ka htem apa. Mêmjoj te mex pyrãk nhũm htem omu nê mex ã hkamnhĩx. No nhũm Tirtûm ãhpumunh tÿx xã hkôt hprĩ hã mêmjoita pumu nhũm kêp omnuj nê. Mê akurom omnuj ã omunh kurê kumrêx. Na hte hprĩ hã mê ate amnhî nhĩpêx ã mê apumu. Anê.

Tirtûm kapêr aa hapêx kêt ã harênh

Matêwre 5.17-18

¹⁶Nhũm Jejus arĩ mê ahkre nê mê kãm:

—Nê na pre finat Mojesja kumrêx mê kãm Tirtûm kapêr kwÿ hã kagã. Tã nhũm hpãnhã Tirtûm nhÿ hã kapêr jarênh xwÿnh kwÿjaja mããnên mê kãm hkwy hã kagã. Nhũm prem kuma nê mê hkôt amnhî nhĩpêx o ri pa. Tã nhũm

finat Juãw Paxisja mẽ hpãnhã kato nẽ Tirtũm kapẽr o mẽ ahkre ho ri pa. Tã pa hpãnhã ho mẽ ajahkre ho ri ixpa nhũm mẽ ohtõ nẽ ixkõt amnhĩ xunhwý nẽ kãm ixkapẽr kõt pix mã amnhĩ nhĩpêx o ri pa hprãm nẽ.

¹⁷ —Tirtũm kapẽr tũmja mex o mex. Kojã aa hapêx kêt nẽ. Kojã nhỹrmã kaxkwa nẽ pika wa hapêx pa no nhũm Tirtũm kapẽr tũmja aa hapêx kêt nẽ. Kojã rãhã ho rãhã nẽ aa ihkjê ho mẽnh kêt nẽ. Anẽ.

Mẽ pahte axpẽn kaga hkêt ã mẽ pamã karõ

Matêwre 5.31-32, 19.9-12; Makre 10.2-12

¹⁸ Nhũm Jejus arĩ mẽ ahkre nẽ mẽ kãm:

—Nẽ kër ka mẽ aprõ kaga hkêt nẽ apa. Kot kaj mẽ hkaga nẽ hpãnhã nhãm hõ ho aprõ nhũm Tirtũm noo mã te ate wam aprõ kamã nhãm ho amnhĩkati pyrãk. Nhũm ja kęp omnuj nẽ. Rý ka ra mẽhõ kot hprõ kaga xwýnhã ka hpãnhã ho aprõ. Nhũm Tirtũm noo mã te ate wam mjên pẽ ho amnhĩkati pyrãk. Nhũm Tirtũm pẽ ja omnuj nẽ. Anẽ.

Hikãxpore rax xwýnh mẽ kęp amrakati xwýnh wa harẽn

Rukre 6.20-26

¹⁹ Nhũm Jejus arĩ mẽ ahkre kamã mẽ kãm awjarẽ nẽ mẽ kãm:

—Kojã mẽhõ kãxpore rax xwýnh ẽ mex pix kãm ri pa. Nẽ apkati mẽ apkur mex o pa. ²⁰ Nhũm amrakati xwýnh pẽ Rajareja hkã nhyre nẽ arĩ pry kamã àhwýr o hkrĩ. Nhũm htem hamý nẽ ma o pa nẽ hikãxpore rax xwýnh nhõrkwý jakwakrem haxwý. ²¹ Nhũm õ jakrêx kwý hkrêr prãm xaj hakwa krem àhwýr o hkrĩ. Nhũm rop hwýr mra nẽ hkã nhy kunhnwýnh o kuhẽ.

²² —Tã nhũm Rajare ty nhũm Tirtũm kapẽr o mẽ wrýk xwýnhjaja hwýr wrý nẽ ma akupým kaxkwa hwýr hkarõ ho mõ nẽ ho api. Hãmri nhũm kaxkwa kamã mẽ pahpãm Apraãw nhĩhkõ hã hkĩnh nẽ apkur mex o hkrĩ.

—Tã nhũm hikãxpore rax xwýnhã mããnen hkõt ty. Nhũm hkwyjaja hã akuprõ nẽ hã mur nẽ ma o tẽ nẽ haxã. ²³ Hãmri nhũm hkarõ ma mẽ kot amnhĩ xã htýx kamã hamak tũm xã pẽ kuwy maatita wýr ma mõ. Nẽ kamã amnhĩ xã htýx kãm hamak rãhã ho pa. Hãmri nẽ amnhĩ xã hã maj kãnhmã rít nẽ kaxkwa kamã Apraãw pumu. Nhũm Rajare ra kuri mex nẽ nhỹ. ²⁴ Hãmri nhũm tee ri wa omu nẽ Apraãw mã akapẽr nẽ kãm: “Kwa Apraãw. Kwa we ixkamã axukapri nẽ ixwýr Rajare mẽ kẽ ixwýr tẽ nẽ ìhkrakrã ho gõ htok nẽ ho inhõhto jakry. Na pa kuwy kamã amnhĩ xã htýx kãm ijamak týx kumrêx.” Anẽ. ²⁵ Hãmri nhũm kuma nẽ kãm: “Tk. Nã kot pa awýr mẽnh kêt nẽ. Na ka pre atĩr ri amex nẽ akĩnh nẽ ri apa. No nhũm Rajare akĩnhã hkã nhy rax nẽ amnhĩ xã htýx kãm hamak rãhã ho ri pa. Tã ra jar inhĩhkõ hã hkĩnh nẽ pa. Ka pre kurom amex nẽ apa htã kot kaj hpãnhã amnhĩ xã htýx kãm ajamak rãhã ho ri apa. ²⁶ Nẽ pahkaêx kãm ahkaprý griã. Jakamã nhỹhýnh kot kêt awýr rẽ? Ka ajaxwýja nhỹhýnh kot ka kêt mẽ ixwýr rẽ?” Anẽ.

²⁷ —Nhũm ã kãm kapẽr anẽ nhũm tee ri kuma nẽ kãm: “Kwa tõ ma inhõ krĩ hwýr mãn amẽ kẽ ma ixkwýjê hwýr wrý. ²⁸ O mũj arĩ inhõ krĩ kamã ixtõ kęp 5 nẽ arĩ htĩr nẽ pa. Kẽ wa mẽ kãm awjarẽ kẽ mẽ amnẽ kuwy hwýr pa pymaj tokyx amnhĩ tomnuj kaga nẽ Tirtũm kõt mãn amnhĩ xunhwý nẽ hkõt ri amnhĩ nhĩpêx o pa.” Anẽ.

²⁹ —Hãmri nhũm Apraãw kãm: “Nã pa mẽ hwýr mẽnh kêt nẽ. Ra mẽ kuri Tirtũm kapẽr jarẽnã xwýnhjê mẽ Mojes kot Tirtũm kapẽr ã kagã kẽnã. Kẽ mẽ kamã harẽ nẽ ja ma nẽ rĩ tãm tanhmã amnhĩ nhĩpêx to.” Anẽ. ³⁰ Hãmri nhũm tee ri kuma nẽ kãm: “Kwa nã. Kojã mẽ kagãja mar kêt nẽ. No kêt Rajare na pre

ra htyk tã akupÿm htÿr jakamã koja mẽ hwÿr wrÿn mẽ mẽ kãm awjarẽ nhÿm mẽ akupÿm htÿr ã omu mẽ kapër ma hãmri mẽ amnhÿ tomnuj kaga kurẽ kumrẽx. Kwa nã ã ri anhÿr kêt mẽ mẽ hwÿr amẽ hẽxta waa mẽ.” Anẽ.

³¹—No nhÿm kãm: “Nã koja mẽ Tÿrtÿm kapër ã kagã mar kêt ã koja mẽ mããnẽn Rajare tyk mẽ akupÿm htÿr mẽ mẽ hwÿr wrÿk mẽ kot mẽ mẽ kãm tanhmã ujarẽnh to hã mar kêt mẽ. Jakamã kwarÿ pa mẽ hwÿr mẽnh kêt mẽ. Kot paj ho anẽ mẽ ãm ixte mẽ hwÿr mẽnh kaprÿ pyrãk o amnhÿ nhÿpẽx.” Anẽ. ã mẽ ujarẽnh kot anhÿr. Anẽ.

17

Mẽ kot Jejus nẽ mẽ no kupyř ã mẽ harẽnh

Matẽwre 18.6; Makre 9.42; mããnẽn Rõmãn 1.32; Sikÿn Pẽtre 2.1, 2.18

¹⁻² Tã nhÿm Jejus hkõt mẽ pa ho mẽ pa xwÿnhjẽ jahkre ho nhÿ mẽ mẽ kãm:

—E kot paj mẽ kot ixkõt amnhÿ xunhwÿr tohtuj anhÿr xwÿnhjẽ jarẽ ka mẽ inhma. Nã koja mẽhõ mẽ hwÿr tẽ mẽ inhnẽ mẽ mẽ kãm kapër. Mẽ kot mẽ mar mẽ amnhÿ tomnuj prãm xaj tanhmã mẽ mẽ kãm kapër to. Hãmri nhÿm mẽ mar xã hkõt tanhmã amnhÿ tomnuj to. Hã koja Tÿrtÿm ja hã omu mẽ kot inhnẽ tanhmã kãm mẽ xwÿnhnta pumu mẽ ja hã homnuj tÿx mẽ. Te mẽ kot mẽhõ pynẽnh mẽ mut ã kẽn pytÿ hõ nhõr mẽ ma o htẽm mẽ gõ rax kãm mẽnh pyrãk o koja hipẽx. Te ho ja pyrãk no ãm homnuj tÿx o ja jakre. Jakamã kwa mẽ ixkapër ma mẽ mẽ kãm ajamaxpër tÿx rãhã ho ri apa. Anẽ.

Mẽ pahte amnhÿ tã tanhmã mẽhõ hto hkêt ã mẽ pamã karõ

Matẽwre 18.21; Makre 11.25-26; mããnẽn Epes 4.32; Korosẽ 3.13

³ Nhÿm Jejus arÿ mẽ ahkre mẽ mẽ kãm:

—Nẽ koja ixkõt atõjẽ hõ tanhmã atomnuj to. Ka amnhÿ tã omu hãmri mẽ ma hwÿr tẽ mẽ ja hã kãm akapër mẽ mẽ kãm: “Kwa mon ka axtem mẽ ri ã inhÿpẽx anẽ ixtõ? Kwa nã ri ã inhÿpẽx anhÿr kêt mẽ.” Anẽ hãmri nhÿm amnhÿ tã ama mẽ amã: “Nã na pa tee ri ixte tanhmã atota ã amnhÿ pumu mẽ ixkaprÿ mẽ. Nã kot paj axte ã ri anhÿpẽx anhÿr kêt mẽ. Kwa kër ka axte tanhmã ja mã ajamaxpër to hkêt mẽ. Te ate amnhÿ katut kõt mẽnh pyrãk o hipẽx pu akupÿm tãm axpẽn nhÿpẽx o papa.” Anẽ. Kwa ã amã kapër anẽ ka amnhÿ tã ama hãmri mẽ axte tanhmã kot atoja mã ajamaxpër kêt mẽ.

⁴—Kwa arÿgro pyxi hã xatã tanhmã atomnuj to japêr. Hãmri mẽ xatã tee ri ja hã amnhÿ pumu mẽ awÿr mra mẽ xatã amnhÿ tã amã kapër mẽ amã: “Pa ot pa awÿr tẽ. Na pa ra ixkaprÿ mẽ. Kwa ixte ã anhÿpẽx anhÿrja pumu mẽ ãm omu. Kot paj axte hkêt mẽ.” Anhÿr o xatã amã kapër. Nẽ ra axte tanhmã atomnuj to mẽ mẽ kãm axte awÿr tẽ mẽ ã amnhÿ tã amã kapër anẽ. Nom kër ka ama mẽ kamã agryk kêt mẽ. ãm xatã kãm: “Nã kot puj anẽ mẽ akupÿm tãm axpẽn nhÿpẽx. Kot paj axte tanhmã ate ixtota mã ijamaxpër kêt mẽ. Kot puj ja ho pajapẽx mẽ tãm axpẽn nhÿpẽx o akupÿm papa.” Anhÿr o kër ka mẽ xatã axpẽn nhÿpẽx anhÿr rãhã ho ri apa mẽ ãa jam anhÿrer kêt mẽ. Anẽ.

Mẽ pahte mẽmoj tã Tÿrtÿm wÿr hã mẽ pajarẽnh

Matẽwre 17.20-21, 21.21-22; Makre 11.23

⁵ Tã nhÿm Jejus nhÿ hã mẽ ahkre ho mẽ pa xwÿnhjaja hãmri kãm:

—Kwa Pahihti. Tanhmã mẽ ixtõ pa mẽ amnhÿ kaxyw Tÿrtÿm kõt ijamaxpër tÿx rãhã ho ri ixtõ. Anẽ.

⁶ Hãmri nhÿm mẽ mẽ kãm:

—Nà ra mẽ ate amnhĩ kaxyw hkôt ajamaxpēr jakamã na ra amnhĩ tã mẽ apumu. Jakamã mẽ ate hkôt amnhĩ nhĩpêx kukwak ri na ka htem mẽmoj tã awy nhũm mẽ ate mẽmoj tã hwỳr xà hkôt mẽ amã tanhmã mẽmoj nhĩpêx to. Te mẽ ate pĩ hpàr mũj mã akapēr nē kãm: “E amnhĩ jarê nē ma tē nē gô xujanār kãm mãn mrõ.” Anē nhũm kot amar nē amar xà hkôt ã kot amnhĩ nhĩpêx anhỳrta pyræk. Ja pyrã nē kot kaj mẽ ate Tirtũm kôt amnhĩ nhĩpêx o apa kukwak ri mẽmoj tã awy nhũm mẽ ama nē mẽ amã mẽmoj tanhmã ho. Rỳ mẽ amã mẽmoj gõ. Anē.

Te mẽ pahpê Tirtũm mã paxàpênh xwỳnh pyræk

⁷ Nhũm Jejus arĩ mẽ ahkre nē mẽ kãm:

—Nē ja. Kot kaj mẽ amã mẽ àpênh xwỳnh kwỳjaja nhũm hõ amã mẽmoj tã àpênh o pa ě ho anhỳr pa. Hãmri tanhmã kot kaj kãm akapēr to wehe? Xà kot kaj kãm: “E hãmri axàpênhhta kaga nē tē nē nhỹ nē apku.” Anhỳr o kãm akapēr? ⁸ Nà kot kaj kãm anhỳr kêt nē. Kot kaj kãm: “E kwa tokyx tē nē hpãnhã inhmã inhõ hã apê. Kot pa ixàpkur pa ka ixpãnhã nhỹ nē apku.” Anhỳr kãm akapēr. Kêp amã àpênh xwỳnh jakamã ka ã kãm akapēr anē. ⁹ Ja pyrã nē kot puj mẽ Tirtũm kot mẽ pamã mẽmoj tã karõ xà hkôt tanhmã kãm amnhĩ nhĩpêx to ho ri papa. Mẽ õ patrãwta pyrã nē kot tanhmã mẽ pamã karõ hto xà hkôt pu mẽ amnhĩ nhĩpêx.

—Xà na htem mẽ õ patrãw mã mẽmoj tã àpênh pa hãmri nē hkwyjê mã amnhĩ to jarkrar o ri pa nē mẽ kãm: “E ka mẽ ixpumu. Na pa hte inhõ patrãw mã ixàpênh mex o mẽ hakre ka mẽ ja hã ixpumu. Hêxta waa nē. Mon pa hte ri axtem ã amnhĩ nhĩpêx anē?” Anhỳr o xà kot kaj mẽ kãm amnhĩ to jarkrar o ri apa? Nà na ka htem ã amnhĩ nhĩpêx anhỳr kêt nē.

¹⁰ —Tã pa hte mẽ õ patrãwta pyrã nē tanhmã mẽ amã mẽmoj tã karõ hto ho ixpa. Jakamã kêt ka mẽ inhma nē ixte mẽ amã mẽmoj tã karõ xà hkôt tanhmã inhmã amnhĩ nhĩpêx to ho ri apa. Hãmri nē hã amnhĩ to jarkrar pẽ amnhĩ jarênh o: “Ãm hãmri na pa ã Jejus mã amnhĩ nhĩpêx anē. Hêxta waa nē. Ixpê Jejus mã tanhmã ixte amnhĩ nhĩpêx to mex xwỳnh na pa.” Anhỳr o amnhĩ to jarkrar kêt nē. Kêt ãm amnhĩ jarênh o: “Nà ixte kãm tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho ixpa xwỳnh pix na pa. Na hte mẽmoj tã inhmã karõ pa kuma nē ý hã tanhmã kãm amnhĩ nhĩpêx to.” Anhỳr o amnhĩ jarênh o ri apa. No ri amnhĩ krã hkôt atỳx tanhmã amnhĩ to jarkrar to ho ri apa hkêt nē. Anē.

Jejus kot mẽ ho 10 nē akupỳm mẽ ho mex ã harênh

Matêwre 8.1-4

¹¹ Tã nhũm Jejus arĩ Garirej rũm pika pẽ Samar hkàx ã Jerujarê hwỳr kormã mõ. ¹² Nē nhỹri krĩ hõ htêp o mõr mẽ nhũm krĩ pu hã ri mẽ pa xwỳnhjaja kêp 10 nē kutã mra. Mẽ hkànhy hkro htỳx xwỳnhjaja kutã mra nē hkaxpa nē amỳm kuhê nē omu. ¹³ Hãmri nē kãm:

—Pa Pahihti. Kwa mẽ ixpumu nē mẽ ixkamã axukapri nē tanhmã mẽ ixto mex to. Anē.

¹⁴ Hãmri nhũm mẽ kãm:

—Tõe. Nà kot paj mẽ ato mex. E mẽ mãmri awjanã nē ma akupỳm mẽ anhõ patrejê hwỳr mra kê mẽ akupỳm mẽ akã mex ã mẽ apumu. Anē.

Hãmri nhũm mẽ kuma nē kapêr mar xà hkôt awjanã. Kã nhy rãhã awjanã nē ma akupỳm patre hwỳr mra. Nē kormã akupỳm hwỳr pry hã mrar rãhã piitã hkã mex pa. ¹⁵ Hãmri nhũm ãm pyxi nē hkwyjê rom awjanã nē akupỳm Jejus wỳr Tirtũm mã mex o mex ã harênh o hwỳr tẽ. ¹⁶ Hãmri nē Jejus kaxpa

nē kutā hkōnkrā ho tēm nē nh̄y nē amnhī tā kām kot ho mex ā kām amnhī jarē. Kw̄ȳjē hkīnhā kēp Ijaew kēt axtem kēp Samar nhō xw̄ȳnh tā mē kurom akup̄ȳn hw̄ȳr tē nē kām mex o mex ā harē. ¹⁷⁻¹⁹ Hāmri nhūm amnhī tā kuma nē kām:

—No mē akw̄ȳjaja? Ixte mē ato 10 nē mē ato mex tā ka ām kapxipix awjanā nē akup̄ȳn ixw̄ȳr tē. Akw̄ȳjē hkīnhā apē Ijaew kēt tā akup̄ȳm amnhī mex ā amnhī pumu hāmri nē mē kurom awjanā nē Tirtūm mā mex o mex ā harēnh o ixw̄ȳr tē. Hēxta waa nē. Mo na hte ixkw̄ȳjaja apyrā nē amnhī kaxyw ixkōt hamaxpēr kēt nē? E kānhmā xa nē māmri ma ajamakēt kati nē akīnh nē ma akup̄ȳm tē. Anē.

Jeus akup̄ȳn wr̄ȳk xā hā ar̄igro jarēnh

Matêwre 24.23-24, 24.37-44; Makre 13.32-37; mǎānēn Wam Tesarōn 5.2-8;

Sikūn Pētre 3.3-10

²⁰⁻²¹ Tā nhūm Parijew nhō xw̄ȳnh kw̄ȳjaja Jeus w̄ȳr mra nē omu nē kām:

—Kwa mē inhmā mēmoj jarē. Xā koja apu Tirtūm tokyx kot mē pahw̄ȳr mēnh mā xw̄ȳnh ta mē nhūm mē pahw̄ȳr wr̄ȳ nē mē pahto amnhīptār kurē kumrēx nā kormā? Anē.

Hāmri nhūm mē kuma nē mē kām amnhī jarē. Te ho nhām mēhō jarēnh pyrā nē mē kām:

—Nā ra kot mē ho amnhīptār o pa kēnā. Nom nh̄yri hkrī xā kamā mē ho amnhīptār o hkrī hkēt nē. Na htem amnhī kaxyw hkōt hamaxpēr nē hkōt amnhī xunhw̄ȳ hāmri nhūm kēp mē ō pahihtī hā mē ho amnhīptār o pa. Nē mē kām mē hamaxpēr mex gō nhūm htem hkōt ri hamaxpēr mex o pa. Anē.

²² Hāmri nē hpānhā hkōt mē pa ho mē pa xw̄ȳnhjē mā kapēr. Mē kot nh̄yrmā tee ri kamā hamak o pa hā mē kām kapēr nē mē kām:

—Kot kaj mē nh̄yrmā tee ri amā tokyx akup̄ȳn ixw̄ȳr nē ixte mē ato amnhīptār prām xāj tee ri inhmā anojarēt kapry ho ri apa. Nē axpēn mā ri ijarēnh o: “Hēxta waa nē. Mo na we Pahihti tokyx akup̄ȳn mē pahw̄ȳr wr̄ȳk kēt nē?” Anh̄ȳr o inhmā anojarēt o ri apa pē ixkamā ajamak rāhā ho apa.

²³ —Nē koja mē ra akup̄ȳn ixw̄ȳr ā tanhmā mē amā ixto hēx to ho pa. Nh̄yri ixkuhē nhūm mē kot ixpumunh ā mē amā ixto hēx o pa. Nom kēr ka mē ama nē ām mē ama. ²⁴ Kot paj nh̄yrmā akup̄ȳn mē aw̄ȳr ixw̄ȳr kaxyw nhūm mē pika piitā hkōt akup̄ȳn ixw̄ȳr kām anhīpē ixpumu. Te mē piitā mē kot anhīpē na jaxēnh pumunh pyrāk o kot kaj mē apiitā ixpumu. ²⁵ Nom kormā jar pika ja kamā ixpa ri koja mē ohtō nē ixkaga pa amnhī xā ht̄yx kamā ijamak kām ty. Hāmri nē mēmo ar̄igro hā ma akup̄ȳm kaxkwa hw̄ȳr api. Hāmri nē nh̄yrmā akup̄ȳn mē aw̄ȳr wr̄ȳ.

²⁶ —Nā kot paj nh̄yrmā man akup̄ȳn mē aw̄ȳr wr̄ȳ. Akup̄ȳn ixw̄ȳr xā hā ar̄igrota ā koja jar pika ja kamā mē pa xw̄ȳnhjaja ht̄yx ri tanhmā amnhī tomnuj to ho pa. Te anpēm finat Noeh̄ti h̄ur ri mē kot ht̄yx ri tanhmā amnhī tomnuj to ho pa pyrāk o koja mē amnhī nhīpēx o pa. ²⁷ Na prem amnhī kaxyw Tirtūm mā hamaxpēr o pa hkēt nē. Nē ām jar pika ja kamā mē kot amnhī nhīpēx pix kukamā hamaxpēr o ri paja o ām kōt pix mā tanhmā ri amnhī nhīpēx to ho pa. Rōm nhūm Noeh̄ti gō htām pymaj p̄ar raxja nhīpēx nē kām axā. Nhūm prem hā omu nē ām omunh o pa nē tanhmā ri amnhī kukamā hamaxpēr to hkēt nē. Tā nhūm nata mē haēr pē wr̄ȳ. Hāmri nē wr̄ȳk rax o ra pika piitā hanhi nhūm mē piitā pikaprār pa.

²⁸ —Akup̄ȳn ixw̄ȳr xā hā ar̄igrota ā koja mē mǎānēn te anpēm Sotō nhō xw̄ȳnhjaja kot ht̄yx ri tanhmā amnhī tomnuj to pyrāk o amnhī nhīpēx. Finat

Rohti kormã htîr ri mẽ kot htÿx ri tanhmã amnhî tomnuj to ho pata pyrãk o koja mẽ amnhî nhîpêx. Na pre hte Sotô nhô xwÿnhjaja ãm pika ja kamã mẽ kot amnhî nhîpêx pix kukamã hamaxpêr o ri pa. Nê ãm kôt pix mã ri amnhî nhîpêx o pa. Nê htÿx ri amnhî xâpkur xâ pix kukamã hamaxpêr. Nê mẽ hpur kãm ri âpênh pix kukamã hamaxpêr. Nê ri amnhî xujaprôr pix kukamã hamaxpêr nê axpênh mã mẽmoj to wênê pix kukamã hamaxpêr. Nê amnhîm ôrkwÿ nhîpêx pix kukamã hamaxpêr. ã na prem pika ja kamã mẽ kot amnhî nhîpêx pix kukamã hamaxpêr o ri pa anhyrja o amnhî kaxyw Tirtûm mã hamaxpêr o pa hkêt nê.

29 —Tã nhûm Rohti mẽ ô krî rûm kator mẽ nhûm Tirtûm krî nhô xwÿnhjaja kot amnhî tomnuj tÿx o paja mÿrapê mẽ himex pa. Jao kaxkwa rûm mẽ hipy mẽmo hpôk kwÿ rê nhûm mẽ hkaxâr pa. 30 Tã akupÿn mẽ awÿr ixwrykja mẽ koja mẽ te Rohti nhô krî kamã mẽ kot amnhî nhîpêx pyrã nê htÿx ri amnhî tomnuj pix o pa.

31 —Nê akupÿn ixwryÿta ã ka mẽ anhôrkwÿ nhîmôk ã hkrãmnênh o akrî japêr nê akupÿn ixwryk kãm ixpumu. Hãmri nê akukrêx wÿr axâr nê hõ hpyr mã ajamaxpêr kêt nê. Rÿ ka mẽ apur kãm axâpênh o akuhê japêr nê akupÿn ixwryk kãm ixpumu. Hãmri nê akupÿm anhôrkwÿ hwÿr atêm mã ajamaxpêr kêt nê. Mo kaxyw kot ka kêt hwÿr tê? Kêt ãm inhmã mẽ ajapê hã akupÿn mẽ awÿr ixwryk mã ajamaxpêr o akînh nê ixpumunh o akuhê.

32 —Nê kêr ka mẽ Rohti prô kot tanhmã amnhî nhîpêx toja mã ajamaxpêr rãhã ho ri apa. Na pre Tirtûm kapêr nhîrôp xa nê amnhî katut kôt Sotôta wÿr rît hãmri nê ã amnhî nhîpêx anhyrja mÿrapê htyk kurê kumrêx. Tã kêr ka mẽ ho urãk nê amã akukrêx rax japê xâj ixkôt amôr kaxyw anhîôt kêt nê.

33 —Nê kwa kêr ka mẽ jar pika ja kamã tanhmã mẽ ate amnhî nhîpêx to pix kukamã ajamaxpêr o ri apa hkêt nê. Nê mẽ akukrêx rax pix kukamã ajamaxpêr kêt nê. Kojã nhÿrmã ja piitã mẽ apê hapêx pa. Mẽ ate kãm anhîhkra karo hpar pyrãk o piitã hipêx hãmri nhûm Tirtûm ja hã mẽ apumu nê hpãnhã nhÿrmã mẽ amã mẽmoj mex nhôr rax nê.

34 —Nê kot paj kamãt kãm akupÿn ixwryk japêr nhûm nhÿri mẽhõ ra ixkôt amnhî xãm xwÿnh mẽ mẽhõ kot ixkôt amnhî xãm kêt xwÿnh wa par kãm nôr japêr. Hãmri pa amnhî wÿr ra ixkôt kot amnhî xãm xwÿnhnta o api nhûm kot ixkôt amnhî xãm kêt xwÿnhnta arî gôr nê nô. 35 Rÿ pa arîgro hã akupÿn ixwryk japêr nhûm mênijê hõ wa hamêxkrut nê harôj kahuk o ãm japêr. Hãmri pa ra kot ixkôt amnhî xãm xwÿnhja ho api nhûm kot ixkôt amnhî xãm kêt xwÿnhja ahte arî harôj kahuk o xa. Hãmri nê hamaxpêr mex kêt kumrêx o xa. 36 Rÿ koja mẽmyjê hõ wa axkrut nê hpur kãm âpênh o ãm japêr. Pu pa amnhî wÿr kot ixkôt amnhî xãm xwÿnhnta o api nhûm kot ixkôt amnhî xãm kêt xwÿnhnta pur kãm ahte arî apênh o xa. Hãmri nê tee ri hkrãmnhwÿ hkukamã hamaxpêr o xa. Anê.

Nhûm pre ã Jejus hkôt mẽ pa ho mẽ pa xwÿnhjê mã amnhî jarênh anê.
37 Hãmri nhûm mẽ kuma nê kãm:

—Kwa nhÿri koja mẽmoj ã amnhî nhîpêx anê? Anê.

Hãmri nhûm mẽ kãm:

—Nã koja nhÿri mẽmojja ã amnhî nhîpêx anê ka mẽ omunh kurê kumrêx. Te nhÿri mẽmoj kro nê nôr nhûm nhônhti kot omunh nê hã htor nê hpinhîpanh nhûm mẽ kot hã omunh kurê kumrêxta pyrãk. Anê.

18

Mē pahte Tirtūm mā amnhī jarēnh rāhā ho papa hā mē pamā karō
Rukre 11.5-8; määnēn Wam Tesarōn 5.17

¹ Tā nhūm Jejus hkôt mē pa ho mē pa xwýnhjē mā mēmoj tā karō. Mē kot tanhmā Tirtūm mā amnhī jarēnh to hā mē kām karō. Mē kot xatā kām amnhī jarēnh o pa nē amnhī kaxyw kām hamaxpēr rāhā ho pa kaxyw. No ām hā kuxi nē tanhmā mē kām hā ujarēnh to nē mē kām:

² —Koja nhýri krī hō kamā juistija kām Tirtūm prām nōkati. Nē määnēn kām amnhī kwýjē hprām nōkati htā kēp juisti nē tanhmā mē kām kapēr to ho hkrī.

³ Jakamā nhūm mēhō ni pē mjēn htyk xwýnh. Nhūm hte mēhō xatā tanhmā kēp ō mēmoj to ho pa. Hāmri nhūm tee ri amnhī tā omu nē xatā juistita wýr mra nē kām harē nē kām: “Xē gāa nē. Na hte pahkwýjē hōja ixtomnuj rāhā ho pa. Xē ixtā tanhmā kām akapēr to kē tām inhīpēx.” Anē. Nē xatā hwýr mra nē amnhī to kuwý nē xatā hwýr mra nē amnhī to kuwý. ⁴⁻⁵ No nhūm kuma nē ām kuma. Kām hkwyjē ho ajuta hprām kēt jakamā ām kuma. Tā nhūm xatā hwýr mra. Gaa nhūm rī kām mar kaga nē. Hāmri nē hamaxpēr o: “Tk. Hēxta waa nē. Jahti na hte xatā ixwýr mra nē tanhmā inhmā amnhī jarēnh to. Nē ām xatā ixwýr mra. Nā na pa ra inhmā mar kagyk nē. E pa tokyx tanhmā nē kot tanhmā ho xwýnhhta mā ixkapēr to. Inhmā Tirtūm pyma kamā rý inhmā ixkwýjē kaprī kamā pa tanhmā nē kām nē hkēt tā kot pa anhýr kēt nhūm amnhī tā inhmā harēnh pix nē pa ra mar kurē ixkrā tātāk nē.” Anhýr o hamaxpēr. Ā mē ujarēnh kot anhýr.

⁶ —Juisti tām hamaxpēr kēt tā nhūm nija xatā hwýr mra nē amnhī to hwýr jakamā nhūm jatā tanhmā ho ajuta hto. ⁷⁻⁸ No kēt Tirtūmja. Xān ka htem mēmoj tā awý nhūm juisti punutita pyrà nē mē ama nē ām mē ama? Nā koja ā amnhī nhīpēx anhýr kēt nē. Kot ka mēmoj tā kām amnhī jarē nhūm ama nē tanhmā amā mēmoj to rý tanhmā amā amnhī nhīpēx to. Juistita rom mē pakamā ukapri xwýnh na. Tā kot paj nhýrmā akupýn wrý nē mē apumu ka mē arī amnhī kaxyw hkôt ajamaxpēr mex pē kām amnhī jarēnh rāhā ho ri apa pa ja hā mē apumu nē ixkīnh týx nē. Ja na inhmā hprām. Anē.

Tanhmā mē kot Tirtūm mā amnhī jarēnh to hā mē harēnh
Matēwre 6.5-8; määnēn Wam Pētre 5.5-6

⁹ Tā nhūm Jejus mē kot amnhī to mex o hkwyjē jakrenh ā amnhī to jarkrar o ri mē pa xwýnhjē pumu nē tanhmā mē kām kapēr to. Nom mē kot amnhī to jarkrarta ā kuxi nē mē kām awjarē nē mē kām:

¹⁰ —Koja mēhō wa hamēxkrut nē Tirtūm mā amnhī jarēnh kaxyw wa tē. Ja kēp Parijew nhō xwýnh nhūm hōja kēp mē ō pahi mā hkwyjē pē kāxpore hkwy jamýnh xwýnh. Nhūm wa Tirtūm mā amnhī jarēnh xā hā ixkre hwýr wa tēn axā. ¹¹⁻¹² Hāmri nhūm Parijew nhō xwýnhhta kumrēx tē nē nhýri mē piitā mē noo mā Tirtūm mā amnhī jarē. Nē amnhī to jarkrar pē kām amnhī jarēnh o: “Pa Tirtūm. E ra ate ixpumunh mex. Na pa hte amnhī to mex pix o ri ixpa. Ra ate ja hā ixpumunh mex. Na pa hte kāxpore hkwy jamýnh xwýnh nēj rom tām amnhī nhīpēx. Nē semān piitā hā ixāpkur kēt rāhā amā amnhī jarēnh rāhā ho ixtā apkati axkrut. Nom ja pix kēt. Na pa hte määnēn ixāpēnh pānhā kāxpore jamý nē mē kot amā tanhmā amnhī nhīpēx to ho pa xwýnhjē mā hkwy nhōr o ixpa. Nē na pa hte ri ixāhkīnh o ri ixpa hkēt nē. Nē nhām mē kēp mē hprō ho amnhīkati ho ri ixpa hkēt nē. Na pa hte mē piitā mē kurom tām amnhī nhīpēx ā amnhī pumu nē ixkīnh týx kumrēx. Hēxta waa nē. Mon pa hte ri ā amnhī to

mex o ixpa anê?" Anhÿr o Tirtûm mâ amnhî to jarkrar pê kâam amnhî jarênh o xa.

¹³ —Hâmri nhûm hpãnhã mê kêp kâxpore hkwy jamÿnh xwÿnhnta haxwÿja Tirtûm mâ amnhî jarê. No âm Parijew nhô xwÿnhnta rom ki hkwyjê pê awry nê ahte hipô nê kâam amnhî jarê. Nê kâam amnhî jarênh pê amnhî tak nê mur nê kâam: "Kwa Tirtûm. Na pa hte amnhî tomnuj tÿx o ri ixpa. Nê ixtÿx ri amã prãm xâ kuhpa hã tanhmã amnhî nhîpêx to. Na pa tee ri ja hã amnhî pumu nê ixkaprî htÿx nê. Â inhmã amnhî nhîpêx anhÿr o ri ixpa hprãm kêt tâ pa hte â amnhî nhîpêx anhÿr o ri ixpa. Kwa xâ kot ka ixkamã axukaprî nê amnhî katut kôt ixte amnhî tomnuj rênh pa Tirtûm?" Anhÿr o kâam amnhî jarê.

¹⁴ —Hâmri nhûm Tirtûm hamê wa kot kâam amnhî jarênh ma no âm wamta ma nê âm kuma. No kêt hkôt hõja ma hãmri nê kot kâam amnhî tâ àhwÿr xâ hkôt amnhî katut kôt kot amnhî tomnuj rênh pa nê ho hkra. Jakamã nhûm mex nê hkînh nê pa. Ra tãm hkrã hãmri nê hkînh nê ma htêm kurê kumrêx. Â mê ujarênh kot anhÿr. Âm hãmri na pa mê amã ja jarê. Koja mēhō Parijew nhô xwÿnhnta pyrã nê kot amnhî to mex xwÿnhnta â amnhî kamnhix hãmri nê Tirtûm kot amnhî katut kôt kot amnhî tomnuj rênh kaxyw amnhî to hwÿr kêt nê. Koja âm kâam amnhî to jarkrar pix nê. Jakamã koja Tirtûm te kot mar nê âm mar pyrãk o hipêx. No koja mēhō kot kâxpore hkwy jamÿnh xwÿnhnta pyrã nê tee ri tanhmã amnhî tomnuj to hã amnhî pumu nê hkaprî nê. Hãmri nê amnhî to Tirtûm wÿ nhûm kuma nê tanhmã ho mex to. Anê.

Jeus kot amnhî wÿr mēhprêjê hwÿr â harênh

Matêwre 19.13-15; Makre 10.13-16

¹⁵ Tã nhûm Jeus mê hkôt mê pa ho mê pa xwÿnhjaja arî pry hã Jerujarê hwÿr mō nhûm Ijaew kwÿjaja mê omu nê mê hkrare jamÿ nê Jeus wÿr mê o mra. Kot mê hã îhkra jaxwÿr nê mê ho Tirtûm wÿr kaxyw. Hãmri nhûm hkôt mê pa ho mê pa xwÿnhjaja tee ri ja hã mê omu nê nê mê kâam kapêr nê mê kâam:

—Tk. Kwa mê ma akupÿm mê akrata o mra nã? Mo kaxyw na ka mê Jeus wÿr mê o mra? Kormã mê raxre kênã. Anê.

¹⁶ Hãmri nhûm amnhî tâ mê kuma nê mê kâam:

—Tk. Kwa nã mê ri inhnê mēhprjê kurê hkêt nê. Kwâr mê māmri ixwÿr mê o mra. Anê.

Hãmri nê amnhî wÿr mê kâam hpa ho apê nhûm mê hwÿr mê o mra nhûm mê kuri kuhê. Hãmri nhûm hkôt mê pa ho mê pa xwÿnhjê mâ kâam:

—E mê jareja mê omu. Na htem hamakêtkati nê hkînh nê ri pare. Nê kâam amnhî to rûnh prãm kêt nê ri pa. Tã Tirtûm kôt mê kot amnhî nhîpêx xwÿnhjaja na htem mê urãk nê kâam amnhî to rûnh prãm kêt nê ri pa.

¹⁷ —Jarejaja na htem hipêêxã nê katorxã wa kapêr ma nê wa hkôt ri amnhî nhîpêx mex o ri pa. Tã ixpê Tirtûm kot mê awÿr inhmēnh xwÿnhnta kot ka mê amã ixkôt amnhî xunhwÿr prãm. Hã kot kaj mê te ho jarejê kot amnhî nhîpêx pyrãk o amnhî nhîpêx. Jao ixkapêr ma nê ixkôt ri tanhmã amnhî nhîpêx mex to ho ri apa. Anê.

Kâxpore rax xwÿnhnta jarênh

Matêwre 19.16-30; Makre 10.17-31; määñēn Wam Ximotre 6.6

¹⁸ Tã nhûm Ijaew nhô pahilti hõja Jeus wÿr tē nê kâam kapêr nê kâam:

—Pa? Mê ijahkre xwÿnhnta maati? Kwa inhmã mēmoj jarê. Tanhmã kot pa we nhÿrmã Tirtûm ri ixtÿr tÿm nê ixpa kaxyw amnhî nhîpêx mex to ho ri ixpa wehe? Anê.

¹⁹ Hāmri nhūm kām:

—Xà ate ixpê Tirtūm kwý hā ixpumunh kôt na ka ixte uràk nē amnhī to mex xwýnh ā ijarē? Tirtūm pix na kot amnhī to mex rāhā xwýnh jakamā kot kaj ā ijarēnh anhýr jao ixpê Kra hā ijarē. Nē uràk nē ixte amnhī to mex xwýnh ā ijarē. Nā xān ka ām atýx ri amnhī krā hkôt ā ijarēnh anē?

²⁰ —Tirtūmja mex o mex xwýnh jakamā kot kaj amā nhýrmā kuri atír tūm nē apa hprām hāmri nē ra kot mēmoj tām mē amā karō xā hkôt amnhī nhīpêx o ri apa. Ra ate mar mex kēnā. Na pre mē amā:

Kêr ka mē axpēn pē axàhkính hkêt nē.

Nē mē axpēn par kêt nē.

Nē mē axpēn to axêx o ri apa hkêt nē.

Nē mē axpēn pē aprō ho amnhīkati hkêt nē.

Nē mē anhīpêexā mē akatorxā wa hā apijaam pē wa kutā anojarêt pix o ri apa.

E kot kaj amā nhýrmā Tirtūm kuri atír tūm nē apa hprām hā kêr ka ā amnhī nhīpêx anhýr o ri apa. Anē.

²¹ Nhūm pre ā Jejus kām kapēr anē nhūm kuma nē kām:

—Kwa ixprīre ri ra ā ixte amnhī nhīpêx anhýr o ri ixpa kēnā. Nom ixte ixtír tūm nē ixpa kaxyw kormā ixte tām kêt pyrāk. Anē.

²² Hāmri nhūm Jejus kām:

—Nā kormā mēmoj pyxire nē arīk. Na ka amā akukrêx rax japê htýx o Tirtūm jakre. Jakamā kêr ka ma akupým tē nē akukrêx o wēnē hpa nē hpānhā kàxpore jamý hāmri nē ma mē kêp amrakati xwýnhjê mā ōr pa. Hāmri nē rī akupým ixwýr tē nē ixkôt apa ho apa. Anē.

²³ Hāmri nhūm kuma nē tee ri amnhī kukamā hamaxpēr. Kām kukrêx rax japê nē kām ihkra karo hprām kêt nē. Jakamā tee ri Jejus kot ā kām hā karō anhýrja ma nē awjanā nē ma akupým tē. ²⁴ Hāmri nhūm tee ri ja hā omu nē hā mē kot mar xwýnhjê mā kapēr nē mē kām:

—Hêxta waa nē. Koa mē hikukrêx rūnh xwýnhjaja ohtō nē kām mē hikukrêx japê xāj Tirtūm mē wa ixri htír tūm nē pa ho papa hkêt nē. Wa ixte amnhī nhīpêxja mē kêp hihtýx. ²⁵ Na htem kām hikukrêx rax mē ihkra karo hprām kêt rāhā tee ri kām Tirtūm kôt amnhī nhīpêx prām kaprý. Te ho mēhō kot menh kagō hā hkre nē kām kagō katōk prām kêt rāhā kām guhkrax kām ar prām kaprýta pyrāk. Anē.

Nhūm pre ā Jejus mē kām kapēr anē. ²⁶ Hāmri nhūm mē kuma nē tee ri amnhī kukamā hamaxpēr nē kām:

—Kwa nom mē ixpiitā mē inhmā mē ixkukrêx japê kēnā. Jakamā xā kot paj mē ixpiitā nhýrmā war ari ixtír tūm nē ixpa ho ixpa hkêt nē nā? Anē.

²⁷ Hāmri nhūm mē kām:

—Nā kot kaj mē amnhī krā hkôt mē amā mē akukrêx japêja mē anhūrer kêt nē. Tirtūm pix na hte ā mē kot amnhī nhīpêx anhýr kaxyw tanhmā mē hkrā hto nhūm mē kām mē hikukrêx japê htýx kêt nē. Jao mē kêp Tirtūm mē wa ixri htír tūm nē mē pa ho pa mā xwýnh. Anē.

²⁸ Hāmri nhūm Simāw Pêtre kām:

—Kwa Pahihti no mē pajaja? Na pa prem agryk ā mēmoj piitā hkaga hpa nē akôt ixpa ho ixpa. Jakamā kot paj mē nhýrmā war ari ixtír tūm nē ixpa ho ixpa nā? Anē.

²⁹ Hāmri nhūm kām:

—Tý. Nà ka mẽ atõ inhmã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho apa kaxyw akwỳjê re nê ma inhmã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho ri apa. Anhõrkwỳ re rỳ atõ rỳ atõx rỳ aprõ nê akrajê re. Rỳ akatorxã nê anhĩpêêxã war are. Rỳ akukrêx piitã rer pa hãmri nê ma ixkapêr o mẽ piitã mẽ ahkre ho ri mẽ hkõt apa. ³⁰ Hã kot paj ja hã mẽ apumu nê mẽ ato mex rax nê. Hãmri ka mẽ ma nhỹhỹm apa nê nhỹri mẽ kãm ixkapêr jarênh o ri mẽ hkõt apa nhũm mẽ kot mẽ amar xwỳnh kwỳjaja mẽ ama nê ra kãm mẽ akĩnh nê. Nê ra mẽ ate akwỳjê rer par tã nhũm mẽ tãmjaja te mẽ apê mẽ hkra rỳ mẽ htõ rỳ mẽ htõx pyrãk o mẽ anhĩpêx nê tanhmã mẽ ato mex to ho pa. Hãmri ka mẽ nhỹrmã ty nê ma Tirtũm mẽ wa inhõ krĩ hwỳr api hãmri nê wa ixkuri amex kumrêx nê atĩr tũm nê apa ho apa. Anê.

Nhũm pre ã Jejus Simãw Pêtre mẽ hkwỳjê mã kapêr anê.

Jejus kot axte htyk kukamã amnhĩ jarênh

Matêwre 20.17-19; Makre 10.32-34

³¹ Tã nhũm Jejus mẽ kot ý hã kapêr jarênh o mẽ pa xwỳnh pê 12jaja mẽ hkwỳjê pê mẽ hõ kato. Nê nhỹri mẽ hkax ã mẽ o xa nê tanhmã mẽ kãm amnhĩ jarênh to nê mẽ kãm:

—Amnepêm Tirtũm nhỹ hã kapêr jarênh xwỳnhjaja na prem ixkukamã tanhmã mẽ kot inhĩpêx to hã ijarê nê ixtã kagã. Tã pu mẽ ra Jerujarê hwỳr mõ. Kamã koja mẽ tanhmã ixto rax nê. Ra mẽ kot ixkukamã ijarênh nê ixtã kagã xã hkõt koja mẽ ixto anê. ³²⁻³³ Kojã mẽ kãm ixkurê xwỳnhjaja ixpynê nê Rõm nhõ xwỳnhjê nhõ põristi hwỳr ixto tẽ nê mẽ kãm ixto hêx nhũm mẽ kuma nê mẽ mar xã hkõt tanhmã inhĩpêx to. Nê mẽ hkwỳjaja ixtã hpêr o axkê nê akunha. Nê mẽ hkwỳjaja ixto kapêr punuj nê ijapry nê ixtã argõx rê nê ixtak. Hãmri nê ixpĩ. ã koja mẽ inhĩpêx anê. Nom kot paj ãm ixytk ã apkati axkrunêpxi nhũm Tirtũmja akupỹm ixto ixtĩr. Anê.

³⁴ Hãmri nhũm mẽ kuma nê tee ri htyk nê akupỹm htĩrja kukamã hamaxpêr no ãm hprĩ hã hkõt hamaxpêr kêt nê.

Jejus kot no hkre xwỳnh o mex ã harênh

Matêwre 20.29-34; Makre 10.46-52

³⁵ Tã nhũm Jejus mẽ kormã Jerujarê hwỳr Jerikoja têt o mõ. Hãmri nhũm pry nhĩhkjê hã no hkre xwỳnhjaja ãhwỳr o nhỹ. ³⁶ Hãmri nê amnhĩ wỳr mẽ mrar ma. Mẽ ohtõ nê Jejus kõt mẽ mrar xwỳnhjê mrar ma nê mẽ kãm:

—Kwa mẽmo ri? Mẽmoj wỳr na ka mẽ axohtõ nê mra? Anê.

³⁷ Hãmri nhũm mẽ kãm:

—Nã Jejus pê Najare nhõ xwỳnh kõt na pa mẽ mõ. Anê.

³⁸ Hãmri nhũm mẽ kuma nê kax pê Jejus mã kapêr nê kãm:

—Pa Jejus? Apê mẽ inhõ Pahihti mex na ka. Te apê amnepêm anhĩgêt pahĩhti Tawi kot amnhĩ nhĩpêx pyrãk. Jakamã kwa ixkamã axukapri nê akupỹm ixto mex kêt wehe. Ixte amnhĩ kaxyw akõt ijamaxpêr xwỳnhjê hõ na pa. Anê.

³⁹ Hãmri nhũm Jejus kukamã mẽ mrar xwỳnhjaja tee ri kuma nê kãm:

—Tk. Kwa akapêr kêt nê nhỹ nã. Anê.

Tã no nhũm ãm mẽ kuma nê xatã amnhĩ to hwỳr o nhỹ. Kax pê kãm kapêr o nhỹ. ⁴⁰ Hãmri nhũm Jejus kuma nê xa nê amnhĩ wỳr hã karõ nhũm mẽ hpa hã kupy nê hwỳr o tẽ nhũm kãm:

⁴¹ —Pa mo na? Tanhmã kot pa ato? Anê.

Nhũm kãm:

—Nã akupỹm inhmã ixrit mex prãm. Anê.

⁴² Hāmri nhūm kām:

—Tōe. Nà ra ate amnhī kaxyw inhmā ajamaxpēr tỳx jakamā kot kaj akupỳm ri rīt. Anē.

⁴³ Hāmri nhūm akupỳm rīt mex kurē kumrēx nē ja hā amnhī pumu nē hkīnh tỳx nē. Hāmri nē ma Jejus kôt Tirtūm mā mex o mex ā harēnh o mē hkôt tē. Hāmri nhūm mē kot hā omunh xwỳnhja haxwỳja Tirtūm mā mex o mex ā harēnh o Jejus kôt mō.

19

Jakew kām Jejus pumunh prām ā harēnh

Rukre 3.8, 3.12-13

¹ Tā nhūm Jejus arī Jerujarē hwỳr mō nē Jeriko hwỳr pōj. Hāmri nē krī kahti hkôt pry hā mō. ² Nhūm mē ra hkôt htu rax nē hkôt omunh o mō. Jakamā nhūm Jakew pē Rōm nhō pahi mā kwỳjê pē kàxpore hkwy jamỳnh xwỳnhjê krāhtūm xwỳnhja. Na pre hikàxpore rax nē. ³ Tā haxwỳja kām Jejus pumunh prām nē. Nom ām hakooti nē hprīhti jakamā tee ri kot omunh kaxyw amnhī nhīpēx nhūm mē kēp āmnār rax nē. ⁴ Hāmri nhūm ra hamaxpēr nē ma kukamā hprōt nē tē nē nhỳri pry mỳri pī xām pumu nē hā api nē kutēp ajēt. Hāmri nhūm Jejus mō nē hapa. ⁵ Nē kānhmā rīt nē omu nē kām:

—Pa Jakew. E kwa tokyx tēn wrỳ pa ma akôt anhōrkwỳ hwỳr tē nē ari amnhīm hikra. Anē.

⁶ Hāmri nhūm kuma nē hkīnh nē. Nē wrỳk kurē kumrēx nē ma amnhī kôt nē o tē. ⁷ Hāmri nhūm mē kot omunh o kuhē xwỳnhja tee ri ja hā omu nhūm ja mē kēp omnuy nē nhūm mē axpēn mā harēnh o:

—Tk. Kwa nà. Jakew kot amnhī tomnuy xwỳnh tā nhūm Jejus ma hkôt tē nē kuri pōj. Anē.

⁸ Hāmri nhūm wa ōrkwỳ hwỳr axà nē nhỳ nhūm Jakew Jejus mā amnhī jarēnh o:

—E. Nà ra ixte pahihti mā kàxpore jamỳnh xwỳnhhta na pa pre hte ho prēs jakre nē amnhīm hamỳnh rax nē. Tā kot paj akupỳm mē kām ōr pa. Na pa pre hte mē hkwyjê pē ho 10 nē hamỳ. Tā kot paj hipy ho 40 nē kurē nē akupỳm mē kām ho ixpigrānh pa. Ā kot paj mē hipēx anē. Nē ixkàxpore jakrēx kot paj ho axkjê nē mē kēp amrakati xwỳnhjê mā ho ixpigrānh pa. Anē.

⁹ Hāmri nhūm kuma nhūm ja kām mex nē. Jakamā nhūm kām:

—Nà ām hāmri. Ate pahkukamā panhīgēt Apraāw pyrā nē jarāhā ate amnhī tomnuy kaga jakamā na ra jarāhā anhōrkwỳ hwỳr mē mex xà axà. Koja Tirtūm jarāhā amnhī katut kôt ate amnhī tomnuy rēnh pa nē axte kām hamaxpēr kēt nē. ¹⁰⁻¹¹ Mē ate amnhī tomnuy xwỳnhjê hwỳr na pre Tirtūm inhmē pa wrỳ. Te nhỳri mē apikunor nhūm ixte mē ajapēr o ixpa kaxyw Tirtūm kot mē awỳr inhmēnh nhūm ixwrỳk nē nhỳri ixte mē ajapēr o ixpa nē mē amā ixkator nē ixkīnh nē ma akupỳm hwỳr mē ato inhmōrta pyrāk. Anē.

Mē pahte Tirtūm mā tanhmā amnhī nhīpēx to

Matēwre 25.14-30

Hāmri nhūm mē ohtō nē Jejus mar o hkôt Jerujarē hwỳr mra. Na prem htỳx tanhmā kot amnhī nhīpēx to hā hkamnhīx o hkôt mō nē axpēn mā:

—E ma pu mē hkôt. Koja Jerujarē hwỳr pōj hāmri nē kēp mē pahpē Ijaew nhō pahi nē mē pahto amnhīptār kurē kumrēx. E kwa ma pu mē hkôt. Anē.

¹² Nhūm Jejus mē hamaxpēr kôt mē omunh mex nē. Jakamā kot mē piitā mē ho amnhīptār xà hā arīgro hā mē kām amnhī jarēnh kaxyw. Kormā

Jerujarē hwÿr ahtēp kēt ri mē kām amnhī jarēnh kaxyw. Nom hprī hā mē kām hā amnhī jarēnh kēt nē. Ām amnhī tā kuxi nē mē kām awjarē nē mē kām:

—Koja nhÿri krī hō kamā mēhō myja. Kot amnhī to rax o hkwyjē jakrenh xwÿnhja. Nē krī hō kamā krī piitā hkōt pahi nhō pahiltija hāmri harēnh ma nē amnhī wÿr kuwÿ. Kot ma hwÿr mōr nhūm ō krī kamā nē määnēn krī hkwy kamā kēp mē ō pahi kaxyw kot ām kaxyw nhūm hwÿr nojarēt. ¹³ Hāmri nē amnhī wÿr kām mē āpēnh xwÿnhjē ho 10 nē tanhmā mē hā karō hto. Nhūm mē hwÿr mra nhūm mē kām amnhī jarē nē mē piitā mē kām kàxpore hkwy gō. Ahpÿnhā mē kām hpÿnh nē kugō nē mē kām: “E ota ixkàxpore hkwyta. Kot kaj mē ixkutēp tanhmā ri inhmā ho rax to. Kēr pa mēmo arīgō hā akupÿn mō kē ra ixahā inhmā ho ohtō nē pa hamÿ.” Anhÿr o mē kām kapēr hāmri nē ma mō. ¹⁴ Hāmri nhūm ō krī nhō xwÿnhjaja ra kēp mē ō pahi kaxyw harēnh ma nhūm ja mē kēp omnuj nē. Nē mē kām hkīnh kēt jakamā ma krī hō kamā kot mē kaxyw ām xwÿnhhta wÿr hkwy rē nhūm mē ma hwÿr mra nē hwÿr pōj. Hāmri nē kot mē kaxyw ām mā xwÿnhhta pumu nē kām: “Pa. E ot pa mē awÿr mra. Kwa na ka xep ra mē ixkaxyw mē inhīōja xām kaxyw. Kwa nā mē inhmā jahti hkīnhti hā. Kwa mē ixkaxyw ām kēt nē nā?” Anhÿr o kām kapēr.

¹⁵ —Tā no nhūm ām mē kuma nē ām mē kuma nhūm mē awjanā nē mā akupÿm mra. Hāmri nhūm pahija mē kaxyw mē kām hkīnh kēt xwÿnhhta xām nhūm ma akupÿm ō krī hwÿr mō. Mōō nē ra pōj hāmri nē amnhī wÿr kām mē āpēnh xwÿnhjē hā karō nē mē kām: “E no ixte mē amā kàxpore nhōr xwÿnhhta? Tanhmā na ka prem ixkutēp inhmā ho rax to? E mē inhmā agō pa omu.” Anē.

¹⁶ —Hāmri nhūm wamta kām: “Ota akàxpore ate inhmā ōr xwÿnhhta. Na ka pre inhmā ho pyxi nē agō pa kupy nē ho mēmo hy hkwy japrō nē hkre. Nhūm ō pa mē kām ho wēnē ho ri ixpa nē hpānhā kàxpore jamÿ nē hipy amā kurē nhūm ra kēp 10. Ota. E amÿ.” Anē.

¹⁷ —Hāmri nhūm kuma nē hkīnh nē. Hāmri nē kām: “Nā ām hāmri na ka ā inhmā ho rax anē. Ixte amā ho pyxi nē ōr tā ka pre inhmā hamār mex nē nhūm kànhmā axkamē nē ra kēp 10. Tā ra ixpē krī hkwy kamā mē ō pahi jakamā kot ka inhmā krī ho 10 nē inhmā hamār o ri apa. Jakamā kwa māmri amnhūm kàxporeta o arīk.” Anē.

¹⁸ —Hāmri nhūm hpānhā hōja hwÿr tē nē kām: “E ota akàxporeta. Na pa pre ho mēmo hy hkwy japrō nē hkre nhūm ō pa mē kām ho wēnē nē hpānhā kàxpore jamÿ nē hipy amā kurē nhūm ra kēp 5. Tā ota. E amÿ.” Anē. ¹⁹ Hāmri nhūm kuma nē kām: “Nā ām hāmri. Hāmri na ka ā inhmā ho rax anē. Jakamā kot kaj hpānhā inhmā krī ho 5 nē ho amnhīptār o apa. E māmri amnhūm kàxporeta o arīk.” Anē.

²⁰⁻²¹ —Hāmri nhūm hpānhā hkōt hōta tē. Nom hkwyjē hkīnhā ō patrāw mā tanhmā kàxpore ho rax to hkēt nē. Ām tanhmā hamaxpēr punuj to nē htÿx ri kot kēp ho ōxÿ nē amnhīm piitā hamÿnh par nē akupÿm kām hkwy nhōr kēt ā hkamnhīx. Jakamā tanhmā kām ho rax to hkēt nē. Ām hkupu nē o tē nē nhÿri kutēp kuxi. Hāmri nhūm ō patrāw amnhī wÿr hā karō nhūm hwÿr tē nē amnhī nē kām kapēr punuj nē kām: “Tk. Ota akàxporeta. Ixte amā tanhmā ho rax tore hā. Ixte amā ho rax ronhÿx ka amnhīm piitā hamÿnh pa nē akupÿn inhmā hkwy nhōr kēt nē. Rÿ ixte tanhmā apē homnuj to ronhÿx ka hā inhmā akir. Jakamā na pa tanhmā amā ho rax to hkēt nē. Ām hkupu nē o tē nē ho amūxu nhūm arī akutēp hikwÿ. Tā ota.” Anhÿr o amnhī nē ō patrāw mā kapēr punuj nē. ²²⁻²³ Hāmri nhūm tee ri amnhī tā kuma. Kot amnhī to mex xwÿnh

nē kām mē àpēnh xwýnhjê ho mex o pa xwýnh tâ ã kām àpēnh xwýnh kot kām kapēr anhÿrja ma nē amnhî tâ kamã gryk nē. Hāmri nē kām: “Tk. Kwa xà ã ixte amnhî nhîpêx anhÿr? Nà ixte ã amnhî nhîpêx anhÿr kêt. Æ ixte amnhî nhîpêx anhÿr nhùm amã ixpuma ronhÿx ka pre amã ixpuma xaj ixkãxporeta py nē ixwakre kamã amnhî krã hkôt tanhmã inhmã ho rax to. Tã nhÿx pa pre ra akupÿn awÿr tē nē hamÿ. Nà na ka ã ijarēnh anhÿr o axêx nē amnhî krã hkôt tanhmã inhmã ho rax to hkêt nē. Mÿrapê kot paj atomnuj tÿx nē ka rî amnhî pumu. Pēr ãm ajamaxpēr punuj.”

24 –Nhùm pre ã kām kapēr anê hāmri nē mē kot mar o kuhê xwýnhjê mã kām: “E mē atō kēp kãxpore py nē wam kot ho 10 nē hamÿnh xwýnhnta mã agō.” Anê. 25 Hāmri nhùm mē tee ri kuma nhùm ja mē kēp omnuj nhùm mē kām: “Kwa nà ra hikãxpore rax kēnã. Ra ate kām ho 10 nē òr kēnã.” Anê. 26 Hāmri nhùm mē kām: “ÿÿ nom tâã. Mãmrî kãm agō. Koja mēhō inhmã àpēnh mex pa amnhî tâ omu nē kot inhmã àpēnh mexta pãnhã ho mex nē. No koja inhmã àpēnh mex kêt nē pa tee ri ja hã omu nē ho mex kêt nē. E mãmrî kãm agō.” Anê. 27 Hāmri nē hpãnhã mē kām: “E hpãnhã mē kãm ixprãm nõkati xwýnhjaja. Ixte mē ho amnhîptar mã tâ mē kãm ixprãm nõkati xwýnhjaja. Mē ma mē hwÿr mra nē mē ho akuprō nē akupÿn amnê ixwÿr mē o mra nē inhnoo mã mē himex pa.” Anê. Æ mē ujarēnh kot anhÿr. Anê.

Nhùm pre Jejus ã mē kãm ujarēnh anê. Te tãm kēp patrãwta pyrà nē ã amnhî jarēnh anê. Mē kot tanhmã amnhî nhîpêx to ho pa hã mē omunh xà hkôt tanhmã mē hipêx to hã amnhî jarē.

Jejus kot Jerujarē hwÿr àr ã harēnh

Matêwre 12.1-11; Makre 11.1-11; Juãw 12.12-19

28 Nhùm Jejus kormã Jerujarē hwÿr mō. 29 Hāmri nē ra Petake mē Petãn wa htêp o mō. Hixêt pē Oriwêhti kahti ri na krî wa xa. Jakamã nhùm Jejus hkôt mē pa ho mē pa xwýnh wa ho axkrut nē amnhî kukamã wa kumê. 30 Nē wa kãm:

–E. Wa ma krî mÿj wÿr mē ixkukamã wa tē. Nē wa hwÿr pōj nē nhÿri jumēnre nyw mã ê nē ãm ata pumu. Kormã mē kot hã hkrî hkêt xwýnhnta. Ka wa omu nē kãm ê xà hpôt nē man akupÿn ixwÿr o tē. 31 Nhùm mēhō ja hã war apumu nē hã tanhmã war amã kapēr to ka wa kãm ã ijarēnh anê nē kãm: “Mē panhō Pahihti na hã karō pa wa hwÿr tē.” Anhÿr o wa kãm ijarē. E wa ma hwÿr tē. Anê.

32 Hāmri nhùm wa kuma nē ma hwÿr htēm kurê kumrêx. Nē wa krîm pōj nhùm Jejus kot wa kãm harēnh xà hkôt jumēnreta pumu. 33 Hāmri nē kãm ê xà hpôt o xa nhùm ò dõnjaja mra nē hã wa omu nē wa kãm:

–Tk. Kwa mo kaxyw na ka wa ri mē ixpê mē ixkrit mã ê xà pôt o wa xa? Kwa xà kot kaj wa mē ixpê ho ahkî nà? Anê.

34 Hāmri nhùm wa mē kãm:

–Nà mē panhō Pahihti na wa inhmã anê pa wa tē. Wa ixte ma akupÿm kutã ho inhmōr kaxyw. Anê.

Hāmri nhùm mē wa kuma nē wa kãm:

–Tôe. Nà wa mãmrî mã kãm o tē. Anê.

35 Hāmri nhùm wa ma akupÿm Jejus wÿr o tē. Hāmri nē kaxyw amnhî xê hkwy hopôj nē kãm ho hkô kahty nē kãm ho htÿx nē o xa nhùm hã nhÿ nē mō. 36 Kormã Jerujarē hwÿr hixêt ã àpir o mō. Nhùm mē kot omunh o mrar xwýnhjaja hkînh nē ma hukamã kot pry ho mex kaxyw amnhî xê hkwyptyr o mō. 37 Hāmri nhùm mē hixêt ã api nē kormã ahpar mã wrÿk o mō. Hāmri

nhùm Jejus kôt mẽ pa ho pa xwýnhjaja kàx pê Tirtùm mex o mex ã harênh o hkôt mō. Ra mẽ kot hkôt pikamênh ry nê kot mẽ kãm aa mẽmoj pumunh kêt kwý ho anhýr rax ã omunh jakamã hkính nê nê Tirtùm mex o mex ã harênh o hkôt mō. ³⁸ Nê harênh o:

E ota Tirtùm kot mẽ pahwýr mẽnh xwýnhhta na ra pôj.

ãm hãmri na mẽ pahwýr wrý. Na mex kumrêx.

Kêp mẽ panhō Pahihiti mex na. ãm hãmri na pre Tirtùm mẽ pahwýr kumê. Tirtùmja mex kumrêx. Mex o mex. Kukwak ri pix mã na pu htem paja-makêtkati nê paxãmnhix ri papa rãhã ho papa.

Anhýr o Jejus kôt harênh o mō. Ra kot mẽ ho amnhĩptàr kurê kumrêx ã hkamnhix jakamã hkính nê hkôt ã kapêr o mōr anê. ³⁹ Hãmri nhùm Parijew nhō xwýnh kwýjaja mẽ hkôt mra nê tee ri mẽ kuma hãmri nê Jejus mã kãm:

—Kwa Jejus. Mẽ kãm anê kẽ mẽ anhĩkrê nà? Anê.

⁴⁰ Hãmri nhùm mẽ kãm:

—Tk. Nà kot paj mẽ kãm anhýr kêt nê. ã mẽ kapêr anhýrja na inhmã mar hprãm. Kwãr mẽ mãmrĩ Tirtùm mã mex o mex ã harênh o ixkôt mō. Kot mẽ anhýr kêt nhùm ra pikap kên nhĩkwý xwýnhja tee ri ja hã mẽ omu hãmri nê tãm tanhmã amnhĩ nhĩpêx to nê mẽ hpãnhã tãm Tirtùm mã mex o mex ã harênh o hikwý. Jakamã kwãr mẽ mãmrĩ kapêr anê. Anê.

Jejus tee ri kot Jerujarê hkukamã hamaxpêr ã harênh

Rukre 23.27-31

⁴¹ Nhùm mẽ kormã Jerujarê hwýr hpôx o mō. Kormã hixêt rùm ahpãr mã hwýr wrýk o mō. Hãmri nhùm Jejus amým amnhĩ hkukamã Jerujarê nhō xwýnhjê pumunh o mō nê mẽ hkukamã hamaxpêr o hkaprĩ nê. Hãmri nê hkaprĩ xáj mýr o mō. ⁴² Hãmri nê te kot mẽ kuri mẽ omunh o ri pa pê mẽ kãm kapêr pyrãk o mẽ kãm kapêr nê mẽ kãm:

—Hêxta waa nê Jerujarê nhō xwýnhjaja. Kot kaj mẽ amex kêt nê. Mẽ ate amnhĩ kukamã axãhpumunh mex ronhýx ka mẽ ra mẽ kãm mẽ akurê xwýnhjê pumaj ixkôt amnhĩ xunhwýr kurê kumrêx nhùm mẽ tee ri tanhmã mẽ ato mã. Ka mẽ ra ixkukwak ri amex nê ajamakêtkati nê akính nê ri apa ho apa.

⁴³⁻⁴⁴ Tirtùm tãm kot mẽ awýr inhmênh tã ka mẽ amã ixprãm kêt nê. Jakamã koja nhýrmã mẽ kãm mẽ akurê xwýnhjaja mẽ awýr mra nê mẽ anhō krĩm hipôk pa. Hãmri ka mẽ amnhĩ wýr mẽ omu nê tee ri ajapôx kaxyw nhùm mẽ awýr agjê nê mẽ anhĩmex pa nê mẽ anhō krĩja grãnh pa. Nê ahpýnhã ri mẽ anhōrkwý grãnh pa. ã koja mẽ mẽmoj piitã grãnh par anê. Anê.

Jejus kot Tirtùm nhōrkwý hwýr ãr ã harênh

Matêwre 21.12-17; Makre 11.15-19; Juãw 2.13-22

⁴⁵⁻⁴⁶ Tã nhùm Jejus Jerujarê hwýr axã nê jumênrê rùm wrý hãmri nê ma Tirtùm mã amnhĩ jarênh xã hã ixkreja wýr tẽ. Hãmri nê hwýr axã nê tee ri kamã mẽ pa xwýnhjê pumunh o xa. Nhùm mẽ ra axtem nê mōx nê ôwêhti nê tuuti ho wênê ho kuhê. Mẽ kot haprôr nê Tirtùm mã hpar nê kãm ôr pê mẽ kãm amnhĩ jarênh kaxyw mẽ kãm ho wênê ho kuhê. Nê axtem nê mẽ kãm hã ohtô rax kãm mẽ kãm ho wênê. Hãmri nhùm Jejus mẽ hwýr axã nê tee ri mẽ omu mẽ kãm akir nê mẽ kãm:

—Tk. Kwa nã. Tirtùm kapêr ã kagã htùm kot ôrkwý jarênh kot:

Inhōrkwýja ãm mẽ ate inhmã amnhĩ jarênh xã hã ixkre pix kaxyw na.

Anhýr o kot harênh tã ka mẽ axtem nê kamã ã amnhĩ nhĩpêx anhýr o apa. E mẽ ajapôj nê ma ajapêx tokyx anê.

Anhýr o mẽ kãm kapêr hãmri nê ixkre nê mẽ kator nhùm mẽ ma hapêx pa.

⁴⁷ Tã nhũm Jejus apkati mẽ Tĩrtũm mã amnhĩ jarẽnh xà hã ixkreja wỳr mra nẽ kamã mẽ ahkre ho hkrĩ. Hãmri nhũm mẽ õ patre krãhtũm mẽ Tĩrtũm kapẽr tũm o mẽ ahkre xwỳnhjẽ mẽ mẽ kot amnhĩ to rũnh xwỳnhjaja kot mẽ ahkre ma nhũm ja mẽ kẽp omnuj nẽ nhũm mẽ kãm hpĩr prãm nẽ. ⁴⁸ Nom nhũm amarĩ mẽ pa xwỳnhjaja mẽ kurom kãm mar prãm nẽ akryk mar o kuhẽ. Jakamã nhũm mẽ tee ri ja hã mẽ omu nẽ tanhmã mẽ kot hpĩr to hkukamã hã xpẽn ma.

20

Mẽhõ nhỹ hã Jejus kot mẽ ahkre hã harẽnh

Matẽwre 21.23-27; Makre 11.27-33

¹ Nhũm arĩgro hõ hã nhũm Jejus kẽ axte Tĩrtũm mã amnhĩ jarẽnh xà hã ixkreja wỳr axà nẽ mẽ ahkre ho nhỹ. Tanhmã mẽ kot amnhĩ nhĩpẽx to nẽ nhỹrmã Tĩrtũm mẽ wa kuri htĩr tũm nẽ pa hã mẽ kãm kapẽr o nhỹ. Hãmri nhũm Ijaew nhõ pahijẽ mẽ mẽ kot Tĩrtũm kapẽr tũm o mẽ ahkre xwỳnhjẽ mẽ mẽ õ patre krãhtũmjaja hẽx rom mar o kuhẽ. ² Hãmri nẽ kãm:

—Kwa mẽ inhmã amnhĩ jarẽ. Mẽhõ nhỹ hã na ka hte ã amnhĩ nhĩpẽx anhỹr o ri apa? Na ka hte akupỹm mẽ ho mex o apa nẽ tanhmã mẽ ahkre hto ho apa. Xà amnhĩ krã hkõt na ka hte ã amnhĩ nhĩpẽx anẽ nà? Anẽ.

³ Hãmri nhũm mẽ kãm:

—Nà ixkumrẽx kot paj mẽmoj tã mẽ akukja. Ka mẽ inhma nẽ inhmã harẽ pa rĩ kormã tanhmã mẽ amã amnhĩ jarẽnh to. ⁴ Finat Juãw Paxisja ã kot paj mẽ akukja. Mẽhõ nhỹ hã na pre mẽ hkrã kumrãr o pa? Xà amnhĩ krã hkõt nà xà Tĩrtũm nhỹ hã? E mẽ atõ inhmã harẽ. Anẽ.

⁵⁻⁶ Hãmri nhũm mẽ kuma nẽ tee ri kot tanhmã kutã kãm harẽnh to hkukamã hamaxpẽr nẽ xpẽn mã:

—Kwa tanhmã kot puj mẽ kãm harẽnh to? Jar mẽ kot mar xwỳnhjaja na htem kẽp Tĩrtũm nhỹ hã kapẽr jarẽnh o pa xwỳnh ã harẽnh o pa. Tã kot puj mẽ kãm kot amnhĩ krã hkõt mẽ hkrã kumrãr o pa hã harẽ nhũm mẽ tee ri mẽ pama nẽ mẽ pakamã gryk tỳx nẽ. Nẽ mẽ paxẽx rom mẽ pahte kãm pakapẽr ã mẽ pahpumunh kurẽ kumrẽx nẽ kẽn o mẽ pahtak o mẽ panhĩmex. Nom kot puj mẽ kãm Tĩrtũm nhỹ hã mẽ hkrã kumrãr ã harẽ nhũm mẽ pamã kapẽr o: “ã kot anhỹr kẽnã na ka prem kapẽr ma nẽ ra ixkõt amnhĩ xunhwỳr kêt nẽ?” Anẽ. Nà kot puj mẽ kãm tanhmã harẽnh to hkõt nẽ. Kot puj mẽ ãm kãm aa te mẽ pahte ja jarẽnh mar kêt pyrãk o harẽ. Anẽ.

Mẽ kot tanhmã kãm nẽ nhũm kot ta pãnhã tanhmã mẽ kãm nẽ pymaj nhũm mẽ ãm tee ri kãm tanhmã nẽ hprãm kaprỹ o kuhẽ.

⁷ Hãmri nẽ kãm:

—Konẽn. Mẽ ixte mẽhõ nhỹ hã kapẽr o pa hã omunhre hã. Anẽ.

⁸ Hãmri nhũm mẽ kuma nẽ mẽ kãm:

—Tk. Tõe kot pa xep ijaxwỳja mẽ amã tanhmã amnhĩ jarẽnh to hkõt nẽ. Ijaxwỳja ixte mẽhõ nhỹ hã ã ixte amnhĩ nhĩpẽx anhỹr o ri ixpa hã amnhĩ pumunhre hã. Anẽ.

Mẽ ãpẽn punuj xwỳnhjẽ jarẽnh

Matẽwre 21.33-46; Makre 12.1-12

⁹ Nhũm Jejus arĩ Ijaew nhõ pahijẽ mã kapẽr. Nẽ mẽ kot tanhmã hipẽx to hkukamã mẽ kãm tanhmã amnhĩ jarẽnh to. No ãm amnhĩ tã kuxi nẽ mẽ kãm awjarẽ nẽ mẽ kãm:

—Koja mẽhõ hpur ã hkwyjẽ kot kamã kãm ãpẽn kaxyw mẽ kãm karõ. Hãmri nhũm mẽ ma hwỳr mra nẽ kamã mẽmo hy hkre nẽ hkre pa. Hãmri

nhũm ra hpur nhõ dõnja nhỹhỹm nojarêt nê kãm mẽ àpênh xwỳnhjê mã tanhmã hpur jarênh to nê mẽ kãm: “E or ixpur nõ. Kê kamã mẽmoj hkã hpa ka mẽ mãmri kamã axujamỹnh pa nê ho axkjê. Nê ixkutêp inhõ jaxwỳ nê mãmri mẽ anhõ tanhmã ho hprãm xã hkôt tanhmã ho.” Anê.

—Nhũm ã mẽ kãm kapêr anê hãmri nê ma nhỹhỹm mỗ.

¹⁰—Tã nhũm ra hkã hpa. Nom nhũm hpur nhõ dõnja kormã krĩ hõ kamã ri hã ujahkre ho ri pa. Tã kuri kãm àpênh xwỳnhjê hõja nhũm akupỹm mẽ hwỳr kumê. Mẽ kot kãm kwỳ nhõr nhũm ma kot kãm o mõi kaxyw ma mẽ hwỳr kumê nhũm ma mẽ hwỳr mỗ. Mõõ nê mẽ hwỳr põi nhũm mẽ omu nê axtem nê unê nê htak nê akupỹm hano nhũm ma akupỹm ỹ kamã mỗ. ¹¹Hãmri nê põi nhũm õ patrãwja tee ri omu nê hpãnhã ja mẽ nhũm ma mẽ hwỳr mỗ. Mõõ nê mẽ hwỳr põi nhũm kê wem mã ho anê nê unê nê htak nê akupỹm hano nhũm wamta pyrã nê ma akupỹm ỹ kamã mỗ.

¹²—Hãmri nhũm kê axte hkôt ja mẽ nhũm ma mẽ hwỳr mããnên mỗ. Ma mẽ hwỳr mỗ nê põi nhũm mẽ te ho wamta wa hipêx pyrãk o hipêx nê unê nê htak rax nê amnhĩ nê hano nê pur nê kapôt ã kumê. Hãmri nhũm ma akupỹm mããnên ỹ kamã mỗ. ¹³Nhũm mẽ õ patrãw tee ri mẽ omu nê hamaxpêr o: “Hêxta waa nê. Tanhmã kot paj amnhĩ nhĩpêx to? Nã kot paj mẽ hwỳr ixkra mãn mẽ. Inhmã hapê htã kot paj mẽ hwỳr kumê kê ma mẽ hwỳr mỗ. Hãmri nhũm mẽ kêp ixkra hã omu nê tanhmã ixpê ho hkêt nê. Nê tã inhmã kãm inhõja kwỳ gõ.” Anhỹr o hamaxpêr hãmri nê ma mẽ hwỳr kumê nhũm ma mẽ hwỳr mỗ.

¹⁴—Tã ra mẽ hwỳr hpõx o mỗ nhũm mẽ amỹm amnhĩ wỳr omu nê kêp hkra hã omu nê hã axpên mã amỹnê nê axpên mã: “E onêj hpur nhõ dõn krata tẽ. Koja nhỹrmã õ papaj mỳr pê amnhĩm pur ã pyka pyta nê ho õ. Kwa pu mẽ hpĩr kurê kumrêx nê kêp hpurja o panhõ. E tokyj pu mẽ kupĩ ri.” Anê.

¹⁵—Hãmri nhũm tẽ nê mẽ hwỳr põi nhũm mẽ unê nê pur nê ho kato nê ma o tẽ nê kupĩ. ã mẽ ujarênh kot anhỹr. Anê.

Nhũm pre ã Jejus mẽ kãm ujarênh anê nê hã tanhmã mẽ hkukjêr to nê mẽ kãm:

—E koja hpur nhõ dõnja hkra jarênh ma hãmri nê tãm mẽ hwỳr mỗ nê tanhmã mẽ hipêx to wehe? ¹⁶Koja ma mẽ hwỳr mỗ hãmri nê mẽ himex pa. Hãmri nê hpãnhã hpur ã nhãm mẽmojjê rê nhũm mẽ tã kãm hamãr mex o pa. Anê.

Nhũm pre ã Jejus mẽ kãm ujarênh anê hãmri nhũm mẽ kot mar xwỳnhhtaja ujarênh kamã amnhĩ jarênh mar kurê kumrêx. Mẽ kot Tĩrtũm kot mẽ hwỳr rênh xwỳnhjê kapêr mar kêt nhũm mỳrapê mẽ kãm mẽ hkurê xwỳnhhaja kot mẽ kêp mẽ õ pika pytãr nê mẽ himex par ã amnhĩ jarênh ma nhũm ja mẽ kêp omnuj tỳx nê. Hãmri nê hêx rom Jejus mã kãm:

—Tk. Kwa nã nhỹx pre kêt pur nhõ dõnja ã mẽ hipêx anhỹr kêt nê. Anê.

¹⁷Hãmri nhũm mẽ kuma nê mẽ omunh o xa. Nê mẽ omunh pê mẽ no kagãr mã mẽ kãm kapêr nê mẽ kãm:

—Nã ã mẽ hipêx anhỹr mã mẽ tãm kênã. Mãn ka prem ra Tĩrtũm kapêr ã kagã htũm kot ja jarênh ma. Harênh kot:

Mẽ kot kên o amnhĩm õrkwỹ nhĩpêx kaxyw nê kên maati pumu nê htỳx omnuj ã hkamnhĩx nê hkaga.

Mẽ kot hkaga htã Tĩrtũm mẽ kurom mex o kot kên piitã hakrenh par ã omunh kurê kumrêx. Anê.

ã Tĩrtũm kapêr ã kagã htũm kot mẽ ajarênh te mẽ kot kên maati punuj ã hkamnhĩx nê hkaga xwỳnhjê jarênh pyrãk o ã mẽ ajarênh kot anhỹr. Anê.

¹⁸ Nhũm pre ã Jejus mẽ kãm te kệp kẽn maati pyræk o mẽ kãm amnhĩ jarẽnh anẽ. Hãmri nẽ axte amnhĩ tã kuxi nẽ mẽ kãm axte kẽn jarẽnhta pyrã nẽ mẽ kãm:

—Nà kot kaj mẽ atõ ixkaga hãmri nẽ te mẽhõ htỳx htẽm nẽ kẽn pumunh kêt nẽ hã hték nẽ tẽm pyræk o amnhĩ nhĩpêx. Jao ixkutã amnhĩ xãm. Rỳ ka tanhmã amnhĩ to nẽ ixkaga nhũm te kẽn maati hõ htẽm nẽ kot anhĩpy htẽm nẽ axôm par pyræk o anhĩpêx ka amex kêt nẽ. Anẽ.

¹⁹ Nhũm pre ã Jejus mẽ kãm ujarẽnh kãm mẽ harẽnh anẽ. Hãmri nhũm Tirtũm kapêr tũm o mẽ ahkre xwỳnhjê mẽ mẽ õ patre krãhtũmjaja kot mẽ kãm kẽn jarẽnh o te mẽ tãm harẽnh pyrækja ma nhũm ja mẽ kệp omnuj tỳx nẽ. Jakamã nhũm mẽ kãm Jejus pynẽn nẽ haxà prãm nẽ. Nom amnhĩ tã kãm mẽ kot mar o kuhê xwỳnhjê puma nẽ.

Mẽ kot hêx rom Jejus kukjêr ã mẽ harẽnh

Matêwre 22.15-22; Makre 12.13-17; mããnẽn Rômãn 12.1, 13.6-7

²⁰ Hãmri nhũm Tirtũm kapêr tũm o mẽ ahkre xwỳnhjê mẽ mẽ õ patre krãhtũmjaja Jejus tãnopxar o kuhê. Hãmri nẽ ra amnhĩ wỳr mẽmy hkwy hã karõ nẽ mẽ kãm:

—E. Mẽ ma Jejus wỳr mra nẽ te mẽ ate hkõt amnhĩ xunhwỳr kaxyw pyræk o amnhĩ nhĩpêx nẽ mẽmoj tã ri hkukja. Mẽmoj tã hkukjêr rax nẽ. Kêr kê Rôm nhõ pahĩ Sesti kapêr kwỳm ri tanhmã mẽ amã kapêr to ka mẽ ama nẽ man akupỳn mra nẽ mẽ inhmã harẽnh kurê kumrêx. Pa mẽ ama nẽ ma hwỳr mra nẽ hã unẽ nẽ ma Sesti nhỹ hã mẽ pahto amnhĩptar xwỳnhhta wỳr o tẽ nẽ ìhkram haxã. Anẽ.

²¹ Hãmri nhũm mẽ kuma nẽ mẽ kãm:

—Tõe. Nà kot paj mẽ anẽ. Anẽ.

Hãmri nẽ ma hwỳr mra nẽ hêx rom kãm kapêr nẽ kãm:

—Pa Jejus? Nã ãm hãmri na ka hte Tirtũm kapêr o mẽ ahkre mex o ri apa. Na ka hte mẽ kamã akahak kêt nẽ. Nẽ mẽ kot tee ri tanhmã ato kapêr punuj to htã ka aprĩ hã mẽ ahkre mex o ri apa. ²² Kwa mẽ inhmã mẽmoj jarẽ. Rôm nhõ pahĩti kot mẽ pahte kãm kãxpore hkwy nhõr ã mẽ pahpê Ijaew mã karõta. Kwa xà we ja amã mex nã? Xà kot pu mẽ kãm kugõ nã xà kot pu mẽ kãm õr kêt nẽ? E kwa mẽ inhmã tanhmã harẽnh to. Anẽ.

²³ Nhũm prem ã hêx rom kãm kapêr anhỳr tã nhũm ra mẽ hamaxpêr ã mẽ omu nẽ mẽ kãm:

²⁴ —E mẽ atõ anhõ kãxpore htỳxre japêr nẽ inhmã hõ gõ pa omu. Anẽ.

Hãmri nhũm mẽ kãm ja gõ nhũm kupy nẽ omu nẽ kãnhmã mẽ kãm kupê nẽ mẽ kãm:

—E mẽhõ nhĩxi nẽ mẽhõ karõ na ja hã? Anẽ.

Hãmri nhũm mẽ kãm:

—Pahĩ Sesti karõ nẽ hixi na hã kẽnã. Anẽ.

²⁵ Hãmri nhũm mẽ kuma nẽ mẽ kãm:

—Tỳ. Tõ kêr ka mẽ mãmri kãm hkwy nhõr o apa. Hã hkarõ nẽ hã hixi. Tãm kot hipêx xwỳnh jakamã õ na. No mẽ kajaja na pre Tirtũm mẽ anhĩpêx nhũm mẽ apê õ jakamã kwa kêr ka mẽ kapêr kôt pix mã ri amnhĩ nhĩpêx o ri apa. Anẽ.

²⁶ Nhũm pre ã Jejus mẽ kãm kapêr anẽ nhũm mẽ piitã mar o kuhê. Nhũm mẽ kot hêx rom kãm kapêr mã xwỳnhjaja amnhĩ jaêr pê ã kot kãxpore jarẽnh anhỳrja ma. Hãmri nẽ tee ri axte mẽmoj tã hkukjêr nhũm kot pahĩ Sesti kwỳm ri kot tanhmã harẽnh to kaxyw ãm tee ri tanhmã hkukjêr to kaprỳ. Hãmri nẽ axte tanhmã kãm nẽ hkêt nẽ ãm akryk omunh pẽ mar o kuhê.

Akupÿm mē htír jarēnh

Matéwre 22.23-33; Makre 12.18-27; Juāw 5.21, 6.39; määnēn Wam Korīt 6.14, 15.12-28; Wam Tesarōn 4.13-18; Apokariṗ 20.4

²⁷ Tā nhūm Satusew nhō xwÿnh kwÿjaja. Mē kot akupÿm mē htír mā hamaxpēr kēt jakamā mē htyk nē mē hapēx ā mē hkamnhīx. Jakamā na prem tanhmā axpēn mā Jejus jarēnh to nē axpēn mā:

—E kwa pu mē ma hwÿr mra nē mēmoj xihtÿx ā hkukja kē mē pama nē tee ri tanhmā mē pamā harēnh to hkukamā hamaxpēr. Hāmri nhūm mē piitā ja hā omu nē āhpumunh tÿx kēt ā omunh kurē kumrēx. E ma pu mē hwÿr.

Anē nē ma hwÿr mra nē Parijew nhō xwÿnhjē pyrā nē hēx rom ahkukja nē kām:

²⁸ —Pa Jejus? Kwa mē inhmā mēmoj jarē. Na pre finat Mojesja Tirtūm nhÿ hā mē panhīgēt mā ā karō anē. Mē hkra hkēt rāhā mē pa nē mē htyk xwÿnhjaja nhūm mē harēnh o:

Koja mēhō hprō nē kormā kamā hkra hkēt rāhā pa nē ty. Hā koja hkōt htōja hpānhā hprōta o hprō nē kamā hkra. Hāmri nhūm kato nē te kēp htō htyk xwÿnhhta hkra pyrāk. Anē.

Na pre ā Mojes mē kām karō anē. ²⁹ Jakamā kwa ga mē ixujarēnh ma. Koja mē kot axpēn to htō xwÿnhjaja kēp 7. Nhūm kot waja mēhō ho hprō nē wa pa nhūm kamā hkra hkēt rāhā ty. Nhūm hkōt htō hōta hpānhā hprō ho hprō ³⁰ nē wa axpēn to pa. Nhūm määnēn ty. Kamā hkra hkēt rāhā ty.

³¹ —Nhūm htō hōta. Haxwÿja hpānhā tām o hprō nē wa axpēn to pa grire nhūm haxwÿja kamā hkra hkēt rāhā ty. Hāmri nhūm htō hkwyjaja piitā nija pyxi nē axpēn pānhā ho hprō hpa. No ām mēhō kamā hkra hkēt rāhā ra htyk pa. ³² Hāmri nhūm mē hprōta mē hkōt amnhī to hapu nē ty. ³³ Tā Tirtūm kot akupÿm nhÿrmā mē ho htír ronhÿx nhÿ nhÿx kēp nija mjēn kumrēx? Ra piitā kot ho hprō kēnā. E mē inhmā ja jarē. Anē.

³⁴ Hāmri nhūm Jejus mē kām:

—Nā kaxkwa kamā mē kot amnhī nhīpēxa axtem na. Pika ja kamā na htem pa nē āptār nhūm mē axpēn mā mē kure. Ja mex. ³⁵ No mē kot Tirtūm kōt amnhī xunhwÿr xwÿnhjaja na htem ty hāmri nē Tirtūm nhō krī kamā kuri axte kām hprō hprām kēt nē ri pa. Rÿ ni japēr nē kām mjēn prām kēt nē ri pa. ³⁶ Hāmri nē Tirtūm kapēr o mē wrÿk xwÿnhjē pyrā nē axte htyk kēt nē. Ām htír tūm rāhā nē pa ho pa. Tirtūm ra akupÿm kot mē ho htír jakamā koja mē kēp hkra nē kuri htír tūm nē mex nē pa ho pa nē axte kām hprō rÿ mjēn prām kēt nē ri pa.

³⁷ —Nom mē ate akupÿm mē htír mā ajamaxpēr kēt ā harēnhja kot paj mē amā harē. Amnepēm na pre Tirtūmja pī hpōk kamā Mojes mā kapēr nē kām: Ixpē Apraāw nhō Tirtūm na pa. Nē määnēn ixpē Apraāw kra Ijak mē htāmnhwÿ jako wa ō Tirtūm na pa.

Anhÿr o Mojes mā amnhī jarē nhūm kuma nē hā kagā. ³⁸ Kēp apu arī mē htyk rāhā nhÿx pre ā mē harēnh anhÿr kēt nē. Nhÿx pre mē harēnh o: “Amnepēm Apraāw nē hkra nē htāmnhwÿ mē htír ri ixpē mē ō Tirtūm na pa pre.” Anhÿr o nhÿx pre mē harē. Nom na pre ā amnhī jarēnh anhÿr kēt nē. Mē pamā te Apraāwja mē htyk nē mē hapēx pyrāk. Nom nhūm prem ra Tirtūm ri akupÿm htír nē mex nē pa ho pa. Tā ka htem Tirtūm kapēr kwÿm ri akupÿm mē htír kēt ā mē harēnh o apa. Anē.

³⁹ Nhũm pre ã Jejus mẽ kãm kapër anê. Hãmri nhũm Tirtũm kapër tũm o mẽ ahkre ho mẽ pa xwỳnh kwỳjaja kuma nê tee ri axte tanhmã kãm nê hprãm kaprỳ nê kãm:

–Tỳ. Nà ãm hãmri na ka ã ja jarênh anê. Anê.

⁴⁰ Hãmri nhũm mẽ axte mẽmoj tâ hkukjêr kêt nê. Tanhmã kot wem amnhĩ to nê hamaxpêr o hakre? Na prem ãm tee ri kãm hamaxpêr o hakrenh prãm kaprỳ ho kuhê. Jejus kot mẽmoj piitã hkukamã àhpumunh tỳx o àhpumunh tỳx.

Jejus kêp pahi finat Tawi nhõ Pahihti hã kot amnhĩ jarênh

Matêwre 22.41-46; Makre 12.35-37; mãânên Rômãn 1.3-4

⁴¹ Tã nhũm Jejus kãnhmã xa nê amnhĩ tâ tanhmã mẽ kot mar o kuhê xwỳnhjê hkukjêr to. Nom te nhãm mẽhõ hã mẽ hkukjêr pyrà nê mẽ kãm:

–E kwa mẽ inhmã mẽmoj jarê. Tirtũm kot mẽ akaxyw ãm mã xwỳnhnta ã na pa mẽ akukja. Mo na htem axpên mã kêp finat pahi Tawi kanrêhã htãmnhwỳ pix ã harê nê mãânên kêp õ pahihti hã harênh kêt nê? ⁴² Na pre Tawi Tirtũm kapêr kwỳ hã kagã nê tanhmã harênh to. Tirtũm mex ã mẽ grer xaja kwỳ kamã harê nê hã kagã nê hã kagã ho:

Na pre Tirtũm inhõ Pahihti mã ã kapêr anê nê kãm: “E amnê ixwỳr tẽ nê inhĩhkõ hã nhỹ nê inhmã mẽ ho amnhĩptar o akrĩ.

⁴³ Kot paj mẽ kot kãm akurê xwỳnh piitã mẽ unênh pa nê awỳr mẽ o mra nê anhĩhkram mẽ hazar pa.” Anhỹr o pre kãm kapêr. Anê.

⁴⁴ Na pre ã Tawija Tirtũm kot Kris mã kapêr jarênh anê. Mẽ kajaja na ka htem ãm kêp Tawi kanrêhã tãmnhwỳ pix ã ri axpên mã harênh o ri apa. No kêt Tawi na pre kêp õ Pahihti hã harênh o pa. Anê.

Jejus kot tanhmã Tirtũm kapêr tũm o mẽ ahkre xwỳnhjê jarênh to

Matêwre 23.1-12; Makre 12.38-40

⁴⁵ Nhũm pre ã Jejus mẽ kãm kapêr anê nhũm mẽ piitã mar o kuhê. Hãmri nhũm hpãnhã hkõt mẽ pa ho mẽ pa xwỳnhjê mã kapêr nê mẽ kãm:

–Kwa mẽ o kora. Kêr ka mẽ Tirtũm kapêr tũm o mẽ ahkre xwỳnhjê kot amnhĩ nhĩpêx o amnhĩ nhĩpêx kêt nê. ãm mẽ omu nê ãm mẽ omu nê mẽ kot amnhĩ nhĩpêx kõt amnhĩ nhĩpêx o ri apa hkêt nê. ⁴⁶ Na htem mẽ piitã mẽ kot mẽ hã hpijaam kaxyw mẽ ê mex pix kãm ri pa. Nê mẽ kãm mẽ piitã mẽ kot amnhĩm mẽ rũnh xwỳnh ã mẽ harênh o mẽ paja na mẽ kãm hprãm. Nê mẽ panhõ Tirtũm kapêr o mẽ ahkre xà hã ixkre kamã mẽ kãm amnhĩ to rũnh xwỳnhjê hkrĩ xà mex pix ã na mẽ kãm mẽ hkrĩ hprãm. Nê mẽmoj tâ mẽ hkĩnh ã arĩgro hã nhũm htem mẽ apkur xà hã ixkre hwỳr akuprõ nê mẽ kãm mẽ kot amnhĩ to rũnh xwỳnhjê hkrĩ xà mex pix ã mẽ kãm mẽ hkrĩ hprãm. ã na htem amnhĩ nhĩpêx anhỹr o pa.

⁴⁷ –Nê mẽ kêp mẽ mjên htyk xwỳnhjê ho ajuta ho pa hã amnhĩ jarênh tâ ãm amnhĩ to hêx nê axtem nê mẽ nokupyr pẽ mẽ kêp mẽ hikukrêx piitã ho hapêx par o pa. Nê mẽ kêp mẽ òrkwỳ pytà. Nê mẽ hêx rom te tãm mẽ kot amnhĩ nhĩpêx pyrà nê Tirtũm mã amnhĩ jarênh japjêê ho kuhê. Mỳrapê koja mẽ mex kêt nê. Koja Tirtũm tanhmã ja hã mẽ hipêx to rax nê. Jakamã kwa kêr ka mẽ ã mẽ kot amnhĩ nhĩpêx anhỹr xwỳnhjê hkõt amnhĩ nhĩpêx o apa hkêt nê. ãm kwarĩ ho kwarĩ. Anê.

21

Kêp mjên htyk xwỳnh jarênh

Makre 12.41-44

¹ Nhũm Jejus kormã Tirtũm mã amnhĩ jarẽnh xà hã ixkre kamã mẽ omunh o xa. Na pre hte Ijaew piitã ixkreta ho mex kaxyw kãm mẽ hikãxpore hkwy nhõr o pa. Jakamã nhũm mẽ hikãxpore rũnh xwỹnhjaja hwỹr agjẽ nẽ kamã kãxpore gjẽnh xà kamã hkwy gjẽ nẽ ma akupỹm mra. ² Jakamã nhũm mẽhõ ni pẽ mjẽn htyk xwỹnh haxwỹja hwỹr axã. Kẽp amrakati kumrẽx nẽ hikãxpore tỹxre ãm axkrutre htã mẽ hpãnhã hwỹr axã. Nẽ kãm Tirtũm kĩnh xaj hamẽ kamã kuxã hãmri nẽ kato nẽ ma akupỹm tẽ. ³⁻⁴ Hãmri nhũm Jejus arĩ omunh o xa. Kot ã amnhĩ nhĩpẽx anhỹr ã omunh o xa nhũm ja kãm mex nẽ. Hãmri nẽ hkõt mẽ pa ho pa xwỹnhjẽ mã harẽ nẽ mẽ kãm:

—E mãn ka mẽnire htẽm mũj pumu. Kẽp amrakati nẽ hikãxpore ãm kẽp grire htã amnhĩ pẽ õr pa. Kwỹjẽ rom kãm Tirtũm kĩnh xaj amnhĩ pẽ õr par kumrẽx. Apkur xà hã hikãxpore na. Mẽ hkwyjaja na htem hikãxpore hkwy ho mra nẽ kugjẽ nom arĩ mẽ hikãxpore rax. No nhũm nire nẽj mẽ kurom kãm hikãxpore japẽ hkõt nẽ. Nẽ ho õxy hkõt nẽ ãmnhĩx piitã Tirtũm mã õr pa. Anẽ.

Mẽ kot amnhĩ tomnuj xwỹnhjẽ hkukamã mẽ harẽnh

Matẽwre 24.1-2; Makre 13.1-2

⁵ Tã hãmri nhũm Jejus kõt mẽ pa ho mẽ pa xwỹnhjaja kormã Tirtũm mã amnhĩ jarẽnh xà hã ixkre kaxwỹnh pumunh o kuhẽ nẽ axpẽn mã harẽ nẽ axpẽn mã harẽnh o:

—Hẽxta waa nẽ. Ixkreja mex kumrẽx. Kẽn rũnh o mẽ kot hipẽx jakamã mex o mex. Nẽ mẽ kot ri Tirtũm mã hkĩnh xà nhõr nẽj haxwỹja piitã mex. Anẽ.

Hãmri nhũm Jejus mẽ kuma nẽ mẽ kãm:

⁶—Nã mex tã koja nhỹrmã mẽ kãm Tirtũm kurẽ xwỹnhjaja grãnh pa. Koja arĩ kẽn õ axkrutre nẽ axpẽn mỹnh nẽ nõr kêt nẽ. Koja piitã anhrã nẽ ahpỹnhã ri hkwy. Anẽ.

⁷ Nhũm pre ã mẽ kot hipẽx anhỹrja kukamã mẽ kãm mẽ harẽnh anẽ nhũm mẽ tee ri hkukamã hamaxpẽn nẽ kãm:

—Kwa xà koja mẽ ã hipẽx anẽ? Kwa mẽ inhmã aprĩ hã mẽ kot ixkre grãnh parta jarẽ. Xà koja mẽ tokyx ho anẽ nã xà kormã? Kwa mẽmo koja wỹj ri tanhmã amnhĩ nhĩpẽx to? Anẽ.

⁸ Hãmri nhũm mẽ kãm:

—Nã nhỹrmã mẽmoj piitã hapẽx kaxyw tanhmã amnhĩ nhĩpẽx to kumrẽx kot paj mẽ amã harẽ ka mẽ inhma. Koja mẽ ohtõ nẽ mẽ apẽ ixkrajẽ hwỹr mra nẽ hẽx rom te pa ixte amnhĩ nhĩpẽx pyrãk o amnhĩ nhĩpẽx o pa. Nẽ tanhmã mẽ amã amnhĩ jarẽnh to nẽ amnhĩ jarẽnh o: “E mẽ ixpumu. Pa na pre Tirtũm mẽ awỹr inhmẽ. Ixpẽ kaxkwa rũm ixwryk xwỹnh na pa.” Anhỹr o mẽ akõt mẽ amã amnhĩ to hẽx o pa. Hãmri nẽ mẽ amã: “E ot pa ra mẽ ato amnhĩptãr kaxyw mẽ awỹr wry.” Anhỹr o amnhĩ jarẽnh o mẽ akõt pa. Nom kër ka mẽ ãm mẽ ama nẽ ãm mẽ ama. ãm mẽ kot mẽ amã amnhĩ to hẽx o pa kẽnã. Kormã akupỹn ixpõx xà hã arĩgrota kormã.

⁹—Nẽ koja mẽ nhỹri awry hã axpẽn par o pa. Nẽ mẽ atãã axpẽn par o pa. Nom kër ka mẽ harẽnh ma nẽ ri tee ri tokyx mẽmoj piitã hapẽx kukamã ajamaxpẽn kêt nẽ. Mẽmoj piitã hapẽx xà hã arĩgrota kormã.

¹⁰ Koja mẽmoj piitã hapẽx kaxyw nhũm ahpỹnhã ri pika piitã hkõt mẽ pa xwỹnhjaja axpẽn kutã amnhĩ xunhwỹ nẽ pijapu nẽ axpẽn pa.

¹¹ Nẽ koja pika piitã hkõt tanhmã ahpỹnhã mẽ ã kute mẽ hamỹ nhũm mẽ amnhĩ xà htỹx kamã hamak o pa.

Nẽ koja pikaja tertet tỹx nẽ.

Nẽ koja mẽ nhỹri pika hkwy kamã prãm xaj hpikaprãr pa.

Nē koja kaxkwa kamā mēmoj tanhmā amnhī anhīpêx to nhūm pika nhō xwýnhjaja tee ri omu nē kām ma htýx kumrêx nē httert o kuhê.

Koja mēmoj ā amnhī nhīpêx anê pa rī kormā akupýn mē awýr wrý nhūm mēmoj piitā hapêx pa. Koja mēmoj ā amnhī nhīpêx anê.

12—E Tirtūm mā amnhī jarênh xā hā ixkre grānh par xwýj ri mēmoj tanhmā hkukamā kot amnhī nhīpêx to hā mē ate ixkukjêr xwýnhhta kot paj hpānhā mē amā harê ka mē inhma. Koja mē kām ixkurê xwýnhjaja mē awýr mra nē ixtā mē apynê nē tanhmā ixtā mē anhīpêx to. Nē ma mē pikuprōnh xā hā ixkreja wýr mē ato mra nē kamā mē kām tanhmā mē ato kapêr punuj to. Nhūm mē kuma hāmri nē ma mē ato mra nē mē ajagjê. Mē ate ixkôt apa ho apa jakamā koja mē ā mē anhīpêx anê. Nē mē ô pahihti hwýr mē ato mra nē mē kām tanhmā mē ato kapêr punuj to. 13 Tā kêr ka mē kutā akrī nē axāmnhīx māmri tanhmā mē kām ijarênh to ho akrī.

14—Nom kwa kêr ka mē kām tanhmā amnhī jarênh to hkukamā tee ri ajamxpêr o ri mē amā mē uma hkêt nê. Rý mē ajamxpêr o: “Hêxta waa nê. Tanhmā koja we mē kot ixkukjêr ā arīgrota ā pa we ri mē kām ixkapêr to?” Anhýr o tee ri amnhī kukamā ajamxpêr kêt nê. Ām amnhī kaxyw inhmā pix mā ajamxpêr týx rāhā nê. 15 Tanhmā mē kot mē anhīpêx to hā arīgrota ā kot paj tanhmā mē akrā hto ka mē inhý hā tanhmā mē kām amnhī jarênh to. Hāmri nhūm mē amnhī tā mē ama nē axte tanhmā mē ato kapêr to hkukamā tee ri hamxpêr o kuhê.

16—Nē koja mē anhīpêxā nē mē akatorxā nē mē atō nē mē akrāmnhwýjaja. Nē kaxyw krī hkôt mē akwýjaja ixtā mē atā amýnê nē ma mē ô pahi hwýr mē ato mra nhūm mē ajagjê nē mē akwýjê pa. 17 Koja mē piitā ixtā mē akamā gryk nē kām nê akurê nê. 18-19 Nom mē kot ā mē anhīpêx anhýr mā tā kêr ka mē amnhī to htýx nē ixkaga hkêt nê. Mē kot mē apar tā ka mē kaxkwa kamā akupým atír kurê kumrêx. Hāmri nē ā mē kot mē anhīpêx anhýr xwýnhjê rom Tirtūm mē wa ixri atír tūm nē amex rāhā apa ho apa. Mē kot tanhmā mē ato htā mē ate kaxkwa kamā atír tūm nē apa mā xwýnh jakamā kwa kêr ka mē tee ri amnhī kukamā ajamxpêr o ri apa hkêt nê.

20—Koja nhýrmā nhýhýnh pôristi ohtō nê mra nê Jerujarê hwýr pôj hāmri nê mē kām hipók pa nê kuhê. Ka mē ja hā mē omu nê mē kot krīja grānh par mā ajamxpêr kurê kumrêx. 21 Koja mē ā amnhī nhīpêx anê ka mē amým amnhī wýr mē omu hāmri nê ajapôj nē ma aprôt nē amrar kurê kumrêx. Mē apê jar pika pê Jutej kamā mē apa xwýnhjaja ka mē omu nē mē kot mē apar pymaj ma aprôt nē amrar kurê kumrêx. Hixêr prêk wýr ajapôj nē aprôt nē ma mra.

—Nê kê Jerujarê nhō xwýnhjaja mē umaj haxwýja hapôj nē ma hprôt nē ma mrrar o mra.

—Nê jar kapôt ā ri mē pa xwýnhjaja kê mē akupým krī hwýr gjêx kêt nê. Ām ma mē umaj hprôt nē mrrar kurê kumrêx.

22—Mē kot amnhī tomnuj mýrapê koja Tirtūm ā mē hwýr mē kām mē hkurê xwýnhjê rênh anê. Kapêr ā kagā htūm ra kot mē hkukamā ja jarênh kot anhýr. Jakamā koja mē nhýrmā mē hkukamā mē harênh xāja kôt ā mē hipêx anê.

23—No mē htujarô xwýnhjaja nē mē hkra karàre xwýnhjaja koja mē kêp mēmoj omnuj týx nê. Tanhmā kot mē amnhī to nê hprôt týx? Nā pika ja kamā koja mē piitā mex kêt nê. Mē kot amnhī tomnuj mýrapê koja Tirtūm ā mē hipêx anê. 24 Koja mē nhýhýnh krī hō rūm mē hwýr mra nē mē unê nē mē hkamnhwýr o mē kupa. Nē mē hkwyjê pynê nē ma nhýhým ahpýnhā mē ô pika hwýr amnhī kôt mē o pa nhūm mē kamā mē hkôt pa ho pa. Koja mē

kêp Ijaew kêt xwýnhjaja Jerujarê o amnhîpta nè ã mẽ hipêx anê. Nê kamã pa ho pa rãhã nhũm Tirtũm nhỹrmã akupỹm nè mẽ kator pa. Tã koja mẽ nè mẽ kator parja o pa ra akupỹn mẽ awýr inhnojarê. Anê.

Nhũm pre ã Jejus mẽ kãm mẽ kot Jerujarê grãnh par xwýnhjê hkukamã harênh anê.

Akupỹn Jejus wrýk xwýj ri mẽmoj kot tanhmã amnhî nhĩpêx to

Matêwre 24.29-35; Makre 13.24-31; mãânênh Sikũn Pêtre 3.10; Apokarip 1.7

²⁵ Nhũm Jejus arĩ hkôt mẽ pa ho pa xwýnhjê mã kapêr nè mẽ kãm:

—Nê kot paj nhỹrmã akupỹn mẽ awýr inhnojarê nhũm kaxkwa kamã kanhêti nè myyti nè mytwrýre axtem tanhmã ri amnhî nhĩpêx to. Nhũm gô xujanãr haxwýja hkoko htýx jao axpên tak týx nê. Hãmri nhũm pika piitã hkôt mẽ pa xwýnhjaja kuma nè omu nè nè kãm ma htýx nê mur nè htertet nè tee ri amnhî kukamã hamaxpêr.

²⁶ —Nê koja Tirtũm tanhmã kaxkwa ho àk to nhũm kanhêti piitã pikarêr pa. Hãmri nhũm pika hkôt ri mẽ pa xwýnhjaja omu nè tee ri amnhî kukamã hamaxpêr o amnhî japrãr pa nè hikwý. ²⁷⁻²⁸ Koja ã mẽmoj amnhî nhĩpêx anê ka mẽ ja hã omu nè akupỹn mẽ awýr inhnojarê mã ajamaxpêr kurê kumrêx. Hãmri nè mẽ kot ixkôt amnhî xunhwýr kêt xwýnhjê rom akĩnh kãm ijapêr arĩt o akuhê.

—Nà kot paj akupỹn mẽ awýr wrý. Kakrã kamã hirã htýx kãm akupỹn ixihtýx kãm mẽ awýr wrý. Hãmri ka mẽ apiitã pika piitã hkôt ano ho ixpumu. Kot paj ã ixwrýk anê hãmri nè mẽmoj punuj piitã pé mẽ apytãr pa. Jakamã ka mẽ ã mẽmoj kot amnhî nhĩpêx anhỹrja ã omu hãmri nè tokyx ixkôt axãpirta mã ajamaxpêr nè akĩnh týx nê. Anê.

²⁹ —E ga mẽ pĩhpar mũj pumu. ³⁰ Na hte mẽmo mytwrý hã rã nhũm mẽ omu nè ò hkukamã hamaxpêr. ³¹ Ja pyrã nè koja ã mẽmoj amnhî nhĩpêx par anhỹr mẽ ka mẽ omu nè akupỹn mẽ awýr ixwrýkja mã ajamaxpêr kurê kumrêx. ³² Koja akupỹn ixpõx kêt ri mẽ kot ã mẽmoj kot amnhî nhĩpêx anhỹr pumunh xwýnhjaja kormã piitã htyk kêt ri pa ra akupỹn wrý.

³³ —Nê koja nhỹrmã pika nè kaxkwa wa hapêx pa. Tã no ãm ixkapêr koja wa urãk nè aa hapêx kêt nê. Koja ãm rãhã ho rãhã. Kot paj aa ihkjê ho tanhmã mênh to hkêt nê.

³⁴⁻³⁵ —Nê kwa mẽ o kora. Mẽ axkãm ajamak rom. Mẽ kot ixkôt amnhî xunhwýr kêt xwýnhjaja na htem kãm tanhmã amnhî nhĩpêx to hprãm xã hkôt pix mã tanhmã amnhî nhĩpêx to ho ri pa. Jao ãm amnhî xãpkur xã nè amnhî to mex xã nè kãxpore pix kukamã hamaxpêr o pa. Nê htýx ri tanhmã amnhî tomnuj to ho pa. Nê pipãnh kãm tanhmã amnhî to ho pa. Tã koja mẽ ã amnhî nhĩpêx anhỹr o pa rãhã pa ra mẽ haêr pé akupỹn wrý nhũm mẽ tee ri ixpumu nè kãm ma htýx kumrêx. Te tutre htýx ri harõj kajyr o pa nè rapuuti hwýr ãr nhũm kot haê nè unênh nhũm tee kãm kator prãm pyrãk. Koja mẽ ã amnhî nhĩpêx anê. Nom kêr ka mẽ ho mẽ urãk kêt nê. ãm pa inhmã hprãm xã hkôt pix mã tanhmã inhmã amnhî nhĩpêx to rãhã ho ri apa.

³⁶ —Tã kêr ka mẽ ã mẽ kot amnhî tomnuj o pa anhỹrja kôt amnhî nhĩpêx o apa pymaj amnhî to Tirtũm wýr rãhã ho apa. Kê tanhmã mẽ ato hihtýx to ka mẽ ý hã ho mẽ urãk kêt nê. Kêr pa nhỹrmã akupỹn wrý ka mẽ ixpumu nè mẽ kurom amnhî kamã akahak kêt nè akĩnh týx nè man ixwýr mẽ mra. Anê.

Nhũm pre ã Jejus hkôt mẽ pa ho mẽ pa xwýnhjê jahkre anê.

³⁷ Hãmri nè apkati mẽ Tirtũm mã amnhî jarênh xã hã ixkre kamã mẽ pikuprõnh xwýnhjê jahkre ho hkrĩ. Nhũm kamãt nhũm hkôt mẽ pa ho mẽ

pa xwýnhjê mē mē krī rūm hapôj nē ma hixêt prêk pê Oriwêhti hwýr mra nē kamā amnhīm hikra nē hikwý. ³⁸ Nhūm kwýhtā nhūm mē kànhmā hkri nē ma akupým krīm mra nē ixkreja wýr agjê. Hāmri nhūm mē piitā hā akuprō nē kot mē ahkre hā mar o hkri.

22

Mē kot Jejus ā àmnênh ā mē harênh

Matêwre 26.14-16; Makre 14.1-2; Juāw 11.47-57

¹ Tā nhūm Ijaew kīnhā arīgro pê Pasja àhtêp o mō. Pas ā na htem amnepêh Tirtūm kot pika pê Ejit pê mē hpāmjê kator mā hamaxpêr kaxyw axpên wýr akuprō nē hā hkīnh. Na htem arīgroja jarênh o: “Pas” anhýr ā harê. Nē määnen harênh o: “Mē pahte pāw kaxkrit kêt kur ā arīgro.” Anhýr o harê. ² Jakamā nhūm mē ô patre krāhtūmjê mē Tirtūm kapêr tūm o mē ahkre xwýnhjaja ra kām Jejus pīr prām nē. No mē kām hkôt mē kot kapêr mar xwýnhjê pyma nē. Nē tee ri kot tanhmā ho hkukamā hamaxpêr nē axpên mē:

—Hêxta waa nē. Kwa tanhmā kot puj wem ho nē mē kêp kupī? Kot puj mē noo mā tanhmā ho nhūm mē hā mē pakamā gryk týx kumrêx. Anê.

Jut Kariot kot Jejus ā àmnênh ā harênh

Matêwre 26.14-16; Makre 14.10-11; Juāw 13.21-30

³⁻⁴ Tā nhūm Jut Kariotja. Jejus nhý hā mē ahkre ho pa xwýnh pê 12 hō na pre. Tā axtem nē tanhmā hamaxpêr to nē Satanasti nhý hā ma mē ô patre krāhtūm mē Tirtūm mā amnhī jarênh xā hā ixkre jamār xwýnh krāhtūmjê hwýr tē. Hāmri nē tanhmā Jejus o mē mar to nē mē kām:

—E ot pa mē amā Jejus jarênh o tē. Xā kot paj mē amā hā amýnê ka mē hpānhā inhā amnhīre nā? Anê.

⁵ Hāmri nhūm mē kuma nē hkīnh nē. Hāmri nē kām:

—Nā kot paj mē amā amnhīre.

⁶ Hāmri nhūm mē kot kām amnhīrer ā harênh ma nē hkīnh nē mē kām:

—Tôe. Nā kot paj mē amā ho anê. Anê.

Hāmri nē ma tē nē kato. Nē Jejus pynênh kaxyw htānopxar o ri hkôt pa. Mē kot mar o pa xwýnhjê hkax ā nhýri unênh nē ma mē hwýr o htēm kaxyw.

Jejus kot ý hā mē ahkre xwýnhjê kutā apkur ā harênh

Matêwre 26.17-25; Makre 14.12-21; Juāw 13.21-30

⁷ Tā nhūm Pasja kato. Amnepêh Ijaewjê nhǵêgtjaja na prem ôwêhti hkrare hkwy hpar o pa. Tirtūm kot ja hā mē omunh nē Ejit kām mē kām mē hkurê xwýnhjê nhīhkra nē mē kator kaxyw nhūm prem ā amnhī nhīpêx anê. Jakamā na htem arī mē kêp mē hkanrêhā mē htāmnhwýjaja arīgro pê Pas ā axpên wýr akuprō nē mē kām hamaxpêr pê mē urak nē ôwêhti hkrare hkwy hpa. Hāmri nē pāwti kaxkrit kêt kām kuku. ⁸ Jakamā nhūm Jejus ý hā mē ahkre ho mē pa xwýnhjê wa ho axkrut nē mē amnhī kukamā wa kumê. Simāw Pêtre mē Juāwjaja nhūm wa mē amnhī kukamā wa kumê nē wa kām:

—É wa ma mē ixkukamā tē nē mē ixkutêp Pas ā mē panhō hā apê. Anê.

⁹ Hāmri nhūm wa kuma hāmri nē kām:

—Tôe. Nhýri kot paj we wa tē nē mē akutêp hā apê? Anê.

¹⁰ Hāmri nhūm wa kām:

—Nā wa māmri ma Jerujarê hwýr wa tē. Nē hwýr axā nē mēhō mytita pumunh kurê kumrêx. Nhūm amnhīm gō ru nē amnhī kre hā poti xām nē o tē. Ka wa omu nē hā ajêt nē ma hkôt ôrkwý hwýr tē. ¹¹ Hāmri nē ixkre nhō

dõn pumu nê kãm: “E jar na pa wa awÿr tẽ. Jejus na wa inhmẽ pa wa awÿr tẽ. Na awÿr pẽr mẽn̄h o: ‘Nhÿri kot paj ixkõt ri mẽ pa ho mẽ pa xwÿnhjẽ mẽ axpẽn kutã Pas ã apku?’ Anẽ. Na ã awÿr hpẽr mẽn̄h anẽ.” Anẽ.

¹²—E ã kãm akapẽr anẽ kê war ama nẽ ra war amã òrkwÿ nhĩmòk ã ixkre rax ò jahkre. Kamã ra kaxyw mẽ paxàpkur xã hã mẽmoj piitãã. Ka wa omu hãmri nẽ mãmrĩ mẽ ixkutẽp kamã mẽmoj tã apẽ. Anẽ.

¹³Hãmri nhũm wa kuma nẽ ma krĩm tẽ. Ma tẽ nẽ hwÿr axã hãmri nẽ ra kot wa kãm mẽmoj jarẽn̄h xã hkõt mẽmoj piitã omu hãmri nẽ mẽ kutẽp mẽõ hã àpẽn̄h o wa xa.

¹⁴Tã nhũm myt axã nhũm mẽ wa hkõt mō nẽ ixkreta wÿr àpir pa. Hãmri nẽ apkur kaxyw hkrĩ hpa nhũm Jejus mẽ ìhkõ hã nhÿ. ¹⁵Hãmri nẽ mẽ kãm tanhmã amnhĩ jarẽn̄h to nẽ mẽ kãm:

—E na pa inhmã Pas ã mẽ anhĩhkõ hã ixàpkur prãm nẽ. Kormã ixte amnhĩ xã htÿx kãm ijamak xwÿj ri. ¹⁶Kwa mẽ inhma. Kot paj axte mẽ akutã Pas ã ixàpkur kêt ry rax nẽ. Nom koja nhÿrmã Tĩrtũm akupÿn ixte mẽ ato amnhĩptãr kaxyw inhmẽ hãmri pu mẽ rĩ kormã axte arĩgro mex maatija ã pahkĩnh kãm axpẽn kutã paxàpkur rax nẽ. Anẽ.

¹⁷Nhũm ã mẽ kãm amnhĩ jarẽn̄h anẽ nẽ hpãn̄hã wĩhti py nẽ o xa nẽ Tĩrtũm mã harẽ nẽ kãm:

—Pa Papaj. Nã ãm hãmri na ka hte mẽ inhnẽ mẽ kãm mẽ ixkurẽ xwÿnhjẽ pumunh mex nẽ mẽ ìhkra pẽ mẽ ijpõj. Amex o amex. Anẽ.

Hãmri nẽ hpãn̄hã hkõt mẽ pa ho mẽ pa xwÿnhjẽ hõ mã kugõ nẽ kãm:

—E mĩ. Apy nẽ mẽ axpẽn pãn̄hã hkwy ho ixkõ. ¹⁸ãm hãmri na pa mẽ amã amnhĩ jarẽ. Kot paj axte wĩhti ho ixkõm kêt rãhã nhũm nhÿrmã Ìnhõ Papaj akupÿn mẽ awÿr inhmẽ. Hãmri pu mẽ rĩ kormã akupÿn ixpõx xã hã arĩgrota ã pahkĩnh rax nẽ. No ãm ra axtem tanhmã hã mẽ pahkĩnh to. Anẽ.

¹⁹Hãmri nẽ hpãn̄hã pãwti py nẽ mã ho anẽ nẽ Tĩrtũm mã harẽ. Hãmri nẽ ho hkry hpa nẽ mẽ piitã mẽ kãm òr pa nẽ mẽ kãm:

—E na pa ã pãwti ho hkry nẽ mẽ amã òr anẽ. Koja mẽ ã inhĩpẽx anẽ nẽ te mẽ kot ixto hkry hpar pyràk o inhĩpẽx pa amnhĩ xã htÿx kamã ijamak kãm ty. Nom mẽ anẽ kot paj ty. Jakamã kêr ka mẽ ixwakre kamã tõhã axpẽn wÿr akuprõ nẽ ixte mẽ ate amnhĩ tomnuj pãn̄hã amnhĩrer kaxyw mẽ anẽ ixtykja mã ajamaxpẽr pẽ akĩnh nẽ pãwti hkur o akrĩ. E mẽ mãmrĩ axãmnhĩx aku. Anẽ.

Nhũm pre ã mẽ kãm amnhĩ jarẽn̄h anẽ nhũm mẽ mar pẽ pãwtita hkur o hkrĩ.

²⁰Hãmri nẽ ra hkur pa. Hãmri nhũm Jejus axte kopta py nẽ mẽ kãm:

—Mẽ kot ixpĩr xã hã arĩgro hã koja ixkamrõ axkapĩ. Nom koja mẽ amarĩ ixpĩr nhũm ixkamrõ amarĩ hpikapĩr kêt nẽ. ãm paa. Pa kot paj mẽ anẽ mẽ ìhkram amnhĩ jaxã nhũm mẽ ã inhĩpẽx anẽ. Koja ixkamrõ axkapĩ nhũm Tĩrtũm omu nẽ ixkukwak ri mẽ anẽ mẽ ate amnhĩ tomnuj piitã te amnhĩ katut kõt rẽn̄h par pyràk o hipẽx nẽ mẽ ato hkra. Amnepẽm kot ja hã amnhĩ jarẽn̄h xã hkõt. Jakamã e mẽ ixkamrõ pikapĩrta mã ajamaxpẽr pẽ wĩhti hkwy ho ixkõ. Anẽ.

Jejus ã mẽ kãm àmnẽn̄h xwÿnh jarẽn̄h

Matẽwre 26.21-25; Makre 14.18-21; Juãw 13.18-19

²¹Nhũm Jejus arĩ mẽ kãm kapẽr nẽ mẽ kãm:

—Nẽ kot mẽ kãm ixtã àmnẽn̄h mã xwÿnhnta na jar mẽ pahkaẽx ã mẽ pakutã apkur o nhÿ. ²²Tĩrtũm kãm hprãm xã hkõt koja mẽ tanhmã ixto rax nẽ ixpĩ. Nom kot mẽ kãm ixtã àmnẽn̄h mã xwÿnhnta hẽxta waa nẽ. ã kot inhĩpẽx anhÿrja mÿrapẽ koja amnhĩ xã htÿx kãm hamak rax kumrẽx. Anẽ.

²³ Nhũm pre ã Jejus mẽ kãm amnhĩ jarẽnh anẽ. Nhũm mẽ kuma nẽ tee ri axpẽn pumunh o hkrĩ. Hãmri nẽ ri axpẽn kukja nẽ axpẽn mã:

–Kwa nà mẽ pahõtõ kot pu we ã ri hipêx anẽ? Nà pa hkêt.

Anhỹr o tee ri axpẽn kukjêr o hkrĩ.

Mẽ pamã amnhĩ to rũnh prãm kêt ã mẽ pamã karõ

Matêwre 20.20-28; Makre 10.35-45; mãânẽn Rõmãn 12.3-5, 12.10, 12.16; Epes 4.2-4; Piripos 2.3-8; Xiakre 4.1-10; Wam Pêtre 5.3

²⁴ Tã nhũm Jejus nhỹ hã mẽ ahkre ho mẽ pa xwỹnhjaja axpẽn mã tanhmã kapêr to ho hkrĩ nẽ axpẽn mã:

–Kwa mẽ pahõtõ kot puj wem nhỹrmã pahpê pahĩ nẽ mẽ ho amnhĩptâr rax o ri papa? Anẽ.

Hãmri nẽ mẽ axpẽn mã: “Nà pa.” Anẽ nẽ nhãnh axpẽn mã: “Nà kêt paa.” Anẽ. Hãmri nhũm mẽ nêtãnh axpẽn mã: “Nà kêt pa kênã.” ²⁵ Anhỹr o axpẽn mã kapêr o hkrĩ. Hãmri nhũm Jejus tee ri axpẽn tã mẽ kuma nhũm mẽ ã hamaxpêr anhỹrja kêp omnuj nẽ nhũm mẽ kãm tanhmã hã kapêr to nẽ mẽ kãm:

–E mẽ inhma. Na hte Ijaew kêt xwỹnhjê nhõ pahijaja ã amnhĩ nhĩpêx anhỹr o ri pa nẽ amarĩ hkrĩ xà kamã hkrĩ ho hkrĩ. àhpumunh tỳx jakamã na htem amarĩ ixkre hkre jakry kamã kãm mẽ àpênh xwỹnhjê mã mẽmo mẽ àpênh ã karõ ho hkrĩ. Na htem ã amnhĩ nhĩpêx anhỹr o pa. Nẽ mẽ kot amnhĩm mex ã harẽnh kaxyw tanhmã mẽ ho mex to ho pa. ²⁶⁻²⁷ Tã kêr ka mẽ ho mẽ urak kêt nẽ. Kêt ãm te amarĩ ri mẽ apa xwỹnhjê pyrak o axpẽn nhĩpêx. Ixpyrà nẽ amarĩ mẽmoj to mẽ kutã anojarêr rãhã ho ri apa. No mẽ ate mẽ ho amnhĩptâr rax kukamã ajamaxpêr kêt nẽ. ²⁸ Na prem axpẽn mã ixto hêx nẽ tanhmã ixto kapêr punuj to htã ka mẽ ama nẽ ãm mẽ ama nẽ arĩ ixkõt ri apa rãhã nẽ. ãm hãmri na ka htem arĩ ixkõt ri apa anẽ. ²⁹⁻³⁰ Kot paj amnhĩ tã mẽ ato mex rax nẽ. Na pre ra Tirtũm nhỹrmã ixte mẽ ato amnhĩptâr o ixkrĩ kaxyw ixãm. Tã ot pa amnhĩ pyrà nẽ mẽ pahkwỹ Ijaew kaxyw mẽ axunhwỹ ka mẽ nhỹrmã mẽ piitã mẽ ho amnhĩptâr o apa. Nẽ mẽ apê ixkrãmnhwỹ hã nhỹrmã ixkutã axãpkur o apa. Anẽ.

Jejus kot Simãw Pêtre mã kapêr ã harẽnh

Matêwre 26.31-35; Makre 14.27-31; Juãw 13.36-38

³¹ Tã nhũm Jejus Simãw Pêtre mã kapêr nẽ kãm:

–Kwa Simãw. Na Satanasti kãm hprĩ hã ixtã mẽ apiitã mẽ kamã hamak prãm nẽ. Tanhmã kot mẽ akrã hto nhũm mẽ ate mẽ kãm ixkurê xwỹnhjê pumaj ixkaga hã kãm mẽ akamã hamak prãm tỳx nẽ. Jakamã ã kot mẽ anhĩpêx anhỹr kaxyw na pre ra amnhĩ to Inhõ Papaj ma nhũm kãm: “Tõe. Kam nẽ mãmrĩ tanhmã mẽ kamã ajamak to.” Anẽ.

³² –Tã ate mẽ umaj ixkaga nẽ axte ate amnhĩ kaxyw inhã ajamaxpêr kêt pymaj na pa ra ato Inhõ Papaj wỳr kãm ixihitỳx nẽ Simãw Pêtre. Jakamã kêr ka mẽmo arĩgro hã tee ri ixkaga hã amnhĩ pumu hãmri nẽ tokyx tãm akupỹm ixkõt amnhĩ xãm tỳx nẽ. Kêr kê nhỹrmã akwỹjê hõ tanhmã amnhĩ tomnuj to nẽ tee ri amnhĩ kukamã hamaxpêr ka ja hã omu hãmri nẽ kãm ate tanhmã amnhĩ tomnuj tota jarẽ. Kê mẽ ã ate amnhĩ nhĩpêx anhỹr ã ajarẽnh ma nẽ apyrã nẽ tokyx akupỹm tãm ixkõt amnhĩ xãm tỳx kurê kumrêx. E kêr ka ã akupỹm ixkõt mẽ piitã mẽ hipêx anhỹr o ri apa Simãw Pêtre. Anẽ.

Nhũm pre ã Simãw Pêtre kot tanhmã amnhĩ nhĩpêx to hkukamã kãm ujarẽnh anẽ. ³³ Hãmri nhũm tee ri amnhĩ tã kuma nẽ kãm:

—Kwa nà Pahihti. Kot paj ri akwým tanhmā amnhī tomnuj to hkēt nē. Koja mē te ajaxà nē apī htā kot paj arī akôt ri ixpa ho ixpa nhūm mē pahto amýrà nē tanhmā pahto. Anē.

³⁴ Hāmri nhūm kuma nē kām:

—Nà koja apkati hkôt krāhyre hkār kēt ri ka ra mē umaj ate ixkôt apa hkēt ā mē kām amnhī tā axàprār o axkrunēpxi kām ga. Anē.

Jejus kot hkwyjē mā mēmoj tã karō

Matēwre 10.5-15; Rukre 9.1-3

³⁵ Hāmri nhūm Jejus arī hkôt mē pa ho pa xwýnhjē mā kapēr nē mē kām:

—E wam ixte mē hwýr mē arēnhta ā na ka prem amnhī kôt aparkā hkwy ho apa hkēt nē. Nē kawā jamành nē ho apa hkēt nē. Nē mrykà jamành nē amnhī kôt ho apa hkēt nē. Ām mē anhý kamā mē hwýr apa hā na pa pre mē amā karō. Tã xàn ka prem ā mē hwýr apa anē nhūm mē amnhī wýr awýr kēt nē? Nà xà na prem amnhī wýr mē awý? Anē.

Hāmri nhūm mē kām:

—Tý na prem amnhī wýr mē ixwý. Mē ixte amnhī kôt mēmoj to ixpa hkēt tã na pa prem amarī mē kutā ixàpkur mex o ri mē hkôt ixpa. Anē.

³⁶⁻³⁷ Hāmri nhūm mē kām:

—Tōe. Nà mē kot mē ato mex tã nom koja mē hpānhā axtem hō ho mē anhīpēx. Jakamā kēr ka mē akupým mē kām ijarēnh o apa kaxyw anojarēt hāmri nē anhō mrykà rý akawà htu nē ma amnhī kôt ho apa. Nē awapo. Kot kaj mē awapo hkēt japēr hāmri nē apipro xà ho wēné nē amnhīm hō japrō nē ma amnhī kôt ho apa. E kēr ka mē ā amnhī nhīpēx anē.

—Nē Tirtūm kapēr ā kagà htūm kot ra ixkukamā tanhmā ijarēnh to nē kot ijarēnh kot:

Koja mē hipēx o te mē kot amnhī tomnuj týx xwýnh nhīpēx pyrāk. Anē.

Ā mē kot inhīpēx anhýr kukamā ijarēnh kot anhýr. Tã na mē ra ā inhīpēx anhýr kaxyw. Anē.

³⁸ Nhūm pre ā Jejus mē kām kapēr anē nhūm mē kuma nē kām:

—Ota mē panhō wapohti hamēxkrut Pahihti. Anē.

Hāmri nhūm mē kām:

—Tōe. Nà hāmri. Mē amnhīm axi nē ho amnhīm mēmoj to anē. Anē.

Jejus kot Tirtūm mā amnhī jarēnh

Matēwre 26.36-46; Makre 14.32-42

³⁹ Tã nhūm Jejus kē axte krīja rūm kato nē hixēt pē Oriwēhti hwýr tē nē api nhūm hkôt mē pa ho mē pa xwýnhjaja ma hkôt mra. ⁴⁰ Hāmri nē nhýri hixēt kahti ri hkrī nhūm Jejus mē kām:

—E kwa kēr ka mē ixkutēp amnhī to Inhō Papaj wýr o akrī. Kē mē ixkôt tanhmā mē ato htā ka mē amā mē uma xàj ixkaga hkēt nē. Arī mē kutā amnhī to htýx nē akuhē. Anē.

⁴¹ Hāmri nē mē kurūm htēm grire nē Tirtūm mā amnhī jarēnh kaxyw hkōn krā ho tēm nē nhý. ⁴² Hāmri nē kām:

—Kwa Papaj. Nà na pa ra amnhī xà htýx kukamā ijamaxpēr nē amnhī kamā ixkahak týx kumrēx. Inhmā amnhī xà kamā ijamak prām kēt o ijamak prām kēt. Jakamā kot kaj amā inhnē ho ajapēx prām nē māmri inhnē ho ajapēx nhūm mē kām ixkurē xwýnhjaja tanhmā ixto hkēt nē. Rý ko. Kot kaj amā mē kot tanhmā ixto hprām hā kē mē māmri tanhmā inhīpēx to. Nom pam inhmā hprām xà hkôt kēt. Anē.

Nhũm pre ã Jejus amnhĩ to Hipêêxà Tĩrtũm wỳr anê. ⁴³ Hãmri nhũm kuma nê hwỳr kapêr o wrỳk xwỳnhja mẽ nhũm hwỳr wrỳ nê kuri xa. Hãmri nê òxàhkre kaxwỳnh kãm tanhmã ho hihtỳx to. ⁴⁴ Nhũm kê axte amnhĩ to Hipêêxà hwỳr kãm hihtỳx nê. Tee ri amnhĩ kukamã hamaxpêr pê amnhĩ kamã kahak tỳx kumrêx. Jao hã gô rax nê te hkamrô xàhàr pyràk o pikap ahà. ⁴⁵ Hãmri nê kànhmã xa nê akupỳm hkôt mẽ pa ho mẽ pa xwỳnhjê hwỳr tê nê mẽ omu nhũm mẽ ra òt pa nê hikwỳ. Mẽ kot tee ri Jejus kot mẽ kãm amnhĩ jarênhja kukamã hamaxpêr o hkaprĩ nê òt pa nê hikwỳ. ⁴⁶ Hãmri nhũm Jejus tê nê tee ri mẽ omu nê mẽ kumra nê mẽ kãm:

—Kwa nà. Mẽ ri ã amnhĩ nhĩpêx anhỳr kêt nê. Kwa mẽ kànhmã akri nê amnhĩ to Inhô Papaj wỳ kê mẽ ato mẽ axihtỳx. Hãmri nhũm mẽ tanhmã ixkôt mẽ ato ka mẽ inhỳ hã mẽ kutã amnhĩ to htỳx nê akuhê. Anê.

Mẽ kot Jejus pynênh ã mẽ harênh

Matêwre 26.47-56; Makre 14.43-50; Juãw 18.1-11

⁴⁷ Nhũm pre ã Jejus mẽ kãm kapêr anhỳr rôm nhũm hkôt pa ho pa xwỳnhjê pê Jut Kariotja amnhĩ kôt mẽ kot Jejus pynênh xwỳnhjê ho tẽ. Mẽ ho htêm rax nê. Hãmri nê kot Jejus kahti hkôt mỳnh kaxyw hwỳr tê ⁴⁸ nhũm amnhĩ tã omu nê kãm:

—Kwa Jut. Xà mẽ kahti hkôt mẽ hamỳnh nê mẽ hpâr o na htem mẽ kãm mẽ hã amỳnê? Anê.

⁴⁹ Hãmri nhũm hkôt mẽ pa ho mẽ pa xwỳnhjê hõja tee ri mẽ kot amnhĩ nhĩpêx ã mẽ omu hãmri mẽ ò wapota mã hamaxpêr kurê kumrêx nê Jejus mã:

—Kwa Pahihti. Xà kot paj mẽ panhõ wapohti py nê ho mẽ panê mẽ hkwỳ hpa? Anê.

⁵⁰ Hãmri nhũm hõta kuma nê mẽ kaxyw ja kapa. Nhũm mẽ ò patre maati mã àpênh xwỳnhja mẽ hkôt tẽ nhũm omu nê kãm wapo ho apê. Nê kot ho hkrã nhĩpôn mã tã kuhpaw nê ho upòk rùm hamak nhĩkjê pix krãhta. ⁵¹ Hãmri nhũm Jejus omu nê nê kãm kapêr nê kãm:

—Kwa nà ri ã amnhĩ nhĩpêx anhỳr kêt nê. Amarĩ xa. Anê.

Hãmri nê hamakja py nê akupỳm kãm hamak ã kuxi nê ho mex. ⁵²⁻⁵³ Hãmri nê mẽ kot unênh mã xwỳnhjê mã tanhmã kapêr to. Mẽ ò patre krãhtũmjê mẽ Tĩrtũm mã amnhĩ jarênh xà hã ixkre jamãr xwỳnhjê krãhtũm mẽ Ijaew nhô pahijê mẽ nhũm mẽ ho pimràatã mẽ kãm kapêr nê mẽ kãm:

—Kwa na pa pre apkati mẽ Tĩrtũm nhòrkwỳ kamã mẽ kãm ixkapêr o ixpa ka prem tokyx ixpynênh kêt tã jarãhã te ixte amnhĩ tomnuj xwỳnh pyràk o inhĩpêx nê ixwỳr wapo nê kô hã akapên nê ixwỳr ã atêm rax anê. No ãm ra mẽ ate tanhmã ixto kaxyw arĩgro kator kênã. Jakamã kot kaj mẽ mãmri tanhmã amã ixto hprãm xà hkôt mãmri tanhmã ixto. Satanasti nhỹ hã ã mẽ ate inhĩpêx anhỳr mã kênã. Anê.

Simãw Pêtre kot Jejus kôt pa hkêt ã kot amnhĩ jarênh

Matêwre 26.69-75; Makre 14.66-72; Juãw 18.15-18, 18.25-27

⁵⁴ Tã nhũm mẽ Jejus pynê nê ma o tẽ. Ma mẽ ò patre maati nhòrkwỳ hwỳr o tẽ. Nhũm Simãw Pêtre ma hapu hã mẽ hkôt hã mẽ omunh o tẽ. ⁵⁵ Nhũm mẽ patre maati nhòrkwỳ hwỳr Jejus o axà nê hkôt gjêx pa hãmri nhũm Simãw Pêtre kítare hwỳr axà nê mẽ kuri xa. Nhũm mẽ kítare kamã amnhĩm kuto nê hã ànhunh o hkrĩ nhũm ⁵⁶ mẽ ìhkô hã ànhunh o nhỹ. Hãmri nhũm mẽ kãm àpênh xwỳnh niti hirã kamã hprĩ hã omunh kurê kumrêx nê mẽ kãm:

—Xê pêr myti ja kêp Jejus kôt mẽ pa ho mẽ pa xwỳnhjê hõ na. Anê.

⁵⁷ Hāmri nhūm tee ri amnhī tā kuma nē kām mē uma nē mē kām amnhī tā aprā nē kām:

—Tk. Koký. Ixte mēhō my ata pumunhre hā. Anē.

⁵⁸ Tā nhūm hpānhā mēhō myja kām:

—Kwa nà. Ām hāmri na ajarē. Apē Jejus kōt ri mē pa xwýnhjē hō na ka.

Anē nhūm kuma nē kē axte kām:

—Kwa mē ri ā amnhī krā hkōt ri ixto axēx anhýr kēt nē. Ām ixte aa mēhōta pumunh kēt kumrēx. Anē.

⁵⁹ Tā nhūm ja haxwýja axte omu nē kām:

—Kwa ām hāmri na mē ajarē. Apē Jejus kwý hō na ka. Urāk nē te apē Garirej nhō xwýnh pyrāk kēnā. Anē.

⁶⁰ Hāmri nhūm tee ri kuma nē mē kām amnhī tā aprār kām hihtýx nē mē kām:

—Tk. Ixpē Garirej nhō xwýnh kēt. Ām ixte mēhō mýj pumunh kēt kumrēx tā ka mē ām xatā hkōt ixpa ho ixpa xwýnh ā ixkamnhix o akuhē.

Anhýrja o ra mē kām amnhī tā aprār o axkrunēpxi mē nhūm krāhyre kà.

⁶¹ Hāmri nhūm Jejus arī ixkre kamā ām tā Simāw Pētre ho hakēx nē omu. Hāmri nhūm amnhī tā no pumu nē kot hkukamā kām ā amnhī nhīpēx anhýr jarēnhja mā hamaxpēr kurē kumrēx. Krāhyre hkār kēt ri kot mē kām amnhī tā aprār o axkrunēpxi hā harēnhja mā hamaxpēr nē kànhmā hakry hpar o tē nē hkaprī htýx nē. ⁶² Hāmri nē hkaprī xàj kítare pé kato nē tē nē awry hā xa nē mýr rax kumrēx.

Mē kot Jejus tak ā mē harēnh

Matēwre 26.67-68; Makre 14.65

⁶³ Hāmri nhūm mē kot Jejus pumunh o kuhē xwýnhjaja hā hpēr o axkē nē htak o kuhē. ⁶⁴ Nē no hpro nē htak nē kām:

—E atak xwýnh nhixi jarē. Apē Tirtūm Kra hā ate amnhī jarēnh jakamā mān urāk nē axàhpumunh týx. Jakamā e hixi jarē. Anē.

⁶⁵ Hāmri nē xatā hapry nē kām kapēr punuj nē.

Mē kot mē hkrāhtūm wýr Jejus o htēm ā mē harēnh

Matēwre 26.57-68; Makre 14.53-65; Juāw 18.19-24

⁶⁶ Tā nhūm myt kator o mōr mē nhūm Ijaew nhō pahijē mē patre krāhtūmjē mē Tirtūm kapēr tūm o mē ahkre xwýnhjaja axpēn wýr pikuprōnh pa. Hāmri nhūm mē ma mē hwýr Jehus o tē. ⁶⁷⁻⁶⁸ Nhūm mē omu nē tanhmā kot amnhī jarēnh to hā hkukja nē kām:

—Kwa mē inhmā amnhī jarē. Xà ka na apē Tirtūm kot mē ixkaxyw axām xwýnhhta? Xà ka kot kaj Rōm nhō xwýnhjē pé mē ixpytā nē mē ixto amnhīptār o apa? Anē.

Hāmri nhūm mē kām:

—Nà kot paj tanhmā mē amā amnhī jarēnh to ka mē ixkōt ajamaxpēr kēt nē. Ixte ām hāmri mē amā amnhī jarēnh tā ka mē inhma nē ām inhma. Nē kot pa amnhī xwar mēmoj tā mē akukja ka mē amnhī xwar inhmā tanhmā harēnh to hkēt nē. Ām mē axēx rom mē ate ā ixkukjēr anhýr kēnā. ⁶⁹ Tā nom kot paj tokyx ma akupým Inhīpēxà Tirtūm wýr apī. Hihtýx o hihtýx rāhā nē pa ho pa xwýnh na. Jakamā kot paj hwýr api nhūm amnhī nhīhkō hā inhýr pa upōk rūm mē apiitā mē ato amnhīptār o ixkrī. Hāmri nē nhýrmā paa tanhmā mē ajarēnh to. Anē.

⁷⁰ Hāmri nhūm mē tee ri kot ā amnhī jarēnh anhýrja ma nē kām:

—Tk. Kwa akatât kôt mẽ inhmã amnhĩ jarẽ nà. Xà apê Tirtũm Kra na ka? Anẽ.

Hãmri nhũm mẽ kãm:

—Tỳ ixpê Kra na pa. Anẽ.

⁷¹ Hãmri nhũm mẽ tee ri ã amnhĩ jarẽnh anhỹrja ã kuma nẽ axpẽn mã:

—Kwa mo kaxyw kot puj mẽ axte mẽ hkwyjê japêr nhũm mẽ tanhmã kot amnhĩ tomnuj to hã harẽ? Tãm kêp Tirtũm Kra hã amnhĩ to hêx nhũm mẽ pahte pahpiitã mar kênã. E kwa tokyx pu mẽ ma Rõm nhõ pahihtĩ hwýr o tẽ kẽ mẽ pamã hã amỹnê nẽ mẽ pamã kupĩ. Anẽ.

23

*Mẽ kot pahi Pirat wýr Jejus o htẽm ã mẽ harẽnh
Matêwre 27.1-2, 27.11-26; Makre 15.1-5; Juãw 18.28-38*

¹ Tã nhũm mẽ Jejus o kato nẽ nhãm Pahihti Pirat wýr o tẽ. ² Hãmri nẽ kutã ãm nẽ tanhmã kãm ho hêx to nẽ kãm:

—E ot pa mẽ awýr jahti ho tẽ. Na hte mẽ inhmã hêx rũnh o pa. Mẽ ixte Pahihti Sesti kapêr kwým ri amnhĩ nhĩpêx prãm xaj tanhmã mẽ inhmã mẽmoj tã karõ hto ho pa. Nẽ axtem nẽ mẽ ixte Sesti mã kãxpore hkwy nhõr kêt ã mẽ inhmã karõ. Nẽ Tirtũm kot mẽ pakaxyw kêp mẽ panhõ pahi hã ãm xwýnh ã amnhĩ jarẽ. ã na hte mẽ inhmã amnhĩ to hêx anhỹr o pa. Anẽ.

³ Hãmri nhũm Pirat mẽ kuma nẽ Jejus pumu nẽ kãm:

—E kwa inhmã amnhĩ jarẽ. Xà apê Ijaew nhõ pahi na ka? Xà ka na htem amnhĩ wýr akãm hamak o pa? Anẽ.

Hãmri nhũm kãm:

—Nà ãm hãmri na ka ã ijarẽnh anẽ. Anẽ.

⁴ Hãmri nhũm Pirat tanhmã hkukjêr to nẽ tee ri kot amnhĩ jarẽnh ã kuma hãmri nẽ patre krãhtũmjê mã kãm:

—Kwa mẽmo mýrapê kot pa tanhmã mẽ amã hã ixãmnhẽnh to? Kot tanhmã amnhĩ tomnuj tore hã. Nà kot pa kãm inhũre. Anẽ.

⁵ Hãmri nhũm mẽ tee ri kuma nẽ kot mẽ kãm hã ãmnhẽnh prãm xaj hã kãm kapêr kãm hihtýx nẽ. Nẽ kãm:

—Kwa nà. Na pre hte pika pê Jutej kamã tanhmã mẽ kãm hêx to ho pa. Hãmri nhũm mẽ ra hã axpẽn kutã amnhĩ xunhwý nẽ hã pijapu rũnh o pa. Tã mããnhẽnh Garirej kamã ã amnhĩ nhĩpêx anhỹr o hkrax nẽ hpãnhã amnẽ mẽ pahwýr ã amnhĩ nhĩpêx anhỹr kaxyw mõr anẽ. Anẽ.

*Mẽ kot Erox wýr Jejus o htẽm ã mẽ harẽnh
Rukre 9.7-9*

⁶ Hãmri nhũm Pahi Pirat mẽ kuma nẽ mẽ kãm:

—Kwa xà kêp Garirej nhõ xwýnh na? Anẽ.

Hãmri nhũm mẽ kãm:

—Tỳ. Kêp Garirej nhõ xwýnh kênã.

⁷ Anẽ nhũm mẽ kãm:

—Tõ mẽ ma pahihtĩ Erox ãxipas wýr mãn o tẽ. Kêp Garirej nhõ xwýnhjê nhõ pahi na. Tã ra jar Jerujarẽ kamã ham pøj. No axtem ixpê Jutej kamã mẽ pa xwýnhjê nhõ pahi jakamã kwa mẽ ma õ pahita wýr mãn o tẽ kẽ tãm tanhmã mẽ amã ho. Anẽ.

⁸ Hãmri nhũm mẽ kuma nẽ ma pahi Erox ãxipas wýr o tẽ. Na pre ra Erox ãxipasja xatã Jejus jarẽnh ma nẽ kãm omunh prãm nẽ. Kãm aa kot mẽmoj pumunh kêt õ ho anhỹr ã omunh prãm týx jakamã nhũm mẽ ma hwýr o tẽ nhũm omu nẽ hkĩnh nẽ. ⁹ Hãmri nẽ tee ri mẽmoj tã hkukja no nhũm akryk xa

ně tanhmā kām ně hkēt ně. ¹⁰ Hāmri nhūm mẽ õ patre krāhtūmjê mẽ Tirtūm kapēr tūm o mẽ ahkre xwýnhjaja kām ho kapēr punuj ně ho héx kām hihtýx ně. ¹¹ Hāmri nhūm pahí Erox āxipas mẽ kuma hāmri ně õ pôristi mẽ wa kām kapēr punuj ně hā hpēr o axkē ně tanhmā ri haprý to. Hāmri ně hā hpēr o pikēnh kām kēp pahí hā mẽ é mexja py ně kām haxà ně akupým pahí Pirat wýr kumē.

¹² Na pre Pahi Pirat mẽ Pahi Erox āxipasja wa kām axpēn kīnh kēt ně. Tā hāmri nhūm Erox āxipasja tee ri Jejus kot kām tanhmā amnhī jarēnh to hā mar prām xāj tee ri hkukamā hamaxpēr hāmri ně Pirat ā hpijaam kaxyw akupým hwýr kumē. Hāmri nhūm amnhī tā omu hāmri ně wa ra akupým kām axpēn kīnh ně. Nē akupým axpēn mã hpēr o axkē ně pikunhar o pa pē akupým axpēn to hkrāmnhwý.

Pirat kot Jejus pīr ā āmnēnh

Matěwre 27.15-26; Makre 15.6-15; Juāw 18.39-19.16; mãānēn Atre 3.13-14

¹³ Tā nhūm Pirat akupým amnhī wýr mẽ hā karō. Ijaew kwýjaja ně mẽ õ pahijaja ně mẽ õ patre krāhtūmjaja nhūm akupým amnhī wýr mẽ piitā mẽ hā karō. ¹⁴ Hāmri nhūm mẽ akupým hwýr gjēx pa ně kuhē nhūm mẽ kām:

—E na ka mẽ ixwýr mytita o tē ně tanhmā inhmā harēnh to. Kot mẽ akwýjē mã tanhmā héx to ho pa hā harē. Tā pa ra jar mẽ anoo mã tanhmā hukujēr to ně tee ri kot inhmā tanhmā amnhī jarēnh to hā kuma. Te kot amnhī to mex xwýnh pyrāk. Mě ate tanhmā ho akapēr to htā nom kot anhýr kēt. Kot amnhī to mex xwýnh na. ¹⁵ Pahi Eroxja ra íxpyrà ně tee ri tanhmā hukujēr to nom nhūm tanhmā kām ně hkēt ně. Nhūm tee ri ja hā omu ně akupým ixwýr kumē. Jakamā kwa mẽmo mýrapē kot paj mẽ amā hā amýnē nhūm mẽ amā kupí? Tanhmā kot amnhī tomnuj tore hā. ¹⁶ Kot paj ām mẽ kām anē kē mẽ htak ně kām ure kē mãmrī ma tē. Anē.

¹⁷ Arígro pē Pas ā na pre hte mẽ õ pahí mẽ kot mẽ ho prēs nhūm mẽ hkrī xwýnhjaja nhūm pre htem mẽ ho hpýnh ně mẽ kām ure. Jakamā na pre ā mẽ kām kapēr anē ně kot Jejus tak ně kām urer mã. ¹⁸⁻¹⁹ Nom nhūm mẽ kuma nhūm ja mẽ kēp omnuj ně nhūm mẽ kām:

—Kwa nà. Apī ri. Apī ně mẽ inhmā Parapas mã mãn anhūre. Anē.

Parapas na pre mẽ õ krī kamā õ pôristi mẽ pahí Piratja mẽ kutā amnhī xām ně kēp õ pôristi hōxpī. Mýrapē na prem ra haxà nhūm hkrī ho hkrī. Jakamā nhūm mẽ Pirat kot kām urer kaxyw ā kām kapēr anē. ²⁰ Nom nhūm kām Jejus mã urer prām jakamā axte hā mẽ hukuja ně mẽ kām:

—Kwa nom mẽmoj mýrapē kot paj mẽ kām hā amýnē nhūm mẽ amā kupí?

²¹ Anhýr tā nhūm mẽ kuma ně ām kuma. Nē xatā kām:

—Kwa tokyx pī kahpa hā anhō kē ty. Anē.

²² Hāmri nhūm tee ri mẽ kuma ně mẽ kām:

—Tk. Kwa nà. Tanhmā kot amnhī tomnuj tore hā kot pa kēt hā kunhō nhūm ty. Nà kot paj ām mẽ kām anē kē mẽ htak ně kām ure kē ma tē. Anē.

²³ Hāmri nhūm mẽ xatā hā kām kapēr kām hihtýx ně kām:

—Kwa nà. Pī kahpa hā mãn anhō kē ty.

Anhýr o ām xatā kàx pē āmra kamā kām hā amýnē. ²⁴ Hāmri nhūm Pirat tee ri mẽ kuma hāmri ně tā mẽ kām hprām xà hkôt mẽ kām ā amýnē. ²⁵ Hāmri ně mẽ kām Parapas mã ure. Ra kot pahí Pirat pē õ pôristi kutā amnhī xām ně kēp hōx pīr tā nhūm mẽ kām hprām xà hkôt akupým kām ure. Hāmri ně mẽ ĩnkram Jejus jaxà. Mě kām hprām xà hkôt ri mẽ kot tanhmā hipēx to kaxyw.

Mē kot pī kahpa hā Jejus nhôr ã mē harēnh

Matêwre 27.31-43; Makre 15.21-32; Juãw 19.17-20, 19.27-31; mãânēn Atre 7.59-8.1

²⁶Tã nhũm pôristijaja Jejus o kato nē ma kapôt mã o tē. Nē kãm ô pī kahpa gô nhũm amnhĩ kaxyw kumý nē o tē. Nom mē kot htak rax kurê nhũm hirôt týx nē nhũm mē ja hã omu nē mēhõ kot ho ajuta kaxyw mē hkapi ho xa. Hãmri nē Sirēn nhõ xwýnh Simãw hkà htyk pumu. Nhũm pre htýx hamakêtkati nē mē kutã krím tē. Hãmri nhũm mē haêr pē unē nē kãm Jejus o ajuta kaxyw hã karõ nhũm kãm ô pī kahpaja mý nē mē hkôt o tē.

²⁷Hãmri nhũm mē ohtô nē Jerujarē rũm Jejus kôt mō. Nhũm mēni hkwyjaja omu nē kãm hkaprĩ xaj mýr o hkôt mō. ²⁸Hãmri nhũm mē mýr ã mē kuma nē mē ho hakêx nē mē omu nē mē kãm:

—Kwa nà Jerujarē nhõ xwýnhjaja. Mē amã ixkaprĩ xaj amýr kêt nē. Kêt mē kamjaja amã amnhĩ kaprĩ xaj mãn mur. Nē mē akrajê kamã axukaprĩ xaj mãn mur. ²⁹Koja mē nhýrmã mē apê mē anhõ krĩ grãnh pa ka mē apunuj nē amnhĩ xà htýx kamã ajamak o ri apa. Nē tee ri mē akrajê hukumã tanhmã ajamaxpêr to nē ajamaxpêr o: “Hêxta gãa nē. Na ixkrajaja ixpê amnhĩ xà htýx kãm hamak o pa. Kêp apu mē hkra hkêt xwýnhjê pyrã nē ixkra hkêt nē ixpa ro nhýx inhmã mex nē. Nhýx pa ixkĩnh nē.” Anhýr o kot kaj mē nhýrmã ajamaxpêr nom ã ajamaxpêr anhýr kaprý.

³⁰—Nē kot kaj mē apiitã mēmo punujta pymaj tee ri amã tokyx atyk nē ajapêx par prãm kaprý nē axpên mã akapêr o: “Hêxta gãa nē. Kot kên prêk mýj mē panhĩpy rôrôk nē tokyx mē panhĩmex par ronhýx mē pamã ja mex.” Anhýr tã no ãm tee ri ã ajamaxpêr anhýr kaprý. ³¹Nom kêt pa. Aa ixte tanhmã amnhĩ tomnuj to hkêt ã nhũm mē ã inhĩpêx anê. Nom mē ate amnhĩ tomnuj mýrapê koja mē nhýrmã tanhmã mē ato rax o ã mē kot inhĩpêx anhýrja jakrenh pa. Hêxta waa nē. Na pa mē akukamã ijamaxpêr nē ixkaprĩ htýx nē. Anê.

³²Tã nhũm mē ja wa ho hamêxkrut nē tanhmã wa kot amnhĩ tomnuj toja mýrapê Jejus kôt wa hpĩr kaxyw hkôt mãânēn wa o tē. ³³Jakamã nhũm mē ra kên nhixêt te kot mē hkrã hi pyrãk xwýnhnta wýr mē o pøj. Mē kot kãm “mē hkrã hi xà” anhýr jarēnhja wýr mē o pøj. Hãmri nē Jejus pē é kapa nē pī kahpa hã kuxi nē prek o ãhkra nē hpar o htýx pa. Hãmri nē kãnhmã pī kahpa xãm nē ho htýx nhũm xa. Hãmri nhũm mē hpãnhã wa kot amnhĩ tomnuj xwýnhnta mã wa ho anê nē. Nē prek o wa ãhkra nē wa hpar o htýx pa hãmri nē akutã ho Jejus nhjê nē wa ãm nhũm wa ajêt. ³⁴Hãmri nhũm Jejus kýx pē amnhĩ xà htýx kumrêx kamã hamak o jêt rãhã mē ho Tirtũm wý nē kãm:

—Kwa Papaj. ãm ixtã jajê pumu. Mē kot mēmoj mex pumunh kêt jakamã na mē ã inhĩpêx anê. Jakamã ãm ixtã mē omu nē mē kamã axukaprĩ nē. Anê.

Hãmri nhũm hparpê pôristi hkwyjaja axpên mã é hkwy ho pigrãnh kaxyw hã kēnre ho jôka ho hkrĩ. ³⁵Nhũm mē ohtô rax nē Jejus parpê omunh o kuhê. Nhũm mē ô pahijaja mē noo mã hã hpêr o axkê nē mē kãm:

—E jahti na pre te kêp mē pakaprĩ xwýnh ã amnhĩ jarēnh o ri pa. Nē Tirtũm kot mē pakaxyw ãm xwýnh ã amnhĩ jarēnh o ri pa. Jakamã e kwa pu mē xa nē kot amnhĩ kaxãr nē wrýk kãm omu. Anê.

³⁶Nhũm pôristi mãânēn tanhmã hã hpêr o pikēnh to. Nē hparpê kãm wĩhti punuti jahkre nē kãm:

—Kwa wrý nē mē ixkutã ja hkwy ho ixkõ nã. Anê.

³⁷Hãmri nē kãm:

—E apê Ijaew nhõ pahi hã kot kaj amnhĩ kapa nẽ akupÿn wrÿ. Kwa tokyx pa mẽ ja hã apumu. Anẽ.

³⁸ Nhũm pòristija tapti hõ py nẽ tanhmã hã kagã hto. Nẽ hã kagã ho:

IJAEW NHÕ PAHI NA JA

Anhÿr o hã kagã hãmri nẽ Jejus wÿr api nẽ mÿ ri kunhõ.

Wa kot Jejus nhÿê nẽ wa jêt xwÿnh wa harẽnh

Matêwre 27.44; Makre 15.32

³⁹ Hãmri nhũm wa kot ìhkõ hã jêt xwÿnhnta õ haxwÿja kãm kapër punuj nẽ kãm:

—Kwa kot kaj apê Tirtũm kot mẽ ixkaxyw axãm xwÿnh hã kot kaj amnhĩ kapa nẽ wrÿ. Nẽ mãânẽn amnhĩ kõt wa ixto wrÿ. Anẽ.

⁴⁰⁻⁴¹ Hãmri nhũm ihõta kuma nẽ hã kãm akir nẽ kãm:

—Tk. Kwa amarĩ ajêt. Xa amã Tirtũm pyma hkêt ã na ka ã kêp Krata mã akapër anẽ? Nã koja kãm wrÿk prãm nẽ kot wrÿ. No pajamẽ pahte amnhĩ tomnuj mÿrapê koja mẽ pahpĩ. No tãm kot tanhmã amnhĩ tomnuj to hkêt tã nhũm mẽ amarĩ ã hipêx anẽ.

⁴² Anhÿr o kãm kapër hãmri nẽ Jejus mã kãm:

—Kwa Jejus. Kêr ka nhÿrmã mẽ ixto amnhĩptã hãmri nẽ inhmã ajamaxpër nẽ ixkamã axukapri nẽ ixto mex nẽ. Anẽ.

⁴³ Hãmri nhũm kãm:

—Nã kot kaj jarãhã ma ixkõt kaxkwa hwÿr api nẽ hpãnhã ixkuri amex nẽ atĩr tũm nẽ apa ho apa. ãm hãmri na pa ã amã ixkapër anẽ. Anẽ.

Jejus tyk ã harẽnh

Matêwre 27.45-56; Makre 15.33-41; Juãw 19.28-30

⁴⁴ Tã nhũm kaxkwa nhĩpõk ri myt nhÿr mẽ nhũm te ra kamãt pyrãk nhũm kamãt kô rax kumrêx. Nẽ kamãt kô ho ra hã awry nẽ. Ja mẽ nhũm akupÿm myt katêr o mõ. ⁴⁵⁻⁴⁶ Nom nhũm kormã kamãt kôta ã nhũm Jejus ra htyk kaxyw nẽ ãmra kamã Tirtũm mã kapër nẽ kãm:

—E Papaj. Mãmri ixkarõ ho amnhĩptã.

Anhÿrja kõt hãmri ty. Pu nhũm Tirtũm mã amnhĩ jarẽnh xã hã ixkre kamã hakwakre hã kupêxêja axkjê nẽ amnhĩ kahê xã mênh kurê kumrêx. Utĩ rax tã kõt ã axkjê nẽ amnhĩ kahê xã mẽ. Te Jejus htyk o kot mẽ pahte hkõt amnhĩ xunhwÿr xwÿnhjê mã Tirtũm wÿr pry jakwa kre kahê xã mênh pyrãk o ã amnhĩ nhĩpêx anẽ. ⁴⁷⁻⁴⁹ Hãmri nhũm mẽ piitã mẽmoj ã kot amnhĩ nhĩpêx anhÿr ã omunh o kuhê xwÿnhjaja. Nẽ kaxyw Jejus krãmhwyjaja nhũm mẽ amÿm omunh o kuhê. Nẽ Garirej rũm mẽni kot Jejus kõt mẽ pa ho mẽ pa xwÿnhjaja mãânẽn mẽ kuri amÿm hkapri nẽ omunh o kuhê. Nhũm pòristi krãhtũmjê hõja ã mẽmoj kot amnhĩ nhĩpêx anhÿr ã omu nẽ tee ri hamaxpër o:

—Hêxta waa nẽ. Pêr ãm hãmri na pre hte tãm amnhĩ nhĩpêx o pa. Tã pa mẽ amarĩ mẽ mar xã hkõt ixtÿx kupi. Anẽ.

Nhũm ã hamaxpër anhÿrja kõt Tirtũm mã mex o mex ã harẽnh o xa. Nhũm amarĩ mẽ kuhê xwÿnhjaja mãânẽn mẽmoj ã kot amnhĩ nhĩpêx anhÿrta pumu nẽ tee ri hkukamã hamaxpër o ra kãm ma htÿx nẽ. Hãmri nẽ awjanã nẽ ma akupÿm krĩm mrar kurê kumrêx.

Mẽ kot Jejus jaxãr ã mẽ harẽnh

Matêwre 27.57-61; Makre 15.42-47; Juãw 19.38-42

50-51 Tã nhũm axtem Juje pê Arimatej nhõ xwỳnhja. Arimatejja pika pê Ijaew kamã na. Nhũm Jujeja kot amnhĩ to mex jakamã Tirtũm kõt amnhĩ nhĩpêx o pa. Jakamã na pre hkwỳjê rom Tirtũm kot mễ pahwỳr Jejus mễnh xwỳnh ã omu nễ hkõt hamaxpêr. Kêp Ijaew nhõ pahi hõ htã hkwỳjê hkõt hamaxpêr kêt nễ. Jakamã nhũm prem kot Jejus pĩr ã amỳnê nhũm tee ri harênh ma nhũm ja kêp omnuj nễ. ⁵² Jakamã nhũm Jejus ty nhũm Juje ma pahi Pirat wỳr tễ nễ ã hã kuwỳ nễ kãm:

—Pa? E ot pa awỳr tễ. Kwa inhmã htyk xwỳnhnta gõ pa ma o tễ nễ haxà. Anễ.

⁵³ Hãmri nhũm kuma nễ kãm kugõ nhũm ma o tễ nễ haxà. Kaxyw kupêxê hõ py nễ ho hkupu nễ ma o tễ nễ kên kre kaprỳ kamã haxà. Mễ kot kormã kamã mễhõ jaxàr kêt nhũm mễ kamã Jejus jaxà. ⁵⁴ Arĩgro pê sêsta hã nhũm prem kupĩ nhũm myt xàr o mớr mễ nhũm Juje ma o tễ nễ haxà. Ijaew kõt xà hã arĩgromnuja wỳr haxà. ⁵⁵ Nhũm Garirej rũm mễni hkwỳ kot Jejus kõt pa xwỳnhjaja ma hkõt mra nễ kot haxàr kãm omu. Mễ hkuxwaxà ho gregrer kêt rãhã haxàr kãm omu. ⁵⁶ Hãmri nễ ma akupỳm krĩm mra nễ kaxyw mễ hkuxwaxà hkwỳ ho anễ.

Tã nhũm apkati nhũm mễ õ arĩgromnu pê sap kator jakamã nhũm mễ kormã akupỳm hwỳr mrar kêt nễ. Hãmri arĩgro mex jamãr pê arĩ hkõkõt o hkrĩ.

24

Jejus akupỳm htĩr jarênh

Matêwre 28.1-10; Makre 16.1-8; Juãw 20.1-10

¹ Tã nhũm apkati nhũm tòmĩk. Hãmri nhũm mễnijaja kwỳhtã kãnhmã hkrĩ nễ ma akupỳm kên kreta wỳr mễ hkuxwaxà ho mra. ² Hãmri nễ hwỳr àhtêp o mra nhũm ra hakwakre kahê xà raxta kahê xà hkàx ã xa nhũm mễ tee ri omu. ³ Hãmri nễ kên kre wỳr agjê nễ kamã tee ri Jejus japêr no nhũm kamã amrakati. ⁴ Nhũm mễ tee ri axpên pumunh pê hkukamã hamaxpêr.

Hãmri nhũm Tirtũm kapêr o wryk xwỳnh wa axkrut nễ mễ haêr pê mễ hwỳr kato nễ wa xa. Wa ê jaka nễ hirã htỳx kãm wa xa. ⁵ Nhũm mễ tee ri wa omu nễ kãm wa uma htỳx nễ. Nễ wa umaj hkõn krã ho rờròk nễ hkrĩ hpa. Nhũm wa mễ omu nễ mễ kãm:

—Kwa mon ka mễ ri mễ htykjê kamã ra akupỳm htĩr xwỳnhnta japêr o ri apa?

⁶ Jar amrakati. Na ra akupỳm htĩr. Kormã Garirej kamã pa ri kot mễ amã amnhĩ jarênh xà hkõt na ra akupỳm htĩr. Mãn ka mễ arĩ kot ã mễ amã amnhĩ jarênh anhỳrja ã anohtỳx japêr. ⁷ Mễ kot unênh nễ pĩ kahpa hã nhôr nhũm htyk nễ htyk ã apkati axkrunêpxi hãmri nễ akupỳm htĩr ã kot mễ amã amnhĩ jarênhnta mãn ka mễ arĩ hã anohtỳx japêr.

⁸ Anhỳr o mễ kãm kapêr nhũm mễ kuma hãmri nễ ra Jejus kot mễ kãm ã amnhĩ jarênh anhỳrja mễ hamaxpêr kurê kumrêx. ⁹ Hãmri nễ awjanã nễ ma akupỳm krĩm hkĩnh nễ mra. Nễ hwỳr pỏj nễ mễ kot Jejus nhỹ hã mễ ahkre ho mễ pa xwỳnhjê mã awjarê. Mễ kêp 11 xwỳnhntajê mễ kaxyw hkwỳjê mã awjarê. ¹⁰ Mễni kot mễ kãm ujarênh xwỳnhntajê nhĩxi na pre Marir Matarênh nhũm ja kêp Joanã. Nễ Xiakre katorxà Marir òta. Nễ kaxyw mễni hõja. Jakamã nhũm mễ ma akupỳm Jejus nhỹ hã mễ ahkre ho mễ pa xwỳnhjê hwỳr mra nễ mễ kãm awjarê. ¹¹ Nom nhũm mễ kuma nễ ãm mễ kuma nễ htỳx ho amnhĩ krã hkõt mễ kot ri ã harênh anhỳr ã mễ hkamnhĩx nễ ãm mễ kuma. ¹² Nhũm Simãw Pêtre hamaxpêr hãmri nễ kãnhmã xa nễ ma kên kreta wỳr hprõt nễ htêm kurê kumrêx. Hãmri nễ tee ri kên kre kaprỳ kamunh o xa nễ kamã Jejus kupu xà pix pumu nễ tee ri hkukamã hamaxpêr hãmri nễ ma akupỳm tễ.

*Jejus kot Emau hwÿr wa mōr xwÿnh wa hwÿr kator ā harēnh
Makre 16.12-13*

¹³Tā nhūm ra amÿkry ho mō nhūm Jejus kwÿjê hō wa hamēxkrut nē Jerujarē rūm kato nē ma akupÿm wa ō krī pē Emau hwÿr wa mō. Jerujarē rūm Emau hwÿr ahkrānre. ¹⁴Jakamā nhūm wa hwÿr pry hā axpēn mā tanhmā Jejus jarēnh to ho mō. Kēn kre kamā mē kot haxār nhūm ra ī pikunorja nhūm wa axpēn mā harēnh o wa mō. Nē tee ri hkukamā hamaxpēr o wa mō. ¹⁵Hāmri nhūm Jejus tām tē nē wa hā ajēt nē wa hkôt tē. ¹⁶Nom nhūm wa hprī hā omunh kēt nē. Tÿx ho nhām mēhō hā hkamnhÿx nē wa arī axpēn mā harēnh o wa mō. ¹⁷Hāmri nhūm Jejus hēx rom wa kām:

—Kwa mēmon ka wa axpēn mā harēnh o wa mō? Anē.

Hāmri nhūm wa hkaprī kamā kām harē. ¹⁸Ihō pē Kroptija kām:

—Kwa xà na ka Jerujarē kamā ri apa htā kamā mē kot tanhmā amnhī nhīpēx toja jarēnh mar kēt nē? Kurūm amōr kēnā na ka ri mēmoj mar kēt nē ri apa. Anē.

¹⁹Hāmri nhūm wa kām:

—Nà amrakati ixte mēmoj maare hā. Kwa mo na wehe? Kwa war aprī hā inhmā harē pa kuma. Anē.

Hāmri nhūm wa kām:

—Nà mē kot mē ixpē tanhmā Jejus pē Najare nhō xwÿnh ta to kēnā. Kēp Tirtūm nhÿ hā kapēr jarēnh o pa xwÿnh na pre. Nē Tirtūm nhÿ hā tanhmā amnhī nhīpēx to ho pa nhūm prem piitā amnhīm mex ā harē. ²⁰Tā nhūm mē panhō patre krāhtūmjē mē mē panhō pahijaja axtem nē mē kām hā amÿnē. Mē kot pī kahpa hā nhōr nhūm htyk kaxyw mē kām hā amÿnē. ²¹Pa prem ixtÿx ho kēp Tirtūm kot mē pahwÿr mēnh xwÿnh ā hkamnhÿx nē kot Rōm nhō xwÿnhjē pē mē ixpytār ā hkamnhÿx tā nhūm prem mē ixpē kupī. Jāā na prem ā hipēx anē nē kupī. Na ra htyk ā apkati axkrunēpxi.

²²⁻²³—Nē jarāhā kwÿhtā mēni hkwyjaja ma haxār xà hā kēn kre hwÿr mra nē xep tee kamā hapēr nē omunh kēt nē. Xep ām Tirtūm kapēr o wrÿk xwÿnhja wa ho axkrut nē wa omu nhūm wa xa. Nhūm mē kām ra akupÿm htīr ā harē nhūm mē akupÿn mē ixwÿr mra nē mē ijaēr pē mē inhmā harē. ²⁴Hāmri nhūm mē ixkwÿjaja ma mē hpānhā kēn kreta wÿr mra nhūm ra mē kot harēnh xà hkôt tee ri kamā hapēr nom nhūm kamā amrakati kumrēx. Anē.

²⁵Hāmri nhūm Jejus amnhī tā wa kuma nē wa kām tanhmā amnhī jarēnh to nē wa kām:

—Hēxta waa nē. Pēr ām mē ate mēmoj mā ajamaxpēr tÿx mex kēt kumrēx. Na pre ra Tirtūm nhÿ hā kapēr jarēnh xwÿnhjaja Tirtūm kapēr ā kagā htūm kamā ā kot amnhī nhīpēx anhÿrja kukamā hprī hā harē nē hā kagā. Mē akukamā mē anhīgētjē mā harē nē hā kagā. Tā ka mē kormā aprī hā mar tÿx kēt nē. ²⁶Kēt mē anē na Tirtūm kot ām xwÿnh ta ty. Tā ra akupÿm htīr nē akupÿm kaxkwa hwÿr àpir kaxyw. Kot mē ato amnhīptār kaxyw ra akupÿm hwÿr àpir mā. ²⁷Amnepēm na pre finat Mojesja tanhmā hkukamā mē anhīgētjē mā harēnh to nē hā kagā. Nē hprī hā harēnh o pa. Nhūm hpānhā Tirtūm nhÿ hā kapēr jarēnh o mē pa xwÿnhjaja ma anē nē mē kām harēnh o pa. Anē.

Nhūm pre ā Jejus wa hkôt hprī hā wa kām amnhī jarēnh anhÿr o tē. Te ho nhām mēhō jarēnh pyrāk nom tām wa kām amnhī jarēnh o wa hkôt tē. No nhūm kormā wa hprī hā kēp Jejus ā omunh kēt nē.

28-29 Nhũm ã wa kãm amnhĩ jarēnh anhỹr o mōr rāhã nhũm mē ra wa ò krĩ hwỳr hpòx o mō. Nhũm ra kamàtre nhũm Jejus te kot wa rer nē nhỹhỹm ma htēm kaxyw pyrāk o amnhĩ nhĩpēx nhũm wa tee ri omu nē kãm:

—Kwa xà kot kaj wa ixre nē ma tē? Ra kamāt o mōr kēnã. Kwa ma wa ixkôt tē nē wa inhōrkwỹ kamã mãn wa ixri pōj. Anē.

Hãmri nhũm wa kuma nē ma wa hkôt tē. ³⁰ Nē mē wa òrkwỹ hwỳr pōj nē hwỳr agjē. Hãmri nē apkur kaxyw hkrĩ nhũm Jejus tãm pãwti py nē Tĩrtũm mã harē nē hpãnhã ho axkjē nē wa kãm kugō. ³¹ Hãmri nhũm wa atã kēp Jejus ã omunh kurē kumrēx. Jao nhũm wa kēp akunok nhũm wa tee ỹr xà kamã hapēr nhũm hkapyr mex nē xa. ³² Hãmri nhũm wa tee ri axpēn pumu nē ri hkukamã hamaxpēr nē axpēn mã:

—Héxta waa nē. Xep tãm na. Tãm na pahkôt mō nē pry hã hprĩ hã pamã Tĩrtũm kapēr ã kagã jarē pu hkôt pahkĩnh nē mar o mō. Héxta waa nē. Xep tãm na. Anē.

³³⁻³⁵ Hãmri nē wa kànhmã xa nē kato nē ujanār kurē kumrēx. Hãmri nē ma akupỹm Jerujarē hwỳr wa hkwyjē hwỳr tē. Nē mē hwỳr pōj nē axà. Nhũm Jejus nhỹ hã mē ahkre ho mē pa xwỹnh pē 11jaja ra axpēn wỳr akuprō nē hkrĩ. Mē hkwyjē mē axpēn wỳr akuprō nē axpēn mã tanhmã Jejus jarēnh to ho hkrĩ. Hãmri nhũm wa mē hwỳr axà nhũm mē wa omu nē wa kãm:

—Kwa na xep ra Jejus akupỹm htĩr nē Simãw Pētre hwỳr kato. Anē.

Hãmri nhũm wa mē kuma nē mē kãm:

—Tỳ na akupỹm htĩr kēnã. Na pa wa ijaxwỳja ham omu. Na pry hã wa ixtã ajēt nē ma wa ixkôt mō nē wa inhōrkwỹ kamã pōj. Hãmri pa mē ixãpkur kaxyw ixkrĩ nhũm pãwti py nē Tĩrtũm mã harē nē ho axkjē nē wa inhmã kugō pa wa ixprĩ hã kēp Jejus ã omunh kurē kumrēx. Ixprĩ hã omunh jao nhũm wa ixpē hapēx. Anē.

Jejus kot hkwyjē piitã hwỳr kator ã harēnh

Matêwre 28.16-17; Makre 16.14; Juãw 20.19-23

³⁶ Nhũm mē kormã axpēn mã Jejus jarēnh o hkrĩ rôm nhũm tãm nhỹhỹnh mē hwỳr axà nē xa. Mē haēr pē mē hwỳr nhỹhỹnh axà nē mē kãm:

—Pa? Xàn ka mē arĩ akrĩ? Anē.

³⁷ Hãmri nhũm mē amnhĩ jaēr pē omunh jao kànhmã hakry hpar o mra. Jao hakryk kãm ma htỹx kãm omunh o hkrĩ. ³⁸ Hãmri nhũm mē kãm:

—Kwa mon ka mē amã ixpyma kamã tee ri ixpumunh o akrĩ? Kwa mē ixkarō hã ixkamnhĩx nē amã ixpyma hkēt nē. ³⁹ Na pa akupỹn inhĩ ho mē awỳr ixkato nē xa. Ga mē inhĩhkra kamã prek tatak xãja pumu. Nē ixpar kãm omu. Kwa mē amã ixpyma hkēt nē. E mē mãmrĩ mra nē anhĩhkra ho ixkupē. Kēp apu ixkarō hpix ronhỹx ka mē inhĩ kupēnh kēt nē. Mo mēhkarōja i? Nã na pa akupỹm ixtĩr nē inhĩ ho mē awỳr ixkato. Anē.

⁴⁰ Hãmri nē mē kãm amnhĩ nhĩhkra hpē nē mē kãm amnhĩ par pē. ⁴¹ Tã nom nhũm mē arĩ akryk omunh o hkrĩ. Mē kot omunh nē hkĩnh tã tee ri omunh o hkrĩ. Hãmri nhũm tee ri ja hã mē omu nē mē kãm:

—E kwa mē inhmã mēmoj japēr pa kukrē. Anē.

⁴² Hãmri nhũm mē kãm tep gōj kãm ãmta gō ⁴³ nhũm kupy nē hkur o nhỹ nhũm mē arĩ hã omunh o hkrĩ. Jao ra akupỹm htĩr ã omunh kurē kumrēx.

Jejus akupỹm nojarēt nē hkwyjē mã mēmoj tã karō

Matêwre 28.18-20; Makre 16.15-18; mããnen Atre 1.6-8

⁴⁴⁻⁴⁵ Hãmri nhũm Jejus hprĩ hã mē kãm Tĩrtũm kapēr ã kagã htũm kot hkukamã harēnh ã amnhĩ jarē nē mē kãm:

—Nà kormã ixtyk kêt ri na pa pre ixprî hã mẽ amã amnhî kukamã amnhî jarê. Tîrtûm kapêr ã kagã htûm kot tanhmã mẽ kot inhîpêx to hkukamã ijarênhja. Na pre finat Mojes Tîrtûm nhÿ hã ixkukamã tanhmã ijarênh to. Nê Tîrtûm nhÿ hã kapêr jarênh o mẽ pa xwÿnhjaja Mojes mÿr pê haxwÿja ixkukamã tanhmã ijarênh to. Nê Tîrtûm mex o mex ã mẽ grer ã kagã xwÿnhjaja haxwÿja ixkukamã tanhmã ijarênh to. Jajê piitã na prem Tîrtûm kapêr ã kagã htûm kamã ixkukamã ijarê. ⁴⁶ Nê ijarênh o:

Tîrtûm kot mẽ pakaxyw ãm xwÿnh pê Krisja koja nhÿrmã ty. Nê htyk o apkati axkrunêpxi nê akupÿm htîr.

Anhÿr o mẽ kot ijarênh. Tã pa ra mẽ kot ixkukamã ijarênh xã hkôt ã mẽ anê amnhî nhîpêx anê.

⁴⁷ —No ãm Tîrtûm kapêr ã kagã htûm kot papxipix ixkukamã ijarênh kêt. Kamã mãânên mẽ kajaja tanhmã mẽ akukamã mẽ ajarênh kute. Mẽ apê ixkôt amnhî xunhwÿr xwÿnhjaja ixwakre kamã tanhmã mẽ ate inhmã amnhî nhîpêx to ho apa hkukamã tanhmã mẽ ajarênh kute. Nê mẽ ajarênh kot:

E mẽ ate ixkôt amnhî xunhwÿr xwÿnhjaja. Kêr ka mẽ ma pika piitã hkôt mẽ kãm Tîrtûm kot mẽ awÿr mẽnh xwÿnhnta jarênh o ri mẽ hkôt apa. Mẽ kot mẽ amar nê amnhî tomnuj kaga nê Tîrtûm kôt amnhî xunhwÿr kaxyw. Kêr kê Tîrtûm ja hã mẽ omu nê amnhî katut kôt mẽ kot amnhî tomnuj rênh pa. E kêr ka mẽ ma krî piitã hkôt mẽ kãm ã ja jarênh anhÿr o ri mẽ hkôt apa. Krî pê Jerujarê kumrêx kãm hãmri nê rî kormã pu hã krî kuhê xwÿnh piitã hkôt ajapôj nê mẽ kãm harênh o ri apa. Anê.

Ã Tîrtûm kapêr ã kagã htûm kot mẽ akukamã mẽ ajarênh kot anhÿr. ⁴⁸ Tã kêr ka mẽ ã mẽ kãm tanhmã ijarênh to ho ri apa anê. ⁴⁹ No ãm kormã. Kêr paj ma akupÿm kaxkwa hwÿr api hãmri nê amnhî pãnhã mẽ awÿr Tîrtûm Karô rê mân. Tîrtûm kot ixte amnhî nhîpêx ã ijarênh xã hkôt kot paj amnhî pãnhã mẽ awÿr kurê. Tã kêr ka mẽ kormã krî ja kamã kutêp apa. Kêr kê mẽ awÿr wrÿ nê mẽ amã agjê ka mẽ rî kormã anhgrã nê ma ÿ hã mẽ kãm ijarênh o ri mẽ hkôt apa. Anê.

Jejus kot akupÿm kaxkwa hwÿr àpir ã harênh

Makre 16.19-20; mãânên Atre 1.9-11

⁵⁰ Tã nhũm Jejus Jerujarê rûm hkôt mẽ pa ho pa xwÿnhjê kator nê ma krî pê Petãn wÿr mẽ o mō. Nê kormã hwÿr mẽ o mōr ri nhÿri mẽ o xa nê kãnhmã ìhkra pê nê mẽ ho Tîrtûm wÿ. ⁵¹ ã mẽ ho hwÿr anhÿrja rôm nhũm Tîrtûm amnhî wÿr ho àpir o mō nhũm mẽ noo mã ma akupÿm tẽn api. ⁵² Hãmri nhũm mẽ kãm mex o mex ã harênh pê ma akupÿm àpir kãm omunh o kuhê. Nhũm ma tẽn nê mẽ kêp kakrãm axã nê mẽ kêp akunok. Hãmri nhũm mẽ awjanã nê ma akupÿm Jerujarê hwÿr hkînh nê pa. ⁵³ Hãmri nê apkati mẽ Tîrtûm mã amnhî jarênh xã hã ixkre hwÿr agjê nê kamã Tîrtûm mã mex o mex ã harênh o hkrî rãhã nê.

Tã ãm ja pix ixkrãmnhwÿ Teopre. Ixpê Rukre na pa awÿr kagãja nhîpêx nê kamã Jejus kot tanhmã amnhî nhîpêx to hã harê nê hã kagã nê awÿr kumê.

Juãw

Juãw kot tanhmã Jesus kot amnhĩ nhĩpêx to ho pa hã kagà

Juãw na pre kagàja nhĩpêx. Na pre mãânên Wam Juãw nê Sikũn Juãw nê Hapuhã Juãw nê Apokarip nhĩpêx. Juãw Paxis kêt axtem Juãw õ. Nê Jesus kôt mê pa ho mê pa xwýnhjê hõ na pre. Nê ý hã mê ahkre ho pa xwýnhjê hõ na pre. Nom kormã ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr o pa hkêt ri na pre kêp tep kanhêr xwýnh. Nê kêp Jesus krãmnhwý mex na pre. Jakamã na pre kagàja nhĩpêx nê kamã Jesus kot tanhmã amnhĩ nhĩpêx hã harê nê hã kagà. Nê tanhmã kapêr to hã kagà.

Na pre Jesus kêp Tĩrtũm Kra hã harê nê hã kagà. Nê ãm pix kukwak ri Tĩrtũm wa kuri mê pahťĩr tũm nê mê papa ho mê papa hã harê nê hã kagà. Æ na pre Juãwja mê pamã Jesus jarê nê hã kagà anê.

Jesus te kot Tĩrtũm pyrãk ã harênh

Matêwre 1.23; Juãw 8.12, 8.58, 10.30, 20.28; mãânên Atre 10.36; Sikũn Korĩt 4.4; Piriłos 2.6-11; Korosê 1.13-17, 2.9; Xitre 2.13; Eprêw 1.1-4; Wam Juãw 1.1-4, 5.20; Apokarip 1.17-18

¹ Amnepê mã kormã mêmoj kêt ri nhũm kot Tĩrtũm kapêr o amnhĩrĩt xwýnhja Tĩrtũm kôt pa ho pa. Te kêp urãk nê pa. Wa kot amnhĩ nhĩpêxja ãm tipxi. Nê wa àhpumunh ãm tipxi. Nê wa hkarõ mãânên ãm tipxi. Æm wa tipxi rãhã nê pa ho pa. ² Kormã mêmoj kêt ri na pre Tĩrtũm kapêr o amnhĩrĩt xwýnhhta Tĩrtũm kôt ri pa ho pa. ³ Nê Tĩrtũm nhỹ hã na pre mêmoj piitã hã apê nê ho kato. Jao pyka ho kato nê kaxkwa ho kato nê gó xujanãr o kato. Nê kamã mêmoj piitã Tĩrtũm nhỹ hã ho kator pa. Kop apu mêmoj to kator kêt ronhÿx mêmoj amrakati kumrêx.

⁴ Nê Tĩrtũm o amnhĩrĩt xwýnhhta pix kukwak ri na hte mêmoj piitã hťĩr nê pa. Nê ãm pix kukwak ri na htem Tĩrtũm ri hťĩr tũm nê pa ho pa. Nê te myyti kot mê pamã mêmoj piitã hirã ho pa pu mê kukwak ri mêmoj piitã omunh mexja pyrã nê na pre hte mê pahpiitã mê pamã mê pahte amnhĩ nhĩpêx nyw nê mê pajamaxpêr nyw o amnhĩrĩt pu mê pahprĩ hã mar mex nê. ⁵ Ja kaxyw na pre wrý nê ri mê kãm Tĩrtũm kapêr jarênh o ri mê hkôt pa. Jao mê kot amnhĩ nhĩpêx nyw jarê nhũm mê kot amnhĩ tomnuj xwýnhjaja tee ri kuma nê kãm mar prãm kêt nê. Nê tee ri kãm kapêr o hapêx prãm kaprý.

Juãw Paxis kumrêx kot tanhmã Jesus jarênh to hã harênh

Matêwre 3.1-3; Makre 1.1-4; Rukre 3.2-6

⁶ Tã nhũm kormã Jesus mê kãm kapêr o pa hkêt ri nhũm Juãw Paxis kumrêx mõ nê hkukamã Tĩrtũm nhỹ hã mê kãm tanhmã harênh to ho pa. ⁷ Mê kãm mê kot amnhĩ nhĩpêx nyw nhõr xwýnh pê Jesus Kris kukamã mê kãm harênh o ri mê hkôt pa. Mê kot mar nê amnhĩ kaxyw Jesus kôt hamaxpêr kaxyw. ⁸ No Juãw Paxisja na pre hte mê kãm mê kot amnhĩ nhĩpêx nyw nhõr o pa hkêt nê. Na pre ãm kot mê kãm õr xwýnhhta kukamã mê kãm harênh o pa. ⁹ Jakamã na pre hte mê kãm harênh o ri pa nê mê kãm harênh o:

—E ot pa mê amã mēhõ jarênh o ri ixpa. Kot mê pamã mê pahte amnhĩ nhĩpêx nyw nhõr xwýnhhta. Koja tokyx mê pakamã põj pu mê omu. Koja põj

ně mẽ piitā mẽ kām Tirtūm kapēr jarēnh o ri pa. Mě pahte pahprī hā mar mex kaxyw. Anē.

*Tirtūm kot mẽ ho hkra hprām xwýnhjē jarēnh
Rômān 8.14; Karatas 3.26; Epes 1.5*

¹⁰ Tā nhūm Jejus man kot mẽmoj piitā ho kator xwýnhnta wýr wrý ně mẽ hkôt ri pa. No nhūm mẽ kot kēp mẽmoj piitā ho kator xwýnh ā omunh kēt jakamā na prem kapēr ma ně ām kuma ně amnhī kaxyw hkôt hamaxpēr kēt ně. ¹¹ Na pre wrý ně mẽ pakamā ī ho kato. Kēp mẽ pahpiitā mẽ pahto kator xwýnh tā nhūm mẽ ohtō ně omu ně ām omu ně hkôt amnhī nhīpēx kēt ně. ¹² Na prem ām grēre ně kuma ně amnhī kaxyw hkôt hamaxpēr ně hkôt amnhī xunhwý. Hāmri nhūm amnhī tā mẽ omu ně mẽ kām:

—E nā ām hāmri. Ra mẽ ate amnhī kaxyw ixkôt ajamaxpēr ně ixkôt amnhī xunhwýr jakamā na ka mẽ ixkukwak ri apē Tirtūm kraa. Anē.

¹³ Na htem ā kēp Tirtūm kra hprām xāj Jejus kôt amnhī xunhwýr anē. No na htem mẽ katorxā nhōxā hkre rūm hapōx kôt kēp Tirtūm kra hkēt ně. Rý amnhī krā hkôt tanhmā amnhī nhīpēx to kukwak ri kēp hkra hkēt ně. Ām Tirtūm tām kot mẽ ho hkra pix kukwak ri na htem kēp hkra.

Jejus wrýk ně ī ho kator ā harēnh

Matēwre 1.20; mǎānēn Rômān 1.2-4; Piripos 2.6-7; Eprēw 2.9, 4.15; Wam Juāw 4.2

¹⁴ Jakamā na pre Tirtūm o amnhīrīt xwýnhnta mẽ pahwýr wrý ně mẽ pakamā ī ho kato ně mẽ pakamā pa. Kēp Tirtūm Kra hā pixi mex na pre. Nē kot amnhī nhīpēxa te Tirtūm kot amnhī nhīpēx pyrāk. Urāk ně mex o mex. Nē urāk ně mẽ pakutā nojarēt xwýnh. Na pre hte katāt kôt Tirtūm kapēr jarēnh o ri mẽ hkôt pa. Pa prem kuma ně mex o mex ā omu.

¹⁵ Nhūm Juāw Paxis na pre hkukamā mẽ kām harēnh o ri pa ně mẽ kām:

—E ra ixte mẽ amā harēnh o ri ixpa xwýnhnta na ra pōj. Te pa ixte wa ně ixkator pyrāk nom amnepē mā kormā ixkēt ri nhūm htír rāhā ně pa ho pa. Ham ī ho kator tā kēp Tirtūm Kra jakamā urāk ně rāhā ho rāhā hā pa xwýnh na. Jakamā kot amnhī to rax o kot ijakrenh par. Anē.

¹⁶ Nē kēp mẽ pakutā nojarēt rāhā ně pa ho pa xwýnh jakamā na hte mẽ pahto mex rāhā pu mẽ kukwak ri pamex ně ri papa ho papa.

¹⁷ Na pre finat Mojesja mẽ panhīgētjē mā Tirtūm kapēr jarēnh o ri mẽ hkôt pa ně mẽ kām:

—Na pre Tirtūm mẽ pahte tām amnhī nhīpēx o papa hā mẽ pamā karō. Jakamā kot puj mẽ kot mẽ pamā mẽmoj tā karō xā hkôt ā amnhī nhīpēx anhýr o papa ně ra tām amnhī nhīpēx o papa. Anē.

Nhūm pre Mojesja ā mẽ kām kapēr o pa anē. Hāmri nhūm mẽ kuma nō ām tee ri kām Tirtūm kôt tām amnhī nhīpēx o pa hprām kaprý. Jakamā nhūm hpānhā Jejus Krisja wrý ně mẽ pamā kapēr ō ho kapēr o pa ně mẽ pamā:

—E mẽ ate Tirtūm kôt amnhī nhīpēx o apa hkēt tā nhūm arī kām mẽ ajapē ně. Nē kām mẽ ato mex prām. Jakamā kot kaj mẽ amnhī to awý nhūm tanhmā mẽ akrā hto ka mẽ ra tām ri amnhī nhīpēx o apa. Ām hāmri na pa ā mẽ amā jarēnh anē.

Anhýr o mẽ pamā Tirtūm kapēr jarēnh o pa. Tirtūm kapēr na mex o mex.

¹⁸ Nē aa mẽ pahtō mẽ pahte pano ho Tirtūm pumunh kēt. Ām Kraja pix na kot no ho omunh. Kaxkwa kamā kuri ri pa ho pa jakamā kot omunh mex. Nē te kot Hipēxàja pyrāk jakamā na pre wrý ně hprī hā tanhmā kute hā mẽ

pamā harēnh o pa. Jakamā na pu mē ra pahpiitā Tirtūm kot amnhī nhīpēx ā omu nē mar mex nē.

Juāw Paxis kot mē kām Jejus jarēnh o pa hā harēnh

Matēwre 3.1-12; Makre 1.1-8; Rukre 3.15-17; määñēn Atre 19.4

¹⁹⁻²⁸ Na pre Juāw Paxis ma hkwýjê hkôt mē kām Jejus jarēnh o pa nhūm mē hkwýjaja kuma nē amnhī kaxyw Jejus kôt hamaxpēr nē hkôt amnhī xunhwý. Hāmri nhūm Juāw Paxis ja hā mē omu nē Tirtūm mē mē hkrā kumrā. Pyhti pē Jotāw nhūkjê hā krī pē Petān tā ri mē hkrā kumrār o pa. Hāmri nhūm krī pē Jerujarē kamā Ijaew krāhtūmjaja harēnh ma nē ma hwýr hkwýjê rē. Mē kot tanhmā hkukjēr to nhūm kot mē kām tanhmā amnhī jarēnh to kaxyw. Jakamā nhūm mēō patre hkwýjê mē Tirtūm mā amnhī jarēnh xā hā ixkre kamā mē ho ajuta xwýnh kwýjê mē Parijew nhō xwýnh kwýjê mē nhūm mē ma hwýr mra. Juāw Paxis wýr mra nē omu nē kām:

—Pa. E ot pa mē awýr mra. Kwa mē inhmā amnhī jarē. Apē mē atō na ka we? Xā ka na apē Tirtūm kot mē ixkaxyw axām mā xwýnhta na ka nà? Xā ka na pa htem amnhī wýr akamā ijamak o ixpa? Anē.

Hāmri nhūm mē kuma nē mē kām: “Nà pa hkêt.” Anē hāmri nhūm mē kām:

—Tō mán xep apē amnepē mā Tirtūm nhý hā kapēr jarēnh xwýnh pē finat Erisja. Hā na ka tanhmā amnhī to nē akupým atír nē mē ixkôt apa nà? Anē.

Hāmri nhūm mē kām:

—Nà ixpē Eris kêt. Anē.

Hāmri nhūm mē kām:

—Tō mán xep apē finat Mojes kot mē kām harēnh o pa xwýnhta na ka nà? Anē.

Hāmri nhūm mē kuma nē kē axte mē kām:

—Nà ixpē tām kêt. Anē.

Hāmri nhūm mē tee ri kot ā amnhī tā aprār anhýrja ma nē kām:

—Kwa apē jajē hō hkêt tā na ka hte mē hkrā kumrār o ri apa. Kwa na akatāt kôt mē inhmā amnhī jarē. Pa mē ama nē ma akupým mra nē mē kot awýr mē ixrēnh xwýnhjê mā tanhmā ajarēnh to. Tanhmā na ka hte mē kām amnhī jarēnh to ho ri apa? E kwa mē inhmā amnhī jarē pa mē ama. Anē.

Hāmri nhūm tā hprī hā mē kām amnhī jarē. Amnepē mā mē hkukamā Tirtūm nhý hā kapēr jarēnh xwýnh pē finat Ijais kot hkukamā tanhmā harēnh to nē hā kagā xā hkôt nhūm mē kām amnhī jarē nē mē kām:

—Tōe. Nà kot paj ixprī hā mē amā amnhī jarē ka mē inhma. Amnepēm Tirtūm kapēr jarēnh xwýnhjê hō pē finat Ijaisja na pre hte mē kām mēhō hkukamā harēnh o ri pa. Mēhō kot mē panhō Pahihti hkukamā htēm nē kapôt ā kutēp mē kām harēnh o pa xwýnhta nhūm pre hkukamā harēnh o ri pa. Nē mē kām harēnh o:

Koja nhýrmā mēhōja kapôt ā mōn pōj nē mē kām tanhmā ujarēnh to ho ri pa. Nē mē kām ujarēnh o: “E mē inhma. Koja Tirtūm tokyx mē pahwýr mē panhō Pahihti mē nhūm wrý nhūm mē piitā omu. Jakamā kwa mē tokyx kutēp tām amnhī nhīpēx o ri apa. Te ho mē kot mēhō kutēp pry ho mex pyrāk o amnhī nhīpēx o ri pa. Jao amnhī nhī ho tām amnhī nhīpēx nē tām axpēn nhīpēx o ri apa. Pahihtita kutēp.”

—Anhýr o na pre hte finat Ijaisja kot Pahihti hkukamā harēnh o ri pa xwýnhta kukamā harēnh anē. Tā paa. Pa na pre Ijaisja ā ixkukamā ijarēnh anhýr o pa. Pa na pa hte ā Pahihti kutēp mē kām harēnh o ri ixpa anē. Tā ā ixte harēnh anhýr xwýnhta na ra mē pakamā pa ka mē kormā ja hā omunh kêt nē. Kukamā na pa hte mē piitā mē kot hkôt amnhī xunhwýr ā mē omunh

kaxyw gô pix o mē hkrā kumrār o ri mē hkôt ixpa. Nom na pre ra mē pahwÿr Tirtûm kot mē pakaxyw âm xwÿnhhta tām mē pahwÿr wrÿ. Ahpumunh tÿx o kot ijakrenh jakamā na pa hte âm kukwak ri ixpa nē amnhī tā hā xipijaam o ri ixpa. Anē.

Juāw Paxis kot mē kām Jejus jahkre hā harēnh

Matēwre 3.11; Makre 1.10; Rukre 3.22

²⁹ Tā nhūm apkati nhūm Juāw Paxis amnhī wÿr Jejus pumu nē mē kot mar o kuhē xwÿnhjē mā ihkra ho ahkre nē mē kām:

—E. Onēj Tirtûm kot mē pakaxyw âm xwÿnhhta tē. Mē pahpē Ijaew na pu htem xatā pahte amnhī tomnuj pānhā amnhīrer kaxyw Tirtûm mā pahkrit ôwēhti hkra nyw kwÿ hpa nē ho amnhī pānhā kām amnhīrer o papa. No kēt htēm nēj koja nhÿrmā kām mē pahpiitā mē pahte amnhī tomnuj pānhā amnhīrer pa. ³⁰ Na pa pre ra mē amā harēnh o: “Te pa ixte wa nē ixkator nē ixtÿr nē ixpa pyrāk. Nom amnepēm kormā ixkēt ri na pre htÿr rāhā nē pa ho pa. Nē i ho wrÿk nē jar kator tā kēp Tirtûm Kra jakamā urāk nē rāhā nē pa ho pa xwÿnh na. Jakamā kot amnhī to rax o kot ijakrenh par.” Anhÿr o pa pre mē amā harēnh o ri ixpa ka prem inhma.

³¹ —Ixte mē amā ā harēnh anhÿr tā ijaxwÿja kormā ixte kēp Tirtûm Kra hā omunh kēt nē âm hkukamā Tirtûm nhÿ hā mē amā ā harēnh anhÿr o ri ixpa. Nē hkukamā Tirtûm mā mē akrā kumrār o ri ixpa. Tā na pa kēp Tirtûm Kra hā omu nē ā mē amā ahkre anē ka mē omu. Anē.

³²⁻³³ Nhūm pre ā Juāw Paxis mē kām Jejus jahkre anē nē mē kām:

—Nā Tirtûm na pre ixte mē akrā kumrār o ixpa kaxyw inh mā hā karō. Tā na inh mā kot mē pakaxyw âm xwÿnhhta o amnhīrit nē inh mā harēnh o: “Koja nhÿrmā Ixkarōja mēhō hwÿr wrÿ nē kuri arīk. Ka ja hā omu nē kēp Ixkra hā omunh kurē kumrēx. Koja amnhī xō ri amnhī pyrā nē mē kām Ixkarō nhōr o pa nhūm mē hkarō mā agjē.” Anhÿr o inh mā harē. Tā na pa ra omu. Na pre Tirtûm Karō kaxkwa rūm te tuuti pyrā nē hwÿr wrÿk o tē nē ikre hā xa. ³⁴ Pa ā kot hipēx anhÿr ā omu nē kēp Tirtûm Kra hā omunh kurē kumrēx. Jakamā na pa ā mē amā ahkre nē mē amā harēnh anē. Anē.

Juāw Paxis kôt pa xwÿnh wa kot Jejus kôt pa hā wa harēnh

Atre 19.4

³⁵ Tā nhūm apkati nhūm Juāw Paxis axte Jejus pumu. Kot hkôt ri pa ho pa xwÿnh mē wa nhÿri xa nē omunh o xa. ³⁶ Nhūm ra mē hānh tē nhūm Juāw Paxis omu nē hkôt ri pa xwÿnh wa kām:

—E onēj Tirtûm kot mē pakaxyw âm xwÿnhhta tē. Nēj koja mē pahte amnhī tomnuj pānhā amnhīre. Anē.

³⁷ Hāmri nhūm wa kuma nē omu nē ma hkôt tē nē hā ajēt. ³⁸ Nhūm wa omu nē wa kām: “Pa mo na?” Anē nhūm wa kot kēp mē ahkre xwÿnh ā omunh jakamā kām:

—Nā wa ixte ma akôt ixtēm nē nhÿri anhōrkwÿ pumunh mā na pa wa akôt tē. Anē.

³⁹ Hāmri nhūm wa kām:

—Tōe. Nā wa kam nē rī ma ixkôt tē. Anē.

Hāmri nhūm wa kuma nē ma hkôt wa tē nē ōrkwÿ hwÿr pōj nhūm ra amÿkry nhūm wa hkôt axā nē kuri ŷr o kamāt hāmri nē kato nē ma akupÿm tē. ⁴⁰ Kôt htēm xwÿnhjē hōta na pre kēp Andre. Simāw Pētre htō na pre. Nē kaxyw hōja. Wa kumā na pre Juāw Paxis Jejus jahkre nē harē nhūm wa ma hkôt tē. Tā wa ra akupÿm wa tē. ⁴¹ Hāmri nhūm Andreja htō Simāw wÿr tē nē kām:

—Kwa na pa wa jarãhã Tĩrtũm kot mẽ pakaxyw ãm xwýnhhta pumu. Ma pu hwýr ka wa ixwar ano ho omu nã. Anẽ.

Ijaew kapẽr kãm “Tĩrtũm kot mẽ pakaxyw ãm xwýnh” anhýrja te kot Gres kapẽr kãm “Kris” anhýr jarẽnh pyrãk. Ijaew na prem ã Jejus jarẽnh anẽ nẽ harẽnh o: “Tĩrtũm kot mẽ pakaxyw ãm xwýnh.” Anhýr o harẽ. ⁴² Jakamã nhũm ã Andreja htõ mã harẽnh anẽ nẽ ma akupým hwýr o tẽ. Nẽ wa hwýr pøj nhũm wa omu. Wa kęp Juãw kra hã wa omu hãmri nẽ Simãw mã kapẽr nẽ kãm:

—Pa Simãw. Nã apẽ Simãw tã kot paj axte atã anhĩxi hõ mẽ. Kot kaj mããnẽn apẽ Septi. Anẽ.

Mẽ pakapẽr kãm Septija te kęp “kẽn” jarẽnh pyrãk. No Gres kapẽr kãm te kęp “Pẽtre” jarẽnh pyrãk. No Ijaew kapẽr kãm kęp “Septi.” Jakamã nhũm pre Jejus ã Simãw Pẽtre hã hixi mẽnh anẽ.

Jejus kot amnhĩ kõt Firipti mẽ Natãnaew wa hwýr ã harẽnh

⁴³⁻⁴⁴ Tã nhũm apkati nhũm ra Jejus pyka pẽ Garirej wýr nojarêt nẽ nhýri Firipti pumu. Firiptija Andre mẽ Simãw Pẽtre wa urãk nẽ krĩ pẽ Pesẽj nhõ xwýnh na pre. Jakamã nhũm Jejus nhýri omu nẽ amnhĩ kõt kuwý nẽ kãm:

—E kwa ma ri ixkõt apa ho apa. Anẽ.

⁴⁵ Hãmri nhũm kuma nẽ ma tẽ nẽ nhýri Natãnaew pumu nhũm nhýri pĩ hpar parpẽ nhý nhũm omu nẽ kãm:

—Kwa na pa jarãhã finat Mojes kot amnepẽm mẽhõ hã kagã xwýnhhta pumu. Tĩrtũm kot mẽ pakaxyw ãm xwýnhhta na. Tĩrtũm nhý hã kapẽr jarẽnh o mẽ pa xwýnhjaja kot hkukamã harẽnh nẽ hã kagã xwýnhhta. Kęp Najare nhõ xwýnh nẽ mããnẽn kęp finat Juje hkra. E kwa tokyx pu hwýr ka ixkuxwar ano ho omu. Anẽ.

⁴⁶ Hãmri nhũm tee ri kot tanhmã harẽnh toja ma nẽ kãm:

—Tk. Koký. Najare nhõ xwýnh piitã kot amnhĩ to mexti hã kot kêt we hõ kęp Tĩrtũm kot mẽ pakaxyw ãm xwýnh. Anẽ.

Hãmri nhũm kãm:

—Kwa nã ã akapẽr anhýr kêt nẽ. Ma ixkõt tẽ nẽ ixpyrã nẽ ano ho omu mãn. Nẽ rĩ ã ri akapẽr anẽ. Anẽ.

Hãmri nhũm kuma nẽ ma hkõt tẽ. ⁴⁷ Hãmri nhũm Jejus amnhĩ wýr wa omu nẽ kuri mẽ kuhẽ xwýnhjẽ mã Natãnaew jarẽnh kurẽ kumrẽx nẽ harẽnh o:

—E onẽj Ijaew õja mẽ pahwýr hpõx o tẽ. ãm hãmri na hte tãm amnhĩ nhĩpẽx o pa. Na hte higêt finat Jako kurom hẽx rom ri tanhmã mẽ kãm amnhĩ to hẽx to ho pa hkêt nẽ. Na hte ãm kapẽr mex pix o ri kapẽr o pa. Anẽ.

⁴⁸ Hãmri nhũm tee ri amnhĩ tã kuma nẽ kãm:

—Kwa mẽhõ na pre ã amã ijarẽnh anẽ? Aa ixte nhýri apumunh kêt kumrẽx tã ka ri ãm hãmri ã ijarẽnh anẽ. Anẽ.

Hãmri nhũm kãm:

—Nã mẽhõ kot tanhmã inhã ajarẽnh to hkêt. ãm pa na pa hte inhno ho apumunh o ixpa. Kormã Firipti kot awýr htẽm nẽ amã ijarẽnh kêt ri pa ra ixprĩ hã inhno ho apumu. Na ka kormã pita parpẽ nhý pa apumu. Anẽ.

⁴⁹ Hãmri nhũm tee ri kot hprĩ hã harẽnh ã amnhĩ tã kuma nẽ kãm:

—Kwa mẽ ijahkre xwýnh. Pẽr ãm hãmri apẽ Tĩrtũm Kra kumrẽx jakamã na ka ã ijarẽnh anẽ. Xep ka na mẽ ixte amnhĩ wýr akãm ijamak o ixpa xwýnhhta na ka. Nã ka na apẽ mẽ ixpẽ Ijaew nhõ Pahihti. Anẽ.

⁵⁰ Hãmri nhũm Jejus kuma nẽ kãm:

—Nã ãm hãmri na ka ixte pĩ hpar pẽ apumunh ã ajarẽnhja ma nẽ hkõt pix mã ixpẽ Tĩrtũm Kra hã ixpumu. Tã kot kaj ja nhĩrõ pẽ axte mẽmoj mex o kot ja

jakrenh pumu. ⁵¹ Koja nhÿrmã kaxkwa axkjê nhÿm Tirtÿm kapêr o mẽ wrÿk xwÿnhjaja kurÿm axpên japa ka mẽ omu. Finat Jako pyrã nê mẽ omu. Ixte Tirtÿm kot mẽ akaxyw ixãm xwÿnh wÿr koja mẽ ã wrÿk nê amnhÿ nhÿpêx anê ka ja hã mẽ omu. Kwa jam ajamxpêr tÿx rãhã ho apa. Anê.

2

Jejus kot gô ho mẽ kãm wÿhti nhÿpêx ã harênh

¹ Tã nhÿm apkati axkrut nê hapêx nhÿm Jejus arÿ Garirej kamã pa. Nhÿm krÿ pê Kanã kamã axpên mã wahôj wa rer kaxyw nhÿm Jejus katorxã ma mẽ hwÿr mō. ² Hãmri nhÿm mẽ amnhÿ wÿr Jejus mẽ hkôt ri mẽ ixpa xwÿnhjê wÿ pa mẽ ijaxwÿja ma mẽ hwÿr mō nê ra mẽ hwÿr pōj. ³ Hãmri nê mẽ hkôt wa hã ixkÿnh nê apku nê wÿhti hkwy ho ixkôm o ixkrÿ. Tã nhÿm ra wÿhti mẽ kêp hapêx nhÿm Jejus katorxãja harênh ma nê Jejus mã harê nê kãm:

—Xê Jejus. Na xep ra mẽ kêp wÿhti hapêx pa. Xat ka tanhmã mẽ ho ajuta hto mẽ? Anê.

⁴ Hãmri nhÿm kãm:

—Tõe. Kwa tee ri ajamxpêr kêt nê. Kot paj tanhmã mẽ kãm ho. Nom kot paj kormã ixpê Tirtÿm kot mẽ akaxyw ixãm xwÿnh ã pa kormã amnhÿ to amnhÿrÿt kêt nê. Anê.

⁵ Hãmri nhÿm katorxã kuma nê mẽ kãm mẽ àpênh xwÿnhjê hwÿr tẽ nê mẽ kãm:

—An koja Jejus mẽ awÿr tẽ nê tanhmã mẽ amã mẽmoj tã karō hto ka mẽ ama nê kãm ho anhÿr kurê kumrêx. Anê.

⁶ Nhÿm mẽ kuri kên o poti kêp 6 nê kuhê. Piitã umpÿm rÿnh kumrêx. Koja hō pyxi nê nyt nê kamã gō kêp 80 rit nê hkwy kamã kêp 100 rit. Ijaew na htem apkur kaxyw nê amnhÿ nhÿhkra kuhōnh japjê rÿnh nê kormã apku. Nê apkur pa nê axte amnhÿ nhÿhkra kuhō. ã mẽ kot xatã amnhÿ nhÿhkra kuhōnh jakamã nhÿm pre htem amnhÿ ri ã poti rÿnh kwÿ xunhwÿr anê. No nhÿm ra hkapyrÿ nê kuhê. ⁷ Hãmri nhÿm Jejus tẽ nê omu mẽ àpênh xwÿnhjê mã kãm:

—E mẽ ma mra nê gô ru nê ho poti kuhê mÿj piitã ho nyt pa. Anê.

Nhÿm mẽ kuma nê ma mra nê ho nyt pa. ⁸ Hãmri nhÿm mẽ kãm:

—Nã hãmri. Pãnhã hō kamã gō hkwy janhi nê o tẽ nê mẽ anhō patrãw mã agō kê hkwy ho ixkō nê kamã ama. Anê.

Hãmri nhÿm mẽ mar xã hkôt kãm hkwy janhi nê hwÿr o tẽ nê mẽ kãm kugō.

⁹⁻¹⁰ Nom nhÿm gōja arÿ kêp gō kumrêx kêt nê. Jejus kot tanhmã ho jakamã nhÿm ra hpãnhã kêp wÿhti. Jakamã nhÿm mẽo patrãw wÿr hkwy ho tẽ nê mẽ kãm kugō nhÿm hkaki nê kamã ama. Nom Jejus kot gô ho hipêx ã omunh kêt nê. ãm htÿx ho wÿhti kumrêx ã hkamnhÿx nê mex kumrêx ã hkaki. Hãmri nê amnhÿ wÿr mjên nyw xwÿnh mã hpa ho apê nhÿm hwÿr tẽ nhÿm kãm:

—Kwa na htem wÿhti mex o wa nê mẽ kãm kugō hãmri nhÿm mẽ hpenh pa nhÿm mẽ rÿ kormã hkôt omnu ho hapu nê mẽ mẽ kãm kugō. Tã ka pêr mẽ axtem nê wam mẽ mẽ kãm omnu nhôr pa hãmri nê kormã mex kumrêxja o hapu nê mẽ mẽ kãm agō. Kêt wÿhti ja na mex kumrêx. ãm mex o mex. Anê.

Jejus kot gô ho hipêx ã omunh kêt jakamã nhÿm ã mẽ kãm kapêr anê. ãm mẽ àpênh xwÿnh pixjaja na prem ja hã omu. ¹¹ Nhÿm Jejus kormã mẽ mẽ kãm aa mẽ kot mẽmoj pumunh kêt ò ho anhÿr kêt tã krÿ pê Kanã kamã ã mẽ mẽ kãm amnhÿ nhÿpêx anhÿr o hkrax. Jao amnhÿ to rax o amnhÿ to rax ã mẽ inhmã amnhÿ to amnhÿrÿt. Pa mẽ ixpê hkôt ri ixpa xwÿnhjaja ã kot amnhÿ nhÿpêx anhÿr ã omu hãmri nê kêp Tirtÿm kot mẽ pakaxyw ãm xwÿnh ã omunh kurê kumrêx.

¹² Tã nhũm Jejus hpãnhã ma krĩ pẽ Kapanaũ hwỳr mỗ. Pa mẽ hkõt ri ixpa xwỳnhjaja nẽ katorxã nẽ htõjaja pa mẽ ma xpiitã hkõt mỗ. Hãmri nẽ hwỳr pøj nẽ kamã mẽ hkõt ixpa hã ỉxtã apkati grẽre nẽ ma hpãnhã krĩ hõ hwỳr ixpa.

Jejus kot Tĩrtũm nhõrkwỹ hwỳr àr ã harẽnh

Matẽwre 21.12-13; Makre 11.15-19; Rukre 19.45-46

¹³ Tã nhũm ra arĩgro pẽ Pas ahtẽp o mỗ. Pasja ã mẽ ixpẽ Ijaew na pa htem amnepẽm Tĩrtũm kot pika pẽ Ejit rũm mẽ inhĩgẽtjẽ kator mã ỉjamaxpẽr kaxyw axpẽn wỳr akuprõ nẽ hã ỉxkĩnh. Jakamã nhũm Jejus ma hkwỳjẽ hkõt krĩ pẽ Jerujarẽ hwỳr mỗ. Pa mẽ ixpẽ hkõt ri ixpa xwỳnhjaja pa mẽ ma hkõt ixpa. Hãmri nẽ hwỳr pøj ¹⁴ nẽ Tĩrtũm mã amnhĩ jarẽnh xã hã ỉxkre hwỳr mra nẽ ỉxkre puhã kahẽja wỳr agjẽ. Nhũm mẽ kamã axtem nẽ mẽmoj to wẽnẽ ho kuhẽ. Mỏx o wẽnẽ nẽ õwẽhti ho wẽnẽ nẽ tutre ho wẽnẽ ho kuhẽ. Mẽ kot haprõr nẽ ho Tĩrtũm mã hkĩnh xã kaxyw mẽ kãm ho wẽnẽ. Nẽ kaxpore ho pinhpanh xwỳnhjaja haxwỳja mẽ kuri hkrĩ. ¹⁵ Hãmri pa mẽ Jejus kõt mẽ hwỳr agjẽ nẽ ja hã mẽ omu hãmri nhũm Jejus pẽ ja omnuj tỳx nẽ. Jakamã nhũm tee ri mẽ omu hãmri nẽ amnhĩm mry hkã ho mẽ htak xã nhĩpẽx nẽ ho ỉxkreja nẽ mẽ piitã mẽ kator pa. Nẽ mỏx nẽ õwẽhti nẽ mẽmoj piitã kator pa. Nẽ kaxpore ho pinhĩpanh xwỳnhjaja nhũm mẽ kẽp mẽ õ mẽsti rẽnh pa nhũm mẽ hikaxpore pykap rờrỏk pa nẽ anhgrã nẽ hikwỹ. ¹⁶ Hãmri nhũm Jejus tutre ho wẽnẽ xwỳnhjẽ mã kãm:

—Kwa mẽ anhõ tutre jamỳ nẽ tokyx ma mra. Na htem Inhĩpẽẽxã nhõrkwỹ kamã mẽmoj to wẽnẽ hkết nẽ. Kẽp mẽ ujaprõr xã hã ỉxkre hkết. E kwa mẽ tokyx ma mra. Anẽ.

Nhũm pre ã mẽ kãm kapẽr anẽ nhũm mẽ tee ri kuma hãmri nẽ ma mrrar kurẽ kumrẽx. ¹⁷ Pa mẽ hkõt mẽ ixpa ho ixpa xwỳnhjaja ã kot mẽ hipẽx anhỹr ã omu hãmri nẽ ra Tĩrtũm kapẽr ã kagã htũm kot ã amnhĩ nhĩpẽx anhỹrja kukamã hã kagãta mã ỉjamaxpẽr kurẽ kumrẽx. Kagã kot amnepẽm Jejus kukamã te ra ã kapẽr anhỹr pyrãk o harẽnh. Nẽ harẽnh kot: Na pa hte Tĩrtũm nhõrkwỹ ho mex rãhã ho ixpa. Nhũm mẽmoj punuj hwỳr axã pa omu nhũm ja inhĩmã mex kêt nẽ.

Anhỹr o kot hkukamã harẽnh jakamã na pa mẽ ã Jejus kot mẽ hipẽx anhỹrja ã omu hãmri nẽ ra hkukamã hã kagãta mã ỉjamaxpẽr kurẽ kumrẽx.

Ijaew krãhtũmjaja kot Jejus kujẽr ã mẽ harẽnh

¹⁸ Tã nhũm Ijaew krãhtũmjaja tee ri Jejus kot ỉxkreja nẽ mẽ kator ã omu hãmri nẽ hwỳr mra nẽ kãm:

—Pa. Kwa mon ka ri ã Tĩrtũm mã amnhĩ jarẽnh xã hã ỉxkreja nẽ mẽ kator anẽ? Mẽhõ na we mẽ ỉxwỳr amẽ ka ỹ hã ã mẽ hipẽx anẽhti? Nã xã Tĩrtũm na mẽ ỉxwỳr amẽ? E mẽ inhĩmã aa mẽ ỉxte mẽmoj pumunh kêt õ ho anẽ. Pa mẽ ja hã apumu hãmri nẽ Tĩrtũm kot mẽ ỉxwỳr amẽnh xwỳnh ã apumunh kurẽ kumrẽx. E kwa tokyx mẽ inhĩmã ho anẽ. Anẽ.

¹⁹ Hãmri nhũm mẽ kuma nẽ mẽ kãm amnhĩ jarẽ. Nom amnhĩ tã kuxi nẽ mẽ kãm awjarẽ nẽ mẽ kãm:

—Nã kot paj aa mẽ ate mẽmoj pumunh kêt õ ho pixi nẽ mẽ amã ho anẽ ka mẽ omu. Tĩrtũm nhõrkwỹ jaa. Kot kaj mẽ agrã pa ỉxtã apkati axkrunẽpxi nẽ akupỹm hipẽx ka mẽ ja hã ỉxpumu.

²⁰⁻²² Anhỹr o mẽ kãm kapẽr. No ãm ỉxkreja jarẽnh kêt nẽ. Na pre ãm amnhĩ tã kuxi nẽ ã mẽ kãm kapẽr anẽ. Mẽ kot hpĩr nhũm htyk ã apkati axkrunẽpxi nẽ akupỹm htĩr ã mẽ kãm ã amnhĩ jarẽnh anẽ. Te mẽ kot Tĩrtũm mã amnhĩ jarẽnh xã hã ỉxkreta grãnh nhũm hã apkati axkrunẽpxi nẽ akupỹm kot hipẽx

parta pyrək ā hā kuxi nē ā mē kām amnhī jarēnh anē. Jakamā nhūm mēhprī hā mar mex kēt nē. Ām tee ri kuma nē kām:

—Tk. Kwa ixkre ja na prem hipēx kaxyw nē hā amgrà sohtō rax nē hipēx. Hā amgrà pē 46 nē hipēx par kēnā kot ka kēt atā apkati axkrunēpxi pix nē akupŷm hipēx. Anē.

Mē kot hprī hā mar kēt jakamā na prem ā kām kapēr anē. Pa mē hkōt mē ixpa ho ixpa xwŷnhjaja ā mē kām kapēr anhŷrja ā kuma nē hā inhnohtŷx rāhā ho ri ixpa. Tā nhūm mē kot Jejus pīr nhūm hā apkati axkrunēpxi nē akupŷm htūr nhō arīgrota ā pa mē kot ā amnhī jarēnh anhŷrja mā ijamaxpēr kurē kumrēx. Nē axpēn mā:

—Hēxta waa nē. Xep ām hāmri na pre Pahihtī amnhī kukamā ā amnhī jarēnh anē. Mē kot hprī nhūm htyk ā apkati axkrunēpxi nē akupŷm htūr ā amnhī kukamā amnhī jarēnh mex nē. Te mē kot Tīrtūm nhōrkwŷ grānh par nhūm hā apkati axkrunēpxi nē akupŷm hipēx ā amnhī jarēnh pyrək. Ām hāmri na pre amnhī kukamā ā amnhī jarēnh anē. Anē.

Jejus kot mē pajamaxpēr kōt mē pahpumunh ā harēnh

²³Tā nhūm Jejus mē hkōt mē ixpa ho ixpa xwŷnhjaja arī Jerujarē kamā ri ixpa ho ixpa. Nhūm ra arīgro pē Pasja kato nhūm mē piitā hkīnh kaxyw axpēn wŷr akuprō. Nhūm Jejus mē kām aa mē kot mēmoj pumunh kēt kwŷ ho anhŷr o ri mē hkōt pa. Nhūm mē omu nhūm mē hkwŷjaja Tīrtūm kot mē pakaxyw ām xwŷnh ā hkōt hamaxpēr tā no ām hkōt hamaxpēr tŷx kēt nē. ²⁴Jakamā nhūm Jejus amnhī tā mē hamaxpēr ā mē omu nē hamaxpēr o:

—Nā mē kot ixkōt hamaxpēr kryre xwŷnhjaja koja mē hā apkati grēre nē ixto hamakētkati nē htŷx ri pa. Anē.

²⁵Jejus kot mē pahte pahtŷx ri amnhī tomnuj o papa hā mē pahpumunh par. Nē pahŷx ri pajamaxpēr punuj o papa hā mē pahpumunh par. Jakamā na pre ā mē harēnh anē.

3

Jejus mē Nikotē wa kot axpēn mā kapēr ā wa harēnh

Juāw 1.12-13; māānēn Wam Pētre 1.23

¹Tā nhūm Parijew nhō xwŷnhjē ō pē Nikotē. Māānēn kēp Ijaew krāhtūmjē hō. ²Jakamā na pre Jejus jarēnh ma nē kām omunh prām nē. Hāmri nē hkwy pymaj kamāt kām hwŷr tē nē omu nē kām:

—Pa mē ijahkre xwŷnh. E ot pa awŷr tē. Ra mē ixte apumunh mex. Tīrtūm na pre ate mē ijahkre ho apa kaxyw mē ixwŷr amē ka mē ixwŷr wrŷ. Mēhō koja apyrā nē aa mē inhmā mē kot mēmoj pumunh kēt kwŷ ho anhŷr o pa? Nā amrakati kumrēx. Kop apu Tīrtūm kot mē ixwŷr amēnh kēt ronhŷx ka ā amnhī nhīpēx anhŷr kēt nē. Anē.

³Hāmri nhūm kuma nē tanhmā kām kapēr to. No ām amnhī tā kuxi nē kām awjarē nē kām:

—Na htem piitā mē katorxā nhōxā hkre rūm hapōj. Tā Tīrtūm kām mē piitā axte mē hapōx prām. Jakamā kot kaj mē akator o axkrut kēt nē hāmri nē nhŷrmā Tīrtūm ri atūr tūm nē apa ho apa hkēt nē. Ām hkrajē pix na htem kuri htūr tūm nē pa ho pa. Jakamā kwa jam ajamaxpēr tŷx nē ri ho apa. Anē.

⁴Hāmri nhūm Nikotēja kuma nē tee ri ā kot kām kapēr anhŷrja kukamā hamaxpēr nē kām:

—Kwa ra ixāptār kēnā kot pa kēt tanhmā amnhī to nē akupŷm ixkatorxā nhōxā hkre hwŷr axā nē axte kurūm ixkato. Anē.

5-7 Hāmri nhūm Jejus kām:

—Nà na hte mē hkrarejaja mē katorxà nhōxà hkre rūm kagô hkôt hapôj hāmri nē kēp katorxà mē hipêêxà wa hkwȳy. Jao wa kot amnhī nhīpêx kôt amnhī nhīpêx o pa. Ja pyrà nē ka mē atō amā apê Tirtūm kra hprām hā kot kaj amnhī to awȳ nhūm wa Ixkarōja akarō mā axà hāmri ka ra apê hkraa. Te ra axte akator pyrāk o amnhī nhīpêx. Nē te mē hkra kot katorxà nē hipêêxà wa kot amnhī nhīpêx kôt amnhī nhīpêx o pata pyrà nē apām Tirtūm kot amnhī nhīpêx kôt amnhī nhīpêx o ri apa. Nom koja Tirtūm mē wa Ixkarōja akarō mā àr kêt nē ka apê hkra hkêt nē. Jao te axte akator kêt pyrāk o amnhī nhīpêx. Jakamā na pa amā te ate akator pijakrut o amnhī nhīpêx pyrāk o amā ā ja jarukh anē. Kwa jam ajamaxpēr t̄yx rāhā ho ri apa. No ama nē tee ri amnhī kumamā ajamaxpēr kêt nē.

8 —E pa ixprī hā amā ja jarē ka inhma. Na hte kôk kām nh̄yh̄m àpēr prām xà hkôt àpēr o pa. Pu mē kamā ama no ām pano ho nh̄yh̄nh mōr xà hkôt omunh kêt nē. Nē nh̄yh̄m ma mōr xà hkôt omunh kêt nē. Ja pyrà nē na hte Tirtūm mē wa Ixkarōja mē hkaxw̄ynh mā agjē nē mē ho Tirtūm kra nom nhūm mēhprī hā kot tanhmā mē ho hā amnhī tā omunh kêt nē. Anē.

9 Hāmri nhūm Nīkotē ā Jejus kot kām kapēr anh̄yr ā kuma nē tee ri hamaxpēr nē kām:

—Kwa na pa ixprī hā amar kêt nē. Anē.

10 Hāmri nhūm kām:

—Kwa mon ka hte Tirtūm kapēr tūm o Ijaew jahkre ho apa tā aprī hā ixkapēr mar kêt nē? 11 Ixte mēmoj pumunh xà hkôt ixte mē amā harēnh o ixpa htā ka mē apê Ijaew krāhtūmjaja mē amā ixkapēr mar prām kêt nē. Ā mē ate anh̄yr kumrēx. Kwa jam ajamaxpēr t̄yx nē. 12 Na pa ra Tirtūm kot jar tanhmā amnhī nhīpêx to hā harēnh o ixpa htā ka mē ām ama nē ixkôt ajamaxpēr kêt nē. Jakamā xà kot pa hpānhā mē amā kaxkwa kamā tanhmā kot amnhī nhīpêx to hā harē ka mē ama nē mar t̄yx nē? Nà kot ka mē ama nē ām ama nē hkôt ajamaxpēr kêt nē. 13 Mēhō na we ra ma kaxkwa hw̄yr api nē kamā mēmoj mex pumu nē man akup̄yn mē aw̄yr wr̄y nē mē amā tanhmā harēnh to? Nà amrakati kumrēx. Ām paxipix ixpê Tirtūm kot mē akaxyw ixām xw̄ynh na pa pre amnē kurūm mē aw̄yr wr̄y hāmri nē ixprī hā mē amā tanhmā harēnh to ho ri ixpa.

14 —Amnepēm finat Mojesja kormā kapôt ā mē o pa ri na pre mē kām kax̄ o kagā karōja nhīpêx nē k̄ypê mē kām kunhō. Kagā kot mē hkamnar xw̄ynhjaja kot hw̄yr rīt nē omunh nē akup̄ym mex kaxyw mē kām kunhō. Tā ixpê Tirtūm kot mē akaxyw ixām xw̄ynh kot paj nh̄ymā kagā karōta pyrà nē k̄yx pē pī kahpa hā ajēt. 15 Ka mē te mē kot kagā karō pumunh nē akup̄ym mexta pyrà nē amnhī kaxyw inh̄mā ajamaxpēr nē ixkôt amnhī xunhw̄y hāmri nē nh̄ymā Tirtūm mē wa ixri at̄ir tūm nē amex rāhā nē apa ho apa.

16 —Tirtūm kām pika piitā hkôt mē apiitā mē ajapê ht̄yx. Nē mē ajapê xàj na pre ixpê Kra hā ixpyxi hā mē aw̄yr inh̄mē. Ka mē atō amnhī kaxyw ixkôt ajamaxpēr nē ixkôt amnhī xām. Hāmri nē nh̄ymā atyk tā nhūm Tirtūm akup̄ym ato at̄ir ka wa ixkuri at̄ir tūm nē amex rāhā nē apa ho apa. Hāmri nhūm Tirtūm aa amnhī nē nh̄yh̄m amēnh kêt kumrēx. 17 No mē ate amnhī tomnuj m̄yrapē tanhmā ixte mē anhīpêx to kaxyw na pre mē aw̄yr inh̄mēnh kêt nē. Ām ixkukwak ri mē at̄ir tūm nē mē amex rāhā apa ho apa hprām xàj na pre mē aw̄yr inh̄mē pa mē aw̄yr wr̄y. 18 Jakamā kot ka mē atō amnhī kaxyw ixpê Tirtūm Kra hā ixkôt ajamaxpēr nē ixkôt amnhī xām nhūm Tirtūm ixtā

apumu nê ate amnhĩ tomnuj mýrapê tanhmã anhĩpêx to hkêt nê. No kêt mê kot ixkôt amnhĩ xunhwýr kêt xwýnhjaja na Tirtúm ma mê kot amnhĩ xà htýx kamã hamak tùm xà hwýr mê pa mã xwýnhjê hã mê harê. Mê kot ixkôt amnhĩ xunhwýr kêt mýrapê. Anê.

Mê kot amnhĩ tomnuj o hpimxur prãm kaprý ã mê harênh

¹⁹ Nhùm Jejus arĩ Nĩkotê mã kapêr nê kãm:

—Na pre Tirtúm amnê pika hwýr mê awýr inhmê. Mê ate amnhĩ tomnuj xwýnh ã amnhĩ pumunh kaxyw mê awýr inhmê. Tã nhùm mê ohtô nê amnhĩ tomnuj gryk ã kãm kapêr mar prãm kêt nê. Jao ixkaga nê kãm ixkapêr mar prãm kêt nê. ²⁰ Ra ixprĩ hã ixte mê kot tanhmã amnhĩ tomnuj to ho pa hã mê omunh mex jakamã mê kãm ixkapêr mar prãm kêt. Nê ixte mê kot tanhmã amnhĩ tomnuj to ho pa hã mê harênh pymaj ixkôt kãm pa hprãm hkêt nê. ²¹ No kêt mê kot ixkôt amnhĩ xunhwýr xwýnhjaja na mê kot amnhĩ nhĩpêx o pa hã hpĩaam kêt. Na htem amnhĩx ixkôt amnhĩ nhĩpêx o pa. Jakamã koja mê piitã ja hã mê omu nê Tirtúm kot tanhmã mê hkrã hto nhùm mê ra kãm hkôt pix mã amnhĩ nhĩpêx ho pa hprãm ã mê omunh kurê kumrêx. Anê.

Nhùm pre ã Jejus Nĩkotêja mã kapêr anê.

Juãw Paxis kot Jejus jarênh o pa hã harênh

Juãw 1.19-28

²² Tã pa mê ixpê Jejus kôt ri ixpa ho ixpa xwýnhjaja Jejus kôt Jerujarê rúm ijapôj nê pika pê Jutej kwý kamã ixpa. Jejus nhý hã Tirtúm mã mê hkrã kumrãr o ri mê hkôt ixpa. ²³ Nhùm finat Juãw Paxis haxwýja mê ixpyrà nê mê hkrã kumrãr o pa. Krĩ pê Sarĩ htã krĩ pê Enô mýri pyhti rax jakamã nhùm pre htem hwýr mra nhùm kamã mê hkrã kumrã. ²⁴ Kormã mê kot haxãr kêt ri nhùm kamã mê hkrã kumrãr o pa.

²⁵ Rôm nhùm Ijaew hõja Juãw Paxis kôt mê pa ho mê pa xwýnhjê hwýr tẽ nê Juãw Paxis kot mê hkrã kumrãr ã tanhmã mê hkukjêr to nhùm mê kuma nê tee ri hã axpên kukjêr o kuhê. ²⁶ Hãmri nê akupým Juãw Paxis wýr tẽ nê kãm:

—Kwa mê ijahkre xwýnh. Pyhti pê Jotãw nhĩkjê hã ate mēhō pumunh nê tanhmã mê inhmã harênh to xwýnhhta kôt mê pa ho mê pa xwýnhjaja na xep htem apyrã nê mê hkrã kumrãr o pa nhùm xep mê ra ohtô nê mê pahkaga nê mê hkôt pa. Kwa xà ja amã mex nã? Anê.

²⁷ Hãmri nhùm mê kuma nê mê kãm:

—Tý ja mex kênã. Tirtúm kãm hprãm xà hkôt na htem mê hwýr mra nhùm mê ixpãnhã mê hkrã kumrã. Nã ja mex. ²⁸ Ixpê Tirtúm kot mê pakaxyw ãm xwýnh kêt. Na pa pre ra mê amã ja hã amnhĩ jarê ka prem inhma. ãm hkukamã na pre Tirtúm amnê inhmê pa mō nê ã jar ri ixpa anê.

²⁹ —Te ixte mê umre kot amnhĩ nhĩpêx pyrãk. Na htem axpên mã mê rer kaxyw nhùm mê umreja myta wýr tẽ nê hpa hã kupy nê ma ni hwýr o tẽ nê axpên mã wa kure. Hãmri nhùm hpãnhã mēhõja axpên tã wa hakre. Nhùm umreja wa kuri hkĩnh nê mar o xa. Tã te ixte mê umre kot amnhĩ nhĩpêx pyrãk jakamã koja mê ma Tirtúm kot mê pakaxyw ãm xwýnhhta wýr mra nê kapêr ma pa mê harênh ma nê ixkĩnh nê. ³⁰ Na htem mê umre hã hkĩnh kêt nê. Mjên nyw xwýnhja ã na htem hkĩnh. Tã ja pyrã nê koja mê axte ixte mê kãm Jejus jarênh mar kaxyw ixwýr mra kêt nê. ãm hwýr koja mê hpãnhã mra nê tãm mar o kuhê. Ja mex kumrêx. ³¹ Jejus kêp kaxkwa rúm amnê mê pahwýr wrýk xwýnh jakamã kot amnhĩ to rax o kot mê pahpiitã mê pajakrenh par. Mê papajaja mê pahpê pika nhõ xwýnh jakamã Jejus kĩnhã mê pahte mēmoj

piitā omunh tohtuj anhÿr. Nē pika nhō xwÿnhjê jamaxpēr pix o pajamaxpēr o ri papa.

³²—Na hte Jejus mē kām kaxkwa kamā kot mēmoj pumunh xwÿnh kwÿjê jarēnh o pa. Nē kamā kot mēmoj mar xwÿnh kwÿ jarēnh tā nhūm mē ohtō nē kuma nē ām kuma. ³³No mē kot mar nē amnhī kaxyw hkōt hamaxpēr xwÿnhjaja na htem kuma nē axpēn mā harēnh o: “Nā ām hāmri na ā Tirtūm kapēr jarēnh anē. Nā Tirtūm kapēr mex kumrēx.” Anhÿr o axpēn mā harē.

³⁴—Tirtūm na pre mē pahwÿr Jejus mē nhūm amnē mē pahwÿr wrÿ nē Tirtūm Karō nhÿ hā mē pamā kapēr jarēnh o ri mē pahkōt pa. ³⁵Tirtūm kām Krata japē htÿx kumrēx jakamā na pre ihkram mēmoj piitā haxār pa nhūm urāk nē hihtÿx o hihtÿx nē mēmoj piitā ho amnhīptār o pa. ³⁶Jakamā mē kot amnhī kaxyw hkōt hamaxpēr nē hkōt amnhī xunhwÿr xwÿnhjaja koja mē nhÿrmā wa kuri htÿr tūm nē mex rāhā nē pa ho pa. No mē kot hkaga xwÿnhjaja koja mē ā amnhī nhīpēx anhÿr kēt nē. Koja Tirtūm mē kot amnhī xā htÿx kamā hamak tūm xāta wÿr mē rēnh pa. Anē.

4

¹Tā nhūm Parijew nhō xwÿnhjaja Jejus jarēnh ma. Nē hkōt mē pa xwÿnhjaja ohtō rax o Juāw Paxis kōt mē pa xwÿnhjê jakrenh ā mē harēnh ma. Nē Jejus kot mē hkrā kumrār rax o Juāw Paxis jakrenh ā harēnh ma. ²Nom Jejus na pre mē hkrā kumrār kēt nē. Ām mē ixte hkōt ri mē ixpa ho mē ixpa xwÿnhjaja na pa prem kām mē hkrā kumrār o ri ixpa. ³Jakamā nhūm Jejus amnhī tā Parijew nhō xwÿnhjê jarēnh ma hāmri nē mē kēp kato nē hpānhā ma akupÿm Garirej wÿr mō pa mē ma hkōt ixpa.

*Mēhō ni kot amnhī nhīpēx nyw o amnhī nhīpēx ā harēnh
Juāw 7.37-39; māānēn Apokarip 22.1, 22.17*

⁴Tā pa mē mō nē kormā pyka pē Samar mā axā nē hkōt ixpa. ⁵Hāmri nē krī pē Sika hwÿr ixpōx o mō. Amnepēm finat Jako kot hkra Juje mā pyka nhōr xwÿnh tā krīja xa pa mē ra hwÿr ixpōx o mō. ⁶Nē amnepēm Jako kot gōm kakwÿnhhta wÿr pōj. Nhūm ra kaxkwa nhīpōk ri myt nhÿr mē nhūm Jejus ra mrar ryy kurē hkēngrā nē. Hāmri nē gōm kakwÿnh mÿ ri tēm nē hkōkōt o nhÿ. ⁷⁻⁸Hāmri pa mē kure nē mē ixāpkur xā japrōr kaxyw ma krīm ijapēx.

Rōm nhūm Samar nhō xwÿnh nija amnhīm gō runh mā tē nhūm Jejus omu nē kām:

—Kwa inhmā anhō gōta kwÿ pa ho ixkō. Anē.

⁹Nhūm amnhī jaēr pē amnhī tā kuma. Ijaew na pre htem Samar nhō xwÿnhjê kutā apkur rÿ mē hkōt ri pa rÿ mē ho mjēn kēt nē. Rÿ mē kutā hkōm kēt nē. Tā nhūm Jejus ā gō hā nija wÿr anē nhūm tee ri amnhī tā kuma nē kām:

—Xē pēr apē Ijaew tā axtem nē ri gō hā ixwÿ. Xā ate ixpē Samar nhō xwÿnh ā ixpumunh kēt? Hān ka ri hā ixwÿ. Anē.

¹⁰Hāmri nhūm kuma nē kām amnhī jarē. No ām amnhī tā kuxi nē kām kapēr nē kām:

—Nā aprī hā ate ixpumunh ro nhÿx ka kam gō hā ixwÿ pa amā hkwy. Inhō gō na axte mā. Tirtūm kām amarī mē amā ōr prām. Na htem ho ixkō hāmri nē mex nē htÿr tūm nē pa ho pa. Anē.

¹¹Hāmri nhūm tee ri kot ā ō gō jarēnh anhÿrja ā kuma nē htÿx ho gōm kakwÿnh kamā gō hā hkamnhix nē tee ri hkukamā hamaxpēr nē kām:

—Xê tanhmã kot ka kêt amnhĩ to nê inhmã gôta kwý janhi? Mo kaxyw anhô gô janhir xà? Gôm kakwýnhhta upým rax kênã kot ka kêt tanhmã amnhĩ to nê hkwy janhi. Nhýhýnh kot ka anhô gô jarênh xwýnhhta kwý janhi pa ho ixkô hãmri nê ixtĩr tũm nê ixpa ho ixpa? ¹² Mẽ inhô gôm kakwýnhja amnepê mã mẽ panhigêt finat Jako nhô gôm kakwýnh na pre. Jako hkwyjaja na prem hkakwý nhũm kamã gô kato nhũm pre htem hanhi nê ho hkôm o pa. Nê hkrajaja nê hkrit piitã ho hkôm o pa. Jakamã na pre mẽ ixpê hkanrêhã htãmnhwýjê mã hkaga. Tã xep axtem anhô gô. Mẽ kot ho hkôm nê htĩr tũm kaxyw na xep. Jakamã xê xà ate amnhĩ to rax o mẽ panhigêt Jako jakrenh mẽ? Anê.

¹³ Hãmri nhũm Jejus kãm:

—Nà mẽ anhô gôta na htem ho ixkô nê arĩ kãm kôr o pa. ¹⁴ No ixte amã gô jarênh xwýnhhta kot ka hkwy ho ixkô hãmri nê axte amã kôr kêt kumrêx nê apa. Nhũm te akaxwýnh kãm hinore hprôt pyrãk o ka amnhĩ nhĩpêx. Hãmri nê te hinore kamã gôja aa grã hkêt pyrã nê aa ajapêx kêt kumrêx. Nhýrmã atyk tã akupým atĩr nê atĩr tũm nê amex rãhã apa ho pa. Anê.

¹⁵ Nhũm nija kuma hãmri nê kãm:

—Xôwehe? Xê tô tokyx inhmã anhô gôta kwý. Pa ho ixkô nê axte inhmã kôr kêt nê ixpa. Nê axte amnê amnhĩm gô janhir mã inhmrar kêt nê. Xê tokyx inhmã hkwy mẽ? Anê.

Týx gô kumrêx ã hkamnhĩx nê ã hã àhwýr anê. ¹⁶ Hãmri nhũm kãm:

—Tô ma akupým krĩm tẽ nê amjên japrô nê man akupýn ixwýr wa tẽ. Anê.

¹⁷ Hãmri nhũm tee ri kuma nê kãm:

—Ma mo inhmjên? Inhmjên kêt na pa hte ri ixpa. Anê.

Hãmri nhũm kãm:

—Tý. Nã ãm hãmri na ka ã amnhĩ jarênh anê. ¹⁸ Na ka pre ra amjên kêp 5. Nê my mẽ ri war apa xwýnh ata te kêp amjên pyrãk nom kêp amjên kumrêx kêt. Anê.

¹⁹ Hãmri nhũm amnhĩ jaêr pê kot ã kãm kapêr anhýrja ma hãmri nê kãm:

—Xê pêr aprĩ hã ate ixpumunh par pyrãk. Mãn apê Tĩrtũm nhý hã kapêr jarênh o mẽ pa xwýnhjê hõ mãn ka mẽ? ²⁰ Xê inhmã mẽmoj jarê. Nhýhým kot paj wem axpên kôt mra nê Tĩrtũm mã mex o mex ã harê? Amnepê mã mẽ panhigêtjaja na prem hixêt mũj nhĩmök ã api nê hã kãm amnhĩ jarê nê kãm mex o mex ã harê. No mẽ apê Ijaew na ka htem krĩ pê Jerujarê pix kãm mẽ ixte axpên kôt mrar nê ã amnhĩ nhĩpêx anhýr ã mẽ inhmã karô. Xà hixêt nhĩmök ã mẽ ixte kãm amnhĩ jarênhja xà apê omnuj mẽ? Ma xà apê omnuj kêt? Anê.

²¹ Hãmri nhũm Jejus kãm:

—Nà kot kaj mẽ nhýrmã ãm Jerujarê pix kãm rý hixêt mũj nhĩmök pix ã axpên wýr akuprô nê Tĩrtũm mã amnhĩ jarênh kêt nê. ²² Mẽ apê Samar nhô xwýnhjaja mẽ ate Tĩrtũm mã mex o mex ã harênh o apa htã aprĩ hã kot amnhĩ nhĩpêx ã omunh kêt. Nê tanhmã hamaxpêr to ho pa hã omunh kêt. No mẽ ixpê Ijaew na pa mẽ arom kot tanhmã amnhĩ nhĩpêx to nê tanhmã hamaxpêr to hã omunh mex. Mẽ inhĩo kukwak ri koja Tĩrtũm mẽ kot hkôt amnhĩ xunhwýr xwýnh piitã nê mẽ kot amnhĩ tomnuj rênh pa. ²³ Tã koja mẽ piitã Mẽpahpãm Tĩrtũm mã mex o mex ã harênh kaxyw nhýhým pa hkêt nê. Koja mẽ nhýri pa xà kamã mẽ ôpinh xà kaxwýnh kãm ã kãm amnhĩ jarênh anhýr o pa. Ja na Tĩrtũm kãm hprãm. No nhýhým mrar nê nhýri kuhê xà pix kamã kãm amnhĩ jarênhja nhũm kãm hprãm kêt nê.

²⁴ —Nē Tirtūmjia mē pahpyrā nē ī hkêt jakamā na te kaxkwa nē pika piitā hkôt pa ho pa. Jakamā na htem nhÿri pa nē ôpinh xà kaxwÿnh kām amnhÿ kaxyw kām hamaxpêr nē kām mex o mex ā harē nhūm ra amnhÿ tā mē kuma. Ā mē kot amnhÿ nhÿpêx anhÿrja na kām hprām. Anē.

²⁵ Nhūm pre ā Jejus nija mā kapêr anē nhūm kuma nē kām:

—Ma koja xep nhÿrmā Tirtūm kot mē pakaxyw ām mā xwÿnh pê Krisja mē pahwÿr wry hāmri nē hprÿ hā mē pamā mēmoj piitā ho amnhÿrit pu mē kuma. Anē.

²⁶ Hāmri nhūm kām:

—Kwa nhūm paa. Ixte amā ixkapêr xwÿnhja ixpê Kris na pa. Jakamā na pa ixprÿ hā amā ā ixkapêr anē. Anē.

²⁷ Nhūm pre ā kām amnhÿ jarēnh anhÿrja rôm pa mē ixte hkôt ri mē ixpa ho ixpa xwÿnhjaja ra ixujaprôr pa nē akupÿn hwÿr ixpôx o mra. Hāmri nē amnhÿ jaêr pê kot Samar nhô xwÿnh nita mā kapêr ā omu nē tee ri hkukamā ijamaxpêr nom tanhmā hā hkukjêr to hkêt nē. Nija kêp Samar nhô xwÿnh tā nhūm amnhÿx kām kapêr o nhÿ. Pa mē omu nē ām omu nē tanhmā hā kām nē hkêt nē. ²⁸ Hāmri nhūm nita gôm kakwÿnh mÿr ri ô poti re nē ma akupÿm krÿm tē nē hkwyjê mā awjarē. ²⁹ Nē mē kām:

—Xê mē tokyx ma ixkôt gôm kakwÿnh wÿr mra nē mÿ ri mēhō my mÿ pumu. Tirtūm kot mē pahwÿr mēnh mā xwÿnhnta na. Aa kot nhÿri ixpumunh kêt tā kot hprÿ hā ixpumunh par. Ixte tanhmā amnhÿ nhÿpêx to hā ixpumunh par. Xê mē ma ixkôt mra nē ixpyrā nē kapêr ā ama. Anē.

³⁰ Hāmri nhūm mē kuma nē ma hkôt Jejus wÿr mrar kurē kumrêx.

³¹ Rôm pa mē ixte Jejus kôt ri ixpa ho ixpa xwÿnhjaja tee ri mē ixâpkur xà ho Jejus ma nē kām:

—E ota mē panhōta. Kwa mēmoj py nē aku măn.

³² Anhÿr tā nhūm mē inhma nē tanhmā mē inhmā amnhÿ jarēnh to. Nom amnhÿ tā kuxi nē amnhÿ jarē nē mē inhmā:

—Nà kormā. Inhōja axtem na. Mē ate inhōja pumunh kêt. Anē.

³³ Hāmri pa mē kuma nē tee ri hā axpên kukja nē axpên mā:

—Kwa măn ra mēhō mē paxwakre kamā kām mēmoj to tē nhūm kukrē nà? Anē.

³⁴ Hāmri nhūm mē inhma nē mē inhmā:

—Nà mēhō kot kêt ri inhmā mēmoj to mra pa kuku? Kot paj kot mē awÿr inhmēnh xwÿnhnta mā tanhmā amnhÿ nhÿpêx to hāmri nē te ra ixâpkur mex nē hā ixihtÿx mex pyrāk o amnhÿ nhÿpêx. Tā kot paj ā kām amnhÿ nhÿpêx anhÿr o ri ixpa rāhā ho ijapêx pa. Jao te ixâpkur rax pyrāk.

³⁵ Anhÿr o mē inhmā amnhÿ jarē. Hāmri nē ra Samar nhô xwÿnhjaja mē ixwÿr mrar ā mē omu nē mē inhmā tanhmā mē harēnh to nom mē hā kuxi nē mē harē nē mē harēnh o:

—Kot kaj mē axte mē atā mytwrÿ kêp 4 hāmri nhūm ra mē apur kām mē anhōja hamÿnh mā tām nē. Nom kormā. E ka mē pahwÿr mē mrar xwÿnh nēj pumu. Ra mē kot amnhÿ kaxyw ixkôt hamaxpêr nē ixkôt amnhÿ xunhwÿr mā tām jakamā te mē apur kām ra mē anhō jamÿnh mā tām pyrāk. Jakamā ka mē atō ma mē hwÿr mō nē mē kot amnhÿ kaxyw ixkôt hamaxpêr nē ixkôt amnhÿ xunhwÿr kaxyw mē kām iarē. Hāmri nē te ate ixpur kām inhmā inhō jamÿnh xwÿnh pyrāk o amnhÿ nhÿpêx.

³⁶ —Jakamā koja mēhō kumrêx mē hwÿr tē nē mē kām Tirtūm kapêr jarē hāmri nē te kêp ô pahi mā hpur kām ahkre ho pa pyrāk. Nhūm mē kot mar xwÿnhjaja kuma nom kormā hprÿ hā mar tÿx kêt nē. Tā kot kaj mē atō wanta

kôt mē hwÿr tē nē mē kot ixkôt amnhī xunhwÿr kaxyw aprī hā mē kām ijarēnh o mē hkôt apa hāmri nē te apē mē anhō pahi mā hpur kām axujamÿnh xwÿnh pyrāk. Hāmri nhūm mē hkwÿjaja mē ama nē ixkôt amnhī xunhwÿ nē ixkôt ri amnhī nhīpēx o pa. Hā koja nhÿrmā mē apyrā nē Tirtūm mē wa ixri mex rāhā nē htīr tūm nē pa ho pa. Ka mē amnhī tā mē omu nē akīnh nē apa. Te mē kot mē hpur kām ahkre xwÿnhjaja nē mē kot hamÿnh xwÿnhjaja mēō rūnh pumunh nē hkīnh ta pyrāk.

³⁷—Na htem tōhā ā mē pur kām mē àpēnh xwÿnhjē jarēnh anē nē mē harēnh o: “Axtem mē ahkre xwÿnhjaja nē axtem mē kot hamÿnh xwÿnhjaja.” Anē. Tā te mē ate mē ujarēnh ja pyrāk. ³⁸Na pa pre ra ma mē hwÿr mē arē. Mē ate aprī hā mē kām ijarēnh nhūm mē kot mē amar nē amnhī kaxyw ixkôt hamaxpēr nē ixkôt amnhī xunhwÿr kaxyw. Nom mē kajaja na ka prem akumrēx mē hwÿr amrar nē mē kām ijarēnh kēt nē. Tirtūm kapēr jarēnh o mē pa xwÿnhjaja na prem kumrēx mē hwÿr mra nē ixkukamā mē kām ijarēnh o ri mē hkôt pa. Te mē kot hpur kām ahkre ho pata pyrāk. Tā kot kaj mē hpānhā mē kot amnhī kaxyw ixkôt amnhī xunhwÿr kaxyw aprī hā mē kām ijarēnh o apa. Jakamā te mē ate mē hpur kām mēō jamÿnh xwÿnh kot amnhī nhīpēxta pyrāk. Anē.

Mē hkwÿ kot amnhī nhīpēx ryw o amnhī nhīpēx ā mē harēnh

Sikūn Korīt 5.17; Wam Juāw 4.14

³⁹Rōm nhūm Samar nhō xwÿnh kwÿjaja nija kot mē kām amnhī jarēnh ma hāmri nē urāk nē amnhī kaxyw Jejus kôt hamaxpēr. Na pre ra amnhī tā tanhmā mē kām Jejus jarēnh to nē mē kām harēnh o:

—Ma aa kot nhÿri ixpumunh kēt tā ra kot hprī hā ixpumunh par. Ixte tanhmā amnhī nhīpēx to hā ixpumunh par.

Anhÿr jakamā nhūm mē kuma nē urāk nē amnhī kaxyw hkôt hamaxpēr kurē kumrēx.

⁴⁰Hāmri nē man mē ixwÿr mra nē Jejus pumu nē amnhī wÿr kuwÿ nē kām:

—Pa. E kwa mē tokyx anojarēt kēt nē. Mē ma mē ixkôt mē inhō krī hwÿr mō nē mē ixkôt ri apa grire nē arī ma mō. Anē.

Hāmri nhūm mē kuma nē mē kām:

—Tōe. Nā kot paj mē anē. Anē.

Hāmri pa mē ma mē hkôt mō nē mē ō krī kamā mē hkôt ri ixpa hā apkati axkrut. ⁴¹Nhūm Jejus mē kām Tirtūm kapēr jarēnh o ri mē hkôt pa nhūm mē axte ohtō nē kuma nē nita pyrā nē hkôt amnhī xunhwÿ. ⁴²Hāmri nē nita wÿr mra nē kām:

—E nā ām hāmri. Akumrēx na ka mē inhmā Jejus o amnhīrīt. Pa mē akôt ma hwÿr mra nē mē pam omu nē kapēr ā kuma. Jao apyrā nē amnhī kaxyw hkôt ijamaxpēr nē hkôt amnhī xunhwÿ. Pēr ām hāmri kēp pyka piitā hkôt mē pahte amnhī tomnuj pānhā amnhīrer mā xwÿnh ta na. Anē.

Garirej nhō xwÿnhjaja kot Jejus pumunh ā mē harēnh

Matēwre 13.57

⁴³Tā pa mē Jejus kôt Samar rūm ixkato nē ma pika pē Garirej wÿr mō. Kamā Jejus nhō krī pē Najare htā pa mē hwÿr inhmōr kēt nē. ⁴⁴Na pre ra Jejus mē inhmā tanhmā ō krī nhō xwÿnhjē jarēnh to nē mē harēnh o:

—Tirtūm nhÿ hā kapēr jarēnh o mē pa xwÿnhjaja na htem amnhī nhō krī kamā mē kām Tirtūm kapēr jarēnh o pa nhūm mē kuma nē ām kuma. Jakamā kot paj Najare hwÿr inhmōr kēt nē. Mē kām ixkapēr mar prāmre hā.

⁴⁵Anhÿr jakamā na pa prem hwÿr inhmōr kēt nē. Pānhā nhām krī hō hwÿr mō nē hwÿr pōj hāmri nhūm mē amnhī wÿr Jejus pumu nē hkīnh nē. Na prem

ra krī pē Jerujarē kamā arīgro pē Pas ā mē hkīnh kām tanhmā kot amnhī nhīpēx to ho pa hā omu. Jakamā amnhī wýr omu nē hkīnh nē.

Jejus kot mēhō hkra ho mex ā harēnh

⁴⁶ Tā pa mē kormā Garirej kamā ixpa nē akupým krī pē Kanā hwýr mō. Kamā na pre Jejus mē kām gō ho wíhti nhīpēx. Jakamā pa mē akupým mē hwýr mō. Nhūm mēō pahi nhō kōwenatōjē hō hkra myja kēp à htýx nē nō. Nom Kanā kamā hkēt axtem krī hō pē Kapanau kamā. ⁴⁷ Jakamā nhūm hipēēxàja tee ri hkra pumu hāmri nē ra Jejus kot Jutej rūm Kanā hwýr hpōx ā harēnh ma nē hkra kaxyw kām hamaxpēr nē ma hwýr mōr kurē kumrēx. Hāmri nē nhýri omu nē hwýr tē nē kām kapēr kām hihtýx nē kām:

—Pa. E ot pa awýr tē. Na ra ixkra ixpē htyk kaxyw. Kwa ixkamā axukapri nē ma ixkōt mō nē akupým inhmā ho mex. Anē.

⁴⁸ Hāmri nhūm kuma nē kām:

—Kwa pēr ām ixte mē amā aa mē ate mēmoj pumunh kēt kwý ho anhýr ā ixpumunh kōt pix mā na ka htem amnhī kaxyw ixkōt ajamaxpēr. Nom amarī amnhī kaxyw ixkōt ajamaxpēr kēt nē. Anē.

⁴⁹ Hāmri nhūm tee ri kuma nē kām:

—Kwa tokyx. Kot kaj tokyx ixkōt amōr kēt koja ixpē ty. Anē.

⁵⁰ Hāmri nhūm kām:

—Nā koja apē htyk kēt nē. Ra ixte akupým amā ho mex kēnā. Māmri ma akupým mō nē tokyx omu. Na ra akupým amā mex. Anē.

Hāmri nhūm kuma nē kaxyw hkōt hamaxpēr kurē kumrēx nē ma akupým hwýr mō. Nē mōr o apkati. ⁵¹ Nē kormā ō krī hwýr hpōx o mōr ri nhūm ra kām mē āpēnh xwýnhjaja kutā mra nē nhýri pry hā hkaxpa nē kām:

—Pa. Kwa na ra akra hkà hakry nē akupým amā mex. Anē.

⁵² Hāmri nhūm mē kuma nē hkīnh týx nē. Nē mē kām:

—Kwa xō wehe? Mēmo ore hā na pre we ra hkà hakry? Anē.

Nhūm mē kām:

—Nā jāā na pre kaxkwa nhīpōk ri myt nhý nhūm hkà hakry nē akupým amā mex kurē kumrēx. Anē.

⁵³ Hāmri nhūm mē kuma nē mē kām:

—Héta waa nē. Kwa pēr ām hāmri Jejus kot inhmā akupým mex ā harēnh xà hā ore kamā na pre akupým inhmā mex. Nā ām hāmri. Anē.

Hāmri nē amnhī kaxyw Jejus kōt hamaxpēr kurē kumrēx. Nhūm ōrkwý kamā ri mē pa xwýnhjaja urāk nē amnhī kaxyw hkōt hamaxpēr.

⁵⁴ Nhūm Jejus ā kām hkra ho mex anē. Na pre ra pika pē Garirej kamā mē kot mēmoj pumunh kēt ō ho anhýr o tipxi nē mē kām gō pix o wíhti nhīpēx. Tā ra pyka pē Jutej rūm akupým mē hwýr mō nē ā akupým mē hkrata o mex anē.

5

Jejus kot himō mýri akupým mēhō ho mex ā harēnh

Juãw 7.23, 10.30-33

¹ Tā mē ixpē Ijaew mē ixte Tirtūm ā ixkīnh kaxyw Jerujarē hwýr akuprō nhūm Jejus haxwýja ma hwýr mō. Pa mē hkōt mē ixpa ho mē ixpa xwýnhjaja ma hkōt mō. ² Jerujarē kamā na himōja hikwý. Nhýhýnh mē kot krī hwýr ōwēhti ho gjēx à htā hikwý. Himōja nhīxi pē na Petes. Nē pu hā mē à xwýnhjē nhīkwý xà hā ixkre kēp 5. ³ Piitā kamā na pre hte tanhmā mē à kute xwýnhjaja hikwý. Mē nohkre xwýnhjaja nē mē hyk o mē pa xwýnhjaja nē mē i kamā mē

htyx xwýnhjaja. Ām ahpýnhā tanhmā mẽ à kute xwýnhjaja ixkre hkwyja kamā akupým mex prām xāj hikwý. ⁴ Na pre hte Tirtüm kapēr o mẽ wrýk xwýnhja tōhā himō hwýr wrý nē gō xok. Hāmri nhūm mẽ à xwýnhjē hō kot amnhī to wa nē kumrēx hwýr wrýk nē kamā mrōr xwýnhja akupým mex. Kwýjē rom akupým mex kurē kumrēx. Jakamā nhūm pre hte mẽ à xwýnhjaja akupým mex prām xāj gō xok jamār o hikwý. ⁵ Jakamā nhūm mēhō myja ixkre hō kamā hikwý. Te omnuy nē arī hikwý hā amgrā sohtō rax nē. Ra hā amgrā kēp 38. ⁶ Jakamā nhūm Jejus mẽ hwýr tē nē omu. Nē hprī hā omu nē hamaxpēr o:

—Kwa mīj na hte omnuy nē ri pa hkēt ā amgrā sohtō rax nē. E pa akupým ho mex.

Anhýr o hamaxpēr hāmri nē kām:

—Pa. E kwa inhmā amnhī jarē. Xà amā akupým amex prām? Anē.

⁷ Hāmri nhūm kuma nē kām:

—Ku nhūm. Inhmā tokyx akupým inhmex prām tỳx kumrēx kēnā. No mēhō kot tokyx inhmý nē mẽ kēp ixto wa nē ixkumrēx gō xok kamā inhmrōr? Na pa tee ri ixkumrēx hwýr ixtēm nē inhmā inhmrōr prām nhūm mẽ xatā xipē amnhī to wa nē mra nē kamā mrō. Anē.

⁸ Hāmri nhūm Jejus kām:

—Tỳ? Tōe. E na ka akupým amex. E kànhmā xa nē akupīp py nē ma akupým anhōrkwý hwýr tē. Anē.

⁹ Hāmri nhūm kuma nē ra akupým mex nē kànhmā xa nē ri mra. Nē hkính tỳx nē hikupīp py nē ma akupým ōrkwý hwýr tē. Ijaew nhō arīgromnu pē sap ā nhūm Jejus kot akupým ho mex ¹⁰ nhūm ma akupým pry hā hikupīp py nē o tē. Nhūm Ijaew nhō pahi hkwyja nhýhýnh mra nē tee ri kot sap ā hpýr nē o htēm ā omu nē kām:

—Tk. Kwa mẽ pahpē Ijaew na pu htem mẽ panhō arīgromnu hā paxàpēnh kēt nē. Finat Mojes kot ja nē mẽ pahkurē htā ka axtem nē akupīpta py nē nhýhým o tē. Anē.

¹¹ Hāmri nhūm mẽ kuma nē mẽ kām:

—Tỳ. Kot anhýr tã kot ixto mex xwýnhnta na ā inhmā kapēr anē pa mar xà hkót kupy nē akupým inhōrkwý hwýr tē. Anē.

¹² Hāmri nhūm mẽ tee ri kuma nē kām:

—Kwa mēhō na we ā ri amā karō anē? Anē.

¹³ Nhūm kormā kot Jejus nhīxi mar kēt jakamā kot mẽ kām ahkre kaxyw hakēx nē tee ri hkwyjē kaēx ā hapēr rīt o xa. Nom nhūm mẽ ohtō nē pry hā mrar jakamā nhūm tee ri hapēr nhūm Jejus ra ma nhýhým tē.

¹⁴ Tã nhūm hā ahtümre nhūm Jejus Tirtüm mã amnhī jarēnh xà hā ixkre hwýr tē nē axā nē kot ho mex xwýnhnta pumu nē kām:

—Pa. E na ka ra akupým amex. Nom kwa kēr ka axte tanhmā amnhī tomnuy to ho ri apa hkēt nē. Kot kaj axte ā amnhī nhīpēx anē hāmri nē apunuy tỳx o wam ate apunujta jakre kām ga. Anē.

¹⁵ Hāmri nhūm kuma nē ma tē nē kato. Nē ma mẽ ō pahijē hwýr tē nē mẽ kām:

—E na pa ra kot ixto mex xwýnhnta nhīxi ma. Xep kēp Jejus. Anē.

¹⁶ Hāmri nhūm mẽ hixi ma nē hā tanhmā axpēn mã ho kapēr punuj to. Mē ō arīgromnu hā kot mẽ ho mex o pa jakamā nhūm mẽ axpēn jakwa kamā ri hixi ho rē nē nhýri omu nē tanhmā hā kām àkjēr to. ¹⁷ Hāmri nhūm amnhī tã mẽ kuma nē mẽ kām:

—Ku nhūm. Inhīpêêxà Tirtūm na hte apkati mẽ tanhmã mẽ pahto mex to ho pa. Jakamã pa hte uràk nê ã mẽ ho mex rãhã ho ri ixpa anê nê aa mẽmo arĩgro hã ja ho anhỹr kaga hkêt nê.

¹⁸ Anhỹr o mẽ kãm amnhĩ jarẽ nhūm mẽ kuma nê kamã gryk tỳx nê. Nom mẽ ò arĩgromnu hã kot mẽ ho mexja pix mỳrapê kamã gryk kêt. Mãânên Tirtūm kêp hipêêxà hã harênhja mỳrapê nhūm prem kamã gryk tỳx kumrêx nê xapên mã:

—Tk. Kwa na ã amnhĩ jarênh anhỹr jao te kêp Tirtūm pyrãk ã amnhĩ jarẽ. E kwa pu mẽ kupĩ ri. Anê.

Tirtūm Kra kot Hipêêxà nhỹ hã amnhĩ nhĩpêx ã harênh

Juāw 14.10-13

¹⁹ Hãmri nhūm Jejus axte mẽ kêp Ijaew nhõ pahijê mã kapêr nê mẽ kãm:

—Na pa hte amnhĩ krã hkôt tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho ri ixpa hkêt nê. Na pa hte Inhīpêêxà kot tanhmã amnhĩ nhĩpêx to hã omunh xà hkôt uràk nê mẽ ho mex o ri ixpa. Kwa mẽ amnhĩ krã him ja jaxã nê kãm ajamaxpêr tỳx nê ho apa.

²⁰ —Inhīpêêxàja kãm ijapêê. Na hte inhmã kot tanhmã mẽ ho mex to piitã ho amnhĩrĩt. Ixte omunh nê uràk nê ý hã tanhmã mẽ ho mex to ho ri ixpa kaxyw. Jakamã kot paj ãm akupỹm mẽ à xwỳnhjê ho mex pix o ri ixpa hkêt nê. Kot paj mãânên mẽ kãm mẽmoj mex o ja jakrenh o anhỹr o ri ixpa ka mẽ hã ixpumu nê ixkamã ano puma ho apa.

²¹ —Nê Inhīpêêxà kot akupỹm mẽ htyk xwỳnhjê ho htĩr jakamã kot paj uràk nê akupỹm mẽ htyk xwỳnhjê ho htĩr o ri ixpa. Anê.

Mê htĩr tũm nê mẽ pa mã xwỳnhjê jarênh

Juāw 3.16-17, 3.36, 6.27, 6.40, 6.60, 10.28, 17.2-3; Rõmãn 6.23; Karatas 6.8; Xitxe 1.2; Wam Juāw 2.25, 5.11-13

²² Nhūm Jejus arĩ mẽ kêp Ijaew nhõ pahijê mã kapêr nê mẽ kãm:

—Koja nhỹrmã Inhīpêêxàja mẽ htĩr tũm nê mẽ pa ho mẽ pa mã xwỳnhjê jarênh kêt nê. Ja kaxyw na pre pa ixãm. ²³ Tã mẽ piitã mẽ kot ja hã ixpumunh nê ixtã hpijaãm o ri pa kaxyw na pre mẽ kaxyw ixãm. Te mẽ kot Inhīpêêxà hã hpijaãmta pyrã nê pa ixtã hpijaãm o pa kaxyw. Jakamã koja mẽhõ ixtã hpijaãm kêt nê hãmri nê mãânên Inhīpêêxà hã hpijaãm kêt ã amnhĩ to amnhĩrĩt. Tãm kot mẽ awỳr inhmênh kênã. ²⁴ Jakamã koja mẽhõ ixkapêr ma nê amnhĩ kaxyw kot mẽ awỳr inhmênh xwỳnhnta kôt hamaxpêr nê ixkôt amnhĩ xãm. Hã koja nhỹrmã htyk tã ma mẽ kot amnhĩ xà htỳx kamã hamak o pa htũm xàta wỳr mõi kêt nê. Kojã Inhīpêêxà akupỹm ho htĩr nhūm wa ixri htĩr tũm nê mex kumrêx nê pa ho pa. Jakamã koja mẽhõ ixkôt amnhĩ xãm hãmri nê ra kêp wa ixri htĩr tũm nê pa ho pa mã xwỳnh. Kwa mẽ jam ajamaxpêr tỳx rãhã ho apa.

²⁵ —No mẽ kãm ixkapêr mar prãm kêt xwỳnhjaja kêp Inhīpêêxà mẽ wa ixri mẽ htĩr tũm nê mẽ pa mã xwỳnh kêt. Tã ixpê Tirtūm Kra jakamã koja mẽ ixkapêr ma nê ixkôt amnhĩ xunhwỳ. Hã kot paj amnhĩ tã mẽ omu nê mẽ htĩr tũm nê mẽ pa mã xwỳnh ã mẽ harê nhūm mẽ ãmnhĩx ri hkĩnh nê pa ho pa. Kwa mẽ jam ajamaxpêr tỳx rãhã ho apa.

²⁶ —Nê Inhīpêêxà tãm kêp mẽ ho mẽ htĩr xwỳnh. Tã ixpê Kra jakamã na pre amnhĩ pyrã nê ja kaxyw ixãm.

²⁷ —Ra kot mẽ akaxyw ixãm jakamã na pre mãânên ixte tanhmã mẽ ajarênh to kaxyw ixãm. Wa ixri mẽ atĩr tũm nê apa ho apa mã xwỳnhjê hã mẽ ajarênh rỳ wa ixri mẽ atĩr tũm nê apa hkêt mã xwỳnhjê hã mẽ ajarênh kaxyw.

28-30 Jakamā kot paj nhỹrmā ra mē htyk nē mē hikwỹ xwỹnh piitā mē kām ixkapēr nhūm mē inhma. Koja mē ixkapēr ma hāmri nē akupỹm htĩr nē pika rūm hapōx pa. Hāmri nhūm mē kot kormā htĩr ri Tirtūm kapēr kōt amnhĩ nhĩpēx hkēt xwỹnhjaja mē kot amnhĩ tomnuj mỹrapē ma mē kot amnhĩ xā htỹx kamā hamak tūm xāta wỹr ma hapēx pa. Nom nhūm mē kot amnhĩ to mex xwỹnhjaja. Ra mē kot Tirtūm kōt amnhĩ nhĩpēx jakamā koja mē ma Tirtūm mē wa ixwỹr api nē wa ixri mex nē hkĩnh rāhā htĩr tūm nē pa ho pa.

—Kot paj ja kaxyw tanhmā mē apiitā mē ajarēnh to. Nom kot paj amnhĩ krā hkōt inhmā hprām xā hkōt tanhmā mē ajarēnh to hkēt nē. Kot paj Inhĩpēēxā kot mē awỹr inhmēnh xwỹnhta nhỹ hā āhpumunh tỹx xā hkōt tanhmā mē ajarēnh to. Jao ām hāmri mē ajarē. Kwa mē jam ajamaxpēr tỹx nē. No ā ixte mē amā amnhĩ jarēnh anhỹrja ma nē tee ri ajamaxpēr kēt nē. Anē.

*Mē kot Jejus kēp Tirtūm Kra hā harēnh xwỹnhjē jarēnh
Juāw 8.18; Wam Juāw 5.6-8*

³¹ Nhūm Jejus arĩ mē kēp Ijaew nhō pahijē mā kapēr nē mē kām:

—E na pa ra tanhmā mē amā amnhĩ jarēnh to. Nom kop ām papxpix ixte ā amnhĩ jarēnh anhỹr ronhỹx ka mē inhma nē ajamaxpēr o: “Ko. Na apu ām hāmri ā mē inhmā amnhĩ jarēnh anē rỹ apu ām amnhĩ to hēx.” Anhỹr o ajamaxpēr. ³² Nom papxpix na pa hte ā amnhĩ jarēnh anhỹr kēt nē. Inhĩpēēxā haxwỹja na hte ā ijarēnh anē. Nē ām hāmri na hte tanhmā ijarēnh to ho pa. Tirtūmja hēx kēt. ³³ No mē amā pika nhō xwỹnhjē pix kapēr mar prām jakamā na ka prem finat Juāw Paxisja wỹr akwỹjē rē nhūm mē ma hwỹr mra nē ixtā hkukja nhūm mē kām tanhmā ijarēnh to. Nē hprĩ hā mē kām ijarē. ³⁴ No mē apē pika nhō xwỹnhjaja mē ate xpēn mā tanhmā ijarēnh toja na ixpē tanhmā kute hkēt. Koja mēhō tanhmā ixto kapēr punuj to rỹ tanhmā ijarēnh mex to pa amnhĩ jarēnh ma nē tee ri amnhĩ kukamā ijamaxpēr o ixkaprĩ hkēt nē. Tā nom Juāw Paxis kapērja mē amā mex jakamā na pa ā mē amā harēnh anē. Ka mē ra kot tanhmā ijarēnh toja ma nē amnhĩ kaxyw ixkōt ajamaxpēr nē ixkōt amnhĩ xunhwỹ nē nhỹrmā ty nē ma mē kot amnhĩ xā htỹx kamā hamak tūm xāta wỹr apa hkēt nē.

³⁵ —Juāw Paxis na pre te kanē hpōk mex nē mēmoj to amnhĩrīt mex pyrā nē mē amā Tirtūm kapēr o amnhĩrīt mex o pa. Ka prem te maripōtre kot kanē hā htũ pyrā nē hwỹr akuprō nē mar o akuhē. Nom hkōt ajamaxpēr tỹx kēt nē. ³⁶ Na pre hprĩ hā mē amā ijarēnh o ri pa.

—Tā pa pam mē awỹr wrỹ nē Inhĩpēēxā nhỹ hā mē akamā aa mē ate mēmoj pumunh kēt kwỹ ho anhỹr o ri ixpa. Mē ate ja hā ixpumunh nē Inhĩpēēxā tām kot mē awỹr inhmēnh kōt ixpumunh kaxyw.

³⁷ —Nē Inhĩpēēxāja määnēn ixpē Kra hā mē amā ixto amnhĩrīt. Ra mē anhōpinh xā kaxwỹnh kām kot mē amā ixto amnhĩrīt tā ka mē ama nē ām ama nē ixkōt ajamaxpēr kēt nē. ³⁸ Mē amā mē ate hkōt amnhĩ nhĩpēx o apa hprām kēt. Mē ate kapēr mar tỹx ronhỹx ka mē ixkapēr ma nē amnhĩ kaxyw ixkōt ajamaxpēr kurē kumrēx. Ixpē Tirtūm kot mē awỹr inhmēnh xwỹnh kēnā.

³⁹ —Nē Tirtūm kapēr ā kagā htūm haxwỹja kot tanhmā ijarēnh to. Ka htem wa ixri atĩr tūm nē apa ho apa hprām xāj kamā harēnh rāhā ho ri apa. Nē kot tanhmā pa ijarēnh to htā ka mē ixkapēr ma nē amnhĩ kaxyw ixkōt ajamaxpēr kēt nē. Anē.

Ijaew nhō pahijaja kot Jejus kaga hā mē harēnh

⁴⁰ Nhūm Jejus arĩ mē kēp Ijaew nhō pahijē mā kapēr nē mē kām:

—Nê pa na ixte Inhîpêêxà mẽ wa ixri ixte mẽ ho mẽ htîr tûm nê mẽ pa mã xwýnh ã mẽ harênh tâ ka mẽ amnhî kaxyw ixkôt ajamaxpêr kêt nê. ⁴¹ Nom mẽ ate inhmex ã ijarênh kêt tâ ja ixpê tanhmã kute hkêt. ãm Inhîpêêxà pix kot inhmex ã ijarênhja na inhmã hprãm. ⁴² Ra ixte mẽ apumunh mex. Mẽ amã Tîrtûm kînh kêt. ⁴³ Tãm kot mẽ awýr inhmênh tâ ka mẽ ixpumu nê ixkaga nê ixkôt amnhî nhîpêx kêt nê. Nom koja mẽhõ amnhî krã hkôt mẽ awýr tẽ nê tanhmã mẽ ajahkre hto ka mẽ ama nê hkôt amnhî nhîpêx kurê kumrêx.

⁴⁴—Ãm pika nhõ xwýnh pixjaja kot mẽ amex ã mẽ ajarênhja na mẽ amã hprãm. No Tîrtûm kot amnhîm mẽ amex ã mẽ ajarênhja mẽ amã hprãm ã mẽ ate amnhî jarênh tâ mẽ amã ja prãm kêt. Jakamã na ka htem ixkaga kumrêx. ⁴⁵⁻⁴⁶ Tã nom kot paj pam nhýrmã Tîrtûm mã mẽ apê ixkwý hkêt ã mẽ ajarênh kêt nê. Mo kaxyw kot pa kêt ri ã kãm mẽ ajarênh anê? Finat Mojes tãm koja ja hã kãm mẽ ajarê. Na ka htem tanhmã ajamaxpêr to nê ajamaxpêr o: “Kot paj finat Mojes kot mẽ inhmã tanhmã kapêr to hkôt amnhî nhîpêx o ri ixpa hãmri nê nhýrmã Tîrtûm ri ixtîr tûm nê inhmex nê ixpa ho ixpa.” Anhýr o ajamaxpêr nom hkôt amnhî nhîpêx kêt nê. Mojes na pre hte pa ijarênh o pa. Tã mẽ ate kapêr kôt amnhî nhîpêx ronhýx ka mẽ amnhî kaxyw ixkôt ajamaxpêr nê ixkôt amnhî xunhwý. No mẽ ate ixkaga jakamã koja Mojes tãm Tîrtûm mã mẽ apê ixkwý hkêt ã mẽ ajarê. ⁴⁷ Mẽ ate Mojes kapêr kôt amnhî nhîpêx kêt jakamã kot kaj mẽ mãânên ixkôt amnhî nhîpêx hkêt nê. Anê.

Nhûm pre ã Jejus Ijaew nhõ pahijê mã kapêr anê.

6

Jejus kot mẽ ho 5.000 nê mẽ kãm mẽ õ hã harênh

Matêwre 14.13-21; Makre 6.30-44; Rukre 9.10-17

¹⁻⁴ Tã nhûm ra arîgro pê Pas ahtêp o mõ. Pasja ã mẽ ixpê Ijaewjaja na pa htem axpên wýr akuprõ nê hã õwêhti hkra nyw kwý pa nê ì hkur o ixkrî. Amnepên Tîrtûm kot pika pê Ejit rûm mẽ inhîgêjtê kator kaxyw nhûm prem nojarêr nê ã hkwy hpar nê ì hkur anê. Tã arî mẽ ixpê mẽ hkanrêhã mẽ htãmnhwýjaja jam ijamaxpêr pê ixkînh kaxyw ã amnhî nhîpêx anê. Jakamã nhûm Jejus pâr krem axà nê ma himõ pê Garirej ã rêr kaxyw ma xarmã mõ nê rê. Himôja nhîxi hõ pê na Tipe nhûm hã xarmã mõ nê rê. Pa mẽ hkôt ixpa ho ixpa xwýnhjaja ma hkôt ixpa.

Hãmri nhûm pika nhõ xwýnh kwýjaja Jejus ma mõr kãm omu hãmri nê ma gô kape hã pikap mẽ inhîhkrep mra. Na pre ra Jejus mẽ kamã mẽ à xwýnhjê ohtõ nê akupým mẽ ho mex nhûm mẽ axte omu hãmri nê ma mẽ inhîhkrep gô mý ri hpar o pa.

Tã pa mẽ xarmã rê nê pâr rûm ijpajõ nê gô mý ri kýxpê ixkrî hpa.

⁵ Hãmri nhûm mẽ inhîhkrep mẽ mrar xwýnhjaja mẽ ixwýr hpõx o mra nhûm Jejus amnhî wýr mẽ omu nê mẽ inhîõ pê Firipti mã kapêr nê kãm:

—Kwa Firip. Mẽmoj kot puj mẽ pahwýr mẽ mõr nêjê mã ho anê nhûm mẽ kuku? Tanhmã kot puj mẽ amnhî to nê nhýri mẽ kãm mẽmoj japrõ nhûm mẽ kuku? Anê.

⁶ Ra tãm kot tanhmã mẽ kãm õ hto hã amnhî pumunh mex tâ ã mẽ hã Firipti kamã hamak kaxyw mẽ hã hkukjêr anê. ⁷ Hãmri nhûm kuma nê tee ri mẽ hkukamã hamaxpêr nê kãm:

—Konên. Mẽ ohtõ rax kumrêx kênã. Mo mẽ kaxyw mẽ pakàxpore rax? Kot pu mẽ pakàxpore ho 200 nê ho mẽ kãm mẽmoj japrõr tâ nhûm mẽ ãm ho hkryre nê kuku nê ho õhy htu hkêt nê. Mẽ ohtõ rax o mẽ ohtõ rax kênã. Anê.

8-9 Hãmri nhũm mẽ inhõja kuma nê Jejus wỳr tẽ nê kãm kapêr. Simãw Pêtre htõ Andreja hwỳr tẽ nê kãm:

—E ota mẽhõ hkrata amnhĩ kõt õ hkwỹ ho mō. No ãm grire. Na pãwti kêp 5 nê kaxyw õ tep axkrutre. No mẽ ohtõ gri ã kot kêt mẽ hipêx pa. Anê.

10 Hãmri nhũm kuma nê hkõt mẽ ixpa ho mẽ ixpa xwỳnhjê mã kapêr nê mẽ inhmã:

—Tõe. Nà hãmri. E mẽ kãm anê kê mẽ hkrĩ pa. Anê.

Hãmri pa mẽ kãm anê nhũm mẽ pō kamã hkrĩ hpa. Na prem ohtõ kumrêx. Měmyjê pixjaja kêp 5.000. Nê kaxyw mẽ hprõ nê mẽ hkrajaja. Na prem ohtõ ho ohtõ. Tã piitã hkrĩ pa. 11-12 Hãmri nhũm Jejus mẽhõ hkrata pẽ õ pãwti jamỹ nê o xa nê Tirtũm mã harê nê kãm:

—Pa Papaj. Na ka hte mẽ inhmã mẽ inhõ ho apa. ãm kapxipix amex o amex. Anê.

Hãmri nê mẽ inhmã pãwtija gō pa mẽ õ ri mẽ hkrĩ xwỳnhjê mã õr o mra nê ho mẽ piitã mẽ hipêx pa. Pãwtija ãm hkryre htã nhũm Jejus tanhmã ho nhũm ra ohtõ rax kumrêx. Jakamã pa mẽ õ ri mẽ kãm õr o mra nê ho mẽ piitã mẽ hipêx pa. Nhũm Jejus hpãnhã tep axkrutreta py nê mã ho anê nê Tirtũm mã harê hãmri nê amnhĩ xõ ri mẽ inhmã kugō pa mẽ mã ho anê nê. Te ho pãwti nhĩpêx pyrã nê ho mẽ piitã mẽ hipêx. Hãmri pa mẽ xpiitã apku nê inhõhy htu nhũm arĩ mẽõ jakrêx kwỳ hprã. Hãmri nhũm Jejus mẽ inhmã:

—E kwa mẽ hkõt mra nê mẽõ jakrêx o akuprõ kê omnu hkêt nê. Anê.

13 Hãmri pa mẽ kuma nê ho akuprõ nê kawà o 12 nê ho nyt. Pãwti hkryreja ãm kêp 5 pix tã nhũm Jejus tanhmã ho nhũm rũnh kumrêx. Jakamã pa mẽ hakrêx prãr o kawà ho 12 nê ho nyt pa. 14 Hãmri nhũm mẽ inhĩhkrepare mẽ mōr xwỳnhjaja amnhĩ jaêr pẽ Jejus kot mẽ kãm mẽõ ho rax ã omu nê ri axpẽn mã harênh o:

—Kokỳy. Tãm mãn pre finat Mojesja amnepêm mẽ panhĩgêtjê mã harênh o ri pa. Tã ra mẽ pahwỳr wrỳ nà? 15 Kwa pu mẽ kãm pakapêr kãm paxihtỳx nê ma akupỳm amnhĩ kõt o mō nê amnhĩ kaxyw ãm kê mẽ pahto amnhĩptàr o pa. Anê.

Hãmri nhũm Jejus amnhĩ tã mẽ kapêr ma nhũm ja kêp omnuj nê. Jakamã nhũm mẽ kêp kato nê ma hpãnhã ahte nhỹri hixêt õ hwỳr tẽ.

Jejus kot gō krãhkã hã htêm ã harênh

Matêwre 14.22-27; Makre 6.45-52

16 Tã nhũm ra kamãtre pa mẽ Jejus kõt ri ixpa ho ixpa xwỳnhjaja ma akupỳm himõ hwỳr mra. 17 Nhũm kormã Jejus mẽ ixwỳr akupỳn htêm kêt jakamã pa mẽ tee ri kamã ama hãmri nê akupỳm pãr mã axà nê ma akupỳm Kapanau hwỳr xarmã ixrêr o mō.

18 Pu nhũm ra kók àpêr tỳx nhũm gō xatã kãnhmã harĩ nê axpẽn wỳr mra nê axpẽn tak tỳx nê. 19 Pa mẽ kormã gō nhĩpòk ri mō. Nê tee ri rrẽmti ho gō rênh nhĩpêx kaprỳ nom kormã ixrêr kêt nê. Nê kormã inhmõr o ixtã 5 kirõm pix nê. Hãmri nhũm ra Jejus gō krãhkã hã hpar o mẽ ixkõt tẽ. Pa mẽ ixprĩ hã amnhĩ wỳr omunh mex kêt nê ixtỳx mẽkarõ hã hkamnhĩx nê mẽ inhmã uma htỳx kumrêx. 20 Tã nhũm mẽ inhmã ixkapêr nê mẽ inhmã:

—Tk. Kwa mẽ amã ma hkêt nê. Pa na pa mẽ akõt tẽ. Anê.

21 Hãmri pa mẽ kapêr ma nê ixkĩnh nê. Nê amnhĩ wỳr pãr kre hwỳr ho api nhũm axà pa mẽ xarmã ixrêr kurê kumrêx nê pãr kre rũm ijapõx pa.

Mê kot Jejus japêr mrrar ã mẽ harênh

²² Tã nhũm apkati nhũm xarpê mẽ kot Jejus wỳr mrar nhũm kot mẽ kãm ò xwỳnhjaja tee ri hapêr o pa nê axpên mã:

—Kwa nhỹhỹm mãn pre we têê? Na pre hkôt ri mẽ pa xwỳnhjaja pix mẽ ò pàr kãm ma akupỳm xarmã mỗ nom nhũm Jejusja mẽ hkôt htêm kêt nê. Nà mãn kormã jar nhỹhỹm ri mrar jakamã pu mẽ kormã omunh kêt nê. Anê.

²³ Rôm nhũm Tipe rũm pàr kwỳja mẽ hwỳr nhũm pỏj. Jejus kot mẽ apkur xà ho Tĩrtũm wỳr nê mẽ kãm ho rax xà hã pikata wỳr nhũm mỗn pỏj. ²⁴ Hãmri nhũm mẽ amnhĩ wỳr omu nê tee ri pàr kãm Jejus mẽ hkôt mẽ ixpa ho mẽ ixpa xwỳnhjê japêr hãmri nê axpên mã:

—E kwa pu mẽ ma mẽ hkôt xarmã mỗ nê Kapanau kamã mẽ hapêr. Anê.

Hãmri nê mẽ kãm amnhĩ jarê nê mẽ ò pàr kwỳ hwỳr agjê nê ma mẽ hkôt xarmã mỗn rê. ²⁵ Hãmri nê ra mẽ ixwỳr rê nê mẽ ixkôt pỏj nê mẽ ixkaêx ã Jejus pumu nê hwỳr mra nê kãm:

—Pa mẽ ijahkre xwỳnh. Kwa na pa prem tee ri xarpê ajapêr hãmri nê man akôt mỗn rê. Kwa tanhmã na ka pre we amnhĩ to nê man tẽn rê? Anê.

²⁶ Hãmri nhũm mẽ kãm:

—Nà mẽmo kaxyw na ka wem ri ijapêr o ri ixkôt apa? Ấm jãã mẽ ate ixkutã axàpkur nê anhỏy htu jakamã na ka mẽ axte ixkutã axàpkur pix kaxyw ijapêr o ri apa. No ixte ã mẽ amã amnhĩ nhĩpêx anhỹr ã ixpumu nê ixpê Tĩrtũm Kra hã ixkôt ajamaxpêr kêt nê. Kwa mẽ ixpê Kra hã inhmã ajamaxpêr tỳx nê kêt wehe. Anê.

Jejus te kêp kaxkwa rũm mẽ paxàpkur xà maati pyrãk ã kot amnhĩ jarênh

²⁷ Nhũm Jejus arĩ hwỳr mẽ mrar xwỳnhjê mã kapêr nê mẽ kãm:

—Kwa kêr ka mẽ ri axàpkur xà pix kukamã ajamaxpêr o ri apa hkêt nê. Na htem mẽ apkur xà kukwak ri Tĩrtũm mẽ wa ixri htĩr tũm nê pa ho pa hkêt nê. No kot kaj mẽ amnhĩ kaxyw pa ixkôt ajamaxpêr nê ixkôt amnhĩ xunhwỳ. Hã kot kaj mẽ ixkukwak ri nhỹrmã atũr tũm nê wa ixri amex nê apa ho apa. Te ixpê mẽ kot mẽ apkur xà hkur nê ỹ hã htĩr tũm nê pa ho pa xwỳnh pyrãk. Ja kaxyw na pre Inhĩpêêxã Tĩrtũm mẽ awỳr papxipix inhmê pa mẽ awỳr wrỳ. Anê.

²⁸ Hãmri nhũm mẽ kuma nê kãm:

—Kwa tanhmã kot paj wem amnhĩ nhĩpêx to nhũm Tĩrtũm hã mẽ ixpumu nê mẽ ixto mex nê? Anê.

²⁹ Hãmri nhũm mẽ kuma nê axte mẽ kãm amnhĩ jarê nê mẽ kãm:

—Nà kot kaj mẽ amnhĩ kaxyw pa Tĩrtũm kot mẽ awỳr inhmênh xwỳnh kôt ajamaxpêr hãmri nhũm ixtã mẽ apumu nê tanhmã mẽ akrà hto ka mẽ ajamakêtkati nê axàmnhĩx akĩnh nê tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho ri apa. Anê.

³⁰ Hãmri nhũm mẽ kuma nê kãm:

—Tôe. Kwa axte mẽ inhmã aa mẽ ixte mẽmoj pumunh kêt ò ho anê. Pa mẽ ja hã apumu nê amnhĩ kaxyw akôt ijamaxpêr kurê kumrêx. E mẽmo kot ka mẽ inhmã ho anê? Kwa tokyx mẽ inhmã axte mẽmoj tanhmã ho pa mẽ omu.

³¹ Amnepêm finat Mojes pyrã kot kapôt ã mẽ panhĩgêttjê ho pa ri na pre hte apkati mẽ mẽ kãm mẽo mẽ kot kãm “manã” anhỹr xwỳnhta gỏ nhũm pre htem hkur o pa. Tĩrtũm kapêr ã kagã htũm kot ja jarênh kot:

Na pre kaxkwa rũm mẽ hwỳr mẽ apkur xà rê nhũm mẽ hkur o pa. Anhỹr o kot harênh. Tã kot kaj Mojes nê apkati mẽ mẽ inhmã mẽ inhỏ ho ri apa pa mẽ ja hã apumu nê rĩ kormã amnhĩ kaxyw akôt ijamaxpêr japêr. Anê.

³² Hãmri nhũm mẽ kãm:

—Xà Mojes na pre hte mẽ kãm kaxkwa rũm mẽ apkur xà rênh o pa? Nà tãm kêt. Inhĩpêêxã na pre hte mẽ hwỳr kurê nhũm mẽ hkawrà nê kuku nê

kukwak ri hiht̄yx nē ht̄ir nē pa. Tā nhūm ra mē aw̄yr hpānhā pa ixpē Kra hā inhmē. Kwa mē ixkapēr ma nē amnhī krām haxār t̄yx nē. ³³ Na pre Tirtūm inhīpēx o te amnepēm kot mē hw̄yr kaxkwa rūm mē apkur xā rēnhta pyrā nē amnē pika hw̄yr inhmē. Jakamā te ixpē kaxkwa rūm mē apkur xā maati wr̄yk xw̄ynhta pyrāk. Mē ate amnhī kaxyw ixkōt ajamaxpēr nē ixkōt amnhī xunhw̄yr hāmri nē ixkukwak ri wa ixri at̄ir tūm nē apa ho apa kaxyw. Anē.

³⁴ Nhūm pre ā Jejus mē kām amnhī jarēnh anē nhūm mē kuma nom hprī hā mar mex kēt nē. Ām ht̄yx ho axtem mē apkur xā mex pix ā harēnh ā hkamnhīx nē kām:

—Kwa tō mē inhmā mē apkur xā maatita kw̄y gō pa mē apkati mē hkur o ri ixpa. Anē.

³⁵ Hāmri nhūm mē kuma nē amnhī tā mē kām:

—Nā mē apkur xā kumrēxja ām paa. Te ixpē mē apkur xā maati pyrāk. Jakamā kot kaj mē atō amnhī kaxyw ixkōt ajamaxpēr nē ixkōt amnhī nhīpēx o apa hā kot kaj mē akīnh nē apa. Te ra axāpkur nē anhōhy htu nē akīnh o ri apa pyrāk. Jao amnhī tā ixpumu nē akīnh nē ajamakēt̄kati nē ri apa.

³⁶ —Ra mē ate ixpumunh mex tā kormā amnhī kaxyw ixkōt ajamaxpēr kēt nē. Kwa mē ixkapēr ma nē amnhī krām haxār t̄yx nē. ³⁷ Tirtūm kot inhmā mē ōr mā xw̄ynhjaja koja mē ixpumu nē amnhī kaxyw ixkōt hamaxpēr mex kurē kumrēx. Ā mē kot amnhī nhīpēx anh̄yr xw̄ynhjaja kot paj aa amnhī nē mē hanor kēt nē.

³⁸ —Nē ixte amnhī krā hkōt kaxkwa rūm ixwr̄yk nē inhmā hprām xā hkōt tanhmā amnhī nhīpēx to ho ixpa kaxyw na pa pre ixwr̄yk kēt nē. Inhīpēxā kot mē aw̄yr inhmēnh jakamā kām hprām xā hkōt pix mā na pa hte tanhmā amnhī nhīpēx to ho ri ixpa.

³⁹ —Tā mo na hte Inhīpēxā kām hprām? Nā kot inhmā mē ōr mā xw̄ynh piitā nh̄yrmā wa ixkuri ht̄ir tūm nē mex nē pa ho paja na kām hprām. Jakamā nh̄yrmā akup̄ym mē ht̄ir ā arīgrota ā ixte akup̄ym mē ho ht̄ir nhūm ixte ām pixire nē ho ixpikunor kētja na kām hprām.

⁴⁰ —Tā kot ka mē atō ixpē Tirtūm Kra hā ixpumu nē amnhī kaxyw ixkōt ajamaxpēr nē ixkōt amnhī xām. Hā kot kaj nh̄yrmā atyk tā pa akup̄ym mē at̄ir xā hā arīgrota ā akup̄ym ato at̄ir ka wa ixkuri at̄ir tūm nē amex nē apa ho apa. Ja na Inhīpēxāja kām hprām. Anē.

Nhūm pre ā Jejus mē kām amnhī jarēnh anē. ⁴¹ Hāmri nhūm Ijaew nhō pahijaja mē kuri mar o kuhē nē tee ri kēp kaxkwa rūm mē apkur xā maati pyrāk ā amnhī jarēnh ma nhūm ja mē kām mex kēt nhūm mē kamā gryk nē.

⁴² Jakamā axpēn mā ri harēnh o:

—Tk. Kwa mo na ri ā amnhī jarēnh anē? Kēp mē panhīō kēnā kot kēt ri kēp kaxkwa nhō xw̄ynh ā amnhī jarē. Kēp Juje mē Marir wa hkra na. Mē pahte katorxā mē hipēxā wa omunh mex kēnā kot kēt axtem nē kēp kaxkwa nhō xw̄ynh ā amnhī jarē. Anē.

⁴³ Hāmri nhūm amnhī tā mē kuma nē mē kām:

—Kwa mē ā ijarēnh anh̄yr kēt nē. ⁴⁴ Koja Inhīpēxā kot mē aw̄yr inhmēnh xw̄ynhta tanhmā mē hkrā hto nhūm mē rī kormā amnhī tā ja hā ixpumu nē amnhī kaxyw ixkōt hamaxpēr. Tā ā mē kot amnhī nhīpēx anh̄yr xw̄ynhjaja koja mē nh̄yrmā htyk tā pa akup̄ym mē ho mē ht̄ir nhūm mē wa ixri ht̄ir tūm nē mex kumrēx nē pa ho pa.

⁴⁵ —Amnepēm Tirtūm kapēr jarēnh o mē pa xw̄ynhjaja na prem ā ja jarēnh anh̄yr o:

Koja Tirtūm mē hkrā kaxwỳnh kām tanhmā mē kām kapēr o amnhīrīt to ho pa.

Anhỳr o harēnh. Jakamā mē kot Tirtūm kapēr mar nē hkôt amnhī nhīpêx xwỳnhjaja koja mē määnēn amnhī kaxyw pa ixkôt hamaxpēr nē ixkôt ri amnhī nhīpêx o pa.

46 —Nē mē apē pika nhō xwỳnhjê hō aa mē ate ixkīnhā ano ho Inhīpêxà pumunh kêt. Ām papxipix na ixte omunh. Kurūm na pa pre mē awỳr wrỳ. 47 Tā kot ka mē atō amnhī kaxyw ixkôt ajamaxpēr. Hā kot kaj nhỳrmā wa ixkuri atūr tūm nē amex nē apa ho apa. Kwa mē jam ajamaxpēr tỳx nē.

48 —Nē ixpê mē axàpkurxà maati jakamā pa na ixpê akupỳm mē ho mē htūr xwỳnh. 49 Amnepēm mē panhīgêtjaja kormā kapôt ā mē pa ri mē kot “manā” anhỳr xwỳnhhta kur o ri pata ā na prem kukwak ri htūr tūm nē pa ho pa hkêt nē. Na prem ri pa nē gaa nē rī hpigêt nē htyk pa. 50 Axtem kaxkwa rūm mē apkur xà maati jarēnh xwỳnhhta pix kukwak ri na htem nhỳrmā htyk tā akupỳm htūr nē wa ixri htūr tūm nē mex nē pa ho pa. 51 Ām paa. Pa na htem inhī hkwy hkrē hāmri nē wa ixri htūr tūm nē mex nē pa ho pa. Na pa pre ra amnhī grōnh kôt mē awỳr wrỳ. Jakamā ka mē atō inhī hkwy hkrē hāmri nē nhỳrmā atyk tā pa akupỳm ato atūr ka Tirtūm mē wa ixri atūr tūm nē amex nē apa ho apa. Anē.

52 Nhūm pre ā Jejus Ijaew mā amnhī jarēnh anē. No ām mē kām amnhī tā kuxi nē amnhī jarē. Jakamā nhūm mē tee ri kuma hāmri nē tanhmā hā axpēn mā kapēr to. Mē kot hprī hā mar kêt nē ām mē kot i hkwy hkrēja pix jarēnh mar jakamā tee ri hamaxpēr nē axpēn mā:

—Kwa tanhmā kot kêt we amnhī to nē mē pamā amnhī nhī hkwy gō pu mē kuku? Anē.

53-54 Hāmri nhūm amnhī tā mē kuma nē mē kām:

—Nā mē kot inhī hkwy hkrēr nē ixkamrō hkwy ho hkōm xwỳnh pixjaja koja mē nhỳrmā Tirtūm mē wa ixri htūr tūm nē pa ho pa. Ixte akupỳm mē ho mē htūr xà hā arīgrotā ā kot paj mē ho mē htūr nhūm mē wa ixri htūr tūm nē mex nē pa ho pa. No kot kaj mē inhī hkwy hkrēr kêt nē ixkamrō hkwy ho akōm kêt hāmri nē wa ixri atūr tūm nē amex nē apa ho apa hkêt nē. Kwa mē jam ajamaxpēr tỳx rāhā nē. 55 Kêt inhīja kēp mē apkur xà maati na. Nē ixkamrōja kēp mē hkōm xà maati na. Jakamā na htem inhī hkwy hkrē nē ixkamrō hkwy ho ixkō nē ra kēp wa ixri mē htūr tūm nē mē pa ho mē pa mā xwỳnh. 56 Jakamā kot ka mē atō inhī hkwy hkrē nē ixkamrō hkwy ho ixkō. Hāmri pa amnhī tā apumu nē akarō mā axà ka te apē pa pyrāk o amnhī nhīpêx o apa. 57 Inhīpêxà kot mē awỳr inhmēnh xwỳnhhta kukwak ri na pa hte ixtūr tūm nē ixpa ho ixpa. Tā ja pyrā nē kot kaj mē inhī hkwy hkrē hāmri nē ixkukwak ri wa ixri atūr tūm nē apa ho apa mā xwỳnh.

58 —Jakamā na pa ā mē amā ixpê kaxkwa rūm mē axàpkur xà maati hā amnhī jarēnh anē. Amnepēm mē panhīgêtjaja na pre htem kapôt ā mēōta kur o pa hāmri nē gaa nē hpigêt nē htyk pa. No kêt pa koja mē inhī hkwy hkrē hāmri nē mē kurom wa ixri htūr tūm nē mex nē pa ho pa. Anē.

59 Nhūm pre ā Jejus mē kām amnhī jarēnh anē. Kormā Kapanau kamā Tirtūm kapēr o mē ahkre xà hā ixkre kamā ā mē ahkre anhỳr o xa.

*Mē ohtō nē mē kot Jejus kaga hā mē harēnh
Sikūn Korīt 3.6; Sikūn Pêtre 3.16*

60 Hāmri nhūm mē kot Jejus kôt mar o mē pa xwỳnhjaja ohtō nē ā kapēr anhỳrja ma nē tee ri amnhī kukamā hamaxpēr nē hā axpēn mā:

—Tk. Kwa pēr kapērja ãm ri katii. Mēhō koja we kuma nē hkôt hamaxpēr nē hkamrō nē ī kur o ri hkôt pa? Nà mē piitā mē kām ja mexti hã. Anē.

⁶¹ Hāmri nhūm amnhī tā mē kuma nē mē kām:

—Kwa xà ixkapērja mē apē omnuj? ⁶² Nà kot paj nhỹrmã ma akupỹm kaxkwa hwȳr api. Ixpē Tĩrtũm kot mē akaxyw ixãm xwȳnh ã ma akupỹm hwȳr api. Hāmri ka mē ã ixte amnhī nhĩpēx anhȳr ã ixpumu nē rĩ kormã ixkôt amnhī xunhwȳr japēr. ⁶³ Na htem mēmoj kur kukwak ri kēp Tĩrtũm mē wa ixri htĩr tũm nē pa ho pa xwȳnh kēt nē. Rȳ amnhī krã hkôt tanhmã amnhī nhĩpēx to ho kēp wa ixri htĩr tũm nē pa ho pa mã xwȳnh kēt nē. Tĩrtũm mē wa Ixkarō tãm na hte mē hkarō mã agjē nē mē ho Tĩrtũm wa ixkuri mē htĩr tũm nē mē pa ho mē pa mã xwȳnh. Tã ý hã na pa ã mē amã ixkapēr anē. Nom mē amã amnhī tā kuxi nē amnhī jarē. Tã kot kaj mē ixkapēr ma nē ixkôt amnhī nhĩpēx. Hã kot kaj mē nhỹrmã wa ixri atĩr tũm nē amex nē apa ho apa. ⁶⁴⁻⁶⁵ No mē akwȳjaja na ka mē ixkapēr ma nē ãm ama nē ixkôt ajamaxpēr kēt nē. Jakamã na pa ã mē amã ixkapēr anē nē mē amã: “Koja Inhĩpēexãja tanhmã mē akrã hto ka mē rĩ kormã amnhī tā ixpumu nē amnhī kaxyw ixkôt ajamaxpēr.” Anhȳr o mē amã ixkapēr. Anē.

Nhūm ã Jejus mē kām kapēr anē. Ra kot mē hkukamã mē omunh mex. Ra kot amnhī kaxyw mē kot hkôt hamaxpēr mã xwȳnhjē pumunh nē mããnēn mē kamã kot mēō pahi nhĩhkram haxàr mã xwȳnhja nhūm mããnēn ra kot amnhī kukamã omunh mex. Jakamã nhūm ã mē kām kapēr anē. ⁶⁶ Hāmri nhūm mē kot hkôt kapēr mar o mē pa xwȳnh kwȳjaja tee ri kuma hāmri nē hkaga nē axte hkôt pa hkēt nē. ⁶⁷ Hāmri nhūm tee ri mē kot hkaga nē ma mē mrrar ã mē omu nē mē ixpē hkôt ixpa ho ixpa xwȳnh pē 12jē mã kapēr nē mē inhmã:

—Pa? No mē kajaja. Xà kot kaj mē urak nē ixkaga nē ma akupỹm mra nã? Anē.

⁶⁸ Hāmri nhūm Simãw Pētre kãm:

—Nà kot paj mē akaga hkēt nē. Kapxipix na htem amnhī kaxyw akôt hamaxpēr jao kēp Tĩrtũm mē war akuri htĩr tũm nē pa ho pa mã xwȳnh. ⁶⁹ Ka na pre Tĩrtũm mē ixwȳr amē. Jakamã na pa mē amnhī kaxyw akôt ijamaxpēr o ri ixpa. Nà kot paj mē aa akaga hkēt nē. Anē.

⁷⁰ Hāmri nhūm kuma nē kãm:

—Nà ixte amnhī kaxyw mē apē 12jē rēnh tã na ka mē atō akwȳjē hkĩnhã axtem nē Satanasti hkôt amnhī xãm. Anē.

⁷¹ Nhūm pre ã finat Jut Kariot kot mē inhō pahijē nhĩhkram haxãrja kukamã mē inhmã harēnh anē. Mē inhī ò na pre. Nē kēp Simãw Kariot kra na pre. Tã ra kot mē ĩhkram haxãr kaxyw nhūm Jejus kot amnhī kukamã omunh jakamã ã mē inhmã harēnh anē.

7

Jejus tōjaja kot mē hkĩnh wȳr amnhī kôt hwȳr ã mē harēnh

Matēwre 10.36, 13.57-58

¹ Tã nhūm Jejus arĩ Garirej kamã ri pa nē kormã akupỹm Jutej wȳr mōr kēt nē. Jutej kamã Ijaew nhō pahijaja ra kot hã ãmnēnh nhūm mē kot hpĩr ã harēnh jakamã nhūm mē umaj kormã hwȳr mōr kēt nē.

² Tã mē ixpē Ijaew mē ixte ixkre hkryre nhĩpēx nē hã ixkĩnh ã arĩgroja ra ahtēp o mō. Mē ixkĩnhã ã na pa pre htem ixpiitã Jutej wȳr axpēn wȳr akuprō nē ahpȳnhã ri amnhĩm ixkre hkryre nhĩpēx nē kamã ixkrĩ. ³ Jakamã nhūm Jejus tōjaja hwȳr mra nē kãm nojarēt nē amnhī kôt kuwȳ nē kãm:

—E kwa tokyx pu mẽ pahkwỳjê hkôt. Ka mẽ kãm aa mẽ kot mẽmoj pumunh kêt kwỳ ho anhỳr o ri mẽ hkôt apa kê mẽ kãm akapêr mar prãm xwỳnhjaja ja hã apumu. ⁴Na ka hte jar te apimxur pyrãk o amnhĩ nhĩpêx. E kwa tokyx ma pu mẽ hkôt. Anê.

⁵Katorxã hkôt mẽ kêp Jejus tõ htã kormã amnhĩ kaxyw hkôt hamaxpêr kêt jakamã na prem ã kãm kapêr anê. ⁶Hãmri nhũm mẽ kãm:

—Nã kormã. Kormã ixte mẽ kãm amnhĩ to amnhĩrit xã hã arĩgro kormã kator kêt. Jakamã kot ka mẽ amã mẽ hkôt amrar prãm nê mãmri ma mẽ hkôt mra. ⁷Koja mẽ apumu nê kãm mẽ akuré hkêt nê. Nê mẽ akamã gryk kêt ka mẽ ri tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho mẽ hkôt apa. No pa kot paj mẽ hwỳr mō nê mẽ kãm mẽ kot amnhĩ tomnuj o pa hã mẽ harênh o ri mẽ hkôt ixpa nhũm mẽ tee ri amnhĩ tã inhma nê ixkamã gryk nê. ⁸Jakamã mẽ mãmri ma mẽ hkôt mō. Kot paj kormã. Kormã ixte mẽ kãm amnhĩ to amnhĩrit xã hã arĩgroja kormã kator kêt.

⁹Anê nhũm mẽ tee ri kuma hãmri nê kure nê ma mẽ hkwyjê hkôt Jutej wỳr mō. Nhũm Jejus kormã Garirej kamã ri pa hã apkati grêre. ¹⁰Hãmri nê kormã ma hapu hã mẽ hkôt mō. Pa mẽ hkôt ri ixpa ho ixpa xwỳnhjaja ma hkôt ixpa.

*Mê kot ahpyñhã tanhmã Jejus jarênh to hã mẽ harênh
Juãw 7.37-44, 9.22, 10.19-21, 12.42-43*

¹¹Rôm nhũm ra mẽ ixpê Ijaew nhõ pahijaja mẽ hkĩnhja kamã mẽ pikuprõnh xwỳnhjê kaêx ã Jejus japêr o ri mra. Nê hã axpên kukjêr o mra nê axpên mã:

—Kwa nok? Nhỹri mãn we? Anê.

¹²Nhũm Ijaew piitã tanhmã axpên mã Jejus jarênh to ho pa. Nê kamã mẽ hkwyjaja harênh o:

—Nã kot amnhĩ to mex o pa xwỳnh na.

Anhỹr o harênh o pa. Nê kamã mẽ hkwyjaja axtem nê harê nê harênh o:

—Tk. Kot mẽ no kupyri o pa xwỳnh kênã. Anê.

¹³Nom mẽ õ pahi pymaj mẽ piitã mẽ nom tanhmã harênh to hkêt nê. ãm axpên mã pix mã tanhmã harênh to ho pa.

*Jejus kot mẽ hkĩnh xwỳnhjê jahkre hã harênh
Makre 3.22; Juãw 5.16*

¹⁴Tã pa mẽ mẽ hwỳr pøj. Jejus mẽ pa mẽ hkôt ixpa ho ixpa xwỳnhjaja mẽ hwỳr pøj. Kormã mẽ hkĩnhja hapêx kêt ri. Hãmri pa mẽ Jejus kôt Tirtũm mã amnhĩ jarênh xã hã ixkreja wỳr mra nê agjê nhũm Jejus mẽ ahkre ho nhỹ.

¹⁵Hãmri nhũm mẽ inhõ pahijaja tee ri kot tanhmã mẽ ahkre hto hã kuma nê hã axpên kukja nê axpên mã:

—Kwa mẽ pahkĩnhã kot Tirtũm kapêr o istuda hkêt tã ã mẽ ahkre anê. Anê.

¹⁶Hãmri nhũm amnhĩ tã mẽ kuma nê mẽ kãm:

—Nã na pa hte amnhĩ krã hkôt tanhmã ri mẽ ajahkre hto hkêt nê. ãm kot mẽ awỳr inhmênh xwỳnhnta nhỹ hã na pa hte ã mẽ ajahkre anhỹr o ri mẽ akôt ixpa. ¹⁷Tã kot kaj mẽ amã Tirtũm kãm hprãm xã hkôt amnhĩ nhĩpêx prãm hã kot kaj mẽ ixte ý hã ixkapêr ã xipumunh kurê kumrêx. ¹⁸Amnhĩ krã hkôt mẽ kãm kapêr o ri mẽ pa xwỳnhjaja na htem mẽ kot mẽ mar nê mẽ hã hpijaãm pix kaxyw tanhmã mẽ kãm kapêr to ho ri pa. No kêt pa na mẽ ate ixkapêr mar nê kot mẽ awỳr inhmênh xwỳnhnta ã apijaãm pix kaxyw na pa hte tanhmã mẽ amã ixkapêr to ho ri ixpa. Jakamã ãm hãmri na pa hte mẽ amã ixkapêr o ri ixpa.

19 –Finat Mojes na pre mẽ panhĩgêtjaja kot tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho pa nhũm Tĩrtũm kot mẽ kãm hã karõ jarênh o ri mẽ hkõt pa htã ka mẽ hkõt amnhĩ nhĩpêx kêt nê. Tã ixte hkõt amnhĩ nhĩpêx kêt ã ixto axêx nê mẽ ate ixpĩr kaxyw ixtã amnhĩ jarênh ri apa. Anê.

20 Hãmri nhũm mẽ ã Jejus kot mẽ kãm kapêr anhỹrja ma nê hêx rom kãm:

–Kwa mẽ ixtõ na pa apĩr mã ka ri ã mẽ ijarênh anê? Amrakati kênã. Kwa mãn ka akrà axpã nã? Hã na ka ã ri akapêr anê. Anê.

21 Hãmri nhũm mẽ kãm:

–Nã ixte mẽ pahkõt xã hã arĩgro hã akupỹm mẽhõ myta ho mex jakamã na ka prem ja hã ixpumu nhũm ja mẽ apê omnuj nê. Nê te ixte mẽ pahkõt xã hã arĩgro hã ixpijaam kêt xwỹnh pyrãk ã ijarê. 22 Nom na ka htem ixpyrà nê mẽ panhõ arĩgromnu hã mẽmoj tã axapênh o ri apa. E pa mẽ amã mẽmoj jarê ka mẽ inhma. Na pre finat Mojes mẽ pamã mẽ pahte mẽ pahkra myre pẽ my kwryt kã jakã ã mẽ pamã karõ. Kukamã higêtjaja kot kãm ja hã karõ xã hkõt. Jakamã na htem mẽ hkra myre hapõj nê hã semãn pyxi nê hapêx nhũm mẽ kêp mẽmy hkwrýt kã jakã. 23 Mẽ pahkõt xã hã arĩgro hã hõ kator tãã nhũm mẽ hã semãn pyxi nê mẽ panhõ arĩgromnu hõ hã kêp my kwryt kã hkwy krãhta. Mojes kot Tĩrtũm nhỹ hã ja hã mẽ pamã karõ xã hkõt. Jao mẽ panhõ arĩgromnu hã apê. Tã pa pre mẽ apyrã nê arĩgromnu hã ixapênh pẽ akupỹm mẽhõ myta ho mex ka mẽ ja hã ixpumu nê axtem nê ixtỹx ri ixte amnhĩ nhĩpêx o ixpa xwỹnh ã ijarê nê mẽ ate ixpĩr kaxyw ã amnhĩ jarê. 24 Kwa mẽ amnhĩ krã hkõt tanhmã mẽ harênh to ho ri apa hkêt nê. ãm mẽ kot tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho pa hã mẽ omu nê ajamaxpêr o: “Kwa xã we Tĩrtũm kãm ja mex nã?” Anhỹr o mãn kêt mẽ ajamaxpêr nê rĩ kormã tanhmã mẽ harênh to. Anê.

25 Hãmri nhũm Jerujarê nhõ xwỹnh kwỹjaja ja hã kuma nê tee ri hkukamã hamaxpêr. Hãmri nê hã axpên kukja nê axpên mã:

–Kwa xã tãm na mẽ panhõ pahijaja mẽ kot hpĩr kaxyw hã amỹnê? 26 Ota jar mẽ pakamã ri pa htã nhũm mẽ ãm omu nê kãm tanhmã nê hkêt nê. Mãn mẽ ãm hãmri kêp Kris ã hkamnhĩx jakamã kapêr ma nê ãm kuma nê kêp Kris ã tanhmã ho hkêt nê. Anê.

27 Hãmri nhũm mẽhõja kuma nê kãm:

–Tk. Nã kêp Tĩrtũm kot mẽ pahwỹr mẽnh xwỹnhre hã. Kêp Najare nhõ xwỹnh kênã. Mẽ pahte hipêêxã mẽ katorxã wa omunh mex. No kêt Tĩrtũm kot mẽ pahwỹr mẽnh mã xwỹnhhta koja xep mẽ pahwỹr kato pu mẽ nhỹhỹnh htêm xã hkõt omunh kêt nê. Anê.

28 Rõm nhũm Jejus arĩ Tĩrtũm mã amnhĩ jarênh xã hã ixkreja kamã mẽ ahkre ho nhỹ. Jakamã mẽ kot axpên mã harênh ã amnhĩ tã mẽ kuma nê mẽ kãm:

–Xã mẽ ate aprĩ hã ixpumunh nê nhỹhỹnh ixtêm xã hkõt ixpumunh? Nã mẽ ate ja hã ixpumunh kêt. Na pa pre amnhĩ hkrã hkõt mẽ awỹr inhmõr kêt nê. Na pre mẽhõ mẽ awỹr inhmê. Nom kot mẽ awỹr inhmênh xwỹnhja kormã mẽ ate omunh kêt. 29 ãm papxpix na ixte omunh. Kurũm ixwryk xwỹnh na pa. Kot mẽ awỹr inhmênh nhũm kurũm ixwryk jakamã ixte ixpĩr hã omunh par. Anê.

30 Hãmri nhũm mẽ hkwyjaja tee ri ã kot amnhĩ jarênh anhỹrja ma nê ri axpên mã harênh o:

–Kwa Tĩrtũm kot mẽ pahwỹr mẽnh ã kot amnhĩ to hêx kênã. E kwa pu mẽ ã kot amnhĩ to hêx anhỹr ja ã unê nê haxã nã?

Anhÿr o axpën mã hã amÿnê. Nom kormã mẽ kot unênh nê haxàr xà hã arĩgroja kormã kator kêt jakamã nhũm Tĩrtũmja nê mẽ omunh mex nê nhũm mẽ ãm kãm unênh prãm kaprÿ. ³¹ No nhũm mẽ hkwyja mẽ kurom kuma nê kęp Tĩrtũm kot mẽ pakaxyw ãm xwÿnh ã omunh kurê kumrêx nê amnhĩ kaxyw hkôt hamaxpêr. Hãmri nê axpën mã harênh o:

–Kwa mãn kęp Tĩrtũm kot mẽ pahwÿr mẽnh mã xwÿnhhta mãn nà? Mẽ pahtô kot pu urak nê aa mẽ kãm mẽ kot mẽmoj pumunh kêt o anhÿr rax o ri papa? Amrakati kumrêx. Nà pêr tãm kênã. Anê.

Pôristi hkwy kot Jejus pynênh kaxyw ã mẽ harênh

³² Nhũm prem ã axpën mã Jejus jarênh anhÿr o kuhê hãmri nhũm Parijew nhõ xwÿnhjaja hã mẽ kuma. Hãmri nê patre krãhtũmjê mẽ mẽ ma Jejus wÿr mẽõ pôristi hkwy rê nê mẽ kãm:

–E mẽ ma Jejus wÿr mra nê unê nê man akupÿm o tẽ. Anê.

³³ Hãmri nhũm mẽ kuma nê ma hwÿr mra nê omu nom tokyx unênh kêt nê. Kormã kapêr ã mar o kuhê. Nhũm Jejus arĩ mẽ kãm kapêr o xa nê mẽ kãm:

–Nà kot paj jar mẽ akôt ri ixpa hã mytwrÿ grêre hãmri nê ma akupÿm kot mẽ awÿr inhmênh xwÿnhhta wÿr api. ³⁴ Ka mẽ tee ri jar ijapêr o ri apa nom nhÿri ixpumunh kêt nê. Nê ma inhmôr xata wÿr kot kaj mẽ atô ma ixkôt amôr kêt nê. Anê.

³⁵ Hãmri nhũm mẽ tee ri ã kot amnhĩ jarênh anhÿrja ma nê axpën mã:

–Kwa nhÿhÿm koja we ma mō pu mẽ hkôt papa hkêt nê? Mãn mẽ pahkwÿjaja kot Gresjê kamã mẽ pa xwÿnhjê hwÿr koja ma mō nê hpãnhã mẽ hkôt mẽ ahkre ho pa nà? Hã na ã mẽ pamã amnhĩ jarênh anê? ³⁶ Mo na ri mẽ pahte tee ri hapêr o papa hã mẽ pajarê nê mẽ pahte hkôt pamrar kêt ã mẽ pajarê? Anê.

Tĩrtũm Karô te kęp gô nyw pyrak ã harênh

Juãw 4.13-14; Apokarip 22.1, 22.17

³⁷ Tã nhũm ra mẽ hkĩnhja hapêx kaxyw hitep xà hã arĩgro maatija kato. Jakamã nhũm Jejus kãnhmã xa nê kÿxpê mẽ hpikuprõnh xwÿnhjê mã kapêr nê mẽ kãm:

–E te mẽ amã kôr o apa pyrak xwÿnhjaja. Mẽ amnê ixwÿr akuprô. Kot kaj mẽ amnhĩ kaxyw ixkôt ajamaxpêr pa tanhmã mẽ ato ka mẽ apê Tĩrtũm mẽ wa ixri atĩr tũm nê apa ho apa mã xwÿnh.

³⁸ –Kot kaj mẽ ja hã amnhĩ pumu hãmri nê ma mẽ kãm ixkapêr jarênh o ri mẽ hkôt apa. Te mẽ kãm kôr nhũm mẽ ate mẽ kãm gô hkwy nhũm mẽ kot ho hkõm pyrak o mẽ hipêx o ri mẽ hkôt apa. Hãmri nhũm mẽ ama nê mẽ apyrã nê amnhĩ kaxyw ixkôt hamaxpêr. Pa ixte tanhmã mẽ atoja pyrã nê tanhmã mẽ ho nhũm mẽ apyrã nê kęp wa ixri htĩr tũm nê pa ho pa mã xwÿnh. Anê.

³⁹ Nhũm pre ã Jejus mẽ kãm kapêr anê. No ãm hã kuxi nê mẽ kãm kapêr nê hprĩ hã harênh kêt nê. Tĩrtũm Karô kot nhÿrmã mẽ kot amnhĩ kaxyw Jejus mã hamaxpêr xwÿnhjê karô mã gjêxja nhũm ã mẽ kãm hã kuxi nê harênh anê. No kormã akupÿm kaxkwa hwÿr àpir nê mex o mex nê hkrĩ hkêt jakamã kormã mẽ hwÿr Karô rênh kêt nê.

Mẽ kot ahpÿnhã tanhmã Jejus jarênh to hã mẽ harênh

Juãw 7.11-13, 7.25, 10.19-21

⁴⁰ Hãmri nhũm mẽ kot Jejus mar o hkrĩ xwÿnhjaja ã kapêr anhÿrja ã kuma nê ahpÿnhã tanhmã harênh to nê harênh o:

—Kwa finat Mojes pyrà nè kèp Tìrtùm nhỹ hà kapèr jarènh o pa xwýnh na nà? Anè.

⁴¹ Nhùm kamã mẽ hkwyjaja mẽ kãm:

—Nà Tìrtùm kot mẽ pakaxyw ãm xwýnhnta na. Anè.

Nhùm kamã mẽ hkwyjaja ja hà mẽ kuma nè mẽ kãm:

—Tk. Nà kèp Garirej nhõ xwýnh kènã kot kèt Tìrtùm mẽ pakaxyw ãm.

⁴² Tìrtùm kapèr ã kagà htùm kot kèp Garirej nhõ xwýnh ã harènh kèt. Kèp Pahi Tawi hkanrèhã hkagrõt nyw jakamã koja uràk nè Jutej kamã krĩ pè Perèj kamã kato. Jao koja uràk nè kèp Jutej nhõ xwýnh.

Anhỹr o ri axpèn mã harè. Mè kot htỹx Jejus pika pè Garirej kamã kator ã hkamnhĩx jakamã ã axpèn mã harènh anè. Nom pika pè Jutej kamã na pre kato. Krĩ pè Perèj kamã. Tã no nhùm mẽ hkwyjaja ja hà mar kèt jakamã kèp Tìrtùm kot mẽ pahwýr mènh xwýnh kèt ã hkamnhĩx.

⁴³ Jakamã nhùm mẽ ã ahpýnhã axpèn mã harènh anè. ⁴⁴ Nhùm mẽ hkwyjaja ra kot unènh kaxyw tã tokyx unènh kèt nè.

Pôristi kot Jejus pynènh kèt ã mẽ harènh

Matêwre 7.28-29

⁴⁵ Tã nhùm patre nhõ pôristijaja. Mè kot Jejus pynènh mã hwýr mrar tã hãmri ã kapèr anhỹrja ã kuma nè tee ri hamaxpèr nè unènh kèt nè. Nè awjanã nè ahte ý kamã ma akupým patre krãhtùmjê mẽ Parijew nhõ xwýnhjê hwýr mra. Hãmri nhùm mẽ omu nè mẽ kãm:

—Pa nok? Tanhmã na ka mẽ amnhĩ to nè unènh nè ho amòr kèt nè? Anè.

⁴⁶ Hãmri nhùm mẽ kãm:

—Nà na pa mẽ unènh kèt nè. Kapèr mex kènã. Te kot mẽ pakapèr pyràk kèt jakamã pa mẽ tee ri kapèr ã kuma nè unènh kèt nè. Anè.

⁴⁷ Hãmri nhùm Parijew nhõ xwýnhjaja mẽ kuma nè mẽ kãm:

—Tk. Kwa mãn ka mẽ ra mẽ uràk nè tanhmã kot amnhĩ to hêx toja ma nè hkòt ajamaxpèr nà? ⁴⁸ Mè ixpè Parijew nhõ xwýnhjaja nè mẽ panhõ pahijaja na pa htem hkòt ijamaxpèr kèt nè. ⁴⁹ No kèt mẽ kot mar nè hkòt hamaxpèr xwýnhhtijaja na htem mẽ ixkĩnhã finat Mojes kapèr mar kèt nè. ãm Jejus kapèr pix na htem kuma nè hkòt hamaxpèr. Mýrapè koja Tìrtùm tanhmã mẽ homnuj tỹx to nhùm mẽ rĩ amnhĩ pumu. Anè.

Nìkotè kot Jejus xyr pè kapèr ã harènh

Juãw 3.1-21

⁵⁰ Hãmri nhùm Nìkotèja mẽ mar o xa. Mè uràk nè kèp Parijew nhõ xwýnh tã na pre ra kamàt ò hà Jejus wýr tẽ nè kãm kapèr. Jakamã tee ri hà mẽ kapèr ma hãmri nè yr pè mẽ kãm kapèr nè mẽ kãm:

⁵¹ —Tk. Kwa kormã mẽ pahte pahprĩ hà kapèr mar nè tanhmã kot amnhĩ nhĩpèx to hà omunhre hà. Na pre finat Mojesja Tìrtùm nhỹ hà mẽ panhĩgètjê mã ja jarènh o:

Kèr ka mẽ aprĩ hà mẽ kapèr ã mẽ ama nè mẽ kot amnhĩ nhĩpèx ã mẽ omu nè rĩ kormã tanhmã mẽ harènh to.

Anhỹr tã ka mẽ kormã aprĩ hà Jejus kot amnhĩ nhĩpèx ã omunh kèt tã ra kot amnhĩ tomnuj xwýnh ã harè. Anè.

⁵² Hãmri nhùm mẽ tee ri kuma nè kãm:

—Tk. Kwa xà we uràk nè apè Garirej nhõ xwýnh hà na ka ã yr pè akapèr anè? Xà Tìrtùm kapèr ã kagà htùm kot Garirej nhõ xwýnhjê hò kèp ý hà kapèr jarènh o pa xwýnh ã harènh? Nà ã kot harènh anhỹr kèt. Anè.

⁵³ Nhūm mē ã Nīkotē mā kapēr anē hāmri nē anhrà nē Tīrtūm nhōrkwỹ rūm hapōj nē ma akupỹm ōrkwỹ hwỹr àhkurē ho mra.

8

Mēhō ni kot nhām mē mjēn o amnhīkati hā harēnh

Xiakre 2.10-13

¹ Tā nhūm Jejus Tīrtūm nhōrkwỹ kamā mē ahkre hpa hāmri nē kato nē ma hixēt prēk pē Oriwēhti hwỹr tē. Hāmri nē hā api nē nhỹri nō nē ra gōr.

² Tā nhūm apkati nē myt kator o mōr mē nhūm kànhmā nhỹ nē akupỹm wrỹ nē Tīrtūm mā amnhī jarēnh xà hā ixkre hwỹr tē. No ãm kormā ixkre pu hā kahē hkre kamā nhỹ. Nhūm krī nhō xwỹnhjaja omu nē hā hturax nē nhūm tanhmā mē ahkre hto ho nhỹ. ³ Hāmri nhūm Parijew nhō xwỹnhjē mē Tīrtūm kapēr tūm o mē ahkre ho mē pa xwỹnhjaja hwỹr mēhō nija o tē. Na ra ham mēhō pē mjēn o amnhīkati ho nō nhūm mē ja hā omu nē unē nē hpa hā kupy nē ma Jejus wỹr hkjēnh o mō. Hāmri nē mē kot mar o kuhē xwỹnhjē kutā ãm nhūm xa. ⁴ Hāmri nhūm mē Jejus mā:

—E ot pa mē awỹr jahti ho tē ka omu. Na ham mēhō pē mjēn o amnhīkati ho nō. Pa mē ja hā omu nē unē nē man awỹr o tē. ⁵ E tanhmā kot puj mē hipēx to? Na pre finat Mojes Tīrtūm nhỹ hā mē panhīgētjē mā ja jarēnh o:

Koja mēnijē hō axtem nē nhām mēhō pē mjēn o amnhīkati ho nō ka mē ja hā omu nē apiitā ahpỹnhā kēn rūnh jamỹ nē ho htak o apī. Anhỹr o kot harēnh. No ka? Tanhmā kot kaj mē inhmā ja jarēnh to? Tanhmā kot paj mē hipēx to nhūm amā mex nē? E mē inhmā tanhmā mē ixte hipēx to jarē. Anē.

⁶ Nhūm mē ã hēx rom nija ã Jejus kukjēr anē. Kot mē kot hpīr nē mē kām kapēr nhūm mē kot hā mar nē mē hkrāhtūmjē hwỹr mōr nē kām kot Mojes kapēr kwỹm ri mē ahkre hā harēnh kaxyw nhūm mē hēx rom ã hkukjēr anē. Hāmri nhūm mē kuma nē tanhmā hā mē kām nē hkēt nē. Ām htỹx hikōt nē ĩhkrakrā ho pyka kagā ho nhỹ. ⁷ Nhūm mē tee ri omu nē axte hā hkukja nhūm kànhmā xa nē mē kām:

—Tōe. Nà kot ka mē atō aa tanhmā amnhī tomnuj to hkēt kumrēx ã amnhī pumu hāmri nē kam nē rī kaxyw kēn ō py nē akumrēx ho hkura. Ké akwỹjaja rī kormā akōt hkwy jamỹ nē ho htak. Anē.

⁸ Hāmri nē akupỹm hikōt nē pyka kagā ho nhỹ. ⁹ Hāmri nhūm mē tee ri kapērja kōt kuma hāmri nē mē kot mar o kuhē xwỹnhjē rūm anhrà nē ma mra. Mē piitā mē kot amnhī tomnuj xwỹnh ã amnhī pumunh mex jakamā tee ri ã kot mē kām kapēr anhỹrja ma nē anhrà nē ma akupỹm hpỹnh nē axpēn kōt mrar o xa. Mēhpigēt kumrēx nē hpānhā mē nywjaja nhūm mē hpỹnh nē ma axpēn kōt mrar o ãm kām hapēx. Nhūm Jejus mēnija pix wa ahte mē kot mar xwỹnhjē kutā wa arīk. ¹⁰ Hāmri nhūm Jejus kànhmā xa nē nita mā kapēr nē kām:

—Pa? No mē kot ato kapēr xwỹnhhta mē? Xà na mēhō kēn o akuranh kēt nē? Anē.

¹¹ Nhūm kām: “Ma amrakati.” Anē nhūm kām:

—Tōe. Nà kot paj ijaxwỹja tanhmā ato hkēt nē. E mamrī ma akupỹm anhōrkwỹ hwỹr tē. No ãm kēr ka axte ã amnhī nhīpēx anhỹr kēt nē. Ām kwarī ho kwarī. Anē.

Jejus kot hprī hā amnhī jarēnh

Juāw 1.4; Rōmān 13.12-14; Epes 5.8-14; Wam Tesarōn 5.5-8

¹² Tã nhũm arĩgro hõ hã nhũm Jejus axte Tirtũm nhõrkwỹ hwỹr tẽ nẽ kamã mẽ ahkre ho nhỹ nẽ mẽ kãm:

—Nà te ixpẽ mẽ piitã mẽ õ kanẽ pyrãk. Na hte kanẽja mẽ kãm hirã mex nẽ nhũm mẽ kamã rít mex o pa. Jao kamãt kô kamã ri pa hkêt nẽ. Ja pyrã nẽ na pa hte Tirtũm kot amnhĩ nhĩpẽx o amnhĩrít mex o ri ixpa. Kot ka mẽ atõ amnhĩ kaxyw inhmã ajamaxpẽr nẽ ixkõt amnhĩ xãm hãmri nẽ tanhmã amnhĩ tomnuj to ho apa hkêt nẽ. ãm Tirtũm kãm hprãm xã kôt pix mã tanhmã ri amnhĩ nhĩpẽx to ho ri apa. Jao te ate kanẽ hpók nhĩrã kamã arít mex pyrã nẽ apẽ wa ixri atũr tũm nẽ apa ho apa mã xwỹnh. Anẽ.

¹³ Hãmri nhũm Parijew nhõ xwỹnhjaja tee ri ã kapẽr anhỹr ã kuma nẽ kãm:

—Tk. Kapxipix na ka ã amnhĩ jarẽnh anẽ. Mẽhõ kot ã ate amnhĩ jarẽnh anhỹrja kôt kot mẽ inhmã ajarẽnhre hã. Jakamã kot paj mẽ ama nẽ ãm ama. Anẽ.

¹⁴ Hãmri nhũm mẽ kãm:

—Nà mẽhõ kot ã ijarẽnh anhỹr kêt tã no ãm hãmri na pa mẽ amã amnhĩ jarẽ. Ixẽx kêt. Mẽ arom ixte nhỹhỹnh ixwryk xã hã amnhĩ pumunh mex. Nẽ mẽ arom ma akupỹm nhỹhỹm ixãpir xã hã amnhĩ pumunh mex. Jakamã ãm hãmri na pa ã mẽ amã amnhĩ jarẽnh anẽ. ¹⁵ Na ka htem amnhĩ krã hkõt tanhmã ri ijarẽnh to. No pa na pa kormã amnhĩ xwar tanhmã mẽ ajarẽnh to hkêt nẽ. ¹⁶ Ixte tanhmã mẽ ajarẽnh to ronhỹx pa ãm hãmri mẽ ajarẽ. Nhỹx pa ãm papxipix amnhĩ krã hkõt tanhmã mẽ ajarẽnh to hkêt nẽ. Nhỹx mããnẽn Inhĩpẽxã pẽ kot mẽ awỹr inhmẽnh xwỹnhnta inhĩhkõ hã pa wa ãm hãmri axpẽn kôt tanhmã mẽ ajarẽnh to. Mẽ ate amnhĩ to mex ã mẽ ajarẽ rỹ mẽ ate amnhĩ tomnuj ã mẽ ajarẽ. ¹⁷ Tirtũm kapẽr ã kagã htũm kot ja jarẽnh kot:

Koja mẽhõ wa hamẽxkrut nẽ tanhmã mẽmoj jarẽnh to nẽ ãm axpẽn kôt harẽnh o htĩpxi. Hã kot kaj mẽ wa ama nẽ ãm hãmri wa kot harẽnh kôt ajamaxpẽr kurẽ kumrẽx.

¹⁸ Anhỹr o kot harẽnh. Tã pa ã amnhĩ jarẽnh anẽ nhũm Inhĩpẽxã kot mẽ awỹr inhmẽnh xwỹnhnta mããnẽn ã ijarẽnh anẽ. Wa ixpijakrut tã ã wa ixte axpẽn kôt amnhĩ jarẽnh anhỹr jakamã kwa mẽ ixte tanhmã amnhĩ jarẽnh toja ma nẽ ixkõt ajamaxpẽr kêt wehe. Anẽ.

¹⁹ Nhũm pre ã Jejus mẽ kãm kapẽr anẽ. Hãmri nhũm mẽ kuma nẽ kãm:

—No nhỹri na we anhĩpẽxã ja? Anẽ.

Hãmri nhũm mẽ kãm:

—Nà mẽ ate Inhĩpẽxã pumunhre hã. Mẽ ate aprĩ hã ixpumunh ronhỹx ka mẽ mããnẽn aprĩ hã Inhĩpẽxã pumunh mex kurẽ kumrẽx. Nom mẽ ate ixpumunh mex kêt jakamã na ka mẽ mããnẽn omunh mex kêt nẽ. Anẽ.

²⁰ Nhũm pre ã Jejus mẽ kãm kapẽr anẽ. Arĩ Tirtũm mã amnhĩ jarẽnh xã hã ixkreja kamã mẽ ahkre ho xa. Mẽ kot kãxpore gjẽnh xã kuri mẽ ahkre ho xa. Nhũm mẽ kãm hkurẽ xwỹnhjaja tee ri kot tanhmã mẽ ahkre htoja ma nẽ kãm unẽnh nẽ haxãr prãm nẽ. Nom kormã mẽ kot ã hipẽx anhỹr ã arĩgro kormã kator kêt jakamã nhũm Tirtũmja nẽ mẽ omunh mex nẽ nhũm mẽ ãm kãm unẽnh prãm kaprỹ.

²¹ Hãmri nhũm Jejus arĩ mẽ kãm kapẽr o xa nẽ mẽ kãm:

—Nà kot paj nhỹrmã mẽ arũm ixkato nẽ ma akupỹm api. Ka mẽ tee ri ijpãpẽr nom nhỹri ixpumunh kêt nẽ. Hãmri nẽ mẽ ate amnhĩ tomnuj o apa rãhã ty nẽ mẽ atõ ixwryr axãpir kêt nẽ. Anẽ.

²² Hãmri nhũm Ijaew nhõ pahijaja tee ri ã kapẽr anhỹrja ã kuma nẽ axpẽn mã hã hpẽr o pikẽnh o kuhẽ nẽ axpẽn mã:

—Kwa mãn ra kot amnhĩ pĩr kaxyw ã na ri hkõt mẽ paxàpir kêt ã mẽ pajarēnh anē nà? Anē.

²³ Hãmri nhũm amnhĩ tã mẽ kuma nē mẽ kãm:

—Nà mẽ kajaja mẽ apê pyka nhõ xwýnh na ka mẽ. No pa na mẽ arom ixpê kaxkwa nhõ xwýnh jakamã mẽ pajamaxpēr kot axpēn pyrāk kêt. ²⁴ Kot kaj mẽ ixpê kaxkwa rũm ixwryk xwýnh ã ixpumu nē amnhĩ kaxyw inhmã ajamaxpēr nē ixkõt amnhĩ xunhwýr kêt hã kot kaj mẽ ate amnhĩ tomnuj o apa rãhã nhýrmã atyk o mẽ kamjaja Tĩrtũm mã amnhĩ pãnhã amnhĩre. Anē.

²⁵ Nhũm Jejus ã mẽ inhõ pahijē hkukamã mẽ kot amnhĩ nhĩpēx jarēnh anē nhũm mẽ tee ri amnhĩ tã kuma nē mẽ kãm:

—Kwa mẽ atõ na ka we ri ã mẽ inhmã akapēr anē? Anē.

Hãmri nhũm mẽ kãm:

—Nà ra ixte mẽ amã amnhĩ jarēnh kēnã. Xàn ka mẽ kormã aprĩ hã inhmar kêt nē? ²⁶ Kot paj nhýrmã mẽ amã mẽ ate amnhĩ tomnuj piitã ho amnhĩrit pa. Na pa kot mẽ awýr inhmēnh xwýnhnta pix xõ ri tanhmã mẽ amã ixkapēr to ho ri ixpa. ãm hãmri na hte tanhmã mẽmoj jarēnh to. Na hte hēx kêt nē. Anē.

²⁷ Nhũm pre ã Jejus mẽ kãm Hipēêxã kot mẽ hwýr mẽnh ã harēnh anhýr tã no nhũm mẽ Hipēêxã kēp Tĩrtũm ã hkõt hamaxpēr kêt nē. ²⁸ Jakamã nhũm mẽ kãm:

—Nà koja mẽ nhýrmã pĩ kahpa hã inhõ ka mẽ rĩ kormã aprĩ hã ixpê Tĩrtũm rũm mẽ awýr ixwryk xwýnh ã ixpumu. Nē ixte amnhĩ krã hkõt ixkapēr o ri ixpa hkêt ã ixpumu. Nē ãm Inhĩpēêxã xõ ri ixprĩ hã ixkapēr o ri ixpa hã ixpumu. ²⁹ Ixte kãm hprãm xã hkõt pix mã tanhmã ri amnhĩ nhĩpēx to ho ri ixpa jakamã na hte ixtãnopxar mex o ixkõt pa ho pa. Koja aa ixkaga hkêt nē. Anē.

³⁰ Hãmri nhũm mẽ hkwyja kuma nē hkwyjē rom kapēr kõt hamaxpēr ³¹ nhũm amnhĩ tã mẽ omu nē mẽ kãm:

—Nà ãm hãmri na ka mẽ tã ixkõt ajamaxpēr. Tã kēr ka mẽ ixkõt amnhĩ xunhwý nē ixkapēr kõt pix mã ri amnhĩ nhĩpēx mex o ri apa. Hãmri pa ja hã mẽ apumu nē mẽ apê ixkwý kumrēx ã mẽ ajarē. ³² ãm hãmri na pa hte ã ixkapēr anhýr o ri ixpa. Tã kot kaj mẽ ixkõt ri amnhĩ nhĩpēx o ri apa hãmri nē aprĩ hã inhmar týx nē. Nom na hte kormã mẽmoj kot amnhĩ tã mẽ ato htýx pyrāk o mẽ anhĩpēx ka mẽ tee ri amnhĩ krã hkõt kãm anhũrer prãm kapry. Tã kot kaj mẽ ixkõt amnhĩ xunhwý nē ixkõt ri amnhĩ nhĩpēx hãmri nē Tĩrtũm nhý hã tãm amnhĩ nhĩpēx. Jao ý hã ate amnhĩ tomnuj mã anhũre. Anē.

³³ Nhũm pre ã Jejus mẽ kãm kapēr anē hãmri nhũm mẽ tee ri kuma nē mẽ kãm:

—Kwa mẽ ixpê mẽ pahpãr krax finat Apraãw kanrēhã htãmnhwý kēnã. Na pre mẽmoj te kot amnhĩ tã ho htýx pyrāk o hipēx kêt nē. Jakamã mẽmo kot we mẽ ixpê hkanrēhã htãmnhwýjē ho htýx ka we ri ã mẽ ijarēnh anē? Nã amrakati kēnã. Tã kwa mon ka ã mẽ ijarēnh anē? Anē.

³⁴ Hãmri nhũm Jejus hprĩ hã mẽ kãm awjarē nē mẽ kãm:

—Kwa mẽ ixkapēr ma nē amnhĩ krãm haxãr týx nē. Nà mẽ kot amnhĩ tomnuj o mẽ pa xwýnhjaja te mẽ kot amnhĩ tomnuj tãm ri kot amnhĩ tã mẽ ho htýx pyrāk o mẽ hipēx. Jakamã nhũm mẽ urer kêt rãhã nē pa ho pa. Nē ã amnhĩ nhĩpēx anhýr rãhã ho pa. ³⁵ Jakamã ixkĩnhã mẽ kēp Tĩrtũm kwý hkêt. No pa na ixpê Tĩrtũm Kra jakamã mããnēn ixpē hkwy na pa. ³⁶ Tã mẽ kajaja. Kot kaj mẽ ixpê Tĩrtũm Kra hã ixkõt amnhĩ xunhwý hã kot pa tanhmã mẽ ato ka mẽ ixpyrã nē apê wa ixkwýy. Hãmri nhũm mẽ ate amnhĩ tomnuj te kot mẽ amã urer pyrāk o mẽ anhĩpēx ka mẽ ra wa ixkõt amnhĩ nhĩpēx o ri apa. Anē.

Mē kēp Tirtūm kra hkôt xwýnhjê jarēnh

³⁷ Nhūm Jejus arī mē kām kapēr nē mē kām:

—Nà ām hāmri na ka mē apē finat Apraāw kanrēhā htāmnhwý hā amnhī jarē. Nom mē apē hkanrēhā htāmnhwý htā urāk nē amnhī kaxyw Tirtūm kôt ajamaxpēr kēt nē. Jakamā na ka htem ixkapēr ma nē ām ama nē ixkaga. Nē axtem nē ixpīr mā. Kop apu Apraāw arī mē akamā pa ronhýx ā inhīpēx anhýr kēt nē. ³⁸ Na pa hte Inhīpēxā hkôt pix mā ri amnhī nhīpēx o ri ixpa. No mē kajaja axtem nē mē ate nhām mē kapēr kôt amnhī nhīpēx jakamā na ka htem ixkīnhā Inhīpēxā hkôt amnhī nhīpēx kēt nē. Anē.

³⁹ Hāmri nhūm mē tee ri amnhī tā kuma nē kām:

—Tk. Kwa mon ka ā mē ijarēnh anē? Mē ixte Apraāw kôt amnhī nhīpēx o ri ixpa kēnā. Anē.

Hāmri nhūm mē kām:

—Nà. Mē ate hkôt ri amnhī nhīpēx o apa ronhýx ka mē urāk nē Inhīpēxā kapēr kôt amnhī nhīpēx. ⁴⁰ No na ka mē ra axtem nē ixpīr mā. Ām hāmri na pre Tirtūm inhmā awjarē pa ô ri tanhmā mē amā mēmoj jarēnh to ho ri ixpa htā ka mē ra axtem nē ixpīr mā. Kwa xā na pre Apraāwja ā mē hipēx anhýr o pa? Nà na pre ā mē hipēx anhýr kēt nē. ⁴¹ Mē ate hkôt amnhī nhīpēx xwýnhnta axtem na. Kēp Apraāw kēt. Nē māānēn kēp Tirtūm kēt. Anē.

Hāmri nhūm mē tee ri kuma nē kām:

—Tk. Kwa nā ā mē ijarēnh anhýr kēt nē. Mē ixte Apraāw kôt amnhī nhīpēx xwýnh kēnā. Tā ka ri axtem nē ā mē ijarēnh anē. Mēhō hkôt kot pa kēt wem ri axtem amnhī nhīpēx o ri ixpa? Anē.

⁴² Hāmri nhūm mē kām:

—Nà mē ate Apraāw kôt amnhī nhīpēx ronhýx ka mē ixpumu nē urāk nē amā ixprām nē. Apraāw kot hkôt amnhī nhīpēx o pa xwýnhnta tām kot mē awýr inhmēnh nhūm mē awýr ixwrýk kēnā. Na pa pre amnhī krā hkôt man mē awýr ixwrýk kēt nē. Tām na pre mē awýr inhmē pa wrý. ⁴³ Kwa mon ka mē aprī hā ixkapēr mar mex kēt nē? Nà mē amā ixkôt amnhī nhīpēx prām kēt jakamā na ka mē tee ri ixkapēr ma nē aprī hā mar mex kēt nē. ⁴⁴ Mē ate hkôt amnhī nhīpēx xwýnhnta Satanasti na. Ā tām kot amnhī nhīpēx kēt kumrēx. Kēp mē hpar o pa xwýnhjê hpām maati na. Nē kēp mē kām hēx o pa xwýnhjê pām maati na. Ā kot amnhī nhīpēx kot anhýr. Nē kām mē kapēr mex mar prām kēt o pa. Nē ām hēx pix o pa jakamā kēp mē hēx xwýnhjê pām. Ā kot amnhī nhīpēx anhýr xwýnh tā ka htem hkôt amnhī nhīpēx o ri apa.

⁴⁵ —Na pa hte kurom ām hāmri ixkapēr o ri ixpa. No mē kajaja mē apē hēx nhi xwýnh maati ja hkra jakamā mē amā ixkapēr mar prām kēt. ⁴⁶ Xā na ka pre mē atō ixte tanhmā amnhī tomnuj to hā ixpumu? Nā amrakati. Ixte amnhī to mex o ri ixpa xwýnh na pa. Nē tām ixkapēr o ri ixpa xwýnh tā ka mē inhma nē ām inhma nē ixkôt ajamaxpēr kēt nē. Kwa mon ka mē ja hā ixpumunh nē ixkôt ajamaxpēr nē ixkôt amnhī xunhwýr kēt nē? ⁴⁷ Tirtūm krajaja na htem kapēr mar týx nē hkôt amnhī nhīpēx o pa. No mē apē hkra hkēt jakamā mē amā kapēr mar prām kēt. Anē.

Mē kot Jejus kēp Satanasti hkwy hā harēnh

⁴⁸ Hāmri nhūm mē ā Jejus kot mē harēnh anhýrja ma nē kamā gryk týx kumrēx. Hāmri nē kām:

—Tk. Kwa ate amnhī tomnuj o apa xwýnhnti kēnā. Ra Satanasti hkwy pē mēkarōmnuti tanhmā kot akrā hto jakamā na ka ā mē inhmā akapēr anē. Anē.

⁴⁹ Hāmri nhūm mē kām:

—Nà mēkarōmnuti kot tanhmā ixto hkêt. Na pa hte Inhîpêêxà hā ixpijaàm pix o ri ixpa. Tā mē ate ixkînhā hā apijaàm kêt jakamā määnēn pa ixtā apijaàm kêt nē. ⁵⁰ Na pa hte amnhî krā hkôt mē piitā mē kot ixtā hpijaàm prām xàj tanhmā mē kām ixkapēr to hkêt nē. No mē piitā mē kot ixtā hpijaàm o paja na Inhîpêêxà kām hprām. Tā koja nhÿrmā amnhî nē ixtā mē hpijaàm kêt xwÿnhjaja mē kot amnhî xà htÿx kamā hamak tùm xata wÿr mē rēnh pa.

⁵¹ —Nē kot ka mē atō wa ixkapēr ma nē ixkôt amnhî nhîpêx. Hā kot kaj wa ixri atÿr tùm nē apa ho apa. Kwa mē ixkapēr ma nē amnhî krām haxàr tÿx nē. Anē.

Nhùm pre ā Jejus Ijaew nhō pahijē mā kapēr anē. ⁵² Nhùm mē kuma nē kām:

—Kwa pēr ām hāmri na ka hte Satanasti nhÿ hā ā mē htÿr tùm nē mē pa ho pa hā mē harēnh anhÿr o ri axêx o ri apa. Finat Apraāw na pre ri paa nē ty. Tā mē kot Tirtùm nhÿ hā kapēr jarēnh o mē pa xwÿnhjaja na prem urāk nē ri paa nē määnēn htyk pa. Tā ka axtem nē mē kot akapēr kôt amnhî nhîpêx o mē pa xwÿnhjaja ari htÿr tùm nē pa ho pa hā mē harē. Nà na ka ām mē inhmā mē ho axêx o xa. ⁵³ Na pre mē pahpām Apraāwja kot amnhî to rax tā ty nē hapêx. Nhùm mē kot Tirtùm nhÿ hā kapēr jarēnh xwÿnhjaja määnēn mē kot amnhî to rûnh tā htyk pa nē hapêx. Mē kot amnhî to rûnh tā htyk pa nē hapêx kēnā kot kêt mē tanhmā amnhî to nē ari htÿr tùm nē pa. Ām mē ixte akapēr mar nē atā ixpijaàm pix prām xàj na ka ā mē inhmā mē htÿr tùm nē pa hā mē harēnh anē. Nom na ka ā mē harēnh anhÿr kaprÿ. Kot paj mē ri akapēr mar kêt nē. Anē.

⁵⁴ Hāmri nhùm mē kuma nē mē kām:

—Nà na pa hte amnhî krā hkôt mē ate ixtā apijaàm hprām xàj tanhmā mē amā ixkapēr to hkêt nē. Kot paj anē nē ām ixtÿx ā amnhî nhîpêx anhÿr kaprÿ. No Inhîpêêxà tām kām mē apiitā mē ate ixtā apijaàm o apaja nhùm kām hprām. Mē ate Tirtùm kôt amnhî nhîpêx o apa hā amnhî to axêx xwÿnhhta tām na kām mē ate ixtā apijaàmja nhùm kām hprām. Tā ka htem ā amnhî nhîpêx anhÿr kêt nē. Na ka htem ixkuk pumu nē axtem nē ixte Satanasti nhÿ hā mē amā ixêx o ri ixpa hā ijarē. ⁵⁵ Mē ate Inhîpêêxà hkôt amnhî nhîpêx ā amnhî jarēnh tā ām amnhî to axêx o ri apa. No pa na pa hte mē arom ām hāmri hkôt amnhî nhîpêx mex o ri ixpa. ⁵⁶ Amnepēm mē pahpār krax Apraāwja na pre mē awÿr ixwÿrk kukamā ijarēnh ma nē mē arom inhÿ hā hkînh tÿx nē pa. Anē.

Nhùm pre ā Jejus mē kām amnhî jarēnh anē. ⁵⁷ Hāmri nhùm mē kuma nē tee ri kot mē kām tanhmā Apraāw jarēnh toja ma nē kām:

—Tk. Xà na ka pre finat Apraāwja ano ho omu? Nà kormā anyw kēnā. Apraāw amnepēm htyk nē hapêx kēnā kot ka kêt kot akukamā ajarēnh mar nē hkînh tÿx ā harē. Xàn ka pre ano ho omu? Kormā akator kêt ri na pre amnepēm htyk nhùm mē haxàr kēnā. Nà na ka ām mē inhmā amnhî to axêx. Te amnepēm mē hkukamā apa nē ate mē omunh nē mē harēnh pyrāk. Kwa akatāt kôt mē inhmā awjarē. Anē.

Jejus kêp rāhā ho rāhā xwÿnh ā harēnh

⁵⁸ Hāmri nhùm Jejus mē kām:

—Nà ixêx kêt. Ām hāmri na pa ā mē amā amnhî jarēnh anē. Amnepēm kormā Apraāw kator kêt ri na pa pre ixrāhā ho ixrāhā ixpa na pa. Ixrāhā ho ixrāhā ixpa xwÿnh jakamā na pa pre hte inhno ho Apraāw pumunh mex o ri ixpa. Kwa mē ixkapēr ma nē amnhî krā him haxàr tÿx nē. Anē.

⁵⁹ Hâmri nhùm mẽ tee ri kot ã amnhĩ jarênh anhÿrja ã kuma nê kamã gryk tÿx nê. Nê axpên mã:

—Kwa tanhmã kot we amnhĩ to nê amnepêm rãhã nê pa ho pa xwÿnh ã amnhĩ jarê? Tirtùm pix na rãhã ho rãhã pa xwÿnh. Anê.

Hâmri nê kamã gryk xàÿ kên rũnh kwÿ kawrà ho ri hprôt nê kot ho htak o hpír kaxyw. Nom nhùm ra amnhĩ tã mẽ omu nê mẽ kêp akunok nê Tirtùm mã amnhĩ jarênh xà hã ixkreja rùm kato nê ma tẽ.

9

Jejus kot no hkre xwÿnh o mex ã harênh

Makre 8.22-26

¹ Hâmri nhùm Jejus ma tẽ pa mẽ hkôt ri mẽ ixpa ho mẽ ixpa xwÿnhjaja ma hkôt mra. Hâmri nê nhÿri no hkre xwÿnh pumu. Katorxã nhôxã hkre rùm na pre no hkre nê kato. Hâmri nê ra hprêk nê hpriy kamã àhwÿr o hkrĩ. ² Tã hãmri pa mẽ mra nê omu nê hã Jejus kukja nê kãm:

—Kwa mẽmoj mÿrapê na pre we myti nêj no hkre nê kato? Xà tãm kot tanhmã amnhĩ tomnuj to mÿrapê nã? Xà katorxã rÿ hipêêxã kot amnhĩ tomnuj mÿrapê na pre ã no hkre nê kator anê? Anê.

³ Hâmri nhùm mẽ inhmã:

—Nã mẽhõ kot tanhmã amnhĩ tomnuj to mÿrapê no hkre nê kator kêt. ãm Tirtùm kot ho mex nhùm mẽ kot ja hã omunh kaxyw na pre ã no hkren kator anê. Tã kot paj Tirtùm nhÿ hã no ho mex ka mẽ ja hã ixpumu. Na pa hte kormã jar pikap ri ixpa ri Tirtùm mã tanhmã amnhĩ nhípêx mex to ho ri ixpa. ⁴ Na htem arĩgro hã mẽmoj tã apê nhùm kamàt nhùm mẽ kãm ure nê àpênh kêt nê. Ja pyrã nê na pu htem kormã pahtür ri jar pikap ri papa ri Tirtùm mã tanhmã amnhĩ nhípêx to ho ri papa. Tã kot puj mẽ nhÿrmã ty hãmri nê axte jar ã amnhĩ nhípêx anhÿr kêt nê. Jakamã kwa kër pu mẽ ri jar pikap ri papa ri kãm tanhmã amnhĩ nhípêx mex to ho ri papa. ⁵ Na pa hte ã kãm amnhĩ nhípêx anhÿr jao te kanê hirã mex pyrã nê ixprĩ hã mẽ kãm Tirtùm kot amnhĩ nhípêx o amnhĩrit mex o ri ixpa. Anê.

⁶ Nhùm pre ã Jejus mẽ inhmã amnhĩ jarênh anê. Hâmri nê kot nohkre xwÿnhnta no o mex kaxyw hikôt nê argôx mẽ nê ho gyw kwÿ nhípêx nê kãnhmã xa nê ho no kukô. ⁷ Hâmri nê kãm:

—E ma gô gjênh xà pê Siroe hwÿr tẽ nê kamã amnhĩ no kuhõ. Anê.

Mê pakapêr kãm Siroeja mẽ kot kãm: “Nhÿhÿm mẽnh xwÿnh” anhÿr jarênh pyrãk. Tã nhùm Jejus hwÿr kumê nhùm ma hwÿr tẽ. Hâmri nê kamã amnhĩ no hã gyw kuhõnh pa jao rĩt mex kurê kumrêx. Hâmri nê rĩt mex ã amnhĩ pumu nê hkĩnh tÿx nê ma akupÿm ôrkwÿ hwÿr tẽ. ⁸ Hâmri nhùm ôrkwÿ kuri mẽ ôrkwÿ xwÿnhjaja nê mẽ kot pry kamã ahwÿr o hkrĩ hã omunh xwÿnhjaja amnhĩ jaêr pê ra rĩt mex ã omu nê tee ri hã axpên kukja nê axpên mã:

—Kwa pêr pry kamã àhwÿr o hkrĩ xwÿnhnta na nã? Anê.

⁹ Hâmri nhùm kamã mẽ hkwyjaja mẽ kãm:

—Tÿ. Tãm na. Anê.

Nhùm kamã mẽ hkwyjaja mẽ kãm:

—Nã tãm kêt. Axtem mẽhõ na. Te kot urãk nom tãm kêt. Anê.

Anhÿr o ri axpên mã harê. Tã nhùm tãm mẽ kãm amnhĩ jarê nê mẽ kãm:

—Tÿ pa kênã. Pa na pa pre hte inhno hkre nê ri ixpa htã ra ixrĩt mex. Anê.

¹⁰ Hâmri nhùm mẽ tee ri kuma nê kãm:

—Kwa no tanhmã na ka we amnhĩ to nê ra arĩt mex?

¹¹ Anê nhùm mẽ kãm:

—Nà mẽ kot kãm “Jejus” anhÿr xwÿnhnta na ixwÿr tẽ nẽ ixkaxyw gyw kwÿ kagõ nẽ ho inhno kukõ. Hãmri nẽ mẽ kot gõ mã: “Siroe” anhÿr xwÿnhnta kamã ixte amnhĩ no kuhõnh kaxyw hwÿr inh mã anẽ pa ma hwÿr tẽ nẽ kamã amnhĩ no kuhõ nẽ ixrĩt mex kurẽ kumrẽx. Anẽ.

¹² Hãmri nhũm mẽ kuma nẽ kãm:

—No nhÿhÿm na ato mex xwÿnhja ma tẽ? Anẽ.

Hãmri nhũm mẽ kãm:

—Konẽn. Ixte nhÿhÿm htẽm xà hkõt omunhre hã. Anẽ.

¹³ Hãmri nhũm mẽ kuma nẽ ma Parijew nhõ xwÿnhjê hwÿr o mõ nẽ mẽ kãm harẽ. ¹⁴ Nẽ mẽ kãm:

—E ot pa mẽ awÿr jahti ho tẽ. Na xep Jejusja jarãhã akupÿm kãm no ho mex. Mẽ panhõ arĩgromnu htã nhũm hã no ho mex. Anẽ.

¹⁵ Hãmri nhũm mẽ tee ri mẽ kuma nẽ myta pumu nẽ kãm:

—E mẽ inh mã amnhĩ jarẽ. Tanhmã na ka pre we amnhĩ to nẽ anohkre nẽ akri htã ra ano mex nẽ? Anẽ.

Hãmri nhũm mẽ kãm:

—Nà na pre Jejus gyw o inhno kukõ nẽ inh mã anẽ pa gõ ho amnhĩ no kuhõ nẽ ixrĩt kurẽ kumrẽx. Anẽ.

¹⁶ Hãmri nhũm mẽ kuma nẽ tee ri Jejus ã axpẽn kujêr o kuhê nẽ axpẽn mã harẽnh o:

—Kwa mẽ panhõ arĩgromnu hã kot ho mex jakamã kęp Tĩrtũm rũm mẽ pahwÿr wrÿk xwÿnh kêt. ãm kot amnhĩ tomnuj xwÿnh kênã. Anẽ.

Nhũm mẽ hkwyjaja harẽnh o:

—Kwa nà. Kot amnhĩ tomnuj xwÿnh ronhÿx àhpumunh tÿx kõt no ho mex kêt nẽ. Anẽ.

¹⁷ Hãmri nẽ hpãnhã no mex xwÿnhnta mã kãm:

—No ka? Ate kot ano ho mex xwÿnh ã amnhĩ tã harẽnh jakamã mẽhõ hã na ka hkamnhix? Mẽhõ na wehe? Anẽ.

Hãmri nhũm mẽ kãm:

—Konẽn. Mãn kęp Tĩrtũm kapër jarẽnh o ri mẽ pa xwÿnh mãn. Hã na ã inhno ho mex anẽ. Anẽ.

¹⁸ Hãmri nhũm mẽ tee ri kuma nẽ axpẽn mã:

—Kwa pẽr aa nohkre hkêt kênã. Na pre ãm amnhĩ to hẽx o pa. E kwa pu mẽ amnhĩ wÿr katorxã nẽ hipêêxã wa hã karõ kê wa man tẽ nẽ tanhmã mẽ pamã harẽnh to. Anẽ.

Hãmri nẽ wa hã karõ ¹⁹ nhũm wa mẽ hwÿr tẽn axà nhũm mẽ wa kãm:

—Pa. E mẽ inh mã mẽmoj jarẽ. Xà we wa akrata na ãm ja nà? Xà tãm na ka hte wa nohkre nẽ kator ã harẽ? Kwa tanhmã na we amnhĩ to nẽ ra rĩt mex? Anẽ.

²⁰ Hãmri nhũm wa mẽ kãm:

—ÿÿ wa ixkra kênã. Na pre wa ixpê nohkre nẽ kato. ²¹ Tã ra tanhmã amnhĩ to nẽ ra rĩt mex. No wa ixte kot ho mex xwÿnhnta pumunh kêt. Kwa mẽ tãm mãn hkukja nẽ ama. Ra àptãr kênã. Kê tãm mãn mẽ amã tanhmã amnhĩ jarẽnh to ka mẽ ama.

²² Anhÿr o mẽ kãm wa hkrata jarẽ. No ãm wa kãm mẽ uma nẽ ã mẽ kãm kapër anẽ nẽ mẽ kãm Jejus nhixi jarẽnh kêt nẽ. Na pre Parijew nhõ xwÿnhjaja ra Jejus nẽ mẽ kãm kapër nẽ mẽ kãm:

—Ka mẽ atõ Tĩrtũm kot mẽ pakaxyw Jejus xãm ã harẽ hãmri nẽ axte Tĩrtũm kapër o mẽ ahkre xà hã ixkreja wÿr agjêx kêt kumrẽx nẽ rĩ amnhĩ pumu.

²³ Anh̄yr o nê mē hkurê jakamā nh̄um wa mē umaj ā mē kām hkra jarēnh anē nē kot ho mex xw̄ynh nh̄ixi jarēnh kêt nē. ²⁴ Hāmri nh̄um mē axte amnh̄i w̄yr no mex xw̄ynhta ā karō nē kām:

—Kwa akatāt kôt mē inhmā amnh̄i jarē. Ate kot ano ho mex ā harēnh xw̄ynhta na kot amnh̄i tomnuj pix o pa xw̄ynh kēnā kot kêt ano ho mex. Jakamā kwa Tirtūm noo mā akatāt kôt mē inhmā amnh̄i jarē nē axēx kêt nē. Anē.

²⁵ Hāmri nh̄um mē kām:

—Ko ixte ja hā omunh kêt. Ām ja pix na ixte omunh. Na pa pre inhno hkre nē ri ixpa htā ra ixrīt mex nē. Anē.

²⁶ Hāmri nh̄um mē tee ri kot amnh̄i jarēnhja ā kuma nē kām:

—No tanhmā na we mytita amnh̄i to nē amā ano ho mex? Anē.

²⁷ Hāmri nh̄um tee ri axte mē kot hā hkukjēr ā mē kuma nē mē kām:

—Kwa ra ixte mē amā ām hāmri amnh̄i jarēnh griā. Tā ka mē inhma nē ām inhma nē arī hā ixkukja. Mān ka mē amā hkôt amnh̄i xunhw̄yr prām hā na ka mē aprī hā ixkukja nā? Mē ate kot amnh̄i nh̄ipēx ā aprī hā harēnh mar nē hkôt amnh̄i xunhw̄yr prām xāi na ka mē aprī hā amā harēnh prām nē. Anē.

²⁸ Hāmri nh̄um mē tee ri kuma nē kamā gryk nē. Nē hā kām akir nē kām:

—Tk. Ka na ka hte kapēr kôt amnh̄i nh̄ipēx. No kêt mē pajaja na pa htem finat Mojes kapēr kôt pix mā amnh̄i nh̄ipēx. ²⁹ Mojes mā na pre hte Tirtūm kapēr o pa. Jakamā pa htem ām hkôt pix mā amnh̄i nh̄ipēx o ri ixpa. No ate kot ano ho mex ā harēnh xw̄ynhta mē ixte omunh kêt. Nē mēhō nh̄y hā kot tanhmā amnh̄i nh̄ipēx to ho pa xw̄ynhja mē ixte omunh kêt. Anē.

³⁰ Hāmri nh̄um tee ri mē kuma nē mē kām:

—Kwa kot inhmā inhno ho mex nh̄um ra ixrīt mex tā ka mē tee ri hkukamā ajamaxpēr nē mēhō nh̄y hā kot ā amnh̄i nh̄ipēx anh̄yr o pa hā omunh kêt ā amnh̄i jarē. ³¹ Mē pahte Tirtūm kot amnh̄i nh̄ipēx ā omunh mex. Kojā mēhō kot amnh̄i tomnuj xw̄ynh mēmoj tā kuw̄y nh̄um kuma nē ām kuma. No kêt mē kot hkôt ri amnh̄i nh̄ipēx xw̄ynhja. Nē mē kot kām mex nē amā ho mex ā harēnh xw̄ynhja na htem mēmoj tā kuw̄y nh̄um mē kuma nē mē kām tanhmā mēmoj nh̄ipēx to r̄y mē kām mēmoj gō. ³² Tā aa mē pahte mēhō kot mē no ho mex ā harēnh mar kêt tā nh̄um ā Jejus inhmā inhno ho mex anē. ³³ Kêp Tirtūm kw̄y hkêt ronh̄yx pre inhno ho mex kêt nē. Anē.

³⁴ Hāmri nh̄um mē kuma hāmri nē kām:

—Tk. Kwa pēr ām akator kôt ate amnh̄i tomnuj o ri apa htā na ka ā mē inhmā akapēr anē. Kwa ixkreja rūm akato nē ma atēm kurē kumrēx.

Anh̄yr o kām kapēr hāmri nē mē amnh̄i nē hano nh̄um kato nē ma tē.

³⁵ Tā nh̄um Jejus ra mē kot amnh̄i nē hanor ā harēnh ma nē ma hapēr o tē nē nh̄yri omu. Hāmri nē amnh̄i tā hkukja nom te nhām mēhō hā hkukjēr pyrā nē kām:

—Pa? Xàn ka ra Tirtūm kot mē aw̄yr mēnh xw̄ynhta amnh̄i kaxyw hkôt ajamaxpēr nā? Anē.

³⁶ Hāmri nh̄um kormā kot no ho omunh kêt jakamā kêp Jejus ā omunh kêt nē. Na pre kormā no hkre nē ām kapēr pix ma. Tā ra akup̄ym rīt mex nom kormā no ho omunh kêt nē. Jakamā nh̄um Jejus hw̄yr tē nē ā kām kapēr anē nh̄um omu nē kormā kêp Jejus ā omunh kêt nē kām:

—T̄y kot kaj inhmā ahkre pa omu nē hkôt amnh̄i xām kurē kumrēx. Anē.

³⁷ Hāmri nh̄um kām:

—Kwa paa. Ixte amā ixkapēr xw̄ynhta pa na pa. Anē.

³⁸ Hāmri nh̄um kām:

—Kwa xôwehe Pahihti? Nà kot paj amnhĩ kaxyw akôt pix mã ijamaxpër nê akôt pix mã amnhĩ nhĩpêx o ri ixpa. Anê.

Hãmri nê kutã hkôn krã ho tēm nê nhỹ nê kãm mex o mex ã harēnh o nhỹ.
³⁹ Hãmri nhũm Jejus kãm:

—Nà ixte mẽ apiitã tanhmã mẽ ajarēnh to kaxyw na pa pre kaxkwa rũm man mẽ awýr wrý. Ahpýnhã mẽ amã ixprãm xwýnhjê jarēnh nê ahpýnhã mẽ kãm ixprãm kêt xwýnhjê jarēnh kaxyw. Mẽ kãm ixprãm kêt xwýnhjaja kot hprĩ hã Tirtũm kapër mar mex kêt tã na htem htýx ri kot mar mex ã amnhĩ jarēnh o pa. Jakamã te mẽ nohkre xwýnhjaja kot amnhĩ nhĩpêx pyrãk. Nom koja mẽ Tirtũm kapër ma nê ixkôt amnhĩ xunhwýr japër. Hãmri nê te ra rít mex pyrãk o amnhĩ nhĩpêx. Jao ra hprĩ hã Tirtũm kapër mar mex o pa. Anê.

⁴⁰ Nhũm pre ã Jejus kãm kapër anê. Nhũm Parijew nhõ xwýnh kwýjaja kot kuri mar o kuhê xwýnhjaja ã kapër anhýr ã kuma nê amnhĩ tã kãm:

—Kwa nã. Xà we mẽ pajaja na ka ã mẽ inhnokre hã mẽ ijarēnh anê? Xà mẽ ixte ixprĩ hã Tirtũm kapër mar mex kêt ã na ka mẽ ijarê nã? Anê.

⁴¹ Hãmri nhũm mẽ kãm:

—Ýý kop apu mẽ ate aprĩ hã kapër mar mex kêt ã amnhĩ jarēnh ronhỹx ja mẽ amã mex nê. Tã mẽ ate aprĩ hã mar mex ã amnhĩ to axêx o apa jakamã na ka mẽ ra amnhĩ tomnuj týx nê. Na hte Tirtũm ja hã mẽ apumu nê amnhĩm mẽ ate amnhĩ tomnuj xwýnh ã mẽ ajarê. Anê.

10

ôwêhti jarēnh

Matêwre 9.36, 12.11-12; Rukre 15.3-7

¹ Nhũm Jejus arĩ Ijaew mã kapër nê mẽ kãm:

—E pa mẽ amã awjarê ka mẽ inhma nê amnhĩ krã him haxàr týx nê ho apa. Mẽ hkrit ôwêhti kot paj mẽ amã harê ka mẽ inhma. Na hte ôwêhti jamãr o pa xwýnhjaja ôwêhti apkur kaxyw mẽ o pa hãmri nhũm kamãt nhũm akupým kahê hwýr mẽ o pa. Kahê jakwakreja ãm pixii. Tã koja mēhõ kahê xà hkôt hwýr àr kêt nê axtem nê tē nê nhỹhỹnh kahê hã api nê ôwêhti hwýr àr japër nhũm mẽ omu nê kot hkwy ho àhkĩnh ã omunh kurê kumrêx.

² —No ôwêhti jamãr o pa xwýnhja na hte mẽ kurom katãt kôt kahê jakwakre rũm ôwêhti hwýr agjê. ³ Nhũm kahê xà jamãr xwýnhja amnhĩ wýr omu nê kãm kahê xà rēnh kurê kumrêx nhũm axà. Na hte apkati mẽ ma nhỹhỹm apkur kaxyw mẽ o pa. Nê nojarêt nê mẽ kãm akír. Ahpýnhã tanhmã mẽ hixi kute hã mẽ omunh xà hkôt mẽ kãm àkjêr o pa. Hãmri nhũm mẽ kuma nê hwýr mra nê hã pikuprõnh pa nhũm mẽ ho hapôj nê ma nhỹhỹm ri mẽ apkur kaxyw mẽ o pa. ⁴ Ma mẽ apkur kaxyw nhỹhỹm mẽ o pa. Nhũm ôwêhti ra kot kapër mar mex jakamã mã àmnhĩx ri hkôt apkur o pa.

⁵ —Na hte hamãr o pa xwýnh pix kapër ma nê hkôt pa nê nhãm mēhõ hkôt ri pa hkêt nê. Kot kapër mar kêt jakamã tee ri kuma nê umaj axkakhũm nê hprõt nê ma mra. Na hte ôwêhti ã amnhĩ nhĩpêx anê. Anê.

Jejus te kêp ôwêhti gjēnh xà hã hakwakre pyrãk

⁶ Nhũm pre ã Jejus mẽ kãm ujarēnh anê. Nê ujarēnhja kamã amnhĩ kwýjê jarē nê mããnēn tãm amnhĩ jarē. Nom mẽ amnhĩ tã kuxi nê mẽ kãm amnhĩ jarēnh o te ho ôwêhti jarēnh pyrãk nhũm mẽ tee ri kuma nê mar mex kêt nê.

⁷ Jakamã nhũm axte mẽ kãm awjarê nê mẽ kãm:

—E pa ixprĩ hã mẽ amã ixujarēnhta jarē ka mẽ inhma. Te ixpê ôwēhti jagiēnh xà hã hakwakre pyrāk. Kwa mẽ ja ma nē amnhĩ krã him haxàr tỳx nē.
 8 Na pre ra ixkukamã mẽ ohtô nē te ãm hãmri mẽ amã Tirtũm kapēr jarēnh pyrāk o mẽ akôt ri pa. Nom mẽ amã hêx o pa. Te mẽ kot ôwēhti o àhkĩnh xwỳnhhta kot amnhĩ nhĩpêx pyrāk. Nom na hte ôwēhtija ãm hamār xwỳnh pix kapēr ma nē nhãm mēhō kapēr mar kêt nē. Ja pyrã nē mẽ kot ixkôt amnhĩ xunhwỳr xwỳnhjaja na htem Tirtũm kapēr o hêx o mẽ pa xwỳnhjê ma nē ãm mẽ kuma nē mẽ hkôt amnhĩ nhĩpêx kêt nē. Na htem ãm ixkapēr pix ma nē ixkôt pix mã amnhĩ nhĩpêx o pa.

9-10 —Te ixpê ôwēhti giēnh xà hã hakwakre pyrāk. Na hte ôwēhti mẽmoj punuj pymaj kahê hwỳr agjê nē kamã mex nē kuhê. Nē kurũm hapôj nē ma apkur o pa. Ja pyrã nē mẽ kot ixkôt amnhĩ xunhwỳr xwỳnhjaja koja mẽ ixkukwak ri hkĩnh nē mex nē hamakêtkati nē pa ho pa. Nē nhỹrmã Tirtũm mẽ wa ixri htĩr tũm nē pa ho pa. Ja kaxyw na pa pre man mẽ awỳr pika hwỳr wrỳ.

—No ôwēhti ho àhkĩnh xwỳnhjaja na htem amnhĩm ho ahkĩ nē kupa nē ma amnhĩm o pa. Tã mẽ kot Tirtũm kapēr o hêx o mẽ pa xwỳnhjaja te mẽ kot jajaja kot amnhĩ nhĩpêx pyrāk. Anē.

Jejus te kêp ôwēhti jamār xwỳnh pyrāk
Eprêw 13.20; Apokarip 7.17

11 —Nē ôwēhti jamār mex xwỳnhja koja nhỹri mēhō kêp ôwēhti hōxpĩr kaxyw hwỳr htēm ã omu nē wa hã axpu. Nhũm ho àhkĩnh mã xwỳnhhta ôwēhti jamār xwỳnh pĩ nhũm ôwēhti nē ty. Tã ixkwỳjaja hamakêtkati nē mex nē pa kaxyw na pa pre amnhĩ grõnh kôt mẽ hwỳr wrỳ. Jakamã kot paj te ôwēhti jamār xwỳnh kot amnhĩ nhĩpêx pyrāk o amnhĩ nhĩpêx.

12-13 —Nē na htem tōhã ôwēhti jamār xwỳnh nhỹhỹm pa kaxyw nē mēhō mã amnhĩre nhũm wakre kamã kãm hkrit jamār o pa. Kãxpore pix prãm xàj kãm hamār o pa. Jakamã koja nhỹhỹnh mry xoprê ra hwỳr kato nhũm amnhĩ wỳr omu nē umaj ôwēhti re nē ma hprôt nē tē. Kãm ôwēhti japê hkêt ãm kãm htĩr pix prãm xàj ôwēhti mã hamaxpêr kêt nē rer pa nē ma tē. Nhũm mry xoprêta ôwēhti hwỳr hprôt nē hkwy pyné nhũm hkwy umaj axkakhũm nē hprôt nē ma mra. No kêt pa na te ixte ôwēhti mã hamaxpêr kêt nē kot rer nē ma hprôt nē htēm xwỳnhhta pyrāk kêt. Kot paj aa ixkwỳjê rer kêt nē. Kot paj mẽ hkôt ixpa ho ixpa rãhã nē.

14-15 —Te ixte ôwēhti jamār xwỳnh mex pyrāk jakamã na pa hte urāk nē ahpỹnhã mẽ kot ixkôt amnhĩ xunhwỳr xwỳnhjê pumunh mex o ri mẽ hkôt ixpa. Te mẽ kêp ixkrit ôwēhti pyrāk nhũm te ixpê mẽ hamār mex o ri mẽ hkôt ixpa nē aa mẽ rer kêt xwỳnhhta pyrāk.

—Nē mẽ kot ixkôt amnhĩ xunhwỳr xwỳnhjaja ra mẽ ixte amnhĩ nhĩpêx kôt axpên pumunh mex. Nē mẽ inhmã axpên japêê. Te Inhĩpêêxã mẽ wa inhmã axpên japê pyrāk. Tã kot paj nhỹrmã mẽ nē tanhmã amnhĩ nhĩpêx to.

16 —Mẽ kot ixkôt amnhĩ xunhwỳr xwỳnhjaja piitã kêp Ijaew pix kêt. Koja Ijaew kêt xwỳnh kwỳjaja mããnēn ixkapêr ma nē ixkôt amnhĩ xunhwỳ nē ixkôt amnhĩ nhĩpêx. Jao ra te kêp ixkrit ôwēhti pyrāk. Tã kot paj mẽ ho ixpimràã tã mẽ ho tipxi nē mẽ hamār o ri mẽ hkôt ixpa.

17 —Nē mẽ kot ixkôt amnhĩ nhĩpêx o mẽ pa xwỳnhjaja mẽ mex kaxyw na pa pre amnhĩ grõnh kôt mẽ hwỳr wrỳ. Jakamã kot paj nhỹrmã mẽ nē ty. Tã inhmã mẽ nē ixtyk puma hkêt jakamã na Inhĩpêêxã kãm ijapêê. Koja akupỹm

ixto ixtūr. ¹⁸ Kop apu inhmā mẽ nê ixtyk prām kêt ronhỹx mẽ kām ixkurê xwỹnhjaja tee ri kām ixpĩr prām kaprỹ. Nom ixte mẽ kot ixkôt amnhĩ nhĩpêx xwỹnhjê nê amnhĩ grõnh kôt mẽ hwỹr ixwrỹk kênã. Jakamã kot paj arĩ mẽ kām amnhĩ grõnh kôt amnhĩ gõ nê arĩ mẽ kām xa nhũm mẽ ixpĩ. Nom kot paj akupỹm ixtūr. Mêhõ koja tanhmã ixto nê ixpĩr o ixpĩ? Nã koja mêhõ ixpĩr o ixpĩr kêt nê. Inhĩpêêxa nhỹ hã kot paj nhỹrmã ã amnhĩ nhĩpêx anê nê akupỹm ixtūr. Anê.

Nhũm pre ã Jejus mẽ kām amnhĩ jarênh anê. ¹⁹ Hãmri nhũm Ijaew tee ri ã kot amnhĩ jarênh anhỹr ã kuma nê kê axte axpên kwỹm ri tanhmã harênh to ho kuhê. ²⁰ Nê kamã mẽ hkwyjaja harênh o:

—Tk. Kwa mẽ mar kêt nê. Satanasti nhỹ hã na hte htỹx ri ã mẽ pamã amnhĩ jarênh anhỹr o pa. Anê.

²¹ Hãmri nhũm mẽ hkwyjaja mẽ kuma nê mẽ kām:

—Nã kot anhỹr kêt. Xà na htem Satanasti nhỹ hã ã kapêr mex anê nê ã mẽ no hkre xwỹnhjê ho mex anê? Nã kot anhỹr kêt. Satanastija ukapĩre hã. Anê.

Ijaew nhõ pahijaja kot Jejus kaga hã mẽ harênh
Juāw 5.18, 8.59

²² Tã nhũm ra amgrã hapêx pa mẽ ixpê Ijaew akupỹm krĩ pê Jerujarê kamã axpên wỹr akuprõ. Axte mẽ ixte mẽ ixkĩnh kaxyw axpên wỹr akuprõ. Amnepêm mẽ inhĩgêjtjaja kot akupỹm Tĩrtũm mã amnhĩ jarênh xã hã ixkre ho mex pa nê ho Tĩrtũm wỹr mã hamaxpêr nê hã ixkĩnh ã arĩgroja ã pa mẽ hwỹr akuprõ. ²³ Hãmri nhũm Jejus ma mẽ ixkôt Tĩrtũm mã amnhĩ jarênh xã hã ixkreta wỹr tẽ no ãm hwỹr àr kêt nê. ãm ixkre hpu hã kahê xã kape hã ri pa. Mẽ kot kãm: “Pahi finat Sarumãw pa xã” anhỹr xwỹnhhta kamã ri pa. ²⁴ Hãmri nhũm kê ra mẽ inhõ pahijaja omu nê hã akuprõ nê hêx rom kãm kapêr nê kãm:

—Kwa tokyx aprĩ hã mẽ inhmã amnhĩ jarê. Xã apê Tĩrtũm Kra na ka nã? Xã ka na pre Tĩrtũm mẽ ixkaxyw axãm? Kwa aprĩ hã mẽ inhmã amnhĩ jarê pa mẽ ama. Mon ka hte aprĩ hã mẽ inhmã amnhĩ jarênh kêt nê? Na pa mẽ tee ri ate amnhĩ nhĩpêx ã apumu nê akukamã ijamaxpêr rũnh kumrêx o ri ixpa. Xã ãm hãmri apê Tĩrtũm kot mẽ ixkaxyw axãm xwỹnhhta na ka? Anê.

²⁵ Hãmri nhũm mẽ kãm:

—Tk. Ra ixte mẽ amã amnhĩ jarênh xohtõ htã ka mẽ inhma nê ãm inhma. Na pa hte xatã Inhĩpêêxa nhỹ hã mẽ amã mẽ ate aa mẽmoj pumunh kêt kwỹ ho anhỹr o ri ixpa ka mẽ ja hã ixpumu nê ãm ixpumu nê ixkôt ajamaxpêr kêt nê. ²⁶ Mẽ apê ixkwỹ hkêt jakamã na ka mẽ ixkôt ajamaxpêr kêt nê. Te mẽ apê ixkrit ôwêhti pyrãk kêt. ²⁷ Ixkwỹjaja na te ho ôwêhti kot hamãr xwỹnh kapêr mar nê hkôt ri pata pyrã nê ixkapêr ma nê ixkôt amnhĩ nhĩpêx o pa. Ixpê mẽ õ pahihiti hã mẽ kot ixpumunh mex jakamã na htem ixkôt amnhĩ nhĩpêx mex o pa. Ixte ja hã mẽ omunh mex nê. ²⁸ Koja mẽ nhỹrmã htyk tã no ãm ixkukwak ri akupỹm htĩr hãmri nê Tĩrtũm mẽ wa ixri htĩr tũm nê pa ho pa nê aa hapêx kêt nhũm mẽhõ ixpê mẽ utar kêt nê. Te inhĩhkra hpo nhĩpõk ri mẽ hkrĩ nhũm te mẽ hã inhĩhkra pikamỹr pyrãk nhũm mẽmoj tee ri ixpê tanhmã mẽ ho hprãm kaprỹ. ²⁹⁻³⁰ Inhĩpêêxa tãm kot inhmã mẽ õr kênã. Hihtỹx o kot mẽ piitã mẽ hakrenh par jakamã koja mẽ inhĩhkra po nhĩpõk ri hkrĩ nê mããnên Inhĩpêêxa nhĩhkra hpo nhĩpõk ri hkrĩ. Te ixpê Inhĩpêêxa Tĩrtũm pyrãk jakamã mẽhõ kot wa ixpê wa inhĩhkra rũm mẽ utã? Nã amrakati kumrêx.

Anhÿr o mẽ kãm amnhĩ jarẽ. ³¹ Hãmri nhũm mẽ te kêp Tĩrtũm pyrãk ã amnhĩ jarẽnh ã kuma nẽ kamã gryk tÿx nẽ. Hãmri nẽ kot kẽn o htak kaxyw ra kaxyw hkwy kawrã ho ri hprõt. ³² Hãmri nhũm amnhĩ tã mẽ omu nẽ mẽ kãm:

—Kwa ra ixte Inhĩpẽxã nhÿ hã mẽ amã aa mẽ ate mẽmoj pumunh kêt kwÿ ho anhÿr rax o ixpa. Jao tanhmã mẽ ho mex to pix o ri ixpa. Tã ka mẽ axtem nẽ ã inhĩpẽx anhÿr kaxyw. Anẽ.

³³ Hãmri nhũm mẽ kãm:

—Nã ã ate amnhĩ nhĩpẽx anhÿr ja mÿrapê hkêt. Kêt apê mẽ inhĩõ htã ri axtem nẽ te apê Tĩrtũm pyrãk ã amnhĩ jarẽnhja mÿrapê na pa mẽ kẽn o atak kaxyw. Na pu htem ã amnhĩ jarẽnh anhÿr o papa hkêt nẽ. Anẽ

³⁴ Hãmri nhũm mẽ kãm:

—No ãm hãmri ixte ã amnhĩ jarẽnh anhÿr kẽnã. Tanhmã na Tĩrtũm kapêr ã kagã htũm kot ja jarẽnh to wehe? Na pre Tĩrtũm Ijaew nhõ pahijê mã kapêr nẽ mẽ kãm:

E mẽ ate inhÿ hã mẽ ho amnhĩptãr jakamã te mẽ apê pa ixpê Tĩrtũm pyrãk. Anhÿr o kot mẽ harẽnh. ³⁵ ãm hãmri na Tĩrtũm kapêrja. Tãm kot ã mẽ harẽnh kot anhÿr. Mẽ kot ÿ hã mẽ kãm kapêr jakamã te mẽ kêp urãk ã mẽ harẽnh anhÿr kẽnã. ³⁶ Tã tãm kot ã mẽ harẽnh anhÿr tã hpãnhã mẽ akaxyw pa ixpê Kra hã ixãm nẽ mẽ awÿr inhmẽnh nhũm ixwÿrk nẽ ixpê Kra hã amnhĩ jarẽnh tã ka mẽ ja hã inhma nẽ ãm inhma nẽ ixkõt ajamaxpêr kêt nẽ. Kwa mon ka mẽ ja hã ixpumunh nẽ ixkõt ajamaxpêr kêt nẽ? ³⁷ Kot paj Inhĩpẽxã mẽ wa ixãhpumunh kõt mẽ amã aa mẽ ate mẽmoj pumunh kêt kwÿ ho anhÿr kêt ka mẽ ja hã ixpumu nẽ mẽ rĩ kam nẽ mãmrĩ ixkõt ajamaxpêr kêt nẽ. ³⁸ Mẽ amã ixkapêr mar prãm kêt tã kwa ixte Tĩrtũm pyrã nẽ aa mẽ ate mẽmoj pumunh kêt kwÿ ho anhÿr ã ixpumu nẽ Inhĩpẽxã mẽ wa ixte amnhĩ nhĩpẽx tipxi hkõt ajamaxpêr. Anẽ.

³⁹ Hãmri nhũm mẽ kuma nhũm ja mẽ kêp omnuj tÿx nẽ. Te kot Tĩrtũm pyrãk ã amnhĩ jarẽnhja nhũm mẽ kêp omnuj nẽ. Jakamã nhũm mẽ ra kot unẽnh nẽ ixkre rũm ho kator nẽ kapõt ã mẽn nẽ kẽn ho htak kaxyw nhũm kê axte mẽ kêp akunok nẽ ma nhÿhÿm tẽ.

Jejus kot Jotãw nhĩhkjê hã ri pa hã harẽnh

⁴⁰ Tã nhũm Jejus ma tẽ nẽ pyhti pê Jotãw ã rê. Pa mẽ hkõt ri ixpa ho ixpa xwÿnhjaja ma hkõt mõ. Finat Juãw Paxis kot Tĩrtũm mã wam mẽ hkrã kumrãr o pa xãta wÿr. ⁴¹ Hãmri nhũm mẽ ohtõ nẽ mẽ ixwÿr mra nẽ Jejus kapêr ma nẽ kot tanhmã amnhĩ nhĩpẽx to hã omunh o kuhê. Hãmri nẽ hã tanhmã axpẽn mã kapêr to nẽ axpẽn mã:

—Kwa ãm hãmri na pre finat Juãw Paxisja mẽ pamã Jejus jarẽnh o pa. Aa kot mẽ pamã mẽ pahte mẽmoj pumunh kêt kwÿ ho anhÿr kêt tã ãm xatã hkukamã mẽ pamã harẽnh o pa. Kêp Tĩrtũm Kra hã Juãw rom hihtÿx o hihtÿx ã harẽnh o pa. Nẽ Tĩrtũm kot mẽ pakaxyw ãm xwÿnh ã nhũm mẽ pamã harẽnh o pa. Nã ãm hãmri na pre ã mẽ pamã harẽnh anẽ. Anẽ.

⁴² Hãmri nhũm mẽ ohtõ nẽ amnhĩ kaxyw Jejus kõt hamaxpêr nẽ hkõt amnhĩ xunhwÿ.

11

Rajare htyk jarẽnh Juãw 5.21-29, 6.40

¹ Rõm nhũm krĩ pê Petãn kamã mẽhõ my pê Rajareja ra ã htÿx nẽ nõ. Na pre htõx wa hamẽkrut. Hõ kêp Matre nhũm hõ kêp Marir. ² Marir na pre kormã

arīgro hō hā kot Jejus o mex kaxyw mē hkuxwaxà ho hkuxwa nē amnhī kī ho hpar pōnh kaxyw. Nom kormā. Jakamā nhūm wa hkamyja wa kēp à htỳx nē nō. ³Hāmri nhūm wa tee ri hkukamā hamaxpēr nē ma krī hō hwỳr Jejus wỳr mēhō mē nhūm ma hwỳr tē. Nē hwỳr pōj nē omu nē kām:

—Pa Pahihti. E ot pa awỳr tē. Na ra amā akrāmnhwỳ japē htỳx xwỳnhnta à htỳx nē nō nhūm htōx wa tee ri hkukamā hamaxpēr nē awỳr inhmē pa tē. Kwa tokyx pu ma hwỳr tē ka akupỳm wa kām ho mex nà? Anē.

⁴Hāmri nhūm kuma nē kām:

—Nà à htỳx nē nōr tā koja akupỳm mex. Mē kot akupỳm mex ā harēnh mar hāmri nē Tirtūm mē wa ixtā hpijaàm nē wa ixihỳx o wa ixihỳx ā wa ixpumunh kaxyw na ā à htỳx nē nōr anē. Nē pa ixpē Tirtūm Kra hā akupỳm ho mex ā ixpumunh nē ixkōt hamaxpēr kaxyw na ā à htỳx nē nōr anē. Anē.

⁵Na pre Jejus kām Rajare mē htōx wa mē hapē nē. ⁶Tā à htỳx ā harēnh ma nē hwỳr mōr tokyx anhỳr kēt nē. Pa mē arī amnhīm hikranh xà kamā ri ixpaja o ixtā axte apkati axkrut. ⁷Hāmri nhūm rī kormā hwỳr nojarēt nē mē inhmā:

—E ma pu mē jarāhā akupỳm Jutej kamā Rajare hwỳr mō nē omu. Anē.

⁸Hāmri pa mē tee ri ja hā kuma nē kām:

—Kwa ham mē panhō pahijaja kot kēn o atak o apīr mā tā ka ra akupỳm mē hwỳr akrā. Kwa pu mē hwỳr pamōr kēt nē nà? Anē.

⁹Hāmri nhūm mē inhmā:

—Nà koja mē kormā tanhmā ixto hkēt nē. Kormā ixte Tirtūm mā tanhmā amnhī nhīpēx to jatur xām mēnhre hā. Te ixte kormā arīgro hā ixrīt mex nē ixpa pyrā nē kormā Tirtūm kot mēmoj tā inhmā karō xà hkōt pix mā tanhmā amnhī nhīpēx to ho ri ixpa. ¹⁰Tā kot paj hatur xām kumē nhūm te myt àr nhūm ra kamāt kō pyrāk nhūm mē rī kormā tanhmā ixto nē ixpī. Jakamā e ma pu mē hwỳr. Koja mē tokyx tanhmā ixto hkēt nē. Anē.

¹¹Hāmri nē mē inhmā Rajare jarēnh o:

—Na mē pahkrāmnhwỳ Rajareta ra gōr nē nō. Tā kot puj mē ma hwỳr mō pa kumra. Anē.

¹²⁻¹³Ra htyk ā omunh tā ā mē inhmā harēnh anē. Pa mē kuma nē ixtỳx ho ām òt nē nōr ā hkamnhīx nē kām:

—Kwa mǎn ra akupỳm amnhī kām hamak o mōr jakamā na ra amnhī krit nē gōr nē nō. Kwa pu mē awjanā nē hwỳr pamōr kēt nē nà? Anē.

¹⁴Hāmri nhūm mē inhma nē hprī hā mē inhmā harē nē mē inhmā:

—Nà na pre ty. ¹⁵Nom kormā à nē hikwỳta ā na pa hwỳr inhmōr kēt nē. Tā kot paj ma hwỳr mō nē hā mē amā ixāhpumunh tỳx ā amnhī to amnhīrīt. Ka mē ja hā ixpumu nē amnhī kaxyw ixkōt ajamaxpēr tỳx o ri apa. Ā mē ate amnhī nhīpēx anhỳr kaxyw na pa kormā à nē nōr ā hwỳr inhmōr kēt nē. E ma pu mē hwỳr. Anē.

¹⁶Hāmri nhūm mē inhīō pē Tomas pihpohti tee ri ā kapēr anhỳrja ā kuma nē mē inhmā:

—Tōe ma pu mē hkōt. Kē mē mamrī hkōt mē pahto hpimràatā mē panhīmex pa ri. Anē.

¹⁷Tā pa mē ma hkōt mē hwỳr mō nē ra Rajare nhō krī hwỳr ixpōx o mō hāmri nē harēnh ma. Ra htyk nhūm mē kot haxār ā arīgro pē kwat ā harēnh ma. ¹⁸⁻¹⁹Nhūm Matre mē Marir wa hkamy ho hamak xāj arī mỳr o hkrī. Jakamā nhūm Ijaew kwỳjaja Jerujarē rūm ma wa hwỳr mra. Mē kot wa kām kapēr nhūm tokyx akupỳm tām wa hkrā kaxyw nhūm mē wa hwỳr mra. Wa ò krī pē Petānja Jerujarē hwỳr ām 3 kīrōm pix jakamā nhūm mē ma wa hwỳr

mra nê wa kuri wa kãm kapêr o hkrî. ²⁰ Rôm nhũm Matre Jejus hpôx o mõi ã harênh ma nê kãnhmã xa nê man mē ixkutã tē. No nhũm Marir arî mÿr o nhÿ nê hkôt htēm kêt nê. ²¹ Hãmri nhũm Matre mē ixkutã tē nê mē ixkaxpa nê Jejus pumu nê mÿr kamã kãm kapêr nê kãm:

—Hêxta gãã nê Pahihti. Na pre ra wa ixkamy wa ixpê ty. Kop apu jar mē ixkôt ri apa ronhÿx pre htyk kêt nê. Xê mon ka pre we tokyx mē ixwÿr atēmre hkêt nê? ²² Tã na pa arî akôt ijamaxpêr tÿx nê. Kot kaj mēmoj tã tanhmã Tirtũm wÿr to nhũm ama nê tanhmã amã mēmoj to. Ra ixte ja hã apumunh mex kênã. Anê.

²³ Hãmri nhũm Jejus kuma nê kãm:

—Kwa tee ri ajamaxpêr nê akaprî hkêt nê. Koja akamy akupÿm war amã htîr kãm ga. Anê.

²⁴ Hãmri nhũm kuma nê kãm:

—Ma koja anê. Nhÿrmã Tirtũm kot mē piitã akupÿm mē ho htîr xã hã arîgrota ã koja akupÿm htîr. Anê.

Kamy akupÿm htîr ã harênh mar tã Jejus kot akupÿm ho htîr tokyx anhÿr ã hkamnhÿx kêt nê ã kãm kapêr anê.

²⁵⁻²⁶ Jakamã nhũm kãm:

—Nã pa na ixpê akupÿm mē ho mē htîr xwÿnh. Jakamã mē kot amnhÿ kaxyw ixkôt hamaxpêr nê ixkôt amnhÿ xunhwÿr xwÿnhjaja koja mē htyk tã koja mē hkarõ Tirtũm mē wa ixri htîr tũm nê mex nê pa ho pa. Xã ate ja kaxyw ixkôt ajamaxpêr tÿx nã? Anê.

²⁷ Hãmri nhũm Matre kuma nê kãm:

—Xê nhũm. Apê Tirtũm Kra hã na pre mē ixkaxyw axãm. Ka na pa htem amnhÿ wÿr akãm ijamak o ipxa. Anê.

Hãmri nhũm Jejus kãm:

—Nã ãm hãmri na ka ã ijarênh anê. E ma akupÿm tē nê atõx mã anê kê tokyx man ixwÿr tē pa omu. Anê.

²⁸ Hãmri nhũm kuma nê ma akupÿm tē. Hãmri nê Marir wÿr axã nê kãm Jejus jarê. Kôt mē hkrî xwÿnhjê hkãx ã kãm harê nê kãm:

—An xê hãmri amÿr kêt nê. Na ra mē pajahkre xwÿnhnta hpôx o mõi nê mÿtar nhÿ nê atã karõ. Anê.

²⁹ Hãmri nhũm kuma nê kãnhmã xa nê ma mē ixwÿr htēm kurê kumrêx.

³⁰ Hãmri pa mē kormã krîm ixpôx kêt nê. Arî Matreja Jejus wÿr htēm xã kamã arî ixkrî. ³¹ Jakamã nhũm Matre ma tē nê Marir mã Jejus jarê nhũm kato nê man mē ixwÿr tē. Hãmri nhũm Jerujarê rũm wa hwÿr mē mrar xwÿnhjaja omu nê htÿx kot hkamy hã pika pumunh nê mÿr kaxyw htēm ã hkamnhÿx nê man hkôt mra. ³² Hãmri nhũm Marir mē hkukamã mē ixwÿr tē nê Jejus pumu nê hpar pē tēm nê kãm kapêr pē hipô nê mÿr o nhÿ. Nê kãm:

—Hêxta gãã nê Pahihti. Na pre ra wa ixkamy wa ixpê ty. Kop apu jar mē ixkôt ri apa ronhÿx pre htyk kêt nê. Hô mon ka pre we tokyx man mē ixwÿr atēmre hkêt nê? Anê.

³³ Hãmri nhũm Jejus kuma nê mÿr ã omu. Nê hkôt mē mrar xwÿnhjaja mē mÿr ã mē omu nê kãm mē hkaprî nê. ³⁴ Hãmri nê mē kãm:

—Nhÿri na ka prem haxã? E mē hwÿr ixto tē pa omu. Anê.

Hãmri nhũm mē kuma nê ma hã pyka hwÿr mē ixto mõi ³⁵ nhũm Jejus mē urãk nê hwÿr mÿr o tē ³⁶ nhũm mē ja hã omu nê axpên mã:

—Kwa mãn kãm hapê htÿx. Hã na ho ama nê hwÿr mÿr o tē. Anê.

³⁷ Nom nhũm mē hkwyjaja axtem nê mē kãm:

—Tk. Ra kot no hkre xwýnhnta o mex tā mo na we tokyx man kormā htír ri hwýr htēm nē omunh nē akupým ho mex kēt nē? Anē.

Jejus kot akupým Rajare ho htír ā harēnh

³⁸Tā pa mē ra kēn kre kamā mē kot Rajare jaxàr xàta wýr ixpôx o mō nhūm Jejus hkaprī nē hwýr tē nē omu. Nhūm prem ra kēn rax o hitom ³⁹nhūm omu nē mē kām:

—E mē akwýjaja nhām inhmā nē kahē xà mē. Anē.

Hāmri nhūm Matre kuma nē tee ri hamaxpēr nē kām:

—Xē ma Jejus. Mē ri ā anhýr kēt nē. Ra htyk ā arıgro kēp 4 kēnā. Mān ra hkatōk nē hkro htýx kumrēx. Anē.

⁴⁰Hāmri nhūm kuma nē kām:

—Kwa ri ā ajamaxpēr anhýr kēt nē Matre. Na pa ra amā ixkapēr nē amā ixkapēr o: “Kot kaj amnhī kaxyw ixkôt ajamaxpēr týx nē. Hā kot kaj Tirtūm mē wa ixihtýx o wa ixihtýx xàja pumu.” Anhýr o amā ixkapēr. Jakamā kwa ja kaxyw Tirtūm mē wa ixkôt mān ajamaxpēr týx nē hkēt wehe. Anē.

Hāmri nhūm kuma nē kām:

—Ma ām hāmri na ka inhmā akapēr. Ma kot paj kaxyw war amā ijamaxpēr týx nē. Anē.

⁴¹Rōm nhūm mē kām nhām kēn jakwa kre kahē xà mē. Hāmri nhūm Jejus Tirtūm mā amnhī jarēnh kaxyw kànhmā kaxkwa hwýr rīt nē kām:

—Pa Papaj. Nà na pa hte tanhmā mēmoj tā awýr to ka inhma nē tanhmā inhmā mēmoj nhīpēx to. Amex o amex Papaj. ⁴²Na ka hte ā inhmā amnhī nhīpēx anē. Tā pa jajē noo mā ā amā ixkapēr anē. Ate inhmar nē tanhmā Rajare hto nhūm mē kot ja hā ixpumunh nē ixte anhý hā pix mā tanhmā amnhī nhīpēx to ho ri ixpa hā ixpumunh kaxyw. Nē ka ate mē hwýr inhmēnh ā apumunh kaxyw. Anē.

⁴³Nhūm pre ā Tirtūm mā kapēr anē. Hāmri nē kýx pē Rajare mā kapēr nē kām:

—Pa Rajare. Kwa tokyx kànhmā nhý nē amnē mē ixwýr tē nē akato. Anē.

⁴⁴Puh nhūm akupým htír nē hkupu xà rāhā tē nē mē ixwýr kato nē xa. Arī hkuk nē ĩhkra nē hpar kupu rāhā mē ixwýr kato nē xa. Hāmri nhūm Jejus mē kām:

—Kwa mē atō nē kupu xà hpôt kē ma akupým ōrkwý hwýr tē. Anē.

⁴⁵Hāmri nhūm mē kot Marir mē Matre wa hwýr mrar xwýnh kwýjaja ā Jejus kot Rajare nhīpēx anhýr ā omu nē amnhī kaxyw hkôt hamaxpēr nē hkôt amnhī xunhwýr kurē kumrēx. ⁴⁶Nom nhūm mē hkwyjaja axtem nē omu nhūm ja mē kēp omnuj nē. Jakamā nhūm mē ma Parijew nhō xwýnhjē hwýr mra nē mē kām harē.

Mē kot Jejus pír ā amnhī grōnh

Matēwre 26.1-5; Makre 14.1-2; Rukre 22.1-2

⁴⁷Hāmri nhūm Parijew nhō xwýnhjaja tee ri Jejus kot akupým Rajare ho htír ā harēnh ma hāmri nē patre krāhtūmjē mē amnhī wýr mē inhō juisti ho akuprō nē axpēn mā Jejus o kapēr punuj pē hā axpēn mar o hkrī. Hāmri nhūm mēhō mē kām:

—Kwa tanhmā kot puj mē ho? Na ra mē kām mēmoj pumunh kēt kwý ho anhýr rax o pa. ⁴⁸Kot puj mē ām omu nē tanhmā ho hkēt nhūm mē pahkwýjaja kot ā amnhī nhīpēx anhýr ā omu nē htýx ām hāmri ā kot amnhī nhīpēx anhýr ā hkamnhīx. Hāmri nē amnhī kaxyw hkôt hamaxpēr nē hkôt amnhī xunhwý. Jao ra amnhī kaxyw kēp mē ō pahihtī hā ām. Koja mē ā amnhī nhīpēx anē nhūm Rōm kamā pahihtija mē kot kator nē hpānhā Jejus

xām ā harēnh ma. Hāmri nē gryk xaj mē pahwÿr ò pōristi hkwȳ rē nhūm mē pahwÿr mra nē mē panhīmex pa nē Tirtūm nhōrkwÿ grānh pa. Kwa tanhmā kot puj wem tokyx amnhī nē ho? Anē.

⁴⁹ Hāmri nhūm Kajpas mē kām kapēr. Kajpasja na pre amgràja kamā kēp mēō patre nhō pahi maati. Jakamā mē kām:

—Nà na pa ra ijamaxpēr. Kwa mē inhma. ⁵⁰ Nà kot puj mē hpīr tokyx anē kē tapxiix ty pu mē arī mÿrpē pahpiitā pajamakētcati nē ri papa. Anē.

⁵¹ Nhūm pre ā mē kām kapēr anē. Nom amnhī krā hkôt ā mē kām kapēr anhÿr kēt nē. Arī kēp mēō patre krāhtūmjē nhō pahi maati jakamā Tirtūm nhÿ hā Jejus kot Ijaew nē tykja kukamā ā harēnh anē. Nom ja hā amnhī pumunh kēt nē. ⁵² Na pre Jejus mē ixpē Ijaew pix nē htyk kēt nē. Krī piitā hkôt Tirtūm krajē nē na pre ty. Mē piitā mē kot axpēn to hkwȳ nē ri axpēn to pa kaxyw na pre mē nē ty. ⁵³ Hāmri nhūm ā Kajpas mē kām kapēr anē nhūm mē inhō pahijaja kuma nhūm ja mē kām mex nē. Jakamā nhūm mē kot tanhmā Jejus ā amnēnh to nhūm mē kot mē kām tanhmā hpīr to kaxyw ā axpēn mar anhÿr o pa. ⁵⁴ Jakamā nhūm Jejus axte mē noo mā ri pa hkēt nē. Hāmri ma krī pē Epraī hwÿr ma mō. Pa mē hkôt ixpa ho ixpa xwÿnhjaja ma hkôt ixpa. Epraīja kapôt ā krī na pre. Jakamā pa mē ma hwÿr mō hāmri nē kamā ri ixpa.

⁵⁵ Tā nhūm arīgro pē Pasje ra ahtēp o mō. Amnepēm finat Mojes kot Ejit rūm mē panhīgētjē kator mā hamaxpēr kaxyw na pa pre htem hā ixkīnh kaxyw Pas ā Jerujarē hwÿr akuprō. Na pa pre htem hwÿr pōj nē kamā Tirtūm noo mā mē inhmex kaxyw tanhmā amnhī nhīpēx to.

⁵⁶⁻⁵⁷ Jakamā nhūm ra Ijaew ohtō nē ma Jerujarē hwÿr pa. Nē kām Jejus pumunh prām xaj Tirtūm mā amnhī jarēnh xā hā ixkre wÿr mra nē hwÿr agjē nē kamā hapēr nē axpēn mā:

—Kwa nok? Xà koja mē hpakīnh wÿr mōr kēt nē nà? Anē.

Nhūm Parijew nhō xwÿnhjē mē mē inhō patre krāhtūmjaja haxwÿja hapēr o kuhē. Nom mē kot axtem nē unē nē haxār kaxyw. Jakamā mē kām hā karō nē mē kām:

—E kēr ka mē nhÿri Jejus pumu nē man mē ixwÿr mra nē mē inhmā harēnh kurē kumrēx. Anē.

12

Marir kot Jejus kuxwa hā harēnh

Matēwre 26.6-13; Makre 14.3-9; Rukre 7.36-50

¹ Tā nhūm ra Pas wÿr apkati grēre. Ra hwÿr apkati kēp 6. Jakamā pa mē ma akupÿm krī pē Petān wÿr Jejus kōt mō. Jejus kot akupÿm Rajare ho htīr xwÿnhta mē ò krī hwÿr pa mē akupÿm mō nē Rajare nhōrkwÿ hwÿr pōj nē mē hwÿr agjē. ² Hāmri nhūm mē Jejus pumu nē hkīnh nē. Nē mē inhmā mēmoj mex nhīpēx pa mē ixāpkur o ixkrī. Nhūm Rajare haxwÿja mē ixkutā apkur o nhÿ. Nhūm htōx Matre mē inhmā mēō ho pa nē mēsti hā unhwÿr o xa. ³ Hāmri nhūm wa htōx Marir Jejus kukamā tanhmā hamaxpēr to nē hamaxpēr o:

—Ma kot paj tokyx mē kot mē ixpē hpīr kukamā mē hkuxwaxā ho hkuxwa. Anē.

Hāmri nē kàx rax kām mē hkuxwaxàja py nē o tē. Ra rit kahti hkôt hitep xā nhūm kupy nē hwÿr o tē. Mē kot mēmo htwÿm o mē hkuxwaxà mex nhīpēxja na pre hā kàxpore xohtō rax kumrēx. Jakamā nhūm kupy nē Jejus wÿr o tē nē hpar ā hkapīr pa nē amnhī krā hkī ho hpar grā ho nhÿ nhūm ra ixkre kuxwa htÿx kumrēx. ⁴ Hāmri nhūm mē inhō pē Jut Kariotja. Kot kormā mē ĩhkram

Jejus nhõr mã xwýnh̄ta tee ri ã kot amnhĩ nhĩpêx anhÿr ã omu nhũm ja kêp omnuj nê ⁵ nhũm mẽ inhmã:

–Tk. Kwa pêr mẽ hkuxwaxà hã kàxpore xohtô rax kumrêx tã nhũm ri axtem nê Jesus par ã hkapĩr pa. Mo na ma o htêm nê ho wênê nê hpãnhã kàxpore ho rax nê hpyr nê ho mẽ kêp amrakati xwýnhjê nhĩpêx kêt nê? Kot ho wênê ronhÿx hpãnhã kàxpore ho rax kumrêx nê kupy nê ho mẽmoj japrõr rax o rax. Tã axtem nê amarĩ Jesus par ã hkapĩr pa. Anê.

⁶ Te kãm mẽ kêp amrakati xwýnhjê japê pyræk tã kãm mẽ hapê hkêt. ãm hêx rom ã kapêr anê. Na pre hte mẽ inhmã mẽ ixkàxpore jamý nê mẽ ixkôt mẽ inhmã hamãr o pa. Nom tõiã axtem nê mẽ ixpê hkwy ho ahkĩ nê ho amnhĩm mẽmoj japrô. Jakamã Marir kot mẽ hkuxwaxà ho hapêx par ã omu nê tee ri hpãnhã kàxpore rax mã hamaxpêr nê kamã gryk nê ã mẽ inhmã kapêr anê. ⁷ Hãmri nhũm Jesus amnhĩ tã hamaxpêr ã omu nê kãm:

–Tk. Kwa tanhmã kãm akapêr to hkêt nê. Ixtyk nhũm mẽ kot ixkuxwa hukumã na ã inhĩpêx anê. ⁸ Na hte mẽ kêp amrakati xwýnhjaja mẽ akôt pa rãhã nê. Ka mẽ amã mẽmo arĩgro hã tanhmã mẽ ho ajuta hto hprãm nê rĩ mẽ ho ajuta nê mẽ kãm mẽmoj gô. No kêt pa kot paj ri mẽ akôt ipxa ka mẽ ixto mex ry ho apa hkêt nê. Kot paj tokyx mẽ apiitã mẽ are. Jakamã ãm hãmri na ã inhĩpêx anê. Anê.

Patre krãhtũmjaja kot Rajare hã àmnênh ã harênh

⁹ Rôm nhũm Jerujarê nhõ xwýnhjaja ra Jesus Petãn wÿr hpõx ã harênh ma nê kot omunh mã ma hwÿr mra. No ãm tapxipix pumunh mã hwÿr mra. ¹⁰⁻¹¹ Na pre ra Ijaew ohtô nê Jesus kot akupÿm Rajare ho htĩr ã harênh ma hãmri nê mẽ inhõ patre kaga nê Jesus kôt amnhĩ xunhwÿ. Jakamã nhũm patre krãhtũmjaja tee ri ja hã mẽ omu nê axpên mã:

–Nà kot puj mẽ Jesus pix pĩr kêt nê. Kot puj mẽ mãnênh hkôt Rajare pĩ hãmri nhũm wa hixi hamê mẽ kêp hapêx japêr. Anê.

Jejus kot Jerujarê hwÿr àr ã harênh

Matêwre 21.1-11; Makre 11.1-11; Rukre 19.28-40

¹² Tã nhũm apkati nhũm Ijaew Jerujarê kamã mẽ hkĩnhja kryx nê Jesus ra mẽ hwÿr àhtêp o mõi ã harênh ma. ¹³ Hãmri nê axpên mã:

–Kwa ma pu mẽ mõi nê pô hkwy jakà nê kutã ho mra. Anê.

Hãmri nê hkwy jakà nê hamý nê ma kutã ho mra. Hãmri nê ra hkaxpa nê omu nê hkĩnh nê. Nê kãm:

Pa. Nà ãm hãmri na ka mẽ ixwÿr mõi. Tĩrtũm na pre mẽ ixwÿr amê ka ã amõi anê.

Tĩrtũmja mex o mex. ãm hãmri na pre mẽ ixwÿr amê.

Kot kaj mẽ inhõ pahi hpãnhã mẽ ixto amnhĩptãr o ri apa. Anê.

¹⁴ Hãmri nhũm Jesus nhÿri jumênre pumu nê hwÿr tẽ nê hã nhÿ nhũm mẽ pimràatã ma akupÿm Jerujarê hwÿr mõi. Tĩrtũm kapêr ã kagã htũm ra kot ja jarênh kot:

¹⁵ Pa Jerujarê nhõ xwýnhjaja. Kwa mẽ tee ri amnhĩ kukamã ajamaxpêr ho amã ma hkêt nê.

Ota mẽ anhõ pahi nyw ra mẽ awÿr jumênre hã nhÿ nê hpõx o tẽ. Anê.

¹⁶ No Jesus kôt mẽ ipxa ho mẽ ipxa xwýnhjaja pa mẽ ã kot amnhĩ nhĩpêx anhÿrja ã omu nê tee ri hukumã ijamaxpêr nê axpên mã:

–Kwa mo na ri ã amnhĩ nhĩpêx anê nê jumênre hã nhÿ nê mẽ hkôt mõi? Anê.

Tã nhũm arĩgro hõ hã ty nẽ akupỹm kaxkwa hwỳr api pa prem hã omu hãmri nẽ kormã Tĩrtũm kapër ã kagã htũm kot hkukamã ã harẽnh kot anhỹrja mã ijamaxpër kurê kumrêx. Hãmri nẽ axpẽn mã harẽnh o:

—Kwa ãm hãmri na Tĩrtũm kapër ã kagã htũm kot ra ã Kraja jumẽnre hã ỹr nẽ mẽ hkõt mõi ã hkukamã kot harẽnh anhỹrta. Anẽ.

¹⁷ Hãmri nhũm Jejus kot Rajare mã kapër pẽ akupỹm ho htĩr ã omunh xwỹnhjaja arĩ nhãm mẽ hkwỳjẽ mã ujarẽnh o pa. ¹⁸ Nhũm mẽ kuma nẽ ma Jejus wỳr omunh mã mra. ¹⁹ Hãmri nhũm Parijew nhõ xwỹnhjaja tee ri ja hã mẽ omu nẽ axpẽn mã:

—Kwa na pu mẽ tee ri Jejus nẽ mẽ kãm pakapër kaprỹ nhũm mẽ pamar kêt nẽ ra piitã hkõt amnhĩ nhĩpẽx o pa. Kwa nà. Anẽ.

Jjaew kêt xwỹnhjẽ jarẽnh

²⁰ Tã nhũm ra Gres kwỳjaja Ijaew kõt hkĩnh kaxyw ma Jerujarẽ hwỳr mẽ hkõt mra nẽ mẽ ìhkõ hã Tĩrtũm mã mex o mex ã harẽnh o hkõt mra. ²¹ Jakamã nhũm mẽ nhỹri mẽ inhõ pẽ Firipti pumu nẽ hwỳr mra. Firipti kęp pyka pẽ Garirej kamã krĩ pẽ Pesěj nhõ xwỹnh nhũm Gres nhõ xwỹnhjaja omu nẽ hwỳr mra nẽ kãm:

—Pa. Kwa na pa mẽ inhmã Jejus pumunh prãm nẽ. Tanhmã kot pa wem amnhĩ to nẽ omu nẽ kãm ixkapër? Anẽ.

²² Hãmri nhũm mẽ kuma nẽ ma Andre hwỳr mẽ o mra nẽ kãm mẽ harẽ. Hãmri nẽ wa ma Jejus wỳr mẽ o mra nẽ kãm mẽ harẽ nẽ kãm:

—Pa Pahihti. Ota Gres nhõ xwỹnhjaja kãm apumunh prãm nẽ awỳr mõi. Mẽ pahkĩnhã mẽ kęp Ijaew kêt tã mẽ kãm apumunh prãm nẽ. Anẽ.

Jejus kot amnhĩ kukamã amnhĩ jarẽnh

Matẽwre 16.24-28; mããnẽn Apokarip 2.10, 12.11

²³ Hãmri nhũm Jejus mẽ omu nẽ mẽ kãm tanhmã amnhĩ jarẽnh to. Kot mẽ ohtõ nẽ mẽ nẽ htyk nhũm mẽ kukwak ri Tĩrtũm wa kuri htĩr tũm nẽ pa ho pa hã mẽ kãm amnhĩ jarẽ nẽ mẽ kãm:

—Nà na ra ixtyk ã arĩgro hwỳr apkati grẽre. Ixpẽ Tĩrtũm kot mẽ akaxyw ixãm xwỹnh jakamã kot paj mẽ apiitã mẽ anẽ ty hãmri nẽ akupỹm ixĩr nẽ ma kaxkwa hwỳr akupỹm api. ²⁴ Mẽ axohtõ nẽ nhỹrmã Tĩrtũm mẽ wa ixri atĩr tũm nẽ apa ho apa kaxyw kot paj ã amnhĩ nhĩpẽx anẽ. Kwa mẽ ã ixte amnhĩ jarẽnh anhỹrja ma nẽ mẽ amnhĩ krãm haxàr tỳx nẽ ri hã apa. Te ixte mẽmo hy kot amnhĩ nhĩpẽx pyrãk. Na htem pikap hagjẽ nhũm te htyk pyrã nẽ pika kaxwỹnh kãm hikwỹ. Tã gaa nẽ higrõt nẽ hprẽk nẽ ô. Nẽ ô rax kumrêx. Hyja pyxire nẽ hikwỹ htã kamã ô rax kumrêx. Nom koja mẽ hkre hkêt nẽ nhũm ô hkêt nẽ. Na hte ã mẽmo hyja amnhĩ nhĩpẽx anẽ. Ja pyrã nẽ kot paj mẽ anẽ ixtyk kêt nẽ te mẽ kot mẽmo hy hkre hkêt nhũm hprẽk nẽ ô hkẽeta pyrãk ka mẽ ixkukwak ri Tĩrtũm mẽ wa ixri atĩr tũm nẽ apa hkêt nẽ. Jakamã kot paj mẽ anẽ ty nhũm mẽ ijaxã. Hãmri pa akupỹm ixĩr ka mẽ axohtõ nẽ ixkukwak ri wa ixri atĩr tũm nẽ apa ho apa.

²⁵ —Nẽ koja mẽ ixpĩ pa mẽ anẽ ty. Tã mẽ ate ixkõt amnhĩ nhĩpẽx o apa xwỹnhjaja. Koja mẽ ixitã mẽ apar mã tã kwa kër ka mẽ atyk pymaj ixkaga hkêt nẽ. Kwãr mẽ mãmri tanhmã ixitã mẽ ato ka mẽ nhỹrmã Tĩrtũm mẽ wa ixri axte amnhĩ xã kamã ajamak kêt kumrêx nẽ atĩr tũm nẽ amex nẽ apa ho apa. No kot kaj mẽ ixkĩnhã jar amã amex pix prãm hãmri nẽ nhỹrmã wa ixri atĩr tũm nẽ apa hkêt nẽ. ²⁶ Kot kaj mẽ ã ixkõt amnhĩ nhĩpẽx anhỹr o ri apa hãmri nhũm mẽ kot inhĩpẽx pyrãk o mẽ anhĩpẽx. Hãmri ka mẽ nhỹrmã ma ixkõt kaxkwa

hwÿr api nê kamã ixri atÿr tÿm nê apa ho apa. Hãmri nhÿm Inhÿpêêxà ixtã mê apumu nê mê ato mex kumrêx. Anê.

Tÿrtÿm kot Jejus mã kapêr ã harênh

Matêwre 3.17, 17.5

²⁷ Tã nhÿm Jejus tee ri amnhÿ kukamã htyk mã hamaxpêr nê hkaprÿ htÿx nê. Nê hkôt mê ixpa ho mê ixpa xwÿnhjê mã amnhÿ jarê nê mê inhmã:

—Hêxta waa nê. Na pa tee ri amnhÿ kukamã ijamaxpêr. Nê tee ri amnhÿ xã htÿx kamã ijamak kukamã ijamaxpêr pê ra amnhÿ kamã ixkahak nê. Nom ixte pika piitã hkôt mê kot ixkôt amnhÿ xunhwÿr xwÿnhjê nê ixtyk kaxyw ixwÿryk kênã. Jakamã kot paj Inhÿpêêxà kot mê kêp ixpytãr kaxyw tanhmã amnhÿ to hwÿr to hkêt nê. Anê.

²⁸ Hãmri nê hpãnhã Hipêêxã mã kapêr nê kãm:

—Pa Papaj. ãm mêmoy pixi na inhmã hprãm. Kê mê piitã ixkukwak ri amex o amex ã apumu. Ja na kêt inhmã hprãm tÿx kumrêx.

Anhÿr o Tÿrtÿm mã amnhÿ jarê. Hãmri nhÿm kuma nê kaxkwa rÿm kãm kapêr. Kýxpê kãm kapêr nê kãm:

—Nã na pa pre ra ã mê kãm amnhÿ to amnhÿrit anê nhÿm mê ja hã ixpumu. Tã kot paj axte akukwak ri amnhÿ to amnhÿrit nhÿm mê piitã axte inhmex o inhmex ã ixpumu. Anê.

²⁹ Nhÿm pre ã Tÿrtÿm Jejus mã kapêr anê. Hãmri nhÿm mê kot mê ixkuri mar o kuhê xwÿnhjaja kuma no ãm hprÿ hã kot kãm tanhmã kapêr toja mar mex kêt nê. Nê htÿx ho ãm mêmoy tã hkamnhÿx. Jakamã nhÿm mê hkwyjaja xpên mã:

—Kwa mo na wehe? Na mãn katôtök nã? Anê.

Nhÿm mê hkwyjaja mê kãm:

—Nã na katôtök kêt. Tÿrtÿm kapêr o wÿryk xwÿnh mãn tanhmã kãm kapêr to. Anê.

³⁰ Hãmri nhÿm Jejus mê kãm:

—Nã Tÿrtÿm tãm na inhmã kapêr. Nom pa ixte mar kaxyw inhmã kapêr kêt nê. Mê kajaja mê ate ixtã mar kaxyw na kýx pê ã inhmã kapêr anê. Anê.

Hãmri nê mê kãm:

³¹ —E hãmri. Kot paj tokyx mê apiitã mê ate amnhÿ tomnuj pãnhã amnhÿrer kaxyw tanhmã amnhÿ nhÿpêx to. Jao mããnen Satanasti pê hihtÿx xã ho ijapêx.

³² Kojã mê pÿ kahpa hã inhô pa kýxpê ajêt. Tÿrtÿm kot mê awÿr inhmênã tã nhÿm mê ã inhÿpêx anê pa ty. Jakamã koja pika piitã hkôt mê ohtô nê ixkôt amnhÿ xunhwÿr nê amnhÿ kaxyw inhmã hamaxpêr rãhã ho pa. Anê.

³³ Mê ixte tanhmã htyk to hã harênh mar kaxyw nhÿm pre ã mê inhmã amnhÿ jarênh anê. ³⁴ Hãmri nhÿm mê kot mê ixkuri mar o kuhê xwÿnhjaja tee ri kot htyk ã amnhÿ jarênhja ma nê kãm:

—Kwa mê ixte amnhÿ wÿr kamã ijamak o ixpa xwÿnhja htÿr tÿm nê pa ho pa xwÿnh na. Tÿrtÿm kapêr ã kagã htÿm kot ã harênh kot anhÿr tã ka ã ri mê kot apÿr nhÿm atyk ã amnhÿ jarênh anê. Ate Tÿrtÿm kot mê ixwÿr amênã xwÿnh ã amnhÿ jarênh tã ã ri atyk ã amnhÿ jarênh anê. Kwa xã apê mê ixte amnhÿ wÿr kamã ijamak o ixpa xwÿnh kêt? Anê.

³⁵ Hãmri nhÿm mê kuma nê amnhÿ tã mê kãm:

—Tÿ ixpê tãm kênã. Tã kot paj tokyx mê are. Jakamã kêr ka mê ixte arÿ mê akamã ixpa ri ixkôt amnhÿ xunhwÿr nê amnhÿ kaxyw ixkôt ajamaxpêr o ri apa. Te ixpê kanê hpök pyrãk jakamã na pa hte mê kãm Tÿrtÿm kapêr o mê ahkre o ri ixpa. Nom kot paj kritpêm mê akôt ixpa ry hkêt nê. Jakamã kwa kêr ka mê tokyx te mê kot kanê hpök nhÿrã kamã ri mê pa xwÿnh kot

amnhĩ nhĩpêx pyrã nê Tĩrtũm kôt amnhĩ nhĩpêx o ri apa. Kormã mẽ akôt ixpa ri. Kot paj tokyx ma mõ nhũm te ra kamãt kô pyrãk. Na hte kamãt kô kamã mẽ pa xwýnhjaja tee ri rĩt mex mã nom rĩt mex kêt nê. Nê mẽmoj pumunh mex kêt nê. ³⁶ Jakamã kwa mẽ tokyx ixte arĩ mẽ akamã ixpa ri amnhĩ kaxyw inhmã ajamãxpêr nê ixkôt amnhĩ xunhwý. Te ixpê kanê hpók nhũm kamã mẽ arĩt mex pyrãk. Jao ixpyrà nê te mẽ apê kanê hpók nhĩrã mex pyrãk o amnhĩ nhĩpêx. Nê ixpyrà nê tãm ri amnhĩ nhĩpêx o apa. Anê.

Nhũm pre ã mẽ kãm kapêr anê hãmri pa mẽ kêp ixkato nê ma nhãm mõ.

Mê hkwyjaja kot Jejus kôt hamãxpêr kêt ã mẽ harênh

³⁷ Na pre hte Jejus mẽ noo mã mẽ kot aa mẽmoj pumunh kêt kwý ho anhýr rax o pa. Tã nom nhũm mẽ ohtô nê hã omu nê ãm hã omu nê kêp Tĩrtũm kot mẽ pahwýr mẽnh xwýnh ã hkôt hamãxpêr kêt nê. ³⁸ Nom ra mẽ hkukamã Tĩrtũm nhý hã kapêr jarênh o pa xwýnh pê finat Ijaisja mẽ hkukamã ja hã mẽ harê nê hã kagã. Nê hã kagãja o:

Pa Pahi Maati. Nã ra ixte mẽ kãm ajarênh o ixpa ryy htã no nhũm mẽ inhma nê ãm inhma.

Nê mẽ kot axihtýx o axihtýx ã ajarênh mar tã no ãm ajarênh ma nê amnhĩ kaxyw akôt hamãxpêr kêt nê. Anê.

³⁹ Mẽ kãm Tĩrtũm kapêr mar prãm kêt jakamã na prem mããnên Jejus kêp Tĩrtũm kot mẽ pahwýr mẽnh xwýnh hkôt hamãxpêr kêt nê. Nhũm pre finat Ijaisja axte mẽ hkukamã ja hã mẽ harê nê mẽ hã kagã. Nê hã kagã ho:

⁴⁰ Na pre Tĩrtũmja tanhmã amnhĩ nê mẽ hkrã hto nhũm mẽ hkôt hamãxpêr kêt nê.

Ra mẽ kot hihtýx o hihtýx ã omunh tã omu nê ãm omu.

Nê mẽ kot kapêr mar tã amnhĩ tomnuj kaga hkêt nê.

Nê Tĩrtũm kot mẽ nê mẽ kot amnhĩ tomnuj o hapêx prãm xàj hkôt amnhĩ xunhwýr kêt nê. Anê.

⁴¹ Kormã Jejus mẽ hwýr wrýk kêt ri nhũm finat Ijaisja hpimtir kãm kot amnhĩ to rax kumrêx ã omu nê hkukamã ã harênh nê hã kagã anê.

⁴² Hãmri nhũm Ijaew krãhtũm kwýjaja hkwyjê rom amnhĩ kaxyw Jejus kôt hamãxpêr nê hkôt amnhĩ xunhwý. Tã Parijew nhô xwýnhjaja kot ã mẽ kot amnhĩ nhĩpêx anhýr ã mẽ harênh mar pymaj ja hã amnhĩ to amnhĩrĩt kêt nê. Mẽ kot Tĩrtũm kapêr o mẽ ahkre xã hã ixkreja nê mẽ kator pymaj nhũm mẽ kãm amnhĩ to amnhĩrĩt kêt nê. ⁴³ Na prem hamãxpêr o:

—Nã kot paj ja hã amnhĩ to amnhĩrĩt nhũm mẽ amnhĩ nê ixtomnuj nê. Hãmri nê amnhĩ pyrã nê axpên mã inhmêx ã ijarênh kêt nê.

Anhýr o mẽ umaj amnhĩ kukamã hamãxpêr o pa. Nom Tĩrtũm tãm kot amnhĩm mẽ mex ã mẽ harênhja nhũm mẽ hkukamã hamãxpêr kêt nê.

Jejus kot Hipêêxã nhý hã kapêr ã harênh

⁴⁴ Nhũm Jejus axte mẽ kãm kapêr nê kýx pê kapêr nê mẽ kãm:

—Nã koja mẽhõ amnhĩ kaxyw ixkôt hamãxpêr hãmri nê ixkôt pix mã hamãxpêr kêt nê. Mããnên amnhĩ kaxyw kot mẽ awýr inhmênh xwýnhja kôt hamãxpêr. ⁴⁵ Wa ixte amnhĩ nhĩpêxja te tipxi pyrãk jakamã koja mẽ tanhmã ixte amnhĩ nhĩpêx to hã ixpumu nê te kot Tĩrtũm kot amnhĩ nhĩpêx ã omunh pyrãk.

⁴⁶ —Nê te ixpê kanê hpók nhũm inhĩrã kamã mẽ apa pyrãk kaxyw na pre Inhĩpêêxã mẽ awýr inhmê pa mẽ awýr wrý. Ixte kapêr o mẽ ajahkre ho ri mẽ akôt ixpa kaxyw. Jakamã koja mẽhõ amnhĩ kaxyw ixkôt hamãxpêr nê ixkôt

amnhī xām hāmri nē te kanē hpôk nhīrā kamā rīt mex o pa pyrāk o amnhī nhīpêx. Jao amnhī nhīpêx nyw o amnhī nhīpêx o pa. ⁴⁷⁻⁴⁸No mē kot ixkapēr mar nē ām mar xwýnhjaja te määnēn Inhīpêxà kapēr mar nē ām mar pyrāk. Mýrapê koja mē nhýrmā ma kuwy hwýr pa nē mē kot amnhī tomnuj mýrapê kamā pa ho pa. Tā no ā mē ate amnhī nhīpêx anhýr o ri mē apa kaxyw na pa pre mē awýr ixwryk kêt nē. Ixte mē ate amnhī tomnuj pānhā amnhīrer par kaxyw na pa pre mē awýr wrý.

⁴⁹—Nē na pa hte amnhī krā hkôt tanhmā ri mē amā ixkapēr to ho ri ixpa hkêt nē. Ām kot mē awýr inhmēnh xwýnhja nhý hā na pa hte tanhmā mē amā ixkapēr to ho ri mē akôt ixpa. ⁵⁰Tā mē kot Tirtūm kapēr mar nē amnhī kaxyw hkôt hamaxpēr xwýnhjaja koja mē nhýrmā wa ixri htír tūm nē mex nē pa ho pa. Jakamā na pa hte tanhmā kot inhmā karō hto xā hkôt pix mā tanhmā mē amā ixkapēr to ho ri ixpa. Anē.

13

Jejus kot hkwyjê hpar kuhõnh ã harēnh Rukre 22.24-27

¹Tā nhūm ra Pas ā mē ixkīnhta ahtëp. Pas ā na hte mē ixpê Ijaewjaja axpēn wýr akuprō nē hā owēhti hkra nyw pa nē ho anē nē hkur o ixkrī. Amnepēm Tirtūm kot pika pē Ejit rūm mē inhīgêxjê kator kaxyw nhūm mē nojarēt nē ā hkwy hpar nē ho anhýr nē hkwy hkurta pyrāk. Na prem nojarēt nē mē hkra my kot wa mē kēp htyk pumaj owēhti hkra nyw kwý hpa nē ho anē nē ĩ hku. Jakamā nhūm arī mē ixpê mē hkanrēhā mē htāmnhwýjaja ā mē kot amnhī nhīpêx anhýrja mā ijamaxpēr nē hā ixkīnh kaxyw mē urāk nē hkwy hpa nē kuku. Jakamā nhūm ra Pas ahtëp nhūm Jejus amnhī kukamā tanhmā hamaxpēr to kurē kumrēx. Ra ma akupým Hipêxà hwýr àpir xā hā arīgro hwýr apkati grēre. Jakamā nhūm akupým nojarēt ā amnhī pumu nē kām mē pahte hkôt amnhī xunhwýr xwýnhjê japê jakamā kām mē pajapê rāhā mē panē htyk mā. ²Tā nhūm myt axà pa mē Pas ā ixàpkur o ixkrī. Nhūm Simāw Kariot kra Jut Kariotja määnēn mē ixkutā apkur o nhý. Kēp mē ixkwý htā nhūm pre Satanastī tanhmā hkrā hto nhūm ra axtem nē kot mē kām Jejus kurē xwýnhjê nhīhkram haxār kaxyw.

³⁻⁴Tā pa mē kormā axpēn kutā ixàpkur kaxyw ixkrī hpa nhūm Jejus kànhmā xa nē hinókā kapa nē toajti py nē ho amnhī krax pre. Kot amnhī to rax ā amnhī pumunh tā ja hā amnhī to jarkrar pē tanhmā ri mē inhnoo mā amnhī nhīpêx to ho pa hkêt. Kēp mē inhō pahi htā te kēp mē inhmā àpēnh xwýnh pyrāk o amnhī nhīpêx o pa. ⁵Jakamā toajti py nē ho amnhī krax pre nē pasiiti hō py nē kamā gō hkwy ru nē ho mē ixpar kuhō nē toajti o mē ixpar grā ho mō. ⁶Ā mē inhīpêx anhýr o mō. Pē ra hpānhā Simāw Pētre hpar kuhõnh kaxyw nhūm tee ri amnhī tā omu nē kām:

—Tk. Kwa apē inhmā axàpēnh xwýnh kêt kēnā kot ka kêt ri axtem nē ixpar kuhō Pahihti. Apē mē inhō Pahi kēnā kot ka kêt ā mē inhīpêx anē. Anē.

⁷Hāmri nhūm kām:

—Kwa nā. Kormā ate ja hā amnhī tā ixpumunh mex kêt. Nom kot kaj nhýrmā aprī hā amnhī tā ixpumu. Anē.

⁸Hāmri nhūm kām:

—Nā nom kot kaj ām ixpar kuhõnh kêt nē. Kwarī. Anē.

Hāmri nhūm Jejus kām:

—Tōe. Kot paj apar kuhõnh kêt nē ka te apē ixkwý hkêt pyrāk. Anē.

⁹ HãMRI nhũM tee ri kuma nê kãm:

–Tõe mamrĩ ixpar kuhõ. Nom ixpar pix kuhõnh kêt nê. Mãânên inhĩhkra kuhõ nê ixkuk kuhõ. Inhmã ixte apyrãk prãm tỳx kumrêx kênã. Anê.

¹⁰ HãMRI nhũM JeJus kãm:

–Nã amỹkry hkõt mê wỳr xwỳnhjaja na htem mex nê axte wỳr kêt rãhã hikwỳ. Na htem ãm amnhĩ par pix kuhõ nê hikwỳ. Ja pyrà nê Tĩrtũm kot mê anê mê ate amnhĩ tomnuj ho hapêx par xwỳnhjaja te amỹkry hwỳr mê axwỳr nê amex pyràk. Ka mê te mê kot amnhĩ par pix kuhõnh ta pyrà nê axte tanhmã amnhĩ tomnuj to hãMRI nê Tĩrtũm mã amnhĩ jarênh kurê kumrêx kê anê amnhĩ katut kõt ate amnhĩ tomnuj ta mê nê ho hapêx. Na pre ra mê anê mê ate amnhĩ tomnuj o hapêx. No ãm mê apiitã hkêt. Ota arĩ mê anhĩõja pyxire nê arĩ amnhĩ tomnuj rãhã ri pa. Jakamã te wỳr kêt nê arĩ grã htyk rax kãm ri pa pyràk. Anê.

¹¹ NhũM pre ã JeJus mê inhmã kapêr anê. Ra kot hprĩ hã mê kot kãm hkurê xwỳnhjê mã õr mã xwỳnhja pumunh jakamã te wỳr kêt nê arĩ grã htyk rax kãm ri pa pyràk ã ã harênh anê.

¹² Tã mê ixpar kuhõnh pa nê akupỹm hinõkã py nê haxã nê nhỹ hãMRI nê mê inhmã:

–E mêmõ kaxyw na pa we ã mê apar kuhõnh anê? Kot paj ixprĩ hã mê amã amnhĩ jarê ka mê inhma. ¹³⁻¹⁴ Na ka htem ixto “mê ijahkre xwỳnh” nê ixto “pahihti” anhỹr o ijarênh o ri apa. ãm hãMRI na ka htem ã axpên mã ijarênh anê. Ixpê mê ajahkre xwỳnh nê mãânên ixpê mê anhõ pahihti htã inhmã mê ate tanhmã axpên nhĩpêx to ho apa hprãm xaj na pa ã mê apar kuhõnh anê. Tã kêr ka mê ixpyrà nê tanhmã axpên to mex to ho ri apa. ¹⁵ Jao amnhĩ kuxwar axpên to mex pê mêmõj to axpên kutã anojarêt rãhã ho ri apa. ¹⁶ Kwa mê ixkapêr ma nê kãm amnhĩ krãm haxãr tỳx rãhã ho ri apa. Mê ate amnhĩ to rax o ijakrenh kêt. Te ixpê mê anhõ patrãw nhũM mê ate inhmã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho apa xwỳnh pyràk. Nê te ixte mêmõj tã mê amã karõ nhũM mê ate inhma nê inhmã tanhmã mêmõj nhĩpêx to pyràk. Tã te ixpê mê anhõ patrãw pyràk tã pa ã mê apar kuhõnh anê. Ka mê amnhĩ tã ixpumu hãMRI nê amnhĩ xwar tanhmã axpên to ajuta hto ho ri apa. No ri axpên pumu nê ajamaxpêr o: “Tk. Nã ixte amnhĩ to rax o hakrenh kênã kot pa kêt ri tanhmã ho ajuta hto. Kê tãm mãn pa ixto ajuta.” Anhỹr o ajamaxpêr o ri apa hkêt nê.

¹⁷ –E na pa ã mê amã ixujarênh anê. Kot kaj mê inhma nê ixujarênh kõt ã axpên nhĩpêx anhỹr o ri apa. Hã kot kaj mê akĩnh nê ri apa. Anê.

JeJus kot amnhĩ tã hã ãmnênh xwỳnh o amnhĩrĩt ã harênh

Matêwre 26.20-25; Makre 14.17-21; Rukre 22.21-23

¹⁸ NhũM JeJus arĩ mê inhmã kapêr nê mê inhma:

–Kot kaj mê apiitã mê akĩnh nê apa hkêt nê. Ixte mê arênh xwỳnhjaja mê apiitã mê apumunh mex. Jakamã na pa Tĩrtũm kot mê apiitã mê ate amnhĩ tomnuj o hapêx par kêt ã mê anhĩõja jarê. Tĩrtũm kapêr ã kagã htũm kot harênh kot:

Ixkutã apkur o ỹr xwỳnhjê hõ koja axtem nê mê kot kãm ixkurê xwỳnhjê nhĩhkram ijaxã. Kêp ixkõt pa ho pa xwỳnh tã koja axtem nê ã inhĩpêx anê.

Anhỹr o kot harênh. Tã koja tokyx ã inhĩpêx anê. ¹⁹ Nom kormã kot ã inhĩpêx anhỹr kêt ri na pa hkukamã mê amã harê. Jakamã koja ã inhĩpêx anê ka mê ja hã ixpumu nê ra ixte amnhĩ kukamã mê amã amnhĩ jarênh ta mã ajamaxpêr nê ixpê Tĩrtũm rũm mê awỳr ixwrỹk xwỳnh kõt ajamaxpêr tỳx kurê kumrêx.

20 —Kwa mẽ ixkapēr ma nē amnhĩ krā kamā kām ajamaxpēr tỳx o ri apa. Koja mẽhō ixte mẽ hwỳr mẽ arēnh xwỳnhjê hā tanhmā mẽ ato mex to. Hāmri nē te pa kot tanhmā ixto mex to pyrāk. Nē koja mẽhō tanhmā pa ixto mex to nē mǎānēn te kot mẽ awỳr inhmēnh xwỳnhhta tanhmā ho mex to pyrāk. Anē.

21 Nhũm pre ā Jejus mẽ inhmā kapēr anē. Hāmri nē tee ri amnhĩ kukamā hamaxpēr nē hkaprĩ nē mẽ inhmā:

—Hêxta waa nē. Nà kot kaj mẽ atō mẽ kot kām ixkurê xwỳnhjê nhĩhkram ijaxà. Kwa mẽ amnhĩ krā kamā ixkapērja mã ajamaxpēr tỳx nē. Anē.

22 Hāmri pa mẽ amnhĩ tǎ kuma nē tee ri axpēn pumunh o ixkrĩ. 23 Ixpê Juāw na pa pre ixpê Jejus kràmnhwỳ mex ā ìhkô hā ixàpkur o inhỳr 24 nhũm Simāw Pêtreja ixpumu nē inhmā nomgōr nē kawax pē inhmā:

—Kwa mẽ pahõtō nhĩxi hā hkukja nà? Anē.

25 Hāmri pa kuma nē Jejus mã kām:

—Kwa Pahihti. Mē ixtō koja we ā anhĩpêx anē? Anē.

26 Hāmri nhũm mẽ inhmā:

—Nà kot paj pǎwti hō py nē guhkrax kām ho mry kagô nhek nē kot mẽ ìhkram ijaxàr mã xwỳnhhta mã kugô ka mẽ hkôt omu. Anē.

Hāmri nē kupy nē ho mry kagô nhek nē Simāw Kariot kra Jut Kariotja mã kugô nhũm kupy. 27 Pyrja kôt nhũm Satanasti tanhmā hkrā hto. Hāmri nhũm Jejus te kot kām amnhĩ to nojarêt pyrāk o amnhĩ tǎ kām kapēr nē kām:

—E kwa tokyx nà. Anē.

28-30 Hāmri nhũm kuma nē kato nē ma kamàt kô kamā htēm kurê kumrêx. Hāmri pa mẽ ixàpkur o ixkrĩ xwỳnhjaja Jejus kot ā kām kapēr anhỳrja ā kuma nē tee ri hkukamā ijamaxpēr. Hāmri nē kot ma mẽ hkĩnh ā mẽhō hkwy japrōr kaxyw ma htēm ā hkamnhĩx. Nhũm mẽ ixkwỳjaja axtem Jejus kot mẽ kêp amrakati xwỳnhjê mã mẽmoj nhōr ā kām karô nhũm ma mẽ hwỳr htēm ā hkamnhĩx. Kêp mẽ inhmā mẽ ixkàxpore jamār o pa xwỳnh jakamā pa mẽ ā ixtỳx mẽmoj tǎ hkamnhĩx anē.

Jejus akupỳm nojarêt nē mẽ kām mẽmoj tǎ karô hā harēnh

Matêwre 22.39-40; mǎānēn Wam Juāw 3.11-24

31-32 Hāmri nhũm Jejus mẽ inhmā:

—Nà kot kaj mẽ tokyx mẽmoj pumu nē Tĩrtũm mã mex o mex ā harē nē ijaxwỳja inhmā inhmex o inhmex ā ijarê. Kot kaj mẽ tokyx mẽmojta pumu kām ga.

33 —Te mẽ apê ixkra pyrāk tǎ kot paj arĩ ri mẽ akôt ixpa grire hāmri nē ma akupỳm api. Kot kaj mẽ tee ri jar ijapêr o ri apa nom nhỳri ixpumunh kêt nē. Nē kormā tokyx ma ixkôt apa hkêt nē.

34 —E kot paj axte mẽ amā mẽmoj tǎ karô. Kormā ixte mẽ amā ja hā karô hkêt. Kêr ka mẽ amā axpēn kĩnh o ri apa. Te pa inhmā mẽ ajapê pyrāk o axpēn nhĩpêx rǎhā ho ri apa. 35 Kot kaj mẽ ā amnhĩ nhĩpêx anē nhũm mẽ akwỳjaja ja hā mẽ apumu nē mẽ apê ixkwỳ hā mẽ apumunh kurê kumrêx. Anē.

Simāw Pêtre kot Jejus ā amnhĩ to hêx kukamā harēnh

Matêwre 26.31-35; Makre 14.27-31; Rukre 22.31-34

36 Nhũm Jejus ā kot mẽ ixrer nē ma nhỹhỹm mōr ā amnhĩ jarēnh anē hāmri nhũm Simāw Pêtre tee ri kot amnhĩ jarēnh ma nē kām:

—Kwa Pahihti. Nhỹhỹm kot kaj kêt mō pa mẽ akôt ixpa hkêt nē? Anē.

Hāmri nhũm kām:

—Nà ma inhmōr xàta wỳr kot kaj mẽ kormā ma ixkôt apa hkêt nē. Nom kot kaj mẽ nhỹrmā ma ixkôt apa. Anē.

³⁷ Hāmri nhūm Simāw Pêtre kām:

–Kwa mo kot pa mẽ omu nê tokyx ma akôt inhmrar kêt nê? Inhmã akôt ixyk pyma hkêt kênã. Kwâr mẽ māmri atã xipi. Inhmã ajapê ht̄yx kumrêx kênã. Anê.

³⁸ Hāmri nhūm Jejus kām:

–Xã ãm hāmri na ka ã inhmã amnhĩ jarênh anê Simāw Pêtre? Xã amã ixkôt atyk pyma hkêt? Kwa o kora. Koja apkati hkôt krāhyre hkâr kêt ri ka ra mẽ umaj ate ixkôt apa hkêt ã amnhĩ tã axâprâr o axkrunêpxi kām ga. Kwa amnhĩ krã kamã ixkapêrja mã ajamxpêr t̄yx nê. Anê.

14

Jejus kot Tirtūm nhõ krĩ jarênh

Eprêw 11.16

¹ Nhūm Jejus arĩ mẽ inhmã kapêr nê mẽ inhmã:

–Kwa ã ixte mẽ amã amnhĩ jarênh anh̄ȳrja ma nê tee ri amnhĩ kukamã ajamxpêr nê akapri hkêt nê. Arĩ amnhĩ kaxyw Tirtūm mẽ wa inhmã ajamxpêr t̄yx rãhã ho ri apa. ² Inhĩpêêxã nhõ krĩ kamã ixkre xohtôô. ãm hāmri na pa ã mẽ amã harênh anê. Tã kot paj ma akup̄ym hw̄yr api nê mẽ akutêp mã amã mẽ anhõrkw̄y ho mex. ³ Hāmri nê ho mex pa nê rĩ man akup̄yn mẽ aw̄yr wr̄y. Hāmri nê ma akup̄ym amnhĩ kôt mẽ ato ixâpir pa ka mẽ Tirtūm mẽ wa ixkôt apa rãhã apa ho apa. Jakamã kwa mẽ ri akapri nê apa hkêt nê. Anê.

Jejus te kêp Tirtūm w̄yr pry pyrãk

Epes 2.18

⁴ –Nê ma nh̄yh̄m inhmõr xata ra mẽ ate harênh mar mex. Nê hw̄yr pryja mãânên mẽ ate harênh mar mex. Anê.

⁵ Hāmri nhūm Tomas tee ri kuma nê kām:

–Kwa mẽ ixte nh̄yh̄m amõr xata pumunhre hã kot pa kêt mẽ hw̄yr pryja pumu. Anê.

⁶ Hāmri nhūm kām:

–Kwa paa. Te ixpê Inhĩpêêxã hw̄yr pry pyrãk. Na htem amnhĩ kaxyw inhmã hamxpêr nê ixkôt amnhĩ xunhw̄y hāmri nê nh̄yrmã ixkukwak ri pix mã ma Inhĩpêêxã mẽ wa inhõ krĩ hw̄yr api. Ixkukwak ri pix mã na htem h̄pri hã Tirtūm kapêr ma. Nê ixkukwak ri pix mã na htem wa ixri ht̄ir t̄um nê pa ho pa. ⁷ Kot kaj mẽ aprĩ hã ixpumu nê mãânên te aprĩ hã Inhĩpêêxã pumunh pyrãk. Tã ra mẽ ate tanhmã ixte amnhĩ nhĩpêx to hã ixpumunh mex jakamã mãânên te ra mẽ ate Inhĩpêêxã kot amnhĩ nhĩpêx ã omunh mex pyrãk. Anê.

Jejus mẽ Tirtūm wa kot amnhĩ nhĩpêx tipxi hã wa harênh

Juāw 1.1, 10.30; Piripos 2.6; Korosê 2.9

⁸ Nhūm Jejus ã mẽ inhmã kapêr anê nhūm Firipti kuma nê kām:

–Kwa nom mẽ inhmã inhno ho Anhĩpêêxã pumunh prãm. Kot pa mẽ omu nê ixkĩnh t̄yx kumrêx. Anê.

⁹ Hāmri nhūm Jejus kām:

–Kwa na pa pre ra mẽ akôt ri ixpa ryy nê. Ka mẽ aprĩ hã ixpumunh mex nê. Kêt ra mẽ kot ixpumunh mex xw̄ynhaja te mẽ kot mãânên Inhĩpêêxãja no ho omunh mex pyrãk. ¹⁰ Wa ixte amnhĩ nhĩpêxja ãm tipxi. Xã ate kormã amnhĩ krã hi mã ixkapêr jaxâr t̄yx kêt? Inhĩpêêxã mẽ wa ixte amnhĩ nhĩpêxja ãm tipxi. Nê kot xapên pyrãk. Jakamã na pa hte amnhĩ krã hkôt ri tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho ri ixpa hkêt nê. ãm Inhĩpêêxã nh̄y hã na pa hte ri tanhmã

mē amā ixkapēr to ho ri ixpa. Nē hihtýx xà ho tanhmā amnhī nhīpêx to ho ri ixpa. Ka mē ja hā ixpumu nē te ano ho Inhīpêêxà pumunh pyrāk. ¹¹ Kwa mē ixkapēr ma nē hkôt ajamaxpēr týx nē. Inhīpêêxà mē wa ixte amnhī nhīpêxja ām tipxi. Nē kot axpēn pyrāk. Rý ka mē tee ri ja kukamā ajamaxpēr japēr hāmri nē ixte aa mē ate mēmoj pumunh kêt kwý ho anhyr ā mán ixpumu nē ja hā wa ixte amnhī nhīpêx tipxi kôt ajamaxpēr.

¹²—Kwa mē ixkapēr ma nē amnhī krā kamā amnhī krām haxàr týx nē. Mē ate amnhī kaxyw ixkôt ajamaxpēr xwýnhjaja kot kaj mē ixte tanhmā amnhī nhīpêx to ho ixpa hā ixpumu nē ixkôt ā amnhī nhīpêx anhyr o ri apa. Kot paj akupým Inhīpêêxà hwýr api nē kuri ixpa ho ixpa. Ka mē ixwakre kamā ixihýtýx xà ho tanhmā mē akwýjē mā amnhī nhīpêx to ho ri apa.

¹³—Nē kot kaj mē apē ixkwý hā tanhmā mēmoj tā ixwýr to pa mē ama nē mē amā tanhmā mēmoj nhīpêx to. Mē kot omunh nē Inhīpêêxà mex o mex ā omunh kurē kumrêx kaxyw. ¹⁴ Nà kot kaj mē apē ixkwý hā mēmoj tā ixwý pa mē ama nē mē amā tanhmā mēmoj to. Anē.

*Jejus kot mē pahwýr Tirtüm mē wa Karō rēnh ā kot amnhī jarēnh
Juāw 7.37-39, 16.7-17; Atré 2.1-4; määnēn Rōmān 5.5; Wam Korīt 12.7-11;
Epes 3.16; Wam Juāw 2.27*

¹⁵ Nhūm Jejus arī mē inhmā kapēr nē mē inhmā:

—Nà kot kaj mē amā ixkīnh hā kot kaj mē ixkapēr kôt pix mā ri amnhī nhīpêx rāhā ho ri apa.

¹⁶—Kot paj akupým kaxkwa hwýr api hāmri nē mē ato Inhīpêêxà wý nhūm inhma nē mē awýr kot mē ato ajuta xwýnh maatita rē nhūm man mē awýr wrý nē mē akaxwýnh mā agjē. Hāmri nē mē akôt tanhmā mē ato ajuta hto ho pa rāhā ho pa. ¹⁷ Wa Ixkarō koja mē awýr kurē nhūm mē amā agjē. Hāmri nē hprī hā mē amā Tirtüm kapēr o amnhīrīt o mē akôt pa ka mē aprī hā mar mex nē. No mē kēp Tirtüm kra hkêt xwýnhjaja koja hprī hā wa Ixkarō jarēnh mar kêt nē. Mē kot wa ixkôt amnhī xunhwýr kêt jakamā koja mē hkarō mā gjêx kêt nē. Ām mē ate ixkôt amnhī nhīpêx o apa xwýnhjē pix wýr koja wrý nē mē awýr agjē nē mē akamā pa ho pa.

¹⁸—Nē ixte mē arer nē ma inhmōr mā tā kot kaj mē te mē hā awrāre pyrā nē ahte atýx ri apa pyrāk kêt nē. Kot paj te pa akupým mē awýr ixwryk pyrā nē mē awýr wa Ixkarō rē nhūm mē akām agjē nē mē akamā pa ho pa.

¹⁹—Nē koja tokyx mē kot amnhī kaxyw Tirtüm mā hamaxpēr kêt xwýnhjaja axte ixpumunh kêt nē. No mē papajaja kot puj mē tokyx axte nhýri axpēn pumu.

—Nē kot paj akupým ixtír hāmri nē ixtír tūm nē ixpa ho ixpa ka mē ixkukwak ri ajaxwýja nhýrmā Tirtüm mē wa ixri atír tūm nē apa ho apa.

²⁰—Tā koja wa Ixkarō mē awýr wrý nē mē akarō mā agjē ka mē aprī hā Tirtüm mē wa ixte amnhī nhīpêx ā wa ixpumunh mex kurē kumrêx. Te wa ixte amnhī nhīpêx tipxi pyrāk o ka mē hā wa ixpumu. Nē määnēn mē papajaja te ra mē pahtipxi nē ri mē papa pyrāk ka mē hā amnhī pumunh mex kurē kumrêx.

²¹—Nē mē kām ixkīnh xwýnhjaja na htem ixkapēr ma nē hkôt amnhī nhīpêx o pa. Jakamā nhūm Tirtüm ixtā mē omu nē kām mē hapē htýx nē. Pa määnēn amnhī tā mē omu nē inhmā mē hapē htýx nē. Jakamā kot paj mē kām amnhī to amnhīrīt nhūm te mē kot no ho íxpumunh pyrāk. Anē.

Nhũm pre ã Jejus hkõt mẽ ixpa ho mẽ ixpa xwỳnhjê mã amnhĩ jarẽnh anẽ.
 22 Hãmri nhũm Jutre hõja. Jut Kariot kêt axtem Jutre hõja Jejus axte kot mẽ inhmã pix mã kot amnhĩ to amnhĩrit ã harẽnhja ma nẽ kãm:

—Kwa aprĩ hã mẽ inhmã mẽmoj jarẽ mẽ ijahkre xwỳnh. Mon ka mẽ kęp akwỳ hkêt xwỳnhjê mã axte amnhĩ to amnhĩrit kêt ã amnhĩ jarẽ? Nẽ ãm mẽ paxpix mã amnhĩ to amnhĩrit ã amnhĩ jarẽ? Anẽ.

23 Hãmri nhũm kãm:

—Nà mẽ amã ixkĩnh xwỳnhjaja na ka htem ixkapẽr ma nẽ hkõt amnhĩ nhĩpêx. Nhũm Inhĩpêêxã ja hã mẽ apumu nẽ ixtã kãm mẽ ajapê htỳx nẽ. Hãmri pa wa mẽ akõt ixpa ho ixpa. Jao mẽ amã amnhĩ to amnhĩrit mex o ixpa. 24 Na pa hte amnhĩ krã hkõt ri mẽ kãm ixkapẽr o ixpa hkêt nẽ. ãm Inhĩpêêxã nhỹ hã na pa hte mẽ kãm ixkapẽr o ri ixpa. Kot mẽ awỳr inhmẽnh xwỳnhhta nhỹ hã. Tã nhũm mẽ kãm inhar prãm kêt jakamã na pa hte wa mẽ kãm mẽ apyrã nẽ amnhĩ to amnhĩrit o ixpa hkêt nẽ.

25 —E na pa kormã ixte mẽ akõt ri ixpa ri ã mẽ amã amnhĩ jarẽnh anẽ. 26 Tã koja Inhĩpêêxã ixpãnhã mẽ awỳr wa Ixkarõ rẽ. Ixte hã mẽ amã ixãhwỳr xã hkõt. Hãmri nhũm man mẽ awỳr wrỳ nẽ mẽ akaxwỳnh mã agjê nẽ mẽ akõt ri tanhmã mẽ ato ajuta hto ho pa. Nẽ ra ixte ã mẽ amã ixkapẽr anhỹrja koja hprĩ hã mẽ amã ho amnhĩrit mex nẽ. Ka mẽ amnhĩ krã kamã kãm ajamaxpẽr nẽ hã ano htỳx nẽ ho apa. Anẽ.

*Jejus kęp mẽ pajamakêtkati nhõr xwỳnh
 Rõmãn 5.1; Karatas 5.22; Piripos 4.7; Korosẽ 3.15*

27 Nhũm Jejus arĩ mẽ inhmã kapẽr nẽ mẽ inhmã:

—Nẽ mẽ kęp ixkwỳ hkêt xwỳnhjaja na htem tee ri amnhĩ kukamã hamaxpẽr o ri pa. Jao hkaprĩ nẽ pa. No pa na pa hte mẽ kurom ijamakêtkati nẽ ixkĩnh nẽ ri ixpa ho ixpa. Tã kot paj tanhmã mẽ ato ka mẽ ixpyrã nẽ ajamakêtkati nẽ axãmnhĩx akĩnh nẽ ri apa. Jakamã kwa mẽ ixte amnhĩ jarẽnh ma nẽ tee ri amnhĩ kukamã ajamaxpẽr o amã ma ho ri apa hkêt nẽ.

28 —Na pa pre ra mẽ amã ma ixàpir nẽ nhỹrmã man akupỳn mẽ awỳr ixwrỳk ã mẽ amã amnhĩ jarẽ. Tã na pa ra ma akupỳm Inhĩpêêxã hwỳr ixàpir mã. Kot amnhĩ to rax o kot ijakrenh. Kot paj akupỳm hwỳr api nẽ kuri inhmex nẽ ixpa ho ixpa. Tã ka mẽ amã ixkĩnh hã kot kaj mẽ ma akupỳm hwỳr ixàpir ã ijarẽnh mã nẽ inhỹ hã akĩnh nẽ.

29 —Kormã ma akupỳm ixàpir kêt ri na pa ã mẽ amã amnhĩ kukamã amnhĩ jarẽnh anẽ. Kêr pa mẽmo arĩgro hã ma akupỳm api ka mẽ ja hã ixpumu nẽ ajamaxpẽr o: “Nà ãm hãmri na pre mẽ inhmã amnhĩ kukamã akupỳm Hipêêxã hwỳr àpir ã amnhĩ jarẽ.” Anhỹr o ajamaxpẽr. Jao ixkõt ajamaxpẽr tỳx rãhã ho ri apa.

30 —Kot paj tokyx axte tanhmã mẽ amã ixkapẽr to hkêt nẽ. Mẽ kęp ixkwỳ hkêt xwỳnhjê nhõ pahihtĩ Satanastija na ra kot tanhmã ixto kaxyw. Nom koja tee ri tanhmã kãm ixto hprãm kaprỳ. Kurom ixihtỳx o ixihtỳx o ixte hakrenh par jakamã koja tanhmã ixto hkêt nẽ. 31 Kwãr kãm tanhmã ixto hprãm xã hkõt tanhmã ixto pa omu. Inhmã Inhĩpêêxã hkõt ixte amnhĩ nhĩpêx prãm jakamã kot paj jahti mã arĩ xa nhũm te tanhmã kot ixto pyrãk o inhĩpêx nom tanhmã ixto hkêt nẽ. Mẽ ate inhmã Inhĩpêêxã japê htỳx ã ixpumunh kaxyw kot paj ã mẽ anoo mã amnhĩ nhĩpêx anẽ. Nẽ mẽ ate ixte kãm tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho ri ixpa rãhã mẽ kot ixpĩr ã ixpumunh kaxyw. E hãmri. Ma pu mẽ mõi nẽ amnhĩ to Tĩrtũm wỳ. Anẽ.

Nhũm pre ã Jejus hkôt mẽ xpa ho mẽ xpa xwỳnhjê mã kapêr anê. Pa mẽ kuma nê kànhmã ixkuhê nê inhnojarêr nhũm axte mẽ inhmã awjarê.

15

*Jejus te kêp mẽmo krô pyrãk
Karatas 2.20; Wam Juãw 2.28*

¹ Nhũm Jejus arĩ mẽ inhmã kapêr nê mẽ inhmã:

–Nà te ixpê mẽmo pí pê “uwa” anhỳr xwỳnhhta kakhô maati pyrãk. Nê Inhĩpêxàja te kot uwa hkre nê hamãr o pa xwỳnhhta pyrãk. ² Nê mẽ kot ixkôt amnhĩ xunhwỳr xwỳnhjaja te mẽ kot uwa kakhô rũm krô pyrãk. Na hte mẽ hkwỳjaja htỳx ri kêp ixkwỳ hã amnhĩ jarênh ã amnhĩ to hêx. Jao te kot krôja rã htã ô hkêt pyrãk. Koja rã htã ô hkêt nê nhũm kot hamãr xwỳnhja tee ri omu nê kakhô nê krãhta nê kumê. No koja ô mex nê nhũm omu nê hkĩnh nê. Hãmri nê rã nê ô rax kaxyw tanhmã ho mex to. Tã na hte Tĩrtũm uwa krô jamãr xwỳnhhta pyrã nê ã mẽ ate ixkôt amnhĩ xunhwỳr xwỳnhjê nhĩpêx anê. ³ No mẽ kajaja na ka prem mẽ kot ixkwỳ hã amnhĩ to hêx xwỳnhjê rom ixkapêr mar tỳx nê. Nê amnhĩ kaxyw inhmã ajamaxpêr nê ixkôt amnhĩ nhĩpêx mex o apa. Jao te mẽ ate krô rã nê ô rũnh pyrãk o amnhĩ nhĩpêx.

⁴ –Na hte krôja amnhĩ krã hkôt ô hkêt nê. ãm kakhô pix kukwak ri na hte rã nê ô. Ja pyrã nê kot kaj mẽ ixkukwak ri pix mã inhmã hprãm xã hkôt ri tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho apa. Jakamã kwa kêr ka mẽ ixkapêr pix mãn mar o apa pa mẽ akôt ixpa ho xpa. ⁵ Te ixpê kakhô nhũm te mẽ apê krô pyrãk jakamã kot kaj mẽ inhmã hprãm xã hkôt tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho ri apa nê te krô rã nê ô rũnh pyrãk o amnhĩ nhĩpêx. No kot kaj mẽ amnhĩ krã hkôt ri amnhĩ nhĩpêx o ri apa nê te krô grã nê ô hkêt pyrãk o amnhĩ nhĩpêx.

⁶ Na hte uwa krô nhô dõnja nhỹri hã krô grã pumu hãmri nê kakhô nê hakã nê ma o mra nê kuwy kamã kurê nê ho hxêr pa. Ja pyrã nê mẽ kot htỳx ri ixkôt amnhĩ xunhwỳr ã amnhĩ jarênh xwỳnhjaja koja mẽ nhỹrmã amnhĩ xã htỳx kamã hamak rãhã ho pa.

⁷ –Tã no mẽ kajaja. Kêr ka mẽ ixkapêr kôt pix mã amnhĩ nhĩpêx rãhã ho ri apa. Te mẽ pahטיפxi nê ri papa pyrãk o amnhĩ nhĩpêx. Hãmri nê mãmrĩ amã hprãm xã hkôt mẽmoj tã Tĩrtũm wỳ nhũm ama nê amã mẽmoj tã ate hwỳr xãta kôt kugô. ⁸ Kot kaj mẽ Inhĩpêxã mẽ wa ixkapêr kôt amnhĩ nhĩpêx o ri apa nhũm mẽ piitã ja hã mẽ apumu nê hamaxpêr o: “Hêxta waa nê. Jajaja na htem Tĩrtũm kot amnhĩ nhĩpêx o amnhĩ nhĩpêx o pa. Mãn Tĩrtũmja mex o mex.” Anhỳr o hamaxpêr.

⁹ –Nê na pa hte Inhĩpêxã kãm ijapê pyrãk o inhmã mẽ ajapê nê. Tã kêr ka mẽ amarĩ inhmã mẽ ajapê hã ri ixkôt amnhĩ nhĩpêx mex o apa. ¹⁰ Na pa hte ãm Inhĩpêxã kapêr kôt pix mã ri amnhĩ nhĩpêx o ri ixpa. Jakamã na pa hte kãm ijapê hã ixkĩnh nê ri ixpa. Tã kêr ka mẽ ixpyrà nê ixkapêr kôt pix mã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho ri apa. Nê ixpyrà nê inhmã mẽ ajapê hã amnhĩ pumu nê akĩnh nê ri apa.

¹¹ –E na pa ã mẽ amã ixkapêr anê. Mẽ ate inhmar nê ixpyrà nê axãmnhĩx ajamakêtkati nê akĩnh nê ri apa kaxyw. Tã kêr ka mẽ ã amnhĩ nhĩpêx anê nê te pa ixte ã amnhĩ nhĩpêx anhỳr pyrãk. Anê.

Jejus kot mẽ pamã axpêr kĩnh tỳx ã mẽ pamã karô

¹² Nhũm Jejus arĩ mẽ inhmã kapêr nê mẽ inhmã:

—E kêr ka mẽ te inhmã mẽ ajapê pyrãk o mẽ amã axpẽn japê ho mẽ amã axpẽn kĩnh o ri apa. Jao axpẽn to mex o ri axpẽn kôt apa. ¹³ Koja mēhō kãm hkrãmnhwý japê htýx nê nhũm ra mēhō mẽmo mýrapê kot kęp hpĩr mã nhũm tee ri hã omu nê nê kãm amnhĩ mẽ nhũm kupĩ. Hãmri nhũm mẽ ja hã omu nê kãm hkrãmnhwý japê htýx ã nê htyk ã axpẽn mã harê.

¹⁴⁻¹⁵ —E kot paj axte mẽ apê inhmã mẽ axãpẽn xwýnhjẽ ã mẽ ajarẽnh kêt nê. Na hte mẽ õ patrãwjaja hpri hã kãm mẽ apẽn xwýnhjẽ mã amnhĩ jarẽnh kêt nê. Na htem ãm mẽ apẽn pix ã mẽ kurê. Nom mẽ kajaja mẽ ate ixkapêr mar nê hkôt pix mã amnhĩ nhĩpêx jakamã kot paj hpãnhã mẽ apê ixkrãmnhwý hã mẽ ajarê. Na htem axpẽn to hkrãmnhwý nê ma nhýhým pa kaxyw nê tanhmã amnhĩ kukamã hkrãmnhwý mã amnhĩ jarẽnh to. Tã mẽ apê ixkrãmnhwý jakamã na pa hte ã amnhĩ kukamã mẽ amã amnhĩ jarẽnh anê. Nom ja pix jarẽnh kêt nê. Na pa hte mããnẽn Inhĩpêêxã xô ri mẽ amã mẽmoj piitã ho amnhĩrit o mẽ akôt ixpa.

¹⁶ —Nê mẽ kajaja na ka prem ixpê mẽ akrãmnhwý kaxyw ixãm kêt nê. Pa na pa pre amnhĩ kaxyw inhmã mẽ aprãm. Ixkapêr kôt pix mã ri mẽ ate tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho apa kaxyw. Te uwa krõ õ rũnh nê aa grã hkêeta pyrãk. Jakamã kot kaj mẽ mẽmoj tã Inhĩpêêxã wý nhũm mẽ ama nê mẽ ate mẽmoj tã hwýr xã hkôt amã kugõ.

¹⁷ —E. Kwa kêr ka mẽ amã axpẽn kĩnh nê tanhmã axpẽn to ajuta hto ho axpẽn mã mẽmoj kutã anojarêt pix o mãn kêt ri apa. Nã ja na kêt inhmã hpãm. Anê.

Mẽ kot Jejus kwýjê kamã gryk xwýnhjê jarẽnh

Matêwre 10.22; mããnẽn Juāw 7.7, 17.14; Wam Juāw 3.13

¹⁸ —Nê koja ixkwý hkêt xwýnhjaja kãm mẽ aprãm nõkati. Tã kêr ka mẽ amnhĩ tã mẽ omu nê tee ri amnhĩ kukamã ajamaxpêr kêt nê. Ixkumrêx na prem kãm ixprãm nõkati. Tã koja mẽ mã ixtã mẽ ato anê nê kãm mẽ aprãm kêt nê. ¹⁹ Mẽ apê mẽ hkwy rönhýx mẽ amnhĩ tã mẽ apumu nê kãm mẽ ajapê nê. Nom apê mẽ hkwy hkêt. Ra ixte amnhĩ kaxyw mẽ arẽnh jakamã na htem tee ixtã mẽ apumu nê kãm mẽ akĩnh kêt o kãm mẽ akurê nê. ²⁰ Koja mẽ ixtã hpiaãm kêt nê nê mããnẽn mẽ atã hpiaãm kêt nê. Nê mẽ anhĩpêx o te mẽ kot pa ixpê mẽ anhõ patrãw nhĩpêx pyrãk. Ka mẽ ixpyrã nê amnhĩ xã htýx kãm ajamak o ri apa. Na pa pre ra mẽ amã ja jarê. Nom koja mẽ akwýjaja jajê rom te ra mẽ kot ixkapêr mar nê hkôt amnhĩ nhĩpêxta pyrã nê mããnẽn mẽ akapêr ma nê hkôt amnhĩ nhĩpêx o pa. Kwa kêr ka mẽ ixkapêrja mã mãn ajamaxpêr týx rãhã ho ri apa.

²¹ —Koja mẽ ixtã tanhmã mẽ anhĩpêx to. Mẽ kot Tirtũm kapêr kôt amnhĩ nhĩpêx kêt jakamã koja mẽ ã ixtã mẽ anhĩpêx anê. Tirtũm kot mẽ awýr inhmẽn kôt hamaxpêr kêt nê ã mẽ anhĩpêx anê. ²² Ixwryk nê mẽ kãm Tirtũm kapêr jarẽnh o ri ixpa htã nhũm mẽ inhma nê ãm inhma nê ãm inhma amnhĩ nhĩpêx kêt nê. Jakamã koja mẽ kot amnhĩ tomnuj xwýnhjẽ ã amnhĩ to hpimxur kêt nê.

²³ —Nê koja mēhō kęp ixprãm nõkati nê mããnẽn te kęp Inhĩpêêxã prãm nõkati pyrãk. ²⁴ Na pa pre mẽ piitã mẽ hkôt aa mẽ kot mẽmoj pumunh kêt kwý ho anhýr o ri mẽ hkôt ixpa nhũm mẽ hã ixpumu. ãm papxipix na pa pre ã amnhĩ nhĩpêx anhýr o ri mẽ hkôt ixpa nhũm mẽ hã ixpumu. Kęp ãm mẽ kot ja hã ixpumunh kêt rönhýx prem axpẽn mã ijarẽnh o: “Tk. Mẽ pahte mẽhõja nhýhýnh mẽ pahwýr hpõx ã omunhre hã kot puj kêt mẽ ri hã pahpiaãm o ri papa.” Anhýr o nhýx prem axpẽn mã ijarê. Tã ra mẽ kot ja hã ixpumunh

mex tā axtem nē Inhīpêêxà mē wa mē kām wa ixkurê nē. Jao mē kot amnhī tomnuj xwýnh ā amnhī to hpimxur kêt nē. ²⁵ No Tirtūm kapēr ā kagā htūm kot mē hkukamā mē harēnh nē mē hā kagā nē kot mē hā kagā kot:

Mēmo tanhmā kute mýrapê na htem kām ixkurê? Nà ām amarī na htem kām ixkurê ho pa. Anē.

Tā ā ixtā kagā kot anhýr xà hkôt na htem ā kām ixkurê anē. Jakamā koja mē määnēn ixtā kām mē akurê nē. Nom kēr ka mē arī mē kām ixkapēr jarēnh o ri mē hkôt apa nē tee ri amnhī kukamā ajamaxpēr kêt nē.

²⁶ —Nē tokyx ma akupým Inhīpêêxà hwýr ixàpir mā tā kot paj hwýr pøj nē aa mē ato ijamakêtkati hkêt nē. Kot paj amnhī pānhā mē awýr wa Ixkarō rē. Mē kot kām: “Mē kutā nojarêt xwýnh maati” anhýr xwýnhhta kot paj mē awýr kurê nhūm ixpānhā mē awýr wrý nē mē amā agjē nē hprī hā mē amā Tirtūm mē wa ixto amnhīrit o ri mē akôt pa. ²⁷ Kot kaj mē amā hāmri nē ma mē piitā mē hkôt ri mē kām ixkapēr jarēnh o ri apa. Na pa pre ra mē kām Tirtūm kapēr jarēnh ryy ho mē hkôt ri ixpa ka mē ixkôt ri inhmar o apa ry nē. Jakamā kēr ka mē ixwakre kamā arī mē kām ixkapēr jarēnh o ri mē hkôt ri apa. Anē.

16

¹ Nhūm Jejus arī mē inhmā kapēr nē mē inhmā:

—Nē mē kot nhýrmā ixtā tanhmā mē anhīpêx to nhūm mē ate tee ri amnhī kukamā ajamaxpēr nē mē umaj ixkaga pymaj na pa hte ā mē amā ixprī hā mēmoj jarēnh ry anē. ² Kot kaj mē kām ixkapēr jarēnh o ri apa nhūm mē hkwyjaja tee ri mē ama nhūm ja mē kēp omnuj nē. Nhūm mē Tirtūm kapēr o mē ahkre xà hā ixkreja rūm amnhī nē mē ajano nē mē akwýjê hpar o pa. Hāmri nē hamaxpēr o: “E pu mē axte mē hkwyjê pynē nē mē kupa. Tirtūm kām ja mex kēnā.” Anhýr o htýx hamaxpēr o pa. ³ Mē kot hprī hā Inhīpêêxà mē wa ixkapēr mar mex kêt nē ā htýx wa inhmā ja mex ā wa ijarēnh anē. ⁴ Nom mē ate ixkôt amnhī xunhwýrta krax kām na pa pre ā mē amā mē harēnh anhýr kêt nē. Arī mē akôt ixpa kēnā. Kot ka mē ixkôt apa rāhā amā mē uma hkêt nē. Tā pa ra akupým inhnojarêt nē ā mē amā mē harēnh anē. Jakamā koja mē nhýrmā ā mē anhīpêx anē ka mē amnhī tā mē omu nē ra ixte mē akukamā ā mē harēnh anhýrja mā ajamaxpēr kurê kumrêx nē tee ri amnhī kukamā ajamaxpēr kêt nē. E kwa ixkapērja mǎn mē amnhī krā him haxār týx nē ri hā apa. Anē.

Jejus mē Tirtūm wa hkarō jarēnh

⁵⁻⁶ Nhūm Jejus arī mē inhmā kapēr nē mē inhmā:

—E na pa ra kot mē awýr inhmēnh xwýnhhta wýr ra akupým inhnojarêt ka mē ixte amnhī jarēnh ā inhma nē akaprī nē. Nē tee ri amnhī kukamā ajamaxpēr tā mē atō aprī hā ma inhmōr xà ā ixkukjêr kêt nē. Rý inhmā: “Kwa mo kaxyw kot kaj kêt mē ixre nē ma akupým mō? Xà we ja amā mex?” Anhýr o mē atō ixkukjêr kêt nē. ⁷ Kêt ma akupým ixàpirja mē amā mex kumrêx. Kop ām akupým ixàpir kêt ronhýx mē amā mēmoj kutā nojarêt xwýnhhta ixpānhā mē awýr wrýk kêt nē. Tā kot paj ma akupým api nē amnhī pānhā mē awýr kurê. Jakamā kwa mē ja ma nē tām ajamaxpēr o ri apa. ⁸ Koja ixpānhā mē awýr wrý hāmri nē mē kēp ixkwý hkêt xwýnhjê mā mēmoj to axkrunēpxi nē ho amnhīrit. Koja mē kām mē kot tanhmā amnhī tomnuj to xà ho amnhīrit. Nē määnēn mē kām tanhmā mē kot amnhī to mex to xà ho amnhīrit. Nē määnēn Tirtūm kot nhýrmā mē kot amnhī tomnuj mýrapê tanhmā mē homnuj to xàta nhūm määnēn mē kām ho amnhīrit. Koja mē kām ja piitā ho amnhīrit.

⁹ —Jakamā koja mẽ ja kukamā tanhmā hamaxpēr to nē hamaxpēr o: “Kwa kot paj xep amnhī tomnuj kaga nē amnhī kaxyw Tirtūm Kra Jejus mā ijamaxpēr nē hkôt amnhī xām kêt nhūm Tirtūm nhỹrmā ixte amnhī tomnuj mýrapê tanhmā ixto. ¹⁰ Nà kot paj hkôt amnhī xām hāmri nē ra uràk nē Tirtūm kapēr kôt tām ri amnhī nhīpêx o ixpa. Na pre Jejus tām ri amnhī nhīpêx o pa nhūm Tirtūm amnhī wýr ho api pa mẽ axte jar nhỹri omunh kêt nē. ¹¹ Na xep Tirtūm nhỹrmā kot ma kuwy hwýr mẽ kêp Jejus kwý hkêt xwýnhjê nhō pahī maatija mēnh ā ra amnhī kukamā hā amnhī jarē. Jakamā kwa arī ixpê hkwy jakamā kot paj tokyx Jejus kôt amnhī xām kêt nhūm hkôt kuwy hwýr inhmē.” Anhýr o hamaxpēr. Koja ā wa Ixkarōja mẽ kêp ixkwý hkêt xwýnhjê mã mẽmoj to amnhīrit mex anē.

¹² —Nē na pa kormā mẽ amā mẽmoj piitā ho amnhīrit kêt nē. Kormā mẽ ate aprī hā mẽmoj pumunh nē mar mã tām kêt. ¹³ Tā koja ixpānhā wa Ixkarō mẽ awýr wrý nē mẽ akarō mã agjê hāmri nē hprī hā mẽ amā Tirtūm kot amnhī nhīpêx o amnhīrit o mẽ akôt pa ho pa. Nom koja amnhī krā hkôt tanhmā mẽ amā ho amnhīrit to hkêt nē. Koja ām Tirtūm pix xō ri mẽ amā ho amnhīrit o mẽ akôt pa. Jao hprī hā mẽ amā ixkôt mẽ ate amnhī nhīpêx nyw o mẽ amā amnhīrit o mẽ akôt pa. Ā koja hprī hā ra ixte mẽ amā ixujarēnh xā hkôt axte mẽ amā mẽmoj to amnhīrit mex o pa anē.

¹⁴ —Nē koja hprī hā mẽ amā pa ixto amnhīrit o pa. Jao mẽ amā inhmex o inhmex ā ixto amnhīrit o mẽ akôt pa. ¹⁵ Inhīpêxā mẽ wa ixkapērja ām htipxi. Tā koja wa Ixkarō ixkapēr xō ri ā mẽ amā mẽmoj to amnhīrit anē. Jao ra wa ijamē wa ixkapēr o amnhīrit mex o pa. Koja ā wa mẽ apē ixkwý hā mẽ ato mex o pa anē. Anē.

Mē kot akupým Jejus tīr ā omunh ā mẽ harēnh

¹⁶ Nhūm Jejus arī mẽ inhmā kapēr nē mẽ inhmā:

—Nē kot paj tokyx mẽ ano pē akunok ka mẽ axte amnhī kaêx ā ixpumunh kêt nē. Nom kwa kêr ka mẽ tee ri ixkapērja kukamā ajamaxpēr kêt nē. Kot paj ixtā apkati grēre ka mẽ axte ixpumu. Anē.

¹⁷⁻¹⁸ Nhūm pre ā Jejus hkôt mẽ ixpa ho mẽ ixpa xwýnhjê mã kapēr anē. Pa mẽ tee ri ā kapēr anhýr ā kuma nē axpēn mã:

—Kwa mo na ri ā amnhī jarēnh anē? Nē tokyx mẽ pano pē pikunor tā hā apkati grēre nhūm axte mẽ pahte omunh ā amnhī jarē nē akupým Hipêxā hwýr āpir ā amnhī jarē. Pēr kapērja ām ri kati. Anē.

¹⁹ Nhūm amnhī tā mẽ inhma nē mẽ inhmā:

—Kwa xā na ka mẽ kormā aprī hā ixkapēr ā inhmar kêt nē? ²⁰ Kot paj ty nhūm mẽ kêp ixkwý hkêt xwýnhjaja ijarēnh ma nē hkīnh nē. No mẽ kajaja kot kaj mẽ akaprī nē amýr o apa. Nē gaa nē akupým akīnh nē. Kwa mẽ ixkapērja ma nē kām ajamaxpēr týx o apa. ²¹ Te mẽ ate mẽ hpjagri xwýnh kot amnhī nhīpêx pyrāk. Na htem ôhy xā nē gaa nē ra ôhy xā htýx nē. Nē hkīnh kêt nē tee ri amnhī nhīpêx o hikwý. Tā gaa nē hpjagri nhūm hkrare kato nhūm omu nē akupým hkīnh nē axte ôhy xā htýx mã hamaxpēr kêt nē. ²² Tā ā mẽ ate amnhī nhīpêx anhýr kaxyw. Kot kaj mẽ akīnh kêt nē ri apa. Tā kot paj akupým tokyx ixtīr nē axte mẽ awýr ixkato ka mẽ ixpumu nē akīnh nē. Hāmri nē akīnh rāhā ri apa ho apa. Nhūm mēhō mẽ apumu nē tee ri tanhmā mẽ akīnh nē mẽ ato kapry ka mẽ arī akīnh rāhā ri apa ho apa.

²³ —Nē ixte akupým kaxkwa hwýr ixàpir nē amnhī pānhā mẽ awýr wa Ixkarō rēnh nhūm mẽ awýr wrýk nē hprī hā mẽ amā mẽmoj piitā ho amnhīrit jakamā kot kaj mẽ axte amā mẽmoj tā ixkukjêr prām kêt nē. Anē.

*Jejus kwỳjaja kot àmnhĩx mẽmoj tã Tĩrtũm wỳr
Matêwre 18.19-20; Juāw 14.13-14*

Nhũm Jejus arĩ mẽ inhmã kapêr nê mẽ inhmã:

—E kwa mẽ ã ixkapêr anhỳrja ma nê amnhĩ krã kamã kãm ajamaxpêr tỳx nê ho apa. Kot kaj mẽ apê ixkwỳ hã mẽmoj tã Inhĩpêêxà wỳ nhũm mẽ ama nê mẽ ate hã axàhwỳr xà hkôt mẽ mẽmoj tã mẽmoj tanhmã ho rỳ mẽ amã mẽmoj gõ. ²⁴ Na ka mẽ kormã apê ixkwỳ hã mẽmoj tã axàhwỳr kêt nê. Tã kêt ka mẽ amã mẽmoj tã hwỳr prãm nê mãmri mẽmoj tã hwỳr o apa. Kê mẽ ama hãmri nê tanhmã mẽ amã mẽmoj nhĩpêx to ka mẽ amnhĩ tã omu nê akĩnh nê.

²⁵ —Nê na pa pre mẽ amã mẽmoj jarênh kaxyw nê mẽmoj tã haxwỳ nê mẽ amã ixujarênh rax nê. Nom kot paj axte ã mẽ amã ri ixujarênh anhỳr kêt nê. Kot paj tã ixprĩ hã mẽ amã tanhmã Inhĩpêêxà jarênh to ka mẽ aprĩ hã mar mex kurê kumrêx. ²⁶ Hãmri nê mẽ kamjaja mẽ apê ixkwỳ hã tanhmã amnhĩ to hwỳr to ho apa. Jakamã mo kaxyw kot pa kêt axte tanhmã mẽ ato hwỳr to? Kot kaj mẽ kamjaja amnhĩ to hwỳr jakamã arĩ ixte mẽ ato hwỳr kaxyw ixto presija hkêt nê.

²⁷ —Na ka mẽ ra amã ijapê nê. Nê ixte Inhĩpêêxà rũm mẽ awỳr ixwryk ã ixpumu. Jakamã nhũm Inhĩpêêxàja ixtã mãânên kãm mẽ ajapê nê. Tã kot kaj mẽ kamjaja mẽmoj tã amnhĩ to hwỳr o apa nhũm mẽ ama nê kãm mẽ ajapê htỳx kãm mẽ amã mẽmoj gõ.

²⁸ —Na pa pre Inhĩpêêxà rũm amnê mẽ awỳr wry. Hãmri nê kãm hprãm xà hkôt tanhmã amnhĩ nhĩpêx to hpar o mō nê ra akupỳm hwỳr inhnojarêt kaxyw. Anê.

Nhũm pre ã Jejus mẽ inhmã amnhĩ jarênh anê. ²⁹ Pa mẽ tã ixprĩ hã mar mex nê. Hãmri nê kãm:

—Tỳ. Nà na pa mẽ tã ixprĩ hã ate amnhĩ jarênh ma. Ka amnhĩ tã haxwỳr nê axujarênh kêt jakamã pa mẽ tã ixprĩ hã amar mex nê. ³⁰ Pêr ãm ate mẽmoj piitã omunh par xwỳnh na ka. Jakamã ate mẽ ijamaxpêr piitã hkôt aprĩ hã mẽ ixpumunh par kumrêx kênã kot ka tanhmã mẽ ijamaxpêr to hã mẽ ixkukja. ãm hãmri na ka Tĩrtũm rũm awryk ã amnhĩ jarê. Anê.

³¹ Hãmri nhũm mẽ inhma nê mẽ inhmã:

—Xà ãm hãmri na ka mẽ ixkôt ajamaxpêr tỳx nê? ³² Kwa mẽ o kora. Kot kaj mẽ tokyx mẽ umaj ixre nê anhgrà nê ma ahpỳnhã mẽ anhõ krĩ hwỳr mra. Mẽ kot ixkôt tanhmã mẽ anhĩmex to pymaj kot kaj mẽ ã amnhĩ nhĩpêx anê kãm ga. Kot paj ahte mẽ kãm ixãm pyrãk o amnhĩ nhĩpêx nom ahte ixãm kêt nê. Inhĩpêêxà aa kot ixrere hã.

³³ —E ixkukwak ri mẽ ajamakêtkati nê axàmnhĩx mẽ apa kaxyw na pa ã mẽ amã ixkapêr anê. Nom mẽ kêp ixkwỳ hkêt xwỳnhjaja koja nhỳrmã ixtã mẽ atomunuj tỳx o pa. Tã kêt ka mẽ amã mẽ uma nê tee ri amnhĩ kukamã ajamaxpêr o ri apa hkêt nê. Nhỳrmã ixte mẽmoj punuj piitã ho ijapêx par ã arĩgrota ã kot paj mẽ atã mẽ ho ijapêx par kumrêx. Anê.

17

*Jejus kot amnhĩ to Tĩrtũm wỳr ã harênh
Rômãn 8.34; Eprêw 7.25*

¹ Tã nhũm Jejus mẽ inhmã kapêr pa nê hpãnhã kaxkwa hwỳr rĩt nê Tĩrtũm mã amnhĩ jarê nê kãm:

“Pa Papaj. E na pa ra amã hprãm xà hkôt tanhmã amã amnhĩ nhĩpêx to hpar o mō nê akupỳm awỳr inhnojarêt kaxyw. Jakamã kot kaj ixpê Akra

hã ma akupÿm amnhĩ wÿr ixto api. Mẽ kot ja hã ixpumunh nẽ amã amex o amex ã ajarẽnh o pa kaxyw. ² Na ra pyka piitã hkõt ri mẽ pa xwÿnh kwÿjaja amnhĩ kaxyw ixkõt hamaxpẽr nẽ ixkõt amnhĩ xunhwÿ nom ka na ka pre inhmã mẽ agõ. Ixte mẽ htĩr tũm nẽ mẽ pa mã xwÿnh ã mẽ harẽnh kaxyw. Jakamã koja mẽ nhÿrmã ixkukwak ri pakuri htĩr tũm nẽ pa ho pa. ³ Na mẽ ra ixkapẽr mar mex nẽ. Nẽ ixpẽ Jejus Kris pẽ ate mẽ hwÿr inhmẽnh xwÿnhja kõt hamaxpẽr mex nẽ. Nẽ apẽ Tirtũm ã ãm apyxi mex ã mããnẽn akõt hamaxpẽr mex nẽ. Nẽ amex o amex ã akõt hamaxpẽr nẽ kãm akĩnh nẽ. Jakamã koja mẽ nhÿrmã pakuri htĩr tũm nẽ pa ho pa. Nã koja mẽ anẽ.

⁴ Amnepẽm amnẽ pyka ja hwÿr inhnojarẽt nhũm ate tanhmã ixte amnhĩ nhĩpẽx to hã inhmã karõta na pa ra hatur xãm mẽnh kaxyw. Na pa xatã mẽ kãm akapẽr jarẽnh o ri mẽ hkõt ixpa. Jao ra mẽ kãm apẽ Pahi Maati hã apixi mex ã ajarẽ nẽ amex o amex nẽ axãhpumunh o axãhpumunh ã mẽ kãm ajarẽnh o ri ixpa. ⁵ Jakamã e Papaj. Kẽr ka tokyx ixpẽ akra hã ma akupÿm amnhĩ wÿr ixto api. Pa akupÿm awÿr pøj nẽ te amnepẽm akuri ixpaja pyrà nẽ axte akuri ixpa ho ixpa.” Anẽ.

Jejus kot hkwÿjẽ ho Tirtũm wÿr ã harẽnh

Nhũm Jejus arĩ Tirtũm mã kapẽr nẽ kãm:

⁶ “E Papaj. Nã ra ate pyka hkõt inhmã mẽ õr xwÿnhjaja na pa ra mẽ kãm akapẽr jarẽnh ryy ho ri mẽ hkõt ixpa nhũm mẽ akapẽr kõt pix mã amnhĩ nhĩpẽx o pa. ⁷ Tã ixte anhÿ hã tanhmã amnhĩ nhĩpẽx to ho ri ixpaja ra mẽ kot ja hã ixpumunh mex. ⁸ Na pa pre hte axõ ri mẽ ahkre ho ri ixpa nhũm mẽ amnhĩ kaxyw ixkõt hamaxpẽr mex nẽ. Nẽ ate mẽ hwÿr inhmẽnh nhũm mẽ hwÿr ixwÿrkja ã mẽ kot ixpumunh mex.

⁹⁻¹⁰ Tã ot pa mẽ ho awÿr o xa. Nom na pa mẽ kęp ixkwÿ hkõt xwÿnhjẽ ho awÿr kêt nẽ. ãm ate inhmã mẽ õr xwÿnhjẽ pix o na pa awÿ. Mẽ kęp akra jakamã mããnẽn mẽ kęp ixkraa. Jakamã na htem pamã pamex o pamex ã pajarẽnh o ri pa.

¹¹ Axihtÿx o axihtÿx jakamã na ka pre amnhĩ xwar inhmã axihtÿx xã hkwy gõ pa te ixte axihtÿx pyràk. Tã na pa ra akupÿm awÿr inhnojarẽt kaxyw. Kot paj jar pyka hkõt ri ixpa ry hkõt nẽ. Nom ixkwÿjaja koja mẽ arĩ kamã pa jakamã kwa Papaj. Kẽr ka inhmã mẽ omunh mex nẽ kẽ mẽ inhÿ hã tãm ri amnhĩ nhĩpẽx o pa. Nẽ pahpyrà nẽ te ixkre tipxi kamã mẽ htĩpxi nẽ mẽ pa pyràk o xypẽn kõt pa.

¹² Kormã mẽ kamã ixpata ã ate inhmã axihtÿx xã hkwy nhõrta o pa mẽ htãnopxar mex o ri mẽ hkõt ixpa. Jakamã nhũm mẽ ri ixkõt amnhĩ nhĩpẽx o pa. ãm Jut Kariot pix koja mẽ hkĩnhã tanhmã amnhĩ tomnuj to nẽ hapẽx. Nõ ãm ra akapẽr ã kaga kot hkukamã ã kot amnhĩ nhĩpẽx anhÿr ã harẽnh xaja kõt koja ã amnhĩ nhĩpẽx anẽ nẽ hapẽx.

¹³ Tã na pa ra akupÿm awÿr inhnojarẽt kaxyw jakamã na pa ixte tokyx mẽ rer mã xwÿnhjẽ ho awÿr o xa. Kormã mẽ hkõt ri ixpa ri. Mẽ kot inhmar nẽ ixpyrà nẽ hkĩnh nẽ hamakẽtkati nẽ ri pa kaxyw. ¹⁴ Na pa pre ra mẽ kãm akapẽr jarẽnh ry nẽ nhũm mẽ ixpyrà nẽ akõt pix mã amnhĩ nhĩpẽx o ri pa. Jakamã nhũm hte mẽ kęp ixkwÿ hkõt xwÿnhjaja tee ri ja hã mẽ omu nẽ axtem nẽ kãm mẽ hkurẽ nẽ. Nom mẽ kęp mẽ hkwy hkõt jakamã na htem ã mẽ kamã gryk anẽ.

¹⁵ Tã na pa ã mẽ ho awÿr anhÿr o xa. Nom mẽ kot amnhĩ tomnuj xwÿnhjẽ hkãx ã mẽ pa kaxyw na pa mẽ ho awÿr kêt nẽ. Koja mẽ arĩ mẽ hkõt ri pa.

Nom më uràk nê amnhî tomnuj o pa pumaj na pa ã më ho awÿr anê. ¹⁶ Mê kêp më hkwyî hkêt. Axtem më kot amnhî nhîpêx. Te më kot më pahte amnhî nhîpêx pyrâk jakamâ kê më amari më hkôt pa htâ më kot amnhî nhîpêx kôt amnhî nhîpêx o pa hkêt nê. ãm pahkôt pix mã amnhî nhîpêx o pa. ¹⁷ Akapêr pix na mex o mex jakamâ koja më hkôt amnhî nhîpêx o pa nê gaa nê te pahte amnhî nhîpêx pyrâk o amnhî nhîpêx.

¹⁸ Na ka pre amnê më hwÿr inhmê pa pre ixte më kãm akapêr jarênh o ri ixpa kaxyw më hwÿr wrÿ. Nê amnhî pyrâ nê më kot akapêr jarênh o më hkôt pa kaxyw pa më kurê nê ma më hwÿr më kurê. ¹⁹ Inhmâ më hapê jakamâ kot paj amnhî grônh kôt nhâm më kot axpên mã ri inhgrônh o pa xwÿnhjê mã amnhî gô. Amâ hprâm xâ hkôt. Ixkwÿjaja kot ja hã ixpumunh nê ixpyrà nê amâ hprâm xâ hkôt pix mã tanhmâ amnhî nhîpêx to ho pa kaxyw." Anê.

Jejus kot hkrajê piitâ ho Tirtûm wÿr

²⁰ Nhûm Jejus arî Tirtûm mã amnhî jarê nê kãm:

"Tâ na pa ã jajê ho awÿr anê Papaj. Nom ixkôt më pa ho më pa xwÿnhjê pix o na pa awÿr kêt nê. Mãânên më ô ri nhÿrmâ më kot ixkôt amnhî xunhwÿr mã xwÿnhjaja na pa më ho ixpimràâ tâ më ho awÿ. ²¹ Kê më pahpyrà nê te hamaxpêr tipxi pyrâ nê ri axpên to pa. Nê pahte amnhî nhîpêx kôt pix mã amnhî nhîpêx o pa. Koja më ã amnhî nhîpêx anhÿr o pa nhûm më kêp pahkwÿ hkêt xwÿnhjaja pahtâ më omu nê ate më hwÿr inhmênh ã apumunh kurê kumrêx.

²² Nê koja më ixkukwak ri panhÿ hã te pahpyrà nê hamaxpêr tipxi nê ri pa pyrâk o amnhî nhîpêx o pa. ²³ Na pa htem te ixkre tipxi kamâ më ixtipxi pyrâk o axpên nhîpêx o ri ixpa. Te pahte axpên nhîpêxta pyrâk. Tâ koja më ixwakre kamâ ã axpên nhîpêx anhÿr o pa nhûm më kêp pahkwÿ hkêt xwÿnhjaja ja hã më omu nê hamaxpêr o: 'Nâ pêr ãm hãmri na pre Tirtûm tãm më pahwÿr Jejus më. Kãm hapê htÿx tâ më pahwÿr kumê nhûm wrÿ nê amnhî xwar kãm hkwyîjê japê nê.' Anhÿr o koja axpên mã pajarênh o pa.

²⁴ Amnepêm amrakati ri pa pre amâ ijapê hã ri ixpa. Tâ ot pa jajê ho awÿ. Ka na ka pre inhmâ më agô. Tâ ma awÿr inhmôr mã xata wÿr na pa inhmâ më àpir prâm nê. Koja më nhÿrmâ ma pahwÿr api pu më pahpiitâ pahpimràâtâ pamâ axpên japê hã ri papa ho papa.

²⁵ E Papaj. Amex o amex tâ më kêp ixkwÿ hkêt xwÿnhjaja na kormâ ate më hwÿr inhmênh xwÿnh ã ixkôt hamaxpêr kêt nê. Nom më kot ixkôt amnhî xunhwÿr xwÿnhjaja na më kurom ja hã ixkôt hamaxpêr mex nê.

²⁶ Na pa ra ixprî hã më kãm akapêr o amnhîrit o ri ixpa. Tâ kot paj axte më kãm akapêr kwÿ jarê. Amâ ijapêta pyrâ nê më kãm axpên kînh ã axpên to pa kaxyw na pa më kãm hã karô. Kot paj inhî hã më hkôt ixpa hkêt tâ koja Pahkarôja më hwÿr wrÿ nê më hkarô mã agjê nê te pa më hkôt ixpa pyrâk o më hipêx. Ja na pa inhmâ hprâm. Tâ koja anê. Jakamâ na pa ã më ho awÿr anê. Tâ ãm ja pix Papaj." Anê.

Nhûm pre ã Jejus ô Papaj mã më inhnoo mã amnhî jarênh anê pa më ixpiitâ hã kuma.

18

Mê kot Jejus pynênh ã më harênh

Matêwre 26.47-56; Makre 14.43-50; Rukre 22.47-53

¹ Tã nhũm Jejus mẽ ixto Hipêêxà hwýr pa. Hãmri nê ixkreja rũm ma tẽ nê Jerujarê rũm kato nê ma gô pê Kirô hwýr tẽ pa mẽ hkôt ixpa ho ixpa xwýnhjaja ma hkôt mra. Nê gô hã rê nê hikjê hã mẽ kot mẽmo pí hkô hkre xwýnhja wýr mra nê parpê ixkrĩ hpa. ² Na pre hte Jejus xatã hwýr amnhĩ kôt mẽ ixto pa ho kuhê. Jakamã nhũm Jut Kariot kot mẽ kãm ôr mã xwýnhnta ra kot hwýr mẽ ixpa ho ixkuhê xata pumunh mex. ³ Jakamã pa mẽ hwýr pøj nê ixkrĩ hpa nhũm mẽ mẽ ixwýr mra. Jut Kariot mẽ pôristijaja. Rôm nhô xwýnhjê nhô pôristijê mẽ patre nhô pôristijaja nhũm mẽ mẽ ixwýr Jut Kariot kôt mra. Ijaew nhô pahijê nhý hã mẽ ixwýr mra. Piitã wapohti jamý nê pô hpôk nê kanê jamý nê mẽ ixwýr hpôk o kato. ⁴⁻⁵ Hãmri nhũm Jejus amnhĩ wýr mẽ omu nê kãnhmã xa nê ma mẽ kutã tẽ. Jut Kariot kot mẽ kãm ôr kaxyw nhũm amnhĩ tã omunh mex jakamã amnhĩ wýr mẽ omu nê ma mẽ kutã tẽ. Hãmri nê mẽ hkaxpa nê mẽ omunh o xa nhũm Jut Kariot mẽ kuri xa nhũm Jejus mẽ omu nê mẽ kãm:

–Pa. Mẽmoj japêr na ka mẽ pô hpôk o ri apa? Anê.

Hãmri nhũm mẽ kãm:

–Nã Jejus pê Najare nhô xwýnh japêr o na pa mẽ ri ixpa. Anê.

Hãmri nhũm mẽ kãm:

–Tý ot pa xa. Pa na ixpê Jejus. Anê.

⁶ Hãmri nhũm mẽ kuma nê tee ri axpên pumu nê umaj katê ho axkamê nê kuhê. Nom katê ho pikamênh o ra rôrôk pa nê hikwý. ⁷ Hãmri nê kãnhmã kuhê hpa nhũm Jejus axte mẽ kãm:

–Kwa mẽ inhmã amnhĩ jarê. Mêhõ japêr o na ka mẽ apa? Anê.

Hãmri nhũm mẽ kãm:

–Jejus pê Najare nhô xwýnhnta japêr o na mẽ ri ixpa kênã. Anê.

⁸ Hãmri nhũm mẽ kãm:

–Kwa ra ixte mẽ amã amnhĩ jarênh kênã. Paa. Ijapêr o na ka mẽ ri apa. Jakamã kwa kêr ka mẽ ixkôt ri mẽ pa xwýnhntaja tanhmã mẽ ho hkêt nê. Kê mẽ mãmrĩ anhrã nê ma mra.

⁹ Anhýr o mẽ inhnê mẽ kãm kapêr. Na pre ra ham Hipêêxà mã mẽ ixtã kãm amnhĩ jarê nê kãm:

–Kormã mẽ kamã ixpa ri ate inhmã ixihtýx xã nhôrta o na pa mẽ htãnopxar mex o ri mẽ hkôt ixpa.

Anhýr o mẽ ixtã kãm amnhĩ jarênh jakamã nhũm ã mẽ inhnê mẽ kot unênh mã xwýnhjê mã kapêr anê.

Simãw Pêtre kot mêhõ pê hamak krãhyr ã harênh

Matêwre 26.51-54; Makre 14.47; Rukre 22.49-51

¹⁰ Hãmri nhũm Simãw Pêtre tee ri Jejus ã mẽ omu hãmri nê ô wapo kapa nê jam ho apê nê ho hamak nhĩkê krãhta. Mawti jamak krãhta. Mawtija mẽõ patre mã apênh xwýnhjê hõ na pre nhũm Simãw Pêtre hamak krãhta. ¹¹ Hãmri nhũm Jejus ja hã omu nê nê kãm kapêr nê kãm:

–Tk. Kwa nã amarĩ xa nê akupým awapota hkãm haxã. Ixte mẽ anê amnhĩ xã htýx kamã ijamak kaxyw na pa pre Inhĩpêêxà rũm amnê mẽ awýr pika hwýr wrý. Kêt inhmã kãm hprãm xã hkôt pix mã na inhmã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho ixpa hprãm. Jakamã kwãr mẽ mãmrĩ tanhmã kãm ixto hprãm xã hkôt mãmrĩ tanhmã ixto. Anê.

Mẽ kot Anas wýr Jejus o htêm ã mẽ harênh

Matêwre 26.57-58; Makre 14.53-54; Rukre 22.54

¹² Tã nhũm pôristi mẽ mẽ hkrãhtũm nê mẽõ patre nhô pôristijaja Jejus pynê nê hpa hpre hpa ¹³ nê ma Anas wýr o tẽ. Anasja Kajpas piinhõ na pre. Nhũm

Kajpas kormã amgràja ã Anas pyrã nê kêp mẽõ patre maati. ¹⁴ Jakamã na pre ra Ijaew nhõ pahijé mã Jejus jarênh o:

–Nà kot puj mẽ Jejus pîr tokyx anê. Kê tapxipix ty pu mẽ arĩ mÿrpe pahpiitã pajamakêtkati nê ri papa. Anê.

Jakamã nhũm mẽ Jejus pynê nê kormã ma patre maati hwÿr o tẽ.

Simãw Pêtre kot Jejus kôt pa hkêt ã kot amnhĩ jarênh

Matêwre 26.69-75; Makre 14.66-72; Rukre 22.54-62

¹⁵ Hãmri pa ixpê Juāw mẽ ixkrãmnhwÿ Simãw Pêtre mẽ pa wa ma mẽ hkôt wa tẽ. Nhũm mẽ ra mẽ inhõ patre maati nhõrkwÿ hwÿr Jejus o axã. Nhũm patre maati kot ixpumunh jakamã nhũm kãm àpênh xwÿnhja ixpumu nê inhmã anê pa mẽ hkôt axã. ¹⁶ Nom nhũm Simãw Pêtre arĩ kapôt ã hakwa krem xa. Hãmri pa omu nê akupÿm hwÿr tẽ nê mẽhõ niti kot hakwa kre jamãr o ãm xwÿnhja mã anê nhũm kãm kahê xã mẽ nhũm mẽ ixkôt axã. ¹⁷ Hãmri nhũm nita hprĩ hã omu nê kãm:

–Xêê. Pêr apê mẽ kot unênh nê o mör müj kôt ri mẽ pa xwÿnhjê hõ na ka mẽ? Anê.

Hãmri nhũm kuma nê kãm:

–Tk. Nã ixte mẽhõ myti ata pumunhre hã. Anê.

¹⁸ Hãmri nhũm ra kôt ã kamãt nê ra kryy nê nhũm mẽ àpênh xwÿnh kwÿ mẽ mẽõ patre nhõ pôristi hkwÿjaja amnhĩm kuto nê hã ànhunh o kuhê. Nhũm Simãw Pêtre mẽ omu nê mẽ hwÿr tẽ nê mẽ ìhkõ hã ànhunh o xa.

Patre maati kot Jejus kukjêr ã harênh

Matêwre 26.59-66; Makre 14.55-64; Rukre 22.66-71

¹⁹ Rôm nhũm Anasja hêx rom tanhmã Jejus kukjêr to nê kãm:

–E kwa inhmã amnhĩ jarê. Tanhmã na ka hte we akôt mẽ pa ho mẽ pa xwÿnhjê jahkre hto ho apa wehe? Anê.

²⁰ Hãmri nhũm amnhĩ tã kãm:

–Nã na pa hte mẽ piitã mẽ noo mã ri mẽ kãm ixkapêr o ixpa. Tirtũm kapêr o mẽ ahkre xã hã ixkre kamã nê Tirtũm mã amnhĩ jarênh xã hã ixkre kamã pa hte mẽ piitã mẽ noo mã ri mẽ kãm tanhmã ixkapêr to ho ri ixpa. Na pa hte nhÿri ixpimxur pê ri mẽ kãm tanhmã ixkapêr to ho ri ixpa hkêt nê. ²¹ Tã ka ixtã mẽ kot inhmar o kuhê xwÿnhjaja tanhmã ixtã mẽ hkukjêr to hkêt nê. ãm papxipix ri ixkukja. Kwa ixtã mẽ hkukja kê mẽ kot tanhmã ixkapêr mar to xã hkôt tanhmã amã ijarênh to nã? Anê.

²² Hãmri nhũm patre nhõ pôristi hõja kuma nê hwÿr tẽ nê kãm:

–Tk. Kwa na htem ã patre maati mã kapêr anhÿr kêt nê. Na htem hã hpijaãm o kãm kapêr. Tã na ka axtem nê ri ã kãm akapêr anê. Anê.

Hãmri nê hinep hkura.

²³ Hãmri nhũm Jejus amnhĩ tã omu nê kãm:

–Kwa kot pa tanhmã mẽ amã amnhĩ to ixêx to ka mẽ hã inhma nê ri kormã tanhmã axpên mã ixto akapêr to rÿ hã ixtak. Nom ãm hãmri ixte mẽ amã amnhĩ jarênh tã ka axtem nê ri inhĩnep ixtak. Anê.

²⁴ Hãmri nhũm Anas tanhmã mar to hpa hãmri nê umre Kajpas wÿr kumê. Na pre Kajpasja kormã hitom kãm ri tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho nhÿ nhũm Anas mẽ kãm anê nhũm mẽ kuma nê hwÿr Jejus o tẽ nê ho axã. Arĩ hpa hpre rãhã hwÿr o tẽ nê ho axã nhũm xa nê kãm amnhĩ jarê.

Simãw Pêtre kot axte Jejus kôt pa hkêt ã amnhĩ tã àprãr ã harênh

Matêwre 26.71-75; Makre 14.69-72; Rukre 22.58-62

²⁵ Nhūm Simāw Pêtre arī mē ĩhkô hã ànhunh o xa nhūm mēhōja kām kapēr nē kām:

—Kwa pēr apê Jejus kôt ri mē pa xwýnhjê hō na ka. Anē.

Hāmri nhūm kuma nē kām:

—Tk. Koký ixte mēhō nēj pumunhre hã. Anē.

²⁶ Hāmri nhūm hpānhã mēo patre maati mā àpēnh xwýnhja mǎānēn omu. Simāw Pêtre kot kēp hamak krāhyr xwýnhnta kwý na pre. Jakamã nhūm hpri hã omunh mex kurê kumrēx nē kām:

—Kwa nã ka na ka mūtār pī hkôta kamã mē ĩhkô hã xa pa apumu. Anē.

²⁷ Hāmri nhūm tee ri kuma nē axte mē kām amnhī tā aprār kām hihtýx nē. Jao ra mē kām amnhī tā aprār o axkrunēpxija mē nhūm krāhyre hkār kurê kumrēx. Ra Jejus kot hkukamã harēnh xã hkôt kēp hkwy hkēt ā amnhī tā aprār o axkrunēpxi.

Jejus kot Pirat mā amnhī jarēnh

Matéwre 27.1-2, 27.11-31; Makre 15.1-20; Rukre 23.1-5, 23.13-25

²⁸ Hāmri nhūm mē ixpē Ijaew hkrāhtūmjaja ra Kajpas rūm Jejus o kato nē ma Pirat wýr o tē. Piratja na pre te Rōmjê nhō pahi pē Sesti mā mē ixpē Ijaew jamār o pa nhūm mē ma hwýr o tē. Nhūm ra myt kator grire nhūm mē hwýr o tē nē ōrkwý kapem o xa. Pirat kēp Ijaew kēt jakamã nhūm mē ōrkwý hwýr gjēx kēt nē kapôt ā kuhê. Na hte Ijaew kormã Pas ā hkīnh hāmri nē nhām mē kēp Ijaew kēt xwýnhjê nhōrkwý hwýr gjēx kēt nē. Koja mē hwýr agjê nē amnhī tomnu nē Pas ā apkur kēt nē. Jakamã nhūm mē Pirat wýr Jejus o tē no ām hwýr o ar kēt nē. Ām ixkre kapem o xa. ²⁹ Hāmri nhūm Pirat mē hwýr kato nē omu nē hã mē hkukja nē mē kām:

—Kwa tanhmã na we amnhī tomnuj to ka mē ixwýr o tē? Anē.

³⁰ Hāmri nhūm mē kām:

—Nã kot amnhī tomnuj o pa xwýnh kēnã. Jakamã na pa mē awýr o tē. Ate tanhmã kot amnhī tomnuj to hã harēnh mar nē myrapê tanhmã ho kaxyw. Anē.

³¹ Hāmri nhūm mē kuma nē mē kām:

—Tk. Kwa mē kamjaja ma amnhī kôt o tē nē amnhī krã hkôt tanhmã ho. Mē ate tanhmã kot amnhī nhīpēx to hã omunh xã hkôt. Anē.

Hāmri nhūm mē tee ri kuma nē kām:

—Kwa amnepēm mē ixpē Ijaewjaja na pa pre htem kēn o mē kot amnhī tomnuj xwýnhjê tak o mē kupa. Tã na ra Rōm nhō pahihtija mē pamjaja mē ixte mē hpar nē mē ixkurê. Tapxipix kām mē hpar ā àmnēnh prām. Jakamã kot kaj ý hã mē inhmã tanhmã hã axāmnēnh to kē mē kupī. Ra ja kaxyw mē kot mē ixkaxyw axām kēnã. Anē.

³² Rōm nhō xwýnhjaja na htem mē kot amnhī tomnuj xwýnhjê hpar kaxyw nē pī kahpa hã mē hanhō nē mē kupa. Nhūm Jejus amnhī kukamã tanhmã mē kot hpri to hã mē omunh mex jakamã ra hpri hã mē inhmã mē kot tanhmã hipēx to hã mē harê. Jakamã nhūm pre ā Ijaew Pirat kot mē kām hpri prām xà ã kām kapēr kām xihtýx anē. ³³ Hāmri nhūm mē kuma nē akupým ōrkwý hwýr axã nē amnhī wýr Jejus ā karō nhūm hwýr axã nhūm kām:

—E kwa inhmã amnhī jarē. Xã apê Ijaew nhō pahi na ka? Xã ka na htem amnhī wýr akām hamak o pa? Anē.

³⁴⁻³⁶ Hāmri nhūm kām:

—Tý ām hāmri na ka ā ijarēnh anē. Nom jar pika ja kamã ixpē mēo pahi hkēt. Axtem ixpē mēo pahi na pa. Mo kaxyw na ka ā ixkukjêr anē? Xã na pre mēhō ixte mē anhō pahi Sesti kutã ixām ā amã ijarē ka ama nē tee ri ixkukamã

ajamaxpēr? Nà xà ãm hāmri amã Tirtūm kot Ijaew wÿr inhmēnh ã ixpumunh prām? Mo kaxyw na ka ã ixkukjēr anē? Anē.

Hāmri nhūm tee ri kuma nē kām:

–Tk. Mo kot pa kêt ri axtem nē Tirtūm kot Ijaew wÿr amēnh ã akukja? Mē apyrã nē ixpē Ijaew kêt kēnã. Mē kot ixwÿr ato htēm xwÿnhjaja na mē ã ate amnhĩ jarēnh anhÿr ã ajarēnh anē. Nà mē akwÿjē mē mē anhō patre krãhtūmjaja na mē ã inhmã ajarēnh anē. Jakamã e aprĩ hã inhmã amnhĩ jarē. Tanhmã na ka we amnhĩ tomnuj to nhūm mē ixwÿr ato tē? Anē.

Hāmri nhūm kuma nē kē axte kām:

–Nà ixpē pyka ja kamã mē ò pahi hkêt. Kop ãm ixpē pyka ja kôt mē ò pahi ronhÿx ra ixkôt ri mē pa xwÿnhjaja tanhmã ixtã mē ato. Nom jar ixpē mē ò pahi hkêt. ãm axtem ixpē mē ò pahi na pa. ãm hāmri na pa ã amã amnhĩ jarēnh anē. Anē.

³⁷ Nhūm ã kãm amnhĩ jarēnh anē hāmri nhūm tee ri kuma nē kãm:

–Xà apē mē ò pahi hō na ka? Anē.

Hāmri nhūm kãm:

–Tÿ. Nà ãm hāmri na ka ã ijarēnh anē. Na pa pre amnē pikaja wÿr wrÿ nē jar mē akamã ixkato nē mē akamã ixãptãr. Ixte tanhmã mē kãm ixkapēr to ho ri ixpa kaxyw na pa pre wrÿ nē mē akamã ixpa nē ãm hāmri mē kãm ixkapēr o ri ixpa. Na pa hte tãm ixkapēr o ri ixpa. Tã mē kot ixkapēr mar nē ixkôt ri amnhĩ nhĩpēx o mē pa xwÿnhjaja na htem ixpē mē ò pahĩhti hã ijarēnh o pa. Anē.

³⁸ Hāmri nhūm Pirat kot tãm kãm kapēr ã amnhĩ jarēnhja ã kuma nē kãm:

–Tk. Aa ixte pika ja kamã mēhō pumunh nhūm tãm kapēr o pare hã. Anē.

Hāmri nē kapēr ã kuma nē tee ri hkukamã hamaxpēr. Hāmri nē akupÿm Ijaew wÿr ho kato nē mē kutã o xa nē mē kãm:

–Kwa tanhmã kot amnhĩ tomnuj tore hã. ³⁹ E mē inhma. Na pa hte amgrã mē arĩgro pē Pas kãm mē amã mē hagjēnh xà rūm mē akwÿjē ho hpÿnh nē mē hapōj nhūm mē hamakētkati nē amnhĩx ri pa. Ka mē ja hã omu nē Pas ã akĩnh nē. Jakamã e. Pa mē amã mē anhō “pahĩhti” jarēnhja mã inhũre. E na pa ra kãm inhũre. Anē.

⁴⁰ Hāmri nhūm mē tee ri ã kapēr anhÿr ã kuma nhūm ja mē kēp omnuj tÿx nē. Nhūm mē hã kãx pē gryk kamã kãm kapēr kãm hihtÿx nē kãm:

–Tk. Kwa nã kãm anhũrer kêt nē. Kêt Parapas mã mãn anhũre. Anē.

Parapasja na pre hte tanhmã amnhĩ tomnuj tÿx to ho ri pa nhūm prem mÿrapē unē nē haxã. Tã nhūm mē axtem nē Pirat kot kãm urer prãm xãj Jejus kaga.

19

Mē kot Jejus tak ã mē harēnh

Matêwre 27.27-31; Makre 15.16-21; Rukre 23.20-25

¹ Tã nhūm Pirat akupÿm òrkwÿ hwÿr Jejus o xã nē ò pòristijē mã hã amÿnē nhūm mē hwÿr mra nē htak o kuhē. ² Hāmri nē kēp pahi hã hpēr o pikēnh kaxyw kãm pahi hã mē ahkã nhĩpēx nē hkrãm haxã. Nom axtem mēmo mrõnhĩ te kot ronh kanēre pyrãk xwÿnhja nhūm mē hikãx nē hkrãm haxã. Nē kēp pahi hã mē ê kamrēk py nē kãm haxã. ³ Hāmri nē xatã hwÿr mra nē hinep htak nē hã hpēr o pikēnh o xa nē kãm:

–E apē Ijaew nhō pahi punuti na ka. Anē.

⁴ Hāmri nhūm Piratja akupÿm Ijaew wÿr kato nē mē kãm:

—E koja inhõ pôristi akupÿm mẽ awÿr ho kato ka mẽ omu. Na pa tee ri kot tanhmã amnhĩ tomnuj to hã hkukja. Për tanhmã kot amnhĩ tomnuj to hkêt kênã. Anë.

⁵ Hãmri nhũm Jejus kato nê arĩ pahi hã àhkã tu nê ê kamrêk jaxà nê o xa nhũm Pirat mẽ kãm:

—E kwa mẽ omu nê kamã axukaprĩ hkêt wehe. Anë.

⁶ Hãmri nhũm patre krãhtũmjê mẽ mẽõ pôristijaja tee ri ja hã kuma nhũm ja mẽ kêp omnuj nê. Hãmri nê hã kãm kapêr kãm hihtÿx nê kãm:

—Tk. Kwa nà pĩ kahpa hã mãn anhõ. Kê pĩ kahpa hã mãn ajêt nê ty. Anë.

Hãmri nhũm tee ri hã mẽ kuma nê mẽ kãm:

—Nà mẽ kam nê ma amnhĩm o tẽ nê mẽ kam amnhĩm ho anë. No pa kot paj ho anhÿr kêt nê. Mo mÿrapê kot pa kêt hã amÿnê nhũm mẽ kupĩ? Nà kwarĩ kot pa ho anhÿr kêt nê. Anë.

⁷ Hãmri nhũm mẽ tee ri kuma nê kãm:

—Kwa kêp Tĩrtũm Kra hã amnhĩ jarênh kênã. Mẽ inhĩgêjtaja na prem ã mẽ ixte amnhĩ jarênh anhÿrja nê mẽ inhmã kapêr pa htem ã amnhĩ jarênh anhÿr kêt nê. Koa mẽhõ ã ri amnhĩ jarênh anë nhũm mẽ ja mÿrapê kupĩ. Anë.

⁸ Hãmri nhũm Pirat tee ri Jejus kêp Tĩrtũm Kra hã amnhĩ jarênhja ma nê kãm uma nê kãm tanhmã ho hprãm kêt nê. ⁹ Hãmri nê akupÿm òrkwÿ hwÿr ho axà nê axte hkukja nê kãm:

—Kwa aprĩ hã inhmã amnhĩ jarê. Nhÿhÿnh na ka pre mẽ ixwÿr mõi? Anë.

Nom nhũm axte tanhmã kãm nê hkêt nê. ãm arĩ akryk mar o xa. ¹⁰ Nhũm tee ri omu hãmri nê kãm:

—Kwa xà ate ixpumnunh kêt? Inhÿ hã na htem mẽ kupa nê inhÿ hã akupÿm mẽ hapôj. Tã ka pêt aprĩ hã inhmã tanhmã amnhĩ jarênh to hkêt nê ri akryk akuhê. Anë.

¹¹ Hãmri nhũm Jejus kãm:

—Nom Tĩrtũm nhÿ hã pix mã na ka hte ã amnhĩ nhĩpêx anë. Kêp ãm Tĩrtũm kãm ja prãm kêt ronhÿx ka tee ri tanhmã amã ixto hprãm hkaprÿ. Tãm kot mẽ ixkaxyw axãm kênã. Tã mẽ kot awÿr inhmênh nê ri ixtyk ã ijarênh xwÿnh pê Ijaew nhõ pahijaja. Ra mẽ kot ixkaga jakamã na mẽ ã amã ijarênh anë. Jakamã mẽ kot amnhĩ tomnuj tÿx o ajakrenh. Anë.

¹² Hãmri nhũm Piratja tee ri ã kapêr anhÿr ã kuma nê kot kãm urer prãm nê. Hãmri nê akupÿm Ijaew wÿr kato nê hã mẽ kãm kapêr nhũm mẽ tee ri kot kãm urer kaxyw ã amnhĩ jarênhja ma nê kãm ja prãm kêt kumrêx. Jakamã kãxpê nê kãm kapêr nê kãm:

—Kwa nà ra kêp mẽ inhõ pahi hã kot amnhĩ to hêx kênã. Kot mẽhõ ã ri amnhĩ jarênh anë nhũm Rõm kamã mẽ panhõ pahi Sestija ja hã harênh ma nê kamã gryk tÿx nê. Tã kot kaj kãm anhũre nhũm ajarênh ma nê akamã gryk nê. Anë.

¹³ Hãmri nhũm tee ri mẽ kuma hãmri nê ma pahi kot tanhmã mẽ harênh to xà hã kên pota wÿr ma tẽ nê hã nhÿ. Mẽ ixpê Ijaew kapêr kãm mẽ ixte kãm: “Kapata” jarênh xwÿnhnta wÿr kot tanhmã Jejus jarênh to kaxyw ma hwÿr tẽ nê hã nhÿ nhũm mẽ hwÿr o tẽ.

¹⁴ Hãmri nhũm ra arĩgro pê sêsta. Mẽ ixpê Ijaewjaja mẽ ixte Pas ã amnhĩ tomnuj mÿrapê mry hkwÿ hpar nê Tĩrtũm kôt pix mã amnhĩ nhĩpêx ã amnhĩ jarênh xà hã arĩgroja kato. Jakamã nhũm kaxkwa nhĩpók ri myt nhÿ nhũm Piratja mẽ kot Jejus kator ã harênh prãm xãj arĩ mẽ kãm ho mẽ õ pahi hã harê nê mẽ kãm:

—E ota mẽ anhõ Pahihtita. Anë.

¹⁵ HãMRI nhũM mẽ tee ri ã harẽnh anhÿrja ã kuma nẽ kãm:

—Kwa apĩ ri. Ma o tẽ nẽ pĩ kahpa hã anhõ kẽ tokyx ty.

Anẽ nhũM tee ri mẽ kuma nẽ mẽ kãm:

—Kwa nã. Kẽp mẽ anhõ pahi kẽnã kot paj kêt ri axtem nẽ mẽ apê kupĩ. Anẽ.

HãMRI nhũM mẽ kãm:

—Nã kẽp mẽ inhõ pahi hkêt. Pahi Sesti pix na kẽp mẽ inhõ pahi. Anẽ.

Mẽ kãm Sesti hkĩnh kêt tã ã kãm Jesus htyk prãm xaj ri harẽnh anẽ. ¹⁶ HãMRI nhũM Pirat tee ri ja hã mẽ kuma nẽ tã Jesus ã pòristi mã karõ nẽ mẽ kãm:

—E mẽ mãMRI ma o tẽ nẽ pĩ kahpa hã anhõ kẽ ty. Anẽ.

HãMRI nhũM mẽ kuma nẽ ma o tẽ.

Mẽ kot pĩ kahpa hã Jesus nhõ ã mẽ harẽnh

Matêwre 27.32-44; Makre 15.21-32; Rukre 23.26-43

¹⁷ HãMRI nhũM pòristija Jesus mã õ pĩ kahpa gõ nhũM kutu nẽ ma mẽ hkõt hkjẽnh o mõ. NhũM mẽ krĩ rũM ho kato nẽ ma hixêt prẽk wÿr o tẽ. Hixêt prẽkja mẽ kot harẽnh o: “Korkot” anẽ. No mẽ ixpẽ Ijaewjẽ kapẽr kãm na pa pre htem harẽnh o “Mẽ hkrã hi xã” anhÿr xwÿnh ta wÿr nhũM mẽ ma o tẽ nẽ hã ho api. ¹⁸ HãMRI nẽ pikap pĩ kahpa xi nẽ hã Jesus xi nhũM hã nõ nhũM mẽ prek o ãhkra ho htÿx nẽ hpar o htÿx. HãMRI nẽ kaxyw hkakwÿ nẽ hkakwÿnh pa nẽ kamã pĩ kahpata xãm nẽ hity hpa nhũM Jesus kÿx pẽ ajêt. HãMRI nhũM mẽ mããnẽn wa ho hamẽxkrut nẽ pĩ kahpa hã wa kunhõ nhũM wa kuri ajêt. Wa kot tanhmã amnhĩ tomnuj to xwÿnhja wa ho akutã Jesus nhijẽ nhũM wa urak nẽ kÿxpẽ ajêt.

¹⁹ HãMRI nhũM Piratja õ pòristi mã anẽ nhũM mẽ tap õ py nẽ hã tanhmã kagã hto nẽ kagã ho:

IJAEW NHÕ PAHI JEJUS NA JA

KÊP NAJARE NHÕ XWÿNH

²⁰ Nom mẽ ixpẽ Ijaew kapẽr pix kãm hã kagã hkêt nẽ. Mããnẽn Gresjẽ kapẽr kãm nẽ Raxijẽ kapẽr kãm nhũM mẽ mããnẽn hã kagã nẽ Jesus mÿri kunhõ. HãMRI nhũM Ijaew kwÿjaja Jerujarẽ rũM hwÿr mra nẽ mẽ kot ã hã kagã nhĩpẽx anhÿrta pumu nẽ kamã harẽ. Jerujarẽja hixêt prẽeta wÿr jawÿ jakamã nhũM mẽ kurũM ohtõ nẽ hwÿr mra nẽ omunh o kuhẽ. ²¹ HãMRI nhũM patre hkrãhtũmjaja tee ri ã Jesus jarẽnh anhÿr ã kagãta pumu nhũM ja mẽ kẽp omnuj nẽ. Jakamã nhũM mẽ ma Pirat wÿr mra nẽ kãm:

—Kwa mon ka ri hã mẽ kãm anẽ nhũM mẽ axtem nẽ ã ri kagã nhĩpẽx anẽ?

Kwa nã kẽp mẽ inhõ pahi hkêt. ãM htÿx ri kot ã kot amnhĩ jarẽnh anhÿr o pa kẽnã. Kwa hã kagãja o anhÿpa nẽ hpãnhã hã kagã ho: “Kẽp Ijaew nhõ pahi hã kot amnhĩ to hẽx xwÿnh!” Anhÿr o hpãnhã hã hipẽx nẽ anhõ nã? Anẽ.

²² HãMRI nhũM mẽ kuma nẽ mẽ kãm:

—Tk. Nã pa ho ixpinhpanh kêt nẽ. Ra ixte hã kagã hpar kẽnã. Anẽ.

Pòristijaja kot axpẽn mã Jesus xẽ ho pigrãnh

Matêwre 27.35-36, 27.55-56; Makre 15.24; Rukre 23.34

²³ HãMRI nhũM pòristijaja kot axpẽn mã Jesus xẽ o pigrãnh kaxyw amnhĩ tã haxwÿr o tẽ. Mẽ kẽp 4 no nhũM Jesus xẽ kẽp 5 jakamã nhũM mẽ amnhĩ kõt ho 4 nẽ haxwÿ nhũM pyxi nẽ hprã. ê rytita. Na pre hipẽx muxre. Nhÿhÿnh hkayr xã pumunh kêt kumrẽx. ²⁴ Jakamã nhũM mẽ omu nẽ kãm hkĩnh nẽ. HãMRI nhũM hõ kot amnhĩm hpyr nẽ ho arik kaxyw nhũM mẽ hã kẽnre ho jõka. Na pre ra Tirtũm kapẽr ã kagã htũm kot mẽ hkukamã ja hã mẽ harẽnh nẽ mẽ harẽnh kot:

Na prem axpẽn mã ixẽ o anhgrã nẽ hã kẽnre ho jõka ho hkrĩ.

Anhÿr o kot mē hkukamā mē harēnh. Tā nhūm mē ra hkôt ā amnhī nhīpêx anhÿr o hkrī.

Jejus kot Juāw nhīhkram katorxà jaxàr ā harēnh

²⁵ Nhūm Jejus par pē katorxà xa. Nē htōx nē Kropti hprō Marir nē Marir Matarēn mē nhūm mē Jejus katorxà nhīhkō hā Jejus pumunh o kuhē. Nhūm amnhī tā mē omu ²⁶ nē mē kuri pa ixpē Juāw pumu. Hāmri nē kēp ixkrāmnhwÿ mex ā ixtā katorxà mā kapēr nē kām:

—E ota Juāwta. Kōja ixpānhā te kēp akra pyrāk o anhīpêx nē tanhmā ato ajuta hto ho pa. Anē.

²⁷ Hāmri nē hpānhā pa inhāmā kapēr nē inhāmā:

—E Juāw. Kēr ka te kēp akatorxà pyrāk o inhāmā hipêx mex o ri apa.

Anhÿr jakamā pa kuma nē kot inhāmā hā karō xà hkôt inhōrkwy hwÿr haxà nē amnhī kôt ri ho ixpa.

Jejus htyk ā harēnh

Matēwre 27.45-56; Makre 15.33-41; Rukre 23.44-49

²⁸ Tā nhūm Jejus ra amnhī pumu hāmri nē hamaxpēr o:

—Nā Inhīpêxà kot mēmoj tā inhāmā karōta na pa ra kām ho anhÿr o hitep xà xir kaxyw. Anē.

Hāmri nē kām kōr ā amnhī jarē. Nom ra hkukamā Tīrtūm kapēr ā kagà htūm kot htyk kaxyw nē kām kōr kukamā harēnh jakamā nhūm ā amnhī jarēnh anē nē kapēr o:

Nā na pa ra inhāmā kōr nē. Anē.

²⁹ Nhūm hpar pē guhkrax kām wīhti punureta ām jakamā nhūm mē ā kot amnhī jarēnh anhÿrja ma nē kaxyw mēmo rerek py nē o tē nē kaxyw pī ryti hō py nē ho hkanhwÿ. Nē akupÿn o tē nē ho wīhti mā haxà nē kām kupē.

³⁰ Nhūm hkaō nē hkaōr pa hāmri nē kapēr o:

E nā hāmri na pa ra mē piitā mē kot amnhī tomnuj pānhā amnhīrer pa. Jao ra Inhīpêxà kām hprām xà hkôt kām tanhmā amnhī nhīpêx to jatur xām kumē.

Anhÿr o amnhī jarēnhja kôt ahpar mā hkrā nē ty.

Mē kot kō xwa ho Jejus kamnhwÿr ā harēnh

Wam Juāw 5.6-8

³¹ Nhūm ra sēsta nhūm apkati nhūm mē inhō arīgromnu pē sap kaxyw. Sapja ā na hte mē ixpē Ijaew mē ixkīnh pē Pas ā ixkīnh rūnh o ixpa. Nhūm mē kām sap ā arī mē htyk nē mē harir xwÿnhjē pumunh prām kēt jakamā nhūm Ijaew krāhtūmjaja ma Pirat wÿr mra nē kām:

—Kwa pōristi mā anē kē mē tokyx mē hte hi kukē kē mē htyk tokyx anē. Kē mē tokyx mē o wrÿ nē ma mē o mra nē mē hagjē. Kormā sap kēt ri. Anē.

³² Hāmri nhūm mē kuma nē ō pōristijē mā anē nhūm mē ma mē hwÿr mra nē akutā wa kot Jejus nhījē nē jēt xwÿnhhta wa kumrēx wa hte hi hkwÿr. ³³ Hāmri nē hpānhā Jejus wÿr tē nē omu nhūm ra htyk mex nē ajēt nhūm mē ja hā omu nē kēp hte hi hkwÿnh kēt nē. ³⁴ Nhūm pōristi hōja kō xwa py nē ho ihkjē rūm hkanhwÿ nhūm hkamrō mē ī kagō ahkà nē hprōt nhūm mē hkwÿja omunh o kuhē. ³⁵ Nē ixpē Juāw na pa pre ijaxwÿja mē ihkō hā xa nē ja hā omunh jakamā pa ā mē amā hā kagà anē. Ām hāmri na pa mē amā harē nē hā kagà. Mē ate kamā harēnh nē harēnh mar nē hkôt ajamaxpēr kaxyw. ³⁶ Na pre ra Tīrtūm kapēr ā kagà htūm kamā ra hkukamā tanhmā kot mē pahwÿr mēnh xwÿnhhta jarēnh to nē hā kagà. Nē hā kagà kot:

Koja mẽ nhÿhÿnh hi hkwÿnh kêt nê. Anê.

Tã nhÿm mẽ ra hã kagàja kôt ã hipêx anê nê kêp hi hkwÿnh kêt nê. ³⁷ Nê Tirtÿm kapêr ã kagà htÿmja mãânên ja hã harênh kot:

Mê kot hpÿr nê hkanhwÿr xwÿnhja koja mẽ hpar pê omunh o kuhê. Anê.

Tirtÿm kapêr ã kagà htÿm kamã ã Jejus tyk kukamã harênh kot anhÿr.

Mê kot Jejus jaxàr ã mẽ harênh

Matêwre 27.57-61; Makre 15.42-47; Rukre 23.50-56

³⁸ Tã nhÿm Juje pê Arimatej nhô xwÿnhja Jejus ra htyk ã omu nê ma Pirat wÿr tê nê hã kãm kapêr. Kot ma o môr nê tokyx haxàr kaxyw. Na pre ra Jejus kôt amnhÿ xãm nom Ijaew krãhtÿmjê pymaj mẽ kãm amnhÿ to amnhÿrit kêt nê. Jakamã nhÿm ma Pirat wÿr tê nê hã kãm kapêr nê kãm:

—Pa e ot pa awÿr tê. Ixte mẽmoj tã amã ixkapêr kaxyw. Kot kaj apu inhmã “ÿ” anhÿr japêr. Kwa xà kot pa ma Jejus o mô nê haxà? Anê.

Hãmri nhÿm kuma nê kãm: “Nà mãmrÿ ho anê.” Anê hãmri nhÿm ma hwÿr tê nê ho wrÿ nê kumÿ nê ma haxàr mã o mô. ³⁹ Nhÿm Nÿkotêja ma hkôt tê. Amnepê mã kot kamãt kãm Jejus wÿr htêm nê wa axpên mã kapêr o ÿr xwÿnhnta. Jakamã ma Juje hkôt tê. Nê amnhÿ kôt mẽ hkuxwa xà hkwÿ ho mô.

ãm ho môr rax kumrêx. Ho 34 kir nê kutu nê o mô. Mẽ hkuxwa xàja na pre mẽ kot mẽmo kuxwa xà mã “mÿra” nê “aroe” anhÿr jarênhja nhÿm kaxyw hkwÿ jakã nê ho ahkã nê ho mẽ hkuxwa xà nhÿpêx. Hãmri nê kutu nê ma Juje kot Jejus jaxàr nhÿm kot ho hkuxwa kaxyw hkôt o mô. ⁴⁰ Hãmri nhÿm wa ho kupêxê kukônh pa nê ho Jejus kupu. Mẽ ixpê Ijaew mẽ ixte mẽ htykjê jagênh kaxyw ã mẽ hipêx anhÿr xà hkôt nhÿm wa ã hipêx anê nê haxà. ⁴¹ Nhÿm ra mẽ kot pÿ kahpa hã nhôr xà tã mẽ kot mẽmo pÿ ho pa nê hkre xwÿnh kwÿ kuhê. Nê kamã kên kre nyw. Kormã mẽ kot kamã mẽ htykjê hõ jaxàr kêt xwÿnhnta.

⁴² Jakamã nhÿm wa omu nê axpên mã:

—E kwa pu hwÿr Jejus o tê nê kamã mãn tokyx haxà. Kêr pu kormã sap kêt ri ra tanhmã amnhÿ to hpa. Anê.

Hãmri nê hwÿr kumÿ nê o tê nê kamã haxà nê hã hitom pa hãmri nê ma akupÿm krÿm wa tê.

20

Jejus akupÿm htÿr ã harênh

Matêwre 28.1-10; Makre 16.1-8; Rukre 24.1-12

¹ Tã nhÿm sap tê nê hapêx nê hpãnhã semãn nyw krax xà pê tòmÿk. Hãmri nhÿm Marir Matarên kwÿhtã kãnhmã nhÿ. Kormã myt kator kêt ri kãnhmã nhÿ nê ma kên kreta wÿr tê. Nê hwÿr pôj nê tee ri hitom xà hã kên rax pumu. Hãmri pa nhãm hakwa kre kuhpa hã ri hikwÿ nhÿm omu nê tee ri hukamã hamaxpêr pê omunh o xa. ² Hãmri nê awjanã nê ma akupÿm hprôt nê nhÿri Simãw Pêtre nê pa ixpê Jejus krãmnhwÿ mex ã wa ixpumu nê hkaprÿ kamã wa inhmã harê nê wa inhmã:

—Xê na pêr mẽ pahpê mẽ panhõ Pahihtu kapa nê nhÿhÿm ma o tê. Xê nhÿhÿm mãn pre wem o tê? Anê.

³ Hãmri pa wa kuma nê hwÿr ixprôt kurê kumrêx. ⁴ Hãmri pa Simãw Pêtre mã wa nê ixkumrêx hwÿr pôj. ⁵ Nom kormã kên kre hwÿr ixàr kêt ri kormã hakwa krem inhÿkôt nê kaxwÿnh kãm nôr xà kamã Jejus japêr ixrÿt o xa. Nhÿm kupêxê nhÿrê pix nõ pa omu. ⁶ Hãmri nhÿm Simãw Pêtre ixkôt tê nê ixrom krem àr kurê kumrêx nê kupêxê nhÿrêta pumu. ⁷ Nê hkrã kupu xà

pumu nhūm axtem hkrā muxre nē ahte nō. ⁸ Hāmri pa hkôt axà nē nōr xà kaprý pumu nē ijamaxpēr o:

–Héxta waa nē. Nà mǎn akupým htír. Hā na nōr xà hkaprý mex nē. Nà mǎn akupým htír kām ga. Anē.

⁹ Ra Tirtūm kapēr ā kagà htūm kot ja kukamā akupým htír ā harēnh tā pa wa kormā ixprī hā ja hā omunh kēt nē. Tā kēn kre kaprý pumu nē kām ijamaxpēr kurē kumrēx. ¹⁰ Hāmri nē wa ixkato nē awjanā nē ma akupým wa ixkwýjé hwýr wa tē.

*Jejus kot Marir Matarēn wýr kator ā harēnh
Makre 16.9-11*

¹¹ No nhūm Marir Matarēnja arī kēn kre kapem hkaprī nē mýr o xa. Nē mýr pē hikôt nē kēn kre kamu ¹² nē kamā Tirtūm kapēr o wrýk xwýnh wa ho axkrut nē wa omu. Nhūm wa ê jakajre kamā wa nhý. Nhūm hōja hkrām nhý nhūm hōja htem nhý. ¹³ Hāmri nē wa Marir Matarēn mā kapēr nē kām:

–Kwa mon ka ri omu nē amýr o xa? Anē.

Nhūm kām:

–Xé nhūm. Na prem ma nhýhým mē ixpé mē inhō Pahihtija mý nē ma o tē nē hpānhā nhýri kuxi. Anē.

¹⁴ Rôm nhūm Jejus tām tē nē hkatut kôt xa nhūm Marir Matarēn ho hakēx nē omu nom hprī hā omunh kēt nē. Omu nē htýx ho axtem mēhō hā hkamnhīx.

¹⁵ Hāmri nhūm kām:

–Kwa mon ka ri amýr o xa? Mēhō na ka ri hapēr arīt pē amýr o xa? Anē.

Hāmri nhūm kuma nē htýx ho pī hkre jamār xwýnh ā hkamnhīx nē kām:

–Xé xà ka na ka mē ixpé mē inhō Pahihti ho ahkí nē ma o tē nē nhýri axi mē? Xé ka japēr nē akatāt kôt inhmā harē. Nhýri inhmā nōr xà jarē pa ma hwýr tē nē kumý nē man akupýn o tē nē akupým kēn kre kamā kuxi. Anē.

¹⁶ Hāmri nhūm Jejus kām hixi jarē nē kām:

–Kwa Marir Matarēn. Amnē ixpumu nē arī ā akapēr anē nà. Anē.

Hāmri nhūm jatā hprī hā kuma nē ho hakēx nē omnhī jaēr pē hprī hā omu nē kām:

–Xé Pahihti. Xep ka na ka. Héxta gàà nē. Anē.

Nom mē ixpé Ijaew kapēr kām Pahita jarēnh o: “Raponī” anē. Nhūm ā kām kapēr anē hāmri nē axte ma nhýhým kēp htēm pymaj hpa hā kupy. ¹⁷ Hāmri nhūm kām:

–Kwa inhmā anhüre. Na pa kormā ma akupým Inhīpéèxà hwýr ixàpir kēt nē. E tokyx ma akupým tē nē ixtō nē ixtōxjé mā ijarē. Na ka prem apē ixkrāmnhwý pix tā ra mē apē ixtō nē ixtōx na ka mē. Jakamā ma akupým mē hwýr tē nē mē kām ijarē. Nē mē kām: “Na Jejus mē awýr pēr mēnh o: ‘Kot paj tokyx ma akupým Inhīpéèxà Tirtūm wýr api. Nom kēp pa Inhīpéèxà pix kēt mǎanēn kēp mē Anhīpéèxà na. Nē mǎanēn kēp mē anhō Tirtūm na.’ Anhýr o mē awýr pēr mē.” Anē. E ma akupým mē hwýr tē nē tokyx ā mē kām ijarēnh anē. Anē.

¹⁸ Hāmri nhūm kuma nē ma akupým mē ixwýr tē nē mē inhmā awjarē nē mē inhmā:

–Xé na pa ham mē panhō Pahihtita pumu. Na akupým mē pamā htír. Anē.

Hāmri nē mē inhmā kot tanhmā kām kapēr to hā harē pa mē kuma nē tee ri hkukamā ijamaxpēr.

*Jejus kot hkwyjé hwýr kator ā harēnh
Rukre 24.36-43*

¹⁹ Tā nhūm tōmīk nē kamàt pa mē Jejus kōt ixpa ho ixpa xwỳnhjaja xpēn wỳr akuprō hāmri nē Ijaew krāhtūmjē pymaj hakwakre kahē hpa nē xpēn mā ixkapēr o ixkrī. Nhūm Jejus mē ijaēr pē nhỹhỹnh mē ixwỳr axà nē mē ixkuri xa nē mē inhmā:

—Pa. Xà kormā mē anhōt kēt? Anē.

²⁰ Hāmri nē mē inhmā amnhī nhĩhkra kamā prek tatak xà jahkre nē hakỳx kōt mē kot hkanhwỳr xàja nhūm mē inhmā hahkre. Pa mē akupỳm htĩr kām omu nē ixkĩnh tỳx kumrēx. ²¹ Hāmri nhūm mē inhmā:

—E kwa kēr ka mē tee ri amnhī kukamā ajamaxpēr o amā ma ho ri apa hkēt nē. Na pre Inhĩpēexàja mē awỳr inhmē pa pre wrỳ. Tā kot paj amnhī pyrà nē mē piitā mē hwỳr mē arē. Anē.

²² Hāmri nē mē ixkaxyw htỳyxà mē nē mē inhmā Tĩrtūm mē wa Karō jarē nē mē inhmā:

—E koja Tĩrtūm mē wa Ixkarōja wrỳ nē mē akarō mā gjēx pa. ²³ Ka mē ý hā ma mē piitā mē hwỳr apa nē mē kām Tĩrtūm kapēr jarēnh o ri mē hkōt apa. Nē nhỹri mēhō pumu nē inhỹ hā kām: “Kot kaj Tĩrtūm kōt amnhī xām nhūm amnhī tā apumu nē anē ate amnhī tomnuj rēnh pa.” Anē. Ka mē ā kām akapēr anē nhūm mē ama nē hkōt amnhī xām nhūm Tĩrtūm amnhī tā omu nē nē kot amnhī tomnuj rēnh pa. Nom koja mē ama nē ām mē ama nē hkōt amnhī xām kēt japēr ka mē inhỹ hā kām: “Nà kot kaj Tĩrtūm kōt amnhī xām kēt nē nhūm anē ate amnhī tomnuj rēnh kēt nē.” Anhỹr o kām akapēr nhūm Tĩrtūm ho anē nē nē rēnh kēt nē. E kēr ka mē ā inhỹ hā amnhī nhĩpēx anhỹr o ri apa. Anē.

Nhūm pre ā Jejus mē inhmā kapēr anē hāmri nē kato nē ma nhỹhỹm tē.

Jejus kot Tomas mā kapēr ā harēnh Matēwre 28.17

²⁴ No nhūm mē inhĩō pē Tomas pihpohtita kormā mē ixkĩnhā akupỳm Jejus htĩr kām omunh kēt nē. Na pre ma kape hā tē nhūm wakre kamā mē ixwỳr axà nē mē inhmā kapēr hāmri nē ma nhỹhỹm tē. Jakamā nhūm Tomas akupỳm mē ixwỳr tē nē axà pa mē kām harē nhūm tee ri mē inhma nē mē ixkōt hamaxpēr kēt nē. ²⁵ Nē mē inhmā:

—Nà kot pa ihkra kamā prek tatak xà pumu nē kamā inhĩhkra hkrā jaxà. Nē hakỳx kōt hkanhwỳr xàta pa mā ho anē nē omu nē kamā inhĩhkra hkrā jaxà nē rĩ kormā akupỳm htĩr kōt ijamaxpēr. Anē.

²⁶ Tā nhūm semān pyxi nē hapēx pa mē axte xpēn wỳr akuprō nē axte Ijaew krāhtūmjē pymaj amnhī tā kahē htỳx nē ixkrī. Nhūm Tomas tā mē ixkuri nhỹ. Hāmri nhūm Jejus axte nhỹhỹnh mē ixwỳr axà nē mē inhmā:

—Pa. Na ka mē rĩ akrī. Anē.

²⁷ Hāmri nē Tomas pumu nē hwỳr tē nē kām ihkra pē nē kām:

—E ota inhĩhkra kamā prek tatak xàta. Māmri kamā anhĩhkra hkrā jaxà. Nē hpānhā ijakỳx kōt mē kot ixkanhwỳr xà kamā mā ho anē nē haxà nē akupỳm ixtĩr kōt ixpumunh kurē kumrēx. Anē.

²⁸ Hāmri nhūm kuma nē kām:

—Nà pēr ām hāmri apē inhō Pahĩti Tĩrtūm na ka. Anē.

²⁹ Hāmri nhūm kām:

—Tỳ. Ām ano ho ixpumunh kōt pix mā na ka ixkōt ajamaxpēr. Tā no ām koja mē nhỹrmā mē amỳr pē mē pa xwỳnhjaja mē akĩnhā mē no ho ixpumunh kēt tā akupỳm ixtĩr ā ijarēnh mar pix tā ixkōt hamaxpēr. Ja na mex kumrēx. Anē.

*Juãw kot tanhmã amnhĩ jarënh to hã harënh
Rômãn 15.4; Wam Juãw 5.13*

³⁰ Na pre Jejus kormã mẽ ixto pa ri mẽ inhnoo mã mẽmoj tanhmã hipêx to rax nê nom kot paj kagãja kamã piitã hã kagã hpar kêt nê. ³¹ ãm hkwý pix na pa mẽ amã hã kagã. Mẽ ate mẽ ixpyrà nê omunh nê kêp Tirtũm Kra hã kot mẽ pakaxyw ãm xwýnh ã omunh nê hkôt amnhĩ xunhwýr kaxyw na pa ã mẽ amã harënh nê hã kagã anê. Tã kot kaj mẽ amnhĩ kaxyw hkôt ajamaxpêr nê hkôt amnhĩ xunhwýr hãmri nê nhýrmã atyk tã nhũm akupým mẽ ato mẽ atĩr ka mẽ ixpyrà nê kuri amex nê atĩr tũm nê apa ho apa. Tã pa ã mẽ amã mẽmoj piitã harënh nê hã kagã anê.

21

*Jejus kot hkwýjê hwýr kator ã harënh
Matêwre 26.32, 28.7, 28.10*

¹ Tã nhũm Jejus axte hkôt mẽ ixpa ho mẽ ixpa xwýnh kwýjê hwýr kato. Himô pê Tipeja mýri. ² Pa mẽ ixpê 7 nê axpên wýr akuprô. Na pre Simãw Pêtre nê Tomas pihpohti nê Natãnaew. Natãnaewja Garirej kamã krĩ pê Kanã nhô xwýnh na pre. Nê wa pa wa ixpê Jepetew krata wa nê wa inhĩô wa pijakruuta wa. Pa prem wa mẽ nhýri axpên wýr akuprô. ³ Hãmri nhũm Simãw Pêtre mẽ inhmã:

—E pa jarãhã ma tep wýr tẽ nê hkwýmnê. Anê.

Pa mẽ kuma nê kãm:

—Tôe. Nà pa mẽ ijaxwýja ma akôt mō. Anê.

Hãmri nê mẽ ma himô rax pê Tipeja wýr mō nê kanôre mã agjê nê gôx kãm kryhti rënh o ixkuhê. Nom tee ri ho tep òmnênh kaxyw rënh o ixkuhê nê hõmnênh kêt nê ixtã apkati nhũm tep amrakati kumrêx.

⁴ Tã nhũm myt kato nhũm Jejus gô mýri xa. Pa mẽ ixpiitã omu no ãm ixprĩ hã kêp Jejus ã omunh kêt nê. Tã no nhũm tãm xa. ⁵ Hãmri nê mẽ inhmã kapêr nê mẽ inhmã:

—Pa. E mãn ka mẽ ra tep kwýmnênh rax nê nà? Anê.

Hãmri pa mẽ kãm:

—Tk. Nà mo tep? Amrakati kumrêx kênã. Anê.

⁶ Hãmri nhũm mẽ inhmã;

—Xô wehe? Tôe. Axte mẽ axupôk rũm kryhti mẽ nê omu. Anê.

Hãmri pa mẽ mar xã hkôt ho anê nê kumê. Hãmri nhũm kamã tep hipu rax kumrêx nhũm utĩ rax nê. Pa mẽ tee ri ixte ho ixãpir kaxyw ri hkukjê. ⁷ Hãmri pa kêp Jejus ã omunh kurê kumrêx nê Simãw Pêtre mã kãm:

—Kwa pêr mẽ panhõ Pahĩtita na. Anê.

Hãmri nhũm inhma nê hkĩnh tỳx nê akupým hinòkã jaxà nê gôx kãm mrõ nê ma hwýr ho nana ho tẽ. ⁸ Hãmri pa mẽ hkôt kanôre kamã kryhti kjênh o mō. Ra amgrã hwýr amgrire. Wýr 100 met pix jakamã pa mẽ hwýr ixpôx tokyx anê. ⁹ Nê pãr o hkre kura nê kuxi nê ijapôx pa nê Jejus wýr ixprôt nê mra. Nhũm ra mẽ ixkutêp kuto nê par nhĩpêx nê nhýhýnh tep kwý par kãm haxwý nê ho àr o nhý. Nê kaxyw pãwti nê amnhĩ ri haxwý nê o nhý. ¹⁰ Hãmri nê mẽ xpumu nê mẽ inhmã:

—E mẽ amnê anhô tep o mra pu mẽ hkuxôt nê kuku. Anê.

¹¹ Hãmri nhũm Simãw Pêtre akupým pãr wýr tẽ nê kryhti ho htỳx xã hpôt nê amgrã hwýr hkjênh o mō. Kamã tep rũnh pix. Nê ohtô nê. Kamã kêp 153 nê hikwý htã nhũm nhýhýnh kryhti hkwý pikaxôn h kêt nê. ¹² Hãmri nhũm Jejus mẽ inhmã:

—E kwa mẽ tokyx mra pu mẽ apku. Anē.

Hāmri pa mẽ kuma nē hwȳr mra nē ixkrī pa. Hāmri nē tee ri omunh o ixkrī. Mē ixprī hā omunh mex kêt tā kot ā mẽ inhmā amnhī nhīpêx anhȳr ā omu nē kêp mẽ inhō Pahшти hkôt omunh kurê kumrêx jakamā hixi hā hkukjêr kêt nē. Ām akryk omunh o ixkrī. ¹³ Hāmri nhūm mẽ inhmā pāwti ho hkry pa. Nē hpānhā tep jamȳ nē mā ho anē nē ho hkry pa nē ho mẽ inhīpêx pa pa mẽ ixāpkur o ixkrī.

¹⁴ Nhūm Jejus akupȳm htīr kām ra ahpȳnhā mẽ ixwȳr hapôx o axkrunēpxi.

Jejus kot akupȳm tām Simāw Pêtre xām

Atre 20.28-31; Wam Pêtre 5.1-4

¹⁵ Tā pa mẽ ra ixāpkur pa nē kānhmā ixkuhê nē gô mȳ ri mra. Hāmri nhūm Jejus Juāw hkra Simāw Pêtre mā tanhmā kapêr to. Nom ixpê Juāw nhūm kêp ixkra hkêt axtem Juāw ô hkra na pre. Jakamā nhūm Jejus kām kapêr nē kām:

—Kwa Simāw. Xà we amā ijapê ho ate pika hkôt mẽmoj piitā hakrenh par nà? Anē.

Hāmri nhūm kuma nē kām:

—Tȳ inhmā ajapê htȳx kēnā Pahшти. Ra ate ja hā amnhī tā ixpumunh mex.

Inhmā ajapêê. Anē.

Hāmri nhūm kuma nē kām:

—Tôe. Nà kêr ka inhmā mẽ kot ixkôt amnhī xunhwȳr xwȳnhjê jahkre mex o ri mẽ hkôt apa. Te ho ôwêhti hkrare jamār xwȳnh kot hamār mex o ri hkôt pata pyrāk. Anē.

Hāmri nhūm kām:

—Tôe. Nà kot paj amā mẽ ho anē. Anē.

¹⁶ Tā nhūm hā ahtūmre nhūm kê axte kām:

—Kwa Simāw. Xà we ām hāmri na ka inhmā amnhī jarê. Xà we amā ijapêê nà? Anē.

Hāmri nhūm kām:

—Tȳ. Ra ate inhmā ajapê hā ixpumunh kēnā. Anē.

Hāmri nhūm kê axte kām:

—Tôe. Kêr ka inhmā mẽ kot ixkôt amnhī xunhwȳr mā xwȳnhjê jahkre mex o ri mẽ hkôt apa. Te ho ôwêhti jamār xwȳnh kot ôwêhti jamār mex o hkôt pa xwȳnh kot amnhī nhīpêx pyrāk. Anē.

Hāmri nhūm kām:

—Nà kot paj amā mẽ ahkre mex o ri mẽ hkôt ixpa. Anē.

¹⁷ Tā hāmri nhūm hā ahtūmre nhūm kê axte kām:

—Kwa Simāw. Xà we ām hāmri na ka inhmā amnhī jarê? Xà we amā ijapê htȳx kumrêx nà? Anē.

Hāmri nhūm tee ri amnhī tā kuma nē hkaprī nē. Ra kot amnhī tā hkukjêr o axkrunēpxi jakamā nhūm hkaprī nē tee ri hamaxpêr. Hāmri nē kām:

—Kwa Pahшти. Ate mẽmoj piitā omunh par. Nē ate inhmā ajapê htȳx ā ixpumunh par kēnā. Anē.

Hāmri nhūm kê axte kām:

—Tôe. Kêr ka inhmā mẽ kot ixkôt amnhī xunhwȳr mā xwȳnhjê jahkre mex o ri mẽ hkôt apa. Te ho ôwêhti jamār xwȳnh kot hamār mex o ri pata pyrāk. Anē.

Hāmri nhūm kām:

—Nà kot paj amā mẽ ho anē Pahшти. Anē.

Simāw Pêtre tanhmā htyk to hkukamā harēnh

¹⁸ Nhũm Jejus arĩ Simãw Pêtre mã kapêr nê kãm tanhmã htyk to hkukamã harênh to nê kãm:

—Kwa ixkapêr ma nê amnhĩ krã him haxàr tỳx nê hã apa Simãw Pêtre. Nà kormã anyw ri na ka pre hte ma nhỹhỹm apa kaxyw nê anojarêt hãmri nê anhĩnôhkã mex jagjê nê ma nhỹhỹm amã apa hprãm xà hkôt ri apa. Tã kot kaj apigêt nhũm mē apynê nê akahti hpre nê apa hpre nê ma nhỹhỹm ato mō ka mē kãm amnhĩ gō nê amnhĩ nê tanhmã mē kãm nê hkêt nê. Amã mē hkôt amōr prãm kêt tã mãmri mē kãm amnhĩ gō kē mē ma nhỹhỹm ato mō. ¹⁹ Tã kēr ka arĩ ixkôt amnhĩ xãm tỳx nê atĩr prãm xaj mē umaj axte ixkaga hkêt nê. Hãmri nhũm mē apĩ nê tanhmã atyk to hã apumu nê amã Tĩrtũm kĩnh ã apumunh mex kurê kumrêx. Hãmri nê atã Pahĩ Maati Tĩrtũm mex o mex ã harê. Anê.

Nhũm pre ã Jejus Simãw Pêtre tyk kukamã kãm ujarênh anê. Hãmri nê kãm:

—E kēr ka ixte amnhĩ to htỳx nê amari mē kãm ixãm nhũm mē kot ixpĩrja pyrã nê ã amnhĩ nhĩpêx anê. Anê.

Hãmri nhũm kuma nê kãm:

—Tõe. Nà kot paj hãmri tã ã amnhĩ nhĩpêx anê Pahihti. Anê.

Juãw tyk kukamã tanhmã harênh to hkêt ã harênh

²⁰ Nhũm pre ã Jejus Simãw Pêtre mã tanhmã htyk to hkukamã harênh anê. Hãmri nhũm kuma nê ixpê Juãw ã ixto hakêx nê ixpê Jejus krãmnhwỹ mex ã ixpumu. Kormã Jejus htyk kêt ri kamãt kãm mē ixàpkur o ixkrĩta ã na pa pre ãhkô hã ixàpkur o nhỹ nê kot mē kãm òr mã xwỳnhhta nhĩxi hã hkukja.

²¹ Jakamã nhũm Simãw Pêtre ixto hakêx nê ixpumu nê ixtã Jejus kukja nê kãm:

—Kwa no pēr pahkôt mōr mũj? Tanhmã koja we htyk to? Anê.

Hãmri nhũm kãm:

²² —Nà kot paj amã tanhmã htyk to hkukamã harênh hkêt nê. Kot pa inhmã arĩ kritpêm pa rãhã pa akupỹn ixwryk prãm nhũm arĩ pa nê htyk kêt rãhã pa akupỹn wrỹ. Kēr ka ri htyk kukamã tee ri tanhmã ajamaxpêr to hkêt nê. ãm ixkôt pix mã ate amnhĩ nhĩpêx tỳx pix kukamã mãn ajamaxpêr o ri apa.

²³ Anhỹr o kãm ijarênh jakamã nhũm mē ixkwỹjaja kot ã ijarênh anhỹrja ã kuma ma nê htỳx nhỹrmã ixtyk kêt ã ixkamnhĩx. Nê gaa nê ri piitã axpên mã ã ijarênh anhỹr o pa. Nom na pre ã ijarênh anhỹr kêt nê. Na kêt pre ijarênh o:

—Kot pa inhmã arĩ ri kritpêm pa rãhã pa akupỹn ixwryk prãm nhũm arĩ pa nê htyk kêt rãhã pa akupỹn wrỹ.

Anhỹr o ijarê. Nom ãm hãmri ixtyk kêt rãhã nhũm akupỹn wrỹ ã ijarênh kêt nê.

Juãw kot Jejus kot tanhmã amnhĩ to hã kagã hpar kêt ã kot amnhĩ jarênh

Juãw 20.30-31

²⁴ E na pa mē amã Jejus kot tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho pa hã harê nê hã kagã. Ixpê hkôt ri ixpa ho ixpa xwỳnhjê hō na pa ãm hãmri ã hã kagã anê. Ka mē kamã harê nê ama nê ãm hãmri ixte kagã nhĩpêx kôt ixpumunh mex kurê kumrêx. ²⁵ No na pre Jejus ãm ja pix o anhỹr o pa hkêt nê. Na pa ãm mē amã hkwy pix jarê nê hã kagã. Na pre tanhmã ri mēmōj to rax kumrêx o ri pa. Nom kēp ãm ixte kot tanhmã ri amnhĩ nhĩpêx to piitã hã kagã hpar ronhỹx hã kagãja katutzô rax kumrêx. Jao te ra kaxkwa htêp o mōr pyrãk.

Tã ãm ja pix. Na hapêx.

Atre

Jejus nhỹ hã mẽ ahkre ho mẽ pa xwỳnhjaja kot tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho pa hã mẽ harênh

Rukre na pre kagàja nhĩpêx. Na pre kêp tôtô nê hkwỳjê kane ho pa. Nê Jejus nhỹ hã mẽ ahkre ho pa xwỳnh pê Pawre kôt pa ho pa. Hãmri nê hamaxpêr nê hkrãmnhwỳ Teopre mã kagàja nhĩpêx nê hwỳr kumê. Nê kagàja kamã Jejus nhỹ hã mẽ ahkre ho mẽ pa xwỳnh maati jaja kot Jejus mỳr pê tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho pa hã mẽ harê.

Nê Ijaew nhô patrejaja nê mẽ hkwỳ pê Parijew nhô xwỳnhjaja nê mẽ hkwỳ pê Satusew nhô xwỳnhjaja kot Tirtùm kapêr ã kagà htùm kamã harênh nê mar nê hkôt amnhĩ nhĩpêx tã Tirtùm Kra Jejus kôt amnhĩ nhĩpêx kêt ã mẽ harê. Mẽ kot kêp Tirtùm Kra hkêt ã hkamnhĩx jakamã na prem kãm mẽ kot hkôt amnhĩ xunhwỳr xwỳnhjê kurê nê. Tã nhùm Simaw Pêtre mẽ Pawre mẽ Jejus nhỹ hã mẽ ahkre ho mẽ pa xwỳnh kwỳjaja mẽ urak nê kêp Ijaew tã mẽ kurom Jejus hkôt amnhĩ xunhwỳ nhùm mẽ tee ri ja hã mẽ omu mẽ kamã gryk tỳx nê tanhmã mẽ hipêx to ho pa. Tã nom nhùm mẽ tee ri amnhĩ kukamã hamaxpêr nê Jejus kaga hkêt nê. Mẽ kot mẽ hipêx kati htã na prem arĩ Tirtùm Karô nhỹ hã mẽ piitã mẽ kãm tanhmã Jejus kot mẽ panê amnhĩ nhĩpêx to hã harênh o pa. Kam nê kapit 1 kamã wesik 8 japêr nê kamã harê. Hãmri nhùm Rukre ã mẽ kot amnhĩ nhĩpêx anhỳrja piitã hã kagà nê Teopre hwỳr kumê. Nê kãm mẽ harênh o:

Tirtùm Karô jarênh

Matêwre 28.16; Makre 16.14; Rukre 24.36; Juaw 20.19

¹ Pa Teopre? Xà amex? E ot pa axte awỳr kaga nhĩpêx nê kumê. Nà wam ixte awỳr kaga nhĩpêx nê mênhta kamã na pa pre amã Jejus kot tanhmã amnhĩ nhĩpêx to hã harê nê hã kagà. Kot tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho pa nê tanhmã mẽ ahkre hto ho paja krax rùm pa pre piitã hã kagà hpa nê awỳr kumê. ²⁻⁴ Kormã akupỳm kaxkwa hwỳr àpir xwỳj ri na pre y hã mẽ ahkre ho pa kaxyw hkôt mẽ pa xwỳnh kwỳjê rê. Tã nhùm mẽ kãm hkurê xwỳnhjaja kupi nhùm amnhĩ xà htỳx kãm hamak rax kãm ty. Hãmri nhùm Tirtùm akupỳm ho htír. Nom nhùm ma akupỳm kaxkwa hwỳr àpir kurê kumrêx kêt nê. Na pre xatã mẽ kot y hã mẽ ahkre ho mẽ pa xwỳnh maati jê hwỳr hapôj nhùm mẽ akupỳm htír kãm omu. Na pre hte nhỹri mẽ hwỳr hapôj nê tanhmã mẽ ahkre hto nê mẽ kãm:

—Na pre Tirtùm mẽ ato hkra nê tãm mẽ ate amnhĩ nhĩpêx o apa kaxyw mẽ axunhwỳ.

Anhỹ o mẽ ahkre hã arĩgro ho 40. Hãmri nê kormã mẽ kamã pa ri axte tanhmã mẽ kãm kapêr to. Tirtùm Karô nhỹ hã mẽ kãm kapêr nê mẽ kãm:

—E kêr ka mẽ krĩ ja kamã ri apa nê tokyx ma nhỹhỹm apa hkêt nê. Kê Inhĩpêxã Tirtùm mẽ awỳr amnhĩ Karô rê mãn. Ra ixte mẽ amã harênh xà hkôt koja mẽ awỳr kurê nhùm mẽ awỳr wrỳ nê mẽ akarô mã agjê ka mẽ rĩ kormã anhgrã nê ma nhỹhỹm krĩ hkôt ri mẽ kãm kapêr jarênh o ri mẽ hkôt apa.

⁵ —Juaw Paxis na pre hte Tirtùm mã gôx kãm mẽ hkrã kumrãr o pa. Tã koja Tirtùm tokyx mẽ awỳr amnhĩ Karô rê. Kot ixpãnhã amnhĩ kaxyw mẽ ato mẽ amã ma hkêt kaxyw mẽ awỳr kurê. Koja hã apkati grêre nhùm mẽ awỳr kurê

nhũm ixpānhā mẽ awỳr wrỳ nē mẽ amā agjê nē mẽ akamā mẽ akôt pa ho pa. Ka mẽ rĩ kormā Jerujarē rũm ajapôj nē ma mẽ kām Tĩrtũm kapêr jarēnh o ri mẽ hkôt apa. Anē.

Jejus akupỹm kaxkwa hwỳr àpir ã harēnh
Makre 16.19; Rukre 24.50

⁶ Tã nhũm mẽ axte akuprô. Jejus nē ÿ hã mẽ ahkre ho mẽ pa xwỳnh maatiijaja nhũm mẽ hixêt pê Oriwêhti nhũmök ã axte axpên wỳr akuprô. Hãmri nhũm mẽ amnhĩ tã Jejus kukja nē kām:

–Kwa Pahihti mẽ inhmā mẽmoj jarē. Xà kot kaj tokyx apê Tĩrtũm kot mẽ ixwỳr amēnh xwỳnh ã amnhĩ jarē nē Rõm nhõ xwỳnhjê nē mẽ pahpê Ijaew kator nà? Hãmri pa mẽ pamjaja amnhĩ to amnhĩptār o ri ixpa. Anē.

⁷ Hãmri nhũm mẽ kām:

–Nà Inhĩpêêxà pix na ã mẽmoj kot anhỳrja kukamā àhpumunh. Tapxipix na kot mẽmoj tanhmā ho hã arĩgro nē mẽmoj tanhmā ho hã mytwrỳ pumunh mex. No mẽ kajaja mo kaxyw kot ka mẽ amnhĩ katorta kukamā amnhĩ jarēnh ma? ⁸ Nà kot paj ãm mẽ amā mẽmoj to pyxire nē hkukamā harē. Koja Tĩrtũm tokyx mẽ awỳr amnhĩ Karõ rē nhũm ixpānhā kot mẽ ato amnhĩptār kaxyw mẽ akarõ mã agjê. Hãmri ka mẽ ma pyka piitã hkôt anhrã nē ma mẽ kām ixkapêr jarēnh o ri mẽ hkôt apa. Jar Jerujarē kamā nē pika pê Jutej kôt nē nhãm pika pê Samar kamā nē pika piitã hkôt mẽ kām ijarēnh o ri mẽ hkôt apa. ã mẽ ate amnhĩ nhĩpêx anhỳr pix kukamā kot paj mẽ amā harē. Anē.

⁹ Nhũm pre ã Jejus mẽ kām kapêr anē hãmri nē mẽ kêp kãnhmā àpir o tē nē mẽ noo mã ma kaxkwa hwỳr àpir o tē nē kakrãm axà nē mẽ kêp akunok.

¹⁰ Hãmri nhũm mẽ tee ri hapêr o kuhê rãhã nhũm mẽhõ myja wa axkrut nē mẽ hwỳr wrỳ nē mẽ kutã wa xa. Wa é hakaj nē wa xa. ¹¹ Hãmri nē mẽ kām:

–Pa Garirej nhõ xwỳnhjaja? Kwa mo kaxyw na ka mẽ tee ri kaxkwa pumunh o akuhê? Tĩrtũm na akupỹm amnhĩ wỳr Kra Jejus o api ka mẽ àpir kām omu. E mẽ tee ri hkukamā ajamaxpêr kêt nē. Koja nhỹrmã man akupỹn mẽ awỳr wrỳ. Te mẽ arũm kaxkwa hwỳr àpirja pyrà nē akupỹn mẽ awỳr wrỳ ka mẽ omu. Anē.

Akupỹm Jerujarē hwỳr mẽ mrar ã mẽ harēnh
Rukre 24.52

¹² Tã nhũm Jejus nhỹ hã mẽ ahkre ho mẽ pa xwỳnh maatiijaja wa kuma nē awjanã nē ma akupỹm krĩm mra. Hixêt pê Oriwêhti rũm ma akupỹm Jerujarē hwỳr mra. Wỳr jawỳ nhũm mẽ akupỹm hpôx tokyx anē. ¹³ Hãmri nē akupỹm kỳx pê ixkreja wỳr api nē agjê. Na pre

Simãw Pêtre nē

Juãw nē

Xiakre nē

Andrehti nē

Firipti nē

Tomas nē

Patoromew nē

Matêwre nē

Xiakre hõ pê Apew kraja nē

Simãw Jerox nē

Jut pê Xiakre hkraja.

Mẽ piitã Jejus nhỹ hã mẽ ahkre ho mẽ pa xwỳnh maatiijaja na pre mẽ. ¹⁴ Nē mãânēn mẽ hkôt mẽ hkwyjaja. Jejus katorxã Marir nē Jejus tøjaja nē Jejus kot

tanhmã mēni ho mex to xwýnh kwýjaja nhũm prem kýx pê ixkreja wýr Jejus nhỹ hã mē ahkre ho mē pa xwýnh maatijê hkôt gjêx pa. Hãmri nê xatã axpên wýr akuprô nê Tirtũm mã amnhĩ jarênh o hkrĩ.

*Tirtũm kot Jut Kariot pãnhã mēhõ xãm ã harênh
Matêwre 27.3-10; Juãw 15.27*

¹⁵⁻¹⁹ Tã nhũm mē kot Jejus kôt amnhĩ xunhwýr xwýnhjaja ra kêp 120. Jakamã nhũm mēmo arĩgro hã axpên wýr akuprô nê hkrĩ. Nhũm Simãw Pêtre kãnhmã xa nê tanhmã mē kãm Jut Kariot jarênh to nê mē kãm:

—E Jejus kôt ixtô nê ixtôxjaja. Pa mē amã tanhmã finat Jut Kariot jarênh to ka mē inhma. Na pre axtem nê mē pahkwýjê mã Jejus ã amýnê nê hpãnhã kãxpore hkwý jamý nê o tē nê ho amnhĩm pyka hkwý japrô. Tã tanhmã amnhĩ to nê nhỹri ô pyka kamã tēm nê amnhĩ tu katôk nê hkrêx kato nê ty nê hkamrô ho ô pyka xy hpa. Jakamã nhũm Jerujarê nhõ xwýnhjaja harênh ma nê pykaja ã hixi mē nhũm kêp “pyka kamrôhti.” No mē pahpê Ijaew kapêr kãm kêp “Ajetãm.” Amnepem na pre Tirtũm Karô finat Tawi mã Jut Kariot kukamã tanhmã harênh to. Kormã kator nê kot tanhmã amnhĩ to hkêt tã nhũm ra hkukamã omu nê Tawi mã harê. Kot axtem nê mē kãm Jejus ã ãmñênhja nhũm hkukamã omu nê Tawi mã harê nhũm kuma nê ô ri hã kagã. Tã nhũm kot hkukamã hã kagã hkôt nhũm ã Jejus nhĩpêx anê. Jut Kariotja mē panhĩo na pre. Na pre Jejus mē pahpyrà nê amnhĩm kuta. Mē pahpyrà nê ý hã kapêr jarênh o pa kaxyw. Tã nhũm axtem nê ã hipêx anê.

²⁰ Nom na pre Tawi kot Tirtũm mex ã grer ã kagã kot ra hkukamã tanhmã harênh to. Kagã hkwý pê Sam kamã kot harênh kot:

Kot amnhĩ tomnuj xwýnhnta nhõrkwý koja hkaprýn kuhê ho kuhê nhũm mēhõj mýr pê kamã pa hkêt kumrêx. Koja ãm arĩ hkaprýn kuhê ho kuhê.

Nom kot Jejus mã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho paja kê mēhõ mýr pê ho amnhĩptã nê hpãnhã Jejus nhỹ hã mē ahkre ho pa. Anê.

Ã Tirtũm kapêr ã kagã htũm kot Jut Kariot kukamã harênh kot anhýr.

²¹ Jakamã e ixkwýjaja. Kot puj mē hpãnhã mē atô xãm ka Jut mýr pê mē pahpê Jejus nhỹ hã mē ahkre ho ixpa xwýnhjê hkôt Jejus akupým htĩr ã harênh o apa. ²² E mē atô na ka pre mē ixpyrà finat Juãw Paxis kot Jejus hkrã kumrãr ã omu? Nê Jejus kot ri tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho pa xã hkrax rũm ka mē ixkôt ri omunh o ri apa? Nê htyk kãm omu nê ma akupým htĩr kãm omu nê ma akupým kaxkwa hwýr ãpir kãm omu? E mē atô na ka pre mē ixpyrà ã kot amnhĩ nhĩpêx anhýr ã omunh par o ri hkôt apa? ã mē ate kot amnhĩ nhĩpêx anhýr ã omunh o apa xwýnhjê hõ kot paj mē ata ka Jut Kariot mýr pê mē ixpyrà ma mē kãm Jejus akupým htĩr ã harênh o ri apa. Anê.

²³ Nhũm pre ã Simãw Pêtre mē kãm kapêr anê. Hãmri nhũm mē kuma nê axpên pumunh o hkrĩ hãmri nê Maxitre mē Jujere wa kãm hamaxpêr. Jujere na pre hixi axkrunêpxi. Na pre kêp Jujere nê kêp Pasapas nê kêp Justi. ²⁴⁻²⁵ Hãmri nhũm mē wa hã Tirtũm kukja nê kãm:

—Pa Tirtũm? Nã na pre finat Jut Kariotja Jejus kaga nê ty nê kot amnhĩ tomnuj mýrapê ma mē kot amnhĩ xã htýx kamã hamak tũm xãta wýr ma mō. Tã ot pa mē ixte mēhõ kot mýr pê mē ixpyrà nê Jejus nhỹ hã mē ahkre ho pa kaxyw mēhõ hã akukjêr kaxyw akuprô. Ate mē ixpiitã tanhmã mē ixte amnhĩ nhĩpêx to ho ixpa hã mē ixpumunh par Tirtũm. Ate mē ijamaxpêr kôt mē ixpumunh par nê mē ixte tanhmã amnhĩ nhĩpêx to hã mē ixpumunh par. Jakamã e. Ota Maxitre mē Jujereja wa nhỹ. Nhỹ kot kaj amnhĩm ata? Kot paj mē kên pijakrutja ã wa hixi xi nê ho ãk nê hõ py. Hãmri ka amã hprãm

xwýnhta ta. Kêr pa mē kēn pumunh kêt rāhā hō py nē hā hixi pumu nē amā hprām xwýnh kôt omunh kurē kumrēx. Anē.

²⁶ Nhūm prem ā Tirtūm mā kapēr anē hāmri nē kēnja o axkamur nē ho àk nē omunh kêt rāhā ja py nē omu nhūm hā Maxitre nhīxi nō. Jakamā nhūm Jejus nhỹ hā mē ahkre ho mē pa xwýnh maatiijaja amnhī kôt kumē nhūm mē akupým kēp 12.

2

*Tirtūm Karō kot mē hwýr wrýk ā harēnh
Rukre 24.49; Atre 4.31, 8.15, 10.44, 19.2*

¹ Tā nhūm mē hkīnh pē Pētekos kato nhūm mē kot Jejus kôt amnhī xunhwýr xwýnhjaja nhỹri axpēn wýr akuprō nē hā hkīnh. Pētekosja ā na pre hte Ijaew mē hpur kām mēō rūnh ā hkīnh kaxyw axpēn wýr akuprō nē hā hkīnh. Jakamā nhūm mē kot Jejus kôt amnhī xunhwýr xwýnhjaja haxwýja axpēn wýr akuprō. ² Hāmri nē kaxkwa kamā mēmoj ma. Nhūm mēmoj te kōk xāpēr tỳx krihkrit pyrāk o mē hwýr wrýk o mō nē mē pikuprōnh xā hā ixkreja wýr axā nhūm mē piitā kuma. ³ Hāmri nhūm mēmoj te kuwy jakrax pyrākja ahpýnhā mē hwýr anhrā nē mē hkrā nhīmōk ā hikwý. ⁴⁻¹³ Tirtūm Karō na pre. Tām mē hwýr wrýk jakamā ā ri mē hipēx anē. Hāmri nē kot mē ho amnhīptār kaxyw mē hkarōm gjēx pa nhūm mē ý hā tanhmā kapēr to ho kuhē. Nom mē kapēr o kapēr kêt nē. Axtem mē kapēr kwý ho kapēr. Tirtūm Karō kot tanhmā mē ho jakamā nhūm mē axtem mē kapēr kwý ho kapēr. Jao ahpýnhā mē kapēr kwý ho Tirtūm mā mex o mex ā harē. Na pre Ijaew kwýjaja ahpýnhā pyka hō kamā ri mē hkôt pa nē mē kapēr ma nē ho kapēr o pa. Tā akupým Jerujarē hwýr pan pōj nē kamā ri pa ho pa. Hāmri nē mēmojta ma nē ma Jejus kwýjē hwýr hprōt nē ahpýnhā mē kapēr ā mē kuma nē tee ri mē omunh o kuhē. Amnhī jaēr pē mē kuma nē tanhmā axpēn mā mē harēnh to ho:

—Kokýy. Garirej nhō xwýnhjaja kot mē pakapēr mar kêt tā ra tanhmā amnhī to nē ahpýnhā ri mē pakapēr o kapēr. Ahpýnhā mē pakapēr nē ahpýnhā mē panhō pyka htā nhūm mē ā ri mē pakapēr o kapēr anē.

Na pika pē Pat

nē Met

nē Erāw

nē Mēsopotām

nē Jutej

nē Kapatos

nē Pōt

nē As

nē Prik

nē Pāpir

nē Ejit

nē Sirēn wýr Ripja

nē krī pē Rōm

nē gō hipōk pē Kret

nē Arap.

Nē mē pahkwýjaja mē pahpē Ijaew kumrēx

nē mē pahkwýjaja amarī ri amnhī to Ijaew.

Ām ahpýnhā mē panhō pyka nē ahpýnhā ri mē pakapēr.

—Tā pu mē ahpýnhā mē pakapēr kām mē kapēr ma. Tirtūm mex ā mē kot axpēn mā harēnhja pu mē hā mē mar mex nē. Anē.

Nhũm prem ã axpẽn mã mẽ harẽnh anẽ nẽ tee ri mẽ omunh o kuhê. Amnhĩ jaêr pê amnhĩ kapêr kãm mẽ kapêr ma nẽ tee ri hamaxpêr nẽ axpẽn mã:

—Kokýy. Tanhmã mãn pre wem amnhĩ to nẽ ra mẽ pakapêr ma nẽ mẽ pakapêr o kapêr? Anẽ.

Nhũm mẽ hkwyjaja axtem nẽ ri mẽ hã hpêr o axkê nẽ axpẽn mã:

—Tk. ãm mẽ pipãnh ã ã ri mẽ kot amnhĩ nhĩpêx anhÿr kênã. Anẽ.

Simãw Pêtre kot mẽ kãm ujarẽnh

Atre 3.12-26

¹⁴ Hãmri nhũm Simãw Pêtre ã mẽ kapêr anhÿrja ma hãmri nẽ kÿx pê mẽ kãm kapêr nẽ mẽ kãm:

—E Jerujarê nhõ xwÿnhjaja nẽ mẽ apê ixkwÿ Ijaew. Pa mẽ amã mẽmoj jarê ka mẽ inhma nẽ inhmar tÿx nẽ. ¹⁵ Na ka mẽ atÿx ri mẽ ixpipãnh ã mẽ ixkamnhĩx. Mẽ ixkrã pipãnh kêt. Kormã myt kaxkwa nhĩpôk wÿr htẽm kênã. Na hte Ijaew kwÿhtã kagôxÿhti ho hkôm kêt nẽ. ¹⁶ Ja na pre Tirtũm amnepê mã ã mẽ ixte amnhĩ nhĩpêx anhÿrja kukamã mẽ ijarê nhũm ý hã kapêr o pa xwÿnh finat Joew mẽ ixkukamã hã kagã. Nẽ hã kagã ho:

¹⁷ Koja nhÿrmã mẽmoj piitã hapêx kaxyw pa mẽ piitã mẽ hwÿr Ixkarõ rê nhũm ma mẽ hwÿr wrÿ nẽ mẽ hkarõ mã agjê. Hãmri nhũm mẽ hkanrêhã mẽ hkra xãptãr nywjaja ma mẽ kãm ixkapêr jarẽnh o ri mẽ hkôt pa. Koja mẽ hpimtir kãm amnhĩ kukamã mẽmoj pumu. Nẽ mẽhpigêtjaja haxwÿja. Kot paj mẽ hpimtir kãm tanhmã mẽ kãm ixkapêr to.

¹⁸ Nẽ kot paj mẽ kot ixkôt ri tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho mẽ pa xwÿnhjê hwÿr Ixkarõ rê nhũm mẽ ý hã ma mẽ kãm tanhmã ixkapêr jarẽnh to ho ri mẽ hkôt pa.

¹⁹ Kot paj kaxkwa kamã nẽ pyka kamã aa mẽ kot mẽmoj pumunh kêt kwÿ ho anẽ nhũm mẽ amnhĩ jaêr pê omu. Jao nhÿri mẽ hkamrõ pumu nẽ kuwy pumu nẽ kuwy hkũm pumu hãmri nẽ tee ri amnhĩ kukamã hamaxpêr.

²⁰ Nẽ koja myyti ahtyk nhũm mytwrÿre haxwÿja te mry kamrõ pyrãk. Pahihti Jejus akupÿn hpôx xã hã arĩgro xwÿj ri koja mẽmoj ã amnhĩ nhĩpêx anẽ. Akupÿn hpôx xã hã arĩgro koja mex kumrêx.

²¹ Tã koja mẽhõ mẽmoj kot ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr ã omu nẽ amnhĩ kaxyw inhmã hamaxpêr nẽ amnhĩ to ixwÿ pa kuma nẽ ho ixkra nẽ mẽmoj punujta pê utã. Anẽ.

Na pre ã Tirtũm kapêr anẽ nhũm finat Joewja mẽ pamã hã kagã. ²² E pa mẽ amã tanhmã Jejus jarẽnh to ka mẽ inhma. Nã Najare nhõ xwÿnh na pre. Mẽ pahte Tirtũm nhÿ hã kot tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho pa hã omunh kaxyw na pre Tirtũm mẽ pahwÿr kumê nhũm ý hã mẽ panoo mã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho pa. Nẽ aa mẽ pahte mẽmoj pumunh kêt kwÿ ho anhÿr o pa pu prem hã omu.

²³ —Tã ka prem tanhmã kaxyw ajamaxpêr punuj to nẽ apĩ. Tirtũm ra kot amnepê mã ja kukamã ja hã mẽ apumunh mex tã mẽ pahwÿr kumê ka mẽ axtem nẽ apĩ. Jao mẽ kot htÿx ri amnhĩ nhĩpêx o mẽ pa xwÿnhjê mã agõ nhũm mẽ kupi. Pĩ kahpa hã kunhõ nhũm ty. No ãm mẽ kajaja na ka prem mẽ kãm hã amÿnê nhũm mẽ ã mẽ amã hprãm xã hkôt hipêx anẽ nẽ mẽ amã kupi.

²⁴ —Tã nhũm Tirtũm akupÿm ho htĩr nhũm akupÿm htĩr o htĩr nhũm mẽ htykja tee ri kot amnhĩ kôt mẽnh prãm kaprÿ. ²⁵ Amnepêm na pre finat Tawija Jejus akupÿm htĩr kukamã harê. Te Jejus tãm kapêr pyrãk o kapêr nẽ kapêr o:

Na hte Pahi Maati ixkôt pa ho pa rãhã nê. Kot inhîhkô hã ixtãnopxar o pa jakamã kot paj inhmã ma hkêt nê ri ixãmnhîx ijamakêtkati nê ri ixpa.

26-27 Pa Tirtûm? Nã kot paj nhÿrmã ixytk tâ arî amnhî wÿr akãm ama. Kot kaj mẽ htykjê kamã ixkarõ rer kêt nê. Ixte akapêr kôt amnhî nhîpêx mex o ri ixpa jakamã koja inhî kormã omnu nê hkro hkêt ri ka akupÿm ixto ixtîr. Jakamã na pa inhmã ixytk pyma hkêt nê ixkînh nê ijamakêtkati nê ri ixpa. Nê amnhî kînh jarênh rãhã ho ri ixpa.

28 Na ka pre akupÿm ixto ixtîr ã amnhî jarê pa ixtîr tûm nê ixpa ho ixpa kaxyw. Tã ate ixkôt ri apa rãhã jakamã pa ixkînh nê ri ixpa. Anê.

29 ã na pre mẽ panhîgêt finat Pahi Tawija Jejus htyk nê akupÿm htîr kukamã harênh anê. No tãm amnhî jarênh kêt nê. Tawija na pre ty nhûm mẽ haxã nhûm htem arî haxãr xã hã pika ho mex o pa. Tã tãm ã kot amnhî jarênh anhÿr ro nhÿx akupÿm htîr nhûm mẽ arî haxãr xã kapÿr ho mex o pa hkêt nê.

30 Pahi Tawî kêp Tirtûm nhÿ hã kapêr jarênh o pa xwÿnh jakamã nhûm Tirtûm kãm hkanrêhã htãmnhwÿ Jejusja kukamã harê nê kãm: Koja nhÿrmã akanrêhã atãmnhwÿjê hõ amÿr pê apyrã nê mẽ ho amnhîptâr o pa. ãm hãmri na pa amã ja jarê. Anê.

31 Nhûm pre ã Tirtûm Tawî mã mẽ pakaxyw ãm mã xwÿnhnta jarênh anê nhûm kuma. Nê mar tÿx jakamã hkukamã htyk nê akupÿm htîr ã harê nê hã kagã. Nê hã kagã ho:

Koja Tirtûm mẽ htykjê kamã hkarõ rer kêt nê nhûm aa ï omnu nê hkro kêt. Anê.

ã na pre finat Tawija Jejus Kris kukamã harê nê hã kagã anê. 32 Kot harênh xwÿnh Jejusja tãm na pre Tirtûm akupÿm ho htîr pa mẽ pamjaja akupÿm htîr kãm omu. Hãmri nê mẽ ixte omunh xã hkôt ã mẽ amã harênh anê. Anê.

Nhûm pre ã Simãw Pêtre mẽ kãm Jejus jarênh anê. Hãmri nê mẽ kãm:

33 —Na pre Tirtûm akupÿm amnhî wÿr Kra Jejus o api. Hãmri nê kãm anê nhûm îhkô hã mẽmoj piitã ho amnhîptâr o hkrî. Hãmri nhûm Tirtûm kot kãm amnhî jarênh xã hkôt kãm amnhî Karõ gô. Tã nhûm ra amnhî pyrã nê mẽ ixwÿr kurê nhûm jarãhã mẽ ixwÿr te kuwy jakrax pyrã nê mẽ ixwÿr wrÿ nê mẽ ixkarõ hwÿr gjêx pa. Hãmri pa mẽ ÿ hã ahpÿnhã mẽ akapêr o ixkapêr ka mẽ inhma. Tã mẽ akwÿjaja axtem nê mẽ xpipãnh ã mẽ ixkamnhîx. 34 No finat Tawija na pre tãm kaxkwa hwÿr àpir ã amnhî jarênh kêt nê. Jejus kot ï ho kaxkwa hwÿr àpirja na pre harê nê harênh o:

Na pre Tirtûm inhõ Pahihti mã kapêr nê kãm:

35 “E jar inhîhkô hã nhÿ.

Pa amã mẽ kãm akurê xwÿnhjê gô ka mẽ ho amnhîptâr o akrî.” Anê.

ã na pre finat Tawija Tirtûm kapêr jarênh anê. Nom tãm ï rãhã kaxkwa hwÿr àpir ã amnhî jarênh kêt nê. Pahihti Jejus na pre ã hã harênh anê. 36 Jakamã kwa ixkwÿ Ijaew. Mê inhma nê inhmar tÿx nê. Mê ate Jejus ã axãmnhênh nhûm mẽ kot mẽ amã pî kahpa hã hpîr xwÿnhnta. Tãm na pre Tirtûmjaja kêp mẽ panhõ Pahihti kaxyw ãm. Nê kêp mẽ papytâr xwÿnh kaxyw mẽ pakaxyw ãm. Anê.

37 Nhûm pre ã Simãw Pêtre mẽ kãm ujarênh anhÿr o xa. Hãmri nhûm mẽ tee ri ujarênhja ma nê hkaprî nê. Nê tee ri amnhî kukamã hamaxpêr nê hamaxpêr o:

—Hêxta wa nê. Pêr ãm hãmri na pre Jejus mẽ pamã amnhî jarênh tã pu prem amnhî kaxyw hkôt pajamaxpêr kêt nê axtem nê kupî. Anê.

Hãmri nê amnhî tã mẽ hkukja nê Simãw Pêtre mã:

—Kwa ã kot anhÿr jakamã tanhmã kot paj mẽ amnhî nhîpêx to? Anê.

³⁸ Hāmri nhūm mē kām:

—Nà kēr ka mē tee ri ate amnhī tomnuj mā ajamexpēr nē akaprī nē. Hāmri nē Jejus Kris kōt amnhī xunhwỳ. Pa mē ja hā mē apumu nē Jejus nhỹ hā mē akrà kumrà. Hāmri nhūm Tirtūm ja hā mē apumu nē te amnhī katut kōt mē ate amnhī tomnuj piitā rēnh par pyrā nē axte kām hamaxpēr kēt nē. Hāmri nē mē ixkuxwar mē awỳr amnhī Karō rē. ³⁹ Kām mē awỳr rēnh prām. Mē amā nē mē akanrēhā mē akra nē mē atāmnhwỳjē mā nē mē kot kormā Tirtūm kapēr mar kēt xwỳnhjē mā. Ām mē kot amnhī to hwỳr xwỳnh piitā nhūm kām mē hwỳr rēnh prām. Anē.

⁴⁰ Nhūm pre ā Simāw Pētre mē kām ujarēnh anē. Mē kām kapēr xihtỳx o kapēr ry nē. Hāmri nē mē kām:

—Koja nhỹrmā Tirtūm mē kot tanhmā amnhī tomnuj to ho mē pa xwỳnhjaja tanhmā mē homnuj tỳx to. Jakamā kwa mē tokỳx mē ate amnhī tomnuj kaga kê tanhmā mē ato hkēt nē. Anē.

⁴¹ Hāmri nhūm mē hkwỳjaja kapēr mar tỳx nē amnhī kaxyw Jejus kōt hamaxpēr nē hkōt amnhī xunhwỳ. Mē ohtō rax nē hkōt amnhī xunhwỳ. Mē kēp 3.000 nē hkōt amnhī xunhwỳ. Hāmri nhūm mē kot Jejus nhỹ hā kapēr jarēnh o mē pa xwỳnhjaja mē hkrā kumrār pa. Mē kēp Jejus kwỳ hā amnhī to amnhīrit kaxyw mē hkrā kumrār pa. ⁴² Hāmri nhūm mē ra mē kot Jejus kōt amnhī nhīpēx xwỳnhjē hkōt amnhī nhīpēx o pa nhūm Jejus nhỹ hā mē ahkre xwỳnh maatijaja apkati mē Jejus kapēr o mē ahkre nhūm mē mar tỳx nē ra Jejus kōt amnhī nhīpēx mex o mō. Nē gaa nē hkōt amnhī nhīpēx mex o pa. Mē kām kapēr mar prām tỳx jakamā na pre htem xpēn wỳr akuprō nē xpēn kutā apku nē Tirtūm mā amnhī jarēnh o hkrī. Nē mē kām xpēn to mex pix prām o xpēn kōt pa ho pa.

Jejus kwỳ kot tanhmā amnhī nhīpēx to hā mē harēnh
Atre 4.32-35

⁴³ Tā nhūm Jejus nhỹ hā mē ahkre ho mē pa xwỳnh maatijaja xatā Tirtūm nhỹ hā aa mē kot mēmoj pumunh kēt kwỳ ho anhỳr o ri krī nhō xwỳnhjē hkōt pa nhūm mē piitā ja hā mē omu. Amnhī jaēr pē mē omu nē mē kamā no puma ho tee ri tanhmā Tirtūm mā hamaxpēr to. ⁴⁴ Nhūm mē kot Jejus kōt amnhī xunhwỳr xwỳnh piitā mēmoj to xpēn kutā nojarēt o pa. Jao xpēn pē ri mēmoj to õxỳ hkēt nē pa. ⁴⁵ Jakamā nhūm mēhō kēp amrakati nhūm mē ja hā omu hāmri nē õ pyka hkwỳ ho wēnē rỳ mē hikukrēx kwỳ ho wēnē nē kàxpore jamỳ nē ma o mra nē mē kām kugō. Na pre hte ā mē kot Jejus kōt amnhī xunhwỳr xwỳnhjaja xpēn nhīpēx anhỳr o pa. ⁴⁶ Hāmri nē apkati mē Tirtūm mā amnhī jarēnh xā hā ixkre hwỳr mra nē kām mex o mex ā harē. Nē hamakētkati nē amnhīx ri hkīnh kām xpēn nhōrkwỳ hkōt ri apkur o pa. ⁴⁷ Pē Tirtūm mā mex o mex ā harēnh o ri xpēn kōt pa. Ā mē kot amnhī nhīpēx anhỳr o pa jakamā nhūm krī nhō xwỳnh piitā kām mē hkīnh nē. Nē mē hkwỳjaja apkati mē mē hwỳr mra nē mē hkōt axkamē nē mē urāk nē Jejus kōt amnhī xunhwỳ nhūm Tirtūm ja hā mē omu nē mē ho hkra. Jakamā nhūm mē ra ohtō rax kumrēx o mō.

3

Te grā xwỳnh jarēnh
Juāw 14.12-14; Atre 14.8-10

¹ Tā nhūm apkati hō hā nhūm Simāw Pētre mē Juāw wa ma Tirtūm mā amnhī jarēnh xā hā ixkre hwỳr wa tē. Na pre hte myt àhpanh grire nhūm mē piitā

kot Tirtûm mã amnhĩ jarênh kaxyw hwÿr mra. Jakamã nhũm Simãw Pêtre mẽ Juãw wa haxwÿja ma hwÿr wa mra. ² Nhũm mēhōja hakwakrem hkrĩ. Katorxã nhōxã hkre rũm hte grã nē kator xwÿnhnta. Nē arĩ hkrĩ ho hkrĩ nē aa kãnhmã ãm nē ri pa hkêt nē. Nhũm hte hkrãmnhwÿjaja apkati mẽ hamÿ nē ma o pa nē Tirtûm mã amnhĩ jarênh xã hã ixkre jakwakrem hkrĩ nhũm mẽ hwÿr o hkrĩ. Hakwakreja mẽ kot kãm: “Mē gjêx xã mex” anhÿr xwÿnhnta kapem hwÿr mẽ mrar xwÿnhjê hwÿr o hkrĩ. ³ Tã nhũm Simãw Pêtre mẽ Juãw wa tē nē ixkreja wÿr wa àr o tē nhũm hte grã xwÿnhnta wa omu nē kãxpore hã wa kuwÿ ⁴ nhũm Simãw Pêtre omu nē kãm:

—E amnē wa ixpumu. Anē.

⁵ Hãmri nhũm kuma nē htÿx ho wa kot kãm kãxpore hkwy nhōr ã wa hkãmnhĩx nē wa omu ⁶ nhũm Simãw Pêtre kãm:

—Nã ixkãxpore hkêt. Nom kot paj Jejus Kris xãhpumunh xã ho tanhmã anhĩpêx to. E pa Jejus Kris pē Najare nhō xwÿnhnta nhÿ hã amã ixkapêr jakamã tokyx kãnhmã xa nē ri mra. Anē.

⁷ Hãmri nē upôk rũm hpa hã kupy nē kãnhmã ãm nhũm hte mex nē kãnhmã xa nē amnhĩ te karo ho ri mra. ⁸ Hãmri nē hte mex ã amnhĩ pumu nē hkĩnh tÿx nē. Nē hkĩnh xãj ma wa hkôt harĩ ho tē nē wa hkôt ixkrem axã. Tirtûm mã mex o mex ã harênh pē harĩ ho wa hkôt tēn axã. ⁹ Hãmri nhũm mẽ piitã amnhĩ jaêr pē akupÿm mex ã omu nē kamã no pyma nē. ¹⁰ Nē axpēn mã:

—Kokÿÿ mũjti na pre hte mẽ gjêx xã mex kamã mẽ hwÿr rãhã ho hkrĩ htã nhũm Tirtûm tanhmã ho nhũm kãnhmã xa nē ri mrar mex kurê kumrêx. Hêxta waa nē. Anē.

Simãw Pêtre kot mẽ kãm ujarênh

Rukre 24.46-47; Atre 2.14-36

¹¹ Hãmri nhũm hte mex xwÿnhja Simãw Pêtre mẽ Juãw wa hkôt ixkre hwÿr axã nē wa kuri xa. Nhũm mẽ piitã amnhĩ jaêr pē harênh ma nē hwÿr hprôt nē agjê nē omu. Mē kot ixkre nhĩkjê jarênh o: “Pahi Sarumãw nhō” anhÿr xwÿnh jarênhja wÿr nhũm mẽ hprôt nē hte mex xwÿnhnta kamã no pyma ho kuhê. Nē kuri Simãw Pêtre mẽ Juãw wa omu nē axpēn mã wa harênh o:

—Hêxta waa nē. Tanhmã na we wa amnhĩ to nē akupÿm kãm hte ho mex nhũm ri mra?

Anē nē wa kamã no pyma nē. ¹² Hãmri nhũm Simãw Pêtre mẽ kuma nē mẽ kãm:

—Pa ixkwÿjaja. Kwa mẽmo na ka mẽ ri mẽ ixkamã ano pyma ho akuhê? Xã wa ixãhpumunh tÿx xã ho na pa wa ho mex? Nã ja kot anhÿr kêt. Rÿ xã wa ixte Tirtûm kôt amnhĩ nhĩpêx mex o ixpaja o na pa wa ho mex? Nã mããnēn ja kot anhÿr kêt. ¹³⁻¹⁷ Mē ate omunh xwÿnhnta Jejus tãm kot ho mex kēnã. Kot amnhĩ kaxyw kãm hamaxpêr tÿx jakamã nhũm akupÿm ho mex ka mẽ omu.

—Finat Apraãw nē Ijak nē Jako mẽ hkwyjaja kot hkôt amnhĩ nhĩpêx o pa xwÿnh pē Tirtûmja. Tãm na pre akupÿm Kra Jejus o htĩr nē mex o mex ã harê. Mē ate hã axãmnhēnh nhũm mẽ kot hpĩr xwÿnhnta. Pahihti Pirat kot kãm urer kaxyw tã ka mẽ nē kãm akapêr kãm axihtÿx nē. Nom Jejus tãm kot amnhĩ nhĩpêx o pa xwÿnh na pre. Na pre hte amnhĩ nhĩpêx mex rãhã ho pa htã ka mẽ axtem nē hkaga. Nhũm pahihti Pirat mẽ ate kot kãm urer kêt ã axihtÿx nhũm kãm urer kêt nē õ pōristi mã kugō nhũm mẽ amã kupĩ. Mē kajaja mẽ amã hprãm xã hkôt mẽ amã kupĩ. Tirtûm kot mẽ pahwÿr mẽnh tã ka mẽ axtem nē apĩ.

—Nom mẽ ate kēp Tirtûm Kra hã omunh kêt jakamã na ka prem ã hipêx anē. Mē kot mẽ ato amnhĩptãr xwÿnhjê mẽ na ka prem amarĩ apĩ. Na prem

mě axāmnênh xà hkôt mẽ amã pĩ kahpa hã kunhò nê ã hpĩr anê. Kêp akupÿm mẽ pahto mẽ pahťır xwÿnh tã ka prem axtem nê apĩ. No nhũm Tĩrtũm akupÿm ho hťır pa prem akupÿm hťır kãm omu.

18 —Amnepêm Tĩrtũm nhÿ hã kapêr jarênh o mẽ pa xwÿnhjaja na prem Tĩrtũm kot mẽ pakaxyw ãm xwÿnhja kukamã tanhmã harênh to nê hã kagã nê mẽ kãm harênh o pa. Kot amnhĩ xà htÿx kãm hamak kãm htykja kukamã nhũm pre htem harênh o pa. Tã ã Tĩrtũm kot kukamã harênh anhÿr xàja kôt ka mẽ ã hipêx anê nê apĩ.

19 —Jakamã kwa mẽ tee ri mẽ ate amnhĩ tomnuj ã amnhĩ pumu nê tokyx hkaga. Hãmri nê amnhĩ to Tĩrtũm wÿ kê mẽ anê mẽ ate amnhĩ tomnuj piitã amnhĩ katut kôt rênh pa. 20 Hãmri nê mẽ ato mex nê ka mẽ kukwak ri akĩnh nê ajamakêtkati nê axāmnhĩx ri apa. Kojã nhÿrmã akupÿn mẽ pahwÿr Jejus mẽ. Ra kot mẽ pakaxyw ãm kênã.

21 —Nom kojã tokyx akupÿn wrÿk kêt nê. Kojã kormã kaxkwa kamã pa rãhã nhũm Tĩrtũm akupÿm kot mẽmoj piitã ho mex par mẽ nhũm rĩ kormã akupÿn mẽ pahwÿr wrÿ. Amnepêm Tĩrtũm nhÿ hã kapêr jarênh o pa xwÿnhjaja kot ja kukamã harênh nê hã kagã xà hkôt.

22 —Na pre finat Mojes haxwÿja Tĩrtũm nhÿ hã mẽ pahpãmjê mã tanhmã ja jarênh to nê harênh o:

Kojã nhÿrmã mẽ panhõ Pahi Maati Tĩrtũmja te kot ra mẽ akaxyw pa ixãmja pyrã nê axte mẽ panhõ xãm. Mẽ panhõ kojã. Kojã nhÿrmã inhmÿr pê mõn pøj nê mẽ amã Tĩrtũm kapêr jarênh o pa. Ka mẽ kapêr ma nê mar tÿx nê kapêr kôt amnhĩ nhĩpêx o ri apa.

23 Kojã mẽhõ kuma nê ãm kuma nê hkôt amnhĩ nhĩpêx kêt nê nhũm Tĩrtũm tee ri ja hã omu nê kêp hkra hkêt ã harênh kurê kumrêx. Anê.

24 ã na pre finat Mojesja mẽ kãm Jejus kukamã ujarênh anê. No ãm tapxipix na pre ã harênh anhÿr kêt nê. Tĩrtũm nhÿ hã mẽ kapêr o mẽ pa xwÿnh piitã na prem ã mẽ kãm harênh anhÿr o pa. Kot harênh o pa xwÿnh kot wa finat Sãmuewja nê hkôt mẽ hkwÿjê piitã ã Jejus kukamã hkwÿjê mã harênh anhÿr o pa.

25 —Tã mẽ pahpê mẽ hkamrô hkwy na pu mẽ. Mẽ pahpê mẽ hkanrêhã mẽ htãmnhwÿy. Mẽ pakaxyw na pre Tĩrtũm ã mẽ kãm kapêr anê. Nê Kraja kukamã finat Apraãw mã kãm:

Kojã nhÿrmã akanrêhã atãmnhwÿjê hõ pyka piitã hkôt mẽ piitã mẽ ho mex o pa nhũm mẽ kukwak ri mex kumrêx nê ri pa. Anê.

26 ã kot Kra hkukamã harênh anhÿr tã mẽ pakumrêxjê hwÿr na pre kumê. Kot mẽ pahto mex nhũm mẽ pahte amnhĩ tomnuj kaga kaxyw nhũm mẽ pahpê Ijaew kumrêxjê hwÿr kumê. Anê.

Nhũm pre ã Simãw Pêtreja hte grã xwÿnh pumunh o mẽ kuhê xwÿnhjê mã ujarênh anê.

4

Simãw Pêtre mẽ Juãw wa kot mẽ àptãr tũmjê mã kapêr ã wa harênh Rukre 21.12-13

1-4 Nhũm Simãw Pêtre mẽ Juãw wa arĩ mẽ kãm Tĩrtũm kapêr jarênh o wa xa nê mẽ kãm:

—Nà na pre Jejus ty nhũm Tĩrtũm akupÿm ho hťır. Tã kot akupÿm ho hťır jakamã kojã nhÿrmã urak nê akupÿm mẽ htyk xwÿnh piitã mẽ ho hťır pa. Anê.

Hāmri nhūm mē kot wa mar o kuhê xwýnh kwýjaja wa kuma nē wa hkôt hamaxpēr nē wa urà nē Jejus kôt amnhī xunhwý. Jakamā nhūm ra mē kot Jejus kôt amnhī xunhwýr xwýnhjaja ohtô rax kumrēx. Ra mē kēp 5.000.

Hāmri nhūm axtem mē hkwyjaja wa hwýr mra nē wa mar o kuhê. Mē ô patre nhô pôristi krāhtūm mē Satusew nhô xwýnh kwýjē mē nhūm mē ma Simāw Pêtre mē Juāw wa hwýr mra nē tee ri wa kot mē ahkre hā wa mar o kuhê. Nē mē kām akupým mē htír jarēnhja ma nē wa kamā gryk nē. Satusew nhô xwýnhjaja na pre htem akupým mē htír kôt hamaxpēr kēt jakamā nhūm wa akupým mē htír jarē nhūm mē tee ri wa kuma nē hamaxpēr punuj nē wa kamā gryk kato. Hāmri nē wa hā amýnē nhūm mē wa unē nē ma wa o tē nē mē hagjēnh xà kamā wa haxà. Ra myt grire nhūm mē wa haxà. Wa kot mē hagjēnh xà kamā hā apkati nhūm rī kormā mē kot ujarēnh ā tanhmā wa ho kaxyw.

⁵⁻⁶ Tā nhūm apkati nhūm mē ohtô nē wa ujarēnh ā wa mar kaxyw Jerujarē kamā axpēn wýr akuprô. Ijaew pigētjaja nē mē aptār tūm kwýjaja. Nē mē kot finat Mojes kapēr o mē ahkre ho mē pa xwýnhjaja. Nē mē ô patre maati Anas mē hkwyjaja. Nē Ijaew nhô juisti Kajpas mē Juāw ô mē Aresānja. Nhūm mē kot Simāw Pêtre mē Juāw wa mar kaxyw axpēn wýr akuprô. ⁷ Hāmri nē wa hā karô nhūm pôristi wa hwýr tē nē wa haprô nē ma mē hwýr wa o tē nē wa ho axà nē mē kutā wa ýr nhūm wa nhý. Hāmri nhūm mē wa omu nē wa kām:

—E mē inhmā amnhī jarē. Mēhō xàhpumunh xà ho na ka pre wa hte grà xwýnhhta ho mex? Mēhō na pre hwýr war amē ka wa ho mex? Anē.

⁸ Hāmri nhūm Simāw Pêtre mē kām awjarē. Tirtūm Karô kot kām hamaxpēr o hihtýx jakamā nhūm ý hā Ijaew pigētjē mē mē aptār tūmjē mā awjarē nē mē kām:

⁹ —Tôe mēhō kot ho mex xwýnhja ā mē ate wa ixkukjêr ¹⁰ jakamā kot paj mē amā harē ka mē ixte harēnhja ma. Wa ixpyrà nē mē apē Ijaew kêr ka mē wa ixkapēr mar týx nē. Jejus Kris pê Najare nhô xwýnhhta. Mē ate hpír nhūm Tirtūm kot akupým ho htír xwýnhhta. Tām na pre àhpumunh týx o akupým hte grà xwýnhhta o mex. ý hā ixte kaxyw kām ixkapēr nhūm tām akupým ho mex.

¹¹ Tirtūm kot mex o mex ā harēnh nē mē pakaxyw ām tā ka prem axtem nē hkaga. Nom Tirtūm kapēr ā kagà htūm kot ra mē akukamā ā mē ate amnhī nhīpēx anhýr ā mē ajarēnh nē mē ajarēnh kot:

Mē kot kēn o amnhīm ôrkwý nhīpēx kaxyw nē nhýri kēn maati pumu nē htýx omnuy ā hkamnhix nē hkaga. Mē kot hkaga htā nhūm Tirtūm mē kurom mex o kot kēn piitā hakrenh par ā omunh kurē kumrēx.

Anhýr o kot mē ajarēnh. Te mē ate kēn maati kaga xwýnh ā mē ajarēnh pyrāk. Tā ka mē ā mē kot mē akukamā mē ajarēnh anhýrja kôt te mē ate kēn maati kaga pyrā nē Jejus kaga nē apī. Tirtūm kot amnhīm mex o mex ā omunh nē harēnh tā ka prem axtem nē hkaga. ¹² Tapxipix na hte mē panē mē pahte amnhī tomnuy rê. Mēhō koja urāk nē àhpumunh týx o mē panē kurē? Mēhō koja ahpýnhā pyka piitā hkôt urāk nē ā mē panhīpēx mex anē? Nā ām amrakati kumrēx. Ām Jejus pix. Tapxipix na pre Tirtūm ja kaxyw ām jakamā tapxipix na kēp mē pahkaprī xwýnh maati. Anē.

¹³ Nhūm pre ā Simāw Pêtreja mē kām kapēr anē. Hāmri nhūm mē amnhī jaêr pê kuma nē axpēn mā:

—Kwa wa kām mē pahpyma wa hā hkwyj jēt kēt kumrēx. Te ri wa htýx ri wa pa pyrāk tā wa hamaxpēr týx kumrēx. Mān wa kēp Jejus kôt mē pa ho mē pa xwýnh kwý jakamā na wa ā kapēr anē nā? Anē.

¹⁴ Hāmri nē tee ri kot tanhmā mẽmoj tã wa kãm àkjàr to hkukamã hamaxpër. No nhũm hte grã xwýnh ra kot mẽ hwýr àr nē Simãw Pêtre wa kuri mex nē ãm nhũm mẽ kot no ho omunh jakamã wa kãm àkjàr kêt nē. ¹⁵ Hāmri nē wa kãm anē nhũm wa mẽ kèp kato nē kapôt ã xa nhũm mẽ tanhmã wa kãm nē kaxyw wa hã axpën ma nē axpën mã:

¹⁶ –Kwa tanhmã kot puj mẽ wa ho? Ra jar Jerujarẽ kamã mẽ piitã mẽ kot akupým hte grã xwýnh ta mex ã wa omunh kênã kot puj kêt mẽ kãm wa kot ho mex hkêt ã wa harẽ. ¹⁷ Tã mẽ kot harẽnh o hprôt pymaj kot puj mẽ axte Jejus jarẽnh o pa nē wa hkurẽ. Kê hte grã xwýnh jarẽnhja ãm jar mẽ pakamã hapèx. Nã kot puj mẽ ã wa kãm karõ anē. Anē.

¹⁸ Nhũm mẽ wa hã axpën mar pa hāmri nē akupým wa hã karõ nhũm wa akupým mẽ hwýr axã nhũm mẽ wa kãm:

–E Simãw Pêtre mẽ Juãw wa. Wa mãmrĩ ma tẽ. Nom kër ka wa mẽ ixkapër mar kumrèx. Kër ka wa axte ri tanhmã mẽ kãm Jejus jarẽnh to ho ri apa hkêt nē. ãm kwarĩ ho kwarĩ. Anē.

¹⁹ Hāmri nhũm wa tee ri mẽ kuma nē mẽ kãm:

–Nã Tirtũm tãm kot ja hã wa inhmã karõ kênã kot pa kêt wa mẽ akapër ma nē harẽnh o ixpa hkêt nē. ²⁰ Na pa pre wa Jejus kôt ri ixpa nē xatã kot tanhmã amnhĩ nhĩpèx to hã omunh o hkôt ixpa. Nē xatã tanhmã mẽ ahkre hto hã mar o hkôt ixpa. Nē akupým htĩr kãm omu. Jakamã tanhmã kot pa wa amnhĩ to nē mẽ kãm ja jarẽnh kêt nē? Nã kot pa wa mẽ akapër mar xã hkôt ã amnhĩ nhĩpèx anhýr hkêt nē. Anē.

²¹⁻²² Hāmri nhũm mẽ kuma nē tee ri mẽ kot tanhmã wa ho kaxyw. Te grã xwýnh ta hte grã nē hkrĩ ho hã amgrã pè 40 tã ra akupým mex nhũm mẽ piitã ja hã omu nē hã axpën mã Tirtũm mex o mex ã harẽnh o ri pa. Jakamã nhũm mẽ utãr xwýnhjaja mẽ kuma nē kãm mẽ uma nē. Hāmri nē mẽ umaj tanhmã Simãw Pêtre mẽ Juãw wa ho hkêt nē. ãm axte wa kot Jejus jarẽnh o pa nē wa kãm kapër kãm hihtýx nē wa hano nhũm wa ma tẽ.

Mẽ kot amnhĩ to Tirtũm wýr ã mẽ harẽnh

Matêwre 18.19-20

²³ Tã nhũm Simãw Pêtre mẽ Juãw wa ma akupým Jejus kôt htõ nē htõxjẽ hwýr wa tẽ nē mẽ kãm amnhĩ jarẽ. Nē patre krãhtũmjẽ mẽ mẽ àptãr tũmjaja kot Jejus kapër jarẽnh nē wa hkurẽ kamã hihtýxja nhũm amnhĩ tã mẽ kãm mẽ harẽ. ²⁴ Hāmri nhũm mẽ wa kuma nē amnhĩ to Tirtũm wýr kurẽ kumrèx nē kãm:

–Pa Pahi Maati? Nã mẽmoj piitã ho akator xwýnh ta na ka. Na ka pre kaxkwa ho akato nē pyka ho akato nē gõ xujanãr o akato. Hāmri nē kamã mẽmoj piitã ho akator pa. ²⁵⁻²⁶ Amnepêm na pre mẽ inhígèt Tawija amã tanhmã amnhĩ nhĩpèx to ho pa. Nē Akarõ nhý hã akapër kwý jarẽ nē hã kagã. Nē kagãja kamã mẽ kot Pahiiti Jejus kutã amnhĩ xunhwýr xwýnhjẽ jarẽ nē mẽ hã kagã. Mẽ hkukamã mẽ hã kagã nē mẽ hã kagã ho:

Mẽmo mýrapè na prem Ijaew kêt xwýnhjaja Tirtũm kutã amnhĩ xunhwý?

Nē Ijaew haxwýja. Mẽmo mýrapè na prem htýx ri hamaxpër o ri pa?

Nē pyka piitã hkôt pahijaja na prem Pahi Maati kutã amnhĩ xunhwýr pa.

Nē kot mẽ pakaxyw ãm xwýnh Jejus Krisja nhũm mẽ mããnẽnh kutã amnhĩ xunhwýr pa.

Nē mẽ kot hpĩr kaxyw mẽ kãm hã amýnẽ.

Kwa mẽmo mýrapè na prem axtem nē ã amnhĩ nhĩpèx anē? Anē.

Ã na pre finat Tawija Akarõ nhÿ hã mē harē nē hã kagà anē Tirtũm. ²⁷ Åm hãmri na pre mē hkukamã mē hã kagà. Ra mē kot ã amnhĩ nhĩpēx anhÿr kēnã. Krĩ ja kamã na prem ã amnhĩ nhĩpēx anhÿr kaxyw xypēn wÿr akuprõ. Pahi Erox nē pahi Põn Pirat nē mē ixkwÿjaja nē mē kēp Ijaew kēt xwÿnhjaja xypēn wÿr akuprõ nē Akra Jejus kutã amnhĩ xunhwÿ nē mē kot hpĩr kaxyw hã amÿnē. Kot tãm amnhĩ nhĩpēx o pa nhũm ate mē ixkaxyw ãm xwÿnhjaja nhũm mē axtem nē kutã amnhĩ xunhwÿ.

²⁸ –Nom amnepēm kormã mē ixkēt ri na ka pre mē hkukamã ã mē kot amnhĩ nhĩpēx anhÿr ã mē omu. Mē kot tanhmã apē Akra Jejus to nē hpĩrta kukamã ka pre hã mē omu. Tã mē ixwÿr amē nhũm prem kupĩ. No ãm ajamaxpēr xã hkõt.

²⁹ –Tã ka mē omu. Na mē Jejus ã mē ixkamã gryk tÿx nē tanhmã hã mē ixto xaxyw. Jakamã kot kaj mē ixpē amã tanhmã amnhĩ nhĩpēx to ho ixpa xwÿnhjaja ka tanhmã mē ixkrã hto pa mē inhmã mē uma hkēt nē mē hkõt ixpa ho ixpa. Mē kot tanhmã mē ixto hã mē ixkagrõnh tã pa mē inhmã mē uma hkēt nē ixãmnhix ri ixkĩnh nē ri ixpa. Nē anhÿ hã mē kutã amnhĩ to htÿx nē arĩ mē kãm akapēr jarēnh o ri mē hkõt ixpa. Mē kot Jejus ã tanhmã mē ixto htãã.

³⁰ –Akra Jejus mex o mex jakamã kot paj mē àhpumunh tÿx xã ho tanhmã mē piitã mē ho mex to ho ri mē hkõt ixpa. Mē à xwÿnhjaja akupÿm mē o mex. Nē mē kot aa mēmoj pumunh kēt kwÿ ho anē. Kē mē omu nē axàhpumunh o axàhpumunh ã apumunh mex kurē kumrēx. E ãm ja pix na ra hapēx. Anē.

³¹ Nhũm prem ã amnhĩ to Tirtũm wÿr anē. Puh nhũm ixkreja mē kãm htertet tÿx nē nhũm Tirtũm Karõ axte tanhmã mē hkrã hto nhũm mē ý hã kãm mē uma hkēt nē. Åm amnhĩ to htÿx nē mē kãm Tirtũm kapēr jarēnh rãhã ho ri mē hkõt pa.

Jejus kwÿjaja tanhmã kot xypēn nhĩpēx to hã mē harēnh

Atre 2.42-47

³²⁻³³ Nhũm Jejus nhÿ hã mē ahkre ho mē pa xwÿnh maatiijaja. Na pre Tirtũmja mē ho mē kãm ma hkēt jakamã nhũm pre htem akupÿm Jejus htĩr kõt mē kãm harēnh o ri mē hkõt pa. Nhũm Tirtũm mē kot Jejus kõt amnhĩ xunhwÿr xwÿnh piitã mē kutã nojarēt rãhã ho pa nhũm mē ra ohtõ rax nē. Nē mē kãm xypēn to mex pix prãm o ri xypēn kõt pa. Mē ohtõ htã te mē tipxi pyrãk. Nē xypēn pē mēmoj to õxÿ hkēt nē. Na pre htem xypēn mã mē hikukrēx nē mē apkur xã jarēnh o: “Inhõ pix kēt mē pahpiitã mē panhõ na.” Anhÿr o ri mēmoj tã xypēn kutã nojarēt o ri pa. No kēt xypēn mã mēmoj jarēnh o: “Tk. Nã ãm inhõ pix na.” Anhÿr o harēnh kēt nē. ³⁴⁻³⁵ Na pre htem tõhã õ ixkre hõ ho wēnē. Rÿ õ pyka hkwy ho wēnē nē kãxpore jamÿ nē ma o mra nē Jejus nhÿ hã mē ahkre ho mē pa xwÿnhjê mã kugõ nhũm mē hamÿ nē mē kēp amrakati xwÿnhjê mã ho anhrã. Hãmri nhũm mē amnhĩm hamÿ nē ho amnhĩm awjaprõ. Jakamã na pre hte mē hkwyjaja kãm prãm nē ri pa rÿ ê hkēt nē ri pa hkēt nē.

³⁶⁻³⁷ Jujere na pre ã amnhĩ nhĩpēx anē nē mē kaxyw õ pika hkwy ho wēnē. Hãmri nē kãxpore py nē o tē nē Jejus nhÿ hã mē ahkre xwÿnh maatiijê mã kugõ. Jujereja Ijaew nhõ patre ho ajuta xwÿnh na pre. Gõ hipõk pē Sipre kamã na pre kato. Kēp Jujere htã no nhũm Jejus nhÿ hã mē ahkre ho mē pa xwÿnhjaja na prem kãm: “Panãpe” Anē. Mē kapēr kãm Panãpeja te kēp “mē hamaxpēr o mē hihtÿx o pa xwÿnh” anhÿr pyrãk. Jakamã nhũm õ pika hkwy ho wēnē nē

kàxpore py nê o tē nê Jejus nhỹ hã mē ahkre xwỹnhjê mã kugõ nhũm mē kupy nê mē kêp amrakati xwỹnhjê mã ho anhgrà.

5

Ananĩs mē Sapire wa kot amnhĩ to hêx ã wa harênh Karatas 6.7; Eprêw 10.26-31

¹ Tã nhũm Ananĩs mē hprõ Sapire wa Jujere jarênh ma nê uràk nê õ pyka hkwỹ ho wênê. ² Hãmri nê kàxpore py. Nom na pre wa ra hã axpên ma. Jakamã nhũm Ananĩs Jujere kĩnhã kàxpore hkwỹ pix py nê o tē nê Jejus nhỹ hã mē ahkre xwỹnh maati jê mã kugõ. Nom katàt kôt mē kãm õr ã amnhĩ jarênh kêt nê. Kot kàxpore ho pikjêr nê amnhũm hkwỹ ho àrik ã amnhĩ jarênh kêt nê. Æm mē kãm amnhĩ jarênh o hêx. Te piitã õr par pyràk o amnhĩ nhĩpêx nê mē kãm:

—E ota ixkàxporeta. Na pa wa inhõ pika hkwỹ ho wênê nê kàxpore hpy nê hpãnhã Jujere pyrã nê man mē awỹr piitã o tē. Anê.

³ Hãmri nhũm Simãw Pêtre ra ã kot amnhĩ nhĩpêx anhỹr ã omu hãmri nê kãm:

—Tk. Kwa mon ka axtem nê Satanasti kapêr ma nê hkôt amnhĩ nhĩpêx nê te akàxpore piitã õr pyrãk ã amnhĩ to axêx anê? Te ate piitã õr pyrãk tã no ãm hkwỹ pix gõ. Hêxta waa nê. Na ka axtem nê Tirtũm Karõ mã akàxpore nhõr par o axêx. ⁴ Anhõ pyka kênã. Nê hpãnhã kàxporeja anhõ kênã. Kot kaj amã tanhmã ho hprãm xã hkôt mãmrĩ tanhmã ho. Amã piitã ho axàrik prãm nê mãmrĩ piitã ho arik. Rỹ amã hkwỹ hpix nhõr prãm nê mãmrĩ hkwỹ pix gõ. No ri ate õr par pyrãk o amnhĩ to axêx kêt nê. Te ate mē inhmã pix mã axêx pyrãk nom mē inhmã pix mã hkêt. Na ka mãânên te Tirtũm mã axêx pyrãk. Anê.

⁵⁻⁶ Nhũm pre ã Simãw Pêtre Ananĩs mã kapêr anê nhũm kuma nê pykap tēm nê htyk kurê kumrêx. Hãmri nhũm mē aptar nywjaja hwỹr tē nê kupêxê ho hkupu nê kumỹ nê ma o tē nê haxà. Hãmri nhũm mē kot ã kot amnhĩ nhĩpêx anhỹr ã harênh ma xwỹnhjaja tee ri harênh ma nê kãm ma htỹx nê.

⁷ Tã nhũm ra hã ahtũm nê. Ra hã 3 ore nê hapêx nhũm Ananĩs prõ Sapireja htỹx hamakêtkati nê mē hwỹr tē nê axà. Kormã mjên htyk ã harênh mar kêt nê hamakêtkati nê hkĩnh nê mē hwỹr tē nê axà. ⁸ Hãmri nhũm Simãw Pêtre omu nê hêx rom hkukja nê kãm:

—Pa? E kwa inhmã mēmoj jarê. Tanhmã na prem war anhõ pykaja pãnhã war amã amnhĩrer to? Xã ãm hãmri na amjên mē inhmã harê nà? Anê.

Hãmri nhũm kuma nê mjên pyrã nê kãm ho hêx nê kãm:

—ÿỹ. Æm hãmri kot amã harênh kênã. Anê.

⁹ Hãmri nhũm Simãw Pêtre tee ri kuma nê kãm:

—Tk. Hêxta waa nê. Kwa mon ka war ajamê war akàxpore ho te Tirtũm mã axêx pyrãk? Mãn ka wa ajamaxpêr o: “Koja Tirtũm ja hã wa ixpumu nê ãm hã wa ixpumu nê tanhmã hã wa ixto hkêt nê.” Anhỹr o mãn ka wa ajamaxpêr nã? Nom na ka wa ãm kãm axêx kaprỹ. Onêj ra mē kot amjên jaxàr xwỹnhjaja akupỹn hpõx o mra. Kojã mē anhĩpêx o te hipêx pyrã nê mãânên ato tē nê ajaxã ka rĩ amnhĩ pumu.

¹⁰ Anê nhũm kuma nê mjên pyrã nê pykap tēm nê htyk kurê kumrêx. Hãmri nhũm mē kot mjên jaxàr xwỹnhjaja mra nê mē hwỹr agjê nê omu nhũm ra htyk mex nê nõ nhũm mē kumỹ nê ma o tē nê mjên nhĩhkõ hã haxà. ¹¹ Hãmri nhũm mē piitã wa harênh ma nê kãm ma htỹx nê. Mē kot Jejus kôt amnhĩ

xunhwÿr xwÿnhjê mē amarī ri mē pa xwÿnhjaja nhūm mē tee ri wa hkukamā hamaxpēr o kām ma htÿx kumrēx.

*Mē kot aa mēmoj pumunh kêt kwÿ ho anhÿr ā mē harēnh
Makre 16.17-20; Atre 19.11-12*

¹²⁻¹⁴ Na pre hte Jejus kôt mē kot amnhī xunhwÿr xwÿnhjaja xatā Tirtūm mā amnhī jarēnh xā hā ixkre hwÿr akuprō. Mē kot ixkre nhīkjê mā: “Pahi Sarumāw nhō” anhÿr xwÿnh jarēnhja wÿr nhūm pre htem akuprō. Nhūm mē piitā kām mē hkīnh nē mē ohtō nē mē hkôt akuprō nē mē urāk nē Jejus kôt amnhī xunhwÿ. Mēnijaja nē mēmyjaja. No nhūm mē hkwyja Ananīs mē Sapire wa kot amnhī nhīpēxja mā hamaxpēr nē kām mē hkôt mmar pyma nē. Kām mē hkīnh tā kām mē hkôt mmar pyma nē.

Nhūm pre hte Jejus nhÿ hā mē ahkre ho mē pa xwÿnhjaja aa mē kot mēmoj pumunh kêt kwÿ ho anhÿr o ri mē piitā mē hkôt pa. ¹⁵ Jakamā nhūm pre htem mē à xwÿnhjê jamÿ nē ma mē hwÿr mē o mra nē Simāw Pêtre kutêp pry kamā mē haxwÿ nē mē kām:

–E mē jar anhūkwÿ. Kê Simāw Pêtre ja kôt mē ajānh tē nē mē akupēnh o akupÿm mē ato mex rÿ nhūm hkarō pix mē atā harir ka mē akupÿm amex japêr.

Anhÿr o mē kām kapêr hāmri nhūm mē kupīp kām kutêp hikwÿ. ¹⁶ Nē Jerujarē pu hā krī hkwy kamā. Mē à xwÿnhjaja nē mēkarōmnuti kot tanhmā mē ho xwÿnhjaja nhūm pre htem mē hamÿ nē ma mē ĩhkrep mē o mra nhūm mē piitā akupÿm mex pa.

*Mē kot Jejus kwÿjê jagjēnh ā mē harēnh
Rukre 21.12-15; Juāw 15.26-27; Atre 4.1-22*

¹⁷ Tā nhūm mē ō patre maati mē hkrāmnhwÿ Satusew nhō xwÿnhjaja tee ri akupÿm mē mex ā mē harēnh ma nē xapēn mā:

–Tk. Kwa na mē ra ohtō nē Jejus gryk ā mē pahte mē ahkre kaga nē ām hkôt pix mā ri amnhī nhīpēx o pa. Anē.

Hāmri nē Jejus nhÿ hā mē ahkre maati xwÿnhjê kamā gryk nē ra tanhmā mē ho kaxyw. ¹⁸ Hāmri mē unē nē mē hagjê nhūm mē hagjēnh xā kamā hkrī hpa.

¹⁹ Tā nhūm kamāt nhūm Tirtūm kapêr o mē wrÿk xwÿnhja ma mē hagjēnh xā hwÿr mē hwÿr wrÿ nē mē hwÿr axā nē mē kām hakwakre kahē xā mē nē mē kator pa. Hāmri nē mē kām:

²⁰ –E mē ma akupÿm Tirtūm mā amnhī jarēnh xā hā ixkre hwÿr mra nē axte mē kām awjarē. Tanhmā mē kot amnhī nhīpēx to nē Jejus kôt amnhī nhīpēx nyw o amnhī nhīpēx ā mē kām hā karō kē mē ama. Anē.

²¹ Hāmri nhūm mē kuma nē ma akupÿm hwÿr hapēx kurē kumrēx. Nhūm myt kator o mōr mē nhūm mē hwÿr agjê nē mē kām Tirtūm kapêr jarēnh o kuhē.

Tā nhūm mēō patre maati mē hkôt ri mē pa xwÿnhjaja amnhī wÿr mē aptār tūm xwÿnhjê hwÿ nhūm mē piitā xapēn wÿr pikuprōnh pa. Hāmri nē htÿx arī Jejus kwÿjaja mē hagjēnh xā kamā mē hkrī hā mē hkamnhīx nē amnhī wÿr mē hā karō. ²² Nhūm pōristijaja ma kot mē haprōr kaxyw mē hagjēnh xā hā ixkre hwÿr mra nē tee ri kamā mē hapêr nhūm mē kamā amrakati. Hāmri nhūm mē akupÿm mē pikuprōnh xwÿnhjê hwÿr hprōt nē mē kām:

23 —Nà na pôristi hkwyjaja arî hakwakrem ixkre jamâr mex nhûm hakwakre arî kahê htÿx nê xa. Tã pa mē hwÿr agjê nê tee ri hkre kamã mē hapêr nhûm mē kamã amrakati kumrêx. Anê.

24 Hãmri nhûm mē kuma nê tee ri hamaxpêr. 25 Rôm nhûm ja mē hwÿr tēn axan mē kãm:

—Kwa jãã mē ate mē hagjênh xwÿnhjaja na mē axte Tirtûm mã amnhî jarênh xà hã ixkre kamã mē ahkre ho kuhê pa ham mē omu nê mē kurûm tē. Anê.

26 Hãmri nhûm patre nhô pôristi krãhtûmja kuma nê mē hwÿr pôristi hkwyjê rē nhûm mē ma mē hwÿr mra nê mē hwÿr agjê nê kê axte mē unê nê akupÿm mē o mra. Nom tanhmã mē ho hkêt nê. Mē kot hkôti ri mē pikamênh xwÿnhjê pymaj mē ho mex nê mē o mô. Nê mē hã axpên mã:

—Nà kot puj mē tanhmã mē ho nhûm mē ja hã mē pahpumu nê kēn o mē pahkapê nê tanhmã amnhî to nê hã mē panhîmex. Anê.

27 Hãmri nê mē ho mex nê akupÿm mē o mõn mē hwÿr mē ho agjê nê mē pikuprôn xwÿnhjê kutã mē hkri. Hãmri nhûm mēô patre maatija mē kãm:

28 —Kwa ra mē ixte Jejus kapêr jarênh nê mē akurê htã ka xep mē âm mē inhma nê arî mē kãm harênh o ri apa. Nê jar Jerujarê kamã mē piitã mē kãm harê. Nê mē pajaja mē ixte Jejus pîr ã ka mē ri mē kãm mē ijarênh o apa. Anê.

29 Hãmri nhûm Simãw Pêtre mē kuma nê mē amnhî tã mē kãm kapêr nê mē kãm:

—Tÿ kot kaj mē Tirtûm kapêr kuhpa hã mē inhmã mēmoj tã karô pa mē ama nê âm mē ama nê âm Tirtûm kapêr pix ma nê hkôt ri amnhî nhîpêx. 30 Amnepê mē panhîgêjtjaja na prem Tirtûm kôt pix mã amnhî nhîpêx o pa. Tã ka prem axtem nê kêp mē kãm Kra Jejus ã amÿnê nhûm mē pî kahpa hã kunhó nê kupî. Nom nhûm Tirtûm akupÿm ho htÿr 31 nê kêp mē panhó Pahihti hã harê. Nê kêp mē pahkaprî xwÿnh mex ã harê. Hãmri nê ra amnhî ri ÿr nhûm ïhkô hã mēmoj piitã ho amnhîptar o hkri. Nhûm kãm: “Koja Ijaew mē kot amnhî tomnuj kaga nê akôt amnhî xunhwÿ pa ja hã mē omu nê amnhî katut kôt mē kot amnhî tomnuj rēnh pa nê mē ho ixkra.” Anê. 32 Tã mē pajaja mē ixte Jejus htÿk nê akupÿm htÿr ã omunh mex jakamã na pa hte Tirtûm Karô nhÿ hã ã mē amã harênh anê. Karôja na pre Tirtûm mē ixte hkôt amnhî nhîpêx xwÿnhjê hwÿr kurê nhûm mē ixwÿr wrÿ nê mē ixkarô mã agjê. Tã ÿ hã na pa htem ri ã harênh anhÿr o ri mē akôt ixpa. Anê.

33 Hãmri nhûm mē kuma nê mē kamã gryk tÿx nê. Nê mē kãm mē himex præm nê mē kãm mē hã amÿnê. 34 Hãmri nhûm Kamariewtija tee ri ja hã mē omu hãmri nê kãnhmã xa nê Jejus nhÿ hã mē ahkre xwÿnh maatijê xÿr pè hkwyjê mã kapêr. Parijew nhô xwÿnh na pre. Nê kêp Tirtûm kapêr ã kaga htûm o mē ahkre ho pa xwÿnhjê hõ na pre. Nhûm mē piitã kãm hkînh nê. Jakamã nhûm kãnhmã xa nê pôristi mã anê nhûm mē amnhî nê Jejus nhÿ hã mē ahkre ho mē pa xwÿnhjê kator nhûm mē kapôt ã kuhê. 35 Hãmri nhûm Kamariewtija mē nê tanhmã mē kãm kapêr to nê mē kãm:

—E ixkwÿjaja. Kwa kêr pu mē tanhmã mē ho hukamã pajamaxpêr mex nê. 36 Mãn arî mē ate finat Tetastija jarênh ã anohtÿx nê ho apa japêr. Mytwrÿ hõ hã na pre mē kãm amnhî to rax ã amnhî jarênh o pa. Hãmri nhûm hkôt ri mē pa xwÿnhjaja ohtô nê. Mē kêp 400. Tã nhûm prem mē kêp Tetasti pî nhûm hkôt ri mē pa xwÿnhjaja axpên pè anhgrã nê ma hapêx.

37 —Tã nhûm mē kot mē piitã mē ho kôta xà hã arîgroja ã nhûm Garirej nhô xwÿnh pè finat Jut haxwÿja hkôt mē pa xwÿnhjaja ohtô nê. Tã nhûm mē

mãânên mẽ kêp kupĩ nhũm hkôt ri mẽ pa xwỳnhjaja haxwỳja axpên pê anhrà nê ma hapêx.

³⁸—Jakamã kwa pu mẽ tanhmã jajê ho hkêt nê. Pu mẽ âm mẽ omu. Kojã mẽ amnhĩ krã hkôt ã ujarênh anhỹr o pa japêr hã kojã Tetasti mẽ Jut wa hkôt pa xwỳnhjê pyrã nê tokyx axpên pê anhrà nhũm Jejus jarênh o paja hapêx o hapêx. ³⁹Nom kojã mẽ âm hãmri Tĩrtũm nhỹ hã ã mẽ ahkre ho pa anhỹr japêr hã kot puj mẽ tee ri ja ho pajapêx mã. Jakamã kwarĩ. Kot puj mẽ tanhmã mẽ ho nê te mẽ pahte Tĩrtũm kutã amnhĩ xunhwỳr pyrãk. Anê.

Nhũm pre ã Kamariewti Jejus nhỹ hã mẽ ahkre ho mẽ pa xwỳnh maatiijê xyr pê hkwỳjê mã kapêr anê. ⁴⁰Hãmri nhũm mẽ kuma nê kãm:

—Tỳ nã âm hãmri na ka ã akapêr anê. Kot puj xep mẽ tanhmã mẽ ho hkêt nê. Anê.

Hãmri nê akupỹn mẽ hã karõ nhũm mẽ akupỹn mẽ hwỳr agjê. Hãmri nhũm mẽ pôristi mã mẽ hã amỹnê nhũm mẽ htak. Hãmri nhũm mẽ aptar tũmrejaja mẽ kãm:

—E mẽ mãmri ma akupỹm mra. Nom kêr ka mẽ axte mẽ kãm Jejus kapêr jarênh o ri apa hkêt kumrêx. Anê.

⁴¹Hãmri nhũm mẽ kãm ure nhũm mẽ ma mra. Kĩnh nê ma mra nê axpên mã:

—Nã kwãr mẽ Jejus ã mẽ pahtak nê tanhmã hã mẽ pahto. Kwãr mẽ mãmri ã hã mẽ pahto anê. Kot pu mẽ hkaga hkêt nê. Ra Tĩrtũm kot ja hã mẽ pahumunh mex kênã.

Anhỹr o axpên mã kapêr o axpên jamaxpêr o hihtỳx mex o pa.

⁴²Hãmri nê arĩ apkati mẽ hkwỳjê mã Jejus kapêr jarênh o mẽ ahkre ho mẽ hkôt pa. Tĩrtũm mã amnhĩ jarênh xã hã ixkre kamã nê nhãm mẽ òrkwỹ kamã ri mẽ ahkre ho pa. Tĩrtũm kot mẽ pakaxyw Jejus xãm ã mẽ kãm harênh o ri mẽ hkôt pa.

6

Mê kêp mẽ mjên htyk xwỳnhjê jarênh

Wam Ximotre 3.8-9

¹Tã nhũm mẽ kot Jejus kôt amnhĩ xunhwỳr xwỳnhjaja ohtô rax kumrêx o mō. Mẽ piitã kêp Ijaew no nhũm mẽ hkwỳjaja axtem Gres kapêr o kapêr nhũm mẽ hkwỳjaja Ijaew kapêr o kapêr. Na pre hte Ijaew kapêr o kapêr xwỳnhjaja apkati mẽ mẽ kêp mẽ mjên htyk xwỳnhjê mã mẽo ho pa. No âm mẽ piitã mẽ hipêx o axpên pyrãk kêt jakamã nhũm Gres kapêr o mẽ kapêr xwỳnhjaja tee ri ã mẽ kot amnhĩ nhĩpêx anhỹr ã mẽ omu nê mẽ kamã gryk nê. Hãmri nê mẽ kãm:

—Kwa na ka htem amnhĩ kamã mẽ kêp mẽ mjên htyk xwỳnhjê mã mẽo ho rũnh nê agō. No mẽ ixkamã jajê mã na ka htem âm ho hkryre nê agō. Kwa mẽ ri ã mẽ hipêx anhỹr kêt nê. Mẽ hipêx o axpên pyrãk nã. Anê.

²Hãmri nhũm Jejus nhỹ hã mẽ ahkre xwỳnh maatiijaja mẽ hã mẽ kapêr ma hãmri nê mẽ piitã mẽ ho akuprõ nê mẽ kãm:

—Kwa kêr ka mẽ ja hã axpên mã axãkjêr kêt nê. E pu mẽ kot mẽ kêp mẽ mjên htyk xwỳnhjê mã ò ho pa kaxyw mẽ akwỳjê rê. No mẽ pajaja kot paj ja ho anhỹr o ri ixpa hkêt nê. Kot pa mẽ anê nê Jejus kapêr o ri mẽ ajahkre hkêt nê nhũm ja mex kêt nê. Jakamã mẽ atõ kot kaj mẽ akatã kôt mẽ kãm mẽ ò ho apa? ³E mẽ amnhĩ kamã mẽ ho 7 nê mẽ arê pu mẽ kêp mẽ mjên tyk xwỳnhjê mã ò ho pa kaxyw mẽ unhwỹ.

Tãm mẽ hamaxpêr xwỳnhjaja.

Nē mē ate axpēn mā mē mex ā mē harēnh xwỳnhjaja.

Nē Tirtūm Karō nhỹ hā mē kot amnhĩ nhĩpēx o mē pa xwỳnhjaja.

Ā mē kot amnhĩ nhĩpēx anhỹr xwỳnhjaja ka mē ho 7 nē arē pu mē kaxyw mē unhwỳ. ⁴ Nom mē pajaja kot paj mē akōt arĩ mē amā Tirtūm kapēr jarēnh o ri mē ajahkre pix tănopxar o ri i xpa. Anē.

⁵ Hāmri nhūm mē kuma nhūm ja mē kām mex nē. Nhūm mē ma mra nē axpēn mā hkwỳjē nhĩxi jarē hāmri nē mē ho 7 nē mē kurē. Ā mē hixi kot anhỹr.

Estewāw. Estewāwja na pre Jejus kōt amnhĩ nhĩpēx mex o pa. Tirtūm Karō kaxwỳnh mā ār nē ho amnhĩptār jakamā nhūm pre hte tām ri amnhĩ nhĩpēx o pa.

Nē kaxyw Firipti

nē Prokot

nē Nīkanō

nē Timā

nē Parmēnti

nē Nīkoraw. Nīkorawja krĩ pē āxiok nhō xwỳnh na pre. Kēp Ijaew kēt tā kām Tirtūm kīnh o pa. Tā ra mǎānēn Kra Jejus kōt amnhĩ xām.

⁶ Jakamā nhūm mē mē kēp 7tajē rē nē Jejus nhỹ hā mē ahkre xwỳnh maatiijē hwỳr mē o mra. Hāmri nhūm mē omu nē mē āpēnh ā mē unhwỳr kaxyw mē hā ĩhkra jaxwỳ nē mē ho Tirtūm wỳ. Hāmri nhūm mē kēp mē mjēn htyk xwỳnhjē mā mē ō ho pa nē mē piitā mē hipēx o axpēn pyrāk.

⁷ Tā nhūm mē ra ohtō rax nē Tirtūm kapēr ma nē hkōt amnhĩ nhĩpēx o pa. Jakamā nhūm Jerujarē kamā mē kot Jejus kōt amnhĩ xunhwỳr xwỳnhjaja ra ohtō rax kumrēx. Nē mē ō patre hkwỳ haxwỳja ohtō nē mē urāk nē amnhĩ kaxyw hkōt hamaxpēr nē hkōt amnhĩ xunhwỳ.

Mē kot Estewāw pynēnh ā mē harēnh Rukre 21.14-15

⁸ Tā nhūm Estewāwja. Kot mē kēp mē mjēn htyk xwỳnhjē mā mē ō ho pa xwỳnhjē hōja. Tirtūm kot kutā nojarēt mex jakamā na pre hte ũ hā āhpumunh tỳx o aa mēmoj pumunh kēt kwỳ ho anhỹr o ri mē hkōt pa. ⁹ Hāmri nhūm Ijaew kwỳjaja tee ri ja hā omu nhūm ja mē kēp omnuy tỳx nē nhūm mē hā kām akir. Urāk nē mē kēp Ijaew nē Jerujarē kamā ri mē hkōt pa htā ahpỳnhā mē ō pyka. Mē kot kām “Ripetat” xwỳnh kwỳ na pre mē. Nē ahpỳnhā mē ō krĩ.

Mē hkwỳjaja kēp Sirēn nhō xwỳnh.

Nē mē hkwỳjaja kēp Aresān nhō xwỳnh.

Nē mē hkwỳjaja kēp Siris nhō xwỳnh.

Nē mē hkwỳjaja kēp As nhō xwỳnh.

Ahpỳnhā mēō pika nē mē ō krĩ htā na prem Jerujarē kamā ri axpēn kōt pa ho pa. Tā Estewāw kot ā amnhĩ nhĩpēx anhỹr o pa hā omu nhūm ja mē kēp omnuy tỳx nē nhūm mē hā kām akir. ¹⁰ No nhūm Tirtūm Karō nhỹ hā hamaxpēr tỳx o mē kām kapēr nhūm mē kuma nē tee ri kutā tanhmā kām nē hprām kaprỳ.

¹¹ Hāmri nē ma mra nē tanhmā ho hēx to kaxyw amnhĩ kwỳjē rē nē mē kām hā amỳnē nē mē kām:

—E kēr ka mē krĩ nhō xwỳnhjē mā Estewāw o axēx nē tanhmā mē kām ho akapēr punuj to ho ri mē hkōt apa. Kē mē ama nē kamā gryk kato. Kot kaj mē ā amnhĩ nhĩpēx anē pa mē hpānhā mē amā amnhĩre. Anē.

Hāmri nhūm mē kuma nē ma mra nē hapōj nē ma krĩ nhō xwỳnhjē mā tanhmā ho hēx to ho ri mē hkōt pa nē mē kām:

—E mẽ amnê akuprõ nê mẽ inhma. Kwa kêr ka mẽ Estewãwti kapêr mar kêt nê. Na hte finat Mojes mẽ Tirtũm wa ho kapêr punuj pix o ri pa. Pa mẽ ra kot wa ho kapêr punuj ã kuma. Anê.

¹² Hãmri nhũm mẽ kuma. Krĩ nhõ xwýnhjê mẽ nê mẽ àptàr tũmrejê mẽ Tirtũm kapêr tũm o mẽ ahkre ho mẽ pa xwýnhjaja nhũm mẽ tee ri mẽ kot Estewãw o hêxja ma nê kamã gryk nê. Hãmri nê ma hwýr mra nê unê nê ma mẽ õ juisti hwýr o tẽ. ¹³ Hãmri nhũm mẽ kãm ho hêx xwýnhjaja mẽ hkôt mra nê juisti mã tanhmã ho hêx to nê mẽ kãm:

—E jahti na hte finat Mojes kot Tirtũm nhỹ hã mẽ pahte tanhmã amnhĩ nhĩpêx to hã karõ ho hêx rãhã ho pa. Nê Tirtũm mã amnhĩ jarênh xã hã ixkreja nhũm tanhmã ho hêx to pa mẽ kuma. ¹⁴ Na hte mẽ kãm: “Koja nhỹrmã Jejus pẽ Najare nhõ xwýnh Tirtũm mã amnhĩ jarênh xã hã ixkreja grãnh pa kãm ga.” Anhỹr o mẽ kãm hêx o pa. Nê Mojes kot mẽ pahte amnhĩ nhĩpêx ã karõ nê mẽ pahkurê pa prem kuma. Anê.

¹⁵ Nhũm prem ã mẽõ juisti mã Estewãw o hêx anê. Hãmri nhũm mẽ kuma nê Estewãw wýr rít nê hkuk pumu nhũm te kot Tirtũm kapêr o mẽ wrýk xwýnhjê kuk nhĩrã rax pyrã nê xa nhũm mẽ tee ri omu nê kamã no pyma nê.

7

Estewãw kot juistijê mã ujarênh

¹ Hãmri nhũm mẽ õ patre maatija Estewãw mã kapêr nê kãm:

—E mẽ inhmã amnhĩ jarê. Xã ãm hãmri na mẽ ri ã ajarênh anê nà? Anê.

² Hãmri nhũm kuma nê mẽ piitã mẽ kãm kapêr. Mẽ kãm kapêr ryy nê mẽ kãm:

—Tõe kot paj mẽ amã mẽ panhĩgêt finat Apraãw tanhmã harênh to ka mẽ inhma. Amnepêm na pre Tirtũm maatija Apraãw wýr kato. Kormã pyka pẽ Mêsopotãm kamã pa ri. Kormã kot ma krĩ pẽ Arã hwýr mõr kêt ri nhũm hwýr kato nê kãm: ³ “E kêr ka mẽ anhõ krĩ pẽ akato nê akwýjê re nê ma mõ. Kot paj ma nhỹhỹm hpãnhã pyka hõ hwýr mẽ ato mõ.” Anê.

⁴ —Hãmri nhũm kuma nê amnhĩ to akuprõ nê ma mõ. Õ pyka pẽ Katej pẽ kato nê ma krĩ pẽ Arã hwýr mõ nê hpãnhã kamã pa. Tã nhũm hipêxã Terahti kêp ty nhũm Tirtũm amnê jar mẽ panhõ pyka hwýr kumê. Jar mẽ papapxã hwýr kumê.

⁵ —Nom nhũm kormã kãm pykaja nhõr kêt nê. Kormã kãm hkwy ho grire nê õr kêt nê. Na pre ãm kãm:

E kot paj nhỹrmã amã pykaja gõ. Amã nê akanrêhã akra nê atãmnhwýjê mã kugõ ka mẽ kamã ri apa ho apa.

Anhỹr o kãm mẽ panhõ pika pẽ Kanaãja jarê. Apraãw kormã hkra hkêt ri nhũm ã kãm kapêr anê. ⁶ Hãmri nê kãm:

Koja akanrêhã atãmnhwýjaja nhỹrmã ma nhỹhỹm pyka hõ hwýr pa nê hpãnhã kamã pa. Mẽ õ pyka kamã pa hkêt tã nhãm pyka hõ kamã pa hãmri nê pika nhõ xwýnhjê mã àpênh rũnh o pa nhũm pyka nhõ xwýnhjaja mẽ hipêx kati rũnh o pa. Nê mẽ àpênh ã mẽ kãm amnhĩrer kêt nê. ãm mẽ homnuj o pa hã amgrã sohtõ rax kumrêx. Nhũm mẽ hã amgrã pẽ 400.

⁷ Nom kot paj mẽ hã mẽ homnuj týx nê. Akanrêhã atãmnhwýjê hã mẽ homnuj týx nê nhũm mẽ rĩ kormã mẽ kurũm kato nê man akupýn pa nê jar põj. Hãmri nê jar inhmã inhmex o inhmex ã ijarênh rãhã ho pa. Anê.

⁸ Hãmri nê kãm:

E pu axpën ma. Koja ka nê akanrêhâ akra nê atâmnhwÿjaja ka mē ixkôt ri amnhî nhîpêx o apa hâ kot paj mē ato ixkra. Tâ koja ja amâ mex japêr hâ kêr ka mē amnhî my kwyrÿt kâ hkwy jakâ. Nê koja mē akrajaja hapôj nê my ka mē mâ mē ho anê nê mē kêp mēmy kwyrÿt kâ hkwy jakâ. Mē piitâ mē kot mē apê ixkra hâ mē apumunh kaxyw kot kaj mē â amnhî nhîpêx anê.

Anhÿr o Apraâw mã kapêr nhûm kuma nê mar xâ hkôt hkra Ijak my kwyrÿt kâ hkwy krâhta. Kormâ hkarâre ri. Kormâ hâ arîgro pê 8 pix ri nhûm kêp hkwy krâhta.

—Tâ nhûm Ijak hprêk nê hprô nê hkra. Hâmri nê mã hkra Jako ho anê nê. Nhûm Jako hprêk nê mã hkra pê 12jê ho anê nê mē piitâ mēmy kwyrÿt kâ hkwy jakâ pa. Â na pre mē pahpâr kraxjaja amnhî nhîpêx anhÿr o pa.

⁹—Jako hkrajê hō na pre kêp Juje. Nhûm Juje htôjaja hipêêxâ hkôt kamâ gryk nê axtem nê mē urojê mã ho wênê nhûm mē kêp haprô nê ma pyka pê Ejit wÿr o mō. Amari Ejit nhô xwÿnhjê mã âpênh o pa kaxyw. Tâ no nhûm Tirtûm arî tânopxar râhâ ho hkôt pa. ¹⁰Hâmri nê Ejit kâ mē kot homnuj xwÿnhjê nhîhkra rûm hkapa nê tanhmâ hkrâ hto nhûm âhpumunh tÿx nê hamaxpêr mex nê. Jakamâ nhûm Ejit nhô xwÿnhjê nhô pahi Paraohtija omu nê kâ mē hkînh nê. Kot tâm amnhî nhîpêx nê âhpumunh tÿx kôt omu nê kâ mē hkînh nê. Hâmri nê amnhî ri kumê nhûm îhkô hâ âpênh o pa. Kâ mē ôrkwy pumu nê Ejit nhô xwÿnhjê ho amnhîptâr o pa.

¹¹—Rôm nhûm mē hpur kâ mē mēmoj nhîgrôt mex kêt nê nhûm mē kêp mē apkur xâ hâ mē ôja ra ri mē kêp kryre. Ejit kamâ nê jar Kanaâ kamâ nhûm mē apkur xâ hâ mē ôja mē kêp hapêx par o mō. Nhûm mē piitâ prâm xâj ra hiire nê kâ mē prâm tÿx o pa nhûm mē panhîgêtjaja hâmri prâm xâj tee ri amnhî âpkur xâ hâ mēmoj japêr.

¹²—Tâ nhûm Jakoja Ejit kâ mē arî mē apkur xâ hâ mē ô rax â harênh ma nê ma hwÿr hkra hkwyjê rê. Mē panhîgêtjaja nhûm ma mē hwÿr mē kurê nhûm mē ma mē hwÿr mra. Hâmri nê mē hwÿr pôj nê mē kêp mēmo hy hkwy japrô nê ma akupÿm o mra. Wam mē môrta â mē kêp mēmoj japrô nê ma akupÿm o mra.

¹³—Tâ nhûm mē kêp mēmo hy japrôr xwÿnhja hapêx nhûm mē axte akupÿm mē hwÿr mra. Hâmri nhûm mē htô Juje mē kâ mē amnhî to amnhîrit nê kêp mē htô hâ mē kâ mē amnhî jarê. Mē kot ra htyk â hkamnhîx tâ nhûm mē kâ mē amnhî jarê. Hâmri nhûm Paraohti mē kêp Juje htô hâ mē harênh ma.

¹⁴—Tâ nhûm Juje amnhî wÿr hipêêxâ Jako mē htâmnhwÿjaja mē hâ karô nhûm mē piitâ ma Ejit wÿr hapêx. Mē kêp 75 nê ma Ejit kamâ Juje hwÿr hapêx hâmri nê kamâ pa ho pa.

¹⁵—Â kot anhÿr jakamâ nhûm Jakoja ma Ejit wÿr mō nê hpânhâ kamâ pa ho pa. Tâ hâmri kamâ ty. Nhûm hkrajê piitâ Ejit kâ mē pa hâmri nê gaa nê htyk pa. ¹⁶Hâmri nhûm mē hkanrêhâ mē hkrajaja mē hamÿ nê ma akupÿm Kanaâ hwÿr krî pê Sikê hwÿr mē o pa nê kamâ mē hagjê. Na pre mē hkukamâ finat Apraâw kot Amôr krajê pê kênkre japrô nê kamâ hprô jaxâ. Jakamâ nhûm prem myr pê ma hwÿr mē o pa nê kamâ mē hagjê hâmri nê ma akupÿm Ejit wÿr pa.

¹⁷—Tâ gaa nê rî ohtô rax kumrêx o mō. Mē panhîgêtjaja ohtô rax kumrêx o mō. Hâmri nhûm Tirtûm kot Apraâw mã mē ô pyka jarênh xwÿnhja nhûm kot mē kâ mē ôr kaxyw. ¹⁸No nhûm Ejit nhô pahi kot Juje ho mex xwÿnhta na pre ra ty nhûm axtem hpânhâ hōja mē ho amnhîptâr o pa. Nê aa Juje jarênh mar

kêt nê. Kormã pahi xâr nyw kêt ri htyk jakamã nhũm mÿr pê harênh mar kêt nê. ¹⁹ Hãmri nê hkwyjê homnuj o pa. Tanhmã mẽ panhîgêjtê nhîpêx to ho pa. Nê mẽ kãm mẽ hkra my hapôx xwÿnhjê hã amÿnê. Mẽ hapôx nhũm mẽ kot pikap mẽ rênh nhũm mẽ htyk kaxyw nhũm mẽ kãm mẽ hã amÿnê.

²⁰ –Rôm nhũm finat Mojesja kato. Nê mexre. Hãmri nhũm katorxà Ejit nhô xwÿnhjê kot kêp hpîr pymaj ôrkwÿ kamã ri mẽ kêp ho hpimxur o pa hã mytwrÿ axkrunêpxi.

²¹ –Tã nhũm ra htÿxre nhũm katorxà mẽ hipêêxà wa tee ri hkukamã hamaxpêr hãmri nê mẽ kot wa kêp hpîr pymaj kumÿ nê ma o tẽ nê kaxyw à nhîpêx nê nhÿri gô nhîpôk ri pô kamã ho amÿxu. Tã nhũm Paraohiti hkra nija ra gôx mã wÿr mã tẽ nê ra omu hãmri nê amnhîm kumÿ nê ma o tẽ nê ho hkra. ²² Jakamã nhũm Mojes Ejit nhô xwÿnhjê kamã hprêk. Hãmri nê mẽ àhpumunh xà hã kagã pumunh pa. Nê hihtÿx nê mẽ kãm kapêr kãm hihtÿx mex o pa.

²³ –Tã hãmri ra hã amgrà pê 40 nê hapêx nhũm Mojes hamaxpêr nê ra kãm amnhî kwÿ pê Ijaewjê pumunh prãm nê ma mẽ hwÿr tẽ. ²⁴⁻²⁵ Hãmri nê htêm kôt ja wa omu. Nhũm Ejit nhô xwÿnhja Ijaewja homnuj o xa nhũm Mojes tẽn tee ri hã omu nê hamaxpêr o: “E pa ma wa hwÿr tẽ nê ixkwÿ mÿj ã Ejit nhô xwÿnhja pî kê ixkwÿjaja ja hã ixpumu nê Tirtũm kot mẽ hwÿr inhmênh ã ixpumu. Ixte Ejit nhô xwÿnhjê nê mẽ kator kaxyw mẽ ja hã ixpumunh kurê kumrêx.”

–Anhÿr o hamaxpêr hãmri nê wa hwÿr tẽ nê amnhîôja nê Ejit nhô xwÿnh pî. Tã no nhũm hkwyjaja kot hpîr ã harênh mar tã tanhmã amnhî kaxyw kãm hamaxpêr to hkêt nê. ²⁶ Nhũm apkati nhũm mêhôja war axkrut nê axte pijapu ho wa xa. Hamê wa kêp Ijaew. Jakamã nhũm Mojes akupÿm mẽ hwÿr tẽ nê tee ri axpên tã wa omu nhũm ja kêp omnuj nê. Hãmri nhũm wa hwÿr tẽ nê axpên nê wa kãm kapêr nê wa kãm: “Pa? Kwa war ajamê war apê Ijaew kênã na ka wa ri axtem nê ã axpên nhîpêx anê.” Anê. ²⁷ Hãmri nhũm kot amnhî kaxyw hkryx xwÿnhja kuma nê nhãm amnhî nê hkujate nê kãm: “Tk. Kwa xà apê mẽ inhô pahi hã na ka ã wa inhmã akapêr anê? Nà apê mẽ inhô pahi hkêt kênã. ²⁸ Kot kaj inhîpêx o te ate Ejit nhô xwÿnhja nhîpêx pyrã nê wa ixtô hpîr kêt nê.” Anê.

²⁹ –Hãmri nhũm tee ri kuma nê ra kãm ma nê Ejit rũm kator kurê kumrêx nê ma pyka pê Mijiã hwÿr mō nê kamã hpãnhã pa. Kamã hprô nê hkra. Nhũm hkra mÿja wa hamêxkrut.

³⁰ –Tã nhũm Mijiã kamã pa hã axte hã amgrà pê 40. Hãmri nê mẽmo arîgro hã kapôt ã krã hakÿx pê Sinai kape hã ri pa nhũm Tirtũm kãm kapêr. Nom nhũm Mojes omunh kêt nê. ãm utî kaôk kamã kuwy hpôk pix pumu. ³¹ Amnhî jaêr pê ã kot amnhî nhîpêx anhÿr ã omu hãmri nê amnhî tã hpri hã omunh kaxyw hwÿr tẽ nhũm Tirtũm kãm:

³² Pa Mojes? E ixpê Tirtũm na pa. Ixpê akukamã anhîgêjtê Apraãw nhô Tirtũm na pa. Nê ixpê Apraãw kra Ijak mẽ htãmnhwÿ Jako wa ô Tirtũm na pa. Anê.

Hãmri nhũm tee ri kuma nê kãm ma xàj htetet tÿx nê. Hãmri nê umaj axte pî hpôkja wÿr rît kêt nê. ãm nhãm hkrã nê rît o xa. ³³ Hãmri nhũm Tirtũm kãm: E kwa ixpê Tirtũm maati hã ixtã apijaãm ã aparkã kapa nê apar kênh nê xa.

³⁴ Na pa ra ixkra Ijaewjaja Ejit kãm mẽ omu. Na ra Ejit nhô xwÿnhjaja ixpê mẽ homnuj tÿx kumrêx rãhã ho pa nhũm mẽ amnhî xà hã maj tee ri amnhî nhîpêx. Pa ja hã mẽ omu nê inhmã mẽ hkaprî nê. Jakamã kot

paj Ejit nhõ xwýnhjê nhĩhkra rŭm mē kator pa. E ka kot paj mē hwýr amē ka ma akupým mē hwýr mō nē mē kurŭm mē kator.

Anhýr o kām mē kaxyw karō. ³⁵ Ra Ijaew kot Mojes hkaga tā nhŭm mē kaxyw ām nē ma akupým kot mē hwýr mēnh kaxyw. Na prem ra omu nē hkaga. Te mē ate Jeus kagaja pyrā nē hkaga. Jakamā nhŭm pijapu xwýnhta tee ri amnhĩ tā omu nē kamā gryk nē amnhĩ nē kām kapēr nē kām: “Tk. Kwa xā apē mē inhõ pahi hā na ka ā wa inhmā akapēr anē? Nā apē mē inhõ pahi kēt.” Anhýr tā nhŭm Tirtŭm mē kaxyw tām xām. Kot mē ho amnhĩptār nē Ejit nhõ xwýnhjê rŭm mē kator kaxyw. Ja kaxyw na pre pĩ hpōk kamā kām kapēr nē mē kaxyw ām.

³⁶ —Jakamā nhŭm Mojes ma akupým Ejit wýr mō nē mē kurŭm hkwyjê kator nē ma mē o pa. Na pre mē ho mex nē Tirtŭm nhý hā mē kām aa mē kot mēmoj pumunh kēt kwý ho anhýr o ri mē o pa. Ejit kamā nē määnēn mē kot gō xujanār mā: “Gō kamrêk” anhýr xwýnhta kamā. Nē kapôt ā mē kām ā amnhĩ nhĩpêx anhýr o mē o pa. Nē kapôt ā ri mē o pa ho ra hā amgrā pē 40.

³⁷ —Tā tām na pre mē panhĩgêtjê mā mēhõ hkukamā mē kām tanhmā harēnh to nē mē kām harēnh o: “Koja Tirtŭm nhýrmā te ra mē akaxyw pa ixām pyrā nē inhmýr pē mē panhĩõ xām. ý hā mē amā kapēr jarēnh o pa kaxyw nhŭm nhýrmā mē akaxyw ām ka mē omu.”

—Anhýr o ā Jeus kukamā harēnh anē. ³⁸ Na pre Mojes kapôt ā mē panhĩgêtjê ho pa nhŭm mē krā hakýx pē Sinaija wýr pa. Mē panhĩgêtjaja hāmri hwýr pa nhŭm Tirtŭm kapēr o mē wrýk xwýnhja mē kaxyw Mojes mā kapēr nhŭm ô ri mē kām awjarē nē hā kagā. Mē kot mar nē hkôt amnhĩ nhĩpêx nyw o amnhĩ nhĩpêx o pa kaxyw nhŭm mē kām Tirtŭm kapēr jarēnh o pa. Nē mē pajaxwýja. Mē pahte hkôt amnhĩ nhĩpêx nyw o amnhĩ nhĩpêx o papa kaxyw na pre mē pamā hā kagā. ³⁹ Tā no nhŭm mē panhĩgêtjaja Mojes ma nē ām kuma nē hkaga kumrêx nē akupým Ejit wýr hkrā. ⁴⁰ Jakamā nhŭm Mojes kormā nhýri mē kaxyw Tirtŭm mā kapēr o ām rōm nhŭm mē wakre kamā htõ Arāw wýr mra nē kām: “Kwa Mojes ra kot tanhmā amnhĩ to kēnā. Kot Ejit rŭm mē pakator nē mē pahto mōr tā ra nhýri arík nē tanhmā amnhĩ to. Jakamā e. Kwa hpānhā mē inhmā mēmo karō nhĩpêx pu mē ho panhõ sānti kē tām ma akupým Ejit wýr mē pahto pa.” Anē.

⁴¹ —Hāmri nhŭm mē kuma nē mē kām kàx o mōx krare karō ho sānti nhĩpêx nē mē kām ām. Hāmri nhŭm mē axtem nē te ho Tirtŭm nhĩpêx pyrāk o hipêx nē kām ôwēhti hkwy pa nē kām haxwý nē hā apku. Hāmri nē ā amnhĩ nhĩpêx anhýr ā amnhĩ pumu nē hkĩnh nē. ⁴² Hāmri nhŭm Tirtŭm tee ri ja hā mē omu nhŭm ja kēp omnuj týx nē nhŭm mē hkaga hpa. Jakamā nhŭm prem amnhĩ krā hkôt ri myyti nē mytwýre nē kanhēti karō nhĩpêx nē te mē kot Tirtŭm nhĩpêx pyrāk o hipêx o pa. Hāmri nē amnhĩ kaxyw kumā pix mē hamaxpē o pa hā amgrā xohtõ nē. Tā nhŭm Tirtŭm nhý hā kapēr jarēnh o mē pa xwýnhjaja tanhmā mē kām kapēr to nē mē hā kagā. Te Tirtŭm tām mē kām kapēr pyrāk o mē kām kapēr nē hā kagā kot:

Pa mē apē Ijaewjaja? E mē inhma. Amnepēm mē ate kapôt ā ri mē apa hā amgrā pē 40ta ā. Xā we inhmā na ka prem akrit kwý hpar o apa?

⁴³ Nā inhmā hkēt. Na ka prem axtem nē ri amnhĩ krā hkôt amnhĩm mēmo karō nhĩpêx nē hipêx o te mē ate pa inhĩpêx pyrāk. Pē kām akrit kwý hpar nē ôr o ri apa.

Mē anhõ mēmo karō nhĩpêxta mē ate amnhĩm hā hixi pē Mōrok mēnh xwýnhja ka pre htem ā kamā amnhĩ kôt ho apa.

Nē amnhīm kanhēti karō nhīpēx nē hā hixi mē nhūm kēp Repā. Ka mē ixkuhpa hā wa kēp mē apām ā harēnh o ri apa.

Tā ā mē ate amnhī nhīpēx anhūrja mūrāpē kot paj pānhā nhūhūm mē arē.

Koja mē akutā amnhī xunhwūr xwūnhjaja mē apynē nē ma pyka pē Papirōn rūm hamū mē ato hapēx ka mē amarī mē kām axāpēnh rūnh o ri apa kām ga. Anē.

Ā na pre Tirtūm mē panhīgētjē mā kapēr anē nhūm ū hā kapēr jarēnh o pa xwūnhja mē kām hā kagā.

⁴⁴—Tā nhūm mē panhīgētjaja kormā kapōt ā ri pa ri amnhī kōt mry kà ho ixkre ho pa. Tirtūm mā kapēr xā hā ixkreja nhūm prem amnhī kōt ri o pa. Mē kot kām “Tirtūm nhōrkwȳ kaakre” anhūr xwūnhja. Tirtūm kot mē kām hā karō xā hkōt nhūm mē hipēx nē amnhī kōt ri o pa. Na pre Tirtūm hprī hā Mojes mā tanhmā kot hipēx to hā karō nhūm mē hkōt hipēx nē amnhī kōt ri o pa.

⁴⁵—Tā nhūm Mojes ty nhūm hpānhā Jojueja amnhī kōt mē o pa. Ma Tirtūm kot mē kām pyka mex nhōrta wūr Mojes mūr pē mē o pa. Hāmri nē hwūr mē o pōj nhūm Tirtūm mē nē mē kot ra kamā mē pa ho mē pa xwūnhjē japōj nhūm mē pānhā kamā pa ho pa. Nē amnhī kōt Tirtūm nhōrkwȳ kaakreta o pa. Rāhā nhūm finat Tawija mē hpānhā mē ho amnhīptā. ⁴⁶ Na pre Tirtūm Tawi kot tanhmā amnhī nhīpēx to ho pa hā omu nē kām hapē nē. Jakamā nhūm Tawi kām kapēr nē kām: “Pa Tirtūm? Kwa xā kot paj amā ixkre mex ō nhīpēx nā? Mē ixpē Ijaewjaja mē ixte kamā amā amex o amex ā ajarēnh o ixkrī kaxyw pa hipēx. Xā kot paj amā hipēx?” Anhūr tā no nhūm Tirtūm kormā kām ja prām kēt nē. ⁴⁷ Jakamā nhūm Tawi hkra Sarumāwja hipēēxā mūr pē hpānhā kēp mē ō pahi nē kām hipēx. ⁴⁸ Nom xā na hte Tirtūm maatija mē pahte kām panhīhkra ho ixkre nhīpēx xwūnh kamā hkrī? Nā kaxkwa kamā na hkrī xā. Na pre ra Tirtūm nhū hā kapēr jarēnh o pa xwūnhja Tirtūm kot tanhmā mē pajamār to ho pa hā kagā nē hā kagā ho:

⁴⁹ Na hte kaxkwa rūm pyka hkōt mē piitā mē hamār mex o ixkrī.

Tā tanhmā kot paj amnhī to nē mē ihkra ho mē kot inhmā ixkre nhīpēxta wūr axā nē kamā ixpa ho ixpa?

⁵⁰ Nā ixte mēmoj piitā ho ixkator xwūnh kēnā kot pa kēt ā amnhī nhīpēx anē. Anē.

Nhūm pre ā Tirtūm amnhī tā mē kām kapēr anē nhūm ū hā kapēr jarēnh xwūnhja ō ri mē pamā hā kagā.

⁵¹—E kwa mē inhma ixkwūjaja. Mē akrā hihtȳx kumrēx jakamā mē amā Tirtūm kapēr mar prām kēt. Na ka htem mē panhīgētjē pyrā nē amnhī nē Tirtūm Karō kaga nē kapēr mar kēt nē. ⁵² Na pre hte Tirtūm nhū hā kapēr o mē pa xwūnhjaja mē panhīgētjē hwūr mra nē mē kām kapēr jarēnh o ri mē hkōt pa. Tā nhūm mē hkaga nē mē hipēx kati ho pa. Na pre htem Jejus wrūk kukamā mē kām: “E koja nhūrmā kot Tirtūm kapēr mar nē hkōt amnhī nhīpēx mex rāhā xwūnh maatija mē pahwūr wrūy.” Anhūr o mē kām harēnh o pa. Tā no nhūm mē kām ja mar prām kēt jakamā axtem nē hā mē hpar o pa. Mē kot mē kām Jejus jarēnh o mē pa xwūnhjē hpar o pa. Tā nhūm tām mē pahwūr wrūy ka mē omu nē mē kot amnhī nhīpēxta pyrā nē hā amūnē nhūm prem mē amā kupī.

⁵³—Tirtūm kapēr o mē wrūk xwūnhjaja kot Tirtūm nhū hā tanhmā mē pahte amnhī nhīpēx to ho papa hā mē pamā karō nhūm mē ate mar tā mē apē hprām nōkati. Nē ama nē ām ama nē hkōt amnhī nhīpēx o ri apa hkēt nē. Anē.

Mē kot Estewāw pīr ā mē harēnh
Rukre 21.16-19, 23.34; Atre 22.20

⁵⁴ Hāmri nhūm juistijaja tee ri Estewāw xujarēnh ma nē kamā gryk tỳx nē kām kapēr punuj nē. ⁵⁵ Nom nhūm Tirtūm Karōja tanhmā hkrā hto nhūm kām mē uma hkēt nē. Hāmri nē kānhmā rīt nē kaxkwa pumunh o xa nē kamā Tirtūm rūm hirā rax pumu. Nhūm Jejus Tirtūm nhīhkō hā xa nhūm omu nē hkīnh nē mē kām:

⁵⁶ –Kokýy. Na kaxkwa axkjê nhūm kamā Tirtūm nhỹ pa omu. Nhūm kuri kot mē pahwýr mēnh xwýnh Jejusja xa. Hēxta waa nē. Nà na pa jarāhā wa omu nē ixkīnh tỳx kumrēx. Anē.

⁵⁷ Hāmri nhūm mē kuma nē kamā gryk tỳx nē. Hāmri nē kām mar prām kêt nē kēp amnhī jamak pro. Hāmri nē gryk xà àmra htỳx nē hwýr hprôt ⁵⁸ nē unē nē krī pē ho kato nē ma o tē nē nhỹri o xa. Hāmri nē kēn o htak o hpīr kaxyw amnhī nhīnòkà hkwrý nē mēhō my pē Sawti mā kugō nhūm mē kām hamý. Hāmri nhūm mē kēn rūnh kwý jamý nē o mra nē Estewāw wýr rēnh prēprék o kuhê. Nē ho ī kamā htak nē hkrāx pē htak. ⁵⁹ Hāmri nhūm ra htyk kaxyw nē Jejus mā amnhī jarē nē kām:

–Pa Pahihti Jejus? E koja ixkarō awýr api ka ixto amnhīptà. Anē.

⁶⁰ Hāmri nē hkōn krā ho tēm nē nhỹ nē axte kām amnhī jarē nē mē kot hpīr xwýnhjê nē kām kapēr nē kām:

–Kwa Pahihti. Mē kot ixpīr tā kwa tanhmā ixtā mē ho hkēt nē.

Anhỹr o mē nē Jejus mā kapērja kôt ra ty.

8

Mē kot Estewāw jaxàr ā mē harēnh
Atre 22.4, 26.9-11

¹⁻² Hāmri nhūm mē kot Jejus kôt amnhī nhīpēx xwýnhjaja Estewāw wýr mra nē htyk kām omu nē hkaprī nē. Nē mur nē kumý nē ma o mō nē haxà. Nom nhūm Sawtija mē kot hpīr ā omu nhūm ja kām mex nē.

Sawti kot Jejus kwýjê nhīpēx kati ho pa hā harēnh
Atre 1.8

Tā nhūm Jerujarē kamā Ijaewjaja mē kot Jejus kôt amnhī xunhwýr xwýnhjê homnuj tỳx o pa. Hāmri nhūm mē tee ri amnhī kukamā hamaxpēr nē mē hkwyjaja mē umaj hapôj nē ma pika hkwy hkôt hpigrành pa. Mē hkwyjaja Jutej wýr ma pa nhūm mē hkwyjaja Samar hwýr ma pa. Ā na prem mē umaj nhỹhým hpigrành par anē. Ām Jejus nhỹ hā mē ahkre xwýnh maati pixjaja na prem Jerujarē kamā arīk nē nhỹhým mōr kêt nē. Simāw Pētre nē Juāw nē Xiakre nē Andre nē Firipti nē Patoromew nē Matēwre nē Makre nē Tomas nē Xiakre hōja nē Simāw ô nē Maxitreja. Ām jajaja pix na prem arīk.

³ Nhūm Sawti haxwýja Jejus kôt mē kot amnhī xunhwýr xwýnhjê homnuj o pa. Mē kot Jejus kaga hprām xà tanhmā mē hipēx to ho pa. Na pre hte mē ôrkwy hwýr agjê nē mē unē. Mēmyjê pynē nē mēnijê pynē nē ma mē o mra nē mē hagjēnh xà kamā mē hagjê. Mē uràk nē kēp Ijaew tā ā mē hipēx anhỹr o pa.

⁴ Tā nhūm mē umaj Jerujarē rūm pika hō hwýr mē hpigrành xwýnhtaja amarī pika hkwy hkôt ri pa hkēt nē. Na prem ma mē piitā mē kām Jejus kapēr jarēnh o ri mē hkôt pa. Kēp Tirtūm kot mē pakaxyw ām xwýnh ā harēnh rāhā ho ri mē hkôt pa.

Wajaga kot amnhĩ tā Firipti mar ā harēnh

Juāw 2.23-24

5-12 Tā nhũm Firipti haxwýja ma mō. Ma krĩ pē Samar hwýr mō nē kamā mē kām Tirtũm kot mē pakaxyw ām xwýnhhta jarēnh o pa. Samar kamā na pre wajaga Simāwti ri Samar nhō xwýnhjē hkôt mē no kupyri rāhā ho ri mē hkôt pa. Nē āhpumunh týx ā amnhĩ to jarkrar o ri pa. Jakamā nhũm mē kot amnhĩ nhĩpēx ā omu nē kamā no pyma nē. Nē htýx ho ām hāmri kot amnhĩ jarēnh ā hkamnhĩx. Jakamā nhũm pre mē kām tanhmā ri amnhĩ to hēx to ho pa pē mē no kupyri rāhā ho ri pa nhũm mē amnhĩ jaēr pē omu. Mē kot amnhĩ to hkryre xwýnhjaja nē mē kot amnhĩ to rūnh xwýnhjaja nhũm mē amnhĩ jaēr pē kot tanhmā amnhĩ nhĩpēx to hā omunh o hkôt pa. Nē ri axpēn mā harēnh o:

–Kokýy. Wajagaja āhpumunh týx kumrēx. Tirtũm nhỹ hā mǎn te ā amnhĩ nhĩpēx anhýr o pa nā? Mǎn pre Tirtũm kām āhpumunh xā hkwy gō nhũm ý hā ā amnhĩ nhĩpēx anhýr o pa. Anē.

Hāmri nē hkôt hamaxpēr o ri hkôt amnhĩ nhĩpēx o pa.

Tā nhũm Firipti mē ō krĩ hwýr mō nē mē kām Jejus Kris jarēnh o ri mē hkôt pa nē mē kām:

–Jejus kēp Tirtũm kot mē pahwýr mēnh xwýnh jakamā kot kaj mē amnhĩ kaxyw hkôt ajamaxpēr nē hkôt amnhĩ xunhwý nhũm Tirtũm hā mē apumu nē mē ato hkra. Anē.

Hāmri nē Tirtũm nhỹ hā akupým tanhmā mē kute xwýnhjē ho mex to ho pa. Mē ĩ kamā mē htyk xwýnhjaja nē mē hyk o mē pa xwýnhjaja nhũm mē ohtō nē akupým mē ho mex o pa. Nē mē hkwyjē nē mēkarōmnuti hkwy jano nhũm mē āmra htýx o mē hkaga nē ma mē kurũm hapōx nē mra. Ā Firiptija Jejus nhỹ hā mē ho mex o pa anē nhũm mē piitā ja hā omu nē kapēr ma nē hkĩnh nē. Nē kapēr mar týx nē hkôt hamaxpēr. Jao wajaga Simāwti kaga nē hpānhā amnhĩ kaxyw Jejus kôt pix mā hamaxpēr nē hkôt amnhĩ xunhwý. Hāmri nhũm Firipti ja hā mē omu nē mē hkrā kumrā. Mēmyjaja nē mēnijaja nē mē piitā mē hkrā kumrā. Ra mē kot Jejus kôt amnhĩ xunhwýr ā mē piitā mē kām amnhĩ to amnhĩrit kaxyw nhũm mē hkrā kumrār pa.

13 Hāmri nhũm wajaga Simāwti haxwýja Jejus kapēr ma nē mē urāk nē amnhĩ kaxyw hkôt hamaxpēr nē hkôt amnhĩ xām nhũm Firipti hkrā kumrā. Hāmri nhũm hkĩnh nē Firipti hkôt ri pa. Nē aa mē kot mēmoj pumunh kēt kwý ho anhýr o ri pa hā omu nē kamā no pyma ho hkôt ri pa. Nē kot Tirtũm nhỹ hā akupým mē ho mex ā omu nē tee ri hamaxpēr.

14 Tā hāmri nhũm Jerujarē kamā Jejus nhỹ hā mē ahkre xwýnh maatijaja Samar nhō xwýnhjē jarēnh ma. Ra mē kot Tirtũm kapēr kôt amnhĩ nhĩpēx ā mē harēnh ma nē hkĩnh nē. Hāmri nē ma mē hwýr Simāw Pētre mē Juāw wa kumē. 15-17 Hāmri nhũm wa ma mē hwýr wa mō nē pōj. Hāmri nhũm Firipti wa omu nē wa kām krĩ nhō xwýnhjē jarē nē wa kām:

–Nā na pa pre mē kām Jejus kapēr jarē nhũm mē inhma nē hkôt amnhĩ xunhwý. Jakamā pa pre mē hkrā kumrā. Nom na kormā Tirtũm Karōja mē hkarō mā gjēx kēt nē. Anē.

Hāmri nhũm wa mē harēnh ma nē mē himōk ā wa ĩhkra jaxwýr o ri mē hkôt mra. Ja kôt nhũm Tirtũm Karō mē hwýr wrý nē mē hkarō mā gjēx pa. 18-19 Hāmri nhũm wajaga Simāwja mē amnhĩ tā wa omunh o xa nē hamaxpēr o:

–Kokýy. Kwa wa kot mē hā ĩhkra jaxwýrja kôt na hte Tirtũm Karō mē hkarō mā agjē. Hēxta waa nē. Inhmā ā mē hipēx anhýr o ri ixpa hprām týx. E pa

ixkàxpore hkwy jamy nē o tē nē wa kām kugō kē wa tanhmā ixto pa wa urāk nē ā mē hipēx anhÿr o ri ixpa. Nā kot paj anē. Anē.

Hāmri nē wa hwÿr tē nē wa kām:

—E ota ixkàxporeta. Kwa amnhim apy nē hpānhā tanhmā ixto pa war apyrā nē mē hā inhikhra jaxwÿr o ri mē hkōt ixpa kē Tirtūm Karōja mē hkarō mā agjē. Inhmā ja ho anhÿr prām tÿx. Anē.

²⁰⁻²³ Hāmri nhūm wa tee ri ā kapēr anhÿrja ā omu nhūm Pētre kām:

—Tk. Kwa ajamaxpērja mex kēt. Xā na htem kàxpore ho Tirtūm mā amnhirer pē ŷ hā mē ho hwÿr o pa nhūm Karō mē hwÿr agjē? Nā na htem kàxpore ho Tirtūm Karō japrōr kēt nē. Kot kaj wa ixpyrā nē ā mē hipēx anhÿr kēt nē. Ajamaxpērja mexre hā. Kormā ate Tirtūm kōt amnhī xām tÿx kēt jakamā na ka atÿx ā ri ajamaxpēr anē.

—Na ka ā wa ixte Tirtūm nhÿ hā mē hipēx anhÿr ā wa ixpumu nē amā wa ixpyrā nē ā mē hipēx anhÿr o ri apa hprām xaj ajamaxpēr punuj nē. Nhūm ajamaxpēr punuj te kot apa hā apyr ka tee ate kēp amnhī kjēnh pyrāk. Kwa tokyx ajamaxpēr punuj ā amnhī pumu nē akaprī nē tokyx hkaga. Hāmri nē amnhī to Tirtūm wÿ kē amnhī katut kōt ajamaxpēr punujja mē ka axte ā ajamaxpēr anhÿr kēt nē. Ā mē hamaxpēr punuj anhÿr xwÿnhjaja koja mē nhÿrmā ma kuwy hwÿr pa. Anē.

²⁴ Hāmri nhūm tee ri amnhī tā kuma nē hkaprī nē wa kām:

—Kwa xā wehe? Tō tokyx ixto Tirtūm wÿ kē ā ijamaxpēr anhÿrja mÿrapē hwÿr inhmēnh kēt nē. Anē.

²⁵ Tā nhūm Simāw Pētre mē Juāw wa Samar nhō xwÿnhjē mā Pahihti Jejus kapēr jarēnh pē ho mē ahkre hāmri nē ma akupÿm Jerujarē hwÿr mō. Ma pyka pē Samar hkōt mē kām Jejus kapēr jarēnh o ma akupÿm mō.

Firipti mē Exiop nhō xwÿnh wa harēnh
Ijais 53.7-8

²⁶ Hāmri nhūm Firipti arī Samar kamā arīk. Hāmri nhūm Tirtūm kapēr o mē wrÿk xwÿnhja hwÿr wrÿ nē kām:

—Pa? E ot pa awÿr wrÿ nē tē. Nā kēr ka tokyx akato nē ma mō nē Jerujarē rūm kānhmā Kas wÿr pry kahpēr ta nē hā juk nē ma hā mō. Kapōt ā pry nōrta kahpēr ta nē hā mō. E kwa tokyj.

Anhÿr o kām kapēr hāmri nē ma akupÿm tē nē kaxkwa hwÿr api. ²⁷ Hāmri nhūm Firipti kuma nē kato nē ma hwÿr mōr kurē kumrēx. Mōō hāmri nē pryja kahpēr ta nē hā mō.

Hāmri nhūm ra mēhō myja mō. Exiop nhō xwÿnh na pre. Exiop kamā mēō pahi na pre niti. Hixi pē na pre Kātatre. Nhūm pry hā mōr xwÿnhja kēp kām kàxpore jamār o pa xwÿnh. Exiop kamā te kēp mē ō kōwenatō pyrāk. Tā kot Tirtūm mā mex o mex ā harēnh kaxyw ma Jerujarē hwÿr mō. ²⁸ Hāmri nē akupÿm Exiop wÿr kormā mō. Ō pār kām nhÿ nē Tirtūm kapēr ā kagā htūm kamā kapēr o mō. Tirtūm nhÿ hā kapēr o pa xwÿnh pē Ijais kot Tirtūm kapēr ā kagā htūmja nhūm kamā kapēr o mō. ²⁹ Hāmri nhūm Tirtūm Karō Firipti mā harē nē kām:

—E mēhō mÿj wÿr aprōt nē tē nē hā ajēt nē ma hkōt tē. Anē.

³⁰ Hāmri nhūm kuma nē ma hwÿr hprōt nē hā ajēt nē kot kaga kamā kapēr ā kuma. Ijais kot Tirtūm kapēr ā kagā htūm kamā kapēr ā kuma nē kām:

—Pa? Mān ka aprī hā ate kamā akapēr xwÿnhhta ma nā? Anē.

³¹ Hāmri nhūm kām:

—Nà ixte maare hã. Mēhō kot hprī hã inhmã harē pa ixprī hã kuma? Xàt ka ixwýr api nē ixri nhý nē aprī hã inhmã harēnh o ixkôt mō nà? Anē.

Hãmri nhùm kuma nē hwýr api nē ìhkô hã nhý nē kagàta pumunh o nhý.

³² Nhùm hã kagà kot:

Na htem ôwēhti par kaxyw nhùm amarī mē kãm akryk kuhê.

Nē mē kot kēp hkī jakãr kaxyw nhùm ma anē nē amarī mē kãm akryk kuhê.

Tã na pre mēhōja ôwēhti kot amnhī nhīpêx pyrãk o amnhī nhīpêx.

Jakamã nhùm mē kot tanhmã hipêx to htã no nhùm arī mē kãm akryk xa.

Amnhī nē tanhmã mē kãm kapêr punuj to hkêt nē. ãm arī mē kãm xa.

³³ Na prem homnuy tÿx nē ri hipêx kati rax nē.

Aa kot tanhmã amnhī tomnuy to hkêt kumrêx tã nhùm mē ã hipêx anē nhùm

mēhō yr pē tanhmã nē mē kãm kapêr to hkêt nhùm prem kupī.

Nhùm amnhī kanrêhã hkra hkêt rãhã ty. Jakamã kot puj mē hkrajê nhīxi mar kêt nē. Kra hkêt rãhã htyk kênã. Anē.

³⁴ Nhùm pre ã Exiop nhō xwýnh Tirtùm kapêr ã kagà htùm kamã harēnh anē. Hãmri nē tee ri ã kot mēhō jarēnh anhýrja kukamã hamaxpêr nē hã Firipti kukja nē kãm:

—Kwa aprī hã inhmã mēhōja jarē. Mēhō na prem ã hipêx rax anē? Xà kot kagà xwýnhhta na prem ã hipêx anē nà xà nhãm mēhō na prem ã hipêx anē? E kwa aprī hã inhmã harē pa ã mē kot hipêx anhýr xwýnh kôt omu. Anē.

³⁵ Hãmri nhùm kãm:

—Tõe kot paj amã harē. Nà Jejus na prem ã hipêx anē nhùm prem hã kagà. Anē.

Hãmri nē hprī hã kãm kot kamã harēnh xwýnhhta jarē. Jejus kot tanhmã mē panē amnhī nhīpêx toja nhùm hprī hã kãm harēnh o hkôt mō.

³⁶ Hãmri nhùm wa kormã mō nē pry htã himô hãnh mō nhùm Exiop nhō xwýnh omu nē Firipti mã kãm:

—E mÿj gô mÿj nô. Xà kot kaj kamã ixkrã kumrã nà? Anē.

³⁷ Nhùm kãm:

—Nà kot kaj amnhī kaxyw Jejus Kris kôt ajamaxpêr nē hkôt amnhī xãm hã kot paj akrã kumrãr kurê kumrêx. Anē.

Hãmri nhùm kãm:

—Tÿ. Kêp Tirtùm Kra kênã kot paj kêt amnhī kaxyw hkôt ijamaxpêr kêt. Anē.

³⁸ Hãmri nē pàr o mrrar xwýnh mã anē nhùm pàr o nô nhùm wa kato nē himô hwýr wrý nhùm Firipti hkrã kumrã. Kot Jejus kôt amnhī xãm ã hkrã kumrã.

³⁹ Hãmri nē wa akupým api nhùm Tirtùm Karô Firipti mý nē ma nhýhým o mō nhùm Exiop nhō xwýnhja axte omunh kêt nē. Hãmri nē ma akupým papxã hwýr mō. Ra kot Jejus kôt amnhī xãm jakamã hkĩnh nē ma akupým mō.

⁴⁰ Rôm nhùm Firipti krī pē Ajôt kamã pôj. Tirtùm Karô kot Exiop nhō xwýnh pē kator nē tanhmã ho nē Ajôt wýr o mō hãmri nē kamã kumê. Hãmri nhùm mē kãm Jejus kot tanhmã mē panē amnhī nhīpêx to hã harēnh pē ma krī hō hwýr mē kãm ujarēnh anhýr o pa rãhã krī pē Sejarej wýr mō nē pôj.

9

Sawti kot Jejus kôt amnhī xãm ã harēnh

Atre 22.6-11, 26.12-18

¹ Rôm nhùm Sawtija xatã Jerujarē kamã Pahihti Jejus kôt mē kot amnhī xunhwýr xwýnhjaja tanhmã mē homnuy tÿx to ho ri mē hkôt pa. Kãm mē

himex par prām jakamā na pre hte ā amnhī nhīpêx anhÿr pix o pa. Tā ra hamaxpêr nê ma patre maati hwÿr tē nê mē hā amnhī jarē nê kām:

²—E ot pa awÿr tē. Kwa inhmā kagā nhīpêx pa kupy nê ma krī pē Tamas kām mē pahpē Ijaew xaptār tūmrejē hwÿr o mō nê mē kām kugō. Kē mē kamā harē nê omu hāmri nê hkōt inhīhkra kamā Jejus kōt mē kot amnhī nhīpêx xwÿnhjē jagjē. Mēnijaja nê mēmyjaja. Hāmri pa mē unē nē man akupÿn awÿr mē o mō ka mē omu nê kam tanhmā mē hipêx to. Anē.

Hāmri nhūm kuma nhūm ja kām mex nē. Hāmri nhūm kām kagā nhīpêx nê kugō nhūm kupy nê hkōt mē pa xwÿnhjē mē ro hā ma Tamas wÿr mē hwÿr mōr kurē kumrêx.

³Mōō mē ra hpōx o mōr mē nhūm puh kaxkwa rūm hirā rax kumrêx wrÿ nē hā ajēt nhūm hipōk ri xa. ⁴Hāmri nē tee ri omu nê kām ma xāj pykap tēm nē akryk nō. Hāmri nhūm kaxkwa rūm mēhō kām kapêr nē kām:

—Pa Sawti? Hēxta waa nē. Kwa mon ka hte ixtomnuj tÿx o ri apa? Anē.

⁵Hāmri nhūm amnhī jaêr pē kuma nē kām:

—Kwa mē atō na ka ā inhmā akapêr anē pahihti? Anē.

Hāmri nhūm kām:

—Kwa nhūm ixpê Jejus ixte amā ixkapêr kēnā. Pa na ka hte ixpê ixkōt mē kot amnhī xunhwÿr xwÿnhjē nhīpêx kati ho apa. Jao te pa ate ixtomnuj tÿx pyrāk. ⁶Nom kot kaj axte ā amnhī nhīpêx anhÿr kêt kumrêx. E kânhmā xa nē māmri ma krī hwÿr tē. Kot kaj hwÿr pōj nhūm mēhō awÿr tē nê mēmoj tā amā karō ka ama nē hkōt amnhī nhīpêx. Anē.

⁷Nhūm pre ā Jejus Sawti mā kapêr anē. Nhūm hkōt mē pa xwÿnhjaja mēmoja ma no ām hprī mar nē mēmoj pumunh kêt nē. Hāmri nē tee ri hamaxpêr nē kām ma xāj akryk kapêr kêt kumrêx nē kuhē. ⁸Hāmri nhūm Sawti kânhmā xa nom rīt kêt nē tee ri rīt mā nhūm mē hpa hā kupy nê ma krīm o mō. ⁹Nē Tamas wÿr o pōj nē nhÿri mēhō nhōrkwÿ hwÿr ho axā nhūm kamā nohkre nē arī hkrī. Tee ri amnhī kukamā hamaxpêr o hkrī. Nē apkur kêt nē hkōm kêt o ra hā apkati axkrunēpxi.

¹⁰Tamas kamā na pre mēhō my pē Ananīsa pa. Kot Jejus kōt amnhī xunhwÿr xwÿnhjē hō na pre. Jakamā nhūm Jejus hwÿr kato nē kām kapêr. Te hpimtir kām hwÿr kator nē kām kapêr pyrā nē kām:

—Pa Ananīs? Anē.

Nhūm kām:

—ÿ? Ot pa xa. Mo na Pahihti? Anē.

¹¹Nhūm Jejus kām:

—E kēr ka akato nē ma mē kot kām: “Pry katāt” anhÿr xwÿnhnta wÿr tē. Hāmri nē kamā jut nhōrkwÿ japêr. Kamā na Tas nhō xwÿnh pē Sawtija hkrī. Na no hkre nē inhmā amnhī jarēnh o hkrī. Ka hwÿr axā nē omu. ¹²Ate hwÿr atēm nē inhÿ hā hā anhīhkra xir nhūm akupÿm rīt mex kaxyw na ato amÿti. Jakamā e ma hwÿr tē nē ā hipêx anē. Anē.

¹³Hāmri nhūm Ananīs tee ri kuma nē kām Sawti puma ho amnhī kamā kahak nē. Hāmri nē kām:

—Kwa nā Pahihti. Tām na xep hte Jerujarē kamā mē kot amnhī kaxyw akōt mē hamaxpêr xwÿnhjē nhīpêx kati ho pa. Pa ra mē hā harēnh ma. ¹⁴Tā na xep ra jar Tamas wÿr pōj. Patre krāhtūm kapêr nhÿ hā kot mē ixpê akōt amnhī xunhwÿr xwÿnhjē pynēnh nē ma akupÿm hwÿr mē ixto mōr kaxyw. Tām ka ri hwÿr ijano. Kwa nā ri ixto anhÿr kêt nē Pahihti. Anē.

¹⁵Nhūm Jejus kām:

—Nà mamrĩ ma hwỳr tẽ. Ra ixte amnhĩ kaxyw ăm kênã. Jakamã koja ă mẽ anhĩpêx anhĩrta hpãnhã ma mẽ piitã mẽ kãm ixkapêr jarênh o pa. Mẽ apê Ijaew mã nẽ mẽ anhõ pahĩ hkwyjê mã nẽ mẽ kêp Ijaew kêt xwỳnhjê mã. Koja mẽ piitã mẽ kãm ixkapêr jarênh mex o ri mẽ hkôt pa. ¹⁶ Koja mẽ ixtã homnuj tỳx nhũm amnhĩ xà htỳx kamã hamak o pa. Nom kot paj ixprĩ hã mẽ kot tanhmã ixtã hipêx to hkukamã kãm ixujarênh pa nhũm amnhĩ kukamã amnhĩ jarênh ma. Ê tokyx mãmri ma axãmnhĩx hwỳr tẽ. Anẽ.

¹⁷ Hãmri nhũm kuma nẽ kato nẽ ma Sawti hwỳr htêm kurê kumrêx. Hãmri nẽ ixkre hwỳr axã nẽ omu nẽ hkrã hã ìhkra xi nẽ kãm:

—Pa Jejus kôt ixtõ Sawti? E na Pahihti Jejus awỳr inhmẽ pa awỳr tẽ. Pry kahti ri kot awỳr kator xwỳnhta. Tã akupỳm arĩt nhũm Tĩrtũm Karõ kot akarõ mã ăr kaxyw na awỳr inhmẽ pa tẽ. Anẽ.

¹⁸ Hãmri nhũm mẽmoj te tep kà pyrãkja Sawti no rũm hapôj nẽ rôrôk nhũm akupỳm rĩt mex kurê kumrêx. Hãmri nẽ kãnhmã xa nhũm Ananĩs hkrã kumrã. Ra amnhĩ kaxyw Jejus kôt hamaxpêr ă hkrã kumrã. ¹⁹ Hãmri nhũm nhỹ nẽ apku nẽ akupỳm hihtỳx.

*Sawti kot Tamas kamã Jejus kapêr jarênh
Sikũn Korĩt 11.22-23*

Nhũm Sawti Tamas kãm mẽ kot Jejus kôt amnhĩ xunhwỳr xwỳnhjê hkôt amnhĩ xãm nẽ mẽ hkôt ri pa nẽ tokyx ma akupỳm mõi kêt nẽ. ²⁰ Kormã mẽ hkôt ri pa nẽ Ijaew nhõ Tĩrtũm kapêr o mẽ ahkre xà hã ixkre hwỳr mra nẽ kamã mẽ kãm Jejus kapêr jarê. Kêp Tĩrtũm Kra hã harênh o kuhê. ²¹ Hãmri nhũm mẽ amnhĩ jaêr pê ă harênh anhĩrja ma nẽ tee ri hamaxpêr nẽ axpẽn mã:

—Kokỳy. Kwa tãm na xep pre Jerujarê kamã amnhĩ kaxyw Jejus kôt mẽ kot amnhĩ xunhwỳr xwỳnhjê homnuj tỳx o pa. Tã xep jar kot mẽ hkwyjê pynênh nẽ ma mẽ o mõi nẽ Jerujarê kamã patre krãhtũmjê mã mẽ õr kaxyw na pre man mẽ pahwỳr mõi. Tã ra tanhmã hamaxpêr to nẽ axtem nẽ mẽ pamã Jejus kapêr jarênh o mẽ pajahkre ho pa. Anẽ.

²² Hãmri nhũm Sawti arĩ Tamas kãm Ijaew mã tanhmã Jejus jarênh to kamã hihtỳx o mẽ hkôt pa nẽ mẽ kãm:

—Nà Jejus Krisja na pre Tĩrtũm mẽ pakaxyw ăm nẽ mẽ pahwỳr kumê. Ăm hãmri na pa mẽ amã ja jarê. Anẽ.

Hãmri nhũm mẽ kuma nẽ tee ri kutã tanhmã kapêr to hkukamã hamaxpêr.

²³ Tã ra hã apkati xohtõ nẽ nhũm Tamas kãm Ijaew kwỳjaja kot Sawti pĩr kaxyw hã axpẽn ma. ²⁴ Hãmri nhũm mẽhõja hã ama nẽ Sawti hwỳr tẽ nẽ kãm mẽ harê nẽ kãm:

—Kwa Sawti kër ka axkãm ajamak rom. Na mẽ pahkwỳjaja atã amỳnê. Na mẽ ra krĩ puhã kahê xà hã hakwakre piitã hamãr ho kuhê. Kot kaj nhỹhỹm akato nhũm mẽ apumu nẽ apynê nẽ apĩ. Anẽ.

²⁵ Jakamã nhũm kamãt nhũm Sawti hkôt ri mẽ pa xwỳnhjaja kawã rax õ mỳ nẽ hwỳr o tẽ nẽ kãm ăm nhũm hwỳr axã nẽ nhỹ. Hãmri nhũm mẽ hkagrĩ nẽ kên o krĩ puhã kahêja nhĩrõ pê ho wrỳ nhũm mẽ kêp kato nẽ ma mõi.

*Sawti kot Jejus kwỳjê hkôt pikamênh ă harênh
Karatas 1.15-24*

²⁶ Tã nhũm Sawti krĩ pê Tamas rũm kato nẽ ma akupỳm Jerujarê hwỳr mõi hãmri nẽ hwỳr põi. Hãmri nẽ mẽ kot Jejus kôt amnhĩ xunhwỳr xwỳnhjê hkôt amnhĩ jarênh kaxyw mẽ hwỳr tẽ. Hãmri nhũm mẽ tee ri amnhĩ wỳr omu nẽ kot Jejus kôt amnhĩ xãm ă amnhĩ to hêx ă hkamnhĩx hãmri nẽ amnhĩ kamã

kahak o amnhĩ nê hkurê nê mẽ piitã kãm uma nê. ²⁷ ãm Panãpe pix ãm hãmri kot Jejus kôt amnhĩ xãm kôt hamaxpêr. Hãmri nê ma hwÿr tẽ nê haprô nê ma Jejus nhÿ hã mẽ ahkre xwÿnh maatiijê hwÿr o tẽ nê yr pẽ mẽ kãm kapêr nê mẽ kãm:

—Kwa ãm hãmri na Sawti amnhĩ jarê. Na ra mẽ pahpyrà nê Jejus kôt amnhĩ xãm. Na xep pre Tamas wÿr pry hã kormã mō nhũm xep Pahihti Jejus hwÿr kato nê kaxkwa rũm kãm kapêr nhũm kuma nê hkôt amnhĩ xãm. Jakamã nhũm xep ra axtem kôt amnhĩ nhĩpêx nyw o Tamas nhõ xwÿnhjê mã Jejus kapêr jarênh o ri mẽ hkôt pa. Ra amnhĩ kamã kãm mẽ uma hkêt nê ãmnhix ri mẽ kãm harênh o ri mẽ hkôt pa. Anê.

²⁸ Hãmri nhũm mẽ kuma nê amnhĩ kôt Sawti mẽ nhũm mẽ hkôt ri pa. Hãmri nê Jerujarê kamã mẽ piitã mẽ kãm Jejus kapêr jarênh o pa. Kãm Jejus kôt amnhĩ xunhwÿr kêt xwÿnhjê pyma hkêt nê ãmnhix ri mẽ kãm kapêr jarênh o ri mẽ hkôt pa. ²⁹ Nê Ijaew kwÿ pẽ Gresjê kapêr o mẽ kapêr xwÿnhjê mã nhũm xatã mẽ kãm Jejus jarênh o ri mẽ hkôt pa. Kêp Tirtũm kot mẽ pakaxyw ãm xwÿnh ã harênh rãhã ho ri mẽ hkôt pa. No nhũm mẽ kãm mar prãm kêt nê ra kot Jejus ã hpĩr mã. ³⁰ Hãmri nhũm mẽ kot Jejus kôt amnhĩ xunhwÿr xwÿnh kwÿjaja mẽ harênh ma nê mẽ kêp ho kato nê ma krĩ pẽ Sejarej wÿr o mō. Hãmri nê kurũm ma akupÿm õ krĩ pẽ Tas wÿr kumê nhũm ma akupÿm mō.

³¹ Tã ra Sawti kot Jejus kôt amnhĩ xãm jakamã nhũm mẽ kãm mẽ hkurê xwÿnhjaja axte Jejus ã tanhmã hkwÿjê hto hkêt nhũm mẽ piitã hamakêtkati nê ãmnhix ri pa. Pika pẽ Jutej kamã nê Garirej kamã nê Samar kamã nhũm mẽ piitã hamakêtkati nê ãmnhix ri pa. Hãmri nê Tirtũm mã mex o mex ã harênh o ri pa. Nhũm Tirtũm Karõ tanhmã mẽ hkrã hto nhũm mẽ ra kapêr kôt amnhĩ nhĩpêx mex o mō. Hãmri nhũm mẽ ohtõ rax nê mẽ urak nê Jejus kôt amnhĩ xunhwÿr nê hkwÿjê hkôt axkamê.

Enejti akupÿm mex ã harênh

Atre 3.1-10

³² Tã nhũm Simãw Pêtreja ma mẽ kot Jejus kôt amnhĩ xunhwÿr xwÿnhjê mã Tirtũm kapêr jarênh o mẽ ahkre kaxyw ma krĩ piitã hkôt pa. Jakamã krĩ pẽ Rit wÿr mō ³³ nê hwÿr pøj nê kamã Enejti pumu. Nhũm ì kamã htyk pa nê kupip kãm hikwÿ rãhã hã amgrã pẽ 8. ³⁴ Hãmri nhũm Simãw Pêtre omu nê Jejus nhÿ hã kãm kapêr nê kãm:

—Pa Enejti? E na Jejus Kris akupÿm ato mex. Jakamã e kãnhmã xa nê akupipta py. Anê.

Hãmri nhũm akupÿm mex nê kãnhmã xa nê amnhĩ pumu nê hkĩnh o hkĩnh.

³⁵ Hãmri nhũm krĩa kamã nê krĩ hõ pẽ Sarõ kamã mẽ piitã harênh ma nê mẽ kot amnhĩ tomnuj kaga hpa nê hpãnhã Jejus kôt amnhĩ xunhwÿr nê hkôt amnhĩ nhĩpêx o pa.

Tapitre akupÿm hĩr ã harênh

Rukre 8.49-56; Atre 20.7-12

³⁶ Nhũm Tapitreja krĩ pẽ Jope kamã na pre pa. Gres kapêr kãm hixi pẽ Nokre. Mẽ kapêr kãm Nokreja te kêp “karà” anhyr jarênh pyrak. Na pre ra Tapitre pẽ Nokreja Jejus kôt amnhĩ xãm nê mẽ piitã mẽ ho mex o ri mẽ hkôt pa. Nê mẽ kêp amrakati xwÿnhjê kamã ukapri ho ri mẽmoj to mẽ kutã nojarêt o ri mẽ hkôt pa. ³⁷ Tã ra à htyx nê hãmri ty. Hãmri nhũm mẽ tee ri omu nê hkapri nê mÿr rax nê. Nê kumÿ nê kuhõ hãmri nê kormã haxar kêt ri kÿx pẽ ixkre kamã kuxi nê kuri mÿr o hkrĩ.

³⁸ Nhũm Simāw Pêtre kormā krī hō pê Rit kamā ri pa. Rit rūm Jope hwỳr jawỳ jakamā nhũm Jope kamā mẽ kot Jejus kôt amnhĩ xunhwỳr xwỳnhjaja Simāw Pêtre jarēnh ma hāmri nê hwỳr ja wa ho hamēxkrut nê wa kumē. Nhũm wa ma hwỳr tē nê hwỳr pōj nê omu nê kām:

—Pa? E jar na pa wa awỳr tē. Na Jejus kôt mẽ pahtōx Tapitre ham mẽ pahpê ty. Kwa tokyx kormā mẽ kot haxàr kêt ri ma wa ixkôt hwỳr tēn omu nà? Anē.

³⁹ Hāmri nhũm wa kuma nê ma wa hkôt htēm kurē kumrēx. Hāmri nê Jope hwỳr pōj nê mẽ hwỳr tē nhũm mẽ kỳx pê htyk nê nōr xwỳnhja wỳr ho api nhũm hwỳr axà. Nhũm kuri mẽ kēp mẽ mjên htyk xwỳnhjaja hkaprĩ nê mỳr o hkrĩ. Hāmri nhũm Simāw Pêtre mẽ hwỳr axà nhũm mẽ omu nê kām Tapitre kormā htĩr ri kot tanhmā mẽ ho mex to hā harē. Nê mẽ ê hkwy jamỳ nê kām kupē nê kām:

—Ga ja pumu. Tyk xwỳnhnta na pre mẽ inhmā hkay nê kugō. Na pre hte mẽ ixto mex o pa. Tā mẽ ixpê ty. Hēxta gàa nê. Na pa mẽ ixkaprĩ htỳx kumrēx. Anē.

⁴⁰ Hāmri nhũm mẽ kuma nê mẽ kator pa hāmri nê htyk xwỳnhnta ri hkōn krā ho nhỹ nê ho Tĩrtũm wỳ. Hāmri nê htyk xwỳnhnta mã kapēr nê kām:

—Pa Tapitre? E kwa kànhmā nhỹ. Anē.

Pu nhũm no amra nê Simāw Pêtre pumu nê kànhmā nhỹ. ⁴¹ Hāmri nhũm hpa hā kupy nê kànhmā ãm nê kapôt ã mẽ kuhē xwỳnhjê mã anē nhũm mẽ akupỳm wa hwỳr agjê nhũm mẽ kām:

—E ota. Na Tĩrtũm akupỳm mẽ amā ho htĩr. Anē.

Hāmri nhũm mẽ amnhĩ jaēr pē omu nê hkĩnh tỳx nê. ⁴² Hāmri nhũm Jope kamā mẽ piitā harēnh ma nê mẽ ohtō nê amnhĩ kaxyw Jejus kôt hamaxpēr nê hkôt amnhĩ xunhwỳ. ⁴³ Hāmri nhũm Simāw Pêtre Jope kamā ri pa hā apkati xohtō nê tokyx mẽ kurũm kato nê ma krī hō hwỳr mōr kêt nê. Na pre mry kà ho mēmoj nhĩpēx o pa xwỳnh pē Simāw ri pōj nê kuri pa hā apkati xohtō nê.

10

Konēre kot Simāw Pêtre hā karō hā harēnh Rukre 7.1-10

¹ Tā nhũm Ijaew kêt xwỳnh Konēre. Kēp Rōmjê nhō pōristi krāhtũm na pre. Ō pōristija pika pē Itar nhō xwỳnh na pre mẽ nhũm Konēre kēp mẽ hkrāhtũm. Krĩ pē Sejarej kamā. ² Konēreja kot amnhĩ to mex o pa xwỳnh na pre. Kēp Ijaew kêt tā na pre hte òrkwỳ kamā hkwyjê mẽ Tĩrtũm ã hpijaàm nê kām mex o mex ã harēnh o pa. Apkati mẽ kām amnhĩ jarē. Nê mẽ kēp amrakati xwỳnhjê mã kàxpore hkwy nhōr o pa. ³ Jakamā nhũm mēmo arĩgro hā ra myt japanh grire nhũm mēmoj pumu. Te hpimtir kām kot omunh pyrà nê kaxkwa kamā Tĩrtũm kapēr o wrỳk xwỳnh pumu. Nhũm hwỳr wrỳ nê tanhmā kām kapēr to nê kām:

—Pa Konēre? Anē.

⁴ Nhũm tee ri omu nê kām ma htỳx kumrēx. Hāmri nê kām:

—Mo na? Anē.

Hāmri nhũm kām:

—Nà ate amnhĩ to Tĩrtũm wỳr o apaja nhũm ra amnhĩ tã ama nhũm ja kām mex nê. Nê ate mẽ kēp amrakati xwỳnhjê mã kàxpore hkwy nhōr o apaja nhũm ja määnēn kām mex nê.

⁵ —Jakamā e inhma. Kēr ka ma Jope hwỳr amā mẽ àpēnh xwỳnh kwỳ rē kē mẽ ma hwỳr mra nê kamā mēhō pē Simāw Pêtre japrō nê man akupỳn awỳr o mō. ⁶ Simāw kot mry kà ho mēmoj nhĩpēx o pa xwỳnhnta nhōrkwy kamā na

hte pa. Ōrkwÿja gô mÿ ri na. E hwÿr mē arē kē mē ma hwÿr mō nē haprō nē man awÿr o mō kē amā mēmoj mex jarē ka ama. Anē.

⁷ Nhūm pre ā Tirtūm kapēr o wrÿk xwÿnhja Konēre mā kapēr anē hāmri nē kato nē ma akupÿm api. Hāmri nhūm kot mar xā hkôt jajē rē nē Simāw Pētre hwÿr mē kurē. Kām āpēnh xwÿnhjē ho hamēxkrut nē kaxyw ō pōristi hō. Pōristija na pre hte Konēre pyrā nē Tirtūm ā hpijaam o pa. ⁸ Jakamā nhūm mē kurē nē mē kām kapēr hāmri nē ma Jope hwÿr Simāw Pētre hwÿr mē kurē nhūm mē kato nē ma hwÿr mō. ⁹ Hāmri nhūm apkati nhūm kaxkwa nhÿpōki ri myt nhÿ nhūm mē hwÿr hpōx o mō.

Simāw Pētre tanhmā hpimtir to hā harēnh
Atre 11.5; Karatas 2.11-21

Rôm nhūm Simāw Pētre kot Tirtūm mā amnhÿ jarēnh kaxyw ixkre nhīmōk ā api nē himōk po hā kām amnhÿ jarēnh o nhÿ. ¹⁰ Hāmri nē ra kām prām nē nom nhūm mē kormā kām ō hā āpēnh jakamā nhūm arÿ ixkre nhīmōk ā Tirtūm mā amnhÿ jarē.

Hāmri nē Konēre pyrā nē te hpimtir kām kot mēmoj pumunh pyrā nē mēmoj pumu nhūm Tirtūm Konēre hkukamā tanhmā kām mēmoj to amnhÿrit to. No ām hā kuxi nē kām harēnh jakamā nhūm Simāw Pētre te hpimtir kām kot mēmoj pumunh pyrā nē mēmoj pumu. ¹¹ Nhūm kaxkwa katēr nhūm kurūm mēmoj te kot mē hpiro xā pyrāk xwÿnhja pyka hwÿr wrÿk o mō. Nē hatur xā piitā xapēn tā akuprō nē ajēt nē wrÿk o mō nhūm omu. ¹² Mē hpiro xāta kamā mēmo mry piitā hikwÿ. Mēmo mry hpar o ri pa xwÿnhjaja nē htū mÿr pē ri pa xwÿnhjaja nē mēmo āk kÿx pē htor o ri mrrar xwÿnh piitā mē hpiro xāja kamā hikwÿ nhūm omu. ¹³ Hāmri nhūm Tirtūm kām:

—Pa Simāw Pētre? Mān ka ra amā prām nē nā? E kånhmā xa nē axāmnhÿx māmrÿ mryta ō kapi nē apÿ nē ho anē nē aku. Piitā mē ate hkur mā mex. Anē.

¹⁴ Hāmri nhūm tee ri kuma nē kām:

—Kwa nā Pahi Maati. Mē ixpē Ijaew mē ixte mry piitā hkur kēt. Ām hkwȳ pix na pa htem kuku. No mry jaja aa mē ixte hō hkwȳ hkrēr kēt. Anē.

¹⁵ Hāmri nhūm Tirtūm kām:

—Nā kot anhÿr tā kot paj pam amā mēmoj jarē ka kamā anhōkre kahak kēt nē. Māmrÿ amnhÿm hō kapi nē apÿ nē ho anē nē axāmnhÿx hkwȳ hkre. Anē.

¹⁶ Nhūm pre ā kām mry hā karō anhÿr o axkrunēpxi. Simāw Pētre kot māmrÿ Ijaew kēt xwÿnhjē hkôt pa nē āmnhÿx ri mē kutā apkur nhūm Tirtūm kām ja mex nhūm kot hā amnhÿ pumunh kaxyw nhūm ā kām harēnh anhÿr o axkrunēpxi. Hāmri nhūm mē hpiro xāja ma akupÿm kaxkwa hwÿr āpir o mō nē akunok. ¹⁷ Hāmri nhūm Pētre te hkrākator pyrāk jao tee ri hpimtir kukamā hamaxpēr o nhÿ nē hamaxpēr o:

—Kwa mo kaxyw na Tirtūm ā inhmā ja hā karō anē? Anē.

Rôm nhūm Konēre kot hwÿr mē rēnh xwÿnhjaja ra hwÿr hpōx o mō. Ijaew kēt xwÿnhtaja Simāw nhōrkwÿ hā mē hkukjēr o mō nē hwÿr pōj nē hakwakrem kuhē. ¹⁸ Hāmri nē ōrkwÿ nhō xwÿnhjē mā kām:

—Pa na ka mē arÿ akrÿ? E Simāw Pētre hwÿr na pa mē mō. Xā jar na hte pa nā? Anē.

Hāmri nhūm mē kām: —Tÿ. Omūj kÿx pē ixkre nhīmōk ā na nhÿ. Anē.

¹⁹ Nhūm Simāw Pētre arÿ kot mēmoj pumunhta kukamā hamaxpēr o nhÿ nhūm Tirtūm Karō kām mē hpōx xwÿnhjē jarē nē kām:

—E Simāw Pētre. Ota Ijaew kēt xwÿnhjaja axkrunēpxi nē ajapēr o mō nē ra anhōrkwÿ hwÿr pōj. ²⁰ Mē hwÿr wrÿ nē mē kot amā mēmoj jarēnh ma nē

māmri axàmnhix ma mẽ hkôt mō. Tanhmã ajamaxpēr to hkêt nê. Pa na pa awȳr mẽ kumẽ nhũm mẽ mō. Anê.

²¹ Hāmri nhũm kuma nê mẽ hw̄yr wr̄y nê mẽ omu nê mẽ kãm:

—Pa? Xà pa na ka mẽ ijapêr o mō? E ot pa xa. Kam nê mẽ inhmã mẽmoj jarê pa mẽ ama. Mẽmo kaxyw na ka mẽ ixw̄yr mō? Anê.

²² Hāmri nhũm mẽ kãm:

—Nà mẽ inhō patrãw Konêre na awȳr mẽ inhmẽ pa mẽ mō. Na hte tãm amnhĩ nhĩpêx o pa. Nê Tĩrtũm ã hpijaãm nê kãm mex o mex ã harênh o pa. Nhũm mẽ inhō krĩ kamã Ijaew kãm hkĩnh nê. Tã na Tĩrtũm kapêr o wr̄yk xw̄ynhja ham hw̄yr wr̄y nê kãm ajarê. Kot amnhĩ w̄yr atã karō nhũm ate hw̄yr amōr nê kãm axujarênh kaxyw kãm ajarênh jakamã nhũm mẽ ixte ajaprōr kaxyw awȳr mẽ inhmẽ pa mẽ man awȳr mō. Anê.

²³ Hāmri nhũm mẽ kuma nê mẽ kãm:

—Tõe nà na pa mẽ ama. E mẽ agjê nê akrĩ nê jar mẽ ixri nō kê apkati pu mẽ rĩ ma akupỹm mō. Anê.

Hāmri nhũm mẽ kuma nê mẽ hw̄yr agjê.

Tã nhũm apkati nhũm mẽ akupỹm nojarêť nhũm Simãw Pêtre ma mẽ hkôt mō. Nhũm Jope kamã mẽ kot Jejus kôt amnhĩ xunhw̄yr xw̄ynh kw̄yja ja ma mẽ hkôt mō. Nhũm mẽ mōr o kamãt.

²⁴ Hāmri nhũm apkati nhũm mẽ Sejarej w̄yr hpōx o mō. Nhũm ra Konêre mẽ kutêp amnhĩ w̄yr hkw̄yjê ho akuprō nhũm mẽ Simãw Pêtre kutêp òrkw̄y kamã akuprō nê hkrĩ. ²⁵ Hāmri nhũm mẽ hw̄yr pōj nê mẽ hw̄yr ãr kaxyw nhũm Konêre amnhĩ w̄yr omu nê kãnhmã xa nê kutã tẽ nê hpar pè hkõnkrã ho tẽm nê nhỹ. ²⁶ Hāmri nhũm tee ri ja hã omu nê pa hã kupy nê kãnhmã ãm nê kãm:

—Kwa kãnhmã xa. Ixpê Tĩrtũm kêt tã ka ri ã inhĩpêx anê. Anê.

²⁷ Hāmri nê hkôt òrkw̄y hw̄yr axà nê kutêp mẽ pikuprõnh xw̄ynhjê pumu nê mẽ kãm:

²⁸ —Pa na ka mẽ arĩ akrĩ? E mãn ra mẽ ate mẽ ixpê Ijaew kot amnhĩ nhĩpêx ã mẽ ixpumunh mex. Na pa htem mẽ apê axtem nhō xw̄ynhjê hkôt ri ixpa hkêt nê. Nê mẽ anhōrkw̄y hw̄yr inhgjêx kêt nê. Tã ham Tĩrtũm inhmã mẽ ixte ã amnhĩ nhĩpêx anh̄yr o ixpaja nê ixkurê nê inhmã: “Kot paj pam mẽ hkw̄yja ja mex ã mẽ harê ka mẽ kamã anhōkre kahak kêt nê.”

²⁹ —Anh̄yr jakamã ka xep pre ixtã karō pa inhĩtõt kêt nê man mẽ awȳr inhmōr kurê kumrêx. E mẽ inhmã mẽmoj jarê pa mẽ ama. Mẽmo kaxyw na ka mẽ ixtã karō? Anê.

³⁰ Hāmri nhũm Konêre kãm:

—Nà jãã na pa pre jar inhōrkw̄y kamã Tĩrtũm mã amnhĩ jarênh o nhỹ. Ra myt xãpanh grire pa kãm amnhĩ jarê. Hāmri nhũm Tĩrtũm kapêr o wr̄yk xw̄ynh ixw̄yr wr̄y nê hirã rax kãm xa. ³¹ Hāmri nê inhmã: “Pa Konêre? E na hte Tĩrtũm ate kãm amnhĩ jarênh ta mar o hkrĩ. Nê ate mẽ kêp amrakati xw̄ynhjê ho mex o apaja nhũm hã apumu.

³² Jakamã e ma Jope hw̄yr amã mẽ àpênh xw̄ynh kw̄y rê kê mẽ ma hw̄yr mō nê kamã Simãw Pêtre japrō nê man akupỹn awȳr o mō. Mry kã ho mẽmoj nhĩpêx o pa xw̄ynh Simãw nhōrkw̄y kamã na hte pa. Òrkw̄yja gô mỳ ri na.” Anê.

³³ —Ã kot inhmã kapêr anh̄yr jakamã na pa kuma hãmri nê awȳr jajê rênh kurê kumrêx. Tã ka mẽ hkôt man mẽ ixw̄yr mō nê ã apōx anê. ãm hãmri na ka mẽ hkôt mō. Mẽ apê Ijaew kot amnhĩ nhĩpêx kuhpa hã amnhĩ nhĩpêx nê axãmnhix man mẽ ixw̄yr mō. Tã ot pa mẽ Tĩrtũm noo mã ixkrĩ. Kam nê mãmri ÿ hã mẽ inhmã mẽmoj jarê pa mẽ ama. Anê.

Simāw Pêtre kot Konëre mā ujarënh

³⁴ Hāmri nhūm Simāw Pêtre Konëre kot kām amnhī jarënhja ma nē mē kām awjarë nē mē kām:

—Nà ãm hāmri na Tirtūm mē akukamā tanhmā inhmā kapër to. Xep kām mē ixpê Ijaew pix japê hkôt. Kām mē pahpiitā mē pajapê nē mē panhîpêx o axpên pyrâk. ³⁵ Koja ahpÿnhâ pyka piitā hkôt mēhō mē ixpyrà nē kêp Ijaew kêt tãã hkôt amnhī xãm nē hã hpijaam pê kām mex o mex ã harê nē tãm amnhī nhîpêx. Hāmri nhūm Tirtūm ja hã omu nhūm ja kām mex nē.

³⁶ —Na pre ra mē ixpê Ijaew mā tanhmā Kra Jejus Kris jarënh to. Jejus kot mē panê htyk kukwak ri na hte mē ixte hkôt amnhī xunhwÿr xwÿnhjê ho hkra. Tã ra määnën ã mē apê Ijaew kêt xwÿnhjê mã ã amnhī jarënh anê nē Jejus htyk kukwak ri mē ate mē ixpyrà nē hkôt amnhī xunhwÿr xwÿnhjê ho hkra. Jakamā Jejus Krisja kêp mē pahpiitā mē panhō Pahilti.

³⁷⁻³⁸ —Mãn ka prem ra harënh ma. Mē ixpê Ijaew nhō pika pê Jutej kumrêx kām na pre Juāw Paxisja Jejus kukamā mē kām harê nē mē hkrã kumrâr o pa. Mē piitā mē kot amnhī tomnuj kaga nē Tirtūm kôt amnhī xunhwÿr ã mē omunh xã hkôt mē hkrã kumrã. Jejusja krî pê Najare kamã na pre hprêk. Tã hwÿr na pre Tirtūm amnhī Karō mē nhūm wrÿ nē hkarō mã axã nê hkôt pa ho pa. Jakamã nhūm àhpumunh o àhpumunh nē ma krî piitā hkôt tanhmã mē ho mex to ho ri mē hkôt pa. Pika pê Garirej kumrêx kamã mē piitā ri mē kām Tirtūm kapër jarënh o pa. Nē mēkarômnuti kot Satanasti nhÿ hã tanhmã mē ho xwÿnhjaja nhūm mē nē mēkarômnuti japôx o pa. ã na pre Tirtūm nhÿ hã amnhī nhîpêx anhÿr o pa.

³⁹ —Tã Jejus nhÿ hã hkrájê jahkre ho mē ixpa xwÿnhjaja na pa prem kot ri tanhmã amnhī to ho pa hã omunh par o ri hkôt ixpa. Mē ixpê Ijaew nhō pyka kamã nē mē inhō krî pê Jerujarê kamã kot ri tanhmã amnhī nhîpêx to ho paja pa prem piitā omunh o hkôt ri ixpa. Tã nhūm prem axtem nē mē ixpê pí kahpa hã kunhō nē kupî. ⁴⁰ Hāmri nhūm htyk o apkati axkrunêpxi nhūm Tirtūm akupÿm ho htîr nē akupÿm mē ixwÿr kumê pa prem akupÿm htîr kām omu. ⁴¹ No nhūm mē piitā akupÿm htîr kām omunh kêt nē. ãm mē ixwÿr pix na pre kato nē mē ixkutã apku pa mē papxipixjaja akupÿm htîr ã omu. Hāmri nhūm Tirtūm mē ixte ma mē piitā mē kām akupÿm htîr ã harënh o ri ixpa kaxyw mē ixrê. ⁴²⁻⁴³ Amnepê m Tirtūm nhÿ hã kapër jarënh o mē pa xwÿnhjaja na prem Jejus kukamã tanhmã hã kagã hto nē mē kām harënh o pa. Nē mē kām:

Koja nhÿrmã mēhōja man mē pahwÿr wrÿ nē mē panê tanhmã amnhī nhîpêx to. Ka mē atō amnhī kaxyw hkôt ajamaxpêr nē hkôt amnhī xãm hã koja Tirtūm ja hã apumu nē mēhō kot tanhmã mē panê amnhī nhîpêx to xwÿnhhta kukwak ri amnhī katut kôt ate amnhī tomnuj rënh pa nê axte kām hamaxpêr kêt nē. Anê.

Na pre Tirtūm nhÿ hã kapër jarënh o mē pa xwÿnhjaja Jejus kukamã ã harënh nē hã kagã anê. Tã koja Jejus nhÿrmã akupÿn wrÿ hāmri nē mē htyk xwÿnhjê nē arî mē htîr xwÿnhjê mē pahto pimràatã tanhmã mē pajarënh to. Mē pahte tanhmã amnhī nhîpêx to ho papa hã mē pahpumunh kôt tanhmã mē pajarënh to. Hāmri nē Tirtūm mē wa kuri mē pahÿr tūm nē mē papa ho papa mã xwÿnhjê jarê nē määnën wa kuri mē htîr tūm kêt xwÿnhjê jarê. Mē pahpiitā tanhmã mē pajarënh to kaxyw na pre Tirtūm mē pakaxyw Jejus xãm. Tã ã kot mē pajarënh anhÿrja kukamã na pre mē ixte mē amã tanhmã harënh

to ho ixpa kaxyw mẽ awÿr mẽ ixrê. Mẽ ate kapêr mar nê tokyx Jejus kôt amnhĩ xunhwÿr kaxyw. Anê.

⁴⁴ Nhũm Simāw Pêtre ā mẽ kām ujarênh anhÿr rôm nhũm Tĩrtũm mẽ kot mar o hkrĩ xwÿnhjê hwÿr amnhĩ Karō rê nhũm mẽ hwÿr wrÿ nê mẽ hkarō mã gjêx pa. ⁴⁵⁻⁴⁶ Hāmri nhũm mẽ Tĩrtũm mã mex o mex ā harênh o hkrĩ. No âm mẽ kapêr kām harênh kêt nê. Mẽ kapêr kwÿ hō ho kām mex o mex ā harê. Aa mẽ kot mẽ kapêr mar kêt tā ra ho kapêr mex nê. Jakamā nhũm Jope rũm mẽ kot Simāw Pêtre hkôt mẽ mōr xwÿnhjaja. Ijaew kwÿ kot ra Jejus kôt amnhĩ xunhwÿr xwÿnhjaja amnhĩ jaêr pê ja hã mẽ omu nê xypên mã:

—Hêxta waa nê. Mẽ kêp Ijaew kêt tā nhũm Tĩrtũm kot mẽ panhĩpêx pahpyrà nê mẽ hwÿr amnhĩ Karō rê nhũm mẽ hwÿr wrÿ nê mẽ kām agjê. Nà âm hāmri na mẽ pahpyrà nê ā mẽ hipêx anê. Anê.

Hāmri nhũm Simāw Pêtre mẽ kuma nê mẽ kām:

⁴⁷ —Kwa pu mẽ hkrā kumrār kurê kumrêx. Ra Tĩrtũm Karō kot mẽ pahpyrà nê mẽ hkarō mã gjêx kênā kot kêt mēhō mẽ nê tanhmã mẽ pahpê ãmnâr to. Ra mẽ kot mẽ pahpyrà nê Jejus kôt amnhĩ xunhwÿr kênā. Anê.

⁴⁸ Hāmri nê Konêre mẽ hkwyjê mã kām:

—E kot paj mẽ ate Jejus Kris kôt amnhĩ xunhwÿr ā mẽ akrā kumrā. Anê.

Hāmri nê mẽ hkrā kumrār pa nhũm mẽ Simāw Pêtre mã kām:

—Kwa kormã anojarêt kêt nê. Kritpêm ri mẽ ixkôt ri apa hã atã apkati grêre nê kormã ma akupÿm mō. Anê.

Hāmri nhũm mẽ kuma nê mẽ hkôt ri pa hã apkati grêre hāmri nê nojarêt nê ma akupÿm mō.

11

Simāw Pêtre kot hkwyjê mã Konêre jarênh

Atre 10.1-48

¹⁻² Hāmri nhũm Simāw Pêtre ma akupÿm mō. Jutej kamā krĩ pê Jerujarê wÿr ma akupÿm mō hāmri nê pøj. Hāmri nhũm Jutej kamā Jejus nhÿ hã mẽ ahkre xwÿnh maati jê mẽ mẽ kot Jejus kôt amnhĩ xunhwÿr xwÿnhjaja Ijaew kêt xwÿnhjê jarênh ma. Konêre mẽ hkwy kot mẽ urak nê Jejus kôt amnhĩ xunhwÿr ā mẽ harênh ma. Jakamā nhũm Simāw Pêtre akupÿm mẽ hwÿr pøj nhũm mẽ omu nê mẽ hã àhkukjêr kurê kumrêx. Hāmri nhũm mẽ hkwyjaja mẽ hã kām akir nê kām:

³ —Kwa mẽ pahpê Ijaew pyrà nê mẽ kot amnhĩ my kwyrêt kà jakar kêt tā ka mẽmo hwÿr mẽ hwÿr mō mẽ kuri pøj nê mẽ kutã apku. Anê.

⁴ Hāmri nhũm Pêtre tee ri mẽ kuma hāmri nê hprĩ hã mẽ kām amnhĩ jarê. Nê tanhmã Tĩrtũm kot kām Ijaew kêt xwÿnhjê jarênh to hã mẽ kām harê nê mẽ kām:

⁵ —Kwa mẽ ã ri ajamaxpêr anhÿr kêt nê. E pa mẽ amã amnhĩ jarê ka mẽ inhma mãn. Nà na pa pre jãã Jope kamā Tĩrtũm mã amnhĩ jarênh o nhÿ nê te ixpimtĩr kām mẽmoj pumunh pyràk. Nhũm mẽmojja te mẽ hpiro xà pyrà nê kaxkwa rũm ixwÿr wrÿk o mō pa ixprĩ hã omu. ⁶ Nhũm kamā mry piitã. Mry xoprê nê mry xuwapō nê mry hpar o ri pa xwÿnhjaja nê mry htu mÿr pê ri pa xwÿnhjaja nê àk. Nê mẽ pahte hkur xwÿnhjaja nê mẽ pahte hkur kêt xwÿnhjaja. ⁷ Kamã mry piitã pa omu. Hāmri nhũm Tĩrtũm inhã: “Pa Simāw Pêtre? Mãn ka ra amã prãm nê nà? E kànhmã xa nê axãmnhĩx mãmrĩ mryta ò kapi nê apĩ nê ho anê nê aku. Piitã mẽ ate hkur mã mex.” Anê.

8 —Pa tee ri kuma nē kām: “Kwa Pahi Maati. Mē ixpē Ijaewjaja mē ixte mryja piitā hkur kêt. Ām hkwȳ hpix na pa htem kuku. No ja hkwȳ aa mē ixte hō hkwȳ hkrēr kêt.” Anē. 9 Nhūm inhmā: “Nā nom kot anhÿr tãã. Kot paj pam amā mēmoj jarē ka kamā anhōkre kahak kêt nē. Jakamā e māmri amnhūm hō kapi nē apī nē ho anē nē axāmnhīx hkwȳ hkrēr.” Anē.

10 —Na pre ā Ijaew kêt xwÿnhjē hwÿr inhmōr kukamā inhmā karō ho axkrunēpxi anē. Nom hā kuxi nē inhmā mē pahte mry kur kēeta jarē. Hāmri nhūm mē hpiro xāja ma akupÿm kaxkwa hwÿr api nē kakrām axā nē akunok. 11 Hāmri nhūm Ijaew kêt xwÿnhjaja mē ixwÿr axkrunēpxi nē mra nē pōj. Konēreja Sejurej rūm ixwÿr mē rēnh xwÿnhjaja nhūm mē mra nē ixwÿr pōj. 12 Hāmri nhūm Tirtūm Karō ma mē hkôt inhmē. Mē kēp Ijaew kêt tā nhūm ixāmnhīx ma mē hkôt ixpa kaxyw mē hkôt inhmē pa ma mē hkôt mō. Nhūm Jope kamā mē kot Jesus kôt amnhī xunhwÿr xwÿnh kwÿjaja kēp 6ja ma mē ixkôt mō. Pa mē mō nē Sejurej kamā Konēreja wÿr pōj. 13 Hāmri nhūm mē ixpumu nē mē inhmā amnhī jarē. Tirtūm kapēr o wrÿk xwÿnh kot hwÿr wrÿk nē ōrkwÿ hwÿr ār nē tanhmā kām kapēr toja nhūm inhmā harē. Na xep pre kām: “E kēr ka ma Jope hwÿr amā mē āpēnh xwÿnh kwÿjē rē kē mē ma hwÿr mō. Hāmri nē kamā Simāw Pētre japrō nē man akupÿn awÿr o mō kē tanhmā mē amā ujarēnh to. 14 Kōja mē amā tanhmā mē apē Tirtūm kra hprām xāj tanhmā mē ate amnhī nhīpēx to hā mē amā karō ka mē ama nē mar tÿx nē hkôt amnhī nhīpēx. Ka mē anhōrkwÿ kamā akwÿjē mē apimrãatā ama nē mar tÿx nē. Hāmri nē kot mē amā hā karō xā hkôt amnhī nhīpēx nhūm Jesus mē ate amnhī tomnuj pē mē apytār pa.” Anē.

—Na xep pre ā Tirtūm kapēr o wrÿk xwÿnhja kām ijarēnh anē. Jakamā nhūm ixwÿr jajē rē pa ma mē hkôt mō. 15 Hāmri nē kormā mē kām tanhmā Jesus jarēnh to. Tanhmā kot mē panē amnhī nhīpēx to hā harē. Nē kormā mē kām ixujarēnh o ixām rōm nhūm Tirtūm Karō te wam kot mē panhīpēxta pyrā nē mē hwÿr wrÿ nē mē hkarō mā gjēx pa. 16 Pa ja hā mē omu nē Pahihti Jesus kot akupÿm kaxkwa hwÿr nojarēt nē tanhmā mē pamā kapēr tota mā ijamaxpēr kurē kumrēx. Na pre mē pamā: “Finat Juāw Paxis na pre hte gō ho mē hkrā kumrār o pa. Tā kōja Tirtūm ta hpānhā mē awÿr amnhī Karō rē nhūm mē akarō mā agjē.” Anē.

—Ā na pre Pahihti Jesus akupÿm nojarēt nē mē pamā kapēr anē. Jakamā pa ā kot mē hipēx anhÿr ā mē omu nē ā kapēr anhÿrja mā ijamaxpēr kurē kumrēx. 17 Na pu prem Pahihti Jesus Kris kôt amnhī xunhwÿr nhūm Tirtūm ja hā mē pahpumu nē mē pahwÿr amnhī Karō rē. Tā te kot mē panhīpēxta pyrā nē māānēn Ijaew kêt xwÿnhajtjē hwÿr kurē nhūm mē hkarō mā agjē. Mē kēp Ijaew kêt tā nhūm mē pahpyrā nē mē hwÿr kurē nhūm mē hkarō mā agjē. Tirtūm tām kot amnhī krā hkôt mē hwÿr rēnh kēnā kot pa kêt mē nē tanhmā kēp ixāmnār to. Anē.

18 Nhūm pre ā Simāw Pētre mē kām amnhī jarēnh anē nhūm mē kuma nē tām hamaxpēr nē hkīnh nē. Nē axte mē hā tanhmā kām nē hkēt nē. Ām mē hā Tirtūm mā mex o mex ā harē. Hāmri nē axpēn mā:

—Nā ām hāmri. Mē kēp Ijaew kêt tā na prem Jesus kôt amnhī xunhwÿr nhūm Tirtūm kot mē panhīpēxta pyrā nē amnhī katut kôt mē kot amnhī tomnuj rēnh pa. Nhÿrmā wa hkuri mē pahpyrā nē htīr tūm nē pa ho pa kaxyw nhūm ā mē hipēx anē. Nā ām hāmri na ā kot mē panhīpēx pyrā nē mē hipēx anē. Anē.

ãxiok kamã Jejus kwý jarënh
Atre 4.36-37

19 Tã ra mẽ kot kën o Estewãw kapër o hpër xwýj ri mẽ kot ã hipêx anhýrta pyrã nẽ mẽ kot Jejus kôt amnhĩ xunhwýr xwýnhjaja omnuj týt x o pa. Jakamã nhũm mẽ hkwýjaja mẽ umaj ma ahpýnhã krĩ hkwý hkôt pigrãnh pa. Wëñs wýr nẽ Sipre hwýr nẽ ãxiok hwýr nhũm mẽ ma ahpýnhã krĩ hkwý hkôt anhrã nẽ kamã pa ho pa. Nẽ mẽ kãm tanhmã Pahihti Jejus kot mẽ panê amnhĩ nhĩpêx to hã harënh o ri mẽ hkôt pa. No ãm kormã Ijaew pix mã harënh o pa.

20 Tã hãmri nhũm mẽ hkwýjaja Sipre mẽ Sirën rũm ãxiok hwýr pan pøj. Hãmri nẽ kamã mẽ kęp Ijaew kêt xwýnhjê mã Pahihti Jejus kot amnhĩ nhĩpêx jarënh o pa. ã mẽ kot amnhĩ nhĩpêx anhýr jakamã na mẽ ra ahpýnhã ri mẽ kãm harënh o ri pa. Ijaew mã nẽ mãânën Ijaew kêt xwýnhjê mã ²¹ nhũm mẽ ma mẽ hkôt ri Pahihti Jejus nhý hã mẽ kãm kapër jarënh o ri mẽ hkôt pa. Hãmri nhũm mẽ ohtô nẽ amnhĩ nhĩpêx tũm kaga hpa nẽ hpãnhã amnhĩ kaxyw Jejus kôt hamaxpër nẽ hkôt amnhĩ xunhwý.

22 Hãmri nhũm Jerujarë kamã Jejus kwýjaja mẽ harënh ma nẽ mẽ hwýr Panãpe mẽ. ãxiok hwýr mẽ hwýr kumê. Ma mẽ hwýr mõi nẽ Jejus kôt mẽ hamaxpër o hihtýt x kaxyw. ²³ Hãmri nhũm ma mẽ hwýr mõi nẽ mẽ hwýr pøj nẽ mẽ omu. Tĩrtũm kot mẽ ho mex ã mẽ omu hãmri nẽ mẽ ý hã hkĩnh nẽ. Nẽ mẽ kãm:

—Nã ãm hãmri na ka mẽ ra Jejus kôt amnhĩ xunhwý nẽ hkôt amnhĩ nhĩpêx mex o ri apa. Tã kër ka mẽ ãm kapër kôt pix mã ri amnhĩ nhĩpêx rãhã ho ri apa nẽ aa hkaga hkêt nẽ. Anê.

24 Panãpeja na pre tãm amnhĩ nhĩpêx o pa. Nẽ amnhĩ kaxyw Jejus kôt pix mã hamaxpër mex o pa. Nẽ Tĩrtũm Karõ hkôt amnhĩ nhĩpêx rãhã jakamã na pre hte ý hã mẽ kãm Pahihti Jejus kot mẽ panê tanhmã amnhĩ nhĩpêx to hã harënh o ri mẽ hkôt pa. Hãmri nhũm mẽ kuma nẽ ohtô nẽ Jejus kôt amnhĩ xunhwý.

25 Tã nhũm Panãpe ãxiok rũm kato nẽ kot Sawti japrõr kaxyw ma krĩ pẽ Tas hwýr mõi. ²⁶ Hãmri nẽ hwýr pøj nẽ Sawti pumu nẽ haprõ nẽ ma akupým amnhĩ kôt ãxiok hwýr o mõi. Hãmri nẽ kamã mẽ kot Jejus kôt amnhĩ xunhwýr xwýnhjê hkôt wa ri pa hã amgrã pyxi nẽ hapêx. Nẽ mẽ ho ohtô nẽ ri mẽ kãm Jejus kapër o mẽ ahkre ho ri mẽ hkôt pa. Jakamã nhũm krĩ nhõ xwýnhjaja mẽ kot Jejus kôt amnhĩ nhĩpêx xwýnhjê pumu nẽ mẽ hã mẽ hixi rë nẽ mẽ harënh o: “Kris tõi nẽ htõxjaja” anhýr o mẽ harê. ãxiok kumrêx kãm na prem ã mẽ kot Jejus kôt amnhĩ xunhwýr xwýnhjê jarënh anê. Jakamã nhũm mẽ piitã ã mẽ harënh anhýr o pa.

27 Tã nhũm Panãpe mẽ Sawti wa kormã ãxiok kamã paja rôm nhũm Tĩrtũm nhý hã kapër jarënh xwýnh kwýjaja mẽ hwýr mran pøj. Jerujarë rũm mẽ hwýr mran pøj. ²⁸ Hãmri nhũm mẽ piitã mẽ kot mẽ kapër mar kaxyw mẽ hwýr akuprõ. Jakamã nhũm hõ pẽ Akapõja kãnhmã xa nẽ tanhmã mẽ kãm ujarënh to. Tĩrtũm Karõ nhý hã mẽmoj kukamã mẽ kãm awjarê nẽ mẽ kãm:

—Kwa okora kër ka mẽ axkãm ajamak rom. Koa tokyx pika piitã hkôt mẽ apkr xã hã mẽõja mẽ kęp hkryre nẽ mẽ piitã mẽ hipêx kêt nẽ. Anê.

Tã nhũm gaa nẽ ujarënh xàja kôt mẽmoj ã amnhĩ nhĩpêx anê. Kormã Pahihti Krawti kot mẽ ho amnhĩptãr ri nhũm mẽmoj ã amnhĩ nhĩpêx anê. No nhũm kormã ã amnhĩ nhĩpêx anhýr kêt ri nhũm Akapõja kukamã ã mẽ kãm ujarënh

anê. ²⁹ Hāmri nhūm mẽ kuma nê tee ri Jutej kamã Jejus kôt mẽ hkwyjê hkukamã hamaxpêr nê axpên mã:

–E kwa pu mẽ Jutej kamã Jejus kôt mẽ pahtõ nê pahtõxjê mã pahkàxpore hkwy gõ kê mẽ ho amnhĩm awjaprõ nê hkur o pa. Anê.

Hāmri nê mẽ kaxyw kàxpore hkwy ho akuprõ. Nhūm mẽ hikàxpore hkryre xwýnhja ãm mẽ kãm ho hkryre nê kugõ nhūm mẽ hikàxpore rũnh xwýnhja mẽ kãm ho rũnh nê kugõ. ³⁰ Jakamã nhūm mẽ ho hpikuprõnh pa nê Panãpe mẽ Sawti wa kot mẽ hwýr o mõi nê mẽ kãm õr kaxyw wa kãm kugõ. Hāmri nhūm wa hamý nê ma Jutej kamã Jerujarê hwýr mẽ hwýr o mõi. Hāmri nê hwýr põi nê mẽ kot Jejus kapêr o mẽ ahkre xwýnhjê mã kugõ. Hāmri nhūm mẽ kãm Jejus kôt mẽ htõ nê htõxjê mã o anghrà nhūm mẽ hamý nê hkĩnh nê ho amnhĩm awjaprõ.

12

Mẽ kot Simãw Pêtre pynênh nê haxàr ã mẽ harênh

Matêwre 18.19-20

¹ Tã nhūm mẽ õ pahi Eroxa õ põiристи mã Kris kwýjê hã amýnê nhūm mẽ mẽ hipêx kati nê nhūm mẽ amnhĩ xà htýx kamã hamak o pa. ² Juãw tõi Xiakreja nhūm mẽ pahi Erox nhý hã unê nê hkanhwýr o kupĩ. ³ Hāmri nhūm Ijaew kãm ja mex jakamã nhūm pahi Erox hpãnhã mẽ kãm Simãw Pêtre hã amýnê nhūm unê nê haxà. Mẽ kot pãwti kaxkrit kêt kur ã mẽ hkĩnh xà hã arĩgro pê Pasja ã nhūm prem unê. ⁴ Na pre Erox Simãw Pêtre hkukamã hamaxpêr o:

–Nà koja mẽ hkĩnh hapêx pa Ijaew nom kupi nhūm rĩ amnhĩ pumu. Anê.

Hāmri nhūm põiристи kot Simãw Pêtre jamãr xwýnhja kêp 16. Nhūm mẽ axpên pãnhã kêp 4 kapên nê hamãr rãhã ho kuhê. ⁵ Nhūm arĩ mẽ hagjênh xà kamã hkrĩ ho hkrĩ. Hāmri nhūm Kris kôt htõ nê htõxjaja harênh ma nê tee ri hkukamã hamaxpêr hāmri nê axpên wýr akuprõ nê ho Tĩrtũm wýr rãhã ho hkrĩ.

Tĩrtũm kapêr o wrýk xwýnh kot Simãw Pêtre kator ã harênh

⁶ Tã nhūm ra mẽ hkĩnh hapêx nhūm kamãt. Hāmri nhūm pahi Erox kot tanhmã Simãw Pêtre ho xà hã arĩgroja wýr nhūm kamãt nhūm põiристijaja arĩ mẽ hagjênh xà kamã hamãr mex o kuhê. Nhūm kuri wa hamêxkrut nê akutã hijê nê hamãr o nõ. Kàx o akutã kãm ê nê wa ho nõ nhūm wa hkaêx kãm htýx gõi nê nõ. Nhūm ja wa hakwa krem mãânênh hamãr o xa. ⁷ Puh nhūm Tĩrtũm kapêr o wrýk xwýnhjê hõja mẽ hwýr axà nê wrýhtak rax kãm xa. Hāmri nê Simãw Pêtre grêk nê kumra nê kãm:

–Pa Simãw Pêtre? E kwa tokyj kãnhmã xa pu mõi. Anê.

Hāmri nhūm hkrãkato nê omu nê kãnhmã ãm kurê kumrêx nhūm kaxprexã hã kãxja axrê nê pykap rõirok nê hikwý. No nhūm kuri põiристи wa nõr xwýnhhta wa mar kêt nê. Wa arĩ õt týx nê nõ. ⁸ Hāmri nhūm Tĩrtũm kapêr o wrýk xwýnhja Simãw Pêtre mã:

–E tokyx anhõ kamĩs jaxà nê amnê ixkõt tẽ pu pakato nê ma tẽ. Anê.

⁹ Hāmri nhūm kamĩs nê hparkã jaxà nê ma hkõt tẽ. No ãm kormã amnhĩ pumunh mex kêt nê. Te hpimtir kãm ã kot amnhĩ nhĩpêx anhýr pyrãk ã amnhĩ kamnhĩx. ¹⁰ Hāmri nhūm wa hakwakrem põiристи wa kot hamãr o wa ãm xwýnhja hãnh wa tẽ nê wa hakre nê hpãnhã ihõja wa hãnh wa tẽ no nhūm mẽ õt týx nê hkrĩ nê wa omunh kêt nê. Nhūm wa hakwakre nhĩtep xà hkõt wa tẽn kato nê hpãnhã krĩ nê kahê xà hã hakwakreja wýr wa tẽ. Hāmri nhūm tãm wa kãm amnhĩ kahê xà mẽ nhūm wa kato nê pry hã tẽ. Ja kôt nhūm Tĩrtũm

kapêr o wrÿk xwÿnhja akunok nhÿm Simāw Pêtre axte omunh kêt nê. ¹¹ Hāmri nê hprī hā amnhī pumunh kuré kumrêx nê hamaxpêr o:

—Kwa te xipimtir kām ā ixte amnhī nhīpêx anhyr pyrāk tā xep xipimtir kêt. Tirtūm na ixwÿr kapêr o wrÿk xwÿnhja mē nhÿm ixwÿr wrÿ nê mē kēp ixkator. Pahi Erox ra kot xipīr nhÿm ixkwÿ Ijaew kām ja prām tā nhÿm mē kēp ixkator. Nā ām hāmri na Tirtūm ā mē kēp ixkator anê. Anê.

¹² Hāmri nê Marir nhōrkwÿ hwÿr htēm kuré kumrêx. Juāw Makre katorxa Marirja nhÿm ōrkwÿ hwÿr tē nhÿm mē ra kamā hpikuprōnh rax nê ho Tirtūm wÿr o hkrī nhÿm tām mē hwÿr tē. ¹³ Hāmri nê kormā kapôt ā hakwa krem mē kām kahê xā tatak o xa nhÿm ixkre kamā mē kām āpēnh xwÿnh Rotreja kuma nê hwÿr tē. ¹⁴ Hāmri nhÿm kām kapêr nhÿm amnhī jaêr pē kuma nê hkīnh nê. Nê kormā kām kahê xā mēnh kêt ri ma akupÿm tē nê mē kot ho Tirtūm wÿr xwÿnhjê hwÿr axā nê mē kām:

—Xê pēr Simāw Pêtre na tē nê kapôt ā hakwakrem xa nê inhmā kapêr.

¹⁵ Hāmri nhÿm mē tee ri kuma nê kām:

—Kwa arī mē hagjēnh xā kamā hkrī kēnā. Mān ka tanhmā amnhī krā amnhī to hā na ka ri atÿx ā akapêr anê. Anê.

Hāmri nhÿm mē kām:

—Ma tanhmā kot pa kêt ri ixkrā amnhī to? ām hāmri na pa mē amā harê. Mē kam nê mra nê omu. Anê.

Nom nhÿm mē kuma nê ām kuma nê kām:

—Nā tām kêt. Kaxkwa rūm Tirtūm mā hamār o pa xwÿnh mān amā kapêr nom tām kêt. Anê.

¹⁶ Rōm nhÿm Simāw Pêtre arī hakwakre tatak o xa. Hāmri nhÿm mē jatā hwÿr mra nê kām kahê xā mē nê amnhī jaêr pē omu nê hkīnh nê. ¹⁷ Hāmri nhÿm kànhmā mē kām ihkra hpē nê mē ho hpinhkrēnh pa nê mē kām:

—Nā Tirtūm na ixwÿr kapêr o wrÿk xwÿnhja mē nhÿm ixwÿr wrÿ nê pôristi pē ixkator. Anê.

Hāmri nê mē kām:

—E kēr ka mē Xiakre nê Jejus kôt mē pahtō nê pahtōxjê mā ijarê kē mē iarēnh mar kuré kumrêx. Nom kot paj ixkato nê ma krī hō hwÿr mō. Anê.

Hāmri nê mē kēp kato nê ma mō.

¹⁸ Tā nhÿm apkati nhÿm pôristi kot hamār o hkrī xwÿnhjaja hkrā hapôj nê tee hapêr nê nhÿri omunh kêt nê. Hāmri nê tee ri amnhī kukamā hamaxpêr o kām ma htÿx kumrêx nê xapēn mā:

—Kwa tanhmā na pre we amnhī to nê mē pahpê akunok? Tanhmā koja we pahi Erox hā mē pahkukja pu mē harēnh to? Anê.

¹⁹ Hāmri nhÿm pahi Erox hpikunor ā harēnh ma nê axtēm pôristi hkwyjê mā anê nhÿm mē mra nê tee ri mē hagjēnh xā kamā hapêr nom nhÿri omunh kêt nê. Hāmri nhÿm Erox mē kot hamār xwÿnhjê kamā gryk tÿx kumrêx nê amnhī wÿr mē hā karō nê mē kām:

—Kwa nok? Mē ate hamār rāhā ho akuhê hā ixte mē amā karō htā nhÿm tanhmā amnhī to nê akunok. Nā kot paj mē anhmex ka mē rī amnhī pumu. Anê.

Hāmri nhÿm mē tee ri kām amnhī tā āprār kaprÿ nhÿm mē hā amÿnê nhÿm mē ho kator nê ma mē o mra nê mē himex. Hāmri nhÿm pahi Erox Jutej rūm kato nê ma Sejarej wÿr mō nê hpānhā kamā pa ho pa.

*Pahi Erox tanhmā htÿk to hā harēnh
Wam Pêtre 1.24-25*

²⁰ Krī pē Xir mē Sito wa kamā mē pa xwýnhjaja na pre htem pahi Eroxo nhō pyka hwýr pa nē mē kēp amnhīm apkur xā hā mēō japrōr o pa. Tā nhūm Eroxo kot mēmoj mýrapē mē kamā gryk jakamā nhūm mē tee ri mē kēp ujaprōr kaxyw mē hwýr mra nom nhūm mē kām mēmoj kwý ho wēnē hkēt nē. Hāmri nhūm mē tee ri amnhī kukamā hamaxpēr nē pahi Eroxo nhō kōwenatō Pratója wýr mra nē kām:

—E awýr na pa mē mra. Kwa mē ixyr pē pahi Eroxo mā tanhmā akapēr to kē ama nē mē ixkamā gryk kēt nē. Pa mē axte mē awýr mra nē mē apē mēmoj kwý japrōr o ri ixpa. Anē.

²¹ Hāmri nhūm mē kuma nē hwýr tē nē mē yr pē tanhmā kām kapēr to nhūm kuma hāmri nē kot tanhmā mē kām kapēr to kaxyw mē kām arīgro hta.

Tā nhūm ra kot arīgro hyr xwýnhta kato nhūm Eroxo kēp pahi hā ē mex jaxā nē tē nē kēp pahi hā mē hkrī xā kamā nhý nē tanhmā mē kām kapēr to. ²² Mē kām kapēr ryy nē. Hāmri nhūm mē kuma nē hēx rom kām mex o mex ā harē. Nē kýx pēē axpēn mā harē nē harēnh o:

—Kwa pahi Eroxo kēp mē panhīō hkēt. Pēr kaxkwa rūm Mēpahpām na pre mē pahwýr wrý nē ā mē pamā kapēr mex anē. Anē.

Hāmri nē te kēp Tirtūm pyrāk o hipēx nē kām mex o mex ā harē. Nom hēx rom ā harēnh anē. Kot mē mar nē kām mē hkīnh nē akupým mē kām mēmoj to wēnē hprām xāj nhūm mē hēx rom ā axpēn mā mex ā harēnh anē. ²³ Hāmri nhūm mē kuma nhūm ja kām mex nē nhūm hkīnh nē mē mar o nhý nē kēp Tirtūm pyrāk ā harēnhja nē tanhmā mē kām nē hkēt nē. Jakamā nhūm tee ri amnhī tā omu nē hwýr kapēr o wrýk xwýnhjē hō mē nhūm hwýr wrý nē tanhmā ho nhūm ōhy kamā kutōj rax nē htyk tokyx anē.

Panāpe mē Sawti wa akupým āxiok hwýr mōr ā wa harēnh

Atre 11.27-30

²⁴ Tā nhūm mē ra ohtō nē Tirtūm Kra Jejus kot tanhmā mē panē amnhī nhīpēx to hā harēnh ma nē hkōt amnhī xunhwý.

²⁵ Hāmri nhūm Panāpe mē Sawti wa ra Kris kōt htō nē htōxjē mā kàxporeta jamý nē ma Jerujarē hwýr o mō nē mē kām kugō. Hāmri nē ma akupým āxiok hwýr nojarēt nē war amnhī kōt Juāw Makre o mō. Hāmri nē mē ma mō nē akupým mē hwýr pōj.

13

Tirtūm kot Panāpe mē Sawti wa hyr

Atre 9.15-16; Rōmān 1.1

¹ Āxiok kamā Kris kōt mē kot axpēn to htōjaja kot Tirtūm nhý hā kapēr o mē ahkre ho pa xwýnhjē nhīxi ā kot anhýr. Na pre Panāpe nē Sawti nē Simeāw kà htyke nē Rusti pē Sirēn nhō xwýnh nē pahi Eroxo krāmnhwý Mānahēja.

² Jakamā nhūm prem mēmo arīgro hā axpēn wýr akuprō nē Tirtūm mā mex o mex ā harēnh kaxyw apkur kēt rāhā kām amnhī jarēnh o hkrī. Hāmri nhūm Tirtūm Karō mē kām tanhmā kapēr o amnhīrit to nē mē kām:

—E kē ka mē Panāpe mē Sawti war ata nē wa kot inhmā tanhmā amnhī nhīpēx to ho pa kaxyw wa ām. Anē.

³ Hāmri nhūm mē kuma nē wa hyr kurē kumrēx nē wa himōk ā mē ĩhkra jaxwý nē wa ho Tirtūm wý. Hāmri nē wa kot Tirtūm mā tanhmā amnhī nhīpēx to ho pa kaxyw wa kumē nhūm wa ma mō.

Wajaga kot Jejus nē hkrāmnhwý kurē hā harēnh

Atre 8.9-24

4-5 Tã nhũm Tirtũm Karõ krĩ pẽ Serêw wÿr Panãpe mẽ Sawti wa kumẽ nhũm wa ma hwÿr mõ. Nẽ amnhĩ kõt Juãw Makre ho mõ. Kot tanhmã wa ho ajuta hto ho wa hkõt pa kaxyw. Hãmri nẽ wa mẽ mõ nẽ Serêw wÿr pøj nẽ pãr krem axã nẽ ma gõ hipõk pẽ Sipre hwÿr mõ. Hãmri nẽ gõ hipõk ã krĩ pẽ Saramĩn wÿr pøj nẽ Ijaew nhõ Tirtũm kapẽr o mẽ ahkre xã hã ixkre hwÿr tẽ nẽ kamã Jejus kot mẽ panẽ tanhmã amnhĩ nhĩpẽx to hã mẽ kãm harẽnh o wa xa.

6-8 Tã nhũm mẽ krĩja rũm kato nẽ hpãnhã gõ hipõk kõt mõ nẽ hatur xã kamã krĩ pẽ Papos wÿr pøj. Hãmri nẽ kamã wajaga Pajejus pumu. Gresjẽ kapẽr kãm hixi pẽ Erĩm. Erĩm haxwÿja kęp Ijaew. Na pre hte hẽx rom te kęp Tirtũm nhÿ hã kapẽr jarẽnh o pa xwÿnh pyrãk o amnhĩ nhĩpẽx nẽ ma mẽ kãm ujarẽnh o ri mẽ hkõt pa. No ãm mẽ kãm amnhĩ to hẽx o pa. Gõ hipõkja ã pahi Sejupaw hkrãmnhwÿ na pre. Pahi Sejupawja ãhpumunh tÿx jakamã na pre Panãpe mẽ Sawti wa harẽnh ma nẽ kãm wa kapẽr mar prãm nẽ wa kot kãm Tirtũm kapẽr jarẽnh kaxyw amnhĩ wÿr wa kuwÿ. Nom nhũm hkrãmnhwÿ wajaga Erĩmja kãm wa hkĩnh kêt nẽ wa nẽ kãm kapẽr kãm hihtÿx nẽ kãm:

—Kwa nã wa kapẽr mar kêt nẽ. Kot kaj war ama nẽ wa urãk nẽ amnhĩ kaxyw Jejus kõt ajamaxpẽr nẽ hkõt amnhĩ xãm. Kwarĩ wa kapẽr mar kêt nẽ. Anẽ.

9 Hãmri nhũm Sawti ra axtem pãnhã hixi. Ra hpãnhã kęp Pawre. Nhũm Tirtũm Karõ ra hkarõ mã àr jakamã nhũm ÿ hã wajagata pumu nẽ wa nẽ hkrãmnhwÿ mã kapẽr ã kãm akir nẽ kãm:

10 —Tk. Kwa pẽr apẽ Satanasti hkwy hã na ka ã wa inhnẽ kãm akapẽr anẽ. Na ka hte mẽmoj punuj pix kukamã ajamaxpẽr nẽ mẽmoj mex nẽ mẽ no kupyw o apa. Tirtũm kapẽr mex kumrẽx tã ka axtem nẽ nẽ mẽ hkurẽ ho ri apa. 11 ã ate amnhĩ nhĩpẽx anhÿrja mÿrapẽ koja Tirtũm tanhmã ato ka ano hkre nẽ arĩt kêt o atã apkati xohtõ nẽ kãm ga. Anẽ.

Hãmri nhũm no hkre kurẽ kumrẽx nẽ tee ri rĩt kaxyw no pikrar pÿnh o xa nom mẽmoj pumunh kêt nẽ. Hãmri nẽ mẽhõ kot hpa hã hpyr nẽ òrkwÿ hwÿr ho mõr kaxyw ri amnhĩ pu hã mẽ hapẽr pẽnh o xa. 12 Hãmri nhũm hkrãmnhwÿ pahihtija tee ri ja hã omu nẽ amnhĩ kaxyw Jejus kõt hamaxpẽr nẽ hkõt amnhĩ xãm kurẽ kumrẽx. Hãmri nẽ Pawre mẽ Panãpe wa kot tanhmã Tirtũm kapẽr jarẽnh to hã wa kuma nẽ hamaxpẽr o:

—Hẽxta waa nẽ. Aa ixte ã mẽhõ kapẽr kot anhÿr mar kêt tã pa jarãhã kuma. Nã ãm hãmri na Jejus jarẽnhja. Anẽ.

Pawre mẽ Panãpe ãxiok õ hwÿr wa mõr ã wa harẽnh

Atre 13.38

13 Tã nhũm Pawre mẽ Panãpe mẽ Juãw Makre wa mẽ krĩ pẽ Papos rũm kato nẽ hpãnhã ma pyka hõ hwÿr mõ. Pãr kãm ma pyka pẽ Pãpir wÿr mõ nẽ kamã krĩ pẽ Perke hwÿr pøj. Hãmri nhũm Juãw Makre tanhmã hamaxpẽr to nẽ tee ri axte wa hkõt mõr kukamã hamaxpẽr hãmri nẽ wa hkaga nẽ awjanã nẽ ma akupÿm Jerujarẽ hwÿr ahte mõ. 14 Jakamã nhũm Pawre mẽ Panãpe wa ahte Perke rũm kato nẽ hamũ pika pẽ Pisit kãm krĩ pẽ ãxiok wÿr mõ nẽ hwÿr pøj. Nhũm Ijaew nhõ arĩgromnu pẽ sap kato nhũm wa Tirtũm kapẽr o mẽ ahkre xã hã ixkre hwÿr wa tẽ nẽ hwÿr axã nẽ nhÿ. 15 Hãmri nhũm mẽhõ mẽ kãm Tirtũm kapẽr ã kaga htũm kwÿ kamã harẽnh o xa. Mojes mẽ Tirtũm nhÿ hã kapẽr o mẽ pa xwÿnh kot kapẽr ã kaga hkwy kamã nhũm mẽ kãm kamã harẽnh o xa. Hãmri nẽ kamã harẽnh pa nhũm mẽ ahkre xwÿnhja Pawreja wa omu nẽ wa hwÿr mẽhõ mẽ nhũm wa hwÿr tẽ nẽ wa kãm:

—E na mẽ ijahkre xwýnhjaja war ate mẽ inhmã axujarênh prãm nẽ mãmrĩ mẽ inhmã mẽmoj jarênh kaxyw nhũm mẽ war atã anẽ. Anẽ.

¹⁶Hãmri nhũm wa kuma nhũm Pawre kãnhmã xa nẽ mẽ hpinhkrênh kaxyw mẽ kãm kãnhmã ihkra nhũm mẽ omu nẽ hpinhkrênh pa nhũm mẽ kãm awjarẽ. Amnhĩ kwý pẽ Ijaewjê mẽ mẽ kêp Ijaew kêt xwýnhjê kãm Tirtũm kĩnh xwýnhjê mã nhũm mẽ kãm awjarẽ. Nẽ mẽ kãm kapêr ryy nẽ. Tirtũm kot tanhmã mẽ hkukamã Ijaew nhĩgêt nẽ pãmjê nhĩpêx to hã mẽ kãm awjarẽ nẽ mẽ kãm:

—E kot paj mẽ amã awjarẽ ka mẽ inhma. ¹⁷Nã mẽ ixpê Ijaew nhõ Tirtũmja amnepêm na pre mẽ ixpê Ijaew pãmjê rê. Kormã Ejit kãm mẽ pa ri nhũm amnhĩ kaxyw mẽ kurê nẽ mẽ ho ohtô rax kumrêx. Hãmri nẽ mẽ kaxyw hihtýx jakamã Ejit rũm mẽ kator pa. ¹⁸Hãmri nẽ mẽ ho mex ryy ho mẽ hkôt pa. Mẽ kot kapôt ã ri pa hã amgrã pẽ 40 kamã mẽ kot htýx ri tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho pa htã nhũm mẽ kamã ukapri ryy ho mẽ hkôt pa. ¹⁹⁻²⁰Na pre mẽ kãm pyka pẽ Kanaã kamã mẽ pa xwýnhjê nhĩmex pa. Kanaã kamã mẽ pa xwýnhjaja ahpyñhã axpên kaxyw mẽõ krĩ pẽ 7ja nhũm mẽ kãm mẽ ho hapêx pa. Hãmri nẽ hpãnhã mẽ inhĩgêjtjê mã pykaja o hpigrãnh pa. Mẽ ixpê Ijaew nhĩgêjtjê mã ho hpigrãnh pa nhũm mẽ kamã pa hã amgrã xohtô nẽ. Hã amgrã pẽ 450. Tã nhũm Tirtũm hpãnhã mẽ kãm juisti hkwy rê nẽ mẽ kaxyw mẽ unhwý nhũm mẽ ho pa. Tã nhũm hpãnhã Sãmuew mẽ ho amnhĩptã nẽ mẽ o pa. Kêp Tirtũm nhỹ hã kapêr jarênh o pa xwýnhjê hõ nhũm Tirtũm mẽ kaxyw ãm.

²¹—Tã nhũm mẽ ixpãmjaja axpên ma nẽ ra te krĩ hkwy kamã mẽ urak nẽ mẽõ pahi kot Sãmuew pãnhã mẽ ho amnhĩptãr o pa hprãm xaj amnhĩ to Tirtũm wý nẽ kãm: “Pa Tirtũm. Kwa mẽ ixkaxyw pahi hõ xãm kê mẽ ixto amnhĩptãr o pa nã. Ja na mẽ inhmã hprãm týx kumrêx.”

—Anhỹr o amnhĩ to hwýr jakamã nhũm mẽ kuma nẽ mẽ kaxyw Sawti xãm. Kisti hkra na pre. Nẽ mẽ inhĩgêt Pêjamĩ kanrêhã htãmnhwý na pre. Hãmri nhũm Tirtũm mẽ kaxyw ãm nhũm kêp mẽõ pahi nẽ mẽ ho amnhĩptãr o pa hã amgrã pẽ 40. ²²Tã nhũm Tirtũm kator nẽ hpãnhã mẽ kaxyw Tawi xãm. Hãmri nẽ harênh o: “Nã Jese hkra Tawija na hte inhmã hprãm xã hkôt amnhĩ nhĩpêx mex o pa.” Anẽ.

²³—Tã Jejus kêp Tawi hkanrêhã htãmnhwý na pre. Kukamã na pre Tirtũm mẽ ixpê Ijaew nhĩgêjtjê mã harê nẽ harênh o: “Koja nhỹrmã Tawi hkanrêhã htãmnhwýjê hõ mẽ ate amnhĩ tomnuj pẽ mẽ apytã.” Anhỹr o hkukamã mẽ kãm harê. ²⁴No nhũm kormã Jejus kot mẽ ixpê Ijaewjê mã amnhĩ to amnhĩrit kêt ri nhũm Juãw Paxis kumrêx hkukamã mẽ ixwýr mõ nẽ mẽ inhmã Tirtũm kapêr jarênh o ri mẽ ixkôt pa. Nẽ mẽ ixte amnhĩ tomnuj kaga nẽ hpãnhã tãm amnhĩ nhĩpêx o ipxa hã mẽ ixpumunh kôt mẽ ixkrã kumrãr ã mẽ inhmã karõ ho pa.

²⁵—Tã mẽ kãm kapêr o pa ryy nẽ ra hatur xãm mẽnh kaxyw nẽ amnhĩ tã tanhmã mẽ inhmã kapêr to nẽ mẽ inhmã: “Na ka mẽ ixpumu nẽ atýx Tirtũm kot mẽ akaxyw pa ixãm ã ixkamnhix nom pa hkêt. Kot mẽ pakaxyw ãm mã xwýnhta kukamã na pa pre mõ. Tãm kot amnhĩ to rax o ijakrenh. Nẽ kot amnhĩ to mex o kot ijakrenh. Jakamã na pa hte ãm kukwak ri ipxa nẽ amnhĩ tã hã ixpijaãm o ipxa.” Anẽ.

—Na pre ã Juãw Paxisja mẽ inhmã Jejus jarênh anhỹr o pa.

²⁶—Tã kwa mẽ inhma mẽ apê Apraãw kanrêhã htãmnhwýjaja nẽ mẽ apê Ijaew kêt xwýnh kãm Tirtũm kĩnh xwýnhjaja. E mẽ apiitã ixkapêr ma nẽ kãm ajamaxpêr týx rãhã ho ri apa. Nã mẽ pahpiitã mẽ pakaxyw na Tirtũm kapêrja. Kot mẽ pahte amnhĩ tomnuj pẽ mẽ papytãr ã amnhĩ jarênhja mẽ ixpê Ijaew

pix kaxyw kêt. Mě pahpiitã mě pakaxyw na. Mě pahpiitã mě pahte ja mar nê hkôt amnhĩ nhĩpêxja na Tirtũm kãm hprãm. ²⁷ Nom Jerujarê nhô xwýnhjê mẽ mẽ àptàr tũmrejaja na prem Jejus kêp Tirtũm kot mẽ pakaxyw ãm xwýnh ã harênh mar tã hkôt hamaxpêr kêt nê. Na pre htem mẽ inhô arĩgromnu pê sap ã akuprô nê axpên mã Tirtũm kapêr ã kagã htũm kamã ujarênh o hkrĩ. Kagãja kamã Tirtũm nhỹ hã mẽ kapêr o mẽ pa xwýnhjaja kot hprĩ hã Jejus jarênh nê hã kagã nhũm mẽ kot mar tã hprĩ hã mar tỳx kêt nê. Jakamã na prem axtem nê mẽ kãm hã amýnê. Tirtũm nhỹ hã kapêr jarênh xwýnhjaja kot mẽ hkukamã mẽ harênh xaja kôt nhũm mẽ kot hpĩr kaxyw mẽ kãm hã amýnê.

²⁸⁻²⁹ Kot tanhmã amnhĩ tomnuj to hkêt tã nhũm mẽ amarĩ hã pahi Pirat wý. Kot mẽ kãm hã ãmnênh nhũm ô pôristijaja kot hpĩr kaxyw nhũm mẽ hã kuwý nhũm mẽ kãm kupĩ. Ra Tirtũm kapêr ã kagã htũm kot mẽ hkukamã mẽ harênh xã hkôt. Hãmri nhũm mẽ kot hkôt pa ho pa xwýnhjaja pĩ kahpa nê ho wrý nê ma o tẽ nê kên kre kamã haxã. ³⁰ Tã nhũm Tirtũm akupým ho htĩr ³¹ nhũm xatã hkôt mẽ pa ho pa xwýnhjê hwýr hapôj. Kormã htyk kêt ri ra Garirej rũm Jerujarê hwýr hkôt mẽ pa ho mẽ pa xwýnhjê hwýr xatã mẽ hwýr hapóx o pa. Jao hã arĩgro xohtô nê nhũm prem piitã omu. Tã mẽ tãmjaja na htem mẽ ixpê Ijaew mã harênh o pa.

³²⁻³³ —Amnepêm Tirtũm na pre mẽ ixpê Ijaew nhĩgêjtê mã tanhmã Kra Jejus jarênh to. Kormã mẽ pahwýr wrýk kêt ri tanhmã mẽ kãm harênh to. Jakamã ra kot hkukamã harênh xã hkôt nhũm pre mẽ pahwýr wrý nê tanhmã mẽ panê amnhĩ nhĩpêx to. Tã mẽ ate harênh mar kaxyw na pa wa man mẽ awýr mō. Amnepêm finat Tawi na pre Tirtũm kapêr kwý hã kagã. Tirtũm mex ã mẽ grer xã pê Sam 2ja kamã hã kagã. Te Tirtũm tãm Jejus mã kapêr pyrãk o hã kagã nê hã kagã ho:

Apê Ixkra na ka.

Tã mẽ piitã mẽ kot apê Ixkra hã apumunh kurê kumrêx kaxyw na pa jarãhã mẽ kãm ato amnhĩrĩt. Anê.

Nhũm pre ã Tirtũm Jejus mã kapêr anê nhũm Tawi ô ri mẽ pamã hã kagã.

³⁴ —Amnepêm na pre Tirtũm tanhmã Kra Jejus kukamã harênh to. Mẽ kot hpĩr nhũm kot akupým ho htĩr kukamã hã amnhĩ jarê. ĩ hkro pymaj kot mẽ htykjê pê hkaxãr nê akupým ho htĩr ã nhũm hkukamã hã amnhĩ jarê. Te Kraja mã amnhĩ jarênh pyrã nê amnhĩ jarênh o:

E kot paj ato mex rax nê. Ixte Tawi mã amnhĩ jarênh xã hkôt.

Anhýr o hkukamã harênh xã hkôt akupým ho htĩr nhũm axte htyk kêt ã harê.

³⁵ —Nê kagãja nhãm hō hō kot tanhmã Jejus jarênh kute. Te Jejus tãm Tirtũm mã kapêr pyrã nê harênh o:

Ixpê Akra hã ixte akapêr kôt ri amnhĩ nhĩpêx rãhã ho ixpa jakamã kot kaj ixpumunh mex pa inhĩ hkro hkêt nê. Anê.

Tirtũm kapêr ã kagã htũm kot ã Jejus jarênh kot anhýr. ³⁶ Nom ã Tawi jarênh anhýr kêt nê. Tawi na pre Tirtũm kapêr kôt amnhĩ nhĩpêx mex o pa hãmri nê ty nhũm prem mẽ panhĩgêjtê nhĩhkó hã haxã hãmri nhũm ĩ hkro nê hapêx.

³⁷ —Tã no Jejusja Tirtũm kot akupým ho htĩr jakamã nhũm Tawi pyrãn ĩ hkro nê hapêx kêt nê.

³⁸ —E mẽ inhmar tỳx nê ixkwýjaja. Kra Jejus pix kukwak na hte Tirtũm amnhĩ katut kôt mẽ pahte amnhĩ tomnuj rê. ³⁹ Jakamã kot kaj mẽ ãm Mojes kapêr kôt pix mã ri amnhĩ nhĩpêx nhũm Tirtũm tee ri ja hã mẽ apumu nê amnhĩ katut kôt mẽ ate amnhĩ tomnuj rênh kêt nê. Jejusja tapxipix na pre htyk o Tirtũm mã mẽ pahte amnhĩ tomnuj piitã hpãnhã amnhĩrer pa.

40-41 Amnepê m na pre Tirtûm kapêr nhÿ hã kapêr xwÿnhjê hõja mē kãm Tirtûm kapêr jarê nê hã kagã. Te Tirtûm tãm mē kot kapêr ã hpêr o pikênh xwÿnhjê mã kapêr pyrà nê mē kãm:

E kot paj aa mē ate mēmoj pumunh kêt õ ho anê.

Nhûm mēhõ mē amã harê ka mē harênh ma nê ãm ama.

Nhûm mē kot omunh mex xwÿnhjê hõ kot hprî hã mē amã harênh tã ka mē ãm ama nê hkõt ajamaxpêr kêt nê.

Hãmri nê tee ri tanhmã kãm ajamaxpêr to ho ri apa. Anê.

Ã Tirtûm mē kãm kapêr anhÿr jakamã kwa mē o kora. Apu mē kajaja na pre ã mē ajarênh anê rÿ ko. Anê.

42 Nhûm pre ã Pawre mē kãm ujarênh ryy anê. Hãmri nê Panãpe mē wa ixkreta rûm kator kaxyw nhûm mē kot mar o hkrî xwÿnhjaja tee ri ma wa mór ã wa omu nê ma wa hkõt mra nê wa kãm:

—Kwa war axujarênhja na mex kumrêx. Mē inhmã axte mar prãm. Xà koja axte sap kato ka wa akupÿn mē ixwÿr wa tē nê axte mē inhmã awjarê? Anê.

Hãmri nhûm wa mē kãm:

—Tõe. Nã kot paj war anê. Anê.

43 Hãmri nê wa ma tē nhûm mē hkwÿja ma wa hkõt mra. Ijaew kwÿjaja nê Ijaew kêt xwÿnh kãm Tirtûm Kînh xwÿnhjaja nhûm mē ma wa hkõt mra. Hãmri nhûm wa pry hã mē kãm kapêr o mō. Tirtûm kot mē kutã nojarê rãhã ho pa nhûm mē kot amnhî tã omunh nê hkõt amnhî nhîpêx tÿx rãhã ho pa nê hkaga hkêt ã mē kãm kapêr o mō.

44 Tã nhûm axte sap nhûm krî nhõ xwÿnh piitã axte Tirtûm kapêr mar kaxyw ixkre wÿr akuprõ. Ijaewjaja nê Ijaew kêt xwÿnhjaja. 45 Hãmri nhûm Ijaew kwÿjaja tee ri mē amnhî wÿr Ijaew kêt xwÿnhjê pumu nê mē hã Pawre mē Panãpe wa kamã gryk nê. Mē kãm Ijaew kêt xwÿnhjaja kot Tirtûm kapêr mar prãm kêt jakamã mē hã wa kamã gryk nê. Hãmri nê Pawre kapêr ma nê xatã kãm kapêr punuj nê kãm:

—Tk. Kwa na ka Tirtûm kapêr jarênh o axêx. Ja kot anhÿr kêt. Anê.

46 Nom nhûm wa kãm mē uma hkêt nê. Wa ãm Tirtûm Karõ nhÿ hã amnhî to htÿx nê wa mē kãm kapêr. Nê amnhî tã tanhmã mē kãm kapêr to nê mē kãm:

—Nã wa ixpyrà nê mē apê Ijaew jakamã na pa mē akumrêxjê mã Tirtûm kot mē pakaxyw Jejus xãm ã harê. Tã ka mē ama nê ãm ama nê te mē ate hkaga pyrà nê ã wa inhmã akapêr anê nê wa ixte kapêr o ixêx ã wa ijarê. Pêr ãm mē ate mē amã Tirtûm mē Kra wa kuri mē atÿr tûm nê mē apa hprãm kêt. Jakamã kot paj wa mē apê ixkato nê hpãnhã ma Ijaew kêt xwÿnhjê mã Jejus kapêr jarênh o ri mē hkõt ixpa. 47 Tirtûm kapêr ã kagã htûm ã kot mē ixte amnhî nhîpêx anhÿrja kukamã mē ijarê nê mē ijarênh o:

Mê ate Ijaew kêt xwÿnhjê mã ixkapêr jarênh o ri apa kaxyw na pa pre mē kaxyw mē arê.

Jakamã koja pyka piitã hkõt mē pa xwÿnhjaja ohtõ nê mē akapêr ma nê ixkra hkõt amnhî xunhwÿ.

Koja mē ã amnhî nhîpêx anê pa ja hã mē omu nê mē ho ixkra. Anê.

Tirtûm kot ã ja kukamã mē ijarênh anhÿr jakamã kot paj wa mē apê ixkato nê mē apãnhã ma Ijaew kêt xwÿnhjê mã Tirtûm kapêr jarênh o ri mē hkõt ixpa. Anê.

48 Hãmri nhûm Ijaew kêt xwÿnhjaja amnhî tã wa kapêrja ma nê hkînh nê Tirtûm kapêr mex o mex ã harê. Hãmri nhûm ra Tirtûm kot nhÿrmã amnhî

ri mē htīr tūm nē mē pa ho mē pa kaxyw mē rēnh xwýnhjaja amnhī kaxyw Pahihti Jejus kōt hamaxpēr nē hkōt amnhī xunhwý.

⁴⁹ Tā nhūm pika pē āxiok kamā mē piitā Tirtūm kapēr jarēnh ma. ⁵⁰ Nom nhūm Ijaew xāptār tūmrejaja kām Pawre mē Panāpe wa hkīnh kēt jakamā na prem krī hkōt mē kot amnhī to rūnh xwýnhjē mā wa ho kapēr punuj o pa. Mē ō pahi mē mēni kot amnhī to rūnh xwýnhjaja nhūm mē kām tanhmā wa ho kapēr to nhūm mē kuma nē mē hkōt hamaxpēr. Mēnijaja kām Tirtūm prām tā amnhī kaxyw Jejus kōt hamaxpēr kēt jakamā tanhmā mē kot Pawre mē Panāpe wa ho hēx toja ma nē hkōt hamaxpēr nē wa kamā gryk nē. Jakamā nhūm mē ohtō nē tanhmā wa hipēx to nē amnhī nē wa hano. ⁵¹ Hāmri nhūm wa mē kēp kato nē xa nē mē kot Tirtūm kapēr kaga hā amnhī pumunh kaxyw mē noo mā wa hparkā kapa nē nē awjagrō kapī nē ma wa tē. Hāmri nē ma krī pē Ikōn wýr hpānhā wa mō. ⁵² Hāmri nhūm āxiok kamā mē kot Jejus kōt amnhī xunhwýr xwýnhjaja hkīnh nē ri pa. Tirtūm Karō kot mē hkarō mā gjēx jakamā nhūm mē hkīnh nē ri pa ho pa.

14

Pawre mē Panāpe wa kot Ikōn wýr mōr ā wa harēnh Matéwre 10.34-35

¹ Hāmri nhūm Pawre mē Panāpeja wa āxiok rūm kato nē hpānhā ma krī pē Ikōn wýr wa mō. Hāmri nē hwýr pōj nē Ijaew nhō Tirtūm kapēr o mē ahkre xā hā ixkre hwýr wa tē nē kamā mē kām Jejus jarēnh o nhý. Mē kām harēnh kām hihtýx jakamā nhūm mē hkwýjaja wa kuma nē amnhī kaxyw hkōt hamaxpēr nē hkōt amnhī xunhwý. Ijaew kwýjaja nē mē kēp Ijaew kēt xwýnh kwýjaja nhūm mē ohtō nē Jejus kōt amnhī xunhwý.

² Tā nhūm mē hkwýjaja kām Jejus jarēnh mar prām kēt nē. Hāmri nē kato nē ma Ijaew kēt xwýnh kwýjē hwýr mra nē tanhmā mē kām Pawre mē Panāpe wa ho hēx to nē wa ho kapēr punuj nē nhūm mē mar xā hkōt wa kamā gryk nē. ³ Nom nhūm wa tokyx kator nē ma mōr kēt nē arī Tirtūm Karō nhý hā amnhī to htýx nē mē kām Tirtūm kapēr jarēnh o ri mē hkōt pa. Nē kēp mē kutā nojarēt xwýnh ā harēnh o pa. Nē ý hā mē kām aa mē kot mēmoj pumunh kēt kwý ho anhýr o ri mē hkōt pa. Jakamā nhūm mē hkwýjaja ja hā wa omu nē wa kapēr ma nē hamaxpēr o:

—Kwa ām hāmri na wa Tirtūm kēp mē pakamā ukapri xwýnh ā harē. Pēr ý hā wa kot ā amnhī nhīpēx anhýr o pa kēnā. Anē.

⁴ Hāmri nhūm Ijaew kēt xwýnh kwýjaja wa hkōt hamaxpēr nē wa hkōt amnhī xunhwý. No nhūm mē hkwýjaja wa hkōt hamaxpēr kēt nē. Ra mē kot Ijaew kwý kot tanhmā wa ho kapēr punuj toja ma nē mē hkōt hamaxpēr jakamā nhūm krī nhō xwýnhjaja axpēn kwým ri tanhmā wa hkōt hamaxpēr to ho pa. Jao axpēn kwým ri wa hkōt hamaxpēr o pa.

⁵ Tā nhūm wa hkōt hamaxpēr kēt xwýnhjaja axpēn wýr akuprō nē wa hā amýnē. Ijaew kwýjaja nē Ijaew kēt xwýnh kwýjaja nē mē ō pahijaja nhūm mē kot kēn o wa htak o wa hpīr kaxyw wa hā amýnē. ⁶ Hāmri nhūm wa amnhī tā ama nē mē kēp kato nē hpānhā ma pika hō hwýr mō. Ma Rikōn kām krī hkwy hwýr hpānhā mō. Risti wýr nē Tepe wýr nē pu hā krī hkwy hwýr wa mō. ⁷ Wa mō nē pōj nē ma mē kām Jejus kot tanhmā mē panē amnhī nhīpēx to hā harēnh o ri mē hkōt pa.

*Te grà xwỳnh jarēnh**Atre 3.1-10*

⁸ Nhūm Risti kamā mēhō my hte grà nē hkrī xwỳnhja. Katorxà nhōxà kre rūm hte grà nē kator jakamā ri pa hkēt nē arī hkrī xà kamā hkrī ho hkrī. ⁹ Jakamā nhūm Pawre mē kām ujarēnh o xa nhūm kuri mar o nhỹ. Hāmri nē hamaxpēr o:

—Nà pēr Tirtūm àhpumunh o àhpumunh. Mān kot ixto mex kaxyw àhpumunh tỳx. Nà koja ixto mex. Anē.

Hāmri nhūm Pawre ā hamaxpēr anhỹr ā omu ¹⁰ nē kàx pé kām kapēr nē kām:

—E kwa kànhmā xa. Anē.

Hāmri nhūm kuma nē kànhmā ām kurē kumrēx nē ri mra. Nē amnhī te kamā hamak o ri mra nē hkīnh tỳx kumrēx. ¹¹ Hāmri nhūm kuri mē kuhē xwỳnhjaja Pawre kot ā hipēx anhỹrja ā omu nē htỳx wa kēp kaxkwa kamā mēhpām ā wa hkamnhīx nē hkīnh nē axpēn mā:

—Kwa pēr mēpahpām na wa. Mēpahpām Jupti mē Mēkurtija na wa panhī hā amnhī jahkre nē mē pahwỳr wrỳ. Nā ām hāmri na wa mē pahwỳr wrỳ. Anē.

Nom mē kapēr pé Rikaōn o axpēn mā kapēr jakamā nhūm Pawre mē Panāpe wa mē mar kēt nē. Wa kot mē kapēr mar kēt jakamā ā mē kot wa harēnh anhỹrja mar kēt nē htỳx wa xa. ¹² Nhūm mē ā wa kēp mēhpām ā wa harēnh anē nē hkīnh tỳx nē. Panāpeja nhūm prem kēp mē hpām Jupti hā hkamnhīx no Pawreja nhūm prem kēp mēhpām Mēkurti hā hkamnhīx. Pawreja Mēkurti pyrā nē kapēr jappē rūnh jakamā nhūm mē kēp hā hkamnhīx. ¹³ Na prem krī htā mēhpām Juptija mā amnhī jarēnh xà hā ixkre nhīpēx nē hkarō nhīpēx. Hāmri nē hwỳr akuprō nē kām mex o mex ā harē nē amnhī to hwỳr o pa. Jakamā nhūm Jupti nhō patrejaja Pawre mē Panāpe wa kēp mēhpām ā wa harēnh ma hāmri nē wa hā hkwyjē mā kām:

—Kwa pu mē wa kām mōx kwỳ hpa nē pixōrā hkwy rē. Hāmri nē wa kām wa mex o wa mex ā wa harē nē wa kēp mēpahpām ā amnhī to wa kuwỳ. Wa kēp mēpahpām kēnā. Anē.

Hāmri nē ra ā wa hipēx anhỹr kaxyw ¹⁴ nhūm wa tee ri mē kot amnhī nhīpēx ā mē omu nhūm ja wa kēp omnuj tỳx nē. Jakamā nhūm wa amnhī pé hinōkà kaxōnh pa nē mē kutā hprōt nē ā mē kot wa hipēx anhỹrja nē mē kām kapēr kām hihtỳx nē. ¹⁵ Nē mē kām:

—Kwa mē ri ā wa inhīpēx anhỹr kēt nē. Wa ixpē mēapām kēt kēnā kot ka kēt mē ā wa inhīpēx anē. Nom mēapāmja na ka htem ām amnhī to hwỳr kaprỳ nē kām mex o mex ā harēnh kaprỳ o ri apa. Tā mē ate ā amnhī nhīpēx anhỹr kaga nē hpānhā Tirtūm kōt amnhī xunhwỳr nē amnhī to pix wỳr o apa kaxyw na pa pre wa mē awỳr mō nē pōj. Tirtūmja mē ate mē apām jarēnhnta rom htīr o htīr. Na pre mēmoj piitā ho kato. Kaxkwa ho kato nē pyka ho kato nē gō xujanār o kato. Nē kamā ri mēmoj piitā ho kator pa.

¹⁶—Amnepēm mē pa xwỳnhjaja na pre htem amnhī krā hkōt pix mā tanhmā ri amnhī nhīpēx to ho pa nhūm Tirtūm ja hā mē omu nē ām mē omu nē tanhmā mē ho hkēt nē. ¹⁷ Mē pahte amnhī tā omunh kaxyw na hte amarī tanhmā mē pahto mex to ho pa. Na hte mē pahwỳr na rē nhūm mē pahpur go mex nē. Nhūm mē pamā tanhmā mē pahpur kām mēmo hyja to nhūm ra mē pamā ô rūnh nē. Pu htem hamỳ nē ho paxàpkur mex nē pahkīnh nē ri papa. Tirtūm pix kukwak ri na pu htem ā amnhī nhīpēx anhỹr o ri papa. Anē.

¹⁸ Nhūm pre ā Pawre mē kot wa kām mōx parja nē mē kām kapēr kām hihtỳx anē. No nhūm mē kuma nē ām kuma nē wa kām mry hkwy hpar kaxyw

wa hã hihtÿx nê. Jakamã kritpê m nhÿx prem wa kãm hkwy pa. Tã tanhmã hamaxpêr to nê hkaga nê wa kãm hpar kêt nê.

*Mê kot Pawre pîr ã àmnênh ã mê harênh
Sikûn Ximotre 3.10-11*

¹⁹ Tã nhũm Ijaew kwÿjaja mê hwÿr mran pøj. Krî pê ãxiok mê Ikôn rũm ma mê hwÿr mran pøj nê mê kãm Pawre ho hêx o mê hkôt pa nhũm mê kuma nê axtem nê Pawre kamã gryk kato. Hãmri nê mê kot hpîr kaxyw kên runh kwÿ jamÿ nê ho htak prêprêk o kuhê. Hãmri nhũm amnhî xà htÿx kamã ama nê têm nê akryk nō nhũm mê omu nê htÿx ho ra htyk ã hkamnhîx. Hãmri nê hwÿr tê nê hpa hã kupy nê ma hkjênh o mô nê krî pum kumê nê ma akupÿm mra. ²⁰ Hãmri nhũm Jejus kôt mê kot axpên to htôjaja tee ri ã mê kot hipêx anhÿr ã omu nê hkaprî htÿx nê hwÿr hprôt nê omu nê mÿr o kuhê. Hãmri nhũm te htyk pyrà nê nôr tã Jejus nhÿ hã akupÿm hihtÿx mex nê kãnhmã nhÿ hãmri nê ma akupÿm mê hkôt krîm tê.

Tã nhũm apkati nhũm Panãpe mê wa krîja rũm kato nê ma wa mô. Pãnhã ma krî pê Tepe hwÿr wa mô.

Pawre mê Panãpe akupÿm ãxiok wÿr wa môr ã wa harênh

²¹⁻²² Tã nhũm wa ma Tepe hwÿr mô nê pøj. Hãmri nê kamã mê kãm Jejus tanhmã kot mê panê amnhî nhîpêx to hã harênh o ri mê hkôt wa pa nhũm mê wa kuma nê ohtô nê Jejus kôt amnhî xunhwÿ.

Tã nhũm wa kato nê awjanã nê ma akupÿm pika pê Pisit wÿr wa mô. Nê kamã krî hkwy hkôt ri ra mê kot Jejus kôt amnhî xunhwÿr xwÿnhjê jahkre ho ri mê hkôt pa. Krî pê Risti nê Ikôn nê ãxiokja kôt. Nê mê ahkre kamã Jejus kôt mê ho mê hihtÿx o wa pa nê mê kãm:

—E ra mê ate Jejus kôt amnhî xunhwÿr jakamã koja mê kãm Jejus kurê xwÿnhjaja tee ri ja hã mê apumu nê hã tanhmã mê anhîpêx to. Tã kêr ka mê ãm amnhî tã mê omu nê ãm mê omu nê Jejus kaga hkêt nê. Nê arî hkôt amnhî nhîpêx mex o ri apa rãhã nhÿrmã ma ô krî hwÿr api nê Tîrtũm wa kuri amex kumrêx nê atîr tũm nê apa ho apa. Anê.

²³ Hãmri nê ahpÿnhã krî piitã hkôt ri mê kot pastô nhÿ hã mê ahkre kaxyw mê hkwyjê rê nê mê kaxyw mê unhwÿ nê mê ho Tîrtũm wÿ. àpkur kêt rãhã mê ho kuwÿ nê kãm:

—Pa Tîrtũm? E jajê pumu. Mê kot krî ja kamã pastô nhÿ hã akrajê jahkre ho pa kaxyw na pa wa mê unhwÿ. Jakamã e kêr ka mê kutã anojarêt rãhã ho ri mê hkôt apa. Anê.

Hãmri nê wa mê kêp kato nê ma hpãnhã nhÿhÿm wa mô. ²⁴ Pyka pê Pisit kamã mô nê hpãnhã nhãm pyka pê Pãpir kôt mô. Wa ma mê kãm tanhmã Jejus kapêr jarênh to ho mê hkôt mô. ²⁵ Hãmri nê krî pê Perke hwÿr wa pøj nê kamã mê kãm Jejus kot tanhmã amnhî nhîpêx to hã harê hãmri nê mê kurũm kato nê axte mô. Pãnhã ma krî pê Atari hwÿr wa mô. ²⁶ Hãmri nê hwÿr pøj nê hpãnhã kurũm akupÿm ãxiok wÿr wa mô. Pàr rax kãm ma akupÿm mô. ãxiokja kamã na pre wa nojarêt nhũm Jejus kôt wa htô nê wa htôxjaja wa ho Tîrtũm wÿ nê ma krî hkwy hwÿr wa kumê. Wa kot ma mê hkôt tanhmã Jejus kot mê panê amnhî nhîpêx to hã harênh o wa pa kaxyw wa kumê. Jakamã nhũm wa ra ja ho anhÿr pa nê akupÿm mê hwÿr wa mô. ²⁷ Hãmri nê wa akupÿm pøj nê Jejus kôt mê kot axpên to htô nê htôxjê ho akuprô nê mê kãm amnhî jarê nê mê kãm:

—Nà ãm hãmri na pa wa ra ixkàhkĩnh pê akupÿn mẽ awÿr pøj. Na pre Tirtũm wa ixkutã nojarêt rãhã ho wa inhũhkõ hã pa. Jakamã pa pre wa ma ÿ hã Ijaew kêt xwÿnhjê mã Jejus jarênh o ixpa nhũm mẽ hkwyjaja wa inhma nê hkõt amnhĩ xunhwÿ.

²⁸ Anhÿr o wa mẽ kãm kapêr hãmri nê wa tokyx ma nhÿhÿm krĩ hõ hwÿr axte mör kêt nê. War arĩ ãxiok kamã Jejus kõt wa htõ nê htõxjê hkõt ri pa.

15

Jerujarê kamã Jejus kwÿ hpikuprõnh ã mẽ harênh

Matêwre 23.1-4; Karatas 2.1-5, 5.1-16

¹ Tã hãmri nhũm Ijaew kwÿjaja ãxiok wÿr Jejus kwÿ pê Ijaew kêt xwÿnhjê hwÿr mõn pøj. Pika pê Jutej rũm mẽ hwÿr pøj nê tanhmã mẽ ahkre hto ho pa. Nom axtem nê Tirtũm kapêr kuhpa hã mẽ ahkre nê mẽ kãm:

—Kot ka mẽ amã Jejus kõt amnhĩ xunhwÿr prãm hãmri nê mẽ ixpyrà nê finat Mojes kot mẽ pamã karõ xà hkõt amnhĩ my kwrÿt kã kwÿ jakã nê ri kormã hkõt amnhĩ xunhwÿ. Kot kaj mẽ ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr kêt nê nhũm Tirtũm tee ri ja hã mẽ apumu nê amnhĩ katut kõt mẽ ate amnhĩ tomnuj rênh nê mẽ ato hkra hkêt nê. Anê.

² Hãmri nhũm Pawre mẽ Panãpe tee ri mẽ kapêr anhÿrja ma nhũm wa kêp ja omnuj tÿx nê. Hãmri nhũm wa mẽ kãm:

—Tk. Kwa kot anhÿr kêt. Na hte Tirtũm mẽ pahte amnhĩ my kwrÿt kã jakãr ã mẽ pahpumunh kõt mẽ pahto hkra hkêt nê. Anê.

Hãmri nê tee ri mẽ kapêrja nê mẽ kãm kapêr no nhũm mẽ ãm wa kuma nê wa hkõt hamaxpêr kêt nê. Nê arĩ ã mẽ ahkre anhÿr o mẽ hkõt pa. Jakamã nhũm mẽ ja hã axpên mã kapêr rax nê. Hãmri nhũm Jejus kwÿ pê Ijaew kêt xwÿnhjaja amnhĩ tã Pawre mẽ Panãpe wa hkukja nê wa kãm:

—Kwa xà kot paj mẽ apyrã nê amnhĩ my kwrÿt kã jakã nhũm Tirtũm kãm ja mex nê nã? Kwa wa ma akupÿm Jerujarê hwÿr mõ nê ja hã Jejus nhÿ hã mẽ ahkre xwÿnh maatiijê mẽ mẽ kot Jejus kwÿ jahkre xwÿnhjê kukja nê hã mẽ ama. Nê ota mẽ ixkwÿjaja koja ma war akõt mra. Kê mẽ tanhmã mẽ amã ja jarênh to ka mẽ ama nê man akupÿn mẽ ixwÿr mra nê tanhmã mẽ inhmã mẽ kapêr jarênh to. Anê.

Hãmri nhũm wa mẽ kãm: “Tõe. Nà kot paj mẽ anê.” Anê. ³ Hãmri nê wa mẽ ma Jerujarê hwÿr mõ. Ma pyka pê Wênĩs mẽ Samar hkõt ma hwÿr mõ. Hãmri nê nhÿri Jejus kõt mẽ htõ nê htõxjê pumu nê mẽ kãm Ijaew kêt xwÿnhjê jarê. Mẽ hkwyjaja mẽ urak nê Jejus kõt amnhĩ xunhwÿr ã mẽ harênh o mõ. Hãmri nhũm mẽ harênh ma nê mẽ ÿ hã hkĩnh nê. ⁴ Hãmri nhũm mẽ ra Jerujarê hwÿr Jejus kõt mẽ htõjê hwÿr mõn pøj. Hãmri nê mẽ ahkre xwÿnhjê mẽ Jejus nhÿ hã mẽ ahkre xwÿnh maatiijê pumu nhũm mẽ haxwÿja amnhĩ wÿr mẽ omu nê hkĩnh nê. Nê tanhmã mẽ ho mex to nê mẽ kãm kapêr mex nê. Hãmri nhũm Pawre mẽ Panãpe wa mẽ kãm amnhĩ jarê. Tirtũm kot wa ãhkõ hã wa hkõt pa nhũm wa ÿ hã kot Ijaew kêt xwÿnhjê mã kapêr o pa nhũm mẽ hkwyjaja kot wa mar nê Jejus kõt amnhĩ xunhwÿr ã nhũm wa mẽ kãm amnhĩ jarê. ⁵ Nhũm Jejus kwÿjê kamã mẽ kêp Parijew nhõ xwÿnh kwÿjaja. Mẽ kêp Parijew tã hkwyjê rom Jejus kõt amnhĩ xunhwÿ. Jakamã nhũm mẽ tee ri Pawre mẽ Panãpe wa kot Ijaew kêt xwÿnhjê jarênh ma nê kãnhmã kuhê nê wa kãm:

—Kwa kê mẽ pahpyrà nê amnhĩ my kwrÿt kã jakã nê finat Mojes kot Tirtũm nhÿ hã mẽ pamã mẽmoj tã karõ hkõt amnhĩ nhĩpêx o pa. No kot mẽ ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr kêt nhũm ja mẽ pahpê omnuj nê. Anê.

⁶ Hāmri nhūm Jejus nhý hã mē ahkre xwýnh maatiñjē mē mē hkwyjē jahkre xwýnhjaja mē kuma nē hapôj nē nhýri akuprō. Ijaew kêt xwýnh kot Jejus kôt amnhī xunhwýr xwýnhjaja kot tanhmã amnhī nhīpêx to hã axpên mar kaxyw nhýri akuprō. ⁷ Hāmri nē mē hã axpên mar ryy nē. Hāmri nhūm Simãw Pêtre tã kãnhmã xa nē mē kãm:

—Nà na pre Tirtūm mē pahkapi nē Ijaew kêt xwýnhjē kaxyw pa ixta. Ixte mē kãm Jejus kot tanhmã mē panē amnhī nhīpêx to hã harēnh o ri mē hkôt ixpa nhūm mē kot inhmar nē hkôt amnhī xunhwýr kaxyw nhūm mē kaxyw ixta. Ra mē ate ja hã ixpumunh mex. ⁸⁻⁹ Tirtūm kot tanhmã ri mē pakute hkôt mē pahpumunh par jakamã te kot ra mē panhīpêxta pyrà nē määnēn Ijaew kêt xwýnhjē nhīpêx. Mē kot mē pahpyrà nē amnhī kaxyw Jejus kôt hamaxpēr jakamã nhūm Tirtūm te ra mē panhīpêx pyrà nē amnhī katut kôt mē kot amnhī tomnuj rē nē mē ho hkra. Hāmri nē mē hwýr amnhī Karō rē nhūm mē hkarō mã agjē. Tirtūm tãm kot amnhīm mē rēnh kēnã.

¹⁰—Tã xà mē pahpē Ijaew na pu htem wam Tirtūm kot finat Mojes mã kapēr kôt amnhī nhīpêx mex o papa? Nà na pu htem hkôt amnhī nhīpêx mex kêt nē. Nē mē panhīgētjaja na xep prem haxwýja hkôt amnhī nhīpêx mex o pa hkêt nē. Mē pahpiitã mē pahpē hihtýx kēnã. Tã Ijaew kêt xwýnhjaja kot hkôt amnhī nhīpêx o pa hã ka mē ra mē kãm karō kaxyw. Kwa kot kaj mē anē nhūm Tirtūm tee ri ja hã mē apumu nhūm ja kēp omnuj nē. Kãm ja prãm kêt. ¹¹ Kwa mē ã mē kãm hã karō anhýr kêt nē. Mē panhō pahihti Jejus na hte mē pahpiitã mē pakutã nojarēt o axpên pyràk. Jakamã Ijaew kêt xwýnhjaja nē mē pahpē Ijaewjaja kot puj mē amnhī kaxyw hkôt pajamaxpēr nē hkôt amnhī xunhwý. Hāmri nhūm Tirtūm ja hã mē pahpumu nē mē panhīpêx o axpên pyrà nē Jejus kukwak ri amnhī katut kôt mē pahte amnhī tomnuj rē nē mē pahto hkra. No na hte mē pahte amnhī my kwryt kã jakar rý finat Mojes kapēr kôt amnhī nhīpêx ã mē pahpumunh kôt mē pahto hkra hkêt nē. Anē.

¹² Nhūm pre ã Simãw Pêtre mē kãm kapēr anē. Hāmri nhūm hpãnhã Panãpe mē Pawreja mē kãm amnhī jarē. Tirtūm kot tanhmã wa ho nhūm wa kot Ijaew kêt xwýnhjē hwýr wa mōr ã amnhī jarē. Nē Tirtūm nhý hã mē kãm aa mē kot mēmoj pumunh kêt kwý ho anhýr o ri mē hkôt pa hã mē kãm amnhī jarē nhūm mē piitã akryk wa mar o hkrī nē wa ujarēnhta hkukamã hamaxpēr.

¹³ Hāmri nhūm Simãw Pêtre mē Panãpe wa mē kãm ujarēnh pa hāmri nhūm Xiakre wa hpãnhã kãnhmã xa nē mē kãm kãnhmã ïhkra pē nē mē kãm:

¹⁴—E pa ijaxwýja mē amã ixkapēr ka mē inhma. Nà na pu mē ra Simãw Pêtre kapēr ma. Tirtūm kot wam amnhī kaxyw Ijaew kêt xwýnh kwýjē rēnh ã mē harēnhja pu mē ra kuma. ¹⁵ ãm hāmri na ã mē harēnh anē. Amnepēm Tirtūm kapēr nhý hã mē kapēr o mē pa xwýnhjaja na prem ra ja kukamã Tirtūm kot tanhmã mē hipêx to hã amnhī jarēnh kukamã hã kagã. Te ho tãm kot kãm kapēr pyrà nē hã kagã ho:

¹⁶ Amnepēm finat Tawija na pre hte inhmã amnhī kwýjē ho amnhīptar o pa. Mē kēp Ijaewjaja nhūm pre inhmã mē ho amnhīptar o pa.

Hāmri nhūm mē gaa nē axpên pē angrã nē ahpýnhã ri pa.

Tã ixpē Tirtūm kot paj nhýrmã ma mē hwýr wrý nē axte mē ho akuprō nē tãm mē unhwýr pa.

¹⁷ Jakamã Ijaewjē kukwak ri koja Ijaew kêt xwýnh kwýjaja määnēn ixkôt amnhī xunhwý.

Pa te ixte Ijaewjē nhīpêx pyrà nē mē ho ixkra.

18 Ā mē hkukamā ijamaxpēr anhÿr xà hkôt.

19 Anhÿr o mē harēnh jakamā nhūm ra mē hkwyjaja mē higēt kot amnhī nhīpēx kaga hpa nē hpānhā Tirtūm kôt amnhī xunhwÿ. Jakamā kwa kēr pu mē axte ja nhÿjuk ri mē kām mēmoj tā karō hkēt nē. Ja pix na mex. 20 Ām ja pix kot puj mē kām hā karō nē hā kagā nē mē hwÿr kumē:

Mē kot sānti hā mē ō hkur nē kot puj mē hkurē.

Nē mē kot mēmo mry hpar nē hkamrō runh kēt rāhā hkur nē mē hkurē.

Nē mē kot mēmo mry kamrō kur nē māānēn mē hkurē.

Nē mēmyjaja kot amnhī prō pix tānopxar ā mē kām karō.

Nē mēnijaja haxwÿja kot amnhī mjēn pix tānopxar ā mē kām karō.

—Ām ja pix kot puj mē kām hā kagā nē mē kām hā karō. 21 Mē panhīgētjē mā finat Mojes kot ā mē kām karō anhÿrja na htem arī krī piitā hkôt ā mē kām hā karō anē. Mē panhō arīgromnu pē sap ā na htem arī ri Tirtūm kapēr o mē ahkre xà hā ixkre kamā ā mē kām hā karō anē. Anē.

*Mē kot Ijaew kēt xwÿnhjē hwÿr kagā mēnh ā mē harēnh
Karatas 5.1*

22 Hāmri nhūm mē Xiakre kapēr mar o hkrī. Jejus nhÿ hā mē ahkre ho mē pa xwÿnh maatijaja nē mē kot hkwyjē jahkre xwÿnhjaja nē Kris kwÿjē piitā Xiakre kapēr ma nhūm ja mē kām mex nē. Jakamā nhūm mē axpēn mā:

—Tōe. Nā ām hāmri na Xiakre ā Ijaew kēt xwÿnhjē jarēnh anē. Nā ja mex. Pu mē ā āxiok nhō xwÿnhjē mā ja hā kagā anē hāmri nē mē hwÿr kumē. Koja Pawre mē Panāpeja wa kupy nē ma akupÿm mē hwÿr o mō nē mē kām kugō. E mē pahtō kot puj mē ma wa hkôt mē hwÿr mō? Anē.

Hāmri nhūm mē kuma nē Siras mē Jut Pasapas wa kuta. Jejus kôt mē kot axpēn to htō nē htōxjaja kot axpēn mā hamē wa kot amnhī to mex xwÿnh ā wa harēnh jakamā nhūm mē ma Pawre mē Panāpe wa hkôt mōr kaxyw wa kuta.

23 Hāmri nē āxiok kamā Kris kwÿ pē Ijaew kēt xwÿnhjē kaxyw kagā nhīpēx nē kamā ā mē kām kapēr anē nē mē kām:

Pa? āxiok mē Sir mē Siris kamā Ijaew kēt xwÿnhjaja? Xà mē amex? Mē ixpē Jejus kôt mē atōjaja na pa mē awÿr kagāja nhīpēx nē mē awÿr kumē. Mē ixpē Jejus kôt mē kot amnhī xunhwÿr xwÿnhjē jahkre ho ixpa xwÿnhjaja nē Jejus nhÿ hā mē ahkre ho mē pa xwÿnh maatijaja pa mē awÿr kumē.

24 Na xep ra ja rūm mē ixkwÿjaja ma mē awÿr mō nē mēmoj tā tanhmā mē amā karō hto. Mē ate amnhī my kwÿrēt kà jakār nē amnepēm mē inhīgēt Mojes kapēr kôt amnhī nhīpēx o apa hā mē amā karō. Ka xep mē tee ri ja kukamā ajamaxpēr. No mē pajaja na pa prem mē awÿr mē rēnh kēt nē. Ām amnhī krā hkôt na prem mē awÿr mō nē ā mē amā ja hā karō anē.

25 Tā pa tee ri mē harēnh ma nhūm ja mē ixpē omnuj tÿx nē. Jakamā na pa mē jar akuprō nē mē akaxyw mē inhīōja wa kuta. Wa kot ma Panāpe mē Pawre wa hkôt mē awÿr wa mōr nē mē amā mē ixkapēr jarēnh kaxyw. Panāpe mē Pawreja mē inhmā wa hapē htÿx. 26 Na hte mē amā Pahihti Jejus Kris kapēr jarēnh o pa kaxyw wa amnhī grōnh kôt mē amā harēnh o pa.

27 Tā pa mē akupÿm mē awÿr wa kumē nē wa hkôt mē pahtō Jut mē Siras wa kumē. Mē ixte mē amā kagā kamā mē ixkapērja nhūm wa kot hprī hā mē amā harēnh kaxyw pa mē wa hkôt mē awÿr wa kumē.

28-29 E ja pix nē kot paj mē akurē:

Kēr ka mē sānti hā mē ō hkur kēt nē.

Nē mēmo mry kamrô kur kêt nē. Jao mēmo mry pa nē hkamrô runh kêt rāhā hkur kêt nē. Kamrô runh pa nē ri kormā tanhmā ho nē aku.

Nē kēr ka mē amyjaja amnhī prô pix tânopxar o apa.

Nē mē anijaja ajaxwýja amnhī mjên pix tânopxar o apa.

E âm ja pix kot paj mē amā hā karô. Tirtüm Karô kām ja mex. Nē mē inhmä määnên ja mex. Kot kaj mē ā amnhī nhîpêx anhÿr o ri apa nē amex nē apa.

Tā âm ja pix. Mē ixpê Jejus kwýjê jahkre xwýnhjê mē Jejus nhÿ hā mē ahkre xwýnh maatiê mē pa mē mē awÿr kagâja nhîpêx nē kumê. E kēr ka mē amex nē akînh nē ri axpên kôt apa. Âm ja pix na hapêx. Anê.

Nhüm prem ā kagâ kamā mē kām mēmoj tā karô anê. ³⁰ Hāmri nē Jut wa mē kām kugô nē ma āxiok wÿr wa mē kumê nhüm wa mē ma akupÿm hwÿr o mô. Jut nē Siras nē Pawre nē Panāpeja nhüm wa mē ma akupÿm mē hwÿr o mē mô. Môð hāmri nē mē hwÿr pôj. Hāmri nē Jejus kwýjê ho akuprô nē mē kām kagâja gô ³¹ nhüm mē kupy nē kamā harê nē kuma. Kamā mē kot mē kām mēmoj tā karô kamā harê nē kuma nē ÿ hā hkînh nē akupÿm tām hamaxpêr.

³² Jut mē Siras wa kêp Tirtüm nhÿ hā kapêr o pa xwýnh na pre wa. Jakamā na prem mē hwÿr môn pôj hāmri mē kām tanhmā ujarênh to ho pa. Mē kot Jejus kôt pix mā hamaxpêr o pa kaxyw mē kām ujarênh o pa nē mē kām:

—E kēr ka mē māmri Jejus kôt amnhī nhîpêx mex rāhā ho ri apa nē aa hkaga hkêt nē. Anê.

³³ Hāmri nē mē hkôt ri pa hā apkati xohtô nē. Hāmri nē wa akupÿm Jerujarê hwÿr nojarêrê nē mē kām amnhī jarê nhüm mē wa kuma nē wa kām:

—Tôe. Nā wa māmri ma akupÿm mô. Koja Tirtüm war apumunh mex nē ka wa ma akupÿm amex nē akâ hkînh pê akwýjê hwÿr akato. Anê.

³⁴ Hāmri nhüm wa nojarêrê tā nhüm Siras tanhmā hamaxpêr to nē hitôt nē mē kuri arîk nhüm Jut Pasapas pix ma akupÿm hkwyjê kot mē hwÿr wa mēnh xwýnhjê hwÿr mô.

³⁵ Hāmri nhüm Pawre mē Panāpe wa Siras pyrâ nē kormā āxiok kamā pa. Hāmri nē Jejus kôt mē htô hkwyjê mē pimràatâ mē ahkre ho pa. Tirtüm kapêr o mē hkôt mē ahkre ho pa.

Pawre mē Panāpe wa kot axpên pê pikjêr ā wa harênh

Atre 13.13; Korosê 4.10

³⁶ Hāmri nhüm Pawre mē Panāpe war arî mē hkôt ri pa hā apkati xohtô nē. Tā nhüm Pawre hamaxpêr nē Panāpe mā:

—Kwa ma pu ma akupÿm ra pahte krî hkwy hkôt mē kām Jejus jarênh o papa xwýnhjê hkôt akupÿm mô. Pu ma mē hwÿr mô nē Jejus kôt pahtô nē pahôtôxjê kot tanhmā ri amnhī nhîpêx to hā mē omu. Anê.

³⁷ Hāmri nhüm kuma nē kām:

—Tôe. Nā pu ma mô. Nom kēr pu ma amnhī kôt Juāw Makre ho mô kê axte pahto ajuta ho pahkôt mô. Anê.

³⁸ Hāmri nhüm Pawre tee ri kuma nhüm ja kêp omnuj nē nhüm kām:

—Tk. Kwa na pre pahkôt pa htâ Pāpir kamā tanhmā hamaxpêr to nē pahkaga nē ma akupÿm Jerujarê hwÿr mô. Jakamâ kwarî koja axte pahkôt môr kêt nē. Anê.

³⁹ Hāmri nhüm Panāpe tee ri hā hihtÿx no nhüm kêp hkaga kumrêx. Jakamā nhüm wa ja hā axpên pê axkjê nē ma ahpÿnhā mô. Nhüm Panāpe amnhī kôt Juāw Makre ho mô nē wa ma pâr kām gô hipôk pê Sipre hwÿr wa mô. ⁴⁰ Nhüm

Pawre axtem amnhĩ kôt Siras wỳ nē ma wa mō. Hāmri nē wa nojarēt nhũm Jejus kôt wa htōjaja wa ho Tirtũm wỳ nē kām:

—Pa Tirtũm. E koja Pawre mē Siras wa ma krĩ hkwỳ hkôt mē kām akapēr jarēnh o ri wa pa. Jakamā kēr ka wa htānopxar o ri wa hkôt apa. Anē.

Hāmri nhũm wa kato nē ma krĩ hkôt ri Jejus kapēr o mē ahkre ho wa pa. ⁴¹ Wa ma pyka pē Sir mē Siris kôt Jejus kôt mē htō nē mē htōxjē pununh nē Jejus kôt mē ho mē hihtỳx o wa pa kaxyw.

16

Ximotre kot Pawre mē Siras wa hkôt ri pa hã harēnh

Wam Ximotre 1.1-2; Sikũn Ximotre 1.5; Piripos 2.19-22

¹⁻³ Tã nhũm Pawre mē Siras wa ma akupỹm krĩ pē Tepe hwỳr wa mō nē hwỳr pōj nē hpānhã kurũm ma Risti hwỳr mō. Hāmri nē wa hwỳr pōj nē kamã Ximotre pumu. Ximotre na pre ra katorxã pyrà nē Jejus kôt amnhĩ xãm nhũm mē kot Jejus kôt axpēn to htō xwỳnhjaja kãm hapē nē. Nē kot Jejus kapēr kôt amnhĩ nhĩpēx mex o pa hã axpēn mã harē.

Krĩ pē Risti mē Ikõn kamã nhũm prem ã axpēn mã Ximotre jarēnh anhỹr o pa. Jakamã nhũm Pawre mē Siras wa mō nē mē hwỳr pōj nē Ximotre kot amnhĩ nhĩpēx ã omu nhũm Pawre kãm war amnhĩ kôt o mōr prãm nē. Nom Ximotre hkamrō pihkār na pre. Katorxã kēp Ijaew nhũm hipēexã kēp Gres jakamã nhũm ã Ximotre hkamrō pihkār anē. Nhũm Ijaew kot katorxã hkôt kēp Ijaew ã omunh jakamã nhũm Pawre hamaxpēr nē mē kaxyw kēp my kwyrýt kã krãhta nē arĩ kormã mē hwỳr amnhĩ kôt o mō. ⁴ Hāmri nē mē ma krĩ hkwỳ hkôt mō. Mōõ nē Ijaew kēt xwỳnhjaja ra kot amnhĩ kaxyw Jejus kôt hamaxpēr xwỳnhjê jahkre ho mē hkôt pa. Ra Jerujarē kãm mē kot Jejus kwỳjê jahkre ho pa xwỳnhjê mē Jejus nhỹ hã mē ahkre xwỳnh maatijaja mē kot mē kãm mēmoj tã karõta nhũm mē ma mē kãm harēnh o ri mē hkôt pa. ⁵ Hāmri nhũm mē kuma nē ra Jejus kôt amnhĩ nhĩpēx mex o mō. Hāmri nhũm apkati mē krĩ nhõ xwỳnh kwỳjaja mē urak nē Jejus kôt amnhĩ xunhwỳ. Jakamã nhũm mē ra ohtō rax o mō.

Pawre tanhmã hpimtir to hã harēnh

Rõmãn 15.18-21

⁶ Tã nhũm Pawre mē Siras mē Ximotre mē ma pyka pē As wỳr nojarēt. Mē kot mē kãm tanhmã Jejus jarēnh to ho pa kaxyw mē hwỳr nojarēt tã nhũm Tirtũm Karõ kormã mē nē mē hkurē. Jakamã nhũm mē hpānhã ma pyka hkwỳ pē Prik mē Karatas wa hkôt pa. Ixpē Rukre na pa pre mē hã ajēt nē ma mē hkôt ixpa ho ixpa. ⁷ Hāmri nē mē pyka pē Mĩs ã mō nē hpānhã ma Pitĩn wỳr inhmõr mã tã no nhũm Tirtũm Karõ axte kē mē nē mē ixkurē. ⁸ Jakamã pa mē arĩ Mĩs jakār ã mō nē gō xujanār mỳ ri krĩ pē Tõx wỳr pōj.

⁹ Tã nhũm kamát pa mē xpiitã gõr nē inhĩkwỹ nhũm Pawre tanhmã hpimtir to. Nhũm xep pika pē Masetõn nhõ xwỳnhja mē amnhĩ wỳr hwỳr kãm hihtỳx o xa nhũm hprĩ hã omu nē kapēr ma. Nhũm xep pre kãm:

—Pa Pawre? Kwa amnē Masetõn wỳr mē ixwỳr mō nē tanhmã mē ijahkre hto. Anē.

¹⁰ Hāmri nhũm Pawre hkrākato nē mē inhmã hpimtir jarē. Pa mē kuma nē axpēn mã:

—Tõ kwa tokyx pu mē hwỳr. Tirtũm kot mē hwỳr mē parēnh kēnã. E pu mē ma mē hwỳr mō nē mē kãm Jejus jarēnh o mē ahkre. Anē.

Hāmri nē amnhĩ to akuprõ nē mē hwỳr inhnojarēt kurē kumrēx.

Ritre kot Jesus kôt amnhî xãm ã harênh

Piripos 1.1

¹¹ Hãmri pa mẽ ma Masetôn wýr mō. Tōx rŭm ma pàr kãm hwýr mō. Hãmri nê gō nhîpōk pê Samōtas wýr pōj nhŭm mẽ hã pàr nhō. Hãmri nhŭm apkati pa mẽ axte mō nê Masetôn kamã krĭ pê Nêap wýr pōj. ¹² Hãmri nê pàr rŭm ijpōj nê hpãnhã kurŭm hamŭ krĭ pê Piripos wýr ixpar o mō. Piriposja Masetôn kamã krĭ maati na. Rôm nhō xwýnhjaja na prem ho kato. Jakamã pa prem ma hwýr mō nê pōj nê tokyx axte kurŭm nhŷhŷm inhmōr kêt nê. ¹³ Hãmri nhŭm sap kato pa mẽ axpên mã:

—Kwa pyhti mýri mãn hte Ijaewjaja axpên wýr akuprō nê Tirtŭm mã amnhî jarênh o hkrĭ nã. E kwa pu mẽ hwýr nê gō mýri mẽ hapêr o ri papa. Anê.

Hãmri nê ma hwýr mra nê mẽ hapêr o ri ixpa nhŭm ãm mēni pixjaja axpên wýr akuprō. Pa mẽ omu nê mẽ kuri ixkrĭ nê mẽ kãm Jesus kapêr jarênh o mẽ ahkre o ixkrĭ. ¹⁴ Nhŭm mẽ kot mẽ inhmar o hkrĭ xwýnhjê hō pê Ritreja. Krĭ pê Xijaxir nhō xwýnh na pre. Nê kêp kupêxê mex o wēné xwýnh. Na pre hte kãm Tirtŭm prãm o pa. Jakamã nhŭm Pawre kot mẽ ahkre ho ýrja rôm nhŭm Pahihti Jesus tanhmã Ritre hkrã hto nhŭm hprĭ hã Pawre kapêr mar tŷx nê. ¹⁵ Hãmri nê amnhî kaxyw Jesus kôt hamaxpêr nê hkôt amnhî xãm kurê kumrêx. Őrkwŷ kamã hkwŷjê mẽ nhŭm mẽ hkôt amnhî xunhwýr pa. Jakamã pa mẽ kêp Jesus kwŷ hã mẽ hkrã kumrã. Mē piitã mẽ kot mẽ kêp Tirtŭm kra hã mẽ omunh kaxyw. Hãmri nhŭm Ritre amnhî kôt mẽ ixwŷ nê mẽ inhmã:

—An kot kaj mẽ ixte Jesus kôt amnhî xãm tŷx ã ixpumu hã kot kaj mẽ ma ixkôt mō nê hpãnhã inhōrkwŷ kamã pōj nê apa. Anê.

Pa mẽ kuma nê ma hkôt mō.

Mẽ kot Pawre mẽ Siras wa haxàr ã mẽ harênh

Makre 1.23-26, 1.34

¹⁶ Tã nhŭm arĭgro hō hã pa mẽ Tirtŭm mã amnhî jarênh kaxyw axte pyhti mýri mẽ pikuprōnh xàja wýr mō. Hãmri nê pry kamã mẽ kãm ãpênh xwýnh nija pumu. Ra mẽkarōmnuti kot tanhmã hkrã hto nhŭm ý hã ãhpumunh tŷx xwýnhja. Nhŭm hte mẽkarōmnuti nhŷ hã mẽ kãm mẽmo hkukamã tanhmã ujarênh to ho pa. Jakamã nhŭm ò patrãwjaja kukwak ri ujamýnh rŭnh pê hkĭnh nê pa. ¹⁷ Jakamã pa mẽ mō nhŭm nija mẽ ixpumu nê mẽ ixtã ajêt nê ma mẽ ixkôt mō. Hãmri nê mẽ kãm mẽ ijarênh o mẽ ixkôt mō nê mẽ kãm:

—Xê mẽ mran jajê pumu. Na htem Tirtŭm maati mã tanhmã amnhî nhîpêx mex to ho pa. Tirtŭm kot mẽ ate amnhî tomnuy pê tanhmã mẽ apytãr to hã mẽ amã ujarênh kaxyw na mẽ awýr mra. Anê.

¹⁸ Nê ãm xatã mẽ kãm mẽ ijarênh o mẽ ixkôt paja o ra hã apkati xohtō nê. Tã nhŭm Pawre ra kãm mar kaga nê nê mẽkarōmnuti mã kapêr nê kãm:

—Tk. Kwa kêp akato nê ma tē. Pa Jesus Kris nhŷ hã amã ixkapêr ka inhma nê kêp akato nê ma atēm kurê kumrêx. Anê.

Hãmri nhŭm kuma nê kêp kato nhŭm akupŷm tãm hkrã. ¹⁹ Jakamã nhŭm ò patrãwjaja tee ri ja hã omu nê gryk tŷx nê axpên mã:

—Kwa ra mẽkarōmnutijaja kêp kator jakamã koja axte mẽmoj kukamã tanhmã ujarênh to hkêt nê. Pu mẽ kukwak ri axte paxujamýnh kêt nê. Anê.

Hãmri nê Pawre mẽ Siras wa kamã gryk tŷx nê. Hãmri nê wa unê nê ma mẽ kot axpên mar xã hã ixkre hwýr wa hkjênh o tē ²⁰ nê mẽ kot mẽ ho amnhîptãr xwýnhjê mã tanhmã wa ho hêx to nê mẽ kãm:

—Kwa mẽ amnê Ijaewja wa omu. Na hte wa mẽ panhō krĭ kamã hêx pix o pa nhŭm mẽ tee ri wa kapêr ma nê wa kamã gryk tŷx nê. ²¹ Mē ixte amnhî

nhîpêx te kot axpên pyrək kêt tâ nhûm wa mê kot amnhî nhîpêx o mê pajahkre kaxyw nhÿhÿnh mê pahwÿr mō. Nom mê pahpê Rōm nhō xwÿnhjaja axtem mê pahte amnhî nhîpêx kênâ kot pu kêt wa kuma nê wa kapêr kôt amnhî nhîpêx. Anê.

²² Hāmri nhûm mê kuma nê piitâ wa kamā gryk tÿx nê. Hāmri nhûm mê ho amnhîptâr xwÿnhjaja wa kêp wa ê kaxōnh o hkapa nê wa hâ mê ô pôristi mā amÿnê nê mê kām:

—E mê ma wa o tē nê mê htak xà ho wa htak. Anê.

²³ Hāmri nhûm mê kuma nê ma wa o tē nê wa htak rax nê. Hāmri nê wa haxà nê mê hagjênh xà jamâr xwÿnh mā kām:

—E kêr ka ja wa omunh mex nê kê wa kator kêt nê. Anê.

²⁴ Hāmri nhûm mê kuma nê wa o tē nê ixkre jatur xà kamā wa haxà nê wa kator pymaj hamê wa htem pî jaxà nê ho htÿx nhûm wa arî hte tÿx nê nhÿ.

²⁵ Tâ nhûm kamât. Nê kôt â kamât nhûm wa Tîrtûm mā amnhî jarê nê mex o mex â wa grer o wa nhÿ nhûm wa urək nê mê hagjênh xwÿnhjaja wa mar o hkrî. ²⁶ Puh nhûm pyka mê kām htertēt tÿx nê nhûm mê hâ ixkreja amnhî to âpêr tÿx nê amnhî kahê xà rênh pa. Nhûm mê hagjênh xwÿnhjê kaxpre xà piitâ mê nê pirênh pa. ²⁷ Hāmri nhûm mê hamâr o kuhê xwÿnhja pika tertēt kamā ama nê hkrākato. Hāmri nê mê hâ ixkre jakwakre kahê xà rênh parja pumu nê mê hagjênh xwÿnhjaja hapōx par â mê hkamnhîx nê tee ri amnhî kukamâ hamaxpêr. Hāmri nê pahi kot mê hâ hpîr pymaj ô wapo kapa nê ra tām kot ho amnhî pîr kaxyw. ²⁸ Hāmri nhûm Pawre tee ri ja hâ omu nê kàx pê kām amÿra nê kām:

—Kwa amnhî pîr kêt nê. Ot pa mê arî ixpiitâ ixkuhê. Na pa mê ixtō ixkator nê ixprôt kêt nê. Anê.

²⁹ Hāmri nhûm kuma nê kanê hâ ahwÿ nê kuwy nê mê hwÿr axà nê mê piitâ mê omu. Hāmri nê Pawre mê Sirasja wa omu nê wa hwÿr kām ma ho htertēt o tē. Hāmri nê wa hâ hpîjaam kaxyw wa kutâ tēm nê hkōnkrâ ho nhÿ. ³⁰ Hāmri nê kànhmâ xa nê wa ho kato nê ixkre kapem wa o xa nê wa kām:

—Kwa tanhmâ kot pa amnhî nhîpêx to kê Tîrtûm war apyrâ nê ixte amnhî tomnuj pê ixpytâ? Anê.

³¹ Hāmri nhûm wa kām:

—Nà kot kaj amnhî kaxyw Jejus Kris kôt ajamaxpêr nê hkôt amnhî xām nhûm Tîrtûm ja hâ apumu nê amnhî katut kôt ate amnhî tomnuj piitâ rênh pa. Nhûm anhōrkwÿ kamâ akwÿjaja apyrâ nê Jejus kôt amnhî xunhwÿ nhûm â mê hipêx anê. Anê.

³² Hāmri nê wa ma hkôt ôrkwÿ hwÿr tē nê hpri hâ mê kām Tîrtûm kapêr jarê nhûm mê wa mar o hkrî. ³³ Hāmri nhûm mê hagjênh xà jamâr xwÿnhja wa kām wa htak xà kuhō. Kormâ kamât kô hkwy kamâ wa kām kuhō nê hkane. Hāmri nhûm wa mê kot Jejus kôt amnhî xunhwÿr par â mê omu nê mê hkrâ kumrâ. Mê hamâr xwÿnh mê hkwyjê mê hkrâ kumrâr pa. ³⁴ Hāmri nhûm mê kot amnhî kaxyw Tîrtûm kôt hamaxpêr jakamâ piitâ hkînh nê. Hāmri nhûm mê hamâr xwÿnhja ôrkwÿ hwÿr Pawre mê Siras wa o tē nê wa kām ô nhûm wa apku nhûm ma akupÿm mê hagjênh xà hwÿr wa o tē nê akupÿm wa haxà.

Mê kot Pawre mê Siras wa kām urer â mê harênh
Atre 22.25-29

³⁵ Hāmri nhûm apkati nhûm krî pytâr xwÿnhjaja mê ô pôristi mā anê nhûm mê hagjênh jamâr xwÿnh wÿr tē nê kām:

—E na mẽ papytâr xwÿnhjaja ate Pawre mẽ Siras wa kãm anhũrer nhũm wa mãmrĩ ma akupÿm htẽm kaxyw hã karõ. Anẽ.

³⁶ Hãmri nhũm mẽ kuma nẽ wa hwÿr axà nẽ wa kãm:

—E na krĩ pytâr xwÿnhjaja ixte war akator kaxyw war atã inhmã karõ. Jakamã e wa mãmrĩ axãmnhĩx ma mõ. Anẽ.

³⁷ Hãmri nhũm Pawre kãm:

—Nà wa ixte tanhmã amnhĩ tomnuj to hkêt tã nhũm mẽ kot wa ixpynẽnh nẽ wa ixtak. Wa ijaxwÿja wa ixpê Rõm nhõ xwÿnh tã nhũm prem axtem nẽ mẽ piitã mẽ noo mã wa ixtak nẽ wa ijaxà. Mẽ kot amarĩ Rõm nhõ xwÿnh tak nẽ mẽ hãgjẽnh kêt tã nhũm mẽ ã mẽ noo mã ã wa inhĩpẽx anẽ. Kormã wa ixte tanhmã amnhĩ tã ixaprãr to hkêt tã nhũm mẽ ã wa inhĩpẽx anẽ. Jakamã kwarĩ kot kaj mẽ no hkã ã wa ixkator kêt nẽ. Kẽ mẽ kot wa ijaxâr xwÿnhjaja tãm man mra nẽ wa ixkator pa war arĩ ma mõ. Anẽ.

³⁸ Hãmri nhũm pòristija kuma nẽ ma akupÿm mẽ hwÿr mra nẽ mẽ kãm wa kapër jarẽ. Hãmri nhũm mẽ tee ri mẽ uràn wa kęp Rõm nhõ xwÿnh ã wa harẽnh ma nẽ kãm ma htÿx nẽ. ³⁹ Hãmri nẽ ma wa hwÿr tẽ nẽ wa hwÿr axà nẽ wa kãm:

—Pa? E mãmrĩ war akato nẽ axãmnhĩx ma mõ. Na pa prem war anhĩpẽx kati rax nẽ. Tã kër ka wa axte ja mã ajamaxpër hkêt nẽ. Kẽ ja ãm jar mẽ pakamã hapẽx. Anẽ.

Hãmri nẽ wa kator nẽ wa kãm:

—E kwa wa mẽ inhõ krĩ pẽ akato nẽ ma nhÿhÿm mõ. Anẽ.

⁴⁰ Hãmri nhũm wa kuma nẽ kato nẽ ma akupÿm Ritre nhõrkwÿ hwÿr wa tẽ. Hãmri nẽ Jejus kõt wa mẽ htõjẽ pumu nẽ wa mẽ kãm amnhĩ jarẽ nẽ mẽ kãm:

—E kot paj hãmri wa mã mõ. Nom kër ka mẽ arĩ Jejus Kris kõt amnhĩ nhĩpẽx mex rãhã ho ri apa nẽ aa hkaga hkêt nẽ. Anẽ.

Hãmri nẽ wa mẽ kurũm kato nẽ ma krĩ hõ hwÿr wa mõ.

17

Tesarõn kamã mẽ kot wa kamã gryk ã mẽ harẽnh

Wam Tesarõn 1.1, 2.13-14

¹⁻² Tã nhũm Pawre mẽ Sirasja wa ma krĩ hkwy hkõt pa. Piripos rũm ma Apiporip mẽ Apõrõn kõt wa mẽ hãmri nẽ ra Tesarõn wÿr wa pøj. Na pre hte Pawre nhÿri pøj nẽ Ijaew nhõ Tĩrtũm kapër o mẽ ahkre xà hã ixkre hwÿr agjẽ nẽ kamã mẽ kãm Jejus kapër jarẽnh o kuhẽ. Jakamã nhũm wa mẽ nẽ Tesarõn wÿr pøj nẽ ixkre hwÿr mẽ hwÿr tẽ nẽ mẽ kãm ujarẽnh o xa. Nẽ mẽ kãm ujarẽnh o hã arĩgromnu pẽ sap o axkrunẽpxi. ³ Nẽ hprĩ hã mẽ kãm tanhmã Tĩrtũm kapër jarẽnh to nẽ mẽ kãm:

—Nà Tĩrtũm kapër ã kagã htũm kot mẽ pakaxyw ãm xwÿnh jarẽnh. Amnhĩ xà htÿx kamã hamak kãm htyk hãmri nẽ akupÿm htĩr ã nhũm kot hkukamã harẽnh. Tã na pre Jejusja ã amnhĩ nhĩpẽx anẽ. Tãm kęp Krisja. Tĩrtũm kot mẽ pakaxyw ãm xwÿnhhta na. Anẽ.

⁴ Hãmri nhũm mẽ hkwyja kuma nẽ wa hkõt hamaxpër nẽ wa urak nẽ Jejus kõt amnhĩ xunhwÿ. Ijaew kwÿjẽ nẽ Ijaew kêt xwÿnh kwÿjjaja nẽ mẽni kot amnhĩ to rũnh xwÿnh kwÿjjaja nhũm mẽ ohtõ nẽ amnhĩ kaxyw Jejus kõt hamaxpër nẽ hkõt amnhĩ xunhwÿ. ⁵ Tã nhũm Ijaew kwÿjjaja tee ri hkwy kot wa hkõt amnhĩ xunhwÿr ã mẽ omu nẽ mẽ hã Pawre mẽ Siras wa kamã gryk tÿx nẽ. Hãmri nẽ ma mra nẽ wa kaxyw mẽ kot amnhĩ tomnuj tÿx xwÿnh kwÿjẽ ho akuprõ nẽ mẽ kãm wa hã amÿnẽ. Jakamã nhũm mẽ ma kapër punuj pẽ wa

hapêr o ri mra nhũm mẽ piitã mẽ omu nê mẽ kuma. Hãmri nhũm mẽ wa hapêr o ra Jasãw nhõrkwỹ hwỹr mra. Nê mẽ kot Pawre mẽ Siras pynênh nê ma mẽ utar xwỹnhjê hwỹr wa o htêm kaxyw mẽ kêp kahê xà mẽ nê mẽ hwỹr agjê. ⁶ Hãmri nê tee ri õrkwỹ kamã wa hapêr nhũm wa kamã amrakati. Jakamã nhũm mẽ Jasãw mẽ kot Jeju kôt axpên to htõ xwỹnh kwỹjê pynê nê ma mẽ kot mẽ ho amnhĩptar xwỹnhjê hwỹr mẽ o mra. Hãmri nê mẽ kãm tanhmã Pawre mẽ Siras wa ho hêx to. ãm kapêr punuj kãm kãx pê mẽ kãm wa harê nê mẽ kãm:

—Kwa na hte Pawre mẽ Siras wa pyka piitã hkôt mẽ kãm ri mẽmoj to hêx o pa. Tã wa ra mẽ panhõ krĩ hwỹr pøj nê jar mẽ pamã ri tanhmã hêx to ho ri mẽ pahkõt pa. ⁷ Jasãw nhõrkwỹ kamã na pre wa pøj nhũm amnhĩ wỹr wa kuwỹ. Na hte wa hkõt mẽ hamaxpêr xwỹnhjaja pahihiti Sesti kapêr kwỹm ri kuhpa hã kapêr o pa nê axtem nê mẽõ pahĩ pê “Jeju” anhỹr xwỹnhja kapêr kôt amnhĩ nhĩpêx o pa. Anê.

⁸ Hãmri nhũm mẽ kot mẽ ho amnhĩptar xwỹnhjê mẽ krĩ nhõ xwỹnhjaja mẽ kuma nê gryk tỳx kumrêx. ⁹ Hãmri nê Jasãw mã kãm:

—E kot paj mẽ apê mẽ akãxpore hkwy jamỹ. Ka mẽ ajapøj nê ma mẽ panê Pawre mẽ Siras wa hano nhũm wa kato nê ma mẽ pa ri akupỹm mẽ amã kugõ. Anê.

Hãmri nê mẽ kêp mẽ hikãxpore hkwy jamỹ.

Pawre mẽ Siras kot Perej wỹr mõi ã wa harênh

¹⁰ Tã nhũm ra kamãt nhũm mẽ kot Jeju kôt axpên to htõjaja hãmri Pawre mẽ Sirasja wa ma krĩ pê Perej wỹr wa kumê. Hãmri nhũm wa kato nê ma hwỹr mõi nê hwỹr pøj. Hãmri nê Ijaew nhõ Tirtũm kapêr o mẽ ahkre xà hã ixkre hwỹr htêm kurê kumrêx nê wa axã. ¹¹ Perej kamã Ijaew na pre te mẽ kot Tesarõn kamã Ijaew pyrak kêt nê. Mẽ kurom mẽ kãm Tirtũm kapêr mar prãm nê. Jakamã nhũm pre Pawre mẽ Siras Tirtũm kapêr o mẽ ahkre ho pa. Apkati mẽ mẽ ahkre mêt o pa nhũm mẽ wa kuma nê hkĩnh nê. Nê Tirtũm kapêr ã kagã htũm kamã wa kot mẽ ahkreta japêr nê kamã omu nê axpên mã wa harênh o:

—Nã ãm hãmri na wa ã Tirtũm kapêr o mẽ pajahkre anê. Tirtũm kapêr ã kagã htũm hkõt na hte wa mẽ pajahkre. Anê.

¹² Hãmri nê ohtõ nê Jeju kôt amnhĩ xunhwỹ. Ijaew kwỹ nê Ijaew kêt xwỹnh kwỹ nê mẽni kot amnhĩ to rũnh xwỹnhjaja nhũm mẽ ohtõ nê Jeju kôt amnhĩ xunhwỹ.

¹³ Tã nhũm Tesarõn kãm Ijaewjaja Pawre jarênh ma. Kot Perej nhõ xwỹnhjê mã Tirtũm kapêr jarênh o pa hã harênh ma. Hãmri nê ma mẽ hwỹr mra nê mẽ kãm tanhmã ho hêx to nhũm krĩ nhõ xwỹnhjaja mẽ kuma nê ra Pawre kamã gryk tỳx nê. ¹⁴ Jakamã nhũm Jeju kôt mẽ htõjaja mẽ harênh ma nê mẽ umaj Pawre kator nê ma gõ xujanãr wỹr o mõi. No nhũm Siras mẽ Ximotre wa Perej kamã mẽ kuri arĩk. ¹⁵ Hãmri nhũm mẽ hkwyjaja ma Pawre o mõi. Ma krĩ pê Atenas wỹr o mõi. Hãmri nê hwỹr o pøj nê kamã kure. Hãmri nê ra akupỹm Perej wỹr nojarêt nhũm Pawre mẽ kãm:

—E kër ka mẽ ma akupỹm mõi nê Siras mẽ Ximotre wa kãm ijarê kê war amnhĩm nojarêt nê tokyx man ixkõt wa mõi. Anê.

Pawre kot Atenas nhõ xwỹnhjê mã kapêr ã harênh Rõmãn 1.18-20

¹⁶ Tã nhũm Pawreja kormã Atenas kamã pa. Siras mẽ Ximotre wa kamã hamak o ri kormã kamã mẽ kot amnhĩ nhĩpêx ã mẽ omunh o pa. Na pre

Atenas nhõ xwýnhjaja sãnti ho ohtõ rax nẽ mẽ õ krĩ kamã anhwy nhũm Pawre ri omunh o ri kuhê ho pa. Na pre htem ahpýnhã mẽmo karõ nhĩpêxa o te Tirtũm nhĩpêx pyrã nẽ kutã hkõn krã ho rôrok nẽ hkrĩ nẽ kãm mex o mex ã harẽnh o pa. Hãmri nhũm Pawre tee ri ja hã mẽ omunh o ri mẽ hkõt pa nẽ hkaprĩ nẽ. ¹⁷ Hãmri nẽ ma amnhĩ kwýjê nhõ Tirtũm kapêr o mẽ ahkre xã hã ixkre hwýr pa nẽ kamã mẽ ahkre ho kuhê. Ijaewjê mẽ Ijaew kêt xwýnh kot Tirtũm ã hpĩaam xwýnhjê mã nhũm Tirtũm kapêr jarẽnh o kuhê. Nẽ apkati mẽ mẽ kot mẽmoj to wênê xã hwýr mra nẽ mẽ ujarprõr xwýnhjê mã Tirtũm kapêr jarẽnh o kuhê. ¹⁸ Hãmri nhũm mẽ mar o pa. Atenas nhõ xwýnhjaja na prem axpên kõt amnhĩ nhĩpêx o pa hkêt nẽ. Mẽ hkwýjaja kêp Epikure hkõt amnhĩ nhĩpêx xwýnh. Nẽ mẽ hkwýjaja axtem kêp Etok kõt amnhĩ nhĩpêx xwýnh. Hãmri nhũm Pawre mẽ kãm Jejus kot tanhmã mẽ panê amnhĩ nhĩpêx to hã harẽnh o pa nẽ akupým hũr ã harẽnh o pa. Hãmri nhũm mẽ tee ri kuma nẽ hã axpên kukjêr o kuhê nẽ axpên mã:

–Tk. Kwa mo na hte myti ata harẽnh o pa? Anê.

Nhũm mẽ hkwýja mẽ kãm:

–Ko. Axtem mẽpahpãm õ na hte tanhmã harẽnh to. Anê.

¹⁹⁻²¹ Atenas nhõ xwýnhjê mẽ axtem krĩ hõ nhõ xwýnhjaja na prem kãm mẽ ujarẽnh nyw mar prãm nẽ. Jakamã nhũm prem mẽmoj jarẽnh nyw ma hãmri nẽ ãm axpên mã harẽnh pix o ri pa. Tã ra Pawre xujarẽnh nyw ma nẽ ma amnhĩ kõt mẽ kot axpên mar xã hã ixkre hwýr o tẽ. Ixkre pé Areopja wýr nhũm prem amnhĩ kõt o tẽ nẽ kãm:

–E kwa aprĩ hã mẽ inhãmã ate mẽmo jarẽnh nywta jarê pa mẽ ama. Mẽ inhãmã mar prãm. Anê.

²² Hãmri nhũm mẽ kuma nẽ mẽ kãm ujarẽnh o xa. Mẽ kot axpên mar xã hã ixkre kamã Atenas nhõ xwýnhjê mã awjarê nẽ mẽ kãm:

–E nã na ka htem anhõ mẽmo karõ nhĩpêx xohtõta ã apijaam pé kãm amnhĩ jagrer o ri apa. Pa hte ja hã mẽ apumunh o mẽ akõt ixpa. ²³ Na pa ra mẽ anhõ sãnti piitã hkõt omunh o ri ixpa nẽ o mũj hõ kuhê xã kapryja wýr ixkato. Nhũm himõk ã mẽmo karõ nhĩpêx amrakati nom ã hã kagã kot:

MËPAHPÂM PUMUNH KÊT KUHÊ XÃ NA JA

Ã mẽ ate hã kagã kot anhýr. Mẽ ate omunh kêt tã ka htem arĩ hã apijaam o ri apa. No pa na ixte mẽhõja jarẽnh mar mex. Tã kot paj mẽ amã harê ka mẽ inhma.

²⁴ –Mẽpahpãm mẽ ate omunh kêt ã amnhĩ jarẽnhata Tirtũm na. Tãm na pre pyka ho kato nẽ kamã mẽmoj piitã ho kator pa. Gõ ho kato nẽ mry ho kato nẽ panhĩ ho kato. ãm mẽmoj piitã ho kator par kumrêx. Na hte pika kamã nẽ kaxkwa kamã mẽmoj piitã ho amnhĩptar mex rãhã ho pa. Jakamã mẽmo kaxyw kot puj mẽ jar kãm õrkwý nhĩpêx? Tãm kêp mẽmoj piitã ho kator xwýnh jakamã kot mẽmoj to presija hkêt. ²⁵ Kêp mẽmoj piitã hpãm jakamã mẽmoj piitã õ na. Jakamã tanhmã kot pu wem amnhĩ to nẽ kãm mẽmoj gõ? Tãm kot mẽmoj piitã ho kator nẽ ho hũr nẽ kot mẽmoj piitã õr kênã kot puj kêt mẽ amnhĩ pyrã nẽ kãm mẽmoj gõ. ²⁶ Na pre mẽ pahkukamã ahpýnhã mẽ pahpiitã mẽ papapxã jarê nẽ mẽ pakator hã arĩgro jarê. Na pre mẽ pahpãm kot wa Atãwja nhĩpêx. Jakamã nhũm Atãw kêp mẽ pahpiitã mẽ pahpãr krax.

²⁷ –Tã mẽmo kaxyw na pre ã Tirtũm mẽ panhĩpêx mex anê? Nã ãm nẽ pahte amnhĩ kaxyw hkõt pajamaxpêr nẽ hkõt amnhĩ xunhwýr kaxyw na pre mẽ panhĩpêx. Ja mẽ pahpê hihtýx kêt. Koja mẽhõ kãm Tirtũm prãm nhũm amnhĩ tã omunh kurê kumrêx.

²⁸ —Nē Tirtūm pix kukwak ri na pu htem pahtīr nē tanhmā amnhī nhīpêx to ho ri papa. Mē akwý kot kagà jahkre xwýnhja na pre ja hã kagà nē hã kagà ho: “Mē pahpê mēpahpām kra na pu htem papa.” Anē. Ā hã kagà kot anhýr.

²⁹ —Tã ka prem amnhīm mēmo karō nhīpêx. ōr o hkwy nhīpêx nē prat o hkwy nhīpêx nē kēn o hkwy nhīpêx. Hāmri nē hipêx pa nē ho mēpahpām ā harē nē ri hã apijaam o apa. No mē ām amnhī krā hkôt mē ate hipêx. Tirtūm te kot ja pyràk kêt.

³⁰ —Amnepēm mē pa xwýnhjaja na prem mē apyrã nē ā mēmoj nhīpêx anhýr o pa nhūm Tirtūm ja hã mē omu nē ām mē omu nē hã tanhmā mē hipêx to hkêt nē. Kormã mē kot kapēr mar kêt jakamã nhūm pre ja hã mē omu nē ām mē omu. Tã na ra mē pahte mēmo karō nhīpêx o mēpahpām nē mē pamã kapēr. Mē pahte hpānhã amnhī kaxyw ām kôt pix mã pajamaxpēr o papaja na kām hprām. ³¹ Koa nhýrmã tanhmã mē pahte amnhī nhīpêx to ho papa hã mē pahpumunh kôt tanhmã mē pajarēnh to. Nē amnhī ri mē htīr tūm nē mē pa ho pa xwýnhjê jarē nē amnhī ri mē pa hkêt xwýnhjê jarē. Na pre ra ā mē harēnh anhýr kaxyw arīgro hta. Arīgrota ā kot hprī hã kām tanhmã mē pajarēnh to kaxyw na pre ra Jesusja xām. Kaxyw na pre akupým ho htīr. Nē akupým ho htīr jao kot nhýrmã kām tanhmã mē pajarēnh to xwýnh ā ho amnhīrit. Anē.

³² Nhūm pre ā Pawre mē kām Tirtūm kapēr jarēnh anē nhūm mē mar o kuhē. Kot mē kām Jesus tyk nē akupým htīr ā harē nhūm mē mar o kuhē. Nhūm mē hkwyjaja kuma nē ām kuma nē axtem nē ri hã akunha. Nom nhūm mē hkwyjaja mē kurom mar tỳx nē Pawre mã kām:

—E kwa mē inhmã ja mar prām. Apkati hō hã ka axte mē inhmã ja jarē pa mē ixprī hã mar mex nē. Anē.

³³ Hāmri nhūm Pawre akupým nhýri hpôx xã hã ixkre hwýr ma tē. ³⁴ Hāmri nhūm Xiônīs pē Areop kām mē kām kapēr xwýnh nē mēhō ni pē Tāmaris nē mē hkwyjaja kapēr mar tỳx nē amnhī kaxyw Jesus kôt hamaxpēr nē hkôt amnhī xunhwý. Hāmri nē Pawre kôt pa.

18

Pawre Korīt wýr mōr ā harēnh Wam Korīt 1.1-3

¹ Tã nhūm Pawre krī pē Atenas rūm kato nē ma krī pē Korīt wýr mō nē pōj. ² Hāmri nē nhýri Akirti pumu. Haxwýja kēp Ijaew. Krī pē Pōt kamã na pre kato. Tã ma pyka pē Itar wýr mō nē Itar kamã krī pē Rōm kamã hpānhã pa. Pa ho pa htã nhūm mē ō pahihtī Krawti tanhmã hamaxpēr to hāmri nē mē amnhī nē Ijaew piitã mē hanor pa. Jakamã nhūm Akirti kato nē hprō Prisire mē wa ma Korīt wýr mō. Hāmri nē hwýr pōj nē kamã pa ho pa. Jakamã nhūm Pawre Korīt wýr pōj nē wa omu ³ nē wa kuri pōj nē wa hkôt ri pa. Nē Siras mē Ximotre wa kamã hamak pē wa ihkô hã àpēnh o pa. Wa uràk nē kupêxé pytī ho ixkre nhīpêx nē ho wēné ho ri wa hkôt pa. ⁴ Hāmri nhūm sap kato nhūm ma Tirtūm kapēr o mē ahkre xã hã ixkre hwýr pa nē kamã mē kām Tirtūm kapēr jarēnh o hkrī. Ijaew mē Ijaew kêt xwýnhjê mã nhūm mē kām ujarēnh o hkrī. Nē mē kām Jesus kot mē panē tanhmã amnhī nhīpêx to hã harē.

⁵ Tã nhūm Siras mē Ximotre wa ma Masetōn rūm Pawre wýr mōn pōj. Jakamã nhūm Pawre axte ixkre nhīpêx ā àpēnh kêt nē. Pānhã apkati mē Ijaewjê jahkre ho pa. Mē kām tanhmã Jesus jarēnh to ho ri mē hkôt pa. Kēp Tirtūm kot mē pakaxyw ām xwýnh ā harēnh o ri mē hkôt pa. Xatã mē kām

ujarënh o pa. ⁶ Nom nhũm mẽ kãm mar prãm kêt nê kamã gryk kato nê kãm kapër punuj nê. Nhũm Pawre tee ri amnhĩ tã mẽ kuma nê mẽ kãm:

—E ixte mẽ amã Jejus kot mẽ panê tanhmã amnhĩ nhĩpêx to hã harënh tã ka mẽ amã mar prãm kêt nê. Nã mẽ kam nê mẽ mãmri ate amnhĩ tomnuj kãm ty nê arĩ kam amnhĩ pumu no ãm amnhĩ tã tanhmã inhmã nê hkêt nê. Ra mẽ ate Tirtũm kapër kaga kênã. Nã kot paj mẽ akaga nê ma hpãnhã Ijaew kêt xwýnhjê hkôt ri mẽ kãm ja jarënh o ri ixpa. Anê.

Hãmri nê kànhmã xa nê hinôkã kapa nê ho apê. Mẽ kot hkaga hã amnhĩ pumunh kaxyw nhũm mẽ noo mã ã amnhĩ nhĩpêx anê. ⁷ Hãmri nê ixkre rũm kato nê hijuk ri Ijaew kêt xwýnh pê Xijutre nhõrkwý hwýr tẽ nê hpãnhã Xijutre hkôt pa ho pa. Xijutre kêp Ijaew kêt tã amnhĩ kaxyw Tirtũm mã hamaxpër rãhã ho pa.

⁸ Tã nhũm Ijaew õ pê Kriptija hkwyjê rom amnhĩ kaxyw Pahihti Jejus kôt hamaxpër nê hkôt amnhĩ xãm. Kêp Ijaew nhõ Tirtũm kapër o mẽ ahkre xã hã ixkre kamã mẽ ahkre xwýnh na pre. Jakamã õrkwý kamã hkwyjê mẽ mẽ hpimràatã Pahihti Jejus kôt amnhĩ xunhwýr pa. Nê krĩa kamã ra Ijaew kêt xwýnh ohtõ nê Kripti pyrà nê amnhĩ kaxyw Jejus kôt hamaxpër nê hkôt amnhĩ xunhwý. Jakamã nhũm Pawre mẽ kêp Jejus kwý hã mẽ piitã mẽ hkrã kumrà.

⁹ Tã nhũm kamãt nhũm Pawre gõr nê nõ nê amýti nhũm kêwe Pahihti Jejus axte hwýr kato nê kãm kapër nê kãm:

—Pa Pawre? E kwa kêr ka mãmri axãmnhix ri atar mẽ kãm ijarënh rãhã ho ri apa nê amnhĩ kamã akahak o ri mẽ hkôt apa hkêt nê. ¹⁰ Kot paj atãnopxa nhũm mēhõ tanhmã ato hkêt nê. Krĩ ja kamã koja mẽ ohtõ nê ixkôt amnhĩ xunhwý. Anê.

¹¹ Nhũm pre ã Pahihti Jejus Pawre hpimtir kãm kãm kapër anê. Jakamã nhũm Korĩt kãm arĩ ri mẽ hkôt pa ryy nê. Arĩ mẽ hkôt pa hã amgrã pyxi nê hkôt mytwrý kêp 6. Jao Tirtũm kapër o mẽ ahkre ho ri mẽ hkôt pa.

¹² Tã nhũm Korĩt nhõ xwýnhjê nhõ pika pê Gres kamã mẽ ho amnhĩptãr xwýnh nyw Gartija. Korĩt kãm pa jakamã nhũm Ijaew xãptãr tũmrejaja Pawre pynê nê ma hwýr o tẽ nê kãm tanhmã ho hêx to. ¹³ Jakamã nhũm Ijaew pikuprõnh xã hã ixkre kamã mẽ kãm kapër xwýnh Sostenesja Garti mã Pawre o hêx nê kãm:

—Kwa jahti na hte mẽ ixpê Ijaew kot amnhĩ nhĩpêx kwým ri mẽ ahkre ho pa. Jao mẽ ixte axtem nê tanhmã Tirtũm kôt ri amnhĩ nhĩpêx to ho ri ixpa kaxyw mẽ inhmã karõ ho pa. Nom mẽ ixte amnhĩ nhĩpêx kuhpa hã mẽ inhmã karõ. Anê.

¹⁴ Hãmri nhũm ra Pawre kot Garti mã amnhĩ jarënh mã tã nhũm Garti amnhĩ to wa nê hã mẽ kãm kapër nê mẽ kãm:

—Tk. Kwa kot tanhmã amnhĩ tomnuj tore hã. Kot tanhmã amnhĩ tomnuj to nhũm mẽ ate inhmã harënh ronhýx pa arĩ mẽ ama nê tanhmã mẽ amã hipêx to. ¹⁵ No xep ãm kot mẽ axãptãr tũmrejaja kot amnhĩ nhĩpêx kuhpa hã pix mã kot amnhĩ nhĩpêx o pa kênã. Nê mẽ ate mẽ ahkre kuhpa hã kot ri mẽ ahkreja pix myrapê na ka mẽ kamã agryk nê ã inhmã ho akapër anê. Nã kot paj ja hã tanhmã ho hkêt nê. Ka mẽ kam nê amnhĩ krã hkôt tanhmã ho hprãm xã hkôt tanhmã ho. Anê.

¹⁶ Hãmri nê amnhĩ nê mẽ hano. ¹⁷ Hãmri nhũm mẽ tee ri kuma nê ra Sostenes kamã gryk nê. Kot Garti mã tanhmã Pawre jarënh to htã nhũm kuma nê ãm mar jakamã nhũm mẽ hã Sostenes kamã gryk. Hãmri nê unê

ně Garti noo mā htak o xa. Ně htak rax ně. Nom nhũm hã mẽ omu ně ãm mẽ omu ně ně tanhmã mẽ kãm ně hkêt ně.

Pawre kot akupÿm ãxiok wÿr mōr ã harēnh

¹⁸ Tã nhũm Pawre arĭ Korĭt kamã mẽ hkôt pa ně gaa ně nojarêt ně Jejus kôt htôjê mã amnhĭ jarê ně mẽ kãm:

–E kot paj ma akupÿm pika pê Sir wÿr mō. Anê.

Hãmri ně mẽ kêp kato ně ma hwÿr mō. Ně ma amnhĭ kôt Akirti mẽ hprō Prisire wa o mō. Mōō ně krĭ pê Sēnkrej wÿr pōj. Nhũm Pawre amnhĭ kukamã mẽmoj tã tanhmã Tĭrtũm mã amnhĭ jarēnh to ně amnhĭ jarēnh xã hkôt amnhĭ krã hkēnh pa. Ijaew kot amnhĭ nhĭpêx xã hkôt ã amnhĭ nhĭpêx anê. Hãmri ně mẽ pâr wÿr agjê ně Sēnkrej rũm kato ně ma Sir wÿr mō. ¹⁹⁻²¹ Mōō ně krĭ pê Epes wÿr pōj. Hãmri nhũm Pawre mẽ hkwÿjaja pâr rũm hapōj ně krĭ hwÿr agjê ně Ijaew nhō Tĭrtũm kapêr o mẽ ahkre xã hã ixkre hwÿr mra ně hwÿr agjê nhũm Pawre mẽ kãm Tĭrtũm kapêr jarēnh o nhÿ. Hãmri nhũm mẽ kuma ně kãm mar prãm ně. Ně kãm:

–Kwa anojarêt kêt ně. Kritpēm mẽ ixkôt ri apa ryre ně Tĭrtũm kapêr o mẽ ijahkre. Mẽ inhmã ja mar prãm.

Anhÿr tã no nhũm mẽ kãm:

–Nã kot paj ma mō. Nom koja Tĭrtũm nhÿrmã akupÿn mẽ awÿr inhmê pa man akupÿn mẽ awÿr mō ně axte kapêr o mẽ ajahkre. Anê.

Hãmri ně ma mō. Ma Epes rũm pâr kãm mō. Nom nhũm Akirti mẽ Prisireja wa Epes kamã arĭ ně hpãnhã kamã pa ho pa.

²² Tã nhũm Pawre krĭ pê Sejurej wÿr pōj. Hãmri ně hpãnhã kurũm ma akupÿm Jerujarê hwÿr mō. Kot Jejus kôt htôjê pumunh mã ma mẽ hwÿr mō. Hãmri ně mẽ hwÿr pōj ně mẽ omu ně tanhmã mẽ kãm amnhĭ jarēnh to ně mẽ kêp kato ně ma akupÿm ãxiok wÿr mō. ²³ Hãmri ně hwÿr pōj ně kamã mẽ hkôt ri pa ryy ně mẽ kurũm kato ně hpãnhã ma akupÿm pyka pê Prik mẽ Karatas wa hwÿr mō. Ně kamã mẽ kot Jejus kôt amnhĭ xunhwÿr xwÿnhjê jahkre ho pa. Mẽ kot Jejus kôt amnhĭ nhĭpêx tÿx rãhã ho pa kaxyw mẽ hkôt mẽ ahkre mex o ri mẽ hkôt pa.

Apor kot Epes kãm Tĭrtũm kapêr jarēnh

Epes 1.1-2; Wam Korĭt 3.6-9

²⁴ Tã nhũm Epes wÿr Ijaew ô pê Aporja mō ně hwÿr pōj. Krĭ pê Aresãn kamã na pre kato. Na pre hte amnhĭ kaxyw Tĭrtũm kôt pix mã hamaxpêr ně kapêr ã kagã htũm mar tÿx ně. Jakamã mẽ kãm harēnh mex o pa nhũm mẽ piitã kãm mar prãm ně. ²⁵ Nom kormã Jejus jarēnh jatur xã mar kêt jakamã ãm mẽ kãm hkrax pix jarēnh o pa. Juãw Paxis kot tanhmã mẽ ahkre htoja nhũm mar tÿx ně. Ně tanhmã kot mẽ hkrã kumrãr to ho paja nhũm mããnēn mar tÿx ně. Jakamã na pre hte mẽ kãm ja pix jarēnh o pa. No Jejus kêp Tĭrtũm kot mẽ pahwÿr mēnh xwÿnh ã harēnhja nhũm kormã mar kêt ně. Tã Epes wÿr mō ně pōj. ²⁶ Hãmri ně Ijaew nhō Tĭrtũm kapêr o mẽ ahkre xã hã ixkre hwÿr axã ně kamã mẽ kãm ujarēnh o nhÿ. Amnhĭ kamã kahak kêt ně ãmnhĭx ri mẽ kãm ujarēnh mex ně. Hãmri nhũm Prisire mẽ Akirti wa kot mẽ kãm ujarēnh ã kuma ně war axpēn mã:

–Kwa mãn kormã Jejus jarēnh piitã mar kêt. E pu amnhĭ kôt panhōrkwÿ hwÿr o tē ně pahprĭ hã kãm harēnh jatur xãm kumê kê hprĭ hã mar pa. Anê.

Hãmri ně war amnhĭ kôt kuwÿ ně hprĭ hã kãm ujarēnh jatur xãm kumê nhũm hprĭ hã harēnh piitã mar tÿx ně.

²⁷ Tã ra pyka pê Gres wÿr nojarêt nê Jejus kôt htôjê mã amnhî jarê nhÿm mē kuma nhÿm ja mē kãm mex nē. Hãmri nē Gres kamã Jejus kôt mē htôjê mã kagã nhîpêx. Apor kot mē hwÿr amnhî kôt o mōr nē mē kãm ôr nhÿm mē kot omunh nē kamã harênh nē ho mex kaxyw mē kãm hipêx. Hãmri nē hipêx pa nē kãm kugô nhÿm kupy nē mē kurÿm kato nē ma mē hwÿr mō. Hãmri nē mē hwÿr pōj. Gres nhô xwÿnh kwÿjaja na prem ra Jejus kôt amnhî xunhwÿ. Tÿrtÿm kot mē kutã nojarêt jakamã nhÿm mē ra hkôt amnhî xunhwÿ. Jakamã nhÿm Apor mē hwÿr pōj hãmri nē mē ïhkô hã tanhmã mē ho ajuta hto ho pa. ²⁸ Nē xatã Ijaew mã tanhmã Jejus jarênh to kamã hihtÿx o mē hkôt pa nē mē kãm:

—Nã Jejusja tãm na pre Tÿrtÿm mē pakaxyw ãm. Tÿrtÿm kapêr ã kagã htÿm kamã ã harênh kot anhÿr. Anē.

19

Pawre akupÿm Epes wÿr mōr ã harênh Rukre 3.15-16

¹ Tã nhÿm Apor kormã Korït kãm pa ri nhÿm Pawre ma akupÿm Epes wÿr mō. Ma krãhakÿx kôt akupÿm hwÿr mō. Hãmri nē hwÿr pōj nē mē kot Jejus kôt amnhî nhîpêx o mē pa xwÿnhjê pumu. Nhÿm mē kormã Jejus jarênh jatur xã mar kêt nē. ² Jakamã nhÿm Pawre mē hwÿr mō nē mē omu nē Tÿrtÿm Karô hã mē hkukja nē mē kãm:

—Kwa mē ate Jejus kôt amnhî xunhwÿr xã hã arïgrota ã xã na pre Tÿrtÿm Karô mē akarô mã agjê? Anē.

Hãmri nhÿm mē kuma nē kãm:

—Nã mē ixte Tÿrtÿm Karô jarênh mar kêt. Anē.

³ Hãmri nhÿm mē kãm:

—No mēmoj kôt na prem mē akrã kumrã? Anē.

Nhÿm mē kãm:

—Nã Juãw Paxis kot mē hkrã kumrãr o paja kôt na prem mē ixkrã kumrã. Anē.

⁴ Hãmri nhÿm Pawre mē kãm:

—Nã Juãw Paxis na pre Ijaew mã kapêr o: “Kot kaj mē mē ate amnhî tomnuj kaga nē hpãnhã tãm amnhî nhîpêx pa hã mē akrã kumrã.” Anhÿr o mē kãm kapêr o pa. Nē mē kãm Jejus jarênh o: “Koja tokyx mēhō ixkôt hapu hã mē pahwÿr kato nē tanhmã amnhî nhîpêx to ho pa. Ka mē omu nē amnhî kaxyw hkôt ajamaxpêr nē hkôt amnhî xunhwÿ.” Anē. Tã Jejusja na pre ã mē kãm harênh anhÿr o pa. Anē.

⁵ Nhÿm pre ã Pawre mē kãm Juãw Paxis mē Jejus wa harênh anē nē hpãnhã Jejus nhÿ hã mē hkrã kumrã. ⁶ Hãmri nē hpãnhã mē hã ïhkra jaxwÿ nhÿm Tÿrtÿm Karô mē hwÿr wry nē mē hkarô mã gjêx pa. Hãmri nhÿm mē ÿ hã ahpÿnhã axtem mē kapêr kwÿ ho kapêr nē ÿ hã Tÿrtÿm mex o mex ã harênh o kuhê. ⁷ ã mē kot amnhî nhîpêx anhÿr xwÿnhjaja kêp 12.

⁸ Tã nhÿm Pawre Epes kãm Ijaew nhô Tÿrtÿm kapêr o mē ahkre xã hã ixkre hwÿr mrar ã mytwrÿ axkrunêpxi. Amnhî kamã kahak kêt nē hprï hã Ijaew mã hprï hã Jejus jarê nē mē kãm:

—E pa mē amã Jejus jarê ka mē inhma. Nã Tÿrtÿm kot mē pahwÿr mēnh xwÿnhnta na. Nē mē pahte kamã pajamak o papa xwÿnhnta na. Jakamã kot ka mē amnhî kaxyw hkôt ajamaxpêr nē hkôt amnhî xunhwÿ nhÿm Tÿrtÿm ja hã mē apumu nē mē ato hkra. Anē.

Hāmri nhūm mē hkwỳjaja kuma nē hkôt hamaxpēr kurê kumrēx. ⁹ Nom nhūm mē hkwỳjaja kuma nē ām kuma nē Jejus o kapēr punuj nē. Mē piitā mē noo mā kuhē nē ho kapēr punuj tỳx nē. Nhūm Pawre tee ri ja mē omu hāmri nē mē kurūm kato. Mē pikuprōnh xā hā ixkreta rūm kato nē hpānhā nhām mē kot kām “Xirān kot mē ahkre xā hā ixkre” anhỹr xwỳnhja wỳr hpānhā mō. Nē amnhī kôt mē kot Jejus kôt amnhī xunhwỳr xwỳnhjē ho pa nē hpānhā ixkreta kamā mē ahkre ho pa. Apkati mē hwỳr mra nē mē ahkre. ¹⁰ Jao hā amgrā axkrut. Jakamā nhūm pyka pē As kamā mē piitā Pahihti Jejus jarēnh ma. Ijaew nē Ijaew kēt xwỳnhjaja nhūm mē piitā harēnh ma.

Wajaga hkwỳ jarēnh

¹¹ Tā nhūm Pawre Tirtūm nhỹ hā mē kām aa mē kot mēmoj pumunh kēt kwỳ ho anhỹr o ri mē hkôt pa. ¹² Jakamā nhūm pre htem hwỳr mra nē kēp ē hkwỳ jamỳ nē ma mē à xwỳnhjē hwỳr o mra nē mē hā haxwỳ nhūm mē akupỳm mex. Nē mēkarōmnuti kot tanhmā mē ho ho pa xwỳnhjē hā nhūm prem māānēn mē hā ē kwỳ jaxwỳ nhūm mēkarōmnutija mē kurūm hapōj nē ma mrar kurē kumrēx nhūm mē akupỳm tām hkrā.

¹³⁻¹⁴ Tā nhūm mēō patre maati Sewahtija hkra my kēp 7 nē piitā kēp wajaga. Hāmri nē mē kām Pawre pyrā nē mē nē mēkarōmnuti japōx o pa hprām nē. Jakamā kormā Jejus kôt amnhī xunhwỳr kēt tā mē kot ý hā Pawre pyrā nē mēhō nē hkwỳ janor kaxyw nē kām:

—E Pawre kot Jejus jarēnh o ri pa xwỳnhta nhỹ hā kot paj amā ixkapēr. Jakamā e kwa tokyx myta rūm akato nē ma tē. Anē.

¹⁵ Hāmri nhūm mēkarōmnutija mē kuma nē ām mē kuma nē mē kām:

—Tk. Mē apē Jejus mē Pawre wa hkwỳ hkēt tā mē nē ā mē inhmā akapēr anhỹr o apa. Nā Jejus mē hkwỳ pixjaja na htem Tirtūm nhỹ hā mē kēp mē ijapōx o pa. Mē apē mē hkwỳ hkēt kēnā. Nā pa ixkatoore kaxyw ā. Anē.

¹⁶ Hāmri nhūm mēkarōmnuti kot tanhmā ho xwỳnhta mēkarōmnuti nhỹ hā wajagajē pynē nē mē htak rax o kēp mē ē kaxōnh pa nhūm mē tee ri amnhī nhīpēx. Hāmri nē hkēnh nē ōrkwỳ rūm hapōj nē ma umaj hprōt nē mra.

¹⁷ Hāmri nhūm Epes kamā mē piitā ā kot mē hipēx anhỹr ā mē harēnh ma nē tee ri hamaxpēr nē kām ma nē. Ijaew nē Ijaew kēt xwỳnhjaja nhūm mē piitā tee ri kām hamaxpēr o pa. Nē Pahihti Jejus mā mex o mex ā harē. ¹⁸ Jakamā nhūm mē kot Jejus kôt amnhī xunhwỳr nyw xwỳnhjaja piitā tanhmā amnhī jarēnh to. Nē mē hkwỳjaja amnhī jarēnh o:

—Nā kormā ixte Jejus kôt amnhī xām kēt ri na pa pre ā amnhī tomnuj anhỹr o ri ixpa. Tā Jejus kôt amnhī xām hāmri nē axte ā amnhī nhīpēx anhỹr kēt nē. Anē.

Nhūm mē hkwỳjaja kēp wajaga htā mē urāk nē Jejus kôt amnhī xunhwỳ hāmri nē amnhī jarēnh o:

—Nā ijaxwỳja kormā Jejus kôt amnhī xām kēt ri na pa pre hte nē mē no kupyw nē mē y pix o ri mē hkôt ixpa. Tā Jejus kôt amnhī xām hāmri nē axte ā amnhī nhīpēx anhỹr kēt nē. Pānhā axtem amnhī nhīpēx nyw o amnhī nhīpēx o ri ixpa. Anē.

¹⁹ Hāmri mē ō wajaga xāhpumunh xā hā kagā jamỳ nē ma o mra nē kaxyw kuto nē kamā rēnh pa nē mē piitā mē noo mā ho xēt pa. Wajaga xāhpumunh xā hā kagāja ā kaxpore xohtō rax kumrēx tā nhūm mē Jejus gryk ā hamỳ nē o mra nē ho hxēt pa nhūm hapēx. ²⁰ Hāmri nhūm krī nhō xwỳnhjaja ā mē kot amnhī nhīpēx anhỹr ā mē omu nē ohtō rax nē mē urāk nē Jejus kôt amnhī xunhwỳ.

*Pawre kot Rôm wÿr hkrà hã harênh**Rômân 1.13-15, 15.22-29*²¹ Tã nhùm Pawre ra akupÿm Jerujarê hwÿr nojarêt nê hamaxpêr o:

—E kot paj ixkato nê hpãnhã ma Masetôn mê Gres wa hkôt ma akupÿm Jerujarê hwÿr mô. Ma mê kot Jejus kôt amnhî xunhwÿr xwÿnhjê pumunh o mê hkôt mô. Hãmri nê Jerujarê hwÿr pøj nê kamã tanhmã amnhî to hpa hãmri nê hpãnhã ma Rôm wÿr mô. Anê.

²² Hãmri nê hkôt ho ajuta ho wa pa xwÿnh Ximotre mê Eras wa kãm amnhî jarê nê wa kãm:

—E kêr ka wa ma ixkukamã Masetôn wÿr wa mô. Kot paj kormã jar As kamã ixpa grire hãmri nê ma war akôt mô pu mê hamü ma Jerujarê hwÿr mô. Anê.

Hãmri nhùm wa kuma nê kato nê ma hkukamã Masetôn wÿr mô.

*Mê kot sãnti hã Pawre mã àkjêr ã mê harênh**Sikûn Korît 1.8-9*

²³ Rôm nhùm Epes nhõ xwÿnhjaja tee ri Pawre kot tanhmã Pahiiti Jejus jarênh to hã kuma nhùm ja mê kêp omnuj nê. Nhùm mê Jejus ã kamã gryk tÿx nê. ²⁴ Na prem amnhî kaxyw Tirtûm kôt hamaxpêr kêt nê. Na prem axtem sãnti ho mê hpãm nê amnhî to hwÿr pê hã hpijaam nê kãm mex o mex ã harênh o pa. Mê õ sãntija ni Xiãnre na pre. Nhùm mê kãm ixkre nhîpêx nê kamã hkarõ nhîpêx xãm. Hãmri nê hwÿr akuprõ nê hã hkînh nê hkarõ hã hpijaam nê kãm mex o mex ã harê. Nhùm pre hte Temêtja Xiãnre nhõrkwÿ karõ hkryre hkwy nhîpêx nê mê kãm ho wênê ho pa. Prat o hipêx nê ho wênê ho pa. Jao ra hã mê àpênh xwÿnhjê mê nhùm mê kot haprõr xwÿnhjê kukwak ri kãxpore jamÿnh rûnh o pa.

²⁵ —Jakamã nhùm Pawre mê hwÿr mô nê pøj nê mê kãm Mëpahpãm Tirtûm jarênh o ri mê hkôt pa nhùm Temêt tee ri kuma nhùm ja kêp omnuj nê. Hãmri nhùm hamaxpêr nê mê kot uräk nê Xiãnre nhõrkwÿ karõ hkryre nhîpêx nê ho wênê ho pa xwÿnhjê ho akuprõ nê mê kãm:

—E kwa mê inhma. Na pu htem mëpanã Xiãnre nhõrkwÿ karõ hkryre pãnhã kãxpore jamÿnh rûnh o papa. ²⁶ Tã mãn ka mê ra ham hpõx xwÿnh Pawreja pumu nê kapêr ma. Na hte jar mê panhõ krî kamã nê As piitã hkôt mê kãm mëpanã Xiãnre karõ nê mê kãm kapêr o pa. Xep mê pahte mê hkarõ nhîpêxja kêp mëpanã kumrêx kêt ã mê kãm harênh o pa nhùm xep mê ohtõ nê kuma nê ra hkôt hamaxpêr.

²⁷ —Kwa ja mex kêt. Koja mê kapêr ma nê hkôt amnhî nhîpêx hãmri nê axte mê pahte ixkre karõ hkryre nhîpêx xwÿnhnta japrõr kêt nê. Hãmri nê mê paxápênh o kapêr punuj nê. No ãm ja pix omnuj kêt. Koja mëpanã Xiãnre mã amnhî jarênh xã hã ixkreja kaga hpa. Nê haxwÿja karõja kaga. Mê piitã kãm hapê kênã. As kamã nê pyka piitã hkôt mê piitã kãm hapê nê hwÿr mra nê amnhî to hwÿr o pa. Kêp mëpanã mex kumrêx tã koja mê Pawre kapêr gryk ã hkaga hpa nê axte kãm hamaxpêr kêt nê. Hãmri pu mê axte mê kukwak ri pakãxpore rax nê papa hkêt nê. Kwa tanhmã kot puj mê amnhî nhîpêx to? Anê.

²⁸ Hãmri nhùm mê tee ri ã kapêr anhÿr ã kuma nê Pawre kamã gryk tÿx kumrêx. Nê gryk xäj kàx pèê kapêr nê xatã kapêr tÿx kãm kapêr punuj nê. Nê kapêr o:

—Xiãnre na mex kumrêx. Kêp mê pahpê Epes nhõ xwÿnhjê nã maati na.

Anhÿr o kãxpèê kapêr o kuhê. ²⁹ Hãmri nhùm krî nhõ xwÿnh piitã mê kuma nê mê hwÿr hprõt nê haxwÿja gryk nê kãxpèê mê hkôt ã harênh anhÿr o kuhê.

Hāmri nē gryk xàj Pawre hkôt ri wa pa xwýnhja wa unê nē ma mē kot axpēn mar xà hā ixkre hwýr wa hkjēnh o tē. Masetōn nhō xwýnh wa kēp Gajore mē Aristakja nhūm mē wa unê. ³⁰ Hāmri nhūm Pawre mē kot wa unēnh ā mē omu nē tee ri wa hkukamā hamaxpēr nē mē hkôt hprōt nē mē kām tanhmā kapēr to kaxyw nom nhūm mē kot Jesus kôt amnhī xunhwýr xwýnhjaja ja nē kām kapēr kām hihtýx nē. ³¹ Hāmri nhūm As kamā mē kot mē ho amnhīptār xwýnh kwýjaja ā mē kot amnhī nhīpēx anhýr ā mē omu nē Pawre hwýr hpēr mē. Mē kām hkīnh jakamā kot mē hkôt htēm nhūm mē kot hpīr pymaj hwýr hpēr mē nē mē hkôt htēm nē hkurē kamā hihtýx nē.

³² Rōm nhūm mē piitā mē kot axpēn mar xà hā ixkre hwýr pikuprōnh pa nē kàx pē kapēr punuj o kuhē. Nom axpēn kôt kapēr kēt nē. Ām axpēn kwým ri kàx pē tanhmā kapēr punuj to ho. Nhūm mē hkwyjaja hprī hā mē mar kēt tā amarī amnhī krā hkôt kàx pē kapēr punuj nē. ³³ Nhūm Ijaew kwýjaja tee ri ja hā mē omu nē axpēn mā:

—Tk. Kwa okora. Koja mē nā Xiānre hā gryk hāmri nē tanhmā mē pahpē Ijaew to nā? Anē.

Hāmri nē hamaxpēr nē mē hwýr amnhīō pē Aresānja mē nē kām:

—Kwa ma mē hwýr tē nē mē kām tanhmā mē pahtā axāprār to. Pawre kēp mē pahkwý htā tām na mē kām mē gryk jaxā. No mē papajaja na pu mē kām mē gryk jaxār kēt nē. Anē.

Hāmri nhūm mē kuma nē mē hwýr tē nē xa nē tee ri kot mē ho hpinhkrēnh kaxyw kànhmā mē kām ĩhkra pēr kaprý. ³⁴ Nhūm mē omu nom hpinhkrēnh kēt nē arī kàx pēē kapēr punuj ā 2 or. Nē kàx pē kapēr o:

—Mēpanā Xiānreja mex o mex. Kēp mē pahpē Epes nhō xwýnhjē nā mex na. Anē.

³⁵ Tā nhūm mē ō pahi nhō kōwenatō jatā tanhmā Epes nhō xwýnhjē ho hpinhkrēnh to hāmri nē ja nē mē kām kapēr nē mē kām:

—Kwa mē anhīkrē. Mē piitā kot Xiānre mex o mex ā omunh kēnā. Nē mē pahpē kām amnhī jarēnh xà hā ixkre jamār xwýnh ā mē kot mē pahpumunh mex. Nē kaxkwa rūm karō kot mē pahwýr tēm nhūm mē pahpē hamār o papa xwýnh ā nhūm mē kot mē pahpumunh mex. ³⁶ Jakamā mēhō kot kēt we mē pahpē hamār xwýnh kēt ā mē pajarē? Ra mē piitā mē kot ja hā mē pahpumunh jakamā kwa mē anhīkrē nē ri ā akapēr anhýr kēt nē. ³⁷ No mē ate wa unēnh nē amnhī kôt wa ho atēm xwýnhhta wa. Wa kot tanhmā mēpanā Xiānre ho kapēr punuj to rý kēp ō ixkre kamā àhkīnh kēt tā ka mē amarī wa unē nē amnē amnhī kôt wa o tē.

³⁸ —Kwa kē Temēt mē hkwyjaja kām tanhmā wa ho kapēr to hprām nē ma pahihiti hwýr wa o tē nē kumā mǎn tanhmā wa ho kapēr to. Mēmoj tā axpēn mā mē kapēr xà hā arīgrota āā. ³⁹ Rý ka mē amā mēmoj jarēnh prām nē arīgroja ā mǎn rī kormā mēmoj jarē. ⁴⁰ No jarāhā mē ate amnhī nhīpēxja te mē ate pahihiti kutā amnhī xunhwýr nē ho akapēr punuj pyrāk. Koja Rōm nhō xwýnhjē nhō pahi mē ajarēnh ma hāmri nē mē ate kamā agryk ā amnhī kamnhīx. Hāmri nē mē atā ixkukja pa tanhmā kām mē ajarēnh to? Mēhō nhý hā na ka mē ā apikuprōnh nē amnhī nhīpēx anē? Nā amnhī krā hkôt na ka mē akuprō nē ā amnhī nhīpēx anē. Anē.

⁴¹ Hāmri nē mē kām kapēr pa nē mē hano nhūm mē anhrā nē ma akupým ōrkwy hwýr hapēx.

20

Pawre ma Masetôn mē Gres wa hwÿr mōr ā harēnh

¹ Hāmri nhūm Pawre ra nojarēt. Jerujarē hwÿr mōr mā nom kormā pika pē Masetôn kumrēx wÿr mōr nē kurūm ma akupÿm Jerujarē hwÿr mōr mā. Hāmri nē nojarēt nē mē kot Jejus kōt amnhī xunhwÿr xwÿnhjē ho akuprō nē mē kām amnhī jarē nē mē kām:

—E kot paj ma mō. Nom kēr ka mē arī ixwakre kamā Tirtūm kapēr kōt amnhī nhīpēx mex rāhā ho ri apa nē aa hkaga hkēt nē. Anē.

Hāmri nē mē kām:

—E mē māmri ixwa kre kamā axāmhīx ajamakētkati nē ri apa. Anē.

Hāmri nē kato nē ma Masetôn wÿr mō. ² Nē hwÿr pōj nē kamā krī hkwy hkōt mō nē nhÿri mē kot Jejus kōt amnhī xunhwÿr xwÿnhjē pumu nē Tirtūm kapēr o mē ahkre. Mē kot hkōt amnhī nhīpēx mex nē kām hprām xā hkōt pix mā amnhī nhīpēx kaxyw mē kām kapēr o ri mē hkōt pa. Hāmri nē kato nē ma mō nē pyka pē Gres wÿr pōj. ³ Nē kamā mē hkōt pa hā mytwrÿ axkrunēpxi hāmri nē akupÿm pyka pē Sir wÿr nojarēt. Nē ma pàr kām hwÿr mōr kaxyw nē amnhī tā Sir kamā Ijaew kwÿ kot tanhmā harēnh to hā amnhī jarēnh ma. Na prem ra hā axpēn mā amÿnē nē axpēn mā:

—E koja amnē mē pahwÿr mō pu mē nhÿri omu nē hpīr kurē kumrēx. Anē.

Hāmri nhūm Pawre amnhī tā mē kapēr ma nē pàr kaga nē mē hwÿr mōr kēt nē. Hāmri nē awjanā nē Jerujarē hwÿr Masetôn kamā pa. ⁴ Nhūm Jejus kōt htō hkwyjaja ma hkōt mō. Ā mē hixi kot anhÿr.

Perej nhō xwÿnh Sopatōja. Piro hkra na pre.

Nē Tesarōn nhō xwÿnh Aristak mē Sikūn wa.

Nē Tepe nhō xwÿnh Gajoreja.

Nē As nhō xwÿnh Xikitre mē Torow wa.

Nē Ximotreja.

Jajaja na prem ma Pawre hkōt Jerujarē hwÿr mō. ⁵ Nē pa ixpē Rukre ixte mē amā ja jarēnh nē hā kagā xwÿnhja na pa axte Pawre hā ajēt nē hkōt mō. Jakamā nhūm jajaja piitā ma wa ixkukamā Tōx wÿr mō nē kamā wa ixkām hamak o pa.

⁶ Tā pa wa ma krī pē Piripos rūm ixkato nē pàr kām ma mē hkōt mō. Arīgro pē Pas jakānh mē ma mē hkōt mō.

Tā wa ixtā arīgro pē 5 nē mē hkōt Tōx wÿr pōj nē kamā mē omu nē mē hkōt ixpa hā ixtā ū semān.

*Pawre kot akupÿm Exik o htīr ā harēnh
Juāw 5.21; Atre 9.36-43*

⁷ Tā nhūm sap nē kamāt pa mē kot Jejus kōt amnhī xunhwÿr xwÿnhjē hkōt akuprō nē axpēn kutā apku nhūm Pawre mē kām kapēr. Ra apkati hkōt mē inhnojarēt kaxyw jakamā nhūm mē kām Tirtūm kapēr jarēnh ryy nē. Ra kōt ā kamāt nhūm arī mē kām harēnh o nhÿ. ⁸⁻⁹ Ixkre hprēk axpēn nhīpy axkrunēpxi nhītep xā kamā na pa prem akuprō nē mar o ixkrī. Ixkreja kamā kanē ohtō nē hpōk o harir. Jakamā nhūm Pawre arī mē kām ujarēnh o nhÿ nhūm mēhō xāptār nyw Exikja ra otxwa htÿx nē mē ixkuri ot o nhÿ. Janere hā ot o nhÿ. Tā ra gōr nē janere pē kato nē ahparmā tē nē pykap tēm. Pa mē tee ri omu nē ahparmā hwÿr ixprōt nē wrÿ nē omu nhūm htyk mex nē nō. Kÿj rūm ahpar mā htēm ryy jakamā htyk mex nē nō. Hāmri nhūm hkwyjaja tee ri

omu nê hkaprî ht̄yx nê kumỳ nê mỳr o hkrî. ¹⁰ Hāmri nhũm Pawre mē ixkôt wrỳ nê hwỳr tē nê htyk ā omu nê kumỳ nê mē kām:

–E mē amỳr kêt nê. Ra htyk tã koja Tirtũm akupỳm mē pamã ho ht̄r.

Anhỳrja kôt nhũm akupỳm ht̄r. ¹¹⁻¹² Hāmri nhũm mē akupỳm ht̄r ā omu nê hkĩnh t̄yx kumr̄ex. Hāmri pa mē akupỳm k̄yx pē ixkre hwỳr api nhũm Pawre mē inhmã pawti hkwy nhĩrê nê mē inhmã kugō pa mē Jejus kot mē panê htyk mã ijamaxpêr pē kuku. Hāmri nhũm Pawre axte mē kãm kapêr o ỳr rãhã nhũm myt kato pa mē kêp anhrã nê ma ixpa.

Pawre Mĩrêt wỳr mōr ā harênh

¹³ Hāmri pa mē inhnōjarêt nhũm Pawre mē ixte hkôt mē inhmōr xwỳnhjê mã:

–E kêr ka mē ma pãr kãm ixkukamã mō. Kot paj ahte ma k̄yx pē mē akôt ixpar o Asôt wỳr mō. Hāmri nê hwỳr pōj nê mē anhō pãr mã axã pu mē ma pahpimrãatã ma hamũ mō. Anê.

¹⁴ Hāmri pa mē kuma nê ma mō nê mēmo arĩgro hã Asôt kamã axpên wỳr pōj. Hāmri nhũm Pawre mē ixkôt pãr wỳr axã pa mē ma kr̄i pē Mĩtirên wỳr mō. ¹⁵ Nê hwỳr pōj nê kurũm kormã mō nhũm apkati pa mē gō hipōk pē Kiw jakrenh o mō. Nê hakre nê mō nhũm apkati pa mē gō hipōk pē Sãm wỳr pōj nê hã pãr nhō. Hāmri nhũm apkati pa mē axte mō nê Mĩrêt wỳr pōj. ¹⁶ Nom nhũm ra Pawre nojarêt nê. Kãm tokyx As rũm kator nê Jerujarê hwỳr mōr nê tokyx hpōx prãm nê. Kãm mē hkĩnh pē Pêtekos xwỳj ri hwỳr hpōx prãm jakamã nojarêt t̄yx pa mē Epes wỳr inhmōr kêt nê.

Pawre kot Epes kamã Kris kwỳjê mã amnhĩ jarênh

¹⁷ Tã pa mē Mĩrêt wỳr pōj nhũm Pawre amnhĩ wỳr Epes wỳr Jejus kwỳ jahkre ho mē pa xwỳnhjê hã karō. ¹⁸ Hāmri nhũm mē man mē ixwỳr mō nhũm Pawre mē omu nê mē kãm amnhĩ jarê nê mē kãm:

–Nã ixte mē amã amnhĩ jarênh kaxyw na pa mē atã karō. Ra mē ate tanhmã ixte amnhĩ nhĩpêx to hã ixpumunh mex. Wam mē awỳr As wỳr ixpōxtã ā ka prem apr̄i hã ixpumunh mex nê. ¹⁹ Na pa pre mē akôt ri mē amã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho ri ixpa. Te ixpê mē amã ixãpênh xwỳnh pyrãk. Nê Pahihti Jejus mã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho ri mē akôt ixpa. Nê ixkwỳ Ijaew kwỳ kot Jejus kapêr kaga hã mē omu nê ixkapr̄i nê inhmỳr o ixpa. Nhũm prem Jejus ā ixtomnuj pa amnhĩ xã ht̄yx kamã ijamak o ri mē hkôt ixpa. ²⁰ Nom ar̄i ri Tirtũm kapêr o mē ajahkre ho ri mē akôt ixpa rãhã nê aa hkaga hkêt nê. Mē anhōrkwy kamã nê mē ahkre xã hã ixkre kamã. Mē ate tãm amnhĩ nhĩpêx prãm xãj pa pre ã mē ajahkre mex anhỳr rãhã ho ri mē akôt ixpa.

²¹ –Nê mē ixpê Ijaewjê mē mē apê Ijaew kêt xwỳnhjê mē pa pre mē ajahkre ho axpên pyrãk. Mē apiitã mē ate amnhĩ tomnuj kaga nê hpãnhã Tirtũm kôt amnhĩ nhĩpêx kaxyw. Nê amnhĩ kaxyw mē panhō Pahihti Jejus Kris kôt ajamaxpêr kaxyw na pa pre mē akôt ri mē ajahkre rãhã ho ri ixpa.

²² –Tã ra Tirtũm Karō kot akupỳm Jerujarê hwỳr inhmênh jakamã pa kormã hwỳr mō. Kot paj hwỳr pōj nhũm kr̄i nhō xwỳnhjaja Jejus ã ixtomnuj nê nom tanhmã mē kot ixtoja kukamã ixte ixpr̄i hã ixãhpumunh kêt. ²³ Ja pix na ixte omunh. Na pa hte nhỹri pōj nhũm htem Jejus ã ixpynê nê mē hãgênh xã kamã ijagê nê tanhmã inhīpêx to. Tirtũm Karō na pre ra ã mē kot inhīpêx anhỳrja kukamã inhmã mē harê. Jakamã ixte amnhĩ kukamã amnhĩ tã ixãhpumunh mex. Kot paj xep akupỳm Jerujarê hwỳr pōj nhũm mē

ixpumu nê Jejus â tanhmã inhîpêx to. ²⁴ Tã no pa amnhî kamã ixkahak kêt o inhmã mê uma hkêt nê. Koja mê kãm ixpîr prãm nê mãmri ixpî. Inhmã ixyk pyma hkêt. Âm mêmoy pixi na inhmã hprãm. Ra Pahihti Jejus kot mêmoy tã inhmã karô xàja na inhmã kormã ixtîr ri hatur xãm mênh prãm. Tîrtûm kãm mê pajapê hã kot mê pahto mex prãm xàj mê pahwÿr Kra Jejus mênh nhûm mê panê tanhmã amnhî nhîpêx to hã harênhja na inhmã mê piitã mê kãm harênh jatur xãm mênh prãm.

²⁵ —Tã e ixkràmnhwÿjaja. Na pa pre mê akôt mê ajahkre rãhã ho ri ixpa. Mê ate Jejus kôt amnhî nhîpêx mex rãhã ho ri apa kaxyw. Tã kot puj pêr mê axte axpên pumunh kêt nê.

²⁶⁻²⁷ —Na pa pre ra mê amã Tîrtûm kapêr piitã harênh pa. Mê ate mar tÿx nê hkôt pix mã amnhî nhîpêx o apa kaxyw. Jakamã koja mê anhô krî nhô xwÿnhjê hõ amnhî kaxyw Jejus kôt hamaxpêr prãm kêt nê rî tãm. Kwãr mãmri kot amnhî tomnuj kamã ty nê arî tãm amnhî pumu no âm kê amnhî tã tanhmã inhmã nê hkêt nê.

²⁸ —E mê ate Kris kwÿ jahkre ho apa xwÿnhjaja. Kêr ka mê amnhî pumunh mex o ri apa. Nê mê kot Jejus kôt amnhî xunhwÿr xwÿnhjê jamãr mex o ri apa. Ja kaxyw na pre Tîrtûm Karô mê kaxyw mê axunhwÿ. Tîrtûm Kra Jejus kot htyk o Tîrtûm mã mê pahte amnhî tomnuj piitã hpãnhã amnhîer pa jakamã kêr ka mê kãm mê omunh mex o ri mê hkôt apa. Te ôwêhti jamãr xwÿnh kot ôwêhti jamãr mex o ri pata pyrãk.

²⁹ —Kot paj ma mō nhûm mêmoyjaja ixpãnhã mê awÿr pōj nê mê ate Jejus kaga hprãm xàj tanhmã mê amã hêx to ho ri mê akôt pa. ³⁰ Nê mê akwÿjjaja mê urã nê tanhmã hamaxpêr punuj to nê mê ate Jejus kaga hprãm xàj hêx rom tanhmã mê amã kapêr to ho ri mê akôt pa. ³¹ Jakamã kwa mê o kora. Kêr ka mê axkãm ajamak rom nê ri apa. Kê jajaja nhÿrmã â mê amã kapêr anê ka mê ama nê mê hkôt ajamaxpêr kêt nê. Mê ate mê mar nê mê hkôt ajamaxpêr pymaj na pa pre mê akôt ri mê ajahkre ho ri ixpa hã ixtã amgrã axkrunêpxi. Arîgro hã nê kamãt kãm mê ajahkre rûnh o ri ixpa. Nê mê ate mê amã mê hêx xwÿnhjê hkôt amnhî xunhwÿr pymaj mê ajahkre pê te inhmÿr pyrãk o ri mê akôt ixpa.

³² —E kot paj Tîrtûm nhîhkram mê ajagjênh pa. Koja mê atãnopxar o ri mê akôt pa nê mê akutã nojarêt rãhã ho pa. Hãmri ka mê âm hkôt pix mã amnhî nhîpêx. Jao Jejus kaga hkêt nê. Hãmri nhûm nhÿrmã Tîrtûm mê pahpê hkrajê piitã tanhmã mê pahto mex to.

³³ —Na pa pre mê akôt ixpa ry htã no âm aa mêmoy tã mê awÿr kêt nê. Mê axê hkwy hã mê awÿ rÿ mê akãxpore hã mê awÿr o ri ixpa hkêt nê. ³⁴ Na pa pre amnhî pa kukwak ri amnhîm ixujaprôr pê ixãpur o ri mê akôt ixpa. Nê ixkôt mê pa xwÿnhjê mã ixujaprôr o ri ixpa. Ra mê ate ja hã ixpumunh mex.

³⁵ —Tã mêmoy kaxyw na pa pre â mê akôt amnhî nhîpêx anhÿr o ri ixpa? Nã mê ate ja hã ixpumunh nê ixpyrã nê â amnhî nhîpêx anhÿr o ri apa kaxyw. Nê ixpyrã nê tanhmã mê kute xwÿnhjê ho ajuta hto ho ri mê apa kaxyw. Na pre Pahihti Jejus ja jarênh o: “Koja mêhõ amã mêmoy gô ka amnhîm apy nê akînh nê. Nom kot kaj kam nhãm mêhõ mã mêmoy gô hãmri nê akînh tÿx o ate mêhõ mã mêmoy nhôrta jakre.” Anê.

³⁶ Na pre â Pawre mê kãm ujarênh anhÿr pa hãmri pa mê ra inhnojarêt. Hãmri nhûm mê piitã hkônkrã ho hkrî pa nhûm Pawre mê ho Tîrtûm wÿ. ³⁷⁻³⁸ Hãmri nhûm mê piitã kãm Pawre hkînh tÿx jakamã mÿr rax o kuhê. Tee ri kot axte mê kot axpên pumunh kêt â mê kãm amnhî jarênhja ma nê hkaprî

htÿx nê. Nê hkaprî xàj kahti hkôt hamÿ nê mur. Hâmri nê ma Jerujarê hwÿr hkujaêk kaxyw mê ixkôt pâr wÿr hkaprî nê mê ixkôt mÿr o mō.

21

Pawre kot Jerujarê hwÿr hpôx ā harênh

¹ Tā pa mê gō mÿri Jejus kôt mê ixtōjê re nê pâr krem agjê nê axte mō. Ma gō hipôk pê Kosti hwÿr ixkatāt kôt mō nê hā ajêt. Hâmri nhûm apkati pa mê axte hamû mō nê hpānhā gō hipôk pê Roxti hwÿr mō nê hwÿr pōj nê hā pâr xi. Hâmri nê hpānhā axte krî pê Patar wÿr mō. ² Hâmri nê hwÿr pōj nê pâr rûm ijapôj nê pâr ô pumu. Nhûm ra pyka pê Wênîs wÿr nojarêt pa mê hwÿr agjê nê ma kamā axte mō. ³ Mōō nê amÿm amnhî kukamā gō hipôk pê Sipre pumu. Hâmri nê upôk rûm hakrenh mā mō nê pyka pê Sir wÿr mō nê kamā Xir hwÿr pōj nê hā pâr nhô. Pâr pām kot krî kamā pâr kukrêx rer kaxyw pa mê kormā hā ajêt nê tokyx axte nhām inhmōr kêt nê. ⁴ Hâmri pa mê kutêp api nê krî kamā mê kot Jejus kôt axpên to htô nê htôx xwÿnhjê japêr o mō. Hâmri nê nhÿri mê omu nê mê hkôt ri ipxa ho ixtā ũ semān. Nhûm prem Tirtûm Karô nhÿ hā Pawre mā kapêr nê kām:

—Kwa Pawre mê inhma. Kot ka Jerujarê hwÿr pōj nhûm xep mê kām akurê xwÿnhjaja tanhmā anhîpêx to. Tirtûm Karô na ā akukamā mê inhmā ajarênh anê. Jakamā kwa hwÿr amôr kêt nê. Na pa mê tee ri akukamā ijamaxpêr. Anê.

⁵ Hâmri nhûm amnhî tā mê kuma nê âm mê kuma nê Jerujarê wÿr hkrā kamā hihtÿx nê. Jakamā nhûm semān hapêx pa mê axte inhnojarêt. Axte Jerujarê hwÿr kormā inhmōr kaxyw inhnojarêt. Nhûm Jejus kôt mê ixtōjaja mê kot mê ixkujaêk kaxyw piitā pâr wÿr mê ixkôt mō. Mê hprô nê mê hkrajê mê nhûm mê pimràatā mê ixkôt mō. Hâmri pa mê pâr wÿr pōj nê gō mÿ ri ixpiitā ixkônkrā ho ixkrî hpa nê amnhî to Tirtûm wÿ. ⁶ Hâmri nê mê kām amnhî jarênh pa nê mê noo mā pâr krem agjê nê ma axte mō nhûm mê awjanā nê ma akupÿm ôrkwÿ hwÿr hapêx. Hâmri pa mê kurûm kormā ma Jerujarê hwÿr mō. ⁷ Mōō nê krî pê Poremax wÿr pōj nê hā ajêt. Hâmri nê pâr rûm ijapôj nê axte krî kamā Jejus kôt mê ixtō nê mê ixtôxjê japêr o mō nê nhÿri mê omu nê mê kuri amnhûm hikra.

⁸ Tā nhûm apkati pa mê axte mō. Pānhā ma krî pê Sejurej wÿr mō. Hâmri nê hwÿr pōj nê Firipti kuri pōj. Firiptija kormā nyw ri mê kot Jerujarê kamā mê mjên htyk xwÿnhjê mā mê apkur xā nhôr ho pa kaxyw mê ho 7 nê mê unhwÿr xwÿnhjtajê hō na pre. Tā hpānhā kêp Tirtûm kapêr jarênh o pa xwÿnh. ⁹ Nhûm hkrā nijaja kêp kwat. Piitā mjên kêt nê hkukrit rāhā pa. Mê kêp Tirtûm nhÿ hā kapêr o mê pa xwÿnh na pre mê. Jakamā pa mê mê kuri pōj. ¹⁰ Hâmri nê mê hkôt ri ipxa hā ixtā apkati grêre nhûm Akapô Jutej rûm man mê ixwÿr mōn pōj. Kêp Tirtûm nhÿ hā kapêr jarênh o pa xwÿnh na pre. ¹¹ Hâmri nê mê ixwÿr pōj nê Pawre pumu nê hkukamā kot tanhmā harênh to kaxyw hwÿr tēn kêp hprexā kapa nê ho amnhî te hpre nê ho amnhî pa hpre nê xa. Hâmri nê mê inhnoo mā Tirtûm Karô nhÿ hā mê kot tanhmā hipêx to hkukamā kām awjarê nê kām:

—E kot kaj Jerujarê hwÿr pōj nhûm Ijaew xàptâr tûmjaja apumu nê ā anhîpêx anê nê apa hpre nê ate hpre hāmri nê Ijaew kêt xwÿnhjê nhîhkram ajaxā. Koja mê ā anhîpêx anê. Anê.

¹² Hāmri pa mẽ tee ri ã ujarēnh anhÿrja ma nē Pawre kamā ixkahak tÿx nē ixkaprī nē inhmÿr o ixkrī. Nē xatā kot mẽ hwÿr mōr nē kām ixkapēr kām ixihtÿx nē kām:

—Kwa mẽ ixkapēr ma Pawre. Mē hwÿr amōr kêt o mẽ hwÿr amōr kêt. Anē.

¹³ Hāmri nhūm mẽ inhmā:

—Tk. Kwa mẽ amÿr kêt nē. Na pa mẽ apumu nē ixkaprī nē. Nà kot paj ma mẽ hwÿr mō. Kwār mẽ māmri Pahшти Jejus ã tanhmā ixto rÿ hā xipī. Ixte amnhī kamā ixkahak kêt. Anē.

¹⁴ Hāmri pa mẽ tee ri mẽ hwÿr mōr nē hkurē kaprÿ nē kām:

—Tōe. Nà kam nē Tirtūm kām hprām xà hkôt māmri mẽ hwÿr mō rÿ mẽ hwÿr amōr kêt nē. Anē.

¹⁵ Tā pa mẽ ra inhnojarēt nē amnhī to ixpikuprōnh pa nē ma Pawre hkôt Jerujarē hwÿr tā ma mō. ¹⁶ Hāmri nhūm Sejarej kamā Jejus kôt mẽ ixtō hkwyjaja ma mẽ ixkôt mō. Pa mẽ mōō nē Jerujarē hwÿr pōj. Hāmri nhūm mẽ ixkôt mẽ mōr xwÿnhjaja mẽ ixto mō nē Mēnasō nhōrkwy hwÿr mẽ ixto pōj. Mēnasōja Sipre kamā na pre kato. Tā hpānhā Jerujarē hwÿr ahpa nē kamā ri pa ho pa. Na pre ra Jejus kôt amnhī xām ã hā amgrā xohtō nē. Tā pa mẽ kuri pōj.

Pawre mẽ Xiakre wa harēnh

Atre 15.3-21; Wam Korī 9.19-22, 10.32-33

¹⁷ Tā pa mẽ Jerujarē hwÿr pōj nhūm Jejus kôt mẽ ixtōjaja mẽ ixpumu nē hkīnh nē. ¹⁸ Hāmri nhūm apkati pa mẽ ma Pawre hkôt Xiakre hwÿr mō. Nhūm mẽ kot Tirtūm kapēr o mẽ ahkre xwÿnh piitā ra kuri akuprō nē mẽ ixkutēp hkrī. ¹⁹ Jakamā nhūm Pawre mẽ hwÿr axà nē mẽ kām tanhmā amnhī nhīpēx to ho pa hā amnhī jarē nē mẽ kām:

—Pa na ka mẽ rī akrī. E ot pa axte mẽ apumunh mā mō. Ixte mẽ amā amnhī jarēnh ã amnhī jarēnh kaxyw. Nà na pa pre ma Ijaew kêt xwÿnhjē hkôt ixpa nē mẽ kām Jejus kot mẽ panē tanhmā amnhī nhīpēx to jarēnh o ri mẽ hkôt ixpa. Nhūm Tirtūm inhīhkō hā ixkutā nojarēt mex jakamā nhūm prem inhma nē ohtō rax nē mẽ pahpyrà nē Jejus kôt amnhī xunhwÿ. Anē.

²⁰⁻²⁵ Hāmri nhūm mẽ Ijaew kêt xwÿnh kwÿjaja kot Jejus kôt amnhī xunhwÿr ã mẽ harēnh ma nē mẽ ŷ hā hkīnh nē mẽ hā Tirtūm mā mex o mex ã harē. Hāmri nē Pawre mã kām:

—Nà na pa prem ra mẽ harēnh ma. Hāmri nē mẽ kām kagā nhīpēx nē mẽmoj tā mẽ kām karō nē mẽ hwÿr kumē. Mē kot omunh nē kamā harēnh nē hkôt amnhī nhīpēx o pa kaxyw.

Na pa prem kagāja kamā mẽ kot sānti nhō hkur nē mẽ hkurē.

Nē mry kamrō hkur nē mẽ hkurē.

Nē mẽmo mry hpar nē hkamrō runh kêt rāhā hkur nē mẽ hkurē.

Nē mẽ kot amnhī prō pix tãnopxar kaxyw mẽ kām hā karō.

Nē mēnijaja kot amnhī mjēn pix tãnopxar kaxyw mẽ kām hā karō.

Nē nhām mẽ kot axpēn to amnhīkati nē mẽ hkurē.

Ā na pa prem ja hā kagā nē mẽ hwÿr mēnh anē. Jakamā e mẽ inhma. Na ra mẽ pahpē Ijaew kwÿjaja ohtō rax kumrēx nē mẽ pahpyrà nē Jejus kôt amnhī xunhwÿ. Mān ka pre mẽ harēnh ma. Na htem Jejus kôt amnhī nhīpēx o pa jao mãānēn Tirtūm nhÿ hā Mojes kapēr kôt amnhī nhīpēx mex o pa. Tā nhÿri mẽ kot tanhmā ato hēx to hā ajarēnh ma. Na ka xep hte Ijaew kêt xwÿnhjē nhō krī kamā pōj hāmri nē mẽ ō krī kamā Ijaew kwÿjē pumu nē mẽmoj nē tanhmā mẽ kām akapēr to ho ri apa. Nom Ijaew kêt xwÿnhjē mã ka xep hte ã mẽmoj

nê akapêr anhÿr kêt nê. Ām Ijaew mā pix mā ka xep hte mē kot finat Mojes kapêr kôt amnhî nhîpêx nê mē hkurê ho ri apa. Nê mē panhîgêt kot amnhî nhîpêx kuhpa hā mē kot mē hkra my kwÿt kâ jakâr nê ka xep hte mē hkurê ho ri apa. Nê mē kot mē panhîgêt kôt amnhî nhîpêx nê ka xep hte māânên mē hkurê ho ri apa. Mē kêp Ijaew tã ka xep pre hte ā mēmoj nê mē hkurê anhÿr ho ri apa. Na prem jar ā Ijaewjê mā ato hêx o pa anê nhûm mē kuma nê mē hkôt hamaxpêr kurê kumrêx. Jao ra ate mē pahpê Ijaew kot amnhî nhîpêx kôt amnhî nhîpêx kêt ā akamnhîx.

—Tã ra mē kot apôx ā ajarênh mar jakamã tanhmã kot kaj we mē kãm amnhî tã axaprâr to? Nê tanhmã kot kaj we mē noo mā amnhî nhîpêx to kē mē arî mē pahte amnhî nhîpêx kôt ate amnhî nhîpêx o apa hā apumu? E na pa mē ra ijamaxpêr. Kot ka ā amnhî nhîpêx anê. Na ra jar mē pahkwÿjaja kêp kwat nê Tirtûm mā tanhmã amnhî jarênh to jatur xãm mēnh kaxyw amnhî krã hkênh mā. Jakamã e kêr ka ma mē hkôt tē nê mē uràk nê amnhî krã hkênh nê kam nê mē ate amnhî krã kênhta pãnhã amnhîre. Kot kaj ā mē hkôt amnhî nhîpêx anê hãmri nhûm mē pahkwÿjaja arî mē pahte amnhî nhîpêx o ate amnhî nhîpêx o apa hā apumu nê mē kot ato hêx ā apumunh kurê kumrêx. Nê arî ate finat Mojes kapêr kôt amnhî nhîpêx o ri apa hā apumu. Anê.

²⁶ Hãmri nhûm Pawre mē kuma nê mē kãm:

—Tôe. Nã ãm hãmri na ka mē inhmã awjarê. Nã kot paj ā amnhî nhîpêx anê. Anê.

Jakamã nhûm apkati nhûm ma mē kêp 4tajê o mō nê mē mex kaxyw tanhmã amnhî nhîpêx to. Hãmri nê Tirtûm mā amnhî jarênh xã hā ixkre hwÿr mra nê agjê nê mē ô patre mā mē amnhî jarê nê kãm:

—E ot pa mē awÿr mra. Na pa prem ra mēmoj tã tanhmã Tirtûm mā amnhî jarênh to. Tã kot paj mē axte ixtã ù semãn hãmri nê hatur xãm mēnh kaxyw akupÿn awÿr mra nê amã mēmoj gō ka mē inhmã Tirtûm mā agō nê hkôt kãm mē ijarê. Nê pa kot paj mē xpiitã hpãnhã amã amnhîre. Anê.

Mê kot Pawre pynênh ā mē harênh

Atre 24.12

²⁷ Tã nhûm semãnja hapêx kaxyw nhûm pika pê As rûm Ijaew kwÿjaja ma mra nê Tirtûm mā amnhî jarênh xã hā ixkre hwÿr agjê. Hãmri nê kamã Pawre pumu nê kamã gryk tÿx nê hwÿr hprôt nê unê nê tanhmã hkwyjê mā ho hêx to nê ho kapêr punuj nê. Nê mē kãm:

²⁸ —E mē amnê mra nê jahti pumu. Na hte krî piitã hkôt ri mē pahkwÿjê mā tanhmã ri hêx to ho pa. Tirtûm nhÿ hā finat Mojes kapêr nhûm mē kãm ho kapêr punuj o pa. Nê mē pahte Tirtûm mā amnhî jarênh xã hā ixkreja nhûm hte māânên tanhmã mē kãm ho kapêr punuj to. Mē pahpyrà nê kêp Ijaew tã mē pahpê hkwy ho kapêr o pa. Tã ra axtem nê amnhî kôt Tirtûm nhô ixkre hwÿr Ijaew kêt xwÿnh kwÿjê ho agjê. Mē kot hwÿr gjêx kêt kumrêx tã nhûm axtem nê amnhî kôt mē ho agjê. Anê.

²⁹ Na pre krîja kamã Ijaew kêt xwÿnh Topîja Pawre hkôt pa nhûm mē omu. Kêp Epes nhô xwÿnh nhûm mē kot pry ā Pawre hkôt pa hā omu. Tã hā ahtûm nê Tirtûm mā amnhî jarênh xã hā ixkre kamã Pawre pumu nê htÿx amnhî kôt Topî ho ar ā hkamnhîx nê ā mē kãm harênh anê. ³⁰ Hãmri nhûm mē kuma nê Pawre kamã gryk tÿx nê. Nê hwÿr hprôt nê unê nê ixkre rûm ho kato nê kêp hakwa kre kahê. ³¹⁻³² Hãmri nê ma o tē nê htak rax nê. Ra mē kot htak o hpîr mā tã nhûm mēhōja pôristi krãhtûm wÿr hprôt nê kãm awjarê nê kãm:

—Kwa o mŭj mē ra kot axpēn nh̄imex kaxyw pijapu ho kuhê. Anê.

Hāmri nh̄um tee ri kuma nē pôristi hkwyjê mā anê nē mē ma mē hwÿr hprôt kurê kumrêx. Nh̄um mē arî Pawre htak tâ amnhî wÿr mē omu nē mē umaj kām ure. ³³ Hāmri nh̄um pôristi krāhtŭm Pawre hā amÿnê nh̄um pôristijaja unê nē kàx o mē hkaxprexà ho axkrut nē ho hkaxpre pa. Hāmri nh̄um mē hkrāhtŭm Pawre hā mē hkukja nē mē kām:

—Kwa mē atô inhmā jahti jarê. Tanhmā na hixi te? Tanhmā na we amnhî tomnuj to hā na ka mē ā hipêx anê? Anê.

³⁴ Hāmri nh̄um mē kuma nē piitā anhîpê kàxpê kām tanhmā harênh to. Nom axpēn kwÿm tanhmā ri kām harênh to. Hāmri nh̄um tee ri hprî hā kot mē mar kaxyw hāmri nē pôristi mā anê nh̄um mē kēp Pawre ho kato nē ma mē àpēnh xà hā ixkre hwÿr o tē. ³⁵⁻³⁶ Hāmri nh̄um Ijaew kwÿ ohtô nē pry hā axpēn nh̄igānh o hkôt mra. Nē gryk xàj kapêr punuj tÿx o mē hkôt mô nē kàx pē pôristi mā kapêr nē mē kām:

—Kwa mē apîhti ri. Mexti hā. Mēmo kaxyw na ka mē ri amā hapê ho apahti? Anê.

Jakamā nh̄um pôristija tee ri mē kuma hāmri nē mē kot tanhmā ho pymaj kumÿ nē kÿx pē mē kēp kupê nē o mô. Jao ixkreja wÿr mē àpir xà hā ho àpir o mô. ³⁷ Nē kot ho àr kaxyw tâ nh̄um Pawre mē hkrāhtŭm mā kām:

—E pa amā mēmoj jarê ka inhma. Anê.

Mē kapêr o kām kapêr hāmri nh̄um amnhî jaêr pē kuma nē kām:

—Kwa xà na ka mē ixpyrà nē Gresjê kapêr o akapêr? ³⁸ Na pa ixtÿx apê Ejit nh̄o xwÿnh pē mē hpar o apa xwÿnhnta ā akamnhîx. Ham na pre mē inhô pahîhti kutā amnhî xām nē kot hkurê kaxàr kaxyw mē ho ajuta xwÿnhjê ho 4.000 nē mē hkurê nē ma kapôt ā mē o pa. Nom tām na xep Gresjê kapêr o kapêr kêt nē. Anê.

³⁹ Hāmri nh̄um Pawre kām:

—Nà ixpê Ejit nh̄o xwÿnhnta kêt. Ixpê Ijaew na pa. Pyka pē Siris kamā krî rax pē Tas kamā na pa pre ixkato. E xà kot paj ixkôt mē môr xwÿnh nēj mā ixkapêr nà? Anê.

⁴⁰ Hāmri nh̄um kām:

—Tôe. Kam nē māmri tanhmā mē kām akapêr to. Anê.

Hāmri nh̄um mē àpir xàta ā kÿx pē mē mÿri xa nē kànhmā mē kām ìhkra pē nh̄um mē omu nē hpinhkrênh pa nh̄um mē kām amnhî jarê.

22

Pawre kot kām hkurê xwÿnhjê mā amnhî jarênh

Atre 9.1-19, 26.1-23

¹⁻² Nh̄um Pawre amnhî kwÿ Ijaew kapêr o mē kām kapêr nē mē kām:

—E ixkwÿjaja. Pa mē amā amnhî jarê ka mē inhma. Anê.

Hāmri nh̄um kot mē kapêr o kapêr ma nē hpinhkrênh pa nē akryk mar o kuhê nh̄um mē kām:

³ —Nà ixpê mē anhîô na pa. Ijaxwÿja ixpê Ijaew. Pyka pē Siris kamā krî pē Tas kamā na pa pre ixkato no âm jar Jerujarê kamā na pa pre ixàptàr. Kamariew na pre hte ijahkre ho pa. Finat Mojes kot Tirtŭm nhÿ hā mē panhîgêtjê mā kapêrja nh̄um pre hprî hā ho ijahkre ho pa. Na pa pre mē apyrà nē inhmā Tirtŭm kôt amnhî nh̄ipêx prām nē.

⁴ —Jakamā na pa pre mē pahkwÿ kot Jejus kôt amnhî xunhwÿr xwÿnhjê japêr o ixpa nē nhÿri mē kām ixkato nē mē unê. Mēmyjê pynê nē mēnijê pynê. Hāmri nē mē kot mē hpar kaxyw mē hagiênh o ri ixpa. ⁵ Na pa pre ā mē hipêx

o ri ixpa anê. Mê panhõ patre maati nê mê àptàr tùmrejaja ra mê kot ja hã ixpumunh mex. Mê tãmjaja na prem krĩ pê Tamas kãm mê pahkwýjê kaxyw kagã nhĩpêx nê inhmã kugõ pa kupy nê ma mê hwýr o mô. Ixte mê õ krĩ kamã Jejus kwýjê pynênh par nê man akupýn Jerujarê hwýr mê ho inhmõr nhũm mê kot tanhmã mê ho kaxyw.

6—Tã ra myt aha pa mê hwýr ixãhtêp o mô. Puh nhũm kaxkwa rũm hirã rax kumrêxja ixwýr wry nê ixtã ajêt pa hipók ri xa. ⁷ Hãmri nê umaj pykap tẽm nhũm mẽhõ kapêr nê inhmã: “Pa Sawti? Hêxta waa nê. Kwa mon ka hte axtem nê ixtomnuj týx o ri apa?” Anê. ⁸ Hãmri pa kãm: “Kwa mê atõ na ka ri ã inhmã akapêr anê pahihiti?” Anê nhũm inhmã: “Ixpê Najare nhõ xwýnh Jejus. Pa na ka hte ixpê ixkõt mê kot amnhĩ xunhwýr xwýnhjê homnuj týx o ri apa. Jao te pa ixtomnuj pyràk.”

9—Anhýr o inhmã kapêr nhũm ixkõt mê pa xwýnhjaja kuma no ãm hprĩ hã mar mex kêt nê. ãm hirã raxta pix pumu. ¹⁰ Tã pa kãm: “No tanhmã kot pa we amnhĩ to Pahihiti?” Anê nhũm inhmã: “E kãnhmã xa nê mãmri ma Tamas wýr mô. Kot kaj hwýr pøj nhũm mẽhõ awýr tẽ nê mẽmoj tã amã karõ ka ama nê hkõt amnhĩ nhĩpêx.” Anê.

11—Nhũm pre ã inhmã kapêr anê. Hãmri pa hirã rax pumunh o ixãm kurê ra inhno hkre nê ixrĩt kêt nhũm ixkõt mê pa xwýnhjaja ixpa hã ixpy nê ma Tamas wýr ixto mô nê ixto pøj.

12—Tã nhũm Tamas nhõ xwýnh pê ãnãnísti ixwýr tẽ. Na pre hte Tirtũm kapêr ã kagã htũm kõt amnhĩ nhĩpêx mex nhũm Tamas kamã Ijaew piitã kãm hkĩnh nê axpên mã mex ã harê. ¹³ Jakamã nhũm ixwýr tẽ nê inhmã: “Pa Jejus kõt ixtõ Sawti? E akupým rĩt.” Anhýrja kõt pa akupým ixrĩt mex kurê kumrêx nê omu. ¹⁴ Hãmri nhũm inhmã: “Nã mê panhigêtjê nhõ Tirtũm na amnhĩ kaxyw ata. Ate kapêr mar nê hkõt tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho apa kaxyw. Nê ate kaxkwa kamã Kra mex pumunh nê kapêr mar kaxyw. Tã ka xep ham hirã rax kamã omu nê kapêr ma. ¹⁵ Jakamã kër ka ma mê piitã mê kãm ate omunh xwýnhja jarênh o ari mê hkõt apa. Nê mê kãm kapêr jarênh o mê ahkre ho ri apa. ¹⁶ E tokyx kãnhmã xa nê Jejus mã amnhĩ jarê nê hkõt amnhĩ xãm kê anê ate amnhĩ tomnuj rênh pa. Hãmri pa apê hkwy hã akrã kumrã ka ma mê kãm kapêr jarênh o ri apa.” Anê.

—Nhũm pre ã ãnãnísti inhmã kapêr anê.

17—Tã pa man akupýn jar Jerujarê hwýr mê awýr mô. Hãmri nê jar Tirtũm mã amnhĩ jarênh xã hã ixkre kamã kãm amnhĩ jarênh o ixãm rôm axte mẽmoj pumu. ¹⁸ Nhũm Jejus axte ixwýr kato nê xa nê inhmã kapêr nê inhmã: “E inhma. Jerujarê nhõ xwýnhjaja kãm ixkapêr mar prãm kêt jakamã kot kaj mê kãm ixkapêr jarê nhũm mê amar kêt nê. Jakamã kwa tokyx akato nê hpãnhã ma nhýhým mô.” Anê.

—Hãmri pa tee ri ã kapêr anhýrja ã kuma nê kãm: ¹⁹ “Kwa nã koja mê inhma Pahihiti. Ra mê kot ixte amnhĩ nhĩpêx ã ixpumunh mex. Ixte amnhĩ nhĩpêx tũmta kõt mê kot ixpumunh mex. Na pa pre hte krĩ piitã hkõt mra nê Tirtũm kapêr o mê ahkre xã hã ixkre kamã mê kot akõt amnhĩ kaxyw hamaxpêr xwýnhjê pynê nê mê htak nê mê hãgênh xã kamã mê hãgê nhũm mê kot ja hã ixpumunh mex. ²⁰ Nhũm mê kot akapêr jarênh o pa xwýnh Estewãw pĩrta pa pre hã mê omu nhũm ja inhmã mex pa mê kãm mê hinõkã jamýnh o hã mê omunh o xa. Na pa pre ã amnhĩ nhĩpêx anhýr o ri ixpa. Tã hpãnhã akõt amnhĩ xãm hãmri nê akõt amnhĩ nhĩpêx o ri ixpa. Jakamã koja mê ixte amnhĩ nhĩpêx nyw ã ijarênh ma nê kãm ixkapêr mar prãm nê.” Anê.

21 —Pa pre ã Jejus mã amnhĩ jarênh anê nhũm inhmã: “Nà. Kêr ka mãmrĩ krĩja rũm akato nê ma nhỹhỹm mō. Kot paj hpãnhã ma Ijaew kêt xwỹnhjê hwỹr amê ka hpãnhã ma mē hwỹr mō nê mē hkôt mē kãm ixkapêr jarênh o ri apa.” Anê.

22 Nhũm pre Pawre ã amnhĩ hkwyjê mã amnhĩ jarênh anê nhũm mē arĩ mar o kuhê rãhã Ijaew kêt xwỹnhjê jarênh ma nê kamã gryk tỹx nê. Ijaew kêt xwỹnhjaja kot mē urak nê Tĩrtũm kapêr marja nhũm mē kãm hprãm kêt jakamã nhũm Pawre ã mē harênh anê nhũm mē kuma nê kamã gryk tỹx kumrêx. Nê gryk xaj kapêr punuj nê kapêr o:

—Kwa mē mãmrĩ apĩhti ri. ãm hpĩr mã htãmti kênã. Anê.

23 Hãmri nê gryk xaj amnhĩ nhĩnôkã hkwrỹ nê ho apê nê pyka jamỹ nê kãnhmã ri ho ahkapê.

Pawre kot pôristi krãhtũm mã amnhĩ jarênh

Atre 16.35-39

24 Hãmri nhũm pôristi krãhtũmja tee ri ã mē kot amnhĩ nhĩpêx anhỹr ã mē omu nê mē kapêr ma nê pôristijê mã kapêr nê mē kãm:

—Kwa tanhmã na we jahti amnhĩ tomnuj to nhũm mē ã kamã gryk tỹx anê? E mē tokyx ixkre hwỹr ho axà nê mē htak xà ho htak kê mē pamã tanhmã amnhĩ jarênh to. Anê.

25 Hãmri nhũm mē kuma nê ho axà nê htak kaxyw kormã hpre ho xa. Hãmri nhũm pôristi krãhtũm nhõ kôwenatôja mē hkôt axà nê hã mē omunh o xa nhũm Pawre omu nê amnhĩ tã kãm kapêr nê kãm:

—Kwa kormã ixte tanhmã mē amã amnhĩ jarênh to hkêt tã ka mē ixtak kaxyw. Ixpê Ijaew tã mãânên ixpê Rôm nhõ xwỹnh kênã. Xà na htem ã Rôm nhõ xwỹnhjê nhĩpêx anê? Anê.

26 Hãmri nhũm tee ri ã amnhĩ jarênh anhỹrja ã kuma nê pôristi krãhtũmja wỹr hprôt nê kãm:

—Kwa taxy pu mē tanhmã ho hkêt nê. Xep kêp Rôm nhõ xwỹnh kênã. Anê.

27 Hãmri nhũm tee ri kuma nê Pawre hwỹr axà nê kãm:

—Kwa xà ãm hãmri na ka amnhĩ jarê? Xà apê Rôm nhõ xwỹnh na ka? Anê.

Hãmri nhũm kãm:

—Tỹ. ãm hãmri ixte mē amã amnhĩ jarênh kênã. Ixpê Rôm nhõ xwỹnh na pa. Anê.

28 Hãmri nhũm kãm:

—Kwa pa na pa pre amnhĩ to Rôm nhõ xwỹnh prãm xaj amnhĩ pãnhã mē kãm amnhĩrer rax nê. Anê.

Nhũm Pawre kãm:

—Tỹ nom pa na pa pre amnhĩ pãnhã mē kãm amnhĩrer kêt nê. Inhĩpêêxa hkôt ixpê Rôm nhõ xwỹnh na pa. Anê.

29 Hãmri nhũm mē kuma nê tee ri hamaxpêr o kãm ma nê. Nê kãm ma ho hkaga kurê kumrêx. Nhũm mē hkrãhtũm nhõ pahija mãânên kãm ma nê. Kêp Rôm nhõ xwỹnh tã nhũm mē axtem nê kot unênh nê kax o hkaxpreja mã hamaxpêr nê kãm ma nê. Na htem ã Rôm nhõ xwỹnhjê nhĩpêx anhỹr kêt nê. Na htem tanhmã mē hkukjêr to nê hprĩ hã mē kuma nê rĩ kormã tanhmã mē hipêx to.

Pawre kot Ijaew xãptãr tũmrejê mã amnhĩ jarênh

Matêwre 23.27-28

30 Tã nhũm apkati nhũm pôristi krãhtũmja Ijaew kwỹ ho akuprô. Mêõ patre maati nê patre krãhtũmja nê mē ãptãr tũmrejaja nhũm kot mē kãm tanhmã

Pawre jarēnh to kaxyw mē ho hpikuprōnh pa. Hāmri nē Pawre pē hkaxpre xà ré nē ma mē hwýr o tē nē mē kutā ýr.

23

¹ Hāmri nhūm mē omu nē mē kām amnhī jarē nē mē kām:

–E ixkwýjaja. Pa mē amā amnhī jarē ka mē inhma. Na pa hte Tirtūm nom tām amnhī nhīpēx o ixpa nē mē pahpē Ijaew mē pahte amnhī nhīpēx kwým ri tanhmā amnhī nhīpēx to hkēt nē. Anē.

² Hāmri nhūm mē ō patre maati ānānīsti kuma nē kamā gryk nē. Axtem ānānīsti hō na pre. Hāmri nē ā Pawre kot amnhī jarēnh anhýrja ā kuma nē kamā gryk nē. Hāmri nē mē kot mar o kuhē xwýnhjē mā kām:

–Kwa mē atō hakwap hkurahti ri. Tām kot amnhī nhīpēxti hā. Na ām mē pamā amnhī to hēx o xa. Anē.

³ Hāmri nhūm Pawre kuma nē hwýr rīt nē omu nē kām:

–Nā ka koja Tirtūm akura kām ga. Te ate finat Mojes kot ý hā kapēr kót amnhī nhīpēx pyrāk tā ri axtem nē ri mē kot ijakwap ixkuranh kaxyw ri mē kām ixtā amýnē. Anē.

⁴ Hāmri nhūm kuri mē kuhē xwýnhja tee ri ā kām kapēr anhýrja ā kuma nē kām:

–Kwa kēp patre maati kēnā kot ka kēt ri ā kām akapēr anē. Anē.

⁵ Hāmri nhūm amnhī jaēr pē ja hā kuma nē kām:

–Kwa ixte ja hā omunh kēt jakamā na pa ā ixtýx kām ixkapēr anē. Ixte kēp patre maati hā omunh ronhýx pa ā kām ixkapēr anhýr kēt nē. Tirtūm kapēr ā kagā htūm kot ja nē mē pamā kapēr kēnā. Mē pahte tanhmā mē panhō pahi ho kapapēr punuj to nē mē pamā kapēr. Tā pa ām ixtýx ā kām ixkapēr anē. Anē.

⁶⁻⁸ Hāmri nē hprī hā mē kot mar o hkrī xwýnhjē pumu. Nhūm mē kamā Satusew nhō xwýnh kwý nē Parijew nhō xwýnh kwý. Satusew mē Parijew nhō xwýnhjaja na htem axpēn kwým ri tanhmā mē htykjē jarēnh to. Satusew nhō xwýnhjaja na htem mē htyk nē mē hkarō mē ro hā mē hapēx o mē hapēx ā mē hkamnhīx. Nē Tirtūm kapēr o mē wrýk xwýnh kēt ā mē harēnh o pa. No Parijewjaja na hte mē kurom mē htyk nē akupým mē htír ā mē hkamnhīx nē Tirtūm kapēr o mē wrýk xwýnh ā mē hkamnhīx. Nhūm Pawre kot ja hā mē omunh jakamā tanhmā hamaxpēr to hāmri nē mē kām kapēr. Na pre Parijew nhō xwýnhjē pyrā nē mē htyk nē akupým mē htír kót hamaxpēr nē Tirtūm kapēr o mē wrýk xwýnh kót hamaxpēr. Jakamā mē omu nē kàx pē mē kām kapēr nē mē kām:

–Nā ijaxwýja ixpē Parijew nhō xwýnh. Nhūm inhīpēxà haxwýja kēp Parijew nhō xwýnh. Jakamā na pa hte mē apē Parijew nhō xwýnhjē pyrā nē mē htyk nē akupým mē htír kót ijamaxpēr. Tā ām ja pix mýrapē na ka mē ixpynē nē ā inhīpēx anē. Anē.

Hāmri nhūm Parijew mē Satusew nhō xwýnhjaja kuma nē ja hā axpēn kām gryk nē. Nē hā axpēn mā akir. ⁹ Hāmri nē ra axpēn mā ākjēr rax nē. Hāmri nhūm Parijew kwý pē Mojes kapēr o mē ahkre ho mē pa xwýnhjaja kànhmā kuhē nē mē kām Pawre hā aprār kām hihtýx nē mē kām:

–Kwa pēr tanhmā kot amnhī tomnuj tore hā. Mān ām hpimtir kām na pre ā ri kaxkwa kamā mēmoj mar anē. Rý apu Tirtūm kapēr o wrýk xwýnh kām tanhmā kapēr to nhūm pre Tamas wýr pry kamā mar o xa rý ko. Anē.

¹⁰ Hāmri nhūm Satusew nhō xwỳnhjaja tee ri Tirtūm kapēr o mẽ wrỳk xwỳnh kot kām kapēr ā harēnhja ma nē hā axpēn mā àkjēr rax nē. Hāmri nhūm pōristi krāhtūmja tee ri mẽ kot axpēn mā àkjēr ā mẽ omu hāmri nē pōristi mā kām:

—Kwa mẽ Pawre hwỳr tē nē mẽ kēp utà nē ma akupỳm o tē nē haxà. Kot ka mẽ ho anhỳr kēt nhūm mẽ tanhmā hamaxpēr to nē gryk xàj axpēn nhīkra kamā hkaxōnh pa. Anē.

Hāmri nhūm mẽ kuma nē hwỳr tē nē mẽ kēp utà nē akupỳm o tē nē ixkre hwỳr ho axà.

*Jeus kot Pawre jamaxpēr o hihtỳx ā harēnh
Atre 18.9-10*

¹¹ Tā nhūm kamàt nhūm Jeus tām Pawre hwỳr kato nē kām:

—Pa Pawre? Kwa tee ri amnhī kukamā ajamaxpēr o amnhī kamā akahak kēt nē. Kot kaj te ra ate jar Jerujarē kamā mẽ kām ijarēnhata pyrà nē ma krī pē Rōm wỳr mō nē krī nhō xwỳnhjē mā ijarē. Anē.

*Mẽ kot Pawre hā àmnēnh ā mẽ harēnh
Sikūn Ximotre 4.18*

¹²⁻¹³ Tā nhūm apkati nhūm Ijaew kwỳjaja axpēn wỳr akuprō. Měmyjaja kēp 40 nē axte hkōt mẽ hkwỳjaja axpēn wỳr akuprō. Mẽ kot Pawre pīr kaxyw hā axpēn mar kaxyw hā akuprō nē hā axpēn mā amỳnē nē axpēn mã:

—Tōe. Nà kot puj mẽ hpīr kaxyw amnhī jagri htỳx o paxàpkur kēt rāhā kupī nē rī kormā apku nē ixkō. Nà kot puj mẽ ho anē. Ra Tirtūm noo mã mẽ pahte ja hā amnhī jarēnh kēnā. Anē.

¹⁴ Hāmri nē mẽ ma mẽ ō patre krāhtūmjē mẽ mẽ àptàr tūmrejē hwỳr mra nē mẽ kām hā amnhī jarē nē mẽ kām:

—Ot pa mẽ amā amnhī jarēnh mã mra. Nà kot paj mẽ tã Pawre pī. Kot paj mẽ kormā hpīr kēt ri ixàpkur kēt rāhā kupī. Ra mẽ ixte Tirtūm noo mã ja hā amnhī jarēnh xà hkōt. ¹⁵ Jakamā e mẽ inhma. Kēr ka mẽ axēx rom pōristi krāhtūm mã anē kē apkati kē man mẽ awỳr Pawre ho tē. Te mẽ ate aprī hā hkukjēr kaxyw pyràk o kām axēx. Kojja mẽ kormā mẽ awỳr ho hpōx kēt ri pa mẽ unēn kupī. Anē.

¹⁶ Hāmri nhūm Pawre tāmnhwỳ mẽ kot ā hā amnhī jarēnh anhỳrja ma hāmri nē ma pōristi xàpēnh xà hā ixkrej wỳr Pawre hwỳr hprōt nē kām mẽ harē.

¹⁷ Hāmri nhūm kuma nē amnhī wỳr pōristi krāhtūm nhỳ hā mẽ hamār xwỳnh ā karō nē kām:

—Kwa ma mẽ akrāhtūm wỳr ixtāmnhwỳta o tē kē kām mẽmoj jarē nà? Anē.

¹⁸ Hāmri nhūm kuma nē ma hwỳr o tē nē kām:

—E Pawre na inhmā anē pa awỳr htāmnhwỳ ho tē. Kot tanhmā amā ujarēnh to kaxyw. Anē.

¹⁹ Hāmri nhūm omu nē hpa hā kupy nē o tē nē ahte mẽ hkàx ā o xa nē kām:

—E māmri inhmā mẽmoj jarē pa ama. Měmo na ka te inhmā harēnh kaxyw? Anē.

²⁰⁻²¹ Hāmri nhūm kām:

—Nà Ijaew xàptàr tūmrejaja na mẽ kot inhīgēt Pawre pīr kaxyw hā amnhī jarē pa amā harēnh o tē. Kojja xep mẽ hā awỳ. Xep apkati nhūm ate ma mẽ hwỳr mẽ hkukjēr xà hā ixkre hwỳr ho amōr nhūm mẽ kot hprī hā kot amnhī nhīpēx ā hkukjēr kaxyw. Nom kojja mẽ am amā amnhī to hēx. Kojja xep mẽ kēp 40 nē pry kamā kutēp amūxu nē kuhē. Na mẽ ra hā axpēn mar pa nē axpēn mã: “Kot puj mẽ paxàpkur kēt rāhā Pawre pī nē rī kormā apku nē ixkō.” Anhỳr

o amnhī jarē pa mē kuma. Jakamā na mē kormā ate mē hwÿr mēnh kaxyw akām ama. Kwa mē hwÿr ho amōr kēt nē. Anē.

²² Hāmri nhūm kuma nē kām:

—Tōe. Nā na pa ra ama. Māmri ma akupÿm tē. Nom kêr ka inhmar kumrēx.

Kêr ka nhām mēhō mā ja jarēnh kēt kumrēx. Ām kwarī ho kwarī. Anē.

Hāmri nhūm kuma nē kato nē ma akupÿm tē.

Mē kot Ijaew pymaj nhÿhÿm Pawre mēnh ā mē harēnh

²³⁻²⁴ Tā nhūm pōristi krāhtūmja amnhī wÿr ŷ hā pōristi jamār o mē pa xwÿnh wa ho hamēxkrut nē wa hā karō nē wa kām:

—E wa inhma. Koja kōt ā kamāt ka wa ma krī pē Sejarej wÿr Pawre ho mō kê hkā hkīnh pē pahihiti Peris wÿr pōj.

Nē amnhī kōt pōristi ho 200 nē o mō.

Nē kê mē kēp 70 nē kawar ā hkrī nē mē akōt mō.

Nē kê mē kēp 200 nē wapo jamÿ nē mē akōt o mō.

Kē mē ā ohtō rax anē.

Nē Pawre kot kawar ā ŷr nē mōr kaxyw ka mē kām hō ho mō.

E kêr ka mē ā axohtō nē hkōt amōr anē kê hkā hkīnh pē pahihiti Peris wÿr pōj. Anē.

²⁵ Hāmri nē pahihiti Peris mā kagā nhīpēx nē kamā kām Pawre jarē nē kām:

²⁶ Pa pahihiti Peris? Xā amex? Ixpē Kraw Risas na pa awÿr kagā mē.

²⁷ E ot pa awÿr Ijaew pē Pawre mē. Na pre hkwyja kot hpīr kaxyw unēnh tā pa määnēn kēp Rōm nhō xwÿnh ā harēnh ma hāmri nē hwÿr inhō pōristi rē nhūm mē hwÿr hprōt nē mē kēp utā. ²⁸ Hāmri nē Ijaew xàptār tūmrejē hwÿr o tē. Mē kot inhmā tanhmā kot amnhī tomnuj to hā harēnh kaxyw.

²⁹ Tanhmā kot amnhī tomnuj to nhūm mē kot haxàr rÿ hpīr ronhÿx ja mex nē. No xep ām kot mē higētjē kot amnhī nhīpēx kōt amnhī nhīpēx kēt pix mÿrapē na mē kamā gryk.

³⁰ Tā pa mē kot hpīr kaxyw hā mē harēnh ma nē mē umaj awÿr kumē. Hāmri nē kamā mē gryk xwÿnhjē mā ajarē. Jakamā koja mē mēmo arīgro hā awÿr pōj nē tanhmā kot amnhī nhīpēx to hā amā harē ka kam ja hā mē ama nē tanhmā ho.

Tā ām ja pix na pa amā harē. Ixpē Kraw Risas na pa awÿr kagāja mē. Tā mān ka arī ixte amā harēnhja ma. Anē.

³¹ Tā nhūm kamāt nhūm mē hkrāhtūm kot mē kām karō xā hkōt nhūm pōristijaja ma Pawre o mō. Hāmri nē krī pē āxipat wÿr pōj nē kamā amnhīm hikra.

³² Nhūm apkati nhūm mē kot mē hkōt pykap mōr xwÿnhjaja mē ō pahi kot mē kām hā karō xā hkōt awjanā nē ma akupÿm mō nhūm kawar ā mē mōr xwÿnh pixjaja ma Pawre ho mō. ³³ Hāmri nē mō nē Sejarej wÿr pōj nē pahihiti Peris nhīhkram Pawre jaxā nē kām kagāja gō nē awjanā nē ma akupÿm hapēx.

³⁴ Hāmri nhūm Perisa kagāja py nē omu. Nē omunh pa nē Pawre mā kām:

—E inhmā amnhī jarē. Tanhmā na anhō pyka hixi te? Anē.

Nhūm kām:

—Kēp Siris. Anē.

³⁵ Nhūm kām:

—Tōe. Kē mē kot ato kapēr xwÿnhjaja pōj pa kormā ixprī hā mē kot tanhmā ajarēnh to ma mān. Anē.

Hāmri nē ō pōristi mā anē nhūm mē ma Pawre o tē. Ma pahi Erox htyk xwÿnh nhōrkwÿ hwÿr o tē nē kamā haxā nhūm hkrī ho hkrī.

24

Ijaew kot tanhmā Pawre ho kapēr punuj to hā mẽ harēnh
Rukre 21.12-13; Atre 25.7

¹ Tā nhūm arīgro kēp 5 nē hapēx nhūm Ijaew kwýjaja Sejarej wýr pōj. Mē õ patre maati ānānīsti nē Tetur nē kaxyw mẽ àptār tūmrejaja nhūm mẽ ma hwýr mō nē pōj. Tetur kēp axiwōkat ā mẽ yr pē kapēr xwýnh jakamā nhūm mẽ kot tanhmā Pawre o kapēr punuj to kaxyw pahī Peris wýr amnhī kōt o mō. ² Hāmri nhūm mẽ amnhī wýr Pawre hā karō nhūm pōristi haprō nē mẽ hwýr o tēn ho axā. Hāmri nhūm Teturja pahihtī Peris mā Pawre kot tanhmā amnhī tomnuj to hā harē nē kām:

—E pahihtī inhma. Nā na ka hte tām mẽ inhīpēx nē mẽ ixto mex o apa. Jakamā nhūm hte nhām pika hkwy nhō xwýnhjaja mẽ ixkurē kaxār kaxyw mẽ ixwýr hprōt kēt nē. Pa htem ixpiitā akukwak ri ijamakētkati nē ixāmnhīx inhmex nē ixpa. ³ Nē mẽ ixkīnh rāhā ho ixpa. Hēxta waa nē. Mē ixpiitā inhmā akīnh. ⁴ E kot paj amā awjarē ka inhma. Kot paj ixujarēnh o hakotre ka inhma nē tokyx ma akupým tē. ⁵ Nā Pawre na hte amnhī tomnuj pix o pa. Kēp Jejus pē Najare nhō xwýnhnta kōt amnhī nhīpēx o mẽ pa xwýnhjē nhō pahī na. Jakamā na hte pyka piitā hkōt mẽ ixpē Ijaew tanhmā axpēn kaxyw mẽ ixkryx to ho pa. ⁶ Jāā na pre Tīrtūm mā amnhī jarēnh xā hā ixkre hwýr amnhī kōt mẽ kēp Ijaew kēt xwýnh kwýjē ho agjē nē mẽ ixpē ixkreja omnu kaxyw mā tā pa mẽ omu nē unē. ⁷ Tā nhūm pōristi krāhtūm Risasja mẽ ixpē utā ⁸ nē awýr mẽ ixte tanhmā amā harēnh to xwýnhjē rē. Tā ot pa mẽ ixkrī. Nē ota Pawre nhý. Kam kot amnhī nhīpēx ā hkukja kē tanhmā amā amnhī jarēnh to ka ama nē ixte amā harēnh xā hkōt tanhmā mar to. Anē.

⁹ Hāmri nhūm Ijaew hkwy haxwýja kām:

—Nā ām hāmri na ā amā harēnh anē pahihtī. Anē.

Pawre kot pahihtī mā amnhī jarēnh
Rukre 21.14-19

¹⁰ Hāmri nhūm pahihtī Peris Pawre mā anē nhūm kot kām amnhī tā àprār kaxyw kānhmā xa nē kām:

—Nā na ka ra inhō pyka kamā mẽ ixto amnhīptār mex o atā amgrā xohtō nē pahihtī. Jakamā na pa pre ate ixkapēr mar kaxyw ā ajarēnh ma nē ixkīnh nē.

¹¹ —E kot paj amā amnhī jarē ka inhma. Ham na pa pre Jerujarē hwýr mō nē pōj. Na pa hwýr ixpōx ā ixtā arīgro pē 12 pix. Kam nē ixtā ixkwýjē kukja nē mẽ ama. Ixte Tīrtūm mā amnhī jarēnh xā hā ixkre kamā Tīrtūm mā mex o mex ā harēnh kaxyw na pa pre hwýr mō. ¹² No na pa pre nhýri axpēn kaxyw tanhmā ri mẽ hkryx to hkēt nē. Nē mẽ ixte Tīrtūm mā amnhī jarēnh xā hā ixkre kamā rý kapēr o mẽ ahkre xā hā ixkre kamā rý nhýri pry kamā tanhmā axpēn kaxyw ri mẽ hkryx to hkēt nē. Ām amrakati ho amrakati. ¹³ Mē kot ā ri ijarēnh anhýrja amrakati kumrēx. Mēhō kot ā ixte amnhī nhīpēx anhýr ā ixpumunh kēt tā na htem amnhī krā hkōt amā ijarēnh o hēx. ¹⁴ Na htem mẽ ixte Jejus kōt amnhī nhīpēx xwýnhjaja mẽ ixte amnhī nhīpēx mex kēt ā mẽ ijarē nom kot anhýr kēt. Ām mẽ inhīgētjē nhō Tīrtūm kapēr nywja kōt na pa hte amnhī nhīpēx mex o ri ixpa rāhā nē. Nhūm ixkwýjaja htýx axtem kapēr õ hkōt ixte amnhī nhīpēx o ixpa hā ixkamnhīx no ām kapēr õ hkēt. Ijaxwýja na pa hte mẽ urāk nē finat Mojes kapēr ā kagā mar o ixpa. Nē Tīrtūm nhý hā mẽ kapēr o mẽ pa xwýnh kot kapēr ā kagāja pa hte mẽ urāk nē hkōt amnhī nhīpēx mex o ri ixpa. ¹⁵ Nē mẽ urāk nē Tīrtūm kot nhýrmā akupým mẽ ho htūr kōt pa

hte ijaxwýja ijamaxpēr tỳx nē. Mē htyk xwýnh piitāā. Mē kot amnhī to mex xwýnhjē mē mē kot amnhī tomnuj xwýnhjē mē mē ho hpimràatā akupým mē ho hūrja kōt pa hte mē urāk nē ijamaxpēr tỳx o ri ixa. ¹⁶ Jakamā na pa hte tām amnhī nhīpēx rāhā nē. Tirtūm noo mā nē mē piitā mē noo mā tām ri amnhī nhīpēx mex rāhā nē.

¹⁷ —Tā na pa pre pyka hkwý hkōt ri ixa hā ixtā amgrā xohtō nē. Hāmri nē ma akupým Jerujarē hwýr ixkwýjē hwýr mō. Amari ixte mē kām kaxpore hkwý nhōr kaxyw pa akupým mē hwýr mō. Nē māānēn Tirtūm mā mēmoj nhōr kaxyw. ¹⁸ Hāmri nē mē ixte amnhī nhīpēx xā hkōt pa mē amnhī to mex pa nē ma tēn Tirtūm mā amnhī jarēnh xā hā ixkre hwýr axā nhūm mē kamā ixpumu. Nom na pa pre ri ixkreja kamā tanhmā amnhī tomnuj to hkēt nē. Rý tanhmā ixkapēr punuj to hkēt nē. Na pa prem ām inhgrēre nē akryk ixkuhē nhūm mē ixpumu. ¹⁹ Pika pē As rūm Ijaew kwýjaja na prem ixkre kamā ixpumu. Nar mē tāmjaja mān awýr mra nē tanhmā amā ijarēnh to.

²⁰ —Nē jar mē kot ixto kapēr xwýnhjaja. Na pa pre mē aptār tūmrejē mā amnhī jarēnh pa nhūm mē inhma nē tanhmā inhmā nē hkēt nē. Kam nē ja hā mē hkukja nē mē ama. ²¹ Rý ko. Koja apu mē amā ām ja pix ā ijarēnh japēr. Na pa pre mē kām ixkapēr nē mē kām: “Na pa hte mē htyk nē akupým mē hūr kōt ijamaxpēr tỳx nē. Tā ja pix mýrapē na ka prem ixpynē nē ā inhīpēx anē.” Anhýr o mē kām ixujarēnh jakamā nhūm apu mē hkwýjaja kēp ja omnuj nē. Jakamā koja apu mē amā ja hā ijarēnh japēr. Nom ja pix jarē. Anē.

Ā na pre Pawreja pahi Peris mā amnhī jarēnh anē.

Peris mē hprō wa kot Pawre mar ā wa harēnh

²² Tā nhūm pahihti Peris kot mē kot Jejus kōt amnhī xunhwýr xwýnhjē kot amnhī nhīpēx ā mē omunh mex jakamā hāmri Pawre mar pa nē ho kapēr xwýnhjē mā kām:

—Nā hāmri. Na pa ra mē ama. E mē mamrī ma mra. Kē pôristi krāhtūm Risasja mō nē pōj pa wa ixprī hā mē ate tanhmā harēnh toja ma nē ri kormā tanhmā Pawre jarēnh to. Anē.

²³ Hāmri nē hpānhā pôristi pytār xwýnh mā Pawre jarē nē kām:

—E mē ma akupým ixkre hwýr o tē nē kamā hamār o apa. No ām kwār māmri āmnhīx ri ixkre kamā tanhmā amnhī to ho ri pa. Nē kē hkrāmhwyjaja māmri hwýr mēmoj to mra kē kuku. Anē.

Hāmri nhūm mē kuma nē ma o tē nē akupým ixkre hwýr ho axā nhūm kamā pa ho pa.

²⁴ Tā ra hā apkati grēre nhūm Peris mē hprō wa ma Pawre hwýr tē. Prō haxwýja kēp Ijaew. Hixi pē na pre Turujire. Jakamā nhūm wa ma Pawre nhōrkwy hwýr wa tē. Nhūm Peris Pawre hā karō nhūm kato nē wa hwýr tē nē wa kām awjarē. Tanhmā wa kot amnhī to nē amnhī kaxyw Jejus Kris kōt hamaxpēr nē hkōt amnhī xām prām xāj hprī hā wa kām harē. ²⁵ Nē wa kām:

—Nā na htem Jejus Kris kōt amnhī nhīpēx nē tām ri amnhī nhīpēx o pa. Kām tanhmā amnhī tomnuj to hprām tā ho anhýr kēt nē. Nē arī Jejus kot amnhī nhīpēx kōt amnhī nhīpēx o pa. Koja Tirtūm nhýrmā mē pahpiitā mē pahte tanhmā amnhī nhīpēx to ho papa hā mē pahpumunh xā hkōt tanhmā mē pajarēnh to. Mē pahte tām amnhī nhīpēx xwýnh ā mē pajarē rý mē pahte amnhī tomnuj xwýnh ā mē pajarē. Anē.

Nhūm pre ā Pawre Peris mē Turujire wa kām kapēr anē. Hāmri nhūm Peris tee ri ujarēnhja ma nē kām ma nē. Kot amnhī tomnuj o pa xwýnh ā amnhī pumu nē ā kām kapēr anhýrja mar pyma nē. Hāmri nē Pawre mā kām:

—E hāmri. Nà na pa wa ra ama. Mamrī ma akupÿm tēn axà. Kot paj mēmo arīgro hā mēmoj to anhÿr kēt nē axte amnhī wÿr atā karō ka axte tanhmā wa inhmā axujarēnh to. Anē.

²⁶ Nē htÿx hamaxpēr o:

—Nà kot paj mēmo arīgro hā axte amnhī wÿr hā karō kē ixwÿr tē nē ixte kator prām xāj inhmā amnhīrer japēr. Anē.

Hāmri nē xatā amnhī wÿr hā karō htā no nhūm aa kot kator kaxyw tanhmā kām nē hkēt nē.

²⁷ Tā nhūm amgrā axkrut nē hapêx nhūm Pos Pesti pahi Peristi hpānhā kēp mē ō pahi nē mē ho amnhīptā. Jakamā nhūm Peris akupÿm ō krī hwÿr nojarēt nē Pawre mā ĩhkra karo hkēt rāhā ma mō. Na pre hamaxpēr o:

—Nà kot paj Pawre kator nhūm Ijaew ja hā ijarēnh ma nē ixkamā gryk nē. Nà kwār mē hagjēnh xā hā ixkre kamā hkrī ho hkrī. Kot paj kator kēt nē. Anē.

Hāmri nē kām ĩhkra karo hkēt rāhā ma akupÿm ō krī hwÿr mō. Jakamā nhūm Pawre arī ixkre kamā kēp prēs nē hkrī ho hkrī.

25

Pawre Rōm wÿr hkrā ā harēnh

¹ Tā nhūm pahi nyw Pos Pesti krī pé Sejarej wÿr mōn pōj. Hāmri nē kamā ri pa hā apkati axkrunēpxi pix nē ma Jerujarē hwÿr mō. ² Hāmri nē hwÿr pōj nhūm Ijaew kwÿjaja omu nē hwÿr mra nē kām Pawre ho kapēr nē hā hwÿr kurē kumrēx. Mēō patre krāhtūmjē mē Ijaew xāptār tūmrejaja nhūm mē hwÿr mra nē kām:

³ —Pa pahihti? E ot pa mē awÿr mra. Kwa xā kot ka Pawre hā karō kē man awÿr mō ka jar kot tanhmā amnhī tomnuj to hā hkukja nē ama? Anē.

No ām hēx rom ā hā kām kapēr anē. Kot hā karō nhūm mē kot pry hā hpīr kaxyw nhūm mē hēx rom ā kām kapēr anē. ⁴ Hāmri nhūm mē kuma nē mē kām:

—Tk. Kwa ra Sejarej kamā kēp prēs nē hkrī kēnā kot pa kēt amnhī wÿr hā karō. Kot pa tokyx ma akupÿm hwÿr mō. ⁵ Jakamā kēp ka mē axāptār tūmjaja ma ixkōt mra. Hāmri nē Sejarej kamā inhmā tanhmā kot amnhī tomnuj to hā harēnh to pa mē ama nē rī kormā tanhmā harēnh to. Anē.

⁶ Hāmri nē mē kamā pa hā apkati grēre nē ma akupÿm Sejarej wÿr mō. Hāmri nē hwÿr pōj nhūm apkati nhūm mē hkukjēr xā hā ixkre hwÿr tē nē mē kot mē mar xā hā mē hkrī xā kamā nhÿ nē amnhī wÿr Pawre hā karō.

⁷ Nhūm mē hwÿr o tē nē ÿr nhūm hkwy kot Jerujarē rūm mē mōr xwÿnhjaja kām hipōk nē pahi Pos Pesti mā tanhmā ho kapēr to nē ho kapēr punuj tÿx nē. Kot tanhmā amnhī tomnuj to ho pa hā ho kapēr o kuhē. Nom mē kot ā kot amnhī nhīpêx anhÿr ā omunh kēt tā ām amnhī hkrā hkōt ri tanhmā ho hēx to. ⁸ Jakamā nhūm Pawre tee ri amnhī tā mē kot ho hēxja ma nē kānhmā xa nē Pos Pesti mā amnhī tā aprā nē mē kām:

—Nà aa ixte ā amnhī nhīpêx anhÿr kēt. Na pa finat Mojes kot Tirtūm nhÿ hā kapēr nhīrōp ixām nē hkwy m ri tanhmā amnhī nhīpêx to hkēt nē. Nē mē ixte Tirtūm mā amnhī jarēnh xā hā ixkre kamā ri tanhmā ixtÿx ri amnhī nhīpêx to hkēt. Nē pahihti Sesti kapērja pa pre hirōp ixām nē tanhmā amnhī tomnuj to hkēt nē. Aa ixte ā amnhī nhīpêx anhÿr kēt kumrēx. Anē.

⁹ Hāmri nhūm Pos Pesti kuma nē tanhmā hkukamā hamaxpēr to nē hamaxpēr o:

—Kwa nh̄y krī kamā kot pa we Pawre kot inhmā tanhmā amnhī jarēnh toja ma nh̄um Ijaew ja hā kām ixkīnh japēr? Nā mēō krī pē Jerujarē hw̄yr kot paj akup̄ym mē hw̄yr o mō nē kamā mān hkukja nē kuma. Nā ja na mex. Nā kot paj anē. Anē.

Hāmri nē Pawre mā kām:

—E xā kot puj ma akup̄ym Jerujarē hw̄yr mō pa kamā axte mē kot ajarēnh ma nē tanhmā ajarēnh to nā? Anē.

¹⁰ Hāmri nh̄um kām:

—Nā jar ixte pahihiti Sesti nh̄y hā mē kot mē hkukjēr xā hā ixkre kamā inh̄yr nē amnhī jarēnh kēnā. Jar na htem mē hkukja nē tanhmā ri mē mar to. Na pa pre tanhmā ixkw̄ȳjē ho hkēt nē. Mēmo kaxyw kot pa akup̄ym mē hw̄yr mō nē axte mē kām amnhī jarē? ¹¹ Kop apu pa tanhmā ixte amnhī tomnuj to ronh̄yx mē māmri ja hā ixpī pa mē kēp tanhmā ri amnhī to hkēt nē. Nom mē kot ixto hēx pix o ā ijarēnh anh̄yr kēnā. Jakamā mēmo m̄yrapē kot kaj mē ihkram ijaxā? E Rōm kām pahi maati Sesti hw̄yr mān inhmē pa kumā mān amnhī jarē. Anē.

Pahi Sesti kēp pyka piitā hkōt mē ho amnhīptār xw̄ynh maati jakamā nh̄um Pawre kot mar kaxyw hw̄yr hkrā. ¹² Hāmri nh̄um Pos Pesti kumā nē ma tē nē hā ō kōwenatōjē ma. Hāmri nē hā axpēn mar pa nē akup̄ym hw̄yr tē nē kām:

—Tōe. Nā kot paj pahi maati Sesti w̄yr amē. Ra hw̄yr akra kēnā. Anē.

Pos Pesti kot Akrip mā Pawre jarēnh

¹³ Tā nh̄um apkati grēre nē hapēx nh̄um pahi hō pē Akripja ma Pos Pesti hw̄yr mō. Tōx Perēnīs mē wa mō. ¹⁴ Hāmri nē wa hw̄yr pōj nē kuri wa pa hā apkati grēre nh̄um Pos Pesti wa kām Pawre jarē nē wa kām:

—E pa war amā mēhō jarē. Na pre pahi Perisja mē hagjēnh xā kamā mēhō jaxā nē kormā kator kēt ri nh̄um mē àpēnh nē kator pa hpānhā àpēnh o amnhīptā. ¹⁵ Tā ra ma Jerujarē hw̄yr mō nh̄um Ijaew nhō patre krāhtūmjē mē mē àptār tūmrejaja inhmā ho kapēr punuj rax nē. Nē ixte mē kām hpīr kaxyw inhmā hā àmnēnh kām hiht̄yx nē. ¹⁶ Nom pa mē kēp ja kaga nē mē kām: “Nā mē ixpē Rōm nhō xw̄ynhjaja na pa htem ā mē hipēx anh̄yr kēt nē. Na pa htem mē kot ho kapēr xw̄ynh noo mā tanhmā hkukjēr to nh̄um tanhmā amnhī tā àprār to pa htem kuma nē rī kormā tanhmā mē ho. No na pa htem kormā mē kot tanhmā amnhī jarēnh to hkēt ri tanhmā mē ho hkēt nē.” Anē.

¹⁷ —Jakamā nh̄um prem kaxyw Sejarej w̄yr pōj nh̄um apkati pa hā mē hkukjēr kurē kumrēx. Nē mē kot mē hkukjēr xā hā mē hkrī xā kamā nh̄y nē ixte hkukjēr kaxyw amnhī w̄yr Pawre hā karō. ¹⁸ Na pa pre ijamaxpēr o: “Mān pre tanhmā amnhī tomnuj t̄yx to hā na mē inhmā harēnh kaxyw.”

¹⁹ Anh̄yr ā hkamnh̄ix tā te kot amnhī to mex xw̄ynh pyrāk. Ām kot mē hkōt amnhī nh̄ipēx kēt pix ā nh̄um mē inhmā harē. Nē kaxyw mēhō htyk xw̄ynh jarē. Mē kot kām “Jesus” anh̄yr xw̄ynhja na xep hte mē kām akup̄ym ht̄ir ā harēnh o pa. Ām ja pix na prem inhmā harē. ²⁰ Pa tee ri ixte nh̄yri ixprī hā tanhmā mē kot harēnh to hā mē mar kaxyw hkukamā ijamaxpēr. Hāmri nē hā Pawre kukja nē kām: “Xā kot puj ma akup̄ym Jerujarē hw̄yr mō pa axte akw̄y kot tanhmā ajarēnh to ma nē rī kormā tanhmā ajarēnh to nā?” ²¹ Anh̄yr tā no nh̄um akup̄ym Jerujarē hw̄yr mōr kaga kumrēx nē amnhīm Rōm kām pahi maati Sesti jarē. Ixte ma hw̄yr mēnh nh̄um kot kām amnhī jarēnh nh̄um kot mar nē tām tanhmā harēnh to kaxyw. Jakamā pa kormā ixte hw̄yr mēnh kaxyw amnhī xā hā akup̄ym mē hagjēnh xā kamā haxā nh̄um arī hkrī ho hkrī. Anē.

²² Hāmri nh̄um Akrip kuma nē kām:

—Xôwehe? Kwa na pa inhmã tanhmã kapêr to mar prãm nê. Anê.

Hãmri nhùm kãm:

—Tôe. Nà kê apkati pa hã karô ka tanhmã kapêr mar to. Anê.

²³ Jakamã nhùm apkati nhùm Akrip mê htôx Perênis wa pahi hã mê é mex jagjê nê ma mê hkukjêr xã hã ixkre hwýr wa tê. Pôristi krãhtùm kwýjê mê Sejarej kamã mê kot amnhî to rûnh xwýnh kwýjê mê nhùm mê hwýr akuprô. Nhùm mê piitã Akrip mê htôx wa kêp pahi hã wa é mex ã wa omu nê wa kamã no puma nê. Hãmri nhùm Pos Pesti Pawre hã karô nhùm mê haprô nê ma mê hwýr o tê. ²⁴ Hãmri nhùm Pos Pesti omu nê Akrip mê htôx mê mê kot mar o hkrî xwýnhjê mã kãm:

—E pahihti Akrip mê mê apikuprôn h xwýnhjaja. Ota Pawre xa. Jerujarê kamã nê jar Sejarej kamã na pre hkwyjaja inhmã ho kapêr rax nê. Hãmri nê ixte hpîr kaxyw inhmã hã àmnên h kãm hihtýx nê. ²⁵ Nom mêmoj mýrapê kot pa kêt kupî? Tã nhùm amnhîm pahi maati Sesti jarê pa ma hwýr mên h kaxyw. ²⁶⁻²⁷ Nom na htem amarî pahi maati Sesti hwýr mê rên h kêt nê. Na htem kãm mê kot tanhmã amnhî tomnuj to hã kagã nê hwýr kagã mê ro hã mê kurê. No jahti kot tanhmã amnhî tomnuj toja na ixte omun h kêt. Te inhmã tanhmã kot amnhî tomnuj to hkêt pyrãk. Jakamã na pa mê awýr o tê. Mê ate kapêr mar nê kot tanhmã amnhî tomnuj to hã inhmã harên h nhùm ixte hã kagã nê pahi Sesti hwýr mên h kaxyw. Jakamã e mê kam nê hkukja nê ama nê tanhmã mar to. Anê.

26

Pawre kot pahihti Akrip mã amnhî jarên h

Atre 8.3, 9.1-19, 22.1-21

¹ Hãmri nhùm Akrip Pos Pesti kot tanhmã Pawre jarên h toja ma nê Pawre mã kãm:

—E mãmri mê inhmã amnhî jarê pa mê ama. Anê.

Hãmri nhùm kuma nê kãm amnhî jarên h kaxyw kãnhmã kãm ìhkra pê nê kãm:

²⁻³ —Hêxta waa nê. Nà na pa amã amnhî jarên h kaxyw nê ixkînh nê pahi Akrip. Ra ate mê ixpê Ijaew kot amnhî nhîpêx ã mê ixpumun h mex. Nê mê ixte tanhmã amnhî nhîpêx to hã mê ixte xpên kukjêrta ate hã mê ixpumun h mex. Jakamã na pa amã amnhî jarên h kaxyw nê ixkînh nê. E tokyx anojarêr kêt nê inhma. Pa amã ixujarên h jatur xãm kumê ka aprî hã inhma. ⁴ Nà ixkwýjaja ra mê kot ixte amnhî nhîpêx ã ixpumun h mex. Ixpîre rùm ixpapxã kamã nê mãânên Jerujarê kamã ixte tanhmã amnhî nhîpêx to ho ixpaja mê kot hã ixpumun h mex. ⁵ Ixpê mê hkwy pê Parijew nhô xwýnh kwýjê hã mê kot ixpumun h. Koja mê apu ja hã amã ijarên h japêr rý ko. Mê ixpê Parijew nhô xwýnhjaja na pa htem amnepêm finat Mojes kot Tîrtùm nhý hã mê inhîgêjtê mã mêmoj tã karô xã hkôt amnhî nhîpêx mex o ixkwýjê jakre.

⁶ —Amnepêm na pre Tîrtùm mê inhîgêjtê mã tanhmã amnhî jarên h to. Kot nhýrmã mê piitã akupým mê ho htîr ã amnhî jarê. Tã ixte ja kôt ijamaxpêr pix mýrapê na prem kot hã amã ixto kapêr kaxyw awýr ixto mô. ⁷ Mê ixpê Ijaew nhîgêr piitã na prem Tîrtùm kapêr kôt hamaxpêr o ri pa. Kot nhýrmã akupým mê ho htîr ã amnhî jarên h kôt hamaxpêr týx o pa. Amnepêm finat Jako mê hkra pê 12jaja na prem hkôt hamaxpêr. Nê ixpê mê hkanrêhã mê htãmnhwý na pa hte ijaxwýja ja kôt ijamaxpêr týx rãhã ho ri ixpa. Tã ãm mêmoj pixi mýrapê na ixkwýjaja ã amã ixto kapêr punuj anê. ⁸ Mê kot ixpyrà nê ja kôt hamaxpêr ã amnhî jarên h tã nhùm pre Tîrtùm akupým Kra Jejus o htîr nom

nhũm mẽ ixkĩnhã ja kôt hamaxpēr kêt. Nom Tĩrtũm kêp akupỹm mẽ pahto pahĩr xwỹnh kênã.

9—Amnepêm kormã Jejus kôt ijamaxpēr kêt ri na pa pre ijaxwỹja mẽ urak nê akupỹm htĩr kôt ijamaxpēr kêt nê. Nê ixtỹx ijamaxpēr o: “Kot paj Jejus pê Najare nhõ xwỹnh kôt mẽ kot amnhĩ xunhwỹr xwỹnhjê nhĩpêx kati ho ixpa nhũm Tĩrtũm ja hã ixpumu nhũm ja kãm mex nê.”

10—Anhỹr jakamã pa pre hte tanhmã mẽ homnui tỹx to ho ri ixpa. Jao Jerujarê kamã mẽ inhõ patre krãhtũmjê nhỹ hã mẽ unê nê mẽ hagjênh xã kamã mẽ hagjênh o ixpa nhũm mẽ kot mẽ himex kaxyw mẽ hã inhmã amnhĩ jarê nhũm ja inhmã mex nê. Pa mẽ harênh ma nê ixkĩnh nê. 11 Pa pre hte xatã tanhmã mẽ hipêx to nê mẽ kot Jejus kaga hprãm xaj mẽ hipêx kati rũnh nê. Tĩrtũm kapêr o mẽ ahkre xã hã ixkre piitã kamã pa pre hte ã mẽ hipêx anê. Nê mẽ kamã inhgryk tỹx jakamã ma krĩ hkwy hkôt mẽ hapêr o ri ixpa. ã na pa pre mẽ hipêx anhỹr o ri ixpa.

12—Tã axte ixte mẽ hkwyjê pynênh nê mẽ hagjênh kaxyw ma Tamas wỹr mō. Mẽ inhõ patre krãhtũmjê nhỹ hã ma mẽ hwỹr mō. 13 Hãmri nhũm ra kaxkwa nhĩpók ri myt nhỹ pa kormã pry hã inhmōr ri kaxkwa rũm mẽmo nhĩrãja pumu. Nhũm hirã htỹx o myt jakre nê ixtã ajêt pa ixkôt ri mẽ pa xwỹnhjê mẽ hipók ri ixkuhê. 14 Hãmri nê mẽ inhmã ma xaj pykap ixrôrök pa nhũm kaxkwa rũm mẽhōj inhmã kapêr. Mẽ ixpê Ijaew kapêr o kapêr nê inhmã: “Pa Sawti? Hêxta waa nê. Kwa mon ka hte axtem nê ixtomnuj tỹx o ri apa? Nom na ka tee ri ã amnhĩ nhĩpêx anhỹr kaprỹ.” Anê. 15 Hãmri pa tee ri kuma nê kãm: “Kwa mẽ atō na ka ã inhmã akapêr anê?” Anê.

—Hãmri nhũm inhmã: “Ixpê Jejus na pa amã ixkapêr. Pa na ka hte ixpê ixkôt mẽ kot amnhĩ xunhwỹr xwỹnhjê homnui tỹx o apa ho te pa ixtomnuj tỹx pyrãk. 16 E kãnhmã xa. Ate inhmã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho apa kaxyw na pa amã amnhĩ to amnhĩrit. Jarãhã ate ixpumunh xã hkôt ate mẽ kãm ma ijarênh nê mẽ kãm ixkapêr jarênh o mẽ ahkre ho ri mẽ hkôt apa kaxyw na pa amnhĩ kaxyw ata. Kot paj nhỹrmã axte awỹr ixkato nê tanhmã amã ixkapêr to ka inhma nê ma mẽ kãm ixkapêr jarênh o ri mẽ hkôt apa. Ja kaxyw na pa amnhĩm ata.” Anhỹr o inhmã kapêr. 17 Hãmri nê inhmã: “E kot paj Ijaew mẽ Ijaew kêt xwỹnhjê hwỹr amê nê anê mẽ omunh mex nê nhũm mẽhō apĩr kêt nê. 18 Kêr ka ma mẽ hkôt mẽ kãm ixkapêr jarênh o ri apa kê mẽhprĩ hã kuma. Mẽ kot amnhĩ tomnuj kaga nê amnhĩ kaxyw ixkôt hamaxpêr nê ixkôt amnhĩ xunhwỹr kaxyw. Hãmri nhũm Tĩrtũm ja hã mẽ omu nê ixkukwak ri amnhĩ katut kôt mẽ kot amnhĩ tomnuj piitã rênh pa nê axte kãm hamaxpêr kêt nê. Hãmri nê mẽ ho hkra. Kojã mẽ ã amnhĩ nhĩpêx anê hãmri nê axte Satanasti nhỹ hã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to hkêt nê. Pãnhã Tĩrtũm kôt pix mã amnhĩ nhĩpêx o pa.” Anê.

19—ã na pre Pahihti Jejus inhmã kapêr anê. Tã kot kaxkwa rũm inhmã ixãpênh jarênh ã karōja pa pre mar tỹx nê hkôt amnhĩ nhĩpêx rãhã ho ri ixpa pahĩ Akrip. 20 Jakamã na pa pre ma mẽ hkôt mẽ kãm kapêr jarênh o ri ixpa. Tamas kumrêx hwỹr nê hpãnhã Jerujarê hwỹr nê hpãnhã pika pê Jutej piitã hkôt Ijaew mã kapêr jarênh o ri ixpa. Tã hpãnhã Ijaew kêt xwỹnhjê mã harê. Na pa hte mẽ kãm ixkapêr o: “Kwa mẽ ate amnhĩ tomnuj kaga nê hpãnhã Tĩrtũm kôt amnhĩ xunhwỹ. Hãmri nê hkôt pix mã amnhĩ nhĩpêx o ri apa. Mẽ piitã mẽ kot apê hkwy hã mẽ apumunh kaxyw.” Anê.

21 –Ăm ja pix mÿrapê na pre ixkwÿjaja ixpynê. Tÿrtÿm mã amnhÿ jarênh xà hã ixkre kamã ixpynê nê ra mẽ kot ixpÿr kaxyw. 22-23 Nom na hte Tÿrtÿm ixtãnopxa nê ixto ixihtÿx mex rãhã ho pa pa arÿ mẽ kãm harênh o ri ixpa. Mẽ kot amnhÿ to rÿnh xwÿnhjê mã nê mẽ kêp amrakati xwÿnhjê mã nê mẽ piitã mẽ kãm harênh o ri ixpa. Finat Mojes mẽ Tÿrtÿm nhÿ hã kapêr jarênh o mẽ pa xwÿnhjaja kot ra hkukamã tanhmã harênh to xà hkôt pa hte mẽ kãm harênh o ri ixpa. Nê mẽ kãm: “Tÿrtÿm kot mẽ pakaxyw ãm xwÿnhnta na pre amnhÿ xà htÿx kamã hamak kãm ty. Tã nhÿm Tÿrtÿm akupÿm ho htÿr. Kumrêx na pre akupÿm ho htÿr jakamã kumrêx na pre tanhmã mẽ kãm kapêr to ho ri mẽ hkôt pa. Mẽ kot amnhÿ kaxyw hkôt hamaxpêr nê hkôt amnhÿ xunhwÿr xwÿnh piitã urak nê nhÿrmã Tÿrtÿm mẽ wa ô krÿ kamã htÿr tÿm nê pa ho pa hprãm xãj mẽ harênh o pa. Mẽ ixpê Ijaew nê mãânên mẽ apê Ijaew kêt xwÿnhjaja nhÿm pre ã mẽ pajarênh anê.” Anhÿr o pa hte mẽ kãm harênh o ri mẽ hkôt ixpa pahi Akrip. Anê.

24 Nhÿm Pawre kormã kot mẽ kãm amnhÿ jarênh par kêt ri nhÿm Pos Pesti tee ri tanhmã Jejus jarênh to hã kuma nê kàx pê kãm kapêr nê kãm:

–Kwa na ka akrã axpã nà? Pêr ate kagã pumunh tÿx kurê akrã pipãnh pyrak o ri atÿx ã ri mẽ inhmã axujarênh anê. Anê.

25 Hãmri nhÿm kãm:

–Nã ixkrã pipãnh kêt. Ăm hãmri na pa mẽ amã awjarê. 26 Jerujarê kamã na prem Jejus pi nhÿm mẽ piitã omu. Tã nhÿm akupÿm htÿr hãmri nê hpimxur pê ri pa hkêt nê. Na pre mẽ ohtô nê akupÿm htÿr kãm omu. Pahi Akrip ra kot ja mar mex jakamã na pa ixãmnhÿx ã mẽ amã harênh anê.

27 Anhÿr o kãm kapêr hãmri nê pahi Akrip wÿr rÿt nê kãm:

–Kwa pahi Akrip. Xà Tÿrtÿm nhÿ hã kapêr jarênh o mẽ pa xwÿnhjaja kot Jejus kukamã tanhmã harênh toja kôt na ka hte ajamaxpêr? Nã ra hkôt ajamaxpêr kênã. Ra ixte ajamaxpêr kôt apumunh mex. Anê.

28 Hãmri nhÿm tee ri kuma nê kãm:

–Tk. Kwa xà kot kaj ã inhmã akapêr anê pa ama nê apyrã nê amnhÿ kaxyw Jejus kôt ijamaxpêr? Nã na ka ixte ã ate Jejus jarênh anhÿrja kôt ijamaxpêr ã ixkamnhÿx kaprÿ. Anê.

29 Hãmri nhÿm Pawre kãm:

–Ko. Kot kaj ixpyrã nê amnhÿ kaxyw hkôt ajamaxpêr pa ixkÿnh nê. Nom kaxipix kêt. Mẽ apiitã mẽ ate inhmar o akrÿ xwÿnhjaja mãânên. Mẽ ate mẽ ixpyrã nê Jejus kôt amnhÿ xunhwÿr na inhmã hprãm. Ăm ixpyrã nê mẽ apê prês pix na inhmã hprãm kêt. Anê.

30 Hãmri nhÿm pahi Akrip nê htôx Perênÿs nê pahi Pox Pesti nê mẽ hkôt mẽ môr xwÿnhjaja kãnhmã kuhê nê ma mrar kaxyw. 31 Nê nojarêr nê Pawre hã axpên mã:

–Kwa tanhmã kot amnhÿ tomnuj to hkêt kênã kot kêt mẽ haxã rÿ kupÿ. Anê.

32 Hãmri nhÿm Akripja Pos Pesti mã kãm:

–Kwa kop apu kot amnhÿ kaxyw pahi maati Sesti hwÿr hkrã hkêt ronhÿx pu mẽ ra kator. Anê.

27

Mẽ kot Rôm wÿr Pawre mẽnh ã mẽ harênh

Atre 23.11, 25.12

1 Tã nhÿm mẽ pyka pê Itar wÿr pahi maati Sesti hwÿr Pawre mẽnh kaxyw. Itar kamã mẽ ô krÿ maati na pre kêp Rôm. Jakamã nhÿm Pawre mẽ mẽ kot mẽ

hagjênh xà kamā mẽ hkrī xwýnh mẽ ho hpimrààtā ma mẽ o mra nê pôristi krähtüm Jurti nhĩhkram mẽ haxàr pa. Kot ma Ròm wýr mẽ o mör kaxyw. Jurtija kèp Itar kamā mẽ õ pahi maati hã pôristi krähtüm nhùm prem ma mẽ kãm mẽ o mör kaxyw ìhkram mẽ hagjênh pa. Ixpê Rukre na pa pre inhmã Pawre hkôt inhmör prãm nê mẽ hã ajét nê mẽ hkôt mõ.

² Tã pa mẽ ra inhnojarèt nhùm Aristak haxwýja ma mẽ ixkôt mõ. Pyka pè Masetõn nhõ xwýnh na pre. Õ krī pè na pre Tesarõn. Jakamã nhùm ma wa ixkôt mõ. Hãmri nhùm pàrja nojarèt. Atamìx rùm pàr nhùm ra As wýr nojarèt pa mẽ hwýr inhgêx pa nê ma kamã mõ. ³ Hãmri nhùm apkati pa mẽ krī pè Sito hwýr pøj nê hã pàr xi. Nhùm pôristi krähtüm Jurtija Pawre ho mex jakamã pa mẽ Sito hwýr pøj nhùm Pawre mã anê pa mẽ ixkato nê ma ixkrãmnhwýjê hwýr mra nê mẽ kutã apku nê ma akupým pàr wýr mra.

⁴ Tã pa mẽ axte mõ. Nom nhùm kòk mẽ ixkuta àpèr tỳx jakamã pa mẽ umaj juk nê gò hipòk kupu ho mõ. Gò hipòk pè Sipreja pa mẽ upòk rùm ma hkupu ho mõ nhùm mẽ inhnê kòk pè àmnàr mex nê. ⁵ Hãmri pa mẽ mõõ nê pyka pè Siris mẽ Pãpir wa hakrenh o mõ nê pyka pè Ris kamã Mira hwýr pøj nê hã pàr xi nê ijapòx pa. ⁶ Hãmri nhùm pôristi krähtümja Aresãnrir rùm pàr pumu nhùm ra Itar wýr nojarèt. Pa mẽ hwýr inhgêx kuré kumrêx hãmri nê ma kamã axte mõ. ⁷ Hãmri nhùm pàrja kòk kutã tee ri mör prèprék kaxyw nê àm amnhĩm hprī nê mör ã apkati xohtò nê pa mẽ tokyx ixpòx kêt nê. Tã Sito hwýr ixãhtêp o mõ nom nhùm kòk mẽ ixkutã hihtỳx rax kumrêx. Jakamã pa mẽ juk nê gò hipòk pè Kret jatur xà jahpa nê ma kape hã mõ nhùm mẽ inhnê kòk pè àmnàr mex nê. Hãmri pa mẽ ma Sarmõn jakrenh o mõ ⁸ nhùm pàr kòk kutã amnhĩm hprī nê kape hã mõ. Pa mẽ mõ nê jatã Rasej tã pàr nhĩkwý xà mex wýr pøj nê kamã pàr xi. ⁹ Nom pàr kot amnhĩm hprī nê mör jakamã nhùm ra kòk xàpèr tỳx nê kamã kry htỳx ã mytwrý mẽ ixtã kato. Mytwrýja ã mẽ kot kòk xàpèr tỳx pymaj nhỹhỹm pàr kãm mrar kêt. Jakamã nhùm Pawre tokyx mẽ inhmör nê pàr nhõ xwýnhjê mẽ kapèr kãm hihtỳx nê mẽ kãm:

¹⁰ —Kwa pu mẽ jar kòk xàpèr tỳx jamãr o ri papa nã. Kê kòk mẽ kry htỳxja hapèx pu mẽ rī kormã axte mõ. Kot puj mẽ anhýr kêt nê kòk xàpèr tỳx kãm mõ nhùm nhỹri pàrja mẽ pahpè axã nhùm gò mẽ apè mẽ akukrêx o hapèx pa. Pu mẽ pajaxwýja axkaprã.

¹¹ Anhýr o mẽ kãm kapèr tã no nhùm mẽ kuma nê àm kuma. Pàr pãm mẽ pàr o mrar xwýnh wa nojarèt tỳx nê kapèr ma nê àm kuma. Nhùm pôristi krähtüm wa nojarèt ã wa kuma nê haxwýja Pawre mar kêt nê. ¹² Nhùm mẽ kot pàr nhĩkwý xà mex jarènhja mẽ kot mex ã harènh tã mẽ kèp omnuj nê. Hã na wrýk nê kòk xàpèr tỳx nhùm mẽ kèp omnuj tỳx nê. Jakamã nhùm mẽ piitã Pawre rom ra nojarèt nê. Mẽ kãm tokyx krī pè Wènĩs wýr hpòx prãm jakamã nojarèt tỳx nê. Gò hipòk pè Kret kamã na Wènĩsja. Nê kamã kòk xàpèr tỳx kêt jakamã nhùm mẽ hwýr nojarèt nê axpèn mã:

—E kwa pu mẽ tokyx Wènĩs wýr mõ nê kamã mãn kòk xàpèr tỳx japèx jamãr o papa. Anê.

Hãmri nê piitã hwýr nojarèt.

Kòk kot pàr o àpèr tỳx ã harènh

¹³ Tã nhùm kahpa hkôt kòk xàpèrja katat kòt kawax pè apè nhùm mẽ kamã ama nê axpèn mã:

—E hãmri. Tokyx pu mẽ mõ. Anê.

Jakamã pa mẽ pàr o htỳx xà ho api nẻ axte mỗ. Ma gỏ hipỏk pẻ Kret jakàr ả mỗ. ¹⁴ Puh nhũm na wrỳ nẻ kỏk ảpẻr tỳx kumrẻx. Mẻ kot kỏm “kỏk xỏpẻr tỳx maati” anhỳr xwỳnhja gỏ hipỏk rũm mẽ ixto ảpẻr tỳx kumrẻx o mỗ. ¹⁵ Hỏmri nẻ mẽ ixkutỏ ảpẻr tỳx nhũm pỏr tee ri kutỏ hkarỏt. Pa mẽ kormỏ Wẻnẻs wỳr ixpỏx kẻt ri ra ho awjanỏ nhũm amnhẻ krỏ hỏt kỏk kỏt mỗ. ¹⁶⁻¹⁷ Hỏmri nẻ mỗ nẻ gỏ hipỏk pẻ Krawti jahpa nẻ hakỏr ả mỗ nhũm mẽ inhẻnẻ kỏk pẻ ảmỳtỏ nhũm amnhũm hprẻ nẻ kawax pẻ ảpẻ. Hỏmri pa mẽ pỏr krare kot mẽ ixkỏt mỏr xwỳnhja pa mẽ kumỳ nẻ pỏr rax kỏm kumẻ. Ra kamỏ gỏ rax tỏ pa mẽ ixkarỏt tỳx nẻ nẻ hkapẻr pa nẻ ho api nẻ pỏr rax kỏm kumẻ nẻ ho htỳx. Hỏmri nẻ hpỏnhỏ kỏk xỏpẻr tỳx pymaj pỏr rax kaxpre hpa. Hỏmri nẻ kỏk kot pykahti grỏ maati pẻ Sirteja wỳr pỏr mẽnh nhũm kot amnhẻ to pykahti xỏm o htẻm pymaj nhũm mẽ kot ho mrrar xỏ hỏ kupẻxẻ rax o wrỳ nhũm pỏr amnhẻ krỏ hỏt ma kỏk kỏt mỗ.

¹⁸ Tỏ nhũm apkati nhũm kỏk arẻ mẽ ixpẻ pỏr o ảpẻr tỳx nẻ arẻ na wrỳk rax rỏhỏ nẻ. Jakamỏ pa mẽ pỏr ảr pymaj nẻ mẽ hikukrẻx kwỳ gỏx kỏm rẻnh pa. Kaxkritre nẻ ảr kẻt kaxyw.

¹⁹ Tỏ nhũm apkati pa mẽ hpỏnhỏ pỏr kre kamỏ ri nẻ hikukrẻx kwỳ rẻ nẻ gỏx kỏm kurẻ. ²⁰ Nhũm kỏk arẻ ảpẻr tỳx kumrẻx ả apkati sohtỏo nẻ. Nẻ na wrỳk rax rỏhỏ jakamỏ pa mẽ kanhẻti pumunh kẻt nẻ myt pumunh kẻt o mẽ ixtỏ apkati sohtỏ rax kumrẻx. Hỏmri nẻ tee ri ahkapi nẻ tee ri amnhẻ kukamỏ ijamaxpẻr. Nẻ ixtyk par pix kukamỏ ijamaxpẻr o ixkaprẻ nẻ ixkrẻ.

²¹ Hỏmri nẻ mẽ inhỏmỏ ma xỏj ixỏpkur kẻt ryy nẻ. Hỏmri nhũm Pawre tee ri ja hỏ mẽ ixpumu nẻ pỏr nhỏ xwỳnh wa kỏm kapẻr nẻ wa kỏm:

—Kwa na pa pre tee ri Kret kỏm man mẽ pamỏr nẻ war amỏ ixkapẻr. Kop apu mỳtar mỏn mẽ kuri arẻ ri mẽ hỏt mẽ papa ronhỳx pu mẽ pajamakẻtkati nẻ paxỏmnhỏx ri papa. Tỏ nhỳx pu mẽ ri mẽ hikukrẻxja gỏx kỏm rẻnh par kẻt nẻ. ²² Nom kwa kẻr ka mẽ tee ri amnhẻ kukamỏ ajamaxpẻr kẻt nẻ. Kot puj mẽ pahtỏ pahtyk kẻt nẻ. Ầm pỏrja pix koja axỏ nẻ hapẻx. ²³ Ixpẻ Tẻrtũm krajẻ hỏ na pa. Na pa hte kỏm tanhmỏ amnhẻ nhỏpẻx to hỏ ri ixpa. Jakamỏ na pre kamỏt ja kamỏ ixwỳr kapẻr o wrỳk xwỳnhjẻ hỏ mẽ nhũm ixwỳr wrỳ nẻ inhỏmỏ awjarẻ ²⁴ nẻ inhỏmỏ: “Pa Pawre? Kwa tee ri amnhẻ kukamỏ ajamaxpẻr o amỏ ma hỏkẻt nẻ. Kot kaj akỏ hỏkẻnh pẻ ma Itar kamỏ Rỏm wỳr mỗ nẻ pỏj nẻ pỏhi maati Sesti pumu nẻ kỏm amnhẻ jarẻ. Jakamỏ koja Tẻrtũm akỏt mẽ mỏr xwỳnh piitỏ omunh mex nẻ ka mẽ atỏ tanhmỏ amnhẻ to hỏkẻt nẻ.” Anẻ.

²⁵ —Ả kot inhỏmỏ kapẻr anhỳr jakamỏ kwa mẽ amnhẻ to htỳx nẻ tee ri amnhẻ kukamỏ ajamaxpẻr kẻt nẻ. Tẻrtũm kapẻr o wrỳk xwỳnh kot inhỏmỏ ujarẻnh xỏ hỏtỏ koja Tẻrtũm ả mẽ panhỏpẻx anẻ. Ixte ja hỏ omunh mex kẻnỏ. ²⁶ Koja xep kỏkja nhỏri gỏ hipỏk ả pỏr krakrak pa. Nom mẽ papajaja kot puj mẽ pahkỏ hỏkẻnh pẻ hwỳr pahpỏx pa. Anẻ.

²⁷ Tỏ pa mẽ mỗo nẻ ả inhỏmỏ anhỳrja ả ixtỏ semỏn axkrut nẻ ra gỏ rax pẻ Ariax kỏt axỏ. Kamỏt kỏm hỏtỏ axỏ nhũm kỏkja arẻ pỏr o ảpẻr tỳx rỏhỏ ho mỗ. Hỏmri nhũm kỏt ả kamỏt nhũm pỏr o mrrar xwỳnhja ra pỏr kot pykahti grỏ htẻp ả hkamnhỏx. ²⁸ Jakamỏ nhũm mẽ gỏ xupỳm pumunh xỏ ho gỏ pumu nhũm upỳm kẻp 36 met. Hỏmri nhũm hỏ ahtỏmre nẻ axte omu nhũm ra hpỏnhỏ kẻp 27 met pix. Jao ra pỏr kot gỏ kokwe htẻp o mỏr ả omu. ²⁹ Hỏmri nẻ kot kẻn kuranh nẻ hỏ pikrakrak pymaj katẻ rũm ho htỳx xỏ ho 4 nẻ gỏx kỏm kurẻ nhũm arẻ ajẻt. Hỏmri nhũm mẽ tokyx kỏm arẻgro hprỏm o arẻgro mỏ nojarẻt o hỏkrẻ. ³⁰ Hỏmri nhũm pỏr kỏm mẽ ảpẻnh xwỳnhjaja tanhmỏ hamaxpẻr to nẻ hẻx rom pỏr krare ho wrỳk o tẻ. Mẻ kot mẽ ixrer nẻ ahte xarmỏ mỏr nẻ rẻr nẻ

tokyx gô hipôk wÿr hpôx kaxyw. No ãm hêx rom te mē kot axte pâr krā rûm ho htÿx xâ hō mēnh kaxyw pyrâk o amnhî nhîpêx nē kaxyw ho wrÿk o tē. ³¹ Nom nhûm Pawre mē hamaxpêr ã mē omu hãmri nē pôristi mē mē hkrâhtûm mâ mē harē nē mē kâm:

—Kwa koja mÿjjaja mē pare nē ahte pâr krare kamã xarmã môn rê ka mē apikaprâr pa kãm ga. Anē.

³² Hãmri nhûm mē tee ri kuma nē mē hwÿr hprôt nē mē kêp pâr krare pé hkaxpre xâ jakâ nhûm gôx kãm tēm nē ma gô hkôt hkaprÿn mō.

³³ Tã hãmri nhûm ra myt kator o mō nhûm Pawre akupÿm mē piitã mē ho mē hamaxpêr o hihtÿx kaxyw mē kâm:

—Kwa na ka mē tee ri amnhî kukamã ajamaxpêr o akaprî nē axâpkur kêt o atã semãn axkrut. ³⁴ E pu mē mēmoj krē nē ho amnhî xihhtÿx. Kot puj mē pahô pahtÿk kêt nē. ãm hãmri na pa mē amã ixkapêr. Anē.

³⁵ Hãmri nē mēmoj py nē mē noo mã Tirtûm mã harē nē hkur o xa ³⁶ nhûm mē ja hã omunh xâ hkôt akupÿm tãm hamaxpêr o mō. Hãmri nē amnhîm mēô hkwy jamÿ nē kumē kuku. ³⁷ Pâr kãm mē inhmôr xwÿnhjaja na pa prem ixpê 276. ³⁸ Tã pa mē ra ixâpkur pa. Hãmri nē pâr kaxkrit kaxyw mē apkur xâ hã mēmoj y jakrêxja gôx kãm hkaprî pa.

Pâr mē kêp pikrakrak ã harēnh

³⁹ Tã nhûm ra myt kator mex nē nhûm mē amnhî kukamã gô hipôk pumu nē axpên mã:

—Kwa nhÿ pika na mÿj wehe? Anē.

Hãmri nē nhÿri hakâx ã amnhîm nôr xâ mex pumu nē hwÿr pâr o môr kaxyw hã axpên ma. ⁴⁰ Hãmri nē kaxyw pâr o htÿx xâ jakâ nhûm axrē nē gôx kãm rôrôk pa. Nē pî ho pâr o juk xâ nhô xê xâja nhûm mē mãânēn krâhta. Hãmri nē akupÿm mrrar xâ hã kupêxê nhô nhûm kôk ho hikot nē ma gô jakâx wÿr o mō. ⁴¹ Nom nhûm pâr kormã hakâx pé awry hã môr ri amnhî to kokwe kura nē pyka nhîmôk ã nô nhûm mē tee ri kot hkaxâr nē akupÿm gô xupÿm mã mēnh kaxyw. Nom nhûm gô kot pâr nhîxô htak tÿx kurē nhûm mē ixpê pikrakrak par o mō. ⁴² Jakamã nhûm pôristijaja tee ri omu hãmri nē ra mē kêp prêsjê nhîmex kaxyw. Mē kot gôx kãm rôrôk nē gô hipôk wÿr hpa ho nana nē mē kêp pikunor pymaj kot mē himex kaxyw. ⁴³ Nom nhûm mē hkrâhtûmja kãm Pawre pîr prãm kêt jakamã ja nē mē hkurē nē mē inhmã:

—E mē ate apa ho gô rēnh mex xwÿnhjaja. Akumrêx mra nē mrô nē ho nana ho mra nē rê. ⁴⁴ No mē ate apa ho nana punuj xwÿnhjaja kêr ka mē tapti rÿ pâr kukrêx ô mÿ nē hã ajêt nē hã ma môn rê. Anē.

Hãmri pa mē ã amnhî nhîpêx anē nē ixpiitã ixkã hkînh pé ixrêr pa.

28

Gô hipôk pé Maw kamã mē pa hã mē harēnh Makre 16.17-18

¹ Tã pa mē ixpiitã ixkã hkînh pé ixrêr pa. Nhûm gô hipôk ã mē pa xwÿnhjaja mē inhmã gô hipôk nhîxi jarē nhûm xep kêp Maw. ² Nhûm Maw nhô xwÿnhjaja mē ixto mex nē. Nhûm axte na wrÿk rax nē nhûm kry htÿx kumrêx nhûm mē ixkamã ukaprî nē mē inhmã kuto nē mē inhmã kapêr mex nē. ³ Hãmri nhûm Pawre kuwy kaxyw ri pî kawrà ho mra nē kuwy hwÿr o tē nē hã haxwÿr o xa. Hãmri nhûm kagã xoprê ô wēnēn xihhtÿxja kuwy kagro pymaj pî rûm kato nē îhkra hã kunha nē hã âpêr o ajêt. ⁴⁻⁵ Hãmri nhûm Pawre omu nē amnhî nē

ho apê nê kuwy kamã kumê nhũm kamã tẽm nê xêt pa. Hãmri nhũm gô hipôk nhô xwýnhjaja tee ri ja hã omu nê axpẽn mã:

—Kwa ga mẽmyti mũj pumu. Mãn kệp mẽ hpar o pa xwýnh na. Hã na kagã õ wẽnẽn xihýtýxta kunha. Nà koja ty nê rĩ amnhĩ pumu. Ra hkã hkĩnh pẽ gô rũm mẽ pahwýr rêr tã koja tã ty kãm ga. Anê.

⁶ Hãmri nhũm mẽ tee ri kot tanhmã amnhĩ to hã hkamnhĩx nê hamãr o kuhê. à htýx nê ãhkra hikot rý htyk kurê kumrêx ã hkamnhĩx tã nhũm tanhmã amnhĩ kamã hamak to hkêt nê. ãm htýx ri hkĩnh nê kapêr nê hpikunhar o ri mra. Hãmri nhũm mẽ tee ri omu nê axpẽn mã:

—Kwa tanhmã kot amnhĩ tore hã. Kệp mẽ hpar o pa xwýnh kêt. Mãn kệp kaxkwa kamã mẽpahpãmjê hõ nã? Hã na kagã kunha nhũm tanhĩ to hkêt nê. Anê.

⁷ Nhũm gô hipôk ã mẽ õ pahihtĩ pẽ Puptija. Õrkwý hã jawý jakamã nhũm amnhĩ kôt mẽ ixwý pa mẽ ma hkôt mỗ nê kuri hkôt ixpa ho ixtã apkati axkrunẽpxi nhũm mẽ ixto mex nê. ⁸ Nhũm ra Pupti nhĩpêêxã kệp à nê nõ. Kà kagro htýx nê haók. Hãmri nhũm Pawre hwýr tẽ nê omu nê hã ãhkra xi nê ho Tirtũm wý nhũm akupým ho mex kurê kumrêx. ⁹ Hãmri nhũm gô hipôk nhô xwýnhja harênh ma nê Pawre hwýr mẽ à xwýnh piitã o mra nhũm mẽ omu nê Tirtũm nhỹ hã akupým mẽ ho mex pa. ¹⁰⁻¹¹ Hãmri nhũm gô hipôk nhô xwýnhjaja mẽ ixto mex rax nê.

*Pawre axte Rõm wýr nojarêt ã harênh
Rõmãn 1.10-12, 15.30-32*

Tã pa mẽ gô hipôdta kamã ixpa hã mytwrý axkrunẽpxi. Hãmri nhũm kôk xápêr týxta hapêx pa mẽ axte inhnojarêt nê ma mỗ. Pãr õ kamã hpãnhã mỗ. Aresãnrir rũm pãrja pa mẽ hpãnhã kamã mỗ. Mẽ kot kãm “sãnti pihpo” anhỹr xwýnhhta kamã. Na pre gô hipôk kamã haxwýja kôk xápêr týx hapêx jamãr xa hã hikwý htã ra axte nojarêt. Hãmri nhũm gô hipôk nhô xwýnhja ma mẽ inhmõr xã hã mẽ inhmã mẽ ixãpkur xã hkwy nhõr rax nê. Hãmri pa mẽ pãr wýr inhgýx pa nê ma kamã mỗ. ¹² Mỗ nê Sirakus wýr pøj nê hã pãr xi. Hãmri nê krĩja kamã mẽ ixtã apkati axkrunẽpxi nê axte mỗ. ¹³ Mỗ hãmri nê Rekre hwýr pøj nê hã pãr xi. Hãmri nê kamã mẽ ixtã apkati. Nhũm ra kahpa hkôt kôkja kawax pẽ ãpêr mex jakamã pa mẽ ma hkôt mỗ. Nê mẽ ixtã apkati axkrut nê Potew wýr pøj nê hã pãr xi. ¹⁴ Hãmri nê pãr rũm ijapøj nê krĩ kamã Jejus kôt mẽ ixtõ nê htõx kwýjê pumu nhũm mẽ amnhĩ wýr mẽ ixwý. Pa mẽ ma mẽ hkôt mra nê mẽ hkôt ri ixpa hã ixtã ù semãn. Hãmri nê ma Rõm wýr hpãnhã ixpar o mỗ. ¹⁵ Hãmri nê kormã amým inhmõr ri nhũm Rõm kãm Jejus kôt mẽ ixtõ nê ixtõxjaja mẽ ijarênh ma nê man mẽ ixkutã mra. Ma krĩ pẽ Prasxi Apja mẽ “Wẽn Pijakrunẽpxi” anhỹr xwýnh jarênhja wa hwýr mẽ ixkutã mra. Hãmri pa mẽ axpẽn kaxpa nhũm Pawre mẽ omu nê hkĩnh nê. Nê mẽ hã Tirtũm mã amnhĩ jarê nê kãm:

—Pa Tirtũm? Nã ãm hãmri na ka mẽ ixkutã jajê rê. Na pa mẽ omu nê ixkĩnh nê. Nã amex o amex Tirtũm. Anê.

¹⁶ Hãmri pa mẽ ma mẽ hkôt Rõm wýr mỗ nê pøj. Jatã Itar kãm Rõm wýr pøj. Hãmri nhũm põristi krãhtũm Pawre mã:

—E kot paj mẽ hagjênh xã kamã ajaxàr kêt nê. Kot kaj amã nhỹri ixkre kamã apa hprãm nê mamrĩ kamã apa. Nom koja põristi hõ akôt pa ho pa.

Anhỹr jakamã nhũm nhỹri ixkre kamã pahihtĩ Sesti kot mar kaxyw kamã hamak o pa.

Pawre kot Rôm kamã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to hã harênh

Atre 17.5-6

¹⁷ Tã nhũm Pawre Rôm kamã hã apkati axkrunêpxi nê amnhĩ wÿr Ijaew xaptãr tũmrejê hwÿ nhũm mê hã akuprô nhũm mê kãm amnhĩ jarê nê mê kãm:

—E ixkwÿjaja. Pa mê amã amnhĩ jarê ka mê inhma. Nã na pa pre mê panhĩgêjtê kapêr nhĩrôp tanhmã ixãm to hkêt nê rÿ ixte tanhmã mê pahkwÿjê hõ hto hkêt tã nhũm mê pahkwÿjaja amarĩ ixppynê. Jerujarê kamã ixppynê nê Rôm nhõ xwÿnhjê nhĩhkram ijaxã. ¹⁸ Hãmri nhũm mê ixte amnhĩ nhĩpêx ã ixkukja nê tee ri mê kot mêmôj mÿrapê ixpĩr kaxyw tanhmã ixkukjêr to kaprÿ. Jakamã nhũm mê kãm ixkator prãm nê. ¹⁹ Nom nhũm mê pahkwÿjaja kãm ja mex kêt jakamã pa pre jar pahĩ maati Sesti kot ixte kãm amnhĩ jarênh ã inhmar kaxyw amnhũm harê nê man hwÿr mõ. Kot paj tanhmã kãm mê pahkwÿjê ho ixkapêr punuj to hkêt nê. Æm ixte amnhĩ tã tanhmã mar to hpix kaxyw na pa hwÿr mõ.

²⁰ —Tã pa amnhĩ wÿr mê awÿ. Ixte mê amã amnhĩ jarênh kaxyw. Mê pahkaprĩ xwÿnhnta. Mê pahte kormã kamã pajamak o papa xwÿnh Jejusta. Æm ixte amnhĩ kaxyw hkôt ijamaxpêr pix mÿrapê na prem ã kãx o ixkaxpre anê. Anê.

²¹ Hãmri nhũm mê kuma nê kãm:

—Nã jar tanhmã ajarênh kute hkêt. Na pre Jutej kamã mê pahkwÿjaja tanhmã ajarênh to hã kagã nê mê ixwÿr mênh kêt nê. Nê ham mê kurũm mê hpôx xwÿnhjaja na prem tanhmã mê inhmã ajarênh to hkêt nê. ²² No na xep hte pyka piitã hkôt mê kãm mê ate Jesus kôt amnhĩ xunhwÿr xwÿnhjê kurê nê. Na pa pre mê ajarênh ma nê mê inhmã axujarênh mar prãm nê. Anê.

²³ Hãmri nhũm mê kot mar kaxyw arĩgro hta.

Tã nhũm mê kot arĩgro hyr kato nhũm mê Pawre nhõrkwÿ hwÿr pikuprõnh rax nê nhũm mê kãm awjarê. Mê kãm ujarênh ry nê. Nê ho kamãt. Nê mê kãm:

—Nã mê pahte amnhĩ wÿr kamã pajamak o papa xwÿnh Jejusta. Kot kaj mê atõ amnhĩ kaxyw hkôt ajamaxpêr nê hkôt amnhĩ xãm nhũm Tĩrtũm ja hã apumu nê ato hkra. Anê.

Nhũm pre ã mê kãm kapêr anê. Nê finat Mojes kot Tĩrtũm nhÿ hã Jesus kukamã tanhmã hã kagã htoja nhũm mê kãm harê. Nê Tĩrtũm nhÿ hã kapêr jarênh o mê pa xwÿnhjaja kot tanhmã hã kagã htoja nhũm mê kãm harê.

²⁴ Hãmri nhũm mê hkwÿjaja kuma nê hkôt hamaxpêr nê amnhĩ kaxyw Jesus kôt hamaxpêr nê hkôt amnhĩ xunhwÿ. No nhũm mê hkwÿjaja kuma nê Æm kuma nê kãm axte mar prãm kêt nê.

²⁵⁻²⁹ Jakamã kãnhmã kuhê nê nojarêr nhũm Pawre mê kãm:

—Nã amnepêm na pre Tĩrtũm finat Ijaisti mã tanhmã kapêr to. ÿ hã kot mê panhĩgêjtê mã tanhmã kapêr jarênh to kaxyw. Tĩrtũm Karõ nhÿ hã kot mê kãm kapêr nê tanhmã mê harênh to kaxyw. Te Tĩrtũm tãm mê kãm kapêr pyrãk mê kãm kapêr. Nê Æm hãmri tanhmã mê pahkwÿjê jarênh to. Na pre mê kãm:

E Ijaisti. Kêr ka ma akwÿjê hkôt ri mê kãm tanhmã ixkapêr jarênh to ho ri apa.

Nê mê kãm: “Kot kaj mê ajamak o axumar tÿx tã aprĩ hã ixkapêr mar kêt nê. Nê mê ano ho arĩt tÿx tã aprĩ hã ixte amnhĩ nhĩpêx ã ixpumunh kêt nê. Mê amã ixkapêr mar prãm kêt jakamã te mê ate mar pymaj amnhĩ jamak pro pyrãk o amnhĩ nhĩpêx o ri apa.

Ně mẽ amã ixte amnhĩ nhĩpêx ã ixpumunh prãm kêt jakamã te mẽ ate ixte amnhĩ nhĩpêx ã ixpumunh pymaj te mẽ anomnhõt pyrãk o amnhĩ nhĩpêx o ri apa.

Jao amnhĩ kaxyw ixkõt ajamaxpěr kêt ně.

Kop mẽ amã ixkapěr mar prãm ronhỹx ka mẽ aprĩ hã inhmar tỳx ně.

Ně aprĩ hã ixte amnhĩ nhĩpêx ã ixpumunh mex ně.

Jao amnhĩ tomnuj kaga hpa ně ixkõt amnhĩ xunhwỳ.

Pa ja hã mẽ apumu ně mẽ ato mex ně.

Tã ka mẽ ã amnhĩ nhĩpêx anhỹr kêt ně.” Anhỹr o kěr ka mẽ kãm ixkapěr jarěnh o ri mẽ hkõt apa Ijaisti. Aně.

Na pre ã Tĩrtũm mẽ panhĩgếtjê kaxyw Ijaisti mã kapěr aně nhũm ô ri mẽ kãm ujarěnh o pa ně mẽ pamã hã kagã. Jakamã kwa mẽ okora. Kěr ka mẽ jajê pyrã ně ã amnhĩ nhĩpêx anhỹr hkêt ně. Kwa mẽ inhma ně inhmar tỳx ně. Ijaew kêt xwỳnhjaja kot kapěr marja na ra Tĩrtũm kãm hprãm ně. Jakamã koja mẽ hwỳr mẽ kot kapěr jarěnh o mẽ pa xwỳnh kwỳjê rě nhũm mẽ hkõt mẽ kãm ujarěnh o pa nhũm mẽ kuma ně mẽ akurom kãm mar prãm ně. Aně.

Hãmri nhũm mẽ kuma ně hapôx pa ně ma akupỹm axpẽn mã tanhmã kapěr jarěnh to ho mra. ³⁰ Hãmri nhũm pahi maati Sesti tokyx amnhĩ wỳr Pawre hwỳ ně tanhmã mar to hkêt nhũm ôrkwỹ kamã kệp prês ně pa ho hã amgrã axkrut. Ně tãm ôrkwỹ pãnhã mẽ kãm amnhĩre. Nhũm pre krĩ nhõ xwỳnhjaja ohtô ně hwỳr mra nhũm amnhĩ wỳr mẽ omu ně hkĩnh ně. ³¹ Na pre hte amnhĩ wỳr mẽ kuwỳ ně mẽ kãm Tĩrtũm kapěr jarěnh o hkrĩ. Mẽ kot Tĩrtũm Kra Pahihti Jeus Kris kõt amnhĩ xunhwỳr nhũm Tĩrtũm kot ja hã mẽ omunh ně amnhĩ katut kõt mẽ kot amnhĩ tomnuj rěnh par ně mẽ ho hkra hã mẽ kãm ujarěnh o hkrĩ. Ně mẽ kot hkõt amnhĩ xunhwỳr xwỳnhjê jahkre. Tanhmã mẽ kot Jeus kõt amnhĩ nhĩpêx mex to ho pa hã mẽ kãm karõ ho hkrĩ. Hãmri nhũm mẽhõ ja ně tanhmã kãm kapěr to hkêt ně.

Tã ãm ja pix Teopre. Ixpê Rukre na pa awỳr kagàja nhĩpêx ně kumě. Ně kamã amã tanhmã mẽ pahkwỳjê jarěnh to. Tã ãm ja pix na hapêx.

Römän Pawre kot Röm kām Jesus kôt hkwyjê hwÿr kagà nê mênh

Kagà ja na pre Pawre hipêx. Kêp Jesus nhÿ hã mê ahkre ho pa xwÿnh na pre. Na pre hte mry kà ho ixkre nhÿpêx nê mê kām ho wênê ho mê hkôt pa pê mê piitã mê kām Tirtüm kapêr jarênh o pa. Tã krÿ pê Röm kamã mê kot Jesus kôt amnhÿ xunhwÿr xwÿnhjê hwÿr kagàja nhÿpêx nê mê hwÿr kumê. Kormã ma mê hwÿr môr nê mê omunh kêt ri.

Nê Jesus kêp Tirtüm mã tanhmã mê pajarênh to xwÿnh ã nhÿm pre mê kām harê nê hã kagà. Jesus kot mê pahte amnhÿ tomnuj pãnhã mê panê htyk jakamã na hte Tirtüm mê pahte hkôt amnhÿ xunhwÿr ã mê pahpumu nê Jesus kukwak ri mê pahte amnhÿ to mex xwÿnh ã mê pajarê.

Nê Tirtüm Karô nhÿ hã mê kot amnhÿ nhÿpêx nyw nê hamaxpêr nyw o pa hã nhÿm Pawre mê kām karô nê hã kagà. ã na pre mê kām mêmoy jarê nê hã kagà anê. Nê hã kagà ho:

¹ Pa Röm nhô xwÿnhjaja? Xà mê amex? E ot pa mê awÿr kagà nhÿpêx nê kumê. Tirtüm na pre mê akaxyw ixãm. Ixte mê amã Jesus kot tanhmã mê panê amnhÿ nhÿpêx to hã harênh o ri ixpa kaxyw. Na pre ixpê Pawre hã ixpumu nê ixãm. Jakamã na pa ã mê awÿr kagà nhÿpêx nê mênh anê. Ixte Jesus nhÿ hã mê ahkre ho ri ixpa xwÿnh na pa. Na pa hte kām tanhmã amnhÿ nhÿpêx to ho ri ixpa. Tã ã mê awÿr kagà nhÿpêx nê mênh anê.

² Amnepêma na pre Tirtüm nhÿ hã kapêr jarênh o ri mê pa xwÿnhjaja mê pakukamã mê panhÿgêjtê mã Jesus kukamã tanhmã harênh to ho ri pa. Nê mê kām kapêr jarênh o mê hkôt pa nê mê kām:

–Koja nhÿrmã Tirtüm mê pahpiitã mê panê tanhmã kot amnhÿ nhÿpêx to mã xwÿnh mê nhÿm mê hpiitã hprÿ hã harênh ma nê omu. Anê.

Nhÿm prem ã Jesus kukamã mê kām harênh anhÿr o ri mê hkôt pa. Tirtüm kapêr ã kagà htüm kamã harênh xà hkôt tanhmã mê kām harênh to. ³ Tirtüm Kra Jesus Krisja na pre mê kām harênh o ri mê hkôt pa. Mê panhō Pahihtî na. Kêp Tirtüm Kra htã na pre mê pahpyrà nê ï ho amnhÿ nhÿpêx nê wrÿ nê katorxã nhôxã hkre rüm kato. Jakamã kêp Tirtüm Kra pix kêt mãânên katorxã hkôt kêp higêt Tawi hkanrêhã htãmhwy.

⁴ Kêp Tirtüm Kra htã nhÿm prem axtem nê tanhmã hamaxpêr to nê kupÿ. Nom nhÿm Tirtüm kêp amnhÿ Kra hã akupÿm ho htÿr. Jakamã na pu htem harênh ma nê kām pajamaxpêr o:

–Jesus kêp Tirtüm Kraa. Mê kot kêp hpÿr tã nhÿm akupÿm ho htÿr. Jakamã nhÿm Tirtüm pyrà nê hihtÿx o hihtÿx. Anê.

⁵ Tã ã Tirtüm kot Kra nhÿpêx anhÿrja ri na mãânên pa ixto mex nê mê akaxyw ixãm. Jakamã na pa hte ma krÿ piitã hkôt mê kām tanhmã Jesus Kris jarênh to ho ri mê hkôt ixpa. Ijaew mã nê Ijaew kêt xwÿnhjê mã. Mê kot harênh mar nê amnhÿ kaxyw kām hamaxpêr nê kapêr kôt pix mã amnhÿ nhÿpêx mex kaxyw. ⁶⁻⁷ Nê mê apê Röm nhô xwÿnhjaja. Na ka prem Jesus kôt amnhÿ xunhwÿ nhÿm Tirtüm ja hã mê apumu nê mê ato hkra nê mê apê Jesus mê wa hkwy hã mê ajarê. Mê ate hkôt amnhÿ nhÿpêx kaxyw nhÿm pre ã mê ajarênh anê.

Tã ot pa kagà nhîpêx nê mê awÿr mênh kaxyw. Tirtûm kot mê ato hkra xwÿnhjê hwÿr. Tirtûm kãm mê ajapêê.

Na pa hte mê ato mê panhîpêêxà maati Tirtûm mê Pahihti Jejus Kris wa hwÿr rãhã ri ixpa. Nê mê ato wa hwÿr o:

—Kwa kêr ka wa Rôm kamã war akrajê pumunh mex nê mê kutã anojarêt rãhã nê. Kê mê hamakêtkati nê amnhîx ri tanhmã amnhî nhîpêx to ho ri pa. Anê.

Pawre kot Rôm nhô xwÿnhjê pumunh prãm ã amnhî jarênh

Atre 28.15-16; Römân 15.22-29

⁸ Nê na ka prem amnhî kaxyw Jejus Kris mã ajamxpêr nê hkôt amnhî xunhwÿ nhûm krî piitã hkôt mê pa xwÿnhjaja mê ajarênh ma. Nê mê ate amnhî nhîpêx nyw ã mê ajarênh ma nê axpên mã tanhmã mê ajarênh to ho pa. Nê mê ajarênh o:

—Kwa na xep Rôm kãm mê hkwyjaja amnhî kaxyw Jejus mã hamaxpêr tÿx nê. Nê hkôt amnhî nhîpêx mex rãhã ho ri pa. Anê.

Pa ã mê kot mê ajarênh anhÿrja ma nê ixkînh tÿx nê. Nê Tirtûm mã mê anhyã hã ixkînh ã amnhî jarênh o ri ixpa. ⁹ Na pa hte mê ato hwÿr rãhã ho ri ixpa. Nê nhÿri mê kãm Tirtûm Kra Jejus kapêr jarênh o ri ixpa nê mê amã ijamxpêr nê mê ato kuwÿ. Nê tanhmã Tirtûm mã amnhî nhîpêx to ho ixpa pê mê amã ijamxpêr nê mê ato kuwÿ. Tirtûm kot ja hã ixpumunh mex. ¹⁰ Na pa hte tanhmã kãm amnhî jarênh to kaxyw nê mê akaxyw amnhî to kuma nê kãm:

—Pa Tirtûm? Na pa ra inhmã ma Rôm wÿr inhmôr nê kamã akôt ixkwÿjê pumunh prãm tÿx kumrêx. Xà kot ka tokyx mê hwÿr inhmê nã? Anê.

¹¹ Na pa ra inhmã mê awÿr inhmôr prãm tÿx nê. Na pre Tirtûm Karô tanhmã ixkrã hto pa ÿ hã kapêr ã kagã mar tÿx nê. Nê hkôt mëmoj mex pumunh rax nê. Tã ra inhmã ma mê awÿr inhmôr nê amnhî xô ri mê amã harênh prãm nê. Mê ate inhmar nê aprî hã Jejus Kris kôt amnhî xunhwÿr tÿx nê hkôt amnhî nhîpêx mex rãhã ho ri apa kaxyw. ¹² Kot paj nhÿrmã ma mê awÿr mô. Nê mê awÿr pøj pu mê axpên pumu nê pahkînh nê. Mê pahte amnhî kaxyw Jejus Kris mã pajamxpêr mex o papa hã axpên pumu nê pahkînh nê. Nê mê pahpiitã hkôt amnhî nhîpêx mex o ri papa.

¹³ E ixkwÿjaja. Xatã ixte mê awÿr ixkrã htã nhûm mëmoj xatã tanhmã ixpê àmtâr to pa kormã jar ixpa. Nom kot paj nhÿrmã ma mê awÿr mô. Mê ate ja hã inhmar kaxyw na pa ã Tirtûm noo mã mê amã amnhî jarênh anê. Na pa pre krî hkwy kamã mê apê Ijaew kêt xwÿnh kwÿjê hwÿr ixpa. Nê mê kãm Jejus kot mê panê tanhmã amnhî nhîpêx to hã harênh o ri mê hkôt ixpa. Nhûm mê hkwyjaja inhma nê hkôt amnhî xunhwÿ. Ja kaxyw na pa inhmã ma mê anhô krî hwÿr inhmôr prãm nê. Mê akwyjaja kot ixkapêr mar nê mê apyrà nê Jejus kôt amnhî xunhwÿr kaxyw. ¹⁴ Na pre ra Tirtûm ixte kapêr o mê ajahkre ho ixpa kaxyw mê piitã mê kaxyw ixãm. Tanhmã ri mê kute xwÿnhjê kaxyw. Mê kãm ma ho mê pa xwÿnhjê mê mê kãm ma hkêt o mê pa xwÿnhjê mã. Nê mê kot kagã pumunh xwÿnhjê mê mê kot kagã pumunh kêt xwÿnhjê mã. Mê piitã mê kaxyw na pre ixãm. Ixte mê kãm Jejus kot tanhmã mê panê amnhî nhîpêx to hã harênh o ri mê hkôt ixpa kaxyw. ¹⁵ Jakamã na pa ra inhmã mê apê Rôm nhô xwÿnhjê hwÿr inhmôr prãm nê. Ixte mê anhô krî kamã mê piitã mê kãm ja jarênh o ri ixpa nhûm mê kot inhmar nê mê pahpyrà nê Jejus kôt amnhî xunhwÿr kaxyw.

Jejus kot mê panê htyk ã harênh
Sikûn Ximotre 1.6-12

16 Nē Jejus kot mē panê htyk ã harēnhja ãm hāmri na. Harēnhja mex o mex. Na htem kuma nē kām hamaxpēr nē amnhī kaxyw hkôt hamaxpēr nē hkôt amnhī xunhwý. Hāmri nhūm Tirtūm ja hã mē omu nē mē nē mē kot amnhī tomnuj o hapêx pa nē mē ho hkra. Nom mē ixpê Ijaew nhô xwýnhjê pix kêt. Mãānēn mē apê Ijaew kêt xwýnhjaja nhūm kām mē pajapê ho xapēn pyrāk. Jakamã na pu htem Jejus kôt amnhī xunhwý nhūm Tirtūm ja hã mē pahpumu nē mē pahto hkra. Ja kaxyw ãhpumunh týt o ãhpumunh týt. 17 ãm mē kot amnhī kaxyw Jejus mã hamaxpēr xwýnh pixjaja na hte mē ho hkra. Kapēr ã kagã htūm kot tanhmã ja jarēnh to nē harēnh kot:

Na hte Tirtūm mē kot amnhī kaxyw Kra mã hamaxpēr ã mē omunh xã hkôt mē ho hkra nhūm mē amnhī kaxyw kām hamaxpēr rãhã ho pa. Jao ra ô ri tãm amnhī nhīpêx o pa. Anē.

*Mē pahpiitã mē pahte amnhī tomnuj xwýnh ã mē pajarēnh
Atre 14.15, 17.22-29; Apokarip 9.20-21*

18 Nē mē kot amnhī tomnuj o ri mē pa xwýnhjaja na hte Tirtūm axtem tanhmã mē harēnh to. Na htem Tirtūm kapēr ma nom amnhī tomnuj gryk ã ãm kuma. Nē mē hkwyjaja kot kapēr mar pymaj kapēr ô ho mē kēp ãnnãr rãhã ho ri pa nhūm Tirtūm ja hã mē omu nhūm ja kēp omnuj nē. 19-20 Te mē kot Tirtūm kot amnhī nhīpêx ã omunh kêt pyrāk o amnhī nhīpêx tã mē kot omunh mex. Tirtūm kot mēmoj to kator krax rūm ra kot mē pamã amnhī to amnhīrit mex. Pu mē pano ho omunh kêt tã no ãm kot amnhī nhīpêx kôt ra kēp Tirtūm ã omunh mex nē. Nē kēp mēmoj piitã ho kator xwýnh ã omunh mex nē. Nē mex o mex ã omu nē hihtýt o hihtýt hã omu. Tirtūm kot amnhī nhīpêx kot amnhīrit mex nhūm mē kot omunh mex tã hkôt amnhī xunhwýr kêt nē. Nē axtem nē hamaxpēr o:

–Tk. Tirtūm kot inhmã amnhī to amnhīritre hã kot pa kêt ri hkôt amnhī nhīpêx. Kot pa inhno ho omu nē ri kormã hkôt amnhī nhīpêx japēr. Anē.

Ra mē kot amnhī nhīpêx ã omunh mex tã ri ã hamaxpēr anē. Jakamã nhūm Tirtūm tee ri ja hã mē omu nhūm ja kēp omnuj týt nē. 21 Mē kot amnhī nhīpêx ã omunh mex tã amnhī kaxyw tanhmã kām hamaxpēr hto hkêt. Rý arī hamaxpēr japēr nē kãm:

–Nã Tirtūm. ãm hāmri amex kumrêx. ãm amex o amex. Apê Tirtūm ã ãm apixi mex kumrêx na ka. ãm hāmri na ka hte mē ixto mex o apa.

Anhýr o amnhī kaxyw kãm kapēr kêt nē. Nē ãm htýt tanhmã hamaxpēr punuj to pix o ri pa. Te kamãt kô kamã ri mē pa xwýnhjê kot amnhī nhīpêx pyrã nē mēmoj mex pumunh kêt nē.

22 Mē kot ãhpumunh týt ã amnhī to jarkrar o ri pa htã no ãm te mē hkrã kanhñ kêt nē mē hamaxpēr kêt pyrāk o amnhī nhīpêx. 23 Jakamã na htem anhmñ mēmo karô nhīpêx. Mēmo htyk mã xwýnhjê hõ karô nhīpêx. Tanhmãn panhī karô rý mēmo mry karô rý mēmo kuwēnh karô. Rý mēmo kagã karô nhīpêx. Hāmri nē ho ô sãnti nē te ri ho Tirtūm nhīpêx pyrāk o hipêx. Jao hpar pē hkõn krã ho rôrôk nē amnhī to kuwý nē kãm amnhī jagrer pē kãm mex o mex ã harē. Tirtūmja sãnti rom htír o htír tã nhūm mē axtem nē sãnti gryk ã hkaga nē ã amnhī nhīpêx o pa anē. 24 Jakamã nhūm tee ri ã mē kot amnhī nhīpêx anhýr ã mē omu nē amnhī pyrã nē mē hkaga nē ãm mē omu. Jakamã nhūm mē ãm amnhī krã hkôt tanhmã ri amnhī tomnuj to ho pa. Nē xapēn kãm ri tanhmã hpijaãm kêt to. ã na htem htýt ri amnhī tomnuj anhýr o pa.

²⁵ Tirtūm kapērja ām hāmri htā nhūm mē axtem nē te amnhī pum rēnh pyrāk o hipēx nē kām hamaxpēr kēt nē. Nē hpānhā ri mē hēx xwýnhjē kapēr pix ma nhūm ja te mē kām mex pyrāk. Na htem ā amnhī nhīpēx anē hāmri nē axtem nē Tirtūm kot mēmoj nhīpēx pix parpē rōrōk nē amnhīm mex o mex ā harē. Nom kot hipēx xwýnh Tirtūm parpē mān ā amnhī nhīpēx anhýr kēt nē. Nom kot mēmoj nhīpēx xwýnhhta mex o mex jakamā koja mē kot hkōt amnhī nhīpēx xwýnhjaja jajē rom kām mex o mex ā harēnh tūm rāhā ho ri pa. ²⁶ No mē kot amnhī tomnuj xwýnhjaja na hte Tirtūm amnhī pyrā nē mē hkaga nhūm mē htýx amnhī krā hkōt ri tanhmā amnhī tomnuj to ho ri pa. Jao mēni hkwyjaja axtem nē axpēn gryk ā mjēn kaga nē axpēn nhīo ho mjēn. ²⁷ Nhūm mēmy hkwyjaja māānēn axtem nē amnhī kwýjē my gryk ā hprō kaga nē axpēn nhīo ho hprō. Na htem ā axpēn kamā hpijaām kēt o pa anē. Mýrapē koja mē ā pix kām amnhī xā htýx kamā hamak o pa. ²⁸ Na htem amnhī tomnuj gryk ā Tirtūm mā hamaxpēr kēt nhūm tee ri amnhī tā mē omu nē hamaxpēr o:

–Mē kām amnhī tomnuj pix prām jakamā kwār mē māmri ā amnhī nhīpēx anē. Kot paj axte ja nē tanhmā mē kām ixkapēr to hkēt nē. Anē.

Jakamā nhūm mē arī htýx ri amnhī krā hkōt tanhmā amnhī tomnuj to ho ri pa rāhā nē.

²⁹ Hāmri nē mēmoj punuj pix mā hamaxpēr.

Nē kām amnhī mex pix prām mā hamaxpēr.

Nē kām axpēn tomnuj pix prām.

Nē mēmoj tā axpēn kām gryk pix prām.

Nē mē kām axpēn par pix prām.

Nē mēmoj tā ri kām axpēn mā àkjēr prām.

Nē mēmoj tā kām axpēn mā hēx prām.

Nē kām axpēn kaxyw tanhmā hamaxpēr punuj to pix prām.

Nē kām tanhmā axpēn to kapēr punuj to pix prām.

³⁰ Nē kām mēmoj tā axpēn to hēx pix prām.

Nē kām Tirtūm prām kēt o ri pa.

Nē mēmoj tā axpēn mā àkjēr o ri pa.

Nē mēmoj tā amnhī to jarkrar rāhā ho ri pa.

Nē tanhmā amnhī tomnuj to pix kukamā hamaxpēr. Nhūm mē katorxā nē mē hipēxā tee ri ja nē tanhmā mē kām kapēr to no nhūm mē mar kēt kumrēx.

³¹ Ā mē kot amnhī nhīpēx anhýr o ri mē pa xwýnhjaja na hte Tirtūm kām mēmoj mex nhūm mē kēp omnuj nē nhūm Tirtūm kēp mēmoj omnuj nhūm mē kām mex nē. Nē axpēn mā mēmoj tanhmā ho hā amnhī jarēnh tā ho anhýr kēt nē. Nē axpēn kām ukapri ho ri pa hkēt nē. ³² Tirtūm kapēr ā kaga htūm kot tanhmā mē hkukamā mē harēnh to nē mē harēnh kot:

Ā mē kot amnhī nhīpēx anhýr o ri mē pa xwýnhjaja koja mē nhýrmā ty hāmri nē amnhī xā htýx kamā hamak rāhā ho ri pa ho pa. Anē.

Nhūm mē kot amnhī tā ja mar týx tā aa amnhī tomnuj kaga hkēt nē. Arī ā amnhī nhīpēx anhýr o pa rāhā nē. Nhūm mē hkwyjaja mē kot amnhī tomnuj ā mē omu nē mē urāk nē ā amnhī nhīpēx anhýr o ri mē hkōt pa nhūm mē amnhī pyrā nē mē omu nē hkīnh nē. Na htem ā amnhī nhīpēx anhýrja gryk ā Tirtūm kaga nhūm tee ri amnhī tā mē omu nē amnhī pyrā nē mē hkaga nē ām mē omu. Jakamā nhūm mē amnhī tomnuj týx pix rāhā ho pa.

2

Mē kot amnhī tomnuj xwŷnhjé hkukamā mē harēnh

Matēwre 7.1-5; Sikūn Tesarōn 1.6; Eprēw 9.27; Sikūn Pētre 2.4, 3.7; Jutre 6-14; Apokarip 6.15, 20.11

¹ Nē kot ka mē atō ā mē kot amnhī tomnuj anhŷr xwŷnhjé kot amnhī nhīpēx ā mē harēnh ma nē ā ajamaxpēr anē nē ajamaxpēr o:

–Tk. Mē kot amnhī tomnuj pix o ri pa xwŷnh kēnā. No pa na ā ixte amnhī nhīpēx anhŷr o ri ixpa hkēt. Mē kurom ixte tām amnhī nhīpēx o ri ixpa xwŷnh na pa.

Anhŷr o amnhī jarē. Kwa nā mē ā ajamaxpēr anhŷr kēt nē. Mē pajaxwŷja na pu htem tōhā mē urāk nē tanhmā amnhī tomnuj to. Tā ka mē ā mē kot amnhī tomnuj ā mē harēnh anē nē te ka ate amnhī jarēnh pyrāk. ² Tirtūm kapēr ā kagā htūm kot mē kot amnhī tomnuj o ri mē pa xwŷnhjé jarēnh kot: Mē kot amnhī tomnuj mŷrapē koja mē nhŷrmā amnhī xā htŷx kamā hamak rāhā ho ri pa. Anē.

Ām hāmri ā mē harēnh kot anhŷr. ³ Mān ka mē atō tanhmā amnhī kukamā ajamaxpēr to nē ajamaxpēr o:

–Nā koja Tirtūm nhŷrmā amnhī nē kuwy hwŷr mē kot amnhī tomnuj xwŷnhjé rē. No pa koja hwŷr inhmēnh kēt nē. Anē.

Kwa mē ā ajamaxpēr anhŷr kēt nē. Kot ka mē ā amnhī kukamā ajamaxpēr anhŷr tā tōhā mē urāk nē tanhmā amnhī tomnuj to. Jakamā koja Tirtūm mē urāk nē hā tanhmā mē ato. ⁴ Kot kaj mē atō tanhmā amnhī tomnuj to hāmri nē ām ja hā amnhī pumu nē ajamaxpēr o:

–Ixte amnhī tomnuj xwŷnh tā na hte Tirtūm ja hā ixpumu nē ām ixpumu nē hā tanhmā ixto hkēt nē. Kēp mē ixkamā ukapri xwŷnh jakamā na hte gryk tokyx anhŷr kēt nē. Jakamā kot paj arī tanhmā amnhī tomnuj to ho ri ixpa nē aa jam inhūer kēt nē. Tirtūm kot ja hā tanhmā ixtore kaxyw hā.

Anhŷr o ajamaxpēr. No ām ja kot anhŷr kēt. Na hte Tirtūm kormā amnhī tā mē pajamā. Mē pahte amnhī tomnuj kaga nē hpānhā hkôt amnhī xunhwŷr kaxyw na hte kormā amnhī tā mē pajamā. Jakamā na kormā tanhmā ate amnhī tomnuj tota ā tanhmā ato hkēt nē.

⁵ Mē akrā hihtŷx jakamā mē amā hkôt amnhī xunhwŷr prām kēt. Na ka htem tanhmā amnhī tomnuj to pix kukamā ajamaxpēr o ri apa. Nē gaa nē ra anhŷr kumrēx. Nhūm Tirtūm tee ri ja hā mē apumu nhūm ja kēp omnuj tŷx o mō. Jakamā koja nhŷrmā tanhmā mē ajarēnh to nē gryk tŷx kām tanhmā mē atomnuj tŷx to. Ām hāmri na hte mē pahte amnhī nhīpēx ā mē pahpumunh xā hkôt ahpŷnhā tanhmā mē panhīpēx to.

⁶ Koja nhŷrmā mē pahpiitā kormā mē pahtŷr ri mē pahte amnhī nhīpēx ā mē pahpumunh xā hkôt tanhmā mē panhīpēx to. Mē kot amnhī to mex o ri mē pa xwŷnhjaja nhūm mē ho mex nē. Nē mē kot amnhī tomnuj o ri mē pa xwŷnhjaja nhūm mē homnuj nē. Koja nhŷrmā mē pahpiitā mē pahto hpimrāātā ā mē panhīpēx anē. ⁷ Mē kot hkôt tām ri amnhī nhīpēx o pa pē kām Tirtūm kot amnhīm mē mex ā mē harēnh prām xwŷnhjaja koja nhŷrmā amnhīm mē mex ā mē harē. Hāmri nhūm mē kuri htŷr tūm nē hkīnh nē mex kumrēx nē pa ho pa. ⁸ Nom mē kot amnhī mā pix mā ri hamaxpēr o ri mē pa xwŷnhjaja. Nē mē kot tanhmā amnhī tomnuj to gryk ā Tirtūm kapēr kaga xwŷnhjaja koja kām mē hkīnh kēt nē tanhmā mē homnuj tŷx to. ⁹ Mē kot amnhī tomnuj xwŷnh piitā koja mē nhŷrmā amnhī xā htŷx kamā hamak rāhā nē pa ho pa. Ijaew

kumrêxjaja nê hpânâ Ijaew kêt xwÿnhjaja nhÿm mē amnhî xà htÿx kamâ hamak râhâ nê pa ho pa. Mē kot amnhî tomnuj tÿx o paja mÿrapê.

10 No kêt tām mē kot amnhî nhîpêx xwÿnhjaja koja Tirtûm mē ho mex rax râhâ ho pa ho pa. Nê amnhîm mē kot amnhî to mex xwÿnhjê hâ mē harê. Nê tanhmâ mē ho mex to nhÿm mē kamâ amnhî krit nê pa ho pa. Hamakêtkati nê hkînh nê amnhîx ri pa ho pa. Ijaew kwÿ kumrêxjaja nê määnên Ijaew kêt xwÿnh kwÿjaja nhÿm mē mex nê hamakêtkati nê hkînh nê amnhîx ri pa ho pa.

11 Koja Tirtûm nhÿrmâ ahpÿnhâ mē pahte amnhî nhîpêx â mē pahpumunh xà hkôt tanhmâ mē pajarênh to pê tanhmâ mē panhîpêx to. Mē ixpê Ijaewjaja nê mē apê Ijaew kêt xwÿnhjaja nhÿm â mē pahpiitâ mē panhîpêx anê.

12 Amnepê m na pre finat Mojes mâ tanhmâ kapêr to nhÿm kuma nê ô ri hâ kagâ hpa. Mē ixpê Ijaew ri na kapêr â kagâja. Ra mē ixte mar tÿx jakamâ koja mē ixtô ra kapêr mar tÿx tâ hkôt amnhî nhîpêx kêt hāmri nhÿm Tirtûm tee ri amnhî tâ omu nê â amnhî nhîpêx anhÿrja mÿrapê nhÿrmâ ma mē kot amnhî xà htÿx kamâ hamak tûm xàta wÿr kumê. Kot kapêr mar tÿx tâ hkôt amnhî nhîpêx kêt mÿrapê nhÿm â hipêx anê. No kêt mē apê Ijaew kêt xwÿnhjaja mē ixkînhâ mē ari Tirtûm kapêr â kagâ hkêt jakamâ koja mē ate kapêr nhîrôp mē akuhê hâ mē apumunh kôt tanhmâ mē anhîpêx to hkêt nê. Koja hpânâ mē ate tanhmâ amnhî tomnuj to ho apa mÿrapê mē kot amnhî xà htÿx kamâ hamak o pa tûm xàta wÿr mē arê.

13 Na hte mē kot kapêr mar â mē omunh xà hkôt amnhîm mē kot amnhî to mex xwÿnh â mē harênh kêt nê. Ām mē kot kapêr kôt amnhî nhîpêx â mē omunh xà hkôt pix mâ na hte amnhîm mē kot amnhî to mex xwÿnh â mē harê.

14 No mē hkwyjaja kormâ kot kapêr mar kêt tâ te ra mē kot mar mex pyrâk o amnhî nhîpêx. Jao amnhî krâ hkôt tām ri amnhî nhîpêx kurê kumrêx. Te kot Ijaew pyrâ nê Tirtûm kapêr mar tÿx nê hkôt amnhî nhîpêx o ri pata pyrâk.

15 Na htem amnhî krâ hkôt tanhmâ amnhî nhîpêx mex to. Te Tirtûm kapêr kot mē hkrâm gjêx pyrâk o amnhî nhîpêx o pa. Jakamâ tee ri tanhmâ amnhî tomnuj to hâ amnhî pumu nê hkaprî nê. Nê tām amnhî nhîpêx â amnhî pumu nê hkînh nê.

16 Tâ koja nhÿrmâ Tirtûm Jejus Kris mâ anê nhÿm kuma hāmri nê mē piitâ kormâ mē htîr ri tanhmâ mē kot amnhî nhîpêx to hâ mē omunh xà hkôt tanhmâ mē harênh to. Nê mē hamaxpêr kôt mē omunh mex xà hkôt tanhmâ mē harênh to. Mē papajaja mē pahte xapên jamaxpêr kôt xapên pumunh kêt tâ Jejus kot mē pajamaxpêr kôt mē pahpumunh par.

Tâ na pa hte mē kām Jejus kot tanhmâ amnhî nhîpêx to hâ harênh o ixpa pê â mē kām ixujarênh anhÿr o ri ixpa.

*Pawre kot hkwyjê mâ kapêr
Rômân 3.19-20*

17 Nê ixpyrâ nê mē apê Ijaew kwÿjaja na ka mē axtem nê Ijaew kêt xwÿnhjê mâ tanhmâ amnhî to jarkrar o ri apa nê mē kām:

—Nâ mē ixpê Ijaew ri Tirtûm kapêr â kagâ jakamâ âm mē papxipixjaja na hte Tirtûm amnhîm mē inhmex â mē ijarê. Nê âm mē papxipixjaja na hte mē ixtô hkra. 18 Nê mē papxipixjaja na mē ixte Tirtûm kām hprâm xà hkôt mēmoj pumunh par nê mē kot amnhî to mex xà pumunh par nê mē kot amnhî tomnuj xà pumunh par. Mē apê Ijaew kêt xwÿnhjê rom mē ixte mēmoj piitâ omunh par kumrêx. Anê.

19-20 Nê amnhî jarênh o:

—Nà te mē ixpē mē nohkre xwỳnhjē pa hā mē hamỳnh nē ri mē ho ixpa xwỳnh pyrāk. Jakamā Ijaew kēt xwỳnh pē htỳx ri mē pa xwỳnhjaja na pa htem mē kām Tirtūm kapēr tūm o mē ahkre mex o ri ixpa. Kormā mē kot hprī hā mar kēt jakamā na pa htem ho mē ahkre ho ri mē hkôt ixpa. Mē kurom mē ixte mar par kēnā.

²¹ Anhỳr ā amnhī jarēnh nē mē ate kapēr o mē ahkre ho apa htā hkôt amnhī nhīpēx kēt nē.

Nē mē ate mē kot axpēn pē àhkính nē mē hkurē htā no ãm mē kamjaja axpēn pē axàhkính o ri apa.

²² Nē mē amā sânti hkính kēt ā amnhī jarēnh tã axtem nē hwỳr agjē nē hpar pē kàxpore nhīkwỳ xwỳnh o axàhkính o ri apa.

Nē mē kot axpēn prō ho amnhīkati nē mē hkurē ho apa htā mē kamjaja ā ri amnhī nhīpēx anhỳr o ri apa.

²³ Nē mē ate Tirtūm kapēr ā kagà mex o mex ā harēnh tã hkôt amnhī nhīpēx hkēt nē. Jakamā nhūm mē akwỳjaja ja hā mē apumu nē mē apyrā nē Tirtūm ā hpijaam kēt o pa.

²⁴ Tirtūm kapēr ā kagà htūm kot tanhmā mē ate amnhī nhīpēx ā mē ajarēnh to nē mē ajarēnh kot:

Mē kēp Ijaew kēt xwỳnhjaja na htem Ijaew kot htỳx ri amnhī nhīpēx o ri mē pa hā mē omu nē mē ý hā tanhmā Tirtūm o kapēr punuj to ho ri pa. Anē.

²⁵ Mē pahpē Ijaew na pu htem mē pahkrajaja mē hapōx kôt kormā mē hkryre ri pu htem mē kēp mēmy kwryt kà jakà. Finat Mojes kot Tirtūm nhỹ hā mē panhīgētjē mā hā karō xà hkôt na pu htem ā mē hipēx anē. Mē pahte Tirtūm mā mē pahkrajē nhōr ā amnhī to amnhīrit kaxyw. Jakamā na pu htem arī Mojes kapēr kôt ā mē hipēx anē nhūm Tirtūm kām ja mex nē. Nom kot pu mē kapēr kwỳm ri tanhmā amnhī nhīpēx to ho papa nhūm ja kēp omnuy tỳx nē hāmri pu mē tee ri mē pahkrajē my kwryt kà jakàr kaprỳ. Na hte Tirtūm ā mē pahkrajē nhīpēx anhỳr ā mē pahpumunh kôt amnhīm mē pamex ā mē pajarēnh kēt nē. Nom mē pahte kapēr kôt amnhī nhīpēx mex o papa pē mēmy kwryt kà jakàrja nhūm kām mex nē. ²⁶ Ijaew kēt xwỳnhjaja kot ā mē hkrajē nhīpēx anhỳr kēt tã ra mē hkwỳjaja Tirtūm kapēr ma nē hkôt amnhī nhīpēx o ri pa. Jao te mē kot amnhī my kwryt kà jakàr pyrāk o amnhī nhīpēx. Jakamā nhūm Tirtūm ja hā mē omu nē mē kām:

—Nà ãm hāmri. Mē ate amnhī my kwryt kà jakàr kēt tã mē apē ixkra na ka mē. Anē.

²⁷ Mē kot amnhī jakàr kēt tã Tirtūm kapēr kôt amnhī nhīpēx mex o ri pa nhūm amnhī tã mē omu nē mē arom amnhīm mē kot amnhī to mex xwỳnh ā mē harē. Mē kot amnhī jakàr kēt tãā.

No mē kajaja mē ate Tirtūm nhỹ hā Mojes kapēr ā kagà mar tỳx tã hkôt amnhī nhīpēx kēt nē. Ja mỳrapē koja ja hā mē apumu nē Ijaew kēt xwỳnhjē kính mē ate amnhī tomnuj xwỳnh ā mē ajarē. Ra mē ate amnhī jakàr tã mē ate amnhī tomnuj xwỳnh ā mē ajarē.

²⁸ Nē kot ka mē atō tanhmā amnhī to jarkrar to nē amnhī jarēnh o:

—Nà ixpē Ijaew jakamā na hte Tirtūm mē kot inhmy kwryt kà krāhyr kôt ixto kraa. Anē.

Nom xà na hte Tirtūm ā mē pahte amnhī nhīpēx anhỳr ā mē pahpumunh kôt mē pahto hkra? Nà kot anhỳr kēt. Na htem ãm htỳx ā amnhī to jarkrar anhỳr kaprỳ ho pa.

²⁹ Nē Tirtūm Karō kot mē hkarō mā gjēx xwýnhjaja kēp Tirtūm kra jakamā na htem Tirtūm kām hprām xà hkôt amnhī nhīpēx. Nom ri amnhī krā hkôt tanhmā amnhī nhīpēx to ho pa hkēt nē. Rý htýx hamaxpēr o:

—Nà kot paj Mojes kapēr ā kagā hkôt amnhī nhīpēx nhūm Tirtūm ja hā xipumu nē amnhīm inhmex ā ijarē nē ixto hkra.

Anh̄yr o hamaxpēr kēt nē. Na htem hamaxpēr o:

—Nà ra Tirtūm Karō kot ixkarōm àr jakamā ixpē hkra nhūm amnhīm inhmex ā ijarē. Jakamā kot paj ām kôt pix mā ri amnhī nhīpēx o ri ixpa rāhā ty. Kwār māmri ixkwýjaja amnhīm inhmex kēt ā ijarē. Anē.

Kēr ka mē ā ajamaxpēr anh̄yr o ri pa. Ā mē hamaxpēr anh̄yr na mex o mex.

3

¹ Nē mán ka mē ra tee ri tanhmā amnhī kukamā ajamaxpēr to nē ajamaxpēr o:

—Kwa mo kaxyw na pa ixpē Ijaew? Mon pa pre we ixpē Ijaew kêtre hkēt nē? Mē kēp Ijaew kēt xwýnhjaja kot amnhī jakār kēt tā nhūm Tirtūm mē pahpyrà nē mē ho hkra. Anē.

Kwa mē ā ri ajamaxpēr anh̄yr kēt nē. ² Mē pahpē Ijaew na pre Tirtūm Ijaew kēt xwýnhjē rom mē pahto mex rax nē. Na pre amnepē mā mē panhīgēt mā tanhmā kapēr to. Mē pahpiitā mē pahte mar nē hkôt amnhī nhīpēx kaxyw. Nom Ijaew kēt xwýnhjē nhīgēt mā ā kapēr anh̄yr kēt nē. Ām mē pahpē Ijaew nhīgēt pix mā kapēr. Jakamā mē pahpē Ijaew mā ja mex kumrēx. ³ Nom kot kaj mē atō ja ma nē ajamaxpēr o:

—Nà Tirtūm kot mē ixto mex mā mē ixtā amnhī jarēnh tā no nhūm xep mē inhīgēt kwýjaja hkôt amnhī nhīpēx kēt nē. Na xep prem kapēr kwým ri amnhī tomnuj o pa. Jakamā ko. Koja Tirtūm mē ixpē mē hkanrēhā mē htāmnhwýjaja tanhmā mē ixto mex to japēr ko. Anē.

⁴ Kwa mē ri ā ajamaxpēr anh̄yr kēt nē. Tirtūm na hte mē pahpiitā mē pakurom mēmoj tā amnhī jarēnh o hēx kēt nē. Tā ra kot tanhmā mē pahtā amnhī jarēnh to xà hkôt koja ā mē pahto mex anē. Kapēr ā kagā htūm kot mēhō tanhmā Tirtūm mā kapēr to nē harēnh kot:

Pa Tirtūm. Nà ām kapxipix na ka hte mēmoj tā amnhī jarēnh xà hkôt amnhī nhīpēx o ri apa.

Jakamā na htem ām axpēn mā axēx ā akapēr ā ajarēnh kaprý. Anh̄yr o harē.

⁵ No kot ka mē atō atýx ajamaxpēr nē ajamaxpēr o:

—Xà koja Tirtūm tanhmā mē ixte amnhī tomnuj to hā mē xipumu nē gryk? Nà koja gryk kēt nē. Jakamā kot paj arī amnhī tomnuj o ri ixpa. Kē mē piitā ja hā xipumu nē ixrom Tirtūm tapxipix kot amnhī to mex o pa xwýnh ā harēnh o pa. Nà ja mex. Jakamā kot paj arī amnhī tomnuj rāhā ho ri ixpa nhūm mē Tirtūm pix mā mán kot tām amnhī nhīpēx xwýnh ā harē. Hāmri nhūm Tirtūm amnhī tā xipumu nē tanhmā ixto hkēt nē. Koja tanhmā ixto japēr hāmri nē ixpyrà nē amnhī tomnuj nē. Anē.

Kot kaj mē ā ajamaxpēr anē nē ām amnhī krā hkôt ā ajamaxpēr anh̄yr kaprý. Nom ā ajamaxpēr anh̄yrja Tirtūm jamaxpēr kôt kēt. ⁶ Kwa mē ri ā ajamaxpēr punuj anh̄yr kēt nē. Tirtūm kot mē pahpyrà nē aa kot amnhī tomnujre hā. Kop ām mē pahpyrà nē tanhmā kot amnhī tomnuj to ronhýx tanhmā kot we amnhī to nē mē pahte amnhī tomnuj xwýnh ā mē pajarē? Nhýx mē pahpyrà nē ā amnhī jarēnh anē. Nà ā mē ajamaxpēr anh̄yrja mex kēt.

⁷⁻⁸ E pa ixprĩ hã mẽ amã ja jarẽ ka mẽ inhma. Kot kaj mẽ atõ amnhĩ kukamã ajamaxpër o:

—E kot paj mãmri ri mẽmoj tã ixêx o ri ixpa kê mẽ ixêx nhi hã ixpumu nẽ ixrom Tĩrtũm pix mã mãn kot amnhĩ to mex ã harẽ. Nẽ ãm pix mã mãn hêx kêt xwýnh ã harẽ. Hãmri nhũm Tĩrtũm amnhĩ tã ixpumu nẽ mẽ ã mẽ kot harẽnh anhýrja ma nhũm ja kãm mex nẽ nhũm hkĩnh nẽ. Jakamã ixêx o ri ixpaja ã tanhmã ixto hkêt nẽ. Ra mẽ kot ixrom tãm kot amnhĩ nhĩpêx o pa xwýnh ã harẽnh jakamã nhũm ixêx nhita ã tanhmã ixto hkêt japêr. Jakamã kot paj ixte amnhĩ tomnuj o ri ixpaja mã inhũrer kêt nẽ. Kêr kê mẽ ja hã ixpumu nẽ ixrom Tĩrtũm tapxipix kot amnhĩ to mex xwýnh ã harẽ.

Anhýr o ajamaxpër nom mẽ ajamaxpërja kot anhýr kêt. Na hte akwýjaja pa ixpê Pawre ixêx o ixpa hã ri axpẽn mã ıjarẽ no na pa hte ixêx o ri ixpa hkêt nẽ. ã mẽ ajamaxpër anhýr o ri apa xwýnhjaja koja Tĩrtũm mẽ atomnuj tỳx nẽ kãm ga.

Mẽ mẽ pahte amnhĩ tomnuj xwýnh ã mẽ pajarẽnh

Wam Korũ 6.9; Karatas 3.22; Xitre 3.3

⁹ Tã tanhmã kot puj mẽ pahpê Ijaew amnhĩ jarẽnh to? Xà kot pu mẽ pahte amnhĩ to mex o Ijaew kêt xwýnhjê jakrenh ã amnhĩ jarẽ? Nã mẽ pahte ã amnhĩ nhĩpêx anhýyre hã. Mẽ pahpê Ijaew nẽ Ijaew kêt xwýnhjaja. Mẽ pahpiitã mẽ pahte amnhĩ tomnuj o axpẽn pyrãk. Na pa pre ra mẽ amã ja jarẽ. ¹⁰ Tĩrtũm kapêr ã kagã htũm kot ja jarẽnh kot:

Mẽhõ na we aa kot amnhĩ tomnuj kêt kumrêx nẽ pa?

¹¹ Nẽ mẽhõ na we kot mẽmoj mex piitã omunh par?

Nẽ mẽhõ na kãm Tĩrtũm prãm?

¹² Nã amrakati kumrêx. Na mẽ ra piitã hkaga hpa.

Nẽ kapêr kwým ri tanhmã amnhĩ tomnuj to ho pa.

ãm mẽhõ pyxire nẽ amnhĩ to mex o ri pa hkêt kumrêx.

¹³ Na htem kapêr punuj pix o ri pa.

Jakamã Tĩrtũm noo mã mẽ kot amnhĩ nhĩpêxja te kot mẽmoj tyk nẽ hkro punuj pyrãk.

Na htem ãm ri hêx pix kukamã ri hamaxpër o pa. Tanhmã mẽ hêx to xàja te kêp kagã xoprê nhõ wenên xihtỳx pyrãk.

¹⁴ Nẽ na htem mẽ piitã mẽmoj nhĩxi ho ri axpẽn mã mẽ hixi jarẽnh o pa. Nẽ ri tanhmã axpẽn japrý hto ho pa.

¹⁵ Nẽ tanhmã kapêr mã gêt kãm mẽ kãm kapêr to.

¹⁶ Nẽ tanhmã mẽ hkwyjê homnuj to. Jakamã nhũm mẽ piitã ri hkaprĩ nẽ mex kêt nẽ pa.

¹⁷ Nhũm htem ãm axpẽn mã mẽ gryk xà pix o kapêr o pa.

¹⁸ Nẽ Tĩrtũm ã hpijaãm kêt o pa. Na htem kapêr ma nẽ ãm kuma nẽ kãm hkĩnh kêt o pa.

ã na htem amnhĩ nhĩpêx anhýr rãhã ho pa. Anẽ.

ã Tĩrtũm kapêr ã kagã htũm kot mẽ pajarẽnh anhýr. ¹⁹ Mẽ pahpê Ijaew ra mẽ pahte ja jarẽnh mar tỳx. Tĩrtũm kapêr ã kagã htũm kwý na. Na hte ã mẽ kot amnhĩ tomnuj xwýnhjê jarẽnh anẽ. Nẽ mããnên mẽ papajaja. Mẽ pahpê Ijaew na hte ã mẽ pajarẽnh anẽ. No ãm mẽ papaxipix hkêt. Krĩ piitã hkõt ri mẽ pa xwýnhjaja nhũm ã mẽ harẽnh kot anhýr. Ijaew kêt xwýnhjaja nẽ mẽ pahpê Ijaew. Mẽ pahpiitã mẽ pahte amnhĩ tomnuj xwýnh jakamã mẽmo kaxyw kot pu mẽ pahte amnhĩ tomnuj kêt ã ri amnhĩ to jarkrar o papa? Kot puj mẽ ã

amnhî jarênh anhÿr kaprÿ. Jakamã koja Tirtûm mẽ pahpiitã mẽ pahte amnhî tomnuj mÿrapê tanhmã mẽ panhîpêx to. ²⁰ Mẽ pahtô koja mẽ pahte kapêr kôt pix mã amnhî nhîpêx o papa hã mẽ pajarê? Nê mẽ pahtô mã koja mẽ pamã kapêr nê mẽ pamã:

—Nà na ka hte akatât kôt ixkapêr kôt pix mã amnhî nhîpêx mex nê. Âm hãmri na ka hte ã amnhî nhîpêx anhÿr o apa.

Anhÿr o mẽ pahtô mã kot we ã kapêr anê? Nà aa kot mẽ pahtô mã kapêr anhÿr kêt. Na pu htem âm kapêr ma nê tee ri amnhî kukamã pajamaxpêr. Mẽ pahte amnhî tomnuj ã amnhî pumunh kaxyw na pre mẽ pamã kapêr ã kagã htûmjã gô. Mẽ pahtô mẽ pahte kapêr ã kagã hkôt amnhî nhîpêx mex o papa hkêt kênã kot kêt ri amnhîm mẽ pahte amnhî to mex xwÿnh ã mẽ pajarê.

Tanhmã Tirtûm kot mẽ pahto hkra to hã harênh

Atre 17.30-31; Karatas 2.16-21; Piripos 3.7-9; Xitre 3.5; Xiakre 2.10

²¹ Nê na hte Tirtûm mẽ pahte kapêr kôt amnhî nhîpêx ã mẽ pahpumunh kôt amnhîm mẽ pahte amnhî to mex xwÿnh ã mẽ pajarênh kêt nê. Jakamã mēhō kukwak ri koja we ã mẽ pajarênh anê? Nà nhām mēhō kot tām amnhî nhîpêx rāhã ho pa hã omunh pix kukwak ri koja ã mẽ pajarênh anê. Tã mēhō kukwak ri kot ã mẽ pajarênh anhÿr xwÿnhnta na pre ra mẽ pamã ho amnhîrit. Amnepêm Tirtûm kapêr ã kagã htûm kamã na pre mēhō hkukamã tanhmã harênh to. Nê Tirtûm nhÿ hã mẽ kapêr jarênh o pa xwÿnhjaja haxwÿja kukamã tanhmã harênh to ho pa. ²² Jejus Krisja na prem hkukamã harênh o pa. Tãm na pu htem hkôt amnhî xunhwÿ nê amnhî kaxyw kãm pajamaxpêr rāhã ho papa nhûm Tirtûm ja pix ã mẽ pahpumunh kôt amnhîm mẽ pahte amnhî to mex xwÿnh ã mẽ pajarê. Mẽ kot Jejus kôt amnhî xunhwÿr xwÿnh piitãã. Mẽ ixpê Ijaew nê mẽ apê Ijaew kêt xwÿnhjaja. Mẽ pahpiitã mẽ pahte axpên pyrãk jakamã kot puj mẽ pahtô Jejus kôt amnhî xãm nhûm Tirtûm Kra Jejus kot amnhî to mex pix o pa kukwak ri mẽ pahpumu nê amnhîm pajarênh o:

—Nà âm hãmri. Ra kot ixkra Jejus kôt amnhî xãm jakamã ra inhmã te Jejus kot amnhî nhîpêx pyrã nê amnhî to mex o pa. Anê.

²³ No mẽ pahtô na mẽ pahte Tirtûm mẽ Jejus wa urãk nê amnhî nhîpêx mex rāhã ho ri papa? Nà amrakati kumrêx. Mẽ pahpiitã mẽ pahte amnhî tomnuj xwÿnh kênã. ²⁴ Tã Tirtûm kot mẽmoj tã mẽ pakutã nojarêr rāhã jakamã na hte Jejus Kris kukwak ri amarî amnhîm mẽ pahte amnhî to mex xwÿnh ã mẽ pajarênh o pa. Mẽ pahte Jejus kôt amnhî xunhwÿr xwÿnh piitãã nhûm ã mẽ pajarênh anê. Ra Jejus kot htyk o mẽ pahte amnhî tomnuj piitã hpãnhã amnhîrer par jakamã na hte Tirtûm Jejus kukwak ri amarî mẽ pahte amnhî to mex xwÿnhjê hã mẽ pajarê. Te mẽ pahte amnhî tomnuj kêt kumrêx pyrãk mẽ pajarê. ²⁵⁻²⁶ Na pre mẽ pahwÿr Jejus mẽ nhûm mẽ pahwÿr wrÿ nê mẽ panê ty nê htyk o mẽ pahte amnhî tomnuj piitã hpãnhã amnhîrer pa. Jakamã kot pu mẽ pahtô amnhî kaxyw hkôt pajamaxpêr nhûm Tirtûm ja hã mẽ pahpumu nê Kra kukwak ri amnhî katut kôt mẽ pahte amnhî tomnuj piitã rênh pa. Jao te aa mẽ pahte amnhî tomnuj kêt kumrêx pyrãk ã mẽ pahpumu.

No kêt amnepêm kormã Jejus wrÿk nê mẽ panê htyk kêt ri mẽ pa xwÿnhjaja. Tanhmã na pre Tirtûm mẽ kot hkôt amnhî xunhwÿr xwÿnhjê nhîpêx to? Kormã Jejus mẽ panê htyk kêt ri mẽ pa xwÿnhjaja tanhmã na pre mẽ hipêx to? Nà na pre mẽ hkwÿjaja amnhî kaxyw Tirtûm kôt hamaxpêr nê hkôt amnhî xunhwÿ nhûm amnhî tã mẽ omu nê amnhîm mẽ harênh o:

—Nà ãm hãmri. Koja nhÿrmã Ixkra ma mẽ hwÿr wrÿ nẽ mẽ nẽ ty nẽ htyk o mẽ kot amnhĩ tomnuj pãnhã amnhĩrer pa. Jakamã koja mẽ tãmjaja amnhĩ tomnuj pãnhã amnhĩrer kêt nẽ. Anẽ.

Tã nhũm Jejus tãm mẽ pahwÿr wrÿ nẽ mẽ pahpiitã mẽ panê ty. Jakamã nhũm Tirtũm ra mẽ pahte hkõt amnhĩ xunhwÿr xwÿnhjaja Kra kukwak ri amnhĩ katut kõt mẽ pahte amnhĩ tomnuj piitã rẽnh pa. No na hte amarĩ ã mẽ panhĩpêx anhÿr kêt nẽ. ãm Jejus tyk pix kukwak ri na hte ã mẽ panhĩpêx anẽ. ãm hãmri na hte ã mẽ panhĩpêx mex anẽ. Na hte tãm mẽ panhĩpêx rãhã ho pa. ²⁷ Jakamã kot puj mẽ ã pajamaxpêr anẽ nẽ pajamaxpêr o:

—Nà na pa hte amnhĩ to mex rãhã o ri ixpa. Amnhĩ to mex o mẽ piitã mẽ hakrenh pa.

Anhÿr o pajamaxpêr kêt nẽ. Koja mẽhõ ã hamaxpêr anẽ nẽ ãm amnhĩ jarẽnh o hẽx. Na hte Tirtũm mẽ pahte amnhĩ to mex ã mẽ pahpumunh kõt amnhĩm mẽ pahte amnhĩ to mex xwÿnh ã mẽ pajarẽnh kêt nẽ. Mẽ pahte amnhĩ to mex rãhãre hã. Nom na pu htem amnhĩ kaxyw Jejus mã pajamaxpêr nẽ hkõt amnhĩ xunhwÿ nhũm ja hã mẽ pahpumu nẽ ri kormã amnhĩm mẽ pamex ã mẽ pajarẽ.

²⁸ E pa axte tanhmã mẽ amã ja jarẽnh to ka mẽ aprĩ hã inhma. Mẽmoj pumunh kõt na hte Tirtũm mẽ pahte amnhĩ to mex xwÿnh ã mẽ pajarẽnh wehe? Xà mẽ pahte kapêr tũm kõt amnhĩ nhĩpêx o ri papa hã mẽ pahpumunh kõt? Nà na hte ja hã mẽ pahpumunh kõt ã mẽ pajarẽnh anhÿr kêt nẽ. Mẽ pahte hkõt amnhĩ nhĩpêx rãhã ho papare hã. ãm mẽ pahte amnhĩ kaxyw Kra Jejus kõt pajamaxpêr nẽ hkõt amnhĩ xunhwÿr ã mẽ pahpumunh kõt pix mã na hte mẽ pahte amnhĩ to mex xwÿnh ã mẽ pajarẽ. Ja pix ã mẽ pahpumunh kõt na hte ã mẽ pajarẽnh anẽ.

²⁹ Nẽ xà Tirtũm kêp mẽ ixpê Ijaew pix nhõ Tirtũm pix na? Nà kêp mẽ ixpix nhõ Tirtũm kêt. Kêp mẽ ixpê Ijaew nhõ Tirtũm nẽ mããnẽn kêp mẽ apê Ijaew kêt xwÿnhjê nhõ Tirtũm.

³⁰ Nẽ Tirtũm ãm pyxi mex. Axtem hõ kêt. Na hte mẽ pahpiitã mẽ panhĩpêx o axpên pyrãk. Jakamã na hte mẽ kot amnhĩ kaxyw Jejus kõt hamaxpêr o mẽ pa xwÿnhjê pumu nẽ mẽ kot amnhĩ to mex xwÿnh ã mẽ harẽ. Mẽ ixpê Ijaew nẽ mããnẽn mẽ apê Ijaew kêt xwÿnhjaja.

³¹ Tã koja mẽhõ htÿx hamaxpêr o:

—Nà ixte amnhĩ kaxyw Jejus kõt ijamaxpêr mex o ixpa nhũm Tirtũm kot amnhĩm inhmex ã ijarẽnh jakamã kot paj axte kapêr kõt amnhĩ nhĩpêx kêt nẽ. Kot paj ãm amnhĩ krã hkõt amnhĩ nhĩpêx o ri ixpa. Ra Tirtũm kot ixto hkra kênã.

Anhÿr o ajamaxpêr japêr. Kwa mẽ ã ri ajamaxpêr anhÿr kêt nẽ. Na htem amnhĩ kaxyw Jejus kõt hamaxpêr hãmri nẽ kãm hkõt amnhĩ nhĩpêx prãm rãhã nẽ pa ho pa.

4

Apraãw kot amnhĩ kaxyw Tirtũm kõt hamaxpêr

Karatas 3.6-18; Xiakre 2.23

¹ Nẽ mẽ panhĩgêt finat Apraãwja kêp mẽ pahpê Ijaew pàr krax. Tã mẽmoj tã na pre Tirtũm omu nẽ kot amnhĩ to mex xwÿnh ã harê? ² Xà kot kãm tanhmã amnhĩ nhĩpêx to hã karõ xà hkõt amnhĩ nhĩpêx mex ã omunh xà hkõt nhũm pre ã harẽnh anẽ? Nà ja kõt kêt. Kop apu ja kõt ã kot harẽnh anhÿr ronhÿx Apraãw amnhĩ tã omu nẽ Tirtũm mã amnhĩ to jarkrar nẽ kãm:

—Pa Tirtūm? E mǎn ka ixpumu. Na pa hte akapēr kôt amnhī nhīpêx mex o ri ixpa.

Anh̄yr o nh̄yx pre kām amnhī to jarkrar. No na pre tanhmā kām amnhī to jarkrar to hkêt nē. ³Tā mēmoj tā omunh xà hkôt na pre Tirtūm amnhīm mex ā harē? Nà Tirtūm kapēr ā kagà htūm kot tanhmā Apraāw jarēnh to kot:

Na pre Apraāw amnhī kaxyw Tirtūm kôt hamaxpēr nē hkôt amnhī xām nhūm amnhī tā omu nē amnhīm mex ā harē. Anē.

⁴Mē ō patrāwjaja na htem kām mē āpēnh xwýnhjaja āpēnh mex ā mē omunh xà hkôt mē kām amnhīre. ⁵No Tirtūm na hte ā mē panhīpêx anh̄yr kêt nē. Na hte mē pahte tām amnhī nhīpêx ā mē pahpumunh kôt amnhīm mē pahte amnhī to mex xwýnh ā mē pajarēnh kêt nē. Ām mē pahte amnhī kaxyw Kra Jejus kôt pajamaxpēr nē hkôt amnhī xunhwýr ā mē pahpumunh kôt pix mā na hte amnhīm ā mē pajarēnh anē. Ra mē pahte amnhī tomnuj o ri papa htā hpānhā amnhī kaxyw Jejus kôt pajamaxpēr xwýnh pixjaja na hte ā mē pajarēnh anē.

⁶Jakamā na hte mē pamā amnhī jarēnh o:

—Ixte mē amex ā mē ajarēnh tā no ām mē ate amnhī to mex kôt mē apumunh kôt na pa ā mē ajarēnh anh̄yr kêt nē. Ām mē ate amnhī kaxyw Ixkra mē wa ixkôt ajamaxpēr nē wa ixkôt amnhī xunhwýr ā mē apumunh kôt na pa hte ā mē ajarēnh anē. Anē.

Pu mē ā kot pamā kapēr anh̄yr ā amnhī tā kuma nē pahkīnh nē. Pahi finat Tawī na pre haxwýja ja jarēnh o:

⁷Na hte Tirtūm amnhī katut kôt mē pahte amnhī tomnuj piitā rēnh pa nē axte kām hamaxpēr kêt nē.

Jakamā pu mē ja hā amnhī pumu nē pahkīnh nē.

⁸Nē amnhī kukamā pajamaxpēr o: “Hēxta waa nē. Na pa pre amnhī tomnuj o ixpa nē tee ri ja hā amnhī pumu nē ixkaprī nē.

Hāmri nē amnhī to Tirtūm wý nhūm inhma nē ixte amnhī tomnuj o hapêx pa nē axte kām hamaxpēr kêt nē.

Nà ām hāmri. Ja mex kumrēx.” Anē.

⁹Tā mē kot ja hā amnhī pumunh nē hkīnh xwýnhjaja mēmojaja na mē? Xà mē kot amnhī my kwyrýt kà jakār xwýnh pix kwýjaja na pre pahi Tawija ā mē harēnh anē nà? Nà mē tapxipixjaja kêt. Māānēn mē kot amnhī jakār kêt xwýnh kwýjaja. Tanhmā na pre ra Tirtūm kapēr ā kagà htūm kot finat Apraāw jarēnh to? Na pre harēnh o:

Na pre Apraāw amnhī kaxyw Tirtūm kôt hamaxpēr nē hkôt amnhī xām nhūm amnhī tā omu nē amnhīm mex ā harē. Anē.

¹⁰Xà Apraāw ra kot amnhī my kwyrýt kà krāhyr nhīrō pē na pre Tirtūm amnhīm mex ā harē? Nà kormā kot amnhī krāhyr kêt ri na pre ā harēnh anē.

¹¹Kormā kot amnhī krāhyr kêt ri kām kapēr nē kām:

—E ate amnhī kaxyw inhmā ajamaxpēr nē ixkôt amnhī xām ā ixte apumunh kôt na pa amnhīm amex ā ajarē.

Anh̄yr o kām kapēr hāmri nē rī kormā kām tanhmā amnhī krāhyr to hā kām karō nhūm kuma nē mar xà hkôt amnhī my kwyrýt kà hkwy krāhta. Kot Tirtūm mā amnhī nhōr ā amnhī to amnhīrīt kaxyw ā amnhī nhīpêx anē.

Nom kormā amnhī krāhyr kêt ri na pre Tirtūm amnhīm mex ā harē. Tā Ijaew kêt xwýnhjaja kot amnhī jakār kêt tā mē hkwyjaja Apraāw pyrā nē amnhī kaxyw Tirtūm mā hamaxpēr nē kām amnhī nhōr jakamā Apraāw te kēp mē hpār krax maati pyrāk. ¹²Nē māānēn mē pahpē Ijaew. Kot puj mē pahō amnhī kaxyw Tirtūm kôt pajamaxpēr nhūm amnhī tā mē pahpumu nē mē pamex ā mē pajarē. No ām mē pahte amnhī jakār ā mē pahpumunh kôt

ã mẽ pajarēnh anhÿr kêt nē. Æm Apraãw pyrà nē amnhĩ kaxyw Tĩrtũm kôt pajamaxpēr pix ã mẽ pahpumunh kôt na hte mẽ pamex ã mẽ pajarē. Kormã Apraãw kot amnhĩ my kwryt kà krāhyr kêt ri ra kot amnhĩ kaxyw Tĩrtũm mã hamaxpēr jakamã kēp mẽ pahpē Ijaew mẽ pahte uràk nē amnhĩ kaxyw Tĩrtũm mã pajamaxpēr xwÿnhjē hpār krax maati. Ijaew kêt xwÿnhjē pyrà nē kēp mẽ pahpār krax maati.

*Tĩrtũm kot Apraãw mã mẽmoj mex jarēnh
Karatas 3.22*

¹³ Amnepēm na pre Tĩrtũm Apraãw mã tanhmã kapēr to nē kām:

–E koja nhÿrmã akanrēhã akra nē atàmnhwÿjaja amÿrpē apyrà nē krĩ piitã hkôt mẽ kēp mẽ õ pahi. Anē.

Tã tanhmã Apraãw kot amnhĩ nhĩpēx to hã omunh xà hkôt na pre ã kām kapēr anē? Xà kot kām tanhmã amnhĩ nhĩpēx to hã karō nhũm kot hkôt amnhĩ nhĩpēx mex ã omunh xà hkôt na pre hkĩnh nē ã kām kapēr anē? Nà kot anhÿr kêt. Mē pahpō kot pu we Tĩrtũm kapēr xà hkôt pix mã amnhĩ nhĩpēx mex rãhã ho ri papa? Mē pahpē hihtÿx kēnã. Æm kot amnhĩ kaxyw Tĩrtũm kôt hamaxpēr nhũm kot amnhĩ tã omunh nē amnhĩm mex ã harēnh kôt pix mã na pre ã kām kapēr anē. ¹⁴ Kop apu kot kām tanhmã kapēr to nē kām:

–E Apraãw. Kot kaj ixkapēr piitã ama nē hkôt amnhĩ nhĩpēx mex rãhã ho ri apa. Hã koja nhÿrmã akanrēhã akra nē atàmnhwÿjaja kēp krĩ piitã hkôt mẽõ pahiiti.

Anhÿr o kām kapēr ronhÿx ãm kām ã kapēr anhÿr kaprÿ. Apraãw aa kot kapēr piitã hkôt amnhĩ nhĩpēx mex o pare hã. Kop apu ã kām kapēr anhÿr ronhÿx pre kuma nē tee ri amnhĩ kukamã hamaxpēr nē hamaxpēr o:

–Kwa nã. Ra ixte Tĩrtũm kôt amnhĩ xãm tã tanhmã kot pa amnhĩ to nē kapēr piitã hkôt amnhĩ nhĩpēx mex rãhã ho ri ixpa? Kot paj tee ri inhmã ã amnhĩ nhĩpēx anhÿr o ixpa hprãm kaprÿ. Jakamã koja nhÿrmã ixkanrēhã ixkra nē ixtàmnhwÿjaja kēp mẽ õ pahi hkêt nē pa. Hēxta waa nē. ¹⁵ Kojã Tĩrtũm ixte kapēr kwÿm ri tanhmã ixte amnhĩ tomnuj to hã ixpumu nē tanhmã ixtomnuj to. No mẽhõ kot we kapēr piitã hkôt amnhĩ nhĩpēx mex rãhã ho pa? Nã amrakati kumrēx.

Anhÿr o nhÿx pre hamaxpēr. ¹⁶ No na pre Tĩrtũm ã kām kapēr anhÿr kêt nē. Ra kot hprĩ hã mẽ pahte amnhĩ nhĩpēx ã mẽ pahpumunh mex kēnã. Na pre ãm kām:

–E ate amnhĩ kaxyw ixkôt ajamaxpēr nē ixkôt amnhĩ xãm jakamã kot paj amarĩ ato mex nē. Anē.

Tĩrtũm na hte mẽmoj tã amnhĩ jarēnh o amnhĩ to hēx kêt nē. Na hte mẽmoj tã amnhĩ jarēnh xà hkôt tanhmã mẽmoj nhĩpēx to ho ri pa. Jakamã koja mẽ pahte Apraãw pyrà nē amnhĩ kaxyw hkôt pajamaxpēr xwÿnh piitã mẽ pahpō mex nē.

Nē xà na pre ã mẽ pamã kapēr anē nē mẽ pamã:

–E kot kaj mẽ ixkapēr kôt pix mã ri amnhĩ nhĩpēx o ri apa hã kot paj mẽ ato mex rax nē.

Anhÿr o mẽ pamã kapēr? Nà na pre ã mẽ pamã kapēr anhÿr kêt nē. Na pre mẽ pamã:

–Kot kaj mẽ finat Apraãw pyrà nē amnhĩ kaxyw ixkôt ajamaxpēr nē ixkôt amnhĩ xunhwÿ hã kot paj mẽ ato mex nē.

Anhÿr o mẽ pamã kapēr. Tã Apraãw kumrēx kot mẽ pakukamã amnhĩ kaxyw hkôt hamaxpēr jakamã te kēp mẽ pahpiitã mẽ pahte uràk nē ã amnhĩ nhĩpēx anhÿr xwÿnhjē pār krax maati pyrãk.

¹⁷ Amnepēm na pre Tirtūm tanhmā Apraāw mā kapēr to. Kot tanhmā kām kapēr toja Tirtūm kapēr ā kagā htūm kamā na. Na pre kām: Kot kaj apē ahpŷnhā ri mē urojē hpār krax. Anē.

Kormā Apraāw kra hkēt tā nhūm hkra hkukamā ā kām kapēr anē. Hāmri nhūm kuma nē hkōt hamaxpēr kurē kumrēx nē hamaxpēr o:

—Hēxta waa nē. Ra ixprō mē wa ijamē wa ixpigēt tŷx nē wa ixkra hkēt kumrēx. Kot paj wa tanhmā amnhī to nē tokyx ty. Tā ra Tirtūm kot ixkra nē ixtāmnhwŷjē hkukamā ā inhmā mē harēnh anhyr kēnā. Jakamā kot pa xep wa ixpigēt tŷx tā tanhmā amnhī to nē ixkra. Nā kot pa xep wa anē. Nē koja ixkraja tanhmā amnhī to nē ixpē htyk japēr tā koja Tirtūm akupŷm inhmā ho htŷr. Nā koja inhmā ho anē. Ra kot inhmā ixkra nē ixkanrēhā ixtāmnhwŷ sohtō jarēnh kēnā. Anē.

¹⁸⁻¹⁹ Na pre ra hpigēt tŷx nē. Ra hā amgrā pē 100 nē hkurē kēt nē pa. Nhūm hprō määnēn hpigēx tŷx nē. Nē ōhy kamā hkra hkēt kumrēx. Kormā wa hkra hkēt tā nhūm Tirtūm Apraāw mā hkra nē htāmnhwŷ sohtō hā harē. Nē kēp mē urojē sohtōjē pār krax ā kām harē. Hāmri nhūm kuma nē amnhī kaxyw hkōt hamaxpēr tŷx kurē kumrēx. ²⁰ Nē ā amnhī nhīpēx anhyr rāhā ho pa. Na pre war amnhī kra hā amnhī jarēnh ma nē tee ri amnhī kukamā hamaxpēr kēt nē. Ām Tirtūm tām kot wa kām wa hkra jarēnh pix mā hamaxpēr pē amnhī kaxyw kām hamaxpēr tŷx o ri wa pa. Nē hamaxpēr o:

—Nā ra wa ixpigēt tŷx kumrēx tā koja xep Tirtūm wa inhmā wa ixkra hō gō. Nā koja wa inhmā kugō. Hēxta waa nē. Ām hāmri Tirtūmja mex o mex. ²¹ Nā kot wa inhmā wa ixkra jarēnh xā hkōt koja wa inhmā kugō. Ja kaxyw ahpumunh o ahpumunh. Tirtūmja hēx kēt. Anē.

²² Hāmri nhūm Tirtūm ā hamaxpēr anhyr ā omu nē amnhīm mex ā harē. Nē kot kām amnhī jarēnh xā hkōt wa kām wa hkraja gō.

²³ Nom na pre amnhīm Apraāwja pix mex ā harēnh kēt nē. ²⁴ Kot puj mē pahō urāk nē amnhī kaxyw hkōt pajamaxpēr nhūm amnhī tā mē pahpumu nē ra kot Apraāw jarēnhā pyrā nē amnhīm mē pamex ā mē pajarē. Na pre mē panhō Pahihiti Jejus ty nhūm Tirtūm akupŷm ho htŷr. Tā mē papajaja na pu prem amnhī kaxyw Jejus kōt pajamaxpēr nhūm Tirtūm ja hā mē pahpumunh kōt mē pahte amnhī to mex xwŷnh ā mē pajarē. ²⁵ Na pre mē pahwŷr Kra Jejus mē nhūm mē pahwŷr wrŷ. Tā nhūm mē axtem nē kupī nom nhūm amarī htyk kēt nē. Na pre htyk o mē pahte amnhī tomnuj pānhā amnhīrer pa. Ja kaxyw na pre Tirtūm mē pahwŷr kumē. Jakamā nhūm prem kupī nhūm akupŷm ho htŷr. Tā mēmo kaxyw na pre Tirtūm ā mē pahwŷr Kraja mēnh nhūm mē panē htyk anē nhūm akupŷm ho htŷr? ām kot kukwak ri amnhīm mē pahte amnhī kaxyw hkōt pajamaxpēr xwŷnhjaja mē pahte amnhī to mex xwŷnh ā mē pajarēnh pix kaxyw.

5

Tirtūm kot mē pahō hkwy hā harēnh

Matēwre 5.12; Sikūn Korīt 4.8, 5.18-21; Xiakre 1.2-4; Wam Pētre 4.12, 5.9

¹ Nē na pu prem amnhī tomnuj o ri papa nhūm Tirtūm ja hā mē pahpumu nhūm ja kēp omnuj nē. Jakamā nhūm Jejus amnhī grōnh kōt wrŷ nē mē panē ty. Nhūm Tirtūm htykja kukwak ri mē pahō hkwy. Mē pahte amnhī kaxyw hkōt pajamaxpēr nē hkōt amnhī xunhwŷr ā mē pahpumu hāmri nē ā mē panhīpēx anē pu mē ra pahpē hkwy hā papa. ² Na pre Jejus Tirtūm mā mē pajarēnh o:

–E jajê pumu. Na mẽ ra amnhĩ kaxyw pamã hamaxpêr nê pahkôt amnhĩ xunhwý. Anê.

Hãmri nhũm kuma nê mẽ pahto mex nê mẽ pakutã nojarêt rãhã ho pa. Tã kot puj mẽ pahpê hkrájaja nhýrmã pano ho Tirtũm mex o mex xwýnhja pumu. Jakamã na pu htem amnhĩ kukamã ã pajamaxpêr anhýr o pahkĩnh nê papa nê pajamaxpêr o:

–Hêxta waa nê. Kot paj nhýrmã inhno ho Tirtũm mex o mex ã omu nê kuri ixpa ho ixpa. Nã ãm hãmri. Inhmã omunh prãm týx kumrêx. Anê.

³⁻⁴Nê na htem Jejus ã mẽ pahtomnuj nê pu mẽ pahpunuj nê ri papa. Pamex kêt nê tã tee ri amnhĩ kukamã pajamaxpêr o ri pahkaprĩ nê papa hkêt nê. Kwãr mẽ mãmri ã mẽ panhĩpêx anê. Pu mẽ pahpunuj kurê Jejus kôt amnhĩ xunhwýr týx o kormã mō. Nê mẽ umaj hkaga hkêt nê. Arĩ amnhĩ wýr kamã pajamak o papa. Jao amnhĩ kaxyw kumã pix mã kãm pajamaxpêr týx rãhã pahkĩnh nê ri papa.

Kot puj mẽ ã amnhĩ nhĩpêx anhýr o ri papa nhũm Tirtũm ja hã mẽ pahpumu nhũm ja kãm mex nê. Hãmri nhũm ja kaxyw tanhmã mẽ pahto paxihtýx to pu mẽ pahpunuj tã hkôt pajamaxpêr týx rãhã nê.

⁵Nê ra mẽ kot Jejus ã tanhmã mẽ panhĩpêx to htã pu mẽ amnhĩ kaxyw tee ri kãm pajamaxpêr kaprý hkêt nê. Ra kot mẽ pamã amnhĩ Karō nhõr nhũm kot mẽ pahkarō mã gèx kênã kot pu kêt mẽ ri tee ri amnhĩ kaxyw kãm pajamaxpêr kaprý. Na hte Karõja mẽ pahkarō kamã mẽ pamã Tirtũm kapêr jarênh o amnhĩrit nê kãm mẽ pajapê htýx ã harênh o amnhĩrit rãhã nê.

⁶Amnepê mã na pre mẽ piitã amnhĩ tomnuj o ri pa nê tee ri kãm amnhĩ to mex rãhã hprãm kaprý. Mêhõ kot we ja kaxyw tanhmã mẽ hkrã hto? Jakamã nhũm Tirtũm ja hã mẽ omu hãmri nê mẽ kaxyw Kra Jejus mã kãm:

–E inhma. Ka kot kaj mẽ kot tanhmã amnhĩ tomnuj to ho paja ã ma mẽ hwýr wrý. Ixte mẽ nê atyk kaxyw agrõnh kôt mẽ hwýr amênh jakamã kot kaj wrý nê mẽ kãm ixkapêr jarênh o ri mẽ hkôt apa. Rãhã nhũm mẽ hkwýjaja apĩ ka mẽ piitã mẽ nê ty. Anê.

Hãmri nhũm kuma nê kãm:

–Tõe. Nã kot paj amã hprãm xã hkôt ã amnhĩ nhĩpêx anê. Anê.

Hãmri nê man amnhĩ grõnh kôt mẽ pahwýr wrý. ⁷⁻⁸Xã koja mēhõ kãm axpên japê xãj axpên nê ty nã? Xã kot mēhõ tãm kot amnhĩ nhĩpêx xwýnh tã nhũm mẽ kot hpĩr kaxyw nhũm hkrãmnhwýja kãm hapê nê. Nê nê amnhĩ grõnh kôt mẽ kãm xa nhũm mẽ kupĩ nhũm nê ty? Nã kot apu nê htyk japêr ko. No mẽ papajaja. Na pu htem mēhõ hkrãmnhwýta kĩnhã arĩ amnhĩ tomnuj rãhã ho ri papa htã nhũm Tirtũmja arĩ kãm mẽ pajapê nê. Nê kãm mẽ pajapê xãj mẽ pahwýr Kris mẽ nhũm mẽ panê ty. Arĩ mẽ pahte amnhĩ tomnuj rãhã ho papa tãã. Na pre ã Tirtũmja kãm mẽ pajapê hã ã mẽ pahwýr mēnh anê. ⁹Na pre ty nhũm hkamrõ hkwý axkapĩ nhũm Tirtũm ja hã omunh xã hkôt tãm amnhĩm mẽ paxunhwý. Tã Jejus kukwak ri koja ma mẽ kot amnhĩ xã htýx kamã hamak tũm xãta wýr mẽ parênh kêt nê. Mẽ pahpê hkwý kênã kot kêt hwýr mẽ parê.

¹⁰Nom kormã mẽ pahpê hkwý hkêt ri na pu prem te ra kutã amnhĩ xunhwýr pyrãk o amnhĩ nhĩpêx. Tã nhũm Kra mẽ panê ty pu mẽ hkôt amnhĩ xunhwý. Jakamã nhũm Tirtũm Jejus tyk kukwak ri mẽ pahto hkwý. Nê ra akupým Kra ho htĩr jakamã kot puj mẽ pahte hkôt amnhĩ xunhwýr xwýnhjaja nhýrmã wa urãk nê wa kuri pahĩr tũm nê pamex kumrêx nê papa ho papa.

11 Nê mê pahpê kuwy rax wÿr mê papa mã xwÿnh kêt jakamã na pu htem pahkÿnh nê pajamakêtkati nê ri papa. Nom ja pix ã na pu htem ã amnhÿ nhÿpêx anhÿr kêt nê. Mê pahpê Tÿrtÿm krãmnhwÿ jakamã na pu htem mãânên pahkÿnh nê ri papa. Pahihti Jejus Kris kot mê panê htyk ã omunh xã hkôt na pre Tÿrtÿm mê pahte hkôt amnhÿ xunhwÿr xwÿnhjê ho hkwy jakamã na pu htem pahkÿnh nê pajamakêtkati nê ri papa.

*Atãw mê Kris wa harênh
Wam Korÿt 15.20-22, 45-49*

12-13 Nê amnepêm na pre Tÿrtÿm finat Mojes mã tanhmã kapêr to. Hãmri nhÿm kuma nê Ijaew kot tanhmã amnhÿ nhÿpêx to ho pa kaxyw mê kãm mêmojta ã karô nê mê kãm hã hkagã. Mê kot kamã harênh nê mar nê Tÿrtÿm kôt amnhÿ nhÿpêx kaxyw. Hãmri nhÿm mê tee ri ã kot mê kãm mêmojtã karôja ma nê tanhmã axpên mã kapêr to nê axpên mã:

—Kwa na pu htem ã amnhÿ nhÿpêx anhÿr kêt nê. Na pu htem ãm amnhÿ tomnuj tÿx kumrêx o ri papa nê amnhÿ to mex kêt kumrêx. Anê.

Ãm hãmri na prem ã amnhÿ jarênh anê. Mê pahpiitã mê pahte amnhÿ tomnuj xwÿnh kênã. My kot wa pê finat Atãwja kumrêx na pre tanhmã mê pahte amnhÿ tomnuj to ho hkrax. Mÿrapê na pre htÿr tÿm nê ri pa ho pa hkêt nê. Na pre ri pa nê gaa nê ri hpigêt tÿx nê ty. Tã mÿr pê ri mê papa xwÿnhjaja na pu htem urãk nê tanhmã amnhÿ tomnuj to ho ri papa. Mÿrapê na pu htem ri papa nê gaa nê Atãw pyrã nê pahtyk pa. Tÿrtÿm kot mê pahtã Atãw mã kapêr xã hkôt. 14-19 Jakamã na prem kormã Mojes kator xwÿj ri pika piitã hkôt ri pa nê gaa nê haxwÿja htyk pa. Mê kot amnhÿ tomnuj mÿrapê ty. Atãw pyrã nê Tÿrtÿm kot mêmô xô nê hkurê xwÿnhhta krêr kêt tã urãk nê tanhmã amnhÿ tomnuj to ho ri pa. Hãmri nê mÿrapê ty.

Na pre ã Atãwja mê pahpiitã mê pamã Tÿrtÿm kapêr nhÿrôp ãm nê amnhÿ tomnuj o hkrax anê nê mêmô xôta krê. Jao te mê pahpiitã mê pahte urãk nê kumê hkur pyrãk o mê panhÿpêx. Mÿrapê nhÿm htem arÿ pika piitã hkôt hapôj nê kormã hprÿre htã ra Atãw pyrã nê tanhmã amnhÿ tomnuj to ho ri pa. Jakamã nhÿm Tÿrtÿm Atãw kot tanhmã amnhÿ tomnuj to hã omunh xã hkôt mê pakukamã hamaxpêr o:

—Nã koja mê Atãw pyrã nê amnhÿ tomnuj o ri pa. Mÿrapê kot paj ma mê kot amnhÿ xã htÿx kamã hamak tÿm xãta wÿr mê rênh pa. Anê.

Tã Jejus Kris mê Atãw wa harênhja kot axpên pyrãk jakamã na hte Atãw kanrêhã hkra nê htãmnhwÿjaja Atãw kot amnhÿ nhÿpêx kôt amnhÿ nhÿpêx o ri pa rãhã nê. Urãk nê amnhÿ tomnuj rãhã ho ri pa. Nhÿm axtem Jejus kôt mê kot amnhÿ xunhwÿr xwÿnhjaja Jejus kôt amnhÿ nhÿpêx rãhã ho ri pa. Te mê kêp hkanrêhã hkra nê htãmnhwÿjê pyrã nê urãk nê tãm amnhÿ nhÿpêx. Na htem ã ahpÿnhã amnhÿ nhÿpêx anhÿr o ri pa. Na pre Jejus mê pahte amnhÿ tomnuj pãnhã amnhÿrer par kaxyw mê panê ty. Jakamã mê pahte hkôt amnhÿ xunhwÿr xwÿnhjaja na hte Tÿrtÿm ja hã mê pahpumunh kôt mê pahto hkra. Kot puj mê nhÿrmã pahtyk tã nhÿm akupÿm mê pahto mê pahtÿr pu mê wa kuri pahtÿr tÿm nê papa ho papa.

Atãw kot Tÿrtÿm kapêr nhÿrôp ãm jakamã na hte Tÿrtÿm mê pahpiitã mê pahte amnhÿ tomnuj xwÿnh ã mê pajarê. Nom nhÿm Jejus Atãw rom kot Tÿrtÿm kapêr mar nê hkôt amnhÿ nhÿpêx rãhã jakamã na hte Tÿrtÿm mê pahte hkôt amnhÿ xunhwÿr xwÿnhjaja amnhÿm mê pahte amnhÿ to mex xwÿnh ã mê pajarê.

Nhūm Atāw kot Jejus kīnhā Tīrtūm kapēr nhīrōp ām mýrapê na hte mýr pê mē pa xwýnhjaja ohtó nē pa nē gaa nē Atāw pyrā nē htyk pa. Hāmri nē kormā hťir ri amnhī to mex o pa hkēt mýrapê ma mē kot amnhī xā htyx kamā hamak tūm xāta wýr ma hapêx. Tā nhūm Tīrtūmja mex o mex jakamā na hte Jejus Kris mē wa mē pakamā ukapri nē. Jakamā na pre mē pahwýr Jejus mē nhūm mē pahwýr wrý hāmri nē htyk o mē pahte amnhī tomnuj pānhā amnhīre. Nhūm Tīrtūm ā kot amnhī nhīpêx anhýr kukwak ri mē pahte hkôt amnhī xunhwýr xwýnhjaja amarī tanhmā mē pahto mex to ho ri pa. Atāw kot amnhī tomnuj pix pumunh kôt na pre Tīrtūm mē pahpiitā mē pahte amnhī tomnuj xwýnh ā mē pajarē. Tā nhūm Jejus mē pakamā ukapri nē mē panē ty nhūm Tīrtūm ja hā omunh xā hkôt ra mē pahte amnhī kaxyw hkôt pajamaxpēr xwýnhjaja te mē pahte aa tanhmā amnhī tomnuj to hkēt pyrāk o mē panhīpêx. Na hte amarī ā mē panhīpêx anē.

Nē Atāw kot amnhī tomnuj mýrapê na htem piitā ri pa nē tanhmā amnhī to nē ty rý ri pa nē gaa nē wejre nē ty. No na pre Jejus Krisja aa kot amnhī tomnuj kēt kumrēx tā amarī mē panē ty. Jakamā nhūm Tīrtūm ra kukwak ri mē pahte hkôt amnhī xunhwýr xwýnhjē kutā nojarēt rāhā nē mē pakukamā hamaxpēr o:

—Nā mē kot Ixkra hkôt amnhī xunhwýr xwýnhjaja na pa mē omunh pa. Tā kot paj Ixkrata kukwak ri tām mē unhwý nhūm mē nhýrmā wa ixri mex nē hťir tūm nē pa ho pa. Anē.

²⁰⁻²¹ Nē na pre Tīrtūm tanhmā finat Mojes mā kapēr to. Mē piitā mē kot amnhī tomnuj o ri mē pa hā amnhī pumunh kaxyw. Hāmri nē mē kot kapēr mar nē hkôt amnhī nhīpêx o pa kaxyw tanhmā mē kaxyw Mojes mā kapēr to. Nhūm kuma nē amnhī xō ri mē kām hā kaga nē mē kām harēnh o ri mē hkôt pa. No nhūm prem kapēr ma nē ām kuma nē hkwým pix mā ri tanhmā amnhī tomnuj to ho pa. Nē pika piitā hkôt ja arī rāhāā. Ja mýrapê koja mē nhýrmā ty nē ma mē kot amnhī xā htyx kamā hamak tūm xāta wýr ma pa. Nom Tīrtūm arī kām pika piitā hkôt mē papa xwýnhjē japê nē. Mē pahte amnhī tomnuj o papa tā nhūm kām mē pahto mex prām nē. Jakamā na pre mē pahwýr Kra Jejus Kris mē nhūm mē pahwýr wrý. Mē panē htyk o mē pahte amnhī tomnuj pānhā amnhīrer kaxyw. Tā kukwak ri kot puj mē pahte amnhī kaxyw hkôt pajamaxpēr xwýnhjaja nhýrmā Tīrtūm mē wa kuri pahťir tūm nē pa mex nē papa ho papa.

6

Mē kot mē pahkrā kumrār ā mē harēnh

Sikūn Korūt 5.17; Karatas 2.19-20, 5.24, 6.14; Epes 4.17-24; Korosē 3.1-11; Wam Pêtre 4.1-6

¹ Nē mē pahte arī tōhā tanhmā amnhī tomnuj to htā nhūm Tīrtūm arī kām mē pajapē nē. Nē arī mē pakutā nojarēt rāhā nē. Jakamā xā kot kaj mē atō ā harēnh anhýrja ma nē atýx ri ā ajamaxpēr anē nē ajamaxpēr o:

—Nā Tīrtūm kām ijapē nē kot ixkutā nojarēt rāhā ho ri pa jakamā mo kaxyw kot pa Jejus kôt amnhī nhīpêx o ri ixpa? Nā kot paj ho anhýr kēt nē. Anē.

Ka ā mē atō atýx ri ajamaxpēr anhýr japēr. Kwa xā ajamaxpērja mex? Nā mex kēt. ² Ā ajamaxpēr anhýrja mē hamaxpēr mex xā hkôt kēt. Ra mē pahte Jejus kôt amnhī xunhwýr nē mē pahte amnhī tomnuj kaga jakamā nhūm mē pahte amnhī tomnujja te ra mē pahpê hapêx pyrāk. Jakamā kot puj mē arī tanhmā amnhī tomnuj to ho ri papa hkēt nē. ³ Mēmo kaxyw na htem Tīrtūm

mã mẽ pahkrã kumrã? Nã mẽ pahte ra Jejus kôt amnhĩ xunhwÿr ã amnhĩ to amnhĩrit kaxyw. Te Jejus htyk nhũm mẽ pahte amnhĩ tomnujja haxwÿja hkôt htyk nẽ hapêx par pyrãk o amnhĩrit kaxyw. Jakamã na pu htem pajamaxpêr o:

—Nã kot paj axte tanhmã amnhĩ tomnuj to ho ri ixpa hkêt nẽ. Anẽ.

⁴ Na htem Tirtũm mã gôx kãm mẽ pahkrã kumrã nhũm mẽ pahte amnhĩ nhĩpêx tũmja te mẽ kot Jejus kôt haxwÿja haxãr pyrãk. Hãmri nhũm mẽ akupÿm mẽ pahto api. Te Tirtũm hihtÿx o hihtÿx o kot akupÿm Kra Jejus ho htĩr pyrãk. Te mẽ pahtyk tã nhũm akupÿm kot mẽ pahto mẽ pahtĩr pyrãk. Pãnhã mẽ pahte amnhĩ nhĩpêx nyw o amnhĩ nhĩpêx kaxyw. ⁵ Nhũm mẽ pahte amnhĩ nhĩpêx tũmja te Jejus kôt htyk nẽ hapêx par pyrãk. Nẽ mẽ pahte amnhĩ nhĩpêx nywja te Jejus akupÿm htĩr pyrãk o amnhĩ nhĩpêx.

⁶ Annepêm na pu pre htem amnhĩ tomnuj rãhã ho ri papa. Te mẽ kãm mẽ àpênh xwÿnhjaja kot mẽ õ patrãw mã àpênh rãhãta pyrãk. Tã nhũm Kris mẽ panê ty. Kot mẽ panê mẽ pahte amnhĩ tomnuj pãnhã amnhĩrer nẽ ho hapêx par kaxyw mẽ panê ty. Jakamã te mẽ pahte amnhĩ tomnuj mẽ pajamaxpêr punujja te pĩ kahpa hã Jejus kôt harir nẽ htyk nẽ hapêx par pyrãk. Pãnhã mẽ pahte amnhĩ nhĩpêx nyw pix o amnhĩ nhĩpêx kaxyw. Nẽ mẽ pajamaxpêr nyw pix o pajamaxpêr papa kaxyw. ⁷ Na hte mẽ htyk xwÿnhjaja axte tanhmã amnhĩ tomnuj to hkêt nẽ. Tã kër pu mẽ urãk nẽ axte ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr kêt nẽ. ⁸ Na pu prem Jejus kot mẽ panê htyk ã harênh ma nẽ pajamaxpêr o:

—Nã ra Jejus kot mẽ panê htyk jakamã kot paj ixte amnhĩ nhĩpêx tũm kaga hpa nẽ hpãnhã kot amnhĩ nhĩpêx kôt pix mã ri amnhĩ nhĩpêx o ri ixpa. Te ra ixtyk nẽ axte tanhmã ixte amnhĩ tomnuj to ho ri ixpa hkêt pyrãk. Jao amnhĩ nhĩpêx nyw pix o amnhĩ nhĩpêx o ri ixpa. Anẽ.

⁹ Nẽ Jejus htyk nhũm Tirtũm akupÿm ho htĩr jakamã koja axte htyk kêt nẽ. Ra mẽ pahte ja mar mex. ¹⁰ Na pre ãm htyk tipxi htã htykja o mẽ pahpiitã mẽ pahte amnhĩ tomnuj pãnhã amnhĩre. Tã ra akupÿm htĩr o htĩr nẽ kaxkwa kamã Tirtũm mã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho ri pa. ¹¹ Tã mẽ papajaja kot puj mẽ ã kot amnhĩ nhĩpêx anhÿrja ma nẽ ã pajamaxpêr anẽ nẽ pajamaxpêr o:

—Nã ãm hãmri. Te ixte Jejus pyrã nẽ ra ixtyk pyrãk jakamã kot paj axte amnhĩ tomnuj o ri ixpa hkêt nẽ. Te ixte Jejus pyrã nẽ akupÿm ixtĩr nẽ ãm Tirtũm kôt pix mã amnhĩ nhĩpêx o ri ixpata pyrãk o kot paj hpãnhã amnhĩ nhĩpêx o ri ixpa. Anẽ.

¹² Jakamã kot ka mẽ atõ nhÿrmã tanhmã amnhĩ kukamã ajamaxpêr punuj to japêr hãmri nẽ ajamaxpêr o:

—Nã inhmã ã amnhĩ tomnuj anhÿr prãm nẽ. Omnuy tã kot paj ho anẽ. Nã ixte ho anhÿr mã kênã.

Anhÿr o ajamaxpêr japêr tã kwa mẽ ã ajamaxpêr anhÿr kêt nẽ.

¹³ Kêt Tirtũm mã mãn amnhĩ gô nẽ hkôt amnhĩ nhĩpêx o ri apa. Hãmri nẽ amnhĩ krã kamã mẽmoj mex pix mã ajamaxpêr nẽ tãm akapêr. Nẽ mẽ kot amnhĩ to mex xwÿnhjê kôt pix mã mãn ri apa.

Na ka pre htem akapêr punuj nẽ.

Nẽ ajamaxpêr punuj nẽ.

Nẽ mẽ kot amnhĩ tomnuj o mẽ pa xwÿnhjê hkôt ri apa.

Nẽ kagôxyhti japrô nẽ ho akôm o ri mẽ hkôt apa.

Tã ra hpãnhã Tirtũm mã amnhĩ gô nẽ axte ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr kêt nẽ.

¹⁴ Annepêm na pu prem tanhmã mẽ pahte amnhĩ nhĩpêx to ho papa hkukamã pajamaxpêr nẽ pajamaxpêr o:

—Nà kot paj Tirtüm kapër kôt pix mã mãn ri amnhĩ nhĩpêx o ri ixpa nê amnhĩ to mex o ri ixpa nhũm Tirtüm ja hã xipumu nê amnhĩm inhmex ã ijarê. Nà kot paj anê.

Anhÿr tã no ãm tee ri mẽ pamã hkôt amnhĩ nhĩpêx o ri papa hprãm kaprÿ nê arĩ ri kapër kwÿm tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho ri papa. Tã ra hpãnhã axtem pajamaxpêr o:

—Nà Tirtüm kot ixkutã nojarêr rãhã ho pa xwÿnh. Tã ra ixte hkôt amnhĩ xãm jakamã koja tanhmã ixto pa hkôt amnhĩ nhĩpêx mex o ri ixpa. Nà koja ixto anê.

Anhÿr jakamã ra amnhĩ kaxyw kãm pajamaxpêr tÿx o mẽmoj punuj kutã amnhĩ to htÿx nê.

*Mê pahte Tirtüm mã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to hã mẽ pajarênh
Juãw 8.34*

¹⁵ Tã ã kot anhÿr jakamã tanhmã kot puj wem pajamaxpêr to? Xà kot pu mẽ ã pajamaxpêr anê nê pajamaxpêr o:

—Nà na hte Tirtümja ixte kapër kôt amnhĩ nhĩpêx o ixpa hã xipumunh kôt amnhĩm inhmex ã ijarênh kêt nê. ãm kêp ixkutã nojarêr rãhã nê amarĩ amnhĩm inhmex ã ijarênh xwÿnh jakamã kot paj arĩ amnhĩ tomnuj rãhã nê aa ja kaga hkêt nê.

Anhÿr o kot puj mẽ pajamaxpêr? Nà kot puj mẽ ã pajamaxpêr anhÿr kêt nê. ã mẽ pajamaxpêr anhÿrja mex kêt. ¹⁶ Koja mẽhõ nhÿri kot amnhĩ tomnuj tÿx xwÿnhjê hõ pumu nê kãm amnhĩ jarênh japêr nê kãm:

—E inhma. Kot paj ãm akôt pix mã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho ri ixpa. Jakamã e inhmã mẽmoj tã karõ pa ama nê amã tanhmã ho ho ri ixpa.

Anhÿr o kãm kapêr japêr. Hãmri nê ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr tã amnhĩ tomnuj pix o ri pa. Tã ã mẽ kot amnhĩ nhĩpêx anhÿr o mẽ pa xwÿnhjaja koja nhÿrmã ty hãmri mẽ kot amnhĩ xà htÿx kamã hamak tũm xàta wÿr ma hapêx.

No koja mẽhõ Tirtüm mã amnhĩ jarênh nê kãm:

—Pa Tirtüm. E kot paj ãm akapêr kôt pix mã ri amnhĩ nhĩpêx o ri ixpa.

Anhÿr o kãm amnhĩ jarê nê hkôt amnhĩ nhĩpêx mex o pa. Nê tãm amnhĩ nhĩpêx o ri pa. Hãmri nê nhÿrmã ty nê ma õ krĩ hwÿr api nê Jejus mẽ Tirtüm wa kuri htĩr tũm nê mex rãhã nê pa ho pa.

¹⁷ Tã mẽ kajaja na ka xep prem tee ri mẽ amã mẽ ate amnhĩ tomnuj mã anhÿrer prãm tã nhũm te tãm kot amnhĩ tã mẽ ato htÿx pyrãk o mẽ anhĩpêx ka mẽ tee ri kãm anhÿrer prãm kaprÿ. Tã nhũm Tirtüm tanhmã mẽ akrã hto ka mẽ kapêr ma nê amnhĩ kaxyw hkôt ajamaxpêr tÿx nê ãm hkôt pix mã amnhĩ nhĩpêx. Pa ja hã mẽ ajarênh ma nê mẽ anhÿ hã ixkĩnh nê. Nê Tirtüm mã ixte mẽ ajarênh mar nê mẽ anhÿ hã ixkĩnh ã amnhĩ jarê. ¹⁸ Na pre Tirtüm tanhmã mẽ akrã hto ka mẽ amnhĩ tomnuj mã anhÿrer pa nê hpãnhã hkôt pix mã amnhĩ nhĩpêx.

¹⁹ E kot paj ixprĩ hã tanhmã mẽ amã ja jarênh to. Te ixte ixkrajê jahkre pyrãk o kot paj mẽ amã awjarê. Nà amnepêm na ka prem ajamaxpêr punuj kôt amnhĩ tomnuj o ri apa. Nê gaa nê ra amnhĩ tomnuj pix kukamã ajamaxpêr. Tã kêr ka mẽ arĩ ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr kêt nê. Pãnhã tãm ri ajamaxpêr o ri apa. Jao gaa nê ra Tirtüm kãm hprãm xà hkôt tãm amnhĩ nhĩpêx mex nê. ²⁰ Na ka prem tee ri amã amnhĩ tomnuj mã anhÿrer prãm kaprÿ. Te tãm kot amnhĩ tã mẽ ato htÿx nê amnhĩ kôt mẽ ato pa pyrãk o mẽ anhĩpêx. ²¹ Xàn ka prem ã amnhĩ tomnuj anhÿr o apa nê akĩnh nê ajamakêtkati nê ri apa? Nà na ka prem akĩnh nê apa hkêt nê. Tã na ka prem

Jejus kôt amnhî xunhwÿr nê tee ri ate tanhmã amnhî tomnuj to hã amnhî pumu nê akaprî nê apijaam nê. Æ mẽ kot amnhî tomnuj anhÿr o pa xwÿnhjaja na htem ja mÿrapê ty nê ma mẽ kot amnhî xã htÿx kamã hamak tũm xãta wÿr pa. ²² No na pre ra Tirtũm tanhmã mẽ akrã hto ka mẽ amnhî tomnuj kaga hpa. Te Tirtũm tãm kot hpãnhã amnhî tã mẽ ato htÿx nê amnhî kôt mẽ ato pa pyrãk ka mẽ ra ãm hkôt pix mã amnhî nhîpêx mex o ri apa. Nê hpãnhã amã kapêr kôt pix mã amnhî nhîpêx mex prãm. Nê hkôt pix mã amnhî nhîpêx hprãm. Jakamã kot kaj mẽ nhÿrmã kuri amex kumrêx nê atÿr tũm nê ri apa ho apa.

²³ Na hte mẽ kãm àpênh o ri mẽ pa xwÿnhjaja mẽ kãm mẽmoj tã apê nê àpênh pa nê hpãnhã amnhîrer xã jamÿ. Ja pyrã nê koja mẽ kot amnhî tomnuj xwÿnhjaja nhÿrmã ty hãmri nê ma mẽ kot amnhî xã htÿx kamã hamak tũm xãta wÿr ma pa.

No mẽ pahte amnhî kaxyw Jejus Kris kôt pajamaxpêr xwÿnhjaja na hte Tirtũm ja hã mẽ pahpumu nê mẽ pajarênh o:

—Nã ãm hãmri. Jajaja koja nhÿrmã Ixkra mẽ wa Ixkuri mex kumrêx nê htÿr tũm nê pa ho pa. Héxta waa nê. Nã ãm hãmri koja mẽ anê. Anê.

Xã tãm mẽ pahte amnhî nhîpêx ã mẽ pahpumunh kôt na hte ã mẽ pajarênh anê? Nã ãm mẽ pahte Kra Jejus Kris kôt amnhî xunhwÿr ã mẽ pahpumunh kôt pix mã na hte ã mẽ pajarênh anê.

7

Mê pahte amnhî tomnuj kot axte amnhî tã mẽ pahto htÿx kêt ã harênh
Römän 8.2, 10.4; Karatas 4.1; Epes 2.2; Korosê 3.7

¹ E Jejus kôt ixkwÿjaja. Nã Tirtũm kot mẽ pakaxyw tanhmã Mojes mã kapêr tota na ka mẽ ra mar tÿx nê. Na pu htem kormã pahÿr ri hkôt amnhî nhîpêx o ri papa. Tã ty hãmri nê axte hkôt amnhî nhîpêx kêt nê. Ra mẽ ate ja mar tÿx. E pa mẽ amã ja hã ejêp jarê ka mẽ inhma. ² Nã finat Mojes kot Tirtũm nhÿ hã mênijaja kot tanhmã amnhî nhîpêx to ho pa hã mẽ kãm karôja. Koja mêmô ho mjên hãmri nê ãm kôt pix mã ri pa ho pa nê aa hkaga hkêt nê. No koja nhÿrmã mjên kêp ty nhũm ahte ri pa. Hãmri nê kãm axte mêmô ho mjên prãm nê mãmrî axte mêmô ho mjên. Ja tanhmã kute hkêt. ³ Nom koja wam mjên arî htÿr japêr nhũm hprô tanhmã hamaxpêr to nê hkaga nê hpãnhã nhãm mêmô ho mjên. Hã koja Tirtũm pê ja homnuj nê. Nom koja mjên ra kêp ty nhũm mÿrpê axte kãm mêmô ho mjên prãm nê mãmrî ho mjên. Ja na Tirtũm pê homnuj kêt. Ra wam mjênja htyk kênã. Æ Tirtũm kot Mojes mã mẽ pakaxyw mẽmoj tã karô kot anhÿr.

⁴ Tã ja pyrã nê na pu prem amnepêm pajamaxpêr o:

—Ixte Tirtũm kapêr kôt pix mã amnhî nhîpêx o ri ixpa jakamã nhũm Tirtũm ja hã ixpumu nê amnhîm inhmx ã ijarê. Anê.

Tã pu mẽ ra tanhmã pajamaxpêr to nê hpãnhã pajamaxpêr ô ho pajamaxpêr o:

—Nã na xep hte Tirtũm mẽ ixte kapêr kôt amnhî nhîpêx ã mẽ ixpumunh kôt amnhîm mẽ inhmx xwÿnh ã mẽ ijarênh kêt nê. Mẽ ixte hkôt amnhî nhîpêx mex o ri ixpare hã. Kêt ãm Kris kot mẽ inhnê htyk nhũm mẽ ixte amnhî kaxyw hkôt ijaxaxpêr nê hkôt amnhî xunhwÿr pix ã mẽ ixpumunh kôt na hte mẽ inhmx ã mẽ ijarê. Æm ja pix ã mẽ ixpumunh kôt na hte mẽ ixto hkra nê mẽ ixkutã nojarê o pa. Kra Jejus pix kukwak ri na hte ã mẽ inhîpêx anhÿr o pa. Anê.

Ā mē pajamaxpēr nyw kot anhÿr. Jakamā te mē pahte mēhō kot mjēn nyw xwÿnh gryk ā axte mjēn htyk xwÿnh mā hamaxpēr kēeta pyrāk o na pu htem amnhī nhīpēx o papa. Jao Kris kapēr kōt pix mā amnhī nhīpēx o ri papa. Nē Tīrtūm noo mā tām ri amnhī nhīpēx. Nē axte mē pahte amnhī tomnuj kukamā tanhmā pajamaxpēr to hkēt nē.

⁵ Nē amnepē mā mē pahte amnhī krā hkōt tanhmā mē pahte amnhī nhīpēx to ho ri papata ā na pu prem amnhī tomnuj pix o ri papa. Ra mē pahte Tīrtūm kapēr mar tÿx tā kuma nē ām kuma nē ri papa nē ri hkōt amnhī nhīpēx kēt nē. Mÿrapē nhūm Tīrtūm tee ri ja hā mē pahpumu nē mē pahtyk nē ma mē kot amnhī xā htÿx kamā hamak tūm xā hwÿr papa mā xwÿnhjē hā mē pajarē.

⁶ Nē amnepēm na pu pre htem ā pajamaxpēr anhÿr o:

–Nā kot paj Tīrtūm kapēr kōt pix mā amnhī nhīpēx o ri ixpa nhūm amnhī tā ixpumu nē ixte amnhī tomnuj kēt xwÿnh ā ijarē.

Anhÿr o pajamaxpēr no ām tee ri ā pajamaxpēr anhÿr kaprÿ. Nē arī tanhmā amnhī tomnuj to ho ri papa. Tā hpānhā te Jejus Kris kōt pahtyk pyrāk o amnhī nhīpēx nē hpānhā Karō nhÿ hā tām amnhī nhīpēx. Jao ra tee ri mē pamā Tīrtūm kapēr kōt amnhī nhīpēx prām kaprÿ hkēt nē. Ra Tīrtūm Karō nhÿ hā amnhī nhīpēx nyw o amnhī nhīpēx mex o ri papa.

Tīrtūm kapēr ā kagā htūm kot tanhmā mē pajarēnh to Römān 3.20, 5.20; Karatas 3.23-24

⁷ Tā Tīrtūm mē pahte kapēr kōt ri amnhī nhīpēx ā mē pahpumunh kōt amnhīm mē pamex ā mē pajarēnh kēt jakamā mēmo kaxyw na kapēr ā kagā htūmja? Nā mē pahte mar nē pahprī hā Tīrtūm noo mā mē kot amnhī tomnuj xā jarēnh mar nē omunh mex kaxyw na. Na hte mē pahkwÿjē kukrēx kīnh o pamā ho panhō hprām nē mē pamā karō. Ā kot mēmoj punuj piitā nē mē pamā karō kot anhÿr. Tā mē pahte ja mar kēt ronhÿx pu mē Tīrtūm kēp ja homnuj ā harēnh mar kēt nē. ⁸ Tā ra mē pahte harēnh mar nē kēp ja homnuj ā harēnh ma. Mē pamā axpēn kukrēx kīnh o ho pamā panhō hprāmja māānēn kēp ja homnuj ā harēnh mar tā nom aa hkaga hkēt nē arī pamā axpēn kukrēx kīnh o pamā ho panhō hprām tÿx rāhā ho ri papa. Kop ām Tīrtūm kapēr kēt ronhÿx pu mē kot amnhī tomnuj xāja aa mar kēt kumrēx nhūm te mē pamā amrakati pyrāk. ⁹ Amnepē mā ixte Tīrtūm kapēr mar kēt ri na pa pre ixtÿx ri amnhī kukamā ijamaxpēr o ri ixpa nē ijamaxpēr o:

–E kot paj nhÿrmā Tīrtūm ri ixtÿr tūm nē inhmex nē ixpa ho ixpa.

Anhÿr tā hpānhā pamā axpēn kukrēx kīnh o ho pamā panhō hprām nē kapērta ma nē ja hā amnhī pumunh kurē kumrēx. Hāmri nē tee ri amnhī kukamā ijamaxpēr nē ijamaxpēr o:

–Hēxta waa nē. Nā ā ixte amnhī nhīpēx anhÿr o ixpa jakamā kot paj nhÿrmā ty nhūm Tīrtūm akupÿm ixto ixtÿr pa kuri ixtÿr tūm nē ixpa ho ixpa hkēt nē. Hēxta waa nē. Ixte amnhī tomnuj xwÿnh na pa. Kot paj nhÿrmā ty nhūm Tīrtūm ma mē kot amnhī xā htÿx kamā hamak tūm xāta wÿr amnhī nē inhmē. Anē.

Hāmri nē ixkaprī nē tee ri amnhī kukamā ijamaxpēr o ri ixpa. ¹⁰ Tā hpānhā axtem ijamaxpēr o:

–Nā kot paj Tīrtūm kapēr kōt pix mā mān ri amnhī nhīpēx o ri ixpa hāmri nē nhÿrmā ixtyk tā hwÿr api nē kuri ixtÿr tūm nē inhmex nē ixpa ho ixpa. Nā kot paj anē.

Anhÿr ā ijamaxpēr tā no ām tee ri inhmā hkōt amnhī nhīpēx o ixpa hprām kaprÿ. Na pa pre xatā kapēr nhīrōp ixkuhē nē tee ri ja hā amnhī pumu nē ijamaxpēr o:

—Kwa tanhmā kot pa amnhī nhīpêx to nē ām Tīrtūm kôt pix mā ri amnhī nhīpêx? Na pa hte tee ri inhmā ā amnhī nhīpêx anhÿr prām tÿx kaprÿ. Ām ixte amnhī tomnuj pix o ri ixpa xwÿnh jakamā ām hāmri koja amnhī nē kuwÿta wÿr inhmē. Nā koja ixto anē. Hēxta waa nē. Tanhmā kot paj we ja nē kām ixkapêr to? Anē.

¹¹ No mēhō koja Tīrtūm kapêr kôt amnhī nhīpêx mex o ri pa? Na pu htem pahpiitā tee ri pamā ho anhÿr prām kaprÿ. Mē pahpê hihtÿx kumrêx jakamā na pa pre ixtÿx ixte Tīrtūm kuri ixtīr tūm nē ri ixpa hā amnhī kukamā amnhī jarênh kaprÿ. Ām xatā kapêr nhīrōp ixkuhê nē amnhī tomnuj pix o ri ixpaja mÿrapê koja mē kot amnhī xā htÿx kamā hamak tūm xāta wÿr amnhī nē inhmē. ¹² Kot anhÿr tā tanhmā kot puj mē Tīrtūm kapêr ā kagā htūmta jarênh to? Nā kot mē pamā mē pahte amnhī nhīpêx ā karōta mex kumrêx. Mex o mex. ¹³ Mex kumrêx tā na htem kuma nē tee ri kām hkôt amnhī nhīpêx hprām kaprÿ. Jao nhÿrmā ty nē ma kuwy hwÿr pa. Kêt pa na pa pre ra mar nē omunh mex tā hkôt amnhī nhīpêx mex kêt nē. Jao ra ixte amnhī tomnuj xwÿnh ā amnhī pumu. Na pa pre tee ri inhmā hkôt amnhī nhīpêx o ri ixpa hprām tā no ām xatā kapêr nhīrōp ixkuhê nē hkwÿm ri amnhī nhīpêx rāhā ho ri ixpa. Tā ra tee ri ja hā amnhī pumu nē amnhī kukamā ijamaxpêr o:

—Nā na pa hte ām tee ri inhmā Tīrtūm kôt amnhī nhīpêx prām kaprÿ no ām ho anhÿr kêt nē. Ām ixte amnhī tomnuj pix o ixpa xwÿnh na pa. Ja mÿrapê koja Tīrtūm amnhī nē ma kuwy hwÿr inhmē. Nā koja ixto anē. Anē.

Mē pahte mē pamā amnhī tomnuj kaga hprām kaprÿ hā mē pajarênh Karatas 5.17

¹⁴ Nē Tīrtūm kapêr ā kagā htūmta Tīrtūm kapêr na. Nē Tīrtūm kīnhā ām inhī pix na pa ri ixpa jakamā tanhmā kot pa amnhī to nē kapêr kôt ri amnhī nhīpêx mex o ri ixpa? ¹⁵ Inhmā tām ixte amnhī nhīpêx prām tā no ām amnhī tomnuj pix o ri ixpa. Mēmoj ixpê omnuj tā pa hte ra hkôt tanhmā amnhī tomnuj to ho ri ixpa. Hāmri nē ja hā amnhī pumu nē tee ri amnhī kukamā ijamaxpêr o:

—Hēxta waa nē. Mon pa hte axtem nē ā amnhī nhīpêx anhÿr o ri ixpa? Mēmoj ixpê omnuj nhūm inhmā ho anhÿr prām kêt tā ra ho anē. Nhūm mēmoj mex nhūm inhmā ho anhÿr prām tā ho anhÿr kêt nē. Mon pa hte axtem nē ā amnhī nhīpêx anhÿr o ri ixpa? Anē.

¹⁶ Ā ixte amnhī nhīpêx anhÿr o ri ixpa htā ra Tīrtūm kapêr mexta ma hāmri nē ra ijamaxpêr o:

—Nā Tīrtūm kapêrja mex kumrêx tā pa tee ri inhmā hkôt amnhī nhīpêx mex hprām kaprÿ ho ri ixpa. Hēxta waa nē. Anē.

¹⁷ Inhmā amnhī tomnuj prām kêt tā arī ixkaxwÿnh kām ijamaxpêr punuj nhÿ hā ā amnhī nhīpêx anhÿr o ri ixpa. ¹⁸ Nē inhmā tām amnhī nhīpêx prām tā no ām tee ri ā inhmā amnhī nhīpêx anhÿr prām kaprÿ. Tanhmā kot pa amnhī to nē tām amnhī nhīpêx o ri ixpa? Na pa tee ri inhmā ja ho anhÿr prām kaprÿ. Ixte amnhī tomnuj xwÿnh na pa. Nē aa ixte amnhī to mex kêt kumrêx xwÿnh. ¹⁹ Inhmā mēmoj mex kôt pix mā amnhī nhīpêx prām tā no ām ā amnhī nhīpêx anhÿr kêt nē. Nē ām hkwÿm ri tanhmā amnhī tomnuj to ho ri ixpa. Mēmoj ixpê omnuj tā pa hkôt amnhī nhīpêx o ri ixpa. ²⁰ Ixte Tīrtūm kapêr kôt amnhī nhīpêx kêt jakamā na pa hte ā amnhī tomnuj anhÿr o ri ixpa. Mēmoj ixpê omnuj pa inhmā ho anhÿr prām kêt tā ra hkôt amnhī nhīpêx. Ixte Tīrtūm kapêr kôt amnhī nhīpêx kêt jakamā ā amnhī nhīpêx anhÿr o ri ixpa. ²¹ Nē mēmoj mex nhūm inhmā hkôt amnhī nhīpêx prām tā ra hkwÿm

ri amnhĩ nhĩpêx. Ā ixte amnhĩ nhĩpêx anhÿr xwÿnh na pa. ²² Nê inhmã Tirtũm kapêr mar nê hkôt ri amnhĩ nhĩpêx prãm tâ ²³ nom ixte amnhĩ tomnuj xwÿnh jakamã hkôt amnhĩ nhĩpêx kêt nê. Na pa tee ri ja hã amnhĩ pumu nê amnhĩ kukamã ijamaxpêr o:

—Nà kot paj axte amnhĩ tomnuj kêt nê. Kot paj ãm amnhĩ to mex pix kukamã ijamaxpêr o ri ixpa.

Anhÿr tâ no ãm arĩ amnhĩ tomnuj o ri ixpa nê amnhĩ to mex kêt. Ixte amnhĩ tomnuj xwÿnh jakamã na pa hte ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr rãhã ho ri ixpa nê tee ri inhmã amnhĩ tomnuj kaga hprãm kaprÿ. ²⁴ Hêxta waa nê. Na pa ixkaprĩ htÿx nê ri ixpa. Ā ixte amnhĩ nhĩpêx anhÿr o ri ixpaja mÿrapê kot paj nhÿrmã ty nê ma mē kot amnhĩ xã htÿx kamã hamak tũm xãta wÿr ma mō. Mēhō kot tanhmã ixkrã hto pa ã amnhĩ nhĩpêx anhÿrja kaga? ²⁵ Nã mē panhō Pahihti Jejus Krisja pix. Tãm koja ixte amnhĩ tomnuj kutã tanhmã ixto ixihtÿx to. Jakamã na pa axte tee ri amnhĩ kukamã ijamaxpêr kêt nê. Pãnhã ixkĩnh nê ri ixpa nê Tirtũm mã kãm:

—Pa Tirtũm. Nã ãm hãmri amex o amex. Anê.

Tã ra ixte Jejus Kris kôt amnhĩ xãm jakamã koja tãm tanhmã ixto ixihtÿx to pa rĩ kormã Tirtũm kapêr kôt amnhĩ nhĩpêx mex o ri ixpa. No kot pa pam amnhĩ krã hkôt amnhĩ tomnuj rãhã ho ri ixpa. Ā ixte anhÿr xwÿnh na pa.

8

Tirtũm Karō kot mē pahto tãm mē pahte amnhĩ nhĩpêx xwÿnh ã harēnh Karatas 5.16-26

¹ Nê Jejus Kris kēp mēmoj punuj kutã mē pahto mē paxihtÿx xwÿnh jakamã mē pahte hkôt amnhĩ xunhwÿr xwÿnhjaja na pu htem ŷ hã amnhĩ tomnuj o ri papa hkêt nê. Jao mē pahte kuwy hwÿr papa mã xwÿnh kêt. ² Te ra mē pahÿtk nhũm Tirtũm kot akupÿm mē pahto mē pahÿr pyrãk jakamã nhũm Karōja mē pahkarō mã agjê pu mē ŷ hã tãm amnhĩ nhĩpêx o ri papa. Te tãm kot amnhĩ nhĩpêx pyrãk o amnhĩ nhĩpêx nhũm Karō mēmoj punuj piitã kutã mē pahto mē paxihtÿx. Kēp mē pajamaxpêr punuj kutã mē pahto mē paxihtÿx xwÿnh jakamã kot puj mē nhÿrmã mē kot amnhĩ xã htÿx kamã hamak tũm xãta wÿr papa hkêt nê.

³ Nom kormã mē pahte Jejus kôt amnhĩ xunhwÿr kêt ri na pu prem tee ri pamã Tirtũm kapêr piitã hkôt amnhĩ nhĩpêx prãm kaprÿ nhũm mē pahpê hihtÿx kumrêx. Jakamã tanhmã koja Tirtũm amnhĩ to nê amnhĩ mã mē pamex xwÿnh ã mē pajarê? Na pre tee ri amnhĩ tâ mē pajamã hãmri nê mē pahwÿr Kraja mē nhũm man mē pahwÿr wrÿ nê mē pahpyrã nê ĩ ho mē pakamã kato. Nom mē parom aa tanhmã amnhĩ tomnuj to hkêt kumrêx nê ri pa. Tã mē kot hpĩr tâ nhũm amarĩ hÿtk kêt nê. Na pre hÿtk o mē pahte amnhĩ tomnuj piitã hpãnhã amnhĩrer pa. Jakamã tãm kēp mē pajamaxpêr punuj kutã mē pahto paxihtÿx xwÿnh. Na pu htem hkôt amnhĩ xunhwÿ hãmri nê kukwak ri amnhĩ tomnuj o ri papa hkêt nê. ⁴ Pãnhã Tirtũm kot amnhĩ nhĩpêx kôt amnhĩ nhĩpêx o ri papa nê axte mē pahte amnhĩ nhĩpêx tũm kôt amnhĩ nhĩpêx kêt nê. Hãmri hpãnhã Tirtũm Karō kot amnhĩ nhĩpêx kôt pix mã amnhĩ nhĩpêx. Nê hamaxpêr kôt pix mã pajamaxpêr. Ja kaxyw na pre Tirtũm mē pahwÿr Kraja mē nhũm wrÿ nê mē pahpiitã mē panê ty.

⁵ Nê mē kot amnhĩ krã hkôt tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho ri mē pa xwÿnhjaja na htem htÿx ri tanhmã hamaxpêr to xã hkôt amnhĩ nhĩpêx o ri pa. No kêt

Tirtūm Karō kot mē pahkarō mā gjēx xwýnhjaja na pu htem mē kurom te Jejus jamaxpēr pyrāk o pajamaxpēr o papa.

⁶Nē mē kot amnhī krā hkôt amnhī nhīpēx xwýnhjaja koja mē nhýrmā ty nē ma kuwy hwýr pa nē kamā pa ho pa. No mē pahte Tirtūm Karō hkôt amnhī nhīpēx xwýnhjaja kot puj mē pajamaxpēr nyw o pajamaxpēr nē amnhī nhīpēx nyw o amnhī nhīpēx. Jao paxāmnhīx ri pajamakētkati nē ri papa. Nē nhýrmā ty hāmri nē Tirtūm mē Jejus wa kuri akupým pahťir tūm nē pamek kumrēx nē papa ho papa.

⁷Nē mē kot amnhī krā hkôt ri amnhī nhīpēx xwýnhjaja kām Tirtūm kīnh kēt. Nē kām kapēr mar prām kēt jakamā tanhmā kot mē amnhī to nē hkôt amnhī nhīpēx? ⁸Koja mēhō amnhī krā hkôt kām hprām xā hkôt pix mā amnhī nhīpēx hāmri nhūm Tirtūm tee ri ja hā omu nē hkīnh kēt nē. ⁹No mē papajaja na pu htem mē urāk nē ā amnhī nhīpēx anhýr kēt nē. Ra Tirtūm Karō kot mē pahkarō mā gjēx jakamā na pu htem hkôt pix mā amnhī nhīpēx hprām. No koja Tirtūm Karō mēhō kaxwýnh mā ār kēt nē nhūm kēp hkra hkēt nē.

¹⁰⁻¹¹Tā mē papajaja. Mē pahte amnhī tomnuj mýrapē koja mē pakrāhkàja nhýrmā ty. No nhūm Tirtūm ra kot amnhīm mē pahte amnhī to mex xwýnh ā mē pajarēnh nhūm Kris Karō kot mē pahkarō mā gjēx jakamā koja mē pahkarōja htyk kēt nē. Mē pakrāhkà pix koja ty nhūm mē pahkarōja ma kaxkwa hwýr àpir kurē kumrēx. Tā nhūm nhýrmā Tirtūm akupým mē pakrāhkà ho hťir nē akupým mē pahkarōja mē pakrāhkām hagiē pu mē wa kuri pahťir tūm nē papa ho papa. ¹²Jakamā e kwa ixkwýjaja. Kēr pu mē axte ri mē pajamaxpēr tūm kôt amnhī nhīpēx o ri papa hkēt nē. ¹³Kot puj mē arī ā amnhī nhīpēx anhýr o ri papa hāmri nē nhýrmā ty nē ma mē kot amnhī xā htýx kamā hamak tūm xāta wýr papa. Jakamā kēr pu mē mēmo arīgro hā pamā tanhmā amnhī tomnuj to hprām hāmri nē amnhī kukamā pajamaxpēr o:

—Nā inhmā ā amnhī nhīpēx anhýr prām tā kot paj Tirtūm Karō nhý hā ja kutā amnhī to htýx nē ho anhýr kēt nē. Anē.

Kot puj mē ā pajamaxpēr anē hāmri nē nhýrmā kuwy wýr papa hkēt nē. Pānhā Tirtūm mē Jejus wa kuri pamek tūm pahťir tūm nē ri papa ho papa. ¹⁴Mē kot Tirtūm Karō hkôt amnhī nhīpēx xwýnhjaja kēp Tirtūm kraa.

¹⁵Nom amnepēm kormā mē pahte hkôt amnhī xunhwýr kēt ri. Nē kormā mē pamā kapēr mar prām kēt ri nhūm kot amnhī tā mē pahpumunh nē tanhmā mē pahto pumaj na pu prem pamā uma ho ri papa. Tā hkôt amnhī xunhwý nhūm Karōja mē pahkarō mā gjēx jakamā na pu htem ra pamā uma hkēt nē ri papa. Karō kot mē pahpē Tirtūm kra hā mē pajarēnh jakamā pu mē amnhī kamā kot tanhmā mē panhīpēx to puma hkēt nē ri papa. Nē paxāmnhīx pajamakētkati nē kām amnhī jarē nē kām amnhī jarēnh o:

—Pa Inhīpēxā maati? Ot pa ixpē akra hā amā amnhī jarēnh kaxyw amnhī kaxyw amā ijamaxpēr. Anē.

Jao ra mē pamā uma hkēt nē ri papa. ¹⁶Karō kot mē pahkarō mā gjēx nhūm mē pahte amnhī tā omunh jakamā na pu htem pajamaxpēr o:

—Nā Tirtūm Karō kot ixkarō mā ār jakamā ixpē hkra na pa. Anē.

Nhýrmā mēmoj piitā akupým mex par ā harēnh

Sikūn Korīt 4.16-18; Korosē 3.4; Wam Pētre 4.13

¹⁷Nē mē kām Tirtūm prām kēt xwýnhjaja na htem te mē kot Tirtūm Kra Jejus nhīpēx pyrāk o mē panhīpēx pu mē pahpunuj nē ri papa. Nom kot puj mē nhýrmā Tirtūm mex o mex xwýnhja kuri pamek kumrēx nē papa. Mē pahpē

hkra jakamã kot puj mẽ Kra Jejus pyrã nẽ õ krĩ kamã kuri pamex kumrẽx nẽ ri papa ho papa. ¹⁸ Jar Jejus ã mẽ pahpunuj nẽ ri papa htã kot puj mẽ nhỹrmã kuri pamex kumrẽx nẽ papa ho papa. Hãmri nẽ mẽ pamex o pamex ã amnhĩ pumu nẽ jar pika ja kamã tanhmã mẽ pahpunuj toja mã axte pajamexpẽr kêt kumrẽx.

¹⁹ Nẽ pika hkõt Tĩrtũm kot mẽmoj ho kator xwỹnhjaja na htem Tĩrtũm kot mẽ pahto mex par jatur xãm mẽnh ã arĩgro jamãr rãhã ho pa. àk nẽ mry nẽ pĩ nẽ gõ nẽ mẽmoj piitã mẽ pajamãr o pa. Te kot mẽ pakukamã hamaxpẽr o:

–Kwa mẽmo arĩgro hã koja Tĩrtũm hkrajẽ piitã ho amnhĩrit nẽ mẽ ho mex par jatur xãm kumẽ pu mẽ ja hã mẽ omu? Hẽxta waa nẽ. Inhmã tokyx ja hã mẽ omunh prãm tỳx. Koja tokyx ã mẽ hipẽx anẽ pa ixkĩnh tỳx kumrẽx.

Anhỹr o hamaxpẽr pyrãk. ²⁰ Mẽmo kaxyw na hte mryja ã mẽ pakukamã hamaxpẽr anẽ? Nã amnepẽ mã Tĩrtũm kot mẽmoj piitã ho katorta ã nhũm pre piitã mex o mex. Pĩ nẽ mry nẽ gõ. Mẽmoj piitã mex kumrẽx rãhã nẽ. Aa grã nẽ htyk kêt kumrẽx. Tã Atãw kot amnhĩ tomnuj mỳrapẽ nhũm ra ỹ hã mẽmoj piitã homnu par jakamã na hte mẽmoj htĩr nẽ pa nẽ gaa nẽ ty nẽ hapẽx. Nẽ mẽ pahpur kãm ahkagrõt punuj hapõj. Atãw kot amnhĩ tomnuj mỳrapẽ nhũm Tĩrtũm kapẽr xã hkõt ã mẽmoj omnu hpar anẽ. ²¹ Nom koja arĩ rãhã ho rãhã hkêt nẽ. Koja nhỹrmã Tĩrtũm akupỹm mẽmoj piitã ho mex pa nhũm mex o mex nẽ axte grã rỳ axte htyk nẽ hapẽx kêt nẽ. Nẽ axte omnu nẽ hikwỹ hkêt nẽ. Koja mẽ pahpyrã nẽ mex o mex. Jakamã na htem Tĩrtũm kot mẽ pahto mex par jatur xãm mẽnh xã hã arĩgro jamãr rãhã ho pa. ²² Te mẽhõ ni hpijagri kaxyw õhy xã htỳx nẽ tokyx kãm hpijagri hprãm xaj àmra ho nõr pyrãk o amnhĩ nhĩpẽx pẽ mẽ pahto mex jatur xãm mẽnh ã arĩgrota jamãr o pa.

²³ Nẽ mẽ papajaja na pu htem tanhmã pahpunuj to nẽ jajẽ pyrã nẽ te amnhĩ kamnhẽr o ri papa pyrãk. Rỳ tanhmã paxã kute nẽ ri papa. Rỳ pamã prãm nẽ paxãa nẽ ri papa. Nẽ tanhmã mẽ pahpunuj to nẽ ri papa. Jao te pĩ nẽ gõ nẽ mryja pyrã nẽ amnhĩ tã Tĩrtũm kot mẽ pahto mex par jatur xãm mẽnh ã arĩgro jamãr rãhã ho ri papa.

Na pre Tĩrtũm mẽ pahwỳr Karõ rẽ nhũm mẽ pahkarõ mã agjẽ nẽ mẽ pakukamã Tĩrtũm tanhmã kot mẽ pahto mex to hã mẽ pamã ho amnhĩrit nẽ mẽ pamã ho amnhĩrit o:

–Koja nhỹrmã Tĩrtũm mẽ ato mex par jatur xãm kumẽ nẽ mẽ piitã mẽ kãm mẽ apẽ hkra hã mẽ ato amnhĩrit. Hãmri nẽ mẽ amã mẽ anhĩ nyw gõ ka mẽ axte axã nẽ ri apa nẽ atyk kêt nẽ. Hãmri nẽ Tĩrtũm ri amex kumrẽx nẽ ri apa ho apa. Nã kot kaj mẽ nhỹrmã ã amnhĩ nhĩpẽx anẽ. Anẽ.

Ã Tĩrtũm Karõ kot mẽ pakukamã mẽ pajarẽnh anhỹr jakamã na pu htem amnhĩ tã kot mẽ pahto mex jatur xãm mẽnh pix jamãr o ri papa. ²⁴ Nom na kormã ã mẽ pahto mex anhỹr kêt nẽ. Kormã mẽ pamã mẽ panhĩ nyw nhõr kêt nẽ. Nom ra kot mẽ pahto hkra jakamã pu mẽ ja hã amnhĩ pumu nẽ pajamaxpẽr o:

–Nã ra Tĩrtũm kot ixto hkra jakamã koja nhỹrmã mããnẽnh inhmã inhĩ nyw gõ. Nã koja inhmã kugõ.

²⁵ Anhỹr o pajamaxpẽr tã kormã. Na pu htem kormã amnhĩ tã hamãr rãhã ho ri papa nẽ aa hkaga hkêt nẽ papa.

Mẽ pahte Tĩrtũm Karõ nhỹ hã Tĩrtũm mã amnhĩ jarẽnh

²⁶ Nẽ na pu htem Tĩrtũm mã amnhĩ jarẽnh kaxyw nhũm hte Karõja mẽ pahto ajuta pu mẽ ỹ hã pakatãt kõt kãm tanhmã amnhĩ jarẽnh to. No kot puj

mē amnhī krā hkôt kām amnhī jarēnh mex kêt nē. Na pu htem ja kaxyw tee ri amnhī kukamā pajamaxpēr o:

—Kwa tanhmā kot pa Tirtūm mā amnhī jarēnh to? Tanhmā kot pa mēmoj tā ixāhwūr to rý amnhī to hwūr to? Nā kot paj amnhī krā hkôt ja ho anhūr mex kêt nē. Hēxta waa nē. Anē.

No nhūm Tirtūm Karō ra kot mē pahkarō mā gjēx jakamā na hte tanhmā mē pahkrā hto pu mē ŷ hā kām amnhī jarēnh mex nē pakatāt kôt mēmoj tā kuwūr. Te Karōja tanhmā mē pakute hā mē pahpumunh nē mē pakamā ukapri xāj tām mē pahto hwūr pyrāk.

²⁷ Jakamā pu mē ŷ hā tanhmā Tirtūm mā amnhī jarēnh to nhūm mē pamar kurē kumrēx. Ra kot mē pajamaxpēr kôt mē pahpumunh par kēnā. Nhūm ra Karō kot mē pahkarō mā gjēx jakamā na pu htem kām hprām xā hkôt kām amnhī jarē nē tanhmā amnhī to paxāhwūr to.

Tirtūm kot mē pamā mēmoj piitā ho mex ā harēnh

Römän 8.37; Pīripos 1.12; Wam Pētre 5.10

²⁸ Nē mē pamā Tirtūm Kīnh xwūnhjaja. Tirtūm kot mē pahto hkra xwūnhjaja. Kōja mēmoj mē pakamā tanhmā amnhī to htā kēr pu mē ām ja hā amnhī pumu nē tee ri amnhī kukamā pajamaxpēr kêt nē. Kōja te mē pahpē omnuj pyrāk tā kōja nhūrmā hpānhā mē pamā mex nē. Kōja Tirtūm nhūrmā tanhmā mē pamā mēmojta o mex to. ²⁹ Amnepē mā mēmoj piitā hkēt ri na pre Tirtūm mē pakukamā tanhmā mē pajarēnh to nē mē pajarēnh o:

—E kot paj nhūrmā mē kot Ixkra Jejus kôt amnhī xunhwūr xwūnhjē ho ixkra jakamā nhūm mē Jejus pyrā nē kēp ixkraa. Nē urāk nē ixkapēr kôt amnhī nhīpēx o pa. Jao pa ra ixkra xohtō nē. Nā ja na inhmā hprām. Anē.

³⁰ Tā pu htem pajapōj nē ri papa. Hāmri nē kapēr ma nē amnhī kaxyw Kra Jejus kôt pajamaxpēr nē hkôt amnhī xunhwūr. Hāmri nhūm Tirtūm ja hā mē pahpumu nē pahto hkra nē amnhīm mē pamex xwūnh ā mē pajarē nē mē pahto mex nē. Nē te ho Kra Jejus nhīpēx pyrāk o mē panhīpēx. Jao nhūrmā wa kuri mē pahūr tūm nē papa ho papa mā xwūnh ā mē pajarē.

Mēhō kot Tirtūm pé aa mē papytār kēt ā harēnh

Römän 5.1

³¹ Tā ā Tirtūm kām mē pajapē nē mē pahto mex kot anhūr. Ā kot mē panhīpēx mex anhūr jakamā ra mē pahkôt pa ho pa rāhāā. Jakamā mēhō kōja ĩhkra pé mē pahpytā? Nē mēhō kōja tanhmā ri kēp mē pahto? Nā kōja kēp mē papytār rý tanhmā kēp mē pahto hkēt nē. ³² Tirtūm kām Kra Jejus japē htýx tā na pre mē pahpē nē hkēt nē mē pahwūr kumē. Te kot mē pamā ōr pyrāk o hipēx nhūm mē pahwūr wrý nē mē panē ty. Tā ra Tirtūm kot mē pamā ōr jakamā kōja māānēn kām mē pahte Kra hkôt amnhī xunhwūr xwūnhjē japē nē mē pahto mex rāhā ho ri pa. Nā kōja ā mē pahto mex anē.

³³ Jakamā mēhō kōja kām mē pahte amnhī tomnuj xwūnh ā mē pajarē? Ra tām kot mē pahto hkra nē mē pahte amnhī to mex xwūnh ā mē pajarēnh kēnā kot kēt mēhō kām tanhmā mē pahto kapēr punuj to nhūm mē kuma. Kōja mē tee ri kām tanhmā mē pahto kapēr to kaprý. ³⁴ Na pre ra Jejus Kris mē pahte amnhī tomnuj pānhā amnhīrer kaxyw mē panē ty nhūm Tirtūm akupým ho hūr. Hāmri nhūm ma akupým kaxkwa hwūr api nē Pahi Maati krī xā kamā Tirtūm nhīhkō hā hkrī ho hkrī. Nē Tirtūm mā mē pakutā nojarēt rāhā ho kuri hkrī ho hkrī. Jakamā mēhō kōja kēp mē kot amnhī xā htýx kamā hamak tūm xāta wūr mē pajano? Nā amrakati kumrēx.

³⁵ Nē Krisja kaxkwa kamā Tīrtūm nhīhkô hā hkrī ho hkrī htā määñēn jar mē pahkôt pa ho pa. Kām mē pajapē htýx jakamā kot puj mē tanhmā pahpunuj to htā nhūm arī kām mē pajapē nē mē pahkôt pa ho pa.

Rý nhūm mē kot hkôt amnhī xunhwýr kêt xwýnhjaja tanhmā hā mē pahto htā nhūm arī kām mē pajapē kamā mē pahkôt pa ho pa.

Rý mē pamā prām nē ri papa. Rý mē paxē hkêt nē pamā kry nē ri papa htā nhūm arī kām mē pajapē kamā mē pahkôt pa ho pa.

Rý ra mē kot hā mē panhūmex kaxyw rý hā mē pahpar kumrēx. Tā nhūm arī kām mē pajapē kamā mē pahkôt pa ho pa rāhā nē.

Kām mē pajapē kamā mē pahkôt pa ho pa rāhā jakamā pu mē tee ri amnhī kukamā pajamaxpēr kêt nē. Ām hkôt paxāmnhīx ri pajamakêtkati nē ri papa ho papa. ³⁶ Tīrtūm kapēr ā kagā htūm te mē papajaja mē pahte kām tanhmā amnhī jarēnh to pyrā nē mē pajarēnh kot:

Pa Tīrtūm. Na htem atā mē ixtomnuj týx o pa.

Nē ra mē kot mē inhūmex kaxyw.

Nē mē inhīpēx o te mē kot ówēhti ho mōr nē hpar kaxyw tanhmā hipēx to pyrāk.

Jakamā na pa mē ra ixyk kaxyw.

Anhýr o kot mē pajarēnh. ³⁷ Tā kwār mē ā mē panhīpēx anē. Arī Kris kām mē pajapē kamā mē pahkôt pa ho pa rāhā jakamā mē kot tanhmā mē pahto htā pu mē arī amnhī kaxyw kām pajamaxpēr týx rāhā ho ri papa. Nhūm arī mē kutā mē pahto paxihtýx pu mē arī mē kām pakuhē.

³⁸ Mēmoj koja tanhmā mē pahto nhūm Tīrtūm tee ri ja hā mē pahpumu nē kām mē pajapē hkêt nē? Nā amrakati kumrēx. Koja mēhō rý mēmoj mē pahpē àmnār kêt nē. Na hte jar pika ja kamā Kris kām mē pajapē kamā mē pahkôt pa ho pa. Nē kot puj mē nhýrmā ty nhūm arī kām mē pajapē kamā mē pahkôt pa ho pa rāhā nē. Jakamā koja mēkarō rý mēkarōmnuiti rý jar pika ja kamā mē kām Tīrtūm prām kêt xwýnhjaja mē pahpē àmnār kêt nē. Rý mēmoj tanhmā kute. Rý kormā hapu hā mēmoj tanhmā kute. Koja mēmoj piitā tee ri tanhmā kēp mē pahto htā nhūm Kris arī kām mē pajapē kamā mē pahkôt pa ho pa rāhā nē nhūm mēmoj tee ri mē pahpē àmnār kaprý. ³⁹ Nē koja kýj rūm mēmoj wrý nē tanhmā kēp mē pahto japēr. Rý pyka rūm mēmoj kato nē tanhmā kēp mē pahto japēr. Rý kuwy rý kók xāpēr týx tanhmā kēp mē pahto. Tā nhūm mē panhō Pahihti Jejus Kris arī kām mē pajapē kamā mē pahkôt pa ho pa rāhā nē. Te Tīrtūm kām mē pajapē pyrāk o kām mē pajapē htýx kām mē pahkôt pa ho pa rāhā jakamā nhūm mēmoj tee ri mē pahpē àmnār kaprý.

9

Ijaew jarēnh

Atre 3.25; Römän 3.1-2

¹⁻² Nē na pa tee ri ixkwý Ijaew kot tanhmā amnhī nhīpēx to ho pa hā mē omu nē ixkaprī nē. Ixpyrā nē mē kēp Ijaew tā ixkīnhā amnhī kaxyw Kris kôt hamaxpēr kêt jakamā nhūm Kris tee ri kām mē hamakêtkati nē àmnhīx ri mē pa hprām kaprý. Pa tee ri mē hkukamā ijamaxpēr nē ixkaprī nē ri ixpa. Nē aa ixkaprī ixpē kator kêt kumrēx. Mē kot inhmā mē hkīnh kêt ā amnhī tā ijarēnh tā inhmā mē hkīnh kēnā. Ām hāmri na pa ā amnhī jarēnh anē. Tīrtūm Karō kot ja hā ixpumunh mex nē inhmā:

—Nā ām hāmri na ka amā mē hkīnh ā amnhī jarē. Anē.

³ Mē kēp ixkwý na mē. Mē ixpâr kraxja âm pixi mex. Tã nhũm mē ixkĩnhã amnhĩ kaxyw Kris kôt hamaxpēr kêt jakamã kop âm Tĩrtũm kot mē nē kuwy hwýr pa inhmēnh ronhýx ja inhmã mex. Nhýx pa kãm:

—Kwa Tĩrtũm. Amnhĩ nē kuwy hwýr ixkwýjê rēnh kêt nē. Inhmã mē hapê htýx kumrēx. Mē hpãnhã pa mãn mē nē hwýr inhmē nã.

Anhýr o nhýx pa kãm ixkapēr. Nom kot paj amnhĩ to ã ixãhwýr anhýr kaprý. Tĩrtũm kot mē kamã ukaprĩ htã no nhũm mē amnhĩ kaxyw Kris mã hamaxpēr kêt jakamã tanhmã koja amnhĩ to nē mē hpãnhã pa mē nē kuwy wýr inhmē nhũm mē ixrom kuri htĩr tũm nē pa ho pa? Mē kot hkôt amnhĩ xunhwýȳre hã. ⁴ Mē ixpê Ijaew nhĩgétjaja na pre Tĩrtũm amnepê mã mē ho mex rax nē. Nē kãm mē ho hkra hprãm nē. Nhũm prem tanhmã kot amnhĩ nhĩpêx mex to hã no ho omunh o pa. Nē hirã htýx kãm ri pa hã omu nhũm mē kãm:

—E kot kaj mē ixkapēr ma nē ixkôt amnhĩ nhĩpêx o ri apa. Hã kot paj mē akôt ipa ho ipa nē mē ato mex nē ka mē axpēn kanrēhã axãmnr̄ rax nē. Hãmri pa mē amã pika mex gõ ka mē kamã ajamakêtkati nē axãmnhĩx ri apa ho apa.

Anhýr o mē kãm kapēr. Hãmri nē mē kaxyw Mojes mã tanhmã kapēr to nē mē kaxyw kãm mēmoj piitã hã karõ. Mē kot tanhmã amnhĩ tomnuj to hãmri nē tee ri ja hã amnhĩ pumunh nē tanhmã amnhĩ to Tĩrtũm wýr to nhũm kot mē mar nē mē nē ja ho hapêx par kaxyw. Finat Mojes kot amnhĩ xõ ri mē kãm ujarēnh nhũm mē kot mar nē hkôt amnhĩ nhĩpêx mex o ri pa kaxyw. ⁵ Mē ixkukamã mē ixpãmjaja. Apraãw nē Ijak nē Jako kanrēhã mē hkra nē mē htãmnhwýjaja na pre mē. Mē hwýr na pre Tĩrtũmja Kra Jejus Kris mē nhũm mē hwýr wrý nē mē kamã ĩ ho ĩ ho kator jakamã haxwýja kēp Ijaew na pre. Kēp Mēpahpãm nē mex o mex nē hihtýx o hihtýx tã Ijaew wýr wrý nē mē kamã kato. Hãmri nhũm Ijaew kêt xwýnhjaja harēnh ma nē tee ri hamaxpēr nē hamaxpēr o:

—Héxta waa nē. Kēp âm Jejus mē papa kamã mãn kator ronhýx mē pamã mex kumrēx. Anē.

⁶ No nhũm kormã Ijaew hwýr wrýk kêt ri nhũm Tĩrtũm ra kot mē ho hkra kaxyw mē hã amnhĩ jarē nhũm mē hkwȳja kãm ja prãm kêt nē hkaga. Tã xà na pre Tĩrtũm kot mē ho hkra hã amnhĩ jarēnh ã amnhĩ to hêx? Nã aa hêx kêt kēnã kot kêt ri mēmoj tã amnhĩ jarē nē hã amnhĩ to hêx. Jakamã na pre mē hkwȳjaja hkwȳjê rom hkaga hkêt nē nhũm amnhĩ tã mē omu nē mē ho hkra. Nom mē piitã mē ho hkra hkêt nē. Mē hkwȳjaja kot hkaga jakamã nhũm âm mē hkwȳjê pix o hkra.

⁷ Nē finat Apraãwja na pre hkanrēhã hkra nē htãmnhwý sohtõ nē. Tã xà na pre Tĩrtũm htãmnhwý piitã mē ho hkra hã amnhĩ jarē? Nã mē piitã ã mē harēnh anhýr kêt nē. Âm mē hkwȳjê pix na pre mē ho hkra hã mē harē. Apraãw kra Ijak kôt hkanrēhã htãmnhwý pixjaja nhũm kot mē ho hkra hã mē harē.

⁸⁻⁹ Nē Apraãw kormã hprõ kamã hkra hkêt ri na pre kãm àpēnh xwýnh kamã hkra nhũm kato nē myre nē hixi pē Ismael. Nom kēp Apraãw prõ kumrēx kamã hkra hkêt. Prõ kuprý kamã hkra na pre. Tã nhũm Tĩrtũm kãm hkra kumrēx kukamã harē nē kãm:

—E kot paj ma tē hãmri nē mēmo arĩgro hã akupýn awýr tē nhũm ra aprõ hpjagri nhũm war akra myre. Anē.

Tã nhũm hprõ Saraja htujarõ. Nē gaa nē hpjagri nhũm hkraja myre. Hixi pē Ijak. Kēp Apraãw prõ kamã hkra jakamã Tĩrtũm nom kēp Apraãw kra

kumrēx. Jakamā hkra Ijak kanrēhā htāmnhwỳjaja na pre Tirtūm kot mē ho hkra hā mē harē. Ra kot Apraāw mā ja hā amnhī jarēnh xā hkôt.

¹⁰ Tā nhūm Ijakja hprēk nē Repek o hprō. Nē gaa nē ra haxwỳja wa hkra nhūm hkraja wa ahpo nē kato nē wa hamē my. Kot wa pē Ejau nhūm kot hapu pē Jako. ¹¹⁻¹² Nom nhūm kormā wa kator kēt ri nhūm Tirtūm wa hkukamā tanhmā wa harēnh to. àhpumunh xā hkôt wa katorxā mā wa harē nē kām:

—E kot paj amā war akra wa hkukamā tanhmā wa harēnh to ka inhma. Nā koja wa kato nē gaa nē hprēk hāmri nhūm kot haputa amnhī to rax o kot wa jakre. Anē.

Kot wata koja kot hapu kīnhā amnhī to grire nē ri pa nhūm ā wa hkukamā wa harēnh anē. Kām wa kot tanhmā amnhī nhīpēx to hprām xā hkôt ā wa harēnh anē. Kormā wa kot tanhmā amnhī tomnuj to rỳ tanhmā amnhī to mex to hā kot wa omunh kēt tā kām hprām xā hkôt ā wa hkukamā wa harēnh anē. ¹³ Tirtūm kapēr ā kagā htūm kot wa harēnh nē wa hā kagā kot:

Ejau rom Jako kanrēhā hkra nē htāmnhwỳ pixjaja na pre Tirtūm amnhīm mē ho hkra. Anē.

¹⁴ Mān ka mē Tirtūm kot ā wa harēnh anhyrja ma nē ajamaxpēr o:

—Tk. Kwa ja mexti hā. Mo na pre hamē wa hkanrēhā wa hkra nē wa htāmnhwỳ piitā ho hkra hkēt nē? Anē.

Kwa mē ā ajamaxpēr anhyr kēt nē. Tirtūm na hte kām hprām xā hkôt tanhmā mē panhīpēx to ho pa pu mē kot tanhmā mē panhīpēx to hā omu nē ām omu nē amnhī tā tanhmā kām nē hkēt nē. ¹⁵ Na pre finat Mojes mā amnhī jarēnh o:

Inhmā hprām xā hkôt na pa hte mē omu nē tanhmā mē kamā ixukaprī hto ho ri ixpa.

Nē inhmā hprām xā hkôt na pa hte ahpỳnhā tanhmā mē hipēx to ho ri ixpa. Anhyr o kām amnhī jarē. ¹⁶ Nom tanhmā mē pahte amnhī nhīpēx to hā mē pahpumunh kôt na hte mē pakamā ukaprī hkēt nē. Ām tām kām hprām xā hkôt na hte tanhmā mē pakamā ukaprī hto ho pa. ¹⁷ Amnepē mā Ejit kām mē ō pahihiti Paraohti hwỳr na pre Mojes mē nhūm ma hwỳr mō nē kām tanhmā Tirtūm kapēr jarēnh to nē kām:

—E Tirtūm na awỳr inhmē pa mō. Tām na pre apē Ejit nhō xwỳnhjē nhō pahi kaxyw axām. Akra hihtỳx tā nhūm mē kaxyw axām. Tā ra xatā àhpumunh tỳx o tanhmā anhipēx to. Krī piitā hkôt ri mē pa xwỳnhjaja kot atā harēnh mar nē àhpumunh o àhpumunh ā omunh kaxyw. Tā ixte amā ja jarēnh kaxyw na pre awỳr inhmē pa man awỳr mō. Anē.

¹⁸ Ā na hte Tirtūm kām hprām xā hkôt tanhmā mē panhīpēx anhyr to ho pa. Jao mē hkwyjē kamā ukaprī ho pa. No mē hkwyjaja nhūm tee ri mē hkrā hihtỳx ā mē omu nē ām mē omu nhūm mē amnhī krā hkôt ri tanhmā amnhī tomnuj to ho ri pa.

Tirtūm kēp mē pakamā ukaprī xwỳnh ā harēnh

¹⁹ Nē kot kaj mē atō Tirtūm kot ā mē hipēx anhyrja ā harēnh ma nē tanhmā hā ixkukjēr to nē inhmā:

—Kwa na xep hte Tirtūm ahpỳnhā tanhmā mē hipēx to. Nē mē hkwyjē kamā ukaprī ho pa nē mē hkwyjaja mē hkrā hihtỳx ā mē omu nē ām mē omu nē mē kamā ukaprī hkēt nē. Jakamā kwa mo na hte mē kot amnhī tomnuj xwỳnh ā mē harē? Tām kot ā mē hipēx anhyr kēnā kot kēt mē kot amnhī tomnuj xwỳnh ā mē harē.

Anhÿr o ajamaxpêr japêr. ²⁰ Kwa mê ri ã atÿx Tîrtûm jarênh anhÿr kêt nê. E pa mê amâ ejêp jarê ka mê inhma. Xà kot mêhõ gyw kwÿ ho amnhîm poti nhîpêx nhûm tee ri amnhî tâ omu nê amnhî tâ tanhmâ kâm kapêr to nê kâm: “Tk. Kwa mon ka ri ã inhîpêx anê?” Anhÿr o amnhî tâ kâm kapêr? Nà koja kâm tanhmâ nê hkêt nê. ²¹ Hipêx xwÿnh kâm hprâm xà hkôt kot ã hipêx anhÿr kênâ kot kêt amnhî tâ kâm akir. Koja amnhîm gyw kwÿ kakwÿ nê ho poti ho axkrut nê hipêx. Nê hô ho muxre. Ho mex kumrêx nhûm xa. Nhûm ihõja mâ ho anê nê hipêx no ãm wamta kînhâ ho hanhàjti nhûm omnajti nê xa. No ãm tãm kot hamê wa hipêx prâm xà hkôt wa hipêx kênâ.

²² Tã na hte ã Tîrtûm mê panhipêx anê. Te poti pynajre pyrã nê mê pahkwÿjê nhîpêx nhûm mê kâm kapêr mar prâm kêt nê htÿx ri tanhmâ amnhî tomnuj to ho ri pa. Hãmri nhûm amnhî tâ mê omu nê te amnhî nê mê rênh kaxyw pyrãk o mê hipêx no ãm kormã hamaxpêr o:

—Nà kot paj nhÿrmã mê kot amnhî tomnuj mÿrapê mê ho ijpêx pa nhûm mê piitã ja hã ixpumu nê inhmã ixãhpumunh o ixãhpumunh ã ijarê. Nê inhmã mêmoj punuj piitã hkînh kêt kumrêx ã axpên mã ijarê. Anê.

²³ Nom na hte jajê rom mê pahkwÿjê nhîpêx o te poti mexta nhîpêx pyrã nê amnhî kaxyw mê paxunhwÿ nê mê pahto hkra kaxyw. Nê mê pajarênh o:

—Nà koja mê amnhî kaxyw Ixkra Jesus mã hamaxpêr nê hkôt amnhî xunhwÿ pa ja hã mê omu nê mê kamã ixukapri ho ri ixpa. Nê mê ho mex pê mê kutã inhnojarêt rãhã ho ri ixpa. Hãmri nhûm mê nhÿrmã Ixkra mê wa ixri htÿr tûm nê mex nê pa ho pa. Kot paj ã mê ho mex anê nhûm mê amnhî tâ ixpumu nê inhmã inhmex o inhmex ã ijarênh o pa. Anê.

Ã na hte Tîrtûm ahpÿnhã mê pahpiitã mê panhipêx anê.

²⁴ Nê na hte mê ixpê Ijaew pix o hkra hkêt nê. Na hte mãânên mê apê Ijaew kêt xwÿnhjê ho hkra. ²⁵ Amnepê mã mê kâm kapêr jarênh o ri mê pa xwÿnhjê hô pê finat Ojejja na pre te Tîrtûm tãm kot Ijaew kêt xwÿnhjê jarênh pyrã nê mê harênh o:

Amnepêm na pa pre mê ho ixkra hkêt tâ kot paj mê hkwyjê ho ixkra.

Na pa pre mê kamã ixukapri hkêt tâ pa ra inhmã mê hapê nê.

²⁶ Nê ixte mê kêp ixkra hkêt ã mê harênh tâ kot paj ra mê kêp ixkra hã mê harê.

Ixpê mêõ Tîrtûm kot paj ã mê harênh anê. Anê.

²⁷ Hãmri nhûm finat Ijais Ojei pãnhã tanhmã Ijaew jarênh to. Ijaisja Tîrtûm nhÿ hã kapêr jarênh o ri pa xwÿnhjê hô na pre. Jakamã nhûm Tîrtûm kâm tanhmã mê ijarênh to nhûm kuma nê ô ri mê ixkukamã mê inhîgêxjê mã ujarênh o pa nê hã kagã. Nê hã kagã ho:

Ijaew na mê ohtô rax kumrêx.

Te gó xujanâr mÿri pykahti grã hkryre xohtô pyrãk.

Tã koja mê piitã ixkôt amnhî xunhwÿr kêt nê.

Koja mê ãm grêre nê amnhî kaxyw inhmã hamaxpêr nê ixkôt amnhî xunhwÿ. Jakamã mê tapxipixjaja koja hkwyjê rom nhÿrmã inhõ krî hwÿr api.

²⁸ No mê kot amnhî kaxyw inhmã mê hamaxpêr kêt xwÿnhjaja kot paj tokyx tanhmã mê harênh to.

Mê kot amnhî tomnuj mÿrapê tanhmã mê harênh to nhûm mê ma mê kot amnhî xà htÿx kamã hamak tûm xàta wÿr ma pa.

Nà kot paj tokyx ã mê hipêx anê.

Anhÿr o mê harê. ²⁹ Nom nhûm kormã ã mê harênh anhÿr kêt ri nhûm ra wam tanhmã mê harênh to nê mê harênh o:

Amnepêṁ Sotō mẽ Komo kamā mẽ pa xwýnhjaja na prem amnhĩ tomnuj tỳx rāhā ho ri pa.

Mýrapê nhũm Tĩrtũm xāhpumunh o àhpumunh xwýnhja tee ri ja hā mẽ omu hāmri nê kaxkwa rũm mẽ ô krĩ wa hipy mẽmoj pōôta rē.

Nhũm mẽ hā rôrôk nê mẽ ho hkaxàr pa nhũm mẽ hapêx.

Tā na pu htem mẽ uràk nê amnhĩ tomnuj o ri papa.

Jakamā kop âm Tĩrtũm kot mẽ pahkwýjê kamā ukapřĩ kêt ronhỹx pu mẽ ra mẽ uràk nê pahpiitā pajapêx pa. Anê.

Ijaew kwý kot Jejus kôt amnhĩ xunhwýr kêt ā mẽ harēnh

Römân 10.1-4

³⁰ Nê Ijaew kêt xwýnhjaja na prem Ijaew pyrà nê kām Tĩrtũm prām kêt tā Jejus jarēnh ma nê Ijaew rom amnhĩ kaxyw hkôt hamaxpēr nê hkôt amnhĩ xunhwý. Hāmri nhũm Tĩrtũm ja hā mẽ omu nê mẽ ho hkra nê mẽ kot amnhĩ to mex xwýnhjê hā mẽ harē. ³¹⁻³² Hāmri nhũm Ijaew tee ri mẽ kot Jejus kôt amnhĩ xunhwýr ā mẽ omu nhũm ja mẽ kām mex kêt nê. Hāmri nhũm mẽ hamaxpēr o:

–Tk. Kwa ra mẽ ixte finat Mojes kapēr kôt amnhĩ nhĩpêx mex o ri mẽ ixpa xwýnh jakamā koja Tĩrtũm ja hā mẽ ixpumu nê mẽ ixte amnhĩ to mex xwýnhjê hā mẽ ijarē nê mẽ inhnê mẽ ixte amnhĩ tomnuj rēnh pa. No kot paj mẽ Ijaew kêt xwýnhjê pyrà nê Jejus kôt amnhĩ xunhwýr kêt nê. Âm kwarĩ ho kwarĩ.

Anhỹr ā amnhĩ jarē. No âm ā mẽ hamaxpēr anhỹrja mex kêt. Na prem htỳx Tĩrtũm noo mā kot amnhĩ to mex ā amnhĩ jarēnh kapřy nê arĩ ri tanhmā amnhĩ tomnuj to ho ri pa. Te pry kamā kēn nōr nhũm mẽ kot nhām nê mẽnh kaxyw hkamnār nê ho amnhĩ par krā hi kukēnh pyrāk o na htem amnhĩ nhĩpêx. Jao amnhĩ krā hkôt tanhmā amnhĩ nhĩpêx to ho pa hprām xāj te Jejus kapērja nhām amnhĩ nê rēnh pyrāk o hipêx. Jakamā koja mẽ Tĩrtũm nhō krĩ hwýr àpir kêt nê. ³³ Tĩrtũm kapēr ā kagā htũm kot ja jarēnh kot:

E mẽ inhma. Kot paj nhỹrmā Ijaewjê hwýr mẽhō mẽ nhũm mẽ hkôt kapēr o pa.

Nom koja mẽ kapēr mar kêt nê. Koja mẽ kuma nê âm kuma.

Te pry kamā kēn nōr nhũm mẽ kot nhām pry nê mẽnh kaxyw hkamnār nê ho amnhĩ par krā hi kukēnh pyrāk o koja mẽ amnhĩ nhĩpêx.

No te mẽ kot nhām pry nê mẽnh kaxyw hkamnār kêt pyrāk xwýnhjaja koja mẽ kurom nhỹrmā ma Tĩrtũm nhō krĩ hwýr api.

Hāmri nê hkĩnh nê pa ho pa. Anê.

Nom kēn kumrêx jarēnh kêt nê. Na prem Jejus ā kuxi nê ā harēnh anê. Ijaew te mẽ kot kēn nhĩpêx pyrāk o Jejus nhĩpêx nê amnhĩ kaxyw hkôt hamaxpēr kêt nê axtem nê hkaga nê âm kamā gryk pix o ri pata ā nhũm mẽ harē. No mẽ kot amnhĩ kaxyw hkôt hamaxpēr ronhỹx Jejus te kēn kot mẽ kēp àmnār pyrāk kêt nê. Jakamā ā mẽ harēnh kot anhỹr.

10

¹ Hêxta waa nê. Ijaxwýja ixpê Ijaew. Mẽ kēp ixkwý jakamā kēp apu mẽ kot amnhĩ kaxyw Jejus mā hamaxpēr nê hkôt amnhĩ xunhwýr ronhỹx pa ixkĩnh tỳx kumrêx. Inhmā mẽ kēp Tĩrtũm kra hprām tỳx kumrêx kēnā. Inhmā ja prām xāj na pa hte mẽ ho Tĩrtũm wýr rāhā ho ri ixpa. ² Ra ixte mẽ omunh mex. Mẽ kām Tĩrtũm mā tanhmā amnhĩ nhĩpêx to hprām tā no âm mẽ kot hprĩ hā

kapêr mar kêt. Jakamã na htem tee ri tanhmã kãm amnhĩ nhĩpêx to ho ri pa hprãm kaprÿ. ³ Nhũm pre Tĩrtũm tee ri amnhĩ tã mẽ omu nê hamaxpêr o:

—Koja mẽhõ amnhĩ kaxyw Ixkra Kris kôt hamaxpêr nê hkôt amnhĩ xãm pa ja hã omu nê kot amnhĩ to mex xwÿnh ã harê nê ho ixkra kurê kumrêx. Nom na hte Ijaew ohtõ nê ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr kêt nê.

Anhÿr o mẽ harê. ãm hãmri na ã mẽ harênh anê. Na htem ãm axtem nê hamaxpêr o:

—Tk. Kot paj amnhĩ kaxyw Kris kôt ijamaxpêr nê hkôt amnhĩ xãm kêt nê. Kot paj ãm pam amnhĩ krã hkôt tãm ri amnhĩ nhĩpêx o ri ixpa. Mẽ ixpê Ijaewjê mẽ ixte amnhĩ nhĩpêx xã hkôt. Hãmri nhũm Tĩrtũm ja hã ixpumu nê amnhĩm inhmev ã ijarê. Nom kot paj Kris kôt amnhĩ xãm kêt nê. ãm kwarĩ ho kwarĩ.

Anhÿr ã amnhĩ jarê. ⁴ Nom na htem ãm htÿx ri amnhĩ krã hkôt amnhĩ to mex o pa hã amnhĩ kamnhĩx kaprÿ. Koja mẽ tee ri kãm finat Mojes kapêr kôt amnhĩ nhĩpêx o ri pa hprãm kaprÿ. Jejus tapxipix na pre tãm amnhĩ nhĩpêx mex rãhã ho pa. Na pre Tĩrtũm kapêr kôt amnhĩ nhĩpêx mex o ri pa nê aa kapêr õ nhĩrõp ãm nê hkwyãm ri tanhmã amnhĩ tomnuj to hkêt nê. Kot amnhĩ tomnuj kêt xwÿnh ã ãm pixi mex na. Jakamã tapxipix kukwak ri na hte Tĩrtũm amnhĩm mẽ pahte amnhĩ to mex xwÿnh ã mẽ pajarê.

Tĩrtũm kãm mẽ pahpiitã mẽ pahto hkra hprãm ã harênh

⁵ Nê amnepêm na pre finat Mojes Tĩrtũm nhÿ hã Ijaew mã tanhmã ujarênh to nê hã kagã. Nê mẽ kãm ujarênh o:

—E kot kaj mẽ atõ Tĩrtũm nhÿ hã ixujarênh ma nê hkôt amnhĩ nhĩpêx mex o ri apa nê hkwyãm ri tanhmã amnhĩ nhĩpêx to hkêt nê. Hã koja Tĩrtũm hã apumu nê amnhĩm ate amnhĩ to mex xwÿnh ã ajarê ka nhÿrmã kuri atĩr tũm nê amex nê apa ho apa. Anê.

⁶ ã mẽ kãm kapêr anhÿr tã mẽ pahte Mojes kapêr xã hkôt amnhĩ nhĩpêx o papaja na mẽ pahpê hihtÿx kumrêx. Tĩrtũm kapêr tũm na. Kapêr ã kagã kamã kôt mẽ pamã mẽ pahte tanhmã amnhĩ nhĩpêx to hã karõja ohtõ rax kumrêx jakamã pu mẽ tee ri pamã piitã hkôt amnhĩ nhĩpêx prãm kaprÿ. Nhũm Tĩrtũm tee ri amnhĩ tã mẽ pajamã hãmri nê mẽ pahwÿr Kra Jejus mẽ. Jakamã na pu htem amnhĩ kaxyw hkôt pajamaxpêr nê hkôt amnhĩ xunhwÿ nhũm Tĩrtũm hã mẽ pahpumu nê kukwak ri mẽ pahto hkra kurê kumrêx. Kra kukwak ri kot mẽ pahto hkra kaxyw kot mẽ pahwÿr mẽnh nhũm mẽ kot hpĩr nhũm akupÿm ho htĩr jakamã na pu htem harênhja ma nê pajamaxpêr o:

—Nã na xep pre Jejus ixto ixpê Tĩrtũm kra. Anê.

Nom xã na hte Tĩrtũmja ã mẽ pamã kapêr anê nê mẽ pamã:

—E kot kaj mẽ ma kaxkwa hwÿr api nê Kris japrõ nê man amnhĩ kôt akupÿn o wrÿ pa ja hã mẽ apumu nê mẽ ato ixkra.

Anhÿr o mẽ pamã kapêr? Nã na hte ã mẽ pamã kapêr anhÿr kêt nê. Tanhmã kot puj mẽ amnhĩ to nê ã amnhĩ nhĩpêx anê? ⁷ Rÿ xã na hte ã mẽ pamã kapêr anê nê mẽ pamã:

—E na pre Krisja ty. Jakamã mẽ kam nê ma hwÿr mra nê akupÿm amnhĩm ho htĩr. Hãmri pa ja hã mẽ apumu nê mẽ ato ixkra.

Anhÿr o mẽ pamã kapêr? Nã na hte ã mẽ pamã kapêr anhÿr kêt nê. Tanhmã kot pu mẽ amnhĩ to nê akupÿm ho htĩr? Ja pyrã nê na hte Tĩrtũm mẽ pamã mẽmoj tã karõ pu mẽ kãm ho anhÿr nhũm ja hã mẽ pahpumunh kôt mẽ pahto hkra hkêt nê. ⁸ ãm mẽ pahte amnhĩ kaxyw Jejus kôt pajamaxpêr nê hkôt amnhĩ xunhwÿr ã mẽ pahpumunh kôt pix mã na hte mẽ pahto hkra. Hãmri nê mẽ pahwÿr Karõ rê nhũm mẽ pahkarõ mã gjêx jakamã mẽ pahte Tĩrtũm

kām hprām xà hkôt amnhī nhīpêx o papaja na mẽ pahpê hihtÿx kêt. Te kapêr ra mẽ pahkrā hi kaxwÿnh kām hikwÿ pyrāk o pu mẽ piitā mẽ kām harēnh o ri mẽ hkôt papa. Jakamā na pa hte mẽ piitā mẽ kot amnhī kaxyw Jejus kôt hamaxpêr kaxyw tanhmā mẽ kām harēnh to ho ri mẽ hkôt ixpa nē mẽ kām:

9—Kot ka mẽ atō Jejus kêp anhō Pahihti hā harē nē Tirtūm kot akupÿm ho htir kôt ajamaxpêr. Hā koja Tirtūm ja hā apumu nē anē ate amnhī tomnuj o hapêx nē ato hkra. Ām ja pix ā mẽ pahpumunh kôt na hte mẽ pahto hkra. Anē.

10 Nē na pu htem mẽ pahkrāhi kaxwÿnh kām amnhī kaxyw Jejus mā pajamaxpêr. Nē mẽ pajakwa ho kêp mẽ panhō Pahihti hā harē. Hāmri nhūm Tirtūm ja hā mẽ pahpumu nē amnhīm mẽ pahte amnhī to mex xwÿnh ā mẽ pajarē nē mẽ pahto hkra. 11-13 Tā mẽ pahte amnhī kaxyw Jejus kôt pajamaxpêr nē hkôt amnhī xunhwÿr xwÿnhjaja kot puj mẽ pahkīnh nē papa ho papa. Mē pahpiitāā. Ijaew nē Ijaew kêt xwÿnhjaja. Mē pahpiitā mẽ panhō Pahi Maatija ām pyxi mex na. Jakamā koja Ijaewjê hō rÿ Ijaew kêt xwÿnhjê hō amnhī to kuwÿ nhūm kuma nē ho hkra. Kapêr ā kagā htūm kot ja jarēnh kot:

Mē kām kêp Tirtūm kra hprām xwÿnhjaja koja mẽ amnhī to Tirtūm wÿ nhūm mẽ kuma nē Jejus kot mẽ nē htyk kukwak ri mẽ nē mẽ kot amnhī tomnuj o hapêx nē mẽ ho hkra nhūm mẽ hkīnh nē pa. Anē.

14-15 Xà na htem kormā amnhī kaxyw Kris mā hamaxpêr kêt rāhā amnhī to Tirtūm wÿ nhūm mẽ kuma nē mẽ ho hkra? Nā tanhmā kot wem amnhī to nē amnhī kaxyw kām hamaxpêr kêt rāhā amnhī to kuwÿ? Na hte Tirtūm ma mẽ hwÿr mẽ hkwyjê rē nhūm mẽ ma mẽ hwÿr mra nē Tirtūm kapêr o mẽ ahkre ho ri mẽ hkôt pa. Nhūm mẽ hkwyjaja mẽ kuma nē amnhī kaxyw Jejus kôt hamaxpêr nē amnhī to Tirtūm wÿ. Kapêr ā kagā htūm kot ja jarēnh kot: Koja mẽmoj mex jarēnh xwÿnhjaja ma mẽ hwÿr mra.

Nē mẽ hwÿr hpōx o mō nhūm mẽ amÿm amnhī wÿr mẽ omu nē hkīnh nē. Anē.

16 Tā ra mẽ piitā kot kapêr mar tā piitā amnhī kaxyw hkôt hamaxpêr kêt nē. Jakamā nhūm finat Ijais tee ri ja hā mẽ omu nē Tirtūm mā mẽ harēnh o:

Pa Pahi Maati. Kwa ra mẽ kot akapêr mar tÿx tā akôt amnhī nhīpêx kêt nē.

Mē kām akapêr kôt amnhī nhīpêx o pa hprām kêt. Na htem ām grêre nē akôt amnhī xunhwÿr nē akôt amnhī nhīpêx o ri pa. Anē.

17 Kot anhÿr tā ām mẽ kot Kris kapêr jarēnh mar kôt pix mā na htem amnhī kaxyw hkôt hamaxpêr. Koja mẽ harēnh mar kêt tā tanhmā koja wem amnhī to nē amnhī kaxyw hkôt hamaxpêr nē hkôt amnhī xunhwÿr? 18 Mān ka mẽ atō atÿx ā ajamaxpêr anhÿr o:

—Ko mān Ijaew kormā Jejus kot mẽ panê tanhmā amnhī nhīpêx to hā harēnh mar kêt jakamā na mẽ kormā hkôt amnhī xunhwÿr kêt nē.

Anhÿr o ajamaxpêr. Nom ja kot anhÿr kêt. Ijaew piitā ra mẽ kot harēnh mar kēnā. Tirtūm kapêr ā kagā htūm kot ja hā mẽ harēnh kot:

Na prem ma mẽ piitā mẽ kām ja jarēnh o ri mẽ hkôt pa nhūm mẽ piitā kuma. Anē.

19 Tā mān ka prem ra ja ma nē atÿx ajamaxpêr o:

—Kot anhÿr tā no mān kormā hprī hā Jejus jarēnh mar kêt jakamā mẽ hkôt amnhī xunhwÿr kêt nē. Anē.

Nom ja haxwÿja kot anhÿr kêt. Ra mẽ kot hprī hā harēnh mar mex tā kuma nē ām kuma nē amnhī kaxyw kām hamaxpêr kêt nē. No mẽ apê Ijaew kêt xwÿnh kwÿjaja na ka mẽ kurom harēnh ma nē amnhī kaxyw hkôt ajamaxpêr

nê hkôt amnhî xunhwÿr kurê kumrêx. Hâmri nhûm Ijaew tee ri ja hã mẽ apumu nê mẽ akamã gryk tÿx nê. Nom ra Tirtûm kot ã mẽ hkukamã mẽ kot amnhî nhîpêx anhÿr ã mẽ omunh nê mẽ harênh kot anhÿr kênã. Na pre finat Mojes mẽ kãm tanhmã hã kagà hto. Te Tirtûm tãm kot mẽ hã kagà pyrà nê kapêr ã kagà htûm kamã kot mẽ harênh kot:

Mê ate mẽ kamã mẽ akahak o apa xwÿnhjaja.

Mê kot htÿx ri amnhî nhîpêx o mẽ pa hã mẽ ate mẽ harênh tã no kot paj mẽ arom amnhîm mẽ kot amnhî to mex xwÿnhjê hã mẽ harê.

Kot kaj mẽ tee ri ja hã mẽ omu nê mẽ kamã agryk tÿx kumrêx.

Nê mãânên pa ixte mẽ ho mex ã ixpumu nê mẽ hã ixkamã agryk nê. Anê.

²⁰ Nê finat Ijais na pre haxwÿja ã mẽ harênh anê. Na pre kãm amnhî kwÿ pê Ijaew pyma hkêt nê xatã Tirtûm nhÿ hã tanhmã mẽ kãm Ijaew kêt xwÿnhjê jarênh to ho pa. Te Tirtûm tãm kot mẽ harênh pyrãk o mẽ kãm:

Nà Ijaew kêt xwÿnhjaja kot Tirtûm japêr kêt tã koja tãm mẽ kãm amnhî to amnhîrit nhûm mẽ hkôt amnhî xunhwÿ.

Mê kot kormã amnhî kaxyw kãm hamaxpêr kêt tã koja tãm mẽ kãm amnhî to amnhîrit. Anê.

²¹ ã Ijaew kêt xwÿnhjê jarênh kot anhÿr. Nê axte mã tanhmã Ijaewjê jarênh to kot:

Te mẽ katorxã kot tanhmã hkrajê ho mex to kaxyw tee ri amnhî wÿr mẽ kãm àkjêr pyrãk o na hte Tirtûm Ijaewjê nhîpêx o pa.

Jao tee ri kãm tanhmã mẽ ho mẽ mex to hprãm tã no nhûm mẽ amnhî tã kuma nê ãm kuma nê hkôt amnhî nhîpêx kêt nê. Anê.

11

Tirtûm kot Ijaew kamã ukaprî hã harênh

Matêwre 13.10-17

¹ Tã ra Ijaew kot Tirtûm kaga jakamã mãn ka mẽ atô mẽ harênh ma nê ajamaxpêr o:

—Mãn pre Tirtûm tee ri amnhî tã mẽ omu nê amnhî pyrã nê mẽ hkaga.

Anhÿr o ajamaxpêr. Nom na pre mẽ hkaga hkêt nê. Ijaxwÿja ixpê Ijaew na pa. Mẽ urak nê ixpê Ijaew pãr krax pê finat Apraãw kanrêhã htãmnhwÿ Pêjamî kanrêhã hõ na pa. Tã xà na pre Tirtûm ixkaga? Nà kot ixkaga hkêt.

² Amnepêm kormã mẽmoj piitã hkêt ri na pre mẽ ixpê Ijaew hkukamã mẽ ixto hkra hã amnhî jarê. Tã nhûm amgrã xohtô nê hapêx nhûm mẽ hapôj hãmri nê Tirtûm kôt amnhî nhîpêx o pa hkêt nê. Hãmri nhûm finat Erisja tee ri mẽ kot amnhî nhîpêx ã mẽ omunh o pa nê Tirtûm mã tanhmã mẽ harênh to nê mẽ hã kagã. Nê hã kagã ho:

³ Kwa Tirtûm. Mẽ ixte amã amnhî jarênh xã hã mẽsti hkwy na prem ra hkrakrak pa. Nê anhÿ hã akapêr jarênh o ri mẽ pa xwÿnh kwÿ nhîmex rax nê. ãm papxipix na pa arî ixtîr nê ri ixpa nom nhûm mẽ ra kot ixpîr kaxyw ixtã amnhî jarê. Anê.

⁴ Tã tanhmã na Tirtûm kutã kãm kapêr to? Na pre kãm:

Nà kapxipix na ka arî atîr kêt nê. Arî mẽ ohtô nê apyrã nê amnhî kaxyw ixkôt hamaxpêr. Mẽ ohtô. Arî mẽ kêp 7.000 nê akwÿjê rom ri sãnti Paaw kutã hkônkrã ho hkrî nê kãm mex ã harênh kêt nê. Anê.

⁵ Tã arî ã jarãhã mẽ kot ã amnhî nhîpêx anhÿr kênã. Tirtûm kãm Ijaew japê jakamã mẽ kamã ukaprî. Jakamã nhûm ra mẽ hkwyjaja mẽ pahpyrà nê amnhî kaxyw Kris kôt hamaxpêr nhûm Tirtûm mẽ ho hkra. ⁶ Nom mẽ kot

amnhī to mex ā mē omunh xà hkôt mē ho hkra hkêt nē. Amarī kām mē hapê htūm xà hkôt na hte mē ho hkra. Kop apu mē kot amnhī to mex ā mē omunh xà hkôt kot mē ho hkra ronhỹx amarī mē ho hkra hkêt nē. Nhỹx mē kot tanhmā amnhī nhīpêx to ho pa hā mē omunh xà hkôt pix mā mē ho hkra.

⁷ Ijaew piitā Tirtūm kot amnhīm mē mex ā mē harēnh prām tā no ām mē grēne nē hamaxpēr xà hkôt Jejus kôt amnhī xunhwỹ. Na htem ohtō rax nē kapēr ma nē ām kuma nē tee ri kot amnhīm mē mex ā mē harēnh prām xà amnhī krā hkôt tanhmā amnhī nhīpêx to ho ri pa. Nom ra mē kot Jejus kaga jakamā ā amnhī nhīpêx anhỹr kaprỹ. Mē kot hkaga jakamā te ri mē hamak kro nē Tirtūm kapēr mar kêt pyrā nē pa. ⁸ Tirtūm kapēr ā kagā htūm kot mē harēnh kot:

Tirtūm na hte mē kām kapēr mar prām kêt xwỹnhjê pumu nē ām mē omu nhūm htem htỹx ri pa ho pa. Nē Tirtūm mā hamaxpēr kêt o ri pa. Mē kot kapēr mar tā hprī hā mar tỹx kêt nē. Nē mē kot kapēr ā kagā kamā harēnh tā hprī hā mar tỹx kêt nē. Jakamā na htem amnhī kaxyw hkôt hamaxpēr kêt o pa.

Tā na htem arī jarāhā ā amnhī nhīpêx anhỹr o ri pa. Te mē nohkre nē mē hamak kro xwỹnh kot amnhī nhīpêx pyrāk. Anē.

⁹ Nē amnepēm na pre pahi finat Tawija amnhī kwỹ Ijaew jarēnh o:

Na htem htỹx ri hkīnh kām apkur o pa.

Te tutre kām prām nē kot rapuuti hwỹr àr nē tee ri kām kator prām kaprỹ pyrāk.

Ja pyrā nē mē kot Tirtūm kapēr mar kêt mỳrapê koja Tirtūm tanhmā mē ho nhūm mē tee ri kām mex prām kaprỹ.

¹⁰ Te mē nohkre xwỹnhjaja tee ri mē hpa nhīpêx o pa pyrāk.

Nē omnuy nē à nē ho gjêx o ri pa pyrāk o amnhī nhīpêx o ri pa.

Anhỹr o mē harē. ¹¹ Tā arī Ijaew Jejus kaga nē kām kapēr mar prām kêt jakamā xà na Tirtūm tee ri ja hā mē omu nē mē hkaga kumrêx? Nā kot mē hkaga hkêt. Ām mē tāmjaja kêp Jejus prām nōkati jakamā nhūm tee ri ja hā mē omu nē mē hpānhā Ijaew kêt xwỹnhjê mā amnhī to amnhīrit nē mē hkwyjê ho hkra. Jakamā koja Ijaew kwỹjaja ja hā mē omu nē tee ri hamaxpēr nē hamaxpēr o:

—Kwa na xep Ijaew kêt xwỹnh kwỹjaja Jejus kôt amnhī xunhwỹ nhūm Tirtūm ja hā mē omu nē mē ho hkra. Kwa mon pu prem axtem nē ri Jejus kaga? E pu mē kuxwar amnhī kaxyw hkôt mām pajamaxpēr nē hkôt amnhī xunhwỹ kêt Tirtūm ja hā mē pahpumu nē Ijaew kêt xwỹnhjê pyrā nē mē pahto hkra. Hāmri nē amnhī mā mē pahte amnhī to mex xwỹnh ā mē pajarē. Anē.

Ā Ijaewjaja hamaxpēr anhỹr kaxyw na pre Tirtūm Ijaew kêt xwỹnhjê mā amnhī to amnhīrit. ¹² Hāmri nhūm mē amnhī tā omu nē hkīnh nē pa. No nhūm Ijaew kwỹjaja. Mē kām Jejus prām nōkati ho mē pa xwỹnhjaja mē hkīnhā hkaprī nē pa. Tā koja mē nhỹrmā amnhī kaprī hā amnhī pumu nē amnhī kīnh kêt ā amnhī pumu hāmri nē Tirtūm kôt amnhī xunhwỹr nē amnhī kaxyw Kra Jejus Kris mā hamaxpēr japēr. Koja mē ā amnhī nhīpêx anē hāmri nē Ijaew kêt xwỹnhjê pyrā nē hkīnh nē ri pa. Hāmri nhūm Tirtūm ja hā mē omu nē Ijaew kêt xwỹnhjê mē mē ho hpimràatā mē ho mex rax nē nhūm mē hkīnh nē hamakêtkati nē pa ho pa.

Tirtūm kot Ijaew kêt xwỹnhjê ho hkra hā harēnh

¹³ E kot paj hpânhã mẽ apê Ijaew kêt xwÿnhjê mã ixkapêr nê mẽ atã kagà. Na pre Jejus ma mẽ awÿr inhmê. ŷ hã ixte mẽ ajahkre ho ri mẽ akôt ixpa kaxyw. Pa pre ma krî hkwy kamã mẽ akwÿjê hwÿr mō nê ixkînh kãm mẽ kãm kapêr jarênh o ri mẽ hkôt ixpa. Nhũm mẽ hkwyjaja inhma nê amnhĩ kaxyw Jejus kôt hamaxpêr nê hkôt amnhĩ xunhwÿ. ¹⁴ Tã koja apu ixkwÿjaja mẽ harênh mar japêr. Ijaew tee ri mẽ apê Ijaew kêt xwÿnhjê jarênhja ma hãmri nê ra amnhĩ kamã gryk japêr. Jao mẽ apyrã nê Jejus kôt amnhĩ xunhwÿ nê nhÿrmã kuri htîr tũm nê mex nê pa ho pa. ¹⁵ Kormã mẽ kot amnhĩ kaxyw kãm hamaxpêr kêt jakamã na pre Tirtũm hpânhã mẽ apê Ijaew kêt xwÿnhjê mã amnhĩ to amnhîrit. Ka mẽ ra krî piitã hkôt axohtō nê hkôt amnhĩ xunhwÿ nê hkôt amnhĩ nhîpêx mex o ri apa. Tã koja Ijaewjaja nhÿrmã amnhĩ kaxyw Tirtũm mã hamaxpêr nê mẽ apyrã nê Jejus kôt amnhĩ xunhwÿr japêr. Hãmri nê te mēhō hkra kēp htyk nhũm hkaprî htã nhũm hkraja tanhmã amnhĩ to nê akupÿm kãm htîr nhũm kot omunh nê hkînh tÿx kumrêxta pyrãk o amnhĩ nhîpêx. Jao Tirtũm mẽ kot hkôt amnhĩ xunhwÿr ã mẽ omu nê hkînh nê. Pu mẽ pahpimràatã urãk nê pahkînh nê ri papa.

¹⁶ E pa mẽ amã mẽ ujarênhja ã ejêp kwÿ jarê. Koja mẽmo pĩ hpàr jarê mex nê hã koja pàr mex nê xa. Ja pyrã nê Ijaew pàr krax finat Apraãwja kumrêx na pre amnhĩ kaxyw Tirtũm mã hamaxpêr nhũm ho hkra. Jakamã koja nhÿrmã hkanrêhã htãmnhwÿjaja urãk nê amnhĩ kaxyw kãm hamaxpêr nhũm mã mẽ ho anê nê mãânên mẽ ho hkra nhũm mẽ mex nê pa. Te kot mẽmo pĩ hpàr jarê mexja nhÿ hã pàr mexta pyrãk.

¹⁷ Nê na htem akunĩ kamã mẽmo pĩ hpa jakã nê hamÿ nê ma amnhĩ kôt o mra. Nê ixkre kapem ra mẽ kot mẽmo pĩ hkreja hpa jakãr nê rēnh xwÿnh xwakre kamã wam pĩ hpa jakãr xwÿnhnta nhō nê axpēn tã hkaxpre nê gaa nê axpēn jamÿnh mex nê grã hkêt nê. Nê arĩ htîr mex nê. Te kēp hpa kumrêx pyrãk. Tã Ijaew kwÿ kot amnhĩ kaxyw Jejus kôt hamaxpêr xwÿnhjaja te mẽ kēp ixkre kapem pĩ hpàrta pyrãk. No mẽ hkwyjaja mẽ kot Jejus kaga xwÿnhjaja te mẽ kēp mẽ kot kēp hpa jakãr nê rēnhnta pyrãk. Jakamã nhũm Tirtũm te mẽ kot pàr pē hpa jakãr nê rēnhnta pyrãk o mẽ hipêx nê mẽ hkaga. Nê axtem te mẽ kot mẽmoj pàr pa jakãr nê hpânhã kamã axtem pĩ hpa janhōr nê hã hkaxpreta pyrãk o mẽ apê Ijaew kêt xwÿnhjê nhîpêx nê mẽ amã amnhĩ to amnhîrit. Ka mẽ ra amnhĩ kaxyw Jejus mã ajamaxpêr nê hkôt amnhĩ xunhwÿ nhũm Tirtũm mẽ ato mex nê.

¹⁸ Tã kēr ka mẽ arĩ Ijaew o mex o ri apa. Tanhmã ri mẽ hipêx to mã ajamaxpêr to hkêt nê. Rÿ ajamaxpêr o:

—Nã ãm hãmri na Tirtũm mẽ hkaga nê ãm kãm mẽ papxipixjê japê.

Anhÿr o ajamaxpêr kêt nê. Ijaew te ixkre kapem pĩ hpàr mexta pyrãk. No mẽ kajaja te mẽ ate akunĩ rũm pĩ hpa kot ixkre kapem pàr mex pix kukwak ri htîr nê hã harirra pyrãk. Kêt akunĩ rũm pĩ hpa jakãr kukwak ri na hte ixkre kapem pàrta htîr nê kuhê hkêt nê. Kop apu pàrta mex kêt ronhÿx ra akunĩ rũm hpaja grã pa. Ja pyrã nê Ijaew kukwak ri kot kaj mẽ nhÿrmã Tirtũm ri atîr tũm nê apa ho apa. Jakamã kwa kēr ka mẽ ate amnhĩ to rũnh o mẽ hakrenh ã amnhĩ to jarkrar kêt nê. ¹⁹ Mãn ka mẽ atō ajamaxpêr o:

—Ra Tirtũm kot Ijaew kaga nê hpânhã mẽ pajaja mẽ ixto hkra jakamã mãn kãm mẽ ijapê ho mẽ hacre. Ra mẽ hpânhã mẽ ixto hkra kênã. Anê.

²⁰ Nã ãm hãmri na pre Tirtũm Ijaew kwÿ kaga. Mẽ kot Jejus kôt amnhĩ xunhwÿr kêt mÿrapê na pre te mẽmo pĩ hpa jakãr nê rēnhnta pyrãk o mẽ hipêx. Ka mẽ ra mẽ kurom amnhĩ kaxyw hkôt ajamaxpêr jakamã nhũm Tirtũm te

kot akunī kamā pī hpa jakār nē ho htēm nē ixkre kapem pī hpār mex ā hanhōr nē hā hkaxpre pyrāk o mē anhīpēx. Nom kwa kēr ka mē ja hā amnhī pumu nē ri hā Ijaewjē mā amnhī to jarkrar kēt nē. Ām amnhī to mex nē Tirtūm kapēr kōt amnhī nhīpēx mex o ri apa. No kot kaj mē ā amnhī nhīpēx anhūr kēt nhūm amnhī tā mē apumu nē ra kot Ijaew kwý nhīpēxta pyrā nē tanhmā mē ato nē mē akaga.

²¹ Ā Ijaew jarēnh kot anhūr. Te mē kēp pār mex pyrāk. Tā nhūm mē kot Jejus kōt amnhī xunhwūr kēt jakamā nhūm Tirtūm te kot pī hpa jakār nē rēnhā pyrāk o mē hipēx nē mē homnuj nē. Kot kaj mē urāk nē ā amnhī nhīpēx anē nhūm mā mē ato anē nē. ²² Ijaew kot Jejus kōt amnhī xunhwūr kēt jakamā nhūm Tirtūm mē hpānhā mē apē Ijaew kēt xwýnhjē mā amnhī to amnhīrīt. Tā ka mē Ijaew rom amā Jejus prām nhūm Tirtūm ja hā mē apumu nē amnhī pyrā nē kām mē aprām nē mē akamā ukaprī rāhā nē pa ho pa. Tā kwa mē okora. Kēr ka mē hkōt pix mā amnhī nhīpēx o ri apa rāhā ty. Kot kaj mē hkaga nhūm amnhī tā mē apumu nē te Ijaew kot hkaga xwýnhjē nhīpēx pyrāk o mē anhīpēx nē mē akaga.

²³ Koja Ijaew nhūr mā Jejus kōt amnhī xunhwūr japēr nhūm Tirtūm ja hā mē omu nē mē ho hkra. Te mē kot pār pa jakār nē rēnh nhūm grā par xwýnh nhūm kot akupým amnhīm hamýnh nē ixkre kapem pār wūr o htēm nē akupým hā hanhōr nē hā hkaxpre ho htýx nhūm kukwak ri akupým htūrta pyrāk. Ja kēp tanhmā kute hkēt. Kot ā hipēx anhūr kaxyw āhpumunh týx. ²⁴ Mē apē Ijaew kēt xwýnhjaja te mē ate akunī kamā pī hpa jakār nē ixkre kapem pār ā hanhōr nē hā kaxpreta pyrāk. Jao Jejus kōt amnhī xunhwý nhūm mē ato hkra kurē kumrēx. No Ijaew te mē kēp ixkre kapem pārtā pyrāk jakamā Tirtūm kot akupým hanhōrta tanhmā kēp kute hkēt. Kēp Tirtūm kēnā kot tanhmā kēp kute. Jakamā koja mē hkōt amnhī xunhwý nhūm amnhī tā mē omu nē mē ho hkra kurē kumrēx.

*Tirtūm kot mē piitā mē kamā ukaprī hā harēnh
Matēwre 23.37-39; Rukre 21.24; Juāw 10.16*

²⁵ E kot paj mē amā mēmoj to amnhīrīt ka mē inhma. Nā na pa ra mē amā Ijaew krā xihtýx xwýnhjē jarē ka mē harēnh ma. Ra mē kot Jejus kaga hā mē harēnhja. Tā koja mē ā amnhī nhīpēx anhūr o pa rāhā hkēt nē. Na hte Tirtūm kormā amnhī tā mē apē Ijaew kēt xwýnhjē jamār o pa. Amnepēm na pre amnhī kaxyw mē akukamā tanhmā mē akwýjē jarēnh to. Tā kot kaj mē kot tanhmā mē ajarēnh to xwýnh piitā Jejus kōt amnhī xunhwūr pa nhūm rī Ijaew amnhī to hapu nē kormā hkōt amnhī xunhwý. Ā mē kot amnhī nhīpēx anhūr kaxyw. Jakamā kwa kēr ka mē ri ja hā amnhī to jarkrar o ri mē hkōt apa hkēt nē. Mē pahpyrā nē mē kot Jejus kōt amnhī xunhwūr mā xwýnh kēnā. ²⁶ Koja Tirtūm nhūr mā Ijaew piitā ho hkra. Kapēr ā kagā htūm kot mē harēnh kot:

Nhūr mā kot mē ate amnhī tomnuj pē mē apytār mā xwýnhja Ijaew ō koja.

Jako hkanrēhā htāmnhwýjē hō koja.

Koja nhūr mā wrý nē mē ate amnhī tomnuj pē mē apytā nē mē ate amnhī tomnuj o hapēx pa. Anē.

Anhūr o kot harēnh. ²⁷ Nē māānēn ja:

Kot paj mē nē mē kot amnhī tomnuj o ijapēx pa.

Amnepē mā ixte mē hkukamā mē hā amnhī jarēnh xā hkōt. Anē.

²⁸ Nom arī mē kām Jejus mar prām kêt jakamā te mē kot kutā amnhī xunhwÿr pyrāk o amnhī nhīpêx. Tā ā mē kot amnhī nhīpêx anhÿrja ri ka mē kamjaja mē hpānhā mē apê Tirtūm kra. Nom nhūm Tirtūm arī kām mē hapêé. Na pre amnepê mā kot tanhmā mē ho mex to hkukamā tanhmā mē hā amnhī jarēnh to. Mē hpār kraxjê mā tanhmā mē hā amnhī jarēnh to. Finat Apraāw mē Ijak mē Jajoka mā mē hkanrêhā mē htāmnhwÿjê hā tanhmā amnhī jarēnh to.

²⁹ Na hte Tirtūm mēmoj tā tanhmā amnhī jarēnh to nē ām hāmri hā amnhī jarē nē amnhī jarēnh xā hkôt tanhmā hipêx to. No na hte mēmoj tā amnhī jarēnh tā gaa nē ho hamakêtkati hkêt nē. Rÿ hpānhā axtem tanhmā hipêx to hkêt nē. Na hte mēmoj tā amnhī jarēnh xā hkôt tanhmā hipêx to. Tā ra amnepê mā kot Ijaew o mex ā amnhī jarēnh jakamā koja nhÿrmā mē ho mex rax nē ā mē hipêx anhÿrja o hamakêtkati hkêt nē.

³⁰ No mē kajaja mē apê Ijaew kêt xwÿnhjaja. Amnepê m na ka prem ajaxwÿja Tirtūm kôt amnhī nhīpêx kêt nē. Tā nhūm mē akamā ukapri nē kām mē ajapê nē. Ka mē ra harēnh ma nē hkôt amnhī xunhwÿ nē hkôt amnhī nhīpêx mex nē. No ām Ijaew kukwak ri. Mē kot kapêr kôt amnhī nhīpêx o pa hkêt jakamā nhūm Tirtūm mē hpānhā nhām mē amā amnhī to amnhīrit nē mē ato mex rax nē. Jakamā te Ijaew kukwak ri mē amex nē ri mē apa pyrāk.

³¹ Tā koja nhÿrmā kot mē anhīpêxta pyrà nē Ijaew ho hkra. Nē mē apyrā nē mē kamā ukapri nē. Mē kot mē apyrā nē amnhī kaxyw Kra hkôt hamaxpêr xwÿnhjaja nhūm mē apyrā nē mē ho hkra nē mē ho mex nē. ³² Mē apê Ijaew kêt xwÿnhjaja nē mē ixpê Ijaew mē pahte axpên pyrāk. Na pu htem pahpiitā Tirtūm kapêr piitā hkôt amnhī nhīpêx rāhā ho ri papa hkêt nē. Tā kot puj mē tee ri ja hā amnhī pumu nē amnhī to kuwÿ nhūm mē pama nē amarī mē pakamā ukapri nē mē pahto mex nē.

*Pawre kot Tirtūm mex o mex ā harēnh
Epes 3.20; Korosê 1.16; Wam Korî 2.9, 2.16*

³³ Tirtūmja àhpumunh tÿx o àhpumunh tÿx. Nē ukapri ho ukapri nē mex o mex. Mē pahtō na pu urāk nē ā amnhī nhīpêx anhÿr o papa? Nā amrakati kumrêx. Nē mē pahtō na pahte Tirtūm jamaxpêr kôt omunh? Nā mē pahte hamaxpêr kôt omunh kêt. ³⁴ Kapêr ā kagā htūm kot ja jarēnh kot:

Mē pahte Tirtūm jamaxpêr kôt omunh kêt.

Nē kot pu mē pahtō mēmoj tā hakre hkêt nē.

Mē parom àhpumunh o àhpumunh xwÿnh kēnā.

³⁵ Nē mē pahtō kot puj we kām pakapêr nē kām: “Kwa Tirtūm. Ra ixte amā mēmoj nhōrta pānhā kwa amnhī xwar inhmā mēmoj gō.” Anē.

Nā mēmoj piitā ō kēnā kot puj kêt ri ā kām mēmoj nhōr ā amnhī jarēnh anē. Anē.

³⁶ Tām na pre amnhī kaxyw mēmoj piitā ho kator pa. Nē ām pix kukwak ri na mēmoj piitā htîr nē pa. Jakamā kwa pu mē kām mex o mex ā mān harēnh rāhā ho ri papa.

12

Mē pahte Tirtūm mā amnhī nhōr ā mē pajarēnh

Wam Korî 6.20; Epes 4.1; Pîripos 4.8-9; Korosê 1.10; Wam Tesarōn 4.1-3; Wam Pêtre 2.11

¹ Kwa Jejus kôt ixkwÿjaja. Tirtūm na hte mē pahto mex nē mē pakamā ukapri rāhā jakamā na pa ā mē amā ixkapêr anē. Kwa mē tokyx kām amnhī jarē nē kām amnhī gō. Te mē ate kām hkînh xā nhōr pyrāk o amnhī nhīpêx nē

kām amnhī gō. Jao mẽ amā kapēr kōt pix mā amnhī nhīpêx o ri apa hprām ā kām amnhī jarē. Nē kām hprām xā hkōt pix mā tanhmā amā amnhī nhīpêx to ho ri apa hprām ā kām amnhī jarē. Kot kaj mẽ ā kām amnhī jarēnh anē nhūm amnhī tā mẽ ama nē hkīnh nē. Ā mẽ pahte kām amnhī jarēnh anhŷrja na kām mar prām.

² Nē kēr ka mẽ kām Tirtūm prām kēt xwŷnhjaja kot amnhī nhīpêx o ri amnhī nhīpêx o ri apa hkēt nē. Nē mẽ amnhī to Tirtūm mǎn wŷ kē mẽ amā mẽ ajamaxpēr mex jagjê. Koja mẽ ama nē mẽ amā hagiê ka mẽ ra aprī hā hamaxpēr xā hkōt mẽ pahte amnhī to mex xā pumunh mex nē. Na pu htem hkōt amnhī nhīpêx o ri papa nhūm amnhī tā mẽ pahpumu nē hkīnh nē. Pu mẽ pajaxwŷja ŷ hā pahkīnh nē ri papa.

*Kris kwŷjaja kot tanhmā axpēn nhīpêx to hā mẽ kām karō
Römän 12.1-11; Epes 4.11-16; Wam Pêtre 4.10-11*

³ Nē na pre Tirtūm ixto mex nē. Nē mẽ akaxyw ixām. Ixte mẽ amā Kra Jejus kot tanhmā mẽ panē amnhī nhīpêx to hā harēnh o ri mẽ akōt ixpa kaxyw. Tā na pa ā kagàja kamā mẽ amā harēnh anē.

Jakamā kwa kēr ka mẽ amnhī to jarkrar o ri mẽ kām apa hkēt nē. Ām kwarī ho kwarī. Rŷ atŷx ri ajamaxpēr o:

–Na pa na ixte amnhī to mex o ixte ixkwŷjê piitā mẽ hakrenh par.

Anhŷr ā amnhī to jarkrar o ri mẽ hkōt apa hkēt nē. Kēt mẽ ām amnhī jarēnh o:

–Na pa pre amnhī kaxyw Jejus kōt ijamaxpēr nhūm Tirtūm ixpumu nē ixto hkra. Jakamā na pa hte Jejus Kris pix kukwak ri tām amnhī nhīpêx o ri ixpa. No amnhī krā hkōt ā amnhī nhīpêx anhŷr kēt nē. Anē.

⁴ E pa mẽ amā mẽmoj jarē ka mẽ inhma. Nà mẽ panhŷja pyxi htā kamā mẽmoj xohtōō. Na kamā mẽ pano nē mẽ pajakwa. Nē kamā mẽ pajamak nē mẽ pahte. Na pu htem mẽ pano ho rīt nē mẽ pajakwa ho pakapēr. Nē mẽ pajamak o ri ama nē mẽ pahte ho ri mra. ⁵ Ja pyrā nē Kris kōt mẽ pahte amnhī xunhwŷr xwŷnhja ām pyxi tā hkōt mẽ pahte amnhī xunhwŷr xwŷnhjaja mẽ paxohtōō. Jakamā na pu htem ahpŷnhā tanhmā axpēn to mex to ho ri papa. Jao Kris kōt axpēn to pahtō nē pahtōx o papa.

⁶ Tirtūm na hte mẽ pahpê hkwy hā ahpŷnhā mẽ pamā tanhmā mẽmoj tā karō to nē kaxyw mẽ pahto mẽ paxihtŷx. Tā kēr pu mẽ ra kot mẽ pamā mẽmoj tā karō xā hkōt kām amnhī nhīpêx rāhā ho ri papa. Jakamā koja mēhō ate Tirtūm kapēr jarēnh o ri apa kaxyw axām nē amā anē ka Tirtūm kamnār rom mẽ kām kapēr jarēnh mex o ri mẽ hkōt apa.

⁷ Rŷ ate akwŷjê mā tanhmā axāpēnh to ho ri apa kaxyw axām ka mẽ kām axāpēnh mex o ri mẽ hkōt apa.

Rŷ ate Tirtūm kapēr ho mẽ ahkre ho ri apa kaxyw axām ka ho mẽ ahkre mex o ri apa.

⁸ Rŷ ate Tirtūm kapēr o ri Jejus kōt mẽ akwŷjê jamaxpēr o hihtŷx o ri apa kaxyw axām ka mẽ kām kapēr jarēnh pé mẽ ho mẽ hihtŷx mex o ri mẽ hkōt apa.

Rŷ ka mẽ atō akurêx rax japēr nē ate mẽ kēp amrakati xwŷnhjê mā mẽmoj nhōr o ri apa kaxyw axām ka axāmnhīx ri mẽ kām mẽmoj nhōr o ri mẽ hkōt apa.

Rŷ ate akwŷjê ho amnhīptār kaxyw axām ka mẽ ho amnhīptār mex o ri apa.

Rÿ ate tanhmã mẽ akwÿjê ho mex to nê mẽmoj to mẽ kutã anojarê to ri apa kaxyw axãm ka akĩnh kãm ã mẽ hipêx anhÿr rãhã ho ri apa nê tanhmã akapêr punuj to hkukamã ri ajamaxpêr o ri mẽ hkôt apa hkêt nê.

⁹ Nê kêr ka mẽ apiitã amã axpên kĩnh kãm axpên to mex rãhã ho ri apa nê ri axêx rom amã axpên kĩnh ã amnhĩ jarênh o ri apa hkêt nê. Nê mẽ kot amnhĩ tomnuj xã piitã hkaga hpa nê hpãnhã mẽ kot amnhĩ to mex xã pix pyr tÿx nê hkôt amnhĩ nhĩpêx rãhã ho ri apa. ¹⁰ Nê mẽ apê Kris kwÿ hã amã axpên kĩnh kãm tãm axpên nhĩpêx o ri apa. Nê mẽ akwÿjaja mẽ kot amnhĩ to mex xwÿnh ã mẽ harênh o ri mẽ hkôt apa. No mẽ ri atÿx ajamaxpêr o:

–Nã koja mẽhõ ixkumrêx ixte tãm amnhĩ nhĩpêx xwÿnh ã ijarê pa rĩ kormã amnhĩ xwar tãm kot amnhĩ nhĩpêx xwÿnh ã harê.

Anhÿr o ajamaxpêr kêt nê. Kêr ka akumrêx tãm kot amnhĩ nhĩpêx xwÿnh ã harê.

¹¹ Nê kêr ka mẽ Tirtũm mã mẽmoj to anhÿr kaxyw nê kamã amã kaga hkêt kãm tanhmã kãm mẽmoj to ho ri apa. Jao akĩnh kamã kãm ho anhÿr mex nê. ¹² Nê mẽ nhÿrmã Tirtũm kot kaxkwa kamã mẽ ato mex rax kukamã ajamaxpêr nê akĩnh rãhã kãm mẽmoj to anhÿr o ri apa.

Nê kêr ka mẽ tanhmã amnhĩ to rÿ nhũm mẽhõ tanhmã mẽ ato ka mẽ akapri nê ri apa htã no ãm tee ri amnhĩ kukamã ajamaxpêr o Tirtũm kaga hkêt nê. Arĩ amnhĩ to hwÿr rãhã ho ri apa. ¹³ Nê koja Kris kôt atøjê hõ kêp amrakati ka mẽ ja hã omu nê anhõ mẽmoj japêr nê mãmri kãm hkwy gõ. Nê amnhĩ wÿr awÿ nê tanhmã ho mex to.

¹⁴ Nê mẽ kot tanhmã mẽ atomnuj to xwÿnhjaja kêr ka mẽ amnhĩ tã mẽ omu nê agryk nê wajaga kot tanhmã amã ho kaxyw hwÿr atêm nê kãm tanhmã hã axãmnhênh to hkêt nê. Kêt ãm ho Tirtũm pix wÿ nê kãm:

–Pa mẽ ijamãr mex xwÿnh maati. Nã na ixkwÿjê hõja ã inhĩpêx anê. Tã nom kêr ka ixtã tanhmã homnuj to hkêt nê. ãm tanhmã ho mex to.

Anhÿr o mãn mẽ ho awÿ.

¹⁵ Nê koja akwÿjê hõ mẽmoj tã hkĩnh nê. Ka omu nê urak nê ÿ hã akĩnh nê. No koja mẽmoj tã hkapri nê mÿr o nhÿ ka omu nê ra urak nê ÿ hã akapri nê.

¹⁶ Nê kêr ka mẽ piitã mẽ hipêx o axpên pyrak o ri apa. Te mẽ ate amnhĩ to rax o akwÿjê jakrenh o te mẽmoj kamã akahak o amnhĩ nhĩpêx pyrak kêt nê. Nê axãhpumunh tÿx o ate mẽ piitã mẽ hakrenh par pyrak o ri amnhĩ nhĩpêx o ri apa hkêt nê.

¹⁷ Nê koja mẽhõ tanhmã ato htã ka ãm amnhĩ tã omu nê tanhmã amnhĩ tã ho hkêt nê. Nê mẽ piitã mẽ noo mã tãm ri amnhĩ nhĩpêx o ri apa.

¹⁸⁻¹⁹ Nê kêr ka mẽ tãm ri axpên mã akapêr rãhã ho ri apa.

Nê kot kaj akrãmnhwÿ mẽ wa tanhmã axpên nhĩpêx to. Hãmri ka wa akupÿm tãm axpên xãm kaxyw kãm akapêr tã nhũm ama nê ãm ama nê akaga. Ka ãm amnhĩ tã omu nê kamã agryk kêt nê. Kojã Tirtũm tãm tanhmã atã ho. Kapêr ã kagã htũm kot ja jarênh kot:

Kêr ka mẽ amnhĩ tã tanhmã kot ato xwÿnh to hkêt nê. Pa kot paj mẽ atã tanhmã ho. Anê.

Nê harênh kot:

²⁰ Kêr ka mẽ amã mẽ kãm mẽ akurê xwÿnhjê o mex pix o ri apa.

Kê mẽ kãm prãm ka ja hã mẽ omu nê mẽ kamã axukapri nê mẽ kãm mẽmoj kwÿ gõ kê mẽ kuku.

Rÿ nhũm mẽ kãm kôr ka mẽ kãm gõ hkwy kê mẽ ho ixkõ.

Kot kaj mē ā amnhī tā mē hipēx mex anē nhūm mē tee ri amnhī tā mē apumu nē amnhī kamā hpijaam jao mē atā amnhī kamā gryk nē. Anē.

²¹ Nom kot kaj mē amnhī tā tanhmā mē homnuj to hāmri nē ajaxwýja urāk nē amnhī tomnuj nē. Ja pymaj kēr ka mē amnhī rom tām mē hipēx. Hāmri nhūm mē amnhī tā mē apumu nē mē apyrā nē tām mē anhīpēx japēr.

E kēr ka mē ā axpēn nhīpēx o ri apa anē.

13

Mē pahto amnhīptār xwýnhjē jarēnh

Matēwre 22.21; Xitre 3.1; Wam Pētre 2.13-17

¹ Nē kēr ka mē kot mē ato amnhīptār xwýnhjē kapēr ma nē kapēr kôt ri amnhī nhīpēx rāhā ho ri apa. Tirtūm kot mē pakaxyw mē unhwýr kēnā. Mē kot mē pahto amnhīptār o pa kaxyw na hte mē unhwý. ² Jakamā koja mēhō mē kapēr ma nē ām kuma nē hkôt amnhī nhīpēx kēt nē hāmri nē te kot Tirtūm kapēr mar nē ām mar pyrāk o amnhī nhīpēx. Hāmri nhūm Tirtūm tee ri ja hā omu nē nhýmā tanhmā hā ho.

³ Xā na hte tām mē kot amnhī nhīpēx xwýnhjaja kām mē kot mē ho amnhīptār xwýnhjē puma ho pa? Nā na htem kām mē uma hkēt kām ri pa. Ām mē kot amnhī tomnuj xwýnh pixjaja na amnhī kamā kām mē uma ho pa. Tā ka mē amā mē kot mē ato amnhīptār xwýnhjē puma hprām kēt xwýnhjaja kēr ka mē kapēr ma nē hkôt amnhī nhīpēx kē amnhī tā mē apumu nē hkīnh nē. Nē amnhīm mē ate amnhī to mex xwýnh ā mē ajarē. ⁴ Tirtūm nhý hā mē panhō pahī kot mē pahto amnhīptār jakamā na htem mē kām mē pahto mex prām nē. Nē kot pu mē pahtō axtem nē tanhmā amnhī tomnuj to hāmri nhūm tee ri ja hā pajarēnh ma nē tanhmā hā mē pahto. Ām hāmri na hte ā mē pahto amnhīptār xwýnhjaja mē panhīpēx anē. Tirtūm kām hprām xā hkôt. ⁵ Jakamā kwa mē kapēr ma nē hkôt ri amnhī nhīpēx mex rāhā ho ri apa. Nom amā kot tanhmā ato pix pymaj hkôt ri amnhī nhīpēx kēt nē. Māānēn ā amnhī kukamā ajamaxpēr anē nē ajamaxpēr o:

—Nā Tirtūm kot mē ixkaxyw unhwýr jakamā na pa hte kapēr ma nē hkôt amnhī nhīpēx mex o ri ipxa.

Anhýr o ajamaxpēr.

⁶ Nē mē pahto amnhīptār xwýnhjaja kot Tirtūm nhý hā tanhmā mē panhīpēx to ho pa jakamā na pu htem mē āpēnh pānhā mē kām amnhīre. Mē pahpiitā axpēn kaxyw kām kāxpore ho hkryre nē kugō. Tanhmā kot ho mē pamā mēmoj to mex to kaxyw. ⁷ Jakamā kēr ka mē hā apijaam o ri apa kamā māmri mē kām kāxpore hkwy ho hkryre nē ōr o ri apa. Mē kot hā āhwýr xā hkôt.

Mē pahte tanhmā axpēn nhīpēx to hā mē pamā karō

Matēwre 22.39-40; Karatas 5.13-15; Wam Juāw 3.11-24

⁸ Nē kēr ka mēhō ho tewēn japēr nē tokyx kām amnhīre. Nē mē amā axpēn kīnh o aa ho ajamakētkati hkēt nē. Jao mēmoj to axpēn kutā anojarēt rāhā ho ri apa. Kot kaj mē ā axpēn nhīpēx anē nē Tirtūm kapēr piitā hkôt amnhī nhīpēx mex o ri apa.

⁹ Amnepē mā na pre finat Mojesja Tirtūm nhý hā Ijaew mā mēmoj tā karō nē mē kām:

Kēr ka mē aprō pix tānopxa nē nhām mēnijē hō kamā ri akurē ho apijaam kēt o apa hkēt nē.

Nē mē anijaja mē amjēn pix tānopxa nē nhām ri mēmyjē hō kamā akurē ho apijaam kēt o ri apa hkēt nē.

Nê mê ri axpên par kêt nê.

Nê mê ri axpên pê axâhkînh o ri apa hkêt nê.

Nê mê amâ ri axpên kukrêx kînh o ri amâ ho anhô hprâm o ri apa hkêt nê.
Anê.

Nê määnên ja:

Kêr ka mê nhâm mê axpên nhîpêx o te ka amâ amnhî tâ ma pyrâk. Jao tâm axpên nhîpêx o ri apa. Anê.

Â kot mê kâm hâ karô kot anhÿr. Kot puj mê â pamâ pahkwÿjê kînh anê nê määnên wam finat Mojes kot mêmoj tâ mê panhîgêtjê mâ karô hkôt amnhî nhîpêx o ri papa râhâ nê. Jao axpên par kêt nê. Nê axpên pê paxâhkînh kêt nê. Nê axpên kutâ panojarêt râhâ nê. ¹⁰ Kojâ mêhõ kâm amnhî tâ ma pyrâk o hkwyjê nhîpêx nê mê ho mex pix o pa. Jakamâ kot kaj mê amâ ri axpên kînh nê mêmoj to axpên kutâ anojarêt pix nê. Jao Tîrtüm kapêr piitâ hkôt amnhî nhîpêx mex o ri apa.

¹¹ Amnepê mâ mê pahte amnhî kaxyw Jejus kôt pajamaxpêr xâ hâ arîgrota â na pre kormâ akupÿn mê pahwÿr hpôx xâ hâ arîgro kormâ hwÿr awry rax nê. Tâ ra hwÿr ahtêp o mô. Kojâ tokyx akupÿn mê pahwÿr wrÿ nê ma akupÿm kaxkwa hwÿr mê pahto api. Jakamâ kwa kêr pu mê arî hamâr râhâ ho ri apa. Jao tanhmâ amnhî tomnuj to kaxyw nê pajamaxpêr o:

–Kwa kojâ Jejus tanhmâ amnhî to nê jarâhâ akupÿn wrÿk japêr. Tâ kot pa ri â amnhî nhîpêx anê nhüm wrÿ nê tee ri ja hâ xpu mu pa amnhî kamâ xpijaàm tÿx nê. Nà kot paj â amnhî tomnuj anhÿr kêt nê. Anê.

Hâmri nê Jejus kamâ ajamak pê kutêp Tîrtüm kapêr kôt pix mâ ri amnhî nhîpêx mex râhâ ho ri papa.

¹² Na pu htem kamât kâm gôr nê arîgro jamâr pê kamâ pajamak o panhîkwÿ. Arîgro te kêp Jejus akupÿn wrÿk pyrâk. Jakamâ kwa pu mê kamâ pajamak pê kâm panojarêt râhâ ho ri papa nê amnhî nê tanhmâ mê omnu xâ kute pumunh mex o ri papa. Te ho pôristi kot amnhî nê mê kot kâm mê hkurê xwÿnhjê pumunh mex pyrâk o Jejus kutêp tâm amnhî nhîpêx o ri papa. Na pre tanhmâ mê pahkrâ hto pu mê ÿ hâ tâm ri amnhî nhîpêx. Tâ kêr pu mê arî â amnhî nhîpêx anhÿr o ri papa nê te mê pahte arîgro hâ mê pa xwÿnhjê kot amnhî nhîpêx pyrâk o amnhî nhîpêx. ¹³ Kot puj mê â amnhî nhîpêx anê nê mê piitâ mê noo mâ tee ri tanhmâ mê pahte amnhî tomnuj to mâ pajamaxpêr kêt nê. Jao amnhî kamâ pahpijaàm nê ri papa hkêt nê. Nê pajamakêtkati nê paxâmnhîx ri papa. Te ho hirâ kamâ ri mê pa xwÿnhjê kot amnhî nhîpêx pyrâ nê âm ri paxâmnhîx tâm amnhî nhîpêx o ri papa.

Nê mê pahprô pix tânopxar o ri papa.

Nê mê pahpipân h nê ri papijapu ho ri papa hkêt nê.

Nê mêmoj tâ axpên mâ paxâkjêr hkêt nê.

Nê mêmoj tâ axpên kâm pagryk kêt nê.

¹⁴ Nom kot puj mê axtem nê â amnhî tomnuj anê nê mê pahte amnhî nhîpêx tÿm kôt pix mâ amnhî nhîpêx. Tâ kêr pu mê â amnhî nhîpêx anhÿr pumaj hpân hâ amnhî to Pahihti Jejus Kris wÿ nê kâm:

–Pa Jejus. Nà kormâ jar apa ri na ka pre mê kot tanhmâ amnhî tomnuj to kutâ axihtÿx o axihtÿx nê aa tanhmâ amnhî tomnuj to hkêt nê. Tâ inhmâ apyrâ nê ixte amnhî tomnuj kutâ ixihtÿx o ixihtÿx o ixpa hprâm. Anê.

Jao mê pajamaxpêr tÿmja te ra kot amnhî tâ mê pahto htÿx kêt pyrâk o pu mê amnhî nhîpêx o ri papa.

14

*Mē pahte Kris kôt pahkwýjê mã paxàkjêr kêt ā mē pamā karō
Matêwre 7.1-5; Römān 2.1; Wam Korī 10.23-33; Xiakre 4.11*

¹ Nē koja mēhō kormā Jejus kôt amnhī xām nyw ri kormā hkôt hamaxpēr tohtuj anē. Hāmri nē htýx tanhmā hamaxpēr to nē mēmoj mex kaga. Ka mē ja hā omu nē ām omu nē hā tanhmā kām nē hkêt nē. Kwār māmri ā amnhī nhīpêx anē. Koja gaa nē rī hprī hā Tirtūm kapēr mar týx nē hāmri nē hkôt mēmojta pumunh mex nē. ² Jakamā koja Jejus kôt akwýjê hō mē apkur xā piitā hkur pymaj tanhmā hō kute hā harē nē hkaga nē hamaxpēr o:

—Nā kot pa ja hkur kêt nē. Kot pa apu kuku nē hkur o amnhī tomnuj nē. Anē.

Kwār māmri ā hamaxpēr anē nē hkur kêt nē. Nom mē pahte Jejus kôt amnhī xunhwýr týx xwýnhjaja na pu htem paxámnhīx Jejus kamnār rom mēmoj piitā kuku. Nom mē pahkínhā ham mē kot hkôt amnhī xunhwýr xwýnhjaja kormā kapēr piitā mar kêt jakamā kwār mē māmri anē nē mēmoj kur kêt nē. ³ Nom kêr ka mē ri tanhmā hā mē kām akapēr to hkêt nē. Rý mē kām:

—Kwa mē ixpyrà nē mēmoj piitā aku.

Anhýr o mē kām akapēr kêt nē. Ano ho ām hā mē omu.

Nē mē ate mēmoj piitā hkur kêt xwýnhjaja kêr ka mē ajaxwýja mē ixte mēmoj piitā hkur ā tanhmā mē inhmā axàkjêr to hkêt nē. Mē ixte mēmoj piitā hkur o ixpa hā mē ixpumu nē ām hā mē ixpumu nē hā tanhmā mē inhmā axàkjêr to hkêt nē. Rý hā mē inhmā:

—Kwa nā kot kaj mē ja kur o amnhī tomnuj nē.

Anhýr o hā mē inhmā akapēr kêt nē. Ano ho ām ja hā mē ixpumu. Mē pahte ahpýnhā tanhmā paxàpkur to htā Tirtūm kot mē pahte Kra Jejus kôt amnhī xunhwýr xwýnh piitā mē pahto hkra kênā. ⁴ Jakamā kwa mēmoj tā tanhmā axpên mã axàkjêr to ho ri apa hkêt nē. Koja Kris kôt atōjê hō axtem tanhmā hamaxpēr to ka mē tee ri ja hā omu nē tanhmā hā kām nē hkêt nē. Rý ajamaxpēr o:

—Tk. Na hte ā ri amnhī nhīpêx anhýr o pa. Ja omnuj. Pa na pa hte ā amnhī nhīpêx anhýr kêt nē.

Anhýr o ri axpên kukamā ajamaxpēr hkêt nē. Mē pahpê Tirtūm kêt kênā kot pu kêt mē ā ri axpên kukamā pajamaxpēr anē. Tirtūm pix na hte tanhmā mē pajarênh to xwýnh. àhpumunh o àhpumunh xwýnh jakamā koja tanhmā mē hkrā hto nhūm mē rī kormā tām hamaxpēr pē àmnhīx ri tanhmā amnhī nhīpêx to ho pa.

⁵ Nē koja Jejus kôt atōjê hō mēmo arīgromnu jarē nē hā àpênh kêt nē. Ka mē apê hkwyjaja tee ri ja hā omu nē ajamaxpēr o:

—Nā arīgro piitā mē pamā mex kênā. Kot paj māmri arīgro piitā hā apê.

Anhýr o ajamaxpēr japêr. Nom kêr ka mē ja hā axpên mã tanhmā axàkjêr to hkêt nē. Na pu htem ahpýnhā pamā tanhmā mē pahte amnhī nhīpêx to hprām xā hkôt tanhmā amnhī nhīpêx to. No tanhmā ri hā axpên mã paxàkjêr to ho ri papa hkêt nē. ⁶ Kêt mē kot arīgromnu jarênh xwýnhjê mē mē pahte arīgro piitā mex ā harênh xwýnhjaja mē pahpiitā mē pahpê Tirtūm kraa. Jakamā mē pahpiitā na pu htem pajamaxpēr o:

—Na pa hte Tirtūm kām hprām xā hkôt ā amnhī nhīpêx anhýr o ri ixpa. Anē.

Nē mē pahte mēmoj piitā hkur xwýnhjaja nē mē kot mēmoj kwý hkur kêt xwýnh piitā mē pahpê Tirtūm kraa. Mē pahpiitā mē pamā kām hprām xā hkôt

amnhî nhîpêx prâm jakamã na pu htem paxâpkur kaxyw nê Tîrtûm mã amnhî jarê nê kãm:

—Pa mê ijamâr mex xwÿnh maati. Nã ãm hãmri na ka hte apkati mê mê inhmã mê inhô ho apa. Amex o amex Tîrtûm.

Anhÿr o kãm amnhî jarê. Hãmri nê kormã hkamnâr rom paxâmnhîx ri tanhmã mêo kuteta ku. ⁷⁻⁸ Mê pahpê Tîrtûm kra jakamã na pre ra mê pakukamã tanhmã mê pajarênh to. Mê pakukamã pahtyk ã arîgro jarê nê mê pahte pahtîr ri tanhmã ri amnhî nhîpêx to ho papa hkukamã hamaxpêr. No mê papajaja na pu htem amnhî krã hkôt tanhmã mê pahte amnhî nhîpêx to kukamã paxâhpumunh kêt. ⁹ Jakamã na pre Kris ja hã mê pahpumu nê tãm mê pakaxyw amnhî to kêp mê panhõ Pahihti nê mê panê ty. Hãmri nê akupÿm htîr. Kêp mê panhõ Pahihti hã akupÿm htîr. Kêp mê pahte hkôt amnhî xunhwÿr xwÿnhjê nhõ Pahihti kaxyw. Jakamã kêp ra mê pahkwÿ htyk xwÿnhjê nhõ Pahihti nê mãânên kêp arî mê pahtîr xwÿnhjê nhõ Pahihti. ¹⁰ No mê papajaja mê pahpê Kris kôt mê pahkwÿjê nhõ pahi hkêt jakamã kêr mê Kris kôt akwÿjê hõ tanhmã amnhî nhîpêx to hã omu hãmri nê tanhmã ho akapêr to hkêt nê. Rÿ ajamaxpêr o:

—Kwa na ã amnhî nhîpêx anê. Inhmã ja mex kêt.

Anhÿr o ajamaxpêr kêt nê. Kojã nhÿrmã Tîrtûm tãm mê pahpiitã tanhmã mê pahte amnhî nhîpêx to hã mê pahpumunh xã hkôt tanhmã mê pajarênh to. Nom kêr pu mê papajaja amnhî hkrã hkôt ã expên jarênh anhÿr kêt nê. ¹¹⁻¹² Kot puj mê nhÿrmã pahpiitã Tîrtûm kutã pahkrî nê kãm tanhmã amnhî jarênh to. Kormã mê pahtîr ri tanhmã mê pahte amnhî nhîpêx to ho papa hã kãm pahprî hã amnhî jarê. Kê mê pama nê tanhmã mê pajarênh to. Kapêr ã kagã htum kot mê pakukamã mê pajarênh kot:

Kojã nhÿrmã mê piitã ixpê mê õ pahi hã ixkutã hkôn krã ho rôrôk nê hkrî nê inhmã inhmex o inhmex ã ijarê.

Nê mê piitã ixpê Tîrtûm ã ixpyxi mex ã ijarê. ãm hãmri na pa ã mê hkukamã mê harênh anê. Anê.

*Mê pahte Kris kôt pahkwÿjê ho mex ã mê pamã karõ
Wam Korît 8.9-13*

¹³ Nê kwa kêr ka mê akwÿ kot Jejus kôt amnhî xunhwÿr tohtuj anhÿr xwÿnhjaja tanhmã mê kot amnhî nhîpêx to ho pa hã mê omu nê ja nê tanhmã mê kãm akapêr to hkêt nê. ãm mê noo mã tãm ri amnhî nhîpêx rãhã ho ri apa. Mê kot ja hã mê apumunh nê mê akôt amnhî nhîpêx kaxyw. No kot ka mê kot tanhmã amnhî nhîpêx toja ã kãm akapêr nhum ama nê tee ri amnhî kukamã hamaxpêr nê hkaprî nê.

¹⁴ E kot pa hpãnhã mê paxâpkur xã hã tanhmã mê panhõ jarênh to. Ixte Pahihti Jejus jamaxpêr xã hkôt tanhmã ijamaxpêr to ho ri ixpa jakamã kot paj ixkatãt kôt mê amã tanhmã mê panhõ jarênh to nê ãm hãmri harê. Nã mê paxâpkur xãja ãm pixi nê omnu hkêt. Piitã mex o mex. Nom kojã mêhõ tee ri mêmõ mê apkur xã hõ pumu nê hamaxpêr o:

—Nã kot paj ja hkur kêt nê. Kot paj apu kuku nê ho amnhî tomnuj nê. Anê.

Hãmri nê hkur kêt nê. Tã kwâr mãmrî ã hamaxpêr anê nê hkur kêt nê. Nom na ãm amnhî krã hkôt Tîrtûm kêp ja omnuj ã hkamnîx. Kêp omnuj kêt. Ra kot mêmõ mê paxâpkur xã piitã mex ã harênh. ¹⁵ Tã kot kaj mê kot mêmõj kur kêt xwÿnhnta py nê o tẽ nê kot hkaga xwÿnh noo mã hkur o xa nhum apumu nê tee ri hamaxpêr nê hkaprî nê. Jakamã kot ka mê ã noo mã amnhî nhîpêx anhÿrja o ho mex kêt nê. Kwa mê ã ri expên nhîpêx anhÿr hkêt nê. Kot ka

mē ā axpēn nhīpēx anē nē te amnhī pix kukamā ajamaxpēr pyrāk o amnhī nhīpēx. Jao akwýjé ho mex kukamā ajamaxpēr kēt nē. Kris kām mē hapé htýx kót mē kot amnhī tomnuj pānhā amnhīrer kaxyw ra nē htyk kēnā kot ka kēt mē axtem nē ri ā mē noo mā mē kot mēmoj kur kēeta kur anē. Rý koja apu tee ri kot mēmoj kur kēeta kur ā mē apumu nē tanhmā amnhī tomnuj to. Jao Kris kaga japēr. Jakamā kwa mē ā mē noo mā mēmojta kur kēt nē. ¹⁶ Mēmo mē apkur xāja mex tā nhūm mē akwýjé hō kām mex kēt japēr ka mē noo mā hkur kēt nē. Nē tanhmā hā kām nē hkēt nē. Kot kaj mē anē nhūm Kris kra hkēt xwýnhjaja tee ri ja hā mē apumu nē tanhmā axpēn mā mē apé Kris kwýjé ho kapēr punuj to. ¹⁷ Mē pahpé Tirtūm krajaja na pu htem paxāpkur xā nē pahkōm xā pix kukamā pajamaxpēr o ri papa hkēt nē. Na pu htem amnhī mē pahkwýjé mex kukamā pajamaxpēr. Nē mē pahte tām amnhī nhīpēx kukamā pajamaxpēr. Nē tām axpēn nhīpēx kukamā pajamaxpēr. Kot puj mē ā amnhī nhīpēx anē nhūm Tirtūm Karō ja hā mē pahpumu nē mē pahto mē pahkīnh nē. Pu mē pahkīnh nē pajamakētkati nē ri axpēn kót papa. ¹⁸ Tā kot puj mē ā Kris mā tanhmā amnhī nhīpēx to ho ri papa anē nhūm Tirtūm ja hā mē pahpumu nhūm ja kām mex nē. Nē Kris kót mē pahkwýjé mā haxwýja ja mex nē.

¹⁹ Jakamā kēr pu mē tām axpēn mā pakapēr o ri papa. Nē pajamakētkati nē axpēn kót ri pajapōj. Nē Kris kót tanhmā axpēn to paxihtýx to ho ri papa. ²⁰ No kot ka mē axāpkur xā gryk ā akwý hukamā ajamaxpēr kēt nē atýx ri mēhō noo mā mēmoj kur japēr. Kēp omnuj tā ka mē ām amnhī pix kukamā ajamaxpēr nē noo mā hkur japēr. Hāmri nhūm ja hā mē apumu nē ra kot Tirtūm kaga mā. Ra kēp hkra jakamā kwa mē noo mā mē kot mēmoj punuj ā harēnh xwýnhhta kur kēt nē. Nom mē paxāpkur xāja piitā mex. Tirtūm kot mē pamā ōr jakamā piitā mē panhōō. Tā koja akwýjé hō Tirtūm kēp mēmoj omnuj ā hkamnhīx tā ka mē noo mā aku nē ho amnhī tomnuj nē. ²¹ Kēr pu mē pahkwýjaja tanhmā kot amnhī tomnuj to pymaj pu mē pahte amnhī nhīpēx kukamā pajamaxpēr mex o papa. Mēmo mēō nē mēmo kagō pé wíhtija. Tirtūm kot mē pamā mēmoj piitā ōr tā no nhūm mē pahkwýjaja kēp ja omnuj nē pu mē noo mā hkur rý ho pahkōm kēt nē. Mēmo mury nē mēmo wíhti pu mē noo mā hkur rý ho pahkōm kēt nē.

²² Nē kēr ka mē atō mēmoj krēr kaxyw nē hukamā ajamaxpēr o:

—Nā kot paj ja krē. Tirtūm kām ja mex kēnā. Anē.

Hāmri nē māmri Tirtūm kamnār rom axāmnhīx akrē. Kām ja mex kēnā kot ka kēt ri tee ri hkrēr kaxyw hkukamā ajamaxpēr nē hkaga. ²³ No kot kaj mē atō mēmoj to anhýr kaxyw nē tee ri amnhī kukamā ajamaxpēr nē ajamaxpēr o:

—Ko kot paj apu ja ho anē nhūm Tirtūm hā ixpumu nhūm ja kēp omnuj nē rý ko. Anē.

Hāmri nē tee ri amnhī kukamā ajamaxpēr. Tā ra ā amnhī nhīpēx anē nē akrē rý mēmoj to anē. Hāmri nhūm Tirtūm tee ri ā ate amnhī nhīpēx anhýr ā apumu nhūm ja kēp omnuj nē. Ate hkamnār rom mēmoj to anhýr kēt nē amarī amnhī krā hkót ho anhýr jakamā ho amnhī tomnuj nē.

15

*Mē pahte amnhī pix kukamā pajamaxpēr kēt ā mē pamā karō
Makre 10.45; Wam Korī 10.24; Pirīpos 2.3-5*

¹ Nē kēr pu mē pahte ra Jejus kót amnhī xunhwýr týx xwýnhjaja amnhī kót kormā mē kot Jejus kót amnhī xunhwýr totuj janhýr xwýnhjé jamār mex

nê. Jao mẽ kamã pagryk tokyx anhÿr kêt nê. Ām mẽ kutã panojarêt pix o papa. Jao ra amnhĩ pix kukamã pajamaxpêr kêt nê. ² Määnên amnhĩ mẽ Kris kôt mẽ pahkwÿjê hkukamã mân mẽ pajamaxpêr. Jao mẽ kot tãm amnhĩ nhĩpêx kaxyw mẽ ho mex o ri papa. ³ Kris na pre jar pa ri amnhĩ pix kukamã hamaxpêr kêt nê. Na pre määnên õ Papaj kukamã hamaxpêr. Jakamã Tirtüm kapêr ã kagã htüm kot kãm kapêr jarênh kot:

Pa Papaj. Na hte mẽ pahkurê xwÿnhjaja ixto kapêr punuj nê. Nom määnên ã ato kapêr o pa anê. Anê.

⁴ Mẽ pakaxyw na Tirtüm kapêr ã kagãja. Mẽ pahte kamã harênh nê mar nê amnhĩ kaxyw hkôt pajamaxpêr tÿx o ri papa kaxyw. Jakamã na pu htem tanhmã pahpunuj to htã kapêr kwÿ ma nê pahkĩnh nê. Jao tee ri amnhĩ kukamã pajamaxpêr o ri pahkaprĩ hkêt nê. Ām nhÿrmã Tirtüm kot mẽ pahto mex kukamã pajamaxpêr o akupÿm paxihtÿx nê pahkĩnh nê ri papa. Mẽ pahkĩnh nê ri papa kaxyw na Tirtüm kapêr ã kagãja. ⁵⁻⁶ Na pu htem Tirtüm kamnàr rom pahkĩnh nê. Nê axpên kamã paxukaprĩ ho ri papa. Jakamã na pa hte tanhmã mẽ ato Tirtüm wÿr to nê kãm:

—Pa Tirtüm. Apê mẽ ijamãr xwÿnh maati na ka. Nê apê mẽ inhõ Pahihti Jejus Kris nhõ Papaj na ka. Nà xep ra Rôm nhõ xwÿnh kwÿjaja kãm akapêr kôt amnhĩ nhĩpêx prãm jakamã kwa tanhmã mẽ hkrã ho mex to kê mẽ hamakêtcati nê ajamaxpêr kôt hamaxpêr rãhã ho ri akôt pa. Hãmri nhùm mẽ amnhĩ tã apumu nê piitã amex o amex ã ajarê.

Anhÿr o pa hte mẽ ato kuwÿ.

Ijaew kêt xwÿnhjê jarênh

Ātre 10.34; Rômân 9.24; Karatas 3.28

⁷ Nê kwa kër ka mẽ amã axpên tã ma ho ri apa. Te ho Kris kãm mẽ pahta mata pyrãk. Jao axpên to mex pix o apa. Kot kaj mẽ ã axpên nhĩpêx anê nhùm mẽ piitã axpên tã mẽ apumu nê mẽ anhÿ hã Tirtüm mã mex o mex ã harê.

⁸ Amnepêm Tirtüm Ijaew mã tanhmã Kris jarênh to. Kormã pika hwÿr wrÿk kêt ri nhùm hkukamã nhÿrmã mẽ hwÿr wrÿk nê mẽ kamã kator ã harê.

Tã nhùm mẽ hwÿr wrÿ nê mẽ kamã kato. Ijaew hkanrêhã htãmnhwÿjê kamã kato nê mẽ ho mex o ri mẽ hkôt pa. Mẽ kot amnhĩ tã omunh nê ã hamaxpêr anhÿr kaxyw. Nê hamaxpêr o:

—Amnepêm Tirtüm kot mẽ panhîgêt mã hkukamã harênh xà hkôt na mẽ ixwÿr Kraja mẽ nhùm wrÿ nê mẽ ixto mex o ri pa. Nà ãm hãmri na pre mẽ ixwÿr kumê.

Anhÿr o hamaxpêr kaxyw. ⁹ Nê mẽ apê Ijaew kêt xwÿnhjaja mẽ ajaxwÿja mẽ ate tanhmã kot amnhĩ nhĩpêx to hã harênh mar nê Tirtüm mã mex o mex ã harênh kaxyw. Nê Tirtüm kot mẽ akamã ukaprĩ hã mẽ ate amnhĩ tã omunh nê mex o mex ã harênh kaxyw na pre wrÿ. Tirtüm kapêr ã kagã htüm kot tanhmã mẽ ixpê Ijaew jarênh to nê määnên tanhmã mẽ apê Ijaew kêt xwÿnhjê jarênh to nê mẽ pajarênh kot:

Kot paj Ijaew kêt xwÿnhjê jamak mã amã amex ã ajarênh o ri mẽ hkôt ixpa. Nê amex ã inhgrer o ri mẽ hkôt ixpa. Anê.

¹⁰ Nê ja:

Kwa mẽ apê Ijaew kêt xwÿnh mẽ mẽ apê Ijaew. Kër ka mẽ apiitã Tirtüm nhÿ hã akĩnh nê ri apa. Anê.

¹¹ Nê määnên ja:

E kër ka mẽ apê Ijaew kêt xwÿnhjaja nê krĩ piitã hkôt mẽ apa xwÿnhjaja mẽ apiitã Tirtüm mã mex o mex ã harênh o ri apa.

Anhÿr o kot harēnh. ¹² Nē Tirtūm nhÿ hā kapēr o pa xwÿnh finat Ijais haxwÿja Ijaew mā Jejus jarēnh o:

Koja nhÿrmā Jese kanrēhā htāmnhwÿjē hōja mē pahwÿr kato.

Hāmri nē mē pahpē Ijaew mē Ijaew kēt xwÿnhjē ho amnhÿptār o pa.

Jakamā nhūm mē amnhÿ kaxyw hkōt hamaxpēr o pa. Anē.

¹³ Nē na pa hte tanhmā mē ato Tirtūm wÿr to ho ri ixpa nē kām:

—Pa Tirtūm. Kwa kēr ka Rōm nhō xwÿnhjē ho mex kē mē amnhÿ kaxyw Akra hkōt hamaxpēr mex o ri pa. Jao hkōt hkĭnh nē hamakētkati nē ri axpēn to pa. Nē kē Akarō mē ho mē hihtÿx o pa kē mē amnhÿ kaxyw amā mān hamaxpēr tÿx rāhā ho ri pa. Anē.

Pawre kot hprĭ hā amnhÿ jarēnh

Sĭkūn Pētre 1.12-13

¹⁴ E Kris kōt ixkwÿjaja. Nā ra ixte mē ajarēnh mar mex. Nā ka xep htem amnhÿ to mex o ri apa. Nē mēmoj to axpēn kutā anojarēt rāhā ho ri apa. Nē mē kot tanhmā Tirtūm kapēr kōt amnhÿ nhĭpēx to xāja ka mē omunh mex nē ho axpēn jahkre ho ri apa. ¹⁵ Tā ot pa kagā ja kamā mē amā ixujarēnh kām ixihtÿx nē. Tirtūm nhÿ hā. Ra mē ate mēmoj mar mex tā pa axte mē amā harē. Mē ate mar tÿx nē hā anohtÿx kaxyw. Nā ā ixte amnhÿ nhĭpēx anhÿr kaxyw na pre Tirtūm mē akaxyw ixām. ¹⁶ Ixte Jejus Kris mā mē apē Ijaew kēt xwÿnhjē mā kapēr jarēnh o ri mē akōt ixpa kaxyw. Nē mē ato hwÿr o ri ixpa kaxyw. Tā pa hte krĭ hkwy kamā ā mē akwÿjē mā harēnh anhÿr o ri mē hkōt ixpa. Nē Jejus jarēnhja pa hte mē hkōt mē kām harēnh o ri ixpa. Mē kot mar nē hkĭnh kām hkōt amnhÿ nhĭpēx mex kaxyw. Hāmri nhūm Tirtūm Karō mē kām mē hamaxpēr nyw jagjē nhūm Tirtūm hā mē omu nhūm ja kām mex nē nhūm hkĭnh nē hamaxpēr o:

—Nā ām hāmri. Koja mē nhÿrmā wa ixri htĭr tūm nē mex nē pa ho pa. Anē.

¹⁷ Tā na pa ixte Jejus Kris nhÿ hā Tirtūm mā tanhmā amnhÿ nhĭpēx to ho ixpa hā amnhÿ pumu nē ixkĭnh nē. ¹⁸⁻¹⁹ Na pa hte ŷ hā mē apē Ijaew kēt xwÿnhjē mā Tirtūm kapēr jarēnh o ri mē akōt ixpa. Nē mē anoo mā tanhmā ri Kris kot mē amā amnhÿ nhĭpēx to hā harē. Nē mē amā aa mē kot mēmoj pumunh kēt kwÿ ho anhÿr o ri mē akōt ixpa. Tirtūm Karō nhÿ hā. Nhūm hte mē akwÿjaja amnhÿ jaēr pē omu nē kamā no pyma nē. Hāmri nē mē pahpyrā nē Jejus kōt amnhÿ xunhwÿ. Nom pa hte ā amnhÿ nhĭpēx anhÿr ā amnhÿ pumu nē ri hā amnhÿ to jarkrar kēt nē. Ām ixte Kris pix nhÿ hā mē kām ixkapēr ā mē kām amnhÿ jarēnh o ri mē hkōt ixpa. Tā pa ra Jerujarē rūm Irir wÿr krĭ piitā hkōt mē kām Kris kapēr jarē. Tirtūm Karō kot tanhmā ixto hihtÿx to jakamā pa mē piitā mē kām harēnh mex nē. ²⁰ Na pa hte mē hwÿr inhnojarēt nē ā ijamaxpēr anē nē ijamaxpēr o:

—Kormā mē kot Kris jarēnh mar kēt xwÿnhjē hwÿr kot paj mō. Nom ra mē kot harēnh mar xwÿnhjē nhō krĭ hwÿr inhmōrja inhmā prām kēt. Anē.

²¹ Tirtūm kapēr ā kagā htūm kot kapēr mar kēt xwÿnhjē jarēnh kot:

Kormā mē kot Tirtūm kapēr mar kēt xwÿnhjaja koja mē kuma nē hprĭ hā mar tÿx nē. Anē.

Pawre kot Rōm wÿr hkrā hā amnhÿ jarēnh

Rōmān 1.8-15

²² Hēxta waa nē. Inhmā mē apumunh prām tÿx nē Rōm kām Jejus kōt ixkwÿjaja. Nā pa hte xatā mē awÿr ixkrā nom kormā mē awÿr inhmōr kēt nē. Kormā ixte krĭ hkwy kamā mē kām Kris jarēnh o ri ixpa jakamā kormā

mē awyr inhmōr kêt nē. ²³ Na pa ra xatā mē awyr ixkrā hā ixtā amgrā xohtō nē. Tā ra jar mē kām Kris kot mē panē tanhmā amnhī nhīpēx toja jarēnh pa. ²⁴ Jakamā kot paj tokyx ma mē awyr mō. Hāmri nē mē awyr pōj pu mē axpēn pumu nē pahkīnh nē axpēn mā pakapēr o papa. Pa mē akōt ri ixpa tāmtā hamū pyka pē Espānhā wyr ma mō. Nē kot paj inhnojarēt ka mē ixto Tirtūm wyr nē inhmā ixāpkur xā hkwy gō pa ma mē hwyr pry hā hkur o mō.

²⁵⁻²⁶ No na pa kormā mē awyr inhnojarēt kêt nē. Kot paj ja rūm awjanā nē akupym Jerujarē hwyr mō. Kamā Kris kōt mē pahkwýjaja kēp amrakati nē ri pa nhūm pika pē Gres mē Masetōn kamā Kris kōt mē pahkwýjaja mē harēnh ma nē mē kām kàxpore hkwy ho akuprō nē mē kaxyw inhmā kugō. Tā kot paj ma mē hwyr o mō nē mē kām kure nē rī kormā ma mē awyr mō. ²⁷ Jerujarē kamā Kris kōt mē pahkwýjaja Ijaew na mē. Mē kumrēx na prem Kris kōt amnhī xunhwý. Hāmri nhūm mē hkwyjaja ma mē apē Ijaew kēt xwýnhjē mā kapēr jarēnh o ri mē akwy hkōt pa. Hāmri nhūm pika pē Gres kamā mē pa xwýnhjaja mē kapēr ma nē mē urāk nē Kris kōt amnhī xunhwýr kurē kumrēx. Jakamā amnhī xwar kām nhām krī hō kamā Kris kōt mē pahkwýjē ho mex prām nē. Hāmri mē kām kàxpore hkwy ho akuprō nē mē kaxyw inhmā kugō.

²⁸⁻²⁹ Tā kot paj ma Jerujarē hwyr mē kām o mō nē mē kām kure hāmri nē awjanā nē rī kormā ma Rōm wyr mē awyr mō. Hāmri nē mē awyr pōj pu mē axpēn pumu nē pahkīnh nē. Nē axpēn mā Jejus Kris mex o mex ā harē nē kām tanhmā amnhī jarēnh to ho papa. Jao pahkīnh nē papa. Tā pa hpānhā hamū ma Espānhā wyr mō.

³⁰ Nē na pu prem Jejus Kris o panhō Pahihti. Jao te mē pahpē hkōt axpēn to pahtō nē pahtōx pyrāk o axpēn nhīpēx. Nē Karō nhý hā pamā axpēn kīnh nē. Jakamā kwa Jejus kōt ixkwýjaja. Kēr ka mē ixpē mē atō hā ixto Tirtūm wyr kām axihtyx nē. ³¹ Kēr pa ma pyka pē Jutej kamā Jerujarē kamā Kris kōt mē pahkwýjē hwyr mō nē mē kām kàxporeta gō nhūm mē omu nē Ijaew kēt xwýnhjē kot mē kām ōr ā mē omunh tā tee ri hamaxpēr kêt nē. Ām hkīnh kām māmri āmnhīx hamý nē ho amnhīm awjaprō.

Nē kēr ka mē ixto awý kē inhnē mē kēp mē pahkwý hkēt xwýnhjē pumunh mex nē.

³² E kēr ka mē ā ixto Tirtūm wyr anē. Kē ixte ma Jerujarē rūm ma Rōm wyr pār kām inhmōrta ā kē xpumunh mex nē. Pa inhmex pē mē kurūm ma mē awyr mōn pōj pu mē tokyx axpēn pumu nē pahkīnh nē. Pa mē ate tanhmā amnhī nhīpēx to ho ri apa hā mē apumunh o mē akōt ri ixpa nē ixkīnh nē.

³³ Tā ām ja pix. Kē Tirtūm mē akōt pa ho pa. Tām na hte tanhmā mē pahto pu mē ý hā pajamakētkati paxāmnhīx ri pahkīnh nē ri papa.

16

Pawre kot ahpýnhā hkrāmnhwýjē mā kapēr

¹ Ku nē määnēn ja. Ot pa mē awyr Kris kōt pahtōx Pepreja mē awyr kumē. Na hte krī pē Sēnkrej kamā Kris kōt mē pahkwýjē tanhmā mē ho mex to ho ri mē hkōt pa. ² Nē määnēn pa na hte tanhmā ixto mex to. Tā kē mēmo arīgro hā mē awyr pōj ka mē kēp Kris kōt mē pahtōx ā omu nē ho mex nē tanhmā ho ajuta hto.

³ Nē kēr ka mē atar Kris kōt ixkrāmnhwýjē mā ijarē. Na pa hte mē kām ijamaxpēr rāhā ho ri ixpa. Nē Akirti mē hprō Prisireta ka mē wa kām ijarē. Na pre hte wa inhīkhō hā Jejus Kris mā tanhmā amnhī nhīpēx mex to ho wa pa. ⁴ Jao wa amnhī grōnh kōt mē kām ixkurē xwýnhjē pē ixpytā. Pa amnhī tā

wa omu nē inhmā wa hkīnh nē. No ām papxipix inhmā wa hkīnh kêt nē. Na pre Ijaew kêt xwýnh kwý pê Kris kwýjaja ixtā wa harēnh ma nē haxwýja kām wa hkīnh nē.

⁵ Nē na hte Kris kwýjaja wa ōrkwý kamā axpēn wýr akuprō. Mē kot Tirtūm mā amnhī jarēnh nē kapēr ā kagā hkwy mar kaxyw axpēn wýr akuprō. Tā kēr ka mē mē kām ijarē.

Nē Kris kôt mē pahtō Epēnre mā ijarē. Kēp ixkrāmnhwý mex na. Inhmā hkīnh. Kumrēx na pre jar pika pê As kamā amnhī kaxyw Kris kôt hamaxpēr nē hkôt amnhī xām.

⁶ Nē Kris kôt mē pahtōx Marir ka mē kām ijarē. Na xep hte tanhmā mē ato mex to rūnh o pa.

⁷ Nē Kris kôt mē pahtō ārōhti mē Jūhti wa kām ijarē. Ixpyrà nē wa kēp Ijaew na wa. Kormā ixte Kris kôt amnhī xām kêt ri na pre wa kumrēx hkôt amnhī xām. Na hte Jejus nhý hā mē ahkre ho mē pa xwýnhjaja wa kot Kris kapēr jarēnh mex ā wa harē. Tā ā amnhī nhīpēx anhýrja mýrapē na pre mē hkwyjaja wa unē nē wa haxā pa prem ixpimràatā ixpē prēs nē mē hagiēnh xā kamā ixkrī.

⁸ Nē Kris kôt mē pahtō āprite mā ka mē ijarē. Kēp Kris kôt ixkrāmnhwý mex na.

⁹ Nē Kris kôt mē pahtō Upānre mā ijarē. Na hte ixpyrà nē Kris mā tanhmā amnhī nhīpēx to ho ri pa.

Nē Kris kôt mē pahtō Etaki mē ijarē. Kēp ixkrāmnhwý mex na.

¹⁰ Nē Kris kôt mē pahtō Apes ka mē kām ijarē. Na prem ra Kris ā hipēx punuj nē no nhūm mē kutā amnhī to htýx nē Kris kaga hkêt nē.

Nē Aristopti nhōrkwý kamā hkwyjē mā ijarē.

¹¹ Nē Kris kôt mē pahtō Erojāwti mā ijarē. Ixpyrà nē kēp Ijaew na.

Nē Nasisti nhōrkwý kamā Kris kwýjaja ka mē kām ijarē.

¹² Nē Kris kôt mē pahtōx Xiripere mē Xiripos wa kām ijarē. Wa kēp Pahihti Jejus mā tanhmā amnhī nhīpēx mex to xwýnh na wa.

Nē Kris kôt mē pahtōx Pesixti mā ijarē. Haxwýja kēp ixkrāmnhwý na. Na hte Pahihti Jejus mā tanhmā amnhī nhīpēx mex to ho ri pa.

¹³ Nē Kris kôt mē pahtō Rupti mā ijarē. Na hte Kris kôt amnhī nhīpēx mex o ri pa. Nē katorxā mā ijarē. Na pre te ixpē hkra nhīpēx pyrāk o inhīpēx.

¹⁴ Nē Kris kôt mē pahtō Asīnre mā nē Prekōxti nē Emes nē Patopas nē Emas mē. Jajē piitā mē pahkwý kot mē hwýr pikuprōnh xwýnhjē mē mē ho apimràatā mē kām ijarē.

¹⁵ Nē Kris kôt mē pahtō Pirorti mā nē mē pahtōx Juure mē Nērew wa nē htōxja nē mē pahtō Orīpti wa mē kām ijarē. Nē mē pahkwý kot mē hwýr pikuprōnh xwýnhjē mē mē ho apimràatā mē kām ijarē.

E kēr ka mē jajē piitā mē kām ijarē. Na pa hte mē kām ijamaxpēr rāhā ho ri ixa.

¹⁶ Nom mē tapxipixjaja kêt. Ā mē apiitā mā na pa hte ijamaxpēr rāhā ho ixa.

Nē ota jar Kris kwýjaja mē awýr hpēr mē.

¹⁷ Kwa ixkrāmnhwýjaja. Na ka mē ra aprī hā Tirtūm kapēr mar týx nē. Tā kēr ka mē amnhī nē mē kot Tirtūm kapēr o hēx xwýnhjē pumunh mex o apa. Mē kām axpēn nē mē ato hpigrành par prām. Nē mē ate Kris kaga nē hpānhā mē kot amnhī nhīpēx o amnhī nhīpēxa mē kām hprām jakamā kwa mē amnhī nē mē omunh mex nē axkām ajamak rom. ¹⁸ Na htem ā amnhī nhīpēx anhýr

o Pahihti Kris mã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho pa hkêt nê. Æm amnhĩ hkrã hkôt tanhmã ri hkwýjê jahkre hto ho pa. Kot mê no kupyw kaxyw tanhmã mê kãm hêx to ho ri mê hkôt pa. Te mê ahkre mex pyrãk tâ mê ahkre mex kêt nê. Jakamã nhũm htýx ri mê pa xwýnhjaja mê kot mê ahkreja ma nhũm te mê kãm mex pyrãk. Jakamã kwa mê okora mê amnhĩ nê mê omunh mex nê.¹⁹ Na ka htem mê kurom Kris kôt amnhĩ nhĩpêx mex nê nhũm xep mê piitã mê apumu nê xepên mã ja hã mê ajarênh o ri pa. Pa mê ajarênh ma nê ixkĩnh nê. Tã kêr ka mê arĩ ajamaxpêr mex rãhã ho ri ajamaxpêr o apa. Nê amnhĩ nhĩpêx mex rãhã nê. No tanhmã ajamaxpêr punuj to ho ri amnhĩ tomnuj o ri apa hkêt nê. Æ mê ate amnhĩ nhĩpêx anhýrja na inhmã hprãm.

²⁰ Nê na hte Satanasti mê hkwýjaja mê ate Jejus kaga hprãm xàj mê akôt tanhmã ri mê anhĩpêx to ho ri pa htã kêr ka mê amnhĩ tâ mê omu nê tee ri amnhĩ kukamã ajamaxpêr kêt nê. Koja gaa nhũm Tirtũm mê hipêx o te mê kot kagã xoprê hkrã xôm nê hpĩr pyrãk o mê hipêx. Jakamã ã mê kot mê anhĩpêx anhýr tâ koja Tirtũm mê amã mê ajamakêtkati xàja gõ. Tapxipix na kot mê pajamakêtkati xã nhõr kaxyw ãhpumunh týx.

Nê na pa hte mê ato Pahihti Jejus wý nê kãm:

—Pa Pahihti. Kwa kêr ka Rõm kãm akwýjê pumu nê mê ho mex nê mêmoj to mê kutã anojarêt rãhã ho ri apa. Anê.

²¹ Nê ota mê pahtõ Ximotreja mê awýr hpêr mê. Na hte inhĩkhõ hã Kris mã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho ri pa. Nê ixtõ Rusti mê Jasãwti mê Sosipa wa mê haxwýja mê awýr hpêr mê.

²² Nê kot inhmã ixkapêr ã kagã xwýnh Testi haxwýja mê awýr hpêr mê. Kêp Kris kôt mê pahtõ na. ²³ Nê Kris kôt mê pahtõ Gajre haxwýja mê awýr hpêr mê. Ôrkwý kamã na hte Kris kwýjaja xepên wýr akuprõ nê kamã Tirtũm mã amnhĩ jarê nê kapêr ã kagã kamã harê nê mar o hkrĩ. Ôrkwý kamã na pa pre pøj.

Nê mê pahtõ Eras haxwýja mê awýr pêr mê. Na hte jar krĩ ja kamã Rõm nhõ pahihti mã õ kãxpore jamãr pê ho mêmoj to anhýr o pa.

Nê Kris kôt pahtõ Kwatre haxwýja mê awýr hpêr mê. E jajaja piitã na mê awýr hpêr rê.

²⁴ E kê Pahihti Jejus Krisja mê akutã nojarêt rãhã ho pa.

Pawre kot Tirtũm mex o mex ã harênh

Epes 1.3, 3.20-21; Wam Ximotre 1.17; Eprêw 13.20; Jutre 24-25

²⁵ Nê kwa kêr pu mê Tirtũm mã mex ã harênh rãhã ho ri papa.

Nê ixte mê amã Jejus Kris jarênhã ã ka prem ama nê hkôt amnhĩ xunhwý. Tã koja mê ato mê axihtýx ka mê hkôt axihtýx kãm hkôt ri amnhĩ nhĩpêx mex o ri apa. Amnepêm na pre Tirtũm mê apê Ijaew kêt xwýnhjê ho hkra kaxyw hã amnhĩ jarênh kêt nê. Kormã ja ho hpimxur ryy nê. ²⁶ Tã ã mê anhĩpêx anhýrja o amnhĩrit nê ý hã mê kapêr jarênh o ri pa xwýnhjê mã kapêr nê mê kãm:

—E Jejus kot tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho pata kêr ka mê piitã mê kãm hã kagã kê mê pyka piitã hkôt kamã harê nê kuma. Nom kê Ijaew pixjaja mar kêt nê. Kê pika piitã hkôt kamã harê nê kuma. Panhĩ nê kupê nê kupê hkã htykre nê mê hkã haka nê mê hkã kamrêkjaja. Kê mê piitã Jejus jarênh ma nê amnhĩ kaxyw hkôt hamaxpêr nê hkôt amnhĩ xunhwý. Hãmri nê hkôt amnhĩ nhĩpêx mex o ri pa. Anê.

Nhũm pre ã mê pakaxyw mê kãm kapêr anê nhũm prem kuma nê hã kagã.

²⁷ Nà Tirtũmja tapxipix na àhpumunh tỳx xwỳnh ã ãm pyxi mex. Nẽ tapxipix kęp mẽ pahpiitã Mẽpahpãm. Tã kêr pu mẽ Jejus Kris kot mẽ panê htyk ã omunh xã hkõt Tirtũm pix mã mex o mex ã mãn harẽnh rãhã ho papa.

Tã ãm ja pix. Ixpê Pawre na pa ã mẽ awỳr ixpêr mẽnh anẽ. Na hapêx.

Wam Korit Pawre kot Korit kām Jejus kôt hkwyjê hwyr kagà nē mēnh

Pawre na pre kagàja nhîpêx. Jejus nhÿ hā kapêr jarēnh o pa xwÿnhjê hō na pre. Na pre hipêx nē ma krī pê Korit kām Jejus krajê hwyr kumê. Nē kagàja kamā mē kām tanhmā mēmoj tā karō hto. Na pre mē kot àhpumunh tÿx ā amnhî to jarkrar o pa nē mē kām kapêr. Nē tanhmā amnhî tomnuj to nē mē kām kapêr. Nē mē hprō nē mē mjēn xwÿnhjaja tanhmā wa kot axpēn nhîpêx to hā mē kām karō. Nē mē kot Tirtūm mā mex o mex ā harēnh kaxyw axpēn wÿr mē pikuprōnh nē tanhmā amnhî nhîpêx to hā nhūm mē kām karō. Ā na pre Pawre mē kām mēmoj tā karō nē hā kagà anē. Nē mē kām:

¹ Pa Korit kām Jejus kôt ixkwÿjaja. Xà mē amex? Ot pa mē awÿr kagàja nhîpêx nē kumê. Ixpê Pawre na pa Kris kôt mē pahtō Sostenes mē wa awÿr ixpêr mē. Tā kagàja nhîpêx nē mē awÿr kumê. Tirtūm na pre ixte Jejus Kris nhÿ hā mē ajahkre ho ri ixpa kaxyw ixām. ²Tā ot pa mē awÿr kagà nhîpêx nē mēnh mā. Korit kām ixpyrà nē mē apê Tirtūm krajê hwyr.

Tirtūm kot amnhî kaxyw mē axunhwÿr jakamā na ka prem amnhî tomnuj kaga nē Kris kôt amnhî xunhwÿ nē hkôt amnhî nhîpêx mex o ri apa. Krī piitā hkôt mē kot amnhî to Jejus Kris wÿr o mē pa xwÿnhjê pyrà nē. Mē panhō Pahihti Jejus Krisja ām pixi mex na.

³ Nē Tirtūm kēp Mēpahpām maati nē Jejus Kris kēp mē panhō Pahihti jakamā na pa hte mē ato wa hwÿr rāhā o ri ixpa nē mē ato wa hwÿr o:

—Kwa Tirtūm mē Jejus wa. Kêr ka wa Korit nhō xwÿnhjê kutā anojarēt rāhā ho wa ri apa. Nē mē ho mex rāhā nē. Kē mē amnhî tā war apumunh kôt ri hamakêtkati nē hkînh nē àmnhîx tanhmā ri amnhî nhîpêx to ho ri pa. Anē.

*Tirtūm kot Jejus Kris kukwak ri mē pahto mex ā harēnh
Sikūn Pêtre 1.2; Wam Tesarōn 5.23-24*

⁴ Nē mē ate amnhî kaxyw Jejus Kris kôt ajamaxpêr o ri apa jakamā na hte Tirtūm mē ato mex nē. Tā pa hte kām amnhî jarēnh kaxyw nē kām mē ajarēnh o:

—Pa Tirtūm. Ām hāmri na ka pre Korit nhō xwÿnh kwÿjê ho akra. Nà ja mex o mex. Anē.

⁵ Nē ra mē ate Kris kôt amnhî xunhwÿr jakamā na ka mē ra amex kumrêx nē ri apa. Nē aprī hā Kris kot amnhî nhîpêx pumunh mex nē aprī hā akwÿjê mā harēnh o ri mē hkôt apa. ⁶ Na pa pre mē awÿr mō nē mē amā Kris kot amnhî nhîpêx ā harēnh o ri mē akôt ixpa. Ka prem inhma nē hkôt amnhî xunhwÿr tÿx kurê kumrêx. ⁷ Jakamā nhūm Tirtūm mē ate kām tanhmā amnhî nhîpêx to ho apa kaxyw mē ato mē axihtÿx. Nē kaxyw mē amā mē ate axpēn to mex xā piitā mē amā kugō. Mē ate Jejus kot akupÿn mē pahwÿr wrÿk jamār pē hapêr arit o apa pē tanhmā kām axpēn nhîpêx to ho apa kaxyw. ⁸ Koja Tirtūm tanhmā mē akrā hto ka mē hkôt pix mā ri amnhî nhîpêx rāhā nhūm Pahihti Jejus Krisja akupÿn mē pahwÿr wrÿ. Hāmri nē mē ate amnhî nhîpêx ā mē apumu nē mē ajarēnh o:

—Nà ām hāmri na hte jajaja amnhî to mex pix o ri pa. Anē.

⁹ Nē koja Tirtūm ra kot amnhī jarēnh xā hkôt mē ato mex nē. Ra kot mē ate Pahihti Jejus Kris kôt apa kaxyw amnhīm mē axunhwyr jakamā koja ra kot amnhī jarēnh xā hkôt mē ato mex rāhā nē.

*Mē pahte mēmoj tā axpēn pē pahpigrānh kēt ā mē pamā karō
Rōmān 15.5-6; Sikūn Korit 13.11; Epes 4.1-6; Piripos 2.1-4; Wam Pētre 3.8*

¹⁰⁻¹¹ E Kris kôt ixkwýjaja. Na ka xep htem mēmoj tā axpēn mā axākjēr pix o ri apa nhūm pre Krojre hkwyjaja amnē ixwyr pōj nē inhmā mē ajarē. Kwa nā mē ā amnhī nhīpēx anhūr kēt nē. Kēr ka mē axpēn kôt ri amnhī nhīpēx rāhā ho ri apa. Nē axpēn kôt ri ajamaxpēr rāhā nē. Te ixkre tixpi kamā mē ri apa pyrāk o mān kēt mē axpēn nhīpēx o ri xpēn kôt apa. Nē mē axpēn kutā anojarēt rāhā ho ri apa. No mēmoj tā axpēn mā axākjēr pē axpēn pē apigrānh kēt nē. Na pa Pahihti Jejus Kris nhūr hā mē amā ā ja hā karō anē.

¹² Nē na ka xep htem ahpýnhā ri mē apē mē ixkwý hā amnhī jarēnh o ri apa. Jao mē akwýjaja pa ixkôt ri amnhī nhīpēx xwýnh ā amnhī jarē. Nē mē akwýjaja axtem Apor kôt ri amnhī nhīpēx xwýnh ā amnhī jarē. Nē mē akwýjaja axtem Simāw Pētre hkôt amnhī nhīpēx xwýnh ā amnhī jarē. Nē mē akwýjaja axtem Kris kôt amnhī nhīpēx o ri apa xwýnh ā amnhī jarē. Ā na ka xep htem ahpýnhā amnhī jarēnh anhūr o ri pa.

¹³ Kwa nā ka mē ā ahpýnhā amnhī jarēnh anē nē te mē ate Kris o apigrānh pyrāk o hipēx. Kwa mon ka hte mē akwýjaja apē ixkwý hā amnhī jarē? Xā pa na pa pre pī kahpa hā ajēt nē mē anē ty? Nā Kris pix na pre mē panē hā ajēt nē ty. Xā mē apē pa ixkwý hā amnhī jarēnh kaxyw na prem mē akrā kumrā? Nā mē apē Kris kwý hā amnhī jarēnh kaxyw na prem ā mē anhīpēx anē. Mē kot ja hā mē apumunh xwýnhjaja kot mē apē Kris kwý hā mē apumunh kaxyw. Tā na ka xep htem axtem nē ā ri ahpýnhā mē kām amnhī jarēnh anhūr o ri apa.

¹⁴⁻¹⁵ Kop ām ixte amnhī kôt mē axunhwyr prām ronhýx pa mē ato mē axohtō nē mē akrā kumrā nē mē amā: “E ra mē apē ixkwý na ka mē.” Anē. Nom na pa pre ā mē amā ixkapēr anhūr kēt nē. Ām hāmri na pa pre ām mē ato grēre nē mē akrā kumrā. Ām Kripti mē Gajre wa pix. ¹⁶ Ku nē xep māmānēn Estepti nē kaxyw mē hkwyjaja. Ām jajē pixjaja. Nom ko apu axte mē hkwy ko. Ixte mē hkrā kumrār xwýnhjē mā ijamaxpēr týx kēt. ¹⁷ Na pre Kris ixte mē hkrā kumrār o ri ixpa kaxyw ixām kēt nē. Ām ixte mē kām kapēr jarēnh o ri mē hkôt ixpa pix kaxyw na pre ixām.

Nē na pa hte amnhī krā hkôt ri ixujarēnh o ri mē akôt ixpa hkēt nē. Kot pa ā amnhī nhīpēx anē nhūm mē ixkapēr mex ā inhma nē pa ixkôt amnhī xunhwý. Ja pymaj na pa hte amnhī krā hkôt ri tanhmā ixujarēnh to ho ri ixpa hkēt nē. Na pa hte ām ixprī hā Kris kot tanhmā mē panē amnhī nhīpēx to hā harēnh o ri mē hkôt ixpa. Mē pahpiitā mē panē htyk ā harēnhja pa hte mē kām harē. Mē kot hprī hā mar nē hkôt amnhī xunhwýr kaxyw. Jao amnhī krām mē ujarēnh mexta jagjēnh nē hā no htýx kaxyw. Pa ja hā mē omu nē ixkīnh nē ijamaxpēr o:

—Na htem ixkapēr ma nē Jejus kôt amnhī xunhwýr kurē kumrēx. Nā ām hāmri na pa hte mē kām ixkapēr kaprý ho ri ixpa hkēt nē. Anē.

¹⁸ No kēt mē pahte Tirtūm kot mē pahto hkra xwýnhjaja ra mē pahte Kris pī kahpa hā mē panē htyk ā harēnh mar nē pahkīnh nē papa xwýnh na pu mē. Jakamā na pu htem pajamaxpēr o:

—Nà ãm hãmri na Tirtũm Kraja htyk kukwak ri mē ixto mex nē mē ixto hkra. Mē ujarēnhja mex kumrēx. Anē.

No kēt mē kēp hkra hkēt xwýnhjaja na htem tee ri Kris tyk ã harēnh ma nē hamaxpēr o:

—Tk. Tanhmã kot kēt we amnhĩ to nē mē panē ty? ãm amarĩ mē kot amnhĩ krã hkõt pĩ kahpa hã nhõr nē hpĩr kēnã. Anē.

Tirtũm kra hkēt xwýnhjē jarēnh

Matēwre 11.25-26; Wam Korit 3.19

¹⁹ Nē Tirtũm kapēr ã kagã htũm kot mē kēp hkra hkēt xwýnhjē jarēnh kot: Mē kot htýx ri ãhpumunh týx ã amnhĩ to jarkrar o pa htã kot paj mē kēp ja ho ijpapēx pa nhũm mē ã amnhĩ jarēnh anhýr kaprý. Anē.

²⁰ Jakamã mē ãhpumunh týx ã mē kot amnhĩ to jarkrar xwýnhjaja nē mē kot Mojes kapēr o mē ahkre ho ri mē pa xwýnhjaja nē mē kapēr rũnh xwýnhjaja. Mē kot Tirtũm Kra hkõt amnhĩ xunhwýr kēt jakamã te mē ãhpumunh kēt pyrãk. Tirtũm kra hkēt xwýnhjaja kot mē ãhpumunh týx ã mē harēnh tã no ãm Tirtũm noo mã te mē ãhpumunh kēt pyrãk. Nē te htýx ri mē kot amnhĩ nhĩpēx o pa pyrãk. ²¹ Tirtũm ãhpumunh o ãhpumunh jakamã na pre ra mē hkukamã hamaxpēr o:

—Nà kot paj mē ãhpumunh týx ã mē omunh xã hkõt mē ho ixkra hkēt nē. ãm mē kot ixkra Jesus kot mē nē htyk ã harēnh mar nē amnhĩ kaxyw hkõt hamaxpēr pix ã mē omunh xã hkõt kot paj mē ho ixkra. Anē.

²²⁻²⁴ No Ijaewjaja kãm amnhĩ krã hkõt pix mã amnhĩ nhĩpēx prãm jakamã na pa hte mē ixpē Jesus kwýjaja mē hwýr mra nē mē kãm Kris kapēr jarēnh o ri ixpa nhũm mē inhma nē ãm mē inhma. Nē te mē kot mē inhmar kēt pyrã nē mē inhmã:

—Tk. Nà kot paj mē tokyx axujarēnh kõt amnhĩ nhĩpēx kēt nē. Kot kaj mē inhmã mē ixte aa mēmoj pumunh kēt õ ho anē pa mē ja hã apumu nē axihtýx ã apumu nē rĩ kormã hkõt amnhĩ nhĩpēx.

Anhýr o inhmã kapēr. Tã no pa mē kãm ã amnhĩ nhĩpēx anhýr kēt nē. ãm Kris kot mē panē pĩ kahpa hã htykja pix pa htem mē kãm harēnh o ri ixpa. Ja kamã nhũm mē hkwýjaja mē inhma nē ãm mē inhma nē Kris xihitýx kēt ã ãm amarĩ htyk ã harē. No mē hkwyjaja. Tirtũm kot amnhĩ kaxyw mē unhwýr xwýnhjaja na htem mē kurom mē inhma nē ra mē inhmar týx kurē kumrēx. Nē mē inhmã kapēr o:

—Nà ãm hãmri na Krisja Tirtũm pyrã nē hihtýx o hihtýx. ãm hãmri na ka ã harēnh anē. Anē.

No Ijaew kēt xwýnhjaja na Ijaew pyrã nē kãm amnhĩ krã hkõt amnhĩ nhĩpēx o pa hprãm kēt nē. Nē mē kãm mē ãhpumunh týx pix prãm o pa. Jakamã na pa htem mē kãm Kris kapēr jarēnh o ri mē hkõt ixpa nhũm mē hkwyjaja mē inhma nē Ijaew kwýjē pyrã nē ãm mē inhma nē mē inhmã:

—Tk. Nà na ka htem ãm ri axēx o ri apa. Kot pa mē akapēr mar kēt nē. Kot paj mē axãhpumunh týx ã mē apumu nē rĩ kormã mē ama nē mē akõt amnhĩ nhĩpēx.

Anhýr tã pa mē ãm arĩ Kris kot mē panē htykja pix pa mē kãm harēnh o ri mē hkõt ixpa. Nhũm mē hkwyjaja mē inhma nē mē inhmã:

—Nà mē axãhpumunh kēt jakamã na ka htem atýx ri ã ja jarēnh anē.

Anhýr tã no nhũm mē hkwyjaja. Tirtũm kot amnhĩ kaxyw mē unhwýr xwýnhjaja na htem mē inhma nē mē inhmã kapēr o:

—Nà ãm hãmri na ka mẽ ã Krisja jarënh anë. Tirtüm pyrà nê àhpumunh o àhpumunh kënë. Anë.

²⁵ Tirtüm mẽ Jesus wa mẽ pakurom àhpumunh o àhpumunh nê hihtýx o hihtýx.

Tirtüm mẽ parom hihtýx o hihtýx ã harënh

Matêwre 11.25; Sikün Korit 12.7-10; Xiakre 2.5

²⁶ E Kris kôt ixtò nê ixtòxjaja. Amnepê mã Tirtüm kot amnhim mẽ axunhwýrta ã tanhmã na ka prem amnhĩ nhĩpêx to ho ri apa? Nà na ka prem axohtò nê jar mẽ noo mã axàhpumunh kêt nê ri apa. Nê mẽ apê pahi hkêt nê ri apa. Mẽ axohtò nê amnhĩ to hkryre nê ri apa. ²⁷ Tã nhüm Tirtüm amnhĩ kôt mẽ ate amnhĩ to hkryre xwýnhjê xunhwý. Koja nhýrmã kot tanhmã mẽ pahpiitã mẽ pajarënh to xà hã arigrota kato hãmri nhüm mẽ àhpumunh týx ã amnhĩ to jarkrar xwýnhjaja Tirtüm kot mẽ kurom mẽ pahto hkra hã mẽ pahpumu hãmri nê tee ri amnhĩ kukamã hamaxpêr nê amnhĩ kamã hpijaam týx nê. Nê mẽ hihtýx ã amnhĩ to jarkrar xwýnhjaja haxwýja. Nhüm Tirtüm kot mẽ kurom mẽ pahto hkra hã mẽ pahpumu nê tee ri amnhĩ kukamã hamaxpêr nê amnhĩ kamã hpijaam týx nê.

²⁸ Na hte Tirtüm amnhĩ kaxyw mẽ kot amnhĩ to hkryre xwýnhjê xunhwý. Nê mẽ kot mẽ kamã kahak o pa xwýnhjê xunhwý. Jar pyka ja kamã mẽ hkwy kot mẽ hkaga htã nhüm Tirtüm amnhĩ mã mẽ unhwý. Mẽmo kaxyw na hte ã amnhim mẽ unhwýr anë? Nà mẽ kot nhýrmã tee ri mẽ àhpumunh týx ã amnhĩ jarënh xwýnhjê pumunh nê axpên mã mẽ harënh o:

—Kwa mẽ pahte mẽ àhpumunh týx ã mẽ harënh tã nhüm Tirtüm mẽ pahpyrà nê amnhĩ kaxyw mẽ unhwýr kêt nê. Nà te mẽ àhpumunh kêt pyràk.

Anhýr o axpên mã mẽ harënh kaxyw na pre Tirtüm amnhim mẽ kot amnhĩ to hkryre xwýnhjê xunhwý. ²⁹ Jakamã kot puj mẽ nhýrmã Tirtüm mã amnhĩ to jarkrar pè tanhmã kãm amnhĩ jarënh to hkêt nê. Rý kãm:

—Kwa ga ixpumu Tirtüm. Na pa hte ã amnhĩ nhĩpêx anë nê ã amnhĩ nhĩpêx anë. Kwa ja hã ixpumu nê ixto akra nà?

Anhýr o amnhĩ to hwýr kêt nê. ³⁰ Æm Jesus pix kukwak ri na hte Tirtüm mẽ pahto hkra. Tãm na pre Tirtüm noo mã amnhim mẽ paxunhwý. Mẽ pahte uràk nê pahpê hkra kaxyw. Jakamã na pu htem ãm pix kukwak ri amnhĩ nhĩpêx mex o ri papa. Nhüm mẽ pamã àhpumunh týx xà hkwy gõ. Tã ra kot mẽ pahte amnhĩ tomnuj pè mẽ papytãr jakamã kot puj mẽ nhýrmã pahtyk tã no ãm akupým pahtür nê Tirtüm mẽ wa kuri pahtür tüm nê pamek kumrêx nê papa ho papa. ³¹ Tã ã Jesus kot mẽ panhĩpêx kot anhýr jakamã Tirtüm kapêr ã kagã htüm kot ja jarënh kot:

Kot ka mẽ amã mẽmoj tã jarkrar prãm nom kêr ka mẽ kamjaja amnhĩ to jarkrar kêt nê. Mẽ panhõ Pahihti ra kot mẽ panë tanhmã amnhĩ nhĩpêx toja pix ã tanhmã ho jarkrar to ho ri apa. Anë.

2

Pawre kot tanhmã Kris jarënh to hã harënh

Sikün Korit 4.1-7; Wam Pêtre 3.15

¹⁻² E Kris kôt ixtò nê ixtòxjaja. Amnepê mã ixte mẽ awýr inhmõrta ã na pa pre inhnojarët nê ijamaxpêr o:

—Kot paj ma mẽ hwýr mõ nê mẽ kãm Kris kapêr jarë. Kot amnhĩ grõnh kôt mẽ inhnê htykja pa mẽ kãm harë. Æm ja pix jarënh o ri mẽ hkôt ixpa. Nom kot paj mẽ kapêr japjê xwýnhjê pyrà nê mẽ kãm ixkapêr japjê hkêt nê. Rý mẽ

uràk nê te ixàhpumunh tỳx o ri ixkapêr jappjê pyràk o ri mē kām ixkapêr jappjê hkêt nê. Kot paj âm ixkatat kôt ri mē kām tanhmā Jejus jarēnh to pix o ri mē hkôt ixpa.

Anh̄yr o mē akukamā ijamaxpêr. Hāmri nê ma mē awyr mō nê mē awyr pōj nê mē amā Jejus kot mē panē htyk nê akup̄ym ht̄irja pix jarēnh rāhā ho ri ixpa. ³ Na pa pre tee ri amnh̄i kukamā ijamaxpêr nê ijamaxpêr o:

—Hêxta waa nê. Tanhmā kot pa we mē kām Tirtūm kapêr jarēnh to nhūm mē inhmar tỳx nê hkôt amnh̄i xunhw̄yr kurê kumrêx wehe? Kot paj amnh̄i krā hkôt mē kām harēnh kêt nê. Ja kaxyw ijamaxpêr tỳx kêt kēnā. Kot paj amnh̄i krā hkôt mē kām harē nhūm mē âm inhma nê hkôt amnh̄i xunhw̄yr kêt nê. Nà kot paj Tirtūm nh̄y hā mē kām tanhmā ixkapêr to kē tām tanhmā mē hkrā hto kē mē inhma nê hkôt amnh̄i xunhw̄yr japêr.

Anh̄yr o ijamaxpêr. ⁴ Nê mē ate inhmar kaxyw na pa pre ixêx rom tanhmā mē ano kupyw to ho ri ixpa hkêt nê. Rỳ mē pajaja mē ixàhpumunh xā hkôt tanhmā mē amā ixkapêr to hkêt nê. Na pa pre âm Tirtūm Karō nh̄y hā mē amā awjarê. Mē ate mar nê hihtỳx o hihtỳx ā omunh kaxyw. ⁵ Jakamā na ka prem Tirtūm xihtỳx ā omu nê amnh̄i kaxyw hkôt ajamaxpêr kurê kumrêx. No pa ixàhpumunh tỳx ā ixpumunh kôt ixkôt ajamaxpêr kêt nê. Na ka prem ixkapêr ma nê ajamaxpêr o:

—Nà Tirtūm na mē parom àhpumunh o àhpumunh nê hihtỳx o hihtỳx.

Anh̄yr o ajamaxpêr kôt ajamaxpêr kurê kumrêx.

Tirtūm Karō kot mē pamā àhpumunh xā nhōr ā harēnh

Matêwre 7.6; Juāw 14.22, 16.13-15; Xiakre 3.13-18

⁶ Nê na hte Tirtūm kra hkw̄yjaja Tirtūm kot amnh̄i nh̄ipêx ā omunh mex. Nê hamaxpêr ā omunh mex. Jakamā na pa hte mē ahkre jappjê ho mē hkôt ixpa. Nom jar pika ja kamā mē pajamaxpêr tỳx xā ho mē ahkre hkêt nê. Rỳ pika piitā hkôt mē utār xw̄ynhjê jamaxpêr tỳx xā ho ri mē ahkre ho ri ixpa hkêt nê. Koja nh̄ymā mē àhpumunh xāja mē kēp hapêx pa. ⁷ Jakamā na pa hte âm Tirtūm xàhpumunh xā pix o mē ahkre o ri ixpa.

Amnepê mā kormā mēmoj piitā hkêt ri na pre Tirtūm amnh̄i kukamā amnh̄i jarēnh o:

—Mē kot amnh̄i kaxyw Ixkra hkôt mē hamaxpêr o mē pa xw̄ynhjaja kot paj mē ho ixkra nhūm mē mex kumrêx nê pa ho pa.

Anh̄yr o mē harê. Nom mē kot hkôt amnh̄i xunhw̄yr kêt xw̄ynhjaja nhūm kormā mē kām ja ho amnh̄ir̄it kêt nê. Tā ja na pa hte ra mē kām harēnh rāhā ho ri mē hkôt ixpa nhūm mē Tirtūm kām mē pahto hkra hprām hā harēnh ma.

⁸ Nom pika piitā hkôt mē ho amnh̄iptār xw̄ynhjaja na mē kormā ja mar kêt nê. Kēp apu mē kot mar ronh̄y prem p̄i kahpa hā mē panhō Pahihti nhōr nê hp̄ir kêt nê. Mex o mex tā nhūm prem axtem nê ā hipêx anê. ⁹ Mē kot mēmoj mex pumunh kêt tā Tirtūm kapêr ā kagā ht̄um kot mēmoj mex jarēnh kot:

Na pre Tirtūm mē kām hk̄in̄h xw̄ynhjê kutêp mēmoj mex kw̄y jaxw̄y nhūm mex o mex nê mē ahā hikw̄y.

Aa mēhō kot mēmoj mex o mexja pumunh kêt.

Nê aa mēhō kot ā mēmoj kot anh̄yr pumunh kêt.

Nê aa ā mēmoj mex kot anh̄yr kukamā hamaxpêr kêt.

Tā nhūm Tirtūm mē kutêp hk̄w̄y jaxw̄y.

Anh̄yr o kot harēnh tā no nhūm mē kot hkôt amnh̄i xunhw̄yr kêt xw̄ynhjaja ā kapêr anh̄yrja mar kêt nê. ¹⁰ Mē pamā na pre Tirtūm ja ho amnh̄ir̄it. Na pre ra mē pamā Karō gō nhūm mē pamā gjêx o mē pamā mēmoj to amnh̄ir̄it

mex nê. Tirtûm Karôja àhpumunh tÿx o àhpumunh tÿx. Nê kot hprî hã Tirtûm jamaxpêr pumunh par. ¹¹ No mê papajaja na pu htem axpên jamaxpêr kôt axpên pumunh kêt nê. Na pu htem papam amnhî jamaxpêr â amnhî pumu. Ja pyrà nê Tirtûm Karô pix na hte Tirtûm jamaxpêr pumunh. ¹² No mê pahpê hkrajaja na hte mê pahkarôja pix mê pakamã pa hkêt nê. Na hte mãânên Tirtûm Karôja mê pakamã pa nê mê pamã tanhmã mëmoj to amnhîrit to ho mê pahkôt pa. Nê Tirtûm kot mê pakutêp mëmoj mex jaxwÿrja nhûm ja kukamã mê pamã harênh o amnhîrit.

¹³ Jakamã na pa htem amnhî krã hkôt ri mê kãm ixujarênh kêt nê. Âm Tirtûm Karô nhÿ hã na pa hte ixprî hã mê kãm kapêr jarênh o ri mê hkôt ixpa. Ra Tirtûm Karô kot mê amã gjêx xwÿnhjê mã pa ÿ hã ixkapêr. ¹⁴ No mê kãm Tirtûm Karô kapêr mar prãm kêt xwÿnhjaja na htem Tirtûm kot amnhî nhîpêx pumu nê hprî hã omunh kêt nê. Mê kãm kapêr mar prãm kêt jakamã na htem ri kot tanhmã mê pahto mex to hã harênh ma nê hamaxpêr o:

–Tk. Kwa mo kaxyw na htem ri â Tirtûm jarênh anê? Tanhmã kot we amnhî to nê mê pahto mex? Nà kot anhÿr kêt. Anê.

¹⁵ Nom mê pahpê Tirtûm kra hkwy hã mê pahte Karô kapêr mar mex xwÿnhjaja na pu hte mê kurom Tirtûm kot amnhî nhîpêx â omunh mex nê. Nê Karô xô ri mar mex nê nhûm mê kot Karô kapêr mar kêt xwÿnhjaja tee ri â mê pahte amnhî nhîpêx anhÿr â mê pahpumu. Nom hprî hã mê pahte Tirtûm kôt amnhî nhîpêx pumunh kêt nê. ¹⁶ Tirtûm kapêr â kagã htûm kot ja jarênh kot:

Mêhõ na kot Tirtûm jamaxpêr pumunh?

Nê mêhõ na pre we kãm hamaxpêr gõ?

Nà amrakati kumrêx. Tapxipix na àhpumunh tÿx o àhpumunh tÿx. Anê.

Tã mê papajaja mê pahte Tirtûm Karô kapêr mar tÿx xwÿnhjaja na pu htem Kris xô ri pahprî hã hamaxpêr kôt omunh mex nê.

3

Mê kot Tirtûm mã tanhmã amnhî nhîpêx to xwÿnhjê jarênh

Wam Korit 14.20; Karatas 5.16-21; Epes 4.14; Eprêw 5.11

¹ E Kris kôt ixtõ nê ixtõxjaja. Pa mê amã mëmoj jarê ja mê inhma nê kãm ajamaxpêr. Nà amnepê mã kormã mê ate Kris kôt amnhî nhîpêx tohtuj anhÿrta â tanhmã na ka prem amnhî nhîpêx to ho ri apa wehe? Na ka prem arî ajamaxpêr tûm kôt pix mã amnhî nhîpêx. Kormã mê ate Tirtûm Karô hkôt amnhî nhîpêx mex kêt jakamã na ka pre htem mëhprîre kot amnhî nhîpêx pyràk o amnhî nhîpêx. Nê mê urák nê kormã mëmoj piitã omunh kêt nê. Jakamã na pa pre mê amã ixujarênh kaxyw nê te mê ate kormã Tirtûm kapêr mar kêt xwÿnhjê pyràk o mê anhîpêx nê mê amã tanhmã ixujarênh to. ² Mê hkaràre na htem mê hkã kagó pix kaô nê kormã mê apkur xà mex kur kêt nê. Ja pyrà nê na pa pre te ixte mê ato hpîjaôr pyrà nê mê amã Tirtûm kapêr piitã harênh par kurê kumrêx kêt nê. Âm mê amã hkwy pix jarê ka prem ama nê Jejus kôt amnhî xunhwÿ. Tã na pa hte arî mê amã hkwy pix jarênh o ri ixpa nê kormã piitã ho mê ajahkre jatur xàm mënh kêt nê. ³ Na ka htem arî te mê apê Kris kwÿ hkêt pyràk o amnhî nhîpêx o apa. Nê mëmoj kôt axpên kãm agryk axpên mã axàkjêr o apa. Â amnhî nhîpêx anhÿr jao arî mê ate amnhî nhîpêx tûm kôt amnhî nhîpêx rãhã nê.

⁴ Na hte mê akwÿjaja amnhî jarênh o: “Ixpê Pawre hkwy na pa.” Anê. Nê mê akwÿjaja amnhî jarênh o: “Pa na ixpê Apor kwÿ na pa.” Anê. Kwa na

ka htem ã amnhĩ jarēnh anhÿr o te mẽ apē Kris kwÿ hkēt pyrāk. ⁵ Apor mẽ pa ãm wa ixte Tirtũm kapēr o mẽ ajahkre xwÿnh pix na pa wa. Wa ixpē mẽ anhō pahihiti hkēt kēnã kot ka kēt mẽ axtem nē mẽ apē ahpÿnhã wa ixkwÿ hã amnhĩ jarē. Na pa pre wa mẽ amã Tirtũm kapēr jarēnh o ri mẽ akôt ixpa ka prem wa inhma nē amnhĩ kaxyw hkôt ajamaxpēr tÿx nē. Nē hkôt amnhĩ xunhwÿ nom wa pa wa ixkôt amnhĩ xunhwÿr kēt nē. Na pa wa ãm Tirtũm kapēr o mẽ ajahkre nom amnhĩ kôt mẽ axunhwÿr kēt nē.

⁶⁻⁹ E pa ixprĩ hã mẽ amã war amnhĩ jarē ka mẽ inhma. Te wa ixpē Tirtũm pur kãm wa ixápēnh xwÿnh pyrāk no mẽ kajaja te mẽ apē hpur pyrāk. Na htem hpur karē nhũm hirã nhũm mẽ kamã ahkre ho pa. Ja pyrã nē na pa pre ixkumrēx mẽ awÿr ixpa nē mẽ amã Tirtũm kapēr jarēnh o ri mẽ akôt ixpa. Te mẽ kot pur kãm ahkre ho ri pata pyrāk. Tã nhũm Apor ixpãnhã ma mẽ awÿr pa nē te mẽ kot pur karēta pyrāk o mẽ anhĩpēx nē mẽ amã Tirtũm kapēr o mẽ ajahkre mex o ri pa. Xà na hte pur karē xwÿnhja rÿ kamã ahkre xwÿnhja tãm tanhmã mẽmo hy hto nhũm ra higrôt nē hprék nē ô? Nà na htem ãm ahkre hpa nhũm arĩ hikwÿ. Nhũm Tirtũm tãm tanhmã hyta to nhũm higrôt nē hprék nē ô. Ja pyrã nē na hte Tirtũm mẽ ho hkra nē tanhmã mẽ ho nhũm mẽ amnhĩ kaxyw hkôt hamaxpēr tÿx nē hkôt amnhĩ nhĩpēx mex o pa. Nom mẽ kãm harēnh o pa xwÿnhã kôt amnhĩ xunhwÿr kēt nē.

Nē na hte pur karē xwÿnh rÿ kamã ahkre xwÿnhja tãm tanhmã hyta to nē ho htĩr kēt nē. Tirtũm pix na hte tanhmã ho nhũm higrôt. Ja pyrã nē na pa hte Tirtũm kapēr o mẽ ajahkre o ri mẽ akôt ixpa nom pa tanhmã mẽ ato ka mẽ apē Tirtũm kra nē ri apa hkēt nē. Tanhmã kot pa mẽ ato ka mẽ apē hkra? Tapxipix na kot mẽ pahto hkra kaxyw ahpumunh. Nē tapxipix na hte tanhmã mẽ pahkrã hto pu mẽ kãm hprãm xã hkôt amnhĩ nhĩpēx mex o ri papa.

Nē pur karē xwÿnh mẽ pur kãm ahkre xwÿnhja wa. Hamē wa àpēnh mex jakamã koja hamē wa kot pur kãm àpēnh pãnhã amnhĩm ujamÿnh rax nē. Ja pyrã nē kot paj mẽ ixte Tirtũm kapēr o mẽ ajahkre ho ri mẽ akôt ixpa xwÿnhjaja nhũm Tirtũm nhÿrmã mẽ ixápēnh pãnhã mẽ inhmã amnhĩrer mex nē.

Nē te mẽ ate Tirtũm nhō ixkre pyrāk. ¹⁰ Nē pa te ixpē Tirtũm mã ixkre hã ixápēnh xwÿnh pyrāk jakamã na pre Tirtũm mẽ akaxyw tanhmã ixto pa mẽ amã tanhmã kot amnhĩ nhĩpēx to hã harēnh o ri mẽ akôt ixpa. Te ixte ô ixkre kaxyw ãm xã maati xãm pyrāk o mẽ anhĩpēx. Jao mẽ amã kapēr jarēnh o ri mẽ akôt ixpa. Mē ate amnhĩ kaxyw hkôt ajamaxpēr nē hkôt amnhĩ xunhwÿr kaxyw. Tã na ka prem hkôt amnhĩ xunhwÿ nhũm ixpãnhã Tirtũm kapēr o mẽ ahkre ho mẽ pa xwÿnh kwÿjaja mẽ awÿr mra nē mẽ amã kapēr jarēnh jatur xãm kurē. Nē hprĩ hã ho mẽ ajahkre ho ri mẽ akôt pa. Te ho mẽ kot ixkre krax nhĩpēx pyrāk o mẽ anhĩpēx.

Nē kwa mẽ ate mẽ ahkre o mẽ apa xwÿnhjaja kêr ka mẽ akatàt kôt mẽ ahkre mex rãhã ho ri mẽ hkôt apa.

¹¹ Nē Jejus Kris tapxipix na pu htem hkôt amnhĩ xunhwÿ nhũm mẽ panē mẽ pahte amnhĩ tomnuj o hapēx. Jakamã te kēp kÿxpē ixkre nhũmök ã nõr xã maaita pyrāk.

¹² Nē na htem tōhã ixkre nhĩpēx kaxyw nē pĩ htÿx jakã nē ho hipēx nhũm kritpēm mẽ kãm mex ry nē kuhē. No na htem tōhã nojarēt kãm ixkre hã apē nē pĩ rerek o hipēx nhũm mẽ kãm mex ry hkēt nē. Koja rôr nhyre hwÿr mra nē mẽ kēp hapôk nē homnu. Ja pyrã nē na hte Tirtũm kapēr o mẽ ahkre ho ri mẽ pa xwÿnh kwÿjaja te mẽ kot katàt kôt pĩ htÿx o ixkre nhĩpēxta pyrã nē

katàt kòt mē ahkre ho ri mē hkòt pa. No nhūm mē hkwyjaja axtem nē te mē kot pī rerek o ixkre nhīpēxta pyrāk o amnhī nhīpēx nē htýx ri Tirtūm kapēr kwým ri tanhmā mē ahkre hto ho pa. Jao hkwyým ri amnhī nhīpēx rāhā ho ri pa.

¹³ Nē koja mēhō pī htýx pix o amnhīm ōrkwý nhīpēx hāmri nhūm mēmo arīgro hā tanhmā amnhī to nē kēp pôr. No ām hā pōja pix xēt pa nhūm kām hikwý xā nē ōkwa ēja arī piitā mex nhūm ixkre hpām axte hā pô janhōr o nyw. No koja pī rerek o hipēx nhūm mēmo arīgro hā kēp pôr hāmri nē piitā kēp kaxār pa. Ja pyrā nē koja nhýrmā Krisja akupýn mē pahwýr wrý hāmri nē mē pahte kām tanhmā amnhī nhīpēx to ho papaja piitā hā mē pahpumunh kòt tanhmā mē pajarēnh to. Koja mē pahkwýjaja mē pahte mē kot pī htýx o ixkre nhīpēxta pyrā nē Tirtūm mā mē pahte amnhī mex swýnh ā mē pajarē. Hāmri nē hpānhā mē kot pī rerek o ixkre nhīpēxta pyrā nē mē kot kām amnhī nhīpēx mex kēt xwýnhjē pumu nē mē kot amnhī to mex kēt xwýnh hā mē harē.

¹⁴ Nē pī htýxja na hte tanhmā amnhī to nē hpōr no ām arī mex nē kuhē nhūm mē piitā arī mex ā omu. Ja pyrā nē koja Krisja mē kot kām tanhmā amnhī nhīpēx mex to ho mē pa xwýnhjē pumu nē mē kot tanhmā kām amnhī nhīpēx to hpānhā mē kām amnhīre nhūm mē piitā mē kot amnhī to mex ā mē omu. ¹⁵ No pī rerekja na hte pôr nē kaxār pa. Ja pyrā nē mē kot Kris mā amnhī nhīpēx mex hkēt xwýnhjaja koja Tirtūm mē kām amnhīrer kēt nē. Nom arī mē kēp hkra jakamā koja mē arī kuri htír tūm nē pa. No ām mē kot Tirtūm mā amnhī nhīpēx mex kēt jakamā koja mē hkwyjē hkīnh ā amnhīm mēmoj mex kwý jamýnh kēt nē. Te mēhō nhōrkwý kēp hpōr nhūm mē hkukrēx kwý jamýnh kēt nē ý kamā kurūm hapōx pyrāk.

¹⁶⁻¹⁷ E pa mē amā mēmoj jarē. Ra mē ate mar tā mān ka mē ra tanhmā amnhī to nē hā ano hkēt rý ko. Nā te mē pahpē Tirtūm nhōrkwý pyrāk. Tirtūm nhōrkwýja ō na. Tā mē pahpē hkra nhūm Karō kot mē pakaxwýnh mā gjēx jakamā te mē pahpē ōrkwý pyrāk. Jakamā mē kot kapēr kwým ri mē ajahkre o ri mē pa xwýnhjaja te mē kot Tirtūm nhōrkwý grānh xwýnh pyrāk. Koja mē nhýrmā amnhī xā htýx kamā hamak o pa.

Mē pahte amnhī to jarkrar kēt ā mē pamā karō

Wam Korit 1.10-25

¹⁸ Nē kot kaj mē atō axāhpumunh týx o amnhī to jarkrar o ri apa japēr. Kwa mē jam anhūre nē axte ri ā amnhī nhīpēx anhýr kēt nē. Nē te mē ate amnhī nē axāhpumunh týx xāja nhām rēnh par pyrāk o amnhī nhīpēx. Mē paxāhpumunh xāja pika kamā mē āhpumunh pix jakamā kēr ka mē te amnhī nē nhām rēnh pyrā nē hpānhā Tirtūm xāhpumunh xā hkòt pix mā amnhī nhīpēx o ri apa. ¹⁹ No pika kamā mē āhpumunh xwýnhjaja Tirtūm noo mā te mē hkrā pipānh nē htýx ri pata pyrāk. Tirtūm kapēr ā kagā htūm kot mē harēnh kot: Pika ja kamā mē āhpumunh týx ā mē kot amnhī to jarkrar xwýnhjaja Tirtūm noo mā te mē kot amnhī to hēx o pa pyrāk. Anē.

²⁰ Nē määnēn mē harēnh kot:

Mē kot amnhī xāhpumunh týx ā amnhī to jarkrar o ri mē pa xwýnhjaja na hte Tirtūm mē omu nē mē kot ā amnhī jarēnh anhýr kaprý hā mē harē. Anē.

²¹⁻²² Jakamā kwa kēr ka mē axte mē apē ixkwý rý mē apē Apor kwý hā amnhī jarēnh o ri apa hkēt nē. Mē apē wa ixkwý hkēt kēnā. Nē mē apē nhām mēhō hkwy hkēt. Mē pahpiitā mē pahpē Kris kwý na pu mē.

Nē kot puj mē nhỹrmā pahtyk tã akupỹm pahtĩr nē Tĩrtũm mē Jejus wa kuri pamex nē pahtĩr tũm nē ri papa. Jakamā kwa mē tee ri amnhĩ kukamā ajamaxpēr kēt nē.

Nē jarāhā mēmoj piitā mē panhõõ. Nē kormā mēmoj kot amnhĩrit kēt xwỹnhjaja haxwỹja mē panhõ na. Ām mēmoj piitā mē panhõ jakamā te mē pahpē mēmoj piitā mēõ pahi pyrāk. ²³ No mē papajaja axtem Kris kēp mē panhõ Pahihti. Nē Tĩrtũm kēp Kris nhõ Pahihti.

4

Tĩrtũm pix kot tanhmā mē pajarēnh to xwỹnh ā harēnh Eprēw 13.17

¹ Nē mē pajaja mē ixpē mē anhõ pahi hkēt. Ām mē ixte Kris mā tanhmā amnhĩ nhĩpēx to ho ixpa xwỹnh pix jakamā Tĩrtũm kormā kapēr kwỹ ho amnhĩrit kēta na pa htem mē amā ho amnhĩrit o ri mē akõt ixpa. Ja kaxyw na pre mē ixunhwỹ. ² Na pre Kris tanhmā mē inhmā kapēr to nē mē inhmā: —E kēr ka mē ixkapēr pix o mǎn mē ahkre ho ri mē hkõt apa. Anē.

³⁻⁴ Kumā pix mā ixte amnhĩ nhĩpēx o ri ixpa jakamā koja tapxipix ixte kām amnhĩ nhĩpēx ā ixpumunh kõt tanhmā ijarēnh to. Ixte kām amnhĩ nhĩpēx mex ā ijarē rỹ ixte kām amnhĩ nhĩpēx mex kēt ā ijarē. Ām tapxipix koja tanhmā ijarēnh to. No koja nhām mēhõ rỹ mē atõ ā ijarēnh anē pa ama nē ām ama. Rỹ papam tanhmā kām ixte amnhĩ nhĩpēx mex to hā kām amnhĩ jarēnh japēr hāmri nē ām ixtỹx kām ā amnhĩ nhĩpēx anhỹr ā amnhĩ jarēnh kaprỹ. Pahihti Kris pix kot hprĩ hā mē pahte amnhĩ nhĩpēx kõt pahpumunh jakamā tapxipix koja tanhmā mē pajarēnh to.

⁵ Jakamā kwa kēr ka mē ri mē kot Tĩrtũm mā tanhmā amnhĩ nhĩpēx to hā mē omunh xā hkõt tanhmā mē harēnh to hkēt nē. Koja nhỹrmā Pahihti Krisja akupỹn mē pahwỹr wrỹ nē rĩ tām tanhmā mē pahte amnhĩ nhĩpēx to hā mē pahpumunh xā hkõt tanhmā mē pajarēnh to. Nē mē kot hpimxur pē tanhmā amnhĩ tomnuj to ho mē pa xwỹnhjaja nhũm mē piitā mē noo mā mē kām ja ho amnhĩrit nhũm mē ja hā mē omu. Nē mē pahpiitā mē pajamaxpēr xā ho amnhĩrit nhũm mē piitā hprĩ hā ja hā axpēn pumu. Hāmri nhũm Tĩrtũm rĩ kormā mē pahte kām tanhmā amnhĩ nhĩpēx mex to ho pa xwỹnhjē jarē.

⁶ E Jejus kõt ixkwỹjaja. Nā na pa ā mē amā Apor mē wa amnhĩ jarēnh anē. Mē ate inhamr nē Tĩrtũm kapēr ā kagā hkõt tanhmā wa ijarēnh to kaxyw. Kot kaj mē ā amnhĩ nhĩpēx anē hāmri nē ahpỹnhā tanhmā mē ixte Kris kapēr jarēnh xwỹnhjē jarēnh to hkēt nē. Nē axpēn mā mē ijarēnh o:

—Nā tām kot Kris kapēr jarēnh mex o kot hkwỹjē jakrenh jakamā kot paj hkõt pix mā mǎn ri ixpa.

Anhỹr o axpēn mā mē ixtõ jarēnh kēt nē. Kot kaj mē ā mē ixtõ jarēnh anē nē te mē ixtõ jarkrar pyrāk o amnhĩ nhĩpēx. ⁷ Kwa mēhõ na pre mē amā tanhmā ri mē ijarēnh to ka mē mar xā hkõt ā mē ijarēnh anē? Nē mē ixkapēr mex ā mē ixkwỹjē jarē nē mē ixkapēr mex kēt ā mē ixkwỹjē jarē. Nā na ka mē ām amnhĩ krā hkõt ā mē ijarēnh anē nom Kris xāhpumunh xā ho ā mē ijarēnh anhỹr kēt nē. Ām mē ixte Tĩrtũm kapēr o mē ajahkre xwỹnhjaja na pa prem mē amā mēmoj jarē ka mē ama nē mē inhỹ hā hkõt axāhpumunh mex nē. No amnhĩ krā hkõt mē axāhpumunh kēt kēnā kot ka kēt mē ā ahpỹnhā tanhmā mē ixtõ jarkrar anhỹr to ho ri apa.

⁸ Te mē ate Apor mē wa ixrom Tĩrtũm kapēr mar par nē hkõt amnhĩ nhĩpēx mex pyrāk. Te wa ixrom mē ate Jejus nhĩhkõ hā mē ho amnhĩptār pyrāk.

Hêxta waa nê. Kop apu âm hãmri mẽ ate ìhkô hã mẽ ho amnhĩptàr ronhỹx pa ijaxwýja mẽ apyrã nê ã amnhĩ nhĩpêx anê. Hãmri nê ixkĩnh tỳx kumrêx.
⁹ Nom ja kot anhỹr kêt.

Jejus nhỹ hã mẽ ahkre xwýnhjê jarênh
Síkũn Korîť 4.8-10; Eprêw 12.1

Nê mẽ ixpê Jejus nhỹ hã mẽ ajahkre ho mẽ ixpa xwýnhjaja te Tĩrtũmja axtem tanhmã mẽ inhĩpêx to pyrãk pa mẽ inhmex kêt nê ixpa. Te mẽ ixte gyw kãm amnhĩ rênh nhũm mẽ kot mẽ ixkamã ôkre kahak pyrãk o na htem mẽ inhĩpêx. Jakamã na hte mẽ hkwyjaja mẽ ixpumu nê mẽ ixkapêr ma nê âm mẽ inhma nê axpên mã mẽ ijarênh o:

–Tk. Kot mẽ ahkreja mexti hã. Kwa pu mẽ himex ri.

Anhỹr jakamã te ra mẽ ixtyk nê mẽ inhĩkwỹ nhũm mẽ piitã mẽ ixtã htu nê mẽ ixpununh nê ma pa pyrãk o amnhĩ nhĩpêx. Jakamã na htem mẽ ixte mẽ ahkre ma nê âm kuma nê ma pa. Nom Tĩrtũm kapêr o mẽ wrỹk xwýnhjaja na htem ja hã mẽ pahpumu nê axpên mã mẽ pajarênh o:

–Kwa mẽ kot Jejus ã mẽ hipêx kati htã nhũm mẽ arĩ hkôt amnhĩ nhĩpêx mex nê aa hkaga hkêt nê. Hêxta waa nê. Nã âm hãmri na htem ã amnhĩ nhĩpêx anhỹr o pa. Anê.

¹⁰ Na hte mẽ kot mẽ ixkapêr mar xwýnh kwýjaja kãm mẽ ixkĩnh kêt nê tanhmã mẽ ixto kapêr punuj to. No mẽ kajaja nhũm mẽ ã mẽ ato kapêr anhỹr kêt nê. Na htem mẽ ixkrã pipãnh ã mẽ ijarê no mẽ kajaja nhũm mẽ Kris nhỹ hã mẽ axãhpumunh tỳx ã mẽ ajarê. Nê mẽ ixte Tĩrtũm kapêr kôt amnhĩ nhĩpêx mex kêt ã mẽ ijarê no mẽ kajaja na htem Tĩrtũm kôt mẽ ate amnhĩ nhĩpêx mex ã mẽ ajarê. Nê mẽ kot mẽ ixkamã ôkre kahak tỳx tã mẽ akamã ôkre kahak kêt nê mẽ kãm mẽ akapêr mar prãm nê. ¹¹ Na pa htem arĩ Kris ã ixpunuj nê ixpa. Nê mẽ inhmã prãm nê mẽ inhmã kôr nê ri ixpa. Nê mẽ ixê pikaxônhre nê ri ixpa. Nhũm htem Kris ã mẽ ixtak rũnh nê. Pa mẽ inhôrkwỹ hkêt nê nhãm ri ixpa nê nhãm ri ixpa. Na pa htem arĩ ã amnhĩ nhĩpêx anhỹr o ri ixpa. ¹²⁻¹³ Nê ixãpkur xã kaxyw ixãpênh rũnh o ri ixpa. Nhũm hte mẽ kãm Jejus prãm kêt xwýnhjaja mẽ ijapry ho pa htã pa mẽ amnhĩ kurom mẽ kãm ixkapêr mex nê mẽ kãm:

–E kê Tĩrtũm mẽ ato mex nê ka mẽ amex nê apa. Anê.

Nê mẽ kot mẽ inhĩpêx kati htã pa htem mẽ kutã amnhĩ to htỳx nê arĩ mẽ hkôt ixpa. Na htem te mẽ kot ahpunuj nhĩpêx pyrãk o mẽ inhĩpêx nê mẽ ixwýr mrar kêt nê. Æ na htem mẽ ixte Jejus nhỹ hã mẽ ahkre o mẽ ixpa xwýnhjê nhĩpêx anê.

Pawre te kêp mẽ hpãm pyrãk ã kot amnhĩ jarênh
Wam Tesarôn 2.11-12

¹⁴⁻¹⁵ E Kris kôt ixkwýjaja. Na pa ã mẽ amã kagã nê mẽnh anê. Nom mẽ ate inhmar nê amnhĩ kamã apijaam kaxyw kêt. Inhmã mẽ ajapê jakamã na pa ã mẽ amã ixkapêr nê hã kagã nê mẽnh anê. Na mẽ ra ohtô nê ixpãnhã mẽ awýr pa nê mẽ amã Tĩrtũm kapêr o mẽ ajahkre. Nom ixkumrêx na pa pre mẽ amã kapêr jarê ka prem inhma nê Kris hkôt amnhĩ xunhwý nê amnhĩ kaxyw hkôt ajamaxpêr tỳx nê. Jakamã paxipix te ixpê mẽ apãm nhũm te mẽ apê ixkra pyrãk. ¹⁶ Jakamã kwa mẽ ixte amnhĩ nhĩpêx kôt ixpumu nê ixkôt mãn kêt mẽ amnhĩ nhĩpêx o ri apa. ¹⁷ Æ mẽ ate amnhĩ nhĩpêx anhỹr kaxyw na pa pre ijamaxpêr nê ma mẽ awýr Ximotre mẽ. Haxwýja Kris kôt te kêp ixkra pyrãk. Nê inhmã hapêê. Na hte jar Kris mã tanhmã amnhĩ nhĩpêx mex to ho

pa. Tã pa pre mẽ awÿr kumẽ. Koja ma mẽ awÿr mō mẽ pōj mẽ mẽ amã Kris kapẽr jarẽnh o ri mẽ akõt pa. Nẽ mẽ amã tanhmã ijarẽnh to mẽ mẽ amã:

–Nã Pawre na hte Jejus Kris jamaxpẽr kõt hamaxpẽr o pa. Nẽ kot amnhĩ nhĩpẽx kõt amnhĩ nhĩpẽx o pa. Nẽ krĩ piitã hkõt mẽ kot urak mẽ ã amnhĩ nhĩpẽx o pa anhyr kaxyw mẽ ahkre mex o pa. Anẽ.

¹⁸ Nẽ na xep mẽ akwÿjaja te ra àhpumunh tÿx pyrà mẽ tanhmã ijarẽnh to mẽ ijarẽnh o:

–Pawreja akupÿn mẽ pahwÿr mōr ã amnhĩ jarẽnh tã koja akupÿn mōr kêt mẽ kãm ga. ãm kapẽr kati xwÿnh na.

¹⁹ Anhyr ã ijarẽnh tã koja Tirtũm kãm tokyx ma mẽ awÿr inhmōr prãm hã kot pa ma mẽ awÿr inhmōr kurẽ kumrẽx. Hãmri mẽ pōj mẽ ixprĩ hã ã mẽ kot ixto kapẽr anhyr xwÿnhhtajẽ pumu. Nẽ mẽhō kot ã mẽ kãm ijarẽnh anhyr xwÿnhhta ã ahkukja. ²⁰ Tirtũm krajaja na htem hkõt pix mã amnhĩ nhĩpẽx jakamã na htem hkõt tanhmã amnhĩ nhĩpẽx to hã mẽ omu mẽ rĩ kormã kęp hkra hã mẽ harẽ. Tã kot paj nhÿrmã mẽ awÿr pōj mẽ ã ixto kapẽr anhyr xwÿnhjẽ pumu mẽ ixprĩ hã mẽ kot amnhĩ nhĩpẽx ã mẽ omu mẽ rĩ kormã tanhmã mẽ harẽnh to. Jao Tirtũm nhÿ hã mẽ kot mẽ ajahkre hã mẽ omu rÿ amnhĩ krã hkõt mẽ kot mẽ ajahkre hã mẽ omu mẽ rĩ kormã tanhmã mẽ harẽnh to. ²¹ Jakamã kwa mẽ tokyx ixkutẽp tãm amnhĩ nhĩpẽx o ri apa. Kẽr pa mō mẽ mẽ awÿr pōj mẽ mẽ ate tãm amnhĩ nhĩpẽx ã mẽ apumu mẽ ixkĩnh mẽ. Nẽ mẽmoj tã mẽ amã ixakjẽr kêt mẽ. Nẽ mẽ amã ixkapẽr mex pix o ri mẽ amã ixkapẽr. Te mẽ hipẽxã kot hkrajẽ mã kapẽr mex pyràk o mẽ amã ixkapẽr mex mẽ. Hãmri pu mẽ axpẽn pumu mẽ pahkĩnh mẽ.

5

Mẽhō kot tanhmã amnhĩ tomnuj to hã harẽnh

Sikũn Korit 2.5-11

¹ Nẽ kwa na pa pre tee ri mẽ anhĩõja jarẽnh ma mẽ ixkaprĩ htÿx mẽ. Na xep hte amnhĩ tomnuj tÿx pẽ nã puro hã hpijaãm kêt o pa. Kwa mẽ pahpẽ Kris kwÿjaja mẽ pahte ã amnhĩ nhĩpẽx anhyr kêt nhũm mẽ kot Kris kõt amnhĩ xunhwÿr kêt xwÿnhjaja haxwÿja ã amnhĩ nhĩpẽx anhyr kêt tã nhũm ra mẽ anhĩõja kot Kris kõt amnhĩ xãm tã ã amnhĩ nhĩpẽx anẽ. Kwa ja omnuj tÿx kumrẽx. ² Na xep ri ã amnhĩ nhĩpẽx anhyr o pa ka mẽ ja hã omu mẽ ãm omu mẽ mẽ tanhmã kãm mẽ hkêt mẽ. Amarĩ hã omunh o ri hkõt apa. Mẽ ate Tirtũm kõt axàhpumunh tÿx ã amnhĩ jarẽnh tã no ãm ja hã omu mẽ ãm hã omu mẽ mẽ tanhmã kãm mẽ hkêt mẽ. Kwa nã. Mẽ tee ri kot ã amnhĩ nhĩpẽx anhyrja ã omu mẽ akaprĩ mẽ hkêt wehe. Nẽ mẽ tokyx amnhĩ mẽ hano kê mẽ akõt Tirtũm mã amnhĩ jarẽnh xã hã ixkre hwÿr axte mmar kêt mẽ.

³⁻⁵ Ixte mẽ apẽ awry htã ã kot amnhĩ nhĩpẽx anhyr ã harẽnh ma mẽ hkukamã tanhmã ijamaxpẽr to. Nã ra ixte mẽ awÿr ixpōx ronhÿx pa mẽ ato akuprõ. Pahihti Jejus nhÿ hã mẽ ato akuprõ mẽ mẽ amã kot amnhĩ tomnuj xwÿnhhta jarẽ mẽ mẽ anẽ hanor kurẽ kumrẽx. Jakamã e kër ka mẽ mãmri ã amnhĩ mẽ hipẽx anẽ. Mẽ panhõ Pahihti Jejus nhÿ hã amnhĩ mẽ hano mẽ te Satanasti mã rer pyràk kê tee ri ja hã amnhĩ pumu mẽ tokyx kãm urer japẽr. Hãmri mẽ akupÿm tãm amnhĩ nhĩpẽx. Kẽ nhÿrmã Pahihti akupÿn mẽ pahwÿr wrÿ nhũm ma mẽ pahkõt õ krĩ hwÿr api.

⁶ Mẽ ate Tirtũm kapẽr jarẽnh mar mex ã amnhĩ jarẽnh tã kormã amnhĩ mẽ ã kot amnhĩ nhĩpẽx anhyr xwÿnhhta janor kêt mẽ. Kwa mẽ tokyx amnhĩ mẽ hano. Na htem pãwti nhĩpẽx kaxyw mẽ kamã kot ho hikot xã ho hkryre mẽ

kamã kurê nê gaa nê rî ho piitã hikot pa. Ja pyrã nê kot ka mê amnhî nê kot amnhî tomnuj xwÿnhhta janor kêt nê hãmri nê gaa nê ra urak nê apiitã ã amnhî nhîpêx anhÿr o ri apa.

⁷ Kwa mê tokyx amnhî nê hano. Kêr ka mê arî amnhî to mex pix o ri axpên kôt apa nê tãm ri amnhî nhîpêx o ri axpên kôt apa. Na pre ra Jejus Kris mê pahte amnhî to mex o papa kaxyw mê panê ty. Mê pahpiitã mê panê ty. ⁸ Jakamã na pu htem ãm amnhî to mex pix o ri papa. Nê tãm amnhî nhîpêx o ri papa. Jao tanhmã amnhî tomnuj to ho ri papa hkêt nê.

⁹ Nê wam ixte mê awÿr kagã nê mênhta kamã na pa pre mê amã:

—Kêr ka mê nhãm mê kot mênijê kamã hpijaãm kêt o mê pa xwÿnhjê hkôt ri apa hkêt nê. ãm ri mê hkãx ã apa.

Anhÿr o mê amã hã karõ. ¹⁰⁻¹¹ Nom na pa pre mê piitã ã mê nê mê akurê anhÿr kêt nê. ãm mê kêp Kris kwÿ hã amnhî jarênh tã ã ri amnhî tomnuj anhÿr xwÿnh pixjaja na pa pre mê nê mê akurê. Koja mêhõ kêp Kris kôt mê pahtõ rÿ mê pahtõx ã amnhî jarênh tã mê kamã hpijaãm kêt o ri pa ka mê ja hã omu nê hkôt ri apa hkêt kurê kumrêx.

Nê mê kãm nhãm mê hkukrêx kÿnh o kãm ho õ hprãm o ri mê pa xwÿnhjaja.

Nê sãnti kutã hkõn krã ho rôrõk nê hkrî nê kãm mex ã harênh o ri mê pa xwÿnhjaja.

Nê mê kot axpên to kapêr punuj o ri mê pa xwÿnhjaja.

Nê mê pipãnh o ri mê pa xwÿnhjaja.

Nê axpên pê ri mê àhkÿnh o mê pa xwÿnhjaja.

Koja mêhõ kêp Kris kwÿ hã amnhî jarênh tã ã amnhî nhîpêx anhÿr o ri pa ka mê nê ja hã mê omu nê hkôt ri apa hkêt kumrêx. Nê mê kutã axapkur kêt nê. ãm mê hkãx ã ri mra.

No mê kêp Kris kwÿ hkêt xwÿnhjê nê na pa pre ã mê akurê anhÿr kêt nê. Mê piitã ã mê kot amnhî nhîpêx anhÿr o pa kênã. Na htem axpên kãm hpijaãm kêt o ri pa.

Nê mê kãm axpên kukrêx kÿnh o kãm ho õ hprãm o ri pa.

Nê sãnti kutã hkõn krã ho rôrõk nê hkrî nê kãm amnhî jagrer pê amnhî to hwÿr o pa.

Nê mê axpên pê àhkÿnh pix o pa.

Kris kwÿ hkêt xwÿnhjaja na htem ã amnhî nhîpêx anhÿr o pa. Tã tanhmã kot ka wem amnhî to nê mê hkãx ã ri apa? Mê piitã ã mê kot amnhî nhîpêx anhÿr kênã. Kot puj mê nhÿrmã Tirtûm nhõ krî mex wÿr api nê rî kormã mê hkãx ã ri papa.

¹²⁻¹³ Nê mê kêp Kris kwÿ hkêt xwÿnhjaja na pa hte mê kot amnhî tomnuj ã mê omu nê ãm mê omu nê tanhmã hã mê kãm nê hkêt nê. Tirtûm tãm koja nhÿrmã ja hã tanhmã mê hipêx to. No koja Kris kôt mê pahtõ rÿ mê pahtõxjê hõ tanhmã amnhî tomnuj to ho pa pu mê pahtõ ja hã omu nê nê tanhmã kãm pakapêr to kurê kumrêx. Tirtûm kapêr ã kagã htûm kot ja jarênh kot:

Kêr ka mê amnhî nê Kris kôt akwÿjê hõ kot tanhmã amnhî tomnuj to ho pa xwÿnhjê jano. ã harênh kot anhÿr.

6

*Mê pahte Kris kwÿjê ho pakapêr kêt
Matêwre 5.38-40*

¹ Nē na ka xep htem Kris kôt atō rỳ atōxjê hō mē ka wa tanhmā axpēn tomnuj to nē axtem nē juisti hwỳr axpēn to mra. Mē apyrà nē kēp Kris kwỳ hkēt tā ka htem ma hwỳr amnhĩ to mra nhũm war axpēn tā war ama nē tanhmā war ajarēnh to. Kwa mon ka htem axtem nē ā Kris kwỳ hkēt xwỳnhjê hwỳr mē amnhĩ to amrar anē? Kēt mē Kris kôt anhĩō hwỳr mǎn kēt mē amnhĩ to mra nē kumǎ mǎn amnhĩ jarē kē axpēn tā war ama nē axpēn tā tanhmā war amā kapēr to.

² Ra mē ate ja mar tỳx tā hkôt amnhĩ nhĩpēx kēt nē. Mēmoj ām grire htā ka wa tokyx akupỳm hā tām axpēn xām kēt nē. Rỳ Kris kôt war atōjê hō hwỳr wa amnhĩ to atēm nhũm akupỳm tām axpēn tā war axām kēt nē. Ām axtem nē mē kēp Kris kôt mē atō hkēt xwỳnhjê hwỳr amnhĩ to mra. Kwa mē ā amnhĩ nhĩpēx anhỳr kēt nē. Mē pahpē Kris kwỳjaja kot puj mē nhỹrmā Kris nhĩkō hā mē kēp hkwȳ hkēt xwỳnhjê tanhmā mē harēnh to. ³ Nē Tirtũm kapēr o mē wryk xwỳnhjaja kot puj mē mǎānēn nhỹrmā tanhmā mē harēnh to ho pahkrĩ. Jakamā kwa mǎmrĩ ā mē pahte amnhĩ nhĩpēx anhỳrja kukamā akupỳm tanhmā axpēn xunhwỳr to ho apa. Mēmoj tā mē atōjê hō wa kot tanhmā axpēn to hā wa omu nē tokyx akupỳm axpēn tā wa kām akapēr kē wa tokyx akupỳm tām axpēn nhĩpēx. Ā mē kot axpēn nhĩpēx anhỳr o paja na kēt mex. ⁴ No na ka xep htem arĩ Kris kôt mē akwỳ hkēt xwỳnhjê hwỳr axpēn to mra nē mē kām amnhĩ jarē. Kwa mē ri ā amnhĩ nhĩpēx anhỳr kēt nē. ⁵ Mē tokyx tee ri ja hā amnhĩ pumu nē amnhĩ kamā apijaām kēt wehe. Xà mē akamā Kris kôt mē atōjê hō pixire nē kot tām akupỳm mē axunhwỳr kaxyw amrakati kumrēx? ⁶ Na ka xep htem mēmoj tā axpu. Kris kôt mē atōjê hō mē mēmoj tā axpu nē ra mē kēp Kris kwỳ hkēt xwỳnhjê hwỳr amnhĩ to mra. Kot tām akupỳm mē unhwỳr xwỳnhjê hwỳr amnhĩ to mra.

⁷ Mē apijapu ho apa jakamā na ka mē amnhĩ tomnuj tỳx nē. Hāmri nē te mē apē Kris kwỳ hkēt xwỳnhjê pyrà nē mē hwỳr amnhĩ to mra. Kwa kwār Kris kôt anhĩō mǎmrĩ apē ahkĩ rỳ tanhmā anhĩpēx to. Ka mē ām amnhĩ tā omu kē tapxipix tanhmā amnhĩ tomnuj to. ⁸ Ja mex tā mē ate ā amnhĩ nhĩpēx anhỳr kēt. Na ka htem axpēn pē ahkĩ. Mē ate Kris kôt axpēn to atō nē atōx tā axtem nē ā axpēn nhĩpēx anē. Te mē apijaām kēt pyrāk o amnhĩ nhĩpēx o ri apa. ⁹⁻¹⁰ Mē kot tanhmā amnhĩ tomnuj to xwỳnhjaja koja mē nhỹrmā ma Tirtũm nhō krĩ mex wỳr àpir kēt nē. Ra mē ate ja jarēnh mar tỳx.

Mēmyjê hō kot nhām mēnijê hō ho amnhĩ kati xwỳnhjaja.

Nē mēnijê hō kot nhām mēmyjê hō ho amnhĩ kati xwỳnhjaja.

Nē mēnijaja axtem nē mē kot amnhĩō ho mjēn o ri mē pa xwỳnhjaja.

Nē mēmyjaja haxwỳja axtem nē amnhĩō ho hprō ho ri mē pa xwỳnhjaja.

Nē mē àhkĩnh o ri mē pa xwỳnhjaja.

Nē mē kām nhām mē hkukrēx kĩnh o kām ho ò hprām o ri mē pa xwỳnhjaja.

Nē ri mē pipānh o mē pa xwỳnhjaja.

Nē ri axpēn to kapēr punuj o mē pa xwỳnhjaja.

Nē mē kot amnhĩ to sǎnti hwỳr o mē pa xwỳnhjaja.

Ā mē kot amnhĩ nhĩpēx anhỳr xwỳnh piitā koja mē Tirtũm nhō krĩ hwỳr àpir kēt nē.

¹¹ Kormā mē ate Kris kôt amnhĩ xunhwỳr kēt ri na ka pre mē akwỳjaja ā amnhĩ nhĩpēx anhỳr o ri apa. Tā amnhĩ kaxyw Jejus kôt ajamaxpēr nē hkôt amnhĩ xunhwỳ. Hāmri nhũm Tirtũm Karō mē Pahihti Jejus Krisja wa mē anē mē ate amnhĩ tomnuj piitā rēnh pa nē mē apē Tirtũm kra hā mē axunhwỳ nē amnhĩm mē ate amnhĩ to mex xwỳnh ā mē ajarē.

Mē pahte tām amnhī nhīpêx o papa hā mē pamā karō

Matêwre 5.27; Rômân 12.1-2; Epes 5.3; Korosê 3.5; Wam Tesarôn 4.1-8

¹² Nē na ka hte mē akwýjaja amnhī jarēnh o:

—Nà na pa hte pa inhmā tanhmā amnhī nhīpêx to hprām xà hkôt amnhī krā hkôt amnhī nhīpêx o ri ixpa. Anē.

Mē ate ā amnhī jarēnh anhūr tā no ām mē ate amnhī jarēnhja mex kêt. Mēmoj piitā mē pamā mex kêt. Na pu htem pamā hprām xà hkôt mēmoj to anē nē gaa nē ra ho amnhī pyrā nē ho anhūr pix o papa. Nē gaa nē kām panhūrer kêt kumrêx. Jao ra pahpipānh pix o ri papa. Rý paxêx pix o ri papa. Rý paxàhkīnh pix o ri papa. Jakamā kēr pu mē pamā tanhmā amnhī nhīpêx to hprām xà hkôt tanhmā amnhī nhīpêx to ho papa hkêt nē. Ām amnhī mē amnhī kaxyw Jejus mā pajamaxpēr pix nē.

¹³ Nē na htem amnhī jarēnh o:

—Nà kot paj inhmā prām nē māmri mēmoj ku. Nē inhmā nhām mēhō kamā ixpijaam kêt prām nē māmri ā amnhī nhīpêx anē. Ja tanhmā inhmā kute hkêt. Anē.

Tā koja nhýrmā Tirtūm mē panhīja o hapêx pa. Na pre mē pahte nhām mē kamā pahpijaam kêt o papa kaxyw mē panhīpêx kêt nē. Ām mē pahte mē panhīpêx xwýnh maatija mā tanhmā amnhī nhīpêx mex to ho papa pix kaxyw na pre mē panhīpêx.

¹⁴ Nē na pre Pahihtija ty nhūm Tirtūm akupým ho htír. Ja pyrā nē kot puj mē nhýrmā mē pajaxwýja ty nhūm akupým mē pahto mē pahťír. Ja kaxyw tapxipix pix na àhpumunh týx o àhpumunh týx. ¹⁵ Na pu htem Kris kôt amnhī xunhwýr kôt pahpê hkwy nē te pahpê í pyrāk. Jakamā kwa mē ja hā anohtýx nē axte nhām mē hkuprýjê hwýr amrar nē mē ho amnhīkati hkêt nē. Tirtūm kēp ja omnuj. Te mē pahte Kris nhī pyrāk jakamā kot kaj mē ā amnhī nhīpêx anhūr jao te Kris tām kot ā amnhī nhīpêx anhūr o pa pyrāk. Kwa ja mex kêt. Xà kot we Krisja ā amnhī nhīpêx anē? Nà koja ā amnhī nhīpêx anhūr kêt nē.

¹⁶ Tirtūm kapēr ā kagā htūm kot ja jarēnh kot:

Kot ka mē atō mēnijē hō ho aprō nhūm kēp aprō kumrêx. Hāmri nē te ra war atipxi pyrāk o axpēn nhīpêx. Anē.

Ā kot aprō mē wa ajarēnh anhūr jakamā kwa kēr ka mē atýx ri nhām mē hkuprýjê hwýr apa hkêt nē. Kot kaj mē ā amnhī nhīpêx anē nē Tirtūm noo mā te ate aprō kuhpa hā hkuprýta o aprō pyrāk. Te wam aprōta kuhpa hā war atipxi pyrāk. ¹⁷ Na pu htem Pahihti Jejus Kris kôt amnhī xunhwý nhūm amnhī tā mē pahpumu nē mē pamā Karō gō nhūm mē pamā agjē. Pu mē ra Karōja kôt te ra Jejus mē wa pahtipxi nē ri papa pyrāk o axpēn nhīpêx. Jao Kris jamaxpēr mē mē pajamaxpērja te wa kot axpēn pyrāk. Nē Kris kot amnhī nhīpêx mē mē pahte amnhī nhīpêxja te kot axpēn pyrāk.

¹⁸ Jakamā kwa kēr ka mē amnhī prō pix tãnopxar o ri apa. Nē mē anijaja amjén pix tãnopxar o ri apa. No mē nhām mēmyjē ho amnhīkati ho ri apa hkêt nē. Nē mē amyjaja nhām mēnijē ho amnhīkati ho ri apa hkêt nē. Kot ka mē nhām mēmoj tanhmā omnuj kute ho anē no ām amnhī nhī homnu hkêt nē. Nom kot kaj mē nhām mēnijē ho amnhīkati rý nhām mēmyjē ho amnhīkati hāmri nē ra amnhī nhī homnu hpa. ¹⁹ Mē panhī kamā na hte Tirtūm Karō agjē nē kamā hkrī. Tirtūm na pre mē pahwýr kurē nhūm mē pahkarō mā agjē pu mē te mē pahpê ōrkwy pyrāk. Jakamā na pu htem amnhī krā hkôt pahťýx ri mēmoj tanhmā ho ho papa hkêt nē. Ām Tirtūm jamaxpēr xà hkôt pix mā na pu htem tanhmā mēmoj nhīpêx to ho papa. ²⁰ Na pre ra Jejus mē

pahte amnhĩ tomnuj pãnhã amnhĩrer kaxyw mẽ pahpiitã mẽ panê ty. Te htyk o amnhĩm mẽ pajaprôr pyrãk o mẽ panhĩpêx. Jakamã kwa kêr pu mẽ ãm hkôt pix mã mãn ri amnhĩ nhĩpêx rãhã ho ri papa. Kê mẽ pahkwýjaja ja mã mẽ pahpumunh kôt Tirtũm mã mex o mex ã harênh o ri pa.

7

*Mẽ mjên mẽ mẽ hprô wa kot axpên to mex ã mẽ pamã karô
Epes 5.22; Korosê 3.18; Eprêw 13.4*

¹ Nê ota mẽ ate ixwýr kagã nê mẽnhta na pre ixwýr pôj pa omu. Nê kamã mẽ ate mẽ aprô mã ixkukjêr xwýnhhta pa kamã harê nê omu. Tã kot paj mẽ amã tanhmã harênh to ka mẽ inhma.

Nà kot ka mẽ amyjê hõ amã aprô hkêt nê ahte ri apa hprãm nê kam nê aprô hkêt apa. Ja tanhmã kute hkêt. Nom kêr ka mẽ hkupryjê ho presija ho ri apa hkêt nê. ² Na htem tõhã kãm hprô hprãm kêt nê ri pa nê gaa nê mẽ hkupryjê hõ pumu rý mẽ kêp mẽ hprôjê hõ pumu nê kamã hpijaãm kêt o ri pa. Ja pymaj kêr ka mẽ amyjaja mãmrĩ aprô nê mẽ anijaja mãmrĩ amjên.

³ Nê mẽ anijaja. Koja mẽ amjên akamã hkurê ka mẽ mãmrĩ kãm amnhĩ gõ kê mẽ anĩ. Nê mẽ amyjaja mããnên. Koja mẽ aprô mẽ akamã hkurê ka mẽ mãmrĩ mẽ anĩ. ⁴ ãm ka amã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to hprãm xã hkôt pix mã amnhĩ nhĩpêx kêt nê. Mããnên amã aprô kot kãm tanhmã amnhĩ nhĩpêx to hprãm xã hkôt mããnên hkôt kãm amnhĩ nhĩpêx.

⁵ Nê kot kaj mẽ mẽmo arĩgro mã amã Tirtũm mã amnhĩ jarênh ryy hprãm japêr. Hãmri nê aprô mã:

—E kot puj jarãhã axpên to amnhĩkati hkêt nê. Kot puj ãm Tirtũm pix mã amnhĩ jarênh o amýkry. Anê.

Hãmri nê mãmrĩ ã amnhĩ nhĩpêx anê. No kwa kêr ka mẽ ãm ja ho anhýr o apkati pixi nê kãm anhũre. Nhũm jãã ka mẽ amã axpên to amnhĩkati hprãm nê mãmrĩ tanhmã axpên nhĩpêx to. No kot kaj mẽ ã amnhĩ nhĩpêx anhýr kêt o mã atã apkati xohtõ nê gaa nê ra akurê xaj axtem nê Satanasti jamaxpêr o ajamaxpêr. Jao nhãm mẽhõ ni hwýr mra nê aprô kuhpa mã kamã akurê ho kamã apijaãm kêt. Rý nhũm mênijaja nhãm mẽmyjê hõ hwýr mra nê mjên kuhpa mã kamã hkurê ho war axpên kamã hpijaãm kêt.

⁶ E mẽ ate ja mã ixkukjêr jakamã na pa ã ixprĩ mã mẽ amã ja jarênh anê. Ka mẽ akwýjaja mã aprô hprãm nê mãmrĩ aprô nê ri apa. Nê mẽ akwýjaja mã aprô hprãm kêt nê mãmrĩ aprô hkêt nê ri apa. Nom kot pa paa mẽ amã mẽ aprô mã ixãmnhên kêt nê. Ka mẽ kam amnhĩ krã hkôt ajamaxpêr xã hkôt tanhmã amnhĩ nhĩpêx to. ⁷ Na pa hte ixprô hkêt nê ri ixpa nom inhmã ja mex pa hte ahte ixpa.

Mẽ mjên kêt nê mẽ hprô kêt xwýnhjê jarênh

Nê kormã mẽ aprô hkêt xwýnhjaja. Ka mẽ ixpyrã nê aprô hkêt nê ri apa ronhýx inhmã ja mex nê. Na hte mẽmy hkwyjaja hprô kêt nê ri pa nhũm Tirtũm ja mã omu nê tanhmã mẽ ho nhũm mẽ mex nê ri pa nê mênijê kamã hkurê ho mẽ kamã hpijaãm kêt o ri pa hkêt nê. No na hte mẽ hkwyjaja hprô hkêt nê ri pa nê gaa nê ra hkurê xaj mênijê kamã hpijaãm kêt. ã mẽ ate amnhĩ nhĩpêx anhýr pymaj kêr ka mẽ amã aprô hprãm nê mãmrĩ aprô. Tirtũm mã ja mex kênã.

⁸ E mẽ aprô hkêt nê mẽ amjên kêt xwýnhjaja. Nê ra mẽ apê mẽ aprô htyk rý mẽ amjên htyk xwýnhjaja. Pa mẽ amã mẽmoj jarê. Nà kot kaj mẽ ixpyrã nê mẽ aprô hkêt nê ri apa rý mẽ amjên kêt nê ri apa nhũm ja inhmã mex nê.

⁹ No kot ka mē atō ra akurē japēr nē māmri aprō rý māmri amjēn. Ja määnēn tanhmā kute hkēt.

*Mē pahte axpēn kaga hkēt ā mē pamā karō
Matēwre 5.31, 19.3-9; Makre 10.2*

¹⁰ E kot paj hpānhā ra mē ate axpēn to amjēn nē axpēn to aprō xwýnhjē mā ixkapēr. Nom kot paj amnhī krā hkōt tanhmā ixkapēr to hkēt nē. Pahihti Jejus Kris kapēr xā hkōt kot paj mē amā ixkapēr. Jakamā e kēr ka mē anijaja mē amjēn kaga hkēt nē. ¹¹ Nom kot kaj mē tanhmā ajamaxpēr to nē hkaga japēr hāmri nē ahte ri apa nē axte nhām mēhō ho amjēn kēt nē. Rý tee ri amnhī kukamā ajamaxpēr nē māmri akupým amjēnta wýr tē nē akupým hkōt ri apa. No kēr ka mē axte nhām mēhō ho amjēn kēt nē.

Nē ra mē amyjaja kēr ka mē ajaxwýja ā amnhī nhīpēx anē nē mē aprō kaga hkēt nē. E kēr ka mē ā amnhī nhīpēx anhýr o ri apa.

¹² Nē mē ate ixwýr kagā mēnh kamā axpēn tā ixkukjēnta kot paj hpānhā mē amā harē. Na Pahihti Jejusja ja hā tanhmā inhmā nē hkēt nē. Ām amnhī krā hkōt kot paj mē amā tanhmā harēnh to ka mē inhma.

Ka mē amyjē hō ra Kris kōt amnhī xām nom nhūm aprō kormā hkōt amnhī xām kēt japēr. Nom koja kām arī ri akōt pa hprām ka hkaga hkēt nē. Kē arī ri akōt pa. ¹³ Nē mē anijaja. Ka mē ajaxwýja ra apē Kris kwý hā ri apa nhūm amjēn kēp hkwý hkēt tā arī ri akōt pa hprām nē arī ri akōt pa ka hkaga hkēt nē.

¹⁴ Kēp Kris kwý hkēt tā koja akōt Kris kwýjē hkōt ri pa. Rý mē aprō kēp Kris kwý hkēt tā koja akōt Kris kwýjē hkōt ri pa. Jao Tirtūm kapēr mar o pa nē gaa nē apyrā nē hkōt amnhī xām japēr. Nē mē akra kēp Kris kwý hkēt xwýnhjaja haxwýja mē akōt Kris kwýjē hkōt ri pa nē Tirtūm kapēr mar o pa nē gaa nē akōt Jejus kōt amnhī xunhwýr japēr.

¹⁵ Nom koja aprō kēp Kris kwý hkēt ā kām akaga hprām nē rī tām māmri akaga. Rý amjēn kēp Kris kwý hkēt ā kām akaga hprām nē rī tām māmri akaga. Kēr ka mē kot akaga nē tee ri kām tanhmā akapēr to hkēt nē. Kwār māmri akaga ka ahte ajamakētkati nē axāmnhix ri apa. Mē pajamakētkati nē mē pamex nē ri papaja na Tirtūm kām hprām.

¹⁶ No koja amjēn kēp Kris kwý hkēt tā kām mē akaga hprām kēt nē ka mē hkaga hkēt nē. Rý aprō kēp Kris kwý hkēt tā ka mē kam hkaga hkēt nē. Koja arī ate amnhī nhīpēx ā apumunh o ri akōt pa nē gaa nē rī apyrā nē Kris kōt amnhī xām japēr. ¹⁷ Jakamā kot ka mē aprō rý amjēn ra Kris kōt ahte amnhī xām. Hāmri nē wa arī ri axpēn kōt ri apa ho apa. Na pa hte krī piitā hkōt Jejus kōt mē pahkwýjē mā ā ixujarēnh anhýr o ri ixpa. Tā kēr ka mē ā amnhī nhīpēx anhýr o ri apa.

Kris kōt amnhī xunhwýr kēt ri tanhmā mē pakute hā mē pajarēnh

¹⁸ Ja pyrā nē kot kaj mē ra amy kwrýt kà jakār japēr. Tā ra Kris kōt amnhī xām nē arī arāhā ri apa. Rý amnhī jakār kēt rāhā hkōt amnhī xām japēr nē arī arāhā ri apa. Mo kaxyw kot ka kēt amnhī jakā? ¹⁹ Tirtūm na hte mē pahte amnhī my kwrýt kà jakār ā mē pahpumunh kōt tanhmā mē pajarēnh to hkēt nē. Rý mē pahte amnhī jakār kēt ā mē pahpumunh kōt määnēn tanhmā mē pajarēnh to hkēt nē. Ām mē pahte hkōt amnhī nhīpēx pix ā mē pahpumunh kōt na hte tanhmā mē pajarēnh to. ²⁰ Jakamā kēr pu mē pahte Kris kōt amnhī xunhwýr kēt ri tanhmā mē pakuteja arī rāhā ri papa. ²¹ Ka mē akwýjaja ate nhām mē kām mē axāpēnh o apa htā Jejus kōt amnhī xunhwý. Tā kēr ka mē

māmri mẽ kām axàpênh o ri apa. Nom koja anhõ patrãwja amnhĩ nê mẽ ajano ka mẽ māmri ma mra nê amnhĩ mã tanhmã axàpênh to ho ri apa.

²² Nê koja mēhõ Kris kõt amnhĩ xãm. Tanhmãn kēp mẽ õ patrãw rỳ kot mẽ kãm mẽ àpênh xwỳnhjê hõ. Tã Kris kõt amnhĩ xãm hãmri nê arĩ amnhĩ nhĩpêx tũm kõt ri amnhĩ nhĩpêx o pa hkêt nê. Ra Kris kõt amnhĩ nhĩpêx nyw o amnhĩ nhĩpêx o pa. Jao ra tanhmã amnhĩ tomnuj to hkêt nê. Te kot õ patrãw punuj kaga nê hpãnhã õ patrãw mex kapêr kõt amnhĩ nhĩpêx pix o pa pyrãk.

²³ Na pre Jejus mẽ pahte amnhĩ tomnuj piitã hpãnhã amnhĩrer kaxyw mẽ panê ty. Te htyk o kot amnhĩm mẽ pajaprõr pyrãk o mẽ panhĩpêx. Jakamã kwa kēr ka mẽ jar mẽ anhõ patrãw kõt pix mã amnhĩ nhĩpêx o ri apa hkêt nê. Mẽ mãânên Tirtũm kapêr kõt amnhĩ nhĩpêx o ri apa. ²⁴ Jakamã kēr pu mẽ pahte Kris kõt amnhĩ xunhwỳr kêt ri tanhmã mẽ pakuteta pu mẽ arĩ rãhã ri hã papa.

Ra mẽ pahte amnhĩ jakà rỳ mẽ pahte amnhĩ jakàr kêt.

Rỳ ra mẽ pahte nhãm mēhõ mã paxàpênh o papa rỳ amnhĩ mã paxàpênh o papa.

Rỳ ra mẽ pahprõ nê ri papa rỳ mẽ pahprõ hkêt nê ri papa.

Pu mẽ pahte Kris kõt amnhĩ xunhwỳr kêt ri tanhmã mẽ pakuteta ãm arĩ rãhã hã ri papa. Jao Tirtũm kãm hprãm xà kõt pix mã amnhĩ nhĩpêx o ri papa.

Mẽ hprõ nê mẽ mjên kêt xwỳnhjê jarênh

Matêwre 19.10-12

²⁵ Nê mẽ ate ixwỳr kagã mēnhta kamã na ka mẽ mãânên kormã mẽ hprõ hkêt xwỳnhjê hã ixkukja. Tã kot paj mẽ amã tanhmã mẽ harênh to. Nom Pahihti Jejus Kris na pre ja hã tanhmã inhmã nê hkêt nê. ãm pa kot paj ãm amnhĩ krã hkõt tanhmã hã mẽ amã ixkapêr to. Na pre Pahihti mẽ akaxyw tanhmã ixkrã hto pa hte ý hã tanhmã mẽ amã mẽmoj tã karõ hto ho ri ixpa. Jakamã e mẽ inhma nê inhmar tỳx nê.

²⁶⁻²⁷ Nã ra mẽ kãm mẽ pahkurê xwỳnhjaja Kris ã mẽ pahtomnuj o pa jakamã koja ixpyrà nê mẽ hprõ hkêt rãhã mẽ pa xwỳnhjaja ahte ri pa nhũm ja mex nê. Nhũm mẽ umaj amnhĩ pix tânopxar o ri pa. Nê mẽ aprõ xwỳnhjaja kēr ka mẽ kãm mẽ pahkurê xwỳnhjê pymaj mẽ aprõ kaga hkêt nê. ãm pix tânopxar o ri apa.

²⁸ Tã kot ka mẽ atõ amã aprõ hprãm nê māmri aprõ. Ja mãânên tanhmã ixpê kute hkêt. Nê mẽ anijaja mẽ amã amjên prãm nê māmri amjên. Ja tanhmã ixpê kute hkêt. Nom kot ka mẽ akwỳjê pyrã nê aprõ rỳ amjên. Nê gaa nê akra. Hãmri nê tanhmã mẽmoj kute kamã ka tee ri wa mẽ amnhĩ kukamã ri ajamaxpêr o ri apa. Ja pymaj na pa hte mẽ amjên kêt nê mẽ aprõ hkêt ã mẽ amã awjarê.

²⁹ Nê Kris tokyx akupỳn mẽ pahwỳr wrỳk kaxyw jakamã kwa ra mẽ aprõ nê apa xwỳnhjaja. Kēr ka mẽ amnhĩ prõ nê amnhĩ kra pix kukamã ajamaxpêr o ri apa hkêt nê. Te ho mẽ hprõ hkêt nê mẽ pa xwỳnhjaja kot amnhĩ nhĩpêx pyrã nê Kris kutêp kumrêx mã ajamaxpêr pê tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho apa nê arĩ kormã aprõ nê akrajê ho hapu nê tanhmã mẽ kutã anojarêt to ho apa.

³⁰ Kris kot tokyx akupỳn mẽ pahwỳr wrỳk jakamã kwa mẽ ri amỳr o ri mẽ apa xwỳnhjaja. Kēr ka mẽ kutêp tee ri amnhĩ kaprĩ pix mã ajamaxpêr o akaprĩ nê ri apa hkêt nê. Nê mẽ akĩnh nê ri apikunhar o ri mẽ apa xwỳnhjaja kēr ka mẽ Kris kutêp amnhĩ kĩnh xà pix mã ajamaxpêr o ri apa hkêt nê. Nê ri mẽ axujaprõr o ri mẽ apa xwỳnhjaja kēr ka mẽ Kris kutêp tanhmã axujaprõr to pix kukamã ri ajamaxpêr kêt nê. ³¹ Nê mẽ apê mẽ ate mẽmoj to wēnê ho ri

mē apa xwŷnhjaja Kris kutêp ãm ri mē akukrêx pix kukamã ajamaxpêr kêt nê. Koja mē panhõ pika piitã hkôt mē pakukrêxja nê mēmoj piitã arĩ rãhã hkêt nê. ³² Jakamã kot kaj mē akukrêx pix kukamã ajamaxpêr nê amnhĩ pix kukamã ajamaxpêr nhũm ja apê omnuj nê. Kris kwý pê mē hprõ hkêt xwŷnhjaja na htem Pahihti Jejus Kris kãm hprãm xã hkôt pix mã kãm tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho ri pa hprãm. Jao ãm pix kutã tanhmã nojarêt to rãhã ho ri pa. ³³ No kêt ra mē hprõ nê mē pa xwŷnhjaja na htem hprõ pix kukamã kãm tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho pa hprãm. Jao pix kukamã amnhĩ nhĩpêx o pa. ³⁴ Mē kãm Tirtũm kapêr kôt amnhĩ nhĩpêx prãm tã no ãm mããnên kãm hprõ kapêr mar nê hkôt kãm tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho ri pa hprãm.

Nê mēnijaja kot Jejus kôt amnhĩ nhĩpêx nê kormã mē mjên kêt xwŷnhjaja na htem kãm Pahihti Jejus kãm hprãm xã hkôt pix mã kãm tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho pa hprãm. Nê ãm pix mã hamaxpêr o pa. Nê ãm hkôt pix mã amnhĩ nhĩpêx o pa. No ra mē mjên nê mē pa xwŷnhjaja na htem arĩ ri mē hikukrêx tãnopxar o pa. Nê mjên mã hprãm xã hkôt tanhmã kãm amnhĩ nhĩpêx to ho pa. Jakamã tanhmã kot wem amnhĩ to nê Jejus kãm prãm xã hkôt pix mã amnhĩ nhĩpêx o pa?

³⁵ E ixte mē ato ajuta kaxyw na pa ã mē amã ixkapêr anê. Jakamã na pa mē ate mēhõ ho aprõ nê mē akurê hkêt nê. ãm mē ate Tirtũm kapêr kôt pix mã amnhĩ nhĩpêx o apa hã na pa mē amã karõ. Mē ate kumã pix mã ajamaxpêr o ri apa pix kaxyw. Nê kumã pix mã tanhmã ri amnhĩ nhĩpêx to ho apa kaxyw na pa mē amã tanhmã mēmoj tã karõ hto.

Mē kot mē hprõ mã xwŷnhjê jarênh

³⁶ E kot paj hpãnhã mē ate mēhõ ho aprõ mã xwŷnhjê mã ixkapêr ka mē ixkapêr ma. Nã kot kaj mē atõ ate ho aprõ mã xwŷnhã kukamã ajamaxpêr o:

—Nã kot paj ho ixprõ hkêt nê. Inhmã hkĩnh tỳx tã kot paj ho ixprõ hkêt nê. Kot paj ãm ixprõ hkêt nê ahte ri ixpa. Anê.

Hãmri nê ahte ri apa. Tã ra tee amnhĩ kurê kamã ama nê ajamaxpêr o:

—Hêxta waa nê. Mon pa pre ho ixprõ hkêt nê ahte ri ixpa? Anê.

Hãmri nê mãmrĩ ma hwýr tē nē kãm amnhĩ jarē nē ho aprõ. Ra ate aprõ hkêt nê ahte ri apa hã amnhĩ jarênh tã no ãm mãmrĩ ho aprõ. Ja tanhmã kute hkêt kēnã. ³⁷ Nom kot kaj ho aprõ hkêt ã amnhĩ jarē nē mããnên akurê hkêt nē ri apa. Hãmri nē mãmrĩ ho aprõ hkêt nē ri ahte ri apa. Ja mããnên tanhmã kute hkêt. ³⁸ Kot ka ho aprõ nē war amex nē apa. Rý kot ka ho aprõ kêt nē mããnên amex kumrêx nē ri apa. Ja na mex o ate mēhõ ho aprõ nē ho apata jakrenh.

Mē kēp mē mjên tyk xwŷnhjê jarênh

³⁹ E kot paj hpãnhã mē apê mē amjên tyk xwŷnhjê mã ixkapêr. Nã koja amjên arĩ htĩr ri ka ãm hkôt pix mã axkamē nē hkaga hkêt nê. No koja nhýrmã apê ty hãmri ka tee ri amnhĩ kukamã ajamaxpêr hãmri nē amã axte amjên prãm nē mãmrĩ axte amjên. Nom kwa kêr ka mē amnhĩ pyrã nê Kris kôt akwýjê hõ pix o amjên. No mamrĩ nhãm mēhõ ho amjên kêt nê. ⁴⁰ No kot ka mē axte amjên kêt nê ahte ri apa hãmri nē axãmnhĩx ri ajamakêtkati nê apa. No na pa ãm amnhĩ krã hkôt mē amã ã ja jarênh anê. Mãn Tirtũm Karõ mã mããnên ja mex nê.

8

Sānti hã mē apkur xà jarēnh

Rômān 14.13-23; Wam Korit 10.14-22, 13.2; Karatas 5.13; Wam Pêtre 4.8; Wam Juāw 3.18

¹ Nē mē ate ixwýr kagà mēnh̄ta kamā na ka prem mǎānēn sānti hã mē apkur xà hã ixkukja. Tã kot paj mē amā tanhmā ja jarēnh to ka mē inh̄ma.

Nà na hte Kris kôt pahkwý hkēt xwýnh̄jaja mēmo karō ho sānti nh̄pēx mǎ mēo hkwy nh̄pēx nē hwýr o mra. Hāmri nē hpar pē haxwý nē kutà hkōn krā ho rōrōk nē hkrī nē kām mex o mex ā harē nē kām amnh̄i jagrer pē amnh̄i to kuwý. Hāmri nē kām amnh̄i jagrer pa nē akupým amnh̄im mēōta jamý nē ma o mra nē hkwyjē mǎ ho wēnē. Na htem ā amnh̄i nh̄pēx anh̄yr o pa. Tã na ka prem kagàta kamā mē ate mē kēp mēo japrōr nē hkur ā ixkukja. Nà ra mē ate sānti pumunh mex. Ām mē kot ĩhkra pix o hipēx ā omunh mex jakamā na pu htem hã pamā mē apkur xàta hkur prām nē māmri paxāmnh̄ix ri kuku. Ja tanhmā Tirtüm pē kute hkēt. Ra mē pahte ja pumunh mex. Tã nom kwa kēr pu mē ja hã Kris kôt mē pahkwýjē mǎ amnh̄i to jarkrar o ri papa hkēt nē. Nē ja hã mē kurom paxāhpumunh týt ā mē kām amnh̄i to jarkrar hkēt nē. Kot pu mē ā amnh̄i nh̄pēx anh̄yr o mē hamaxpēr o hihtýt hkēt nē. Kēr pu mē ām mē kamā paxukapri pē tanhmā mē ho mex to ho papa. Nē Kris kôt mē hamaxpēr o hihtýt o papa. Ā mē pa hte amnh̄i nh̄pēxja na Tirtüm kām hprām. ² No koja mēhō mēmoj pumunh týt ā amnh̄i to jarkrar o ri pa nē ām tee ri ā amnh̄i jarēnh anh̄yr kapry. ³ No koja mēhō āhpumunh týt kēt tã kām Tirtüm kīnh nh̄um amnh̄i tã omu nē kām hapē nē ho hkra. Kēt ja na mex o mex.

⁴ E kot paj ixpri hã mē amā tanhmā sānti hã mē apkur xàta jarēnh to ka mē inh̄ma. Nà Mēpahpāmja pixii. Axtem hō hkēt. Nom mē kot sānti nh̄pēxta ām mē kot ĩhkra o hipēx jakamā htir kēt. Ra mē pahte ja jarēnh mar týt nē omunh mex. ⁵ Na htem ohtō nē ri sānti kēp Mēpahpām ā hkamnh̄ix o pa. Kaxkwa kamā mēmo karō nh̄pēxja nē pika kamā mēmo karō nh̄pēxja nh̄um htem kēp Mēpahpām ā harēnh ho pa. Nom ja kot anh̄yr kēt. ⁶ Mēpahpāmja ām pixi ho pixi mex. Mē panhō Tirtümja. Tām na pre mēmoj piitā ho kator pa. Jakamā na pu htem kapēr kôt pix mǎ amnh̄i nh̄pēx o ri papa.

Nē mē panhō Pahihti haxwýja pixii. Pahihti Jejus Krisja. Na pre Tirtüm nh̄ihkō hã mēmoj piitā ho kator pa. Na pu htem ja hã omunh xà hkōt ri pamex nē ri papa. Ra mē pahte ja jarēnh mar týt nē omunh mex. Jakamā na pu htem paxāmnh̄ix ri mēmoj piitā hkur o papa. Tirtüm kot mēmoj piitā ho kator par kēnā. ⁷ Tã no ām ham mē kot Kris kôt amnh̄i xunhwýr xwýnh̄jaja na htem mē pahkīnh̄ā kām sānti hã mē apkur xà hkur puma nē. Ham mē kot sānti kaga nē amnh̄i kaxyw Kris kôt amnh̄i xunhwýr jakamā kormā Tirtüm kôt amnh̄i nh̄pēx tohtuj anē. Jakamā na htem tee ri sānti hã mē apkur xàja pumu nē hamaxpēr o:

—Nà kot paj ja kur kēt nē. Kot paj anē nh̄um apu Tirtümja pē ja omnuj nē. Anē.

⁸ Nom na kēt hte Tirtüm mē paxāpkur xà hã mē pahpumunh kôt mē pahte amnh̄i to mex xwýnh̄ ā mē pajarēnh kēt nē. Kot puj mē mēmoj ku rý mēmoj kur kēt nē nh̄um ja hã mē pahpumunh kôt tanhmā mē pamex ā pajarēnh to hkēt nē. Jakamā na pu htem māmri paxāmnh̄ix ri mēmoj tã mē apkur xà hkur o papa nē tanhmā amnh̄i to hkēt nē. ⁹⁻¹⁰ Nom kwa mē okora. Kēr ka mē sānti mǎ amnh̄i jarēnh xà hã ixkre hwýr agjēx nē kamā axāpkur hkēt nē. Kot kaj

mê atô ã amnhî nhîpêx anê nhûm mēhō kormã kot Kris kôt amnhî xãm tohtuj anhÿr xwÿnhja ja hã mē apumu nē tee ri hamaxpêr. Axàhpumunh tÿx ã ate amnhî jarēnh tã sãnti nhōrkwÿ kamã axàpkur o nhÿ nhûm ja hã apumu nē tanhmã amnhî nhîpêx to wehe? Koja ja kēp omnuj tã apyrã nē tē nē axã nē mē kutã apku. Hãmri nē apkur pa nē tee ri amnhî kukamã hamaxpêr o:

—Hêxta waa nē. Kwa mon pa axtem nē ri ã mēmojja kur anê? Nã na pa anê nē ra amnhî tomnuj tÿx nē. Anê.

Hãmri nē hkaprî nē pa. ¹¹ Ate axàhpumunh tÿx ã amnhî jarēnh tã amnhî kôt atōja mex kukamã ajamaxpêr kêt nē. Kris ra mÿrapê htyk tã nhûm ã ate sãnti hã mēō hkur ã apumu nē tee ri hamaxpêr o Jejus hkôt amnhî nhîpêx mex kêt nē. ¹² Kormã kot Kris kôt amnhî xãm tÿx kêt tã tee ri ja hã mē apumu nē hamaxpêr mex kêt nē. Jakamã ka Kris noo mã amnhî tomnuj nē. ¹³ Tã ã ixte Kris kôt ixkwÿjê nhîpêx anhÿr pymaj koja ixtōjê hō kãm mēmoj kur puma nē. Nê htÿx ho Tÿrtûm kēp omnuj ã hkamnhîx. Pa ja hã omu nē ijaxwÿja axte hkur kêt nē. Ixte mex ã omunh tã no ãm kot tee ri ja hã ixpumunh nē hamaxpêr o:

—Kwa Tÿrtûm kēp ja mex kêt tã nhûm Pawreja ri kuku. Jakamã kot paj ijaxwÿja uràk nē kuku. Omnuj tãã.

Anhÿr o hamaxpêr pymaj kot paj uràk nē mēmota kur kêt nē. Na pa hte ã Kris kôt ixtōjê mex kukamã ri ijamaxpêr anhÿr o ixpa.

9

Pawre kot amarî Tÿrtûm kapêr o mē ahkre hã amnhî jarēnh

Atre 9.1-18, 20.33-35; Sikûn Korîit 11.7-9

¹ Nê ixte Jejus nhÿ hã mē ahkre ho mē pa xwÿnhjê hō jakamã na pa hte Tÿrtûm kapêr o mē ajahkre ho ri ixpa. Na pa pre inhno ho mē panhō Pahihti Jejus pumu nē mē amã harēnh o ri mē akôt ixpa ka prem inhma nē hkôt amnhî xunhwÿ. ² Mē hkwÿjaja kot axpên mã ixpê Jejus nhÿ hã mē ahkre xwÿnh kêt ã ijarēnh tã mē kajaja mē ate ja hã ixpumunh mex. Ixte mē amã mē ujarēnh mexja jarēnh nhûm mē ate mar nē hkôt amnhî xunhwÿrja kukwak ri na ka mē apê Jejus kwÿy. ³ Jakamã koja mē atã ixto kapêr japêr kot paj ã mē kãm mē ajarēnh anê. ⁴ Nê ixte Jejus nhÿ hã kapêr jahkre o ixpa xwÿnh jakamã kot paj inhmã Kris kwÿjê kutã amarî ixàpkur prãm nē mãmri mē kutã apku. Ja tanhmã kute hkêt tã kot paj ã amnhî nhîpêx anhÿr kêt nē. Kot paj ixàpkur kaxyw nē amnhî pãnhã amnhîre nê ri kormã apku. Na pa hte ã amnhî nhîpêx anhÿr o ri mē akôt ixpa. ⁵ Rÿ kot pa ixkwÿjê pyrã nē inhmã Kris kôt ixkwÿjê hō ho ixprō hprãm nē mãmri ho ixprō. Nê wa ma krî piitã hkôt Kris kwÿjê kukwak ri ixàpkur o ixpa hprãm nē wa mãmri ã amnhî nhîpêx anhÿr o ixpa. Ja mex kênã. Na hte ã Simãw Pêtre mē Jejus tō kot hapujaja amnhî nhîpêx anhÿr o pa nhûm ja tanhmã kēp kute hkêt. No ãm mē hkînhã ixprō hkêt na pa hte ri ixpa.

⁶ Nê ixkwÿjaja na htem apkur xà hpãnhã àpênh o pa hkêt nē. Na htem Jejus nhÿ hã kapêr jarēnh o ri pa nhûm hte Jejus kwÿjaja mē kãm mē apkur xà gō nhûm mē amarî hkur o pa. Tã no pa na pa hte Panãpe mē wa ã amnhî nhîpêx anhÿr kêt nē. Na pa hte wa mry kã ho ixkre nhîpêx nē mē kãm ho wēnê nē hpãnhã amnhîm awjaprô. Na pa hte wa ã amnhî pa kukwak ri iuxjaprôr nê ho ixàpkur o ri ixpa anê.

⁷ Mē kãm pur kãm harôj jamÿnh o mē pa xwÿnhjaja na htem amarî hkwy jamÿ nê ho apkur o pa. Nê motre jamãr o mē pa xwÿnhjaja haxwÿja amarî hkã kagô janê nê ho hkôm o pa. Nê pôristijaja na hte mē ò pahija mē àpênh

pānhā mẽ kām amnhīrer o pa. Jajê piitā na htem mẽ àpēnh pānhā mẽ kām amnhīrer o pa. Ja pyrā nē te ixpē mẽ amā ixàpēnh o ixpa xwýnh pyrāk jakamā ixte mẽ ajahkreta pānhā kot ka mẽ inhmā inhō ho apa nhūm ja määnēn mex nē. ⁸ No âm papxipix na pa hte ja mex ā harēnh kêt nē. Tirtūm kapēr ā kagā htūm haxwýja kot ja mex ā harēnh. ⁹ Kamā na pre finat Mojesja Tirtūm nhý hā harēnh kot:

Koja akrit amā àpēnh o pa ka omu nē ho mex nē. Kām ò mex nē.

Anhýr o kot harēnh. Xà na pre Tirtūmja âm mẽ pahkrit pix kukamā ukaprī nē ā harēnh anē nā? Nā kot anhýr kêt. ¹⁰ Määnēn mẽ pahpē panhī kaxyw na pre ā ja jarēnh anē. Mẽ pahte mẽ hpur kām paxàhkre xwýnhjaja nē mẽ pahte kamā paxujamýnh o papa xwýnhjaja. Jajê kaxyw mẽ pahte pur kukwak ri amarī paxàpkur o ri papa kaxyw ā pre ā ja jarēnh anē. ¹¹ Tā ja pyrā nē na pa hte mẽ awýr mō nē mẽ amā Tirtūm kapēr jarēnh o ri mẽ akôt ixpa. Nē mẽ akôt ho mẽ ajahkre ho ri ixpa ka htem inhmā ixàpēnh ta pānhā amnhīrer kêt nē. Ixkwýjaja kot Tirtūm kapēr o mẽ ajahkre hpānhā mẽ ate mẽ kām amnhīrer tā pa inhmā amnhīrer kêt nē. Na pa pre mẽ ajahkreta pānhā mẽmoj tā mẽ awýr kêt nē. Âm nhām ixàpēnh òta kukwak ri na pa hte ixàpkur o ri ixpa.

¹² Nē na hte mẽ ixkwýjaja mẽ awýr mra nē Tirtūm kapēr o mẽ ajahkre o ri mẽ akôt pa. Hāmri nē hpānhā mẽ apkur xà hā mẽ awý ka mẽ kām mẽmoj gō. No kêt pa na pa hte mẽ urāk nē ixàpkur xà hā mẽ awýr kêt nē. Kot pa apu hā mẽ awý ka mẽ tanhmā ixto akapēr to nē expēn mā ijarēnh o:

—Pēr âm mẽ pahte kām amnhīrer pix kaxyw na hte Pawre mẽ pahwýr mra nē mẽ pamā Jejus Kris kot tanhmā mẽ panē amnhī nhīpêx to hā harēnh o pa. Pēr âm apkur xà pix prām xàj ā kot mẽ pamā ujarēnh anhýr o pa. Jakamā kot puj mẽ kuma nē âm kuma.

Anhýr o expēn mā ijarēnh pymaj na pa hte mẽ ajahkre hpānhā mẽmoj tā mẽ awýr kêt nē. Na pa hte âm mry kà ho ixkre nhīpêx nē ho wēnē nē ja pix kukwak ri ixàpkur o ri ixpa. Nē amarī ri mẽ ajahkre ho ri mẽ akôt ixpa.

¹³ Nē Tirtūm mā amnhī jarēnh xà hā ixkre kamā mẽ àpēnh xwýnhjaja na htem hwýr mẽ mrar xwýnhjaja mẽ àpēnh pānhā mẽ kām amnhīre. Nē mẽ kot mẽ kām Tirtūm mā mẽmoj nhōr o kuhē xwýnhjaja na htem määnēn mẽ àpēnh pānhā mẽ kām amnhīre. ¹⁴ Nē Pahihti Krisja na pre ja hā mẽ pakukamā pahtā karō kot:

—Kēr ka mẽ kot tanhmā mẽ amā ijarēnh to ho ri mẽ pa xwýnhjē mā amnhīrer o ri apa. Anē.

¹⁵ Tā no na pa hte aa mẽmoj tā ixàhwýr kêt nē. Nē mẽ ate inhmā amnhīrer kaxyw pa mẽ amā ja jarēnh kêt nē. Aa ixte mẽmoj tā mẽ awýr kêt. Kot paj apu anē nē xpijaam nē. Rý kot pa apu anē nē mẽ akukwak ri ixàpkur o ri ixpa hāmri nhūm mẽ akwýjaja ja hā ixpumu nē hā ijarēnh o:

—Tk. Na hte amarī mẽ pajahkre o ri pa hkêt nē. Âm mẽ apkur xà pix prām xàj na hte ā mẽ pajahkre ho pa anē. Anē.

Jakamā na pa hte mẽmoj tā mẽ awýr kêt nē. ¹⁶ Ixte mẽ amā mẽ ujarēnh mexja jarēnh o ri ixpa htā na pa hte ja hā amnhī to jarkrar o ri ixpa hkêt nē. Pahihti Jejus na pre ja hā inhmā karō pa hte kām ho anhýr o ri ixpa. Kot paj kām ho anhýr kêt nē ixpunuj nē ri ixpa. ¹⁷ Kêp âm amnhī krā hkôt mán tanhmā mẽ amā ixujarēnh to ho mẽ akôt ri ixpa ronhýx pa hpānhā ixàmnhix kàxpore hā mẽ awýr. No âm ā ixte amnhī nhīpêx anhýr kêt. Tirtūm tām kot inhmā ja hā karō jakamā na pa hte amarī ixàmnhix ri mẽ amā kapēr jarēnh o mẽ ajahkre ho ri mẽ akôt ixpa nē mẽmoj tā ixàhwýr o ri ixpa hkêt nē. ¹⁸ Ixte

amarî ri mê amã mê ujarênh mexta jarênh o ri ixpaja na inhmã hprãm. Ja na inhmã mex. Na pa hte ã amnhî nhîpêx anhÿr o ri ixpa nhũm ja inhmã mex pa ixkînh nê ri ixpa. Jakamã na pa hte hpãnhã ixãhwÿr kêt nê. Nê inhmã mêmoj prãm o ri ixpa hkêt nê. ¹⁹ Nê nhãm mê kãm tanhmã ixãpênh to ho ixpa hkêt tâ pa hte mê piitã tanhmã mê kãm amnhî nhîpêx to ho ri ixpa. Pê mê kãm Jejus kapêr jarênh o ri ixpa. Jakamã na mê ra ohtô nê ixujarênh ma nê amnhî kaxyw Jejus kôt hamaxpêr nê hkôt amnhî xunhwÿ.

Pawre kot tãm mê piitã mê hipêx o pa hã amnhî jarênh

Wam Korîit 10.33

²⁰ Nê na pa hte Ijaewjê hwÿr ixpa nê mê kot amnhî nhîpêx kôt amnhî nhîpêx o ri mê hkôt ixpa. Ixte mê kurom Tirtũm kot finat Mojes mã mêmoj tâ karô hkôt amnhî nhîpêx o ixpa hkêt tâ mê hkôt ri ixpa nê mê urak nê hkôt amnhî nhîpêx o ri ixpa. Mê kot ja hã ixpumunh nê ixte mê kãm Jejus jarênh mar nê ixpyrà nê amnhî kaxyw hkôt hamaxpêr kaxyw.

²¹ Tã pa hpãnhã mê kêp Ijaew kêt xwÿnhjê hwÿr ixpa nê mê kot amnhî nhîpêx kôt amnhî nhîpêx o ri mê hkôt ixpa. Mê kot ja hã ixpumunh nê ixkapêr mar nê ixpyrà nê amnhî kaxyw Jejus kôt hamaxpêr kaxyw. Tirtũm mê Kris wa hamaxpêr xã hkôt na pa hte ahpÿnhã mê kot amnhî nhîpêx xwÿnhjê hwÿr mra nê ã amnhî nhîpêx anhÿr o ri mê hkôt ixpa.

²² Nê na pa hte kormã mê kot Kris kôt amnhî xunhwÿr tohtuj anhÿr xwÿnhjê hkôt ri ixpa nê te ixte ho mê urak nê kormã hkôt amnhî xãm nyw pyrãk o amnhî nhîpêx o ri mê hkôt ixpa. Mê kot ja hã ixpumunh nê ixkapêr mar nê hkôt amnhî nhîpêx mex kaxyw. ã na pa hte mê piitã mê hkôt ri ixpa nê mê hkôt amnhî nhîpêx o ri ixpa anê. Mê kot ja hã ixpumunh nê inhmar nê ixpyrà nê Kris kôt amnhî nhîpêx tÿx kaxyw. ²³ Mê kot mê ujarênh mex mar kaxyw na pa hte mê piitã mê hkôt ã amnhî nhîpêx anhÿr o ri ixpa. Tirtũm kot mê ho hkra nê mê ho mex kaxyw. Nê mããnen pa kot mê hã ixto mex kaxyw.

Pawre kot htÿx ri amnhî nhîpêx kêt ã kot amnhî jarênh

Sikũn Ximotre 4.7; Eprêw 12.1-3

²⁴ Mê hprôt xwÿnhjaja na htem hprôt tÿx no nhũm mêhõ pixi nê wam hkwyjê re nê wam tẽn pój nhũm htem ja hã omu nê kãm mê hkînhxã gõ. Ja pyrà nê kêr ka mê apiitã tãm amnhî nhîpêx mex rãhã ho ri apa kê Tirtũm mê apumu nê nhÿrmã ja pãnhã mê amã mêmoj mex gõ.

²⁵ Nê mê hprôt xwÿnhjaja na htem mê hkînhxã hpyr prãm xaj mê hprôt xã hã arîgro hwÿr apkati mê hprôt o kuhê. Prôt tÿx prãm xaj. Tã mê hprôt xã hã arîgrota ã nhũm hkwyjê pê amnhî to wa nê amnhîm hkînhxã py. Nom koja hkînhxaja kritpêm kãm mex ry hkêt nê. Kojã gaa nê hapêx tokyx anê. Tã nom kot puj mê Tirtũm kapêr kôt amnhî nhîpêx mex o ri papa. Nê mê hprôt xwÿnhjê kot hkînhxã hpyr prãm xaj apkati mê hprôt o kuhêta pyrà nê apkati mê hkôt amnhî nhîpêx mex o ri papa. Hãmri nhũm amnhî tã mê pahpumu nê nhÿrmã mê pamã hkînhxã mex õ gõ. No ãm jar hkînhxã kurom koja aa mê pahpê hapêx kêt nê. Kojã mê pamã mex rãhã ho rãhã.

²⁶ Nê na hte mê hprôt xwÿnhjaja htÿx ri tanhmã hprôt to ho pa hkêt nê. Na htem hkwyjê pê amnhî to wa kaxyw hprôt nê nhÿri mê àhuk xãta pix pumunh pê hwÿr hprôt nê mra hãmri nê kamã ahtwÿ. Nê kamã àhuk pix kukamã hamaxpêr o hprôt tÿx nê mra. Ja pyrà nê na pa hte apkati mê Tirtũm kôt pix mã amnhî nhîpêx o ri ixpa. Nhÿrmã kot inhmã mêmoj mex nhõr kaxyw.

Nē mē pijapu mex xwýnhjaja na htem htýx ri nhýhýnh axpēn tak kēt nē. Na htem nhýhýnh kot mē htak o mē rēnh xà pix kamā mē htak o mē rēnh kukamā hamaxpēr pē kamā mē htak. Ja pyrà nē na pa hte ixtýx ri tanhmā amnhī nhīpēx to ho ri ixpa hkēt nē. Na pa hte Tirtūm mā ijamaxpēr pē tanhmā amnhī nhīpēx to rāhā ho ixpa. Kot nhýrmā inhmā mēmoj mex nhōr kaxyw. ²⁷ No na pa hte ixtýx ri amnhī jamaxpēr xà hkōt tanhmā amnhī nhīpēx to ho ri ixpa hkēt nē. Kot pa ā amnhī nhīpēx anē nē ixte mē kām Jejus kapēr jarēnh o ri ixpa htā ām ri ixtýx ri ā amnhī nhīpēx anhýr kaprý nhūm Tirtūmja tee ri ja hā ixpumu nē inhmā mēmoj mex nhōr kēt nē.

10

Ijaew kot amnhī nhīpēx

Rōmān 15.4; Eprēw 3.8-11; Jutre 5

¹ E Kris kōt ixkwýjaja. Kot paj mē amā amnepē mā mē ixpē Ijaew hkukamā mē inhīgētjaja tanhmā mē harēnh to ka mē inhma. Mē kot pahi finat Mojes kōt ri mē pa xwýnhjaja kot paj mē amā harē. Mē pahte mē urāk nē pahtýx ri amnhī nhīpēx pymaj kot paj mē amā tanhmā mē harēnh to ka mē inhma. Mān ka mē arī mē harēnh ā anohtýx japēr. Na prem piitā pika pē Ejit kamā pa htā kurūm kator pa. Hāmri nē ma kapōt ā kakrā pumunh o hkōt pa ho pa. Pry hkēt jakamā nhūm pre Tirtūm tanhmā kakrā hto nhūm ma mē hkukamā pa nhūm mē omu nē hkōt pa. Hāmri nē ra gō xujanār mē kot kām: “Gō kamrēk” anhýr xwýnhja wýr pōj nē tee ri rēr prām xāj amnhī kukamā hamaxpēr. Hāmri nhūm Tirtūm mē kām hkōt ā ho amgrā nhūm mē hkōt mex pē rēr pa nē axte kakrā hkōt pa ho pa. ² Finat Mojes kot mē o pa jakamā nhūm prem kēp hkwy hā amnhī jarē nē kām amnhī jarēnh o:

–Nā kot paj mē akapēr ma nē akōt ri amnhī nhīpēx o ixpa. Anē.

Te mē pahpē Kris kwý hā amnhī jarēnh kaxyw mē kot gōx kām mē pahkrā kumrār nhūm mē pahte Kris mā amnhī jarēnhhta pyràk. ³ Na prem kapōt ā ri pa nhūm Tirtūm tām kaxkwa rūm mē hwýr mē apkur xà rē nhūm mē hkawrà nē ho apkur o pa. ⁴ Tā ra kōr xāj hirot nhūm Tirtūm tanhmā mē kām kēn prēkja to nhūm kurūm mē kām gō axkapī nhūm mē ho ixkō nē akupým hihtýx. Ā Krisja mē hkōt mē ho mē hihtýx o pa anē. Mē kot no ho omunh kēt tā nhūm mē hkōt mē ho mē hihtýx o pa.

⁵ Tā no nhūm mē ohtō nē Tirtūm kōt amnhī nhīpēx kēt nē. Kot mē ho mex kumrēx tā nhūm mē ām amnhī tā omu nē ām omu nē kapēr kōt amnhī nhīpēx kēt nē. Ām kapēr kwým ri tanhmā amnhī tomnuj to ho pa nhūm tee ri amnhī tā mē omu nē tanhmā mē ho nhūm mē hkwyja hpikaprār pa. Hāmri nhūm arī mē htír xwýnhjaja kapōt ā mē hagjēnh pa nē axte ma pa.

⁶ Jakamā kwa kēr pu mē kot ā amnhī nhīpēx anhýr ā mē harēnh ma nē hā pano htýx nē ho papa hāmri nē ho mē urāk kēt nē. Mē urāk nē pahtýx ri tanhmā amnhī nhīpēx to ho ri ixpa hkēt nē.

⁷ Nē na pre mē hkwyjaja sānti kutā hkōn krā ho rōrōk nē hkrī nē kām amnhī jagrer pē amnhī to kuwý. Tirtūm kapēr ā kagā htūm kot mē kot amnhī nhīpēx anhýr ā mē harēnh kot:

Na prem sānti kutā apkur o hkrī nē kām amnhī jagrer o hkrī nē gaa nē pipānh pix o pa. Jao axpēn kamā hpijaàm kēt o pa.

Anhýr jakamā kwa kēr pu mē ā mē kot amnhī nhīpēx anhýrja ā pano htýx nē ho mē urāk hkēt nē.

⁸ Nê na pre mê hkwÿjaja htÿx ri mjên nê hprô kuhpa hã nhãm ri mê kamã hpijaam kêt o pa. Mÿrapê nhũm arÿgro pixi hã mê ohtô rax kumrêx nê axkaprã. Mê kêp 23.000 nê pikaprãr pa. Tã ã Tÿrtũm kot mê panhÿpêx anhÿr pymaj kêr pu mê ja hã pano htÿx nê ho mê urãk kêt nê. ãm kwarÿ ho kwarÿ.

⁹ Nê na pre mê hkwÿjaja axtem nê htÿx ri tanhmã axpên mã Tÿrtũm jarênh to nê harênh o:

—Nã Tÿrtũmja gryk tokyx anhÿr kêt jakamã kwa pu mê ã amnhÿ tomnuj anhÿr o papa. Kojã mê pahpumu nê tanhmã mê pahto hkêt nê.

Anhÿr tã nhũm tee ri ja hã mê kuma nê mê omu nhũm ja kãm mex kêt nê nhũm mê hwÿr kagã xoprê nhô wenên xihtÿx kwÿ rê nhũm mê hwÿr mra nê mê hkamnhar o mê hkwÿjê pa. Tã ã kot mê panhÿpêx anhÿr pymaj kwa kêr pu mê ja hã pano htÿx nê mê urãk nê amnhÿ tã Tÿrtũm kamã pajamak o papa hkêt nê. Kwarÿ ho kwarÿ.

¹⁰ Nê na pre mê hkwÿjaja axtem nê Tÿrtũm o kapêr punuj nê nhũm tee ri amnhÿ tã mê kuma nê mê hwÿr kapêr o wrÿk xwÿnh mê nhũm ma mê hwÿr wrÿ nê ÿ hã mê hkwÿjê nhũmex. Tã ã kot mê panhÿpêx anhÿr pymaj kwa kêr pu mê ja hã pano htÿx nê ho mê urãk nê Tÿrtũm o pakapêr punuj kêt nê.

¹¹ Na pre mê ixpê Ijaew nhÿgêtjaja ã htÿx ri amnhÿ nhÿpêx o pa anê. Tÿrtũm kapêr ã kagã htũm kot ã mê kot amnhÿ nhÿpêx anhÿr piitã harênh par. Mê panhô ejêp kaxyw. Mê pahte kamã harênh nê mê harênh mar tÿx nê mê urãk nê ã amnhÿ nhÿpêx anhÿr kêt kaxyw. Ra Jejus akupÿn mê pahwÿr wrÿk xã hã arÿgro hkukamã grêre jakamã kwa kêr pu mê kutêp mê kurom kapêr kôt pix mã ri amnhÿ nhÿpêx mex rãhã ho ri papa.

Mê pahte mêmoj punuj nê amnhÿ to htÿx ã mê pamã karô

Matêwre 4.1, 6.9-13; Wam Korîit 1.8; Sikũn Pêtre 2.9; Jutre 24

¹² Tã kêr ka mê ã Ijaew kot amnhÿ nhÿpêx anhÿr ã mê harênhja ma nê ã ajamaxpêr anhÿr kêt nê. Rÿ mê ajamaxpêr o:

—Nã mêmoj piitã kutã ixihtÿx kênã kot pa hkêt mê urãk nê ã amnhÿ nhÿpêx anhÿr o ri ixpa.

Anhÿr o mê ajamaxpêr kêt nê. Kot kaj mê ã amnhÿ jarênh anê nê ra mê urãk nê tanhmã amnhÿ tomnuj to.

¹³ Nê na prem kapôt ã pare ri omnuj nê ri pa. Nhũm mêkarômnuti tanhmã mê hkrã hto nhũm mê tanhmã amnhÿ tomnuj to ho pa. Ja pyrã nê na hte arÿ mê pahte amnhÿ tomnuj hprãm xaj tanhmã mê pahkrã hto ho pa. Mê pahpiitã ã mê pahto anhÿr o ri mê pahkôt pa. Nom nhũm Tÿrtũm ra kot mê pamã amnhÿ jarênh xã hkôt mê panê omunh mex rãhã ho pa. Jakamã na pu htem tanhmã amnhÿ tomnuj to hkukamã pajamaxpêr nhũm ja hã mê pahpumu nê mê panê mêkarômnuti mã kapêr. Nê kutã mê pahto paxihtÿx nê pu mê ÿ hã amnhÿ tomnuj kêt nê. Nê ãm kôt pix mã amnhÿ nhÿpêx mex o ri papa.

Mê kot sãnti mã mêmoj nhôr xwÿnhjê jarênh

Wam Korîit 8.1-13; Karatas 4.8; Apokarip 9.20

¹⁴ Jakamã e Kris kôt ixkwÿjaja. Kêr ka mê amnhÿ kaxyw sãnti hkôt ajamaxpêr o ri apa hkêt nê. Nê amnhÿ to hwÿr kêt nê. ãm kwarÿ ho kwarÿ.

¹⁵ E mê axãhpumunh tÿx ã amnhÿ jarênh jakamã kot paj mê amã mêmoj jarê ka mê aprÿ hã inhmar tÿx japêr. ¹⁶ Nã na pu htem tãhã Jejus kot mê panê htyk mã pajamaxpêr kaxyw axpên wÿr akuprô. Hãmri nê mêmo kagô hkwÿ ru nê Tÿrtũm mã mex ã harê nê mêmoj o pahkôm pê Jejus kot mê panê hkamrô

pikapir mā pajamexpēr. Nē hpānhā pāwti hō py nē expēn mā ho hkry nē mē kot Kris pīr nē ī kamā hkamnhwyr nhūm mē panē htykja mā pajamexpēr pē kuku. ¹⁷ Pāwtita ām pixire htā pu htem expēn mā ho hkry nē pahpiitā kuku. Mē pahpē Kris kwý hā mē pahte amnhī jarēnh nhūm mē pahkwý kot ja hā mē pahpumunh kaxyw. Te mē pahtipxi nē ri mē papa pyrāk nē pāwti pixire htā pu mē pahpiitā kuku.

¹⁸ E kot paj hpānhā mē amā amnepē mā Ijaew kot tanhmā amnhī nhīpēx to jarē ka mē inhma. Na pre htem Tirtūm mā mex ā harēnh nē kām amnhī nhōr ā kot amnhī tā mē omunh kaxyw nhūm prem tanhmā amnhī nhīpēx to. Jao kām mē apkur xā hkwy gō nē kām mex o mex ā harē. Hāmri nē amnhī mā mēmojta kwý xā nē hkur o hkrī. Jao ra Tirtūm mā mex o mex ā harē nē kām kēp hkra hā amnhī jarē.

¹⁹ Nom mē kot sānti mā mēmoj nhōr xwýnhjaja na htem kām mēmo mē apkur xā hkwy gō nom ām kām ōr kaprý. Tanhmā kot we amnhī to nē amnhī tā mē omu? Mo rīt kaxyw no? Ām mē ihkra ho mē kot amnhīm hipēx kēnā. Jakamā na htem ām kām mē apkur xā hkwy nhōr kaprý. ²⁰ Mē kot sānti mā mēmoj nhōr xwýnhjaja na htem Tirtūm mā ōr kēt nē. Mēkarōmnuti mā na htem kugō. Jakamā kot kaj mē urāk nē sānti mā mēmoj gō nē apē mēkarōmnuti hkwy hā amnhī to amnhīrīt nē apē hkwy hā ri apa. Jakamā mē ate sānti mā mēmoj nhōrta na inhā hprām kēt kumrēx. ²¹ Kot kaj mē panhō Pahihtī Jejus kot mē panē htyk ā mēmoj kagō hkwy ho ixkō hāmri nē ma mra nē hpānhā sānti pē mēkarōmnuti hā mēmoj to ixkō. Hāmri nhūm Tirtūmja tee ri ja hā mē apumu nhūm ja kēp omnuj týx nē. Rý ka mē Pahihtī Jejus kot mē panē htyk ā pāwti hkwy hku nē hpānhā ma mra nē sānti pē mēkarōmnuti hā mēmoj hku. Hāmri nhūm Tirtūm kēp ja omnuj týx nē. Mē pahte ā amnhī nhīpēx anhýrja na expēn kuhpa hā. ²² Jakamā kot ka mē ā amnhī nhīpēx anē nē te ra mē amā mēkarōmnuti hkīnh nē määnēn amā Tirtūm kīnh pyrāk o amnhī nhīpēx. Nē te Tirtūm kurom mē kajaja mē axāhpumunh týx pyrāk o amnhī nhīpēx. Nhūm tee ri amnhī tā mē apumu nē mē akamā gryk týx nē. Kwa mē okora. Kojā Tirtūm akamā gryk ka amex kēt kumrēx.

*Mē pamā Kris kōt mē pahkwýjē hkīnh pē mē ho mex ā mē pamā karō
Matéwre 20.28; Rōmān 14.1-15.7; Pīripos 2.1-4*

²³ Nē na htem tōhā amnhī jarēnh o:

—Nā kot pa inhā mēmoj to anhýr prām nē ixāmnhīx ā amnhī nhīpēx anhýr o ri ixpa. Anē.

Tā no ām mēmoj piitā mē pamā mex kēt. Na htem kām mēmoj to anhýr prām xā hkōt mēmoj piitā tanhmā ho ho ri pa nē tanhmā amnhī tomnuj to. Hāmri nhūm mē hkwyjaja ja hā mē omu nē mē urāk nē tanhmā ri amnhī tomnuj to. Jao Kris kōt amnhī xunhwyr týx kēt nē. ²⁴ Jakamā kwa kēr pu mē amnhī pix kukamā pajamexpēr pē tanhmā amnhī nhīpēx to ho papa hkēt nē. Määnēn amnhī kwýjē hkukamā pajamexpēr pē tanhmā mē ho mex to ho ri papa pē tām ri amnhī nhīpēx o papa.

²⁵ Nē kot kaj mē amnhī xāpkur xā japrōr kaxyw ma nhýhým mra nē māmri axāmnhīx ri amā mēmoj prām xā hkōt mēmoj japrō. Nom kēr ka mē axujaprōrja kēp sānti xāpkur xā hā mē hkukjēr kēt nē. Ām axāmnhīx ri mē kēp mēmoj japrōr o ri apa. ²⁶ Tirtūm kapēr ā kagā htūm kot ja jarēnh kot: Pika piitā hkōt mēmoj piitā kēp Tirtūm nhō na. Anē. Jakamā mē māmri axāmnhīx ri mēmoj piitā haprō nē mēmoj piitā hkur o apa.

²⁷ Tã koja mẽ kêp Kris kwỳ hkêt xwỳnhjê hô ate kutã axàpkur kaxyw amnhĩ wỳr awỳ ka amã hwỳr amõr prãm nê mãmrĩ ma hwỳr mõ. Nhũm mẽmoj to amã anhõ ka axàmnhĩx ri mãmrĩ aku. No ri tee ri amnhĩ kukamã ajamaxpêr nê tanhmã hã hkukjêr to hkêt nê. Rỳ kãm:

—Kwa xà we mryja sãnti hã mẽ apkur xà na na nã?

Anhỳr o hã mẽ hkukjêr kêt nê. ãm mãmrĩ axàmnhĩx hkur o akrĩ. ²⁸⁻²⁹ Nom koja Kris kõt mẽ kot amnhĩ xãm tohtuj anhỳr xwỳnhjê hô mẽ awỳr axà nê tee ri ja hã apumu nê amã:

—Kwa sãnti hã mẽ apkur xà na ka ri mẽ kutã hkur o akrĩ.

Anhỳr o amã kapêr ka ama nê hkaga kurê kumrêx nê hkur kêt nê. Amã mex tã Kris kõt atõja kêp omnuj jakamã ka hkaga nê hkur kêt nê. No kot ka ãm ama nê arĩ hkur o anhỳr japêr. Kot amã harênh xwỳnhhta kêp omnuj tã ka arĩ noo mã hkur japêr. Nhũm ja hã apumu nê tee ri Tĩrtũm kapêr kukamã tanhmã hamaxpêr to. Hãmri nê apyrã nê kuku nê gaa nê tee ri amnhĩ kukamã hamaxpêr nê amnhĩ mã:

—Hêxta waa nê. Sãnti nhõja mex kêt tã pa ri kuku. Kwa na pa pêr hkurja o amnhĩ tomnuj nê. Hêxta waa nê. Anê.

Hãmri nê tee ri amnhĩ kukamã hamaxpêr o hkaprĩ nê. ã kot amnhĩ nhĩpêx anhỳr pymaj koja mẽhõ ã mẽmo mẽ apkur xà nê amã kapêr anê ka ama nê hkaga kurê kumrêx. Jao amnhĩ pix kukamã ajamaxpêr kêt nê. Mããnêh Kris kõt atõ nê atõxjê mex kukamã ajamaxpêr. Nom koja amã kêp sãnti hã mẽ apkur xà hã harê ka ama nê ã ajamaxpêr anhỳr japêr nê ajamaxpêr o:

—Nã kêp omnuj tã kot paj mamrĩ kuku. Ja inhmã mex kênã. ³⁰ Ra ixte Tĩrtũm mã harênh nê ixàmnhĩx hkur o inhỳr kênã kot kêt ã nê inhmã kapêr anê. Anê.

Kwa mẽ ã ajamaxpêr anhỳr kêt. Kot kaj mẽ ã ajamaxpêr anê hãmri nê Kris kõt atõ rỳ atõx mex kukamã ajamaxpêr kêt nê.

³¹ Jakamã kêr ka mẽ tãm tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho ri apa. Nê axàpênh mex nê. Kêr kê mẽ piitã ja hã mẽ apumu nê mẽ apumunh kõt amnhĩm Tĩrtũm mex ã harê. ³² Nê kêr ka mẽ piitã mẽ noo mã tãm ri amnhĩ nhĩpêx o apa. Ijaew noo mã nê Ijaew kêt xwỳnhjê noo mã. Nê Jejus kwỳjê noo mã. Mẽ piitã mẽ noo mã tãm ri amnhĩ nhĩpêx rãhã ho ri apa. Mẽ kot tee ri mẽmoj tã mẽ apumunh nê hpijaãm pymaj ka mẽ tãm ri mẽ piitã mẽ noo mã tanhmã amnhĩ nhĩpêx mex to ho ri apa. ³³ Na pa hte ã amnhĩ nhĩpêx anhỳr o ri ixpa. No na pa hte pa amnhĩ pix kukamã ijamaxpêr kêt nê. Mẽ piitã mẽ mex kukamã na pa hte ijamaxpêr o ri ixpa. Pé tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho ri ixpa. Mẽ kot ja hã ixpumunh nê ixpyrã nê Jejus kõt amnhĩ xunhwỳr nê ãm kõt pix mã ri amnhĩ nhĩpêx o pa kaxyw.

11

¹ Na pre hte Kris ã ã amnhĩ nhĩpêx anê nê mẽ piitã mẽ mex kukamã hamaxpêr rãhã ho ri pa. Tã na pa hte uràk nê ã amnhĩ nhĩpêx anê. Jakamã kwa kêr ka mẽ ixpyrã nê ã amnhĩ nhĩpêx anhỳr o mãn ri apa.

Mênijaja mẽ mjên ã hpijaãm ã mẽ kãm karõ

Epes 5.22; Wam Pêtre 3.1-6

² Nê na ka xep htem arĩ ra ixte tanhmã mẽ amã ixkapêr toja mã ajamaxpêr tỳx o ri apa. Na pa pre Kris kõt mẽ pahtõ nê mẽ pahtõxjaja axpên wỳr pikuprõnh nê tanhmã amnhĩ nhĩpêx to hã mẽ amã karõ ka prem inhma nê

mē urāk nē ā amnhī nhīpēx anē. Ām hāmri na ka htem ā amnhī nhīpēx anhūr o apa. Ja na inhmā mex.

³ Na pa pre krī hō kamā mēnijaja kot amnhī krā hpro hā mē amā mē harē. Ka prem inhma nhūm mē akwŷjaja kām ja mex nē nhūm mē akwŷjaja tee ri ja kukamā ajamaxpēr. No mēmo kaxyw na hte mēnijaja amnhī krā hpro? E kot paj ixprī hā mē amā ja jarē ka mē inhma. Nā Tirtūm kēp Kris jamār xwŷnh nhūm Kris kēp Tirtūm mā mē inhmyjē jamār xwŷnh. No mē anijaja mē amjēn kēp Kris mā mē ajamār xwŷnh. Na hte mēnijaja ohtō nē ra mē mjēn ā amnhī to amnhīrit kaxyw amnhī krā hpro nē ri pa. No mē inhmyjaja na pa htem ā amnhī nhīpēx anhūr kēt nē. Na pa htem amarī ixkrā hkēnh nē ixpa. ⁴ Jakamā na pa htem Tirtūm kapēr mar xā hā ixkre hwŷr axpēn wŷr akuprō nē Tirtūm nhŷ hā mē anijē mā kapēr jarēnh o ixkuhē. Rŷ Tirtūm mā tanhmā mē pajarēnh to. No ām amnhī krā hpro hkēt rāhā kām mē ajahkre rŷ kām mē pajarē. Kot pa mē amnhī krā hpro nē te mē apē ixprōjaja mē apē mē ijamār xwŷnh ā mē ajarēnh pyrāk. Jao te mē ixte mē ijamār xwŷnh Kris ā ixpijaām kēt pyrāk o amnhī nhīpēx. ⁵ No mē anijaja mē ixte Kris mā mē ajamār xwŷnh jakamā na ka htem Tirtūm nhŷ hā mē inhmā kapēr jarēnh rŷ kām mē pajarēnh kaxyw nē amnhī krā hpro. Mē ixte Kris mā mē ajamār xwŷnhjē hā apijaām kaxyw ā amnhī nhīpēx anē nē mē amnhī krā hpro. Kot ka mē ā amnhī nhīpēx anhūr kēt nē te mē ate mē ixtā apijaām kēt pyrāk o amnhī nhīpēx nhūm mē amjēn tee ri ja hā apumu nē hpijaām nē. Te ate amnhī krā hkēnh nē ri apa nhūm tee ri apumunh nē hpijaām pyrāk. ⁶ Kot kaj mē amnhī krā hkēnh nē ri apa nē amnhī kamā apijaām nē ri apa. Mē anijaja na ka htem akrā hkī japjē nē kamā amex nē ri apa. No kot ka mē amnhīm akrā hkēnh nē apunuj nē amnhī kamā apijaām nē ri apa. Jakamā kēr ka mē Tirtūm mā amnhī jarēnh kaxyw nē amnhī krā hpro. Nom kot ka mē amjēn ā apijaām kēt nē ri apa hprām japēr nē mamrī amnhīm akrā hkēnh nē ri amnhī kuk ā apijaām kēt nē ri apa.

⁷ No mē inhmyjaja na pa htem amnhī krā hpro hkēt nē. Te mē ixpē Tirtūm pyrāk nhūm mē anijaja te mē apē Tirtūm kra pyrāk o na pu htem axpēn nhīpēx. Tirtūm krajaja na htem mēmoj tā Tirtūm mā karō hkēt nē. Ja pyrā nē mē anijaja na ka htem mē inhmyjē mā mēmoj tā karō kamā axihtŷx o apa hkēt nē. Na ka htem mē ixtā apijaām kām mēmoj tā mē ixwŷ.

⁸ Amnepē mā Tirtūm kot mēmoj to kator krax rūm na pre myja kumrēx nhīpēx hāmri nē kēp ōkwa i hō kapa nē ho kām hprō nhīpēx. No na pre nija kumrēx nhīpēx nē ōkwa i ho kām mjēn nhīpēx kēt nē. ⁹ Myja mā na pre hprō nhīpēx. No nija mā mjēn nhīpēx kēt nē. ¹⁰ Jakamā kēr ka mē anijaja amjēn ā apijaām ā amnhī to amnhīrit kaxyw hāmri nē mē inhmā Tirtūm nhŷ hā tanhmā akapēr jarēnh to kaxyw rŷ kām amnhī jarēnh kaxyw hāmri nē amnhī krā hpro nē akuhē. Hāmri nhūm Tirtūm kapēr o mē wŷk xwŷnhjaja ja hā mē apumu nē hkīnh nē tee ri mē akukamā hamaxpēr kēt nē.

¹¹⁻¹² Nē wam ni kator xwŷnhnta na pre myja rūm kato. Tā na pa htem jarāhā mē inhmyjaja hpānhā mē anijē rūm ijapōj. Tirtūm jamaxpēr xā hkōt. Tām na pre ā mē pahte amnhī nhīpēx anhūr kaxyw ā mē panhīpēx anē. Tā mē ixpē Pahihti Kris kwŷ hā mē inhmyjaja nē mē anijaja na pu htem ri ahte papa hkēt nē. Na pu htem axpēn kutā pamā axpēn hkīnh o papa nē mēmoj to axpēn kutā panojarēt o ri papa. Nē axpēn to presija ho papa. Na hte mē anijaja mē amjēn o presija ho apa. Nē mē amyjaja na ka htem mē aprō ho presija ho apa. Tā kēr ka mē anijaja mē amjēn ā apijaām o ri hkōt apa. ¹³ Jakamā kwa mē kot amnhī

krâ hproja kukamâ ajamexpêr tÿx nê. Xâ mê anhõ krî kamâ mênijaja mê mjên ã hpijaam ã amnhî to amnhîrit kaxyw amnhî krâ hpro nâ? Koja mê ja kaxyw ã amnhî nhîpêx anhÿr japêr kê mê rî mê anoo mâ Tirtûm mâ amnhî jarênh kaxyw nê kupê xê hkwȳ ho amnhî krâ hprõ nê rî kâm amnhî jarê. Nom koja mê ã amnhî nhîpêx anhÿr kêt nhûm mêmÿjaja tee ri ja hã mê omunh nê ho kapêr hkêt japêr hãmri kê mê rî amnhî krâ hpro hkêt nê ri pa.

¹⁴ Mê kot mê pahte amnhî nhîpêx ã mê pahpumunh nê hkînh kaxyw na pu htem tanhmâ amnhî nhîpêx to ho ri papa. Na htem mê pahkrâ hkî jarênh o: “Koja mêmÿjaja hkrâ hkî japjê nê ri pa nê ra kamâ omnajti.” Anhÿr jakamâ na pa htem amnhî krâ hkênh nê ri ixpa. ¹⁵ No mê anijaja na htem mê ajarênh o: “Mênijaja na htem hkrâ hkî japjê nê ri pa nê kamâ muxti.” Anhÿr jakamâ na ka htem akrà hkî japjê nê ri apa. Mê akî te kêp mê akrà hpro xâ pyrâk. Na ka htem ã amnhî nhîpêx anhÿr o apa.

¹⁶ E na pa ra mê amâ krî hkwȳ kamâ Kris kwÿ nijaja kot mjên ã hpijaam ã amnhî to amnhîrit kaxyw tanhmâ amnhî nhîpêx to hã mê harê. Tã koja mêmõ nija tee ri ja ma nhûm ja kêp omnuj japêr. Nhûm amnhî jarênh o:

—Kêt. Kot paj tanhmâ inhmâ amnhî nhîpêx to hprâm xâ hkôt tanhmâ ri amnhî nhîpêx to ho ri ixpa. Koja inhmjên ja hã ixpumu nê hpijaam nê rî tãm. Anhÿr ã amnhî jarê ka mê tee ri ã kot amnhî jarênh anhÿrja ã ama nê kãm: —Kwa nâ ã ri ajamexpêr anhÿr kêt nê. Na hte Kris kwÿjaja ã hamexpêr anhÿr kêt nê. Anê.

Jeus tyk mã mê pajamexpêr pê tanhmâ mê pahte amnhî to hã mê pajarênh Matêwre 26.26-30; Makre 14.22-26; Rukre 22.19-20

¹⁷ Nê na ka xep htem Tirtûm mâ amnhî jarênh xâ hã ixkre hwÿr axpên wÿr akuprõ nê kamâ amnhî to mex kêt nê. Na ka htem tanhmâ amnhî tomnuj to pa tee ri mê ajarênh ma nê ixkaprî nê. Nê amnhîm mê amex ã mê ajarênh kêt nê. ¹⁸ Na ka xep htem axpên wÿr akuprõ nê mêmõj tã axpên mã akir nê axpên pê anhgrâ. Nê ahpÿnhã mêmõj mã ajamexpêr jao ra mê amâ axpên kînh kêt nê. Na pa tee ri ã mê ajarênh anhÿrja ma nê ixkaprî htÿx nê. ¹⁹ Xâ na hte Tirtûm ahpÿnhã tanhmâ mê pahte amnhî anhîpêx to hã mê pahpumunh kôt kãm mê pajapê hkêt ã amnhî jarê? Nâ na hte ã amnhî nhîpêx anhÿr kêt nê. Kãm mê pajapê ho axpên pyrâk kênâ.

²⁰ Nê na hte Kris kwÿjê piitã tõiã axpên wÿr akuprõ nê Jeus tyk mã hamexpêr kaxyw pãwti hkwȳ hku. Tã mê kajaja na ka xep htem ja kaxyw axpên wÿr akuprõ nom axtem nê Jeus tyk mã ajamexpêr pê axâpkur kêt nê. Âm mê axâpkur pix kukamâ ajamexpêr nê axtem nê axâpkur rûnh o akri.

²¹ Jao amnhî pix kukamâ ajamexpêr. Mê akwÿjaja wam mrrar nê hpõx nê mê apkur xâ hã mê hkrî xwÿnhjaja na xep htem hkwȳjê rom mêmõta pinh pa. Nê wîhtija nhûm mê mãânên hpenh pa nê axtem nê ho axpê. Jakamâ nhûm mê akwÿjaja kot amnhî to hapu nê hpõx xwÿnhjaja mêmõjta ã hprâr pa. ²² Kwa mon ka mê amâ hprâm nê anhõrkwȳ kamâ axâpkur kêt nê? Mê kot Tirtûm mã amnhî jarênh xâ hã ixkre kamâ na htem apkur rûnh hkêt nê. Ka mê ã amnhî nhîpêx anê nhûm mêmõ hkêt xwÿnhjaja amnhî to hapu nê mra nê mêmõ hã prâ nê amnhî kamâ hpijaam nê. Kwa xâ kot pa ã mê ate amnhî nhîpêx anhÿr ã mê ajarênh ma nê ixkînh nê mê ate amnhî nhîpêx mex ã mê ajarê? Nâ kot paj ã mê ajarênh anhÿr kêt nê.

²³ Pahihti Jeus na pre ja hã tanhmâ inhmâ kapêr to nê inhmâ:

—Kêr ka mê tõiã axpên wÿr akuprõ nê axâpkur pê ixtyk mã mãn mê ajamexpêr pê ã amnhî nhîpêx anê nê ã amnhî nhîpêx anê. Anê.

Jakamã kot paj ixprĩ hã amnhĩ xõ ri mẽ amã kot tanhmã inhmã kapēr tota jarē ka mẽ inhma. Nã Jejus kormã htyk kêt ri Jut Kariot ra kot pōristi mã hã àmnēnh kaxyw nhũm kamãt nhũm Jejus mẽ ý hã mẽ ahkre xwýnhjê mẽ apkur kaxyw hkřĩ hpa. Hãmri nhũm Jejus pãwti hõ py nẽ o xa ²⁴ nẽ Tirtũm mã harē nẽ kãm:

—Pa Papaj. Nã ãm hãmri na ka hte mẽ inhmã mẽ inhõ mex o apa. Anẽ.

Nẽ hpãnhã pãwja o hkry pa nẽ ho mẽ kot ý hã mẽ ahkre ho mẽ pa xwýnhjê nhĩpêx pa nẽ mẽ kãm:

—E na pa ã pãwti ho hkry nẽ mẽ amã õr anẽ. Kojã mẽ ã inhĩpêx anẽ nẽ te mẽ kot ixto hkry hpar pyrãk o inhĩpêx pa amnhĩ xã htýx kamã ijamak kãm ty. Nom mẽ anẽ kot paj ty. Jakamã e kër ka mẽ ixwakre kamã tõhã axpẽn wýr akuprõ nẽ ixte mẽ ate amnhĩ tomnuj pãnhã amnhĩrer kaxyw mẽ anẽ ixtyk mã ajamaxpêr pẽ akĩnh nẽ pãwta kur o akrĩ. E mẽ mãmřĩ axãmnhĩx aku. Anẽ.

²⁵ Hãmri nẽ hpãnhã kop kãm wĩhtita py nẽ o xa nẽ mẽ kãm:

—E kop kãm wĩhtija te kệp Tirtũm kot mẽ atã amnhĩ jarēnh nyw xã jarēnh pyrãk. Ixtyk kukwak ri kojã mẽ ato hkra. Kot paj ty nhũm ixkamrõ mẽ anẽ axkapĩ. Jakamã e. Mẽ kopja kamã wĩhti ho akõm o axpẽn nhĩpêx. Nẽ ho akõm pẽ ixte mẽ anẽ ixtyk mã ajamaxpêr. Anẽ.

²⁶ Tã ã kot amnhĩ jarēnh anhýr jakamã na pu htem axpẽn wýr akuprõ nẽ pãwti hkwy hku nẽ mẽmo kagõ hkwy o ixkõ. Nẽ ho pahkõm pẽ axpẽn mã Jejus tyk jarēnh o pahkrĩ. Tã kër pu mẽ arĩ ã amnhĩ nhĩpêx anhýr o ri papa rãhã nhũm Jejus akupýn mẽ pahwýr wrý. ²⁷ Jakamã kot kaj mẽ tõhã mẽmo arĩgro hã kot mẽ panẽ htykja mã ajamaxpêr kaxyw axpẽn wýr akuprõ. Hãmri nhũm mẽ anhĩõ mẽ awýr axã nẽ nhý. Nom axtem nẽ Jejus tyk mã hamaxpêr kêt japêr. Nẽ htýx pãwti kur o nhý. Nẽ hkõt amarĩ mẽmo kagõ ho hkõm o nhý. Kojã ã htyk mã hamaxpêr kêt rãhã amnhĩ nhĩpêx anẽ nẽ te Jejus o kapêr pyrãk o amnhĩ nhĩpêx. Te ho kapêr o:

—Nã Jejus amarĩ htyk nhũm hkamrõ amarĩ hpikapĩr kẽnã. Na pre mẽ panẽ htyk kêt nẽ.

Anhýr o ho kapêr pyrãk. ²⁸ Jakamã kwa kër ka mẽ ate pãwta kur kaxyw nẽ taxy kormã tanhmã ate amnhĩ nhĩpêx to mã ajamaxpêr nẽ ajamaxpêr o:

—Kwa mãn pa Tirtũm kapêr kõt amnhĩ nhĩpêx mex rãhã ho ri ixpa nã?

Anhýr o mãn ajamaxpêr. Hãmri nẽ ate hkõt amnhĩ nhĩpêx mex ã amnhĩ pumu nẽ amarĩ axãmnhĩx aku. No kot ka mẽ kormã mẽmoj punuj kaga hkêt nẽ arĩ ri ho anhýr o pa hãmri nẽ kãm ajamaxpêr nẽ hkur kêt nẽ. Rý tanhmãn tee ri tanhmã ate amnhĩ tomnuj tota mã ajamaxpêr nẽ akaprĩ nẽ. Hãmri nẽ tokyx Tirtũm mã amnhĩ jarē nẽ amnhĩ to mex prãm xaj amnhĩ to awý hãmri nẽ arĩ kormã axãmnhĩx pãwtita ku. ²⁹ Kojã mẽhõ mẽ akõt axã nẽ mẽmoj kukamã hamaxpêr pẽ htýx pãwti nhĩrēnhta õ py hkur o nhý. Hãmri nhũm Tirtũm tee ri ja hã omu nẽ hã tanhmã ho. ³⁰ Na ka mẽ ra axohtõ nẽ ã amnhĩ nhĩpêx anẽ nẽ atýx ri mẽmoj kukamã ajamaxpêr pẽ pãwta ku. Jejus kot mẽ panẽ htykja mã ajamaxpêr kêt pẽ atýx tanhmã ajamaxpêr to pẽ hkwy hkur o akrĩ. Mýrapê na ka mẽ ra ja hã axã nẽ ri apa. Nẽ mẽ akwýjaja ra htyk rax nẽ. ³¹ Nom kot ka mẽ axpẽn wýr akuprõ hãmri nẽ akupým tãm axpẽn kõt ajamaxpêr nẽ axpẽn kõt amnhĩ nhĩpêx nẽ rĩ kormã pãwtita ku. Hãmri nhũm Tirtũm ja hã mẽ apumu nẽ tanhmã mẽ ato hkêt nẽ. ³² Na hte mẽ pahte tanhmã amnhĩ tomnuj to hã mẽ pahpumu nẽ hã tanhmã mẽ pahto. Mẽ pahte ja hã amnhĩ pumunh nẽ axte ã amnhĩ nhĩpêx anhýr kêt kaxyw na hte ã mẽ pahpê hkrajê nhĩpêx anẽ. Jakamã kot puj mẽ nhýrmã mẽ kệp hkra hkêt xwýnhjê hkõt

kuwyta wÿr ma papa hkêt nê. ³³ Jakamã e Kris kôt ixtô nê ixtôxjaja. Kêr ka mê axte Pahihti Jejus tyk mã ajamaxpêr kaxyw axpên wÿr akuprô. Hâmri nê ra axpên wÿr apikuprôn h pa hã axpên pumu nê rî kormã pâwti hkwÿ hku nê hkur pê Jejus kot mê panê htyk mã ajamaxpêr o akrî. ³⁴ Nê ka mê atô ra amã prãm japêr nê anhôrkwÿ kamã apku nê rî kormã mê hkôt tê. Jao ra anhôhy htu nê ajamakêtkati nê akwÿjê jamâr o nhÿ. Kê mê hpôx pa ka mê atipxi nê Pahihti Jejus tyk mã ajamaxpêr pê hkur o akrî. Hâmri nhûm Tirtûm ja hã mê apumu nê hkîn h nê tanhmã mê ato hkêt nê.

Na ka prem mê ate inhmã kagã nê mênhta kamã mêmoj tâ ixkukjêr rax nê. Tã na pa ra kagã ja kamã mê amã hkwÿ jarênh rax nê. Nom kot paj piitã harênh par kêt nê. Kot paj ãm mê amã hkwÿ pix jarê. Hâmri nê nhÿrmã ma mê awÿr mô nê mê apumu nê kormã axte mê amã harênh jatur xãm kumê.

12

Mê kot Tirtûm kapêr o hêx xwÿnhjê jarênh

Rômãn 12.6-8; Wam Korîit 14.29; Wam Pêtre 4.10-11; Wam Juãw 4.1-2

¹ Nê kot paj hpãnhã mê amã tanhmã Tirtûm Karô jarênh to ka mê inhma. Tanhmã kot mê pahkrã hto nhûm mê pahte ahpÿnhã tanhmã kãm amnhî nhîpêx to ho papaja kot paj mê amã harê. ² Amnepê mã kormã mê ate Kris kôt amnhî xunhwÿr kêt ri na ka prem sãnti hkôt ri amnhî nhîpêx o ri apa. Kapêr kêt tâ ka prem hkôt ri amnhî nhîpêx rãhã ho ri apa. Te kot mê ano kupyrr pyrãk ka mê kãm mex o mex ã harênh o ri apa. Nê kãm amnhî jagrer pê amnhî to hwÿr o ri apa. Æ na ka prem amnhî nhîpêx anhÿr o ri apa. ³ Tã ra hpãnhã Tirtûm kôt amnhî xunhwÿ.

Na htem ohtô nê Tirtûm nhÿ hã kapêr jarênh o pa hã amnhî jarênh tâ no ãm mê hkwÿjaja ja hã amnhî to hêx. Tã kot paj ixprî hã mê amã tanhmã mê harênh to. Koja mêmô mê kãm Tirtûm nhÿ hã kapêr jarênh o pa hã amnhî jarê hã koja Jejus o kapêr punuj o pa hkêt nê. Koja harênh o:

—Jesús kêp mê panhõ Pahihti jakamã kwa pu mê hkôt amnhî xunhwÿ nê hkôt amnhî nhîpêx o ri papa.

Anhÿr o harê. Koja mêmô ã mê amã kapêr anê ka mê ama nê mê kot Tirtûm nhÿ hã kapêr jarênh o pa xwÿnh ã omunh kurê kumrêx. No koja mê amã ã kapêr anhÿr kêt nê ka mê ama nê Tirtûm kapêr o hêx o pa hã omunh kurê kumrêx.

Tirtûm Karô kãm mê pahte axpên to mex prãm ã harênh

Rômãn 12.6; Epes 4.7; Wam Pêtre 4.10

⁴ Nê ahpÿnhã kot tanhmã mê panhîpêx to xwÿnhja ãm pixii. Kêp Tirtûm Karô. Na hte mê pahkarô mã agjê nê ahpÿnhã tanhmã mê pahte axpên to mex kaxyw tanhmã mê panhîpêx to. Kot tanhmã mê panhîpêx to xãja ohtôô. Mê pahte ahpÿnhã ri tanhmã kãm amnhî nhîpêx to nê tanhmã axpên to mex to ho ri papa kaxyw na. Tirtûm Karô na hte ja kaxyw tanhmã mê pahkrã hto.

⁵ Nê mê pahte kãm tanhmã amnhî nhîpêx to ho papa xwÿnhja haxwÿja ãm pixii. Kêp Pahihti Jejus. Tã na pu htem ahpÿnhã kãm tanhmã amnhî nhîpêx to ho ri papa.

⁶ Nê kot mê pahto ajuta nhûm mê pahte ahpÿnhã tanhmã axpên to mex to ho papa xwÿnhja haxwÿja ãm pyxii. Kêp Tirtûm. Na pu htem ahpÿnhã tanhmã hkôt axpên xunhwÿr tÿx to kaxyw tanhmã axpên to mex to ho papa.

⁷ Nê Karôja na hte ahpÿnhã tanhmã axpên kaxyw mê panhîpêx to pu mê axpên to ajuta mex o ri papa.

- 8 Jakamã na pu hte mẽ pahkwýjaja Tirtüm Karõ nhý hã ma mẽ pahkwýjê mã Tirtüm kapër jarënh o ri mẽ hkõt papa.
Nẽ mẽ pahkwýjaja ma ý hã paxàhpumunh mex pè ma ri kapër o mẽ ahkre ho mẽ hkõt papa.
- 9 Nẽ mẽ pahkwýjaja Karõ nhý hã Tirtüm kot tanhmã mẽ pahto ajuta hto kaxyw hkõt pajamaxpër týx nẽ.
Nẽ mẽ pahkwýjaja akupým mẽ à xwýnhjê ho mex o papa nhùm mẽ akupým mex nẽ pa.
- 10 Nẽ mẽ pahkwýjaja aa mẽ kot mẽmoj pumunh kêt kwý ho anhýr o ri mẽ hkõt papa.
Nẽ mẽ pahkwýjaja Tirtüm kapër mar týx nẽ ô ri mẽ kãm harënh o mẽ hkõt ri papa.
Nẽ mẽ pahkwýjaja Tirtüm Karõ nhý hã tanhmã mẽ kot amnhĩ nhípèx to hã mẽ omunh o papa. Rý pahprĩ hã mẽkarõmnuti nhý hã mẽ kot amnhĩ nhípèx ã mẽ omunh o papa.
Nẽ mẽ pahkwýjaja nhãm mẽ kapër mar kêt tã ra mẽ kapër o pakapër.
Nẽ mẽ pahkwýjaja mẽ kapër o pakapërja ma nẽ mẽ kot mar kêt xwýnhjê mã harë. Kormã aa pahte mar kêt tã ra pahprĩ hã mar mex nẽ mẽ kãm harë.
- 11 Æ na hte Tirtüm Karõ kãm hprãm xà hkõt tanhmã mẽ panhípèx to pu mẽ ahpýnhã ý hã ã axpèn nhípèx anhýr o ri axpèn kõt papa.

*Te mẽ pahpè Kris nhĩ pyræk ã mẽ pajarënh
Rõmãn 12.3-8; Epes 1.22-23, 4.11-16; Korosë 3.15*

12 E pa hpãnhã mẽ amã mẽ panhĩ kamã tanhmã mẽmoj jarënh to ka mẽ inhna mẽ ã nohohtýx nẽ. Mẽ panhĩja ãm pixi htã no ãm kamã mẽmoj xohtõõ. Kamã mẽ pahte nẽ kamã mẽ pahpa nẽ kamã mẽ pajakwa. Nẽ mẽ panhĩnhu nẽ mẽ pano. Æ mẽ panhĩ kamã mẽmoj xohtõ kot anhýr. Ja pyrã nẽ Kris nhĩja ãm pixi htã te mẽ pahpè ì kamã mẽmoj xohtõta pyræk. Mẽ pahkwýjaja te mẽ pahpè hte pyræk. Nẽ mẽ pahkwýjaja te mẽ pahpè ìhkra pyræk. Nẽ mẽ pahkwýjaja te mẽ pahpè no pyræk.

13 Mẽ pahpè Kris kwýjaja axpèn kaxyw mẽ paxohtõõ. Mẽ ixpè Ijaewjaja nẽ mẽ apè Ijaew kêt xwýnhjaja. Nẽ amari ri mẽ kãm mẽ axapènh o mẽ apa xwýnhjaja nẽ amnhĩ mã ri mẽ axapènh o mẽ apa xwýnhjaja. Æ ahpýnhã mẽ paxohtõ kot anhýr tã nhùm Tirtüm Karõ te mẽ pahpè Kris nhĩ pixi pyræk o mẽ panhípèx. Nhùm Krisja mẽ pahpiitã mẽ pamã Karõ gõ nhùm mẽ pahkarõ mã agjè. Pixi htã mẽ pahpiitã mẽ pahkarõ mã agjè.

14 Nẽ mẽ panhĩja pixi tã kamã tanhmã mẽ pakute xàja ohtõõ. Tã Kris nhĩja te kot mẽ panhĩja pyræk. Uræk nẽ kamã mẽ paxohtõõ. Jakamã na pu htem ahpýnhã tanhmã kãm amnhĩ nhípèx to ho ri papa. Karõ kot tanhmã amnhĩ kaxyw mẽ panhípèx to xà hkõt.

15 Nẽ kop ãm mẽ pahparja kapër ronhýx tee ri mẽ panhĩhkra pumu nẽ amnhĩ mã:

—Hèxta waa nẽ. Kèp ãm ixpè mẽ ìhkra ronhýx pa inhmex nẽ ijarir. No ãm ixpè mẽ hpar pix jakamã pèr ãm mẽ hkĩnhã ixpè mẽ hkwy hkèt ãm ixpè mẽ hatur xà pix na pa.

Anhýr o amnhĩ jarënh japèr. Nom ja kot anhýr kêt. Axtem nhýhým kot mẽ pahto pa kaxyw na mẽ pahparja. Nẽ axtem mẽmoj tã mẽ paxapènh rý mẽmoj jamýnh kaxyw na mẽ panhĩhkraja. Na pu htem hamè wa ho presija rãhã ho papa. Ja pyrã nẽ kot puj mẽ pahkwýjê hõ mẽ parom Tirtüm Karõ nhý hã

mëmoj tâ àpênh tỳx ã omu nê hkĩnhã mē pahte amnhĩ to warê hkêt ã amnhĩ jarênh o papa hkêt nê.

¹⁶ Nê mē pajamakja kapêr ronhỹx kapêr o:

—Hêxta waa nê. Kêp apu ixpê mē no ronhỹx pa inhmex nê ijarir. No ãm ixpê mē umar xà pix jakamã pêr ãm ixte ho warê hkêt kumrêx.

Anhỹr o amnhĩ jarênh japêr. Nom ja kot anhỹr kêt. Hamê wa mex kênã. Axtem ho mē paxumar kaxyw na mē pajamakja. Nê axtem ho mē parit kaxyw na mē panoja. ¹⁷ Kêp ãm mē pano pix ronhỹx pu mē parit pix nê paxumar kêt nê ri papa. Rỳ kêp ãm pajamak pix ronhỹx pu mē paxumar pix nê parit kêt nê mē paxupâr kêt nê ri papa. ¹⁸ Mē panhĩja pixi htã kamã hikukrêx sohtôô. Na pre Tirtũm amnhĩ krã hkôt kamã mëmoj piitã hipêx nê hanhõ. ¹⁹ Kêp ãm mē panhĩja kamã ãm mëmoj pixi ronhỹx pu mē pamek kêt nê papa. ²⁰ Tã no ãm kot anhỹr kêt. Mē panhĩja ãm pixi htã kamã hikukrêx sohtôô. ²¹ Jakamã na hte mē panoja amnhĩ nê mē panhĩhkra mã kãm:

—Tk kwa ma tẽ. Ixte ato presijare hã.

Anhỹr o kãm kapêr kêt nê. Rỳ mē pahkrãja amnhĩ nê mē pahpar mã kãm:

—Tk kwa ma tẽ. Na pa ato presija hkêt nê.

Anhỹr o kãm kapêr kêt nê. Ja pyrà nê kot puj mē nhỹri Kris kôt panhĩõ pumu nê pamek o pahte hakrenh ã amnhĩ jarênh kêt nê. ²² Nê mē panhĩ kamã mëmoj kwỳ te hirerek pyràk tâ no pu mē arĩ pamã hapê nê. Ja pyrà nê kêr pu mē kormã mē kot Kris kôt amnhĩ xunhwỳr tohtuj anhỹr xwỳnhjaja pu mē pamã mē hkĩnh kãm tanhmã mē kutã panojarêt to ho ri papa.

²³⁻²⁴ Nê na pu htem mē panhĩ kamã mē pakukrêx kwỳ hã pahpijaãm nê hpro nê ri ho papa. Nê hkwy hã pahpijaãm kêt nê hpro hkêt nê ho ri papa. Nê hkwy mē pahpê omnajti htã pu mē ho mex nê ri ho papa. Tirtũm kot ã mē panhĩpêx anhỹr jakamã na pu htem mē pakamã mē pakukrêx kwỳ mē pahpê omnajti htã pu mē ho mex nê ri ho papa. Ja pyrà nê kêr pu mē Tirtũm kôt mē pahtõ nê mē pahtõx piitã ho mex o ri papa. Nê tãm mē hipêx. Mē pahkwỳjaja muxre nê mē pahkwỳjaja omnajti htãã. Tanhmã mē kute htã pu mē kêp mē Jejus kôt mē pahtõ nê mē pahtõx ã mē ho mex o ri apa.

²⁵ Nê na hte mē panhĩ kamã mē pahpar nê mē panhĩhkra nê piitã axpên kôt àpênh mex o pa. No na hte mē pahparja nhỹhỹm ma mra nhũm ihõja hkwy m nhỹhỹm ma mrar kêt nê. Na hte wa axpên kôt àpênh mex o pa. Ja pyrà nê kêr pu mē pahpê Tirtũm krajaja axpên kôt amnhĩ nhĩpêx rãhã ho ri papa. Nê axpên to mex rãhã ho ri papa. No ri axpên kwỳm ri tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho ri papa hkêt nê.

²⁶ Na pu htem tõhã nhỹhỹnh panhĩ kamã paxà nê ri papa. Pahkrã tãtãk rỳ pakatut gêk. Jao te mē panhĩ piitã kamã mē paxà pyràk. Nê nhỹhỹnh akupỹm pamek nê te panhĩ piitã hkôt akupỹm pamek pyràk. Ja pyrà nê koja Kris kôt panhĩõ nhỹhỹnh ã nê ri pa. Rỳ tanhmã amnhĩ to nê ra hkaprĩ nê ri pa pu mē ja hã omu nê ý hã hkaprĩ nê papa. No koja mëmoj tâ hkĩnh nê pa pu mē ja hã omu nê ý hã pahkĩnh nê papa.

Te mē pahpê Kris nhĩ pixi pyràk ã mē pa jarênh

²⁷ Nê mē pahpê Kris kwỳjaja te mē pahpê Kris nhĩ pixi pyràk. Ahpỹnhã mē pahte tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho papa htã mē pahpê Kris kwỳ jakamã te mē pahpê ï pixi pyràk.

²⁸ Nê mē pahte Kris kôt tanhmã pahkwỳjê ho ajuta hto ho papa kaxyw na pre Kris ahpỹnhã tanhmã mē paxunhwỳr to.

Mē pahkwýjaja mē pahte ý hã nhãm mē kãm kapēr jarēnh o papa kaxyw mē paxunhwý.

Nē mē pahkwýjaja mē pahte ý hã tanhmã kapēr jarēnh to ho ri papa kaxyw mē paxunhwý.

Nē mē pahkwýjaja Tirtūm kapēr jarēnh o mē ahkre ho ri mē papa kaxyw mē paxunhwý.

Nē mē pahkwýjaja mē pahte aa mē kot mēmoj pumunh kêt kwý ho anhýr o ri papa kaxyw mē pa xunhwý.

Nē mē pahkwýjaja akupým mē à xwýnhjê ho mex o mē papa kaxyw mē pa xunhwý.

Nē mē pahkwýjaja mē kapēr o mē hihtýx o mē papa kaxyw mē pa xunhwý.

Nē mē pahkwýjaja mē pahte tanhmã mē ho ajuta ho ho ri papa kaxyw mē pa xunhwý.

Nē mē pahkwýjaja nhãm mē kapēr ô ho mē pakapēr o mē papa kaxyw mē pa xunhwý.

Å na pre ahpýnhã mē pahpê hkwýjê piitã mē paxunhwýr anê. ²⁹ No na pu htem pahpiitã axpēn kôt Tirtūm kapēr o mē ahkre ho ri papa hkêt nê.

Nē mē pahpiitã ý hã tanhmã pakapēr to ho ri papa hkêt nê.

Nē mē pahpiitã kapēr jarēnh o ri papa hkêt nê.

Nē mē pahpiitã aa mē kot mēmoj pumunh kêt kwý ho anhýr o ri papa hkêt nê.

³⁰ Nē mē pahpiitã akupým mē à xwýnhjê ho mex o ri papa hkêt nê.

Nē mē pahpiitã mē kapēr ô ho ri pakapēr o ri papa hkêt nê.

Nē mē pahpiitã ri mē kapērja ma nê pakapēr kãm pahkwýjê mã harēnh o ri papa hkêt nê.

Na pu htem ahpýnhã tanhmã Kris kôt mē pahkwýjê ho ajuta hto ho ri papa.

³¹ Tã kēr pu mē pahpiitã pamã axpēn kīnh pē tanhmã axpēn to mex to ho ri papa. Ja na mex o kot mēmoj piitã hakrenh par. E kot paj ixprĩ hã tanhmã mē amã ja jarēnh to ka mē inhma.

13

*Mē pahte axpēn kamã paxukaprĩ ho papa hã mē pamã karõ
Juãw 13.31-35; Karatas 5.13-15; Korosẽ 3.12-14*

¹ Kot pa ma mē piitã ahpýnhã mē kapēr kãm mē kãm Tirtūm kapēr jarēnh o ri ixpa japēr. Åm mē piitã mē kapēr o ixkapēr mex o mē kãm harēnh o ri ixpa japēr. Nē Tirtūm kapēr o mē wrýk xwýnhjê kapēr o mē ahkre ho ri ixkwýjê hkôt ixpa japēr. Tã inhã mē hkīnh kêt kãm ixte mē ahkre ho ri ixpa ronhýx mē inhã nê åm inhã. Nhũm ixkapērja te ixte rat tatak pyrãk o pa tee ri Tirtūm kapēr o mē ahkre kaprý ho ri mē hkôt ixpa nhũm Tirtūm tee ri inhã mē hkīnh kêt ã ixpumu nê inhã:

–Nã amã mē hkīnh kêt jakamã na ka tee ri ixkapēr o mē ahkre kaprý. Anê.

² Rý kot paj Tirtūm xãhpumunh týx o mē kãm kapēr pimxur kwý jarēnh o ri ixpa japēr. Rý Tirtūm mē kurom inhã mēmoj to amnhĩrit pa omu nê mē kãm harēnh o ri ixpa japēr. Rý pa Tirtūm kot amnhĩ nhĩpêx piitã omunh par japēr. Rý ixte amnhĩ kaxyw hkôt ijamaxpēr týx kôt ý hã kēn krã hprék ô mã ixkapēr nhũm kot inhmar nê inhmar xã hkôt nhãm pikamēnh japēr. Tã inhã ixkwýjê hkīnh kêt kãm ã amnhĩ nhĩpêx anê nhũm Tirtūm tee ri ja hã ixpumu nê inhã:

—Nà amā mē hkīnh kêt jakamā te axàhpumunh tỳx kêt kumrēx pyrāk. Na ka tee ri ā mē kām ixkapēr jarēnh anhỳr o ri apa kaprỳ. Anē.

³ Rỳ pa mē kēp amrakati xwỳnhjē mā ixkukrēx nhōr par japēr. Rỳ Kris ā mē kām amnhī grōnh kôt mē kām xa nhūm mē hā ixpīr japēr. Tā inhmā mē hkīnh kêt kām ā amnhī nhīpēx anē nhūm Tirtūm tee ri ja hā ixpumu nē inhmā:

—Nà ā ate mē kām amnhī nhīpēx anhỳr o ri apa htā amā mē hkīnh kêt jakamā na ka tee ri ā mē kām amnhī nhīpēx anhỳr kaprỳ. Anē.

⁴ Kot puj mē pamā axpēn kīnh hā kot puj mē kritpēm mē piitā mē kām pahprī ho papa.

Jao axpēn kām pagryk tokyx anhỳr kêt nē.

Nē pamā axpēn to mex pix prām.

Nē mēmoj tā axpēn kamā pagryk kurē kumrēx kêt nē.

Nē mēmoj tā amnhī to jarkrar o ri papa hkêt nē.

Kot puj mē pamā axpēn kīnh hā kot puj mē ā amnhī nhīpēx anhỳr o ri papa hkêt nē.

⁵ Nē kot puj mē axpēn kamā paxukaprī ho papa hā kot puj mē tām axpēn nhīpēx rāhā ho papa. Jao amnhī pix kukamā pajamaxpēr o ri papa hkêt nē. Nē mē pagryk tokyx anhỳr kêt nē. Rỳ axpēn kām pagryk tokyx anhỳr hkêt nē. Rỳ koja mēhō tanhmā mē panhīpēx kati hto pu mē ām amnhī tā omu nē axte kot tanhmā mē panhīpēx tota mā pajamaxpēr kêt nē.

⁶ Nē kot puj mē pamā axpēn kīnh o papa hā kot puj mē tee ri mēhō kot tanhmā amnhī tomnuj to hā omu nē pahkaprī nē. Rỳ tanhmā kot amnhī to mex to hā omu nē pahkīnh nē.

⁷ Nē kot puj mē pamā axpēn kīnh o papa hā kot puj mē arī Tirtūm kot mē pahto mex par jatur xā mēnh xā hā arīgro jamār rāhā ho ri papa. Nē mē kot Kris ā tanhmā mē pahto hto pu mē tee ri amnhī kukamā tanhmā pajamaxpēr to hkêt nē. Ām mē kutā amnhī to htỳx nē mē kām pakuhē nē arī amnhī kaxyw Tirtūm mā pajamaxpēr tỳx rāhā nē.

⁸ Nē kot puj mē pamā axpēn kīnh o papa hāmri nē aa mē pahte ā amnhī nhīpēx anhỳrja mā panhūrer kêt nē. Nē arī mē pamā axpēn kīnh rāhā ho papa ho papa. Jar pika ja kamā mē pahte Tirtūm nhỳ hā mē kām kapēr jarēnh o ri papa htā kot puj mē nhỳrmā ma ò krī hwỳr api hāmri nē kuri axte ā kām amnhī nhīpēx anhỳr kêt nē. Mo kaxyw kot puj mē axte ri mēhō mā kapēr jarē? Kot puj mē ò krī hwỳr api nē ra mē pahpiitā paxàhpumunh o axpēn pyrāk.

Nē na pu htem tōhā mē kapēr ò ho pakapēr o ri papa. Nom kot puj mē nhỳrmā Tirtūm nhō krī hwỳr api hāmri nē kuri axte nhām ri mē kapēr o pakapēr kêt nē.

Nē na pu htem jar mē pahkwỳjaja mē paxàhpumunh mex kôt Tirtūm kapēr jarēnh o ri papa. Tā kot puj mē nhỳrmā ò krī hwỳr api hāmri nē axte ā amnhī nhīpēx anhỳr kêt nē. Ām mē pamā axpēn kīnh pixja kot puj mē arī ò krī kamā mē pamā axpēn kīnh tūm rāhā papa ho papa. ⁹ Jar mē pahpiitā mē paxàhpumunh tohtuj anhỳr o pakapēr jakamā na pu htem kormā Tirtūm kapēr jarēnh tohtuj anhỳr o ri papa. ¹⁰ Tā kot puj mē nhỳrmā ò krī hwỳr api nē kuri paxàhpumunh jatur xām mēnh pa. Jakamā nhūm jar mē paxàhpumunh tohtuj anhỳr xwỳnhnta mē pahpē hapēx.

¹¹ E pa mē amā ja hā ejēp jarē ka mē inhma. Nà amnepē mā ixprīre ri na pa pre ixtỳx ri mēhprījē kot amnhī nhīpēx o amnhī nhīpēx nē mē hamaxpēr o ijamaxpēr. Nē mē kapēr mex kêt o ixkapēr o ri ixpa. Tā ra ixaptār hāmri nē mē àptàrjē jamaxpēr o ijamaxpēr o ri ixpa. Te ra mē pahte kaxkwa kamā mē

paxàhpumunh jatur xàm mēnh parta pyrāk mē aptàrjê jamaxpēr o ijamaxpēr o ri ixpa.

¹² Ja pyrā nē na pu htem kormā Tirtūm kot amnhī nhīpēx ā omunh tohtuj anhyr. Te mē pahte amnhī pumunh xà pynajre kamā pahprī hā amnhī pumunh mex kêeta pyrāk. Nom kot puj mē nhỹrmā ō krī hwyr api hāmri nē pahprī hā paxàhpumunh jatur xàm kumē. Te Tirtūm kot hprī hā tanhmā mē pakute hā mē pahpumunh parja pyrāk.

¹³ E arī mē pahte Tirtūm kōt amnhī nhīpēx o papa xàja na axkrunēpxi. Mē pahte hkōt amnhī nhīpēx o papa rāhā ho papa kaxyw. Wamta na ja: Kēr pu mē arī amnhī kaxyw Tirtūm mā pajamaxpēr mex rāhā ho ri papa. Nē hkōt ja: Kēr pu mē arī Tirtūm kot mē pahto mex par jatur xà mēnh xà hā arīgro jamār rāhā ho papa. Nē hkōt ja: Kēr pu mē arī pamā axpēn kīnh pē tanhmā axpēn to mex to rāhā ho papa. Ja na mex o kot wamta wa hakrenh. E kēr pu mē ā amnhī nhīpēx anhyr rāhā ho ri papa.

14

*Tirtūm Karō kot mē pahto mē paxihtyx ā harēnh
Wam Korit 12.7-11, 12.27-31*

¹ E kēr ka mē arī amā axpēn Kīnh pē axpēn to mex rāhā ho ri apa nē aa jam anhyrer nē ho ajamakētkati hkēt nē. Nē amnhī to Tirtūm Karō mān amnhī to awy kē mē amā tanhmā mē ajamaxpēr to ka mē ahpynhā tanhmā axpēn to mex to ho ri axpēn kōt apa. Nē kēr ka mē ā ajamaxpēr anē nē ajamaxpēr o:

—Inhmā mē hkīnh o ri ixpa hprām tyx. Nē Tirtūm Karō kot tanhmā ixto nhūm ixte ahpynhā tanhmā mē ho ajuta hto ho ixpaja pa määnēn inhmā ho anhyr prām. Nē kot tanhmā ijakwa hto nhūm ixte ahpynhā mē kapēr ō ho ixkapērja pa määnēn inhmā ho anhyr hprām. No kēt ixte Tirtūm nhỹ hā mē kām kapēr jarēnhja na inhmā ho anhyr prām tyx kumrēx. Anē.

²⁻⁴ Mē pakamā mē kapēr ō ho Tirtūm mā kapēr xwynthjaja na htem Tirtūm Karō nhỹ hā ām kumā pix mā kapēr ōta o kām kapēr nhūm tapxipix mē kuma. No mē papajaja na pu htem tee ri mar o pahkrī nom mar kēt nē. Ām kapēr xwynthta pix koja mē pakurom amnhī ma. Nom koja mē pakapēr kām Tirtūm mā amnhī jarē pu mē mar mex nē. Nhūm mē pakapēr kām Tirtūm nhỹ hā mē pamā kapēr jarē pu mē pahprī hā kuma. Jaō mē pamā kapēr kōt amnhī nhīpēx prām nē. Nē mēmoj jā pahkaprī nē ri papa htā mē kuma nē amnhī kaxwynth kām amnhī to paxihtyx.

⁵ Mē apiitā mē ate nhām mē kapēr ō ho Tirtūm mā amnhī jarēnhja na mex. Nom mē ate mē akapēr o mē akwýjē mā Tirtūm kapēr jarēnh o ri mē apaja na mex o wamta jakre. Kot ka mē nhām mē kapēr ō ho Tirtūm mā amnhī jarē nhūm mē akwýjaja mē amar kēt jakamā ka mē ā akapēr anhyrja o Kris kōt mē ho mē hamaxpēr o hihtyx kēt nē. Ām kaxpīx amnhī ma. Rý koja kapēr ōja mar mex xwynthjē hō amar japēr nē mē akapēr kām akwýjē mā harē. Hā koja ja mex nē. Nom kot kaj mē apiitā ma mē kapēr kām mē kām Tirtūm kapēr jarēnh o ri apa nhūm mē piitā hprī hā amar mex nē. Nē amar xà hkōt Tirtūm kapēr kōt amnhī nhīpēx mex nē. ⁶ Jakamā e Kris kōt ixtō nē ixtōxjaja. Kot paj apu nhỹrmā ma mē awyr mō hāmri nē nhām mē kapēr ō ho mē amā ixkapēr japēr ka mē inhmar kēt nē. Nom kot paj mē akapēr o mē amā ixkapēr ka mē apiitā aprī hā inhmar mex nē. Pa Tirtūm nhỹ hā mē amā mēmoj jarē rý tanhmā kot amnhī nhīpēx toja pa mē amā harē. Rý Karō nhỹ hā mē amā mēmoj jarēnh o ā mē amā Tirtūm kapēr jarēnh anē ka mē aprī hā inhmar mex

nê. ⁷ Nom mê kapêr ô ho mê kapêr o mê akôt ri mê pa xwÿnhjaja te mēhō kot htÿx ri wiorāwti kakrēnh xwÿnh pyrāk. Koja htÿx ri hkakrēnh o xa nhūm mê tee ri kot greer mar mā. Rÿ nhūm mēhō htÿx ri pifti kakōr o xa nhūm mê tee ri mēmo mê greer mar mā.

⁸ Pōristijaja na htem amarī ri tanhmā amnhī nhīpêx to ho pa nhūm mê hkrāhtūmja mê kām pifti kakō nhūm mê kuma nê mê pijapu mā hamaxpêr kurê kumrêx nê hwÿr hprôt. Nom koja kawax pê hkakō rÿ htÿx ri tanhmā hkakōr to nhūm mê kuma nê âm kuma. ⁹ Ja pyrà nê kot kaj mê kapêr ô ho akwÿjê mā akapêr nhūm mê ama nê âm mê ama. Ka te âm mê kām ajakwa momok pyrāk o axām o amnhī nhīpêx.

¹⁰ Nê ahpÿnhā mê pakapêr sohtōō. Na htem ahpÿnhā mê kapêr o amnhī kwÿjê mê kapêr nê xpēn mar mex nê. ¹¹ Nom koja mēhō nhÿhÿnh pika hō rūm ixwÿr mō nê mê kapêr o inhmā kapêr pa mar kêt nê. Nê amnhī xwar kutā ixkapêr o kām ixkapêr nhūm ixpyrà nê inhmar kêt nê. ¹² Jakamā kot kaj mê amā Tirtūm Karō xihtÿx xā ho amā tanhmā kām amnhī nhīpêx to ho apa hprām hā kot kaj mê amnhī to awÿ nê kām:

—Kwa amnhī kôt ijamaxpêr o axihtÿx Tirtūm. Pa anhÿ hā ixkapêr o ma Kris kôt ixkwÿjê ho mê hamaxpêr o ixihtÿx o ri mê hkôt ixpa. Kê mê akapêr ma nê Kris kôt amnhī xunhwÿr tÿx nê. Nê hkôt amnhī nhīpêx mex o ri pa. Anê.

¹³ Nê kêr ka mê nhām mê kapêr ô ho Tirtūm mā amnhī jarēnh xwÿnhjaja amnhī to Tirtūm Karō wÿ nê kām:

—Ixte mê kapêr ô ho ixkapêr tā ixte amnhī mar kêt. Jakamā kwa tanhmā ixto ijamaxpêr mex to pa amnhī mar mex nê ixkapêr kām ixpri hā Kris kôt ixkwÿjê mā ja jarê kê mê inhmar tÿx nê. Anê.

¹⁴ Nom kot paj nhām mê kapêr ô ho Tirtūm mā mex ā harēnh tā amnhī mar kêt nê. Te ixpimtir kām ixkarō pix kapêr pyrāk. No kot paj pam amnhī krā hkôt ixkapêr o kām mex ā harē hāmri nê ra amnhī mar mex nê. ¹⁵ Nā ja na inhmā mex jakamā kot paj nhām mê kapêr ô ho Tirtūm mā mex ā harē nê kām gre. Nê määnēn ijamaxpêr xā hkôt ixkapêr o määnēn kām mex ā harē nê kām gre. Nā ja na inhmā mex. ¹⁶ Nom kot puj mê ma mê kot Tirtūm kapêr mar xā hā ixkre hwÿr mra nê kamā Tirtūm mā mex ā harē. Tā pa nhām mê kapêr ô ho kām ixkapêr japêr. Ka mê ate inhmar o akrī xwÿnhjaja tee ri inhma. Jakamā tee ri inhma nê ixkôt Tirtūm mā akapêr kêt nê. Rÿ kām:

—Nā âm hāmri na ā amex ā ajarēnh anê Tirtūm.

Anhÿr o kām akapêr kêt nê. Mê ate inhmaare hā kot ka mê ā kām akapêr anê. Jakamā kot paj ri mê akamā mê kapêr ô ho ixkapêr kêt nê. Âm mê akapêr pix o mê anom Tirtūm mā mex ā harē. ¹⁷ Kot paj mê kapêr ô ho Tirtūm mā mex o mex ā harēnh mex tā ka mê mēmo mê kapêrja aprī hā mar kêt jakamā inhmar pê Tirtūm kôt amnhī xunhwÿr tÿx kêt nê.

¹⁸ Na pa hte tōhā mê arom nhām mê kapêr ô ho Tirtūm mā amnhī jarē. Nom nhÿri ahte nhÿ nê ā kām amnhī jarēnh anê. Âm hāmri na pre Tirtūm ja kaxyw tanhmā ixto pa hte ā amnhī nhīpêx anhÿr o ri ixpa.

¹⁹ Tā na pu htem Tirtūm mā mex o mex ā harēnh kaxyw nê ma mê kot kām amnhī jarēnh xā hā ixkreta wÿr xpēn wÿr mra pa mê pikuprōnh xwÿnhjê kapêr o mê kām ixkapêr. Nom kot paj nhām mê kapêr ô ho mê kām ixkapêr ry rax kumrêx tā no nhūm mê inhmar kêt nê. Nom kot paj mê kapêr o âm ixkapêr krānre htā no nhūm mê inhmar mex kurê kumrêx. Ja na inhmā mex.

²⁰ Kwa mê ixkapêr ma nê mar tÿx nê. Nê mēhprīrejê jamaxpêr o ajamaxpêr kêt nê. Âm Kris kôt mê aptār tūmjê jamaxpêr o măn kêt mê ajamaxpêr o ri

apa. Ām mẽmoj pixire hkôt kot kaj mẽ ãm hãmri te mẽhprĩjê jamaxpêr pyràk o ajamaxpêr. Mẽhprĩjaja na htem mẽmoj punuj kukamã hamaxpêr kêt nê. Na htem ãm htỳx pa. Tã kêr ka mẽ uràk nê mẽmoj punuj kukamã ajamaxpêr o ri apa hkêt nê.

²¹ Amnepêm na pre Tirtũm tanhmã Ijaewjê mã kapêr to. Mẽ kapêr o mẽ kãm kapêr tã no nhũm mẽ kuma nê ãm kuma. Jakamã nhũm tee ri ja hã mẽ omu nê amnhĩ tã tanhmã mẽ harênh to. Tanhmã mẽ harênh toja Tirtũm kapêr ã kagã htũm kamã na. Kot mẽ harênh kot:

E kot paj ma mẽ hwỳr axtem pika hõ rũm pòristi hkwy rê kê mẽ ma mẽ hwỳr mra nê mẽ unê. Hãmri nê amnhĩ kapêr o mẽ kãm kapêr nhũm mẽ tee ri mẽ kuma no ãm hkôt mẽmoj pumunh kêt nê.

Koja mẽ ã mẽ hipêx anhỳr tã nhũm mẽ arĩ kãm ixkapêr mar nê amnhĩ kaxyw ixkôt hamaxpêr prãm kêt nê. Anê.

Tirtũm kapêr ã kagã htũm kot ã mẽ harênh kot anhỳr. ²² Jakamã kot kaj mẽ Tirtũm mã amnhĩ jarênh xã hã ixkre hwỳr akuprõ nê mẽ kapêr õ ho Tirtũm mã amnhĩ jarênh japêr. Nhũm Kris kôt amnhĩ xunhwỳr kêt xwỳnhjaja mẽ akôt agjê nê hkrĩ nê tee ri mẽ akapêr ma nê Kris kôt amnhĩ xunhwỳr kêt nê. Tanhmã kot mẽ amnhĩ to nê hkôt amnhĩ xunhwỳ? Mẽ kot akapêrta maare hã. No kot ka mẽ akapêr o Tirtũm nhỹ hã mẽ kãm akapêr nhũm mẽhprĩ hã amar mex nê. Jao tanhmã hamaxpêr to nê mẽ apyrã nê Kris kôt amnhĩ xunhwỳr japêr. ²³ Nom kot ka mẽ apiitã nhãm mẽ kapêr õ ho Tirtũm mã mex ã harê nhũm amarĩ ri mẽ pa xwỳnhjaja mẽ awỳr agjê nê mẽ akapêr ã mẽ ama nê hã mẽ apumu. Hãmri nê tee ri hamaxpêr nê mẽ akra pipãnh ã axpên mã mẽ ajarê. ²⁴ Nom koja mẽ awỳr agjê ka mẽ akatãt kôt mẽ amnhĩ kapêr o Tirtũm kapêr jarênh o akuhê nhũm mẽhprĩ hã mẽ amar mex nê. Hãmri nê amnhĩ kapêr o akapêr ma nê hamaxpêr o:

–Hêxta waa nê. Xep ixte amnhĩ tomnuj xwỳnh na pa. Nã ãm hãmri na mẽ Tirtũm kapêr jarê. Nã ãm hãmri na kêt ja. Anê.

²⁵ Hãmri nê mẽ amã tanhmã kot amnhĩ tomnuj to hã amnhĩ jarênh pa hãmri nê hkaga nê Jesus kôt amnhĩ xunhwỳ. Nê hkõnkrã ho htêm nê hkrĩ nê Tirtũm mã mex o mex ã harê. Hãmri nê mẽ amã:

–Nã ãm hãmri na hte Tirtũm mẽ akamã pa ho pa. Anê.

Tirtũm nhõrkwỳ kamã mẽ pahte tanhmã amnhĩ nhĩpêx to hã mẽ pamã karõ Atrẽ 2.42, 5.12-13; Eprẽw 10.25

²⁶ E Jesus kôt ixkwỳjaja. Kot paj hpãnhã axtem mẽ amã mẽmoj tã karõ. Mẽ kot Tirtũm mã amnhĩ jarênh xã hã ixkre kamã tanhmã mẽ ate amnhĩ nhĩpêx to hã karõ ka mẽ inhma.

Nã kêr ka mẽ axpên wỳr akuprõ nê akrĩ ka mẽ atõ amã Tirtũm mã mex ã harênh ã mẽ grer o agrer prãm hãmri nê mãmrĩ kãm ho gre. Hãmri nê agrer pa kê apãnhã mẽhõ kãnhmã xa nê Tirtũm kapêr kwỳ ho mẽ ajahkre. Nê ho anhỳr pa nhũm hpãnhã mẽhõ kãnhmã xa nê Tirtũm kot tanhmã ho mex to hã mẽ amã amnhĩ jarê. Nê amnhĩ jarênh pa hãmri nhũm mẽhõ nhãm mẽ kapêr õ ho mẽ amã ujarênh japêr. Hãmri nê ujarênh pa kê mẽhõ hpãnhã mẽ akapêr o hprĩ hã mẽ amã kapêrta jarê.

E kêr ka mẽ axpên wỳr akuprõ nê Kris kôt axpên to axihtỳx kaxyw ã axpên pãnhã amnhĩ nhĩpêx anê.

²⁷ Nê ka mẽ atõ amã nhãm mẽ kapêr õ ho mẽ kãm akapêr prãm japêr. Nom kêr ka mẽ axohtõ nê ã mẽ kãm amnhĩ nhĩpêx anhỳr kêt nê. Ām mẽ atõ wa axkrutre rỳ axkrunêpxire nê mẽ kapêr õ ho mẽ kãm akapêr. Hãmri nê axpên

pānhā akapēr pa kê mēhō kot hprī hā mē kapēr ōta mar japēr nē mē apānhā xa nē mē akapēr o mē kām harē kê mēhprī hā mar mex nē. ²⁸ Nom koja ja kaxyw mēhō amrakati japēr ka mē kapēr ō ho akapēr kēt nē. Ām kapxpix nh̄yri ahte Tirtūm mā akapēr.

²⁹ Nē kê Tirtūm nh̄y hā kapēr jarēnh xw̄ynh̄jē hō wa axkrut r̄y axkrunēpxi nē mē ajahkre ka mē aprī hā mar o akrī. Hāmri nē mar pa nē tanhmā mē harēnh to. Ām hāmri Tirtūm nh̄y hā kapēr ā mē harē r̄y ho hēx ā mē harē.

³⁰ Nē koja mēhō Tirtūm nh̄y hā mēmoj jarēnh o xa. Rōm nh̄um Tirtūm mē kaxyw mē atō mā ajamaxpēr kw̄y gō. Ka kapēr o ām xw̄ynhta mā kānhmā anhīhkra pē kê apumu nē anhīkrē. Hāmri ka hpānhā xa nē mē kām tanhmā ajamaxpēr tota jarē. ³¹ Nom kēr ka mē anhīpē mē kām akapēr hkēt nē. Ām axpēn pānhā Tirtūm kapēr o axpēn jahkre nē ho axpēn jamaxpēr o axiht̄yx. Ja mex. ³²⁻³⁴ Nom kēr ka mē axpēn w̄yr akuprō nē apiitā anhīpē at̄yx ri akapēr kēt nē. Ja na Tirtūm kēp hprām nōkati. Mē ate axpēn pānhā axpēn mā akapērja na kām hprām. Jakamā kê mē kot Tirtūm nh̄y hā mē kapēr jarēnh o pa xw̄ynh̄jaja taxy axpēn jahkre hā axpēn jamā. Nh̄um mēhō kumrēx kapēr pa hāmri ka hpānhā mē kām akapēr.

Nē kê mēnijaja amarī mē ahkreja mar o hkrī. Ijaew kot amnhī nh̄ipēx xā hkōt. Jakamā kwa mē anijaja. Kēr ka mē amarī akryk mē mar o akrī nē axpēn mā akapēr o akrī hkēt nē. ³⁵ No kot kaj mē tee ri mēmoj ma nē mar mex kēt japēr tā hā axpēn kukjēr kēt nē. Ām akryk arī mar o akrī. Hāmri nē akup̄ym anhōrkw̄y hw̄yr tē nē rī kormā hā amjēn kukja. Nom kot ka mē apikuprōnh xā hā ixkre kamā axpēn mā akapēr o akrī nh̄um mē amjēnjaja tee ri ja hā mē apumu nē hpijaam nē.

³⁶ E na pa ā Tirtūm mā amnhī jarēnh xā hā ixkre kamā tanhmā mē pahte amnhī nh̄ipēx to hā mē amā karō anē. Tā te mē apē ja mex kēt pyrāk. Kwa mon ka wem ja ma nh̄um mē apē omnuj nē? Xā mē ate Tirtūm kapēr mar mex o ijakrenh kōt na ka mē ā ajamaxpēr anē? Xā na pre Tirtūm mē akumrēx mā kapēr? Hā na ka mē ā ajamaxpēr anē? R̄y xā mē kapxpix mā na pre kapēr? Hā na ka mē ixkapēr ma nh̄um mē apē omnuj nē? Nā ixkumrēx na pa pre mē aw̄yr inhmōr nē mē amā Tirtūm kapēr jarēnh kēnā kot ka kēt mē axtem nē ā ajamaxpēr anē. ³⁷ Kot kaj mē atō ā ajamaxpēr anh̄yr japēr nē ajamaxpēr o:

—Nā na pre Tirtūm tanhmā inhmā kapēr to pa ō ri mē kām ixujarēnh mex o ri ixpa.

Anh̄yr o ajamaxpēr. R̄y ajamaxpēr o:

—Nā na pre Tirtūm Karō mē kaxyw tanhmā ixto pa ŷ hā tanhmā mē ho mex to ho ri ixpa.

Anh̄yr o ajamaxpēr. Kot kaj mē ā ajamaxpēr anē hāmri nē määnēn pa ā ixte amnhī nh̄ipēx anh̄yr ā ixpumunh mex kurē kumrēx. Amnhī pyrā nē ixte Tirtūm nh̄y hā mē kām ixkapēr xw̄ynh̄ ā ixpumunh nē hā ijarēnh kurē kumrēx. ³⁸ Nom koja ja hā ijarēnh kēt ka mē ja hā omu hāmri nē tanhmā kot mē amā kapēr toja ma nē ām ama.

³⁹ E Kris kōt ixtō nē ixtōxjaja. Kēr ka mē amnhī to Tirtūm Karō w̄y kê ma mē ate mē kām Tirtūm kapēr jarēnh o ri apa kaxyw mē ato mē axiht̄yx.

Nē koja mēhō kām nhām mē kapēr ō ho kapēr prām ka mē ja nē kām akapēr kēt nē. Kwār māmrī ā amnhī nh̄ipēx anē. ⁴⁰ Nom kēr ka mē ate Tirtūm mā amnhī jarēnh xā hā ixkre kamā axpēn pānhā axpēn mā akapēr nom anhīpē kām akapēr hkēt nē.

15

*Kris akupÿm htir kumrëx ã harënh
Atre 2.23-36, 10.39-41; Wam Korit 6.14*

¹ E Kris kôt ixkwÿjaja. Kot paj axte më amã Jejus kot më panê tanhmã amnhî nhîpêx to hã harê ka më inhma. Na pa pre ra më amã ja jarê ka më ama në hkôt amnhî xunhwÿ. Nê hkôt amnhî nhîpêx mex o ri apa. ² Na pa pre më amã harê ka më amnhî kaxyw kãm ajamaxpêr tÿx në nhùm Tirtùm më ato hkra. Tã ka htem arî kapêr kôt amnhî nhîpêx mex o ri apa. Koja mëhõ kot Tirtùm kapêr mar tã amnhî kaxyw hkôt hamaxpêr kêt në nhùm Tirtùm tee ri amnhî tã omu në ho hkra hkêt nê.

³ Na pa pre amnhî krã hkôt më amã tanhmã Kris jarënh to hkêt nê. Ixte kapêr mar xã hkôt na pa hte amnhî xô ri më amã tanhmã harënh to ho ri ixpa. Jejus jarënhja na mex o kot më ujarënh piitã hakrenh par kumrëx. Tã tãm kot paj më amã harê. Na pre Krisja më pahte amnhî tomnuj pãnhã amnhîrer kaxyw më panê ty. Tirtùm kapêr ã kagã htùm kot hkukamã harënh xã hkôt. ⁴ Hãmri nhùm më kën kre kamã haxã nhùm kamã nör o apkati. Nê axte hã apkati. Hãmri nhùm Tirtùm akupÿm ho htir. Kapêr ã kagã htùm kot hkukamã harënh xã hkôt. ⁵ Tã nhùm Simãw Pêtre kumrëx akupÿm htir ã omu nhùm hpãnhã Jejus nhÿ hã më ahkre ho më pa xwÿnh maati jaja haxwÿja omu. ⁶ Hãmri nhùm më kot hkôt më pa xwÿnh pê 500 jakrenh xwÿnh piitã anhîpê haxwÿja akupÿm htir kãm omu. Na pre ra më hkwyjaja ty nhùm më hkwyjaja arî htir nê pa. ⁷ Jakamã nhùm prem ra akupÿm htir kãm omu. Hãmri nhùm hpãnhã Xiakreja omu. Nhùm hpãnhã ÿ hã më ahkre o më pa xwÿnh piitã omu. Akupÿm htir kãm omu. ⁸ Tã pa na pa pre ijaxwÿja amnhî to hapu nê akupÿm htir kãm omu. Te ixpê më hkra kot hapu pyrã nê amnhî to hapu nê omu. Na pre kaxkwa kamã inhmã kapêr o xa pa ixpri hã omu. ⁹ No më kot ixpyrà nê Kris nhÿ hã më ahkre ho më pa xwÿnh maati hkwyjaja na më mex o kot ijakrenh. Na pa pre hte më hkïnhã amnhî tomnuj tÿx nê. Jao Kris pê hkrajê homnuj tÿx o ri ixpa. Tã hkôt amnhî xãm hãmri nê tee ri ã amnhî nhîpêx anhÿr ã amnhî pumu nê amnhî kamã xpijaãm tÿx nê. Jakamã na pa hte Kris nhÿ hã kapêr jarënh o ixpa hã amnhî pumu nê ixte hkôt amnhî xãm kêt ri tanhmã ixte amnhî nhîpêx toja mã ijamaxpêr nê xpijaãm nê. ¹⁰ Na pa pre amnhî tomnuj tÿx o ixpa htã nhùm Tirtùm arî kãm ijapê nê. Nê ixkamã ukapri nê. Pa pre hkôt amnhî xãm nhùm ixto hkra pa ra kãm tanhmã amnhî nhîpêx to mex rãhã ho ixpa. Jakamã na hte tee ri amnhî tã xipumu nê tanhmã hamaxpêr to hkêt nê. Rÿ hamaxpêr o:

—Hêxta waa nê. Inhmã Pawre japê nê ixte ho mex tã nhùm ixkôt amnhî nhîpêx kêt kumrëx.

Anhÿr o tee ri hamaxpêr kêt nê. Na pa hte kãm tanhmã amnhî nhîpêx to ho ixpa rÿnh o ÿ hã më kapêr o pa xwÿnh kwÿjê jakre ho ixpa. Nom amnhî krã hkôt më ahkre hkêt nê. Ja kaxyw na pre Tirtùmja ixto ixihÿtÿx pa ÿ hã kãm tanhmã amnhî nhîpêx to ho ri ixpa nhùm ja hã xipumu nê hkïnh nê.

¹¹ Nê Jejus jarënhja ãm pixii. Axtem hõ hkêt. Nê ÿ hã më ahkre ho më pa xwÿnhjê kapêrja nê pa ixte më amã harënhja kot axpên pyrãk. Harënh tipxi. Kris kot më pahte amnhî tomnuj mÿrapê më panê htyk nhùm Tirtùm kot akupÿm ho htir ã wa harënhja na pa hte pix jarënh o ri më akôt ixpa. Ka prem inhma nê amnhî kaxyw hkôt ajamaxpêr tÿx nê.

*Tirtùm kot akupÿm më pahto më pahtir ã harënh
Rukre 20.37*

- 12 Nē kwa ra ixte mē amā Kris htyk nē akupŷm htūr ā harēnh tā ka xep mē akwŷjaja axtem nē mē htyk nē akupŷm mē htūr kēt ā mē hkamnhīx o ri apa.
- 13 Kwa mē ajamaxpērja mex kēt. Kēp apu ām hāmri mē ate ā mē harēnh anhŷr ronhŷx pre Kris haxwŷja akupŷm htūr kēt nē. Nhŷx pre htyk o ty.
- 14 Nē kēp apu Kris akupŷm htūr kēt ronhŷx pa mē ām mē amā kapēr jarēnh o ixpa kaprŷ. Ka mē ajaxwŷja amnhī kaxyw hkôt ajamaxpēr kaprŷ.
- 15 Nē kēp ām akupŷm mē htūr kēt ronhŷx pa mē ixte mē amā Tirtūm kapēr jarēnh o ri ixpa xwŷnhjaja mē amā ho ixēx o ri ixpa. Na pa htem mē amā Tirtūm ra kot akupŷm Jejus o htūr ā harēnh o mē akôt ixpa. Tā kēp apu akupŷm mē htūr kēt ronhŷx pa mē ām mē amā harēnh o ixēx.
- 16 Nē kēp apu akupŷm mē htūr kēt ronhŷx pre Kris haxwŷja akupŷm htūr kēt nē. Nhŷx pre ām amarī tyn hapēx.
- 17 Nē Kris amarī htyk nē hapēx ronhŷx kot pu mē ri amnhī kaxyw hkôt pajamaxpēr nē hkôt amnhī xunhwŷr kaprŷ.
- Nē Kris amarī htyk nē hapēx ronhŷx pre Tirtūm Jejus kukwak ri mē panē mē pahte amnhī tomnuj o hapēx kēt nē. Nhŷx pu mē pahpiitā nhŷrmā ma kuwy hwŷr pajapēx pa.
- 18 Nē kēp apu Kris htyk nē hapēx ronhŷx ra mē kot amnhī kaxyw hkôt hamaxpēr tā ra htyk xwŷnhjaja ma mē kot amnhī tomnuj mŷrapē kuwyta wŷr hapēx.
- 19 Nē kēp apu Kris htyk kumrēx nē hapēx ronhŷx pu mē kormā pahtyk kēt xwŷnhjaja tee ri amnhī wŷr kamā pajamak o ri papa kaprŷ. Nē pahpē hkra hā amnhī jarēnh kaprŷ. Jao pahkaprī htŷx o mēmoj piitā hakrenh par kumrēx nē ri papa.

Kris kumrēx akupŷm htūr ā harēnh

Atre 26.23; Sīkūn Korīt 4.14; Piripos 3.10-11; Wam Tesarōn 4.15-18;

Apokarip 20.1-15

20 Nā mē htyk nē nhŷrmā akupŷm mē htūr kēt ā mē harēnhja kot anhŷr kēt. Ra Tirtūm kot akupŷm Kris o htūr jakamā koja māānēn hkra htyk xwŷnhjaja nhŷm mē piitā Jejus pyrā nē nhŷrmā akupŷm mē ho htūr pa. Jakamā na pu htem Kris akupŷm htūrja mā pajamaxpēr nē amnhī kukamā pajamaxpēr o:

–Nā ra Tirtūm kot akupŷm Jejus o htūr jakamā koja urāk nē nhŷrmā akupŷm mē pahte hkôt amnhī xunhwŷr xwŷnh piitā mē pahto mē pahūr. Nā koja ā mē panhīpēx anē. Ja kaxyw āhpumunh tŷx kumrēx xwŷnh kēnā. Anē.

21 Nē amnepēm na pre Tirtūm my kot waja nhīpēx. Hāmri nhŷm kot tanhmā amnhī tomnuj to ho ra mē htykja o hkrax. Tā nhŷm wamta kôt my hōta wamta rom amnhī to mex o mē htyk tā akupŷm mē ho htūr o hkrax. 22-23 Tā mē pahpē wam my pē Atāw kanrēhā tāmnhwŷ jakamā kot puj mē urāk nē nhŷrmā ty. No ām māānēn mē pahpē Kris kraa. Kris kumrēx na pre akupŷm htūr. Tā koja nhŷrmā akupŷn mē pahwŷr wrŷ hāmri nhŷm Tirtūmja kot hipēx pyrā nē akupŷm mē pahto mē pahūr. Mē pahte hkôt amnhī xunhwŷr ā mē pahpumunh kôt akupŷm mē pahto mē pahūr pa. No ām kormā.

Kris nhŷrmā kot mē htyk o hapēx ā harēnh

Juāw 11.25; Rōmān 6.23; Wam Korīt 15.54; Sīkūn Ximotre 1.10; Eprēw 2.14;

Apokarip 20.14

24-28 Nē koja Kris arī mē ho amnhīptār rāhā nhŷm Tirtūm mē kot kutā amnhī xunhwŷr xwŷnhjē pē mē hihtŷx xā ho hapēx pa. Kapēr ā kagā htūm kot ja jarēnh kot:

Koja nhÿrmã Tirtÿm Kris kot kãm mẽ ho amnhÿptar kaxyw ãm. Anẽ. Jakamã Jejus tapxipix koja mẽ ho amnhÿptar o pa. Koja Tirtÿm pix mẽ ho amnhÿptar kêt nẽ. Nom koja pahi hkwyjẽ hõ axte nhãm mẽ ho amnhÿptar kêt kumrẽx.

Tã mẽ kot mẽkarõmnuti hkõt kãm tanhmã amnhÿ to ho mẽ pa xwÿnhjaja koja Tirtÿm ma amnhÿ nẽ kuwy hwÿr mẽ rẽnh pa. Nẽ mẽhtykja o hapẽx nhũm mẽhõ axte htyk kêt kumrẽx. Jakamã koja Jejus Kris mẽmoj punuj piitã ho hapẽx nẽ Mẽpahpãm Tirtÿm nhÿhkram akupÿm mẽmoj piitã haxar pa. Tirtÿm jamaxpẽr xã hkõt ã mẽmoj to anhÿr par anẽ hãmri nẽ ìhkram mẽmoj jaxar pa. Nẽ mãanẽn tãm kãm amnhÿ gõ. Jakamã nhũm Tirtÿm tapxipix mẽmoj piitã ho amnhÿptar pa.

Mẽ htyk xwÿnhjẽ jarẽn

²⁹ Nẽ na hte mẽ pahkwÿjaja kormã kẽp Tirtÿm kra hkõt tã Jejus kõt mẽ kot amnhÿ xunhwÿr nẽ mẽ htyk xwÿnhjẽ mã hamaxpẽr o pa. Hãmri nẽ mẽ kãm nhÿrmã axte mẽ omunh prãm xãj mẽ urak nẽ Jejus kõt amnhÿ xunhwÿ nhũm mẽ hkrã kumrã. Tã akupÿm mẽ htir kêt ronhÿx mẽ ãm ã pajamaxpẽr anhÿr kaprÿ. ³⁰ Nẽ paa. Na pa hte ma mẽ kãm Tirtÿm kapẽr jarẽn o ri mẽ hkõt ixpa. Nhũm mẽ hkwyjaja ja hã inhna nẽ ixkamã gryk nẽ ixtã amÿnẽ pa mẽ mÿrapẽ ixpunuj nẽ ri ixpa. No ãm amnhÿ to htyx nẽ arÿ ri mẽ kãm Kris kapẽr jarẽn o ri mẽ hkõt ixpa. Tã kẽp ãm nhÿrmã akupÿm ixtir mã kêt ronhÿx pa tee ri ã amnhÿ nhÿpẽx anhÿr o ri ixpa kaprÿ. ³¹ Na htem apkati mẽ ixtã tanhmã ãmnẽn ho to ri pa. ãm hãmri na pa mẽ amã ã mẽ harẽn anẽ. Nom na pa hte tee ri amnhÿ kukamã ijamaxpẽr o ri ixkaprÿ nẽ ixpa hkõt nẽ. Mẽ kot ixpir mã tã pa hte mẽ ate Pahihti Jejus Kris kõt amnhÿ nhÿpẽx mex ã mẽ apumunh kõt ixkÿnh nẽ ri ixpa. Nhũm te ixkamã mẽmoj kêt pyrak pa hte ri ixpa. ³² Na pa hte jar Epes kamã mẽ oprẽ xwÿnhjẽ kutã amnhÿ to htyx pẽ mẽ kãm Jejus kapẽr jarẽn o ri mẽ hkõt ixpa nhũm mẽ kãm mar prãm kêt jakamã hã ixtomnuj tÿx nẽ. No nhÿrmã ixyk nẽ akupÿm ixtir mã kêt ronhÿx pa mẽ kẽp Kris kwÿ hkõt xwÿnhjẽ jamaxpẽr o ijamaxpẽr nẽ mẽ urak nẽ ijamaxpẽr o:

Ixe ixyk ã arigro pumunh kêt jakamã kot paj mãmrÿ mẽmoj piitã hkur o ri ixpa.

Nẽ mãmrÿ mẽmoj piitã ho ixkõm o ri ixpa.

Nẽ mãmrÿ mẽmoj piitã ri tanhmã ho ho ri ixpa.

Ixyk nẽ axte ixe ã amnhÿ nhÿpẽx anhÿr o ixpare kaxyw ã.

Anhÿr o nhÿx pa ijamaxpẽr o ixpa. Kẽp ãm Tirtÿm kot akupÿm mẽ pahto mẽ pahtr mã kêt ronhÿx pu mẽ ã mẽ kẽp Kris kwÿ hkõt xwÿnhjẽ jamaxpẽr anhÿrja kõt pajamaxpẽr pix o ri papa. No ãm ja kot anhÿr kêt.

³³ Na htem mẽmoj jarẽn o:

–Mẽ kot htyx ri amnhÿ tomnuj xwÿnhjẽ hkõt ri mẽ pa xwÿnhjaja koja mẽ gaa nẽ mẽ kot amnhÿ nhÿpẽx kõt amnhÿ nhÿpẽx o ri pa. Anẽ.

ãm hãmri na ã mẽ harẽn anhÿrja. Jakamã kwa mẽ okora. Kẽr ka mẽ ã amnhÿ nẽ mẽ kot amnhÿ nhÿpẽx anhÿr o mẽ pa xwÿnhjẽ pumunh mex o ri apa.

³⁴ Kwa mẽ tokyx mẽ ate tanhmã amnhÿ tomnuj to hã amnhÿ pumu mẽ axte ã amnhÿ nhÿpẽx anhÿr kêt nẽ. Nẽ mẽ ate Tirtÿm kot akupÿm mẽ ho htir kêt ã harẽn xwÿnhjaja. Te mẽ ate Tirtÿm kot amnhÿ nhÿpẽx ã omunh kêt pyrak. Tã mẽ ate tokyx ja hã amnhÿ pumunh nẽ amnhÿ kamã apijaam kaxyw na pa ã mẽ amã ixkapẽr anẽ.

*Mê panhî nyw jarênh**Rukre 20.34-36; Rômân 8.10-11; Sikûn Korîit 5.1; Piripos 3.20-21*

³⁵ Nê mân ka mê atô akupÿm mê htîr â mê harênh ma nê tee ri mê hkukamâ ajamaxpêr nê hâ ri tanhmâ axpên kukjêr to nê axpên mâ:

—Kwa tanhmâ koja we Tîrtûm akupÿm hkra htyk xwÿnhjê ho htîr to? Ra mê htyk nê mê î katôk nê hapêx par mâ kênâ. Tanhmâ kot wem amnhî to nê akupÿm htîr? Nê tanhmâ koja we mê î nywja kute wehe? Anê.

³⁶ Nâ na ka mê atÿx ri â ajamaxpêr anê nê tee ri mê hkukamâ ajamaxpêr. E kot paj ixprî hâ ja hâ ejêp jarê ka mê inhma. Nâ na htem mêmo y hkre. Te mê kot mê htyk jaxâr pyrâk o hipêx nê hkre nhûm hikwÿ nê gaa nê higrôt hapôj. Nom te kêp mêmo yta pyrâk kêt. ³⁷ Âm hy pix na htem hkre. No higrôt kre hkêt nê. Rÿ tanhmân pâr nywja kre hkêt nê. Âm hy pix na htem hkre. Tâ nhûm higrôt hapôj nê hprêk nê gaa nê ô. ³⁸ Tîrtûm na hte hamaxpêr xâ hkôt tanhmâ ho nhûm higrôt hapôj nê hprêk nê ô. Tâ ja pyrâ nê kot puj mê Tîrtûm jamaxpêr xâ hkôt pahtyk tâ koja akupÿm mê pahto mê pahtîr nê mê pamâ mê panhî nyw gô.

³⁹ Nê mêmo hy piitâ te kot axpên pyrâk kêt. Ahpÿnhâ na. Ja pyrâ nê ahpÿnhâ ri mêmoj piitâ î. Na axtem mê panhî nê axtem mry nhî nê axtem âk nhî nê axtem tep nhî. Mêmoj piitâ ahpÿnhâ ri î.

⁴⁰⁻⁴¹ Nê kaxkwa kamâ haxwÿja mêmoj piitâ ahpÿnhâ no âm muxre. Myytija mex. Nê mytwrÿreja axte mâ no âm haxwÿja mex. Nê kanhêti haxwÿja mex. Haxwÿja axte mâ. Kamâ hkwy hpôk kryre nê kamâ hkwy hpôk rûnhti no âm piitâ mex.

Nê jar pika ja kamâ haxwÿja mêmoj piitâ mex. No âm te kot kaxkwa kamâ mêmoj jarir xwÿnhja mex pyrâk kêt. Axtem na raa.

⁴² Tâ koja mê panhî nywja haxwÿja axte mâ. Te kot panhî htûm pyrâk kêt. Na htem ty nhûm mê ma mê o mra nê mê hagjê. Nhûm mê hikwÿ nê gaa nê î rerek nê hapêx. Tâ koja Tîrtûm akupÿm tanhmâ mê pahto mê pahtîr to pu mê hpânhâ pamex kumrêx. Hâmri nê axte mâ mê panhî nyw mex o mex jakamâ koja axte htyk nê î rerek kêt nê.

⁴³ Na htem ty nhûm mê hagjê nhûm htyk xwÿnhnta tanhmâ amnhî to hkêt nê amarî hikwÿ. Omnuj nê î nhenhek nê hikwÿ. Tâ koja Tîrtûm akupÿm mê ho mê htîr nê mê kâm mê î nyw gô nhûm mê hpânhâ mex kumrêx nê hihtÿx nê Tîrtûm nhô krî kamâ pa ho pa.

⁴⁴ Mê htyk nhûm mê kot mê hagjênh xwÿnhjaja na htem arî î htûm â hikwÿ. Âm jar pika ja pix kâm ri mê papa kaxyw na mê panhî htûmja. No mê panhî nywja axtem Tîrtûm nhô krî kamâ ri mê papa kaxyw jakamâ koja mê panhî nywja axte mâ. Tîrtûm Karô koja mê pamâ kugô.

*Mê panhî nyw te kot Kris nhî pyrâk â harênh**Rukre 20.34-36*

⁴⁵⁻⁴⁶ Nê Tîrtûm kapêr â kagâ htûm kot Atâw jarênh kot:

Na pre Tîrtûm my kot wa Atâwja nhîpêx. Jakamâ Atâw kêp pika nhô xwÿnh na pre. Anê.

Â Atâw jarênh kot anhÿr. Ja pyrâ nê na pu htem pakatorxâ nhôhy rûm pajapôj nê Atâw pyrâ nê pahpê pika nhô xwÿnh. Tâ nhûm Atâwja pa nê gaa nê hpigêt nê ty. Jakamâ kot puj mê urâk nê papa nê gaa nê ty. Nom nhûm Krisja Atâw kurom kêp akupÿm mê ho mê htîr xwÿnh jakamâ kot puj mê pahpê hkwyjaja Atâw pyrâ nê nhÿrmâ mê pahtyk tâ nhûm Kris akupÿm mê pahto mê pahtîr.

Hāmri nhūm Tirtūm Karō mē pamā mē panhī nyw gō pu mē axte pahtyk kêt nē. Pānhā axte mā mē pahpē kaxkwa nhō xwýnh.

⁴⁷ Nē Atāw na pre Tirtūm pika ho hipêx nē ho htír nhūm ri pa. Nom Kris na pre Atāw rom kaxkwa rūm mē pahwýr wrý. ⁴⁸ Tā mē pahpē pika nhō xwýnhjaja te mē pahpē Tirtūm kot wam my nhípêx xwýnhhta pyrāk. No mē pahte kaxkwa hwýr ma papa mā xwýnhjaja te mē pahte kaxkwa rūm my kot mē pahwýr wrýk xwýnh Krista pyrāk. ⁴⁹ Tā kormā mē pahpē pika nhō xwýnh jakamā te mē pahpē my pika ho hipêx xwýnhhta nhī pyrāk. Nom kot puj mē nhýrmā ty hāmri nē hpānhā te pahpē kaxkwa rūm my kot mē pahwýr wrýk xwýnhhta nhī pyrāk.

*Axte mē pahtyk kêt kumrêx ā mē pajarēnh
Juāw 11.25; Sikūn Korit 5.4; Wam Tesarōn 4.13-18*

⁵⁰ Nē kot puj mē panhī htūm rāhā Tirtūm nhō krī hwýr paxàpir kêt nē. Panhī htūm na hte ty nē rerek nē hapêx. Jakamā koja Tirtūm Karō mē pamā mē panhī nyw gō pu mē rī kormā ma ō krī hwýr pajapêx pa nē kamā papa ho papa.

⁵¹⁻⁵² E mē inhma. Na pre kormā Tirtūm mē amā mēmoj to amnhīrīt kêt tā ra inhmā ho amnhīrīt. Jakamā kot paj ý hā mē amā harē ka mē inhma. Nā kot puj mē pahpiitā mē pahtyk kêt nē. Koja nhýrmā Tirtūm kapēr o mē wrýk xwýnhjê hōja mē pamā pifti kakō. Mē pajaêr pé hkakō. Hāmri nhūm Tirtūm kra ra mē htyk nē mē hikwý xwýnhjaja akupým ī nyw o htír kurē kumrêx. Nē kormā mē pahtyk kêt xwýnhjaja kot pu mē mē pahtyk kêt ri mē urāk nē panhī nyw kurē kumrêx. Hāmri pu mē pahpiitā pahtír o pahtír tūm nē papa. ⁵³ Koja Tirtūm mē panhípêx o te mē pahte paxē htūm o papinhīpanh nē hpānhā paxē nyw jagjēnh pyrāk. Jao mē panhī htūm o hapêx nē hpānhā mē pamā mē panhī nyw gō pu mē axte pahtyk kêt kumrêx nē ri papa ho papa. ⁵⁴ Tirtūm kapēr ā kagā htūm kot ja jarēnh kot:

Na ra Tirtūmja mēhtyk ho hapêx pa. Anē.

Te ra kot ho hapêx par pyrāk o ā harēnh kot anhýr. No ām kormā. Jakamā kot puj mē nhýrmā panhī nyw nē ri papa nē mē pahtō axte pahtyk kêt kumrêx.

⁵⁵ Mē pahtykja te mē kot makre par nhūm axte kot mē hkamnhwýr kêtja pyrāk. Urā nē koja Tirtūm akupým mē pahto mē pahtír pu mē axte pahtyk kêt nē. Nē axte ri pamā ma hkêt nē papa. Nē axte paxā hkêt nē. ⁵⁶ Tirtūm kapēr ā kagā htūmja ā mē pakukamā mē pajarēnh kot anhýr. Mē pahte amnhī tomnuj xwýnh jakamā kot puj mē nhýrmā ty. ⁵⁷ Nom nhūm Tirtūm àhpumunh týx o àhpumunh týx jakamā na hte Pahihti Jejus Kris kukwak ri mē pahte hkôt amnhī xunhwýr xwýnhjê nē mē pahte amnhī tomnuj rēnh pa. Pu mē nhýrmā mē pahtyk tā nhūm akupým mē pahto pahtír.

*Mē pahte Jejus mā tanhmā amnhī nhípêx mex to hā mē pamā karō
Karatas 6.9; Korosē 1.10*

⁵⁸ Jakamā e kwa Jejus kôt ixkwýjaja. Kêr ka mē arī Pahihti Jejus kôt mān amnhī xunhwýr týx rāhā ho ri apa. Nē kapēr kôt pix mā ri amnhī nhípêx rāhā nē kām tanhmā amnhī nhípêx mex to ho ri apa. Kot kaj mē ā amnhī nhípêx anē hāmri nē kām tanhmā amnhī nhípêx to kaprý ho ri apa hkêt nē. Ām hāmri kām mēmoj to anhýr mex rāhā ho ri apa.

16

*Mê kêp amrakati xwÿnhjê jarênh**Atre 11.27-30; Rômân 15.25-27; Sikûn Korîit 8.1-24, 9.1-5; Wam Ximotre 6.18*

¹ Nê na pa pre krî pê Karatas kamâ tanhmâ Jerujarê kamâ Kris kwÿjê jarênh to. Ijaew kwÿ kot mê pahpyrà nê Jejus kôt amnhî xunhwÿr â mê harê nê mê kêp amrakati hâ mê harê hâmrî nê mê kâm:

—E. Kwa kêr ka mê kâm mê akâxpore hkwy ho akuprô nê ma mê hwÿr amê.

Anhÿr o mê kâm ixkapêr. Jakamâ kwa kêr ka mê urâk nê mê kaxyw mê kâm kâxpore hkwy ho akuprô. ² Mê panhō arîgromnu pê sap â hkwy ho akuprô. Kot kaj mê akâxpore rax japêr nê mê kaxyw hkwy ho rax nê axi. Nom kot kaj akâxpore grire japêr nê mê kaxyw mê kâm ho grire nê agō. Kêr pa mēmo arîgro hâ ma mê awÿr mō ka mê ra mê kaxyw ho apikuprōnh rax nê.

³ Nê ma mê kot mê kâm ho mōr mâ xwÿnhjaja ka mê ixkutêp mê akwÿjê rê. Kêr pa pōj nê mê omu hâmrî nê mê kaxyw kagâ nhîpêx nê kamâ mê harê. Nê mê kâm kugō nhūm mê ma Jerujarê hwÿr kâxpore mê ro hâ amnhî kôt o mō nê mê kâm kugō. Mê kot kamâ harênh nê mar hâmrî nê mê kamjaja mê ate mê kaxyw mê rênh â mê ajarênh ma. ⁴ Rÿ kot ka mê amâ mê hkôt inhmênh prâm nê māmri mê hkôt inhmê pa ma mê hkôt mō.

*Pawre kot amnhî kukamâ amnhî jarênh**Atre 19.21-22*

⁵ Nom kot paj tokyx mê awÿr inhmōr kêt nê. Kot paj ja rūm ixkato nê hpânhâ ma pika pê Masetōn wÿr mō. Hâmrî nê mê hkôt ixpa grire nê ma kormâ mê awÿr Korîit wÿr mō. ⁶ Hâmrî nê pōj nê mê akôt ri ixpa ryy nê. Nê ixtâ amgrâ pixi nê hapêx nê rî kormâ ma axte nhâm krî hō hwÿr mō. Nê inhojarêt ka mê ixto Tirtūm wÿ nê inhmâ ixâpkur xâ hkwy gō pa ma mê hwÿr pry hâ hkur o mō. ⁷ No ixte mê awÿr ixpōx nê tokyx mê akurūm ixkator nê hpânhâ ma nhâm krî hō hwÿr inhmōrja na inhmâ hprâm kêt. Jakamâ koja Tirtūm kâm ja mex pa arî ri mê akôt ri ixpa hâ ixtâ mytwrÿ xohô nê tokyx ma nhâm inhmōr kêt nê. ⁸ Kot paj kormâ jar Epes kamâ ri ixpa rāhâ nhūm mê hkînh pê Pêtekos kato nê hapêx pa rî kormâ ma Masetōn wÿr mō. ⁹ Na pa hte jar kormâ mê kâm Jejus kapêr jarênh o ri mê hkôt ixpa nhūm mê ohtô nê inhmar o pa. Mê kâm mar prâm. Tâ no nhūm mê hkwyjaja ohtô nê mê kêp ja omnuj nê nhūm mê hâ ixkamâ gryk nê ixtomnu o pa.

*Mê kot Ximotre ho mex â mê harênh**Hapuhâ Juāw 5*

¹⁰ Nê kwa koja Ximotre mēmo arîgro hâ mê awÿr pōj ka mê omu nê ho mex nê. Nê mê amnhî nhōrkwÿ hwÿr awÿ kê mê akutâ apkur o pa. Na hte ixpyrà nê Pahihtî Jejus mâ tanhmâ amnhî nhîpêx to mex o pa. ¹¹ Kormâ mê pahkînhâ nyw tâ kêr ka mê tee ri ja hâ omu nê ri axpên mâ tanhmâ harênh to hkêt nê. Mê am akapêr mex pix o kâm akapêr. Nê koja akupÿn nojarêt ka mê pry hâ kâm akur xâ hkwy gō kê mex pê man akupÿn ixwÿr mō pa tokyx omu. Kot paj jar mê pahkwÿjê mê akupÿn hpōx kamâ ijamak o ixpa.

¹² Nê na pa hte xatâ jar mê pahô Aporja ma mê awÿr mōr kaxyw mê awÿr hano. Kot jar mê pahô hkwyjê mê ma mê awÿr mōr kaxyw. Nom kormâ. Kojaxep mê jar tanhmâ amnhî to hpa nê rî kormâ ma mê awÿr mō.

*Kagâ jatur xâ kamâ Pawre kot mēmoj tâ karō**Epes 6.10-12; Sikûn Ximotre 1.7; Wam Pêtre 5.8-9*

¹³ E kwa kêr ka mẽ arĩ amnhĩ wỳr Jejus kamã ajamak rãhã ho ri apa. Nẽ hamãr pẽ kutêp tãm amnhĩ nhĩpêx o ri apa. Nẽ amnhĩ kaxyw hkôt ajamaxpêr tỳx rãhã nẽ.

¹⁴ Nẽ mẽ amã axpên kĩnh pẽ tanhmã axpên to mex to.

¹⁵ Mãn ka mẽ ra Estepti mẽ hkwyjê jarênh ma. Mẽ hkumrêxjaja na prem pika pẽ Gres kamã Kris kôt amnhĩ xunhwý. Tã xep mẽ ra Kris kôt hkwyjê ho mex o ri mẽ hkôt pa. ¹⁶ Kêr ka mẽ ã mẽ kot amnhĩ nhĩpêx anhỳr xwýnhjê kapêr ma nẽ hkôt ri amnhĩ nhĩpêx o ri apa. Mẽ kot Kris mã mẽ ajamãr xwýnh piitã kêr ka mẽ kapêr ma nẽ mẽ hkôt ri amnhĩ nhĩpêx mex nẽ.

¹⁷ Nẽ ota Estepti nẽ Akajkre nẽ Putunatreta na mẽ ra jar pøj. Pa mẽ Sostenes mẽ wa mẽ omu nẽ wa ixkĩnh nẽ. Te ixte mẽ apumunh nẽ ixkĩnh tỳxta pyrãk. ¹⁸ Na xep prem ma mẽ awỳr mō nẽ tanhmã mẽ amã kapêr to ka prem mẽ ama nẽ akĩnh nẽ. Tã mẽ ra amnê ixwỳr mō nẽ tanhmã inhmã kapêr mex to pa mẽ kuma nẽ ijaxwỳja ixkĩnh nẽ. Kwa kêr pu mẽ ã mẽ kot mẽ panhĩpêx anhỳr xwýnhjê ho mex o papa.

¹⁹⁻²⁰ Nẽ ota jar pika pẽ As kamã Kris kôt mẽ pahkwỳjaja piitã mẽ awỳr hpêr mẽ. Nẽ Akir mẽ hprō Prisireja wa. Nẽ wa òrkwý kamã mẽ kot Tirtũm mã amnhĩ jarênh kaxyw mẽ pikuprõnh xwýnh piitã mẽ awỳr hpêr mẽ.

Nẽ kêr ka mẽ nhỹri axpên pumu nẽ mẽ apê Kris kôt mẽ ate axpên to atō nẽ atōx ã axpên mã akapêr mex nẽ akĩnh nẽ.

²¹ E kot paj kagã jatur xã kamã inhĩhkra ho mẽ amã amnhĩ nhĩxi nhĩpêx ka mẽ omu. Koja inhmã ixkapêr ã kagã xwýnhhta ja hã kagã hkêt nẽ. Pa kot paj hipêx. Ixpê Pawre na pa ã amnhĩ nhĩxi nhĩpêx anê ka mẽ omu.

²² Nẽ kwa kêr ka mẽ arĩ amã Pahihti Jejus kĩnh o ri apa. Koja mēhō kãm hkĩnh kêt hã koja Tirtũm ja hã homnuj tỳx kumrêx.

E “maranat.” Mẽ pakapêr kãm na htem maranat jarênh o: “Kwa tokyx akupỳn mẽ ixwỳr wrý Pahihti.” Anẽ.

²³ E kê Pahihti Jejus Krisja mẽ ato mex nẽ mẽ akutã nojarêt rãhã ho pa.

²⁴ Ixpyrà nẽ mẽ apê Jejus Kris kwý jakamã na pa hte inhmã mẽ akĩnh nẽ.

Tã ãm ja pix. Ixpê Pawre na pa ã mẽ awỳr kagã nhĩpêx nẽ mēnh anẽ.

Sikûn Korîit **Pawre wam Korîit kâam Jejus kôt hkwyjê hwÿr kagà nê** **mênh kôt kagà hõ mênh**

Pawre na pre kagàja nhîpêx. Kêp mry hkà ho ixkre nhîpêx nê ho wênê ho pa xwÿnh na pre. Tã hpãnhã kêp Jejus nhÿ hã hkrajê jahkre ho pa xwÿnh. Jakamã na pre kagàja nhîpêx nê Korîit kãm mê kot Jejus kôt amnhî xunhwÿr xwÿnhjê hwÿr kumê. Na pre ra mê hwÿr wamta nhîpêx nê kumê. Wam kagà nhîxi pê Wam Korîit. Tã axte hkôt ja nhîpêx nê mê hwÿr mênh jakamã kagà nhîxi pê Sikûn Korîit.

Na pre Korîit kãm Jejus kôt mê htôjê hõ axtem nê nã puro kamã hpijaam kêt o pa nhûm Pawre tee ri harênh ma nê mê hwÿr wam kagàta mê nê kamã tanhmã mê kot hipêx to hã mê kãm karô. Tã kagà ja kamã axte tanhmã hã mê kãm karô hto.

Na pre ra Korîit wÿr mê kêp Kris nhÿ hã mê ahkre hã amnhî to hêx xwÿnhjaja mê hwÿr pøj nê tanhmã mê kãm kapêr jarênh to ho mê hkôt pa. Nê tanhmã mê kãm Pawre ho hêx to. Jakamã nhûm kagàja kamã tanhmã mê kãm amnhî tã àprãr to nê kãm mê hkînh tÿx ã amnhî jarê. Á na pre Pawre mê kãm mêmoj jarênh nê hã kagà anê. Nê mê kãm hã kagà ho:

1 Pa Korîit kãm Tîrtûm krajaja. Xà mê apiiã mê amex na ka mê apa? E ot pa mê awÿr kagà nhîpêx nê kumê. Mê amã nê mê anhô pika pê Gres kamã Tîrtûm krajê mê mê ato ixpimràãtã mê awÿr hipêx nê kumê. Ixpê Pawre na pa hte Tîrtûm jamaxpêr xà hkôt ma Jejus Kris nhÿ hã krî piitã hkôt hkrajê jahkre ho ri ixpa. Tã Kris kôt mê pahtô Ximotre mê wa mê awÿr hipêx nê kumê.

2 E kê Mêpahpãm Tîrtûm mê Pahihti Jejus Kris wa mê ato mex rãhã ho pa. Nê mêmoj to mê akutã nojarêt rãhã ho pa. Ka mê wa kukwak ri ajamakêtkati nê amex nê ri akînh nê apa ho apa.

Pawre kãm amnhî xà htÿx kamã hamak pyma hkêt ã harênh

Rômãn 1.11-12; Korosê 1.11; Sikûn Tesarôn 2.16

³⁻⁴ Nã Tîrtûm kêp mê panhõ Pahihti Jejus Kris nhîpêxã na. Nê kêp Mêpahpãm maati jakamã na hte mê pakamã ukapri nê tanhmã mê pahto mex to ho pa. Kot puj mê mêmoj tã tanhmã amnhî to nê pahkapri nê ri papa nhûm ja hã mê pahpumu hãmri nê hamaxpêr pix o akupÿm mê pahto mê paxihtÿx. Mêmo kaxyw na hte ã mê pahto mex anê? Nã mê pahte amnhî tã omunh nê amnhî pyrãk mê hkapri nê ri mê pa xwÿnhjê jamaxpêr o hihtÿx o mê hkôt papa kaxyw. Ja kaxyw na hte mê pajamaxpêr o hihtÿx. Jakamã kwa pu mê kãm mex o mex ã mân harênh rãhã ho papa.

⁵ Na htem tõhã ixto Kris nhîpêx pyrã nê tanhmã ixto pa amnhî xà htÿx kamã ijamak o ri ixpa. Tã nhûm Tîrtûm inhîpêx o te Kris nhîpêx pyrã nê hamaxpêr pix o tanhmã ixkrã hto pa mê kutã amnhî to htÿx nê arî mê hkôt ixpa. ⁶⁻⁷ Na pa hte mê amã Kris kapêr jarênh o ixpa. Mê ate inhmar nê hkôt amnhî nhîpêx kaxyw. Jakamã na hte mê kãm Tîrtûm kapêr mar prãm kêt xwÿnhjaja tõhã mê atã ixtomuj nê pa amnhî xà htÿx kamã ijamak o ri ixpa. Tã kwãr mê mãmri ã inhîpêx anê. Mê ate Jejus kôt amnhî xunhwÿr tÿxja na inhãm hprãm. Na htem tanhmã Kris ã inhîpêx to nhûm Tîrtûm mê hã ixpumu nê tanhmã ixkrã hto pa inhãm amnhî xà htÿx kamã ijamak pyma hkêt nê ixpa. Nê arî mê hkôt

mě kām kapēr jarēnh rāhā ho ri ixpa. Na hte Tirtūm amarī ā inhīpēx anhūr kēt nē. Mē ate ā kot inhīpēx anhūr ā ixpumunh nē ixpyrà nē amnhī kaxyw kām ajamaxpēr tỳx kaxyw na hte ā inhīpēx anē. Mē ate ja hā ixpumunh nē ā ajamaxpēr anhūr kaxyw nē mē ajamaxpēr o:

—Nà kot pa nhūr mā Pawre pyrà nē tōhā mē mýrapē amnhī xà htỳx kamā ijamak o ixpa. Hāmri nhūm Tirtūm ja hā ixpumu nē te ho Pawre nhīpēx pyrà nē tanhmā ixto pa inhmā amnhī xà htỳx kamā ijamak pyma hkēt nē ixpa. Nà koja ā inhīpēx anē.

Anhūr o mē ajamaxpēr kaxyw na hte Tirtūm mē kutā ixto ixihtỳx. Mē ate ja hā ixpumunh nē akupỳm tām ajamaxpēr pē Karō nhỳ hā amnhī to axihtỳx kaxyw. Jakamā na pa tee ri mē akukamā ijamaxpēr kēt nē.

Tirtūm kēp mē papytār xwỳnh ā harēnh

⁸ E Kris kôt ixkwỳjaja. Kot paj ixprī hā mē amā tanhmā amnhī jarēnh to ka mē inhma. Na pa pre ma pika pē As wỳr mō nē mē kām Jejus kapēr jarēnh o ri mē hkôt ixpa. Hāmri nhūm mē hkwỳjaja ja hā ixtomnuj tỳx nē pa amnhī xà htỳx kamā ijamak pē mē hkôt ixpa. Kironhỳx pa pre mē kamā ty. ⁹ Na pa pre tee ri amnhī kukamā ijamaxpēr o:

—Koja pēr mē ixpī. Tanhmā kot pa we amnhī to nē tokyx mē kēp amnhī pytā? Kot paj tee ri inhmā mē kēp amnhīptār prām. Tirtūm pix na ja kaxyw mē kutā àhpumunh tỳx. Rỳ nhūm mē kot ixpīr tā nhūm kot akupỳm ixto ixtīr kaxyw tapxipix na àhpumunh tỳx. Nà kot paj amnhī kaxyw tapxipix mā māj ijamaxpēr o ri ixpa nhūm amnhī tā ixpumu nē hkīnh nē. Ā ixte amnhī nhīpēx anhūr o ixpaja na kām hprām. Anē.

¹⁰ Tā nhūm pre ā inhīpēx anē nē xatā mē kēp ixpytār o ixkôt pa. Koja ā mē kēp inhīpēx anhūr rāhā ho pa. Nà ā kot inhīpēx anhūr mā kēnā.

¹¹ Nom kwa kēr ka mē apiitā arī ixto Tirtūm wỳr rāhā ho ri apa kē mē ama nē mē kām ixkurē xwỳnhjē kutā ixto ixihtỳx rāhā ho pa. Nē ixto mex rāhā nē. Hāmri nhūm mē ohtō nē kot mē kēp tanhmā ixpytār to hā ixtā omu nē ixtā kām mex o mex ā harē.

Pawre kot mē kām amnhī tā aprār ā harēnh *Wam Korìt 2.1-5*

¹² Nē na xep pre atar Kris kôt mē pahkwỳjaja tanhmā ixto kapēr punuj to nē Jejus kot mē awỳr inhmēnh kēt ā mē amā ixto hēx. Nē ijakwa nhīkē ho inhmā mē akīnh nē ijakwa nhīkē ho mē ato ixkapēr punuj ā ijarēnh o ri pa. Nom ixte ā amnhī nhīpēx anhūr kēt. Aa ixte tanhmā mē ano kupyř to hkēt. Ām hāmri na pa mē amā amnhī jarē nē tām mē amā ixkapēr o ri ixpa nē tām ri mē anhīpēx o ri ixpa. No ijamaxpēr tūm kôt tanhmā mē anhīpēx to hkēt nē. Ām Tirtūm kot mēmoj to mē pakutā nojarēt ā omunh xà hkôt pix mā na pa hte ý hā mē ato mex o ri ixpa. Ijamaxpēr nyw o. Na pa hte Tirtūm pyrà nē mē piitā mē ho mex nē. No mē kajaja ixpyràn mē apē hkra jakamā na pa hte mē ato mex kumrēx o ri ixpa. ¹³ Na pa hte mē amā kagā hkwy nhīpēx nē ixprī hā mē amā tanhmā mēmoj jarēnh to. Mē ate kamā harēnh nē mar mex kurē kumrēx kaxyw. No na pa hte mē amā tanhmā ixēx to rỳ tanhmā mē ano kupyř to hkēt nē. ¹⁴ Ā ixte amnhī nhīpēx anhūr o ri ixpa htā kormā mē apiitā ja hā ixpumunh mex kēt nē. Nē Jejus kot mē awỳr inhmēnh ā ixpumunh mex kēt nē. Jakamā na hte mē akwỳjaja ixto akapēr punuj o pa. Tā kot kaj mē nhūr mā ām hāmri Jejus kot mē awỳr inhmēnh ā axpēn mā ijarē pa mē ama nē

ixkînh nê. Hâmri nhûm nhÿrmã mẽ panhõ Pahihti Jejus mẽ pahwÿr akupÿn wrÿ pa kãm mẽ ajarê nê kãm:

—E Pahihti. Jajê mã na pa pre akapêr jarênh o ixpa nhûm mẽ inhma nê akôt amnhî xunhwÿr kurê kumrêx nê tãm amnhî nhîpêx mex o pa.

Anhÿr o kãm mẽ ajarê. Hâmri nê ã mẽ ate amnhî nhîpêx anhÿr ã mẽ apumunh kôt ixkînh nê. Ka mẽ ajaxwÿja akînh pê tanhmã kãm ijarênh to ho akuhê.

Pawre hêx kêt ã kot amnhî jarênh

Wam Korîť 16.5-6

¹⁵⁻¹⁶ Nê na pa pre ra mẽ awÿr ixkrà. Ixte ma mẽ awÿr inhmôr nhûm mẽ ate ixpumunh nê akînh ã mẽ akamnhîx nê mẽ awÿr ixkrà nê ijamaxpêr o:

—Nã ma Masetôn wÿr inhmôr xwÿj ri kot paj ma Korîť kumrêx wÿr mō. Hâmri nê Kris kôt ixkwÿjê pumu nê rî kormã hamũ Masetôn wÿr mō. Nê mẽ kamã ri ixpa tãmtã awjanã nê akupÿn Korîť wÿr mō nê axte mẽ omu. Jao Tirtũm kapêr o mẽ ahkre ho axkrut nhûm mẽ amnhî tã ixpumu nê hkînh nê. Hâmri pa akupÿm Jutej wÿr inhnojarêť nhûm mẽ pry hã ixãpkur xã hã inhmã mẽmoj kwÿ nhôr japêr.

Anhÿr o ijamaxpêr. ¹⁷ Tã kormã jar tanhmã amnhî nhîpêx to ho ixpa ka xep mẽ tee ri amnhî wÿr ixkãm ama nê axpên mã ijarênh o:

—Kwa Pawre kot ra mẽ pahwÿr nojarêť ã amnhî jarênh tã amnhîm nojarêť kêt kumrêx. Mãn pre ãm mẽ pamã amnhî to hêx nã? Ra kot mẽ pamã amnhî jarênh tã tokyx hpõx kêtne hã. Anê.

¹⁸ Kwa mẽ ri ã inhmã ajamaxpêr anhÿr kêt nê. Na pa pre mẽ amã ixêx kêt nê. Na pa hte Tirtũm noo mã ãm hãmri mẽmoj jarênh o ri ixpa nê mẽ amã mẽmoj jarênh o ixêx kêt nê. Nã ãm hãmri na pa pre ma mẽ awÿr inhmôr ã amnhî jarê.

¹⁹ Na pa pre ra Ximotre mẽ Siras mẽ wa mẽ amã Jejus Kris jarênh o ri mẽ akôt ixpa. Jejus kêp Tirtũm Kra hã harê nê kot amnhî nhîpêx te kot Tirtũm kot amnhî nhîpêx pyrãk ã harênh o ri ixpa. Jejus haxwÿja amnhî to hêx kêt. Kot mẽmoj tã amnhî jarênh xã hkôt na hte ãm hãmri tanhmã amnhî nhîpêx to. Tã ã kot amnhî nhîpêx anhÿrja kôt na pa inhmã ixte amnhî nhîpêx o ixpa hprãm nê. ²⁰ Ra Tirtũm Jejus Kris kukwak ri kot mẽ pahto mex ã amnhî jarênh jakamã na pu htem axpên mã harênh o:

—Koja Tirtũm Jejus kukwak ri mẽ pahto mex rax nê. Ra kot mẽ pahtã amnhî jarênh xã hkôt. Nã Tirtũm mex o mex. Anê.

Tirtũm kot mẽ pa hwÿr Karō rênh ã harênh

Rōmãn 8.14; Epes 1.13

²¹ Nã Tirtũmja mex o mex. Kot mẽ pahpê hkra kaxyw amnhîm mẽ paxunhwÿr jakamã na hte tanhmã mẽ pahkrã hto pu mẽ Kris kôt amnhî nhîpêx mex o papa.

²² Na pu htem Kris kôt amnhî xunhwÿ nhûm Tirtũm ja hã mẽ pahpumu nê mẽ pahwÿr Karō rê nhûm mẽ pahwÿr agjê. Mẽ piitã mẽ kot mẽ pahpê hkra hã mẽ pahpumunh kaxyw. Te mẽ kot tanhmã mẽ hikukrêx kagã hto nhûm mẽ kot kêp õ dõn ã omunhta pyrãk. Tã koja Tirtũm Karō mẽ pakamã hkrÿ pu mẽ ja hã amnhî pumunh kôt Tirtũm kot nhÿrmã mẽ pahto mex rax ã amnhî tã omunh kurê kumrêx. Ra kot mẽ pahto mex tã koja nhÿrmã mẽ pahto mex rax o wam kot mẽ pahto mex raxta jakre.

Pawre kãm mẽ kãm ãkêr prãm kêt ã kot amnhî jarênh

Wam Korîť 4.21; Sikûn Korîť 10.1-2

²³ E Kris kôt ixtō nē ixtō_xjaja. Kot paj kormā ma mẽ awỹr inhmōr kêt ri ixpr̃i hā mẽ amā tanhmā amnh̃i jarēnh to ka mẽ ixte amnh̃i jarēnh ma. Tirtūm tām mẽ arom kot ijamaxpēr kôt ixpumunh mex jakamā kot paj noo mā ixpr̃i hā mẽ amā tanhmā amnh̃i jarēnh to ka mẽ inhma.

Na pa pre ra mẽ awỹr inhnojarēt tā no ām tee ri amnh̃i kukamā ijamaxpēr nē ijamaxpēr o:

—Nà kot paj taxy kormā ma mẽ hw̃ỹr inhmōr kêt nē. Kot paj tokyx mẽ hw̃ỹr mōn pōj nē kot amnh̃i tomnuj xw̃ỹnhta ā mẽ kām akir nē nē tanhmā mẽ kām ixkapēr to. Hāmri nh̃um mẽ amnh̃i tā inhma nē hkapr̃i nē tee ri amnh̃i kukamā hamaxpēr. Ā mẽ kot amnh̃i nh̃ipēx anh̃ỹr pymaj kot paj kormā mẽ hw̃ỹr inhmōr kêt nē.

Anh̃ỹr o ijamaxpēr. ²⁴ Inhmā ma mẽ awỹr inhmōr nē tanhmā mẽ ate amnh̃i nh̃ipēx to hā axte mẽ amā karō kamā ixiht̃ỹx prām kêt. Mē akw̃ỹjē rom ra mẽ ate Kris hkôt amnh̃i xunhw̃ỹr t̃ỹx kēnā. Tā mẽ ate hkôt amnh̃i nh̃ipēx mex o ak̃inh nē apaja na inhmā hprām.

2

¹ Na pa pre ma mẽ awỹr mō nē mẽmoj tā mẽ amā akir nē nē tanhmā mẽ amā ixkapēr to ka prem inhma nē akapr̃i nē ri apa. Tā inhmā akup̃ỹm mẽ awỹr inhmōr nē axte mẽ amā ixākjēr prām kêt jakamā na pa kormā mẽ awỹr inhmōr kêt nē. ² Kot kaj mẽ ak̃inh nē apa pa ijaxw̃ỹja ixk̃inh nē ixpa. No kot paj ma mẽ awỹr mō nē mẽmoj tā mẽ amā akir ka mẽ tee ri inhma nē akapr̃i nē. Pa mẽ apumu nē ijaxw̃ỹja ixkapr̃i nē.

³ Ja pymaj na pa pre wam ixte mẽ awỹr kagā mėnh̃ta kamā mẽmoj nē tanhmā mẽ amā ixākjēr to. Mē ate kamā harēnh nē mar nē tokyx kormā mẽ awỹr inhmōr xw̃ỹj ri tanhmā mẽ ate amnh̃i tomnuj tota kaga nē tām amnh̃i nh̃ipēx kaxyw. Kēr pa mẽmo ar̃igro hā ma mẽ awỹr mōn pōj nē mẽ ate tām amnh̃i nh̃ipēx o apa hā mẽ apumu nē ixkapr̃i hkêt nē ixk̃inh nē. Ka mẽ ajaxw̃ỹja ixpumu nē ak̃inh nē. ⁴ Jakamā na pa pre ā mẽ amā kagāta nh̃ipēx nē mẽ awỹr mėnh̃ anē. Nē kamā mẽmojta nē tanhmā mẽ amā ixākjēr to. Na pa pre ixkapr̃i ht̃ỹx nē tee ri mẽ akukamā ijamaxpēr o inhm̃ỹr rax pē mẽ amā mẽmojta ā kagā. No ām mẽ akapr̃i kaxyw na pa pre mẽ amā hipēx kêt nē. Ām mẽ ate kamā harēnh nē inhmar nē ajamaxpēr o:

—Hēxta waa nē. Nà Pawre na kām mẽ pahk̃inh t̃ỹx kumrēx. Hā na pre mẽ pahte tanhmā amnh̃i tomnuj to hā mẽ pajarēnh ma nē tee ri mẽ pakukamā hamaxpēr pē kagāja kamā hā mẽ pamā akir nē mẽ pahw̃ỹr kumē. Nà kām mẽ pahk̃inh t̃ỹx kām na ā mẽ pamā kapēr kām hiht̃ỹx anē.

Anh̃ỹr o ajamaxpēr kaxyw na pa pre hipēx mẽ mẽ awỹr kumē.

*Mē kot axte amnh̃i tomnuj mā hamaxpēr kêt ā mẽ kām karō
Rukre 17.3-4; Wam Korit̃ 5.1-13; Karatas 6.1-2*

⁵⁻⁹ Nē wam kagāta kamā na pa pre mẽ amā mẽ akw̃ỹjē hō kot nā kaakre kamā hp̃ijaam kēeta pa mẽ amā tanhmā hā karō hto. Ra mẽ ate harēnh mar tā nē kām akapēr kêt nē. Tā mẽ ate inhmar nē nē tanhmā kām akapēr to nē amnh̃i nē hanor kaxyw na pa pre mẽ awỹr kagāja mẽ. Hāmri nē ijamaxpēr o:

—Ko. Kojā mẽ ixkapēr mar xā hkôt amnh̃i nē hanor japēr. Anē.

Tā ka xep prem kamā harē nē ama nē tee ri ja hā amnh̃i pumu nē akapr̃i nē. Nē ixpyrā nē apijaam nē. Hāmri nē ijamaxpēr xā hkôt amnh̃i nē hanor kām axiht̃ỹx nē. Ām hāmri na ka prem ā hipēx anē. Nh̃um xep tee ri ja hā amnh̃i pumu nē hkapr̃i nē hkapr̃i xāj ri m̃ỹr o pa. Jao ra ā amnh̃i nh̃ipēx anh̃ỹrta kaga

nē akupŷm tām amnhī nhīpēx. Tā ra ā kot amnhī nhīpēx anhŷr jakamā kwa mē tokyx akupŷm amnhī wŷr awŷ kē axte mē awŷr mra nē mē akōt pa. Ra kot amnhī tomnujta kaga jakamā kēr ka mē axte kām ajamaxpēr kēt nē. Akupŷm tām kām akapēr kē tokyx akupŷm tām hamaxpēr nē hkīnh nē pa. Kot kaj mē tokyx ā hipēx anhŷr kēt nē nhūm tee ri amnhī kukamā hamaxpēr nē hkaprī nē pa. Ja pymaj kwa mē amā hkīnh ā kām amnhī jarē nē akupŷm tām kām akapēr pē tām hipēx o ri apa. Kē amnhī tā mē apumu nē akupŷm hkīnh nē tām hamaxpēr. ¹⁰ E kēr ka mē axte kot tanhmā amnhī tomnuj tota mā ajamaxpēr kēt nē. Kwarī ho kwarī. Kot kaj mē ā hipēx anē pa ijaxwŷja ma hipēx anē. No pa na pre tanhmā ixtomnuj to hkēt nē. Ām Jejus kapēr kwŷm na pre ri ā amnhī nhīpēx anē. Tā ra kot amnhī tomnujta kaga jakamā kot paj Jejus nhŷ hā akupŷm tām hipēx nē kot amnhī tomnujta o ijamakētcati tokyx anē nē axte kām ijamaxpēr kēt nē. Mē apiitā mē amex nē ri nē apa kaxyw. Jakamā kēr ka mē ajaxwŷja mē amex nē apa kaxyw ā amnhī nhīpēx anē nē axte kām ajamaxpēr kēt nē. ¹¹ Kwa mē tokyx ja ho ajamakētcati. Kē Satanasti tee ri ja hā mē apumu nē mē amā mē ate tanhmā amnhī tomnuj to hprām xāj tee ri tanhmā ri mē ato ho pa kaprŷ. Kēr pu mē Satanasti kot amnhī nhīpēx kōt amnhī nhīpēx o ri papa hkēt nē. Ra mē pahte Tirtūm kapēr kuhpa hā tanhmā kot amnhī nhīpēx to ho pa hā omunh mex kēnā.

Pawre kot Xitre japēr o pa hā harēnh

¹² Nē na pa pre ja rūm ixkato nē ma Tōx wŷr mō. Ixte mē kām Kris jarēnh o mē hkōt ixpa kaxyw ma mē hwŷr mō. Nhūm Pahihti Kris ixkukamā tanhmā mē hkrā hto jakamā pa pre mē hwŷr pōj nhūm mē piitā kām ixujarēnh mar prām nē. Pa pre mē kām Tirtūm kapēr jarēnh ryy ho mē hkōt ixpa. ¹³ Na pa pre Xitre ra mē hwŷr ixkukamā hpōx ā hkamnhīx tā nhŷri omunh kēt nē. Hāmri nē ijamaxpēr o:

—Hēxta waa nē. Inhmā Korit kām Jejus kwŷjē jarēnh mar prām. Na pa tee ri mē hkukamā ijamaxpēr o ixpa. Nom kormā Xitre mē kurūm akupŷn hpōx kēt. Mān kormā Masetōn kamā pa.

Anhŷr o ijamaxpēr hāmri nē mē kām amnhī jarē nē ixkato nē ma Masetōn wŷr krī hkwy hkōt hapēr o mō. Tā ra hwŷr ixkato nē omu.

Te mē pahpē mēhkuxwa xā pyrāk ā mē pajarēnh

Epes 5.2; Piripos 4.18

¹⁴⁻¹⁶ Nā Tirtūmja mex o mex. Na hte mē pahto mex rāhā ho pa. Nē mē kot mē panē amnār xwŷnhjaja nhūm hte tanhmā mē ho pu mē ma paxāmnhīx ri mē hkōt mē kām Kris kapēr jarēnh o ri papa. Te mē pahte mē hkuxwa xā ho ri mē hkuxwa ho papa pyrāk. Mē pahte Kris kōt amnhī nhīpēx jakamā Tirtūm mā te mē pahkuxware nē ri mē papa pyrāk. Nē te mē kām Kris jarēnh o ri papa pē te mē hkuxwa xā ho mē hkuxwa ho ri mē hkōt papa pyrāk. Nhūm hte mē hkwyjaja mē pama nē kām mar prām nē. Nē mē paxujarēnhja haxwŷja te kot mē hkuxwa xā kuxwa mex nhūm htem hpār nē kām ho amnhī kuxwa hprām pyrāk. Jao kām mē pamar prām nē Kris kōt amnhī xunhwŷ. No nhūm mē hkwyjaja axtem nē mē kēp mē pamar prām nōkati. Mē kumā Tirtūm kapērja te kēp wenēn kuxŷ htŷx nhūm mē kot hpār nē htyk pymaj amŷm kuhē pyrāk. Jao kapēr kaga nē kēp amŷm amnhī xunhwŷ.

Nē na pu htem amnhī krā hkōt mē kām Kris kapēr jarēnh o ri papa hkēt nē. Ām Tirtūm nhŷ hā pix mā tanhmā harēnh to ho papa.

Pawre kot katāt kōt Tirtūm kapēr o mē ahkre hā harēnh

17 Na hte mẽ kot mẽ kêp Kris nhỹ hã mẽ ahkre hã amnhĩ to hêx xwỳnhjaja te Tĩrtũm kapêr o wênê pyràk o mẽ hkôt pa. Jao kàxpore hprãm xàj amnhĩ krã hkôt tanhmã mẽ kãm harênh to nhũm htem mẽ kuma nê hpãnhã tanhmã mẽ kãm amnhĩrer to. Nom pa na pa hte ã amnhĩ nhĩpêx anhỹr kêt nê. Nê mẽ uràk nê amnhĩ krã hkôt Tĩrtũm kapêr jahkre ho ixpa hkêt nê. Tĩrtũm kot mẽ akaxyw ixãm jakamã na pa hte ixkatàt kôt Kris nhỹ hã amarĩ mẽ amã kapêr jarênh o ri mẽ akôt ixpa. No mẽ uràk nê kàxpore prãm xàj mẽ amã harênh kêt nê. Tĩrtũm kot ja hã ixpumunh mex.

3

1 Mẽ kêp Kris nhỹ hã mẽ ahkre hã amnhĩ to hêx xwỳnhjaja na htem nhỹhỹm nojarêṭ nê mẽ kot mar xwỳnhjê mã:

—E kot paj ma nhãm krĩ hõ hwỳr mō nê Tĩrtũm kapêr o mẽ ahkre. Jakamã kwa mẽ kaxyw inhmã kagã nhĩpêx nê kamã ixte Tĩrtũm kapêr o mẽ ajahkre mex xwỳnh ã ijarê nê hã kagã. Hãmri nê inhmã agō pa ma amnhĩ kôt o mō nê mẽ kot inhmar mã xwỳnhjê mã kugō kê mẽ kamã harê nê ijarênh ma nê kãm ixkapêr mar prãm nê.

Anhỹr o na htem amnhĩ to mẽ hwỳr o pa. No pa na inhmã ã amnhĩ nhĩpêx anhỹr prãm kêt. Inhmã nhãm mẽ kãm amnhĩ to jarkrar prãm kêt. Mẽ ate ja hã ixpumunh mex. Ra mẽ piitã mẽ kot ixkatàt kôt ixte Tĩrtũm kapêr jarênh mex ã ixpumunh mex jakamã mo kaxyw kot pa ri amnhĩ kôt kagã jamỹ nê ho ixpa? Nà kot pa amnhĩ kôt hõ ho inhmōr kaxyw hã ixàhwỳr kêt nê. ²⁻³ Mẽ kajaja te mẽ apê inhō kagã pyràk. Na ka prem ixte mẽ ajahkre ma nê Jejus kôt amnhĩ xunhwỳr kurê kumrêx. Hãmri nhũm Tĩrtũm mẽ amã amnhĩ Karō rê nhũm mẽ amã agiê ka mẽ ỹ hã amnhĩ nhĩpêx nyw o amnhĩ nhĩpêx o apa. Hãmri nhũm mẽ akwỳjaja amnhĩ jaer pê mẽ ate amnhĩ nhĩpêx nyw ã mẽ apumu nê mẽ atã xpên mã ijarênh o:

—Hêxta waa nê. Pêr ãm hãmri na pre Kris mẽ hwỳr Pawre mẽ. Na pre ma mẽ hwỳr mō nê mẽ kãm Tĩrtũm kapêr o mẽ ahkre nhũm mẽ kuma nê amnhĩ tomnuj kaga hpa nê hpãnhã Tĩrtũm kapêr kôt amnhĩ nhĩpêx nê tãm ri amnhĩ nhĩpêx o pa. ãm hãmri na hte Pawre mẽ ahkre mex o pa. Hêxta waa nê.

Anhỹr o mẽ atã ijarênh jakamã mo kaxyw kot pa kagã hkwy jamỹ nê amnhĩ kôt ho ixpa? Nà mẽ kajaja te mẽ apê inhō kagã pyràk.

⁴ Na pa pre Jejus kôt amnhĩ xãm nhũm Tĩrtũm ja hã ixpumu nê tanhmã inhmã kapêr o amnhĩrĩt to nê inhmã:

—E Pawre. Kêr ka ma mẽ kãm ixkapêr jarênh o ri mẽ hkôt apa.

Anhỹr jakamã na pa hte Tĩrtũm kamnàr rom ã amnhĩ nhĩpêx anhỹr o ri mẽ hkôt ixpa. ⁵ Nom amnhĩ krã hkôt mẽ ahkre hkêt nê. Tanhmã kot pa we amnhĩ to nê amnhĩ krã hkôt mẽ kãm kapêr o mẽ ahkre mex nê? Nà Tĩrtũm pix na hte ja kaxyw tanhmã ixkrã hto pa ô ri mẽ ahkre ho ri ixpa.

Tĩrtũm kapêr nyw jarênh

⁶ Nê Tĩrtũm na hte tanhmã ixkrã hto pa Karō nhỹ hã mẽ piitã mẽ kãm kapêr nyw jarênh o ri ixpa. Amnepêm Tĩrtũm kot Ijaew mã mẽmoj tã karō xwỳnhnta. Mojes kot kapêr tũm jarênh o pa xwỳnhnta mex tã no nhũm mẽ tee ri hkôt kãm amnhĩ nhĩpêx prãm o pa. Nê xatã kamã harê nê omunh tã tee ri kot hkôt kãm amnhĩ nhĩpêx prãm. Tã mẽ kot hkôt amnhĩ nhĩpêx kêt mỳrapê na prem pikaprãr pan hapêx. No kêt Tĩrtũm kapêr nywja. Jejus jarênhja. Na hte Tĩrtũm Karō tanhmã mẽ pahkrã hto pu mẽ Jejus kôt amnhĩ nhĩpêx o ri papa. Jao

mê pahpê pahtîr tûm nê papa mã xwÿnh. No na hte nhâm mê hkwyjaja kãm harênhja mar prãm kêt nê amnhî jarênh o:

–Nà kot paj amnhî krâ hkôt â amnhî nhîpêx anê nê â amnhî nhîpêx anê nhûm Tîrtûm ja hã ixpumu nê ixîr tûm nê ixpa mã xwÿnh â ijarê.

Anhÿr tâ no âm â amnhî jarênh anhÿr kaprÿ. Tîrtûm Karô nhÿ hã mê kot amnhî to mex o mê pa xwÿnh pixjaja koja mê htîr tûm nê pa ho pa.

⁷ Nê Tîrtûm kapêr tûmta na pre Mojes mê kãm harênh kaxyw nhûm mêmoj tanhmã amnhî nhîpêx to rax kumrêx. Naja hkrakrak nê haxênh nê kamã kamât kô htyk. Hâmri nhûm Tîrtûm mê kot hkôt amnhî nhîpêx kaxyw kên po hã mê kãm mêmoj tâ karô nhûm Mojes kumÿ nê mê hwÿr o wrÿ nê mê kãm kamã harê. Tîrtûm kot hirã htÿx kamã kãm kapêr nhûm kuri mar o âm jakamã urak nê ÿ hã hkuk nhîrã htÿx kumrêx nê mê kãm kapêr jarênh o xa. Jakamã nhûm mê tee ri kot hprî hã omunh mex kaxyw no âm nom gêk tÿx nê. Tã gaa nhûm hkuk kãm hirãja amnhîm hprî nê hapêx o mô. Na pre â Tîrtûm Ijaewjê mã kapêr tûm nhôr anê. Hâmri nhûm Mojesja ô ri mê kãm kamã harê nê harênh pa hãmri nê mê kãm:

–E kêr ka mê Tîrtûm kapêr mar tÿx nê hkôt amnhî nhîpêx mex rãhã ho ri apa. Kêr ka mê nhÿrmã atyk tâ kê akupÿm mê ato mê atîr ka mê ô krî kamã kuri atîr tûm nê amex nê apa ho apa. Anê.

Hâmri nhûm mê kuma nê kãm:

–Tôe. Nà kot paj mê hkôt pix mã ri amnhî nhîpêx mex rãhã ho ri ixpa.

Anhÿr â amnhî jarênh tâ no âm hkôt amnhî nhîpêx kêt nê nhûm Mojes tee ri mê kot amnhî nhîpêx â mê omu nê mê kãm:

–Nà mê ate Tîrtûm kapêr kôt amnhî nhîpêx kêt jakamã kot kaj mê nhÿrmã ty nê Tîrtûm pê awry rax kumrêx nê ri apa. Anê.

⁸ Tã na hte Tîrtûm jarãhã axtem tanhmã mê pamã kapêr to. Pãnhã kapêr nyw o kapêr nê mê pamã:

–Kot kaj mê Ixkra Jejus kôt amnhî xunhwÿ pa hã mê apumu nê mê ato ixkra. Hâmri nhûm Ixkarô mê amã agjê. Anê.

Kapêr ja na mex kumrêx o kot kapêr tûm jakrenh. ⁹ Kapêr tûmja mex tâ nhûm htem hkôt amnhî nhîpêx kêt nê. Jakamã na htem ty nê Tîrtûm pê awry rax â ri pa. No kapêr nywja na tûmta rom mex o mex. Na hte Tîrtûm mê pamã kapêr nywja jarênh o:

–Kot paj tanhmã mê akrã hto ka mê amnhî to mex pix o ri apa. Jao ixkôt ri amnhî nhîpêx mex o ri apa. Anê.

¹⁰ Nê kapêr tûmja te kot kanê hpôk kryre pyrâk. No kapêr nywja mex o kot tûm jakrenh jakamã te kot mêmo hpôk rûnh o kanê hpôk kryre jakrenh pyrâk. Jakamã nhûm mê kot hirã rax kãm ri mrar gryk â hpôk grire nhîrã kamã mrar kêt pyrâk. ¹¹ Tîrtûm kapêr tûm te kot Mojes kuk pyrâk. Na pre kamã hirã rax tâ gaa nê amnhîm hprî nê kamã hirã hapêx o mô. Nê gaa nê hapêx. No kêt Tîrtûm kapêr nywja te kot Tîrtûm nhîrã htÿx rãhã ho rãhãta pyrâk. Koja urak nê aa hapêx kêt kumrêx.

Ijaewjê jarênh *Rômân 11.7-10*

¹² Nê Tîrtûm kapêr nywja mex o mex jakamã na pa hte ixãmnhîx mê kãm harênh o ri ixpa. ¹³ Te ixte Mojes kot amnhî nhîpêx pyrâk kêt. Na pre hte Mojes ixkînhã âmnhîx Ijaewjê mã Tîrtûm kapêr jarênh o ri pa hkêt nê. Mê kot hkuk kãm hirãta ra hapêx o môr â omunh nhûm hpîjaam pymaj na pre kupêxê puroore ho amnhî kuk pro nê ri mê hkôt pa. ¹⁴ Jakamã nhûm prem

hprî hã hkuk kãm hirã pumunh mex kêt nê. Nê Tirtùm kapêr ã kagã htũmjã nhũm prem mãânên hprî hã mar mex kêt nê. Mê hkrã hihtýx jakamã te mê kot amnhî jamak pro nê mẽmoj mar mex kêt pyrãk jakamã mê kot mar tã hprî hã mar kêt nê. Nê hkôt ri amnhî nhîpêx mex kêt nê. No mê kot Kris kôt amnhî xunhwýr xwýnhjaja na hte Tirtùm amnhî tã mẽ omu nê te mẽ nê mẽ hamak hpro xãta rênh par nê rênh pyrãk o mẽ hipêx nhũm mẽhprî hã kapêr mar týx nê.

¹⁵ Tã na hte Ijaewjaja arî jarãhã Mojes kot Tirtùm kapêr ã kagã htũm kamã harênh o pa. Nom arî mẽ hkrã hihtýx jakamã te mẽ kot amnhî jamak pro nê kamã harênh o pa pyrãk o amnhî nhîpêx jakamã kormã hprî hã mar kêt nê. ¹⁶ Tã koja mẽ hkwýjaja Pahihti Jejus Kris kôt amnhî xunhwý nhũm amnhî tã omu nê te kot mẽ hamak nê hpro xã hpyr nê mẽnh pyrãk o mẽ hipêx nhũm mẽhprî hã kapêr nyw mar týx nê. ¹⁷ Pahihti mẽ Karõja wa htipxi jakamã na hte mẽ pakamã agjê nê hprî hã mẽ pamã kapêr o amnhîrit o pa. ¹⁸ Ra mẽ pahte Pahihti Kris kôt amnhî xunhwýr jakamã te mẽ pahte mẽ kot amnhî jamak pro xwýnh kot amnhî nhîpêx pyrãk kêt. Nhũm Pahihti Karõja tanhmã mẽ panhîpêx to pu mẽ ra hkôt amnhî nhîpêx mex o mõ. Jakamã na htem mẽ pahte amnhî nhîpêx nyw pumunh kôt Tirtùm kot tãm amnhî nhîpêx ã omunh kurê kumrêx. Kormã mẽ pahte hkôt amnhî nhîpêx mex kumrêx kêt tã ra hkôt amnhî nhîpêx mex o mõ. Jao te tãm kot amnhî nhîpêx pyrãk o amnhî nhîpêx o mõ.

4

Jejus kapêr te kêp kanê pyrãk ã harênh

Wam Korît 2.1-5; Sikùn Korît 1.12; Wam Tesarõn 2.1

¹ Nê na pre Tirtùm ixto mex nê tanhmã kãm ixãpênh to hã inhmã karõ. Ixte ma mẽ kãm kapêr jarênh o ri mẽ hkôt ixpa kaxyw. Jakamã na pa hte ixãmnhîx mẽ hkôt mẽ kãm harênh o ri ixpa. ² Nhũm mẽ hkwýjaja axtem nê ixêx o ri ixpa hã ijarênh tã ixte ã amnhî nhîpêx anhýr kêt. Na pa hte amnhî tomnuj o ri ixpa hkêt nê. Mê hkwýjaja kot mẽ no kupyw mẽ kãm Tirtùm kapêr o hêx o pa htã pa na pa hte ã amnhî nhîpêx anhýr kêt nê. Ixprî hã mẽ kãm harênh o ixpaja na inhmã hprãm jakamã na pa hte ixkatãt kôt harênh o ri mẽ hkôt ixpa. Mẽ piitã mẽ kot ixêx kêt kôt ixpumunh mex kaxyw. Tirtùm kot ixêx kêt kôt ixpumunh mex. ³ No nhýrmã mẽ htyk nê ma kuwy hwýr mẽ pa mã xwýnh pixjaja na htem hprî hã ixkapêr mar mex kêt nê. ⁴⁻⁶ Satanasti tãm kêp mẽ hpãm. Kêp mẽ kãm Tirtùm kapêr mar prãm kêt xwýnh piitã mẽ hpãm. Jakamã na pa hte mẽ kãm tanhmã Jejus jarênh to. Kêp Tirtùm Kra hã harênh nê te kot Tirtùm kot amnhî nhîpêx pyrãk ã harênh o ri ixpa. Hãmri nhũm Satanasti tee ri ja hã ixpumu nhũm ja kêp omnuj nê. Jakamã nhũm tanhmã Tirtùm nê mẽ hkrã hto nê te mẽ hamak pro pyrãk o mẽ hipêx. Mê kot hprî hã Jejus jarênh mar nê hkôt amnhî xunhwýr pymaj nhũm ã nê mẽ hipêx anê. Jejus jarênh te kêp kanê hpòk mex pyrãk jakamã mẽ kot mar kêt xwýnhjaja te kamãt kô kamã ri mẽ pa pyrãk. No nhũm Satanasti tãm kot nê mẽ no kupyw jakamã nhũm htem ã ri kamãt kô kamã mẽ pa pyrãk o amnhî nhîpêx anê.

Amnepê mã kormã mẽmoj kêt ri nhũm kamãt kô pix. Tã nhũm Tirtùm tanhmã kapêr to nê kapêr o:

—E kê hirã kato. Anê.

Hãmri nhũm ra kapêr xã hkôt hirã kator kurê kumrêx. Tã ja pyrã nê na pa pre kamãt kô kamã ixtyx ri ixpa pyrãk nhũm Tirtùm te kot inhmã kanê hpòk

nhūm hirā pyrāk o inhīpēx pa mex o mex ā omunh kurē kumrēx. Hāmri nē Jejus Kris kot amnhī nhīpēx ā omu nē te Tīrtūm kot amnhī nhīpēx ā omunh pyrāk. Wa kot amnhī nhīpēx te kot axpēn pyrāk.

Nē na pa hte pam tanhmā amnhī jarēnh to ho ri ixpa hkēt nē. Ām Jejus Krisja pix na pa hte harē. Tapxipix na kēp mē panhō Pahihti. Jakamā hkīnhā te ixpē mē amā ixāpēnh xwŷnh pyrāk o na pa hte mē amā kapēr jarēnh o ri mē akōt ixpa.

Pawre te kēp poti grāre nhīpēx pyrāk ā harēnh

Wam Korīt 2.4-5; Sikūn Korīt 11.23, 12.9

⁷ Nē Tīrtūm ixrom hihtŷx o hihtŷx. No pa na hkīnhā ixihtŷx kēt. Te ixpē poti grāre nhīpēx pyrāk jakamā na pa hte Tīrtūm xihtŷx xwŷnh pix nhŷ hā mē kām kapēr jarēnh o ri mē hkōt ixpa. Nhūm htem inhma nē ām hāmri ixte ŷ hā ixkapēr ā ixpumunh kurē kumrēx. No pa ixte amnhī krā hkōt ixkapēr ā jarēnh kēt nē.

⁸ Na pa hte mē hkōt mē kām Jejus jarēnh o ri ixpa nhūm mē hkwyjja tōhā inhma nē ja hā inhīpēx kati nē pa amnhī xā htŷx kamā ama. Nom nhūm Tīrtūm mē kutā tanhmā ixkrā hto pa inhmā amnhī xā kamā ijamak pyma hkēt nē arī mē kām kapēr jarēnh o ri mē hkōt ixpa. Nē amnhī kaxyw Jejus kōt pix mā ijamaxpēr tŷx rāhā pē tee ri amnhī kukamā ijamaxpēr o ri ixpa hkēt nē.

⁹ Nē mē kām ixkurē xwŷnhjaja ohtōō. Na htem xatā Jejus ā tanhmā ixtomnuj to htā pa kormā ixtyk kēt nē. Na pa hte Tīrtūm kamnār rom arī mē hkōt ixpa nhūm Tīrtūm ixkōt pa ho pa. ¹⁰ Na htem Jejus pyrā nē ixpīr kaxyw tanhmā inhīpēx to. No ām ko. Kojā mē nhŷrmā ixpī rŷ ko. Ixte amnhī kukamā ixāhpumunh kēt. Kot paj ām arī ixtīr ri mē kām Jejus jarēnh o ri mē hkōt ixpa. Kōr kē mē hkwyjja ixkapēr ma nē axpēn mā tanhmā Jejus jarēnh to nē harēnh o:

—Nā pēr ām hāmri na pre Jejus akupŷm htīr nē tanhmā hkwyjē ho mex to. Ām hāmri na hte Pawre ja hā harē. Anē.

¹¹ Mē kot Jejus ā ixpīr mā tā pa arī mē kām akupŷm htīr ā harē. Tīrtūm na hte ja kaxyw tanhmā ixkrā hto pa arī mē kām harēnh o ri mē hkōt ixpa. ¹² Na pa pre ra mē amā harē ka prem inhma nē Jejus kōt amnhī xunhwŷr kurē kumrēx nē amnhī nhīpēx nyw o amnhī nhīpēx o ri apa. Jakamā ixpyrā nē mē apē atīr tūm nē apa mā xwŷnh. Nhūm htem piitā mē ate Jejus kōt amnhī xunhwŷr ā mē apumu. Tā nhūm mē kot Jejus ā ixpīr kaxyw. Nom kwār mē māmri ixpī. Ja inhmā tanhmā kute hkēt. Mē kot ixpīr mā tā kot paj arī Jejus kapēr jarēnh o ri ixpa rāhā ty. Ra mē kot ixkapēr mar nē Jejus kōt amnhī xunhwŷr xwŷnhjaja mē pahpyrā nē kēp htīr tūm nē pa ho pa mā xwŷnh kēnā. ¹³ Jakamā kwār mē māmri ixpī. Na pa hte arī amnhī kaxyw Tīrtūm kōt ijamaxpēr mex rāhā nē. Amnepē mā na pre Pahi finat Tawija tanhmā Tīrtūm kapēr jarēnh to nē harēnh o:

Ām hāmri na Tīrtūm kapērja. Hēx kēt jakamā na pa hte mē kām harēnh rāhā ho ri ixpa. Anē.

Tā pa hte Tawī pyrā nē mē piitā mē kām Tīrtūm kapēr jarēnh o ri ixpa. Tīrtūm kot mē pamā tanhmā mēmoj to hēx to hkēt. ¹⁴ Ra kot amnhī jarēnh xā hkōt akupŷm Pahihti Jejus o htīr jakamā kot puj mē nhŷrmā urāk nē ty nhūm akupŷm mē pahto mē pahtīr nē ma war amnhī wŷr mē pahto api.

¹⁵ Amnepēm na pa pre ma mē awŷr mō nē mē akōt mē amā Tīrtūm kapēr jarēnh o ri ixpa. Ka prem inhma nē Jejus kōt amnhī xunhwŷ nē ixpyrā nē

Tirtûm mã mex o mex ã harê. Jakamã kwâr mẽ mãmrĩ Jejus ã tanhmã inhîpêx to. Koja mẽ gaa nê rĩ mẽ hkwyjaja mẽ pahpyrà nê Jejus kôt amnhĩ xunhwý nê Tirtûm mã mex o mex ã harê.

Pawre tee ri amnhĩ kukamã hamaxpêr kêt ã kot amnhĩ jarênh

Rômân 8.17; Sikûn Korîṭ 1.7; Wam Pêtre 1.3-9, 4.12-16, 5.10

¹⁶ Jakamã na pa tee ri amnhĩ kukamã ijamaxpêr o ixkaprĩ nê ixpa hkêt nê. Mẽ kot Jejus ã tanhmã ixtomnuj to htãã pa hte ixãmnhĩx kapêr jarênh o ri ixpa. Ra ixpigêt nê ixirek o inhmôr tâ inhôpinh xã kaxwýnh kãm ijamaxpêr o Jejus kôt amnhĩ nhîpêx mex o mō. ¹⁷ Mẽ kãm ixkurê xwýnhjaja na htem Jejus ã inhîpêx kati htã ã inhîpêx anhÿr japjê hkêt nê. Nom kot paj nhÿrmã ty nhũm Jejus akupÿm ixto ixtir pa Tirtûm mẽ wa kuri inhmex kumrêx nê ixpa ho ixpa. Mẽ kot ixtomnuja na mẽ ho apkati grêre no kot paj nhÿrmã Tirtûm mẽ Krata wa kuri inhmex kumrêx nê ixtir tũm nê ri ixpa ho ixpa. Jao rãhã ho rãhã.

¹⁸ Jakamã na pa tee ri mẽ kot tanhmã ixtomnuj tota kukamã ijamaxpêr o ri ixpa hkêt nê. Ja koja tokyx hapêx. Na pa hte ãm nhÿrmã Tirtûm nhõ krĩ kamã inhmex nê ixkĩnh rãhã ri ixpaja pix kukamã ijamaxpêr o ri ixpa.

5

Mẽ panhĩ nyw jarênh

Piripos 3.21; Sikûn Pêtre 1.13-14

¹ Nê mẽ panhĩja te kot tyrti hõ ho ixkre pyrãk. Na htem tyrti hõ ho ixkre nhîpêx nhũm gaa nê hapêx. Tã mẽ panhĩja na hte urãk nê hapêx tokyx anê. Na pu htem ri papa nê gaa nê pawej nê ty. Tã nhũm Tirtûm hpãnhã mẽ pahpê hkrajê mã mẽ panhĩ nyw gõ pu mẽ kuri õ krĩ kamã pamex kumrêx nê pahÿr tũm nê papa ho papa. ²⁻³ Na pu htem jar pahpunuj nê papa. Nê mẽ paxã nhi nê mẽ pahkaprĩ nê. Mẽ panhĩ htũmja te kot mẽ paxê htũm pyrãk jakamã na pu htem ty nê te paxê htũm kwryñh nê hpãnhã nyw jagjênh pyrãk o amnhĩ nhîpêx. Tã na pu htem amnhĩ kukamã panhĩ nywja mã pajamaxpêr o ri papa. Kot pu mẽ kaxkwa kamã pahkarõ pix nê ri papa hkêt nê. Mẽ panhĩ nyw ã kot puj mẽ ri papa ho papa.

⁴ Nê na pu htem jar pahpunuj nê pamex kêt nê ri papa. Nê tokyx mẽ pahtyk nê panhĩ htũm o pajapêx nê hpãnhã panhĩ nyw ã mẽ papa hprãm. Tã koja Jejus tokyx akupÿn wrÿk japêr pu mẽ pahtyk kêt rãhã tokyx panhĩ nywta o panhĩ nyw. Nom koja tokyx akupÿn wrÿk kêt japêr pu mẽ nhÿrmã ty nhũm Tirtûm akupÿm mẽ pahto mẽ pahÿr nê mẽ pamã mẽ panhĩ nyw gõ pu mẽ ho panhĩ nyw. ⁵⁻⁶ Na pre ra Tirtûm mẽ panhĩ nyw kukamã hamaxpêr nê mẽ pahÿr tanhmã amnhĩ jarênh to. Nê mẽ pahwÿr Karõ rê nhũm mẽ pahkarõ mã agjê pu mẽ ja hã amnhĩ pumu nê pahkĩnh nê pajamaxpêr o:

—Na ra Tirtûm kot ixwÿr amnhĩ Karõ mênh nhũm ixkarõ mã ãr jakamã koja mãânên nhÿrmã inhmã inhĩ nyw gõ. Kormã inhĩ htũm kamã ixpa nê Pahihti Jejus mẽ wa õ krĩ kamã ixpa hkêt tâ koja nhÿrmã inhmã inhĩ nywja gõ pa inhĩ nyw o wa kuri ixpa ho ixpa. Nã koja ã inhîpêx anê.

Anhÿr o pajamaxpêr pê pahkĩnh nê papa.

⁷ Nê mẽ pahte jar pano ho nhÿri Jejus pumunh kêt tâ no ãm panhõpinh xã kaxwýnh kãm kãm pajamaxpêr mex nê. ⁸ Jakamã na pu mẽ tee ri amnhĩ kukamã pajamaxpêr o papa hkêt nê. Na pu htem ãm tokyx mẽ pahtyk nê ma Pahihti Jejus nhõ krĩ hwÿr paxãpir jamãr o papa. Õ krĩja kêp mẽ papapxã kumrêx jakamã na pu htem ma hwÿr paxãpir pix kukamã pajamaxpêr rãhã nê. ⁹ No ãm mẽ pamã ja pix prãm kêt. Na pu htem mãânên pamã Jejus mã

hprām xà hkôt nh̄yri tanhmā kām amnhī nh̄ip̄ex to ho ri papa hprām o papa. Jar mē panhī htūm rāhā r̄y mūtār kuri ō krī mex kām mē panhī nyw ā tanhmā kām amnhī nh̄ip̄ex to ho ri papaja na mē pamā hprām.

¹⁰ Nē na hte Krisja jar mē pahte tanhmā amnhī nh̄ip̄ex to hā mē pahpūmūnh o hkrī. Mē pahte tām amnhī nh̄ip̄exja nē mē pahte amnhī tomnuja nh̄ūm hte hā mē pahpūmūnh rāhā ho hkrī. Tā koja nh̄yrmā kot mē pahte tanhmā amnhī nh̄ip̄ex to hā mē pahpūmūnh kôt tanhmā mē panh̄ip̄ex to. Mē pahte tām amnhī nh̄ip̄ex o ri papa xw̄yñhaja koja ra mē panē htyk kukwak ri mē pahto mex nē. No mē kot amnhī tomnuj o mē pa xw̄yñhaja koja mē homnuj t̄ȳx nē. Jakamā na pa inh̄mā kām hprām xà hkôt pix mā amnhī nh̄ip̄ex o ip̄a hprām nē.

Mē pajamaxpēr nyw jarēnh

Rōmān 6.4-6; Sikūn Korīt 4.2; Epes 4.22-24; Korosē 3.9-10

¹¹ Nē Tirtūm kot hprī hā mē pahpūmūnh rāhā ho hkrī jakamā inh̄mā kām hprām xà hkôt pix mā amnhī nh̄ip̄ex o ri ip̄a hprām. Mān ka mē ra ja hā ip̄pūmūnh mex nē r̄y ko. Mē piitā mē kot hkôt amnhī xunhw̄ȳr prām xāj na pa hte mē kām kapēr jarēnh o ri ip̄a. ¹² Nom ixte ja hā amnhī to jarkrar o ri ip̄a hkēt. Ām mē ate inh̄mar nē mē kēp Kris nh̄y hā mē ahkre hā amnhī to hēx xw̄yñh̄jē mā tanhmā ijarēnh to kaxyw na pa ā mē amā amnhī jarēnh anē. Mē kot Tirtūm kapēr jahkre mex kumrēx ā amnhī to jarkrar tā na htem hkôt amnhī nh̄ip̄ex kēt nē. Tā mē ate aprī hā ixte Tirtūm kapēr kôt amnhī nh̄ip̄ex mex ā ip̄pūmūnh nē tanhmā mē kām ijarēnh to kaxyw na pa ā te ixte amnhī to jarkrar pyrāk o mē amā amnhī jarēnh anē. ¹³⁻¹⁴ Mē kot ixkrā pipānh ā ijarēnh tā Tirtūm na mē akaxyw ixām pa hte mē amā kapēr jarēnh o ri mē akôt ip̄a. Ixkrā pipānh kēt. Ixte Tirtūm kām hprām xà hkôt tanhmā amnhī nh̄ip̄ex to xw̄yñh na pa. Tā mēmo kaxyw na pa hte ā kapēr jarēnh rūnh anh̄ȳr o ri mē akôt ip̄a? Nā inh̄mā mē akīnh kēnā. Mē ate Tirtūm kôt tām amnhī nh̄ip̄ex prām xāj na pa hte ā mē amā kapēr jarēnh anh̄ȳr rāhā nē. Kris na pre tanhmā ixto pa inh̄mā mē akīnh nē. Te tām kām mē ajapē pyrāk. Na pre Kris amnhī grōnh kôt mē pahpiitā mē nē ty. Tirtūm kot mē pahte amnhī tomnuj m̄yrapē tanhmā mē pahto pymaj nh̄ūm mē pahpiitā mē panē ty. Jakamā te mē pahpiitā Jejus kôt mē pahtyk pyrāk o na pu htem amnhī nh̄ip̄ex. Jao te mē pahte amnhī nh̄ip̄ex tūmjā mē pahpē hapēx par pyrāk o pu mē amnhī nh̄ip̄ex nyw o amnhī nh̄ip̄ex o ri papa. ¹⁵ Mē pajamaxpēr nyw o tām mē pahte amnhī nh̄ip̄ex o papa kaxyw na pre Jejus mē panē ty. Jakamā na pu htem axte amnhī pix kukamā ri pamā mēmoj prām o ri papa hkēt nē. Na pu htem m̄āānēn Tirtūm kām hprām xà hkôt tanhmā kām amnhī nh̄ip̄ex to ho ri papa. Ja kaxyw na pre Tirtūm akup̄ȳm Kris o ht̄ir pu mē kukwak ri pajamaxpēr nyw o amnhī nh̄ip̄ex o papa. ¹⁶ Jao mē piitā mē hkrā hkā hā mē omūnh xà hkôt pix mā tanhmā mē harēnh to hkēt nē. Mē kot amnhī tomnuj ā mē harēnh r̄y mē kot amnhī to mex ā mē harēnh kēt nē. Amnepē mā na pa pre ā Kris jarēnh anē nē harēnh o:

—Nā Krisja na hte mē pahte amnhī nh̄ip̄ex kôt amnhī nh̄ip̄ex kēt nē. Ām ri kot mē pahte amnhī nh̄ip̄ex kw̄ȳm ri amnhī nh̄ip̄ex jakamā kot amnhī tomnuj t̄ȳx xw̄yñh na.

Anh̄ȳr ā harēnh o ip̄a. Tā axte ā harēnh anh̄ȳr hkēt nē. Kot amnhī tomnuj xw̄yñh kēt jakamā na pa hte hpānhā hkôt pix mā tanhmā kām amnhī nh̄ip̄ex to ho ri ip̄a.

*Mê pahpê Tîrtûm kràmnhwý hã mê pajarênh
Rômân 5.1, 5.10; Epes 6.20; Korosê 1.20*

¹⁷ Nê koja mêhō Kris kôt amnhî xãm nhûm kot amnhî nhîpêx tûmja kêp hapêx nhûm hpãnhã kot amnhî nhîpêx nyw pix o amnhî nhîpêx nê hamaxpêr nyw pix o hamaxpêr. ¹⁸ Tîrtûm na hte tanhmã mê pahto pu mê ã amnhî nhîpêx anhÿr o ri papa. Na pu prem pamã hkurê htã nhûm Kris kukwak ri mê pahte hkôt amnhî nhîpêx xwýnhjê ho hkràmnhwý. Hãmri nê tanhmã mê pahte amnhî nhîpêx to hã mê pamã karō nê mê pamã:

—E kêr ka mê ma krî piitã hkôt ri mê kãm ixkapêr jarênh o ri apa kê mê ama nê mê apyrã nê Kris kôt amnhî xunhwý. Pa ja hã mê omu nê ixte mê anhîpêx pyrã nê mê ho ixkràmnhwý. Anê.

¹⁹ Jakamã na pa hte ma mê kãm kapêr jarênh o ri mê hkôt ixpa nê mê kãm:

—E pa mê amã mêmoj mex jarê ka mê inhma. Nã na pre Krisja mê pahte amnhî tomnuj mÿrapê mê panê ty. Nê htyk o Tîrtûm mã mê pahpãnhã amnhîrer par kumrêx. Jakamã na ra Tîrtûmja Kris kukwak ri kãm mê pahpiitã mê pahto hkràmnhwý prãm. Kojã kukwak ri mê pahte amnhî tomnuj piitã ho hamakêtkati nê axte kãm hamaxpêr kêt kumrêx. Kãm mê pahto hkràmnhwý hprãm jakamã koja ã mê panhîpêx anê. Jakamã e kwa mê tokyx Kris kôt amnhî xunhwý kê Tîrtûm kot inhîpêx pyrã nê mê ato hkra nê mê ato hkràmnhwý.

Anhÿr o mê kãm harênh o ri mê hkôt ixpa. ²⁰ Kris kot mê apiitã mê awÿr inhmênh jakamã na pa hte ý hã mê amã kapêr jarênh o ri mê akôt ixpa nê mê amã:

—E Tîrtûm kãm mê ajapê jakamã na mê awÿr inhmê pa mō. Jakamã kwa mê tokyx amnhî tomnuj kaga nê hkôt amnhî xunhwý. Kê amnhî tã mê apumu nê mê ato hkràmnhwý. Anê.

²¹ Krisja aa kot tanhmã amnhî tomnuj to hkêt kumrêx tã nhûm pre Tîrtûmja te mê kot amnhî tomnuj tÿx kumrêx xwýnh pyrãk o hipêx. Tã mêmo kaxyw na pre ã hipêx anê? Nã mê panê kênã. Mê pahte hkôt amnhî xunhwÿr nhûm kot mê panhîpêx o te aa mê pahte amnhî tomnuj kêt kumrêx xwýnh pyrãk o mê panhîpêx kaxyw na pre ã mê panê Krata nhîpêx anê.

6

¹ Tã kot ã Kra nhîpêx anhÿr jakamã kwa mê ixkapêr ma nê mar tÿx nê. No mê ama nê ãm mar kêt nê. Tîrtûm kãm mê pajapê htÿx jakamã mê pakutã nojarêr rãhã ho pa. Kumã na pa hte ã mê amã kapêr jarênh anhÿr o ri mê akôt ixpa. ² Amnepê mã na pre Ijaew mã kapêr nê mê kãm:

Na ka prem amex kêt nê ri apa nê amnhî to ixwÿ pa pre mê ama nê mêmojta pê mê apytã nê mê ato mex nê. Anê.

Jakamã kwa mê inhma. Tîrtûm kãm mê ate amnhî tomnuj pê mê apytãr prãm tÿx jakamã kwa mê tokyx amnhî to awÿ kê ã kêp mê apytãr anê.

*Mê kot Kris ã tanhmã Pawre nhîpêx to hã mê harênh
Sikûn Korî 4.7, 11.23-33; Korosê 1.10*

³⁻⁴ Nê mê kot Tîrtûm kapêr mar nê hã ixtomnuj tã pa hte amnhî katut kôt mê kot tanhmã ixtomnuj toja rê nê ho ijamakêtkati tokyx anê. Nê arî mê kãm kapêr jarênh rãhã ho ri mê hkôt ixpa. Mê kot mar nê ãm mar nê hkaga pymaj na pa hte ã amnhî nhîpêx anhÿr rãhã nê. Mê kot ja hã inhîpêx punuj tã pa arî mê kãm harênh o ri mê hkôt ixpa. ⁵ Mê kot Kris ã ixtak nê ijagjênh nê tanhmã ixto kaxyw ixtã htu htã pa hte mê kutã amnhî to htÿx nê ixkuhê. Na pa pre hte

Tirtùm mã mẽ kãm kapër jarënh rax nê. Jao tōhã inhõt kêt nê inhõt_{xwa} ho ri mẽ hkõt ipxa. Nê tōhã inhmã prãm tỳx nê ri ipxa. Tã no ãm arĩ mẽ kãm kapër jarënh rãhã nê. ⁶ Inhmã tanhmã ixte amnhĩ tomnuj to hprãm kêt. Inhmã Tirtùm kot amnhĩ nhĩpêx kôt pix mã amnhĩ nhĩpêx prãm. Nê inhmã inhgryk tokyx anhÿr prãm kêt. ãm inhmã mẽ piitã mẽ hkĩnh kãm mẽ ho mex pix prãm. ã na pa hte Tirtùm Karõ nhÿ hã amnhĩ nhĩpêx anhÿr o ri mẽ hkõt ipxa. Mẽ kot ja hã ixpumunh nê ra Tirtùm kapër ma nê hkõt amnhĩ xunhwÿr kaxyw. ⁷ Na pa hte ixkatãt kôt mẽ kãm ixkapër mex pix nê. Tirtùm xihtỳx xwỳnhja nhÿ hã ri mẽ kãm kapër jarënh jao tãm amnhĩ nhĩpêx nê tãm ri ijamaxpër o ri mẽ hkõt ipxa. Jakamã na htem ja hã ixpumu nê ixte Tirtùm kapër jarënh ma nê hkõt amnhĩ xunhwÿ. ⁸ Na hte mẽ hkwỳjaja kãm ixkĩnh nê nhũm mẽ hkwỳjaja axtem kãm ixkurê nê. Nê mẽ hkwỳjaja amnhĩm inhmex ã ijarê nhũm mẽ hkwỳjaja axtem axpën mã tanhmã ixto kapër punuj to. Mẽ kot ixêx nhi hã ijarënh tã pa hte ixkatãt kôt mẽ kãm ixkapër o ri ipxa. Nom kwãr mẽ mãmrĩ tanhmã ri ixto kapër to. Ja tanhmã inhmã kute hkêt. ⁹ Na hte mẽ hkwỳjaja ixkamã ôkre kahak nê pika piitã hkõt axpën mã tanhmã ijarënh to ho pa. Mẽ kãm ixpĩr prãm tã no pa arĩ ixtĩr nê ipxa. Mẽ kot Jejus ã ixtomnuj tỳx tã kormã ixpĩr kêt nê pa ri ixtĩr nê ipxa. ¹⁰ Ixte Kris ã amnhĩ xã htỳx kamã ijamak o ri ipxa htã arĩ ixkĩnh nê ipxa. Nê ixkãxpore hkêt tã nhũm mẽ ohtõ nê ixte mẽ kãm Jejus kapër jarënh kukwak ri mex nê pa. Nê ixkukrêx rax kêt tã nhũm Tirtùm ixto mex nê pa inhmex nê ipxa. Tã kot paj nhÿrmã õ krĩ kamã kuri inhmex kumrêx nê ixtĩr tùm nê ipxa ho ipxa. Jakamã na pa hte arĩ mẽ kãm Jejus kapër jarënh o ri mẽ hkõt ipxa. ¹¹ E Korîť kãm ixkrãmnhwỳjaja. Na pa ixprĩ hã mẽ amã amnhĩ nhĩpêx jarënh par kumrêx. ¹² Inhmã mẽ akĩnh tỳx tã te mẽ amã ixkĩnh kêt pyràk. ¹³ Kwa te mẽ ate ixto mẽ akatut nê akuhê pyràk o inhiêpêx kêt nê. Amnhĩ pyrà nê amã ixkĩnh nê hkêt wehe. Te mẽ apê ixkra pyràk o na pa ã mẽ amã ixkapër anê.

Te mẽ pahpê Tirtùm nhõrkwỳ pyràk ã mẽ pajarënh

Wam Korîť 10.20-22, 15.33; Epes 5.3-14; Sikùn Ximotre 2.4; Xiakre 4.4-5;

Wam Pêtre 2.11, 4.1-6

¹⁴ Nê kër ka mẽ kot Kris kôt amnhĩ xunhwÿr kêt xwỳnhjê mẽ mẽ mẽmoj tã tanhmã axpën mar to hkêt nê. Rỳ mẽhõ ho amjñn rỳ mẽhõ ho aprõ hkêt nê. Ahpỳnhã mẽ pajamaxpër kênã. Tanhmã kot we mẽ hamaxpër nyw xwỳnhjaja nê mẽ hamaxpër tùm xwỳnhjaja amnhĩ to nê axpën kôt hamaxpër nê ri axpën kôt pa? Nã koja mẽ ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr kêt nê. Ahpỳnhã mẽ pajamaxpër. Na hte hirã htỳxja kamãt kô mẽ pihkãr kêt nê. ¹⁵ Xã na hte Kris mẽ Satanasti wa axpën kôt hamaxpër? Nã wa kot axpën kôt hamaxpër kêt. Ahpỳnhã wa hamaxpër nê ahpỳnhã wa kot amnhĩ nhĩpêx. Nê ahpỳnhã hirã nê ahpỳnhã kamãt kô. Nê mẽ pahpê Kris kwỳjaja nê mẽ kêp hkwỳ hkêt xwỳnhjaja ahpỳnhã mẽ pajamaxpër nê ahpỳnhã mẽ pahte amnhĩ nhĩpêx. ¹⁶ Na pu htem Tirtùm mã amnhĩ jarënh xã hã ixkre kamã sãnti xunhwÿr nê amnhĩ to hwÿr pê kãm mex o mex ã harënh kêt nê. Axtem na sãntija. Mẽ panhõ Tirtùmja sãnti rom htĩr tùm rãhã nê pa ho pa xwỳnh. Nê mẽ papajaja te mẽ pahpê Tirtùm nhõrkwỳ pyràk. Kapër ã kagã htùm kot ja jarënh kot:

Ixkrajaja te kêp inhõrkwỳ nhũm ixpê õ dõn pyràk. Te ixpê inhõrkwỳ kamã ipxa xwỳnh pyràk jakamã kot paj ixkrajê kamã ri ipxa ho ipxa. Ixpê Mẽhpãm na pa. Anê.

17-18 ã Tirtùm xihtỳx xwỳnhja kot amnhĩ jarënh anhÿr jakamã na hte mẽ kot amnhĩ tomnuj xwỳnhjê nê mẽ pahkurê ho:

Kêr ka mē hkôt ri apa hkêt nē. Kwarī ho kwarī.

Nē mē hkôt ri amnhī nhīpêx o apa hkêt nē.

Kot kaj mē ixkapêr ma nē ixkôt amnhī nhīpêx hā kot paj amnhī wÿr mē awÿ
nē mē ato ixkra.

Nē pa kot paj ixpê Mēapām maati. Anē.

7

¹Tā ā Tirtūm kot mē pahto hkra nē mē pahkôt pa ho pa hā amnhī jarēnh kot
anhÿr jakamā kwa ixkrāmnhwÿjaja. Kêr pu mē kapêr ma nē tanhmā amnhī
tomnuj to hkêt nē. Nē mēmoj punuj kukamā pajamaxpêr kêt nē. Nē ām kapêr
kôt pix mā amnhī nhīpêx mex rāhā nē.

Pawre kot Korît nhō xwÿnhjê nhÿ hā hkīnh ā harēnh

²Nē kwa Kris kôt ixtō nē ixtōxjaja. Kêr ka mē tee ri amnhī tā tanhmā inhmā
ajamaxpêr to hkêt nē. Na pa pre tanhmā mē atō hto hkêt nē. Rÿ tanhmā mē
atō hto ka mē ja hā ixpumu nē ixkôt tanhmā amnhī tomnuj to hkêt nē. Rÿ pa
pre ixêx rom tanhmā mē anokupyr to ho ri ixpa hkêt nē. Kwa mē amā ixkīnh
nē tokyx ixkôt ajamaxpêr kêt wehe. ³Mē ate inhmar nē amnhī tā apijaām
kaxyw na pa ā mē amā ixkapêr anhÿr kêt nē. Inhmā mē akīnh kēnā. Na pa
pre inhmā mē akīnh ā amnhī jarēnh rax nē. Inhmā ri mē akôt ixpa rāhā ho
ixpa hprām. Rÿ ka mē nhÿrmā apiitā apikaprār par japêr pa inhmā mē akôt
ixtyk prām nē. ⁴Na pa hte ra mē amā ijamaxpêr pē ixkīnh nē ixpa. Nā kot
kaj mē ixkapêr ma nē Jejus kôt amnhī nhīpêx mex nē. Tā kêt ka mē ā amnhī
nhīpêx anhÿr rāhā nē. Na pa hte jar ra amnhī xā htÿx kamā ijamak o ri ixpa
htā no ām mē amā ijamaxpêr nē ixkīnh nē.

⁵Nē na pa pre amnē Masetōn wÿr kormā Xitre japêr o mō. Hāmri nē
Masetōnja wÿr pōj nē hapêr pē mē kām Jejus kapêr jarēnh o ri mē hkôt ixpa.
Hāmri nhūm mē kām ixkurē xwÿnhjaja Kris ā inhīpêx punuj nē hā inhmā
àkjêr pix o pa. Hāmri nē ma Masetōn kamā krī piitā hkôt ri mē kām ixto
kapêr punuj nē pa amnhī tā mē mar o ri mē hkôt ixpa. Nē mē kajaja mē
ate Kris kaga nē nhām mē hamaxpêr kôt amnhī nhīpêx pymaj na pa pre tee
ri mē akukamā ijamaxpêr o ri mē hkôt ixkaprī nē ixpa. ⁶Tā Tirtūm kēp mē
hkaprī xwÿnhjê pumunh nē akupÿm mē ho mē hkīnh xwÿnh jakamā na pre
ixkaprī hā ixpumu nē ixwÿr Xitre mē. Pa pre omu nē akupÿm ixkīnh nē tām
ijamaxpêr. ⁷No ām Xitre pumunh kôt pix mā ixkīnh kêt. Na pre ixwÿr pōj nē
tanhmā inhmā mē ajarēnh to nē mē ate tanhmā ho mex to hā mē ajarē. Nē
mē amā ixpumunh prām tÿx ā mē ajarē. Nē Kris kôt mē atōta hpijaām kêt o
pa nhūm ixte kaga kamā hā mē amā ixàkjêr nhūm mē ate ja hā omunh nē ra
amnhī kamā apijaām o akaprī htÿx ā mē ajarē. Nhūm Tirtūm kôt inhnē mē
kām ixkurē xwÿnhjê pumunh mex kaxyw mē ate ixto hwÿr ā mē ajarē. Na
pre ā inhmā mē ajarēnh anē pa kuma nē mē anÿ hā ixkīnh tÿx kumrêx.

⁸⁻⁹Nē wam ixte mē amā kagata nhīpêx kêt ri na pa pre tee ri mē ate amnhī
nhīpêx ā mē ajarēnh ma nē mē akaxyw hipêx. Nē kamā mē ate hpijaām kêt
xwÿnhhta kot tanhmā amnhī nhīpêx to hā omunh nē ām omunh o arī hkôt apa
hā kagata kamā mē amā akir hāmri nē Xitre mā kugō nhūm kupy nē ma mē
awÿ o mō. Tā ka xep prem kamā harē nē ama nē amnhī kamā apijaām nē.
Nē akaprī nē ajamaxpêr o:

—Hēxta waa nē. Ām hāmri na Pawre ā mē ijarēnh anē. Na pa mē ā amnhī
nhīpêx anē nē amnhī tomnuj tÿx nē. Anē.

Tā nhūm Xitre akupŷn ixwŷr pōj nē inhmā mē ajarē. Pa mē ajarēnh ma nē tee ri ijamaxpēr nē ijamaxpēr o:

—Héxta waa nē. Mon pa pre axtem nē ā ri mē kām ixākjēr anē? Nā na xep prem kagāta kamā harē nē kuma nē hkaprī htŷx nē. Anē.

Tā ām hāmri na pa pre ā mē akaxyw hipēx nē mēmojta ā mē amā ixākjēr anē. Na ka xep prem kamā harē nē ama nē tee ri ajamaxpēr o ra akaprī nē. Nom Tirtūm kām hprām xā hkōt na ka prem ja hā amnhī pumu nē ā akaprī anē. Tā xep ra akupŷm tām amnhī nhīpēx nē akupŷm Tirtūm kōt amnhī nhīpēx mex nē. Jao akupŷm akīnh nē ri apa. Jakamā ām hāmri na pa pre mē awŷr wam kagāta mēnh nē mēmoj tā ā mē amā ixākjēr anē.

¹⁰ Koja Tirtūm krajē hō tanhmā amnhī tomnuj to. Hāmri nē tee ri ja hā amnhī pumu nē amnhī kamā hpijaām nē akupŷm Tirtūm kōt tām amnhī nhīpēx. Hāmri nē akupŷm mex nē tām hamaxpēr pē hkīnh nē ri pa. Nē axte tee ri amnhī kukamā hamaxpēr hkēt nē. Ja na Tirtūm kām hprām. Tā koja mē kēp hkra hkēt xwŷnhjē pyrā nē tanhmā amnhī tomnuj to nē ra hpijaām japēr. Nom hkwyjaja kot ja hā omunh pix mŷrapē hpijaām nē arī Tirtūm kōt amnhī nhīpēx kēt japēr. Hā koja nhŷrmā ty nē Tirtūm kra kot akupŷm hkōt tām amnhī nhīpēx xwŷnhjē kīnhā Tirtūm pē awry rax kumrēx nē ri pa.

¹¹ Mē pahte Tirtūm kapēr kwŷm ri tanhmā amnhī nhīpēx to hā tee ri amnhī pumunh nē amnhī kamā hpijaām nē akupŷm tām amnhī nhīpēxja na Tirtūm kām hprām. Tā na ka xep ā amnhī nhīpēx anē. Wam ixte mē awŷr kagā mēnhnta na ka xep prem kamā kapēr ixte nā puro kamā hpijaām kēt xwŷnhnta ā mē amā ixākjēr tota kamā akapēr nē ama. Hāmri nē tee ri mē ate kormā kot amnhī tomnuj ā kām axākjēr kēt ā amnhī kukamā ajamaxpēr nē amnhī kamā apijaām nē. Nom Tirtūm kām hprām xā hkōt. Mē ate jam ajamaxpēr pē amnhī kamā apijaāmja na kām hprām. Tā ka mē hpijaām xwŷnhnta kamā agryk nē kām akapēr o:

—Kwa mē pahpē Jejus kwŷjaja mē pahte ā amnhī nhīpēx anhŷr kēt tā ka ā amnhī nhīpēx anē. Nā na ka amnhī tomnuj tŷx kumrēx. Kot kaj ā amnhī nhīpēx anē pa mē hā apumu nē gaa nē apyrā nē ā amnhī tomnuj anē. Kwa ja kaga nē axte ā amnhī nhīpēx anhŷr kēt nē. Nē akupŷm Tirtūm kōt amnhī xām tŷx nē hkōt amnhī nhīpēx rāhā ho ri apa. Anē.

Hāmri nhūm krī nhō xwŷnhjaja ja hā mē ajarēnh ma nē mē apē jamnuj ā mē apumunh kurē kumrēx. Ām hāmri na ka prem ā kām akapēr anē.

¹² Nē ixte mē awŷr kagā nē mēnhnta kamā na pa pre nā puro kamā hpijaām kēt xwŷnhnta mā tanhmā ixākjēr to hkēt nē. Rŷ nā purota mā tanhmā ixākjēr to hkēt nē. Na pa pre mē apē Kris kwŷjē hwŷr kagā nhīpēx nē kamā tanhmā mē amā hpijaām xwŷnhnta ā karō hto. Mē ate kamā harēnh hāmri nē inhŷ hā amnhī nē hanor nhūm Korīt nhō xwŷnh piitā kot ā mē ate amnhī nhīpēx anhŷr ā mē apumunh kaxyw. Nē mē ate Tirtūm nom ā hipēx anhŷr jao mē amā ixkīnh pē ixkapēr kōt ā hipēx anhŷr ā amnhī pumunh kaxyw.

¹³ Tā nhūm Xitre ixwŷr pōj nē tanhmā inhmā mē ajarēnh to. Na xep pre mē awŷr nojarēt nē tee ri amnhī kukamā hamaxpēr. Mē ate kagāta kamā harēnh nē ijarēnh mar nē kamā agryk pymaj tee ri amnhī kukamā hamaxpēr. Tā ma mē awŷr mōn pōj nē mā amā kugō. Ka xep prem kamā harē nē ama nē hkōt amnhī nhīpēx kurē kumrēx nhūm mē ate amnhī nhīpēx ā mē apumu nē hkīnh nē. Hāmri nē tām hamaxpēr. Tā ra akupŷn ixwŷr mō nē inhmā mē ajarē pa mē ajarēnh ma nē ijaxwŷja ixkīnh nē. ¹⁴ Na pre kormā mē awŷr nojarēt pa

kâm tanhmã mẽ amex ã mẽ ajarēnh to. Tã nhũm xep ma mẽ awýr mōn pōj nē mẽ apumu nē hamaxpēr o:

—Nà pēr ãm hãmri na pre Pawre inhmã mẽ mex ã harē. Mē mex kēnã. Anē.

¹⁵ Tã nhũm pre mẽ arũm kato nē ra man akupýn ixwýr mōn pōj nē inhmã mẽ ajarēnh o:

—Na pa pre ma mẽ hwýr mō nē mẽ kãm ixkapēr o ri mẽ hkôt ixpa nhũm mẽ ixkapēr ma nē ixkôt amnhĩ nhĩpêx kurē kumrêx nē ixto mex nē. Kormã ixte mẽ hwýr inhmōr kêt tã mẽ harēnh ma nē inhmã mẽ hkĩnh nē. Tã pa ma mẽ hwýr mō nhũm mẽ ixto mex rax nē pa ra inhmã mẽ hkĩnh tỳx kumrêx. Anē.

¹⁶ Æ inhmã mẽ ajarēnh anē pa mẽ ajarēnh ma nē ixkĩnh tỳx nē. Æm hãmri na ka htem mẽmoj tã amnhĩ jarēnh xà hkôt tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho apa.

8

*Mē kot Kris kôt mẽ hkwyjê pé õxy hkêt ã mẽ kãm karō
Atre 11.27-30; Rōmãn 15.25-27; Wam Korîṭ 16.1-4*

¹ E Kris kôt ixkwýjaja. Kot paj hpãnhã mẽ amã jar Masetōn kamã tanhmã Jejus kwýjaja kot amnhĩ nhĩpêx to hã mẽ harē ka mẽ harēnh ma. Na hte Tirtũm mẽ kutã nojarēt nhũm mẽ mex nē pa. ² Mē hkwyjaja kot Kris ã mẽ hipêx kati nhũm mẽ kot amnhĩ xà htỳx kãm hamak o pa htã hkĩnh nē hamakêtkati nē ri pa. Nē mẽ hkàxpore hkryre htã ho õxy hkêt nē pa. Na htem àmnhĩx ri mẽ kęp amrakati xwýnhjê mã hkwy nhõr o pa.

³⁻⁴ Tã na prem Jerujarē kamã Kris kôt mẽ pahkwýjê jarēnh ma. Mē kęp amrakati hã mẽ harēnh ma nē kãm mẽ hkaprĩ nē. Nē mẽ kãm mẽ hwýr mẽmoj rēnh nē mẽ ho ajuta hprãm nē. No ãm pa ixte mẽ kãm hã karō xà hkôt kêt. Mē tãmjaja mẽ hamaxpēr xà hkôt na prem ã hamaxpēr anē nē mẽ kaxyw kàxpore ho pikuprõnh rax nē. Hãmri nē inhmã kugõ nē inhmã:

—Kwa na pa prem Jerujarē kamã Kris kôt mẽ pahkwýjê jarēnh ma nē mẽ inhmã mẽ hkaprĩ nē mẽ kãm mẽ ixkàxpore hkwy ho akuprõ. Jakamã e amý nē ma mẽ hwýr o mō nē mẽ kãm agõ kē mẽ tokyx ho amnhĩm awjaprõ nē kuku. Anē.

⁵ Pa mẽ kuma nē ixtỳx ho ãm kàxpore grire hã hkamnhĩx nē ijamaxpēr o:

—Kwa mo mẽ hikàxpore rax koja mẽ ri ho akuprõ nē mẽ kãm kugõ? ãm mẽ hikàxpore hkryre kēnã.

Anhýr o ijamaxpēr tã no nhũm mẽ kaxyw ho rax nē ho akuprõ. Mē hikàxpore hkryre htã mẽ kãm õr rax nē. Hãmri nē inhmã amnhĩ jarēnh o:

—Na pa mẽ ra Pahihti Jejus Kris mã amnhĩ gõ. Mē ixte tanhmã kãm amnhĩ nhĩpêx to ho ri ixpa kaxyw. Jakamã e tanhmã mẽ inhmã mẽmoj tã karō hto. Kot pa mẽ ama nē akapēr kôt amnhĩ nhĩpêx. Ja na pa mẽ inhmã hprãm nhũm Tirtũm haxwýja kãm ja prãm. Anē.

⁶ Na pa pre ã mẽ kot amnhĩ nhĩpêx anhýr ã mẽ omu nē mẽ apē Korîṭ nhõ xwýnhjê mã ijamaxpēr kurē kumrêx. Hãmri nē Xitre mã mẽ ajarē. Na pre mẽ awýr mō nē mẽ amã Jerujarē nhõ xwýnhjê jarē. Mē ate mẽ kãm kàxpore hkwy ho apikuprõnh kaxyw. Tã pa pre jam ijamaxpēr nē ra akupým mẽ awýr mẽnh mã nē kãm:

—Kwa ma akupým Korîṭ wýr mō nē mẽ kãm anē kē mẽ ra kot amnhĩ jarēnh xà hkôt Jerujarē nhõ xwýnhjê kaxyw kàxpore hkwy ho akuprõ nē tokyx mẽ hwýr kumē. Ra mẽ kãm Kris kôt mẽ hkwyjê hkĩnh ã amnhĩ jarēnh kēnã. E kwa tokyj. Anē.

⁷ Na ka htem amnhī to mex o ri apa. Nē amnhī kaxyw Kris hkôt ajamexpēr t̄yx nē. Nē ma mē kām Tirtūm kapēr jarēnh mex o ri mē hkôt apa. Nē mē ajamexpēr mex nē. Nē mē piitā mē ho mex o ri apa. Nē mē amā ixkīnh o ri apa. Jakamā kwa kēr ka mē axāmnhīx mē kēp amrakati xw̄ynh̄jē mā mē akāxpore hkwȳ nhōr o apa. Jao mē amā Tirtūm kīnh̄ t̄yx ā amnhī to amnhīrīt. ⁸ Ixte ā mē amā ja hā karō anh̄r t̄ā hā mē atā ixh̄it̄yx kēt nē. Ām mē kamā axukaprī hkôt mē ate mē kām axāmnhōr o apa kaxyw na pa ā mē amā ixkapēr anē. Masetōn kamā mē pahkw̄yjaja kot amnhī nh̄ip̄exta pyrā nē. ⁹ Ra mē ate Jesus Kris kām mē pajapē hā kot tanhmā amnhī nh̄ip̄ex to hā mar mex. Amnepēm na pre kaxkwa kamā mex kumrēx nē ri pa ho pa nhūm mēmoj piitā kēp ō htā nhūm rer pa nē mē pahw̄yr wr̄y nē mē pakamā kēp amrakati nē ri pa. Hikāxpore hkēt nē ri pa. Tā mēmo kaxyw na pre ā mēmoj mex piitā rer par nē mē pahw̄yr wr̄yk anē? Ām kot mē pahto mex pix kaxyw. Kot mē pahto mex nhūm mē pahte kukwak ri mē paxāmnhīx ri mē pajamakēt̄kati nē mē papa kaxyw na pre ā amnhī nh̄ip̄ex anē. Mē pahte nh̄yrmā urāk nē kaxkwa kamā pamex kumrēx nē ri papa ho papa kaxyw.

¹⁰ E kwa kēr ka mē tokyx kāxpore hkwȳ ho apikuprōnh pa nē Jerujarē nhō xw̄ynh̄jē hw̄yr amē. Mē akumrēxjaja na ka prem ham amgrā hap̄exta kamā ra mē kaxyw ho apikuprōnhja krax. Mē amā mē ho mex prām xaj ham ho hkrax tā no ām kormā hatur xām mēnh nē mē hw̄yr mēnh kēt nē. ¹¹ Kwa mē tokyx ja ho ajap̄ex nā. Na ka prem ate ho anh̄r krax ā akīnh pē kāxpore hkwȳ ho apikuprōnh o apa. Tā kēr ka mē arī akīnh rāhā ho apikuprōnh par jatur xām amē. No mē ri at̄yx tanhmā ajamexpēr to hkēt nē. R̄y mē ajamexpēr o:

—Nā kormā. Kot paj nh̄yrmā ixkāxpore rax nē rī kormā mē hw̄yr hkwȳ mē.

Anh̄r o mē ri ajamexpēr hkēt nē. Mē ate tanhmā akāxpore hkre kamā kute hā omunh xā hkôt mē kām hkwȳ pix gō. ¹² Kēr ka mē axāmnhīx akīnh kām mē kām ho akuprō. Ate amnhī kāxpore pumunh xā hkôt. Ka mē akāxpore rax nē mē kām ho rax nē agō. R̄y mē akāxpore grire nē mē kām ho grire nē agō. Ja na kēt mex. ¹³ No mē ate mē kām ōr par nhūm mē arom mē hikāxpore rax nē ri paja mex kēt. ¹⁴ Nom ra mē akāxpore rūnh jakamā kwa mē amnhī kutā mē kām hkwȳ ho hkryre nē ho akuprō kē mē apyrā nē hikāxpore nē ri pa. Kēr ka mē nh̄yrmā tanhmā amnhī to nē axā nē nhūm akāxpore apē hap̄ex nhūm mē ajarēnh ma nē amnhī kuxwar mē ato ajuta nē mē amā hkwȳ ho akuprō nē mē aw̄yr kumē. Ka mē akāxpore ho axp̄en pyrā nē ri apa. ¹⁵ Amnepēm Tirtūm kot kaxkwa rūm Ijaewjē hw̄yr mēō rēnh nhūm mē kot apkati mē amnhīm hkawrā nē ho apkur o pata ā na pre Tirtūm kapēr ā kagā htūmja ā mē harēnh anē nē mē harēnh kot:

Na pre mē hkra sohtō xw̄ynh̄jaja mē apkur xā hkawrā rūnh nē. Nē gōj kām unhw̄y nē kuku nē piitā ho ōhy htu. Nhūm mē hkra grēre xw̄ynh̄jaja haxw̄yja hkwȳ kawrā no ām ho hkryre nē hkawrā. Nē gōj kām unhw̄y nē kuku nē haxw̄yja ho ōhy htu hpa. Na pre htem apkati mē ā amnhī nh̄ip̄ex anh̄r o pa. Anē.

Ja pyrā nē kēr ka mē akāxpore ho axp̄en pyrāk o ri ho apa.

Xitre mē hkrāmnhw̄yjē jarēnh

¹⁶ Nē Xitre na pre ixpyrā nē kām mē ato ajuta hprām nē. Na pre inhmā mē atā amnhī jarē pa pre kuma nhūm ja inhmā mex nē pa ixkīnh nē. Nē ijamaxpēr o:

—Nā ām hāmri na Tirtūm tanhmā Xitre hkrā hto nhūm ā hamaxpēr mex anē. Anē.

17 Tã pa ma akupÿm mẽ awÿr mör ä hukja nhũm inhma nẽ hkĩnh nẽ mẽ awÿr nojarèt kurê kumrëx. Nom kormã ixte kãm mẽ ajarënh kêt ri nhũm tãm amnhĩ kukamã hamaxpër nẽ mẽ awÿr hkrà. 18 Tã na ra nojarèt kaxyw. Kot paj ma hkôt Kris kôt mẽ pahtôjê hõ mẽ kê ma hkôt mõ. Kôt ixte mënň xwÿnhnta na hte mẽ kãm Tirtũm kapër jarënh mex nẽ nhũm htem amnhĩm mex ä harê. 19 Na pre jar Jejus kwÿjaja kot ma ixkôt Jerujarê hwÿr kãxpore hkwy ho mör kaxyw nhũm prem amnhĩm mẽ kurê. Tã koja Xitre mẽ wa mẽ awÿr mõn pøj ka mẽ kãm kãxporeta gõ nhũm man akupÿn o mõ pa wa ri kormã ma Jerujarê hwÿr mẽ kãm o mõ. Mẽ kot hamÿnh nẽ mẽ pamã mẽ hkĩnh ä kot amnhĩ tã mẽ pahpumunh kaxyw. Nẽ Tirtũm mã mex o mex ä harënh kaxyw. 20-21 Nom kãxpore rax nhũm ixte mẽ hwÿr o inhmör nhũm mẽ kot hã ixkamnhĩx pymaj kot paj ma amnhĩ kôt Kris kôt mẽ pahtõta o mõ. Ixte Xitre hkôt mẽ awÿr mënň xwÿnhnta pa ma amnhĩ kôt o mõ. Nom ixãhkĩnh o ixpare hã. Tirtũm kot ja kôt ixpumunh mex tã kot paj ma amnhĩ kôt o mõ.

22 Nẽ ot pa ma Xitreta wa hkôt axte mẽ awÿr ja mẽ. Kêr kê mẽ axkrunëpxi nẽ ma ixkukamã mẽ awÿr mõ. Ixte wa hkôt mënň xwÿnhnta ixte kot amnhĩ nhĩpëx ä omunh mex. Na hte kãm mẽ piitã mẽ ho ajuta ho pa hprãm nẽ. Tã mẽ ajarënh ma nẽ inhmã mẽ ajarënh o:

—Nã koja mẽ Jerujarê nhõ xwÿnhjê mã kãxpore nhõr rax nẽ kãm ga. Mẽ kot amnhĩ to mex kënë. Anẽ.

Jakamã ra mẽ awÿr hkrà. Tã koja ma Xitre wa hkôt mõ nẽ mẽ ato ajuta ka mẽ tokyx kãxpore ho apikuprõnh pa.

23 Nẽ koja mēhõ tanhmã Xitre hã mẽ akukjêr to ka mẽ kēp ixkrãmnhwÿ mex ä harê. Nẽ kot inhĩkõ hã mẽ ho ajuta mex o pa hã harê. Na pre ra jar Kris kwÿjaja mẽ akaxyw kuta nẽ ma mẽ awÿr kumê. Jakamã koja ma mẽ awÿr mõ nhũm Kris kôt mẽ pahtôjê hõ wa pijakrutja wa ma hkôt mõ. Na hte wa haxwÿja Kris kôt amnhĩ nhĩpëx mex o pa. 24 Koja mẽ awÿr pøj ka mẽ omu nẽ mẽ ho mex nẽ. Nẽ mẽ amã mẽ hkĩnh nẽ. Kê krĩ piitã hkôt Kris kôt mẽ pahkwÿjê piitã mẽ hã mẽ ajarënh ma nẽ axpën mã mẽ amex ä mẽ ajarê. Nẽ mẽ ajarënh o:

—Për âm hãmri na pre Pawreja mẽ pamã Korìt kãm mẽ pahkwÿjê jarê. Na xep pre Xitre mẽ hkwyta ma mẽ hwÿr mõ nhũm mẽ ho mex rax nẽ. Ra Pawre kot mẽ pamã mẽ harënh xà hkôt. Anẽ.

9

Mẽ kot kãxpore ho pikuprõnh ä mẽ harënh

1-2 Kwa ixkrãmnhwÿjaja. Kot paj Jerujarê nhõ xwÿnhjê kaxyw mẽ atã ixihitÿx kêt nẽ. Ra mẽ amã mẽ ho ajuta hprãm jakamã na pa pre Masetõn kamã Kris kôt mẽ pahkwÿjê mã mẽ ajarënh o:

—Pika pẽ Gres kamã Kris kôt mẽ pahkwÿjaja na prem ham amgrà hapëxta kamã Jerujarê kamã mẽ pahkwÿjê jarënh ma nẽ kãm mẽ ho ajuta hprãm. Anẽ.

Hãmri nhũm mẽ ajarënh ma nẽ mẽ apyrã nẽ kãm tanhmã mẽ ho ajuta hto hprãm. 3-4 Tã ot pa mẽ awÿr Xitre mẽ hõta wa mẽ ho ixpimràatã wa mẽ kumê. Mẽ kot kãxpore hã mẽ akukjêr kaxyw. Kêr pa mytwrÿ hõ hã ma Masetõn nhõ xwÿnh kwÿjê mẽ mẽ awÿr mõ nẽ ra ixte mẽ kãm kãxpore hkwy ho mẽ apikuprõnh ä mẽ ajarënh kôt mẽ ate ho apikuprõnh rax ä mẽ apumu nẽ ixkĩnh nẽ. Nom kot pa mõ nẽ tee ri hapër nẽ te ixte Masetõn nhõ xwÿnhjê mã mẽ ato ixëx pyrã nẽ ixpijaam nẽ. Ka mẽ ajaxwÿja amnhĩ kamã apijaam nẽ. 5 Ä mẽ

pahte amnhī nhīpêx anhÿr pymaj na pa ã mē amā kagàja nhīpêx nē Xitre mā òr nē ma amnhī kukamā mē awÿr mēnh anē. Nē hkòt wa mōr mā xwÿnhnta mē ho ixpimràatāā amnhī kukamā wa mē kumē. Tā kē mē awÿr pōj nē mē amā kagàja gō ka mē kamā harē nē ama nē tokyx kàxpore ho apikuprōnh jatur xàm amē. Kēr pa mē hapu hā mē awÿr mō ka mē ra mē ixkutêp ho apikuprōnh pa nē mē kām agō nē ajamakêtkati nē apa. No pa ixte mē amā mē ate ho apikuprōnh kaxyw mē atā ixihÿtÿx kêt. ⁶ Na htem piitā ã hamaxpēr anhÿr o pa nē hamaxpēr o:

—Kot ka apur rax nē kamā anhō rax nē. Nom kot ka apur greire nē kamā anhō greire.

Anhÿr o hamaxpēr jakamā kēr ka mē apiitā ajamakêtkati nē Jerujarē nhō xwÿnhjē mā kàxpore nhōr mex nē. Kēr ka mē ho apikuprōnh pa nhūm rax nē. Te mēhō ihpur rax nē kamā ò raxta pyrāk. Kē Tirtūm ã mē ate amnhī nhīpêx anhÿr ã mē apumu nē nhÿrmā mē ato mex nē. ⁷ Nom kēr ka mē anhōxÿ kamā mē kām òr kêt nē. Mē pahte pahkīnh kām panhōxÿ hkêt kām mē kēp amrakati xwÿnhjē mā mēmoj nhōr o papaja na Tirtūm kām hprām. ⁸⁻⁹ Koja mē hā mē apumu hāmri nē amnhīm mē amex ã mē ajarēnh rāhā ho pa. Mē kām Tirtūm kīnh xwÿnhjaja na htem àmnhīx ri mē kēp amrakati xwÿnhjē mā mēmoj nhōr o pa. Te Tirtūm kot amnhī nhīpêx pyrāk. Na hte àmnhīx ri mē pamā mēmoj nhōr o pa. Mē pahwÿr na rē nhūm wrÿ. Nhūm mē pamā mē paxàpkur xà nhōr o pa. Nē tanhmā mē pahto pu mē paxà hkêt nē pajamakêtkati nē paxàpēnh o papa. Nē pamex nē ri papa. Panhō rūnh nē ri papa. Jakamā kwa pu mē urāk nē paxàmnhīx ri mē kēp amrakati xwÿnhjē mā mēmoj nhōr o papa.

¹⁰ E pa ixprī hā mē amā ja jarē ka mē inhma. Nà na hte ã Tirtūm mē pamā mē paxàpkur xà nhōr o pa anē. Kot kaj apur kām ahkre nhūm tanhmā amā mēmo hyta nhīpêx to nhūm amā hapōx mex nē amā ò rūnh nē ka anhō rax nē. Nē hkwy ho axàpkur o apa nē axte hkwy hkre. Tā kēr ka mē ã Tirtūm kot mē ato mex anhÿr ã amnhī pumu hāmri nē urāk nē axàmnhīx ri mē kēp amrakati xwÿnhjē mā axàmnhōr pé mē ho mex o ri apa. Nhūm Tirtūm mē hā mē apumu nē mē amā mēmoj nhōr rāhā nē. Ka mē amnhī pyrā nē mē kēp amrakati xwÿnhjē mā hkwy nhōr o apa. ¹¹ Koja Tirtūm mē ato mex rax nē ka mē anhō mēmoj rax nē. Ja o amnhī xwar mē kēp amrakati xwÿnhjē kaxyw kàxpore hkwy jaxwÿ. Kēr pa mē amā hkwy jamÿ nē ma Tirtūm kòt mē pahkwÿjē mā o mō nē mē kām kugō kē mē omu nē hkīnh nē. Nē mē atā Tirtūm mā mex o mex ã harē. ¹² Hāmri nē mē akukwak ri mex nē ri pa. Nē xapēn mā Tirtūm mex o mex ã harēnh o ri pa. ¹³ Koja mē amnhī tā mē apumu nē hkīnh nē. Hāmri nē Tirtūm mā amnhī tā tanhmā mē ajarēnh to nē kām:

—Pa Tirtūm. Nà àm hāmri na pre Korīt kām akòt mē ixkwÿjaja amnhī jarē. Na htem akòt pix mā amnhī nhīpêx mex o ri pa. Jao mē ixpē òxÿ hkêt nē mē inh mā kàxpore hkwy nhōr rax nē. àmnhīx ri hamakêtkati nē mē inh mā hkwy nhōr rax nē. No àm mē papxipix na htem ã mē inhīpêx anhÿr kêt nē. Na htem mē kēp amrakati xwÿnh piitā ã mē hipêx anhÿr o pa. Àm hāmri na ka pre tanhmā mē hkrā hto nhūm mē anhÿ hā ã amnhī nhīpêx anhÿr o pa. Amex o amex Tirtūm. Anē.

¹⁴ Hāmri nē mē ato hwÿr o:

—Pa Tirtūm. Àm hāmri na hte Korīt nhō xwÿnhjaja amnhī pyrā nē mēmoj to mē ixkutā nojarēt o pa. Jakamā aa mē ixte amnhī tā mē inhno ho mē omunh kêt tā mē inh mā mē hkīnh nē. Kwa kēr ka mē ixtā mēmoj to mē kutā anojarēt rāhā ho apa Tirtūm.

Anhÿr o mē ato kuwÿ. ¹⁵ Tîrtûmjaja mex o mex. Nom na hte mē pahto mex pē mē pamā kâxpore nhôr kêt nē. Kra Jejusja na pre mē pamā kugō. Kām mē pajapē ho mē pahwÿr kumē nhûm mē pahwÿr wrÿ nē mē pahpiitā mē pahte amnhî tomnuj pānhā amnhîrer kaxyw mē panē ty. Ja na mex o kot mē pamā kâxpore nhôr jakrenh. Mēhō koja urāk nē ā mē panē htyk anē? Nā amrakati ho amrakati. Ām Jejus pix na pre ā amnhî nhîpêx anē.

10

*Pawre kēp Tîrtûm Karō nhÿ hā kapēr xwÿnh ā harēnh
Epes 6.10-20; Wam Tesarōn 5.8*

¹ E Kris kôt ixkwÿjaja. Nā ixpē Pawre kot paj mē akwÿ kot tanhmā ixto kapēr to xwÿnhjē mā amnhî jarē ka mē apiitā inhma. Nā na hte Kris mē pakamā gryk tokyx anhÿr kêt nē. Na hte mē pahto mex japjē nē. Tā inhmā urāk nē ā mē anhîpêx anhÿr prām nē. No na hte mē akwÿjaja axpēn mā tanhmā ixto kapēr punuj to nē ri axpēn mā:

—Pawre na hte nhÿri krî kamā pa nē mē pamā kagā nhîpêx nē mē pahwÿr kurē nē kamā mēmoj tā mē pamā kapēr kām hihtÿx nē hā mē pamā akir. Tā amnē mē pahwÿr mō hāmri nē te kām mē pahpyma pyrāk o mē pamā kapēr o pa.

Anhÿr o ijarē. ² Nom inhmā mē awÿr inhmōr nē mēmoj tā mē amā ixākjēr prām kêt tā kot paj nhÿrmā mē awÿr mō ka mē tanhmā amnhî tomnuj to ho apa japēr. Pa ja hā mē apumu nē hā mē amā akir kām ga. ³ Na pa htem jar pika ja kamā Tîrtûm kwÿ hkêt xwÿnhjē kaēx ā ri ixpa nom mē urāk nē amnhî krā hkôt tanhmā amnhî nhîpêx to ho ixpa hkêt nē. Nē mē urāk nē amnhî krā hkôt tanhmā ijamaxpēr to ho ixpa hkêt nē. Na pa htem Tîrtûm Karō nhÿ hā āhpumunh xā ho amnhî nhîpêx o ri ixpa. ⁴ Nē Tîrtûm xāhpumunh tÿx xā ho mē kām kapēr jarēnh o ri ixpa. Mē kot mar nē hkôt amnhî nhîpêx kaxyw. Nē āhpumunh tÿx o na pa htem mē kot Tîrtûm kôt amnhî xunhwÿr pymaj mē kēp āmnār xwÿnhjaja tanhmā mē nē mē ho. ⁵ Na htem htÿx ri tanhmā Tîrtûm nē hkwÿjē mā kapēr to ho pa. Amnhî kaxyw hkôt mē hamaxpēr kêt kaxyw tanhmā nē mē kām kapēr to. Na pa htem ja hā mē omu nē Tîrtûm xāhpumunh tÿx xā ho tanhmā mē kām ixkapēr to nhûm mē tee ri inhma nē axte mē kēp āmnār kêt nē. Pa mē kām Tîrtûm kapēr jarē nhûm mē ohtō nē kuma nē Kris kôt amnhî xunhwÿ nē hkôt amnhî nhîpêx o pa. ⁶ Tā mē kajaja kot kaj mē Tîrtûm kôt amnhî nhîpêx mex tā mē atō ra kapēr nhîrōp xa nē tanhmā amnhî tomnuj to. Pa ja hā apumu rÿ hā ajarēnh ma nē hā amā akir. ⁷ Mē ate Tîrtûm kot mē awÿr inhmēnh kêt ā axpēn mā ijarēnh tā kot kaj mē atō ām hāmri apē Kris kwÿ hā amnhî pumu nē ra māānēn pa ixpē hkwy hā ixpumunh kurē kumrēx. Mē apyrā nē ixpē hkwy kēnā. ⁸ Na pa pre ma mē awÿr mō nē tanhmā mē amā amnhî jarēnh to nē mē amā:

—Tîrtûm na pre mē awÿr inhmē pa mō. Ixte ŷ hā mē amā kapēr jarēnh o ri mē akôt ixpa kaxyw. Anē.

Tā pa hte arî ā amnhî jarēnh anhÿr o ri ixpa. Ām hāmri na pre Tîrtûm mē awÿr inhmē pa hte ām hāmri mē amā kapēr jarēnh o ri mē akôt ixpa. Na pa hte Tîrtûm nhÿ hā mē amā ixkapēr nē kapēr o ixēx o amnhî to jarkrar kêt nē. Ixte tanhmā mē atomnuj to ho ri ixpa kaxyw na pre Tîrtûm mē awÿr inhmēnh kêt. Mē amā ixkapēr mex nhûm mē ate inhmar nē Kris kapēr kôt amnhî nhîpêx mex o apa kaxyw na pre mē awÿr inhmē. ⁹ E kwa Kris kôt ixkwÿjaja. Na pa hte mē amā ixpuma kaxyw mē awÿr kagā rēnh kêt nē. Mē ate kamā harēnh

nē tee ri amnhī kukamā ajamaxpēr o amnhī kamā amā ma kaxyw kēt. ¹⁰ Mē akamā mē kām ixkīnh kēt xwýnhjaja na htem ijarēnh o:

—Pawre na hte awryr hā pa nē mē pahwýr kagà rēnh nē kamā te kēp pahi ho amnhī nhīpēx pyrā nē mēmoj tā mē pamā kapēr kām hihtýx nē. Tā mē pahwýr pōj hāmri nē kapēr kaxyw nom kapēr kām hihtýx o kapēr kēt nē. Jakamā mo kaxyw kot puj mē hwýr mra nē kapēr ma?

Anhýr o ijarē. ¹¹ Nom ā ixte anhýr kēt. Kwa mē inhma. Kot paj nhýrmā ma mē awýr mō hāmri nē te kagà ja kamā mē amā ixkapēr pyrāk o mē amā ixkapēr nē ixkapēr xihtýx o mē amā ixkapēr kām ga.

¹² Na hte mē akwýjaja kot amnhī to mex o mē ajakrenh ā amnhī to jarkrar o ri pa. No ām amnhī krā hkôt pix mā na htem ā ri amnhī jarēnh anē. Na hte Tirtūm ā mē harēnh anhýr kēt nē. ¹³ Tā inh mā mē urāk nē ā amnhī jarēnh anhýr prām kēt. Ām ixte Tirtūm kot tanhmā inh mā karō hto xà hkôt amnhī nhīpēx o ixpaja na inh mā hprām. Tā mē kajaja mē awýr na pre inh mē. ¹⁴ Ra kot mē awýr inh mēnh jakamā ixkumrēx na pa pre mē awýr mō nē mē akôt ri mē amā tanhmā Kris jarēnh to ho ri ixpa. Tirtūm kām nhýhým ixpa hprām xà pix wýr na inh mā ixpa hprām.

¹⁵ No kēt mē kot amnhī krā hkôt htýx ri Tirtūm kapēr jahkre o mē pa xwýnhjaja na htem nhýri krī kamā mē kot Kris kôt amnhī xunhwýr ā mē harēnh ma nē mē hā amnhī to jarkrar o ri pa. Te tām kot mē hwýr mōr nē mē kām ujarēnh nhūm mē kot mē mar xà hkôt Kris kôt amnhī xunhwýr pyrāk. Nē mē hā amnhī to jarkrar o:

—E na pa pre ma mē hwýr mō nē mē kām Tirtūm kapēr jarē nhūm mē inhma nē hkôt amnhī xunhwýr kurē kumrēx. Ixkukwak ri na prem ā amnhī nhīpēx anē. Anē.

Nom ā amnhī nhīpēx anhýrja ā amnhī to hēx. No pa na pa hte ho mē urāk kēt nē. Koja Tirtūm ma nhýri krī hwýr ixkwýjē hō mē nhūm ma hwýr mō nē mē kām Kris kapēr jarē. Hāmri nhūm mē kuma nē Kris kôt amnhī xunhwýr. Pa mē harēnh ma nē mē ý hā ixkīnh nē nom pa ixkukwak ri mē kot hkôt amnhī xunhwýr ā amnhī to jarkrar kēt nē. Ixte mē hwýr ixpa nē mē kām ixujarēnhre hā kot pa hkēt mē hā amnhī to jarkrar. Ām Tirtūm kām nhýhým ixpa hprām xà pix wýr na pa hte ixpa nē mē kām kapēr jarē. Jakamā kot kaj mē nhýrmā Kris kôt amnhī nhīpēx mex o ri apa pa ja hā mē apumu nē mē are nē hpānhā ma krī hō hwýr Kris kot mē hwýr inh mēnh xà hō hwýr mō. Ka mē ja hā ixto Tirtūm wýr o apa. ¹⁶ Kot paj mē anhō krī kumā nē mē piitā mē kām Jejus kapēr jarēnh pa hāmri nē hpānhā ma krī hkwy hkôt ijapōx o ri ixpa nē kamā mē kām harēnh o ri mē hkôt ixpa. Kormā aa mē kot mar kēt kumrēx xwýnhjē mā harēnh o ri mē hkôt ixpa. Na pa hte ā mē hwýr ixpa nē mē kām ixujarēnh anē. Jakamā nhūm mē ja hā ixpumu nē mē kot Tirtūm kapēr mar xwýnhjē pix wýr ixpa hā ijarēnh kēt nē.

¹⁷ Nē Tirtūm kapēr ā kagà htūm kot mēmoj tā mē kot amnhī to jarkrar ā harēnh kot:

Kér ka mē kamjaja amnhī mex ā amnhī to jarkrar kēt nē. Ām Tirtūm pix mā mán mex o mex ā harēnh o ri ho jarkrar o ri apa. Anē.

¹⁸ Kot pu mē Tirtūm noo mā amnhī to mex ā amnhī to jarkrar nē ām amnhī to jarkrar kapry. Nom koja Tirtūm tām ja hā mē pahto jarkrar nē ām hāmri mē pahte amnhī to mex xwýnh ā pahto jarkrar.

11

Jejus kot mē hwÿr mē rēnh ā amnhī to hêx xwÿnhjê jarēnh

Matêwre 7.15; Rômân 16.17; Karatas 1.6-9; Korosê 2.8; Sikûn Pêtre 2.1

¹ E kot paj te mē hkrā pipānh xwÿnh kot htÿx ri amnhī jarēnh pyrāk o tanhmā mē amā amnhī to jarkrar to. Kwa mē inhma nē ixkamā agrÿk kêt nē. No mē ixkapēr kumrēx mān ma. ² Inhmā mē akīnh. Te ho Mēpahpām Tirtûm kām mē akīnh ta pyrāk. Te mē apē mēhō kukrit kām my hkīnh nē kot ho mjēn prām xwÿnh ta pyrāk. Kām mēmyjê piitā mē hkīnh kêt ām kām pix kīnh. Ja pyrā nē kēr ka mē amā Kris kīnh o nhām amā mē hkīnh xwÿnhjê jakre. Te ho mēhō ni kot kām myta pix kīnh nē kām ho mjēn prām xwÿnh ta pyrāk. Ja na pa inhmā hprām. ³ Ra mē amā Kris kīnh tÿx o apa nē hkôt amnhī nhīpēx mex o ri apa htā nhûm mē kot amnhī krā hkôt htÿx ri Tirtûm kapēr jahkre ho mē pa xwÿnhjaja tee ri ja hā mē ajarēnh ma nē axpēn mā mē ajarēnh o:

—Kwa nā ja mex kêt. Koja mē Pawre kapēr ma nē ām kuma nhûm ja mex nē. No mē pahkôt mē kot amnhī nhīpēxja na mē pamā mex. Ja na kêt mē pamā mex o mex. Anē.

Hāmri nē ra kot Kris nē tanhmā mē amā hêx to kaxyw. Te amnepē mā kagā kot mē panā kot wa pê Ewa mā hêx nhûm kot mar nē hkôt amnhī nhīpēx ta pyrāk. ⁴ Na pa pre ra mē awÿr mō nē mē amā tanhmā Jejus jarēnh to. Nē tanhmā mē amā Tirtûm Karō jarēnh to. Nē tanhmā wa kot mē pahto hkra hto hā mē amā wa harē ka prem inhma nē mar tÿx nē. Tā nhûm ra mē kot htÿx ri Tirtûm kapēr jahkre xwÿnhjaja ixpānhā mē awÿr mō nē Jejus kapēr kwÿm ri tanhmā mē amā ujarēnh to nē mē amā harēnh o hêx rāhā ho pa. Nē Tirtûm Karōja nhûm mē amā tanhmā ho hêx to. Nē ixte mē amā Tirtûm kapēr jarēnh kwÿm ri ixpānhā tanhmā mē amā harēnh to ho pa. Na ka prem mē ama nē ām hāmri harēnh ā hkamnhīx. Kwa kēr ka mē ri mē ujarēnh piitā mar nē hkôt amnhī nhīpēx kêt nē. Mē kot Jejus jarēnh tā no ām katāt kôt harēnh kêt nē. Ām ri ho hêx o pa. Ka htem ama nē ām hāmri harēnh ā hkamnhīx nē mē amā mē mar prām nē. Mē kot mē amā harēnh o hêx o pa htā ka mē ama nē ra mē hkôt amnhī nhīpēx kaxyw. Kwa mē ri ā amnhī nhīpēx anhÿr hkêt nē. ⁵ Kris kot mē awÿr mē rēnh ā mē kot amnhī jarēnh tā amnhī to hêx. Ka prem ama nē ām hāmri mē kot mē amā harēnh ā mē hkamnhīx. Nom na pre Krisja mē awÿr mē rēnh kêt nē. Kêt pa na pre mē awÿr inhmē. ⁶ Mē hkīnhā ixkapēr krór pyrāk tā no ām ixte Tirtûm kapēr mar tÿx. Nē kot amnhī nhīpēxja na ixte omunh par. Ra mē ate ja hā ixpumunh mex.

⁷ Na pa pre mē akôt ri mē amā Jejus jarēnh o ri ixpa no ām hpānhā mēmoj tā mē awÿr o ri ixpa hkêt nē. Xā amarī ixte mē amā harēnh nē hpānhā mēmoj tā mē awÿr kêtja mē apē omnuj? ⁸⁻⁹ Kormā ixte mē amā Tirtûm kapēr jarēnh o ri ixpata ā na pa pre hte tōhā kâxpore ho presija no ām aa hā mē awÿr kêt nē. Jar Masetōn kamā Kris kôt mē pahkwÿjaja na prem ixwÿr hkwy rēnh o pa pa ho ixâpkur xā japrôr o ri mē akôt ixpa. Mē kumā ixte Tirtûm kapēr jarēnh o ri ixpa hkêt tā pa hte mē kukwak ri mē akôt ho ixâpkur o ri ixpa. Tā kot paj arī ā mē akôt ixpa nē ā amnhī nhīpēx anē nē mēmoj tā mē awÿr o ri ixpa hkêt nē. ¹⁰ Ja inhmā mex. Jakamā kot paj amarī mē anhō pika pê Gres kām ā mē amā Tirtûm kapēr jarēnh o ixpa anē nē mēmoj tā mē awÿr kêt nē. Ām hāmri na pa ā mē amā amnhī jarēnh anē. Kris pyrā nē ixêx kêt kēnā. ¹¹ Xā we inhmā mē akīnh kêt kôt na pa hte ā mē amā Tirtûm kapēr jarēnh pānhā mē awÿr kêt anē? Nā inhmā mē akīnh jakamā na pa hte kapēr jarēnh pānhā mē awÿr o ri ixpa hkêt nē. Inhmā mē akīnh tÿx kēnā. Tirtûm kot ja hā ixpumunh mex.

¹² No mê kot amnhî krâ hkôt htÿx ri Tirtûm kapêr jahkre xwÿnhjaja na htem mê ajahkre hpânâhâ kâxpore hâ mê awÿr pix o pa. Nê mê amâ tanhmâ amnhî to hêx to nê mê amâ:

—Nâ mê ixte Pawre kot amnhî nhîpêx pyrâk. Mê ixte amnhî nhîpêxja kot axpên pyrâk.

Anhÿr o mê amâ amnhî to hêx. Nom ixte ho mê urâk kêt kumrêx. Mê ixte amnhî nhîpêx kot axpên pyrâk ronhÿx pa mê urâk nê kâxpore hâ mê awÿr o ri ixpa. Nom ixte â amnhî nhîpêx anhÿr kêt. Kot paj aa â amnhî nhîpêx anhÿr o ixpa hkêt nê. ¹³ Â mê kot amnhî nhîpêx anhÿr xwÿnhjaja na pre Tirtûm mê awÿr mê rênh kêt nê. Mê kot Kris nhÿ hâ mê ahkre xwÿnh â amnhî jarênh tâ âm amnhî to hêx. ¹⁴ Mê ô pahi Satanastija te mêmoj mex jarênh pyrâk tâ no âm na hte mê pano kupyr pê mê pamâ tanhmâ hêx to ho mê pahkôt pa. Te kot mêmoj mex â âm hâmri kot harênh pyrâk tâ no âm ho hêx. ¹⁵ Tâ hkôt mê kot amnhî nhîpêx xwÿnhjaja na htem urâk nê te tãm mê kot amnhî nhîpêx xwÿnhjê pyra nê mê pahwÿr mra nê tanhmâ mê pamâ hêx to. Satanasti pyra nê mê pano kupyr kaxyw tanhmâ mê pamâ hêx to. Nom koja Tirtûm nhÿrmâ mê pahatâ mê homnuj tÿx kumrêx nhûm mê rî amnhî pumu.

Tanhmâ mê kot Kris â Pawre nhîpêx to â mê harênh

Atre 9.23-25

¹⁶ E kot paj axte te ixtÿx ri amnhî to jarkrar pyrâk o mê amâ tanhmâ amnhî jarênh to ka mê inhma nê ixkamâ agryk kêt nê. ¹⁷ Pahihti Kris nhÿ hâ kot paj mê amâ amnhî jarênh kêt âm amnhî krâ hkôt kot paj mê amâ amnhî jarê.

¹⁸ Na htem ohtô nê mê ate mê hâ apijaam kaxyw tanhmâ mê amâ amnhî to jarkrar to ho pa. Tâ kot paj mê urâk nê amnhî krâ hkôt mê amâ amnhî to jarkrar ka mê inhma. ¹⁹ Mê ate amnhî xâhpumunh tÿx â amnhî jarênh tâ ka htem htÿx ri mê kot amnhî to jarkrar o ri mê pa xwÿnhjê kapêr ma nê mê hkôt ajamaxpêr nê mê hkôt amnhî nhîpêx kurê kumrêx. ²⁰ Mê kot Kris nhÿ hâ mê ahkre hâ amnhî to hêx xwÿnhjaja mê pakurum mê kot amnhî to rax xwÿnh â amnhî jarênh jakamâ na htem mêmoj tâ mê amâ karô ho pa.

Nê mê kâam hprâm xâ hkôt nhÿhÿm mê arê nê nhÿhÿm mê arê.

Nê mê apa pix kukwak ri apkur o pa.

Nê mêmoj tâ mê ajakwap mê atak o pa.

Â mê kot mê anhîpêx anhÿr tâ ka te mê ate atûm kêt pyra nê atÿx ri mê kapêr ma nê mê hkôt amnhî nhîpêx o ri apa. ²¹ Tâ ixte mê urâk nê â mê anhîpêx anhÿr kêt tâ kot paj mê urâk nê mê amâ tanhmâ amnhî to jarkrar to ka mê inhmar japêr. Te ixtÿx ri amnhî jarênh pyrâk o kot paj mê amâ amnhî jarê nom âm hâmri mê amâ amnhî jarê. ²² Mê kot Jejus nhÿ hâ mê ahkre hâ amnhî to mê hêx xwÿnhjaja na htem mê amâ tanhmâ amnhî to jarkrar to nê mê amâ:

—E mê inhma. Mê ixpê Ijaew na pa mê. Mê arom mê ixpê finat Apraaw kanrêhâ htâmnhwÿ jakamâ kwa mê ixkapêr ma nê mê ixkôt amnhî nhîpêx. Anê.

Nom ijaxwÿja ixpê Ijaew tâ pa hte mê urâk nê ja hâ amnhî to jarkrar hkêt nê. ²³ Nê mê kot Kris kapêr jarênh mex o pa hâ amnhî jarênh tâ pa na pa hte harênh mex o mê hakre. Te ixkrâ pipânh pyrâk o â mê amâ amnhî jarênh anhÿr tââ.

E pa mê amâ tanhmâ amnhî jarênh to ka mê inhma. Nâ na pre Kris â mê kâam ixkurê xwÿnhjaja mê kot amnhî to jarkrar xwÿnhjê hkînhâ Kris â ixpynênh nê ijagjênh xohtô nê. Nê mê hkînhâ tôhâ ixtak rûnh kumrêx. Pa mê hkînhâ xatâ mê kot tanhmâ ixto hâ kritpêm ronhÿx pa pre ty. ²⁴ Na pre

Ijaew krâhtùmjaja Kris ã ixkatut kãm ixtak rûnh nê. Nê ixtak xàja pî hã mry kã janhôr o ixtak. Nê ixtak kaxyw nê ixtak xà jatur xà kamã kãx xwa gixre janhô nê ho ixtak rûnh o ixkatut kã rê. Ixtak o 39 hãmri nê rî kormã mê kot ixpîr pymaj inhmã ure. Na pre htem nhÿri ixpynê nê ã inhîpêx anê. Na prem ã inhîpêx anhÿr o 5 wês.

²⁵ Nê na prem ra mê kot ixpîr kaxyw nê kên rûnh kwÿ jamÿ nê ho ixtak o kuhê. Nê Rôm nhô xwÿnhjaja haxwÿja pî ho ixtak rax kumrêx. Æ inhîpêx anhÿr o axkrunêpxi.

Nê na pa pre hte gô xujanâr kãm nhÿhÿm Jejus jarênh o ri ixpa kaxyw pâr kãm mê hwÿr ixpa nhÿm pârja tanhmã amnhî to nê agjê. Kritpê m nhÿx pre hte gôja ixpî. Pa pre ã amnhî nhîpêx anhÿr o axkrut. Tã arîgro hõ hã kê axte pâr ô mã axà nê ma axte krî hõ hwÿr mô. Nhÿm kê pârta axte mê ixpê axà nhÿm gôja nhÿx kê axte ixpî. Pa pâr jakà hã kumÿ nê hã ijêto o amÿkry. Nê ho apkati. Tã nhÿm nhÿhÿnh pâr ôja mô nhÿm kamã mê môr xwÿnhjaja ixpumunê nê ixwÿr pâr o mô nê amnhî wÿr ixto api nê ma amnhî kôt ixto mô.

²⁶ Na pa pre amnhî xà htÿx kamã ijamak o ri ã mê kãm Kris kapêr jarênh o ri ixpa anê. Kironhÿx pre gô tãmja ixpî. Nhÿm mê àhkînh nhi xwÿnhjaja kironhÿx prem mãânên ixpî. Nê Ijaew nê Ijaew kêt xwÿnhjaja tõiã tanhmã ixtomnuj to ho pa. Pa pre krî hkwy hwÿr ixpa rÿ kapôt ã ixpa nhÿm mê ixtã amÿnê. Pa pre gô xujanâr kãm pâr kãm ri ixpa nê nhÿx kamã ty. Nhÿm mê kêp Kris kwÿ hã amnhî to hêx xwÿnhjaja haxwÿja tanhmã ixtomnuj to pa mê ý hã amnhî xà htÿx kamã ijamak o ri ixpa. Æ na prem Kris ã inhîpêx anhÿr o pa.

²⁷ Nê na pa Jejus kapêr jarênh o ri ixpa kurê ixkêngrà nê ri ixpa. Nê tõiã inhôt kêt ã ixtã apkati. Nê tõiã inhmã prãm nê inhmã kôr nê ri ixpa. Nê tõiã ixê mex kêt nê inhmã kry nê ri ixpa. ²⁸ Na pa hte Kris kapêr jarênh o ri ixpa pê ã amnhî nhîpêx anê. Nom ja pix kêt. Na pa hte krî piitã hkôt Kris kwÿjê hkukamã tee ri ijamaxpêr nê ijamaxpêr o:

—Hêxta waa nê. Mãn mê arî Kris kôt amnhî nhîpêx mex japêr rÿ ko. Mãn mê ra kapêr kwÿm ri tanhmã amnhî tomnuj to rÿ ra hkaga.

Anhÿr o ijamaxpêr o ixpa.

²⁹ Nê na hte mêhõ Tîrtùm kapêr nhîrôp xa nê tanhmã amnhî tomnuj to pa tee ri omu nê ixkaprî htÿx kumrêx. Koja mêhõ tanhmã Tîrtùm nê mêhõ mã kapêr to nhÿm kuma nê Tîrtùm kôt amnhî nhîpêx kêt pa tee ri ja hã omu nê nê kêp àmnâr xwÿnhnta kamã inhgryk tÿx kumrêx.

³⁰ E Kris kôt ixkwÿjjaja. Na pa ã mê amã amnhî jarênh anê. Te ixte amnhî to ijarkrar pyrãk no ãm mê ate ixirerek xwÿnh ã ixpumunh pix kaxyw. ³¹ Æm hãmri na pa ã mê amã amnhî jarênh anê. Ixêx kêt. Pahihti Jejus nhîpêêxã Tîrtùm kôt ja hã ixpumunh mex. Tîrtùmja mex o mex. Koja mex o mex tùm nê pa rãhã ho pa. Tãm kot ixirerek ã ixpumunh mex. ³² Kormã krî pê Tamas kãm ixpare ri na pre mê ô pahi Arêtja mê kãm ixtã amÿnê nhÿm pôristijaja krî hpu hã kahê xà nhô hakwakre piitã kãm hipôk pa nê ixkãm hamak o kuhê. Pa tee inhmã nhÿhÿnh ixkator nê ma mê umaj ixprôt nê ixtêm prãm nê ixirerek xwÿnh ã amnhî pumunh kurê kumrêx. ³³ Tã nhÿm Kris kôt mê pahkwÿjjaja hamaxpêr nê kawã rax mÿ nê o tê nê inhmã ãm pa hwÿr axà nê kamã nhÿ. Hãmri nhÿm mê pâr nhôr o kahê nhîrô pê ixto wÿr pa ixkato nê mê kêp amÿxu nê amnhîm ixprî nê ma tê nê mê kêp akunok. Æ na pre Tîrtùm ixirerek xwÿnh ã inhmã ixto amnhîrît anê.

12

Tirtūm kot Pawre mā mẽmoj to amnhĩrĩt ā harēnh

¹ E Kris kōt ixkwýjaja. Nà inhmā amnhĩ to jarkrar hprām kêt tā kot paj tanhmā mẽ amā amnhĩ jarēnh to ka mẽ inhma nē hā ixtā apijaam japēr. Na hte Tirtūm tōhā inhōt kām ixkarō mā tanhmā kapēr to. ²⁻³ Amnepē mā amgrā hō hā na pre tanhmā ixkrā hto nē ō krĩ hwýr amnhĩ wýr ixto api. Na pre ra hā amgrā pē 14 ān. Apu inhĩ rāhā ixto api rý apu ām ixkarō pix o api rý ko. Ixte ja hā amnhĩ pumunh mex kêt. Tirtūm pix kot ja hā ixpumunh. ⁴ Na pre ixto api pa pōj nē ō krĩ kamā axtem tanhmā mẽ kapēr to hā mẽ kuma. Na prem mẽmoj mex kumrēx jarē pa kuma nē ixkĩnh nē. Nē inhmā mar prām nē. Hāmri nē ijamaxpēr o:

—Héxta waa nē. Mẽmoj jarēnhja mex kumrēx. Nà kot paj akupým wrý nē ixkwýjē mā harē kē mẽ ixpyrā nē kuma. Nà kot paj anē.

Anhýr tā nhūm Tirtūm Karō ja nē ixkurē nē inhmā:

—Nà kêt ka mẽ kām ja jarēnh kêt nē. Ām kapxipix kot kaj ama nē ri hā apa.

⁵ Anhýr jakamā pa pre paxipix mẽ arom mẽmojja pumu nē kuma nom kot paj ri hā amnhĩ to jarkrar kêt nē. Kot paj ām Jejus pix tanhmā harēnh to ho ri ixpa. Jao ixrom mex o mex ā harē. Nē ixrom hihtýx o hihtýx nē āhpumunh o āhpumunh ā harēnh o ri ixpa.

⁶ Nē ixte Tirtūm nhō krĩ hwýr ixàpirja ām hāmri ixte hā amnhĩ jarēnh tā kot paj ja hā amnhĩ to jarkrar o ri ixpa hkêt nē. Mē ate ja hā inhmar kōt inhmex ā ijarēnhja na inhmā hprām kêt. Nom kot ka mẽ ixte tām amnhĩ nhĩpēx ā ixpumu nē tām ixkapēr ā inhma hāmri nē rĩ kormā inhmā inhmex ā ijarē. Ā mẽ ate amnhĩ nhĩpēx anhýrja na inhmā hprām. ⁷ Na pre Tirtūm inhōt kām inhmā mẽmoj mex kwý jarēnh rax nē. Hāmri nē hpānhā inhmā:

—E na ka akwýjē rom inhō krĩ hwýr api nē mẽ kurom mẽmoj mex pumunh rax nē. Tā ate ja hā amnhĩ pumunh nē ma mẽ kām hā amnhĩ to jarkrar o ri apa pymaj kot paj Satanastĩ mā anē nhūm inhma nē tanhmā atomnuj to ho pa. Nom ijamaxpēr xā hkōt koja ā anhĩpēx anē.

Anhýr jakamā nhūm tanhmā inhĩpēx to pa inhmex kêt nē ixpa. Te mrōnhĩ rax nhýhýnh kot ixkamnhwýr nhūm inhmā tee ri hkaxàr prām kapry nē ý hā ho inhýjēx rāhā nē ixpaja pyrāk. ⁸ Tā pa tee ri ja hā amnhĩ pumu nē amnhĩ to Jejus wý nē kām:

—Kwa Pahihti. Na pa ra mẽmojta nhý hā ixpunuj nē ixirerek nē ixpa. Kwa inhnē ata pa akupým ixihýtýx nē ijamakētkati nē ri ixpa nà?

Anhýr o amnhĩ to hwýr o axkrunēpxi. ⁹ Hāmri nhūm inhmā:

—Nà kot paj anē hyr kêt nē. Kot paj ām akutā inhnojārēt rāhā ho ri akōt ixpa. Ka axirerek nē apa htā ixihýtýx xwýnh ā ixpumunh kōt ixkamnār rom tanhmā inhý hā amnhĩ nhĩpēx to ho ri apa. Anē.

Ā inhmā kapēr anhýr jakamā na pa ixpunuj nē ri inhĩrot nē ixpa htā ixrom hihtýx xwýnhata nhý hā ixkĩnh nē ixpa. Nē kurom ixirerek xwýnh pix ā amnhĩ to jarkrar o ri ixpa. ¹⁰ Jakamā kot paj Kris ā ixpunuj nē ri ixpa htā ixkĩnh nē ijamakētkati nē ri ixpa. Kwār mẽ māmri hā tanhmā ixto kapēr to nē tanhmā hā inhĩpēx to pa amnhĩ xā htýx kamā ijamak o ri ixpa. Nē ixpē amrakati nē inhĩrot nē ri ixpa htā Kris nhý hā tanhmā kām amnhĩ nhĩpēx mex to rāhā ho ri ixpa.

Pawre kot tee ri mẽ hkukamā hamaxpēr ā harēnh

¹¹ Tã mēmo kaxyw na pa ã mē amã amnhĩ jarēnh anē? Nã mē ate ixtã apijaam kêt jakamã na pa ã mē amã amnhĩ jarēnh anē. Mē kēp Kris nhỹ hã mē ajahkre xwýnh ã amnhĩ to hēx xwýnhjaja na ka htem ixrom kot amnhĩ to rũnh xwýnh ã mē harē nē mē hã apijaam o ri apa. Nom ixte amnhĩ to grire xwýnh tã mē kot amnhĩ to rũnh o ijakrenh kêt. ¹² Na pa pre mē akamã ri ixpa nē Tirtũm nhỹ hã aa mē ate mēmoj pumunh kêt kwý ho anhỹr xax o ri mē akôt ixpa. Nē ý hã akupým mē à xwýnhjê ho mex. Nē mē nohkre xwýnhjê no ho mex. Na pa pre hte ã mē amã mēmoj nhĩpêx anhỹr o ri mē akôt ixpa. Amnhĩ xã htýx kamã ijamak o ri ixpa htã Tirtũm xihkýx xã ho amnhĩ to htýx nē ã mē amã mēmoj to anhỹr o ri mē akôt ixpa. Mē ate omunh nē Tirtũm àhpumunh týx ã omunh kurê kumrêx kaxyw. Nē ixpê Kris nhỹ hã mē ajahkre hã ixpumunh kurê kumrêx kaxyw na pa pre ã mē amã amnhĩ nhĩpêx anhỹr o ri mē akôt ixpa. ¹³ Xãn pa pre nhãm krĩ hkwy kamã Kris kôt mē pahkýjê ho mex tã mē kajaja tanhmã mē ato mex to hkêt nē? Nã na pa pre hte mē anhĩpêx o axpēn pyrãk. ãm mēmoj pixire na pa pre mē urãk nē mē awýr kêt nē. Nhãm krĩ hkwy kamã ixpata ã na pa pre mēmoj to presija nhũm prem inhmã ör o pa. Tã pa pre mē mō nē mē akôt ixpa nē mēmoj to presija htã hã mē awýr kêt nē. Kwa mē ã ixte amnhĩ jarēnh anhỹrja ma nē ixkamã agryk kêt nē.

¹⁴ Tã ot pa ra akupým mē awýr inhnojarêt kaxyw. Na pa pre mē awýr inhmör o axkrut. Tã ra axte mē awýr inhnojarêt kaxyw. Kot paj mē awýr mō nē mē akôt ixpa nom te wam ixtēmta pyrã nē mēmoj tã ri mē awýr kêt nē. ãm mē amã ixkĩnh pix na inhmã hprãm. Mē apiitã te mē apê ixkra pyrãk. Na hte mē hkrarejaja mē katorxã nē mē hipêêxã mã ujaaprör o pa hkêt nē. Mē hipêêxã nē mē katorxã na hte hkrare mã kot mēmoj to presija xã hkôt kãm haprör o pa nom mēmoj tã hwýr kêt nē. Ja pyrã nē kot paj mē apê ixkra pyrãk ã mēmoj tã mē awýr kêt nē. ¹⁵ Kot kaj mē mēmoj to presija japêr nē inhmã harê pa ixãmnhĩx ixkĩnh kãm mē amã ixkãxpore piitã ör par pyrãk o amnhĩ nhĩpêx. Nē mē amã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho ixpa rãhã ixtýkja na inhmã hprãm. Inhmã mē akĩnh týx kumrêx tã mē kajaja mē amã ixkĩnhja mē atã hkwy jêt kêt kumrêx. ¹⁶ Ixte amnhĩ mã mēmoj tã mē awýr kêt tã na hte mē akwýjaja ixêx rom ixte nhãm mē kēp amrakati xwýnhjê mã kãxpore hã mē awýr o ixpa hã ixkamnhĩx.

¹⁷ Kwa tanhmã na pa pre ri mē ano kupyw to? Xã ja kaxyw na pa pre mē awýr ixkrãmnhwýta wa kumê? ¹⁸ Na pa pre Xitre hã ixihkýx nē mē awýr kumê. Nē Kris kôt mē pahtõja pa Xitre hkôt kumê nhũm wa ma mē awýr mō. Tã xã na pa pre Xitre tanhmã mē ano kupyw to? Nã na pa pre ã mē anhĩpêx anhỹr kêt nē. Tã wa ixte amnhĩ nhĩpêx nē wa ijamaxpêrja kot axpēn pyrãk. Nã na pa hte urãk nē mē ano kupyw o ri ixpa hkêt nē. ¹⁹ Mãn ka mē axpēn mã mē ijarēnh o: –Nã Pawre mē hkwyjaja mē kãm amnhĩ to rũnh xwýnh prãm jakamã na ã Pawre kagãja kamã mē pamã amnhĩ tã àprãr anē.

Anhỹr o mē ijarēnh japêr nom mē inhmã amnhĩ tã tanhmã ixãprãr to hprãm kêt. ãm mē inhmã mē akĩnh nē mē ato mex prãm jakamã na pa htem tanhmã mē amã amnhĩ nhĩpêx to ho ri ixpa. Na pa Tirtũm noo mã Kris nhỹ hã ã mē amã mē amnhĩ jarēnh anē.

²⁰ Tã kot paj jatã ma mē awýr mō ka mē akwýjaja tanhmã amnhĩ tomnuj to japêr.

Mēmoj tã axpēn mã axàkjêr o apa.

Rý mēmoj tã axpēn kãm agryk.

Rý axpēn kãm agryk tokyx anhỹr o apa.

Rỳ axpēn pē anhōxỳ.

Rỳ axpēn to akapēr punuj o apa.

Rỳ mē ajakwa kamā nhām mē hixi ho rēr o ri apa.

Rỳ amnhī to rūnh prām xàj anhmā amnhī nhīpēx to ho apa.

Kot kaj mē ā amnhī nhīpēx anhỳr o ri apa pa ja hā mē apumu nē ixkaprī htỳx kumrēx ka mē tee ri amnhī tā ixpumu. ²¹ Xà kot paj mē awỳr mō nē mē apumu ka mē akwỳjaja arī mē aprō kuhpa hā nhām mēnijē ho amnhīkati ho ri apa? Rỳ arī tanhmā ajamaxpēr punuj to ho apa? Rỳ atỳx ri apijaàm kēt o apa? Kot ka mē arī ā amnhī nhīpēx anē pa ja hā mē apumu nē ixkaprī xàj inhmỳr rax nē. Nē mē anhỳ hā Tirtūm noo mā ixpijaàm tỳx kumrēx.

13

Pawre kot tanhmā amnhī kukamā mē kām karō hto

¹ Tirtūm kapēr ā kagā htūm tanhmā mē kot amnhī tomnuj to xwỳnhjē jarēnh kot:

Koja mēhō tanhmā amnhī tomnuj to nhūm mēhō pyxi nē ā amnhī nhīpēx anhỳr ā omu nē awỳr tē nē amā harē ka mē ama nē ām ama nē hkōt ajamaxpēr kēt nē. No koja mēmojaja axkrut rỳ axkrunēpxi nē hā omu nē awỳr mra nē axpēn kōt amā harē ka mē ama nē mē hkōt ajamaxpēr kurē kumrēx. Anē.

Tā ra mē awỳr inhmōr o axkrut tā kot paj akupỳm mē awỳr mō nē mē apumu.

² Hapu hā mē awỳr inhmōrta ā na pa pre mē akwỳ kot tanhmā amnhī tomnuj to hā mē omu nē hā mē kām akir nē mē kām:

—Kot kaj mē amnhī tomnuj kaga nē tām amnhī nhīpēx kēt kot paj nhỳrmā akupỳm mē awỳr mō nē ā mē ate amnhī nhīpēx anhỳr ā mē apumu nē hā mē atomnuj tỳx kumrēx kām ga. Anē.

Jakamā kot paj mē ma mē awỳr mō nhūm mē akwỳjaja arī mē ate amnhī tomnuj o apa hā inhmā mē ajarē pa mē atā mē kuma nē tanhmā mē ato htỳx nē. ³ Kot kaj mē ja hā ixpumu nē aprī hā ixte Kris nhỳ hā ixkapēr xwỳnh ā ixpumunh tỳx kurē kumrēx. Kris ixrom hihtỳx o hihtỳx. Na pre ra mē ate amnhī tomnuj o apata mỳrapē tanhmā mē anhīpēx to. Tā kot kaj mē kormā ā ate amnhī nhīpēx anhỳrja kaga hkēt hā koja tee ri ja hā mē apumu nē mē anhīpēx kati nē. ⁴ Amnepēm na pre Krisja te hihtỳx kēt pyrà nē ām arī mē kām xa nhūm mē unē nē pī kahpa ā kunhō nē kupī. Tā nhūm Tirtūmja àhpumunh tỳx o akupỳm ho htīr nhūm akupỳm htīr o htīr nē Tirtūm nhỳ hā hihtỳx o hihtỳx ā amnhī to amnhīrīt. Ja pyrà nē wam mē awỳr inhmōrta ā na pa pre hte mē akamā te Kris kormā htyk kēt ri hihtỳx kēeta pyrà nē mē akōt ixpa. Tā kot paj ma akupỳm mē awỳr mō hāmri nē te Kris ra akupỳm htīr nē hihtỳx o hihtỳxta pyrà nē Tirtūm xihtỳx xā ho tanhmā mē kot amnhī tomnuj xwỳnhjē nhīpēx to. Hāmri nhūm mē amnhī tā ixpumu nē Tirtūm nhỳ hā ijamaxpēr tỳx ā ixpumunh kurē kumrēx.

⁵ Kwa mē aprī hā tanhmā mē ate amnhī nhīpēx to hā amnhī pumu. Xān ka htem ām hāmri amnhī kaxyw Jejus Kris kōt ajamaxpēr o ri apa nā? Kot kaj mē apē hkwy hā koja mē akaxwỳnh kām mē akamā hkrī rāhā nē. Nom koja mē akaxwỳnh kām mē akamā hkrī hkēt ka mē ām apē hkwy hā amnhī jarēnh kaprỳ. ⁶ No pa na ixte ja hā amnhī pumunh mex. Ixpē Jejus kwỳ na pa. Ra ixkamā hkrī nē ixkōt pa ho pa jakamā ixpē hkwy na pa. Tā mē ate ja hā ixpumunh mexja na inhmā hprām. Na pa hte ixpē Jejus kwỳ hā amnhī jarēnh kaprỳ hkēt nē.

⁷ Nê na pa hte mê ato tanhmã Tîrtûm wÿr to ho ri ixpa nê mê ato hwÿr o:

—Pa Tîrtûm. Kwa tanhmã Korîit nhõ xwÿnhjê hkrã hto kê mê tanhmã amnhî tomnuj to ho pa hkêt nê.

Anhÿr o mê ato kuwÿ. Mëmo kaxyw na pa hte ã mê ato hwÿr anê? Ixte mê ajahkre mex ã amnhî to amnhîrit kaxyw kêt. ãm mê ate amnhî to mex rãhã ho ri apa kaxyw. Kot kaj mê ã amnhî nhîpêx anhÿr o ri apa hãmri nhùm axpên mëhõ mê awÿr môn pój nê tanhmã mê amã mê ijarênh to nê mê ijarênh o:

—Kwa Pawre mê hkwÿjaja na htem Tîrtûm kapêr kwÿm ri Korîit nhõ xwÿnhjê jahkre ho pa.

Anhÿr tâ pa amnhî tâ mê kuma nê ãm mê kuma. ⁸ Na pa hte Tîrtûm kapêr kutã amnhî xunhwÿr kêt nê. Na pa hte ãm mê ate hkôt amnhî nhîpêx o ri apa hã mê amã karõ kamã ixihitÿx rãhã ho ri mê akôt ixpa. ⁹ Jakamã kot kaj mê hkôt amnhî nhîpêx mex o apa pa ja hã mê apumu nê ixkînh nê. Mê kot axpên mê ã ixirerek ã ijarênh o pa htãã. ã mê ate amnhî nhîpêx anhÿr o apa kaxyw na pa hte mê ato Tîrtûm wÿr o ri ixpa nê kãm:

—Pa Tîrtûm. Kwa tanhmã Korîit nhõ xwÿnhjê hkrã hto kê mê kot amnhî tomnuj kaga hpa nê hpãnhã akapêr kôt pix mã mãn amnhî nhîpêx rãhã nê. Anê.

¹⁰ Tã pa kormã mê awÿr inhmõr xwÿj ri ã amnhî kukamã kagã nhîpêx nê mënh anê. Mê ate kamã harênh nê mar nê tokyx akupÿm tãm amnhî nhîpêx kaxyw. Kot pa mê awÿr mō nê Pahihti nhÿ hã mê ate amnhî tomnuj ã mê amã akir. Nom inhmã ã mëmoj tâ mê amã ixãkjêr anhÿr prãm kêt. ãm ÿ hã kapêr o mê ajahkre mex nhùm mê ate inhmar nê hkôt amnhî nhîpêx rãhã ho apaja na inhmã hprãm.

¹¹ E Kris kôt ixkwÿjaja. ãm ja pix. Kwa kêr ka mê ixkapêr mar tÿx nê hkôt amnhî nhîpêx mex nê. Nê Tîrtûm kôt pix mã ri tanhmã amnhî nhîpêx to ho apa rãhã ho apa. Nê tãm ri amnhî nhîpêx. Nê axpên kôt ajamakêtkati nê akînh nê axãmnhîx ri apa. Kot kaj mê ã amnhî nhîpêx anhÿr o apa nhùm Tîrtûm mê akôt pa ho pa. Kãm mê pajapê htÿx kumrêx. Kêp mê pamã mê pahkînh nê mê pajamakêtkati jagjênh xwÿnh.

¹²⁻¹⁴ Nê ota jar Kris kôt mê pahkwÿjaja pa mê ixpimràãtã mê awÿr ixpêr mê. Mê ixpiitã mê inhmã mê akînh tÿx jakamã na pa mê awÿr ixpêr mê.

Nê kê Pahihti Jesus Kris mëmoj to mê akutã nojarêr rãhã ho pa. Nhùm Tîrtûm arî kãm mê ajapê rãhã ho pa. Nhùm Karõ tanhmã mê akrã hto ka mê axpên to mex pix kukamã mãn ajamaxpêr o apa.

Tã e ixkwÿjaja. ãm ja pix. Ixpê Pawre na pa mê awÿr kagãja nhîpêx nê ã mënh anê.

Karatas

Pawre kot Karatas kamã Jesus kôt hkwyjê hwÿr kagà nê mēnh

Pawre na pre kagàja nhîpêx nê pika pê Karatas kamã Kris kwÿjê hwÿr kumê. Na pre ra Ijaew kwÿjaja mē hwÿr mra nê Tîrtûm kapêr kwÿm ri mē ahkre ho pa nê mē kām:

—Kot kaj mē amnhî kaxyw Jejus Kris kôt ajamaxpêr hāmri nê määnēn mē ixpê Ijaew nhîgêt kot amnhî nhîpêx kôt amnhî nhîpêx. Kê Tîrtûm ja hã mē apumu nê mē ato hkra. Anê.

Nom ã mē kapêr anhÿrja kot anhÿr kêt. Mē pahte amnhî kaxyw Jejus Kris kôt pajamaxpêr nê hkôt amnhî xunhwÿr pix ã mē pahpumunh kôt na hte Tîrtûm mē pahto hkra. Tã nhûm prem ã mē kām ho hêx anhÿr o pa nhûm Pawre tee ri ã mē kapêr anhÿrja ã mē harēnh ma nhûm ja kēp omnuj nê. Jakamã nhûm Karatas nhô xwÿnhjê mã kagàja nhîpêx nê mē hwÿr kumê. Nê kamã hprî hã Tîrtûm kot mē ho hkra kaxyw tanhmã amnhî nhîpêx to hã mē kām harê nê hã kagà. Nê mē kām:

1-2 Pa Karatas nhô xwÿnhjaja? Xà mē amex? Ixpê Pawre na pa mē awÿr ixpêr mē nê mēmoj tã mē amã karô.

Mēpahpãm Tîrtûm mē Jejus Kris na pre wa mē akaxyw ixãm. Ixte wa ÿ hã ma ri mē akôt mē ajahkre o ri ixpa kaxyw. Na pre Jejus ty nhûm Tîrtûm akupÿm ho htîr. Hāmri nhûm wa mē akaxyw ixãm. Pyka ja kamã na pre mēhō mē akaxyw ixãm kêt nê. Tîrtûm mē Jejus Kris na pre wa ixãm. Jakamã na pa ã mē awÿr kagà nhîpêx nê mēnh anê. Mē apê Tîrtûm krajê hwÿr.

Nê ota jar krî ja kamã ixpyrà nê Kris kôt mē pahkwÿjaja mē awÿr hpêr mē.

³E kê Mēpahpãm Tîrtûm mē Pahihti Jejus Kris wa mēmoj to mē akutã nojarêt rãhã ho pa. Nê mē ato mex rãhã nê. Ka mē wa ÿ hã akînh nê ajamakêtkati nê axãmnhîx ri apa.

⁴Nà na pre Krisja amnhî grōnh kôt mē pahwÿr wrÿ nê mē panê ty. Mē pahte amnhî tomnuj pãnhã amnhîrer kaxyw mē panê ty. Mēpahpãm Tîrtûm kãm hprãm xà hkôt. Tã mēmo kaxyw na pre ã mē panê amnhî nhîpêx anê? Nà pika ja kamã mē kot amnhî nhîpêxja omnuj tÿx jakamã nhûm amnhî grōnh kôt te mē kot amnhî tomnuj pē mē papytâr pyràk o mē panhîpêx nê ã mē panê htyk anê. ⁵Jakamã kwa kêr pu mē Tîrtûm mã mex o mex ã mãn harēnh o ri papa. Nà kot puj mē ã amnhî nhîpêx anhÿr rãhã ho ri papa.

Mē ujarēnh pixi ãm hāmri hã harēnh

Rômân 16.17; Sikûn Korî 11.3-4; Epes 4.14; Korosê 2.8; Sikûn Pêtre 2.1-3

⁶Kwa ixkrãmnhwÿjaja. Na pa pre mē ate tanhmã amnhî nhîpêx to hã mē ajarēnh ma nê ixkaprî nê tee ri mē akukamã ijamaxpêr. Na pre Tîrtûmja Kris kukwak ri mē ato mex nê. Nê mē ate hkôt amnhî nhîpêx o apa hprãm xà te kot amnhî wÿr mē awÿr pyràk o mē anhîpêx ka mē hkôt amnhî xunhwÿ. Tã xep tanhmã mē ajamaxpêr to nê ra hkaga kaxyw. Ra axtem mē ujarēnh ôja ma nê gryk ã Tîrtûm kaga kaxyw. Pa tee ri mē ajarēnh ma nê ixkaprî nê. Kwa mon ka mē axtem nê ri ã amnhî nhîpêx anhÿr mã? ⁷Jejus jarēnh pix na ãm hāmri. Mo mē ujarēnh mex ô kot ka kêt mē ama nê hkôt amnhî nhîpêx? Nà amrakati kumrêx. ã mē amã ujarēnh anhÿr xwÿnhjaja na htem Kris kapêr

o pihkàr rùnh kumrëx o pa nê katàt kôt harënh kêt nê. Ka xep mē ama nê ajamaxpër kati rùnh nê.

⁸ Na pa pre ma mē awÿr mō nê ãm hãmri mē amã Jejus kot tanhmã mē panë amnhĩ nhĩpëx to hã harë ka prem inhma. Tã koja mēhō mē awÿr mō nê mē amã nhãm mē ujarënh ò jarë nhùm Tirtùm ja hã omu nê nhÿrmã ma mē kot amnhĩ xà htÿx kamã hamak tùm xà hwÿr kumë nhùm ma hwÿr mō nê aa kator kêt nê. Mē pahtō rÿ Tirtùm kapër o wrÿk xwÿnhjê hō koja ã amnhĩ nhĩpëx anë nhùm ja hã omu nê ma kuwy pë himōta wÿr amnhĩ nê kumë. ⁹ E kot paj axte mē amã ja jarë ka mē aprì hã inhma. Koja mēhō mē awÿr mō nê mē ate hkôt amnhĩ xunhwÿr xwÿnhhta kwÿm ri tanhmã mē amã ujarënh to. Hã koja Tirtùm omu nê nhÿrmã ma mē kot amnhĩ xà htÿx kamã hamak tùm xà hwÿr kumë nhùm ma hwÿr mō nê kamã pa ho pa nê aa kator kêt kumrëx.

*Tirtùm pix kãm Pawre hkÿnh hprãm ã kot jarënh
Juaw 5.44; Atre 26.9-20; Karatas 2.6*

¹⁰ Nê koja mēmojaja ixkapër ma nê kãm mar prãm kêt o kãm ixkÿnh kêt japër nê mãmri kãm ixkÿnh kêt. Tirtùm kãm ixkÿnhja pix na inhmã hprãm. Kop apu mē piitã kãm ixkÿnhja mãn inhmã hprãm ronhÿx pa Kris nhÿ hã kapër jarënh o ri ixpa hkêt nê.

*Tirtùm kot Pawre mã Kra Jejus o amnhÿrĩ ã harënh
Sikùn Korit 1.12; Wam Tesarōn 2.4*

¹¹⁻¹² E Jejus kôt ixkrãmnhwÿjaja. Nã ixte mē ujarënh mex jarënh o ixpaja na pre jar pika ja kamã mēhō amnhĩ krã hkôt inhmã harënh rÿ inhmã ahkre hkêt nê. Jejus Kris tãm na pre ixwÿr kato nê inhmã ho amnhÿrĩt. Jakamã mex o kot pika jakamã mē ujarënh piitã hakrenh par. ¹³⁻¹⁵ E kot paj ixprì hã mē amã tanhmã amnhĩ jarënh to ka mē inhma. Tanhmã Tirtùm kot amnhĩ kaxyw ixãm to hã pa mē amã amnhĩ jarë. Nã na pre kormã ixkêt ri ixkukamã hamaxpër nê amnhim ixta nê amnhĩ kaxyw ixãm nê kot ixto mex ã ixtã amnhĩ jarë. Tã pa pre ixkato nê gaa nê ixãptàr nom kormã Jejus Kris kôt amnhĩ xãm kêt nê. Na pa pre axtem nê inhmã mē ixpë Ijaew kot amnhĩ nhĩpëx kôt pix mã amnhĩ nhĩpëx o ri ixpa hprãm nê. Nhùm pre ixpyrà nê arì mē nywjaja haxwÿja kãm mē hkôt pix mã ri amnhĩ nhĩpëx o pa hprãm nê. No inhmã mē hkôt amnhĩ nhĩpëx mex o mē hakrenh par prãm jakamã na pa pre mē inhÿgët kôt amnhĩ nhĩpëx mex kumrëx o ri ixpa. Mē kapër piitãã hkôt amnhĩ nhĩpëx mex nê. Tã ã amnhĩ nhĩpëx anhÿr o ixpa kaprÿ. Na pa pre axtem nê mē kot Tirtùm Kra Jejus Kris kôt amnhĩ xunhwÿr xwÿnhjê nhĩpëx kati ho ri mē hkôt ixpa nê inhmã mē himex prãm tÿx kumrëx. ã na pa pre amnhĩ nhĩpëx anhÿr o ri ixpa. Ra mē ate ja hã ixpumunh mex.

¹⁶⁻¹⁷ Tã pa pre ma Tamas wÿr mō. Kamã tanhmã Kris kwÿjê nhĩpëx to kaxyw ma mē hwÿr mō. Hãmri nê kormã mē hwÿr ixãhtëp o inhmōr mē nhùm Tirtùm tanhmã ixto nê inhmã Kra Jejus o amnhÿrĩt pa jatã omu. Kêp Tirtùm Kra hã pa ixprì hã omu. Nhùm inhmã kapër nê ixte kãm tanhmã amnhĩ nhĩpëx to ho ri ixpa kaxyw ixãpënh ã inhmã karō nê Ijaew kêt xwÿnhjê hwÿr inhmë. Ixkwÿ Ijaew wÿr inhmënh kêt nê. Na pre inhmã:

—E kër ka ma Ijaew kêt xwÿnhjê hkôt ri mē kãm ixkapër jarënh o ri apa.

Anhÿr jakamã pa pre kuma nê hkôt amnhĩ xãm kurë kumrëx nê ã amnhĩ nhĩpëx anhÿr o ri ixpa. Jao tanhmã ixte kêp hkwÿjê nhĩpëx tota kaga nê ma pyka pë Arap wÿr mō. Nom tanhmã amnhĩ tã Jejus kwÿjê kukjêr to hkêt nê. Nê Jerujarë hwÿr inhmōr nê Jejus nhÿ hã mē ahkre xwÿnh maatijaja tanhmã amnhĩ tã mē kukjêr to hkêt nê. ãm Tirtùm kot inhmã hã karō xà hkôt ma Arap

wýr mō nē kamā kapōt ā ri ixa. Kamā na pre Tirtūmjia inhmā Jejus Kris kot tanhmā amnhī nhīpēx to ho amnhīrīt o pa. Hāmri nē inhmā kapēr pa amnhī tā kuma hāmri nē ma akupým Tamas wýr mō.

¹⁸ Tā nhūm ra amgrā axkrunēpxi nē hapēx pa Tamas rūm ixkato nē ma Jerujarē hwýr Simāw Pētre hwýr mō. Hāmri nē kuri pōj nē hkōt ixpikamēnh ā ixtā semān axkrut. ¹⁹ Nom mē kot Jejus nhý hā hkwýjē jahkre ho mē pa xwýnh maati hkwýjē hō pumunh kēt kumrēx. Ām Simāw Pētre mē Pahihti Jejus tō Xiakreja pix wa omu. ²⁰ Ām hāmri na pa ā amnhī jarēnh anē. Tirtūm kot ja hā ixpumunh mex. ²¹ Tā pa pre mē kurūm ixkato nē hpānhā ma pika hkwý hkōt ijapōx o mē hkōt ixa. Ma pika pē Sir mē Sirisja wa hwýr mō.

Mē kot amnhī jaēr pē Pawre kot amnhī nhīpēx nyw ā omunh ā mē harēnh

²² Nom Jutej kamā Kris kwýjaja na prem kormā ixpumunh kēt nē. Ām Simāw Pētre mē Xiakre pix na pre wa ixpumu. ²³ Na pre ra mē hkwýjaja tanhmā hkwýjē kot axpēn mā ijarēnh toja ma. Na prem ijarēnh o:

—Kwa Jejus ā mē panhīpēx kati htýx o pa xwýnhhta na pre tanhmā hamaxpēr to nē hpānhā mē kām Jejus kapēr jarēnh o ri mē hkōt pa. Mē kot amnhī kaxyw hkōt hamaxpēr kaxyw. Ra kot Jejus nē mē pahkurē htā hpānhā mē kām kapēr jarēnh o ri mē hkōt pa. Anē.

²⁴ Hāmri nhūm Kris kwýjaja amnhī jaēr pē ijarēnh ma nē inhý hā hkīnh nē. Nē ixtā Tirtūm mā mex o mex ā harē.

2

Pawre kot Kris kwý hkrāhtūmjē mā amnhī jarēnh
Atre 15.1-11

¹⁻² Tā nhūm amgrā pē 14 nē hapēx nhūm Tirtūm akupým Jerujarē hwýr inhmē pa ma akupým mō. Panāpe nē Xitre mē pa mē mō nē mē hwýr pōj. Hāmri nē Kris kwý hkrāhtūmjē hwýr mra nē mē kām amnhī jarē. Mē tapxipixjē mā amnhī jarē nē ixte Ijaew kēt xwýnhjē mā Jejus kapēr jarēnh o ixa hā amnhī jarē. Na pa pre ra amnhī kukamā ijamaxpēr o:

—Koonēn. Kot pa apu mē kām amnhī jarē nhūm mē inhma nē ixte Tirtūm kapēr kwým ri mē ahkre ho ixa hā ixkamnhīx rý hā inhmā akir. Na pa hte Ijaew kēt xwýnhjē mā Kris jarēnh o ixa no ām mē ixpē Ijaew pyrā nē finat Mojes kapēr kōt mē kot amnhī my kwyrýt kà jakār ā mē kām karō hkēt nē. Ām mē kot Kris kōt amnhī xunhwýr pix kaxyw na pa hte mē kām hā karō ho ixa. Tā kot paj Kris kōt mē ixkrāhtūmjē mā ja hā amnhī jarē nhūm mē inhma nē tanhmā hamaxpēr to nhūm ja mē kēp omnuj japēr nhūm mē tanhmā amnhī to nē ixte Kris kapēr jarēnh o ixpaja nē ixkurē. Jakamā nhūm ra ixte mē kām Kris kapēr jarēnh o ixa nhūm mē kot inhmar xwýnhjaja ijarēnh ma nē tee amnhī kukamā hamaxpēr o ra hkaprī nē pa.

Anhýr o ijamaxpēr. ³ Tā na prem ixte amnhī jarēnhja ma nē ja nē tanhmā inhmā nē hkēt nē. Pa mē kām amnhī jarēnh pa nhūm mē inhma nhūm Ijaew kēt xwýnhjaja kot amnhī jakār kētja nhūm mē kām mex nē. Mē kēp tanhmā kute hkēt nē. Nhūm Ijaew kēt xwýnh Xitre ixkōt pa nhūm mē kot omunh tā kot mē ixpyrā nē amnhī my kwyrýt kà krāhyr ā kām karō hkēt nē.

⁴ Tā nhūm mē kēp Jejus kwý hā amnhī jarēnh o hēx xwýnhjaja mē ixtā akuprō. Nom hēx rom mē ixte Kris kōt amnhī nhīpēx ā mē ixpumunh pix kaxyw. Hāmri nē ixkapēr ma nē Xitre hā inhmā akir nē inhmā:

—Kwa na pre Xitre Jejus kôt pix mã amnhĩ xãm nom finat Mojes kot mẽ pahpê Ijaew kot amnhĩ nhĩpêx ã karõ hkôt amnhĩ nhĩpêx kêt nê. Kwa ja mex kêt. Na htem Jejus kôt amnhĩ xunhwý nê mãânên finat Mojes kapêr kôt amnhĩ nhĩpêx. Jakamã kwa kãm anê kê amnhĩ my kwryt kà krãhta. Finat Mojes kot mẽ panhĩgêjtê mã hã karõ xã hkôt.

⁵ Anhÿr tâ pa prem mẽ kuma nê ãm mẽ kuma. Kot pa ri mẽ kãm ja hã karõ hkêt nê. ãm Jejus kapêr kôt pix mã kot puj mẽ amnhĩ nhĩpêx o papa nê finat Mojes kapêr mẽ Jejus kapêr o papihkãr kêt nê. Kot puj mẽ anhÿr o Jejus kapêr o ahkã nhũm ja mex kêt nê. Jejus kapêr kãm mo mẽ kot mẽmy kwryt kà jakãr ã mẽ kãm karõ? Amrakati. Jakamã na pa pre ãm mẽ pano kupyro o mẽ pa xwýnhjtajê kapêr ma nê ãm mẽ kuma.

⁶ Tã pa pre ra Ijaew kwý pê Jejus kôt ixkwý hkrãhtũmjê mã amnhĩ jarênh pa. Tanhmã ixte Ijaew kêt xwýnhjê mã Jejus kapêr jarênh to hã mẽ kãm amnhĩ jarê nhũm mẽ inhma nhũm ja mẽ kãm mex nê. Jakamã Ijaew kêt xwýnhjaja kot mẽ ixpê Ijaew pyrà nê finat Mojes kapêr kôt amnhĩ nhĩpêxja nhũm mẽ tanhmã mẽ kaxyw inhmã hã karõ hto hkêt nê. Tĩrtũm na hte mẽ kêp mẽ hkrãhtũm ã mẽ omunh xã hkôt mẽ hkwýjê rom tanhmã mẽ ho mex to hkêt nê. Na hte mẽ pahpiitã mẽ panhĩpêx o axpên pyràk. Jakamã na pa hte ijaxwýja Jejus kôt mẽ ixkrãhtũmjaja kot amnhĩ to rax o ijakrenh ã tanhmã ijamaxpêr to hkêt nê. ⁷ Na pa pre mẽ kãm amnhĩ jarênh pa nhũm mẽ inhma nê axpên mã:

—Nã ãm hãmri na pre Tĩrtũm ahpÿnhã Pawre mẽ Simãw Pêtre wa kãm wa ãpênh ã karõ nê Ijaewjê hwýr Simãw Pêtre mẽ nê axtem Ijaew kêt xwýnhjê hwýr Pawre mẽ. Wa kot ahpÿnhã mẽ hkôt mẽ kãm Jejus kapêr jarênh o ri pa kaxyw. Nã ãm hãmri na hte wa ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr o pa. Nã ja mex. Anê.

⁸ Ra Tĩrtũm kot Ijaew wýr Simãw Pêtre mẽnh tâ hpãnhã Ijaew kêt xwýnhjê kaxyw pa ixãm. ý hã wa ixte mẽ kãm Jejus kapêr jarênh o ri mẽ hkôt wa ixpa kaxyw. ⁹ Jakamã nhũm mẽ ixkrãhtũm Xiakre mẽ Simãw Pêtre mẽ Juãwja ixte mẽ kãm amnhĩ jarênh ma nê hkĩnh nê. Tĩrtũm kot ixto mex nê Ijaew kêt xwýnhjê hwýr inhmênh ã ixte amnhĩ jarênhja ma nê hkĩnh nê. Hãmri nê Panãpe mẽ wa inhmã kapêr nê wa inhmã:

—Nã ãm hãmri. Kot puj xep mẽ anê. Ka mẽ Panãpe wa kot kaj wa ma Ijaew kêt xwýnhjê hkôt mẽ kãm Jejus kapêr jarênh o ri apa. No mẽ pajaja kot paj mẽ axtem mẽ pahkwý Ijaew kôt harênh o ri ixpa. Æ kot puj mẽ ahpÿnhã mẽ hwýr papa anê. ¹⁰ Nom kêr ka wa inhmar kumrêx. Kêr ka wa mẽ ixpyrà nê Kris kôt mẽ pahkwýjê pê amrakati xwýnhjê ho mex o ri apa. Mẽmoj to mẽ kutã anojarêt rãhã ho ri apa.

Anhÿr o wa inhmã kapêr pa wa mẽ kuma nê mẽ kãm:

—Tõe. Nã kot paj wa anê. Ra ã wa ixte amnhĩ nhĩpêx anhÿr kaxyw kênã. Anê.

*Pawre kot Simãw Pêtre mã ãkjêr ã harênh
Atre 10; Römãn 3.21-31, 6.1-14*

¹¹⁻¹⁴ Tã nhũm Simãw Pêtreja man mẽ ixwýr krĩ pê ãxiok wýr mõi. Nê jar mẽ ixkôt ri pa. Ixpyrà nê kêp Ijaew tâ Kris kôt Ijaew kêt xwýnhjê hkôt pa nê mẽ kutã apkur o pa. Ixpyrà nê ãmnhĩx ri mẽ kutã apkur o ri mẽ hkôt pa. Ijaew kêt xwýnhjaja kot amnhĩ my kwryt kà jakãr kêt jakamã na pa htem mẽ kutã ixãpkur kêt nê. Tã ra mẽ ixte Kris kôt amnhĩ xunhwýr jakamã ja mẽ ixpê tanhmã kute hkêt. Na pa htem ixãmnhĩx mẽ hkôt ixpa nê mẽ kutã apku. Ra

mē ixte Kris kôt amnhī xunhwÿr kēnā kot pa hkēt ri mē hkôt ixpa hkēt. Na pa htem ixāmnhīx mē hkôt tanhmā amnhī nhīpēx to ho ri ixpa.

Tā nhūm Xiakre kot mē ixwÿr mē rēnh xwÿnhjaja haxwÿja mē ixwÿr mō. Mē ixpyrà nē mē kēp Ijaew tā mē ixpyrà nē Kris kôt amnhī xunhwÿ. Jakamā ra mō nē mē ixwÿr pōj. Hāmri nhūm Simāw Pētre mē omu nē mē umaj axte Ijaew kēt xwÿnhjē kutā apkur kēt nē. Axtem nē ōja py nē o tē nē mē hkāx ā ahte apkur o nhÿ. Hāmri nhūm ra mē ixri Ijaew kwÿ pē Kris kôt mē pahkwÿjaja ja hā omu nē piitā urāk nē ā amnhī nhīpēx anē nē Simāw Pētre ri Ijaew kēt xwÿnhjē hkāx ā apkur o hkrī. Nhūm ixkôt pa xwÿnh Panāpeja haxwÿja ja hā mē omu nē mē urāk nē ā amnhī nhīpēx anē nē mē hkāx ā apku. Hāmri pa tee ri ja hā mē omu nhūm ja inhmā mex kēt nē. Na prem ā amnhī nhīpēx anhÿr o Tirtūm kapēr ā kagā htūm kamā mē ujarēnh mex kwÿm ri amnhī nhīpēx. Jakamā pa ā mē kot amnhī nhīpēx anhÿrja nē Simāw Pētre mā ixkapēr. Mē piitā mē noo mā xa nē ā kot amnhī nhīpēx anhÿrja nē kām ixkapēr nē kām:

–Tk. Kwa nā Simāw Pētre. Ri ā amnhī nhīpēx anhÿr kēt nē. Pahpē Ijaew tā kormā pahkwÿjaja hpōx kēt ri ka hte ixpyrà nē axāmnhīx Ijaew kēt xwÿnhjē kutā axāpkur o ri apa. Tā amnhī wÿr mē pahkwÿjē pumu nē axtem nē mē hkāx ā axāpkur o akrī. Kwa nā na ka ā amnhī nhīpēx anē nē ra axtem amnhī nhīpēx. Te ate mē kām akapēr nē mē kām: “Kot kaj mē ixpyrà nē amnhī my kwÿrÿt kà jakā pa rī mē akôt ri ixpa nē mē akutā ixāpkur o ixpa.” Anhÿr pyrāk. Kwa ja mex kēt.

¹⁵ –Mē pahpē Ijaew na pu htem mē kēp Ijaew kēt xwÿnhjē jarēnh o: “Mē kot mē pahte amnhī nhīpēx kôt amnhī nhīpēx kēt xwÿnhjaja.” Anē. ¹⁶ Tā mē pahpē Ijaew tā na hte Tirtūmja mē pahte mē panhīgēt kot amnhī nhīpēx kôt mē pahte amnhī nhīpēx ā mē pahpumunh kôt mē pahto hkra hkēt nē. Ra mē pahte ja pumunh mex. Ām mē pahte amnhī kaxyw Jeus Kris kôt pajamaxpēr ā mē pahpumunh kôt pix mā na hte mē pahto hkra. Kot pu mē amnhī kaxyw hkôt pajamaxpēr nhūm ja hā mē pahpumunh kôt pix mā mē pahto hkra.

¹⁷ –Mē pahpē Kris kwÿ jakamā na hte Tirtūm amnhīm mē pamex ā mē pajarē nē mē pahte amnhī tomnuj xwÿnh kēt ā mē pajarē. Jakamā na pu htem paxāmnhīx ri Ijaew kēt xwÿnhjē kot Kris kôt amnhī xunhwÿr xwÿnhjē hkôt ri papa ho papa. Ra Tirtūm kot mē pahpyrà nē amnhīm mē mex ā mē harēnh kēnā. Tā koja mēhō kormā ja mar kēt nē tanhmā hā mē pajarēnh to nē mē pajarēnh o: “Tk. Ra mē kot amnhī kaxyw Kris kôt hamaxpēr tā axtem nē Ijaew kēt xwÿnhjē hkôt ri pa. Jakamā arī mē kot amnhī tomnuj xwÿnh kēnā.” Anhÿr o mē pajarēnh japēr. Nom ām mē pahte amnhī tomnuj xwÿnh ā mē pajarēnh kaprÿ. Na pu htem Kris kôt amnhī nhīpēx nē ra tām amnhī nhīpēx mex o papa. ¹⁸ No kot pu mē hkôt ri amnhī nhīpēx o papa htā tanhmā pajamaxpēr to nē pahte amnhī nhīpēx tūm o awjanā hāmri nē amnhī tomnuj tÿx kumrēx.

¹⁹ –Tā tanhmā kot puj wem amnhī to nē mē panhīgēt kot amnhī nhīpēx piitā hkôt amnhī nhīpēx mex o ri papa? Na pu htem pajamaxpēr o: “Kot paj ā amnhī nhīpēx anē nē ā amnhī nhīpēx anē nhūm Tirtūm ja hā xpumu nē amnhīm inhmex ā ijarē.” Anhÿr o pajamaxpēr. Hāmri nē finat Mojes kot mē panhīgētjē mā kapēr piitā hkôt ri mnhī nhīpēx o papa nom tōhā hkwyh ri tanhmā amnhī tomnuj to. Jakamā nhūm Tirtūm ja hā mē pahpumunh kôt mē pamex ā mē pajarēnh kēt nē. Kapēr ā kagā htūm kot ā ja jarēnh kot anhÿr. Nom kot puj mē amnhī kaxyw Kris kôt pajamaxpēr nhūm ja hā mē pahpumunh kôt amnhīm mē pamex ā mē pajarē. Hāmri pu mē Tirtūm kôt

amnhî nhîpêx o ri papa nê axte mê pahpê Ijaew nhîgêjtê kot amnhî nhîpêx kôt amnhî nhîpêx hkêt nê. Te ra mê pahtyk nê axte hkôt amnhî nhîpêx kêt pyrâ nê pânâ Tîrtûm kapêr kôt pix mâ ri amnhî nhîpêx o ri papa.

²⁰ —Nê na prem pî kahpa hâ Kris nhô nê kupî nhûm mê pahte amnhî tomnuj te îhkô hâ jêt nê haxwýja htyk pyrâk. Jakamâ na pu htem amnhî tomnuj kaga nê Kris kôt amnhî xunhwý nhûm Karô mê pahkarôm agjê pu mê te Jesus Kris kot amnhî nhîpêx pyrâk o amnhî nhîpêx o papa. Jao hpânâ mê pahte amnhî nhîpêx nyw pix o amnhî nhîpêx o ri papa. Kris kâm hprâm xâ hkôt pix mâ tanhmâ ri amnhî nhîpêx to ho papa. Kris kêp Tîrtûm Kra htâ kâm mê pajapê kamâ mê panê htyk jakamâ na pu htem amnhî kaxyw kôt pix mâ pajamaxpêr râhâ ho papa.

²¹ —Âm hâMRI na pre Tîrtûm mê pahto mex kumrêx nê mê pahwýr Krisja mê nhûm mê pahwýr wrý nê mê panê ty. Tâ na pa pre kapêrja ma nê mar tÿx nê hâ ri ixpa nê ho ijamakêtkati hkêt nê. Tâ kop apu Tîrtûm kot mê pahte mê panhîgêjtê kot amnhî nhîpêx o amnhî nhîpêx â mê pahpumunh kôt mê pamex â mê pajarênh ronhÿx pre Krisja âm mê panê htyk kaprý. Mo kaxyw nhÿx pre mê panê ty? Anê.

Â na pa Simâw Pêtre mâ ixkapêr anê nhûm mê piitâ apkur pê hâ inhmar o hkrî.

3

*Mê pahte amnhî krâ hkôt pahpê Tîrtûm kra hkêt â mê pajarênh
Karatas 5.16-23; Epes 2.8; Piripos 3.9; Sikûn Ximotre 1.9; Xitre 3.4-7*

¹ Kwa Karatas nhô xwýnhjaja. Te ri mê ajamaxpêr kêt kumrêx pyrâk. Amnepê mâ mê awýr inhmôrta ã na pa pre mê amâ tanhmâ Kris htykja jarênh to. Pî kahpa hâ mê panê htyk â harê ka mê aprî hâ inhma. Tâ nhûm Tîrtûm kapêr jarênh o mê hêx xwýnhjaja ixpânâ mê awýr mra nê tanhmâ mê amâ ujarênh to ka mê ama nê mê ajamaxpêr o apihkâr rax nê. Jao axte Kris tyk mâ ajamaxpêr kêt nê. ² E mê inhmâ mêmoj jarê. Mêmoj tâ mê apumunh kôt na pre Tîrtûm mê awýr amnhî Karô rê nhûm mê awýr agjê? Xâ mê anhîgêjtê kot amnhî nhîpêx kôt mê ate amnhî nhîpêx â mê apumunh kôt? Nâ na pre ja hâ mê apumunh kôt mê awýr rênh kêt nê. Na ka prem Kris jarênh ma nê amnhî kaxyw hkôt ajamaxpêr nhûm ja hâ mê apumunh kôt mê awýr kurê nhûm mê awýr agjê.

³ Na pu htem amnhî krâ hkôt tanhmâ amnhî nhîpêx to ho pahpê Tîrtûm kra hkêt nê. Tîrtûm Karô pix kukwak ri na pu htem pahpê hkra. Tâ ka mê axtem nê ajamaxpêr o:

—Nâ Tîrtûm ra kot ixto hkra jakamâ kot paj arî ri mê inhîgêjtê kot amnhî nhîpêx kôt amnhî nhîpêx o ixpa râhâ nê inhmex kumrêx nê ri ixpa. Anê.

Kwa ã mê ajamaxpêr anhÿrja mex kêt. ⁴ Mê akwý kot Kris ã mê atomnuj tâ ka mê amnhî xâ htÿx kamâ ajamak o ri apa htâ Kris kaga hkêt nê. Tâ ra axtem nê mê kapêr o mê hêx xwýnhjê jamaxpêr kôt ajamaxpêr o te Kris ã amnhî xâ kamâ ajamak kaprý pyrâk. Kwa nâ mê ri mê hkôt ajamaxpêr kêt nê. ⁵ Na pre Tîrtûm mê awýr amnhî Karô rê nhûm mê awýr agjê nê mê amâ aa mê ate mêmoj pumunh kêt kwý ho anhÿr o ri mê akamâ pa ho pa. Xâ mê anhîgêjtê kot amnhî nhîpêx kôt mê ate amnhî nhîpêx â mê apumunh kôt na pre ã mê amâ amnhî nhîpêx anê? Nâ ja kôt kêt. Âm mê ate Kris kapêr mar nê amnhî kaxyw hkôt ajamaxpêr ã mê apumunh kôt pix mâ na pre ã mê amâ amnhî nhîpêx anê.

Tirtüm kot amnhî tâ finat Apraaw pumunh kôt mex ã harênh

Römân 4.1-25; Xiakre 2.23

⁶ Nê mê ixpê Ijaew pâr krax finat Apraaw na pre amnhî kaxyw Tirtüm kôt hamaxpêr nhüm amnhî tâ omu nê kâm:

Nà ate amnhî kaxyw inhmâ ajamaxpêr tÿx jakamã na pa amnhim amex ã ajarê. Amex kumrêx Apraaw.

⁷ Anhÿr o kâm kapêr jakamã mê pahte uräk nê amnhî kaxyw hkôt pajamaxpêr xwÿnhjaja te mê pahpê Apraaw támnhwÿ pyräk. ⁸ Nê mê apê Ijaew kêt xwÿnhjaja. Na hte Tirtüm mê pahto hpimräk tâ mê pahte amnhî kaxyw kâm pajamaxpêr ã mê pahpumunh kôt amnhim mê pamex ã mê pajarê nê mê pahto hkra. Amnepêr na pre Apraaw mã kapêr nê kâm:

E ate amnhî kaxyw ixkôt ajamaxpêr jakamã kot paj akukwak ri pyka piitã hkôt mê piitã mê ho mex nê.

Anhÿr o kâm kapêr jao mãänên mê apê Ijaew kêt xwÿnhjê jarê. ⁹ Jakamã mê pahte Apraaw pyrã nê amnhî kaxyw Tirtüm kôt pajamaxpêr xwÿnhjaja kot puj mê pahpiitã uräk nê pamex kumrêx nê papa ho papa.

Tanhmã Tirtüm kot mê panê pî kahpa hã jêt xwÿnh nhîpêx to hã harênh

Römân 4.14, 7.10; Wam Korü 15.56

¹⁰ Nê koja mêhõ hamaxpêr o:

—E kot paj finat Mojes kapêr kôt ri amnhî nhîpêx o ri ixpa nhüm Tirtüm ja hã ixpumu nê amnhim inhmex ã ijarê nê ixto hkra. Anê.

No ãm ja kot anhÿr kêt. Tirtüm kapêr ã kagã htüm kot ja jarênh kot: Ixte amnhim mê mex ã mê harênh kaxyw mê kot Mojes kapêr kôt amnhî nhîpêx xwÿnhjaja koja mê ãm mëmoj pixire nê hiröp kuhê. Rÿ mëmoj pixire nê hkôt amnhî nhîpêx kêt pa ja hã mê omu nê hã mê homnuj tÿx kumrêx.

Anhÿr jakamã tanhmã kot pu mê amnhî to nê Mojes kapêr piitã hkôt amnhî nhîpêx nê aa ho pixi nê hiröp pakuhê hkêt? Nà kot puj mê ho anhÿr kêt nê. Kot puj mê tee ri pamã ja ho anhÿr prãm kaprÿ. Jakamã Tirtüm kot amnhim mê mex ã mê harênh kaxyw mê kot ã amnhî nhîpêx anhÿr mã xwÿnhjaja koja mê mex kêt nê.

¹¹ Na hte Tirtüm mê kot finat Mojes kapêr kôt amnhî nhîpêx o mê pa hã mê omunh xã hkôt mê mex ã mê harênh kêt nê. ãm mê kot amnhî kaxyw hkôt hamaxpêr xwÿnh pixjaja na hte ã mê harênh anê. Kapêr ã kagã htüm kot mê harênh kot:

Mê kot amnhî kaxyw ixkôt hamaxpêr xwÿnhjaja na pa hte mê mex ã mê harênh o ixpa. Mê tapxipixjaja koja mê nhÿrmã Ixkra mê wa ixri mex kumrêx nê htür tùm nê pa ho pa. Anê.

¹² Nom na htem amnhî kaxyw Tirtüm mã hamaxpêr pê finat Mojes kapêr kôt amnhî nhîpêx o pa hkêt nê. Mojes kapêr ã kagã kot ja jarênh kot:

Mê kot ixkapêr piitã hkôt amnhî nhîpêx mex o mê pa xwÿnh pixjaja koja mê htür tùm nê pa ho pa. Anê.

¹³ Tã kot pu mê ãm kapêr o pixire nê hiröp pakuhê hãmri nê mÿrapê pahtür tùm nê papa hkêt nê. Nê hpãnhã mê kot amnhî xã htÿx kamã hamak tùm xãta hwÿr ma papa. Ja pymaj na pre Krisja i ho mê pahwÿr wrÿ nê mê pahte amnhî tomnuj mÿrapê mê panê ty. Tirtüm kot mê pahte amnhî tomnuj mÿrapê tanhmã mê pahto pymaj ã mê panê htÿk anê. Jakamã nhüm Tirtüm mê pahte amnhî tomnuj ã mê pahpumunh kôt mê pakuhpa hã Kraja homnuj nê. Kapêr ã kagã htüm kot ja jarênh kot:

Pî kahpa hã jêt xwÿnhnta na pre Tirtüm homnuj tÿx kumrêx. Anê.

Mē kot amnhī kaxyw Kris kôt mē hamaxpēr xwýnhjē jarēnh

14 Tā ā Jejus Kris kot mē panē amnhī nhīpēx anhýr kukwak ri na pre Tirtūm kot Apraāw nhīpēx pyrā nē mē ixpē Ijaew pix o mex kēt nē. Māānēn mē apē Ijaew kēt xwýnhjē ho mex nē. Jakamā koja mēhō. Ijaew ō rý Ijaew kēt xwýnhjē hō amnhī kaxyw Kris kôt hamaxpēr nhūm Tirtūm hā omu nē ho hkra nē hwýr Karō mē nhūm kām axā.

Tirtūm kot finat Mojes kukamā mē pahto mex ā harēnh

Rōmān 3.19-20, 5.20-21, 11.32; Eprēw 6.13-18

15 E ixkrāmnhwýjaja. Kot paj ixprī hā mē amā ja jarē ka mē inhma. Nā koja mēhō wa hamēxkrut nē mēmoj tā axpēn ma. Pika hā war axpēn ma rý mēmoj tā war axpēn ma. Hāmri nē wa hā axpēn mar pa nhūm ja ām hāmri nē ām rāhāā. Kojā nhām mēhō tē nē axtem tanhmā harēnh to hkēt nē. 16 Ja pyrā nē na hte ā Tirtūm mēmoj tā amnhī jarēnh anē. Na hte mēmoj jarē nhūm arī rāhāā. Na hte jarāhā mēmoj jarē nhūm jāā nhūm axtem hijuk ri mēmoj jarēnh kēt nē. Na hte ām kapēr pýnh nē. Tā na pre Apraāw mā hkanrēhā htāmnhwýjē hō kukwak ri Apraāw o mex ā amnhī jarē. Tāmnhwý piitā kukwak ri ho mex ā amnhī jarēnh kēt nē. Ām kanrēhā htāmnhwý Krisja pix kukwak ri ā Apraāw o mex ā kām amnhī jarēnh anē.

17 E kot paj hpānhā axtem tanhmā mē amā harēnh to. Na hte Tirtūm kot mēmoj tā amnhī jarēnh xā hkôt tanhmā mēmoj to ho pa rāhā nē. Ā na pre finat Apraāw mā kot ho mex ā amnhī jarēnh anē. Tā ra hā amgrā pē 430 nē hapēx nhūm hpānhā finat Mojes mā kapēr. Kot mar nē amnhī xō ri Ijaew mā harēnh o ri mē hkôt pa kaxyw. Tā no nhūm ra kot Apraāw mā mēmoj jarēnh ta arī hā no htýx rāhā nē aa ho hamakētkati hkēt nē. Nē kot Mojes mā tanhmā kapēr toja nē Apraāw mā tanhmā kapēr toja nhūm hamē wa ho hamakētkati hkēt nē. Nhūm wa hamē arī rāhā ho rāhā. 18 Tā mē ano kupyr o ri mē pa xwýnhjaja na htem htýx tanhmā mē amā harēnh to nē mē amā harēnh o:

—Kwa kot puj mē Mojes kapēr kôt amnhī nhīpēx o papa hkēt nē nhūm Tirtūm tee ri ja hā mē pahpumu nē mē pahto mex kēt nē. Anē.

Nom ja kot anhýr kēt. Kop apu ā kot anhýr ronhýx Tirtūm ra wam kot tanhmā Apraāw mā kapēr tota ra ho hamakētkati. Nom na hte arī kām hamaxpēr rāhā nē ho pigrānh nē ho hapēx kēt nē. Na pre Apraāw mā kām: Kot kaj amnhī kaxyw ixkôt ajamaxpēr hā kot paj ato mex kumrēx. Anē. Tā kot ho mex ā amnhī jarēnhja arī rāhāā. Na hte arī mē kot amnhī kaxyw hkôt hamaxpēr xwýnhjē ho mex nē. Nom mē kot Mojes kapēr kôt amnhī nhīpēx o pa hā mē omunh xā hkôt mē ho mex kēt nē. Ām mē kot amnhī kaxyw hkôt hamaxpēr xwýnhjē pixjaja na hte mē ho mex.

Mo kaxyw na Mojes kapēr ā kagā?

Rōmān 3.20, 5.20, 7.7

19-20 Tā mo kaxyw na Mojes kapēr ā kagāja? Nā mē pahte tanhmā amnhī tomnuj to ho papa hā amnhī pumunh nhūm Tirtūm kot ā mē pahte amnhī nhīpēx anhýrja nē mē pahkurē kaxyw. Na pre Mojes Tirtūm nhý hā mēmoj nē mē pahkurē. Mē pahte axpēn pē paxāhkīnh nē mē pahkurē. Nē mē pahte axpēn mā paxēx o ri papa nē mē pahkurē. Ā mēmoj nē mē pahkurē anē. Mē pahprī hā kapēr mar nē tām amnhī nhīpēx o papa kaxyw. Ja kaxyw na pre Tirtūm Ijaew kaxyw Mojes mā kapēr gō. Na pre kaxkwa rūm kapēr o wrýk xwýnhjaja kumrēx kām harē nhūm kuma nē Ijaew mā hā kagā. Jakamā na htem harēnh o: “Mojes kapēr” anhýr o harē.

Tā Apraāw kanrēhā htàmnhwý Krisja kormā kator kêt ri nhùm Ijaew Mojes kapêr ma nê hkôt ri amnhî nhîpêx o pa. Tā nhùm Krisja kator o Mojes kapêr o hapêx. Ra Tirtûm kot Kris kukamā ho mex ā amnhî jarênh xā hā arîgrota kator mē nhùm Mojes kapêr hapêx.

No na pre Tirtûm Ijaew mā ujarênh kaxyw tām mē kām ujarênh kêt nê. Kapêr o wrýk xwýnhjê mā na pre harê nhùm mē amnhî xô ri Mojes mā mē kaxyw kām awjarê. Kot mē ô ri mē kām harênh kaxyw. No Apraāw mā na pre Tirtûm tām kapêr. Na pre hwýr kapêr o wrýk xwýnhjê hō mēnh kêt nê. Tām kot kām kapêr jakamā kapêrja na mex o Ijaew kaxyw Mojes mā kapêr jakrenh.

²¹ Nê na pre Tirtûm tanhmā mē pamā kapêr o amnhîrît to nê mē pamā:

—E kot paj amnhî kaxyw ixkôt mē ajamaxpêr ā mē apumunh kôt pix mā mē amex ā mē ajarê.

Anhýr o mē pamā kapêr. Tā xā na pre kapêrja nhîjuk ri axte amnhî jarê nê amnhî jarênh o:

—E kot paj mē ate Mojes kapêr kôt amnhî nhîpêx mex o apa hā mē apumunh kôt mē amex ā mē ajarê.

Anhýr o mē pamā kapêr? Xā na hte mēmoj jarê nhùm jāā nhùm ra hijuk ri axtem mēmoj jarê? Nā Tirtûm kapêr ām hpýnh kênā. Kop ām mē pahte Mojes kapêr kôt amnhî nhîpêx o papa hā mē pahpumunh kôt mē pamex ā mē pajarênh ronhýx mē pamā:

—Ām ja pix ā mē apumunh kôt kot paj mē amex ā mē ajarê. Anê.

²² Nom na pre ā kapêr anhýr kêt nê. Kapêr ā kagā htûm kot ja jarênh o: Mē apiitā mē ate amnhî tomnuj o mē apa xwýnh na ka mē.

Anhýr jakamā tanhmā kot puj mē amnhî to nê Mojes kapêr kôt amnhî nhîpêx mex o papa? Mē pahpiitā mē pahte amnhî tomnuj xwýnh kênā. Mē pahte kapêr piitā hkôt amnhî nhîpêx kêt jakamā koja Tirtûm ja hā mē pahpumunh kôt mē pamex ā mē pajarênh kêt nê. Koja ām mē pamā kapêr o:

—Kot kaj mē amnhî kaxyw Jejus Kris mā ajamaxpêr pa ja hā mē apumunh kôt mē amex ā mē ajarê nê mē ato ixkra nê mē ato mex o ri ixpa. Anê.

Mojes kapêr te kêp Kris xwýj ri mē hamār xwýnh pyrāk ā harênh Rômān 10.4; Karátas 4.1

²³ Nê kormā Kris kot mē pahwýr wrýk nê mē panê htyk xwýj ri na pre Ijaew Mojes kapêr ma nê hkôt amnhî nhîpêx o ri pa. Nhùm kapêrja te kot amnhîm mē unênh nhùm mē kot hkôt pix mā amnhî nhîpêx o ri pa pyrāk. Na prem Tirtûm kot mē mex ā mē harênh prām xàj ām pix ma nê hkôt amnhî nhîpêx o pa. Nom kapêr piitā hkôt amnhî nhîpêx mex kêt nê. ²⁴ Te mēhprîre nhùm Mojes kapêr te kêp mē hamār xwýnh pyrāk. Mēhprî jamar xwýnhjaja na htem mēhprîjê pumu nê tām mē kot amnhî nhîpêx kaxyw tanhmā mē ahkre hto ho mē hkôt pa. Ja pyrā nê na pre Ijaew tām amnhî nhîpêx o pa kaxyw Mojes kapêr ma nê hkôt amnhî nhîpêx o ri pa. Jejus Kris kutêp ā amnhî nhîpêx anhýr o ri pa. Tā nhùm Jejus tām kaxkwa rûm wrý pa mē ixkwý pixjaja mē ixkwýjê rom amnhî kaxyw hkôt ijamaxpêr. Hāmri nhùm Tirtûm ja hā mē ixpumunh kôt mē inhmex ā mē ijarênh kurê kumrêx.

Jejus kukwak ri mē pahpê Tirtûm kra ā mē pajarênh Juāw 1.12; Rômān 8.14; Êpes 1.5

²⁵⁻²⁶ Tā ra mē ixte amnhî kaxyw Kris kôt ijamaxpêr jakamā na pre Tirtûm mē ixto hkra pa mē ra te ixpê hkra xàptār pyrāk o amnhî nhîpêx nê kapêr kôt amnhî nhîpêx mex o ri ixpa. Jao Mojes kapêr kaga. Te mēhprîre ra mē ahkre

kamã mẽ àptàr nê kot mẽ ahkre xwýnh kaga pyràk. Hãmri pa mẽ ixpê Tìrtùm kra xàptàrjaja hãmri axte Mojes kapêr kôt amnhĩ nhĩpêx hkêt nê.

²⁷ Tã mẽ kajaja na ka pre mẽ ixpyrà nê amnhĩ kaxyw Kris kôt ajamaxpêr nhùm mẽ akwý kot mẽ apê Jejus kwý hà mẽ apumunh kaxyw nhùm mẽ akrã kumrà. Hãmri ka mẽ Jejus kot amnhĩ nhĩpêx kôt pix mã amnhĩ nhĩpêx o ri apa. ²⁸ Tã ra mẽ pahpê Jejus Kris kôt amnhĩ xunhwýr xwýnh jakamã na hte Tìrtùm ahpýnhã ri tanhmã mẽ pakute hkôt mẽ pahpumunh kêt nê. Mẽ pahpê Ijaew rý mẽ pahpê Ijaew kêt xwýnhjaja. Rý mẽ pahpê nhãm mẽ kãm paxàpênh xwýnh rý amnhĩ mã mẽ paxàpênh xwýnh nhùm hte ja hà mẽ pahpumunh kôt tanhmã mẽ pajarênh to hkêt nê. Rý mẽ anijê hkôt rý mẽ inhmyjê hkôt mẽ pahpumunh kôt tanhmã mẽ pajarênh to kêt nê. ãm mẽ pahte Jejus Kris kôt amnhĩ xunhwýr ã mẽ pahpumunh kôt pix mã na hte ã mẽ pahpumunh o pa anê.

²⁹ Nê na pre Tìrtùm Apraãw mã hkanrêhã htãmnhwý Jejus Kris o mex ã amnhĩ jarê. Tã Kris kêp mẽ panhõ Pahihti jakamã pu mẽ Tìrtùm noo mã uràk nê te mẽ pahpê Apraãw tãmnhwý pyràk. Jakamã koja Apraãw nhĩpêxta pyrà nê mẽ pahto mex rax nê.

4

Mojes kapêr te axte mẽ pahpynênh kêt pyràk ã harênh Rômãn 7.1, 8.14-17; Karatas 3.23

¹ E kot paj axte mẽ amã tanhmã mẽhprĩjê jarênh to ka mẽ inhma. Kojã mẽhõ ra hkra mã mẽmo hikukrêx nhõr kaxyw. Hikukrêx nê õ pika. Õ mẽmoj piitã õr kaxyw. No nhùm hkraja kormã hprĩre nê hamaxpêr mex kêt jakamã nhùm kormã hprêk jamãr o pa. Nhùm hkraja arĩ te kãm àpênh o pa xwýnh kot amnhĩ nhĩpêx pyrà nê amnhĩ krã hkôt ri amnhĩ nhĩpêx o pa hkêt nê. Kormã hipêexã kapêr kôt ri amnhĩ nhĩpêx o pa. Nhùm hipêexãja kot kãm õ mẽmoj piitã õr kaxyw no ãm kormã hprêk jamã. ² Tã kormã hkraja hprĩre ri nhùm hipêexã tanhmã amnhĩ to nê ty. Nom nhùm hkraja mýr pê kormã õ mẽmoj o amnhĩptãr kêt nê. Kormã hprĩre jakamã nhùm hipêexã mýr pê kot kãm hamãr o pa xwýnhja kormã kãm hamãr o pa. Tã nhùm hipêexã kot kãm amgrã jarênh xwýnhhta kato nhùm tãm mẽmoj piitã ho amnhĩptã. Ra àptàr mex nê hamaxpêr mex nê amnhĩm ho amnhĩptãr pa. ³ Tã Ijaew na prem ã amnhĩ nhĩpêx anê. Amnepêm kormã mẽ kot Mojes kapêr kôt ri amnhĩ nhĩpêx o pata ã na prem te mẽhprĩre hamaxpêr kêeta pyràk. Te kormã mẽ àptàr kêt pyrà nê jar pika ja kamã mẽ kot amnhĩ nhĩpêx tùm kôt pix mã amnhĩ nhĩpêx o pa. Mẽ kot amnhĩ nhĩpêx tùm te kot amnhĩm mẽ unênh nê mẽ kãm ê pyràk o mẽ hipêx nhùm mẽ hkôt pix mã amnhĩ nhĩpêx o ri pa. ⁴ Tã nhùm Tìrtùm kot Kra hkukamã mẽ pahwýr mênh xà hà arĩgrota kato hãmri nhùm mẽ pahwýr kumê nhùm mẽ pahwýr wrý nê mẽ pahpyrà nê mẽhõ nhõhy rùm kato. Nê mẽ pahpyrà nê gaa nê hprêk nê mẽ ixpê Ijaew rom Mojes kapêr piitã hkôt amnhĩ nhĩpêx mex kumrêx o ri pa. ⁵ Jao te kot Mojes kapêr pẽ mẽ papytãr pyràk o mẽ panhĩpêx pu mẽ hpãnhã pahpê Tìrtùm kra kaxyw. ⁶ Tã mẽ ixpê Ijaew kwýjaja nê mẽ apê Ijaew kêt xwýnh kwýjaja ra mẽ pahpê Tìrtùm kra jakamã na pre mẽ pahwýr Kra Jejus Karõja rê nhùm mẽ pamã agjê. Hãmri nê mẽ pamã kapêr o:

—Ra mẽ apê Tìrtùm kra jakamã kêr ka mẽ kãm amnhĩ jarênh kaxyw nê kãm: “Pa Papaj” anê. Kêr ka mẽ ã kãm akapêr anê. Anê.

7 Jakamā na pu mē ra te pahpē mē kām paxàpēnh xwýnh pyrāk kêt nē. Ra mē pahpē Tirtüm kra jakamā na hte mē panhîpêx o te Kra Jejus nhîpêx pyrā nē mē pahto mex nē.

Mojes kapēr kôt mē kot amnhî nhîpêx xwýnhjê jarēnh
Sikün Korüt 11.3-4; Korosē 2.16-19; Eprêw 6.1; Wam Pêtre 1.14

8 Nē amnepē mā kormā mē ate amnhî kaxyw Jejus kôt ajamexpēr kêt ri na ka prem Tirtüm jarēnh mar kêt nē. Am atyx ri sânti mā mex ā harē nē kām amnhî jagrer o ri apa. Nē amā mēmoj kînh nē amā hprām xàj tanhmā amnhî to hwýr to ho ri apa. Te mē kām mē àpēnh o mē pa xwýnhjaja kot amnhî nhîpêx pyrā nē sânti mā tanhmā amnhî nhîpêx to ho ri apa. Nom sântija kēp Tirtüm kêt.

9 Tā ka prem Tirtüm jarēnh ma nē hkôt amnhî xunhwý nhūm amnhî tā mē apumu. Tā tām kot amnhî kaxyw mē paxunhwýr jakamā kwa mon ka mē ra axtem nē akupým sânti hkôt amnhî nhîpêx kaxyw? Nā mē ajamxpērja mex kêt. Sânti nhîpêxta tanhmā koja amnhî to nē mē ato ajuta? ām mē kot îhkra ho hipêx pix jakamā hihtýxti hā. Amarî kuhê xà kamā kuhê ho kuhê xwýnh kênā. Tā te kot akupým amnhî kôt mē arēnh kaxyw pyrāk o mē anhîpêx ka mē ra axtem nē akupým hkôt amnhî nhîpêx kaxyw. Kwa nā mē ā ri amnhî nhîpêx anhýr kêt nē.

10 Nē na ka htem amnhî kukamā ajamxpēr o:

—Na pre hte Ijaewjaja Mojés kapēr xà hkôt arîgro hkwy hā axtem tanhmā amnhî nhîpêx to nē mēmo mytwrý hā tanhmā amnhî nhîpêx to nē mēmo amgrā hā tanhmā amnhî nhîpêx to. Tā kot paj mē urāk nē ā amnhî nhîpêx anhýr o ixa. Kê Tirtüm ja hā xpumu nē inhmex ā ijarē. Anē.

Kwa mē ā ajamxpēr anhýr kêt nē. Mon ka htem axtem nē ri ā ajamxpēr anē? Na hte Tirtüm ā mē pahte amnhî nhîpêx anhýr ā mē pahpumunh kôt mē pamex ā mē pajarēnh kêt nē. 11 Na pa ja hā mē ajarēnh ma nē tee ri mē akukamā ijamxpēr. Te ixte Tirtüm kapēr o mē ajahkre kaprý ho ri ixa pyrāk.

Karatas nhō xwýnhjaja kot Pawre ho mex ā mē harēnh
Wam Korüt 9.21-23

12 Kwa ixkràmnhwýjaja. Ixpê Ijaew tā te ixpê Ijaew kêt pyrāk o amnhî nhîpêx o ri mē apê Ijaew kêt xwýnhjê hkôt ri ixa. Jao Kris kapēr gryk ā mē inhîgêtjaja kot amnhî nhîpêx kaga nē axte hkôt amnhî nhîpêx kêt nē. Tā kwa mē ixpyrā nē ā amnhî nhîpêx anē. Wem ma amnhî to amōr gri kêt wehe. Wam ixte mē awýr inhmōrta ā na pa pre mē amā Tirtüm kapēr jarēnh o ri mē akôt ixa ka prem inhma nhūm ja mē amā mex nē ka mē ja hā tanhmā ixto hkêt nē. 13 Na pa pre ixāā nē mē awýr mō nhūm ixāja ixto htýx nē pa tokyx ixkator nē ma akupým mē arūm inhmōr kêt nē arî mē amā Tirtüm kapēr jarēnh o ixa. 14 Kormā ixā nē tanhmā ixkute htā ka prem ja hā xpumu nē ixto mex nē ixkamā anhōkre kahak kêt nē. Na ka prem te ixto Jejus Kris nhîpêx pyrāk o inhîpêx. Nē te ixto Tirtüm kapēr o wrýk xwýnh nhîpêx pyrāk o inhîpêx. 15 Jao mē amā ixkînh nē ā inhîpêx anē nē mē amā ixto mex pix prām. Nē nhýri xpumu nē ixkamā axukapri nē inhmā akapēr o:

—Héxta waa nē. Anopxāā. Inhmā amnhî no kaxār nē amā ōr prām nom tanhmā kot pa mē amnhî to nē hkapa nē amā kugō? Anē.

Nē mē amā inhmā mēmoj mex pix nhōr prām. Tā ra tanhmā ajamxpēr to nē axtem nē te mē amā ixkînh kêt pyrāk o inhîpêx.

Mē no kupyw xwŷnhjaja kot mē hamaxpēr o pihkār ā mē harēnh

¹⁶ Nē na pa pre ām hāmri mē amā Tirtūm kapēr jarēnh o ri mē akōt ixpa. Nom ra mē amā mar prām kēt jakamā na ka mē axtem nē inhīpēx o te ixte mē akutā amnhī xām pyrāk. ¹⁷ Mē amā Tirtūm kapēr o mē hēx xwŷnhjaja te mē kām mē akīnh pyrāk o mē anhīpēx no ām mē kām akīnh kēt. Na htem mē amex kaxyw tanhmā mē amā kapēr to hkēt nē. Ām mē ate mē mar nē mē gryk ā ixkaga nē mē hkōt ri amnhī nhīpēx o apa pix prām xāj na htem mē akōt tanhmā mē amā hēx to ho pa. ¹⁸ Pa mē harēnh ma hāmri nē mē kamā inhgryk o ā mē amā mē harēnh anhŷr kēt nē. Koja mēhō mē awŷr mra nē ixwakre kamā rŷ inhnoo mā mē amā mēmoj mex jarē nhūm ja inhmā mex nē. No nhūm mē amā mē hēx xwŷnhjaja axtem nē mē ajamaxpēr o pihkār pix kaxyw na htem mē awŷr mra nē mē amā ā ujarēnh o pa anē.

Paure kot tee ri mē hkukamā hamaxpēr ā harēnh

¹⁹ Te mē apē ixkra pyrāk jakamā na pa hte mē ate amnhī nhīpēx ā mē apumu nē tee ri ijamaxpēr nē ixkaprī htŷx nē. Te nhŷhŷnh ixā htŷx nē ixte amnhī xā htŷx kamā ijamak o ri ixpaja pyrāk. Rŷ te mē hpjagri ho mē hikwŷ xwŷnh ōhy xā htŷxta pyrāk. Mē ate Kris kōt amnhī nhīpēx mex o apa hprām xāj na pa hte ā amnhī nhīpēx anhŷr o ri ixpa. ²⁰ Hēxta waa nē. Kop apu ra mē awŷr ixpōx nē mē akōt ixpa ronhŷx pa ixkīnh tŷx kumrēx. Nhŷx pa ra ixprī hā mē amā ixkapēr ka mē inhma. Nē amnhī tā inhmā mē akīnh tŷx ā mē akamā inhgryk kēt ā ixpumunh kurē kumrēx. No kagā pix kām ixkapērja ka mē kamā harē nom aprī hā inhmar mex kēt nē. Na pa tee ri mē akukamā ijamaxpēr o ixkaprī htŷx nē ixpa.

Mojes kapēr kōt mē kot amnhī nhīpēx xwŷnhjē jarēnh

Eprēw 12.18-29

²¹ Kwa mē amā arī Mojes kapēr kōt amnhī nhīpēx o ri mē apa hprām xwŷnhjaja. Mān ka mē kormā aprī hā Mojes kapēr piitā mar par kēt jakamā na ka mē amā hkōt amnhī nhīpēx prām. E pa ixprī hā mē amā tanhmā harēnh to ka mē inhma. ²² Nā Tirtūm kapēr ā kagā htūm kot finat Apraāw jarēnhja. Na pre hkra myja wa hamēxkrut. Prō Sara kamā ja nē kot amnhīm haprōr nhūm ri kām āpēnh o pa xwŷnh Aga kamā ja. ²³ Kām āpēnh xwŷnh kamā ja na pre mē pahpiitā mē pahpyrā nē amarī kato. No hprō Sara kamā ja. Sara na pre ra hpigēx tŷx nē. Ra hkamrō hkēt ryy nē pa htā nhūm Tirtūm kot wa hkra hkukamā wa kām ujarēnh xā hkōt nhūm Apraāwja htu nhūm wa hkrata kato. Tirtūm kot hkukamā wa kām harēnh xā hkōt nhūm kamā hkra nhūm kato.

²⁴⁻²⁵ Tā wa nita ā wa harēnh kot anhŷr. Na pre Tirtūm mēmoj jarē. Te ho wa urāk o wa harē no ām hā kuxi nē ā wa harēnh anē. Jakamā ni wa harēnhja te kot Tirtūm kapēr pijakruuta pyrāk. Wam ni Agata te kot hixēt prēk pē Sinai nhīmōk ā Tirtūm kot Mojes mā kapērta pyrāk. Hixētja pika pē Arap kamā na pre. Jakamā nhūm Tirtūm Ijaew kaxyw Mojes mā kapēr nhūm kuma nē amnhī xō ri mē kām hā kagā. Tā na hte arī jarāhā mē hkwŷjaja hamaxpēr o:

—E kot paj mē panhīgēt finat Mojes kapēr kōt amnhī nhīpēx o ri ixpa nhūm Tirtūm ja hā ixpumu nē amnhīm inhmex ā ijarē nē ixto hkra.

Anhŷr o hamaxpēr no ām ā hamaxpēr anhŷr kaprŷ. Ā mē hamaxpēr anhŷr xwŷnhjaja te mē kēp Apraāw mā āpēnh xwŷnh Aga hkra pyrāk. Nē krī pē Jerujarē kēp Ijaew nhō krī jakamā haxwŷja te kēp Agata pyrāk. Nhūm krī nhō xwŷnhjaja haxwŷja te mē kēp Aga hkrata pyrāk. Na htem htŷx Tirtūm kot mē omunh nē mē ho hkra hprām xāj Mojes kapēr kōt amnhī nhīpēx o pa hā

amnhĩ jarēnh kaprÿ. Jakamā haxwÿja te mē kēp mē kām mē àpēnh o pa xwÿnh pyrāk.

Jejus kôt mē kot amnhĩ kaxyw hamaxpēr xwÿnhjē jarēnh

²⁶ Nē hapu hā Tirtūm kapēta. Apraāw prō kumrēx Saraja te kēp kaxkwa kamā Jerujarē ōja pyrāk. Krī ja kamā mē pa mā xwÿnhjaja te mē kēp mē kām mē àpēnh xwÿnhjē pyrāk kēt. Ra mē kot amnhĩ kaxyw Kris mā hamaxpēr nē hkôt amnhĩ xunhwÿr jakamā na htem hamaxpēr o:

—Ixte amnhĩ kaxyw Kris mā ijamaxpēr nē hkôt amnhĩ xām jakamā na Tirtūm ixpumu nē amnhīm inhmex ā ijarē nē ixto hkra. Anē.

Ām hāmri na mē ā wamtajē rom hamaxpēr anē. Tā ā mē hamaxpēr anhÿr xwÿnhjaja te mē kēp Sara hkra pyrāk.

²⁷ Tirtūm kapēr ā kagā htūm kot ja jarēnh kot:

E kormā akra hkēt nē apa htā kēr ka māmri akīnh nē ri apa.

Nē kormā apijagri hkēt tā kēr ka akīnh tÿx nē ri apa.

Kormā amjēn kot akamā hkra hkēt nē te kot akaga pyrāk tā kot kaj akra nē akanrēhā atāmnhwÿ xohtō rax nē.

Mē ohtō rax o ra amjēn kot nhām hprō hō kamā hkrata jakre. Anē.

Ā kapēr kot anhÿr o mē kot amnhĩ kaxyw Kris kôt hamaxpēr xwÿnhjē hkukamā mē ohtō hā mē harē.

²⁸ E ixkrāmnhwÿjaja. Te mē apē Ijak kanrēhā htāmnhwÿ pyrāk. Koja mēhō amnhĩ kaxyw Kris kôt hamaxpēr hāmri nē te kēp Apraāw mē hprō Sara wa hkra Ijak kanrēhā htāmnhwÿ pyrāk. Na pre Tirtūm amnepē mā kormā Ijak kator kēt ri ra hkukamā hamaxpēr nē Apraāw mā harē. Nē mē papajaja nhūm Tirtūm Ijak pyrà nē mē pakukamā mē pamā hamaxpēr nē amnhīm mē paxunhwÿr ā amnhĩ jarē. Tā ra mē ate amnhĩ kaxyw Kris kôt ajamaxpēr jakamā te mē apē Ijak kanrēhā htāmnhwÿ pyrāk.

²⁹ Nhūm Apraāw kot Aga kamā hkra Ismaewja na pre hprō kumrēx kamā hkrata pumu nē kām hkīnh kēt nē kamā gryk pix o pa. Nē tanhmā hipēx to pē ri haprÿ ho ri hkôt pa. Tā mē kot amnhĩ krā hkôt amnhĩ to Tirtūm kra hprām xwÿnhjaja na htem ā mē pahte Kris kôt amnhĩ xunhwÿr xwÿnhjē nhīpēx anhÿr o pa. Na htem Tirtūm kot mē pahto hkra hā mē pahpumu nē Ismaew kot Ijak nhīpēx pyrà nē mē pakamā gryk pix o pa. Nē tanhmā mē pahptomnuj to pē mē pahto kapēr o ri pa. ³⁰ Tā no ām kwār mē māmri ā mē panhīpēx anē. Koja mē pahpyrà nē nhÿrmā Tirtūm nhō krī hwÿr àpir kēt nē. Tirtūm kapēr ā kagā htūm kot mē harēnh kot:

Na pre Tirtūm Apraāw mā kapēr nē kām: “E kēr ka amnhĩ nē ate haprōr nhūm kot amā àpēnh o ri pa xwÿnh mē hkrata wa hano. Koja hkrata amÿr pē amnhīm mēmoj to àrīk kēt nē.

Ate aprō kumrēx kamā akrata pix koja hōja rom amÿr pē mēmoj piitā ho amnhīptār pa.” Anē.

³¹ Tā te mē pahpē àpēnh xwÿnh kamā hkrata pyrāk kēt. Te mē pahpē Apraāw prō kumrēx kamā hkrata pyrāk. Te Tirtūm kot Ijak kukamā hamaxpēr pyrāk o na pre mē pakukamā hamaxpēr.

5

¹ Nē Kris kot mē pahte amnhĩ nhīpēx tūm pē mē papytār jakamā kwa ixkrāmnhwÿjaja. Kēr ka mē arī ate amnhĩ nhīpēx tūm kôt amnhĩ nhīpēx kēt nē. Ra Kris kot ja pē mē papytār nhūm mē paxāmnhīx ri papa kēnā.

Mě pahpê Tirtüm kra hprãm xàj tanhmã mẽ pahte amnhĩ nhĩpêx to Juãw 8.32, 8.36; Korosê 2.20

² E mẽ inhma. Kot kaj mẽ atõ Tirtüm kot ato hkra hprãm xàj amnhĩ my kwryt kã krãhta hã kot kaj mẽ ãm amarĩ ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr kaprÿ. Na hte Tirtüm ja hã mẽ omu nê ãm hã mẽ omu. Kot kaj ã amnhĩ nhĩpêx anê nhũm Krisja ãm ate amnhĩ tomnuj mÿrapê anê htyk kaprÿ pyrãk o amnhĩ nhĩpêx. ³ Hãmri nhũm Tirtüm tee ri ja hã mẽ apumu nê te kot ã mẽ amã kapêr anhÿr pyrã nê mẽ amã kapêr o:

—E ra amã apê Kris kwÿ hprãm xàj amnhĩ my kwryt kã krãhyr jakamã kot kaj mããnen Mojes kapêr piitã hkõt amnhĩ nhĩpêx o ri apa.

Anhÿr o mẽ amã kapêr pyrãk.

⁴ Nom kot kaj mẽ atõ amnhĩ kukamã ajamaxpêr o:

—Nã kot paj Mojes kapêr piitã hkõt amnhĩ nhĩpêx o ri ixpa nhũm Tirtüm ja hã ixpumu nê inhmex ã ijarê nê ixto hkra kãm ga. Anê.

No ãm ja kot anhÿr kêt. Na hte Tirtüm ã mẽ pahte amnhĩ nhĩpêx anhÿr ã mẽ pahpumunh kõt mẽ pahto hkra hkêt nê. Jakamã kot kaj mẽ ã amnhĩ nhĩpêx anê nê te ate Kris kutã amnhĩ xãm pyrãk nhũm Tirtüm ato mex kêt nê. ⁵ Nom kot kã mẽ axtem ajamaxpêr o:

—Ra ixte amnhĩ kaxyw Kris kõt ijamaxpêr nê hkõt amnhĩ xãm jakamã koja Tirtüm hã ixpumu nê inhmex ã ijarê. Karõ ra kot ã inhmã ja ho amnhĩrit anhÿr kênã.

Anhÿr o ajamaxpêr. ãm hãmri ã mẽ ajamaxpêr anhÿrja. ⁶ Jakamã mẽ pahpê Kris kõt amnhĩ xunhwÿr xwÿnhjê kamã ra mẽ kot amnhĩ my kwryt kã jakãr xwÿnhjaja nhũm mẽ pahkwÿjaja ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr kêt nê. Tã nhũm Tirtüm ja hã mẽ pahpumu nhũm ja tanhmã kêp kute hkêt. Na hte mẽ pahte amnhĩ my kwryt kã jakãr ã mẽ pahpumu nê ãm hã mẽ pahpumu. No kot pu mẽ Jejus Kris kõt amnhĩ nhĩpêx mex o ri papa. Nê amnhĩ kaxyw hkõt pajamaxpêr tÿx o ri papa. Nê mẽ pamã axpên kÿnh pê tãm ri axpên nhĩpêx o ri papa. Ja na kêt Tirtüm kãm hprãm.

⁷ Ra mẽ ate Kris kõt amnhĩ nhĩpêx mex o ri apa htã nhũm mẽ hêx xwÿnhjaja mẽ awÿr mra nê tee ri ã mẽ ate amnhĩ nhĩpêx anhÿr ã mẽ apumu nê tanhmã mẽ amã Tirtüm kapêr o hêx to. Ka mẽ amã nê axte Tirtüm kõt amnhĩ nhĩpêx mex hkêt nê. ⁸ No ãm ã mẽ kot mẽ amã mẽ ujarênh anhÿr xwÿnhjaja na pre Tirtüm mẽ awÿr mẽ rênh kêt nê. Tirtüm kot amnhĩ wÿr mẽ awÿr xwÿnh kênã kot kêt axtem nê mẽ awÿr kapêr o mẽ amã hêx o mẽ pa xwÿnhjê rê.

⁹ Nê koja mẽhõ pixi nê tanhmã amnhĩ tomnuj to nhũm mẽ piitã ja hã omu nê urãk nê kãm tanhmã amnhĩ tomnuj to hprãm. ¹⁰ No kêt mẽ apê Kris kwÿ na ka mẽ. Ixte ja hã mẽ apumunh mex. Kot kaj mẽ axte ixkapêr ma nê akupÿm Kris kõt amnhĩ nhĩpêx mex o ri apa. Nã kot kaj mẽ ã amnhĩ nhĩpêx anê nê axte mẽ kot mẽ apê ãmnar xwÿnhjê kapêr mar nê mẽ hkõt amnhĩ nhĩpêx kêt nê. Koja Kris mẽ atã mẽ homnuj tÿx kumrêx nhũm mẽ rĩ amnhĩ pumu.

Pawre kot mẽ kot amnhĩ jakãr ã mẽ kãm karõ hkêt ã harênh

¹¹ Nê na hte Tirtüm kapêr o mẽ hêx xwÿnhjaja tanhmã mẽ amã ixto hêx to ho pa. Ixte mẽ kãm Tirtüm kot mẽ ho hkra kaxyw mẽ kot amnhĩ my kwryt kã jakãr ã mẽ kãm karõ hã ixto ri hêx o pa. Nom ixte anhÿr kêt ixkrãmnhwÿjaja. Kop apu ixte mẽ kãm ja hã karõ ho ixpa ronhÿx Ijaew krãhtümjaja ja hã ijarênh ma nhũm ja mẽ kãm mex nê nhũm mẽ axte Kris ã tanhmã inhĩpêx to hkêt nê. Nom ixte ja hã mẽ kãm karõ hkêt. ãm ixte mẽ kãm Kris kot mẽ panê pĩ kahpa hã htyk jarênh pix mÿrapê na htem ixkamã gryk nê.

¹² Hêxta waa nê. Mê kot mê amâ hêx o pa pê mê ajamaxpêr o pihkâr xwÿnhjaja kop mê âm mê anhõ krî rûm hapôx nê ma nhÿhÿm hapêx ronhÿx pa ixkînh tÿx kumrêx.

Mê pahte axpên to mex o papa hã mê pamã karõ

Wam Korî 13; Eprêw 13.3, 13.16; Wam Pêtre 1.22; Wam Juãw 3.11

¹³⁻¹⁴ Kwa ixkrãmnhwÿjaja. Nà na pre Kris amnhî kaxyw mê parê. Axte mê pahte amnhî nhîpêx tûm kôt amnhî nhîpêx kêt kaxyw. Ra kot â mê pahte amnhî nhîpêx anhÿr pê mê papytâr jakamã kêr ka mê amnhî tâ ja ma nê axte atÿx ri amã hprãm xã hkôt tanhmã amnhî nhîpêx to ho ri apa hkêt nê. Mê âm amã axpên kînh pix o ri axpên kôt apa. Nê nhãm mê hipêx o te ka amã amnhî tâ ma pyrãk o mê hipêx. Jao mê piitã tãm mê hipêx o ri apa. Kot kaj mê â amnhî nhîpêx anê nê te mê ate wam Tirtûm kapêr piitã hkôt amnhî nhîpêx pyrãk. ¹⁵ No kot kaj mê axtem nê axpên kãm axoprê ho ri apa hãmri nê te ra mê ate axpên to ajapêx par o amôr pyrãk o amnhî nhîpêx. Te mry xoprê kot axpên par o pata pyrãk. Kwa mê â amnhî nhîpêx anhÿr hkêt nê. Mê âm axpên to mex pix nê mê axpên kãm axukaprî ho ri axpên kôt apa.

Mê pahte amnhî nhîpêx nyw jarênh

Matêwre 26.41; Rômãn 8.1-11

¹⁶ Nê kwa kêr ka mê amnhî to Tirtûm Karõ wÿ kê mê amã mê ate amnhî nhîpêx nyw jagjê ka mê axte ate amnhî nhîpêx tûm kôt amnhî nhîpêx hkêt nê. Âm mê ate amnhî nhîpêx nyw kôt pix mã mân amnhî nhîpêx o ri apa. ¹⁷ Tirtûm Karõ kot amnhî nhîpêxja nê mê pahte amnhî nhîpêx tûmja wa kot axpên pyrãk kêt. Te wa kot axpên kutã amnhî xãm nê wa pijapu pyrãk. Jakamã kot puj mê pahte amnhî nhîpêx tûm o amnhî nhîpêx nê Tirtûm Karõ mã hprãm xã hkôt amnhî nhîpêx hkêt nê. ¹⁸ No kot puj mê Tirtûm Karõ hkôt amnhî nhîpêx nê ra jar pika ja kamã mê kot amnhî nhîpêx kôt ri amnhî nhîpêx kêt nê. Ra axtem mê pahte amnhî nhîpêx nyw o amnhî nhîpêx. ¹⁹ Jar mê kot amnhî nhîpêx tûmta mex kêt. Ra mê piitã mê kot ja pumunh mex.

Na htem htÿx ri hkwyjê kamã hpjjaãm kêt o pa.

Jao mêmyjaja hprõ kuhpa hã nhãm mênijê ho amnhîkati.

Nhûm mê hprõjaja mê mjên kuhpa hã nhãm mêmyjê ho amnhîkati.

Nê mêmy hkwyjaja axtem nê mêmyjê hkwy ho amnhîkati.

Nê mêni hkwy haxwÿja axtem nê mênijê hkwy ho amnhîkati.

²⁰ Nê mê kãm mêmoj mê hikukrêx japê htÿx o kãm Tirtûm kînh jakre.

Nê mêmoj kaxyw ma wajaga hwÿr amnhî to pa.

Nê hkwyjê kamã oprê ho ri pa.

Nê mêmoj tâ axpên kãm gryk pix nê.

Nê mêmoj to axpên pê ôxy nê.

Nê mêmo myrapê axpên pê angrã nê amÿm ahpÿnhã ri pa.

²¹ Nê mêmoj tâ axpên kamnhîx rãhã ho ri pa.

Nê xapã nê mê grer kãm ri axpên kãm hpjjaãm kêt o ri pa.

Â na htem mê kot amnhî nhîpêx tûm kôt amnhî nhîpêx o ri mê pa xwÿnhjaja amnhî nhîpêx anê. Â mê kot amnhî nhîpêx anhÿr xwÿnhjaja koja mê Tirtûm nhõ krî hwÿr gjêx kêt nê. Ra ixte mê amã ja jarênh tâ pa axte mê amã harê. Mê ate hã ano htÿx rãhã ho ri apa kaxyw. ²² No mê kot amnhî nhîpêx nywja axtem na.

Tirtûm Karõ hkôt mê kot amnhî nhîpêx nyw o amnhî nhîpêx xwÿnhjaja na htem axtem kãm axpên kînh nê.

Nē hkīnh nē ri hamakêtkati nē àmnhīx ri axpēn kôt pa.

Nē gryk tokyx anhÿr hkêt nē. Ām axpēn to mex pix o ri axpēn kôt pa.

Nē tām axpēn nhīpēx.

Nē kot mēmoj tā amnhī jarēnh xà hkôt tanhmā mēmoj to.

²³ Nē axpēn mā kapēr mā hprī ho ri axpēn mā kapēr.

Nē mēmoj punuj piitā nē amnhī to htÿx o ri pa.

Ā na hte mē kot Tirtūm Karō hkôt amnhī nhīpēx o mē pa xwÿnhjaja Karō nhÿ hā amnhī nhīpēx nyw o amnhī nhīpēx anhÿr o pa. Jao mǎānēn Mojes kapēr kwÿm ri amnhī nhīpēx hkêt nē. Jakamā koja mēhō mē pahte amnhī nhīpēx nyw nē tanhmā mē pahkurē hto hkêt nē. ²⁴ Tā mē pahpē Jejus Kris kwÿ jakamā na pu mē pahte amnhī nhīpēx tūmja nhīpēx o te mē pahte amnhī nē hpÿr pyrā nē axte hkôt amnhī nhīpēx kêt nē.

*Tirtūm Karō hkôt mē pahte amnhī nhīpēx ā mē pamā karō
Epēs 4.23-24; Korosē 3.10*

²⁵ Tā ra Tirtūm Karō kot mē pahto hkra jakamā kwa kēr pu mē ām kôt pix mā amnhī nhīpēx nyw o amnhī nhīpēx o ri papa. ²⁶ Kot puj mē ā amnhī nhīpēx anē hāmri nē mēmoj tā mē pahkwÿjē mā amnhī to jarkrar o ri papa hkêt nē. Kot puj mē ā amnhī nhīpēx anē nhūm mē pakamā gryk nē. Jakamā kēr pu mē ā amnhī nhīpēx anhÿr o ri papa hkêt nē.

6

Mē pahte tanhmā axpēn to ajuta hto hā mē pamā karō

Matēwre 18.15-17; Rukre 17.3-4; Sikūn Tesarōn 3.14-15; Xiakre 5.19-20

¹⁻³ Kwa ixkrāmnhwÿjaja. Mē apē Tirtūm Karō hkôt amnhī nhīpēx o ri mē apa xwÿnhjaja. Koja Kris kôt akwÿjē hō tanhmā amnhī tomnuj to ka mē ja hā omu nē ā amnhī nhīpēx anhÿrja nē kām akapēr. Nom kēr ka mē kamā agryk kamā kām tanhmā nē hkêt nē. Ām kām akapēr mā aprī ho kām akapēr nē akupÿm tām ām. Nom kwa kēr ka mē amnhī pumunh mex nē urāk nē ā amnhī tomnuj anhÿr kêt nē.

Kot ka mē atō ā kot amnhī nhīpēx anhÿr ā omu nē ām omu nē nē tanhmā kām akapēr to hkêt nē. Nē ajamaxpēr o:

—Tk. Kwār māmri ā amnhī nhīpēx anē. Pa ja nē tanhmā kām ixkapēr to hkêt nē. Kurom ixte amnhī nhīpēx mex o ri ixpa kēnā.

Anhÿr o ajamaxpēr japēr. Kwa mē ā ajamaxpēr anhÿr kêt nē. Kot kaj mē ā ajamaxpēr anē nē nē kām akapēr kêt nē hāmri nē te ate amnhī to mex ā amnhī jarēnh kaprÿ pyrāk.

Nē kēr ka mē axpēn to ajuta mex o ri axpēn kôt apa. Jao Kris kôt amnhī nhīpēx mex nē.

⁴⁻⁵ Nē na htem piitā amnhīm àpēnh pix tānopxar o pa. Jakamā kēr ka mē amnhī tānopxar pē tām amnhī nhīpēx rāhā ho ri apa. Hāmri nē ja hā amnhī pumu nē akīnh nē. Nom kwa kēr ka mē ate amnhī nhīpēx mex o akwÿjē jakrenh ā mē kām amnhī to jarkrar o ri apa hkêt nē.

⁶ Nē kēr ka mē kot Tirtūm kapēr o mē ajahkre xwÿnhjē ho mex nē mē kām mēmoj nhōr o ri apa.

⁷ Koja Tirtūm nhÿrmā mē pahÿr ri mē pahte amnhī nhīpēx ā mē pah-pumunh kôt tanhmā mē pajarēnh to. Hāmri pu mē tee ri amnhī kukamā pajamaxpēr nom amnhī nē tanhmā kām paxēx to hkêt nē. Koja mēhō kām amnhī to hēx nē te tām kot amnhī mā hēx pyrāk nom kot puj mē Tirtūm mā

amnhĩ nê tanhmã paxêx to hkêt nê. ⁸ Jakamã kot kaj mẽ amnhĩ krã hkôt tanhmã ri amnhĩ nhĩpêx to rãhã ho apa hãmri nê nhỹrmã ty nê Tĩrtũm pẽ awry rax ã ri apa. Nom kot kaj mẽ Tĩrtũm Karõ mã hprãm xã hkôt pix mã amnhĩ nhĩpêx nê nhỹrmã ty nhũm Tĩrtũm akupỹm ato atĩr ka kuri amex nê ajamakêtkati atĩr tũm nê ri apa ho apa.

Mẽ pahte axpẽn to mex rãhã hã mẽ pamã karõ

Atre 20.35; Wam Korõt 15.58; Xitre 3.14; Eprẽw 13.3, 13.16; Xiakre 1.27

⁹ Jakamã kwa kêt ka mẽ arĩ tãm ri amnhĩ nhĩpêx nê tãm axpẽn nhĩpêx o ri axpẽn kôt apa nê jam anhũrer kêt nê. Mẽ ã amnhĩ nhĩpêx o ri apa anhỹr rãhã ty nhũm Tĩrtũm nhỹrmã ja hã mẽ ato mex rax nê. ¹⁰ Tã kêt pu mẽ arĩ Kris kôt pahtõjê ho mex rãhã ho ri papa. Nom mẽ tapxipixjê ho mex kêt nê. Pu mẽ mẽ piitã mẽ ho mex o axpẽn pyrãk.

¹¹ E ixte mẽ amã kagã nhĩpêx nê mẽnh nhũm mẽ ate ja hã ixpumunh kaxyw kot paj pam kagã jatur xã hã inhĩkra ho inhĩxi nhĩpêx ka mẽ ixte inhĩxi hã kagã rũnhita pumu.

Jejus kot mẽ panê htyk ã Pawre kãm harênh prãm ã harênh

Wam Korõt 1.22-24, 2.1-2

¹² Nê mẽ amã Tĩrtũm kapêr o mẽ hêx xwỹnhjaja na htem hamaxpêr o:

–Nã kot paj Karatas nhõ xwỹnhjê mã Kris pĩ kahpa hã htyk ã harênh o ri ixpa hkêt nê. Kot pa anê nhũm mẽ ixpê Ijaew kwỹjaja ja hã inhma nê hã tanhmã inhĩpêx to. Ja pymaj kot paj mẽ kãm tanhmã harênh to hkêt nê. Kot paj ãm mẽ kot amnhĩ my kwryt kã jakãr pix ã mẽ kãm karõ kê mẽ ixkapêr xã hkôt ã amnhĩ nhĩpêx anê. Pa hã mẽ omu nê ma ixkwỹjê mã mẽ hã amnhĩ to jarkrar o ri ixpa. Anê.

¹³ Te mẽ kot finat Mojes kapêr kôt ri amnhĩ nhĩpêx pyrãk tã no na htem ã amnhĩ nhĩpêx anhỹr kêt nê. Ra mẽ kot amnhĩ jakãr tã no ãm Mojes kapêr piitã hkôt amnhĩ nhĩpêx hkêt nê. ãm hkwy hkôt pix mã amnhĩ nhĩpêx o pa. Nom kot kaj mẽ ama nê mẽ urak nê amnhĩ jakã nhũm mẽ ja hã mẽ apumu nê hkĩnh nê. Nê ma ri mẽ hkwyjê mã mẽ atã amnhĩ to jarkrar o ri pa nê mẽ kãm:

–E Karatas nhõ xwỹnhjaja na pa prem mẽ kot amnhĩ my kwryt kã jakãr ã mẽ kãm karõ nhũm mẽ inhma nê mẽ pahpyrà nê ã amnhĩ nhĩpêx anê. Anê.

¹⁴ No pa na pa hte ã mẽ kãm mẽmoj tã karõ anhỹr o ri ixpa hkêt nê. ãm Tĩrtũm kot mẽ pahto hkra kaxyw mẽ panhõ Pahihti Jejus Kris kot mẽ nê htykja pix na pa hte mẽ kãm harê. Ra kot inhne htyk jakamã te pa ixte kuri ijêt nê ixyk pyrãk. Jakamã ra jar pika ja kamã mẽ kot amnhĩ nhĩpêxja te ixpê htyk nê hapêx pyrãk pa axte hkôt amnhĩ nhĩpêx kêt pyrãk.

¹⁵ No mẽ kot amnhĩ my kwryt kã jakãr xwỹnhjaja nê mẽ kot amnhĩ jakãr kêt xwỹnhjaja na hte Tĩrtũm ja hã mẽ omu nê ãm mẽ omu. ãm mẽ pahte amnhĩ nhĩpêx nyw o amnhĩ nhĩpêx o ri papaja pix na kãm hprãm. ¹⁶ Kot kaj mẽ ã amnhĩ nhĩpêx anhỹr o ri apa nê apê Tĩrtũm kra mex nhũm mẽ ato mex rax nê. Nê mẽmoj to mẽ akutã nojarêt rãhã nê. Ka mẽ axãmnhĩx ajamakêtkati nê ri apa ho apa.

¹⁷ Nê na prem Kris ã ixtak rax nê nhũm ixkatut ã ixtak xã arĩ rãhã nê pa hte hã ixpa. Ixte Jejus Kris mã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to xwỹnh ã ixto amnhĩrit xã na. Jakamã kê mẽhõ axte Jejus kot mẽ awỹr inhmẽnh ã tee ri ixpumu nê tanhmã hã ixkukjêr to hkêt nê.

¹⁸ E ixkrãmnhwỹjaja. Kê Pahihti Jejus Kris mẽmoj to mẽ akutã nojarêt nê mẽ ato mex rãhã ho pa. Nã koja mẽ ato anê.

Ãm ja pix na hapêx. Ixpê Pawre na pa ã mẽ amã kagà nhĩpêx nẽ mẽ awỳr mẽnh anẽ.

Epes

Pawre kot Epes kãm Jejus kôt hkwyjê hwÿr kagà nê mênh

Pawre na pre kagàja nhîpêx. Jejus nhÿ hã hkrajê jahkre o pa xwÿnhjê hô na pre. Jakamã na pre krî pê Epes kãm Kris kwÿjê hwÿr hipêx nê kumê. Epes nhô xwÿnhjaja Ijaew kêt xwÿnh na pre mê. Nhùm pre ra Pawre ma mê hwÿr mô nê mê kãm Tirtùm kapêr jarênh o ri mê hkôt pa nhùm mê hkwyjaja kuma nê Jejus kôt amnhî xunhwÿr.

Na pre hte Pawre ma krî piitã hkôt ri Tirtùm kapêr jarênh o ri mê hkôt pa. Hãmri nhùm mê hkwyjaja Jejus ã unê nê krî pê Rôm wÿr kumê nê kamã haxà nhùm arî hkrî ho hkrî. Nom amari hkrî hkêt nê. Na pre hte mê kot hwÿr mrrar xwÿnhjê mã Tirtùm kapêr jarê. Nê krî hkwyjê hkôt Jejus kôt hkwyjê mã kagà nhîpêx nê mê hwÿr kurê. Jakamã na pre Epes kamã hkwyjê hwÿr kagàja nhîpêx nê mê hwÿr kumê.

Nê kagàja kamã hprî hã mê kot Jejus kôt amnhî xunhwÿr xwÿnhjê kot tanhmã amnhî nhîpêx to ho pa hã mê kãm karô. Ra mê kot hkôt amnhî xunhwÿr jakamã te mê htipxi nê ri mê pa xwÿnh kot amnhî nhîpêx pyrãk o amnhî nhîpêx o pa hã mê kãm hã karô. Nê jar pika hkôt te mê kêp Kris nhî pyrã nê pa hã mê harê. Æ na pre Pawre mê kãm mëmoj jarê nê hã kagà anê nê mê kãm:

¹ Pa Epes kãm Kris kôt ixkwÿjaja. Xã mê amex na ka mê apa? E ot pa mê awÿr kagà nhîpêx nê kumê. Ixpê Pawre na pa hipêx nê mê awÿr kumê. Ixpê Jejus Kris nhÿ hã mê ahkre ho mê ixpa xwÿnh na pa. Tirtùm kãm hprãm xã hkôt. Tã pa ã mê awÿr kagà nhîpêx nê mê awÿr mênh anê. Mê apê Tirtùm krajê hwÿr. Na ka xep htem Jejus Kris kôt amnhî nhîpêx mex o ri apa. Æm hãmri na ka htem ã amnhî nhîpêx anê.

² E kê Mëpahpãm Tirtùm mê Pahihti Jejus Kris wa mê ato mex nê mëmoj to mê akutã nojarêt rãhã ho pa. Ka mê wa ÿ hã axãmnhix ajamakêtkati nê akînh pê tanhmã amnhî nhîpêx to ho ri apa.

Tirtùm kot mê pakukamã amnhîm mê parênh ã harênh

Rômãn 8.28-30; Wam Korî 1.21-22; Wam Tesarôn 1.4; Sikûn Tesarôn 2.13; Wam Pêtre 1.2

³ Na hte mê panhõ Pahihti Jejus Kris nhîpêxã Tirtùmja mê pahto mex rãhã ho pa. Mê pahpê Kra Kris kwÿ hã mê pahpumunh kôt tanhmã mê pahto mex to ho pa. Ra wa Karôja mê pahkarô mã gjêx jakamã te ra mê pahte kaxkwa kamã wa kuri mê pamex nê mê papa pyrãk. Tã ra mê pahte jar pika ja kamã paxãmnhix pajamakêtkati mê pamex nê ri papa jakamã kwa kêr pu mê amnhîm ãm mex o mex ã harênh rãhã nê.

⁴⁻⁵ Amnepê mã kormã mëmoj kêt ri na pre Tirtùm mê pakukamã amnhîm mê parê. Kris kukwak ri amnhîm mê parê. Tã mëmo kaxyw na pre ã mê pakukamã mê parênh anê? ãm mê pahte kapêr kôt pix mã amnhî nhîpêx o ri papa kaxyw. Jao tãm kot amnhî nhîpêx pyrã nê noo mã tãm amnhî nhîpêx o ri papa. Kãm mê pajapê jakamã na pre mê pakukamã tanhmã hamaxpêr to nê hamaxpêr o:

—Nà Ixkra Jejus Kris koja nhÿrmã ma mẽ hwÿr wrÿ nẽ mẽ nẽ ty. Tã mẽ kot mẽ nẽ htyk ã harẽnh mar nẽ amnhĩ kaxyw hkõt hamaxpër xwÿnhjaja kot paj mẽ ho ixkra. Nà kot paj ã mẽ hipêx anẽ. Anẽ.

⁶ No mẽ papajaja tanhmã mẽ pahte amnhĩ nhĩpêx mex to hã mẽ pahpumunh kõt na pre ã mẽ pahto hkra hã mẽ pajarẽnh anhÿr kêt nẽ. ãm Kra Kris pix kukwak ri na pre ã mẽ pajarẽnh anẽ. Kãm Kra japê jakamã na hte mẽmoj to mẽ pahpê hkwy hã mẽ pakutã nojarêt rãhã ho pa. Jakamã na pu htem amnhĩ tã kãm mex o mex ã harẽnh o papa.

⁷⁻⁸ Na pre Krisja mẽ panẽ htyk o Tirtũm mã mẽ pahte amnhĩ tomnuj pãnhã amnhĩre. Nhũm Tirtũm ã kot amnhĩ nhĩpêx anhÿr ã omunh xã hkõt mẽ pahte hkõt amnhĩ xunhwÿr xwÿnhjê nẽ mẽ pahte amnhĩ tomnuj rẽnh pa. Kõja aa tanhmã hã mẽ pahto hkêt nẽ. Pu mẽ axte amnhĩ amnhĩ tomnuj o papa hkêt nẽ. Hẽxta waa nẽ. Kãm mẽ pajapê htÿx kumrêx jakamã na pre ã mẽ pahto mex rax anẽ. ãm mex o mex nẽ ãhpumunh o ãhpumunh.

⁹⁻¹⁰ Amnepêm na pre hamaxpër o:

—Nà na pa ra kaxkwa ho ixkato nẽ kamã mẽmoj piitã ho ixkato. Nẽ pika ho ixkato nẽ kamã mẽmoj piitã ho ixkato. Tã koja nhÿrmã Ixkra Kris mẽmoj piitã ho amnhĩptar o pa. Kaxkwa kamã nẽ pika piitã hkõt mẽmoj piitã ho amnhĩptã nẽ tapxipix inhÿ hã kêp mẽõ Pahihti. Kõja ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr xã hã arĩgro kato nhũm ã amnhĩ nhĩpêx o pa anẽ. Nà ja na inhmã hprãm. Anẽ.

ã Tirtũm amnhĩ kukamã hamaxpër anhÿrja kõt na pre Kris kêp mẽ panhõ Pahihti hã harẽ. Tã nhÿrmã mẽ pahto amnhĩptar kaxyw koja mẽ pakaxyw ãm. Amnepêm ri mẽ pa xwÿnhjê mã kot kormã ja ho amnhĩrit kêt tã ra jarãhã mẽ pamã ho amnhĩrit.

¹¹ Kris kukwak ri na pre amnhĩm mẽ parẽ. Ra kot mẽ pakukamã mẽ pahtã amnhĩ jarẽnh xã hkõt. ¹² Tã mẽ ixpê Ijaew kwÿ kumrêx mẽ ixte Kris kõt amnhĩ xunhwÿr jakamã koja mẽ piitã mẽ inhÿ hã Tirtũm mã mex o mex ã harẽnh o ri pa.

¹³ Nẽ mẽ kajaja na ka prem mẽ ixpyrà nẽ Tirtũm kapër ma nẽ ajaxwÿja hkõt amnhĩ xunhwÿ. ãm hãmri na Tirtũm kapërja. Tã ka prem ama nẽ hkõt amnhĩ xunhwÿ. Hãmri nhũm amnhĩ tã mẽ apumu nẽ kot inhĩpêx pyrà nẽ mẽ anẽ mẽ ate amnhĩ tomnuj piitã rẽnh pa nẽ mẽ ato hkra. Hãmri nẽ mẽ awÿr Karõ rẽ nhũm mẽ awÿr wrÿ nẽ mẽ akarõ mã agjẽ nẽ mẽ akamã pa ho pa. Kris kukwak ri na pre mẽ awÿr kurẽ. Amnepê mã na pre mẽ pakukamã hamaxpër o:

—Kõja mẽ Ixkra hkõt amnhĩ xunhwÿ pa ja hã mẽ omu nẽ mẽ ho ixkra nẽ mẽ hwÿr Ixkarõ rẽ. Hãmri nhũm mẽ hkarõ mã agjẽ nẽ mẽ kamã hkrĩ ho hkrĩ.

¹⁴ Anhÿr jakamã na pre mẽ pahwÿr kurẽ nhũm mẽ pahwÿr wrÿ nẽ mẽ pahwÿr agjẽ nẽ mẽ pakamã hkrĩ ho hkrĩ. Pu mẽ ja hã amnhĩ pumu nẽ pajamaxpër o:

—Nà ra Tirtũm kot ixwÿr Karõ mẽnh jakamã na ixkarõ hwÿr axã nẽ kamã hkrĩ ho hkrĩ. Tã koja ra kot mẽ ixtã amnhĩ jarẽnh xã hkõt ja hã ixto mex nẽ. Ra kot ixto hkra kẽnã. Jakamã koja nhÿrmã ma amnhĩ wÿr ixto api pa kuri inhmex kumrêx nẽ ixpa ho ixpa. Hãmri nẽ kukwak ri axte tanhmã amnhĩ tomnuj to ho ri ixpa hkêt nẽ. Anẽ.

Jakamã koja mẽ piitã ã kot mẽ ho mex anhÿr ã amnhĩ tã kamã ama nẽ amnhĩ tã omu nẽ kãm mex o mex ã harẽnh rãhã ho pa.

Pawre kot Epes nhõ xwýnhjê ho Tirtũm wýr ã harênh

Piripos 1.9; Korosê 1.9-12; Wam Tesarõn 5.23; Sikũn Tesarõn 1.11, 2.16;

Eprêw 13.20

¹⁵ Nê na ka xep htem amnhĩ kaxyw Kris kôt ajamaxpêr tỳx pê amã Tirtũm krajê piitã mê hkĩnh o mê ho mex o apa. Na pa pre mê ajarênh ma nê ixkĩnh tỳx nê. ¹⁶⁻¹⁸ Nê xatã mê ato Tirtũm wýr o ri ixpa nê mê ato hwýr o:

—Pa Mêinhĩpêêxã maati Tirtũm. Nã amex o amex. Ka na ka pre mê ixwýr mê inhõ Pahihti Jejus Krisja mê nhũm mê ixwýr wrý nê hprĩ hã mê inhmã ate tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho apa hã ato amnhĩrĩt. Tã Epes kãm akrajaja na xep htem akôt pix mã ri amnhĩ nhĩpêx rãhã ho ri pa. ãm hãmri na htem ã amnhĩ nhĩpêx anê.

—Nê kwa Tirtũm. Kê Akarõ tanhmã mê hkrã hto kê mēhprĩ hã akapêr mar tỳx rãhã ho pa. Jao ra ate mê ixkukamã mê ixtã tanhmã mê ixto mex to hã amnhĩ jarênhja kê mê kãm hamaxpêr tỳx rãhã ho pa. Nê ate nhýrmã mê ixpê akrajaja mê xipiitã tanhmã mê ixto mex to jarênhja kê mê kãm hamaxpêr tỳx pê hkĩnh rãhã ho pa ho pa.

¹⁹⁻²⁰ —Nê kê mê axãhpumunh o axãhpumunh ã ate akupým Akra Kris o htĩr ã apumunh mex nê Tirtũm. Na ka pre axãhpumunh xã ho akupým ho htĩr nê ma akupým anhõ krĩ hwýr ho api nê amnhĩ nhĩhkõ hã ýr nhũm arĩ hkrĩ ho hkrĩ. Apyrã nê kot mê ixto amnhĩptãr kaxyw. ã axãhpumunh xã htỳx kot anhýr. Tã kê akrajê piitã ja hã apumu nê axãhpumunh tỳx o ate tanhmã mê ixto ajuta hto ho apa hã apumu.

Anhýr o na pa hte mê ato hwýr o ri ixpa.

²¹ Nê Krisja ãhpumunh tỳx o mēkarõmnuti piitã hakrenh. Nê hihtỳx o mê hakrenh jakamã krĩ nhõ xwýnhjê mã te mê ãhpumunh tỳx kêt pyrãk o na htem htỳx ri amnhĩ nhĩpêx o pa pyrãk. Nê Krisja hihtỳx o pika piitã hkôt pahi piitã mê hakrenh par kumrêx. Nê hihtỳx o kot pika piitã hkôt mēmoj piitã mê hakrenh par. Jakamã mēhõ koja we tanhmã kot amnhĩ nhĩpêx to hã kãm karõ rý kãm hamaxpêr gõ? Nã amrakati kumrêx. Ra kot ã amnhĩ nhĩpêx anhýr rãhã nê pa ho pa xwýnh kênã. Nê hihtỳx o hihtỳx rãhã nê pa ho pa xwýnh. Nê ãhpumunh o ãhpumunh rãhã nê pa ho pa xwýnh. Nê hihtỳx o kot jar pika ja kôt mê pajakrenh par nê hihtỳx o Tirtũm nhõ krĩ kamã mê mēmoj piitã hakrenh par. Tã koja mēmoj piitã ho amnhĩptãr rãhã htĩr tũm nê pa ho pa.

Kris te kêp mê pahkrã pyrãk ã harênh

Rõmãn 12.4; Wam Korĩt 12.12; Epes 4.16; Korosê 3.25

²² Na pre Tirtũmja Kra Kris nhĩhkram mēmoj piitã haxãr pa. ý hã kot nhýrmã ho amnhĩptãr o pa kaxyw. Jakamã kot mê pahto amnhĩptãr xwýnh ã kêp mê panhõ Pahihti. Nê te kêp mê pahkrã pyrãk. Nê mê papajaja te mê pahpê ĩ pyrãk jakamã na pu htem hkôt ri amnhĩ nhĩpêx o papa. ²³ Na hte mê panhĩja mê pahkrã kamã mê pajamaxpêr xã hkôt tanhmã amnhĩ nhĩpêx to. Ja pyrã nê na pu htem mê pahkrã pyrãk xwýnh Krisja kapêr ma nê hkôt tanhmã ri amnhĩ nhĩpêx to ho ri papa.

Koja mēhõ ãm hkrã pix nê ĩ hkêt nê pa hãmri nê mex kêt nê. Na htem hkrã nê mããnēn ĩ nê pa nê mex nê. Ja pyrã nê na hte Kris mê pahte hkôt amnhĩ nhĩpêx o papa hã mê pahpumu nê hkĩnh nê mex nê pa. Pu mê pajaxwýja hkôt ri amnhĩ nhĩpêx ã amnhĩ pumu nê pahkĩnh nê pamex nê papa ho papa.

2

*Tanhmā Tirtūm kot mē pahto hkra hto ā harēnh
Wam Korūt 6.11; Xitre 2.11-3.7*

¹ Nē amnepē mā na pu pre htem Tirtūm kàx ā tanhmā amnhī tomnuj to ho ri papa. ² Nē jar mē kot amnhī nhīpêx o amnhī nhīpêx. Jao amnhī tomnuj pix o ri papa. Nē mēkarōmnuiti nhō pahi Satanasti kapêr kôt pix mā ri amnhī nhīpêx rāhā nē. Na pre hte tanhmā mē pahkôt mē pahto ho pa. Mē pahte tanhmā amnhī tomnuj to kaxyw mē pamā mē pajamaxpêr punuj jagjê. Pu mē amnhī tā omunh kêt tā ŷ hā amnhī tomnuj o papa. Satanastija kêp mē kot Tirtūm kapêr kwým ri amnhī nhīpêx o mē pa xwýnhjê nhō pahihti na. Tā pu pre htem pahtýx ri hkôt amnhī nhīpêx pix o ri papa. ³ Mē pahpiitā tanhmā amnhī tomnuj to hprām xà hkôt pix mā tanhmā amnhī nhīpêx to. Nē mēmoj punuj kukamā pajamaxpêr nē ra hkôt ā amnhī tomnuj anē. Ā na pu prem kmhī nhīpêx anē nhūm Tirtūm ja hā mē pahpumu nhūm ja kām mex kêt nē. Jakamā nhūm tee ri mē pakukamā hamaxpêr nē hamaxpêr o:

—Héxta waa nē. Na htem ixkapêr kwým ri tanhmā amnhī tomnuj to rāhā ho pa. Ā mē kot amnhī nhīpêx anhýr o mē pa xwýnhjaja koja mē nhýrmā ixri htír tūm nē mex nē pa ho pa hkêt nē. Ixkínhā mē kot amnhī tomnuj xwýnh jakamā tanhmā kot mē amnhī to nē ixri htír tūm nē pa ho pa? Nā mē kot amnhī tomnuj mýrapê koja mē nhýrmā ma amnhī xà htýx kamā hamak tūm xāta wýr ma hapêx pa. Nā koja mē anē. Héxta waa nē. Inhmā ma hwýr mē pa prām kêt tā ra ma hwýr mē pa kaxyw.

Anhýr o hamaxpêr. ⁴⁻⁵ Nē amnepêm kormā mē pahte amnhī tomnuj o papata ā te mē pahte amnhī xà htýx kamā pajamak tūm xà hwýr pryta ā mē papa pyrāk. Nom Tirtūm kām mē pajapê nē mē pakamā ukapří jakamā na pre mē pahto mex rax nē. Nē akupým Kris o htírja ri te ra mē pahte amnhī xà htýx kamā pajamak tūm xà hwýr pryta nē mē pahto ujanār pyrāk o mē panhīpêx. Mē pakamā ukapří nē kām mē pajapê ho ā mē panhīpêx anē. Amarí ā mē panhīpêx anē nē mē panê mē pahte amnhī tomnuj rēnh pa. Jakamā kot puj mē pahte Kra hkôt amnhī xunhwýr xwýnhjaja nhýrmā amnhī xà htýx kamā mē hamak tūm xāta wýr papa hkêt nē. ⁶ Ra Tirtūm akupým Jesus Kris o htír jakamā te ra Jesus kôt akupým mē pahpê hkwyjê ho mē pahtrír pyrāk. Jakamā te ra ō krí kamā íhkô hā mē pamex kumrêx nē pahkrí pyrāk. ⁷ Mēmo kaxyw na pre Tirtūm kām mē pajapê hkôt ā mē pahwýr Jesus Kris mēnh nhūm mē panê htyk anē? Nā kām mē pajapê htýx ā mē pahte pahprí hā amnhī tā omunh kaxyw na pre ā mē pahwýr mēnh anē. Tā kot puj mē nhýrmā kaxkwa kamā hwýr pój nhūm mē pamā amnhī jarēnh o:

—E mē amnē ixpumu. Inhmā mē ajapê htýx jakamā na pa pre mē akamā ixukapří xàj ma mē awýr Ixkra Jesus Krisja mē nhūm amnhī grōnh kôt mē awýr wrý nē mē anē ty. Inhmā mē ajapê htýx jakamā na pa pre ā mē awýr mēnh nhūm mē anē htyk anē. Inhmā mē apé ixkrajê japê xàj na pa pre ā mē ato mex rax anē.

Anhýr o mē pamā kapêr hāmri nē mē pahto mex rāhā ho pa. ⁸⁻⁹ Xà na pu prem pahpê hkra hprām xàj amnhī krā hkôt mē papamjaja kām tanhmā amnhī to mex to nē kām:

—E kwa Tirtūm. Na pa ā amnhī to mex anē nē ā amnhī to mex anē. Jakamā kwa ja hā ixpumu nē ixto akra nà?

Anhýr o na pu prem amnhī to kuwý? Nā na pu prem ā amnhī to hwýr anhýr kêt nē. Na pu prem amnhī kaxyw hkôt pajamaxpêr nē hkôt amnhī xunhwý

nhũm ja pix ã mẽ pahpumunh kôt mẽ panê mẽ pahte amnhĩ tomnuj rê nê mẽ pahto hkra. Kãm mẽ pajapê nê mẽmoj to mẽ pakutã nojarêt rãhã ho pa jakamã na hte ã mẽ panhĩpêx mex anê. Jakamã na pu htem amnhĩ tã omu nê pajamaxpêr o:

–Nà na xep hte Tĩrtũmja mẽ pahte tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho papa hã mẽ pahpumunh kôt mẽ pahto hkra hkêt nê. ãm mẽ pahte amnhĩ kaxyw kãm pajamaxpêr ã mẽ pahpumunh kôt pix mã na hte mẽ pahto hkra. Anê.

¹⁰ Nê Tĩrtũm tapxipix na hte tanhmã mẽ pahto pu mẽ amnhĩ to mex rãhã ho papa. Nom kormã kot mẽ pahto hkra hkêt ri na pu prem ã amnhĩ nhĩpêx anhỹr kêt nê. Tã Jejus Kris kôt amnhĩ xunhwỹ nhũm Tĩrtũm ja hã mẽ pahpumu nê mẽ pamã mẽ pahte amnhĩ nhĩpêx nyw jagjê pu mẽ ý hã tãm amnhĩ nhĩpêx o ri papa. Amnepêm tanhmã kot mẽ pakukamã hamaxpêr to xã hkôt. No na hte tanhmã mẽ pahte amnhĩ krã hkôt amnhĩ nhĩpêx to hã mẽ pahpumunh kôt mẽ pahto hkra hkêt nê.

Tĩrtũm krajaja te kot axpên to htõ nê htõx pyrãk
Karatas 3.28; Korosê 1.21-23

¹¹ E mẽ apê Ijaew kêt xwỹnhjaja. Na ka htem mẽ akatorxã nhõhy rũm ajapôj hãmri nê mẽ ixpê Ijaew pyrã nê amnhĩ my kwryt kã jakãr kêt nê. Jakamã na pre ixkwỹjaja mẽ akurom amnhĩ jakãr ã amnhĩ to jarkrã o ri pa nê amnhĩ jarênh o:

–Ra mẽ ixte amnhĩ my kwryt kã jakãr ã mẽ ixpumunh kôt na hte Tĩrtũm mẽ ixto hkra. Tã Ijaew kêt xwỹnhjaja kot mẽ ixkĩnhã amnhĩ jakãr kêt jakamã mẽ kêp hkra hkêt. Nê mãânên mẽ kêp mẽ pahkwỹ hkêt.

Anhỹr o mẽ ajarênh o pa. ¹² ãm hãmri na prem mẽ apê mẽ ixkwỹ hkêt ã mẽ ajarê. Na pa prem mẽ akurom amnhĩ my kwryt kã jakã nê mẽ akurom Kris kamã ijamak o ri xpa. Jakamã nhũm Tĩrtũm kot mẽ ixto mex ã amnhĩ jarê pa mẽ mẽ apyrã nê tee ri amnhĩ kukamã ijamaxpêr o ri xpa hkêt nê. Nê mẽ akurom amnhĩ kaxyw Tĩrtũm mã ijamaxpêr. Nã ãm hãmri na prem mẽ apê mẽ ixkwỹ hkêt ã mẽ ajarê. ¹³ Te Tĩrtũm kãx ã ri mẽ apa pyrãk tã ka mẽ arĩ ã amnhĩ nhĩpêx anhỹr kêt nê. Jejus Kris kot mẽ panê htyk nhũm mẽ ate hkôt amnhĩ xunhwỹr jakamã ra mẽ apê hkwyỹ. Jao arĩ hkãx ã ri apa hkêt nê. Te mẽ ixpê Ijaew kwỹ pyrã nê hpãnhã kuri ra ri apa pyrãk. ¹⁴ Jakamã na pu htem Kris kukwak ri ra axpên nhĩpêx nyw o axpên nhĩpêx o ri papa. Mẽ ixpê Ijaewjaja nê mẽ apê Ijaew kêt xwỹnhjaja na pu htem te ra ixkre tipxi kamã ri papa pyrãk. Nom amnepêm na pu prem ã axpên nhĩpêx anhỹr kêt nê. Mẽ pahte amnhĩ nhĩpêx tũmja ahpỹnhã na pre. Na pu prem pamã axpên kurê nê axpên kãx ã ri papa. Nê nhỹri axpên pumu nê te pahte axpên pumunh kêt pyrã nê nhãm parĩt o ri mra. Tã nhũm Kris mẽ panê htyk o mẽ pahte amnhĩ tomnuj piitã hpãnhã amnhĩrer pa. Mẽ ixpê Ijaew nê mẽ apê Ijaew kêt xwỹnhjaja. Nê htyk o te ra kot mẽ pahte axpên nhõrkwy hwỹr axpên wỹr o papa pyrãk. Jao mẽ pamã axpên kurê ho hapêx nê hpãnhã tãm axpên kaxyw mẽ paxunhwỹ pu mẽ hpãnhã axpên to mex rãhã ho ri papa. ¹⁵ Amnepêm Mojes kot Tĩrtũm nhỹ hã mẽ ixpê Ijaew mẽ ixte tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho xpa hã karõja. Na pa prem mẽ apê Ijaew kêt xwỹnhjaja mẽ ate Tĩrtũm kôt amnhĩ nhĩpêx kêt ã mẽ apumu nê mẽ akamã inhgryk nê. Nê axpên mã mẽ ajarênh o:

–Nã mẽ pahkĩnhã mẽ kot Mojes kapêr kôt amnhĩ nhĩpêx kêt jakamã koja Tĩrtũm mẽ ho hkra hkêt nê.

Anhÿr tā nhūm Kris mē pahwÿr wrÿ nē mē pahpiitā mē panē htyk o mē pahte hkôt amnhī xunhwÿr ā mē pahpumunh kôt pix mā mē pahto Tirtūm kra. Jakamā pa mē axte mē ate Mojes kapēr kôt amnhī nhīpēx kēt ā mē apumunh kôt mē apē Tirtūm kra hkēt ā mē ajarēnh kēt nē. Hāmri nē mē ixpē Ijaew nē mē apē Ijaew kēt xwÿnhjaja pu mē axte axpēn kām pagryk o ri papa hkēt nē. Ra te ixkre tipxi kamā mē pahte axpēn kôt ri papa pyrāk.

¹⁶ Kris na pre pī kahpa hā mē panē htyk o ā mē panhīpēx anē nē mē pahte axpēn kôt amnhī nhīpēx o papa kaxyw mē paxunhwÿ. Nom Tirtūm jamaxpēr xā hkôt ā mē panhīpēx anē. Jakamā na pu htem arī pamā axpēn kurē ho papa hkēt nē. ¹⁷ Na pre Kris mē pahwÿr wrÿ nē ā mē panhīpēx anē. Mē apē Ijaew kēt xwÿnhjaja mē ate kormā Tirtūm kapēr mar kēt xwÿnhjaja nē mǎānēn mē ixpē Ijaew mē ixte kapēr mar mex xwÿnhjaja nhūm pre akupÿm tām mē pahte axpēn kôt amnhī nhīpēx o papa kaxyw mē paxunhwÿ. ¹⁸ Hāmri nhūm Tirtūm mē pahwÿr amnhī Karō rē nhūm mē pahkarō mā agjē. Kris kukwak ri pix mā mē pahwÿr kurē pu mē ŷ hā paxamnhīx ri kām tanhmā amnhī jarēnh to ho ri papa. ¹⁹ Hāmri nē te mē pahpē nhām axpēn kaxyw mē urojē pyrā nē axpēn kāk ā ri papa hkēt nē.

*Te mē pahpē Tirtūm nhōrkwÿ pyrāk ā mē pajarēnh
Wam Korīt 3.16; Sikūn Korīt 6.16; Wam Pētre 2.5*

²⁰ Nē mē pahpē Jejus kwÿ jakamā te mē pahte ixkre tipxikamā ri papa pyrāk. Nē te mē pahpē ixkre nhīpēx mex pyrāk. Nē Kris te kēp ixkre hkrax mā kuhē xā nē kÿxpē kām nōr xā maatija pyrāk. Nē mē kot Jejus nhÿ hā mē ahkre xwÿnhjaja nē mē kot Tirtūm nhÿ hā kapēr o ri mē pa xwÿnhjaja te mē kēp ixkre nhōkwa ēja pyrāk. Nē mē papajaja te mē pahpē ixkre nhīmōk ā pōja pyrāk. ²¹ Ixkre mā kuhē xā nē kÿxpē kām nōr xā maati kukwak ri pix mā na hte ōkwa ē nē hā pōja kÿxpē mex nē axpēn tā harir. Ja pyrā nē ām Kris kukwak ri pix mā na pu htem te ixkre tipxi kamā ri papa pyrāk o axpēn nhīpēx mex o ri papa. Te mē pahpē mē kot ixkre rax kumrēx nhīpēx o mōr nhūm muxre nē ām xwÿnhnta pyrāk.

²² Na htem amnhīm ōrkwÿ nhīpēx nē hipēx pa nē hwÿr agjē nē kamā pa ho pa. Ja pyrā nē na hte Tirtūm Karōja mē pahpē hkrajē karō mā agjē nē mē pakamā pa ho pa. Te mē pahpē Tirtūm nhōrkwÿ pyrāk. Mē ixpē Ijaew nē mē apē Ijaew kēt xwÿnhjaja Tirtūm mā te mē pahpē ōrkwÿ pyrāk.

3

*Pawre kot Ijaew kēt xwÿnhjē mā mēmoj to amnhīrīt ā harēnh
Rōmān 15.14-21; Korosē 1.24-29*

¹ Tā te mē pahpē Tirtūm nhōrkwÿ pyrāk jakamā na pa hte jar mē hagjēnh xā kamā mē ato hwÿr rāhā ho ixkrī. Na pa pre hte ma mē apē Ijaew kēt xwÿnhjē hwÿr ixpa nē ixprī hā mē amā Jejus kapēr jarēnh o ri mē akôt ixpa. Mÿrapē na prem ixpynē nē ijaxā pa arī jar ixkrī ho ixkrī. Nom arī amnhī kaxyw Tirtūm mā ijamaxpēr tÿx pē mē ato hwÿr rāhā ho ixkrī. ² Na pre kām ijapē hā mē apē Ijaew kēt xwÿnhjē kaxyw ixām. Ma ixte ri mē akôt ixpa nē mē amā kapēr jarēnh o ri mē akôt ixpa kaxyw. Ra mē ate ja hā ijarēnh mar mex. ³ Na pre mē pahto hpimrāāt tanhmā mē pahto mex to hā inhmā amnhī to amnhīrīt pa pre omu. Mē kajaja nē mē pajaja. Pika piitā hkôt mē piitāā tanhmā mē ho mex to. Na pre kormā kot mēhō mā ja jarēnh kēt tā inhmā ho amnhīrīt pa pre omu. Tā kagā ja kamā kot paj mē amā hkwy ho grēre nē ho amnhīrīt nē

mē amā hā kagā ka mē ixpyrà nē kamā harē nē ama. ⁴ Jao aprī hā mar mex nē. ⁵ Amnepēm mē pahkēt ri mē pa xwýnhjē mā Tirtüm kot ja ho amnhîrit kêt tâ nhüm Karō mē ixkwýjê kumrêx mā ho amnhîrit. ý hā kapêr o ri mē pa xwýnh mē mē ixpê Jesus nhý hā mē ajahkre o mē ixpa xwýnhjê kumrêx mā ho amnhîrit. Mē ixte kām tanhmā amnhî nhîpêx to ho ixpa xwýnhjê mā ho amnhîrit pa prem omu. ⁶ Na pre mē inhmā tanhmā mē ato amnhîrit to pa prem ja hā mē apumu nē mē akukamā ijamaxpêr o:

—Nā ām hāmri koja xep Ijaew kêt xwýnhjaja mē ixpê Ijaew pyrā nē Tirtüm kapêr ma nē Jesus Kris kôt amnhî xunhwý nhüm Tirtüm ā mē kot amnhî nhîpêx anhÿr ā mē omu nē mē ixpyrà nē mē ho hkra nē mē ho mex o pa. Anē.

⁷ Tā nhüm Tirtümja mē awýr inhmē. Ixte mē amā ja jarēnh o ri mē akôt ixpa nhüm tokyx mē ate mar kaxyw. Na pre ixto mex nē kām hprām xā hkôt mē akaxyw ixām nē ixte ý hā kām tanhmā amnhî nhîpêx to ho ixpa kaxyw ixto ixihýtýx nē mē awýr inhmē. ⁸ Tā mo kaxyw na pre mē akaxyw ixām? Te ixte ja kaxyw inhmex kêt pyrāk. Ixkwýjaja ja kaxyw mex o kot ijakrenh tâ nhüm pre ixpumu nē tanhmā hamaxpêr to nē mē akaxyw ixām nē mē awýr inhmē. Ixte mē amā mēmoj mex kumrêx jarēnh o ri mē akôt ixpa kaxyw. Na pre inhmā:

—Kêr ka ma Ijaew kêt xwýnhjê hwýr mō nē mē kām Jesus Kris kapêr jarēnh o ri mē hkôt apa. Nē mē kām: “Kot kaj mē Jesus Kris kôt amnhî xunhwý hāmri nē kukwak ri amex nē apa.” Anē. ⁹ Koja mē apê Ijaew kwýjê pyrā nē amnhî kaxyw Ixkra Kris kôt hamaxpêr nē hkôt amnhî xunhwý pa hā mē omu nē mē ho ixkra. Kormā aa ixte mē kām ja hā amnhî to amnhîrit kêt tâ pa akumrêx mā harē. E ma mē hkôt ri mē kām ā ijarēnh anhÿr o ri apa kē mē ijarēnh ma.

Anhÿr o mē pahto kator xwýnh maatija inhmā kapêr. ¹⁰ Tā mēmo kaxyw na hte mē pahto hpmirāatā mē pahto hkra? Nā kaxkwa kamā kapêr o mē wryk xwýnh pytar xwýnhjaja nē mēkarōmnuti kot mē pahte amnhî nhîpêx nyw o papa hā mē pahpumunh kôt axpēn mā tanhmā Tirtüm jarēnh to kaxyw. Nē harēnh o:

—Kokýý. Tirtüm àhpumunh týx o àhpumunh týx jakamā na hte tanhmā mē hipêx to nhüm mē tām amnhî nhîpêx mex o pa. Nā Tirtüm àhpumunh o àhpumunh nē hihtýx o hihtýx. Anē.

Koja mē ate amnhî to mex o apa hā mē apumu nē ā axpēn mā Tirtüm jarēnh anē.

¹¹ Amnepēm kormā mēmoj kêt ri na pre Tirtüm mē pakukamā mē pahtā tanhmā amnhî jarēnh to hāmri nē Jesus kukwak ri ā mē panhîpêx anē. Jao mē piitā mē kām àhpumunh o àhpumunh ā amnhî to amnhîrit. ¹² Tā pu mē ra Jesus kukwak ri amnhî kamā pamā Tirtüm pyma hkêt nē. Kām mē pajapê kēnā kot pu kêt mē ri amnhî kamā pamā uma ho papa. Kot puj mē paxāmnhix ri kām amnhî jarēnh rāhā ho ri papa. Te ra pahte hwýr paxāpir nē pano ho omunh nē kām pakapêr o pakuhê pyrāk. ¹³ Jakamā kwa kêr ka mē kot mē atā tanhmā ixtomnuj to hā ijarēnhja ma nē tee ri ixkukamā ajamaxpêr hkêt nē. Kwār mē māmri tanhmā inhîpêx to. Ām ixte mē amā amnhî jarēnh ma nē axpēn mā ijarēnh o:

—Héxta waa nē. Mān Pawre kām mē pajapê hā na pre amnhî grōnh kôt mē pamex kaxyw mē pahwýr mra nē mē pamā Tirtüm kapêr jarēnh o pa. Mē kot ja hā tanhmā hipêx kati hto htā nhüm jam urer kêt nē. Anē.

*Kris kām mē pajapê kamā tanhmā mē panē amnhî nhîpêx to
Juāw 3.16; Wam Juāw 3.1*

¹⁴ Nē na pa hte mē ato Mēpanhīpēxà maati hwÿr kām ixihytÿx o ixpa. ¹⁵ Kēp mē pahte hkôt amnhī xunhwÿr xwÿnhjē nhō Pahi Maati mex kumrēx na. Kra hkwyjaja ra kaxkwa kamā kuri htūr tūm nē pa ho pa nē arī pyka ja kamā mē pahpē hkwyjaja kormā jar papa. Nom te mē pahpiitā mē pahte ixkre tipxi kamā Tirtūm kôt ri papa pyrāk. ¹⁶ Jakamā na pa hte mē ato hwÿr o:

—Pa Tirtūm. Nà amex o amex. E ot pa Epes nhō xwÿnhjē ho awÿr o ixkrī. Kwa kē Akarō mē kām axāhpumunh xā hkwy gō kē mē akôt ri amnhī nhīpēx rāhā ho pa.

¹⁷ —Nē kē mē amnhī kaxyw Kris kôt hamaxpēr tÿx o pa. Te mēmo pī hpār jarē kot pika kaxwÿnh kām pimānh nē pika jamÿnh tÿxta pyrāk. Nhūm kōk xāpēr tÿx tā tee kot kām mēnh prāmta pyrāk. Kē mē pī hpār jarē kot pika jamÿnh pyrā nē kām axpēn kīnh o pa. Jao mēmoj to axpēn kutā nojarēt rāhā ho pa.

¹⁸⁻¹⁹ —Nē kē krī piitā hkôt mē akrajē pyrā nē amnhī tā Kris kām mē hapē htÿx o mē hapē htÿx ā amnhī pumu. Jao urāk nē mē kām axpēn kīnh tÿx o pa. Nē kē mē ate amnhī nhīpēx pix o amnhī nhīpēx rāhā ho pa. Nē ajamaxpēr pix o hamaxpēr rāhā ho pa. Jao te mēmo pī hpārta pyrā nē akôt hihtÿx nē. Anē.

²⁰ Kot puj mē ā amnhī to Tirtūm wÿr anē nhūm mē pama nē ra āhpumunh tÿx xā ho ā mē panhīpēx anē. Ra kot mē pakamā pa ho pa kēnā. ²¹ ā Tirtūm Jejus Kris kukwak ri mē pahpē hkrajē nhīpēx anhÿr jakamā kwa pu mē pahpē hkra xwÿnhjaja kēr pu mē kām mex o mex ā harēnh rāhā ho papa. Nà kot puj mē ā kām anhÿr o papa.

4

Te ixkre tipxi kamā axpēn kôt ri mē papa pyrāk

Rōmān 15.5; Piripos 2.1-4; Korosē 3.12-17; Wam Pētre 3.8

¹ Nē ra mē kot Kris ā ijaxār nhūm ixkrī htā pa ā inh mā mē akīnh xāj mē amā ixkapēr nē hā kagā anhÿr o ixkrī. Kwa kēr ka mē Tirtūm kot amnhī nhīpēx kôt amnhī nhīpēx mex rāhā ho ri apa. Ja kaxyw na pre amnhī kôt mē awÿ ka prem hkôt amnhī xunhwÿ.

² Nē kēr ka mē amā amnhī to rax o akwÿjē jakrenh prām o ri apa hkēt nē. Nē mē agryk tokyx anhÿr kēt nē. Ām axpēn kām axukaprī pix o mǎn ri axpēn kôt apa. Kē mēhō tee tanhmā ri mē ato htā ka mē kamā agryk tokyx anhÿr kēt nē. Ām mē amā ri axpēn hkīnh pix o mǎn ri axpēn kôt apa. ³ Ra Tirtūm Karō kot mē pahkarō mā gjēx par jakamā te mē pahte ixkre tipxi kamā axpēn kôt ri mē papa pyrāk. Jakamā kēr ka mē axpēn to mex pix kukamā mǎn kēt ajamaxpēr o ri axpēn kôt apa. Nē tām axpēn nhīpēx. Jao ajamakētkati nē axāmnhīx ri axpēn kôt ri apa ho apa. ⁴ Te mē pahte ixkre tipxi kamā ri axpēn kôt papa pyrāk jakamā mē pahpiitā mē pahkarō kamā Tirtūm Karōja hkrī ho hkrī. Jakamā kot puj mē nhÿrmā ma ō krī hwÿr api nē kamā mē pamex rāhā papa ho papa.

⁵ Nē mē panhō Pahihtija ām pixii. Na pu prem pahpiitā amnhī kaxyw hkôt pajamaxpēr jao ra mē pahpē hkraa. Tā mē pahpē Kris kwÿ hā amnhī to amnhīrit kaxyw na prem Tirtūm mā mē pahkrā kumrā. Ā mē panhīpēx anhÿr o axpēn pyrāk o mē panhīpēx o pa anē.

⁶ Nē Tirtūm haxwÿja ām pixii. Kēp mē pahpiitā mē panhīpēxà maati na. Na hte mē pahpē hkrajē mā āhpumunh xā hkwy gō pu mē ŷ hā kām tanhmā

amnhĩ nhĩpêx to ho papa. Nhũm hte mẽ pahkarõ kamã pa ho pa. Jakamã te mẽ pahte ixkre tipxi kamã ri axpên kôt papa pyrãk.

*Kris kot ahpÿnhã tanhmã mẽ pahto mex to hã harênh
Rômãn 12.3-8; Wam Korit 12.1-12; Wam Pêtre 4.10-11*

⁷⁻⁸ Nê Tirtũm kapêr ã kagã htũm kot Kris jarênh kot:

Na pre mẽ kot kutã amnhĩ xunhwÿr xwÿnhjê pytãr pa nê ma akupÿm kaxkwa hwÿr api.

Tã arĩ jar pika hkôt mẽ pahpê hkwyjê mã tanhmã mẽ pahto paxihtÿx to ho pa.

Na hte Krisja tanhmã mẽ pahte ahpÿnhã kãm amnhĩ nhĩpêx to ho papa kaxyw tanhmã mẽ pahto paxãhpumunh to. Kãm hprãm xã hkôt. ⁹ Tirtũm kapêr ã kagã htũm kot akupÿm kaxkwa hwÿr àpir ã harênh. ãm tapxipix na pre ã pika hwÿr wrÿk nê akupÿm kaxkwa hwÿr àpir anê. Na pre ty nhũm mẽ haxã. Hãmri nhũm akupÿm htũr nê kato nê ma akupÿm api. Tapxipix na pre ã amnhĩ nhĩpêx anê. ¹⁰ Tã akupÿm kaxkwa hwÿr àpir xwÿnhta na hte kaxkwa kamã nê pika hkôt amnhĩm mẽmoj piitã tanhmã ho ho hkrĩ. ¹¹ Na pre ahpÿnhã tanhmã mẽ pahto mex to. Ahpÿnhã mẽ pahte tanhmã kãm amnhĩ nhĩpêx to ho papa kaxyw na pre mẽ paxunhwÿ.

Nê mẽ pahkwÿjaja mẽ pahte krĩ piitã hwÿr pamrar nê ÿ hã hkrajê mã kapêr jarênh o papa kaxyw mẽ paxunhwÿ.

Nê mẽ pahkwÿjaja mẽ pahte krĩ pixi kamã Tirtũm nhÿ hã hkrajê jahkre ho ri mẽ hkôt papa kaxyw mẽ paxunhwÿ.

Nê mẽ pahkwÿjaja mẽ pahte pahprĩ hã mẽ piitã mẽ kãm tanhmã mẽ kot amnhĩ nhĩpêx to nê Jejus kôt amnhĩ xunhwÿr ã mẽ kãm harênh o papa kaxyw mẽ paxunhwÿ.

Nê mẽ pahkwÿjaja mẽ pahpê pastô kaxyw mẽ paxunhwÿ.

Nê mẽ pahkwÿjaja mẽ pahte mẽ kãm Tirtũm kapêr ã kagã jarênh o mẽ ahkre ho papa kaxyw mẽ paxunhwÿ.

¹² ã kot puj mẽ pahpiitã ahpÿnhã Kris mã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho ri papa anê. Kot puj mẽ ã mẽ hipêx anhÿr o ri papa nhũm mẽ pamar tÿx nê. Nê gaa nê mẽ pahpyrà nê Tirtũm mã amnhĩ nhĩpêx mex o pa. Pu mẽ pahpiitã hkôt amnhĩ nhĩpêx mex o papa. ¹³ Nê gaa nê mẽ pahpiitã mẽ pahpê Tirtũm kra hã Jejus kot amnhĩ nhĩpêx kôt omunh mex nê. Nê amnhĩ kaxyw hkôt pajamaxpêr tÿx nê. Jao te ra hkôt mẽ paxãptãr mex pyrãk. Nê te kot amnhĩ nhĩpêx pyrãk o amnhĩ nhĩpêx.

¹⁴ Mẽhprĩreja na htem nhãm hamaxpêr nê nhãm hamaxpêr o pa. Te kôk xãpêr nê nhãm mẽmoj to mrar nê nhãm mẽmoj to mrar pyrãk. Nom kêr pu mẽ ho mẽ urãk kêt nê. ãm Kris kôt pix mã pajamaxpêr tÿx o papa. Jakamã nhũm mẽ tee ri mẽ pahte hkwyjê ri tanhmã amnhĩ tomnuj to hprãm xã tanhmã mẽ pahto kaprÿ. Nom kêr pu mẽ mẽ mar kêt nê. ãm pakatãt kôt mẽ ãptãr kot amnhĩ nhĩpêx o amnhĩ nhĩpêx o papa. Jao Kris kôt axpên to paxihtÿx o papa. ¹⁵ Tãm axpên mã pakapêr nê pamã axpên kĩnh o axpên mã paxêx kêt nê. Kwa kêr pu mẽ ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr o mãn papa. Jao te mẽ pahkrã Kris kot amnhĩ nhĩpêx pyrãk o amnhĩ nhĩpêx mex o mẽ.

¹⁶ Nê mẽ panhĩ kamã tanhmã mẽ pakuteja piitã na hte mẽ pahkrã kamã mẽ pajamaxpêr xã hkôt axpên kôt ahpÿnhã tanhmã axpên to ajuta hto. Te ixkre pixi kamã mẽ pahte axpên kôt tanhmã axpên to ajuta hto ho ri papa pyrãk.

*Kris kôt mē pahte amnhī nhīpēx nyw ā mē pamā karō
Korosē 3.5-11; Wam Pêtre 4.7*

¹⁷ E kot paj Pahihti nhỹ hã mē amã mēmoj jarē nē nē mē amã ixkapēr kãm ixihtỹx nē ka mē inhma. Nã kēr ka mē axte mē kēp Tirtũm kra hkēt xwỹnhjē kot amnhī nhīpēx o amnhī nhīpēx o ri apa hkēt nē. Na htem htỹx ri tanhmã hamaxpēr punuj to ho ri amnhī tomnuj o pa. ¹⁸ Jao Tirtũm mã hamaxpēr kēt nē pa. Kãm hamaxpēr prãm kēt kumrēx nē pa. Te mē kot omunh nē nhãm hkrã pyrãk o amnhī nhīpēx. Rỹ te mēhō wa kot axpēn kãm gryk kãm axpēn nhīpēx pyrãk o hipēx. Jao te kamãt kō kamã ri pa pyrã nē Tirtũm kot amnhī nhīpēx pumunh kēt nē pa. Jakamã koja mē nhỹrmã kuri htĩr tũm nē pa hkēt nē. ¹⁹ Na htem tanhmã amnhī tomnuj to htã amnhī kamã hpijaãm kēt nē pa. Nē axpēn kamã hpijaãm kēt rãhã ho pa. Ām amnhī pix kukamã hamaxpēr nē tanhmã amnhī tomnuj to ho ri pa. ²⁰⁻²¹ Nom Jeus Krisia ā kot amnhī nhīpēx anhỹr kēt. Mē kurom tãm kot amnhī nhīpēx mex o pa xwỹnh nē tãm kapē o pa xwỹnh na. Na pa pre ma mē awỹr mō nē ixprĩ hã mē amã ja hã harē ka prem inhma nē inhmar tỹx nē. ²² Na pa pre mē amã:

—Kwa mē ri axte amnhī nhīpēx tũm kôt amnhī nhīpēx o ri apa hkēt nē. Ja na omnuj tỹx. Na ka prem ā amnhī nhīpēx anē nē ajamaxpēr punuj pix o ri apa. Jao amnhī tomnuj rãhã nē. Tã kēr ka mē amnhī nē awry hã mēnh pyrã nē axte ā amnhī tomnuj anhỹr o ri apa hkēt nē.

²³ —Nē kēr ka mē axte mē ajamaxpēr tũm nē mē ate amnhī nhīpēx tũm kôt ri amnhī nhīpēx kēt nē. Nē mē ajamaxpēr nyw nē mē ate amnhī nhīpēx nyw kôt pix mã ri amnhī nhīpēx o ri apa. Te mē kot mē ē htũm kwryñh nē rēnh nē hpãnhã nyw jagjēx nē ri hã pata pyrã nē ām amnhī nhīpēx nyw kôt pix mã amnhī nhīpēx o ri apa. ²⁴ Mē ajamaxpēr nyw nē mē ate amnhī nhīpēx nywja axtem na. Te Tirtũm jamaxpēr nē kot amnhī nhīpēxta pyrãk. Jakamã kwa kēr ka mē kãm hprãm xã hkôt pix mã tanhmã amnhī nhīpēx to ho ri apa. Jao kãm amnhī nhīpēx mex o ri apa. Nē kapēr kôt ri amnhī nhīpēx. Anē.

Na pa pre ā mē amã ixkapēr anē. Tã kēr ka mē arĩ ixkapēr kôt pix mã amnhī nhīpēx. ²⁵ Mē pahpē Kris nhĩ jakamã te pahte ixkre htĩpxi kamã axpēn kôt amnhī nhīpēx pyrãk jakamã kwa mē axte axpēn mã mēmoj to axēx kēt nē. Nē amarĩ axpēn xō ri axpēn mã mēmoj to axēx kēt nē. Ām tãm axpēn mã mēmoj jarēnh o ri apa.

²⁶ Nē kot kaj mē mēmoj tã agryk japēr. Rỹ mēhō kamã agryk rỹ amarĩ agryk japēr. Tã kēr ka ho ajapēx tokyx anē agryk japjē hkēt nē. Kēr kē kormã kamãt kēt ri ka akupỹm tãm akrã nhũm ja amã mex nē. ²⁷ Nom kot ka mē arĩ kamã agryk o ri apa nhũm mēkarōmnuti nhō pahi Satanastija ja hã mē apumu nē te mē ate amnhī tomnujta ā mē apynēnh pyrãk o mē anhīpēx. Ka mē ra hkôt tanhmã amnhī tomnuj to. Ja pymaj kēr ka mē agryk japjē hkēt nē. Satanasti kãm hprãm xã hkôt ā amnhī nhīpēx anhỹr kēt nē.

²⁸ Nē mē axãhkĩnh o mē apa xwỹnhjaja kēr ka mē axte mē kēp axãhkĩnh hkēt nē. Mēmoj tã apē nē hpãnhã kãxpore jamỹ nē ho amnhĩm awjaprō. Nē mē kēp amrakati xwỹnhjē mã mēmoj japrōr o ri apa. Kēr ka mē ate amnhī nhīpēx tũmã pãnhã ā amnhī nhīpēx nyw o amnhī nhīpēx anhỹr o ri apa.

²⁹ Nē kēr ka mē amã axpēn kĩnh kamã tãm axpēn mã akapēr o ri apa. Nē akapēr mã agēt kãm ri axpēn mã akapēr kēt nē. Ām axpēn mã akapēr mã aprĩ ho axpēn mã akapēr. Nē mē amã axpēn kĩnh nē mē amã axpēn to mex pix prãm xãj tãm axpēn mã ri akapēr o ri apa.

³⁰ Tirtûm na pre mê pahwÿr amnhî Karô rê nhûm mê pahpê hkra hã mê pahkarô mã agjê nê mê pakamã hkrî ho hkrî. Koja mê pakamã hkrî ho hkrî rãhã nhûm nhÿrmã Tirtûm amnhî wÿr mê pahto api pu mê kuri pahtÿr tûm nê papa ho papa. Jakamã kwa kêr ka mê tanhmã amnhî tomnuj to ho amnhî kamã Tirtûm Karô mã hkaprî jagjênh kêt nê. Nê kãm hpijaàm jagjênh kêt nê. Koja mê pahte amnhî tomnuj ã mê pahpumu nê mê pahkaga hkêt tâ tee ri ja hã mê pahpumu nê hkaprî nê. Jakamã kêr pu mê ãm kãm hprãm xã hkôt pix mã tanhmã ri amnhî nhîpêx to ho ri papa.

³¹ Nê kêr ka mê axte ri axãhkurê ho ri apa hkêt nê. Nê agryk kãm axpên mã tanhmã akapêr punuj to hkêt nê. Rÿ axpên japyrÿ ho ri apa hkêt nê. Nê atÿx ri axpên tâ apêr o apikênh kêt nê. Nê ri axpên tâ mê kãm axãmnenh kêt nê. ³² Kêt mê ãm axpên to mex pix nê axpên kãm axukaprî ho ri apa. Nhûm mêhõ tanhmã mê ato ka mê ãm amnhî tâ omu nê tanhmã ho hkêt nê tanhmã kot atoja ho ajamakêtkati kurê kumrêx. Tirtûm na pre Kris kukwak ri mê pahte amnhî tomnuj grãnh pa nê axte kãm hamaxpêr kêt nê. Tã kêr ka mê urãk nê mêhõ kot tanhmã atomnuj tota tokyx ho ajamakêtkati nê axte kãm ajamaxpêr kêt nê.

5

¹ Nê koja mêhõ kãm hkra japê nhûm amnhî tâ omu nê hkînh nê. Hãmri nê nhÿrmã hkra nê amnhî pyrà nê kãm hapê nê. Ja pyrà nê Tirtûm kãm mê pahpê hkwyjê japê jakamã kêr pu mê amnhî pyrà nê pamã pahkwjê hkînh tÿx o papa. ² Kris haxwÿja kãm mê pajapê jakamã na pre htyk o mê panê mê pahte amnhî tomnuj pãnhã amnhÿrer pa. Kêp Tirtûm Kra htã amnhî mex pix kukamã hamaxpêr kêt nê ã mê panê amnhî nhîpêx anê. Tã ã kãm mê pajapê anhÿr jakamã nhûm Tirtûm ja hã omu nhûm ja kãm mex nê. Te ho mê hkuxwa xã mex kuxwa pyràk. Jakamã kêr pu mê amnhî tâ omu nê urãk nê pamã axpên kînh o axpên to mex o mãn ri papa.

Mê pahte amnhî tomnuj kaga hã kot mê pamã karô

Sikûn Korût 6.14-7.1; Korosê 3.16-17; Wam Juãw 1.5-10, 2.15

³ Nê mê pahpê Tirtûm kra jakamã kêr pu mê pahprô pix tânopxar o ri papa nê nhãm mênijê hõ kamã pahpijaàm kêt o ri papa hkêt nê.

Nê kêr pu mê amnhî pix kukamã pajamaxpêr kêt nê. ãm ja ho anhÿr hkêt kumrêx. Mê pahpê Tirtûm kra kênã kot pu kêt axtem nê ã amnhî nhîpêx anhÿr o ri papa. Tirtûm krajaja na htem ã amnhî nhîpêx anhÿr kêt nê.

⁴ Nê mãânên mê pakapêrja. Kêr pu mê ri tanhmã axpên mã pakapêr punuj to hkêt nê. Nê ri axpên japyrÿ hkêt nê. Nê amnhî krã hkôt pahtÿx ri tanhmã pakapêr to hkêt nê. ãm tãm axpên mã pakapêr mex nê axpên mã Tirtûm mex o mex ã harênh o ri papa.

⁵ Nê Tirtûm kapêr kôt amnhî nhîpêx kêt xwÿnhjaja nê axpên kãm mê hpijaàm kêt xwÿnhjaja nê amnhî pix kukamã mê hamaxpêr o pa xwÿnhjaja. ã mê kot amnhî nhîpêx anhÿr xwÿnhjaja kêp Tirtûm mê Kris wa hkra hkêt. Na htem ã amnhî nhîpêx anhÿrja gryk ã wa kãm hamaxpêr kêt nê.

⁶ Nê koja nhÿrmã mêhõ mê awÿr mô nê mê ate tanhmã amnhî tomnuj to prãm xajê hêx rom amã kapêr nê mê amã:

—Kwa mon ka hte mê ixpyrà nê ã amnhî nhîpêx anhÿr kêt nê? Ja mex kênã. Anê.

Koja ã mê amã kapêr anê ka mê ama nê ãm ama. ã mê kot amnhî nhîpêx anhÿr xwÿnhjaja koja Tirtûm nhÿrmã ja hã mê homnuj tÿx kumrêx. ⁷ Jakamã

kwa kêr ka mẽ ate ho mẽ kot amnhĩ nhĩpêx pyrâk pymaj mẽ hkôt ri apa hkêt nê. Kwarĩ ho kwarĩ.

Mẽ pahte amnhĩ nhĩpêx nyw jarênh

Juâw 1.4, 3.19, 8.12, 12.35; Rômân 13.12; Wam Tesarôn 5.5; Wam Juâw 1.5

⁸ Amnepêm kormã mẽ ate Tirtüm kôt amnhĩ xunhwÿr kêt ri na ka prem te kamât kô kamã ri apa pyrã nê atÿx ri tanhmã amnhĩ tomnuj to ho ri apa. Tã ra Jejus kôt amnhĩ xunhwÿ hãmri nê te hirã kamã mẽ apa xwÿnh pyrâk. Jakamã kwa kêr ka mẽ hpãnhã Tirtüm kãm hprãm xã hkôt pix mã mãn ri amnhĩ nhĩpêx o apa. Ra mẽ apê hirã kamã mẽ apa xwÿnh kênã. ⁹ Kot kaj mẽ ã amnhĩ nhĩpêx anê nê tãm amnhĩ nhĩpêx mex nê tãm akapêr o apa. ¹⁰ Jao Tirtüm kãm hprãm xã hkôt pix mã amnhĩ nhĩpêx o ri apa ¹¹⁻¹² nê te kamât kô kamã ri mẽ pa xwÿnhjaja kot amnhĩ nhĩpêx pyrâk o amnhĩ nhĩpêx kêt nê. ã mẽ kot amnhĩ nhĩpêx anhÿr xwÿnhjaja na htem hpimxur pê tanhmã amnhĩ tomnuj tÿx to ho pa. Nom kot paj ixprĩ hã mẽ amã tanhmã mẽ kot amnhĩ tomnuj to hã mẽ harênh kêt nê. Kot pa mẽ amã harê nê xpijaãm tÿx nê. Ixte harênh mã xwÿnhja omnuju. Tã kêr ka mẽ urãk nê ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr kêt nê. ãm mẽ noo mã tãm ri amnhĩ nhĩpêx o ri apa. ¹³ Mẽ kot ja hã mẽ apumunh nê tee ri tanhmã kot amnhĩ tomnuj to hkukamã hamaxpêr kaxyw. Jao amnhĩ tomnuj kaga japêr. ¹⁴ Te mẽ kot kanê hpôk rax kãm mẽmoj piitã omunh mexta pyrâk. Tirtüm kapêr ã kagã htüm kot ja jarênh kot:

Mẽ amã Tirtüm prãm kêt xwÿnhjaja te ra mẽ atyk nê mẽ anhĩkwÿ pyrâk. Nê te kamât kô kamã mẽ anhôt nê mẽ anhĩkwÿ pyrâk.

Jakamã kwa te mẽ akrã hapôx nê kãnhmã mẽ akrĩ pyrâk o amnhĩ nhĩpêx nê Tirtüm kôt amnhĩ xunhwÿ.

Kê Kris tanhmã mẽ akrã hto ka mẽ te myt kato nhũm mẽ ate arĩgro hã ri apa pyrâk o amnhĩ nhĩpêx. Anê.

Tirtüm krajaja kot tanhmã amnhĩ nhĩpêx to hã mẽ kãm karô

Korosê 4.5; Sikün Ximotre 4.2

¹⁵ Nê kwa kêr ka mẽ amnhĩ pumunh mex o ri apa. Nê mẽ ri htÿx ri mẽ kot amnhĩ nhĩpêx xwÿnhjê hkôt amnhĩ nhĩpêx kêt nê. Nê ãm amnhĩ to mex pix o ri apa. ¹⁶ Na htem ra Kris ã mẽ pahomnuj o pa pu mẽ pamex kêt nê ri papa. Tã nom kêr pu mẽ apkati mẽ arĩ Tirtüm mã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho papa mã panhÿrer kêt nê.

¹⁷ Nê ãm Tirtüm pix mã amnhĩ jarênh o ri papa nê kãm:

—Pa Tirtüm. Inhmã akôt pix mã amnhĩ nhĩpêx prãm jakamã kwa ixte amã mẽmoj to anhÿr kaxyw ixkrãm ijamaxpêr mex jagjê nê ho amnhĩrĩt mex pa tanhmã amã amnhĩ nhĩpêx to ho ri ixpa.

Anhÿr o amnhĩ to kuwÿ. Nom kêr pu mẽ pahÿtÿx ri pajamaxpêr kôt tanhmã kãm amnhĩ nhĩpêx to hkêt nê.

¹⁸ Nê kêr pu mẽ ri pahpipãnh o papa hkêt nê. Kwarĩ ho kwarĩ. Kot puj mẽ ã amnhĩ nhĩpêx anê nê te kagôxÿhti kot amnhĩ tã mẽ pahkaxpre pyrâk o mẽ panhĩpêx pu mẽ tee ri pamã hkaga hprãm kaprÿ. Te kot amnhĩm mẽ pahto arĩk pyrâk o mẽ panhĩpêx nhũm ja mex kêt nê. Na htem pipãnh kãm hamaxpêr mex kêt nê ãm htÿx ri tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho pa. Tã kêr pu mẽ ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr hkêt nê ãm Tirtüm Karô pix hkôt mãn ri amnhĩ nhĩpêx o ri papa.

¹⁹ Nê kêr pu mẽ axpên wÿr akuprô nê pahkĩnh kãm Tirtüm mã mex o mex ã harênh pê ho pagrer o pahkrĩ. ²⁰ Nê mẽ pamex nê ri papa rÿ pahpunuj nê ri papa htã arĩ kãm mex o mex ã harênh rãhã ho ri papa. Kêp Mẽpanhĩpêexã

maati jakamã mẽ pahpê Pahihti Jejus Kris kwý hã pu mẽ kãm mex ã harênh rãhã ho papa nê aa ho pajamakêtkati hkêt nê.

²¹ Nê kër ka mẽ Kris ã apijaãm rãhã o ri apa. Jao axpên kôt ajamaxpêr nê axpên kôt ri amnhĩ nhĩpêx mex o ri apa.

*Tanhmã mẽ hprõ nê mẽ mjên kot axpên nhĩpêx to hã mẽ kãm karõ
Wam Korüt 11.3; Korosê 3.18-19; Wam Pêtre 3.1-7*

²² Nê kër ka mẽ anijaja mẽ amjên ã apijaãm o ri apa. Nê mẽ hamaxpêr mex ã mẽ omu nê mẽ hkôt ri amnhĩ nhĩpêx o ri apa. Te mẽ ate Pahihti Kris kapêr kôt amnhĩ nhĩpêx o ri apata pyrãk. ²³ Kris kêp mẽ pakamã ukapri xwýnh nê kêp mẽ papytãr xwýnh jakamã te kêp mẽ pahpiitã mẽ pahkrã pyrãk. Nê mẽ papajaja te mẽ pahpê i pyrãk. Jakamã na pu htem pahpê ija te mẽ pahkrã kot tanhmã hamaxpêr to xã hkôt amnhĩ nhĩpêx o papaja pyrãk. Ja pyrã nê kër ka mẽ anijaja mẽ amjên jamaxpêr mex ã mẽ omu nê mẽ hkôt amnhĩ nhĩpêx mex nê. ²⁴ Mẽ pahpê Kris kwý jakamã na pu htem hkôt amnhĩ nhĩpêx mex o ri papa. Ja pyrã nê kër ka mẽ amjên kôt amnhĩ nhĩpêx mex o ri apa.

²⁵ Nê mẽ amyjaja. Kër ka mẽ amã aprõ hã ma ho ri apa. Te ho Kris kot mẽ pahtã ma ho pata pyrãk. Na pre kãm mẽ pajapê xaj amnhĩ grõnh kôt mẽ pahwýr wrý nê mẽ panê ty. Tã kër ka mẽ urãk nê ã amã aprõ hã ma ho apa anê. ²⁶ Na pre Kris kãm mẽ pajapê xaj mẽ pahte amnhĩ tomnuj pẽ mẽ pahpytã. Te mẽhõ my kãm mẽhõ ni hkĩnh nê mẽmoj punuj pẽ utãr nê ho hprõta pyrãk. Nhũm te mẽ kot axpên mã wa rer kaxyw nhũm nija ma gõx mã htêm nê wýr nê amnhĩ to mex nhũm mẽ kot axpên kaxyw wa ho mexta pyrãk. Hãmri nê te ra axpên mã wa rer nhũm wa kot axpên kôt pa ho pata pyrãk.

Ja pyrã nê na pre Jejus kãm mẽ pajapê nê kãm amnhĩ kuri mẽ papa ho mẽ papa hprãm xaj mẽ pahwýr wrý nê mẽ pahte amnhĩ tomnuj pẽ mẽ pahpytã nê mẽ pamã Tirtũm kapêr jarênh o pa. Tã mẽ pahpê hkrajaja na pu htem kapêr ma nê hkôt amnhĩ nhĩpêx o papa ho amnhĩ tomnuj kaga. Te gõx kãm mẽ paxwýr nê mẽ pahte amnhĩ nê amnhĩ grã htyk kuhõnh par pyrãk. Jao Tirtũm kapêr kôt pix mã amnhĩ nhĩpêx o ri papa. Te ra paxwýr nê amnhĩ nê tanhmã mẽ pahte amnhĩ tomnuj to grãnh par pyrãk. Nê te mjên mã xwýnh wýr nê amnhĩ to mex pyrãk.

²⁷ ã mẽ pahte amnhĩ nhĩpêx anhýr jakamã te mẽ pamex nê ri papa pyrãk. Hãmri nhũm Krisja ja hã mẽ pahpumu nê kãm mẽ pajapê htýx nê. Jakamã koja nhýrmã akupýn wrý nê ma akupým amnhĩ kôt mẽ pahto api pu mẽ kuri pa htír tũm nê papa ho papa.

²⁸ Nê xã mẽ amyjaja mẽ amã amnhĩ japêê? Nã mẽ amã amnhĩ japê ho na ka htem amã amnhĩ tã ma ho apa. Tã kër ka mẽ aprõ nhĩpêx o te ka amã amnhĩ tã mata pyrãk. Jao tãm mẽ hipêx o ri apa. Te war apixire nê war apa pyrãk o wa axpên nhĩpêx. Kot kaj mẽ tanhmã hipêx to nê te ate amnhĩ nhĩ tanhmã hipêx to pyrãk. ²⁹⁻³⁰ Na htem amnhĩ nhĩ ho mex pix o pa nê kamã gryk kêt nê. Nê kãm prãm nê apku. Nê kãm kór nê ixkõ. Nê nhýhýnh ã nê amnhĩ kane. Na pu htem ã amnhĩ to mex o ri papa anê. Ja pyrã nê te mẽ pahpê Kris nhĩ pyrãk jakamã na hte mẽ pahto mex o pa. Te mẽ pamã mẽ papa mẽ pahte amnhĩ nhĩ hã mata pyrãk. ³¹ Tirtũm kapêr ã kagã htũm kot ja jarênh kot:

Koja mẽmyjê hõ hprõ kaxyw hãmri nê hipêêxã nê katorxã wa òrkwý kaga nê ãm hprõ kôt pix mã hpãnhã ri pa ho pa. Te wa tipxi nê ri pa pyrãk o wa axpên nhĩpêx o pa. Anê.

³² Na pre Tirtũm ã ja jarênh anê. Kapêrja mex tã amnepê mã mẽ pa xwýnhjaja na prem hprĩ hã mar týx kêt nê. Na prem htýx mẽ mjên kot tanhmã mẽ hprõ

nhîpêx to pix ã hkamnhîx no ãm ja pix kêt. Määnên te mê pahpê Kris nhî pyrà nê tãm mê pahte amnhî nhîpêx nê axpên nhîpêx o papa hã ã mê pajarênh kot anhÿr. Te ixkre tipxi kamã mê pahte Kris kôt mê papa pyràk o ã mê pajarênh anê.

³³ Jakamã kwa kêr ka mê amyjaja mê amã mê aprõ japê ho ri apa. Te ka amã amnhî tã ma pyràk o mê hipêx. Jao tãm mê hipêx. Nê mê anijaja kêr ka mê ajaxwÿja mê amjên ã apijaàm o ri apa.

6

*Mê hkrajaja kot tanhmã hipêêxà nê katorxà nhîpêx to hã mê kãm karõ
Korosê 3.20-21*

¹ Nê mê apê mê hkrajaja kêr ka mê anhîpêêxà nê mê akatorxà wa kapêr ma nê hã ano htÿx nê wa hkôt ri amnhî nhîpêx rãhã ho ri apa. Mê amã Pahihti Kris kôt amnhî nhîpêx prãm xaj ã amnhî nhîpêx anhÿr o ri apa. Kot kaj mê ã amnhî nhîpêx anhÿrja o amnhî nhîpêx mex o ri apa. ²⁻³ Tirtùm kapêr ã kaga htùm kot ja jarênh kot:

Kêr ka mê anhîpêêxà nê mê akatorxà wa kapêr ma nê wa hkôt ri amnhî nhîpêx. Kot kaj mê ã amnhî nhîpêx anê nê amex nê kritpêm atir nê ri apa ry nê.

Anhÿr jakamã kot kaj mê amã kritpêm atir nê ri apa hprãm hã kêr ka mê ã amnhî nhîpêx anhÿr o ri apa. Kormã mê aprÿre htã ã amnhî nhîpêx anê. E kêr ka mê ã mê anhîpêêxà nê mê akatorxà nhîpêx anhÿr o ri apa.

⁴ Nê mê apê mê hipêêxà nê mê katorxà kêr ka mê akrajê gryk kaxyw mê kãm apêr o apikênh hkêt nê. Tãm mê kãm akapêr nê Pahihti Jejus kapêr o mê ahkre ho ri apa. E kêr ka mê ã akrajê nhîpêx anhÿr o ri apa.

*Mê pahte mê panhõ patrãw kapêr kôt amnhî nhîpêx ã mê pamã karõ
Korosê 3.22-4.1; Wam Ximotre 6.1-2; Xitre 2.9-10; Wam Pêtre 2.18-25*

⁵ Nê mê ate mê kãm mê axàpênh o mê apa xwÿnhjaja kêr ka mê anhõ patrãw kapêr ma nê hkôt amnhî nhîpêx mex o ri apa. Te mê ate Kris kapêr mar nê hkôt amnhî nhîpêx pyràk. Jao mê hã apijaàm rãhã nê. ⁶ Nom kêr ka mê ãm mê noo mã pix mã ri mê kãm axàpênh mex kêt nê. Määnên mê wa kre kamã mê kãm axàpênh mex rãhã nê. Ja na Tirtùm kãm hprãm. Mê apê Tirtùm Kra Kris mã tanhmã amnhî nhîpêx to ho apa xwÿnh jakamã kêr ka mê anhõ patrãw mã axàpênh mex o ri apa. ⁷ Nê mê akÿnh kãm mê kãm axàpênh mex nê. Te mê ate Pahihti mã akÿnh kãm tanhmã kãm amnhî nhîpêx to pyrà nê mê kãm tãm amnhî nhîpêx pè axàpênh mex o ri apa. ⁸ Kot puj mê amnhî kaxyw Tirtùm mã pajamaxpêr pè pahkÿnh kãm tãm amnhî nhîpêx o ri papa nhùm Pahihti ja hã mê pahpumu nê nhÿrmã ja hã mê pahto mex rax nê. Mê pahpê hkrajê piitãã. Mê pahte mê kãm paxàpênh xwÿnhjaja nê amnhî mã mê paxàpênh xwÿnhjaja nhùm nhÿrmã mê pahpiitã mê pahte tãm amnhî nhîpêx xwÿnhjê ho mex rax nê.

*Mêõ patrãwajaja kot tanhmã kãm mê àpênh xwÿnhjê nhîpêx to
Korosê 4.1*

⁹ Nê mê apê mê õ patrãwajaja kêr ka mê amã mê àpênh xwÿnhjê ho mex nê mê àpênh ã mê kãm axàkêr o ri apa hkêt nê. Tãm mê hipêx. Kaxkwa kamã mê panhõ Pahi Maatija mãäänên kêp mê õ Pahi Maati jakamã ã mê hipêx mex anhÿr o apa. Tãm na kãm mê pahpiitã mê pajapê ho axpên pyràk. E kêr ka mê ã mê hipêx anhÿr o ri apa.

Tanhmā mē pahte Satanasti kutā amnhī to ht̄yx to hā mē pamā karō

Rōmān 16.20; Sikūn Korīt 10.3-5; Wam Tesarōn 5.8-11; Xiakre 4.7; Wam Pētre 5.8-11

¹⁰ E kot paj hpānhā tanhmā mē pahte mēkarōmnuti nhō pahi Satanasti kutā amnhī to ht̄yx to jarē ka mē inhma. Kēr ka mē Pahihti nh̄y hā kutā amnhī to ht̄yx rāhā nē apa. Ate tanhmā amnhī tomnuj to hprām xāj tanhmā kot ato htā ka Tirtūm xiht̄yx o anhōpinh xā kaxw̄ynh kām kutā amnhī to ht̄yx nē. R̄y koja ate mēmoj mex o anh̄y nē tanhmā ato ka mē amnhī tā hamaxpēr ā omu nē ām omu nē arī Tirtūm xiht̄yx nh̄y hā tām ajamaxpēr mex rāhā ho ri apa.

¹¹ Na hte pōristijaja pijapu kaxyw hāmri nē amnhī nē kàx o mē ē jagjē nhūm mē tee ri kām mē hkamnhw̄yr prām hkapr̄y. Tā ja pyrà nē koja Satanasti mē ate kapēr kōt tanhmā amnhī nh̄ip̄ex to hprām xāj tanhmā mē ato ka mē amnhī tā hamaxpēr ā omu hāmri nē Tirtūm xiht̄yx nh̄y hā kutā amnhī to ht̄yx nē. Jao mē ate amnhī nh̄ip̄ex nyw pix o amnhī nh̄ip̄ex nē mē ajamaxpēr nyw pix o ajamaxpēr. Kot kaj mē ā amnhī nh̄ip̄ex anē nhūm Satanasti tee ri tanhmā kām mē ato hprām hkapr̄y.

¹² Mē pahpē Tirtūm kra jakamā mē kot mē pakutā amnhī xunhw̄yr xw̄ynh maatijaja axtem na mē. Mē kēp mēkarōmnuti jakamā mē pahkīnhā mē ī hkēt. Ām mē hkarō kaxkrit pix na mē. Na htem kōk kōt tanhmā amnhī tomnuj t̄yx to ho pa. Nē mē hiht̄yx. Na htem arī jar pika ja kamā mē kēp Tirtūm kra hkēt xw̄ynh̄jē ho amnhīptā nhūm htem mē hkōt ri ht̄yx tanhmā ri amnhī tomnuj t̄yx to ho pa. Nom amnhī tā mē omunh kēt nē. ¹³ Jakamā kwa kēr ka mē Tirtūm kot mē akarō mā amnhī Karō jagjēnh xw̄ynhta kōt pix mā amnhī nh̄ip̄ex o apa. Jao mē ate amnhī nh̄ip̄ex nyw kōt pix mā m̄n ri mē amnhī nh̄ip̄ex. Kēr kē mēkarōmnuti tee ri kām tanhmā mē ato hprām kapr̄y ka mē arī Tirtūm Karō xiht̄yx nh̄y hā kutā amnhī to ht̄yx rāhā ho apa.

¹⁴ Jakamā kwa kēr ka mē axkām ajamak rom nē te ho sōrdat kot pijapu kaxyw ē jagjēnh pyrāk o amnhī nh̄ip̄ex. Na htem amnhī nē mōx kà ho mē ē jagjē nē mē hpre xā ho amnhī pre hpa. Nē hipy kàx o mē hinō kà jagjē. Hāmri nē ri kormā ma mē kām mē hkurē xw̄ynh̄jē kutā mra nē axpu. No mē kajaja kēr ka mē kurom amnhī krām Tirtūm kapēr jaxār t̄yx nē hkōt pix mā ri ajamaxpēr rāhā ho ri apa. Nē hkōt ri amnhī nh̄ip̄ex mex nē. Jao te sōrdat pijapu kaxyw kot amnhī nh̄ip̄ex̄ta pyrāk.

¹⁵ Na hte sōrdatjaja hpar kà jagjē nē aa hopōx kēt nē. Ām rāhā gōr nē hikw̄y. Jao ra mē kutā pijapu kaxyw amnhī grōnh rāhā gōr nē hikw̄y. Tā kēr ka mē ma mē kām Jejus kot tanhmā mē panē amnhī nh̄ip̄ex to hā harēnh o apa kaxyw nē sōrdat pyrā nē amnhī grōnh kōt ma mē hw̄yr apa nē amnhī kamā akahak kēt nē.

¹⁶ Nē sōrdatjaja na htem amnhī nē amnār xā hā kàx po jam̄y nē ho kuhē nhūm mē tee ri kām mē hkamnhw̄yr prām kapr̄y. Ja pyrà nē koja Satanasti tanhmā mē ato ka mē Tirtūm kēp mē anhō pahi hā hiht̄yx o kot Satanasti jakrenhja mā ajamaxpēr kurē kumr̄ex nē ām hkōt pix mā amnhī nh̄ip̄ex. Na hte Satanasti te kot mē pahw̄yr krur rēnh pyrāk o mē panh̄ip̄ex. Jao xatā mē pahte Tirtūm kaga hprām xāj tanhmā mē pahto. Nē mē pahte Tirtūm mā tanhmā amnhī nh̄ip̄ex to pymaj xatā tanhmā mē pahto kapr̄y. Pu mē amnhī tā omu hāmri nē Tirtūm Karō xiht̄yx nh̄y hā Tirtūm kōt pix mā amnhī nh̄ip̄ex.

¹⁷ Nē na hte sōrdatjaja kàx o mē hkrājapap jagjē nē pijapu kaxyw mē kutā mra nhūm mē tee ri mē hkrā jayr prām kapr̄y. Ja pyrà nē kēr ka mē amnhī kaxyw Tirtūm kōt pix mā ajamaxpēr rāhā ho ri apa. Nē ra kot mē ato hkra

mã ajamaxpër rãhã nê. Kê Satanasti tee ri kãm mẽ akrã kamã mẽ amã mẽ ajamaxpër punuj jagjênh prãm hkapyrý.

Nê sõrdatjaja na htem mẽ kutã wapo jamý nê ho kuhê. Nom mẽ papajaja mẽ panhõ wapoja na axtem kêp Tirtúm kapêr. Na hte Tirtúm Karõ mẽ pahkrã kamã kapêr o amnhîrit pu htem pix mã pajamaxpêr o papa nhùm Satanasti tee ri kãm mẽ pahkrãm mẽ pajamaxpêr punuj jagjênh prãm kaprý. Te mẽ papijapu nhùm mẽ pahte amnhî nê ho pakrihkrit pyrãk o hipêx.

¹⁸ ã Satanasti pẽ mẽ pahte amnhî nê amnhî nhîpêx kot anhýr. Jakamã kêr pu mẽ amnhî to Tirtúm pix wýr o ri papa kê Satanasti kutã mẽ pahto paxihtýx pu mẽ hkõt tanhmã amnhî tomnuj to hkêt nê.

Nê kêr pu mẽ mẽmoj to anhýr kaxyw nê ra Tirtúm Karõ nhý hã amnhî to Tirtúm wý. Nê kãm amnhî jarênh rãhã ho papa nê aa ja ho pajamakêtkati hkêt nê. Nê Tirtúm krajê piitã mẽ ho hwýr rãhã ho ri papa.

¹⁹ Nê kwa kêr ka mẽ mãânên ixto Tirtúm wýr rãhã nê. Kot tanhmã ixto nhùm ixãmnhîx ixte mẽ kãm kapêr jarênh mex o ri mẽ hkõt ixpa kaxyw. Mẽ kot ja hã tanhmã ixto htã pa arî ixãmnhîx mẽ kãm harênh mex o ri mẽ hkõt ixpa. Nê ixprî hã mẽ kãm Jêsus kot tanhmã mẽ panê amnhî nhîpêx to hã harê. Kormã mẽ kot hprî hã ja mar mex kêt. ²⁰ Tã ixte mẽ kãm ja jarênh kaxyw na pre Tirtúm mẽ hwýr inhmê nhùm prem hã ijaxã pa arî mẽ hagjênh xã kamã ixkrî ho ixkrî. Jakamã kwa mẽ ixto Tirtúm wý kê tanhmã ixto ixihtýx to pa arî mẽ kãm kapêr jarênh o ixkrî. Ja na Tirtúm kãm hprãm nê ijaxwýja inhmã ja prãm.

*Kagã jatur xã
Korosê 4.7-8*

²¹ Nê ot pa mẽ awýr Xikitre mẽ. Kot paj mẽ amã kagãja nhîpêx pa nê kãm kugõ nhùm kupy nê ma mẽ awýr o mõ. Hãmri nê mẽ awýr o pøj nê mẽ amã kugõ nê mẽ amã tanhmã ijarênh to ka mẽ ijarênh ma nê akînh nê. Xikitre na hte Pahihti mã tanhmã amnhî nhîpêx mex to o pa. Kris kõt mẽ pahtõ na. Nê inhmã hapêê. ²² Tã ot pa mẽ awýr kumê. Kê mẽ awýr pøj nê mẽ amã ijarê ka mẽ kam ama nê akupým tãm akrã nê tee ri ixkukamã ajamaxpêr kêt nê. ²³ E ixkrãmnhwýjaja. Kê Mẽpahpãm Tirtúm mẽ Pahihti Jêsus Krisja wa tanhmã mẽ akrã hto ka mẽ ajamakêtkati nê axãmnhîx ri apa. Nê mẽ amã axpên kînh o ri axpên kõt apa. Nê mẽ apiitã wa hkõt ajamaxpêr mex o ri apa. ²⁴ E mẽ amã mẽ panhõ Pahihti Jêsus Kris kînh rãhã ho apa xwýnhjaja. Kê Tirtúm mẽ ato mex nê mẽmoj to mẽ akutã nojarêr rãhã ho pa.

Tã ãm ja pix na hapêx. Ixpê Pawre na pa mẽ awýr kagãja nhîpêx nê kumê.

Piripos

Pawre kot Piripos kamā Jejus kôt hkwýjê hwýr kagà nê mēnh

Pawre na pre kagàja nhîpêx. Jejus nhÿ hã mē ahkre o mē pa xwýnhjê hō na pre. Na pre Jejus ā mē kām hkurê xwýnhjaja unê nê ma krî pê Rôm wýr kumê nê kamā haxà nhūm mē haggjēnh xà kamā hkrî ho hkrî. Tã nhūm arî hkrî rãhã Piripos kamā Jejus kôt hkwýjê hwýr kagàja nhîpêx nê kumê. Na prem Pawre jarēnh ma nê kām ukapri nê. Jakamā axpēn kaxyw kàxpore hkwý ho akuprō nê hwýr kumê. Hãmri nhūm omu nê hkînh nê amnhî tã kagàja nhîpêx nê kamā mē kām amnhî jarē nê mē hwýr kumê. Kot amnhî xà htýx kamā hamak o hkrî htã arî hwýr mē mrar xwýnhjê mã Tirtūm kapēr jarēnh rãhã ho hkrî hã amnhî jarē. Nê kām Jejus kot amnhî nhîpêx kôt pix mã amnhî nhîpêx o pa hprãm ā amnhî jarē. Nê kām Jejus jamaxpēr kôt pix mã hamaxpēr prãm ā amnhî jarē. Ā na pre Pawre kagàja kamā mē kām amnhî jarēnh anê. Nê mē kām:

¹ Pa Piripos kamā Jejus Kris kôt ixkwýjaja. Xà mē amex na ka mē apa? E ixpê Pawre na pa mē amã kagàja nhîpêx nê kamā mē amã amnhî jarē nê mē awýr kumê. Nhūm Ximotre haxwýja kām ja mex nê. Wa ixpê Jejus mã tanhmã amnhî nhîpêx to ho wa ixpa xwýnh jakamã na pa wa mē awýr hipêx nê kumê. Mē ate Tirtūm kapēr o mē ajahkre xwýnhjê hwýr nê mē kām mē ate tanhmã amnhî to xwýnhjê hwýr nê mē ate mē mar o akrî xwýnhjê hwýr. Mē apê Kris kôt wa ixtō nê wa ixtōxjê ho ixpimràatã mē awýr hipêx nê kumê. ² E kê Mēpanhîpêxà maati Tirtūm mē Pahihti Jejus Kris wa mēmoj to mē akutã nojarêt rãhã nê ka mē axãmnhîx ri ajamakêtkati nê ri apa ho apa.

*Pawre kot Piripos nhō xwýnhjê ho Tirtūm wýr ā harēnh
Epes 1.15-19; Korosê 1.9-12*

³ Na pa hte xatã mē amã ijamaxpēr o ixkrî nê mē panhō Tirtūm kot tanhmã mē ato mex toja pa kām ijamaxpēr nê ixkînh nê ixkrî. ⁴ Nê Tirtūm mã mē ajarēnh nê mē ato kuwý. Ixkînh kām mē ato kuwý.

⁵ Wam ixte mē awýr inhmōrta ā na pa pre mē amã Jejus kot mē panê tanhmã amnhî nhîpêx to hã harēnh o ri mē akôt ixpa. Ka prem inhma nê hkôt amnhî xunhwýr týx nê hkôt amnhî nhîpêx o ri apa. Jakamã inhma axpēn kaxyw ri kàxpore hkwý nhōr o apa. Te ham mē ate ixwýr mēnhta pyrãk pa pre mē akukwak ri amnhîm ho ixujaprōr o ri ixpa pê nhãm ri mē kām Jejus jarēnh o ri mē hkôt ixpa. Na pa hte arî jam ijamaxpēr rãhã ho ixkînh nê ixkrî. Nê Tirtūm mã mē ate ixtō mex ā kām mē ajarēnh o ixkrî.

⁶ Nê na pa pre ma mē awýr mō nê mē amã Jejus jarē ka prem inhma nê hkôt amnhî xunhwý nhūm Tirtūm ja hã mē apumunh mex nê. Hãmri nê mē ate hkôt amnhî to htýx kaxyw tanhmã mē ato mē axihtýx to. Tã koja arî mē ato mē axihtýx rãhã nhūm Jejus Kris nhÿrmã akupýn mē pahwýr wrý. Koja ā mē ato mex anê. ⁷ Na hte tanhmã ixto mex tota pyrã nê tanhmã mē ato mex to ho pa nê mē akutã nojarêt rãhã ho pa.

Nê kormã mē kot ijaxàr kêt ri pa pre ma mē piitã mē kām Jejus jarēnh o ri ixpa. Nê ãm hãmri mē kām harê. Mē kot mar nê hkôt amnhî xunhwýr týx kaxyw pa pre mē hkôt harēnh rãhã ho ri ixpa. Ka prem ja kaxyw inhma

kàxpore hkwȳ gō pa pre ho amnhīm ixujaprōr pē mē hkōt ri mē kām harēnh o ri ixa. Tā nhūm prem jar Rōm kamā ijaxà pa arī ixkrī htā ka mē axte ixwyr̄ hkwȳ mē. Jakamā na pa hte mē amā ijamaxpēr rāhā ho ixkrī nē inhmā mē akīnh t̄yx nē. ⁸ Te Jejus Kris kām mē ajapē ht̄yx pyrāk. Tirtūm kot ja hā ixpumunh mex.

⁹⁻¹⁰ Na pa hte mē ato kuw̄y nē kām:

—Pa Tirtūm. E Piripos nhō xw̄ynh̄jē pumu. Na mē ra kām axpēn kīnh o axpēn kōt pa. Kwa tanhmā mē hipēx to kē mē arī kām axpēn kīnh t̄yx pix nē. Jao axpēn to mex rāhā ho pa. Nē tanhmā mē hkrā hto kē mē amnhī krām akapēr jaxār t̄yx nē. Jao tām amnhī nhīpēx mex nē hamaxpēr mex o ri pa. Nom kormā mē kot ja pumunh tohtuj anhyr̄. Tā kēr ka tanhmā mē ho kē mē ā amnhī nhīpēx anhyr̄ rāhā Jejus Kris akup̄yn mē ixwyr̄ wr̄y.

Anhyr̄ pa hte mē ato hw̄yr o ixa. ¹¹ Nā koja Jejus Kris mē akaxw̄ynh kām mē ato mē axiht̄yx ka mē ŷ hā axiht̄yx pē tām ri amnhī nhīpēx nē tām axpēn nhīpēx o ri axpēn kōt apa. Nhūm mē piitā ja hā mē apumu nē axpēn mā Tirtūm mex o mex ā harē.

*Pawre kām Kris kōt amnhī nhīpēx prām ā harēnh
Atrē 28.30-31; Epes 6.19-20; Sikūn Ximotre 2.9*

¹² E Kris kōt ixtō nē ixtōxjaja. Kot paj mē amā tanhmā amnhī jarēnh to ka mē inhma. Na prem ra Jejus ā ixtomnuj t̄yx nē hā ijaxà pa amnhī xā ht̄yx kamā ijamak o ixkrī. Nom mē kot ā inhīpēx anhyr̄ tā pa hte arī ixkrī xā kamā mē kām Jejus jarēnh o ixkrī. Jakamā na mē ra ohtō nē tanhmā kot mē panē amnhī nhīpēx to hā harēnh ma. ¹³ Pōristi kot inhīhkō hā ixtānopxar xw̄ynh̄jē mē ixwyr̄ mē mrar xw̄ynh̄ piitā ixte Kris kapēr jahkre ho ixa pix ā mē kot ijaxār ā ijarēnh ma. ¹⁴ Nē jar Kris kōt mē pahtō nē mē pahtōxjaja haxw̄yja ijarēnh ma nē ohtō nē ixpyrā nē Kris nh̄y hā amnhī to ht̄yx nē arī hkwȳjē mā kapēr jarēnh rāhā ho pa. Ixpyrā nē kām mē uma hkēt nē mē kutā amnhī to ht̄yx pē mē kām harēnh rāhā ho pa.

¹⁵⁻¹⁸ Nē na pre mē hkwȳjaja ixte mē amā Kris jarēnh o ixa hā ijarēnh ma nē hā ixkamā gryk nē axtem hamaxpēr nē ixwakre kamā gryk kām mē kām Kris kapēr jarēnh o pa. Na htem hamaxpēr o:

—E kot paj ma Pawre kot ra mē hw̄yr mōr xw̄ynh̄jē hw̄yr mō nē kot ra mē kām Jejus kapēr jarēnh nhīpy axte mē kām harēnh o ri mē hkōt ixa. Hāmri nhūm mē inhma nē inhgryk ā Pawre kaga. Hāmri nhūm mē hagiēnh xā kamā arī hkrī tā tee ri mē hā ijarēnh ma nē hkaprī nē rī amnhī pumu. Nā kot paj anē.

Anhyr̄ o hamaxpēr tā pa mē harēnh ma nē ixkaprī hkēt nē. Mē kot mē amā hprī hā Kris kapēr jarēnh kēnā kot pa kēt tee ri mē harēnh ma nē ixkaprī. Kwār mē māmri ri ixkamā gryk kām kapēr jarēnh o ri pa. Pa mē harēnh ma nē ixkīnh nē. Nom na hte mē hkwȳjaja jajē rom kām ixkīnh kām mē kām Kris kapēr jarēnh o pa. Nē tām hamaxpēr pē mē kām harēnh o pa. Ra mē kot ixpumunh mex jakamā nhūm Tirtūm kot jar mē hw̄yr inhmēnh nhūm ixte ām hāmri mē kām kapēr mex jarēnh o ri ixkrī hā ixpumunh mex. Jakamā kwār mē māmri tanhmā inhmā hamaxpēr to xā hkōt mē ujarēnh mexja jarēnh o pa. Mē kām ixkīnh kām harē r̄y ixkamā gryk kām ri harēnh o pa. Ām hāmri Kris kapēr jarēnh o pa jakamā pa mē harēnh ma nē ixkīnh nē.

¹⁹ Nē ra mē ate ixto Tirtūm w̄yr o apa jakamā koja Karōja ixkaxyw tanhmā jar Rōm kamā pahihti nhīpēx to nhūm tokyx ixkator japēr. Pa ixāmnhix ijamakētkati nē ri ma mē akōt ixa. ²⁰ Nom inhmā Jejus kām hprām xā hkōt

pix mã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho ixa hprãm. Jakamã koja mẽ ixkator pa ixkĩnh nê arĩ kãm tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho ri ixa. Nom koja mẽ tanhmã hamaxpêr to nê xipĩ pa mẽ kutã mẽ kãm amnhĩ to htỳx nê ixãm rãhã nhũm mẽ xipĩ pa ijamakêtkati nê ty. Kê mẽ ja hã xipumu nê ixtã Kris mex o mex ã harê. Æm Jejus kãm hprãm xã hkôt pix mã na inhmã amnhĩ nhĩpêx prãm. ²¹ Tã kot paj tanhmã amnhĩ to nê arĩ ixtĩr japêr hã kot paj ãm kôt pix mã amnhĩ nhĩpêx rãhã ho ixa. Nom koja mẽ tanhmã hamaxpêr to nê hã xipĩ pa ty nhũm Tirtũm ma kaxkwa hwỳr ixkarõ ho àpir kurê kumrêx. Pa Tirtũm mẽ Krata wa kuri inhmex o inhmex nê wa kuri ixa ho ixa. ²²⁻²³ Tã nhỹ na we inhmã mex o hõ jakrenh wehe? Na pa tee ri amnhĩ kukamã ijamaxpêr. Inhmã tokyx ixtyk nê Kris kuri ixa hprãm. Ja na inhmã hprãm o inhmã hprãm. Nom ko. Kot pa arĩ ixtĩr nê arĩ mẽ kãm Jejus kot tanhmã mẽ panê amnhĩ nhĩpêx to hã harênh rãhã ho ri ixa. Ko. Ja mããnên inhmã mex. ²⁴ No mẽ amã na arĩ ixtĩr nê xipaja mẽ amã hprãm ²⁵ jakamã kot paj pêr tokyx ixtyk kêt nê. Kot paj arĩ ri mẽ amã Kris kôt mẽ ato mẽ axihtỳx o ri mẽ akôt ixa. Jao ãm ho hkrãnre ka mẽ ra amnhĩ kaxyw kãm ajamaxpêr nê hkôt amnhĩ xunhwỳr tỳx nê. Jao akĩnh nê apa. ²⁶ Tã kot paj nhỹrmã akupỳm ixtĩr rãhã mẽ awỳr mõ ka mẽ xipumu nê akĩnh nê. Jejus Kris kot akupỳm ixkator ã akĩnh nê. Hãmri nê ixtã Jejus mã mex o mex ã harê.

*Mê pahte Jejus ã pahpunuj tã mẽ pahte amnhĩ to htỳx ã mẽ pamã karõ
Rukre 6.22; Sikũn Korĩt 2.14-16; Xiakre 1.12; Jutre 3*

²⁷ Jakamã e kêr ka mẽ Jejus Kris kapêr kôt pix mã amnhĩ nhĩpêx. Nê axpên kôt axpên to axihtỳx pê mẽ kãm Jejus kot tanhmã mẽ panê amnhĩ nhĩpêx to hã harênh o ri apa kê mẽ ama nê mẽ pahpyrà nê hkôt amnhĩ xunhwỳ. E kêr ka mẽ ã amnhĩ nhĩpêx anhỳr o ri apa. Kêr pa nhỹrmã mẽ hagjênh xãja rũm ixkator japêr nê nhỹri ja hã mẽ ajarênh ma rỳ ma mẽ anhõ krĩ hwỳr mõ nê ja hã mẽ apumu nê ixkĩnh nê. ²⁸ Nom kwa kêr ka mẽ amã mẽ kot Kris ã tanhmã mẽ ato xwỳnhjê pyma hkêt nê. Mẽ kot tanhmã mẽ anhĩpêx kati hto htã kêr ka mẽ kutã amnhĩ to htỳx nê mẽ hkôt apa. Kêr kê mẽ amnhĩ tã mẽ apumu nê tee ri hamaxpêr hãmri nê axpên mã:

—Kwa mẽ pahte Kris ã tanhmã mẽ hipêx to htã na htem amnhĩ to htỳx nê arĩ mẽ pamã harênh o ri pa. Pêr mẽ kãm mẽ pahpyma hkêt. Mãn hte Tirtũm tanhmã mẽ ho nhũm mẽ ý hã kãm mẽ pahpyma hkêt nã? Kwa tanhmã kot puj mẽ ho nhũm mẽ Jejus kapêr jarênh o pata kaga? Nã kot puj mẽ ãm tee ri hã tanhmã mẽ ho kaprỳ. Mãn ãm hãmri na htem nhỹrmã Tirtũm kuri htĩr tũm nê pa ho pa hã amnhĩ jarênh o pa nã? Anê.

Koja mẽ ã mẽ ajarênh anê. Tirtũm kot mẽ ato mẽ axihtỳx ã mẽ apumunh kôt. ²⁹ Na pre tanhmã mẽ ato ka mẽ Kris kôt amnhĩ xunhwỳ. Tã mẽ kot tanhmã hã mẽ anhĩpêx to htã na hte Tirtũm mẽ kutã tanhmã mẽ ato ka mẽ ý hã amnhĩ to htỳx nê apa. ³⁰ Ijaxwỳja na pa hte amnhĩ xã htỳx kamã ijamak o ixkrĩ. Na pre htem Jejus ã ixtomnuj o pa ka prem ja hã ijarênh ma nê hã xipumu. Tã ota kê mẽ ra axte tanhmã hã inhĩpêx to. Pa kê amnhĩ xã htỳx kãm ijamak o ixkrĩ ka mẽ ijarênh ma. Tã xep mẽ xipyrã nê Kris ã amnhĩ xã htỳx kamã ajamak o apa. Nom kwa kêr ka mẽ tee ri amnhĩ kukamã ajamaxpêr o akapri nê apa hkêt nê.

2

*Jejus kãm mẽ pajapê xãj tanhmã kot amnhĩ nhĩpêx to hã harênh
Rõmãn 15.5-6; Epes 4.1-6; Piripos 2.18*

¹ Nē ra mē pahte Jejus kôt amnhī xunh̄w̄yr jakamā pu mē tee ri amnhī kukamā pajamxpēr o pahkaprī nē ri papa hkēt nē. Ām kām mē pajapēja mā pajamxpēr rāhā ho pahkīnh nē pajamakêtkati nē ri papa. Nhūm Karō mē pahkarō mā agjē nē mē pahto mex nē mēmoj to mē pakutā nojarēt o ri mē pakamā pa. ² Tā kēr ka mē axpēn mar mex nē mēmoj tā axpēn mā axākjēr o ri apa hkēt nē. Te ri ixkre pixi kamā mē atipxi nē axpēn kôt amnhī nhīpēx pyrāk. Nē Tirtūm kām hprām xā hkôt pix mā ajamxpēr o ri apa. Nē mē amā axpēn kīnh o ri apa. Kot kaj mē ā amnhī nhīpēx anē pa ja hā mē apumu r̄y hā mē ajarēnh ma nē ixkīnh t̄yx kumrēx.

³ Nē kwa kēr ka mē axpēn pumu nē ā ajamxpēr anh̄yr kēt nē. Mē ajamxpēr o:

–Tk. Kot pa ri tanhmā jahti ho ajuta hto ho ixpa hkēt nē. Ixte amnhī to rax o hakrenh kēnā kot pa hkēt ri ho ajuta. Kē tām m̄an tanhmā ixto ajuta hto.

Anh̄yr o ajamxpēr kēt nē. Kēt nh̄yri mēhō pumu nhūm tanhmā kute ka hā omu nē ajamxpēr o:

–Hēxta waa nē. Kwa tanhmā kot pa we ho ajuta htoo?

Anh̄yr o ajamxpēr hāmri nē ajamxpēr xā hkôt tanhmā ho ajuta hto.

⁴ Jao Jejus pyrā nē mēmoj to axpēn kutā anojarēt o ri apa. No ri amnhī pix kukamā ajamxpēr o apa hkēt nē. ⁵ Kēr pu mē te Jejus tanhmā hamaxpēr toja pyrāk o pajamxpēr o ri pa.

⁶ Kēp Tirtūm Kra kumrēx jakamā te urāk tā xā na pre ja hā amnhī pumu nē amnhī pix kukamā ā hamaxpēr anē nē hamaxpēr o:

Te ixte Tirtūm pyrāk jakamā mēmoj piitā inhō na. Jakamā kot paj jar kaxkwa kamā inhmex nē ixkīnh nē ixpa ho ixpa nē aa rer nē nh̄yh̄ym inhmōr kēt kumrēx. Anh̄yr o na pre hamaxpēr? Nā na pre ā hamaxpēr anh̄yr kēt nē.

⁷⁻⁸ Kām mē pajapē xāj na pre kaxkwa kamā mēmoj mex piitā rer pa nē man mē pahw̄yr wr̄y nē mē pahpyrā nē ī ho katorxā nhōhy rūm kato.

Kēp mē panhō Pahihti htā te kēp mē panhīō nē te kot amnhī to grire pyrāk o amnhī nhīpēx o ri pa.

Nē Tirtūm kām hprām xā hkôt pix mā amnhī nhīpēx o pa.

Nē ām kôt pix mā amnhī nhīpēx o pa rāhā nhūm prem kupī nhūm arī mē kām xa nē tanhmā amnhī tā mēhō hto hkēt nē.

Na prem hipēx kati nē. Te kēp mē kot amnhī tomnuj t̄yx xw̄ȳnhjē nhīpēx pyrāk o hipēx nē pī kahpa hā kunhō nē kupī.

Tā no nhūm mē kēp tanhmā amnhīmmuj to hkēt nē arī mē kām xa. Mē panē na pre ā amnhī nhīpēx anē.

⁹ Hāmri nhūm Tirtūm ā kot amnhī nhīpēx anh̄yr ā omu nē akup̄ym ho ht̄ir nē akup̄ym amnhī w̄yr ho api.

Nē mex o mex ā harē.

Nē kot nh̄yrmā mē pahpiitā mē pahto amnhīpt̄ar kaxyw mē pakaxyw ām.

¹⁰ Jakamā kot puj mē nh̄yrmā pahpiitā Jejus kutā pahkōnkrā ho rōrōk nē pahkrī hpa nē kax pēē kām mex o mex ā harē.

Mē pahpiitāā. Kaxkwa kamā mē pa xw̄ȳnhjaja nē pika piitā hkôt mē papa xw̄ȳnhjaja.

Nē mē htyk xw̄ȳnh piitā koja mē akup̄yn ht̄ir pu mē pahpimràātā Jejus kutā pahkōnkrā ho parōrōk nē pahkrī hpa nē kām mex o mex ā harē.

¹¹ Nē kām:

Pa Pahihti Jejus. Nā ām hāmri na apē mē inhō Pahi Maati hā apyxi mex na ka.

Jakamã mẽ ixtõ kot paj mẽmoj tã tanhmã amã karõ hto? Nã kot paj mẽ ixtõ ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr kêt nê. Anê.

Kot puj mẽ nhÿrmã ã Jejus mã pakapêr anê.

Jao mãânên Tirtũm hihtÿx o hihtÿx nê àhpumunh o àhpumunh ã omu. Nê mex o mex ã omu.

Te mẽ pahpê kanhêti pyrãk ã mẽ pajarênh

Matêwre 5.14-16

¹²⁻¹³ Tã kwa ixkrãmnhwÿjaja. Inhmã mẽ akĩnh. Kwa kër ka mẽ arĩ Tirtũm kõt amnhĩ nhĩpêx mex rãhã nê. Te ixte mẽ akamã ixpare ri mẽ ate amnhĩ nhĩpêx mexta pyrãk o ixwakre kamã amnhĩ nhĩpêx mex o ri apa. Na pre ra Tirtũm mẽ panê mẽ pahte amnhĩ tomnuj rê nê tanhmã mẽ pahto pu mẽ ÿ hã kapêr kõt amnhĩ nhĩpêx o ri papa. Jakamã kwa kër pu mẽ axte tanhmã amnhĩ tomnuj to ho papa hkêt nê. Nê mẽ pahte Tirtũm kapêr kwÿm ri amnhĩ nhĩpêx pymaj ãm hkõt pix mã amnhĩ nhĩpêx o ri papa.

¹⁴ Nê kër ka mẽ mẽmoj to anhÿr kaxyw nê agryk kãm tanhmã ri ho hkêt nê. Nê mẽmoj tã axapênh kaxyw nê ri hã axpên mã akapêr kati kamã ho anhÿr kêt nê. ¹⁵⁻¹⁶ Mẽ kot amnhĩ tomnuj xwÿnhjaja na htem ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr o pa. No kêt mẽ kajaja. Mẽ ate mẽ hkõt apa htã kër ka mẽ hkõt amnhĩ nhĩpêx kêt nê. Mẽ kurom mẽ apê Tirtũm kra jakamã kër ka mẽ hkõt pix mã amnhĩ nhĩpêx o ri apa. Nê tanhmã amnhĩ tomnuj to rÿ tanhmã ajamexpêr punuj to hkêt nê. Mẽ kot amnhĩ tomnuj xwÿnhjaja te ri kamãt kó kamã ri mẽ kêp àhkĩnh o ri mẽ pa xwÿnhjê kot amnhĩ nhĩpêx pyrãk. Tã kot kaj mẽ hkõt tãm ri amnhĩ nhĩpêx o apa nê te ate kanhêtija kamãt kó kamã hirã ho harir pyrãk o amnhĩ nhĩpêx. Jao mẽ kãm Tirtũm kapêr jarênh o ri mẽ hkõt apa. Mẽ kot amar nê apyrã nê nhÿrmã kuri htir tũm nê pa ho pa kaxyw. Kot kaj mẽ ã amnhĩ nhĩpêx anê nhũm nhÿrmã Jejus Kris akupÿn mẽ pahwÿr wrÿk ã arĩgrota ã pa mẽ apumu nê ixkĩnh nê. Nê ixkĩnh kãm Jejus mã mẽ ajarê nê kãm mẽ ajarênh o:

—Kwa Pahihti. E jajê pumu. Na pa pre mẽ kãm akapêr jarênh o ri mẽ hkõt ixpa nhũm mẽ inhmã tÿx nê nê akapêr kõt amnhĩ nhĩpêx o ri pa. Jakamã na pa pre mẽ kãm akapêr jarênh kaprÿ hkêt nê.

Anhÿr o kãm mẽ ajarê. ¹⁷ Na pa pre mẽ akõt mẽ amã Tirtũm kapêr jarênh o ri ixpa ka prem inhma nê hkõt amnhĩ xunhwÿ. Jakamã te ixte Tirtũm mã mẽ ato ixkĩnh xã nê kãm mẽ anhõr pyrãk.

Nê koja jar Rõm nhõ pahihtija tanhmã ixto hkêt japêr. Rÿ tanhmã ixto. Nom kwãr mẽ mãmrĩ tanhmã kãm ixto hprãm xã hkõt tanhmã ixto rÿ ixpĩ. Koja mẽ ã ixte mẽ anhĩpêx anhÿr ã ixpĩ pa ixkĩnh nê. Nê tanhmã ijamexpêr to hkêt kãm ty. Jakamã na pa ra ã mẽ kot inhĩpêx anhÿrja kukamã mẽ amã amnhĩ kĩnh ã amnhĩ jarê ka mẽ inhma. ¹⁸ Tã kër ka mẽ ixpyrã nê ajaxwÿja ixtã akĩnh nê apa.

Ximotre mẽ Eparoxit wa harênh

¹⁹ Nê koja Pahihti Jejus kãm ja prãm hã kot paj ma mẽ awÿr Ximotre mẽ nhũm ma mẽ awÿr mō nê ri mẽ akõt pa nê tanhmã mẽ ate amnhĩ nhĩpêx to hã mẽ apumu. Hãmri nê man akupÿn ixwÿr mō nê inhmã mẽ ajarê pa mẽ ajarênh ma nê ixkĩnh nê tee ri mẽ akukamã ijamexpêr o ixkrĩ hkêt nê. ãm tãm mẽ akukamã ijamexpêr o ixkrĩ. ²⁰ Ximotre tapxipix na ixpyrã nê kãm mẽ akĩnh nê kãm mẽ ato ajuta hprãm. Na hte mẽ ajarênh rãhã ho pa. ²¹ Nom jar mẽ piitã Ximotre kĩnhã amnhĩ mex pix kukamã hamexpêr o pa nê kãm Jejus Kris kõt tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho pa hprãm kêt nê.

²² Ximotre te kêp ixkra pyrâk. Na hte ixkôt pa nê ixpyrà nê Jejus mã tanhmã amnhĩ nhĩpêx mex to ho pa. Pa pre wa ijamê mê kãm mê ujarênh mex jarênh o wa ri mê hkôt ixpa. ²³ Tã koja mê tanhmã ixtã axpên mar to. Apu mê kot ixpîr ã amnhĩ jarê rÿ ixkator ã amnhĩ jarê. Pa tanhmã amnhĩ tã mê mar to nê rî kormã ma mê awÿr Ximotre mê kê ma mê awÿr mō nê mê amã tanhmã ijarênh to.

²⁴ Nê koja Pahihti Jejus kãm ja mex pa ijaxwÿja ma mê awÿr mō pu mê axte axpên pumu.

²⁵ Nê kot paj tokyx ma akupÿm mê awÿr Kris kôt mê pahtō Eparoxit mê. Na ka prem kãm kãxpore gō nhũm man ixwÿr o mō nê inhmã kugō. Hãmri nê jar inhmã àpênh rax nê ixpyrà nê mê ujarênh mexja jarênh o pa. ²⁶⁻²⁷ Tã ra à htÿx nê. Kironhÿx pre mê pahpê ty. Tã nhũm Tirtũm omu nê kamã ukapri nê. Nê mãânên pa ixkamã ukapri nê. Nê tee ri ixte à htÿx ã omunh nê ixkapri htÿx pymaj akupÿm inhmã ho mex nhũm ra akupÿm mex nê ri pa. Hãmri nê kãm mê apumunh prãm nê. Mê ate à htÿx ã harênh mar nê akapri hã mê ajarênh ma nê tee ri mê akukamã hamaxpêr. ²⁸ Jakamã inhmã akupÿm tokyx mê awÿr mēnh prãm. Tã koja mēmo arĩgro hã mê awÿr pōj ka mê omu nê akĩnh nê tãm ajamaxpêr. Pa ijaxwÿja jar ixkĩnh nê tãm ijamaxpêr. ²⁹⁻³⁰ Na ka prem ixwÿr amē nhũm man ixwÿr mō nê jar ixri mê kãm Kris kapêr jarênh o ri mê hkôt pa rãhã nhÿx hã ty nom kot amnhĩ kamã kahak kêt. Jakamã kê akupÿm mê awÿr pōj ka mê omu nê akĩnh nê. Nê kahti hkôt amÿ nê ho mex nê. Kêp Kris kôt mê pahtō mex kênã. Á na htem Kris mã mê kot tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho mê pa xwÿnhjê nhĩpêx mex anhÿr o pa.

3

Mēmoj tã mê pahpumunh kôt Tirtũm kot tãm mê paxunhwÿr ã harênh Piripos 2.18, 4.4

¹ E Kris kôt ixtō nê ixtōxjaja. Kris kêp mê panhō Pahihti jakamã kwa mê jam ajamaxpêr nê akĩnh rãhã ho ri apa.

Na pa ra mê amã mēmoj jarênh rax nê. Nê hã kagà rax tã kormã inhmã ja ho anhÿr kaga hkêt nê. Kot paj axte mê amã hkwy hã kagà. Mê ate hã ano htÿx nê ho apa kaxyw. ² Jakamã e kwa mê okora. Kêr ka mê amnhĩ nê mê kot Tirtũm kapêr o hêx xwÿnhjê pumunh mex o ri apa. Na htem tanhmã mê amã kapêr ho pa nê mê amã:

—Kot kaj mê ixpê Ijaewjê pyrã nê amnhĩ my kwÿt kà jakà hãmri nê apê Tirtũm kra. Anê.

³ Nom ja kot anhÿr kêt. Mê pahte amnhĩ jakâr kôt mê pahpê Tirtũm kra hkêt. Á kot anhÿr ronhÿx pu mê amnhĩ krã hkôt tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho pahpê hkra. Nom ja kot anhÿr kêt. Mê ate amnhĩ jakâr kêt tã mê ixpyrà nê amnhĩ kaxyw Jejus Kris mã ajamaxpêr jakamã mê ixpyrà nê mê apê Tirtũm kra na ka mê. Na ka htem mê ixpyrà nê Karō nhÿ hã kãm mex o mex ã harênh o ri apa nê mê ixpyrà nê Jejus kukwak ri akĩnh nê ri apa. Nom na pu htem pahpê hkra kaxyw amnhĩ jakâr kêt nê. ⁴ Kop ãm amnhĩ krã hkôt mê pahte amnhĩ to Tirtũm kra ronhÿx pa ra amnepêm amnhĩ to hkra nê ri ixpa. Na pa pre ixpê hkra hprãm xãj amnhĩ krã hkôt tanhmã ri amnhĩ nhĩpêx to rax o ixpa nom ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr kaprÿ. E pa ja hã mê amã amnhĩ jarê ka mê ijarênh ma.

⁵ Na pa pre ixkato nê kormã ixtã semãn pixire nhũm mê ixpê Ijaew ã inhmy kwÿt kà krãhta. Nom pa ã mê kot inhĩpêx anhÿr kôt ixpê Tirtũm kra hkêt

nē. Nē inhīpêxà hkôt ixpê finat Pējamī kanrēhā htàmnhwý jakamā ixpê Ijaew mex na pa. Nē Ijaew kapēr o ixkapēr o ri ixpa. Nom ja kôt ixpê Tirtüm kra hkêt. Nē määnēn ixpê Parijew nhō xwýnh jakamā na pa pre Tirtüm kot finat Mojes mã mẽ pakaxyw mẽmoj tã karō kôt pix mã amnhī nhīpêx o ixpa hprãm. ⁶ Jao tee ri mẽ kot Jejus kôt amnhī nhīpêx xwýnhjê pumu nē mẽ homnuj týt o ri ixpa. Na pa pre ijamaxpēr o: “Nà mūjjaja na htem mẽ ixkwým ri amnhī nhīpêx o pa.” Anē nē mẽ hipêx kati ho ri ixpa. Nē ijamaxpēr o: “Ra ixte finat Mojes kot Tirtüm nhý hã kapēr piitã hkôt amnhī nhīpêx mex jakamā na pa hte tanhmã ri amnhī tomnuj to ho ri ixpa hkêt nē.” Anē.

⁷ ã na pa pre ixpê Tirtüm kra hprãm xàj amnhī nhīpêx anhýr o ixpa. Tã nom ãm ã amnhī nhīpêx anhýr hkapyrý. Na htem ã ri amnhī nhīpêx anhýr kôt kèp Tirtüm kra hkêt nē. Tã pa hpãnhã amnhī kaxyw Kris kôt ijamaxpēr nhùm ixto hkra kurê kumrêx.

⁸ Ra ixte Jejus Kris kôt amnhī xãm jakamā Jejus kèp inhō Pahihti pa inhmã kapēr kôt pix mã amnhī nhīpêx o ri prãm. No hkrax rùm ixte amnhī nhīpêx tùmja na pa ra Jejus gryk ã hkaga hpa. Te ixte mẽmoj punuj pyr nē amnhī katut kôt mēnh nē axte kãm ijamaxpēr kêt pyrãk. Jao amnhī kaxyw Jejus kôt pix mã ijamaxpēr o ri ixpa. ⁹ Nom kormã ã ijamaxpēr anhýr kêt ri na pa pre ixtýt ri ijamaxpēr o:

—Nà ixte Mojes kot Tirtüm nhý hã kapēr kôt amnhī nhīpêx o ixpa jakamã koja Tirtüm ja hã ixpumu nē ixto hkra.

Anhýr tã nom ja kot anhýr kêt. Na htem amnhī krã hkôt tanhmã ri amnhī nhīpêx to ho pa nhùm Tirtüm ãm ja hã mẽ omu nē ãm hã mẽ omu nē mẽ ho hkra hkêt nē. Nom koja mẽ Kris kôt amnhī xunhwý nhùm ja hã mẽ omu nē mẽ ho hkra kurê kumrêx. Jakamã ixte Kris kôt amnhī xãm ã ixpumunh kôt pix mã na pre ixto hkra nē inhmex ã ijarê. ¹⁰ Hãmri pa ra inhmã Kris kôt pix mã amnhī nhīpêx o ri ixpa hprãm. Na pre ty tã akupým htír nē hihtýt nē àhpumunh týt o tanhmã amnhī nhīpêx to ho pa. Tã ijaxwýja inhmã urãn ã amnhī nhīpêx anhýr prãm. Nē inhmã uræk nē amnhī xã htýt kutã amnhī to htýt nē ixpa hprãm. Mẽ kot hã ixpír mã tã pa uræk nē Tirtüm kapēr kaga hkêt nē ãm kôt pix mã amnhī nhīpêx o ri ixpa rãhã uræk nē hã ty. Ja na inhmã ho anhýr prãm. ¹¹ Kê Tirtüm kot hipêxta pyrã nē akupým ixto ixtír pa wa kuri ixtír tùm nē ixpa ho ixpa. ¹² Inhmã Kris kôt pix mã amnhī nhīpêx o ixpa hprãm týt kumrêx. Kormã ixte hkôt amnhī nhīpêx o inhmôr nē kormã hatur xãm mēnh kêt tã inhmã tokyx hatur xãm mēnh prãm. Na pa ã inhmã amnhī nhīpêx anhýr prãm týt kumrêx.

Nē na pa hte ixte amnhī tomnuj kêt ã amnhī to jarkrar o ri ixpa hkêt nē. Na pa hte arī tōhã tanhmã amnhī tomnuj to nom inhmã ã amnhī nhīpêx anhýr prãm kêt. Nē na pa kormã ixprī hã Kris kot amnhī nhīpêx mar o inhmôr nē hatur xãm mēnh kêt tã inhmã hkôt amnhī nhīpêx o inhmôr nē tokyx hatur xãm mēnh prãm. Ja kaxyw na pre Jejus Kris amnhī kaxyw ixta. ¹³ Na pa hte mẽ akurom paxpixix ixte Jejus kãm hprãm xã hkôt amnhī nhīpêx o ixpa hã amnhī to jarkrar kêt nē. Nom ra ixte tanhmã amnhī tomnuj to ho ixpata pa axte kãm ijamaxpēr kêt nē. Te amnhī katut kôt ixte rēnh par pyrãk o hipêx nē axte kãm ijamaxpēr kêt nē. Nē Jejus kãm hprãm xã hkôt pix mã amnhī nhīpêx prãm xàj amnhī kaxyw kãm ijamaxpēr o ri ixpa.

¹⁴ Koja nhýrmã Tirtüm ixpê Kris kwý hã amnhī wýr ixwý nē inhmã:

—E amnē ixwýr api Pawre. Kot kaj jarãhã amnē mẽ ixwýr api.

Anhÿr o nhÿrmã inhmã kapër jakamã na pa hte amnhĩ tã ãm pix jamãr rãhã ho ixpa. Pê ra Jejus kot amnhĩ nhĩpêx piitã omunh par o mō. Nã kot paj gaa nê hkôt pix mã amnhĩ nhĩpêx mex o ri ixpa. ¹⁵ Kwa kër pu mē pahpiitã ã pajamxpêr anê. Jao amnhĩ wÿr hamãr pê hkôt pix mã amnhĩ nhĩpêx o ri papa. Mē pahpiitã mē pahpê Kris kwÿ kênã. Nom kot ka mē atō ja kaxyw tee ri amnhĩ kukamã ajamxpêr nê ajamxpêr o:

—Nã tanhmã kot paj we amnhĩ to nê Jejus kôt amnhĩ nhĩpêx mex rãhã o ri ixpa? Ja kaxyw ixãhpumunh tÿxre hã. Anê.

Hãmri nê ã ajamxpêr anhÿr o apaja apê hihtÿx japêr. Hã koja Tirtüm hprĩ hã tanhmã amã ja kukamã harênh to nê kaxyw ato axihtÿx ka ixpyrà nê hkôt pix mã ri amnhĩ nhĩpêx o apa. ¹⁶ Jakamã kër pu mē ãm Tirtüm kãm hprãm xã hkôt pix mã tanhmã kãm amnhĩ nhĩpêx to ho papa. Ra mē pahte hkôt amnhĩ nhĩpêx o papa xãja kôt pix mã arĩ amnhĩ nhĩpêx rãhã ho papa.

¹⁷ E Kris kôt ixtō nê ixtōxjaja. Na pa ra mē anoo mã Jejus kôt tãm ri amnhĩ nhĩpêx o ri ixpa. Tã kër ka mē ja hã ixpumu nê ixpyrà nê hkôt amnhĩ nhĩpêx o ri apa. Hãmri nê nhÿri mē kot ixpyrà nê ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr xwÿnhjê hō pumu nê urak nê ã amnhĩ nhĩpêx anê. ¹⁸⁻¹⁹ Jejus kot mē pamã mē pahte amnhĩ tomnuj mÿrapê pĩ kahpa hã mē panê htykja nhùm mē ra ohtō nê hprĩ hã mar tã hkôt amnhĩ xunhwÿr kêt nê. Mē kãm ã kot amnhĩ nhĩpêx anhÿrja ã mar prãm nõkati. Jakamã te mē kãm Jejus kurê xwÿnh pyrak. Na htem hã hpijaam kêt kãm tanhmã ri amnhĩ tomnuj to ho pa. Nê kãm amnhĩ mex pix prãm. Nê tanhmã amnhĩ tomnuj to nê ja hã amnhĩ pumu nê hkĩnh nê. Nom tee ri ja hã amnhĩ pumu nê hkaprĩ nê ri pa hkêt nê. Tã ã mē kot amnhĩ nhĩpêx anhÿr jakamã koja mē nhÿrmã ma mē kot amnhĩ xã htÿx kamã hamak o pa tùm xata wÿr hapêx. Nã koja mē ã amnhĩ nhĩpêx anê. Ra ixte mē amã ja hã mē harênh rax tã pa axte mē amã mē harê. Inhmã mē hkaprĩ hkôt na pa hte xatã mē amã ja hã mē harê. ²⁰ Kêt mē papajaja mē kurom mē pahpê kaxkwa nhō xwÿnh nom kormã. Kojã nhÿrmã Jejus Kris akupÿn mē pahwÿr kaxkwa rüm wrÿ. Mē papytãr xwÿnh maati Pahihtija akupÿn wrÿ hãmri nê ma akupÿm amnhĩ kôt mē pahto api. Jakamã na pu htem arĩ pahkĩnh pê amnhĩ wÿr kamã pajamak rãhã ho ri papa. ²¹ Na pu htem jar pyka ja kamã Jejus kĩnhã paxirerek nê pahpunuj nê ri papa. Nom koja nhÿrmã akupÿn mē pahwÿr wrÿ hãmri nê amnhĩ pyrã nê mē pamã mē panhĩ nyw gō pu mē urak nê paxihtÿx kãm pahtür tùm nê papa ho papa. ã kot mē panhĩpêx anhÿr kaxyw ãhpumunh o ãhpumunh. Tã koja ãhpumunh tÿx kãm mēmoj piitã ho amnhĩptãr pa. Pu mē pahpiitã hkôt amnhĩ nhĩpêx mex rãhã ho ri papa.

4

*Pawre kot mēmoj tã mē kãm karō
Epes 4.3; Piripos 2.2; Korosê 3.15*

¹ E Kris kôt ixtō nê ixtōxjaja. Inhmã mē ajapêê. Na pa hte mē ato ijamak o ixkrĩ nê mē amã ijamxpêr nê ixkĩnh nê. Nê jar mē pahkwÿjê mã mē ajarênh o ri ixkrĩ. E kwa kër ka mē arĩ Pahihti kapêr kôt pix mã mân amnhĩ nhĩpêx mex rãhã ho ri apa.

² Nê wa ka Ewox mē Sïxika wa. Na ka xep hte wa mēmoj tã axpên kamã agryk rãhã ho ri apa. Kwa wa ã amnhĩ nhĩpêx anhÿrja mã anhÿre nê tãm axpên nhĩpêx. Pahihti Kris kôt war ate axpên to war atōx kênã kot ka kêt wa axtem nê mēmoj tã axpên kamã agryk o ri apa.

³ Nē ka Xikitre. Apē ixkràmnhwỳ mex jakamā kēr ka axpēn tā wa nita wa kām akapēr kām axihtỳx nē kē war ama nē akupỳm tām axpēn nhīpēx. Na pre wa ra Kremēn mē hkwỳjē mē hpimràatā ixpyrà nē Jejus kot tanhmā mē panē amnhī nhīpēx to hā harēnh o ri pa. Tirtūm nhō kagā kamā mē hixi piitā hkwỳ. Mē pahtūr tūm nē mē papa mā xwỳnhjaja ra Tirtūm nhō kagā kamā mē panhīxi jaxwỳr par.

⁴ Nē kēr ka mē apē Pahihti hkwỳ hā akīnh nē ri apa. Mē ate ā amnhī nhīpēx anhỳr o apaja na pa inhmā hprām tỳx jakamā kot paj axte mē amā harē. Kwa kēr ka mē akīnh nē ri axpēn kōt apa.

⁵ Pahihti Jejus ra akupỳn mē pahwỳr nojarēt jakamā kēr ka mē kutēp mē piitā ri mē ho mex o ri mē hkōt apa.

⁶ Nē kēr ka mē tee ri amnhī kukamā ajamaxpēr o ri apa hkēt nē. Arī amnhī to Tirtūm wỳr rāhā nē. Kot ka mē mēmo arīgro hā apē amrakati japēr nē tee ri ja hā amnhī pumu nē amnhī to awỳ kē mē ama nē mē amā mēmoj gō. Rỳ mē ate mēmoj tā hwỳr xwỳnhnta tanhmā mē amā hipēx to ka mē amnhī tā omu nē kām:

—Nā ām hāmri na ka ā inhīpēx anē nē inhmā ja gō Tirtūm. Amex o amex.

Anhỳr o kām amnhī jarē. ⁷ Kot kaj mē ā amnhī to hwỳr anhỳr o ri apa nhūm tanhmā mē akrā hto ka mē mē apē Jejus Kris kwỳ hā ajamakētkati nē axàmnhīx ri apa. Hāmri nē mēmoj tā tee ri amnhī kukamā ajamaxpēr o ri akaprī nē apa hkēt nē. Ām akīnh rāhā ri apa. Tirtūm kot tanhmā mē pahto nhūm mē pajamakētkati nē ri mē papaja mē pahte amnhī tā omunh kēt. Ām tapxipix kot ā mē panhīpēx anhỳr kukamā àhpumunh tỳx.

⁸ E Kris kōt ixtō nē ixtōxjaja. Nā ixkapēr ā kagā jatur xà na ja. Kwa kēr ka mē ixujarēnh mar tỳx nē hkōt amnhī nhīpēx o apa.

Nē kēr ka mē axapēnh mex pix kukamā ri ajamaxpēr o apa.

Nē mēmoj mex pix kukamā ri ajamaxpēr.

Nē axpēn mā akapēr mex pix kukamā ri ajamaxpēr.

Nē akatāt kōt akapēr xàptār pix o axpēn mā akapēr hkukamā ri ajamaxpēr o ri apa.

Nē tām ri amnhī nhīpēx hkukamā mān ajamaxpēr o ri apa.

Nē mē piitā ri mē ho mex o apa hkukamā ajamaxpēr.

Nē mē akapēr mex pix kukamā mān ajamaxpēr o ri apa.

E kēr ka mē ā amnhī nhīpēx anhỳrja kukamā ajamaxpēr rāhā ho ri apa.

⁹ Nē mē akōt ixpare ri na pa pre Kris kōt amnhī to mex pix nē tām ixkapēr o ri ipa. Tā kēr ka mē ixpyrà nē ā amnhī nhīpēx anē. Kojā Tirtūm ja hā mē apumu nē mē akōt ri pa ho pa. Kēp mē pamā mē paxàmnhīx pajamakētkati xà nhōr xwỳnh na.

*Mē kot Pawre hwỳr mēmoj mēnh nhūm kot omunh nē hkīnh ā harēnh
Sikūn Korūt 11.7-9; Piripos 1.5*

¹⁰ Nē amnepēm na ka prem xatā tanhmā ixto mex to ho ri apa. Tā axte ā inhīpēx anhỳr prām nom mē apē awry nē ipa jakamā ka xep prem tee ri tanhmā ixto mex to hkukamā ajamaxpēr kaprỳ. Tā jar mē kot ijaxār ā ijarēnh ma nē ixwỳr Eparoxit mē nhūm man ixwỳr mō nē inhmā kàxporeta gō. Mē amā ipajē hā ixwỳr amē pa omu nē ixkīnh tỳx nē. Nē ixkīnh kām Tirtūm mā mē ajarē. Ām hāmri na ka prem ixwỳr amē.

¹¹⁻¹² Nē na pa hte tanhmā ixkute htā arī ixkīnh nē ijamakētkati nē ri ipa. Jakamā kot pa mēmo arīgro hā ixpē amrakati nē inhmā prām japēr tā no ām tee ri amnhī kukamā ijamaxpēr o ri ixkaprī hkēt nē. Arī ixkīnh rāhā ixàmnhīx

ri ixpa. Rÿ pa inhõ mẽmoj rax japêr nê mãânên ixkĩnh nê ixàmnhĩx ri ixpa. Na pa pre tõhã inhõ rax nê ixpa. Nê tõhã inhõ hkêt nê ixpa. Tã arĩ ixkĩnh rãhã nê ixpa ho ixpa. ¹³ Na hte Kris mẽmoj piitã hkukamã ixto ixihtÿx pa ÿ hã mẽmoj kutã ixihtÿx nê ixpa. Jao mẽmo arĩgro hã inhmã prãm tÿx nê ri ixpa htã ÿ hã kutã ixihtÿx nê ixàmnhĩx ri ixpa. ¹⁴ Tã jar ixpunuj nê ixkrĩ ka mẽ ijarênh ma nê ixwÿr kãxpore hkwy rê. Æm hãmri na ka prem ixwÿr arê. ¹⁵ Amnepêm na pa pre mẽ anhõ pika pê Masetõn rùm ixkato nê mẽ piitã mẽ kãm Jejus kot tanhmã mẽ panê amnhĩ nhĩpêx to hã harênh o ri ixpa ka mẽ xatã ixwÿr kãxpore hkwy rê pa ho amnhĩm ixujaprõr o ri mẽ hkõt ixpa. Mẽ apê Piripos kamã Kris kõt ixtõ nê ixtõx pixjaja na ka prem ã inhĩpêx anê. Krĩ hkwy kamã Kris kõt mẽ pahkwÿjaja na mẽ akĩnhã ã inhĩpêx anhÿr kêt nê. Æm mẽ kapxipix na ka pre ã ixto mex anê. ¹⁶ Tesarõn kamã ixpare ri na pa pre ixpê amrakati kumrêx nê ri mẽ hkõt ixpa ka mẽ xatã ixwÿr kãxpore hkwy rê pa pre ho amnhĩm ixujaprõr rãhã ho ri mẽ hkõt ixpa. ¹⁷ Nom mẽ ate ixwÿr hkwy rênh kaxyw mẽ akamã ijamak o ri ixpa hkêt nê. Rÿ ijamaxpêr o:

—Ko. Koja Piripos nhõ xwÿnhjaja ijarênh ma nê kãm ixkaprĩ nê ixwÿr kãxpore hkwy rênh japêr.

Anhÿr o mẽ akukamã ijamaxpêr kêt nê. Nom ra mẽ ate ixwÿr hkwy rênh jakamã koja Tĩrtũm ja hã mẽ apumu nê mẽ ato mex nê. Æ mẽ pahte xapên kutã panojarêt anhÿrja na kãm hprãm.

¹⁸ Tã nhũm Eparoxitja ham mẽ arũm kato nê man ixwÿr mõ nê inhmã kãxporeta gõ. Kwa na ka mẽ inhmã õr rax nê. Koja tokyx ixpê hapêx kêt pa kritpêm ho ixàpkur o ixkrĩ. Tã ot pa ho kõta nê tanhmã hkre kamã kute pumunh xã hkõt hã kagã nê mẽ awÿr kumê. Nã mẽ ate ixwÿr axàmnhõrta na Tĩrtũm omu nê ixtã mẽ apumu nhũm ja kãm mex kumrêx. Te mẽ kot mẽ hkuxwaxã hpãr nhũm mẽ kãm mexta pyrãk nhũm ja kãm mex nê. ¹⁹ Nã koja Tĩrtũm mẽ apê Jejus Kris kwÿ hã mẽ amã mẽ ate mẽmoj to presija xã nhõr rãhã ho pa. Mẽmoj piitã kêp õ kênã.

²⁰ E kêr pu mẽ Mẽpanhĩpêêxã maati Tĩrtũm mã mex o mex ã harênh rãhã o papa. Ja na inhmã hprãm.

²¹⁻²² Nê ot pa mẽ jar ixpiitã mẽ apê Jejus Kris kõt mẽ ixkwÿjê hwÿr kagãja kamã mẽ ixpêr mẽ. Mẽ ixpyrà nê mẽ apê Tĩrtũm kra hã. Pa nê Kris kõt mẽ pahõtõ nê mẽ pahõtõxjaja. Nê Rõm nhõ pahi mã mẽ àpênh xwÿnh kot Kris kõt amnhĩ xunhwÿr xwÿnhjaja mãânên. Æm jar mẽ ixpê Tĩrtũm krajê piitã pa mẽ awÿr ixpêr mẽ.

²³ E kê Pahihtĩ Jejus Kris mẽmoj to mẽ akutã nojarêt rãhã nê. Jao mẽ ato mex o pa.

Tã ãm ja pix. Ixpê Pawre na pa mẽ awÿr kagãja nhĩpêx nê kumê.

Korosê Pawre kot Koros kamã Jejus kôt hkwyjê hwÿr kaga nê mēnh

Pawre na pre kagaja nhîpêx. Jejus nhÿ hã hkrajê jahkre o mē pa xwÿnhjê hõ na pre. Tã nhũm mē kēp Jejus kra hkêt xwÿnh kwÿjaja Jejus ã unê nê haxã nhũm arî hkrî ho hkrî. Hãmri nê krî pē Koros kamã Jejus krajê mã kaga nhîpêx nê mē hwÿr kumē. Koros kamã Jejus kwÿjê kamã Ijaew kwÿ nê kamã Ijaew kêt xwÿnh kwÿ nhũm Pawre mē ho hpimràatã mē hwÿr kumē. Kormã mē hwÿr mōr nê mē omunh kêt tãã. Nê kagaja kamã mē kot tanhmã Jejus o hêx to ho pa xwÿnhjê jarēnh to. Jejus kēp Tirtũm Kra hkêt ã mē kot ho hêx xwÿnhjê jarē nê mē nê mē kãm kapēr. Mē kot mē hkôt amnhî nhîpêx kêt kaxyw mē kãm kapēr nê hã kaga nê mē hwÿr kumē nê mē kãm:

¹ Pa Koros kamã Kris kôt ixkwÿjaja. Xã mē amex na ka mē apa? Ixpê Pawre na pa mē awÿr kagaja nhîpêx nê mē awÿr kumē. Kris kôt mē pahtõ Ximotre mē wa kumē. Ixte Jejus Kris nhÿ hã mē ahkre ho mē ixpa xwÿnhjê hõ na pa. Tirtũm kãm hprãm xã hkôt. ² Tã pa mē awÿr kaga nhîpêx nê kumē. Mē apê Kris kôt mē ixtõ nê ixtõx na ka mē. Na ka xep htem Kris kapēr kôt amnhî nhîpêx mex o ri apa. E kē Tirtũm mē apê hkra hã mē akutã nojarêt rãhã nê. Ka mē amex nê ajamakêtkati nê axãmnhîx ri tanhmã amnhî nhîpêx ho ri apa.

*Koros nhõ xwÿnh kwÿjaja kot Jejus kôt amnhî xunhwÿr ã mē harēnh
Wam Tesarõn 1.2-5*

³⁻⁴ Na pa ra Ximotre mē wa mē ajarēnh ma. Mē ate amnhî kaxyw Jejus Kris kôt ajamaxpēr tÿx nê hkôt amnhî nhîpêx mex o apa hã mē ajarēnhja ma. Nê mē kot Tirtũm kôt amnhî xunhwÿr xwÿnh piitã mē amã mē hkînh ã mē ho mex o apa hã mē ajarēnhja ma nê wa ixkînh nê. Jakamã na pa wa Pahihti Jejus Nhîpêxã Tirtũm mã amnhî jarēnh kaxyw nê kãm mē anhÿ hã wa ixkînh ã amnhî jarē. ⁵ Na pre Epas ma mē awÿr mō nê mē amã Jejus kot tanhmã mē panê amnhî nhîpêx to hã harēnh o mē akôt pa. ãm hãmri kot mē amã harēnhja. Tã ka xep prem ama nê amnhî kaxyw hkôt ajamaxpēr nê hkôt amnhî xunhwÿ. Hãmri nê amnhî wÿr Jejus jamãr o ri apa. Koja nhÿrmã akupÿn mē pahwÿr wÿr nê amnhî pyrà nê ma akupÿm kaxkwa hwÿr mē pahto api nê mē pahto mex kumrêx o mē pahkôt pa ho pa. Tã ka xep htem amnhî kaxyw hkôt ajamaxpēr tÿx nê ã kot amnhî nhîpêx anhÿr kutêp amnhî wÿr kamã ajamak rãhã nê. Nê mē amã mē kot Tirtũm kôt amnhî xunhwÿr xwÿnhjê hkînh tÿx nê.

⁶ Na hte Tirtũm ãm hãmri mē pahto mex pix rãhã ho pa. Nê mēmoj to mē pakutã nojarêt rãhã nê. Tã wam mē ate harēnh marta ã ka mē hkôt amnhî xunhwÿr kurê kumrêx nê ri kapēr kôt axpēn kôt amnhî nhîpêx mex pix o ri apa. Jao hkôt pix mã amnhî nhîpêx mex nê. Tã na hte pika piitã hkôt ri mē pa xwÿnh kwÿjaja mē apyrã nê Jejus jarēnh ma nê hkôt amnhî xunhwÿ. Nê mē apyrã nê axtem hkôt pix mã amnhî nhîpêx nê kapēr kôt amnhî nhîpêx mex o ri pa.

⁷ Nê mē awÿr mōrta ã na pre Epasja mē amã Tirtũm kapēr jarēnh o ri mē akôt pa ka prem ama nê amnhî kaxyw hkôt ajamaxpēr nê hkôt amnhî xunhwÿ. Epasja wa ixpyrà nê kot Kris mã tanhmã amnhî nhîpêx to ho pa xwÿnh. Nê wa inhã hapêê. Na pre katãt kôt mē amã Tirtũm kapēr jarēnh

pa. Kot mēmoj to mē pakutā nojarêr rāhā hā harēnh o ri mē akôt pa. ⁸Tā man akupÿn wa ixwÿr mōn pōj nē wa inhmā tanhmā mē ajarēnh to. Tirtūm Karō nhÿ hā mē amā Kris kôt atō nē atōx piitā mē hkīnh o ri apa hā mē ajarē. Pa wa mē ajarēnh ma nē wa ixkīnh tÿx kumrēx.

Pawre mē Ximotre wa kot Koros kām hkwyjê ho Tirtūm wÿr ā wa harēnh

Epes 1.15-23, 3.14-21; Piripos 1.9; Wam Tesarōn 5.23-24; Sikūn Tesarōn 1.11, 2.16

⁹Nē na pre Epas akupÿn wa ixwÿr pōj nē wa inhmā tanhmā mē ajarēnh to. Mē ate amnhī kaxyw Jejus kôt ajamaxpēr o apa nē mē amā Kris kôt akwyjê piitā mē hkīnh o ri apaja nhūm wa inhmā mē ajarē. Pa wa mē ajarēnh ma nē mē ato Tirtūm wÿr rāhā o jar mē haggēnh xā kamā ixkrī. Nē arī mē ato hwÿr rāhā ho ixkrī. Nē mē ato hwÿr o:

—Pa Tirtūm. Ot pa Ximotre mē wa Korosē nhō xwÿnhjê ho awÿr kaxyw amā mē harē. Kwa tanhmā mē hamaxpēr to kē mē amā hprām xā hkôt pix mā amā tanhmā amnhī nhīpēx to ho pa. Nē Akarō nhÿ hā hprī hā akapēr ma nē ām hkôt pix mā tanhmā amnhī nhīpēx to ho pa. Anē.

¹⁰Na pa hte wa ā mē ato Tirtūm wÿr anhÿr rāhā ho ixkrī. Kot kaj mē ā amnhī nhīpēx anhÿr o ri apa nē Jejus kot amnhī nhīpēx o amnhī nhīpēx mex o ri apa. Nē aprī hā Tirtūm kot amnhī nhīpēx ā omunh mex o mō. Jao mēmoj to axpēn kutā anojarēt pix o ri apa hprām. Hāmri nhūm Tirtūm ja hā mē apumu nē hkīnh nē. ¹¹Tirtūmja mē pakurom mēmoj piitā kaxyw āhpumunh o āhpumunh. Nē mēmoj piitā kaxyw hihtÿx o hihtÿx. Jakamā na pa hte wa mē ato hwÿr o:

—Pa Tirtūm. Kwa tanhmā Koros nhō xwÿnhjê ho kē mē axihtÿx nhÿ hā mēmoj punuj kutā amnhī to htÿx nē. Mē kot Jejus ā tanhmā mē ho nhūm mē kot amnhī xā kamā hamak tā kē mē tee ri amnhī kukamā hamaxpēr o hkaprī nē ri pa hkēt nē. Ām anhÿ hā mē hkurē xwÿnhjê kutā amnhī to htÿx nē hkīnh kām ri pa ho pa. Anē.

Na pa hte wa ā mē ato hwÿr anē.

¹²Na pre ra Tirtūm amnhī ri mē pakutēp mēmoj mex kwÿ jaxwÿ. Mē pahpē hkrajē mā haxwÿ. Tā ka mē ŷ hā tām amnhī nhīpēx o apa jao mē ate mēmoj mex jamÿnh mā tām. Ō krī nhīrā rax kumrēx kamāā. Jakamā kwa mē kot Jejus ā tanhmā mē pahto htā kēr pu mē arī Tirtūm mā mex o mex ā harēnh rāhā ho ri papa.

¹³Nē Satanasti kēp kamāt kō kamā mē kot amnhī tomnuj ho mē pa xwÿnhjê pām. Tām na hte mē ho amnhīptār o pa nē hkôt na pu prem amnhī nhīpēx o papa rāhā nhūm Tirtūm tee ri ja hā mē pahpumu. Hāmri nē kām kēp mē papytār prām xāj mē pahwÿr Kra japē htÿx kumrēx xwÿnhja mē. Nhūm mē pahwÿr wrÿ nē mē panē htyk o mē pahte amnhī tomnuj pānhā kām amnhīre. Tā pu prem hkôt amnhī xunhwÿ nhūm Tirtūm hā mē pahpumu nē mē panē mē pahte amnhī tomnuj o hapēx pa. Te kot amnhī katut kôt rēnh par pyrāk. Jao Satanasti pē mē pahpytā nhūm hpānhā Jejusja tām kēp mē pahto amnhīptār o pa xwÿnh.

¹⁴Ra htyk o mē pahte amnhī tomnuj piitā hpānhā amnhīrer jakamā na pu htem hkôt amnhī xunhwÿ nhūm mē pahte amnhī tomnuj o hapēx pu mē axte Satanasti hkôt ri amnhī nhīpēx kēt nē. Ām Jejus kôt pix mā amnhī nhīpēx o ri papa.

Kris mē Tirtūm wa kot amnhī nhīpēx te wa kot axpēn pyrāk ā harēnh

Juāw 1.1-5; Korosē 2.9; Eprēw 1.1-14

15 Nê Krisja te kot Tirtûm pyrâk. Mê pahte pano ho Tirtûm pumunh kêt tâ Kra Kris kot amnhî nhîpêx â harênh mar kôt määnên Tirtûm kot amnhî nhîpêx â omunh mex nê. Amnepê mâ kormâ mêmoj kêt ri nhûm Jejus pa ho pa râhâ nê. Jakamâ kot amnhî to rax o Tirtûm kot mêmoj to katorja piitâ hakrenh par kumrêx. 16 Na pre hipêêxâ Tirtûm nhÿ hâ mêmoj piitâ ho kator pa. Kaxkwa kamâ nê pika hkôt mêmoj piitâ ho kator pa. Nê kaxkwa kamâ mê pahte pano ho mêmoj pumunh par xwÿnhjaja nhûm pre ho kato. Nê kamâ mê pahte pano ho mêmoj pumunh kêt xwÿnhjaja nhûm pre määnên ho kato. Nê kapêr o wrÿk xwÿnhjaja nê mê hkrâhtûmjaja nhûm pre mê ho kato. Nê pika kamâ mê ho amnhîptâr xwÿnhjaja nhûm pre mê piitâ mê ho kator pa. Kâm hprâm xâ hkôt Tirtûm nhÿ hâ mêmoj piitâ ho kator pa.

17 Tâ na hte arî kaxkwa kamâ nê pika hkôt mêmoj piitâ hamâr râhâ ho pa. Kêp apu kot hamâr kêt ronhÿx mêmoj piitâ akupÿm hapêx pa.

18 Nê tãm na hte mê pahpê hkrajê ho amnhîptâr o pa. Te kêp mê pahkrâ nhûm te mê pahpê î pyrâk jakamâ na pu htem kapêr kôt pix mâ amnhî nhîpêx o papa. Kumrêx na pre akupÿm htîr o htîr jakamâ kot amnhî to rax o mêmoj piitâ hakrenh par.

19 Nê na pre Tirtûm â hamaxpêr anê nê hamaxpêr o: “Nâ Ixkra mê wa ixte amnhî nhîpêxja te kot axpên pyrâk. Nê wa ixihÿx määnên te kot axpên pyrâk. Nê wa inhmex xâ mê wa ixâhpumunhja te kot axpên pyrâk. Â wa ixte amnhî nhîpêx kot anhÿr. Wa ixte amnhî nhîpêxja na mex kumrêx.” Anê.

20 Tâ Jejus kot pî kahpa hâ mê panê tyk nê hkamrô pikapîr kukwak ri na hte Tirtûm mê kot hkôt amnhî xunhwÿr xwÿnh piitâ mê ho hkra nhûm mê hamakêtkati nê amnhîx pa ho pa. Kaxkwa kamâ nê pika piitâ hkôt mê kot Jejus kôt amnhî xunhwÿr xwÿnhjaja na htem â amnhî nhîpêx mex anhÿr o pa. Â Jejus kot mê panê htyk anhÿr jakamâ kot amnhî to rax o kot mêmoj piitâ hakrenh par.

Jejus kêp tãm mê paxunhwÿr xwÿnh â harênh

21 Nê mê papajaja na pu prem pamâ Tirtûm prâm kêt o ri papa. Te hkâx â ri papa pyrâ nê kutâ amnhî xunhwÿ nê pajamaxpêr punuj nê tanhmâ amnhî tomnuj to pix o ri papa. 22 Tâ Jejus kôt amnhî xunhwÿ nhûm amnhî tâ mê pahpumu. Hâmri nê ra mê panê htyk jakamâ amnhî tâ mê pahpumu nê Tirtûm noo mâ tãm mê paxunhwÿ. Te aa mê pahte tanhmâ amnhî tomnuj to hkêt pyrâk o mê panhîpêx nê tãm mê paxunhwÿ. Pu mê arî pahpê Tirtûm kutâ amnhî xunhwÿr xwÿnh kêt nê hpânâ pahpê hkrâmnhwÿÿ. 23 Na pre Tirtûm mê pahte amnhî kaxyw Kra Kris kôt pajamaxpêr nê hkôt amnhî xunhwÿr â mê pahpumunh kôt â mê pahto mex anê. Tâ kêr pu mê arî hkôt amnhî nhîpêx o ri papa nê aa hkaga hkêt nê. Mê kot Kris â tanhmâ mê pahto htâ pu mê arî hkôt amnhî nhîpêx mex râhâ ho ri papa.

Kormâ mê kot jar ijaxâr kêt ri na pa pre hte mê kâm â harênh anhÿr o ri mê hkôt ixpa. Tâ ka prem Jejus jarênh ma nê hkôt amnhî xunhwÿr kurê kumrêx. Nhûm krî piitâ hkôt ri mê pa xwÿnh kwÿjaja mê apyrâ nê harênh ma nê hkôt amnhî xunhwÿ nê hkôt amnhî nhîpêx o pa.

Pawre kêp Ijaew kêt xwÿnhjê mâ Jejus jarênh xwÿnh â harênh Epes 3.1-13

24 Nê ixte mê amâ Kris kot tanhmâ mê panê amnhî nhîpêx to hâ harênh o ixpaja â na prem tanhmâ ixto htÿx nê pa amnhî xâ htÿx kâm ijamak o ri ixpa. Tâ arî Tirtûm kâm hprâm xâ hkôt â amnhî nhîpêx anhÿr jakamâ na pa ixkînh

nê jar ixkrî. Ixte Kris kwÿjê kaxyw amnhî xà kamã ijamak tÿx o ixkrî. Te mê apê Kris nhî pyrâk xwÿnhjê mãã. Tã pa te ixpê Kris kot amnhî nhîpêx pyrâk o mê akaxyw amnhî xà htÿx kãm ijamak o ixkrî.

²⁵ Na pre Tirtûm mê apê Ijaew kêt xwÿnhjê kaxyw ixãm. Ixte mê amã kapêr piitã harênh par nhûm mê ate mar nê hkôt amnhî nhîpêx mex o ri apa kaxyw. ²⁶ Na pre kormã mêhõ mê awÿr mör nê mê amã harênh kêt nê. Tã ra Tirtûm kãm mê ate mar prãm nê. Kãm mê apê Ijaew kêt xwÿnhjê mê mê pahpê Ijaew xwÿnhjê japê o axpên pyrâk. Nom na pre amnepêm ri mê pa xwÿnhjê mã kormã ja hã amnhî to amnhîrit kêt nê. Tã ra jarãhã mê pahpê Kris kwÿjê mã ja ho amnhîrit. Mããnen kãm mê apê Ijaew kêt xwÿnhjê japê hã amnhî to amnhîrit. ²⁷ Mê apê Ijaew kêt tã na ka prem Kris kôt amnhî xunhwÿ nhûm Tirtûm Karõ mê akarõ mã agjê nê mê akamã pa ho pa. Ka mê ra hkôt amnhî nhîpêx jakamã kot kaj mê ixpyrà nê nhÿrmã kuri afir tûm nê amex rãhã ho apa ho apa. Ja na mex kumrêx. Tã ja na Tirtûm kãm mê ate mar prãm nê mê akaxyw ixãm. ²⁸ Jakamã na pa pre Ximotre mê wa mê apiitã mê amã Kris kot mê panê tanhmã amnhî nhîpêx to hã harênh kãm ixihÿtÿx o ri mê akôt ixpa. Nê kapêr o mê ajahkre ho ri mê akôt wa ixpa. Nê jar mê hagjênh xà kamã krî piitã hwÿr kagã nhîpêx nê mê hwÿr kurê. Mê kot kamã harênh nê mar nê amnhî tomnuj kaga nê hpãnhã Kris kôt amnhî xunhwÿr nê ãm kôt pix mã amnhî nhîpêx o pa kaxyw. Kêr pa nhÿrmã kãm mê ate inhmar nê hkôt amnhî xunhwÿr xwÿnhjê jahkre nê kãm:

—E Pahihti. Ota akwÿjaja. Na htem akôt amnhî nhîpêx mex rãhã ho ri pa. Anê.

²⁹ ã ixte kãm mê piitã mê harênh anhÿrja na inhã hprãm. Ja kaxyw na pre Jejus ixto ixihÿtÿx. Jakamã na pa hte Tirtûm nhÿ hã tanhmã kapêr o mê ahkre hto ho ri mê hkôt ixpa. Jao mê ho Tirtûm wÿr o ri ixpa nê mê kãm kagã nhîpêx nê mê hwÿr kurê nê kamã kapêr o mê ahkre o ri ixpa.

2

Pawre kot Jejus kapêr o Koros nhõ xwÿnhjê o hihÿtÿx ã harênh Epes 3.14-19; Pîrîpos 1.9

¹ E kot paj mê amã tanhmã amnhî jarênh to ka mê inhma. Na pa hte mê ato Tirtûm wÿr rãhã ho ixkrî. Mê kajaja nê krî pê Ratisej kamã Jejus kôt mê pahkwÿjaja. Kormã ixte mê apumunh kêt tã pa hte mê ato Tirtûm wÿr kãm ixihÿtÿx ãhã ho ixkrî. ² Mêmõ kaxyw na pa hte ã mê ato hwÿr anê? Nê mêmõ kaxyw na pa hte mê amã kagã nhîpêx nê mê awÿr kurê? Nã ãm mê ate kamã harênh nê mar nê Jejus kapêr kôt axpên to axihÿtÿx o ri apa kaxyw. Nê mê amã axpên kînh o ri apa kaxyw. Pê te mê ate ixkre tipxi kamã axpên kôt amnhî nhîpêx o ri apa pyrâk. Jao aprî hã Tirtûm kot amnhî nhîpêx pumunh mex nê amnhî kaxyw hkôt ajamaxpêr tÿx nê. Kot kaj mê ã amnhî nhîpêx anê nê Kris kot amnhî nhîpêxta pumunh pa. Na pre Tirtûm tokyx mê kãm Kris o amnhîrit kêt tã ra mê pamã ho amnhîrit. ³ Tirtûm kot amnhî nhîpêx nê kapêrja na pu htem Kris nhÿ hã pahprî hã omunh nê mar mex nê. ⁴ Jakamã koja mêmõjaja mê awÿr mra hãmri nê hêx rom Tirtûm kapêr kwÿm ri tanhmã mê amã mêmõj jarênh to. Te mê ãhpumunh tÿx pyrâk o mê amã harê no ãm mê ãhpumunh kêt. Ka mê ama nê ãm mê ama nê Kris kaga hkêt nê.

⁵ Nê kormã arî Jejus ã ijaxãr nê ixkrî nê kormã mê akôt ixpa hkêt tã ot pa hte mê amã ijamaxpêr rãhã ho ixkrî. Nê ra tanhmã mê ajarênh mar to. Na ka xep htem Kris kôt amnhî nhîpêx tÿx o ri apa. Te ahkrõ pê kukryt mut kuxêeti kot

pĩ kupu htýxta pyræk. Nê ka xep htem arĩ amnhĩ kaxyw Kris mã ajamaxpêr týx o ri apa. Pa mẽ ajarênh ma nê ixkĩnh týx nê.

⁶ Na ka prem Pahihti Jejus Kris kôt amnhĩ xunhwýr pa. Tã kêr ka mẽ arĩ hkôt amnhĩ nhĩpêx mex rãhã ho apa. Kêp mẽ panhõ Pahihti kênã. ⁷ Jakamã mẽ ãm kôt pix mã amnhĩ xunhwýr týx nê aa hkaga hkêt nê. Te mẽmo pĩ hpãr jarêja pika kaxwýnh kãm pimãnh nê kot pika jamýnh týxta pyræk. Nhũm kók xapêr týx tã tee kot mẽnh kaxyw pyræk. Tã kêr ka mẽ pĩ hpãra pyrã nê hkôt amnhĩ xunhwýr týx nê hkôt amnhĩ nhĩpêx mex o ri apa. Ra Epas kot mẽ ajahkre ho pa xã hkôt. Nê amnhĩ krãm Kris kapêr jaxãr týx nê aa ho ajamakêtkati hkêt nê. Pê akĩnh kãm Tirtũm mã mex o mex ã harênh rãhã ho ri apa.

⁸ Nê kwa kêr ka mẽ kot hêx rom mẽ amã tanhmã kapêr to ho mẽ pa xwýnhjaja ka mẽ amnhĩ nê mẽ omunh mex nê. Nê mẽ kapêr mar hkêt nê. Mẽ ate Kris kaga hprãm xãj na htem tanhmã mẽ amã hêx to ho ri mẽ akôt pa. Te amnepêm mẽ kot Tirtũm kapêr kwým ri tanhmã mẽ ahkre hto xwýnhjê pyræk. Hinhu hikôoti kapêr kôt na htem tanhmã mẽ amã hêx to nom Kris nhỹ hã mẽ amã kapêr kêt nê. Jakamã kwa mẽ amnhĩ nê mẽ omunh mex nê.

⁹ Nê Kris mẽ Tirtũm wa kot amnhĩ nhĩpêx kot axpên pyræk. Nê wa hamaxpêr kot axpên pyræk. ¹⁰ Tã kêr pu mẽ pajaxwýja wa hamaxpêr o pajamaxpêr nê wa kot amnhĩ nhĩpêx o amnhĩ nhĩpêx. Jakamã kwa mẽ kot Tirtũm kapêr kwým ri tanhmã mẽ kapêr to xwýnhjê kot amnhĩ nhĩpêx o amnhĩ nhĩpêx kêt nê. Nê mẽ kapêr ma nê ãm mẽ ama. Kris na hihtýx o hihtýx o kot mẽkarõmnuti nhõ pahi piitã mẽ hakrenh par. Nê hihtýx o hihtýx o kot Tirtũm kapêr o mẽ wrýk xwýnhjê piitã mẽ hakrenh par. Nê ãhpumunh o ãhpumunh o kot mẽmoj piitã hakrenh par jakamã kêr ka mẽ kapêr kôt pix ma nê hkôt pix mã ri amnhĩ nhĩpêx o ri apa.

*Mẽ pahte amnhĩ nhĩpêx nyw jarênh
Rõmãn 6.3; Karatas 5.24*

¹¹ Nê na hte ixkwý Ijaewjaja mẽ hkra nhỹrmã hprêk nê Tirtũm kôt amnhĩ nhĩpêx ã mẽ harênh kaxyw mẽ kêp mẽmy kwryt kã jakã. Tã mẽ kajaja. Mẽ apê Ijaew kêt xwýnhjaja na pre Kris mẽ anhĩpêx o te mẽ kot amnhĩ jakãrta pyræk. Jao te kot mẽ anê mẽ ate amnhĩ nhĩpêx tũm jakãr par pyræk o mẽ anhĩpêx ka mẽ ra amnhĩ nhĩpêx nyw o amnhĩ nhĩpêx o apa. Nhũm htem mẽ ate amnhĩ nhĩpêx nyw ã mẽ apumu nê mẽ ate Jejus kapêr kôt amnhĩ nhĩpêx ã mẽ apumunh kurê kumrêx. ¹² Tã na pu htem jarãhã mẽ pahte Tirtũm kôt amnhĩ nhĩpêx o papa hã amnhĩ jarênh kaxyw amnhĩ jakãr kêt nê. Na pu htem hpãnhã amnhĩ kaxyw Tirtũm xihtýx o hihtýx xwýnhja kôt pajamaxpêr. Kot mẽ panê pahte amnhĩ tomnuj rênh par kôt pajamaxpêr hãmri nhũm mẽ gõx kãm mẽ pahkrã kumrã. Te mẽ pahte gõx kãm mẽ pahte amnhĩ nhĩpêx tũm rer par pyræk o amnhĩ nhĩpêx. Te Jejus htyk nhũm mẽ kot haxãr nhũm nõr nhũm mẽ pahte amnhĩ tomnuja ãhkõ hã nõr nê hapêx par pyræk. Tã pu htem ra gõj rũm pahkrã hapõj. Te Tirtũm kot akupým Kris o htũr pyræk. Jao ra mẽ pahte Kris kôt amnhĩ nhĩpêx nyw o amnhĩ nhĩpêx o papa hkrax ã amnhĩ to amnhĩrit. ¹³ Amnepêm kormã mẽ pahte Jejus kôt amnhĩ xunhwýr kêt ri na pu prem ri amnhĩ tomnuj to nê tanhmã pajamaxpêr punuj to ho ri papa. Tirtũm noo mã te ra mẽ pahtyk pyræk. Tã Tirtũm te akupým Kris kôt mẽ pahto pahũr pyræk o mẽ panhĩpêx nê mẽ panê mẽ pahte amnhĩ tomnuj piitã ho hapêx nê axte kãm hamaxpêr kêt kumrêx. ¹⁴ Te mẽ pahte tanhmã amnhĩ tomnuj to ho papa nhũm Tirtũm kot ja hã mẽ pahpumunh nê mẽ pahte amnhĩ tomnuj

piitã hã kagà hpar pyrãk. Nê kot kagàja pyr nê Kris nhĩhkô hã pĩ kahpa hã nhôr pyrãk. Jao te kot mē pahte amnhĩ tomnuj ã kagàta hkaxônh nê rēnh par pyrãk o hipêx. ¹⁵ Hãmri nhũm Krisja pĩ kahpa hã htykja o mēkarômnuti mē mē ò pahi Satanasti wa mē ho hirerek pa. Jao hihtỳx o kot mē hakrenh par ã amnhĩ to amnhĩrit. Te mē kot kutã amnhĩ xunhwỳr xwỳnh piitã mē noo mã mē ho krihkrit par nê ma akupỳm ò krĩ hwỳr hkĩnh nê grer o môrta pyrãk.

¹⁶ Nê koja mēmoja mē awỳr mra nê tee ri mē ate mēmoj kur o akrĩ hã mē apumu nê mē amã:

—Kwa na hte Tirtũm kôt mē kot amnhĩ xunhwỳr xwỳnhjaja ja kur kêt nê. Nê ja ho hkôm kêt nê. Nê mē panhõ arĩgromnu pē sap ã ri mēmoj tã àpēnh kêt nê. Nê mytwrỳ nyw ã mēmoj tã àpēnh kêt nê. Na htem ã Tirtũm ã hkĩnh o pa anê. Tã ã mē ate mē ixkôt amnhĩ nhĩpêx anhỳr kêt jakamã mãn mē apē Tirtũm kra hkêt nã. Anê.

Tã nom kēr ka mē kapēr ma nê ãm ama. ¹⁷ Amnepēm kormã mē pahte Kris kôt amnhĩ xunhwỳr kêt ri na pu prem ã amnhĩ nhĩpêx anhỳr o papa. Tã Jejus kôt amnhĩ xunhwỳ hãmri nê axte ã amnhĩ nhĩpêx anhỳr kêt nê. Pãnhã kapēr pix ma nê hkôt pix mã amnhĩ nhĩpêx o ri papa.

Mē pahte mē kot Tirtũm kapēr o mē hêx xwỳnhjê mar kêt ã mē pamã karõ

¹⁸ Nê koja mēmoja mē awỳr mra nê hêx rom tanhmã mē amã amnhĩ jarēnh to nê mē amã:

—Na pre Tirtũm ãm mē papxipix mē inhmã amnhĩ to amnhĩrit. Jakamã kwa mē ixkapēr ma. Kot kaj mē inhmar kêt nê hãmri nê mē amex kêt nê apa.

Anhỳr o mē amã kapēr japēr ka mē ama nê ãm mē ma. Rỳ nhũm mē amã:

—Tirtũm mē parom kot amnhĩ to rax o kot mē pahpiitã mē pajakrenh par jakamã kwa mē tanhmã amnhĩ to hwỳr to hkêt nê. Kot ka mē anê nhũm mē ama nê mē akamã gryk nê. No kêt mē amnhĩ to kapēr o wrỳk xwỳnhjê mãn wỳ. Koja mē ama nê mē akamã gryk kêt nê tanhmã mē amã mēmoj nhĩpêx to. Anê.

Koja mē ã mē amã kapēr anê ka mē ama nê ãm mē ama. Te ho mē àhpumunh tỳx kãm mē kôt ã mē amã kapēr anhỳr pyrãk no ãm mē kapērja mex kêt. Na htem amnhĩ krã hkôt te amnhĩ to rax pyrãk o ã mē amã kapēr jao mē hamaxpēr tũm o hamaxpēr o ri pa. No mē apyrã nê mē hamaxpēr nyw o hamaxpēr kêt nê. ¹⁹ ãm mē kot Tirtũm kapēr kwỳm ri mē ahkre jakamã mē kēp Jejus kwỳ hkêt. No mē papajaja mē pahpê Jejus kwỳ na pu mē. Nhũm Jejus kēp mē panhõ Pahihti jakamã na hte tanhmã mē pahto paxihtỳx to pu htem kukwak ri tanhmã axpēn to ajuta hto ho ri papa. Nê hkôt axpēn to paxihtỳx o ri papa. Mē pahpiitã mē pahte hkôt amnhĩ nhĩpêx mex o ri papa kaxyw. Tirtũm kãm hprãm xã hkôt.

Mē pahte amnhĩ krã hkôt tãm amnhĩ nhĩpêx kêt ã mē pajarēnh

Karatas 3.1-5, 5.1-9; Epes 2.8; Piriapos 3.9

²⁰⁻²¹ Nê wam mē pahte amnhĩ nhĩpêx tũm nê mē pajamaxpēr tũmta te kot Kris kôt htyk nê mē pahpê hapêx par pyrãk jakamã na pu htem arĩ hkôt amnhĩ nhĩpêx kêt nê. Nê mēkarômnuti hkôt amnhĩ nhĩpêx kêt nê. Tã no nhũm xep ra mēhõja mē awỳr mō nê hêx rom mēmoj nê tanhmã mē amã kapēr to nê mē amã:

—Kwa mē ja jamỳnh kêt nê. Nê ja hkur kêt nê. Nê ja kupēnh kêt nê.

Anhỳr o mēmoj nê mē akurê ho pa. Xep mē ã mēmoj nê mē akurê anê ka xep mē ama nê mē hkôt amnhĩ nhĩpêx. Kwa nã mon ka mē ri axtem nê mē hkôt amnhĩ nhĩpêx? ²² Tirtũm kot mēmoja nê tanhmã mē pahkurê htore

hã. Æm mẽ kot amnhĩ krã hkôt mẽmoj nê mẽ akurê ka mẽ ama nê mẽ hkôt amnhĩ nhĩpêx. Mẽmoj kur nê mẽ akurê xwýnhãta na htem kuku nhũm hapêx kurê kumrêx. Mo koja we Tirtũm omu nhũm kêp omnuj? Nã ja kot anhýr kêt kênã. Mẽ Æm amnhĩ krã hkôt mẽ kot ja nê mẽ akurê. ²³ Tã Æ mẽmoj nê mẽ akurê anhýr xwýnhjaja na ka htem nhýri mẽ omu nê mẽ kapêr ma nê atýx ajamaxpêr o:

—Nã te Tirtũm kôt amnhĩ nhĩpêx mex o pa pyrãk. Te mẽ àhpumunh týx pyrãk o Æ mẽ inhmã mẽmoj jarênh anê. Anê.

No Æm mẽ kot mẽmoj jarênhja kot anhýr kêt. Æ mẽ kot amnhĩ nhĩpêx anhýr xwýnhjaja kêp Tirtũm kra hkêt. Na htem Æm amnhĩ krã hkôt mẽmoj nê mẽ akurê ho pa. Nê hã amnhĩ to jarkrar o ri pa. Mẽ ate ja hã mẽ mar nê mẽ kot amnhĩ to rũnh Æ mẽ hkamnhix kaxyw. Na htem kot amnhĩ tomnuj pymaj tanhmã amnhĩ nhĩ hto ho pa. No Æm ri Æ amnhĩ nhĩpêx anhýr kaprý. Nê Æm htýx Tirtũm kapêr o mẽ wrýk xwýnhjê hwýr kaprý ho pa.

3

Mẽ pajamaxpêr nyw nê mẽ pahte amnhĩ nhĩpêx nyw jarênh

Rômãn 6.4-11

¹ Nê na pre Tirtũm akupým Kris o htũr nhũm mẽ pahte hkôt amnhĩ xunhwýr jakamã te Tirtũm kot Kris nhĩpêx pyrã nê akupým mẽ pahto mẽ pahtĩr pyrãk o mẽ panhĩpêx. Jakamã kwa kêr pu mẽ axte pahte amnhĩ nhĩpêx tũm kôt amnhĩ nhĩpêx kêt nê. Te Kris pyrã nê ra kaxkwa hwýr paxàpir nê kamã ri papa pyrãk o amnhĩ nhĩpêx. Jao pajamaxpêr nyw pix o pajamaxpêr nê pahte amnhĩ nhĩpêx nyw pix o amnhĩ nhĩpêx o ri papa. Te Kris kot amnhĩ nhĩpêx pyrãk. Na pre akupým kaxkwa hwýr api nê Tirtũm nhĩhkô hã mẽ ho amnhĩptãr xã kamã hkrĩ ho hkrĩ.

²⁻³ Nê ra mẽ pahte Kris kôt amnhĩ xunhwýr jakamã te jar pika hkôt pajapêx par nê Tirtũm wa kuri kaxkwa kamã pamex nê papa ho papa pyrãk. Jakamã kwa kêr pu mẽ pahte amnhĩ nhĩpêx nyw mã mãn pajamaxpêr rãhã ho papa. Nê axte mẽ pahte amnhĩ nhĩpêx tũm mã pajamaxpêr kêt nê.

⁴ Kris kêp akupým mẽ pahto mẽ pahtĩr xwýnh. Koja nhýrmã akupýn mẽ pahwýr wrý hãmri nhũm Tirtũm te ho mex raxta pyrãk o mẽ panhĩpêx nê mẽ pahto mex rax kumrêx.

Mẽ pahte akupým amnhĩ nhĩpêx tũm o paxujanãr kêt Æ mẽ pamã karô

Epes 4.17-5.2

⁵ Jakamã kwa kêr ka mẽ axte ate amnhĩ nhĩpêx tũm kôt amnhĩ nhĩpêx kêt nê. Te ra mẽ apê htyk nê hapêx par pyrã nê axte kãm ajamaxpêr kêt nê.

Jakamã axte ri axpên mjên rý axpên prô ho amnhĩkati hkêt nê.

Nê nhãm ri mẽmyjê hõ rý mênijê hõ ho amnhĩkati hkêt nê.

Nê mẽ amã tanhmã amnhĩ tomnuj to hprãm kêt nê.

Nê mẽ amã akukrêx rax prãm kêt nê. Kot ka mẽ Æ amnhĩ nhĩpêx anê nê gaa nê akukrêx rax gryk Æ axte Tirtũm mã ajamaxpêr kêt nê.

⁶ Æ mẽ kot amnhĩ nhĩpêx anhýr xwýnhjaja Tirtũm kãm mẽ hprãm kêt. Koja nhýrmã tanhmã ja hã mẽ homnuj týx to. ⁷ Amnepêm kormã mẽ ate Kris kôt amnhĩ xunhwýr kêt ri na ka prem Æ amnhĩ nhĩpêx anhýr o ri apa. ⁸⁻⁹ Tã kêr ka mẽ axte Æ amnhĩ nhĩpêx anhýr kêt nê.

Nê mẽ ri axpên kãm agryk o ano hkã karôt o axpên pumunh kêt nê.

Nê mẽ axpên kamã axãhkuré hkêt nê. Ri tanhmã axpên tomnuj to ho apa hkêt nê.

Rỳ axpên jakwa kamã mëmoj ma nê ri axpên xô ri tanhmã ri axpên mã ho axêx to ho ri apa hkêt nê.

Nê më akapêr mã agêt o ri më kãm akapêr kêt nê.

Nê më ri mëmoj to axpên mã axêx hkêt nê.

Ã më ate amnhî nhîpêx anhÿr tũmta ra më apê hapêx par kênã.

Mê pahte amnhî nhîpêx nyw kôt amnhî nhîpêx ã më pamã karô

Rômãn 12.2; Epes 4.23; Wam Pêtre 2.11

¹⁰ Nê na ka më ra më ate amnhî nhîpêx nyw o amnhî nhîpêx o ri apa. Jao ra më pahto kator xwÿnh maatija kôt amnhî nhîpêx mex o mô. Kot kaj më gaa nê ri hkôt amnhî nhîpêx mex kumrêx o ri apa. Kãm hprãm xà hkôt.

¹¹ Nê më pahpê Kris kwÿjaja ahpÿnhã na pu më. Na më pakamã Ijaew nê Ijaew kêt xwÿnhjaja. Nê më pakamã panhî nê kupê. Nê më kãm àpênh xwÿnhjaja nê më kot amnhî mã ri àpênh xwÿnhjaja. Ãm ahpÿnhã më pahpê Kris kwÿjaja më pahte anhÿr tâ na hte Tirtũm tanhmã më pakute hkôt më pahpumunh kêt nê. Na hte më panhîpêx o axpên pyrã nê më pahpiitã më pakamã pa ho pa pu htem pahpimràatã hkôt ri amnhî nhîpêx o papa.

¹² Nê Tirtũm kãm më pajapê nê kãm më pajapê xài më pakukamã amnhim më parê. Mê pahte kãm tanhmã amnhî nhîpêx to ho ri papa kaxyw më pakukamã më parê.

Jakamã kêr ka më axpên kamã axukaprî ho ri axpên kôt apa.

Nê axpên to mex pix o ri axpên kôt apa.

Nê më amã amnhî to rax o axpên jakrenh prãm kêt nê.

Nê më ãm amnhî pix kukamã ri ajamaxpêr kêt nê. Amnhî më nhãm më hkukamã ajamaxpêr o ri apa.

Nê më ri agryk tokyx anhÿr kêt nê.

¹³ Nê koja mëhõ tanhmã më ato ka më amnhî tâ omu nê tanhmã amnhî tâ ho hkêt nê. Ãm ja ho ajamakêtkati kurê kumrêx nê axte kãm ajamaxpêr o ri apa hkêt nê. Ra Jesus kot më panê më pahte amnhî tomnuj piitã rênh par kênã kot pu kêt më amnhî tâ tanhmã mëhõ hto. Tã kêr ka më axpên to mex o ri apa nê amnhî tâ tanhmã axpên to ho ri apa hkêt nê.

¹⁴ E kêr ka më ã axpên nhîpêx anhÿr o ri apa. No ãm ja pix kêt. Nê më mãânên amã axpên kÿnh pê axpên kutã anojarêt rãhã nê. Kot kaj më ã amnhî nhîpêx anê nê mãânên ra ixte mëmoj tâ më amã karôta ka më ho anhÿr mex kurê kumrêx. Mê pamã axpên kÿnhja na mex kumrêx o kot mëmoj piitã hakrenh par.

¹⁵ Nê kêr ka më Kris kukwak ri anhõxàhkre kaxwÿnh kãm akÿnh nê ajamakêtkati nê tãm ri axpên nhîpêx o ri axpên kôt apa. Te ixkre tipxi kamã më ate axpên kôt ri amnhî nhîpêx pyrãk. Ã më pahte amnhî nhîpêx anhÿr o papa kaxyw na pre Tirtũm amnhî wÿr më pahwÿ. Mê pahte hkôt amnhî xunhwÿr kaxyw.

Nê kêr ka më Tirtũm mã amnhî jarênh kaxyw nê kãm Kra Jesus ã akÿnh ã amnhî jarênh o ri apa.

Mê pahte Tirtũm mã mex ã pagrer ã më pamã karô

Epes 5.19

¹⁶ Nê kêr ka më Kris kapêr piitã hkôt amnhî nhîpêx mex nê. Nê kapêr o axpên jahkre mex o ri axpên kôt apa. Tirtũm kot amnhî nhîpêx o axpên jahkre ho ri axpên kôt apa. Nê kãm agrer o ri apa. Kãm mex o mex ã agrer o ri axpên kôt apa. Nê kãm kukwak ri akÿnh ã amnhî jarênh o kãm gre.

17 Nê kêr ka mê Mēpahpām Tīrtūm mā amnhī jarēnh o:

—Pa Tīrtūm. Nā ām hāmri na ka pre mê ixwȳr Akra Jejus mê nhūm mê ixwȳr wry nê mê inhnē ty.

Anhȳr o kām amnhī jarē. Hāmri nê ām Pahihti Jejus kot amnhī nhīpēx kôt pix mā tanhmā ri amnhī nhīpēx to rȳ ām kôt pix mā tanhmā akapēr to ho ri apa.

Tanhmā mê pahte axpēn nhīpēx to hā mê pamā karō

Epes 5.22-6.9

18 Nê mê anijaja. Tīrtūm kot myja kumrēx nhīpēx nê hkôt kām hprō nhīpēx jakamā kêr ka mê amjēn ā apijaam o apa. Nê mê hamaxpēr mex ā mê omu nê mê hkôt ri amnhī nhīpēx mex nē. Ā mê ate amnhī nhīpēxja na Tīrtūm kām hprām.

19 Nê mê amyjaja kêr ka mê amā mê aprō japē nē. Te amā amnhī tā ma pyrāk o mê hipēx o ri apa. Jao tanhmā mê homnuj to hkēt nē.

20 Nê mê apē mê hkrajaja kêr ka mê anhīpēxā nē akatorxā wa hā apijaam nē wa kapēr ma nē wa hkôt ri amnhī nhīpēx. Ā mê ate amnhī nhīpēx anhȳrja na Tīrtūm kām hprām. Kojā ā mê ate amnhī nhīpēx anhȳr ā mê apumu nē hkīnh nē.

21 Nê kêr ka mê apē mê hipēxā nē mê katorxā mê akra gryk kaxyw mê kām apēr o apikēnh kēt nē. Kot kaj mê ā mê hipēx anē nhūm mê tee ri amnhī tā mê ama nē hkaprī nē.

22 Nê mê ate mê kām tanhmā amnhī nhīpēx to ho ri mê apa xwȳnhjaja kêr ka mê anhō patrāw kapēr ma nē hkôt amnhī nhīpēx. Nê mê noo mā mê kām tanhmā amnhī nhīpēx mex to nē mǎānēn mê wa kre kamā mê kām tanhmā amnhī nhīpēx mex to. Nom mê kot axāpēnh ā apumunh nē hā kām akīnh pix kaxyw axāpēnh mex kēt nē. Mǎānēn mê amā Pahihti Kris kīnh ā akatāt kôt mê kām mēmoj tā axāpēnh mex nē. Mē noo mā nē mǎānēn mê wakre kamā.

23 Nê mê akīnh kām mê kām axāpēnh mex o ri apa. Te mê ate Pahihti mā akīnh kām tanhmā kām amnhī nhīpēx to pyrā nē tām amnhī nhīpēx o tām mê kām axāpēnh mex o ri apa. 24 Te mê anhō patrāw pix mā axāpēnh pyrāk nom kumā pix mā hkēt. Mǎānēn mê panhō Pahihti Krisja mā. Jakamā kot kaj mê ā amnhī kaxyw Tīrtūm mā ajamxpēr pē akīnh kām anhō patrāw mā mēmoj tā apē nhūm Pahihtija ja hā mê apumu nē nhȳrmā mê ato mex rax nē. 25 E kêr ka mê ā mê anhō patrāw mā axāpēnh mex o ri apa anē. No kot kaj mê kapēr kwȳm amnhī krā hkôt ri tanhmā amnhī nhīpēx to nhūm Tīrtūm tee ri ja hā mê apumu hāmri nē nhȳrmā tanhmā hā mê anhīpēx to. Na hte ā mê kot amnhī tomnuj xwȳnhjē piitā mê hipēx anē nē mê hipēx o axpēn pyrāk. Jakamā kwa kêr ka mê anhō patrāw mā axāpēnh mex rāhā ho ri apa.

4

1 Nê mê apē mê ō patrāw kêr ka mê kot mê amā mê àpēnh xwȳnhjē ho mex nē tanhmā mê homnuj to hkēt nē. Mē urāk nē kaxkwa kamā mê anhō Patrāw maatija hkrī. Kot mê pahte tanhmā amnhī nhīpēx to nē tanhmā mê pajamxpēr to hā mê pahpumunh rāhā jakamā kêr ka mê noo mā mê ho mex rāhā ho ri apa.

E kêr ka mê apiitā ā axpēn to mex anhȳr o ri apa.

Mē pahte Tīrtūm mā amnhī jarēnh rāhā hā mê pamā karō

Matēwre 7.7; Rukre 11.1-8; Atre 1.14; Epes 6.18

² Nē kēr ka mē xatā Tirtūm mā amnhī jarēnh rāhā ho ri apa. Nē tanhmā mēhō kot amnhī nhīpēx to hā harēnh ma nē ho Tirtūm wỳ. Nē mē ate kām amnhī jarēnh kamā kām mex o mex ā harē. ³⁻⁴ Nē määnēn ixto awỳ kē mē tokyx ixkator japēr. Pa ixāmnhīx mē kot kormā Kris jarēnh mar kēt xwỳnhjē mā harēnh o ri mē hkōt ixpa. Ā ixte amnhī nhīpēx anhỳrta ā na prem ixpynē nē ijaxā pa kormā jar ixkrī. Jakamā kwa mē māmri ja hā ixto Tirtūm wỳr o apa.

Mē pahte apkati mē mē pahkwỳjē mā Jejus jarēnh ā mē pamā karō
Epes 5.16

⁵ Nē kēr ka mē kēp Kris kwỳ hkēt xwỳnhjē hkōt nhỹhỹm ri apa nē tām ri Tirtūm kapēr kōt amnhī nhīpēx o mē hkōt ri apa.

⁶ Nē kē mēhō awỳr tē nē tanhmā Jejus ā akukjēr to ka amā hkīnh ā aprī hā kām awjarē. Ahpỳnhā tanhmā mē kot hā akukjēr to xā hkōt tanhmā mē kām harēnh to kē mēhprī hā mar mex nē.

Pawre kot Koros wỳr Xikitre mē Ones wa mēnh ā harēnh
Epes 6.21-22

⁷⁻⁸ Nē ot pa mē awỳr mē pahtō Xikitre mēnh mā. Kot ma mē awỳr ixte mē amā ixkapēr ā kagā nhīpēx o mōr kaxyw. Na hte ixkōt Tirtūm mā amnhī nhīpēx o ri pa. Inhmā hapēē. Tā kot paj mē awỳr kumē kē ma mē awỳr mō nē hprī hā mē amā ijarē. Mē ate ijarēnh mar nē tām ajamaxpēr nē akīnh kaxyw. ⁹ Mē akwỳ Onesti hkōt koja ma mē awỳr mō. Määnēn Kris kōt kēp mē pahtō hā mē pamā hapē xwỳnh na. Na hte Tirtūm kapēr kōt amnhī nhīpēx mex rāhā ho ri pa. Tā Xikitre mē koja wa ma mē awỳr mō. Hāmri nē mē awỳr pōj nē jar tanhmā mē ixte amnhī nhīpēx to hā mē ijarē ka mē ama.

Kris kōt mē hkwỳ kot mē hwỳr hpēr mēnh ā mē harēnh

¹⁰ Nē ota Aristakja ixpyrā nē kēp prēs nē hkrī. Tā mē awỳr hpēr mē. Nē Panāpe htō Juāw Makreja määnēn mē awỳr hpēr mē. Na pa pre ra mē amā Juāw Makre jarē. Tā koja mēmo arīgro hā akupỳn mē awỳr mōr japēr ka mē omu nē ho mex nē.

¹¹ Nē Jejus Justija määnēn mē awỳr hpēr mē. Jajaja mē ixpyrā nē kēp Ijaew. Tā mē tapxipixjaja na htem ixpyrā nē mē ixpē Ijaew kwỳjē rom mē kām Tirtūm kapēr nyw o mē ahkre ho ri mē hkōt pa. Tirtūm kot Kra Kris kōt mē kot amnhī xunhwỳr xwỳnhjē ho hkra hā harēnh nywja na htem mē kām harēnh o ri mē hkōt pa. Pa ja hā mē omu nē ixkīnh nē. ¹² Nē mē anhīō Epasja määnēn mē awỳr hpēr mē. Na hte Jejus Kris mā tanhmā amnhī nhīpēx mex to ho pa. Nē mē ato Tirtūm wỳr rāhā ho pa nē mē ato hwỳr o:

—Pa Tirtūm. E kwa tanhmā Koros kamā akrajē ho kē mē akōt amnhī xunhwỳr tỳx nē. Nē amā hprām xā hkōt pix mā amnhī nhīpēx o ri pa. Nē amnhī kaxyw Kris kōt pix mā hamaxpēr tỳx rāhā nē. Anē.

¹³ ām hāmri na hte mē ato hwỳr o pa. Nom mē kapxipix o hwỳr kēt nē. Määnēn krī pē Ratisej kamā nē krī pē Jerop kamā Kris kōt mē pahtōjē ho hwỳr o ri pa. Mē ate Tirtūm kōt amnhī nhīpēx mex o apa kaxyw. Ixte ja hā omunh mex.

¹⁴ Nē jar mē pahtō tōtō Rukre mē Tēmtija wa määnēn mē awỳr hpēr mē. Tōtō Rukreja kēp ixkrāmnhwỳ mex na.

¹⁵ Nē kēr ka mē krī pē Ratisej kamā Kris kōt mē pahkwỳjē mā ijarē. Nē Nīpare mā nē ōrkwỳ hwỳr mē pikuprōnh nē Tirtūm mā mex o mex ā harēnh o mē hkrī xwỳnhjē mā määnēn ijarē.

¹⁶ Nē e kêr ka mē ixte mē awÿr kagà mēnhja kamã harēnh pa nē hpãnhã krĩ pē Ratisej kamã Kris kôt mē pahkwýjé hwÿr amē kê mē apyrà nē kamã harē nē piitã kuma. Nē mē kãm anē kê ra ixte mē hwÿr kagà mēnh xwÿnhnta kê mē amã kugō ka mē kuxwar kamã harē nē ama.

¹⁷ Nē kêr ka mē Akip mã ijarē kê ra Tirtũm kot kãm mēmoj tã karō xwÿnhnta kê ho anhÿr jatur xãm kumē. Kēp hkra hã kê tãm kãm àpēnh jatur xãm kumē.

¹⁸ Tã ãm ja pix. E paj pam amnhĩ nhĩhkra ho hatur xà hã kagà. Mē ate ixte mēmoj tã kagà pumunh nē hkôt inhmã ajamaxpēr kaxyw. Nē ixte mē awÿr mēnh ã ijarēnh mar kaxyw. Kwa kêr ka mē arĩ ixpē prēs ã ixto Tirtũm wÿr rãhã ho ri apa.

E kê Tirtũmja mēmoj to mē akutã nojarêt nē mē ato mex nē ka mē amex nē ajamakêtkati nē apa ho apa. Tã ãm ja pix. Ixpē Pawre na pa mē awÿr kagàja nhĩpêx nē ã mē awÿr mēnh anē.

Wam Tesarõn Pawre kot Tesarõn kamã Jejus kõt hkwyjê hwýr kagà nê mēnh

Pawre na pre kagàja nhîpêx. Kêp Jejus nhÿ hã mē ahkre ho pa xwýnhjê hõ na pre. Jakamã na pre kagàja nhîpêx nê ma krî pê Tesarõn kamã Jejus kõt hkwyjê hwýr kumê. Tesarõn kamã Jejus ã kãm mē hkurê xwýnhjaja na prem Jejus ã mē homnuj o pa nhũm mē amnhî xà htýx kamã hamak o pa. Hãmri nhũm Pawre mē harênh ma nê kagàja nhîpêx nê mē hwýr kumê. Kot mē kãm mē hamaxpêr o hihtýx kaxyw mē kot arî Jejus kõt amnhî nhîpêx mex o pa nê aa hkaga hkêr ã mē kãm karõ. Nê nhÿrmã Jejus akupÿn kaxkwa rũm mē pahpê hkwyjê hwýr wrýk nê ma akupÿm amnhî kõt mē pahto àpirja nhũm mē kãm harê. Æ na pre mē kãm mēmoj jarê nê hã kagà anê nê mē kãm:

1 Pa mē apê Tesarõn kamã Jejus kwý hã axpên wýr mē apikuprõnh xwýnhjaja? Xà mē amex na ka mē apa? Ixpê Pawre na pa mē awýr kagàja nhîpêx nê mē awýr kumê. Siras mē Ximotre mē pa mē awýr kumê. Mē pahpê Mēpanhîpêxà maati Tirtũm mē Pahihti Jejus Kris wa hkwy jakamã na pa htem mē ato Tirtũm wýr rãhã ho ri ixpa. Kot mē akutã nojarêr rãhã nhũm mē ajamakêtkati nê axãmnhix mē apa kaxyw.

2-3 Nã mēmoj kêt. Na pa htem mē amã ijamaxpêr nê mē anhÿ hã ixkînh nê ixpa hãmri nê mē awýr kagàja mē. Na pa htem mē ato Tirtũm wýr rãhã ho ri ixpa nê kãm mē ajarênh o:

–Pa Tirtũm. E mãn ka Tesarõn kamã akrajê pumu. Æm hãmri na ka pre tanhmã mē hkrã hto nhũm mē akõt amnhî nhîpêx mex o pa. Na htem amnhî kaxyw akõt hamaxpêr tÿx nê. Jao mē piitã mē kamã ukapri kamã tanhmã mē ho ajuta hto ho pa. Nhũm mē kãm mē ixkurê xwýnhjaja Pahihti Jejus Kris ã tanhmã mē ho ho pa htã nhũm mē tee ri amnhî kukamã hamaxpêr o hkapri nê Jejus mē war akaga hkêr nê. Arî war anhÿ hã amnhî to htýx nê Pahihti Jejus kutêp tanhmã kãm amnhî nhîpêx to ho pa. Æm hãmri na htem ã amnhî nhîpêx anê Tirtũm. Na pa htem mē kot ã amnhî nhîpêx anhÿrja mã ijamaxpêr nê ixkînh nê.

Anhÿr o pa htem mē ato kuwý. 4 E Kris kõt ixkwýjaja. Nã Tirtũm kãm mē ajapê jakamã na pre amnhim mē arê. Kot mē ato hkra nhũm nhÿrmã kuri mē amex nê atÿr tũm nê apa ho apa kaxyw. Ra mē ixte ja hã mē ajarênh mar mex.

Mê piitã mē kot Tesarõn nhõ xwýnhjê jarênh mar ã mē harênh

5 Nê na pa prem ma mē awýr mõ nê mē amã Jejus jarênh o mē akõt ixpa. Kot mē panê tanhmã amnhî nhîpêx to hã harênh o ri mē akõt ixpa. Nom pa mē amnhî krã hkõt mē amã ixujarênh kêt nê. Æm Tirtũm Karõ nhÿ hã na pa prem hihtýx xà ho tanhmã mē amã ixkapêr to ka prem mē inhma nê mē ixkõt ajamaxpêr kurê kumrêx. Na pa prem tãm amnhî nhîpêx o ri ixpa ka mē ja hã mē ixpumunh o ri mē ixkõt apa. 6 Tã Jejus kõt amnhî xunhwý nê hkõt amnhî nhîpêx mex nê. Nê mē ixkõt amnhî nhîpêx mex nê. Mē kot Jejus ã tanhmã mē ato htã ka htem Tirtũm Karõ nhÿ hã akînh nê hkõt amnhî nhîpêx mex rãhã ho ri apa. 7 Tã nhũm pika pê Masetõn mē Gres wa kamã Jejus kõt mē pahkwýjaja ã mē ate amnhî nhîpêx anhÿr ã mē ajarênh ma nê mē apyrã nê ã amnhî nhîpêx anhÿr o pa. 8 Na ka prem tanhmã Jejus kot mē panê amnhî

nhīpêx to hã harênh o ri mē hkôt apa nhūm mē piitã mē akapêr ma. Nom mē tapxipixjaja mar kêt nê. Na mē ra ohtô nê mē ajarênh ma nê mē apyrã nê ma mē kãm Jejus jarênh o pa. Ra mē ate Jejus kôt amnhī xunhwÿr ã amnhī jarênh o ri apa nhūm mē piitã kot mē amar jakamã mē pajaja na pa htem mē kãm ã mē ajarênh anhÿr kêt nê. Mo kaxyw? Ra mē kot mē ajarênh mar mex kênã. ⁹ Na pa htem nhÿri krī hō hwÿr pōj nhūm mē ixpumu nê ra mē tãmjaja mē inhmã mē ajarênh kurê kumrêx. Nê mē ajarênh o:

—Kwa Tesarōn kamã Kris kôt mē pahkwÿjaja na xep kãm mē akīnh nê. Amnepêm na pre htem amnhīm sānti nhīpêx nê kêp mēhpãm ã harê nê amnhī to hwÿr o pa. Tã ka xep prem ma mē hwÿr mō nê mē kãm Tirtūm kapêr jarê nhūm mē ama nê Tirtūmja sānti rom ãm hãmri hã omunh kurê kumrêx. Hãmri nê gryk ã sānti kaga hpa nê Tirtūm kôt amnhī xunhwÿr nê hkôt pix mã amnhī nhīpêx mex o pa. ¹⁰ Nê amnhī wÿr Tirtūm Kra kamã hamak rãhã ho ri pa. Anê.

Am hãmri na ka htem amnhī wÿr kamã hamak rãhã ho apa. Na pre ty nhūm Hipêêxã Tirtūm akupÿm ho htūr. Tã koja nhÿrmã akupÿn mē pahwÿr kumê nhūm akupÿn mē pahwÿr wrÿ. Hãmri pu mē ãm pix kukwak ri mē kot amnhī xã htÿx kãm hamak o pa htūm xãta wÿr papa hkêt nê.

2

Pawre kot amnhī jarênh

Sikūn Korīt 1.12, 4.1-6

¹⁻² Nê kormã mē awÿr mē inhmōr kêt ri na pa prem kormã Piripos nhō xwÿnhjê mã Tirtūm kapêr jarênh o ri mē hkôt ixpa. Nom nhūm mē hkwyjaja kãm mē inhm prãm kêt nê. Na prem Jejus ã mē inhmã kapêr punuj nê mē inhīpêx kati pa prem amnhī xã htÿx kamã ijamak o mē hkôt ixpa. Na ka prem ja hã mē ijarênh ma. ã mē kot mē inhīpêx anhÿr tã pa mē tee ri amnhī kukamã ijamaxpêr pê Tirtūm kapêr jarênh kaga hkêt nê. Na pa prem arī mē kãm Jejus kot tanhmã mē panê amnhī nhīpêx to hã harênh o ri mē hkôt ixpa. Tã mē awÿr inhnojarêt nê Tirtūm nhÿ hã amnhī to htÿx nê ma mē awÿr mō. Hãmri nê mē amã tanhmã Jejus jarênh to ho ri ixpa. Ka prem mē inhma hãmri nê axohtô nê hkôt amnhī xunhwÿ. ³ Nom pa prem ixêx rom tanhmã mē amã ixkapêr to hkêt nê. Rÿ mē inhmã mēmoj prãm xàj mē ano kupyrr pê mē amã ixkapêr kêt nê. ⁴ Rÿ mē ate mē ixkapêr mar nê mē inhmex ã mē ijarênh kaxyw pa tanhmã mē amã ixkapêr to hkêt nê. Am Tirtūm kot mē inhmar nê tapxipix mē inhmex ã mē ijarênh pix prãm xàj na pa prem mē amã kapêr jarênh o ri mē akôt ixpa. Tirtūm tapxipix na hte tanhmã mē pakute hkôt mē pahpumunh rãhã ho pa. Tãm na pre mē ixte kapêr jarênh o ri ixpa kaxyw mē ixunhwÿ.

⁵ Xãn pa prem mē ijakwa nhīkjê ho mē ate tãm amnhī nhīpêx ã mē ajarê hãmri nê mē ijakwa nhīkjê ho mē ato ixkapêr punuj nê? Nã na pa prem ã amnhī nhīpêx anhÿr kêt nê. Na pa prem ixkatãt kôt mē ate amnhī nhīpêx ã mē apumunh kôt tanhmã mē ajarênh to ho ri ixpa.

Nê xã mē ate mē ixkapêr mar nê akīnh nê hpãnhã mē inhmã amnhīrer kaxyw na pa prem mē awÿr mō nê mē amã Jejus kapêr o mē ajahkre? Nã na pa prem kãxpore prãm xàj mē amã ixkapêr kêt nê. Tirtūm kot ja kôt mē ixpumunh mex.

⁶ Rÿ xã mē ate mē inhmex ã mē ixto jarkrar kaxyw na pa prem mē awÿr mō? Nã mããnên ja kaxyw kêt. ã mē ate mē ijarênh anhÿr prãm xàj na pa htem Tirtūm kapêr o mē ajahkre ho ri ixpa hkêt nê.

⁷ Rỳ xàn pa pre mẽ awỳr mō nē mẽ amā amnhĩ jarēnh o:

—E mẽ ixte Jejus nhỹ hã ixkapēr o ixa xwỳnh jakamã kot paj mẽ amā tanhmã ixkapēr to ka mẽ inhma nē hpānhã mẽ inhmã amnhĩre.

Anhỳr o mẽ amā ixkapēr? Nà na pa pre ã mẽ amā ixkapēr anhỳr kêt nē. Na pa prem te mẽ katorxà kot hkrajê nhĩpêx pyrāk o mẽ anhĩpêx nē amarĩ mẽ ajahkre ho ixa nē mẽmoj tã mẽ awỳr kêt nē.

⁸ Mẽ inhmã mẽ akĩnh jakamã na pa prem mẽ amā ixprĩ hã Tĩrtũm kapēr piitã harēnh par o mẽ akôt ixa nē mẽ kot ja hã tanhmã mẽ ixto pymaj tee ri amnhĩ kukamã ijamaxpēr o ri ixkaprĩ hkêt nē. ãm ixàmnhĩx ri tanhmã Jejus kot mẽ panē amnhĩ nhĩpêx to hã harēnh o mẽ akôt ixa. ⁹ Mẽ apē mẽ ixkwỳ jakamã na pa prem tanhmã mẽ amā ixkapēr to hpānhã mẽ ixàpkur xà rỳ mẽmoj tã mẽ awỳr kêt nē. Na pa prem mẽ pamjaja mẽmoj tã ixàpēnh pē mẽ amā ixkapēr o ri ixa. Nē ixàpēnh rũnh kumrêx. Arĩgro hã nē kamàt kãm. Mãn arĩ mẽ ate ã mẽ ixte amnhĩ nhĩpêx anhỳrja ã anohtỳx japēr ko. ¹⁰ Na pa prem tãm amnhĩ nhĩpêx o mẽ akôt ixa. Tĩrtũm kãm hprãm xà hkôt. Jao tanhmã amnhĩ to mex to rãhã ho ri ixa ka prem amnhĩ tã mẽ ixpumu. Nhũm Tĩrtũm haxwỳja ja hã mẽ ixpumu. ¹¹ Na pa pre mẽ apē mẽ ixkra pyrāk mẽ anhĩpêx o ri mẽ akôt ixa. ¹² Jao mẽ amā ixkapēr mex nē. Nē mẽ akaprĩ nē apa xwỳnhjaja pa prem akupỳm mẽ ajamaxpēr o mẽ axihtỳx hãmri nē mẽ apiitã mẽ amā ixkapēr nē mẽ amã:

—Kwa kēr ka mẽ Tĩrtũm kôt amnhĩ nhĩpêx mex rãhã ho ri apa nē aa hkaga hkêt nē. Anē.

Tĩrtũm tãm na pre amnhĩ wỳr mẽ pahwỳ pu prem hkôt amnhĩ xunhwỳ. Tã koja nhỹrmã amnhĩ wỳr mẽ pahto api pu mẽ Kra Jejus kukwak ri wa kuri pamex kumrêx nē ri papa ho papa. Jakamã kwa kēr ka mẽ hkôt amnhĩ nhĩpêx mex rãhã ho ri apa.

*Jejus kwỳjaja kãm Jejus kôt amnhĩ xunhwỳr hkêt xwỳnhjê pyna hkêt
Atre 17.1-9*

¹³ Nē ma mẽ awỳr mẽ inhmōrta ã na pa prem mẽ amā Tĩrtũm kapēr jarēnh o ri mẽ akôt ixa ka prem mẽ inhma nē mẽ ixte amnhĩ krã hkôt mẽ ixkapēr ã mẽ ixkamnhĩx kêt nē. Na ka prem ãm hãmri mẽ ixte Tĩrtũm kapēr jarēnh ã mẽ ixpumunh kurê kumrêx nē amnhĩ kaxyw hkôt ajamaxpēr nē Jejus mẽ Hipêêxã wa hkôt amnhĩ xunhwỳ. Jakamã na pa hte mẽ amā ijamaxpēr nē mẽ anhỹ hã ixkĩnh nē. Hãmri nē Tĩrtũm mã mẽ anhỹ hã ixkĩnh jarēnh o ri ixa. Nà na ka htem arĩ Tĩrtũm kapēr kôt amnhĩ nhĩpêx mex nē. ¹⁴ Nhũm hte mẽ akwỳjaja tee ri ja hã mẽ apumu nē Jejus ã mẽ atomnuj nē. Nom mẽ kapxipixjaja ã mẽ anhĩpêx anhỳr kêt nē. Jutej kamã Ijaew kwỳjaja na prem mẽ apyrã nē Jejus kôt amnhĩ xunhwỳ nhũm mẽ hkwỳjaja tee ri ja hã mẽ omu nē hã mẽ hipêx kati ho pa.

¹⁵ Amnepêm Ijaew na prem Tĩrtũm nhỹ hã mẽ kãm kapēr o mẽ pa xwỳnhjê homnuj nē mẽ hkwỳjê hpar o pa. Hãmri nhũm hpānhã mẽ hkanrêhã mẽ htãmnhwỳjaja mẽ urāk nē Pahihti Jejusja pĩ. Tã jarãhã mãānēn ã Jejus ã mẽ panhĩpêx anē nhũm Tĩrtũm tee ri mẽ pahtã mẽ omu nhũm ja kēp omnuj tỳx kumrêx nhũm mẽ pahtã mẽ kamã gryk nē.

Na hte mẽ apē Ijaew kêt xwỳnhjê ho hkra nhũm Ijaew kãm ja prãm kêt ¹⁶ jakamã na htem mẽ akwỳ kot Tĩrtũm kôt amnhĩ xunhwỳr pymaj mẽ anē mẽ ixkurê nē mẽ inhmã:

—Kwa Ijaew kêt xwỳnhjê mã Tĩrtũm kapēr jarēnh kêt nē. Ja mex kêt. Anē.

Mê ate Jejus kôt amnhî xunhwÿr nê nhÿrmã Tirtûm wa kuri atîr tûm nê apaja mê kãm hprãm kêt jakamã na htem ã mê anê àmnàr o pa anhÿrja o amnhî tomnuj nê. Mê kot amnhî tomnuj tÿx o mê pa xwÿnh jakamã na Tirtûm mê kamã gryk nê. Kojã nhÿrmã mê kot amnhî xã htÿx kamã hamak tûm xã hwÿr mê rênh pa.

*Pawre akupÿm Tesarôn nhõ xwÿnhjê hwÿr hkrã hã harênh
Atre 17.10-13*

¹⁷ Nê ma mê awÿr mê inhmôr tâ mê anhõ krî kamã mê kêp Kris kwÿ hkêt xwÿnhjaja na pre mê ixpumu nê mê anê mê ijano pa prem ijapôj nê hpãnhã ma nhÿhÿm krî hõ hwÿr ixpa. Nom arî mê amã ijamaxpêr rãhã nê mê ato ijamak o ri ixpa nê xatã akupÿm mê awÿr ixkrã. ¹⁸ Na pa prem inhmã akupÿm mê awÿr inhmôr prãm tÿx nê. Ixpê Pawre na pa pre xatã mê awÿr ixkrã htã nhûm Satanasti tanhmã mê anê ixpê amnàr to pa kormã mê awÿr inhmôr kêt nê. Âm tee ri inhmôr prãm kaprÿ. ¹⁹⁻²⁰ Mê inhmã mê akînh tÿx. Mê ate Tirtûm kôt amnhî nhîpêx mex jakamã kojã nhÿrmã Pahihti Jejus akupÿn mê pahwÿr wrÿ pa mê akuri xa nê kãm mê ajarênh o:

—Pa Pahihti. E Tesarôn nhõ xwÿnhjê pumu. Na ka pre mê hwÿr inhmê pa mê hwÿr mô nê mê kãm ajarê nhûm prem inhma nê amnhî kaxyw akôt hamaxpêr tÿx nê akôt amnhî xunhwÿ. Tã na htem akôt tãm amnhî nhîpêx rãhã hõ pa.

Anhÿr o kãm mê ajarê nê mê anhÿ hã ixkînh tÿx kumrêx.

3

*Pawre kot Tesarôn wÿr Ximotre mênh ã harênh
Atre 17.14-15, 18.5*

¹⁻⁵ Nê kormã mê akôt ixpa ri na pa pre Kris kwÿ hkêt xwÿnhjaja kot Kris ã tanhmã mê atomnuj to hkukamã mê amã mê harê ka prem mê inhma. Na htem ã Kris ã mê pahkurê xwÿnhjaja mê panhîpêx anhÿr o pa. Tã nhûm prem ã mê anhîpêx anê pa mê ajarênh ma nê tee ri mê akukamã ijamaxpêr nê axpên mã mê ajarênh o:

—Hêxta waa nê. Kwa mê kot Jejus ã tanhmã mê homnuj toja mÿrapê mãn mê tee ri amnhî kukamã hamaxpêr nê Jejus kaga rÿ ko. Mãn ra Satanasti tanhmã mê kãm Jejus o hêx to nhûm mê kuma nê tanhmã hamaxpêr to nê hkaga. Kwa mãn pu prem âm mê kãm Tirtûm kapêr jarênh kaprÿ nã? Anê.

Hãmri nê tee ri mê akukamã ijamaxpêr nê mê awÿr Ximotre mênh kaxyw nê kãm:

—Mãn ra Tesarôn nhõ xwÿnhjaja Jejus ã tanhmã mê homnuj to nhûm mê amnhî xã htÿx kamã hamak o ra tee ri amnhî kukamã hamaxpêr. Kwa ma mê hwÿr mô nê ja hã mê omu. Hãmri nê mê kot Kris kôt amnhî xunhwÿr tÿx kaxyw mê hamaxpêr o axihtÿx. Hãmri nê akupÿn wa ixwÿr mô nê wa inhmã tanhmã mê harênh to. Kot paj Siras mê wa akutêp jar Atenas kamã wa arîk. Anê.

Hãmri nê mê awÿr kumê. Ximotre na hte Siras mê wa inhîhkô hã mê kãm Tirtûm kapêr jarênh o pa. Nê Kris kot tanhmã mê panê amnhî nhîpêx toja nhûm wa inhîhkô hã mê kãm harênh o pa. Tã pa pre mê awÿr kumê nhûm ma mê awÿr mô pa Siras mê wa Atenas kamã kutêp arîk.

Ximotre akupÿn môr nê Pawre mã mê harênh

⁶ Tã nhûm ra ham akupÿn mê arûm wa ixwÿr mô nê wa inhmã tanhmã mê ajarênh to pa wa mê ajarênh ma nê ixkînh nê. Na ka xep htem arî amnhî

kaxyw Kris kõt ajamaxpêr tÿx rãhã nê. Jao mẽ amã mẽ piitã mẽ hkĩnh nê tanhmã mẽ ho mex to ho ri apa. Nê arĩ mẽ inhmã ajamaxpêr nê ixpyrà nê mẽ amã mẽ ixpumunh prãm o ri apa. ⁷ Nã ãm hãmri na ka htem ã amnhĩ nhĩpêx anê. Na pa wa ra jar ixpunuj nê ixpa nê Kris ã amnhĩ xà htÿx kamã ijamak tã mẽ ajarênh ma nê tãm ijamaxpêr. ⁸ Tesarõn nhõ xwÿnhjaja kot Kris ã tanhmã mẽ anhiêpêx to htã ka mẽ arĩ hkõt amnhĩ xunhwÿr tÿx rãhã nê. Pa wa mẽ ajarênh ma nê mẽ anhÿ hã ixkĩnh pê tanhmã Pahihti Jejus mã amnhĩ nhĩpêx to ho ri ixpa. ⁹ Nã na pa hte wa mẽ anhÿ hã ixkĩnh nê. Nê xatã Tirtũm mã mẽ ajarê nê kãm:

—Pa Tirtũm. Nã ãm hãmri na ka pre amnhĩ kõt Tesarõn kãm akwÿjê xunhwÿr tÿx nê nhũm htem akõt amnhĩ nhĩpêx mex rãhã ho pa. ãm hãmri na ka hte ã mẽ hipêx anê. Na pa hte mẽ kot amnhĩ nhĩpêx mã ijamaxpêr o ri ixpa nê ixkĩnh nê.

Anhÿr o kãm mẽ ajarê. ¹⁰⁻¹¹ Nom kãm ja pix jarênh kêt nê. Na pa hte wa mãânên arĩgro hã nê kamãt kãm amnhĩ to Mêpanhiêpêxã Tirtũm mẽ Pahihti Jejus Kris wa hwÿr kãm ixihÿtÿx rãhã ho ixpa nê wa kãm:

—Kwa Tirtũm mẽ Jejus wa. Na pa wa ra inhmã Tesarõn wÿr inhmõr nê mẽ pahkwÿjê pumunh prãm tÿx nê. Kormã mẽ kot akapêr jatür xã mar kêt. Tã wa inhmã akupÿm mẽ hwÿr wa inhmõr nê mẽ kãm akapêr jatür xãm mênh prãm. Mẽ kot mar nê akõt amnhĩ nhĩpêx mex o pa kaxyw. Kwa xatã ka wa akupÿm mẽ hwÿr wa inhmẽ nã? Anê.

Na pa hte wa ã amnhĩ to wa hwÿr rãhã ho ixpa anê. Tã koja wa akupÿm mẽ awÿr wa inhmẽ pa wa ma mẽ awÿr inhmõr kurê kumrêx. ¹² Koja Tirtũm tanhmã mẽ akrã hto ka mẽ amã axpên kĩnh pê tanhmã axpên to ajuta hto ho ri apa. Æ kot kaj mẽ apiitã axpên nhĩpêx anê. Te wa inhmã mẽ akĩnh pê tanhmã mẽ ato mex to pyrãk. ¹³ Koja Tirtũm ja kaxyw tanhmã mẽ akrã hto ka mẽ tãm ajamaxpêr mex nê. Kêr kê Jejus nhÿrmã akupÿn wrÿ. Mẽ kot hkõt amnhĩ xunhwÿr xwÿnhjê mẽ ro hã akupÿn wrÿ. Hãmri ka mẽ Mêpanhiêpêxã Tirtũm kutã amnhĩ kukamã ajamaxpêr nê tãm mẽ ate amnhĩ nhĩpêx ã amnhĩ pumunh kõt akĩnh nê apikunhar o kuri akuhê. No ri tee ri amnhĩ kamã ajamaxpêr nê ajakwamnajre nê akuhê hkêt nê.

4

*Tirtũm kãm mẽmoj prãm ã harênh
Rõmãn 13.11-14; Epes 5.3-14*

¹ E Jejus kõt ixkwÿjaja. Na pa prem ma mẽ awÿr mõ nê Tirtũm kapêr o mẽ ajahkre ho ri mẽ akõt ixpa. Mẽ ate mar nê Tirtũm kãm hprãm xà hkõt tanhmã amnhĩ nhĩpêx to kaxyw. Ka prem mẽ inhma nê hkõt amnhĩ nhĩpêx mex o ri apa. Tã kot paj axte ja hã tanhmã mẽ amã karõ hto. Pahihti Jejus nhÿ hã axte mẽmoj tã mẽ amã karõ. Jakamã kwa kêr ka mẽ arĩ Tirtũm kapêr kõt pix mã ri amnhĩ nhĩpêx mex nê ÿ hã amnhĩ to htÿx pê ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr o ri apa. ² Na pa prem ra Jejus nhÿ hã mẽ amã mẽmoj tã karõ. Mẽ ate hkõt amnhĩ nhĩpêx prãm xaj mẽ amã hã karõ ka prem mẽ inhma. ³ Nã mẽ pahte tãm amnhĩ nhĩpêx o papaja na Tirtũm kãm hprãm. No kêt mẽ pahtÿx ri nhãm mênijê ho amnhĩkati o papaja na kãm hprãm kêt. ⁴ Jakamã kwa kêr ka mẽ amyjaja aprõ pix tãnopxar o ri apa. No mẽ ri nhãm mênijê ho amnhĩkati ho ri apa hkêt nê. Nê mẽ anijaja kêr ka mẽ amjên pix tãnopxar o ri apa. No mẽ ri nhãm mẽmyjê ho amnhĩkati ho ri apa hkêt nê. ⁵ Jejus kwÿ hkêt xwÿnhjaja

kot ht̄ȳx ri kām hprām xā hkôt mēnijê hw̄ȳr mrar nē mē ho amnh̄ikati ht̄ā kēr ka mē ho mē urāk kēt nē. Kwarī ho kwarī. ⁶ Ā mē kot amnh̄i nh̄ip̄ex anh̄ȳr xw̄ȳnhjaja koja Tirtūm nh̄ȳrmā mē homnuj t̄ȳx kumr̄ex. Na pa prem ra mē amā ja jarē ka prem mē inhma. Jakamā kwa kēr ka mē ā amnh̄i nh̄ip̄ex anh̄ȳr o ri apa hkēt nē. ⁷ Xā na pre Tirtūm ā mē pahte amnh̄i nh̄ip̄ex anh̄ȳr kaxyw amnh̄i w̄ȳr mē pahw̄ȳr nē mē pahto hkra? Nā ja kaxyw na pre mē pahto hkra hkēt nē. Ām mē pahte tām amnh̄i nh̄ip̄ex o ri papa kaxyw nē tām ri axp̄en nh̄ip̄ex o ri papa kaxyw na pre mē pahto hkra. ⁸ Jakamā kot kaj mē atō ja hā mē inhma nē ām mē inhma nē arī ā amnh̄i nh̄ip̄ex anē. Hāmri nē mē pajaja mē ixkap̄er nh̄irōp axām kēt nē. Tirtūm kap̄er nh̄irōp kot kaj xa. Nē māānēn kot mē pahw̄ȳr Karō mēnh xw̄ȳnhja kap̄er nh̄irōp kot kaj xa.

⁹ Nē mē amā axp̄en k̄inh p̄e axp̄en to mex o apa hprām xāj na pre Tirtūm tanhmā mē amā kap̄er o amnh̄ir̄it to ka htem ā axp̄en nh̄ip̄ex anh̄ȳr o ri apa. Jakamā kot paj mē axte ja hā tanhmā mē amā nē hkēt nē. ¹⁰ Na ka mē ra amā axp̄en k̄inh p̄e te mē kam amā amnh̄i tā ma pyrāk o axp̄en nh̄ip̄ex o ri apa. Nē pika p̄e Masetōn kamā Kris kōt mē akw̄ȳjaja ka mē māānēn amā mē hk̄inh p̄e ā mē hip̄ex anē. Tā kēr ka mē arī ā amnh̄i nh̄ip̄ex anh̄ȳr rāhā nē. ¹¹ Kot kaj mē ā amnh̄i nh̄ip̄ex anē hāmri nē ajamak̄etkati nē axāmh̄ix axāp̄enh pix tānopxar o ri apa. Jao mē hakwa kamā nhām tanhmā mē hixi jarēnh to ho ri apa hkēt nē. Nē ām amnh̄i pix tānopxar o ri apa. Nē amnh̄i pa kukwak ri axāpkur kaxyw amnh̄im axāp̄enh mex o ri apa. Na pa prem ra ā ja hā mē amā karō anē. ¹² Kot kaj mē ā amnh̄i nh̄ip̄ex anē hāmri nē amā prām xāj axāhw̄ȳr o ri apa hkēt nē. Nh̄um Kris kw̄ȳ hkēt xw̄ȳnhjaja mē ate amnh̄i nh̄ip̄ex ā mē apumu nē axp̄en mā mē ate tām amnh̄i nh̄ip̄ex xw̄ȳnhjē hā mē ajarēnh kurē kumr̄ex.

Kris kw̄ȳ htyk xw̄ȳnhjē jarēnh

Mat̄ewre 24.29-31; Wam Kor̄it 15.51-58

¹³ E Kris kōt ixkw̄ȳjaja. Na ka xep mē tee ri Kris kōt akw̄ȳ htyk xw̄ȳnhjē hkukamā ajamaxp̄er. Jakamā kot paj ixpr̄i hā tanhmā mē amā mē harēnh to ka mē inhma. Nā Kris kw̄ȳ hkēt xw̄ȳnhjaja na htem ty nh̄um mē hk̄w̄ȳjaja tee ri mē hkukamā hamaxp̄er o hkapr̄i nē. Mē htyk nē ma Jejus w̄ȳr āpir kēt jakamā na htem mē m̄ȳr p̄e hkapr̄i ht̄ȳx nē pa. No mē papajaja na pu htem ho mē urāk kēt nē. ¹⁴ Jejus na pre ty nh̄um Tirtūm akup̄ȳm ho ht̄ir. Tā ra ā kot hip̄ex anh̄ȳr jakamā koja nh̄ȳrmā Jejus akup̄ȳn wr̄ȳ nē mē kot hkōt amnh̄i xunhw̄ȳr nē htyk xw̄ȳnhjē karō nh̄um man amnh̄i kōt kaxkwa rūm mē o wr̄ȳ. Na pu htem ā ja kōt pajamaxp̄er anē. ¹⁵⁻¹⁶ Na pre Pahihti Jejus inh̄mā hkōt mē pahw̄ȳ htyk xw̄ȳnhjē jarēnh o:

—Kot paj nh̄ȳrmā akup̄ȳn mē aw̄ȳr wr̄ȳ ka mē ate ixkōt amnh̄i nh̄ip̄ex xw̄ȳnh piitā ma ixkutā axāpir o mō. Nom kot kaj mē arī at̄ir nē apa xw̄ȳnhjaja akumr̄ex axāpir kēt nē. Kormā. Kojā Tirtūm kap̄er o mē wr̄ȳk xw̄ȳnh krāht̄umja Tirtūm mā pifti kakō. Kakōr t̄ȳx pa ixkw̄ȳ htyk nē hikw̄ȳ xw̄ȳnhjē mā ixkap̄er nē ixāmra kamā mē kumra. Nh̄um mē hkarō akup̄ȳn mē hw̄ȳr wr̄ȳ nē mē kām gj̄ex pa. Hāmri nh̄um mē akup̄ȳm ht̄ir nē kānh̄mā hkr̄i hpa nē ma kumr̄ex ixkutā āpir o mō. ¹⁷ Hāmri ka mē ate ixkōt amnh̄i xunhw̄ȳr xw̄ȳnh arī mē at̄ir nē apa xw̄ȳnhjaja ka mē hā ajēt nē mē atipxi nē ma ixkutā axāpir o mō pu mē kakrā kamā axp̄en kaxpa. Hāmri nē mē pahpimr̄aātā ma kaxkwam api nē inhō kr̄i hw̄ȳr pōj. Kaj mē Tirtūm mē wa ixkuri amex kumr̄ex nē at̄ir t̄um nē apa ho apa. Anē.

18 ã Pahihti Jejus inhmã mẽ pakukamã mẽ pajarēnh anē. Jakamã kwa kêr ka mẽ tee ri mẽ pahkwỳ htyk xwỳnhjê hkukamã ajamaxpēr hkêt nē. ã ixujarēnh anhÿrta ã anohtÿx pē expēn jamaxpēr o axihtÿx o ri expēn kôt apa.

5

Mẽ pahte akupÿn Jejus wrÿk xã hã arÿgro pumunh kêt ã harēnh

Matêwre 24.32-25.13; Wam Pêtre 3.8-13

1-2 Nē mẽ pahte Jejus akupÿm wrÿk xã hã arÿgro pumunh kêt jakamã kot paj mẽ amã tanhmã hã kagã hto hkêt nē. Koja nhÿrmã akupÿn mẽ pahwÿr nojarêt hãmri nē te kot mẽ ahkÿnh xwỳnh kot amnhĩ nhĩpêx pyrã nē mẽ pajaēr pē mẽ pahwÿr wrÿ. 3 Jakamã koja kormã wrÿk kêt ri nhũm Kris kwỳ hkêt xwỳnh kot amnhĩ wÿr kamã hamak kêt xwỳnhjaja hãmri mex nē pa hã amnhĩ pumu nē hkÿnh nē pa. Nē expēn mã kapēr o:

—Nà koja Tirtũm tanhmã mẽ pahto hkêt nē. Arĩ mẽ pamex nē ri mẽ papa kēnã. Nà kot puj mẽ paxãmnhĩx ri pajamakêtkati nē ri papa ho papa.

Anhÿr o expēn mã kapēr rôm nhũm puh Jejus mẽ haēr pē akupÿn wrÿ. Hãmri nē ma mẽ kot amnhĩ xã htÿx kamã hamak o pa htũm xã hwÿr mẽ rēnh pa nhũm mẽ tee ri kêp hpimxur prãm kaprÿ. Te mẽ htujarō xwỳnh kot amnhĩ nhĩpêx pyrãk. Na htem mex nē pa htã hpijagri kaxyw ôhy xã htÿx kumrêx nē tee ri kãm ôhy xã hkêt prãm kaprÿ ho hikwÿ. 4 Nom mẽ kajaja kot kaj mẽ urã nē amnhĩ jaēr pē akupÿm wrÿk kãm omu nē tee ri amnhĩ kukamã ajamaxpēr o akaprĩ hkêt nē. 5 Mẽ pahpê Jejus kwỳ jakamã na pu htem kapēr kôt ri tãm amnhĩ nhĩpêx o ri papa. Jao te mẽ pahte mẽ kêp Jejus kwỳ hkêt xwỳnhjê kot amnhĩ nhĩpêx pyrãk kêt. 6 Na htem mẽ pahkÿnhã akupÿn wrÿk kukamã hamaxpēr kêt nē. Te htÿx ri mẽ ôt rãhã ho hikwÿ pyrãk. Nom mẽ papajaja na pu htem akupÿn wrÿk kamã pajamak o papa pē kãm tanhmã amnhĩ nhĩpêx mex to rãhã ho ri papa. 7 Te kot ja pyrãk. Na htem kamãt kãm gōr nē mẽmoj mã hamaxpēr kêt nē htÿx hikwÿ. Nē mẽ hkwÿjaja kamãt kãm axpã nē htÿx ri tanhmã amnhĩ tomnuj to ho pa. Jao hamaxpēr mex kêt nē. Tã mẽ kêp Jejus kwỳ hkêt xwỳnhjaja hte mẽ urãk nē htÿx ri tanhmã amnhĩ tomnuj to ho pa nē akupÿn Jejus wrÿk mã hamaxpēr kêt nē. 8 No kêt mẽ papajaja. Mẽ pahte hkôt amnhĩ xunhwÿr xwỳnhjaja. Kêr pu mẽ ho mẽ urãk kêt nē. Satanasti kãm mẽ pahte amnhĩ tomnuj prãm tã mẽ pahte kãm hprãm xã hkôt amnhĩ nhĩpêx pymaj kêr pu mẽ mẽmoj punuj pē amnhĩ to htÿx rãhã ho ri papa.

Nē amnhĩ kaxyw Jejus kôt pajamaxpēr tÿx rãhã nē.

Nē mẽ pamã mẽ piitã mẽ hkÿnh pē mẽ kutã panojarêt rãhã ho ri papa.

Nē nhÿrmã Tirtũm mẽ hkra Jejus wa kuri pahÿr tũm nē papa ho papa hkukamã mãn pajamaxpēr rãhã o ri papa.

Kot puj mẽ ã amnhĩ nhĩpêx anē hãmri nhũm Satanasti tee ri mẽ pahte amnhĩ tomnuj prãm xaj mẽ pahkrãm pajamaxpēr punuj jagjênh kaprÿ.

9 Xã na pre Tirtũm mẽ pakamã gryk kãm mẽ kot amnhĩ xã htÿx kamã hamak tũm xã hwÿr mẽ pajanor kaxyw mẽ parê? Nà na pre ja kaxyw mẽ parēnh kêt nē. ãm Pahihti Jejus Kris kukwak ri kot amnhĩ katut kôt mẽ pahte amnhĩ tomnuj rēnh par nē mẽ pahto hkra kaxyw na pre mẽ parê.

10 Tã mẽmo kaxyw na pre Krisja mẽ panê ty? Nã nhÿrmã Tirtũm mẽ wa kuri mẽ pamex kumrêx nē pahÿr tũm nē papa ho papa hprãm xaj na pre mẽ panê ty. Jakamã koja nhÿrmã akupÿm amnhĩ kôt ma mẽ pahto àpir kaxyw akupÿn mẽ pahwÿr wrÿ pu mẽ amnhĩ kaxyw hkôt pajamaxpēr xwỳnh piitã ma hkôt kaxkwa hwÿr api hãmri nē Tirtũm wa kuri pamex nē pahÿr tũm nē

papa ho papa. Kormā mẽ pahūr ri mẽ papa xwỳnhjaja nē ra mẽ htyk nē hikwỳ xwỳnhjaja nhũm akupỳm mẽ ho htūr. Hāmri nē mẽ pahto hpmirràatā amnhĩ kôt mẽ pahto àpir pa. Mẽ pahte hkôt amnhĩ xunhwỳr xwỳnh piitā koja Jejus nhỹrmā akupỳn wrỳ nē ā mẽ panhĩpêx mex anē.

¹¹ Tā ā kot anhỹr jakamā kwa kēr ka mẽ jam ajamaxpēr o apa pē axpẽn jamaxpēr o hihtỳx o ri axpẽn kôt apa. Nē Jejus kôt axpẽn jamaxpēr o hihtỳx o ri axpẽn kôt apa. Ra ā mẽ ate axpẽn nhĩpêx anhỹr tā kēr ka mẽ arĩ ho anhỹr rāhā ho ri apa nē aa hkaga hkêt nē.

*Tĩrtũm kapēr o mẽ pajahkre xwỳnhjê jarēnh
Karatas 6.6; Wam Ximotre 5.17-19*

¹² Nē kwa Kris kôt ixkwỳjaja. Na hte mẽ kot Tĩrtũm kapēr o mẽ ajahkre xwỳnhjaja mẽ ajahkre mex pē Tĩrtũm mã mẽ ajamār mex o pa. Na htem ā mẽ anhĩpêx mex anhỹr rāhā ho ri mẽ akôt pa. Tā kwa kēr ka mẽ amnhĩ tā mẽ omu nē mẽ kapēr mar tỳx nē. ¹³ Nē mẽ hā apijaam pē tanhmā mẽ ho mex to ho apa.

Nē kwa kēr ka mẽ tām axpẽn nhĩpêx nē axamnhĩx ri ajamakêtcati nē axpẽn kôt ri apa ho apa.

*Mẽ pahte tanhmā Kris kôt mẽ pahkwỳjê nhĩpêx to hā mẽ pamā karō
Epes 4.1-6*

¹⁴ Nē koja Kris kôt mẽ anhĩō kām kaga nē pa ka mẽ ja hā omu nē kām anē kē ā amnhĩ nhĩpêx anhỹr kêt nē. Kē hpānhā amnhĩ xàpkur xā kaxyw àpēnh o pa.

Nē mẽ kām ma ho mẽ pa xwỳnhjaja ka mẽ kām mẽ hamaxpēr o axihtỳx o ri mẽ hkôt apa.

Nē kormā amnhĩ kaxyw Jejus kôt mẽ hamaxpēr tohtuj anhỹr xwỳnhjaja ka mẽ tanhmā Jejus kôt mẽ ho mẽ axihtỳx to kē mẽ hkôt amnhĩ nhĩpêx mex o pa.

E kēr ka mẽ ā mẽ axpẽn nhĩpêx anhỹr o ri apa nē axpẽn kamā agryk tokyx anhỹr kêt nē.

¹⁵ Nē koja mẽhō tanhmā atomnuj to ka mẽ am omu nē amnhĩ tā tanhmā ho hkêt nē. Am ho mex o ri apa. Nē mẽ piitā tanhmā mẽ ho mex to hpix kukamā ajamaxpēr rāhā nē.

¹⁶ Ā mẽ pahte amnhĩ nhĩpêx anhỹr o papaja na Tĩrtũm kām hprām.

Mẽ pahpê hkra hā pahkĩnh rāhā papaja na kām hprām.

¹⁷ Nē mẽ pahte Tĩrtũm mã amnhĩ jarēnh rāhā ho papaja na mãānēn kām hprām.

¹⁸ Nē tanhmā mẽ pakute htā arĩ Tĩrtũm mã mex o mex ā harēnh o papaja na mãānēn kām hprām. Mẽ pahkĩnh nē papa kamā kām mex o mex ā harē.

Rỳ mẽ pahpunuj nē papa htā arĩ kām mex o mex ā harē. Rỳ nhũm mẽhō tanhmā mẽ panhĩpêx to htā pu mẽ arĩ kām mex o mex ā harē.

Ā mẽ pahte amnhĩ nhĩpêx anhỹr o papaja na Tĩrtũm kām hprām.

Mẽ pahte tanhmā Tĩrtũm Karō nhĩpêx to hā mẽ pamā karō

¹⁹ Nē koja Tĩrtũm Karō mẽ amā mẽmoj tā tanhmā kapēr o amnhĩrit to ka mẽ ama nē hkôt amnhĩ nhĩpêx kurē kumrēx. Rỳ mẽhō mã tanhmā akapēr to kurē kumrēx. No kēr ka mẽ ama nē am ama nē atỳx ri hā apa hkêt nē. ²⁰ Rỳ nhũm mẽhō Tĩrtũm Karō nhỹ hā tanhmā mẽ amā kapēr to ka mẽ ama nē agryk nē tanhmā ho akapēr punuj to hkêt nē. ²¹ Kojā Tĩrtũm kapēr kôt tanhmā mẽ amā mẽmoj jarēnh to nē am hāmri Tĩrtũm Karō nhỹ hā harēnh ā amnhĩ jarē. Ka mẽ

ama nē hkôt amnhī nhīpêx. ²² No koja Tirtūm kapēr kwỳm ri tanhmã mẽmoj jarēnh to hāmri nē Tirtūm Karō nhỹ hã ja jarēnh kêt nē. Ām amnhī krã hkôt harē. Ka mẽ tee ri ama nē amnhī krã kamã kapēr xir tỳx kêt nē. Jao hkôt amnhī nhīpêx kêt nē.

Tanhmã Pawre kot mẽ ho Tirtūm wỳr to hã harēnh

Wam Tesarōn 3.3, 16

²³ Nē na pa hte mẽ ato Tirtūm wỳr o ri ixpa nē kãm:

—Pa Tirtūm. Nà ate mẽ inhmã mẽ ijamakêtkati xà nhõr jakamã na pa htem anhỹ hã ixàmnhĩx ijamakêtkati nē ri ixpa. Jakamã kwa kêr ka tanhmã Tesarōn kamã akwỳjê ho kê mẽ amnhī to mex rãhã ri pa. Jao tãm amnhī nhīpêx nē tãm ri hamaxpēr rãhã nhũm Pahihti Jejus Kris akupỳn mẽ ixwỳr wỳr.

Anhỹr o mẽ ato kuwỳ. ²⁴ Tã koja ã mẽ anhīpêx anē. Ra kot amnhī jarēnh xà hkôt. Ā mẽ anhīpêx anhỹr kaxyw na pre amnhĩm mẽ arē.

Kagà jatur xà

²⁵ E Kris kôt ixkwỳjaja. Kwa kêr ka mẽ amnhī xwar ixto Tirtūm wỳr o apa.

²⁶ Nē kêr ka mẽ atar Kris kôt mẽ pahkwỳjê piitã mẽ kãm mẽ ijarē.

²⁷⁻²⁸ Nē kê Pahihti Jejus Kris mẽ akutã nojarêt rãhã ho pa. Ixte Pahihti nhỹ hã ã mẽ amã ixkapēr nē hã kagà anhỹr jakamã kêr ka mẽ atar Kris kwỳjê piitã mẽ kãm kamã harē kê mẽ piitã ixkapēr ma.

Tã ãm ja pix na hapêx. Ixpê Pawre na pa ã mẽ amã kagà nhīpêx nē mẽ awỳr mẽnh anē.

Sikûn Tesarôn

Pawre kot Tesarôn kamã Jejus kôt kwýjê hwýr wam kagà nê mēnh kôt hō kagà nê mēnh

Pawre na pre kagàja nhîpêx nê ma Tesarôn kamã Jejus kôt hkwýjê hwýr kumê. Na pre hte Tesarôn kamã mē kãm Jejus ã mē hkurê xwýnhjaja Jejus ã tanhmã mē homnuj to nhùm mē amnhî xà htýx kamã hamak o pa. Hãmri nhùm Pawre mē harênh ma nê kagàja nhîpêx nê mē hwýr kumê. Nê kamã mē kãm mē hamaxpêr o hihtýx. Nê mē kot arî Tirtûm kôt amnhî nhîpêx mex o pa nê hamaxpêr kôt hamaxpêr o pa hã mē kãm karō. Nê nhýrmã Jejus akupýn kaxkwa rûm mē pahpê hkrajê hwýr wrýk nê pika ho hapêx par ã mē kãm harê. Æ na pre Pawre mē kãm kagàja kamã mē kãm ujarênh anê. Nê mē kãm:

1 Pa Tesarôn nhō xwýnh kot Tirtûm kapêr mar kaxyw axpên wýr mē apikuprōnh xwýnhjaja? Xà mē amex na ka mē apa? Ixpê Pawre na pa axte mē awýr kagà nhîpêx nê kumê. Siras mē Ximotre mē pa mē awýr kumê. Nà mē pahpê Mēpanhîpêêxã maati Tirtûm mē Kra Jejus Kris kwý na pu mē. ² Jakamã na pa htem mē ato wa hwýr rãhã ho ri ixpa. Wa kot mē akutã nojarêr rãhã ka mē ajamakêtkati nê apa kaxyw. Nê mēmoj to mē akutã wa nojarêr rãhã ho pa kaxyw.

*Tirtûm kot nhýrmã hkrajê nhîpêx kati xwýnhjê homnuj týx ã harênh
Wam Pêtre 4.12-19*

³ Nê na ka htem amnhî kaxyw Tirtûm mã ajamaxpêr týx mex o ri apa. Nê axpên kutã anojarêr rãhã nê. Na pa htem ã mē ate amnhî nhîpêx anhýrja mã ijamaxpêr nê mē anhý hã ixkînh nê Tirtûm mã mē anhý hã ixkînh ã amnhî jarê. ⁴ Nê nhýhým ixpa nê nhýri krîm agjê nê kamã Tirtûm kôt mē pahkwýjê mã mē ato amýra nê mē kãm:

–E pa mē amã Tesarôn kamã Kris kwýjê jarê ka mē inhma. Nà mē õ krî kamã mē hkwýjaja na htem Kris ã mē hipêx kati ho pa nhùm htem amnhî xà htýx kamã hamak pê mex kêt nê pa. Tã nom tee ri amnhî kukamã hamaxpêr o Jejus kaga hkêt nê. Na htem arî hkôt amnhî nhîpêx mex rãhã ho pa. Anê.

⁵ ã mē ate mē kutã amnhî nhîpêx anhýr o apaja na hte Tirtûm hã mē apumu nê hkînh nê pa. Nê mē akukamã hamaxpêr o:

–Mê kot Ixkra Jejus ã tanhmã mē hipêx to ho pa htã ãm hãmri na htem mē kutã amnhî to htýx o pa nê mē umaj wa ixkaga hkêt nê. Na htem ã amnhî nhîpêx anê nê mē kêp ixkra hã amnhî to amnhîrit mex nê. Nà koja mē nhýrmã wa ixri mex kumrêx nê htîr tûm nê pa ho pa.

Anhýr o hamaxpêr. ⁶ Nê mē kot Kris ã mē anhîpêx punuj xwýnhjaja koja Tirtûm nhýrmã mē atã mē homnuj týx nê nhùm mē amnhî xà htýx kamã hamak rãhã ho pa. Æm hãmri koja ã mē atã mē hipêx anê. ⁷⁻¹⁰ Koja Pahihti Jejusja nhýrmã man akupýn pika hwýr hirã htýx kãm wrý nhùm Tirtûm kapêr o mē wrýk xwýnh xihtýx xwýnhjaja man hkôt wrý. Koja mē wrý hãmri nê mē kot amnhî tomnuj xwýnhjê homnuj týx kumrêx. Jao ma mē kot amnhî xà htýx kamã hamak tûm xãta wýr mē rênh pa nhùm mē kamã htîr tûm nê amnhî xà htýx kamã hamak rãhã ho pa ho pa. Koja ã Pahihtija amnhî nê mē kot hkôt amnhî xunhwýr kêt xwýnhjê rênh anê nhùm mē pahkînhã Tirtûm mē Krata wa kuri mex nê pa hkêt nê. Nê mē pahkînh ã wa mex o wa mex nê wa hihtýx

o wa hihtÿx ã wa omunh kêt nê. Koja Pahihti Jejus nhÿrmã akupÿn wrÿ nê ã mê panê mê hipêx anê. Koja wrÿ pu mê amnhÿ kaxyw hkôt pajamaxpêr xwÿnhjaja amnhÿ wÿr omu nê pahkÿnh nê. Hâmri nê amnhÿ nhÿ nyw ã amnhÿ pumu nê kãm:

—Hêxta waa nê. Amex o amex Pahihti. Na ka pre mê inhnê ty hãmri nê mê inhmã mê inhi nyw gô. Kot paj mê Tÿrtûm mê war ari inhmex kumrêx nê ixtÿr tûm nê ixpa ho ixpa. Æm hãmri na ka ã mê ixto mex anê. Nà amex kumrêx o amex kumrêx Pahihti. Anê.

Æ kot puj mê pahpê hkwyÿjaja amnhÿ tã kãm mex o mex ã harênh anê. Ra mê ate mê ixkapêr mar nê hkôt amnhÿ xunhwÿr jakamã kot kaj mê ixpyrà nê ã kãm mex o mex ã harênh anê.

Pawre kot Tesarôn nhô xwÿnhjê ho Tÿrtûm wÿr ã harênh

11-12 Nê na pa htem mê ato Tÿrtûm wÿr rãhã ho ixpa nê kãm:

—Pa Tÿrtûm? E Tesarôn kãm akrajaja na pa mê ho awÿ. Na ka hte Akra Pahihti Jejus Kris mê wa mê ho mex rax o apa. Jao amnhÿm mê arê nhÿm mê ra kãm amnhÿ to mex prãm nê. Na htem amnhÿ kaxyw Jejus mã hamaxpêr rãhã pê mêmoj to axpên kutã nojarêt o pa. Jakamã kwa tanhmã mê hkrã hto kê mê akôt ã amnhÿ nhÿpêx anhÿr rãhã ho pa. Kêr ka mê kot akôt amnhÿ nhÿpêx o pa hã mê omu nê akÿnh nê mê kãm mê mex ã mê harê. Nhÿm mê ate tanhmã mê ho mex to hã amnhÿ tã apumu hãmri nê mê amnhÿ pyrà nê amã amex o amex ã ajarênh rãhã ho pa. Anê.

2

Kot amnhÿ tomnuj tÿx kumrêx xwÿnh maati jarênh

Matêwre 24.23-25; Makre 13.14-23; Rukre 21.20-24; Wam Juãw 2.18-19; Apokarip 13.1-18

¹ Nê koja nhÿrmã mê panhõ Pahihti Jejus Kris akupÿn wrÿ pu mê ma kutã api nê kakrã kamã hkaxpa. Jakamã kwa Jejus kôt ixkwÿjaja. ² Koja mêhõ mê awÿr mõ nê mê amã Jejus ra akupÿn wrÿk ã harênh japêr. Rÿ tanhmã mê amã Jejus hpôx xã hã arÿgro jarênh o hêx to nê mê amã:

—Kwa na ra Jejus akupÿn nojarêt. Koja tokyx akupÿn mê pahwÿr wrÿ. Semãn ja kamã rÿ ko. Apu hõ hã koja apu wrÿ rÿ ko.

Anhÿr o harê. Nê Tÿrtûm Karõ nhÿ hã ã kot mê amã harênh anhÿr ã amnhÿ jarê rÿ nhãm mêhõ kot ã kãm harênh anhÿr ã harê. Rÿ pa ixte harênh nê hã kagã hã ijarê. Nom kwa kêr ka mê kapêr ma nê ãm ama nê hkôt ajamaxpêr kêt nê. Rÿ ama nê tee ri amnhÿ kukamã ajamaxpêr kêt nê. Koja mêhõ ã mê amã Jejus tokyx wrÿk ã harênh anê nê ãm amnhÿ krã hkôt ã harênh anhÿr o hêx. Nom Tÿrtûm Karõ nhÿ hã rÿ pa inhÿ hã rÿ nhãm Kris kôt mê panhÿõ nhÿ hã ã harênh anhÿr kêt nê. ³⁻⁴ Jakamã kêr ka mê ãm mê kot harênh o hêxja ma nê hkôt ajamaxpêr kêt nê. Kormã Pahihti Jejusja akupÿn nojarêt kêt. E kot paj ixprÿ hã mê amã ja jarê ka mê inhma. Nà kormã Pahihti akupÿn nojarêt kêt ri koja mê ohtõ rax kumrêx nê Tÿrtûm kutã amnhÿ xunhwÿ nê kãm hkurê ho pa. Nê amnhÿ tomnuj tÿx o pa. Hãmri nhÿm ra kot amnhÿ tomnuj tÿx kumrêx xwÿnh maati ja amnhÿ to amnhÿrit. Nom na pre ra Tÿrtûm tanhmã kot hipêx to hkukamã hã amnhÿ jarê. Koja xep gaa nê ma mê kot amnhÿ xã htÿx kamã hamak tûm xãta wÿr kumê nhÿm kamã amnhÿ xã htÿx kamã hamak o pa rãhã nê pa ho pa.

Tã nom kormã Pahihtija akupÿn wrÿk nê ma hwÿr mênh kêt ri koja mê piitã omu nê kêp Mêhpãm maati pixi hã harênh kaxyw mê kêp mê õ sãnti piitã

hkrakrak pa. Nê mê kot mêmō karō ho amnhî pâm â harênh xwÿnhja nhûm piitâ hkrakrak pa. Hâmri nê axtem nê Tîrtûm mâ amnhî jarênh xâ hâ ixkre jatur xâ kamâ hitom wÿr axâ nê kamâ nhÿ nê hêx rom mê piitâ mê kâm kêp Tîrtûm â amnhî to hêx nê mê kâm:

—E mê amnê ixpumu. Ixpê mê anhō Tîrtûm na pa. Pa kot kaj mê inhmâ inhmex o inhmex â ijarê. No kêr ka mê anhō sânti ho apâm o apa hkêt nê. Kwarî ho kwarî. Âm paxipix ixpê Mēapâm maati nê paxipix ixpê mê anhō Tîrtûm.

Anhÿr o amnhî to hêx. ⁵ Na pa pre arî mê akôt ixpa ri â mê amâ harênh anê. Mân arî mê ate ja hâ anohtÿx rÿ ko. ⁶ Nom kormâ â kot amnhî nhîpêx anhÿr xâ hâ arîgrota kormâ kator kêt. Mêhō kormâ kot kêp àmnâr jakamâ nhûm kormâ kator kêt nê. Ra mê ate kêp àmnâr xwÿnhja jarênh mar. Tâ koja hpôx xâ hâ arîgro kato nhûm kêp àmnâr xwÿnhnta kâm pry kaprâ nhûm rî kormâ mō. ⁷ Nom na hte ra hpimxur pê Tîrtûm nê mê piitâ mê hkurê ho pa. Mê kot Tîrtûm kôt amnhî xunhwÿr pymaj tanhmâ nê mê ho ho pa. Nom kormâ kêp àmnâr xwÿnhja kêp àmnâr jakamâ nhûm hte mê noo mâ tanhmâ mê ho hkêt nê. Tâ koja Tîrtûm nhÿrmâ kêp àmnâr xwÿnhja mâ anê nhûm kuma nê kâm ure nhûm rî kormâ amnhî to amnhîrit nê mê piitâ mê noo mâ mō nê Tîrtûm nê tanhmâ mê kâm hêx to ho pa. ⁸⁻¹² Koja kato nê Satanasti mê wa mê piitâ tanhmâ mê nokupyr to ho ri mê hkôt pa. Nê hêx rom mê kâm aa mê kot mēmoj pumunh kêt kwÿ ho anhÿr o ri pa. Koja wa hêx rom te Tîrtûm kot amnhî nhîpêx pyrâk o â amnhî nhîpêx anê. Hâmri nhûm mê kot Jejus kôt amnhî xunhwÿr kêt xwÿnhjaja ja hâ wa omu nê wa hkôt hamaxpêr kurê kumrêx. Nê âm hâmri wa kapêr â wa hkamnhîx. Kop apu ra mê kot Tîrtûm kapêr mar nê hkôt amnhî xunhwÿr ronhÿx ra Tîrtûm amnhî tâ mê omu nê mê ho hkra. Nom koja mê kâm kapêr mar prâm kêt nê. Âm wa kot amnhî to hêx o wa pa xwÿnhnta kôt pix mâ koja mê kâm amnhî nhîpêx prâm.

Ja mÿrapê koja Tîrtûm tee ri ja hâ mê omu hâmri nê mê nê wa kot amnhî tomnuj tÿx xwÿnhnta wa omunh kêt nhûm wa tanhmâ mê kâm amnhî nhîpêx to nhûm mê wa omu nê wa hkôt hamaxpêr kurê kumrêx. Hâmri nê wa gryk â Tîrtûm kaga jakamâ nhûm nhÿrmâ mê kot amnhî xâ htÿx kamâ hamak tûm xâja wÿr mê rênh pa.

Koja Satanasti mê kot amnhî tomnuj tÿx kumrêx xwÿnh maatita â hêx rom tanhmâ mê no kupyr to anhÿr o pa râhâ nhûm Pahihtî Jejusja hirâ rax kâm akupÿn mê pahwÿr wrÿ. Hâmri nê kot amnhî tomnuj tÿx kumrêx xwÿnh maatita â amÿnê nhûm mê kâm hpîr kurê kumrêx nhûm hapêx. Koja â amnhî nhîpêx anê.

Tîrtûm kot tanhmâ mê pahō mex to hâ harênh

Rômân 8.28-30; Wam Tesarôn 2.13, 5.23-24

¹³ Nê amnepê m kormâ mēmoj kêt ri na pre Tîrtûm amnhîm mê arê. Mê ate kapêr mar nê hkôt amnhî xunhwÿr nhûm kot mê ato hkra kaxyw mê arê. Kâm mê ajapêê. Na pre mê awÿr amnhî Karō rê nhûm mê akarō mâ agjê nê tanhmâ mê ajamaxpêr to ka mê ŷ hâ tām amnhî nhîpêx râhâ ho ri apa. Na pa htem ja hâ mê amâ ijamaxpêr nê mê anhÿ hâ ixkînh kâm Tîrtûm mâ mê ajarênh o ri ixpa. ¹⁴ Na pre mê awÿr mê ixrê. Mê ixte mê awÿr ixpa nê mê amâ tanhmâ Jejus kot mê panê amnhî nhîpêx to hâ harênh o ixpa kaxyw. Mê ate mê inhmar nê Jejus kôt amnhî xunhwÿr nhûm Tîrtûm kot Pahihtî Jejus Kris o mex pyrâ nê tanhmâ mê ato mex to kaxyw. ¹⁵ Jakamâ kwa kêr ka mê ra mê ixte wam mê awÿr kagâ mēnhnta kamâ harê nê mar tÿx nê. Nê mê akôt

mê ixpa ri tanhmã mê ixte mê ajahkre htoja mã ajamaxpêr mex nê hã ano htýx nê hkôt amnhî nhîpêx rãhã ho ri apa. Jao Jejus kôt amnhî nhîpêx mex o ri apa Kris kôt ixkwýjaja.

¹⁶ Mêpanhîpêêxã maati mê Pahihti Jejus Kris wa kãm mê pajapê htýx kumrêx. Na hte wa tanhmã mê pajamaxpêr o hihtýx to ho pa pu mê wa ý hã tãm pajamaxpêr o ri papa. Nê wa ý hã nhýrmã wa kuri pamex nê pahtrî tũm nê papa hkukamã pajamaxpêr kaprý ho papa hkêt nê. ¹⁷ Na pa htem mê ato wa hwýr o ixpa nê wa kãm:

–Pa Tirtũm mê Jejus wa? Kwa kêr ka wa tanhmã Tesarôn kamã akrajê mã mê hamaxpêr o hihtýx to kê mê war anhý hã tãm amnhî nhîpêx nê tãm hamaxpêr. Jao kapêr mex rãhã nê pa ho pa. Anê.

3

Tanhmã mê pahte axpên to Tirtũm wýr to hã kot mê pamã karô Korosê 4.2-4

¹ Nê kwa Kris kôt mê ixtô nê ixtôxjaja. Kêr ka mê amnhî xwar mê ixto Tirtũm wýr rãhã ho ri apa. Mê ixte krî piitã hkôt mê kãm Jejus jarênh o ri mê hkôt ixpa nhũm mê kot mê inhmar nê amnhî kaxyw Jejus kôt hamaxpêr kaxyw. Jao mê apyrã nê hkôt amnhî nhîpêx mex o pa kaxyw. ² Nom koja mê piitã ã amnhî nhîpêx anhýr kêr nê. Mê hkwyjaja kãm Jejus jarênh mar prãm kêr jakamã kwa mê ixto Tirtũm wý kê mê inhnê mê omunh mex nê nhũm mê Jejus ã tanhmã mê ixto hkêt nê.

³ Nê koja Pahihti tanhmã mê akrã hto ka mê ajamaxpêr mex nê ý hã hkôt amnhî xunhwýr týx o ri apa. Jakamã nhũm Satanasti mê ate amnhî tomnuj hprãm xãj tee ri tanhmã mê anhîpêx to kaprý nhũm Pahihti mê anê omunh mex nê. Ra kot mê atã amnhî jarênh xã hkôt. ⁴ Koja ã mê anê hipêx anê ka mê ý hã tanhmã mê ixte mêmoj tã mê amã karô xã hkôt amnhî nhîpêx mex o ri apa. ⁵ Tã kê Pahihti tanhmã mê akrã hto ka mê Tirtũm pyrà nê mê piitã mê kamã axukaprî ho ri apa. Nê Pahihti Kris pyrà nê mêmoj punuj kutã amnhî to htýx nê. Jao hkôt amnhî nhîpêx mex rãhã ho ri apa.

Mê kãm kaga xwýnhjê jarênh Wam Korî 4.12; Epes 4.28; Wam Tesarôn 4.9-12

⁶ E kot paj hpãnhã Kris kôt mê pahkwý kãm kaga xwýnhjê jarê ka mê inhma. Pahihti Jejus nhý hã kot paj mê amã tanhmã mê harênh to. Nã koja mê akwýjaja kãm kaga nê amnhîm mêmoj tã àpênh kêr japêr. Nê mê ixte mê axàpênh mex o apa hã mê amã karôja kuhpa hã amnhîm mêmoj tã àpênh kêr japêr. Koja mê ã amnhî nhîpêx anê ka mê ja hã mê omu hãmri nê mê hkôt ri apa hkêt nê. ⁷⁻⁸ Xã mê pajaja na pa prem ma mê awýr mô nê mê akôt inhmã kaga nê mêmoj tã ixàpênh kêr nê ri ixpa? Nã na pa prem mê apa kukwak ri ixàpkur pymaj ixàpênh rũnh nê amnhî pa pix kukwak ri ixàpkur o ri ixpa. Na ka prem mê inhmã mêmo mê apkur xã ho mra pa prem amarî amnhîm hamýnh nê hkur kêr nê. Na pa prem hpãnhã mê amã amnhîre nê kormã kuku. Tã kêr ka mê ã amnhî nhîpêx anhýr o ri axpên kôt apa nê amnhî pa pix kukwak ri apku. Nê mê amã kaga hã nhãm akwýjê hpa kukwak ri axàpkur o ri apa kêr nê. ⁹ Na pa prem amnhî pa pix kukwak ri ixàpkur o ri mê akôt ixpa. Mê ate ja hã mê xpumunh nê mê ixpyrà nê ã amnhî nhîpêx anhýr kaxyw. Nom mê ixte Jejus mã tanhmã mê ajahkre hto nhũm mê ate mê inhmar nê hpãnhã mê inhmã mê ixàpkur xã nhôrja Jejus mã tanhmã kute hkêt tã pa prem ã amnhî nhîpêx anhýr kêr nê. Mê ate ja hã mê xpumunh nê mê ixpyrà

nē ā amnhī nhīpêx anhÿr kaxyw na pa prem amnhī pa pix kukwak ri ixâpkur o ri mē akôt ixpa. ¹⁰ Na pa prem mē amā ja hā karō ho:

—Koja mēhō kām kaga nē àpēnh kêt nē ka mē ja hā omu nē kām ō hkêt nē. Kwār māmrī apkur kêt nē kām prām nē ri pa nē amnhī pumu. Anē.

¹¹ Tā xep ra mē akwÿjaja ā amnhī nhīpêx anē nē kām kaga nē àpēnh kêt nē amarī ri pa. Nē xep htÿx ri axpēn jakwa kamā nhām mē hixi ho rēr o ri pa.

¹² Kwa mē inhma Jesus kôt ixkwÿjaja. Kot paj Pahiti Jejus nhÿ hā mē amā mē kot ā amnhī nhīpêx xwÿnhjê jarē ka mē inhma nē mē inhmar tÿx nē. Kêr ka mē kām kaga xwÿnhjê mā anē kê mē jam ure nē hpānhā àpēnh mex o pa. Jao mē apyrā nē amnhī pa kukwak ri apkur o pa. Kêr ka mē ā mē kām ixkapēr jarēnh anē.

¹³ Nē kwa kêr ka mē axpēn to mex o apata kaga hkêt nē.

¹⁴ E na pa mē ā Tirtūm nhÿ hā mēmoj tā mē amā karō nē hā kaga anē. Tā koja mēhō kamā harē nē kuma nē ām kuma nē hkôt amnhī nhīpêx kêt ka mē ja hā omu nē hkôt ri apa hkêt nē. Tokyx kot ja hā amnhī pumunh nē amnhī tā hpijaam kaxyw. ¹⁵ Nom arī Kris kôt kēp mē akwÿ jakamā kêr ka mē arī kēp mē atō rÿ atōx ā tām hipêx nē kām akapēr mex o ri apa. Nom te ho kēp mē akwÿ hkêt pyrāk o kām akapēr kêt nē.

Tanhmā Pawre kot mē ho Jejus wÿr to hā harēnh

¹⁶⁻¹⁸ Nē na pa hte mē ato Pahiti Jejus wÿr rāhā ho ixpa. Kot mē pamā mē pajamakêtkati xā nhōr jakamā na pa htem mē ato kuwÿ nē kām:

—Pa Pahiti? Kwa kêr ka Tesarōn kamā akwÿjê pumu nē mēmoj to mē kutā anojarēt rāhā ho ri mē hkôt apa. Kê mē hamakêtkati nē àmnhīx pa ho pa. Anē.

Tā ām ja pix. Ixpê Pawre na pa kagā jatur xā kamā inhīhkra ho amnhī nhīxi nhīpêx. Na hte kagā nhīpêx xwÿnh inhmā ixkapēr ā kagā. Nē hā kagā hpa pa hpānhā hatur xā kamā pam inhīxi nhīpêx. Tā na hapêx.

Wam Ximotre Pawre kot Ximotre hwÿr kagà nê mênh

Pawre na pre kagàja nhîpêx. Kêp Jejus nhÿ hã hkrajê jahkre ho pa xwÿnhjê hõ na pre. Nê Ximotre kêp Pawre ho ajuta ho hkôt pa xwÿnh na pre. Tã hpãnhã krî pê Epes kamã arîk nê Tîrtûm kapêr o Jejus kôt hkwyjê jahkre ho pa. Hãmri nhûm Pawre krî hõ kamã pa nê kagàja nhîpêx nê hwÿr kumê. Nê kamã kãm mêmôj tã karô. Na pre ra Epes kamã mê hkwyjaja Tîrtûm kapêr o hêx o mê ahkre ho pa nhûm Pawre mê harênh ma nê kagàja kamã Ximotre mã tanhmã mê harênh to. Nê kot Tîrtûm kapêr o Jejus kwÿjê jahkre mex xwÿnhjê xunhwÿr kaxyw kãm karô. Nê Tîrtûm kãm hprãm xã hkôt pix mã mê ahkre ho pa hã kãm karô nê hwÿr kagà nê kumê. Nê kãm:

1 Pa Ximotre? Xà amex? Ixpê Pawre na pa awÿr kagà nhîpêx nê kumê. Ixte Jejus Kris nhÿ hã mê ahkre ho ixpa kaxyw na pre Mêpapytãr xwÿnh Tîrtûm mê Jejus Kris wa ixta nê ixãm. Jejus kamã na pu htem pajamak rãhã ho ri papa.

2 Nã ra ate ixkapêr mar xã hkôt Jejus kôt amnhî xãm jakamã te apê ixkra pyrãk Ximotre. Jakamã na pa hte ato Mêpanhîpêxã maati Tîrtûm mê panhõ Pahihti Jejus Kris wa hwÿr o ixpa nê ato wa hwÿr o:

—Pa Tîrtûm mê Pahihti wa. E Ximotre ho na pa war awÿr kaxyw. Kwa kër ka wa kamã axukaprî nê kutã war anojarêr rãhã ho wa ri apa. Kot kaj wa ã ho mex anê nhûm war anhÿ hã hamakêtkati nê amnhîx pa ho pa.

Anhÿr o na pa hte war ato kuwÿ

Tîrtûm kapêr o mê ahkre xwÿnhjê jarênh

Rômãn 16.17; Wam Ximotre 6.3; Sikûn Ximotre 2.23; Xitre 1.5-16

3 Nê na pu pre wa Epes kamã papa tã pika pê Masetôn wÿr panojarêr nê tee ri Epes kamã Tîrtûm kapêr ho hêx o mê ahkre xwÿnhjê kapêr ma. Jakamã na pa pre amã:

—E Ximotre kêr ka Masetôn wÿr ixkôt amôr kêt nê. ãm jar Epes kamã arîk nê ixwakre kamã Tîrtûm kapêr o mê hêx xwÿnhjê mã akapêr nê ã mê hêx anhÿrja nê mê hkurê ho ri mê hkôt apa.

Anhÿr o amã harê hãmri nê Epes kamã are nê ma Masetôn wÿr ahte mõ. 4 Mê hêx xwÿnhjaja amnepêm panhîgêjtaja kot tanhmã amnhî nhîpêx to nê tanhmã ujarênh toja nhûm htem mê kãm harênh pix o pa. Nê mê hixi piitã harênh o pa. Na htem ã amnhî krã hkôt hkwyjê mã ujarênh anhÿr o pa. Jao xypên kwÿm ri mê ahkre nê mê hã xypên mã àkjêr o pa. ã mê kot amnhî nhîpêx anhÿr jao Tîrtûm nhÿ hã kãm hprãm xã hkôt mê ahkre hkêt nê. Koja mêmõ Tîrtûm nhÿ hã kapêr o mê ahkre hãmri nê amnhî kaxyw kãm hamaxpêr tÿx pê tanhmã mê ahkre hto. Nom ixte amã mê harênh xwÿnhjaja Tîrtûm nhÿ hã mê ahkre hkêt jakamã na pa pre inhojarêr nê ã amã mê harênh anê nê mê kuri Epes kamã are.

5 Tã kêr ka arî mê ahkre ho ri mê hkôt apa Ximotre. Nê Kris kôt mê pahkwÿjê mã anê kê mê amnhî kaxyw Jejus kôt hamaxpêr tÿx pê hamaxpêr mex o pa. Jao tanhmã hamaxpêr punuj to hkôt amnhî nhîpêx kêt nê. Nê mê kãm anê kê mê te kãm amnhî tã ma pyrãk o nhãm kãm mê hã ma ho pa. 6 Ixte amã mê hêx xwÿnh jarênh xwÿnhjaja na htem ã mê ahkre anhÿr kêt nê. Na htem htÿx ri amnhî krã hkôt tanhmã mê ahkre hto. 7 Tîrtûm kot finat Mojes

mã mẽmoj tâ karôja mẽ kot mar tỳx ã amnhĩ kamnhĩx nẽ ho mẽ ahkre hprãm tâ no ãm hprĩ hã mar kêt nẽ htỳx ri ho mẽ ahkre ho pa. ⁸Tĩrtũm kot Mojes mã mẽmoj tâ karôja mex. Mẽ kot mar nẽ hkõt amnhĩ nhĩpêx o pa kaxyw na pre.

⁹No na pre mẽ kot tãm amnhĩ nhĩpêx xwỳnhjê mã ã hã karõ anhỹr kêt nẽ. ãm mẽ kot amnhĩ tomnuj xwỳnhjê mã na pre hã karõ.

Mẽ kot mẽ õ pahi kapêr mar kêt xwỳnhjê mã.

Nẽ mẽ kot Tĩrtũm kapêr nhĩrõp kuhê ho mẽ pa xwỳnhjê mã.

Nẽ Tĩrtũm ã mẽ hpijaãm kêt xwỳnhjê mã.

Nẽ mẽ kot mẽ hipêêxã nẽ mẽ katorxã hpar xwỳnhjê mã.

¹⁰Nẽ mẽ hprõ kuhpa hã nhãm mẽnijê ho amnhĩkati xwỳnhjê mã.

Nẽ mẽ mjên kuhpa hã nhãm mẽmyjê ho amnhĩkati xwỳnhjê mã.

Nẽ mẽmyjaja kot mẽnijê kuhpa hã kãm amnhĩ kwỳ myjê hkĩnh nẽ mẽ ho amnhĩkati xwỳnhjê mã.

Nẽ mẽnijaja kot mẽmyjê kuhpa hã kãm amnhĩ kwỳ nijê hkĩnh nẽ mẽ ho amnhĩkati xwỳnhjê mã.

Nẽ mẽ kot mẽmoj to ãhkĩnh nẽ nhãm mẽ kãm ho wẽnê o mẽ pa xwỳnhjê mã. Nẽ ri mẽ hêx o mẽ pa xwỳnhjê mã.

Ã mẽ kot Tĩrtũm kapêr kwỳm ri amnhĩ nhĩpêx anhỹr o mẽ pa xwỳnh piitã mẽ kaxyw na pre Mojes mã mẽmojta ã karõ. Mẽ kãm Jejus prãm kêt xwỳnhjê mã. Mẽ kot mar nẽ tãm amnhĩ nhĩpêx kaxyw. ¹¹Tã pa na pa hte Pahihti kot tanhmã mẽ panê amnhĩ nhĩpêx to hã harênh o ri mẽ hkõt ixa. Ja kaxyw na pre Tĩrtũm ixãm. Tĩrtũmja mex o mex. Tãm na pre ja kaxyw ixãm.

Tanhmã Pahihti Jejus Kris kot Pawre ho mex to hã harênh Atre 26.9-18

¹²Nẽ Pahihti Jejus Kris na hte ixto mex rãhã ho pa. Na hte tanhmã ixto pa ý hã mẽ piitã mẽ kãm tanhmã kot mẽ panê amnhĩ nhĩpêx to hã harênh o ri mẽ hkõt ixa. Na pre ixte ã amnhĩ nhĩpêx anhỹrja kukamã inhmã ixápênh ã karõ nẽ inhmã:

—E ate amnhĩ kaxyw ixkõt ajamaxpêr mex jakamã kêr ka ma mẽ piitã mẽ hkõt ri mẽ kãm ixkapêr jarênh o ri apa. Anê.

¹³Nom annepêm na pa pre hkõt ijamaxpêr kêt nẽ. ãm axtem nẽ haprý rũnh nẽ ho ixkapêr punuj o ri ixa. Nẽ hkwỳjê ho ixkrihkrit nẽ mẽ haprý nẽ mẽ htak. Nom kormã amnhĩ kaxyw Kris kõt ijamaxpêr kêt jakamã ixtỳx ã mẽ hipêx anhỹr o ixa nhũm Pahihti ja hã ixpumu nẽ ixkamã ukapri nẽ mẽ hã tanhmã ixto hkêt nẽ. ¹⁴Nẽ kãm ijapê xaj mẽmoj to ixkutã nojarêr rãhã ho pa nẽ tanhmã ixkrã hto pa ra amnhĩ kaxyw hkõt ijamaxpêr nẽ hkõt amnhĩ xãm. Hãmri nẽ kukwak ri ra inhmã hkwỳjê hkĩnh nẽ hpãnhã mẽ ho mex o ri mẽ hkõt ixa.

¹⁵Nẽ Jejus Kris ra wrỳk nẽ mẽ pahte amnhĩ tomnuj piitã hpãnhã amnhĩrer kaxyw mẽ panê htyk ã harênhja na pa hte harênh o ri ixa. ã kot amnhĩ nhĩpêx anhỹrja na mex o mex. Kê mẽ piitã kuma nẽ hã nohtỳx rãhã ho pa.

Kormã ixte hkõt amnhĩ xãm kêt ri na pa pre amnhĩ tomnuj tỳx kumrêx o mẽ piitã mẽ hakrenh ¹⁶nhũm Tĩrtũm ixpumu nẽ ixkamã ukapri nẽ. Hãmri nẽ amnhĩ kaxyw ixãm. Mẽ piitã mẽ kot ja hã ixpumunh nẽ axpên mã ã ijarênh anhỹr kaxyw. Nẽ ijarênh o:

—Kwa Pawre na pre amnhĩ tomnuj tỳx kumrêx o pa nhũm Jejus Kris ja hã omu nẽ kamã gryk tokyx anhỹr kêt nẽ. Na pre tanhmã hkrã hto nhũm ra tãm amnhĩ nhĩpêx o pa. Kwa pu mẽ urak nẽ amnhĩ kaxyw Jejus kõt pajamaxpêr

ně hkôt amnhĩ xunhwý. Kêr pu mẽ Pawre pyrà ně nhýrmã Tĩrtũm mẽ Kraja wa kuri pamex ně pahťĩr tũm ně papa ho papa.

Anhýr o xypên mã ijarênh ně ixpyrà ně Jejus kôt amnhĩ xunhwýr kaxyw na pre Tĩrtũm ã ixto mex anê. ¹⁷ Jakamã na pa hte kãm amnhĩ jarênh kaxyw ně kãm:

—Pa Tĩrtũm? Nã kapxipix apê Pahi Maati. Nê arãhã ho arãhã ně amex o amex. Mẽ ixte inhno ho aa apumunh kêt tã kapxipix apê Mẽinhĩpêêxã maati. Tã koja nhýrmã mẽ piitã ã amã amex o amex ã ajarênh anhýr o pa. Anê.

Ximotre kot tanhmã Epes nhõ xwýnhjê jahkre hto hã kãm karõ

Wam Korĩt 5.1-5

¹⁸ Nê te apê ixkra pyrãk Ximotre. Tã kot paj mẽmoj tã amã karõ ka inhma ně inhmar týx ně. Nã Pahihti Jejus mã ate tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho apa kaxyw na pa prem axãm nhũm Tĩrtũm nhý hã kapêr o mẽ pa xwýnhjaja axãpênh kukamã amã kapêr ně amã:

—E ate ma mẽ kãm Pahihti Jejus jarênh o apa kaxyw Tĩrtũm kot axãm jakamã kêr ka ã amnhĩ nhĩpêx anhýr o ri mẽ hkôt apa. Anê.

Tã kot paj ijaxwýja kagãja kamã amã ixkapêr ně mẽmoj tã amã karõ. Ka mar týx ně hkôt amnhĩ nhĩpêx mex pê Tĩrtũm mã amnhĩ nhĩpêx mex o ri apa. Jao aprĩ hã mẽ kãm tanhmã Jejus jarênh to ho ri mẽ hkôt apa. ¹⁹ Nê amnhĩ kaxyw Jejus mã ajamaxpêr mex ně. Nê mẽmoj punuj pumu ně amã ho anhýr prãm tã Jejus nhý hã ně amnhĩ to htýx ně ho anhýr kêt ně. Jao tãm amnhĩ nhĩpêx ã amnhĩ pumunh mex o ri apa. Nom kot kaj ja ně amnhĩ to htýx kêt ně tanhmã amnhĩ tomnuj to hãmri ně te ate Pahihti Jejus kaga pyrãk. Na pre pahkwýjjaja ã amnhĩ nhĩpêx anhýr o hkaga ně axte kãm hamaxpêr kêt ně. ²⁰ Imênew mẽ Aresãnja na pre wa ã amnhĩ nhĩpêx anê ně tanhmã Tĩrtũm o kapêr punuj to. Mýrapê na pa pre Satanasti nhĩhkram wa haxã. Kot tanhmã wa ho nhũm wa kot tee ri amnhĩ tomnujta ã amnhĩ pumunh ně tokyx tãm amnhĩ nhĩpêx ně axte ã amnhĩ nhĩpêx anhýr kêt kaxyw.

2

Tanhmã mẽ pahte Tĩrtũm mã amnhĩ jarênh to hã mẽ pamã karõ

Rukre 11.2-4; Atre 10.34-35; Epes 6.18

¹ E kot paj hpãnhã tanhmã mẽ pahte Tĩrtũm mã amnhĩ jarênh to hã amã karõ Ximotre. Ka inhma ně ixõ ri ho mẽ pahkwýjê jahkre ho ri mẽ hkôt apa. E ja kumrêx kot paj mẽ kaxyw amã hã karõ. Kêr ka mẽ piitã mẽ ho Tĩrtũm wýr ho ri pa. Nê kãm mẽ harê ně mẽ kaxyw mẽmoj tã axãhwýr o ri apa. Kêr kê ama ně tanhmã mẽ ho mex to. Kê mẽ amnhĩ tã omu ně ã kãm kapêr anê ně kãm:

—Pa Tĩrtũm? Nã ãm hãmri na ka ã mẽ ixto mex anê. Amex o amex. Anê.

² Nê mẽ kãm anê kê mẽ õ pahi ně mẽ ho amnhĩptãr xwýnh piitã mẽ ho ahwýr o pa ho:

—Pa Tĩrtũm? Kwa kêr ka mẽ inhõ pahi mẽ mẽ kot mẽ ixto amnhĩptãr xwýnh piitã tanhmã mẽ ho kê mẽ ixto mex o pa. Kêr pa mẽ ijamakêtkati ně ixãmnhĩx ixpa pê amã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho ri ixpa. Nê ixãmnhĩx mẽ hkôt tãm amnhĩ nhĩpêx. Anê.

³ Kot puj mẽ ã mẽ ho mẽ papytãr xwýnh Tĩrtũmja wýr o papa anê nhũm mẽ pama nhũm ja kãm mex ně.

E kêr ka ã mẽ kãm ja hã karõ anê Ximotre.

*Tirtūm kām mēmoj prām ā harēnh**Sikūn Pêtre 3.9*

⁴ Nē mē piitā mē kot kapēr mar nē amnhī kaxyw Jejus kôt hamaxpēr nē hkôt amnhī xunhwýrja na Tirtūm kām hprām.

⁵ Ja kaxyw na pre mē pahwýr Kra Jejus mē nhūm man mē pahwýr wrý. Tirtūmja tapxipix na kēp Mēpahpām. Nē Kra Jejusja tapxipix na kot Tirtūm mā tām mē paxunhwýr mā xwýnh. Ja kaxyw na pre amnhī grōnh kôt wrý mē pahpyrà nē ĩ ho ĩ nē kato.

⁶ Hāmri nē gaa nē aptār hāmri nē mē pahpiitā mē panē ty. Jao Tirtūm mā mē pahte amnhī tomnuj piitā hpānhā amnhīrer pa. Tā mē pahpiitā mē pahte kot ā amnhī nhīpēx anhýr ā harēnh mar nē tokyx hkôt amnhī xunhwýrja na Tirtūm kām hprām.

⁷ Ja kaxyw na pre ixām. Ixte Ijaew kēt xwýnhjē mā Tirtūm kapēr jarēnh o ri mē hkôt ixpa kaxyw. Nē Jejus nhý hā tanhmā mē kām ixkapēr to ho ri ixpa kaxyw. Nē tanhmā kot mē panē amnhī nhīpēx to hā harēnh kaxyw. Ām hāmri na pa ā amnhī jarēnh anē. Īxēx kēt. Na pa hte Ijaew kēt xwýnhjē hkôt ixpa nē ā mē kām ixkapēr anē nē mē kām:

—E mē ate Tirtūm Kra Jejus kôt amnhī xunhwýrja na Tirtūm kām hprām. Jakamā kwa mē tokyx amnhī kaxyw hkôt ajamaxpēr nē hkôt amnhī xunhwý. Anē.

Ikrēsti kamā tanhmā mē pahte amnhī nhīpēx to hā mē pamā karō

⁸ Nē kot kaj mē tōhā Tirtūm kapēr mar kaxyw axpēn wýr akuprō. Hāmri nē Tirtūm mā amnhī jarē nom kēr ka mē mēmoj tā axpēn kamā agryk kamā kām amnhī jarēnh kēt nē. Rý mēmoj tā axpēn mā axākjēr kamā kām amnhī jarēnh kēt nē. Ām tām mē ajamaxpēr pix o kām amnhī jarē. Nē tām amnhī nhīpēx kamā kām amnhī jarē. Ja na inhmā hprām. Tā kēr ka ā Epes nhō xwýnhjē mā ja hā akarō anē Ximotre.

*Mēnijaja kot tanhmā amnhī nhīpēx to kaxyw mē hā kām karō**Wam Korūt 14.34; Epes 5.22; Xitre 2.3; Wam Pêtre 3.1-7*

⁹ Nē kot paj hpānhā Kris kôt mē pahťōxjaja tanhmā kot amnhī nhīpēx to hā mē kaxyw amā karō ka inhma. Nā mēmyjaja kot mē omunh nē kām mē hkīnh prām xāj kē mē htýx ri mē noo mā tanhmā amnhī nhīpēx to hkēt nē. Nē ja prām xāj tanhmā é jagjēnh to hkēt nē rý tanhmā ri mrar to hkēt nē. Rý mē kām mē hkīnh prām xāj ōkrexē mex jagjēnh rý mē ĩhkra kamā kàx mex jagjēnh nē ri hā mē hkôt pa kēt nē. Rý ja kaxyw tanhmā ri amnhī kī jaxwýr to nē ri hā mē hkôt pa kēt nē. Rý mē é mex jagjē nē mē noo mā htýx ri hpijaam kēt o pa hkēt nē. Kē mēmyjaja kām mē hkīnh prām xāj ā htýx ri amnhī nhīpēx anhýr o pa hkēt nē. ¹⁰ Mē kām anē kē mē kām Tirtūm mǎn kīnh xāj mē piitā mē kutā mēmoj to nojarēt o pa.

¹¹ Nē mē kām anē kē mē Tirtūm kapēr mar kaxyw mē pikuprōnh xā hwýr agjē nē akryk Tirtūm kapēr mar o hkrī nē htýx ri axpēn mā kapēr o hkrī kēt nē.

¹² Nē kē mē ikrēsti kamā Tirtūm kapēr o mēmyjē jahkre hkēt nē. Rý kamā mēmoj tā tanhmā mē kām karō hto hkēt nē. Ām akryk Tirtūm kapēr mar o hkrī. ¹³ Mēmo myrapē koja mē ā amnhī nhīpēx anē? Nā na pre Tirtūm my kot wa finat Atāwja kumrēx nhīpēx nē kormā hprō Ewa o hapu nē hipēx. ¹⁴ Nē Atāwja na pre kagā kapēr mar nē hkôt amnhī nhīpēx kēt nē. Prō na pre mar xā hkôt Tirtūm kapēr nhīrōp xa nē tanhmā amnhī tomnuj to. ¹⁵ Mýrapē na

hthem mēnijaja hpijagri ho hikw̄ȳ nhūm mē hkrajaja à ht̄ȳx kām hapōj. Tā nom koja mē Jejus kōt amnhī xunhw̄ȳ nē ā ixte mē kaxyw amā mēmoj tā karō xà hkōt amnhī nhīp̄êx hāmri nē nh̄ȳrmā mex kumr̄êx nē h̄f̄ir tūm nē pa ho pa. E kēr ka ā mēnijē mā mēmoj tā karō anē Ximotre.

3

Pastō kot tanhmā amnhī nhīp̄êx to kaxyw mē hā kām karō

Xitre 1.5-9

¹ E kot paj hpānhā tanhmā pastō jarēnh to. Koja mēhō kām kēp Kris kw̄ȳjē nhō pastō nē Tirtūm kapēr o mē ahkre hprām nē ām hāmri ā hamaxpēr anē. Ja mex. ² Jakamā koja mēhō kām kēp pastō hprām hāmri nē ā amnhī nhīp̄êx anh̄ȳr o apa.

Koja mē piitā mē noo mā tām ri amnhī nhīp̄êx.

Nē hprō pix t̄anopxar o pa.

Nē mēmoj punuj kutā amnhī to ht̄ȳx nē.

Nē tām hamaxpēr.

Nē àmnhīx amnhī w̄ȳr mē piitā mē kuw̄ȳ.

Nē Tirtūm kapēr o mē ahkre mex nē.

³ No kē mē kagōx̄ȳhti japrōr nē ho pipānh o pa hkēt nē.

Nē àhkurē ho pa hkēt nē.

Nē mē piitā mē kamā ukapri ho ri mē hkōt pa. Jao mē kutā nojarēt rāhā ho pa.

Nē amnhīm k̄axpore rax o pikuprōnh prām x̄aj tanhmā amnhī nhīp̄êx to hkēt nē.

⁴⁻⁵ Nē hkrajē jahkre mex o pa nhūm mē kapēr ma nē hkōt amnhī nhīp̄êx.

Nē hā hpijaam kām tām amnhī nhīp̄êx.

Koja mē hkrajē jahkre mex kēt nē hāmri nē māānēn Kris kw̄ȳjē jahkre mex kēt nē. Jakamā nhūm hkrajē mē Kris kw̄ȳjaja tām amnhī nhīp̄êx kēt nē.

⁶⁻⁷ Nē kē mē kot Jejus kōt amnhī xunhw̄ȳr kēt xw̄ȳnhjē noo mā tām amnhī nhīp̄êx rāhā ho pa.

Mē kot ja hā mē omunh nē mē hā hpijaam o pa kaxyw. Nom koja mē tanhmā amnhī tomnuj to nhūm mē tee ri ja hā mē omu nē mē ho kapēr punuj nē. Satanasti kām hprām xà hkōt.

Nē kē mē kot Kris kōt amnhī xunhw̄ȳr nyw xw̄ȳnhjaja kēp pastō hkēt nē.

Koja mē kēp pastō hāmri nē mēmo ar̄igro hā tanhmā hamaxpēr to nē amnhī to rax prām x̄aj tanhmā amnhī to jarkrar to ho pa. Hāmri nhūm Tirtūm tee ri ja hā omu nē te kot Satanasti nhīp̄êx pyrāk o hip̄êx nē tanhmā homnuj to. Ja pymaj kē mē kot Kris kōt amnhī xunhw̄ȳr nyw xw̄ȳnhjaja kēp pastō hkēt nē.

E pastō na hte ā amnhī nhīp̄êx anh̄ȳr o pa kamā Jejus kw̄ȳjē jahkre nē tanhmā mē ho ajuta hto ho mē hkōt pa Ximotre.

Mē kot Kris kōt hk̄w̄ȳjē ho ajuta xw̄ȳnhjē kaxyw mē hā kām karō

Atre 6.1

⁸ Nē kot paj hpānhā amā mē kot Kris kōt hk̄w̄ȳjē ho ajuta xw̄ȳnhjē jarē ka inhma Ximotre. Nā koja mēhō kām Kris kōt hk̄w̄ȳjē ho ajuta hprām hā koja ā amnhī nhīp̄êx anh̄ȳr o pa.

Koja mē ht̄ȳx ri mēmoj tā mē kām hpēr o pikēnh o pa hkēt nē.

Nē tanhmā mēmoj to hēx to ho pa hkēt nē.

Nē kagôxÿhti japrôr nē ho pipānh o pa hkêt nē.

Nē amnhīm kâxpore ho pikuprônh nē ho rax prām xâj tanhmā amnhī nhîpêx to hkêt nē.

⁹ Nē kê Tirtûm kapêr piitā hkôt hamaxpêr o pa. Ra Tirtûm kot mē pamā kapêr piitā ho amnhîrit jakamā koja Kris kôt hkwyjê ho ajuta xwÿnhjaja kapêr piitā hkôt hamaxpêr pē hkôt amnhī nhîpêx mex rāhā ho pa.

¹⁰⁻¹³ Nē kê mē amnhī prô pix tânopxar o pa.

Nē pastô pyrà nē mē hkrajê jahkre mex nhûm mē hkôt ri amnhī nhîpêx mex o pa.

Nē kê mē hprôjaja mjên pyrà nē mē piitā mē noo mǎ tām ri amnhī nhîpêx.

Nē hkwyjê ho kapêr rÿ mē axpên jakwa kamā ri axpên mǎ mē hixi ho rêr o pa hkêt nē.

Nē mjên pyrà nē mēmoj punuj kutā amnhī to htÿx o ri pa. Nē amnhī to mex rāhā nē.

E koja mēhō kām Kris kwÿjê ho ajuta ho pa hprām hā koja ā amnhī nhîpêx anhÿr o pa. Nom kêr ka mē kot mē ho ajuta kaxyw mē unhwÿr tokyx anhÿr kêt nē Ximotre. Taxy mē kamā ama nē aprī hā mē kot ri tanhmā amnhī nhîpêx to hā mē omu mǎn. Hāmri nhûm mē piitā mē mex ā mē harê ka mē hā mē ama nē rī kormā mē kot mē ho ajuta ho pa kaxyw mē unhwÿ. Hāmri nhûm mē amnhī tǎ omu nē axpên mǎ mex ā harê. Nē amnhī kaxyw Jejus Kris mǎ hamaxpêr mex o pa hā mē omu nē mē hā hpijaam o pa.

Pawre kot Ximotre mǎ amnhī jarênh

¹⁴ Nē inhmā awÿr inhmôr nē apumunh prām Ximotre. Nom kot pa amnhī kukamā ā mēmoj tǎ amǎ karô nē hā kagà anê. ¹⁵ Kêr pa tokyx awÿr inhmôr kêt japêr ka ixte amǎ mēmoj ā kagàta kamā harê nē ixkutêp ho mē ahkre ho ri apa. Mē kot mar nē hprī hā mē ô pastô nē mē kot mē ho ajuta ho mē pa xwÿnhjaja kot tanhmā amnhī nhîpêx to hā mē harênh mar kaxyw.

Mē pahpê Kris kwÿjaja mē pahpê Tirtûm kra jakamā na pu htem kapêr kôt ri amnhī nhîpêx nē pakatât kôt mē piitā mē kām pakapêr o papa. Jao tanhmā mē kām Jejus Kris jarênh to ho ri papa.

Pawre kot Jejus mex o mex ā mē grer jarênh

¹⁶ Nē Jejusja mex o mex. Amnepêm kormā mē pahte harênh mar kêt tǎ pu prem harênh ma hāmri nē mex o mex ā pagrer o papa. Nē pagrer o:

Kris kêp Mēpahpām tǎ na pre mē pahwÿr wrÿ nē mē pahpyrà nē ĩ ho ĩ nē kato. Nhûm pre Tirtûm Karôja mex o mex ā harê.

Nhûm Tirtûm kapêr o mē wrÿk xwÿnhjaja omunh o pa.

Nhûm ahpÿnhā pika piitā hwÿr tanhmā kot mē panê amnhī nhîpêx to hā harênhja anhgǎ.

Nhûm hte mē hkwyjaja harênh ma nē amnhī kaxyw hkôt hamaxpêr nē hkôt amnhī xunhwÿ.

Tǎ nhûm pika kamā âpênh jatur xàm kumê nhûm Tirtûm akupÿm amnhī wÿr ho api.

Na pu htem ā Jejus mex o mex ā pagrer anê.

4

*Mē kot Tirtûm kapêr kwÿm ri tanhmā Kris kwÿjê jahkre hto xwÿnhjê jarênh
Matêwre 24.4-13; Korosê 2.16-19; Sikûn Ximotre 3.1-9; Sikûn Pêtre 2.1-3;
Jutre 3-16*

¹ Nê nhÿrmã Jejus akupÿn mẽ pahwÿr wrÿk kaxyw koja pika nhö xwÿnh kwÿjaja ma hkwyjê mã tanhmã Tirtüm kapër o hêx to ho pa. Na pre Tirtüm Karö hprî hä mẽ hkukamã tanhmã mẽ harênh to. Koja xep Satanasti hkwyjaja Jejus kwÿjê hwÿr mra nê hêx rom tanhmã mẽ kãm kapër to. Satanasti nhÿ hä mẽ kãm hêx o pa nhüm mẽ hkwyjaja mẽ kuma nê mẽ hkôt hamaxpër nê Jejus kaga. Ä koja mẽ Jejus akupÿn mẽ pahwÿr wrÿk kukamã amnhî nhÿpêx anê.

² Nê Satanasti nhÿ hä mẽ kãm mẽmoj to hêx xwÿnhjaja äm Satanasti pix mar o pa jakamã koja mẽ hamaxpër mex kêt nê. Koja mẽ mẽmoj punuj pumu nê htÿx mex ä hkamnhÿx. ³ Tä koja mẽ Tirtüm kapër kwÿm ri ä Jejus kwÿjê mã hêx ho pa anê nê mẽ kãm:

—Kwa kër ka mẽ axpên mã ri mẽ rer o apa hkêt nê. Tirtüm kãm ja prãm kêt. Äm ahte ri mẽ papaja na kãm hprãm. Anê.

Nê mẽ kot mẽmoj mex kur ä mẽ omu nê nê mẽ kãm kapër nê mẽ kãm:

—Kwa na htem ata hkur kêt nê. Tirtüm pê omnuj kênã kot ka kêt ri aku.

Anhÿr o koja mẽ kãm kapër o pa. ⁴ Nom Tirtüm na pre mẽ pamã mẽ apkur xã piitã ho kato. Mẽ paxãmnhÿx mẽ pahte piitã hkur o papa kaxyw. Jakamã mẽ pahpê hkrajaja na pu htem mẽmoj kaga hkêt nê. Na pu htem mẽmoj kur kaxyw nê Tirtüm mã harê hãmri nê paxãmnhÿx kuku. ⁵ Tirtüm kot mẽ paxãpkur xã piitã mex ä harênh jakamã na pu htem kãm harênh pê paxãmnhÿx piitã hkur o papa.

Pawre kot mẽmoj tä Ximotre mã karö

Sikün Ximotre 1.6-14; Xitre 2.1-8

⁶ E Ximotre. Ixte mẽmoj tä amã karöta kër ka ho Kris kôt pahkwÿjê jahkre mex o ri mẽ hkôt apa. Kot kaj ä mẽ ahkre anhÿr jao ra Jejus Kris mã axãpênh mex nê. Na ka pre harênh ma nê hkôt amnhÿ xãm hãmri nê hkôt amnhÿ nhÿpêx mex nê. Tä kër ka arÿ hkôt amnhÿ nhÿpêx mex rãhã kê mẽ piitã ja hä apumu.

⁷ Nê mẽ ujarênhja kot paj tanhmã amã hä karö hto. Mẽ panhÿgêt xujarênh kamã mo Tirtüm jarênh? Amrakati kumrêx. Jakamã kër ka mẽ hkôt ajamaxpër o ri apa hkêt nê. Äm Tirtüm kapër kôt pix mã ajamaxpër tÿx rãhã ho ri apa. Tirtüm kapêrja äm hãmri na.

⁸ Nê na htem amnhÿ karo hprãm xäj tanhmã amnhÿ karo hto ho pa. Ja mex. Tanhmã kute hkêt. Na htem tanhmã amnhÿ karo hto nê gaa nê ra hkarore nê pa. No kêt mẽ kot Tirtüm kapër kôt ri amnhÿ nhÿpêx o paja na mex o mẽ hkarota jakre. Na htem Tirtüm kapër kôt ri amnhÿ nhÿpêx hãmri nê mex nê hkÿnh nê pa ho pa. Hãmri nê nhÿrmã kaxkwa kamã Tirtüm mẽ Kra Jejus wa kuri mex nê htÿr tùm nê pa ho pa. Ja na mex o mex. ⁹ äm hãmri ixte amã ja jarênh jakamã kwa kër ka ja hä anohtÿx nê ri ho apa Ximotre.

¹⁰ Nê Tirtümja rãhã ho rãhã. Tä na pu pre amnhÿ kaxyw Kra Jejus kôt pajamaxpër nê hkôt amnhÿ xãm nhüm Tirtüm pahto hkra. Kãm mẽ piitã mẽ ho hkra hprãm jakamã na htem pahpÿrã nê amnhÿ kaxyw Kra hkôt hamaxpër nê hkôt amnhÿ xunhwÿ nhüm amnhÿ tä mẽ omunh xã hkôt mẽ ho hkra. Ja kaxyw na pu htem mẽ piitã mẽ kãm Jejus kot tanhmã mẽ panê amnhÿ nhÿpêx to hä harênh rãhã o ri mẽ hkôt papa. Jao Tirtüm mã paxãpênh mex nê.

¹¹ E kër ka ä ja ho pahkwÿjê jahkre anhÿr ho ri mẽ hkôt apa. Mẽ kot amar nê akapër kôt amnhÿ nhÿpêx mex ho pa kaxyw.

¹² Nê kormã anyw tä kër ka mẽ piitã mẽ noo mã tãm ri akapër nê tãm amnhÿ nhÿpêx o apa. Mẽ kot Jejus ä tanhmã ato htã arÿ amnhÿ kaxyw kãm ajamaxpër tÿx nê. Nê mẽ piitã mẽ kutã anojarêt nê ajamaxpër mex pix o ri apa. Kot kaj

kormã anyw tã ã mẽ noo mã amnhĩ nhĩpêx anê nhũm mẽ hã apumu nê kãm akapêr mar prãm nê. Anyw ã apumunh tã kãm akapêr mar prãm nê.

¹³ Nê kêr ka mẽ ate Tirtũm kapêr mar kaxyw axpên wÿr akuprõ ka arĩ ixkutêp mẽ kãm Tirtũm kapêr tũm ã kagã kamã akapêr rãhã ho apa. Nê aprĩ hã tanhmã ho mẽ ahkre hto nê ho mẽ ahkre mex nê Ximotre.

¹⁴⁻¹⁵ E kêr ka ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr o ri mẽ hkõt apa nê amã ho anhÿr kaga hkêt nê. Mẽ piitã mẽ kot ate Jejus mã amnhĩ nhĩpêx mex o amõr ã apumunh kaxyw. Kormã ate mẽ kãm Jejus jarênh o apa hkêt ri na pre pastõ nhÿ hã mẽ kapêr xwÿnhjaja ate Jejus mã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho apa kaxyw axãm. Hãmri nê anhĩmõk ã mẽ ìhkra jaxwÿ nê axãpênh kukamã tanhmã ajarênh to nê ato Tirtũm wÿ. Hãmri nhũm ate mẽ kãm kapêr jarênh o ri apa kaxyw amã ajamaxpêr o hihtÿx. Tã kêr ka ÿ hã ã kãm amnhĩ nhĩpêx anhÿr rãhã ho ri apa.

¹⁶ Nê kwa kêr ka amnhĩ pumunh mex nê Ximotre. Jao tãm ri amnhĩ nhĩpêx nê akatãt kõt Tirtũm kapêr o mẽ ahkre ho ri mẽ hkõt apa. Kot kaj ã amnhĩ nhĩpêx anê hãmri nhũm mẽ ama nê apyrã nê Jejus kõt amnhĩ xunhwÿ. Hãmri nê pahpyrã nê nhÿrmã Tirtũm wa kuri htĩr tũm nê pa ho pa.

5

Tanhmã mẽ pahte Kris kõt mẽ pahkwÿjê nhĩpêx to kaxyw mẽ pamã karõ Sikũn Ximotre 2.24-25

¹⁻² E kot paj hpãnhã Kris kõt pahkwÿjê hõ kot tanhmã amnhĩ tomnuj to nhũm ate tanhmã ja nê kãm akapêr to hã amã karõ.

Nã koja mẽhõ tanhmã ri amnhĩ tomnuj to ka harênh ma hãmri nê ma hwÿr tẽ nê ja nê tanhmã kãm akapêr to. Nom kêr ka kãm akapêr mã agêt kêt nê. Koja mẽwejjê õ tanhmã amnhĩ tomnuj to ka te kêp anhĩpêêxã rÿ akatorxã pyrãk o kãm akapêr. Jao hã apijaãm o tanhmã kãm akapêr to.

Rÿ koja apyrã nê mẽ nywjê hõ tanhmã amnhĩ tomnuj to ka te kêp atõ pyrãk o kãm akapêr.

Rÿ mẽnijê nyw õ amnhĩ tomnuj japêr ka te kêp atõx pyrãk o kãm akapêr. Jao hã apijaãm o kot amnhĩ tomnujja nê tanhmã kãm akapêr to.

E kêr ka mẽ kot amnhĩ tomnuj nê ã mẽ pahkwÿjê mã akapêr anhÿr o apa Ximotre.

Mẽ kêp mẽ mjên htyk xwÿnhjê jarênh Xiakre 1.27

³ Nê kot paj hpãnhã Kris kõt pahkwÿ pẽ mẽ mjên htyk xwÿnhjê jarê. Nã koja mẽhõ nija hkra hkêt nê htãmnhwÿ hkêt nê pa nhũm mjên kêp ty ka mẽ apê Kris kõt hkwyjaja ja hã omu nê mẽmoj to kutã anojarêt rãhã ho ri apa. ⁴ Nom koja ra hkra rÿ ra htãmnhwÿ japêr kê mẽ tãmjaja tanhmã ho ajuta hto ho pa. Kãm õ nê kãm mẽmoj nhõr o pa. Kormã mẽhprĩre ri na pre mẽ õ wõwõ nê mẽ katorxã nê mẽ hipêêxã mẽ hamãr mex pẽ mẽ kãm õ ho pa. Tã ra mẽ ãptãr jakamã kê mẽ amnhĩ pyrã nê mẽ hamãr mex pẽ mẽmoj to mẽ kutã nojarêt rãhã ho pa. Ja na Tirtũm kãm hprãm. ã mẽ kot hkwyjê kamã ukapri ho pa jakamã te mẽ kot Tirtũm mã ãpênh pyrãk.

⁵ No koja mẽhõ ni ra wejre nê ahte ri pa. Nê hkra nê htãmnhwÿ hkêt nê ri pa. Tã kê ja hã amnhĩ pumu nê Tirtũm kamnãr rom amnhĩ to hwÿr o pa. Nê mẽ piitã mẽ ho hwÿr o pa. Jao tãm hamaxpêr. Ka mẽ apê Kris kõt hkwyjaja ja hã omu hãmri nê mẽ kam nê tanhmã kutã anojarêt to ho ri apa. ⁶ No koja mẽ ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr kêt nê. Nê htÿx ri mẽ grer wÿr mra nê hpijaãm kêt o ri

mra ka mē ja hā mē omu nē mē ho ajuta hkēt nē. Na htem ā amnhī nhīpēx anhÿr o pa nē arī htīr tā te ra htyk nē hikwÿ pyrāk.

⁷E kēr ka ā ja hā Kris kōt pahkwÿjē mā karō anē. Kē mē ama nē ā mē mjēn htyk xwÿnhjē nhīpēx anhÿr o pa. ⁸Nom koja mēhō amnhī kwÿjē ho mex kēt japēr. Nē ōrkwÿ kamā hprō nē hkrajaja nē hipēēxā nē katorxā nhūm mē kām nē mē apkur xā nhōr kēt japēr. Koja mē ā amnhī nhīpēx anhÿr jao Jejus kaga nē te mē kot hkōt amnhī xunhwÿr kēt xwÿnhjaja kot amnhī nhīpēx pyrāk o amnhī nhīpēx nom amnhī tomnuj tÿx o mē hakre.

⁹Nē mē mjēn htyk nē mē hkra nē mē htāmnhwÿ hkēt xwÿnhjaja kēr ka mē tanhmā mē ho ajuta hto kaxyw hāmri nē mē hixi piitā hā kagā. Nom kwa kēr ka aprī hā tanhmā mē amnhī nhīpēx to hā mē omu nē rī kormā mē hixi hā kagā.

Koja mēhō kormā mjēn htīr ri tām hipēx nē nhām mēmyjē ho amnhīkati hkēt nē.

Nē ra hā amgrā pē 60 rÿ ra hā 60 jakre.

¹⁰⁻¹¹Nē tām mē piitā mē hipēx o pa.

Nē hkrajaja kormā htīr ri nhūm mē hamār mex nē mē ahkre mex o pa.

Nē nhām krī hō nhō xwÿnhjaja ō krī hwÿr pōj nhūm mē omu nē amnhī nhōrkwÿ hwÿr mē kuwÿ.

Nē mē kēp amrakati xwÿnhjē ho mex o pa.

Koja mē ā amnhī nhīpēx anē ka ja hā mē omu nē rī kormā mē ho ajuta kaxyw mē hixi hā kagā. Nom mē hixi hā kagā kaxyw nē mēmoj tā mē hkukja nē mē kām:

–E kot kaj ā amnhī nhīpēx anhÿr o apa hā inhmā amnhī jarē pa ama nē rī kormā anhīxi hā kagā.

Kot kaj axte amjēn kēt nē.

Nē tanhmā Kris kōt akwÿjē ho mex to ho ri apa.

Nhūm mēhō mēmo myrapē hkaprī nē pa ka ja hā omu nē tanhmā ho ajuta hto.

E kot kaj ā amnhī nhīpēx anhÿr o apa hā amnhī jarē pa ama nē anhīxi hā kagā. Hāmri nhūm Kris kōt akwÿjaja amā axāpkur xā nhōr o pa. Anē.

Ā mē kām akapēr anē nhūm mē ama nē amā:

–ÿ. Ma kot paj ā amnhī nhīpēx anē.

Anhÿr ā amnhī jarē ka mē ama nē mē hixi hā kagā. No kormā mē hā amgrā pē 60 kēt xwÿnhjaja kēr ka kormā mē hixi hā kagā hkēt nē. Koja mē tanhmā mē kot amnhī nhīpēx to ho pa hā mē kām karōja ma nē wam tajē pyrā nē amā:

–ÿ. Ma kot paj ā amnhī nhīpēx anē. Na pa Jejus Kris noo mā ā amnhī jarēnh anē.

Anhÿr ā amnhī jarēnh tā gaa nē ra hkurē hapōj nē ra kot amnhī jarēnh ta kwÿm ri tanhmā amnhī nhīpēx to nē axte mjēn. ¹²Ra amnhī jarēnh o:

–Ma kot paj ām Jejus mā pix mā tanhmā amnhī nhīpēx to ho ri ixpa nē axte inhmjēn kēt nē.

Anhÿr tā tanhmā hamaxpēr to nē kot amnhī jarēnh kwÿm ri axte mjēn. Jao te Jejus mā amnhī to hēx pyrāk nhūm Tirtūm pē jamnuj. Ja pymaj kēr ka mē kormā mē hā amgrā pē 60 kēt xwÿnhjē nhīxi hā kagā hkēt nē. Kormā mē hā amgrā pē 60 kēt xwÿnhjaja arī mē hkīnh tÿx ¹³jakamā kot kaj mē kām mē apkur xā nhōr o apa nhūm mē ja hā amnhī tā mē apumu nē axte amnhūm āpēnh kēt nē. Ām kām kaga nē htÿx ri nhām mē hwÿr mra nē nhām mē hwÿr mra. Nē amnhī pumunh mex kēt nē htÿx ri axpēn jakwa kamā ri mē hixi ho rēr o pa. Nē nhÿri mēmoj pumu rÿ tanhmā mēmoj jarēnh mar to hāmri nē

ma htÿx ri hkwyjê mã harênh o mra. Koja mẽ ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr o pa hãmri nhũm mẽ kêp Kris kwÿ hkêť xwÿnhjaja ja hã mẽ omu nê mẽ hkôt mẽ pahpê Kris kôt pahkwÿjê ho kapêr punuj nê. ¹⁴ ã mẽ kot amnhĩ nhĩpêx anhÿr o pa pymaj kêr ka kormã mẽ nyw xwÿnhjê mã anê kê mẽ mãmĩ axte mjên nê o pa. Hãmri nê hkra nê hkrajê jamãr o pa. Ja na inhmã hprãm. Koja mẽ ã amnhĩ nhĩpêx anê hãmri nhũm mẽ kêp Kris kôt pahkwÿ hkêť xwÿnhjaja mẽ hkôt tanhmã mẽ pahťo kapêr punuj to hkêť nê. ¹⁵ Mãn ka ra Kris kôt pahkwÿjê nyw pê mẽ mjên htyk xwÿnh kwÿjaja tanhmã amnhĩ tomnuj to hã mẽ harênh ma. Na prem Jejus kaga nê Satanasti hkôt amnhĩ nhĩpêx o pa.

¹⁶ E kêr ka mẽ ã Kris kwÿ pê mjên htyk xwÿnhjê nhĩpêx o apa anê Ximotre. Nom koja mẽ akwÿ kamã mẽhõ nhõ wôwô mjên rÿ katorxã mjên kêp ty kê tãm kãm ô ho pa. Kêr kê Kris kôt pahkwÿjaja ãm mẽ kêp mẽ mjên htyk xwÿnh pê mẽ hkra nê mẽ htãmnhwÿ hkêť nê ahte ri mẽ pa xwÿnh pixjaja tanhmã mẽ ho ajuta hto ho pa.

Mê pahpê Kris kôt pahkwÿjê hkrãhtũm kaxyw mẽ pahťã kãm karõ

Atre 14.23; Wam Korĩť 9.7-14; Karatas 6.6; Wam Tesarõn 5.12; Wam Pêtre

5.1-4

¹⁷⁻¹⁸ Nê kot paj hpãnhã amã Kris kôt mẽ pahkrãhtũmjê jarê. Tĩrtũm kapêr ã kagã htũm kot mẽ harênh kot:

Kêr ka Tĩrtũm kapêr o mẽ ajahkre xwÿnhjaja mẽ ahkre pãnhã mẽ kãm amnhĩre. Anê.

Nê mããnên mẽ harênh ã kuxi nê mẽ harênh o:

Koja akrit amã ãpênh o pa ka ho mex nê kãm ô mex o apa. Anê.

Ë ja jarênh kot anhÿr jakamã koja Kris kôt mẽ akrãhtũmja Kris mã tanhmã mẽ ato mex to ho pa ka mẽ amnhĩ tã kãm amnhĩrer mex o ri apa. Kot Tĩrtũm kapêr o mẽ ajahkre mex jakamã ka mẽ amnhĩ tã kãm amnhĩrer mex nê.

¹⁹ Nê koja mẽhõ pixi nê mẽ awÿr tê nê amã Kris kôt mẽ akrãhtũm kot tanhmã amnhĩ tomnuj to hã harênh to ka ama nê ãm ama. Nom koja wa hamêxkrut rÿ mẽ axkrunêpxi nê mẽ awÿr mra nê axpên kôt tanhmã harênh to ka mẽ ama nê ãm hãmri mẽ kot tanhmã kot amnhĩ tomnuj tota kôt ajamaxpêr.

²⁰ Hãmri nê Kris kwÿjê piitã mẽ noo mã kot amnhĩ tomnuj xwÿnhta mã tanhmã kot amnhĩ tomnuj to nê kãm akapêr kê axte ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr kêt nê. Mẽ piitã mẽ kot hã amar nê nhÿrmã tanhmã amnhĩ tomnuj to nhũm ate urãk nê hã tanhmã mẽ kãm axãkjêr to pymaj tanhmã amnhĩ tomnuj to hkêť nê.

²¹ E Tĩrtũm noo mã na pa ã amã mẽ kaxyw mẽmoj tã karõ anê Ximotre. Nê Jejus Kris mẽ Tĩrtũm kapêr o mẽ wrÿk xwÿnhjê noo mã pa ã amã karõ anê. Jakamã kêr ka inhmãr tÿx nê hkôt amnhĩ nhĩpêx o ri apa. Jao mẽ piitã mẽ hipêx o axpên pyrãk. Nom kêr ka akrãmnhwÿ kot tanhmã amnhĩ tomnuj to hã omu nê axtem nê ãm omu nê ajamaxpêr o:

–Nã kêp ixkrãmnhwÿ kênã kot paj kêt ja nê tanhmã kãm ixkapêr to. Pa ho anhÿr kêt nê.

Anhÿr o ajamaxpêr kêt nê. Mẽ piitã mẽ hipêx o axpên pyrãk.

²² Nê kêr ka anojarêť kãm mẽ kot Tĩrtũm mã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho mẽ pa kaxyw mẽ unhwÿr kêt nê. Aprĩ hã tanhmã mẽ kot amnhĩ nhĩpêx ã hã mẽ omu nê mẽ hkapi nê rĩ kormã mẽ unhwÿr rÿ tee ri mẽmoj tã mẽ omu nê mẽ hkaga.

Nê koja mẽhõ tanhmã amnhĩ tomnuj to ka ja hã omu rÿ harênh ma hãmri nê urãk nê ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr kêt nê. Arĩ Tĩrtũm kôt amnhĩ nhĩpêx pê tãm

ri amnhĩ nhĩpêx pix o apa. ²³⁻²⁵ Na htem tōhã tanhmã amnhĩ tomnuj to nhũm mēhō ja hã mē omu nē mē harēnh kurê kumrêx. Kris kôt mē hkrãhtũm kormã kot tanhmã hã kãm nē hkêt ri nhũm mē ja hã mē omu nē tanhmã mē harēnh to. Nom na htem tōhã hpimxur pê tanhmã amnhĩ tomnuj to nhũm Tirtũm pix ja hã mē omu. Tã koja nhỹrmã mē piitã mē kãm ja ho amnhĩrit nhũm mē piitã harēnh ma nē hkôt omu.

Nē mē kot amnhĩ to mex xwýnhjaja haxwýja. Na htem tōhã mē noo mã tanhmã mēhō ho mex to nhũm hkwýjaja ja hã omu nē axpēn mã mex ã mē harē. Nē tōhã hpimxur pê tanhmã mēhō ho mex to nhũm mēhō ja hã omunh kêt nē. ãm Tirtũm pix ã kot amnhĩ nhĩpêx anhỹr ã omu. Tã koja nhỹrmã mē piitã mē kãm ja ho amnhĩrit nhũm mē piitã harēnh ma nē hkôt omu.

Nē kwa Ximotre. Axã nē anhōhymnuj nē ri apa jakamã kwa kër ka gô pix o akôm o apa hkêt nē. Mãñēn wĩhti hkwý ho ixkô kër ka anhōhy mex japêr.

6

Mē kãm mē àpēnh xwýnhjê kaxyw mē hã kãm karō

Epes 6.5-9; Korosê 3.22-4.1; Xitre 2.9-10; Wam Pêtre 2.18-25

¹ E kot paj mē akwýjaja mē kãm mē àpēnh o mē pa xwýnhjê kaxyw mēmoj tã amã karō. Mē kãm anē kê mē õ patrãw ã hpjiaam o ri pa. Jao mē kapêr ma nē hkôt kãm àpēnh mex nē. Koja mē ã amnhĩ nhĩpêx anē nhũm amnhĩ tã mē omu nē hamaxpêr o:

—Kwa pêr Tirtũm kapêr na mex kumrêx. Inhmã àpēnh xwýnhja na hte hkôt amnhĩ nhĩpêx pê amnhĩ to mex o pa. Pêr ãm hãmri na hte Pawre ho mē ahkre ho pa.

Anhỹr o hamaxpêr. ² Nē koja mē õ patrãw ra Kris kôt amnhĩ xãm japêr ka kãm mē àpēnh xwýnhjê mã anē kê Kris kôt mē kēp mē htō hã mē kãm àpēnh mex o ri pa. Nom kê mē urak nē kēp Kris kôt hkwý hã mē omu nē hamaxpêr o:

—Nã Kris kôt ixtō kēnã kot paj kêt ri kapêr kôt amnhĩ nhĩpêx nē kãm ixàpēnh mex o ri ixpa.

Anhỹr o hamaxpêr kêt nē. Kê kēp Kris kôt htō hã kãm ho mex prãm xaj kãm àpēnh mex o pa.

E kër ka mē kãm mē àpēnh o mē pa xwýnhjê mã ã tanhmã mē àpēnh to ho pa hã karō anē Ximotre.

Tirtũm kapêr kwým ri mē ahkre xwýnhjê jarēnh

Rukre 12.13-21; Xiakre 5.1-6

³ Nē na hte Kris kwý hkêt xwýnh kwýjaja Kris kwýjê mã Tirtũm kapêr o hêx o pa. Nē htýx ri Jejus kapêr kwým ri tanhmã harēnh to ho pa. ãm hãmri na Tirtũm mē Pahihti Jejus Kris wa kapêr tã nhũm htem htýx ri tanhmã ho hêx to ho ri mē hkôt pa. ⁴ Mē kot amnhĩ to rũnh xwýnh ã amnhĩ to jarkrar tã mē àhpumunh týx kêt. Na htem tanhmã Tirtũm kapêr kute hã axpēn mã akir nē mēmoj tã axpēn kãm gryk o pa. Nē axpēn mã kapêr punuj nē mēmoj tã axpēn kamnhix o pa. ⁵ Nē hamaxpêr mex kêt jakamã mēmoj tã axpēn mã àkjêr pix o pa. Na htem ã amnhĩ nhĩpêx anhỹr o Tirtũm kapêr mar týx kêt nē. Hãmri nē htýx ri hamaxpêr nē hamaxpêr o:

—Kot paj Tirtũm kapêr o mē ahkre ho ixpa nhũm mē inhma nē inhmã amnhĩrer mex nē pa ixkãxpore rax nē ri ixpa. Nã kot paj ã amnhĩ nhĩpêx anhỹr o ri ixpa. Ja inhmã mex.

Anhỹrja o kãm hikãxpore rũnh prãm o amnhĩ to amnhĩrit o pa.

Kàxpore jarēnh

6-8 E kot paj hpānhā amā tanhmā kàxpore jarēnh to ka inhma Ximotre. Xà na pu htem pakatorxà nhōhy rūm pajapōj nē amnhī kōt kàxpore hkwy jamy nē ho pajapōj? Nà na pu htem pahkēnh nē panhỹ kamā pajapōj. Tā kot puj mē ja pyrā nē nhỹrmā ty nē mā ho anē nē panhỹ kamā ma papa. Jakamā kēr pu mē kormā pika ja kamā pahūr nē papa ri paxāpkur xà nē mē paxē pix tānopxar pē pahkīnh nē ri papa. Pakāxpore rūnh kēt tā na pu htem Tirtūm kamnār rom pahkīnh nē pajamakētkati nē papa. Jao pajamaxpēr o:

—Nà ixkàxpore rax kēt nē ixkukrēx rax kēt tā na hte Jejus ixkōt pa ho pa nē mēmoj to ixkutā nojarēt rāhā ho pa. Jakamā ixkàxpore rax kēt tā ixkīnh nē ijamakētkati nē ixāmnhīx ixpa.

Anhỹr o pajamaxpēr o papa.

9-10 Mē kot amnhīm kàxpore o pikuprōnh rūnh xwýnhjaja na htem kàxpore pix kukamā hamaxpēr o pa nē gaa nē kàxpore rūnh gryk ā amnhī tomnuj o pa. Na pre mē pahkwýjaja kàxpore rūnh prām xāj Jejus kaga. Tā ra mē hikàxpore rūnh tā hkīnh nē hamakētkati nē pa hkēt nē. Na htem omnuj nē hkaprī nē pa. Ā na htem mē hikàxpore rūnh xwýnh kwýjaja amnhī nhīpēx anhỹr o pa. Jao kàxpore pix kukamā hamaxpēr nē gaa nē ra gryk ā mē kot amnhī to mex xà kaga hpa nē htýx ri tanhmā amnhī tomnuj to ho pa. Nē tanhmā hkwyjē nhīpēx punuj to. Te tutre kot harōj xānh ā htýx rapuuti hwýr gjēx nē tee ri kām kator prām kaprý pyrāk. Ā mē kot amnhī nhīpēx anhỹr o pa jakamā koja nhỹrmā Tirtūm ma mē kot amnhī xà htýx kamā hamak tūm xà hwýr mē kurē.

Pawre kot Ximotre mā mēmoj tā karō

Korosē 4.17; Wam Ximotre 4.14; Sikūn Ximotre 2.1-7

11 Nē kwa Ximotre kēr ka mē urāk nē kàxpore rax prām xāj amnhī tomnuj o apa hkēt nē. Ate Tirtūm mā tanhmā amnhī nhīpēx to ho apa xwýnh jakamā kēr ka kām hprām xà hkōt pix mā amnhī nhīpēx o ri apa. Jao Tirtūm pyrā nē ate amnhī jarēnh xà hkōt amnhī nhīpēx o ri apa. Nē amā Kris kōt akwýjē hkīnh pē mēmoj to mē kutā anojarēt o ri apa. Nē Kris kōt mē hkwy hkēt xwýnhjaja kot Kris ā tanhmā ato htā ka arī hkōt amnhī nhīpēx mex nē mē piitā mē ho mex o ri mē hkōt apa. 12 Na ka pre Kris kōt mē pahkwýjē noo mā tanhmā amnhī jarēnh to. Tirtūm kot amnhī wýr awýr nhūm ate Jejus kōt amnhī xām nē amā kām tanhmā amnhī nhīpēx to ho apa hprām ā amnhī jarē nhūm ikrēsti kamā mē piitā ja hā ama. Jakamā kwa kēr ka arī Jejus kōt amnhī nhīpēx mex rāhā ho ri apa. Hāmri nē nhỹrmā Tirtūm mē Kra wa kuri amex kumrēx nē atūr tūm nē apa ho apa.

13-14 E na pa mēmoj tā amā karō rax ka piitā kamā harē nē mar pa. Tā kēr ka inhmā ja hā tanhmā amnhī jarēnh to. Mēmoj piitā ho htūr xwýnh Tirtūm mē Jejus Kris wa noo mā tanhmā ja hā inhmā amnhī jarēnh to. Jejus htyk kaxyw nē àmnhīx kot Pahi Pōn Pirat mā amnhī jarēnh xwýnhhta noo mā amnhī jarē nē inhmā amnhī jarēnh o:

—Nà kot paj ate mēmoj tā inhmā karō piitā hkōt amnhī nhīpēx rāhā nhūm Pahihti Jejus Kris akupýn mē pahwýr wrý. Ām hāmri na pa ā amā amnhī jarēnh anē Pawre.

Anhỹr o inhmā amnhī jarē.

Tirtūm mex o mex ā mē grer

15 Nē koja Tirtūm akupýn mē pahwýr Jejus mēnh xà hā arīgro jarē hāmri nhūm kot harēnh xàta wýr pōj nhūm akupýn mē pahwýr kumē. Tirtūmja mex

o mex. Tapxipix kēp mēmoj piitā ho amnhīptār xwýnh maati. Nē kēp jar mē ho amnhīptār xwýnh piitā mē ō Pahi Maati.

¹⁶ Nē tapxipix na rāhā ho rāhā nē mex o mex jakamā puhā hirā rax kumrēx. Tā hkīnhā mē pahte amnhī tomnuj xwýnh jakamā kot puj mē puhā hirā raxja kutā hkēt nē. Jao hwýr mē pamrar kēt nē. Nē aa mēhō kot no ho Tirtūm pumunh kēt tā kwa kēr pu mē pahpiitā kām mex o mex nē hihtýx o hihtýx ā harēnh rāhā ho papa.

Axte mē hikàxpore rūnh xwýnhjē jarēnh

Rukre 16.9

¹⁷ Nē kēr ka Kris kwýjē kamā mē hikàxpore rūnh xwýnhjē mā anē kē mē kot amnhī to rūnh kōt amnhī to àmra ho pa hkēt nē. Nē amnhī kaxyw mē hikàxpore rūnh kōt hamaxpēr o pa hkēt nē. Kàxpore na hte hapēx tokyx anē. Mē kām anē kē mē hpānhā amnhī kaxyw Tirtūm kōt mǎn hamaxpēr týx rāhā ho pa. Na hte àmnhīx tanhmā mē pahto mex to ho pa nē mē pahpē ōxy hkēt nē. Jao mē pahwýr na rē nhūm mē pahpur go mex nē pu mē kamā panhō rūnh o papa. Nē mē pamā myyti ho hirā pu mē kukwak ri parīt mex pē mēmoj tā paxápēnh o papa. Ā Tirtūm kot mē pahto mex kot anhýr pu mē kukwak ri pahkīnh nē pajamakētati nē ri papa. Tā kēr ka mē hikàxpore rūnh xwýnhjē mā anē kē mē amnhī kaxyw kumā pix mā mǎn hamaxpēr rāhā ho pa. ¹⁸ Nē mē kām anē kē mē hikàxpore ho hkwyjē pē ōxy hkēt nē ho tanhmā mē ho mex to ho pa. Nē àmnhīx ho tanhmā mē kēp amrakati xwýnhjē ho ajuta hto ho pa. ¹⁹ Kojā mē ā amnhī nhīpēx anē nhūm Tirtūm ja hā mē omu nē hkīnh nē ō krī kamā mē kutēp mē kām mēmoj mex o akuprō. Jakamā nhūm mē kormā jar hūr nē pa ri mex nē pa nē mǎānēn nhýrmā kaxkwa kamā mex kumrēx o jar pika ja kamā mex nē pata jakre. E kēr ka ā mē hikàxpore rūnh xwýnhjē mā ja hā karō anē Ximotre.

Pawre kot Ximotre mā mēmoj tā karō jatur xā

Korosē 4.17; Wam Ximotre 6.14; Sikūn Ximotre 1.13, 4.5

²⁰ Nē ra Tirtūm kot ate kapēr o mē ahkre ho apa kaxyw axām jakamā kēr ka tām amnhī nhīpēx pē mē ahkre mex rāhā ho ri apa. Jao Tirtūm kapēr o hēx o ri mē ahkre xwýnhjē hkōt apa hkēt nē. Na htem mē kuma nē mē kapēr mex ā mē hkamnhīx nom mē kapēr mex kēt. Jakamā kwa kēr ka mē kot tanhmā mē ahkre hto hā mē ama nē ām mē ama. ²¹ Na pre ra mē pahkwýjaja mē kuma nē mē kapēr gryk ā Jejus kaga.

E ām ja pix. Kē Tirtūm mē apiitā mē akutā nojarēt rāhā ho pa. Ixpē Pawre na pa ā amā ixkapēr ā kagā anē.

Sikūn Ximotre

Pawre kot Ximotre hwÿr wam kagā nē mēnh kôh hō mēnh

Pawre na pre kagāja nhîpêx. Na pre Jejus kwÿ hkêt xwÿnhjaja Jejus ā unê nê krî pê Rôm kamā haxā nhūm arî hkrî ho hkrî. Tā ra mē kot hpîr kaxyw nhūm Ximotre mā kagāja nhîpêx nê hwÿr kumê. Na pre Ximotre Pawre hkôt pa ho pa hā mytwrÿ sohtô nê. Tā hpānhā krî pê Epes kamā arîk nê Tîrtūm kapêr o Jejus kôt hkwÿjê jahkre ho ri mē hkôt pa. Jakamā nhūm Pawre kagāja nhîpêx nê kamā kām mēmoj tā karô nê hwÿr kumê. Nê nhÿrmā mē kot Pawre pyrā nê Jejus ā hpîr mā htā tee ri amnhî kukamā hamaxpêr kêt ā kām karô.

Nê mē hkwÿjaja kêp Tîrtūm kra hā amnhî jarênh tā nhūm Pawre Tîrtūm kām hprām xā kuhpa hā mē kot tanhmā amnhî nhîpêx to ho pa hā Ximotre mā mē harê. Kot mē harênh mar nê Jejus kwÿjê nê mē omunh mex o pa kaxyw. Nê Ximotre kot Tîrtūm kām hprām xā kot pix mā amnhî nhîpêx o pa hā kām karô. Ā na pre Pawreja Ximotre mā mēmoj tā karô kamā hihtÿx nê hā kagā nê hwÿr mēnh anê. Nê kām:

¹ Pa Ximotre? Xā amex? Ixpê Pawre na pa amā ixkapêr nê hā kagā nê awÿr kumê. Ixpê Jejus nhÿ hā hkwÿjê jahkre ho ixpa xwÿnh na pa. Tîrtūm na pre ja kaxyw ixām. Tîrtūm Kra Jejus Krisja kot puj mē pahpê hkwÿjaja nhÿrmā kukwak ri pamex kumrêx nê pahtîr tūm nê ri papa ho papa.

Pawre kot Ximotre ho Tîrtūm mē Jejus wa hwÿr ā harênh
Atre 16.1-2

²⁻³ Te apê ixkra pyrāk Ximotre. Jakamā na pa hte ato Mēpanhîpêxā maati Tîrtūm mē Pahihti Jejus Kris wa hwÿr rāhā ho ri ixpa. Na pa hte mē pakukamā mē panhîgêt pyrā nê tām ijamaxpêr o ixpa pê Tîrtūm mā tanhmā amnhî nhîpêx to ho ri ixpa. Jakamā na pa hte ato Kra Jejus mē wa hwÿr rāhā ho ri ixpa. Arîgro hā nê kamāt kām amā ijamaxpêr nê ato wa kuwÿ nê wa kām:

—Pa Tîrtūm mē Pahihti wa. E ixte ixkra puro Ximotre ho war awÿr kaxyw war amā ijamaxpêr. Na ka hte wa ho mex nhūm war akôt amnhî nhîpêx mex o pa. Te ô wôwô mē katorxā wa kot amnhî nhîpêx pyrāk. Na pa hte kot amnhî nhîpêx o paja mā ijamaxpêr nê ÿ hā ixkînh nê. War ate kamā axukaprî ho ri apa kaxyw na pa ho war awÿ. War ate kutā war anojarêt rāhā ho ri war apa nhūm hamakêtkati nê àmnhîx ri pa ho pa kaxyw. Anê.

Pawre kot Ximotre nhÿ hā hkînh ā harênh

⁴ Nê na ka pre hte ixkôt ixto ajuta ho ri ixkôt apa htā pa pre nhÿhÿm inhnojarêt nê axtem axàpênh ô hā amā karô hāmri nê Epes kamā are nê ma mō. Ka amā ijapê xāj tee ri ma inhmōr ā ixpumu nê amÿr rax nê. Na pa hte arî ja hā inhnohtÿx nê ri ho ixpa Ximotre. Jao ra ato ama nê. Tā kot puj nhÿrmā axte axpênh pumu nê pahkînh tÿx nê.

⁵ Nê na pa hte akatorxā Enître mē anhō wôwôre Rojti wa kām ijamaxpêr rāhā ho ri ixpa. Na pre wa kumrêx amnhî kaxyw Jejus kôt hamaxpêr nê hkôt amnhî xām. Tā ka wa hkanrêhā wa urāk nê ā amnhî nhîpêx anê. Ixte ja hā apumunh mex. ⁶ Na pa pre ate tanhmā Jejus mā amnhî nhîpêx to ho ri apa kaxyw axām kaxyw anhîmōk ā inhîhkra xi nê ato Tîrtūm wÿ. Kot tanhmā akrā

hto nhùm ate Karō nhỹ hã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho apa kaxyw. Tã kêr ka arĩ ã kãm amnhĩ nhĩpêx anhỹr rãhã ho ri apa. ⁷ Na pu htem Tirtũm Karō nhỹ hã pamã ma ho papa hkêt nê. Na pu htem ý hã pamã mẽ piitã mẽ hkĩnh pê paxãmnhĩx tanhmã mẽ ho ajuta hto ho papa. Nê ý hã kapêr o mẽ ahkre htỳx o ri mẽ hkôt papa. Nê mẽmoj punuj kutã amnhĩ to htỳx rãhã nê. Jao amnhĩ to mex pix nê.

⁸ Jakamã kwa kêr ka amã mẽ kãm Jejus jarênh o apa pymaj tee ri amnhĩ kukamã ajamaxpêr kêt nê. Nê mẽ kot Jejus ã ijaxàr nhùm arĩ ixkrĩ hã ijarênh ma nê mẽ kot ixkuxwar ajaxàr pymaj mẽ kãm Tirtũm kapêr o mẽ ahkre hkukamã tee ri ajamaxpêr kêt nê. Mẽ kot ã anhĩpêx anhỹr mã tã kêr ka amnhĩ kamã akahak kêt nê. Âm Tirtũm nhỹ hã hihtỳx xà ho amnhĩ to htỳx nê ixpyrà nê ma mẽ kãm Jejus kot mẽ panê tanhmã amnhĩ nhĩpêx to hã harênh to rãhã ho ri mẽ hkôt apa. Mẽ kot tanhmã hã anhĩpêx to htãã. ⁹ Na pu htem Jejus kôt amnhĩ xunhwỹ nhùm Tirtũm ja hã mẽ pahpumu nê Jejus kukwak ri amnhĩ katut kôt mẽ pahte amnhĩ tomnuy piitã rênh pa nê mẽ pahto hkra. Hãmri nê mẽ pahte hkôt pix mã amnhĩ nhĩpêx o papa kaxyw mẽ paxunhwỹ. Âm Jejus pix kukwak ri na hte mẽ pahto hkra nê ã mẽmoj to mẽ pakutã nojarêt rãhã ho pa anê. No na hte mẽ pahte amnhĩ to mex ã mẽ pahpumunh kôt mẽ pahto hkra hkêt nê. Amnepêem kormã mẽmoj piitã hkêt ri na pre mẽ pakukamã hamaxpêr o:

—Koja mẽ nhỹrmã Ixkra Jejus Kris kôt amnhĩ xunhwỹ pa ja hã mẽ omu nê Ixkra kukwak ri mẽ ho mex nê. Anê.

¹⁰ Tã kormã mẽ pahte amnhĩ tã ã kot mẽ pajarênh anhỹrja mar kêt jakamã na pre Jejus mẽ pahwỳr wrỳ nê tanhmã mẽ pahto mex to. Na pre ty nhùm Tirtũm akupỹm ho htĩr. Jakamã na pu htem ra amnhĩ kaxyw hkôt pajamaxpêr nê hkôt amnhĩ xunhwỹ hãmri nê nhỹrmã mẽ pahtyk tã nhùm Tirtũm kot Kra Jejus nhĩpêx pyrà nê akupỹm mẽ pahto mẽ pahtĩr pu mẽ Jejus kukwak ri wa kuri pamex nê pahtĩr tũm nê papa ho papa. Jakamã na pu htem mẽ pamã pahtyk pyma ho papa hkêt nê.

¹¹ Amnepêem na pre Tirtũm ixãm nê tanhmã inhmã ixàpênh ã karō hto nê inhmã:

—E Pawre kêr ka Jejus nhỹ hã ma hkwyjê jahkre ho ri mẽ hkôt apa. Nê ixkapêr o mẽ ahkre mex nê. Kêr ka ã amnhĩ nhĩpêx anhỹr rãhã ho ri mẽ hkôt apa. Anê.

¹² Tã ã kot inhmã kapêr anhỹr nhùm ixte kapêr kôt amnhĩ nhĩpêx o ixpaja mỳrapê na htem Jejus ã tanhmã inhĩpêx kati hto ho pa. Pa hte ixpunuj nê amnhĩ xà htỳx kamã ijamak o ri Jejus mã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho ri mẽ hkôt ixpa. Tã nom tee ri ja hã amnhĩ pumu nê amnhĩ kamã ixpijaam nê ixkaprĩ hkêt nê. Ixte amnhĩ kaxyw hkôt ijamaxpêr xwỳnhja na ixte tanhmã kot amnhĩ nhĩpêx to hã omunh mex jakamã kot paj ty nhùm mẽ arĩ inhmỳr pê Tirtũm kapêr mar o pa. Mẽ kot ja hã ixpir tã koja mẽ apê Kris kôt ixkwỳjaja inhmỳr pê arĩ mẽ kãm harênh o apa. Kojã mẽ ã axpên mỳr pê amnhĩ nhĩpêx anhỹr o pa rãhã nhùm Pahihiti Jejus akupỹn mẽ pahwỳr wrỳ.

¹³ Kwa Ximotre. Ra ixte amã mẽmoj tã karō rax jakamã kêr ka mar tỳx nê hkôt amnhĩ nhĩpêx rãhã o ri apa. Jao Jejus Kris nhỹ hã mẽ piitã mẽ noo mã amnhĩ kaxyw kãm ajamaxpêr tỳx rãhã nê. Nê mẽ piitã mẽ ho mex o ri apa.

¹⁴ Ate mẽ kãm tanhmã Jejus jarênh to ho ri apaja âm hãmri na. Tã koja mẽhō htỳx ri tanhmã ho kapêr punuj to rỳ axtem nê tanhmã harênh to ka ja hã ama

nē nē kām akapēr kām axihtỳx nē. Tirtūm Karō ra kot akarō hwỳr àr jakamā kēr ka ỳ hā ã Jejus jarēnhja jamār mex o ri apa anē.

Pawre kot tanhmā amnhī jarēnh to

Sikūn Ximotre 4.16-18

¹⁵ Nē mǎn ka pre ra pika pē As kamā Kris kwỳ kot ixkaga hā mē harēnh ma. Na pre Pijerti mē Emosti mē mē ohtō nē tanhmā hamaxpēr to nē ixto ajuta hkēt nē. ¹⁶⁻¹⁸ ãm Onēsipti pix na pre mē kurom ijarēnh ma nē man ixwỳr Rōm wỳr mō nē ijapēr o ri mē hkōt mra nē ixwỳr kato. Hāmri nē xatã ixwỳr mra nē tanhmā ixto mex to. Jao akupỳm ijamaxpēr o hihtỳx. Ixpē prēs nē ixkrī htã kēp ixkrāmnhwỳ hā amnhī jarēnh ã hpijaam kēt nē. Nē amnepēm kormã krī pē Epes kamã ixpa ri na pre mǎānēn tanhmā ixto mex to ho pa. Tã ã kot inhīpēx mex anhỳr o pa jakamā na pa hte ho Pahihti Jejus wỳ nē kām:

—Pa Pahihti? Onēsipti o na pa awỳ. Kot ixto mex rãhã ho pa jakamã kwa kēr ka ixtã omu nē kutã anojarēt rãhã ho apa. Nē ōrkwỳ kamã hkwỳjaja mǎānēn tanhmā mē ho mex to. Hāmri nē nhỳrmã akupỳn mē ixwỳr wrỳ nē ixtã kamã axukapri hā tanhmā ho mex to. Anē.

2

Mē pahte Jejus kōt amnhī nhīpēx pix prām ã mē pamã karō

Wam Ximotre 6.11-16

¹ E Ximotre. Jejus Kris kot mēmoj to mē pakutã nojarēt rãhã jakamã kwa kēr ka ỳ hā amnhī to htỳx nē kām tanhmā amnhī nhīpēx to ho apa hā amnhī kamã akahak o ri apa hkēt nē. ² Ra ate pa tanhmā Tirtūm kapēr o mē ahkre htoja mar jakamã kēr ka amnhī xō ri ã Jejus kōt mē pahkwỳjē jahkre ho apa anē. Mē kot amar nē pahpyràn axpēn xō ri ho axpēn jahkre ho pa kaxyw.

³⁻⁴ Sōrdat na htem mē hkrãhtūm kām prām xã hkōt tanhmã amnhī nhīpēx to. Jao tanhmã kute htã kapēr ma nē hkōt amnhī nhīpēx. Tanhmãn ã rỳ kām prām rỳ tanhmã omnuj to htã kutã amnhī to htỳx nē mē hkrãhtūm kōt amnhī nhīpēx. Na htem amnhī xãpēnh kukamã tee ri hamaxpēr o pa hkēt nē. ãm mē hkrãhtūm kapēr kōt pix mǎ amnhī nhīpēx o pa hprām. Tã kēr ka mē uràk nē Pahihti Jejus kōt amnhī nhīpēx rãhã ho ri apa hprām. Mē kot hā tanhmã atomnuj to htãã.

⁵ Nē mē hprōt tỳx xwỳnhjaja na htem hkwỳjē pē amnhī to wa hprām xàj ãm ja pix kukamã hamaxpēr. Hāmri nē hprōt tỳx prām xàj mēmoj kot mē ho hirerek kēt nē amnhī jagri htỳx nē. Hāmri nē hprōt tỳx o hkwỳjē jakre nē amnhī to wa nē pōj nē kot amnhī to wa hā mēmoj to kãnja. Tã kēr ka mē uràk nē amã Pahihti Jejus kot amnhī nhīpēx kōt pix mǎ amã amnhī nhīpēx prām.

⁶ Nē pur kām mē àpēnh xwỳnhjaja na htem mē hpur kām àpēnh pix tãnopxar o pa nē àpēnh rũnh nē. Kām kaga hkēt kām àpēnh o pa. Tã àpēnh rũnhja kukwak ri ihpur kām ō rũnh nē ho apkur mex o pa. Nom koja mē kām kaga nē àpēnh mex kēt nē hāmri nē ō grire nē apkur mex kēt nē. Tã kēr ka pur kām mē àpēnh rũnh xwỳnhjē pyrà nē Pahihti Jejus mǎ amnhī nhīpēx mex o apa. Nē mē uràk nē amã kaga hkēt kām axàpēnh pix tãnopxar o ri apa.

⁷ E na pa ã ajahkre anē Ximotre. Tã kēr ka ixte ajahkreja ma nē kām ajamaxpēr rãhã nē. Koja Pahihti tanhmã akrã hto ka aprī hā mar tỳx nē.

⁸ Nē kēr ka Pahihti Jejus Kris mǎ ajamaxpēr rãhã ho ri apa. Na pre katorxã hkōt kēp Pahi finat Tawī kanrēhã htãmnhwỳ hā mē pahpyrà nē ì ho ì nē kato nē panhō pika kamã pa ho pa. Tã nhũm prem kupī nhũm amnhī xã htỳx kamã hamak kām ty. Hāmri nhũm Tirtūm akupỳm ho hťir nhũm akupỳm hťir o hťir.

Ǻ na pre hte harēnh anhÿr rāhā ho ri mē hkôt ixpa. ⁹ Mÿrapê na prem ijaxà pa arĭ jar ixkrĭ ho ixkrĭ. Na htem ixte amnhĭ tomnuj xwÿnh pyrāk o inhĭpēx nē axte ixte Jejus kapēr jarēnh o ixpa pymaj ijaxà. Tā ā mē kot inhĭpēx anhÿr tā na hte Kris kôt pahtōjaja arĭ xipānhā mē kām harēnh o ri pa. Koja mē tee ri kām Jejus jarēnh o hapēx prām kaprÿ. ¹⁰ Jakamā kwār mē māmri ā inhĭpēx anē. Koja mē arĭ Jejus kot tanhmā mē panē amnhĭ nhĭpēx toja mar o pa nhūm mē hkwÿjaja hkôt amnhĭ xunhwÿ nē nhÿrmā pahpyrā nē kēp Jejus Kris kwÿ hā Tĭrtūm mē wa kuri mex nē htĭr tūm nē pa ho pa.

Kris kwÿ kot tanhmā amnhĭ tā grer to hā mē harēnh

- ¹¹ Na pu htem mē pahpē Kris kwÿ hā ā amnhĭ tā pagrer anē: Mē kot Kris ā mē panhĭmex tā kot puj mē akupÿm pahtĭr nē kuri pamex nē pahtĭr tūm nē papa ho papa.
- ¹² Mē kot tanhmā Kris ā mē pahtomnuj to htā kot puj mē arĭ hkôt amnhĭ nhĭpēx o papa rāhā ty nē nhÿrmā ĩnkō hā mē ho amnhĭptār o papa. Nom kot puj mē amnhĭ kamā pakahak pē mē pahpē Jejus kwÿ hkēt ā amnhĭ jarē hā koja Jejus amnhĭ xwar mē pahpē hkwÿ hkēt ā mē pajarē.
- ¹³ Nē mē pahte amnhĭ kaxyw Jejus kôt pajamaxpēr kēē tā tanhmā amnhĭ jarēnh to xā hkôt tanhmā amnhĭ nhĭpēx to.
- Aa kot mēmoj tā amnhĭ jarēnh kuhpa hā ri tanhmā amnhĭ nhĭpēx to hkēt. Anē.

Mē kot Tĭrtūm kapēr o mē ahkre mex xwÿnhjē jarēnh
Wam Pētre 3.15-16

¹⁴ E Ximotre. Ixte ā mēmoj tā amā karō anhÿrja kēr ka ho mē ahkre rāhā ho ri mē hkôt apa. Kē mē ama nē kām hamaxpēr rāhā nē.

Nē mē kām anē kē mē Tĭrtūm kapēr o mē ahkre mex o ri pa nē kapēr ā tanhmā axpēn mā ākjer to hkēt nē. Koja mē hā axpēn mā akir hāmri nē amnhĭ to mex kēt nē. Hāmri nhūm mē kot mē kapēr mar xwÿnhjaja ja hā mē omu nē tee ri Tĭrtūm kapēr kukamā hamaxpēr nē hkôt amnhĭ nhĭpēx mex kēt nē.

¹⁵ Nē na htem mē kām mē àpēnh mex xwÿnhjaja mē ō patrāw kapēr ma nē hkôt mēmoj tā àpēnh mex nē. Nhūm ō patrāwja hwÿr mra nē àpēnh ā omu. Hāmri nhūm amnhĭ wÿr omu nē àmnhĭx noo mā apē. Kām àpēnh mex jakamā amnhĭ kamā kām uma hkēt nē. Ja pyrā nē kēr ka Tĭrtūm noo mā kām amnhĭ nhĭpēx mex rāhā nē aprĭ hā kapēr o mē ahkre mex o ri mē hkôt apa. Kē ā ate amnhĭ nhĭpēx anhÿr ā apumu nē anhÿ hā hkĭnh nē. Ka àpēnh xwÿnhhta pyrā nē amnhĭ kamā amā uma hkēt nē noo mā kām amnhĭ nhĭpēx mex o ri apa.

¹⁶ No mē kot Tĭrtūm kapēr o hēx o mē pa xwÿnhjaja kēr ka mē hkôt ri apa hkēt nē. Nē mē kapēr mar nē ri mē hkôt axām hkēt nē. Na htem mē kapēr ma nē mē hkôt amnhĭ nhĭpēx o pa nē kām Tĭrtūm kapēr mar prām kēt nē. Nē gaa nē te kēp mar pumaj amnhĭ jamak pro pyrāk o amnhĭ nhĭpēx. ¹⁷ Tÿx ri tanhmā mē ahkre hto xāja te kot mē hkāny aa mex kēt nē ra omnuj tÿx o mōrja pyrāk. Jao mē kot mē kapēr mar o mē pa xwÿnhjaja mē mar pē ra mē hkôt amnhĭ tomnuj tÿx o mō. Na hte ra Imēnew mē Pijertija wa ā htÿx ri amnhĭ krā hkôt mē ahkre anhÿr o pa. ¹⁸ Nē Tĭrtūm o hēx o mē hkôt pa nē nhÿrmā akupÿm mē pahto mē pahtĭr kēt ā harēnh o pa. Hāmri nhūm mē amnhĭ tā wa kuma nē tee ri amnhĭ kukamā hamaxpēr pē Jejus kaga nē axte amnhĭ kaxyw hkôt hamaxpēr kēt nē. Nom wa jakarja kot anhÿr kēt. ¹⁹ Kēt Tĭrtūm kapērja ām hāmri na. Kot mēmoj to hēx kēt jakamā na pu htem amnhĭ kaxyw hkôt pajamaxpēr kaprÿ hkēt nē. Kapēr ā kaga htūm kot tanhmā mē pahpē hkrajē jarēnh to nē harēnh kot:

Tirtūm na kot hkrajê piitā omunh mex rāhā ho pa xwýnh.
 Anhÿr o mē pajarēnh. Nē mē pamā mēmoj tā karō kot:
 Kē mē kot Jejus kōt amnhī xunhwÿr xwýnhjaja amnhī tomnuj o pa hkēt nē.
 Anē.

Tirtūm krajaja te kēp prat mex pyrāk ā mē harēnh

²⁰ Nē mē hikāxpore rūnh xwýnhjaja mē ō xijere nē mē ō prat sohtōō. Prat kwÿ muxre nē hkwy omnajre. Prat pynajre na htem māmri kamā apku no prat muxreja ām mēmoj mex pix kaxyw na htem mēsti hā haxwÿ nē kamā apku. Kasamēt ā rÿ mē hkra krā hkēnh ā mē hkīnh nhūm htem mēsti hā haxwÿ nē kamā apku. ²¹ Tā mē kot Tirtūm kapēr o hēx o mē pa xwýnhjē hkōt hamaxpēr kēt nē mē hkōt amnhī tomnuj kēt xwýnhjaja te mē kot prat muxre pyrāk. Na htem tām amnhī nhīpēx nē tanhmā hamaxpēr punuj to ho pa hkēt nē. Hāmri nhūm Tirtūm ja hā mē omu nē mē ŷ hā hkīnh nē. Hāmri nē te mē kot prat muxre jaxwÿr nē kamā apkur pyrā nē mē kot kām tanhmā amnhī nhīpēx to ho pa kaxyw mē unhwÿ.

Mē pahte tām amnhī nhīpēx ā mē pamā karō

²² Nē mē āptār nyw jamaxpēr punujja kēr ka te ate hamÿnh nē amnhī katut kōt rēnh par pyrāk o hipēx Ximotre. Jao axte ho ajamaxpēr o ri apa hkēt nē. Nom mē hamaxpēr mexja kēr ka hamÿ nē amnhī krā him hagjē nē ho ajamaxpēr rāhā ho ri apa. Jao tām amnhī nhīpēx nē amnhī kaxyw Tirtūm kōt ajamaxpēr rāhā nē. Nē amā mē kēp Kris kōt akwÿjē hkīnh pē tanhmā mē ho ajuta hto ho ri mē hkōt apa. Jao mēmoj to mē kutā anojarēt rāhā nē. Na hte ā Pahihiti Jejus kōt amnhī nhīpēx xwýnhjaja amnhī nhīpēx anhÿr o pa.

²³ Nē kēr ka mē kot htÿx ri amnhī krā hkōt mē ahkre ho mē pa xwýnhjē hkōt apa hkēt nē. Te ate mē kēp awry hā ri apa pyrā nē mē kapēr ma nē ām ama. Na htem mē kapēr mar o pa nē ra hā xapēn mā tanhmā ākjēr to ho pa. Jakamā kwarī mē hkōt ri apa hkēt nē. ²⁴ Mē pahte Tirtūm mā amnhī nhīpēx o papa xwýnhjaja na pu htem mē kurom mēmoj tā xapēn mā paxākjēr o ri papa hkēt nē. Na pu htem ām mē piitā mē kamā paxukapri pē mē ho mex nē mē kamā pagryk tokyx anhÿr kēt nē. Nē Tirtūm kapēr o mē ahkre mex nē. Na hte ā mē pahte Tirtūm mā tanhmā amnhī nhīpēx to xwýnhjaja amnhī nhīpēx o papa anē.

²⁵⁻²⁶ Jakamā koja mēhō ate Tirtūm kapēr o mē ahkreja ma nē tanhmā ho amā kapēr to ka ama nē amnhī tā tanhmā kām akapēr punuj to hkēt nē. Ām kamā axukapri ho tanhmā hā kām akapēr mex to. Na hte Satanasti te kot amnhīm mē unēnh pyrāk o mē hipēx nē tanhmā mē kām Tirtūm kapēr o hēx to nhūm mē kuma nē hkōt hamaxpēr nē kapēr kōt amnhī nhīpēx. Tā kot kaj mē kamā axukapri ho mē kām akapēr mex nē nhūm Tirtūm tanhmā mē hkrā hto nhūm mē ama nē hkōt amnhī xunhwÿr japēr. Te Tirtūm kot Satanasti pē amnhīm mē utār pyrāk. Jakamā nhūm mē hpānhā Tirtūm kapēr mex ā harē nē harēnh o:

—Nā pēr ām hāmri na Tirtūm kapērja. Ām mex o mex. Anē.

3

Jejus akupÿn wrÿk kukamā mē kot amnhī tomnuj xwýnhjē jarēnh

Matēwre 24.4-13; Korosē 2.16-19; Wam Ximotre 4.1-5; Sikūn Pētre 2.1-3; Jutre 3-16

¹ Nē Jejus akupÿn mē pahwÿr wrÿk xwÿj ri mē kot tanhmā amnhī nhīpēx toja kot paj hpānhā ixpri hā amā harē ka inhmar tÿx nē Ximotre. Koja Jejus

akupÿn mẽ pahwÿr nojarêt pu mẽ pahpê hkwÿjaja pahpunuj nê papa. ² Nê Kris kwÿ hkêt xwÿnhjaja koja mẽ amnhî pix kukamã hamaxpêr o pa.

Jao hikàxpore rax o pikuprõnh pix kukamã hamaxpêr pê hkwÿjê pê õxÿ htÿx o pa.

Nê mẽmoj tâ amnhî to jarkrar o pa.

Nê tanhmã hkwÿjê japrÿ hto ho pa.

Nê mẽ hipêêxà nê mẽ katorxà hã hpijaàm kêt o pa.

Nê Tirtùm ã hpijaàm kêt o pa.

Nhùm mẽhõ tanhmã mẽ ho mex to nhùm mẽ amnhî tâ mẽ omu nê ãm mẽ omu nê amnhî tâ tanhmã mẽ kãm nê hkêt nê. Rÿ mẽ kãm: “Nà ãm hãmri na ka ã ixto mex anê. Nà ja mex.” Anhÿr o mẽ kãm kapêr kêt nê.

³ Mẽ ukaprî hkêt jakamã koja mẽhõ tanhmã mẽ homnuj to nhùm amnhî tâ mẽ omu nê kamã gryk kurê kumrêx nê aa gryk o hapêx kêt nê.

Nê amnhî tâ tanhmã hkwÿjê ho hêx to ho pa.

Nê htÿx ri kãm hprãm xà hkôt tanhmã amnhî tomnuj to.

Nê oprê ho pijapu pix kukamã hamaxpêr.

Nê axtem nê kãm mẽmoj mex pumunh prãm rÿ mẽmoj mex mar prãm kêt nê.

⁴ Nê mẽhõ ho hkràmnhwÿ htã axtem nê mẽ kãm mẽ hkurê xwÿnhjê nhîhkram haxã.

Nê hamaxpêr mex kêt o tanhmã amnhî tomnuj to rãhã ho ri pa.

Nê amnhî to rûnh o mẽ piitã mẽ hakrenh par ã amnhî to jarkrar o ri pa.

Nê amnhî krã hkôt kãm amnhî nhîpêx prãm xà hkôt amnhî nhîpêx o pa nê kãm Tirtùm kãm prãm xà hkôt amnhî nhîpêx prãm kêt nê.

⁵ Hãmri nê mẽ kêp hkra hã amnhî jarênh o pa htã aa hkôt amnhî nhîpêx kêt. Æ Tirtùm kra hkêt xwÿnhjaja amnhî nhîpêx kot anhÿr jakamã kwa kêr ka ã mẽ hkôt apa hkêt nê Ximotre.

⁶⁻⁷ Na htem hêx rom hkwÿjê nhõrkwÿ hwÿr agjê nê kamã tanhmã mẽnijê mã hêx to. Mẽ kot mẽ mar nê tanhmã amnhî tomnuj to hãmri nê ja hã amnhî pumu nê tee ri amnhî kukamã hamaxpêr kaxyw. Nê mẽ kãm mẽ kapêr nyw mar prãm tâ nhãm mẽ kapêr ma nê nhãm mẽ kapêr mar nê aa Tirtùm kapêr mar nê amnhî kaxyw hkôt hamaxpêr kêt nê. Jakamã nhùm mẽ kot amnhî tomnuj xwÿnhjaja hêx rom mẽ hwÿr mra nê mẽ õrkwÿ hwÿr agjê nê tanhmã mẽ kãm mẽmoj to hêx to. ⁸ Te kot amnepêm finat Jãnre mẽ finat Jãmtija wa kot amnhî nhîpêxta pyrãk. Na pre finat Mojestija Tirtùm nhÿ hã tanhmã mẽ ahkre hto ho pa nhùm Jãnre mẽ Jãmti wa kãm mar prãm kêt nê. Nê tanhmã ja nê hkwÿjê mã kapêr to ho pa. Tã ã mẽ kot amnhî tomnuj anhÿr o mẽ pa xwÿnhjaja na htem wa urãk nê kãm Tirtùm kapêr mar prãm kêt nê kapêr nê tanhmã hkwÿjê mã kapêr to ho pa. Nhùm mẽ hamaxpêr mex kêt jakamã ãm mẽmoj punuj pix kukamã hamaxpêr nê mẽ kuma nê amnhî kaxyw Jejus kôt hamaxpêr kêt nê. ⁹ Tã nom koja mẽ hkwÿjaja tokyx hprî hã mẽ kot mẽmoj to hêx ã mẽ omu hãmri nê axte mẽ hkôt hamaxpêr kêt nê nhùm mẽ rî amnhî pumu. Te amnepêm mẽ kot hprî hã Jãnre mẽ Jãmti wa kot tanhmã amnhî tomnuj to hã wa omunhta pyrãk.

Mẽ pahte Jejus ã pahpunuj tâ hkaga hkêt ã mẽ pamã karõ

Ate 13.50-14.7, 14.19-22

¹⁰ E Ximotre. Ate ixkôt apa rÿy jakamã ra ate tanhmã ixte amnhî nhîpêx ho ixpa hã ixpumunh mex.

Ixte tanhmã Tirtùm kapêr o mẽ ahkre hto ho ixpaja.

Nê inhmã mẽmoj to anhÿr prãm xwÿnhja.

Nē ixte amnhī kaxyw Kris kōt ijamaxpērja.

Nē inhgryk tokyx anhÿr kētja.

Nē ixte tanhmā Kris kōt ixkwÿjê ho mex to ho ri ixpaja.

Nē ixpunuj nē ixpa htā arī Kris kōt amnhī nhīpêx mex o ixpaja.

Ā ixte amnhī nhīpêx anhÿr o ixpaja ate ixpumunh mex.

¹¹ Na pa pre krī pē āxiok nē Ikōn nē Ristija kamā mē kām Jejus jarēnh o ixpa nhūm mē hkwÿjaja Jejus ā tanhmā inhīpêx to pa amnhī xā htÿx kamā ijamak o ri mē hkōt ixpa. Tā nhūm Pahihti Kris xatā mē kēp ixpytā pa ixtir pē mē ĩhkra rūm ijpōx o ixpa. ¹² Na hte Kris kwÿ hkēt xwÿnhjaja mē pahte Kris kōt amnhī nhīpêx o papa hā mē pahtomnuj o pa.

¹³ Nē mē kot Tirtūm kapēr o hêx o mē pa xwÿnhjaja koja arī mē kēp Kris kwÿ hā amnhī to hêx pē mē nokupyr. Nē mē kām Tirtūm kapēr o hêx o pa. Jao ra mē tāmjaja amnhī nokupyr o pa nē amnhī tomnuj tÿx kumrêx.

Pawre kot tanhmā Tirtūm kapēr ā kagā jarēnh to

Rōmān 15.4; Sikūn Pētre 1.19-21

¹⁴⁻¹⁵ No ka Ximotre. Amnepēm aprīre rūm na pa pre mē ixohtō nē Tirtūm kapēr o ajahkre ho ixpa. Akatorxā nē anhō wōwōre nē pa nē Kris kwÿjaja pa prem ho ajahkre rāhā ho akōt ixpa ka mē inhmar tÿx nē amnhī kaxyw Jejus kōt ajamaxpēr. Jakamā kwa kēr ka arī hkōt ajamaxpēr mex rāhā ho ri apa. Tirtūm kapērja na htem mar pē amnhī kaxyw Jejus Kris kōt hamaxpēr nē hkōt amnhī xunhwÿ nhūm Tirtūm ja hā mē omunh xā hkōt mē ho hkra. ¹⁶ Tirtūm kapēr ā kagāja Tirtūm kapēr na. Na htem ho mē ahkre ho pa. Koja mēhō hkwÿm ri tanhmā amnhī tomnuj to nē kapēr ma nē tee ri amnhī tomnuja kukamā hamaxpēr o ra hkaprī nē. Rÿ tanhmā amnhī tomnuj to htā kapēr ā kagā kamā kapēr nē Tirtūm kot ā kot amnhī tomnuj anhÿrja nē mē pamā kapēr ā harēnh ma nē amnhī tomnujta kaga kurē kumrêx. Rÿ kamā kapēr nē Tirtūm kot tanhmā mē pahte amnhī to mex to hā mē pamā karō kamā harē nē kuma. Hāmri nē ŷ hā hkōt amnhī nhīpêx mex rāhā nē. Ā na hte Tirtūm kapēr kagāja mē kot mar nē hkōt amnhī nhīpêx xwÿnhjê ho mex anē. ¹⁷ Na hte mē kot Tirtūm mā amnhī nhīpêx o mē pa xwÿnhjaja kamā harē nē hkōt amnhī nhīpêx mex pē mē piitā mē ho mex nē ho mē ahkre mex rāhā ho pa.

4

Pawre kot mēmoj tā Ximotre mā karō

Korosē 4.5-6

¹ Nē koja nhÿrmā Jejus Krisja akupÿn mē pahwÿr wrÿ hāmri nē mē pahpiitā tanhmā mē pajarēnh to. Ra mē htyk xwÿnhjaja nē arī mē pahtir xwÿnhjaja nhūm tanhmā mē pahte amnhī nhīpêx to ho papa hā mē pahpumunh kōt tanhmā mē pajarēnh to. Jao Tirtūm mē wa kuri mē pahtir tūm nē papa ho papa hā mē pajarē rÿ wa kuri pahtir tūm nē papa hkēt ā mē pajarē. Jakamā kwa Ximotre kot paj Tirtūm mē Jejus Krisja wa noo mā mēmoj tā amā karō ka inhmar tÿx nē. ²⁻⁴ Koja nhÿrmā mē kēp Tirtūm kra hkēt xwÿnhjaja axte kām Tirtūm kapēr mar prām kēt nē nhām mē kapēr pix mar prām o ri pa. Jao amnhī kukamā hamaxpēr o:

–Nā inhmā Tirtūm kapēr mar prām kēt. Kot mēmoj piitā nē mē hkurē kēnā. Kot paj hpānhā mēhō kot mēmoj nē mē hkurē hkēt xwÿnhjê kapēr pix mar o ri ixpa. Nā kot paj anē. Ja na inhmā hprām. Nom kot paj axte Tirtūm kapēr mar kēt nē.

Anhÿr jao kapër kaga nê hpãnhã htÿx ri nhãm mẽ ujarënh pix ma nê hkôt hamaxpër. Koja mẽ ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr o pa. Jakamã kwa kêr ka arĩ mẽ kãm Jejus kot tanhmã mẽ panê amnhĩ nhĩpêx to hã harënh rãhã ho ri mẽ hkôt apa Ximotre. Mẽ kãm mar prãm kêt tã mãmrĩ ri mẽ kãm harê. Nê nhÿri mẽhõ pumu nê kãm harê. Mẽ kãm mar prãm xwÿnhjê mã harê nê mẽ kãm mar prãm kêt xwÿnhjaja ka mãânên mẽ kãm harê. Nhũm mẽhõ tanhmã amnhĩ tomnuj to ka hã omu nê tanhmã nê kãm akapër to kê hkaga tokyx anê nê akupÿm tãm amnhĩ nhĩpêx. Rÿ nhũm mẽhõ tãm amnhĩ nhĩpêx o pa ka ja hã omu nê hã kãm akapër nê kãm:

—Ăm hãmri na ka hte Tirtũm kôt amnhĩ nhĩpêx mex nê. Anê.

Hãmri nê anojarêt kêt kãm mẽ kãm Tirtũm kapër o mẽ ahkre rãhã ho ri apa. ⁵ Nê tãm ri amnhĩ nhĩpêx rãhã nê. Mẽ kot Jejus ã tanhmã anhĩpêx to htã kêr ka ÿ hã amnhĩ to htÿx nê arĩ mẽ kãm kapër jarënh o ri mẽ hkôt apa. Jao Tirtũm mã amnhĩ nhĩpêx mex rãhã nê. Kêr ka ã mẽ hkôt amnhĩ nhĩpêx anhÿr o ri apa Ximotre.

Pawre kot ra htyk kaxyw ã amnhĩ jarënh

Atre 20.17-35

⁶ Nê mẽ kot ixpĩr xã hã arĩgroja ra hwÿr ahtêp o mō. Kot paj pěr tokyx ty. Amnepëm na prem Tirtũm mã mẽmoj nhõr kaxyw nê mẽ hkõm xã kamã mẽmo kagõja py nê mẽ kot Tirtũm mã mẽmoj nhõr xã hã mẽstija ã hkapĩr pa nhũm hapêx. Tã te ixpê mẽ hkõm xã kamã mẽmo kagõ pikapĩrta pyrãk. Kot paj tokyx ty nê jar ijapêx. ⁷ Na pa ra Pahihti Jejus mã amnhĩ nhĩpêx mex o ri ixpa. Mẽ kot tanhmã hã ixtomnuj to htã pa hkaga hkêt nê arĩ hkôt amnhĩ nhĩpêx mex rãhã ra ixtyk kaxyw. ⁸ Ixte Pahihti kãm hprãm xã hkôt amnhĩ nhĩpêx mex o ri ixpa jakamã koja amnhĩ tã tanhmã ixto mex to. Nom paxpĩx ixto mex kêt nê. Na hte ãm hãmri tãm mẽ pahpiitã mẽ panhĩpêx. Jakamã nhÿrmã kot mẽ piitã tanhmã mẽ harënh to xã hã arĩgrota ã koja mẽ pahkĩnh pê mẽ pahte amnhĩ wÿr kamã pajamak o papa xwÿnh piitã mẽ pamã mã mẽmoj mex gō.

Pawre kot amnhĩ wÿr Ximotre hwÿr

⁹ Kwa na pa ra ato ijamak tÿx nê Ximotre. Kwa kêr ka amnhĩm anojarêt nê tokyx tanhmã amnhĩ to hpa nê man ixwÿr mō.

¹⁰ Na pre ra Kresêx ma Karatas wÿr mō nhũm Xitre ma pika pê Tawmas wÿr mō. Nhũm Tẽmti ra tanhmã hamaxpër to nê àpênh gryk ã ixkaga nê ma akupÿm Tesarõn wÿr mō. ¹¹ ãm Rukre pix na arĩ ixkõt pa jakamã kêr ka anojarêt hãmri nê ahte amõr kêt nê. Makre mã anê kê man akõt ixwÿr mō nê tanhmã ixto ajuta hto ho pa.

¹² Nê Xikitre na pa pre ra Epes wÿr kumê.

¹³ Nê Torõt kãm Kapti nhõrkwÿ kamã ixte kry pê inhõ kamĩs pa hkà ryti rer jakamã kêr ka anojarêt nê inhmã apy nê man inhmã o mō. Nê inhõ kagãta ka mãânên inhmã amÿ nê o mō. Nê mẽmo mry kã hã ixte mẽmoj tã kagãta ka mãânên apy nê mãn inhmã o mō. E kêr ka anojarêt nê ixkurexja jamÿ nê ixwÿr ho mō.

Tanhmã Aresãnti kot Pawre nhĩpêx to hã harënh

¹⁴⁻¹⁵ Nê na pre kàx o mẽmoj nhĩpêx xwÿnh Aresãntija ixtomnuj nê. Pa pre mẽ kãm Tirtũm kapër o mẽ ahkre ho ri mẽ hkôt ixpa nhũm tee ri inhma nê kãm mar prãm kêt nê. Hãmri nê ixkutã amnhĩ xãm nê inhĩpêx kati nê. Nom koja Pahihti Jejus ixtã tanhmã ho. Kwa kêr ka amnhĩ nê omunh mex nê Ximotre.

Pahihti Jejus kot Pawre mã hamaxpër o hihtÿx ã harënh

¹⁶ Nē pahi kot mē mar xà hā ixkre kamā wam ixte mē kām amnhī jarēnhā ā na pre mēhō ixyr pē mē kām tanhmā ijarēnh to hkēt nē. Na prem piitā mē umaj ixkaga hpa. Nom kwār mē māmrī ā amnhī nhīpēx anē. Tirtūm kot ixtā tanhmā mē hoja na inhmā hprām kēt. ¹⁷ Ām Pahihti Jejusja pix na pre mē kurom ixkaga hkēt nē. Na pre ixto ixihtyx nē pa ŷ hā mē kām tanhmā mē panē kot amnhī nhīpēx to hā harēnh pa. Nhūm Ijaew kēt xwýnh kot inhmar o hkrī xwýnhjaja ixujarēnh mar o hkrī nhūm Tirtūm inhnē tanhmā mē ho nhūm mē xpir kēt nē. ¹⁸ Koja Pahihti mē kutā ixto ixihtyx rāhā nē mēmo arīgro hā amnhī wýr ixto api. Pa Tirtūm mē wa kuri inhmex kumrēx nē ixtír tūm nē ixa ho ixa. Pahihti mex o mex jakamā kēr pu mē kām mex o mex ā harēnh rāhā ho papa nē aa jam panhūrer kēt nē.

Pawre kot tanhmā hkrāmhwýjē jarēnh to

¹⁹ Nē kēr ka Prisire mē mjēn Akir wa kām ijarē. Nē Onēsipti hprō nē hkrajaja ka määnēn mē kām ijarē. ²⁰ No Eras kormā Korīt kām pa. Nē Toropti na pre à nē pa Mīrēt kām kure nhūm ixkōt mōr kēt nē.

²¹ Kwa kēr ka amnhīm anojarēt nē amgrà pē man tokyx ixwýr mō Ximotre. Nē ota Epti mē Prutēhti mē Rīnre mē Krawreja awýr hpēr mē. Nē jar Kris kōt pahkwýjē piitā awýr hpēr mē.

²² E kē Pahihti Jejus ato mex rāhā nē mē apiitā mē akutā nojarēt rāhā ho pa.

Tā ām ja pix. Ixpē Pawre na pa awýr kagàja nhīpēx nē kumē.

Xitre Pawre kot Xitre hwÿr kagà nê mênh

Pawre na pre kagàja nhîpêx. Kêp Jesus nhÿ hã hkrajê jahkre ho pa xwÿnhjê hõ na pre. Nhùm pre Xitre Pawre hkôt pa hã mytwrÿ sohtò nê. Tã kêp Jesus kôt hkwyjê nhõ pastò kaxyw gô hipòk pê Kret ã arîk nê Tîrtùm kapêr o mê ahkre ho mê hkôt pa. Jakamã nhùm Pawre kãm kagàja nhîpêx nê kamã kãm mêmoy tã karõ. Tîrtùm kapêr o mê hêx xwÿnhjaja tanhmã kot ja nê mê hkurê to hã kãm karõ. Nê mê kot Tîrtùm kapêr o mê ahkre mex pix xwÿnhjaja Jesus kwÿjê kaxyw kot mê rênh ã kãm karõ. Nê Jesus kwÿjaja kot axpên to mex o pa hã kot mê kãm karõ kaxyw kagàja kamã mê kaxyw kãm hã kagà. ã na pre Pawre Xitre mã mêmoy tã karõ nê hã kagà nê hwÿr mênh anê. Nê kãm:

¹ Pa Xitre? Xà amex? Ixpê Pawre na pa awÿr kagà nhîpêx nê kumê. Na pa hte Tîrtùm mã tanhmã amnhî nhîpêx to ho ixpa. Nê ixpê Jesus Kris nhÿ hã hkrajê jahkre o ixpa xwÿnh jakamã na pa hte mê kot amnhî kaxyw hkôt hamaxpêr tÿx kaxyw tanhmã mê kãm ixkapêr to ho ri ixpa. Nê mê kot hprî hã mar kaxyw Tîrtùm kapêr o mê ahkre mex nê. ² Mê kot inhmar nê nhÿrmã htyk nê ma Tîrtùm mê Jesus wa hwÿr ãpir nê wa kuri htîr tùm nê pa ho pa hã amnhî kukamã hamaxpêr kaxyw. Amnepêm na pre Tîrtùm ã mê pahpê hkrajê hkukamã mê pajarênh anê. Nê ãm hãmri ã mê pajarênh anê. Na hte mêmoy tã amnhî to hêx kêt nê. ³ Tã ra mê pakukamã mê pamã mêmoy to amnhîrit nê inhmã kapêr o:

—E Pawre kêr ka ma mê hpiitã mê hkôt ri apa nê mê kãm ixkapêr jarê nê mê kãm: “Kot kaj mê amnhî kaxyw Tîrtùm Kra hkôt ajamaxpêr nê hkôt amnhî xunhwÿ nhùm Tîrtùm ja hã mê apumu nê mê ato hkra. Ka mê nhÿrmã atyk tã nhùm amnhî wÿr mê ato api ka mê wa kuri amex kumrêx nê atîr tùm nê apa ho apa.” Anhÿr o mê kãm ixkapêr jarênh o ri mê hkôt apa Pawre.

⁴ Anhÿr o inhmã kapêr tã pa ã amã ixkapêr nê hã kagà anê Xitre. Pajamê pahte amnhî kaxyw Jesus kôt pajamaxpêr nê hkôt amnhî xãm jakamã te apê ixkra pyrãk. Jakamã na pa hte ato Mëpanhîpêêxã maati Tîrtùm mê mê papytâr xwÿnh Jesus Krisja wa hwÿr rãhã ho ri ixpa nê wa kãm:

—Pa Tîrtùm mê Pahihti wa. Nà Xitre ho na pa wa awÿ. Kwa kêr ka wa kutã anojarêt rãhã ho ri apa. Kê wa akukwak ri hamakêtkati nê àmnhîx pa ho pa. Anê.

*Kris kwÿ hkrãhtÿmjaja kot tanhmã amnhî nhîpêx to kaxyw mê hã kãm karõ
Wam Ximotre 3.1-13*

⁵ Nê na pa pre Kret rùm inhnojarêt hãmri nê amã axàpênh ã karõ nê Kret kãm are nê man mô. Na pa pre amã:

—E kêr ka jar arîk nê mê kãm ixkapêr jarênh jatur xãm mênh o mê hkôt apa. Nê Kris kôt pahkwÿjê mê mê hkrãhtÿmjê xunhwÿ. Kret kãm krî piitã hkôt. Na pa pre ixprî hã tanhmã amã mê harênh to. Tã kêr ka ate inhmar xã hkôt mê hkwyjê kapi nê mê unhwÿ. Koja mê ã amnhî nhîpêx anhÿr o pa ka ja hã mê omu nê mê unhwÿ.

⁶ Koja mê tãm amnhî nhîpêx o pa nhùm mê piitã axpên mã mê mex ã mê harê. Nê mê hprõ pix tãnopxar o pa nê kuhpa hã nhãm mênijê ho amnhîkati hkêt nê.

Nē kē mē hkrajaja hipēêxà pyrà nē amnhī kaxyw Jejus kôt hamaxpēr o pa. Jao hipēêxà nē katorxà wa kapēr ma nē wa hkôt amnhī nhīpêx. No ri htýx ri amnhī tomnuj o pa hkêt nē.

Anhÿr o na pa pre mē hā amā karō. ⁷ Jejus kôt pahkwýjê hkrāhtümjaja kot Tirtüm nhÿ hā hkrajê mā kapēr mex o pa jakamā na htem tām amnhī nhīpêx o pa.

Nē amnhī pix kukamā hamaxpēr o pa hkêt nē.

Nē gryk tokyx anhÿr kêt nē.

Nē kagôxyhti japrôr nē ho pipānh o pa hkêt nē.

Nē oprê ho pa hkêt nē.

Nē kâxpore rûnh prām xâj hêx rom tanhmā amnhī nhīpêx to hkêt nē.

Na htem ā amnhī nhīpêx anhÿr hkêt nē.

⁸ Ām àmnhīx amnhī nhôrkwÿ hwÿr mē hwÿr o pa.

Nē mē piitā mē kutā nojarêt rāhā nē.

Nē tām hamaxpēr nē tām mē piitā mē hipêx o pa.

Nē amnhī tomnuj pymaj amnhī to htýx pē Tirtüm kôt amnhī nhīpêx mex rāhā ho pa.

⁹ Nē mē kot Tirtüm kapēr mar týx jakamā kē mē arī hā nohtýx nē mar týx xà hkôt amnhī xô ri ho hkwýjê jahkre mex o pa.

Nē ho mē piitā mē hamaxpēr o hihtýx o pa.

Nhüm mēhō Tirtüm kapēr kwým ri tanhmā ujarēnh to nhüm hā kuma nē hprī hā kām tanhmā harēnh to kē mar mex nē.

E Xitre. Na hte ā Jejus kwýjê hkrāhtümjaja amnhī nhīpêx anhÿr o pa. Jakamā kēr ka aprī hā Kret kām Jejus kôt pahkwýjê kapi nē mē kot tanhmā amnhī nhīpêx to ho pa hā mē omu. Nhüm mēhō ā amnhī nhīpêx anē ka ja hā omu hāmri nē kēp Jejus kwýjê hkrāhtüm kaxyw ām.

Kret nhō xwýnhjaja kot tanhmā amnhī tomnuj to hā mē harēnh

Xitre 3.9-11

¹⁰ Nē atar Kret kām na hte mē ohtō nē kām mē ō pahi kapēr mar prām kêt nē htýx ri tanhmā Kris kwýjê mā kapēr to ho pa. Na hte Ijaew kwýjaja ā amnhī nhīpêx anhÿr o pa. Jao Ijaew kêt xwýnh kot Jejus kôt amnhī xunhwÿr xwýnhjê mā kām:

—Kwa mē ixpyrà nē mē ixpê Ijaewjê kot amnhī nhīpêx kôt mām amnhī nhīpêx kêt wehe.

¹¹ Anhÿr o mē kām kapēr jakamā kwa kēr ka ā mē kapēr anhÿrja nē mē kām akapēr kām axihtýx nē. Na htem hpijaam kêt o hikâxpore hprām xâj ā mē kām kapēr anhÿr o pa. Jao mē hamaxpēr o ahkà nhüm mē kuma nē tee ri hamaxpēr. ¹² Na pre ra mē hkwýjê hō tanhmā mē harēnh to. Mē ahkre xwýnhjê hōja mē harēnh o:

—Kret nhō xwýnhjaja na htem hêx pix o pa. Nē oprê nē kām kaga nē apkur xà pix kukamā hamaxpēr o pa. Anē.

¹³ ām hāmri ā mē harēnh kot anhÿr. Ā mē kot amnhī nhīpêx anhÿr jakamā kwa mē kot amnhī nhīpêxja nē mē kām akapēr kām axihtýx o ri mē hkôt apa Xitre. Kē mē ā amnhī nhīpêx anhÿr kêt nē. ¹⁴ Nē kē mē axte Ijaewjê xujarēnh nē mē kot amnhī nhīpêx kôt amnhī nhīpêx kêt nē. Ā mē kot amnhī nhīpêx o pa hā mē kām karō xwýnhjaja na prem Tirtüm kapēr kaga hpa. ¹⁵ Mē kot Jejus kôt amnhī xunhwÿr xwýnhjaja tām mē hamaxpēr o pa jakamā na htem Tirtüm kot mēmoj piitā ho kator xwýnh pumu nē piitā mex ā harē. No mē kēp

Jejus kwý hkêt xwýnhjaja na htem hamaxpër punuj pix o pa. Nê mẽmoj mex pumu nê mex kêt ã harê. Mex tâ nhũm mex kêt ã harênh o pa. ¹⁶ Nê mẽ kêp Tirtũm kra hã amnhĩ jarênh tâ amnhĩ tomnuj pix o pa. Jao kêp hkra hã amnhĩ jarênh o hêx nê kapêr kwým ri amnhĩ nhĩpêx pix o pa. Nhũm Tirtũm tee ri ja hã mẽ omu nê kãm mẽ hkĩnh kêt nê. Tirtũm mã mẽ kot amnhĩ to mex kwý mẽ hã jêt kêt kumrêx.

2

¹ E Xitre kot paj tanhmã ate mẽ ahkre hto hã amã karõ ka inhma nê amnhĩ xô ri mẽ kãm hã karõ ho ri apa.

Mẽmy wejjaja kot tanhmã amnhĩ nhĩpêx to kaxyw mẽ hã kãm karõ

² Nê kêr ka mẽmy wejjê mã anê kê mẽ amnhĩ to àptâr mex nê pa.

Nê pipãnh nê ri pa hkêt nê.

Nê mẽ gryk kaxyw htýx ri hkwyjê hã hpêr o pikênh kêt nê.

Kê mẽ tãm hamaxpêr nê tãm amnhĩ nhĩpêx o pa.

Nê amnhĩ kaxyw Jejus kôt hamaxpêr týx rãhã nê.

Nhũm mẽ hkwyjaja kot mẽmoj tâ tanhmã mẽ homnuj to htã kê mẽ arĩ tãm amnhĩ nhĩpêx o pa nê amnhĩ tâ tanhmã mẽ ho hkêt nê.

E kêr ka ã mẽmy wejjê mã ja hã akarõ anê.

Mêni wejjaja kot tanhmã amnhĩ nhĩpêx to kaxyw mẽ hã kãm karõ

Wam Korĩt 14.34-35; Wam Ximotre 2.9-15, 3.11; Wam Pêtre 3.1-6

³⁻⁴ Nê mẽni wejjê mã anê kê mẽ kãm Jejus kĩnh xaj tãm ri amnhĩ nhĩpêx o pa.

Jao axpên jakwa kamã nhãm mẽ hixi ho rêr o pa hkêt nê.

Nê kagõxyhti ho pipãnh o pa hkêt nê.

Nê mẽ kãm anê kê mẽni xàptâr nywjê jahkre mex o pa. Mẽ kot mẽ mar nê mẽ urak nê tãm amnhĩ nhĩpêx kaxyw. Jao mẽ kãm mẽ mjên nê mẽ hkrajê japê hã mẽ kãm mẽmoj to anhỹr o mẽ kutã nojarêr rãhã ho pa.

Kêr ka ã mẽni wejjê mã akapêr anê.

Mêni xàptâr nywjaja kot tanhmã amnhĩ nhĩpêx to kaxyw mẽ hã kãm karõ

⁵ Nê mẽni xàptâr nywjê mã anê kê mẽ tãm hamaxpêr pê tãm amnhĩ nhĩpêx o pa.

Nê mẽ òrkwy kamã àpênh mex o pa.

Nê mẽ mjên kapêr ma nê hkôt amnhĩ nhĩpêx.

E. ã mẽni xàptâr nywjê mã karõ anê. Koja mẽ ã amnhĩ nhĩpêx anhỹr o pa hãmri nhũm mẽ piitã mẽ kot amnhĩ nhĩpêx ã mẽ omu nê mẽ harênh o:

–Tirtũm kapêrja mex kumrêx. Mẽ kot hkôt amnhĩ nhĩpêx o mẽ pa xwýnhjaja na htem tãm amnhĩ nhĩpêx mex o pa. Anê.

Mẽmy xàptâr nywjaja kot tanhmã amnhĩ nhĩpêx to kaxyw mẽ hã kãm karõ

Wam Ximotre 4.12; Sikkũn Ximotre 2.22; Wam Pêtre 5.5

⁶ Nê kêr ka mẽmy xàptâr nywjê mã anê kê mẽ mẽmoj punuj pê amnhĩ to htýx o pa. Mẽ hamaxpêr punuj nê mẽ kot tanhmã amnhĩ tomnuj to pê amnhĩ to htýx o pa.

⁷ Nê kêr ka ajaxwýja tãm amnhĩ nhĩpêx rãhã ho ri mẽ hkôt apa Xitre. Mẽ kot ja hã apumunh nê akôt amnhĩ nhĩpêx o pa kaxyw. Nom kêr ka tanhmã mẽ ahkre hto hkwy m ri tanhmã amnhĩ nhĩpêx to hkêt nê. ãm Tirtũm ã apijaam o akatãt kôt mẽ kãm kapêr o mẽ ahkre pê tãm amnhĩ nhĩpêx o ri apa.

⁸ Nê kêr ka tã amapêr rãhã ho ri apa. Kêr kê mê kãm mê pahkurê xwýnhjaja ja hã ama nê amnhĩ kamã hpijaam hãmri nê apê Kris kwý hã tanhmã ato kapêr punuj to hkêt japêr.

Mê kãm mê àpênh xwýnhjaja kot tanhmã amnhĩ nhĩpêx to kaxyw mê hã kãm karõ

Epes 6.5-8; Korosê 3.22-25; Wam Ximotre 6.1-2; Wam Pêtre 2.18-25

⁹ Nê kêr ka mê kãm mê àpênh o mê pa xwýnhjê mã anê kê mê õ patrãw kãm hprãm xà hkôt amnhĩ nhĩpêx o pa.

Jao mê kapêr ma nê hkôt amnhĩ nhĩpêx mex nê.

Nê amnhĩ tã tanhmã mê kãm kapêr punuj to hkêt nê.

¹⁰ Nê kê mê kêp mẽmoj to àhkĩnh kêt nê.

Nê tãm mê hipêx rãhã nê.

Nê kãm hkukrêx jamãr mex o pa.

Koja mê ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr o pa nhũm mê õ patrãw amnhĩ tã mê omu nê mê ÿ hã hkĩnh nê pa. Hãmri nê hamaxpêr o:

—Hêxta waa nê. Inhmã àpênh xwýnhnta na hte inhmã àpênh mex o pa. Na hte ixkukrêx nê ixkrit jamãr mex nê ixpê mẽmoj to àhkĩnh kêt nê. Nã mê kot Tirtũm kapêr kôt amnhĩ nhĩpêx o mê pa xwýnhjaja na htem tãm amnhĩ nhĩpêx o pa. Pêr Tirtũm kapêr ãm hãmri na. ãm mex o mex. Anê.

E Xitre kêr ka mê kãm mê àpênh xwýnhjê mã ã mê kot amnhĩ nhĩpêx anhÿr ã karõ.

Tanhmã Jejus kãm mê pajapê xàj amnhĩ nhĩpêx to hã harênh
Epes 2.8-10; Wam Tesarõn 1.9-10

¹¹ Nê Tirtũm kot mẽmoj to mê pakutã nojarêt rãhã ho pa jakamã na hte mê pahte Kra hkôt amnhĩ xunhwÿr xwýnhjê ho hkra pu mê nhÿrmã wa kuri pahtrũm nê papa ho papa. ¹² Na hte ã mê pamã kapêr o amnhĩrit anê nê mẽ pamã:

—E kêr ka mê apê ixkra hã tãm amnhĩ nhĩpêx rãhã ho ri apa nê axte tanhmã amnhĩ tomnuj to nê tanhmã ajamaxpêr punuj to hkêt nê. Mê ate amnhĩ tomnuj pè amnhĩ to htÿx nê ixkapêr kôt pix mã ri amnhĩ nhĩpêx rãhã nê. Anê.

¹³ Na pu htem ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr o papa jao pahkĩnh nê mẽ papytãr xwýnh Jejus Kris jamãr o papa. Koja nhÿrmã mẽ panhõ Tirtũm xihtrÿx xwýnhja akupÿn mẽ pahwÿr kumê pu mê mex o mex ã omu.

¹⁴ Na pre Jejus amnhĩ grõnh kôt mẽ pahwÿr wrÿ nê mẽ pahpiitã mẽ pahte amnhĩ tomnuj pãnhã amnhĩrer kaxyw htyk o Tirtũm mã amnhĩrer pa. Mẽmo kaxyw na pre ã mê panê amnhĩ nhĩpêx anê? Nã mê pahpê hkwyja na kãm hprãm. Nê mẽ pahte tãm ri Tirtũm kapêr kôt amnhĩ nhĩpêx o papaja na kãm hprãm. Nê mẽ pahte urak nê mẽ piitã mẽ kutã panojarêt rãhã ho papaja na kãm hprãm. Jakamã na pre ã mê panê amnhĩ nhĩpêx anê.

¹⁵ E Xitre. Ixte mẽmoj tã amã karõja kêr ka ho Kris kwýjê jahkre mex o apa kê mẽ ama nê kapêr kôt amnhĩ nhĩpêx o pa. Nhũm mẽhõ tanhmã amnhĩ tomnuj to ka hã omu nê Tirtũm nhÿ hã tanhmã nê kãm akapêr to kê axte hkêt nê. Tã mãn ka inhma. Kêr ka ã Kris kwýjê jahkre mex o apa anê.

3

Tanhmã Kris kwý kot amnhĩ nhĩpêx to hã mê kãm karõ
Rõmãn 13.1-10; Epes 2.1-10

¹ Nê kêr ka Kris kôt akwýjê mã anê kê mẽ ho amnhĩptàr xwýnhjê kapêr ma nê mẽ hkôt amnhĩ nhĩpêx o pa. Nê mẽmoj to mẽ kutã nojarêr rãhã ho pa.

² Nê mẽ kãm anê kê mẽ tanhmã hkwýjê mã kapêr punuj to ho pa hkêt nê. Rý mẽmoj tã mẽ kãm àkjêr kêt nê. Kê mẽ tãm mẽ hipêx nê mẽ kamã ukapri pẽ mẽ ho mex rãhã ho pa. Na hte ã Kris kwýjaja axpên nhĩpêx o pa anê. ³ Kormã mẽ pahte hkôt amnhĩ xunhwýr kêt ri na pu prem ã amnhĩ nhĩpêx anhýr kêt nê. Na pu prem Tirtũm mã pajamaxpêr kêt nê kapêr kôt ri amnhĩ nhĩpêx hkêt nê. Nê amnhĩ tomnuj pix kukamã pajamaxpêr o ri papa. Nê amnhĩ pix kukamã pajamaxpêr. Jao mẽ pamã pam amnhĩ nhĩpêx prãm xà kôt pix mã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho ri papa. Nê axpên tomnuj nê. Nê axpên kãm pagryk rãhã ho papa. ã mẽ pahte amnhĩ nhĩpêx anhýr ho papa jakamã nhũm pre mẽ piitã kãm mẽ pahkĩnh kêt nê. Pu mẽ pajaxwýja pamã mẽ hkĩnh kêt nê.

*Tanhmã Tirtũm kot mẽ pahto mex to hã harênh
Rômãn 5.6-8; Epes 2.4-10*

⁴ Tã pu prem Tirtũm kêp mẽ papytãr xwýnh ã harênh ma. Kot tanhmã mẽ panê amnhĩ nhĩpêx to hã harênh ma nê mex o mex nê mẽ pakamã ukapri hã harênh ma. ⁵⁻⁶ Hãmri nê amnhĩ kaxyw hkôt pajamaxpêr nê hkôt amnhĩ xunhwý nhũm amnhĩ tã mẽ pahpumu nê mẽ pahto hkra. Nom mẽ pahte tanhmã amnhĩ to mex to hã mẽ pahpumunh kôt mẽ pahto hkra hkêt nê. Mẽ pahte tanhmã amnhĩ to mex tore hã. Na pre mẽ pakamã ukapri nê ã mẽ papytãr anê. Tã tanhmã na pre mẽ papytãr to wehe? Nã na pre Jejus Kris kukwak ri te kot mẽ pane mẽ pahte amnhĩ tomnuj piitã kuhõnh par pyrãk o mẽ panhĩpêx. Hãmri nê mẽ pahwýr amnhĩ Karõ rê nhũm mẽ pahwýr agjê nê mẽ pamã mẽ pahte amnhĩ nhĩpêx nyw gã. ã na pre Tirtũm Jejus Kris kot mẽ panê htyk kukwak ri mẽ pahto mex rax anê hãmri nê mẽ pahwýr amnhĩ Karõ rênh anê. ⁷ Tã mẽmo kaxyw na pre ã mẽ pahto mex anê? Nã kãm mẽ pajapê jakamã na pre ã mẽ panhĩpêx anê. Mẽ pahte amnhĩ tomnuj xwýnh tã kãm mẽ pajapê htyx nê kãm tanhmã mẽ pahto hprãm kêt nê. Nê mẽ pahwýr Kra Jejus mẽ nhũm wrý nê mẽ pahte amnhĩ tomnuj pãnhã mẽ panê ty. Jakamã mẽ pahte amnhĩ kaxyw hkôt pajamaxpêr nê hkôt amnhĩ xunhwýr xwýnhjaja Jejus kukwak ri mẽ pahpê Tirtũm kraa. ã na pre Jejus mẽ pahto mex anê. Jakamã kot puj mẽ nhýrmã Tirtũm mẽ wa kuri pahtrũm nê pamex nê papa ho papa. Koja wa nhýrmã ã mẽ pahto mex anê.

⁸ ãm hãmri na pa amã ã ja jarênh anê Xitre. Jakamã kwa kêr ka inhma nê inhmar tỳx nê. Nê ho amnhĩ kaxyw Tirtũm kôt mẽ hamaxpêr xwýnhjê jahkre mex o ri apa. Kê mẽ amar xà hkôt tãm ri amnhĩ nhĩpêx o pa.

⁹ Nê mẽ kot htyx ri mẽmoj tã axpên mã àkjêr o mẽ pa xwýnhjaja kêr ka mẽ hkôt apa hkêt nê. Nê mẽ hukamã mẽ higêt kôt apa hkêt nê. Rý finat Mojes kot Tirtũm nhý hã kapêr ã axpên mã mẽ àkjêr xwýnhjê hkôt apa hkêt nê. Na htem ã ri axpên mã àkjêr anhýr o pa nê tãm amnhĩ nhĩpêx kêt nê.

¹⁰ Nê koja mẽ akwýjê hõ amnhĩ krã hkôt tanhmã hkwýjê mã kapêr to nhũm mẽ kuma nê hã axpên mã akir nê axpên pẽ pikjêr kaxyw. Ka ja hã omu nê ã kapêr anhýrja nê kãm akapêr kê axte hkêt nê. Hãmri nhũm ama nê ãm ama nê arĩ ã mẽ kãm kapêr anhýr japêr ka axte nê kãm akapêr. Tã ra ate nê kãm akapêr o axkrut tã nhũm arĩ ã kapêr anhýr o axkrunêpxi japêr ka ja hã omu hãmri nê mẽ amnhĩ nê hano kê axte mẽ apê Kris kwýjê hkôt ri pa hkêt nê. ¹¹ ã mẽ kot amnhĩ nhĩpêx anhýr o mẽ pa xwýnhjaja na mẽ ra Jejus wýr pry kaga

ně htỳx ri tanhmã amnhĩ tomnuj to ho pa. Ně ã amnhĩ nhĩpêx anhỹr o pa jao kęp Kris kwỳ hkêt ã amnhĩ to amnhĩrĩt.

Pawre kot kagà jatur xà kamã tanhmã Xitre mã kapěr to

¹² Ně kot paj tokyx ma Nĩkop wỳr mō. Kêr pa tokyx hwỳr pōj ně amgrà pè krĩ nhō xwỳnhjê hkôt ixpa. Jakamã kot paj tokyx ma awỳr Atẽmti rỳ Xikitre mẽ. Kê mō ně awỳr pōj ka tokyx tanhmã amnhĩ to hpa ně man ixwỳr mō pu mẽ Nĩkop kamã axpẽn pumu.

¹³ Ně ota mẽ akuri Apor mẽ axiwōkat Jẽntija. Kojã wa mẽmo arĩgro hã ma krĩ hō hwỳr nojarêt ka wa kãm mẽ apkur xà hkwỳ gō kê wa ma ý kamã mōr kêt ně.

¹⁴ Ně kêr ka Kris kwỳjê mã anê kê mẽ arĩ òrkwỳ pix kãm hkrĩ ho hkrĩ hkêt ně. Kê mẽ tanhmã axpẽn to mex to ho axpẽn kôt pa. Nhũm mẽhō kęp amrakati kê mẽ tanhmã ho ajuta hto. Mẽ kãm anê kê mẽ ã axpẽn nhĩpêx anhỹr o pa.

¹⁵ Ně ota jar Kris kôt pahkwỳjê piitã awỳr hpěr mẽ Xitre. Ně kêr ka atar Kris kôt mẽ pahkrãmnhwỳjê mã mẽ ijarê.

E ãm ja pix. Kê Pahĩti Jejus mẽ akutã nojarêt rãhã ho pa. Ixpê Pawre na pa amã ã ixkapěr ně hã kagà ně awỳr mẽnh anê.

Piremõ Pawre kot Piremõ hwÿr kagà nẽ mẽn̄h

Pawre na pre kagàja nhĩpêx nẽ hkràmnhwÿ Piremõ hwÿr kumẽ. Na pre Piremõja amnhĩm kãm àpênh xwÿnh Onesti japrõ. Kàxpore ho haprõ nhũm amari kãm àpênh o pa. Tã tanhmã hamaxpêr to nẽ hkaga nẽ ma umaj krĩ hõ hwÿr hprõt nẽ tẽn amũxu nẽ kamã pa ho pa. Hãmri nẽ Pawre pumu nẽ kãm amnhĩ jarẽ. Pawre arĩ kęp prês nẽ hkrĩ ho hkrĩ nhũm Onesti omu nẽ kãm amnhĩ jarẽ. Hãmri nhũm Pawre kãm Jejus jarẽ nhũm kuma nẽ hkõt amnhĩ xãm kurẽ kumrêx. Hãmri nhũm Pawre ja hã omu nẽ hkràmnhwÿ Piremõ mã kagà nhĩpêx nẽ kamã Onesti xyr pẽ kãm kapêr. Hãmri nẽ hipêx pa nẽ Onesti mã kugõ nẽ ma akupÿm õ patrãw Piremõ wÿr kumẽ nhũm ma mõ. Nhũm Pawre kagàja kamã kãm kapêr nẽ kãm:

¹ Pa ixkràmnhwÿ Piremõ? Xà amex? Ixpê Pawre na pa awÿr kagà nhĩpêx nẽ kumẽ. Apê Kris kõt ixtõ hã inhmã akĩnh. Na ka hte ixpyrà nẽ Kris mã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho apa. Ta ot pa awÿr kagàja kamã ixpêr mẽ. ² Amã nẽ anhõrkwÿ kamã Tĩrtũm kapêr mar kaxyw mẽ kęp Jejus kwÿ hã mẽ pikuprõnh xwÿnhjẽ hwÿr. Nẽ Kris kõt pahtõx Apti mẽ Akip wa hwÿr kumẽ. Akipja na hte mẽ pahpyrà nẽ Pahihti Jejus mã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho pa.

³ Na pa hte mẽ ato Mẽpanhĩpêexà maati Tĩrtũm mẽ Pahihti Jejus Kris wa hwÿr rãhã ho ri ixpa. Kot mẽmoj to mẽ akutã nojarêt rãhã nhũm wa ÿ hã mẽ ajamakêtkati nẽ axãmnhĩx apa ho apa kaxyw.

Pawre kot Piremõ nhÿ hã hkĩnh ã harênh

⁴⁻⁵ Na pa pre ajarênh ma Piremõ. Na htem xatã tanhmã inhmã ajarênh to nẽ ajarênh o:

—Hêxta waa nẽ. Piremõ na hte amnhĩ kaxyw Pahihti Jejus Kris kõt hamaxpêr tÿx nẽ kãm mẽ ixpê Kris kõt hkwyjê piitã hkĩnh pẽ tanhmã mẽ ixto mex to ho ri mẽ ixkõt pa.

Anhÿr o inhmã ajarê pa mẽ kuma nẽ anhÿ hã ixkĩnh nẽ ato Tĩrtũm wÿr rãhã ho ixpa nẽ ato hwÿr o:

—Pa Tĩrtũm. Na xep hte Piremõ kãm akĩnh tÿx nẽ akwyjê ho mex rãhã ho pa. ãm hãmri na hte ã mẽ hipêx anhÿr o pa. ⁶ Na xep mẽ piitã mẽ kãm tanhmã Jejus kot mẽ inhnẽ amnhĩ nhĩpêx to hã harênh o ri mẽ hkõt pa. Jakamã kër ka tanhmã mẽ kot mar xwÿnhjẽ hkrã hto kê mẽhprĩ hã mar tÿx nẽ Kris kot tanhmã mẽ ho mex to hã amnhĩ tã omu.

Anhÿr o ato kuwy. ⁷ Ate Kris kwÿjê ho mex o apa jakamã te ate pa ixto mex pyràk Piremõ. Na htem anhÿ hã hkĩnh nẽ pa. Pa ijaxwÿja ajarênh ma nẽ anhÿ hã ixkĩnh tÿx nẽ jar mẽ hagjênh xà kamã ixkrĩ.

Piremõ kot Onesti kamã ukapri hã Pawre kot kãm karõ Rõmãn 15.7; Epes 4.31

⁸ Nã ixte amã mẽmoj jarênhja tanhmã kute hkêt. Kot paj ãm amã mẽmoj jarẽ nẽ hã awÿ. Nom kot paj Kris nhÿ hã amã tanhmã hã karõ hto hkêt nẽ. ⁹ Kot paj ãm pahte axpên to pahkràmnhwÿ hã hã awÿ. Ra ixwej tÿx nẽ Kris ã arĩ mẽ hagjênh xà kamã ixkrĩ htã mẽmoj tã awÿ ka inhma nẽ inhmã ho anhÿr japêr ko.

¹⁰ E amã àpênh xwÿnh Onestija na ixte amã harênh kaxyw. Na pre man ixwÿr mõ. Ixpê prês nẽ ixkrĩ nhũm ixwÿr mõ. Pa omu nẽ kãm Jejus jarẽ

nhũm inhma nẽ pahpyrà nẽ amnhĩ kaxyw hkõt hamaxpër nẽ hkõt amnhĩ xãm. Jakamã te kęp ixkra pyrãk. Hãmri nẽ ixto ajuta mex o pa. ¹¹ Xep kormã Jejus kõt amnhĩ xãm kêt ri na pre amã àpênh mex kêt nẽ. Nẽ kãm kaga nẽ htýx ri tanhmã àpênh to ho pa. Tã ra Jejus kõt amnhĩ xãm hãmri nẽ katãt kõt inhmã àpênh mex o pa. Nẽ ixto ajuta mex nẽ. Koja akupým amã apê hãmri nẽ amã àpênh mex nẽ.

¹² Jakamã ot pa akupým awýr kumẽ ixkrãmnhwý. Nom inhmã hapê jakamã koja ma akupým mõ pa ho ama nẽ. Tã kot paj akupým awýr kumẽ. ¹³ Kot jar ixri arĩk nẽ apãnhã tanhmã ixto ajuta hto ho paja na inhmã hprãm. ¹⁴ Jakamã kot kaj amã akupýn ixwýr mênh prãm nẽ mãmri ixwýr amẽ. Nom ixte ja pumunh kêt. Kam nẽ amã hprãm xã hkõt tanhmã kãm akapër to. Kãm anê kê akuri arĩk nẽ amã àpênh o pa rý akupýn ixwýr amẽ. ¹⁵ Nom konên. Mãn akupým awýr mõi nẽ kęp Kris kõt akwý hã amã àpênh mex kaxyw na pre Tirtũm ixwýr kumẽ nhũm ixwýr mõi nẽ ixri Jejus kõt amnhĩ xãm nẽ ixri pa hã mytwrý hwký hapêx pa akupým awýr kumẽ. ¹⁶ Nom ra kęp amã àpênh xwýnh pix kêt mãânên kęp Kris kõt atõõ. Jakamã kot kaj wa atar axpên kõt Pahihti Jejus kõt tãm amnhĩ nhĩpêx o ri apa. Nom mãânên kęp ixkrãmnhwý mex ã inhmã hapêê. ¹⁷ Jakamã kot kaj ixpê Kris kõt akrãmnhwý hã ijarê hã kot kaj mãânên inhmã ho mex o apa.

¹⁸ Nẽ wam amã àpênh o pata ã mãn pre apê mêmõj to ahkĩ rý akãxpore hwký ho ahkĩnh japêr. Tã pa kot paj hpãnhã amã amnhĩre. Ka inhmã tanhmã kãxpore jarênh to pa amã amnhĩre. ¹⁹ Ixpê Pawre kot paj tanhmã kot ato tewên toja pãnhã amã amnhĩre. E pa amnhĩ nhĩhka ho ã amã amnhĩ jarênh ã kaga anê. Nom ajaxwýja na ka tanhmã ixto tewên to Piremõ. Na pa pre amã Jejus kot mẽ panê htyk ã harê ka pre inhmar xã hkõt hkõt amnhĩ xãm. Jao ixpyrà nẽ atĩr tũm nẽ apa ho apa mã xwýnhnta pãnhã te ate ixto tewên pyrãk.

²⁰ E kwa ixkrãmnhwý. Ixpyrà nẽ apê Kris kwý jakamã kër ka ixkamã axukapri hã inhmã Onesti ho mex nẽ. Kër pa ja hã ajarênh ma nẽ ixkĩnh nẽ tãm ijamaxpër. ²¹ Nã ra ixte apumunh mex kênã. Kot kaj ixte hã awýrta kõt hipêx. Ja kaxyw na pa amã kagãja nhĩpêx nẽ awýr kumẽ. Nom kot kaj ãm ja pix ho anhýr kêt nẽ. Kot kaj ixte hã awýrja kõt amnhĩ krã hkõt tanhmã ho mex to. Nã kot kaj ho anê.

Pawre kãm Piremõ hwýr mõi nẽ omunh prãm ã harênh

²² Nẽ Tirtũm kot mẽ awýr inhmênh kaxyw mẽ ate ixto hwýr o apa jakamã koja apu tokyx ma mẽ awýr inhmẽ. Jakamã kwa kër ka ixkutêp tanhmã mêmõj to mex to. Kër pa mêmõ arĩgro hã mõi awýr põi ka ra ixkutêp tanhmã amnhĩ to hpa nẽ ãm ixpix kãm ajamak o apa.

²³ Nẽ ota Epasja awýr hpêr mẽ. Na hte ixpyrà nẽ Jejus Kris ã mẽ hagjênh xã kamã kęp prês nẽ hkrĩ ho hkrĩ. ²⁴ Nẽ Makre nẽ Aristak nẽ Tẽmti nẽ Rukre mẽ awýr hpêr mẽ. Na htem ixpyrà nẽ Kris mã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho pa nom ixrom mẽ kęp prês kêt.

²⁵ E kê Pahihti Jejus Krisja akutã nojarêt rãhã ho pa. Ta ãm ja pix. Ixpê Pawre na pa amã kaga nẽ awýr kumẽ.

Eprêw Ijaew hwÿr kagà

Kagà ja na pre Ijaew ò amnhî kwÿjê mã hipêx nom mẽ pahte hipêx xwÿnh nhîxi mar kêt. Na pre tanhmã hamaxpêr to nê amnhî nhîxi hã kagà hkêt nê. Apu Pawre rÿ apu axtem mēhōja na pre hipêx. Ijaew kwÿjaja uräk nê Jejus kôt amnhî xunhwÿr xwÿnhjê mã na pre hipêx nê mẽ hwÿr kumê. Ijaewjaja mẽ hixi hō pē Eprêw. Jakamã nhũm kagà nhîpêx xwÿnhja mẽ hwÿr hipêx nê kumê. Nê kamã mẽ kãm mẽmoj jarēnh rax nê tanhmã Jejus jarēnh to.

Nê mẽ hwÿjaja hwÿjê hkĩnhã kãm Jejus prãm kêt jakamã na prem hkaga nê mẽ kot amnhî nhîpêx tũm o ujanâr prãm xaj tanhmã mẽ homnuj to ho pa. Jakamã nhũm kagà nhîpêx xwÿnhja tanhmã ja hã mẽ kãm kapêr to.

Nê na pre tanhmã Tirtũm nhōrkwÿ kaakre hã kagà hto. Nê kaxkwa kamã òrkwÿ mexja nhũm tanhmã hã kagà hto nê mex o òrkwÿ kaakre jakrenh ã harê.

Nê mẽ kot Jejus ã amnhî xà htÿx kamã hamak o pa htã mẽ kot tee ri ja hã amnhî pumunh nê Jejus kaga nê mẽ hkurê kamã hihtÿx nê. ã mēhōja mẽ kãm kapêr anê nê hã kagà nê mẽ hwÿr kumê. Nê mẽ kãm kapêr o:

1 Pa Kris kôt ixkwÿjaja? Xà mẽ amex? E ot pa mẽ amã kagà nhîpêx nê mẽ awÿr kumê. Amnepêm Tirtũm na pre mẽ panhīgētjê hwÿr ÿ hã kapêr jarēnh o ri mẽ pa xwÿnhjê rē nhũm mẽ xatã mẽ kãm kapêr jarēnh o ri mẽ hkôt pa. Ahpÿnhã tanhmã mẽ kãm kapêr to ho amnhîrit o mẽ hkôt pa. Nhũm Tirtũm xatã mẽ hkanrēhã mẽ hkra nê mẽ htãmnhwÿjê hwÿr mẽ hwÿjê rē nhũm mẽ kãm kapêr jarēnh o ri mẽ hkôt pa. Nom mẽ kãm kapêr piitã harēnh kurê kumrēx kêt nê. Na prem ãm hwÿr pix jarê. Tã nhũm hpãnhã mẽ hwÿjaja wantajê mÿr pē mẽ hwÿr mra nê axte mẽ kãm hwÿr jarēnh o ri pa. Jao ra mẽ kãm harēnh jatur xãm mēnh o mō. ²⁻³ Tã nhũm Tirtũm Kraja mẽ pahwÿr wrÿ nê mẽ pamã kapêr jarēnh jatur xãm kumê. Kêp Tirtũm Kra jakamã te kot amnhî nhîpêx pyrã nê pa. Uräk nê mex o mex. Nê wa hihtÿx xaja tipxi. Nê wa àhpumunh tÿxja mããnhēn tipxi. Jakamã mẽ pahte pano ho Tirtũm pumunh kêt tã Jejus pumunh pē te mẽ pahte Tirtũm pumunh pyräk. Uräk nê kot amnhî to rax o mẽ pahpiitã mẽ pajakrenh par. Amnepêm kormã mẽmoj kêt ri nhũm Jejus Tirtũm kukwak ri mẽmoj piitã ho kator pa. Tã koja Tirtũm nhÿrmã kãm mẽmoj piitã òr pa. Kaxkwa kamã mẽmoj piitã nê jar pika piitã hkôt nhũm kãm piitã òr pa.

Nê Jejus xàhpumunh xà pix kukwak ri na mẽmoja arĩ rãhãã. Na pre mẽ panê mẽ pahte amnhî tomnuj piitã hpãnhã amnhîrer par kaxyw mẽ panê ty. Hãmri akupÿm htĩr hãmri nê ma akupÿm kaxkwa hwÿr api. Tirtũm xihtÿx o hihtÿx xwÿnhja wÿr akupÿm api. Nê ò krĩ kamã upók rũm pahi maati hkrĩ xà hã kuri hkrĩ ho hkrĩ. Nê ìhkò hã mẽ pahto amnhîptâr rãhã ho hkrĩ.

Jejus mẽ Tirtũm kapêr o mẽ wrÿk xwÿnhjê jarēnh

4-5 Nê Jejus kot amnhî to rax o Tirtũm kapêr o mẽ wrÿk xwÿnhjê jakrenh jakamã na pre ã Tirtũm kãm kapêr anê nê kãm:
Na ka amnhî to rax o mẽ kot ixkapêr o mẽ wrÿk xwÿnhjê jakre.
Mê kot inhmã tanhmã amnhî nhîpêx to ho mẽ pa xwÿnh na mẽ.
No mẽ kurom apê Ixkra kumrēx jakamã amex o ate mẽmoj piitã hakrenh par.

Nê apê pika nhõ xwýnhjê hwýr ixte amênh mã xwýnh na ka. Nà apê Ixkra kumrêx.

Kot paj jarâhã ixpê anhîpêêxã hã mē piitã mē kãm amnhî to amnhîrit. Pa na ixpê anhîpêêxã.

Anhýr o Kra Jejus mã kapêr. Na pre kapêr o mē wrýk xwýnhjê mã ã kapêr anhýr kêt nê. Jejus mã pix mã ã kapêr anê.

⁶Nê koja nhýrmã akupýn mē pahwýr Kra mēnh kaxyw hãmri nê kapêr o mē wrýk xwýnhjê mã kãm:

E ota Ixkrata. Ixkra kumrêx na. Kot amnhî to rax o mē piitã mē hakrenh par. Jakamã kêr ka mē apiitã kutã arôrôk nê kãm mex o mex ã harê.

Anhýr o mē kãm kapêr. ⁷Nê kapêr o mē wrýk xwýnhjê na pre axtem tanhmã mē harênh to nê mē harênh o:

Ixkapêr o mē wrýk xwýnhjaja na pa hte nhýhým mē kurê nhüm htem inhmar xã hkôt ma nhýhým mra nê inhmã tanhmã amnhî nhîpêx to.

Te ixte ma nhýhým kôk nê kuwyja mēnh nhüm ixkapêr kôt nhýhým mörja pyrãk.

Anhýr o mē harê. ⁸No ã Krata jarênh anhýr kêt nê. Na pre tanhmã kãm kapêr to nê amnhî pyrã nê kêp Tirtüm ã harê nê kãm:

Pa Tirtüm? E ka kot kaj mē ho amnhîptâr rãhã ho akrî. Nê akatãt kôt mē ho amnhîptã.

⁹Koja mē tãm amnhî nhîpêx ka ja hã mē omu nhüm ja amã mex nê.

No koja mē tanhmã amnhî tomnuj to ka ja hã mē omu nhüm ja apê omnuj nê. Mē kot tanhmã amnhî tomnuj to ho paja na omnuj týx.

Tã ate inhmã hprãm xã hkôt amnhî nhîpêx jakamã na pa mē kaxyw axãm ka akînh kãm mē ho amnhîptã.

Ixpê anhõ Tirtüm na pa ã amã ixkapêr anê. Anê.

¹⁰Hãmri nê kãm:

Pa Pahihti. Nà amnepê m kormã mēmoj kêt ri na ka pre ixkukwak ri pika nê kaxkwa ho akato. ãm hãmri na ka pre ã amnhî nhîpêx anê.

¹¹Tã nom koja nhýrmã hamê wa hapêx pa. ãm kaxipix kot kaj kurom arî arãhãã nê aa ajapêx kêt nê.

Kaxkwa nê pika koja wa nhýrmã te ixkre hã pô htüm kot amnhî nhîpêx pyrãk.

¹²Kot kaj wa hipêx o te mē kot ixkre nê pô htüm mã hikranh par nê hpãnhã hã nyw janhôr pyrãk.

Jao pika nê kaxkwa htüm o ajapêx pa nê hpãnhã nyw nhîpêx. Kaxkwa nyw nhîpêx nê pika nyw nhîpêx.

Nom kot kaj pika nê kaxkwa tũmta pyrã nê aa awej nê axirerek kêt nê.

Kot kaj arî anyw nê axihtýx rãhã apa ho apa nê aa ajapêx kêt nê. Arãhã atür tũm nê apa ho apa xwýnh na ka.

¹³E jar inhîhkó hã nhý nê inhmã mē ho amnhîptâr o akrî.

Kot paj mē kãm akurê xwýnhjê pynênh pa nê man awýr mē o mra nê anhîhkram mē haxãr pa. Anê.

ã na pre Tirtümja Kra Jejus mã kapêr anê. No kapêr o mē wrýk xwýnhjê mã ã kapêr anhýr kêt nê.

¹⁴E kot paj hpãnhã ixprî hã mē amã Tirtüm kapêr o mē wrýk xwýnhjê jarê ka mē inhma. Tirtüm mã na htem tanhmã amnhî nhîpêx to ho pa. Na hte nhýrmã kuri mē htür tũm nê mē pa mã xwýnhjê hwýr mē kurê nhüm mē ma mē hwýr wrý nê tanhmã mē ho ajuta hto ho pa. Na htem ã amnhî nhîpêx anhýr o pa.

2

Mê pahte Jejus kaga hkêt â mê pamā karō

¹ Tā ā Tirtūmjā Kra kot amnhī to rax o kapēr o mê wrÿk xwÿnhjê jakrenh ā harēnh kot anhÿr jakamā kwa kêr pu mê kapēr mar tÿx rāhā nē hkôt pix mā amnhī nhīpêx o papa. Kot pu mê ho anhÿr kêt hāmri nē gaa nē hkaga. ² Na pre Tirtūm kapēr o mê wrÿk xwÿnhjaja amnepê mā mê panhīgētjê hwÿr wrÿ nē Tirtūm nhÿ hā mê kot tanhmā amnhī nhīpêx to ho pa hā mê kām karō nē ma akupÿm api. Nē katāt kôt ri mê kām Tirtūm kapēr jarēnh o pa. Hāmri nhūm mê kot hkôt amnhī nhīpêx nē mar mex xwÿnhjaja nhūm mēmoj mê kām mex nē. No nhūm mê kot mar nē ām mar xwÿnhjaja koja mēmoj mê kēp omnuj nē. ³ Koja nhÿrmā mēmoj mê kēp omnuj tÿx kumrêx nhūm mê tee ri amnhī tā omu nē tee ri kēp amnhīptār prām kaprÿ nē mex kêt nē pa. Nom mê kot Tirtūm kapēr mar tÿx xwÿnhjaja koja mēmoj mê kām mex o mex. Koja Tirtūm amnhī katut kôt mê kot amnhī tomnuj rēnh pa nē axte kām hamaxpēr kêt nhūm mê kuri htÿr tūm nē mex rāhā nē pa ho pa. Na pre Pahihti Jejus mê kot kapēr mar o kuhê xwÿnhjê kumrêx mā ā ja jarēnh anē nē mê kām:

—Nā kot kaj mê amnhī kaxyw inhmā ajamaxpēr nhūm Tirtūm ixtā mê apumu nē mê anē mê ate amnhī tomnuj piitā ho hapêx pa nē axte kām hamaxpēr kêt nē. Anē.

Hāmri nhūm mê kot kapēr mar nē hkôt mê pa ho mê pa nē xwÿnhjaja mar tÿx nē amnhī xō ri mê pamā harēnh o ri pa. Nē mê pamā:

—Nā ām hāmri. Nā ā ja jarēnh kot anhÿr. Anē.

⁴ Hāmri nē mê pamā aa mê pahte mēmoj pumunh kêt kwÿ ho anhÿr o ri mê pahkôt pa. Tirtūm Karō kot ja kaxyw mê ho mê āhpumunh tÿx jakamā nhūm mê ŷ hā ahpÿnhā tanhmā mê pamā amnhī nhīpêx to ho pa. Mê pahte ja hā mê omunh nē kamā pano puma kaxyw. Nē ā mê pajamaxpēr anē nē pajamaxpēr o:

—Nā ām hāmri na mê pamā ā Jejus jarēnh anē nē ŷ hā ā amnhī nhīpêx anhÿr o pa.

Anhÿr o pajamaxpēr kaxyw na prem ā mê pahkôt amnhī nhīpêx anhÿr o pa.

Mê pahpê Jejus tō nē htōx ā mê pajarēnh

Juāw 1.14; Rōmān 8.3-4; Piripos 2.5-11; Korosē 2.9; Wam Juāw 4.2

⁵ Nē na pre Tirtūm amnhī kukamā tanhmā amnhī jarēnh to nē nhÿrmā kot akupÿm mēmoj piitā ho nyw nē tām mēmoj piitā ho amnhīptār o pa hā amnhī jarē. No na pre kapēr o mê wrÿk xwÿnhjê mā ā mê kot amnhī nhīpêx anhÿr ā mê kām karō hkêt nē. Koja jajaja mê pahto amnhīptār o pa hkêt nē. ⁶ Tirtūm kapēr ā kaga htūm kot ja jarēnh kot:

Kwa Tirtūm. Nā ām hāmri na ka hte pika ja kamā ri mê ixpa xwÿnhjê jamār mex rāhā ho apa.

Akīnhā amarī ri mê ixpa xwÿnh tā amā mê ijapêê.

Nē mê ixkutā anojarēt rāhā ho apa.

⁷ Na ka hte tanhmā mê inhīpêx to pa mê te mê ixpê akapēr o mê wrÿk xwÿnhjê pyrāk.

Jao mê urāk nē akukwak ri mê inhmex nē ixpa ho ixpa.

Mê uràn mê ixāhpumunh nē ixihitÿx kêt tā mê inhmex nē ixpa.

⁸ Na ka pre ra ate mēmoj to akator xwÿnh piitā mê inhīhkram haxà.

Nā ām hāmri na ka pre ā mê inhīpêx anē Tirtūm. Amex o amex. Anē.

Na pre ra mēmoj piitāã mē panhīhkram haxà. Pika nē kaxkwa nē kapēr o mē wrýk xwýnhjaja nē mēkarōmnuti nē kot mēmoj piitāã hipêxja nhūm mē panhīhkram haxàr pa. Mē pahte ĩhkō hā ho amnhīptār o papa kaxyw. No na pu mē kormā piitā ho amnhīptār kêt nē. ⁹ No kêt Jejusja na Tirtūm mē pakurom ĩhkram mēmoj piitā haxàr par kumrêx. Kormā pika ja kamā ri pare ri na pre tanhmā amnhī nhīpêx to nē Tirtūm kapēr o mē wrýk xwýnhjê hkīnhā te amnhī to grire pyrā nē amnhī xà htýx kamā hamak kām ty. Tirtūm kām mē pahto mex prām xàj ā mē pahpiitā mē panê htyk anē. Tā nhūm Tirtūm akupým ho htír nē akupým amnhī wýr ho api nē kēp Pahi Maati mex o mex ā harē. Na pre ā Jejusja mē panê amnhī nhīpêx anē nhūm Tirtūm ja hā omu nē kukwak ri mē pahto mex nē.

¹⁰ Nē Tirtūm kot mēmoj piitā ho kator jakamā mēmoj piitā ō na. Na pre mē pakukamā hamaxpēr o:

–Inhmā ixkra xohtō hprām. Kot paj nhýrmā man amnhī wýr mē ho api kē mē ixri mex rāhā nē pa ho pa. Nā kot paj ā mē hipêx anē. Nē ĩxkra Jejus koja kēp mē ō Pahihti. Koja mē urāk nē mēmoj punuj pumunh o pa hāmri nē ā htýx kamā hamak o kēp mē ō Pahihti mā tām. Anē.

¹¹ Na hte Jejus mē panê mē pahte amnhī tomnuj rē nē hpānhā mē pamā mē pahte amnhī nhīpêx nyw jagjê nhūm Tirtūm ja hā mē pahpumunh kôt mē pahto hkra. Kēp Jejus Nhīpêxā nē kēp Mēpanhīpêxā maati jakamā nhūm Jejusja mē pahpê htō nē mē pahpê htōx ā mē pajarē nē mē panhý hā hkīnh nē.

¹² Tirtūm kapēr ā kagā htūm ā mē pajarēnh kot anhýr. Kamā Jejusja Mēpanhīpêxā maati mā mē pajarēnh kot:

Koja ixtō nē ixtōxjaja akapēr mar kaxyw axpēn wýr akuprō pa ma mē hkôt mra nē mē kām akapēr jarē nē mē ĩhkō hā amex ā gre. Anē.

¹³ Hāmri nē kām:

Kot paj amnhī kaxyw akôt pix mā ijamaxpēr mex o ri ixpa. Anē.
Hāmri nē hpānhā kām:

Ot pa akrajê hkôt ri ixpa ho ixpa.

Ka na ka pre mē kēp ixtō nē ixtōx kaxyw inhmā mē agō.

Koja mē ixpyrā nē amnhī kaxyw amā hamaxpēr rāhā ho pa Tirtūm. Anē.

¹⁴ Nē mē pahpê pika nhō xwýnhjaja na pu htem ām ri panhī pix ā papa. Nē panhī kamā pahkamrō hā ri papa. Jakamā na pre Jejus kot mē panê htyk kaxyw mē pahwýr wrý nē mē pahpyrā nē ĩ ho mē pakamā kato. Tā mēmo kaxyw na pre ĩ ho ĩ nē mē pahkôt pa? Nā ĩ ho htyk o Satanasti pē hihtýx xà ho hapêx par kaxyw na pre ā amnhī nhīpêx anē. Satanasti kēp mē kot amnhī tomnuj xwýnhjê hpām nē kēp mē htyk xwýnhjê hpām. ¹⁵ Jakamā na hte kot mē pahtā ĩhkra pikamýr pyrāk o mē panhīpêx pu mē ý hā pamā pahtyk pyma nē ri papa. Tā ra Jejus kot mē pahwýr wrýk nē te kēp mē papytār pyrāk o mē panhīpêx jakamā pu mē tee ri pahtyk kukamā pajamaxpēr o ri pamā ma ho papa hkêt nē.

¹⁶ Nē Tirtūm kapēr o mē wrýk xwýnhjê ho mex kaxyw na pre Jejus pika hwýr wrýk kêt nē. Mē panhīgêt finat Apraāw pyrā nē mē panhī ho panhī xwýnhjê ho mex kaxyw na pre wrý. ¹⁷ Ijaew nhō patreja ja na pre htem mē kot amnhī tomnuj mýrapē mē hpānhā Tirtūm mā mry kwýw pa nē hkamrō kapī nē mē ho Tirtūm wý. Kot hā mē omunh nē mē mex ā mē harēnh kaxyw. Tā nhūm Jejus wrý nē mēmo mryta pyrā nē ā mē panê hkamrō pikapír anē. Kaxyw na pre mē pahtō maati ja mē pahwýr ĩ ho ĩ nē wrý nē mē pahpyrā nē

ni nhôhy rûm kato. Jao kêp mē pahto Tirtûm wÿr xwÿnh maati. Na pre Tirtûm kām hprām xà hkôt mē panē mē pahte amnhī tomnuj pānhā amnhīrer pa. Tā kot mē pahpyrà nē mēmoj punuj pumunh nē amnhī xà htÿx kamā hamak o pa jakamā kêp mē pakamā ukapri xwÿnh ā pixi mex na. ¹⁸ Kormā htyk kêt ri na pre mē pahpyrà nē omnuj nē ri pa. Nhûm mēkarōmnuti nhô pahi kot tanhmā amnhī tomnuj to hprām xaj tee ri hkôt kām ahkrox o pa hkapyr nhûm hkôt amnhī nhîpêx kêt nē amnhī nē ho axtem nē. Jakamā koja Satanastija urāk nē tanhmā mē panhîpêx to nhûm Jejus mē pahtā omu nē amnhī pyrà nē tanhmā kêp mē panhîpêx to pu mē ŷ hā kutā amnhī to htÿx nē papa.

3

Jejus kot amnhī to rax o Mojes jakrenh ā harēnh Juāw 1.17-18

¹ E ixkrāmnhwÿjaja. Ra Tirtûm kot mē pahte kapêr mar nē tām amnhī nhîpêx o ri papa kaxyw mē pahto hkra jakamā kwa kêr ka mē Jejus kot tanhmā mē pamā amnhī nhîpêx toja mā ajamaxpêr rāhā ho ri apa. Na pre Tirtûm mē pahwÿr kumē nhûm mē pahwÿr wrÿ nē Tirtûm kapêr o mē pajahkre ho ri mē pahkôt pa. Nē te kêp mē panhō patre pyrà nē mē pahto Tirtûm wÿr o pa. ² Na pre Tirtûm finat Mojes kwÿ kaxyw Mojesja xām nhûm kām hprām xà hkôt tanhmā mē hipêx to ho pa. Tā nhûm hpānhā mē pakaxyw Kra Jejusja xām nhûm Mojes pyrà nē Tirtûm kām hprām xà hkôt pix mā tanhmā mē panhîpêx to ho pa. Hamē na pre wa Tirtûm jamaxpêr xà hkôt tanhmā kām mē panhîpêx to ho pa.

³ Koja mēhō amnhīm ixkre mex nhîpêx nē hipêx pa nhûm hkwyjaja hwÿr mra nē omu nē mex kumrêx ā harē. Nom kot hipêx xwÿnhnta āhpumunh xà hkôt hipêx jakamā tām na mex o kot ixkreta jakrenh. Ja pyrà nē finat Mojes kot amnhī to rax tā nhûm Jejus kot amnhī to rax o kot hakrenh. Mojes te kêp ixkre nhîpêxta pyràk no Jejus te kêp ixkre nhîpêx xwÿnhnta pyràk jakamā kot amnhī to rax o kot Mojes jakrenh.

⁴ Nē mē kot ahpÿnhā amnhī krā hkôt tanhmā ixkre nhîpêx to jakamā kot hipêx xwÿnhnta na mex o ixkreja jakrenh. Tā ja pyrà nē Tirtûm kot mēmoj piitā hō kator jakamā kot amnhī to rax o kot mēmoj piitā ho kator xwÿnh jakrenh par.

⁵ Nē finat Mojes na pre hte Tirtûm kām hprām xà hkôt tanhmā amnhī nhîpêx to ho pa. Nē ma kām hkwyjê piitā hkôt mē kām kapêr jarēnh o ri pa. Tirtûm tanhmā kot mē kām kapêr tota kukamā nhûm mē kām harēnh o mē hkôt pa. No ām Tirtûm mā tanhmā amnhī nhîpêx to ho hpa xwÿnh pix na pre.

⁶ Nē Kris haxwÿja na pre hte Tirtûm kām hprām xà hkôt tanhmā amnhī nhîpêx to ho pa. Nom Mojes rom kêp Tirtûm Kra kumrêx jakamā kurom kêp mē panhō Pahihti kumrêx. Tā kwa kêr pu mē kām hprām xà hkôt pix mā tanhmā kām amnhī nhîpêx to ho ri papa. Mē kot hā tanhmā mē panhîpêx to htā pu mē ŷ hā mē kutā amnhī to htÿx nē papa nē pajamaxpêr o:

—Nā ixpunuj nē ixpa htā kot paj ixpunuj rāhā ixpa ho ixpa hkêt nē. Koja nhÿrmā Tirtûm ixto mex kumrêx pa axtē tanhmā ixpunuj to nē ixpa hkêt nē. Hēxta waa nē. Nā ja inhā hprām tÿx kumrêx.

Anhÿr o amnhī kukamā pajamaxpêr o papa.

*Mē pahte Tirtûm kaga hkêt ā mē pamā karō
Wam Korî 10.1-11; Jutre 5*

7-8 Amnepê m na pre mēhōja tanhmā Tirtūm Karō nh̄y hā kapêr to nē kapêr o:

E kēr ka mē Tirtūm kapêr mar t̄yx o apa.

No ama nē ām ama nē ri hā apa hkêt nē. R̄y kapêr pē akrā hiht̄yx o apa hkêt nē.

Mē akukamā mē anhīgētjaja na prem ā amnhī nh̄pêx anē nē Tirtūm kapêr pē hkrā hiht̄yx o pa. Kapôt ā Mojes kôt mē pata ā na prem kām Tirtūm kapêr mar prām kêt nē. Nē tee ri amnhī kukamā hamaxpêr nē akup̄ym Ejit w̄yr hkrā nē axpên mā: “Kwa na pu mē ra pahpunuj t̄yx nē papa nh̄um Tirtūm ām ja hā mē pahpumu nē tanhmā mē pahto mex to hkêt nē. Mān ra mē pahkaga nā? E kwa pu mē awjanā nē ma akup̄ym Ejit w̄yr mān papa.” Anē.

9-10 Na prem ā axpên mā kapêr anh̄y r o ri pa hā amgrā pē 40.

Tirtūm xatā kot tanhmā mē ho mex to nh̄um mē kot amnhī tā omunh tā ām omu nē ht̄yx ri amnhī hkrā hkôt pa.

Nh̄um tee ri amnhī tā mē omu nē mē kamā gryk nē.

Hāmri nē hamaxpêr o: “Nā pēr mē hamaxpêr kot mē hā hkw̄y jēt kêt kumrēx.

Te mē hamak kre hkêt pyrā nē ixkapêr mar kêt nē.” Anh̄y r o hamaxpêr.

11 Hāmri nē mē kām: “E mē inhma. Ā mē ate amnhī nh̄pêx anh̄yrja m̄yrapē kot kaj mē ma ixte mē amā pika mex nh̄or mā xw̄ynhta w̄yr apa hkêt nē.” Anh̄y r o mē kām kapêr. Anē.

Ā mēhōja Tirtūm Karō nh̄y hā te Tirtūm tām kot mē kām kapêr pyrāk o mē harēnh anē. 12 Jakamā kwa mē okora ixkrāmnhw̄yjaja. Kēr ka mē amnhī to mex o apa. Tirtūm kēp Mēpahpām ā pixi mex tā kot kaj mē tanhmā ajamaxpêr punuj to r̄y amnhī kaxyw hkôt ajamaxpêr kêt hāmri nē te ate amnhī katut kôt ām pyrāk o hipêx nē hkaga. Kwa mē ā amnhī nh̄pêx anh̄y r kêt nē. 13 Kêt mē Kris kôt axpên to axiht̄yx o ri apa. Nē apkati mē ā axpên nh̄pêx anh̄y r rāhā nē. Kot kaj mē anh̄y r kêt hāmri nē mē amā Tirtūm kapêr mar prām kêt ā amnhī to amnhīrit. Jao tanhmā amnhī tomnuj to ho ri apa nē at̄yx ajamaxpêr o: —Nā ixte ā amnhī tomnuj anh̄y r tā nh̄um Tirtūm ja hā ixpumu nē ām hā ixpumu.

Anh̄y r o ajamaxpêr japêr. R̄y mē ajamaxpêr o:

—Nā na pa hte ā amnhī tomnuj anē nh̄um Tirtūm ja hā ixpumu nh̄um ja kām mex nē.

Anh̄y r o ajamaxpêr japêr. 14 Kwa mē ri ā ajamaxpêr anh̄y r kêt nē. Amnepē mā mē pahte Kris kôt amnhī xunhw̄yr nh̄um kot mē pahto hkrata ā na pu prem amnhī kaxyw hkôt pajamaxpêr o papa. Tā kēr pu mē arī ā amnhī nh̄pêx anh̄y r t̄yx o papa rāhā ty. 15 Tirtūm kapêr ā kagā ht̄um kot ja jarēnh kot:

E kēr ka mē Tirtūm kapêr ma nē mar t̄yx nē.

No ama nē ām mar nē ri hā apa hkêt nē.

R̄y mē kot hkaga xw̄ynh̄jē pyrā nē kēp akrā hiht̄yx kêt nē. Anē.

16 Mē panhīgētjaja na prem Mojes kôt pika pē Ejit rūm kato nē hk̄inh nē ma kapôt ā kormā pika mex w̄yr pa. Nom Tirtūm kapêr mar nē hkôt amnhī nh̄pêx rāhā hkêt nē. Na prem kuma nē hkôt amnhī nh̄pêx o hā apkati grēre htā ra mēmoj nh̄y hā omnuj nē pa hā amnhī pumu nē tee ri amnhī kukamā hamaxpêr. 17 Jao xatā kapêr nh̄rōp kuhē nē amnhī hkrā hkôt pix mā amnhī nh̄pêx o pa ho ra hā amgrā pē 40. Hāmri nh̄um tee ri amnhī tā mē omu nh̄um ja kēp omnuj nē. Jakamā nh̄um mē piitā kapôt ā ri pa nē gaa nē pikaprār pa.

18 Mē kot kapêr mar kêt jakamā nh̄um mē kām:

—Nà ã mē ate amnhĩ nhĩpêx anhÿr o ri apaja mÿrapê kot kaj mē ixte mē amã mē amex nhõr mã xwÿnhlta wÿr apa hkêt nē. Anē.

¹⁹ Tã mē kot amnhĩ kaxyw Tirtũm kõt hamaxpêr o pa hkêt jakamã na prem pika mexta wÿr hpõx kêt rãhã pikaprãr pa. Nhũm mē hkra nē mē htãmnhwÿjê pixjaja na prem mē mÿr pē hwÿr põj nē kamã pa.

4

Mē pahte Tirtũm kukwak ri pajamakêtkati nē ri papa hã mē pajarênh

¹ Mē pahte Tirtũm kukwak ri pajamakêtkati nē ri papa ho papaja Tirtũm kãm hprãm jakamã kwa kër pu mē amnhĩ pumunh mex o papa. Nē wam mē panhĩgêt rom Tirtũm kapêr mar tÿx nē hkõt mãn kêt ri amnhĩ nhĩpêx mex rãhã nē. Kër pu mē kurom mē pajamak kãm amnhĩ krit xà hã pika mexta wÿr põj. ² Mē kot mē pahpyrà nē Tirtũm kapêr mar mex tã na htem amnhĩ kaxyw hkõt hamaxpêr kêt nē. Te mē kot mar kêt pyrãk. ³ ãm mē kot amnhĩ kaxyw Kris mã hamaxpêr xwÿnh pixjaja na htem kukwak ri hamakêtkati nē ri pa ho pa. Amnepê mã mēmoj piitã hkêt ri na pre Tirtũm mēmoj piitã ho kator pa hãmri nhũm apkati nhũm axte mēmoj tã àpênh kêt nē. ãm õ krĩ kamã arĩ hamakêtkati nē hkókót o hkri. Tã mē pahte urãk nē pajamakêtkati nē papa ho papaja na kãm hprãm. No wam ri mē pa xwÿnhjaja mē kot amnhĩ tomnuj mÿrapê na pre Tirtũm mē kot urã nē hamakêtkati nē paja nē mē hkurê. Kapêr ã kagã htũm kot harênh kot:

Na pre Tirtũm tee ri amnhĩ tã mē kot hipêx ã mē omu nhũm ja kêp omnuj nē. Hãmri nhũm mē kãm: “Nà kot kaj mē ixkukwak ri axãmnhix ajamakêtkati nē apa hkêt nē.” Anē.

⁴ Nē kot harênh kot:

Na pre Tirtũm àpênh ã arĩgro kêp 6 hãmri nhũm arĩgro pē 7ta ã nhũm axte mēmoj tã àpênh kêt nē. Na pre arĩ hkókót o nhÿ.

Arĩgro pē 7 ã arĩ hamakêtkati nē hkókót o nhÿ. Anē.

⁵ Nē mē kot kapêr mar nē ãm mar xwÿnhjê jarênh kot:

Kot kaj mē aa ixkukwak ri axãmnhix nē ajamakêtkati nē apa hkêt nē. Anē.

⁶ Mē panhĩgêtjaja kot amnhĩ kaxyw Tirtũm kõt hamaxpêr kêt jakamã na prem hamakêtkati nē ri pa hkêt nē. Tã mē papajaja na Tirtũm arĩ kãm mē paxãmnhix nē pajamakêtkati nē papa hprãm. ⁷ Amnepêm Ijaew Tirtũm kõt hamaxpêr kêt jakamã na prem kapõt ã pikaprãr pa. Hãmri nhũm amgrã sohtõ nē hapêx nhũm Tirtũm mē hkanrêhã mē htãmnhwÿjê hõ pē finat Tawija mã kapêr nhũm kuma nē mē pamã tanhmã kapêr tota ã kagã nē hã kagã kot:

Kwa kër ka ixkapêr ma nē mar tÿx nē.

No mē anhĩgêtjê pyrà nē akrà hihtÿx ho inhma nē ãm inhmar kêt nē. Anē.

Na pa pre ra mē amã ã ja jarênh anē. ⁸ Na pre finat Jojueja finat Mojes mÿr pē ma pika pē Kanaã hwÿr mē hkanrêhã mē hkrajê o pa nē hwÿr mē o põj. Tã nhũm prem Jojue kukwak ri hamakêtkati nē pa ho pa hkêt nē. Kêp ãm kukwak ri ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr ronhÿx Tirtũm axte mē kãm mē hamakêtkati nē mē hamak kãm amnhĩ krit nē mē pata hkukamã harênh kêt nē. ⁹ Nom mē pahte kukwak ri pajamakêtkati nē pajamak kãm amnhĩ krit nē ri papa ho papaja na Tirtũm arĩ kãm hprãm. ¹⁰ Na pre arĩgro pē 6ja ã mēmoj piitã ho kator pa nhũm apkati nhũm hamakêtkati nē hkókót o nhÿ. Tã kot puj mē pahpê hkrajaja amnhĩ to kuwÿ nhũm tanhmã mē pahkrã hto pu mē kukwak ri urãk nē paxãmnhix nē pajamakêtkati nē papa ho papa. Te Tirtũm àpênh pa nhũm

apkati nhũm hamakêtkati nê hkôkôt o Ƴrta pyrâk. ¹¹ Jakamã kwa kêr pu mê amnhĩ to kuwý kê ã mê panhĩpêx anê pu mê urâk nê ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr rãhã ho papa. Nom kot pu mê pahkwý Ijaewjê pyrã nê kapêr kwým amnhĩ nhĩpêx o papa hãmri nê mê urã nê paxãmnhĩx pajamakêtkati nê papa hkêt nê.

Tĩrtũm kapêr te kot wapo xwa gix pyrãk ã harênh

¹² Nê Tĩrtũm kapêrja te ì ho tanhmã kot mêmoj to kaxyw hihtÿx pyrãk. Nê te wapo xwa gix pyrãk. Koja mêhõ õ wapo xwa mex nê ho mêmoj jakãr mex nê. Ho mry hi jakãr mex pê kaxwÿnh kãm hi kanhĩn o amnhĩrĩt. Ja pyrã nê na hte Tĩrtũm kapêr mê pajamaxpêr o amnhĩrĩt nê mex ã harê rÿ omnuj ã harê.

¹³ Nê na htem Tĩrtũm pê mêmoj to pimxur kêt nê. Na hte hprĩ hã mêmoj piitã omunh pa. Nê mê pajamaxpêr kôt mê pahpumunh pa. Na pu htem ã kot mêmoj piitã omunh par anhÿr xwÿnhja noo mã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to rãhã ho papa.

Jejus kêp mê panhõ patre maati hã harênh
Eprêw 10.19-25; Wam Juãw 2.1-2

¹⁴ Nê Ijaew nhõ patrejaja na pre htem Tĩrtũm mã amnhĩ jarênh xã hã ixkre hwÿr agjê nê kamã mê ho Tĩrtũm wÿr o pa. Ja pyrã nê na pre ra Jejus Tĩrtũm nhõ krĩ hwÿr api nê kamã mê pahto hwÿr o hkrĩ. Kêp Kra kumrêx jakamã kêp mê pahto Tĩrtũm wÿr xwÿnh maati. Jakamã kwa kêr pu mê amnhĩ kaxyw hkôt pajamaxpêr tÿx rãhã ho papa. ¹⁵ Satanasti na pre te kot mê panhĩpêx pyrãk o Jejus nhĩpêx. Nê tee ri kot tanhmã kãm kapêr to nhũm kot mar nê tanhmã amnhĩ tomnuj to hprãm xãj ãm ri kãm ahkrox kaprÿ nhũm kutã amnhĩ to htÿx nê hkôt amnhĩ nhĩpêx kêt nê. Tã kot Satanasti kot amnhĩ nhĩpêx ã omunh mex jakamã na hte kêp mê pahpãmopxar mex o pa. Kot mê paxirerek kôt mê pahpumunh mex. ¹⁶ Jakamã kwa kêr pu mê amnhĩ tã kamã pahpijaãm kêt kãm paxãmnhĩx ri amnhĩ to hwÿr o papa. Kêp mê pakutã nojarêt xwÿnh nê kêp mê pakamã ukaprĩ xwÿnh jakamã kêr pu mê tee ri mêmoj tã amnhĩ pumu nê amnhĩ to hwÿr kurê kumrêx. Hãmri nê ÿ hã paxãmnhĩx nê pajamakêtkati nê ri papa.

5

¹ Nê mê panhõ patre maati Jejusja Tĩrtũm na pre mê pakaxyw ãm. Kêp mê pahkwý hã mê pakaxyw ãm nhũm hte mê pahto Tĩrtũm wÿr o pa. Nê kãm mê pahkĩnh xã nhõr o pa. Kot ja hã mê pahpumunh nê mê pahte kapêr kwým tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho papa hã mê pakamã gryk o hapêx tokyx anhÿr kaxyw.

² Mê panhĩgêjtjaja na pre htem mê õ patre maati hwÿr mra nê kãm tanhmã amnhĩ tomnuj to hã amnhĩ jarê nhũm mê kuma nê mê kamã ukaprĩ nê. Mê urã nê kormã kot Tĩrtũm kôt amnhĩ nhĩpêx totuj anhÿr jakamã na pre mê kot tanhmã amnhĩ jarênh toja ma nê mê kamã ukaprĩ nê. ³ Hãmri nê mê hpãnhã Tĩrtũm mã mêmoj gõ nê mããnên amnhĩ pãnhã kãm mêmoj gõ. Mê urãk nê kot amnhĩ tomnuj o paja mÿrapê amnhĩ pãnhã kãm mêmoj gõ. ⁴ No na pre hte patrejaja amnhĩ krã hkôt kêp patre maati kaxyw amnhĩ xunhwÿr kêt nê. Tĩrtũm kot mê kaxyw mê unhwÿr jakamã na pre mê kaxyw finat Arãwja xãm nhũm kêp mê õ patre maati hã mê ho Tĩrtũm wÿr o pa.

⁵ Nê Kris haxwÿja kêp mê panhõ pahi maati hã tãm kot amnhĩ xãm kêt. Tĩrtũm na pre mê pakaxyw ãm nê tanhmã kãm kapêr to nê kãm: Nã apê Ixkra na ka.

Kot paj jarâhâ ixpê Anhîpêêxâ hâ mē kām amnhî jarê. Anê.

⁶ Nê hpânâ kām:

Kot kaj Mekijetek pyrâ nê apê patre maati hâ mē ho ixwÿr râhâ ho ri apa. Anê.

⁷ Jejus kormâ pika ja kamâ pa ri na pre amnhî to Tîrtûm wÿr râhâ ho pa. Tôhâ hkaprî nê tee ri mēmoj tâ amnhî pumu nê amnhî to kuwÿ. Nê tee ri mē kot hpîrta kukamâ hamaxpêr nê mÿr kām amnhî to kuwÿ. Kop apu Tîrtûm kām mē kot kêp hpîr prâm kêt ronhÿx pre tanhmâ nê mē kām hkurê xwÿnhjê ho nhûm mē hpîr kêt nê. Jakamâ nhûm pre â amnhî to hwÿr anê. No âm Tîrtûm kām prâm xâ hkôt kām amnhî nhîpêx prâm jakamâ nhûm kuma no âm tanhmâ nê mē ho hkêt nhûm prem kupî. ⁸ Kêp Tîrtûm Kra kumrêx tâ amnhî xâ htÿx kām hamak kām ty. Jao Tîrtûm kām hprâm xâ hkôt amnhî nhîpêx â amnhî pumunh mex nê. ⁹ Na pre amnhî xâ htÿx kām hamak o amnhî mex o amnhî mex â mē kām amnhî to amnhîrît. Jakamâ na hte mē kot kapêr kôt ri amnhî nhîpêx o mē pa xwÿnhjê mâ mē kot amnhî nhîpêx nyw jagjê nê nhÿrmâ Tîrtûm mē wa kuri mē htÿr tûm nê mē pa mâ xwÿnhjê hâ mē harê. ¹⁰ Jakamâ na pre Tîrtûm Mekijetek pyrâ nê kêp patre maati kaxyw âm.

Mê pahte Kris kaga nê mē pahkurê

Wam Korî 3.1-2, 13.11, 14.20; Epes 4.11-16

¹¹ Nê Jejus kêp mē pahto Tîrtûm wÿr xwÿnh maati hâ harênhja inhmâ ixprî hâ mē amâ harênh par prâm tâ ka mē kormâ inhmar tÿx kêt nê. Pa tee ri ixprî hâ mē amâ harênh kaprÿ. Te mē amâ mar prâm kêt o amôr pyrâk. ¹² Amnepê mâ mē ate Kris kôt amnhî xunhwÿr nê kapêr mar tÿx tâ kormâ nhâm amnhî xô ri ho amnhî kwÿjê jahkre ho ri apa hkêt nê. Te mē ate hâ ano hkêt pyrâk jakamâ na pa hte arî mē amâ kapêr kot amnhîrît mex xwÿnh kwÿ ho mē ajahkre ho pa. No kot amnhîrît mex kêt xwÿnh o mē ajahkre hkêt nê. Te mē hkarâre kot amnhî nhîpêx pyrâk o na ka htem amnhî nhîpêx o apa. Na hte mē hkarâre mēo mex kur kêt nê. Âm kormâ katorxâ hkâ pix kaô. Ja pyrâ nê âm Tîrtûm kapêr kot amnhîrît mex xwÿnhnta pix na ka mē mar tÿx o apa nom kapêr kot amnhîrît mex kêt xwÿnhja ka mē mar mex kêt nê.

¹³ Nê mē hkarâre kormâ Tîrtûm kapêr mar kêt jakamâ na htem kormâ mēmoj mex nê mēmoj punuj pumunh kêt nê. Tâ te mē ate mē kot amnhî nhîpêx pyrâk.

¹⁴ Mē kot Tîrtûm kapêr mar mex xwÿnhjaja na htem hprî hâ kapêr piitâ mar tÿx nê. Kot amnhîrît mex xwÿnhnta mar tÿx nê määnên kot amnhîrît mex kêt xwÿnhja nhûm mēhpri hâ piitâ mar tÿx nê. Te ho mē âptâr kot mēo mex kur o pata pyrâk. Jao ra mē âptâr jamaxpêr o hamaxpêr o ri pa nê hamaxpêr o:

–Kot paj tâm amnhî nhîpêx o ri ixpa nhûm ja inhmâ mex nê. Nom kot paj axtem tanhmâ amnhî tomnuj to nhûm ja ixpê omnuj nê. Jakamâ kot paj tâm amnhî nhîpêx pix o ri ixpa nhûm Tîrtûm mâ ja mex nê. Anê.

6

¹⁻² Na pu prem ra Tîrtûm kapêr kot amnhîrît mex xwÿnhnta kwÿ ma. Tām na ja:

Kris kot mē panê tanhmâ amnhî nhîpêx to hâ harênhja.

Nê mē pahte amnhî tomnuj kaga hâ kot mē pamâ karôja.

Nê amnhî kaxyw Tîrtûm kôt mē pajamaxpêr â mē pamâ karôja.

Nê mē pahpê Tîrtûm kra hâ amnhî to amnhîrît kaxyw mē kot mē pahkrâ kumrâr â pamâ karôja.

Nê mê pahte Tirtûm mâ tanhmâ amnhî nhîpêx to ho papa hkukamâ mê kot mê pahkrâ hâ ihkra jaxwÿr nê mê pahto Tirtûm wÿr â mê pamâ karôja.

Nê mê pahtyk nê akupÿm mê pahfir â mê pajarênhja.

Nê Tirtûm kot nhÿrmâ mê kot amnhî xâ htÿx kâam hamak tûm xâ hwÿr mê kêp hkra hkêt xwÿnhjê janorja.

Mêmoja piitâ pu mê ra harênh mar tÿx nê. Prî hâ kot amnhîrit mex. Tâ kwa kêr pu mê hpânhâ hijuk ri kot amnhîrit mex kêt xwÿnh kwÿ ma. Jao mê pahpê Tirtûm kra xâptâr mex nê ri papa. ³ Jakamâ kwa kêr pu mê kot amnhîrit mex xwÿnh kumrêx kwÿ ma nê hpânhâ hijuk ri kot amnhîrit mex kêt xwÿnh kwÿ ma. Nê axpên mâ harênh râhâ ho ri papa. Nâ koja Tirtûm kâam ja prâm pu mê â amnhî nhîpêx anhÿr râhâ o ri papa.

⁴⁻⁶ Na pre ra mê pahkwÿjaja Kris kaga nê htÿx ri amnhî nhîpêx o pa. Mê kot kapêr mar tÿx tâ axtem nê hkaga jakamâ koja mê axte kapêr mar kêt nê. Ra mê kâam mar prâm kêt. Kot puj mê tee ri axte mê kâam harênh o papa kaprÿ. Na prem hprî hâ kuma. Tirtûm kâam mê ho hkra hprâm â harênhja nhûm prem hprî hâ kuma nê kâam mar prâm nê hkôt amnhî xunhwÿ. Hâmri nhûm Tirtûm Karô te mê panhîpêx pyrâ nê mê hkarô mâ agjê nê mê kot amnhî to mex o pa kaxyw tanhmâ mê hkrâ hto nhûm prem ÿ hâ tanhmâ kâam amnhî nhîpêx to ho pa. Nê kâam Tirtûm kapêr mar prâm nê. Nê axpên mâ mex o mex â harênh o pa. Nê aa mê kot mêmoj pumunh kêt kwÿ pumu nê axpên mâ harênh o:

—Nâ Krisja âm hâamri âhpumunh tÿx o âhpumunh tÿx. Koa nhÿrmâ akupÿn mê pahwÿr wrÿ nê axte mê pamâ âhpumunh tÿx o amnhîrit pu mê omu.

Anhÿr o kapêr tâ tanhmâ hamaxpêr to nê hkaga. Jakamâ te mê kot axte Tirtûm pê Krata pî hâ nhôr nê hpîr pyrâk. Nê te mê piitâ mê noo mâ tanhmâ haprÿ hto nê tanhmâ kâam kapêr punuj to pyrâk. Jakamâ kot pu mê tee ri akupÿn tâm mê unhwÿr prâm kaprÿ.

⁷ Na hte Tirtûm mê pahto mex râhâ ho pa. Jao mê pamâ mê pahpur â na rê pu mê kamâ panhê rûnh nê. Jakamâ mê kot amnhî kaxyw Kris kôt hamaxpêr nê hkôt amnhî xunhwÿr prâm xwÿnhjaja te mê hpur mex nê kamâ mêmoj ô rûnh pyrâk. Nê urâk nê amnhî to mex o pa. ⁸ Nom koja mê hpur kâam mêmoj nhîgrôt mex kêt japêr. Kamâ mrônhi nê kahpare nê mêmoj punuj pix hapôj nhûm mê tee ri omu nê hkaga kurê kumrêx. Tâ mê kot Kris kaga xwÿnhjaja te pur punuj kot amnhî nhîpêxta pyrâk nhûm Tirtûm te kêp pur nhô dôn pyrâk. Jao tee ri amnhî tâ mê kot amnhî nhîpêx â mê omu nê mê hkaga kurê kumrêx nê ma mê kot amnhî xâ htÿx kâam hamak tûm xâ pê kuwyta wÿr mê rênh pa.

⁹ E ixkrâmnhwÿjaja. Inhmâ mê akînh jakamâ na pa â mê amâ mê kot Kris kaga xwÿnhjê jarênh anê. Nom te mê ate mê urâk kêt. Kris kôt mê ate amnhî xunhwÿr xwÿnh mex na ka mê. Ra mê ate hkôt amnhî xunhwÿr tÿx jakamâ te mê apê pur mexta pyrâk. ¹⁰ Na ka htem Kris kôt mê akwÿjê ho mex o ri apa. Te mê amâ amnhî tâ ma pyrâk o axpên nhîpêx o ri apa nhûm Tirtûm ja hâ mê apumu. Tâ koja tanhmâ ja hâ mê ato mex to. Kot tâm mê panhîpêx o pa jakamâ koja tanhmâ mê ate axpên nhîpêx mex tota â tanhmâ mê ato mex to.

¹¹ Tâ kêr ka mê arî â axpên nhîpêx anhÿr o ri apa râhâ ty kê nhÿrmâ ja hâ mê ato mex nê. Â mê ate amnhî nhîpêx anhÿr o apaja na inhmâ hprâm tÿx kumrêx. ¹² Kot kaj mê â amnhî nhîpêx anê hâamri nê amâ kaga nê apa hkêt nê. Nê amnhî nhîpêx o te Tirtûm kra hkwy htyk xwÿnhjaja kormâ htîr ri kot amnhî nhîpêxta pyrâk. Na prem amnhî kaxyw Tirtûm mâ hamaxpêr tÿx râhâ ho pa. Kot mê ho mex â mê hâ amnhî jarênhja nhûm prem amnhî tâ kamâ hamak

râhã ho pa. Tã amnhĩ tã kamã hamak o pa ry rax râhã ty nhũm Tĩrtũm ra kot mē hã amnhĩ jarēnh xã hkõt mē ho mex nē. Tã kēr ka mē urāk nē ã amnhĩ nhĩpēx anhỹr o ri apa râhã ty. ¹³⁻¹⁵ ã na pre finat Apraãwja amnhĩ nhĩpēx anē. Kormã hkra hkēt tã nhũm Tĩrtũm kãm hkra nē kanrēhã htãmnhwýjê hkukamã tanhmã mē harēnh to nē kãm:

—Pa Apraãw. E inhma. Kot paj aprõ mē war ato mex nē. Kot kaj war akra hãmri nē gaa nhũm akanrēhã war atãmnhwýjaja ohtõ rax kumrēx. ãm hãmri na pa ã mē hkukamã amã mē harēnh anē. Kot paj amã amnhĩ jarēnh xã hkõt ã anhĩpēx anē. Ixpē mē anhĩpēx xwýnh na pa ã amã amnhĩ jarēnh anē. Anē.

Tã ã kãm wa hkra jarēnh anhỹr tã nhũm wa tokyx hkra hkēt nē. Nom tee ri ja hã amnhĩ pumu nē Tĩrtũm kot wa kãm hēx ã hkamnhĩx kēt nē. ãm hkamnãr rom ã hamaxpēr anē nē hamaxpēr o:

—Nã kot paj wa nhỹrmã ixkra. Tĩrtũm tãm kot wa inhmã wa ixkra jarēnh kēnã. Anē.

Tã nhũm amgrã xohtõ rax kumrēx nē hapēx nhũm wa hkra. Nhũm axte amgrã hkwý hapēx nhũm wa hkanrēhã htãmnhwý hkwý. Ra Tĩrtũm kot mē hkukamã Apraãw mã mē harēnh xã hkõt. Tĩrtũmja hihtýx o hihtýx nē àhpumunh o àhpumunh jakamã na pre amnhĩ jarēnh xã hkõt ã wa kãm wa hkra nē wa htãmnhwýjê nhõr anē. Kot ra wa kãm hã amnhĩ jarēnh xã hkõt. No ri nhãm mēhõ nhĩxi jarēnh kõt wa kãm wa hkra jarēnh kēt nē. Mēhõ kot we hihtýx o hihtýx o Tĩrtũm jakre nhũm we ri hixi jarēnh kõt ã wa kãm mē harēnh anē? Amrakati kumrēx. Jakamã na pre wa kãm amnhĩ jarēnh o:

—Nã ixãhpumunh xã hkõt na pa ã war amã war akra jarēnh anē. Anē.

¹⁶ No pika ja kamã na htem ã amnhĩ jarēnh anhỹr kēt nē. Na htem mēhõ mã tanhmã mēmoj tã amnhĩ jarēnh to kaxyw nē mēhõ hihtýx o kot hakrenh xwýnh nhĩxi jarēnh kõt amnhĩ jarē. Nē amnhĩ jarēnh o:

—Nã ixte jahti noo mã ã amã amnhĩ jarēnh anhỹr jakamã ãm hãmri na pa ã amnhĩ jarēnh anē. Anē.

Kot hã amnhĩ to hēx nhũm hihtýx o kot hakrenh xwýnhhta kot hã harēnh mar nē hã tanhmã homnuj to pymaj na htem ã mē hixi jarēnh kõt mēmoj tã amnhĩ jarēnh anē. Hãmri nē kot tanhmã hã ho pymaj ra kot amnhĩ jarēnh xã hkõt tanhmã mēmoj nhĩpēx to. ¹⁷ Nom Tĩrtũm na hte urāk nē nhãm mēhõ nhĩxi jarēnh kõt ri mēmoj tã amnhĩ jarēnh kēt nē. Na hte tãm amnhĩ jarēnh xã hkõt mēmoj to anē nē aa hã amnhĩ to hēx kēt nē. Na pre mē pahpē hkrajē mã kãm:

—Kot paj nhỹrmã mē ato mex rax nē. ãm hãmri na pa mē amã amnhĩ jarē. Ixte amnhĩ pumunh xã hkõt na pa ã mē amã amnhĩ jarēnh anē. Anē.

Mē pahte ãm hãmri kot amnhĩ jarēnhja mar nē amnhĩ to hēx kēt ã omunh kurē kumrēx kaxyw. Koja Tĩrtũm mēmoj tã ã amnhĩ jarēnh anē hãmri nē hijuk ri axtem hpãnhã tanhmã amnhĩ jarēnh to hkēt nē. ¹⁸ Jakamã koja nhỹrmã ma amnhĩ wýr mē pahto àpir ã amnhĩ jarē hãmri nē ãm hãmri amnhĩ jarē nē amnhĩ jarēnh o:

—Nã ãm hãmri ixte amnhĩ pumunh xã hkõt na pa mē amã ja hã amnhĩ jarē. Anē.

Koja ã amnhĩ jarēnh anē hãmri nē hijuk ri axte hpãnhã tanhmã mēmoj jarēnh to hkēt nē. Ra kot ã amnhĩ jarēnh anhỹrja koja arĩ râhã nē. Jakamã e kwa kēr ka mē tee ri amnhĩ kukamã ajamaxpēr o ri apa hkēt nē. Ra mē pamex nē ri papa kaxyw Tĩrtũm kõt amnhĩ xunhwýr jakamã kēr pu mē arĩ kot mē pahto mex rax xã hã arĩgrota jamãr râhã ho ri papa.

¹⁹ Na hte kanôre ho htÿx xàja kanôre ho htÿx nhùm ma gô hkôt pa hkêt nê. Ja pyrà nê kot puj mē Tirtūm kot mē pahto mex xà kamā pajamak o papa hāmri nê hkaga hkêt nê.

Amnepê mā na pre hte mē panhō patre maati ja Tirtūm mā amnhī jarēnh xà hā ixkre hwÿr agjē nê hkôt ā kupêxê ho hitom maati hwÿr agjē nê kamā mē ho Tirtūm wÿr o kuhê. Tā nhùm Jejus akupÿm kaxkwa hwÿr api nê Tirtūm ri hkrī hāmri nê patre maati pānhā tām mē pahto hwÿr o hkrī. ²⁰ Na pre ra mē pakukamā kaxkwa hwÿr api nê kamā pa ho pa nê finat Mekijetekja pyrà nê kēp mē panhō patre maati. Tā koja mē pahto Tirtūm wÿr rāhā nê pa ho pa.

7

Patre Mekijetek jarēnh

¹⁻³ E kot paj ixprī hā mē amā tanhmā finat Mekijetekja jarēnh to ka mē inhma. Krī pē Sarē kamā na pre kēp mē ō pahi nê mǎānēn kēp mēō patre. Sarēja mē pakapēr kām kēp: “Mē hamakêtkati nê ri mē pa xwÿnhjē nhō krī.” Jakamā Mekijetekja mē pakapēr kām kēp: “Mē hamakêtkati nê ri mē pa xwÿnhjē nhō pahi.” Nē mǎānēn kēp: “Pahi kot tām amnhī nhīpêx o pa xwÿnh.” Nē Mekijetek nhīpêxā nê katorxā nê higêt nhīxija mē pahte harēnh mar kêt. Nē kator ā arīgro nê htyk ā arīgroja mǎānēn mē pahte harēnh mar kêt. Tirtūm kapēr ā kagā htūm kot tanhmā ja jarēnh to hkêt. Ām Jejus pyrà nê kēp patre hā mē ho Tirtūm wÿr rāhā ho pa xwÿnh pix ā kot harēnh. Ām ja pix na mē pahte harēnh mar. Nē kot amnhī to rax xwÿnh jakamā na pre Apraāw nhÿri omu nê hā hpijaam kaxyw kām hikukrêx kwÿ gō. Na pre hkwyjē mē ra mē urojê kutā amnhī xunhwy nē pijapu nē mē kēp mē ō pahi ho 4 nê mē himex. Nē mē kēp mē hikukrêx kwÿptā nē hamÿ nē ma ō krī hwÿr o mō. Nē kormā pry hā mōr ri Mekijetek kaxpa nhùm amnhī wÿr omu nê kām:

—Pa Apraāw? E kē Tirtūm ato mex nê ka amex nê apa. Anê.

Nhùm amnhī tā kuma nê hkīnh nê. Hāmri nê kām mē hikukrêx kwÿptār xwÿnhnta hkwy gō nhùm hamÿ nē ma amnhīm o mō. ⁴ Na pre Apraāw kot amnhī to rax ā omu nê kām mēmoja kwÿ gō. Kēp mē pahpé Ijaew pàr krax jakamā mǎānēn kot amnhī to rax tā Mekijetekja urāk nê kot amnhī to rax ā omu nê kām mēmoja kwÿ gō. ⁵ Finat Mojes kot Ijaew mā Tirtūm kapēr jarēnh xà hkôt kām kugō. Na pre mē kām:

—Mē akwy pē finat Rewi hkanrêhā htāmnhwÿjjaja kēp mē anhō patre jakamā kēr ka mē kām mē akukrêx kwÿ nhōr o ri apa. Kot kaj mē akrit kēp 10 nê kām ho pixi nê agō. Nē mē akāxpore kēp 10 nê kām hō gō. Kēr ka mē ā mē kām mē akukrêx nē mē akrit kwÿ nhōr o apa anê. Nē kēr ka mē kām mēmoj mex pix gō. Mē kēp mē akwy na mē. Mē apiitā mē apē Apraāw kanrêhā htāmnhwÿ jakamā kēr ka mē ā mē hipêx anhÿr o apa. Anê.

⁶ Tā Mekijetekja kēp Rewi hkwy hkêt tā nhùm Apraāw amarī ā hipêx anê nê kām pahi htyk xwÿnhjē kukrêxta kwÿ gō. Jao hikukrêxta kamā mēmoj kēp 10 nhùm omu nê kamā kām ho hpÿnh nê kugō. Na pre ā kām mēmoj nhōr anê. Hāmri nhùm amnhīm hamÿ nê kām:

—Nā ām hāmri koja Tirtūm ato mex rax nê. Anê.

Ra Tirtūm kot Apraāw kanrêhā kām htāmnhwÿ ho ohtō nê mē hukkamā mē harēnh jakamā nhùm Mekijetekja ā kām Tirtūm kot ho mex ā harēnh anê. ⁷ Mē kot amnhī to rūnh o mē hakrenh xwÿnh pixjaja Tirtūm kot mē ho mex kaxyw mē ho āhwÿr o pa jakamā na pre Apraāw o Tirtūm wÿ. Jao kot amnhī to rax

o kot hakrenh ã amnhî to amnhîrît. ⁸ Hãmri nê Rewi hkanrêhã htãmnhwý kot amnhî nhîpêx pyrã nê Apraãw o Tirtüm wý nê kêp mêmojta jamý. Mê urãk nê mêmoj kamã kêp 10ja rüm ho hpýnh nê amnhîm hamý. Nom kot amnhî to rax o Rewi hkanrêhã htãmnhwýjê jakrenh. Tirtüm kapêr ã kagã htüm kot Rewi hkanrêhã htãmnhwýjê htyk par ã mê harênh tã tanhmã Mekijetek htyk ã harênh to hkêt jakamã kot amnhî to rax o kot Rewi hkwyjê jakrenh.

⁹⁻¹⁰ Nê kot pry kamã Apraãw kaxparta ã kormã Rewi kator kêt tã kêp Apraãw kanrêhã htãmnhwý mã xwýnh. Jakamã nhüm Apraãwja Mekijetek mã mê hikukrêxta kwý nhôr jao te Rewi mã ôr pyrãk. Tã nhüm amgrã xohtô nê hapêx nhüm Rewi hkanrêhã htãmnhwýjaja hapôj nê kêp mê ô patre nê ri pa. Jao Mekijetek pyrã nê mê kêp mê hikukrêx kwý jamýnh o ri pa.

¹¹ Nê finat Mojes na pre Ijaewjê mã tanhmã Rewi hkanrêhã htãmnhwýjê jarênh to. Kormã mê hapôx kêt ri nhüm hkwyjê mã tanhmã mê harênh to. Mê kêp patre hã mê harê. Tã nhüm mê hapôj nê hprêk nê mê ho Tirtüm wýr o ri mê hkôt pa. Nom mê kot tãm amnhî nhîpêx o pa kaxyw na prem tanhmã mê hkrã hto hkêt nê. Tanhmã kot mê amnhî to nê ã mê hipêx anê? Jakamã nhüm Tirtüm mê hpãnhã mê pahwýr kýj rüm mêmôja mê nhüm mê pahwýr wrý. Nom kêp Rewi hkanrêhã htãmnhwý hkêt. Nê mãânên kêp Rewi hpãm Arãw kanrêhã htãmnhwý hkêt. Axtem te Mekijetek kot amnhî nhîpêx pyrãk xwýnh na pre. Jejus Krisja. Tãm na pre mê pahwýr wrý hãmri nê tanhmã mê pahkrã hto pu mê ý hã tãm amnhî nhîpêx o papa. ¹² No Mojes kapêr kot Rewi hkanrêhã htãmnhwý pixjaja kêp mê ho Tirtüm wýr xwýnh ã mê harênh. Tã nhüm Krisja mê pahwýr wrý nê mê hpãnhã kêp mê pahto àhwýr o pa xwýnh. Jakamã na pu htem axte Mojes kapêr kôt amnhî nhîpêx kêt nê. Pãnhã Jejus kapêr kôt pix mã amnhî nhîpêx o papa.

¹³⁻¹⁴ Nê Jejus kêp Rewi hkanrêhã htãmnhwý hkêt. Katorxã hkôt kêp Apraãw tãmnhwý Juta hkanrêhã htãmnhwý na pre. Ra mê pahte ja mar mex. Aa Juta hkanrêhã htãmnhwýjaja kêp patre hkêt. Na pre Tirtüm jajê mã mê kot mêmoj nhôr xã hã mêmsti kunihita ã kãm mêmoj nhôr nê hkwyjê ho hwýr ã mê kãm karô hkêt nê. Æm Apraãw tãmnhwý Rewi hkanrêhã htãmnhwýjê mã pix mã na pre ã mê kãm ja hã karô anê. Tã nhüm Jejus wrý nê mê hpãnhã mê pahto hwýr o pa. Mê urãk nê kêp Rewi hkanrêhã htãmnhwý hkêt axtem kêp Juta hkanrêhã htãmnhwý htã Rewi hkwyjê hpãnhã mê pahto Tirtüm wýr o pa.

Mekijetek pyrã nê mê pahto Tirtüm wýr xwýnh jarênh

¹⁵⁻¹⁹ Nê Ijaewja na prem Mojes kapêr mar týx nê hkôt amnhî nhîpêx tã aa amnhî to mex kêt nhüm Tirtüm tee ri ja hã mê omu nê hamaxpêr o:

–Nã Rewi hkanrêhã htãmnhwýjaja kêp mê ô patre nê mê ho ixwýr o pa htã nhüm mê arî htyx ri amnhî tomnuj pix o pa. Jakamã koja mê axte ri mê ho ixwýr o pa hkêt nê. Anê.

Hãmri nê mê pakaxyw mê pahto àhwýr xwýnhja ta nê ãm. Kra Jejusja nhüm kuta nê ãm. Tãm na hte Rewi hkwyjê rom tanhmã mê pahkrã hto pu mê kukwak ri tãm amnhî nhîpêx nê Tirtüm kôt amnhî nhîpêx mex nê. Jao nhýrmã ma mê pahte Tirtüm nhô krî hwýr paxãpirja jamãr o papa.

Jejus na hte Mekijetek pyrã nê kêp mê panhõ patre maati nê mê pahto Tirtüm wýr rãhã ho pa. Kêp Rewi hkanrêhã htãmnhwý hkêt tã Tirtüm pyrã nê kêp htír tùm nê pa ho pa xwýnh jakamã na pre Tirtümja mê pakaxyw kuta nê mê pahwýr kumê. Kapêr ã kagã htüm kot harênh kot:

Kot kaj Mekijetek pyrã nê mê ho ixwýr rãhã ho ri apa. Anê.

20-21 No Rewi hkwyjê mã na pre ã kapêr anhÿr kêt nê. ãm Jejus pix mã ã kapêr anê nê kãm:

E kot kaj apê mê ho ixwÿr rãhã o apa xwÿnh. Kot paj nhÿrmã apãnhã axtem mêhõ xãm kêt nê. ãm kapxipix kot kaj mê ho ixwÿr o apa rãhã ho rãhã.

ãm hãmri na pa amã ã ixkapêr anê. Ixpê Pahi Maati hã ã ajarênh anê.

22 Anhÿr jao Jejus kot amnhÿ to rax o Rewi hkwyjê jakrenh par ã ho amnhÿrÿt. Mê kot Ijaew mã Tÿrtÿm kapêr jarênh nhÿm mê kot mar nom hkõt amnhÿ nhÿpêx kêt jakamã nhÿm Tÿrtÿm mê hpãnhã Jejus xãm. Tapxipix na hte tanhmã mê pahkrã hto pu mê tãm amnhÿ nhÿpêx mex o ri papa.

23 Rewi hkwyjaja na prem axpên mÿr pê kêp mêõ patre nê ri pa htã htyk pa nê hapêx.

24 Nom Jejusja htÿr tÿm nê pa ho pa xwÿnh jakamã koja mê urãk nê aa hapêx kêt. Koja mê pahto Tÿrtÿm wÿr rãhã ho pa nê aa jam urer kêt nê. 25 ã Jejus kot amnhÿ nhÿpêx anhÿr jakamã te kêp Tÿrtÿm wÿr mê panhõ pry pyrãk. Na pu htem hkõt amnhÿ xunhwÿ nhÿm mê panê mê pahte amnhÿ tomnuj piitã rênh pa nê mê pahpê Tÿrtÿm kra hã mê pajarê.

26 Nê ãm hãmri kêp mê pahto Tÿrtÿm wÿr xwÿnh maati mex na. Mê pakurom tãm kot amnhÿ nhÿpêx mex o pa nê aa kot tanhmã amnhÿ tomnuj to hkêt. Tã ra Tÿrtÿm kot amnhÿ wÿr ho àpir jakamã nhÿm ra kuri mê pahto hwÿr rãhã ho pa.

27 Nê kot amnhÿ to rax o wam mêõ patre maati jê jakrenh. Wamtaja na prem hkwyjê pyrã nê amnhÿ tomnuj o pa. Jakamã na prem apkati mê amnhÿ tomnuj pãnhã Tÿrtÿm mã mêmoy gõ nê kãm amnhÿ jarê nê amnhÿ to kuwÿ. Hãmri nê rÿ kormã kot nhãm mê hwÿr mê mrar xwÿnhjê mã mê ho anê nê mê hpãnhã Tÿrtÿm mã mêmoy nhõr pê mê ho kuwÿ. No kêt Jejusja wam patre maati rom aa kot amnhÿ tomnuj kêt jakamã na pre hte mê urãk nê amnhÿ tomnuj pãnhã Tÿrtÿm mã mêmoy nhõr o pa hkêt nê. ãm mê papajaja na pre mê pahte amnhÿ tomnuj pãnhã htyk o kãm amnhÿre. ãm htyk tipxi htã mê pahpiitã mê pahpãnhã amnhÿrer pa. Jakamã koja axte ã amnhÿ nhÿpêx anhÿr kêt nê. Mo kaxyw kot kêt axte mê panê ty?

28 Mojes kapêr kôt na pre Ijaew amnhÿm Rewi hkwyjê xunhwÿ nhÿm mê kêp mê õ patre nê ri pa. Tã no nhÿm mê urãk nê arÿ amnhÿ tomnuj o pa nhÿm Tÿrtÿm tee ri mê omu nê mê hpãnhã mê pakaxyw Krata xãm nê kãm:

—Nà kapxipix mê kurom ate tãm amnhÿ nhÿpêx o apa jakamã kapxipix kot kaj mê hpãnhã mê ho ixwÿr o apa rãhã ho rãhã. Anê.

8

*Jejus kêp mê pahto Tÿrtÿm wÿr xwÿnh maati hã harênh
Rukre 22.20; Sikÿn Korÿt 3.6-11*

1 E kot paj axtem tanhmã mê amã mê pahto Tÿrtÿm wÿr xwÿnh maati jarênh to ka mê inhma. Na hte kaxkwa kamã Tÿrtÿm nhÿhkõ hã hkrÿ. ïhkõ hã kêp Pahi Maati hã hkrÿ xã hã upók rÿm hkrÿ ho hkrÿ. 2 Wam patre maati jaja na prem Tÿrtÿm nhõrkwÿ kaàkre wÿr mra nê kamã hitom maati kamã mê ho Tÿrtÿm wÿr o pa. Nom nhÿm Jejus na hte mê kurom kaxkwa kamã Tÿrtÿm nhõrkwÿ mex kãm mê pahto àhwÿr o hkrÿ. Òrkwÿ kaàkreja na prem ïkra ho hipêx nom kaxkwa kamã òrkwÿ mexja na pre mêhõ ïkra ho hipêx kêt nê. Tÿrtÿm na pre tanhmã hipêx to nhÿm kamã Jejusja mê pahto hwÿr o hkrÿ.

3 Nê mê pahpê Ijaew nhõ patre maati jaja na prem mê ho hwÿr kaxyw nê mê kot amnhÿ tomnuj pãnhã Tÿrtÿm mã mêmoy nhõr kôt mê ho kuwÿ. No

Kris na hte ã amnhî nhîpêx anhÿr kêt nê. Ra htyk o kot kãm amnhî nhî nhõr jakamã na hte wam patre maati pyrà nê xatã kãm mëmoj nhõr kêt nê.

⁴ Tã na hte arî Ijaew Mojes kapêr kôt amnhîm Rewi hkwy kêp mē ò patre kaxyw mē unhwÿ nhũm mē ho Tirtũm wÿr o pa. No Jejus kêp Rewi hkanrêhã htãmnhwÿ hkêt. Katorxã hkôt kêp Juta hkanrêhã htãmnhwÿ jakamã kop apu arî jar pika ja kamã htîr nê pa ronhÿx Ijaew nhõ patre pyrà nê kêp mē ho Tirtũm wÿr o pa xwÿnh kêt. ãm Rewi hkanrêhã htãmnhwÿ pixjaja na htem mē kaxyw kãm mëmoj gõ nê hkôt mē ho kuwÿ. ⁵ Jar na htem arî ã amnhî nhîpêx anhÿr o pa nom kaxkwa kamã na htem ã amnhî nhîpêx anhÿr hkêt nê.

Nê jar Tirtũm nhõrkwÿ kaãkreja te kot kaxkwa kamã òrkwÿ mexta pyràk. Na pre Mojes òrkwÿ kaãkre nhîpêx kaxyw nhũm Tirtũm tanhmã kãm hã karõ hto nê kãm:

–E jãã hixêt prêk nhîmõk ã axãmta ã na pa pre amã ixkreta kukamã ixprî hã tanhmã mē ate hipêx to hã amã karõ. Tã kêr ka ã hipêx anê. Anê.

Hãmri nhũm kuma nê kot kãm hã karõ xã hkôt hipêx. Hãmri nhũm mē ò patre maati ixkreja kamã mē ho Tirtũm wÿr o pa. Na prem ã amnhî nhîpêx anhÿr o pa.

⁶ Tã nhũm ra Tirtũm axtem mē hpãnhã mē pakaxyw Kris xãm nhũm hte mē pahto hwÿr mex o wamtajê jakre. Na hte kaxkwa kamã mē pahpiitã mē pahpumunh mex rãhã ho hkrî nê wamtajê rom tanhmã mē pahkrã hto pu mē tãm amnhî nhîpêx o ri papa. Tirtũm kot finat Mojes mã kapêrja mex nê nom axtem na pre. Tã kapêr nyw na mex o kot wam kapêr jakrenh. Kapêr nyw kôt kot puj mē pahtÿr tã akupÿm pahtÿr nê nhÿrmã Tirtũm mē Jejus wa kuri pamex nê pahtÿr tũm nê papa ho papa nê axte pahtÿk kêt nê. ⁷ Kêp apu Tirtũm kot Mojes mã kapêr kôt mē kot tãm amnhî nhîpêx o pa ronhÿx pre Tirtũm axte kapêr nyw ã kagã hkêt nê. ⁸ Nom wam kapêr tũmta na pre mē mar tÿx htã arî amnhî tomnuj rãhã ho pa nhũm tee ri ja hã mē omu nê mē kãm:

Nã kot paj axte nhÿrmã mē apê Ijaew mã axtem tanhmã ixkapêr to.

⁹ Amnepêm mē anhîgêttjê mã na pa pre ixkapêr.

Na pa pre Ejit pê mē kator nê mē kot tanhmã amnhî nhîpêx to ho pa kaxyw tanhmã hã mē kãm karõ hto.

Nom na prem ixkapêr ma nê ãm kuma nê ixkôt amnhî nhîpêx kêt nê. Pa tee ri ja hã mē omu hãmri nê mē hkaga.

¹⁰ Tã kot paj mē apê mē hkanrêhã mē htãmnhwÿ nywÿjê mã axtem ixkapêr ka mē ixkapêr nywja ma.

Kot paj nhÿrmã tanhmã mē akrã hto ka mē ixkapêr nyw mar tÿx nê hã ano htÿx nê ho apa.

Nê akînh nê apa.

Nê ixkôt ri amnhî nhîpêx mex o apa.

Nê axpên mã ijarênh o: “Nã ãm hãmri Tirtũm kêp mē panhõ Tirtũm na.” Anhÿr o ri axpên mã ijarênh o apa.

Pa amnhî tã mē ama nê mē apumu nê amnhî xwar mē apê ixkra hã amnhîm mē ajarê.

¹¹ Kot kaj mē apiitã ixte amnhî nhîpêx kôt ixpumunh mex o ri apa. Mē akãxpore rũnh xwÿnhjaja nê mē akãxpore hkryre xwÿnhjaja mē apiitã ixpumunh mex jakamã kot kaj mē ri axte ixtã tanhmã axpên kukjêr to ho ri apa hkêt nê.

¹² Nê kot paj mē ato mex rax o ixpa.

Nê axte tanhmã mẽ ate amnhĩ tomnu hto ho apaja mã ijamaxpêr kêt nê. Anê.
 13 Nê koja mẽmoj ra htũm hãmri nê hapêx tokyx anê. Ja pyrà nê na pre Tĩrtũm mẽ pamã kapêr tũmta jarênh o:

—E kêr ka mẽ axte ixkapêr tũm mar kêt nê. Pãnhã ixkapêr nyw pix mãn mar o apa nê ãm kôt pix mã mãn amnhĩ nhĩpêx rãhã ho ri apa. Anê.

9

Tĩrtũm nhõrkwỹ kaàkre jarênh

¹ Nê amnepêm na pre finat Mojesja mẽ panhĩgêt nê mẽ pahpãmjê mã tanhmã Tĩrtũm nhõrkwỹ kaàkre jarênh to. Tanhmã mẽ kot hipêx to nê kamã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to hã mẽ kãm karõ. Nê kamã tanhmã mẽ kot amnhĩ to Tĩrtũm wýr to hã mẽ kãm karõ. Nê tanhmã mẽ hkwyjê ho hwýr toja nhũm pre mããnên mẽ kãm hã karõ. No Tĩrtũm nhõrkwỹ kaàkreja kêp òrkwỹ kumrêx kêt. ãm mẽ kot omunh nê kaxkwa kamã òrkwỹ kumrêx mã hamaxpêr kaxyw na pre. ² Jakamã nhũm prem Mojes kapêr ma nê hipêx. Kamã hitom hamêxkrut. Wam hitom kamã na pre kanê hprêeti xãm nê kutã mести xãm. Nê mести nhĩmõk ã Tĩrtũm mã ò pãwti jaxwý. Mẽ panhõ patre na pre htem Tĩrtũm mã kugõ nê mести ã kãm haxwý hãmri nê hkwyjê ho kuwý. Tã hitom ja na prem kêp Tĩrtũm nhõ hitom mex ã harê.

³⁻⁴ Nê hitom wa hkaêx kãm na pre kupêxê ho hakwakre kahê xàja ajêt. Haturxã kamã hitomja na prem Tĩrtũm nhõ hitom maati hã harê. Tĩrtũm na pre te hirã htýx kãm hwýr wrý nê te kamã hkrĩ pyràk. Nê kamã na pre Tĩrtũm mã mẽhkuxwa xã ho xêt xã hã mès kunĩhtija kuhê. Na prem òr o hipêx nê kamã ãm nhũm kuhê. Nhũm pre hte mẽõ patre hwýr agjê nê kutã kuhê nê mẽ ho Tĩrtũm wý. Nê mès kunĩhti haxwýja hitom maati kamã kuhê. Na prem pí ho hipêx nê òr o hpro nê kamã ãm. Mèstija kaxwýnh kãm na pre htem mẽmoj jagjê.

Tĩrtũm kot Ijaew mã tanhmã mẽ kot amnhĩ nhĩpêx to ho pa hã karõ nê kên po hã mẽ kãm hã kagàja nhũm prem kamã kuxã nhũm hikwỹ.

Nê mããnên òr o xijereja xã nhũm hikwỹ. Nê xijere kamã amnepê mã Tĩrtũm kot kaxkwa rũm mẽ hwýr mẽõ rênh kwý hikwỹ. Mẽõja mẽ kot kãm: “Manã” anhýr xwýnhja na prem hkwy hikawrà nê xijere kamã kugjê hãmri nê mести kamã kuxã.

Nê finat Arãw nhõ kô kot ho amnhĩ kaxpar xã htũmta nhũm prem kamã kuxã. Tĩrtũm kot tanhmã ho nhũm kurũm pixõrà muxre hapõx xwýnhhta nhũm prem mããnên mès kunĩhti kamã kuxã nhũm hikwỹ.

⁵ Nê himõk ã Tĩrtũm kapêr o wrýk xwýnh wa hkarõ nhĩpêxja wa hamêxkrut nê axpên kutã wa hkõn krã ho hkrĩ. Axpên wýr hara koror nê wa hkrĩ. Patre maati kot omunh nê Tĩrtũm kot mẽ hkõt pa ho paja mã hamaxpêr kaxyw. Nê wa hkaêx kãm ahkaprýja Tĩrtũm kot mẽ nê mẽ kot amnhĩ tomnuj rênh mã hamaxpêr xã na pre.

À Tĩrtũm nhõrkwỹ kaàkre kot anhýr. No kot paj ixprĩ hã mẽ amã piitã harênh par kêt nê. ⁶ Na pre hte mẽõ patre apkati mẽ wam hitom wýr agjê nê kamã Ijaew ho Tĩrtũm wýr o pa. ⁷ No hitom maatija ãm mẽ ò patre maati pix na pre hwýr agjê. Nom apkati mẽ hwýr pa nê gjêx kêt ãm amgrã pýnh kãm hwýr gjêx pýnh nê. Nê hwýr gjêx kaxyw nê mẽmo mry pa nê hkamrõ ru nê o pa nê hitom maati hwýr ho agjê. Hãmri nê ho mès kunĩhti nhĩmõk kamĩ nê Tĩrtũm mã kãm:

—Pa Tirtûm. E ota mry kamrôta. Më ixpê akwÿjaja më ixte amnhî tomnuj jakamã na pa më amnhî pãnhã mëmo mry nhôkre jakã në kupî në hkamrô ru në man awÿr o mra. Te kot më ixte amnhî tomnuj mÿrapê htyk pyrãk. Jakamã kwa ã më ixte amnhî nhîpêx anhÿrja ã më ixpumunh hkôt më inhnê më ixte amnhî tomnuj rê.

Anhÿr o më amnhî to kuwÿ. ⁸ Nê patre maati pix na pre hitom maati ja wÿr agjê në më ho Tirtûm wÿ. Ijaew na prem ixkre kapem hamâr o kuhê në hwÿr gjêx kêt në. Tirtûm Karô kot hã më kãm karô xã hkôt. Te Tirtûm pê amÿm kuhê pyrãk. Tã na htem jarãhã arî Ijaew kanrêhã më hkra në më htãmnhwÿjaja ã amnhî nhîpêx anhÿr o pa. Jao më higêtjê pyrã në Tirtûm pê amÿm kuhê.

⁹ Më kot arî Tirtûm mã mry hpar në hkamrô ho mëmoj kamîr në amnhî to hwÿr o pa htã na htem arî hamaxpêr punuj pix o pa.

¹⁰ Tirtûm kapêr tûm kot tanhmã mëmoj tã më kãm karô hto.

Na pre tanhmã më apkur xã hã më kãm karô hto nhûm htem pix kur o pa. Nê tanhmã më hkôm xã hã më kãm karô hto nhûm htem pix o hkôm o pa. Nê tanhmã amnhîmnuj to hã tanhmã më kot amnhî kuhôn h to hã karôja nhûm htem hkôt pix mã tanhmã amnhî kuhôn h to ho pa.

Nê tanhmã më kot ri më hikukrêx kuhôn h to hã më kãm karôja nhûm htem kôt pix mã tanhmã kuhôn h to ho pa.

Ã na pre Tirtûm Kris kukamã më kãm mëmoj tã karô rax anê. Kris kutêp pix mã ã më kot amnhî nhîpêx anhÿr kaxyw. No më pahte arî ã amnhî nhîpêx anhÿr kaxyw kêt. Na pre ra Kris më pahwÿr wrÿ në Tirtûm kapêr tûm o hapêx në hpãnhã më pamã kapêr nyw jarê pu më hpãnhã nywta kôt pix mã amnhî nhîpêx o papa. Kapêr nywja mex o mex. Nê mex o wanta jakrenh.

Kris htyk o më pahte amnhî tomnuj pãnhã amnhîrer ã harênh

¹¹ Tã na pre Krisja tãm më pahwÿr wrÿ në kêp më pahto Tirtûm wÿr xwÿnh maati në patre hpãnhã më pahto hwÿr o pa. Nom jar pika ja kamã më kot më ìhkra ho Tirtûm nhôrkwÿ kaàkre nhîpêxta wÿr ãr në kamã më pahto hwÿr kaxyw na pre wrÿk kêt në. Na pre ra akupÿm kaxkwa hwÿr api në kamã ôrkwÿ mex wÿr axã në kamã tanhmã më pahto mex to në tanhmã më pahto Tirtûm wÿr to rãhã ho hkrî. ¹² ã kaxkwa kamã Tirtûm nhô hitom maati ja wÿr ãr tipxi htã më pahpiitã më pahte amnhî tomnuj pãnhã amnhîrer pa. Nom mëmo mry kamrô ho më pahpãnhã amnhîrer kêt në. Môx kamrô rÿ motre kamrô ho më pahpãnhã amnhîrer kêt në. Amnhî kamrô ho na pre më pahpãnhã amnhîre. Tyk në hkamrô pikapîrta o më pahpiitã më pahpãnhã amnhîrer pa.

¹³ Nê amnepêem Ijaew kot Tirtûm kapêr tûm kôt amnhî nhîpêx mex o pa hkêt jakamã nhûm tee ri më omu në më kot amnhî tomnuj o më pa xwÿnh ã më harê. Jakamã na pre mëô patre xatã mry kamrô ho më hkamî. Môx kamrô në motre kamrô ho më hkamî. Na pre môx krare hkwy hpa në ho hxêt në hprã ho hkwyjê kamî. Ã na prem xatã më hipêx anhÿr o pa. Tirtûm kot ja hã më omunh në më mex ã më harênh kaxyw. Nom te më krãhkã pix mex pyrã në më hkrã kaxwÿnh kãm arî hamaxpêr punuj o pa. ¹⁴ ã na prem amnhî nhîpêx anhÿr o pa. Nom Krisja më kurom aa tanhmã amnhî tomnuj to hkêt jakamã na pre më pahte amnhî tomnuj xwÿnhjê në ty. Te më kot amnhî në môx rÿ motre hpar në hkamrô runhta pyrãk o amnhî nhîpêx në më panê Tirtûm mã amnhî gô nhûm pre më kãm hkurê xwÿnhjaja kupî. Na pre Tirtûm Karôja ã kot më panê htyk anhÿr kaxyw tanhmã ho hihtÿx to. Karôja aa hapêx kêt kumrêx

râhâ nê pa ho pa xwÿnh jakamâ na pre Kris tykja kukamâ tanhmâ ho hihtÿx to nhÿm mē panē ty. Tapxipix na mē pahte tām amnhī nhīpêx o papa kaxyw kêp tanhmâ mē pahkrâ hto xwÿnh. Jakamâ na pu htem ra pajamaxpêr nyw o pajamaxpêr o papa nê pajamaxpêr o:

—Na pa pre tee ri inhmâ amnhī krâ hkôt tām amnhī nhīpêx o ixpa hprâm kapry nê ãm amnhī tomnuj pix o ri ixpa. Tâ Kris kot inhnê htyk o hkamrô pikapîr ã harênh ma nê amnhī kaxyw hkôt ijamaxpêr tÿx nê nhÿm amnhī tâ ixpumu nê ixte tām amnhī nhīpêx o ixpa kaxyw ixâm. Jakamâ kot paj ãm Tirtÿm pix mâ kãm tanhmâ amnhī nhīpêx to ho ri ixpa. Tîr râhâ nê pa ho pa xwÿnh jakamâ kot paj nhÿrmâ kuri urâk nê ixtîr tÿm nê ixpa ho ixpa. Anê.

¹⁵ Nê amnepê mâ na prem piitâ Tirtÿm kapêr tÿm kôt amnhī nhīpêx mex o pa hkêt nê. Mē kot zatâ hkôt amnhī nhīpêx o pa hâ amnhī jarênh tâ hkôt amnhī nhīpêx kêt nê. Jakamâ na pre Kris wry nê mē pahte hkôt amnhī xunhwÿr mâ xwÿnhjê mâ Tirtÿm kapêr nyw jarê nê mē pamâ:

—Kot paj mē anê ty nhÿm Tirtÿm ã ixte amnhī nhīpêx anhÿrja kukwak ri mē ato mex râhâ ho pa. Anê.

Hâmri nê amnhī jarênh xâ hkôt mē pahte amnhī tomnuj piitâ hpânhâ amnhîrer kaxyw mē panē ty. ¹⁶⁻¹⁷ Te jar pika ja kamâ mēhō htyk kukamâ hkrajê mâ tanhmâ amnhī jarênh to pyrâk. Na htem htyk kaxyw nê hkrajê mâ:

—Nâ kot paj mēmo arîgro hâ ty ka mē inhmÿr pê ixpê ixkukrêx kwÿ o arîk.

Anhÿr o na htem amnhī jarê. Hâmri nê ty nhÿm hkrajaja amnhîm ô mēmoj to arîk pa. Mē hipêxâ kukwak ri mē hikukrêx mex nê mÿr pê o pa. No kormâ htîr ri nhÿm mē kormâ kêp hamÿnh kêt nê. Ja pyrâ nê na pre Tirtÿmja Jejus htyk kukwak ri tanhmâ mē pahto mex to pu mē kukwak ri mē pamex nê pahkînh nê ri papa.

¹⁸ Nê Tirtÿm kapêr tÿm kôt na pre hte mē ô patre mry pa nê ãm hkamrô runh kôt pix mâ mē ho Tirtÿm wÿr o pa nhÿm amnhī tâ mē omunh xâ hkôt mē kuma nê tanhmâ mē ho mex to.

¹⁹ Na pre finat Mojesja Ijaew mâ Tirtÿm kapêr tÿm piitâ harê nê harênh pa hâmri nê môx ôxpî nê kaxyw motre hōxpî. Hâmri nê xijere kamâ hamê wa hkamrô runh pa nê kamâ gô hkwy ru. Hâmri nê kaxyw mēmo pî hpa hkryre pê “isop” jarênhja kwÿ kukê. Nê kaxyw ôwêhti hkî kamrêkre hkwy hpy nê isop mē ho pihkâr pa nê mry kamrô o go. Hâmri nê ho hkwyjê kamî. Nê ho Tirtÿm kapêr ã kagâ tÿmta kamî. ²⁰⁻²² Hâmri nê ho anhÿr pa nê mē kãm:

—Nâ na Tirtÿmja ixte mry kamrô ho mē akamîr pumunh kôt mē pamâ kapêr o: “E kot kaj mē ixkapêr kôt amnhī nhīpêx o ri apa hâ kot paj tanhmâ mē ato mex to râhâ ho ri ixpa ka mē amex nê akînh nê ajamakêtkati nê ri apa. Jakamâ kêr ka mē mry kamrô ho mēmoj piitâ hkamîr pa. Nê ho amnhī kamî. Kêr pa ja hâ mē apumu hâmri nê axte tanhmâ mē ate amnhī tomnuj tota mâ ijamaxpêr kêt nê.” Anê. Â na Tirtÿm mē pamâ kapêr anê. Anê.

Hâmri nê hpânhâ mry kamrôta o ôrkwy kaàkre kamî. Nê hkre kamâ mēmoj kuhê xwÿnh piitâ nhÿm ho hkamîr pa. Â na pre mē ô patre mē mex kaxyw mē hipêx anhÿr o pa. Mē kot tōhâ mēmoj to hpÿnhre nê ho hkamîr kêt jakamâ kironhÿx pre mēmoj piitâ ã hipêx anhÿr o pa. Kop apu mē kot mry hpar nê hkamrô runh kêt ronhÿx pre Tirtÿm arî mē kot amnhī tomnuj mâ hamaxpêr râhâ ho pa.

²³ Na prem ã Tirtÿm nhôrkwÿ kaàkre kamâ mēmoj kuhê xwÿnh piitâ mex kaxyw hipêx anê. Te Tirtÿm kot mē pahto mex nhÿm mē pahte nhÿrmâ ma

kaxkwa hwÿr ò krī hwÿr paxàpirta pyrà nè. Nom mē kot mry hpar nè hkamrô runhta kukwak ri mē pamex nè papa hkêt. Ām mēhō kamrô kukwak ri mē pamex xwÿnhhta pix kukwak ri na mē pahpê pahťir tūm nè papa mā xwÿnh. Ja na mex o mry kamrô piitā hakrenh pa. ²⁴ Jejus Krisja pix kukwak ri. Tām na pre patre pyrā nè mē pahto Tirtūm wÿr kaxyw mē ĩhkra ho Tirtūm nhōrkwÿ kaàkre nhīpêxta wÿr gjêx kêt nè. Ām ixkre kaàkre pix na pre. Na pre kaxkwa kamā Tirtūm nhō krī hwÿr axā. Tā arī kamā Tirtūm nhīhkō hā mē pahto hwÿr rāhā ho hkrī.

²⁵ Nē Ijaew nhō patre maati na hte amgrā mē ōrkwÿ kaàkre kamā hitom maati hwÿr gjêx tipxi. Nē amnhī kôt mry kamrô ru nè ho agjê. Tirtūm kot hā omunh nè axte mē kot amnhī tomnuj mā hamaxpēr hkêt kaxyw. Nom Kris na pre mē urak nè mēmo mry pa nè Tirtūm mā hkamrô kapīr kêt nè. Kamrô na pre mē panē axkapī. Nom patre pyrā nè amgrā mē ā amnhī nhīpêx anhÿr kêt nè. Na pre htyk o Tirtūm mā amnhī nhōr tipxi. ²⁶ Kêp apu patre pyrā nè amgrā mē mē panē htyk o pa ronhÿx ra mē panē htyk xohtō rax kumrêx. Nhÿx pre amnepê mā Tirtūm kot mēmoj piitā ho katorta rūm amgrā mē mē panē htyk o pa ho hkrax. Jao xatā htyk o amgrā xohtō rax kumrêx. Nom ja kot anhÿr kêt. Na pre mē pahwÿr wrÿ nè mē panē htyk tipxi htā htykja o mē pahte amnhī tomnuj piitā hpānhā amnhīrer par kumrêx. Jakamā mo kaxyw koja axte ty?

²⁷ ām pahtyk tipxi htā koja Tirtūm nhÿrmā akupÿm mē pahpiitā mē pahto pahťir nè ahpÿnhā tanhmā mē pajarēnh to nè ahpÿnhā tanhmā mē panhīpêx to. Kormā mē pahťir ri mē pahte amnhī nhīpêx ā mē pahpumunh xā hkôt tanhmā mē panhīpêx to. ²⁸ Ja pyrā nè na pre Krisja ām mē panē htyk tipxi htā mē pahto ohtō nè mē panē mē pahte amnhī tomnuj piitā rēnh pa. Hāmri nhūm Tirtūm akupÿm ho hťir nè akupÿm amnhī wÿr ho api. Tā koja nhÿrmā akupÿn mē pahwÿr wrÿ. Nom axte mē pahte amnhī tomnuj pānhā amnhī rer kaxyw mē panē htyk kaxyw wrÿk kêt nè. Ra kot mē pahte amnhī tomnuj pānhā amnhīrer kēnā. Koja akupÿn wrÿ nè mē pahte amnhī wÿr kamā pajamak o papa xwÿnhjaja ma akupÿm amnhī kôt kaxkwa hwÿr mē pahto àpir pa. Ra mē pahtyk tā nhūm akupÿm mē pahto mē pahťir nè ma amnhī kôt mē pahto àpir pa pu mē kuri pamex nè pahťir tūm nè papa ho papa.

10

Kris kot mē panē htyk tipxi hā harēnh

¹ Nē arī mē kot Tirtūm kapēr tūm kôt amnhī nhīpêx o mē pa xwÿnhjaja kormā hprī hā Tirtūm kot tanhmā mē pahto mex to hā harēnh mar tÿx kêt. Na prem kormā hkwÿ pix ma. Na hte mē ò patreja amgrā mē kànhmā kaxkwa hwÿr mry kamrôta pē nè mē amnhī to Tirtūm wÿ. Kot ja hā mē omunh nè axte mē kot amnhī tomnuj mā hamaxpēr hkêt kaxyw. Tā ā mē kot amnhī nhīpêx anhÿr tā arī Tirtūm kapēr kwÿm amnhī nhīpêx rāhā ² jakamā na prem xatā kām mēmo mry kamrô runh o pa. Kêp apu tām amnhī nhīpêx nè tām ri hamaxpēr ronhÿx arī ā amnhī nhīpêx anhÿr o pa hkêt nè. Nē xatā amnhī pānhā mry hpar nè hkamrô ho Tirtūm nhōrkwÿ kaàkre kamā mēmoj kamīr kêt nè. ³ Nom na prem tām amnhī nhīpêx o pa hkêt nè. Mē kot amgrā mē Tirtūm kot mē nè mē kot amnhī tomnuj rēnh kaxyw mē kot kām mēmo mry hpar o pa htā no ām hkôt amnhī nhīpêx xwÿnh ā amnhī jarēnh kêt nè. Arī mē kot amnhī tomnuj o pa jakamā na prem mry hparta ā amnhī pumu nè tee ri amnhī kukamā hamaxpēr o hkaprī nè pa. ⁴ Nom na hte mōx kamrô ry

motre kamrôja mē panê mē pahte amnhî tomnuj rênh kêt nê. ⁵⁻⁸ Jakamā na pre Krisja mē pahwÿr nojarêt nê Tîrtûm mā amnhî jarênh o:

Pa Tîrtûm? E kot paj ma mē hwÿr wrÿ.

Mē kot amnhî pānhā amā mry hparta apê hprām nōkati nê amā hkînh kêt.

Ate mē nê mē kot amnhî tomnuj rênh kaxyw mē kot amā mēmo mry hparta amā hprām kêt. Ām ixkukamā na ka pre ā mē kot amnhî nhîpêx anhÿr kaxyw mē kām ja hā karō.

Mē kot mry nhîpêx o te pa ixte mē nê ixtyk nê ixkamrô pikapîr pyrāk o na prem ixkukamā ā amnhî nhîpêx anê.

Jakamā na ka ra mē kaxyw inhmā inhî gō pa mē urāk nê inhî ho inhî.

Tā kot paj ma mē hwÿr wrÿ. Ixte amā hprām xā hkôt pix mā ixte tanhmā amā mnhi nhîpêx to ho ixpa kaxyw. Akapêr ā kagā htûm kot tanhmā ixkukamā ijarênh to xā hkôt kot wrÿ nê ā amā amnhî nhîpêx anê. Anê.

Hāmri nê man mē pahwÿr wrÿ. ⁹ Kot Tîrtûm kapêr tûm o hapêx par nê hpānhā tām mē panê htyk kaxyw wrÿ. Jakamā na pre nojarêt nê Tîrtûm mā amnhî jarênh o:

—E ixte amā hprām xā hkôt amnhî nhîpêx kaxyw kot paj ma mē hwÿr wrÿ.

¹⁰ Anhÿr jakamā wrÿ nê Tîrtûm kām hprām xā hkôt mē panê ty. Na pre nhām mēhō mē kām hkurê xwÿnhjê mā ôr nhûm mē kot hpîr nhûm amarî htyk kêt nê. Na pre amnhî grōnh kôt mē kām amnhî gō nhûm prem kupî. Hāmri nhûm htyk o mē pahte hkôt amnhî xunhwÿr xwÿnhjê o Tîrtûm kra. Mē kot xatā mry hparta rom htyk tipxi tā mē pahpiitā mē pahte amnhî tomnuj pānhā amnhîrer pa.

¹¹ Nê mē ô patrejaja na htem apkati mē Tîrtûm nhōrkwÿ kaakre kamā kām tanhmā amnhî nhîpêx to. Nê apkati mē hkwyjê hpānhā mry hkwÿ hpa nê hkamrô ru nê mē ho Tîrtûm wÿ. Tā nom ja hā mē omunh xā hkôt mē nê mē kot amnhî tomnuj rênh kêt nê. ¹² No kêt Kris na pre mē kot xatā mry hpar xwÿnhhta rom ām htyk tipxi htā mē pahte amnhî tomnuj piitā hpānhā amnhîre. Hāmri nê ma akupÿm kaxkwa hwÿr api nê Tîrtûm nhîhkō hā Pahi Maati hkrî xā kamā upōk rûm hkrî ho hkrî. ¹³ Kojā kuri hkrî rāhā nhûm Tîrtûmja îhkram mē kot kutā amnhî xunhwÿr xwÿnhjê jaxâr pa. Ja kaxyw na kormā kuri hamâr o hkrî. ¹⁴ Ām htyk tipxi htā htykja o mē pahte hkôt amnhî xunhwÿr xwÿnhjê ho Tîrtûm kra pu mē ra hpānhā tām amnhî nhîpêx rāhā ho papa. Nê pajamexpêr mex o ri papa. Tîrtûm kām hprām xā hkôt.

¹⁵ Amnepêm mē kot Tîrtûm nhÿ hā kapêr jarênh o mē pa xwÿnhjaja na prem mē panhîgêjtê mā kapêr o pa. Tîrtûm Karō nhÿ hā mē kām kapêr nê mē kām:

¹⁶ —E na Tîrtûm mē pamā amnhî jarê nê amnhî jarênh o:

Kot paj nhÿrmā axtem ixkapêr nyw o mē amā ixkapêr.

Nê mē akrām hagjê ka mē mar tÿx pê hā ano htÿx nê ho apa.

Ixkapêr tûm na pa pre mē amā kên pota ā hā kagā.

Nom ixkapêr nyw kot paj axtem mē akrām hagjê.

¹⁷ Nê kot paj axte mē ate amnhî tomnuj mā ijamaxpêr kêt nê.

Anhÿr o mē pamā amnhî jarênh. Anê.

¹⁸ Tā ra axte mē pahte amnhî tomnuj mā hamaxpêr kêt ā kot amnhî jarênh jakamā mo kaxyw kot pu mē arî amnhî pānhā kām mēmo mry hpar nê hkamrô runh o papa? Tā mē pahkwÿjaja na hte arî kām ja ho anhÿr prām o pa. E kwa mē axte ā amnhî nhîpêx anhÿr kêt nê ixkwÿjaja.

*Akupÿm mē pahte amnhî nhîpêx tûm o paxujanâr kêt ā mē pamā karō
Matêwre 27.51; Rukre 23.45; Rômân 5.1-2; Epes 3.12; Eprêw 4.14-16*

19-20 E ixkràmnhwýjaja. Ra Jejus kot mē panê htyk o hkamrô pikapîr jakamâ na pu htem arî tee ri amnhî kukamâ pajamaxpêr hkêt nê. Tîrtûm axte kot mē pahte amnhî tomnuj mâ hamaxpêr kêt jakamâ na pu htem paxàmnhîx amnhî to hwýr o papa. Te paxàmnhîx ôrkwý kaàkre kamâ hitom maati hwýr pagjêx nê kamâ amnhî to hwýrta pyrâk. Jao ra mē papamjaja amnhî to hwýr o papa nhûm patre axte mē pahto hwýr kêt nê. Jejus na pre htyk o mē pamâ hitom maati wýr hakwakre kahêxâ hâ kupêxêja kôt â ho axkjê. Jao mē paxàmnhîx hwýr mē pagjêx kaxyw mē pamâ kahê xâ mē. ²¹ Tâ ra kêp Tîrtûm nhô krî kamâ mē pahto hwýr xwýnh maati na. Nê mex kumrêx o jar pika ja kamâ patre kot mē ho hwýr o pa xwýnhta jakrenh. ²² Jakamâ e kwa kêr pu mē māmri paxàmnhîx amnhî to Tîrtûm wýr o papa. Ra Jejus kot mē panê htyk nhûm mē pahte amnhî kaxyw hkôt pajamaxpêr râhâ ho papa jakamâ kêr pu mē axte mē pahpê amnhî tomnuj xwýnh â amnhî jarênh kêt nê. Kêr pu mē nhýrmâ tanhmâ pajamaxpêr punuj to rý tanhmâ amnhî tomnuj to hāmri nê tee ri ja hâ amnhî pumu nê pahkaprî kamâ amnhî to Tîrtûm wýr kurê kumrêx. Jejus ra kot mē pahte amnhî tomnuj pânâ amnhîrer par jakamâ kot puj mē Tîrtûm mâ tanhmâ mē pahte amnhî tomnuj to hâ amnhî jarê nhûm mē pama nê axte kâm hamaxpêr kêt nê. Pu mē te paxwýr nê pahte amnhî nê pagrâ htyk kuhôn par nê akupým pamex pyrâk. Nê axte paxàmnhîx amnhî to Tîrtûm wýr o papa.

²³ Nê mē kot Kris â tanhmâ mē pahto htâ kwa kêr pu mē tee ri amnhî kukamâ pajamaxpêr kêt nê. Rý pajamaxpêr o:

—Konên. Koa mē tanhmâ hamaxpêr to nê Kris â ixpî rý ko. Pa apu mē kot ixpîr pymaj akupým ixte amnhî nhîpêx tûm o awjanâ nê akupým hkôt amnhî nhîpêx japêr rý ko. Anê.

Kwa pu mē tee ri â pajamaxpêr anhýr hkêt nê. Pu kêt mē pajamaxpêr o:

—Nâ mē kot Kris â tanhmâ ixto htâ kot paj aa hkaga hkêt nê. Mē kot hâ ixpîr mâ tâ kot paj hkaga hkêt kumrêx.

Anhýr â amnhî jarê. ²⁴ Nê kêr ka mē akwýjê mâ anê kê mē mēmoj to axpên kutâ nojarêt râhâ ho ri axpên kôt pa. Jao tanhmâ axpên to mex to o ri axpên kôt pa.

²⁵ Na pre ra mē pahkwýjaja tanhmâ hamaxpêr to nê axte mē pahkôt pikuprôn nê Tîrtûm kapêr mar o hkrî hkêt nê. No kêr pu mē ho mē urâk kêt nê. Kêr pu mē arî xatâ axpên wýr akuprô nê mē pahte tee ri amnhî kukamâ pajamaxpêr nê axpên mâ pakapêr o papa. Kêt mē panhō Pahihtija ra akupýn mē pahwýr wryk kaxyw jakamâ kwa kêr pu mē kutêp arî axpên mâ pajamaxpêr mex nhôr pê tām axpên nhîpêx mex râhâ ho i papa.

²⁶ Mē pahkwýjaja kot Tîrtûm kapêr mar mex tâ na htem kuma nê âm kuma. Kwa kêr ka mē ho mē urâk kêt nê. Kris kot mē panê htyk â harênhja mē kot mar mex tâ na htem kuma nê âm kuma nê hkaga kumrêx. Jakamâ mēhō koja Kris pyrâ nê htyk o mē kot amnhî tomnuj pânâ amnhîre? Nâ amrakati kumrêx. Âm Jejus pix na pre Tîrtûm ja kaxyw âm. Tapxipix na pre â mē panê amnhî nhîpêx anê. Tâ nhûm mē kot hkagaja mýrapê koja mē nhýrmâ mē tāmjaja mē kot amnhî tomnuj pânâ amnhîre. ²⁷ Mē kot Tîrtûm kutâ amnhî xunhwýr xwýnh na mē. Amnepê m na pre Tîrtûm mē kot kutâ amnhî xunhwýr xwýnhjê kaxyw mē kot amnhî xâ htýx kamâ hamak tûm xâta nhîpêx. Tâ ra mē kot Jejus kaga jakamâ koja nhýrmâ na hwýr mē rênh pa nhûm mē tee ri kâm hwýr pa hprâm kêt kaprý. ²⁸ Amnepê m finat Mojesja kormâ hñr ri na pre hte mēhō pixi nê kapêr kaga nê akupým kot amnhî

nhîpêx tûm o awjanâ nê tanhmâ amnhî tomnuj to nhûm hkwyjaja ja hâ omu. Tanhmân axkrut rý axkrunêpxi nê ja hâ omu. Hâmri nê ma Mojes wýr mra nê axpên kôt kâm tanhmâ kot amnhî tomnuj to hâ harê. Hâmri nhûm harênh ma nê mê kâm hâ amýnê nhûm tee ri kâm htír prâm kaprý. Mê kot akupým amnhî nhîpêx tûm o ujanâr nê amnhî tomnuj o paja mýrapê na prem mê kupa. Â na pre htem mê hipêx anhýr o pa.

²⁹ Nê koja mêhō tanhmâ Tirtûm Kra Jejus o kapêr punuj to. Tirtûm kapêr â kagâ htûm kot ra mê kot kêp Tirtûm Kra hâ harênh mar mex tâ axtem nê tanhmâ ho kapêr punuj to ho pa. Kot mê panê htyk nê hkamrô pikapír kôt kot mê pahte amnhî tomnuj pânâ amnhîrer â harênh mar tâ kuma nê âm kuma nê harênh o:

—Nâ mê pahpyrà nê kot amnhî tomnuj xwýnh nhûm mê kot hâ hpír kênâ. Na pre mê panê htyk kêt nê.

Anhýr â harê. Nê Tirtûm Karōja nhûm määnên tanhmâ ho kapêr punuj to. Kêp mê pakutâ nojarêt xwýnh tâ nhûm axtem nê tanhmâ ho kapêr punuj to. Mýrapê koja nhýrmâ Tirtûm tanhmâ homnuj týx to. Homnuj týx o mê kot Mojes kapêr kaga nhûm mýrapê kot mê hparta jakre. Jakamâ kwa kêr ka mê â amnhî nhîpêx anhýr hkêt nê. ³⁰ Tirtûm kapêr â kagâ htûm kot ja jarênh kot: Ixpê Tirtûm kot paj mê kot amnhî tomnuj xwýnhjê homnuj týx nê. Anê.

Nê mê kot tãm amnhî nhîpêx xwýnhjê jarênh kot:

Mê kot amnhî to mex o mê pa xwýnhjaja kot paj nhýrmâ mê ho mex rax nê. No mê kot amnhî tomnuj o mê pa xwýnhjaja kot paj nhýrmâ mê homnuj týx nê. Anê.

Ra mê pahte â kapêr anhýr xwýnhja kot amnhî nhîpêx â omunh mex. ³¹ Jakamâ kwa mê okora. Kêr ka mê amnhî to mex rãhâ ho ri apa. Tirtûm rãhâ ho rãhâ nê hihtýx o hihtýx jakamâ koja mêmōj tâ akamâ gryk ka amex kêt o amex kêt.

³² Nê amnepê mē ate Jejus kôt amnhî xunhwýr krax kãm na prem Jejus â mê atomnuj týx tâ ka prem mê umaj hkaga hkêt nê. Tã kêr ka mê arí â amnhî nhîpêx anhýrja kukamâ mân ajamaxpêr nê hâ anohtýx rãhâ ho apa. Jao arí â amnhî nhîpêx anê nê mê umaj Jejus kaga hkêt nê. ³³ Na prem mê piitã mê noo mã tanhmâ mê amâ kapêr punuj to nê tanhmâ mê anhîpêx to. Nê tōhã tanhmâ mê akwýjê homnuj týx to ka mê tee ri ja hâ mê omu nê mê kamâ axukaprí nê. Nê mê hkôt axkamê nhûm prem mã mê ato anê nê. ³⁴ Na prem mê akwýjê jagjê ka prem ja hâ mê omu nê ma mê hagjênh xã hâ ixkre hwýr mê hwýr mra nê tanhmâ mê ho mex to. Nhûm prem mê apê mê akukrêx kwýptã nê ma amnhîm o pa ka mê âm amnhî tâ mê omu nê ajamaxpêr o:

—Kwâr mê māmri ma amnhîm hamýn o pa. Koja nhýrmâ Tirtûm inhmã ixkukrêx mex o kot ja jakrenhta kwý nhôr rax nê pa amnhîm hamý nhûm aa ixpê hapêx kêt nê. Hâmri nhûm axte mēhō aa ixpê utâr kêt nê. Jar mê ixkukrêxta mexti hã. Anê.

Jao mê kot mê apê utâr tâ ka mê akaprí nã apa hkêt nê. Â amnhî kukamã ajamaxpêr anhýr pē akính nê apa. Âm hāmri na ka prem â amnhî kukamã ajamaxpêr anê. ³⁵ Na ka prem mê kutã amnhî to htýx kãm â apa anê. Tã kwa kêr ka mê arí â amnhî nhîpêx anhýr o ri apa. Kêr kê nhýrmâ Tirtûm ja hâ mê ato mex rax nê.

³⁶ Nê kêr ka mê arí amnhî kaxyw Tirtûm mã ajamaxpêr rãhâ ho ri apa. Mê kot Jejus â tanhmâ mê ato htã ka mê hkaga hkêt nê. Kot kaj mê â amnhî nhîpêx anhýr o apa nhûm Tirtûm ja hâ mê apumu nhûm ja kãm mex nê. Hâmri

nhũm ra kot amnhĩ jarēnh xà hkôt nhỹrmã amã mẽmoj mex nhõr rax nē. Jakamã kwa mẽ kot tanhmã mẽ anhĩpēx to hã amnhĩ pumu nē tee ri amnhĩ kukamã ajamaxpēr o ri akaprĩ hkēt nē. Kot kaj mẽ Kris ā apunuj rāhā apa hkēt nē. ³⁷ Tĩrtũm kapēr ā kagà htũm kot Jejus jarēnh kot:

Koja mẽ pahwyr wrỳk mã xwỳnhhta tokyx wrỳ. Na ra wrỳk kaxyw nojarēt. Anē.

³⁸ Nē harēnh kot:

Ixkôt mẽ kot amnhĩ nhĩpēx mex o mẽ pa xwỳnhhaja koja mẽ amnhĩ kaxyw ixkôt hamaxpēr tỳx rāhā nē. Jao nhỹrmã ixri htĩr tũm nē mex rāhā nē pa ho pa.

Nē koja mẽhõ ixkaga pa tee ri kām ixkĩnh kēt ā omu. Anē.

³⁹ No mẽ papajaja te mẽ pahte mẽ kot Jejus kaga nhũm kot amnhĩ tã mẽ homnuj mã xwỳnhjē pyrāk kēt. Arĩ mẽ pahte amnhĩ kaxyw hkôt pajamaxpēr rāhā jakamã koja nhỹrmã amnhĩ wyr mẽ pahto api.

11

*Amnhĩ kaxyw Tĩrtũm kôt mẽ hamaxpēr mex xwỳnhjē jarēnh
Sikũn Pētre 3.5-7*

¹ Nē na htem Kris ā mẽ panhĩpēx kati ho pa pu mẽ pahpunuj rāhā nē ri papa. Te Kris kot mẽ pahto mex kēt pyrāk pu htem mẽmoj punuj pix kām ri papa nē kormã Tĩrtũm kot mẽ pahto mex ā amnhĩ tã omunh kēt nē. Tã ā mẽ pahte anhỹr tã kwa kēr pu mẽ arĩ kapēr kôt amnhĩ nhĩpēx rāhā ho papa. Mẽ pahte pano ho Tĩrtũm pumunh kēt tã kot mẽ pahkôt pa ho pa hã amnhĩ kaxyw kām pajamaxpēr tỳx rāhā ho papa. Jakamã na pu htem am kapēr kôt pix mã amnhĩ nhĩpēx o papa. ² Amnepē mã mẽ pakukamã mẽ panhĩgētjaja na prem no ho Tĩrtũm pumunh kēt tã amnhĩ kaxyw kām hamaxpēr nē kapēr kôt amnhĩ nhĩpēx o pa nhũm amnhĩ tã mẽ omu nhũm ja kām mex nē.

³ Nē mẽ papajaja na pu htem pajaxwỳja mẽ pano ho omunh kēt tã amnhĩm harēnh o:

—Nã amnepēm kormã mẽmoj piitã amrakati ri nhũm Tĩrtũm am kapēr pix o mẽmoj piitã ho kato. Ixte inhno ho ja hã omunh kēt tã kot ā amnhĩ nhĩpēx anhỹr ā amnhĩ jarēnhja jakamã kot paj hkôt ijamaxpēr tỳx rāhā ho ri ixpa. Anē.

⁴ Na pre finat Atāw nhĩpēx nē kaxyw hprõ Ewa nhĩpēx. Hāmri nhũm wa hkra Apewja htõ Kaĩ rom amnhĩ kaxyw Tĩrtũm kôt hamaxpēr tỳx o pa. Jakamã nhũm wa Tĩrtũm mã mẽmoj gõ. Nhũm Apew kot Kaĩ rom Tĩrtũm kām hprãm xà hkôt kām mẽmoj nhõr jakamã nhũm amnhĩ tã omu nē kot amnhĩ to mex xwỳnh ā harē nē kot kām õr xwỳnhhta nhũm mex ā harē. Tã Apew amnepēm htyk tã pu htem arĩ harēnh mar rāhā ho papa nē kām pajamaxpēr o:

—Apew na pre hte amnhĩ kaxyw Tĩrtũm kôt hamaxpēr tỳx rāhā ho pa. Anhỹr ā kām pajamaxpēr.

⁵ Nē Atāw kanrēhã htãmnhwỳ Enokja na pre haxwỳja amnhĩ kaxyw Tĩrtũm mã hamaxpēr tỳx o pa. Jao hkamnār rom kām hprãm xà hkôt pix mã tanhmã kām amnhĩ nhĩpēx to ho pa nhũm amnhĩ tã omu nē amnhĩm mex ā harē. Jakamã na pre htyk kēt nē. Na pre Tĩrtũm htĩr rāhā ma amnhĩ wyr ho api nhũm hkwyjaja tee ri hapēr o pa. Jakamã na pu htem arĩ xapēn mã Enok kot amnhĩ kaxyw Tĩrtũm kôt hamaxpēr mex o pa hã harēnh o papa. ⁶ Mẽ kot amnhĩ kaxyw Tĩrtũm mã mẽ hamaxpēr kēt xwỳnhhaja na hte Tĩrtũm mẽ mex

ã mē harēnh kêt nē. Tã mē papajaja kêr pu mē Enok pyrã nē amnhî kaxyw kãm pajamaxpēr tÿx rãhã ho papa. Nē pajamaxpēr o:

–Tirtûmja htîr rãhã ho rãhã. Koja nhÿrmã mē ixte amnhî kaxyw hkôt ijamaxpēr xwÿnhjê ho mex rax nē. Nã koja mē ixto anê.

Anhÿr o mē pajamaxpēr nhûm Tirtûm amnhî tã mē pajamaxpēr ã mē pahpumu nē mē pahte amnhî to mex ã mē pajarê. No mē kot amnhî kaxyw kãm hamaxpēr kêt xwÿnhjaja na hte ã mē harēnh anhÿr kêt nē.

⁷ Nē Enok kanrêhã htãmnhwÿ Noehtija na pre haxwÿja amnhî kaxyw Tirtûm mã hamaxpēr tÿx o pa. Jao hkamnâr rom amnhîm pâr raxja nhîpêx. Na pre ra Tirtûm na rax kukamã tanhmã kãm ujarēnh to. Kormã aa na wrÿk nhûm Noehiti kot omunh kêt tã Tirtûm kapêr ma nē mar xã hkôt amnhîm pâr rax kumrêxta nhîpêx. Ôrkwÿ kamã hkwyjê mē mē amnhîm hipêx. No mē kot Tirtûm kapêr mar nē ãm mar xwÿnhjaja na pre Tirtûm gô tãm o mē hanhi nē mē himex pa. Nom Noehtija nhûm kot amnhî to mex xwÿnh ã harê. Kot amnhî kaxyw hkôt hamaxpēr rãhã ho pa jakamã nhûm pre ã mex ã harēnh anê.

⁸ Nē Noehiti kanrêhã htãmnhwÿ Apraãwja na pre haxwÿja amnhî kaxyw Tirtûm mã hamaxpēr tÿx o pa. Na pre Tirtûm kot kãm pika nhôr ã kãm amnhî jarê nē ra kot ma hwÿr mēnh kaxyw. Hãmri nhûm Apraãw kuma nē hkamnâr rom ô pika kaga nē ma pika hõja wÿr pa. Aa kot ma hwÿr môr nē omunh kêt tã Tirtûm kapêr mar xã hkôt ô pika kaga nē ma hwÿr pa ho pa. ⁹ Hãmri nē hwÿr pøj nē omu nhûm Tirtûm kãm:

–E pika ja kot paj nhÿrmã akanrêhã akra nē atãmnhwÿjê mã kugõ. Anê.

Hãmri nhûm kuma nē pikaja kamã pa ho pa. Ra kamã axtem mē uro hkwyjaja ri pa nhûm Tirtûm kormã mē kator kêt ri nhûm mē ô pika hwÿr pøj nē mē kamã pa ho pa. Nom amnhîm ôrkwÿ mex nhîpêx kêt nē. Kormã kêp ô pika kumrêx kêt ã hkamnîx jakamã ãm mry kã o ixkre nhîpêx nē kamã pa ho pa. Nē nhÿhÿm pa kaxyw nē kugrà nē ma amnhî kôt o pa. Amnhî kaxyw Tirtûm mã hamaxpēr rãhã jakamã ã amnhî nhîpêx anhÿr o pa.

Nē Apraãw kra Ijak nē htãmnhwÿ Jakoja wa Apraãw pyrã nē mry kã ho ôrkwÿ nē ma amnhî kôt o pa. Nhûm Tirtûm kot Apraãw mã kapêr pyrã nē wa kãm wa hkanrêhã wa hkra nē wa htãmnhwÿjê mã pika nhôr ã amnhî kukamã wa kãm amnhî jarê. ¹⁰ Jakamã nhûm Apraãw kormã Tirtûm nhô krî hwÿr àpir xa hã amnhî tã hamâr pê kot ho ô pika mã xwÿnhjê kamã pa ho pa. Kaxkwa hwÿr àpir mã xwÿnhhta mex kumrêx. Tirtûm kot hipêx jakamã koja mry kã ho ixkre nhîpêxta rom aa hapêx kêt nē. Jakamã nhûm Apraãw mē pahpyrà nē ma kot hwÿr àpir xa hã amnhî tã Tirtûm jamâr rãhã ho pa. ¹¹⁻¹² Tã ra hpigêt tÿx nē hkurê hkêt nē pa. Te ra ri htyk kaxyw pa pyrãk. Nhûm hprô Sara haxwÿja hpigêx tÿx nē. Kamrô hkêt ã amgrã xohtô rax kumrêx. Nhûm wa aa hkra hkêt nē pa htã nhûm Tirtûm nhÿrmã wa hkra hã wa kãm awjarê nhûm wa kuma nē amnhî kaxyw hkôt hamaxpēr kurê kumrêx. Nom amnhî tã kuma nē tee ri amnhî kukamã hamaxpēr hkêt nē. Na pre wa kuma nē xepên mã:

–Nã kot puj xep hãmri tã pahkra. Tirtûm kot hã ã pajarēnh anhÿr kênã. Anê.

Tã ã wa kot hkra kaxyw Tirtûm mã hamaxpēr anhÿr jakamã na pre Apraãwja hprô htu. Ra wa hamê hpigêt tÿx kumrêx tã nhûm htu. Nhûm wa hkra Ijakja gaa nē wa kãm kato. Jakamã nhûm wa gaa nē rî wa hkanrêhã wa htãmnhwÿ xohtô rax o ohtô rax. Ohtô ho kaxkwa kamã kanhêti xohtô jakre. Nē ohtô ho gô xujanâr mÿri pikahti grã hkryre jakre. Jakamã nhûm mē tee ri mē ho kôta hpar mã. Nhûm Apraãw kêp mē hpar krax. ¹³ Tã nhûm Apraãw

nê Ijak nê Jakoja mē ri pa tāmtā nê htyk pa nê hapêx. Tirtûm kormā kot mē kām pika jarēnh̄ta nhôr xwýj ri ra htyk pa. Nom kormā mē htír ri tanhmā kām hamaxpēr to nê hamaxpēr o:

—Nā kormā Tirtûm kot mē inhmā pika jarēnh̄ja nhôr kêt tā koja nhýrmā inhmýr pē ixkanrēhā ixkra nē ixtāmnhwýjé mā kugō. Nā koja mē kām kugō. Ra kot hā inhmā amnhī jarēnh̄ kēnā kot kêt mē kām ōr kêt.

Anhýr o kaxyw kām hamaxpēr rāhā ho pa. Jao hkīnh nê hamaxpēr o:

—Nā inhō krīja axtem na. Na pa hte jar pika ja kamā ri mē hkôt ri ixpa. Te ixpē mē uro pyrà nē ri mē hkôt ixpa nom jar inhō krī hkêt. Inhō krī na kêt axte mā. Anē.

¹⁴⁻¹⁵ Na prem ā ō krī hō hkukamā hamaxpēr anhýr o pa. No ō krī htūmta mē kot hkaga nē pika hō hwýr mōr xwýnh̄ta na prem ā harēnh̄ anhýr kêt nē. Kop apu mē kot amnhīm tām mān jarēnh̄ ronhýx prem awjanā nē ma akupým hwýr pa. Na prem axtem krī hō jarē nē kormā hwýr mōr kêt ā amnhī jarēnh̄ o pa. ¹⁶ Tā nhý krī na prem ā harēnh̄ anē? Nā kaxkwa kamā Tirtûm nhō krīja. Tām na mex kumrēx jakamā nhūm prem kormā hwýr ma āpir xa hā mē pahpyrà nē amnhī tā Tirtûm jamār rāhā ho pa nhūm amnhī tā mē omu nē hkīnh nē. Nē mē kot tām amnhī nhīpêx ā mē omu nē mē kēp hkra hā mē harēnh̄ ā hpijaam kêt nē. Hāmri nē mē kutēp tanhmā ō krī ho mex to ho pa.

¹⁷⁻¹⁸ Na pre ra tanhmā Apraāw mā hkra Ijakja jarēnh̄ to nē kām:

—Akra Ijak kanrēhā hkra nē htāmnhwýjaja koja mē kēp ixkra. Anē.

Tā ra kot amnhī tā Apraāw kamā hamak kaxyw hkukamā hamaxpēr nē hamaxpēr o:

—Xā we Apraāw kām ixkīnh týx kumrēx nē kām ixkôt amnhī nhīpêx rāhā ho pa hprām nā? Xā we kām ixkīnh týx o hkrata jakrenh? E pa kop we ja hā amnhī tā kamā ama nē omu mān. Anē.

Hāmri nē kot hkra hpír nē kām ōr ā kām karō. Hāmri nhūm kuma nē ra kot kām hpír kaxyw. Kot Tirtûm kot amnhī nhīpêx ā omunh mex jakamā hkamnār rom kot kām hpír kaxyw. ¹⁹ Nē hamaxpēr o:

—Nā Tirtûm akupým kot mē ho htír xwýnh̄ kēnā.

Anhýr jakamā kām hkra hpír pyma hkêt nē ra kot kām hpír mā tā nhūm Tirtûm amnhī tā omu nē nē kām kapēr nhūm kuma nē hpír kêt nē wa ma akupým ōrkwý hwýr mō. Tā ā kot hkra nhīpêx anhýr jakamā Apraāw mā te Ijak htyk nē akupým htír pyràk.

²⁰ Nē Ijakja na pre haxwýja amnhī kaxyw Tirtûm mā hamaxpēr týx o pa. Jao hkamnār rom amnhī kra wa kām Tirtûm kot wa ho mex kukamā wa kām harē. Kra Jako mē Ejauta wa kām harē nē wa kām:

—E koja nhýrmā Tirtûm inhmýr pē war ato mex rāhā ho pa. Anē.

²¹ Nē Jakoja na pre haxwýja amnhī kaxyw Tirtûm mā hamaxpēr týx o pa. Jao hkamnār rom hkra Juje mā Tirtûm kot mē ho mex kukamā harē. Na pre Jakoja hkra nē htāmnhwý mē hpimrāatā hprām xāj ma Ejit wýr pa nē kamā pa ho pa. Tā nhūm Jako hpigēt týx nē ra htyk kaxyw. Hāmri nē hkra Juje mē hkra wa mē kām kapēr nē mē kām:

—E na pa tee amnhī kamā ama. Na pa ra ixtyk kaxyw. Nom koja Tirtûm nhýrmā inhmýr pē mē ato mex rax nē. Anē.

Hāmri nē amnhī kaxpar xā hā pī hā amnhī kaxpa nē kànhmā xa nē Tirtûm mā mex o mex ā harē. Hāmri nē akupým nōr xā kamā nōn ty.

²² Nē Jujeja na pre haxwýja amnhī kaxyw Tirtûm mā hamaxpēr týx o pa. Jao htyk kaxyw nē hkamnār rom hkwyjé mā tanhmā amnhī jarēnh̄ to. Ra hpigēt nē htyk kaxyw nē hkwyjé mā tanhmā amnhī tā karō hto nē mē kām:

—E na pa ra ixytyk kaxyw. Tã koja Tirtüm inhmÿr pê nhÿrmã Ejit rüm mē akator nē ma akupÿm mē panhō pika hwÿr mē ato pa. Ra kot mē panhġġt Apraãw mã amnhġ jarġnh xã hkôt. Jakamã kwa mē inhma. Kġr ka mē akupÿm anojarġt nē ma amnhġ kôt ixtã kasãwja mÿ nē amnhġ kôt ixto mō. Hãmri nē mÿtar mē panhō pika kamã mē anhō krġ htã ijaxã pa jawÿ mē akuri ixtã pyka. Anġ.

²³ Nġ Mojes katorxã mē hipġġxãja na pre wa haxwÿja jajġ pyrã nġ amnhġ kaxyw Tirtüm mã hamaxpġr tÿx o pa. Juje hkanrġhã htãmnhwÿ na pre wa. Jakamã nhÿm Ejit nhō pahija tee ri Ijaew xohtō rax kumrġx ã mē omu nhÿm ja kġp omnuj nġ. Hãmri nhÿm mē hkra myjaja mē hapōx kôt mē hamÿnh xwÿnhjaja kot mē hpar ã mē kãm karō. Tã nhÿm Mojes kato nhÿm hipġġxã mē katorxãja wa omu nhÿm muxre nhÿm wa tee ri hkukamã hamaxpġr. Hãmri nġ pahi Paraohiti mã mē hkra jamÿnh xwÿnh kot wa kġp hpġr pymaj ho pimxur o hã mytwrÿ axkrunġpxi. Tirtüm kamnãr rom wa amnhġ tã kãm uma hkġt nġ ã kġp hkra ho hpimxur anġ.

²⁴ Nġ Mojes na pre haxwÿja amnhġ kaxyw Tirtüm mã hamaxpġr tÿx o pa. Kormã karãre ri na pre Paraohiti hkra nija omu nġ amnhġm kumÿ nġ ho hkra nġ amnhġ kôt o pa. Rãhã nhÿm ãptãr nhÿm Ejit nhō xwÿnhjaja kġp pahi Paraohiti htãmnhwÿ hã axpġn mã harġ. Hãmri nhÿm tee ri amnhġ tã mē kuma nġ amnhġ tã mē kãm aprã nġ mē kãm:

—Kwa mē ã ijarġnh anhÿr kġt nġ. Ixpġ mē akwÿ hkġt. Anġ.

²⁵ ãm kãm Tirtüm kwÿjġ kôt pix mã ri pa ho pa hprãm. Nġ kãm Ejit nhō pahi hkôt amnhġ tomnuj prãm kġt nġ. ãm mē kot amnhġ tomnuj pix o paja na mē kãm hprãm nhÿm ja hã mē omu nġ tee ri mē hkukamã hamaxpġr nġ hamaxpġr o:

—Nã kot paj mē hkôt ri ixpa hkġt kumrġx. Mē hkġnh nġ pa htã koja mē gaa nġ ty nhÿm mē hkġnhja mē kġp hapġx. Nã kot paj Tirtüm kwÿjġ hkôt mãn ri ixpa ho ixpa. Mē kot Tirtüm ã mē inhġpġx kati htã pa arġ mē hkôt ixpa ho ixpa. ²⁶ Inhmã Ejit nhō xwÿnhjġ hkôt ixkukrġx rax nġ ri ixpa hprãm kġt. Kwãr mē mãmrġ Tirtüm ã tanhmã inhġpġx to. Koja mē ã inhġpġx anġ pa ixpunuj nġ ri ixpa htã koja Tirtüm nhÿrmã ixto mex rax nġ. Nã kot paj Ejit nhō pahihti hkôt ri ixpa hkġt nġ.

Anhÿr jao ra mē pahpyrã nġ Kris gryk ã mē hkaga. ²⁷ Tã akupÿm mġo pika hwÿr Ijaewjġ ho mōr kaxyw nhÿm Ejit nhō pahihtija tee ri ja hã omu nġ kamã gryk tÿx nġ. No nhÿm Mojesja amnhġ kaxyw Tirtüm kôt hamaxpġr tÿx o hkamnãr rom kãm mē uma hkġt nġ. Nġ mē kġp hkwÿjġ kator pa nġ ma akupÿm mġo pika hwÿr amnhġ kôt mē o pa. Tirtüm kamnãr rom ã mē kġp mē ho kator anġ. Aa kot no ho omunh kġt tã amnhġ kaxyw kãm hamaxpġr tÿx nġ hkamnãr rom mē kator nġ hamakġtkati nġ mē o pa. ²⁸ Nġ hkamnãr rom mē hkġnh ã arġgro mē kot kãm “Pas” anhÿr xwÿnhnta ho hkrax. Kormã Ejit rüm kator kġt ri. Nġ kaxyw amnhġ kwÿjġ mã hã karō nġ mē kãm:

—E pa mē amã Tirtüm kapġr jarġ ka mē inhma. Nã kot puj xep mē jarãhã ôwġhti hkwÿ pa nġ hkamrō ru. Nġ hkamrō ho panhōrkwÿ jakwakre hã pġ kukō. Hãmri nġ ġ kuxōt nġ kuku. Koja kamãt nhÿm mē kot amnhġ tomnuj xwÿnhjġ pġ mē hkra my kot wa piitã mē hpar mã xwÿnhja mō. Hãmri nġ mē pamÿ ri mō nġ ã mē pahte mē panhōrkwÿ nhġpġx anhÿrja ã omu nġ tanhmã mē pahkrajġ ho hkġt nġ. Tirtümja ã mē pahte amnhġ nhġpġx anhÿr kaxyw ã inhmã karō anġ. Jakamã e pu mē hkamnãr rom ã amnhġ nhġpġx anġ kġ mē pahkrajaja mē pahpġ htyk kġt nġ. Anġ.

Hämri nê ã mē kot Ejit rūm kator xà hã arĩgrota ã mē hkĩnh o kator krax anê. Mē hkĩnhja na htem kãm “Pas” anê.

²⁹ Nê Ijaewjaja na prem haxwýja Ejit rūm kormã Mojes kôt mē pa ri uräk nê amnhĩ kaxyw Tirtũm mã hamaxpêr. Jakamã na prem ra gô xujanâr pê “Gô Kamrêk” anhÿr xwýnhja mÿ ri kuhê nhũm Tirtũm mē kãm ho axkjê. Nê mē kãm hkôt ã ho amgrã nhũm mē hã hkamnâr rom mex nê rêr pa. No nhũm mē hkôt mē kot mē himex kaxyw mē mrar xwýnhjaja. Ejit nhõ pôristijaja nhũm gôja akupÿm mē hã axkamur nê mē himex pa.

³⁰⁻³¹ Nê Ijaew kot Mojes mÿr pê Jojue hkôt pa ri mē uräk nê amnhĩ kaxyw Tirtũm kôt hamaxpêr o pa. Na prem ra Tirtũm kot mē kãm pika nhõr xwýnhhta wÿr pøj nhũm Tirtũm krĩ pê Jeriko hwÿr mē kurê. Mē kot kamã mē pa xwýnhpê utär kaxyw mē hwÿr mē kurê. Mëõ krĩ pu hã kahêja kên tÿx pix o na pre. Nê hprêk rax kumrêx. Nê krĩ nhõ xwýnhjaja kãm Tirtũm kapêr mar prãm kêt. Hämri nhũm Tirtũm mē hã Ijaewjê mã amÿnê nê mē kãm:

—E mëõ krĩja kot paj mē amã kugõ nom kêr ka mē inhmar kumrêx. Kêr ka mē apkati mē mē õ krĩ hwÿr mra nê kupu hpÿnh o atã apkati kêp 7 nê rĩ ma akupÿm mra. Anê.

Hämri nhũm mē kuma nê mar xà hkôt ma Jeriko hwÿr mra. Hämri nê hwÿr pøj nê Tirtũm kamnâr rom krĩ puhã kahêja kupu hpÿnh o hã apkati kêp 7. Hämri nhũm apkati pê 7ta ã nhũm kên tÿx o kahêja mē kêp amnhĩ krakrak nê rôrök pa. Nhũm mē mra nê hkôt krĩ hwÿr agjê nê krĩ nhõ xwýnhjê nhĩmex pa. Nom krĩ kamã kuprÿ pê Raapja Ijaew pyrã nê amnhĩ kaxyw Tirtũm mã hamaxpêr o pa jakamã nhũm mē kormã mē himex kaxyw mē hwÿr mör kêt ri amnhĩ kukamã mē hkwyjaja kot mē hã ukapi ho pa kaxyw mē hwÿr mē kurê. Hämri nhũm Raapja mē kêp amnhĩ pyrã nê Tirtũm kôt hamaxpêr ã mē omu nê hkwy kot mē himex pymaj amnhĩ nhõrkwy kamã mē kêp mē ho amũxu nhũm mē hkã hkĩnh pê ma akupÿm hkwyjê wÿr mō. Jakamã nhũm mē kot mē himex kaxyw mē hwÿr mra hämri nê amnhĩ pyrã nê tanhmã Raap mē õ fãmii ho hkêt nhũm mē arĩ htür nê pa. Mē uräk nê amnhĩ kaxyw Tirtũm kôt hamaxpêr o pa hã omunh xà hkôt tanhmã mē ho hkêt nê.

³² ã na pre mē kot amnhĩ kaxyw Tirtũm kôt mē hamaxpêr xwýnhjaja Tirtũm kamnâr rom amnhĩ nhĩpêx anhÿr o pa. Nom jajê pixjaja na prem ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr hkêt nê. Määnên Giteãw nê Parak nê Sãsõ nê Jepte nê Tawi nê Sãmuew nê Tirtũm nhÿ hã mē kapêr o pa xwýnhjaja. Jajê piitã na prem wantajê pyrã nê amnhĩ kaxyw Tirtũm kôt hamaxpêr tÿx rãhã ho pa. Nom kot paj ixprĩ hã tanhmã mē kot hkamnâr rom amnhĩ nhĩpêx to hã mē harênh kêt nê. Kot pa anê nê tokyx harênh par kêt nê. Mē ohtõ rax kumrêx jakamã na pa ãm hkwy pix jarê nê hã kagã.

³³ Na prem hkwyjaja Tirtũm kamnâr rom ma mē kot amnhĩ tomnuj xwýnhjê nhõ krĩ hwÿr mra nê mē kêp mē õ pika pytä. Nê mē hkwyjaja Tirtũm kamnâr rom mē ho amnhĩptär mex o pa. Nhũm prem kãm Tirtũm kurê xwýnhjaja mē hkwyjê pynê nê ahkrehti kamã mry xoprê hkwy nhĩpy mē kurê. Nhũm prem amnhĩ tã mē omu nê amnhĩ kaxyw Tirtũm mã hamaxpêr kurê kumrêx nhũm amnhĩ tã mē omu mē nê te mry jakwa ho pikamÿr tÿx pyrãk o mē hipêx nhũm ãm mē omunh o kuhê nê tanhmã mē ho hkêt nê. Á na prem Tirtũm kamnâr rom amnhĩ nhĩpêx anhÿr o pa.

³⁴ Nhũm mē kot kuwy rax kãm mē hkwyjê rênh tã nhũm mē kot amnhĩ kaxyw Tirtũm mã hamaxpêr tÿx nhũm amnhĩ tã mē omu nê mē nê tanhmã kuwy ho nhũm mē hxêt kêt nê. Nhũm pre mē hkwyjaja wapo ho mē

hkamnhwÿr o mē hwÿjê hpar kaxyw nhūm mē amnhī kaxyw Tīrtūm mā hamaxpēr nhūm amnhī tā mē omu nē mē nē tanhmā mē ho nhūm mē amnhī rē nē mē umaj hprōt nē ma mra. Mē hihtÿx kêt tā Tīrtūm kamnār rom ŷ hā hihtÿx nē mē kām mē hkurê xwÿnhjê ho krihkrit pa nhūm mē ma akupÿm hapêx.

³⁵ Nē mēni hwÿjaja na prem haxwÿja amnhī kaxyw Tīrtūm mā hamaxpēr tÿx o pa. Jao mē hkrajaja mē kēp htyk tā nhūm prem Tīrtūm kamnār rom mē ho kawy nhūm mē kuma nē akupÿm mē kām mē ho htīr.

Ā na prem amnhī kaxyw Tīrtūm mā hamaxpēr pē mex nē pa anē. No na pre mē hwÿjaja mē urāk nē amnhī kaxyw kām hamaxpēr tÿx tā nhūm Tīrtūm tokyx mē ho mex kêt nē. Na pre mē kām mē hkurê xwÿnhjaja Tīrtūm ā mē par kaxyw. Nē mē hwÿjaja Tīrtūm ā mē hipêx kati ho pa nhūm mē amnhī xā htÿx kām hamak kām ty. Nhūm mē himex kaxyw nē mē kām:

—Kwa mē Tīrtūm kaga. Kot kaj mē hkaga pa mē amā inhūre nē mē anhīmex kêt nē. Anē.

No nhūm mē kuma nē ām mē kuma nē amnhī kaxyw kām hamaxpēr tÿx pē mē kām:

—Nā mē kam nē māmri ixpī. Inhmā ixyk pyma hkêt. Kot paj ty nhūm Tīrtūm akupÿm ixto ixtīr pa kuri inhmex kumrêx nē ri ixtīr tūm nē ixpa ho ixpa.

Anhÿr o mē kām amnhī jarēnh jakamā hāmri Tīrtūm kaga hkêt rāhā nhūm mē himex.

³⁶ Nē mē kām mē hkurê xwÿnhjaja na prem Kris ā mē hwÿjê mā hpēr o pikēnh pē mē htak xā ho mē htak rūnh o pa. Nē kàx o mē hwÿjê hpa hpre nē mē hte hpre nhūm mē kēp prēs nē hkrī ho hkrī.

³⁷⁻³⁸ Nhūm prem kēn rūnh o mē hwÿjê htak o mē kupa. Nē mē hayr o mē hwÿjê pa. Nē mē hkamnhwÿr o mē hwÿjê pa. Ā na prem Kris kôt mē hamaxpēr ā mē omunh xā hkôt mē hipêx anhÿr o pa. Jakamā na pre mē hwÿjaja mē umaj mēō krī rūm hapôj nē ma hprōt nē mra. Nē te mē ō krī hkêt pyrā nē kapôt ā kēp amrakati nē ri pa. Mē ē hkêt nē ōwēhti hkā ho ē nē ri hā pa. Nē motre kà ho amnhī pre nē ri hā pa. Nē kēn prêk ā api nē kre kamā hpimxur o pa. Nē pika hkre kamā hpimxur o pa. Nhūm mē kām mē hkurê xwÿnhjaja te mē kēp ahpunu nē mē kēp ahkro pyrāk o mē hipêx nē xapēn mā mē harēnh o:

—Nā mē mexti hā. Kwa pu mē piitā mē himex paa ri.

Anhÿr o mē harēnh tā nhūm Tīrtūm mē urāk nē ā mē harēnh anhÿr kêt nē. Na pre mē mex kumrêx ā mē harē. Nē nhÿrmā kuri mē mex nē pa ho pa hkukamā mē harē.

³⁹ ā na prem Tīrtūm kamnār rom mē kām mē hkurê xwÿnhjê kutā amnhī to htÿx kām htyk o pa anē. Nhūm Tīrtūm ja hā mē omu nē hkīnh nē kām mē hapê htÿx nē. No nhūm mē kormā htīr ri amnhīm Tīrtūm kot mē ho mex xā jamÿnh kêt rāhā ty. ⁴⁰ Tā mo na pre Tīrtūm kormā mē htīr ri hwÿjê pyrā nē mē ho mex kêt nē? Nā na pre kormā mē hkukamā hamaxpēr o:

—Nā kot paj kormā mē ho mex kêt nē. Kot pa mē mÿr pē mē kot ixkôt amnhī xunhwÿr mā xwÿnhjê jamār grire mām. Kēr pa inhō krī kamā mē ho ixpimrāatā mē ho mex rax kumrêx. Nā kot paj ā mē ho mex anē. Ja na kêt inhmā mex o kormā mē htīr ri ixte mē ho mexta jakrenh. Anē.

Jao ra ā mē papajaja mē pakukamā hamaxpēr anē.

12

*Mê pahte Jejus pyrà nê mêmoy kutã amnhî to htÿx ã mê pamã karô
Piripos 3.12-21*

¹ Na pre mê pakukamã mê panhîgêt kwÿjaja amnhî kaxyw Tîrtûm mã hamaxpêr pê ã amnhî xà htÿx kamã hamak o pa anê. Tã te ra mê kot kÿj rûm kaxkwa rûm mê pahpumunh nê tanhmã mê pamã kapêr to pyrà nê mê pamã kapêr o:

–E mê inhma mê ixkanrêhã mê ixtâmnhwÿjaja. Na pa prem ã Tîrtûm kamnâr rom amnhî nhîpêx o ixa anê. Mê kot ja hã mê inhîpêx kati htã pa prem Jejus kaga hkêt nê. Tã kêr ka mê ixpyrà nê ã mê kãm mê akurê xwÿnhjê kutã amnhî to htÿx anê. Nê mê ixpyrà nê amnhî kaxyw Tîrtûm kôt pix mã ajamaxpêr tÿx rãhã ho ri apa. Anê.

Jakamã kwa kêr pu mê urak nê ã amnhî nhîpêx anhÿr rãhã ho mân ri papa. Te mê hprôt xwÿnhjaja kot amnhî nhîpêx pyràk o amnhî nhîpêx. Na htem hprôt tÿx kaxyw mêmoy pytî jamÿnh nê ho hprôt hkêt nê. Na htem ÿ kamã hprôt o hprôt tÿx nê wam hkwÿjê mã wa nê mra. Ja pyrà nê kêr pu mê pahte Tîrtûm kapêr kôt amnhî nhîpêx mex o papa kaxyw tanhmã mê pahte amnhî tomnuj to hã amnhî pumu nê hkaga kurê kumrêx. Mê pahte amnhî tomnuj o papa xãja te mex pyràk no ãm mex kêt. Te ho mê hprôt xwÿnh kot axtem nê mêmoy pytî mÿnh nê tee ri ho hprôt tÿxta pyràk. Kot puj mê tanhmã amnhî tomnuj to ho papa nê Tîrtûm kapêr kôt amnhî nhîpêx mex kêt nê. Jakamã kwa kêr pu mê Tîrtûm kapêr gryk ã amnhî tomnuj nê amnhî to htÿx rãhã ho papa. Te ho mê hprôt nê nhÿri mê àhuk xà pix kukamã hamaxpêr rãhã hprôt tÿx xwÿnhnta pyrà nê ãm Jejus mã pajamaxpêr tÿx rãhã ho papa.

² E kot paj mê amã Jejus kot tanhmã mê panê amnhî nhîpêx toja jarê ka mê inhma. Nã kot mê panê mê pahte amnhî tomnuj pãnhã amnhîrer kaxyw htyk nhûm mê pahte hkôt amnhî xunhwÿr jakamã na hte mê pamã pajamaxpêr nyw gô pu mê amnhî kaxyw hkôt pajamaxpêr ho ri papa. Na pre mê kãm hkurê xwÿnhjaja kot pî kahpa hã nhôr nê hpîr mã nhûm mê kutã mê kãm amnhî to htÿx nê arî mê kãm xa nhûm prem kupî. Tã tee ri amnhî kukamã hamaxpêr o Tîrtûm kaga hkêt nê. Na pre hamaxpêr o:

–Nã kwâr mê mãmrî ixpî. Kot paj ty nhûm Inhîpêxã akupÿm ixto ixtîr pa kuri inhmax kumrêx nê ixtîr tûm nê ixa ho ixa. Anê.

Tã na ra kaxkwa kamã Tîrtûm xupôk rûm mex nê hkrî ho hkrî. ³ Jakamã kwa kêr pu mê kot ã mê panê amnhî nhîpêx anhÿrja mã pajamaxpêr rãhã ho ri papa. Mê kot hipêx kati htã nhûm mê kutã amnhî to htÿx nê xa. Tã kêr pu mê urak nê mê kãm mê pahkurê xwÿnhjê kutã amnhî to htÿx rãhã ri papa. Jao tee ri amnhî kukamã pajamaxpêr o mê umaj Tîrtûm kaga hkêt nê.

⁴ Na ka htem ma mê kot amnhî tomnuj xwÿnhjê hwÿr mra nê mê kot amnhî tomnuj kaga kaxyw tanhmã mê kãm akapêr to nhûm mê ja hã mê ama nhûm ja mê kêp omnuj nhûm mê amnhî tã tanhmã mê atomnuj to. Nom wam mê kot mê pahkwÿjê nhîpêxta pyrà nê kormã mê atôxpîr kêt nê.

*Tîrtûm kot tanhmã hkrajê nhîpêx to hã harênh
Juãw 15.1-2; Eprêw 5.7-8; Xiakre 1.2-4*

⁵ Nê mân ka mê arî Tîrtûm kapêr ã kagã htûm kwÿ hã ano htÿx japêr. Mê pahpê Tîrtûm krajê mã kapêr jarênh kot:

Koja Pahi Maati tanhmã mê ate amnhî tomnuj to nê mê amã kapêr ka mê ama nê mar tÿx nê mêmoyta kaga kurê kumrêx. No mê ama nê tee

ri kot nê akurê xwÿnhnta kukamã ajamaxpêr o ri akapri o axtem nê Tirtûm kaga hkêt nê. Ama nê kot amã mêmoy nê kapêr xwÿnhnta kaga kurê kumrêx.

⁶ Na hte Tirtûm kãm mē pajapê hã tanhmã mē pahte amnhî tomnuj to hã mē pahpumu nê hã tanhmã mē panhîpêx to. Tãm mē pahte amnhî nhîpêx o papa kaxyw. Kot mē pahpê hkra hã mē pajarênh jakamã na hte ã mē pahte tãm amnhî nhîpêx o papa kaxyw mē panhîpêx anê. Anê.

⁷ Jakamã kot kaj mē tanhmã amnhî tomnuj toja mÿrapê tanhmã apunuj kute nê ri apa htã no ãm tee ri amnhî kukamã ajamaxpêr hkêt nê. Kêt mē ãm ajamaxpêr o:

—Na ixte tãm amnhî nhîpêx kaxyw na Tirtûm ã inhîpêx anê. Ixpê hkra hã ixte amnhî to mex o ixpa prãm xãj ã inhîpêx anê.

Anhÿr o mãn kêt ajamaxpêr. Na hte mē hipêêxã mē hkra kot amnhî to mex kaxyw ã mē hipêx anê. Tã Tirtûm na hte mē urak nê ã mē panhîpêx anê.

⁸ No koja mēhō hkra kot tanhmã amnhî tomnuj to hã omu nê ãm omu nê hã tanhmã ho hkêt nê. Hã koja hkraja te hipêêxã hkêt nê hã awrãre nê ri pa pyrak. Tã mē pahpê Tirtûm kraja kot puj mē tanhmã amnhî tomnuj to nhûm ja hã mē pahpumu nê hã tanhmã mē pahto. Nom mē kêp hkra hkêt xwÿnhjaja nhûm hte ja hã mē omu nê ãm hã mē omu nê hã kormã tanhmã mē hipêx to hkêt nê.

⁹ Nê na hte mē panhîpêêxã mêmoy tã mē pamã karō pu htem kuma nê hkôt amnhî nhîpêx. Ja mex. Nom kaxkwa kamã Mēpahpãm maatiya mē pahte mar nê hkôt amnhî nhîpêxja na kêt mex kumrêx. Kot puj mē ã amnhî nhîpêx anê nê nhÿrmã kuri pamex nê pahfir tûm nê papa ho papa.

¹⁰ Nê mēhprire na htem hamaakro nhûm mē hipêêxã tanhmã hã mē ho. Hã mē hkaprêprêk rÿ hã mē kãm akir. Amnhî krã hkôt tanhmã mē hipêx to. Mē kot ja hã amnhî pumunh nê axte hkêt kaxyw. Ja mex. Tã mē papajaja. Mē pahpê Tirtûm kra na pu htem tōhã tanhmã amnhî tomnuj to nhûm mē pahpumu nê tanhmã hã mē pahto. Mē pahte amnhî pumunh nê axte hkêt kaxyw. Urak nê amnhî to mex pix o papa kaxyw. ¹¹ Na hte mêmoy tã tanhmã mē panhîpêx to pu mē tee ri amnhî pumu nê pahkapri nê pahkînh kêt nê ri papa. Nom kot puj mē tokyx tanhmã amnhî tomnuj tota kaga nê akupÿm Tirtûm kôt tãm amnhî nhîpêx o papa nê akupÿm pahkînh nê pajamakêtkati nê ri papa.

Mē pahte Tirtûm kaga hkêt ã mē pamã karō

¹² Jakamã e kwa kêr ka mē amnhî to htÿx nê apa. Mē kot Kris ã tanhmã mē anhîpêx to htãã. ãm Tirtûm kôt pix mã amnhî nhîpêx mex pê akînh nê apa.

¹³ Kêr kê Kris kôt atōjê hō tee ri mêmoy tã amnhî pumunh kôt ra Tirtûm kaga kaxyw tã ã mē ate amnhî nhîpêx anhÿr ã mē apumu nê mē apyrã nê akupÿm hkôt amnhî xãm tÿx nê hkaga hkêt nê.

¹⁴ Nê kêr ka mē tãm ri axpên nhîpêx o ri apa. Jao axpên kôt ajamakêtkati nê ri apa nê amnhî to mex pix kukamã ajamaxpêr. No kot kaj mē anhÿr kêt nê nhÿrmã mē panhō Pahi Maati hwÿr axàpir nê kuri amex nê apa hkêt nê.

¹⁵ Na hte Tirtûm mē pahto mex nê mêmoy to mē pakutã nojarêr rãhã o pa. Jakamã kwa kêr ka mē hkaga hkêt nê. Nê tanhmã ri ajamaxpêr punuj to ho ri apa hkêt nê. Kot ka mē ã amnhî nhîpêx anê nhûm Kris kôt mē pahkwÿjaja ja hã mē apumu nê mē apyrã nê tanhmã amnhî tomnuj.

¹⁶ Nê kêr ka mē axpên kãm apijaãm kêt o ri apa hkêt nê. Nê te finat Ejau kot amnhî nhîpêx pyrak o ri apa hkêt nê. Na pre Tirtûm ã hpijaãm kêt nê

hwÿjê kamā hpijaam kêt o pa. Nê Tirtûm mā hamaxpêr kêt kumrêx. Kêp Ijak kra kot wa jakamā koja nhÿrmā hipêêxà mÿr pê kêp hikukrêx nê ô pika piitā ho årîk pa. Hāmri nhÿm hipêêxà kot ho Tirtûm wÿr nhÿm kot ho mex kaxyw mā tā nhÿm axtem nê mēmo arîgro hā kām prām xaj kot kêp mēmoj to årîk mā xwÿnhnta htô Jako mā hkaga hpa. Mānkwrÿtre gôj kām ām prām xaj kām hkaga hpa. Jakamā nhÿm Jako hpānhā te kêp Ijak kra kot wa pyrā nê mÿr pê ô mēmoj piitā ho årîk mā. ¹⁷ Gaa nhÿm Ejau tee ri ā amnhî nhÿpêx anhÿrja mā hamaxpêr o hkaprî nê. Nê tee ri kām Jako kot akupÿm kām mēmojta nhôr prām kaprÿ. Nê mur nê hā hipêêxà wÿ no nhÿm axte kām mēmoj nhôr kêt nê. Nhÿm kot ho Tirtûm wÿr kaxyw tee ri amnhî to kuwÿ no nhÿm kuma nê ām kuma nê kām ho anhÿr kêt nê.

¹⁸ Nê amnepê mā Tirtûm kot mē panhîgêxjê mā kapêr kaxyw na prem hixêt prêk pê Sinai jarênhja wÿr akuprô nê hparpê kuhê. Hāmri nhÿm hixêt nhÿmôk ā kuwy hpôk rax kumrêx. Nê kuwy mÿr ri kakrā htyk ajêt. Nê kôk àpêr tÿx nê. Nhÿm Ijaewjaja hixêt krax ā omu nê kām maa ho htertet o kuhê. ¹⁹⁻²¹ Hāmri nhÿm mēhō pifti kakô nhÿm Tirtûm hixêt nê mē kām kapêr nê mē kām:

—E mē inhma. Kêr ka mē hixêt ā axàpir kêt nê. Kot kaj mē atô hā api rÿ mē akrit ô hā api ka mē ja hā omu nê kaxyw kên rÿnh kwÿ jamÿ nê ho htak o apî. Anê.

Hāmri nhÿm mē piitā tee ri kuma nê kām ma htÿx kumrêx nê amnhî nê kām:

—Kwa hāmri Tirtûm. Axte mē inhma mēmoj jarênh kêt nê. Mojes pix mā mām mē ixkaxyw tanhmā kām akapêr to. Anê.

Jakamā nhÿm Mojes Tirtûm mā amnhî jarênh nê kapêr mar kaxyw hixêtja ā api. Kām ma nê htertet rāhā mō nê hā api. ²² Nom mē kām ma ho Tirtûm mā amnhî jarênh tā mē papajaja na pu htem mē kurom paxāmnhÿx kām amnhî jarênh o papa. Na pu htem kām amnhî jarênh kaxyw nê hixêt prêk ā paxàpir kêt nê. Te ra mē pahte ma kaxkwa hwÿr ô krî hwÿr paxàpir nê pano ho omunh pê kām amnhî jarênh pyrāk. Ô krîja mex o mex. Kamā kapêr o mē wrÿk xwÿnhjaja ohtô o ohtô. Na htem kamā hkînh rāhā ho pa ho pa.

²³ Nê ô krî hwÿr na hte hkra xàpir xwÿnhjaja ri pa. Nê mē papajaja na pu htem kām amnhî jarênh kaxyw nê te kaxkwa kamā kuri pakuhê nê kām amnhî jarênh pyrāk o amnhî nhÿpêx. Te mē pahpê hkra kot wa pyrāk jakamā mē pamā uma hkêt. Nhÿm pre Tirtûm ra ô kagā kamā mē pakutêp amnhÿm mē panhÿxi hā kagā hpa. Na hte mēmoj piitā hamār o hkrî. Nê krîja kamā amnepê m kormā Kris kot mē pahwÿr wrÿk kêt ri nhÿm ra amnhî kaxyw Tirtûm kôt hamaxpêr mex xwÿnhjaja haxwÿja ra kamā ri pa. Ra Tirtûm kot mē ho hkra jakamā nhÿm mē kuri ri pa ho pa. ²⁴ Nê Jejus haxwÿja kamā pa ho pa. Na pre mē panê htyk nê hkamrô pikapîrja o mē pahte amnhî tomnuj pānhā amnhÿre. Jakamā na pu htem hkôt amnhî xunhwÿ nhÿm mē pahto hkra pu mē paxāmnhÿx ri Tirtûm mā amnhî jarênh nê amnhî to hwÿr o papa.

Amnepê m na pre Tirtûm tee ri Kaî kot htô Apew pîr nê hkamrô pikapîrja ā omu nê hamaxpêr o:

—Nā ā kot amnhî nhÿpêx anhÿr jakamā kot paj hā homnuj tÿx nê. Anê.

Tā ra hpānhā Jejus kot mē panê htyk nê hkamrô pikapîrja ā omu nê ra axtem hamaxpêr o:

—Nā ām hāmri na Ixkrajaja mē nê ty. Jakamā mē kot hkôt amnhî xunhwÿr xwÿnhjaja kot pa Ixkra kukwak ri mē kot amnhî tomnuj mÿrapê tanhmā mē ho hkêt nê.

Anhÿr o mē pakukamā hamaxpēr. Ā hamaxpēr anhÿrja mex o mex.

²⁵ Na pre Mojes Tirtūm nhÿ hā mē panhīgêxjē mā xatā mē kām Tirtūm kapēr jarēnh o ri pa nhūm mē kuma nē hkôt amnhī nhīpêx o pa. Tā gaa nē ra hā nohkēt pa nē akupÿm mē kot amnhī nhīpêx tūm o awjanā nhūm Tirtūm tee ri ja hā mē omu nē mē ÿrapē tanhmā mē hipêx to. Tā nhūm Kraja kaxkwa rūm mē pahwÿr wrÿ nē mē pamā kapēr. Jakamā kwa mē okora kēr pu mē panhīgêjtjē pyrà nē mē pahte amnhī nhīpêx tūm o paxujanār kêt nē. Kot puj mē anē nhūm Tirtūm ja hā mē pahpumu nē mē urāk nē ja hā tanhmā mē panhīpêx to.

²⁶ Amnepēm Tirtūm kot hixêt prék pē Sinai kamā mē kām kapērja. Na pre kapēr tÿx o pika ho àk nhūm htetet tÿx nē. Tā koja nhÿrmā axte pika ho àk nē kaxkwa ho àk nhūm wa hamē htetet tÿx kumrêx. Koja axte ho anhÿr ho pixi nē axte ho anhÿr kêt nē. ²⁷ Tā nhÿrmā axte mēmoj to àk ā amnhī jarēnh jakamā koja mēmoj to kator xwÿnh̄ta piitā ho àk. Nē mē pahte panhīhkra ho mēmoj nhīpêx xwÿnh̄ja nhūm ho àk nhūm htetet tÿx kām hpigrānh pa nē hapêx. Nhūm mēmoj htetet nē hpigrānh kêt xwÿnh̄ pixjaja arī rāhā ho rāhā.

²⁸ No Tirtūm nhō krī koja htetet nē hapêx kêt nē. Nē mē papajaja mē pahpē hkra jakamā te ra kuri ō krī kamā ri mē papa pyràk. Jakamā kot puj mē mē urāk nē pajapêx kêt nē. Jakamā e kwa kēr pu mē amnhī tā Tirtūm mā mex o mex ā harēnh nē hā pahpijaam rāhā ho papa. Nē tanhmā amnhī tomnuj to hā amnhī pumu nē Tirtūm pumaj mēmojta kaga kurē kumrêx. Ā mē pahte amnhī nhīpêx anhÿr o papaja na Tirtūm kām hprām. ²⁹ Hihtÿx o hihtÿx jakamā koja mēmoj tā akamā gryk kot kaj amex kêt o amex kêt.

13

Mē pahte Tirtūm kām hprām xā hkôt amnhī nhīpêx ā mē pamā karō

Rōmān 12.1-2; Epes 4.1-3; Korosē 1.10-11; Wam Tesarōn 4.1-12; Wam Pêtre 2.11-12; Wam Juāw 3.17-18

¹ Nē e kwa Kris kôt ixtō nē ixtōxjaja. Kēr pu mē arī Kris kôt pahkwÿjē ho mex o mān axpēn kôt ri papa. Nē kēr pu mē tanhmā pahpunuj to hā amnhī pumunh tā axpēn to mex mā panhūrer kêt nē. Ā axpēn nhīpêx anhÿr rāhā ho papa.

² Nē amnepē mā na pre mēmojaja nhÿhÿnh mra nē mē panhīgêjtjē hō hwÿr pōj. Hāmri nhūm mē omu nē htÿx axtem krī hō nhō xwÿnh̄ ā mē hkamnhīx tā no nhūm mē kēp Tirtūm kapēr o mē wrÿk xwÿnh̄ kwÿ na prem. Hāmri nhūm amnhī nhōrkwÿ hwÿr mē kuwÿ nhūm mē ma hkôt mra nē kuri pōj nē kutā apku. Jakamā kwa koja nhÿhÿnh krī hō rūm mēmojaja ma mē awÿr mō ka mē omu nē axāmnhīx amnhī nhōrkwÿ hwÿr mē hwÿr kurē kumrêx kē mē ari pōj. Ā mē hipêx anhÿr o apa hāmri nē nhÿrmā mē panhīgêjtja pyrà nē amnhī wÿr Tirtūm kapēr o mē wrÿk xwÿnh̄jē hō hwÿr japēr. Mē urāk nē ja hā mē omunh kêt tā atÿx amnhī wÿr mē awÿ nhūm ja mē amā mex o mex.

³ Nē kēr ka mē ra mē kot Jejus ā mē akwÿjē pynēnh nē mē hagjēnh xwÿnh̄jē mā ajamaxpēr rāhā ho ri apa nē mē ho ajamakêtkati hkêt nē. Te mē kajaja mē ĩhkō hā mē hagjēnh xā kamā apunuj nē akrī pyràk o mē kām ajamaxpēr o ri apa. Jao mē kamā axukaprī ho mē hwÿr mra nē mē kām mēmoj nhōr o ri apa.

⁴ Nē mē kot axpēn to hprōja na mex. Nom kēr ka mē amyjaja ām aprō pix tānopxar o ri apa. Nē mē anijaja mē ajaxwÿja amjēn pix tānopxar o ri apa. No mē hkuprÿjē hwÿr mē mrrar xwÿnh̄jaja nē nhām mē kēp mē hprō ho amnhīkati

xwýnhjaja në nhâm më kêp më mjên o amnhîkati xwýnhjaja koja Tirtûm ja hã më omu në më homnuj tÿx kumrêx.

⁵⁻⁶ Nê kêr ka më akâxpore rûnh kêt ã amnhî pumu në tee ri amnhî kukamã ajamaxpêr o akapri hkêt nê. Na pre Tirtûm më pamã kapêr o:

Kot paj akôt ri ixpa rãhã ho ixpa në aa arer rÿ akaga hkêt kumrêx.

Anhÿr jakamã kot kaj më akâxpore grire htã akapri në apa hkêt nê. Aa Tirtûm kot më pahkaga hkêt ã amnhî jarênh jakamã mëmoj kot pu wem omu në pamã nhâm ri më uma ho papa? Tirtûm kot më pahkôt pa ho pa kênã. Jakamã na pu htem pajamaxpêr o:

Nã Pahi Maatija ra kot ixkôt pa ho pa xwýnh jakamã mëmo kot pa hkêt ri inhmã uma ho ixpa?

Mëmo kot kêt ri tanhmã kêp ixto?

Anhÿr o pajamaxpêr o papa. ⁷ Nê më kot Kris mã më ajamãr o më pa xwýnh ra më htyk xwýnhjaja ka më arî më kot tanhmã amnhî nhîpêx to ho paja mã ajamaxpêr rãhã ho ri apa. Na prem Tirtûm kapêr o më ajahkre mex nê. Nê tãm ri amnhî nhîpêx o ri më akôt pa. Nê amnhî kaxyw Tirtûm kôt pix mã hamaxpêr rãhã ty. Tã kêr ka më urak nê ã amnhî nhîpêx anhÿr o ri apa rãhã ty.

⁸ Nê Jeus Krisja arî rãhãã. Nê amnepê mã kot amnhî nhîpêxa mãânên arî rãhãã. Aa kot amnhî nhîpêxa nhîjuk ri axtem tanhmã amnhî nhîpêx to hkêt.

⁹ Nê kwa kêr ka më Tirtûm kôt amnhî nhîpêx rãhã ho ri apa. Na hte kapêr o hêx xwýnhjaja më awÿr mra në më amã:

—Amnepê mē ate Tirtûm kot më amex ã më ajarênh kaxyw më ate kãm mëmo mry nhôr në akupÿm hamÿnh në hkur o apa htã ra ja ho anhÿr kaga. Kwa më ja ho awjanã nê axte ã amnhî nhîpêx anhÿr o ri apa. Kê Tirtûm ja hã më apumunh kôt më amex ã më ajarê.

Anhÿr o më amã kapêr. Nom xã na hte Tirtûm ã më pahte amnhî nhîpêx anhÿr ã më pahpumunh kôt më pamex ã më pajarê? Xã na htem mëmo më apkur xã hkur pê amnhî kaxyw Jeus kôt hamaxpêr tÿx o pa? Nã na htem anhÿr kêt nê. Na pu htem mëmoj kur kôt pamã Tirtûm kînh kêt nê. Kêt më paxâpkur xãja më panhî pix o hihtÿx kaxyw na. Na hte Jeus kôt më pahto paxihtÿx kêt nê. ãm Tirtûm kot amarî kãm më pajapê nê mëmoj to më pakutã nojarêt jakamã na pu htem ja hã amnhî pumu në amnhî kaxyw hkôt pajamaxpêr tÿx o papa.

¹⁰ Tirtûmja Jeus kot më panê htyk ã omunh xã hkôt ra kot më pamex ã më pajarênh jakamã mo kaxyw kot pu më axte kot më pamex ã më pajarênh kaxyw kãm mëmo mry gô nê hkwy hku? Koja mëhõ akupÿm Tirtûm kapêr tûm o ujanãr jao Jeus kot nê htyk nê hkamrô pikapîrja kaga. ¹¹ Amnepê mē na pre patre maatijaja tôhã më kãm mëmo mry hpar xwýnh hkamrô ru nê guhkrax kãm kuru në hamÿ nê ma o mra nê Tirtûm nhôrkwy kaãkre hwÿr hitom maati hwÿr ho agjê. Tirtûm kot më omunh nê axte më kot amnhî tomnuj mã hamaxpêr kêt kaxyw. Hãmri nhûm hpãnhã î mÿ nê krî pê ho kato nê ma o mra nê nhÿri amÿm hkwyjê hkãx ã ho hxêt pa. Tirtûm kapêr tûm kôt na prem ã amnhî nhîpêx anhÿr o pa. ¹² Tã ja pyrã nê na prem ma krî pê amÿm Jeus o tẽ nê kupî nhûm hkamrô axkapî. Kot më pahte amnhî tomnuj pãnhã amnhîrer nê më pahto më pahpê Tirtûm kra kaxyw ã htyk nê hkamrô pikapîr anê. ¹³ Na prem Tirtûm kapêr tûm gryk ã Jeus kaga nê pôristijê mã anê nhûm më ma krî pê ho kato nê o tẽ nê kupî. Tã kêr pu më jajê rom Jeus gryk ã mãn Tirtûm kapêr tûm kaga. Kwãr më mãmrî Jeus pyrã nê Tirtûm ã tanhmã

mê pahto nê amnhî nê nhÿhÿm mê pajano. ¹⁴ Kêt jar mê papapxàja kêp mê papapxà kumrêx kêt. Nê jar mê panhō krîja kêp mê panhō krî kumrêx kêt. Mê pamā te kot pô nhîrōnh o ixkre pix pyrāk. No kêt mê panhō krî kumrêx koja jar mê panhō krî rom aa hapêx kêt nê. Tā tām na pu mê kormā ma hwÿr papa kaxyw arî amnhî tā Tîrtûm jamār o papa.

¹⁵ Nê na htem Ijaew arî ohtō nê amnhî pānhā Tîrtûm mā mry hpar ho pa. Nom mê papajaja kot puj mê axte ā amnhî nhîpêx anhÿr hkêt nê. Kot puj mê âm Jejus kukwak ri Tîrtûm mā mex o mex ā harênh rāhā ho mām papa. Jao te mê pahte kām hkînh xā nhōr pyrāk o amnhî nhîpêx.

¹⁶ Nê kêr pu mê arî axpên to mex o ri axpên kôt papa. Nê kê mêhō kêp amrakati japêr ka ja hā omu nê amnhî kutā kām anhō mêmoj kwÿ. Ā kot puj mê axpên nhîpêx anhÿr rāhā ho ri axpên kôt papa. Kot puj mê anê nê te mê pahte Tîrtûm mā hkînh xā nhōr pyrāk o amnhî nhîpêx. Ā mê pahte amnhî nhîpêx anhÿrja na mex o mex.

¹⁷ Nê kêr ka mê Kris kôt mê akrāhtûmjê kapêr ma nê mê hkôt amnhî nhîpêx mex nê. Na htem Tîrtûm mā mê ajamār o ri mê akôt pa. Koja mê nhÿrmā mê kot tanhmā mê anhîpêx to hā Tîrtûm mā amnhî jarê. Jakamā mê kām mê ato ajuta prām. Tā kêr ka mê kapêr ma nê mê hkôt ri amnhî nhîpêx mex o ri apa. Kêr kê mê amnhî tā mê apumu nê hkînh nê. No kot kaj mê ama nê âm mê ama nhûm mê tee ri amnhî tā mê apumu nê hkaprî nê. Jao tee ri kot tanhmā mê ato ajuta mex to hkukamā hamaxpêr.

¹⁸ Nê kwa kêr ka mê ixto Tîrtûm wÿr rāhā ho apa. Inhmā Tîrtûm noo mā tanhmā amnhî tomnuj to hprām kêt. Âm inhmā amnhî to mex pix o ri ixpa hprām.

¹⁹ Nê kêr ka mê ixto awÿ kê tokyx akupÿm mê awÿr inhmê. Na pa ra inhmā mê apumunh prām tÿx nê.

Kagā nhîpêx xwÿnh kot tanhmā mê ho Tîrtûm wÿr to hā harênh

Epes 3.14-19; Pîripōs 1.0-11; Wam Tesarōn 3.9-13, 5.23; Sikûn Tesarōn 1.11-12, 2.16-17

²⁰ Nê mê panhō Pahihti Jejus Krisja na hte mê panhîpêx o te ôwêhti jamār xwÿnh kot hkrit jamār pyrāk o pa. Jakamā kêp mê pajamār xwÿnh maati mex na. Na pre mê panê ty nhûm Tîrtûm akupÿm mê pamā ho htîr nê mê pamā harênh o:

—E ra Ixkra kot mê anê htyk jakamā kêr ka mê âm ixkapêr nyw kôt pix mā ri amnhî nhîpêx o ri apa. Kot kaj mê ā amnhî nhîpêx anê hāmri nê nhÿrmā ty pa akupÿm mê ato mê atîr ka mê ixri atîr tûm nê apa ho apa. Anê.

Tîrtûm kêp mê pahto mê pajamakêtkati nê ri mê papa xwÿnh na. ²¹ Tā na pa hte tanhmā mê ato hwÿr to ho ixpa nê mê ato hwÿr o:

—Pa Tîrtûm. E kwa tanhmā ixkwÿjê ho mex to kê mê kām akapêr kôt pix mā amnhî nhîpêx o pa hprām. Nê mê kām tām amnhî nhîpêx o pa hprām. Nê kê Jejus haxwÿja tanhmā mê ho mex to kê mê war amā hprām xā hkôt pix mā war amā tanhmā ri amnhî nhîpêx to ho pa. Anê.

E kêr pu mê arî Jejus Kris mā mex o mex ā harênh rāhā ho papa.

Kagā jatur xā kamā mêmoj jarênh

²² E Kris kôt ixkrāmnhwÿjjaja. Nā na pa ā mê amā kagā nhîpêx anê. Jejus kôt mê ato mê axihtÿx kaxyw. No na pa ho ry nê hipêx kêt nê. Ixte ho grîre nê hipêx jakamā kwa kêr ka mê kamā harê nê mar tÿx nê hkôt amnhî nhîpêx mex o ri apa.

²³ Nê mǎn ka mē ra Ximotre jarēnh mar japêr. Na pre Kris ā mē hagdēnh xà kamā hkrī hā apkati xohtô nē. Tā nhūm xep mē ra kator. Tā koja kormā mē awÿr inhmōr xwÿj ri man ixwÿr mō nē hpôx japêr kot paj ma amnhī kôt mē awÿr o mō ka mē omu.

²⁴ Nê kêr ka mē kot Kris mā mē ajamār xwÿnhjê mā ijarē. Nê atar Tirtūm krajê piitā mē kām ijarē.

Nê ota jar Tirtūm kra hkwÿja piitā mē awÿr hpêr mē.

²⁵ E kê Tirtūm mē apiitā mē ato mex o pa. Tā âm ja pix. Na pa ā mē amā hā kagà ho anē. Na hapêx.

Xiakre

Xiakre kot Jejus kôt hkwyjê piitã hwÿr kagã nê mênh

Xiakre na pre kagãja nhîpêx. Kêp Jejus tô nê kêp Jerujarê kamã mê kot Jejus kôt amnhî xunhwÿr xwÿnhjê nhô pastô na pre. Nê kêp Ijaew. Jakamã na pre hkwyjê mã kagãja nhîpêx nê krî piitã hkôt urãk nê Jejus kôt mê kot amnhî xunhwÿr xwÿnhjê hwÿr kurê. Jejus ã mê kãm mê hkurê xwÿnhjaja na prem mê hipêx kati nhÿm mê amnhî xà htÿx kamã hamak o pa. Jakamã nhÿm Xiakre kot mê hamaxpêr o mê hihtÿx kaxyw kagãja nhîpêx nê mê hwÿr kurê nê mê kãm:

¹ Pa ixkwÿjaja. Xà mê amex? E ixpê Xiakre na pa. Ixte Tirtÿm mê Pahihti Jejus Kris wa kãm tanhmã amnhî nhîpêx to xwÿnh na pa. Jakamã kot paj kagãja nhîpêx nê pika piitã hkôt mê apiitã mê awÿr kurê. Mê apê Tirtÿm krajê hwÿr.

*Mê pahpunuj tâ mê pahte amnhî kaxyw Tirtÿm kôt pajamaxpêr
Rukre 6.20-23; Rômãn 5.3-5; Korosê 1.11; Wam Pêtre 4.12-19*

²⁻³ E ixkwÿjaja. Kêr ka mê atô tanhmã amnhî to rÿ tanhmã apunuj to. Rÿ mênhō tanhmã Jejus ã mê anhîpêx to. Tã kêr ka mê ja hã amnhî pumu nê tee ri amnhî kukamã ajamaxpêr o ri akaprî hkêt nê. Arî akînh kãm amnhî kaxyw Tirtÿm kôt ajamaxpêr tÿx rãhã ho ri apa. Kot kaj mê ã amnhî nhîpêx anê nê gaa nê rî mêmoy punuj pê Jejus kôt amnhî xunhwÿr tÿx nê. Jakamã kwa kêr ka mê tanhmã apunuj to hã amnhî pumu nê ã mê ate amnhî nhîpêx anhÿrja kukamã ajamaxpêr pê akînh nê ri apa. ⁴ Nom kêr ka mê tee ri tanhmã apunuj to hã amnhî pumu nê akaprî xaj Tirtÿm kaga hkêt nê. ãm amnhî kaxyw hkôt ajamaxpêr tÿx rãhã ho ri apa. Kot kaj mê ã amnhî nhîpêx anê nê gaa nê Tirtÿm noo mã tãm amnhî nhîpêx mex o ri apa. Nê kãm hprãm xà hkôt pix mã amnhî nhîpêx o apa.

*Mê pahte tanhmã amnhî kute hã amnhî pumunh kôt amnhî to Tirtÿm wÿr ã
mê pamã karô*

Matêwre 21.18-22

⁵ Nê kêr ka mê mêmoy mÿrapê tanhmã apunuj to hãmri nê tee ri ja hã amã Tirtÿm mã ajamaxpêr tÿx prãm nhÿm apê ja hihtÿx japêr. Rÿ mêmoy tanhmã apê amnhî nhîpêx to ka tee ri hukkamã ajamaxpêr japêr. Kêr ka mê ã ajamaxpêr anhÿr japêr hãmri nê amnhî to Tirtÿm wÿr kurê kumrêx. Kot amã ajamaxpêr mex nhôr nhÿm ate ÿ hã tãm ajamaxpêr kaxyw amnhî to awÿ. Kot kaj mê ã amnhî to hwÿr anê nhÿm amnhî tâ mê ama nê mêmojta kutã tanhmã ato axihtÿx to kurê kumrêx ka ÿ hã hkôt ajamaxpêr tÿx mex o ri apa. Jao tanhmã akute htã akînh nê ajamakêtkati nê ri apa. Koja Tirtÿm tee ri amã mêmoy kôt ajamaxpêr tÿx prãm kaprÿ hã apumu nê hã amã ãkjêr kêt nê. Koja ate amnhî to hwÿrta ma nê tanhmã ato mex to. ⁶ Nom kêr ka mê amnhî to hwÿr kãm tee ri amnhî kukamã ajamaxpêr kati hkêt nê. Rÿ ajamaxpêr o:

—Koonên. Koja apu Tirtÿm inhmã ja ho anhÿr japêr.

Anhÿr o tee ri amnhî kukamã ajamaxpêr kati hkêt nê. ãm akînh kãm tanhmã ate amnhî to hwÿr toja kukamã ajamaxpêr o:

—Nà koja inhmã ho anê. Ixte amnhî kaxyw kãm ijamaxpêr nê amnhî to hwÿr xà hkôt koja inhmã tanhmã amnhî nhîpêx to.

Anhÿr o hkamnàr rom ã amnhĩ kukamã ajamaxpër anë.

Nom kot kaj mẽ tanhmã amnhĩ to hwÿr to nẽ tee ri amnhĩ kukamã ajamaxpër kati nẽ hkõt ajamaxpër tÿx kêt nẽ. Nẽ te kòk nhãm àpèr nẽ nhãm àpèrta pyrã nẽ nhãm ri ajamaxpër nẽ nhãm ri ajamaxpërja o hkõt ajamaxpër kêt nẽ. Kot kaj mẽ ã amnhĩ nhĩpèx anë nhũm Tirtùm tee ri ja hã mẽ apumu nhũm ja kãm mex kêt nẽ. ⁷⁻⁸ ã mẽ hamaxpër anhÿr xwÿnhjaja na htem nhãm hamaxpër nẽ nhãm hamaxpër jao hamaxpër mex kêt nẽ. Jakamã kot kaj mẽ ã ajamaxpër anhÿr o amnhĩ to Tirtùm wÿ hãmri nẽ ãm amnhĩ to hwÿr kaprÿ. Koja ama nẽ ãm ama. Nom kot kaj mẽ tanhmã akute hã amnhĩ kaxyw hkõt ajamaxpër tÿx pè amnhĩ to awÿ. Nẽ tee ri amnhĩ kukamã ajamaxpër kati hkõt kãm tanhmã amnhĩ to hwÿr to nhũm amnhĩ tã ama nẽ hkĩnh nẽ tanhmã amã mẽmoj nhĩpèx to. Mẽ ate hã axàhwÿr xà hkõt tanhmã mẽ amã mẽmoj nhĩpèx to.

*Mẽ kèp amrakati xwÿnh mẽ mẽ kot amnhĩ to rũnh xwÿnhjè jarènh
Eprêw 13.5-6; Wam Pètre 1.24-25*

⁹ Nẽ kwa mẽ akàxpore hkèt xwÿnhjaja. Jar mẽ apè amrakati htã mẽ apè Tirtùm kra na ka mẽ. Jakamã kèr ka mẽ akàxpore rũnh kêt tã mẽ apè Tirtùm kra hã amnhĩ pumunh kòt ajamakètkati nẽ nẽ akĩnh nẽ apa.

¹⁰⁻¹¹ Nẽ mẽ akàxpore rũnh xwÿnhjaja. Mẽ akàxpore rũnh nẽ mẽ akukrèx rũnh tã kot kaj mẽ nhÿrmã ty nẽ piitã rer pa nẽ mẽ kèp amrakati xwÿnhjè pyrã nẽ anhÿ kamã Tirtùm kuri akrĩ nhũm tanhmã mẽ ajarènh to. Te mẽ apè mẽmo pixòrà kot amnhĩ nhĩpèx pyrãk. Na hte kwÿhtã axpèn pè axpòt nẽ muxre nẽ mex nẽ harir. Tã gaa nẽ rĩ hã myt xàhpanh mẽ nhũm ra nhôore. Nẽ gaa nẽ ra grã pa nẽ ròròk nẽ hapèx. Tã kot kaj mẽ nhÿrmã uràk nẽ ty nẽ akukrèx rer pa. Jakamã kwa kèr ka mẽ akàxpore rũnh pumunh kòt akĩnh nẽ ri apa hkèt nẽ. Kèt ãm mẽ apè Tirtùm kra hã mãn amnhĩ pumunh kòt akĩnh nẽ apa.

Mẽ pahpunuj kòt pagryk nẽ mẽ pahkurè

¹² Nẽ kot kaj mẽ atò tanhmã apunuj to htã arĩ amnhĩ kaxyw Tirtùm mã ajamaxpër tÿx rãhã ho ri apa. No tanhmã apunuj to hã amnhĩ pumu nẽ hkaga hkèt nẽ. Rÿ kot tanhmã ato xwÿnhhta kèr ka mẽ amnhĩ tã kamã agryk nẽ tanhmã ho hkèt nẽ. ãm Jejus kòt pix mã amnhĩ nhĩpèx rãhã ho ri apa. Kèr kè Tirtùm amã hkĩnh ã amnhĩ tã apumu nẽ amex ã ajarè. Ka nhÿrmã kuri amex kumrèx nẽ atĩr tùm nẽ apa ho apa. Ra kot mẽ pakukamã mẽ pahtã amnhĩ jarènh xà hkõt. Jakamã kèr ka mẽ tanhmã apunuj to htã ã amnhĩ kukamã ajamaxpër anhÿr pè akĩnh nẽ apa.

¹³ Nẽ Tirtùm aa kãm tanhmã amnhĩ tomnuj to hprãm kèt. Nẽ mẽ papajaja mẽ pahte tanhmã amnhĩ tomnuj to kaxyw na hte mẽ pamã tanhmã àmnènh to rÿ mẽ pamã mẽ pajamaxpër punuj jagjènh kèt nẽ. Jakamã kot ka mẽ atò amã tanhmã amnhĩ tomnuj to hprãm tã kwa kèr ka Tirtùm tãm kot ja kaxyw mẽ akrãm mẽ ajamaxpër punuj jagjènh to hã hkamnhi x kèt nẽ. ¹⁴⁻¹⁵ Mẽ papamjaja na pu htem pajamaxpër punuj xà hkõt tanhmã amnhĩ tomnuj to. No Tirtùm Karò na hte mẽ pamã mẽ pajamaxpër punuj jagjènh kèt nẽ. Mẽ papamjaja na pu htem pajamaxpër punuj nẽ gaa nẽ ra hkõt tanhmã amnhĩ tomnuj to. Hãmri nẽ gaa nẽ ã amnhĩ nhĩpèx anhÿr rãhã ho ri papa. Mẽ kot amnhĩ tomnuj o mẽ pa xwÿnhjaja koja mẽ nhÿrmã ty hãmri nẽ Tirtùm mẽ Kra wa kuri htĩr tùm nẽ pa ho pa hkèt nẽ.

*Tirtùm kot tanhmã mẽ pahto mex to hã harènh
Xiakre 3.17-18; Sikũn Pètre 1.3-4*

¹⁶ Nē e ixkwýjaja. Tirtūm kot mē pahte amnhī tomnuj prām xàj mē pamā mē pajamxpēr punuj jagjēnh kēt jakamā kwa kēr ka mē ā ajamxpēr anhýr kēt nē. ¹⁷ Na hte mē pahto mex pix o pa. Na pre myyti ho kato. Kapēr pix o ho kato. Nē mytwýre ho kato. Nē kanhēti ho kato. Ja piitā ho kato nhūm mē pamā hirā mex o harir. Na hte mytwýre tōhā hirā mex o pa. Nē gaa nē nyw kaxyw nē kamāt kō. Nē gaa nē nyw mē nhūm akupým hirā. Ā na hte amnhī nhīpēx anhýr o pa. No Tirtūmja ā kot anhýr kēt. Kot amnhī nhīpēxja ām rāhā ho rāhā. Na hte mē pahto mex pix o pa. No tōhā tanhmā mē pahto mex to nhūm jāā nhūm tanhmā mē pahptomnuj to hkēt nē. ¹⁸ Tā kapēr pix o kot ā mēmoj to kator kot anhýr. Nē mē pamā kapēr o amnhīrit. Kām mē pahto hkra hprām xàj mē pamā Jesus kot tanhmā mē panē amnhī nhīpēx toja nhūm pre mē pamā ho amnhīrit. Na pu prem kuma nē hkōt amnhī xunhwý nhūm amnhī tā mē pahpumu nē mē pahto hkra. Mē pahpē Ijaew kumrēxjaja na pre mē pahto hkra.

*Mē pagryk o papa nē mē pahkurē
Rōmān 12.17-21; Epes 4.25-5.2*

¹⁹ E ixkwýjaja. Kwa mē ixkapēr ma nē hā anohtýx nē ho apa. Koja mēhō Tirtūm kapēr o mē ajahkre kaxyw mē awýr mō nē mē amā kapēr jarē ka mē mar týx nē. Koja mē ate tanhmā amnhī tomnuj to nē mē amā kapēr ka mē amnhī tā ama nē kamā agryk kēt nē. ²⁰ Mē gryk o mē pa xwýnhjaja na htem Tirtūm kapēr kōt ri amnhī nhīpēx kēt nē. ²¹ Jakamā kwa kēr ka mē axte amnhī tomnuj rý ajamxpēr punuj o ri apa hkēt nē. Na htem ohtō nē ā amnhī nhīpēx anhýr o pa nom kēr ka mē kurom Tirtūm kapēr mān amnhī krā him haxrà týx nē. Kapēr o mē ajahkre xwýnhjaja na htem ho mē ajahkre mex o pa. Tā kēr ka mē ama nē amā hkōt amnhī nhīpēx prām rāhā ho ri apa. Na pu htem Tirtūm kapēr ma nē hkōt amnhī nhīpēx o papa hāmri nē nhýrmā Tirtūm mē Kra wa kuri pahťir tūm nē pa mex nē papa ho papa.

*Mē pahte Tirtūm kapēr kōt amnhī nhīpēx ā mē pamā karō
Matēwre 7.24-27; Wam Juāw 2.3-6*

²² Nē kwa mē okora. Kēr ka mē ām Tirtūm kapēr ma nē ām mar kēt nē. Māānēn hkōt amnhī nhīpēx rāhā ho ri apa. Kot kaj mē ama nē ām ama nē hkōt amnhī nhīpēx kēt nē hāmri nē apē Tirtūm kra hā amnhī jarēnh kapry. Jao nhýrmā Tirtūm mē Kra wa kuri atir tūm nē apa hkēt nē. ²³⁻²⁴ Te ho mēhō kot amnhī pumunh xā hpyr nē kamā amnhī pumunh nē amnhī krā hkī jaē rý amnhī kuk tyk pumunh pyrāk. Tā te kot ām ja hā amnhī pumunh nē kot amnhī to mex kēt rāhā akupým amnhī pumunh xā xir nē ma htem nē axte amnhī kuk tyk rý amnhī krā kī jaērta mā hamaxpēr kēt pyrāk. Mē kot Tirtūm kapēr mar nē ām mar nē hkōt amnhī nhīpēx kēt xwýnhjaja te kot ja jarēnh pyrāk. ²⁵ Tā kēr ka mē ā amnhī nhīpēx anhýr kēt nē. Mē ate Tirtūm kapēr kōt amnhī nhīpēx o apa kaxyw xatā kamā harē nē mar týx o apa. Jao hkōt amnhī nhīpēx mex o apa. Tirtūm kot mē pahte tanhmā amnhī nhīpēx to ho papa hā mē pamā karō xāja ām hāmri na. Na htem hkōt amnhī nhīpēx nhūm Tirtūm ja hā mē omu nē mē ho mex nē nhūm mē amnhīx hamakētkati nē hkōt amnhī nhīpēx o pa. ²⁶ Nom koja mēhō kēp Tirtūm kra hā amnhī jarēnh tā htýx ri kapēr punuj o ri pa hāmri nē ām kēp hkra hā amnhī jarēnh kapry. Mē pahpē Tirtūm krajaja na pu htem ā pakapēr anhýr kēt nē. ²⁷ Axtem mē pahte amnhī nhīpēx. Na pu htem mē hā awrā rý mē kēp mē mjēn tyk xwýnhjē ho mex nē mē hā pahpēr o pahpikēnh o papa hkēt nē. Nē tanhmā mē kute hā mē omu

nē mē ho ajuta ho papa. Ā na pu htem pahpê Tirtūm krajaja amnhī nhīpêx anhÿr o papa nhūm Mēpanhīpēêxà Maati Tirtūm ja hā mē pahpumu nē hkīnh nē. No na pu htem mē kot amnhī tomnuj o mē pa xwÿnhjê hkôt ri amnhī nhīpêx kêt nē ām Tirtūm kapêr xà kôt pix mā amnhī nhīpêx nhūm amnhī tā mē pahpumu nē hkīnh nē.

2

*Mē pahte mē piitā mē hipêx o axpēn pyrāk ā mē pamā karō
Rōmān 2.11; Korosē 3.25*

¹ E ixkwÿjaja. Pahihiti Jejus Krisja mex o mex. Tā ra mē ate hkôt amnhī xunhwÿr jakamā kwa kēr ka mē apê hkwÿ hā mē piitā tām mē hipêx o apa. Nē mē hipêx o axpēn pyrāk. ² Jakamā kot kaj mē nhÿrmā Tirtūm kapêr mar kaxyw axpēn wÿr akuprō nhūm hikàxpore rax xwÿnhnta mē akôt axà. Ê mex nē ôr o ĩhkra kamā kàx hāmri nē mē akôt axà. Nhūm hkôt mēhō pē amrakati xwÿnhja tē nē axà. Nom wamta kīnhā kēp amrakati nē ê omnajti nē pikaxônhti. Hāmri nē hikàxpore rax xwÿnhnta hkôt mē awÿr tēn axà. ³ Tā tanhmā kot kaj wem ri wa hipêx to? Xà kot kaj mē wa hipêx o axpēn pyrāk nà? Nà xà kot kaj mē ā wa hipêx anē nē wam àr xwÿnhnta ê mex ā omunh xà hkôt kām kadēre hō gō nē kām:

—E ota kadēre. Māmri hā nhÿ. Anē.

Hāmri nē ê pynajti xwÿnhnta pumu nē axtem nē kām:

—E atar pikap nhÿ.

Anhÿr o ahpÿnhā wa kām akapêr? ⁴ Kot kaj mē ahpÿnhā ā wa hipêx anē nē amnhī tomnuj nē. Wam àr xwÿnhnta ka kām akapêr mex nē tanhmā ho mex to. No hkôt hōta omnajti hā omunh xà hkôt te kamā anhōkre kahak pyrāk o hipêx. Kot kaj mē ā ahpÿnhā wa hipêx anē nhūm Tirtūm tee ri ja hā mē apumu nhūm ja kēp omnuj nē. ⁵ Kwa mē inhma ixkwÿjaja. Mē kēp amrakati xwÿnhjaja mē hikàxpore hkêt tā na hte mē hkwÿjaja amnhī kaxyw Tirtūm kôt hamaxpêr nē hkôt amnhī xunhwÿr nhūm amnhī tā mē omu nē kot mē panhīpêx pyrā nē mē ho hkra. Jakamā jar mē kēp amrakati htā na htem amnhī kaxyw Tirtūm kôt hamaxpêr tÿx rāhā ho pa. Jakamā koja mē nhÿrmā kuri htūr tūm nē mex kumrêx nē pa ho pa. Mē kām Tirtūm kīnh o mē pa xwÿnh piitā koja mē nhÿrmā ā mex nē ri pa anē. ⁶ Nom kot kaj mē ahpÿnhā mē hipêx nē amnhī tomnuj nē. E pa mēmoj tā mē akukja. Mēmojaja na htem tanhmā mē ato hêx to? Nē mēmojaja na htem juisti mā tanhmā mē ato kapêr punuj to? Xà mē kēp amrakati xwÿnhjaja? Nà mē tām kêt. Mē hikàxpore rūnh xwÿnhjaja na htem ā mē anhīpêx anhÿr o pa. ⁷ Nē ra mē ate hkôt amnhī xunhwÿr xwÿnhja nhūm mē axtem nē tanhmā mē apê ho kapêr to ho pa. Tā ka htem mē kēp amrakati xwÿnhjê rom mē kām akapêr mex nē mē kām kadēre mex gō nhūm mē hā hkrī. ⁸ Tirtūm kapêr ā kagà htūm kot ja jarēnh kot: Kēr ka mē piitā mē hipêx o te ka amā amnhī tā ma pyrāk. Anē.

Ā kot mē pamā karō kot anhÿr. Kapêrja mex kumrêx. Kot puj mē ā axpēn nhīpêx anhÿr jao Tirtūm kām hprām xà hkôt amnhī nhīpêx mex nē. ⁹ Nom kot puj mē ā amnhī nhīpêx anhÿr kêt nē ahpÿnhā tanhmā mē hikàxpore rūnh xwÿnhjê ho mex to nē ahpÿnhā tanhmā mē kēp amrakati xwÿnhjê nhīpêx to japêr. Hā kot puj mē Tirtūm kapêr htūmta nhīrōp pakuhê nē amnhī tomnuj nē. ¹⁰ Kot pu mē kapêr tūm piitā hkôt ri amnhī nhīpêx mex o ri papa htā ām pixire nē hirōp pakuhê. Jao te pahte kapêr piitā hirōp pakuhê pyrāk. ¹¹ Na pre Tirtūm mē pahte mē pahprō pix tānopxar o papa hā mē pamā karō. Nē

mē pamjēn pix tānopxar o papa hā mē pamā karō. Nē mē pahte axpēn par nē mē pahkurē. Jakamā kot puj mē pahprō pix tānopxar mex o ri papa japēr. Nē mē pamjēn pix tānopxar mex o ri papa japēr tā tanhmā pajamexpēr to nē pahkwýjē hōxpī. Jao te Tirtūm kapēr tūm piitā hirōp pakuhē hpar pyrāk o amnhī nhīpēx.

¹²⁻¹³ Koja nhýrmā Tirtūm mē pahtír ri tanhmā axpēn nhīpēx to ho papa hā mē pahpumunh kōt tanhmā mē pajarēnh to. Mē pamā axpēn kīnh ā axpēn to mex o papa hā mē pahpumunh kōt mē pajarē rý mē pamā axpēn kīnh kēt ā axpēn nhīpēx o papa hā mē pahpumunh kōt mē pajarē. Jakamā mē kamā mē ukaprí kēt xwýnhjaja koja nhýrmā ja hā mē omu nē mē urāk nē mē kamā ukaprí hkēt nē. Nom mē kamā mē ukaprí ho mē pa xwýnhjaja koja ja hā mē omu nē mē urāk nē mē kamā ukaprí nē mē nē mē kot amnhī tomnuj o ri axpēn kōt apa. Jakamā kwa kēr ka mē amnhī to mex nē tām axpēn nhīpēx o ri axpēn kōt apa. Nē axpēn mā akapēr mex nē axpēn kamā axukaprí pix kukamā ajamexpēr o apa.

Amnhī kaxyw Tirtūm kōt mē hamaxpēr xwýnhjē jarēnh
Rukre 3.8-14

¹⁴ Nē kwa ixkwýjaja. Koja mēhō kot amnhī kaxyw Jejus kōt hamaxpēr nē hkōt amnhī xām ā amnhī jarēnh tā hkōt ri amnhī nhīpēx kēt nē. Hā koja nhýrmā ty hāmri nē tanhmā kot we amnhī to nē Tirtūm nē Jejus wa kuri hūr tūm nē pa ho pa? Nā koja anhýr kēt nē. Kēp hkra hā amnhī jarēnh tā hkōt amnhī nhīpēx kēt jakamā koja nhýrmā wa hwýr àpir kēt nē.

¹⁵ Nē xā koja mēhō kēp amrakati nē ri pa. Nē ē pynajre pix jagjē nē ri hā pa. Nē ō hkēt nē ri kām prām nē pa. ¹⁶ Ka mē ja hā omu nē tanhmā kām akapēr to nē kām:

—Kwa ā amnhī nhīpēx anhýr kēt nē. Anhōrkwý hwýr tēn axē mex japēr nē axā nē amnhīm mēmoj japēr nē aku. Koja Tirtūm ato mex rax nē.

Anhýr o kām akapēr tā kām mēmoj nhōr kēt nē. Tā xā koja we ama nē amar xā hkōt ē mex jagjē nē apkur mex o ri pa? Nā kot ka mē ā kām akapēr anē nē ho ajuta hkēt nē nhūm arī kām prām nē ē hkēt nē omnuy nē ri pa. Na htem mē kapēr pix o mē ho mex kēt nē. Kot kaj mē ā kām akapēr anē nē ām kām mēmoj tā karō kaprý. ¹⁷ Ja pyrā nē koja mēhō ra amnhī kaxyw Jejus kōt hamaxpēr nē hkōt amnhī xām ā amnhī jarēnh tā kapēr kōt ri amnhī nhīpēx kēt japēr. Hā koja ām kēp hkra hā amnhī jarēnh kaprý.

¹⁸ Nē kot kaj mē atō ā ajamexpēr anē nē ajamexpēr o:

—Nā Jejus kwýjaja na htem ahpýnhā tanhmā amnhī nhīpēx to ho pa. Na hte mē hkwyjaja amnhī kaxyw Jejus kōt hamaxpēr tỳx pix o ri pa. Nē mē hkwyjaja tanhmā hkwyjē ho mex to ho ri pa. Ā na htem ahpýnhā tanhmā amnhī nhīpēx anhýr to ho pa. Anē.

Kwa mē ri ā ajamexpēr anhýr kēt nē. Mē hkwyjē ho mex o mē pa xwýnhjaja na htem Tirtūm hkōt hamaxpēr pē määnēn hkōt amnhī nhīpēx nē hkwyjē ho mex o pa. Koja mēhō amnhī kaxyw Jejus kōt hamaxpēr hā koja määnēn hkōt amnhī nhīpēx pē tanhmā hkwyjē ho mex to ho pa. Na htem amnhī kaxyw hkōt hamaxpēr pix o pa hkēt nē. Na htem määnēn hkōt mē piitā mē ho mex o ri pa.

¹⁹ Na ka hte mē akwyjaja ā ajamexpēr anē nē ajamexpēr o:

—Nā Tirtūmja pyxi mex o pyxi mex. Tā kot paj jam ijamexpēr rāhā ho ri ixpa nē ra ixpē hkra hā ri ixpa. Nom kot paj kapēr kōt amnhī nhīpēx o ri ixpa hkēt nē.

Anhÿr o ajamaxpër nê ã ajamaxpër anhÿr kaprÿ.

Nê ãm hãmri na ka htem Tirtÿm pyxi mex o pyxi mex ã harê. Nom na htem jam hamaxpër kôt pix mã kêp hkra hkêt nê. Mëkarõmmutijaja na htem haxwÿja Tirtÿm pyxi mex o pyxi mex kôt hamaxpër tâ mẽ kêp hkra hkêt. Na htem ã hamaxpër anhÿr pê kãm uma ho pa. ²⁰ ã mẽ ajamaxpër anhÿrja mex kêt. Kõja mẽhõ amnhÿ kaxyw Tirtÿm kôt hamaxpër ã amnhÿ jarênh tâ hkôt amnhÿ nhÿpêx o pa hkêt japêr. Hãmri nê ãm amnhÿ kaxyw hkôt hamaxpër ã amnhÿ jarênh hkapyrÿ. E kot paj ixprÿ hã mẽ amã ja jarê ka mẽ inhma. ²¹ Mẽ panhÿgêt finat Apraãw na pre amnhÿ kaxyw Tirtÿm mã hamaxpër nê hkôt ri amnhÿ nhÿpêx mex o pa. Tã nhÿm amnhÿ tâ kamã hamak kaxyw hkra Ijak ã kuwÿ nhÿm kuma nê ra kot kãm hpÿr nê õr kaxyw nhÿm Tirtÿm amnhÿ tâ omu nê amnhÿm mex ã harê. Hãmri nê kot hkra hpÿr nê mẽ kam kapêr. ²² Ra kot amnhÿ kaxyw hkôt hamaxpër nê hkôt amnhÿ xãm jakamã mãânênh hkôt amnhÿ nhÿpêx nê ra kot kãm hkra nhõr kaxyw Tirtÿm amnhÿ tâ omu nê amnhÿm mex ã harê. Na pre ã finat Apraãw Tirtÿm kapêr kôt amnhÿ nhÿpêx mex anhÿr o pa. Jao amnhÿ kaxyw hkôt hamaxpër mex ã amnhÿ to amnhÿrit.

²³ Nê kormã Apraãw wa hkra hkêt ri nhÿm Tirtÿm wa kãm hkra jarê nhÿm kuma nê hkra hkukamã amnhÿ kaxyw Tirtÿm kôt hamaxpër tÿx o pa nhÿm amnhÿ tâ omu nê mẽx ã harê. Nê kêp hkrãmnhwÿ hã harê. Kapêr ã kagã htÿm kot ja jarênh kot:

Na pre Apraãw hkra hkukamã amnhÿ kaxyw Tirtÿm kôt hamaxpêr tÿx nhÿm amnhÿ tâ omu nê amnhÿm mex ã harê. Anê.

²⁴ ã na pre finat Apraãwja hkra kaxyw Tirtÿm kôt hamaxpêr anhÿrja o ra hkôt amnhÿ nhÿpêx nê ra kot kãm hpÿr kaxyw. Nom kop apu amnhÿ kaxyw hkôt hamaxpêr pix nê hkôt amnhÿ nhÿpêx kêt ronhÿx pre Tirtÿm tee ri amnhÿ tâ omu nê amnhÿm mex ã harênh kêt nê. Na htem amnhÿ kaxyw Tirtÿm mã hamaxpêr nê mãânênh hkôt ri amnhÿ nhÿpêx mex o pa nhÿm amnhÿ tâ mẽ omu nê amnhÿm mẽ mẽx ã mẽ harê. ²⁵ Mẽhõ ni kuprÿ finat Raapja na pre ã amnhÿ nhÿpêx anê nê amnhÿ kaxyw Tirtÿm kôt hamaxpêr pê tanhmã hkôt amnhÿ nhÿpêx to ho pa. Na pre Ijaew myja wa hamêxkrut nê ma Raap nhõ krÿ hwÿr wa tê. Mẽ hã ukapi nê kot mẽ hkurê kaxàr kaxyw mẽ hwÿr wa tê. Hãmri nhÿm Raap Tirtÿm kot wa mẽnh ã wa omunh kurê kumrêx nê pôristi kot tanhmã wa ho pymaj amnhÿ nhõrkwÿ kamã mẽ kêp wa ho amÿxu nê wa nê mẽ kãm tanhmã hêx to. Nê hpãnhã nhãm pry hõ hkôt akupÿm wa kumê nhÿm wa hkã hkÿnh pê ma akupÿm mex nê tê. Hãmri nhÿm Tirtÿm wa hã Raap pumu nê amnhÿm mex ã harê.

²⁶ Tã kot kaj mẽ atõ amnhÿ kaxyw Tirtÿm kôt ajamaxpêr ã amnhÿ jarênh tâ hkôt amnhÿ nhÿpêx kêt japêr. Hãmri nê apê hkra hã amnhÿ jarênh kaprÿ. Te ra mẽhõ htyk nê nõr tâ nhÿm mẽ kot arÿ htÿr ã harênh kaprÿta pyrãk.

3

Mẽ kot Tirtÿm kapêr o mẽ ahkre xwÿnhjê jarênh

¹ Nê kwa Kris kôt ixkwÿjaja. Mẽ axohtõ nê mẽ amã Tirtÿm kapêr o mẽ ahkre hprãm tâ kormã ja kaxyw mẽ apiitã mẽ amex kêt. Mẽ ixte Tirtÿm kapêr o mẽ ajahkre xwÿnhjaja kot paj mẽ tanhmã amnhÿ tomnuj to japêr nhÿm Tirtÿm ja hã mẽ ixpumu nhÿm ja kêp omnuj nê. Mẽ ixte kapêr o mẽ ajahkre ho mẽ ixpa kênã kot pa hkêt mẽ ri tanhmã amnhÿ tomnuj to ho ri ixpa. Jakamã kot kaj mẽ Tirtÿm kapêr piitã hkôt ri amnhÿ nhÿpêx mex nê rÿ kormã ho akwÿjê jahkre ho ri apa.

² Nê mē pahpiitā na pu htem tōhā mē pajakwa ho tanhmā amnhī tomnuj to. Mēmoj tā axpēn kām pagryk nē tanhmā mē kām pakapēr punuj to. Nom koja mēhō tanhmā kapēr punuj toja nē amnhī to ht̄ȳx nē hāmri nē tām amnhī nh̄pēx o pa.

Mē pajakwa jarēnh

Epes 4.29

³ Na htem nh̄yh̄ym kawar o juk kaxyw hakwam kàx jagjê nē kām nh̄yh̄ym o htēm prām xà hkôt ma nh̄yh̄ym ho juk o tē. Kàxja hkryre nh̄um kawar rùnh tā no nh̄um kām ma nh̄yh̄ym ho m̄rar prām xà hkôt ho juk o mra.

⁴ Nê gō xujanār kām p̄ar rùnhta rùnhtā tā na hte kòk àp̄er t̄yx nē ma nh̄yh̄ym o pa. Nē pī ho p̄ar o juk xàta hkryre htā ma nh̄yh̄ym ho juk o mō. Nh̄yh̄ym p̄ar o m̄rar xw̄ynh kām o m̄or prām xà hkôt o mō.

⁵ Ja pyrà nē mē pajakwa hkryre htā na htem ho kapēr o tanhmā mē hipēx to ho pa. Tōhā ho kapēr mex nē nh̄um mē kuma nē hk̄inh nē. Nē tōhā ho kapēr punuj nē nh̄um mē tee ri mē kapēr ā mē kuma nē hkap̄rī nē r̄y kapēr xw̄ynhta kamā gryk nē. Mē pajakwa hkryreja te kot kuwy jakrax kryre pyràk. Kot ka kuwy jakrax grire ho tē nē nh̄yri p̄oti kamā amē nh̄um kòk ho apē nh̄um hpòk rax tokyx anē. Hāmri nē ma pà ho hkaxàr par o mō nē ho hkaxàr pa. ⁶ Mē pajakwaja mā kot anh̄y. Kot kaj at̄yx ri tanhmā ho akapēr punuj to nh̄um mē ama nē axpēn mā anh̄ixi ho krī nh̄pēx ka amex kêt nē apa. R̄y ka at̄yx ri ajakwa ho tanhmā akw̄yjê ho akapēr to nh̄um mē tee ri amnhī tā ama nē hkap̄rī nē r̄y akamā gryk nē. Satanasti nh̄y hā na htem ā mē hakwa ho kapēr punuj anē.

⁷ Na htem tōhā mēmo mry xoprê pynê nē tanhmā ho nē ra ho kām ma hkêt. Kagā r̄y hagròre r̄y àati r̄y gòx kām mēmo mryja nh̄um htem unē nē tanhmā ho nh̄um kām ma hkêt nē mē hkôt pa ho pa. Nom na htem mry piitā ā hipēx anh̄y kêt nē. ⁸ Tā mē pajakwa te mē kot tee ri mēmo mry ho kām ma hkêt kap̄r̄y xw̄ynhta pyràk. Na pu htem amnhī krā hkôt pajakwa ho pakapēr mex pix kêt nē. Tanhmā kot puj mē pakapēr punuj kêt kaxyw amnhī jakwa hto? Mē pakapēr punuj te kot kagā xoprê kot mē hkamnhar nē ò wenēn o mē hparta pyràk. ⁹⁻¹⁰ Na pu htem tōhā pajakwa ho tām pakapēr nē tōhā pakapēr punuj nē. Nē tōhā Pahī Maati Tirt̄um mā mex o mex ā harēnh tā ra axtem nē tanhmā mēhō jap̄r̄y hto. Tirt̄um kot mē pahto amnhī pyrà nē mē panh̄pēx tā pu htem axtem nē tanhmā axpēn jap̄r̄y hto ho ri papa. Jao te pahte Tirt̄um jap̄r̄y pyràk. Kwa ixkw̄yjaja. K̄er pu mē pahpē Tirt̄um krajaja ā pakapēr punuj anh̄y hkêt nē. Ām mē pajakwa ho mēmoj mex pix jarēnh o ri papa.

¹¹⁻¹² Xà koja pà kamā hinore pyxi htā kamā gō xành nē m̄āānēn kamā gō xenh n̄okati? Nà koja anh̄y kêt nē. Na hte kamā gō mex pix nē r̄y kamā gō xenh n̄okati pix nē.

Nē xà koja jàxò hp̄ar ā r̄arāj harir? R̄y ahkrò xò hā m̄ankw̄r̄ytre harir? Nà na hte ahp̄ynhā hp̄ar ā harir. Ja pyrà nē k̄er pu mē pahpē Tirt̄um krajaja pajakwa ho pakapēr punuj pē ho papikam̄ȳr t̄yx nē. Nē te hinore kamā gō mex pixta pyrà nē ēmoj mex pix jarēnh o ri papa. No mē pajakwa nh̄ikjê ho tām pakapēr nē hikjê ho pakapēr punuj kêt nē. Ām pakapēr mex pix o pakapēr o ri papa. Kwa k̄er pu mē ā amnhī nh̄pēx anh̄y rāhā ho papa.

Tirt̄um kòt mē àhpumunh xw̄ynhjê jarēnh

Wam Kor̄it 2.6-16

¹³ Nē kwa mē axàhpumunh t̄yx xw̄ynhjaja k̄er ka mē amnhī to mex o ri apa. Nē mē piitā tām mē hipēx mex nē mē amā axpēn japē hā axpēn to ajuta mex o

ri apa. Tirtüm kapēr xà hkôt. Kot kaj mẽ ã amnhĩ nhĩpêx anê nê axàhpumunh mex ã amnhĩ to amnhĩrit. ¹⁴ Nom kot ka mẽ mẽmoj tã axpên kamã agryk o ri apa. Rỳ amnhĩ pix kukamã ajamaxpêr o ri apa hãmri nê ãm ate Tirtüm kapêr kôt amnhĩ nhĩpêx ã amnhĩ jarênh kaprỳ. ¹⁵ ã mẽ kot amnhĩ nhĩpêx anhÿr xwỳnhjaja na htem Tirtüm kôt amnhĩ nhĩpêx kêt nê. Mẽ kêp Tirtüm kra hkêt xwỳnh pixjaja na htem ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr o pa. Jao mẽkarõmnuti kot amnhĩ nhĩpêx kôt pix mã amnhĩ nhĩpêx o pa. ¹⁶ Axpên kamã mẽ gryk o mẽ pa xwỳnhjaja na htem amnhĩ pix kukamã hamaxpêr jao tanhmã amnhĩ tomnuj to ho pa. Nê amnhĩ tã mẽ kamã mẽ gryk xwỳnhjê homnuj o pa. Tã ã mẽ pahte amnhĩ nhĩpêx anhÿr pumaj kwa kêr pu mẽ mẽmoj tã axpên kamã pagryk o ri papa hkêt nê. ¹⁷ Mẽ kot Tirtüm kôt amnhĩ nhĩpêx xwỳnhjaja na htem jajê rom tãm axpên nhĩpêx rãhã o pa.

Nê axpên kamã ukapri pix o ri axpên kôt pa.

Nê tãm hamaxpêr o pa.

Nê mẽ piitã mẽ hipêx o axpên pyrãk.

Nê axpên tã hpjaam o ri pa.

Nê tanhmã ri axpên no kupyr to hkêt nê.

Nê ri oprê ho pa hkêt nê.

Nê mẽ axpên kamã òkre kahak kêt nê.

Nê mẽ piitã mẽ ho mex o axpên pyrãk.

Nê tãm mẽ piitã mẽ hipêx rãhã nê.

Ã na htem Tirtüm kôt mẽ kot amnhĩ nhĩpêx xwỳnhjaja amnhĩ nhĩpêx anhÿr o pa. ¹⁸ Kot puj mẽ ã amnhĩ nhĩpêx anê nê pajamakêtkati nê paxãmnhix pahkĩnh nê ri papa. Nhũm nhÿri mẽhõ wa axpên kãm gryk pu mẽ wa omu rỳ wa harênh ma hãmri nê mẽ pahõt ma wa hwÿr tẽ nê wa kãm pakapêr nê tãm akupÿm wa ãm. Hãmri nhũm wa ra mẽ pahpyra nê tãm amnhĩ nhĩpêx pẽ hamakêtkati nê wa ri pa. ãmnhix ri hkĩnh nê wa ri pa.

4

Mẽ kot amnhĩ pix kukamã mẽ hamaxpêr xwỳnhjê jarênh

Matêwre 20.20-28; Juãw 16.24

¹ Nê kwa mon ka hte mẽ akwỳjaja axpên mã akapêr mã agêt o axpên kãm agryk pix o apa? Na ka htem ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr o amnhĩ pix kukamã ajamaxpêr. Nê mẽ amã amnhĩ jamaxpêr kôt pix mã ri amnhĩ nhĩpêx prãm. No Tirtüm kãm hprãm xà hkôt amnhĩ nhĩpêx prãm kêt nê. ² Na ka htem nhÿri mẽmoj pumu nê tee ri ho amã anhõ hprãm kaprỳ. Nê amã ho anhõ hprãm xãj õ xwỳnhhta pĩr nê kêp utar mã.

Nê na ka htem tanhmã axpên kukrêx kute hã omu nê amã ho anhõ hprãm nê hã õ xwỳnhhta mẽ wa axpu. No mẽ amã hprãm xwỳnhhta mẽ ate hõ hã Tirtüm wÿr ronhÿx ra mẽ ama nê mẽ amã hõ gõ. Tã mẽ ate hã axàhwÿr kêt jakamã nhũm mẽ amã õr kêt nê.

³ Rỳ ka mẽ tõhã mẽmoj tã awÿ nhũm kot mẽ amar tã mẽ amã õr kêt nê. Kot mẽ amã õr nhũm mẽ ate ho anhõxÿ ho apa pymaj na hte tõhã mẽ amã mẽ ate hã axàhwÿr xwỳnhhta nhõr kêt nê.

⁴ Kormã mẽ ate hkôt amnhĩ nhĩpêx mex kêt. Te mẽni hõ ra mjên tã nhãm kot mẽhõ my ho amnhĩkati pyrãk o na ka htem amnhĩ nhĩpêx o apa. Jao mẽ amã mẽ apê Tirtüm kra hprãm tã axtem nê mẽ kãm hprãm kêt xwỳnhjê hkôt amnhĩ nhĩpêx o ri apa nê mẽ urak nê tanhmã amnhĩ tomnuj to ho ri apa. Nê mẽ ate amnhĩ tomnuj gryk ã mẽ amã Tirtüm prãm kêt ã amnhĩ to amnhĩrit.

⁵ Tirtüm kapēr ā kagā htüm kot tanhmā Karō jarēnh to nē harēnh kot: Na pre Tirtüm mē pahwÿr amnhī Karō rē nhūm mē pahwÿr wrÿ nē mē pakamā agjē nē mē pahkōt pa ho pa. Mē pahte hkōt pix mā amnhī nhīpēx o papaja na kām hprām. Anē.

Ām hāmri ā harēnh kot anhÿr jakamā kwa kēr ka mē harēnh ma nē kām ajamaxpēr tÿx rāhā ho ri apa.

⁶ Na hte Tirtüm mēmoj to mē pakutā nojarēt rāhā pu mē ŷ hā tām amnhī nhīpēx o ri papa. Kapēr ā kagā kot ja jarēnh kot:

Mē kām Tirtüm kōt amnhī nhīpēx prām kēt xwÿnhjaja na hte Tirtüm amnhī tā mē omu nē mē kutā amnhī xunhwÿ.

No mē kām hkōt ri amnhī nhīpēx prām xwÿnhjaja na hte amnhī tā mē omu nē mē ho mex o pa nhūm htem hihtÿx xā nhÿ hā mē kām hprām kēt xwÿnhjē hkōt ri amnhī nhīpēx kēt nē. Anē.

⁷ Jakamā kwa kēr ka mē Tirtüm kapēr kōt pix mā mǎn ri amnhī nhīpēx o ri apa. Kēr kē Satanasti tanhmā mē ate amnhī tomnuj to hprām xāj tanhmā mē ato ka mē Tirtüm Karō nhÿ hā ām ama nē hkōt amnhī nhīpēx kēt nē. Nhūm tee ri amā āhkrox kaprÿ nē akaga nē ma tē.

⁸ Nē kot kaj mē Tirtüm kapēr kōt pix mā ri amnhī nhīpēx o apa nhūm amnhī tā mē apumu nē te kot mē apa hā mē ajamÿnh nē mē ato pa pyrāk o mē anhīpēx. Jao mē ato mex o ri mē akōt pa ho pa. Nē mē atānopxar rāhā ka mē ajamakētkati nē akīnh nē ri apa.

Nē kēr ka mē tanhmā amnhī tomnuj to hāmri nē tee ri ja hā amnhī pumu nē hkaga kurē kumrēx nē axte ā amnhī nhīpēx anhÿr kēt nē. Rÿ ka mē tanhmā ajamaxpēr punuj to hāmri nē ja hā amnhī pumu nē hkaga nē hpānhā tām ajamaxpēr pix o ri apa. Mē apē Tirtüm kra hā kēr ka mē ām hkōt pix mā ri tām amnhī nhīpēx o ri apa.

*Mē pahte amnhī tomnuj ā tanhmā amnhī nhīpēx to hā mē pamā karō
Wam Juāw 1.5-10*

⁹ Nē kēr ka mē tee ri ate tanhmā amnhī tomnuj to hā amnhī pumu nē akaprī xāj mur nē akīnh kēt nē. Nē akaprī xāj amÿr rax nē. ¹⁰ Hāmri nē Tirtüm mā amnhī jarēnh o:

—Pa Tirtüm. Na pa ā amnhī tomnuj anē. Nom kot paj axte hkēt nē. Ām inhmā akapēr kōt pix mā ri amnhī nhīpēx prām.

Anhÿr o kām akapēr kē mē ama nē mē ate amnhī tomnujta ā tanhmā mē ato hkēt nē. Ām mē ato mex nē ka mē akupÿm ajamakētkati nē axāmnhīx akīnh nē ri apa.

Mē pahte xepēn to pakapēr nē mē pahkurē

Matēwre 7.1-5; Rōmān 2.1-3, 14.10-13; Wam Korīt 4.5

¹¹ E ixkwÿjaja. Kwa kēr ka mē anhīō kot tanhmā amnhī tomnuj to hā omu nē tanhmā ho akapēr punuj to hkēt nē. Tirtüm kapēr ā kagā htüm kot ja nē mē pahkurē kamā hihtÿx jakamā kot ka mē ri ā amnhī nhīpēx anē nē te ate Tirtüm kapēr tūm kwÿ omnuj ā harēnh pyrāk. Rÿ te axāhpumunh tÿx o ate Tirtüm jakrenh ā amnhī to jarkrar pyrāk. Jao kapēr kōt amnhī nhīpēx kēt nē. Na htem Tirtüm kapēr ā kagā htüm kwÿ mex ā harē nē hkwy omnuj ā harēnh kēt nē. Piitā mex kēnā.

¹² Nē Tirtümja tapxipix na kēp mē pahto amnhīptār xwÿnh maati. Nē tapxipix na hte mē pahte tanhmā amnhī nhīpēx to hā mē pahpumunh hkōt tanhmā mē pajarēnh to. Mē pahte amnhī to mex xwÿnh ā mē pajarē rÿ mē

pahte amnhĩ tomnuj xwỳnh ã mẽ pajarẽ. Ẫm tapxipix kot ã mẽ pajarẽnh kot anhỹr xwỳnh. Tã ka mẽ axtem nẽ kapẽr kwỳm ri tanhmã akwỳjẽ ho akapẽr punuj to ho ri apa.

*Mẽ pahte Tirtũm mã pajamaxpẽr pẽ kãm amnhĩ jarẽnh ã mẽ pamã karõ
Rukre 12.13-21*

¹³ E kwa mẽ inhma ixkwỳjaja. Na ka hte mẽ akwỳjaja tanhmã amnhĩ kukamã ajamaxpẽr to nẽ akwỳjẽ mã amnhĩ jarẽnh o:

–Koja apkati pa ma krĩ hõ hwỳr mõ nẽ kamã mẽ kãm ixapẽnh o ixpa hã ixtã amgrã pyxi nẽ hpãnhã kãxpore jamỳnh rax nẽ man akupỳn mõ.

Anhỹr o amnhĩ jarẽ. ¹⁴ Kwa mẽ ã amnhĩ kukamã amnhĩ jarẽnh anhỹr kêt nẽ. Mẽ pahtõ mẽ pahte amnhĩ kukamã paxãhpumunh mex? Amrakati kẽnã. Kot ka mẽ ã amnhĩ kukamã amnhĩ jarẽnh anhỹr tã kormã ã amnhĩ nhĩpẽx anhỹr kêt ri tanhmã amnhĩ to nẽ ty. Rỳ tanhmã amnhĩ to nẽ axã hãmri nẽ nhỹhỹm amõr kêt nẽ. Te mẽ pahpẽ namẽ pyrãk na pu htem ri papa nẽ tanhmã amnhĩ to nẽ ty nẽ pajapẽx tokyx anẽ. ¹⁵ Jakamã mẽ ã amnhĩ kukamã amnhĩ jarẽnh anhỹr kêt nẽ. Kêt amnhĩ jarẽnh o:

–Koja Tirtũm kãm ja prãm koja apkati pa ã amnhĩ nhĩpẽx anẽ nẽ ã amnhĩ nhĩpẽx anẽ.

Anhỹr o Tirtũm kamnàr o tanhmã amnhĩ kukamã amnhĩ jarẽnh to. ¹⁶ No mẽ ate amnhĩ krã hkõt amnhĩ kukamã amnhĩ jarẽnh ta Tirtũm jamaxpẽr xã hkõt kêt. Ẫm amnhĩ krã hkõt mẽ ate amnhĩ kukamã amnhĩ jarẽnh kẽnã. Ẫ mẽ ate amnhĩ jarẽnh anhỹrja mex kêt.

¹⁷ Nẽ mẽ kot tãm amnhĩ nhĩpẽxja kot kaj mẽ ate mar mex tã hkõt amnhĩ nhĩpẽx kêt japẽr hãmri nẽ amnhĩ tomnuj o apa.

5

Mẽ hikãxpore rũnh xwỳnhjẽ jarẽnh

Rukre 12.13-21; Wam Ximotre 6.9-10; Apokarij 18.14

¹ Nẽ kwa mẽ akãxpore rũnh xwỳnhjaja. Mẽ inhma nẽ inhmar tỳx nẽ. Nhỹrmã mẽ amex kêt jakamã kwa mẽ tee ri amnhĩ kukamã ajamaxpẽr o ra akapĩ nẽ amỳr o apa kurẽ kumrẽx. ² Tirtũm noo mã mẽ akãxpore te ra mẽ apẽ hapẽx par pyrãk. Te ra mẽ anhỹ kamã mẽ ate amnhĩ tomnuj xwỳnh ã kutã akrĩ pyrãk. ³ Mẽ ate mẽ akukrẽx nẽ mẽ akãxpore ho apikuprõnh rũnh tã ka htem mẽ akwỳjẽ pẽ ho anhõxỳ ho ri apa. Mỳrapẽ koja nhỹrmã tanhmã mẽ apẽ amnhĩ to nẽ omnu pa ka mẽ ho apikuprõnh rax kaprỳ. Hãmri nẽ mẽ ate amnhĩ tomnuj mỳrapẽ Tirtũm mẽ Kra wa kuri atĩr tũm nẽ apa ho apa hkêt nẽ. Ẫm kuwy kamã mẽ amnhĩ xã htỳx kamã ajamak rãhã ho ri apa. ⁴ Na ka htem apur kãm mẽ àpẽnh xwỳnhjẽ mã amnhĩr kêt nẽ. Nhũm mẽ tee ri amnhĩ tã mẽ ajamã hãmri nẽ mẽ atã amnhĩ to Pahi Maati Tirtũm xihitỳx xwỳnh ta wỳr o pa nhũm mẽ atã mẽ kuma. ⁵ Mẽ akĩnhã mẽ kẽp amrakati htã ka htem ãm ja hã mẽ omu nẽ mẽ àpẽnh pãnhã mẽ kãm amnhĩr kêt nẽ amnhĩ pix kukamã ajamaxpẽr. Nẽ amã prãm xã hpix kukamã amnhĩm mẽmoj japrõr pẽ akĩnh o ri apa. Jaõ te mẽ apẽ mõx htwỳm nhũm mẽ kot hpĩr nẽ hkrẽr mã mex ã harẽnh xwỳnh ta pyrãk. Mỳrapẽ kot kaj mẽ mõxta pyrã nẽ nhỹrmã ty hãmri nẽ Tirtũm mẽ Kra wa kuri atĩr tũm nẽ apa ho apa hkêt nẽ. ⁶ Nom ja pix kêt. Na ka htem mẽ anhõ krĩ kamã mẽ anhõ pahi mã tanhmã akwỳjẽ ho axẽx to ho ri apa. Mẽ kot tanhmã atomnuj to hkêt tã ka mẽ kãm mẽ ho axẽx rũnh nẽ. Tã koja nhỹrmã Tirtũm mẽ hã tanhmã mẽ ato rax kumrẽx ka mẽ rĩ amnhĩ pumu.

Mē pahte Jejus kutêp amnhî kaxyw kām pajamaxpêr o papa hā mē pamā karō

Sikūn Pêtre 3.1-13

⁷ E ixkwýjaja. Koja mēhō tanhmā mē atomnuj to htā ka mē arī amnhî kaxyw Jejus mā ajamaxpêr rāhā ho ri apa. Pê akupýn hpôx xā hā arīgro jamār rāhā nē. Te pur nhō dōn kot amnhî nhîpêx pyrāk. Koja hpur kām ahkre nē ahkre hpa hāmri nē arī hamār o pa nē kām nojarêt kêt nē hā na wrýk jamār o pa. Jao hamakêtkati nē ô jamār rāhā ho pa. ⁸ Tā kēr ka mē urāk nē arī Pahihti akupýn hpôx xā hā arīgro jamār rāhā ho ri apa. Koja tokyx akupýn mē pahwýr wrý. Jakamā kēr ka mē kutêp mē kot mē atomnuj xwýnhjê kutā amnhî to htýx nē ri apa. Nom tee ri amnhî kukamā ajamaxpêr o Jejus kaga hkêt nē. Arī hamār pê akīnh nē ajamakêtkati nē ri apa. Koja akupýn mē pahwýr wrý nē mē pahto mex rax kumrêx.

⁹ Nē kēr ka mē axpên to akapêr o ri apa hkêt nē. Kot ka mē ā amnhî nhîpêx anē nhūm Tirtūm mē ama nē tanhmā mē ajarēnh to. Kot mē pahpumunh xā hkôt tanhmā mē pajarēnh to xwýnh na. Tā ra tanhmā kot mē pahpiitā mē pajarēnh to xā hā arīgroja ra ahtêp o mō.

¹⁰ E ixkwýjaja. Kēr ka mē wam mē kot Tirtūm nhý hā kapêr jarēnh xwýnhjaja kot amnhî nhîpêx mā ajamaxpêr rāhā nē. Na prem Tirtūm nhý hā mē kām kapêr o ri mē hkôt pa nhūm mē hkwýjaja ja hā tanhmā mē hipêx to nhūm mē amnhî xā htýx kamā hamak rāhā ho pa. Tā tee ri amnhî kukamā hamaxpêr pê Tirtūm kaga hkêt nē. Na prem arī ý hā kapêr jarēnh rāhā ho ri mē hkôt pa. Tā kēr ka mē kot amnhî nhîpêx pyrāk o amnhî nhîpêx nē Tirtūm kaga hkêt nē. ¹¹ Na prem amnhî xā htýx kamā hamak o pa rāhā ý hāmri nē Tirtūm kuri mex nē hkīnh nē pa ho pa. Ra mē ate finat Johti jarēnh mar mex. Na pre omnuj týx nē pa htā amnhî tā Pahi Maati Tirtūm kamā gryk nē hkaga hkêt nē. Hāmri nhūm amnhî tā omu nē gaa nē ho mex rax nē nhūm akupým mex kumrêx nē pa. Pahi Maatija ukapri ho ukapri nē mex o mex jakamā na pre ā Johti ho mex anē. Tā koja ho mexta pyra nē ā mē pahto mex anē.

Mē pahte tanhmā amnhî nhîpêx to hā mē pamā karō

Matêwre 5.33-37, 18.15; Rōmān 12.15; Karatas 6.1-2; Jutre 22-23

¹² E ixkwýjaja. Pa mē amā mēmoj jarē ka mē inhma nē inhmar týx nē. Kēr ka mē mēmoj tā amnhî jarēnh kaxyw hāmri nē akatāt kôt amnhî jarēnh kurē kumrêx. Nē amnhî jarēnh o: “Nā kot paj ja ho anē.” Anē. Rý amnhî jarēnh o: “Nā kwarī pa ja ho anhýr kêt nē.” Anhýr o amnhî jarēnh kurē kumrêx. Kē mē akwýjaja ām hāmri mē ate amnhî jarēnh ā mē apumunh kurē kumrêx nē axê ā mē akamnhix kêt nē. Mē apê Tirtūm kra kēnā kot ka kêt mē ri axtem nē amnhî jarēnh o axêx.

¹³ Nē koja mē anhîō mēmoj tā tanhmā amnhî to nē omnuj nē. Ka mē ja hā omu nē kām anē kē amnhî kaxyw Tirtūm mā hamaxpêr pê amnhî to hwýr rāhā ho pa. Rý koja hkīnh nē ri pa ka mē ja hā omu nē kām anē kē hkīnh kām mex o mex ā grer o pa. ¹⁴ Rý koja à nē nō ka mē ja hā omu nē kām anē kē amnhî wýr pastō nhý hā mē kapêr xwýnh kwýjê hā karō. Kē mē hwýr mra nē Jejus nhý hā mēmo twým kwý ho hkukō nē ho Tirtūm wý. ¹⁵ Kē mē ā mē à xwýnhjê hwýr mrrar nē mē ho Tirtūm wýr o pa anē. Koja mē ho kuwý nhūm nē kuma nē akupým mē ho mex. Nhūm mē tanhmā amnhî tomnuj to japêr kē mē ja hā amnhî jarē kē Tirtūm mē kuma nē ja hā tanhmā mē ho hkêt nē. ¹⁶ Jakamā kēr ka mē atō tanhmā amnhî tomnuj to nē tee ri ja hā amnhî pumu hāmri nē tokyx akwýjê mā amnhî jarē kē mē tokyx ato Tirtūm wý. Kē atā mē

kuma nē tanhmā akrā hto ka axte ā amnhī nhīpēx anhŷr kēt nē. Nē ra amex nē apa.

Nē koja mēhō Tīrtūm kōt pix mā amnhī nhīpēx mex rāhā ho pa. Hāmri nē mēmoj tā kuwŷ nhūm kuma nē kām tanhmā mēmoj to. ¹⁷ Te finat Eris kot mēmoj tā hwŷr nhūm kot mar nē kām ho anhŷrta pyrāk. Erisja kēp mē panhīō na pre. Tā na pre hkwyjaja amnhī tomnuj pix o pa nhūm tee ri mē omu nē mē hā na wrŷk kēt kaxyw ho Tīrtūm wŷr kām hihtŷx nē. Hāmri nhūm kuma nē kām ho anē nhūm na wrŷk kēt ry rax kumrēx. Hā amgrā axkrunēpxi nē hkōt mytwrŷ kēp 6. Mē kot amnhī tomnuj tŷx o paja mŷrapē. ¹⁸ Tā nhūm Eris axte mē ho kuwŷ nhūm axte mē hwŷr na rē nhūm akupŷm katāt kōt wrŷk mex nē. Nhūm akupŷm mē hpur kām mē ōja mē kām mex nē akupŷm mē kām ō rūnh nē. Tā ā Tīrtūm kot Eris mar nē kām mēmoj nhīpēx anhŷrja pyrā nē koja mē pama nē mē pamā mēmoj tanhmā ho.

¹⁹ Nē e mē inhma ixkwŷjaja. Koja mēhō Tīrtūm kapēr mar tŷx nē te kēp hkra pyrāk o amnhī nhīpēx. Tā tanhmā hamaxpēr to nē kapēr kaga nē htŷx ri amnhī tomnuj pix o pa. Ka mē ja hā omu nē hwŷr mra nē kot amnhī tomnuj nē kām akapēr kām axihtŷx kē tokyx hkaga nē akupŷm Tīrtūm kōt amnhī xām tŷx nē ām hkōt pix mā amnhī nhīpēx. ²⁰ Koja amnhī tā mē ama nē Tīrtūm kōt amnhī xām tŷx nhūm amnhī tā omu nē kot tanhmā amnhī tomnuj tota ho hamakētkati nē amnhī katut kōt kurē nhūm nhŷrmā kuri htŷr tūm nē mex nē pa ho pa. Koja amnhī tomnuj tŷx o pa htā hkaga hpa nhūm Tīrtūm ja hā omu nē hā tanhmā ho hkēt nē axte tanhmā kot amnhī tomnuj tota mā hamaxpēr kēt nē.

Tā ām ja pix. Ixpē Xiakre na pa ā mē awŷr kagā nhīpēx nē mēnh anē.

Wam Pêtre

Simâw Pêtre kot Jejus kôt hkwyjê hwÿr kagà nê mênh

Simâw Pêtre na pre kagàja nhîpêx. Kêp tep pynênh o pa xwÿnh tâ hpânâhâ kêp Jejus nhÿ hâ hkrajê jahkre ho pa xwÿnh. Nê krî pê Jerujarê kamâ kêp Jejus krajê nhô pastô. Na pre krî piitâ hkôt Jejus â mê kâm mê hkurê xwÿnhjaja tanhmâ hâ mê hipêx to nhÿm Pêtre mê harênh ma nê mê hamaxpêr o hihtÿx kaxyw mê kâm kagàja nhîpêx nê krî piitâ hkôt mê hwÿr kurê. Mê kot kamâ harênh nê mar nê amnhî kamâ kahak kêt nê arî Tirtûm kôt amnhî nhîpêx mex o pa kaxyw. Nê Jejus â mê kot amnhî xâ htÿx kamâ hamak tâ nhÿrmâ kaxkwa kamâ mex nê pa ho pa hâ mê kâm awjarê. Â mê kâm mêmoj jarê nê hâ kagà anê. Nê mê kâm:

¹ Pa mê ate Jejus kôt amnhî xunhwÿr nhÿm Tirtûm kot mê ato hkra xwÿnhjaja. Xâ mê amex? Ot pa mê awÿr kagà nhîpêx nê kumê. Ixpê Simâw Pêtre na pa. Ixte Jejus nhÿ hâ hkrajê jahkre ho mê ixpa xwÿnhjê hô na pa mê awÿr kagà nê kumê.

Na xep pre Kris â mê kâm mê pahkurê xwÿnhjaja tanhmâ mê anhîpêx to ka mê panhõ pika rûm mê umaj anhrâ nê ma ahpÿnhâ krî hkôt ri apa.

Ja o mê akwÿjaja ma pika pê Pôt kamâ krî hkwyjê hkôt apa.

Nê mê akwÿjaja pika pê Karatas wÿr apa.

Nê mê akwÿjaja pika pê Kapatos wÿr apa.

Nê mê akwÿjaja pika pê As wÿr apa.

Nê mê akwÿjaja Pitîn wÿr apa.

Â ahpÿnhâ pika hkôt mê apigrânh par anê. Tâ ot pa mê awÿr kagà nhîpêx nê mê apiitâ mê awÿr kurê. Mê apÿnh nê mê ate kamâ harênh nê ixkapêr mar kaxyw. ² Na pre Mêpahpâm Tirtûmja amnhÿm mê pahte amnhî kaxyw kâm pajamxpêr xwÿnhjê rê nê mê pahtâ amnhî jarênh o:

—Kot paj jajê ho ixkra. Na pre ra Ixkra Jejus Kris ixpê mê nê ty nê htyk o hkamrô axkapî nhÿm mê harênh ma nê hkôt amnhî xunhwÿ. Tâ nhÿm Ixkarô mê hkarô mâ agjê nhÿm mê ra inhmâ hprâm xâ kôt pix mâ ri inhmâ tanhmâ amnhî nhîpêx to ho pa.

Anhÿr o mê pahtâ amnhî jarênh. Tâ kê mê akutâ nojarêr râhâ ho ri mê akôt pa ka mê ÿ hâ axâmnhîx ajamakêtkati nê akînh nê ri apa.

Mê pahte amnhî kukamâ pajamxpêr pê pahkînh o papa hâ mê pamâ karô Rukre 12.32-34; Rômân 8.18-25; Sikûn Korî 4.16-18

³ Nê na pre mê panhõ Pahihtî Jejus Krisja ty nhÿm Hipêêxâ Tirtûm akupÿm ho htîr. Tâ kot mê pakutâ nojarêr râhâ ho pa jakamâ na pre mê pahpê hkrajê mâ mê pajamxpêr nyw jagjê pu mê ÿ hâ pahte amnhî nhîpêx nyw o amnhî nhîpêx o papa. Hâmri nê Jejus akupÿm htîrja mâ pajamxpêr nê amnhî kukamâ pajamxpêr o:

—Kot paj nhÿrmâ ty nhÿm Tirtûm kot Jejus nhîpêx pyrà nê akupÿm ixto ixtîr pa wa kuri ixtîr tûm nê inhmex kumrêx râhâ ixpa ho ixpa. Nâ koja â inhîpêx anê.

Anhÿr o pajamxpêr jakamâ kwa kêr pu mê Tirtûm mâ mex o mex â mân harênh râhâ ho papa. ⁴ Na ra mê pakutêp ô krî kamâ mêmoj piitâ ho mex nê. Ô krî kamâ mêmoj kot omnu nê hapêx kêt jakamâ na pu htem amnhî tâ hamâr râhâ ho papa.

⁵ Nē mē kot Kris ā mē atomnuj mýrapê na ka mē amnhî xà htýx kamā ajamak o ri apa nom arî amnhî kaxyw Tirtüm mā ajamaxpêr rāhā ho ri apa. Hihtýx o hihtýx jakamā koja mē pahkôt pa ho pa nē mē pamā pajamaxpêr o hihtýx rāhā nhūm nhýrmā Jejus akupým mē pahwýr wrý. Hāmri pu mē hkôt ri amnhî nhîpêx mex rāhā ho ri papa. Ra Tirtüm kot mē pakukamā mē pajarēnh xā hkôt. ⁶ Jar mē pahte arî amnhî xà htýx kām pajamak o papa htā na pu htem Tirtüm nhýrmā kot mē pahto mexta kukamā pajamaxpêr hāmri nē tee ri amnhî kukamā pajamaxpêr kêt nē. Mē pahpê mē pahpunuj tūm nē ri papa ho papa mā xwýnh kêt. ⁷ Na hte Tirtüm mē panhîpêx o te mē kot ôr nhîpêx pyrāk. Na htem hprî hā tanhmā ôr kute hā omu. Kêp ôr kumrêx ā omu rý mēmoj mē ho pihkār ā omunh kaxyw kuwy kamā kurê. Nhūm piitā ôr nē pigānh pa japêr nhūm mē omu nē harēnh o:

—Nā ām hāmri. Kêp ôr kumrêx nē mēmoj mē ho pihkār kêt. Anê.

Na hte Tirtüm ā mē panhîpêx anê. Jakamā mē pahpê Jejus kôt amnhî nhîpêx o mē papa xwýnhjaja mē pahte tōhā tanhmā pahpunuj to htā no nhūm mē panê ja rēnh kêt nē. Na hte amnhî tā mē pahpumu nē hamaxpêr o:

—Kot paj kormā ja hā mē hamā nē tokyx akupým mē ho mex kêt nē. Koja mē omnuj nē pa htā tee ri amnhî kukamā hamaxpêr nē ixkaga hkêt nē arî amnhî kaxyw ixkôt hamaxpêr rāhā ho pa. Hāmri nhūm mē hkwýjaja ja hā mē omu nē mē kêp ixkra hā mē omunh kurê kumrêx. Te mē kot hprî hā ôr pumunh nē kêp ôr kumrêx ā omunhta pyrāk. Anê.

Jakamā kēr pu mē arî amnhî kaxyw hkôt pajamaxpêr rāhā ho papa. Mēmo mýrapê mē pahpunuj nē ri papa htā arî hkôt pajamaxpêr rāhā nhūm Jejus nhýrmā akupýn mē pahwýr wrý. Hāmri nhūm Tirtüm mē pahpumu nē mē pamā:

—Nā ām hāmri na ka prem amnhî kaxyw ixpìx mā ajamaxpêr rāhā ho ri apa. Mē kot ixtā tanhmā mē atomnuj to nhūm mē ate amnhî xà htýx kamā ajamak o apa htā aa ixkaga hkêt nē arî amnhî kaxyw inhmā ajamaxpêr rāhā ho ri apa. Nā ām hāmri mē ate amnhî to mex kumrêx xwýnh na ka mē. Kot paj mē piitā mē kām ja hā mē ajarê.

Anhýr o mē pamā kapêr.

Nē ôr o mē hikukrêxja mex tā koja arî mex rāhā hkêt nē. Koja mēhō kām tanhmā homnu hto hprām nē homnu hpa. No mē papajaja kot puj mē arî amnhî kaxyw Tirtüm mā pajamaxpêr rāhā ho papa hāmri nē ôrta pyrā nē pajapêx kêt nē. Kurom mē pamex tūm nē aa pajapêx kêt nē papa ho papa.

⁸⁻⁹ Nē Jejusja aa mē ate ano ho omunh kêt tā na ka htem kām mē ajapê htýx nē kot mē panê tanhmā amnhî nhîpêx to hā harēnh ma nē mē amā hkînh nē. Nē amnhî kaxyw hkôt ajamaxpêr mex rāhā ho ri apa. Jakamā na pre Tirtüm ja hā mē apumu nē mē ato hkra nē mē apê ô kri kamā wa kuri amex nē apa mā xwýnh ā mē ajarê. Ja kaxyw na pu prem amnhî kaxyw hkôt pajamaxpêr rāhā jao pahkînh nē ri papa. Nē tee ri tanhmā amnhî kînh týx ā amnhî jarēnh to hkukamā pajamaxpêr. Kormā aa ā mē pahkînh anhýr kêt tā mē pahkînh týx nē ri papa.

¹⁰ Nē Tirtüm kot mē pahto mex pē mē panê mē pahte amnhî tomnuj rēnh par nhūm kuri mē pahtrî tūm nē mē papa hā mē pajarēnhja. Amnepê mā Tirtüm nhý hā kapêr jarēnh o ri mē pa xwýnhjaja na pre mē pakukamā ā mē pajarēnh anhýrja ma nē tee ri hamaxpêr nē tee ri hā axpēn kujjêr o ri axpēn kôt pa. Nom hprî hā mar mex kêt nē. Tā arî ri mē pakukamā hkwýjê mā ja hā mē pajarēnh o ri pa.

¹¹ Na pre Tirtûm Karôja Kris tyk kukamã mê kãm ã mê pajarênh anhÿr o amnhîrît. Kormã Kris kaxkwa kamã pa ri. Kormã wrÿk nê katorxã nhõxãhkre rûm kator kêt ri nhûm pre hkukamã mê kãm tanhmã ho amnhîrît to. Mê kot hpîr nhûm kot amnhî xã htÿx kãm hamak kãm mê panê htykja ã hkukamã mê kãm harênh o amnhîrît. Nhûm Tirtûm kot akupÿm ho htîr nê kãm mex o mex ã harênhja nhûm hkukamã mê kãm harênh o amnhîrît. No ãm hprî hã mê kãm mêhõ nhîxi hkôt harênh kêt jakamã nhûm prem harênh ma nê tee ri hkukamã ri hamaxpêr nê tee ri hã axpên kukjêr o ri axpên kôt pa. Nê hã axpên kukjêr o:

–Kwa mêhõ koja we ã amnhî nhîpêx anê? Xã koja tokyx ã amnhî nhîpêx anê nã kormã?

Anhÿr o hã axpên kukjêr o ri pa. ¹² Hãmri nhûm Tirtûm axte mê kãm Jejus jarênh kwÿ ho amnhîrît nê mê kãm:

–Nã mê anoo mã koja ã amnhî nhîpêx anhÿr hkêt nê. Mê amÿr pé mê akanrêhã mê akra nê mê atãmnhwÿjê noo mã koja kato nê mê hkôt ã amnhî nhîpêx anhÿr o pa. Anê.

Mê papamjaja mê panoo mã kator nê ã kot amnhî nhîpêx anhÿr o paja o ã mê kãm ho amnhîrît anê.

Amnepêm Tirtûm nhÿ hã kapêr o ri mê pa xwÿnhjaja nê jarãhã mê ixte Jejus nhÿ hã mê ahkre ho ri ixpa xwÿnhjaja mê ixkapêr ãm pixii. Na pa htem wantajê pyrã nê Tirtûm Karô nhÿ hã ãhpumunh tÿx xã ho mê amã tanhmã Jejus jarênh to ho ri mê akôt ixpa. Nhûm hte Tirtûm kapêr o mê wrÿk xwÿnhjaja mê ixkapêr ma nê tee ri hamaxpêr o mê pahpyrã nê kãm hprî hã harênh mar par prãm nê.

Mê pahte Tirtûm pyrã nê tãm amnhî nhîpêx ã mê pamã karô

Epes 4.1-3; Korosê 1.10-12; Sikûn Pêtre 3.10-13; Wam Juãw 3.1-6

¹³ E kwa Kris kôt ixtô nê ixtôxjaja. Kêr ka mê Jejus kutêp mêmoj punuj kutã amnhî to htÿx rãhã ho ri apa. Nê Tirtûm mã amnhî nhîpêx mex rãhã nê. Pê tãm ajamaxpêr nê tãm amnhî nhîpêx o apa. Nê mê ã ajamaxpêr anhÿr o:

–Nã koja nhÿrmã Jejus akupÿn mê ixwÿr wrÿ hãmri nhûm Tirtûm ixto mex rax nê. Nã koja ã inhîpêx anê. Anê.

¹⁴ Nê kêr ka mê Tirtûm kapêr kôt pix mã mãn ri amnhî nhîpêx mex rãhã ho ri apa. Te mêhprîre kot mê hipêexã kapêr mar nê hkôt amnhî nhîpêx pyrãk. Kormã mê ate Kris kôt amnhî xunhwÿr kêt ri na ka prem ate amnhî nhîpêx tûm kôt ri tanhmã amnhî tomnuj to ho ri apa. ¹⁵ Tã kêr ka mê hpãnhã amnhî to mex o mãn ajamaxpêr o apa nê Tirtûm pyrã nê amnhî tomnuj o apa hkêt nê. Tirtûmja kot amnhî to mex pix o pa xwÿnh na. ¹⁶ Kapêr ã kagã htûm kot ja jarênh kot:

Kêr ka mê ixpyrã nê amnhî to mex pix o ri apa. Anê.

¹⁷ Tã koja nhÿrmã kêp Mêpahpãm maati hã hprî hã mê pahte amnhî nhîpêx ã mê pahpumunh hkôt tanhmã mê pajarênh to. Tãm mê pahte amnhî nhîpêx kôt mê pajarê rÿ mê pahte amnhî tomnuj kôt mê pajarê. Hãmri nê ahpÿnhã mê panhîpêx. Mê pahto mex nê rÿ mê pahtomnuj nê. Jakamã kwa pu mê nhÿrmã kot tanhmã mê pahtomnuj to pymaj hkôt pix mã amnhî nhîpêx o ri pa rãhã nê.

¹⁸ Nê kormã mê pahte Jejus kôt amnhî xunhwÿr kêt ri na pu prem mê panhîgêt pyrã nê pahtÿx ri amnhî tomnuj o ri papa. Tã nhûm Krisja te amnhîm mê pajaprôr pyrãk o mê panhîpêx. Mê pahte hpãnhã kapêr kôt pix mã amnhî nhîpêx o papa kaxyw. No mêmoj to na pre mê pahpãnhã amnhîre?

Nà ra mẽ pahte ja jarênh mar tỳx. Na pre kàxpore ho mẽ pahpãnhã amnhìrer kêt nê. Rỳ ôr o mẽ hikukrêx ã ohtô ho mẽ pahpãnhã amnhìrer kêt nê. Rỳ prat o mẽ hikukrêx ã ohtô ho mẽ pahpãnhã amnhìrer kêt nê. Jajaja hapêx tokyx anhỳr mã xwỳnh na. ¹⁹ Na pre ã mẽ hpãnhã amnhìrer anê nê tãm mẽ panê ty nê htyk o amnhì nhì ho mẽ pahpãnhã amnhìrer pa. Nhũm hkamrô axkapĩ. Te amnepê mã mẽ panhìgêť kot amnhì pãnhã Tĩrtũm mã ôwêhti hkrare hpar nhũm hkamrô pikapĩrta pyrãk. ôwêhti krare mexre pix na prem kãm kupa. Mex nê tanhmã kute hkêť xwỳnh pix. Tã Krisja aa tanhmã amnhì tomnuj to hkêť kumrêx nê mẽ panê ty nê htyk o Tĩrtũm mã mẽ pahte amnhì tomnuj piitã hpãnhã amnhìrer pa. ²⁰ Amnepê mã kormã mẽmoj kêt ri na pre Tĩrtũm kot ã mẽ pahpãnhã amnhìrer anhỳr kaxyw mẽ pakukamã kuta nê ãm. Tã nhũm amgrã ohtô nê hapêx nhũm mẽ pahwỳr kumê nhũm man mẽ pahwỳr wrỳ. Kot ã mẽ pahpãnhã amnhì nhĩpêx anhỳr kaxyw. ²¹ Tã nhũm prem kupĩ nhũm Tĩrtũm akupỳm ho htĩr nê mex o mex ã harê. Mẽ pahte ja hã harênh mar kôt amnhì kaxyw Tĩrtũm pix mã pajamaxpêr o ri papa kaxyw. Nê mẽ pahte amnhì wỳr Jejus jamãr rãhã ho ri papa kaxyw.

²² Tã pu prem ra kot ã mẽ panê amnhì nhĩpêx anhỳr ã harênh ma nê mẽ pahte amnhì tomnuj kaga nê hkôt amnhì xunhwỳ. Jao amnhì to mex pix o ri papa. Nê mẽ pamã Kris kôt mẽ pahkwỳjê hkĩnh o papa. Tã kwa kêr pu mẽ arĩ pamã axpên kĩnh tỳx rãhã ho papa.

Te mẽ pakatorxã rũm mẽ pajapôx pyrãk o axte mẽ pajapôx ã mẽ pajarênh Juãw 3.1-21

²³ Nê na pu prem mẽ pakatorxã nhõxãhkre rũm mẽ pajapôx pyrã nê axte mẽ pajapôx pyrãk o amnhì nhĩpêx. Jao ra mẽ pahpê Tĩrtũm kra nê ri papa. Na hte mẽ pakatorxã nê mẽ panhĩpêêxãja wa ri pa nê gaa nê mẽ pahpê ty. No kêt Mẽpanhĩpêêxã maati Tĩrtũmja wa kurom rãhã ho rãhã. Tã ra mẽ pahte amnhì kaxyw kapêr kôt pajamaxpêr o pahpê hkra jakamã kot puj mẽ urãk nê nhỹrmã pahťĩr tũm nê papa rãhã ho papa.

Nê Tĩrtũm kapêrja Tĩrtũm pyrã nê rãhãã. Koja aa hapêx kêt nê. ²⁴ Kapêr ã kagã htũm kot ja jarênh kot:

Pika piitã hkôt mẽ pa xwỳnhjaja te mẽ kot pōti grã pyrãk.

Nê mẽ kot amnhì to mex xãja te kot kapôt ã pixôrã pyrãk.

Na hte pōti tokyx grã nê hapêx.

Nê pixôrãja haxwỳja arĩgro htỳx mẽ nhũm grã tokyx anê nê rarak pa nê hapêx.

²⁵ No Tĩrtũm kapêr koja pōti mẽ pixôrãta wa kurom aa hapêx kêt nê. Koja arĩ rãhã ho rãhã. Anê.

Tã kapêrja tãm na htem mẽ pamã kamã harê pu mẽ pahpiitã mar o papa.

2

Mẽ pahte Tĩrtũm kot amnhì nhĩpêx kôt amnhì nhĩpêx ã mẽ pamã karõ Rõmãn 12.2; Wam Korĩť 3.16-17; Epes 2.19-22

¹ Nê kwa kêr pu mẽ axte tanhmã amnhì tomnuj to ho ri papa hkêť nê.

Rỳ tanhmã axpên mã paxêx to hkêť nê.

Nê paxêx rom tanhmã ri axpên nokupyr to hkêť nê.

Nê mẽmoj tã axpên kãm pagryk kêt nê.

Nê tanhmã axpên japrỳ hto hkêť nê.

Kêr pu mẽ ã amnhì nhĩpêx anhỳr o papa hkêť kumrêx.

² Mẽ hkarare na htem ãm kãm pijaôr pix prãm. Nê gaa nê htỳxre nê ra hprêk o mõ. Tã kêr ka mẽ pijaôr pix prãm xwỳnhjê pyrã nê amã Tĩrtũm kapêr mar nê

hkôt pix mã amnhĩ nhĩpêx o apa hprãm. Jao mar tỳx pê ra hkôt amnhĩ nhĩpêx mex o mō nê gaa nê hkôt amnhĩ nhĩpêx mex o apa. Te mē karãre pijaôr nê gaa nê ra hprêk o mōrta pyrãk. ³ Ra mē ate Jejus kot mē pahto mex ã omunh mex kênã.

⁴ Nê na htem kên o ixkre nhĩpêx kaxyw hãmri nê hkwy kawrà nê ri hkapi. Nhũm hō mex kêt nhũm mē tee ri omu nê nhãm kumê. Tã ja pyrã nê na pre mē pahkwỳjaja tee ri Kris pumu nê htỳx mex kêt ã hkamnhĩx nê te mē kot kên mênhta pyrãk o hipêx nê hkaga. No nhũm Tĩrtũmja amnhĩm Kris mex o mex ã harê. Te ho mēhō kot kên mex kêt ã hkamnhĩx nê mēnh nhũm mēhō kot mex ã omunh nê amnhĩm mỳnhta pyrãk. Nom Krisja kên rom kêp htĩr tũm nê pa xwỳnh jakamã nhũm pre Tĩrtũm mē pakaxyw ãm pu prem hkôt amnhĩ xunhwỳ.

⁵ Nê Tĩrtũm na hte nhỹrmã mē pahťĩr tũm nê wa kuri mē papa mã xwỳnh ã mē pajarê. Te mē pahpê kên nhũm Tĩrtũm te kot amnhĩ Karō mã mē pahto ixkre nhĩpêx pyrãk. Jakamã na hte Jejus Kris tanhmã mē pahkrã hto pu mē Tĩrtũm kôt amnhĩ nhĩpêx mex rãhã ho ri papa. Nê tanhmã kãm amnhĩ nhĩpêx mex to nhũm ja hã mē pahpumu nê hkĩnh nê.

⁶ Tĩrtũm kapêr ã kagã htũm kot tanhmã Kris jarênh to. Nê hã kuxi nê tanhmã harênh to. Te kêp kên pyrãk ã harê nê harênh kot: Kot paj nhỹrmã Ijaew wỳr mēhō mē nhũm mē hkôt pa ho pa. Koja te kêp kên o inhōrkwỳ nhĩpêx kaxyw kên maati mex kumrêxta pyrãk. Koja amnhĩ kaxyw hkôt mē hamaxpêr xwỳnhjaja nhỹrmã ma inhō krĩ hwỳr api nê hkĩnh nê mex rãhã nê pa ho pa. Anê.

⁷ Tã ra amnhĩ kaxyw hkôt mē pajamaxpêr xwỳnhjaja. Kên pyrãk xwỳnh pê Jejusja na mē pamã mex o mex. No mē kot hkaga xwỳnhjaja na htem hamaxpêr punuj xwỳnh ã hkamnhĩx nê hkaga nê kãm hkĩnh kêt nê. Tĩrtũm kapêr ã kagã htũm kot mē harênh kot:

Na prem kên o amnhĩm òrkwỳ nhĩpêx kaxyw hkawrà ho pa nê kên maati ja pumu nê htỳx omnuj ã hkamnhĩx nê hkaga. Mē kot hkaga htã nhũm Tĩrtũm mē kurom mex o kot kên piitã hakrenh par ã omunh kurê kumrêx. Anê.

⁸ Nê mãânênh harênh kot: Koja mē kapêr mar kêt kumrêx.

Te pry kamã kên nōr nhũm mē kot nhãm pry nê mēnh kaxyw hkamnãr o amnhĩ par krã hi kukênh pyrãk o koja mē amnhĩ nhĩpêx. Anê.

Mē kot Kris kapêr mar tã hkôt amnhĩ xunhwỳr kêt jakamã te ho mē kot amnhĩ nê kên kamnãr o amnhĩ par krã hi kukênh pyrãk o koja mē amnhĩ nhĩpêx. Jakamã koja nhỹrmã Tĩrtũmja ja hã tanhmã mē ho htỳx kumrêx. Ra kot amnhĩ kukamã mē kãm amnhĩ jarênh xã hkôt. ⁹ No mē papajaja na pre Tĩrtũm jajê rom amnhĩ kôt mē paxunhwỳ. Nhỹrmã ò krĩ kamã mē papa ho papa kaxyw. Nê mē pahte mex o mex ã harênh kaxyw. Na pu htem Ijaew nhō patre pyrã nê Pahi Maati Tĩrtũm mã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho papa. Nom kormã mē pahte Kris kôt amnhĩ xunhwỳr kêt ri te mē pahpê kamãt kô kamã mē pahťỳx ri mē papa xwỳnh pyrãk. Tã Jejus kôt amnhĩ xunhwỳ nê hpãnhã te mē pahpê hirã mex kãm ri mē papa xwỳnh pyrã nê tãm amnhĩ nhĩpêx rãhã ho papa. Ra mē pahpê Tĩrtũm kra jakamã na pu htem amnhĩ to mex rãhã ho ri papa. Nê Mēpahpãm maati Tĩrtũm mã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho ri papa. Te mē kot mē ho ãhwỳr xwỳnhjaja kot kãm amnhĩ nhĩpêx o pata pyrãk. Æ na pre Tĩrtũm mē pahte amnhĩ nhĩpêx anhỹr o papa kaxyw mē panhĩpêx.

¹⁰ Amnepêm kormã mẽ pahpê hkra hkêt ri na pre mẽhõ mẽ pakamã ukapři hkêt kumrêx pu htem pahpunuj nê ri papa. Tã Jejus kôt amnhĩ xunhwý nhũm Tirtũm mẽ pahto hkra pu mẽ pahpê hkra hã ri papa nhũm mẽ pakamã ukapři rãhã ho mẽ pahkôt pa.

Mẽ pahpê Tirtũm mã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to xwýnh ã mẽ pajarênh Rômãn 13.1-7; Xitre 3.1

¹¹ E ixkrãmnhwýjaja. Ra mẽ pahpê Tirtũm kra jakamã mẽ pahpê õ krĩ nhõ xwýnh. Te mẽ pahpê jar pika nhõ xwýnh kêt pyrãk jakamã kwa kêr pu mẽ arĩ mẽ pahte amnhĩ nhĩpêx tũm o amnhĩ nhĩpêx kêt nê. Nê mẽ pajamaxpêr tũm o pajamaxpêr kêt nê. Ra axtem mẽ pajamaxpêr nyw nê axtem mẽ pahte amnhĩ nhĩpêx nyw kênã. Mẽ pahte amnhĩ nhĩpêx tũmja te kãm akupyĩm mẽ pahte hkôt amnhĩ to paxujanãr prãm pyrãk. Mẽ pahte axte hkôt amnhĩ nhĩpêx o ri papa kaxyw. Tã nom kêr pu mẽ anhýr kêt nê. ¹² E kwa kêr ka mẽ anhõ krĩ kamã akwý kot Kris kôt amnhĩ xunhwýr kêt xwýnhjê noo mã tãm ri amnhĩ nhĩpêx o ri apa. Mẽ kot Kris ã tanhmã mẽ anhĩpêx to rý tanhmã hã mẽ ato kapêr punuj to htãã. Kot kaj mẽ ã mẽ hkôt amnhĩ nhĩpêx anhýr o ri apa hãmri nhũm mẽ tee ri mẽ apumu nê hamaxpêr o:

–Kwa mẽ ixte mẽ kot amnhĩ tomnuj xwýnh ã mẽ harênh tã mẽ kot amnhĩ to mex pix xwýnh na mẽ. Anê.

Hãmri nê nhýrmã mẽ pahpyrà nê Tirtũm kôt amnhĩ xunhwý nê kãm mex o mex ã harê nê kãm:

–Kwa Tirtũm. Na pre hte akrajaja anhý hã amnhĩ to mex rãhã nê pa ho pa pa ja hã mẽ omu. Nã xep amex o amex Tirtũm. Anê.

¹³ Nê mẽ apê Pahihti Jejus Kris kôt amnhĩ nhĩpêx xwýnh jakamã kêr ka mẽ anhõ krĩ kamã mẽ anhõ pahihti kapêr ma nê kapêr kôt mãn amnhĩ nhĩpêx mex o ri apa. Nê mẽ anhõ pika kamã mẽ anhõ prêjitênja ka mẽ kapêr ma nê hkôt amnhĩ nhĩpêx. Mẽ kot mẽ ato amnhĩptãr xwýnhjaja ka mẽ piitã mẽ kapêr ma nê mẽ kapêr kôt pix mã amnhĩ nhĩpêx rãhã ho ri apa. ¹⁴ Nê mẽ anhõ pahi nhý hã mẽ kapêr o mẽ pa xwýnhjaja na htem mẽ akaxyw mẽ unhwý. Mẽ kot amnhĩ tomnuj xwýnhjaja nhũm tanhmã mẽ kot mẽ ho kaxyw. Nê tãm mẽ kot amnhĩ nhĩpêx o ri mẽ pa xwýnhjaja nhũm mẽ kot mẽ õ pahi mã mex ã mẽ harênh kaxyw. ¹⁵ Tã kêr ka mẽ kapêr ma nê mẽ hkôt tãm amnhĩ nhĩpêx rãhã ho ri apa. Hãmri nhũm mẽ ato kapêr punuj xwýnhjaja ja hã mẽ apumu nê axte tanhmã mẽ ato kapêr to hkêt nê. ã mẽ ate amnhĩ nhĩpêx anhýr o apaja na Tirtũm kãm hprãm.

¹⁶ Nê mẽ pahpê Tirtũm kra jakamã na pu htem paxãmnhĩx kãm tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho ri papa. Nom kêr pu mẽ pahpê hkra hã pahtýx ri amnhĩ nhĩpêx kêt nê.

¹⁷ Nê kêr ka mẽ piitã mẽ ho mex o ri apa.

Nê mẽ ato amnhĩptãr xwýnhjê ho mex nê mẽ hã apijaãm rãhã ho ri apa.

Nê mẽ apê Kris kôt mẽ ate axpên to mẽ atõ nê mẽ atõxjê hã amã axpên kĩnh pê axpên to mex nê.

Nê Tirtũm ã apijaãm rãhã nê.

Mẽ kãm mẽ apênh xwýnhjaja kot tanhmã amnhĩ nhĩpêx to hã mẽ kãm karõ Epes 6.5-8; Korosê 3.22-25; Wam Ximotre 6.1-2; Xitre 2.9-10

¹⁸ Nê mẽ apê mẽ kãm mẽ axapênh xwýnhjaja kêr ka mẽ anhõ patrãw kapêr ma nê hkôt ri amnhĩ nhĩpêx. Kot mẽ ato mex o pa rý mẽ atomnuj o pa htã ka mẽ arĩ mẽ hã apijaãm pê hkôt ri amnhĩ nhĩpêx. ¹⁹ Tanhmã kot mẽ anhĩpêx

punuj to htã ka mē arī kām axàpēnh mex rãhã nē. Kêr kê Tirtūm ja hã mē apumu nē mē ato mex nē ka mē ajamakêtkati nē axàmnhix ri kām axàpēnh o apa. ²⁰ Nom kot kaj tanhmã amnhī tomnuj to nhūm anhō patrãw ja hã apumu nē hã atak ka amnhī xã htýx kamã ama nē rī amnhī pumu. No kot kaj akatã kôt kãm axàpēnh mex tã nhūm amarī atak japêr tã kêr ka amnhī tã kamã agryk kêt nē. Arī kãm amnhī to htýx kamã kãm xa nē amnhī tã tanhmã ho hkêt nē. Hãmri nhūm Tirtūm ja hã apumu nē ato mex nē. ²¹ Amnepēm na pre mē pahte hkôt amnhī xunhwýr xwýnhjaja Kris pyrà nē mē paxà htýx kamã pajamak o papa hkukamã ja hã mē pahpumunh mex. Na pre Kris mē pakaxyw amnhī xã htýx kãm hamak týx tã amnhī to htýx nē mē kãm xa. Tã kêr pu amnhī xã htýx kamã pajamak tã ý hã urak nē amnhī to htýx nē papa. ²² Krisja aa tanhmã amnhī tomnuj to hkêt nē pa ho pa. Nē aa mēmoj tã amnhī to hêx o pa hkêt. ²³ Mē kot kãm kapêr punuj tã nhūm amnhī tã tanhmã mē kãm nē hkêt nē. Nē mē kãm kapêr punuj kêt nē. Nhūm prem homnuj týx kumrêx nhūm amnhī xã htýx kamã hamak tã amnhī tã mē kãm àkjêr nē tanhmã mē hapry hto hkêt nē. Na pre ãm hamaxpêr o: “Nà Tirtūm kot ixtã mē omunh mex kênã. Kojã nhýrmã mē piitã tanhmã mē kot amnhī nhípêx to hã mē omunh xã hkôt tanhmã mē hipêx to. Tãm kojã àhpumunh týx xã hkôt tanhmã ixtã mē harênh to. Mē kurom àhpumunh týx o àhpumunh týx xwýnh kênã.” Anê.

²⁴ Kris na pre te kawà kamã mē pahte amnhī tomnuj piitã gjênh nē ho nyt nē htur rãhã pī kahpa hã mē panê htyk pyràk o amnhī nhípêx. Mē pahte axte tanhmã amnhī tomnuj to hkêt prãm xaj. Pãnhã mē pahte amnhī to mex pix o ri papa kaxyw. Tã ã kot amnhī xã htýx kãm hamak anhýr o jêt jakamã kot puj mē pahte hkôt amnhī xunhwýr xwýnhjaja aa mē pahte amnhī tomnuj pãnhã amnhírer kêt nē. Ra Jejus htyk o kot mē panê amnhírer par kênã.

²⁵ Na pu pre te mē pahpê ôwêhti pikunor pyrà nē pahtýx ri papa. Tanhmã amnhī tomnuj to rãhã ho ri papa. Tã nhūm Kris te kot ôwêhti jamãr xwýnh kot ôwêhti pikunor mã katorta pyràk o mē panhípêx. Pu mē hkôt amnhī xunhwý nē hkôt amnhī nhípêx mex o ri papa. Jao hkôt papa ho papa.

3

*Mē mjên mē mē hprô kot tanhmã axpên nhípêx to hã mē kãm karô
Wam Korît 7; Epes 5.22-25; Korosê 3.18-19; Wam Ximotre 2.9-15*

¹ Nê kêr ka mē anijaja mē amjên kapêr ma nê hkôt amnhī nhípêx. Akĩnhã kormã kot Tirtūm kôt amnhī nhípêx kêt japêr tã arī kapêr ma nê hkôt amnhī nhípêx mex o ri apa. Kê mē ate amnhī nhípêx ã mē apumu nē mē apyrã nê Kris kôt amnhī xunhwýr japêr. Mē kãm Tirtūm kapêr mar prãm kêt tã kojã mē ã mē ate amnhī nhípêx anhýr ã mē apumunh kôt mē apyrã nē amnhī kaxyw hkôt hamaxpêr japêr. ² Na htem mē ate Tirtūm kapêr kôt tãm ri amnhī nhípêx o apa hã mē apumunh o ri mē akôt pa.

³ Jakamã kêr ka mē anijaja amnhī mex pix kukamã ajamaxpêr o ri apa hkêt nē. Rý ajamaxpêr o:

–Ma kot paj mē hkuxwaxà ho amnhī krã hkĩ kuxwa mex nē inhôkrexê mex jagjê nē ri hã mra. Nê kupêxê mex kwý japrô nē ho amnhīm ixê mex nhípêx hãmri nê hagjê nē ri hã mra. Kot paj ã amnhī nhípêx anê nhūm mē piitã ja hã ixpumu nē kãm ixkĩnh nê inhmex ã ijarê. Ma kot paj ã amnhī nhípêx anê.

Anhýr o ri amnhī kukamã ajamaxpêr kêt nē. ⁴ Tirtūm na hte ã mē pahte amnhī nhípêx anhýr ã mē pahpumu nē ãm hã mē pahpumu. Mē ôkrexê nē mē ê mex na hte hapêx tokyx anê. No mē panhōpinhxã kaxwýnh kãm tãm ri

mē pajamaxpēr nē pakamā amnhīkrit nē papaja. Kot kaj mē ā amnhī nhīpēx anhūr o ri apa hāmri nhūm Tirtūm ja hā mē apumu nhūm ja kām mex nē. ⁵ Amnepē mā mē pakukamā mē panhō wōwō nē mē panājaja. Mē hkwy kot Tirtūm kōt amnhī nhīpēx xwŷnhjaja na prem ā amnhī nhīpēx anhūr o pa. Mē kot mjēn kōt amnhī nhīpēx o pa jakamā na prem amnhī tā mē omu nē mē ho mex nē kām mē hapē nē. ⁶ Mē panhō wōwō finat Saraja na pre ā amnhī nhīpēx anhūr o pa. Jao mjēn Apraāw kapēr ma nē hkōt amnhī nhīpēx. Nē kēp ō pahi hā harē nē hkōt pix mā amnhī nhīpēx o ri pa. Tā kot kaj mē urāk nē amnhī to htŷx nē ā amnhī nhīpēx anhūr o apa. Hāmri nē amnhī tā amā amjēn puma hkēt nē apa nē te apē Sara hkra pyrāk.

⁷ Nē mē amyjaja kēr ka mē tām mē aprō nhīpēx o ri mē hkōt apa. Mē akīnhā mē hihtŷx kēt jakamā mē kamā axukapri rāhā ho ri mē hkōt apa. War ajamē war apē Jejus kukwak ri war atir tūm nē apa mā xwŷnh jakamā kēr ka mē ho mex rāhā ho ri mē hkōt apa. Tirtūm kām war ajamē war ajapē jakamā kot kaj mē ā mē hipēx anhūr o ri apa hāmri nē ra axāmnhīx mēmoj tā amnhī to Tirtūm wŷ nhūm mē amar kurē kumrēx.

*Tirtūm krajaja kot amnhī xā htŷx kamā hamak ā mē harēnh
Rōmān 12.9-21; Korosē 1.10; Wam Tesarōn 5.14-15*

⁸ E Kris kōt ixkrāmnhwŷjaja. Nā ixkapēr jatur xā na ja. Kēr ka mē ri axpēn kōt ajamaxpēr mex pē axpēn to mex rāhā ho ri apa. Nē mē ate Kris kōt axpēn to atō nē atōx ā amā axpēn kīnh o ri apa. Jao axpēn kamā axukapri nē mēmoj to axpēn kutā anojarēt rāhā nē. ⁹ Na pu prem Jejus kōt amnhī xunhwŷ nhūm Tirtūm mē pahto hkra nē mē pahto mex ā amnhī jarē. Tā koja mēhō tanhmā mē anhīpēx to rŷ tanhmā mē ato kapēr punuj to. Nom kēr ka mē ama nē amnhī tā tanhmā ho rŷ tanhmā ho akapēr punuj to hkēt nē. Ām te Tirtūm kot mē panhīpēx pyrāk o mē hipēx nē mē ho mex pix o ri mē hkōt apa. Ja na Tirtūm kām hprām. ¹⁰ Kapēr ā kagā htūm kot ja jarēnh kot:

Kot kaj mē amā amex nē akīnh nē ri apa hprām hā kot kaj mē ā amnhī nhīpēx anē:

Kot kaj mē ri akapēr punuj o ri apa hkēt nē.

Nē mēmoj tā amnhī to axēx o ri apa hkēt nē.

¹¹ Nē te mē ate amnhī katut kōt ate amnhī tomnuj rēnh o apa pyrā nē hpānhā amnhī to mex pix o ri apa.

Nē mē amā tām axpēn nhīpēx pix prām o ri axpēn kōt apa.

Nē mē amā ajamakētkati nē axpēn kōt apa hprām rāhā ho ri apa.

¹² Na hte Tirtūmja ā mē kot amnhī nhīpēx anhūr o pa xwŷnhjē jamār mex rāhā ho pa.

Nhūm mē tanhmā amnhī to hwŷr to nhūm mē mar kurē kumrēx.

No mē kot amnhī tomnuj o mē pa xwŷnhjaja na hte mē kutā amnhī xām nē ām mē omu nē mē ho mex kēt nē. Anē.

Tirtūm kapēr ā kagā htūm kot ā mē harēnh kot anhūr.

¹³ Nē kot kaj mē amā amnhī to mex pix o apa hprām nhūm mēhō ja hā tanhmā mē atomnuj to hkēt nē. ¹⁴ No kot kaj mē amnhī to mex pix o apa htā nhūm mēhō ja hā apumu nē tanhmā hamaxpēr to nē atomnuj ka amnhī xā htŷx kamā ajamak japēr. Tā koja Tirtūm nhŷrmā ja hā tanhmā mē ato mex to. Jakamā kwa kēr ka mē tee ri mēhō kot tanhmā mē atomnuj to hkukamā ajamaxpēr pē amā mē uma ho ri apa hkēt nē. Nē tee ri amnhī kukamā ajamaxpēr o akapri nē ri apa hkēt nē. ¹⁵ ām amnhī kaxyw Kris mā mān

ajamaxpêr tÿx rãhã nê mê panhõ Pahihti hã apijaam rãhã ho ri apa. Nhũm mēhõ ja hã mê apumu nê tanhmã hã mê akukjêr to nê mê amã:

—Kwa mēmo kaxyw na ka pre Kris kôt amnhĩ xãm nê hkôt ri amnhĩ nhĩpêx o apa? Anê.

Ka mê ama hãmri nê aprĩ hã kãm amnhĩ jarēnh kurê kumrêx. ¹⁶ Nom kêr ka mê akapêr mã aprĩ kamã kãm amnhĩ jarê. Tirtũm kapêr kôt amnhĩ nhĩpêx o apa hã mê kãm amnhĩ jarê. Kojã mê Kris ã mê ato kapêr punuj ry hã mê atã hpêr o axkê nê pikunhar japêr ka mê ãm amnhĩ tã mê ama nê ãm mê ama. Kwãr mê mãmrĩ ã mê anhĩpêx anê. Kêr ka mê amnhĩ tã mê omu nê arĩ amnhĩ to mex rãhã ho ri apa. Kêr kê mê tee ri amnhĩ tã mê apumu nê hpijaam nê.

¹⁷ Nê koja mê akwÿjaja mê ate Tirtũm kapêr kôt amnhĩ nhĩpêx mex o apa hã mê apumu nê hã tanhmã mê anhĩpêx to htã kêr ka mê arĩ Tirtũm kôt amnhĩ nhĩpêx o ri apa. Ja na kãm hprãm. Nom kot kaj mê tanhmã amnhĩ tomnuj to nhũm mê ja hã mê apumu nê pahihti mã mê ajarê nhũm kuma nê ja hã tanhmã mê amã àkjêr to ka mê ra apijaam nê.

¹⁸ Nê Krisja na pre mê panê ty. Æm htyk tipxi tã mê pahpiitã mê pahpãnhã amnhĩre. Mê pakurom aa kot tanhmã amnhĩ tomnuj to hkêt tã mê pahte amnhĩ tomnuj piitã hpãnhã amnhĩrer pa. Mê pahte hkôt amnhĩ xunhwÿr nê nhÿrmã ma Tirtũm nhõ krĩ hwÿr paxàpir nê kamã pahtrĩ tũm nê papa ho papa kaxyw. Mê kot hpĩr tã nhũm Tirtũm akupÿm hõ htĩr nhũm htĩr o htĩr. ¹⁹⁻²⁰ Nom kormã akupÿm htĩr kêt ri na pre hkarõ pix o mê htyk xwÿnhjê hwÿr mō. Ahpunu kamã mê hkarõ kêp prês nê hkrĩ xwÿnhjê hwÿr mō nê mê kot Noehti kapêr mar nê hkôt amnhĩ nhĩpêx kêt nhũm gō htãm kot mê hanhir par xwÿnhjê mã kapêr. Tirtũm kot nhÿrmã mê kot amnhĩ tomnuj mÿrapê kuwy maati wÿr mê rēnh ã mê hkukamã mê kãm awjarê. Amnepêm kormã Noehti kot pãr raxta nhĩpêx o kuhê ri na prem kãm Tirtũm kapêr mar prãm kêt nê. Nhũm amnhĩ tã mê omu nê mê kamã gryk tokyx anhÿr kêt nê. Arĩ amnhĩ tã mê hamãr o pa. Mê kot hkôt amnhĩ xunhwÿr nê hkôt amnhĩ nhĩpêx prãm xaj arĩ mê hamãr ry ho pa. No ãm tee ri mê hamãr kaprÿ nhũm mê amnhĩ kaxyw hkôt hamaxpêr kêt nê htÿx ri amnhĩ tomnuj o pa. Mê ãm grêre nê Noehti kapêr ma nê gō htãm pymaj hkôt pãr raxta wÿr agjê. Æm mê kêp 8 pix nê hwÿr agjê nhũm gō htãm mê hanhir kêt nê. Tirtũm na pre mê nê omunh mex nê. No mê kot amnhĩ tomnuj xwÿnhjaja nhũm gō htãmja mê hanhir o mê himex pa. Nhũm mê kêp 8ja pix arĩ htĩr nê mex nê pãr raxta kamã gō krãhkã hã mex rãhã pa.

²¹ Gō tãmja kêp hprĩ hã mê pahte Jejus kôt amnhĩ xunhwÿr ã mê pahto amnhĩrit xã na. Mê pahte amnhĩ nhĩpêx tũm kaga nê hpãnhã amnhĩ nhĩpêx nyw o amnhĩ nhĩpêx o papa hã mê pahto amnhĩrit xã. Jakamã na htem mê pahkrã kumrã. Nom mê kot mê panê mê pagrã kugrãnh kaxyw kêt ra mê pahte Jejus kôt amnhĩ xunhwÿr ã amnhĩ to amnhĩrit kaxyw na htem mê pahkrã kumrã. Ra mê pahte Tirtũm kapêr kôt amnhĩ nhĩpêx o papa hã amnhĩ to amnhĩrit kaxyw. Pu mê ra mê pahte amnhĩ nhĩpêx nyw o amnhĩ nhĩpêx ã amnhĩ to amnhĩrit. Te mê pahte gōx kãm mê pahte amnhĩ tomnuj rer par pyrã nê hpãnhã amnhĩ nhĩpêx nyw o amnhĩ nhĩpêx o papa.

²² Nê na pre Jejus akupÿm htĩr nê ma akupÿm Tirtũm nhõ krĩ hwÿr api nê Tirtũm nhĩhkõ hã pahihti hã mê hkrĩ xã kamã hkrĩ ho hkrĩ. Hãmri nê ra Tirtũm kapêr o mê wrÿk xwÿnh nê pahi piitã mê ho amnhĩptãr o hkrĩ.

4

*Mê pahte amnhî nhîpêx nyw o amnhî nhîpêx â mê pamã karô
Epes 4.17-24; Korosê 3.1-11*

1 Nê na prem Kris pî nhûm amnhî xà htÿx kãm hamak kãm htyk kaxyw tâ arî mê kãm xa. Ra kot amnhî xà hkukamã amnhî tâ mê omunh tâ tee ri amnhî kukamã hamaxpêr o amnhî tâ tanhmã ri mê kot hpîr mã xwÿnhjê homnuj to hkêt nê. Arî mê kãm xa nhûm prem kupî. Tã kêr pu mê uråk nê â amnhî nhîpêx anhÿr o ri papa. Mê kot hã tanhmã mê panhîpêx to htã pu mê uråk nê amnhî xà htÿx kãm pajamak tâ tanhmã amnhî tâ mê ho hkêt nê. Na hte ra mê htyk nê mê hikwÿ xwÿnhjaja axte amnhî tomnuj kêt nê. Tã kêr pu mê uråk nê axte tanhmã amnhî tomnuj to ho ri papa hkêt nê. ² Jakamã kêr pu mê axte mê pahte amnhî nhîpêx tûm kôt amnhî nhîpêx o papa hkêt nê. Nê mê pajamaxpêr tûm kôt axte pajamaxpêr o papa hkêt nê. Âm Tîrtûm kãm hprãm xã hkôt pix mã tanhmã amnhî nhîpêx to ho papa rãhã ty.

³ Amnepê m kormã mê pahte Jesus kôt amnhî xunhwÿr kêt ri na pu prem mê kêp Tîrtûm kra hkêt xwÿnhjê hkôt amnhî nhîpêx.

Jao nhãm mênijê pumu nê mê kamã pahpijaãm kêt hprãm.

Nê pahpipãnh o ri papa.

Nê mê pahpipãnh kaxyw axpên wÿr akuprô nê mênijê kamã pahpijaãm kêt.

Nê sãnti hwÿr pahkônkrã ho pahkrî nê kãm amnhî jagrer.

⁴ Tã Kris kôt amnhî xunhwÿr hãmri nê mê pahte amnhî nhîpêx nyw o amnhî nhîpêx o papa. Hãmri nhûm arî mê kot amnhî nhîpêx tûm o amnhî nhîpêx xwÿnhjaja tee ri ja hã mê pahpumu nê hêx rom amnhî kôt mê pamã tanhmã ri àhkrox to ho pa. Pu mê axte mê hkôt amnhî nhîpêx kêt nhûm mê tee ri ja hã mê pahpumu nê mê pakamã gryk kato nê tanhmã mê pahto kapêr punuj to. ⁵ Tã koja Tîrtûm nhÿrmã amnhî wÿr mê hã karô nhûm mê ma hwÿr mra nê kutã hkrî. Nê kormã mê htîr ri tanhmã mê kot amnhî nhîpêx to ho pa hã kãm amnhî jarênh pa. Hãmri nhûm mê kot amnhî nhîpêx â tanhmã mê hipêx to. Koja mê pahpiitã tanhmã mê pajarênh to. Mê htyk xwÿnhjaja nê kormã mê pahÿr nê mê papa xwÿnhjaja nhûm mê pahpiitã tanhmã mê pajarênh to.

⁶ Na pre Jesus ty hãmri nê kormã akupÿm htîr kêt rãhã hkarô pix o ma amex wÿr tê nê kamã mê htîr ri amnhî kaxyw Tîrtûm mã hamaxpêr xwÿnhjê mã awjarê. Na prem mê kot amnhî tomnuj mÿrapê ra wej nê ty nê arî amex kãm ri pa. Jakamã nhûm Jesusja hkarô ho ma mê hwÿr tê nê mê kãm:

—E na pa ra mê ate amnhî tomnuj pãnhã amnhîrer pa. Tã kormã mê atîr ri mê ate amnhî kaxyw Tîrtûm kôt ajamaxpêr jakamã kot kaj mê ma hwÿr api nê wa ixkuri wa ixpyrà nê atîr tûm nê amex nê apa ho apa. Anê.

*Mê pahpê Kris kwÿ hã tanhmã mê pahte axpên nhîpêx to hã mê pamã karô
Rômãn 12.6-8; Wam Korî 12.1-11*

⁷ Nê koja tokamã mê panhõ pikaja mê pahpê hapêx nê kamã mêmoj piitã hapêx pa. Jakamã kwa kêr ka mê ate amnhî nhîpêx â amnhî pumunh mex o apa.

Nê mê atÿx ri ajamaxpêr ri apa hkêt nê.

Nê mêmoj punuj nê amnhî to htÿx o ri apa ho ajamaxpêr nyw pix o amnhî to Tîrtûm wÿr rãhã ho ri apa.

⁸ Nê kwa kêr ka mê amã axpên kînh o ri axpên kôt apa. Ja na mex o mex. Kot kaj mê â axpên nhîpêx anê nhûm Kris kôt atô rÿ atôxjê hõ tanhmã atomnuj to japêr ka amnhî tâ omu nê âm omu. Amã hkînh o âm amnhî tâ omu. Jao axte kot tanhmã atoja mã ajamaxpêr kêt nê.

⁹ Nê kêr ka mê axàmnhîx ajamakêtkati nê amnhî nhõrkwÿ hwÿr axpên wÿ nê axpên to mex o ri apa. Nom kêr ka mê agryk kãm amnhî wÿr mê hwÿr kêt nê. ¹⁰ Na pre ra Tirtûm mê pahpê hkra hã ahpÿnhã tanhmã mê pamã mêmoj tâ karõ hto nê ã mê pahte amnhî nhîpêx anhÿr o papa kaxyw mê pahto mê paxihtÿx. Mê pahte ahpÿnhã tanhmã axpên to mex to ho ri axpên kôt papa kaxyw. Tã kêr ka mê ra kot mêmoj tâ mê amã karõ hkõt axpên nhîpêx o ri axpên kôt apa. ¹¹ Koja ma mê ate akwÿjê mã kapêr jarênh o ri apa kaxyw mê amã karõ ka mê ama nê akatàt kôt ÿ hã mê kãm harênh mex o ri mê hkõt apa. Rÿ tanhmã axpên to ajuta hto ho ri apa kaxyw mê axunhwÿr japêr ka mê amnhî tâ omu nê hkamnâr rom mê ho ajuta mex rãhã ho ri apa. Mê apiitã Jejus nhÿ hã ã amnhî nhîpêx anhÿr o ri apa. Kêr kê Jejus kôt mê akwÿjaja amnhî tâ mê apumu nê mê anhÿ hã Tirtûm mã mex o mex ã harê.

Jejus kwÿjaja kot amnhî xã htÿx kamã hamak o pa hã mê harênh

Rukre 6.20-23; Juãw 16.1-4; Sikûn Tesarõn 1.3-12; Sikûn Ximotre 3.13; Eprêw 12.3; Xiakre 1.2-4

¹² E Kris kôt ixkràmnhwÿjaja. Koja Kris kwÿ kêt xwÿnhjaja Kris ã tanhmã mê anhîpêx to nom kwa kêr ka mê tee ri amnhî kukamã ajamxpêr o akapri nê apa hkêt nê. Kêt mê akînh rãhã axpên kôt ri apa. Na htem ã mê pahpê Kris kwÿjê nhîpêx anhÿr o pa. Jakamã kwa mê amnhî tâ mê omu nê tee ri amnhî kukamã ajamxpêr kêt nê. ¹³ Mê arî akînh nê ri apa. Mê kot Kris pyrà nê mê panhîpêx punuj tãã. Kêr kê Jejus nhÿrmã akupÿn mê pahwÿr wrÿ pu mê omu nê pahkînh tÿx o pahkînh tÿx. ¹⁴ Kwãr mê mãmrî mê pahpê Kris kwÿ hã tanhmã mê panhîpêx to. Na htem ã Tirtûm Karõ kot mê pahkarõ mã gjêx xwÿnhjê nhîpêx o pa anê.

¹⁵ Nê mê apê Kris kwÿ jakamã kwa kêr ka mê amnhî to mex rãhã o ri apa. Jao mê hpar o ri apa hkêt nê.

Nê ri axãhkînh o ri apa hkêt nê.

Nê nhãm mê hkaêx mã agjêx o ri apa hkêt nê.

Nê tanhmã mê homnuj to ho ri apa hkêt nê.

Kot kaj mê ã amnhî nhîpêx anhÿr o ri apa nhÿm mê anhõ pahihtu ja hã tanhmã mê ato ka mê amnhî kamã apijaãm tÿx nê. ¹⁶ Nom koja mê apê Kris kwÿ hã tanhmã mê anhîpêx to ka mê ja hã amnhî tâ mê omu nê amnhî kamã apijaãm kêt nê. ãm Tirtûm pix mã amnhî jarê nê kãm:

—Pa Tirtûm. Ixpê akra Kris kwÿ hã na mê ã ixtomnuj anê. Nom ixpê akra jakamã kwãr mê mãmrî tanhmã inhîpêx to. Amex o amex o ate ixto akra jakamã kwãr mê mãmrî ã inhîpêx anhÿr o pa. Anê.

¹⁷ Nê koja Tirtûm tokyx mê pahpiitã tanhmã mê pahte amnhî nhîpêx to hã mê pahpumu nê tanhmã mê panhîpêx to. Mê pahpê hkrajaja koja tanhmã mê pahte amnhî nhîpêx to hã tanhmã mê pahto mex to. Hãmri nê hpãnhã mê kêp hkra hkêt xwÿnhjê ho hapu nê tanhmã mê hipêx to. Mê kot amnhî kaxyw hkõt hamaxpêr kêt jakamã nhÿm mê pahkînhã tanhmã mê homnuj tÿx to. ¹⁸ Kapêr ã kagã htûm kot ja hã mê pajarênh kot:

Mê kot Tirtûm kapêr kôt amnhî to mex xwÿnhjaja na htem àmnhîx amnhî xã htÿx kamã hamak o pa kamã ty nhÿm Tirtûm ma õ krî hwÿr amnhî wÿr mê ho àpir kurê kumrêx.

Nom mê kot amnhî tomnuj xwÿnhjaja koja mê hkînhã amnhî xã htÿx kamã hamak rãhã nê pa ho pa nê aa mex kêt nê. Anê.

¹⁹ Tã koja Tirtûm kãm ja prãm japêr kwãr mẽ mãmri Kris ã tanhmã mẽ pahptomnuj to. Nom kêr pu mẽ Tirtûm kamnâr rom amnhĩ to mex pix o ri papa. Kêp mẽ panhĩpêx xwýnh maati jakamã ra kot amnhĩ jarênh xã hkôt koja tanhmã ri mẽ pamã amnhĩ nhĩpêx to ho pa.

5

*Tirtûm krajaja kot tanhmã amnhĩ nhĩpêx to hã mẽ kãm karõ
Atre 20.28-31*

¹ E kot paj hpãnhã mẽ apê Kris kwý hkrãhtûmjê mã ixkapêr ka mẽ inhma. Ijaxwýja ixpê mẽ akrãhtûmjê hõ na pa. Na pa pre mẽ akurom Kris htyk kãm omu. Nom kot puj mẽ nhýrmã pahpimràatã mex o mex ã omu nê urak nê mẽ pamex nê ri papa ho papa. ²⁻³ Jakamã e Kris kôt mẽ hkrãhtûmjaja kêr ka mẽ atar Kris kôt pahkwýjê jamãr mex nê. Ra Tirtûm kot mẽ ate kãm hkwyjê jamãr kaxyw mẽ axunhwýr jakamã kêr ka mẽ omunh mex rãhã ho mẽ hkôt ri apa. Te ho ôwêhti jamãr xwýnh kot ôwêhti jamãr mexta pyrãk. Te mẽ kêp Tirtûm krit ôwêhti nhũm mẽ ate kãm mẽ hamãr o apa xwýnh pyrã nê kãm mẽ omunh mex rãhã ho ri mẽ hkôt apa. Nê akĩnh pê tanhmã ri mẽ ho ajuta hto ho ri mẽ hkôt apa. Ja na Tirtûm kãm hprãm. Nom kêr ka mẽ ano hkã karôt kãm mẽ ho ajuta hkêt nê. Rý kãxpore hprãm xãj mẽ kãm tanhmã amnhĩ nhĩpêx to hkêt nê. ãm amarĩ tanhmã mẽ kutã anojarêt to pix kukamã ajamaxpêr o ri mẽ hkôt apa.

Nê kêr ka mẽ kãm mẽmoj tã karõ kamã axihtýx kêt nê. Mẽ akapêr mã aprĩ kamã mẽ kãm mẽmoj jarê kê mẽ amnhĩ tã mẽ apumu nê mẽ apyrã nê ã axpên nhĩpêx anhýr o pa.

⁴ E kêr ka mẽ ã Kris kôt mẽ akwýjê jamãr mex pê mẽ hipêx o apa anê. Hãmri nhũm mẽ pajamãr xwýnh maatija ja hã mẽ apumu nê nhýrmã akupýn mẽ pahwýr wrý nê mẽ ato mex rax nê.

⁵ Nê e mẽ amy xãptãr nywjaja. Kêr ka mẽ Kris kôt mẽ akrãhtûmjê kapêr ma nê mẽ hkôt ri amnhĩ nhĩpêx mex o ri apa.

Nê kwa kêr ka mẽ apiitã axpên nhĩpêx o te anhĩõ kot amnhĩ to rax o ajakrenh pyrãk. Tirtûm kapêr ã kagã htũm kot ja jarênh kot:

Mẽ kot amnhĩ to jarkrar o ri mẽ pa xwýnhjaja na hte Tirtûm mẽ kutã amnhĩ xunhwý.

No mẽ kot amnhĩ to hkryre nê axpên tã hpijaãm o mẽ pa xwýnhjaja na hte mẽ ho mex o pa.

⁶ Anhýr ã mẽ harênh jakamã kwa kêr ka mẽ Tirtûm ã apijaãm rãhã ho ri apa ixkwýjaja. Nê axpên mã ri amnhĩ to jarkrar o ri apa hkêt nê. Kêr kê Tirtûm xihýtýx xwýnhja ja hã mẽ apumu hãmri nê nhýrmã kot mẽ pahto mex xã hã arĩgroja kato nhũm mẽ ate amnhĩ to mex xwýnh ã mẽ ajarê nê mẽ ato mex rax nê.

⁷ Nê kêr ka mẽ tee ri amnhĩ kukamã ajamaxpêr pê akaprĩ ho ri apa hkêt nê. ãm te mẽ ate Tirtûm mã akaprĩ nhõr pyrãk o amnhĩ nhĩpêx nê axãmnhĩx akĩnh nê akaprĩ hkêt nê apa. Tirtûm kêp mẽ pajamãr xwýnh maati kênã kot ka kêt mẽ ri akaprĩ nê ri apa.

⁸ Nê kwa mẽ okora. Kêr ka mẽ amnhĩ nê kot mẽ pakutã amnhĩ xunhwýr xwýnh maati Satanastija pumunh mex rãhã ho ri apa. Na hte mẽ panhĩpêx o te ropkror kot akunĩ kamã mry ho krihkrit o ri mrrar pyrãk o mẽ panhĩpêx. Jao mẽ pahte Kris kaga hprãm xãj apkati mẽ tanhmã nê mẽ pahto ho ri mẽ pahkôt pa. ⁹ Na hte ã pika piitã hkôt Kris kôt mẽ pahtõ nê mẽ pahtõxjê nhĩpêx

anhÿr o pa nhÿm mē pahpyrà nē amnhĩ xà htÿx kamã hamak o pa pê omnuj nē pa. Jakamã kwa kēr ka mē Kris kôt amnhĩ xunhwÿr tÿx nē kutã amnhĩ to htÿx rãhã ho ri apa. ¹⁰ Tirtÿm kãm mē pajapê jakamã na hte mēmoj to mē pakutã nojarêt rãhã ho ri pa. Na pre mē pamex nē nhÿrmã mē pahte kuri tãm amnhĩ nhĩpêx o papa mã xwÿnh ã mē pajarê. Kris kukwak ri ã mē pajarênh anhÿr jakamã mē ate jar Kris ã apunuj nē ri apa htã kot kaj mē kriptêm ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr ry hkêt nē. Koja Tirtÿm mē akrã kamã mē ajamaxpêr xihtÿx jagê ka mē akupÿm amex nē axihtÿx pê ate amnhĩ nhĩpêx nyw o amnhĩ nhĩpêx rãhã ho ri apa.

¹¹ Tirtÿmja hihtÿx o hihtÿx nē àhpumunh o àhpumunh. Nē hihtÿx xà nē àhpumunh xà koja aa kēp hirerek nē hapêx kêt kumrêx. ãm hãmri na mē kot harênh kot anhÿrja.

Pêtre kapêr jatur xà

¹² Nē ota Kris kôt mē pahtô Sirastija na inhmã mē akaxyw kagãja nhĩpêx pa mē awÿr mēnh kaxyw. Na pa hte kãm ixkapêr nhÿm inhma nē inhmã hã kagã. Na hte Kris kapêr kôt amnhĩ nhĩpêx rãhã ho ri pa. Tã inhmã kagãja nhĩpêx. Mē ate kamã harênh nē mar nē tãm ajamaxpêr kaxyw. Nē Tirtÿm kãm mē ajapê nē kot mēmoj to mē akutã nojarêt ã mē ate kamã harênh kaxyw. Tã kēr ka mē kãm mē ajapê hã amnhĩ tã harênh ma nē kapêr kôt pix mã amnhĩ nhĩpêx mex rãhã ho ri apa. Mē akwÿjjaja kot tanhmã hã mē ato htãã.

¹³ Nē ota jar Papirôn kamã Kris kôt mē pahtô nē mē pahtôxjaja mē awÿr hpêr mē. Tirtÿm kot mē pahpyrà nē mē ho hkra jakamã mē kēp mē atô nē mē atôx ã mē awÿr hpêr mē. Nē Xiakre mãânēn mē awÿr hpêr mē. Te kēp ixkra pyràk.

¹⁴ Nē kēr ka mē nhÿri apê Kris kwÿ hã axpēn pumu nē mē axpēn to atô nē atôx ã axpēn mã akapêr mex kurê kumrêx.

E kē Tirtÿm mē apê Kris kwÿ hã mē amã mē ajamakêtkati nē mē apa xà gô ka mē axãmnhĩx ajamakêtkati nē amex nē ri apa ho apa.

Tã ãm ja pix. Ixpê Simãw Pêtre na pa ã mē awÿr kagã nē mēnh anē.

Sikûn Pêtre

Simãw Pêtre kot Jejus kôt hkwyjê hwÿr wam kagà nê mênh kôt hõ mênh

Simãw Pêtre na pre kagàja nhîpêx. Jejus nhÿ hã hkrajê jahkre ho mê pa xwÿnhjê hõ na pre. Mê kêp Jejus kra hkêt xwÿnhjaja ra kot Jejus ã hpîr kaxyw nhûm pre kagàja nhîpêx nê krî piitã hkôt Jejus kwÿjê hwÿr kurê nê kamã hprî hã mê kãm mêmoj tâ karô. Mê kot arî Tîrtûm kot amnhî nhîpêx kôt amnhî nhîpêx rãhã ho pa hã mê kãm karô. Nê hamaxpêr o mê hamaxpêr rãhã ho pa hã mê kãm karô.

Nê mê hkwy kot Tîrtûm kôt amnhî nhîpêx ã amnhî jarênh tâ hkôt amnhî nhîpêx kêt xwÿnhjaja nhûm pre tanhmã mê harênh to. Æ na pre mê kãm mêmoj jarênh nê hã kagà nê krî piitã hkôt mê hwÿr rênh anê. Nê mê kãm:

1 Pa Kris kôt ixtô nê ixtôxjaja. Xà mê amex? Ot pa mê awÿr kagà nhîpêx nê krî piitã hkôt mê awÿr kurê. Ixpê Simãw Pêtre na pa wam ixte kagà nhîpêx nê mê awÿr mênh tâ axte hõ nhîpêx. Ixte Jejus Kris nhÿ hã mê ajahkre ho ixpa xwÿnh ã mê amã hipêx nê kumê. Na pa hte Jejus mã amnhî nhîpêx mex o ri ixpa.

Nê mê papytâr xwÿnh Jejus Krisja Tîrtûm pyrã nê mex o mex. Nê wa kot amnhî nhîpêxja mex o mex. Jakamã na pre wa tanhmã mê pahkrã hto pu mê amnhî kaxyw wa hkôt pajamaxpêr tÿx rãhã ho ri papa. Na ka htem ixpyrà nê ã amnhî nhîpêx anê. Tã pa mê amã kagàja nhîpêx.

2 Nã Tîrtûm mê mê panhõ Pahihti Jejus wa kot amnhî nhîpêxja na ka mê ra harênh mar tÿx nê. Wa kot tanhmã amnhî nhîpêx to nê tanhmã wa hamaxpêr toja ka mê mar tÿx nê wa hkôt pix mã amnhî nhîpêx. Tã kêr ka mê arî ã amnhî nhîpêx anhÿr rãhã ho ri apa. Jao axamnhix ajamakêtkati nê akînh nê apa ho apa. Na pa hte ã mê ato Tîrtûm mê Pahihti Jejus Kris wa hwÿr o ri ixpa anê. Na hte Tîrtûm mê ato mex nê mê akutã nojarêt rãhã ho pa.

Tîrtûm kot mê pahto mex o pa hã harênh

Epes 2.12-13; Wam Tesarôn 1.2-4; Sikûn Pêtre 3.18

3 Nê Tîrtûmja àhpumunh tÿx o àhpumunh tÿx jakamã na pu htem hkôt amnhî xunhwÿ nhûm amnhî tâ mê pahpumu nê mê pamã àhpumunh tÿx xà hkwy gõ. Hãmri pu mê ra urak nê amnhî to mex nê tãm amnhî nhîpêx o ri papa. Tã kot puj mê nhÿrmã ma ô krî hwÿr api. 4 Na pre mê pakukamã amnhî jarênh o:

—Kot paj nhÿrmã ixkrajê mã ixte amnhî nhîpêx mex kwÿ gõ nhûm mê inhÿ hã ho tãm ri amnhî nhîpêx mex o pa. Nê ixpyrà nê hamaxpêr mex o pa.

Anhÿr jao te ra mê pamã hkînh xà mex kwÿ nhõr pyrãk o mê panhîpêx. Nê te ra kot mê pahkrãm hamaxpêr mex jagjênh nê mê pamã kot amnhî nhîpêx mex jagjênh pyrãk. Mêmemo kaxyw na pre ã mê panhîpêx mex anê? Nã urak nê tãm mê pahte amnhî nhîpêx mex rãhã o ri papa kaxyw. Jao mê pahte mê kêp hkwy hkêt xwÿnhjê hkôt amnhî nhîpêx kêt nê. Nê mê hamaxpêr punuj o pajamaxpêr kêt nê. Nê hpãnhã mê pahte Tîrtûm kôt pix mã amnhî nhîpêx rãhã ho pa. Æ mê pahte amnhî nhîpêx anhÿrja na mex o mex. 5 Tã ã Tîrtûm kot mê panhîpêx mex anhÿr jakamã kwa kêr ka mê kapêr mar tÿx nê hkôt pix mã amnhî nhîpêx mex o ri apa. Jao amnhî kaxyw hkôt ajamaxpêr rãhã nê. Kot kaj mê ã amã amnhî nhîpêx anhÿr o apa hprãm hã kot kaj mê mãânêh

amā tām amnhī nhīpêx o apa hprām. Nē mē amā Tīrtūm kapēr piitā mar prām o ri apa. ⁶ Hāmri nē piitā mar pa nē mēmoj punuj piitā nē amnhī to htýx nē. Nhūm mē kēp Kris kwý hkêt xwýnhjaja Kris ā tanhmā mē anhipêx to htā ka mē ām amnhī tā mē omu nē mē umaj mē amā Kris kaga hprām kêt nē. Nē mē amā Tīrtūm mā amnhī jarēnh rāhā ho apa hprām. Nē mē amā kapēr mar rāhā ho apa hprām.

⁷ Nē mē amā Kris kôt mē atō nē mē atōxjê ho mex pix o ri apa hprām. Jao te mē amā amnhī tā ma pyrāk o mē piitā mē hipêx o ri mē hkôt apa.

⁸ E kēr ka mē ā amnhī nhīpêx anhýr o ri apa. Kot ka mē ā amnhī nhīpêx anē nē mē panhō Pahihti Jejus Kris kôt amnhī nhīpêx mex o mō. Hāmri nhūm mē akwýjaja mē apumu nē mē apē Kris kwý hā mē ajarēnh kurē kumrêx.

⁹ No kot ka mē atō ixkapēr mar tā hkôt amnhī nhīpêx kêt nē hāmri te Tīrtūm kot anē ate amnhī tomnuj rēnh par mā ajamaxpēr kêt pyrāk. ¹⁰⁻¹¹ No na ka htem ā amnhī nhīpêx anhýr kêt nē. Ra mē ate Pahihti Jejus Kris kôt amnhī nhīpêx mex jakamā na htem ja hā mē apumu nē Tīrtūm kot mē ato hkra hā mē ajarēnh kurē kumrêx. Kot kaj mē ā hkôt amnhī nhīpêx anhýr o apa nē mēmo arīgro hā apunuj nē apa htā Jejus kaga hkêt nē. Hāmri nē nhýrmā ma Tīrtūm nhō krī hwýr api nhūm mē apumu nē mē ato mex rax nē. Hāmri ka mē ō krī kamā mē panhō Pahihti Jejus Kris wa kuri atír kêt nē amex nē apa ho apa.

¹² Nē na ka mē ra Tīrtūm kot amnhī nhīpêx mar týx nē amnhī krā kamā kot amnhī nhīpêx mā ajamaxpēr týx o ri apa. Tā nom kot paj arī mē amā ja jarēnh rāhā ho ri ixpa. ¹³ Kormā ixtír ri kot paj xatā mē amā harēnh o amnhīrīt. Ja na kêt inhmā hprām. Mē ate nhýrmā tanhmā ri ajamaxpēr to nē hkaga pumaj. ¹⁴ Na pre mē panhō Pahihti Jejus Krisja inhmā tokyx itxyk ā ijarē. Kot paj xep kritpēm ri ixtír nē ixpa hkêt nē. ¹⁵ Jakamā na pa kormā ixtír ri ā mē amā kaga nhīpêx anē. Mē ate inhmýr pē arī omunh nē kamā harēnh nē Tīrtūm kot amnhī nhīpêx mā ajamaxpēr týx rāhā ho ri apa kaxyw.

Pêtre kot no ho Jejus pumunh ā amnhī jarēnh

Matêwre 17.1-5; Makre 9.1-8; Sikūn Ximotre 3.16-17

¹⁶ Nē na pa pre ra tanhmā mē amā mē panhō Pahihti Jejus Krisja jarēnh to. Hihtýx o hihtýx ā harē nē āhpumunh týx o āhpumunh týx ā harē. Nē nhýrmā akupýn mē pahwýr wrýk ā harē. No na pa pre amnhī krā hkôt ā harēnh anhýr kêt nē. Na pa pre inhno ho Jejus hihtýx o hihtýx ā omunh o hkôt ixpa nē ixte omunh xā hkôt ā mē amā harēnh anē. ¹⁷⁻¹⁸ Amnepê mā kormā ixkwýjê mē mē ixte arī hkôt ixpa ri pa prem hkôt hixêt prêk nhīmōk wýr api. Pa nē kaxyw Xiakre nē Juāw mē pa mē hkôt xipimràatā hixêt ā api nē himōk ā ixkuhē. Hāmri nhūm Tīrtūm tanhmā Jejus to nhūm hirā htýx kām xa. Hāmri nhūm Mēpahpām Tīrtūmja mē inhmā kapēr. Kaxkwa kamā hirā htýx rax rūm mē inhmā kapēr o:

—E ota Ixkrata xa. Inhmā hapê ho inhmā hapê. Anē.

Tā ra ixte mar xā hkôt pa amnhī xō ri mē amā harē nē hā kagā. ¹⁹ Na pa prem ā hixêt prêk nhīmōk ā Jejus pumunh nē Tīrtūm kot tanhmā harēnh to hā mar anē. Hāmri nē ijamaxpēr o:

—Nā ām hāmri na pre amnepēm Tīrtūm nhý hā kapēr jarēnh o mē pa xwýnhjaja Jejus kukamā ā harēnh anhýr o pa. Anē.

Mē kot tanhmā Jejus kukamā harēnh toja te kot kamāt kō kamā kanē hpōk nhīrā hkryre pyrāk. Tā koja nhýrmā akupýn wrý hāmri nē te myt kator nē hirā mex nhūm mē pahte mēmoj pumunh mex pyrāk. Jakamā kwa kēr pu mē kot

tanhmã Jejus kukamã harênh toja mar tÿx rãhã nhùm nhÿrmã te myt kator pyrã nê akupÿn mẽ pahwÿr wrÿ. ²⁰ Tÿrtÿm kapêr ã kagã htÿm kot tanhmã ÿ hã kapêr jarênh xwÿnhjê jarênh to. Mẽ kot mẽmoj kukamã ujarênh ã mẽ harê. Nê Jejus kukamã tanhmã ujarênh to hã mẽ harê. ã mẽ kot mẽmoj kukamã harênh kot anhÿr. Nom na pu htem amnhÿ krã hkôt ã mẽ ujarênh anhÿrja mar tÿx kêt nê. Kojã Tÿrtÿm Karô hprÿ hã mẽ pamã ho amnhÿrit pu mẽ rÿ kormã pahprÿ hã mar tÿx nê. ²¹ Na pre ÿ hã kapêr jarênh o mẽ pa xwÿnhjaja amnhÿ krã hkôt hkwyjê mã ujarênh o pa hkêt nê. Tÿrtÿm Karô na pre tanhmã mẽ hkrã hto nhùm mẽ ÿ hã hkwyjê mã tanhmã harênh to ho pa nê ÿ hã mẽ pamã hã kagã.

2

Tÿrtÿm kapêr jarênh o hêx xwÿnhjê jarênh

Korosê 2.16-17; Wam Ximotre 4.1-5; Sikùn Ximotre 3.1-9; Jutre 3-16

¹ Nê amnepêm na pre Ijaew kwÿjaja te mẽ kêp Tÿrtÿm nhÿ hã kapêr jarênh xwÿnh pyrãk. Nom Tÿrtÿm kapêr kwÿm ri hkwyjê mã tanhmã ho hêx to ho pa. Tã kojã nhÿrmã mẽmojaja mẽ urãk nê mẽ awÿr mra nê ã mẽ amã Tÿrtÿm kapêr o hêx o pa anê. Nê kapêr kwÿm ri tanhmã mẽ ajahkre hto ho mẽ amã hêx o mẽ akôt pa. Mẽ ate mẽ mar nê amnhÿ nhÿpêx nyw kaga nê hpãnhã mẽ kot amnhÿ tomnuj kôt apa hprãm xaj nhùm mẽ hêx rom tanhmã mẽ ajahkre hto ho pa. Pahihti Jejus kot mẽ nê htyk tã nhùm mẽ hkôt amnhÿ nhÿpêx kêt nê axtem nê ri kapêr o hêx o pa. Mÿrapê kojã Tÿrtÿm tokyx mẽ kot amnhÿ xã htÿx kamã hamak tÿm xã hwÿr mẽ rênh pa.

² Kojã mẽ ohôtô nê mẽ kapêr ma nê kãm mẽ mar prãm nê. Nê mẽ hkôt hamaxpêr nê mẽ hkôt amnhÿ nhÿpêx o pa. Jao ra hpjjaam kêt nê mẽ hkôt htÿx ri tanhmã amnhÿ tomnuj to ho ri pa. Tã ã mẽ kot Tÿrtÿm kapêr o mẽ hêx xwÿnhjê mar nê mẽ hkôt amnhÿ nhÿpêx anhÿr jakamã kojã mẽ kãm Tÿrtÿm kapêr mar prãm xwÿnhjaja mẽ kot amnhÿ nhÿpêx ã mẽ omu nê Tÿrtÿm kapêrja mex kêt ã harênh japêr. ³ Tÿrtÿm kapêr o mẽ hêx o mẽ pa xwÿnhjaja na htem kãxpore pix prãm xaj mẽ awÿr mra nê tanhmã mẽ amã kapêr jarênh o hêx to ho pa nhùm Tÿrtÿm ja hã mẽ omunh rãhã ho hkrÿ. Na hte nhÿhÿm mrrar kêt nê rÿ htÿx ôt o hikwÿ hkêt nê. Na hte arÿ mẽ kot amnhÿ nhÿpêx ã mẽ omunh rãhã ho hkrÿ. Tã kojã nhÿrmã ma mẽ kot amnhÿ xã htÿx kamã hamak tÿm xãta hwÿr mẽ kurê nhùm mẽ ma hwÿr hapêx pa.

⁴ Nê amnepê mã kaxkwa kamã Tÿrtÿm kapêr o mẽ wrÿk xwÿnh kwÿjaja na prem axtem nê Tÿrtÿm kapêr nhÿrôp kuhê nhùm tee ri amnhÿ tã mẽ omu hãmri nê amnhÿ nê mẽ kator pa. Mẽ kamã ukaprÿ hkêt nê amnhÿ nê mẽ kator pa hãmri nê mẽ kot amnhÿ xã htÿx kamã hamak tÿm xãta wÿr mẽ hano. Nhùm prem ma hwÿr pa nê ahkre xupÿm kãm kamãt kô kamã arÿ hkrÿ ho hkrÿ. Tÿrtÿm kot mẽ piitã tanhmã mẽ harênh to xã hã arÿgroja jamãr o hkrÿ. Nê tee ri kãm hapôx prãm kapÿr ho hkrÿ.

⁵ Nê amnepêm pika kamã ri mẽ pa xwÿnhjaja na prem haxwÿja piitã amnhÿ tomnuj pix o ri pa. Jakamã nhùm Tÿrtÿm ja hã mẽ omu nê mẽ kamã ukaprÿ hkêt nê. Nê mẽ hwÿr na rax mẽ. Mẽ kãm kapêr mar prãm kêt jakamã nhùm mẽ hwÿr kumê nhùm wrÿk rax kumrêx nê mẽ hanhir pa nê mẽ himex. ãm Noehti mẽ hkwyjê pê 7 pixjaja nhùm mẽ kurom htÿr nê hkã hkÿnh nê mex nê pa. Noehti kormã na xwÿj ri kot mẽ kãm Tÿrtÿm kapêr jarênh o ri mẽ hkôt pa htã nhùm mẽ kuma nê ãm kuma. Mÿrapê na prem piitã pikaprãr pa.

6 Nē Sotō mē Gomo wa kamā mē pa xwýnhjaja haxwýja na prem amnhī tomnuj týx kumrēx o pa nhūm Tirtūm wamtajē pyrā nē mē kamā ukaprī hkēt nē. Na pre kaxkwa rūm mē hipy mēmo hpōk kwý rē nē ho mē ho hapēx pa. Tā mēmo kaxyw na pre ā mē hipēx anē? Nā mē piitā mē kot mē harēnh mar nē hamaxpēr o:

—Na hte ā Tirtūm mē kot amnhī tomnuj xwýnhjē nhīpēx anē.

Anhūr o hamaxpēr kaxyw na pre ā mē hipēx anē. ⁷⁻⁸ Nom Rohtija na pre Tirtūm Sotō nē kator jakamā nhūm htyk kēt nē. Na pre hkwyjē rom tām amnhī nhīpēx tā mē kot amnhī tomnuj týx xwýnhjē nhō krī kamā ōrkwý nē ri pa. Nē apkati mē tee ri mē kot amnhī nhīpēx ā mē omu nē mē ŷ hā hkaprī nē tee ri mē hkukamā hamaxpēr o pa. No nhūm mē amnhī tomnuj ā amnhī pumunh nē tokyx tām amnhī nhīpēx kēt nē. Nē apkati mē tanhmā amnhī tomnuj to nē kapēr punuj o pa nhūm Rohti tee ri mē omu nē hkaprī htýx nē pa. ⁹ Tā nhūm Tirtūm mē himex kaxyw nē mē nē kator nē mē himex pa. Na hte ā Tirtūm mēmoj punuj pē mē kot amnhī kaxyw kām hamaxpēr nē hkōt amnhī nhīpēx xwýnhjē pytār anē. No mē kot amnhī tomnuj xwýnhjaja na hte axtem mē hipēx. Tā koja nhūr mā mē pahpiitā tanhmā mē pajarēnh to xā hā arīgro kato nhūm ma mē kot amnhī xā htýx kamā hamak tūm xā wýr mē rēnh pa. Ām tapxipix kot ā mē hipēx anhūr kaxyw āhpumunh týx. ¹⁰ Tā mē hpijaām kēt kām amnhī tomnuj o mē pa xwýnhjaja nē mē kot Tirtūm kapēr mar nē ām mar xwýnhjaja koja nhūr mā mē homnuj týx nē.

Nē Tirtūm kapēr o hēx o ri mē pa xwýnhjaja na htem amnhī to jarkrar pix o pa. Nē Tirtūm kapēr o mē wrýk xwýnhjē hā hpijaām kēt nē. Nē axtem nē mē ho kapēr punuj pē tanhmā mē haprý hto ho pa. ¹¹ Tā nhūm htem amnhī tā mē kuma nē ām mē kuma. Mē kurom mē hihtýx kumrēx tā no ām amnhī tā Tirtūm mā tanhmā mē ho kapēr to hkēt nē.

¹² Nē mry xoprē na hte htýx ri pa ho pa. Tā Tirtūm kapēr o mē hēx o mē pa xwýnhjaja htem mry xoprēta pyrā nē htýx ri hamaxpēr mex kēt o pa. Jao hprī hā mēmoj mar kēt tā htýx ri hijuk ri hijuk ri tanhmā mēmoj jarēnh to.

Nē mry xoprēja htýx pa nhūm mē kot hparja pyrā nē mē kot Tirtūm kapēr o hēx o mē pa xwýnhjaja koja Tirtūm nhūr mā kuwy hwýr mē ho hapēx nē kamā mē rēnh pa.

¹³ Nē koja nhūr mā Tirtūm mē kot tanhmā mē ama hēx to ho pa hā mē omunh xā hkōt mē homnuj týx nē. Na htem hpijaām kēt nē mē piitā mē noo mā tanhmā amnhī tomnuj to ho pa. Kamāt kām nē arīgro hā. Nē mē kām tanhmā amnhī nhīpēx to hprām xā hkōt pix mā amnhī tomnuj o pa.

Na htem te mē kēp Kris kōt mē atōjē pyrā nē mē akōt Tirtūm kapēr mar xā hā ixkre hwýr agjē nē mē anhīhkō hā mē kot Jesus tyk mā hamaxpēr kaxyw pāwti hkwy hku. Nom htýx hkur o hkrī nē htyk mā hamaxpēr kēt nē. Kām Jesus kīnh kēt tā hēx rom hpijaām kēt kām mē anhīhkō hā htýx ri hkur o hkrī.

¹⁴ Nē nhūr i krī hwýr pōj nē mēnijē pumu nē kām mē hkīnh nē. Ra mē mjēn ri pa htā nhūm mē kām mē ho amnhīkati hprām nē mē kamā hpijaām kēt o ri pa.

Nē kormā mē kot Kris kōt amnhī xunhwýr tohtuj anhūr xwýnhjē hwýr mra nē hēx rom tanhmā mē kām kapēr to pē mē no kupyr o ri mē hkōt pa. Mē kot mē mar nē Kris kaga nē mē hkōt ri amnhī nhīpēx prām xāj ā mē hipēx anhūr o pa.

Na htem hikāxpore rūnh o pikuprōnh pix kukamā hamaxpēr o ra ho ōxy nē.

Å na htem amnhî nhîpêx anhÿr o pa. Tã ra Tirtûm kot mê homnuj tÿx kaxyw mê hã amnhî jarê. ¹⁵⁻¹⁶ Te mê kot kamàt kô kamã pryjuk ã hpikunor nê htÿx ri pa pyrãk o na htem amnhî nhîpêx nê kãm Tirtûm kapêr mar prãm kêt nê amnhî tomnuj pix o pa.

Amnepê m Peo hkra Paraãwta kêp Tirtûm nhÿ hã kapêr jarênh o pa xwÿnh tã axtem nê kãxpore rax prãm xãj tanhmã amnhî tomnuj to kaxyw. Nhùm Tirtûm tee ri ja hã omu nê Paraãw krit jumênreja tanhmã hakwa hto nhùm kãm kapêr. Jumênre kapêr kêt tã nhùm Tirtûm tanhmã hakwa hto nhùm kãm kapêr nê tanhmã kot amnhî tomnuj to kaxywta ã kãm akir nhùm amnhî tã kuma hãmri nê ã amnhî nhîpêx anhÿr kêt nê. Tã mê kot Tirtûm kapêr o mê hêx ho mê pa xwÿnhjaja na htem Paraãw pyrã nê kãxpore rax prãm xãj tanhmã amnhî tomnuj to pix prãm. ¹⁷ Te hino ra grã nhùm mê tee ri kamã gô japêr pyrãk o na htem amnhî nhîpêx. Rÿ te kakrã hapôx nhùm mê kot omunh nê na wrÿk ã hkamnhix kaprÿ pyrãk. Tã ra Tirtûm mê kaxyw kamàt kô htÿx pê mê kot amnhî xã htÿx kamã hamak tûm xãta o mê nê. ¹⁸ Na htem htÿx ri amnhî tomnuj o pa hã mê amã amnhî to jarkrar o ri pa. Jakamã nhùm mêmô ra amnhî tomnuj kaga kaxyw nhùm mê tee ri ja hã omu nê kot ã amnhî nhîpêx anhÿr pymaj tanhmã nê kãm kapêr to nê mê kãm:

–Kwa ixte amnhî tomnuj o ixpa htã nhùm Tirtûm ja hã ixpumu nê ãm ixpumu nê arî inhmex ã ijarê. Na pa hte mê hkuprÿjê hwÿr mra nhùm ja hã ixpumu nê ãm ixpumu nê hã tanhmã ixto hkêt nê. Jakamã kwa mê ixpyrà nê arî ã amnhî nhîpêx anhÿr o ri apa. Kojã Tirtûm tanhmã hã ato hkêt nê. Anê.

Hãmri nhùm mê tee ri kuma nê ra hamaxpêr kati nê. ¹⁹ Na htem mê kãm kapêr o:

–Kwa mê ixpyrà nê mãmri amã tanhmã amnhî tomnuj to hprãm xã hkôt amnhî nhîpêx o ri apa. Mêmô kot kêt ja nê tanhmã amã kapêr to? Anê.

Mê kot amnhî tomnuj xãja te kêp mê ô patrãw pyrãk jakamã na htem ãm kôt pix mã amnhî nhîpêx o pa. Jakamã kot pu mê tanhmã amnhî tomnuj to. Nê gaa nê axte. Nê gaa nê ra ho amnhî pyrãk. Hãmri nê tee ri pamã hkaga hprãm kaprÿ nhùm te kêp mê panhõ patrãw pyrãk o mê panhîpêx pu mê ãm kôt pix mã ri amnhî nhîpêx o ri papa.

²⁰ Nê kojã mêmô ra Tirtûm kapêr ma. Nê mê panhõ Pahihti Jejus Kris jarênhja nhùm hprî hã kuma. Kêp mê pahte amnhî tomnuj pê mê papytãr xwÿnh ã harênh ma. Tã nhùm mê kot Tirtûm kapêr o mê hêx xwÿnhjaja hwÿr mra nê tanhmã kãm ho hêx to nhùm mê kuma nê kot amnhî nhîpêx tûm o awjanã. Jao amnhî tomnuj tÿx o kormã kot Tirtûm kapêr mar kêt ri kot amnhî tomnujta jakre. ²¹ Kêp ãm aa kot Tirtûm kapêr mar kêt rãhã htyk ronhÿx ja kãm mex nê. Nom ra kot mar mex tã ãm kuma nê hkaga jakamã kojã mex kêt kumrêx. ²² Mê kot ã mê kot amnhî nhîpêx anhÿr ã mê harênh kot:

Rop na hte ôjãr nê akupÿm ôjãrta ku.

Nê hagrô na htem unê nê hkumrã nhùm muxre. Tã nhùm mê kãm ure nhùm akupÿm hprôt nê mra nê akupÿm gyw o amnhî tomnu pa. Anê.

Tã mê kot Tirtûm kapêr o mê hêx xwÿnhjê mar nê mê hkôt amnhî nhîpêx xwÿnhjaja te mê kot rop mê hagrô wa kot amnhî nhîpêxta pyrã nê Tirtûm kapêr kaga nê akupÿm mê kot amnhî nhîpêx tûm o awjanã nê htÿx ri amnhî nhîpêx o pa.

3

Tirtûm kot pika ho hapêx kaxyw kormã amnhî tâ mê pajamâr â harênh Matêwre 24.29-31; Xiakre 5.7-11; Apokarip 19.11-16, 21.1-8

¹ E Kris kôt ixkràmnhwýjaja. Na pa pre ra wam kagata nhîpêx nê mê awýr kurê. Tã ra axte hkôt ja nhîpêx. Hamê wa kamã na pa mê amã Tirtûm kot tanhmã amnhî nhîpêx to hã harê. Nê Jejus Kris nhýrmã akupýn mê pahwýr wrýk ã harê. Mê ate mar nê tãm amnhî nhîpêx nê tãm ajamaxpêr o kutêp mê apa kaxyw.

² Amnepê mã Tirtûm nhý hã kapêr jarênh o ri mê pa xwýnhjaja na prem Tirtûm kot nhýrmã mê pahwýr mêhõ mênh mã xwýnhhta jarênh o pa. Kot nhýrmã mê pahwýr wrýk nê mê pahto amnhîptâr o pa hã harênh o pa. Tã kër ka mê kapêr ma nê hã ano htýx nê hkôt ajamaxpêr týx rãhã ho ri apa. Nê Jejus kot mê awýr mê rênh xwýnhjaja ka mê kapêr ma. Mê kot mê amã mêmoj jarênh o mê pa xwýnhjaja na htem tanhmã mê amã Pahihti Kris jarênh to ho ri mê akôt pa. Nê tanhmã kot mê panê amnhî nhîpêx to hã harê. Tã kër ka mê kapêr ma nê hã ano htýx nê kãm ajamaxpêr týx rãhã ho ri apa.

³ Nê kwa mê inhma. Nhýrmã Kris akupýn mê pahwýr wrýk xwýj ri koja mê kot amnhî tomnuj týx xwýnhjaja mê awýr mra. Mê hpijaam kêt o pa xwýnh jakamã koja mê tanhmã mê akamã amnhî tomnuj to ho pa. Nê mê apê Kris kwý hã mê apumu nê mê atã hpêr o pikênh o pa. ⁴ Nê htýx ri Kris ã mê akukja nê mê amã:

—Kwa no Krisja? Amnepêm akupýn wrýk nê mêmoj piitã tanhmã hipêx to hã amnhî jarênh tâ arî Tirtûm kot mêmoj to kator krax rûm mêmoj amarî rãhãã. Ra mê panhîgêjtaja pikaprâr par tâ nhûm kormã akupýn wrýk kêt nê. Kot mê pamã amnhî to hêx kênã. Mo kaxyw koja kêt akupýn mê pahwýr wrý? Kot mê pamã amnhî to hêx kênã. Anê.

⁵⁻⁶ Nom ã mê kot harênh anhýrja kot anhýr kêt. Tirtûm kot mêmoj to kator krax rûm mêmoj amarî rãhã hã mê kot harênhja kot anhýr kêt. Na pre Tirtûm kapêr pix o kaxkwa nê pika ho kato. Nhûm gô hkwýja kapêr mar xã hkôt pika hã amnhî jahkre. Nhûm hpãnhã panhî nhîpêx. Tã no nhûm mê kapêr mar kêt kumrêx. Nê mê kot amnhî tomnuj týx mýrapê na pre Tirtûm gô ho mê himex pa. Jao mê hwýr na rax mê nhûm mê hanhir o mê ho hapêx. No nhûm mê kot Jejus wrýk ã hpêr o pikênh xwýnhhtaja kãm ã mê harênh anhýrja mar prãm kêt. Ra mê kot mar tâ kãm mar prãm kêt nê arî mêmoj piitã rãhã hã ri harênh o pa. ⁷ Pika nê kaxkwaja arî rãhã htã koja Tirtûm nhýrmã mê pahpiitã mê pahte tanhmã amnhî nhîpêx to hã mê pahpumunh kôt tanhmã mê pajarênh to. Nê mê kot amnhî xã htýx kamã hamak tûm xã hwýr mê kot amnhî tomnuj xwýnhjê rênh pa. Hãmri nhûm rî kormã kaxkwa nê pikaja wa pôr nhûm himök ã mêmoj piitã hkaxàr pa nê hapêx.

⁸ Nê amgrã pê 1.000ja mê pamã amgrã sohtò rax kumrêx no Tirtûm mã te arîgro pixire pyræk. ⁹ Tã ra kot mê pamã tokyx Jejus akupýn wrýk ã harênh tâ nhûm kormã wrýk kêt jakamã nhûm htem tóhã tee ri hamãr o pa nê hamaxpêr o:

—Hêxta waa nê. Tirtûm kot tokyx akupýn mê pahwýr Jejus mênh ã amnhî jarênh tâ tokyx mênh kêt nê.

Anhýr o harênh tâ no ãm kot anhýr kêt. Na kormã amnhî tâ mê kot amnhî tomnuj xwýnhjê jamãr o pa. Mê kot amnhî tomnuj kaga nê hkôt amnhî xunhwýr prãm xãj kormã amnhî tâ mê hamã. Kãm mê kot amnhî xã htýx kamã hamak tûm xãta wýr mêhõ ho pixire nê mör prãm kêt jakamã na

kormã amnhî tâ mê hamã. ¹⁰ Tã koja nhÿrmã mê panhõ Pahihtija akupÿn mê pahwÿr wrÿ. Te mê àhkînh xwÿnh kot amnhî nhîpêx pyrãk o mê pajaêr pê akupÿn wrÿ. Pu mê pahtÿx ri tanhmã paxãpênh to ho ri papa nê akupÿn wrÿk ã hkamnhîx kêt rãhã nhÿm mê pajaêr pê akupÿn wrÿ. Hãmri nê ma akupÿm amnhî kôt mê pahte hkôt amnhî xunhwÿr xwÿnhjê ho ãpir par kurê kumrêx. Hãmri nhÿm rî kormã kaxkwa kaxãr o hkrihkrit tÿx kãm hapêx pa. Nê kanhêti mê myt nê mytwÿre kaxãr pa. Nê pikaja nê mãânên kamã mêmoj piitã kaxãr pa. ¹¹⁻¹² Kojã nhÿrmã ã mêmoj hapêx par anê. Jakamã kwa kêr pu mê Jejus kutêp tãm ri amnhî nhîpêx rãhã ho ri papa. Nê Tirtÿm kapêr kôt pix mã amnhî nhîpêx rãhã nê. Nê kãm hprãm xã hkôt tanhmã kãm amnhî nhîpêx to ho ri papa. Kêr kê Jejus akupÿn wrÿ nê ã mê pahte amnhî nhîpêx anhÿr ã mê pahpumu. Kojã wrÿ nhÿm rî kormã kaxkwa nê pikaja wa kaxãr pa. Nhÿm kuwy mÿri kaxkwa kamã mêmoj harir xwÿnhja xêr nê ôr pa nê hapêx. ¹³ Tã kwãr mãmrî mêmoj ã amnhî nhîpêx anê. Kojã Tirtÿm axte mêmoj mex nhîpêx. Na pre amnhî kukamã ja jarênh o:

Kot paj axte pika nê kaxkwa hõ nhîpêx nhÿm mex o mex. Nhÿm mê kot amnhî kaxyw Jejus mã hamaxpêr nê hkôt amnhî xunhwÿr nhÿm ixte mê mex ã mê harênh xwÿnh pixjaja koja mê pika nywja kamã mex nê pa ho pa. Anê.

¹⁴ Jakamã kwa ixkrãmnhwÿjaja. Kêr ka mê Kris kutêp kapêr kôt amnhî nhîpêx mex rãhã ho ri apa. Jao kutêp ajamakêtkati nê axãmnhîx axpên kôt apa. Kêr ka mê nhÿrmã amnhî wÿr omu nê tee ri amnhî kukamã ajamaxpêr kêt nê. Ate tãm amnhî nhîpêx o apa hã amnhî pumu nê akînh nê amnhî wÿr omunh o akuhê.

¹⁵ Nom arî Jejus kãm mê pahkwÿjê ho hkra hprãm jakamã na kormã amnhî tâ mê hamã nê tokyx akupÿn wrÿk kêt nê. Na pre Jejus kôt mê pahtõ Pawre Tirtÿm nhÿ hã ã mê pamã ja hã kagã anê. Pawreja ixkrãmnhwÿ mex na.

¹⁶ Na hte mê pakaxyw kagã nhîpêx nê kamã mê pahte Jejus kutêp tãm amnhî nhîpêx o papa hã mê pamã karõ. Na hte tõhã mêmoj tã kagã pu mê kamã harê nê tee ri pahprî hã mar mã no ãm mar mex kêt nê. Hãmri nhÿm Tirtÿm kapêr o mê hêx o mê pa xwÿnhtaja haxwÿja kuma hãmri nê amnhî krã hkôt hijuk ri tanhmã ho hêx to. Te mê kot hprî hã mar nê harênh pyrãk nom hprî hã mar kêt nê. Æ na htem Tirtÿm kapêr ã kagã piitã ho hêx o pa anê. Mÿrapê koja mê nhÿrmã amnhî xã kamã hamak tÿx kumrêx.

¹⁷ Tã e Kris kôt ixkrãmnhwÿjaja. Ra mê ate mê harênh mar jakamã kwa mê okora. Mê amnhî nê mê omunh mex nê mê hkôt amnhî nhîpêx kêt nê. Kot kaj mê anê nê Tirtÿm kôt amnhî nhîpêx mex kêt nê. ¹⁸ Na ka htem mê papytãr xwÿnh Pahihti Jejus Kris kôt ri amnhî nhîpêx o apa. Tã kêr ka mê arî hkôt amnhî nhîpêx mex rãhã ho ri apa. Nê hkôt amnhî xunhwÿr tÿx nê. Kêr kê amnhî tâ mê apumu nê mêmoj to mê akutã nojarêt nê. Krisja mex o mex nê hihtÿx o hihtÿx. Tã kêr pu mê kãm mex o mex ã mãn harênh rãhã ho ri papa.

Tã ãm ja pix. Ixpê Simãw Pêtre na pa ã mê amã ja hã kagã nê mê awÿr mênh anê.

Wam Juãw

Juãw kot Jejus kôt hkwyjê hwÿr kagà nê mēnh

Juãw na pre kagàja nhîpêx. Na pre kagà hkwy nhîpêx rax nê. Na pre mãânēn Juãw kot tanhmã Jejus kot amnhî nhîpêx to ho pa ã kagà nê Apokarip nê Sikûn Juãw nê Hapuhã Juãw nhûm pre ja piitã Tirtûm nhÿ hã hã kagà.

Juãwja Jejus nhÿ hã hkrajê jahkre ho mē pa xwÿnhjê hõ na pre. Nê kēp Xiakre htõ na pre. Tã ra hpigêt tÿx nê kagàja nhîpêx. Urak nê mē kot Tirtûm kôt amnhî xunhwÿr xwÿnhjê mã hipêx. Mē kot kamã harēnh nê mar nê kãm axpēn kînh o pa kaxyw. Nê mē kot amnhî tomnuj ã amnhî pumunh kôt tanhmã amnhî nhîpêx to hã mē kãm karõ nê hã kagà. Æ na pre Juãw mē kãm mēmoj jarēnh nê hã kagà anê nê mē hwÿr kumê. Nê mē kãm:

*Jejus kēp Tirtûm kapêr o amnhîrît xwÿnh ã harēnh
Juãw 1.1-4; Eprêw 1.1-4*

¹ Pa ixpyrà nê mē ate Jejus kôt amnhî xunhwÿr xwÿnhjaja? Xà mē amex? E ot pa mē amã kagàja nhîpêx nê mē awÿr kumê. Ixte mē amã Tirtûm kapêr o amnhîrît xwÿnh jarēnh kaxyw. Amnepê mã kormã mēmoj amrakati ri nhûm pre ra rãhã ri pa ho pa. Æm kukwak ri pix mã na pu htem Tirtûm mē wa kuri pahÿr tûm nê papa ho papa mã xwÿnh. Tã ÿ hã mē ixte kapêr o mē ajahkre ho ri mē ixpa xwÿnhjaja na pa prem ixpiitã kormã akupÿm kaxkwa hwÿr àpir kêt ri inhno ho omunh o ri hkôt ixpa. Nê mē ijamak o kapêr mar o ri hkôt ixpa. Nê mē inhîkra ho hkupēnh o ri hkôt ixpa. ² Na pre kaxkwa kamã Hipêxã hkôt ri pa ho pa htã amnê pika hwÿr mē pahwÿr wrÿ. Hãmri nê jar mē pakamã kato pa pre mē ixkwÿjaja omu. Tã mē ixte omunh xà hkôt na pa htem amnhî xõ ri tanhmã mē amã harēnh to. Koja nhÿrmã akupÿm mē pahto mē pahÿr pu mē kuri pahÿr tûm nê pamex nê papa ho papa. ³ Na pa prem tanhmã kapêr to hã mar o ri hkôt ixpa. Nê kot tanhmã mē kãm amnhî nhîpêx to hã omunh o ri hkôt ixpa. Ta kagàja kamã amnhî xõ ri ixprî hã mē amã harē nê hã kagà. Mē ate ixpyrà nê aprî hã kot tanhmã amnhî nhîpêx to ho pa hã harēnh mar kaxyw. Jao mē pahpiitã te ixkre tipxi kamã mē papa pyrãk o amnhî nhîpêx o papa nê axpēn kôt pajamaxpêr o ri papa. Jao Mēpanhîpêxã Maati mē Kra Jejus Kris wa hkôt amnhî nhîpêx mex o ri papa. ⁴ Tã pa mē amã kagàja nhîpêx nê mē awÿr kumê. Mē ate kamã harēnh nê mar hãmri nê mē ixpyrà nê ajamakêtkati nê akînh nê ri pa kaxyw.

*Tirtûm mex o mex ã harēnh
Juãw 8.12; Epes 5.3-21; Wam Tesarõn 5.5; Eprêw 4.14-16, 9.11-14*

⁵ Nê Jejus kot tanhmã mē inhmã Tirtûm jarēnh toja kot paj amnhî xõ ri mē amã hã kagà. Nã Tirtûm kot amnhî nhîpêxja mex o mex. Aa kot tanhmã amnhî tomnuj to hkêt. Mex o mex jakamã na hte tanhmã mē kot amnhî tomnuj to mã amnhî jagjēnh kêt. Æm kot amnhî to mex o kot amnhî to mex rãhã nê pa ho pa xwÿnh na. ⁶ Kot mē pahte amnhî tomnuj kêt ã mē pamã karõ jakamã kot puj mē pahpê hkra hã amnhî jarēnh tã amnhî tomnuj pix o ri papa nê ãm pahpê hkra hã amnhî jarēnh kaprÿ nê amnhî to paxêx. Tirtûm krajaja na htem amnhî tomnuj o pa hkêt nê. ⁷ Nom kot puj mē hkôt amnhî nhîpêx nê urak nê tãm ri amnhî nhîpêx o papa. Nê kapêr kôt ri amnhî nhîpêx. Hãmri nê te ixkre tipxi kamã ri Tirtûm mē Kra Jejus Kris wa hkôt axpēn to

papa pyræk o amnhĩ nhĩpêx. Na pre Jejus mẽ panê ty nê hkamrô axkapĩ. Jao mẽ pahte hkôt amnhĩ xunhwÿr xwÿnhjaja mẽ panê mẽ pahte amnhĩ tomnuj piitã hpãnhã amnhĩrer pa. Jakamã ãm kukwak ri pix mã na pu htem tãm amnhĩ nhĩpêx o ri papa.

Mẽ pahpiitã mẽ pahte amnhĩ tomnuj xwÿnh ã mẽ pajarênh

⁸ Nê mẽ pahte tōhã tanhmã amnhĩ tomnuj to jakamã kot puj mẽ aa pahte amnhĩ tomnuj kêt ã amnhĩ jarê hãmri nê ã amnhĩ jarênh anhÿr o paxêx. Tĩrtũm kot mẽ pahpiitã mẽ pahte amnhĩ tomnuj ã mẽ pahpumunh xwÿnh kênã.

*Mẽ pahte amnhĩ tomnuj nê tanhmã amnhĩ nhĩpêx to hã mẽ pamã karõ
Xiakre 4.9-10*

⁹ Nê mẽ pahpê Tĩrtũm krajaja na pu htem tanhmã amnhĩ tomnuj to hãmri nê tee ri ja hã amnhĩ pumu nê pahkaprĩ nê. Nê tokyx amnhĩ to Tĩrtũm wÿ. Hãmri nhũm mẽ pama nê Jejus kukwak ri tanhmã hã mẽ pahto hkêt nê. ãm amnhĩ katut kôt tanhmã mẽ pahte amnhĩ tomnuj tota rê nê axte kãm hamaxpêr kêt nê. Ra kot mẽ pahtã amnhĩ jarênh xà hkôt. Na hte Tĩrtũm amnhĩ jarênh xà hkôt tanhmã amnhĩ nhĩpêx to. Tã ra kot mẽ pahpê hkrajaja mẽ pahte amnhĩ tomnuj piitã amnhĩ katut kôt rênh par ã amnhĩ jarênh jakamã na pre ã mẽ panhĩpêx anê. Na hte mẽmoj tã tanhmã amnhĩ jarênh to hãmri nhũm apkati nhũm ihkjê ho kumê nê axtem tanhmã mẽmoj jarênh to hkêt nê. ¹⁰ Ra kot mẽ pahpiitã mẽ pahte amnhĩ tomnuj xwÿnh ã mẽ pajarênh jakamã kot puj mẽ pahtõ ã mẽ pajarênh anhÿrja ma nê hkôt pajamaxpêr kêt japêr. Rÿ kuma nê ãm kuma nê pajamaxpêr o:

—Nã ixte tanhmã amnhĩ tomnuj tore hã.

Anhÿr o amnhĩ jarê. Hãmri nê te ate Tĩrtũm hêx xwÿnh ã harênh pyræk. Jao amã kapêr mar prãm kêt ã amnhĩ to amnhĩrĩt.

2

*Jejus kêp mẽ paxyr pê Tĩrtũm mã kapêr xwÿnh ã harênh
Wam Ximotre 2.5; Eprêw 9.11-14*

¹⁻² E mẽ ate amnhĩ tomnuj o apa hkêt kaxyw na pa ã mẽ amã ixkapêr nê hã kagã anê. Mẽ ate kamã harênh nê mar hãmri nê tanhmã amnhĩ tomnuj to hkêt kaxyw. Jejus Kris na pre mẽ pahpiitã mẽ pahte amnhĩ tomnuj pãnhã amnhĩrer kaxyw mẽ panê ty. Jakamã kot puj mẽ pahpê hkrajaja tanhmã amnhĩ tomnuj to nhũm ja hã mẽ pahpumu nê te kêp mẽ paxyr pê Tĩrtũm mã kapêr xwÿnh pyræk o amnhĩ nhĩpêx. Mẽ pakurom aa kot amnhĩ tomnuj kêt jakamã na hte mẽ paxyr pê Tĩrtũm mã kapêr nhũm kuma. Hãmri nê kukwak ri pix mã mẽ pahte tanhmã amnhĩ tomnuj to piitã amnhĩ katut kôt rênh pa nê axte kãm hamaxpêr kêt nê.

Tĩrtũm krajaja kot Tĩrtũm kôt amnhĩ nhĩpêx ã mẽ kãm karõ

³ Nê na pu htem Tĩrtũm kôt ri amnhĩ nhĩpêx o papa hã amnhĩ pumunh kôt pahpê hkra hã amnhĩ pumunh mex nê. ⁴ Nom koja mẽhõ kêp hkra hã amnhĩ jarênh tã hkôt amnhĩ nhĩpêx kêt nê ãm kêp hkra hã amnhĩ to hêx. ⁵ Na htem Tĩrtũm kapêr kôt amnhĩ nhĩpêx o pa pê kãm hkĩnh tÿx ã amnhĩ to amnhĩrĩt. Nê kêp hkra hã amnhĩ to amnhĩrĩt mex o pa. ⁶ Jakamã kêr ka mẽ apê Jejus Kris kwÿ hã amnhĩ jarênh xwÿnhjaja hkôt pix mã amnhĩ nhĩpêx mex o ri apa.

*Mê pamã axpên kînh ã mê pamã karõ
Juãw 13.34-35; Wam Juãw 3.14-18*

⁷ E Kris kôt ixkrãmnhwýjaja. Inhmã mê akînh jakamã na pa ã mê amã mëmoj jarênh nê hã kagã anê. Kot paj mê amã mëmoj nyw jarênh kêt nê. Ra mê ate mëmoj mar xwýnhhta kot paj axte mê amã harê. Mê pamã axpên kînh nê tãm axpên nhîpêx o papa hã Tirtüm kot mê pamã karõta. Ra mê ate mar tã kot paj axte mê amã harê nê hã kagã. ⁸ Wam Tirtüm kot mê pamã axpên kînh ã mê pamã karõja kormã Jejus kot mê panê htyk hkêt ri kot mê pamã hã karõta na. Tã ra Jejus kãm mê pajapê xaj mê panê htyk jakamã na pa axte ã mê ate axpên nhîpêx anhÿr o apa hã mê amã karõ nê hã kagã. Mê ate Kris pyrã nê amã axpên kînh xaj tanhmã axpên kutã anojarêt to ho ri apa kaxyw. Nom kormã mê pahte Jejus kôt amnhî xunhwÿr kêt ri na pu prem ã axpên nhîpêx anhÿr kêt nê. Tã hkôt amnhî xunhwÿr hãmri nê ã axpên to mex o papa anê. ⁹⁻¹¹ Tã koja mëhõ kot Jejus kôt amnhî nhîpêx ã amnhî jarênh tã kãm hkwyjê hkînh kãm àmnhîx ri mê kutã nojarêt o pa hkêt nê. Hãmri nê kot Jejus kôt amnhî nhîpêx ã amnhî jarênh ã amnhî to hêx. Jao te htÿx ri kamãt kó kamã pa pyrãk. No koja mëhõ kãm hkwyjê hkînh kãm mê kutã nojarêt o pa nê mãânên Jejus kôt amnhî nhîpêx mex o pa. Jao te hirã kamã ri pa pyrãk. Jakamã tanhmã hkwyjê homnuj to ho pa hkêt nê mê piitã mê ho mex o axpên pyrãk o pa.

Juãw kot mê piitã ahpÿnhã tanhmã mê kãm kapêr to

¹²⁻¹⁴ E kot pa ahpÿnhã tanhmã mê amã ixkapêr to nê hã kagã. Mê apiitã te mê apê ixkra pyrãk. Na ka prem Jejus kôt amnhî xunhwÿr nhùm Tirtüm ja hã mê apumu nê Kra kukwak ri mê ate amnhî tomnuj piitã amnhî katut kôt rênh pa nê axte kãm hamaxpêr kêt nê. Jakamã ra mê ate Tirtüm kêp Mêpanhîpêêxã Maati hã omunh mex.

Nê mê ate Jejus kôt amnhî xunhwÿr ã amgrã xohtô xwýnhjaja. Amnepêm amrakati ri Jejus ra rãhã ri pa ho pa xwýnhja kôt mê ate amnhî xunhwÿr xwýnhjaja kot paj mê amã tanhmã ixkapêr to nê hã kagã.

Nê mê akwÿjaja ham Jejus kôt mê ate amnhî xunhwÿr xwýnhjaja ra mê ate Tirtüm kapêr mã ajamaxpêr rãhã ho ri apa. Jakamã na hte Satanasti mê ate amnhî tomnuj prãm xaj tee ri tanhmã mê akrã hto ka mê Jejus nhÿ hã kutã amnhî to htÿx pê hkôt amnhî nhîpêx kêt nê.

*Mê kot amnhî tomnuj xwýnhjaja tanhmã kot amnhî nhîpêx to
Matêwre 6.24; Eprêw 11.24-26; Xiakre 4.4*

¹⁵ Nê kër ka mê amã Tirtüm kôt amnhî nhîpêx prãm xaj mê kot amnhî tomnuj xwýnhjê hkôt amnhî nhîpêx kêt nê. Nê mê hamaxpêr punuj xwýnhjê hkôt ri amnhî nhîpêx kêt nê. Kot kaj mê hkôt amnhî nhîpêx hãmri nê amã Tirtüm kînh kêt ã amnhî to amnhîrît. ¹⁶ Mê kot amnhî tomnuj xwýnhjaja na htem mëmoj punuj mã hamaxpêr nê hkôt tanhmã amnhî tomnuj to. Nê mëmoj pumu nê ra kãm ho õ hprãm nom Tirtüm pê ja omnuj ã hkamnhîx kêt nê. Rÿ tanhmã mëhõ kot amnhî tomnuj to hã omu nê hkôt kãm amnhî nhîpêx prãm. Nê tanhmã amnhî to jarkrar to ho ri pa. ã na hte mê kot amnhî tomnuj xwýnhjaja amnhî nhîpêx anhÿr o pa. Mê kot amnhî nhîpêxja Mêpanhîpêêxã Tirtüm kãm hprãm kêt. ¹⁷ Koja nhÿrmã mê kot tanhmã amnhî tomnuj toja piitã hapêx pa. Nê mê hamaxpêr punujja mãânên nhÿrmã hapêx pa. Nê mê kot amnhî tomnuj o mê pa xwýnhjaja koja mê amnhî xà htÿx kamã hamak rãhã ho pa ho pa. No Tirtüm kôt mê kot amnhî nhîpêx o mê pa xwýnhjaja koja mê kurom kuri htîr tùm nê mex nê hkînh nê pa ho pa.

*Kãm Kris kurê xwÿnh maati jarênh**Wam Juãw 4.1-6; Sikÿn Juãw 7-11*

¹⁸ E Kris kôt ixkwÿjaja. Kris akupÿn mẽ pahwÿr wrÿk kukamã koja mẽmoj tanhmã amnhÿ nhÿpêx to. Na pre ra Kris kôt mẽ panhÿõja mẽ pamã ã harênh anê nõ harênh o:

—Koja mẽ panhõ Pahihti Kris akupÿn mẽ pahwÿr wrÿk kaxyw hãmri nhÿm kêp Kris ã amnhÿ to hêx xwÿnh maati kumrêx nhÿhÿnh kato. Hãmri nõ hêx rom te Kris pyrã nõ tanhmã mẽ kãm kapêr to nõ tanhmã mẽ hipêx to ho pa nhÿm rÿ kormã Kris akupÿn mẽ pahwÿr wrÿ. Anê.

Na pre hkukamã ã harênh anê ka mẽ harênh ma. Tã ra mẽ kêp Kris ã amnhÿ to hêx xwÿnhjaja ohtõ nõ mra nõ kãm hkurê xwÿnh maatita kukamã tanhmã amnhÿ nhÿpêx to pẽ mẽ kãm amnhÿ to hêx o pa. Jakamã na pa ixprÿ hã mẽ amã tanhmã mẽ harênh to. Koja tokyx kêp Kris ã amnhÿ to hêx xwÿnh maatita nhÿhÿnh mẽ pahwÿr kato. ¹⁹ Na pre hkwÿjaja mẽ pahpê Kris kwÿjê hkôt ri pa htã mẽ pahkÿnhã kêp Kris kwÿ hkê. Kêp hkwÿ ronhÿx arÿ mẽ pahkôt Kris kôt amnhÿ nhÿpêx o pa. Nom axtem nõ ãhpumunh tÿx pyrã nõ mẽ pahkaga nõ htÿx tanhmã amnhÿ tomnuj to ho pa. Jao kêp Jejus kwÿ hkê ã amnhÿ to amnhÿrÿt.

²⁰ No kêt mẽ pahpê Tÿrtÿm krajaja na pre Jejus mẽ pahwÿr Karõ rê nhÿm mẽ pahkarõ mã agjê nõ mẽ pahkrãm kapêr mex jagjê. Jakamã na pu mẽ mẽ kêp Kris kwÿ hkê xwÿnhjê rom Tÿrtÿm kapêr mar mex nõ.

²¹ Xã mẽ ate Tÿrtÿm kapêr ã kagã pumunh kêt kôt na pa ã mẽ amã ixkapêr nõ hã kagã anê? Nã ra mẽ ate omunh nõ mar mex kênã. Tã mẽ ate mẽ kot tanhmã Jejus o hêx to xwÿnhjê pumunh mex nõ mẽ harênh mar mex kaxyw na pa ã mẽ awÿr kagã nhÿpêx nõ mẽnh anê. Kêr kê mẽ mẽmo arÿgro hã mẽ awÿr agjê nõ tanhmã mẽ amã Jejus o hêx to ka mẽ aprÿ hã mẽ omunh mex kurê kumrêx. ²² Tanhmã na htem Jejus o hêx to? E kot paj ixprÿ hã mẽ amã tanhmã mẽ harênh to ka mẽ inhma. Nã koja mẽhõ mẽ amã tanhmã harênh to nõ harênh o:

—Nã Jejus kêp Tÿrtÿm Kra hkê. Tÿrtÿm kot mẽ pahwÿr mẽnh kêt tã ka htem atÿx kapêr kôt ri amnhÿ nhÿpêx o ri apa. Kwa kêt mẽ ixkapêr kôt mãn ri amnhÿ nhÿpêx o ri apa.

Anhÿr o mẽ amã kapêr ka mẽ ama nõ kãm Kris mẽ Tÿrtÿm wa hkÿnh kêt xwÿnh ã omunh kurê kumrêx. ²³ Koja mẽhõ Tÿrtÿm Kra Jejus kaga nõ mãânên Hipêêxã kaga. No koja mẽhõ Tÿrtÿm Kra hkôt amnhÿ xãm nõ mãânên Hipêêxã hkôt amnhÿ xãm.

Mẽ pahte Kris kaga pymaj tanhmã amnhÿ nhÿpêx to hã mẽ pamã karõ

²⁴ Amnepêm mẽ ate Jejus kôt amnhÿ xunhwÿrta ã na ka prem kêp Tÿrtÿm Kra hã Tÿrtÿm kot mẽ pahwÿr mẽnh xwÿnh ã harênh ma. Tã kêr ka mẽ arÿ amnhÿ kaxyw hkôt ajamaxpêr nõ hkôt pix mã amnhÿ nhÿpêx o ri apa. Kot kaj mẽ anê nõ Mẽpanhÿpêêxã Maati mẽ Kra wa hkôt amnhÿ nhÿpêx mex o apa rãhã ty. ²⁵ Hãmri nõ wa kuri atÿr tÿm nõ amex kumrêx nõ apa ho apa. Ra Jejus kot ja jarênh xã hkôt.

²⁶ Na pa ã mẽ amã ixkapêr nõ hã kagã anê. Mẽ aprÿ hã mẽ amã Jejus o hêx xwÿnhjê kapêr mar nõ mẽ kot mẽ amã hêx kôt mẽ omunh mex kaxyw. ²⁷ Tÿrtÿm Karõ na pre mẽ akarõ mã gjêx pa nõ mẽ amã Tÿrtÿm kapêr piitã o amnhÿrÿt mex o mẽ akôt pa. Jakamã mẽmo kaxyw kot kaj mẽ Tÿrtÿm kapêr o hêx xwÿnhjaja kot tanhmã harênh toja ma? Ra Tÿrtÿm Karõ kot mẽ amã ho amnhÿrÿt o mẽ ajahkre mex o pa kênã kot ka kêt mẽ nhãm mẽ kapêr ma. Na hte Tÿrtÿm Karõja mẽ urã nõ Tÿrtÿm kapêr ho hêx kêt nõ. ãm katat kôt kot ho

amnhĩrĩt mex jakamã kwa kêr ka mẽ mar tỳx nẽ hkõt ri amnhĩ nhĩpêx mex rãhã ho ri apa.

*Mẽ pahte tãm ri amnhĩ nhĩpêx ã mẽ pamã karõ
Juãw 14.25-26, 15.1-8*

²⁸ E Jejus kõt ixkrajaja. Kêr ka mẽ arĩ Kris kõt amnhĩ nhĩpêx mex rãhã ho ri apa. Kê nhỹrmã akupÿn mẽ pahwÿr wrÿk o tẽ ka mẽ amnhĩ wÿr omu nẽ akĩnh nẽ. Nẽ akĩnh kãm axãmnhĩx kutã mra nẽ hkaxpa nẽ amnhĩ kamã amã uma hkêt nẽ. Rÿ mẽmoj tã amnhĩ tã apijaam kêt nẽ. ãm axãmnhĩx akĩnh nẽ ma kutã mra. ²⁹ Krisja mex o mex jakamã na pu htem urak nẽ amnhĩ to mex o ri papa. Mẽ pahte amnhĩ to mex o papa xwÿnhjaja urak nẽ mẽ pahpê Tĩrtũm kra na pu mẽ.

3

*Tĩrtũm krajê hkukamã tanhmã mẽ harẽnh to
Rõmãn 8.18; Sikũn Korĩt 3.18; Sikũn Pẽtre 3.11-14*

¹ Nẽ Mẽpanhĩpêxã Maati kãm mẽ pajapê htỳx kumrêx jakamã na pre mẽ pahte hkõt amnhĩ xunhwÿr ã mẽ pahpumunh kõt mẽ pahpê hkra hã mẽ pajarê pu mẽ pahpê hkra nẽ ri papa. Ja na mẽ pamã mex o mex. Nom mẽ kot hkõt amnhĩ xunhwÿr kêt xwÿnhjaja kot hprĩ hã ja hã mẽ pahpumunh kêt jakamã na htem mẽ pahte tãm amnhĩ nhĩpêx ã mẽ pahpumu nẽ tee ri hamaxpêr.

² E Kris kõt ixkwÿjaja. Ra mẽ pahpê Tĩrtũm kra htã kormã mẽ pahte amnhĩ kukamã mẽ pahprĩ hã ja hã amnhĩ pumunh mex kêt. Koja nhỹrmã Jejus akupÿn mẽ pahwÿr wrÿ pu mẽ pano ho tanhmã kute hã omunh mex nẽ. Hãmri nẽ tã te kot amnhĩ nhĩpêx pyrak o amnhĩ nhĩpêx mex o papa. Ra mẽ pahte ja mar mex. ³ ã mẽ pahte amnhĩ kukamã pajamaxpêr anhÿr o papa xwÿnhjaja na pu htem kormã amnhĩ wÿr Jejus kamã pajamak o papa. Pê urak nẽ mẽmoj punuj mã pajamaxpêr kêt o papa. Nẽ urak nẽ tanhmã amnhĩ tomnuj to hkêt nẽ.

Tĩrtũm krajaja kot amnhĩ tomnuj o pa hkêt ã mẽ kãm karõ

⁴ Nẽ mẽ kot amnhĩ tomnuj o mẽ pa xwÿnhjaja na htem Tĩrtũm kapêr kwÿm ri amnhĩ nhĩpêx o pa. Tã kot puj mẽ tanhmã amnhĩ tomnuj to hãmri nẽ mẽ urak nẽ kapêr kwÿm ri amnhĩ nhĩpêx. ⁵ No Jejus na pre mẽ pahte amnhĩ tomnuj pãnhã amnhĩrer kaxyw mẽ pahwÿr wrÿ. Aa kot amnhĩ tomnuj kêt jakamã tapxipix kot mẽ pahpãnhã amnhĩrer mã tãm. Ra mẽ pahte ja jarẽnh mar mex. ⁶ Jakamã mẽ pahpê hkwyjaja na pu htem ri pahtỳx tanhmã amnhĩ tomnuj to ho papa hkêt nẽ. ã mẽ kot amnhĩ nhĩpêx anhÿr xwÿnhjaja kêp hkwy hkêt. ⁷ Nom koja mẽhõ Kris pyrã nẽ tãm amnhĩ nhĩpêx o pa hãmri nẽ kêp Tĩrtũm kraa. Jakamã kwa koja mẽhõ Tĩrtũm kapêr kwÿm ri tanhmã mẽ amã kapêr to ka mẽ ama nẽ ãm ama. ⁸ Mẽ kot amnhĩ tomnuj o mẽ pa xwÿnhjaja na htem Satanasti hkõt ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr o pa. Satanastija Tĩrtũm kot mẽmoj to kator krax rũm nhũm ã kot amnhĩ tomnuj anhÿr o pa xwÿnh na. Tã ã kot amnhĩ nhĩpêx anhÿr o paja o hapêx par kaxyw na pre Tĩrtũm Kra Jejusja amnẽ pika hwÿr wrÿ.

⁹ Nom mẽ papajaja mẽ pahpê Tĩrtũm kra na pu mẽ. Na pre mẽ pahwÿr amnhĩ Karõ rẽ nhũm mẽ pahkarõ mã gjêx pa nẽ mẽ pahkõt pa ho pa. Jakamã tanhmã kot puj wem amnhĩ to nẽ Satanasti pyrã nẽ pahtỳx ri amnhĩ tomnuj o papa? Nã kot puj mẽ ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr kêt nẽ. ¹⁰ Koja mẽhõ tãm amnhĩ

nhîpêx kêt nê hãmri nê mãânên hkwyjê kamã ukaprî hkêt nê. Hãmri nê ã amnhî nhîpêx anhÿr o kêp Tirtûm kra hkêt ã amnhî to amnhîrît. ãm kêp Satanasti hkra hã amnhî to amnhîrît kurê kumrêx.

*Mê pamã axpên kînh o te Jejus kãm mê pahkînh pyrãk ã mê pamã karô
Matêwre 22.39; Rukre 10.25-37; Juãw 13.31-35*

¹¹ Nê kêt ka mê arî amã axpên kînh pê tãm axpên nhîpêx o ri apa rãhã nê. Te amnepê mã mê ate Jejus kôt amnhî xunhwÿr ã arîgrota ã mê kot mê amã ja hã karô pyrã nê. ¹² No mê ri finat Kaî kot amnhî nhîpêx pyrãk o amnhî nhîpêx kêt nê. Kêp Satanasti hkra jakamã na pre htôja pî. Kurom kot tãm amnhî nhîpêx ã omu nê kamã gryk nê kupî. ¹³ Tã koja mê kêp Tirtûm kra hkêt xwÿnhjaja Kaî pyrãk nê kêp mê aprãm nôkati nom kêt ka mê amnhî tã mê omu nê tee ri amnhî pykamã ajamaxpêr kêt nê. ¹⁴ Kormã mê pahte Jejus kôt amnhî xunhwÿr kêt ri na pu prem mê urãk nê amnhî tomnuj o papa. Jao mê pahpê kuwy hwÿr papa mã xwÿnh. Tã mê pahte Jejus kôt amnhî xunhwÿr jakamã ra pahpê Tirtûm mê Kra wa kuri pahtîr tûm nê papa mã xwÿnh. Jakamã na pu htem mê kêp hkra hkêt xwÿnhjê kurom pamã mê piitã mê hkînh o tanhmã mê ho mex to ho papa. Mê kãm amnhî kwÿjê hkînh kêt xwÿnhjaja arî mê kêp kuwy hwÿr mê pa mã xwÿnh na mê. Ra mê pahte ja jarênh mar mex. ¹⁵ Mê kãm mê hpar prãm o mê pa xwÿnhjaja koja nhÿrmã Tirtûm mê Kra wa kuri htîr tûm nê pa ho pa hkêt nê. Ra mê pahte mãânên ja mar mex. Jakamã kwa mê amã akwÿjê hprãm nôkati ho ri mê apa xwÿnhjaja. Tirtûm noo mã te ra mê ate mê hpar pyrãk jakamã kot kaj mê arî ã amnhî nhîpêx anhÿr o ri apa hãmri nê nhÿrmã Tirtûm nhô krî hwÿr axãpir kêt nê.

¹⁶⁻¹⁸ E ixkwÿjaja. Kwa kêt pu mê pajakwa pix o pamã axpên kînh ã amnhî jarênh kêt nê. Mãânên axpên kutã panojarêto o ri papa. Nê tanhmã axpên to mex to. Tanhmã na pre Jejus kãm mê pajapê hã amnhî nhîpêx to? Nã na pre kãm mê pamex prãm xaj mê panê ty. Kãm amnhî tã ma hkêt kãm mê pakamã ukaprî xaj mê panê ty. Tã kêt pu mê urãk nê pahkwÿjê kamã paxukaprî ho mê kutã panojarêto rãhã ho papa. Jao mê paxãpkur xã hã panhõ pumu nê nhÿri pahkwÿjê hõ pumu nhûm kêp amrakati. Pu mê tee ri ja hã omu hãmri nê kãm mê panhõta kwÿ gô. Kot pu mê ã amnhî nhîpêx anhÿr kêt nê hãmri nê pamã Tirtûm kînh ã amnhî jarênh kaprÿ. ¹⁹ Nê kot puj mê ã axpên to mex o papa anê nê ra pahte Tirtûm kôt amnhî nhîpêx mex ã amnhî to amnhîrît. Hãmri nê ra paxãmnhîx kãm tanhmã amnhî jarênh to ho papa. Amnhî kamã pamã uma hkêt nê paxãmnhîx pajamakêtkati nê kãm tanhmã amnhî jarênh to.

Mê paxãmnhîx amnhî to Tirtûm wÿr ã mê pamã karô

²⁰ Nê kot puj mê mêmo arîgro hã tanhmã amnhî tomnuj to hãmri nê tee ri ja hã amnhî pumu nê amnhî kamã pagryk nê. Na hte Tirtûm tanhmã mê pahte amnhî tomnuj to hã mê pahpumu nom arî kãm mê pajapêê. Mê parom àhpumunh o àhpumunh jakamã kot mê pahte amnhî tomnuj prãm kêt ã mê pahpumunh mex. ²¹ Jakamã puj mê ã kãm pajamaxpêr anê nê amnhî kamã pamã uma hkêt kãm paxãmnhîx tanhmã ri amnhî to hwÿr to ho ri papa. ²² Kot puj mê hkôt amnhî nhîpêx o papa rãhã nê mêmoj tã kuwÿ. Nê kãm hprãm xã hkôt amnhî nhîpêx o papa hã amnhî pumunh kôt mêmoj tã kuwÿ. Hãmri nhûm mê pama nê tanhmã mê pamã mêmoj to rÿ mê pamã mêmoj gô.

Te ixkre pixi kamã mê pahtipxi pyrãk ã mê pamã karô

²³ Nê tanhmã mê pahte amnhĩ nhĩpêx to ho papa hã na hte Tĩrtũm mê pamã karõ? Nã mê pahte amnhĩ kaxyw Kra Jejus Kris kõt pajamexpêr nê hkõt amnhĩ nhĩpêx o papa hã na hte mê pamã karõ. Nê kapêr xã hkõt pamã expên kĩnh o mẽmoj to expên kutã panojarêto o papa hã na hte mê pamã karõ. Na hte ã mê pahte amnhĩ nhĩpêx anhÿr ã mê pamã karõ anê. ²⁴ Jakamã kot puj mê kapêr xã hkõt expên nhĩpêx o papa nê te ixkre tipxi kamã mê pahte expên kõt Tĩrtũm kõt ri papa pyrãk. Ra kot mê pahwÿr Karõ rênh nhũm kot mê pahkarõ mã gjêx jakamã na hte mê pahkõt pa ho pa hã amnhĩ to amnhĩrĩt.

4

*Mê kot Kris kapêr jarênh ã amnhĩ to hêx xwÿnhjê jarênh
Wam Korĩt 12.1-3; Wam Juãw 2.18-26; Sikũn Juãw 7-11*

¹⁻³ Nê koja mẽhõ Tĩrtũm kapêr o mẽ ajahkre kaxyw mẽ amã tanhmã Jejus Kris jarênh to nê ãm hãmri harê nê harênh o:

–Na pre Tĩrtũm Kra Jejus mẽ pahwÿr wrÿ nê ĩ ho ĩ ho mẽ pakamã kato. Tĩrtũm tãm na pre mẽ pahwÿr kumê nhũm wrÿ.

Anhÿr o mẽ amã harê ka mẽ ama nê kapêr kõt ajamexpêr kurê kumrêx. ãm hãmri na hte Tĩrtũm Karõ nhÿ ã harênh anê. No koja Jejus kêp Tĩrtũm Kra hkêt ã harê ka mẽ ama nê ãm ama nê hkõt ajamexpêr kêt nê. Kãm Kris kurê xwÿnh maati nhÿ hã kapêr xwÿnhjaja na hte ã harênh anhÿr o pa. Na ka prem ra kãm Kris kurê xwÿnh maatija tokyx hpõx ã harênh ma. Tã na ra ÿ hã kapêr xwÿnhjaja ohtõ nê pika piitã hkõt mẽ hkõt pa nê te Tĩrtũm Karõ nhÿ hã mẽ kãm kapêr pyrãk o amnhĩ nhĩpêx o pa. Nom ãm amnhĩ to hêx o pa. Jakamã e kwa ixkwÿjaja. Koja mẽhõ mẽ awÿr mra nê tanhmã mẽ amã Tĩrtũm kapêr jarênh to ka mẽ aprĩ hã ama nê rĩ kormã kêp Tĩrtũm nhÿ hã kapêr jarênh xwÿnh ã harê rÿ kot amnhĩ to hêx xwÿnh ã harê.

⁴ Kêt mẽ papajaja jajê rom mẽ pahpê Tĩrtũm kra na pu mẽ. Nê Tĩrtũm Karõ kot ra mẽ pahkarõ mã gjêx xwÿnhhta hihtÿx o jajê piitã mẽ hakrenh. Jakamã na pu htem ÿ hã mẽ kutã amnhĩ to htÿx o papa nhũm mẽ tee ri tanhmã mẽ pamã Jejus o hêx to kaprÿ. Pu mẽ kuma nê ãm mẽ kuma. ⁵ Mê kêp Tĩrtũm kra hkêt jakamã na htem hkõt amnhĩ nhĩpêx kêt nê. Mê kot amnhĩ nhĩpêxja axtem na. Jakamã na htem Tĩrtũm kapêr kwÿm ri tanhmã hkra hkêt xwÿnhjê mã kapêr to ho pa nhũm mẽ kuma nê kãm mẽ mar prãm nê. ⁶ Nom mẽ ixte Tĩrtũm kapêr o mẽ ajahkre xwÿnhjaja na pa htem mẽ kurom Tĩrtũm nhÿ hã ixkatat kõt ãm hãmri mẽ amã kapêr jarênh o ri ixpa. Jakamã ka mẽ apê hkra hã mẽ amã mẽ inhmar prãm nê. No mẽ kêp hkra hkêt xwÿnhjaja kãm mẽ inhmar prãm kêt.

Na pu htem pahprĩ hã mẽ kapêr ã mẽ kuma nê rĩ kormã tanhmã mẽ harênh to. Tĩrtũm nhÿ hã kapêr ã mẽ harê rÿ kãm hkurê xwÿnh maati nhÿ hã kapêr ã mẽ harê.

*Tĩrtũm kãm mẽ pajapê hã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to hã harênh
Juãw 3.16-21; Rõmãn 5.5-9, 8.35-37*

⁷ E ixkwÿjaja. Na hte Tĩrtũm tanhmã mẽ pahpê hkrajê ho pu mẽ pamã expên kĩnh nê. Jakamã kêp pu mẽ ã expên nhĩpêx anhÿr jao expên to mex pix nê. ã Tĩrtũm kot mẽ panhĩpêx anhÿr jakamã kêp pu mẽ pahpê hkrajaja ÿ hã ã expên nhĩpêx anhÿr o ri papa.

⁸ Koja mẽhõ Tĩrtũm kĩnhã kãm mẽ hkwÿjê hkĩnh kêt hãmri nê mẽ kamã ukaprĩ hkêt o pa. Hãmri nê kêp Tĩrtũm kra hkêt ã amnhĩ to amnhĩrĩt mex nê.

9-10 Tirtũm kãm mẽ pajapê ht̃x kumrêx. Kormã mẽ pamã hkĩnh kêt ri nhũm kumrêx amnhĩ rom kãm mẽ pajapê ho pa. Nê kãm mẽ pajapê xaj mẽ pahw̃yr Kra pyxita mẽ. Mẽ pahte amnhĩ tomnuj pãnhã kot mẽ panê htyk kaxyw. Mẽ pahte kukwak ri amnhĩ nhĩpêx nyw o amnhĩ nhĩpêx nê nh̃yrmã wa kuri pah̃tĩr tũm nê pamex nê papa ho papa kaxyw. ã na pre Tirtũm mẽ pahw̃yr Kra mẽnh anh̃ỹr o kãm mẽ pajapê hã amnhĩ to amnhĩrĩt.

11 E ixkw̃ỹjaja. Tirtũm kãm mẽ pajapê ht̃x jakamã kwa kêr pu mẽ urak nê pamã axpên kĩnh o papa. Nê axpên kamã paxukapri nê. 12 Aa mẽ pah̃tõ pahte pano ho Tirtũm pumunh kêt tã na hte mẽ pakamã pa ho pa. Pu mẽ kãm mẽ pajapêta pyrà nê ỹ hã pamã axpên kĩnh o papa. 13 Na pre mẽ pahw̃yr Karõ rē nhũm mẽ pahkarõ mã agjê pu mẽ ỹ hã kot amnhĩ nhĩpêx o amnhĩ nhĩpêx o papa.

14 Nê mẽ ixpê Jejus nh̃ỹ hã mẽ ajahkre xw̃ỹnhjaja. Mẽ ixte kot amnhĩ nhĩpêx nê kot mẽmoj tanhmã ho hã omunh o ri hkôt ixpa jakamã na pa htem ma mẽ piitã mẽ kãm harēnh o ri mẽ hkôt ixpa. Nê mẽ kãm harēnh o:

—Tirtũm na pre mẽ pahw̃yr Kraja mẽ. Kot mẽ pahpiitã mẽ panê htyk kaxyw mẽ pahw̃yr kumê. Anê.

15 Mẽ kot Jejus kêp Tirtũm Kra hã harēnh o pa xw̃ỹnhjaja na hte Tirtũm mẽ kamã pa ho pa nhũm htem ỹ hã ã Kra jarēnh anh̃ỹr o pa.

16 Na pu mẽ ra pah̃p̃rĩ hã Tirtũm kãm mẽ pajapê hã amnhĩ tã omu. Kãm mẽ pajapê ht̃x kumrêx ã amnhĩ tã omu. Jakamã kot puj mẽ urak nê ỹ hã pamã mẽ piitã mẽ hkĩnh o papa. Tirtũm mẽ mẽ pah̃tipxi nê ri papa kênã.

Mẽ kãm axpên kĩnh xw̃ỹnhjaja kãm Tirtũm puma hkêt ã mẽ harēnh

17 Nê kot puj mẽ pamã axpên kĩnh o papa nê mãânēn Kris kôt amnhĩ nhĩpêx ho papa. Hãmri nhũm nh̃ỹrmã Tirtũm kot Kra mẽ wa kuri mẽ h̃tĩr tũm mẽ mẽ pa ho mẽ pa mã xw̃ỹnhjê nh̃ixi jarēnh kaxyw pu mẽ tee ri amnhĩ kukamã pajamaxpêr kêt nê. Ra amnhĩ nh̃ixi jarēnh ma nê pahkĩnh nê.

18 Nê koja mẽhõ kãm hkwỹjê hkĩnh kêt nê tanhmã hõ homnuj to. Hãmri nê kot amnhĩ tã tanhmã ho pymaj kãm uma ho hw̃yr m̃rar kêt nê. No koja kãm hkwỹjê hkĩnh nê tanhmã mẽ ho mex to ho pa nê kãm mẽ uma hkêt nê.

19 Tirtũm kumrêx na pre kãm mẽ pajapê nê mẽ pakukamã tanhmã mẽ pah̃to mex to. Tã pu mẽ ra amnhĩ pyrà nê pamã hkĩnh o papa. Nê pamã mẽ piitã mẽ hkĩnh o papa.

20 Nê koja mẽhõ kãm Tirtũm kĩnh ã amnhĩ jarēnh tã kãm hkwỹjê hõ h̃p̃rãm nõkati hãmri nê ra kãm Tirtũm p̃rãm kêt ã amnhĩ to amnhĩrĩt. Kot kaj mẽ ano ho akwỹjê pumunh o apa xw̃ỹnh̃ta amã hkĩnh kêt tã tanhmã kot ka we amnhĩ to nê ate ano ho Tirtũm pumunh kêtã amã hkĩnh ã amnhĩ jarê? Nã ka ã amnhĩ jarēnh anh̃ỹr o amnhĩ to axêx. 21 Na pre Tirtũm mẽ pamã kapêr o amnhĩrĩt o:

Kot kaj mẽ amã ixkĩnh hã kot kaj mẽ mãânēn amã akwỹjê hkĩnh o mẽ ho mex o ri apa. Anê.

5

Tirtũm nh̃ỹ hã mẽ pamã axpên kĩnh ã mẽ pamã karõ

1 Nê Tirtũm kot mẽ pahw̃yr Jejus mẽnh ã harēnhja. Koja mẽhõ kuma nê amnhĩ kaxyw hkôt hamaxpêr nê Jejus kôt amnhĩ xãm hã koja Tirtũm ja hã omu nê ho hkra.

Nē koja mēhō kām Tirtūm kīnh hā koja māānēn kām hkwyjê hkīnh o pa. ²Ja pyrà nē kot puj mē pamā Tirtūm kīnh nē kapēr kôt amnhī nhīpêx. Hāmri nē māānēn pamā krajē piitā mē hkīnh ho papa.

³Nē kot puj mē pamā Tirtūm kīnh nē nhūm kapērja mē pahpê hihty× kêt nē. Pu mē pamā Tirtūm kīnh ā kapēr kôt amnhī nhīpêx mex o ri papa.

⁴⁻⁵Na pu prem amnhī kaxyw Tirtūm Kra Jejus kôt pajamāxpēr nē hkôt amnhī xunhwý nhūm Tirtūm ja hā mē pahpumu nē mē pahto hkra pu mē ý hā amnhī nhīpêx nyw o amnhī nhīpêx o papa. No ri tanhmā amnhī tomnuj to ho ri papa hkêt nē.

*Mēmoj axkrunēpxi nē kot Jejus kēp Tirtūm Kra hā ho amnhīrīt
Juāw 1.32-34, 3.36, 5.31, 15.26*

⁶Nē Jejus pix na pre Tirtūm mē pakaxyw ām nhūm kēp Kra hā mē pahwýr wrý. Hāmri nhūm Juāw Paxisja pyhti kamā hkrā kumrā. Kēp Tirtūm Kra hā hkrā kumrā. Tā nhūm Tirtūm kapēr kôt ma tanhmā amnhī nhīpêx to ho pa. Nē ri hkwyjê mā kapēr jarēnh o ri mē hkôt pa. Tā nhūm mē kupī nhūm kēp Tirtūm Kra hā pī kahpa hā ajêt nē ty nē hkamrō axkapī. Ā mē panē amnhī nhīpêx anē nhūm Tirtūm Karōja kēp Kra hā mē pamā ho amnhīrīt. Ām hāmri na hte ā tanhmā mēmoj to amnhīrīt to anē. Mēmoj to hêx kêt jakamā na pre Jejus kēp Tirtūm Kra hā mē pamā ho amnhīrīt.

⁷Nē kēp Tirtūm Kra hā mē pamā mēmoj to axkrunēpxi nē ho amnhīrīt.

⁸Tirtūm Karō na pre kēp Kra hā mē pamā ho amnhīrīt pu prem kēp Kra hā omu. Nē Juāw Paxis kot hkrā kumrārta ā pu mē māānēn kēp Tirtūm Kra hā kot ho amnhīrītja ā omu. Nē māānēn kēp Tirtūm Kra hā pī kahpa hā jêt nē htyk nē hkamrō pikapīrta ā mē pamā ho amnhīrīt pu mē kēp Kra hā omu. E mē pamā mēmoj to axkrunēpxi nē Jejus kēp Tirtūm Kra hā kot ho amnhīrīt xwýnh na jajaja.

⁹Nē na pu htem jar pahkwýjaja kot axpēn mar xà hā ixkre kamā mē kapēr ma nē mē hkôt pajamāxpēr. Tā koja Tirtūm tanhmā mē pamā mēmoj to amnhīrīt to pu mē hkôt pajamāxpēr kurē kumrêx. Kēp Tirtūm kēnā kot pu kêt mē kapēr prā nē hkôt pajamāxpēr kêt. Tām na pre mē pamā Jejus kēp Kra hā ā ho amnhīrīt anē. ¹⁰Jakamā mē pahte Tirtūm Kra hkôt amnhī xunhwýr xwýnhjaja na pu prem Jejus kēp Kra hā harēnh ma nē hkôt pajamāxpēr kurē kumrêx. No mē kēp hkra hkêt xwýnhjaja na htem Tirtūm kot kēp Kra hā harēnh ma nē ām kuma nē amnhī kaxyw hkôt hamāxpēr kêt nē. Jao te Tirtūm kēp Hipêêxā hā amnhī to hêx pyrāk ā harē.

¹¹E kot paj ixprī hā mē amā tanhmā ja jarēnh to ka mē inhma. Nā na pre Tirtūm Krata mē pahpiitā panē ty. Jakamā kot puj mē pahte hkôt amnhī xunhwýr xwýnhjaja nhýrmā ty nhūm Tirtūm akupým mē pahto mē pahťir. Pu mē wa kuri pamex nē pahťir tūm nē papa ho papa. ¹²Mē pahpê Jejus kwýjaja kot puj mē ā pahťir tūm nē papa anē. No mē kēp hkwyjê hkêt xwýnhjaja koja mē nhýrmā ty nē mē pahpyrà nē wa hwýr āpir kêt nē.

¹³Na ka prem ixpyrà nē amnhī kaxyw Tirtūm Kra hkôt ajamāxpēr nē hkôt amnhī xunhwý. Tā pa ā mē amā kagàja nhīpêx anē. Mē ate kamā harēnh nē mē pahte nhýrmā Tirtūm mē Kra wa hwýr mē paxāpir ā mē pajarēnhja mar nē amnhī kaxyw hkôt ajamāxpēr o ri apa kaxyw nē kapēr prā o ri apa hkêt nē.

*Mē pahte paxāmhīx mēmoj tā Tirtūm wýr ā mē pajarēnh
Juāw 14.13-14*

¹⁴ Nē mẽ pahpê Tirtūm krajaja na pu htem paxàmnhix pajamakêtkati nē mẽmoj tã tanhmã hwÿr to ho papa. Kot puj mẽ kãm hprãm xà hkôt mẽmoj tã kuwÿ nhũm mẽ pama. ¹⁵ Na pu htem mẽmoj tã kuwÿ nhũm mẽ pamar mex nē mẽ pahte mẽmoj tã hwÿr xà hkôt tanhmã mẽ pamã mẽmoj nhõr to rÿ tanhmã mẽmoj to. Ra mẽ pahte ja mar mex.

Tirtūm kot tanhmã hkra hkêt xwÿnhjê nhîpêx to hã harēnh

Rukre 22.31-32

¹⁶⁻¹⁷ Nē koja Kris kôt mẽ anhĩõ tanhmã amnhĩ tomnuj to ka mẽ atõ tee ri ja hã omu nē ho Tirtūm wÿ. Ho awÿ kê nē tanhmã kot amnhĩ tomnuj tota o hapêx nē ja nē ho htÿx kê axte ã amnhĩ nhîpêx anhÿr kêt nē. Kot puj mẽ pahtõ tanhmã amnhĩ tomnuj to nhũm Tirtūm tee ri ja hã mẽ pahpumu nhũm ja kêp omnuj nē. Tã kot puj mẽ amnhĩ tomnujta kaga nhũm ja hã mẽ pahpumunh kôt tanhmã hã mẽ pahto hkêt nē. ãm mẽ kot amnhĩ nhîpêx pixi koja ho hamakêtkati hkêt nē. Kojã mẽhõ Tirtūm kaga ho hkaga nē aa hkôt amnhĩ xãm kêt nē. Hãmri nhũm tee ri amnhĩ tã omu nhũm ja kêp omnuj tÿx kumrêx. Jakamã koja aa ho hkra hkêt nē. Nē aa kot hkaga ho hamakêtkati hkêt nē pa ho pa. Jakamã koja hkaga xwÿnhhta nhÿrmã ty nē kuri htîr tũm nē pa ho pa hkêt nē.

¹⁸ Nē mẽ pahpê Tirtūm krajaja na pu htem amnhĩ tomnuj o papa hkêt nē. Tirtūm Kra Jesus kot ja pymaj mẽ panê Satanasti pumunh mex jakamã nhũm tee ri mẽ pahte tanhmã amnhĩ tomnuj to hprãm xaj mẽ pano kupyrr kaprÿ ho ri pa. Ra mẽ pahte ja mar mex. ¹⁹ Mẽ pahpê Tirtūm kra na pu mẽ. No mẽ kêp hkra hkêt xwÿnhjaja Satanasti kot amnhĩ tã mẽ ho htÿx pyrãk o mẽ hipêx jakamã nhũm htem tanhmã amnhĩ tomnuj to ho pa. Mẽ pahte ja mar mex.

²⁰ Nē mããnēn ja mẽ pahte mar mex. Na pre Tirtūm Kra mẽ pahwÿr wrÿ nē mẽ pamã tanhmã Tirtūm o amnhĩrit to ho pa. Tapxipix kêp Mẽpahpãm ã mẽ pamã ho amnhĩrit. Tã Jesus kukwak ri mẽ pahpê Tirtūm kra jakamã kot puj mẽ nhÿrmã wa kuri pahtîr tũm nē pa mex nē papa ho papa.

²¹ E Kris kôt ixkwÿjaja. Kêr ka mẽ Tirtūm kapêr kôt pix mã mãn ri amnhĩ nhîpêx o ri apa rãhã nē. No nhãm mẽ kot Tirtūm kapêr kwÿm ri mẽ amã kapêr o hêx xwÿnhjê kapêr ma nē ãm mẽ ama nē mẽ hkôt amnhĩ nhîpêx hkêt nē.

Tã ãm ja pix. Ixpê Juāw na pa krî piitã hkôt mẽ amã kaga nhîpêx nē kurê.

Sikūn Juāw

Juāw kot Jejus kôt hkwýjê hwýr wam kagà nê mēnh kôt hō mēnh

Juāw na pre kagàja nhîpêx. Jejus nhý hã hkrajê jahkre ho ri pa xwýnhjê hō na pre. Jakamã na pre hkri hō kamã Kris kôt htōx mē ô fãmii mã kagàja nhîpêx nê mē hwýr kumê. Na pre hte Tirtūm kapêr o mē hêx o pa xwýnhjê hō mē ô kri hwýr mra nhūm Juāw kràmnhwý nita omu nê htýx kot mē ahkre mex ã hkamnhîx. Hãmri nê kot Tirtūm kapêr o hkwýjê jahkre kaxyw amnhî nhōrkwý hwýr kuwý. Hãmri nhūm Juāw tee ri harēnh ma nê kãm kagàja nhîpêx nê kamã kot amnhî wýr hwýr nê kãm kapêr nê hprî hã kãm tanhmã mē kot Tirtūm o hêx to ho pa hã tanhmã mē harēnh to. Kot kamã harēnh nê mē harēnh mar hãmri nê mē axkãm hamak rom nê ri pa kaxyw. ã na pre Juāwja hkràmnhwý ni mē hkwýjê mã mēmoj jarēnh nê hã kagà nê mē hwýr mēnh anê. Nê mē kãm:

¹ Pa Jejus kôt ixtōx. Xà mē amex? E ot pa mē amã kagà nhîpêx nê mē awýr kumê. Akrajaja nê apê mē hkatorxà mē mē ato ixpimràatã mē awýr kumê. Ixpê Juāw pigêtre na pa. Inhmã mē akînh nom papxpix inhmã mē akînh kêt. Mē pahpyrà nê mē kot Tirtūm kôt amnhî xunhwýr xwýnhjaja haxwýja kãm mē akînh. ² Mē pahte Tirtūm kapêr kôt ri amnhî nhîpêx rãhã ho ri papa jakamã na pu htem pamã axpên kînh o ri papa.

³ Na pa hte mē pahto Mēpanhîpêêxã maati Tirtūm wýr o ixpa nê kãm:

–Pa Tirtūm. Ot pa mē amnhî to awý. Akra Jejus Kris mē mē amnhî to war awý. Kêr ka wa mē ixkamã axukapri nê mē ixkutã war anojarêt rãhã ho ri apa. Nê tanhmã mē ixkrã hto pa mē ixãmnhîx ijamakêtkati nê ixkînh nê mē inhmã axpên kînh nê axpên to mex o ri axpên kôt ixpa. Nê tãm ri amnhî nhîpêx. Anê.

*Mē pamã axpên kînh kãm axpên to mex ã mē pamã karõ
Juāw 13.34-35; Wam Juāw 2.7-9, 3.14-18*

⁴ Nê na pa pre akra hkwýjê pumu nhūm mē inhmã amnhî jarê pa mē kuma nê mē ý hã ixkînh nê. Na xep prem Tirtūm kôt amnhî xunhwý nê hkôt ri amnhî nhîpêx mex o pa. Mē kot Mēpanhîpêêxã Maati Tirtūm kapêr ã kagà hkôt amnhî nhîpêx ã inhmã amnhî jarê pa mē kuma nê ixkînh nê. ⁵⁻⁶ Jakamã na pa ã amã ixkapêr nê hã kagà anê. E kwa Kris kôt ixtōx. Kêr pu mē pamã axpên kînh o ri papa hã mēmoj to axpên kutã panojarêt rãhã ho ri papa. ã ixujarēnh anhýrja nyw kêt. Amnepê mã mē ate Jejus kôt amnhî xunhwýr ã arîgrota ã na prem ã mē amã karõ anê. Tã kêr pu mē arî pamã axpên kînh pê Tirtūm kapêr piitã hkôt amnhî nhîpêx mex o ri papa. Kapêr ã kagà kot ã mē pahte amnhî nhîpêx anhýr ã mē pamã karõ.

*Tirtūm kapêr o mē hêx xwýnhjê jarēnh
Rômân 16.17-18; Wam Ximotre 5.22; Wam Juāw 2.18-26, 4.1*

⁷ Nê mē kot Tirtūm kapêr o hêx o ri mē pa xwýnhjaja na mē ra ma kri piitã hkôt mē kãm tanhmã ho hêx to ho pa nê mē kãm:

–Jesús kêp Tirtūm Kra hkêt ãm mē panhîõ na pre. Na pre Tirtūm mē pahwýr mēnh kêt nê. ãm mē panhîõ rûm na pre kato.

Anh̄yr o mē kām ho hēx o pa. Kām Kris kurê xw̄ynh maatija nh̄y hā na htem ā ri ho hēx o pa anē. ⁸ Jakamā kwa mē amnh̄i nē mē omunh mex nē mē ama nē ām mē ama. Kot kaj mē kapēr ma nē mē hkôt ajamaxpēr hāmri nē mē ixte Tirtūm kapēr o mē ajahkreta kaga. Kwa mē arī mē ate amnh̄i nh̄ipēx nyw pix o mān amnh̄i nh̄ipēx rāhā o ri apa. Nē arī mē amā axpēn kīnh kām tanhmā xpēn to ajuta hto rāhā ho ri apa. Kēr kē Tirtūm ja hā mē apumu nē nh̄yrmā mē ato mex nē. ⁹ Nom kot kaj mē nhām mē kapēr punujja kôt amnh̄i nh̄ipēx nē Kris kôt amnh̄i nh̄ipēx kēt nē nhūm Tirtūm mē akôt pa hkēt nē. Nom kot ka mē arī Kris kôt amnh̄i nh̄ipēx mex nē hāmri nhūm Tirtūm mē Kra Jejusja wa mē akôt ri pa ho pa rāhā nē. ¹⁰ Jakamā koja ā Tirtūm kapēr ā kagā kuhpa hā Jejus o hēx xw̄ynhjaja mēmo arīgro hā mē anhō krī hw̄yr pōj ka mē omu nē amnh̄i nhōrkw̄y hw̄yr mē hw̄yr kēt nē. Nē tanhmā mē kām akapēr to hkēt nē. ām ri mē hkāx ā ri mra. ¹¹ No kot kaj mē ā mē hipēx anh̄yr kēt nē mē hw̄yr mra nē mē mar o akuhē hāmri nē te mē ate mē hkôt amnh̄i nh̄ipēx o amnh̄i nh̄ipēx pyrāk. Ja pumaj kēr ka mē nh̄yri mē omu nē mē htēp kēt kumrēx.

Kagà jatur xà

Hapuhā Juāw 13-15

¹² E Kris kôt ixtōx. Ixkapēr jatur xà na ja. Ixkapēr ā kagāja ām hakotre nom inhmā mē amā ixkapēr ry hprām. Jakamā kot paj mēmo arīgro hā ma mē aw̄yr mō pu mē axpēn pumu nē pahkīnh nē. Pa rī kormā mē amā ixkapēr jatur xām kumē ka mē aprī hā inhma.

¹³ Nē ota jar Kris kôt atōx krajaja aw̄yr hpēr mē.

E ixpē Juāw pigētre na pa ā aw̄yr kagāja nh̄ipēx nē mēnh anē.

Hapuhã Juãw

Juãw kot Jejus kôt hkwýjê hwýr kagà nê mênh o axkrut kôt hõ mênh

Juãw na pre mãânên kagàja nhípêx. Jejus nhý hã hkrajê jahkre ho mē pa xwýnhjê hõ na pre. Tã hkràmnhwý Gajore mã kagàja nhípêx nê hwýr kumē. Na pre Jejus kwýjaja ma krī piitã hkôt mē kãm Jejus kapêr jarênh o ri mē hkôt pa. Jao Gajore nhõ krī hwýr pøj nhũm Gajore mē hpõx ã mē harênh ma nê amnhĩ nhõrkwý hwýr mē kuwý. Jakamã nhũm pre htem ma õ krī hwýr pa hãmri nê kuri pøj. Nhũm Juãw ã Gajore kot amnhĩ nhípêx anhýr ã harênh ma nê hkĩnh nê hwýr kagàja nhípêx nê kumē. Nê kamã kãm mēhõ pē Xotre kot tanhmã amnhĩ tomnuj to ho pa hã harē. ã na pre Juãwja Gajore mã mēmoj jarênh nê hã kagà nê hwýr mênh anē. Nê kãm:

¹ Pa ixkràmnhwý Gajore? Xà amex? E ot pa awýr kagàja nhípêx nê kumē. Apê ixkràmnhwý mex na ka. Inhmã akĩnh.

²⁻³ Na pre ra Kris kôt pahtõ hkwýjaja ixwýr pøj nê tanhmã inhmã ajarênh to. Na ka xep hte Tirtũm kôt amnhĩ nhípêx mex rãhã ho ri apa. Pa ajarênh ma nê anhý hã ixkĩnh nê. Nê ato Tirtũm wýr o ixpa. Kot ato mex nhũm amex nê ajamakêtkati nê apa ho apa kaxyw. Nê axà hkêt nê amex nê ri apa kaxyw.

⁴ Ixte Tirtũm kapêr o mē ajahkre o ri ixpa jakamã te mē apê ixkra pyrãk. Tã pa tanhmã ate mē pahkwýjê nhípêx to ho apa hã ajarênh ma nê ixkĩnh nê.

*Gajore kot tanhmã Jejus kôt hkwýjê ho mex to hã harênh
Wam Korõt 16.10-11*

⁵ E ixkràmnhwý. Na ka xep hte Jejus kôt pahtõjê ho mex o ri apa. Aa ate mē omunh kêt tã nhũm htem ma anhõ krī hwýr pa ka mē omu nê apê Jejus kôt mē htõ hã mē ho mex nê. ãm hãmri na ka hte ã mē hipêx anhýr o ri apa Gajore. ⁶ Na pre ra mē hkwýjaja akupýn ixwýr pøj nê mē ixpê Kris kwýjê mã amnhĩ tã ajarē. Amã mē hkĩnh nê ate tanhmã mē ho mex to hã ajarē. Nhũm prem nojarêk ta xep pre mē kãm pry hã mē apkur xà hã mēmoj gõ nhũm mē inhmã ajarē. Nã ãm hãmri na ka hte ã mē ho mex o apa anē. ã ate mē hipêx anhýr o apata ã na hte Tirtũm apumu nê hkĩnh nê. ⁷ Na htem krī piitã hkôt mē kãm Kris kot tanhmã mē panê amnhĩ nhípêx to hã harênh kaxyw ma mē hwýr pa. Nom mē apkur xà hprãm xàj mē kot Kris kôt amnhĩ xunhwýr kêt xwýnhjê hwýr pa hkêt nê. ⁸ Jakamã kwa kër pu mē papajaja mē pahpê Jejus kôt mē htõ hã mē kãm mēõ hkwý nhõr o papa. Kot puj mē ã mē ho ajuta anē nê te mē pajaxwýja mē ãhkõ hã ri mē kãm Kris jarênh o ri papa pyrãk.

*Xotre kãm Juãw kapêr mar prãm kêt ã harênh
Matêwre 20.25-28, 23.1-12*

⁹ Nê ra ixte anhõ krī kamã mē apê Kris kwýjê mã kagà nê mênh nhũm mē ate kamã harênhta. Na xep pre Xotreja kuma nê ãm kuma. Kêp mē akrãhtũm prãm xàj kãm ixkapêr mar prãm kêt nê. ¹⁰ Na xep hte tanhmã ixto hêx to ho pa. Nom paxpíx ixto hêx kêt nê. Mãânên Kris kôt mē pahtõjaja nhýhýnh krī hõ rúm mē awýr pan pøj nhũm xep tanhmã mē amã mē ho hêx to. Nê mē hpõx ã mē omu nom amnhĩ nhõrkwý hwýr mē hwýr kêt nê. Tã ka mē kurom amnhĩ nhõrkwý hwýr mē awý nhũm xep tee ri ja hã mē apumu nê mē akamã gryk nê mē hã mē amã akir nê Tirtũm mã amnhĩ jarênh xà hã ixkre nê mē

ajano. Na xep hte ā amnhī nhīpêx anhÿr o pa. Jakamā kot paj nhÿrmā ma mẽ awÿr mō hāmri nē mẽ apiitā mẽ anoo mā hā kām akir. Tanhmā kot mẽ ixto hêx to nē tanhmā kot amnhī tomnuj to hā kām akir ka mẽ apiitā hā inhma.

Mẽ pahte mẽ kot amnhī tomnuj xwÿnhjê hkôt amnhī nhīpêx kêt ā mẽ pamā karō

Rukre 6.45; Rōmān 12.9

¹¹ E kwa ixkrāmnhwÿ. Kêr ka ā Xotre kot amnhī tomnuj o pa anhÿrja kôt amnhī nhīpêx kêt nē. Mẽ kot amnhī tomnuj o mẽ pa xwÿnhjaja na htem Tirtūm kôt amnhī nhīpêx kêt nē. No kêt mẽ kot amnhī to mex o ri mẽ pa xwÿnhjaja na mẽ kêp Tirtūm kra jakamā kêr ka mẽ ā mẽ kot amnhī nhīpêx anhÿr xwÿnhjê kôt pix mā amnhī nhīpêx.

Temêtre jarēnh

¹² Nē Temêtre na hte tām ri amnhī nhīpêx nē ām hāmri Tirtūm kapêr o mẽ ahkre mex nē nhūm mẽ piitā xepēn mā mex ā harē. Pa hte ijaxwÿja mẽ kām mex ā harēnh o ri mẽ hkôt ixpa ka htem inhma. ām hāmri na pa hte tanhmā harēnh to ho ri ixpa.

Kagà jatur xà

Sikūn Juāw 12-13

¹³ E kagàja kamā na pa ām ja pix jarē nē hā kagà nē awÿr kumē Gajore. Na pa kormā harēnh jatur xà mēnh kêt nē. ¹⁴ Nom kot paj tokyx ma awÿr mō hāmri nē ri kormā amā hatur xām kumē.

E kê Tirtūm akutā nojarêt rāhā ho pa.

Nē ota jar Kris kôt akrāmnhwÿjaja awÿr hpêr mẽ. Nē kêr ka atar Kris kôt ixkrāmnhwÿjê mẽ ijarē.

Tā ām ja pix. Ixpê Juāw pigêtre na pa ā awÿr kagà nhīpêx nē mēnh anē.

Jutre

Jutre kot Jejus kôt hkwyjê piitã hwyr kagã nê mēnh

Jutre na pre kagãja nhîpêx. Xiakre pyrà nê kêp Jejus tō na pre. Tã kagãja nhîpêx nê krî piitã hkôt Jejus kôt hkwyjê hwyr kurê. Na pre mē hkwyjêja kêp Jejus kwý hã amnhî jarênh tã axtem nê tanhmã amnhî tomnuj to ho pa. Jakamã nhũm Jutre kagãja kamã Jejus kwýjê mã hprî hã tanhmã mē harênh to nê mē kot mē hkôt amnhî nhîpêx nê mē kãm kapêr kãm hihtýx nê. Nê mē kãm:

¹ Pa Jejus kôt ixtō nê ixtōxjaja. Xà mē amex? E ot pa mē amã kagã nhîpêx nê mē awyr kurê. Tirtũm kot ixpyrà nê amnhî kaxyw mē axunhwyr xwýnhjê hwyr. Mēpanhîpêxã Maati Tirtũm kãm mē pahpiitã mē pajapê jakamã na hte Kra Jejus Kris mē wa mē pahtãnopxar mex rãhã ho pa.

Ixpê Jutre na pa hte Jejus Kris mã tanhmã amnhî nhîpêx to ho ri ixpa. Nê ixpê Xiakre htō na pa.

² Na pa hte mē ato Tirtũm wýr ho ixpa nê kãm:

—Pa Tirtũm. Kwa mē kot Akra Jejus kôt amnhî xunhwyr xwýnhjê pumu nê amã mē hapê hã mē kamã axukaprî rãhã ho apa. Kê mē kamã amnhî krit nê amnhîx hamakêtkati nê ri tanhmã amnhî nhîpêx to ho pa. Nê mē kãm xepên kînh o ri xepên kôt pa. Anê.

Mê kot Tirtũm kapêr o hêx xwýnhjê jarênh

Wam Ximotre 1.18-20, 6.12

³ E ixkrãmnhwýjaja. Nã inhmã mē akînh. Na pa pre jãã mē amã kagã hkwyjê nhîpêx kaxyw. Mē pahte Jejus Kris kukwak ri amnhî nhîpêx nyw ã tanhmã mē pajarênh to nê hã kagã kaxyw tã kormã harênh kêt nê. Kot paj axtem mēmoj jarê. Na pre Tirtũm mē pamã kot amnhî nhîpêx o amnhîrit pa. Nê kapêr o amnhîrit pa. Mē pahte mar nê hkôt amnhî nhîpêx kaxyw. Jakamã kër pu mē kapêr mar týx nê amnhî krã hi kamã haxàr týx nê hã papa. Nom koja mēhō kapêr kuhpa hã tanhmã mē amã kapêr o hêx to ka mē ama nê amã.

⁴ Na xep ra kapêr o mē hêx xwýnhjaja mē akôt pa nê mē apyrã nê Jejus kôt amnhî xunhwyr ã amnhî jarê nom amnhî to hêx. Ka xep mē aprî hã mē hêx ã mē omunh kêt nê mē kêp Jejus kôt mē atō hã mē hkamnhîx nê atýx amnhî nhōrkwý hwýr mē awý. Nom mē kot Tirtũm kapêr o hêx pix kaxyw na htem mē akôt pa nê mē amã kapêr o:

—Tirtũm kãm mē pajapê htýx kumrêx nê mē pakutã nojarêt ho pa jakamã kwa kër pu mē mãmri nhãm mēnijê ho amnhîkati ho papa. Koja ja hã mē pahpumu nê tanhmã hã mē pahto hkêt nê. Kãm mē pajapê kênã kot kêt hã tanhmã mē pahto. No kêt Jejus Krisja mē ate kêp mē panhō Pahihti hã harê nom kêp mē panhō patrãw rý kêp mē panhō Pahihti hkêt. Anê.

Å Tirtũm kapêr kuhpa hã mē amã harênh anhýr o pa. Tirtũm kapêr ã kagã htũm kot amnepêm mē hukamã tanhmã mē harênh to nê mē harênh kot:

Å mē kapêr anhýr o paja mýrapê koja mē mex kêt nê pa. Koja Tirtũm mē homnuj týx kumrêx.

Anhýr o kot mē harênh. Tã pa mē amã ixprî hã mē harê nê hã kagã. Mē ate inhmar nê amnhî nê mē omunh mex kaxyw.

*Tirtüm kot tanhmã mã kot amnhĩ tomnuj xwýnhjê nhĩpêx to hã harênh
Sikũn Pêtre 2.1-17; Sikũn Ximotre 3.1-9*

⁵ Nê amnepê mã mẽ panhigêtjaja kormã Ejit kamã mẽ pa ri nhũm Tirtüm Ejit nhõ xwýnhjê rùm mẽ kator pa. Hãmri nhũm mẽ hkwýjaja tanhmã hamaxpêr to nê axtem nê amnhĩ kaxyw hkôt hamaxpêr kêt nê. Nhũm tee ri amnhĩ tã mẽ omu nê ã mẽ kot amnhĩ nhĩpêx anhÿr xwýnhjê nhĩmex pa. Ra mẽ ate mẽ harênh mar mex tã pa axte mẽ amã mẽ hare.

⁶ Nê Tirtüm kapêr o mẽ wrýk xwýnh kwýjaja. Na prem Tirtüm nhÿ hã kapêr o pa htã tanhmã hamaxpêr punuj to nê ra kãm ja ho anhÿr prãm nõkati nê Tirtüm kaga. Jakamã nhũm mẽ hã amÿnê nhũm mẽ unê nê kàx o mẽ hkaxpre pa. Nê nhÿri pika kaxwýnh kãm kamát kô htyk kãm mẽ kurê nhũm mẽ arĩ kamã hkrĩ ho hkrĩ. Nom koja nhÿrmã Tirtüm kot tanhmã mẽ pahpiitã mẽ pajarênh to xã hã arĩgro kato nhũm mẽ rĩ kormã hapôx pa. Hãmri nê kot amnhĩ tomnuj mÿrapê ma mẽ kot amnhĩ xã htýx kamã hamak tũm xàta wÿr ma hapêx.

⁷ Nê krĩ pê Sotõ nê Komo nhõ xwýnhjaja na prem haxwýja kãm Tirtüm kapêr kôt amnhĩ nhĩpêx prãm kêt nê. Nê krĩja wa hpuhã krĩ hkwý kamã ri mẽ pa xwýnhjaja haxwýja mẽ urak nê nê kãm kapêr mar prãm kêt nê. Na prem amnhĩ tomnuj týx rãhã ho pa. Nê axtem nê axpên pê ri mẽ hprõ ho amnhĩkati ho pa. Nê mẽmy hkwýjaja ri axtem nê axpên to amnhĩkati ho pa. Hãmri nhũm Tirtüm tee ri mẽ kot amnhĩ nhĩpêxja ã omu nê mẽ hipy kuwy hpók kwý rê nhũm mẽ amnhĩ wÿr omu nê kãm ma xàj tee ri hprõt kaprÿ. Nê hprõt kaxyw òrkwý rùm hapôj nê hxét pa nê hapêx. Na hte ã Tirtüm mẽ kot amnhĩ tomnuj o mẽ pa xwýnhjê nhĩpêx anê. Jakamã koja nhÿrmã kuwy hpók rãhã xwýnhhta wÿr mẽ piitã mẽ rênh pa nhũm mẽ kamã amnhĩ xã htýx kamã hamak rãhã ho pa ho pa nê aa ã hapêx kêt nê. Nê ã htýx rãhã papa ho pa. Tã mẽ pahte Sotõ mẽ Komo nhõ xwýnhjê jarênh mar nê mẽ pahte amnhĩ tomnuj kaga kurê kumrêx kaxyw na pre Tirtüm ã mẽ pamã mẽ harênh o amnhĩrit anê.

*Mẽ hpijaàm kêt xwýnhjê jarênh
Sikũn Pêtre 2.10*

⁸ Nê mẽ kot Tirtüm kapêr o pihkàr xwýnhjaja na htem ã mẽ kot amnhĩ nhĩpêx anhÿr xwýnhjê pyrã nê amnhĩ tomnuj týx pix o ri pa. Jakamã na htem tanhmã hpimtir punuj to hãmri nê hkrã hapôj nê hpimtir xã hkôt tanhmã amnhĩ tomnuj to. Jao hkwýjê kamã hpijaàm kêt o pa. Rÿ mẽnijê hõ rÿ mẽmyjê hõ nhũm mẽ axpên kãm hpijaàm kêt o pa. Rÿ Tirtüm kapêr o mẽ wrýk xwýnhjê ho kapêr punuj nê. Kapêr mã gêt o tanhmã mẽ ho kapêr punuj to. ã na htem hpimtir punuj xã hkôt amnhĩ tomnuj o pa anê. ⁹ Tirtüm kapêr o mẽ wrýk xwýnh krãhtũm Mikewja. Kêp mẽ hkrãhtũm tã aa mẽ kãm kapêr mã gêt kêt nê. Na pre Mojes ty nhũm Mikew ra ma hwÿr tén wrÿ. Nê kuri Satanasti pumu hãmri nê Mojes nhĩ nê tanhmã kãm kapêr to. Nom kapêr mã gêt o kãm kapêr kêt nê. ãm kapêr mã hprĩ ho kãm kapêr nê kãm:

–Kwa ãm omu kê nõ. Kot kaj tanhmã ho nhũm Tirtüm apumu nê hã tanhmã hã ato. Anê.

¹⁰⁻¹¹ Nom ixte mẽ amã mẽ hpimtir punuj jarênh xwýnhjaja. Mẽ kot Tirtüm kapêr o pihkàr xwýnhjaja kot hprĩ hã Tirtüm kot amnhĩ nhĩpêx ã harênh mar kêt jakamã na htem htýx ri ho kapêr o haprÿ ho pa. Te ho mry oprêja hamaxpêr kêt nê htýx ri amnhĩ nhĩpêx o pa pyrak. Nom koja nhÿrmã Tirtüm mẽ homnuj týx nê.

Te mẽ kot finat Kaĩ kot amnhĩ tũ hpĩr xwỳnh kot amnhĩ nhĩpêxta pyræk. Nẽ te mẽ kot finat Paraãw kot amnhĩ nhĩpêx pyrà nẽ kàxpore rũnh prãm xà Tĩrtũm kapêr kuhpa hã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho pa. Nẽ te mẽ kot finat Kore kot amnhĩ nhĩpêx pyrà nẽ Tĩrtũm kot mẽ kaxyw mẽ õ pahi xãm xwỳnhnta kutã amnhĩ xunhwỳ. Mỳrapê koja mẽ jajê pyrà nẽ kuwy hpòk rãhã xwỳnhnta wỳr ma hapêx pa.

¹² Na ka htem apê Jejus kwỳ hã axpên wỳr akuprõ. Nẽ tõhã mẽ apê hkwy hã amã axpên kĩnh ã axàpkur kaxyw axpên wỳr akuprõ. Nhũm ixte mẽ amã mẽ harênh xwỳnhjaja mẽ akõt agjê nẽ mẽ akutã apku. Jakamã kwa mẽ o kora mẽ amnhĩ nẽ mẽ omunh mex nẽ. Mẽ hipêx o te mẽ ate mẽ axàpkur xã hã mẽ anhõ kamã kênre pumunh nẽ hanhir nẽ rênh pyrà nẽ amnhĩ nhĩhkõ hã mẽ pumu nẽ amnhĩ nẽ hanor kurê kumrêx. Na htem hpjiaãm kêt kãm amnhĩ pix kukamã hamaxpêr pê apkur rũnh o pa.

Te na wrỳk kaxyw htyk rax nẽ mõi nhũm mẽ kot omunh nẽ wrỳk ã hkamnhĩx tã nhũm kòk kot nhãm mênh nhũm wrỳk kêeta pyræk o na htem amnhĩ nhĩpêx. Jao te mẽ kot ãm hãmri mẽ amã Tĩrtũm kapêr jarênh mex pyræk tã mẽ amã ho hêx.

Nẽ te mẽ kêp mẽmo pĩ hpàr ra õ mã tãm tã ãm htỳx rã nẽ aa õ hkêt nhũm mẽ kot krãhyr nẽ mênh nhũm grã parta pyræk.

¹³ Nẽ te mẽ kêp gõ xujanãr kot amnhĩ nhĩpêx pyræk. Na hte gõ xujanãrja hakax wỳr kapê nẽ mra nhũm hamrõ kỳxpê amgrã kamã arĩk nhũm gõ awjanã nẽ ma akupỳm hipòk wỳr mra. Ja pyræk na htem ma nhỹhỹm mra nẽ mẽ kãm mẽmoj jarê nẽ nhãm mra nẽ mẽ kãm mẽmoj jarê nẽ ma akupỳm mẽ kurũm mra. Nhũm mẽ mar xã hkõt amnhĩ tomnuj rãhã ho pa.

Nẽ te mẽ kot kaxkwa hã kanhêre nhỹhỹm htêm nhũm mẽ kot nhỹhỹm htêm xã hkõt omunh kêeta pyræk. Jakamã koja Tĩrtũm nhỹrmã kamãt kõ kamã mẽ rênh pa nhũm mẽ aa hapòx kêt nẽ.

*Mẽ kot amnhĩ tomnuj xwỳnhjê hkukamã mẽ harênh
Apokarip 20.11-15*

¹⁴ Nẽ na pre finat Enokja amnepê mã ã mẽ kot amnhĩ tomnuj anhỹr xwỳnhjê hkukamã tanhmã mẽ harênh to. Mẽ kot Tĩrtũm kapêr o pihkàr o ri mẽ pa xwỳnhjaja nhũm mẽ hkukamã mẽ harê. Enokja finat Atãw kanrêhã htãmnhwỳ na pre. Tã ã mẽ kot amnhĩ tomnuj anhỹr xwỳnhjê hkukamã mẽ harênh o:

Koja nhỹrmã Pahihtija man pika hwỳr akupỳn wrỳ. Kapêr o mẽ wrỳk xwỳnh xohtõ rax mẽ mẽ hpimràatã akupỳn wrỳ.

¹⁵ Hãmri nẽ mẽ pahpiitã kormã mẽ pahĩr ri mẽ pahte tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho papa hã mẽ pahpumunh xã hkõt tanhmã mẽ pajarênh to. Hãmri nẽ mẽ kot Tĩrtũm kapêr o hêx o pa xwỳnhjê pumu nẽ tanhmã mẽ harênh to nẽ mẽ harênh o: "Jajaja na pre mẽ kãm Inhĩpêêxã Tĩrtũm prãm kêt nẽ ri kapêr kwỳm pix mã amnhĩ nhĩpêx o pa. Nẽ kapêr punuj o pa. Æ na prem amnhĩ nhĩpêx anhỹr rãhã ho pa." Anhỹr o mẽ harê nẽ amnhĩ nẽ kuwy hwỳr mẽ kurê nhũm mẽ amnhĩ xã htỳx kãm hamak o pa rãhã nẽ pa ho pa. Anê.

Æ na pre finat Enokja mẽ hkukamã mẽ harênh anê. ¹⁶ Æm hãmri na mẽ harê. Tã na hte arĩ mẽ hkwỳjaja ã amnhĩ nhĩpêx anê. Nẽ hamaxpêr mex kêt nẽ. Na htem nhãm tanhmã mẽ ho kapêr punuj to pix kukamã hamaxpêr. Nẽ amnhĩ krã hkõt htỳx ri tanhmã amnhĩ tomnuj to ho pa. Nẽ amnhĩ to jarkrar rãhã nẽ. Nẽ hêx rom mẽ kêp mẽmoj jamỳnh kaxyw tanhmã mẽ kãm hêx to.

¹⁷ E Kris kôt ixkràmnhwỳjaja. Koja mẽ ã mẽ amã Tirtũm kapēr o hêx anhỹr o mẽ akôt pa ka mẽ ama nê ãm mẽ ama nê mẽ kapēr mar kêt nê. ãm mẽ panhõ Pahihti Jejus Kris nhỹ hã mẽ ajahkre o mẽ pa xwỳnhjaja kot tanhmã mẽ amã mẽ harênh toja mã mãn kêt ajamaxpēr tỳx rãhã o ri apa. ¹⁸ Na prem mẽ amã mẽ harênh o:

—Jejus akupỹn wrỳk xwỳj ri koja mẽmojaja mẽ awỳr mran pỏj. Nom mẽ kot Jejus kapēr kwỳm amnhĩ krã hkôt tanhmã amnhĩ nhĩpêx to xwỳnhjaja koja mẽ. Hãmri nê mẽ apê Jejus kwỳ hã mẽ apumu nê mẽ atã akunha nê mẽ atã hpêr o axkê nê Tirtũm ã hpêr o axkê nê kapêr ã kagã hã hpêr o axkê. Anê.

¹⁹ ã mẽ kot amnhĩ nhĩpêx anhỹr xwỳnhjaja mẽ pahpê Jejus kwỳjaja mẽ pahte xpêñ kutã amnhĩ xunhwỳrja na mẽ kãm hprãm. Mẽ kamã Tirtũm Karõ gjêx kêt jakamã mẽ kãm amnhĩ krã hkôt pix mã tanhmã amnhĩ tomnuj to ho pa hprãm.

Mẽ pahte Kris akupỹn wrỳk jamãr pê tanhmã amnhĩ nhĩpêx to hã mẽ pamã karõ

Matêwre 24.45-51; Rukre 12.25-40; Karatas 6.1-2; Xiakre 5.19-20; Sikũn Pêtre 3.12-15

²⁰ Kwa mẽ apê Jejus kôt ixtõ nê ixtõxjaja kêr ka mẽ ã mẽ kot amnhĩ nhĩpêx anhỹr o mẽ pa xwỳnhjê rom apkati mẽ amnhĩ kaxyw Jejus pix mã mãn ajamaxpêr rãhã ho ri apa. Te mẽ kot mẽ hakre hã ra ãptar nê amnhĩ krãm mẽ hakre xã jagjênh tỳxta pyrãk.

Jao Tirtũm kapêr mar tỳx nê hkôt amnhĩ nhĩpêx mex o ri apa.

Nê Karõ nhỹ hã amnhĩ to hwỳr rãhã nê.

²¹ Nê Tirtũm kãm mẽ pajapê hã kãm ajamaxpêr rãhã ho ri apa.

Nê Pahihti Jejus Kris kãm mẽ pajapê hã kãm ajamaxpêr tỳx rãhã ho apa.

Koja nhỹrmã kãm mẽ pajapê hã akupỹn mẽ pahwỳr wrỳ nê tanhmã mẽ pahto mex to pu mẽ kuri pahtĩr tũm nê pahkĩnh nê papa ho papa. Tã kêr pu mẽ arĩ akupỹn mẽ pahwỳr wrỳk xã hã arĩgro jamãr rãhã ho papa.

²² Nê mẽ pahkwỳjaja kormã mẽ kot Jejus kôt amnhĩ xunhwỳr tỳx kêt xwỳnhjaja kêr ka mẽ kamã axukaprĩ nê aprĩ hã mẽ kãm Tirtũm kapêr jarênh o ri mẽ hkôt apa. ²³ Na pre ra mẽ hkwỳjaja mẽ kot Tirtũm kapêr o pihkãr xwỳnhjê kapêr ma nê mẽ hkôt amnhĩ nhĩpêx. Jakamã kêr ka mẽ ja hã mẽ omu nê te mẽ ate kuwy hpòk rũnh nê mẽ hpa hã mẽ hamỳnh nê nhãm mẽ rênh pyrãk o mẽ hipêx. Jao mẽ kot nhỹrmã Tirtũm kapêr o pihkãr xwỳnhjê hkôt kuwy hpòk rũnh ta wỳr pa pymaj mẽ nê mẽ kãm akapêr kãm axihtỳx o ri mẽ hkôt apa. Kê mẽ ama nê mẽ hkaga nê mẽ hkôt ri amnhĩ nhĩpêx kêt nê.

Nê htỳx ri mẽ kot amnhĩ tomnuj o mẽ pa xwỳnhjaja kêr ka mẽ kamã axukaprĩ ho ri apa nê mẽ kamã agryk tokyx anhỹr kêt nê. Xatã mẽ kãm Tirtũm kapêr jarênh rãhã ho ri mẽ hkôt apa. Nom kwa mẽ okora kêr ka mẽ kot amnhĩ nhĩpêx o amnhĩ nhĩpêx o ri apa hkêt nê. Kwarĩ ho kwarĩ.

Jutre kot Tirtũm mã mex o mex ã harênh

Wam Pêtre 1.5-7

²⁴ Nê kêr pu mẽ Tirtũm mã amnhĩ jarênh kaxyw nê ã kãm amnhĩ jarênh anê nê kãm:

—Pa Tirtũm. Nã ãm hãmri na ka hte amnhĩ kôt mẽ ixunhwỳr tỳx nê pa mẽ akaga hkêt nê akôt amnhĩ nhĩpêx rãhã ho ri ixpa. Kot kaj nhỹrmã amnhĩ wỳr mẽ ixto api pa mẽ Akra mẽ war akuri axte tanhmã amnhĩ tomnuj to hkêt nê. Nê amnhĩ to mex pê anhĩrã htỳx rax kãm ixpa. Jao ixkĩnh tỳx nê ixpa ho ixpa.

25—Apê mẽ inhõ Tĩrtũm ã apyxi mex kumrẽx na ka. Na ka pre Pahihti Jejus Kris kukwak ri mẽ ixpiitã mẽ ixte amnhĩ tomnuj pê mẽ ixpytã. Nẽ na ka hte anhĩrã htýx rax rãhã ri apa. Nẽ amex o amex nẽ axihtýx o axihtýx nẽ axàhpumunh o axàhpumunh. Nẽ apê mẽ inhõ Pahi Maati hã apyxi mex na ka. Amnepê mã kormã mẽmoj kêt ri ka pre ã amnhĩ nhĩpêx anhỹr o apa rãhã nẽ. Tã arĩ ã ate amnhĩ nhĩpêx anhỹr ho apa ho rãhãã. Nẽ kot kaj apkati mẽ ã ate amnhĩ nhĩpêx anhỹr ho rãhãã. ã ate amnhĩ nhĩpêx anhỹr o apa ho rãhã ho rãhã. Tã ãm ja pix na hapêx. Anẽ.

E kêr pu mẽ ã Tĩrtũm mã mex o mex ã harẽnh anhỹr o papa.

Ãm ja pix. Ixpê Jutre na pa mẽ awỹr kagãja nhĩpêx nẽ kumẽ.

Apokarip

Juāw kot Jejus nhỹ hã mēmoj kukamã harēnh

Juāw na pre mē pamã kagaja nhĩpêx. Juāw Paxis kêt axtem Jejus nhỹ hã hkrajê jahkre ho mē pa xwýnhjê hõ pê Juāw na pre hipêx. Na pre Jejus ã mē kãm hkurê xwýnhjaja unê nê ma gô hipôk pê Patos wýr kumê nhũm kêp prês nê gô hipôk kãm pa ho pa nê aa kurũm kator kêt rãhã ty.

Jakamã kormã htĩr ri nhũm Tĩrtũm kapêr o wrýk xwýnhjê hõ gô hipôkja wýr wrý nê kãm mēmoj kukamã awjarê nhũm kuma nê hkôt mēmoj pumu. Te hpimtir kãm mēmoj pumunh pyrãk. Hãmri nê omu nê kuma nê amnhĩ xô ri mē pamã hã kagã. Na pre mēmoj to axkrunêpxi nê hã kagã. Mē kot Jejus kutã amnhĩ xunhwýr xwýnhjaja kot Jejus ã tanhmã kêp hkwýjê to ho pa nhũm mē hkwýjaja pikaprãr ã kagã. Nê Jejus kêp Pahi Maati hã kot nhỹrmã mē kot Tĩrtũm kutã amnhĩ xunhwýr xwýnh piitã ma mē kot amnhĩ xã htýx kamã hamak tũm xã hwýr mē rēnh par ã kagã. Nê Tĩrtũm kot nhỹrmã hkrajê ho mex kumrêx ã nhũm mããnên hã kagã. Hãmri nê mē pamã hã kagã o:

1-2 E kot paj mē amã awjarê nê hã kagã. Ixpê Juāw ixte Tĩrtũm mã tanhmã amnhĩ anhĩpêx to ho ixpa xwýnh kot paj mēmoj jarê nê hã kagã. Na pre Tĩrtũmja Jejus mã mēmoj kukamã tanhmã ujarēnh to ho ra kãm ho amnhĩrit pa. Kot amnhĩ xô ri mē pahte hkôt amnhĩ xunhwýr xwýnhjê mã harēnh kaxyw. Hãmri nhũm kuma nê kot amnhĩ xô ri inhmã ujarēnh kaxyw man ixwýr kapêr o wrýk xwýnh mē nhũm man ixwýr wrý nê ô ri inhmã mēmoj to amnhĩrit pa. Æm hãmri ã inhmã mēmoj to amnhĩrit anê. Tã kot paj amnhĩ xwar mē apê Jejus kôt ri mē apa xwýnhjê mã harê nê hã kagã. Mē ate mar nê axkãm ajamak rom nê ri apa kaxyw. Nã ixte hã kagã mã xwýnhja koja tanhmã amnhĩ to nê tokyx mē pahwýr wrý. ³ Jakamã kwa kêr ka mē aprĩ hã kagãja kamã harê nê ama nê hkôt pix mã amnhĩ nhĩpêx nê mē piitã mē kãm kamã harēnh o ri mē hkôt apa. Kot kaj mē ã amnhĩ nhĩpêx anê nhũm Tĩrtũm ja hã mē ato mex ka mē akĩnh nê apa ho apa. Nê mē kot mē axujarēnh mar nê hkôt amnhĩ nhĩpêx xwýnhjaja koja Tĩrtũm ja hã mē omu nê mē ho mex nê nhũm mē apyrã nê hkĩnh nê pa ho pa.

Juāw kot krĩ pê 7 kôt Jejus kwýjê hwýr kagã rēnh

4 E ixpê Juāw kot paj atar pika pê As kamã krĩ pê 7 piitã hkôt mē apê Jejus kwý hã axpên wýr mē apikuprõnh xwýnhjê hwýr kagã nê kurê ka mē kamã harê nê ama.

Na pa hte mē ato Tĩrtũm wýr rãhã ho ri ixpa. Nê mē ato hwýr o:

—Pa Tĩrtũm. Kwa kêr ka pika pê As kamã akrajê ho mex nê mēmoj to mē kutã anojarêr rãhã ho apa. Kê mē hamakêtkati nê àmnhĩx ri pa ho pa. Ja na inhmã hprãm. Anê.

Tĩrtũmja rãhã ho rãhã. Amnepêm kormã mēmoj kêt ri nhũm pre ra rãhã ho rãhã. Nê koja nhỹrmã mēmoj akupým hapêx par tã nhũm Tĩrtũm aa hapêx kêt kumrêx. Koja arĩ rãhã ho rãhã. Na hte kaxkwa kamã kot mē pahto amnhĩptãr ã hkrĩ xã kamã mē papytãr rãhã ho hkrĩ.

Nê Tĩrtũm Karõ te kot Tĩrtũm kot mē pahto amnhĩptãr xã hã hkrĩ xã kapem kanê maati pixi kamã kwrýt pê 7 xãm xwýnhhta pyrãk. Na hte Tĩrtũm nhĩhkô hã hkrĩ ho hkrĩ. Tã kê mē ato mex rãhã ho pa.

⁵ Nē Jejusja na pre hte Tirtūm kapēr o mē ahkre mex o pa nē aa hkaga hkēt nē. Tā nhūm prem axtem nē kupī. Hāmri nhūm Tirtūm akupŷm ho htīr. Jejus kumrēx ho htīr nhūm htīr o htīr. Nē kēp pika piitā hkôt pahi piitā nhō Pahihti. Kām mē pajapē htŷx jakamā na pre mē panē ty nē hkamrōja te mē panē hpikapīr pyrāk o amnhī nhīpēx. Nē htyk o mē pahte amnhī tomnuj pānhā amnhīre. Jao te mē pahte amnhī tomnuj pē mē papytār par pyrāk o mē panhīpēx. ⁶ Nē na pre mē pahpē patre nē mē piitā mē ho Hipêêxà Tirtūm wŷr o papa kaxyw mē paxunhwŷ. Nē kēp mē panhō Pahi Maati hā kām hprām xā hkôt mē pahte kām tanhmā amnhī nhīpēx to ho papa kaxyw mē paxunhwŷ. Jakamā kwa kēr pu mē kām mex o mex nē hihtŷx o hihtŷx ā mān harēnh rāhā ho papa.

⁷ Nē koja tokyx akupŷn mē pahwŷr kakrā kamā wrŷ pu mē pahpiitā wrŷk kām omu. Nhūm mē kot hpīr xwŷnhjaja tee ri amnhī wŷr omu. Nē pika piitā hkôt ri mē pa xwŷnhjaja omu nē mē kot amnhī tomnuj jakamā tee ri amnhī kukamā hamaxpēr o kām ma htŷx kumrēx. Hāmri nē kām ma xāj mur nē htertēt o kuhē. Koja nhŷrmā Jejus akupŷn wrŷ nhūm mē amnhī wŷr omu nē ā amnhī nhīpēx anē.

⁸ Nē Tirtūm na hihtŷx o hihtŷx nē àhpumunh o àhpumunh. Nē aa kot mēhō ni rūm kator kēt. Na hte amnhī jarēnh o:

—Ixrahā ixpa xwŷnh na pa. Amnepē mā kormā mēmoj piitā hkēt ri pa pre ra ixrahā ri ixpa ho ixpa. Nē koja nhŷrmā mēmoj akupŷm hapēx tā pa arī ixrahāā. Anē.

Juāw kot Jejus akupŷm htīr ā omunh

⁹ Nē ixpē Jejus kôt mē atō Juāw na pa hte mē apyrā nē Jejus kôt amnhī nhīpēx nhūm hte mē kām Jejus kurē xwŷnhjaja mē apyrā nē hā inhīpēx kati ho pa. Mē pahte hkôt ri amnhī nhīpēx o papa jakamā na htem hā mē pahomnuj tŷx rāhā ho pa. Tā pu htem ŷ hā mē kutā amnhī to htŷx nē arī hkôt amnhī nhīpēx. Jakamā na pa pre Tirtūm kapēr o mē ajahkre rāhā ho ri mē akôt ixpa. Nē Jejus kēp mē panhō Pahihti hā mē amā harē. Mŷrapē na prem hā ixpynē nē man amnē ixto tē nē jar gō hipōk pē Patos kām inhmē pa kamā ixpē prēs nē ixpa ho ixpa.

¹⁰ Tā nhūm tōmīk pa Tirtūm mā amnhī jarēnh o nhŷ. Hāmri nhūm Karō tanhmā ixkrā hto pa te ixpimtir kām mēmoj pumunh pyrā nē amnhī katut kôt mēhō kapēr ma. Te kot pifti kakōr tŷx pyrāk pa kuma. ¹¹ Hāmri nhūm inhmā kapēr nē inhmā:

—Pa Juāw? E kot paj amā mēmoj to amnhīrīt ka omu nē akwŷjē mā hā kagā. Nē hā kagā hpa hāmri nē ahpŷnhā krī hkwy hkôt mē kēp ixkwŷ hā axpēn wŷr nē pikuprōnh xwŷnhjē hwŷr arē. Mē kot kamā harēnh nē mar nē axkām hamak rom nē ri pa kaxyw. Epes wŷr nē Emīnā hwŷr nē Pekamō hwŷr nē Xijaxir wŷr nē Satre hwŷr nē Pirate hwŷr nē Raxisej wŷr. Krī pē 7ja piitā hwŷr ixkapēr ā kagā nē mē hwŷr arē kē mē apyrā nē mēmoj jarēnhja ma. Anē.

¹² Hāmri pa ixte mēhōja pumunh kaxyw ho ijakēx nē kanē hkwy pumu. Kanē kēp 7 nē piitā ōr o.

¹³ Nē kanē nhīpōk ri mēhōja te panhī pyrā nē pahi hā ē mex kām xa. ēja hpar kōn kôt hitep nhūm xa. Nē pahi hā mē hinō hpre xā ho amnhī nhīnō hpre nē xa. Hinō pre xāja ōr pix o. ¹⁴ Nē hkrā hkē te kaxāt nhī jaka pyrā nē hakaajre. Nē no te kuwy hpōk pyrā nē hkarŷr tŷx nē. ¹⁵ Nē hpar te mēmo kàx karŷr tŷx pyrāk. Nē kapēr te gō hprōt tŷx koko pyrāk. ¹⁶ Na pre upōk rūm kanhēti ho 7 nē hamŷ nē o xa. Nē hakwa rūm wapo pōm kato nē akutā wa gixre nē ajēt.

Nē hkuk kamā hirā htỳx kumrēx. Te myt kot mē pano hā harir nhūm gēk tỳx pyrāk. Ā mēhōja kot anhỳr.

¹⁷ Pa tee ri tanhmā kute hā omu nē inhmā ma htỳx kumrēx nē umaj tēm nē hpar pē te ixyk pyrā nē nō. Hāmri nhūm ixtā upōk rūm ĩhkraja xi nē inhmā kapēr nē inhmā:

—Kwa amā ixpuma hkēt nē. Pa na pa. Amnepē mā kormā mēmoj kator kēt ri pa pre raa. Nē ixrāhāā. Koja nhỹrmā mēmoj akupỹm hapēx pa arī ixrāhā ixpa ho ixpa.

¹⁸ —Na pa pre ty tā akupỹm ixtĩr. Nē ixtĩr o ixtĩr. Kam ixpumu. Kot paj axte ixyk kēt nē. Ixpē mēhtykjē hpām jakamā papxipix na pa hte mē htyk ā arĩgro jarē nhūm mē hā ty nē ma mēhtykjē papxā hwỳr ma pa.

¹⁹ —E kēr ka ate mēmoj pumunh xwỳnhhta pumunh tỳx nē akwỳjē mā hā kagā. Nē mēmoj kormā kot amnhĩ nhĩpēx kēt nhūm ate omunh mā xwỳnhhta ka inhỹ hā mē kām hā kagā. Mē kot kamā harēnh nē mar tỳx kaxyw.

²⁰ —Nē kot paj axte ixprī hā ate mēmoj pumunh xwỳnhhta jarē ka inhma. Nā kanē pē 7ta te mē kot krī hkwy pē 7 kamā mē kēp ixkwỳ hā axpēn wỳr mē pikuprōnh xwỳnhjē pyrāk. Nē inhĩhkra kamā kanhēti pē 7ta te kēp inhmā mē kot mē hamār xwỳnhjē pyrāk. Anē.

2

Epes kamā Jejus kwỳjē hwỳr kagā

¹ Nhūm Jejus arī inhmā kapēr nē inhmā:

—E kēr ka krī pē Epes kamā ixkwỳjē jamār xwỳnh wỳr kagā nē amē. Nē kagāja kamā mē kām ixkapēr jarē nē mē kām:

Pa Epes kamā ixkapēr mar kaxyw axpēn wỳr apikuprōnh xwỳnhhaja. Ot pa mē awỳr ixpēr mē. Ixpē ixupōk o kanhēti ho 7 nē hamỳnh nē ho ixām xwỳnhhta na pa. Nē ixpē ôr o kanē pē 7 nhĩpōk ri ixpa xwỳnhhta na pa ā mē awỳr ixpēr mēnh anē.

² Na pa hte tanhmā mē ate amnhĩ nhĩpēx to ho apa hā mē apumunh mex o ixpa. Na ka htem inhmā amnhĩ nhĩpēx mex nē pa ja hā mē apumu. Mē kot ixtā mē anhĩpēx kati htā ka mē kutā amnhĩ to htỳx nē ixkaga hkēt nē. Nē mē kot amnhĩ tomnuj xwỳnhjē hkōt amnhĩ nhĩpēx o ri apa hkēt nē. Nhūm ixte mē awỳr mē rēnh ā amnhĩ to hēx xwỳnhhaja mē awỳr pan pōj ka mē aprī hā mē kot amnhĩ to hēx ā mē omu. Hāmri nē tee ri mē kot amnhĩ nhĩpēx ā mē omu nē amnhĩ nē mē hanor kurē kumrēx. Ām hāmri na ka htem ā mē hipēx anē.

³ Nē mē kām ixkurē xwỳnhhaja kot tanhmā ixtā mē atomnuj tỳx to htā ka mē kutā amnhĩ to htỳx nē aa ixkaga hkēt nē. Nē ixkōt amnhĩ nhĩpēx mex rāhā ho ri apa. Ām hāmri na ka htem ā amnhĩ nhĩpēx anhỳr o ri apa.

⁴ Ām mēmoj pixi na ixpē omnuj. Amnepē mā kormā mē ate ixkōt amnhĩ xunhwỳr nyw ri na ka prem amā axpēn kĩnh nē axpēn to mex o ri apa. Nē mē amā axpēn tā ma ho te mē amā amnhĩ tā ma pyrāk o axpēn nhĩpēx. Tā tanhmā ajamxpēr to nē axte ā axpēn nhĩpēx anhỳr kēt nē. Jao te mē amā ixkĩnh kēt pyrāk o amnhĩ nhĩpēx. Pa tee ri ja hā mē apumu nhūm ja inhmā mex kēt nē.

⁵ Kwa mē tokyx ja hā amnhĩ pumu nē akupỹm mē ate ixkōt amnhĩ xunhwỳr nyw ri mē ate axpēn nhĩpēxta o akupỹm axpēn nhĩpēx o apa. Kot kaj mē anhỳr kēt kot paj te mē apē mē anhō kanē hpyr nē kapōt ā mēnh

pyrək o mē anhîpêx ka mē ri apa nê gaa nê apikaprâr pa. Tâ mēhō koja mē amÿr pē mē anhō krî kamā mē kām ijarēnh o pa?

⁶ Nê mē kēp Nikoraw nhō xwÿnhjaja na ka htem mē kot tanhmā amnhî tomnuj to hā mē omu nê ixpyrā nê apē ja hprām nōkati nê mē hkôt ri amnhî nhîpêx kêt nê. Pa ja hā mē apumu nê ixkînh nê.

⁷ Tâ ixte mē amā ixkapêr jatür xà na ja. Kot kaj mē amā ixkapêr mar prām hā kot kaj mē ā Tirtûm mē wa Ixkarō nhÿ hā ixte mē amā ixkapêr anhÿrja ma nê kām ajamaxpêr tÿx rāhā ho ri apa.

Tirtûm nhō krî kamā mēmo pî hpâr kuhê xwÿnh. Mē kot ô hkur nê axte htyk kêt nê pa ho pa mā xwÿnhhta. Kot kaj mē ate amnhî tomnuj nê amnhî to htÿx nê arî inhmā hprām xà hkôt amnhî nhîpêx rāhā ty pa akupÿm mē ato mē atÿr nê ma pî hpârta wÿr mē arê. Ka mē ma hwÿr mra nê ô hō hta nê akrê nê axte atÿk kêt kumrêx nê apa ho apa.

E ām ja pix na hapêx. Anê.

–E Juāw. Kêr ka Epes kamā ixkwÿjê jamār o pa xwÿnhhta wÿr ā ixkapêr ā kagā anê nê mē hwÿr amê. Anê.

Hāmri pa kuma nê ô ri mē kām hā kagā hpa.

Emînā kamā Jeſus kwÿjê hwÿr kagā

⁸ Hāmri nhûm hpānhā Emînā nhō xwÿnhjê kaxyw inhmā kapêr nê inhmā:

–Nê hpānhā Emînā kamā ixkwÿjê jamār xwÿnh wÿr kagā nê mē hwÿr amê. Nê mē kām ixkapêr jarê nê nê mē kām:

Pa Emînā kamā ixkapêr mar kaxyw expên wÿr mē apikuprōnh xwÿnhjaja. Ot pa mē awÿr ixpêr mē. Ixrāhā ho ixrāhā ixpa xwÿnhhta na pa. Amnepêm kormā mēmoj piitā hkêt ri na pa pre ixrāhā nê ri ixpa. Koja nhÿrmā mēmoj akupÿm hapêx pa arî ixrāhā ho ixrāhā nê ri ixpa. Na pa pre ty no ām akupÿm ixtîr o ixtîr. Tâ pa ā mē awÿr ixpêr mēnh anê.

⁹ Nà na pa hte mē ate tanhmā amnhî nhîpêx to ho apa hā mē apumunh rāhā ho ixpa. Na hte mē kām ixkurê xwÿnhjaja ixtā mē atomnuj to ka mē apê amrakati nê ri apa. Nom mē ate tām amnhî nhîpêx jakamā te mē apê mē hikukrêx rûnh kumrêx xwÿnhjê kot amnhî nhîpêx pyrā nê ixkukwak ri akînh rāhā ri apa. Na hte mē kēp Ijaew ā amnhî to hêx xwÿnhjaja mē ato kapêr punuj rûnh o pa. Mē kot Tirtûm kôt amnhî nhîpêx ā amnhî jarēnh tâ no ām hkôt amnhî nhîpêx kêt nê. Ām Satanasti kôt pix mā na htem amnhî nhîpêx o pa.

¹⁰ Tâ mē kām ixkurê xwÿnhjaja kot ixtā mē atomnuj tÿx o pa htā kêr ka mē amnhî tâ mē omu nê tee ri amnhî kukamā ajamaxpêr kêt nê. Nê arî mē kutā amnhî to htÿx nê. Koja Satanasti mē akwÿjê pynê nê mē ajagjê. Hāmri nê mē ate ixkaga hprām xâj tanhmā mē anhîpêx kati hto ka mē hagjênh xà kamā amnhî xà htÿx kamā ajamak o atā arîgro pē 10. Nom kêr ka mē kutā amnhî to htÿx nê ixkaga hkêt nê. Mē kot mē apar mā tâ ka mē kutā amnhî to htÿx nê. Kot kaj mē aa ixkaga hkêt nê ixkôt ri amnhî nhîpêx rāhā ty pa akupÿm mē ato mē atÿr nê ma amnhî wÿr mē ato api. Hāmri ka mē Tirtûm mē wa ixri amex nê atÿr tûm nê apa ho apa nê axte atÿk kêt nê apa.

¹¹ E ixkrajaja. Kot kaj mē amā ixkapêr mar prām hā kot kaj mē ā Tirtûm mē wa Ixkarō nhÿ hā ixte mē amā ixkapêrja anhÿr ma nê kām ajamaxpêr tÿx rāhā ho ri apa. Kot kaj mē ate amnhî tomnuj nê amnhî to htÿx nê inhmā hprām xà hkôt pix mā amnhî nhîpêx rāhā ty. Hā kot paj akupÿm mē ato mē atÿr ka mē ma kuwyta wÿr apa hkêt nê.

E. Ām ja pix. Na hapêx. Anê.

—E Juāw. Kêr ka Emīnā kamā ā ixkrajê mā ixkapêr ā kagā anê. Anê.

Hāmri pa kuma nê ô ri mē kām hā kagā.

Pekamō kamā Jejus kwýjê hwýr kagā

Sikūn Korīt 6.14-7.1

¹² Nhūm Jejus arī inhmā kapêr nê hpānhā inhmā:

—E hpānhā Pekamō kamā ixkrajê jamār o pa xwýnhja wýr kagā nê mē hwýr amê. Nê mē kām ixkapêr jarê nê mē kām:

Pa Pekamō kamā ixkapêr mar kaxyw axpên wýr mē apikuprōnh xwýnhjaja. Ot pa mē awýr ixpêr mē. Ixpê ijakwa rŭm pōm wapo akutā wa gix nê kator nê ām xwýnhhta na pa mē awýr ixpêr mē.

¹³ Na pa hte mē anhō krī nhō xwýnhjaja kot tanhmā amnhī tomnuj to ho pa hā mē omunh mex nê. Mē kot Satanasti kôt pix mā ri amnhī nhīpêx o pa jakamā mē anhō krī te kêp Satanasti nhō krī pyrāk. Āxipas kot mē hkôt mē kām ixkapêr o mē ahkre ho pa nê aa hkaga hkêt tā nhūm prem axtem nê ixtā kupī. Ka mē ja hā mē omunh tā mē umaj ixkaga hkêt nê arī ixkôt amnhī nhīpêx rāhā ho ri apa. Ām hāmri na ka htem ā amnhī nhīpêx anê.

¹⁴ Mēmoj pixi na ixpê omnuj. Na hte mē akwýjaja axtem nê Paraāw kapêr kôt amnhī nhīpêx o pa. Na pre Paraāwja Parak mā tanhmā kapêr to ho pa. Nom ixkapêr kôt kêt ixkapêr kuhpa hā tanhmā mē kām kapêr to nê mē kām: “Mē māmri ma sānti hā mē hkīnh mā xwýnhjê hkôt mra nê sānti hā apku nê hā akīnh. Nê mē urāk nê axpên pē axpên prō ho amnhīkati nê axpên pē ri axpên mjên o amnhīkati nê mē ā ri amnhī nhīpêx anhýr o ri apa. Ja mex kēnā.” Anhýr o mē anhīgêt mā kapêr o pa nhūm mē kuma nê mē hkôt amnhī nhīpêx. Tā ka mē akwýjaja mē urāk nê ā amnhī nhīpêx anhýr o apa. Kwa ja mex kêt.

¹⁵ Na hte mē akwýjaja Nikorawjê kapêr kôt ixkapêr kuhpa hā tanhmā amnhī nhīpêx to ho pa. Ja māānēn mex kêt. ¹⁶ Tā ra mē akwýjaja ā amnhī tomnuj anhýr o pa ka mē ja hā mē omu nê ām mē omu nê né tanhmā mē kām akapêr to hkêt nê. Kwa mē ate ā amnhī nhīpêx anhýr xwýnhjaja. Kêr ka mē tokyx ja kaga nê akupým ixkôt ri amnhī nhīpêx mex nê. Kot kaj mē anhýr kêt kot paj tokyx mē awýr wrý nê te ijakwa rŭm pōm wapo kator xwýnhhta o mē hkanhwýr pyrāk o mē anhīpêx. Nom ixkapêr xihtýx pix o tanhmā mē anhīpêx to.

¹⁷ E kot kaj mē amā ixkapêr mar prām hā kot kaj mē ā Tirtūm mē wa Ixkarō nhý hā ixte mē amā ixkapêr anhýrja ma nê kām ajamaxpêr týx rāhā ho ri apa.

Nê kot kaj mē ate amnhī tomnuj nê amnhī to htýx nê inhmā hprām xā hkôt amnhī nhīpêx rāhā ty. Hā kot paj akupým mē ato mē atŭr hāmri nê ra pam mē amā mē anhō ka mē hkur o apa. Te amnepēm Ijaew kapôt ā pa nhūm ixte mē hwýr “manā” anhýr xwýnhhta rēnh nhūm mē kot hkur o pata pyrāk. Nom ixte mē amā mē anhōja na hpimxur. Ām papxipix na pa hte mē kām ôr o ixpa.

Nê kot paj mē atā mē anhīxi nyw rē. Jao kēn jakare hkwy hā ahpýnhā mē anhīxi nyw jaxwy nê mē amā kugō. Ka mē hamý nê kapxipix amnhī nhīxi nyw pumunh o apa.

E ām ja pix. Na hapêx. Anê.

—E Juāw. Kêr ka Pekamō kamā ixkrajê hwÿr ã ixkapêr anhÿr ã kaga nê mê hwÿr amê. Anê.

Hāmri pa kuma nê ô ri mê kām hā kaga.

Xijaxir kamā Jejus kwÿjê hwÿr kaga

Jutre 3-23

¹⁸ Nhūm Jejus arī inhmā kapêr nê inhmā:

—E hpānhā Xijaxir kamā ixkwÿjê jamār xwÿnh wÿr kaga nê amê nê mê kām ixkapêr jarê nê mê kām:

Pa Xijaxir kamā ixkapêr mar kaxyw mê apikuprōnh xwÿnhjaja. E ot pa mê awÿr ixpêr mê. Ixpê Tirtūm Kra na pa. Ixpê inhno te kot kuwy hpōk karÿr tÿx pyrāk xwÿnhnta na pa. Nê ixpê ixpar te kot kàx karÿr tÿx pyrāk xwÿnhnta na pa mê awÿr ixpêr mê.

¹⁹ Na pa hte mê ate amnhī nhīpêx kôt mê apumunh mex o ri ixpa. Na ka htem amnhī kaxyw inhmā ajamexpêr pê inhmā amnhī to mex o ri apa. Mê akwÿ kot ixtā tanhmā mê anhīpêx to htā ka mê umaj aa ixkaga hkêt nê. Nê arī amā ixkīnh tÿx kām tanhmā amnhī nhīpêx to ho ri apa. Nê axpên to mex nê ixkôt pix mā amnhī nhīpêx o ri apa. Jao ra ixkôt amnhī nhīpêx mex o wam mê ate ixkôt amnhī nhīpêxta jakre. Nā ja inhmā mex kumrêx.

²⁰ ām mēmoj pixi na ixpê omnuj. Mê akôt niti ri pa xwÿnh Jejawewtita. Kêp Tirtūm nhÿ hā kapêr jarênh o pa xwÿnh ã amnhī to hêx xwÿnhnta. Na hte ixkapêr kupa hā tanhmā mê ajahkre hto ka htem ama nê nê tanhmā kām nê hkêt nê. Na hte mê amā: “Xê mê māmrī ri mê hkuprÿjê hwÿr mra nê mê ho amnhīkati. Nê axpên pê mê aprō nê mê amjên o amnhīkati. Nê mê kot sânti hā mê hkīnh nê hā apkur xwÿnhjê hkôt mra nê mê hkôt amnhī nhīpêx. Tirtūm kām ja mex kēnā.” Anhÿr o mê amā kapêr o pa. Nê inhmā ja mex ā ijarê nom inhmā ja mex kêt. Tā ra mê akwÿjaja kapêr ma nê hkôt amnhī nhīpêx ka mê ja hā mê omunh tā amnhī nê nitita janor kêt nê nhūm arī ri mê amā hêx o ri mê akôt pa. ²¹ Ra kot ã amnhī nhīpêx anhÿr o mê akôt pa ry rax kumrêx tā pa kormā ja hā tanhmā ho hkêt nê kormā amnhī tā hamā. Kot ã amnhī nhīpêx anhÿr kaga kaxyw na pa kormā hamār o ri ixpa. No nhūm aa hkaga hkêt nê.

²² Mÿrapê kot paj tokyx tanhmā ho nhūm amnhī xā htÿx kamā hamak o hikwÿ. Tā mê kot kapêr mar nê hkôt amnhī nhīpêx xwÿnhjaja kot amnhī tomnuj ã ixpumu. Nê ixte ahpÿnhā hēka hkêt hā kot paj mā mê ho anê nê. Māānēn tanhmā mê homnuj to nhūm mê nitita pyrā nê amnhī xā htÿx kamā hamak o hikwÿ.

²³ Nê nitita kot paj kêp hkrajê nhīmex pa. Ka mê apê ixkrajaja ja hā ixpumu nê ixte mê apiitā ahpÿnhā tanhmā mê ajamexpêr to hkôt mê apumunh ã ixpumu. Nê ixte ahpÿnhā mê apiitā tanhmā mê ate amnhī nhīpêx to ho apa hā mê apumunh xā hkôt tanhmā mê anhīpêx to hā ixpumu.

²⁴ Na hte mê akwÿjaja akwÿjê rom nita kapêr ma nê ām kuma nê hkôt amnhī nhīpêx kêt nê. Nê mê kapêrja mê kot kām: “Satanasti kapêr pimxur” anhÿr xwÿnhnta kôt nhūm mê amnhī nhīpêx kêt nê. Na htem ixkôt pix mā amnhī nhīpêx mex o ri pa. Tā ã mê ate ixkôt amnhī nhīpêx anhÿr o apa xwÿnhjaja kot paj mê amā ja pix ã karō ka mê inhma. ²⁵ Kêr ka mê arī ixkôt pix mā amnhī nhīpêx o ri apa rāhā pa akupÿn mê awÿr wrÿ. Ām ja pix ã kot paj mê amā karō.

²⁶ Nē kot kaj mē ate amnhī tomnuj nē amnhī to ht̄y_x nē arī inhmā hprām xà hkôt amnhī nhīpēx rāhā ty. Hāmri pa ja hā mē apumu nē nh̄ymā mē ate krī hkwȳ hkôt mē pa xw̄ynh̄jē ho amnhīptār o apa kaxyw mē axunhw̄y. Ka mē apē mē ō pahihiti nē inhmā mē ho amnhīptār o ri apa.

²⁷ Na pre Inhīpēxā ixte pika piitā hkôt ri mē pa xw̄ynh̄jē ho amnhīptār kaxyw ixām.

Tā kot paj nh̄ymā amnhī pyrā nē mē kaxyw mē axunhw̄y ka mē inhmā mē hamār o apa.

Nhūm mēhō ixkapēr kw̄ym ri tanhmā amnhī nhīpēx to ka mē ja hā omu nē hā tanhmā ho. Te mē kot poti punuj m̄ynh nē mēnh nē hkrakrak pyrāk.

²⁸ Kot paj ā mē ate mē hipēx anh̄yr o apa kaxyw mē axunhw̄y. No ām ja pix kēt. Kot paj te ixte mē amā kanhēti hō nh̄ō pyrāk o mē anhīpēx. Arīgro hkôt kanhēti no hp̄ok rax japōx xw̄ynhta kot paj te ixte mē amā ōr pyrāk ka mē ixri at̄ir tūm nē apa ho apa.

²⁹ E ixkrajaja. Kot kaj mē amā ixkapēr mar prām hā kot kaj mē ā Tirtūm mē wa Ixkarō nh̄y hā ixte mē amā ixkapēr anh̄yrja ma nē kām ajamaxpēr t̄yx rāhā ho ri apa. Anē.

—E Juāw. Kēr ka ā Xijaxir kamā ixkrajē kaxyw ixkapēr ā kagā nē mē hw̄yr mēnh anē. Anē.

Hāmri pa kuma nē ō ri mē kām hipēx nē mē hw̄yr kumē.

3

Satre kamā Jejus kw̄yjē hw̄yr kagā

Rukre 12.35-40

¹ Nhūm Jejus arī inhmā kapēr nē inhmā:

—E hpānhā Satre kamā ixkw̄yjē jamār xw̄ynh w̄yr kagā nē mē kām ixkapēr jarē nē mē kām:

Pa Satre kamā ixkrajaja. E ot pa mē aw̄yr ixpēr mē. Ixpē inhīhkra ho kanhēti pē 7 jam̄ynh nē xām xw̄ynhta na pa. Nē ixpē inhīhkra ho Tirtūm Karō ām pyxi htā te kamā kēp 7 jam̄ynh nē ho ixām xw̄ynhta na pa mē amā ixkapēr.

Na pa hte mē ate tanhmā ri amnhī nhīpēx to hā mē apumunh rāhā ho ipa. Mē piitā kot axpēn mā mē ate ixkôt amnhī nhīpēx ā mē ajarēnh tā ā mē ate amnhī nhīpēx anh̄yr kēt. Na ka htem ixkuhpa hā pix mā amnhī nhīpēx o apa. Jakamā te inhmā ra mē atyk nē mē anhīkw̄y pyrāk.

² Na ka htem ām akrānh mā ixkôt ri amnhī nhīpēx nom Tirtūm mē wa ixkôt amnhī nhīpēx mex kēt nē. Ra Tirtūm mē wa ixte ja hā mē apumunh mex. Mē ate kormā wa inhnoo mā tām ri amnhī nhīpēx kēt jakamā kwa mē tokyx ja hā amnhī pumu nē ate amnhī tomnuj mā anhūre nē wa ixkôt amnhī xunhw̄yr t̄yx nē.

³ Kēr ka mē amnepē mā kormā mē ate ixkôt amnhī nhīpēx nyw ri mē kot ixkapēr o tanhmā mē ajahkre htoja mā ajamaxpēr nē amnhī tomnuj mā anhūre. Nē ixkapēr kôt pix mā mān amnhī nhīpēx o ri apa. Kot kaj mē anh̄yr kēt kot paj nh̄ymā mē ajaēr pē akup̄yn mē aw̄yr wr̄y nē ja hā tanhmā mē ato.

⁴ ām mē agrēre nē amā ixkôt amnhī nhīpēx prām. Jao tām ri amnhī nhīpēx nē mē kot amnhī tomnuj xw̄ynh̄jē hkôt amnhī nhīpēx kēt nē. Te mē axē jakare kamā apa nē tanhmā amnhī pē htyk to hkēt pyrāk. Tā kot kaj mē nh̄ymā ixri mē axē jakare kamā apa ho apa. Ra mē ate ja ho anh̄yr mā tām kēnā. Ja na Tirtūm kām hprām.

⁵ Nē krī piitā hkôt mē ate amnhī tomnuj nē amnhī to ht̄yx nē inhmā hprām xà hkôt amnhī nh̄ip̄ex rāhā atyk xw̄ynh piitā kot ka mē nh̄yrmā Tirtūm mē wa ixri amex nē at̄ir tūm nē apa ho apa. Ra mē hixija Mēpahpām Maati nh̄o kagà kamā na. Kamā mē at̄ir o mē at̄ir mā xw̄ynhjē nh̄ixi piitā hā kagà. Kot paj kagàta kamā aa mē anh̄ixi grānh kēt nē. Hāmri nē Inh̄ip̄ēxā mē kap̄er o mē wr̄yk xw̄ynhjē mā mē ajarēn o: “E mē jajē pumu. Ixkw̄y na mē.” Anh̄yr o mē kām mē ajarē.

⁶ E ixkw̄yjaja. Kot kaj mē amā ixkap̄er mar prām hā kot kaj mē ā Tirtūm mē wa Ixkarō nh̄y hā ixte mē amā ixkap̄er anh̄yrja ma nē kām ajamexp̄er t̄yx rāhā ho ri apa.

Tā ām ja pix. Na hap̄ex. Anē.

–E Juāw. Kēr ka ā Satrejē mā ixkap̄er ā kagà nē mē hw̄yr mēnh anē. Anē. Hāmri pa kuma nē ô ri mē kām hā kagà.

*Pirate kamā Jesus kw̄yjē hw̄yr kagà
Wam Tesarōn 2.13-16*

⁷ Nh̄um Jesus arī inhmā kap̄er nē inhmā:

–E hp̄anhā Pirate kamā ixkw̄yjē jamār xw̄ynh hw̄yr kagà nh̄ip̄ex nē amē nē mē kām ixkap̄er jarē nē mē kām kām:

Pa Pirate kamā mē ate ixkap̄er mar kaxyw mē apikuprōnh xw̄ynhjaja. E ot pa mē aw̄yr ixp̄er mē. Inhmex o inhmex xw̄ynh na pa. Aa ixēx kēt nē ixpa xw̄ynh. Amnepē mā na pre mēhōja pahi Tawī mā ôrkw̄y mex ā saf jamār o pa. Tā pa hte urāk nē Inh̄ip̄ēxā Tirtūm nh̄o krī hw̄yr mē gj̄ex xà hā saf jamy nē ho ixpa. Ām papxp̄ix inhō saf jakamā papxp̄ix na pa hte mē ate ixkôt amnhī xunhw̄yr xw̄ynhjaja mē agj̄ex kaxyw mē amā kahē xà rē nē ixkra hkēt xw̄ynhjē pē kahē. Kot paj mē apē ixkrajē mā kahē xà rē ka mē hw̄yr agj̄ē. Hāmri pa mē atā kahē nh̄um ixkra hkēt xw̄ynhjaja tee ri kām mē akôt gj̄ex prām kapr̄y.

⁸ Na pa hte tanhmā mē ate amnhī nh̄ip̄ex to ho apa hā mē apumunh mex o ri ixpa. Mē agrēre htā na ka htem ixkap̄er kôt amnhī nh̄ip̄ex mex nē aa ixkagà hkēt nē. Jakamā kot paj te ixte mē amā Tirtūm nh̄o hakwakre kahē xà mēnh pyrāk o mē anh̄ip̄ex ka mē axāmnh̄ix ajamakētkati nē ma mē kām Tirtūm kap̄er o mē ahkre ho ri mē hkôt apa. Nh̄um mē hkwȳjaja tee ri ā mē ate amnhī nh̄ip̄ex anh̄yrja nē mē amā kap̄er kapr̄y ka mē arī ho mē ahkre ho ri mē hkôt apa.

⁹ Nē mē anhō krī kamā mē akwȳjaja na prem ra Satanasti hkôt amnhī xunhw̄y nē hēx rom mē amā amnhī to hēx nē mē amā: “E mē ixpē Ijaew mex jakamā kwa mē ixkap̄er ma nē mē ixkôt amnhī nh̄ip̄ex.” Anh̄yr o mē amā karō htā no ām mē kot Satanasti hkôt amnhī nh̄ip̄ex xw̄ynh na mē. Tā kot paj nh̄yrmā tanhmā mē homnuj to nh̄um mē tee ri amnhī pumu nē akup̄ym mē aw̄yr mra nē mē akutā hkōnkrā ho rôrōk nē hkrī nē mē amā: “Nā mē kajaja na ka p̄er mē ixrom Jesus kôt amnhī nh̄ip̄ex. Mān kām mē ajapēē.” Anē.

¹⁰ Mē kot ixtā mē atomnuj t̄yx nh̄um mē ate amnhī xà ht̄yx kamā ajamak tā aa mē umaj ixkaga hkēt nē. Nē arī ixte mē amā mēmoj tā karō xà hkôt mē kutā amnhī to ht̄yx rāhā arī ixkôt ri amnhī nh̄ip̄ex o apa. Jakamā mē kot nh̄yrmā mē kām ixkurē xw̄ynhjaja pika piitā hkôt tanhmā mē homnuj t̄yx to nh̄um mē amnhī xà ht̄yx kamā ama. Tā kot paj mē anē mē omunh mex nē nh̄um mē tanhmā mē ato hkēt nē ka mē amex nē ri apa ho apa.

¹¹ E kot paj tokyx akupÿn mẽ awÿr wrÿ nẽ mẽ ate ixkõt pix mã amnhĩ nhĩpêx ã mẽ ato mex rax kumrêx. Jakamã kwa mẽ mãmri ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr o inhmã hprãm xà hkõt pix mã amnhĩ nhĩpêx rãhã ty. Kot ka mẽ anhÿr kêt kot pa mẽ amã mẽmoj mex nhõr kêt nẽ.

¹² Nẽ kot kaj mẽ kot amnhĩ tomnuj xwÿnhjê kutã amnhĩ to htÿx nẽ inhmã hprãm xà hkõt pix mã amnhĩ nhĩpêx rãhã ty. Hã kot paj amnhĩ kõt mẽ ato mẽ axihtÿx nẽ ka mẽ aa ixkaga hkêt nẽ. Nẽ kot paj nhÿhÿnh mẽ atã mẽ inhÿxi ho axkrunêpxi nẽ haxwÿ. Inhĩpêêxã nhÿxi nẽ inhÿxi nyw nẽ Inhĩpêêxã nhõ krĩ nhÿxija kot paj nhÿhÿnh mẽ atã haxwÿ. Tirtũm nhõ krĩ mẽ kot kãm: “Jerujarê nyw” anhÿr xwÿnhnta koja nhÿrmã tanhmã amnhĩ to nẽ ra kaxkwa rũm pika wÿr wrÿ.

¹³ E ixkwÿjaja. Kot kaj mẽ amã ixkapêr mar prãm hã kot kaj mẽ ã Tirtũm mẽ wa Ixkarõ nhÿ hã ixte mẽ amã ixkapêr anhÿrja ma nẽ kãm ajamaxpêr tÿx rãhã ho ri apa.

Tã ãm ja pix. Na ra hapêx. Anẽ.

–E Juãw. Kêr ka ã Pirate kamã ixkrajê mã ixkapêr ã kagã anẽ. Anẽ.

Hãmri pa kuma nẽ ô ri mẽ kãm hã kagã.

Raxisej kamã Jejus kwÿjê hwÿr kagã

¹⁴ Nhũm pre Jejus arĩ inhmã kapêr nẽ inhmã:

–E hpãnhã krĩ pẽ Raxisej kamã ixkrajê jamãr xwÿnh wÿr kagã nhĩpêx nẽ amẽ. Nẽ mẽ kãm ixkapêr jarênh o:

Pa Raxisej kamã ixkrajaja. Ot pa mẽ awÿr ixpêr mẽ. ãm hãmri ixkapêr o ixpa nẽ aa ixêx kêt xwÿnhnta na pa. Jakamã ãm hãmri na pa hte Tirtũm kapêr o mẽ ajahkre o ixpa nẽ aa ja kaga hkêt nẽ. Pa na ixpê mẽmoj piitã hpãr krax.

¹⁵⁻¹⁶ Na pa hte mẽ ate tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho apa hã mẽ apumunh rãhã ho ixpa. Kop apu mẽ ate ixkõt amnhĩ nhĩpêx mex ronhÿx pa ja hã mẽ apumu nẽ ixkĩnh nẽ. Nom mẽ ate ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr kêt. No mããnhẽn aa ixkaga hkêt nẽ. Na ka htem ri atÿx amnhĩ krã hkõt pix mã tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho apa nhũm ja ixpê omnuj nẽ. Kot kaj mẽ arĩ ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr o apa pa hpãnhã amnhĩ nẽ mẽ akurê. Te mẽ kot gõ xenh nõkati janhir nẽ tee hkakinh nẽ akupÿm hkapĩr pyrãk.

¹⁷ Mẽ ate inhmã hprãm xà hkõt amnhĩ nhĩpêx ã amnhĩ jarênh tã ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr kêt nẽ. Nẽ ixkapêr mar tÿx nẽ amnhĩ kaxyw inhmã ajamaxpêr mex kêt nẽ.

¹⁸ Kwa mẽ tokyx ja hã amnhĩ pumu nẽ akupÿm ixkõt amnhĩ xunhwÿr tÿx nẽ. Kêr pa ja hã mẽ apumu nẽ amnhĩ katut kõt mẽ ate amnhĩ tomnuj rẽ nẽ tanhmã mẽ akrã hto ka mẽ inhnoo mã tãm amnhĩ nhĩpêx mex o ri apa. Hãmri pa mẽ amã tanhmã amnhĩ to amnhĩrit to ka mẽ aprĩ hã ixte amnhĩ nhĩpêx ã ixpumunh mex nẽ ixkõt amnhĩ nhĩpêx mex rãhã o ri apa.

¹⁹ Xà inhmã mẽ ajapê hkêt ã na pa ã mẽ amã ixkapêr anê? Nà inhmã mẽ apiitã mẽ ajapê htÿx kênã. Nom inhmã mẽ ajapê htã ka htem ixkõt amnhĩ nhĩpêx kêt nẽ. Na pa tee ri amnhĩ tã mẽ apumu nẽ ja hã tanhmã mẽ atomnuj tÿx to. Tokyx mẽ ate amnhĩ tomnuj mã anhÿrer nẽ hpãnhã tãm amnhĩ nhĩpêx kaxyw. Jakamã kwa mẽ tokyx ate amnhĩ tomnuj kaga nẽ akupÿm amnhĩ kaxyw inhmã ajamaxpêr ho ri apa.

²⁰ Na htem hkwÿjê nhõrkwÿ hwÿr gjêx kaxyw hakwa krem kãm ãkjêr o kuhê nhũm mẽ kuma nẽ mẽ kãm anẽ nhũm mẽ hwÿr agjê. Nẽ mẽ ixkre hkre kamã axpên mã kapêr o hkrĩ rÿ axpên mã kapêr pẽ mẽmoj to hkõm o

hkrī. Ja pyrā nē ot pa mē ajamār o ixpa. Mē ate inhmā anhÿr nhūm ixte mē akōt ixpa ho ixpa nhūm mē pahte expēn to mex o papa kaxyw.

²¹ Kormā mē kot ixpīr kēt ri na pa pre mē kot amnhī tomnuj xwÿnhjē kutā amnhī to htÿx o ixpa. Amnhī to htÿx nē ri ixpa kamā ixtyk jakamā nhūm Inhīpēēxā akupÿm ixto ixtīr nē akupÿm amnhī wÿr ixto api. Hāmri nē amnhī nhīhkō hā mē ho amnhīptār ā hkrī xā kamā inhÿr pa ixkrī ho ixkrī nē īhkō hā mē piitā mē ho amnhīptār o ixkrī. Tā kot kaj mē atō ixpyrā nē ate amnhī tomnuj nē amnhī to htÿx nē. Nē inhmā hprām xā hkōt pix mā amnhī nhīpēx rāhā ty. Hā kot paj amnhī pyrā nē wa ixte mē ato amnhīptār ā ixkrī xāja kamā amnhī nhīhkō hā mē akri ka mē wa inhīhkō hā wa inhmā mē ho amnhīptār o akri.

²² E ixkwÿjaja. Kot kaj mē amā ixkapēr mar prām hā kot kaj mē ā Tirtūm mē wa Ixkarō nhÿ hā ixte mē amā ixkapēr anhÿrja ma nē kām ajamexpēr tÿx rāhā ho ri apa.

Tā ām ja pix. Na hapēx. Anē.

—E Juāw. Kēr ka Raxisej kamā ixkrajē mā ixkapēr ā kagā nē mē hwÿr amē. Nē kagāja piitā krī hkwy kamā ahpÿnhā ixkwÿjē hwÿr arē kē mē kamā harē nē ixkapēr ma. Anē.

Nhūm pre ā Jejus inhmā kapēr anē. Pa kuma nē ô ri mē piitā mē kām hā kagā hpa.

4

Tirtūm kot mē ho amnhīptār ā hkrī xā jarēnh

¹ Tā pa axte mēmoj pumu nhūm kaxkwa hwÿr mē gjēx xā hā hakwakreja amnhī kahē xā mē pa omu. Hāmri nhūm axte mēhō kapēr tÿx xwÿnhhta. Te kot pifti kakōr tÿx pyrāk xwÿnhhta axte inhmā kapēr nē inhmā:

—E amnē ixwÿr api pa mēmoj nhÿrmā kot tanhmā amnhī nhīpēx to hkukamā amā ho amnhīrīt ka omu. Anē.

² Hāmri nhūm Tirtūm Karō tanhmā ixto nē ixto api pa kaxkwa kamā mēmoj pumunh o xa. Tirtūm kot mē ho amnhīptār ā hkrī xā maatita pa pre omu. Nhūm kamā mēhōja nhÿ. ³ Kuk kamā hirā htÿx kumrēx. Te mēmo kēn kamrēk karÿr jaxēnh tÿx pyrāk. Nē kot mē ho amnhīptār ā hkrī xā puhā mǎxwÿxti grāgrēja kām hipōk nē harir pa omunh o xa.

⁴ Nhūm hkrī xā maati puhā mē ho amnhīptār o hkrī xā kēp 24. Kamā mē aptār tūmjaja hkrī. Mē piitā ôr o mē ahkā htu nē ē jakare nē hkrī.

⁵ Nē Tirtūm hkrī xā maatija rūm na katōtōk nē hkrakrak nē haxēnh japā nē hikwÿ. Nē hkrī xā kapem kanē maati pixi kamā kwrÿt pē 7ja pōk rāhā ho kuhē. Kanēja te Tirtūm Karō pyrāk.

⁶ Nē hkrī xā kapem mēmo te gō rax pyrākja hkarÿr jaxēnh tÿx kumrēx nē nō. Te ho kǎx karÿr jaxēnh tÿx pyrā nē hkarÿyre. Nē hkrī xā puhā mēmoj tīr nē kuhē pē kwat kuhē. Nē ôkwa nē katut piitā hkōt no. Ām no xohtō rax kumrēx. Na pre ā mēmoj kēp kwatja no xohtō anē pa omu.

⁷ Wamta te kot mry pē rēawti pyrāk. Nē hkōt ja te kot mōx myti pyrāk. Nē hapu hā hkuk te panhī hkuk pyrāk. No hapu hā ja te kot àanhāhti htor kaxyw hara koror pyrāk.

⁸ Nē piitā hara kēp 6. Nē ī piitā kamā no. Nhūm prem Tirtūm mā mex o mex ā grer rāhā ho kuhē nē aa pinhkrēnh kēt nē. Nē kām grer o:

Amex o amex Tirtūm.

Nē axihtÿx o axihtÿx.

Nē aa ate amnhī tomnuj kēt kumrēx.
 Amnepē mā kormā mēmoj kēt ri ka ra arāhā ri apa. Tā arī arāhā ri apa
 xwŷnh na ka. Kot kaj aa ajapēx kēt nē.
 ām hāmri na ka hte mē ixto mex rāhā ho apa.

Nē amex o amex Tirtūm. Anē.

9-10 Nhūm prem xatā mē ho amnhīptār hkrī xā kamā hkrī xwŷnhja mē kot kām
 “Rāhā pa xwŷnh” anhŷr xwŷnhhta mā ā grer anhŷr o kuhē. Kām mex o mex ā
 grer pē tanhmā kot mē ho mex to hā harē. Hāmri nhūm mē àptār tūm pē 24jaja
 mǎānēn kutā hkōn krā ho rōrōk nē hipō hpa nē hkrī. Nē amnhī krā rūm ōr o
 mē ahkājā kwry nē hpar pē haxwŷ. Kēp mē ō Pahi Maati hā hā hpijaām kaxyw
 wantajē pyrā nē mex o mex ā harēnh o hkrī nē kām:

11 ām hāmri na pa htem amex o amex ā ajarē Tirtūm
 Apē mē inhō Pahi Maati na ka.

Nē apē mē inhō Tirtūm na ka.

Na ka pre mēmoj piitā ho akato. Axāhpumunh tŷx nē ajamaxpēr tŷx o mēmoj
 piitā amā hprām xā hkōt ho akator pa.

Jakamā na pa htem ā amex o amex ā ajarēnh anē. Mē ixrom axihtŷx mex
 kumrēx na ka hte apa Tirtūm. Anē.

5

*Mē pahte amnhī tomnuj pānhā amnhīrer xwŷnh jarēnh
 Juāw 1.29; Piripos 2.5-11*

1 Tā pa pre arī te kaxkwa kamā mēmoj pumu. Mē ho amnhīptār ā hkrī xā
 maatita kamā hkrī xwŷnh nhīhkra kamā kagā pa omunh o xa. Upōk rūm omu.
 No ām axtem kagā kaxkep na pre. Nē akutā hā kagā nē menh ē ho ho htŷx
 xāja kēp 7.

2 Hāmri nhūm Tirtūm kapēr o wrŷk xwŷnh xihtŷx xwŷnhja kapēr tŷx kām
 kapēr o:

—E mē atō na ate kagā mŷj pyr nē ho htŷx xā hpōt mā tām? Anē.

3 Hāmri nē tee ri mē piitā mē hkapi nom nhūm ja kaxyw mēhō amrakati
 kumrēx. Kaxkwa kamā amrakati nē pika kamā mǎānēn amrakati nē pika
 hkrak ri amrakati. Nhŷri mēhō kot kagā kaxkepta pyr nē hpōt nē omunh mā
 tām xwŷnhja amrakati ho amrakati.

4 Nhūm tee ri mēhō japēr nom mēhō pumunh kēt nē. Pa tee ri ja hā omu nē
 ixkaprī htŷx nē inhmŷr o xa.

5 Hāmri nhūm pahi hōja ixpumu nē inhmā:

—Kwa amŷr kēt nē. E mēhō mŷj pumu. Juta kanrēhā htāmnhwŷ xihtŷx
 xwŷnhhta. Pahi Tawi kanrēhā htāmnhwŷ te kēp mry pē rēāw xihtŷx pyrāk o
 hihtŷx xwŷnh mŷj pumu. Kot mē kām hkurē xwŷnhjē kutā amnhī to htŷx nē
 mēmoj punuj piitā ho hapēx kaxyw mā xwŷnh jakamā tapxipix na kot kagāta
 hpŷr nē ho htŷx xā hpōt par mā tām. E ka omu. Anē.

6 Hāmri pa kuma nē hwŷr rīt nē Jejusja pumu. Kot mē pahte amnhī tomnuj
 pānhā amnhīrer xwŷnhhta mē ho amnhīptār o hkrī xā maati kapem xa. Mēmoj
 htŷr pē kwat mē àptār tūm pē 24jē nhīpōk ri xa. Mē kām hkurē xwŷnhjaja kot
 hpŷr nhūm ra akupŷm htŷr nē xa. Nom ra axtem nē xa. āhpumunh tŷxja te kot
 pahi xāhpumunh pyrāk. Nē hpār kēp 7. Nē no mǎānēn kēp 7. Noja te Tirtūm
 Karō pyrā nē kēp pika piitā hkōt pa xwŷnh. Ā Jejusja axtem nē ām anē pa
 omu.

7 Hāmri nhūm mē pahoto amnhīptār o hkrī xwŷnhhta wŷr tē nē ĩhkra kamā kēp kagā kaxkepta py.

8 Hāmri nhūm mē hŷr pē kwat mē mē aptār tūmjaja hpar pē hkōn krā ho rôrōk nē hkrī hpa nē hipō nē hkrī. Piitā wiorāwti jamŷ nē ôr o xijere kamā mēhkuxwa xā jamŷ nē o hkrī. Nhūm Tirtūm krajaja Tirtūm mā tanhmā amnhī jarēnh to nhūm mē mar o hkrī. Te xijere kamā mēhkuxwa xā hpār o hkrī pyrā nē mē kuma.

9-10 Jakamā nhūm mē hkōn krā ho hkrī xwŷnhjaja mē pahte amnhī tomnuj pānhā amnhīrer xwŷnhhta kutā kām greo o hkrī. Mē greo nyw o kām gre nē kām:

Na prem apī ka atyk o mē piitā mē kot amnhī tomnuj pānhā amnhīrer pa.

Ahpŷnhā pika piitā hkōt mē urojē piitā hpānhā amnhīrer pa.

Nē ahpŷnhā ri mē kapēr xwŷnh kwŷjē piitā mē hpānhā amnhīrer pa. Atyk o mē kot amnhī tomnuj piitā hpānhā amnhīrer pa.

Jakamā nhūm mē kot akōt amnhī xunhwŷr xwŷnhjaja kēp Tirtūm kra nē ri pa. Ka ra mē panhō Tirtūm mā mē kēp patre kaxyw mē unhwŷ nhūm htem pika piitā hkōt mē ho amnhīptār o pa.

Tā atyk o ate pika piitā hkōt mē hpānhā amnhīrer jakamā kapxipix na ate kagāta pyr nē ho htŷx xā hpōt mā tām. Anē.

11 Hāmri nhūm Tirtūm kapēr o mē wrŷk xwŷnhjaja nhŷhŷnh hapōj nē kuhē. Mē ohtō rax o ohtō rax. Ohtō rax o mē pajamaxpēr jakrenh. Hāmri nē Tirtūm kot mē ho amnhīptār ā hkrī xā maatija wŷr mra nē kām hipōk pa. Nē mēmoj tŷr nē kuhē xwŷnhjē mē mē aptār tūmjē mā hipōk pa nē mē pahte amnhī tomnuj pānhā amnhīrer xwŷnhhta mā kapēr.

12 Kāx pē kām kapēr nē kām:

Ām hāmri na pa htem amex o amex ā inhgreo o ixkuhē.

Mē ixrom axihtŷx o axihtŷx.

Nē mēmoj piitā anhōō.

Nē ate mēmoj piitā hkukamā axāhpumunh par.

Nē amex o amex jakamā na pa htem amā amex pix ā inhgreo o ri ixpa. Anē.

13 Tā nhūm mēmoj piitā Tirtūm mē Jejus wa kām wa mex o wa mex ā harē. Pika hkōt panhī nē mry nē āk nē mēmoj piitāā. Nē pika hkrak ri nē gō hkrak ri mēmoj piitāā. Nē mē htykjaja. Nhūm mē piitā wa kām wa mex o wa mex ā wa harē nē wa kām:

E ate mē ixto amnhīptār ā akrī xā kamā akrī xwŷnh mē kot mē ixte amnhī tomnuj pānhā amnhīrer xwŷnh mē war amex o wa amex.

Nē war axihtŷx o war axihtŷx.

Nē war axāhpumunh o war axāhpumunh.

Na pa htem ā war ajarēnh anhŷr rāhā ixpa ho ixpa. Anē.

14 Hāmri nhūm mēmoj tŷr pē kwatjaja mē kuma nē mē kām:

—Nā ām hāmri na ka mē ā wa harēnh anē.

Wa mex o wa mex kumrēx. Anē.

Hāmri nhūm mē aptār tūmjaja Tirtūm mē Jejus wa hpar pē hkōn krā ho rôrōk nē hkrī hpa nē haxwŷja wa kām wa mex o wa mex ā wa harē.

6

Kagā ho htŷx xā pē 7 jarēnh

Matēwre 24.3-14; Sikūn Tesarōn 2.3; Wam Juāw 2.18

1 Tã pa arĩ kaxkwa kamã mẽ pahte amnhĩ tomnuj pãnhã amnhĩrer xwýnh kot tanhmã amnhĩ nhĩpêx to hã omunh o xa. Nhũm kagã kaxkepta py nẽ wam ho htýx xã pôt. Hãmri nhũm mẽmo tĩr pê kwatjê hõja kapêr týx kumrêx. Te na katõtôk týx pyrãk o mẽhõj mã kapêr nẽ kãm:

—E amnẽ mẽ ixwýr tẽ. Anẽ.

2 Hãmri nhũm kawar jakajre nhỹhỹnh hwýr hpôx o tẽ. Nhũm mẽhõja õ kuxê mý nẽ hã nhỹ nẽ tẽ. Hãmri nhũm nhãm mẽhõja hwýr tẽ nẽ kãm pahĩ hã mẽ ahkã htu. Hãmri nẽ kãm tanhmã kapêr to nhũm kuma nẽ mẽ kot kãm Tĩrtũm mẽ Jejus wa kurê xwýnhjê nhĩmex par kaxyw hakêx nẽ ma pika hwýr tẽn wrý.

3 Hãmri nhũm mẽ pahte amnhĩ tomnuj pãnhã amnhĩrer xwýnhja wam kagã ho htýx xãta kôt axte ja pôt. Hãmri nhũm mẽmoj tĩr pê kwatjê hõja axtem mẽhõj mã kapêr nẽ kãm:

—E amnẽ mẽ ixwýr tẽ. Anẽ.

4 Hãmri nhũm kawar kamrêk mẽ hwýr hpôx o tẽ. Nhũm mẽhõ hã nhỹ nẽ tẽ. Nhũm nhãm mẽhõja kãm wapo gõ nẽ ma pika hwýr htẽm nẽ wrýk kaxyw hano. Kot hwýr wrýk nẽ pikap mẽ pa xwýnhjê kurê huk kaxyw. Mẽ kot axpẽn par kaxyw ma mẽ hwýr kumẽ. Hãmri nhũm kuma nẽ wapota py nẽ hakêx nẽ ma mẽ hwýr tẽn wrý.

5 Hãmri nhũm mẽ pahte amnhĩ tomnuj pãnhã amnhĩrer xwýnhja kagã ho htýx xã hõ pôt. Na pre ra ho axkrut nẽ hpôt tã hpãnhã axte hkôt ja pôt. Hãmri nhũm mẽmoj tĩr pê 4jê hõta mẽhõj mã kapêr nẽ kãm:

—E amnẽ mẽ ixwýr tẽ. Anẽ

Hãmri nhũm kawar tykre mẽ hwýr hpôx o tẽ. Nhũm hã ýr xwýnhja mẽmoj to peja xã hã parãs mý nẽ o tẽ.

6 Hãmri nhũm mẽ htĩr pê kwatjê rũm mẽhõja kãm kapêr nẽ kãm:

—E kêr ka ma pika hwýr mẽ hwýr tẽn wrý nẽ mẽ kãm myt pyxi kamã mẽ àpẽn pãnhã mẽ kãm mẽmoj to hkryre nẽ anhõ parãsta kamã ho peja nẽ mẽ kãm õr o apa. Nom mẽ apkur xã hã orti nẽ wĩhti ka mẽ kêp tanhmã ho hkêt nẽ. Anẽ.

Hãmri nhũm kuma nẽ hakêx nẽ ma tẽn mẽ hwýr wrý.

7 Tã nhũm mẽ pahte amnhĩ tomnuj pãnhã amnhĩrer xwýnhja axte kagã ho htýx xã hõ hpôt. Na pre ra ho axkrunêpxi nẽ hpôt tã hpãnhã axte hkôt ja pôt. Hãmri nhũm mẽmoj tĩr pê kwat kot hitep xwýnhja mẽhõj mã kãm:

—E amnẽ mẽ ixwýr tẽ. Anẽ.

8 Hãmri nhũm kawar rãràãre mẽ hwýr hpôx o tẽ. Nhũm mẽhõ hã nhỹ nẽ tẽ. Hã ýr xwýnh nhĩxi na pre kêp “Mêhtyk” anẽ. Hãmri nhũm mẽhõja kãm kapêr nẽ kãm:

—E ma pika hwýr wrý nẽ tanhmã mẽ ho kê mẽ ohtõ nẽ tanhmã amnhĩ to nẽ axkaprã. Kê mẽ hkwyjaja pijapu kamã axpẽn pa nẽ mẽ hkwyjaja prãm xãj ty nẽ mẽ hkwyjaja tanhmã à htýx kute kamã ty. Nẽ mẽmo nury xoprêja mẽ hkwyjê pa. E ma mẽ hwýr wrý nẽ tanhmã mẽ ho ho apa. Anẽ.

Hãmri nhũm kuma nẽ hakêx nẽ ma pika hwýr tẽn wrý. Hãmri nhũm mẽ htykjê papxãja tanhmã amnhĩ to nẽ te kot hã jêt nẽ ma hkôt mör nẽ pika hwýr wrýk pyrãk pa pre arĩ omunh o xa.

9 Hãmri nhũm mẽ pahte amnhĩ tomnuj pãnhã amnhĩrer xwýnhja axte kagã ho htýx xã hõ hpôt. Na pre ra ho kwat nẽ hpôt tã hpãnhã axte ja pôt. Hãmri nẽ hpôtja kôt pa ra mẽ kot Tĩrtũm mã mẽmoj nhõr xã hã mẽsti pumu. Nẽ hkrak ri mẽ hkarõjê pumu. Mẽ kot hkwyjê hkôt ri mẽ kãm Tĩrtũm kapêr jarênh nẽ Jejus kêp mẽ õ Pahĩti hã harênh o pa nhũm mẽ kot hã mẽ hpar xwýnhjê karõja pa

pre mē omu. Nhūm mē mēsti hkrak ri amnhī to Tīrtūm wūr o hkrī. ¹⁰ Kŷx pē kām kapēr nē kām:

—Ām hāmri amex o amex Pahi Maati. Aa ate mēmoj tā tanhmā amnhī to axēx to hkēt kumrēx. Kwa xā kot kaj tokyx pika hkôt mē kot mē inhūmex xwŷnhjaja tanhmā mē ixtā mē ho nā? Anē.

¹¹ Hāmri nhūm mēhōja mē hwūr tē nē mē kām mē ē jakajre gō nhūm mē hagjē. Hāmri nhūm mē kām:

—E mē mamrī atar akôkôt o akrī. Koja Tīrtūm kormā tanhmā mē kot mē atomnuj xwŷnhjē ho hkēt nē. Kē mē axte mē apyrā nē mē akwŷjē nhūmex măn. Koja mē Tīrtūm jamaxpēr xā hkôt axte mē akwŷjē pa nhūm rī kormā mē ato hpimrāatā tanhmā mē atā mē hipēx to. Jakamā e mē atar kutēp māmri akôkôt o akrī. Anē.

¹² Hāmri nhūm mē pahte amnhī tomnuj pānhā amnhīrer xwŷnhta axte kagā ho htŷx xā hō hpôt pa omu. Na pre ra ho 5 nē hpôt tā hpānhā hkôt axte ja pôt. Hāmri nhūm pika httertēt tŷx kumrēx. Nē myyti ahtyk nē mytwrŷre te kēp mē hkamrô kamrēk tŷx pyrā nē ajēt.

¹³ Nē kanhēti tanhmā amnhī to nē axrē nē pikap rôrôk pa. Te kôk xapēr tŷx nē kot pārekre kormā rāx tā kot kām hikranh par pyrā nē piitā rēnh pa nhūm rôrôk.

¹⁴ Hāmri nhūm kaxkwaja te kagā kaxkep pyrā nē amnhī to kaxkep o tē. Nē pika piitā hkôt kēn prēk nē hixēt prēk maati piitā te hkrī xā rūm hapôx nē mrar nē nhām hkrī pyrāk. Nhūm gō hipôk piitā haxwŷja te hikwŷ xā rūm hapôx nē mrar nē nhām hikwŷ pyrāk. Pika httertēt tŷx nhŷ hā ā mēmoj amnhī nhīpēx anē. ¹⁵ Hāmri nhūm pika hkôt mē piitā tee ri mēmoj ā amnhī nhīpēx anhŷr ā omu nē kām ma nē httertēt tŷx kumrēx. Mē ho amnhīptār xwŷnhjaja nē pôristi krāhtūmjaja nē mē kot amnhī to rūnh xwŷnhjaja nē mē hiltŷx xwŷnhjaja nē mē kām mē apēnh xwŷnhjaja nē amnhī mā mē apēnh xwŷnhjaja. Ām piitā mēmoj ā kot amnhī nhīpēx anhŷr ā omu nē tee ri amnhī kukamā hamaxpēr nē kām ma ho kām ma. Hāmri nē hpimxur kaxyw ma kēn prēk kre japēr o hprôt nē mra. ¹⁶⁻¹⁷ Hāmri nē amnhī to kēn prēk wŷ nē kām:

—Kwa na ra mē ixto amnhīptār ā hkrī xā maati kamā hkrī xwŷnh mē kot mē ixte amnhī tomnuj pānhā amnhīrer xwŷnhta wa mē ixkamā gryk tŷx kumrēx. Ra wa kot tanhmā mē ixtomnuj to xā hā arīgrota kato. Koja wa mē ixtomnuj tŷx nē pa mē kutā hkēt nē. Kwa tokyx mē inhīpy arôrôk nē wa kēp mē ixto amūxu. Anē.

7

Mē kot Tīrtūm mā hkrājē kagā

Apokarip 9.4

¹ Tā pa arī kaxkwa kamā mēmoj pumu. Nhūm Tīrtūm kapēr o mē wrŷk xwŷnh pē kwatja piitā ahpŷnhā pika nhūtep xā hkôt kôk jatur xā hā hamŷ nē ho kuhē. Pika piitā hkôt kôk hpinhkrēnh par nē apēr kēt nē gō xujanār kôt apēr kēt kaxyw hatur xā hā hamŷ nē ho kuhē. Nē pā piitā hkôt apēr nē tanhmā pī hkwy ho pymaj nhūm mē ā amnhī nhīpēx anē nē hatur xā hā hamŷ nē ho kuhē. ² Na pre ra Tīrtūm ja hā mē kām karō nē mē kām:

—E kēr ka mē ma pika hwūr wrŷ nē pika nē gō xujanārja tanhmā wa homnu hto. Anē.

Hāmri nhūm mē kuma nē hwūr wrŷ nē kormā nē kôk ho htŷx. Hāmri nhūm Tīrtūm kapēr o wrŷk xwŷnhjē hōja myt japôx xā rūm mē hwūr hpôx o tē. Nē

ihkra kamā mẽ kot Tirtũm kra hã mẽ hixi jarẽnh xà hã kagàta py nẽ o tẽ. Hãmri nẽ kàx pẽ mẽ kot pika mẽ gô xujanâr homnu mã xwỳnhjẽ mã kapẽr nẽ mẽ kãm:

³—Kwa taxy pa Tirtũm krajẽ nhõkrã kagà hpa mãn. Kêr ka mẽ omu nẽ mẽ tapxipixjaja tanhmã mẽ ho hkêt nẽ. Anẽ.

⁴⁻⁸ Hãmri nẽ mẽ hkagã pa. Ahpỳnhã Ijaew pigràn h xwỳnhjaja mẽ ho ohtô rax kumrẽx nẽ tanhmã mẽ hkagã hto. Pa tanhmã mẽ kute hã mẽ harẽnh ma nhũm xep mẽ ohtô rax kumrẽx.

Juta kamā mẽ kệp 12.000.

Nẽ Rupẽ kamā mẽ kệp 12.000.

Nẽ Gax kamā mẽ kệp 12.000.

Nẽ As kamā mẽ kệp 12.000.

Nẽ Natari kamā mẽ kệp 12.000.

Nẽ Manase kamā mẽ kệp 12.000.

Nẽ Simeãw kamā mẽ kệp 12.000.

Nẽ Rewi kamā mẽ kệp 12.000.

Nẽ Isaka kamā mẽ kệp 12.000.

Nẽ Jepurõ kamā mẽ kệp 12.000.

Nẽ Juje kamā mẽ kệp 12.000.

Nẽ Pẽjamĩ kamā mẽ kệp 12.000.

Ã mẽ ohtô rax kot anhỹr. Hãmri nẽ mẽ piitã mẽ pikamỳr par kãm mẽ kệp 144.000. Piitã kệp Apraãw kanrẽhã htãmnhwỳ na pre mẽ. Tã ã axpẽn kaxyw mẽ ohtô rax kumrẽx kot anhỹr tã nhũm mẽ hkagã pa.

Tirtũm kra hkwỳjẽ jarẽnh

Apokarip 14.1-5

⁹ Tã pa axtem mẽmoj pumu. Nhũm mẽ ohtô rax nẽ Tirtũm nhõ krĩ kamã kuhẽ. Ahpỳnhã ri pika piitã hkôt mẽ urojaja. Nẽ ahpỳnhã ri mẽ kapẽr xwỳnhjaja nhũm prem pika piitã kurũm kot mẽ ho amnhĩptar ã hkrĩ xà maatiija kamã hkrĩ xwỳnh pẽ Tirtũm mẽ mẽ pahte amnhĩ tomnuj pãnhã amnhĩer xwỳnhja wa kutã kuhẽ. Mẽ ohtô rax kumrẽx jakamã pa tee ri mẽ piitã mẽ ho kôta hpar prãm kaprỳ. Nẽ piitã ê jakare kamã kuhẽ. Nẽ hkĩnh nẽ hkĩnh xàj pò hkwỳ jamỳ nẽ ho àpêr o kuhẽ. ¹⁰ Hãmri nẽ kỳx pẽẽ Tirtũm mẽ Jesus wa kãm kapẽr nẽ wa kãm:

Hêxta waa nẽ. War amex o war amex Pahi Maati.

Na ka pre Akra Jesus kukwak ri mẽ ixte amnhĩ tomnuj ã tanhmã mẽ ixto hkêt nẽ.

War ajamẽ mẽ ixkamã axukapri rãhã ho apa xwỳnh na ka wa.

Jakamã pa mẽ inhmex nẽ war awỳr api nẽ war akuri inhmex nẽ ijamakêtkati nẽ ixpa ho ixpa.

Ãm hãmri na ka hte wa mẽ ixto mex rax kumrẽx o apa. War amex o war amex. Anẽ.

¹¹ Hãmri nhũm Tirtũm kapẽr o mẽ wrỳk xwỳnhjaja Tirtũm krĩ xà mã hipòk nẽ hkõn krã ho rôròk nẽ hkrĩ hpa. Nẽ mẽ àptar tũmjẽ mẽ mẽ hũr nẽ kuhẽ xwỳnhjaja mẽ ìhkõ hã kãm hipòk nẽ wam tajẽ pyrak nẽ hkõn krã ho rôròk nẽ hkrĩ. Hãmri nẽ mẽ ohtô kot Tirtũm mẽ Jesus wa kãm kapẽr ã mẽ kuma hãmri nẽ Tirtũm ã hpjiaam kaxyw hpar pẽ htu mỳr pẽ hikwỳ hpa nẽ kãm mex o mex ã harẽ nẽ kãm:

¹² “Ãm hãmri na mẽ ã ajarẽnh anẽ Tirtũm. Amex o amex.

Na ka hte mẽ ixto mex o apa.

Mě ixrom axàhpumunh o axàhpumunh.

Ně mẽ ixrom axihtỳx o axihtỳx.

Jakamã na ka hte mẽ xpiitã mẽ ixto mex kumrẽx rãhã ho apa.

À ate anhỳr rãhã o rãhã jakamã na pa htem amã amex o amex ã ajarẽnh rãhã ho xpa." Anẽ.

¹³ Hãmri pa mẽ omunh o ixãm rôm nhũm mẽ àptàr tũmjê hõja ixwỳr tẽ nẽ mẽ ê jaka kamã mẽ hkĩnh xàj pò jamỳnh nẽ ho kuhê xwỳnhjê hã ixkukja nẽ inhmã:

—E mãn ate mẽ ê jakare kamã mẽ kuhê xwỳnh mũjê pumunh nà? Tanhmã na prem amnhĩ nhĩpêx to nẽ amnẽ api? Xà ate mẽ omunh? Anẽ.

¹⁴ Hãmri pa kuma nẽ kãm:

—Nà ixte mẽ omunh kêt. Kêt ka na ixrom ate mẽ omunh. Anẽ.

Hãmri nhũm inhmã mẽ harẽnh o:

—Nà na pre mẽ hkwỳjaja Jejus ã mẽ homnuj tỳx kumrẽx nẽ mẽ kupa. Tã mẽ kệp Jejus kwỳ jakamã na pre mẽ nẽ mẽ kot amnhĩ tomnuj o hapêx nẽ te amnhĩ kamrô ho mẽ nẽ mẽ kot amnhĩ tomnuj piitã kuhõnh par pyrãk o mẽ hipêx. Jakamã nhũm mẽ ê jaka kamã mex nẽ hkĩnh tỳx nẽ pa.

¹⁵ Nẽ Tĩrtũm kot mẽ pahto amnhĩptàr ã hkrĩ xà maati kutã kãm mex o mex ã harẽnh rãhã ho kuhê.

Na hte mẽ ho mex rãhã ho pa. Mẽ hkôt pa ho pa jakamã koja mẽmoj tanhmã kệp mẽ ho hkêt nẽ.

¹⁶⁻¹⁷ Nẽ mẽ pahte amnhĩ tomnuj pãnhã amnhĩrer xwỳnh kot Tĩrtũm krĩ xà maati kamã ãm xwỳnhhta na hte mẽ hamãr mex rãhã ho mẽ hkôt pa.

Te mẽ kot mẽ hkrĩ jamãr mex pyrãk.

Nẽ te mẽ kot mẽ hkrĩ kôm o pa nhũm htĩr nẽ pa pyrãk.

Koja mẽ kuri htĩr tũm nẽ hkôt pa ho pa.

Nẽ axte kãm prãm kêt nẽ.

Nẽ axte kãm kôr kêt nẽ.

Nhũm arĩgro htỳxa axte mẽ hkà ho hxêt kêt nẽ.

Koja Tĩrtũm te mẽ kot mẽ hkra no kagô nhĩnhĩnh par pyrãk o mẽ hipêx nhũm mẽ axte hkaprĩ nẽ mỳr o pa hkêt nẽ.

Pãnhã hkĩnh nẽ mex rãhã kuri pa ho pa. Anẽ.

8

Kagã kaxkep o htỳx xà kot hitepa jarẽnh

¹ Tã pa arĩ kaxkwa kamã mẽmoj pumu nhũm mẽ pahte amnhĩ tomnuj pãnhã amnhĩrer xwỳnhja kagã kaxkep o htỳx xà kot hitepta pôt. Hãmri nhũm kaxkwa kamã mẽmoj piitã hpinhkrẽnh pa nhũm mẽhõ kapêr kêt kumrẽx. Nẽ hpinhkrẽnh par o ra hã ahtũm ry mex nẽ.

² Hãmri nhũm Tĩrtũm kutã kapêr o wrỳk xwỳnh pê 7 nẽ mẽ kuhê xwỳnhjaja. Nhũm kapêr o wrỳk xwỳnhjê hõja mẽ hwỳr tẽ nẽ mẽ piitã mẽ kãm pifti gô.

³⁻⁴ Hãmri nhũm kapêr o wrỳk xwỳnhjê hõja ôr o xijere py nẽ Tĩrtũm mã mẽhkuxwa xà ho xêt xà hã mês kunĩhti hwỳr o tẽ. Mẽ ho amnhĩptàr ã hkrĩ xà maati kutã ôr o mệstija wỳr o tẽ nẽ kuri o xa. Hãmri nhũm mẽ kãm kamã mẽhkuxwa xà hkwy runh rax nẽ nhũm mệsti hã ho xêt o xa. Rôm nhũm Tĩrtũm krajaja Tĩrtũm mã tanhmã amnhĩ jarẽnh to. Jakamã nhũm mẽhkuxwa xà xêt kũm mẽ mẽ kot Tĩrtũm mã amnhĩ jarẽnh xaja mẽ nhũm ahkã nẽ Tĩrtũm kapêr o wrỳk xwỳnh nhĩhkra kamã xijere rũm Tĩrtũm kutã kax mã àpir o pa.

⁵ Hāmri nhūm kapēr o wryk xwýnhja xijere kamā kuwy hpôk kwý ho nýt nē ahpār mā pika hwýr kumē nhūm ma tē nē pikap tēm nhūm pika htetēt týt nē kamā na katôtôk nē haxēnh nē hkrakrak.

Mē kot pifti kakôr ā mē harēnh

⁶ Hāmri nhūm Tirtūm kapēr o wryk xwýnh pē 7 kot pifti jamýnh xwýnhjaja ra kot pafti kakôr mā.

⁷ Jakamā nhūm wamta ô pifti kakô nhūm na mē te kot jēr krā jakot pyrāk xwýnh mē kuwy te kot mēmo kamrô kamrêk pyrāk xwýnhhta pikap rôrôk pa. Nē nhýhýnh pika hkwy ho rax nē ho kaxàr pa. Nē pôti nē akunī hkwy ho rax kumrêx nē ho kaxàr pa. ⁸ Hāmri nhūm wam ām xwýnh nhýjuk ri ām xwýnhja ô pifti kakô nhūm mēmoj te kēn krā hprêk pôk pyrā nē kaxkwa rūm ahpār mā tē nē gô xujanār nhīkjē kamā hpôk rāhā tēn mrô. Hāmri nhūm gô nhīkjē kamā gôja mēmo hkamrô hā amnhī jahkre hpa. ⁹ Jakamā nhūm gôx kām mēmoj htír nē ri mrar xwýnhjaja pikaprār pa. Nē gôx kām pâr gô krāhkā hā pa xwýnhja haxwýja gjêx pa. Nē pâr kām mē pa xwýnhjaja haxwýja hagjē nē pikaprār pa. No nhūm gô mex kām pâr kām mē pa xwýnhjaja mē kurom arī htír nē.

¹⁰ Tā nhūm wam ām xwýnhhta wa hijuk ri ām xwýnhja ô pifti kakô. Hāmri nhūm kanhēti rax kumrêxja axta nē hpôk o ma ahpār mā tēn pikap tēm nē pyhti nē hino hkwy ho ohtô nē homnu hpa. ¹¹ Kanhēti nhīxi pē na pre “mēmoj xy xā” anhýr jakamā nhūm tēm nē pyhti nē hino hkwy ho ohtô nē homnu pa. Nhūm prem hwýr mra nē hkwy janhi nē ho ixkô nhūm ý nē nhūm mē ohtô nē ho ixkô nē axkaprā.

¹² Hāmri nhūm hpānhā Tirtūm kapēr o wryk xwýnhjē hōja ô pifti kakô. Na pre ra ho axkrunēpxi nē hkakôr tā hpānhā ra axte hō ja kakô. Hāmri nhūm mēhōja tē nē myyti kura nhūm hkwy ahtyk nē hirā hkēt nē. Nhūm mytwrýre nē kanhēti mā ho anē nē myyti pyrā nē hkwy ahtyk nē hirā hkēt nē harir. Jakamā nhūm kamāt kām hirā mex kēt nē. Nē arīgro hā myytija haxwýja hirā mex kēt nē.

¹³ Hāmri pa kaxkwa kamā àanhàhti pumu nhūm kýt pē ri htor o pa pē tanhmā kapēr to nē kapēr o:

–Héxta waa nē. Kormā kot pifti kakôr xwýnhjaja axkrunēpxi nē kormā hkakôr kēt nē. Koja mē tokyx hkakô nhūm pika hkôt ri mē pa xwýnhjaja amnhī xā htýt kamā hamak týt o pa. Na pa tee ri mē hkukamā ijamaxpēr nē inhmā mē hkaprī htýt nē. Héxta waa nē. Koja mē omnuj týt kumrêx. Anē.

9

¹ Tā pa axte mēmoj pumu. Nhūm Tirtūm kapēr o wryk xwýnhjē hō ô pifti kakô. Na prem ra ho kwat nē hkakôr tā hpānhā axte hōja ja kakô. Hāmri nhūm kanhēti hō axta nē pikap tēm kurē kumrêx nhūm mēhōja omu nē hwýr tē nē kām mēmoj tā saf gô. Satanasti jagjēnh xā hā ahkre xupým o htýt xā hā safja nhūm kanhēti mā kugô.

² Hāmri nhūm kupy nē ahkrehtita wýr o tē nē kahē xā mē nhūm kurūm kuwy hkūm hapôx rax nē. Nē ma kàx mā àpir o pa nē myyti hpro hpa nhūm kamāt kô rax kumrêx.

³⁻¹¹ Nē kuwy hkūmja rūm mēmoj te krit pyrāk xwýnh kwýjaja pikap rôrôk nē kuhē. Te kot krit pyrāk tā mē hkuk te panhī hkuk pyrāk. Nē mē hkrā hkī te mēnijē hkrā hkī japjē pyrāk. Nē ôr o mē ahkà jagjē. Nē mē wa japjē htýt kumrêx. Te réawti xwa japjē pyrāk. Nē kàx o mē hinô hkà. Nhūm mē htor o hara hkoko htýt o mra. Te ho kawar xohtô pijapu kaxyw kot mē hkjēnh

xà kamã mẽ htur nê mẽ hkjênh o hprôt nhũm hkoko htýx pyrãk. Nê mẽ hkamnhwýr o pa kaxyw mẽ hanhya te kot makre janhy pyrãk. Á kriitija kot anhýr. Nê te nhýhým oprê kaxyw nojarêť nê mẽ hkrit kawar hã hikukrêx mex rênh pyrãk. Mêo pahija ahkre xupýmta kamã kêp mẽ hkrãhtũm. Ijaew kapêr kãm hixi pê “Apatô.” No Gres kapêr kãm kêp “Aporiãw.” No mẽ pakapêr kãm kêp “mê hpar o pa xwýnh.” Hãmri nhũm Tirtũm kriiti mã kapêr nê mẽ kãm:

—E kêr ka mẽ ma pika piitã hkôt te makre kot amnhĩ nhĩpêx pyrã nê ri mẽ hkôt mẽ hkamnhwýr o apa. Á amnhĩ nhĩpêx anhýr o mẽ atã mytwrý pê sík. No ãm kêr ka mẽ hpar kumrêx kêt nê. Ám mẽ kot amnhĩ xã htýx kãm hamak pix kaxyw tanhmã mẽ ho ho apa. Te makre kot mẽ hkamnhwýr nhũm à htýx kumrêxta pyrãk. No mẽ ate mẽ hkamnhwýr nhũm mẽ hkamnhwýr xãja koja à htýx o makre kot mẽ hkamnhwýr jakre. Nom ra mẽ kot Tirtũm kra hã mẽ hkagã xwýnhjaja kêr ka mẽ omu nê ãm mẽ omu nê tanhmã mẽ ho hkêt nê. Mê kêp ixkwý na mẽ. Nê pô nê prãť ka mẽ ãm omu nê tanhmã ho hkêt nê. Ám mẽ kot panhĩ nhôkrã kagã hkêt xwýnh pixjaja ka ã mẽ hipêx anhýr o ri mẽ hkôt apa. Nom kêr ka mẽ hpar kêt nê. Kê mẽ tee ri amnhĩ xã hã maj kãm tokyx htyk nê hapêx prãm hkaprý ho pa. E ma mẽ hwýr mra nê ã mẽ hipêx anhýr o ri apa. Anê.

Hãmri nhũm mẽ kuma nê ma mẽ hwýr mra.

¹² Na ra pika hkôt wam mẽ homnu xã pyxi nê hapêx. No ãm arĩ hamêxkrut.

¹³ Jakamã nhũm Tirtũm kapêr o wrýk xwýnhjê hõja axte ô pifti kakô. Na prem ra ho sík nê hkakôr tã axte hkôt hõja hkakô. Nhũm Tirtũm kutã ôr o mêsti rũm mêhõja tanhmã kapêr to. Mêsti janhã rũm kapêr. ¹⁴ Pifti kakôr xwýnhhta mã kapêr nê kãm:

—E na ra mẽ kot mẽ hkwyjê nhĩmex ã arĩgrota kato. Jakamã kêr ka ma pyhti pê Erax wýr wrý nê gô mý ri Satanasti mã mẽ ãpênh xwýnh pê kwatja pumu. Na prem ra mẽ hpa hpre nhũm mẽ gô mýr ri arĩ hkrĩ ho hkrĩ. Ka mẽ omu nê mẽ kãm mẽ hpa hpre xã hpôt pa kê mẽ ma mẽ hkôt ri mẽ hpar o pa. Anê.

¹⁵ Na pre ra Tirtũm mẽ kot mẽ hkwyjê nhĩmex o pa kaxyw mẽ kurê nê gô mý ri mẽ unhwý nhũm mẽ kormã mẽ hpar xã hã arĩgro jamãr o hkrĩ. Jakamã nhũm ã pifti kakôr xwýnhhta mã mẽ harênh anê nhũm kuma nê ma tẽ nê mẽ hwýr wrý nê mẽ kãm mẽ hpa hpre xã hpôt pa. Hãmri nhũm mẽ ma pika piitã hkôt ri mẽ hpar o mẽ hkôt pa. Nê mẽ ho ohtô rax kumrêx nê mẽ himex. ¹⁶ Nê ma amnhĩ kôt pôristi ho ohtô rax nê o pa. Piitã kawar ã hkrĩ nê mẽ hkôt hprôt nê hkoko ho mra. Mê kêp 200.000.000 hã mẽ harê pa mẽ harênh ma. Mê ohtô rax o mẽ ohtô rax.

¹⁷ Na pa pre arĩ te ixpimtir kãm mẽ omunh pyrãk. Nhũm kawar ã mẽ hkrĩ xwýnhjaja. Mê hinô kãja axtem kãx o. Nê hkamrêkja te kuwy hpôk kamrêk pyrãk. Nê rãrãrja te mẽ hkurôt kane xã pê êsôf rãrãr pyrãk. Nê kakrã htyk. Á kãx o mẽ hinô hkã kot anhýr. Nê mẽ hkrit kawarti hkrãja te rêãwti krã pyrãk. Nê mẽ hakwa rũm kuwy hpôk mẽ êsôfti mẽ kuwy hkũm axpên kôt hapôx o pa. ¹⁸⁻¹⁹ Nê kawarti jamy axtem te kêp kagã xoprê hkrã pyrãk nhũm mẽ hamy ho mẽ hkamnhar o mẽ kupa. Nê mẽ hakwa rũm kuwy hkũm mẽ kuwy hpôk mẽ êsôfti hapôx xwýnhhta mã mẽ ho anê nê. Jakamã nhũm kawartijaja mẽ hkôt ri hamy mẽ hakwa ho mẽ hpar o pa nê mẽ ohtô rax kumrêx nê mẽ himex.

²⁰⁻²¹ Tã nom nhũm arĩ mẽ htĩr nê ri mẽ pa xwýnhjaja. Mê kot mẽ hkwyjê hpar kêt xwýnhjaja hãmri ja hã mẽ omunh tã arĩ amnhĩ tomnuj o pa nê kãm urer kêt nê. Arĩ tanhmã amnhĩ tomnuj to ho pa. Axpên pê hprô nê mjên o

amnhikati nê axpên pê ahkî. Nê axpên par o ri pa nê tanhmã axpên xy hto ho pa. Â htÿx ri amnhî nhîpêx anhÿr o pa nê kãm urer kêt nê. Âm Satanasti hkôt pix mã ri amnhî nhîpêx o pa. Nê amnhîm sânti hkwy nhîpêx. Pî ho hipêx nê kâx o hipêx nê kên o hipêx. Nê hipêx pa nê amnhî to hwÿr o pa. Nom mo kot mē mar kaxyw sânti jamak kre? Nê kot mē omunh kaxyw mo no? Nê ri mrar nê mē ho utâr kaxyw mo hte? Na htem arî â amnhî to hwÿr kaprÿ anhÿr o pa.

10

Kagà kaxkep grire jarênh

¹ Tã pa arî mēmoj pumu. Nhûm axte Tirtûm kapêr o wrÿk xwÿnh xihtÿxjê hõja pika hwÿr wrÿk o tē. Nê êja kakrã ho na pre. Nê hkrã mÿ ri mãxwÿxti ajêt. Nê hkuk te myt no kamã hirã htÿx pyrãk. Nê akutã hte kamã te kuwy hpòk pyrãk. ² Nê ìhkra kamã kagà kaxkep grire ra pipòt nhûm ma o tē nê o wrÿ nê o xa. Nê gô xujanãr kãm upòk rûm hte xãm nê kÿx pê amgrã kamã apke rûm hte xãm nê o xa pa ixprî hã omu.

³ Hãmri nhûm kâx pêe amÿra. Te rêaw hkàr tÿx pyrãk. Nhûm hpãnhã kaxkwa kamã mēhõja kãm kapêr. Te na katòtòk o 7 wês pyrãk pa ixprî hã tanhmã kapêr to hã kuma. ⁴ Hãmri nê ra mē amã â kagà kaxyw nhûm mē ja nê inhmã kapêr nê inhmã:

—Kwa nã kwarî ja kot kaj hã kagà hkêt nê. Âm ja pix kot kaj akwÿjê mã hã kagà hkêt nê. Âm kapxipix mãn ama nê ri hã apa.

Anhÿr jakamã pa mē amã hã kagà hkêt nê. Âm papxipix kuma nê ri hã ixa.

⁵ Tã nhûm Tirtûm kapêr o wrÿk xwÿnh kot gô xujanãr kãm upòk rûm hte xãm nê apke amgrã kamã am xwÿnhnta hãmri Tirtûm nhÿ hã kapêr kaxyw nê kãnhmã ìhkra pê. ⁶⁻⁷ Tirtûm pê kaxkwa nê pika nê gô xujanãr o kator nê kamã kot mēmoj piitã ho kator xwÿnhja. Nê hÿr rãhã nê pa ho pa xwÿnhja. Nhûm ÿ hã kapêr nê kapêr o:

—E hãmri. Amnepê mã na pre Tirtûm ÿ hã mē kãm kapêr o ri mē pa xwÿnhjê mã tanhmã amnhî kukamã amnhî jarênh to. Tanhmã kot pika piitã hkôt mē pa xwÿnhjê nhîpêx to hã amnhî jarê. Nê mēmo arigro hã mē kot amnhî tomnuj mÿrapê tanhmã kot mē hipêx to hã mē hkukamã mē hã amnhî jarê. Tã ra â mē hipêx anhÿr xã hã arigro kato. Jakamã koja kapêr o wrÿk xwÿnh kot hitepta ò pifti kakò hãmri nhûm mēmoija â amnhî nhîpêx anhÿr kurê kumrêx. Âm hãmri na pa mē amã ja jarê. Anê.

⁸ Pa mar o ixãm rôm nhûm wam inhmã kapêr xwÿnhnta axte inhmã kapêr nê inhmã:

—E ma pika hwÿr wrÿ nê gô xujanãr kãm upòk rûm hte xãm nê amgrã kamã apke rûm hte xãm xwÿnhnta wÿr tē nê kêp kagà kaxkep grire pipòt xwÿnhnta py. Anê.

⁹ Hãmri pa kuma nê ma hwÿr wrÿ nê hã kuwy nhûm inhmã kugò nê inhmã:

—E mî. Apy nê akrê. ànhre. Te kot menh xãnh pyrãk. Nom kot kaj akrê nê anhõhy xã. Nom mãmri apy nê akrê. E mî. Anê.

¹⁰ Hãmri pa kêp kupy nê hkaki nhûm ànhre. Pa hkrêr pa hãmri nê inhõhy xã kurê kumrêx.

¹¹ Hãmri nhûm kot inhmã òr xwÿnhnta inhmã:

—Nã am hãmri na ka apy nê akrê. Jakamã kêr ka ano ho ate mēmoj piitã omunh xwÿnhja nê ajamak o ate mēmoj mar xwÿnhja nê ate tanhmã Tirtûm

kapēr mar toja ka piitā hā kagà hpa. Hāmri nē ate omunh xà hkôt akwýjê mã piitā harēnh o apa. Mē kot nhýrmā Tirtūm kot tanhmā mē piitā mē hipêx to hā harēnh mar kaxyw. Ahpýnhā ri pika piitā hkôt mē urojê piitā koja nhýrmā ā mē hipêx anē. Ahpýnhā ri mē kapēr xwýnh piitā. Nē mē ô pahijaja. Ām mē piitā koja nhýrmā ā mē hipêx anē. Anē.

11

Tirtūm nhý hā kapēr xwýnh pijakrut wa harēnh

¹ Tā nhūm mēhōj inhmā mēmoj to mīdi xà hā pī ryre gō nē inhmā:

—E ja py nē Jerujarē hwýr wrý nē kamā Tirtūm mã amnhī jarēnh xà hā ixkreja o mīdi. Nē ixkre kamā amnepēm mē kot amnhī tomnuj pānhā Tirtūm mã ôwēhti nhōr xà hā mēstita mã ho anē nē ho mīdi. Nē ixkre kamā mē kot Tirtūm mã amnhī jarēnh o mē hkrī xwýnhjaja ka aprī hā mē ho kōta.

² —No ixkre kapem pikaja ka ho mīdi hkēt nē. Ra Tirtūm kot mē kot amnhī tomnuj xwýnhjê mã hkaga jakamā koja mē htýx ri kām hprām xà hkôt tanhmā homnu hto ho pa. Nē Jerujarē piitā hkôt ri homnu ho paja ā hā amgrā axkrunēpxi nē hkôt mytwrý kēp 6.

³ —Koja Tirtūm ma ý hā kapēr xwýnh ho hamēxkrut nē mē hwýr wa kumē nhūm wa ma mē hwýr wrý nē mē kām Tirtūm kapēr jarēnh o ri mē hkôt pa. Hāmri nē tee ri mē kot tanhmā amnhī tomnuj to hā mē omu nē hkaprī nē. Hāmri nē wa hkaprī xàj xak punure kaxō nē haxà nē mē kām Tirtūm kapēr jarēnh o ri wa pa hā amgrā axkrunēpxi nē hkôt mytwrý kēp 6. Jakamā e. Pīja py nē ma mē hwýr wrý nē ixkreta o mīdi. Anē.

⁴ Wa pijakrut wa kot Tirtūm nhý hā kapēr jarēnh o wa pa xwýnhnta wa. Na htem wa kot amnhī nhīpêx ā wa harēnh ma nē mēmo pī hpār pé oriwēhti kot tanhmā amnhī nhīpêx toja mã hamaxpēr kurē kumrêx. Nē amnepēm Tirtūm nhý hā kapēr o pa xwýnh pé Jakaris kot kanē hpōk xāmta mã mãānēn hamaxpēr. Oriwēhti xōja htwým rax kumrêx nhūm htem htwým opōj nē ho kanē ho nyt nē hpōk nē kýx pé unhwý nhūm mē piitā hirā kamā rīt mex o ri mra. Nē kanē hpōk mexja te kot Tirtūm kapēr pyrāk. Nē kanē xām xāja te kot Tirtūm nhý hā kapēr jarēnh o wa pa xwýnhnta wa urāk. Nē oriwēhtija haxwýja te kot wa urāk. Ra Tirtūm Karō kot wa hkarō mã ār jakamā na hte wa hprī hā mē kām Tirtūm kapēr jarēnh o pa nhūm mē kot mar xwýnhjaja te kanē nhīrā kamā ri rīt mex nē ri pa pyrā nē hprī hā mar týx nē.

⁵ Tā koja mēhō tanhmā wa hipêx to kaxyw wa hwýr tē nhūm wa hakwa rūm kuwy hpōk kato nē kot tanhmā wa ho mã xwýnhnta o hxēt o kupī.

⁶ Nē koja wa Tirtūm xāhpumunh týx xà ho tanhmā ri mē hā mēmoj nhīpêx to pé mē kām kapēr jarēnh o ri mē hkôt pa. Jao tanhmā na hto nhūm mē hā wrýk kêt ry nē. Rý tanhmā mē kēp gō hto nhūm mē hkamrō hā mē kēp amnhī jahkre. Koja wa ā Tirtūm nhý hā mē kēp mēmoj nhīpêx anhýr ho wa pa. Nē xatā wa kām hprām xà hkôt tanhmā mēmoj tomnu hto. ⁷ Nē mē kām kapēr o pa pé ā mē hipêx anhýr o wa hā amgrā axkrunēpxi nē hkôt mytwrý kēp 6 nē rī kormā ho hapêx. Hāmri nhūm ahkre xupým rūm Satanasti nhō kōwenatōja kato nē ma wa hwýr tē nē nhýri pry kahti ri wa unē nē wa kupī nhūm wa pry kamā ty nē nō. ⁸ Hāmri nhūm mē wa haxār kêt nē nhūm wa arī pry kamā nō. Krī kapem na prem pī kahpa hā Jesus nhō nē kupī. Krī nhō xwýnhjaja mē kot amnhī tomnuj týx xwýnh na mē. Te ho amnepēm krī pé Sotō mē pika pé Ejit kamā mē kot amnhī tomnuj xwýnhjê kot amnhī nhīpêx pyrāk. ⁹ Jakamā nhūm mē kot wa haxār nē axpēn kurē nhūm wa pry kamā arī ty nē nō nhūm

mē piitā wa hwỳr mra nē wa omu. Nē ahpÿnhã krī piitā hkôt mē pa xwÿnhjaja tanhmã amnhī to nē ja hã wa omu. Ahpÿnhã ri pika piitā hkôt mē urojaja. Nē ahpÿnhã ri mē kapēr xwÿnh piitā. HãMRI arī ahpÿnhã mē ō krī kamā pa htã tanhmã amnhī to nē wa htyk ã wa omunh ã hã apkati axkrunēpxi nē hkôt hã myt apha. ¹⁰ Kojã mē wa htyk ã wa omu hãMRI nē hkĩnh nē. Nē hkĩnh xãj axpēn mã hkĩnh xã nhõr o pa. Wa kot kormã htĩr ri tanhmã mē homnuj to ho ri mē hkôt paja mã hamaxpēr nē wa htyk ã wa omu nē hkĩnh tÿx nē.

¹¹ Tã kojã wa htyk ã apkati axkrunēpxi nē hkôt hã myt apha hãMRI nhũm Tĩrtũm wa kamã htÿyxã rē nē akupÿm wa ho wa htĩr nhũm wa kãnhmã xa nē ri mra. HãMRI nhũm mē kot wa omunh xwÿnhjaja tee ri hã wa omu nē kãm wa uma htÿx kumrēx. ãm kãm wa uma ho kãm wa uma.

¹² HãMRI nhũm kaxkwa kamã mēhõja wa kãm kapēr nē wa kãm:

—E war amnē mē ixwÿr war api. Anē.

HãMRI nhũm wa kuma nē ma kakrã kamã àpir o mō. Nhũm mē kãm wa hkurē xwÿnhjaja tee ri wa àpir ã wa omu.

¹³ HãMRI nhũm pika httert tÿx nē. Nē krī kamã ixkre ohtō nē grãnh pa nē mē hkwy nhĩmex rax nē nhũm mē ohtō rax kumrēx nē axkaprã. Mē kēp 7.000 nē pikaprãr pa. HãMRI nhũm arī mē htĩr nē ri mē pa xwÿnhjaja tee ri mē omu nē kãm ma xãj httert tÿx nē axpēn mã:

—Kwa Tĩrtũm mãn ã mē panhĩpēx anē. Hihtÿx o hihtÿx jakamã kaxkwa rũm ã mē panhĩpēx anē pu mē pahpiitã pano ho ixkre pigrãnh ã omu. Anē.

¹⁴ E na ra amnhī xã htÿx kamã hamak xãja hamēxkrut nē hapēx. Tã no ãm arī mē kaxyw pyxi nē arĩk.

Mē kot pifti kot hitep kakôr ã harēnh

Apokarip 4.8, 5.9-14, 7.9-12, 14.2-5, 15.3-4, 19.1-2

¹⁵ Tã nhũm Tĩrtũm kapēr o wrÿk xwÿnh kot hitepja ō pifti kakō nhũm kaxkwa kamã mē pa xwÿnhjaja kãx pē kapēr o:

E ãm hãMRI. Na ra Mēpahpãm Maati mē Jejus Krisja wa kēp krī piitã hkôt mē piitã mē ō Pahihti na wa.

Kojã Mēpahpãm Maati kēp Pahi Maati rãhã nē pa ho pa xwÿnh. Anē.

¹⁶ HãMRI nhũm mē àptãr tũm pē 24jaja. Tĩrtũm kot mē pahto amnhĩptãr o hkrĩ xã mã hipôk nē mē hkrĩ xwÿnhjaja. HãMRI ã mē kapēr anhÿrja ma nē Tĩrtũm ã hpjaãm kaxyw hpar pē rōrôk pa nē htu mÿr pē hikwÿ. HãMRI nē kãm mex o mex ã harē nē kãm:

¹⁷ Pa Pahi Maati Tĩrtũm. Nã ãm hãMRI mē ixrom axãhpumunh o axãhpumunh nē axihtÿx o axihtÿx.

Amnepē mã kormã mēmoj kēt ri na ka pre arãhã apa ho apa.

Tã arī arãhã apa ho apa.

ãm hãMRI apē mē ixpiitã mē ixto amnhĩptãr xwÿnh. Nã ãm hãMRI amex o amex.

¹⁸ Kot kaj tokyx mē piitã tanhmã mē kot amnhī nhĩpēx to ho pa hã mē omunh xã hkôt tanhmã mē harēnh to.

Nē ra mē htyk xwÿnhjaja kot kaj mē piitã akupÿm mē ho mē htĩr pa nhũm mē pika rũm hapõx pa nē ma mra nē arī mē htĩr xwÿnhjē nhĩhkō hã akutã hkrĩ pa.

Ka mē piitã mē omu nē tanhmã mē kot amnhī nhĩpēx to ho pa hã mē omunh hkôt tanhmã mē harēnh to.

Mē kot amnhī tomnuj xwŷnhjaja kot kaj ma mē kot amnhī xà htŷx kamā hamak o pa htŷm xà hwŷr amnhī nē mē arē nhŷm mē ma hwŷr hapêx. Hāmri nē tee ri amnhī kukamā hamaxpêr nē gryk tŷx kumrêx.

Ka hpānhā mē kot akôt amnhī xunhwŷr nē akapêr kôt amnhī nhîpêx o mē pa xwŷnh piitā mē omu nē tanhmā mē ho mex to.

Mē kot amnhī to rūnh xwŷnhjaja nē mē kot amnhī to hkryre xwŷnhjaja.

Nē amnepê mē kot anhy hā mē kapêr o mē pa xwŷnhjaja.

Akrajē piitā kot atā hpijaam xwŷnhjaja kot kaj kormā mē htŷr ri tanhmā amnhī to mex hā mē omunh xà hkôt tanhmā mē ho mex to.

Ā kot kaj tokyx mē piitā ahpŷnhā mē omunh xà hkôt mē hipêx anē. Anē.

¹⁹ Hāmri nhŷm kaxkwa kamā Tirtŷm nhōrkwŷ hā hakwakre kahê xà amnhī mē pa kamā ôr o mēs kunihŷita pumu. Pu nhŷm na hkatôtök nē haxênh nē hkrakrak nē na mē te kot jêr krā hakotre pyrāk xwŷnhja pikap rôrök rax nē. Nē pika httertēt tŷx o httertēt tŷx pa arī omunh o xa.

12

Mēhō ni mē kagāmnuti wa harênh

¹ Tā pa axte mēmoj pumu. Kaxkwa kamā aa mē pahte mēmoj pumunh kêt xwŷnhja pa omu. Nhŷm mēhō nija xê te myt no mā hirā htŷx pyrāk. Nē hpar nhōkwa kamā mytwrŷre ajêt. Nē kanhêti ho 12 o mē ahkà tu nē o xa. ² Na ra htujarō nē hpijagri kaxyw ôhy xà nē amnhī kamnhêr o xa.

³ Tā pa axte mēmoj pumu. Aa mē pahte mēmoj ā kot anhyr pumunh kêt xwŷnh ôja pa omu. Kagāmnuti nom ām axtem hkā kanrêk tŷx kumrêx. Nē rax kumrêx. Nē hkrā kêp 7. Nē hkrā piitā kamā ôr o pahi hā mē ahkà htu nē o nō. Nē hkrā kamā pâr kêp 10.

⁴ Tā nhŷm hamy ho apêr o kaxkwa kamā kanhêti ho ohtô nē pikap kurê. Hāmri nē ôhy xà nē amnhī kamnhêr o ām xwŷnhŷta wŷr tē nē hkra kator nhŷm kot kêp krêr kaxyw kutā hamār o nō.

⁵ Hāmri nhŷm hkra kato nē myre. Hihtŷx o hihtŷx ā kot pika piitā hkôt mē piitā mē ho amnhîptâr mā xwŷnh na pre. Nhŷm kagāmnutija kot kêp utâr nē hkrêr mā tā nhŷm Tirtŷm kapêr o wrŷk xwŷnhjê hōja hwŷr wrŷ nē kêp kumŷ nē ma Tirtŷm wŷr kaxkwa kamā kot mē pahto amnhîptâr ā hkrī xà maatija wŷr ho api.

⁶ Hāmri nhŷm kagāmnuti tee ri ma kot kêp o mōr ā omu nē hpānhā nita o apkjê nē kot tanhmā ho kaxyw nhŷm amnhī tā omu nē umaj hprôt nē ma tē nē nhŷri kapôt ā amŷxu. Ra Tirtŷm kot hkukamā kām hpimxur xà nhîpêx xà hwŷr hprôt nē ma tē nē kamā kêp amŷxu. Nhŷm Tirtŷmja nē kagā pumunh mex nhŷm kêp hpimxur mex ā angrā axkrunêpxi nē hkôt hā mytwrŷ kêp 6.

Mē kot kaxkwa kamā mēkarōmnuti kurê kaxâr ā mē harênh

⁷ Tā nhŷm mē ra kaxkwa kamā kurê kaxâr kaxyw. Kagāmnuti mē hkwyjaja nhŷm mē ra Tirtŷm kurê kaxâr kaxyw kutā amnhī xunhwŷ. Jakamā nhŷm Tirtŷm kapêr o mē wrŷk xwŷnhjê hkrâhtŷm Mikewja ma mē hwŷr amnhī kôt hkwyjê o mra nē mē pijapu ho kuhê.

⁸ Hāmri nhŷm kagāmnuti tee mē kutā amnhī to htŷx kaprŷ nhŷm Tirtŷm kapêr o mē wrŷk xwŷnhjaja amnhī nē mē ho axtem nē kaxkwa rūm mē kator o mē kator.

⁹ Satanasti pê kagâmnutita kagâ kot ni kator ewa mâ hêx xwýnh na pre. Nê hêx rom tanhmâ hêx to ho pa xwýnh. Jakamâ nhùm Mikew mê hkwyjaja hkwyjê mê mê ho hpimràatâ amnhî nê pikap mê rênh pa.

¹⁰ Hâmri nhùm kaxkwa kamâ mēhōja axte kâxpê kapêr nê kapêr o: E âm hāmri. Na ra Tirtūm hihtýx o hihtýx o mê panê mēmoj punuj piitâ ho hapêx par kumrêx.

Na pre hte Satanasti pê mēkarōmnutija xatâ hwýr mra nê kām tanhmâ Jejus kwýjê ho kapêr punuj to ho pa.

Tâ koja axte mê ho kapêr kêt kumrêx. Ra Tirtūm kot amnhî nê kator o kator nhùm ra ma mōr kēnā.

Koja Tirtūm pika piitâ hkôt mê ho amnhîptâr xwýnhjê japôx pa nê hpānhâ mê kaxyw Kra Krisja xām nhùm pika piitâ hkôt mê ho amnhîptâr rāhā ho pa.

Nā âm hāmri. Ja mex o mex.

¹¹ Na pre Jejus kôt mê pahtō nê mê pahtōxjaja mēkarōmnuti kutâ amnhî to htýx nê pa. No âm amnhî nhý hā ā kutâ amnhî nhîpêx anhýr kêt.

Mê pahte amnhî tomnuj pānhā amnhîrer xwýnhnta na pre ty nê hkamrō ho mê kuhō nê mê nê mê kot amnhî tomnuj o hapêx.

Jakamâ nhùm prem kukwak ri Satanasti kutâ amnhî to htýx rāhā pa.

Nhùm mê kot Jejus ā mê himex par kaxyw tâ nhùm mê kām htyk pyma hkêt nê. Âm Jejus kôt arī amnhî to htýx nê mê hkôt pa rāhā nê.

Jao arī mê kām Jejus kot mê panê tanhmâ amnhî nhîpêx to hā harēnh o ri mê hkôt pa.

¹² Tā Tirtūm ra kot mê panê mēmoj punuj o hapêx par jakamâ kwa kaxkwa kamâ mê apa xwýnhjaja kēr ka mê akīnh nê apa.

Nom gō xujanār kām nê pika kamâ mê pa xwýnhjaja hêxta waa nê. Koja mê mex kêt nê.

Nê ra Mikew mê hkwyjaja kot amnhî nê kaxkwa rüm mēkarōmnuti mê hkwyjê kator nê pikap mê rênh par jakamâ nhùm Satanastija gryk týx kumrêx.

Tirtūm kot ma mê kot amnhî xà htýx kamâ hamak o pa tūm xāta wýr mēnh xā hā arīgro hwýr amgrà grêre nhùm tee ri amnhî kukamâ hamaxpêr nê gryk týx o gryk týx. Anê.

¹³ Hāmri nhùm kagâmnutija mê kot amnhî nê kaxkwa rüm kator ā amnhî pumu nê gryk týx nê. Nê gryk xà ma akupým ni kot hkra myre ho pijagri xwýnhnta wýr tē nê tanhmâ ho kaxyw hkôt ho krihkrit.

¹⁴⁻¹⁶ Hāmri nhùm Tirtūm kapêr o mê wrýk xwýnhjê hōja omu nê nija mâ àanhāhti jara gō. Kot kagâmnuti pê ho htor nê ma nhýri hpimxur xà wýr htēm kaxyw. Nê kormā htor kaxyw nhùm kagâmnuti omu nê kot gō ho hanhîr kaxyw hkôt hakwa rüm gō kapī nhùm hpikapîr rax kumrêx. Te pyhti hprôt týx pyrāk. Hāmri nhùm Tirtūm omu nê nija nê tanhmâ pika hto nhùm kām axkjê nhùm gō hprôt nê kamâ pikapîr pa. Jakamâ nhùm mex pê àanhāhti jara ho to nê ma kapôt ā pimxur xà hwýr ma tē. Nê kamâ pa hā amgrà axkrunêpxi nê hkôt mytwrý kēp 6 nhùm prem hamār mex rāhā ho pa.

¹⁷ Hāmri nhùm kagâmnuti tee ri kām hpîr prām kaprý nê gryk týx kumrêx. Hāmri nê ma ni hkwyjê hwýr mō. Mê kot Tirtūm mê Jejus wa hkôt amnhî nhîpêx o mê pa xwýnhjê hwýr tanhmâ mê homnuj to kaxyw ma mê hwýr mō. Hāmri nê tanhmâ kot mê ho kaxyw gō xujanār mý ri nō.

13

*Satanasti nhõ kôwenatô wa kot gô xujanâr rûm kator ã wa harênh
Sikûn Tesarôn 2.3-5*

¹ Tã pa axte mêmoj pumu. Nhûm gô xujanâr rûm Satanasti nhõ kôwenatôjê hõja te mrymnuti pyrã nê ãpir o mô. Kagãmnuti pyrã nê hkrã kêp 7. Nê urãk nê hpãr kêp 10. Nê hpãr piitã kamã pahi hã mē ahkã. Nê ahkã piitã hã axtem tanhmã Tirtûm o kapêr punuj to nê tanhmã haprÿ hto hã kagãja hikwÿ.

² Nê hkã te kêp ropkrorti kã pyrãk. Nê hakwa te kot rêãwti jakwa pyrãk. Nê ìhkra te kot pãati nhìhkra pyrãk. Jakamã na pre kagãmnuti nhÿ hã hihtÿx o kêp pahi hã pika nhõ xwÿnhjê ho amnhÿptâr o pa.

³ Nê hkrã hõ te mē kot hayr o hpÿr nhûm ra akupÿm htÿr nê arÿ hayr xã wakre rã nyw pyrãk. Jakamã nhûm pika kamã mē pa xwÿnhjaja amnhÿ jaêr pē omu nê kamã no pyma nê. Hãmri nê hkôt amnhÿ nhÿpêx o pa.

⁴ Hãmri nê kagãmnuti kot tanhmã mrymnuti ho nhûm ÿ hã mē ho amnhÿptâr jakamã nhûm mē piitã hamē wa hã hpijaam kaxyw wa kãm wa mex o wa mex ã wa harênh o pa. Nê mrymnuti hã axpên mã:

–Hêxta waa nê. Mē pahô na mē pahte mrymnutita pyrã nê ã mē pahte amnhÿ nhÿpêx kot anhÿr? Mē pahô kot pu kutã xa nê paxihtÿx o hkurê kapa? Nã amrakati kumrêx. Anê.

⁵⁻⁶ Hãmri nhûm Satanasti tanhmã mrymnuti ho nhûm kapêr o ri mē hkôt pa nê mē ho amnhÿptâr o hã amgrã axkrunêpxi nê hkôt mytwrÿ kêp 6. No ãm axtem nê Tirtûm o kapêr punuj o ri mē hkôt pa. Nê ri tanhmã haprÿ hto nê ô krÿja mex kêt ã harênh o ri mē hkôt pa.

⁷ Hãmri nhûm Satanasti ra kot mē hkurê kaxãr kaxyw kãm anê nhûm axtem nê Tirtûm pē hkrajê kutã amnhÿ xãm nê mē hwÿr hprôt nê tanhmã hpijapu hto ho pa nê mē ho axtem nê mē ho krihkrit pa nê ahpÿnhã ri pika piitã hkôt mē uro hkwyjê ho amnhÿptâr o pa. Nê ahpÿnhã mē kapêr xwÿnh piitã mē ho amnhÿptã.

⁸ Jakamã nhûm mē ohtô rax kumrêx nê mrymnuti hkôt amnhÿ nhÿpêx. Nê kutã hkôn krã ho rôrôk nê hkrÿ nê kãm mex o mex ã harê. No ãm mē piitã hkêt. Kot mē pahte amnhÿ tomnuj pãnhã amnhÿrer xwÿnh kôt ra mē kot amnhÿ xunhwÿr xwÿnhjaja tapxipixjaja na prem hkôt amnhÿ xunhwÿr kêt nê. Amnepê mã kormã amrakati ri Tirtûm mē Jesus wa ô kagã kamã mē htÿr tûm nê mē pa mã xwÿnh nhÿxi xwÿnh pixjaja na prem mrymnuti pumu nê hkwyjê rom hprÿ hã kot amnhÿ nhÿpêx ã omunh kurê kumrêx nê hkôt amnhÿ nhÿpêx kêt nê.

⁹ E ka mē atô axumar kaxyw ajamak kre hã kot kaj ixujarênh piitã ama nê kãm ajamaxpêr tÿx rãhã ho apa.

¹⁰ Jakamã kwa Tirtûm kôt ixkwÿjaja. Kwãr mē mãmrÿ mē apynê nê mē ajagjê. Nê kwãr mē mãmrÿ wapo ho mē ajayr o mē apa.

Nom kêt ka mē umaj ixkaga hkêt nê. Ixkaga hkêt o ixkaga hkêt.

Mê ãm ixkôt pix mã amnhÿ nhÿpêx o ri apa rãhã ty.

*Pika rûm mrymnuti hõ kator ã harênh
Makre 13.22*

¹¹ Tã pa mrymnuti hõ pumu. Nom wamta pyrã nê gô xujanâr rûm kator kêt axtem pika rûm kato. Nê ôwêhti hkrare pyrã nê hpãr pijakrutre. Nê te ho kagãmnuti kapêr tÿx pyrã nê kapêr tÿx kumrêx o pa.

¹² Gô xujanâr rûm mrymnuti xãpir xwÿnhhta nhÿ hã pika nhõ xwÿnhjê mã kapêr tÿx nê mē kãm:

—E pika piitā hkôt mē apa xwýnhjaja mē inhma. Kêr ka mē kot hkrā hō jayr o hpīr nhūm akupým htīr xwýnhhta kôt pix mā amnhī nhīpêx rāhā ho ri apa. Nē kām mex o mex ā harēnh rāhā nē.

Anhýr o mē kām kapēr. ¹³ Hāmri nē Satanasti nhý hā mē kām aa mē kot mēmoj pumunh kêt kwý ho anhýr o pa. Jao kaxkwa rūm tanhmā mē kām kuwý ho wrýk to nhūm pikap rôrôk nhūm mē amnhī jaēr pē omu nē kamā no pyrna nē. ¹⁴ ā ri mē noo mā mē kām amnhī nhīpêx anhýr o ri mē hkôt pa. Gô xujanār rūm mrymnutija noo mā ā hêx rom amnhī nhīpêx anhýr o mē no kupyrr o pa nhūm mē omu nē hkôt amnhī nhīpêx. Hāmri nhūm mē kām mēmoj tā karō nē mē kām:

—E wam mrymnutita. Mē kot hkrā hō jayr o hpīr nhūm akupým htīr xwýnhhta kêr ka mē kām hkarō nhīpêx nē ho mē anhō sānti. Kê mē piitā hwýr mra nē kutā hkôn krā ho rôrôk nē hkrī nē amnhī to kuwý nē kām mex o mex ā harē.

Anhýr o mē kām hā karō. ¹⁵ Hāmri nhūm mē kuma nē mar xā hkôt hipêx nē ām nhūm xa. Hāmri nhūm mrymnuti kot hitepta omu nē hwýr tē nē tanhmā ho nhūm ra kapēr nē mē kām:

—E kêr ka mē kot inhmex ā ijarēnh kêt xwýnhjê pynē nē mē himex pa. Anē.

¹⁶ Hāmri nhūm pika rūm mrymnuti kator xwýnhhta haxwýja mē kām kapēr nē mē kām:

—E koja ixkwýjaja inhý hā mē apiitā mē apē ixkwý hā mē akagā. Mē ate amnhī to rūnh xwýnhjaja nē mē ate amnhī to hkryre xwýnhjaja. Nē amari mē kām mē axàpēnh xwýnhjaja nē amnhī mā mē axàpēnh xwýnhjaja. Nē mē akàxpore rūnh xwýnhjaja nē mē apē amrakati xwýnhjaja. Kojā mē apiitā mē akagā hpa. Mē akwý nhōkrā kagā nē mē akwý xupôk rūm mē anhīhkra katut kagā.

¹⁷ —Gô xujanār rūm mrymnutita nhīxi kot paj mē atā hipêx. Rý hixi hā nūm nhīpêx. Hāmri ka mē axàpkur xā japrôr kaxyw nhýhým mra nhūm mē atā hixita pumu nē rī kormā mē amā mēmoj kwý ho wēnē ka mē amnhīm haprô nē ho axàpkur o ri apa. Nē mē ate mēmoj to wēnē xwýnhjaja koja mē apē mēmoj japrôr kaxyw mē awýr mra ka mē tee ri nhýhýnh mē hā hixi japēr hāmri nē mē kām mēmoj to wēnē hkêt nē. Ām nhýhýnh mē atā hixi hā kagāta pumunh pix kukwak ri kot kaj mē awjaprô rý mēmoj to wēnē. Anē.

¹⁸ E kwa kêr ka mē ixte mēmoj pumunh nē mē amā hā kagāta pumu nē ama nē kām ajamaxpēr týx o apa. Mrymnutita nhīxi na kēp nūm. Nūmjā kēp 666. E kaj mē akrā hi mex xwýnhjaja kot kaj mē aprī hā ja mar týx kuré kumrêx.

14

Tirtūm mex ā mē grer Apokarip 7.1-8

¹ Tā pa axte mēmoj pumu. Nhūm mē pahte amnhī tomnuj pānhā amnhīrer xwýnhja hixêt pē Siāwja nhīmōk ā xa. Nē puhā mē ohtō rax kumrêx nē kuhê. Mē ohtō ho mē ohtō. Piitā kamā mē kēp 144.000. Nē piitā ôkrā hā mē pahte amnhī tomnuj pānhā amnhīrer xwýnh mē Hipêêxā wa hixi jaxwýr pa mē omu.

² Nhūm mē kaxkwa kamā grer o kuhê. Mē grerja mex o mex. Te kot gô hprôt týx hkoko htýx pyrāk. Nē te na katôtōk týx pyrāk. Nē te wiorāw môr xwýnhjaja kot hkakrēnh mex pyrāk pa mē mar o xa.

3 Nē mē grer xwýnhjaja. Jejus puhā mē ohtô rax kumrēx nē mē kuhē xwýnhjaja na prem Tirtūm kot mē ho amnhīptār ā hkrī xàta kuri grer o kuhē. Nē mēmoj tīr pē kwat xwýnhjē mē mē àptār tūm pē 24jē kuri grer o kuhē. Mē grer nyw o gre. Ām mē tapxipixjaja mē kot mē grer nywja mar. Ra mē kēp Tirtūm kra hā mē kot mē ôkrā hā Tirtūm mē Kra Jejus wa hixi ā kagā nhūm Tirtūm kot ra mrymnuti mē hōta wa kēp mē utār nē amnhī wýr mē ho àpir xwýnh na pre mē. Ām mē tapxipixjaja mē grer nywja ma nē wa kām ho grer o kuhē.

4-5 Na prem tām amnhī nhīpēx nē Tirtūm kōt amnhī nhīpēx rāhā ho pa. Te mē kot amnhī prō pix tānopxar rāhā ho pata pyrāk. Nē ri tanhmā hēx to rý tanhmā ri amnhī tomnuj to ho pa hkēt nē. Ām tām ri amnhī nhīpēx mex o pa. Mē kēp Tirtūm mē mē pahte amnhī tomnuj pānhā amnhīrer xwýnh kwý jakamā na prem mē pahte amnhī tomnuj pānhā amnhīrer xwýnhhta kōt pix mā amnhī nhīpēx o pa. Jakamā na prem mrymnuti kutā rôrōk nē kām mex o mex ā harēnh kēt nē. Tā mē kumrēxjaja Tirtūm mē Kra wa kuri wa kām grer o kuhē.

Tirtūm kapēr o wrýk xwýnh pijakrunēpxi jarēnh

6 Tā pa axte Tirtūm kapēr o wrýk xwýnhjē hō pumu nhūm kýx pē ri htor o pa. Ahpýnhā ri pika piitā hkōt mē uro hkwyjē hkōt. Na ahpýnhā ri mē kapēr xwýnhjē piitā mē hkōt mē kām Tirtūm kot tanhmā mē hipēx to hā harēnh kaxyw. Ahpýnhā mē kapēr xwýnh piitā mē kām harēnh o pa. Nē htor o pa pē kýx pē mē kām kapēr nē mē kām:

7 “E na ra Tirtūm mē ate amnhī tomnuj mýrapē tanhmā mē ato kaxyw. Jakamā kwa mē tokyx hā apijaam kaxyw akōn krā ho arôrōk nē akrī nē kām mex o mex ā harē. Kēp mēmoj piitā ho kator xwýnh na. Na pre kaxkwa ho kato nē pika ho kato nē gô xujanār o kato nē hino ho kato nē mēmoj piitā ho kator pa. Jakamā kwa kēr ka mē tapxipix ā mān apijaam nē kām mex o mex hā harēnh rāhā ho apa.”

Anhýr o mē kām kapēr. 8 Hāmri nhūm hōja wamta kōt tē nē urāk nē kýx pē mē kām kapēr o:

—Koja Tirtūm tokyx Papirōn grānh pa. Na hte krī nhō xwýnhjaja amnhī tomnuj pix rāhā ho pa. Mē kot amnhī nhīpēx te mē kot kagōxyhti ho hkōm nē amnhī mē mē piitā mē kām ôr nē ho mē ho pipānh pyrāk. Na htem mēnijē piitā ho amnhīkati o pa. Nē amnhī kwýjē pē mē hprō ho amnhīkati. Nē amnhī mē pika piitā hkōt mē pa xwýnhjē mā anhýr o pa. Mē kot mē urāk nē ā amnhī nhīpēx anhýr o pa kaxyw mē kām anhýr o pa. Ja mýrapē na ra Tirtūm kot tanhmā mē ho kaxyw mē hā amnhī jarē. Anē.

9 Tā nhūm wa hkōt hōja tē nē wa urāk nē kàx pē pika nhō xwýnhjē mā kapēr nē mē kām:

—E mē ate mrymnuti kutā akōn krā ho arôrōk nē akrī nē kām mex ā harēnh xwýnhjaja. Nē mē ate karō nhīpēx nē kutā akōn krā ho akrī nē kām mex ā harēnh xwýnhjaja. Nē mē anhōkrā nē mē anhīhkra hā hixi hā kagā xwýnhjaja.

10-11 —Tirtūm na tee ja hā mē apumu nē mē akamā gryk týx kumrēx. Mē ate kapēr kuhpa hā mrymnuti hkōt amnhī xunhwýr jakamā nhūm mē akamā gryk týx o mē akamā gryk týx. Jakamā koja kuwy hpōk rāhā ho rāhā xwýnhhta kamā mē arēnh pa ka mē amnhī xā htýx kamā ajamak rāhā apa ho pa. Koja kuwy hpōkja aa hapēx kēt nē kurūm kàx mā hkūm àpir o pa rāhā nē. Koja ā mē ate amnhī tomnuj o mē apa xwýnhjē nhīpēx anē ka mē kamā apa ho apa nē aa kurūm ajapōx kēt nē kamā amnhī xā htýx kām ajamak rāhā apa ho

apa. Arĩgro hãn kamàt kãm arĩ ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr rãhã apa ho apa. Mẽ ate gôj rûm mrymnuti mẽ hkarô ho sãnti wa kutã akôn krã ho arôrôk nẽ akrĩ nẽ wa kãm wa mex ã wa harênhja mÿrapê kot kaj mẽ ã amnhĩ nhĩpêx anê. Kot mẽ pahte amnhĩ tomnuj pãnhã amnhĩrer xwÿnh mẽ Tĩrtũm kapêr o mẽ wrÿk xwÿnhjê noo mã kot kaj mẽ ã amnhĩ nhĩpêx anhÿr o apa.

¹² Anhÿr o mẽ kãm kapêr jakamã kwa kêr pu mẽ pahte Tĩrtũm kôt amnhĩ xunhwÿr xwÿnhjaja mẽ hkukamã mẽ harênhja ma nẽ Tĩrtũm kapêr kôt pix mã amnhĩ nhĩpêx rãhã ho ri papa. Mẽ kot tanhmã hã mẽ pahto htã pu mẽ hkaga hkêt nẽ amnhĩ kaxyw Jejus kôt pajamaxpêr tÿx rãhã nẽ. Hãmri nẽ nhÿrmã mẽ kuroom ma ô krĩ hwÿr api nẽ kamã pamex kumrêx nẽ papa ho papa.

Mẽ kêp Jejus kwÿ hã mẽ htyk xwÿnhjê jarênh

Wam Tesarôn 4.16

¹³ Tã nhũm kaxkwa kamã mēhōja axte inhmã kapêr nẽ inhmã:

E Juãw. Kêr ka ã akwÿjê mã mẽmoj tã kagã anê nẽ mẽ kãm hã kagã ho: “E mẽ ate Tĩrtũm kôt ri amnhĩ nhĩpêx xwÿnhjaja. Mẽ kot Tĩrtũm ã mẽ apar nhũm mẽ atyk tã koja amnhĩ tã mẽ ato mex rax kumrêx.” Anhÿr o mẽ kãm hã kagã.

Anhÿr o inhmã kapêr. Hãmri nhũm Tĩrtũm Karôja kuma nẽ kãm:

—Nã ãm hãmri na ka ã mẽ harênh anê. Ra Tĩrtũm kot amnhĩ tã mẽ omunh rãhã ho pa. Mẽ kot kôt pix mã amnhĩ nhĩpêx o pa pẽ mẽ kãm mẽ hkurê xwÿnhjê kutã amnhĩ to htÿx rãhã htykja nhũm Tĩrtũm kot amnhĩ tã mẽ omunh mex. Koja mẽ ho mex kumrêx. Mẽ kot Jejus ã mẽ hpar tã koja mẽ ho mex rax nẽ nhũm mẽ kuri mex rãhã nẽ pa ho pa nhũm mẽhō axte tanhmã mẽ ho hkêt nẽ. Anê.

Tĩrtũm kot tanhmã mẽ kãm hkĩnh xwÿnhjê nhĩpêx to

¹⁴ Tã pa axte mẽmoj pumu. Kaxkwa kamã kakrã jakajre pumu. Nẽ kamã mẽhōj te panhĩ pyrã nẽ nhÿ. Nhũm ôr o pahi hã mẽ ahkã htu nẽ kuteere xwaxixre py nẽ o nhÿ.

¹⁵ Hãmri nhũm kaxkwa kamã Tĩrtũm kapêr o mẽ wrÿk xwÿnhjê hōja Tĩrtũm mã amnhĩ jarênh xã hã ixkre rûm kato nẽ kakrã jaka kamã ÿr xwÿnhnta mã kapêr. Kãx pẽ kãm kapêr nẽ kãm:

—E pika nhõ xwÿnhjaja te mẽ hpur kãm mẽmo hy ra hkamrêk nẽ hikênh mã mex pyrãk. Jakamã anhõ kuteere ata py nẽ ma mẽ hkôt tanhmã ri mẽ ho ho ri mẽ hkôt apa. Te mẽ kot mẽmo hy nhĩkênh o ri pa pyrãk o mẽ hipêx nẽ ma ho mẽ himex o ri apa. Anê.

¹⁶ Hãmri nhũm kuma nẽ pika piitã mÿri ô kuteere ho apê nẽ te mẽmo hy jakãr pyrãk o mẽ hipêx.

¹⁷ Hãmri nhũm axte Tĩrtũm mã amnhĩ jarênh xã hã ixkre rûm kapêr o mẽ wrÿkjê hōja kato. ĩhkra kamã kuteere xwa gixre py nẽ o xa. ¹⁸ Hãmri nhũm axte hōja ixkre rûm kê hkôt kato nẽ hkukamã kator xwÿnhnta mã kapêr. Kãx pẽ kãm kapêr nẽ kãm:

—E na ra Tĩrtũm tanhmã mẽ kot amnhĩ tomnuj to hã tanhmã mẽ hipêx to kaxyw. Te mẽ kêp mẽ hpur kãm mẽmo xô pẽ uwa ra hkamrêk nẽ rênh mã tãm pyrãk. Jakamã ma pika hwÿr mẽ hwÿr wrÿ nẽ mẽ hkôt ri anhõ kuteere ho mẽ himex o ri apa. Anê.

¹⁹ Hãmri nhũm kuma nẽ ma pika hwÿr wrÿ nẽ mẽ hipêx o te mẽ kot uwa xô rênh nẽ prês kãm hkapĩr nẽ kagô janênh pyrã nẽ mẽ hkôt ri kuteere ho mẽ hpar o pa. Tĩrtũm ra mẽ kamã gryk tÿx o mẽ kamã gryk tÿx jakamã nhũm ã mẽ hkôt mẽ hipêx anhÿr o ri pa.

²⁰ Jakamã nhũm mẽ hkamrô hpikapĩr rax kumrêx o uwa kagô jakre. Te ho pyhti hprôt o nôr pyrâk. Jao upým o 2 met nê hkôt ho mêm met. Nom hprôt xâ hkôt ry rax o ry rax. Ho 300 kirôm. Nhũm ã mẽ kamrô hprôt rax anê.

15

Tĩrtũm mex ã mẽ grer

¹ Tã pa axte kaxkwa kamã mẽmoj pumu. Hãmri nê amnhĩ jaêr pê omu nê tee ri hkukamã ijamaxpêr. Aa mẽ pahte mẽmoj ã kot anhỹr pumunh kêt xwỹnh pa pre omu. Nhũm Tĩrtũm kapêr o mẽ wrỹk xwỹnh pê 7jaja ahpỹnhã pika hkôt mẽ kot amnhĩ tomnuj xwỹnhjê homnuj kaxyw akuprô nê kuhê. Âm jajê pixjaja koja Tĩrtũm nhỹ hã axte tanhmã mẽ homnuj to nê ho anhỹr pa hãmri nhũm ra ja hapêx o hapêx.

² Jakamã pa axte Tĩrtũm kapem gô rax pumu. Te kot kàx karỹr jaxênh mẽ kuwy hpôk o pihkâr pyrâk xwỹnhja hprôt o nô. Nhũm Tĩrtũm kra hkwyjaja gô mỹ ri ohtô rax kumrêx nê kuhê. Na pre ra mrymnutija tee ri amnhĩ kôt mẽ rênh mã nê tee ri mẽ hã amnhĩ nhĩxi hã kagã hprãm kaprỹ nom nhũm mẽ hkaga nê Jesus kôt amnhĩ nhĩpêx rãhã ho pa. Nê mrymnuti karô ho sãnti mã mex ã harênh kêt rãhã ty nê kaxkwa hwỹr api. Jakamã nhũm Tĩrtũm amnhĩ tã mẽ omu nê mẽ kãm wiorãwti hkwy gô nhũm mẽ piitã hamỹ nê gô rax mỹ ri ho kuhê.

³ Hãmri nê Tĩrtũm mã tanhmã amnhĩ to ho pa xwỹnh pê Mojes mẽ mẽ pahte amnhĩ tomnuj pãnhã amnhĩrer xwỹnhhta wa kot Tĩrtũm mã grerta nhũm mẽ Tĩrtũm mã ho grer o kuhê nê grer o:

E Pahi Maati Tĩrtũm. Na pa mẽ ra inhmex pê awỹr ixàpir pa.

Âm hãmri na ka hte tanhmã amnhĩ nhĩpêx to ho ri apa.

Aa tanhmã axêx to hkêt.

Nê mẽ ixrom axihtỹx o axihtỹx.

Nê mẽ ixrom axãhpumunh o axãhpumunh.

Jakamã na ka hte mẽ inhmã aa mẽ ixte mẽmoj pumunh kêt kwỹ ho anhỹr o apa.

Pika piitã hkôt ahpỹnhã mẽ ho amnhĩptâr xwỹnhjê nhô Pahi Maati na ka.

Nê ate tãm amnhĩ nhĩpêx xwỹnh na ka.

⁴ Jakamã na htem piitã atã hpijaàm o pa.

Nê amã mẽ kapêr xàptâr pix o amã kapêr.

Nê amã amex o amex ã ajarênh rãhã nê. Âm hãmri mẽ ixrom kapxpix amex o amex.

Jakamã koja ahpỹnhã pika piitã hkôt akrajê piitã ate tãm amnhĩ nhĩpêx nê tãm mẽ piitã tanhmã mẽ harênh to hã ajarênh ma nê awỹr mra nê akutã hkôn krã ho rôrôk nê hkrĩ nê amã amex o amex ã ajarê. Anê.

Mê homnu xà hã xijere jamỹnh xwỹnh jarênh

⁵ Tã na pa axte mẽmoj pumu. Kaxkwa kamã Tĩrtũm nhôrkwỹ hã hitom xà piitã amnhĩ kahê xà rê nê kuhê pa omu. Nê ixkre kamã ô hitom mex maati haxwỹja amnhĩ kahê xà mẽ nê xa.

⁶ Hãmri nhũm ixkreja rũm Tĩrtũm kapêr o mẽ wrỹk xwỹnh pê 7jaja hapôj nê kuhê. Mê ê hakajre nê hirã htỹx kumrêx. Nê mẽ hinô pre xàja ôr pix o. Nê piitã Tĩrtũm mã tanhmã kot mẽ homnuj to xà hã xijere pê 7ta jamỹnh kaxyw kuhê.

⁷ Hãmri nhũm mẽmoj tĩr pê kwatjê ôja mẽ kãm xijere hkwy jamỹ nê mẽ hwỹr o tẽ. Xijere kêp 7 nê piitã ôr o. Nhũm hamỹ nê Tĩrtũm kapêr o mẽ wrỹk

xwýnhhtajê hwýr o tē nē ho mē hipêx nhūm mē ahpýnhã hamý. Xijere kamã Tirtūm gryk xã jamý nē o kuhê.

⁸ Pu nhūm Tirtūm rūm kuwy hkūm hapôj. Tirtūm mex nē hihtýx xwýnhhta rūm hapôx rax o ixkreta kunor pa nhūm mē tee ri hwýr gjêx prãm kaprý.

16

Xijere kamã mē homnu xã pé 7 jarēnh

¹ Tã pa arĩ mēmoj pumu nhūm Tirtūm nhõrkwý kamã mēhõja kapēr o wrýk xwýnh pē 7jê mã kãx pé kapēr nē mē kãm:

—E na pa ra mē kot ixkapēr kwým ri amnhĩ nhĩpêx xwýnhjê pumu nhūm ixpê ja omnuj týx o ixpê omnuj týx. Jakamã e mē anhõ xijereta jamý nē ma pika hwýr mē hwýr wrý nē axpēn pãnhã mē hã xijere kamã mē homnu xã kapĩ. E mē tokyx ma mē hwýr wrý. Anê.

² Hãmri nhūm mē kuma nē axpēn pãnhã mē hwýr wrý. Nhūm wamta kumrêx pika piitã hkôt mē homnu xãta kapĩ. Pu nhūm mē kot mrymnuti mē õ sãnti wa kãm mex ã harēnh nē amnhĩ tã wa hixi jaxwýr xwýnh piitã hkãnhy hpa nē à htýx kumrêx nē ri pa.

³ Hãmri nhūm wamta kôt hõja õ xijere py nē gô xujanãr kãm hkapĩr pa nhūm gô te mē htykjê kamrô pyrã nē kamã mēmo mry htyyxã rēnh xwýnh piitã pikaprãr pa.

⁴ Tã ra xijere kapĩr xwýnh o axkrut nē õ xijere kapĩ hãmri nhūm hkôt hõta õ xijere py nē hpãnhã gô hkryre piitã hkôt hkapĩr pa. Pyhti nē ri hino piitã hkôt hkapĩr pa nhūm piitã gô xujanãr pyrã nē mē hkamrô hã amnhĩ jahkre hpa.

⁵ Hãmri nhūm axtem Tirtūm kapēr o mē wrýk xwýnhjê hõ kot kãm gô piitã hamãr xwýnhhta ja hã omu nē Tirtūm mã kãm:

Pa amex rãhã apa ho apa xwýnh. Nē arãhã apa ho apa xwýnh. Nã ãm hãmri na ka ã mē kēp gõta nhĩpêx anê.

⁶ Na prem mē kot akôt amnhĩ nhĩpêx xwýnhjê mē mē kãm ri akapēr jarēnh xwýnhjê hpar o pa nhūm mē hkamrô hpikapĩr rax nē.

Tã ka ra mē hã mē kēp mē hkõm xã homnu hpa nhūm mē kēp mē hkamrô ã amnhĩ jahkre nhūm mē tee ri ho hkõm mã. Nã ãm hãmri na ka ã mē kēp gô nhĩpêx anê Tirtūm. Anê.

⁷ Hãmri nhūm mē kot Tirtūm mã mēmoj nhõr xã hã mēsti hpar pē hkrĩ xwýnhjê hõja kuma nē kãm:

Nã ãm hãmri na ã ajarēnh anê Tirtūm.

Ãm hãmri na ka ã akrajê hã mē hipêx anê.

Ra ate mē hã amnhĩ jarēnh xã hkôt na ka hte tanhmã mē hipêx to.

Nã apê mē inhõ Tirtūm Maati na ka. Mē ixrom axihtýx o axihtýx nē axãhpumunh o axãhpumunh. Anê.

⁸ Tã ra axkrunēpxi nē õ xijere kapĩ. Jakamã nhūm mē hpãnhã hõja õ xijere o tē nē myyti hã hkapĩr pa nhūm hkagro htýx nē pika hkôt mē pa xwýnhjê hkã ho hxêt o pa.

⁹ Kagro htýx o hkagro htýx jakamã mē hkã ho hxêt nhūm mē kamã hkã kajê hpa. Hãmri nē tee ri amnhĩ pumu nē hamaxpēr o:

—Nã Tirtūmtija na ã mē pahtomnuj týx anê. Anê.

Hãmri nē kamã gryk týx nē haprý nē tanhmã ho kapēr punuj to ho pa. Nom mē kot amnhĩ tomnuj kaga nē kãm mex o mex ã harēnh kêt nē arĩ tanhmã amnhĩ tomnuj to ho pa.

10 Nhũm ra kêp kwat nê ò xijere kamã mêmojja kapĩ. Jakamã nhũm ra hpãnhã hõja ò xijere o tẽ nê gõj rũm mrymnuti kot mẽ ho amnhĩptãr xã hã hkrĩ xã hã hkapĩr pa. Jakamã nhũm ra kot mẽ ho amnhĩptãr xã hã pikaja kamã kamãt kô htyk par kumrẽx. Hãmri nhũm mrymnuti mẽ hkõt mẽ kot amnhĩ nhĩpẽx xwýnhjẽ hã kamãt kô hpã nhũm mẽ amnhĩ xã htyx ã maj amnhĩ nham o axpẽn kamnhar tỳx kumrẽx. 11 Nê ã Tĩrtũm kot mẽ hipẽx anhỹr ã amnhĩ tã omu nê kamã gryk tỳx nê tanhmã ho kapẽr punuj to ho pa. No ãm kot amnhĩ tomnuj xwýnh ã amnhĩ pumunh nê kot amnhĩ tomnuj kaga hkêt nê.

12 Nhũm prem ra kêp sĩk nê ò xijere kamã mêmoj kapĩ. Jakamã nhũm hpãnhã hõja ò xijere kamã mêmojta o tẽ nê pyhti pẽ Erax kamã hkapĩr pa nhũm gõja grã pa nê te kêp pry pyrà nê nõ. Jakamã nhũm myt japõx xã rũm nê ho amnhĩptãr xwýnhjaja nê põristijaja hãmri pijapu kaxyw Jerujarẽ hwýr nojarêt nê hã hwýr pa.

13 Tã nhũm kagãmnuti mẽ ý hã mẽ kãm hẽx o pa xwýnh mẽ mrymnutita wa mẽ hakwa rũm mêmoj te priti pyrà nê hapõx o pa. No ãm priti hkêt mẽ kêp Satanasti mã mẽ ãpẽnh xwýnh kwýy.

14 Jakamã na prem pika piitã hkõt mẽ kot aa mêmoj pumunh kêt kwý ho anhỹr o hẽx rom mẽ no kupyw o mẽ hkõt pa. Tã pika piitã hkõt mẽ ho amnhĩptãr xwýnhjẽ mẽ ho pikuprõnh kaxyw mẽ hapẽr o pa. Mẽ kot Tĩrtũm xihtỳx o hihtỳx kurẽ kaxãr kaxyw mẽ pijapu xã hã arĩgro kukamã mẽ ho pikuprõnh o pa.

Jejus kot amnhĩ kwýjẽ mã kapẽr ã harẽnh

15 Tã nhũm Jejus pika hkõt hkrãjaja arĩ mẽ htĩr nê pa xwýnhjẽ mã kapẽr nê mẽ kãm:

E mẽ inhma ixkwýjaja. Akupým ixte mẽ awýr ixwrýk xã hã arĩgroja ã kot paj te mẽ ãhkĩnh xwýnh kot amnhĩ nhĩpẽx pyrà nê mẽ ajaer pẽ mẽ awýr wrý. Jakamã kêr ka mẽ amnhĩ wýr ijamãr rãhã ho apa. Kêr pa akupýn wrý ka mẽ amnhĩ wýr ixpumu nê akĩnh nê amnhĩ kamã mã ixpuma hkêt nê. Anẽ.

Mẽ kot axpẽn kurẽ kaxãr kaxyw mẽ pikuprõnh ã mẽ harẽnh

16 Tã nhũm Satanasti hkwyjaja pika piitã hkõt mẽ ho amnhĩptãr xwýnhjẽ ho pikuprõnh pa nê mẽ hkurẽ kaxãr kaxyw ma Ijaew kot kãm “Amaketõ” jarẽnhja wýr mra.

17 Hãmri nhũm Tĩrtũm kapẽr o mẽ wrýk xwýnh pẽ 7 kot hitepta ò xijere py nê kãx mã kamã mêmoj kapĩr pa. Jakamã nhũm Tĩrtũm nhõrkwy kamã mẽ ho amnhĩptãr ã hkrĩ xã rũm Tĩrtũm kãx pẽ kapẽr o:

—E hãmri. Na pa ra mẽ kot amnhĩ tomnuj mýrapẽ tanhmã mẽ ho jatur xãm mẽnh kaxyw. Anẽ.

18 Pu nhũm na hkatõtõk nê hkrakrak nê haxẽnh nhũm pika httertet tỳx nê. Aa mẽ kot pika httertet tỳx kot anhỹr ã omunh kêt kumrẽx.

19 Jakamã nhũm Papirõnja kajẽ axkrunẽpxi. Papirõn nhõ xwýnhjaja kot amnhĩ tomnuj tỳx o paja mýrapẽ nhũm Tĩrtũm ã mẽ hipẽx anẽ. Nê pika httertet o pika piitã hkõt krĩ grãnh pa. 20 Nhũm gõ hipõk piitã gõja hã axkamur nhũm hapẽx pa. Nê kẽn prẽk nê hkrã hixêt rõrõk nê hpigrãnh pa. Pika httertet tỳx kumrẽx jakamã ã mêmoj amnhĩ nhĩpẽx anẽ. 21 Nê na mẽ pẽ jẽr krã jakootija mẽ piitã mẽ hipy rõrõk. No ãm hkrã hkryre hkêt hkrã rũnh kumrẽx. ãm hpýnh nê kamã kêp 40 kir nê mẽ hã rõrõk nhũm mẽ tee ri amnhĩ tã ã omu nê Tĩrtũm kamã gryk tỳx nê hapýr nê ho kapẽr punuj nê.

17

Tirtūm kra hkêt xwýnhjê jarênh

1 Tã pa pre kê axte mëmoj pumu. Nhūm kot xijere jamýnh xwýnhjê hōja ixwýr tē nē inhmã:

—E ma ixkôt tē nē mëmoj pumu. Anê.

Hāmri pa kuma nē ma hkôt tē nhūm inhmã:

—Nã ahpýnhã gô rax mýri krī nhō xwýnhjaja te ho ni hkuprý gô mý ri ýr nē kãm mëmjýê piitã hkīnh o ýr xwýnhhta pyrãk. Na htem urãk nē Tirtūm kapêr kôt ri amnhī nhīpêx kêt nē. Ām htýx ri tanhmã amnhī tomnuj to ho pa. Jakamã koja Tirtūm tanhmã më homnuj týx to nē më ho hapêx. ² Krī piitã hkôt më ho amnhīptār xwýnhjaja na hte ma më ô krī hwýr mra nē te më kot më hkuprýjê ho amnhīkati pyrãk o amnhī nhīpêx. Nē te pipãnh nē htýx ri amnhī nhīpêx pyrãk o amnhī nhīpêx o pa. Nhūm krī nhō xwýnhjaja më urãk nē amnhī krã hkôt pix mã tanhmã amnhī tomnuj to ho ri pa. E ma ixkôt tē nē ja hã më omu. Anê.

³⁻⁴ Hāmri nhūm Tirtūm Karō tanhmã ixto nhūm kapêr o wrýk xwýnhja ma kapôt wýr ixto mō pa kapôt ā mrymnuti hkrã kêp 7 nē kamã hpār kêp 10 xwýnhhta pumu nhūm hkamrêeti nē xa. Nē ĩ piitã hã tanhmã Tirtūm o kapêr punuj to hã kagã. Nhūm katut ā mēhō ni kuprýta nhý. Mē ho amnhīptār xwýnh ā më ê kakrã htyk nē hkamrêk o hkukār jaxã nē hã nhý. Nē ôr o ôkrexê. Nē ôr o hinwýýxê nē ĩhkra kamã kàx. Ām ôr pix o hikukrêx. Nē kēn mex karýr pix o amnhī jamrêx. Nē ôr o kopti hō py nē hã nhý. Kopti kamã ni kuprý kot amnhī tomnuj xã. Ām kot më kêp më mjên o amnhīkati ho pa xã pix nhūm kupy nē o nhý.

⁵ Nē ôkrã hã amnhī nhīxi hã kagã kot:

Inhīxi pimxur pē PAPIRŌN RAXTI.

Nē ixpê më kêp më mjênjê ho amnhīkati ho më pa xwýnhjê nã na pa.

Nē ixpê më kot axpên prō ho amnhīkati o më pa xwýnhjê nã na pa.

Nē ixpê më kot Tirtūm nē më kãm hêx o ri më pa xwýnhjê nã na pa.

Nē ixpê më kot Tirtūm kapêr kôt amnhī nhīpêx o pa hkêt xwýnhjê nã na pa.

Anhýr o ôkrã hã amnhī nhīxi hã kagã kot anhýr. ⁶ Nhūm axpã nē nhý pa omu. No ām kagôxyhti ho hpipãnh kêt. Mē kot Jejus kôt amnhī xunhwýr nē ri më kãm Jejus kêp më ô pahihti hã harênh xwýnhjê kamnhwýr o më hpar nhūm më hkamrô pikapīr xwýnhjê kamrô ho na pre axpã nē nhý. Pa ā kot amnhī nhīpêx anhýr ā omu nē tee ri ijamaxpêr.

⁷ Hāmri nhūm Tirtūm kapêr o wrýk xwýnhja inhmã:

—Kwa mon ka ri ja pumu nē tee ri ajamaxpêr? E kot paj ixprī hã amã harê ka inhma. Niti më hã ýr xwýnh pē mrymnutita. Krã pē 7 nē kamã hpār pē 10 xwýnhhta kot paj ixprī hã amã hamê wa harê ka wa harênh ma.

⁸ —Nã mrymnutija na pre hūr nē ri pa tã ty nē ahkre xupýmti kamã hikwý. Nom koja akupým hūr nē kurūm kato nhūm më piitã omu nē ahpýnhã tanhmã hamaxpêr to. Amnepêm kormã amrakati ri Tirtūm kot ô kagã kamã më hūr tūm nē më pa mã xwýnhjê nhīxi jaxwýr xwýnhjaja koja kator ā omu nē ām omu nē tanhmã hamaxpêr to hkêt nē. No më kot Jejus kôt amnhī xunhwýr kêt xwýnhjaja koja më amnhī jaêr pē akupým kator ā omu nē tee ri hkukamã hamaxpêr. Hāmri nē axpên mã: “Kwa amnepêm htyk tã ra tanhmã amnhī to nē akupým hūr nē api nē mō.” Anhýr o axpên mã harê. Hāmri nhūm kato nē ma tē nhūm Tirtūm tã ho hapêx kumrêx nhūm hapêx o hapêx.

9 —Kwa inhma nê jam ajamaxpêr tỳx nê. Mrymnuti krâ pê 7ta te kêp hixêt prêk pê 7 pyrâ nê hã ỳr xwỳnh ni kuprỳta te hixêt prêk pê 7ta ã ỳr pyrâk.

10 —Nê mrymnuti hkrâ pê 7ja te kêp mê ho amnhĩptâr xwỳnh pê 7 pyrâk. Nhũm mê ho amnhĩptâr xwỳnhjaja te mê kêp 5 nê ra htyk pyrâk nhũm hkôt hõja arĩ mê ho amnhĩptâr o pa. No kot hitepta kormã. Nom koja mê ho amnhĩptâr ry hkêt nê.

11 —Mrymnuti htĩr nê pa htã htyk nê ra akupỳm htĩr nê àpir xwỳnhnta koja hkrã hitepta pãnhã mê ho amnhĩptâr o pa. Jakamã te mê ho amnhĩptâr xwỳnh pê 7jê hõ pyrâk. Koja hkrã pê 7ja mê ho amnhĩptã nê gaa nê htyk mê nhũm hpãnhã mrymnutita hpãnhã mê ho amnhĩptã. Hãmri nhũm rĩ kormã Tĩrtũm tã mê ho hapêx par kumrêx.

12 —Nê ate mrymnuti hkrã kamã pãr pê 10 pumunh xwỳnhnta te mê kêp mê ho amnhĩptâr xwỳnh pê 10 pyrâk. No ãm jaja na kormã mê ho amnhĩptâr kêt nê. Koja mê nhỹrmã anhĩpê mrymnuti nhỹ hã ahpỳnhã ri mê ho amnhĩptâr o pa nom mê ho amnhĩptâr japijê hkêt nê. 13 Koja mê tanhmã ja hã axpên mar to hãmri nê mrymnuti mã anê nhũm mê hpãnhã mê piitã mê ho amnhĩptã.

14 —Nê mê ho amnhĩptâr xwỳnh pê 10jaja koja mê pahte amnhĩ tomnuj pãnhã amnhĩrer xwỳnh kurê kaxàr kaxyw hwỳr mra nê kutã pijapu ho kuhê. No ãm tee ri kãm tanhmã ho hprãm hkapyr nhũm mê ho axtem nê amnhĩ tã mê himex pa. Hihtỳx o hihtỳx o kot mê ho hpimràatã mê hakrenh par. Nê kêp pika piitã hkôt mê ho amnhĩptâr xwỳnhjê nhõ Pahihti. Tãm na pre amnhĩ wỳr mê kot hkôt amnhĩ nhĩpêx o mê pa xwỳnhjê wỳ nhũm htem amnhĩ kaxyw hkôt hamaxpêr mex rãhã ho pa. 15 —Nê krĩ pê Papirõn kapem gõ xohtõ mỳ ri ni kuprỳ hkrĩ xwỳnhnta. Gõ xohtõja te kêp ahpỳnhã ri pika piitã hkôt mê uro hkwỳ pyrâk. Nê te ahpỳnhã ri mê kapêr xwỳnh kwỳ pyrâk.

16 —Nê mrymnuti hpãr pê 10ta kêp mê ho amnhĩptâr xwỳnh pê 10 pyrâk. Jakamã koja mê kãm ni kuprỳta prãm nõkati nê kamã gryk tỳx kumrêx. Hãmri nê hwỳr mra nê kêp hikukrêx piitã utã nê kêp ê hkwrỳnh pa nhũm hkênh mex nê xa. Hãmri nhũm mê kupĩ nê i hkrêr pa nê kuwy kamã hi rê nhũm kaxàr pa nê hapêx.

17 —Na pre pahi pê 10jaja mrymnuti hkôt amnhĩ xunhwỳ nhũm Tĩrtũm ãm ja hã mê omu nê tanhmã nê mê kãm nê hkêt nê. Jakamã koja mê ãm hkôt pix mã amnhĩ nhĩpêx o pa rãhã nhũm Tĩrtũm mê ho hapêx. Nê mê õ krĩ mê mê ho hpimràatã mê ho hapêx pa. Hãmri nê mê ho hapêx o mê ho hapêx.

18 —Nê ate mêhõ ni kuprỳ pumunh xwỳnhnta te kêp krĩ rax pê Papirõn nhõ xwỳnhjê pyrâk. Nê mê ho amnhĩptâr xwỳnhja pika piitã hkôt mê ho amnhĩptâr xwỳnhjê hkrãhtũm na. Anê.

À Tĩrtũm kapêr o mê wrỳk xwỳnhja inhmã mê harênh anê. Pa kuma nê õ ri mê amã hã kagã. Mê ate kamã harênh nê aprĩ hã mar tỳx kaxyw.

18

Tĩrtũm kot Papirõn grành par ã harênh

1 Tã pa kê axte mêmoj pumu. Nhũm axte Tĩrtũm kapêr o mê wrỳk xwỳnhjê hõja kaxkwa rũm ahpar mã wrỳk o tẽ. Tĩrtũm nhỹ hã hihtỳx nê kamã hirã rax kumrêx o pika piitã hkôt mê kãm hirã pa. 2 Nê ahpar mã tẽn wrỳ nê kàx pê kapêr o:

E koja Papirõnja pigrành pa nê hpãnhã kêp Satanasti mã mê àpênh xwỳnhjê papxã nê kêp nhõnhti papxã. Hãmri nê aa kamã mêmoj mex kêt kumrêx.

³ Krī nhō xwỳnhjaja na htem Tirtũm kapēr kôt amnhĩ nhĩpêx kêt nê amnhĩ krā hkôt kām prām xà hkôt pix mǎ tanhmǎ amnhĩ tomnuj to ho pa. Te mēhō pipānh nê htỳx ri amnhĩ nhĩpêx o pa pyrāk.

Nhũm krī piitǎ hkôt mē ho amnhĩptār xwỳnhjaja mē hwỳr mra nê mēnijê ho amnhĩkati ho pa.

Nê krī nhō xwỳnhjaja mēmoj pumu nê kām hkĩnh nê haprôr kurê kumrêx o pa nê aa ujaarôr o hapêx kêt nê.

Jakamǎ na hte krī hkwy nhō xwỳnhjaja mē hwỳr mēmoj to pa nê xatǎ mē kām ho wēnê nê mē kukwak ri mē hikàxpore rũnh nê pa.

Anhỳr o kapēr. ⁴ Hāmri nhũm Tirtũm Papirôn kamǎ hkrajê mǎ kapēr nê mē kām:

E mē tokyx mē kot ri htỳx amnhĩ nhĩpêx xwỳnhjê nhō krĩta rũm ajapôj ixkrajaja.

Kot kaj mē anhỳr kêt nê ra mē hkôt amnhĩ nhĩpêx pa mē ato apimràatǎ mē ate amnhĩ tomnuj ǎ mē atomnuj tỳx nê.

⁵ Krī nhō xwỳnhjaja na htem amnhĩ tomnuj rũnh o pa.

Mē kot amnhĩ tomnuj xà te mē kot kēn katutxô nhũm hprêk rax o kot kaxkwa kanhwỳr kaxyw pyrāk.

Na pa hte ǎ mē kot amnhĩ nhĩpêx anhỳr ǎ mē omunh rǎhǎ ho ri ixpa. Jakamǎ kwa ixkrajaja mē tokyx mē kurũm ajapôj.

Anhỳr o hkrajê mǎ kapēr. Hāmri nê kapēr o mē wrỳk xwỳnhjê mǎ kām:

⁶ E kwa mē ma mē hwỳr wrỳ nê tanhmǎ ixkrajê hǎ mē ho.

No ǎm kêr ka mē tanhmǎ mē ho htỳx o mē kot ra tanhmǎ ixpê ixkrajê nhĩpêx tota jakre.

Kê mē tanhmǎ ixpê mē ho grire htǎ ka mē hǎ tanhmǎ mē ho htỳx kumrêx o mē kot mē hipêxta jakre.

⁷ Krī nhō xwỳnhjaja na prem mex nê pa.

Nê mē hikukrêx rũnh nê hkĩnh nê pa.

Nê tanhmǎ amnhĩ to jarkrar to ho ri pa nê amnhĩ jarênh o:

“Ot pa mē te pahi ni kot amnhĩ nhĩpêxta pyrǎ nê ixkrĩ xà mex pix kām ixkrĩ pyrāk.

Nê te Tirtũm kot amnhĩ nhĩpêx pyrāk o na pa htem amnhĩ nhĩpêx o ri ixpa.

Nê mē ixkĩnh nê mē inhmex rǎhǎ ri ixpa.

ǎ mē ixte amnhĩ nhĩpêx anhỳr xwỳnh na pa mē.”

Anhỳr ǎ amnhĩ to jarkrar o pa.

Tǎ kêr ka mē tanhmǎ mē homnuj to kê mē mexta pǎnhǎ omnuj tỳx nê pa.

Nê kê mē hkaprĩ nê amnhĩ xà htỳx kām hamak rǎhǎ nê pa ho pa.

⁸ E kê mē ǎ amnhĩ nhĩpêx anhỳr o pa.

Jakamǎ koja mē arĩgro hpỳnh kām mē hkwyjaja hpikaprār rũnh nê nhũm arĩ mē htĩr xwỳnhjaja omnuj nê pa.

Nê tee ri amnhĩ pumu nê hkaprĩ xǎj mỳr o pa.

Nê amnhĩ xà htỳx kām hamak o pa.

Nê tee ri amnhĩ nhĩpêx o pa.

Nê kām prām nê pa rǎhǎ ty nhũm kuwy mē ho hkaxār pa.

Ixpê Pahi Maati Tirtũm kot paj ixihtỳx kām ǎ mē hipêx anê. Anê.

⁹ Hāmri nhũm krī piitǎ kurũm mē ho amnhĩptār xwỳnhjaja. Mē kot mē hwỳr mrar nê mē hkuprỳjê ho amnhĩkati nê mē urāk nê mēmoj pumunh nê haprôr rǎhǎ ho pa xwỳnhjaja tee ri krĩ kaxār nê kàx mǎ kuwy hkũm àpir o paja pumu nê hkaprĩ nê mỳr o kuhê.

10 Nē Tīrtūm kot mē ho hapêx par ā mē omu nē kām ma ht̄yx kumrêx. Am̄ym mē omunh o kuhê nē tee ri amnhī kukamā hamaxpēr nē htertēt t̄yx nē. Nē m̄yr kām kapēr o:

Hêxta waa nē Papirōn nhō xw̄ynhjaja.

Mē amex nē axiht̄yx mex nē apa ht̄a nhūm Tīrtūm mē anh̄imex pa. Hêxta waa nē. Anē.

11 Nē mē hw̄yr m̄rar nē mē kām mēmoj to wēnê ho mē pa xw̄ynhjaja haxw̄yja krī pumu nē tee ri amnhī kukamā hamaxpēr nē hkaprī nē m̄yr o kuhê. Nh̄yri koja mē tokyx axte mēmoj to wēnê? Mē kēp mēmoj japrōr rūnh xw̄ynhjaja hkaxār par kumrêx kēnā.

12 Na prem mēmoj piitā ho pa nē mē kām ho wēnê. Mēmoj mex piitā. ôr o mē hkukrêx nē prat o mē hkukrêx nē kēn jaxēnh ā k̄axpore xohtōô. Nē kupêxê mex. Kakrā htyk nē hkamrêk nē hkroore nē hā hapjê. Nē mēmo pī kuxware nē pī ht̄yx nē kēn jakār nē k̄ax o ri mēmo nh̄ipêxja nhūm prem mē kām ho wēnê ho pa. 13 Nē mēmo htw̄ym nē mē hkuxwa xā. Nē mē ô ho anh xā nē mē ô kuxwa xā nē xw̄ygrā nē harôj. Nē mōx nē ôwēhti nē kawar nē kaxyw kawarti hkjēnh xā hā karrotre. Nē nh̄yh̄nh krī hō kamā panhī hkwȳ pynē nē mē hw̄yr mē o pa nē mē kām mē ho wēnê nhūm mē amarī mē hkôt ri âpēnh rūnh o pa. Na prem ā mē kām mēmoj to wēnê anh̄yr o pa. Tā ra mē kot mē haprōr xw̄ynh mē mē pimràatā hapêx pa.

14 Jakamā nhūm mē tee ri mē hkukamā hamaxpēr nē te kot mē kām kapēr pyrà nē mē kām:

Hêxta waa nē. Mē amā mēmoj prām nē amnhīm haprōr xw̄ynhta na mē apê hapêx par kumrêx.

Nē mē ak̄axpore rūnh nē mē akukrêx rūnhhta mē mē apimràatā ajapêx pa. Kot kaj mē axte tanhmā amnhī nh̄ipêx to ho apa hkēt nē. Anē.

15 Hāmri nē am̄ym ri Tīrtūm kot tanhmā mē hipêx to hā mē omu nē kām ma xāj mur nē htertēt o kuhê.

16 Nē m̄yr kām kapēr o:

Hêxta waa nē. Na pre htem ê mex pix jagjê nē ri hā mra. Kakrā htykre nē hkamrêkre.

Nē mē hikukrêx mex o amnhī jamrêx nē ri hā mra.

Nē ôr nē kēn mex ā ohtō xw̄ynh o amnhī jamrêx nē ri hā mra.

17 Tā ra hapêx par kumrêx. Anē.

Hāmri nhūm gō xujanār kām p̄ar nhō dōn nē mē kot mē kām p̄ar o ri m̄rar xw̄ynhjaja nē mē kot kamā tep pynēnh xā ho tep pynēnh o ri mē pa xw̄ynhjaja nē p̄ar kām amarī mē pa xw̄ynhjaja hāmri mē hw̄yr mra nē wamtajê pyrà nē tee ri am̄ym ri mē ô krī pumu nē m̄yr o kuhê. 18 Nē kurūm kuwy hkūm xāpir o pa hā omu nē tee ri mē hkukamā hamaxpēr nē axpēn mā:

Hêxta waa nē. Krī m̄j na pre mex o mex. Mex o krī piitā hakrenh par ht̄a hapêx pa. Anē.

19 Hāmri nē mur nē hkaprī xāj pika hkwȳ jam̄y nē ho amnhī kamī nē m̄yr kām kapēr o:

Hêxta waa nē. Krī m̄j na pre rax o rax.

Nhūm pre nh̄yh̄nh p̄ar kām mēmoj to wēnê ho pa xw̄ynhjaja mē hw̄yr mēmoj to pa nē mē kām ho wēnê nē mē hkukwak ri hik̄axpore rūnh nē ri pa.

Tā hāmri mē hapêx pa. Anē.

20 Hāmri nhūm Tīrtūmja krajê piitā mē kām kapēr nē mē kām:

E ixpê Tīrtūm na pa ā mē hipêx anē.

Mē kot mē apē ixkrajaja tanhmā mē atomnuj to ho paja mýrapē na pa mē atā
ā mē hipêx anē.

Jakamā e kaxkwa kamā mē apē ixri mē apa xwýnhjaja.

Nē mē ate inhý hā ri mē kām ixkapēr jarēnh o mē apa xwýnhjaja.

Nē Jejus nhý hā mē akapēr o ri mē apa xwýnhjaja. Mē apiitā mē apē ixkra na
ka mē.

E mē amnhī tā ja pumu nē akīnh nē axpēn mā apikunhar o akuhē. Pa na pa
mē atā ā mē ho ijapêx anē. Anē.

²¹ Tā nhūm kapēr o mē wryk xwýnhjē hōja hihtýx o kēn rax kumrēxja mý nē o
tē nē gō xujanār kamā kām gēt nē kumē nhūm mrō nē akunok. Hāmri nhūm
kapēr o:

E krīta koja Tirtūm te ho ixte gōx kām kēn mēnh nhūm mrōr nē hpikunor pyrāk
o hipêx nhūm hapêx par kumrēx.

²²⁻²⁴ Na pre hte krīja kamā mē kot ri mē kām mēmoj to wēnē xwýnhjaja amnhī
to rūnh o krī piitā hkôt mē hakrenh pa.

Nē krī nhō xwýnhjaja na prem pika piitā hkôt hēx rom tanhmā mē no kupyr
to ho ri pa. Jakamā ra mēmoj to wēnē xwýnhjē pyrā nē mē hikukrēx
rūnh gryk ā Tirtūm kaga.

No ām ja pix kēt. Tirtūm krajē mē Tirtūm nhý hā kapēr o mē pa xwýnhjaja na
prem mē himex rax nē. Hāmri nhūm krī piitā kamā mē pa xwýnhjaja
mē kot mē hipêx ā mē omu nē mē urāk nē ā mē hipêx anhýr o pa.

Tā Papirōn nhō xwýnhjaja kot mē hipêx anhýrja mýrapē koja Tirtūm mē himex
par kumrēx.

Jakamā koja mē axte hkīnh nē hkīnh xàj ri grer kēt nē.

Nē axte hkīnh nē grer kām hakwa kōr o ri pa kēt nē.

Nē axte ri wiorāw kakrēnh hkēt nē.

Nē axte ri amnhīm kawà hyr o hkrī hkēt nē.

Nē axte harōj kahuk o kuhē hkēt nē.

Nē axte mē ōrkwý kamā kanē hpōk kēt nē.

Nē axte axpēn mā ri hkrajē rer o ri pa hkēt nē. Koja ā mēmoj kot anhýr piitā
hapêx pa. Anē.

19

Mē kot Tirtūm mex ā mē harēnh

¹ Tā pa kē axte mēmoj pumu. Nē kaxkwa kamā mē kapēr ma nhūm mē ohtō
rax kumrēx nē tanhmā axpēn mā kapēr to. Nē anhīpē kàx pē kapēr týx nē
kapēr o:

E pu mē pahpiitā Tirtūm mā mex o mex ā harē.

Tapxipix na hihtýx o hihtýx.

Nē tapxipix na àhpumunh o àhpumunh.

Nē tapxipix na mex o mex.

Tapxipix na mex o kot mēmoj piitā hakrenh par.

Ra kot mēmoj punuj pē mē papytār par jakamā kēp mē papytār xwýnh ā pixi
mex na.

² Na hte amnhī jarēnh xà hkôt tanhmā mēmoj to ho pa.

Nē amnhī to hēx kēt nē.

Tā ām hāmri na ā Papirōn nhō xwýnhjē nhīpêx anē.

Na prem mē kām Tirtūm kapēr jarēnh o mē pa xwýnhjē nhīmex rax kumrēx.

Nē krī piitā hkôt ri pa nē amnhī kôt mē kurē nhūm mē kuma nē mē hkôt
amnhī tomnuj o pa.

Nhũm Tĩrtũm tee ri hã mẽ omu nẽ ã hkrajẽ hã mẽ hipêx kati anẽ. ãm hãmri na ã mẽ hipêx anẽ.

Anhỹr o axpẽn mã harẽ. ³Hãmri nẽ xatã axpẽn mã:

Nã ãm hãmri na ã mẽ panhõ Tĩrtũmja mẽ hipêx anẽ nhũm mẽ kurũm kuwy hkũm kãx mã ãpir o pa.

Koja krĩ nhõ xwỹnhjaja amnhĩ xã htỹx kamã hamak rãhã ho pa nẽ aa à htỹx hapêx kêt.

E pu mẽ hã Tĩrtũm mã mex o mex ã harẽ. Anẽ.

⁴Hãmri nhũm mẽ ãptãr tũm pẽ 24 mẽ mẽmoj tĩr pẽ kwatjaja hãmri Tĩrtũm kot mẽ ho amnhĩptãr ã hkrĩ xã maati kutã rôrõk nẽ kãm hipõ hpa. Hãmri nẽ ã mẽ kapër anhỹr xwỹnhjẽ mã kapër nẽ kãm:

Nã ãm hãmri na ka mẽ ã Tĩrtũm mex ã harẽnh anẽ. E pu mẽ pahpiitã kãm mex o mex ã harẽ. Anẽ.

⁵Hãmri nhũm mẽhõja Tĩrtũm krĩ xã maati kamã kapër o:

E mẽ axte Tĩrtũm mã mex o mex ã harẽ.

Mẽ ate Mẽpahpãm kõt amnhĩ nhĩpêx o mẽ apa xwỹnhjaja.

Nẽ mẽ apẽ mẽ ho amnhĩptãr xwỹnhjaja nẽ amari ri mẽ apa xwỹnhjaja nẽ mẽ apiitã mẽ ate Tĩrtũm ã apijaãm o mẽ apa xwỹnhjaja kãm mex o mex ã harẽ. Anẽ.

Kot mẽ pahpãnhã amnhĩrer xwỹnh mẽ hkwyjẽ jarẽnh

⁶Tã pa tanhmã mẽ kapër to hã mẽ kuma nhũm mẽ kãx pẽ kapër tỹx nẽ. Te mẽ ohtõ rax kumrẽx kapër pyrãk. Nẽ te gõ koko htỹx rỹ na katõtõk tỹx pyrãk. Hãmri nẽ mẽ kapër o:

E na ra Tĩrtũm kęp mẽmoj piitã ho amnhĩptãr xwỹnh.

Nẽ kęp mẽ panhõ Pahi Maati.

Nẽ hihtỹx o hihtỹx nẽ ãhpumunh o ãhpumunh.

E pu mẽ kãm mex o mex ã mãn harẽ.

⁷⁻⁸Nẽ hã pahkĩnh nẽ.

Nẽ kãm hihtỹx o hihtỹx ã harẽ.

Te mẽ kot axpẽn mã mẽ rer xwỹnh kot amnhĩ nhĩpêx pyrãk.

Ja o mẽ pahte amnhĩ tomnuj pãnhã amnhĩrer xwỹnhhta te kęp myja pyrãk.

Nẽ mẽ kot hkõt amnhĩ nhĩpêx xwỹnh piitã te mẽ kęp nija pyrãk.

Nẽ te mẽ kot axpẽn mã wa rer nhũm wa kot axpẽn kõt pa ho pa pyrãk o koja mẽ amnhĩ nhĩpêx.

Nẽ te mẽ kot mjẽn mã xwỹnh mã ê mex jakare nhõr nhũm kot hagiẽnh pyrãk. Nẽ ê mexja te mẽ kot tãm amnhĩ nhĩpêx xã pyrãk. Anẽ.

⁹Hãmri nhũm Tĩrtũm kapër o wrỹk xwỹnhja inhmã:

—E Juãw. Pa amã mẽmoj jarẽ ka mar tỹx nẽ akwỹjẽ mã hã kagã. Tĩrtũm kapër kwỹ kot paj amã harẽ. Kęp Tĩrtũm kapër jakamã ãm hãmri na. Na hte mẽmoj jarẽnh o hẽx kêt nẽ. E kapër ã kagã ho:

Na htem axpẽn mã mẽ rer kaxyw nẽ amnhĩ wỹr hkwyjẽ wỹ nhũm mẽ hwỹr mra nẽ wa hã hkĩnh nẽ apkur mex nẽ.

Ja pyrã nẽ Tĩrtũm kot amnhĩ wỹr mẽ hwỹr xwỹnhjaja koja mẽ nhỹrmã mẽ pahte amnhĩ tomnuj pãnhã amnhĩrer xwỹnhhta wỹr api nẽ ã amnhĩ nhĩpêx anẽ nẽ hkĩnh nẽ apkur mex nẽ.

Hãmri nhũm Tĩrtũm mẽ ho mex rax kumrẽx. Anẽ.

—E kër ka ã akwỹjẽ mã ja hã kagã anẽ Juãw. Anẽ.

Hãmri pa kuma nẽ kagã ja kamã mẽ amã hã kagã. ¹⁰Hãmri nẽ hã kagã hpa nẽ ra ixtẽ kãm mex o mex ã harẽnh kaxyw kutã ixkõn krã ho tẽm nẽ nhỹ nhũm tee ri amnhĩ tã ixpumu nẽ inhmã:

—Kwa ã ri inhîpêx anhÿr kêt nê. Apyrà nê ixte Jejus mã tanhmã amnhî nhîpêx to xwÿnh kênã. Jejusja apyrã nê kêp inhõ pahihtu na. Jejus kapêr na prem hkukamã mê kot Tirtûm nhÿ hã kapêr o mê pa xwÿnhjaja hã kagã nê mê kãm harênh o pa. Jakamã kwa pu mê Tirtûm pix kutã mãn pahkõn krã ho parôrök nê pahkrî nê kãm mex o mex ã harê. Anê.

Kawar jaka hã ÿr xwÿnh jarênh

11-16 Tã pa kê axte mêmoj pumu. Nhûm kaxkwa axkjê nhûm kamã kawar jakajre xa nhûm mêhõja hã nhÿ. Hixi na pre kêp “Aa kot Tirtûm kaga hkêt xwÿnh.” Anê nê hixi hõ na pre kêp: “Tirtûm kôt pix mã amnhî nhîpêx o pa xwÿnh.” Anê. ã hixi kôt anhÿr jakamã na hte katãt kôt ahpÿnhã mê kot amnhî nhîpêx ã mê omunh xã hkôt tanhmã mê harênh to. Mê kot amnhî to mex ã mê omunh xã hkôt tanhmã mê hkwÿjê jarênh to nê mê kot amnhî tomnuj ã mê omunh xã hkôt ahpÿnhã tanhmã hkwÿjê jarênh to. Na pre mê kot tanhmã hkwÿjê nhîpêx to ho pa xwÿnhjê kutã amnhî xunhwÿ nê mê hã tanhmã mê ho. ã na pre kawar ã ÿr xwÿnhjaja amnhî nhîpêx anhÿr o pa.

Nê no te kot kuwy hpök pyrãk jakamã hprî hã mêmoj piitã omu nhûm mêmoj kêp hpimxur kêt nê. Nê kêp pahî hã mê ahkã ho ohtõ nê kutu. Nê nhÿhÿnh ï hã hixi hõ hã kagã nom ãm tapxipix kot amnhî tã amnhî nhÿxija pumunh. Na pre ra amnhî kamrõ ho ê xy hpa nê xa. Nê hixi hõ pê:

TIRTÛM KAPÊR O AMNHÎRÎT XWÿNH

Nê ê ryti hã hixi hõ hã kagã. Nê ihkjê hã ãm tãm. Hã kagã jarênh kot:

Ixpê mê ho amnhîptãr xwÿnh piitã mê õ Pahi Maati na pa.

Nê hakwa rûm wapo xwa gixre põm katon ajêt. Kot ho tanhmã mê kot Tirtûm mê wa kutã amnhî xunhwÿr xwÿnhjê nhîpêx to kaxyw. Jakamã ra mê piitã mê ho pikuprõnh pa nê mê hipêx o te mê kot prês kãm uwa xõ kagõ janênh pyrãk nhûm mê hkamrõ hpikapîr rax kumrêx. Tirtûm xihtÿx xwÿnh kot mê kamã gryk tÿx jakamã nhûm ã kãm mê hipêx anê. Mê kot amnhî tomnuj o paja mÿrapê.

Nhûm õ pôristi piitã urãk nê kawar jakare hã hkrî nê hkôt ri pa. Mê ê jaka muxre jagê nê hã ma hkôt ri pa.

17-18 Tã pa axte Tirtûm kapêr o mê wrÿk xwÿnh õja pumu nhûm myyti kutã xa nê kãx pê nhõnhti mã kapêr nê mê kãm:

—E mê amnê mê ixwÿr wrÿ nê Tirtûm ã akînh nê mê htyk nê mê hikwÿ xwÿnhjê hã atu nê aku. Mê ho amnhîptãr xwÿnhjaja nê pôristijaja nê mê hkrãhtûm nê kawar nê kawar ã mê hkrî nê ri mrar xwÿnhjaja nê mê kot amnhî to rûnh xwÿnhjaja nê mê kot amnhî to hkryre xwÿnhjaja. Nê mê kãm mê ãpênh xwÿnhjaja nê amnhî mã ri mê ãpênh xwÿnhjaja. ãm mê htyk nê mê hikwÿ xwÿnh mÿj piitã mãmri mê hwÿr wrÿ nê mê hã atu nê mê aku. E mê tokyw nhõnhti. Anê.

19 Tã nhûm mrymnuti nê krî piitã hkôt mê õ pahî nê mê õ pôristijaja piitã xpênh wÿr akuprõ. Wam kawar jakare hã ÿr nê htêm xwÿnh mê õ pôristijê hwÿr hprõt nê mê hkurê kaxãr kaxyw xpênh mar kaxyw akuprõ.

20-21 Hãmri nê mê hwÿr mra nê mê hkurê kapa. No ãm tee ri amnhî nhîpêx nê tee ri kãm tanhmã mê ho hprãm hkapyr nhûm wam kawar jakare hã ÿr nê htêm xwÿnhta hakwa rûm wapo xwagixre kator o mê himex pa. Hãmri nhûm mê hkwÿjê pyrãn htyk pa nê hikwÿ. Nhûm nhõnhti mê omu nê mê hwÿr wrÿk o mra nê mê kuku hãmri nê kãm mê hkur kaga nê mê hkaga. No nhûm mrymnuti nê ÿ hã mê kãm hêx o pa xwÿnhhta wa nhûm mê axtem nê htîr rãhã

wa unê nê ma wa o tê nê êsôf o kuwy maati kamã wa kumê. Hãmri nhùm wa kamã htír tùm nê hxêr rãhã nê pa ho pa nê aa htyk kêt nê.

20

Mê kot Satanasti hpa hpre hã mê harênh Wam Korît 15.20-28

¹ Tã pa kê axte mêmoj pumu. Nhùm Tirtùm kapêr o mê wrÿk xwÿnhjê hõja kaxkwa rùm wrÿ nê ahkre xupÿmti hpro xà ho htÿx xà hã safja py nê kàx pytÿhti ho mê hpre xàja ô py. ²⁻³ Hãmri nê kagãnuti pê hêx xwÿnh maati Satanastija pynê. Amnepê m Atãw mê Ewa wa kãm hêx xwÿnhhta pynê nê kàx pytÿ o hpa hpre nê hte hpre hãmri nê ahkre xupÿmti nhÿtom xà mê nê kamã kumê. Hãmri nê akupÿm hpro xà ho hpro nê saf o hã ho htÿx. Kot pika piitã hkôt mê kãm hêx o pa pymaj ã hipêx anê. Koja tokyx kator kêt ry rax kumrêx. Koja kamã arÿ hkrÿ hã amgrã sohtô nê. Hã amgrã pê 1.000 nhùm rÿ kormã Tirtùm akupÿm kator nhùm kato nê ri pa. Nom pa hkrãnrê.

⁴ Tã pa mê htyk nê akupÿm mê htír xwÿnh kwÿjê pumu. Kormã mê htír ri na prem Tirtùm kapêr kôt pix mã amnhÿ nhÿpêx o pa. Nê Jejus kêp mê ô pahihtÿ hã harênh rãhã ho pa. Aa mê kot mrymnuti kutã hkônkrã ho rôrôk nê kãm mex ã harênh kêt. Nhùm prem tee mê ôkrã hã nê mê ïhkra katut ã mrymnuti nhÿxi nhÿpêx kaxyw nom nhùm prem hkaga kamã hihtÿx nhùm prem kãm nê hkurê xwÿnhjaja tee ri ja hã mê omu nê mê mut jakãr o mê kupa. Hãmri nhùm Tirtùm akupÿm mê ho mê htír nê mê kot mê ho amnhÿptãr ã hkrÿ xà kamã mê hkrÿ. Jejus nhÿhkô hã mê hkrÿ hã amgrã pê 1.000 kaxyw. ⁵ Mê kumrêx na pre Tirtùm akupÿm mê ho mê htír nhùm mê hkwyjaja mê hkÿnh ã arÿ ty nê hikwÿ hã amgrã pê 1.000 jakre nhùm rÿ kormã akupÿm mê ho mê htír.

⁶ Wam akupÿm mê htír xwÿnhjaja kêp Tirtùm kra jakamã koja mê Tirtùm kra hkêt xwÿnhjê kurom hkÿnh nê pa ho pa. Nê mê kurom mê kot amnhÿ xà htÿx kamã hamak o pa htùm xà wÿr pa hkêt nê. Nê mê kurom Tirtùm mê Kra Jejus Kris wa kuri mex kumrêx nê wa kãm tanhmã ri amnhÿ nhÿpêx to ho pa. Nê Jejus nhÿhkô hã mê ho amnhÿptãr o pa hã amgrã pê 1.000.

Tirtùm kot kuwy hwÿr Satanasti mênh ã harênh

⁷ Tã koja amgrã pê 1.000 hapêx nhùm rÿ kormã Tirtùm kapêr o wrÿk xwÿnhja akupÿm ahkre xupÿm wÿr tẽ nê Satanasti mã kahê xà mê nhùm kato. ⁸ Hãmri nê kê axte pika piitã hkôt tanhmã mê kãm hêx to ho ri pa. Gorti nhõ xwÿnhjê mã nê Makok nhõ xwÿnhjê mã nê krÿ piitã hkôt Tirtùm nê tanhmã mê kãm hêx to ho mê hkôt pa. Hãmri nê mê kot Tirtùm krajê kutã amnhÿ xunhwÿr nê mê hkurê kaxãr kaxyw amnhÿ kwÿjê ho akuprõ nhùm mê ohtô rax kumrêx nê axpên wÿr akuprõ. Te pikahti grã sohtô pyrãk.

⁹ Hãmri nê ma Tirtùm krajê nhÿmex par kaxyw mê hwÿr mra nê mê ô krÿ mã hipôk pa nê kuhê. Mê ô krÿja Tirtùm mã mex tã nhùm mê kot kêp grãnh par kaxyw ma hwÿr mra. Hãmri nhùm kaxkwa rùm kuwy hpôkja mê haêr pê mê hã rôrôk nê mê ho hxêt pa.

¹⁰ No mê kãm hêx xwÿnh maati Satanastita nhùm Tirtùm kapêr o wrÿk xwÿnhja axte unê nê ma êsôf o kuwy maatita wÿr o tê nê kamã kumê. Ra mê kot kamã mrymnuti wa kot Tirtùm nê mê nokupy o pa xwÿnh wa mênh tã wa hkôt Satanasti mã ho anê nê kamã kumê nhùm kamã pa ho pa. Koja mê aa kator kêt kumrêx. Nê arÿ kamã amnhÿ xà htÿx kamã hamak rãhã nê pa ho pa.

*Tirtüm kot ahpyñhã tanhmã mẽ piitã mẽ harënh to kaxyw
Matêwre 25.31-46; Juãw 5.25-29*

¹¹ Tã pa axte mẽmoj pumu nhũm kaxkwa mẽ pikaja wa ra hapêx pa. Pa Tirtüm kot tanhmã mẽ piitã mẽ harënh to hã hkrĩ xà raxja pumu. Nhũm hakajre nhũm Tirtüm kamã nhỹ.

¹²⁻¹³ Hãmri nhũm ra mẽ htyk nẽ mẽ hikwỹ xwýnh piitã akupỹm hapôx pa nẽ Tirtüm kot tanhmã mẽ harënh to hã hkrĩ xàta kutã hkrĩ pa. Mẽ piitãã. Mẽ kot amnhĩ to rũnh xwýnhjaja nẽ mẽ kot amnhĩ to hkryre xwýnhjaja nẽ mẽ ho amnhĩptãr xwýnhjaja nẽ gô xujanãr kãm mẽ mrôr nẽ mẽ htyk xwýnhjaja. Ra mẽ htyk nhũm mẽ kot mẽ hagjênh xwýnhjaja piitã mẽ htykjê papxã rùm hapôx pa nẽ Tirtüm kutã ohtô ho ohtô nẽ hkrĩ. Hãmri nhũm Tirtüm ô kagã py nẽ kamã mẽ piitã mẽ hixi japêr. Kagã kamã ra mẽ hkukamã mẽ htĩr tũm nẽ mẽ pa ho mẽ pa mã xwýnhjê nhĩxi japêr. Nẽ kagã hõ kamã mẽ htĩr ri tanhmã mẽ kot amnhĩ nhĩpêx to ho pa hã mẽ piitã mẽ hã kagãja. Nhũm kupy nẽ kamã tanhmã mẽ harënh to nẽ hkôt hprĩ hã mẽ piitã mẽ omunh pa nẽ rĩ kormã ahpyñhã tanhmã mẽ harënh to.

¹⁴⁻¹⁵ Hãmri nẽ mẽ htĩr tũm nẽ mẽ pa mã xwýnhjê nhĩxi hã kagãja kamã tee ri mẽ hkwyjê nhĩxi japêr nhũm kamã amrakati. Jakamã nhũm mẽ ma kuwy maatita wýr mẽ o mra nẽ kamã mẽ rënh pa. Te axte mẽ htyk nhũm mẽ kot kuwy kamã mẽ hagjênh pyràk nhũm mẽ kamã rôrôk nẽ tee ri amnhĩ xà htýx kamã hamak rãhã nẽ pa ho pa nẽ aa kator kêt kumrêx.

21

*Pika mẽ kaxkwa wa nyw jarênh
Sikũn Pêtre 3.8-13*

¹ Tã pa axte mẽmoj pumu. Nhũm Tirtüm ra pika mẽ kaxkwa nyw wa ho kato. Ra pika nẽ kaxkwa nẽ gô xujanãr tũmja hapêx pa nhũm kaxkwa mẽ pika nyw wa ho kato. Nom axte gô xujanãr o kator kêt nẽ.

² Hãmri nhũm Tirtüm nhõ krĩ mex pê Jerujarê nywja tanhmã amnhĩ to nẽ pika nyw wýr wrýk o mõ. Krĩja mex kumrêx. Mex o mex. Te mjên mã xwýnhjê mex jaxãr nẽ amnhĩ to muxre nẽ mjên wýr htêm pyrà nẽ pika nyw wýr mex kumrêx nẽ wrýk o mõ.

³ Hãmri nhũm Tirtüm kot mẽ ho amnhĩptãr ã hkrĩ xà maatija kamã mēhõja kapêr o:

—Nã ãm hãmri. Na ra Tirtüm hkrajê hkôt pa ho pa. Pika nyw kamã mẽ hkôt pa ho pa nhũm mẽ tã no ho omu nẽ hkôt pa ho pa rãhã nẽ. Nã ãm hãmri. Ja mex o mex.

⁴ —Koja hkrajaja hkôt pa ho pa nẽ axte htyk kêt kumrêx. Nhũm Tirtüm mẽ nẽ mẽ no kagô nhĩnhĩnh pa nhũm mẽ axte hkaprĩ nẽ mýr kêt nẽ. Nẽ ri axte amnhĩ xã kamã hamak kêt nẽ. Nẽ axte ri tanhmã omnu hto hkêt nẽ. Ra mẽ hkaprĩ nẽ ã nẽ mýr o pata hapêx par kumrêx nhũm hpãnhã mẽmoj nyw pix. Anê.

⁵ Hãmri nhũm Tirtüm tãm tanhmã inhmã kapêr to. Krĩ xà maati kamã ýr xwýnhhta tãm inhmã kapêr o:

—E na pa ra akupỹm mẽmoj piitã ho nyw pa. Jakamã e Juãw. ãm hãmri na pa ã amnhĩ kukamã amã mẽmoj jarênh anê. Ixêx kêt. Jakamã kêt ka akwýjê mã piitã hã kagã hpa. Kê mẽ kamã harê nẽ tokyx kuma nẽ hkôt hamaxpêr rãhã ho pa.

6—Ra ixte amnhĩ kukamã mẽmoj mã ijamaxpēr xwỳnhja na pa ra ho anhỹr pa. Ixpê mẽmoj piitã ho anhỹr o hkrax xwỳnh nē mããnēn ixpê mẽmoj piitã ho ijapêx par xwỳnh. Nē ixrãhã ixpa xwỳnh. Amnepēm kormã mẽmoj kator kêt ri na pa pre ixrãhã ixpa. Nē ot pa arĩ ixrãhã ixpa. Tã mẽ kãm kôr nē kãm gô hkwy ho hkôm hprãm xwỳnhjê pyrà nē mẽ kãm ixpix prãm xwỳnhjaja kot paj te mẽ kãm inhô hino rùm gô hkwy nhôr nhũm mẽ kot ho hkôm pyràk o mẽ hipêx. Hãmri nhũm mẽ htũr tũm nē ixri pa ho pa nē axte htyk kêt nē. Kot paj ã mẽ hipêx mex anē.

7—Mē ate tanhmã amnhĩ tomnuj to nē amnhĩ to htỳx nē ixkôt pix mã amnhĩ nhĩpêx o mẽ apa rãhã mẽ atyk xwỳnhjaja kot paj ã mẽ anhĩpêx mex anē. Ka mẽ apê ixkra hã amex nē ixkôt ri apa rãhã ho apa. Pa ixpê mẽ anhô Tĩrtũm ã tanhmã mẽ ato mex to rãhã ho ixpa.

8—No mẽ kot amnhĩ kaxyw ixkôt hamaxpēr kêt xwỳnhjaja. Nē mẽ kot amnhĩ tomnuj xwỳnhjaja nē mẽ kot ri mẽ hpar prãm xwỳnhjaja. Nē mẽ kot nhãm ri mẽnĩjê ho amnhĩkati xwỳnhjaja. Nē wajagajaja. Nē mẽ kot amnhĩ to sãnti hwỳr o pa xwỳnhjaja. Nē ri mẽ hêx nhi xwỳnhjaja. ã mẽ kot amnhĩ nhĩpêx anhỹr xwỳnh piitã koja mẽ apê ixkrajà hkiñhã ma kuwy maati wỳr hapêx par kumrêx. Te axte mẽ htyk pyràk nom koja mẽ axte htyk kêt nē. Anē.

Jerujarê nyw jarênh

Sikũn Korĩt 6.16; Karatas 4.26; Eprêw 12.22-24

9 Tã nhũm mẽ kot xijere pê 7 kamã Tĩrtũm gryk xà jamỳnh xwỳnhjê hõja hãmri ixwỳr tē nē inhmã:

—E ma ixkôt tē nē mẽmoj pumu. Na ra krĩ nywja pika nyw wỳr wrỳk o mō. Te mjên mã xwỳnh ê mex jaxàr nē amnhĩ to muxre nē mjên wỳr htēm pyrà nē mex kumrêx nē kaxkwa rũm pika nyw wỳr wrỳk o mō. Nē kot ho mjên mã xwỳnhnta te mẽ pahte amnhĩ tomnuj pãnhã amnhĩrer xwỳnhnta pyràk. E tokyx tē nē omu. Anē.

10 Hãmri nhũm Tĩrtũm Karō tanhmã ixto pa ma kot inhmã kapêr xwỳnhnta kôt tē nhũm ma ixto mō nē kēn krã hpréeti hwỳr ixto api nē himök ã ixãm. Pa Tĩrtũm nhô krĩ mex pē Jerujarê nywja pumunh o xa. Nhũm mex o mex. ãm hãmri te mjên mã xwỳnh kot ê mex jaxàr nē amnhĩ to muxre nē mjên wỳr htēm pyrà nē ahpãr mã wrỳk o mō pa ixprĩ hã omu.

11 Na pre rax o rax nē mex o mex. Tĩrtũm kamã pa ho pa jakamã nhũm kamã hirã htỳx kumrêx. Te kēn mex ã kãxpore xohtô jaxênh mex tỳx pyràk.

12-13 Nē krĩ puhã kahêja hprêk rax nē. Nē hwỳr mẽ gjêx xà kêp 12. Na pre myt japôx xà rũm axkrunêpxi. Nē myt gjêx xà rũm haxwỳja axkrunêpxi. Nē akutã kahpa hkôt haxwỳja axkrunêpxi. Nē ahpỳnhã hakwakre hã Tĩrtũm kapêr o wrỳk xwỳnhjaja hamãr o kuhê. Nē hakwa kre piitã hã Ijaew pē ahpỳnhã mẽ pikjêr kãm mẽ kêp 12jaja mẽ hixi hã kagã.

14 Nē kahê xunhwỳr xà hkukamã kēn pytyrja ahpỳnhã kêp 12. Kēn pytyrta ã na mẽ kot Jejus nhỹ hã mẽ ahkre o mẽ pa xwỳnh maati pē 12jê nhĩxi hikwỳ.

15 Tã nhũm kot ixto mōr nē inhmã mẽmoj jahkre xwỳnhnta ôr o mẽmo pĩ py nē kot ho krĩ ho mĩdi kaxyw xa. Nē ho kahê piitã ho mĩdi kaxyw. Nē mẽ gjêx xàja ho mĩdi kaxyw.

16-17 Hãmri nē ho mĩdi hpa. Krĩja ry nē kahpa piitã axpên pyràk. Nē hprêk piitã mããnēn axpên pyràk. Kamã mẽmoj piitã ahpỳnhã kêp 2.200 kirôm. No puhã kahêja hprêk o 64 met pix nē.

18 Nē kahēja kēn jaxēnh pix o kot amnhī nhīpēx jakamā mex o mex. Nē hkarýr týx kumrēx. Nē kahē hkre kamā krī kamā ahpýnhā ri ixkreja ôr pix o kot amnhī nhīpēx. Nē piitā hkarýr týx.

19-20 Nē kahē xunhwýr xà hkukamā kēn pytyrta ahpýnhā ri kēn mex pix o kot amnhī nhīpēx. Piitā mex kumrēx nē hkarýrti.

Wamta kawax pē grāgrāre.

Nē hkôt ja kawax pē grāgrā kakrā htyk.

Nē hkôt ja kakrā htyk.

Nē hkôt hōja grāgrā karýr.

Nē hkôt ja hkamrēk pihkarti.

Nē hkôt ja grāgrā kakrā htyk.

Nē hkôt ja hkamrēk týx kumrēx.

Nē hkôt ja rārāare.

Nē hkôt ja grāgrā mē pihkār.

Nē hkôt ja rārār mē pihkār.

Nē hkôt ja grāgrā karýyre.

Nē hkôt ja kakrā htyk pihkār.

Ā kēn pytyr mex kot anhýr.

21 Nē mē gjēx xà hā hakwakre kahē xà pē 12ja mēmo kēn jakooti rūnh kumrēx pix o. Nē krī kahti hkôt pry nhīkwý xwýnhja ām ôr pix o. Nē hkarýyre.

22 Pa pre tee ri krī kamā Tirtūm mā amnhī jarēnh xà hā ixkre japēr nhūm amrakati. Mo kaxyw koja mē axte ixkreja hwýr mra? Ra Pahi Maati Tirtūm xihtýx xwýnh mē mē pahte amnhī tomnuj pānhā amnhīrer xwýnhhta ra hkrajē kamā pa ho pa kēnā kot kēt mē axte ri ixkreta o presija. Koja mē kām wa mex ā wa kām harēnh prām nē nhýri tām wa hwýr mra nē ā wa kām kapēr anē. Te mē pahte pahi hwýr pamrar nē kām pakapērtā pyrā nē wa hwýr mra nē wa kām kapēr.

23 Nē koja krīja kamā myyti nē mytwrýre hkēt. Mo kaxyw kot kēt myyti nē mytwrýreja arī ri hirā ho pa? Krī kamā Tirtūm pa ho pa jakamā kamā hirā mex kumrēx. Nē mē pahte amnhī tomnuj pānhā amnhīrer xwýnhhta haxwýja kamā pa ho pa. Te kēp kanē hpôk rax kumrēx pyrā nē hirā mex o pa. Kot hirā mex o kot myyti jakrenh. Ā Tirtūm mē Kra wa krīja kamā pa ho pa jakamā nhūm mē axte myyti ho presija hkēt nē.

24 Koja krī nhō xwýnhjaja hirā mex pix kām ri pa ho pa nē tām ri amnhī nhīpēx o ri pa. Tā koja mē ho amnhīptār xwýnhjaja Tirtūm wýr mra nē amnhī rom kām mex o mex ā harē nē kām:

—Na pre mē ixkwýjaja mē ixpē mē ho amnhīptār xwýnh ā axpēn mā mē inhmex nē mē ixāhpumunh ā ri axpēn mā mē ijarē. Nom mē ixrom amex o amex nē axāhpumunh o axāhpumunh. Jakamā ām hāmri na htem amā amex o amex ā ajarē Tirtūm. Anē.

25 Nē krī hwýr hakwakre koja amnhī kahē xà rēnh rāhā kuhē nē aa amnhī kahē hkēt nē. Jar mē panhō pika kamā na hte kamāt kaxyw nhūm htem amnhī tā hakwakre kahē hpa. No mo kaxyw koja mē axte pika nywja kamā ā amnhī nhīpēx anē? Koja kamāt kēt nē hirā rāhā ho rāhā jakamā nhūm mē amnhī tā kahē hkēt rāhā nē pa ho pa.

26 Nē koja mē piitā Tirtūm wýr mra nē kām mex o mex ā harē nē kām:

—Pa Tirtūm. Hēxta waa nē. Anhō krīja mex kumrēx. Mex o mex. Nē mē ixrom amex o amex nē axihtýx o axihtýx. Nē mē ixrom axāhpumunh o axāhpumunh. Ām hāmri na ka ra mē ixpē akrajē kamā apa ho apa Tirtūm. Anē.

²⁷ Nē koja mēmoj punuj krīja wŷr gjêx kêt kumrêx. Mē hpijaam kêt xwŷnhjaja nē ri mē hêx xwŷnhjaja hwŷr gjêx kêt nē. Ām mē pahte amnhī tomnuj pānhā amnhīrer xwŷnhnta nhō kagā kamā Tirtūm ri mē htīr tūm nē mē pa mā xwŷnhjê nhīxi nhīpêx xwŷnh pixjaja koja mē hwŷr agjê nē kamā pa ho pa.

22

¹⁻² Tā pa pre axte mēmoj pumu. Nhūm Tirtūm kapêr o wrŷk xwŷnhja axte inhmā mēmoj jahkre. Nhūm Tirtūm mē kot mē pahpānhā amnhīrer xwŷnhja wa kot mē ho amnhīptār ā hkrī xā maati rūm pyhti hprōt. Krī kahti hkôt pry pohti nōr xwŷnhnta kahti hkôt hprōt o nō. Pyhti kamā gōja na htem ho ixkō nē htīr tūm nē pa ho pa. Gō karŷyŷre. Nhūm mēmo pi hpār muxre xwŷnhja akutā hijê nē xa. Pī xōja na htem kuwō nē htīr tūm nē pa ho pa. Na hte apkati mē ô rāhā nē kuhê. Nē axtem hōja mē piitā mē mex nē à hkêt kaxyw na hōja.

³ Amnepêma na pre Tirtūm Atāw mā kapêr nē kām:

—Ate amnhī tomnuj mŷrapê kot paj tanhmā pika homnu hto nhūm apê mex kêt nē. Ka kamā apur nē kamā axāpênh rūnh o apa rāhā nē rī kormā kamā axāpkur o ri apa. Apê jamnuj tā kot kaj mē ā amnhī nhīpêx anhŷr o apa rāhā ty. Anê.

Tā ra Tirtūm nhō krī nyw kamā mē omnuj xāja amrakati kumrêx. Nē Tirtūm mē kot mē pahpānhā amnhīrer xwŷnhnta wa ô krī kamā pa ho pa jakamā mē pahte kamā mē papa xwŷnhjaja kot puj mē wa kām tanhmā amnhī nhīpêx to ho ri papa.

⁴ Kot puj mē tā pano ho Tirtūm pumunh o papa. Hāmri nhūm te mē pahpiitā mē panhōkrā hā amnhī nhīxi nhīpêx pyrāk o mē panhīpêx.

⁵ Nē kot puj mē Pahi Maati Tirtūm nhīrā kamā ri papa nē axte myyti nhīrā ho presija hkêt nē. Koja kamāt hapêx pa pu mē axte kanê ho presija hkêt nē. Nē Jeus nhīhkō hā hirā kamā mēmoj to amnhīptār rāhā ho papa.

*Jeus tokyx akupŷn wrŷk ā harênh
Apokarip 1.1-3*

⁶ Tā nhūm Tirtūm kapêr o mē wrŷk xwŷnh kot ixto mōr xwŷnhnta axte inhmā kapêr nē inhmā:

—E nā ām hāmri na ixte amā mēmoj piitā harênh xwŷnhja. Ām hāmri na. Jakamā kwa kēr ka arī hā ano htŷx rāhā ho apa. Amnepêma Tirtūmja ŷ hā mē kapêr o pa xwŷnhjê mā tanhmā kapêr o amnhīrit to. Kot tanhmā amnhī nhīpêx to hkukamā mē kām ho amnhīrit nhūm prem kuma nē ô ri ma hkwyjê mā harênh o ri mē hkôt pa. Tā ra mē hpānhā pa mē awŷr inhmē. Mē ate Tirtūm mā tanhmā amnhī to ho apa xwŷnhjê mā ixte ja jarênh kaxyw Pahihti Tirtūmja mē awŷr inhmē pa wrŷ. Nā koja mēmoj tokyx ā amnhī nhīpêx anê.

⁷ Na pre Jeus mē amā amnhī jarênh o: “Kot paj tokyx akupŷm mē awŷr wrŷ. Tā mē ate ijarênh ā kagā kamā harênh nē mar nē amnhī kaxyw hkôt ajamaxpêr nē hkôt amnhī nhīpêx xwŷnhjaja kot kaj mē akīnh nē ri apa.” Anhŷr o amnhī jarê. Anê.

⁸ Nā ixpê Juāw na pa pre ā inhno ho mēmoj pumunh anê. Hāmri nē omunh pa nē Tirtūm kapêr o wrŷk xwŷnh kot inhmā harênh xwŷnhnta kutā ixkōn krā ho ixtēm nē inhŷr kaxyw. Nom nhūm amnhī nē inhmā kapêr kām hihtŷx nē inhmā:

⁹ —Kwa nā ri ā inhīpêx anhŷr kêt nē. Ām Tirtūm pix kutā na pu htem ā amnhī nhīpêx anê. Apyrā nē ixpê Jeus kwŷ kênā. Na pa hte apyrā nē ŷ hā

tanhmā amnhī nhīpêx to ho ixpa. Nê mē apyrà nê kapêr ā kagà hkôt pix mā amnhī nhīpêx. Na pu htem axpên kutā pahkôn krā ho parôrôk kêt nê. Ām Tirtûm pix kutā na pu htem ā amnhī nhīpêx anê.

¹⁰ –E ā ate mēmoj pumunh nê mar anhÿr xwÿnhja koja tokyx ā amnhī nhīpêx anê. Jakamā kwa kêr ka akwÿjê pê ho apimxur kêt nê. Piitā hā kagà hpa kê mē kamā harê nê kuma nê mēmoj kot ā amnhī nhīpêx anhÿr mā xwÿnhhta piitā hkukamā harênh ma. Koya tokyx mēmoj ā amnhī nhīpêx anê.

¹¹ –Jakamā kwār mē māmri piitā tanhmā kām amnhī nhīpêx to ho pa hprām xā hkôt amnhī nhīpêx o pa. Kwār mē mē kot amnhī tomnuj xwÿnhjaja ā amnhī anhīpêx anhÿr o pa. Nê kwār mē kot tanhmā kapêr punuj to xwÿnhjaja māmri ā amnhī nhīpêx anhÿr o pa. Nê kwār mē kot tām amnhī nhīpêx o ri mē pa xwÿnhjaja māmri Tirtûm kôt pix mā ri tām amnhī nhīpêx o pa. Anê.

Nhûm pre ā kaxkwa hwÿr ixto āpir xwÿnhhta inhmā kapêr anê.

¹² Hāmri nhûm hpānhā Jejus tām inhmā kapêr nê inhmā:

–E kot paj tokyx akupÿm mē awÿr wrÿ. Nê akupÿm pōj hāmri nê mē kot amnhī tomnuj o mē pa xwÿnhjaja pa ja mÿrapê ma mē kot amnhī xā htÿx kamā hamak tûm xāta wÿr mē rēnh pa. No mē kot ixkôt amnhī nhīpêx xwÿnhjaja kot paj akupÿn inhō krī hwÿr amnhī kôt mē ho api.

¹³ –Nê ixrāhāā xwÿnh na pa. Amnepê mā kormā mēmoj kêt ri na pa pre ra ixrāhāā. Nê koja nhÿrmā mēmoj piitā akupÿm hapêx pa arī ixrāhā nê ixpa ho ixpa.

¹⁴ –Nê Tirtûm kot mē anê mē ate amnhī tomnuj kuhōnh par xwÿnhjaja kot kaj mē amex kumrêx nê apa ho apa. Nê akīnh nê ajamakêtkati nê ri atÿx apa ho apa. Te ho mē kot amnhī xê kahōnh nê mex jagjēnh nê ri hā pata pyrāk. Koya Tirtûm mē amā anê ka mē ajamakêtkati nê ô krī hwÿr agjê nê kamā ri amex kumrêx nê ri apa ho apa. Nê kamā mēmo pī xō mē kot kur nê htÿr tûm nê pa mā xwÿnhhta wÿr mra nê amnhīm ô rê nê hkur o ri apa. Ra mē ate Jejus kôt amnhī xunhwÿr jakamā kot kaj mē axāmnhīx hwÿr mra nê amnhīm hkwy rê nê hkur o ri apa. Kot kaj mē ā amnhī nhīpêx anê.

¹⁵ –Nom mē kot amnhī tomnuj o mē pa xwÿnhjaja koja mē akīnhā inhō krī hwÿr gjêx kêt nê. Mē kot ri mē y ho mē pa xwÿnhjaja. Nê mē kot nhām ri mēnijê ho amnhīkati ho mē pa xwÿnhjaja. Nê mē kot ri mē hpar o mē pa xwÿnhjaja. Nê mē kot ri sānti nhīpêx o te Tirtûm nhīpêx pyrāk o mē pa xwÿnhjaja. Nê mē kām ri hêx prām o ri mē pa xwÿnhjaja. Koya mē akīnhā inhō krī hwÿr pa hkêt nê.

¹⁶ –E Juāw. Nā ixpê Jejus na pa awÿr ixkapêr o mē wrÿk xwÿnhhta mē. Kot ixkwÿjê kaxyw amā ixkapêr jarēnh kaxyw. Ixpê Tawi pâr krax na pa. Te ixpê arġro hkôt kanhêti hpôk rax kot arġro ho mōr ā ho amnhīrīt xwÿnhhta pyrāk. Anê.

Nhûm pre ā Jejus inhmā kapêr anê. ¹⁷ Tirtûm Karō mē Jejus kwÿjjaja na htem ā Jejus kot amnhī jarēnh anhÿrja ma nê hkīnh nê. Nê kām kapêr o:

–Hêxta waa nê. Kwa amnhīm anojarêt nê tokyx akupÿn mē ixwÿr wrÿ Pahihti. Pa mē tokyx ā amnhī nhīpêx anhÿr o ri war akôt ixpa. Anê.

Nê mē ate ja mar xwÿnhjaja kêr ka mē urāk nê ā kām akapêr anê.

Nê te mē amā kôr nê ri mē apa pyrāk xwÿnhjaja kêr ka mē te Jejus wÿr amrar nê ô gô ho akôm pyrā nê hkôt amnhī xunhwÿ. Te Jejus amarī mē pamā ô gô nhôr pyrāk o mē panhīpêx pu mē hkôt amnhī xunhwÿ nê ra pahpê pahÿr tûm nê papa mā xwÿnh. Hāmri nê amnhī pānhā tanhmā kām amnhīrer to hkêt nê.

Nhÿrmā mēmoj nyw par ā harēnh jatur xā

¹⁸ E ixpê Juãw na pa Jejus nhỹ hã mẽ amã mẽmoj tanhmã kot amnhĩ nhĩpêx to hkukamã ã mẽ amã hã kagà anê. Tã kwa mẽ o kora. Kêr ka mẽ atõ amnhĩ krã hkõt ri ajamaxpêr o te ho ja pyrã nê hijuk ri axte mẽmoj nhĩpêx kêt nê. ãm kwarĩ ho kwarĩ. Kot ka mẽ atõ anê nhũm Tirtũm ja hã apumu nê kagãja kamã tanhmã mẽ hipêx kati hto xãta o tanhmã anhĩpêx to ka arĩ amnhĩ pumu.

¹⁹ Rỹ ka mẽ atõ kagã kamã harê nê ama nê tanhmã ajamaxpêr to nê ajamaxpêr o:

—Nà ja kot anhỹr kêt. Na mẽ ãm harênh o hêx. Kot paj kuma nê ãm kuma.

Anhỹr o ajamaxpêr japêr. Hãmri nhũm Tirtũm amnhĩ tã ama nê kagã mexta kamã kot tanhmã mẽ ho mex toja o ato mex kêt nê. Ka õ krĩ hwỳr axãpir nê mẽmo pĩ xõ mẽ kot hkur nê htĩr tũm nê pa kaxyw mã xwỳnhnta ka amnhĩm hõ hyr nê hkrêr kêt nê. Jakamã e kwa mẽ o kora. Kêr ka mẽ kagãta kamã ã mẽmoj kot amnhĩ nhĩpêx anhỹr mã xwỳnhnta jarênh ma nê aprĩ hã piitã hkõt ajamaxpêr tỳx rãhã ho ri apa.

²⁰ E Jejus kot inhmã mẽmoj kukamã tanhmã ujarênh to xwỳnhnta na pre inhmã amnhĩ jarênh o: “Kot paj tokyx akupỹn mẽ awỳr wrỳ.” Anê. ãm hãmri na pre ã amnhĩ jarênh anê. Koja tokyx akupỹn mẽ pahwỳr wrỳ hãmri nhũm mẽmoj piitã mex o mex.

Jakamã kwa kêr ka amnhĩm anojarêr nê tokyx akupỹn mẽ ixwỳr wrỳ Pahihti Jejus.

²¹ Nê ixpyrà nê mẽ apê Tirtũm krajaja na pa hte mẽ ato Pahihti Jejus wỳr rãhã ho ri ixpa nê kãm:

—Kwa akwỳjê pumu nê mẽ kutã anojarêr rãhã ho ri apa Pahihti. Anê.

E mẽ ujarênhja na hapêx. Ixpê Juãw na pa Jejus kot inhmã tanhmã ujarênh toja pa amnhĩ xõ ri mẽ amã hã kagã hpa. E na hapêx.